

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ DOKTORA PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**ABDULLAH İBN ALİ-Yİ NASRULLAHÎ
ZÜBDETÜ'L-ÂSÂR
(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK)**

**SEVİM ERDEM
13725005**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. ZÜHAL ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2019**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ DOKTORA PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**ABDULLAH İBN ALİ-Yİ NASRULLAHÎ
ZÜBDETÜ'L-ÂSÂR
(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK)**

**SEVİM ERDEM
13725005**

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. ZÜHAL ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2019**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ DOKTORA PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

ABDULLAH İBN ALİ-Yİ NASRULLAHÎ
ZÜBDETÜ'L-ÂSÂR
(METİN-İNCELEME-SÖZLÜK)

SEVİM ERDEM
13725005

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 04.07.2019

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Zühal Ölmez	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Mustafa S. Kaçalın	
	: Dr. Öğretim Üyesi Fikret Yıldırım	
	: Prof. Dr. Aynur Koçak	
	: Doç. Dr. Tülay Çulha	

İSTANBUL
TEMMUZ 2019

ÖZ

ABDULLAH İBN ALİ-Yİ NASRULLAHÎ ZÜBDETÜ'L-ÂSÂR (METİN-İNCELEME-SÖZLÜK)

Sevim Erdem

Haziran, 2019

Zübdetü'l-Âsâr, Abdullah b. Muhammed b. Ali Nasrullahî tarafından 16. yy.ın ilk yarısında Çağatayca yazılmış olan bir vakayinamedir. Süyünç Hoca Han'ın oğlu olan Sultan Muhammed'in emri ile yazılmıştır. Çağatay Türkçesinin en kapsamlı nesir metinlerinden biri olup zengin söz varlığı ile eşine rastlanmamış zengin bir içerik sunmaktadır. Eserde yazar, kendi dönemine kadar olan birinci el kaynakları kullanmıştır. Böylece derleme bir eser olmasının yanında yazarın kendi döneminde şahit olduğu ve çağdaşlardan işittiği konuları da aktarması bakımından orijinal bir nitelik taşımaktadır. Bu çalışma *Giriş*, *Dil İncelemesi*, *Metin*, *Açıklamalar* ve *Sözlük* olarak beş ana bölümden oluşmaktadır: *Giriş* bölümünde Abdullah b. Muhammed b. Ali Nasrullahî'nin hayatı, *Zübdetü'l-Âsâr* ve nüshaları hakkında bilgi verilmiştir. *Dil İncelemesi* bölümünde yazım özellikleri, ses ve biçim bilgisi incelenmiştir. Üçüncü bölümde P nüshası esas alınarak T nüshası ile karşılaştırmalı olarak metnin yazı çevrimi yapılmıştır. *Açıklamalar* bölümünde kimi kelimeler için notlar hazırlanmıştır. *Sözlük* bölümünde ise alfabetik olarak sıralanmış olan kelimelerin eklerini de gösteren analitik dizin hazırlanmıştır. Türkçe kelimelerin yanına Eski Türkçedeki biçimleri eklenmiştir. Eğer söz konusu kelimelerin türemiş biçimleri metinde geçmiş ise sadece ek-kök ayrımı yapılarak kelimenin yapısı gösterilmeye çalışılmıştır. Eğer kelimenin kök hâli metinde geçmemiş ise yine yanına Eski Türkçedeki biçimi eklenerek ek-kök ayrımı yapılmıştır. Alıntı kelimelerin ise kelimenin alındığı dildeki biçimi de gösterilmiştir. *Sonuç* bölümünde çalışmanın sonucunda ortaya çıkan bulgular ve görüşler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Zübdetü'l-Âsâr*, Çağatay Türkçesi, vakayiname.

ABSTRACT

ABDULLAH IBN ALI-YI NASRULLAHI ZUBDAT AL-ĀTHĀR (TEXT-ANALYSING-GLOSSARY)

Sevim Erdem

June, 2019

Zubdat-al-āthār is a chronicle written in Chagatai Turkish language through Abdullah b. Muhammad b. Ali Nasrullahî in the first half of the 16th century. It has been written upon the order of Sultan Muhammad, the son of Süyünç Khoja Khan. The chronicle is one of the most comprehensive prose texts in Chagatai Turkish language and provides a rich content thanks to the rich vocabulary thereof. The author has utilized first-hand sources until his time in the work. As such, in addition to its being a compilation, it is also an original work because it narrates the subjects which the author has witnessed and heard from his contemporaries. This study comprises five main parts as follows: *Introduction*, *Analysing*, *Text*, *Notes* and *Glossary*. The life of Abdullah b. Muhammad b. Ali Nasrullahî and information as to *Zubdat-al-āthār* and copies thereof are provided in the *Introduction* part. Defining the language characteristics of the text, sound and morphology are examined in the part named *Analysing*. In the third part, transcription of the text is made basing on the P copy and comparing with the T copy. In the *Notes* part, notes are prepared for some words. An analytical index showing the suffixes of the words listed alphabetically has been prepared in the part named *Glossary*. We added the version of the words in Old Turkic next to the Turkish words. If these words has also derived form in text, in this case we just showed the morphological shape of the words with seperating the roots and suffix. If the word has just derived form in the text, we also write the version of words in Old Turkic with separating the roots and suffix. For loanwords, we wrote the word in version of its original language next to them. The results obtained and opinions as regards the study are mentioned in the part named *Conclusion*.

Key Words: *Zubdat-al-āthār*, Chaghatay Turkish, chronicle.

ÖN SÖZ

Zübdetü'l-Âsâr, 16. yy.da Mevlana Abdullah b. Ali-yi Belhî (veya kimi kaynaklarda Abdullah bin Muhammed bin Ali Nasrullahî olarak da geçer) tarafından Çağatayca yazılmış bir vakayinamedir. 1525 yılında tamamladığı bilinen eser Keldi Muhammed Sultan bin Süyünç Han'a ithaf edilmiştir. Eserin özgünlüğü müellifin birinci el kaynaklar kullanması ve bu kaynakları eserinde zikretmesinin yanı sıra gördüğü olayları veya çağdaşı kişilerden duyduklarını anlatmasıdır.

Doktora tezi olarak seçtiğimiz bu eserdeki amacımız, bu önemli eserin daha önce bir bütün olarak neşredilmemiş olması sebebiyle eserin yazı çevrimini, sözlüğünü ve dil incelemesini hazırlayarak ilgililerin kullanacağı bir kaynak hâline getirmektir.

Öncelikle tez konusunu seçerken bana yardımcı olan ve bu çalışma boyunca benimle bilgi ve deneyimlerini paylaşan, elindeki tüm kaynaklardan istifade edebilmem için onları bana cömertçe sunan, hoşgörüsü ve sabrıyla çalışmamın her aşamasında yardımlarını gördüğüm danışman hocam Prof. Dr. Zühal Ölmez'e; tez izleme komite üyelerimden bana zamanını ayırarak değerli bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım ve çeşitli önerileriyle çalışmama katkı sağlayan Prof. Dr. Mustafa S. Kaçalın'e ve bu çalışmanın yürütülmesinde desteğini ve yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğretim Üyesi Fikret Yıldırım'a çok teşekkür ederim. Ayrıca değerli zamanını ayırarak metindeki kimi sorunlu kısımlar için görüş ve önerilerde bulunan Prof. Dr. Osman Gazi Özgüdenli'ye, elindeki Taşkent nüshalarını benimle paylaşan Doç. Dr. Gülay Çınar'a, Rusya'daki nüshanın temini için yardımlarını esirgemeyen Natali Tsyark'a, Arapça ibarelerin çözümü için Dr. Hamdi Basherli'ye, Farsça şiirlerin doğru okunabilmesi ve anlamlandırılabilmesi için yardımlarını esirgemeyen Ahmad Shafiq Shafi'ye ve üç aylık doktora tezi araştırma çalışması sebebiyle Indiana Üniversitesinde bulunduğum sırada bana zaman ayıran Prof. Dr. Devin DeWeese'e çok teşekkür ediyorum.

İstanbul; Haziran, 2019

Sevim Erdem

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. <i>Zübdetü'l-Âsâr</i>	1
1.2. Eserin Nüshaları	2
1.3. <i>Zübdetü'l-Âsâr</i> Eserinin Dil ve Üslûp Özellikleri	5
1.4. Metinde Geçen Konu Başlıkları.....	8
1.5. Metin Kuruluşunda İzlenilen Yöntem.....	30
2. DİL İNCELEMESİ	42
2.1. Yazım Özellikleri	42
2.2. Ses Bilgisi	60
2.2.1. Ünlüler	60
2.2.1.1. Ünlü Değişmeleri	60
2.2.1.2. Ünlü Düşmeleri	61
2.2.1.3. Ünlü Uyumu.....	64
2.2.2. Ünsüzler	70
2.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri.....	70
2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi	74
2.2.2.3. Ünsüz Türemesi	74
2.2.2.4. Metatez.....	75
2.2.2.5. Ünsüz Uyumları	75
2.3. Biçim Bilgisi	78
2.3.1. Ad Çekimi	78
2.3.2. Sıfat	82
2.3.3. Zamir	84
2.3.4. Belirteçler.....	92

2.3.5. Edatlar	94
2.3.6. Fiil	95
2.3.6.1. Basit Fiil Çekimi	95
2.3.6.2. Ulaçlarla Kurulan Fiil Çekimi.....	105
2.3.6.3. Birleşik Çekim	106
2.3.7. İsim-Fiil.....	108
2.3.8. Sıfat-Fiil	108
2.3.9. Ulaç	110
2.3.10. İktidarlık Fiili	111
3. METİN	112
4. AÇIKLAMALAR.....	597
5. DİZİN/SÖZLÜK	608
6. SONUÇ.....	1463
KAYNAKÇA	1466
ÖZ GEÇMİŞ.....	1474

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Çeviriyazı Alfabeti xi

Tablo 2: Metin İçindeki Sayfa Numaralarının P ve T Nüshalardaki Yeri 31

KISALTMALAR

AT	: Ana Türkçe
Ar.	: Arapça
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
CC	: Codex Cumanicus
çev.	: Çeviren
DTO	: Dictionnaire turk-oriental
DTS	: Drevnetyurkskiy Slovar'
EDPT	: An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth-Century Turkish
Erm.	: Ermenice
Far.	: Farsça
haz.	: Hazırlayan
İM	: İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtin
Kİ	: Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk
krş.	: karşılaştırınız
KTS	: Kazak Türkçesi-Türkiye Türkçesi Sözlüğü
LÇ	: Luğat-i Çağatayî ve Türkî-i 'Osmânî
Lexicon	: A Turkish and English Lexicon/Kitâb-ı Ma'ânî-i Lehce
Mo.	: Moğolca
MK	: Mahmud-ı Kâşgarlı.
OTWF	: Old Turkic Word Formation → Erdal
P	: Zübdetü'l-Âsâr, the Library of the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the U.S.S.R. (LOIV). St Petersburg. No: D 104
T	: Zübdetü'l-Âsâr, the al-Biruni Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the Uzbek S.S.R. Tashkent. No: 5368
TMEN	: Türkische und mongolische Elemente im neupersischen
Tü.	: Türkçe
TTK	: Türk Tarih Kurumu
UWb	: Uigurisches Wörterbuch
Uyg.	: Uygurca

VeWTD : Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte

İşaretler

- < : Kelimenin geldiği dili gösterir
- < > : Metinden çıkarılması gereken unsurları gösterir
- [] : P nüshasındaki yaprak numaralarını gösterir
- [] : İki nüshada da olup ancak çeşitli nedenlerden ötürü okunamayan; birbirleri aracılığı ile tamamlanan unsurları gösterir.
- () : Bir nüshada olmayıp diğer nüshada olan ve bu sayede tamamlanan unsurları gösterir
- { } : Cümlelerin anlamına göre tarafımızca tamamlanan unsurları gösterir
- « » : T nüshasından eklenmiş bir bölümü gösterir
- ... : Metindeki okunamayan kelimeyi gösterir.
- [...] : Nüshalardaki tahribattan veya nüshaların silik olmasından dolayı okunamayan unsurları gösterir.

Tablo 1: Çeviriyazı Alfabeti

Arap	Latin	Arap	Latin
آ	A, a, Ā, ā	ظ	Z, z
ا	A, a; Ā, ā; E, e	ع	‘
ب	B, b; P, p	غ	Ġ, ġ
ت	T, t	ف	F, f
ث	S, s	ق	K, k
ج	C, c; Ć, ċ	ك	K, k
چ	Ç, ç	نک	ŋ
ح	H, h	ل	L, l
خ	H, h	م	M, m
د	D, d	ن	N, n
ذ	Ḍ, ḍ; Z, z	ه	H, h; a, e
ر	R, r	و	V, v; o, ö, u, ü; ū
ز	Z, z	ی	Y, y; I, ı, İ, i, Ĭ, ĭ; È, è
ژ	J, j	ء	’
س	S, s		
ش	Ş, ş		
ص	Ş, ş		
ض	Đ, đ; Ž, ž		
ط	Ṭ, ṭ		

1. GİRİŞ

İslâmî Orta Asya Türk Edebiyatının üçüncü evresi olarak kabul edilen Çağatayca (Çağatay Dili ve Edebiyatı), adını Cengiz Han'ın ikinci oğlu Çağatay'dan almaktadır. Bu dil, özellikle 13-14. yy.da ortaya çıkan ve 15. yy.da klasik mahiyet alarak 20. yy. başlarına kadar devam etmiş edebî bir dildir (Ölmez, 2007a, 173). Özellikle Nevâyî'nin eserleri ile klasik şeklini aldığı için Çağataycaya "Nevâyî" dili de denmiştir. Başta Ali Şir Nevayî'nin eserleri olmakla birlikte çoğunluğu nazım olan bu eserlerin yanında nesirler de mevcuttur ve bunların bir kısmını tarih eserleri oluşturmaktadır. Ne var ki 16. yy.da Buhara Hanlığı'nda Farsça yazılmayıp Türkçe (Çağatayca) yazılmış üç eser bilinmektedir. Bunlar: *Tevârih-i Güzide-Nusret-Nâme* (1504), *Şeybânî-nâme* (1510) ve *Zübdetü'l-Âsâr* (1525)'dir (Çelik, 2014, 153). Bu eserlerden *Zübdetü'l-Âsâr*, Abdullah bin Muhammed bin Ali Nasrullâhî tarafından Çağatayca yazılmış bir vakayinamedir. 931/1525 yıllarda Süyünç Hoca Han'ın oğlu olan Sultan Muhammed'in emriyle yazılmıştır. Aslı kayıp olan bu eser on bir fasılda bir dünya tarihi olarak düşünülmüşse de elimizdeki mevcut nüshalar baştan ve sondan eksiktir. Zengin bir içeriğe sahip olan bu eserin tam bir neşri veya bu eserle ilgili herhangi bir dil çalışması yapılmamıştır.¹

1.1. *Zübdetü'l-Âsâr*

Müellifinin ismi Taşkent, El-Biruni Şarkşinaslık Enstitüsü 5368 numarada kayıtlı olan (T) nüshada '*Abdu'llāh bin Muḥammed bin 'Alī Naşru'llāhī* (358a-4) ve St Petersburg (P) nüshasında '*Abdu'llāh bin Muḥammed bin 'Alī Naşru'llāh* (2a-14) şeklindedir. Hofman'ın kataloğunda *Naşrallāhī* veya *Navallāhī*, '*Abdallāh b. M. b. 'A.* şeklinde madde başına alınmıştır (Hofman, 1969, 256-257) Ayrıca kimi kaynaklarda *Mevlana Abdullah bin Ali-yi Belhī* olarak da verilmektedir (Çelik, 2012: 101).

¹ Bu eserle ilgili en geniş bilgileri şu çalışmalarda bulmaktayız: İbragimov, ve diğ., 1969, *Materiali po istorii Kazahskih hanstv XV-XVIII vekov*: 128-134, V. V. Bartol'd, 1973, *Otçet O Komandirovke v Turkestan*: 130-145, Şeyda Duman, 2015, *Zübdetü'l-Âsâr* [vr. 461b-474b] (Transkripsiyon ve Değerlendirme), Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Müellifin hayatıyla ilgili bilgileri yine kendi eserinde anlattığı kadarıyla bilmekteyiz. Buna göre müellif Belhlidir ve eserinde anlattığına göre Belh hakiminin Muhammed Şeybanî Han'ın Belh'e yürüdüğü sırada kendisini Sultan Hüseyin Mirza huzuruna göndererek kendisinden hem Şeybanî Han'ın Belh'e yöneldiğini haber vermesi hem de şehirdeki zahire sıkıntısını bildirmesini istenmiştir. Bunun üzerine Sultan Hüseyin Mirza Belh'e yönelmiştir, ancak yolculuk sırasında kötü bir hastalık geçirmesi dolayısıyla vefat etmiştir. Bediüzzaman Mirza ve Muzaffer Mirza babalarının naaşı alıp Herat'a gittikten sonra ikisi birlikte babalarının yerine yönetime geçtiği anlatılmıştır. Ancak müellifin Belh'in durumunu anlatmasına rağmen mirzaların umursamaz davrandığını ve bunun sonucunda da Şeybanî Han'ın Belh'i fethettiğini aktarır. Kendisinin ise nasıl Timurlu hizmetinden Şeybanî Han'ın hizmetine geçtiğini bilgisini vermez. Ancak Maverâünnehir'de Timur gücünün sona ermesine ve Özbek yönetiminin kurulmasını çevreleyen olaylara tanıklık ettiği anlaşılmaktadır.

Kendi zamanına kadarki olaylarda diğer tarihi kaynaklara bağımlı kalmıştır. Eserinde zikrettiği eserler: *Benâkitî Tarihi*, *Camiü't-tevarih*, *Tarih-i Cihangüşay*, *Cûş u Hurûş*, *Hülasatü'l-Ahbar*, *Ravzatü's-safa*, *Sadeyn Tarihi*, *Şâhnâme*, *Şerh-i Kaside-yi Bürde*, *Tabakat-ı Nasırî*, *Tarih-i Güzide*, *Tarih-i Hanî*, *Tefsir-i Besâyir*, *Zafernâme* ve *Zîc-i İlhanî*dir. Bunlardan Cengiz Han ve varislerinin tarihini anlatan *Tarih-i Hanî* henüz bulunamamıştır. Uygur dili ve yazısıyla, Uygurlu bahşıları tarafından kaleme alınmış bir eserdir.

1.2. Eserin Nüshaları

Genel bir tarih kaynağı olan *Zübdetü'l-Âsar*, on bir fasıl olarak düzenlenmiştir. Eserin üç nüshası mevcuttur. Ancak bugün elimizdeki nüshaların hiçbiri tam değildir:

1. P Nüshası: St Petersburg'da the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the U.S.S.R. (LOIV)'de D 104 numarada kayıtlı olan nüshadır.

H. 1076/M. 1665-66 olarak tarihlendirilen bu nüsha 132 yapraktan müteşekkildir. Eserin 9, 10, 11. fasıllarını içermektedir. Bu fasıllarda Abbasi halifelerine çağdaş

hanedanlar, Moğollar, Türkler, Cengiz'in torunları, Timur ve Timur'un halefleri anlatılmaktadır.

Nüshada bölümler yanlış bir sırayla birleştirilmiştir. Sonda olması gereken 11. fasıl, 9. fasıldan önce gelmektedir. T nüshasında eksik olan sonu içerdiğinden oldukça değerlidir. Ancak bu diğer nüshalarda bulunmayan bu kısım kötü bir kalitede olduğu için bu kısımları tam ve doğru okumak güçleşmektedir.

İlk bölüm şu sözlerle başlamaktadır (sayfa 101a): *لڭڭا سا ڭي-ي ايتام ڭلور ڧردى*

Sonu (sayfa 132a): *ڭالدى ʼālemde yahşı atı müdām hem anıñ devletidin oldı tamām sene 1072*

İkinci bölüm şu sözlerle başlamaktadır (sayfa 1a): *[ḥazret-i şāhib-ḳırā]n Tēmür Bēg küregen ḥālātı [ve evlādınıñ salṭanatı rub ʼ-ı meskūnda]*

Sonu (sayfa 100a): *du ʼā dēdi çü ʼAbduʼllāh-ı miskīn ḥalāyık barça dēdiler ki āmīn sene 1076*

Nüshada satır sayısı genel olarak 21'dir. Bazı sayfalarda satır sayıları farklılık göstermektedir. Bunlar: 16b'de 22 satır, 94b'de 20 satır, 97a'da 22 satır, 97b'de 22 satır, 98a'da 23 satır, 98b'de 23 satır, 99a'da 23 satır, 99b'de 23 satır, 100a'da 21 ve sağ kenarda sol aşağıya yatay şekilde yazılan 2 mısra ile birlikte 23 satır, 100b'de sadece 1 beyit, 126a'da 20 satır, 126b'de 20 satır, 132a'da 17 satır olup bu sayfanın da 18. satırında 2 beyit mevcuttur ve bu beyitlerin satır başı sol aşağıya doğru yatay yazılmıştır. 132b-133a'da ise iç içe geçmiş yazılar/şiiirler bulunmaktadır.

57a sayfasında üç mühür mevcuttur ancak okunamamaktır.

Nüsha nestalik yazısıyla yazılmıştır, kullanılan mürekkep siyah ve kırmızıdır. (Dmitrieva ve diğ., 1965, 25-26).

2. T Nüshası (Taşkent): El-Biruni Şarkşinaslık Enstitüsü El yazmaları kataloğunda 5368 numarada kayıtlıdır.

Nüşanın başlangıcı ve sonunda eksiklikler bulunmaktadır.

Elimizdeki mikrofilmin 302a sayfasının ortasına yazıyı kapatacak şekilde eserin kayıt numarasının 5368 olduğunu ve 303a-480b arasındaki sayfalarının mevcut olduğu not edilmiştir. 302a'dan başlayan bu mikrofilm 475a'da bitmektedir. 475a sayfasının üzerine sayfa numarası olarak 480 yazılmıştır.

Diğer iki nüshaya göre en hacimli nüshadır.

Nüshada başlıklar için farklı bir mürekkep kullanılmıştır. Ancak orijinalini görmediğimiz bu nüshanın mikrofilminde bu başlıklar çok silik durumdadır ve bu durum çoğu zaman da bu başlıkları okumayı güçleştirmektedir.

DeWeese, istinsah tarihi belli olmayan bu nüshanın kağıdına ve nesih yazısına bakılarak 17. yy.a ait olduğunu tahmin etmektedir. (DeWeese, 1994, 98).

Bartold'un S (yani Semerkant) olarak isimlendirdiği bu kopya onun verdiği bilgiye göre 471'e kadar gitmektedir. Nüsha İslamiyet öncesi peygamberleri içeren ikinci faslın ortasından başlar, İran'ın İslam öncesi kralları üzerine olan üçüncü fasıl ile birlikte Hz. Muhammed'in tarihine dair dördüncü faslın başlangıcını içerir. Metin aniden (ve herhangi bir bildirim olmaksızın) sekizinci faslın başına, Abbasi Halifelerine atlar; 8., 9., 10. ve 11. fasıllar (sırasıyla, Abbasiler, bölgede onlarla çağdaş hanedanlar, Yafes'in torunları, özellikle de Cengizliler ve Timurlular üzerinedir) tamamıyla korunmuştur ancak metin 11. faslın peşinde herhangi bir ayrı başlık altında olmaksızın, Şeybanilere dair bir bölümle (Şeybani Han'ın Şah İsmail ile 916/1510'da yaptığı savaşta ölmesinin hemen sonrasında) biter (DeWeese, 1994, 97).

Bu nüshanın, 9. faslın bir kısmını (Selçuklular'dan başlayarak), 10. (325b-357a) ve 11. (357a-471b) fasılların olduğu bir mikrofilm de İndiana Üniversitesi İç Asya Çalışmaları Araştırma Enstitüsü'nde (RIFIAS) ve Orta Asya Arşivinde (Orta Asya İslam tarihi ve medeniyeti hakkında yayınlanmamış el yazması kaynakların mikrofilmlerinin bir koleksiyonu) bulunmaktadır (DeWeese, 1994, 98).

3. El-Biruni Şarkşinashık Enstitüsü El yazmaları kataloğunda 608 numarada kayıtlı olan nüsha:

Nüshanın ilk sayfasının üst kısmına sonradan sonradan eklenmiş olan Arap harfleriyle “Zübdetü'l-Âşâr'dan bir parça” yazısı bulunmaktadır. Bu yazının altına biri küçük, diğeri buna göre biraz daha büyük olan iki adet mühür vurulmuştur. Bu

mühürün tercümesi “Özbek Cumhuriyeti İlmi Araştırma Kurumu” şeklindedir ve eserin 608 numarada kayıt olduğu bilgisini vermektedir.

Nüsha “*bismi sübhāne te‘ālā vü te‘addese*” ibaresi ardından Abbasi Halifeliği devrinin anlatıldığı 8. fasıldan başlar ve Şeybanî Han'ın H.916/M.1510'daki ölümüne kadar olan bölümü ele alır (DeWeese, 1994, 97).

Bu nüshanın 5368 numaralı nüshadan farkı bir dua ile bitmesidir (Duman, 2015, 9).

Not:

Devin DeWeese, "A note on manuscripts of the Zubdat al-āthār" adlı yazısında *Zübdetü'l-Āsâr*'ın Londra nüshasının (dördüncü nüsha) ortaya çıktığını bildirmektedir. DeWeese'in aktardığı bilgiye göre 1 Kasım 1990 tarihli bir mektupta Dr. Simon Digby'in Sir Richard Burn'un koleksiyonundan alınmış bir el yazmasına sahip olduğunu söylediğini anlatır. Bu nüshanın H. 977/M. 1569 tarihli olduğu ve bu hâliyle eserin bilinen en eski nüshası olduğunu ve bu nüshanın neredeyse hiç eksiği görünmediğini belirtmiştir. Hatta müstensihinin daha önce *Câmiüt-Tevârih*'in bilinen iki Çağatayca çevirisini yapmış olan Sālār Bābā b. ẖul-‘Alī Sālār Ḥarīdārī ile bağdaştırabileceğimiz Sālār Bābā b. ẖul-‘Alī Sālār Nasā‘ī tarafından yazıldığını söylemektedir. (DeWeese, 1994, 100). Bu nüshanın varlığını bu mektup dışında teyit edebileceğimiz bir belgeye ulaşamadık.

1.3. *Zübdetü'l-Āsâr* Eserinin Dil ve Üslûp Özellikleri

Zübdetü'l-Āsâr metni bir vakayiname olduğu için müellif, olayları anlatırken genelde sade ve akıcı bir dil kullanmıştır. Metnin akıcılığını devam ettirmek ve etkiyi canlı tutmak için benzetmelerden yararlanmış, mecazlı anlatım yollarına başvurmuş, zaman zaman da karşılıklı konuşma, soru-cevap, tasvir yoluyla anlatımı benimsemiştir.

Metinde kullanılan dil ve üslûp özelliklerinden bazılarını şu şekilde örneklendirebiliriz:

► Müellif bazı kelimeleri açıklama ihtiyacı hissetmiştir. Bunu açıklamayı yaparken de genellikle *ya ‘nī* kelimesini kullanmıştır.

... *emîrû'l-ümerâsı érdi ya ‘nī bēgler bēgi* (006/07)

"... emirü'l-ümerası idi yani beyler beyi"

... *ferzendleri bilen bir nev' elfāz bilen mütekellim boldılar ya'nī özge til bilen söz dediler ki hēç biri biriniñ tilige muvāfiq ėrmes ėrdi* (011/16)

"... oğulları ile bir çeşit sözler ile konuştular yani başka dil ile söz dediler ki hiç biri birinin diline benzemezdi."

... *Uygur ėliniñ pādişāhını İdikūt dĕrler ya'nī devlet ėgesi* (018/03)

"... Uygur halkının padişahına İdikut derler yani devlet sahibi"

... *Moğol tili bilen balıg ya'nī şehir*

"Moğol dili ile balığ yani şehir"

atı ėrdi Tĕmür ki ya'nī hadīd (086/16)

"Adı Temir idi yani demir"

... *muşāfaha kıldı ya'nī körüşti* (132/09)

"musafaha etti yani görüştü"

[ka]bal müddeti mütemādī boldı ya'nī köp boldı (246/01)

"kuşatma süresi mütemadi oldu yani çok oldu."

► Müellifin metinde karşılıklı konuşma cümlelerine yer verdiği görülmektedir. Bu cümlelerden bazıları soru-cevap cümleleri şeklindedir. Bu soru-cevap cümleleri için kimi zaman *mu* soru parçacığının kullanılmış kimi zaman da bu soru parçacığı kullanılmamıştır:

Metinde *mu* soru parçacığı ile kurulan soru cümlesine şu örneği verebiliriz:

Emīr Şeyh Hasan sordı ki pādişāh haṭṭı bar mudur. Dĕdi, bardur. (055/12)

"Emir Şeyh Hasan, padişah fermanı var mıdır, diye sordu. Vardır, dedi."

Metinde *mu* soru parçacığı olmadan kurulan soru cümlelerine şu örnekler verilebilir:

Mücāvirlerdin sordı kim kebüter yiberdiñiz? (123/07)

"Yörede bulunan insanlara sordu ki güvercin gönderdiniz (**mi**)?"

Dĕdiler: yiberdük.

"Dediler: gönderdik."

sordı kim bu, sulṭān évidür? (023/21)

"Sordu ki bu sultanın evi **midir**?"

Dédiler Yezdān évidür ki ādīne künleri Tēnrigē 'ibādet kılurlar.

"Yezdan'ın evidir ki cuma günleri Tanrıya ibadet ederler, dediler."

Ḳa'an te'emmul kılıp sordı ki Çingiz Ḥān özi saṇa bu sözni dēdi yā mütercim dēdi.
(037/04)

"Kaan iyice düşünüp Cengiz Han'ın kendisi **mi** bu sözü sana söyledi ya da (bu sözü sana) mütercim **mi** söyledi, diye sordu."

Özi ayttı.

"Kendisi söyledi."

Ḳa'an sordı ki sēn Moğol tilini bilür-sēn. (037/05)

"Kaan, sen Moğol dilini bilir **misin**, diye sordu."

Dēdi yok.

"Yok, dedi."

► Kimi olayların anlatımında benzetmelerden yararlanılarak anlatımın etkileyiciliği artırılmıştır.

*sulṭān ol ḥālnı müşāhede kılıp tınç atḳa minip muḥālīfler sarı ḥamle kılıp cılav évürüp özini **berḳ kēbi** suḡa urup **yēl dēk** deryā yüzige revān boldı. (032/04)*

"Sultan o durumu gözlemleyerek dinç ata binip muhaliflerin olduğu tarafa hamle edip atın yularını döndürüp kendisini yıldırım gibi suya vurup rüzgar gibi suyun üzerine aktı.

*... ıraḳ cengellerḡa kaçıp **şaḡāl dēk** yaşundı (157/05)*

"... uzak ormanlara kaçıp çakal gibi gizlendi."

*... naḳbçılar bir kēçedin ḥandaḳnı **ḡurbāl dēk** teşük kıldılar (163/02)*

"lağımclar bir gecede hendeği kalbur gibi deldiler"

... *eki deryā-yı demān dēk ki şarşar yelidın temevvücğa kirdiler (254/20)*

"... iki hiddetli deniz gibi ki şiddetli rüzgarından dalgalandılar

... *şāhzāde Mağnisiyāhğa kışlak saldı ki suyu misl-i çeşme-yi hayātdur ve 'abīr-efşān havāsi rūh-bahş-ı remīm ü rüfātdur (182/18)*

"Şehzade Manisa'ya kış için bina tesis etti ki (oranın) suyu hayat çeşmesine benzer ve abir saçan havası çürümüş ve parçalanmış şeylere can ihsan eder."

► Mecazlı anlatımın kullanıldığı örnekler mevcuttur.

Üç oğul bir yolu tuğurup hem ol zamān rūhı kafes-i bedendın pervāz kıldı (012/06)

"Üç oğlanı bir defada doğurup o anda ruhu beden kafesinden uçtu.

► Kimi kelimeler tekrar edilerek anlatım canlı ve güçlü hâle getirilmiştir.

... *gürūh gürūh tağ dēk ki yērüzidın hareket kılğay teprenip (175/06)*

"... bölük bölük dağ gibi ki yeryüzünden hareket edip teprenerek"

tümen tümen hezāre hezāre koşun koşun öttiler (175/07)

1.4. Metinde Geçen Konu Başlıkları

001/05 Sultān Mu'izze'd-dīn Behrām Şāh bin Êltutmış

001/09 Sultān 'Alāe'd-dīn Mes'ūd Şāh bin Fīrüz-şāh

001/15 Sultān Nāşire'd-dīn Maḥmūd bin Fīrüz-şāh Êltutmış

002/07 Sīstānda hükümet kılğanları zikride

002/09 Tāhir bin Muḥammed

002/11 Ebū'l-faẓl bin Tāhir

002/11 Melik Şemse'd-dīn Muḥammed

002/13 Tāce'd-dīn Ḥarb

002/15 Yemīne'd-dīn Behrām Şāh bin Tāce'd-dīn Ḥarb

002/17 Naşre'd-dīn bin Behrām Şāh

002/18 Rükne'd-dīn bin Behrām Şāh

002/19 Şihābe'd-dīn Maḥmūd bin Ḥarb

002/21 Tāce'd-dīn Yınaltegin

003/05 mücmel-i mülūk-ı Kurt aḥvālının beyānıda

003/09 'İzze'd-dīn 'Ömer-i Merḡnī

003/11 Melik Rükne'd-dīn

003/15 Melik Şemse'd-dīn Muḥammed bin Ebū Bekr-i Kurt

004/09 Melik Rükne'd-dīn bin Şemse'd-dīn

004/15 Melik Faḥre'd-dīn bin Şemse'd-dīn-i Kurt

006/12 Melik Ġıyāse'd-dīn bin Melik Şemse'd-dīn

007/04 Melik Şemse'd-dīn bin Melik Ġıyāse'd-dīn

007/07 Melik Ḥāfız bin Melik Ġıyāse'd-dīn

007/09 Melik Mu'izze'd-dīn Ḥüseyn bin Melik Ġıyāse'd-dīn

008/20 Melik Ġıyāse'd-dīn Pīr 'Alī

010/06 onunçı faşl Yāfeş bin Nūḥ ve evlādı zikride ve Çingiz Ḥānnın ḥurūcı ve evlādının salṭanatı rub'-ı meskūnda

015/08 Çingiz Hn hlt zikride

016/17 Temüçinga Çingiz Hn laab vk ‘ bolğan zikride

017/06 Çingiz Hn evld zikride

018/02 Uyğur lini istilşı bilen İdikutni tbi ‘ bolğanı zikride

018/09 Kşlk ve Toktokn avl zikride

020/06 Çingiz Hnni Hrezmşh memlikiga ‘ azimet klanıni sebebi zikride

021/10 Çingiz Hnni İrn sarı ‘ azimet kılğanı zikride

021/20 Fenket feti zikride

022/14 Sıknk feti zikride

022/21 Otrar feti zikride

023/09 Çingiz Hnni Bur sarı teveccüh kılıp Mver’n-nehr feti zikride

025/01 Semerknd şehrini feti zikride

025/19 Hrezm vk ‘t zikride

027/02 Naşeb ve Tirmid feti zikride

027/11 Çingiz Hnni Ceydn tp Bel feti müyesser bolğanı zikride

028/06 Toli Hnni Hrsn barıp memlikni fet kılğanı zikride icml yosunı bilen

029/06 Cebe ve Sübedey zikride ki Sultn Muhammed Hrezmşh sonda barıp ğrdiler

031/03 Çingiz Hnni Sultn Celle’ d-dn sonna bargn zikride

031/13 Sultn Celle’ d-dn uruş Çingiz Hn bilen

032/13 Çingiz Hänniñ müräca'at kılıp oğlanlarını her tarafğa yibergenı zikride

033/02 Çingiz Hänniñ Tūrān sarı müräca'at kılğanı zikride

034/03 Cebe Noyan bilen Sübedeyniñ dāstānı zikride

034/16 Çingiz Hänniñ Tañut kavminiñ hilāfet haberin tapқанı zikride

034/19 Çingiz Hänniñ Cürce sarı barganı zikride

035/02 Çingiz Hänniñ vaşıyyet kılğanı ferzendleri bilen bēgleriğa

036/03 pādīšāhlar kim Çingiz Hänniñ uluğ yurtıda hān bolupturlar

036/04 evvel Ögetey Ka'an salṭanatı zikride

038/06 Ögedey Hänniñ Hıtāyğa çerik tartıp fetḥ kılğanı zikride

039/03 èkinçi Güyük Hān salṭanatı zikride

039/12 üçünçi Mengü Ka'an salṭanatı zikride

040/16 törtünçi Kubilay Ka'an bin Toli Hān zikride

041/08 bēşinçi Tēmür Ka'an bin Cim-Gim bin Kubilay Hān zikride

041/09 altınçı ...² Hān bin Maqlay Hān zikride

041/09 yetinçi Kaşlı Ka'an bin Borlar

041/10 sēkizinçi Tayzī bin Tülek

041/11 toқuzunçı Nūşirevān Hān

041/11 onunçı Tēmür Ka'an

041/11 on birinçi Serdār Ka'an

² ...: P , T

041/11 on êkinçi Öbege Ka'an

041/12 on üçünçi Êlik Ka'an

041/12 on törtinçi Êlçi Têmür Ka'an

041/12 on bëshinçi Tayzi Hân

041/16 Deşt-i Kıpçakda saltanat kılğan hânlar zikride

041/17 evvel Coçi Hân bin Çingiz Hân zikride

041/19 êkinçi Batu Hân bin Coçi Hân

042/17 üçünçi Berke Hân bin Coçi Hân

042/17 törtinçi Sayin Hân

042/18 bëshinçi Yèsun Cemüge Hân

042/18 altınçı Tokta<n> Hân

042/18 yètінçi Özbek Hân

042/18 sèkizinçi Cānı Bèg Hân

043/04 toközünçi ...³ Bèrdi Bèg Hân bin Cānı Bèg Hân

043/05 onunçı Keldi Bèg Hân

043/06 on birinçi Nevruz Hân

043/06 on êkinçi Çerkes Hân

043/06 on üçünçi Hızır Hân

043/06 on törtinçi Murād Hân

³ ...: P

043/06 on b       B       H  n

043/07 on alt      Sas   No  a H  n

043/07 on y       Tu  luk T  m  r H  n

043/07 on s  kiz      Mur  d H       H  n

043/07 on to  uz        utluk H       H  n

043/08 y  girm      Urus H  n

043/08 y  girmi bir      To  ta      bin Urus H  n

043/08 y  girmi         T  m  r Melik bin Urus H  n

043/09 y  girmi         To  tam    H  n

043/10 y  girmi t  rt      T  m  r   utluk H  n

043/10 y  girmi b              B  g H  n

043/10 y  girmi alt      F  l  d H  n bin       B  g H  n

043/10 y  girmi y        Cel  le'd-d  n bin To  tam    H  n

043/11 y  girmi to  uz      K  bek H  n bin Cel  le'd-d  n H  n

043/11 otuz      Ker  m B  rd   H  n bin Cel  le'd-d  n

043/12 otuz bir      Derv    O  lan

043/12 otuz         M   ammed H  n

043/13   r  n vil  yetide salt  nat k  lg  n h  nlar z  kride

043/14 evvel H  leg   H  n bin Toli H  n

044/16         Aba  a   a'an

045/13 üçünçi Aḥmed Ḥān bin Hūlegü Ḥān

046/05 törtinçi Argun Ḥān bin Abaqa Ḥān

046/12 beşinçi Geyḥātūy bin Abaqa Ḥān

047/08 altınçi Baydu Ḥān bin Tarağay bin Hūlegü

047/19 yetinçi Ġāzān Maḥmūd Ḥān bin Argun Ḥān

049/13 sèkizinçi Ölceytü Sulṭān Muḥammed

050/01 toḡuzınçi Ebū Sa'īd Ḥān bin Ölceytü Ḥān

051/19 onunçi Arpa Ḥān bin Arıḳ Böke bin Toli Ḥān

052/10 on birinçi Mūsā Ḥān bin Baydu Ḥān

053/01 on èkinçi Muḥammed Ḥān bin ...⁴ ...⁵ bin Hūlegü Ḥān

053/04 on üçünçi Tağay Tèmr Ḥān

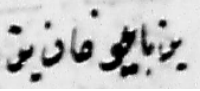
053/17 on törtinçi

056/10 on beşinçi Süleymān Ḥān bin Muḥammed bin Sekte(?)⁶ bin Hūlegü Ḥān

056/13 on altınçi Nūṣīrevān Ḥān

056/14 Çingiz Ḥān neslidin ya'nī ki memālik-i Tūrān zemīnde salṭanat kılıpturlar zikride

056/15 evvel Çağatay Ḥān bin Çingiz Ḥān

⁴ ... T , P

⁵ ...: T , P

⁶ Sekte(?): T , P

059/04 èkinçi

059/05 üçünçi Yesün Mengü bin Çağatay Hân

059/07 törtünçi Argana H'âtün bint-i Arıç Böke ibn Toli Hân

059/09 beşinçi Alğu bin Baydar bin Çağatay Hân

059/18 altınçi Mübârek Hân bin Kâra Hülegü

059/20 yetinçi Barağ Hân bin Yesün Kâra bin Kâmkâr bin Çağatay Hân

060/16 sèkizinçi Yètsin Oğul

061/09 toğuzınçi Bègi Hân bin Şîrāmūn

061/10 onunçi Toktémür Hân bin Kaday bin Bangan bin Çığatay⁷ Hân

061/10 on birinçi Duva ...⁸ bin Barağ Hân

061/11 on èkinçi Kiçik Hân bin Duva Hân

061/13 on üçünçi Kiçik Hân bin Duva Hân bin ...⁹ Hân bin Bõri Hân

061/14 on törtinçi İsen Buğa Hân bin Duva Hân

061/14 on beşinçi Kebek Hân bin Duva Hân

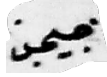
062/04 on altınçi Êlçigedey Hân bin Duva Hân

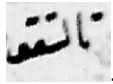
062/ 05 on yetinçi Duva Témür Hân bin Kâra Hân

062/05 on sèkizinçi Tarmaşîrîn Hân

062/14 on toğuzınçi Būrân bin Duva Témür Hân bin Duva Hân

⁷ Çığatay: P Çığay

⁸ ...: P , T

⁹ ...: T , P

062/16 yègirmİNçİ Hān bin Oğlan bin Duva Hān

062/16 yègirmi birİNçİ Yètsün Tèmr Hān

062/17 yègirmi èkinçİ ‘Alī Sultān

062/19 yègirmi üçÜNçİ Muḥammed Hān bin Pūlād Oğul bin Kūçek¹⁰ Hān bin Duva Hān

062/20 yègir(m)i tørtÜNçİ Qazān Sultān Hān bin ...¹¹

063/02 yègirmi bèşİNçİ Dānişmendçe Hān ki Ögedey Qa’an¹² neslindİN èrdİ

063/03 yègirmi altİNçİ Bayan Qulı Hān bin ...¹³ Oğul bin Duva Hān

063/04 yègirmi yètİNçİ Tèmr Şāh Hān bin Yètsün Tèmr Hān bin Duva Hān

063/04 yègirmi sèkizİNçİ Tuğluq Tèmr Hān bin Oğul¹⁴ H^vāce

063/06 yègirmi tokuzİNçİ İlyās H^vāce Hān bin Tuğluq Tèmr Hān

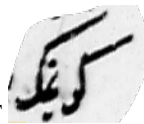
063/06 otuzİNçİ SoyurgatmıŞ Hān

063/06 otuz birİNçİ Sultān Maḥmūd Hān

064/01 [... faşl ḥazret-i şāḥib-kırā]n Tèmr Bèg küregen ḥālātı [ve evlādınİN salṭanatı rub‘-ı meskūnda]

066/20 Tèmr Bèg ḥālātınİN ibtid{ā}sıda

067/17 [...] Emīr Qazğan ḥükūmeti zikride

¹⁰ Kūçek: P , T

¹¹: P

¹² Qa’an: P Hān

¹³: T , P

¹⁴ Oğul: T İcel

- 068/07 Tuğluk Têmür Hân teveccüh-i Mâverâü'n-nehr fethi üçün
- 068/11 Têmür Bêg hurûcî zikride
- 068/15 Emîr Hüseyn bin [...] Kazğan zikride
- 069/16 Tuğluk Têmür Hânınnîñ ékinçi {nevbet} Mâverâü'n-nehrğa kèlgeni zikride
- 073/14 lâý uruşı zikride
- 074/14 Semerqandnı Ceta çeriki muhâşara kılğanının zikride
- 075/03 Têmür Bêg bilen Mîr Hüseynnîñ münâza'atı zikride
- 076/15 Têmür Bêg Qarşı üstige kèlip Emîr Mūsānı başkanı zikride
- 078/07 Emîr Hüseynnîñ Têmür Bêg üstige yörügeni zikride
- 078/18 Têmür Bêgnîñ yana nevbet Mâverâü'n-nehr sarı 'âzim bolğanı zikride
- 080/17 Mîr Hüseyn bilen Têmür Bêgnîñ şulh zikride
- 082/01 Emîr Hüseyn bilen Têmür Bêg Kâbül üstige yörügeni zikride
- 082/07 Mîr Hüseyn bilen Têmür Bêg Bedaḥşān üstige barganı zikride
- 083/13 Emîr Hüseyn bilen Têmür Bêg nizā'ı zikride
- 085/21 Têmür Bêg saltanatı zikride
- 087/16 Zinde Haşemniñ yağı bolğanı zikride
- 088/21 Têmür Bêgnîñ evvel nevbet Cetağa barganı zikride
- 089/09 Têmür Bêgnîñ ékinçi nevbet Cetağa barganı zikride
- 089/17 Têmür Bêg H'ârezmğa èlçi yiberip özi hem 'azîmet kılğanı zikride
- 091/07 Têmür Bêg, Yūsuf-ı Şofî bilen şulh kılıp mürāca'at kılğanı zikride

091/12 T  m  r B  gni  n   kin  i nevb  t H    rezm  ga b  r  n   zikride

092/07 T  m  r B  gni  n     n  i nevb  t Ceta  ga b  r  n   zikride

093/04 T  m  r B  gni  n     n  i nevb  t H    rezm  ga   az  met k  l  n   zikride ve Sar Bu  ga bilen     dil-    h-   Calayır ya  ı bol  n cih  tidin yoldın yanını zikride

093/15 T  m  r B  gni  n törtünçi nevb  t Ceta  ga b  r  n   zikride

094/02 Cih  ng  r M  rz   vef  t   zikride

094/06 T  m  r B  gni  n   amere  d-d  n üstige   l  ar yibergen   zikride

094/10 T  m  r B  gni  n b    n  i nevb  t Ceta  ga b  r  n   zikride

094/15 Toktamış H  nn  n Urus H  n oğlı bilen uruşup hez  met bol  n   zikride

095/04 T  m  r B  gni  n Urus H  n utrusıga b  r  n   zikride

095/18     h-ru   Sult  nn  n tev  ll  di zikride

097/06 T  m  r B  gni  n M  r  n    M  rz  n   H  r  s  n  ga yibergen   zikride

097/12     hib-k  r  nn  n   r  n vil  yet  ga   az  met k  l  n   zikride

097/19 F       K  l   as   f  th  de

098/02 Her  t   hrin  n f  th   zikride

098/16     hib-k  r  n T  s {ve} Kel  t  ga b  r  n   zikride

099/07 T  m  r B  gni  n   r  n  ga   kin  i nevb  t   az  met k  l  n   zikride

099/15 Tur    z k  l   as  n  n f  th   zikride

100/02     hib-k  r  nn  n M  zender  n  ga   az  met k  l  n  

101/01     hib-k  r  nn  n S  st  n sarı b  r  n   zikride

- 102/18 T  m  r B  gni   M  zender  n fethi     n ‘az  met kılğanı
- 103/18 T  m  r B  gni   Rey ve Sult  niyye  a barıp Semerk  nd  a y  n  anı zikride
- 104/09 T  m  r B  gni   yana   r  n sarı ‘az  met kılğanı ki an   m  verri  ler Y  r   -i Se-s  le dürler
- 105/02 T  m  r B  gni   G  rcist  n sarı barıp kılıç ‘     ehr-i Tiflisni feth kılğanıda
- 105/15 T  m  r B  gni   Berda‘ sarı barıp Toktamış H  nn  n   l  arı   zerb  yinc  n  a k  l  eni zikride
- 106/21 T  m  r B  gni     sfah  n fethi kılıp andın   ir  z  a barıp musah  har bolğanı zikride
- 107/16 Tokmak   erikini  n hücümü M  ver   ’n-nehrğa ve Tümör B  gni   m  r  ca‘at   bu cihetdin F  {r}s {ve} ‘  r  kd  n
- 109/03 T  m  r B  gni   H   rezm b   in  i nevb  t bar  anı zikride
- 109/08 Mu  ammed M  rɡeni  n ya  ı bol  anıda ve ba‘z   v  k  yi‘ zikride
- 110/08 Toktamış H  nn  n M  ver   ’n-nehr üstige y  r  p T  m  r B  gni   utru bar  anı
- 111/03 M  r  n  h M  rz  n       ib-k  r  n H  c   B       n   urb  n   ve M  l  k-i Serbed  l def‘i     n H  r  s  n  a y  ibergen   zikride
- 112/14     ib-k  r  nn  n Hızır H   ce O  lan, A  a T  re def‘i     n b   in  i nevb  t Mo  olist  n  a bar  anı zikride
- 114/15 T  m  r B  gni   De  t-i         a Toktam    H  n   stige bar  anı zikride
- 116/11   dg   T  m  r B  gni     aravull    a bar  p ma  t  l bol  anı zikride
- 117/02     ib-k  r  nn  n mu    reb  si Toktam    H  n bil  n zikride
- 119/19 T  m  r B  gni     r  n vil  yet  n  a b    y  ll  k ‘az  met k  l  anı zikride
- 122/02     h Man    r uru  ı     ib-k  r  n bil  n

122/18 Şāhib-kırānnıñ Fārsdın ‘Irāk İsfahān sarı barganı zikride

123/06 Şāhib-kırānnıñ Bağdādka barganı burun nevbet

124/07 Şāhib-kırānnıñ Tekrīt Qal‘asığa barıp feth kılğanı zikride

125/07 ‘Ömer Şeyh Mīrzā şehādeti zikride

126/05 Şāhib-kırānnıñ Mārdīn sarı barganı ve Uluğ Bēg Mīrzānıñ tevellüdi zikride

126/18 Hāmid Qal‘asının fethi zikride

127/08 Şāhib-kırānnıñ Ala Taq sarı barganda

127/20 Avnik Qal‘asının fethi zikride

129/02 Şāhib-kırānnıñ Gürcistānga barganı ve İbrāhīm Sultān Mīrzā tevellüdi zikride

129/15 Sultān Aḥmed-i Calayırnıñ Bağdādka kēlip tahtka olurganı zikride

129/20 Şāhib-kırānnıñ Toktamış Hān uruşıge barganı ‘Irāk mülkidin Derbend yolu birlen zikride

132/17 Şāhib-kırān Deşt-i Kıpçakka çapkun yiberip talap buzğanıda

134/07 ḥazret-i Şāhib-kırānnıñ ‘Irāk sarı mūrāca‘at kılğanı bilād-ı şimāldın zikride

135/04 Sultān Muḥammed-i Ṭabesīnıñ ḥurūcı Yezdde ve Behlūlnıñ Nihāvend ve muḥālefet kılğanı ve Muḥammed Sultān Mīrzānıñ Hürmüz sarı barıp vuḳū‘-yı fütūḥāt ki dest bērdi zikride

136/16 Şāhib-kırānnıñ dāru’s-saltanat Semerḳandka mūrāca‘at kılğanı zikride

137/09 Şāhib-kırānnıñ Ḥorāsānnı Şāh-ruḥ Mīrzāğa bērgeni zikride

137/21 Hızır Ḥ‘āce Oġlan kızı Tūkel Ḥānımnı Şāhib-kırān ‘aḳd bağlap İskender Mīrzānıñ izdivācı bēgisi Sultān bilen ve Bāġ-ı Dilgüşāy ‘imāreti zikride

139/01 Şāhib-kırānnıñ Hindūstān yörüşiniñ zikride ve Ketver kāfirleriniñ yèrige barıp ġazā kılganıda

140/08 Şāhib-kırān, Muḥammed Āzādı Burhān Oġlan ve Mīrzāde Rüstem ḥaberi üçün yibergeni

142/04 ḥazret-i Şāhib-kırānnıñ Purniyānī kabīlesiġa barıp Sind deryāsıdın ‘ubūr kılganı zikride

143/15 Multān fetḥide ve Mīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīrniñ Multāndın Şāhib-kırān mülāzemetiġa kəlgeni ve özge ḥālāt zikride

144/08 Baṭīz Qal‘asınıñ fetḥi zikride

147/02 Şāhib-kırān muḥārebese kişver-i Hind vālisi Sultān Maḥmūd bilen ki Sultān Fīrūz-şāh nebīresidür

149/04 Sultān Maḥmūd ve Mallu Ḥānnıñ firār üçün şehrdin çıġıp ve Şāhib-kırān cem‘ini alarnıñ kèyinidin yibergeni zikride

150/13 Şāhib-kırānnıñ özge Hind mevāzi‘i sarı fütūḥāt ġazevāt üçün barganı zikride

153/17 Şāhib-kırānnıñ Īrānġa yèti yıllık çèrik tartġanı ve Mīrānşāh Mīrzānıñ ba‘zı ḥālātı zikride

155/10 Emīrzāde Mīrānşāhnıñ Şāhib-kırān mülāzemetiġa kəlgeni ve ḥavāşş u nüdemāsınıñ giriftārlıġı miḥnet ü belāġa ve özge vaḳāyi‘ zikride

157/01 Şāhib-kırānnıñ Gürcistān sarı barganı ve ba‘zı ḥālāt zikride

157/08 Pīr Muḥammed Mīrzā ve Rüstem Mīrzānıñ Bağdād sarı barganı ve sultānnıñ kaçqanı zikride

158/10 Şāhib-kırānnıñ Gürcistān sarı ‘azīmet kılganı zikride

159/01 Şāhib-kırānnıñ Qayşer-i Rūmġa nāme yibergeni ve Sivās üstige çèrik tartıp istīlā tapġanı zikride

160/15 Şāhib-kırān zafer-fercāmın Şām vilāyetiga teveccüh kılğanı ve ba‘zı kazāyā şerhi ki münāsibdür bu maķāmda

161/11 hāzret-i Şāhib-kırānnıñ Haleb sarı yörüp feth bolğanı nē ol-kim artuķsı irtikāb ta‘ab bolğay

163/16 Şāhib-kırānnıñ Dımaşķ üstige yörüp Mısr ve Şām pādīşāhı bile uruşup ğālib bolğanı zikride

164/21 Ğazve vüşkā tevekkülüga

171/07 Şāhib-kırānnıñ sene *arba‘a* ve *semānimiede*¹⁵ eṭrāf u cevānibķa ılğar yibergenı zikride

172/02 Kayşer-i Rūmdın elçiler kēlip ve Şāhib-kırānnıñ ol kişverga çerik tartķanı zikride

174/03 Şāhib-kırānnıñ Tortum ve Kemāh Qal‘asını feth kılıp Kayşer elçileri kēlgenı zikride

176/18 hāzret-i Şāhib-kırān-ı sa‘ādet-ittişāf Kayşer uruşı üçün çerikni ārāyış bērgenı ve eki pādīşāhnıñ rükūbı ‘azm-i maşāff üçün

178/02 Şāhib-kırānnıñ Kayşer bilen muḥārebe kılıp nesīm-i feth u zafer rāyet-i nuşret-peykeriga estim Ildırım Bā-yezīdnıñ giriftārılığı çarḥ-ı miḥnet eser gerdişidin

180/14 Şāhib-kırānnıñ eṭrāf-ı memleketķa çapķun yiberip memālik-i maḥrūsega feth-nāmeler yibergenı zikride

182/14 Şāhib-kırānnıñ Rūm memālikide kışlak ta‘yīn kılıp İzmir Qal‘asının fethi zikride

184/05 Egridiz ve Nasībin fethi Şāhib-kırān şecā‘at āyīn ihtimāmı bilen

184/17 Kayşer-i Rūm ve Muḥammed Sultān Mīrzānıñ vefātı zikride

¹⁵ 804'te.

186/01 ara Tatar avmini zikri ve aib-iran alarnı Rmdın Semerand sarı krzeni zikride

186/10 aib-irannı Rm vilyetidin mracat ılanı ve Muammed Sultan Mrz anası aremleri bile utru klip azde vefatını bilgeni

187/01 aib-irannı Grcistn sarı tevecc ılanı ve azadelerg vilyet brgeni zikride

187/13 ara Ysufnı avalı ve Sultan Amednı ma barganı yz te'essf bilen

188/12 aib-irannı Grcistn vilyetiqa barganı zikride

189/20 aib-irannı vilyetleri halını sorup zr-destler ddıa ytkeni ve Emrzde 'mernı Mver'n-nehrdin klgeni zikride

191/16 Frzk alanı fethi ve ara Tatarnı yaı bolanı zikride

193/09 aib-irannı Semerand sarı tevecc ılanı zikride

194/04 aib-irannı Hty yriqe 'azmet ılanı zikride

195/10 aib-irannı bu merale-yi fndin uanda ılanı zikride

197/01 Sultan Hseyn Mrznı mualefeti ve env tefria ve dmen zhr

198/01 ehriyr- 'l-n- mte'l mekn- h-ru Mrz Sultan cls memleket-i rnında brir

199/08 Mrn Mrz evldnı avalı Tmr Bgnı vefatıdn son Cihn-h Bgnı katli zikride

200/02 b Bekr Mrznı absdın al bolanı zikride

201/06 'mer Mrz Pr Muammed ve Rstem ve skender ve 'mer ey¹⁶ bilen b Bekr Mrz uruanı zikride

¹⁶ T+mededi

201/13 Sultān Hüseyn Mīrzā hālātıda

202/06 Pīr Muḥammed Cihāngīr ve Hālīl Sultān Mīrzā uruşı zikride

202/14 Seyyid H'āce ibn Şeyḥ 'Alī Bahādur yağı bolğanı zikride

203/06 yana Pīr 'Alī Tāznıñ yağı bolğanı zikride ve Pīr Muḥammed Cihāngīrniñ şehādeti zikride

203/13 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ Belḥ sarı yörüp Pīr 'Alī Tāznıñ cezāğa yetkeni zikride

203/19 Tebrīz ve Āzerbāyincān hālātıda ve Ābā Bekr ve Mīrānşāh Mīrzā hālī ve Sultān Aḥmed ve Qara Yūsufniñ Mısr seferidin ḥalāş bolup Āzerbāyincānga kēlgenleri zikride¹⁷

204/11 Ābā Bekr, Mīrānşāh Mīrzāniñ Tebrīzğa kēlip Qara Yūsuf bilen anıñ arasında vāqı'a bolğan ḥāleti zikride

205/02 Mīrānşāh Mīrzā, Ābā Bekr Mīrzāniñ Qara Yūsuf bilen uruşup Mīrānşāh Mīrzā bin Tēmūr Bēg küregenniñ şehādet tapğanı zikride

205/15 Ābā Bekr Mīrzāniñ tetimme-yi aḥvālī ve encām-ı rüzgārı zikride

205/21 'Ömer Şeyḥ Mīrzā evlādınıñ muḥālefeti muvāfaqatdın soñ

206/17 Pīr Muḥammed Mīrzāniñ şehādet tapkanı ve İskender Mīrzāniñ salṭanatı zikride

207/17 İskender Mīrzā bilen Rüstem Mīrzāniñ muḥārebesi Rüstem Mīrzāniñ Qara Yūsuf qaşığa barganı zikride

208/07 Qara Yūsuf bilen Sultān Aḥmedniñ muḥārebesi ve sultānnıñ qatl bolğanı zikride

¹⁷ Tebrīz ve Āzerbāyincān hālātıda ve Ābā Bekr ve Mīrānşāh Mīrzā hālī ve Sultān Aḥmed ve Qara Yūsufniñ Mısr seferidin ḥalāş bolup Āzerbāyincānga kēlgenleri zikride: P Tebrīz Āzerbāyincān ḥāletinde Ābā Bekr bin Mīrzā Mīrān-şā(h) ve Sultān ve Qara Yūsufniñ seferinden Āzerbāyincānga zikride

209/04 Hüdāydād Hüseynīniñ yağı bolğanı ve Şāh-ruḥ Mīrzāniñ Māverāü'n-nehrğa 'azīmet kılğanı zikride ve Ḥalīl Sultān Mīrzā ḥālātı zikride

210/06 Şeyḥ Nūre'd-dīn Bēgniñ yağı bolğanı zikride

211/06 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ 'Irāḳқа барıp İskender 'Ömer Şeyḥniñ müte'ahḥid bolğanı zikride

211/13 Qara Yūsufniñ istīlāsı {ve} Āzerbāyincānga {barıp} ve Şīrvān Şāh bilen uruşup zafer tapqanı zikride

211/17 Bayqara Mīrzāniñ muḥālefeti ve İskender Mīrzāniñ qatli zikride

212/07 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ Qandahār sarı barganı ve Qaydu Mīrzānı alıp kēlgeni zikride

212/17 Şāh-ruḥ Mīrzānı Āzerbāyincān Qara Yūsuf Türkmen üstige bargannıñ ḥālı zikride

213/04 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ ekinçi nevbet Āzerbāyincānga Qara Yūsuf def'i üçün barganı zikride

213/14 Uluḡ Bēg Mīrzāniñ Moḡolistānga barganı zikride

214/01 Uluḡ Bēg ve Barāḳ Ḥān bilen uruşup hezīmet bolğanı zikride

215/08 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ Āzerbāyincānga barıp İskender Qara Yūsuf bilen uruşup ḡālib bolğanı zikride

216/08 Baysunḡur Mīrzā vefātı zikride

217/03 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ üçünçi nevbet 'Irāḳ ve Āzerbāyincānga barganı zikride

218/13 Şāh-ruḥ Mīrzāniñ irtiḥālī bu 'ālem-i fānīdin sarāy-ı bāḳī sarı barganı zikride

219/08 'Alāü'd-devle Mīrzāniñ cülūsı serīr-i saltanatқа ve 'Abdü'l-laṭīf Mīrzāniñ giriftārılıḡı qayd-ı āfetğa

219/18 Uluğ Bèg Mīrzānī Ceyhūndın ötüp ‘Alāü’-d-devle Mīrzā bilen şulh kılğanı zikride

220/12 ‘Alāü’-d-devle Mīrzānī Andhūd ve Şuburgān sarı barıp Uluğ Bèg Mīrzā bilen uruşup hezīmet bolğanı zikride

221/18 ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānī muḥālefeti atası Uluğ Bèg Mīrzā bilen ve ol pādīşāh-ı ‘ālī-şān şehādet-i taḫdīr-i Melik-i Mennān bilen» Bebūr Mīrzā bilen Sultān Muḥammed Mīrzānī ḥāleti ve ‘Alāü’-d-devle Mīrzānī benddin ḥalāş bolğanı zikride

223/06 ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānī ḫatli ve ‘Abdu’llāh Mīrzānī salṭanatı ve Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānī ba‘zı ḥālātı zikride

224/08 Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānī bidāyet oṭağı mertebesi zikride

224/15 ‘Abdu’llāh Mīrzānī Ebū’l-ḫayr Ḥān bilen muḥārebe kılıp maḫtūl bolup Sultān Ebū Sa‘īdnī Semerḫandda pādīşāh bolğanı zikride

224/20 Sultān Muḥammed Mīrzānī Ḥorāsān üstige yörüp Bebūr Mīrzā bilen uruşup maḫtūl bolğanı zikride

226/03 Bebūr Mīrzānī Māverāü’n-nehr üstige çerik tartқанı zikride

226/16 Ebū’l-kāsım Bebūr Mīrzānī intikālī ve cihān güzārıdın ravza-yı rıdvān sarı

227/07 Şāh Maḥmūd Mīrzānī salṭanatı zikride

227/16 İbrāhīm Sultān Mīrzā cülüsü mesned-i pādīşāhlığı zikride

228/03 Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānī Ḥorāsānga kēlgeni ve ba‘zı vāḫı‘a zikride

229/09 ‘Alāü’-d-devle Mīrzā oğlu İbrāhīm Mīrzā bilen mülākāt kılıp Herātka barganı ve Türkmen çerikiniñ hücümü zikride

229/20 Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānī dāru’s-salṭana Herāt üstige yörüp Cihān-şāh Mīrzānī ‘Irāḫ sarı mu‘āvedet kılğanı zikride

230/08 Sultān Ebū Sa'īd Mīrzānıñ uruşı ve 'Alāū'd-devle Mīrzā ve İbrāhīm Mīrzā ve Sencer Mīrzā bilen

231/10 Sultān Ebū Sa'īd Mīrzānıñ Māverāū'n-nehrğa Muḥammed Cuki Mīrzā def'i üçün barganı zıkrıde

232/04 Cihān-şāh Mīrzā oğlu Pīr Budağ bilen Bağdādta uruşup Pīr Budağnı öldürüp ve Uzun Ḥasan Bēg üstige barıp Cihān-şāh Mīrzānıñ maqtūl bolup Sultān Ebū Sa'īd Mīrzānıñ 'Irāḳqa barganı zıkrıde

233/05 Sultān Ebū Sa'īd Mīrzānıñ 'Irāḳqa teveccūh kılğan sebebi ve ol pādīşāhnıñ şehādeti zıkrıde

235/01 Sultān Ḥüseyn saltanatı zıkrıde

236/06 Yādigār Muḥammed Mīrzā bilen Sultān Ḥüseyn Mīrzānıñ uruşı Çınarānda ve Yādigār Muḥammed Mīrzānıñ hezīmet bolğan zıkrıde

239/08 Şeybānī Ḥān bin Coçi Ḥān evlādınıñ aḥvālı ve Muḥammed Şāh ve ḥākān-ı a'zam Süyünç Ḥ'āce Ḥān ḥurūcı zıkrıde

240/12 Ebū'l-ḥayr Ḥān saltanatı zıkrıde

241/16 Māverāū'n-nehr ḥānlarnıñ üstige çerik tartıp Tarḥān bilen uruşup¹⁸

242/05 ḥān-ı a'zam Süyünç Ḥ'āce Ḥān ve Şeybān selāṭīniniñ Semerḳandğa teveccūh kılıp Semerḳandnıñ fethi bolğanı zıkrıde¹⁹

242/12 Bebür Mīrzā bilen Çağatay bēglerniñ hücümü her tarafdın²⁰

243/01 Ḥānlarnıñ Bebür Mīrzā bilen Ser-i Pulda uruşup Bebür Mīrzānıñ hezīmetde Çağatay ulusınıñ ba'zı serdārlarnıñ maqtūl bolğanı zıkrıde²¹

¹⁸ *Māverāū'n-nehr ḥānlarnıñ üstige çerik tartıp Tarḥān bilen uruşup: T Şāh-baḥt Ḥānnıñ Taşkend üstige barıp Muḥammed Sultānnıñ giriftār bolğanı zıkrıde*

¹⁹ *ve ḥān-ı a'zam Süyünç Ḥ'āce Ḥān ve Şeybān selāṭīniniñ Semerḳandğa teveccūh kılıp Semerḳandnıñ fethi bolğanı zıkrıde: T ḥānlarnıñ Māverāū'n-nehr üstige çerik tartıp Bākī Tarḥān bilen uruşup Buḥārā feth bolğanı zıkrıde*

²⁰ *Bebür Mīrzā bilen Çağatay bēglerniñ hücümü her tarafdın: T Muḥammed Şeybānī Ḥān ve ḥākān-ı a'zam Süyünç Ḥ'āce [... ..]larnıñ Semerḳandğa teveccūh kılıp Semerḳandnıñ feth bolğanı zıkrıde*

243/15 hānlarnıñ Bebüñ Mīrzā bilen Ser-i Pulda uruş bolup Bebüñ Mīrzānıñ hezīmetide ve Çağatay ulusınıñ ba‘zı serdārlarınıñ maqtūl bolğanı zıkrıde

244/12 hānlarnıñ Husrev Şāh Bēg üstige yörüp ol hezīmet bolğanı zıkrıde

244/18 hānlarnıñ Sulţān Ahmed Tenbel üstige barıp Moğol hānları bilen uruşup feth bolğanı zıkrıde

245/06 Bākī Tarhānnıñ Şāh-baht Hānga kirip hānlarnıñ Belh üstige yörügen burun nevbette

245/20 Bākī Hānnıñ Şāh-baht Hānga kirip hānlarnıñ Belh üstige yörügen burun nevbette²²

246/12 Şāh-baht Hānnıñ Husrev Şāh üstige barıp ve Kūnduz ve Bedaḥşān ve Huttalān tevābi‘ bilen feth bolğanı zıkrıde

247/02 hānlarnıñ Sulţān Ahmed üstige barıp Andigān vilāyeti feth bolğanı²³

247/20 Şāh-baht Hā{n}nıñ Husrev Şāh üstige barıp ve Kūnduz ü Hışār ü Bedaḥşān hilāfeti tevābi‘ bilen feth bolğanı zıkrıde²⁴

248/15 Şāh-baht Hānnıñ H‘ārezm feth kılğanı zıkrıde²⁵

249/15 Şāh-baht Hānnıñ üstige barıp feth kılğanı zıkrıde²⁶

250/04 Şāh-baht Hānnıñ Kāsım üstige barıp gālīb bolğandın soñ ba‘zı selāṭinnıñ mağlūb bolğanı

²¹ Hānlarnıñ Bebüñ Mīrzā bilen Ser-i Pulda uruşup Bebüñ Mīrzānıñ hezīmetide Çağatay ulusınıñ ba‘zı serdārlarınıñ maqtūl bolğanı zıkrıde: T Bebüñ Mīrzā bilen Çağatay bēgleriniñ hücüm her tarafdın

²² Bākī Hānnıñ Şāh-baht Hānga kirip hānlarnıñ Belh üstige yörügen burun nevbette: T hānlarnıñ Sulţān Ahmed Tenbel üstige barıp Andigān vilāyeti feth bolğanı zıkrıde

²³ hānlarnıñ Sulţān Ahmed üstige barıp Andigān vilāyeti feth bolğanı: T Şāh-baht Hānnıñ H‘ārezmğa barıp feth kılğanı zıkrıde

²⁴ Şāh-baht Hā{n}nıñ Husrev Şāh üstige barıp ve Kūnduz ü Hışār ü Bedaḥşān hilāfeti tevābi‘ bilen feth bolğanı zıkrıde: T Şāh-baht Hānnıñ Belh üstige barıp feth bolğanı zıkrıde

²⁵ Şāh-baht Hānnıñ H‘ārezm feth kılğanı zıkrıde: T Şāh-baht Hānnıñ Hōrāsānga yörüp bey ol-kim mücādele vü mukātele bolğanı feth bolğanı Tēñri Te‘ālā ‘ināyeti bilen

²⁶ Şāh-baht Hānnıñ üstige barıp feth kılğanı zıkrıde: T Tēñür Sulţān, ‘Ubeydu’llāh Sulţānnı çerik bilen Ebū’l-muḥsin Mīrzā, Köpek Mīrzā üstige yibergenı zıkrıde

251/02 Şā{h}-baht Hānnıñ Horāsānga barıp Tèñri Te‘ālā ‘ināyeti bilen ol-ki mücādele {vü} muqātele bolğay feth bolğanı²⁷

252/10 Tèmr Sultān ‘Ubeydu’llāh Sultān çerik bilen Ebū’l-ḥasan üstige yibergenı zikride²⁸

253/07 Hamza Sultān ve Mehdī Sultān, Bebür Mīrzā bilen uruşup ḥasb-i taqdīr bilen şehādetka fāyız bolğanları ve ba‘zı ḥālāt-ı ġarībe ki vuḳū‘ taptı Melik-i Mennān taqdīri

254/13 şāh²⁹ [... ..]

255/08 ḥazret-i ḥān-ı a‘zam cülūsı dāru’s-saltanat Semerḳand ...³⁰ ki ol ba-īn vācibu’t-taqdīr bilen zuhūrğa keldi

256/14 Hamza Sultān, Mehdī Sultān, Bebür Mīrzā bilen uruşup ḥasbe’t-taqdīr bilen şehāde{t}ka fāyız bolğanları

258/12 ḥazret-i ḥān-ı a‘zamıñ Sultān Sa‘īd Hān bilen uruşup feth-i nuşretka ḳābız bolğanı zikride

258/20 Ḳāsım Hānnıñ İskender bilen mūrāca‘at ḳılğanı

258/21 İskender kèlip ḥān-ı a‘zam ḳılıp feth vüçüdi

259/11 ḥazret-i ḥān-ı a‘zam Horāsān{ğa} bargan{ı}

261/13 ḥazret-i ḥān-ı a‘zamıñ ötkeni bu cihān-ı fānī

²⁷ Şā{h}-baht Hānnıñ Horāsānga barıp Tèñri Te‘ālā ‘ināyeti bilen ol-ki mücādele {vü} muqātele bolğay feth bolğanı: T Şāh İsmā‘ilnıñ Şāh-baht Hān üstige kèlip ġālib bolup Şāh-baht Hānnıñ şehādet zikride

²⁸ Tèmr Sultān ‘Ubeydu’llāh Sultān çerik bilen Ebū’l-ḥasan üstige yibergenı zikride: T [h]azret-i ḥāḳān-ı a‘zam cülūsı dāru’s-saltanat Semerḳandda ve vaḳāyi‘i ki ol mābeynde ḥasb-i taqdīr bilen zuhūrğa keldi

²⁹ Başlık silik çıktığı için okunamamıştır.

³⁰ ...: P

1.5. Metin Kuruluşunda İzlenilen Yöntem

Bu çalışmada esas nüshası olarak St Petersburg'da the Library of the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the U.S.S.R. (LOIV)'de D 104'te kayıtlı olan nüsha (P nüshası) kullanıldı.

Bu nüshanın çok fazla yazım yanlışları içermesi ve zaman zaman da metinden kaynaklı problemlerden yazının okunamaması, yazı çevriminin ikinci nüsha ile karşılaştırılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle P nüshası, daha az yazım hatası içeren ve daha okunaklı olan Taşkent el-Biruni Şarkşinaslık Enstitüsünde 5368 numarada kayıtlı nüsha (T nüshası) ile karşılaştırılarak metin oluşturuldu. Böylece yanlış veya eksik yazılmış kelimeler, metnin imla ve anlamına uygun olacak şekilde tamamlandı. (Ancak T nüshasının baş kısmı, P nüshasında bulunmadığından bu çalışmaya dahil edilmedi.)

Metindeki kelime, okunamıyor ve nüshalardaki biçimleri birbirleriyle uyuşmuyor ise metnin anlamına göre tahmini okuma yapılarak bu kelime metin içerisine yazıldı ancak iki nüshadaki yazım da fotoğraflanarak dipnota aktarıldı. Böylece okuyucu kelimenin nüshalardaki asıl şeklini de görme fırsatına sahip olmuş oldu.

Tahmini olarak okuduğumuz kelime şüpheli ise yanına (?) sembolü eklendi.

Metnin tahribatından, müstensihin hatasından veya tarafımızca okumayan kelimelerle ilgili herhangi bir tahminimiz yok ise metin içerisinde kelimenin bulunduğu yer ... ile gösterilerek nüshalardaki yazım fotoğraflanarak dipnota aktarıldı.

İki nüshada da olmasına rağmen nüshanın birinde çeşitli nedenlerle okunamayan kelimeler [] şeklindeki köşeli parantez içerisine yazıldı.

Bir nüshada olmayıp diğer nüshada olan ve bu sayede tamamlanan unsurları () şeklindeki yay parantez içerisine yazıldı.

Cümlelerin anlamına göre tarafımızca tamamlanan unsurları { } içerisine eklendi.

Cümleden çıkarılması gereken unsurlar < > içerisine yazılarak gösterildi.

Metine T nüshasından eklenmiş bir bölüm « » içerisinde gösterildi.

Metinde geçen ayetler veya Arapça ibarelerin transkripsiyonu italik olarak gösterildi.

Arapça ayet, hadis veya ibarelerin tercümeleri dipnota ilave edildi.

P nüshasında bulunan Farsça şiirlerin çoğu T nüshasında yoktur. Bu şiirler eğer T nüshasında mevcut ise dipnota bu şiirin T'de de olduğu bilgisi ilave edildi.

Farsça şiirlerin de transkripsiyonu yapılarak tercümeleri dipnotta verildi. Bu şiirlerin tercümeleri dipnotta verildiği için bu şiirdeki kelimeler *dizin/sözlük* bölümüne alınmadı.

Asıl metin olarak kullandığımız P nüshasında bulunan 9., 10. 11. fasıl sıralaması, el yazmasında 11., 9. ve 10. fasıl şeklinde olduğu için bu tarihsel sıralamayı düzeltmek adına sayfalarda *yürüyen numaralandırma* (1, 2, 3, ...) sistemi kullanıldı. Bu dizin/sözlük bölümünü hazırlayabilmek için gerekli bir müdahale idi. Ancak metindeki yerini kolaylıkla tespit edebilmemiz ve mikrofilmdeki kayıtlı sistemi bozmamak için de asıl metin olarak kullandığımız P nüshasındaki ilgili sayfanın yeri de (101a, 101b, 102a,...) yürüyen numaralandırma üzerine köşeli parantez içerisine (**1^[101a]**, **2^[101b]**, **3^[102a]**) eklendi. Dipnotlarda veya gerekli atıflarda metindeki orijinal sayfa numarasına (1a, 1b, 2a, 2b,...) gönderme yapıldı. Hem metin içindeki yürüyen numaralandırma sisteminin hangi varaklara denk geldiğini göstermek hem de P nüshasının T nüshadaki yerlerinin tespiti için bir liste oluşturuldu:

Tablo 2: Metin İçindeki Sayfa Numaralarının P ve T Nüshalardaki Yeri

Metin İçindeki Numaralandırma	P Nüshası	T1 Nüshası
1	101a	—
2	101b	—
3	102a	—
4	102b	—
5	103a	—
6	103b	—
7	104a	—
8	104b	—

9	105a	—
10	105b-6	326a-1
11	106a	326a-17
12	106b	327a-1
13	107a	327b-2
14	107b	328a-4
15	108a	328b-6
16	108b	329a-5
17	109a	329b-11
18	109b	330a-16
19	110a	330b-20
20	110b	331b-4
21	111a	333a-7
22	111b	333b-8
23	112a	334a-11
24	112b	334b-14
25	113a	335a-21
26	113b	—
27	114a -7	336a-1
28	114b	336a-17
29	115a	337a-1
30	115b	337b-6
31	116a	338a-9
32	116b	338b-12
33	117a	339a-14
34	117b-3	339b-17

35	118a	340a-18
36	118b	340b-18
37	119a	340y/a-20
38	119b-6	340y/b-16
39	120a	341a-14
40	120b	341b-20
41	121a	342b-5
42	121b	343a-12
43	122a	343b-18
44	122b	344b-4
45	123a	345a-10
46	123b	345b-16
47	124a	346b-1
48	124b	347a-8
49	125a	347b-12
50	125b	348a-9
51	126a	348b-17
52	126b	349a-21
53	127a	350a-4
54	127b	350b-11
55	128a	351a-17
56	128b	352a-4
57	129a	352b-10
58	129b	353a-15
59	130a	353b-21
60	130b	354b-5

61	131a	355a-13
62	131b	355b-19
63	132a	356b-5
64	1a	356b-17
65	1b	357a-13
66	2a	357b-9
67	2b	358a-12
68	3a	358b-17
69	3b	359a-21
70	4a	360a-6
71	4b	360b-8
72	5a	361a-14
73	5b	361b-16
74	6a	362a-18
75	6b	363a-5
76	7a	363b-11
77	7b	364a-18
78	8a	364b-21
79	8b	365b-1
80	9a	366a-5
81	9b	366b-11
82	10a	367a-16
83	10b	367b-18
84	11a	368a-21
85	11b	369a-1
86	12a	369a-20

87	12b-2	369b-11
88	13a	370a-12
89	13b	370b-14
90	14a	371a-18
91	14b	372a-2
92	15a-2	372b-5
93	15b	373a-7
94	16a	373b-12
95	16b	374a-15
96	17a	375a-7
97	17b	375b-5
98	18a	376a-11
99	18b	376b-14
100	19a	377a-18
101	19b	378a-3
102	20a	378b-6
103	20b	379a-11
104	21a	379b-15
105	21b	380a-20
106	22a	381a-2
107	22b	381b-6
108	23a	382a-9
109	23b	382b-15
110	24a	383a-18
111	24b	384a-3
112	25a	384b-8

113	25b	385a-14
114	26a	385b-20
115	26b	386b-4
116	27a	387a-8
117	27b	387b-12
118	28a	388a-16
119	28b	388b-10
120	29a	389a-15
121	29b	389b-21
122	30a	390b-5
123	30b	391a-7
124	31a	391b-13
125	31b	392a-18
126	32a	393a-2
127	32b	393b-8
128	33a	394a-15
129	33b	394b-16
130	34a	395b-1
131	34b	396a-8
132	35a	396b-12
133	35b	397a-17
134	36a	398a-2
135	36b	398b-6
136	37a	399a-10
137	37b	399b-14
138	38a	400a-19

139	38b	401a-1
140	39a	401b-5
141	39b	402a-9
142	40a	402b-14
143	40b	403a-18
144	41a	404a-2
145	41b	404b-9
146	42a	405a-14
147	42b	405b-21
148	43a	406b-4
149	43b	407a-9
150	44a	407b-12
151	44b	408a-17
152	45a	408b-21
153	45b	409b-4
154	46a	410a-8
155	46b	410b-13
156	47a	411a-18
157	47b	411b-20
158	48a	412b-4
159	48b	413a-11
160	49a	413b-15
161	49b	414a-21
162	50a	415a-5
163	50b	415b-10
164	51a	416a-16

165	51b	417a-1
166	52a	417b-6
167	52b	418a-11
168	53a	418b-16
169	53b	419a-21
170	54a	420a-5
171	54b	420b-9
172	55a	421a-15
173	55b	421b-19
174	56a	422b-2
175	56b	423a-5
176	57a	423b-8
177	57b	424a-9
178	58a-2	424b-5
179	58b	425a-4
180	59a	425b-9
181	59b	426a-14
182	60a	426b-19
183	60b	427a-21
184	61a	428a-1
185	61b	428b-2
186	62a	429a-2
187	62b	429b-7
188	63a	430a-10
189	63b	430b-13
190	64a	431a-17

191	64b	431b-19
192	65a	432b-1
193	65b	433a-2
194	66a	433b-6
195	66b	434a-11
196	67a	434b-13
197	67b	435b-7
198	68a	436a-11
199	68b	436b-14
200	69a	437b-1
201	69b	438a-6
202	70a	438b-14
203	70b	439a-19
204	71a	442a-7
205	71b	442b-16
206	72a	440a-21; 443a-21
207	72b	444a-4
208	73a	444b-12
209	73b	445a-17
210	74a	445b-19
211	74b	446b-1
212	75a	447a-11
213	75b	447b-18
214	76a	449b-1
215	76b-2	450a-5
216	77a-2	450b-9

217	77b	451a-11
218	78a	451b-16
219	78b	452a-17
220	79a	452b-21
221	79b	455a-6
222	80a	455b-5
223	80b	456a-9
224	81a	456b-13
225	81b	457b-2
226	82a	458a-7
227	82b	458b-11
228	83a	459a-9
229	83b	459b-16
230	84a	460b-8
231	84b	461a-12
232	85a-4	461b-17
233	85b	462a-11
234	86a	462b-19
235	86b	463b-4
236	87a	464a-6
237	87b	464b-15
238	88a	465a-19
239	88b-8	466a-2
240	89a	466a-7
241	89b	466b-11
242	90a	467a-16

243	90b-2	468a-2
244	91a	468b-5
245	91b	469a-9
246	92a	469b-20
247	92b	470b-7
248	93a	471a-11
249	93b	471b-16
250	94a	472a-18
251	94b	473a-6
252	95a	473b-12
253	95b	474a-17
254	96a	475a-6
255	96b	—
256	97a	—
257	97b	—
258	98a	—
259	98b	—
260	99a	—
261	99b	—
262	100a	—
263	100b	—

2. DİL İNCELEMESİ

2.1. Yazım Özellikleri

Çağataycanın karakteristik yazım özellikleri Türkçe kelimelerdeki ünlüler için hareke yerine harflerin kullanılması, art damaksıl η ünsüzü için نك kullanılması, eklerin kelimelerden ayrı yazımı, art ve ön ünlülü Türkçe kelimelerdeki t'nin ت ve s'nin س ile gösterilmesi, p'nin ب ve ç'nin چ ile yazılmasıdır (Ölmez, 1996, 37). 16. yy. yazılmış bir klasik Çağatay metni olan *Zübdetü'l-Âsâr* da bu karakteristik özellikleri yansıtmaktadır.

Bu bölümde *Zübdetü'l-Âsâr*'ın yazım özelliklerini incelerken P nüshasını esas aldık. Bununla birlikte T nüshasının yazım özellikleri de P nüshası ile örtüşmektedir.

Ünlülerin Yazımı

a ünlüsünün yazımı

Söz başındaki *a* ünlüsü için *elif* (ا) kullanılmıştır:

aldılar (4a-14)

at (4a-16)

atlanıp (4b-3)

anda (4b-18)

açtılar (12a-7)

Bazen de söz başındaki *a* ünlüsü için *medli elif* (آ) kullanılmıştır:

at (4a-20)

at (4b-3)

ayırıp (10a-17)

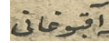
az (27a-12)

avnı (23a-3)

aķboġanı (42b-4)

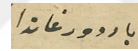

Söz içindeki *a* ünlüsü Uygur yazı geleneġindeki gibi *elifle* (ا) yazılmıştır:

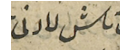
barıp (4a-4)

bardurġanda (13a-1)

taşlarını (45b-13)

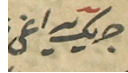

yaşıda (46a-19)

Bazı kelimelerin ilk hecesindeki *a* ünlüsü yazılmamıştır:

çerik yaraġı (16b-13)

ķaçan (9b-1)

yadaķ (42b-9).

Söz sonundaki *a* ünlüsü kimi zaman *elif* (ا) ile kimi zaman da *güzel he* (آ) ile yazılmıştır:

Söz içindeki *e* ünlüsü için *elif* (ل) kullanılmıştır:

yiberdi (13a-4)

یبردی

köterip (10b-13)

کوتریپ

körmey (10a-16)

کورمئ

dëgen (16b-1)

دئگن

kêşeşip (10b-20)

کئشئشئپ

törtelesi (19a-16)

تورتلائی

Söz içindeki kapalı ve açık *e* ile *ı/i* ünlüleri için *ye* (ی) kullanılmıştır:

bëgge (21b-10)

بئگکا

këldi (22a-1)

کئلدئ

dëp (21b-21)

دئپ

tëgre (22a-2)

تئگر

dëk (26b-6)

دئک

këçesi (39a-5)

کئچئسئ

yıkıldılar (19b-15)

یئقئلدئلار

sındı (8b-14)

سئندئ

kırkıp (22a-18)

کئرئقئپ

bildi (6b-6)

بید

Söz sonundaki *e* ünlüsü bazen *elif* (ل) ile bazen de *he* (ه) ile yazılmıştır:

êrse

ايرس

nêçe (31b-19)

نچه

yüzide (34b-1)

يوزيدا

künde (36b-11)

كوندا

dere (38b-11)

دره

têgre (22a-2)

تگر

şibası (34b-11)

شيباسي

şiba (34b-14)

شيبه

Üç Karanı (16a-1)

اوج قورني

Üç Kara (5a-15)

اوج قوا

Söz içindeki *ı/i* ünleri genellikle *ye* (ی) ile yazılmıştır. Kimi durumlarda yazılmadığı da görülür:

kolıġa (4b-10)

کولڭا

yigit (32b-13)

يگيت

kıldılar (25a-6)

قيلدىلار

tilep (39a-4)

تيلاپ

kızını (11b-14)

كيزيني

Söz sonundaki ı/i ünleri *ye* (ى) ile yazılır:

yandı (4b-4)

ياندی

alarmı (39a-1)

الارنى

özi (39b-1)

اوزى

***o/ö; u/ü* ünlüsünün yazımı**

Söz başındaki *o/ö, u/ü* ünlüleri *elif-vav* (او) ile yazılmıştır:

uzattı (4b-3)

اوزاتى

ulusını (13a-9)

اولوسيني

üçün (13a-21)

اوچون

özge (10b-19)

اوزگا

ortaġa (41b-11)

تاغدا

Yuvarlak ünlüler söz başında bazen de *elif-vav* (او) yerine sadece *elif* (ا) ile gösterilmiştir:

orduda (35a-11)

اورودا

oğlanğa (35a-18)

اغلانغا

oğlan (34b-6)

اغلان

uluğ (32a-6)

الغ

Söz içindeki *o/ö, u/ü* ünlüleri *vav* (و) ile yazılmıştır:

bolup (4a-4)

بولوپ

üçün (13a-21)

اوچون

kolığa (4b-10)

قولیغا

kavup (5b-7)

قووب

koydılar (46a-17)

قويدیلار

altun (40b-21)

آلتون

turup (41a-6)

توروب

toy (40b-21)

طوی

Söz sonundaki *u* ünlüsü *vav* (و) ile yazılır:

utru (4a-2)

اوترو

oşbu (18b-6)

اوشبو

Ünsüzlerin Yazımı

p ünsüzünün yazımı

Nüshamızda *p* ünsüzünün *be* (ب) ile yazıldığı görülmektedir:

yanıp (34a-11)

يانيب

alıp (28b-6)

اليپ

tapıp (27a-3)

تابيب

kaçıp (23b-5)

قايپ

köp (14b-20)

كوب

tapşurdu (18b-17)

تابشوردى

ç ünsüzünün yazımı

Ön seste, söz içinde, söz sonundaki *ç* sesi *cim* (ج) ile yazılmıştır:

çapķay (19b-8)

چايقاي

barça (28a-5)

بارجه

yığaç (34a-7)

يغاي

çüçük (34a-1)

چوچوک

s ünsüzünün yazımı

Art ve ön ünlülü Türkçe kelimelerde *s* ünsüzü *sin* (س) ile yazılmıştır. Çoğu yerde *sin* 'in altına üç nokta konulduğu görülmektedir:

sorup (21b-18)

سوروب

soñ (22a-3)

سونك

saç saşalın (22a-18)

ساج سقالين

salıp (23a-10)

ساليپ

sözlük (34a-1)

سوزلوك

t ünsüzünün yazımı

Art ve ön ünlülü Türkçe kelimelerde *t* ünsüzü için *te* (ت) kullanılmıştır:

tartıp (17a-1)

تارتيب

taşlap (18a-6)

تاشلاپ

atlarını (26b-4)

اتلارنى

utruda (27b-12)

اوترودا

tüşüp (34a-14)

توشوب

tirig (17a-9)

تيريگ

Dağ kelimesi birkaç yerde ت yerine ط ile yazılmıştır.

tağ (70b-3)

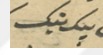
tağ (96a-20)

Art damaksıl *η* ünsüzünün yazımı

Art damaksıl *η* ünsüzü için *nun-kef* نك kullanılmıştır:

bəgniñ (13a-9)

aña (13a-9)

soñ (14a-4)

miñ (15b-6)

Diğer Özellikler

Uygur yazı geleneğinin devamı olarak kelime ve eklerin ünlüleri hareke ile değil harf ile gösterilmiştir:

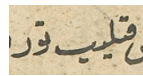
köydürüp (53a-18)

koşuldılar (113a-3)

kılıptur (43b-4)

yürekler (66b-10)

bolmaqlık (68a-6)

بولماق ليق

kılmas êrdi (83a-17)

قىلماس ايردى

b ve *y* seslerinin yanyana olduğu kelimelerde ب ve ى harflerinin noktaları bir arada yazılmıştır:

3a-5

bilen

بيلان

4b-1

bègni

بېگنې

Eklerin Yazımı

Ekler kimi zaman kelimeden ayrı yazılmıştır:

cengelde (16a-21)

جىنگىلدا

gölğa (34b-9)

غولغا

uruşda (35a-9)

اوروشدا

bègni (19b-4)

بېگنى

yasakğa (20a-21)

ياساققا

qaravulları (43a-7)

قاراوللارى

attın (43a-1)

آت تىنى

İkiz Ünlülerin Yazımı

Söz içinde görülen veya kelimeye bir ünsüz ile başlayan ek gelmesi sonucu ortaya çıkan ikizleşmeler tek harfle gösterilir:

uzattı (4b-3)

öttiler (3a-10)

êşittiler (12b-20)

Arapça, Farsça Kelimelerin Yazımı

Arapça-Farsça kelimelerin genellikle aslına uygun olarak yazıldığı görülmektedir. Arapça kelimelerdeki hemzeli sesin ye (ی) ile yazımı Çağataycanın karakteristik yazım özelliklerinden biridir. Bu yazım özelliği metnimizde de görülmektedir.

ḥazāyin (< Ar. ḥazā'in) (12b-2)

fāyide (< Ar. fā'ide) (33a-10)

ḥamāyil (< Ar. ḥamā'il) (33a-14)

māyil (< Ar. mā'il) (33a-15)

cerāyim (< Ar. cerā'im) (33b-1)

Birkaç kelimeye ise kelime ی yerine aslına uygun olarak hemzeli yazılmıştır.

sā'ir (15a-3)

ḥā'if (83b-3)

Metinde he (ه) ile biten kelimelere vahdet (birlik) ye'leri (ي) eklendiğinde ye (ي) yazılmayarak onun yerine he (ه) üzerine hemze (ء) konur:

cür' aī (77a-21)

kıt' aī (102b-3)

rık' aī (103a-12)

fāyideī (190/21)

vāķi' aī (210/19)

nükteī (178/15)

çāreī (252/04)

İki nüshada da kimi kelimeler harekeli yazılmıştır:

cüldü (P 20b-9)

Toli (P 120b-4)

Ṭağacarnı (P 123b-7)

kündin (P 131a-7)

Gürcüler (T 410b-7)

سکریلار

müşriklerini (T 413a-10)

مشرک لاری

P ve T nüshalarının ikisinde de genel olarak şedde gösterilmemiştir. Ancak T nüshasında yine de P nüshasına göre daha fazla şedde kullanmıştır. Şeddenin bu nüshada, özellikle özel isimlerde ve okuyucunun başka bir kelime ile karıştırması muhtemel olan kelimelerde kullanılmıştır:

Uçça (38b-4) (P ve T'nin ikisinde de şeddelidir.)

P اُچّا , T اُچّا

Mallu (38b-5) (T'de şeddelidir.)

مَلّو

Ferrāşı (48a-2) (T'de şeddelidir.)

فَرَّاشِ

ıssıktur (73a-9) (T'de şeddelidir.)

اِسْیَکْتُر

Metinde kimi tamlamalarda tamlama y'sinin yazıldığı örnekler mevcuttur:

137-17 *haţar-ı 'aẓīm*, 161/08'de *kıţār-ı haçirler*, 120/06 *mizāc-ı şerîfî*, 216/20 *mizāc-ı şerîfîğa*, 235/18 *müddet-i medîd*, 253/11 *hukûk-ı ni'metni*, 119/20 *sem'-i şerîfîğa*, 239/10 *sem'-i şerîfîğa*, 68a/05 *'uẓemā-yı devlet*, 185/10, *şehriyār-ı felek-temkîn*

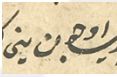
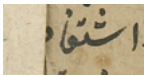
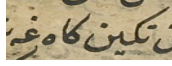
hem ol kelimesi metinde çoğunlukla همول şeklinde yazılmıştır: 012/06, 035/11, 035/17, 038/16, 102/10, 150/20, 151/09, 247/14, 248/04, 249/02

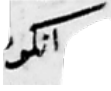
Farsça *bāğ* kelimesinin çoğulu Arapça çoğul eki -āt (ات) ile yapılmıştır: *bāğāt* "bahçeler, bağlar" 140/19, 174/09, 184/06 87/17. *hezārcāt* "binler" kelimesi de bu şekilde türetilmiştir. "Sonunda gayri melfuz (okunmayan) hay-ı mimî (ه) bulunan kelimelerde ات ile çoğul yapılırken ات 'dan önce bir de ج eklenir. Okunmayan he (ه) düşer" (Bangî, 1971, 21).

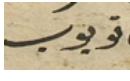
148/17 *töpen* kelimesinin metindeki yazımı P nüshasında harekeli olup iki nüshada

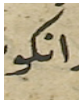
da *tēben* okutacak şekilde yazılmıştır: *töpen*: P , T .

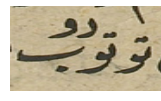
Metnin nüshalarında eksik, yanlış veya okuduğumuz biçimden farklı yazılmış kimi kelimeler şunlardır:

- ▶ *üçünçi için üçünini(?)* (P 130b-9) yazılmıştır.
- ▶ 061/07'de geçen *eflec* "felçli" kelimesi yerine P , T iflāc/eflāc okutacak şekilde ل ile yazılmıştır. Ancak metnin bağlamına bakıldığında kelimenin *eflec* olması gerektiği düşünülmektedir.
- ▶ 062/04'te geçen *kīyizī* "bir keçe" kelimesi P , T şekillerinde yazılmıştır.
- ▶ 065/20 *istiklāldin* kelimesi P'de şeklindedir.
- ▶ 065/21 *muṭlaḳ* kelimesi P'de şeklindedir.
- ▶ *muḥābāt* kelimesi iki nüshada da *muḥābād* olarak د ile yazılmıştır.
- ▶ 101/12 *kemīnde* kelimesi P'de şeklindedir.
- ▶ 101/13 *kemīn-gāhga* kelimesi P'de şeklindedir.

► 102/11 *Eygü* kelimesi T'de şeklindedir

► 103/19 *tutup* kelimesi P'de şeklindedir

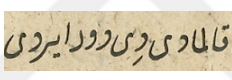
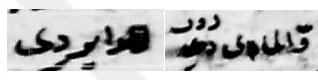
► 104/21 *Eygü* kelimesi P'de *Engü* T'de *Engü* şeklindedir.

► 104/21 *tutup* kelimesi P'de *tutturup* şeklindedir.

► 109/01 *upa* kelimesi P , T şeklindedir.

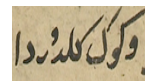
► 061/13 *müreffehü 'l-ḥāl* kelimesi P'de *mürevvehü 'l-ḥāl* şeklindedir.

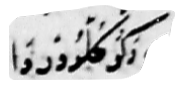
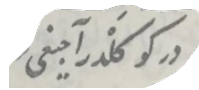
► 185/04 *müshil* kelimesi P , T şeklindedir.

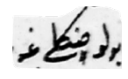
► 122/08 *qalmaydur êrdi* ifadesi P, , T şeklindedir.

► 129/11 *Tiflisğa* kelimesi P , T şeklindedir.

► 130/04 *şarf* kelimesi P , T şeklindedir.

► 079/18 *Kökeldürde* kelimesi P *Kökküldürde* , T *Kökküldürde*

 şeklindedir. Kelime Uranbayev *Zafer-nâme* neşrinde 126a-9'da olarak geçmektedir.

► 132/13 *Bular Cengeliga'nın* nüshlardaki yazımı P , T şeklindedir.

► 143/06 P *Telbehī* , T *Telyehi* olarak yazılan kelime Ahsen Batur'un yaptığı *Zafernâme* çevirisinde *Telembe* olarak (Şerefüddin Ali Yazdi, 2013, 290) ve Tanju Oral doktora tezinde *Telmebī* (Oral, 1991, 328) olarak verilmiştir.

► 237/04 *Andhūdtin*: P

► 237/01 *rāyetiġa*: P

► 238/06 *Bābāallāhıġa*: P

► 209/13 *Şād-melik*: T

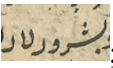
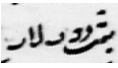
► 210/02 *Uzkend* P ve *İskend(?)*/*Uskend(?)*

► 196/08 *Şāh-ruġ* için P *Şāh-rūġ*

► 232/11 *zebūn* P

► 149/17 *mübīn* için P , T

► 153/14 *Teşerrüfāt(?)*: P , T

► 153/11 *pīşe-verler* P , T

► 001/04, 001/06, 001/07 geçen *Melik Altuniyye* metinde *Albuniyye* olarak yazılmıştır.

► 152/17 *Bapleni* P , T olarak yazılan Urunbayev neşrinde şeklindedir (Sharaf ud-din ‘Ali Yazdi, haz. A. Urunbayev, 1972, 337b-15).

► 038/08 *Altun Hān* olarak Cüveynî’de de geçen kelime (Boyle, 1997, 39)

nüshalarda P, T *Astān(?)* P , T şeklindedir.

► 038/08 *Nan-çing* olarak verilen bu şehrin Cüveynî'de *Nan-çing* veya *Namging* olduğu belirtilmiştir (Boyle, 1997, 195). *Zübdetü'l-Âsâr* nüshalarındaki yazımı ise P

, T şeklindedir.

► 038/10 *Qutuğu* olarak verilen kelime MGT'de de geçmektedir. (Boyle, 1997, 135).

Nüshalardaki yazım ise farklıdır ve şu şekildedir P , T .

► 038/19 *Bölgen*, *Bayduy*, 041/20 *Ülgen*, *Baydu* olarak iki farklı yerde geçen ve farklı şekilde yazılan bu özel ad Cüveynî ve Câmi'ü't-Tevârih'te *Kölgen* ve *Baydar* olarak geçmektedir (Boyle, 1997, 269; Thackston, 1999, 325).

► 040/17 *Bikneş(?)*, *Biknas(?)* olarak geçen bu özel ad *Nankiyas* olmalıdır (Thackston, 1999, 415)

► 133/16 *Çurkumrak*: T *Çurkuyumrak* olarak okunan kelime Ahsen Batur *Zafernâme* çevirisinde "Çötür Kazak" olarak (Şerefüddin Ali Yezdî, 2013, 261), Ayşe Kik'in çalıştığı doktora tezinde 190a/19'da "Çoturkırak" şeklindedir (Kik, 2014, 405).

► *fevc fevc*: (72-19)'da P nüshasında hem *ötreli*, hem de *fe* yerine *kaf*la yazılmıştır. Ancak cümlemin anlamına göre bu kelimenin *fevc fevc* olarak okunması gerekmektedir.

► 147/10 *İfrît-manzar* olarak verdiğimiz bu kelime P 42b-10'da

olarak ve T 406a-12'de şeklinde yazılmıştır.

2.2. Ses Bilgisi

2.2.1. Ünlüler

2.2.1.1. Ünlü Değişmeleri

2.2.1.1.1. Düzleşme

o > a

savuk "soğuk" 092/08 < ET (Uyg.) *soğuk*

kov- "kovmak, sürmek" 251/08 < MK *kov-*

ü > e

köter- "kaldırmak, yükseltmek" 003/02 < ET *kötür-*

süyek "kemik" 061/17 < ET *sünük*

u > a

tola "dolu" 092/01 < ET (Uyg) *tolu*

2.2.1.1.2. Yuvarlaklaşma

a. Gerileyici benzeşme sonucu ilk hecenin düz ünlüsünün, ikinci hecenin yuvarlak ünlüsünün etkisiyle yuvarlaklaştığı görülür.

e > ö

töşük "deşik, oyuk" 085/05 < MK *teşük*

b. İlerleyici benzeşme sonucu ikinci hecedeki düz ünlünün ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle yuvarlaklaştığı görülür.

ı > u

bulut "bulut" 117/03 < ET *bulıt*

korkunç "korku" 079/14 < ET (Uyg.) *korkınç*

kuru- "kurumak" 010/18 < ET (Uyg) *kırı-*

oku- "okumak" 007/11 < ET (Uyg.) *okı-*

2.2.1.1.3. Öndamaksıllaşma

Şu kelimelerin ilk hecesindeki ı ünlüsü i'ye değişmiştir:

bış- "pişmek" 012/16 < ET *bış-*

it "it, köpek" 086/13 < ET *it*

miñ "bin" 003/01 < ET *biñ ~ buñ*

til "dil" 009/21 < ET *tl*

2.2.1.1.4. Artdamaksıllaşma

Şu kelimede i ünlüsü ı'ya değişmiştir: ısıklık "sıcak" 231/01 < ET (Uyg.) *isig*

2.2.1.2. Ünlü Düşmeleri

2.2.1.2.1. Ünlü Kaynaşması

Ünlü ile biten bir kelimenin hemen ardından ünlü ile başlayan başka bir kelime geldiğinde genellikle ilk ünlü düşürülerek tek bir kelime gibi kabul edilmesidir: kılalmadı < kıla almadı 079/12

2.2.1.2.2. Vurgusuz Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi

Orta hece ünlüsü dar olan şu kelimeler iyelik eki aldığı anda vurgusuz olan orta hece ünlüsü düşer:

ağız	ağızda	"ağzında"	208/16
	ağızığa	"(onun) ağzına"	038/14, 038/16, 103/04
	ağzının	"ağzının"	057/16
	ağzına	"(senin) ağzına"	019/09
boğaz	boğazdın	"boğazından"	190/08
	boğazığa	"(onun) boğazına"	103/04
boyun	boynı	"boynu"	079/19
	boynığa	"(onun) boynuna"	094/08, 128/14, 187/04

	boynın	"boynunu"	055/17, 124/13
	boynınızda	"boynunuzda"	082/18
	boynunuzda	"boynunuzda"	205/06
əgin	əgnide	"(onun) omzunda"	037/16
	əgnidin	"omzundan"	198/05
	əgnige	"(onun) omzuna"	188/02
kögüs	kögsi	"göğsü"	110/13
	kögsige	"(onun) göğsüne"	097/14, 221/03
köñül	köñli	gönlü	034/01, 099/19, 242/17, 262/05
	köñlide	"(onun) gönlünde"	054/13, 083/18
	köñlini	"(onun) gönlünü"	065/11
	köñlümüz	"gönlümüz"	086/08
oğul	oğlı	"oğlu"	002/01, 002/03
	oğlıdur	"oğludur"	011/07, 011/13
	oğlığa	"(onun) oğluna"	022/18, 031/10, 070/08
	oğlın	"(onun) oğlunu"	098/12
	oğlını	"(onun) oğlunu"	002/13, 004/17
	oğlınıñ	"(onun) oğlunun"	013/03, 120/21, 128/17
	oğlınıñı	"(senin) oğlunu"	098/15
	oğlum	"oğlum"	233/21

	oğlumğa	"oğluma"	037/03
	oğluñka	"(senin) oğluna"	128/18
	oğluñnı	"(senin) oğlunu"	211/01
orun	ornıda	"yerinde"	002/12, 002/15, 002/17
	ornıge	"yerine"	002/03
	ornığa	"yerine"	043/05, 091/06, 140/14
karın	karın	"karnı"	140/20
	karınıdın	"karnından"	027/07
	karınığa	"karnına"	151/13, 214/14
	karınığaça	"karnına kadar"	073/19, 139/13
	karının	"karnını"	101/17
	karınını	"karnını"	027/07

Şu örnekte de vurgusuz orta hece ünlüsü düşer:

oyna- < *oyun+a-* oynar-biz "oynarız" 061/04

2.2.1.2.3. Benzer Hece Düşmesi

-dur/-dür < *durur* < *turur*

2.2.1.2.4. Sonda Ünlü Düşmesi

Eski Türkçedeki *-yu/-yü* zarf fiil ekinin ünlüsü düşmüştür.

talay "talan edip" 176/07, *tanımay* "tanımayarak" 126/04, *yıgılmay* "toplanmadan" 249/01, *almay* "almayarak" 075/07

2.2.1.3. Ünlü Uyumu

2.2.1.3.1. Damak Uyumu

Genel Türkçenin özelliği olan Türkçe kelimelerde art ünlülerden sonra art ünlüler, ön ünlülerden sonra ön ünlüler gelmektedir. Bu özellik Çağatayca için de (istisnalar hariç) geçerlidir. Metindeki örneklerden bazıları şunlardır:

başlığ "başlı" 013/10, *buzdılar* "bozdular" 099/19, *üstige* "üstüne" 100/03, *yörüdiler* "yörüdüler" 101/13, *kızını* "kızını" 102/19, *ayrılmasun* "ayrılmasın" 103/07, *yamanlık* "kötülük" 219/15, *yıllık* "yıllık" 195/21, *bolmaqlık* "olmalık" 198/06, *susuzluğdın* "susuzluğundan" 128/20, *uzunlığı* "uzunluğu" 146/03...

Ek uyumsuzluğunun olduğu örnekler de mevcuttur:

tutmek kerek "tutmak gerek" 076/02, *sözlerğa* "sözlere" 251/16, *tutmadük* "tutmadık" 055/05, *ölümğa* "ölüme" 192/17, 252/04, *bégleriga* "beylerine" 196/13, *yörüşka* "sefere" 212/18, *yemsizlikdın* "yemsizlikten" 234/11, *bardük* "gittik" 229/13, *kaçurdük* "kaçırdık" 251/17 vd.

Arapça ve Farsça kelimeler ise Çağatayca metinlerin çoğunda olduğu gibi genellikle art ünlülü ekler almıştır:

ziyāretiga 193/13, *vilāyetiga* 199/20, *işretka* 204/02, *şerefka* 204/09, *vahşetka* 206/01, *ināyetka* 210/03, *şehādetka* 212/19, *mülāzemetka* 213/09, *zehrlik* 200/12, *harām-nemekliği* 245/10 vd.

Son hecesinde *i* veya *ī* bulunduran Arapça ve Farsça kelimelerin çoğu art ünlülü ekler alırlar:

ta'addiga 002/12, *hanefiga* 019/07, *süfliga* 065/12, *deniga* 118/19, *ganiga* 118/19, *bākiga* 136/15, *nevāhiga* 169/03, *cihān-gırlık* 259/07, *mecliska* 180/01, *muhālifga* 094/12, *faşilga* 090/14 vd.

Son sesinde *k* bulunan Arapça ve Farsça kelimelerde hece art ünlülü de olsa genellikle ön ünlülü ekler alırlar:

idrākke (161/21), *mülkige* (256/22), *kāvākide* (012/08).

2.2.1.3.2. Dudak Uyumı

a. Dudak Uyumuna Giren Bağlama Ünlüleri ve Ekler

1. İyelik Ekleri

{-(I)m}: *hānedānim* "hanedanım" 055/13, *tahtımnı* "tahtımı" 035/07, *kolumdın* "elimden" 251/17, *sözüm* "sözüm" 015/01

{-(I)ı}: *firākıı* "ayrılığın" 185/08, *kılıcıı* "kılıcını" 082/07, *buyruğuı* "buyruğun" 005/19, *kolunıda* "elinde" 037/09, *oğluıka* "oğluna" 128/18, *dostuı* "dostun" 209/02

{-(I)mız}: *cānımız* "canımız" 161/19, *atımız* "adımız" 164/09, *kolumuzdadur* "elimizdedir" 182/07

{-(I)ıız}: *boynııızda* "boynunuzda" 082/10, *uluğlarıııznı* "ulularınızı" 134/15

2. Emir Kipi 2. Kişi Ekleri

{-(I)ı}: *kılıı* "yapın" 015/01, *ahtarıı* "araştırın" 048/13, *olturuı* "oturun" 140/05, *yaşuruı* "gizleyin" 035/10

{-(I)ıız}: *yanııız* "dönünüz" 022/12, *kılııız* "yapınız, ediniz" 035/08

3. Görülen Geçmiş Zaman Teklik 1. Kişi ve 2. Kişi ile Çokluk 2. Kişi Ekleri

{-dIm}, {-tIm}: *çıgdım* "çıktım" 123/14, *sordım* "sordum" 220/19, *yattım* "yattım" 111/10

{-dIı}, {-tIı}: *yuduı* "yıkadın" 086/09, *başladıı* "başladın" 075/18

{-dIıız}: *kıldııız* "ettiniz" 012/13

4. {-(I)g}, {-(I)ğ}, {-(I)k}, {-(I)k} Fiilden İsim Yapma Ekleri:

bilig "bilgi" 130/04, *katık* "katı, çetin" 013/07, *ölük* "ölü" 034/18

5. {-(I)l-} Edilgen Çatı Eki:

basıl- "yenilmek" 094/19, *tapıl-* "bulunmak" 125/20, *késil-* "kesilmek" 178/10, *köteril-* "kaldırılmak" 234/04, *koşul-* "katılmak" 248/11

6. {- (I)m} Fiilden İsim Yapma Eki:

ölüm "ölüm" 074/18, *yarım* "yarım" 076/10

7. {- (n)} Fiilden İsim Yapma Eki:

tütün "duman" 055/09

8. {- (I)-} Dönüşlülük-Edilgenlik Eki:

körün- "görünmek" 007/20, *bölün-* "bölünmek" 080/04, *sığın-* "sığınmak" 066/17, *yapın-* "örtünmek, kapanmak" 167/04

9. {- (I)nç} Fiilden İsim Yapma Eki:

korğunç "korku" 058/08

10. {- (I)nçı} Sıra Sayıları Eki:

beşinçi "beşinci" 041/08, *altınçı* "altıncı" 041/09, *sékizinçi* "sekizinci" 041/10

11. {- (I)p} Ulaç Eki:

basturup "bastırıp" 018/21, *buzulup* "bozulup" 045/09, *tapıp* "bulup" 002/17, *kızıtıp* "kızdırıp" 084/18

12. {- (I)ş} Fiilden İsim Yapma Eki:

barış "gidiş" 253/02, *keliş* "geliş" 253/02, *turuş* "sabır ve takat, dayanma" 115/02
uruş "savaş, vuruşma" 013/07

13. {-Iş-} Fiilden Fiil Yapma Eki:

kuçuş- "kucaklaşmak" 190/17, *yetiş-* "yetişmek, erişmek" 185/19, *ayrılış-* "karşılıklı ayrılmak" 224/02

14. {-Iz-} Fiilden Fiil Yapma Eki: Metinde örneği yoktur.

15. {-İlk}, {-İlk} Addan Ad Yapma Eki:

ser-keşlik "itaatsizlik" 126/20, *tiriklik* "dirilik, canlılık, hayat" 195/12, *yigitlik* "gençlik" 094/04, *siyāsetlik* "zalim" 067/03, *susuzluk* "susuzluk" 179/14, *hānlik* "hanlık, hükümdarlık" 045/15, *husrevlik* "hükümdarlık" 198/04, *bahādurluk* "cesurluk, yiğitlik" 022/06, *küçlük* "güçlük, zorluk" 037/11

Uyuma aykırı olan örneklerden bazıları:

bahādurluk "cesurluk, yiğitlik" 024/15, *buzuklık* "bozukluk, haraplık" 025/09, *dürüstlük* "bütün, eksiksiz" 010/12, *ma'mūrluk* "bayındırlık" 249/06, *fuzūlluk* "lüzumsuzluk, çok fazla" 098/09

16. {-İlg}, {-İlg} Fiilden Sıfat Yapma Eki:

yüreklik "yürekli" 096/14, *ruhsārlik* "yanaklı" 195/11, *yaralık* "yaralı" 102/12, *zehrlük* "zehirli" 163/21, *köñüllük* "gönüllü" 050/07

b. Dudak Uyumuna Girmeyen Ekler

1. {-DI} Görülen Geçmiş Zaman Teklik 3. Kişi Eki

açdurdı "açtırdı" 146/20, *ķavdurdı* "kovdurdı" 083/11, *ķoşdı* "kattı" 070/08, *ķutuldı* "kurtuldu" 009/13, *yumdı* "yumdu" 035/12, *ķevürdi* "ķevirdi" 140/18, *ķöründi* "göründü" 021/16, *öğröldi* "döndü" 185/04, *tüşürdi* "düşürdü" 089/07, *yörüdi* "yürüdü" 027/14

2. {-DIn} Ayrılma Durumu Eki

uçdın "ucundan" 223/14, *yurtdın* "yurttan" 041/12, *ulusdın* "ulustan" 115/18, *uruşdın* "savaştan" 058/11, *mağşūdtın* "amaçtan" 161/21

3. {-ğı, -ki} Aitlik Eki:

burunķı "önceki" 178/04

4. {-ğIl} Emir Pekiştirme Eki:

urgıl "vur" 084/09, *körgil* "gör" 035/19, *yörügil* "yürü" 141/15, *tutķıl* "tut" 038/06

5. {-(I)nçı} Sıra Sayıları Eki (ikinci ünlü)

otuzunçı "otuzuncu" 043/11, *törtünçı* "dördüncü" 059/07, *toķuzunçı* "dokuzuncu" 041/11, *üçünçı* "üçüncü" 042/17

6. {-mIş} Öğrenilen Geçmiş Zaman

Metinde örneğine rastlayamadık.

7. {-nI} Belirtme Durumu Eki

butnı "putu" 009/11, *buzuğnı* "harabeyi" 088/14, *mektūbnı* "mektubu" 172/10, *sunı* "suyu" 109/20, *künni* "günü" 090/10, *oğulnı* "oğulu, evladı" 031/10

8. {-(s)I} Teklik Üçüncü Kişi İyelik Eki:

boynı "boynu" 079/19, *könli* "gönlü" 099/19, *ķolı* "kolu" 061/02, *közi* "gözü" 034/13, *sözi* "sözü" 020/17, *ordusı* "ordusu" 250/07

9. {-sIz} Addan Ad Yapma Eki:

mağşūdsız "amaçsız" 008/21, *tevaķķufsız* "durmadan, beklemeden" 021/05

10. {-nIn} İlgı Durumu Eki:

gürühniy "bölüğün" 175/10, *solniy* "solun" 131/21, *Moğolniy* "Moğol'un" 245/06, *tūkhniy* "sancağın" 177/13, *rūzniy* "güneşin" 176/19

c. Yalnız Dudak Ünlüsüyle Kullanılan Ekler

1. {-duk}, {-dük} Görülen Geçmiş Zaman Çokluk 1. Kişi Eki:

kalduk "kaldık" 056/01, *kılduk* "ettik" 251/14, *kêldük* "geldik" 211/07

2. {-DUr-} Ettirgenlik Eki:

êndür- "indirmek" 223/13, *ķavdur-* "kovdurmak" 083/11, *kêltür-* "getirmek" 098/15, *kêstür-* "kestirmek" 026/14, *saldur-* "yaptırmak" 115/11, *tikdür-* "(elbise) diktirmek" 135/08

3. {-ğUnça} Zarf-fiil Eki:

ķılmağunça "yapmayınca" 008/17, *kêlgünçe* "gelince" 058/12, *ķirgünçe* "girince" 215/15

4. {-Ur-} Fiilden Fiil Yapma Eki:

pişür- "pişirmek" 117/14, *têgür-* "değirmek, ulaştırmak" 087/15, *kêçür-* "geçirmek" 123/10, *içür-* "içirmek" 031/08

5. {-Ur} Geçmiş Zaman Eki:

alur "alır" 249/14, *bêrür* "verir" 249/14, *ķalur* "kalır" 063/10, *salur* "bırakmak" 235/04, *yatur* "yatar" 259/01, *bilür* "bilir" 055/04, *kêlür* "gelir" 091/06, *köterür* "kaldırır" 235/03

6. {-sun}, {-sün} Emir Kipi Teklik ve Çokluk 3. Kişi Eki:

açsun "açsın" 136/09, *barsun* "gitsin" 006/11, *ķavsun* "kovsun" 172/15, *kēlsün* "gelsin" 096/08, *kōterilsün* "kaldırılsın" 234/04, *yībersün* "göndersin" 006/21

7. {-uķ}, {-ük} Fiilden İsim Yapma Eki:

artuķ "fazla" 017/20

8. {-gur-}, {-gür-} Fiilden Fiil Yapma Eki:

yazgur- (< *yaz-gur-* < *yāz-*) "suçlamak, kabahatli görmek" 157/07, *yētkür-* "yetiştirmek, ulaştırmak" 033/04

Eğer kelimenin son hecesinde *v* dudak ünsüzü var ise kelimeye bağlayıcı ünlüler yuvarlak olarak gelmektedir:

ķavup "kovup" 073/07

2.2.2. Ünsüzler

2.2.2.1. Ünsüz Değişimleri

1. *d/ḡ* > *y*:

ayaķ " ayak" < MK *aḡaķ* < ET *adaķ* 024/03

ayrıl- "ayrılmak" < MK *aḡrıl-* < ET *adrıl-* 162/10

ķoy- "koymak" < MK *ķoḡ-* < ET *ķod-* 084/14

Metinde bir örnekte *d/ḡ* > *y* değişimi görülmez:

ķuduķ " kuyu" < ET (Uyg.) *ķuḡuḡ* 103/14

Eckmann, /d, ḡ/ sesinin korunduğu kelimelerden örnekler vererek arkaik /d, ḡ/ sesinin korunduğunu belirtir (Eckmann, 1966, 46).

M. Ölmez ise "Çağataycadaki Eskiçil Ögeler Üzerine" adlı makalesinde bu kelime için "Eski Türkçe *d*'li bir kelimenin Çağataycada yine aynı şekilde yaşaması için inandırıcı bir açıklama gereklidir. Bu kelime Moğolca yoluyla geri ödünçlenmiş bir

biçim olmalıdır." der ve bu görüşü için kanıtlarını sıralar. (bk. Ölmez, 2003, 140).

2. -ğ- > -v-:

savuk "soğuk" < MK *soğuk* < ET (Uyg.) *soğık* 092/08

avruğı "yükü" 080/15 < *ağ(ı)r+u-k* (OTWF s. 227).

3. b- > m: Kelime başındaki *b* sesi *n* , *η* seslerinin etkisiyle m'ye değişir.

mên "ben" < ET *ben* (krş. *men*) 163/03

men "ben" < ET *ben* (krş. *mên*) 012/02

miñ "bin" < ET *biñ* ~ *bıñ* 003/01

min- "binmek" < MK *mün-* < ET *bin-* 214/16

munça "bunca, bu kadar" < Uyg, *munça*, ET *bunça* 031/01

Şu örnekte ise kelime *n*, *η* sesi olmadan *b-* > *m-* değişimi olmuştur.

muz "buz" < MK *buz* 133/18

4. Çağataycadaki kelime sonundaki *ğ*, *k*, *g*, *k* damak ünsüzleri kuralsız olarak nöbetleşmektedir:

arığ "ark, su kanalı" 041/06, *arık* "ark, su kanalı" 165/15

buzukluğ "bozukluk, haraplık" 172/12, *buzukluğ* "bozukluk, haraplık" 230/12

otağ "büyük çadır" 224/09, *otağ* "büyük çadır" 117/13

tag "dağ" 072/16, *tağ* "dağ" 115/07

tayağ "dayak, değnek, sopa" 167/09, *tayağ* "dayak, değnek, sopa" 082/21

vd.

Aynı kelimenin hem *ğ* hem *k* ile yazılması damak ünsüzlerinin karıştığı özelliğini göstermektedir. *ğ* ve *k* ayrımı yazımdan görülmesine rağmen ön ünlülü kelimelerde ise *g* ve *k* aynı harf ile yazıldığı için bu ayrım yapılamamaktadır.

a. Ötümsüzleşme

1. Kelime sonunda ötümsüzleşme (-ğ > -k):

ısıķ "sıcak" < ET (Uyg.) *isig* 179/15

ķatıķ "katı, sıkı, ķetin, acımasız" < ET *ķat-ığ* 005/08

ķuruķ "kuru" < ET (Uyg.) *ķuruğ* 085/09

uluķ "büyük, ulu" < ET *uluğ* 156/07 (Bu kelimenin *uluğ* ("büyük, ulu" 009/06) olarak ötümlü şekli de mevcuttur.)

2. Ek sonunda ötümsüzleşme (-lığ/-luğ > -lık/-luk):

Bazı örneklerde isimden sıfat yapma eki ötümsüzdür.

atlık "atlı, binici" 007/19

yaralık "yaralı" 102/12

ķanlıķ "kanlı" 005/20

ķılıķlık "davranışlı" 043/01

şıfatlık "sıfatlı, şekilde" 148/17

vefālīķ "vefalı" 130/21

Söz konusu ekin bu ötümsüz örneklerden dolayı ön ünlülü şekillerinin de ötümsüzleştiğı kabul edilmiştir.

ķiraylık "yüzlü, ķehreli" 011/03

ēvlik "evli, hāneli" 188/09

yüreklik "yürekli" 096/14

ķehrelik "ķehreli, yüzlü" 038/04

b. Ötümlüleşme

Kelime Sonunda Ötümlüleşme (-ķ > -ğ):

yarmağ "akçe, para" < ET (Uyg.) *yarmağ* 075/03

ayağ "ayak" < ET *adağ* 007/10

tofrağ "toprak" < ET (Uyg.) *toprak* 176/16

yaruğ "aydınlık, parlak" < ET *yaruk* 013/04

yumşag "yumuşak" < ET *yımşak* 038/02

yazuğ "suç, günah" < ET *yazuk* 091/11

Metinde bu kelimelerden bazılarının ötümsüz şekilleri de korunmuş olarak mevcuttur:

yarmağ "akçe, para" 075/05

ayağ "ayak" 024/03

tofrağ "toprak" 019/09

5. -k- > -ğ-:

oğşa- "benzemek" < ET (Uyg.) *oğşa-* ~ *oğşa-* 251/15

yağşı "iyi, güzel" < ET (Uyg.) *yakşı* 009/11

6. t- > d-:

Çağataycada kelime başındaki t- sesi genelde korunmuş olup sınırlı sayıdaki örnekte t- > d- değişimi görülmektedir.

dağı "dahi, de" < ET (Uyg.) *tağı* 002/02,

dək "gibi" < ET *teg*) 019/15,

dəginç "değin, kadar" < ET *teg-(i)n-ç* 017/16

dê- "demek, söylemek" < ET *tê-* 198/14

Şu örnekte ise t- korunmuştur:

tê- "demek" (*têmedi* 239/01, *têmey* 065/21, *têp* 196/13, 216/12, 260/05)

7. -p- > -f-:

tofrağ "toprak" < ET (Uyg.) *toprak* 176/16

tofrağ "toprak" < ET (Uyg.) *toprak* 019/09

köfrük "köprü" (ET (Uyg.) *köprüg* 026/18

2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi

-r- > Φ :

kutul- "kurtulmak" < ET (Uyg.) *kurtul-* 009/13

birle "ile, birlikte" ve *ër-* "imek, olmak" metinde her iki şekliyle de yer almaktadır:

bile "ile, birlikte" < ET *birle* 012/04

birle "ile, birlikte" < ET *birle* 063/13

ê- "imek, olmak" < ET *er-* 239/11

ër- "imek, olmak" < ET *er-* 001/08

2.2.2.3. Ünsüz Türemesi

1. y- Türemesi:

Uygurca döneminde başlayan dar ünlülü kelimelerde y türemesine bu metinde de rastlanmaktadır.

yığaç "ağaç" < ET *ığaç* 160/04, 161/07, 181/09, 183/09

yır "şarkı, türkü" (< ET (Uyg.) *ır* 196/13

yığla- "ağlamak" < ET (Uyg.) *ığla-* 149/04, 253/15

Bununla birlikte *yır*'da y türemesinin olmadığı örnek de metinde görülmektedir:

ır "şarkı, ezgi" < ET (Uyg.) *ır* 185/12

Dar ünlü ile başlamasına rağmen *ırak* kelimesinde *y* türemesi olmamıştır:

ırak "uzak" < ET *ırak* 038/16, 083/21, 115/10, 157/05, 172/08, 196/20

2. h- Türemesi:

hürk- "ürkmek, korkmak < ET (Uyg.) *ürk*- 142/03, 153/20

2.2.2.4. Metatez

yamğur "yağmur" < ET (Uyg.) *yağ-mur* 095/06, 103/21, 114/19, 117/04, 125/20, 183/07

Bu kelimenin metinde metateze uğramadığı şekli de metinde görülmektedir:

yağmur "yağmur" (< ET (Uyg.) *yağ-mur* 060/13, 073/17

2.2.2.5. Ünsüz Uyumları

Metinde eklerin ünsüz uyumunun gelişmiş olmadığı görülmektedir. Uyuma girdiği örnekler görülse de eklerin uyuma girmediği örnekler de mevcuttur:

Bulunma durumu eki ötümlü ünsüzlerle biten ve ünlülerle biten kelimelerde ötümlü biçimiyle eklenir ancak ötümsüz ünsüzlerle biten kelimelere de ötümlü biçimiyle eklendikleri de görülür:

celâlde "ululukta" 235/06, *cezîrede* "adada" 072/08, *dehenede* "dağ geçitinde" 138/20, *vilâyetde* "ilde" 011/11, *tüşde* "düşte" 037/03, *saḫāvetde* "cömertlikte" 046/19, *zevraḫda* "kayıpta" 022/07, *teftişde* "teftişte" 063/08, *miknetde* "kuvvette" 251/06, *ṣabāḫatte* "hoşlukta" 216/06, *leṭāfette* "latiflikte" 215/01

Ayrılma durumu eki çoğu örnekte *+dın/+din* şeklindedir. Ancak *+tın/+tin* biçimindeki örnekleri de mevcuttur. Bunlar: *bendtin* "bağdan" 227/09, *cihettin*

"sebepten" 208/06, *çerik*tin "askerden" 171/12, *dehşet*tin "dehşetten" 213/01, *hicret*tin "hicretten" 242/12, *hadd*tin "sınırdan" 224/16, *havādīst*tin "olaylardan" 175/03, *hazret*tin "hazretten" 233/09, *ipt*tin "ipten" 174/13, *kerpiç*tin "kerpiçten" 189/19, *köfrük*tin "köprüden" 187/18, *mescid*tin "mescitten" 231/07, *muḥālefet*tin "ihtilaftan" 195/21, *saḥāvet*tin "cömertlikten" 239/07, *ta'ziyet*tin "taziyeeden" 196/14, *tüpt*tin "dipten" 189/13, *vaşiyyet*tin "vasiyetten" 196/19, *vilāyet*tin "vilayetten" 208/06, *zīr-dest*tin "yönetilenlerden" 190/03, *zarūret*tin "zarureten" 201/16, 213/12

Yaklaşma durumu ekinin genelde uyuma girdiği görülür ama bazen de ötümlü ünsüzle biten kelimeye ötümsüz olarak gelebilmektedir:

*burç*ka "hisar çıkıntısına" 176/13, *cānib*ka "tarafa" 001/04, *vezīr*ka "vezire" 155/15, *mescid*ka "mescide" 214/15, *meded*ka "yardıma" 131/17, *maḫşūd*ka "amaca" 223/21, *ḥarb*ka "savaşa" 205/087, *civān-merd*ka "yiğite" 260/23

Ötümsüz ünsüzle bitip ötümlü olarak ek almış örnekler de mevcuttur şunlardır:

*baş*ga "başga" 095/21, *eṭrāf*ga "etrafa" 232/03, *evbāş*ga "serserilere" 058/03, *fuḫş*ga 029/15, *ḥayāt*ga "hayata" 179/14, *ḥazret*ga "hazrete" 256/09, *ḥāk*ga "toprağa" 009/09, *ḥāşş*ga 093/11, *ot*ga 221/02, *koç*ga "koça" 153/19, *şāḥ*ga "şaha" 122/11, *ṭaraf*ga "tarafa" 018/16, *uruş*ga "savaşa" 034/12

Bilinen geçmiş zaman eki ünsüz uyumuna girmektedir: *aydım* "söyledim" 239/11, *çığdım* "çıktım" 123/14, *çıkdım* "çıktım" 220/19, *başladım* "başladın" 075/18, *uruştım* "savaştım" 082/15, *yattım* "yattım" 111/10, *saçtılar* "saçtılar" 036/20, *sattılar* "sattılar" 205/13, *bildi* "bildin" 221/02, *dēdi* "dedin" 218/07

Gelecek zaman eki de ötümsüzlük uyumuna girer:

çapḳay 101/08, *terbiyet tapḳay-sēn* "terbiye edeceksin" 107/03, *çerik tartḳay-mēn* "asker sevk edeceğim" 180/05, *toşḳaylar* "yolunu kesecekler" 110/14, *tutḳaylar* "tutacaklar" 067/13, *ēltkey* "gönderecek" 220/18, *tüşkey* 026/09 "inecek", *yētkey* "ulaşacak" 057/11, *ēltkeyler* "gönderecekler" 083/17, *ēşitkeyler* "işitecekler" 165/14,

körsetkeyler "gösterecekler" 005/14, *yêtkeyler* "ulaşacaklar" 117/02, *kêltürgeyler* "getirecekler" 073/10, *yörügeyler* "yürüyecekler" 069/06, *ölgey* "ölecek" 035/18, *bitigey* "yazacak" 054/15, *koşulğay* "katılacak" 220/01, *saklağay* "saklayacak" 127/15, *salğay* "gönderecek" 230/04

Şu örneklerde ise uyuma aykırı davranılmıştır:

tapşurğaylar "teslim edecekler" 005/21, *tutğaylar* "tutacaklar" 089/03, 089/13, 251/19, *tukğay* "doğacak" 015/03, *tutğay* "tutacak" 069/11

Emir kipi eki de ötümlülük, ötümsüzlük uyumuna girer:

çıkıl "çık" 090/20, *tutıl* "tut" 038/06, *bêrgil* "ver" 049/12, 049/13, *bilgil* "bil" 185/11, 258/23, *dêgil* "de, söyle" 037/03, 054/08, 055/01, 055/20, 174/02, *êylegil* "eyle" 085/20, 118/20, 239/18, *kêltürgil* "getir" 088/04, *kirgil* "gir" 090/11, *körgil* "gör" 035/19, 071/20, *yibergil* "gönder" 005/19, 133/11, 158/13, 159/04, 163/12, 182/06, *yörügil* "yürü" 141/15

Sıfat-fiil ekleri de uyuma girmektedir: *yol toskan bēgler* "yol kesen beyler" 110/16, *yaşağan mancınıkka* "yapılmış mancınığa" 161/06, *ötküçi cihānnıñ* "geçici dünyanın" 198/06, *söz bilgüçi bēgi* "söz bilici beyi" 172/09

2.3. Biçim Bilgisi

2.3.1. Ad Çekimi

1. Çokluk Eki:

Çokluk eki *+lar/+ler'*dir.

başlar 087/11, *kılıçlar* 008/17, *kızlar* 106/07, *koşlar* 156/07, *taşlar* 014/08, *tavarlar* 176/06, *tınāblar* 133/08, *toylar* 009/06, *yatlar* 234/04, *yazılar* 010/18, *yollar* 020/08, 191/13, *'alemler* 131/04, *bendeler* 010/12, *bēgler* 001/13, *bitikçiler* 038/21, *böriler* 026/08, *but-perestler* 019/06, *düşmenler* 134/08, *esīrler* 245/18, *elçiler* 016/14, *hücreler* 138/11, *haberler* 156/08, *müfsidler* 199/13, *sākīler* 225/18, *selāṭīnler* 242/19, *sözler* 009/02, *yigitler* 175/08, *yürekler* 195/10

2. İyelik Ekleri:

1. tekil kişi: {+(I)m}: Bağlayıcı ünlü uyuma girmektedir: *anam* "annem" 054/03, *atam* "atam" 005/12, *başım* "başım" 240/15, *hayālīm* "hayalim, düşüncem" 159/12, *hānedānīm* "hanedanım" 055/13, *kışlakım* "kışlağım" 205/04, *haberim* "haberim" 116/06, *memleketim* "memleketim" 115/01, *oğlum* "oğlum" 233/21, *okum* "okum" 022/12, *sözüm* "sözüm" 015/01

2. tekil kişi: {+(I)ḡ}: Bağlayıcı ünlü uyuma girer:

ataḡ "atan, baban" 107/02, *cezāḡnı* "cezanı" 075/19, *fırāḡın* "ayrılığın" 185/08, *atıḡ* "ismin, adın" 239/15, *zātıḡ* "zatın" 063/11, *buyruḡuḡ* "buyruğun" 005/19, *dostuḡ* "dostun" 209/02

3. tekil kişi: {+(s)I}Ekin ünlüsü uyuma girmez: *imdādı* "yardımı" 043/09, *otı* "otu" 234/09, *közi* "gözü" 008/06, *cefāsı* "eziyeti" 010/10, *havāsı* "havası" 030/05, *yazısı* "ovası" 164/20, *börisi* "kurdu" 096/13, *nālesi* "iniltisi" 227/10

1. çoğul kişi: {+(I)mız} Ekin ünlüsü düz dardır, bağlayıcı ünlü uyuma girer: *haberimiz* "haberimiz" 115/18, *sözümüz* "sözümüz" 205/15, *cānımız* "canımız"

161/19, *atımız* "adımız" 164/09, *kaşdımız* "niyetimiz" 075/15, *qolumızdadur* "elimizdedir" 182/07, *köhlümüz* "gönlümüz" 086/08

2. çoğul kişi: {+(I)ñız} Ekin sadece bağlama ünlüsü uyuma girer: *mālñızdın* "malınızdan" 024/10, *boynñızda* "boynunuzda" 205/06

3. çoğul kişi: {+ları, +leri}:

qardaşları "kardeşleri" 015/19, *kızları* "kızları" 181/20, *yolları* "yolları" 192/09, *elçileri* "elçileri" 076/10, *haberleri* "haberleri" 116/04, *kāfirleri* "kafirleri" 134/11

3. Durum Ekleri

a. İlgi Durumu: Eki *+nıñ/+niñ*'dir.

atnıñ "atın" 096/07, *aynıñ* "ayın" 149/11, *yığaçnıñ* "ağacın" 012/08, *quyaşnıñ* "güneşin" 149/11, *rūzgārñıñ* "zamanın" 037/03, *rūznıñ* "güneşin" 176/19, *deştñiñ* "ovanın" 115/07, *devletñiñ* "devletin" 031/03, *düşmennıñ* "düşmanın" 178/17, *kēçenıñ* "gecenin" 026/10, *köfrükñiñ* "köprünün" 088/13

-*ni* ekinin ilgi durum eki olarak kullanıldığını da gösteren birkaç örnek de mevcuttur:

129/11 *Qara Qalğan+nı elini* "Kara Kalgan'ın halkını"

054/13 *Dilşād H'ātūn+nı tama'ını* "Dilşad Hatun'un arzusunu"

İlgi durum ekinin eksiz olarak kullanımı:

033/02 *seyyāreler husrevi* "seyyarelerin hüsrevi"

b. Yaklaşma Durumu: Eki *+ğa/+ge/+qa/+ke*'dir.

elçiğe "elçiye" 174/02, *kêmege* "gemiye" 022/06, *kişige* "kişiye" 021/06, *mededge* "yardıma" 243/17, *sözge* "söze" 020/02, *tilge* "dile" 130/18, *bözğa* "beze" 020/18, *cezāğa* "cezaya" 203/13, *çölğa* "çöle" 070/17, *evbāşğa* "ayak takımına" 058/03, *çèrikke* "askere" 017/12, *köfrükke* "köprüye" 026/19, *kökke* "göge" 195/15, *kömekke* "yardıma" 146/14, *uruşke* "savaşa" 145/10, *arıkka* "arka, su kanalına" 187/21, *aşlıkka* "zahireye" 143/08, *cesāretka* "cesarete" 165/21, *kışlakka* "kışlağa" 184/02, *kulakka* "kulağa" 252/09, *tofraikka* "toprağa" 032/09

İyelik eklerinden sonra da ek +*ğa*/+*ge*/+*ka*/+*ke* şeklindedir:

çèrikimge "askerime" 180/08, *öyümge* "evime" 071/20, *kaşımğa* "karşıma, huzuruma" 057/05, *murādımğa* "muradıma" 240/14, *vaṭanımğa* "vatanıma" 205/07, *oğlumğa* "oğluma" 037/03, *ağzığa* "ağzına" 038/14, *‘ahdığa* "sözüne, yeminine" 084/02, *karınga* "karnına" 151/13, *kardaşığa* "kardeşine" 007/07, *kolığa* "eline" 016/09, *yolığa* "yoluna" 260/22, *körünişige* "huzuruna" 056/06, *közige* "gözüne" 021/16, *yèlige* "rüzgarına" 023/05, *évinge* "evine" 185/16

Şu örneklerde ise II. tekil kişi iyelik ekinden sonra yaklaşma durumu +*a*/+*e* şeklindedir:

ağzıña "ağzına" 019/09, *aşlıña* "aslına" 055/17, *evlādıña* "evladına" 180/09, *hükümüñe* "hükümüne" 086/08, *üstüñe* "üstüne" 045/03

c. Belirtme Durumu: Belirtme durumu eki +*nı*/+*ni*'dir:

‘adlnı "adaleti" 038/02, *ağamnı* "ağabeyimi" 085/05, *avnı* "avı" 108/03, *‘azābnı* "azabı" 024/09, *başnı* "başı" 233/03, *hālını* "durumu" 032/04, *kıznı* "kızı" 247/13, *koçnı* "koçu" 153/19, *yalavaçnı* "elçiye" 031/16, *yamanlıknı* "kötülüğü" 219/15, *‘alemni* "bayrağı" 149/11, *bizni* "bizi" 055/04, *cengelni* "ormanı" 103/08, *dereni* "dereyi" 082/10, *éşikni* "eşiği" 158/06, *köñülni* "gönlü" 214/07, *kösni* "kösü, davulu" 165/02, *mürvārīdni* "inciye" 027/07, *tezvīrni* "sahtekârlığı" 055/21

III. Tekil ve çoğul iyelik eklerinden sonra +*n* ve +*nı*/+*ni* şeklinde gelebilmektedir:

aşlığını "zahiresini" 019/05, *bahādurlığını* "bahadırılığını" 022/04, *inānını* "dizginini" 033/03, *cesedini* "cesedini" 185/14, *étini* "etini" 136/01, *fevtini* "ölümünü" 043/05, *beytin* "beyitini" 223/10, *bēlin* "belini" 088/20, *étegin* "eteğini" 065/18, *işin* "işini" 085/07, *ömrin* "ömrünü" 010/05, *özin* "kendisini" 079/13, *özrin* "özrünü" 091/16, *yérin* "yerini" 077/01, *bahtın* "bahtını" 118/16, *başın* "başını" 021/09, *kılıcın* "kılıcını" 119/02, *mezārın* "mezarını" 124/01

d. Bulunma Durumu: Bulunma durumu eki +*da*/+*de*/+*ta*/+*te* 'dir:

bikā 'da "ülkelerde" 029/08, *cevābda* "cevapta" 173/11, *çağırda* "içkide" 083/16, *dırahtda* "ağaçta" 012/09, *eṭrāfda* "etrafta" 217/16, *evkātda* "zamanlarda" 127/03, *eyyāmda* "günlerde" 117/03, *hālda* "durumda" 052/12, *kışda* "kışta" 110/10, *orduda* "orduda" 036/11, *utruda* "karşıda" 072/15, *uykuda* "uykuda" 012/01, *ısıқта* "sıcakta" 169/11, *tahtta* "tahtta" 219/10, *tābūtta* "tabutta" 185/14, *yaylakta* "yaylakta" 087/14, *yurtta* "yurtta" 040/11, *müddette* "zamanda" 169/16, *mecliste* "mecliste" 167/16, *töşükde* "oyukta" 085/05, *mescidde* "mescitte" 153/15, *kökde* "gökte" 144/13, *cezīrede* "adada" 072/08

e. Ayrılma Durumu: Ayrılma durumu eki +*dın*/+*din* 'dir. Ancak ekin ünsüz uyumuna girdiği örnekler de mevcuttur:

akıldın "akıldan" 038/16, *alardın* "onlardan" 013/16, *altundın* "altından" 013/10, *atadın* "babadan" 032/07, *ayaqdın* "ayaktan" 247/07, *ābādānlıkdın* "mamurluktan" 115/10, *balçıkđın* "balçıktan" 143/14, *başdın* "baştan" 036/18, *belāğatđın* "belagattan" 066/15, *cāmdın* "kadehten" 239/08, *dırahtđın* "ağaçtan" 012/11, *elmāsdın* "elmastan" 150/09, *ğazabđın* "hiddetten" 174/21, *bedendin* "bedenden" 165/06, *beytdin* "beyitten" 149/18, *dehşetđin* "dehşetten" 128/16, *felekđin* "felekten" 239/14, *hālāttın* "hâllerden" 182/12, *handaktın* "hendekten" 167/03, *har-gāhtın* "otağdan" 190/17, *kıyāstın* "kıyastan" 182/12, *uruştın* "savaştan" 178/17, *bendtin* "bağdan" 227/09, *çeriktin* "askerden" 171/12, *kerpiçtin* "kerpiçten" 189/19, *tüptin* "dipten" 189/13, *zarūrettin* "zarurettten" 201/16

f. Eşitlik Durumu: Eşitlik durumu eki +*ça*/+*çe* 'dir.

deryāçadur "deniz gibidir" 184/05

Yaklaşma durumu eki +*ga*/+*ge*/+*ka*/+*ke* ile kelimeye "+e kadar" anlamı katar:

ayağkaça "ayağa kadar" 130/08, *dervāzeğaça* "kale kapısına kadar" 078/15, *namāz-ı pīṣīngāça* "öğle namazına kadar" 141/10, *şāmğaça* "akşamşa kadar" 108/01, *revāhkaça* "akşam vaktine kadar" 231/01

2.3.2. Sıfat

1. Sıfatlarda Karşılaştırma

Sıfatlarda karşılaştırma sıfatlara +*rağ*/+*rek* eki getirilerek yapılmaktadır:

açukrak "daha açık" 262/12, *āsānrağtur* "daha kolaydır" 257/07, *ırakrağ* "daha uzak" 129/05, *mağbūbrağ* "daha sevilen, daha sevgili" 007/02, *köprek* "daha çok" 006/03

2. Belirsiz Sıfatlar:

her "her, hep, bütün" 002/10, 003/13, 008/01, 010/05, 011/03, 011/06, 011/08, 011/09, 011/10, 011/16, 013/12, 013/20, 016/11, 016/12, 016/15, 017/01, 017/09, 017/20, 018/11

hēç "hiç, hiçbir" 010/12, 011/17, 012/07, 016/06, 020/10, 024/10, 026/02, 027/08, 027/19, 028/09, 029/06, 030/13

3. İşaret Sıfatları:

bu "bu" 001/04, 001/13, 001/19, 002/07, 003/04, 003/06, 003/12, 005/13, 006/01, 006/02, 006/07, 006/19, 007/13, 007/15, 008/03, 008/04, 008/05, 008/07, 008/14, 009/13, 009/21

oşbu "işte bu" 028/21, 035/11, 045/07, 048/06, 055/09, 063/10, 064/10, 087/11, 096/05, 099/06, 100/18, 159/14, 176/06, 200/13, 212/06, 212/13, 212/16, 242/09

oşal (< *oş+ol*) "şu" 239/13

ol "o" 001/02, 001/04, 001/05, 001/11, 001/14, 001/16, 001/19, 001/20, 002/03, 002/09, 002/10, 002/12, 004/02, 004/11, 004/13, 004/14, 004/15, 004/18, 004/20, 004/21, 005/01, 005/15, 006/11, 006/13, 006/15, 007/04, 007/16, 007/18, 008/08, 008/10, 008/16, 008/18, 008/21, 009/01, 009/09, 010/15, 010/20, 010/21, 011/01

4. Sayı Sıfatları

a. Asıl Sayılar

bir "bir" 001/12, 002/09, 002/18, 003/16, 004/01, 005/10, 005/14, 007/20, 008/12;
eki "iki" 001/09, 001/19, 003/04; *üç* "üç" 008/21, 010/21, 011/01, 011/10, 012/01;
tört "dört" 011/13, 017/08, 019/05, 025/14, 031/02, 039/01, 039/17, 041/04, 042/02;
bêş "beş" 002/05, 016/08; *altı* "altı" 013/05, 016/08; *yêti* "yedi sayısı" 004/16, 013/11
sêkiz "sekiz" 011/07, 038/11; *toğuz* "dokuz" 013/16, 036/21; *on* "on" 006/06, 027/17, 040/04

b. Sıra Sayıları

sêkizinçi "sekizinci" 041/10, 042/18, 049/13, 060/16; *toğuzunçi* "dokuzuncu" 041/11; *on yêtinçi* "on yedinci" 043/07, 062/05

c. Üleştirme Sayıları: Metinde örneği tespit edilememiştir.

ç. Belirsizlik Sayıları:

az "az, yetersiz" 076/08, 116/16; *barça* "bütün, hep" 001/02, 007/02; *barı* "hep, bütün" 036/18, 037/15, 037/20, 066/05, 072/06, 084/14, 086/08; *köp* "çok" 001/16, 002/16, 006/01, 006/03, 006/04, 009/05

d. Topluluk Sayıları:

birev "biri" 007/13, 024/17,

ekv "ikisi, her ikisi" 005/06, 022/12, 096/03, 118/04

törtelesi "dördü beraber" 100/16

e. Çarpma Sayıları:

katla "defa, kere" 136/14, 236/01

2.3.3. Zamir

a. Kişi Zamirleri

1. tekil kişi:

men "ben" (krş. *mén*) 012/02, 012/14, 018/18, 035/07, 036/15, 055/12, 055/20, 071/20, 078/04, 081/04, 082/15, 085/05, 087/18, 090/20, 111/11, 114/20, 115/01, 121/11, 123/13, 123/16, 125/19, 129/05, 141/14, 141/15, 158/02, 192/16, 205/07, 217/02, 218/07, 233/14, 233/21, 237/19, 260/22

mendin "benden" 005/20, 035/04, 036/14, 054/08, 081/04, 089/20, 123/17

meni "beni" 027/06, 035/19

mén "ben" (krş. *men*) 163/03, 175/04, 179/20, 188/14, 201/21, 205/04, 207/08, 219/16, 220/19, 228/09, 239/09

méndin "benden" 063/17, 220/21

mèni "beni" 234/04, 239/18, 251/16

ménim "benim" 057/05

mèniñ "benim" 016/20, 018/13, 024/09, 035/09, 035/10, 054/03, 055/13, 057/05

maña "bana" 005/20, 034/21, 037/03, 045/16, 054/08, 055/14, 055/21, 061/18, 065/03, 066/15, 095/03, 180/08, 180/12, 202/09, 202/11, 205/05, 212/04, 239/10, 260/22

2. tekil kişi:

sen "sen" (krş. *sèn*) 141/15, 219/16

sendin 055/19, 176/16, 180/05, 202/02, 205/07

seni 202/01

seniñ 037/09, 065/05, 075/10, 180/08

sèn "sen" (krş. *sen*) 009/19, 010/12, 012/02, 035/05, 035/06, 037/05, 039/18, 055/17, 055/20, 065/01, 065/05, 075/18, 082/07, 086/08, 098/15, 111/11, 140/18, 141/15, 141/17, 158/03, 176/17, 202/09, 218/07, 221/02, 246/10, 254/12, 260/11

sèndin "senden" 145/02, 176/16, 180/06

sèni "seni" 080/01, 107/03, 156/19, 202/17, 205/01, 219/06, 229/03, 250/10

sèniñ "senin" 005/19, 035/06, 045/03, 055/16, 210/16

3. tekil kişi:

ol "o" 001/18, 002/07, 002/19, 003/07, 003/08, 007/06, 008/01, 011/15, 012/05, 012/18, 012/19, 012/20, 012/21, 013/17, 015/05, 016/07, 016/13, 017/01, 017/21, 018/05, 018/11, 018/14, 018/16, 019/03, 019/04, 020/04, 021/07, 023/03, 023/11

anı (< **an+ı*) "onu" 001/02, 001/03, 001/21, 002/01, 002/02, 002/13, 002/17, 002/21, 003/04, 004/10, 004/11, 004/12, 004/18, 005/01, 005/21, 007/09, 011/13, 012/19, 017/03, 017/13, 018/08, 018/10, 018/11, 018/19, 019/03, 019/04, 019/14, 019/16, 020/15, 021/03,

anıñ (< **an+ıñ*) "onun" 001/17, 002/12, 002/16, 005/03, 005/21, 006/20, 007/07, 007/16, 008/10, 009/13, 010/03, 011/02, 011/03, 011/04, 011/05, 011/06, 011/07, 011/10, 011/11, 011/12, 011/13, 011/19, 012/20, 012/21, 013/01, 014/12, 014/16, 015/04, 015/05, 015/16, 015/18, 015/21, 016/11, 017/04, 019/08, 019/17, 020/01, 020/13, 021/03, 022/04

aña (< **an+ga*) "ona" 001/08, 001/15, 002/06, 003/12, 003/13, 003/17, 003/18, 003/20, 004/01, 005/09, 005/21, 006/13, 008/02, 008/11, 009/16, 009/17, 009/18, 010/02, 010/06, 010/20, 011/15, 011/19, 012/02, 012/16, 012/19, 013/15, 013/20, 016/15, 016/21, 017/02, 017/12

anda (< **an+da*) "orada, onda" 004/03, 012/08, 014/05, 017/04, 020/12, 021/01, 021/02, 021/15, 021/20, 021/21, 022/05, 022/08, 022/20, 024/08, 025/02, 025/13, 025/14, 027/12, 030/06, 030/07, 031/07,

andın (< **an+dın*) "ondan, oradan" 003/18, 004/15, 005/17, 008/08, 011/04, 012/03, 012/17, 013/09, 013/13, 014/09, 015/10, 017/01, 017/10, 018/06, 018/16, 019/06, 021/10, 022/13, 022/19, 023/13, 023/14, 024/07,

ança (< **an+ça*) "o kadar, o kadar çok" 007/02, 014/07, 021/16, 022/13, 027/01, 029/08, 034/13, 034/18, 039/11, 043/15, 048/09, 054/09, 057/15, 058/08, 058/20, 062/14, 073/17, 074/18, 076/11, 076/16, 087/15

1. çoğul kişi:

biz "biz" 020/14, 020/16, 023/11, 034/06, 035/05, 055/04, 055/15, 060/04, 096/02, 096/03, 096/08, 115/02, 115/03, 115/18, 141/17, 162/02, 163/09, 163/11, 164/08, 165/21, 166/01, 172/18, 172/19, 172/21, 173/11, 192/04, 197/04, 204/17, 204/18, 210/15, 211/07, 216/18, 221/05, 224/12, 229/13, 233/15, 234/06, 251/17, 260/15

bizdin "bizden" 004/05, 055/02, 081/15, 083/02, 133/11, 139/09, 172/13

bizge "bize" 020/02, 034/06, 034/07, 050/18, 050/19, 052/05, 053/18, 054/04, 054/05, 054/09, 054/10, 058/03, 090/10, 105/17, 133/11, 155/20, 159/03, 172/15, 172/21, 174/03, 180/07, 182/05, 189/16, 200/09, 202/17, 205/05, 206/10, 209/21, 211/08, 222/13, 233/16, 239/09, 255/10, 260/06

bizler "bizler" 075/15

bizni "bizi" 055/04, 075/18, 076/11, 076/14

bizniñ "bizim" 006/08, 042/08, 052/13, 075/15, 089/18, 115/09, 131/07, 165/20, 182/07, 208/09, 210/16, 222/04, 253/03

2. çoğul kişi:

siz "siz" 012/13, 014/19, 022/12, 034/06, 035/07, 060/05, 081/09, 082/17, 134/13, 147/16, 197/04

sizdin "sizden" 024/08, 024/09, 035/04, 092/11, 205/06

sizge "size" 024/09, 027/06, 034/06, 035/11, 055/09, 081/02, 222/12, 233/14, 234/04

sizlerdin "sizlerden" 133/06

sizlerni "sizleri" 074/12, 152/01

sizni "sizi" 083/05, 116/08

sizniñ "sizin" 012/14, 080/21, 205/05, 251/13

3. çoğul kişi:

alar (< *ol+lar*) "onlar" 009/13, 011/02, 012/05, 013/16, 014/10, 015/01, 016/04, 020/10, 020/16, 021/03, 021/07, 022/12, 023/10, 025/02, 025/20, 026/07, 026/09, 026/16, 027/01, 027/04, 028/02, 028/09, 029/10, 029/11, 029/13, 029/21, 030/17, 031/07, 031/08, 032/06, 032/14, 034/07, 034/09, 034/10, 034/12, 035/21, 037/03, 038/20, 039/21, 041/16, 041/21, 042/08, 046/07, 048/03, 050/04, 050/05, 050/13, 053/06, 056/15, 069/01, 070/11, 071/15, 072/04, 072/18, 072/20, 073/20, 075/05, 075/14, 076/07, 076/16, 077/14, 078/09, 078/10, 078/12, 079/11, 080/04, 080/07, 080/15, 081/15, 081/19, 082/01, 082/02, 082/18, 082/19, 083/08, 086/10, 087/19

alardın "onlardan" 013/16, 013/17, 017/07, 023/17, 026/09, 026/19, 028/06, 029/12, 030/01, 030/06, 032/02, 034/08, 034/11, 037/12, 037/19, 040/09, 067/01, 076/13, 080/16, 090/12, 092/13, 095/12, 100/15, 101/14, 108/21, 110/04, 110/05, 111/01, 111/16, 112/21, 113/18, 115/20, 116/10, 118/01, 118/06, 125/11, 126/09, 127/06, 130/14, 132/19, 140/06, 140/15, 142/02, 142/10, 142/17, 143/03, 143/10, 146/16, 148/07, 149/09, 149/21, 164/20, 165/08, 166/06, 168/08, 173/18, 179/14, 183/04, 186/06, 192/04, 192/06, 192/07, 234/04, 258/18, 261/04

alarge "onlara" 147/12

alargä "onlara" 012/11, 014/10, 016/12, 018/04, 020/01, 020/18, 023/10, 023/11, 029/10, 029/12, 030/01, 030/03, 030/13, 031/08, 053/10, 062/02, 068/10, 069/07, 070/06, 070/12, 070/20, 071/02, 071/03, 071/15, 072/03, 072/11, 074/03, 074/12, 076/02, 079/06, 079/07, 079/08, 079/21, 080/10, 082/14, 083/09, 088/15, 089/04, 093/10, 093/16, 095/08, 095/11, 099/17, 099/19, 099/21, 100/11, 101/12, 103/04, 105/19, 105/21, 109/06, 109/18, 112/01, 115/20, 119/05, 120/01, 132/18, 132/19

alarnı "onları" 001/07, 006/10, 010/12, 013/16, 013/18, 014/01, 014/04, 014/09,

016/03, 018/14, 020/21, 021/05, 026/16, 026/19, 027/03, 030/13, 031/05, 042/07, 042/15, 048/06, 058/11, 061/21, 062/02, 070/11, 070/19, 071/02, 074/13, 077/15, 077/18, 078/14, 079/08, 079/19, 081/06, 088/01, 088/02, 088/04, 089/13, 090/17, 093/21, 098/09, 099/17, 099/20, 103/14, 105/20, 110/16, 116/18, 117/21, 120/20, 131/09, 132/08, 134/12, 140/01, 143/04, 144/01, 146/06, 151/10, 155/16, 156/12, 158/15, 159/21, 162/11, 162/19, 163/06, 163/20, 163/21, 164/11, 169/05, 174/11, 186/02, 186/09, 186/14, 186/15, 186/18, 189/01, 192/01, 197/09, 201/10, 202/05, 202/17, 204/07, 207/19, 220/14, 226/11, 230/13, 231/18, 234/12, 244/12, 248/20, 249/03, 258/08, 260/22

aların "onların" 014/07, 017/21, 020/17, 027/18, 029/14, 029/15, 030/21, 056/20, 069/05, 073/10, 078/12, 082/17, 089/04, 119/05, 126/13, 143/13, 146/17, 147/09, 149/05, 162/13, 164/16, 168/10, 173/20, 177/01, 177/02, 224/05, 250/11, 250/20

b. İşaret Zamirleri

2. *bu* "bu" 024/01, 024/06, 026/06, 032/08, 038/05, 039/20, 049/12, 058/04, 082/15, 082/17, 119/09, 171/03, 248/04

budur "budur" 065/01, 159/13, 197/17, 231/05, 249/19

bu turur "budur" 086/14

munça (< **bu(n)+ça*) "bunca, bu kadar" 031/01, 035/18, 082/15, 141/11, 172/07, 195/21, 219/15

munda (< *mu(n)+da*) "bunda, burada" 020/21, 035/20, 061/04, 107/02, 114/12, 115/21, 116/03, 140/17, 172/18, 175/15, 200/06

mundadurlar "buradadırlar" 050/17

mundak (< *munı teg* < **bunı teg*) "böyle, bunun gibi" 014/19, 031/03, 032/07, 034/15, 055/20, 080/18, 085/17, 163/09, 176/02, 259/21

mundın (< *mu(n)+dın*) "bundan" 024/19, 031/01, 031/12, 055/14, 061/18, 088/13, 095/21, 097/02, 104/11, 107/01, 116/01, 130/01, 131/18, 142/01, 143/16, 144/02, 147/11, 171/08, 200/10, 225/11, 239/16

c. Dönüşlülük Zamiri

öz "kendi" 001/10, 002/03, 004/18, 007/08, 007/11, 007/14, 015/15, 016/04, 021/09, 021/16, 023/03, 024/04, 024/11, 036/01, 036/06, 038/18, 039/12, 040/07, 040/11, 040/18, 042/05, 043/18, 044/16, 050/11, 050/19, 052/14, 054/15, 054/18, 055/05, 056/01, 062/11, 063/05, 064/19, 065/08, 073/13, 074/02, 074/05, 075/16, 077/20, 080/02, 081/05, 081/16, 086/17, 087/04, 089/08, 090/07, 090/20, 093/01, 093/06, 096/08, 096/09, 099/02, 100/02, 105/11, 114/14 ...

özi "kendisi" 001/04, 003/13, 004/03, 008/12, 013/12, 017/04, 018/08, 018/11, 019/07, 019/10, 021/20, 022/10, 022/21, 024/08, 025/04, 025/18, 028/03, 028/12, 029/08, 031/17, 035/13, 035/19, 036/17, 037/04, 037/18, 038/08, 038/10, 039/05, 040/11, 042/09, 042/12, 043/01, 043/03, 043/18, 044/19, 046/14, 047/05, 048/18, 049/04, 050/11, 051/15, 053/01, 056/19, 059/14, 060/20, 061/04, 061/18, 067/21, 069/02, 070/08, 072/09, 076/02, 076/05, 076/14, 078/01, 079/16, 079/18, 079/19, 080/11 ...

özide "kendisinde" 244/21

özidin "kendisinden" 004/17, 047/15, 068/09, 088/17, 131/19

özige "kendisine" 001/21, 003/10, 007/10, 013/09, 014/02, 016/17, 019/02, 041/05, 055/04, 075/17, 083/06, 085/12, 092/18, 093/02, 114/07, 135/13, 154/01, 180/02, 203/18, 205/02, 207/19, 214/07, 219/20, 240/11, 240/15, 245/11, 253/04, 256/17

özün "kendisini" 079/13

özini "kendisini" 008/13, 025/12, 032/05, 032/08, 038/09, 040/02, 057/14, 079/11, 094/20, 103/17, 104/21, 105/12, 108/02, 108/09, 110/17, 118/01, 131/19, 142/14, 143/02, 151/05, 154/20, 156/20, 157/21, 164/05, 169/06, 169/16, 201/12, 204/16, 230/03, 244/02, 246/05

özünü "kendisinin" 234/14

özlerga "kendilerine" 087/11

özleri "kendileri" 012/17, 025/11, 057/09, 145/11, 150/07, 197/01, 197/09, 241/13, 244/16, 248/15

özleridin "kendilerinden" 073/20

özlerige "kendilerine" 096/15, 106/13, 145/08, 232/21, 254/02

özlerini "kendilerini" 014/09, 026/19, 102/01, 131/20, 148/16, 224/11, 228/20,

246/04, 249/03

özüm "kendim" 055/21, 081/04

özün "kendin" 180/04, 187/10, 211/01

ç. Soru Zamirleri

nē "ne" 009/21, 011/08, 011/09, 011/10, 017/01, 034/07, 061/18, 082/20, 096/17, 097/03

nēdür "nedir" 086/19

kim "kimse, biri" 009/21, 013/20, 016/11, 016/15, 018/15, 019/18, 025/14, 030/03, 030/04, 032/09, 038/09, 061/03, 063/10, 065/19, 068/03, 074/19, 075/12, 077/02, 078/19, 096/04, 096/05, 098/10, 106/10, 108/04, 118/03, 124/15, 125/13, 126/12, 127/07, 127/16, 136/10, 136/11, 140/16, 151/03, 161/21, 165/18, 167/08, 172/20, 195/12, 195/13, 197/21, 209/06, 240/07, 253/09, 261/14

kimde "kimde" 057/06, 146/18

kimdin "kimden" 014/19, 019/17, 030/04, 064/09, 064/11, 108/21, 173/10

kimge "kime" 013/04, 028/11, 052/15, 057/16, 064/09, 096/04, 096/08, 101/20, 176/18, 183/09, 204/18, 243/01

kimni "kimi" 035/04, 064/10, 064/14, 064/15, 096/05, 183/11, 234/12

kimniñ "kimin" 068/04, 180/03

d. Belirsizlik Zamirleri

barça "hepsi, bütün" 006/09, 010/21, 011/01, 012/15, 015/15, 017/21, 023/15, 023/19 vd.

barçada "bütünüde, tamamında" 008/21

barçadın "hepsinden" 029/02, 045/16, 050/06, 171/04

barçağa "hepsine" 081/04, 186/21, 254/02

barçamız "hepimiz" 035/06

barçanı "hepsini" 020/15, 021/06, 023/05, 026/20, 027/20, 028/02, 028/03, 030/08, 031/08, 031/11, 032/20, 050/17, 102/13, 122/20, 125/14, 134/19, 144/04, 147/10, 162/19, 186/15, 201/09, 234/02

barçanın "hepsinin" 016/11, 203/02

barçası "hepsi" 115/09

barçasını "hepsini" 186/05

barı "cümlesi, hepsi, bütünü" 021/07, 176/16, 248/14

barın "hepsini" 249/14

biri "biri, birisi" 009/10, 009/11, 009/12, 011/16, 011/17, 016/12, 026/15, 029/01, 029/05, 037/14, 037/20, 041/06, 049/19, 076/14, 085/17, 115/21, 155/18, 177/19, 201/05, 217/20, 235/03, 235/17, 235/21, 237/13, 247/09, 247/15, 250/17

biride "birinde" 117/05

birige "birine" 013/12, 017/02

birini "birini" 009/10, 011/03, 011/06, 013/17, 017/09, 037/14, 146/04, 150/10, 175/14, 184/08, 213/20, 244/12

biriniñ "birinin" 011/17, 016/03

biriniz "biriniz" 190/02

birisi "birisi" 037/14, 085/17

ķaysı "hangisi" 192/21, 253/07

her ķaysı "her biri" 036/02, 039/13, 039/16, 047/12, 074/10, 075/16, 119/06, 126/18, 149/07, 163/18, 171/12, 248/18, 253/17

her ķaysıdın "her birinden" 157/07

her ķaysıķa "her birine" 017/20, 087/12

her ķaysını "her birini" 240/02

kimerse "kimse" 010/03

özge "özge, başka" 017/03, 031/03, 032/03, 059/03, 060/20, 149/07

özgeler "başkaları" 002/07, 008/18, 040/03, 111/13, 143/13, 162/19, 169/05, 185/17, 200/21, 201/16

özgelerge "başkalarına" 031/07

özgelerini "başkalarını" 022/02, 025/09, 032/15, 073/06, 166/09

nèmerse "şey, bir şey" 025/10, 030/11, 034/21, 071/08, 091/20, 106/09, 111/05, 129/17, 141/11, 141/12, 143/21, 145/15, 158/07, 180/06, 208/04, 209/01, 213/19

nèmersedür "bir şeydir" 241/11, *nèmersege* 065/06, *nèmerseler* "şeyler" 034/05, 075/06, 193/19, *nèmerselerini* "şeyleri" 141/10, *nèmerseni* "şeyi, bir şeyi" 181/03, *nèmersesini* "şeyini" 140/16

2.3.4. Belirteçler

1. Yer belirteçleri:

Metinde geçen kimi yer belirteçleri şunlardır:

içkeri "içeri" 098/08, 195/21

ilgeri "ileri" 033/13, 036/16, 037/11, 039/11, 042/07, 047/15, 048/20, 056/08, 057/05, 068/09, 070/18, 072/12 ...

narı "öte" 076/18, 108/02, 199/04, 220/09

taşkarı "dışarı" 023/05, 023/15, 027/04, 085/05, 120/17, 144/14, 156/08, 166/12, 180/04, 182/12, 224/11

öte "ileri" 118/06, 122/06

kuyı "aşağı" 057/16, 098/06, 098/14, 126/10, 139/15, 158/01

utru "karşı, yan" 001/06, 002/04, 008/16, 013/07, 020/05, 023/14, 027/16, 030/09, 034/17, 042/06, 043/20, 044/18, 045/06, 045/08, 047/11, 052/07, 053/12, 053/15, 053/19

yakın "yakın" 005/18, 008/17, 009/14, 026/05, 029/16, 032/20, 035/04, 057/12,

061/01, 061/20, 083/08, 098/05, 128/02, 128/09, 132/14, 133/21, 145/12, 146/13, 151/11, 154/12, 163/19, 168/17, 176/10, 180/02, 183/14, 186/17, 195/21, 196/20, 202/03, 212/21, 213/10, 214/14, 229/13, 231/02, 231/07, 231/13, 232/19, 245/13, 250/21, 252/16, 258/14, 259/02, 259/19

ırak "uzak" 038/16, 083/21, 115/10, 157/05, 172/08, 196/20

yokkari "yukarı" 005/14, 045/01, 060/08, 085/17, 116/02, 123/11, 124/16, 126/11, 133/08, 151/04, 151/16, 163/06, 174/15, 174/16, 188/20, 189/01, 189/05

bêri "öte taraf" 202/18

2. Zaman belirteçleri:

Metinde yer alan kimi zaman belirteçleri şunlardı:

burun "önce, evvel" 005/11, 007/13, 012/16, 018/18, 018/19, 018/20, 021/13, 022/16, 023/10, 027/14

bat "çabuk, acele" 035/12, 072/01, 075/07, 111/16, 118/02, 128/08, 128/18, 141/16, 141/20, 199/16, 251/09

êmdi "şimdi" 009/08, 035/04, 055/19, 055/21, 075/18, 115/02, 172/09, 172/13, 175/03, 202/10, 247/11, 251/13

kêçe "gece" 008/12, 012/09, 014/20, 020/04, 021/09, 022/17, 023/03, 024/13, 025/11, 031/14, 042/10, 042/11, 046/01, 050/14, 055/09, 056/05, 061/06, 065/21, 067/14, 072/15

kündüz "gündüz" 021/09, 031/15, 042/10, 065/21, 072/16, 113/16, 113/20, 140/17, 141/09, 154/01, 157/03

küz "güz mevsimi" 033/07, 070/05, 105/03, 232/18

sonra "sonra" 198/18

tañla "sabahleyin, erte" 077/06, 082/19, 166/01, 228/02, 242/08, 251/16

yana "yine" 006/05, 012/20, 016/13, 018/21, 022/12, 026/15, 028/01, 037/13, 041/02, 046/15, 048/07, 048/20, 059/07

3. Azlık-çokluk belirteçleri:

köp "çok" 001/16, 002/16, 006/01, 006/03, 006/04, 009/05, 011/21, 013/19, 014/07, 016/09, 017/01, 017/07, 019/16, 020/11, 022/20, 023/07, 024/15, 025/13, 026/08, 030/06

besī "pek çok" 032/02, 033/05, 035/12, 049/08, 091/21, 101/15, 115/09, 239/02, 239/04, 239/05, 254/13

bisyyār "fazla" 239/09

4. Soru belirteçleri:

her kaçan "her ne zaman" 003/13, 030/01, 081/01, 081/02, 092/21, 241/04, 257/07

her nêçe "her ne kadar" 020/01, 020/15, 057/17

nêçük "nasıl" 035/09, 036/17, 059/05, 134/14, 239/15, 253/04

2.3.5. Edatlar

1. Çekim edatları

a. Adın yalın durumuyla kullanılan edatlar:

bile "ile": *uruş bile* 122/01, *cengel bile* 142/10, *oķ bile* 157/07

birle "ile": *kılıç birle* 254/21, *siyāset birle* 262/08, *kerāmet birle* 262/14

çağlık "gibi, kadar": *miñ çağlık* 026/09, *gāvmış çağlık* 115/12, *‘uṣfūr çağlık* 174/11, *üç, tört çağlık* 243/21

dék "gibi": *nergis ü lāle dék* 001/12, *nūr dék* 014/20, *sīmāb dék* 019/15

kēbi "gibi": *şayd kēbi* 026/07, *ecel kēbi* 026/12, *berķ kēbi* 032/05

sarı "-e doğru": *vaṭan sarı* 033/09, *uluğ yurt sarı* 034/10, *deşt sarı* 043/04

b. Yaklaşma durumuyla kullanılan edatlar:

dēginç "değin, kadar": *Ceyhūnga dēginç* 017/16, *Fenāket Suyıga dēginç* 018/19, *Bağdādğa dēginç* 135/02, *hudūdıga dēginç* 137/10

c. Ayrılma durumuyla kullanılan edatlar:

artuḡ "fazla": *on miḡdin artuḡ* 017/20, *on bēṣ kiṣidin artuḡ* 122/08, *'aded-i aḡterdin artuḡ* 176/13, *üç kiṣidin artuḡ* 188/21

narı "öte": *Ceyḡündin narı* 199/04, *Ḥabūṣāndin narı* 220/09

özge "başka": *ḡātūnlardın özge* 022/18, *ṣabrdın özge* 217/18

soḡ "sonra": *veḡātudın soḡ* 004/13, *yēti yıldın soḡ* 004/16, *ṭoydın soḡ* 009/07, *fetḡdin soḡ* 007/15

soḡra "sonra": *andın soḡra* 198/18

taṣḡarı "dışarı": *ḡal 'adın taṣḡarı* 023/15, *dervāzedin taṣḡarı* 144/14

d. İlgı durumuyla kullanılan edatlar:

dēk "gibi": *anıḡ dēk* 010/03, *mēniḡ dēk* 024/09, *bizniḡ dēk* 115/09

bile "ile": *anıḡ bile* 054/07, *seniḡ bile* 075/10

bilen "ile": *anıḡ bilen* 146/13

2. Berkitme edatları

daḡı "dahi, hem": *anı daḡı* 002/02, *ol daḡı* 002/19

oḡ "bizzat": *sēn-oḡ* 086/09

2.3.6. Fiil

2.3.6.1. Basit Fiil Çekimi

2.3.6.1.1. Her kiṣi için ayrı ekler alan emir ve gönüllülük kipi

2. 3. 6. 1. 1. 1. Emir Kipi

2. tekil kiṣi: *-ḡıl/-gil*, *-ḡıl/-kil*, *-ḡın/-gin*: *barḡıl* "git" 088/02, *çıḡarḡıl* "çıkar" 057/13, *urḡıl* "vur" 084/09, *barḡın* "git" 187/11, *bērgil* "ver" 049/12, *bilgil* "bil" 258/23, *dēgil*

"de, söyle" 037/03, 054/08, 055/01, 055/20, 174/02, *keltürgil* "getir" 088/04, *körgil* "gör" 035/19, *yibergil* "gönder" 133/11, *çıkqıl* "çık" 090/20, *tutqıl* "tut" 038/06

Eksiz emir: *bağışla*! "bağışla" 189/15, *dê*! "söyle" 198/14, *kêl*! "gel" 211/01, *kêltür*! "getir" 098/15, *kôr*! "gör" 239/17

Olumsuz şekil *-ma/-me* ile yapılır: *bağlama* "bağlama" 249/20, *sağınma* "zannetme" 250/09, *kêlme* "gelme" 098/15, *tileme* "dileme" 107/12, 118/19, *bolmağıl* "olma" 063/16, *koymağıl* "koyma, bırakma" 010/10, 010/12, *dêmegil* "söyleme" 221/13, 239/16

3. tekil kişi: *-sun/-sün*: *açsun* "açsın" 136/09, *kovsun* "kovsun" 172/15, *êltsün* "göndersin" 180/19, *ötsün* "geçsin" 197/11, *yörüsün* "yürüsün" 018/18

Olumsuz şekli *-masun/-mesün*: *ayrılmasun* "ayrılmasın" 103/07, *kalmasun* "kalmasın" 001/18, *têprenmesün* "hareket etmesin" 130/21, *yêtmesün* "ulaşmasın" 116/19

2. çoğul kişi *-(I)ñ, -(I)ñız*: *yanñız* "dönünüz" 082/19, *dêñiz* "söyleyiniz" 024/10, *bitiñ* "yazın" 035/08, *dêñ* "söyleyin" 175/03, *talañ* "yağmalayın" 008/07, *yörün* "yürüyün" 208/04, *ahtariñ* "araştırın" 048/13, *biliñ* "bilin" 052/04, *êltiñ* "gönderin" 044/04, *kiriñ* "girin" 081/09, *yiberiñ* "gönderin" 134/15

3. çoğul kişi *-sunlar/sünler*: *açsunlar* "açsınlar" 120/10, *alsunlar* "alsınlar" 143/08, *barsunlar* "gitsinler" 100/08, *çıksunlar* "çıksınlar" 027/17, *defn* *kılsunlar* "defnetsinler" 185/03, *okusunlar* "okusunlar" 231/04, *otlasunlar* "otlasınlar" 025/11, *kêlsünler* "gelsinler" 168/06, *kêltürsünler* "getirsinler" 024/02, *körsetsünler* "göstersinler" 175/05, *köydürsünler* "yaksınlar" 178/08, *öldürsünler* "öldürsünler" 069/19

Olumsuz şekli *-masunlar/-mesünler*: *bolmasunlar* "olmasınlar" 059/02, *imāret kılmasunlar* "imaret etmesinler" 031/12, *yētkürmesünler* "ulaştırmasınlar" 024/11

2. 3. 6. 1. 1. 2. Gönüllülük Kipi

1. tekil kişi *-ay/-ey*, *-ayın/-eyin*, *-eyim*: *alay* "alayım" 247/11, *āzād kılay* "azat edeyim" 163/12, *bērey* "vereyim" 027/06, *içey* "içeyim" 239/10, *kēltürey* "getireyim" 018/14, *kōrey* "göreyim" 111/11, *bileyim* "bileyim" 038/03, *alayın* "alayım" 235/20, *barayın* "gideyim" 081/04, 085/01

Olumsuz şekil *-mayın/-meyin*: Metinde örneği yoktur.

1. çoğul kişi *-(a)lı/- (e)li*, *-(a)lın/- (e)lin*: *baralı* "gidelim" 176/18, *kōç kılalı* "göç edelim" 140/17, *turalı* "duralım" 111/17, *uruşalı* "savaşalım" 078/11, *kōreli* "görelim" 096/03, *yibereli* "gönderelim" 161/18, *kēçeli* "geçelim" 085/18, *kōrelin* "görelim" 096/04, *körüşeli* "görüşelim" 242/08, *yiberelin* "gönderelim" 176/07, *tirik bolalı* "yaşayalım" 158/03, *kılalı* "yapalım" 058/21, *müteveccih bolalı* "yönelelim" 112/17, *tevekkül kılalı* "tevekkül edelim" 096/03, *yarağ kılalı* "hazırlık yapalım" 220/21

2.3.6.1.2. Zaman eki +iyelik eki ile kurulan çekimi

2. 3. 6. 1. 2. 1. Görülen geçmiş zaman (I)

1. tekil kişi {-Dİm}:

aydım "söyledim" 239/11, *çıkdım* "çıktım" 220/19, *bērdim* "verdim" 012/14, *bildim* "bildim" 063/17, *dēdim* "söyledim" 218/07, *uruştım* "savaştım" 082/15, *yattım* "yattım" 111/10, *ēstim* "estim" 178/03, *ēşittim* "işittim" 115/08

Olumsuz: *-madım/-medim*:

bilmedim "bilmedim" 123/14, *dēmedim* "demedim" 218/08

2. tekil kişi {-Dİŋ}:

başladıŋ "başladın" 075/18, *i timād kıldıŋ* "güvendin" 015/03, *bildiŋ* "bildin" 221/02, *dėdiŋ* "dedin" 218/07, *eřittiŋ* "işittin" 173/11

Olumsuz: *-madıŋ/-mediŋ*:

pervā kılmadıŋ "umursamadın" 080/01, *eřitmediŋ* "işitmedin" 175/04, *yibermediŋ* "göndermedin" 164/08

3. tekil kişi {-dı/-di, -tı/-ti}:

açdırdı "açtırdı" 146/20, *açıldı* "açıldı" 239/01, *ahtardı* "araştırdı" 048/13, *buzdı* "bozdu" 002/17, *buzıldı* "bozuldu" 102/04, *kėldı* "geldi" 006/21, *kėsdürdi* "kestirdi" 136/09, *kėsilđi* "kesildi" 178/10, *kögerdi* "yeşerdi" 033/12, *kördi* "gördü" 012/02, *öldi* "öldü" 037/14, *açtı* "açtı" 049/15, *ayttı* "söyledi" 037/05, *kėneřti* "danıştı" 165/18, *köçti* "göçtü" 238/05

Olumsuz: *-madı/-medi*:

açılmadı "açılmadı" 195/12, *almadı* "almadı" 012/01, *barmadı* "gitmedi" 004/04, *tartmadı* "çekmedi" 253/09, *tutmadı* "tutmadı" 027/19, *dėmedi* "söylemedi" 083/03, *içmedi* "içmedi" 200/12, *kėlmedi* "gelmedi" 039/06, *kėltürmedi* "getirmedi" 083/06, *körmedi* "görmedi" 060/20, *tüşmedi* "düşmedi" 004/02

1. çoğul kişi: *-duķ/-dük, -tuķ/-tük*:

baęıřladıuķ "bağışladık" 128/13, *kalduķ* "kaldık" 056/01, *bardük* "gittik" 229/13, *bėrdük* "verdik" 097/15, *kėldük* "geldik" 096/08, *kördük* "gördük" 254/12, *kaçırdük* "kaçırdık" 251/17, *iledük* "istedik" 164/08, *yiberdük* "gönderdik" 021/01

Olumsuz: *tutmadük* "tutmadık" 055/05

2. çoğuk kişi: {-Dİŋİz}:

keldiniz "geldiniz" 134/14, yiberdiniz "gönderdiniz" 123/08

3. çoğul kişi: *-dılar/-diler, -tılar/-tiler:*

aldılar "aldılar" 009/16, aydılar "söylediler" 084/02, ayırdılar "ayırdılar" 020/03, ayrıldılar "ayrıldılar" 162/10, çıgdılar "çıktılar" 021/21, çıkardılar "çıkardılar" 023/14, kavdılar "kovdular" 052/17, kavdurdılar "kovdurdular" 032/03, kazdılar "kazdılar" 101/16, kirdiler "girdiler" 013/17, kömdiler "gömdüler" 032/16, kördiler "gördüler" 029/14, öldürdiler "öldürdüler" 007/09, açtılar "açtılar" 042/02, attılar "attılar" 161/06, saçtılar "saçtılar" 036/20, sattılar "sattılar" 205/13, yıktılar "yıktdılar" 166/09, keçtiler "geçtiler" 115/05, sözleştiler "sözleştiler" 047/12, üleştiler "paylaştılar" 134/06

Olumsuz: *-madılar/-mediler:*

kalmadılar "kalmadılar" 037/20, kavmadılar "kovmadılar" 244/20, tapmadılar "bulmadılar" 149/07, bilmediler "bilmediler" 026/07, kēlmediler "gelmediler" 076/08, körmediler "görmediler" 016/06, teprenmediler "hareket etmediler" 042/13

2. 3. 6. 1. 2. 2. Dilek-şart kipi

1. tekil kişi *-sam/-sem:*

bolsam "olsam" 201/21, yibersem "göndersem" 125/19

2. tekil kişi: *-sañ/-señ:*

kavlasañ "kovsan" 176/17, koysañ "bıraksan" 010/12, okusañ "okusan" 164/09, saklasañ "saklasan" 175/04, tegāfūl kılsañ "ihmal etsen" 182/06, cevāb bērsañ "cevap versen" 198/14, dēsañ "söylesen" 038/03, kēlsañ "gelsen" 141/16, tilesañ "istesen" 064/09, yiberseñ "göndersen" 175/14

Olumsuz: *-masañ/-meseñ:*

bolmasañ "olmasan" 246/11

3. tekil kişi: -sa/ -se:

barsa "gitse" 074/10, *çıkısa* "çıkısa" 035/11, *tapsa* "bulsa" 048/12, *tutsa* "tutsa" 083/06, *dése* "söylese" 024/19, *körgüzse* "gösterse" 083/03, *körse* "görse" 166/01

Olumsuz: -masa/ -mese:

çığmasa "çıkmasa" 098/09, *kêlmese* "gelmese" 098/15, *muwâfık tüşmese* "uymasa" 261/12

1. çoğul kişi eki: -sağ/ -sek:

ihmâl kılsağ "ihmal etsek" 139/09

2. çoğul kişi eki: -sañız/ -señiz:

bêrseñiz "verseniz" 081/01, *ölseñiz* "ölseniz" 082/18, *yêtseniz* "ulaşsanız" 185/16

Olumsuz: -masañız:

ınanmasañız "inanmasanız" 015/01

3. çoğul kişi eki: -salar / -seler:

bağışlasalar "bağışlasalar" 246/03, *oltursalar* "otursalar" 129/05, *tapsalar* "bulsalar" 092/21, *tutsalar* "tutsalar" 057/10, *kêlseler* "gelseler" 039/18, *kêltürseler* "getirseler" 147/19

Olumsuz: -meseler:

kêlmeseler 039/18, 111/16

2.3.6.1.3. Zaman eki+kişi zamirleri ile kurulan fiil çekimi

2. 3. 6. 1. 3. 1. Gelecek zaman

1. tekil kişi: -ğa(y)/ -ge(y), ға(y)/ -ke(y)-mèn:

körgey-mèn "göreceğim" 238/05, muğārebe kılğay-mèn "savaşacağım" 159/13, çerik tartğay-mèn "asker sevk edeceğim" 180/05, körge-mèn "göreceğim" 248/04

2. tekil kişi: -ğa(y)/ -ge(y), ға(y)/ -ke(y)-sèn:

terbiyet tapğay-sèn "terbiye edeceksin" 107/03, dēgey-sèn "diyeceksin" 118/14, körgey-sèn "göreceksin" 219/16, yibergey-sèn "göndereceksin" 260/15, ғalğay-sèn "kalacaksın" 006/09

Olumsuz: -megey-sèn:

Metinde örneği yoktur.

3. tekil kişi -ğa(y)/ -ge(y), ға(y)/ -ke(y)-:

intikām alğay "intikam alacak" 049/03, bargay "gidecek" 005/06, buzulğay "bozulacak" 061/02, kışlağay "kışlayacak" 053/21, koyğay "koyacak" 065/09, koyğa "koyacak" 240/14, teskīn tapğay "yatıştıracak" 172/16

Olumsuz -mağay/ -megey:

buyurmağay "buyurmayacak" 232/02, çığmağay "çıkmayacak" 149/10, tapşurmağay "teslim etmeyecek" 048/15, tartmağay "çekmeyecek" 195/11, dēmegey "demeyecek" 085/04, körmegey "görmeyecek" 063/17, öldürmegey "öldürmeyecek" 208/21, yetmegey "ulaşmayacak" 023/11

1. çoğul kişi: -ğa(y)/ -ge(y), ға(y)/ -ke(y)-biz:

bağlağay-biz "bağlayacağız" 054/11, kılğay-biz "yapacağız" 112/16, koyğay-biz

"koyacağız" 260/15, *alğa-biz* "alacağız" 119/10

2. çoğul kişi: -*ğa(y)*/ -*ge(y)*, *ka(y)*/ -*ke(y)*-*siz*:

'amel kılğay-siz "(gereğince) hareket edeceksiniz" 058/21, *hāzır bolğay-siz* "hazır olacaksınız" 035/08, *tutğay-siz* "tutacaksınız" 031/19

3. çoğul kişi: -*ğaylar*/ -*geyler*, *ğaylar*/ -*keyler*:

bérgeyler "verecekler" 057/12, *dégeyler* "diyecekler" 036/01, *éltgeyler* "gönderecekler" 073/01, *kélgeyler* "gelecekler" 045/03, *kéltürgeyler* "getirecekler" 073/10, *körsetgeyler* "gösterecekler" 117/21, *öldürgeyler* "öldürecekler" 008/11, *ötkegeyler* "geçirecekler" 026/18, *éltkeyler* "gönderecekler" 083/17, *éşitkeyler* "işitecekler" 165/14, *çığarğaylar* "çıkaracaklar" 057/13, *kazğaylar* "kazacaklar" 103/11, *kaçğaylar* "kaçacaklar" 165/19, *tartğaylar* "chekecekler" 155/17

Olumsuz: -*mağaylar*/ -*megeyler*:

koymağaylar "bırakmayacaklar" 113/12, *sağınmağaylar* "düşünmeyecekler" 204/06, *tapmağaylar* "bulmayacaklar" 144/07, *yanmağaylar* "dönmeyecekler" 008/17

Metinde Oğuzcanın etkisiyle -*a*/ -*e* (< -*ğa*/ -*ge*) ile kurulan dilek-istek anlamını içeren birkaç çekimli fiil de görülmektedir:

kıla-siz "yapın" 259/22, *tuta* "tutmak için" 175/21, 176/05, *köre* "görmek için" 156/19, *yête* "ulaşsın" 262/06, 262/07

2. 3. 6. 1. 3. 2. Geniş zaman

1. tekil kişi: (-*A*/ -*U*)*r-mên*:

dér-men "derim" 024/09, *tapar-mên* "bulurum" 252/04, *bolur-men* "olurum" 014/21, *koşulur-men* "katılırim" 090/20, *yatur-men* "yatarım" 111/11, *bilür-men* "bilirim" 037/06, *kélür-mên* "gelirim" 246/03, *körüşür-mên* "görüşürüm" 238/05

Olumsuz: *-mas/ -mes-mèn:*

barmas-men "gitmem" 071/20, *yanmas-mèn* "dönmem" 259/23, *bèrmes-men* "vermem" 095/04, *dèmes-men* "demem" 032/07, *içmes-men* "içmem" 012/02, *kèlmes-men* "gelmem" 218/07

2. tekil kişi: *(-A/ -U)r-sèn:*

tiler-sèn "istersin" 185/09, *yatur-sen* "yatarsın" 111/11, *alur-sèn* "alırsın" 064/09, *barur-sèn* "gidersin" 185/10, *endīşe kıılır-sèn* "endişe edersin" 055/20, *bèrür-sèn* "verirsin" 064/09

Olumsuz *-mas-sèn:*

bolmas-sèn "olmazsın" 012/02

3. tekil kişi: *(-A/ -U)r:*

bağışlar "bağışlar" 096/09, *bitür* "yazar" 220/19, *dër* "söyler" 073/19, *sağlar* "saklar" 065/14, *tiler* "diler" 201/21, *ağar* "akar" 092/12, *çığar* "çıkır" 151/17, *kaçar* "kaçar" 112/04, *koyar* "koyar" 065/15, *köyer* "yanar" 086/19, *asturur* "astırır" 223/14, *aytur* "söyler" 078/02, *çığarur* "çıkırır" 065/15, *salur* "salar" 235/04, *yaşurur* "gizler" 083/04, *yatur* "yatar" 259/01, *bilür* "bilir" 055/04, *bölünür* "bölünür" 022/04, *içürür* "içirir" 253/10, *kèlür* "gelir" 055/19, *tökülür* "dökülür" 126/10

Olumsuz: *-mas/ -mes:*

kutulmas "kurtulmaz" 239/07, *kuvanmas* "gururlanmak" 038/01, *okşamas* "benzemez" 161/21, *sığmas* "sığmaz" 198/05, *tapılmas* "bulunmaz" 107/13, *revā tutmas* "uygun görmez" 054/05, *bèrmes* "vermez" 010/03, *kèlmes* "gelmez" 054/09

1. çoğul kişi: *(-A/ -U)r-biz:*

oynar-biz "oynarız" 061/04, *tapar-biz* "buluruz" 071/04, *barur-biz* "gideriz" 176/07, *kaytur-biz* "döneriz" 164/09, *bilür-biz* "biliriz" 162/02, *eltür-biz* "göndeririz" 027/17, *yiberür-biz* "göndeririz" 141/17

Olumsuz: *-mas/ -mes-biz*:

ayrılmas-biz "ayrılmayız" 205/07, *tābi` bolmas-biz* "tabi olmayız" 197/04, *himāyet kılmas-biz* "korumayız" 210/16

2. çoğul kişi: *(-A/ -U)r-siz*:

turar-siz "beklersiniz" 147/16, *çıkarur-siz* "çıkarırsınız" 251/17, *münākaşa kılur-siz* "çekişirsiniz" 234/05, *naşb kılur-siz* "atarsınız, tayin edersiniz" 035/04, *sagınur-siz* "düşünürsünüz" 034/07, *salur-siz* "gönderirsiniz" 251/16, *bilür-siz* "bilirsiniz" 061/18

3. çoğul kişi: *(A/ -U)rlar*:

koyarlar "bırakırlar" 199/01, *tutarlar* "tutarlar" 219/07, *urarlar* "vururlar" 124/10, *körerler* "görürler" 012/10

Olumsuz: *-maslar, -mesler*:

tecāvüz kılmaslar "sınırı aşmazlar" 057/06, *vefā kılmaslar* "bağlılık göstermezler" 081/02, *çığa almaslar* "çıkamazlar" 083/08, *terahhüm kılmaslar* "merhamet etmezler" 260/21

2. 3. 6. 1. 3. 3. Anlatılan geçmiş zaman

Bu zamanın eki *-mİş*'tir ve ekin ünlüsü daima düzdür. Metinde *ēr-* fiilinin 3. tekil kişi çekimi için örneği bulunmaktadır:

öbegesi ol ərmiş "dedesi o imiş" 015/05

toñuz yıl ərmiş "domuz yılı imiş" 035/15

yètmiş üç yıl ərmiş "yetmiş üç yıl imiş" 035/16

2.3.6.2. Ulaçlarla Kurulan Fiil Çekimi

2.3.6.2.1. Geçmiş zaman (II)

-*p* zarf fiil eki ve *tur-* yardımcı fiilinin geniş zamanıyla kurulan bir yapıdır. Çoğunluklar *tur-* fiiline gelen geniş zamanın düştüğü görülür. Bazen *tur-* yardımcı fiili olmadan -*p* zarf fiiline kişi zamirleri eklenerek de geçmiş zaman yapısı kurulur. Bu yapı öğrenilen geçmiş zamanı ifade etmekle birlikte bazen görülen geçmiş zamanı da ifade etmektedir. Bu sebeple ekin öğrenilen geçmiş zaman mı görülen geçmiş zamanı mı ifade ettiğini ayırmak kimi zaman güçleşebilmektedir:

1. tekil kişi: -*p* (-*tur/turur*)-*mèn*:

alıp-mèn "aldım" 221/04, *mukayyed kılp-men* "bağladım" 021/05, *bèrip-men* "verdim" 233/21, *èşitip-mèn* "ışittim" 194/11, *körüp-men* "gördüm" 115/14, *ötüp-men* "geçtim" 085/05, *yutup-men* "yuttum" 027/06

2. tekil kişi: -*p* (-*tur/turur*)-*sèn*:

bèrip-sèn "vermişsin" 046/06, *dèp-sèn* "dedin" 209/02, *buzup-sèn* "bozmuşsun" 141/16

3. tekil kişi: -*p* (-*tur/turur*):

bağlaptur "bağladı" 078/01, *talaptur* "talan etmiştir" 104/11, *yasaptur* "yapmıştır" 106/14, *bitiptür* "yazmıştır" 014/05, *dèptür* "demiştir" 214/17, *tileptür* "istemiştir" 076/11, *çıgıp turur* "çıkıştır" 127/05, *yığıp turur* "yığıştır" 116/05, *kèltürüp turur* "getirmiştir" 194/10, *èltip* "göndermiş" 070/19, *meded tilep* "yardım istemiştir" 071/08, *tüşüp* "düşmüş" 073/05

1. çoğul kişi: -*p* (-*tur/turur*)-*biz*:

ayrılıp-biz "ayrıldık" 115/18, *kèlip-biz* "geldik" 224/12, *kèltürüp-biz* "getirdik" 020/17, *yandurup-biz* "döndürdük" 020/21, *alıptur-biz* "aldık" 163/09

2. çoğul kişi: -p (-tur/turur)-siz:

bolup-siz "oldunuz" 202/15, kélipsiz "geldiniz" 190/02

3. çoğul kişi: -p -turlar/ -türler/ -durlar/ -dürler:

suvapturlar "sıvadılar" 168/03, yasapturlar "yapmışlar" 167/01, alıpturlar "aldılar" 140/14, barıpturlar "gittiler" 083/08, kazıpturlar "kazdılar" 183/03, koparıpturlar "kaldırmışlar" 127/01, olturupturlar "oturmuşlar" 072/13, tuğupturlar "doğdular" 014/20, tutupturlar "tutmuşlar" 215/10, kırıptürler "girmişler" 133/17, bitiptürler "yazmışlar" 015/04, déptürler "demişler" 016/06, körüptürler "görmüşler" 175/20, tüşüptürler "düştüler" 071/19

2.3.6.2.2. Şimdiki zaman

-a/ -e, -y +dur kişi zamiri yapısı ile kurulur:

aytadur "diyor" 055/02, kıladur-men "yapıyorum" 097/02, kaçadurlar "kaçıyorlar" 105/19, éltedür "gönderiyor" 228/08, kéledürler "geliyorlar" 073/11, kéltüredürler "getiriyorlar" 138/13, pişüredürler "pişiriyorlar" 117/14, déydür-sen "söylüyorsun" 009/21, déydürler "söylüyorlar" 061/18, tileydürler "istiyorlar" 061/19, yörüydürler "yürüyorlar" 071/18

Olumsuz -may/ -mey (dur/dür):

kálmaydur "kalmıyor" 053/19, unutulmaydur "unutulmuyor" 054/05, koymaydurlar "bırakmıyorlar" 106/04, körmeydür-biz "görmüyoruz" 020/14, yibermeydür "göndermiyor" 212/10, bərmeydürler "vermiyorlar" 183/05, ĩmān kéltürmeydürler "inanmıyorlar" 010/11, körmeydürler "görmüyorlar" 213/19

2.3.6.3. Birleşik Çekim

Basit çekim üzerine gelen *ê-/êr* ek fiilin ikinci bir zaman eki almasıyla kurulur.

Hikaye, rivayet ve şart olmak üzere üç çekimi vardır:

2.3.6.3.1. Hikaye:

1. Geniş zamanın hikayesi:

bitir êrdi "yazardı" 205/14, *dêr êrdi* "söylerdi" 009/03, *oğur êrdi* "okurdu" 223/10, *yağar êrdi* "yağardı" 117/04, *tutar êrdim* "tutardım" 123/17, *içer êrdi* "içerdi" 225/19, *köçer êrdi* "göçerdi" 103/08, *bilür êrdiler* "bilirlerdi" 027/14, *sülûk kılar êrdiñ* "bir yol tutardım" 035/09, *cihād kılar êrdiñiz* "cihat ederdiniz" 134/14

Olumsuz: *tutmas êrdim* "tutmazdım" 180/06

2. Geçmiş zamanın (II) hikayesi:

yıkıp êrdi "yıkmişti" 157/07, *uruşup êrdiler* "savaşmıştılar" 058/16, *çıgıp êrdiler* "çıkıştılar" 139/19, *çıkarıp êrdiler* "çıkarmıştılar" 168/01, *dêp êrdi* "demişti" 015/02

2.3.6.3.2. Rivayet:

1. Geniş zamanın rivayeti:

urar êrmışler "vururlarmış" 145/18, *dêr êrmışler* "derlermiş" 063/06, 144/16

2. Öğrenilen geçmiş zamanın rivayeti:

urup êrmış "vurmuş imiş" 259/06

2.3.6.3.3. Şart

1. Görülen geçmiş zamanın şartı:

Bu yapı çoğunlukla "-ince" anlamında zarf-fiiller yapmıştır:

yargu sordılar êrse "hukuki yargı isteyince" 048/11, *uçurdılar êrse* "uçurunca" 249/08, *iledi êrse* "isteyince" 087/18, *yandı êrse* "dönünce" 166/17, *añdıldılar êrse* "gözetleyince" 015/01

3. Öğrenilen geçmiş zamanın şartı:

bèrip èrse "vermişse" 161/21

2.3.7. İsim-Fiil

-mak/-mek:

almak "almak" 250/12, *barmak* "gitmek" 251/15, *tutmak* "tutmak" 005/13, *kèçmek* "geçmek" 116/01, *kèlmek* "gelmek" 162/05, *kèymek* "giymek" 020/10, *köydürmek* "yakmak" 027/08, *öldürmek* "öldürmek" 027/08, *tirilmek* "dirilmek" 038/15

İsim-fiil eki, iyelik ve çekim ekleri alır:

buzmakıdın "bozmasından" 027/08, *başlamakka* "başlamaya" 017/10, *talán kılmağını* "talán etmeyi" 058/21, *feth bolmağı* "olması" 245/16, *qavmağı* "kovması" 251/15, *buzulmağığa* "bozulmasına" 081/01, *öldürmekdin* "öldürmekten" 104/08, *demekke* "demeye" 024/07, *içmekke* "içmeye" 232/19, *kirmekke* "girmeye" 057/15, *demektin* "söylemekten" 221/01, *öldürmegi* "öldürmesi" 200/08, *sévinmegi* "sevinmesi" 085/18, *tilemegi* "istemesi" 070/10, *demegidin* "söylemesinden" 156/01

2.3.8. Sıfat-Fiil

1. *-ğan/-gen, kıan/-ken:*

barğan 028/20, *feth kılğan* 230/20, *koyğan* 030/14, *yanğan* 176/09, *yaşağan* 161/06, *dègen* 014/12, *kèltürgen* 141/10, *ölgen* 184/03, *tilegen* 261/12, *yibergen* 072/07, 185/19, *yüzlengen* 243/12, *taşқан* 078/20, *tosқан* 110/16, *ötken* 030/20, *tüşken* 233/02

İyelik ve durum ekleri alabilir:

bardurğanda 088/01, *barğanda* 115/01, *olturğanda* 134/12, *tulū' kılğanda* 151/21, *uçğanda* 195/10, *basturğandın* 074/07, *algandur* 127/04, *qalgandur* 029/03, *salğandur* 125/01, *tapğanı* 159/02, *tartğanı* 153/17, *yanğanı* 093/04, *buzğanıda* 132/17, *tutulğanıdın* 199/18, *yanğanını* 074/21, *basturğanlar* 080/08, *kaçğanlar*

082/14, *kalğanlargā* 152/21, *kalğanları* 034/09, *barğannıŋ* 212/17, *tüşürgende* 139/17, *yëtkürgende* 153/20, *bërgendin* 035/21, *ölgendin* 035/19, *dëgendür* 035/19, *dëgenge* 032/20, *bilgeni* 186/11, *këlgeni* 069/16, *këlgenidin* 069/12, *ölgenimni* 035/10, *körgenniŋ* 141/09, *başkanı* 076/15, *kaçkanı* 157/09, *ötkeni* 261/14

2. *-(a/u)r:*

Metinde iyelik ve durum ekleriyle birlikte olan kullanımları tespit edilmiştir.

‘āzim bolurda 214/12, *ël bolurğa* 025/06, *barurı* 240/15, *kılurı* 260/18, *këlürde* 125/04, *bërürge* 017/11, *këlürğa* 098/21, *këlüridin* 081/05

3. *-mas/-mes:*

yaramas 260/01, *tilemes* 175/02

Durum eki almış örneği:

yëtmesdin 022/16, 154/16

4. *-ğuçı/-güçi, -kuçı/-küçi:*

günāh kılğuçı 010/13, *ırak kılğuçı* 010/11, *bilgüçi* 172/09, *ötküçi* 030/02

İyelik ve durum ekleri alırlar:

yaratkuçığa 178/06, *atkuçılarını* 131/15, *körgüçiler* 208/13

5. *-ğu/-gü, -ku/-kü:* Metinde örneği tespit edilememiştir.

6. *-gülük/-gölük:* Metinde örneği tespit edilememiştir.

2.3.9. Ulaç

1. -p:

kamçılup 204/16, *kuçup* 186/18, *okup* 185/20, *saçrap* 055/10, *açılıp* 163/04, *açıp* 007/11, *katıp* 081/13, *katlanıp* 240/04, *içip* 074/11, *körsetip* 015/20, 025/05, *köterip* 001/16, *yapuşup* 090/13, *yaraşturup* 026/16, *söküp* 096/07, *sürtüp* 101/20, *sürüp* 023/05, *tökülüp* 016/01, *töküp* 077/10, *töñülüp* 247/06

2. -ban/ -ben, -uban/-üben:

ëyleban 037/14, *içiben* 239/10, *boluban* 118/16

3. -ğaç/ -geç, -kaç/ -keç:

bolğaç 023/03, 044/01, *yétkeç* 072/20, 258/22

4. -ğünça/ -günçe, -kunça/ -künçe:

bolğünça 183/16, *kêlgünçe* 058/12, *kirgünçe* 215/15, *yétkünçe* 026/09, 101/14

5. -ğalı/ -geli, -kalı/ -keli:

buzğalı 134/01, *feth kılğalı* 168/20, *öldürgeli* 174/20, *ötkeli* 034/05, *çapkalı* 157/19, *tutkalı* 048/15

6. -u/ -ü, -y:

bağlay 100/05, *tiley* 071/15

7. -a/ -e:

tuta 175/21, 176/05, *köre* 156/19, *yête* 262/06, 262/07

8. -may/ -mey, -mayın/ -meyin:

bağmay 197/13, *barmay* 005/03, *tanımay* 126/04, *tapmay* 058/12, *ta'zīm kılmay* 018/05, *tutmay* 024/15, *uruşmay* 079/12, *bilmey* 151/11, *eltmey* 093/20, *eşitmey* 140/17, *kêlmey* 067/20, *körünmey* 185/19

-mayın/ -meyin yapısının metinde örneği yoktur.

2.3.10. İktidarlık Fiili

Çağataycada fiillerin iktidarlık çatısı esas olarak fiil üzerine gelen -a/ -e, -y ulaç eki ve *al-* yardımcı fiili ile kurulur. Metnimizde de iktidarlık çatısı genel olarak *al-* ile kurulmuştur. *bil-* yardımcı fiili ile kurulan bir örnek de mevcuttur.

'amel kıla alğay 066/16, *'arż kıla alğaylar* 223/09, *ayıra almadı* 106/16, *bara alğaylar* 163/05, *bara almadılar* 238/12, *bara almas-mên* 228/09, *bara almas êrdiler* 188/21, *bola alğay* 250/14, *bola almas* 031/03, *bola almay* 154/14, *bola alur* 116/01, *cür'et kıla almadı* 245/19, *cür'et kıla almadılar* 163/19, *çäre kıla almadı* 034/03, *çığa almaslar* 083/08, *çıka almağay* 166/08, *dağdağa kıla alma* 180/09, *edā kıla alğay* 066/10, *fehmi kıla almas* 040/16, *feth kıla almadı* 150/19, *iş kıla almas* 251/12, *koya alğay* 039/11, *mukāvemmet kıla almay* 236/13, *selāmet kıla alğaylar* 164/10, *zafer tapa almay* 250/21, *elte alur* 181/03, *kêle almas-men* 128/07, *karār bère alğay-biz* 053/18, *öte almas* 148/11, *öte almay* 044/20, *pişüre almadı* 031/15, *teprete almadılar* 131/15, *yörüü almadılar* 248/12, *kıla bilmedi* 252/05

3. METİN

Zübdetü'l-Âsâr

1^[101a] (1) ...lıgığa³¹ sa'y-ı ihtimām kılar irdi eyyām-ı saltanatda t̄ac başıgā koyup
ërenler d̄ek ton k̄eyip d̄ivān k̄uni taht üzre (2) oturup irdi. Ol t̄ürlük ki barça kişi anı
körür irdiler Sultān Raziyye'd-d̄in sene *seb'a* ve *selāsīn* ve *sittemiede*³² Altuniyye³³
üstige (3) çerik tarttı ki muḥālefetdin dem urar irdi ammā yol esnāsıda Türk bēgleri
yağı bolup anı Teberhind³⁴ kal'asıda muḳayyed kıldı- (4) -lar ve Melik Altuniyye³⁵
bu ma'nādın ḥaber tapıp ol cānibka barıp melikenı özi bilen 'aḳd bağlap Dehlī sarı
müteveccih boldı.

(5) Sultān Mu'izze'd-d̄in³⁶ Behrām Şāh bin Êltutmuş³⁷

Çün Raziyyeḡa ol ḥālet yüz körgüzdi Dehlīniḡ a'yān u ekābiri rızāsı bilen (6) cihān-
dārılık t̄acını başıgā koydı ve çün sinili Raziyye'd-d̄in ve Melik Altuniyye³⁸ ḡurb
vuşulıdın ḥaber taptı utru barıp muḥārebe ulu³⁹ (7) 'iyd{d}in soḡ Melik Altuniyye⁴⁰
ve Raziyye münhezim bolup kaçtılar. Yolda cem'i küffār alarnı tutup şehādet
derecesigā yetkürdiler (8) ve Behrām Şāhniḡ evāḡir-i ḡayātıda Ḥvāce Mühezzib-i
Vezīr ki sultāndın mütevehhim irdi şeytanet vesvesesi⁴¹ bilen Türk bēglerini aḡa (9)
keltürdi kim muḥālefet kösin çalıp Behrām Şāhni şehīd kıldılar ḡükümeti eki yıl kırk
beş kün êrkendür.

31 ...lıgıḡa: P lıgıḡa
32 637'de.

33 Altuniyye: P Albuniyye

34 Teberhind: P Tebihrind

35 Altuniyye: P Albuniyye

36 Mu'izze'd-d̄in: P Muḡaffere'd-d̄in

37 Êltutmuş: P Atalmış

38 Altuniyye: P Albuniyye

39 ulu: P

40 Altuniyye: P Albuniyye

41 vesvesesi: P <ves>vesves{es}i

Sultān (10) ‘Alāe’-d-dīn Mes‘ūd Şāh bin Fīrūz-şāh

sene *tis‘a ve selāşīn ve sittemiede*⁴² saltanat serīride oturup Dehlīni öz vücūdının (11) müzeyyen kıldı ammā ‘adālet ü naşafetni sülūk tutup küffār bilen cihād kılıp eşrār u füccār def‘iğa kıyām kıldı ammā o{1} āhir-i devletide (12) ‘ayş u ‘işret bisāt kılıp ferāgatka iştigāl kılıp nergis ü lāle dēk bir lahza kadeh ü piyālesiz ėrnes ėrdi. (13) Bu sebebdin bēgler bilen Dehlīniñ a‘yānı köñül muhālefetiğa koyup qardaşı Melik Nāşire’-d-dīn Maḥmūdka kişi yiberip (14) ‘ubūdiyyet izhārı kıldılar ve ol sene *arba‘a ve arba‘īn ve sittemiede*⁴³ Dehlīğa kēlip Sultān ‘Alāe’-d-dīnni qolğa kivürüp (15) maḥbūs kıldı.

Sultān Nāşire’-d-dīn Maḥmūd bin Fīrūz-şāh Ėltutmuş⁴⁴

Çün hükümet tahtı aña müsellemler boldı cihād üçün livā (16) köterip köp memālik Hindüstāndın musahḥar kıldı ve nēce hezār maḥhūr kāfirni ‘adem kıldı ol pādīşāhnıñ ḥālātı *Ṭabaḳāt-ı* (17) *Nāşirī* kitābıda ki Minhāc-ı Sirāc-ı Cūzcānī⁴⁵ anıñ atı bilen taşnīf kılıptur meştūrdur eger anıñ tafşılığa şürū‘ kılsa tūl (18) peydā kılar erbāb-ı {e}lbābğa maḥfī qalmasun kim ol çi(?) Sultān Rāziye ve qardaşlarıdın bitildi menkūl-ı *Ravzatü’ş-şafād*dur (19) ammā {e}vşāf-ı tārīḥi bilen *Benākitī Tārīḥide* özgeçe şerḥ kılıptur ki bu söz bilen muḥālifdūr ve evvelce ol ėki kitābda meştūr- (20) -dur kim mücmeli oldur kim Sultān Rāziyeni Uluğ Ḥān atlık ki ol maḥallıda emīrū’l-ümerā ėrdi öldürdi ve qardaşı Behrām Şāhnı (21) kā‘im-maḥām kılıp nēce künden son anı hem öldürüp istiklāl bilen saltanatka şürū‘ kılıp öziğe Sultān Ėiyāse’-d-dīn **2**^[101b] (1) laḳab koydı ve çün vefāt boldı oğlu kāyim-maḥām bolup Melik Fīrūz ki Ḥalaç pādīşāhı ėrdi Dehlīğa çerik tartıp anı katl (2) kıldı ve qardaşı Nāşire’-d-dīnni pādīşāh kılıp nēce künden son anı dağı öldürüp istiklāl bilen saltanat rāyetini köterip (3) çün saltanat tahtığa qarār taptı qardaşı oğlu ‘Alāe’-d-dīnni öz ornığe yiberip ‘Alāe’-d-dīn ol vilāyetde isti‘dād peydā (4) kılıp Dehlī feth üçün müteveccih boldı ve Melik Fīrūz utru barıp çün su<y> yaḳasıda mülākāt bolup Melik Fīrūz ḥuḳūḳ-ı (5) sābıḳ ümīdi bilen ki ‘Alāe’-d-dīnğa kılıp ėrdi bēş kişi bilen sudın ötüp ‘Alāe’-d-dīn

⁴² 639'da.

⁴³ 644'te.

⁴⁴ *Ėltutmuş*: P *Atalmış*

⁴⁵ *Cūzcānī*: P *Cūzḳānī*

ğāyet mürüvvetsizlikdın (6) ‘ammekni öldürüp Dehlīga bardı ve salṭanat livāsını köterip sene *seb ‘a ‘aşar ve seb ‘amieğaça*⁴⁶ salṭanat-ı Dehlīde aṇa ta‘alluḵ (7) tutup ol dağı özgeler kēbi bu ‘ālemdin bardı.

Sīstānda ḥükümet kılğanları zikride

Rāvīlerdin menkūldur kim (8) çün Halef bin Aḥmed inkırāz-ı devleti boldı Ġaznevīler gümāşteleri Nīmrūz mülkide ḥükümetka kıyām kılur érdi ve çün salṭanat (9) ol ḥānedāndın Selçūķilerğa müntakıl boldı.

Tāhir bin Muḥammed

Ayturlar ki bir rivāyet bilen Halef bin Aḥmed evlādındındur ve bir (10) qavl bilen ‘Acem mülūkı neslidin êrkendür. Her taḳdīr bilen Sulṭān Sencer zamānıda ol vilāyetde ḥükümetğa meşgūl boldı.

(11) Ebū’l-faẓl bin Tāhir

Ata fevtidin soṇ Sīstān mülkide vālī boldı ve çün qazā eligi bisāt-ı ḥayātını yıḡuşturdı.

Melik Şemse (12) ‘d-dīn Muḥammed

Anıṇ ornıda kāyim-maḳām bolup zūlm u ta‘addīğa ḳol uzatıp ‘adl u inṣāf eşikin baḡladı. Ol (13) cihetdin Sīstān ekābir ü a‘yānı anı öldürüp ḳardaşınıṇ oḡlını pādīşāh kıldılar.

Tāce’d-dīn Ḥarb

(14) Melik Şemse’d-dīn ḳatlidin soṇ pādīşāh bolup yēgirmi yıl pādīşāhlıḳ kıldı. Sene *isnā ve ‘aşar ve sittemiede*⁴⁷ āḫiret ‘ālemiğa (15) yüzlendi.

⁴⁶ 717’de; *seb ‘amieğaça*: P *seb ‘amie<de>ğaça*

⁴⁷ 612’de.

Yemīne'd-dīn Behrām Şāh bin Tāce'd-dīn Hār

Ata ornıda k̄āyim-makām boldı Ebū Naşr-ı Ferāhī *Nişāb* kitābı- (16) -nıñ mü'ellifi anıñ meddāhı érđi nêçe nevbet Behrām Şāh Qūhistān vilāyetiga çerik tartıp köp mülāhideni öldürüp (17) vilāyetlerini buzdı. Āhırü'l-emr fedāyiler nuşret tapıp anı şehīd kıldılar.

Naşre'd-dīn bin Behrām Şāh

Ata ornıda (18) pādīşāh bolup küffār Tatar hücümıda āhıret 'ālemiğa bardı.

Rükne'd-dīn bin Behrām Şāh

Bir nêçe kün Sīstānda istiklāl (19) tapıp ol dağı Moğollar hücümıda cāvidān 'ālemiğa bardı.

Şihābe'd-dīn Maḥmūd bin Hār

Çün Çingiz Hān Hōrāsān- (20) -dın mūrāca'at kıldı Sīstānda pādīşāh bolup uruğlarıdın Şāh 'Osmān atlık Yınaltegin mededi bilen ḥılāf (21) kılıcını kındın çığarıp anı katl kıldı.

Tāce'd-dīn Yınaltegin

Sulṭān Muḥammed H̄vārezmşāh ebnā-yı a'māmıdır⁴⁸ 3^[102a] (1) eṭrāf-ı 'ālemde müddeti Sulṭān Celāle'd-dīn Mengübērti⁴⁹ bilen bolur érđi. Çün Şihābe'd-dīn Maḥmūd maḳtūl⁵⁰ boldı Şāh 'Osmānnı (2) ihtiyārsız kılıp Sīstānda saltanat livāsını köterdi ve sene *selāse* ve *işrīn ve sittemiede*⁵¹ İsfizār⁵² ve Tūlek ḳal'asını (3) taḥt-ı taşarrufğa kivürdi ve sene *ḥamsa* ve *işrīn ve sittemiede*⁵³ Moğol çeriki Sīstānga kēlip Tāce'd-dīn Yınaltegin erkni (4) der-bendān kılıp çün eki yıl muḥāşara eyyāmıdın

⁴⁸ P+<eṭrāff>

⁴⁹ Mengübērti: P *Miḡberni*(?)

⁵⁰ maḳtūl: P *matḳūl* (P'de te ve kaf harfinin yerleri karışmıştır.)

⁵¹ 623'te.

⁵² İsfizār: P *İsfirāz*

⁵³ 625'te.

Etrāk anı tutup helāk kıldılar. Ayturlar bu vākı‘adın (5) soñ Tāce‘d-dīn Yınaltegin evlādı Ferāh Kaşabasıda nevbet bilen pādīşāh boldılar *va ‘llāhu a‘lem*.

mücmel-i mülūk-ı Kurt ahvāl- (6) -nıñ beyānıda

Ba‘zı müverrihler ayturlar ki Kurt selāṭininiñ nesebi Sulṭān Sencer bin Melik Şāhka yeter. Bu maḳāl-ı mü‘eyyedi (7) ol-kim rub‘ı Fūşenc ḳāḏisiniñ oğlı Melik Fahre‘d-dīn medḥide deṭtūr:

beyt

ḳā‘ide-yi mülk-i Sikender tūyi

vāsıta-yi dūde-yi (8) Sencer tūyi⁵⁴

Ravzatü ‘ş-şafāda meşṭurdur kim Melik Şemse‘d-dīn-i Ebū Bekr-i Kurt, Melik Rükne‘d-dīngā kız oğlı bolur ve ol ‘İzze‘d-dīn (9) ‘Ömer-i Merġnī ferzendleridindür ki Sulṭān Ġıyāse‘d-dīn Muḥammed bin Sām uruġlarındındur.

‘İzze‘d-dīn ‘Ömer-i Merġnī

Sulṭān (10) Ġıyāse‘d-dīn Muḥammed bin Sāmga şāḥib-iḥtiyār bolup dāru‘s-salṭana Herātnı öziġe bildürüp ḳal‘a ve şehr ḥükümetini ḳardaşı (11) Tāce‘d-dīn ‘Osmāngā bērip ba‘zı Ġor bilādını Melik Rükne‘d-dīngā bērdi.

Melik Rükne‘d-dīn

Çingiz Ḥān hücümü zamānıda evlād (12) ü etbā‘ıġa ḥidmet-i lāyık kıldı. Çün bu ma‘nā Çingiz Ḥān sem‘ıġa yētti istimālet nişānı aña yiberip Ġor ḥükümetini (13) aña müsellemtutti⁵⁵ ve melik her ḳaçan ḥān ordusıġa barsa ērdi nebīresi Şemse‘d-dīn Muḥammed-i Kurtı özi bilen ēltür (14) ērdi ve melik çün faṣl u edeb ıttılā‘ı Moġol

⁵⁴ Beyitin tercümesi: "Sikender mülkünün temeli sensin. Sencer hanedanının vasıtası sensin"

⁵⁵ *tutti*: P <tu> *tutti*

töre yasakığa hâşıl kılıp êrdi Çingiz Hân bégleri kaçıda (15) i'tibâr taptı ve sene *selâse ve arba 'în ve sittemiede*⁵⁶ maraž-ı mevtğa mübtelâ boldı.

Melik Şemse'd-dîn Muhammed bin Ebû Bekr-i Kurt

(16) Çün Horāsān ahvālğa ihtilāl yol taptı Mengü Ka'an saltanatı zamānıda Türkistān barıp bir ma'rekede şecā'at u merdāne- (17) -lık zuhūrga yetkürüp pâdişāh iltifātı aña bolup Herāt ve Ğor ve Ğarcistān ve İsfizār⁵⁷ {ve} Ferāh ve Sīstān hükümetini (18) aña tefvīz kıldı. Çün andın mūrāca'at kıldı cihān-gırılık u kişver-setānlık livāsın köterdi ve çün Hülegü Hân (19) Īrānda vefāt boldı melik, Abaqa Hân mülāzemetiğa barıp hizmetkārlık cāndārılık tarīķin mer'ī tutup Abaqa (20) Hân aña iltifāt nazarı bilen bakıp tabl u 'alem bilen Herātka yiberdi ve sene *seb 'a ve sittin ve sittemiede*⁵⁸ ki Şāhzāde (21) Barāq, Abaqa Hân rezmi üçün 'azm kılıp êrdi. Çün Ceyhūndın 'ubūr kılıp Horāsān memālikiğa kirdi melik mülāzemetiğa ⁴[102b] (1) barıp 'ināyet ü terbiyetka mahşūş boldı ammā bir nêçe kündin soñ ki Barāķiler etvāri aña yaķmadı. Hisār qal'asığa barıp (2) çün Abaqa Hân Barāķnı münhezim kıldı melik cān havfıdın ol qal'adın tüşmedi ve Abaqa Hân birevni Herātta hākim kılıp (3) özi Āzerbāyincān sarı yandı ve H'āce Şemse'd-dîn Muhammed şāhib-dīvān melikke istimālet-nāme bitip kıt'aī anda derc kıldı (4) ve Melik Şemse'd-dîn münāsib kelimāt bitip yiberip mülāzemetka barmadı ve sene *arba 'a ve seb 'în ve sittemiede*⁵⁹ Abaqa Hân Herāt- (5) -nıñ hükümeti üçün nişān yiberip istimālet sözleri yiberdi kim: hergiz saña bizdin mazarratı bolmağusıdur. Melik (6) qal'adın Herātka barıp nêçe vaqtdın soñ erkān-ı⁶⁰ devlet ü bégler istid'āsı bilen qal'adın Herāt barıp (7) Āzerbāyincānga Abaqa Hân ordusığa bardı ve Tebrīzde ecel sākīsiniñ eligidin zehr-i cān-güdāz içip özge 'ālemğa (8) bardı ve Mevlānā Necme'd-dîn tārīķ deñtūr:

⁵⁶ 643'te.

⁵⁷ *İsfizār*: P *İsfirāz*

⁵⁸ 667'de.

⁵⁹ 674'te.

⁶⁰ P+u

şî‘r

be-sāl şeş-şad u pencāh ü nuh meh-i şa‘bān

każā çū muşhaf-ı ħod be-nigerīst be-fāl⁶¹

be-nām-ı (9) şaff-der-i Īrānīyān Muḥammed Kurt

ber-āmed āyet {i} zā’ş-şemsu kuvviret der-ḥāl⁶²

Melik Rūkne’d-dīn bin Şemse’d-dīn

Ata fevtidin soñ Abaḳa (10) Ḥān ordusıda bolur êrdi sene *seb‘a ve seb‘īn ve sittemiede*⁶³ pīşīn oğlı sa‘y bilen Abaḳa Ḥān anı manzūr ‘ināyet ü şefkat kılıp (11) ṭabl u ‘alem bilen Herāt ḥükümetiğa yiberdi ve ḥükm kıldı ki anı atasının laḳabı bilen muḥāṭab kılsunlar. Ol cihet bilen ṭavāyif- (12) -leri anı Melik Şemse’d-dīn-i Kurt⁶⁴ oḳudılar ve çün memleket zabṭı bilen ra‘iyyet istimāletidin ferāḡat taptı sene *semānīn* (13) *ve sittemiede*⁶⁵ Ḳandahārga barıp ol vilāyetni musaḥḥar kıldı ve Abaḳa Ḥān vefātıdın soñ mu‘ānidler ġamz u si‘āyetidin (14) Argun Ḥān Ḥisār ḳal‘asığa barıp ebvāb tereddüdni mesdūd kıldı tā ol zamān kim cihān-ı cāvidānga bardı *ve kāne* (15) *zālike*⁶⁶ fī sene *ḥamsa ve seb‘amiede*⁶⁷.

Melik Faḥre’d-dīn bin Şemse’d-dīn-i Kurt⁶⁸

Ol maḥallıda ki atası Ḥisār ḳal‘asında êrdi ve andın (16) terk-i edeb vāḳi‘ boldı maḥbūs u muḳayyed bolup êrdi yēti yıldın soñ sene *selāse ve tis‘īn ve sittemiede*⁶⁹ ḥabsdın ḳaçıp (17) Ḥisār ḳal‘asının erkide kirip āḥirü’l-emr Melik Şemse’d-dīn, Emīr Nevruz

⁶¹ *be-fāl* üzerine belirsiz bir çizgi koyulmuş ve satırın sağına beyitten ayrı olarak *āmed fāl* yazılmıştır.

⁶² Şiirin tercümesi: "659 yılı şaban ayında, kaza, kendi mushafı üzerinden fala baktı. İranlılar ordu safını dağıtan Muhammed Kurt adına hemen izâ’ş-şemsu küvviret ayeti çıktı."

⁶³ 677'de.

⁶⁴ Kurt: P *Kihīn*(?)

⁶⁵ 680'de.

⁶⁶ *ve kāne zālike*: "işte bu oldu."

⁶⁷ 705'te.

⁶⁸ Kurt: P *Kihīn*(?)

⁶⁹ 693'te.

Ġāzī iltimāsı bilen oğlını özidin īmīn (18) kılıp Melik Faḥre'd-dīn, Emīr Nevrūz mülāzemetiġa barıp ol cenāb anı öz terbiyet ü 'ināyet penāhıda yol bērip Herāt (19) tevābi' ḥükümeti üçün nişān ḥāşıl kılıp ṭabl u 'alem bilen Herātka barıp umūr-ı memleketni zabt kılıp sene *seb'a ve tis'in* (20) ve *sittemiede*⁷⁰ Ġāzān Ḥān bilen Nevrūz Ġāzī arasında ittifāk-ı muḥālefet boldı. Emīr Nevrūz ol i'timād bilen ki Melik (21) Faḥre'd-dīnġa envā' ri'āyet ü 'ināyet mer'ī tutup ērdi Qal'a-yi İḥtiyāre'd-dīnġa penāh ēltip ol mürüvvetsiz melik ḥuḳūk 5^{103al} (1) terbiyetini nā-būd ētip anı muḳayyed kılıp Qutluḳ Noyıġa tapşurdı ve Ġāzān Ḥān ol cihet bilen ordu barmaḳdın anı (2) mu'āf tuttı ve Melik Faḥre'd-dīn istiklāl ḥayāli bilen naḥvet u tekebbür livāsını köterdi ve çün Sultān Muḥammed Ḥudābende ḥān boldı (3) tehniyet üçün ḥān ordusıġa barmay pīş-keş hem yibermedi. Lā-cerem Ölceytü Sultān, Emīr Dānişmendni anıġ def'i üçün (4) yiberdi ve müşārün-ileyh kaṭ'-i menāzildin soġ zāhir-i şehriġa nüzül kılıp muḥāşaraġa meşġul boldı ve nēce kündin soġ (5) Şeyḫü'l-islām Ḥ'āce Qutbe'd-dīn, ...⁷¹ bilen mühimm muşālaḥaġa qarār taptı ki melik şehri tapşurdı Eşkelce Qal'asıġa (6) bargay ve Emīr Dānişmend şehriġa kirip ēkev Melik Faḥre'd-dīn tevābi'ġa yamanlık kılmaġay. Pes melik, İḥtiyāre'd-dīn (7) Qal'asını Muḥammed Sāmġa tapşurup ēki yüz ēlilig kişi bilen Eşkelce Qal'asıġa bardı. Yana kün Dānişmend Bahādur dāru's-saltanat (8) Herātka kirip Muḥammed Sāmġa ḥaber yiberdi kim daġdaġasız mülāzemetka kēlip qal'anı tapşursun. Muḥammed Sām katık kelimāt dēp (9) Emīr Dānişmend tiledi kim muḥāşara kılġay ammā ba'zı 'uḳalā tedebbüri bilen Ḥ'āce Qutbe'd-dīnni melikke yiberdi kim aḡa dēgey ki münāsib (10) oldur kim Muḥammed Sām, Emīr Dānişmendni bir cemā'at ḥavāşş bilen qal'aġa kivürüp ziyāfet şartını mer'ī tutġay tā Dānişmend oġlı (11) Lāġrini Ölceytü Sultān mülāzemetiġa yiberip melikniġ itā'atde ḥalāşını 'arz kılġay. Melik burun ḳabül ētmey āḫir (12) Muḥammed Sāmġa rıḳ'aī bitidi kim atam Dānişmend qal'asıġa teferrüci üçün barur kerek kim ḥizmetkārılıkda taḳşir kılmaġay. Çün (13) bu kitābet Muḥammed Sāmġa yētti inḳiyād kılıp Dānişmend, Muḥammed Sāmni tutmaḳ ḥayāli üçün ba'zı ḥuddām bilen qal'aġa kirdi ve Muḥammed Sām (14) bir cemā'atnı zīne yolıda turguzup ērdi ki çün Dānişmend yokḳarı şu'ūd kılsa dest bērdi körsetkeyler. **el-ḳışşa** (15) Ol kün Dānişmend oġlı Lāġrī ve ba'zı mülāzımlar bilen İḥtiyāre'd-dīn Qal'asıġa kirip Ġoriler kılıcı bilen helāk tofraġıġa (16) tüştiler.

⁷⁰ 697'de.

⁷¹: P *ḥabeşnī tūşfī(?)*

Çün Dānişmend katliniñ haberi yetti zāhiren Muḥammed Sām işige inkār kılıp bātında ‘aceb şādmān boldı ve Muḥammed Sāmğa (17) ‘ināyet-nāme bitip şehir u kal’a muḥāfazatığa vaşiyet kıldı. Andın soñ ki Sultān Muḥammed Hudābende, Muḥammed Sām cür’etidin (18) haber taptı Dānişmend oğlu Bucāynı Horāsānga yiberdi ve çün Bucāy dāru’s-salṭanat Herātğa yakın yetti elçi Melik (19) Faḥre’d-dīnga yiberdi kim: eger atamnıñ katli sēniñ buyruğun bilen erdi a’lām kıl ve-illā, Herāt elige nişān yiber- (20) -gil ki kanlıklarnı maña tapşursunla{r}. Melik cevābda ant içip dēdi ki: Muḥammed Sām mendin habersiz Emīr Dānişmendni (21) katl kılıptur ve hālā el aña kādır emestürler ki anı tutup tapşurgaylar anıñ üçün kim eki miñ kişi aña 6^{103b1} (1) tābi’dürler. Çün Bucāy bu kelimātnı istimā’ kıldı hātırığa uruşnı karar bērip köp çerik bilen Herāt nevāḥīside (2) mu’asker kılıp yollarnı zabt kıldı. Bu esnāda haber yetti kim Melik Faḥre’d-dīn Eskelce Kal’asıda vefāt boluptur. Çün bu ma’nā- (3) -dın Bucāy vākıf boldı burunkıdın köprek muḥāşarada mübālağa kılıp köp muḥārebedin soñ şehir ü kal’a eli (4) kaḥt u galādın⁷² tenkışde bolup Bucāy hem tül meksdin ya’nī kabal müddeti⁷³ köp bolğan cihetidin melūl bolup (5) erdi. Pes arada muşālaḥa bolup Muḥammed Sām şehri tapşurdı İhtiyāre’d-dīn Kal’asığa eki yüz kişi bilen kirip yana (6) on kişi bilen Bucāy mülāzemetiğa barıp iltifāt ü ‘ināyetka mahşūş boldı ve on üç küngeçe Ğoriler, Bucāy (7) kaşığa barıp at ve hil’at alur erdiler. Bu hālda Emīr Yasavul ki Horāsānnıñ emīrū’l-ümerāsı erdi ya’nī begler (8) beği beş miñ kişi bilen sevād-ı Herātta nüzūl kılıp Muḥammed Sāmğa kişi yiberdi kim dağdağasız bizniñ sarı kēl tā Bucāy (9) zararidin sālīm qalgay-sēn. Muḥammed Sām, Ğor bahādurları bilen Emīr Yasavul mülāzemetiğa barıp barça giriftār boldılar ve Emīr (10) Yasavul alarnı Bucāyğa tapşurdı dēdi kim: Ölceytü Sultān ḥükmidür kim atañ kātillerini öldürüp Herāt cilgesidin (11) barsun. Bucāy ḥükm yosunı bilen ‘amel kılıp Emīr Yasavul dāru’s-salṭanat Herātta ikāmet kıldı tā ol zamān kim ol belde (12) Melik Ğıyāse’d-dīnga karar taptı.

Melik Ğıyāse’d-dīn bin Melik Şemse’d-dīn

Sene *seb’a ve seb’amiede*⁷⁴ Ölceytü Sultān- (13) -nıñ ‘ināyet ü ‘atıfetiğa manzūr bolup Herāt ve İsfizār⁷⁵ ve Ferāh ve Ğor ve Ğaristānnı aña bērdi ve ol dāru’s-

⁷² galādın: P galā<t>dın

⁷³ müddeti: P müddedi

⁷⁴ 707’de.

⁷⁵ İsfizār: P İsfirāz

salṭanat (14) Herātka kēlip ‘adl u inṣāf re‘āyā barısında mer‘ī tuttu ve Ḥorāsān bēglerige melikniñ emāreti ağır kēlip ‘arza- (15) -dāšt yiberdiler kim melikdin ‘iṣyān zāhirdür. Ol cihetdin Ölceytü Sultān melikni tilep orduğa barıp (16) nēçe yıl mürāca‘at üçün ruḥṣat tapmadı ve āḥir icāzet bilen Herātka barıp şerī‘at-ı ğarrā revāciğa vü biḳā‘ ḥayr ta‘mīriğa (17) meşğul bolup ⁷⁶ feth kıldı ve oşal evḳātda Tūlek Qal‘asını feth kıldı ve eki yüz kişi bilen Mekke-yi (18) şerīfiğa ve Medīne-yi mūkerremeğa *zādehuma’llāhu ta’zīmen ve tekrīmen*⁷⁷ barıp ḥacc-ı İslām ve tavāf-ı merḳad-ı ḥayru’l-enāmğa ‘aleyhi’ş-şalavāt ve İslām (19) fāyiz ü ser-efrāz boldı ve sa‘ādet bilen müstaḳarr-ı salṭanatka kēlip bu eṣnāda Emīr Çüpān, Sultān Ebū Sa‘īd Bahādur Ḥān- (20) -dın yüz evürüp Melik Ğıyāse’d-dīn penāh keltürdi kim anıñ barısında envā‘ ri‘āyet kılıp emāret ü ḥükümeti anıñ (21) sa‘y bilen bolup érdi ve müte‘ākıb sultān nişānı keldi kim Çüpānnıñ başını kēsip yibersün melik ḳavā‘id-i ‘ahd {ü} peymānnı 7^[104a] (1) koyup Çüpān Bēgni öldürüp vaṣiyyeti bilen barmağını ki artuḳsı tırnağı bar érdi orduğa yiberdi ve Melik Ğıyāse’d-dīn, (2) Sultān Ebū Sa‘īd mülāzemetiğa barıp çün Bağdād Ḥātūn bint-i Çüpān barça ḥavātīndin sultānga maḥbūbraḳ érdi ança iltifātı (3) tapmadı ve çün Herātka yandı sene *tis‘a ve ‘iṣrīn ve seb‘amiede*⁷⁸ vefāt boldı. Ayturlar ki eyyām-ı devletide Cāmi‘-yi Herāt mescidini ki ḥarāb bolup (4) érdi ‘imāret kıldı ol cihet bilen ol müteberreke mevzi‘de Sultān Ğıyāse’d-dīn bin Muḥammed Sām zamānıda medfūn boldı.

Melik Şemse (5) ’d-dīn bin Melik Ğıyāse’d-dīn

Ata ornıda pādişāh bolup ekser evḳātnı şurb-ı müdām ve sīm-endām gül-ruḥlar bilen ötkerip (6) lā-cerem ‘ömr ü tiriklikdin ḥalāvet körmey bā-vücūd ol-kim ḥuld-ı mülk cülūsının tārīḥi bolup érdi eki ay ḥükümet kılıp (7) özge ‘ālemğa intikāl kıldı.

76

... ..: P

77

zādehuma’llāhu ta’zīmen ve tekrīmen: "Allah onların makamını ve şerefini arttırsın."

78

729'da.

Melik Hâfız bin Melik Ğıyāse'd-dīn

Ķardaşığa kâ'im-makām bolup anıñ zamānıda Ğorīler baş (8) köterip mülk ü mālğa istilā tapıp ėrdiler ve işler fayşalıda öz rāyları bilen 'amel kılıp sene *isnā ve selāsīn* ve (9) *seb'amiede*⁷⁹ anı öldürdiler.

Melik Mu'izze'd-dīn Hüseyn bin Melik Ğıyāse'd-dīn

Ķardaşı maqtūl bolğandın soñ Ğorīler ittifākı (10) bilen cihān-bānlık serīriğa ayağ basıp tedbīr bilen şağır u kebīrni öziğe muṭı' ü münkād kıldı ve ebvāb-ı 'adl u inşāfını re'āyā (11) yüzige açıp çün Sultān Ebū Sa'īd Bahādur Hān vefāt kılıp melikniñ rāyet-i iḵbālī evc tapıp huṭbe vū sikke öz atığa oḵudı (12) ve Emīr Vecīhe'd-dīn Mes'ūd ve Serbedār Şeyḥ Ḥasan-ı Cūrī ittifākı bilen dāru's-saltanat Herāt teşhīri üçün 'āzim bolup Melik Hüseyn istikbāl (13) kılıp Zāveniñ ėki yaḳasında⁸⁰ mülākī-yi ferīḳayn bolup burun hezīmet Ğorīlerğa bolup bu eṣnāda birev ser-be-dārlardın (14) Emīr Vecīh işāret bilen yā öz 'ışkıdın Şeyḥ Ḥasanı zaḥm urup öldürdi ve melik çeriki yana nevbet ḥamle kılıp Mes'ūd, Serbedār (15) qarārını firārga ihtiyār kılıp melikniñ kevkeb-i 'āzemeti zirve-yi 'izz ü şerefka 'urūc kılıp bu fetḥdin soñ neçe nevbet Andḥūd (16) ve Şuburgānga çapḳun yiberip ol vilāyetni talan u tārācdın ḥarāb kıldı ve emīr yibērdi⁸¹. Arulat anıñ def'i- (17) -din 'āciz bolup melikdin Emīr Ķazğanğa şikāyet kılıp Cām şeyḥleriniñ hem şekvesi 'illetka meded bolup Emīr Ķazğan (18) otuz miñ kişi bilen Herātka müteveccih boldı. Melik Hüseyn, Boy-ı Murğdın Kehdistān ḳoruğığaça dīvār tartıp ol makām- (19) -da tōrt miñ atlık on bēş miñ yadaḳ bilen ḥarb u peykār üçün müsta'idd bolup Emīr Ķazğan Bāştān Deresidin (20) kirip Kāzergāh yazısıda beyne'l-cānibeyn muḥārebeī yüz körgüzdi kim āsmān ğubār-ı ma'rekedin kōrünmes boldı ve bir kıtāl (21) meydānının ölükleri ḳanıdın la'l-i bedaḥşān kēbi boldı. Bi'l-āḥire Ğorīler inhizām tapıp dīvār-bestni mazbūt kılıp **8**^{104b} (1) ayak bērkitip Etrākni şehrğa yol bērmediler. **el-ḳıssa** kırk kün ḳabal bolup her künde ḥarb u kıtāl ėrdi tā ol-kim şulḥ üçün (2) cem'i ortada daḥl kılıp muşālaḥağa rāzı boldılar meşrūt aña kim melik sāverī ü pīş-keş bērip Emīr Ķazğan Māverāū'n-nehr sarı (3) mūrāca'at kılgay ve yana yıl melik Emīr Ķazğan mülāzemetiğa bargay. Bu yosun bilen 'ahd u peymān qarār tapıp Melik Hüseyn lāyık teberrūk- (4) -ler

⁷⁹ 732'de.

⁸⁰ yaḳasında: P

⁸¹ yibērdi: P ėrdi

yiberip Emîr Kazğan Māverāü'n-nehr sarı yanıp bu vākı'adın soñ melikniñ siyāseti köñüllerde kem bolup Ğorī- (5) -ler mülkde istilā tapıp qaşd kıldılar kim ki Melik Hüseynni tutup Melik Baqunı tahtқа olturguzgaylar. Çün bu ma'nā (6) melikke mefhūm boldı közi at bāzārığa tüşti kim Türkler qalın at Bādğīsdin satar üçün keltürüp ěrdiler (7) Ğorīlerğa dēdi: bu cemā'atnı talañ. Ğorīler çün bu hūkmni istimā' kıldılar fi'l-hāl at bāzārığa talamak üçün (8) barıp melikke fırsat bolup Amān Kūhğa bardı ve andın ol va'de üçün ki Kazğan Bēg bilen kılıp ěrdi Māverāü'n-nehrğa (9) bardı ve çün mülāzemetқа yētti 'ināyet ü şefkat nazārığa meşmūl bolup ba'zı bēgler ki melik bilen yaman ěrdiler (10) Kazğanı anıñ qatlığa terğīb kıldılar ammā Kazğan Bēg ol 'öznı qabūl kılmay bēgler birbiri bilen qarār bērdiler kim (11) mecāl u fırsat vaqtıda melikni öldürgeyler. Emîr Kazğan yaman hayāllerini melikke dēp aña ruşşat bērdi kim oşal (12) kēçe Herāt sarı mu'āvedet kılğay. Melik Hüseyn bir tāzī nijād kara atğa ki özi bilen ěltip ěrdi atlanıp (13) endek fırsatda öznı Herātğa yetkürüp dağdağasız şehrğa kirip hūkūmet mesnediğa olturdı ve hūkm kıldı ki Melik Baqunı tutup (14) maħbūs kıldılar. **el-kıssa** Yana nevbet Melik Hüseynniñ cem'ıyyeti yüzlenip umūr-ı mülk ü milletқа nıżām u intıżām bērdi. Bu hālda (15) Satılmış Bēg bin 'Abdu'llāh ve Muħammed H'āce Ebrūy ittifāk kılıp melikniñ rezmiğa 'azm kıldılar ve melik hem çerik bilen (16) utru barıp ěki çerik birbirige muqābele bolup çün oñ ve sol ta'biye boldı ěki bēg ol hayāl bilen ki tā melikni qatl (17) kılmağunça yanmağaylar kılıçlar tartıp ma'rekede at yügürtüp çün yağı cirgesiğa yaqın yettiler ĥasb-i taqdīr bilen (18) ěki oq ol ěki bēg maqtelığa tēgip at üstidin yerge tüstiler ve özgeler devrān āsībidin sālīm qaldılar (19) ve sene *iħdā ve seb'in ve seb'amiede*⁸² melik, şa'b marāzğa giriftār bolup erşed evlādı Melik Ğıyāse'd-dīn Pīr 'Alīni veli-'ahd (20) kılıp melik, Ğazūr civār mağfiretiğa mūntakıl boldı.

Melik Ğıyāse'd-dīn Pīr 'Alī

Ata fevtidin soñ pādīşāh bolup eyyām-ı devletide (21) üç nevbet Nīşābürga çerik tartıp bardı ki ol maħallda H'āce 'Alī Mü'eyyed taşarrufıda ěrdi ve barçada maqşūdsız yanıp törtinçi **9**^[105a] (1) nevbetde ol beldeni meftūh kılıp hūkūmetini İskender Şeyhīğa bērdi ve çün Herātқа mūrāca'at kıldı cenāb-ı Tēmūr Bēg Küregen (2) dēp ělçi kēlip maħabbetlik sözler dēdi ve Melik Ğıyāse'd-dīn oğlu üçün bir muħaddere-yi serā-perde salţanat muħadderātıdın (3) iltimās kılıp Tēmūr Bēg

⁸² 771'de.

mültemesini qabul kılıp sinili Ŗirin Bėg Ağa kızını ki Süyünç Kutluk Ağa dır irdi
melik-zādeėa (4) nām-zed kıldı ve Melik-zāde Pır Muhammed Semerkand barıp neçe
vaqtđın son ki Tımır Bėgniñ manzūr-ı nazarı boldı ruşsat tapıp (5) Herātka yanıp
Tımır Bėg, Süyünç Kutluk Ağanı köp tecemmül ü haşmet bilen cem‘i bėglerni
koşup melik-zāde sonıdın (6) Herātka yiberdi ve melik-zāde Pır ‘Alī Cüy-ı Nev
Köfrükidin çehār sūk başığaça çehār tāk bağlap neėe kün uluė toy- (7) -lar kılıp neşāt
bisātını yaydı ve toydın son Şāhib-kırān bėglerni şākir ü mesrūr yandurup ferāgat
bilen (8) saltanatka kıyām kıldı emdi Melik Pır ‘Alīniñ ba‘zı hālātı yümkin Tımır
Bėg kazası şerhıde meşūr bolėay *ve bi‘llāhi‘t-tevfık*.

meşnevī

(9) zehī kudret ol şāni‘-yi pākėa

ki şehlik bėrür bir avuē hākėa

kılur bendeni şāh şāhib-kemāl

(10) gedāėa bėrür yüz tümen mülk ü māl

birini kılur ‘ādil haqq-perest

biri zulm bilen kıldı cihān best

(11) biri kazėanıp dūnyāda yaħşı at

biri ötkerip zulm birlen hayāt

uşatıp biri butnı der-Somenāt

(12) biri but-perestlıkda eyler sebāt

biri küfr birlen ‘adālet kılur

biri zulmdin yüz dalālet kılur

(13) nè ‘ādilğa kıldı vefā bu cihān

nè zālīm kütüldi anıñ zulmidan

alar kim cihānnıñ beķāsızlığın

(14) yaķın bildiler ey ser-efrāzdın

cihān içre çün boldılar pādişāh

ma‘āş èylediler be-hük-m-i ilāh

(15) ‘adālet bilen şer‘ğa yüz revāc

bèrip boldılar şāhib-i taht u tāt

saķāvet bilen koydılar yaķşı at

(16) ‘adālet bilen aldılar mülk-i yat

‘adālet {ü} saķāvet kıl ey nīk-baht

çü boldı müyesser aña tāt u taht

(17) ki zālīmğa kılmās vefā māl u cāh

aña düşmen olur ra‘iyyet sipāh

çü ‘ādil bolur hālķ ara sürūrı

(18) hālāyık bolurlar aña leşkeri

çü şeh boldı bed-h^vāh-i halk-ı Hudā

aḡa èylemes mülk ü millet vefā

(19) yèter devletiḡa tümen miḡ zevāl

eger nèçe bolsa zi ehl-i kemāl

āyā ey ki devletḡa sèn ercmend

(20) ‘adālet ṣi‘ār èyle ey hūṣ-mend

ki tā devlet u baḡt kılḡay vefā

saḡa bir nèçe ey şeh-i nīk rāy

(21) nè dèydür-sen ‘Abdu’llāh ḡaddıḡnı bil

saḡa kim bèriptür bu sözlerge til

şehenşeh du‘āsıḡa meddāḡ bol

10^[105b] (1) du‘ā cāmıdın şārib-i rāḡ bol

bu kün halk-ı ‘ālem amān içredür

ki devrān-ı sulṡān-ı āfāk èrür⁸³

(2) Muḡammed Şeh-i ‘ādil-i nīk rāy

ki tevḡīḡ-i ‘adl bèrdi aḡa Hudāy

⁸³ Şiirde *ki devrān-ı sulṡān-ı āfāk èrür* yerine bu mısranın *ki sulṡān-ı devrān u āfāk èrür* şeklinde olması beklenirdi.

cihān tüzdi ‘adl u saḥāvet bilen

(3) zebūn kıldı düşmen şecā‘at bilen

anıñ dek arıttı cihān zulmdin

ki bërmes kimerse nişān zulmdin

(4) kavī ‘āciz érür za‘īfler kavī

zehī ‘adl u fermān-ı Keyḥusrevī

Ḥudāyā çü bu şāh ‘ādil-şi‘ār

(5) amān èyledi ḥalknı der-diyār

sa‘ādet bilen ‘ömrin èyle uzun

kılıp devlet ü baḥtın her dem füzün

(6) memālik ara ḥükmini kıl revān

laḳab bër aḳa Şāh-ı Şāhib-kırān

onunçı faşl Yāfeş bin (7) Nūḥ ve⁸⁴ evlādı zıkrıde ve Çingiz Ḥānnıñ ḥurūcı ve evlādınıñ salṭanatı rub‘-ı meskūnda⁸⁵

ḳāla’llāhu te‘ālā (8) *ve tebāreke*⁸⁶, *ve ḳāle nūḥun rabbi lā teẓer ‘ale’l-arḳı mine’l-kāfirīne deyyāren*⁸⁷ ḳur’ān tefsiri çimeniniñ ḳumrī hoş- (9) -elḥānları ve ḳırā’at şeker-istānınıñ tūtī sūḥan-dānları bu āyet-i kerīmeni andaḳ tefsir kılıpturlar kim çün (10)

⁸⁴ **ve:** T’de yok.

⁸⁵ **rub‘-ı meskūnda:** T *zıkrıde*

⁸⁶ *ve tebāreke:* T’de yok.

⁸⁷ *Kur’ân-ı Kerim*, 71. Nūḥ Sûresi, 26. ayet içinde geçmektedir: "ve Nuh şöyle dedi: ‘Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden dolaşan hiç kimseyi bırakma.’"

küffār īzā vü cefāsı hāzret-i Nūh nebī barısında⁸⁸ haddın mütecāviz boldı dēdi ki: ey āferīde-gārim qoymağıl yeryüzinde kāfir- (11) -lerdin ki saña īmān kēltürmeydürler ırak kılğuçı ya'nī kişi ki kēlgey ve bargay murād helāk-ı 'āmdur (12) ya'nī hēç kāfirni tirik qoymağıl dürüstlik bilen ki eger sēn qoysañ alarnı güm-rāh kılurlar bendeler nīkni ya'nī (13) tilerler ki mü'minlerğa yaman körsetkeyler ve tuğmağaylar meger günāh kılğuçı⁸⁹ ve nā-sipās⁹⁰ ya'nī çün bālig bolsalar (14) fācir ü gādir bolğaylar ibn 'Abbāsdın mervīdür kim çün kāfirlerğa du'ā kıldı ve⁹¹ müstecāb boldı mü'minlerğa dağı (15) du'ā kıldı ve ol du'ā hem müstecāb boldı gārāyib rivāyāt, şahīh muhbirleri ve 'acāyib hikāyāt, melīh muqarrerleri andağ rivāyet⁹² (16) kılıpturlar kim çün Nūh nebī du'āsı bilen tūfān bolup müşrikler su vesīlesi bilen otqa yanıp 'azāb-ı İlāhığa⁹³ (17) mu'azzeb bolup 'adem boldılar ve çün tūfān müddeti münkazī bolup hāzret-i Nūh sefinesi Cūdī Tağda qārār taptı (18) **ki**⁹⁴ **ve'stevet** 'alā'l-cūdiyyi⁹⁵ ve⁹⁶ su qurup yazılar kögerip envā' reyāhīn ü⁹⁷ sebzdin reşk-i Bāğ-ı İrem boldı (19) ve kēmedeki elge eşahh rivāyāt bilen seksen kişi ērdi tağdın ēnip oşal nevāhīde bērkıtip yasap (20) aña Sūku's-semānīn at qoydılar ammā tūfān buhārıdın ol cemā'at emrāzğa giriftār bolup 'adem boldılar. (21) Ol türlük ki Nūh benī 'aleyhi's-selāmıñ⁹⁸ üç oğlı h'ātūnları bilen qalıp özge barça vefāt boldılar. Ehl-i 'ālem **11**^{106a} (1) barça ol⁹⁹ üç oğul neslidindürler. Bu cihetdin¹⁰⁰ Nūh 'aleyhi's-selāmıñ¹⁰¹ ādem-i sānī dērler el-'ilm-ü 'inda'llāh ve hāzret-i Nūh (2) 'aleyhi's-selām Hām atlık oğlını mağrib u cenūb bilādığa ta'yīn kıldı ve anıñ on ēki oğlı bar ērdi alar bilen (3) ol bilādğa barıp her birini birbirige qoyup ol vilāyet oşal oğul atığa boldı ammā anıñ evlādı qara çiray- (4) -likdürler anıñ üçün ki andın nisbet-i hāzret-i Nūhğa bī-edebliğī vākı' bolup ērdi ve ol söz meşhūrdur (5) ve Sām atlık oğlını evsaṭ-ı 'ālemde qoyup tamām enbiyā vü ekser pādīşāhlar anıñ neslidindürler anıñ dağı on (6) ēki oğlı bar ērdi her birini bir yērde ta'yīn ētip ol şeh̄r ü vilāyet anıñ atı bilen meşhūr

⁸⁸ barısında: T bāreside

⁸⁹ kılğuçı: T kılğuçılar

⁹⁰ nā-sipās: T nā-sipāslar

⁹¹ ve: T'de yok.

⁹² rivāyet: T rivāyāt

⁹³ İlāhığa: P Allāhığa

⁹⁴ **ki**: T'de yok.

⁹⁵ Kur'ân-ı Kerim, 11. Hūd Sûresi, 44. ayette geçmektedir: "Cudi üzerinde durdu.

⁹⁶ ve: T'de yok.

⁹⁷ ü: P'de yok.

⁹⁸ benī 'aleyhi's-selāmıñ: T benīniñ ki

⁹⁹ ol: T'de yok.

¹⁰⁰ cihetdin: T cihetdür ki

¹⁰¹ 'aleyhi's-selāmıñ: T 'aleyhimni

boluptur ve Yāfes (7) ki Nūh nebīniñ uluğ oğlıdur maşrıq bilen şimāl sarı yiberdi ve anıñ sèkiz oğlı bar érdi bu tür- (8) -lük Hazar, Sķlāb, Urus¹⁰², Türk, Tāreh, Kimmerī, Çin, Mişeng her nè ki Deşt-i (9) Hazar ve Deşt-i Kıpçaqda aqvām bardur Hazar evlādıdur ve her nè Sķlāb ya'nī Hıfāyda el bardur Sķlāb neslidindür¹⁰³ (10) ve Urus halkı Rusdındurlar Türk ki¹⁰⁴ anıñ üç oğlı bar érdi Barşhān, Çigil, Amlaq her nè bu üç (11) vilāyetde halāyık bar Türk evlādıdur Tāreh, Frenk eli anıñ evlādıdur Kimmerī, Bulgar, Başkird, Burtās (12) memāliki anıñ evlādıdurlar Çinniñ¹⁰⁵ Maçin atlık oğlı bar érdi Maçin eli anıñ neslidürler Mişeng (13) ki anı Dip Baquy dèrler ki Ebülce¹⁰⁶ Hān anıñ¹⁰⁷ oğlıdur ki Yāfes bin Nūh 'ibāret-i [andın]dur ve anıñ dört (14) oğlı bar érdi¹⁰⁸. Bu türlük Qara Hān, Uz Hān, Kür Hān, Küz Hān bulardın Qara Hān el ve uluska (15) pādīshāh érdi tā ol-kim Tèñri Te'ālā Qara Hānga bir oğul kerāmet kıldı. Aña Oguz Hān at koydı ba'zı tevārīh- (16) -lerde melhūz boluptur ki Yāfes evlādı her biri ferzendleri bilen bir nev' elfāz bilen mütakellim boldılar ya'nī (17) özge til bilen söz dèdiler ki hēc biri¹⁰⁹ biriniñ tilige¹¹⁰ muvāfıq èrmeş érdi hālā evlādları arasında (18) oşal tildür ki¹¹¹ tekellüm kılurlar. Ayturlar ki ol furşatda ki Nūh 'aleyhi's-selām¹¹² Yāfesni maşrıq u şimālga yiberdi (19) yada taşını aña bèrip yadaçılık 'ilmini aña ta'līm kıldı ve hālā yada kılmaq anıñ evlādı arasında¹¹³ ma'rūf¹¹⁴ (20) u meşhūrdur¹¹⁵ ve çün Yāfesniñ 'ömri eki yüz seksenka¹¹⁶ yètti vefāt bolup evlādı maşrıq u şimālda (21) köp boldı ammā uluğ yurtta¹¹⁷ ki Yāfesniñ maķāmı érdi pādīshāh Qara Hān érdi çün Oguz Hān mütevellid **12**^[106b] (1) boldı üç kün anasınıñ emçekini almadı bu cihetdin Qara Hān melūl bolup¹¹⁸ üç kündin soñ anası uyķuda¹¹⁹

¹⁰² Urus: T Rus

¹⁰³ neslidindür: P neslidür

¹⁰⁴ ki: P'de yok.

¹⁰⁵ Çinniñ: P Çin anıñ

¹⁰⁶ Ebülce (): P Eyülce ()

¹⁰⁷ Hān anıñ: P Hānnıñ

¹⁰⁸ [andın]dur ve anıñ dört oğlı bar érdi: T andındur bir oğlı bar érdi Ebülce Hān atlık aña bir h'ātūdın eki oğul boldı bir karnıda biri Tatar Hān biri Moğol Hān Tatarıñ evlādıda sèkiz kişi pādīshāh boldı Moğol Hānga Hudāy Te'ālā dört oğul bèrdi biri: P'de yok.

¹⁰⁹ tilige: P tili özgege

¹¹⁰ ki: T kim

¹¹¹ 'aleyhi's-selām: T 'aleyhim

¹¹² evlādı arasında: T evlādıda

¹¹³ ma'rūf: T ma'rūfdur

¹¹⁴ u meşhūrdur: T'de yok.

¹¹⁵ seksenka: T seksenka

¹¹⁶ yurtta: T yurt

¹¹⁷ bolup: T b(olup)

(2) kördi ki Oğuz Hân aña dëydür ki tã sên Müsülmân bolmas-sên men sütünñi içmes-men. Ol hâtün¹²⁰ yaşurun (3) Müsülmân bolup Oğuz Hân andın soñ sût emdi nè ol maħallda barça Yāfēs evlādı Tēñri Te‘ālā (4) bendelikin qoyup ba‘zı but-perest ba‘zı āfitāb-perest ba‘zı ay bile¹²¹ yulduzğa secde kılor êrdiler. (5) Menķūldur kim bir cemā‘at bir uluğ dıraħtқа secde kılor êrdiler sebeb ol-kim alar arasında birevniñ hātūnı (6) hāmıle bolup çün haml müddeti münķazı boldı. Üç oğul bir yolu tuğurup hem ol zamān rūhı kafes-i bedendin (7) pervāz kıldı¹²² ve ol kişi bu hāldın müteħayyir bolup çün saqlar üçün hēc kişisi yok êrdi oğlanlarını ol (8) yığaçnıñ kāvākıde qoyup çerāğdın yaruğlığı¹²³ anda ta‘biye kıldı ki envārı taşdın zāhir êrdi. Pes el arasında (9) kēlip dēdi: bu kēçe fulān dıraħtda ‘aceb nūrı zāhir boluptur. El ta‘accüb yüzidin ol dıraħt qaşıda barıp (10) ol yaruğluğnı nūr dep yaħşı mülāhaza kıldılar erse körerler üç oğul ol dıraħt içide yatıptur- (11) -lar. Dēdiler bu oğullar bu dıraħtdın mevcūd bolupturlar¹²⁴. Alarğa dāyeler ta‘yın kılip yana (12) kün uluğ da‘vet kılip hālāyık ol dıraħt tüpide cem‘ boldılar ve ol oğlanlar atası dıraħt arasında (13) yaşurun kirip el tefriķa bolur maħallda dıraħt içidin dēdi: ey qavm çün siz ferzendlerimni ‘azız kıldıñız¹²⁵ (14) men dağı sizniñ¹²⁶ evlād u envālınızge¹²⁷ bereket bērdim. El hayāl kıldılar ki bu söz dıraħt sözidür (15) barça secde kıldılar tã ol zamān ki ol dıraħt bar êrdi secde kılor êrdiler ve ba‘zı aqvām evleride (16) kavurçaq yasap aña ‘ibādet kılor êrdiler. Ayturlar aş ki bişer¹²⁸ êrdi burun kavurçaq qaşıda (17) qoyup andın soñ¹²⁹ özleri tenāvül kılor êrdiler. Zāhiren deşt eli arasında hālā hem (18) bu hāl bardur ‘arz ol-kim barça Yāfēs evlādı müşrik êrdiler tã ol-kim Oğuz Hân uluğ boldı Qara Hân (19) bir qardaşınıñ kızını aña ‘aķd bağlap Oğuz Hân anı İslāmğa da‘vet kılip ol qabul kılmadı¹³⁰. Ol (20) cihetdin anıñ bilen muvāneset kılmay Qara Hân yana bir qardaşınıñ kızını bērip ol dağı İslām qabul kılmay (21) anıñ bilen hem muvāfık bolmadı¹³¹. Qara Hân kiçik qardaşınıñ kızını Oğuz Hānğa bērip ol İslām qabul kılip **13**^[107a] (1) anıñ bilen Oğuz Hân muvāfık bolup muvāneset

¹¹⁹ *uykuda*: T *tüş*

¹²⁰ *hātün*: T *h‘ātün*

¹²¹ *ay bile*: T *ay-perest ba‘zı*

¹²² *hem ol zamān rūhı kafes-i bedendin pervāz kıldı*: T *anası öldi*

¹²³ *yaruğlığı*: P *yaruğluğı*

¹²⁴ *bolupturlar*: T *boluptur*

¹²⁵ *kıldıñız*: P *kıldığiz*

¹²⁶ *sizniñ*: P *siziñ*

¹²⁷ *envālınızge*: P *envālınızge*

¹²⁸ *bişer*: T *pişer*

¹²⁹ *P+<andın soñ>*

¹³⁰ *kılmadı*: T *kılmay*

¹³¹ *bolmadı*: T *bolmay*

tarîkin sülûk tuttı. Bu hâldin özge h'vātūnları hased etip (2) Kara Hānga dediler ki Oğuz Hān Müsülmān boluptur ve bu butlarını cemād deydür. Kara Hān çün but-perest- (3) -lıkda 'acāyib s̄ābit-ka-dem êrdi oğlınıñ def'i üçün 'āzim boldı ve Oğuz Hānga çün¹³² Haqq Te'ālā nūr-ı İslām (4) bērip yaruğ köñül faşih til rüzī kılıp êrdi hem kimge kim İslāmdın a'lām kılsa êrdi fī'l-hāl kabūl (5) kılur êrdiler. Dêrler ol kavm yigitleridin dört yüz kişi Müsülmān bolup êrdiler ki altı kişi (6) ağa inisi¹³³ êrdi Uyğur, Kanklı, Kıpçak, Karluk, Halaç, Akaçeri ve ol maħallda ki Kara Hān, Oğuz Hānga¹³⁴ (7) kaşd¹³⁵ kıldı Oğuz Hān bu cemā'at bilen utru yörüp katık uruş bolup Kara Hān ol muħārebede (8) maqtūl boldı tamām ulus Oğuz Hānnı hān köterip çün salṭanatka mütemekkin boldı ḥalāyıkını luṭf u 'unf (9) bilen Müsülmān kılıp çerik tartıp tamām maşrıq u şimāl aqvāmını özige baqturup andın Ḥorāsān 'Irāknı¹³⁶ (10) Āzerbāyincānga değinç meftūh kıldı ve uluğ yurtka yanıp seksen başlıq kanāt öy altundın yasap (11) yēti qarı altun taht koyup qurultay¹³⁷ kılıp uluğ toйда oğlanlarığa oñ¹³⁸ ve solda yurt (12) muḳarrer kılıp tamğa bērip her birige bir tarafnı ta'yīn kıldı. Çün özi yüz on yaşadı vefāt boldı (13) salṭanatı seksen beş¹³⁹ yıl êrkendür. Andın soñ evlādı maşrıq u şimālda pādīşāhlık kılıp salṭanat- (14) -ları beş yüz yılğaça imtidād taptı. Cāmi'ü't-tevārīhde keltürüptür kim çün Ferīdūn, Tūr atlık oğlını (15) maşrıq u şimālğa yiberdi barça bilād u aqvām aña tābi' bolup Oğuz Hān evlādı mütāba'at kılmağı- (16) -lar. Tūr çerik tartıp alar üstige barıp alarnı ol türlük katl-i 'ām kıldı ki alardın tokuz kişi êr ve¹⁴⁰ h'vātūn (17) qutuldılar. Alardın yēti kişi ol êrdi kim Arḳanaḳumğa¹⁴¹ kirdiler ve eki kişi ki birini Aq Koylu¹⁴² ve birini Kara (18) Koylu dêrler êrdiler Türkistānga tüşüp alarnı Oğuz dêr êrdiler¹⁴³ ve çün tevālūd ü tenāsülleri (19) köp boldı ḥādiṣāt-ı zamān u feterāt devrān cihetidin¹⁴⁴ Türkistāndın 'Irāq vilāyetiga barıp Luristān (20) tağlarıda sākin boldılar ve her kim 'Irāqda pādīşāh bolsa aña ḥarāc-güzār êrdiler tā ol zamān ki Hülegü (21) Hān evlādıdın 'Irāqda zū-şevket pādīşāh ḳalmay Şeyḫ Ḥasan-ı Calayır evlādı Tebrīzde salṭanat livāsı köterip

¹³² çün: T'de yok.

¹³³ inisi: T ini

¹³⁴ Hānga: P Hān

¹³⁵ kaşd: P kaşdı

¹³⁶ Ḥorāsān 'Irāknı: T'de yok.

¹³⁷ qurultay: T quraltay

¹³⁸ oñ: T oñda

¹³⁹ beş: T'de yok.

¹⁴⁰ êr ve: P êrçe

¹⁴¹ Bu kelime her iki nüshada da *Ergenekon* yerine yanlış yazılmıştır.

¹⁴² koylu: P, T uyulu

¹⁴³ dêr êrdiler: T dêrler êrdi

¹⁴⁴ devrān cihetidin: T devrāndın

14^[107b] (1) āl-i muẓaffer Fārs vilāyetiga müstevlī boldı. Oğuzlardın ki alarnı ‘Irākda Türkmen dërler Kāra Yūsuf ħurūc kılıp Ḥasan (2) Cezīre ve Mūşılını özige baqturdı¹⁴⁵ nêçe vaqt Têmür Bêgdin kaçıp Mısr ve Rûmda ser-gerdān¹⁴⁶ êrdi çün Têmür (3) Bêg vefāt boldı Kāra Yūsuf Tebrîzge çerik tartıp Sultān Aḥmed-i Calayırnı öldürüp ‘Irākka müstevlī bolup (4) nêçe vaqt evlādı ‘Irāk vilāyetide saltanat kıldılar. Şāh İsmā‘īl peydā bolup alarnı müste’şal kıldı *Tārīḥ-i* (5) *Ḥānīde* ki Uyğur lafzıdın¹⁴⁷ terceme kılıp Çingiz Ḥān aḥvālını anda bitiptür ve ol kitābnı Uluğ Bêg Mîrzā ism-i şerīfidin¹⁴⁸ (6) müzeyyen kılıptur andaḳ mezkûrdur kim çün ol yêti kişi Arḳanaḳumğa¹⁴⁹ kirdiler mürûr-ı eyyām bilen tevālüd ü tenāsül- (7) -leri köp bolup bês yüz yıl alarnıñ turarı ol tağda istimrār taptı ve evlādları ança boldı kim öz- (8) -ge ol yêrde sığmadılar. Āḥirü’l-emr bir derede otun yığıp ot yandurdılar¹⁵⁰ ol taşlar érip yolda (9) peydā¹⁵¹ boldı. Ol ḳavm andın¹⁵² çığıp tamām aḳvāmğa ġālib boldılar. Pes él alarnı Moğol atadılar ba‘zı ḳavm hem öz- (10) -lerini alarğa bağlap Moğol atandı¹⁵³ ammā aşl-ı Moğol ki Arḳanaḳumdın¹⁵⁴ çığıp Çingiz Ḥān alar neslidindürler (11) bu türlüktür pâdişāhınıñ atı ki Oğuz Ḥān evlādıdır. Bu türlüktür bitiptür¹⁵⁵ Alan¹⁵⁶, Ḳasar oğlu (12) Bôrte Çina, anıñ oğlu Ḳova {Ma}ral dëgen ḥvātündın tuḳğan Buḳaçahān¹⁵⁷ oğlu Tamaça Ḥān êki oğlu bar êrdi (13) Saçu-mergen¹⁵⁸, Ḳorolas, Saçu-mergeniñ¹⁵⁹ oğlu Aucam-boğorul¹⁶⁰, oğlu Yeke Nitun, oğlu Semsauçi¹⁶¹ (14) oğlu Salar-Sauçi¹⁶², Kinüdden¹⁶³. Munuñ üç oğlu bar êrdi. Buruntay¹⁶⁴, Bêlgütay¹⁶⁵, Dobun Bayan (15) ki Alan Ḳova Kôr{k}lükniñ abuşḳası êrkendür, Ḳorolasdın bolğan Möteseçen, oğlu Noan Ḥān, oğlu (16) Navut Oğlan, anıñ

145 *baqturdı*: T *baqturup*

146 *ser-gerdān*: P *ser-(ger)dān*

147 *lafzıdın*: T *lafzını*

148 *ism-i şerīfidin*: T *ismidin*

149 Bu kelime her iki nüshada da *Ergenekon* yerine yanlış yazılmıştır.

150 *yandurdılar*: T *salıp*

151 *yolda peydā*: T *yol*

152 *andın*: T *andan*

153 *atandı*: T *atadılar*

154 Bu kelime her iki nüshada da *Ergenekon* yerine yanlış yazılmıştır.

155 *bitiptür*: T *bitiptürler*

156 *Alan*: T *Ala<ka>n*

157 *Buḳaçahān*: MGT *Bataçıhan*

158 *Saçu-mergen*: MGT *Horiçar-mergan*

159 *Saçu-mergen*: MGT *Horiçar-mergan*

160 *Aucam-boğorul* MGT *A’ucan-boro’ul*

161 *Semsauçi*: MGT *Semsoçi*

162 *Salar-Sauçi*: MGT *Sali-ḥaça’u*

163 *Kinüdden*: MGT *Yeke-nidun*

164 *Buruntay*: MGT *Bugunotai*

165 *Bêlgütay*: MGT *Belgunotai*

oğlu Tolun Saḳal ki, Alan Körklükniñ atasıdır, Alan Ƴova Körklükke (17) Dobun Bayandın üç oğul bolup êrdi çün Dobun Bayan vefât boldı Alan Ƴova tul Ƴaldı. (18) Nêçe maḥalldın soñ bir Ƴarın bilen üç oğul tuğurdı êl kün aḡa ini dèdiler: Alan Ƴova tuldur (19) bu üç oğulnı kimdin tuğurdı. Alan Ƴova bu sözni eşitip Ƴayın aḡalarıḡa dèdi: siz mundaḡ (20) söz dègen êrmiş-siz, bu oḡlanlar özgeçe tuğupturlar¹⁶⁶ kèçe bolsa êvniñ tünlikidin nūr dèk (21) yaruḡluḡ kirip tüşümde êr birlen yatḳan dèk¹⁶⁷ bolur-men, tañ başında¹⁶⁸ êvdin Ƴıḡar bolsa kün sarı **15**^{108a} (1) Ƴıḡıp barur, inanmasañız¹⁶⁹ ihtiyāt Ƴılın ki sözüm çındur, yā yalḡan alar cem‘i bilen kèçede aḡdıldılar êrse oşal (2) türlük êrdi ki Alan Ƴova dèp êrdi: bu ḡāl ḡazret-i Tèñri Te‘ālā Ƴudretidin ‘acīb u ḡarīb êrmes.

şî‘r

‘İsā Meryem- (3) -ḡa Ƴıldın i‘timād

kim atasız boldı peydā ol cenāb

nē ‘aceb Alan Ƴova Ƴudret bilen

hem atasız tuḡḡay oḡlan (4) bī-hicāb

Ol üç oğulnıñ atını bu türlük bitiptürler: Buḡu Ƴataḡın dèrler kim Ƴataḡanlar anıñ evlādı- (5) -dur, Buḡutu-salci¹⁷⁰, Salci‘utlar¹⁷¹ öbegesi ol êrmiş, Boḡañar Muḡḡaḡ¹⁷², Ƴıyat anıñ neslidindür¹⁷³.

(6) Ba‘zı müverriḡlerdin mervīdür kim ol êki oğul Dobun Bayandın bolup êrdi ve nūrdın bolḡan yalḡuz (7) Boḡañar Muḡḡaḡtur¹⁷⁴ va‘llāhu Te‘ālā a‘lem ve Çingiz

¹⁶⁶ *tuğupturlar: P tuğuptu(r)lar*

¹⁶⁷ *yatḳan dèk: T yatḳandaḡ*

¹⁶⁸ *başında: T başıḡa*

¹⁶⁹ *inanmasañız: P inanmasaḡız*

¹⁷⁰ *Buḡutu-salci: P Buḡaḡi-salḡin*

¹⁷¹ *Salci‘utlar: P Salcevutlar*

¹⁷² *Boḡañar Muḡḡaḡ: MGT Bodonḡar-munḡah*

¹⁷³ *Ol üç oğulnıñ atını bu türlük bitiptürler: Buḡu Ƴataḡın dèrler kim Ƴataḡanlar anıñ evlādıdır. Buḡutu-salci, Salci‘utlar öbegesi ol êrmiş, Boḡañar Muḡḡaḡ, Ƴıyat anıñ neslidindür: T’de yok.*

Hân, Bođançar¹⁷⁵ bin Alan Kova neslidindür. Bu türlük Bođançar¹⁷⁶, Buğa, (8) Dobom Min, Kaydu Hân, Tay Şukur¹⁷⁷, Tumina Hân, Kabul Hân, Bartan Hân, Yesügey Bahâdur, Çingiz Hân.

Çingiz (9) Hân hâlâtı zikride

Erbâb-ı elbâbka mahfî vü mestûr êrmes kim Çingiz Hân Şâhib-kırân devrân u şecâ'at meydânı- (10) -nın mübârizi êrdi nê türlük hâlât andın ve evlâdının vâkı' boluptur ve ol hâlâtka mükerreren ehl-i (11) fazl tevârîh bitip ol zamân pâdişâhının ismi bilen muvaşşah u müzeyyen kılıptur¹⁷⁸ eger barça hâlâtını tesvîd kılsa (12) mükerreren tekrâr tapıp söz tavîl bolur. Lâ-cerem mücmelen ol pâdişâh-ı zevî'l-ıktidâr hâlâtını bu perîşân eczâda merķûm kılğusıdur. (13) *ve ila'llâhi tevfîki'l-umûr*¹⁷⁹ aḥbâr u rivâyât takrîrinin Şâhib-kırânları ve naql-ı hikâyât meydânının muḥbirleri vü mübâriz- (14) -leri¹⁸⁰ andak rivâyet¹⁸¹ kılıpturlar kim çün Yesügey Bahâdur 'âlemdin rihlet kıldı Temüçin ki Çingiz Hân 'ibâret-i (15) andındur kiçik yaşlık kalıp Yesügey Bahâdurnın el küni barça perîşân bolup Temüçin bu hâldın öz hâlîğa (16) hayrân bolup çün ol maḥallda Moğol aqvâmığa On Hân pâdişâh êrdi anıñ mülâzemetiğa barıp On Hân (17) çün Temüçinнің 'aql u ferâset u şecâ'at u¹⁸² re'y tedbîrini mülâhaza kılor êrdi ta'accüb kılıp taḳaddüm-i i'zâz u ikrâmığa (18) mübâlağa kıldı ol türlük ki künden künga menziletiniñ rif'atı artıp tamâm meşâlih umûr u ḥayl ḥaşem mühimmâtı anıñ (19) zabt siyâsetidin mazbûṭ boldı On Hânның қардашları bilen oğlanları ḥavâşş u muḳarrebleri (20) Temüçin kurb u menziletidin ḥased êtip dâyimü'l-evķât Temüçin hâlâtını nîk-h'âhlar şüretide yaman körsetip (21) andak kıldılar ki On Hân anıñ def'i üçün câzim boldı ki mekr u keyd bilen seḥer vaḳtıda ki el uyķuda bolğay- 16^[108b] (1) -lar Temüçin üstige tókülüp işini âḥir kılğay¹⁸³. Çün Temüçinğa devlet yâr u baḥt-ı bîdâr êrdi eki küdek ki ılkıdın (2) orduğa sût keltürür

¹⁷⁴ *Boğançar Munḳaktur: MGT Bodonçar-munḡahtur*

¹⁷⁵ *Boğançar: MGT Bodonçar*

¹⁷⁶ *Boğançar: MGT Bodonçar*

¹⁷⁷ *Tay Şukur: MGT Baişingḡor-dohşin*

¹⁷⁸ *kılıptur: T kılıpturlar*

¹⁷⁹ *ve ila'llâhi tevfîki'l-umûr: T ve ila'll(lâhi) tevfîki'l-umûr*

ve ila'llâhi tevfîki'l-umûr: "İşlerin rast gitmesi Allah'ın yardımcılarıdır."

¹⁸⁰ *aḥbâr u rivâyât takrîrinin Şâhib-kırânları ve naql-ı hikâyât meydânının muḥbirleri vü mübârizleri: T müverriḡler*

¹⁸¹ *rivâyet: T rivâyât*

¹⁸² *u: P'de yok.*

¹⁸³ *kılğay: T kılğaylar*

ërdiler bu sözni eşitip fî'l-hāl bu haberni Temüçinga yetkürdiler. Dêrler ol êki (3) oğul atı biriniñ Kışlık êrdi ve¹⁸⁴ biriniñ atı Boday, Çingiz Hân pâdişâh bolğanda alarnı tarhân kıldı Tarhân- (4) -lar alar neslidindürler. **el-kışsa** Temüçin evlerini koyup öz havâşsı bilen Balcuna Bulağıda barıp muntazır turdı (5) ki gaybdın nê hādise¹⁸⁵ bolğay. Bu tarafdın Oñ Hân seher vaqtıda kalın çerik bilen Temüçin ordusığa tökülüp (6) evlerde hēç kişi körmediler. Bu hāldın hayret Oñ Hānga müstevlī bolup ba'zı dēptürler kim nēçe kündin soñ (7) Temüçin üstige bardı ba'zı ammā eşaḥḥ rivāyāt bilen oşal kün Temüçin bilen uruşup bā-vücūd ol-kim Oñ Hân (8) çeriki beş altı Temüçin çerikiçe bar êrdi. 'Ākıbet Çingiz Hānga nuşret u feth yüz körsetip āyet **kem min fietin kalīletin**¹⁸⁶ (9) mażmūnı bilen¹⁸⁷ zāhir boldı ve çün Oñ Hân münhezim boldı köp ḡanīmet Temüçin qolığa tüşüp siyāseti barça aqvāmğa yetti. (10) Bu hāl sene *tis 'a ve tis 'in ve ḡamsamiede*¹⁸⁸ vāki' boluptur ve ol kün vażi' ü şerīf ḡvāce vü qul u ferrāş sār-bān (11) u aḡtaçı vü sāyis Türk ü Sārtđın her kim anıñ bilen¹⁸⁹ êrdi barçanıñ atını bitip ol êki küdekni tarhân (12) kıldı ve her kişiniñ ḡālīga yaraşa müvecceḥ¹⁹⁰ manşībī ta'yīn kıldı ki her biri uluḡ mertebelerğa yetip 'ālī devletler alarğa (13) müyesser boldı ve çün Çingiz Hân kuvvet u şevket peydā kıldı yana êki nevbet Oñ Hân bilen uruşup Temüçin ḡālib ol (14) maḡlūb boldı ve Temüçinniñ kevākib-i devleti müsta'lī boldı özge aqvāmğa elçiler yiberdi nê ol maḡallda Moḡol aqvāmı (15) fırça fırça êrdiler. Her kim aḡa tābi' bolup el bolur êrdi terbiyet ü 'ināyet naẓarīga manzūr bolur êrdi ve her kim ser-keş- (16) -lık kılsa demār rūzgārларdın¹⁹¹ çıḡarur¹⁹² êrdi tā endek rūzgārda Kıyat ve Oyirat, Qongrat, Nayman ve Dörmen (17) Uyḡurnı özige el kılıp barça aqvām Temüçinga tābi' boldılar.

¹⁸⁴ ve: P'de yok.

¹⁸⁵ *hādise*: P *hādīs(e)*

¹⁸⁶ *Kur'ân-ı Kerim*, 2. Bakara Sûresi, 249. ayetin içinde geçiyor: "nice az bir topluluk"

¹⁸⁷ *bilen*: P'de yok.

¹⁸⁸ 599'da.

¹⁸⁹ P+<*bile*>

¹⁹⁰ P+*ü*

¹⁹¹ *rūzgārларdın*: P *rūzgārларdın*

¹⁹² *çıḡarur*: T *çıkarur*

Temüçinga Çingiz Hân laqabı vâkı‘ bolğan (18) zikride

‘Acāyib hikāyāt rāvīleridin¹⁹³ mervīdür kim Moğoldın bir oğul¹⁹⁴ peydā boldı kim katıķ savuqlarda neçe (19) kün tağlarda yazılarda yalanğaç yörür érdi. Bir nevbet katıķ savuqda tağlarğa barıp neçe kün (20) qalıp kèlip dèdi kim Tèñri Te‘ālā mèninq bilen sözledi ve dèdi kim tamām yéryüzini Temüçin bile evlādıǵa (21) bèrdim ve aña Çingiz Hân laqab qoydum. Bu sebeb bilen Temüçinni Çingiz Hân dèdiler. *Cihān-güşāy Tārīh*ide kèltürüp- 17^[109a] (1) -tür kim ol kışi kātib Tèñri at qoyup her nè ol dèse érdi andın ‘udül kılmas érdiler tā işi qavī bolup köp (2) haşem aña yıǵılıp dimāǵı hālel kılıp mülk sevdāsı başıǵa tüşti. Bir kün meclisde Çingiz Hân oğlanlarǵın birige bu bābdın (3) söz dèp hem oşal meclisde andaķ anı yerge saldı ki özge qoymadı. Ft’l-cümle çün ol hūdūd muḥāliflerdin arıp¹⁹⁵ (4) barça qabāyil anıñ çeriki boldı. Pes elçiler Hıttāyǵa yiberip soñ özi barıp Altay Hân ki anda pādīşāh (5) érdi öldürüp ol memālikni müstaḥlaş kıldı ve tedric bilen özge memālikni taşarrufǵa kivürdi ol türlük ki (6) mücmelen şerḥ bolǵusıdır.

Çingiz Hân evlādı zikride

Müverriḥler dèptürler ki Çingiz Hānnıñ ḥvātūn ve ğuması (7) köp érdi ve köp evlād alardın mütevellid boldılar ammā olca¹⁹⁶ el arasında ma‘rūf u meşḥūr ve tevārīḥde mezkūrdur (8) tört oğuldur bu türlük ki¹⁹⁷ Coçi Hân, Çağatay Hân, Ögedey Hân, Toli Hân ve bu dört oğul uluğ (9) ḥvātūnı Börte Koçin Bèki Koṅkuratlar<ı>dın¹⁹⁸ bolup érdiler. Çingiz Hân her birini bir işge ta‘yın kılıp memleket bèrip érdi Coçi Hân- (10) -nı¹⁹⁹ av başlamaqqa muqarrer kılıp érdi ki törede andın²⁰⁰ uluğ iş bolmas ve Çağatay Hānnı yargu sorup siyāset (11) kılmaqqa ḥukm kılıp érdi ve Ögedeyni velī-‘ahd kılıp tedbir-i mülk ü kēneş ü müvecceḥ ü ‘ulūfe elge bèrürge buyurup (12) érdi ve Tolini yurt bilen ordu başlap çerikke ‘ulūfe yetkürmek aña ta‘yın érdi ve oğlanlarǵa (13) memleketler ta‘yın kılıp érdi. Bu yosunluq ki anı Moğol ıstılāḥı²⁰¹ bilen yurt dèrler Coçi Hānǵa Qaklıq (14) hūdūdıdın Ḥvārezm, Saqsın ve Bulğar ve Deşt-i Kıpçak Urus

¹⁹³ *rāvīleridin*: P *rāvīlerdin*

¹⁹⁴ *bir oğul*: T *birev*

¹⁹⁵ *arıp*: T *ayırıp*

¹⁹⁶ *olca*: T *olça*

¹⁹⁷ *ki*: P’de yok.

¹⁹⁸ *Börte Koçin Bèki Koṅkuratlar<ı>dın*: P *Yesüncin Bèkidin*

¹⁹⁹ *Coçi Hānnı*: T *Coçini*

²⁰⁰ *andın*: T *av başlamaqtın*

²⁰¹ *ıstılāḥı*: T *ıstılāḥ*

tā ol yergeçe ki Tatar atının ayağı yētip ērdi (15) bērip barça aqvāmdın aña ēl kavuştı meşel Kōngrat²⁰² ve Kıyat ve Dörmen ve Nayman ve Baħrin ve Uyğurdın ve Çağatay (16) Hānga bilād-ı Uyğurdın Kāşgar ve Hoten ve Tarāz, Almalıg, Şāştın ve Fergana ve Semerķand ve Buħārā Ceyhūnga dēginç aña müsellemler tutup (17) aña dağı aqvāmdın ēl bērdi ve Ögedey Hānnı velī-‘ahd kılıp tahtnı aña bērip İmil ve Kobağ pāy-i tahtı ērdi (18) ve Tolini Ögedey Hānga tābi‘ ētip mülkde müşterek kıldı ve özge ķardaşlar bilen oğlanlarğa yurt (19) ve vilāyet ta‘yın kılıp ittifāk vaşıyyet kıldı. *Cihān-güşāy Tārīh*ide mezkūrdur kim Çingiz Hānnın evlād u ahfād u (20) ķardaşları bilen uruğları on mīndin artuğ ērdi ki her ķaysığa yurt ve çerik başkadur (21) ki barça muvāfıķ ērkendürler ‘arz-ı bu söz taķrīridin alarnıñ muvāfaķatıdur hilāf ol-kim özge mülükdn rivāyet 18^[109b] (1) kılurlar ki ķardaş ķardaşnı²⁰³ ve²⁰⁴ oğul ata def‘i üçün iştiğāl kılur ērdiler tā lā-cerem barça maķhūr mağlūb bolup (2) devletleri menkūb boldı.

Uygur ēliniñ istiħlāşı bilen İdikutnıñ tābi‘ bolğanı zikride

Uygur (3) ēliniñ²⁰⁵ pādişāhnı İdikut dērler ya‘nī devlet ēgesi ol fırsatda ki Kara Hıṭay Māverāū‘n-nehr ve Türkistānga ğālib boldı (4) İdikut dağı itā‘at kılıp Uygur ēli meblağ māl u harāc kabūl kıldı²⁰⁶ ve daruğa alarğa ta‘yın kıldı Şāvkem atlık (5) ve ol Uygur arasında zulm u ta‘addı kılıp İdikut bilen bēglerige ta‘zīm kılmay²⁰⁷ hürmet u ‘izzet tutmas ērdi. (6) Bu cihetdin ümerā vū ra‘ıyyet andın müteneffir bolup çün Çingiz Hān Hıṭay bilādığa müstevlī bolup āvāzesi şāyi‘ boldı. (7) İdikut buyurdı ki Kara H‘āce dēgen kentde Şāvkemni bir evde kapap evni üstige yıķıp öldürdiler (8) ve özi ēlçiler²⁰⁸ yiberip özi dağı Çingiz Hān mülāzemetiğe barıp yaḥşı hizmetler kılğan²⁰⁹ üçün hān anı küyev kılıp (9) Uygur bilādı hem Çingiz Hān dīvānığa munzamm boldı.

²⁰² *Kōngrat*: T *Kōnkrat*

²⁰³ *ķardaşnı*: T’de yok.

²⁰⁴ *ve*: P’de yok.

²⁰⁵ *ēliniñ*: P *ēli*

²⁰⁶ *kıldı*: T *kıldılar*

²⁰⁷ *kılmay*: P *kılıp*

²⁰⁸ *ēlçiler*: T *ēlçi*

²⁰⁹ *kılğan*: T *kılğanı*

Küşlük ve Toktoğan ahvāl zikride

Naḳale-yi āsārdın menḳūldur kim çün (10) Çingiz Hān, Oṅ Hānnı müste'sal kıldı oḡlı ki anı Küşlük dēr ērdiler kaçıp Bēş Balıḡ taḡlarıda ser-gerdān (11) yörür ērdi tā ol-kim Gür Hān çeriki anı tutup hān ḳaşıda ēlttiler ve bir rivāyet bilen özi bardı. Her taḳdīr (12) bilen nēçe vaḳt Gür Hān bilen bolup çün H'ārezmšāh, Gür Hān bilen munāza'at peydā kıldı ve ba'zı bēḡleri ki (13) maşrık sarı ērdiler Çingiz Hānḡa tābi' boldılar Küşlük, Gür Hāndın icāzet tiledi ki mēniḡ ēlim perīšān- (14) -durlar, barıp alarnı yığıp hān mededi üçün kēltürey. Hān aṅa ruḡsat bērip ol Ḳara Hıṭāy sarı barıp (15) her kim ki Oṅ Hānḡa ta'alluḡ ērdi aṅa ḳoşulup ve İmil ve Ḳobak ḡudūdıḡa barıp Toktoḡan ki Mekrit bēḡi ērdi (16) aṅa ḳoşulup cem'ıyyeti aṅa yüz körgüzdi ve Küşlük her ṭarafḡa çapḳun ēltip andın aṅa yörür ērdi tā ol-kim eşitti kim (17) Sultān Muḡammed H'ārezmšāh, Gür Hān def'i üçün müteveccih boluptur ēlçi yiberip sultān bilen 'ahd ü şart kıldı ki sultān (18) ol ṭarafdın yörüsün, men bu ṭarafdın. Eger sultān burun Gür Hānḡa ḡālib bolsa Kāşḡar, Almalıḡḡa dēḡinç sultān- (19) -ḡa²¹⁰ bolḡay ve eger Küşlük Hān²¹¹ burun anı münhezim kılsa Fenāket Suyıḡa dēḡinç aṅa bolḡay. Çün bu muşālaḡa²¹² boldı ve ēki ṭaraf- (20) -dın çerik Gür Hān üstige müteveccih boldı. Burun Küşlük²¹³, Gür Hānḡa zafer tapıp ḡizānesini ki Özkendde ērdi ṭaşarruf kıldılar²¹⁴ (21) ve Gür Hān yana çerik yığıp Balasaḡunda uruşup Küşlük basturup ekser çeriki esīr boldılar ve Küşlük yanıp yana 19^{110a} (1) ḡayl u ḡaşem cem' kıldı ve çün eşitti kim Gür Hān H'ārezmšāh uruşıdın yanıp ra'ıyyet ü vilāyetḡa ḡulm u bī-dādlıḡ kıladur (2) nā-ḡāḡ ılḡap Gür Hānnı basıp Ḳara Hıṭāynı özige baḡturdı ve nēçe nevbet Evzārḡa ki Almalıḡ ḡākimi ērdi çerik yiberip (3) 'ākıbet şayd-ḡāḡda anı tutup öldürdi ve Kāşḡar ve Ḳoten ēli aṅa tābi' bolmadılar ve ol Kāşḡar ḡānınıḡ oḡlını ki (4) Gür Hān anı maḡbūs kılıp ērdi ḡalāş kılıp Kāşḡarḡa yiberdi ve çün ol dervāzeḡa yētti anı maḡtūl kıldılar. **el-ḳışsa** (5) Tört yıl Küşlük Kāşḡar bilen Ḳoten aşlıḡını yēdürüp āḡir ol yıl ḳaḡtdın 'āciz bolup ḡarūreten aṅa tābi'²¹⁵ (6) boldılar ve but-perestler Müsülmānlar ēvige tüşüp envā' fesād kıldılar ve andın Ḳotenḡa barıp üç miḡ (7) imām-ı dāniş-mendni yığıp but-perestlıḡ bilen tersālıḡnı dīn-i ḡānefīḡa tercīḡ kıldı ki özi but-perest ḡātūnı (8) tersā ērdi İmām 'Alāe'd-dīn Muḡammed-i Ḳotenī

²¹⁰ *sultānḡa: P sultān anıḡ*

²¹¹ *Hān: P'de yok.*

²¹² *muşālaḡa: T muşālīḡ*

²¹³ *Gür Hān üstige müteveccih boldı. Burun Küşlük: T'de yok.*

²¹⁴ *kıldılar: P'de yok.*

²¹⁵ *P+<boldı>*

rahmetu'llāh anıñ bilen mübāḥase kıldı çün Küşlük mülzem bolup cevābda 'āciz boldı²¹⁶ (9) nā-münāsib sözler nisbet-i ḥazret-i risāletka *ṣallā'llāhu 'aleyhi ve sellem* dep İmām 'Alāe'd-dīn dedi: tofraḡ ağzına ey²¹⁷ kāfir-i bed-baḡt, (10) Küşlük ḡazabda bolup ol imāmın ol medresede ki imām özi iḥdās kılıp erdi²¹⁸ buyurdu kim çehār-mīḡ kılıp envā' (11) 'uḡūbet bilen şehādet tapdı ve diyār-ı İslāmda ezān ü ḡāmet mürtefi' vü ṣalāt ü tekbīr munḡaṡi' boldı ve Müsülmānlıḡ işi (12) revnaḡsız boldı nē revnaḡsız ki bir yolu maḡv boldı ve ḡulm ü²¹⁹ cevri Tēḡri bendeleriḡa mebsūt bolup elig du'āḡa köterdi- (13) -ler, ḡüyā du'ā okı hedef-i icābetka yētip Küşlük, Çingiz Ḥān memālikıḡa ḡaṣd kılıp ḡān cem'i bēḡlerni yiberip (14) Kāṣḡarda aḡa yētip henüz ḡara körmey hezīmet boldı ve Moḡollar anı te'āḡub kılıp her kiṡi ki Küşlük ḡavmidin (15) Müsülmānlar evide erdiler bir zamānda sīmāb dēk yer tūpide nā-çiz kıldılar ve Moḡollar Küşlükni ḡavup Bedaḡşānda (16) aḡa yētip cem'i ṣayyādlar anı tutup Moḡollar başını kēsip yandılar ve Bedaḡşān eli köp ḡanīmet ol kāfir-i maḡḡurdın (17) aldılar ve anıḡ ṡerri 'ālemdin mürtefi' boldı. Lā-cerem her kiṡi kimdin Aḡmedī ve ṡer'ī-yi Muḡammedīḡa ta'arruz kılsa herḡiz (18) fīrūz bolmas ve her kim taḡviyet-i ṡer' kılsa rūzḡarı rif'at u nizām bilen öter. *Ḳavluḡū Te'ālā ve {e lem yerev} kem ehleknā {min} ḡablihim (19) min ḡarnin mekkennāhum fi'l-arḡı mā lem numekkin lekum ve erselnā's-semāe 'aleyhim midrāren ve ce'alnā'l-enhāra tecrī min taḡtihim (20) fe' ehleknāhum bi zunūbihim ve enṡe'nā min ba'dihim ḡarnen āḡarīne*²²⁰ Bu sebeb bilen Kāṡḡar ve Ḥoten tā ol mevzi' ḡaça kim (21) Ḥ'ārezmṡāḡ taṡarrufida erdi Çingiz Ḥāḡa müselleme boldı ve Toktoḡan, Küşlükdin ayrılıp Ḳam keçitke barıp Coçi Ḥān 20^[110b] (1) anıḡ def'i üçün barıp anıḡ ṡerrini def'i kılıp mūrāca'at vaḡtıda Sultān Muḡammed Ḥ'ārezmṡāḡ alarḡa yētip her nēçe ḡān (2) çeriki dediler ki bizḡe ḡükm yoḡtur ki sultān bilen muḡārebe ḡılḡay-biz. Ḥ'ārezmṡāḡ ol sözḡe māni' bolmay oḡ ve solḡa (3) ḡamle kıldı ve nā-çār Moḡollar uruṡka meṡḡüllik kılıp bu eṡnāda sultānnı attın ayırdılar Sultān Celāle (4) 'd-dīn ḡamle kılıp sultānnı ol maḡlḡdın ḡutḡardı²²¹ ve ol kim ḡarb ḡāyim bolup çün keçe boldı eki çerik birbirige (5) utru tūṡup Moḡollar ḡalın ot yandurup ordularıḡa yandılar ve sultān

²¹⁶ *boldı*: T *bolup*

²¹⁷ *ey*: T'de yok.

²¹⁸ *erdi*: P'de yok.

²¹⁹ *ü*: P'de yok.

²²⁰ *Kur'ân-ı Kerim*, 6. En'ām Sûresi, 6. ayet: "Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi görmediler mi? Yeryüzünde size vermediğimiz imkân ve iktidarı onlara vermiştik. Onlara gökten bol bol yağmur yağdırmıştık. Onların altından ırmaklar akıttık. Sonra da günahlarından dolayı onları helâk ettik ve arkalarından başka bir nesil var ettik."

²²¹ *ḡutḡardı*: T *ḡutḡarıp*

mürāca‘at kılıp hān (6) çerikidin andaḵ mütevehhim bolup érdi kim şerh kılsa bolmas.

Çingiz Hānnıñ H‘ārezmşāh memālikiğa ‘azīmet (7) kılğanınıñ sebebi²²² zikride

Aḥbār rāvīleri ve āsār vākıflarının mervīdür kim H‘ārezmşāhınıñ āḥir-i (8) devletide ḥalāyıḵ arasında emn ü ferāḡat nihāyetḡa yētip yollar emn ü fitneler ref‘ bolup érdi ol türlük ki (9) maḡribdin maşrıḡḡa endek nef‘ üçün bāzergānlar barur érdiler ve çün Çingiz Hān Moḡol arasında pādişāh-ı zevī- (10) -’l-iḡtidār boldı ve alar arasında hēç şehir yok érdi. Melbūs u mefrūs ya’nī kēymek ve kilīm ve-ḡayru-hu alar ḡaşıda ‘azīz (11) érdi. Üç kişi Māverāü’n-nehrdin Aḥmed-i Ḥocendī ve Emīr Ḥasan ve Aḥmed²²³ köp bizā‘at ve²²⁴ ton ve böz ve ḡumāşdın alıp Çingiz Hān (12) ordusıḡa bardılar. Çün anda yēttiler Aḥmed-i Ḥocendīniñ metā‘ını ki hānḡa lāyıḡ érdi hān ḡaşıda kivürüp çün (13) ḡükm boldı ki bahā kılḡay birge éki bahā kıldı Çingiz Hān anıñ ḡüzāfidın ḡaḡabda bolup dēdi: bu kişi ḡayālī kıla- (14) -dur ki biz herḡiz ḡumāş körmeydür-biz²²⁵, buyurdı kim ḡizānedin ḡumāşlar kēltürdiler kim herḡiz kişi andaḵ körmey- (15) -dür érdi. Pes buyurdı tā metā‘ını ḡalemī kılıp barḡanı taladılar ve anı birevge tapşurup ol éki yoldaşını (16) tilep alar ruḡūtlarını ḡāzır kılıp her nēçe hān dēdi ki²²⁶: bahā kılıñ. Alar dēdiler: biz hān üçün pīş-keş (17) kēltürüp-biz. Alarınıñ sözi maḡall ḡabūlḡa tüşüp buyurdı her tonga bir baş altun bērdiler ve éki ḡarı (18) bözḡa bir baş kümiş in‘ām kıldı Aḥmedḡa daḡı oşal türlük bērip alarḡa envā‘ i ‘zāz u²²⁷ ikrām kıldı. (19) Pes ḡükm kıldı kim selāṡın²²⁸ bēḡler kişiler sevdā üçün H‘ārezmşāh vilāyetiḡa yibersünler²²⁹. **el-kışsa** (20) Tört yüz élliḡ²³⁰ kişi cem‘ boldılar ki ekser Müsülmān érdi²³¹ ve Çingiz Hān, H‘ārezmşāhḡa kitābet bitidi kim (21) ol vilāyetdin munda bāzergānlar kēldiler alarını ḡāṡır-h‘āh bilen yandurup-biz hem bir cemā‘at bāzergān **21^[111a]** (1) yiberdük ki anda sevdā vü mu‘āmele kılıp yaḡaylar ve vifāḡ u işlāḡ beyne’l-cānibeynde mü’ekked bolḡay²³² ve çün bāzergān- (2) -lar Otrarḡa yēttiler

²²² *sebebi*: T’de yok.

²²³ *ve Emīr Ḥasan ve Aḥmed*: T bilen

²²⁴ *ve*: P’de yok.

²²⁵ *körmeydür-biz*: T *körmey-biz*

²²⁶ *ki*: T’de yok.

²²⁷ *u*: P’de yok.

²²⁸ *selāṡın*: T *sulṡānlar*

²²⁹ *yibersünler*: T *yibergeyler*

²³⁰ *élliḡ*: T’de yok.

²³¹ *érdi*: T *érdiler*

²³² *bolḡay*: P *bolḡa*

Inalçuk²³³ ki anda hâkim êrdi ve ol sebeb bilen ki sultân anasığa uruğ bolur²³⁴ êrdi Ğâyır Hân (3) lakab tapıp êrdi çün bâzergânlar anı köre bardılar alar arasıda birev bar êrdi ki felâket maḥallıda anıñ (4) bilen maʿrifeti bar êrdi anı Inalçuk²³⁵ dèdi bu sebebdin ol saʿâdet-mend bâzergânlarını tutup Hʿârezmşâhğa (5) haber yiberdi ki Çingiz Hân cāsūsları kēliptürler, alarnı muḳayyed kılıp-men, nè hūkm²³⁶ bolur Sultân Muhammed tevaḳḳufsız (6) ol bī-çäreler ḳatlığa hūkm kılıp Inalçuk barçanı ḳatlı kılıp māllarını mutaṣarrıf kıldı.

beyt

kişige ki tîre (7) bolur rûzgār

barı ol kılur kim yaramas be-kār

el-ḳışşa Ol cemāʿatdın birev ḳaçıp Çingiz Hânğa alar ḳatlıdın (8) haber bèrdi ol söz hânğa andaḳ teʿsîr kıldı kim közleridin yaş tōkūldi ve hem oşal maḥallıda²³⁷ bir tēpe üstige (9) çığıp²³⁸ başın yalanğaç kılıp yüzün yerge sūrtüp üç kēçe kūdüz tazarruʿ kıldı ve çün öz murādınıñ huşūlığa (10) mütayāḳḳın boldı andın tūşüp Īrān sarı ʿazîmet kıldı.

Çingiz Hānnıñ Īrān sarı ʿazîmet ḳılğanı (11) zikride

Çün Çingiz Hân Küşlük ve Toktoğannı ortadın köterdi Īrān sarı ʿazîmet kıldı sene *ḥamsa* (12) ve *aşar ve sittemiede*²³⁹ çün Ḳayalıkḳa yētip Arslan Hân el bolup hân ordusığa mülḥaḳ boldı ve Bēş Balıĝ- (13) -dın İdikut ḳoşulup ve Almalıĝdın Suḳnāḳ-tegin Hân mülāzemetiĝa yētip burun Otrar ḳaşabasıĝa yētiler (14) ve çün sultân èlلیg minñ kişi ve Ḳaraca Hāşş Hācibni Inalçukḳa mededi üçün yiberip êrdi²⁴⁰ ḳalʿağa (15) istiḥkāmı²⁴¹ bērip muḥārebe vü mücādele üçün müstaʿidd bolup êrdi çün Çingiz Hân

²³³ Inalçuk: T Aynalçuk

²³⁴ bolur: T'de yok.

²³⁵ Inalçuk: T Aynalçuk

²³⁶ nè hūkm: T hūkm nè

²³⁷ maḥallıda: T ḥālda

²³⁸ çığıp: T çıkıp

²³⁹ 615'te.

²⁴⁰ yiberip êrdi: T yiberdi

²⁴¹ istiḥkāmı: T istiḥkām

anda yëtti Ğāyır Hān ƙal‘a üstide (16) neẓāre üçün²⁴² çıĝıp mu‘āyene öz girdārıĝa mükāfāt kördi ve ança çerik yazıda közige deryā dek köründi (17) ve çün barça çerik yıĝıldı.

beyt

havā nīl-gūn oldı ve yēr ābnūs

ki ƙaynadı deryā çü kükredi kös

(18) Pes Çingiz Hān, Çaĝatay Hān bilen Ögedey Ƙa‘annı Otrarda ƙoyup Alaƙ Noyın bilen Bëktur²⁴³ ve Buƙaynı²⁴⁴ (19) Fenāketĝa yiberdi bëş miñ kişi bilen ki anı feth ƙılıp Hocendĝa bargaylar ve Ulus İdini²⁴⁵ Cendĝa ta‘yīn (20) ƙıldı ve özi Buĥārā sarı ‘azīmet ƙıldı.

Fenāket fethi zikride

Çün Alaƙ Noyın anda yëtti bir cemā‘at (21) Ƙanĝlılardan²⁴⁶ ki anda êrdiler üç kün uruşup tørtinçi kün amān tilep çıĝdılar. Pes sipāhīlerni başƙa 22^[111b] (1) ra‘iyyet ü ekābir ü ešrāfı başƙa olturguzup ba‘zını ƙılıç bilen ve ba‘zını²⁴⁷ oƙ bilen maƙtūl boldılar (2) ve özgelerni ĥašr yosunı bilen Hocend sarı yörüp tamām ĥātūnlarnı²⁴⁸ esir ƙılıp çün Hocendĝa yëttiler šehr erbābı (3) ƙal‘aĝa penāh êltip çün Hocend êli êl boldılar ƙatldın amān taptılar ve Hocend ĥākimi Tëmür Melik êrdi ki eger (4) Rüstem bolsa êrdi anıĝ bahādurlıĝını müsellemtutar êrdi ve²⁴⁹ Seyĥūn arasında ki su êki bölünür ƙal‘aī yasap (5) miñ kiři bilen ol ƙal‘anı müstahkem ƙıldı ve Tatar çeriki êllic miñ ĥašrı yëğirmi miñ anda cem‘ bolup Tëmür (6) Melik bahādurluĝ²⁵⁰ bilen nêçe vaƙt ol ƙal‘anı muĥāfazat ƙıldı. Āĥir bir nêçe kēmege kiři ƙarasını yahşı

²⁴² üçün: P üçü(n)

²⁴³ Bëktur adı, *Mediaeval Researches from Eastern Asiatic Sources*'da "Sugtu" (Bretschneider, 1888, I, 277), *Câmi‘ü’t-Tevârih*'te "Siktür" (Thackston, 1999, 243) şeklindedir.

²⁴⁴ Buƙay adı *Mediaeval Researches from Eastern Asiatic Sources*'da "Togai" (Bretschneider, 1888, I, 277) olarak geçmektedir.

²⁴⁵ Ulus İdini: P *Esen Endini*, T *Esen İdini*

²⁴⁶ Ƙanĝlılardan: P, T *Ƙutluĝilerdin*

²⁴⁷ ba‘zını: P ba‘zi

²⁴⁸ ĥātūnlarnı: T ĥ‘ātūnlarnı

²⁴⁹ ve: P’de yok.

²⁵⁰ bahādurluĝ: T bahādurlıĝ

atların²⁵¹ (7) kivürüp su yüzi bilen kēçede revān boldı ve Moğollar deryā yaķasıdın yörüdiler ve Tēmür Melik zevraķda (8) oturup her ʔarafdın köç kēlse def‘i kıldı tā Fenāketķa yētti ve anda su yüzide zincīr tartıp ērdiler (9) zincīrni teber-zīn bilen ēki bölüp kēmelerni ötkerdi²⁵² ve çün fırsat taptı kēmelerdın çıķıp atlarķa minip (10) H‘ārezm sarı müteveccih boldı. **el-ķışsa** Moğollar ķişı ķarasın emvāl esķālī bilen aldılar²⁵³ özi yalguz ķaldı üç (11) Moğol anı ķav<u>dılar ve anıķ üç okı ķalıp ērdi bir başaksız ok bilen bir Moğol közige urup (12) közi kör boldı dēdi: yana ēki okum bardur siz ēkev üçün eger cān kerek yanıķız. Alar yanıp Tēmür (13) Melik H‘ārezmķa bardı anķa pehlevānlık andın vukū‘ taptı kim anıķ bahādurlıķı Moğol arasında meşel boldı.

(14) Sıķnāķ fethi zikride²⁵⁴

Çün ins aydı Sıķnāķķa yavuk yētti Hasan Hācī dēgenni elçilikke yiberip ol (15) elçini Sıķnāķ eli öldürüp anı münhezim kıldı²⁵⁵ bir fevzī-yi ‘azīm bildiler ve Ƙutluk²⁵⁶ Hān ki anıķ hāķimi ērdi hān (16) çeriki yētmesdın burun H‘ārezm sarı barıp ērdi ‘avāmū’n-nās ķal‘anı bēkitip çün bu ķaber Çingiz²⁵⁷ Hān- (17) -ķa yētti çerik yiberdi ki Sıķnāķnı feth ķılķaylar yēti kēçe kündüzdın soķ ki muķārebe vukū‘ taptı ķal‘anı (18) alıp ķatl-i ‘ām kıldılar ki yigit ķātūnlardın özge ķişı ķalmadı ve ol mevzi‘ni Hasan Hācī oĝlıķa (19) der-best bērdi ve Özkendni feth ķılıp hān hūķmi bilen boldı kim Ulus İdi²⁵⁸ Aşnasķa²⁵⁹ barsun andın ol vilāyet- (20) -ķa barıp anda köp çerik bilen runūd u evbāş bardılar köp muķārebe bolup āķirū‘l-emr barķa şehīd boldılar.

(21) Otrar fethi zikride

Çün Çingiz Hān her ʔarafķa çerik yiberdi özi Buķārā sarı yüzlenip Çāĝatay Hān bilen Ögedey 23^{112a} (1) Hānnı Otrar fethi üçün ta‘yīn kıldı ve şāhzādeler bēş ay her künde

²⁵¹ *yahşı atların: T yahşıların*

²⁵² *ötkerdi: T ötkerip*

²⁵³ *aldılar: P’de yok.*

²⁵⁴ *fethi zikride: P fethide*

²⁵⁵ *kıldı: P’de yok.*

²⁵⁶ *Ƙutluk* adı P ve T nüshalarında *Ƙablaķ* okutacak şekilde yazılmıştır. *Ƙutluk Hān* özel adı için bk. Thackston, 1999, 242.

²⁵⁷ *Çingiz: T’de yok.*

²⁵⁸ *Ulus İdi: P, T Esen İdi*

²⁵⁹ *Aşnasķa: P, T Şāştıńķa*

muḥārebe kılıp çün Otrar êliniñ işi (2) ıztırārga yetti Qaraca Hācib bilen Ğāyır Hānga dēdiler ki münāsib oldur kim ki şehri tapşurup el (3) bolğay-biz çün bu fitneniñ menşe' ol ērdi rāzī bolmadı. Kēçe bolğaç Qaraca Hācib öz etbā'ı bilen (4) sofi-hāne dervāzesidin çığıp Moğol oşal dervāzedin şehrga kirdiler ve Ğāyır Hān yegirmi miñ (5) kişi bilen erkke kirip Moğol tamām Otrar elini ēr ve ḥātūndın taşkarı sürüp barçanı fenā yelge (6) yiberdiler ve Qaraca Hācibni dağı etbā'ı bilen öldürüp Ğāyır Hān bir ay muḳātele vü mücādele kılıp Moğol- (7) -dın köp kişi zāyi' bolup Ğāyır Hān bilen eki kişi kaldı ve Moğol ḳal'ağa kirip tā ol zamān ki anı tuttı- (8) -lar uruşup āḥir anı tutup²⁶⁰ çün Çingiz Hānnı şāhzādeler Semerḳandda körüp Ğāyır Hān Kōk Serāda kāse-yi (9) fenā nūş kıldı.

Çingiz Hānnıñ Buḥārā sarı teveccūh kılıp Māverāü'n-nehr fethi zikride

Çün Çingiz Hān Buḥārā sarı müteveccih (10) boldı Zernūḳka yetip Dānişmend Hācibni alarğa yiberdi ve alar burun aña ḳaşd kılıp soñ anıñ naşīhatini aḳlap (11) aña ant bērdiler ki eger biz el bolsek alarğa ḥaleli yetmegey. Ol ḳabūl kılıp Zernūḳnıñ muḳaddemleri pīş-keş (12) ve sāverī²⁶¹ bilen ḥān mülāzemetiğa barıp şefḳat ü merḥametḳa müşerref bolup ḥān bilen amān taptılar ve barça (13) elni ḳal'adın çığarıp ḳal'anı buzdılar andın soñ elge icāzet bērip ol mevzi'ni Ḳutluğ-balıḡ (14) at koydı ve andın 'aczcı alıp ḥalvet yol bilen Nūrğa barıp Nūr eli utru çığıp sāverī çıkardı- (15) -lar²⁶² ve ḥükm boldı ki el ḳal'adın taşkarı çığıp²⁶³ ḳal'anı boş ḳoysunlar. Barça ḳal'adın çığıp çerik (16) ḳal'anı talap Nūr eli ḳatlı ü²⁶⁴ esīrlıḳdın ḥalāş boldılar ve her yılda sultānga bēredür kān-ı mālını ḥavāle kılıp (17) altmış kişi alardın bile alıp barıp māl üçün muḥaşşıl ḳoyup Buḥārāğa bardı ve çün zāhir-i şehirde (18) Çingiz Hānnıñ serā-perde-yi bār-gāhı 'ayyūḳka yetti ve çerik fevc fevc her tarafḳa muḥīt boldılar ve Ḥamīd Nūr ve Süyünç (19) Hān ve Kūşli²⁶⁵ Hān Ceyḥūn sarı barıp barça maḳtūl boldılar ve Gür Hān ki aşı-ı Moğoldın ērdi ḳalın (20) kişi bilen erkke kirip müstahkem kıldı ve yana kūn ekābir ü eṣrāf u ma'ārif dervāzeni açıp Çingiz Hān (21) mülāzemetiğa barıp ḥān şehir teferrüci üçün Buḥārāğa kirip

²⁶⁰ *āḥir anı tutup*: T'de yok.

²⁶¹ *sāverī*: T *sāvernī*

²⁶² *çıkardılar*: T *çığardılar*

²⁶³ *çığıp*: T *çıķıp*

²⁶⁴ *ü*: P'de yok.

²⁶⁵ *Kūşli*: P, T *Kesli/Kūşli* (كسلى) şeklinde yazılmıştır. Thackston da *Cāmi'ü't-Tevārīh*'te kelimenin كسلى olarak yazıldığını dipnotta göstermiş ancak kelimeyi *Kūşli Hān* okunmuştur. (Thackston, 1999, 246b).

Ādīne Mescidğa kirip maqşūrede atlık turdı ve sordı kim **24**^[112b] (1) bu, sultān evidür. Dēdiler Yezdān evidür ki ādīne künleri Tēnriğe ‘ibādet kıılurlar. Pes yadağ bolup (2) minberğa çığıp buyurdı ki²⁶⁶ atlar üçün yēm kēltürsünler, anbārlardın aşıklık kēltürüp maşāhif şandūklarını mescid (3) ortasığa kēltürüp muşhaflarını ayak astığa salıp şandūqlarda atlarğa yēm bērip cılavlarını e’imme vū meşāyih ü (4) sādāt u ‘ulemā eligige bērdiler ve Moğollar öz uşūlları bilen şavt dēp şehir muğannileri bilen²⁶⁷ rakş kııladur (5) ērdiler. İmām Celāle’d-dīn ‘Alī bin Ḥasan-ı Rindī²⁶⁸ ki Māverāū’n-nehr sādātının muqaddem²⁶⁹ pīşvāsı ērdi ve zūhd-i vera‘ bilen ser-āmed-i (6) kavm imām-ı ‘ālem Rūkne’d-dīn İmāmzādedin ki efāzıl ‘ulemā-yı ‘ālemdin ērdi sordı ki²⁷⁰ yā İmāmzāde bu nē ḥāldur. İmāmzāde (7) dēdi ki tik tur ki bu iş Tēnri Te‘ālā yārılığı bilendür, söz dēmekke sāmān yoqtur ve andın namāz-gāhğa barıp elni (8) ḥūkm kııldı ki anda ḥāzır kııldılar ve özi minberğa çığıp dēdi: ey kavm sizdin uluğ günāhlar şadır boluptur andın (9) dēr-men ki Tēnri ‘azābıdur-men eger sizdin ‘azīm günāhlar vāki‘ bolmasa ērdi mēniñ dēk ‘azābnı sizge yiberme (10) ērdi ve andın soñ buyurdı kim mālınızın ki yēryüzidedür hēç söz yoqtur ol māl kim yaşurundur²⁷¹ dēñiz²⁷² her kişi (11) öz mālını dēp baskağ koydı ki māl alıp elge bī-ḥürmetlik yētkürmesünler ve artuğ teklif kıılmasunlar ve ḥūkm (12) boldı kim sultān kişilerini ki şehirde²⁷³ ve erkdedürler²⁷⁴ Buḥārā elini²⁷⁵ Moğollarğa tapşursunlar. Her nē şehirde bar ērdi (13) körgüzüp maqūl boldılar ammā erkni Gür Ḥān bērkitep her kēçe şebḥūn kıılıp buzukluk kııladur ḥān cihetidin (14) buyurdı ki²⁷⁶ şehirğa ot saldılar mescid-i cāmī‘din özge barça köydi ve erkde²⁷⁷ nēçe kün uruş ēltip Gür Ḥān merdāne- (15) -lıklar kıılıp köp kişi Moğoldın telef kııldı çün işleri ıztırārğa yētti bahādurlik sūd tutmay²⁷⁸ ‘ākıbet erk feth bolup (16) Qanqlılardın²⁷⁹ er atağlığını tirik koymadılar ve gül menizlik serv-i āzādlarını esir kıılıp bende kııldılar ol kün (17) otuz miñ kişi

266 ki: T kim
267 bilen: P'de yok.
268 Rindī: T Rind
269 muqaddem: T'de yok.
270 ki: T kim
271 yaşurundur: T yaşurup-siz
272 dēñiz: P dēgiz
273 şehirde: T şehrdedür
274 erkdedürler: T erkde
275 elini: P eli
276 ki: T kim
277 erkde: P erkke
278 tutmay: T tutmadı
279 Qanqlılardın: P, T Kutluğilerdin olarak yazılmıştır.

H'ārezmşāh tābi'idin²⁸⁰ katlgā yētti dērler birev Buḥārādın Ḥorāsānga bardı ahvāl sordılar ērse (18) dēdi kēldiler, buzdılar, köydürdiler, öldürdiler, alıp bardılar. Zīrekler çün bu sözni andın (19) istimā' kıldılar inşāf bērdiler ki mundın yaḥşıraq muhtaşar bu ma'nā dēse bolmas ve çün Buḥārādın ḥātır cem' kıldı (20) buyurdı ki tamām Buḥārā ēlini ḥaşr üçün Semerḳand sarı sürüp Çingiz Ḥān Semerḳandқа²⁸¹ müteveccih bolup yolda her ḳavm ki ēl (21) boldı cān bilen imām taptı ve ol-kim tābi' bolmadı fenā yēlige bardı ve ba'zı ḳal'alar ki berk ēdi muḥāşara üçün kişi 25^[113a] (1) ḳoyup ötti.

Semerḳand şehriniḡ fethi zikride

Ayturlar ki ol maḥallda ki H'ārezmşāh muḥavvef bolup Ḥorāsān sarı (2) bardı yüz on miḡ kişi Semerḳand ḥıfzı üçün ḳoyup ērdi ve ḳal'anı alar bilen istiḥkām bērdi ve çün Çingiz Ḥān anda (3) yētti Çaḡatay Ḥān bilen Ögedey Ḥān²⁸² Otrardın kēlip ḳoşuldılar ve çün eşitti kim H'ārezmşāh yakında Semerḳand- (4) -dın ötüptür Cebe²⁸³ bilen Sübedeyni otuz miḡ kişi bilen sulṭān kēyiniçe yiberip özi Semerḳand fethi üçün 'āzim (5) bolup bir nēçe kün Semerḳand sipāhileri cūr'et körsetip kerr ü ferri²⁸⁴ körgüzdiler ammā çün nuşret-i İlāhī ḥānga ḳarīn ērdi (6) ekābir ü erbāb ḥāyif bolup ba'zı ēl bolurğa māyil ve ba'zıḡa H'ārezmşāh devlet-ḥ'āhlıḡı ḥāyil bolup ahālī mütereddid rāy bolup (7) yana kün şeyḥü'l-islām bilen ḳāḏī ehl-i 'alāḳa bilen Çingiz Ḥān mülāzemetiḡa barıp 'ināyetḳa ser-efrāz bolup icāzet (8) bilen şehrğa yanıp 'ale's-şabāḡ namāz-gāḡ dervāzesini açıp Moḡollar şehrğa kirdiler ve ol kün şehr faşilni buzup (9) buzıqlıḡıdın daḡıḡa nā-mer'ī ḳoymadılar ēlini yazıḡa sürüp şeyḥü'l-islāmı tevābi' bilen ḳoyup özgelerni (10) şehrdin çıḡardılar ve pīl-bānlar fillerni ḥān ḳaşıḡa kēltürüp ḥān sordı bularnı nēmerse dērler dēdi- (11) -ler yazı ötti ḥükm kıldı kim ḳoya bēriḡ, özleri otlasunlar. Kēçe bilen Ḳadır Alp Arslan miḡ kişi bilen (12) Çingiz Ḥān çerikige özini urup selāmet çıḡıp sulṭānga ḳoşuldı ve yana kün erkke sulṭānnı²⁸⁵ uruş salıp (13) Moḡol ḳal'aḡa kirdiler ve miḡ kişi bahādurlardın mescid-i cāmi'ḡa kirip ḳatıḡ uruş bolup köp Moḡol anda telef (14) bolḡan üçün tōrt yandın ot salıp her kim anda ēdi dünyā otıḡa köyüp 'uḡbā suyıḡa yuyıldılar ve Ḳanḡlı- (15) -

²⁸⁰ H'ārezmşāh tābi'idin: T H'ārezmşāhilerdin

²⁸¹ Semerḳandқа: P Semerḳand

²⁸² Ḥān: T'de yok.

²⁸³ Cebe: P, T Cite

²⁸⁴ ferri: T ferr

²⁸⁵ sulṭānnı: P sulṭānı

larnı²⁸⁶ bēgler bilen ki başlığı Yaman Hān ve²⁸⁷ Tağay Hān, Salıǵ Hān²⁸⁸, Uraǵ Hān
érdi yēgirmi bēş i ‘tibārılık bēgler²⁸⁹ bilen öldürdi- (16) -ler ol kün Qanqlılardın²⁹⁰
otuz miñ kişi qatl boldı ve özge elge amān bērip eki yüz miñ altun havāle kılıp
Sıqatü’l-mülk (17) ve Emīr ‘Amīd ki Semerqand dīvānlarındın érdi hūkm kıldı ki
elidın hāşıl kılǵaylar ve muhaşşıl koyup özge elni haşr (18) üçün²⁹¹ sürüp ba‘zını
Horāsānga özi bilen eltip ba‘zını H‘ārezmğa oǵlanları bilen yiberdi bu vāqı‘a (19)
sene *semān* ‘aşar ve sittemiede²⁹² vuķū‘ taptı va’llāhu a’lem.

H‘ārezm vāqı‘atı zikride

Çün Çingiz Hān Semerqand istihlāşındın fāriğ boldı (20) Coçi Hān bilen Çagatay
Hānnı qalın kişi bilen H‘ārezmğa yiberdi ve alar Buḥār{ā} yolu bilen teveccüh
kıldılar ol maḥallda selāṭin- (21) -din H‘ārezmde kişi qalmadı dēr érdi bēglerdin
Humār Tekin ve Qanqlılardın²⁹³ Er(?) Buqa ve pehlevānlardın ‘Alī-yi Dergimī(?)²⁹⁴
cem‘i bilen **26**^[113b] (1) H‘ārezmde ērdiler ammā emāşıl ü efāzıldın lā-yu‘add lā-
yuhşā [... ...] ērdiler ve sāyir ḥalāyıkññ ta‘dādını Tēñri Te‘ālā (2) bilgey ve çün ol
sevād-ı a‘zamda ve mecmū‘ benī ādemde hēç serdārı yok érdi kim nüzül havādis
umūr u fehmler meşālihi cumhūrda (3) kifāyet üçün aña rücū‘ kılǵaylar ol cihet bilen
kim Humār Tekin sultānnıñ anasıǵa uruğ bolur érdi anı ittifaq (4) bilen saltanatqa
mevsüm kılıp pādīşāh Nevruzı yasadılar ve andın gāfil qaldılar kim cihānd{a} anı
fitne ve āşūbdur (5) ve hāşş u ‘ām u ḥalāyık zamāne eligidin nē türlük leked-küb-i
fenādurlar çün şāhzādeler H‘ārezmğa yakın yēttiler nā-gāh bir (6) nēçe atlık dervāze
ēşikige yētip tavarlarını sürdiler el ehli ḥamākat yüzidin saǵındılar²⁹⁵ kim bu bir nēçe
ma‘dūdı bolǵusıdır. (7) Bilmediler kim ol belā kēyinide belālardur. Dervāzedin atlık
ve yadağ ol ma‘dūd sarı yüzlenip alar şayd kēbi gāh turup (8) gāh her köp barur
ērdiler çün Bāğ-ı Hurremğa yēttiler. Tatar çeriki kemīn çıǵıp aç bōriler dēk ki
çopānsız sürük (9) koy arasında tüşkey. Alar üstige at yūǵürtüp dervāzeǵa yētkünçe

²⁸⁶ Qanqlılarnı: P *Qutluǵılerni*, T *Qutluķılerni* olarak yazılmıştır.

²⁸⁷ ve: P’de yok.

²⁸⁸ Tağay Hān, Salıǵ Hān: T’de yok.

²⁸⁹ bēgler: P *bēg*

²⁹⁰ Qanqlılardın: P *Qutluǵılernin*; T *Qutluķılernin* biçiminde yazılmıştır.

²⁹¹ Burada T: 335b bitmiştir ve T: 335b bitince P: 113a-18’de nüshaların eşleşmesi kesilmiştir. Nüshaların yeniden kesişmesi P: 114a-7 = T: 336a-1’dedir.

²⁹² 618’de.

²⁹³ Qanqlılardın: P, T *Qutluķılernin* biçiminde yazılmıştır.

²⁹⁴ Dergimī(?), CT’de *Mergini* olarak yer alır (Thackston s. 253b)

²⁹⁵ saǵındılar: P’de *saǵındınlar* olarak yazılmıştır.

miñ çağlık kişi alardın öldürdiler ve yanıp (10) ƙal'a tēgreside tūşūp yana kūn kim Rūmī ħusrevi ya'nī ƙuyaş ƙeçeniñ Zengibār çerikini münhezim ƙıldı. Coçi Hān bilen (11) Çagatay Hān şehir tēgreside teferrūc üçün tavf ƙılıp elçi yiberip şehrin a'yān-ı ahālī vū ekābirini el bolur üçün tergīb (12) ƙıldılar ve çün ol bābda H'ārezm elidin yaħşı cevāb tapmadılar ve dāyire dēk merkezğa muħīt bolup ecel kēbi tēgreside (13) nüzūl ƙıldılar ve uruş meşālihi üçün mancınık ve 'arrāde yasap çün H'ārezmde taş bolmas tūt yıgaçlarını ...²⁹⁶ (14) kēstürdiler ve uruş iştiğāl ƙıldılar ammā çün Coçi Hān bilen Çagatay Hān arasında endek niƙārī boldı [...]da (15) ihmāl boladur erdi anıñ üçün ki eger biri cehd ƙılsa yana biri ta'allūl ƙılur erdi. Ol cihetdin muħāşara imtidādı bēş (16) ayğa yētti Çingiz Hān eşitip Ögedey Hānnı yiberdi ki alar arasında muşālaħa bolğay ol kēlip alarnı yaraşturup işini (17) be-cidd tutup uruşda ihtimām mer'ī tuttılar ve mancınık 'arrādedin ekser şehir ħarāb bolup sipāhī vū ra'ıyyetka ħavf ġālib (18) bolup deryāğa köfrük bağladılar ki emvāl u 'ıyāllarını sudın ötkergeyley. Moğollar vāƙıf bolup üç miñ (19) kişi özlerini ol köfrükke yētkürüp ahālī-yi şehir alarnı ortağa alıp öldürdiler ki bir kişi alardın ƙutulmadı. Pes (20) şāhzādelər sultān uruş salıp ƙaşren vū ƙaşren şehri feth ƙılıp tamām ħalāyıkıñı öldürdiler ve barçanı yazığa (21) sürüp ħātūnlar bilen kūdeklerni berde ƙılıp esir ƙıldılar ve nehīb ü tārāc bilen büyüu maħallātın yēr bilen 27^[114a] (1) hem-vār ƙıldılar ve muħterifeni çerikke ƙısmet ƙılıp şark bilādığa yiberdiler ki ħālā hem alar evlādıdın Hıttay mülkide bardur H'ārezm maqtūllarını ança istimā' ƙılıp-men ki şerħ ƙılsa bolmas ol sebebdin ta'dādını (2) meştūr ƙılmadı.

***Allāhümme 'āfinā min külli belā'i'd-dünyā ve 'azābi'l-āhire*²⁹⁷ Naħşeb ve Tirmid fethi zikride**

Çün Semerkand müstaħlaş boldı (3) ol yaz Semerkand tēgreside ötkerip temmüzda Naħşebğa barıp çün pāyız maħallı boldı Tirmidğa elçiler yiberip alarnı (4) el bolur üçün tergīb ƙıldı ve alar ƙal'anıñ birlikige ki yarımı deryā arasında ve yarımı taşƙarı erdi ġurre bolup (5) el bolmadılar. Çingiz Hān Tirmidğa barıp uruş salıp on bir künde Tirmidni alıp er ve ħātūnnı ƙatıl ƙıldılar aytur- (6) -lar bir ħātūn dēdi: meni öldürmeñ,

²⁹⁶

...: P

²⁹⁷

Allāhümme 'āfinā min külli belā'i'd-dünyā ve 'azābi'l-āhire: "Allah'ım dünyanın her türlü belalarından ve ahiretin azabından bizi koru."

sizge bir mürvārīd-i hoş-āb bērey. Çün muṭālebet kıldılar dēdi: yutup-men. Fī'l-hāl (7) karnını yarıp ol mürvārīdni karnıdın alıp tamām ḥātūnlarnıñ karnını yardılar ve andın Qabādiyān sarı (8) barıp ol nevāḥīni tamām musahḥar kılıp öldürmek ve köydürmek buzmaḳıdın hēç daḳıka nā-mer'ī koymadı ve Kiş ve Nahşebga (9) yortavul yiberip tamām ol bilād u ḥudūdni ba'zı luṭf bilen ve ekşerni 'unf ṭarīḳi bilen müstaḥlaş kıldı ol türlük ki (10) ol nevāḥīde muḥāliflerdin āsār qalmadı ve kış oşal ḥudūdda²⁹⁸ kışladı çün yaz boldı Ceyḥūndın 'ubūr kıılır (11) üçün 'āzim boldı ve bu ḥāl sene *seb'a ve 'aşar ve sittemiede*²⁹⁹ êrkendür.

Çingiz Ḥānnıñ Ceyḥūndın ötüp Belḥ fethi müyesser (12) bolḡanı zıkrıde

Belḥ kesret-i ḡallāt u envā' irtifā'dın mürtefi'dür özge bilāddın dērler zerdüş anda bātıl da'vāsını (13) zāhir kıılıp Güştāsp aña tābi' bolup āteş-perestlıḳқа revāc bērip ol yērde āteş-gedei tertīb bērip³⁰⁰ ḥalāyıḳnı anıñ (14) ṭavāfiḡa teklīf³⁰¹ kıılıp anı Mekke dēk bilür êrdiler.

şî'r

yörüdi çü Belḥ üstige ol bahār

ki āteş-perestler burun (15) rūzgār

oşal yèrni tutar êdiler 'azīz

ki ehl-i 'Arab Mekkeni ey 'azīz

Pes Çingiz Ḥān Ceyḥūndın 'ubūr kıılıp Belḥқа (16) müteveccih boldı êrse³⁰² Belḥ muḳaddemleri utru kēlip itā'at u bendelik izḥārı kıılıp envā' sāverī vü pīş-keş 'arż kıldılar (17) ve çün Belḥқа yētti buyurdı kim el yazıḡa çıḡsunlar ki sanap on kişidin êkini ḥaşr êltür-biz, ḥalāyıḳ yazıḡa (18) çıḡıp çün Sultān Celāle'd-dīn³⁰³ her ṭarafda

²⁹⁸ *ḥudūdda*: P *ḥudūd(d)a*

²⁹⁹ 617'de.

³⁰⁰ *bērip*: T *kılıp*

³⁰¹ *anıñ ṭavāfiḡa teklīf*: T *aña da 'vet*

³⁰² *boldı êrse*: T *bolup*

³⁰³ *Celāle'd-dīn*: P *Celā(l)e'd-dīn*

hurûc kılıp mübârezet meydânıda at yûgürtedür êrdi. Ol sebebdin alar- (19) -nıñ el bolmağı hēç elig tutmadı buyurdı kim ahālî-yi Belhni şağîr ü kebîr qalîl ü keşîrdin hâtûn ve êr ve qarî ve kûdek- (20) -nî yazığa sürüp çerikke kısmet kılıp barçanı kılıç bilen ötkerdiler ve şehri köydürüp sūr u kuşurnı (21) buzdurdu *Qavluhū Te'ālā ve in min karyetin illā nahnu muhlikūhā qable yavmi'l-kiyāmeti av mu'azzibūhā 'azāben şedīden kāne {zālike}*³⁰⁴ *ft'l-kitābi masṭūran*³⁰⁵ 28^[114b] (1) menkūldur kim çün Çingiz Hān memālikni feth kılıp Tūrān sarı 'azîmet kıldı yana Belhka yetip cem'i kim ol beliyyedin (2) kutulup êrdiler buyurdı ki barçanı öldürdiler ve āyet-i *se nu 'azzibuhum*³⁰⁶ *merrateyni*³⁰⁷ alar şānıda taqḍīmğa yetti (3) ve her yerde 'imāretin āsarı kalıp êrdi barçanı buzdılar ve çün Belhni qatl-i 'ām kıldı özi Talıkağa barıp (4) Toli Hānnı kalın çerik bilen Horāsān üstige yiberdi ve çün Talıkağa yetti elçiler kal'a elige yiberip el (5) bolur üçün tergîb kıldı kabûl kılmay kıtāl u cidālğa iştiğāl kıldılar tā ol zamān ki Toli Hān Horāsānnı (6) müselleme kılıp yandı kal'anı feth kılıp müteneffis alardın tirik qalmadı.

³⁰⁴ *zālike*: P, T'de yoktur.

³⁰⁵ *Kur'ân-ı Kerim*, 17. İsrâ Sûresi, 58. ayet: "Ne kadar memleket varsa hepsini kıyamet gününden önce ya helâk edeceğiz ya da şiddetli bir azapla cezalandıracağız. İşte bu, Kitap'ta (Levh-i Mahfuz'da) yazılmış bulunuyor.

P 114a'da sayfanın sol kenarına şu nazım yazılmıştır:

Nazım
 çünîn güft merd-i sūḥan āferîn
 zi aḥbār-i şāhān-ı İrān zemîn
 ki hurmuz be-hengām-i nez' revān
 be-ḥired cünîn güft key nev-cevān
 cehānī be-zāt-ı tū vābeste-end
 be-fermān-ı ḥükm-i tū pā-beste-end
 be-ğaflet me-kun ḥ'āb-u bīdār bāş
 zi aḥvāl-i gītī ḥaber-dār bāş
 çü ber 'uhde-yi tust 'Acem tamām
 meşev ḡafil ez kār hüve's-selām

Nazımın tercümesi: "söz yaratan bir adam şöyle dedi: İran toprağı padişahlarının durumundan ki Hurmuz can verirken şuur ile şöyle dedi ki: 'ey delikanlı, bir dünya senin zatına bağlıdır, senin fermanının hükmüne bağlıdır. Gafletle uyuma ve uyanık ol, dünya hâlinde haberdar ol. Bütün Acem senin sorumluluğundur. İşten dolayı gafil olma ve's-selam.' "

³⁰⁶ *se nu 'azzibuhum*: P, T *se nu 'azzibuhum*

³⁰⁷ *Kur'ân-ı Kerim*, 9. Tevbe Sûresi, 101. ayet: "Onları iki kez azaplandıracağız."

Toli Hānnıñ Hōrāsān barıp memālikni feth (7) kılğanı zikride icmāl yosunı bilen³⁰⁸

Ahbār rāvīleridin menkūldur kim çün Sultān Muḥammed H̱vārezmşāh Hōrāsān- (8) - dın ötti Cebe³⁰⁹ ve Sübedey Bahādur ta'cīl bilen anıñ kēyinidin barıp ba'zı yerge zarar tēgürüp ba'zı tābi' bolğan üçün (9) sālīm qaldılar ve çün alar 'Irāk sarı bardılar özge Moğoldın hēç türlük haber bolmadı ve bir nēçe kün ēl arasında (10) ferāğat yüz körsetip kılā' vü³¹⁰ bilād ēli qal'alarğa zaḥīre kivürüp qal'alar istiḥkāmıda³¹¹ sa'y kıldılar ve çün (11) Toli Hān ki siyāsette āb-dār kılıç ērdi ki anıñ yēli her kimge yētse ḥāk-sār bolur ērdi Hōrāsān üstige yörüdi. (12) Oñ ve solda serdārlar ta'yīn kılıp özi Merv yolu bilen yörüp³¹² çün ol beldeğa yētti³¹³ qahr u qasr bilen (13) āsīb buyurdı kim qatl-i 'ām kıldılar. Şāḥib-i *Tārīḥ-i Cihān-güşāy* bilen cenāb-ı Mevlānā Şerefe'd-dīn-i Yezdī, Seyyid (14) 'İzze'd-dīn Sebbābedin(?)³¹⁴ rivāyet kılırlar kim Mervde on üç yüz miñ ve keşri ēl maqtūl boldılar ki ol vāḳı'anıñ (15) şerḥi tārīḥlerde³¹⁵ meştūrdur ve andın ötüp Bāverd ve Nesā ve Mehene ve Tūs ve Nīşābūr ve Cācerm ve Cüveyn ve Beyhaḳ (16) ve H̱vāf ve Sībicāb ve³¹⁶ Bāḥrez ve Seraḥs ve Cām ve³¹⁷ Herāt ve Sīstān ve³¹⁸ Ferāhnı qatl u tārāc esīr kılıp 'ālemi ki 'imāretidin (17) mevc uradur ērdi ḥarāb bolup ekşer ihyā vü emvāt boldılar ya'nī tiriklerniñ köpi öldiler cenāb-ı (18) Mevlānā Şeref-i Yezdī, Seyyid 'İzze'd-dīn Sebbābedin(?) rivāyet kılır kim Nīşābūrda ki ol maḥallda pāy-i taḥt ērdi on (19) tōrt yüz miñ altmış beş miñ ve keşri ēl maqtūl boldılar ve Herāt şehrde on ēki yüz miñ dağı (20) tokşan miñ kişini³¹⁹ öldürdiler özge vilāyetlerde ḥod āsārı³²⁰ qalmadı ve oñ ve sol sarı bargan (21) yortavullar oşbu şīveni şī'ār kılıp ekşer bilād u qaşaba qatl-i 'ām boldı. **el-ḳışşa** Toli Hān üç ayda şehrler³²¹ **29**^[115a] (1) ve qaşabalarını ki her biri andın ḥalāyık mevcidin baḥrī ērdi müsellemin kılıp eṭrāf u eknāfı keff-i dest dēk kılıp serdār- (2) -

³⁰⁸ *icmāl yosunı bilen*: T'de yok.

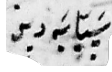
³⁰⁹ *Cebe*: P, T *Cete*

³¹⁰ *vü*: P'de yok.

³¹¹ *istiḥkāmıda*: T *istiḥkāmda*

³¹² *yörüp*: P <yö>yörüp

³¹³ *yētti*: T'de yok.

³¹⁴ *Sebbābedin(?)*: P , T

³¹⁵ *tārīḥlerde*: P *tārīḥilerde*

³¹⁶ *ve*: P'de yok.

³¹⁷ *ve*: P'de yok.

³¹⁸ *ve*: P'de yok.

³¹⁹ *kışını*: T *kışi*

³²⁰ *āsārı*: P *āsār*

³²¹ *şehrler*: T *şehrlerni*

larnı ki ser-efrāzlık kıladurlar ğrdiler hav di   ligide p -m l kıldı. Bar adın son Her t  hrini katl-i   m kıldı (3) ki ayturlar tam m  hrde v  bul k tda on b   kişi tirik  al andur andın Çingiz H n m l zemeti a bardı ve henüz (4) T li an m sta la  bolmağandur   n Toli H n y tti T li an dağı feth bolup Tali  n k bi boldı ve H   rezm ve M ver   n-nehr (5) ve Cend endek furs tda feth bolup a a müsellem boldı  dem ‘*aleyhi’s-sel m*’³²² zam nıdın biri *il -yevmin  haz   a a* bu minv l bilen (6) h   p di  h a müyesser bolmaydur ve h   kit bda hem me   r³²³ ve h   t r  de me   r  rmes.

Cebe³²⁴ ve Sübedey zikride ki³²⁵ (7) Sult n Mu ammed H   rezm  h sonıda barıp ğrdiler

  n Çingiz H n Semer andnı mu   ara kıldı haber taptı kim Sult n Mu ammed H   rezm- (8) -  h Tirmizdin³²⁶  t p ekşer a‘y n u    emni kıl ‘ v  bi  ‘da per   n kılıp  zi bilen a a kişi  almadı ‘aceb h  yif (9)   per   n zam r barıptur Çingiz H n ded : andın³²⁷ burun ki a a cem‘iyyeti bolmaydur işini fay al b rmek k erek. Pes serd r- (10) -lardın Cebe³²⁸ bilen S bedeyni otuz mi  kişi bilen sonı a yiberdi ve alar burun Bel  a y tip Bel   li alarğa (11) p  -ke   ³²⁹ s ver  b rip alar ta‘arruz kılmay öttiler ve ta‘ il bilen Hırçın vil yet a kirip ba‘ ı vil yetni katl (12) kılıp ba‘ ı kim alarğa s ver  b rip i  ‘at i   r ³³⁰ kıldılar m z  im bolmadılar   n Z ve a y ttiler alar- (13) -d n azuk tilep ol cem ‘at Z ven i    ikin ba lap s zlerige iltif t kılmadılar ve   n alar müsta‘ il (14)  rdiler teva   f kılmay  t p Z ven i  ah l si   n k rdiler ki alar ı  t   u bayrakı ötti  abl u d   l (15)  alıp ağızlarını fu   a  v rdiler   n Moğollar alar ı  isti    n ³³¹ m    de kılıp s     lerini istim ‘ (16) kıldılar yanıp  al‘a uru  a i    l kılıp      i k n a    m a y  n ki felek c mı  afak  anıd n m l- - (17) -m l boldı  al‘anı alıp  r ve h   n³³²  a  r u keb rni öldürdiler ol katl-i   m ki H r   nda v  i‘ boldı ol  rdi (18) bu h  let-i istim ‘ıdın ki

³²² ‘*aleyhi’s-sel m*: T ‘*aleyhim*

³²³ *hem me   r*: T’de yok.

³²⁴ **Cebe**: P, T **Cete**

³²⁵ **ki**: T’de yok.

³²⁶ *Tirmizdin*: P *Tirmiddin*

³²⁷ *andın*: T’de yok.

³²⁸ *Cebe*: P, T *Cete*

³²⁹ *  *: P’de yok.

³³⁰ *i    r *: T’de yok.

³³¹ *isti    n *: T *isti     n *

³³² *h   n*: T *h    n*

hergiz müşāhede kılmaydur êrdiler belki eşitmeydür êrdiler ve zelzele vü velvele
 Hōrāsānda (19) tüşti ve rebī'ü'l-āhīr sene *seb'a ve 'aşar ve sittemiede*³³³ Cebe³³⁴ vü
 Sübedey Zāvedin Nīşābūrğa barıp qal'a élige él bolur (20) üçün kişi yiberdiler ve
 şehirde H'vārezmşāh cānibidin³³⁵ Mucīrū'l-mülk-i³³⁶ Hānī vü Ferīdū'd-dīn ü Žiyā'ü'l-
 mülk Zūzanī êrdi- (21) -ler. Alar sāverī {vü} pīş-keş yiberip evsaṭū'n-nāsdın üç kişi
 alar mülāzemetiğa yiberip itā'at qabūli üçün yahşı **30**^[115b] (1) sözler 'arz kıldılar ve
 Cebe³³⁷ ve Sübedey alarğa naşīhatlar kıldılar ki muḥālefetdin ictināb kılıñ her kaçan
 alardın (2) élçi yā yol ötküçi kelse istikbāl kılıñ ve bu qal'a ve istihkāmığa gırre
 bolmañ tā cān ehl {ü} 'ıyālınız³³⁸ sālīm qalgay ve Uyğur (3) haṭṭı bilen al-tamğa
 alarğa bērdiler ve Cebe³³⁹ Cüveyn bilen yörüp Sübedey Tūs sarı bardı her kim él
 boldı fī- (4) -'l-cümle necāt kördi ve her kimdin muḥālefet kördiler³⁴⁰ ve her kim
 muḥālefet kıldı müste'şal kıldılar ve Tūs nevāhīside (5) ifrāt bilen qatl vāqī' boldı ve
 çün Sübedey Rātkānga yētti anıñ havāsı aña muvāfıq tüşüp élige zarar tēğürmedi (6)
 ve çün Hābūşān yētip alardın 'adem-i iltifāt kördi köp qatl kılıp İsfarayın barıp anda
 hem qatl-i 'ām kıldı ve Cebe³⁴¹ (7) Cüveyn yolıdın Māzenderānga barıp köp
 ḥalāyıknı öldürdi ḥuṣūşān Āmulda ve qal'alar ki sultān ḥaremleri anda êrdi (8)
 barçanı feth kıldı ve Sübedey Dāmğānga barıp bir cemā'atnı öldürüp andın Simnān
 barıp köp ḥalāyıknı qatl (9) kıldı ve çün Reyğa yētti qādī vü ahālī vü eyimme utru
 kēlip él boldılar ve çün eşitti kim sultān Hemedān sarı barıp- (10) -tur Cebe³⁴²
 soñınça bardı ve Sübedey Qazvīnga müteveccih boldı ve çün Cebe³⁴³ Hemedānga
 yētti 'Alāū'd-devle-yi Hemedānī él bolup (11) merkūb u melbūs pīş-keş {ü}
 sāverīdin köp nēmerse yiberip daruğa alıp qaldı ve sultān Hemedāndın³⁴⁴ münhezim
 (12) boldı ve Cebe³⁴⁵ eşitti kim Sincāsda bir cemā'at sultān çerikidin cem'
 bolupturlar ve serdārları pīş-keşdür (13) alarğa müteveccih bolup alarnı ortadın
 köterip andın Erdebīl barıp feth kılıp qatldın hēç daḳīqa nā-mer'ī (14) qoymadı ve kış
 Muḳānga barıp kışladı Cemāle'd-dīn İne cem'ī bilen fitne başlap Hemedānda qoyğan

³³³ 617'de.

³³⁴ Cebe: P, T Cete

³³⁵ cānibidin: T cevānibidin

³³⁶ Mucīrū'l-mülk: T Mucīre'd-dīn

³³⁷ Cebe: P, T Cete

³³⁸ 'ıyālınız: T 'ıyālınızın

³³⁹ Cebe: P, T Cete

³⁴⁰ ve her kimdin muḥālefet kördiler: T'de yok.

³⁴¹ Cebe: P, T Cete

³⁴² Cebe: P, T Cete

³⁴³ Cebe: P, T Cete

³⁴⁴ Hemedāndın: P Hemedā(n)dın

³⁴⁵ Cebe: P, T Cete

daruğa- (15) -nı öldürüp 'Alāü'd-devle ki el bolup erdi Girit Kal'asında maḥbūs kıldılar ve çün yaz boldı Cebe³⁴⁶ intikām (16) üçün Hemedānga³⁴⁷ barıp Cemāle'd-dīn el boldı ammā fāyide kılmay³⁴⁸ cem'i bilen anı öldürdi³⁴⁹ ve andın Tebrīz barıp (17) alar el bolup Merāğa ve Naḥcivānda katl-i 'ām kıldı Atabek Hāmūş Cebēğa³⁵⁰ kēlip el bolup aḡa al-tamğa (18) bērdi ve Bilkān bardı ve Sübedey andın soḡ ki sultānıñ vefātını eşitti ve anası bilen ḥaremelerini Çingiz (19) Hān üçün yiberdi ol daḡı Bilkān barıp қоşulup Şīrvān yolu bilen barıp Derbendğa yētti ve kişi (20) nişān bērmeydür erdi ki çerik ol yol bilen³⁵¹ ol fırsatlarda andın ötken bolḡay ḥīlet bilen andın (21) ötüp Deşt-i Kıpçaq kirip Çingiz Hān mülāzemetiḡa bardılar bu ḥikāyet-i takrīrdin³⁵² alarnıñ nuşreti vü ḡahrı ma'lūm bolur **31**^[116a] (1) belki ḡudret *ve huve'l-ḡāhiru*³⁵³ *favḡa* *'ibādihi*³⁵⁴ mundın muḡaḡḡaḡ u muḡarrer bolur ki çerikdin bir fevci kēlip munça mülūk u selāṭınnı (2) maḡhūr kılıp tōrt ṭarafđın muḡāliflerni menkūb kılgaylar ki ḡēç āferīdeḡa muḡālefet ü muḡāvemet mecālī bolmaḡay (3) mundaḡ ḡālāt bir devletniñ intihāsı ve bir devletniñ ibtidāsıdın özge bola almas.

Çingiz Hānıñ Sultān Celāle (4) 'd-dīn soḡınça barḡanı zikride

Şādıḡu'l-ḡavl rāvīlerdin menḡūldur kim çün Çingiz Hān Bēḡiçekni cem'i bēḡ- (5) -ler bilen Sultān Celāle'd-dīn def'i üçün yiberdi ve sultān alarnı basıp köp kişi Moḡoldın maḡtūl (6) kıldı. Bu ḡaber Çingiz Hānga yētip Ṭalıḡan fethidin soḡ çün³⁵⁵ sultān sarı müteveccih boldı ve çün yolu Gurzuvān bilen (7) erdi ve alar muḡālefet kıldılar bir ay anda bolup feth kılıp ol şerbetdin ki özgelerge içürüp erdi (8) alarğa daḡı içürdi ya'nī barḡanı öldürdi ve andın ötüp vilāyetlerni müselleḡ kılıp Bāmiyānga yētti ve alar (9) ḡal'anı bērkitip muḡālefet ü muḡārebetḡa meşḡūl boldılar ḡazādın bir nāvek oḡı ḡal'adın Çaḡatay Hānıñ bir (10) oḡlıḡa tēḡip fi'l-ḡāl fevt boldı ve çün Çingiz Hān ol oḡulnı köp sēver erdi ḡal'a istiḡlāsıda isti'cāl (11) kılıp çün feth boldı ḡūkm kıldı ki cānlıḡ nē ādem ve tavardın³⁵⁶ barḡanı öldürdiler ve kişi

³⁴⁶ *Cebe: P, T Cete*

³⁴⁷ *Hemedānga: T ol sarı*

³⁴⁸ *kılmay: T kılmadı*

³⁴⁹ *öldürdi: T öldürdiler*

³⁵⁰ *Cebēğa: P, T Ceteḡa*

³⁵¹ *yol bilen: T yolda*

³⁵² *takrīrdin: P takrī(r)din*

³⁵³ *ḡāhiru: P, T ḡādiru*

³⁵⁴ *Kur'ân-ı Kerim, 6. En'ām Sûresi, 61. ayet: " Ve O, kullarının üstünde kuvvet ve güç sahibidir."*

³⁵⁵ *çün: P'de yok.*

³⁵⁶ *tavardın: T tovardın*

andın esîr bolmadı (12) ve dèdi ki mundın soñ kişi anda sâkin bolmasun ve ‘imâret kılmasunlar ve ol mevzi’ atını Mâhî Balıg (13) koydı ya’nî Yaman Kend. Bu hâl evâyil-i sene *semân* ve ‘aşar ve sittemiede³⁵⁷ vukû’ tapıp-turur.

Sultân Celâle’-d-dîn (14) uruşı Çingiz Hân bilen

Çün Bâmiyân fethi boldı Ġaznî sarı sultân def’i üçün müteveccih bolup kèçe ve (15) kündüz yol yörüp êki köçni bir kıldı. Ol türlük ki yolda kişi aş pişüre almadı çün Ġaznî- (16) -ğa yètti ma’lûm kıldı kim Sultân Celâle’-d-dîn on besh kündür ki Sind sarı barıptur yalavaçnı anda (17) daruğa koyup özi ılğap Sind Suyı yaqasında sultânğa yètti ve üç tarafıdın muhîf boldılar ki nêçe (18) halka yasal bolup êrdi. Ol türlük ki çerik yay ve Sind deryâsı kiriş boldı. Pes Çingiz Hân hüküm (19) kıldı ki cehd kılıp ki sultânı tirik tutkay-siz ve oşal menzilde Çağatay ve Ögedey Hârezmdin kèlip koşuldılar³⁵⁸ (20) ve çün sultân kördi ki etrâfını³⁵⁹ tuttılar ol endek kavm bilen ki anıñ bilen êrdi muhârebetka yüzlenip (21) onđın solğa ğolda pey-der-pey³⁶⁰ hamleler keltürüp Moğol şafflarını kèyindin³⁶¹ olturguzdılar ammâ çün çerik nihâyet- **32**^[116b] (1) -siz êrdi cevelânğa mecâl ü meydânğa ‘arşa qalmadı ve sultân ğazablıq arslan dèk uruşadur êrdi.

beyt

(2) kayu sarı kim at yügürtti revân

alardın besî tökti yêr üzre qan

Ammâ çün hân hüküm kılıp êrdi ki³⁶² (3) sultânı tirik tutsunlar Moğollar³⁶³ sultân mülâzımlarını andağ kavdurdılar(?) kim³⁶⁴ özge anıñ bilen nökerlerin (4) tuta başladılar sultân ol hâlnı müşâhede kılıp tınç atka minip muhâlifler sarı hamle

³⁵⁷ 618'de.

³⁵⁸ *koşuldılar*: T *koşulup*

³⁵⁹ *etrâfını*: T *etrâfını*

³⁶⁰ *ğolda pey-der-pey*: T'de yok.

³⁶¹ *kèyindin*: T *kèyin*

³⁶² *hân hüküm kılıp êrdi ki*: T'de yok.

³⁶³ *Moğollar*: P *Moğol*

³⁶⁴ *kim*: T *ki*

kılıp³⁶⁵ cılav évürüp (5) özini berķ kēbi suġa urup yēl dēk deryā yüzige revān boldı. Moġollar çün kördiler ki sultān özini suġa (6) saldı ķaşd ķıldılar ki kēyinçe alar hem suġa kirgeyler Çingiz Hān māni‘ bolup ķoymadı ve ġāyet ta‘accübdin (7) ēligin tişlep oġlanlarıġa dēdi atadın oġul mundaķ kērek dēp dēdi³⁶⁶.

beyt

dēmes-men (8) ki ērūr bu şāhib-i serīr

ērūr zinde pīlī be-ġāyet dilīr

Ve mülāzımları ol-kim özini suġa saldı ġarķ (9) bolup her kim ķaldı ķılıç suyı bilen kanı tofraķķa tōküldi ve sultān ötüp Çingiz Hān utrusıda kēlip (10) ġaberini tēgiptürdi ve ġarem u ferzendlerini³⁶⁷ hān ķaşıda ġāzır ķılıp ēr ataġlıķ sūt ēmedurġanķa öldürdi- (11) -ler ve çün sultān tamām altun kümüş ki anıġ bilen ērdi buyurup ērdi ki suġa salıp ērdiler. Hān (12) ġavvāşlarġa buyurdi kim³⁶⁸ tā ol miķdār ki mümkün bardur³⁶⁹ ķıķardılar³⁷⁰ ve bu ġālī ki ‘acāyib eyyāmdın ērdi receb (13) sene *semān* ‘aşar ve sittemiede³⁷¹ vāķi‘ boldı.

Çingiz Hānnıġ mūrāca‘at ķılıp oġlanlarını her ġarafķa yiberġeni (14) zikride

Ve Çingiz Hān Sind Suyı yaķası bilen yanıp Ögedey Hānnı Ġaznīġa yiberdi. Bā-vücūd ol-kim alar ēl ērdi- (15) -ler tamām ġalāyıķnı şēhrdin yazıġa sürüp ba‘zı muġterifeni ayırıp özġelerni ķatlı ķılıp şēhrni buzdılar ve Ögedey (16) Germsīr yolu bilen Herātķa barıp buyurdi ki³⁷² ölüķlerni kōmdiler ve bir nēçe ma‘dūdı ki şēhr bilen bulūkātda (17) ķalıp ērdiler istimālet bērip uy ve eşek bērip zirā‘at ü ‘imāretķa tergīb ķıldı ve Çaġatay Hānnı (18) Mekkānġa yiberdi çün sultāndın ġaber tapmadı oşal ġudūdta sākin bolup Sar Aġmed itā‘at ķılıp azuķ (19) ve ‘ulūfedin ol miķdār ki mümkün ērdi çerikke bērdi ammā havānıġ ‘ufūnetidin ekşer ġaste boldılar ve

³⁶⁵ *hamle ķılıp*: T’de yok.

³⁶⁶ *dēp dēdi*: T’de yok.

³⁶⁷ *ferzendlerini*: P *ferz(end)lerini*

³⁶⁸ *kim*: T’de yok.

³⁶⁹ *bardur*: T *bar ērdi*

³⁷⁰ *ķıķardılar*: T *ķıġardılar*

³⁷¹ 618’de.

³⁷² *ki*: T’de yok.

Hindûlardın (20) esîr köp tüşüp êrdi buyurdı ki barçanı öldürdiler ve her vilâyet ki yakın êrdi barça el boldılar Nây değen- (21) -ge elçi yiberip burun el bolup soñ yağı boldı çerik yiberdi ki anı tutup öldürdiler ve 'Irāk sarı Çağataynı çapğun **33**^{117a} (1) yiberdi çün çerikini³⁷³ sıhhat taptı ve Sultān Celāle'd-dīndin ol nevāhīde eseri zāhir bolmadı mūrāca'atқа 'azīmet kılıp Tūrān (2) sarı müteveccih boldı.

Çingiz Hānnıñ Tūrān sarı mūrāca'at kılğanı zikride

Çün yaz maḥallıda ki seyyāreler ḥusrevi (3) kış çerikini münhezim kılıp 'azīmet 'inānını şeref evige in'itāf³⁷⁴ bērdi ve gül sultānı reyāhīn çeriki bilen teveccüh yüzini ulus (4) besātīniğa³⁷⁵ ki menşe'-yi ašlīdur imzāğa yētkürdi Çingiz Hān ol yol bilen ki kēlip êrdi mūrāca'at kıldı.

beyt

(5) çü taptı besī kām Īrān sarı

ēvürdi 'inānını Tūrān sarı

Ve çün oğruknı Bağlānda koyup êrdi (6) koşulup ol temmūznı ol nevāhī koruklarında tevaḥḥuf kılıp ötkerdi ve Īrān şehirleriğa daruğalar ta'yīn (7) kılıp yiberdi ve çün küz faşlı boldı andın nihūft kılıp ötkerdi ve Tūrānğa³⁷⁶ Ceyhūndın ötüp Semerḳandğa yüzlenip ol dil-güşāy mevzi' - (8) -ni muḥayyem iḳāmet kıldı.

beyt-i lem'a

Semerḳand şehrnı çü hoş kördi şāh

vaṭan ēyledi kışda ol taht-gāh

³⁷³ çerikini: P çeriki

³⁷⁴ in'itāf: T inḳitā'

³⁷⁵ besātīniğa: P, T besātīniğa

³⁷⁶ ötkerdi ve Tūrānğa: P'de yok.

Ve andın (9) vatan sarı yüzlenip Coçi Hānga elçi yiberdi kim Deşt-i Kıpçağdın mülākāt için kélgey ve ol kış Çağatay (10) ve Ögedey Buḥārāğa barıp ol faşlını şayd kılmağ ve kuş salmağ bilen ötkerdiler. Şāḥib-i *Tārīḥ-i Cihān-güşāy* (11) bilen cenāb-ı Mevlānā Şeref-i Yezdī keltürüptürler ki her haftada Çingiz Hān için ellig ḥar-vār kuş³⁷⁷ şere{f}iğa yiberür érdi- (12) -ler ve çün kış āḥir bolup³⁷⁸ yaz kurumıdın sebze lāle ‘izār semen-berler zülfi dek kögerdi. Çingiz Hān Semerḳanddın (13) teprenip³⁷⁹. Terken Hātūn³⁸⁰ ki H’ārezmşāh anası érdi ve ḥaremleriğa dēdi ki ilgeri yörüp bēyik ün bilen sultān (14) için teveccüh kılğaylar ve Seyḥūn yaḳasıda Çağatay ve Ögedey Hānga ḳoşulup sudın ‘ubūr kıldılar ve çün Baḳlān (15) yazığa yētiler deştin Coçi Hān kēlip av için çerik saldı çün nēçe kündin soḡ ki av{lan}ḳanda(?) çerik³⁸¹ birbirige yētti (16) Çingiz Hān şayd neşāṭı için ortağa kirip köp şayd kılıp andın soḡ oğlanları bilen erkān-ı devleti ve sāyir (17) çerik şayd kılıp ba‘zını tutup tamğa kılıp ḳoydılar ve Coçi Hān atasığa kōrünüş kılıp ḳardaşları³⁸² bilen kōrüşti (18) ve köp pīş-keş Çingiz Hānga tarttı ki ol cümledin yüz miḡ at érdi ki andın otuz miḡ ṭoruk yek reng érdi ol (19) yaz anda bolup barça evlād bilen bēgler cem‘ bolup uluḡ ḳurıltay kıldı ve Uyḡur bēgleridin cem‘ini öldürüp (20) Coçi Hānga icāzet bērdi ki Deşt-i Kıpçaḳğa bargay ve Çingiz Hān andın müteveccih bolup sene *iḥdā ve ‘iṣrīn ve sittemiede*³⁸³ (21) Lu yılda ordusıda nüzül kıldı.

şī‘r-i lem‘a

cihān-dār-ı Īrān u Tūrān zemīn

aḡa bērdi ‘ālem-i cihān āferīn

34^[117b] (1) yētip tüşti ordusığa ol dilīr

anıḡ köḡli birlen yörüp çarḡ bir

³⁷⁷ kuş: P *ku(ş)*

³⁷⁸ bolup: T *boldı*

³⁷⁹ teprenip: P *teprep*

³⁸⁰ Hātūn: T *H’ātūn*

³⁸¹ çerik: P *cerge*

³⁸² ḳardaşları: P *ḳardaş*

³⁸³ 621'de.

hātūnlar ve oğlanlar ve bēgleri

(2) turup hīzmetide hīrāmān-ı barı

bu türlük nēçe vaqt hūblar bilen

çü ‘ayş birlen ötkerdi Çingiz Hān

(3) bu ‘ālemni āhir vedā‘ èyledi

ecel yètti çāre kıla almadı

Cebe³⁸⁴ Noyan bilen Sübedeyniñ³⁸⁵ (4) dāstānı zikride³⁸⁶

Çün Cebe³⁸⁷ ve Sübedey Bilkān ve Berda‘nı qatl-i ‘ām kılıp Şīrvānga barıp
Şimāhīdin ğacarçı alıp Derbenddin ötti- (5) -ler Alan eli bilen Kıpçaq yollarını tosup
ötkeli qoymadılar. Pes Cebe³⁸⁸ ve Sübedey Kıpçaq elige köp nēmerseler ‘Irāk (6) ve
Hōrāsān tansuqlarının savġat yiberip dēdiler: biz ve siz uruġ ve³⁸⁹ kayaş bolur-biz ve
Alan eli sizge bizge³⁹⁰ yaġıdurlar (7) nē üçün alar bilen yār bolup bizge yaman
saġınur-siz. Kıpçaq bu söz bilen teskīn tapıp Alan elidin yüz évürdi- (8) -ler. Pes
Moġol, Alan elini öldürüp andın soñ Kıpçaq uruşıġa³⁹¹ teveccüh kıldılar ve aların
hem köp kişini öldürüp (9) talan u tārācdın³⁹² daķıķa nā-mer‘ī qoymadı ve ol³⁹³
kalġanları kaçıp Urus³⁹⁴ sarı bardılar ve ol kış alar anda (10) bolup çün yaz boldı
uluġ yurt sarı yüzlenip Kıpçaq Urusdın meded alıp alar def‘i üçün teveccüh kıldılar
(11) ve çün Moġol aların haber taptı nēçe köç ta‘cıl bilen köçüp Urus ve Kıpçaq
hayāl kıldılar ki meger ol qavm aların qorķup (12) baradurlar kēyindin ılġap Moġol
yanıp uruşġa ‘azm kıldılar bir hafta alar arasında nizā‘ vü cidāl érđi ‘āķıbet (13)

³⁸⁴ Cebe: P, T Cete

³⁸⁵ P+

³⁸⁶ zikride: P'de yok.

³⁸⁷ Cebe: P, T Cete

³⁸⁸ Cebe: P, T Cete

³⁸⁹ ve: P'de yok.

³⁹⁰ bizge: T'de yok.

³⁹¹ Kıpçaq uruşıġa: T Kıpçaqġa

³⁹² tārācdın: T tārācda

³⁹³ ol: P o(l)

³⁹⁴ Urus: T uruş

Moğol gālib bolup ança Kıpçaq ve Urusdın öldürdiler³⁹⁵ ki bir hurūs közi dēk kızıl boldı ve andın Çingiz Hān mülāzemetiğa (14) bardılar ve olca³⁹⁶ alıp ērdiler ki³⁹⁷ pīş-keş kıldılar barıp kēlgenleri üç yıl boldı.

şî r

üç yıl boldı ki barıp (15) kēldiler

ol yörüşdın ol çerik çün yandılar

boldı ol türlük ki Çingiz dēp ēdi

gūyiyā mundaq kalem barıp ēdi

(16) Çingiz Hānnıñ Tañut³⁹⁸ kavminiñ hilāfet haberin tapqanı zikride³⁹⁹

Çün kış faşlı boldı Çingiz Hānga haber yētti⁴⁰⁰ kim Şidurķu ki Qāşinde (17) hākim-durur⁴⁰¹ yağı boluptur⁴⁰² Çingiz Hān çerik tartıp üstige bardı ve ol dağı bēş yüz miñ kişi bilen utru kēlip uruşup (18) Çingiz Hān gālib bolup⁴⁰³ ança kişi ol uruşda⁴⁰⁴ öldiler⁴⁰⁵ ki ayturlar kim üç ölük baş tēpen turup ērdiler ve Şidurķu (19) kaçıp Eriqaya⁴⁰⁶ Qal'asında mütēhaşşın boldı ve Qāşin vilāyetini talap buzup köp şehr ve qaşaba qatl-i 'ām boldı.

³⁹⁵ öldürdiler: P öldiler

³⁹⁶ olca: T olça, P+<olca>

³⁹⁷ ki: P'de yok.

³⁹⁸ Tañut: P, T Tañut

³⁹⁹ zikride: P'de yok.

⁴⁰⁰ yētti: T boldı

⁴⁰¹ durur: T ērdi

⁴⁰² boluptur: P bolup

⁴⁰³ bolup: P'de yok.

⁴⁰⁴ ol uruşda: T'de yok.

⁴⁰⁵ öldiler: T öldürdiler

⁴⁰⁶ Eriqaya: Her iki nüshada da ye'nin noktası yanlış olarak harfin altına değil harfin üstüne konulmuştur.

Çingiz Hân- (20) -nın Cürce sarı barganı zikride⁴⁰⁷

Çün yaz boldı Tañutdın⁴⁰⁸ Cürce ve⁴⁰⁹ Nankiyas⁴¹⁰ sarı yüzlenip anıñ hākimi inkıyād kılıp (21) köp nēmerse pīş-keş kıldı. Bu esnāda Şidurķu ki⁴¹¹ Eriķayada kirip ērdi ēlçi yiberdi ki eger hān maña amān bērip bu ma'nāda **35**^[118a] (1) 'ahd u şart kılsa bir aydın soñ mülāzemetķa kēlūr-men. Pes Çingiz Hān ant içip şart kıldı ki aña yamanlık kılmağay (2) çün ēlçi bardı Çingiz Hān bī-hūzūr boldı.

Çingiz Hānnıñ vaşiiyet kılğanı ferzendleri bilen bēgleriğa

Çün Çingiz Hān- (3) -nıñ⁴¹² za'fı kuvvet tuttı oğlanları bilen bēglerni tilep dēdi ki maraz istilāsı haddın tecāvüz kıldı raḥīl va'de- (4) -si yaqın yetiptūr ēmdi sizdin istifsār kılur-men ki mendin soñ kimni pādīşāhlıķķa naşb kılur-siz. Coçi ḥod Deşt-i Kıpçaķ- (5) -da vefāt boluptur. Çağatay Hān ve Ögedey Hān ve Toli Hān⁴¹³ ve bēgler yükünüp dēdiler ki sēn pādīşāh-sēn ve biz (6) kıl, nē türlük fermān kılsañ muṭī'-yi fermān⁴¹⁴-biz.

beyt

ki sēn şāh-sēn barçamız bende-biz

sēniñ ḥükmiñ ilen ser-efgende-biz

(7) Pes Çingiz Hān vaşiiyet kıldı kim men Ögedeyni hānlıķķa muķarrer kıldım ve taḥtımın aña bērdim, siz dağı bu yosun bilen (8) 'amel kılıñız⁴¹⁵ ve ḥaṭṭ bitiñ ki Ögedey fermānıdın Çağatay qurıltayığa⁴¹⁶ ḥāzır bolğay-siz, bu bābda ḥaṭṭ bitip Ögedeyğa tapşurdı- (9) -lar ve Karaçar Noyannı Çağatay Hānğa tapşurdı ve sıfāriş kıldı ki nēcük kim mühimmātda mēniñ bilen sülük kılur ērdiñ (10) Çağatay bilen hem oşal türlük ma'āş kılğay-sēn, bu sözlerdin soñ dēdi kim mēniñ ölgenimni

⁴⁰⁷ **zikride**: P'de yok.

⁴⁰⁸ *Tañutdın*: P, T *Tañutdın*

⁴⁰⁹ *ve*: T'de yok.

⁴¹⁰ *Nankiyas*, iki nüshada da *Bignas(?)* biçiminde yazılmıştır.

⁴¹¹ *ki*: T *kim*

⁴¹² *Çingiz Hānnıñ*: T *Çingizniñ*

⁴¹³ *Hān*: P'de yok.

⁴¹⁴ *fermān*: T'de yok.

⁴¹⁵ *kılıñız*: T *kılıñızlar*

⁴¹⁶ *qurıltayığa*: T *quraltayığa*

yaşurun (11) ve çün Şidurķu ķal‘adın ķıķsa hem ol zamān⁴¹⁷ öldürün tā memleket
sizge ķarār tapķay.

meşnevī

dēdi oşbu (12) sözni ve kōz yumdı bat
meger anda hergiz yok ērdi ĥayāt

besī şāh u bēglerni kıldı fenā
(13) ki bolğay aña şāhlıķda beķā

zi ebnā-yı ādem kişi kıymadı
ōzi āķirū‘l-emr hem ķalmadı

(14) Çingiz Hān vaşiyyeti bilen vefātını yaşurdılar ve bu ĥāl ramazān sene *arba‘a ve
‘işrīn ve sittemiede*⁴¹⁸ toņuz yılda vuķū‘ (15) tapğandır. Ayturlar ki Çingiz Hānnıñ
tevellüdi toņuz yılda ērkendür ve pādişāhlıķının cülūsı hem toņuz yıl (16) ērmiş ve
vefātı hem toņuz yılda boluptur eyyām-ı salţanatı yēgirmi bēş yıl müddet-i ‘ōmri
yētmiş üç yıl ērmiş çün bu (17) vāķı‘a dest bērdi Şidurķu ‘ahd u şarţķa işenip çığdı
tamām ēli bilen hem ol zamān⁴¹⁹ anı ķatlı kıldılar.

şī‘r

(18) zehī pādişāhī ki çün ölgey ol
bu türlük memālikni hem olğay ol

kişi kim ölüp munça ķan ilgey
(19) tiriklikde kōrgil nē şān ilgey

⁴¹⁷ hem ol zamān: T’de yok.

⁴¹⁸ 624’tē.

⁴¹⁹ hem ol zamān: T’de yoktur.

Pes Çingiz Hännı dıraht tüpide ki özi avda dëgendür ki meni ölgendın (20) soñ munda medfün kılıñ, defn kıldılar ve ol tēgreni qoruq kılıp dērler ol mevzi‘ cengel boluptur (21) ve evlād ve havātın ve bēgler ve sāyır haşem ol tūrlük ki alar resmidür ta‘ziyet tuttılar ve aş bēgrendin soñ şehzādeler 36^[118b] (1) ve bēgler bey ol-kim salṭanat emride söz dēgeyler ve her kişi öz yurtige yandılar ve çün Çingiz Hān dünyādın rıhlet kıldı⁴²⁰ (2) oğlanları her qaysı ol memleketde ki aña⁴²¹ mensüb ērdi⁴²² mubāşir-i umūr-ı salṭanat boldılar ol tūrlük ki zıkr bolğusıdır.

(3) pādīşāhlar kim Çingiz Hānnıñ uluğ yurtıda hān bolupturlar

Ve Çingiz Hānnıñ uluğ yurtıda ki ‘ibāret-i (4) Kelüren ve Karakurumdındur ve Ordu Balıqka meşhūrdur on bēş kişi pādīşāhlıq kılıpturlar.

evvel Ögetey (5) Qa’an salṭanatı zıkrıde

Çün Çingiz Hān ‘ālemdin bardı ta‘ziyetdin soñ şahzādeler noyınlar bēgler⁴²³ her kişi (6) öz yurtige bardılar ve ēki yıldın soñ yaz faşlıda

beyt

şabā ki sebze bilen tūzdi dār-ı dünyānı

numūne boldı (7) cihān merğ-zār-ı ‘uqbādın

mecmū‘ qurıltay üçün yurtlardın Çingiz Hān ordusığa müteveccih boldılar. Deşt-i (8) Kıpçaqdın Coçi Hān oğlanları Batu, Şeybān, Çımtay, Tanqut, Berke, Berkecer ve maşrıqdın Çingiz Hān (9) qardaşları Otçıgin Noyan, Bēlgütay Noyan, Êlçidey⁴²⁴

⁴²⁰ *rıhlet kıldı*: T *bardı*

⁴²¹ *aña*: T’de yok.

⁴²² *ērdi*: T *ērdiler*

⁴²³ *bēgler*: T’de yok.

⁴²⁴ *Êlçidey*: P, T *Êlçay*

Noyan, Mekut(?)⁴²⁵, Dürkey(?)⁴²⁶ ve Bêş Balıgdın Çağatay Hân (10) ve Karaçar⁴²⁷ Noyan ve her taraftın noyıniler bilen begler hâzır boldılar ve Toli Hân bilen kiçik kardaşları (11) bile orduda êrdiler çün ictimâ' yüz körgüzdi ceşn kılıp 'ayş u 'işretka meşğul boldılar ve bu esnâda mülk (12) bâbıda ve Çingiz Hân vaşıyyetide sözler döp haţtlar ki Çingiz⁴²⁸ Hân oğlanlarığa bėrip êrdi mazmūnını tamām çerikke (13) 'arz kıldılar tā saltanatnı Ögedeyğa muğarrer kılğaylar. Pes Ögedeyğa⁴²⁹ dēdiler ki⁴³⁰ Çingiz Hân vaşıyyeti bilen tahtka (14) olturmek kerek. Ögedey Hân⁴³¹ 'öwr dēdi ki mendin uluğrak bardurlar 'ammeklerimdin yā Çağatay pādīshāh bolsun⁴³² (15) men tābi'dür-men, kırk kün her künde bezmī kılıp 'işretka iştiğāl⁴³³ kılıp Ögetey her künde bir türlük 'öwr dēr êrdi tā kırk (16) kün ötti mecmū' şāhzādelar ve noyınlar ve havātīn⁴³⁴ ve begler ilgeri yörüp dēdiler ki bu maşlahatnı Çingiz Hân (17) özi kardaşlar bilen oğlanları arasında saña tefvīz kılıptur anıñ vaşıyyetiğa nēçük tağayyūr-i yol bėrse bolur (18) andın soñ barı bōrklerin başdın alıp bēllerin yēşip⁴³⁵ Çağatay Hân oñ kolın tutup Otçıgin Noyan sol (19) kolını⁴³⁶ tutup mūneccimler ihtiyārı bilen tahtka olturguzdılar.

meşnevī

çü taht üzre ikbāl ilen olturup

(20) Çağatay ü Otçı{gi}n eligin tutup

anı hân-ı ferhunde bey dēdiler

cevāhirni başı üze saçtılar

425 Mekut(?): P

مکوت , T مکوت

426 Dürkey(?): P

درکای , T درکای

427 P+Hân

428 Çingiz: T'de yok.

429 muğarrer kılğaylar. Pes Ögedeyğa: T'de yok.

430 T+muğarrer bolğay

431 Hân: P'de yok.

432 bolsun: P bolsunlar

433 kılıp 'işretka iştiğāl: T 'işret

434 noyınlar ve havātīn: T noyın

435 yēşip: T yaşıp

436 kolını: T kolun

Ve Toli Hân (21) ayak tutup şāhzādelar ve noyınlar ve⁴³⁷ bēgler tokuz nevbet yükünüp mübārek-bād dēdiler ve ibtidā-yı cülūsı sene *sitte* 37^[119a] (1) ve *‘işrīn ve sittemiede*⁴³⁸ ērdi ki serīr-i salṭanatka mütemekkin boldı ve anı Ka’an okudılar Ögedey⁴³⁹ Hân kār-dān u kāmīl pādīshāh (2) ērkendūr ve Mūsūlmānlık dīnini özge dīnlerge tercīh kıılır ērdi. Ol tūrlük ki ayturlar ki bir kün birev anıy mülāzemetiğe (3) kēlip dēdi ki Çingiz Hānnı tūşde kördüm ki maṇa dēdi ki oğlumğa dēgil ki Mūsūlmānlarnı katl kılsun ki alar rūzgār- (4) -nıy yamanlarıdırlar. Ka’an te’emmül kıılıp sordı ki Çingiz Hân özi saṇa bu sözni dēdi yā mütercim dēdi. Özi (5) ayttı. Ka’an sordı ki sēn Moğol tilini bilūr-sēn. Dēdi yok. Ögetey dēdi: bu söz yalğan-ı maḥzḍur anıy üçün kim (6) bilūr-men ki Çingiz⁴⁴⁰ Hân Moğol⁴⁴¹ tilindin özge til bilmes ērdi. Pes işāret kıldı ki ol kişini öldürdiler ve endek (7) ḥaleli ki Çingiz Hân vefātıdın soṇ eṭrāf-ı memleketka yol tapıp ērdi mecmū’nı tedārük kıldı ve Çarmağunnı üç tūmen (8) çerik bilen Īrānga yiberdi Sulṭān Celāle’-d-dīn Ḥvārezmshāh def’i üçün ve bēglerdin ki Çarmağun bilen baradur (9) ērdiler Yanmasğa(?) dēdi ki sulṭānnıy işi senıy koluṇda kifāyet bolur ve oşandaḵ boldı çı ol maḥallda Sulṭān (10) Celāle’-d-dīn Hindūstāndın Kirmān ve Şīrāz yolu bilen Āzerbāyincānga barıp Tebrīzni Atabek Özbekdin alıp özge (11) bilādını musaḥḥar kıılıp ‘azīm küçlük bolup ērdi çün Çarmağun İsfahānga yētti Yanmasnı(?) bir cemā’at bilen ilgeri yiberip (12) Sulṭān Celāle’-d-dīn alardın münhezim bolup Diyārbekr ḥudūdıḡa barıp Kürdistānda nā-peydā boldı.

meşnevī

ki sulṭān- (13) -dın ḥod nişān ḵalmadı

anıy ḥālının dāstān ḵalmadı

bar ērdi aṇa ēki ḵardaş yana

ki mülk ü çerikke ēdi baş yana

⁴³⁷ *noyınlar ve: T noyın*

⁴³⁸ 626’da.

⁴³⁹ *Ögedey: P Ögetey*

⁴⁴⁰ *Çingiz: T’de yok.*

⁴⁴¹ *Moğol: P Moğolça*

(14) biri Rükne'd-dîn ü birisi Ğıyās

ki şāh êrdiler ber zükür u inās

biri öldi Kirmāndā zārī bilen

birini Fīrūzkūhda qatl èyleban

(15) tükendi barı nesl H^vārezmşāh

[... ..]ān ü Tūrān sipāh

Ayturlar ki Sultān Celāle'd-dīnni Kürdler pādişāhāne (16) tonlar ʔama'ı üçün ki
ègnide êrdi öldürdiler ve⁴⁴² ba'zı dèrler⁴⁴³ dervīşlıkğa kirip özge kişi andın haber
bilmedi *va'llāhu a'lem*.

(17) **meşnevī**

bilür-sèn ki maqşūd-ı bu dāsītān

èmestür cidāl u cedel ey melāz

bil ol yıl ki şāhı çü H^vārezmşāh

(18) ki êrdi cihānga ser-ā-ser penāh

özi cāh ara mişl-i gerdün èdi

çeriki çü seyyāre-yi efzūn èdi

⁴⁴² ve: P'de yok.

⁴⁴³ dèrler: T *dèptürler ki libās*

(19) yiberdi çü fermān be-her kişveri

yığıldı aña bī-kerān leşkeri

ser-encām alardın kişi kalmadı

(20) nè uluğ nè êrkek tişi kalmadı

anıñ neslidin kalmadılar biri

barı genc u gevher barıp ber-serī

(21) çü hāl oşbudur bil ki ma‘lūm olur

ki āhir bu hālķ barça ma‘dūm olur

kalur pāk Yezdān feryād-res

38^[119b] (1) ki kalmas-turur cāvidān hēç kes

şehī kim bu sırrdın tapar āgāhī

kuvanmas hergiz be-taht u şehī

(2) kılur ‘adlını kıble u pīşe

kılur yahşılıķnı be-hālķ-ı Hudā

sözi yumşaq u rezm arasında çüst

(3) êrür niyyet ü ‘azm u dīni dürüst

bu evşāflıķ şeh köreyim dēseñ

‘adālet tarīķin bileyim dēseñ

(4) érür şāh-ı ferhunde-yi pāk dīn

Sikender-i beḳā şāh-ı dünyā vü dīn

ḳuyaş çehrelik māh mesned érür

(5) ...⁴⁴⁴ peyām-ber Muḥammed érür

İlāhī ki bu şāh-ı dervīş dost

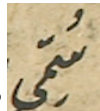
ki mekrūh érür ḳulm aḳa ‘adl u dost

(6) penāhında tutḳıl selāmet mūdām

iki dünyā içre anı ve’s-selām

Ögedey⁴⁴⁵ Hānnıñ Hıṭāyḡa çerik (7) tartıp feth ḳılḡanı zikride

Rāvīlerdin mervīdür kim çün Ögetey Hān Çarmaḡunı ĩrān vilāyetḡa yiberdi (8) özi Çaḡatay Hān Toli Hān bilen Hıṭāyḡa müteveccih boldı ve Nan-çing⁴⁴⁶ şehrini müstaḥlaş ḳılıp Hıṭāy pādişāhı Altun⁴⁴⁷ Hān (9) ḳaçıp andaḳ nā-peydā boldı ki hēç kim anıñ ḡaberini tapmadı. Ba’zı müverriḡler dērler⁴⁴⁸ ki ot yandurup öziñi oḡul uşaḡı⁴⁴⁹ (10) ḡātūnı bilen köydürdi. Pes Ögetey Ḳa’an, Ḳutuḡu⁴⁵⁰ bilen, ‘Azīz Yalavaçnı ol vilāyet zabtı üçün ḳoyup özi (11) mūrāca‘at ḳıldı ve Toli Hān ol yolda vefāt ḳılıp andın sēkiz oḡul ḳaldı. Bu türlük Meşḳūr(?), Ḳubilay, Arıḳ Böke⁴⁵¹, (12) Hülegü, Möñge, Böçek, Şükr(?), Ḳuriltay(?) *Tārīḡ-i Hānīde* kēltürüptür kim Uyḡur élidin mervīdür kim Ögetey Ḳa’an- (13) -ḡa it aḡrıḡı peydā boldı Uyḡur baḡşıları

444

...: P

445 **Ögedey:** P **Ögetey**

446 *Nan-çing:* P, T *Tenbay(?)*

447 *Altun:* P, T *Astān(?)*

448 *dērler:* T *dēptürler*

449 *uşaḡı:* T *uşaḡnı*

450 *Ḳutuḡu:* P, T *Duḡutuḡu(?)*

451 *Böke:* P, T *Böñge*

dédiler kim bu maraz yahşı bolmas tā ol zamān ki tuğğanlarındın (14) birev başığa évrülgey ve Қа'an ağızığa tükürgey ammā ol tuğğan ölüp bu maraz andın def bolur yok érse imkān (15) tirilmek yoktur. Barça bu sözdin hayretқа қалıp Toli Hān bu sözni eşitip fı'l-hāl kélip başıdın évrülüp Қа'an (16) ağızığa tükürüp hem ol zamān Toli Hān⁴⁵² ölüp Қа'an ol marazdın şıhhat taptı ammā 'acāyib bu sözni⁴⁵³ 'aqlıdın ıraқ körünür (17) ve muhāl-ı 'aqlıdūr, *el-ilm-ü 'inda'llāh* ve çün⁴⁵⁴ Ögetey Қа'an ordusığa yandı Karaқumda қаср binā kıldı ki anı Moğol tili bilen (18) Hān Balıg dédiler, ba'zı Qarşı atadılar ve Coçi Hān oğlanlarındın Batu başlıg ve öz oğlu Güyük Hān ve Toli Hān (19) oğlu Möngeni ve Çağatay Hān oğlanlarındın Bölgen, Büri, Bayduynı⁴⁵⁵ kalın çerik bilen yiberdi kim Urus (20) ve Çerkes ve Mikes, Bulğar, Başkırdnı⁴⁵⁶ musahhar kılğaylar ve alar yėti yılda andın soñ ki köp muhārebāt kıldılar⁴⁵⁷ ol (21) memālikni feth kıldılar ve Emīr Argunnı ki Oyiratdın érdi çün bahşılıqnı öğretti bitikçiler arasında kivürüp kerküz mühimmātı- 39^[120a] (1) -nıñ taħkīki üçün yiberip Hōrāsān hükümetini aña tefvīz kıldı andın soñ ki ol⁴⁵⁸ çün dört yıl salṭanat bilen ötkerdi (2) bars yıl sene *tis'a ve selāsīn ve sittemiede*⁴⁵⁹ çağır ifrātıdın ki müdām meşğüllik kılur érdi, vefāt kıldı, andın yahşı aḥbār (3) ve āsar tāriḥleride mezkūrdur.

ékinçi Güyük Hān salṭanatı zikride⁴⁶⁰

Çün Güyük Hān çerikke barıp henüz kélmezdür (4) érdi anası Töregine Hātūn taḥt-gāhda hükümet emriğa meşğul boldı ve çün Güyük orduğa keldi şāhzādeler bēg- (5) -ler qurultay üçün cem' boldılar ve Batudın Coçi Hān Deşt-i Qıpçaqdın qardaşlarını yiberip özi ayağ ağırığı (6) bahānesi bilen kélmedi ki Güyük Hān pādīshāhlıǵığa rāzī érmes érdi. Anıñ üçün Ögetey Қа'an vaşıyyet kılıp (7) érdi ki nebīresi Şıramunı bin Küçüyni velī- 'ahd kılğaylar ammā çün ol kiçik érdi Güyük Hān anası bilen şāh- (8) -zādeler ittifaq kılıp sene *selāse ve arba'ın ve sittemiede*⁴⁶¹ Güyükni taḥtқа

⁴⁵² *Hān*: P'de yok.

⁴⁵³ *sözni*: T söz

⁴⁵⁴ *ve çün*: T'de yok.

⁴⁵⁵ *Bayduynı*: P Bayduy

⁴⁵⁶ *Başkırdnı*: P Başkırdnı

⁴⁵⁷ *kıldılar*: P kıld(ı)lar

⁴⁵⁸ *ol*: P o(l)

⁴⁵⁹ 639'da.

⁴⁶⁰ *salṭanatı zikride*: P salṭanatıda

⁴⁶¹ 643'te.

olturguzdılar ve ol atası dēk saḥāvet- (9) -lık kerīm pādišāh ērkendür. Ol kıışnı⁴⁶² uluğ yurtta ötkerip yaz qalın çerik bilen Īrān sarığa⁴⁶³ yüzlenip (10) memālikdin meşel Hıṭāy, Deşt-i Qıpçaqdın şāhzādelər köp çerik bilen aṇa qoşuldılar⁴⁶⁴ çün Semerqand ḥudūdıḡa yētti (11) ecel aṇa amān bērmedi kim qademni ilgeri kēyindin qoya alḡay. **Qavluḥū Te‘ālā**⁴⁶⁵ **fe iṣā**⁴⁶⁶ **cā’e eceluḥum lā yeste’ḥirūne sā’aten ve lā yestaḡdimūn**⁴⁶⁷ (12) ve Batu bin Coçi ve özge şāhzādelər öz memleketleriḡa yandı müddet-i salṭanatı bir yıl ērkendür.

üçünçi Mengü Qa’an (13) salṭanatı zikride⁴⁶⁸

Çün Güyük Ḥān vefāt boldı mülk işi mütezil bolup şāhzādelər her qaysı bir türlüḡ hayāl kılıp (14) fitne peydā boldı ve çün ol maḥallda Çingiz Ḥān evlādıdın Batu bin Coçi Ḥāndın uluḡraq yoḡ ērdi Möñge qardaşları (15) bilen Deşt-i Qıpçaqqa Batu mülāzemetiḡa⁴⁶⁹ barıp ol Mengüni ḥān köterip yükünüp ayaḡ tuttı ve Berke atlıq qardaşını qoşup (16) yiberdi ve çün şāhzādelər müttefiḡ ērme ērdiler ki Mengü ḥān bolḡay her qaysı bir ‘özri dēp quriltayḡa (17) ḥāzır bolmaḡan üçün anıḡ cülūsı tōrt yıl kēyindin⁴⁷⁰ tüşti Berke bin Coçi Ḥān bu ḥālnı Batuḡa dēp yiberdi. Batu dēdi (18) eger ol cemā’at kēlseler kēlmeseler anı sēn ḥān köterip taḡtḡa olturguz⁴⁷¹. Pes sene *semān ve arba’in ve sittemiede*⁴⁷² (19) Qaraqurumda⁴⁷³ yaz faşlıda Mengüni taḡtḡa olturguzup Qa’an oḡudılar ve ol şāhzādelər ki anıḡ pādišāḡlıḡıḡa (20) rāzī ērme ērdi çün bu Mengü⁴⁷⁴ bin Çaqatay ve Şiramun bin Küçüy bin Ögetey Qa’an ve Batu oḡlı bin Güyük Ḥān (21) çün Mengü Qa’an taḡtḡa olturdı alar bāṭınlarıda ‘özr endīşe kılıp mekr bilen quriltayḡa müteveccih boldılar. Birev Mengü Qa’an- **40**^[120b] (1) -nı ol ḥāldın ḡaber-dār kılıp buyurdı ki Şiramunḡı ḥāzır kılıp sordılar ve çün ‘özrī ki hayāl kılıp ērdi zāhir boldı. (2) Mengü Qa’an özini baḡıslap bēḡlerni ki şāhzādelərni bu

⁴⁶² kıışnı: P kıış

⁴⁶³ sarıḡa: P sarı

⁴⁶⁴ qoşuldılar: T qoşulup

⁴⁶⁵ **Qavluḥū Te‘ālā**: P’de yoḡuktur.

⁴⁶⁶ **fe iṣā**: P, T iṣā

⁴⁶⁷ Kur’ān-ı Kerim, 7. A’rāf Sûresi, 34. ayet: "Ecelleri geldiḡi zaman ne bir an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler."

⁴⁶⁸ **salṭanatı zikride**: P **salṭanatıda**

⁴⁶⁹ mülāzemetiḡa: T mülāzemetiḡa

⁴⁷⁰ kēyindin: T kēyin

⁴⁷¹ olturguz: P olturguzdı

⁴⁷² 648’de.

⁴⁷³ Qaraqurumda: T Qaraqumda

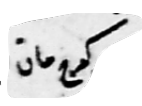
⁴⁷⁴ Mengü: P Möñge

yolğa tutup êrdi mesel Kadağ ki Güyük Hänniñ uluğ (3) bēgi êrdi özgeler bilen yasakça yêtkürdi ve çün mülk aña qarâraptı Hülegü Hänni Īrân zabtı üçün muqarrer kılıp bu- (4) -yurdu kim her on kişidin êki kişi anıñ bilen bargaylar yüz yēgirmi miñ kişi cem‘ boldılar⁴⁷⁵ ve Yasa(?)⁴⁷⁶ Oğul bin Toli (5) ve Şibān Hān oğlu Balagay ve Böte Oğul⁴⁷⁷ ve Çeçeken Bēgi tarafıdın Tağay Tēmür Oyirat çeriki bilen ve özge noyınlar (6) ve bēgler ...⁴⁷⁸ Hülegü bilen Īrân sarı müteveccih boldılar ve Hülegü Īrân mülkini istihlāş kılıp Āzerbāyincānnı (7) maqarr-ı salṭanat kıldı. Ol türlük ki aḥvālınıñ tafşılı öz maḥallıda meşṭūr bolğusıdur ve Mengü Qa’an eyyām-ı salṭanatıda İdikut (8) Uyğur ḥākimi Müsülmānlar qaşdı kıldı ki Bēş Balığda ādīne namāzı vaqtıda katl-i ‘ām kılğay. İslām kuvveti gālīb kēlip birev (9) alardın Müsülmān bolup Mengü Qa’anı ol ḥāldın ḥaber-dār kılıp Mengü Qa’an kişi yiberip anı tutup Bēş Balığda ādīne (10) künī namāz vaqtıda rüsvālīk bilen öldürdi. İslām anıñ zamānında revnağ⁴⁷⁹ taptı ve Artıq Böke atlık qardaşını uluğ (11) yurtta⁴⁸⁰ öz ornıda qoyup Kubilay ittifākı bilen altı yüz miñ çerik özi bilen Binkes vilāyetiga ki Maçin ‘ibāret-i (12) andındur êltip musaḥḥar kıldı ve hem ol vilāyetde havānıñ ‘ufūnetidin ḥaste bolup sene *ḥamsa ve ḥamsīn ve sittemiede*⁴⁸¹ vefāt (13) boldı salṭanatı yēti yıl êrkendür ve⁴⁸² andın birev oğul qaldı Şirek(?)⁴⁸³ atlık ‘Alāe’-d-dīn ‘Atṭār Melik bin Bahāe’-d-dīn Muḥammed şāhib-i *Dīvān-i* (14) *Cüveynī* ki Emīr Argun bilen uluğ yurtқа mansıb telāşı üçün barıp êrdi çün Mengü Qa’an anı yaḥşı körüp ‘ināyet (15) anıñ bāreside mer’ī tutğandur *Tārīḥ-i Cihān-güşāynı* anıñ atığa bitiptür ammā ol miqdār luğat u tecnīs anda ḥarc kılıptur ki (16) muğlağ bolup yat kişi⁴⁸⁴ ḥikāyātını fehmi kıla almas.

⁴⁷⁵ *boldılar*: T *bolup*

⁴⁷⁶ *Yasa(?)*: P , T

⁴⁷⁷ *Oğul*: T *Oğlı*

⁴⁷⁸ ...: P , T

⁴⁷⁹ P+*tamām*

⁴⁸⁰ *yurtta*: T *yurtda*

⁴⁸¹ 655'te.

⁴⁸² *ve*: P'de yok.

⁴⁸³ *Şirek(?)*: P , T

⁴⁸⁴ T+*nē*

törtünçi Kubilay Ka'an bin Toli Hân zikride⁴⁸⁵

Çün Mengü Ka'an Çungdu şehride (17) vefât boldı Bikneş yörüşide Kubilaynı sene *semân ve hamsîn ve sittemiede*⁴⁸⁶ Ka'an köterip tahtқа olturdı⁴⁸⁷ ve Artık (18) Böke ki Mengü Ka'an anı⁴⁸⁸ öz ornıda Karağurumda⁴⁸⁹ koyup êrdi uluğ yurtta tahtda olturdı ve nêçe nevbet Kubilay Ka'an (19) bilen uruşup 'âkıbet münkâd boldı ve Kayduk ki Ögedey Hânın nebîresi êrdi muhâlif bolup Kubilay Ka'an (20) bilen müddetî muhârebât kılıp âhirü'l-emr Kaydu Arulatlar bilen ki Ögedey Ka'annın uluğ bégleri êrdiler ve ba'zı (21) Moğol aqvâmıdın hem Kaydu bilen koşulup Çağatay Hân ulusu sarı barıp ol ahvâlıda ikâmet kıldı ve Kubilay 41^[121a] (1) Ka'an nêçe nevbet kalın çerik anıñ üstige yiberip zafer barça Kayduğa boldı ve Kubilay Ka'an sekiz yüz otuz min çerik (2) Hıtağa yiberdi yana Biknas mülkini musahhar kılıp Çungdu şehrinin nevâhîside uluğ şehir bünyâd saldı. Ayturlar kim ol şehrin (3) dīvārının 'arzı bir oq atımı êrdi ve bir kaşrı anda bünyâd kılıp sütunlarını yeşim taşıdın koydılar ve ol kaşrını Kaşrı (4) at koydı ve tégreside dört kal'a tertib bérđi. Biriside çerik eli bolur êrdiler, ekinçide bégler Moğol tuttılar ve üçünçide (5) Ka'annın hâşşa nâyibleri bilen çehreleri pās-bānları sâkin boldılar, törtinçide özige vağan-gāh kıldı Moğol ol şehri (6) Hân Balıg dēdiler ve özge āsārıdın biri oldur kim⁴⁹⁰ uluğ sözitüz(?)⁴⁹¹ deryāsıdın ki Hindūstān benderidür arıg kēstürüp (7) kırk künde yoldın⁴⁹² kēltürüp ol şehir arasıdın ötkerdi ve sene *selāse ve tis'in ve sittemiede*⁴⁹³ dünyādın rihlet kıldı müddet-i (8) 'ömri seksen yıl saltanatı otuz beş⁴⁹⁴ yıl êrkendür.

bēşinçi Tēmür Ka'an bin Cim-Gim bin Kubilay Hân zikride⁴⁹⁵

Çün tahtқа olturdı anı O- (9) -lcaytu dērler.

⁴⁸⁵ *zikride*: P'de yok.

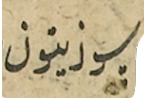
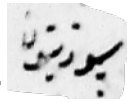
⁴⁸⁶ 658'de.

⁴⁸⁷ *olturdı*: T *olturguzdılar*

⁴⁸⁸ *anı*: T'de yok.

⁴⁸⁹ *Karağurumda*: T'de yok.

⁴⁹⁰ *kim*: T *ki*

⁴⁹¹ *sözitüz(?)*: P , T

⁴⁹² *yoldın*: T'de yok.

⁴⁹³ 693'te.

⁴⁹⁴ *bēş*: T'de yok.

⁴⁹⁵ *zikride*: P'de yok.

altınçı ...⁴⁹⁶ Hān bin Maqlay Hān zikride⁴⁹⁷

ve ol Müsülmān bolup ekser Moğol anıy zamānıda İslāmğa fāyız boldı.

yétinçi (10) Qaşlı Qa'an bin Borlar

Ol Naşārā dīnide ėrkendür.

sékizinçi Tayzī bin Tülek

Çün tahtқа olturdı anı Tülektü oқudı- (11) -lar.

toқuzunçı Nūşirevān Hān

Nūşirevān Qa'an dەرler⁴⁹⁸.

onunçı

Tēmür Qa'an

on birinçi

Serdār Qa'an

on èkinçi

Öbege Qa'an

(12) on üçünçi

Èlik Qa'an

⁴⁹⁶

...: P , T

⁴⁹⁷

zikride: P'de yok.

⁴⁹⁸

dەرler: P'de yok.

on dörtdinçi

Elçi Têmür Ka'an

on beşinçi

Tayzi Hân ki Têmür Bêg zamânında uluğ yurt dın (13) kaçıp ol hâzret mülâzemetiğâ kâlip sa'âdet-i İslâmğa müşerref boldı ve çün Têmür Bêg vefât boldı Kalmazğa barıp hân bolup (14) endek zamânda anı dağı öldürdiler ve çün andın burun⁴⁹⁹ Bayğur hürûc kılıp Hıttây mülkini Ka'anlardan alıp êrdi (15) ve Karağurum ve Kalmaz ki aşl-ı yurttur Ka'an taşarrufida kalıp êrdi çün Oyirat bégleri kavî boldı⁵⁰⁰ yurt nı hem⁵⁰¹ alıp Ka'an- (16) -lardan kişi kalmaz ve hâlâ ol yurt alar taşarrufidadur.

Deşt-i Kıpçağda saltanat kılğan hânlar zikride

Çingiz Hân (17) evlâdının⁵⁰² ki kişi⁵⁰³ Deşt-i Kıpçağda saltanat kılıpturlar otuz êki kişidür.

evvel Coçi Hân bin Çingiz Hân zikride⁵⁰⁴

ki⁵⁰⁵ ata hükmi bilen H'â- (18) -rezm ve Deşt-i Hazar⁵⁰⁶ ve Bulğar ve Alan ve Deşt-i Kıpçağda pâdişâh êrdi⁵⁰⁷ ammâ dâyim Çağatay Hân, Ögedey Hân bilen (19) nizâ'ı bar êrdi Coçi Hân altı ay Çingiz Hân dın burun vefât kılıptur.

êkinçi Batu Hân bin Coçi Hân

ki Ögedey Ka'an (20) oğlu Güyük Hân nı ve Mengü Ka'an⁵⁰⁸ bin Toli Hân ve Ülgen ve Büri ve Baydunı Çağatay Hân evlâdının yiberdi kim Batuğa (21) koşulup As ve

⁴⁹⁹ *burun*: T *soğ*

⁵⁰⁰ *boldı*: T *boldılar*

⁵⁰¹ *hem*: T'de yok.

⁵⁰² *evlâdının*: P *evlâ(dı)dın*

⁵⁰³ *kişi*: P'de yok.

⁵⁰⁴ *zikride*: P'de yok.

⁵⁰⁵ *ki*: T'de yok.

⁵⁰⁶ *Hazar*: P *Hazar*

⁵⁰⁷ *êrdi*: T *êrdiler*

Rus ve Çerkes ve Bulğar ve aqvām-ı irdāfını andın soñ ki köp muhārebe alar arasında vāķi' boldı⁵⁰⁹ 42^[121b] (1) yeti yılda feth kıldılar ve Şehr-i Mekesni ki cengeli cihetidin yel andın düşvārlik bilen öter érdi şāhzādeler her tarafdın (2) on dört künde ol miqdār yol açtılar ki dört 'arāba yandaşa barur érdi ve şehrni muhāşara kılıp musahhar kılğandın soñ (3) hüküm kıldılar ki katl-i 'ām kılınlar ve dēdiler⁵¹⁰ ki maqtūlların kulağların kēsip kēltürsünler ēki yüz yetmiş miñ (4) kişi katl bolup érdiler ve çün Urus ve⁵¹¹ Kıpçak ve Alandın fāriğ boldılar Keler ve Başkırd teşhīri üçün müteveccih boldı- (5) -lar ve ol kavm Frenk vilāyetiga yaqındur ve barça Naşārādurlar çün ol cemā'at öz 'aded u şevket u⁵¹² kesretiga mağrūr (6) érdiler. Batunıñ çerikidin haber tapıp dört yüz miñ çerik⁵¹³ bilen ki hezīmetni 'ār tutar érdiler utru (7) yörüdiler ve Batu Hān⁵¹⁴ kardaşı Şeybān Hānnı on miñ kişi bilen manglay yosunı bilen ilgeri salıp⁵¹⁵ tā alarnı çağlap (8) ahvāllarını bilip a'lām kılğay. Şeybān Hān bir haftadın soñ kēlip dēdi ki alar ēki bizniñ çerikçe bardurlar çün (9) ēki çerik birbirige yavux yettiler Batu Hān Müsülmānlarğa buyurdı ki bir yerde cem' bolup du'āğa iştiğāl kılınlar ve özi (10) bir bēyikke çığıp bir kēçe kündüz zārī vü tazarru' kılıp nuşret tiledi. Yana kün ki uruşğa meşğul boldılar arada bir uluğ (11) su bar érdi Şeybān Hānnı köp kişi bilen yiberdi ki kēçe bilen sudın ötüp yağınını arkasığa kēcip kemīnde (12) turdılar ve çün uruş bāzārı revāc taptı Batu Hān özi pey-der-pey hamleler⁵¹⁶ kılıp her nēçe sa'y kıldı çün haşm kavī (13) érdi yerleridin teprenmediler. Pes ol cemā'at ki sudın ötüp érdiler yağınını ordusığa⁵¹⁷ tōkülüp bār-gāh (14) u çādırlarınını tınāblarını kēsip ot koydılar. Bu cihetdin 'azīm gavgā orduda bolup yağı bu hāldın ser-āsīme (15) bolup hezīmet boldılar ve Batu Hān çeriki alarnı tamām öldürüp ol vilāyetlerni taht-ı taşarrufğa kivürdiler (16) ve andın soñ Batu Hānnı Ögedey Ka'an hükmi bilen tahtқа olturguzup yandılar. Ayturlar ki Sarāy dēgen şehrni (17) Batu Hān binā kılıptur sene *arba'a ve hamsin ve sittemiede*⁵¹⁸ vefāt boldı.

508 *Ka'an: T Hān*

509 *boldı: T bolup*

510 *dēdiler: T dērler*

511 *ve: P'de yok.*

512 *u: P'de yok.*

513 *çerik: T kişi*

514 *ve Batu Hān: T [ve Batu H]ān*

515 *salıp: P'de yok.*

516 *hamleler: T hamle*

517 *ordusığa: T uruşığa*

518 *654'te.*

üçünçi

Berke Hân bin Coçi Hân

törtinçi

Şayin Hân

(18) bēşinçi

Yēsun Cemüge Hân

altınçi

Tokta<n> Hân

yētinçi

Özbek Hân

sèkizinçi

Cānı Bēg Hân ki çün salţanat (19) tahtıǵa olturdı andın soǵ ki vilāyetniñ zabtı u nesakını kıldı Derbend yolıdın Tebrīzǵa müteveccih boldı ve ol (20) maǵallda Çingiz Hân evlādıdın Īrānda pādişāh qalmadı dērler ve Tebrīzde Eşref bin Tēmūr-taş bin Emīr Çopān Süldüz (21) hākim ērdi çün Tebrīzǵa Cānı Bēg Hân yētti Eşref kaçıp Naḥcivān sarı barıp yolda anı tutup öldürdiler. Ayturlar 43^[122a] (1) Cānı Bēg Hân yahşı kılıklık Müsülmān pādişāh ērkendür bā-vücūd ol-kim nihāyetsiz çerik özi bilen Tebrīzǵa ēltip ērdi (2) muṭlaq ol vilāyetka zararı hēç kişige ‘āyid bolmadı ve ādīne küni H‘āce ‘Alīşāh Mescidide hāzır bolup sikke vü huṭbeni anıñ (3) atıǵa oқudılar. Çün Āzerbāyincān memleketi tamām müstaḥlaş boldı oǵlı Bērdi Bēgni köp çerik bilen anda qoyup özi (4) deşt sarı mūrāca‘at kılıp çün yurtka yētti endek zamānda vefāt boldı.

toğuzınçı ...⁵¹⁹

Bèrdi Bèg Hān (5) bin Cānı Bèg Hān çün atasının fevtini eşitti Tebrīzdin deştka barıp
ata ornıga pādişāh boldı.

onunçı⁵²⁰

(6) Keldi Bèg Hān

on birinçi

Nevrūz Hān

on èkinçi

Çerkes Hān

on üçünçi

Hızır Hān

on törtinçi

Murād Hān

on (7) bèşinçi

Bāzārçı Hān

on altınçı

Sası Noğa Hān

⁵¹⁹

...: P

⁵²⁰

onunçı: P onnunçı

on yètinçi

Tuqluq Tèmr Hân

on sèkizinçi

Murād H^vāce Hân

on (8) toquzinçi

Qutluq H^vāce Hân

yègirminçi

Urus Hân

yègirmi birinçi

Toқтаqıyā bin Urus Hân

yègirmi èkinçi

Tèmr Melik bin (9) Urus Hân

yègirmi üçünçi

Toqtamış Hân ki Tèmr Bèg imdādı bilen Deşt-i Qıpçaqda salţanat tahtıqa olturdı.

(10) yègirmi tørtünçi

Tèmr Qutluq Hân

yègirmi bèřinçi

Şādī Bèg Hān

yègirmi altınçı

Fülād Hān bin Şādī Bèg Hān

yègirmi yètinçi

(11) Celāle'd-dīn bin Toqtamış Hān

yègirmi toközünçi

Kèbek Hān bin Celāle'd-dīn Hān

otuzunçi

Kerīm Bèrdi Hān bin Celāl- (12) -e'd-dīn

otuz birinçi

Dervīş Oğlan

otuz èkinçi

Muhammed Hān bu cemā'atnıñ eyyām-ı salṭanatı èki yüz on yıl èrkendür.

(13) Īrān vilāyetide salṭanat kılğan hānlar zikride

Bu cemā'at ki Īrānda Çingiz Hān neslidin hükümet kıldılar on altı (14) kişidürler.

evvel

Hülegü Hân bin Toli Hân ki⁵²¹ Mengü Ka'an uluğ yurtda pâdişâh boldı anı mülâhîde def'i üçün Īrân vilâyetîğa (15) yiberdi ve ança yarağ aq öy ve⁵²² ala b{ā}r-gâh cebe- hâne ve⁵²³ hizānedin bērdi kim hadd u haşrdın taş ērdi ve oğlanları bilen h'vātūn- (16) -ları ve⁵²⁴ bēgleriğa başka başka hediyyeler bērip nēçe kün toy bērip icāzet bērdi ve Hülegü Hân sene *iḥdā ve ḥamsīn ve sittemiede*⁵²⁵ (17) hānnı vedā' kılıp qalın çerik bilen Īrân sarı teveccüh kıldı. Ol cümledin miñ ēvlük neft-endāz u mancınıkı Hıṭāydın (18) özi bilen ēltti ve Tamğa atlık oğlını öz yurtıda koyup Īrân sarı yüzlenip çün Semerqandğa yētti Kān-ı gilde sene (19) *selāse ve ḥamsīn ve sittemiede*⁵²⁶ nüzül kılıp Mes'ūd Bēg Yalavaç kırk kün toy bērdi ve Hülegüniñ Yasa Oğlu atlık qardaşı (20) anda vefāt boldı. Semerqanddın Kışke barıp çün anda yētti Argun Ağa Tūsın utru kēlip Melik Şemse'd-dīn-i Kurt Herāt- (21) -dın yētip köp pīş-keş ü hedāyā 'arz kıldılar. Pes Kilif güzārıda Ceyhūnga köfrük bağlap ötüp ol kış Şuburgānda⁵²⁷ 44^[122b] (1) kışlağ kıldı ve yaz bolğaç Quhīstānga barıptur ve tevābi'ğa ki ekser mülhīdler ērdiler qatl-i 'ām kılıp andın 'Irāqqa (2) barıp sene *arba'a ve ḥamsīn ve sittemiede*⁵²⁸ Rükne'd-dīn Hūr Şāhnı ki mülâhîde pâdişâhı ērdi Meymündiz Qal'asında müteḥaşşın kılıp (3) köp muḥārebe vü cidāldın soñ tutup Mengü Ka'an mülāzemetiğa yiberdi ve çün anda yētti Ka'an körünüş bērmey (4) buyurdi ki anı ēltiñ ki mülâhideniñ barça qal'alarını tapşursun. Pes anı müvekkeller yandurup Ceyhūnga yētip (5) suğa yiberdiler çün Hülegü Hân tamām 'Irāq ve Āzerbāyincānnı taht u taşarrufqa kivürdi Musta'sım Ḥalīfe üçün Bağdādqa (6) elçi yiberip anı el bolurğa murā'āt kıldı. Ḥalīfe ba'zı kūtāh-endīşler sözige kirip her nēçe vezīri ki a'qal-ı zamān (7) ērdi naşīhat kıldı ki Hülegü Hân bilen müdārā kılmak kerek ve pīş-keşler yiberip anıñ bilen muşālaḥa yüzidin (8) kirip şulḥ ētmek kerek qavmi ki vezīr bilen yaman ērdiler ḥilāf ol ḥayāl kılıp ḥalīfeni şulḥ tarīqın tutarğa qoymadı- (9) -lar. Lā-cerem Hülegü Hân dārü'l-ḥilāfeğa müteveccih ü⁵²⁹ qaşd kılıp muḥārebe vü muqāteledin soñ Bağdādnı alıp ḥalīfeni tōrt oğlı bilen (10) şehīd etip sēkiz yüz miñ kişi Bağdād elidin maqtūl boldılar çün andın mūrāca'at kıldı Tebrīzni pāy-i taht kıldı (11) ve H'vāce

⁵²¹ ki: T kim

⁵²² ve: P'de yok.

⁵²³ ve: P'de yok.

⁵²⁴ ve: P'de yok.

⁵²⁵ 651'de.

⁵²⁶ 653'te.

⁵²⁷ Şuburgānda: T Şuburgānnı

⁵²⁸ 654'te.

⁵²⁹ ü: P'de yok.

Naşire'd-din-i Tūsī Hülegü Hân hükmi bilen şulh⁵³⁰ Merāğada⁵³¹ Tebrīzde kaçd bağladı ki *Zīc-i Ēlhānī* 'ibāret-i andındur ve aḥkām u yarlıg (12) bitilür erdi 'unvānda Mengü Ka'an ismi erdi ve umūr-ı mālīyyātda Argun Ağa Ka'an tarafıdın şāhib-i ihtiyār erdi yaz (13) Tebrīzde bolup kış Īrānda kışlak kılur erdi bākī aḥvālī mufaşşalan tārīḥide mezkūr u meşūrdur tekrār mūcib-ı taṭvīl bolur (14) üçün mücmeli anıḡ ḥālıdın bu perīşān eczāda tesvīd boldı sene *selāse ve sittīn ve sittemiede*⁵³² ...⁵³³ mevzi'ide vefāt bolup ...⁵³⁴ (15) Tağının üstide ki Tebrīznıñ şimālīda vāki'dür⁵³⁵ anı defn kıldılar müddet-i 'ömri kırk sekiz yıl ve hükūmeti tokuz yıl andın on (16) bir oğul qalgandır.

ekinçi

Abaqa Ka'an⁵³⁶ ata fevtidin soḡ Qubilay Ka'an hükmi bilen Īrānda pādīşāh boldı ve öz atını yarlıg (17) 'unvānıda *sebt* kıldı mülkiniñ⁵³⁷ medārı Suncaḡ Noyan erkendür ol maḥallda Berke Hân ki Deşt-i Kıpçaḡda ḥākim erdi şāhzāde (18) Noḡanı(?)⁵³⁸ ağır çerik bilen Īrānḡa yiberdi ve Abaqa'an Hân Yaşmut⁵³⁹ atlıḡ qardaşnı utru yiberip sene *arba'a ve sittīn ve sittemiede*⁵⁴⁰ uruşup (19) hezīmet Deşt-i Kıpçaḡ elige vāki' boldı ve çün bu ḡaber Berke Hānḡa⁵⁴¹ yetti özi Īrān sarı 'āzīm bolup Derbenddin ötüp (20) çün Kür Suyıḡa yetti öte almay Tiflīs sarı bardı ki köfrükdin ötkey yolda kılunc zaḡmeti bilen vefāt bolup çeriki (21) perīşān bolup deşt sarı bardılar ve sene *sitte ve sittīn ve sittemiede*⁵⁴² Mes'ūd Bēḡ bin Maḡmūd Yalavaç-ı Buḡārī Çaḡatay ulusıdın 45^[123a] (1) risālet resmi bilen cāsūsılıḡḡa barıp barça bēḡlerdin yoḡḡarı olturdı ve çün icāzet alıp mūrāca'at kıldı bēḡler (2) Abaqa Hānḡa dēdiler ki ol

530 *bilen şulh*: P'de yok.

531 *Merāğada*: P *Merāḡa*

532 663'te.

533 ...: T , P

534 ...: T , P

535 *vāki'dür*: T *vāki'* bolupdur

536 *Ka'an*: P (*Ka'*)an

537 *mülkiniñ*: T *memleketiniñ*

538 *Noḡanı(?)*: P , T

539 *Yaşmut*: P, T *Teşmut*

540 664'te.

541 *bu ḡaber Berke Hānḡa*: T *çerik ḡaberi ḡānḡa*

542 666'da.

Çağatay ulusıdın Tögüder bin Çağata{y}ğa⁵⁴³ ki haber Gürcistāndadur haber keltürüp erdi ittifağ kılıp barça (3) sēniñ üstüne kēlgeyler. Abağa'an Hān, Mes'ūd Bēgniñ kēyindin kişi yiberip anıñ gerdiğa yētmediler. Bu sebeb bilen Şıramun- (4) - nı Abağa Hān şāhzāde Tögüder def'i üçün Gürcistānga yiberdi ve ol ġāfil Tögüder üstige tōkülüp anı tutup bu vāsıta bilen (5) Çağatay şāhzādeleri bilen Abağa Hān arasında muḥālefet bolup Barağ Hān Abağa Hān⁵⁴⁴ rezmi üçün 'āzim bolup Ceyhündin (6) 'ubūr kılıp müteveccih boldı. Abağa Hān çerik yığıp bir yıldın soñ utru barıp zi'l-ḥicce sene *semān ve sittin ve sittemiede*⁵⁴⁵ uruş ittifağ (7) tüşüp Barağ Hān çeriki münhezim bolupdur ve hem oşbu yıl Argun Ağa ki otuz yıl İrānda hükümet kılıp erdi Tūs şehrīde vefāt (8) boldı ve sene *semān ve sittemiede*⁵⁴⁶ Abağa Hān Mengü Tēmürni ki kardaşı erdi Şām vilāyetiga yiberip Humuş hudūdıda Şāmiler utru (9) kēlip 'āzim uruş bolup Şām eli muḥaffer boldılar ve⁵⁴⁷ Şāhzāde Mengü Tēmür buzulup Bağdādka keldi ve ol maḥallda Abağa Hān Bağdādta (10) erdi tiledi kim intikām üçün Şām sarı müteveccih boldı çün maşlaḥat körmediler Hemedān sarı 'āzimet kıldı ve ol vilāyetde (11) zi'l-ḥicce sene *semān ve sittemiede*⁵⁴⁸ H'āce Şemse'd-dīn Muḥammed şāhib-i dīvān ki veziri erdi ḥānga toy bērip oşal eṣnāda Abağa Hān (12) vefāt boldı müddet-i salṭanatı yēti yıl üç ay erdi ve muḥarrem sene *iḥdā ve semān ve sittemiede*⁵⁴⁹ Mengü Tēmür ki ol toḥmnıñ erşed evlādı (13) erdi fevt boldı.

üçünçi

Aḥmed Hān bin Hülegü Hān ki sa'ādet-i İslāmga müşerref bolup erdi Abağa Hān vefātıdın soñ (14) salṭanat hevesi kıldı ammā Argun Hān bin Abağa Hāndın ki atası anı Ḥorāsānda vālī kılıp erdi mütevehhim erdi ḥilet bilen (15) Argunı 'azā üçün tilep çün orduğa yētti ḥānlık maşlaḥatı üçün söz dēdiler çün Argun Hānnıñ Mengü Tēmürniñ vefātıdın (16) haberi yok erdi, dēdi ol barçadın uluğdur andın kēneşsiz bolmas. Aḥmed dēdi anıñ 'uhdesi maḡa. Argun Hān nā-çār (17) rızā bērip rebī'ü'l-

⁵⁴³ Çağata{y}ğa: P Çağatağa : T Çağata

⁵⁴⁴ Abağa Hān: T'de yok.

⁵⁴⁵ 668'de.

⁵⁴⁶ 680'de.

⁵⁴⁷ ve: T'de yok.

⁵⁴⁸ 680'de.

⁵⁴⁹ 681'de.

evvel sene *iḥdā* ve *semānīn* ve *sittemiede*⁵⁵⁰ koy⁵⁵¹ yıl Ala Taḫda pādīšāhlık taḫtıḡa ḳadem bastı ve vezāretni⁵⁵² H^vāce Şemse'd-dīn (18) Muḫammedḳa muḳarrer ḳıldı bir nēce maḫalldın soṅ Argun Hān yaḡı bolup cem'ı şāhzādelər aṅa müttefıḳ boldılar. Aḫmed Hān çerik yıḡıp (19) Ḥorāsānḡa barıp Dāmḡānnı talap ḳatl-i 'ām ḳıldı ve çün Argunḡa muḳāvēmet ḳuvveti yoḡ ērdi Kelāt Ḳal'asıda mütēḫaşşın (20) bolup Aḫmed Hān Inaḳnı ki küyevi ērdi yiberdi tā Argunḡa istimālet bērip Aḫmed Hān mülāzemetiḡa kēltürdi ve ḫalvetde (21) Argun Hān ḳatlı üçün mübālaḡa ḳıldı Aḫmed Hān ḳatlı üçün⁵⁵³ rāzī bolmay Argunnnı maḫbūs ḳılıp ınaḳḳa tapşurup⁵⁵⁴ ordusıḡa 46^[123b] (1) 'azīmet ḳıldı. Çün Aḫmed Hān bardı Emīr Buḳa Cinksānek Argun hevā-dārları bilen müttefıḳ bolup kēce bilen Argun Hānnı (2) ḫabsdın çıḡarıp Alınāḳ üstige şebīḥūn ēltip ḡayl u ḡaşemi bilen anı ḳatlı ḳıldılar çün Aḫmed Hān bu ḡālının vāḳıf boldı (3) ḳaçıp Ḳazvīn sarı bardı ve Emīr Tolay? Tēmürni ki Argun Hān bēḡleridin ērdi oḡlanları bilen öldürüp (4) andın Herātḳa bardı Argun Hān mülāzımları Aḫmed Hānnı tutup Argun ḳaşıḡa ēltip fī'l-ḡāl maḳtūl ḳıldılar⁵⁵⁵ salṫanatı ēki yıl (5) ēki ay ērkendür.

törtinçi

Argun Hān bin Abaḳa Hān, Aḫmed Hānnı maḳtūl ḳılıp pādīšāḡ boldı ve H^vāce Şemse'd-dīn Muḫammed şāḡib-i dīvānnı (6) ol tōḡmet bilen ki Abaḳa Hānḡa zehr bērip-sēn dēp Ṭāhirābād Tebrīzde öldürdi⁵⁵⁶ ve ol salṫanatıda Emīr Buḳay ve Emīr Börketey(?)⁵⁵⁷ (7) Deşt-i Ḳıpçaḳdın aḡır çerik bilen Īrānḡa kēlip Argun Hān Ṭaḡacarnı cem'ı bēḡler bilen alar def'ı üçün Ḳarabāḡḳa yiberip⁵⁵⁸ andın⁵⁵⁹ (8) soṅ Emīr Çüpān Süldüzni daḡı yiberdi rebī'ü'l-evvel sene *semān* ve *semānīn* ve *sittemiede*⁵⁶⁰ muḡārebeī vāḳi' boldı kim merīḡ ḡūn-aşāmḡa (9) ḡayret dest bērdi⁵⁶¹ ve ol uruşda ve Emīr Çüpān bahādurlık mübārezet ḳılıp deşt çeriki münhezim boldılar

550

681'de.

551

koy: P *ko(y)*

552

vezāretni: T *vezārātın*

553

ḳatlı üçün: T'de yok.

554

tapşurup: T *tapşurdı*

555

ḳıldılar: P *boldı*

556

öldürdi: T *öldürdiler*

557

Börketey(?): P , T

558

yiberip: T *yiberdi*

559

andın: P'de yok.

560

688'de.

561

bērdi: T *bērip*

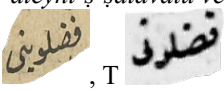
ve Argun Hân sene *tis 'în* (10) ve *sittemiede*⁵⁶² Karabâğda vefât bolup Zübeyr Tağıda ki Kaydâr peygâmbere *'alâ nebiyyinâ vü 'aleyhi's-şalavatu ve's-selâm*⁵⁶³ mezâr-ı müteberreki andadur 'imâreti ki (11) anıñ üçün tertîb kılıp êrdiler defn kılıp ol havâlini qoruk kıldılar hâlâ ol mevzi' qoruk Argunğa meşhûr- (12) -dur müddet-i saltanatı yêti yıl êrkendür.

bêşinçi

Geyhâtûy bin Abaqa Hân ki Argun Hân zamânında Rûmda êrdi ve çün Argun (13) Hân vefât bolup bégler arasında ihtilâf bolup ba'zı havâtın ve bégler Ala Taqqa bardılar ve Geyhâtû Sultân Rûm- (14) -dın kélip tahtqa oturup Emîr Sengü Témür bin Elgen Noyannı havâtın ü bégler bilen İrânğa yiberip özi ba'zı yağı- (15) -lar def'i üçün yana Rûmğa bardı ve ol kış anda bolup ol mühimmlerini kifâyet kılıp yanıp Tebrizğa keldi ve Geyhâtû (16) Sultân mu'âşeret ü mübâşerette ifrât kılur êrdi ol türlük ki şehvet mahallıda zükür u inâşnı fark kılmas êrdi (17) ve Argun Hân vefât bolğanda Atabek Efrâsiyâb Fuzûlını(?)⁵⁶⁴ Luristândın hurûc kılıp İsfahânı taşarrufqa kivürdi ve çün (18) Geyhâtû Rûmdın mürâca'at kıldı cem'i béglerini yiberdi ki anı andın ihrâc kıldılar. Ayturlar Geyhâtû Sultân bezl (19) u cûd u şahâvetde mübâlagat kılur êrdi ol türlük ki vilâyetiniñ hâşılı vefâ kılmas êrdi ve sene *selâse ve tis 'în ve sittemiede*⁵⁶⁵ (20) 'azm kıldı kim Hıttây destûrı bilen İrânda çerikke car ve ra'iyetqa âhir icâzet vaz' kılğay çün tedbiri hatâ êrdi (21) 'azîm fitne peydâ bolup Baydu Hân bin Tarağay bin Hülegü hurûc kıldı ve Geyhâtû Sultânıñ bégleri bilen erkân-ı devleti ki Geyhâtûnıñ 47^[124a] (1) nâ-münâsib harekâtıdın anıñ bilen yaman bolup êrdiler Baydu sarı meyl kıldılar ve çün Baydu fevthık boldı (2) Bağdâdda Muhammed Şükürçini ki anda hâkim êrdi öldürüp Tebrizğa müteveccih boldı sene *arba 'a ve tis 'în ve sittemiede*⁵⁶⁶ aña dèdiler ki (3) ba'zı bégler Baydu Hân bilen ittifâk kılıp saña 'özr kılğusıdurlar ba'zı bégler ki hâzır êrdiler bu söz bilen tutup (4) İrânda bir⁵⁶⁷ kal'ada mahbûs kıldı ve Buqa Bég, Tağacarnı kalın kişi bilen Bağdâd sarı Baydu Hân uruşı üçün yiberip (5) özi hem soñdın müteveccih boldı. Ol

⁵⁶² 690'da.

⁵⁶³ *'alî nebînâ vü 'aleyhi's-şalavatu ve's-selâm: T 'aleyhimniñ*

⁵⁶⁴ *Fuzûlını(?)*: P , T

⁵⁶⁵ 693'te.

⁵⁶⁶ 694'te.

⁵⁶⁷ *bir*: P'de yok.

bēgler ki maḥbūs ērdiler benddin kaçıp Īrānnı maẓbūt kıldılar ve Buḳa ve Taḡa- (6) - car arasında iḥtilāf vāḳı‘ bolup Buḳa cerīde yanıp Semer? Ḥātūn mevzi‘ide ki Tebrīz nevāḥīsidindūr yētip çerik muḥālefetini (7) ‘arz kıldı⁵⁶⁸ Geyḥātū Sulṭān erkān-ı devlet ‘özridin endişelik bolup Īrān sarı müteveccih boldı bēgler ki anda ērdiler (8) Geyḥātū Sulṭānnı tutup öldürdiler müddet-i salṭanatı üç yıl yēti ay ērkendūr.

altınçı

Baydu Ḥān bin Taraḡay bin Hülegü çün (9) bu ḥāldın vāḳıf boldı Tebrīzḡa kēlip ba‘zı uluḡ bēglerni ḳatlı kıldı ve sene *arba‘a ve tis‘in ve sittemiede*⁵⁶⁹ Ucānda taḥtḳa (10) olturdı ve Ġāzān Ḥān⁵⁷⁰ ki atası Arḡun Ḥān anı Ḥorāsānda vālī kılıp ērdi mütāba‘at kılmay çerik tartıp Baydu Ḥān (11) üstige yörüdi ve Baydu utru barıp ‘azīm uruş bolup muḥārebe arasında şulḥ sözi ortaḡa tüşüp ol ēki pādīşāh (12) her ḳaysı on⁵⁷¹ kişi bilen ēki şaff arasında mülākāt kılıp tüşüp şulḥ üçün sözleştiler ḳarār taptı andaḳ boldı kim ‘Irāḳ-ı ‘Arab ve⁵⁷² (13) Diyārbekr ve⁵⁷³ Āzerbāyincān ve⁵⁷⁴ Īrān Ermen? Gürcistān ve⁵⁷⁵ Rūm Bayduḡa bolḡay ve ‘Irāḳ-ı ‘Acem ve Fārs ve Ḥorāsān ve Ḥūzistān ve Kürdistān⁵⁷⁶ (14) Ġāzān Ḥānḡa Müsülmān bolḡay⁵⁷⁷ bu türlüḳ ‘ahd kılıp Ġāzān Ḥān yanıp Demāvend bardı ve oşal yıl rebī‘ü’l-evvel ayıda (15) çerik bilen yanıp Emīr Nevruznnı özidin ilgeri yiberdi ve Emīr Nevruz ve Ḥ‘āce Aḥmed Ḥālidī vezīr sa‘yı bilen Baydu Ḥān (16) bēgleri andın yüz evürüp Ġāzān Ḥān sarı meyl kıldılar ve burun kişi ki Ġāzān Ḥān⁵⁷⁸ ordusıḡa yētip (17) mülāzemet kıldı Emīr Çüpān ērdi ve andın soḡ Taḡacar ve özge bēgler kēldiler Baydu Ḥān hezīmet bolup Ġāzān (18) soḡıdın çerik yiberip Baydu Ḥānnı tutup Tebrīzḡa kēltürüp anda maḳtūl boldı müddet-i ḥükūmeti⁵⁷⁹ sēkiz ay ērdi.

⁵⁶⁸ *kıldı*: P'de yok.

⁵⁶⁹ 694'te.

⁵⁷⁰ *Ḥān*: T *Ḥānnı*

⁵⁷¹ *on*: T *üç*

⁵⁷² *ve*: P'de yok.

⁵⁷³ *ve*: P'de yok.

⁵⁷⁴ *ve*: P'de yok.

⁵⁷⁵ *ve*: P'de yok.

⁵⁷⁶ *Kürdistān*: P *Luristān*

⁵⁷⁷ *bolḡay*: T *boldı*

⁵⁷⁸ *Ḥān*: T'de yok.

⁵⁷⁹ *ḥükūmeti*: T *ḥükūmet*

(19) yétinçi

Ġāzān Maḥmūd Ḥān bin Arġun Ḥān⁵⁸⁰ zī'l-ḥicce sene *arba'a ve tis'in ve sittemiede*⁵⁸¹ yegirmi beş yaşıda⁵⁸² ḥānlık taḥtığa olturdu (20) ve *ḥaqq sübhānehu ve te'ālā* anı şeref-i İslāmğa müşerref kılıp anıñ 'adl u mehābet ü kerem ü şevketi neticesidin barça Moġol ki Ġrānda (21) ėrdiler Müsülmān boldılar ve ehl-i İslām i'tikād-ı tamām bilen ol pādīşāhdın perverni dürüst tutar ėrdiler ve anıñ zamānında **48**^[124b] (1) *Tārīḥ-i Ḥānī* ki Ġrān dīvānları anıñ bilen ḥisāb kılurlar sene *iḥdā ve seb'amiede*⁵⁸³ vaż' kıldılar⁵⁸⁴ ve çün serīr-i memleketde (2) mütemekkin boldı Taġacarnı Rūm ḥükümetiġa yiberdi ve Emīr Nevruzı ki medār-ı memleket aña ėrdi Ḥorāsānga irsāl kıldı. Bu eṣnāda (3) şāhzādeler Sükey ve Arslan Ġāzān Ḥān bilen yaġı bolup ḥān alar uruşığa barıp Arslannı tutup (4) öldürdi ve çün Ġāzān Ḥān şāhzādeler muḥālefetini Taġacar ḥīlesidin⁵⁸⁵ bilür ėrdi Ḥarmancini Rūmğa yiberip (5) beğlerġa yarlıġ yiberdi kim Taġacarnı yasaqqa yetkürgeyle ve çün bu ḥāldın müddetī ötti Rūmdaki beğler (6) muḥālefet kılıp Ġāzān Ḥān Emīr Kutluk-şāhnı ağır çerik bilen yiberdi tā alarnı⁵⁸⁶ muṭī' vü münkād kıldı ve hem oşbu yıl Ḥ'āce (7) Celāle'd-dīn ve Sencer ...⁵⁸⁷ öldürüp yana vezāretni Ḥ'āce Aḥmed Ḥālidīġa tefvīz kıldı ve ol kubbūr ḥarcını ki bid'at (8) ėrdi vilāyetdin köterip tamğa resmini koydı ve Ḥ'āce Zāhire'd-dīn Tayyib(?)⁵⁸⁸ ol cihetdin ki Emīr Nevruzıñ⁵⁸⁹ qardaşı dēk⁵⁹⁰ be-ğāyet (9) şāḥib-vücūd u ihtiyār ėrdiler ança⁵⁹¹ ihtiyārı yok ėrdi dāyim Ġāzān Ḥān qaşıda andın ġıybet kılur ėrdi ki ol (10) sulṭān-ı Mısr bilen müttefiḳtur ve ḥātırıda qaşd u⁵⁹² 'özri bar ḥīle vü tezvīr bilen bu ma'nānı ḥān ḥātırıda olurguzup ḥān (11) Emīr Nevruzıñ qardaşını ḥāzır kılıp yargu sordılar ėrse ḥēç günāhı aña sābit bolmadı ve çün Ḥ'āce Zāhire'd-dīn tezvīr (12) bilen Emīr Nevruz tilidin ḥaṭṭı Ġāzān

⁵⁸⁰ *Ḥān*: T'de yok.

⁵⁸¹ 694'te.

⁵⁸² *yaşıda*: P *yaşid(a)*

⁵⁸³ 701'de.

⁵⁸⁴ *kıldılar*: T *(kıldı)lar*

⁵⁸⁵ *ḥīlesidin*: T *ḥīlesin*

⁵⁸⁶ *alarnı*: P *alar*

⁵⁸⁷ ... : P , T

⁵⁸⁸ *Tayyib(?)*: P , T

⁵⁸⁹ *Nevruzıñ*: P *Nevruz ve*

⁵⁹⁰ *dēk*: P'de yok.

⁵⁹¹ *ihtiyār ėrdiler ança*: T'de yok.

⁵⁹² *qaşd u*: T *qaşdı*

Hân 'özri üçün ya'nî maḥall tapsa ḥānnı telef kılğay bitip ve mestlık maḥallıda (13) Emîr Nevruz kardaşınıñ kîseside koyup êrdi dèdi anı aḥtarıñ çün aḥtardı dèdiler⁵⁹³ ol ḥatt zāhir boldı (14) bu vāsıta bilen anı cem'-i mûte'allikleri bilen Bağdād yolıda yasakka yètkürdi ve Kutluk-şāhnı Ḥorāsānga Emîr Nevruzı (15) tutkalı yiberdi ve Emîr Nevruz bu ḥāldın⁵⁹⁴ haber tapıp Melik Faḥre'd-dîn-i Kurtğa penāh èltip melik 'ahd kıldı ki anı tapşurmağay (16) çün Kutluk-şāh Herātka yètti melik 'ahdnı uşatıp Emîr Nevruzı tapşurdi ve Kutluk-şāh anı zāhir-i Herātda öldürüp başını (17) Tebrizğa yiberdi andın soñ Ġāzān Hân kardaşı Sultān Muḥammedni Ḥorāsānga ḥükümet üçün irsāl kıldı ve (18) özi Dimaşkka 'āzim bolup çün ol ḥudūdğa yètti sene *tis'a ve tis'in ve sittemiede*⁵⁹⁵ Şāmiler bilen uruşup muzaffer (19) boldı ve çün Dimaşknı fetḥ kıldı envā' ḥayrāt ol pādīşāhdın ol vilāyetde zāhir boldı ve çün andın (20) mürāca'at kıldı Şāmiler yana Dimaşknı taşarruf kıldılar ve yana yıl çerik yiberip çün işleri ilgeri yörü- (21) -medi yandılar⁵⁹⁶ yana nevbet uluğ beğlerni ağır çerik bilen Şāmğa yiberip 'āzīm muḥārebe yüz körgezip Ġāzān Hân 49^{125a} (1) çeriki hezimet boldılar. Ol yolda Emîr Çüpān köp sa'y ü merdānelik kılıp⁵⁹⁷ tā çerik yağı āsibidin ḥalāş bolup buzulup ve ḥarāb (2) Ġāzān Hân mülāzemetiğa kèldiler. Çün bu ḥāl aña müşāhede boldılar⁵⁹⁸ ve⁵⁹⁹ ol miqdār kuvveti yok êrdi⁶⁰⁰ ki muḥāvemmet kılıp (3) intikām alğay. Bu guşşadın rencür bolup ol elemidin sene *selāse ve seb'amiede*⁶⁰¹ Kazvīn ḥudūdıda Tēñri raḥmetiniñ⁶⁰² (4) civārığa dāḥil⁶⁰³ boldı ve süyekini andın Tebrizğa èltip özi iḥdās kılğan günbedde ki Şenb-i Ġāzānga meşhūrdur (5) defn kıldılar ve andın burun Moğol pādīşāhlarını 'imārette koymas êrkendürler müddet-i saltanatı (6) sekiz yıl ve⁶⁰⁴ tokuz ay ve müddet-i 'ömri otuz⁶⁰⁵ yıl êrkendür.

593 aḥtardı dèdiler: T aḥtardılar

594 bu ḥāldın: T'de yok.

595 699'da.

596 yandılar: P tandılar

597 kılıp: T kıldı

598 boldılar: T boldı

599 ve: P'de yok.

600 êrdi: P êrdiler

601 703'te.

602 Tēñri raḥmetiniñ: P raḥmet-i Tēñr(i)niñ

603 dāḥil: P vāşıl

604 ve: T'de yok.

605 T+üç

lũ' lũ' meşnevî

burunkı hân ki aldı hem(?) İslâm

(7) Ğazân Hân êrdi ey sâlâr-ı eyyâm

bêrip Têñri aña ...⁶⁰⁶ âyet

hidâyet aldı ve koydı dalâlet

köp êrdi anda eṭvâr-ı hamîde

(8) peymân eṭvârdın boldı hamîde

besî 'âlemde vaz'-ı hayr kıldı

buzup but-hâne def'-i deyr kıldı

anın ismide *Tārîḥ-i Güzîde*

(9) bitip müstevfâ ey yâr güzîde

kalıp yahşî atı 'âlemde meşhûr

ki ol tārîḥde êyler meşṭûr

aña nè ḥâcet-i şerḥ u beyândur

(10) ki âsârı cihân içre 'ayândur

bi-ḥamdi'llāh ki selâṭîn-i sulṭân

ğalaṭ kıldım êrür hân-ı selâṭîn

kılıp şîrlık ara kesb-i feżāyil

(11) unar muḥāsebe zi baḥs-ı mesā'il

efāzıl ⁶⁰⁷ peyveste mesrūr

ḥamīde ḥaşleti 'ālemde meşhūr

şehī vālā cenāb-ı māh mesned

sa'adet (12) ma'den Sultān Muḥammed

İlāhī kim bu sultān-ı cihānga

ki boldı vāsıta emn ü amānga

aṇa her laḫza baḥt-ı tāze bērgil

(13) ḥayāt-ı 'ömr bī-endāze bērgil

sêkizinçi

Ölceytü Sultān Muḥammed çün qardaşı fevtiniñ⁶⁰⁸ haberin taptı Ḥorāsāndın Tebrīzğa müteveccih (14) bolup sene *selāse ve seb'amiede*⁶⁰⁹ yègirmi üç yaşıda taht-ı salṭanatka qadem bastı ve anıñ⁶¹⁰ 'adl u iḥsān beyānıdın⁶¹¹ emn ü amān ü⁶¹² (15) istikāmet kıldı ve⁶¹³ İvānı ḥalk yüzige açtı⁶¹⁴ ve sene *arba'a ve seb'amiede*⁶¹⁵ ki⁶¹⁶ Māyin Yaylaqıda ki Tāremniñ tevābi'idindür (16) ferzend-i dil-bend ve ciger-güşe-

⁶⁰⁷: P

⁶⁰⁸ *fevtiniñ*: P *fevti*

⁶⁰⁹ 703'te.

⁶¹⁰ *ve anıñ*: P'de yok.

⁶¹¹ *beyānıdın*: P

⁶¹² *ü*: P'de yok.

⁶¹³ *kıldı ve*: T'de yok.

⁶¹⁴ *açtı*: T *açıldı*

⁶¹⁵ 704'te.

⁶¹⁶ *ki*: T'de yok.

yi⁶¹⁷ erc Mend Tēnri Te‘ālā maḥz-ı keremidin aḡa bērip Sultān Ebū⁶¹⁸ Sa‘īdka mevsūm boldı ve sene *isnā* ve (17) ‘aşar ve seb‘amiede⁶¹⁹ Şāmğa barıp Raḡbe şehrini muḡaşara kılıp āḡir şulḡ bilen mūrāca‘at kıldı ol maḡallda Çağatay şāhzādeleri⁶²⁰ (18) Ḥorāsānğa çapğun kēltürüp talap yandılar. Bu eṣnāda Sultān Ebū Sa‘īd Bahādurnı Ḥorāsān (19) ḡükūmeti üçün yiberip Emīr Süyünçni atabek kılıp emīrū‘l-ümerālīk bērip anıḡ⁶²¹ bilen yiberdi ve erkān-ı devlet her biri (20) kardaşını ve oğlını⁶²² sultānğa mülāzım kıldılar ve çün Ölceytü Sultānnıñ salṭanatıdın⁶²³ on ēki yıl ve⁶²⁴ toḡuz ay (21) münkaẓī boldı Tēnri Te‘ālā civārı⁶²⁵ raḡmetiğa vāşıl boldı ve anı Ebvābū‘l-birr ki günbedide Sultāniyye Qal‘asıda iḡdās kılıptur **50**^[125b] (1) defn kıldılar ve Sultāniyyeniñ şehr u⁶²⁶ qal‘ası ol pādīşāhnıñ āsārıdındur⁶²⁷ ki binā kılıptur⁶²⁸.

toḡuzınçı

Ebū Sa‘īd Ḥān bin⁶²⁹ Ölceytü Ḥān çün (2) atasınıñ⁶³⁰ ḡaberin⁶³¹ istimā‘ kıldı Emīr Süyünç bilen ‘Irāḡka ‘azīmet kıldı sene *arba‘a* ve ‘aşar ve seb‘amiede⁶³² Sultāniyye Qal‘asıda ol kün⁶³³ on üç yaşıda taḡtka⁶³⁴ (3) oturup ra‘iyyet-perverlik u⁶³⁵ dād-güsterlikni ata⁶³⁶ Rüstem⁶³⁷ dēk tāze kıldı ve⁶³⁸ ol maḡallda eger yaḡ u qor ... ki Kereyit qavmidin⁶³⁹ (4) ērdiler Emīr Çüpān bilen muḡālif bolup Sultān Emīr Çüpān

⁶¹⁷ *ciger-gūşe-yi*: P *ciger-bend gūşe-yi*

⁶¹⁸ *Ebū*: P’de yok.

⁶¹⁹ 712’de.

⁶²⁰ *maḡallda Çağatay şāhzādeleri*: P *Buḡārā şāhzāde çıkardılar*

⁶²¹ *anıḡ*: P’de yok.

⁶²² *kardaşını ve oğlını*: T *oğlını yā kardaşını*

⁶²³ *salṭanatıdın*: P’de yok.

⁶²⁴ *ve*: T’de yok.

⁶²⁵ *civārı*: T *civār*

⁶²⁶ *u*: P’de yok.

⁶²⁷ *āsārıdındur*: P *āsārdındur*

⁶²⁸ *kılıptur*: T *kılıp étiptür*

⁶²⁹ *bin*: P’de yok.

⁶³⁰ *atasınıḡ*: P *iḡāmetiniḡ*

⁶³¹ *ḡaberin*: P *ḡaberiḡ*

⁶³² 714’te.

⁶³³ *Qal‘asıda ol kün*: P’de yok.

⁶³⁴ *taḡtka*: P *taḡtta*

⁶³⁵ *ra‘iyyet-perverlik u*: P *ra‘iyyet-perve(r)lıkda*

⁶³⁶ *ata*: P’de yok.

⁶³⁷ *T+ve āyini*

⁶³⁸ *ve*: P’de yok.

⁶³⁹ *qavmidin*: P *qavmdin*

tarafını tuttılar⁶⁴⁰. Bu sebep bilen alar ‘iṣyān zāhir kılıp Naḥcivāndın (5) kalın çerik bilen Sultāniyyeğa müteveccih boldılar⁶⁴¹ ve Zengānrūd mevzi‘de sultān çeriki alar bilen⁶⁴² muḳābele bolup ittifāḳ-ı (6) muḥārebe vāḳi‘ boldı ve Sultān Ebū Sa‘īd bā-vücūd ṣağīr-i sinn sebḳat kılıp barḳadın burun⁶⁴³ mübārezet meydānıḡa kirdi⁶⁴⁴ bēgler anıḡ ṣecā‘ati- (7) -dīn⁶⁴⁵ ḳavī⁶⁴⁶ köñüllük bolup ḥamle kılıp muḥālefetlerni⁶⁴⁷ hezīmet kılıp ekṣerini⁶⁴⁸ ...⁶⁴⁹ belā tu‘mesi bile şamşām-ı fenā ölüḡi kıldılar (8) ve receb **sene tis‘a ve ‘aşar ve seb‘amiede**⁶⁵⁰ bahādurlıḡ laḳabı sultānlıḡ⁶⁵¹ ismiḡa izāfe boldı ve çün⁶⁵² evāyil-i devlette ki sultān (9) kiçik başlıḡ érđi memleket medārı Emīr Çüpān Söldüzḡa öyürölüp⁶⁵³ érđi. Ol türlük ki sultānḡa cihān-dārılıḡda⁶⁵⁴ (10) bir atı pīş ḳalmaydur érđi ve⁶⁵⁵ **sene ḥamsa ve ‘iṣrīn ve seb‘amiede**⁶⁵⁶ Emīr Çüpān Gürcistān yolıdın Özbek Ḥān bilādıḡa (11) barıp ḡāret u talan kılıp ta‘cīl bilen mürāca‘at kıldı ve Dımaşḳ Ḥ‘āce atlıḡ oḡlını öz ornıda pāy-i taḡtta ḳoyup özi Ḥorāsān zabtı üçün bardı ve Ḥorāsāndın⁶⁵⁷ ki uluḡ oḡlı érđi çerik bilen Ġaznī vilāyetıḡa (12) yiberip Ḥasan ol vilāyetde⁶⁵⁸ ḳatlı-i ‘ām kılıp Sultān Ġāzī⁶⁵⁹ Maḥmūd, Sebük-Tegin mezārıda bī-resmlıḡlar⁶⁶⁰ taḳdīmḡa yètkürđi. Lā-cerem *Tēḡri sübhānehu vü Te‘ālā*⁶⁶¹ (13) pādişāh-ı İslām⁶⁶² ḡātırıda ilḡām saldı ki alar⁶⁶³ tedārükıḡa iṣṡiḡāl ḳılḡay **sene seb‘a ve ‘iṣrīn ve seb‘amiede**⁶⁶⁴ Toḡan ve Taş Tēmür

640 tuttılar: T *tutti*

641 müteveccih boldılar: T *bardılar*

642 bilen: T *bile*

643 barḳadın burun: P’de yok.

644 kirdi: P’de yok.

645 ṣecā‘atidin: P *ṣecā‘atdın*

646 ḳavī: P’de yok.

647 muḥālefetlerni: T *muḥāliḡlerni*

648 ekṣerini: P *ekṣerni*

649 ...: P , T

650 719’da.

651 sultānlıḡ: P *sultān*

652 çün: P *Çüpān*

653 öyürölüp: T *évrölüp*

654 cihān-dārılıḡda: T *cihān-dārılıḡdın*

655 ve: T’de yok.

656 725’te.

657 Dımaşḳ Ḥ‘āce atlıḡ oḡlını öz ornıda pāy-i taḡtta ḳoyup özi Ḥorāsān zabtı üçün bardı ve

Ḥorāsāndın: P

658 vilāyetde: T *vilāyette*

659 Ġāzī: P’de yok.

660 Sebük-Tegin mezārıda bī-resmlıḡlar: P *Sebük-Teginni resmlıḡ*

661 *Tēḡri sübhānehu vü Te‘ālā*: T *Tēḡri Te‘ālā vü sübhānehu*

662 İslām: P *İslā(m)*

663 alar: P *ala(r)*

664 727’de.

tedbîri (14) bilen āvāze saldılar ki Emîr Çüpānı Hōrāsānda⁶⁶⁵ sultān fermānı bilen⁶⁶⁶ yasakça yetkürdiler ve hem kēçe bilen Dimaşk H'āceniñ ēvini⁶⁶⁷ muhāşara (15) kıldılar⁶⁶⁸ şabāhıda tutup öldürdiler ve başını Sultāniyye dervāzeside⁶⁶⁹ asıp ve Hōrāsāndaki⁶⁷⁰ bēglerge⁶⁷¹ yarlıg yiberdi kim⁶⁷² (16) Emîr Çüpānı anda maqtūl kılsunlar ve⁶⁷³ ba'zı bēgler ve Hōrāsān çeriki zāhir bilen Emîr Çüpānga müttefik boldılar⁶⁷⁴ oğlu Hasan (17) tedbîr yüzindin⁶⁷⁵ dēdi ki⁶⁷⁶ sultān bēglerini⁶⁷⁷ ki mundadurlar barçanı öldürüp başlarını⁶⁷⁸ sultānga yibermek (18) kerek ve memālik zabtını kılip Çağatay pādīşāhlarıga⁶⁷⁹ hizmetkārlik tārīkin mer'ī tutmek kerek tā bizge meded-kār bolup (19) tedric bilen Hōrāsān hükümeti bizge karar tapğay. Emîr Çüpān ol sözge⁶⁸⁰ iltifāt kılmay öz devletiniñ kuvvetiga⁶⁸¹ mağrūr bolup (20) bēgler ittifaķı bilen çerik yığıp 'Irākka müteveccih boldılar ve Sultān Ebū Sa'īd Bahādur Hān Sultāniyyedin kalın çerik⁶⁸² (21) bilen 'āzim bolup çün Qazvīnga yetti ve arada⁶⁸³ bir künlük⁶⁸⁴ yol qaldı bēgler ve çeriki⁶⁸⁵ ki Emîr Çüpān bilen ērdiler⁶⁸⁶ 51^[126a] (1) andın yüz öyürüp⁶⁸⁷ sultān mülāzemetiga bardılar. Emîr⁶⁸⁸ Çüpān kaçıp on yeti kişi bilen Melik Ğıyāse'd-dīnga⁶⁸⁹ penāh (2) ēltip⁶⁹⁰ bā-vücūd ol-kim⁶⁹¹ melik bilen peymānı⁶⁹² bar ērdi ve envā'⁶⁹³ yahşılık anıñ bāreside⁶⁹⁴ kılip anı ölümündin⁶⁹⁵

665 Çüpānı Hōrāsānda: P Çüpān
666 bilen: P'de yok.
667 ēvini: P öyini
668 kıldılar: T kılip
669 dervāzeside: T dervāzesidin
670 Hōrāsāndaki: P Hōrāsān
671 bēglerge: P bēgler
672 P+<Emîr>
673 ve: P'de yok.
674 T+nē
675 yüzindin: T yüzidin
676 ki: T'de yok.
677 bēglerini: P bēgleri
678 başlarını: P başlarını
679 pādīşāhlarıga: P pādīşāhlarğa
680 sözge: T sözni
681 kuvvetiga: P'de yok.
682 çerik: P çeriki
683 arada: P ar(a)da
684 künlük: P kün<g>lük
685 çeriki: T çerik
686 ērdiler: P bērdiler
687 öyürüp: T ēvürüp
688 Emîr: T'de yok.
689 Ğıyāse'd-dīnga: T Ğıyāse'd-dīn Kurtğa
690 ēltip: T ēltti
691 bā-vücūd ol-kim: P bā-vücūdī
692 peymānı: P peymānı
693 envā': P envār
694 bāreside: P bār(e)side

kutkarıp Herâtı (3) aña sultāndın der-best alıp êrdi⁶⁹⁶ melik ata ve ağasının bāreside⁶⁹⁷ ‘ādetini mer’î tutup nağz-ı ‘ahd kılıp muharrem (4) **sene semān ve ‘işrîn ve seb’amide**⁶⁹⁸ Emîr Çüpānnı⁶⁹⁹ oğlu Cılav Hân bilen öldürüp başlarını⁷⁰⁰ sultān mülāzemetiğe yiberdi (5) ve evlād u⁷⁰¹ etbā’ı müteferriğ bolup ol cümledin Têmür-taş ki⁷⁰² Rūmda hâkim êrdi kaçıp Mısrğa barıp anda maqtûl boldı (6) ve Sultān Emîr Çüpān katlindin⁷⁰³ son Şeyh Hasan bin Sengü Têmür bin Elgen Noyan bin Aq Bukeyy Calayırını ki Sultān Veysni⁷⁰⁴ (7) atasıdur emîrū’l-ümerālîkka muqarrer kıldı. Bu esnāda ki⁷⁰⁵ sultān⁷⁰⁶ Bağdād H’ātūn⁷⁰⁷ bilen ki Emîr Çüpānnıñ kızı êrdi (8) ve Şeyh Hasan Elgeni⁷⁰⁸ h’ātūn bilen⁷⁰⁹ ta’alluğı peydā bolup⁷¹⁰ Şeyh Hasandın alıp nikāh bağladı ve Bağdād Hātūn dāyim⁷¹¹ Şeyh Hasandın sultān (9) kaşıda yaman dēp sultānnıñ hātırını anıñ bilen yaman kıldı kaşd kıldı ki anı öldürgey ammā çün anıñ anası (10) sultānnıñ ‘ammesi⁷¹² bolur êrdi anıñ hātırı üçün⁷¹³ kanıdın kēçip anı Kemāh Qal’asığa yiberdi ve sultān⁷¹⁴ yaz Sultāniyyede ve kış Bağdāda⁷¹⁵ (11) yā Karabāğ ve⁷¹⁶ İrānda kışlak kılur êrdi ve sultānnıñ erbāb-ı fażl u⁷¹⁷ hüner⁷¹⁸ ve şî’r ü hattıka meyli bar (12) êrdi ve hattı be-gāyet hūb biter êrkendür⁷¹⁹ ustādı H’āce ‘Abdu’llāh Şayrafî êrdi ve H’āce⁷²⁰ Sultān Bağdād sarı teveccüh (13) kıldı yolda haber taptı ki Özbek Hân⁷²¹ Deşt-i Kıpçakdın müteveccih bolup Derbenddin

695 ölümdin: P ölüm

696 sultāndın der-best alıp êrdi: P sultān alıp bērip êrdi
697 bāreside: P’de yok.
698 728’de.
699 Çüpānnı: P Çüpān
700 başlarını: P başlarını
701 u: P’de yok.
702 ki: P’de yok.
703 katlindin: P katldin
704 P+< Veys>
705 ki: T’de yok.
706 sultān: T sultānnıñ
707 H’ātūn: T Hātūn
708 Elgeni: T Elgenni
709 bilen: P’de yok.
710 bolup: T kılıp
711 Hātūn dāyim: P H’ātūnı
712 ‘ammesi: P ‘amme
713 hātırı üçün: P hātırdın
714 sultān: P sultā(n)
715 ve kış Bağdāda: P’de yok.
716 ve: T’de yok.
717 u: P’de yok.
718 hüner: P hünerdin
719 êrkendür: T êrdi
720 H’āce: P’de yok.
721 Hân: P’de yok.

ötüptürler teveccüh 'inânını K̄arabāġ (14) Īrān şavbıġa⁷²² ma'tūf kılıp üç ay anda ikāmet kılıp rebī'ü'l-evvel sene *sitte ve selāsīn ve seb'amiede*⁷²³ sıçkan yılı⁷²⁴ Bilkānda Hakk Te'ālā (15) rahmetiniñ civārıġa bardı ve süyekini Sultāniyyeġa eltıp ol 'imārette⁷²⁵ ki özi kılıptur ve Şehr-i Nāzikke⁷²⁶ meşhūrdur medfūn (16) boldı müddet-i 'ömri otuz eki yıl ve saltanatı on tokuz yıl erkendür meşhūrdur kim çün Sultān Dilşād⁷²⁷ (17) Hātūn⁷²⁸ ve Dimaşķ H'āce Emīr Çüpānnı⁷²⁹ Bağdād H'ātūn<nı> bin Emīr Çüpān kaşıda kördi aña meyl-i tamām peydā kılıp⁷³⁰ nikāh kıldı (18) ve Dilşād⁷³¹ H'ātūnnıñ maħabbeti andaķ sultān köñülide⁷³² yol taptı ki aşlā Bağdād H'ātūnġa⁷³³ mültefit bolmadı (19) Bağdād H'ātūn⁷³⁴ ħased yüzindin⁷³⁵ ol sultān-ı kām-kārga⁷³⁶ zehr bērip öldürdi⁷³⁷.

onunçı

Arpa Hān bin⁷³⁸ Arıķ Böke bin (20) Toli Hān çün Sultān Ebū Sa'īd neslidin⁷³⁹ kalmadı ve Arpa Hān⁷⁴⁰ Tūrāndın ol maħallda ki sultān Ħorāsānda ērdi⁷⁴¹ kēlip mülāzım boldı **52**^[126b] (1) sultān fevtidin soġ anı bēgler ittifāk kılıp⁷⁴² pādīşāh köterdiler çün tahtķa⁷⁴³ olturdı Bağdād H'ātūn⁷⁴⁴ ki sultānġa (2) zehr bērip⁷⁴⁵ dēp müttehim boldı anı⁷⁴⁶ öldürdi ve 'Alī Pādīşāh⁷⁴⁷ ki sultānġa taġay⁷⁴⁸ bolur ērdi ve ol

⁷²² şavbıġa: P şavbı

⁷²³ 736'da.

⁷²⁴ yılı: T yıl

⁷²⁵ 'imārette: T 'imāretde

⁷²⁶ Nāzikke: P Nāzik

⁷²⁷ Dilşād: T Dilşāt

⁷²⁸ Hātūn: T H'ātūn

⁷²⁹ ve Dimaşķ H'āce Emīr Çüpānnı: P bin H'āce (E)mīr Çüpān

⁷³⁰ kılıp: P kıldı

⁷³¹ Dilşād: T Dilşāh

⁷³² köñülide: P köñlünde

⁷³³ H'ātūnġa: T Hātūnġa

⁷³⁴ H'ātūn: T Hātūn

⁷³⁵ yüzindin: T yüzidin

⁷³⁶ kām-kārga: T kām-kāreġa

⁷³⁷ bērip öldürdi: T bērdi

⁷³⁸ bin: P'de yok.

⁷³⁹ neslidin: P nesli

⁷⁴⁰ Hān: T H'ān

⁷⁴¹ ērdi: P'de yok.

⁷⁴² anı bēgler ittifāk kılıp: T bēgler ittifāk kılıp anı

⁷⁴³ tahtķa: P taht

⁷⁴⁴ H'ātūn: T H'ātūnnı

⁷⁴⁵ bērip: T bērdi

⁷⁴⁶ boldı anı: T bolup ērdi

⁷⁴⁷ pādīşāh: P پادشاه

kün⁷⁴⁹ Derbend-i Taşı (3) Hātūnda⁷⁵⁰ érđi sulṭān vefātını ma'lūm kılıp Arpa Hānnıñ pādişāhlığını eşitti Oyirat kavmini yıgıp (4) kēñeşip dēdi kim bilıñ kim⁷⁵¹ her nēçe Arpa Hān, Toli Hān evlādıdındur⁷⁵² ammā⁷⁵³ Oyirat bilen Negü Noyannıñ evlādığa (5) sevābık 'adāveti bardur bizge maşlahat-ı evvel yóktur kim ol pādişāh bolğay. Pes Toli⁷⁵⁴ Hān⁷⁵⁵ ki Baydu Hān (6) evlādıdındur Bağdādta pādişāh köterip Moğol hezārelerini⁷⁵⁶ ki yurtları ol nevāhıde érđi (7) cem' kılıp kalın çerik bilen⁷⁵⁷ tertīb⁷⁵⁸ bērip Arpa Hān sarı müteveccih boldı ve⁷⁵⁹ Arpa Hān utru barıp⁷⁶⁰ Mūsā (8) Hānga bardılar anıñ üçün kim elniñ meyl⁷⁶¹ hātırı Hülegü Hān⁷⁶² evlādığa érđi bu sebebdin (9) Arpa Hān çeriki buzulup⁷⁶³ Arpa Hān ve⁷⁶⁴ Ğıyāse'd-dīn Muḥammed Vezīr⁷⁶⁵ katl boldılar⁷⁶⁶ Sulṭān Ebū Sa'ıdnıñ vefātıdn Arpa Hān, Baydu Hān- (10) -nıñ⁷⁶⁷ āhir-i devletiğaça⁷⁶⁸ yēti ay ve kesri érđi.

on birinçi

Mūsā Hān bin Baydu Hān, Arpa Hān katlidin soñ (11) pādişāh boldı. **sene sitte ve semānīn ve seb'amiede**⁷⁶⁹ Ucānda⁷⁷⁰ Muḥammed Hān bin ⁷⁷¹ bin Hülegü ki Rūmda érđi Rūm (12) ve⁷⁷² Gürcistān çerikin yıgıp Mūsā Hān üstige kēlip⁷⁷³ ve⁷⁷⁴ bu

⁷⁴⁸ ki sulṭānga tağay: T Sulṭān Ebū Sa'ıdğa tağayı

⁷⁴⁹ kün: T furşatda

⁷⁵⁰ Hātūnda: T H'ātūnda

⁷⁵¹ bilıñ kim: P'de yok.

⁷⁵² evlādıdındur: P evlā(dı)dındur

⁷⁵³ ammā: T tā

⁷⁵⁴ Toli: T Mūsā

⁷⁵⁵ Hān: T Hānnı

⁷⁵⁶ hezārelerini: T şāhzādelerini

⁷⁵⁷ bilen: T'de yok.

⁷⁵⁸ tertīb: P terbiyet

⁷⁵⁹ ve: P'de yok.

⁷⁶⁰ T+ yazısıda birbirige yētip Arpa Hānnıñ bēgleri andın yüz évürüp

⁷⁶¹ meyl: T meyl

⁷⁶² P+ ü zīr

⁷⁶³ buzulup: P buz(u)lup

⁷⁶⁴ ve: P'de yok.

⁷⁶⁵ Vezīr: P'de yok.

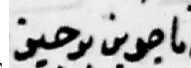
⁷⁶⁶ boldılar: T bolup

⁷⁶⁷ Arpa Hān, Baydu Hānnıñ: T Arpa Hānnıñ

⁷⁶⁸ devletiğaça: P devleti

⁷⁶⁹ sitte ve semānīn ve seb'amiede (786'da): T sitte ve selāsīn ve seb'amiede (736'da)

⁷⁷⁰ T+ve

⁷⁷¹: P , T

⁷⁷² ve: T'de yok.

⁷⁷³ kēlip: T kēldi

hâlda Şeyh Hasan Êlgeni Sultāniyyedin kēlip bēglerğa⁷⁷⁵ (13) haber yiberdiler kim bizniñ dağı emīr arasıda sāyika-yi dostlık⁷⁷⁶ vü⁷⁷⁷ maḥabbet mü'ekkeddür ve⁷⁷⁸ maşlaḥat oldur kim⁷⁷⁹ (14) uruş maḥallıda⁷⁸⁰ emīr öz ḥaşşları bilen ma'rekedin bir yanda turup Muḥammed Ḥān bilen Mūsā Ḥānnı⁷⁸¹ birbiri bilen koysalar⁷⁸² tā zafer (15) kimge bolğay Emīr Şeyh Hasan bu re'yni şavāb bilip eki miñ i'timādī kişi bilen bir bēyikde turdılar⁷⁸³ ki (16) ceng-gāhda⁷⁸⁴ müşerref érdi cānibeyn çeriki kövrük⁷⁸⁵ çalıp uruşğa⁷⁸⁶ iştiğāl kıldılar ve Gürc u Rüm çeriki (17) hezīmet bolup⁷⁸⁷ Mūsā Ḥān bilen Oyirat eli kēyinleridin⁷⁸⁸ kavdılar 'Alī Pādişāh⁷⁸⁹ çün kördi kim muḥālif çeriki (18) be-küllī hezīmet bolup arka bērdiler ferāğ-ı ḥātır bilen su yaqasığa kēlip⁷⁹⁰ tüşüp silāh çıgarıp vuzū kılmak- (19) -ka meşğul boldı. Emīr Şeyh Hasan çün bu⁷⁹¹ ḥālnı müşāhede kıldı ol bēyikdin 'Alī Pādişāh üstige⁷⁹² tōkülüp qanını yerge tōktiler çün (20) bu vākı'a ḥaberi⁷⁹³ Mūsā Ḥānga⁷⁹⁴ yetti hezīmetka yüzlenip Muḥammed Ḥān⁷⁹⁵ ki kaçıp érdi yanıp Şeyh Hasan Noyanga koşuldu ve Emīr Şeyh Hasan⁷⁹⁶ 53^{127a} (1) Emīr ...(?)⁷⁹⁷ Uyğur bilen Qaraçını Mūsā Ḥānnıñ kēyindin yiberip özi Tebrizğa teveccüh kıldı.

on êkinçi

- 774 ve: T'de yok.
775 bēglerğa: P bēgler
776 dostlık: T dostluq
777 vü: P'de yok.
778 ve: P'de yok.
779 P+<u->
780 maḥallıda: P'de yok.
781 Ḥānnı: P Ḥān
782 koysalar: P ko(ysa)lar
783 turdılar: P turdı
784 ceng-gāhda: T ceng-gāh
785 kövrük: T kürge
786 uruşğa: P uruş
787 bolup: P tapıp
788 kēyinleridin: P kēdinleridin
789 Pādişāh: P Pāşā
790 su yaqasığa kēlip: P suy yaqasıda yētiler
791 bu: P'de yok.
792 Pādişāh üstige: P Pāşā
793 bu vākı'a ḥaberi: P zuhr-ı bu (v)āka'a ḥaber
794 Mūsā Ḥānga: P Mūsāğa
795 Ḥān: P'de yok.
796 P+<Emīr>

797 Emīr ...(?): P , T

Muhammed Hân bin ⁷⁹⁸ (2) ...⁷⁹⁹ bin⁸⁰⁰ Hülegü Hân çün 'Alî Pâdişâhnî⁸⁰¹ Şeyh Hasan Noyannı öldürdi sene *sitte ve semânîn ve seb'amiede*⁸⁰² Ucânda Muhammed Hân⁸⁰³ tahtқа olturguzdı⁸⁰⁴ ve Şeyh Hasan-ı Calayır Noyan⁸⁰⁵ memleket zabt u nesakığa (3) meşğul bolup Pîr Hüseyn bin Hasan bin Çüpân Süldüzni Sultâniyyeğa⁸⁰⁶ yiberip⁸⁰⁷ ve Dilşâd Hâtûn⁸⁰⁸ bint-i (4) Dımaşk H'âce bin⁸⁰⁹ Çüpân⁸⁰⁹ ki Sultân Ebû Sa'îdnîğ hâremi êrdi 'ağd-i nikâhğa kivürdi.

on üçünçî⁸¹⁰

(5) Tağay Têmür Hân ol fırsatda Mâzenderânda⁸¹¹ êrdi⁸¹² Emîr Kerih ve Karaçın ki Mûsâ Hân⁸¹³ kava bardılar⁸¹³ (6) alar aralarında⁸¹⁴ muhâlefet⁸¹⁵ bolup Egre nec(?) Uyğur Sultâniyyeğa barıp⁸¹⁶ Pîr⁸¹⁷ Hüseyn Çüpânığa koşuldı ki qardaşının (7) kıızı êrdi⁸¹⁸ Oğlan⁸¹⁹ H'âtûn⁸²⁰, Pîr⁸²¹ Hüseynniñ 'ağdıda êrdi ve Pîr⁸²² Hüseyn bilen Horâsânga barıp begler (8) ittifağı bilen Tağay Têmür Hân⁸²³ pâdişâh köterip Horâsânda sikke vü⁸²⁴ huṭbe anıñ atığa oqudılar ve a- (9) - qvâm-ı Moğolnı ki

798

... .. T , P

برزايو خان يوت
چوبن

799

...: T , P

برصين
لوحين

800

bin: T *ibn*

801

Pâdişâhnî: P *Pâşânî*

802

786'da.

803

Şeyh Hasan Noyanı öldürdi sene *sitte ve semânîn ve seb'amiede* Ucânda Muhammed Hân⁸⁰³: P'de yok.

804

olturguzdı: P *olturguzup*

805

Calayır Noyan: T *Noyan Calayır*

806

Sultâniyyeğa: P *Sultânga*

807

yiberip: T *yiberdi*

808

Hâtûn: P *H'ât(û)n*

809

bin: T *ibn*

810

on üçünçî: P üçünçî

811

Mâzenderânda: P *Mâzender(â)nda*

812

êrdi: T'de yok.

813

kava bardılar: T *kava barıp êrdiler*

814

aralarında: T *bu arada*

815

muhâlefet: T *muhâlif*

816

barıp: P'de yok.

817

Pîr: T *Mîr*

818

êrdi: T'de yok.

819

Oğlan: P *Oğulan*

820

H'âtûn: T *Hâtûn*

821

Pîr: T *Mîr*

822

Pîr: T *Mîr*

823

Hân⁸²³: P *Hân*

824

vü: P'de yok.

Horāsānda ʿerdiler yığıp Tebrīzğa müteveccih ⁸²⁵ boldılar. Çün Āzerbāyincān hūdūdıǵa yéttiler (10) Mūsā Hān Oyirat ʿeli bilen alarǵa қоşulup ‘ahd u şart kıldılar kim çün zafer alarǵa bolsa Horāsān Taǵay (11) Têmürniñ bolup ⁸²⁶ ‘Irāq ve Āzerbāyincān Mūsā Hānǵa bolǵay ve ⁸²⁷ çün Muḥammed Hān ve Şeyḥ ⁸²⁸ Hasan Noyan bu hāldın haber-dār (12) boldılar āreste çerik bilen utru barıp ... ⁸²⁹ Yazısında mülākī-yi ferīkayn bolup uruş-ı ‘azīm (13) vāki‘ boldı ve Muḥammed Hān zafer tapıp Mūsā Hān qolǵa tüşüp başını köterdiler ve Taǵay Têmür Hān ⁸³⁰ (14) kaçıp Horāsānǵa bardı. Bu esnāda Şeyḥ Hasan ⁸³¹ bin Têmür-Taş bin ⁸³² Çüpān ki Rūmda ʿerdi çerik yığıp Tebrīzğa müteveccih (15) boldı Muḥammed Hān ve Şeyḥ Hasan Büzürg ki bu ma‘nādın vākıf boldılar qalın çerik bilen ⁸³³ Naḥcivān yolıdın utru ⁸³⁴ barıp (16) çün eki çerik muḳābele bolup uruştılar hezīmet Muḥammed Hān bilen Şeyḥ Hasan ⁸³⁵ Büzürgge vāki‘ bolup Muḥammed Hān maqtūl bolup Şeyḥ (17) Hasan Büzürg kaçıp Sultāniyyeǵa ⁸³⁶ bardı.

on dördinçi

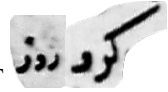
Satıbek ⁸³⁷ Sultān Muḥammed ⁸³⁸ Ölceytūka ⁸³⁹ ve ⁸⁴⁰ Şeyḥ Hasan Kūçek{ke} (18) muzaffer u manşūr ⁸⁴¹ boldı Tebrīzğa bardı ve ol hālda Çüpānilerdin on altı bēg anıñ qaşıda yığılıp ⁸⁴² kēneş kıldılar kim bizge pādīşāhī kerek kim ⁸⁴³ tā mülkni qarār bēre alǵay-biz ⁸⁴⁴ ve Hülegü Hān (19) neslidin kişi qalmaydur ⁸⁴⁵ Satıbek bint-i Sultān

⁸²⁵ müteveccih: P *teveccih*

⁸²⁶ bolup: P *bolsa*

⁸²⁷ ve: P'de yok.

⁸²⁸ Şeyḥ: P'de yok.

⁸²⁹ ...: P , T

⁸³⁰ Têmür Hān: T *Hān Têmür*

⁸³¹ T+Kūçek

⁸³² bin: P'de yok.

⁸³³ bilen: P'de yok.

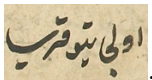
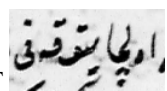
⁸³⁴ utru: P *utr(u)*

⁸³⁵ Hasan: P'de yok.

⁸³⁶ Sultāniyyeǵa: P *Sultānīǵa*

⁸³⁷ Satıbek: P'de yok.

⁸³⁸ P+bin

⁸³⁹ Ölceytūka: P , T

⁸⁴⁰ P+çün

⁸⁴¹ u manşūr: P'de yok.

⁸⁴² Tebrīzğa bardı ve ol hālda Çüpānilerdin on altı bēg anıñ qaşıda yığılıp: P'de yok.

⁸⁴³ kim: T'de yok.

⁸⁴⁴ P+<ve>

Muhammed Ölceytü Hân taht u mülk vârisidür⁸⁴⁶. Pes ittifâk bilen anı pâdişâh köterdiler Satıbek çerik yığıp Sulţāniyyeğa teveccüh kılıp⁸⁴⁷ Şeyh Hasan Büzürg utru (20) barıp⁸⁴⁸ aña münkād bolup hānlığığa boyun sundı ve Şeyh Hasan Kūçek ve⁸⁴⁹ Şeyh Hasan Büzürg bilen körüşüp şulh kıldılar (21) ve andaķ muķarrer kıldılar⁸⁵⁰ kim ol kış⁸⁵¹ Şeyh Hasan Büzürg Sulţāniyyede⁸⁵² bolup Satıbek Karabāğda kışlağay ve çün yaz bolsa yığılıp quriltay kılıp⁸⁵³ her kişige yaraşa hem⁸⁵⁴ 54^[127b] (1) münāsib ta'yīn bolğay çün yaz boldı⁸⁵⁵ Tağay Tēmür çerik yığıp Tebrizğa müteveccih boldı ve Şeyh Hasan⁸⁵⁶ Büzürg vāķıf bolup utru⁸⁵⁷ barıp Sādede mülākāt (2) kılıp Tağay Tēmürni hānlıķķa mevsūm kıldı. Bu esnāda Tağay Tēmür Hân, Şeyh Hasan Büzürg bilen kēneşmey Egrenec(?)⁸⁵⁸ Bēgi ki Sulţān (3) Ebū Sa'īdniñ inekesi ērdi Şeyh Hasan Kūçekke yiberip⁸⁵⁹ dēdi ki mēniñ anam bilen Emīr Çūpān arasında dostlıķ ērdi (4) ol maħallda ki⁸⁶⁰ yarlıģ bolup ērdi ki atam⁸⁶¹ Sudukünni⁸⁶² öldürgeyler Emīr Çūpān ol hādişēğa māni' bolup ērdi⁸⁶³. Bizge ol hūķūķ (5) unutulmaydur⁸⁶⁴ bu kūn revā tutmas bizge Çūpānilerğa⁸⁶⁵ kaşd kılğay-biz maşlahat oldur kim mādde-yi muhālefet o- (6) -rtadın maħv bolğay Emīr Şeyh Hasan Kūçek çün peygāmni eşitti⁸⁶⁶ be-ğāyet hurrem bolup dēdi her nē⁸⁶⁷ pâdişâh buyuruptur dīn ü⁸⁶⁸ (7) devlet sipāh u ra'ıyyet şalāhıdur. Egrenec(?) Bēgini ol cemā'at bilen ki anıģ bile kēlip ērdiler

- 845 *qalmaydur: T qalmadı*
846 *vārisidür: P vārisdür*
847 *ittifâk bilen anı pâdişâh köterdiler Satıbek çerik yığıp Sulţāniyyeğa teveccüh kılıp: P'de yok.*
848 *barıp: T çığıp*
849 *ve: T'de yok.*
850 *kıldılar: T boldı*
851 *kış: P kūn*
852 *Sulţāniyyede: P Sulţāniyyeni*
853 *kılıp: P'de yok.*
854 *hem: P'de yok.*
855 *boldı: P bolsa*
856 *Hasan: P'de yok.*
857 *utru: P utr(u)*
- 858 *Egrenec(?): P , T *
859 *yiberip: P yiberdi*
860 *ki: T kim*
861 *atam: T atamnı*
862 *Sudukünni: T Sudukün*
863 *ērdi: P'de yok.*
864 *unutulmaydur: T unutulmadı*
865 *Çūpānilerğa: P Çūpānlarge*
866 *eşitti: P'de yok.*
867 *her nē: P'de yok.*
868 *ü: P'de yok.*

nevāziş kılıp fāhır hıl'atler (8) kēydürüp hālvette Egrenec(?) Bēgige⁸⁶⁹ dēdi ki⁸⁷⁰ pādīşāhka mendin kulluk dēp dēgil ki maña bu memleketde⁸⁷¹ ihtiyār-ı küllī bardur ammā Şeyh (9) Hasan Büzürğdin ki bizge küyevdür egerçi andın ança iş kēlmes bā-vücūd ol andın⁸⁷² īmin ērmes-men maşlahat oldur kim (10) Tağay Tēmür Hān bizge⁸⁷³ anıñ def'i için ruḥşat bērse tā anı ortadın köterip çün işini ser-encām kılmak Satıbek (11) bilen Dilşād siñilimizni pādīşāh ki⁸⁷⁴ bendelik kemerin hızzette bağlağay-biz ve⁸⁷⁵ kiryās-ı 'ālīde mülāzım bolğay-biz çün (12) Egrenec(?) Bēg⁸⁷⁶ andın yanıp ol maḥūf sözni hālvette Tağay Tēmür Hānga⁸⁷⁷ dēdi pādīşāh⁸⁷⁸ Ölceytü⁸⁷⁹ Hān kızı⁸⁸⁰ bilen (13) Dilşād H'ātūnnı tama'ını köñlide⁸⁸¹ muḥammer kılıp Şeyh Hasan Kūçekni mevā'id bilen müstazher kılıp dil-h'āh bilen cevāb yiberdi ve andın soñ⁸⁸² (14) bu muḳaddimātta 'ahd ü peymān tilep⁸⁸³ Şeyh⁸⁸⁴ Hasan Kūçek haber yiberdi kim bu maşlahatta⁸⁸⁵ sābit-ḳademdür-biz vazīfe ol kim bu 'ahd (15) te'kīdi için öz haṭṭ-ı şerīfī bilen bey'at-nāmeī bitigey ki Çüpāniler⁸⁸⁶ kerek kim⁸⁸⁷ ilgeyler ḳaşdı⁸⁸⁸ kılıp Şeyh Hasan Büzürğni (16) ḳavm u⁸⁸⁹ tābi'leri⁸⁹⁰ bilen ortadın kötersünler⁸⁹¹ ve⁸⁹² ulus emāreti ve salṭanat niyābeti āl-i Çüpānga bolğay çün elçi (17) teblīğ-i risāletka iblāğ kıldı Tağay Tēmürğa çün Satıbek ve Dilşād H'ātūn⁸⁹³ sevdāsı dimāğıda mütemekkin⁸⁹⁴ bolup ērdi (18) ol pādīşāh⁸⁹⁵ -ı levh 'āḳıbet-

869 Bēgige: P Bēgi

870 ki: P'de yok.

871 bu memleketde: T'de yok.

872 andın: T kim

873 bizge: P'de yok.

874 Dilşād siñilimizni pādīşāh ki: T siñilimiz Dilşād H'ātūnnı pādīşāhka bērip

875 bağlağay-biz ve: P bağlay ve biz

876 Bēg: T Bēgi

877 Hānga: P Hān

878 P+dēdi

879 Ölceytü: T Öl<i>ceytü

880 kızı: T kızını

881 köñlide: P köñlümde

882 ve andın soñ: P'de yok.

883 'ahd ü peymān tilep: P 'uhde-yi peymān bilen

884 Şeyh: P Şāh

885 maşlahatta: P maşlahat

886 Çüpāniler: P Çüpānlar

887 kim: P'de yok.

888 ḳaşdı: P ḳaşd

889 u: P'de yok.

890 tābi'leri: P tābi'ler

891 kötersünler: P köterdiler

892 T+uluslar ve

893 H'ātūn: T Hātūn

894 mütemekkin: P mütemekkīn

895 P+Sāde

endîşlik⁸⁹⁶ kılmay öz hattı bilen ol⁸⁹⁷ türlü ki Şeyh Hasan Kūçek dēp ērdi kitābeti bitip āhiride öz atını bitidi ki hatt{nı} Tağay Tēmür bin Südigen(?) bu mu'temed eligidin⁸⁹⁸ (20) Şeyh Hasan Kūçekke (21) yiberdi Şeyh Hasan⁸⁹⁹ ol mektūbnı alıp Pīr Hüseyn Çüpānı⁹⁰⁰ ve Emīr 'Alī Sebükten ittifākı bilen atlanıp⁹⁰¹ Şeyh Hasan⁹⁰² Büzürg, Calayır ordusunıñ yakınıda 55^[128a] (1) barıp ve anıñ havāşşlaridin⁹⁰³ birevni tilep ol mektūbnı aña bērip dēdi barıp⁹⁰⁴ Emīr Şeyh Hasan-ı Calayırğa dēgil ki Şeyh Hasan Tēmür-Taş kēlip kulluk (2) tēgüredür ve aytadur ki⁹⁰⁵ her nēçe Şeyh Hasan Ağa bizdin qaraqlap bir yatnı ki bu memlekette haqqı yok-turur⁹⁰⁶ ve Hülegü Hān hāne- (3) -dānınıñ haşmıdur, bu ulusda⁹⁰⁷ yol bērip on mīñ tümen qalıp⁹⁰⁸ aña ve çerikige harc kılıptur. Bu kün ol pesendide (4) hıdmātı⁹⁰⁹ arasında bu türlü hatt bitiptür egerçi bēg bizni özige⁹¹⁰ hāsıd ü 'adū⁹¹¹ bilür ammā biz bu 'özr-i şarīhni anıñ haqqıda revā (5) tutmadük ve anı haber-dār kılduk kim öz işidin haber-dār bolğay ve Şeyh Hasan Kūçek ol maqāmdın külüp ve hurrem ordusığa (6) yanıp uruş silāhını çıkarıp kişileriğa dēdi haber-dār boluñ kim⁹¹² *bi-hamdi'llāh* ki uruş işi bir sarı bolup (7) Tağay Tēmürniñ fitnessi ber-taraf boldı havāşşları dēdiler bu kün tört aydur⁹¹³ ki bu ēki çerik uruş yarağı kıladurlar ve qarār (8) oldur kim 'ale's-sabāh çehār-şenbih muhārebe vü muqātele kılgaylar nē türlü boldı kim⁹¹⁴ fitne vü āşüb bir yolu teskīn taptı Şeyh Hasan Kūçek (9) dēdi oşbu kēçe bu ma'nā⁹¹⁵ sizge rüşen bolğusıdur ol tarafdın çün ol peygām bilen hatt Şeyh Hasan Büzürgge yētti tütünü (10) başığa yügürüp ot dēk tutaşıp nihālçe yüzidin saçrap çerikke dēdi ki savut kēyip haber-dār

⁸⁹⁶ 'ākıbet-endîşlik: P endîşlik

⁸⁹⁷ ol: P o(l)

⁸⁹⁸ dēp ērdi kitābeti bitip āhiride öz atını bitidi ki hatt{nı} Tağay Tēmür bin ... bu mu'temed eligidin: P haber yiberdi kim <bu> (19) bu maşlahatta sābit-kademdür-biz vazīfe ol-kim bu 'ahd te'kīdi üçün öz hatt-ı şerīfi bilen bey'at-nāmei bitigey ki (20) Çüpānlar kerek kim elgeniler(?) kaşd kılıp Şeyh Hasan Büzürgni kavm (u) tābi'leri bilen kötersünler

⁸⁹⁹ Hasan: P'de yok.

⁹⁰⁰ Hüseyn Çüpānı: P Hasan Çüpān

⁹⁰¹ atlanıp: P'de yok.

⁹⁰² Hasan: P'de yok.

⁹⁰³ havāşşlaridin: P havāşşlardın

⁹⁰⁴ barıp: P'de yok.

⁹⁰⁵ P+ ve

⁹⁰⁶ yok-turur: T yoktur

⁹⁰⁷ ulusda: P ulusd(a)

⁹⁰⁸ qalıp: P māl ve

⁹⁰⁹ hıdmātı: T hızmātı

⁹¹⁰ özige: P'de yok.

⁹¹¹ ü 'adū: P va 'id

⁹¹² kim: T ki

⁹¹³ aydur: T ay

⁹¹⁴ kim: P'de yok.

⁹¹⁵ bu ma'nā: P'de yok.

bolsunlar ve kişi (11) yiberip Argun Şāhnı ki Tağay Têmür Hân nâyibi êrdi tilep ol haţtnı allığa saldı çün Argun Şāh ol haţtnı (12) müţāla‘a kıldı Emîr Şeyh Hasan sordu ki pâdişāh haţtı bar mudur, dēdi bardur. Şeyh Hasan dēdi ki men anıñ⁹¹⁶ haqqıda nē yaman- (13) -lık kılıp-men ki⁹¹⁷ ol ġaddār-ı nā-inşāf mēniñ barımda⁹¹⁸ bu türlüğ şerrni revā tutup kaşd-ı hānedānım⁹¹⁹ kılur⁹²⁰ Argun Şāhnıñ⁹²¹ bu hāldın haberi yok êrdi (14) yükünüp dēdi ki zīnhār mundın maña⁹²² haber yoqtur hemānā ki⁹²³ bu oyun-ı ferzī-bendidür⁹²⁴ Şeyh Hasan manşūbesidin nē Tağay (15) Têmür Moğol kişidür ve henüz Çüpānîlerniñ⁹²⁵ mekr ü keydige vākıf êrmes eger emîr ruhşat bërse biz barça Horāsān çeriki (16) bilen sēniñ üçün cānlar fedā kılıp tamām Çüpānîlerni⁹²⁶ ber-üftād{e} kılalı Şeyh Hasan⁹²⁷ Büzürg çün bu merdāne ve ‘ākıl-āne söz (17) Argun Şāhdın istimā‘ kıldı boynın kuçup dēdi rahmet aşlıña sēn⁹²⁸ Argun Ağa⁹²⁹ nebiresi-sēn ki⁹³⁰ Mengü Ka’an⁹³¹ hükmi (18) bilen tamām Hülegü Hân⁹³² ordusığa⁹³³ hākim êrdi ve Hülegü Hân yarlıgıda meştür êrdi kim⁹³⁴ şāhzāde Hülegü oğul Argun Ağa⁹³⁵ tedbiri bilen (19) ‘amel kılıp andın vuķūfsız hēç işke⁹³⁶ rücū‘ kılmasun sendin bu türlüğ vefā vü mürüvvet kēlür êmdi (20) bu mektübni ol⁹³⁷ ġaddār kaşığa⁹³⁸ êltip dēgil ki bā-vücūd mundağ sāyika-yi hizmetkārılık men saña becā kēltürdüm revā bolğay ki sēn mundağ kaşdınıñ yārāmda endişe kılur-sēn. Argun Şāh ol mektübni⁹³⁹ Tağay Têmür kaşığa⁹⁴⁰ êltip anı ol hāldın haber-dār kıldı. Tağay Têmür (21) dēdi

916 P+<kılıp>

917 kılıp-men ki: P'de yok.

918 barımda: T barımda bar

919 hānedānım: P cānım

920 kılur: P kılıp

921 Şāhnıñ: P Şāhnı

922 mundın maña: T maña mundın

923 hemānā ki: T hemāngeh

924 ferzī-bendidür: T ferzīn-bendidür, P ferzend-bendidür

925 Çüpānîlerniñ: P Çüpānlarnıñ

926 Çüpānîlerni: P Çüpānlarnı

927 Hasan: P'de yok.

928 sēn: P'de yok.

929 Ağa: P'de yok.

930 ki: P'de yok.

931 Ka'an: P K'an

932 Hân: P'de yok.

933 ordusığa: T ulusığa

934 kim: P'de yok.

935 Hülegü oğul Argun Ağa: P oğul Ağa

936 işke: P kişige

937 ol: P'de yok.

938 kaşığa: P kaşıda

939 êltip dēgil ki bā-vücūd mundağ sāyika-yi hizmetkārılık men saña becā kēltürdüm revā bolğay ki sēn mundağ kaşdınıñ yārāmda endişe kılur-sēn. Argun Şāh ol mektübni: P'de yok.

940 Tağay Têmür kaşığa: P Têmür Tağay kaşıda

Şeyh Hasan Kūçek mekr ü tezvîrni maña dep êrdiler ammā⁹⁴¹ bu gāyetgāça bilmes êrdim tā özüm⁹⁴² yārāmda müşāhede vü mülāhaza⁹⁴³ kıldım emdi⁹⁴⁴ çün eki 56^[128b] (1) merkebdin yadağ qalduq iķāmet kılmāq maşlahat êrnes. Pes öz havāşşı⁹⁴⁵ bilen⁹⁴⁶ hezīmet kılıp Horāsānga bardı ve çün (2) Esterābādka yetti neçe maħallıdın soñ ser-be-dārlarını⁹⁴⁷ ki Sultān Ebū Sa‘īd vefātıdın soñ⁹⁴⁸ Sebzvārda ħurūc kılıp êrdiler inķıyād (3) üçün da‘vet kılıp ol cemā‘at zāhiren itā‘at yüzindin⁹⁴⁹ mülāzemetiğa barıp çün bār-gāhıda kirdiler şilen maħallıda (4) teber-zīnni başığa urup fī‘l-hāl ol pādīşāh ölüp ordusını talan u tārācğa⁹⁵⁰ bērdiler ammā bu sarıdın çün (5) Tağay Tēmür Merāğadın keçe bilen kaçıp Horāsānga bardı yana kün Şeyh Hasan Büzürg bēgler bilen Çüpāniler⁹⁵¹ ordusığa (6) barıp bēgler bilen mülākāt kılıp çün Satıbek bint-i Ölceytü Sultānnıñ körünişige kirdi⁹⁵² eligin öpüp ‘özü-ħ‘āhlıq (7) kılıp barça Ucān sarı ‘azīmet kıldılar ve çün atlandılar Satıbek bilen Şeyh Hasan Büzürg yandaşa yörüp Şeyh Hasan (8) Kūçek yasavullar dek ilgeri keyin⁹⁵³ yörüp dediler⁹⁵⁴ çün Satıbek Ucānda nüzül kıldı Şeyh Hasan Büzürg eki yıgaçda⁹⁵⁵ (9) ordusığa⁹⁵⁶ tuşup ba‘zı bēgler⁹⁵⁷ Tebrīzğa bardılar. Bu esnāda Şeyh Hasan Kūçek Satıbek bilen⁹⁵⁸ muħālefet kılıp ordusın (10) talap anı pādīşāhlıkdın ma‘zül kılıp Süleymān atlıq⁹⁵⁹ birevni pādīşāh köterdiler.

on bēşinçi

941 ammā: T'de yok.
942 özüm: T ö[züm]
943 vü mülāhaza: P'de yok.
944 emdi: P ammā
945 havāşşı: P havāşş
946 P+kēcede
947 ser-be-dārlarını: P ser-abdāllarını
948 soñ: P'de yok.
949 yüzindin: T yüzidin
950 tārācğa: P tārāc
951 Çüpāniler: P Çüpān<n>iler
952 kirdi: P'de yok.
953 keyin: P keyindin
954 yörüp dediler: P yōridi
955 yıgaçda: T yıgacıda
956 ordusığa: P uruş
957 ba‘zı bēgler: T ba‘zılar
958 bilen: P'de yok.
959 atlıq: P atalığ

Süleymān Hān bin Muḥammed bin (11) Sekte(?)⁹⁶⁰ bin Hülegü Hān, Şeyḥ Ḥasan Kūçek anı pādişāh köterip tahtğa⁹⁶¹ olturğuzup⁹⁶² Satıbekni istilā hükmi bilen aña (12) ‘aḳd bağladılar⁹⁶³ ve andın Tebrizğa müteveccih bolup Şeyḥ Ḥasan Büzürg-i Calayır, Bağdādğa⁹⁶⁴ barıp anda mütemekkin⁹⁶⁵ bolup iḳāmet kıldı⁹⁶⁶ (13) çün Süleymān Hān vefāt boldı Çingiz Hān neslidin Īrānda kişi ḳalmadı her⁹⁶⁷ kişi bir şehrde ḥākim boldı.

on altıncı

(14) Nüşirevān Hān ki endek fırsatda salṭanatı ber-ṭaraf boldı.

Çingiz Hān neslidin ya‘nī ki memālik-i Tūrān zemīnde salṭanat (15) ḳılıpturlar zikride

Ve alar otuz bir kişidürler.

evvel⁹⁶⁸

Çağatay Hān bin Çingiz Hān ol pādişāh şāhib-i şevket-i ‘ālī-himmet êrkendür ol fırsatda ki⁹⁶⁹ (16) Çingiz Hān memālikni evlād u etbā‘ığa⁹⁷⁰ ḳısmet kıldı Tūrān memleketini⁹⁷¹ Ceyḥūn yakasığaça ki Īrān ve⁹⁷² Tūrān arasında vāsıṭa- (17) -dur Çağatay⁹⁷³ Hānga bėrip ěrdi ve Ḳaraçar Noyannı aña ḳoşup medār-ı devlet u⁹⁷⁴ memleketi ol ěrdi ve Çağatay⁹⁷⁵ Hānnıñ (18) müstaḳarr-ı serīr-i salṭanatı Bėş Balıḡ

960 Sekte(?): T , P
961 tahtğa: T tahtka
962 olturğuzup: P oltu(r)ğuzup
963 bağladılar: T bağladı
964 Bağdādğa: T Bağdādka
965 mütemekkin: P mütemekkīn
966 kıldı: P'de yok.
967 her: P'de yok.
968 ve alar otuz bir kişidürler **evvel**: P'de yok.
969 fırsatda ki: P fırsat
970 evlād u etbā‘ığa: P etbā‘ evlādığa
971 memleketini: P memleketi
972 ve: P'de yok.
973 Çağatay: P Çığay
974 u: P'de yok.
975 Çağatay: P Çığay

êrkendür ve ⁹⁷⁶ Moğol tili bilen balıĝ ⁹⁷⁷ ya'nî şehir ammā ⁹⁷⁸ Çığatay Hân ⁹⁷⁹ memleketni Karaçar Noyanga tapşurup (19) özi dāyim Ögedey Ka'an ⁹⁸⁰ bilen bolur êrdi ve tarîķ-i mücāmele vü mülātafeni ol türlük sülük tuttı kim (20) uĥuvvet ü ⁹⁸¹ vedād mertebesi yegānelik vü ⁹⁸² ittiĥādķa mūncerr boldı alarnıñ ittifāķı bereketidin ⁹⁸³ devlet işi ve ⁹⁸⁴ memleket (21) umūrı intizām tapıp ĥānlıķ rūsūmı cihān-bānlıķ ķavā'idı istimrār ü istihkām taptı ammā Çaĝatay Hân ⁹⁸⁵ 'ayş ü 'işretde 57^[129a] (1) ķoşķa 'acāyib meşĝūf êrkendür ve saltanat ü cihān-dārıķ ⁹⁸⁶ mühimmātıĝa Karaçar Noyan kıyām kılıp re'āyā vü leşkeriniñ (2) muşālahatını ⁹⁸⁷ vech-i aĥsen bilen kifāyet kılır êrkendür.

lü' lü' beyt

bolup êrdi evlā ķār-dān

ra'ıyyet ĝayr ... ⁹⁸⁸ ķār-dān

(3) ve bedāyi' vü vaķāyi' vü ĝarāyib umūr ki ol zamānda yüz körgüzdi Maĥmūd Tārābiniñ ĥurūcı êrdi ⁹⁸⁹ ve ol icmāl yüzindin ⁹⁹⁰ (4) oldur kim ⁹⁹¹ **sene selaşın ve seb'amiede** ⁹⁹² Maĥmūd-ı Ğırbāl-bāz(?), Tārāb mevzi'ide ki Buĥārāniñ ⁹⁹³ üç yıĝacıdadur şeyd ü zerrāķ- (5) -lık āĝāz kılıp zühd ü ⁹⁹⁴ 'ibādet tarīķin ilgeri tutup

⁹⁷⁶ ve: P'de yok.
⁹⁷⁷ balıĝ: P'de yok.
⁹⁷⁸ ammā: P mā
⁹⁷⁹ Çığatay Hân: P Çığay
⁹⁸⁰ Ka'an: P Hân
⁹⁸¹ ü: P'de yok.
⁹⁸² vü: P'de yok.
⁹⁸³ bereketidin: T yükidin
⁹⁸⁴ ve: P'de yok.
⁹⁸⁵ Çaĝatay Hân: P Çığay
⁹⁸⁶ cihān-dārıķ: P cihān<-ĝır>-dārıķ
⁹⁸⁷ muşālahatını: P muşālahatı

⁹⁸⁸ ...: P
⁹⁸⁹ ve bedāyi' vü vaķāyi' vü ĝarāyib umūr ki ol zamānda yüz körgüzdi Maĥmūd Tārābiniñ ĥurūcı êrdi: T [... ..]
⁹⁹⁰ yüzindin: T yüzidin
⁹⁹¹ oldur kim: T'de yok.
⁹⁹² 730'da.
⁹⁹³ Buĥārāniñ: P Buĥārā anıñ
⁹⁹⁴ ü: P'de yok.

da‘vā kıldı kim cinniler mēnim⁹⁹⁵ kaçımğa kēlip mēniñ fermānım- (6) -dın tecāvüz kılmalar çün bu söz ‘avām arasında fāş boldı her⁹⁹⁶ kimde ki⁹⁹⁷ marazī bar ērdi aña yüzlendiler hasb-i ittifāk (7) bilen bir ēki kişige ki⁹⁹⁸ Tēñri Te‘ālā şıḥḥat kerāmet kıldı ve bu ma‘nā aña mūcib-i şöhret boldı⁹⁹⁹ köp ḥalāyık eṭrāf ü cevānibdin (8) teveccüh kılip aña mülāzım boldılar ve künden künğa cem‘iyyeti artıp daruğalar ki Buḥārā ve ¹⁰⁰⁰ tevābi‘ide ¹⁰⁰¹ ērdiler mütevehhim (9) bolup şāhib-i yalavaç ki Hocendde ērdi ḥaber yiberdiler ve özleri iḥlās ü i‘tikād¹⁰⁰² şüreti bilen¹⁰⁰³ şeyḥni köre barıp (10) iltimās kıldılar kim¹⁰⁰⁴ ümīd oldur kim şeyḥ şehrga kudūm-i şerīfini¹⁰⁰⁵ erzānī tutsalar tā kudūmnıñ bereketi şehrga (11) yētkey. ‘Arz oldur¹⁰⁰⁶ kim bahāne bilen anı Tārābdın çığarıp çün şehir sarı yüzlense köfrükke yētkende anıñ işini (12) fayşal bergeyler hemānā Tārābī¹⁰⁰⁷ ferāset bilen ol ma‘nādın fehm kılip çün köfrükke yakın yētti daruğalarğa dēdi (13) bāṭıl endişeni dimāğdın¹⁰⁰⁸ çığargıl yok ērse¹⁰⁰⁹ nē ol-kim ādemī ¹⁰¹⁰ ēligi ortada bolğay ¹⁰¹¹ buyurdu ¹⁰¹² kim közleriñni başıñdın çığargaylar (14) daruğalar¹⁰¹³ çün ol kaşdnı kişige zāhir kılmaydur ērdi ol sözdin¹⁰¹⁴ kōrkup ol ḥayāldin özini ötkerip¹⁰¹⁵ (15) çün Tārābī şehrga yētti bir öyde tüşüp ança ḥalāyık anda cem‘ boldılar kim ašlā çığıp kirmekke¹⁰¹⁶ mecāl yok ērdi çün (16) izdiḥām ḥaddın tecāvüz¹⁰¹⁷ kıldı Tārābī tamğa çığıp ağızıñın suynı¹⁰¹⁸ kuyı salur ērdi. Her kimge ol sudın kaṭreī tamsa ērdi¹⁰¹⁹ (17) ‘acāyib mesrūr bolur¹⁰²⁰ ērdi

995 mēnim: T'de yok.
996 her: P'de yok.
997 ki: T'de yok.
998 ki: P'de yok.
999 boldı: T bolup
1000 ve: P'de yok.
1001 tevābi‘ide: T tābi‘ide
1002 P+u
1003 bilen: P'de yok.
1004 kim: T ki
1005 şerīfini: T şerīfi
1006 oldur: T ol ērdi
1007 Tārābı: P Tārāb
1008 dimāğdın: P dīmā(ğ)dın
1009 yok ērse: P'de yok.
1010 ādemī: P ādem
1011 ortada bolğay: P orta(da) bo(l)ğay
1012 buyurdu: T buyuray
1013 daruğalar: P daruğa
1014 sözdin: P yüzdin
1015 özini ötkerip: P özni ötkerdi
1016 çığıp kirmekke: P kirme(k)ke çıkmage
1017 tecāvüz: P'de yok.
1018 ağızıñın suynı: P ağız(ı)ñın suy(ı)nı
1019 ērdi: T'de yok.
1020 bolur: T yanar

bēgler her nēçe ƙaşd ƙıldılar kim fursat tapıp Tārābīni¹⁰²¹ helāk ƙılğaylar¹⁰²² ortadın kötergeyler (18) ‘avām keşretidin ki¹⁰²³ ol öy etrāf u¹⁰²⁴ cevānibini ƙabap¹⁰²⁵ turup ērdiler müyesser bolmadı çün Tārābī vāƙıf boldı¹⁰²⁶ kim (19) bēgler aña ƙaşd ƙılıpturlar yaşurun bir eşikdin çıǵıp bir atƙa minip fī’l-hāl {E}bū Hafs telli üstige çıǵıp turdı (20) çün ēlge haber boldı kim Şeyh andadur ‘avām ğavġā köterdiler kim Şeyh¹⁰²⁷ bir pervāz bilen uçup {E}bū Hafs telli üstige barıp- (21) -tur¹⁰²⁸ ‘avāmġa māsike ƙalmay tamām şehr ēli aña yüzlendiler ve çün¹⁰²⁹ ƙalın ħalāyık ƙaşıda cem‘ boldılar şām maħallıda¹⁰³⁰ ol cemā‘atƙa dēdi: ey haƙƙ tālībleri¹⁰³¹ tevaƙƙuf **58**^{129b} (1) u intizār ƙaçanġaça bolġay¹⁰³² yeryüzini bu¹⁰³³ bī-dīnlerdin arıtmek¹⁰³⁴ kerek. Her kişige olça silāhdın¹⁰³⁵ müyesser boldı alıp Şeyhni şehrġa kivürdiler (2) ve bēgler ƙaçıp yana kün ki ādīne ērdi ħuṭbe Şeyh atıġa oƣup Buħārānıñ e’imme vü ekābirini ħāzır ƙılıp ba‘zını öldürüp (3) ba‘zıġa ihānet yètkürdi ve runūd {u} evbāşġa¹⁰³⁶ istimālet bērip dēdi: bizge ġaybdın silāh yètküsidür. Bu esnā- (4) -da Şīrāzdın kārvanī kēlip tōrt ħar-vār ƙılıç kēltürdiler. Bu daġı ēl¹⁰³⁷ i’tikādıġa sebeb boldı ve buyurdı kim (5) bēglerniñ¹⁰³⁸ bār-ġāh u çādırlarını¹⁰³⁹ çıġarıp zāhir-i¹⁰⁴⁰ şehrde tikip¹⁰⁴¹ Tārābī ħaşmeti tamām bilen olturdı ve evbāş māllık kişilerinñ (6) öylerige¹⁰⁴² kirip her nē köñülleri tilese alıp Tārābī ƙaşıġa ēltip ol çerikke bērip ol ēlge bērip çerik¹⁰⁴³ tertīb bēre (7) başladı ve bēgler ki barıp ērdiler ƙalın çerik Moġoldın vilāyet ħaşrıdın yıǵıp Buħārāġa teveccüh ƙıldılar ve Tārābī (8) etbā‘ı vü

1021 Tārābīni: P Tārābī
1022 ƙılğaylar: T ƙılıp
1023 ki: P’de yok.
1024 u: P’de yok.
1025 cevānibini ƙabap: P cevānibi ƙab(ap)
1026 boldı: T boluptur
1027 kim Şeyh: P’de yok.
1028 P+<barıp>
1029 ve çün: P’de yok.
1030 maħallıda: P maħallda
1031 tālībleri: P tālībleri(i)
1032 ƙaçanġaça bolġay: P ƙaçanġa(ça bolġay)
1033 bu: P’de yok.
1034 arıtmek: P a(r)ıtmek
1035 olca silāhdın: T silāhdın olça
1036 evbāşġa: T evbāşka
1037 ēl: T’de yok.
1038 bēglerniñ: T bēg
1039 çādırlarını: P çādırlarını
1040 zāhir-i: P’de yok.
1041 tikip: P’de yok.
1042 öylerige: T evlerige
1043 çerik: P’de yok.

işbā' ¹⁰⁴⁴ bilen utru ¹⁰⁴⁵ çığıp éki çerik şaff tartıp Moğol Şeyh kerāmātı kōrkunçıdın ança uruşğa ¹⁰⁴⁶ şürü' kılmay- (9) -dur érdiler kazā-rā bir ok Tārābīniñ maqteliğa tēgip ¹⁰⁴⁷ anıñ dēk yıķılıp cān bērdi ki ¹⁰⁴⁸ kişi vāķıf bolmadı ammā ol kün qatıķ yēl (10) bolup 'azīm ğubār boldı. Ol-türlük ki ¹⁰⁴⁹ ēl birbirini kōrmeydür érdiler ve Moğol çeriki ol hālını vilāyet ü kerāmātķa haml kılıp (11) uruşdın yüz öyürdiler ¹⁰⁵⁰ ve Tārābīniñ etbā' ı alarnı ¹⁰⁵¹ kavup kırıp on miñ ¹⁰⁵² kişi öldiler çün qatl ü tārāc- (12) -dın yandılar Tārābīni tapmay dēdiler ¹⁰⁵³ kim Şeyh ğıybeti kılıptur tā ol kēlgünçe qardaşları Muħammed ve ¹⁰⁵⁴ 'Alī kā'im-maķām (13) bolsunlar 'avām u evbāş mütāba'at kemerin bağlap ēlig çıǵarıp her nē hātırları ¹⁰⁵⁵ tilese dēp kılur érdiler çün bu haber ki (14) Buħārādaki bēğler yiberip érdiler Hocendķa yētip yalavaķķa ¹⁰⁵⁶ şūret-i hālını 'arza-dāşt kıldı ¹⁰⁵⁷ ve andın İldiz Noyan (15) ve Çekīn Qorçı çerik bilen bu fitne def'i üçün 'azim bolup bir nēçe maħall ki ol ğüm-rāhlar tasalluť tapıp fesādķa (16) qol sunup érdiler ol ¹⁰⁵⁸ çerik Buħārāğa yētip ¹⁰⁵⁹ Tārābīniñ qardaşları etbā' vü ¹⁰⁶⁰ işbā' ı bilen utru çığıp uruşup (17) érdiler ¹⁰⁶¹ kemā-biş ¹⁰⁶² yēğirmi bēş ¹⁰⁶³ miñ kişi maqtül boldılar baķıyyetü's-seyf ki ol nā-pāklardıñ qalmadı ¹⁰⁶⁴ her sarı (18) kaçıp ol āşūb teskīn taptı ammā Moğol çeriki tama' tişini ğāret u ¹⁰⁶⁵ tārāc üçün ititip ¹⁰⁶⁶ hayālları ol (19) érđi kim Buħārāğa āsibi yētkürgeyler Tēñri Te'ālā luťfi ¹⁰⁶⁷ Müsülmānlarğa bolup cem'-i büzürgler envā' ħızmet (20) kılıp çerik uluğlarıdın ¹⁰⁶⁸

¹⁰⁴⁴ etbā' ı vü işbā' ı: P etbā' işbā'

¹⁰⁴⁵ utru: P utr(u)

¹⁰⁴⁶ uruşğa: T uruşke

¹⁰⁴⁷ tēgip: P'de yok.

¹⁰⁴⁸ cān bērdi ki: T cān-ı be-ħaķķ teslīm kıldı kim

¹⁰⁴⁹ ki: T kim

¹⁰⁵⁰ öyürdiler: T évürdiler

¹⁰⁵¹ alarnı: P (a)larnı

¹⁰⁵² miñ: P'de yok.

¹⁰⁵³ tapmay dēdiler: P tapmadılar

¹⁰⁵⁴ ve: P'de yok.

¹⁰⁵⁵ hātırları: P hātırılar

¹⁰⁵⁶ yalavaķķa: P yalavaç

¹⁰⁵⁷ kıldı: T kıldılar

¹⁰⁵⁸ ol: P'de yok.

¹⁰⁵⁹ yētip: T'de yok.

¹⁰⁶⁰ vü: P'de yok.

¹⁰⁶¹ érdiler: T'de yok.

¹⁰⁶² kemā-biş: P kemā

¹⁰⁶³ bēş: T'de yok.

¹⁰⁶⁴ qalmadı: P qaldı

¹⁰⁶⁵ u: P'de yok.

¹⁰⁶⁶ ititip: P itip

¹⁰⁶⁷ luťfi: P luťf

¹⁰⁶⁸ uluğlarıdın: P uluğlardın

der-h^vāst kıldılar ki qatl u talannı ança mevķūf kılıñ kim şüret-i hālını¹⁰⁶⁹ ‘arza-dāšt (21) kılalıñ her nē fermān bolsa ‘amel kılgay-siz. Bēgler ol ümīd bilen ki cevāb elbette tōre yosunı bilen kēlgüsidür hıżmetāne alıp talan kıılmaķını¹⁰⁷⁰ 59^[130a] (1) mevķūf kıldılar ve çün ‘arza-dāšt ‘arzğa yētti Qaraçar, noyanlığı¹⁰⁷¹ bilen Buḥārā ēlini bağışlap yarlığ boldı kim çerik yanıp ašlā talan u¹⁰⁷² (2) tārāc¹⁰⁷³ üçün müzāḥim¹⁰⁷⁴ bolmasunlar Buḥārā ēli Tārābīler şerr ü¹⁰⁷⁵ fesādıdın dağı qatl u¹⁰⁷⁶ talandın soñ¹⁰⁷⁷ ḥalāş boldılar çün Çağatay¹⁰⁷⁸ Ḥānnıñ ḥayātı (3) āḥirğa yētti ve mizācī şıḥḥat u istikāmet ḥālının özge boldı vaşıyyet kıldı kim¹⁰⁷⁹ Qara Hülegü veli-‘ahd bolğay çün ol kiçik ērdi Qaraçar (4) Noyın memleket işige¹⁰⁸⁰ revnaķ bērūr ērdi.

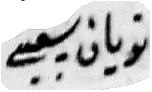
ēkinçi

Çün¹⁰⁸¹ Qara Hülegü ulğaydı anıñ¹⁰⁸² salṭanat taḥtığa olturğuzdılar¹⁰⁸³ çün (5) Güyük Ḥān pādīşāh boldı ḥük^m¹⁰⁸⁴ kıldı kim

üçünçi

Yesün Mengü bin Çağatay¹⁰⁸⁵ Ḥān pādīşāh bolsun oğul bolğanda nēçük nebīre¹⁰⁸⁶ (6) pādīşāh bolğay. Pes Qara Hülegüni ma‘zül kılıp Yesün Mengüni taḥtğa¹⁰⁸⁷

¹⁰⁶⁹ *hālını*: T *vāķı ‘anı*
¹⁰⁷⁰ *kıılmaķını*: P’de yok.

¹⁰⁷¹ *noyanlığı*: T
¹⁰⁷² *u*: P’de yok.
¹⁰⁷³ P+<ve>
¹⁰⁷⁴ *müzāḥim*: P’de yok.
¹⁰⁷⁵ *ü*: P’de yok.
¹⁰⁷⁶ *qatl u*: P’de yok.
¹⁰⁷⁷ *soñ*: P’de yok.
¹⁰⁷⁸ *Çağatay*: P *Çığay*
¹⁰⁷⁹ *vaşıyyet kıldı kim*: P’de yok.
¹⁰⁸⁰ *işige* : P *aña*

¹⁰⁸¹ *ikinçi çün*: T *çün ēkinçi*
¹⁰⁸² *ulğaydı anıñ*: T *ulğay dēdi anı*
¹⁰⁸³ *olturğuzdılar*: P *olturğuzd(ı)lar*
¹⁰⁸⁴ *ḥük^m*: P’de yok.
¹⁰⁸⁵ *Çağatay*: P *Çığay*
¹⁰⁸⁶ *nēçük nebīre*: P *nebīre nēçük*
¹⁰⁸⁷ *taḥtğa*: T *taḥtğa*

olturguzdılar¹⁰⁸⁸ sene *selāse ve arba ʿīn ve seb ʿamiede*¹⁰⁸⁹ ve¹⁰⁹⁰ çün ol pādīšāh¹⁰⁹¹
(7) vefāt boldı Mübārek Şāh Kūçek sa ʿy bilen¹⁰⁹² yana Qara Hüleğü pādīšāh boldı.

törtünçi

Arğana H ʿātūn¹⁰⁹³ bint-i Arığ Böke ibn Toli (8) H ʿān ki çün Qara Hüleğü vefāt boldı
Mübārek Şāh Kūçek sa ʿy bilen¹⁰⁹⁴ saltanat emriğā mutaşaddī boldı ve ol h ʿātūnnı¹⁰⁹⁵
êrkendür be-ğāyet (9) şāhib-i devlet ü¹⁰⁹⁶ yahşı hışāllıq Müsülmānlargā köp¹⁰⁹⁷
ri ʿāyet kılur êrkendür.

bêşinçi

Alğū bin Baydar bin Çağatay¹⁰⁹⁸ (10) H ʿān¹⁰⁹⁹ ulusığā¹¹⁰⁰ keldi çerik her tarafdın aña
yüzlenip cem ʿiyyeti aña yüz körgüzdi ve çün (11) Arığ Böke ki¹¹⁰¹ uluğ yurtta¹¹⁰²
h ʿān bolup êrdi anı Çağatay ulusığā yiberip êrdi ve¹¹⁰³ çün anda uluğ¹¹⁰⁴ şevket (12)
peydā kıldı ve¹¹⁰⁵ her h ʿazāne¹¹⁰⁶ ki Īrān memālikidin¹¹⁰⁷ uluğ orduğā yiberür êrdiler
ol taşarruf kılur êrdi bu cihetdin (13) Alğū bilen Arığ Böke¹¹⁰⁸ arasında nizā ʿ bolup
Arığ Böke köp çerik bilen Alğū¹¹⁰⁹ def ʿi¹¹¹⁰ üçün müteveccih boldı ol dağı çerik (14)
bilen utru yörüp çün uruş boldı Alğū¹¹¹¹ özi hamle kılıp bahādurlıqı körgüzdi ki¹¹¹²

1088 olturguzdılar: P olturğu(z)dılar
1089 743'te.
1090 ve: P'de yok.
1091 pādīšāh: P'de yok.
1092 Mübārek Şāh Kūçek sa ʿy bilen: T'de yok.
1093 H ʿātūn: T H ʿātūn
1094 Mübārek Şāh Kūçek sa ʿy bilen: P'de yok.
1095 h ʿātūnnı: T h ʿātūnı
1096 ü: P'de yok.
1097 köp: P kö(p)
1098 Çağatay: P Çığay
1099 P+çün Çığay H ʿān
1100 ulusığā: P ordusığā
1101 ki: T'de yok.
1102 yurtta: T yurtta
1103 ve: P'de yok.
1104 uluğ: P ulu(ğ)
1105 ve: T'de yok.
1106 h ʿazāne: P h ʿazāyin
1107 memālikidin: P memāli(ki)din
1108 Alğū bilen Arığ Böke: P Arığ Böke bilen
1109 Alğū: T Ulğū
1110 def ʿi: P def
1111 Alğū: T Ulğū
1112 ki: P'de yok.

muḥāliflerniñ *sābit* ayakları¹¹¹³ (15) yeridin tapıp Arıǵ Böke hezīmet boldı ve Mes'ūd Bēg bin Şāḥib Yalavaç Arıǵ Bökeniñ vezīri erdi¹¹¹⁴ Alǵu ḥizmetiǵa kēlip (16) 'ināyet nazarıǵa melḥūz boldı ve çün Alǵu muẓaffer u manşūr ulus arasıǵa kēldi *sene semān ve ḥamsīn ve sittemiede*¹¹¹⁵ (17) Almalıǵda¹¹¹⁶ tahtқа olturup Arǵana Ḥ'ātūn¹¹¹⁷ bint-i¹¹¹⁸ Arıǵ Bökeni 'aǵd baǵladı çün tört yıl salṭanat kıldı (18) ve vedī'at-ı ḥayātını k̄abız-ı ervāḥǵa¹¹¹⁹ tapşurdı.

altınçı

Mübārek Ḥān bin Kara¹¹²⁰ Hülegü, İcel¹¹²¹ Noyan imdādı (19) bilen Alǵunı ortadın köterip *sene isnā ve sittīn ve sittemiede*¹¹²² ḥān boldı anıñ zamānda (20) çerik ü ra'yyet¹¹²³ ḥimāyet kölegeside müreffeh ü şādmān ērdiler.

yétinçi

Baraḫ Ḥān bin¹¹²⁴ Yesün Kara bin Kāmka- (21) -r bin Çaǵatay Ḥān¹¹²⁵ *sene selāse ve sittīn ve sittemiede*¹¹²⁶ pādīshāh boldı¹¹²⁷ ve İcel Noyan Āzerbāyincānǵa Tögüder oǵul қаşıǵa bardı ve Baraḫ Ḥān ve Qaydu Ḥān bin Ġāzī oǵul bin Ögüdey Qa'an¹¹²⁸ **60**^[130b] (1) arasıda¹¹²⁹ nizā' köp bolup¹¹³⁰ muḥārebedin soñ cānibeyndin muşālaḥat tilep¹¹³¹ 'ahd ü peymān baǵladılar aña kim Baraḫ Ḥān Īrān üstige (2) bargay ve Qaydu Ḥān aña meded kılǵay andın soñ *sene sitte ve sittīn ve sittemiede*¹¹³² Baraḫ

¹¹¹³ *sābit* ayakları: T *sebāt* ayaǵı

¹¹¹⁴ *erdi*: T'de yok.

¹¹¹⁵ 658'de.

¹¹¹⁶ *Almalıǵda*: P *Almalıǵ*

¹¹¹⁷ *Ḥ'ātūn*: T *Ḥātūn*

¹¹¹⁸ *bint-i*: T *bin*

¹¹¹⁹ *ervāḥǵa*: T *ervāḥқа*

¹¹²⁰ *Kara*: P'de yok.

¹¹²¹ *İcel*: P , T

¹¹²² 662'de.

¹¹²³ *çerik ü ra'yyet*: P *ra'yyet çerik*

¹¹²⁴ *bin*: P'de yok.

¹¹²⁵ *Çaǵatay Ḥān*: P *Çıǵay*

¹¹²⁶ 663'te.

¹¹²⁷ *sene selāse ve sittīn ve sittemiede pādīshāh boldı*: P'de yok.

¹¹²⁸ *Qa'an*: P *Qa'n*

¹¹²⁹ *arasıda*: P *arasıd(a)*

¹¹³⁰ *köp bolup*: P *bolup köp*

¹¹³¹ *tilep*: P'de yok.

¹¹³² 666'da.

Hān, Mes'ūd Bēg Yalavaçnı ki¹¹³³ Abağa Hānga (3) ki Īrānda pādīšāh ērdi ēlçi bēgge yiberdi ve ḥasb-i zāhir bilen dostlık zāhir kılıp ammā 'arzı oldur¹¹³⁴ kim Mes'ūd Bēg (4) ol memālikniñ keyfīyyet evzā'ığa vāqıf bolğay Tögüder ki Barağ qardaşı ērdi ve İcel Noyanğa dēgey ki biz¹¹³⁵ Īrān (5) vilāyetiga 'āzimdür-biz, siz¹¹³⁶ ḥaber-dār boluñ Mes'ūd Bēg Īrān sarı¹¹³⁷ müteveccih bolup cezm üçün her menzilde bir küçlük (6) at nökeri bilen qoyup öter ērdi çün Mes'ūd Bēgniñ¹¹³⁸ ḥaberi Tebrīzğa yetti H'āce Şemse'd-dīn Muḥammed şāḥib-i dīvān istiḳbāl kılıp (7) çün aña yetti yadağ bolup¹¹³⁹ Mes'ūd Bēg füsüs¹¹⁴⁰ yüzindin¹¹⁴¹ dēdi şāḥib-i dīvān sēndür-sēn anıñ nişāndın yaḥşıraq (8) şāḥib-i dīvān müteğayyir bolup ammā cevāb bērmedi çün Mes'ūd Bēg pāy-i tahtğa¹¹⁴² yētip körünüş kıldı barça bēglerdin¹¹⁴³ yokqarı olturdi (9) ve çün erkān-ı devletdin bed-gümānlık teferrüs¹¹⁴⁴ kıldı üçünçi kün icāzet tilep Abağan kiryāsıdın çığıp¹¹⁴⁵ tevaḳḳuf- (10) -sız yolğa kirdi¹¹⁴⁶ ve ol tınç atlar¹¹⁴⁷ ki yolda qoyup ērdi minip anıñ dēk¹¹⁴⁸ bardı kim¹¹⁴⁹ tōrt künde Ceyḥūnga yētip sudın ötti¹¹⁵⁰ çün (11) Mes'ūd Bēg Abağa¹¹⁵¹ Hān qaşıdın¹¹⁵² yandı Īrān bēgleri 'arz kıldılar kim ol mekr bilen kēlip ērdi qoymamak kerek ērdiler¹¹⁵³ (12) fī'l-ḥāl bir cemā'atnı yiberdiler kim anı yandurğaylar ammā ol andağ¹¹⁵⁴ barmaydur¹¹⁵⁵ ērdi ki kişi aña yētkey çün Mes'ūd Bēg mūrāca'at kılıp (13) ol cānib aḥvālını taqrīr kıldı Barağ Hānnıñ 'azmi seḥāb-ı ıztırābdın saçrap yağmur¹¹⁵⁶ qatarātı dēk qalın çerik bilen (14) ra'd kēbi ve seyl dēk *sene seb'a ve sittin ve sittemiede*¹¹⁵⁷ Ceyḥūndın 'ubūr kılıp¹¹⁵⁸

¹¹³³ *ki*: T'de yok.

¹¹³⁴ *'arzı oldur*: P *'arz ol ērdi*

¹¹³⁵ *biz*: P'de yok.

¹¹³⁶ *siz*: P'de yok.

¹¹³⁷ *Īrān sarı*: T *Īrānga*

¹¹³⁸ *Bēgniñ*: P *Bēg*

¹¹³⁹ *bolup*: T *boldı*

¹¹⁴⁰ *füsüs*: P *füsüz*

¹¹⁴¹ *yüzindin*: T *yüzidin*

¹¹⁴² *pāy-i tahtğa*: P *(pāy-i) tahtğa*

¹¹⁴³ *barça bēglerdin*: P *barçadın*

¹¹⁴⁴ *teferrüs*: P *teferrüz*

¹¹⁴⁵ *çığıp*: T *çıkıp*

¹¹⁴⁶ *kirdi*: P *kird(i)*

¹¹⁴⁷ *atlar*: T *atlarğa*

¹¹⁴⁸ *dēk*: P'de yok.

¹¹⁴⁹ *kim*: P'de yok.

¹¹⁵⁰ *künde Ceyḥūnga yētip sudın ötti*: P *kün Ceyḥūn ötüp*

¹¹⁵¹ *Abağa*: T *Abakan*

¹¹⁵² *qaşıdın*: P *qaşıda*

¹¹⁵³ *qoymamak kerek ērdiler*: P *qoymaq ērdi*

¹¹⁵⁴ *andağ*: P'de yok.

¹¹⁵⁵ *barmaydur*: P *(bar)maydur*

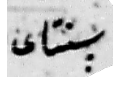
¹¹⁵⁶ *yağmur*: T *yamğur*

¹¹⁵⁷ 667'de.

ve Melik Şemse'd-dīn-i Kurt istikbāl kılıp pā-būs-ı (15) devletiğa müşerref bolup tili bilen belini du'ā bilen hizmetkārılıkka açtı ve bağladı ol fırsatda¹¹⁵⁹ Horāsānda¹¹⁶⁰ vālī (16) şahzāde Yetsün ve Argun Ağa erdi.

sèkizinçi

Yetsin Oğulnı ...ka¹¹⁶¹ Baraḡ Hān Nīşābūrğa teveccüh kıldı (17) Yetsin Oğul bilen uruşup bir lahzada Yetsin Oğulnı tofraḡka¹¹⁶² yeksān kılıp Yetsin bilen Argun Ağa yüz miḡnet bilen (18) 'Irāk sarı kaçıp bardılar ve Baraḡ Hān istilā eligin çıkarıp tamām Horāsānnı havza-yi teshīriḡa (19) kivürdi ve Horāsān bir yıl Baraḡ Hān taht fermānıda qaldı çün Abaḡa Hān¹¹⁶³ bu hāldın haber taptı andın (20) özge ki özi mecmū' çerik bilen bu hādise def'i üçün 'āzim bolup Horāsānğa yüzlendi¹¹⁶⁴ çäre körmedi (21) ve çün Reyḡa yetti Yetsin Oğul bilen Argun Ağa aḡa koşuldılar andın Herātka müteveccih bolup Herāt cülgeside¹¹⁶⁵ 61^[131a] (1) Karasu yaḡasıda ...ḡa¹¹⁶⁶ yaḡın Abaḡa¹¹⁶⁷ Hān ve Baraḡ Hān muḡābele bolup eki tarafdın şafflar tüzüp kövrük¹¹⁶⁸ çalıp bahādurlar uruşka (2) iştiḡāl kıldılar ve Baraḡ Hānnıñ oñ qolı Abaḡa¹¹⁶⁹ Hānnıñ¹¹⁷⁰ sol qolnı buzup yavuḡ yetti kim¹¹⁷¹ Abaḡa Hān çeriki¹¹⁷² buzulḡay ki Sintay(?)¹¹⁷³ Noyan (3) Uyḡur attın yadaḡ bolup meydān ortasıda şandel¹¹⁷⁴ koyup oturup bēyik ün bilen dēdi ki¹¹⁷⁵ her kim bu kün yüz öyürgey¹¹⁷⁶ miḡnet bolḡay¹¹⁷⁷ (4) bu kün munda cān oynar-biz. Bu sözdin çerikke istimālet bolup

- 1158 kılıp: T kıldı
1159 fırsatda: T fırsat
1160 Horāsānda: P Hor(ā)sānda
1161 **sèkizinçi** Yetsün oğulnı ...ka: T [**sèkizinçi** Yetsün oğulnı ...ka] çün
1162 tofraḡka: T tofraḡ bilen
1163 Abaḡa Hān: P Abaḡan
1164 yüzlendi: T yüzlengey
1165 cülgeside: T cilgeside
1166 ...ḡa: T ḡa, P ḡa
1167 Abaḡa: T Abaḡan
1168 kövrük: T kürge
1169 Abaḡa: T Abaḡan
1170 Hānnıñ: P Hān
1171 kim: T ki
1172 çeriki: P çerik
1173 Sintay(?): P , T
1174 şandel: P'de yok.
1175 ki: T'de yok.
1176 öyürgey: T evürgey
1177 bolḡay: P'de yok.

yana nevbet hamle kılıp Abağa Hân özi ma‘rekege kirip Mîr ‘Âdil (5) kim¹¹⁷⁸ Barağ Hân bahādurlarından¹¹⁷⁹ êrdi katl bolup êki cānibdin ol tūrlük uruş boldı kim tā merîh tîg (6) güzārılıkka meşhūrdur ol nev‘ kār-zār müşāhede kılmaydur êrdi ve çün kēçe boldı Barağ Hân Māverāü’n-nehr (7) sarı barıp çün Buḥārāğa yètti şî‘ār-ı İslām izhārığa kâbız boldı ve anı Sultān Ğıyāse’d-dīn dēdiler nēçe kūndin soñ aḡa¹¹⁸⁰ eflec (8) ‘ārızası tārī bolup¹¹⁸¹ terevvūddin ḡaldı ol tūrlük kim¹¹⁸² miḡaffe bilen yōridi¹¹⁸³ sene *semān ve tis‘īn ve sittemiede*¹¹⁸⁴ (9) Ḳaydu Hân mülāzemetiḡa barıp sākī mekridin şerbeti tecerru‘ kıldı¹¹⁸⁵ vefāt boldı salṭanatı altı ay¹¹⁸⁶ êrkendür.

toḡuzınçı

Bēgi Hân (10) bin Şīrāmūn

onunçı¹¹⁸⁷

Toḡtēmūr Hân bin¹¹⁸⁸ Ḳaday bin Bangan bin Çıḡatay¹¹⁸⁹ Hân

on birinçi

Duva ...¹¹⁹⁰ bin Barağ Hân, Êligiz Noyan bin İcel (11) Noyan mededi bilen pādīşāh bolup¹¹⁹¹ otuz yıl pādīşāhlık kıldı.

on êkinçi

-
- 1178 kim: T ki
1179 Hân bahādurlarından: P Hānnıḡ bahādurlarından
1180 aḡa: P'de yok.
1181 ‘ārızası tārī bolup: P ‘ārıza yètti demī boldı
1182 kim: T ki
1183 yōridi: P yōrüydür êrdi
1184 sene *semān ve tis‘īn ve sittemiede* (698'de): P *sene semān ve sittīn ve sittemiede* (668'de)
1185 kıldı: T kılıp
1186 ay: T yıl
1187 onunçı: P onnunçı
1188 bin: T'de yok.
1189 Çıḡatay: P Çıḡay
1190 ...: P , T
1191 bolup: P'de yok.

Kiçik Hân bin Duva Hân çün serîr-i salţanatta (12) mütemekkin¹¹⁹² boldı Qaydu Hân oğlanlarındın vilâyetlerini¹¹⁹³ alıp taht-ı taşarrufıǵa¹¹⁹⁴ kivürüp Çaǵatay¹¹⁹⁵ ulusıǵa dâhil (13) kıldı.

on üçünçi

Kiçik Hân bin Duva Hân bin¹¹⁹⁶ ...¹¹⁹⁷ Hân bin Böri Hân¹¹⁹⁸ Böri Oǵul anıǵ zamânıda halâyık ‘acâyib müreffehü’l-hâl¹¹⁹⁹ (14) erkendürler.

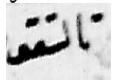
on törtinçi

İsen Buqa Hân bin Duva Hân

on beşinçi

Kebek Hân bin Duva Hân salţanat işi anıǵ zamânıda revnaķı tamâm (15) tapıp ‘adlniñ âvâzesi ‘âlemde meşhûr boldı ve Belh şehrini ki Çingiz Hân buzup ceng¹²⁰⁰ bolup êrdi ‘imâret kılip ma‘mûr u¹²⁰¹ (16) âbâdân kıldı¹²⁰² nevâdir aĥbârdın¹²⁰³ kim ol sûtûde hışâl hândın menķûldur¹²⁰⁴ kim bir kün cem‘i havâşş u ĥadem bilen atlanıp¹²⁰⁵ (17) bir yazıda esîr kıladur êrdi. Bir çukurda bir neçe âdem süyekı kördi ki tökülüp yatıptur zamânını¹²⁰⁶ te’emmûl kılip mülâzımlarıǵa¹²⁰⁷ (18) dâdi ki bilür-siz ki bu süyekler maña ne dâydürler hem özi cevâb bêrdi kim bir neçe mazlûmdurlar ve mundın dâd (19) tileydürler ol mühimm istikşâfıǵa meşğûl bolup ol mevzi‘niñ bir

1192 mütemekkin: P mütemekkîn
1193 vilâyetlerini: P vilâyetlerni
1194 taşarrufıǵa: T taşarrufǵa
1195 Çaǵatay: T Çıǵatay
1196 Kiçik Hân bin Duva Hân bin: T’de yok.

1197 ...: T , P
1198 Böri Hân: T’de yok.
1199 müreffehü’l-hâl: P mürevvehü’l-hâl
1200 ceng: T cengel(?)
1201 u: P’de yok.
1202 kıldı: T boldı
1203 aĥbârdın: T aĥbâr
1204 T+oldur
1205 atlanıp: P’de yok.
1206 zamânını: T zamân
1207 mülâzımlarıǵa: T mülâzımlarǵa

hezāresin tilep ol süyekler¹²⁰⁸ hālātını (20) andın sorup ol şada uluğı bilen dehr kelānterini yıgıp taḥkīk kıldı¹²⁰⁹. Bir cemā‘at ki yurtları anda yakın érđi zāhir (21) boldı kim bu tārlıḥdın üç yıl burun Ḥorāsān tarafıdın kārṽānī¹²¹⁰ ol mevzi‘ğa¹²¹¹ yétip ol cemā‘at alarnı¹²¹² öldürüp mällarnı¹²¹³ alğandurlar **62**^[131b] (1) ba‘zı ol emvālını¹²¹⁴ kollarıda zāhir boldı ḥānnıñ fermān ‘adāleti mālını cem‘ kılıp¹²¹⁵ ol cemā‘atnı muḳayyed kılıp Ḥorāsān ḥākimiga kişi yiberip¹²¹⁶ tā ol (2) bāzergānlar¹²¹⁷ vārislerini peydā kılıp bu ḥāldın alarnı vāḳıf kıldı çün vārisler ma‘delet-penāh der-gāhıga yéttiler mällarını¹²¹⁸ alarga (3) tapşurup ol cemā‘atnı buyurdı ki¹²¹⁹ öldürdiler.

lū‘lū‘ beyt

‘adl kör kim gāyet inşāfdın
cem‘i ölük süyekige bérđi dād

(4) çün müddet-i ḥayātı¹²²⁰ münḳazī boldı Qarşıda anı defn kılıp üstide kiyizī gāyet tekellüf bilen binā kıldılar.

on altınçı

Elçigedey (5) Ḥān bin Duva Ḥān

on yetinçi

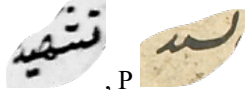
Duva Témür Ḥān bin Qara Ḥān

¹²⁰⁸ *süyekler*: P *süyek*
¹²⁰⁹ *kıldı*: P'de yok.
¹²¹⁰ *kārṽānī*: P *kārṽānnı*
¹²¹¹ *mevzi‘ğa*: T *mevzi‘de*
¹²¹² *alarnı*: P *(a)larnı*
¹²¹³ *mällarnı*: T *mälların*
¹²¹⁴ *emvālını*: T *emvāldın*
¹²¹⁵ *kılıp*: T *kıldurup*
¹²¹⁶ *yiberip*: T *yiberdi*
¹²¹⁷ *bāzergānlar*: P *bāzergān*
¹²¹⁸ *mällarını*: T *mällarnı*
¹²¹⁹ *ki*: T *kim*
¹²²⁰ *ḥayātı*: P *ḥayāt*

on sêkizinçi

Tarmaşîrîn Hân ol pâdişāhî¹²²¹ êrdi ki¹²²² kâmil-i sa'âdet-mend u hânlık (6) çehresini sa'âdet-i Müsülmânlık gül-günesi bilen¹²²³ zîb bërîp tevfiķ-i rabbânî¹²²⁴ bilen bu sarây-i fânîde kâm-rânlık câvidânî¹²²⁵ (7) hâşıl kıldı ve anıñ eyyâm-ı huceste fercâmda¹²²⁶ Çagatay¹²²⁷ ulusı devlet-i İslâmğa qābız boldılar ve temhîd-i kavā'iddin¹²²⁸ (8) Muḥammedî ve ...¹²²⁹ millet-i Aḥmedîğa *şallā'llāhu 'aleyhi ve sellem* sa'y-i belîğ kılor êrdi ve Tengi Te'ālā bendeleri¹²³⁰ zamān-ı devletide 'ayş u refāhiyyet (9) bilen ötkerür¹²³¹ êrdiler ve cümle vaķāyi'din ki ol hân-ı 'ālî-şān zamānıda vāķi' boldı ol êrdi kim çerik tarttı¹²³² (10) kim¹²³³ Hindüstānga barıp velî eşikigeçe bardı ve çün mu'asker zafer karîni¹²³⁴ zāhir boldı Dillîniñ vālîsi¹²³⁵ bês kişi üçün (11) köp tuḥfe ekābir ü a'yān bilen utru yiberip¹²³⁶ ve hân andın yanıp Gücerātnı alıp¹²³⁷ talap sālîm u ğānim öz memālikde ulusığa mürāca'at (12) kıldı ve Būrān ki qardaşınıñ oğlu êrdi ve ḥilye-yi İslāmdın 'ārî êrdi çerik tartıp¹²³⁸ **sene semāne ve 'aşar ve seb'amiede**¹²³⁹ (13) Kiş havālîside¹²⁴⁰ Qozı¹²⁴¹ Mundaķda Tarmaşîrîn Hānnı şehādet derecesige yêtkürüp bir qaryede Semerķand nevāḥîside¹²⁴² (14) anı defn kıldılar.

1221 ol pâdişāhî: P'de yok.
 1222 ki: T'de yok.
 1223 gül-günesi bilen: P gül- (g)ünesi
 1224 rabbânî: P rabbān(î)
 1225 câvidânî: P câvidāne
 1226 fercâmda: P fercāmı
 1227 Çagatay: P Çagata(y)
 1228 kavā'iddin: P kavā'itdin

1229 ...: T , P
 1230 bendeleri: P bendelerini
 1231 ötkerür: T'de yok.
 1232 tarttı: T tartıp
 1233 kim: T'de yok.
 1234 karîni: P taptı
 1235 Dillîniñ vālîsi: P ol yêti miñ
 1236 yiberip: T yiberdi
 1237 alıp: P'de yok.
 1238 tartıp: P ta(r)tıp
 1239 718'de.
 1240 havālîside: P havāleside
 1241 Qozı: P Qorı, T Qozın(?)
 1242 nevāḥîside: T nevāḥîsidin

on toközünçi

Būrān bin Duva Tēmür Hān bin Duva Hān egerçi pādişāhlıkda ança istimrār¹²⁴³ tapmadı (15) Çağatay şāhzādeleri bilen uluğ bēglerni meşel Dürçī bin Ėlçigidey Hān ve Atabek¹²⁴⁴ ...¹²⁴⁵ ve ġayr-hümā¹²⁴⁶ ġadr tīġı (16) bilen ötkerdi.

yēgirminçi

... ... Hān bin Oġlan bin Duva Hān

yēgirmi birinçi

Yetsün Tēmür Hān ‘acāyib ‘ādil (17) pādişāh ėrkendür.

yēgirmi¹²⁴⁷ ėkinçi

‘Alī Sultān ki Ögedey Hān neslidin ėrdi Yetsün Tēmür Hānġa hurūc kılıp taġallüb ü nā-ħaqq (18) salţanat tahtıġa ayak koydı ve hānlar hizānesini talap ‘ahd-nāmege Kabul Hān bilen Kaçunī Hān yētip ėrdiler (19) ve Tumina Hānnıġ tevfiķı¹²⁴⁸ bilen muvaşşah ėrdi ve Çingiz Hān hem anda¹²⁴⁹ atın bitip ėrdi telef kıldı.

yēgirmi üçünçi

Muħammed Hān bin Pülād Oġul bin (20) Kūçek¹²⁵⁰ Hān bin Duva Hān.

¹²⁴³ *istimrār*: T *istimrārı*

¹²⁴⁴ *Atabek*: T *Atabegi*

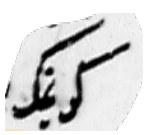
¹²⁴⁵ ... : P , T

¹²⁴⁶ *ġayr-hümā*: T *ġayr-hümānī*

¹²⁴⁷ *yēgirmi*: P *yēgir(mi)*

¹²⁴⁸ *Hānnıġ tevfiķı*: P *Hān tevfiķ*

¹²⁴⁹ *anda*: P'de yok.

¹²⁵⁰ *Kūçek*: P , T

yêgir(m)i törtünçi

Qazân Sultân Hân bin ...¹²⁵¹ sene *selāse ve selāsīn ve seb ‘amiede*¹²⁵² Māverāü’n-
nehrde hānlık tahtığa¹²⁵³ oturup (21) ol mahāllda Īrānda Sultân Ebū Sa‘īd êrdi ve
Arpa Hân ve Mūsā Hân¹²⁵⁴ ve Tağay Têmür Hân ve Satıbek bint-i¹²⁵⁵ Ölceytü Hân
ve¹²⁵⁶ Nüşîrevân Hân barça **63**^[132a] (1) Qazân Sultân Hānga¹²⁵⁷ mu‘āşır êrdiler
Çağatay Hân evlādı¹²⁵⁸ vü esbātı ki Çağatay ulusıda salṭanat kıldılar eyyām-ı
devletleri¹²⁵⁹ (2) yüz toköz yıl êrkendür.

yêgirmi¹²⁶⁰ bêşinçi

Dānişmendçe Hân ki Ögedey¹²⁶¹ Ka’an¹²⁶² neslindin êrdi ve ...¹²⁶³ bilen Çağatay
ulusı- (3) -nıñ pādīşāhlığı tēgmēs êrdi çün nisbet-i Çağatay Hānga¹²⁶⁴ yêtmes êrdi.

yêgirmi altınçi

Bayan Qulı Hân bin ...¹²⁶⁵ Oğul bin Duva Hân

(4) yêgirmi yétinçi

Têmür Şāh Hân bin Yêtsün Têmür Hân bin Duva Hân

1251

...: P

1252

733'te.

1253

Māverāü’n-nehrde hānlık tahtığa: P *Māverāü’n-nehr hānlıkğa*

1254

Hân: P'de yok.

1255

bint-i: P'de yok.

1256

ve: P'de yok.

1257

Sultân Hānga: P *Sultānga*

1258

evlādı: T *evlād*

1259

devletleri: T *salṭanatı*

1260

yêgirmi: P *yêgir(mi)*

1261

Ögedey: P *Öged(ey)*

1262

Ka’an: P *Hân*

1263

... ..: T

, P

1264

Hānga: P *Hân*

1265

...: T

, P

yègirmi sèkizinçi

Tuğluk Tèmür Hân bin¹²⁶⁶ Oğul¹²⁶⁷ H'āce ba'zı hālâtı Tèmür Bèg küregen¹²⁶⁸ (5) hālâtıda şerh bolğusıdur çün vefât boldı anı Almalığda öz 'imāretinde¹²⁶⁹ defn kıldılar¹²⁷⁰ ol diyār-ı 'Arabī(?)¹²⁷¹ bilen selāṭīn¹²⁷² (6) maḳberesini altun dèr èrmişler.

yègirmi toḳuzınçı

İlyās H'āce¹²⁷³ Hân bin Tuğluk Tèmür Hân

otuzınçı

Soyurgatmış Hân

otuz birinçi¹²⁷⁴

(7) Sulṭān Maḥmūd Hân, Çingiz Hân bilen evlādınıñ¹²⁷⁵ aḥbār u āsārını ol¹²⁷⁶ türlük ki mu'temedün-'aleyh tārīḥleride meştūr èrdi müṭāla'a (8) kılp feḥvāsıǵa ıtlā' tüşüp ihtimām yüzindin¹²⁷⁷ taḥḳīḳ u¹²⁷⁸ tefṭüşde şerāyit-i ihtiyāt ri'āyet¹²⁷⁹ kıldı ve ḥulāşa-yi āsārlardın¹²⁸⁰ münāsib¹²⁸¹ (9) tertīb u rüşen 'ibāret bilen bu perişān eczāda merḳūm kıldı ve *mine'llāhi't-tavfīḳ*¹²⁸²

lū'lū' meşnevī

-
- ¹²⁶⁶ *bin*: P'de yok.
¹²⁶⁷ *Oğul*: T *İcel*
¹²⁶⁸ *hālātı Tèmür Bèg küregen*: P *küregen hālātı Tèmür Bèg*
¹²⁶⁹ *'imāretinde*: T *'imāretide*
¹²⁷⁰ *kıldılar*: P *kıldı*
¹²⁷¹ *diyār-ı 'Arabī(?)*: P *deryā-yı 'Arabī(?)*
¹²⁷² *selāṭīn*: P *s(el)āṭīn*
¹²⁷³ *H'āce*: P'de yok.
¹²⁷⁴ *otuz birinçi*: P *otuz (bir)inçi*
¹²⁷⁵ *evlādınıñ*: P *evlādınıñ*
¹²⁷⁶ *ol*: P *o(l)*
¹²⁷⁷ *yüzindin*: T *yüzidin*
¹²⁷⁸ *taḥḳīḳ u*: P'de yok.
¹²⁷⁹ *ri'āyet*: P *ri'āyāt*
¹²⁸⁰ *āsārlardın*: T *āsārlarını*
¹²⁸¹ *münāsib*: P *münāsīb*
¹²⁸² T ile P nüshası eşlemesi burada kesilmiştir.

(10) anı ingiz Han ve {e}vladı

anı ol atl-i ‘am-ı b-dadı

bardılar bu cihan-ı fandın

kim vef krdi obu dnydın

n alur h u n emr  vezr

(11) n siph  n c‘ı dilr

yaılık ylesen alur atı

geri mu‘dim-i maz olur zatı

bu ‘alem-penh sultanlar

fal ehlin ri‘yet ylerler

(12) ol sebebdn rr ki t alay

atla{r} f t cihan alay

bara tr kim rr mehr

ki mverriler rv-yi metr

geri zahir anı rr te‘lf

(13) tertbsiz aan tanf

her mverri¹²⁸³ bir eh-i ‘al

¹²⁸³ mverri: P mverri<ni>

ki ḥalāyık ara bolur vālī

tertīb birle ser-efrāz èyler

ḥalkdın anı bī-niyāz èyler

(14) ki anıñ ismi birle tā tevārīḥ

ètkey şerḥ ol tevārīḥni

barça ḥālātını beyān kılğay

yaḥşı evşāfnı ‘ayān kılğay

yaḥşı atı cihān ara meşhūr

(15) fāş bolğay çü èylese mestūr

bu ġarībni ḥazret-i sulṭān

èyledi ser-efrāz lā-‘an kırān

Şāh Sulṭān Muḥammed-i ‘ālī

ki ḥalāyık ara èrür vālī

(16) èyledi ol zamān ki bendeġa ḥükm

bolmaġıl özge şum̄m u бүkm

vaşf-ı ḥālāt ‘ālem içre ki

ismimiz birle zīb {ü} zīnet bir

nüşha-yı cem ‘ kıl laṭīf-i şaḥīḥ

(17) bolmasun anda kizb-i lāf şarīḥ

her kişi èylese müṭāla ‘ aī

körmegey anda köp mübālağaī

ḥüküm çün èyledi şürü ‘ èttim

mèndin èrmes aydı Mevlā bildim

(18) ve ‘r èyler müdām bī-ikrāḥ

şāḥ medḥin hemīşe ‘ Abdu’llāḥ

qaldı ‘ ālemde yaḥşı atı müdām

hem anıḡ devletidin oldı tamām

sene 1072

64^[1a] (1) [... faşl ḥazret-i şāḥib-ḳırā]n Têmür Bèg küregen ḥālâtı [ve evlādının salṭanatı rub ‘-ı meskūnda]

ḳāla’llāhu tebāreke ve te ‘ālā, ḳuli’llāhumme mālika’l-mulki (2) [tū’]ti’l-mulke men teşā’u ve tenzi’u’l-mulke mimmen teşā’u ve tu’izzu men teşā’u¹²⁸⁴ ve tüzillu men (3) teşā’u bi yedike’l-ḥayr inneke ‘alā kulli şey’in ḳadīr¹²⁸⁵ kelāmu’llāḥ melik-i ‘allām

¹²⁸⁴ *men teşā’u*: P ş Burada parantez içinde yazılı olan “men teşā’” ibaresi metinde sadece ş harf ile gösterilmiştir.

¹²⁸⁵ *Kur’ân-ı Kerim*, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayet: "De ki: Ey Mülkün mâliki olan Allah'ım. Mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini azîz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin."

(4) [baħriniñ havāşş]ları ve ħur'ān-ı mecīd bāzārınıñ¹²⁸⁶ şarrāfları¹²⁸⁷ ki dürr-i ma'nā-
 (5) -[nı baħr-i kelām u ħur'ān] bāzārıdın hāşıl kılıp müstemi'¹²⁸⁸ nazarığa cilve bėrip
 'ārifler sem'īga tēgürdiler. (6) [Ya'nī müfessir]ler ki ma'ānı-yı ħur'ān baħride
 havāşşlık¹²⁸⁹ kılıp tefsīr-i kelām bāzārıda beşāret (7) [mü'eddā bile]ndür. Le'ālī
 ma'nāsını¹²⁹⁰ peydā eter¹²⁹¹. Bu āyet tefsīrini andağ¹²⁹² dėptürler kim¹²⁹³ (8) [ey bār-i
 Ĥudā]y ey pādişāhlık¹²⁹⁴ ēgesi ve mutaşarrıfı 'atā kılur-sen pādişāhlıkı¹²⁹⁵ (9) [her
 kimge tileseñ bėrür-sen ve alu]r-sen mülkni her kimdin ki tileseñ. Ba'zı müfessirler
 aḡadurlar kim¹²⁹⁶ murād (10) [oşbu zāhir] pādişāhlıktur ki¹²⁹⁷ *ħaḡḡ sübhānehu ve*
te'ālā her kimni tilese¹²⁹⁸ cihān-dārılık efserini¹²⁹⁹ (11) [anıñ ħabza-yı] iḡtidārığa
 tapşurur ve her kimdin tilese şehriyārılık¹³⁰⁰ 'inānınıñ (12) [iḡtiyārın k]olındın
 çıkarur¹³⁰¹. Dėptürler kim mā'id{e}-i nübüvvet ü risāletdür ki (13) {benī İsrā} 'ildin
 alıp benī İsmā'ılğa bėrdi. Yā Mekkeniñ ve havālīsiniñ eyāletidür (14) [...]ni¹³⁰² ve
 ercmend kılur-sen. Her kimni tileseñ imān u¹³⁰³ ma'rifet bilen ve ħ'ār u bī- (15)
 [miḡdār kılur]-sen ve¹³⁰⁴ her kimni tileseñ küfr ü nekbetdin¹³⁰⁵. Dėptürler kim 'izzet
 {ü} şeref (16) [ḡanā'at] bilendür ve zillet {ü} vaḡşet hırş bilen ki istignā-yı ḡanā'at]
 faḡırlarnı (17) [şadr-ı temekkün]ğa tēgürür ve hırş tekāpūsı tüvān-gerlerni şaff-ı
 ni'ā[ld]e turḡu- (18) -[zur Tefsīr-i Beş]āyirde keltürüptür ki Sultān Maḡmūd-ı
 Gaznevī¹³⁰⁶ Somenātğa 'azīmet (19) [kılur maḡallda İmām Muḡ]rī-yi Ġaznevī
raḡmetu'llāh ki öz zamānıda ḡuṡb-ı evl[iyā ērkendür ziyāretiga] (20) [barıp] fātiḡa
 istid'ā kıldı ve şaff-ı ni'ālde turup [... ...] (21) [tefsīr-i bedīd] nükteī der-ḡ'āst¹³⁰⁷

1286 *bāzārınıñ*: P *bāzārınıñ*

1287 *şarrāfları*: T *ħavāşşları*

1288 *müstemi'*: T *müstemi'ler*

1289 *ħavāşşlık*: P *ħavāşş*

1290 *ma'nāsını*: P *ma'nāni*

1291 *eter*: T *eterler*

1292 *andağ*: T *andağ*

1293 *kim*: T *ki*

1294 *pādişāhlık*: P *pā(di)şāhlık*

1295 *pādişāhlıkı*: T *pādişāhlıkını*

1296 *kim*: T *ki*

1297 *ki*: T *kim*

1298 *tilese*: P'de yok.

1299 *efserini*: T *zimāmını*

1300 *şehriyārılık*: P *şehriyār*

1301 *çıkarur*: T *çıkarur*

1302 *Dėptürler kim mā'id{e}-i nübüvvet ü risāletdür ki {benī İsrā} 'ildin alıp benī İsmā'ılğa bėrdi yā Mekkeniñ ve havālīsiniñ eyāletidür [...]ni*: T'de yok.

1303 *u*: P'de yok.

1304 *ve*: T'de yok.

1305 *nekbetdin*: T *nekbet bilen*

1306 *Gaznevī*: P *Ġāzī*, T *Ġāzī*

1307 *nükte-yi der-ḡ'āst*: P *der-ḡāst nükteni*

kıldı¹³⁰⁸. H^vāce İmām *kuddise sirru-hu* [cevāb] dēdi ki rūşenraķ **65^[1b]** (1) vech bu āyet ma‘nāsıda¹³⁰⁹ budur kim sēni¹³¹⁰ miñ yēti¹³¹¹ yüz fıl dağı beş miñ yığaç [yol ābādān memleket ve yüz miñ] (2) mükemmel sipāhī bilen artuķ tiler cihet üçün¹³¹² mēniñ dēk gedāniñ ēvige¹³¹³ kēltürüp [şaff-ı ni‘alde turģu]- (3) -zur¹³¹⁴ ve maņa bu eski kilīm ve ayağ yalıñ¹³¹⁵ bilen mülk-i ķanā‘at bağışlap āz[ādlık şadrıda oltur-] (4) -ģuzur¹³¹⁶.

ķıt‘a

ķanā‘atķa kişi kim āşinādur

aņa feyż ez tu‘izzu men [teşā‘u...]

[...] (5) ...

ki maķhūr ez tuzillu men teşā‘dur

O{ł}¹³¹⁷ seniñ ķoluñdadur¹³¹⁸ ģayr dost[lıķ bilen ki sēn] (6) barça nēmersege¹³¹⁹ ‘atā vü inşirāħda i‘zāz ü izlālģa¹³²⁰ tūvānāsēn.

lū‘lū‘ be[yt]

(7) [lā yenālu ü] ey zū‘l-celāl¹³²¹

‘azīz ēylediñ yēni ve yēni ģvār¹³²²

¹³⁰⁸ kıldı: P'de yok.

¹³⁰⁹ ma‘nāsıda: P ma‘nāsıd(a)

¹³¹⁰ sēni: P sēniñ

¹³¹¹ yēti: P ya‘nī

¹³¹² cihet üçün: P ve çün

¹³¹³ ēvige: P öyüyge

¹³¹⁴ turģuzur T: turģuzup

¹³¹⁵ yalıñ: T yalañ

¹³¹⁶ olturģuzur: T olturģuzup

¹³¹⁷ o{ł}: T'de yok.

¹³¹⁸ ķoluñdadur: P ķoluñdadur

¹³¹⁹ nēmersege: T nēmerseģa

¹³²⁰ izlālģa: P (i)zlālģa P'de elif unutulmuş.

¹³²¹ zū‘l-celāl: P zū‘l-c(el)āl

¹³²² [...] ey zū‘l-celāl ‘azīz ēylediñ yēni ve yēni ģvār: T'de yok.

Erbāb[-ı elbābka mahfī ve mestūr ʿer]- (8) -mes ki çün Têñri Te‘ālā tilese ki bir kişi öz bendelerdin¹³²³ mesrūr¹³²⁴ k[ılıp pādīşāhlık tēcını ve] (9) şāhen-şāhlık efserini başıga koygay ve inşāf u¹³²⁵ ma‘deletidin [cihān ma‘müre ābādān] (10) bolup rub‘-ı meskūn sükkānı¹³²⁶ feyeżān-ı merḥametidin meşkūr bolgaylar. M[eydān-ı fıtrat-ı ḥalkda ki] **ḥalku‘l-ervāḥ ḳable**¹³²⁷ **ecsādi‘n-nās**¹³²⁸ (11) anıñ vüçüdını sa‘ādet nazarı¹³²⁹ bilen müzeyyen kıılır ve köñlini rüşen u münevver¹³³⁰ tu[tar ve çün ‘ālem-i ‘ulvī-] (12) -din¹³³¹ ‘ālem¹³³²-i süflīğa kelse anı¹³³³ ‘aql u kiyāset bilen perveriş bérür ve ef‘āl ü a‘[māl u aqvālını mülhem] (13) kıılıp tedrīc bilen kündin künga¹³³⁴ teraḳḳī kıılıp devlet ü¹³³⁵ baht u¹³³⁶ sa‘ādet a[ḡa bā-sā‘at¹³³⁷ yüz körsetür.]

(14) lü‘lü’ meşnevī

sa‘ādet çün küllī perverde ʿeyler

ķılıu{r} peydā vü ķābil ö{z} ge saķlar [...] (15) [...]

çü vaķt-ı evvel koyar bir fark şāhı

çıgarur baḡrdın dürr [...] (16) tēc [...]]

Ve¹³³⁸ tā çün zūḡūr-ı ḡikmet ü ḡudret maḡallı bolsa maṡla‘-ı iķbāl-i¹³³⁹ ‘izzet-i [celāletdin zūḡūr kılgay. Bu da‘vā mışdā-] (17) -ķığa ve bu burḡān-ı ma‘nāsığa¹³⁴⁰

¹³²³ *bendelerdin*: T *bendeleridin*

¹³²⁴ *mesrūr*: P *sūrūr*

¹³²⁵ *u*: P’de yok.

¹³²⁶ *sükkānı*: P *sükkānıda*

¹³²⁷ **ḳable**: P **ḳable‘l**

¹³²⁸ **ḥalku‘l-ervāḥ ḳable ecsādi‘n-nās** "Ruhların yaratılışı, insanların cesetlerinden öncedir."

¹³²⁹ *nazarı*: P *naẓar*

¹³³⁰ *rüşen u münevver*: T *münevver u rüşen*

¹³³¹ *‘ulvīdin*: T+*tamām*

¹³³² *‘ālem*: T *maḳām*

¹³³³ *anı*: P’de yok.

¹³³⁴ *künga*: P *kü(n)ğa*

¹³³⁵ *ü*: P’de yok.

¹³³⁶ *u*: T’de yok.

¹³³⁷ *aḡa bā-sā‘at*: T *bā-sā‘at aḡa*

¹³³⁸ *ve*: T’de yok.

¹³³⁹ *iķbāl-i*: T *āfītābı*

¹³⁴⁰ *burḡān-ı ma‘nāsığa*: T *ma‘nā burḡānığa*

Tēmür Bēg Şāhib-kırānnı¹³⁴¹ hālātıdur [ki yalguz hūrūc] (18) kılıp himmet étegin tutup endek fırsatda ekseri¹³⁴² ma‘müre-yi ‘ālem[ni taşarrufğa kivürdi.]

(19) lü’lü’ beyt

her keske kim ki himmet boldı yār

bī-şekk āhır-i rüz murādını tapar [...]

[Bā-vücūd ol-kim] (20) selāṭīn ü ümerā memālik¹³⁴³ ü şehirlerde hākim érdiler ve [istiklāldin dem urup (21) hadem ü] haşemleri [bī-nihāye]t érđi. Ol muṭlaḳ ol hāldın endişe kı[lmay kēçe ve kündüz têmey salṭanat] 66¹³⁴¹ (1) [hevāsını baş]dın çıġar[ıp tā] ol zamān ki memālikni¹³⁴⁴ salṭanat u¹³⁴⁵ selāṭīn ü¹³⁴⁶ serdārlar (2) [kolıdın intizā‘] kılıp hīṭa-yi [taşarrufğa kivür]di.

[lü’lü’ beyt]

çi Īrān {u} Tūrān çi Rūm çi Şām

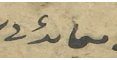
(3) [...] ol nīk-nām

[Erbāb-ı] elbābka huşūşan ve ‘avām u havāşşka¹³⁴⁷ ‘umūmen vāzıh u lāyiḥdur ve (4) [hażret-i sultān]ü’s-selāṭīn ḳahramān¹³⁴⁸ mā’¹³⁴⁹ ve’t-tīn ma‘īn ve cāme-yi şer‘-i hażret-i¹³⁵⁰ seyyidü’l-mürselīn şallā’llāhu ‘aleyhi ve sellem es¹³⁵¹-[sultān] bin el-hāḳān bin el-hāḳān muzafferu’d-dīn ve’d-dünyā¹³⁵² Ebū’l-gāzī.

¹³⁴¹ Şāhib-kırānnı: P Şāhib-kırān

¹³⁴² ekseri: T ekser

¹³⁴³ memālik: P

¹³⁴⁴ memālik: P

¹³⁴⁵ salṭanat u: T’de yok.

¹³⁴⁶ ü: P’de yok.

¹³⁴⁷ havāşşka: P’de yok.

¹³⁴⁸ ḳahramān: P ḳahramānnı

¹³⁴⁹ P+ki

¹³⁵⁰ hażret-i: P’de yok.

¹³⁵¹ şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem es-: P’de yok.

¹³⁵² muzaffere’d-dīn ve’d-dünyā: P muzaffer-i dünyā vü dīn

[...] (5)

[...] şehī dānā-i [...]

kim boldı hizmeti barı şehirlerğa farz-ı ‘ayn

Sultān Muḥammed *ḥalleda'llāhu mülkehü*¹³⁵³ zamīr-i münevverğa¹³⁵⁴ vü ḥātır-ı enverğa¹³⁵⁵ (6) [müberhen u hüveydādur kim Tēmür Bēg] ḥālātıǵa efāzıl u emāsil-i devrān nazm¹³⁵⁶ u nesrdin¹³⁵⁷ belāǵat-ı āsar-ı tevārīḥ (7) [merķūm kılıpturlar. Ol cümledin] *Tārīḥ-i Ḥānīdūr* ki Uyǵur baḥşıları¹³⁵⁸ Uyǵur ḥatṭı vü telaffuzı bilen¹³⁵⁹ bitiptürler ve *Cūş* (8) [*u*] *Ḥuroş* kitābıdur ki] şeyḥ-i¹³⁶⁰ fezāyil-me'āb taķvā-şī'ār Şeyḥ Maḥmūd-ı Zengī 'Acem nazm kılıptur ve *Zafer-nāmedür*¹³⁶¹ ki cenāb- (9) [-ı efḍalu'l-mütefaẓẓılın] Mevlānā Şerefe'd-dīn 'Alī-yi Yezdī *nuvvir{e} markaduhu* inşā kılıptur ki ol türlük¹³⁶² tārīḥ (10) [andın burun]n hēç kişige müyesser bolmaydur ki ol¹³⁶³ feşāḥat u¹³⁶⁴ belāǵat bilen edā kıla alǵay ve andın (11) [son hem hēç] kişige müyesser¹³⁶⁵ bolmas ve¹³⁶⁶ *Tārīḥ-i Kırān-ı Sa'deyndür* ki efāzıl-ı Ḥorāsāndın birev Sultān¹³⁶⁷ Ebū Sa'īd Mirzā (12) [zamānıda te'lif] étip ol pādīşāḥ atıǵa mevsüm kılıptur. *Ravzatü's-şafādadur* ki fezāyil-me'āb Mīr Ḥ'ānd-ı müverriḥ Sultān Ḥüseyn Mīrzā zamānıda bitip¹³⁶⁸ Tēmür¹³⁶⁹ Bēg bilen evlādının ḥālātını mufaşşalan (13) [şerḥ étiptür ve yana] Ḥ'ānd-Mīr ki *Ḥulāşatü'l-Aḥbār* bitidi ve¹³⁷⁰ mücmelen anda Tēmür¹³⁷¹ Bēg bilen evlādı meşrūḥ (14) [u mezkūrdur bu ğar]īb-i ḥāk-sār ḍalālet

1353 Sultān Muḥammed *ḥalleda'llāhu mülkehü*: P'de yok.

1354 *münevverğa*: T *münevverğa*

1355 *enverğa*: T *enveriğa*

1356 *nazm*: T *nazmdın*

1357 *ü nesrdin*: T'de yok.

1358 *baḥşıları*: T *baḥşılarını*

1359 *bilen*: P'de yok.

1360 *şeyḥ-i*: T'de yok.

1361 *Zafer-nāmedür*: P *Zafer-nāme-yi [...]* her

1362 *ol türlük*: T'de yok.

1363 *ol*: P *o(l)*

1364 *u*: P'de yok.

1365 *müyesser*: P'de yok.

1366 *ve*: P'de yok.

1367 *sultān*: P'de yok.

1368 *Ravzatü's-şafādadur ki fezāyil-me'āb Mīr Ḥ'ānd müverriḥ Sultān Ḥüseyn Mīrzā zamānıda bitip*: P'de yok.

1369 *Tēmür*: P *Tēmür*

1370 *ve*: P'de yok.

1371 *Tēmür*: P *Tēmür*

vādīsiniñ güm-rāhı ‘Abdu’llāh bin Muḥammed bin ‘Alī Naşru’llāhī ki¹³⁷² ‘adem-i faẓilet bilen (15) [meşhūrdur.]

lü’lü’ beyt

belāḡatdın maña bu fütūr naşibi

feşāḡat bilmegen miskīn ḡaribi

Ol (16) [e’izze te’lif]leri utrusıda nē türlük cür’et kılıp ḡālātını inşā vü ‘amel¹³⁷³ kıla alḡay ammā çün ḡazret-i sulṭān- (17) -[ü’s-selāṭi]n ḡükmi bilen bu emrga me’ mürdur ki *el-me’mūru ma’zūrun*¹³⁷⁴ i’tizārı bilen ol ḡazret-i penāhī devletiḡa sığınıp (18) [ihmāl yüzidin] ol Şāḡib-kırānnıñ a’zam-ı ḡālātını bu perişān eczāda cem’ bolḡusıdur¹³⁷⁵. Ümīd-vārdur kim (19) [çün] te’lif-i sulṭānū’s-selāṭiñ¹³⁷⁶ ismi şerīfi bilen müzeyyen ü mücellādur. Şāḡib-i naẓarlar¹³⁷⁷ başarıḡa¹³⁷⁸ mevzūn u mergūb (20) [körüngey] inşā’ a’llāh ve’t-tevfīk¹³⁷⁹.

Tēmīr Bēḡ ḡālātınıñ ibtid{ā}sıda

Erbāb-ı faẓl u kemālḡa maḡfī ėrmes kim barça (21) [müverriḡler kim Tēmūr Bēḡ] ḡālātını raḡam-zede-yi kil¹³⁸⁰ beyān kılıpturlar. E’izze mütāba’atı bilen¹³⁸¹ ibtidā-i aḡvālida¹³⁸² 67^[2b] (1) Qazān Sulṭān Ḥān bilen Qazḡan Bēḡ terbiyetni¹³⁸³ bilen¹³⁸⁴ mezkūr kılıpturlar. Ol e’izze mütā[ba’atı bilen bu perişān eczāda hem icmālen alardın] (2) şerḡ bolḡusıdur¹³⁸⁵ ve evveli oldur kim sene *selāse* ve *selāşin* ve *seb’amiede*¹³⁸⁶ [Qazān Sulṭān Ḥān Māverāü’n-nehrde pādişāḡ] (3) boldı ve¹³⁸⁷ çün ol

¹³⁷² Naşru’llāhī ki: P Naşru’llāh

¹³⁷³ vü ‘amel: P’de yok.

¹³⁷⁴ *el-me’mūru ma’zūrun*: "Emir kulu olanın özrü vardır."

¹³⁷⁵ *bolḡusıdur*: T *kılgusıdur*

¹³⁷⁶ *sulṭānū’s-selāṭiñ*: T *sulṭān-ı selāṭiñ*

¹³⁷⁷ *şāḡib-i naẓarlar*: P *şāḡib*

¹³⁷⁸ *başarıḡa*: P *başarlarıḡa*

¹³⁷⁹ *ve’t-tevfīk*: T *te’ālā* ve *taḡaddus*

¹³⁸⁰ *raḡam-zede-yi kil*: P *raḡam-zede-yi*

¹³⁸¹ *e’izze mütāba’atı bilen*: T’de yok.

¹³⁸² *aḡvālida*: P *aḡvālida(a)*

¹³⁸³ *terbiyetni*: P *terb(iyet)*

¹³⁸⁴ *bilen*: T’de yok.

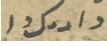
¹³⁸⁵ *bolḡusıdur*: T *kılgusıdur*

¹³⁸⁶ 733 yılı.

zālim ü¹³⁸⁸ siyāsetlîk pâdişāh êrdi erkân-ı devlet tākāt keltü[re almay Qazğan Bêg bilen ittifāk] (4) kılıp anıñ def'i üçün müteveccih boldılar. Dere-yi Zengde¹³⁸⁹ uruş bolup Qazğan Bêg [közige oq tēgiptür başarı zāyıl] (5) boldı¹³⁹⁰. Ol cihetdin münhezim bolup yana yıl¹³⁹¹ Qazān Sultān Hān üstige¹³⁹² kēlip Qarşıda [uruşup anı ortadın köterip] (6) Dānişmendçe Oğlanı hān köterdile{r}¹³⁹³ ve anı hem öldürüp Bayan Qulı Hānnı pā[dişāh köterdi ve çün Qazğan Bêg] (7) ihtimāmı¹³⁹⁴ bilen memleket tüzeldi. Melik Hüseyn¹³⁹⁵ Herātta¹³⁹⁶ istilā tapıp¹³⁹⁷ bunça nevbet Arulat [ve Apardı bēgleri bilen uruşup] (8) köp kişilerini¹³⁹⁸ zāyi' kılıp Andhūd¹³⁹⁹ u¹⁴⁰⁰ Şırh'ānnı¹⁴⁰¹ çapıp taladılar¹⁴⁰². Ol bēgler bilen Cām [şeyhleri melikdin] (9) şikāyet kıldılar. Bu cihetdin Qazğan Bêg çerik cem' etip Bayan Qulı Hān bilen Herāt [üstige barıp melik on bēş miñ] (10) yadağ ve miñ atlık¹⁴⁰³ bilen Boy-ı Murğ-ı Herātta utru çığıp uruşup basturup köp [kişisi zāyi' boldı. Qal'anı] (11) bērkitep Qazğan Bêg kırk kün¹⁴⁰⁴ kabap āhir şulh bilen yandılar¹⁴⁰⁵ ve melik¹⁴⁰⁶ envā' tuhfeler [{ü} pīş-keş bērip 'ahd kıldı ki] (12) yana yıl barıp Qazğan Bēgni yurtta¹⁴⁰⁷ mülāzemet kılğay ve çün bu şikest melikke boldı. Göril[er anıñ bilen yaman bolup qaşd] (13) kıldılar kim anı¹⁴⁰⁸ tutqaylar. Ol bu ma'nānı bilip Qazğan Bêg mülāzemetiğe bardı ve anda¹⁴⁰⁹ bēgle[r qaşd kıldılar kim melikni] (14) öldürgeyler. Qazğan Bêg anı¹⁴¹⁰ vākıf kılıp keçe bilen kaçıp Herātka barıp qardaşı[nı tutup yana hükümet mesnediğe] (15) qarār

1387 ve: P'de yok.

1388 zālim ü: P'de yok.

1389 Dere-yi Zengde: P

1390 boldı: T bolup

1391 yıl: P'de yok.

1392 hān üstige: P'de yok.

1393 köterdile{r}: T kıldı

1394 ihtimāmı: P ihtimām

1395 T+Kurt

1396 Herātta: T Herātta

1397 tapıp: P'de yok.

1398 kişilerini: P kişilerini

1399 Andhūd: P An(d)hoy

1400 u: P'de yok.

1401 Şırh'ānnı: P Şırhān

1402 taladılar: T taladı

1403 atlık: P atalık

1404 kün: P kü(n)

1405 yandılar: T yandı

1406 melik: P melikler

1407 yurtta: T yurtta

1408 anı: P'de yok.

1409 anda: T andaki

1410 Bēg anı: P Bēgni

taptı ve bu vaqāyi‘ sene *isnā ve ḥamsīn ve seb‘amiede*¹⁴¹¹ vuqū‘ tapdı ki zenb-i tārīḥdūr ve sene *t[is‘a ve ḥamsīn ve seb‘amiede]*¹⁴¹² (16) vuqū‘¹⁴¹³ Kutluk Tēmür bin Boralday Oyirat ki Qazğan Bēgge küyev bolur ērdi, av¹⁴¹⁴ başıda Qazğan Bēg[ni şehīd kılıp Kutluk Tēmürni hem] (17) Qunduzda qavup öldürdiler.

[...] Emīr Qazğan ḥükümeti zikride

Çün ol ḥādise Qazğan [Bēgge vāqi‘ boldı] (18) Emīr ‘Abdu’llāh atası manşıbığa mutaşaddī boldı ve Bayan Qulı Ḥānnı oşal türlük ḥānlıqқа köterip Semerq[andnı dāru’s-salṭanat] (19) kıldı ve ol cihet bilen ki Bayan¹⁴¹⁵ Qulı Ḥān ki¹⁴¹⁶ ḥātūnığa¹⁴¹⁷ fāsīd nazarı bar ērdi, ol pādīşāhı¹⁴¹⁸ [nīkū ḥıṣālını öldürdi] (20) ve ol hareket aña mübārek kēlmey Emīr Bayan Süldüz ve Ḥācī Barulas ittifaq kılıp Emīr [‘Abdu’llāh üstige] (21) bargay¹⁴¹⁹. Anı¹⁴²⁰ münhezim kılıp [Gor] Şāhnı ki ḥān köterip ērdi¹⁴²¹ ve ba‘zı qardaş[ları ölüp özi] **68**^{1421a} (1) Bāmiyān barıp vefāt boldı ve Bayan Süldüz ve Ḥācī Barulas memleketni taşarrufğa kivürdiler ammā çün Emīr Bayan Süldüz (2) dāimü’l-evkāt ‘işretқа meşğül bolup müdām çağırdın¹⁴²² baş kötermes ērdi. Lā-cerem endek¹⁴²³ zamān- (3) -da şerr ü şor memālikde¹⁴²⁴ peydā boldı¹⁴²⁵. Bu cihet bilen¹⁴²⁶ bēglerdin her kim her¹⁴²⁷ mevzi‘de ḥākim ērdi istiḳbāl- (4) -din dem urup ve¹⁴²⁸ her kimniñ tābi‘i vü¹⁴²⁹ kuvveti köp ērdi salṭanat hevāsı başıda peydā boldı. (5) Bu cihet bilen bu tavāyif bilen kerrāt u merrāt¹⁴³⁰ mücādele¹⁴³¹ vü muḥārebe kılıp köp¹⁴³² kişi ‘arşa-yi telef boldılar (6) **el-kıssa** Çağatay ulusu arasında belā otı tutaşıp

¹⁴¹¹ *seb‘amiede*: P *seb‘amie(d)e* (752 yılı)

¹⁴¹² 759 yılı.

¹⁴¹³ *vuqū‘*: T’de yok.

¹⁴¹⁴ *av*: P *öz*

¹⁴¹⁵ P+*ḥān*

¹⁴¹⁶ *ki*: T’de yok.

¹⁴¹⁷ *ḥātūnığa*: P *ḥātūnğa*

¹⁴¹⁸ *pādīşāhı*: T *pādīşāh*

¹⁴¹⁹ *bargay*: T *barıp*

¹⁴²⁰ *anı*: T’de yok.

¹⁴²¹ *ērdi*: P *bērdi*

¹⁴²² *çağırdın*: P *(ça)ğırdın*

¹⁴²³ *endek*: P *anı*

¹⁴²⁴ *memālikde*: P *memālikd(e)*

¹⁴²⁵ *boldı*: T *bolup*

¹⁴²⁶ *bu cihet bilen*: T’de yok.

¹⁴²⁷ *her*: T’de yok.

¹⁴²⁸ *ve*: T’de yok.

¹⁴²⁹ *vü*: P’de yok.

¹⁴³⁰ P+*u*

¹⁴³¹ *mücādele*: T *muḥātele*

¹⁴³² *köp*: P *kö(p)*

fitne vü āšūb cihetdin¹⁴³³ re‘āyā-yı¹⁴³⁴ bī-çāre teşevvüş¹⁴³⁵ (7) ü belāğa giriftār boldılar.

Tuğluk Têmür Hân teveccüh-i Mâverâü’n-nehr fetḥi üçün

Çün Mâverâü’n-nehr ḥudūs-ı vaḳāyi‘din (8) žāyi‘ boldı Tuğluk Têmür Hân Cetadın çerik tartıp¹⁴³⁶ Mâverâü’n-nehrğa ‘azîmet kıldı¹⁴³⁷. Çanaḳ Bulağığa yetti ki Taşkend (9) nevāḥīsidedür¹⁴³⁸, Uluğ Tuḳtêmür-i¹⁴³⁹ Kereyit ve Hâcībék-i Erginüt¹⁴⁴⁰ ve Bêgiçek-i Qanqlını¹⁴⁴¹ özidin¹⁴⁴² ilgeri yiberdiler. (10) Bêgler¹⁴⁴³ çün Seyḥündin öttiler Bā-yezīd-i Calayır mütāba‘at kılıp alarğa¹⁴⁴⁴ қоşulup ‘aczcı¹⁴⁴⁵ boldı ve çün Kiş sarı yüzlendiler Hâcī Barulas ki anda (11) ḥākim érdi¹⁴⁴⁶ kaçıp Ḥorāsān sarı bardı.

Têmür Bêg ḥurūcı zikride

Dêrler¹⁴⁴⁷ kim bu Hâcī Barulas (12) Têmür¹⁴⁴⁸ Bêgge ‘ammek bolur¹⁴⁴⁹ êrkendür ve ol maḥallda¹⁴⁵⁰ yêgirmi bês yaşıda érdi. Çün ol Ḥorāsānga teveccüh kıldı¹⁴⁵¹ Têmür¹⁴⁵² Bêg yanıp Ceta (13) bêgleriğa utru¹⁴⁵³ barıp mülāzemet kılıp bêgler anı¹⁴⁵⁴ yahşı körüp Kiş vilāyetini aña bêrip¹⁴⁵⁵ müsellemler tuttılar ve ol çerik- (14) -leri¹⁴⁵⁶

¹⁴³³ *cihetdin*: T *cihetidin*
¹⁴³⁴ *re‘āyā-yı*: P *re‘ā(yā-yı)*
¹⁴³⁵ *teşevvüş*: T *teşvīş*
¹⁴³⁶ *tartıp*: P *ta(r)ıtp*
¹⁴³⁷ *T+ve çün*
¹⁴³⁸ *nevāḥīsidedür*: T *nevāḥīsidindür*
¹⁴³⁹ *Tuḳtêmür*: P *Tuḳtimü(r)*
¹⁴⁴⁰ *Erginüt*: P *Erginüd*
¹⁴⁴¹ *Qanqlını*: P *Qıqlını(?)*
¹⁴⁴² *özidin*: P *özindin*
¹⁴⁴³ *bêgler*: P+*bêgler*
¹⁴⁴⁴ *alarğa*: P *(a)largā*
¹⁴⁴⁵ *‘aczcı*: P *‘acz*
¹⁴⁴⁶ *érdi*: P'de yok.
¹⁴⁴⁷ *dêrler*: P *dêrle(r)*
¹⁴⁴⁸ *Têmür*: P *Têmir*
¹⁴⁴⁹ *bolur*: P *bo(lu)r*
¹⁴⁵⁰ *maḥallda*: P *maḥalld(a)*
¹⁴⁵¹ *kıldı*: P'de yok.
¹⁴⁵² *Têmür*: P *Têmir*
¹⁴⁵³ *utru*: P *utr(u)*
¹⁴⁵⁴ *bêgler anı*: P *bêglerni*
¹⁴⁵⁵ *bêrip*: P'de yok.
¹⁴⁵⁶ *çerikleri*: T *çeriklerni*

yığıp Hızır-i Yasavurîğa koşuldı ki¹⁴⁵⁷ ittifâk bilen¹⁴⁵⁸ bægler mülâzemetiğa bargay. Bu esnâda¹⁴⁵⁹ çerikleri¹⁴⁶⁰ arasında (15) muhâlefet bolup yandılar¹⁴⁶¹ ve Bâ-yezîd-i Calayır Têmür¹⁴⁶² Bæg bilen Hızır-i Yasavurîğa¹⁴⁶³ koşuldı.

Emîr Hüseyn bin [...] Kazğan zikride

Emîr Hüseyn (16) Kâbüldin çerik tartıp Emîr Bayan Süldüz üstige yörüp Bâ-yezîd-i Calayır Hızır-i Yasavurî¹⁴⁶⁴ ve¹⁴⁶⁵ Têmür¹⁴⁶⁶ Bægdin meded (17) tilediler¹⁴⁶⁷. Bular¹⁴⁶⁸ Bâ-yezîd-i Calayırnı Tuğluğ Têmür Hân mülâzemetiğa yiberdi ki¹⁴⁶⁹ ol bed-gümân bolmağay dép¹⁴⁷⁰ (18) ve Hızır-i Yasavurî¹⁴⁷¹ ve Têmür¹⁴⁷² Bæg, Emîr Hüseynğa barıp Bayan Süldüz üstige yörüdiler ve ol tākāt (19) keltürmey Bedaḥşān sarı bardı. Ol taraftın çün Bâ-yezîd-i Calayır Hocendğa yetti haber taptı ki¹⁴⁷³ Tuğluğ Têmür Hân (20) yanıp yurtığa barıptur¹⁴⁷⁴. Oşanda sâkin¹⁴⁷⁵ boldı. Bu taraftın Emîr Hüseyn ve Hızır-i Yasavurî¹⁴⁷⁶ ve¹⁴⁷⁷ Têmür¹⁴⁷⁸ Bæg (21) Bedaḥşānğa barıp Şāh¹⁴⁷⁹ Bahāe'd-dīn ki anda vālī erdi kaçıp memleket Emîr Hüseyn taşarrufığa kirip anda ki¹⁴⁸⁰ Keykubād-i 69^[3b](1) Quttalānini¹⁴⁸¹ ki Keyḥusrevğa qardaş bolur erdi öldürdi ve Têmür¹⁴⁸² Bæg ve Hızır-i Yasavurîğa¹⁴⁸³ icāzet bérdi¹⁴⁸⁴. Alar yanıp

1457 ki: P'de yok.
1458 bilen: P'de yok.
1459 esnâda: P esnâ
1460 çerikleri: T Ceta bægleri
1461 yandılar: P yandı
1462 Têmür: P'de yok.
1463 Yasavurîğa: P (Ya)savurîğa
1464 Yasavurî: P (Ya)savur
1465 ve: P'de yok.
1466 Têmür: P Têmir
1467 tilediler: T tiledi
1468 P+bu
1469 yiberdi ki: T yiberip; P+da
1470 dép: P'de yok.
1471 Yasavurî: P (Ya)savurî
1472 Têmür: P Têmir
1473 ki: T kim
1474 barıptur: T bara turur
1475 sâkin: P sâkîn
1476 yasavurî: P (ya)savurî
1477 ve: P'de yok.
1478 Têmür: P Têmir
1479 şāh: T pādīşāh
1480 ki: T'de yok.
1481 Quttalānini: P Quttalānni
1482 Têmür: P Têmir
1483 Yasavurîğa: P (Ya)savurîğa
1484 bérdi: P bértiler

Tëmür¹⁴⁸⁵ Bëg (2) Hızır-i Yasavurîni¹⁴⁸⁶ mihmândârlık kılıp ötkerip Tëmür Bëg¹⁴⁸⁷ özi Kiş vilâyetide sâkin¹⁴⁸⁸ boldı¹⁴⁸⁹. Bu esnâda Emîr Kutluk Süldüz, (3) Emîr Hüseyn bilen muhâlefet kılıp Emîr¹⁴⁹⁰ Hüseyn, Tëmür Bëg bilen Hızır-i Yasavurğa¹⁴⁹¹ kişi yiberdi¹⁴⁹² ve Tëmür¹⁴⁹³ Bëg Kiş- (4) -din teveccüh kılıp çün Kahlağağa¹⁴⁹⁴ yetti Emîr Tëmür¹⁴⁹⁵, Hızır-i Yasavurî¹⁴⁹⁶ hem koşulup Hişârda Emîr¹⁴⁹⁷ Hüseynğa koşuldılar ve Bayan Süldüz (5) alarnıñ¹⁴⁹⁸ haberin¹⁴⁹⁹ tapıp münhezim boldı ve Emîr Hüseyn¹⁵⁰⁰ bēglerni ağırlap yandurđ. Çün Derbend-i Āhenînga (6) yettiler haber keldi kim Hācī Barulas Hōrāsāndın kēlip Emîr Bā-yezīd bilen mülākāt kılıp ‘āzim bolupturlar kim Emîr Hızır üstige yörügeyler ve Hācī Barulas Kişke¹⁵⁰¹ kēliptür. Çün Tëmür Bëg bu haberni taptı Kiş ayağıdın (7) ötüp Emîr Hızırğa koşulđ ve Hācī Barulas alarğa utru barıp Akyarda uruştlar ve Ardavan Baḥşī anda¹⁵⁰² (8) maqtül boldı. Hācī Barulas hezīmet boldı ve Semerḳandğa¹⁵⁰³ barıp Bā-yezīd-i Calayırğa koşulđ ve Hızır-i Yasavurî¹⁵⁰⁴ ve Tëmür¹⁵⁰⁵ Bëg (9) Semerḳand üstige yörüdiler. Bu esnâda Kiş çeriki Tëmür Bëgdin¹⁵⁰⁶ yüz evürüp Hācī Barulasğa bardılar. Ol türlük kim bir¹⁵⁰⁷ Cakü (10) Barulasdın özge kişi ḳalmadı. Hızır-i Yasavurî¹⁵⁰⁸ hayāl kıldı kim Kiş çeriki Tëmür Bëg ittifākı¹⁵⁰⁹ bilen (11) Hācī Barulasğa bardılar ve ḳaşd kıldı kim Tëmür Bëgni tutḡay. Tëmür Bëgge¹⁵¹⁰ ma‘lūm kılıp Cakü Barulas (12) bilen ḳaçıp Hācī Barulasğa koşuldılar ve Bā-yezīd-i

¹⁴⁸⁵ Tëmür: P Tëmür

¹⁴⁸⁶ Yasavurîni: P (Ya)savur(î)ğa

¹⁴⁸⁷ Tëmür Bëg: P'de yok.

¹⁴⁸⁸ sâkin: P sâkīn

¹⁴⁸⁹ boldı: P boldı

¹⁴⁹⁰ emîr: P (e)mîr

¹⁴⁹¹ Yasavurğa: P (Ya)savurğa

¹⁴⁹² yiberdi: P yiber(d)i

¹⁴⁹³ Tëmür: P Tëmür

¹⁴⁹⁴ Kahlağağa: P ḳal'āğa

¹⁴⁹⁵ Tëmür: P'de yok.

¹⁴⁹⁶ Yasavurî: P (Ya)savurî

¹⁴⁹⁷ Emîr: T (E)mîr

¹⁴⁹⁸ alarnıñ: P (a)larnıñ

¹⁴⁹⁹ haberin: P ḡaber

¹⁵⁰⁰ P+<ve Emîr Hüseyn>

¹⁵⁰¹ Hōrāsāndın kēlip Emîr Bā-yezīd bilen mülākāt kılıp ‘āzim bolupturlar kim Emîr Hızır üstige yörügeyler ve Hācī Barulas Kişke: P Hōrāsān sarıdın

¹⁵⁰² anda: P (a)nda

¹⁵⁰³ Semerḳandğa: T Semerḳandḡa

¹⁵⁰⁴ Yasavurî: P (Ya)savurî

¹⁵⁰⁵ Tëmür: P Tëmür

¹⁵⁰⁶ Bëgdin: P Bëg

¹⁵⁰⁷ Ol türlük kim bir: P'de yok.

¹⁵⁰⁸ Yasavurî: P (Ya)savurî

¹⁵⁰⁹ ittifākı: P ittifāḡ

¹⁵¹⁰ Bëgge: P Bëg

Calayır¹⁵¹¹ bēgniñ¹⁵¹² kēlgenidin ‘aceb şādmān boldı¹⁵¹³ (13) ve ittifāk bilen Hızır-i Yasavurı¹⁵¹⁴ üstige yörüp eki cānıbdin kövrük¹⁵¹⁵ çalıp uruşup āhir Emır Hızır hezīmet¹⁵¹⁶ boldı. (14) Bu esnāda Emır Bā-yezīd hayāl kıldı ki¹⁵¹⁷ Tēmür¹⁵¹⁸ Bēgni tutğay¹⁵¹⁹. Ol¹⁵²⁰ ferāset yüzindin¹⁵²¹ ma‘lūm kılıp meclisdin çığıp atın (15) minip yalguz çöl sarı barıp ol nevāhī çeriki aña yığılıp Tirmidka¹⁵²² barıp Şeyh ‘Alī Carcī bilen uruşup anı (16) basıp Ėski Tirmid(d)e¹⁵²³ sākın¹⁵²⁴ boldı ve Bā-yezīd-i Calayır Hocendğa¹⁵²⁵ barıp ėrdi¹⁵²⁶.

Tuqluğ Tēmür¹⁵²⁷ Hānnıñ ékinçi {nevbet} Māverāü’n-nehrğa kēlgeni zikride¹⁵²⁸

(17) Tuqluğ Tēmür Hān yana nevbet kalın çerik bilen Māverāü’n-nehrğa müteveccih boldı. Sene *isneyn ve sittin ve seb‘amiede*¹⁵²⁹ (18) ve çün Hocendğa yēttile{r}¹⁵³⁰ Bā-yezīd-i Calayır mülāzım boldı ve Emır Bayan Süldüz Semerқandda hānga¹⁵³¹ koşulup Hācī Barulas hem hān (19) mülāzemetiğa barıp bu hālde hān Bā-yezīd-i Calayırnı hükm kıldı ki öldürsünler. Hācī Barulas mütevehhim bolup kaçıp (20) Kışke barıp¹⁵³² köçini alıp Ceyhündin ötkerip Ceta çeriki yētip¹⁵³³ uruş bolup Çuğam Barulas qatlı boldı. Emır (21) Hācī Barulas Horāsān¹⁵³⁴ barıp Huraşa eli anı tutup qardaşı¹⁵³⁵ İdgü bilen öldürdiler ve Emır Hamīd-i¹⁵³⁶ Kerelgüt¹⁵³⁷ ki ‘aql 70^{14a1} (1) u

¹⁵¹¹ Calayır: P'de yok.

¹⁵¹² Bēgniñ: P Bēg anıñ

¹⁵¹³ boldı: P boldılar

¹⁵¹⁴ Yasavurı: P (Ya)savurı

¹⁵¹⁵ kövrük: T kövürge

¹⁵¹⁶ hezīmet: P

¹⁵¹⁷ ki: T kim

¹⁵¹⁸ Tēmür: P Tēmür

¹⁵¹⁹ tutğay: T tutqay

¹⁵²⁰ ol: P o(l)

¹⁵²¹ yüzindin: T yüzidin

¹⁵²² Tirmidka: T Tirmizka

¹⁵²³ Tirmid(d)e: T Tirmizde

¹⁵²⁴ sākın: P sākın

¹⁵²⁵ Hocendğa: T Hocendka

¹⁵²⁶ ėrdi: P'de yok.

¹⁵²⁷ P+<Tēmür>

¹⁵²⁸ Bu başlık T'de çok silik olduğu için hiç okunamamaktadır.

¹⁵²⁹ 762 yılı.

¹⁵³⁰ yēttile{r}: T yētti

¹⁵³¹ Semerқandda hānga: P Semerқandga

¹⁵³² barıp: P ba(r)ıp

¹⁵³³ yētip: P (yé)tip

¹⁵³⁴ Horāsān: P Hor(ā)sān

¹⁵³⁵ qardaşı: P qardaş

¹⁵³⁶ Hamīd-i: P'de yok.

kiyâset bilen emsâlidin mümtâz êrdi. Têmür¹⁵³⁸ Bègni¹⁵³⁹ hândın günâhın tilep hân Kiş vilâyetini aña bërîp Têmür¹⁵⁴⁰ Bègni (2) terbiyet¹⁵⁴¹ kıldı ve hân Mîr Hüseyn üstige barıp¹⁵⁴² ve ol utru kèlip Vaşş Suyı¹⁵⁴³ yaqasında hân bilen utru boldı¹⁵⁴⁴ (3) çün êki şaff muqābele boldılar Keyhüsrev-i Huttalānī cemā'ati¹⁵⁴⁵ bilen Mîr Hüseyn¹⁵⁴⁶ yüz öyürüp hānga koşuldı¹⁵⁴⁷ (4) ve bu cihet üçün Mîr Hüseyn hezîmet bolup hân Kündüzğaça barıp çeriki¹⁵⁴⁸ Hindūkuşkeçe¹⁵⁴⁹ çaptılar ve ol (5) yaz hân anda bolup küz bolğaç Semerqandğa yanıp yolda Bayan Süldüzni öldürdi ve çün Semerqandğa¹⁵⁵⁰ (6) yètip tamām memālik taşarrufığa kirdi. Bègler kām¹⁵⁵¹-nā-kām¹⁵⁵² tābi' boldılar ba'zını öldürüp alarğa kim¹⁵⁵³ i'timādı (7) bar êrdi terbiyet kıldı ve oğlu İlyās H'āce Hānnı Māverāū'n-nehr mülkide¹⁵⁵⁴ vālī koyup Bègiçek Cetanı (8) şāhib-ihtiyār atalık kılıp Têmür¹⁵⁵⁵ Bègni hem oğlığa¹⁵⁵⁶ koşdı ve özi maqarr-ı saltanatğa mūrāca'at kıldı. Çün (9) Bègiçek ihtiyār boldı zulm u ta'addığa kol koyup¹⁵⁵⁷ ba'zını ki hātırı¹⁵⁵⁸ tilemedi, öldürdi. Ol¹⁵⁵⁹ cihetdin Têmür¹⁵⁶⁰ Bèg (10) mütevehhim bolup ayrılıp Mîr Hüseynni¹⁵⁶¹ tilemegi üçün barıp anı Hıvağda tapıp ittifāk bilen Tükel kaşığa¹⁵⁶² ki (11) Hıvağda hākim êrdi bardılar ve ol kaşd kıldı kim alarnı¹⁵⁶³ tutğay. Alar altmış kişi bilen Pāyāb (12) sarı yüzlenip Tükel miñ kişi bilen alarğa yètip andağ¹⁵⁶⁴ uruş boldı kim ol altmış kişi- (13) -din yèti kişi ve

-
- 1537 Kerelgüt: P Kerengüt
1538 Têmür: P Têmir
1539 bègni: T bègni
1540 Têmür: P Têmir
1541 terbiyet: P tertîb
1542 barıp: T yörüp
1543 suyu: P suy
1544 boldı: T bolup
1545 cemā'ati: P'de yok.
1546 öyürüp: T évürüp
1547 koşuldı: P koşuld(ı)lar
1548 çeriki: P çerik
1549 Hindūkuşkeçe: T Hindūkuşke dèginç
1550 Semerqandğa: T Semerqandğa
1551 T+u
1552 nā-kām: P nā-kā(m)
1553 kim: P'de yok.
1554 mülkide: P mülkde
1555 Têmür: P Têmir
1556 oğlığa: P oğlı
1557 koyup: T sunup
1558 hātırı: P hātır
1559 ol: T bu
1560 Têmür: P Têmir
1561 Hüseynni: P Hüseyn
1562 kaşığa: P kaşıda
1563 alarnı: P ala(r) anı
1564 andağ: T andağ

anın miñ kişisidin¹⁵⁶⁵ ellig kişi qaldı ve Mîr Hüseyn at yügürtüp Tükelnîñ (14) tûğını¹⁵⁶⁶ eki çapıp anı ortağa aldılar. Têmür Bêg at salıp Mîr Hüseynni çığardı ve atı¹⁵⁶⁷ oq yeyip¹⁵⁶⁸ (15) yıkılıp hâtünü¹⁵⁶⁹ atın bérıp Mîr Hüseyn atlandı. Tükel yana bular üstige yörüp Têmür Bêg, Tükelnî (16) oq bilen urup attın¹⁵⁷⁰ yıkıp çölge kirdiler ve ol yêti kişidin üç kişi kaçıp at- (17) -larını älttiler ve Mîr Hüseyn ve Têmür¹⁵⁷¹ Bêg yadağ çölğa kirip Têmür¹⁵⁷² Bêg bir nöker dağı¹⁵⁷³ hâtünü¹⁵⁷⁴ bilen (18) ilgeri barıp çün¹⁵⁷⁵ Pâyâbka¹⁵⁷⁶ yetti. Ba'zı ahşâm eli yolın tutup¹⁵⁷⁷ bu hâlde Hâcî Muhammed atlık¹⁵⁷⁸ birev Têmür (19) Bêgni tanıp alarnı men' kılıp atğa mindürüp öyüğe¹⁵⁷⁹ ältip. Têmür Bêg bir la'l ve eki muraşsa' tomağa (20) alarğa¹⁵⁸⁰ bérıp Hâcî Muhammed üç at ve mâ-yahtâc Têmür Bêgge bérıp¹⁵⁸¹ haçırçı¹⁵⁸² koştı ve Têmür¹⁵⁸³ Bêg yanıp (21) çölğa kirip Mîr Hüseynni atlandurup Maḥmūdîğa barıp sâkin¹⁵⁸⁴ boldılar. On¹⁵⁸⁵ eki kündin¹⁵⁸⁶ soñ 71^{14b} (1) 'Alî Bêg Cöni Qurbânî¹⁵⁸⁷ ki Mâhânda êrdi altmış kişi yiberip Mîr Hüseyn bilen Têmür Bêgni tutup altmış eki¹⁵⁸⁸ kün bir öy- (2) -ge¹⁵⁸⁹ kapadı. Âḥir ağasının sözi bilen alarnı koyup bir aruğ at Têmür Bêgge ve¹⁵⁹⁰ bir aruğ tève alarğa bérđi ve Mübârek (3) Şâh¹⁵⁹¹ Sencerî alarğa¹⁵⁹² âbâdân atlar¹⁵⁹³ ve yarağ¹⁵⁹⁴ bérıp uzattı. Têmür¹⁵⁹⁵ Bêg ve Mîr Hüseyn atlanıp Mîr

-
- ¹⁵⁶⁵ kişisidin: P kişi yêtidin
¹⁵⁶⁶ tûğını: T tûğığa
¹⁵⁶⁷ atı: P at
¹⁵⁶⁸ yeyip: P yêtip
¹⁵⁶⁹ hâtünü: P hâtünni
¹⁵⁷⁰ attın: P'de yok.
¹⁵⁷¹ Têmür: P Têmir
¹⁵⁷² Têmür: P Têmir
¹⁵⁷³ nöker dağı: P nökeri
¹⁵⁷⁴ hâtünü: P hâtünni
¹⁵⁷⁵ çün: P çü(n)
¹⁵⁷⁶ Pâyâbka: P Payâtka/Payânka
¹⁵⁷⁷ tutup: T tosup
¹⁵⁷⁸ atlık: P'de yok.
¹⁵⁷⁹ öyüğe: T évige
¹⁵⁸⁰ alarğa: T'de yok.
¹⁵⁸¹ bérıp: P'de yok.
¹⁵⁸² haçırçı: T ğacarçı
¹⁵⁸³ Têmür: P Têmir
¹⁵⁸⁴ sâkin: P sâkîn P'de ye ile yazılmış.
¹⁵⁸⁵ on: P'de yok.
¹⁵⁸⁶ kündin: P kü(n)din
¹⁵⁸⁷ 'Alî Bêg Cöni Qurbânî: P 'Alî Bêg Cöri Qu(r)bânî
¹⁵⁸⁸ eki: P (ê)ki P'de kelimenin başındaki elif harfi yazılmamıştır.
¹⁵⁸⁹ öyge: T évge
¹⁵⁹⁰ Têmür Bêgge ve: P'de yok.
¹⁵⁹¹ Şâh: P'de yok.
¹⁵⁹² alarğa: P'de yok.
¹⁵⁹³ atlar: P at
¹⁵⁹⁴ yarağ: T yarağ

Hüseyn Germsîr-i Hirmen (4) sarı barıp Têmür Bêg Kiş vilâyetîğa yandı ve¹⁵⁹⁶ va‘de
 kıldılar ki¹⁵⁹⁷ birbirimizni Hirmen yakasında tapar-biz (5) ve Têmür¹⁵⁹⁸ Bêg Buḥārā-
 zindānda yaşurun yörüp Temüke Qoçin¹⁵⁹⁹ on bês kişi bile¹⁶⁰⁰ qoşulup Huzârdın
 kalın (6) at sürdiler ve¹⁶⁰¹ Ceyhündin ötüp bir ay ol cengelde turup andın soñ Têmür
 H‘āce Oğlan ve Behrām-ı Calayır (7) bilen qoşulup Emîr Hüseyn üçün Germsîr-i
 Hirmenğa barıp qoşulup Şeh Behrām-ı Calayır üçün¹⁶⁰² Hindüstānğa barıp. (8) Bu
 esnāda¹⁶⁰³ Sîstān ḥākimiğa¹⁶⁰⁴ yağı¹⁶⁰⁵ peydā bolup Mîr Hüseyn¹⁶⁰⁶ ve Têmür Bêgdin
 meded tilep. Dêdi çün bu yağı def‘ bolsa meblağ nêmerse (9) bêreyin. Çün yağını
 bastılar ol va‘dege¹⁶⁰⁷ vefā kılmadı¹⁶⁰⁸. Belki yolların tosup uruşup Têmür¹⁶⁰⁹ Bêgniñ
 (10) qolığa oq tégip işidin¹⁶¹⁰ kaldı ve Têmür Bêg Hirmende qalıp Mîr Hüseyn
 Baqlān sarı bardı ve Ceta çeriki¹⁶¹¹ aña (11) yolukup basturup¹⁶¹² on êki kişi¹⁶¹³ bilen
 kaçıp Şirtuğa bardı ve çün Têmür¹⁶¹⁴ Bêgniñ qolını el-cümle (12) şıḥhat taptı. Têmür
 H‘āce¹⁶¹⁵ Oğlan, Têmür Bêg yêgirmi¹⁶¹⁶ tórt kişi bilen Arşafğa barıp Mîr Hüseynniñ
 haberin (13) tapıp¹⁶¹⁷ Süyünç atlık¹⁶¹⁸ nökerini¹⁶¹⁹ yiberdi kim Arşafda qoşula
 kelsün. Bu hâlde Şiddîk Barulas on (14) bês kişi bilen¹⁶²⁰ ve Qarançi yüz kişi bilen
 Têmür Bêgge qoşuldılar. Nā-gāh qara körünüp Têmür Bêg qaravullukğa barıp (15)
 ma‘lûm boldı ki¹⁶²¹ alarğa¹⁶²² Tuğluk H‘āce Barulas, Seyfe‘d-dîn nökürdürler ki

1595 Têmür: P Têmir
 1596 ve: T‘de yok.
 1597 ki: T kim
 1598 Têmür: P Têmir
 1599 Temüke Qoçin: P Têmür Bêg ki Qoçin
 1600 bile: P‘de yok.
 1601 ve: T‘de yok.
 1602 üçün: P‘de yok.
 1603 esnāda: P esnād(a)
 1604 ḥākimiğa: P ḥākim(i)ğa
 1605 yağı: P‘de yok.
 1606 Mîr Hüseyn: P‘de yok.
 1607 va‘dege: T va‘değa
 1608 kılmadı: T kılmay
 1609 Têmür: P Têmir
 1610 işidin: P işindin
 1611 çeriki: T bégleri
 1612 basturup: P bas<tu>turup
 1613 kişi: P‘de yok.
 1614 Têmür: P Têmir
 1615 H‘āce: P‘de yok.
 1616 yêgirmi: P yêgir(m)i
 1617 tapıp: P tatıp
 1618 atlık: P atalığ
 1619 nökerini: T nökerin
 1620 kişi bilen: P‘de yok.
 1621 ki: T kim
 1622 alarğa: P olar

yètmiş kiři bilen Têmür¹⁶²³ Bègni tiley kèliptürler. Alar hem mülhāk (16) bolup ve Şîr Behrām hem¹⁶²⁴ Hindüstānga barıp êrdi kèlip қоşulup ve Emîr Hüseyn ve Ulum қulı ve Maḥmūd Gulī êki yüz seksen yadaқ ve atlıқ bilen kèlip¹⁶²⁵ қоşuldılar ve Hezāre-yi Hūlmdın üç yüz kiři kèldi ve Dere-yi Şūfide¹⁶²⁶ (17) Tümen nökeriniñ¹⁶²⁷ oğlı êki yüz kiři bilen қоşulup Dere-yi Gezdin çığıp Belḥ üstige yöridiler. Têmür¹⁶²⁸ Bèg, Temüke¹⁶²⁹ (18) Қоçinni Қahlağağa¹⁶³⁰ yiberdi¹⁶³¹ kim ḥaber kèltürgey¹⁶³². Ol anda yetip kördi kim¹⁶³³ Ceta èli vilāyetini¹⁶³⁴ talap yöryü- (19) -dürler¹⁶³⁵. Ba‘zı āšināları yolūқup dèdiler: öy¹⁶³⁶ èliñ bu yaқında tüşüptürler ve mübālağa қıldılar kim ferzendler- (20) -iñni körgil. Ol қabül қılmay dèdi: Têmür Bèg ki veliyy-i ni‘metimdür èvidin ıraқdur, men hem öyümge¹⁶³⁷ barmas- (21) -men. Bu uçurda ḥaber kèldi kim Süleymān Barulas, Celale’d-dīn Barulas, Emîr Mūsā, Cakü Barulas, Hinduke Barulaslar Têmür Bèg 72^{15a1} (1) ḥaberin tapıp¹⁶³⁸ Tirmidğa¹⁶³⁹ kèliptürler. Tolan Buğanı yiberdi kim bat¹⁶⁴⁰ қоşula kèlsünler. Çün Belḥқа yettiler Ebū Sa‘id Tayğu¹⁶⁴¹, Menli Buğa (2) Süldüz, Ḥaydar-i Andḥūdī¹⁶⁴² altı miñ kiři bilen yollarını¹⁶⁴³ tosup ‘Abdu’llāh Arığı yaқasıda uruş bolup Mîr Hüseyn, Têmür Bèg (3) zafer taptılar. Çün bu fetḥ alarğa¹⁶⁴⁴ boldı çerik sanın aldılar êki miñ kiři alarğa¹⁶⁴⁵ yıgılıp êrdi. Têmür Bèg (4) Ceyḥündın ötüp su yaқasıda түşüp Қahlağağa¹⁶⁴⁶ sarı

¹⁶²³ Têmür: P Têmîr

¹⁶²⁴ T+ki

¹⁶²⁵ қоşulup ve Emîr Hüseyn ve Ulum қulı ve Maḥmūd Gulī êki yüz seksen yadaқ ve atlıқ bilen kèlip: P'de yok.

¹⁶²⁶ ve Dere-yi Şūfide: P'de yok.

¹⁶²⁷ nökeriniñ: P nökeri

¹⁶²⁸ Têmür: P Têmîr

¹⁶²⁹ Temüke: P Têmürge

¹⁶³⁰ Қahlağağa: P қal‘ağa

¹⁶³¹ yiberdi: P yiberdiler

¹⁶³² kèltürgey: P kèltürgeyler

¹⁶³³ kim: P'de yok.

¹⁶³⁴ vilāyetini: T vilāyetni

¹⁶³⁵ yöryüdürlər: P yörididürler

¹⁶³⁶ öy: T év

¹⁶³⁷ öyümge: T évinge

¹⁶³⁸ tapıp: P'de yok.

¹⁶³⁹ Tirmidğa: T Tirmizğa

¹⁶⁴⁰ bat: P bad

¹⁶⁴¹ Tayğu: T Tayğur

¹⁶⁴² Andḥūdī: P Anḥoy

¹⁶⁴³ yollarını: P yol(l)ar(ını)

¹⁶⁴⁴ alarğa: P (a)larğa

¹⁶⁴⁵ alarğa: P (a)larğa

¹⁶⁴⁶ Қahlağağa: P Қahlağa

qaravul yiberdi. Alar¹⁶⁴⁷ uyquda qalıp Ceta çeriki yètip (5) qaravul bilen Tèmr Bègniñ üstige tøküldiler¹⁶⁴⁸.

lū' lū'

kişi ki qaravulnı éyler revān

...¹⁶⁴⁹ bolsalar (6) barça yètti kār vān

dilr ü yigit hamlelîk tēz gūş

barı işde başıdın ayak cümle gūş

(7) kerek kim vefādār ü tüz bolsalar

ki elge ...¹⁶⁵⁰ kâfiri dēptürler

Çün Tèmr Bèg qaravul yibergen cihetidin gāfil (8) oturup érdi uruşqa mecāl bolmay yaraqların qoyup kēmege kirip sudın öttiler ve Tèmr Bèg cezīrede ayak (9) bērkıtip bir nēçe kişi bilen turup¹⁶⁵¹ muḥārebe vü muḳāteleḡa meşḡul boldılar¹⁶⁵² tā ēl¹⁶⁵³ sudın 'ubūr kılıp andın soñ özi ötüp bir ay (10) su yaqasında Ceta çeriki¹⁶⁵⁴ bilen muḳābele¹⁶⁵⁵ érdi. Āḡir kēmelerni köydürüp Mīr Ḥüseyn bilen Qunduzḡa barıp¹⁶⁵⁶ Borulday¹⁶⁵⁷ (11) ēli alarḡa¹⁶⁵⁸ qoşulup Bedaḡşān şāhları bilen yaraşıp Ceyḡundın

¹⁶⁴⁷ Alar: P (A)lar

¹⁶⁴⁸ tøküldiler: P tøküld(i)ler

¹⁶⁴⁹ ...: P

¹⁶⁵⁰ ...: P

¹⁶⁵¹ turup: T yörüüp

¹⁶⁵² boldılar: T boldı

¹⁶⁵³ tā ēl: P'de yok.

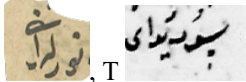
¹⁶⁵⁴ çeriki: P çerik(i)

¹⁶⁵⁵ muḳābele: T muḳātele

¹⁶⁵⁶ barıp: T'de yok.

¹⁶⁵⁷ Borulday: P

¹⁶⁵⁸ alarḡa: P (a)larḡa

ötüp Huttalānga müteveccih bolup. Haber (12) yetti kim Tuqluq¹⁶⁵⁹ Süldüz ve¹⁶⁶⁰ Keyhusrev-i Huttalānī¹⁶⁶¹ Ceta çerikin¹⁶⁶² başlap ilgeri kéliptürler¹⁶⁶³ ve Têmür Büygey¹⁶⁶⁴ ve Sarık {ve} (13) Şengüm ve Tuğlı-h^vāce ve Küç Têmür yegirmi miñ kişi bilen Pulisenginde¹⁶⁶⁵ olturupturlar ve Mîr Hüseyn anda turup ve¹⁶⁶⁶ (14) Têmür Bêg êki miñ¹⁶⁶⁷ kişi bilen¹⁶⁶⁸ utru barıp Pulisenginde¹⁶⁶⁹ suynı¹⁶⁷⁰ arağa alıp¹⁶⁷¹ muķābele boldılar. Ol kün êki tarafdın uruşup¹⁶⁷² (15) kēçe bolgaç Emîr Mūsā ve¹⁶⁷³ Mü'eyyed¹⁶⁷⁴ Arulat¹⁶⁷⁵ ve¹⁶⁷⁶ Üç Kara Bahādurnı bēş yüz kişi bilen utruda¹⁶⁷⁷ koyup Têmür¹⁶⁷⁸ Bêg miñ¹⁶⁷⁹ bēş yüz kişi¹⁶⁸⁰ bilen (16) sudın ötüp tağ üstide çıgıp buyurdı tā kalın ot yandurdılar ve çün kündüz boldı (17) qaravullar iz¹⁶⁸¹ kördiler¹⁶⁸² ki sudın çerik ötüp¹⁶⁸³ ve çün kēçe bilen ol kalın ot¹⁶⁸⁴ tağ üstide kalın¹⁶⁸⁵ kördiler¹⁶⁸⁶ (18) Ceta çeriki buzulup yandılar ve Têmür¹⁶⁸⁷ Bêg alar¹⁶⁸⁸ kēyininin¹⁶⁸⁹ kirip köp kişini¹⁶⁹⁰ a'dāddın¹⁶⁹¹ maqtül boldılar ve Mîr Hüseyn kēlip (19) қоşulup yana Têmür¹⁶⁹² Bêg êki miñ kişi bilen ilgeri yörüp. Kiş ve Huzār eli fevc fevc kaçıp kēlip

-
- 1659 *Tuqluq*: T *Qutluq*
1660 *ve*: P'de yok.
1661 *Huttalānī*: P *Huttalānnı*
1662 *çerikin*: P *çerikni*
1663 *kéliptürler*: T *kéliptür*
1664 *Têmür Büygey*: P *Uygur Yumkân*
1665 *Pulisenginde*: P *Pulisegin*
1666 *ve*: P'de yok.
1667 *miñ*: P'de yok.
1668 *bilen*: P'de yok.
1669 *Pulisenginde*: P *Pulisengîn*
1670 *suynı*: T *sunı*
1671 *arağa alıp*: P *arada (a)lıp*
1672 *uruşup*: P *u(ruşup)*
1673 *Mūsā ve*: P'de yok.
1674 *Mü'eyyed*: P *Mü'(eyyed)*
1675 *Arulat*: P *Arulad*
1676 *ve*: P'de yok.
1677 *utruda*: P *utru*
1678 *Têmür*: P *Têmir*
1679 *miñ*: P'de yok.
1680 *kişi*: T'de yok.
1681 *iz*: P *yüz*
1682 *kördiler*: T *kördi*
1683 *ötüp*: P *ötiptürler*
1684 *ol kalın ot*: P'de yok.
1685 *kalın*: T'de yok.
1686 *kördiler*: T *köründi*
1687 *Têmür*: P *Têmir*
1688 *alar*: P *(a)lar*
1689 *kēyininin*: P *kēyindin*
1690 *kışini*: T *kişi*
1691 *a'dāddın*: T *a'dādın*
1692 *Têmür*: P *Têmir*

koşuldılar (20) ve Süleymān Barulas ve Cakü Barulas¹⁶⁹³ ve Seyfe'd-dīn Bēgni üç yüz kişi bilen Kişke¹⁶⁹⁴ yiberip. Alar¹⁶⁹⁵ yetkeç daruğaları¹⁶⁹⁶ kaçtı ve ol (21) evkātda İlyās H'vāce Hān kalın çerik bilen Taş Arıgıda ki Kişdin dört yığaç yoldur oturup 73^{15b1} (1) érdi ve Uluğ Témür ve Emīr Hamīd Cetadın kélip érdiler ki İlyās H'vāce Hānnı éltgeyler ve Tuğluk Témür Hān¹⁶⁹⁷ ölüp (2) érdi. Témür¹⁶⁹⁸ Bēg ol¹⁶⁹⁹ haberni tapıp Çigdelikke yandı ve Şeyh Muhammed {bin} Bayan Süldüz yēti koşun bilen ve Şīr Behrām (3) ve Mīr Hüseyn¹⁷⁰⁰ barça ol mevzi' de cem' bolup İlyās H'vāce Hān¹⁷⁰¹ üstige yörüdiler ve katık uruş bolup feth u¹⁷⁰² nuşret Emīr¹⁷⁰³ (4) Hüseyn bilen Témür Bēgge boldı *ve mā'n-naşru illā min 'indi'llāh*¹⁷⁰⁴ İlyās H'vāce Hān, Bēgiçek Bēg, İskender Oğlan, Emīr Hamīd, (5) Emīr Yūsuf H'vāce çerik kolığa tüşüp. Ba'zı hānnı tanıp Bēgiçek bilen atlandurup kaçurdılar ve bēglerge haber (6) bolmadı ve özgelerni bend kıldılar ve Cakü Barulas ve¹⁷⁰⁵ Seyfe'd-dīn Bēg Semerқandğa barıp. Témür¹⁷⁰⁶ Bēg Ceta çerikini (7) қавup Taşkendğaça bardı ve andın yanıp Semerқandğa kélip Māverāü'n-nehr ve Türkistān¹⁷⁰⁷ Cetadın müstaḥlaş boldı¹⁷⁰⁸ (8) ammā bēgler ve noyınlar birbirige boyun sunmaydur érdiler. Mīr Hüseyn bilen ve¹⁷⁰⁹ Témür Bēg ittifaқ kılıp (9) Témür¹⁷¹⁰ Şāh Oğlannı hān kılıp bēgler barça müttefiқ boldılar ve қuriltay kılıp uluğ toy boldı. Témür¹⁷¹¹ Bēg, Emīr (10) Hamīdni¹⁷¹² der-h'vāst¹⁷¹³ kılıp Dāvud Bēg¹⁷¹⁴ bilen Seyfe'd-dīnni yiberdi kim Emīr Hamīdni keltürgeyler çün alarnıñ (11) қarası peydā boldı saқlaydur hān kişiler¹⁷¹⁵ ḥayāl

¹⁶⁹³ ve Cakü Barulas: P'de yok.

¹⁶⁹⁴ Kişke: P'de yok.

¹⁶⁹⁵ Alar: P Ala(r)

¹⁶⁹⁶ daruğaları: T daruğası

¹⁶⁹⁷ Hān: P'de yok.

¹⁶⁹⁸ Témür: P Témir

¹⁶⁹⁹ ol: T'de yok.

¹⁷⁰⁰ Şīr Behrām ve Mīr Hüseyn: T Mīr Hüseyn ve Şīr Behrām

¹⁷⁰¹ Hān: P'de yok.

¹⁷⁰² u: P'de yok.

¹⁷⁰³ Emīr: P'de yok.

¹⁷⁰⁴ Kur'ân-ı Kerim, 8. Enfāl Sûresi, 10. ayet. ve Kur'ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmran Sûresi, 126. ayet. ikisinde de geçer anlamı: "Yardım ancak Allah katındandır."

¹⁷⁰⁵ P+bu

¹⁷⁰⁶ Témür: P Témir

¹⁷⁰⁷ P+<ve>

¹⁷⁰⁸ boldı: P boldılar

¹⁷⁰⁹ ve: P'de yok.

¹⁷¹⁰ Témür: P Témir

¹⁷¹¹ Témür: P Témir

¹⁷¹² Emīr Hamīdni: P Hamīd Emirni

¹⁷¹³ der-h'vāst: P (der-)h'vāst

¹⁷¹⁴ Bēg: P'de yok.

¹⁷¹⁵ kişiler: P'de yok.

kıldılar kim¹⁷¹⁶ bēgler Emīr Ḥamīdni öldürgeni kéledürler. Gürz ü¹⁷¹⁷ (12) kılıç bilen Emīr Ḥamīdni öldürdiler *el-emru ve'l-kaḏā'u li'llāhi lā mu'aḳḳibe li ḥukmihi*¹⁷¹⁸ Çün Emīr Ḥüseyn bu ḥālını eşitti hoş ḥāl (13) bolup İskender¹⁷¹⁹ Oğlannı öldürüp Sali Sarāyğa barıp barça el ol kış öz yurtlar- (14) -ıda érdiler.

lāy uruşı zikride

Çün yaz faşlı¹⁷²⁰ boldı ḥaber yétte ki¹⁷²¹ Ceta çeriki yana Māverāü'n-nehr (15) sarı yüzleniptürler. Mīr Ḥüseyn ve Têmür¹⁷²² Bēg ve¹⁷²³ barça bēgler Taşkend ve Çinas arasında yığılıp yağı hem Bādām Suyı- (16) -nın yaçasıda nüzül kıldı ve çün yasal yasap¹⁷²⁴ yörüdiler Ceta çeriki cada kıldılar ki¹⁷²⁵ ol türlük¹⁷²⁶ ki (17) bā-vücūdī¹⁷²⁷ ol kim¹⁷²⁸ cevzā faşlı¹⁷²⁹ érdi anıñ dēk ra'd u¹⁷³⁰ berķ bolup ança yağmur¹⁷³¹ yağdı ki meger Tūfān-ı¹⁷³² (18) Nūḥ *'aleyhi's-selām*¹⁷³³ boldı.

lū' lū' beyt

tūfān oşal diyārda boldı meger ki ebr
ol dem eşitip érdi Ḥudāy du'ā-yı (19) Nūḥ

Dēr anıñ dēk balçık boldı ki¹⁷³⁴ atlar ḳarnığaça batadur¹⁷³⁵ érdiler. Bā-vücūd bu ḥāl Çagatay çeriki¹⁷³⁶ (20) ilgeri yörüp çün Ceta elige yéttiler alar kızlerini¹⁷³⁷ özleridin

¹⁷¹⁶ kim: T ki
¹⁷¹⁷ gürz ü: P'de yok.
¹⁷¹⁸ Anlamı: "Hüküm ve emir Allah'ındır. Allah'ın hükmü üstüne hüküm yoktur."
¹⁷¹⁹ İskender: P İskender<ni>
¹⁷²⁰ faşlı: P faşl
¹⁷²¹ ki: T kim
¹⁷²² Têmür: P Têmir
¹⁷²³ ve: P'de yok.
¹⁷²⁴ yasap: P'de yok.
¹⁷²⁵ ki: P'de yok.
¹⁷²⁶ türlük: P tür<e>lük
¹⁷²⁷ bā-vücūdī: T bā-vücūd
¹⁷²⁸ kim: T ki
¹⁷²⁹ faşlı: P faşl
¹⁷³⁰ u: P'de yok.
¹⁷³¹ yağmur: T yamğur
¹⁷³² Tūfān-ı: P Tūfānnı
¹⁷³³ 'aleyhi's-selām: T 'aleyhim
¹⁷³⁴ ki: P'de yok.
¹⁷³⁵ batadur: P batad(ur)

salıp ‘azīm uruş (21) bolup Têmür¹⁷³⁸ Bêg on kolını basıp bu hâldın İlyās H^vāce H^hān yüz évürdi ve Cetanın 74^{6a} (1) sol kolu Mîr Hüseynniñ on kolını sürüp Mîr Hüseynğa tégürüp kol müteferriķ boldılar. Tilençi¹⁷³⁹ ve Zinde Haşem (2) ve Hācî Bêg anda merdāneliķ kılıp yağını bastılar¹⁷⁴⁰. Çün Têmür¹⁷⁴¹ Bêg öz utrusıdaki êlini¹⁷⁴² perîşān kılıp êrdi (3) on yêti koşun kişi¹⁷⁴³ bilen alarğa hamle kılıp Emîr Şemse’ d-dîn ki serdâr êrdi hezîmet bolup. Mîr Hüseyn toķtap (4) êl anıa yıgıldılar. Têmür¹⁷⁴⁴ Bêg kişi yiberdi kim maşlahat oldur kim Mîr Hüseyn ilgeri yörügey¹⁷⁴⁵ tâ muhālifni bir yolu müste’şal kılalıñ (5) Mîr Hüseyn ilgeri yörümedi¹⁷⁴⁶ ve¹⁷⁴⁷ Têmür¹⁷⁴⁸ Bêgniñ nökerini¹⁷⁴⁹ andaķ urdı ki yıkıldı. Kêçe bolup her kişi öz maħallıda karar tapıp¹⁷⁵⁰ yana kün uruş (6) bolup Ceta êli münhezim bolup perîşān¹⁷⁵¹ boldılar ve Mîr Hüseyn Sali buzulup nā-gāh Emîr Şemse’ d-dînniñ tûğı peydā (7) boldı¹⁷⁵². Ceta êli yıgılıp basturgandın soñ yanıp bastılar. Mîr Hüseyn çeriki münhezim bolup on miñ kişi Ceta êli (8) öldürüp köpileriğa¹⁷⁵³ batıp öldiler. **ve kâne¹⁷⁵⁴ emru’ llāhi ķadaran maķdūran**¹⁷⁵⁵ Bu vāķı’ a¹⁷⁵⁶ sene sitte ve sittîn ve seb’ amiede¹⁷⁵⁷ vāķı’ boldı¹⁷⁵⁸. Çün bēgler (9) hezîmet bolup Kişke yêttiler ‘azm¹⁷⁵⁹ kıldılar kim¹⁷⁶⁰ êrlerini Ceyhūndın ötkerip bargaylar Mîr Hüseyn köçini¹⁷⁶¹ kēçürüp¹⁷⁶² (10) Şiburtuğa¹⁷⁶³ bardı ki eger yağı ol¹⁷⁶⁴ sarı barsa ol¹⁷⁶⁵ Hindūstān sarı bargay¹⁷⁶⁶. el-

-
- 1736 çeriki: P’de yok.
1737 kızlerini: T kızlerni
1738 Têmür: P Têmir
1739 Tilençi: P Tilençe
1740 yağını bastılar: T yağığa tēdiler
1741 Têmür: P Têmir
1742 êlini: P’de yok.
1743 kişi: P’de yok.
1744 Têmür: P Têmir
1745 yörügey: P (yörü)gey
1746 yörümedi: P yörü(med)i
1747 ve: P’de yok.
1748 Têmür: P Têmir
1749 nökerini: P’de yok.
1750 tapıp: T taptı
1751 münhezim bolup perîşān: T münhezim ü perîşān
1752 boldı: T bolup
1753 köpileriğa: P (köpi)leriğa
1754 P+Allah
1755 Kur’ân-ı Kerim, 33. Ahzâb Sûresi, 38. ayet: "Allah’ın emri kesinleşmiş bir hükümdür."
1756 vāķı’ a: P (v)āķı’ a
1757 766 senesi.
1758 boldı: P’de yok.
1759 ‘azm: T cizm
1760 kim: T ki
1761 köçini: T köçüni
1762 kēçürüp: P kēçürüp-biz
1763 Şiburtuğa: T Şirtuğa
1764 ol: P’de yok.

kıssa¹⁷⁶⁷ Her kıysı sudın kēçip her¹⁷⁶⁸ tarafka bardılar ve Tēmür¹⁷⁶⁹ Bēg (11) Kışde turup Tēmür¹⁷⁷⁰ H'āce Oğlan ve Cavarçi¹⁷⁷¹ ve 'Abbās Bahādurnı¹⁷⁷² yēti koşun bilen Semerқandğa yiberdi¹⁷⁷³ ve anda Cavarçi çağır içip (12) Dāvud Şāh¹⁷⁷⁴ H'āce ve¹⁷⁷⁵ Hindū Şāhğa dēdi: sizlerni¹⁷⁷⁶ Tēmür¹⁷⁷⁷ Bēg tutup¹⁷⁷⁸ Mīr Hüseyn kaşığa yiberip telef kılğusıdur. Alarğa havf bolup (13) kaçıp Ceta çerikige koşulup alarnı Tēmir H'āce Oğlan¹⁷⁷⁹ ve 'Abbās Bahādur üstige kēltürüp hezīmet kıldurdılar ve çün bu hāl boldı (14) Tēmür¹⁷⁸⁰ Bēg hem¹⁷⁸¹ sudın ötüp Belhka barıp ba'zı el¹⁷⁸² ulusnı¹⁷⁸³ yığıp su yaқasıda¹⁷⁸⁴ mażbūḡ kılıp Tēmür¹⁷⁸⁵ H'āce Oğlannı¹⁷⁸⁶ öldürdi.

Semerқandnı Ceta çeriki muḡāşara kılğanının zikride

(15) Çün Ceta çeriki Semerқandğa yetip ve ol maḡallda Semerқandda kal'a yok erkendür. Kaşd kıldılar ki musaḡḡar kılğaylar¹⁷⁸⁷ a'yān-ı şehrdin Mevlānāzāde-yi Semerқandı¹⁷⁸⁸ (16) ve Mevlānā Hordek-i Buḡārī ve Ebū Bekr Kelevī-yi Naddāf şehir elini taḡrīk kılıp kūçe bend kılıp andaḡ muḡāfazat kıldılar ki aślā (17) muḡālifler istilā tapmadılar ve çün müddet ötüp el muzaffer boldılar. Tēnri luḡfı¹⁷⁸⁹ çāre kılıp Ceta çerikinin atlarığa¹⁷⁹⁰ (18) ölüm tüşüp ança at telef boldı kim¹⁷⁹¹ her tōrt kişidin

¹⁷⁶⁵ ol: P'de yok.

¹⁷⁶⁶ T'de *barğay* kelimesinden sonra bir başlık vardır ama başlığın silik olması sebebiyle okunamamıştır.

¹⁷⁶⁷ **el-kıssa**: P'de yok.

¹⁷⁶⁸ *her*: T *bir*

¹⁷⁶⁹ *Tēmür*: P *Tēmir*

¹⁷⁷⁰ *Tēmür*: P *Tēmü(r)*

¹⁷⁷¹ *Cavarçi*: P *Caraçi*

¹⁷⁷² *Bahādurnı*: P *Bahādur*

¹⁷⁷³ *yiberdi*: P *yiberdiler*

¹⁷⁷⁴ *Şāh*: T'de yok.

¹⁷⁷⁵ *ve*: P'de yok.

¹⁷⁷⁶ *sizlerni*: P *sizler*

¹⁷⁷⁷ *Tēmür*: P'de yok.

¹⁷⁷⁸ *tutup*: T'de yok.

¹⁷⁷⁹ *Tēmir H'āce Oğlan*: T *Tēmür Bēg*

¹⁷⁸⁰ *Tēmür*: P *Tēmir*

¹⁷⁸¹ *hem*: P'de yok.

¹⁷⁸² *el*: P'de yok.

¹⁷⁸³ *ulusnı*: P *ulusını*

¹⁷⁸⁴ *yaқasıda*: T *yaқasın*

¹⁷⁸⁵ *Tēmür*: P *Tēmir*

¹⁷⁸⁶ *Oğlannı*: P *Oğlan*

¹⁷⁸⁷ *ki musaḡḡar kılğaylar*: P'de yok.

¹⁷⁸⁸ *Semerқandı*: P *Semerқandda*

¹⁷⁸⁹ *luḡfı*: P *luḡf*

¹⁷⁹⁰ *atlarığa*: P *atlarğa*

¹⁷⁹¹ *kim*: P'de yok.

birge¹⁷⁹² at qaldı. Bu sebebdin çerik ‘aciz bolup andın zarüret bilen (19) buzulup ekser yadağ yandılar. Çün ol türlük¹⁷⁹³ iş ra‘iyyet eligidin¹⁷⁹⁴ keldi¹⁷⁹⁵ her kim¹⁷⁹⁶ fi‘l-cümle ihtiyarı bar erdi (20) hün-rızlık u¹⁷⁹⁷ fesādka rücū‘ kıldılar ve ‘Abbās Bahādur ki haber için Qahlağağa¹⁷⁹⁸ kélip erdi bu hālnı ma‘lūm kılıp Têmür¹⁷⁹⁹ (21) Bêgge i‘lām kıldı ve ol Mîr Hüseynğa Cetanın buzulup yanganını¹⁸⁰⁰ haber yiberip ol Sali Sarāyğa 75^{16b1} (1) kélip Têmür¹⁸⁰¹ Bêg utru barıp muqarrer kıldı¹⁸⁰² kim¹⁸⁰³ yaz Semerqand üstige bargaylar¹⁸⁰⁴ ve Têmir Bêg¹⁸⁰⁵ Qarşığa barıp qal‘asını yasadı ki hālā mevcūd- (2) -dur¹⁸⁰⁶. Çün yaz boldı¹⁸⁰⁷ Mîr Hüseyn ve Têmür¹⁸⁰⁸ Bêg Semerqandğa¹⁸⁰⁹ barıp ba‘zı ser-be-dārın¹⁸¹⁰ def‘ini kılıp ve¹⁸¹¹ Mevlānāzādeni¹⁸¹² Têmür¹⁸¹³ Bêg hālāş (3) kıldı.

Têmür Bêg bilen¹⁸¹⁴ Mîr Hüseynniñ münāza‘atı zikride

Çün Semerqand feth boldı Emîr Hüseyn re‘āyā vü leşkeriğa yarmağ havāle kıldı ve ol cümle- (4) -din Cakü Barulas, Seyfe‘d-dîn Bêg, Aq Buğa, Elçi¹⁸¹⁵ Bahādur, Devletşāh Bahşığa ki Têmür Bêgniñ¹⁸¹⁶ mülāzımı erdiler meblağ¹⁸¹⁷ havāle kıldı (5) ve alar ba‘zını edā kılıp berhıde ‘aciz boldılar. Têmür Bêg hareminin pāre-yi gūş-vāresini yarmağ¹⁸¹⁸ ‘ivażı¹⁸¹⁹ için (6) yiberdi. Bā-vücūd ol-kim Mîr Hüseyn bildi

-
- 1792 *tört kişidin birge: P törtke tört*
1793 *P+çün*
1794 *eligidin: P elgidin*
1795 *keldi: P'de yok.*
1796 *kim: T kimgе*
1797 *u: P'de yok.*
1798 *Qahlağağa: P qal‘a*
1799 *Têmür: P Têmir*
1800 *yanğanını: P tağayını*
1801 *Têmür: P Têmir*
1802 *kıldı: T boldı*
1803 *kim: P'de yok.*
1804 *bargaylar: P bargeler*
1805 *Têmir Bêg: T'de yok.*
1806 *mevcüddur: T mevcüdtur*
1807 *T+Semerqandğa*
1808 *Têmür: P Têmir*
1809 *Semerqandğa: T'de yok.*
1810 *ser-be-dārın: T serdārların*
1811 *ve: T'de yok.*
1812 *Mevlānāzādeni: P Mevlānāzād(e)ni*
1813 *Têmür: P Têmir*
1814 *Bêg bilen: P Bêgniñ*
1815 *Elçi: P'de yok.*
1816 *Têmür Bêgniñ: P Têmir Bêg*
1817 *meblağ: P meblağ*
1818 *yarmağ: T yarmağ*

kim ol nêmerseler siñiliniñdür, aldı ve üç miñ altun¹⁸²⁰ bākī kalıp Têmür Bêg cebeler (7) atlarını¹⁸²¹ yiberdi. Mîr Hüseyn atlarını almay dedî ki yarmağlarını¹⁸²² bat¹⁸²³ bütkerip soñıdın¹⁸²⁴ yiberiñ¹⁸²⁵. Bu cihetdin Têmür (8) Bêg bilen tamâm erkân-ı devlet Mîr Hüseyn din ağırdılar. Bu eşnâda Emîr Mûsâ ve ‘Alî Dervîş ve Bâ-yezîd-i¹⁸²⁶ Calayır, Artu H’âtûn¹⁸²⁷ bile kim¹⁸²⁸ (9) Tarmaşîrîn Hânıñ¹⁸²⁹ hâtûmı êrdi ve ‘Alî Dervîşniñ¹⁸³⁰ uluğ anası tezvîr bilen hattu bitip Mîr Hüseynğa yiberdiler kim¹⁸³¹ Têmür¹⁸³² Bêg- (10) -niñ hân bile vü¹⁸³³ seniñ bile¹⁸³⁴ muhâlefet hayâli bardur ki¹⁸³⁵ Emîr Hüseyn çün¹⁸³⁶ bu hattıdın vâkıf boldı hânğa¹⁸³⁷ döp yarlıg bitidi kim (11) Têmür Bêg ve ol cemâ‘at Ardu Hâtûn kaşığa barıp yüzleşünler. Têmür Bêg bu söz bilen Semerqandğa teveccüh (12) kılıp ol cemâ‘at naşîhat qorqunçıdın¹⁸³⁸ Hocendğa bardılar¹⁸³⁹.

beyt-i lü’lû’

ķayu yêrde kim rāstlıķ yüzlenir

(13) oşal söz ki durur êylenür

Bu cihetdin Têmür^{Bêg}¹⁸⁴⁰ Mîr Hüseyn din¹⁸⁴¹ mütevehhim boldı. Şîr Behrâm ve¹⁸⁴² Behrâm-ı Calayır (14) bilen bu bâbda sözleşip alar hûd bu hılâfnı Têñri Te‘âlâdın

-
- 1819 ‘ivażı: P ‘ivaż
1820 altun: P’de yok.
1821 T: atların
1822 yarmağlarını: T yarmağnı
1823 bat: P bad
1824 soñıdın: P soñındın
1825 yiberiñ: P yiberip
1826 Bâ-yezîd-i: P Bâ- (ye)zîd-i
1827 Artu H’âtûn: T Ardu Hâtûn
1828 kim: T ki
1829 Hânıñ: P Hân Bêg
1830 ‘Alî Dervîşniñ: P ‘Al(î) De(r)v(î)ş Bêg
1831 kim: T ki
1832 Têmür: P Têmü(r)
1833 hân bile vü: P’de yok.
1834 bile: P bilen
1835 ki: T çün
1836 çün: T’de yok.
1837 hânğa: P hân
1838 qorqunçıdın: P qor(ķu)nçıdın
1839 Hocendğa bardılar: P Hocend(ķa bardı)lar
1840 cihetdin Têmür^{Bêg}: T cihet bilen
1841 Hüseyn din: P Hüseyn
1842 Behrâm ve: T’de yok.

tileydür¹⁸⁴³ êrdiler. Dêdiler¹⁸⁴⁴ Mîr Hüseyn ašlā (15) bizler bilen yaḥšî êrmes ve¹⁸⁴⁵ bizniñ kaşdıımız üçün cāzimdür. Pes ittifāk bilen muḥālefetka müttefik bolup (16) her kaysı öz¹⁸⁴⁶ vilāyetlerige¹⁸⁴⁷ bardı kim çerikin yığıp Mîr Hüseyn def'i¹⁸⁴⁸ üçün 'āzim bolğaylar. Şîr Behrām (17) Huttalānga barıp muḥālefet āgāz kılıp Mîr Hüseyn kişi yiberip ve¹⁸⁴⁹ 'ahd ü şart bilen öziğe el kıldı (18) ve Têmür¹⁸⁵⁰ Bêg bu ḥāldın vākıf bolup aña ḥatt bitidi ki bu ḥilāfni sên başladıñ, êmdi anıñ bilen¹⁸⁵¹ ittifāk kılıp bizni bed merd¹⁸⁵² (19) kılur-sên. Cezāñni hem ol bērgüsidür ve¹⁸⁵³ oşandaḵ boldı ki çün Mîr Hüseyn, Têmür Bêg üstige yörüdi Şîr Behrāmni Tündekde öldürdi ve bu esnāda¹⁸⁵⁴ Mîr Hüseynniñ¹⁸⁵⁵ siñili ki Têmür Bēgniñ¹⁸⁵⁶ ḥaremi êrdi, vefāt boldı¹⁸⁵⁷ (20) ve Têmür Bêg Semerḵand bardı kim çerik cem' kılğay. Süleymān ve Cavurçı ki muḥālefetka müttefik êrdiler kaçıp Mîr Hüseynğa¹⁸⁵⁸ bardılar **el-kıssa**¹⁸⁵⁹ (21) Têmür¹⁸⁶⁰ Bêg çerik yığıp¹⁸⁶¹ Baysungā yetkende Melik ve 'Abdu'llāh kēlip Mîr Hüseyn din maḥabbet-engîz sözler keltürdiler. Têmür Bêg 76^{17a1} (1) qabûl kılmadı ammā Yasavuriler¹⁸⁶² şulḥ kılur dēp muḥālif boldılar. Emîr Cakü ve 'Abbās Bahādur Hocenddin yetip bēgler bilen ittifāk kılıp¹⁸⁶³ (2) dēdiler ki Yasavurileri¹⁸⁶⁴ tutmek kerek. Têmür Bêg rāzî bolmay alarğa¹⁸⁶⁵ yanar üçün ruḥşat bērdi ve özi Qarşığa (3) bardı ve Mîr Hüseyn bēgler bilen çerik yığıp müteveccih boldı¹⁸⁶⁶ ve yana nevbet Hızır Hızāneçini muşḥaf bilen ki ant¹⁸⁶⁷ içip êrdi yiberip¹⁸⁶⁸ ki (4) ve¹⁸⁶⁹ her neçe

1843 *tileydür*: T *tiledür*

1844 *Dêdiler*: P *Dêd(i)le(r)*

1845 *ve*: P'de yok.

1846 *öz*: P *özlerniñ*

1847 *vilāyetlerige*: T *vilāyetiğa*

1848 *def'i*: P *def'(i)*

1849 *ve*: T'de yok.

1850 *Têmür*: P *Têmir*

1851 *bilen*: P'de yok.

1852 *bed merd*: P *yırav*

1853 *ve*: P'de yok.

1854 *çün Mîr Hüseyn Têmür Bêg üstige yörüdi Şîr Behrāmni Tündekde öldürdi ve bu esnāda*: P'de yok.

1855 *Hüseynniñ*: P *Hüseyn Bêg*

1856 *Têmür Bēgniñ*: P *Têmir Bêg*

1857 *boldı*: P'de yok.

1858 *Mîr Hüseynğa*: P *(Mîr Hüseyn)ğa*

1859 **el-kıssa**: P'de yok.

1860 *Têmür*: P *Têmi(r)*

1861 *çerik yığıp*: P'de yok.

1862 *Yasavuriler*: P *(Ya)s(a)vuriler*

1863 *kılıp*: P'de yok.

1864 *Yasavurileri*: P *Ya(sa)vurileri*

1865 *alarğa*: P *(alar)ğa*

1866 *boldı*: P *boldılar*

1867 *ki ant*: P'de yok.

1868 *yiberip*: P'de yok.

ki¹⁸⁷⁰ Têmür Bêg¹⁸⁷¹ bilür êrdi ki¹⁸⁷² ol tezvîrdür ammâ bægler dèdiler ki maşlahat şulhdadur¹⁸⁷³. Lā-cerem şulhğa rızā bèrip çèrikni (5) Huzārda koyup özi üç yüz kişi bilen müteveccih boldı ve özi yüz kişi bilen ilgeri yörüp (6) Çekçek ki va‘de yeri êrdi, bardı ve Mîr Hüseyn ve¹⁸⁷⁴ Şîr Behrāmni¹⁸⁷⁵ öldürüp üç miñ kişi Têmür Bêg yarağ bilen (7) ilgeri¹⁸⁷⁶ üstige ılğar¹⁸⁷⁷ yiberdi ve alar habersiz yètip Têmür Bêg ordusığa¹⁸⁷⁸ uruşa uruşa Çigdelikde suğa¹⁸⁷⁹ yètip (8) muhālifler andın¹⁸⁸⁰ ilgeri kèlmediler. Çün bu haber Huzārğa yètti cem‘ bolğay¹⁸⁸¹ dèp¹⁸⁸² çèrik¹⁸⁸³ perîşān boldılar ve Têmür Bêg az (9) kişi bilen Qarşığa kèlip andın köçlerni¹⁸⁸⁴ alıp Māhān sarı bardılar ve Têmür Bêg melik-i Herāt bilen Muḥammed-Bêg Cöni-Qurbānîğa¹⁸⁸⁵ kişi yiberip Surāb Quduğıda¹⁸⁸⁶ (10) êki ay yarım turup her kārவān ki yètti, ötkeli qoymadı ve çün¹⁸⁸⁷ elçileri kèldi¹⁸⁸⁸ kārவān köziçe atlanıp dèdi (11) bizni melik-i Herāt tileptür ve bir pāre yol barıp kārவānğa icāzet¹⁸⁸⁹ bèrdi. Çün kārவān bardı yanıp tüştü ve ança taḥammül kıldı (12) kim kārவān Qarşığa yèter maḥall boldı ve çün Têmür Bêg Qarşıdın Māhān sarı bardı Emîr Hüseyn Qarşığa kèlip Mūsā Bêg ve¹⁸⁹⁰ Hindū (13) Şāh qal‘āğa kirip iḳāmet kıldılar ve çün kārவān eli¹⁸⁹¹ Qarşığa yètti alardın Têmür Bêg haberin sordılar¹⁸⁹² êrse dèdiler (14) bizni biri¹⁸⁹³ icāzet bèrip özi melik-i Herāt qaşığa bardı Emîr Hüseyn¹⁸⁹⁴, Emîr Mūsā hātır cem‘ kılıp yèti miñ kişi

1869 ki ve: T'de yok.

1870 ki: T'de yok.

1871 Bêg: P'de yok.

1872 ki: P'de yok.

1873 şulhdadur: P şulh(dad)ur

1874 ve: T'de yok.

1875 Behrāmni: P Behrām

1876 yarağ bilen ilgeri: T'de yok.

1877 ılğar: P ilger

1878 ordusığa: P'de yok.

1879 suğa: P suyğa

1880 muhālifler andın: P muhāliflerni

1881 bolğay: T bolğan

1882 dèp: T'de yok.

1883 çèrik: P'de yok.

1884 köçlerni: T köçlerin

1885 melik-i Herāt bilen Muḥammed-Bêg Cöni-Qurbānîğa: P'de yok.

1886 Quduğıda: P Quduğıdın

1887 çün: P çü

1888 elçileri kèldi: P elçiler kèldiler

1889 icāzet: T icāzette

1890 ve: P'de yok.

1891 eli: P'de yok.

1892 haberin sordılar: P haber sordı <a>lar

1893 bizni biri: P bizi bizi

1894 Emîr Hüseyn: P'de yok.

bilen Maymurğ barıp (15) Melik Bahādur beş miñ kişi bilen¹⁸⁹⁵ Emīr Hüseyn ƙaşıdın kēlip Ƙorğaşun Tēpede sākin¹⁸⁹⁶ boldı.

Tēmūr Bēg Ƙarşı üstige kēlip Emīr Mūsānı başkanı¹⁸⁹⁷ zikride

(16) Çün Tēmūr Bēg kārwanğa icāzet bērdi ança tevaƙƙuf ƙıldı kim alar Ƙarşığa yēttiler. Andın ēki yüz kişi ve¹⁸⁹⁸ kırk üç¹⁸⁹⁹ kişi bilen (17) kemāl-i ihlāşdın Tēñri Te‘ālāğa tevekkül ƙılıp *fe idā ‘ezemte fe tevekkel ‘alā’llāh*¹⁹⁰⁰ tıbƙı bilen¹⁹⁰¹ Ƙarşığa müteveccih bolup Burdalıǵda Ceyhūn- (18) -dın kırk kişi bilen üzüp kēcip¹⁹⁰² Hūstārın ƙabap kēmelerni narı yüzge yiberdi kim özgelerni(?)¹⁹⁰³ hem sudın (19) öttiler¹⁹⁰⁴ ve bēlgülük kişilerdın¹⁹⁰⁵ ki Tēmūr Bēg bilen ērdiler. Soyurǵatmış Oǵlan, Dāvud Duǵlat, Cakū Barulas, (20) Mü‘eyyed Arulat, Emīr Sar Buǵa-yı Calayır¹⁹⁰⁶, Hüseyn Bahādur, Seyfe’d-dīn-i Nüküz, ‘Abbās Bahādur-ı Ƙıpçaƙ¹⁹⁰⁷, Aƙ¹⁹⁰⁸ Buǵa-yı Nayman, (21) Maǵmūd Şāh-ı Buĥārī, Burdalıǵdın Berdīğa¹⁹⁰⁹ barıp ve¹⁹¹⁰ andın Şīr-kentke barıp Tēmūr Bēg ēki kişi bilen¹⁹¹¹ 77^[7b] (1) kēçede¹⁹¹² barıp Ƙarşının ƙirer yerin körüp yanıp ol cemā‘at bilen Ƙarşığa barıp bārūğa¹⁹¹³ çıǵıp ƙal‘ağa ƙirdiler. Nefīr çalıp dervāzeğa¹⁹¹⁴ (2) barıp her kim anda ērdi öldürdiler ve Emīr Mūsānıñ¹⁹¹⁵ ĥaremi bilen¹⁹¹⁶ oǵlanlarını¹⁹¹⁷ alıp ērenlerni zindānğa¹⁹¹⁸ saldı¹⁹¹⁹. Muĥammed Bēg

¹⁸⁹⁵ *kişi bilen*: P'de yok.

¹⁸⁹⁶ *sākin*: P *sākīn*

¹⁸⁹⁷ *başkanı*: P *baskeni*

¹⁸⁹⁸ *yüz kişi ve*: P'de yok.

¹⁸⁹⁹ *kırk üç*: P *üç kırk*

¹⁹⁰⁰ *Kur‘ân-ı Kerim*, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 159. ayetin içinde geçiyor: "Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah’a tevekkül et."

¹⁹⁰¹ *bilen*: P'de yok.

¹⁹⁰² *üzüp kēcip*: P *üzdürüp*

¹⁹⁰³ *özgelerni(?)*: T *özgeler*

¹⁹⁰⁴ *öttiler*: P *ötd(i)ler*

¹⁹⁰⁵ *kişilerdın*: T *kişidin*

¹⁹⁰⁶ *Calayır*: P (Ca)layır

¹⁹⁰⁷ *‘Abbās Bahādur-ı Ƙıpçaƙ*: T *‘Abbās Bahādur, Ƙıpçaƙ Bahādur*

¹⁹⁰⁸ *Aƙ*: T *Aƙa*

¹⁹⁰⁹ *Berdīğa*: P *Yezdğa*

¹⁹¹⁰ *ve*: T'de yok.

¹⁹¹¹ *bilen*: P *bil(en)*

¹⁹¹² *kēçede*: P *kēçed(e)*

¹⁹¹³ *bārūğa*, P *barurğa*

¹⁹¹⁴ *dervāzeğa*: P *derv(ā)zeğa*

¹⁹¹⁵ *Mūsānıñ*: P *Mūsā Bēg*

¹⁹¹⁶ *ĥaremi bilen*: T *ĥarem bile*

¹⁹¹⁷ *oǵlanlarını*: P *oǵlanlarını*

¹⁹¹⁸ *zindānğa*: P *zindā(n)ğa*

¹⁹¹⁹ *saldı*: T *salıp*

(3) bin¹⁹²⁰ Emîr¹⁹²¹ Mûsânı kıya bêrdi¹⁹²² ve ol oşal kège Mûsâ Bège¹⁹²³ haber êltip Emîr Mûsâ, Melik Bahâdurğa¹⁹²⁴ kişi yiberip ol¹⁹²⁵ on êki (4) miñ kişi bilen kèlip Karşını kabadılar ve ol kün Têmür¹⁹²⁶ Bège mülâzımları çığıp uruşup¹⁹²⁷ bahâdurlıgını¹⁹²⁸ becâ keltürdiler. (5) Emîr Seyfe'd-dînniñ kavâ'id-i nücüm ve reml aḥkāmıdın¹⁹²⁹ vukûfı bar êrdi çün¹⁹³⁰ Têmür Bège 'azm kıldı kim oşal kün çığıp muḥâlifler bilen¹⁹³¹ muḥârebe (6) kılğay, men' kılıp dèdi bu kün¹⁹³² taḥammül kılmaḳ kerek, tañla çâşt vaktıda sâ'at be-ğâyet¹⁹³³ mes'ûddur. Ol söz bilen ḳal'adın çıkarını¹⁹³⁴ (7) mevḳûf kılıp Êlçi Buğa ve Aḳ Têmür êllic kişi bilen¹⁹³⁵ çığıp uruştı 'azîm vâkı' boldı ve 'Alî Dervîş¹⁹³⁶ (8) ve Dervîşek kömek üçün çıktılar¹⁹³⁷ ve muḥâliflerdin Tağay Buğa Bahâdur ki¹⁹³⁸ ve bir Özbek yigit ki¹⁹³⁹ uluğ (9) gürzi bar êrdi¹⁹⁴⁰ katlı boldılar. **El-kışsa**¹⁹⁴¹ Yana kün Têmür Bège çığıp Emîr Mûsâğa ḥamle kılıp pey-â-pey ḥamlelerdin ol yèti (10) miñ kişiniñ¹⁹⁴² nāmūs u âb-ı rûyını¹⁹⁴³ tofraḳḳa tøküp¹⁹⁴⁴ hezîmet boldılar ve Melik Bahâdur besh miñ kişi bilen Huzâr¹⁹⁴⁵ (11) dervâzeside turup êrdi. Çün Emîr¹⁹⁴⁶ Mûsânıñ çeriki perîşân bolup¹⁹⁴⁷ Têmür Bège altmış kişi bilen ḥandaḳ (12) yaḳasıdın Melik Bahâdur sarı yüzlendi. Çün aña müteveccih boldı ol tevaḳḳufsız hezîmet bolup kılıç (13) suğurmay¹⁹⁴⁸ ḳalgannı

-
- 1920 *bin*: P -dîn
1921 *Emîr*: T Mîr
1922 *bêrdi*: T bêrdiler
1923 *Mûsâ Bège*: P'de yok.
1924 *P+<Bahâd(ur)ğa>*
1925 *ol*: T'de yok.
1926 *Têmür*: P Têmîr
1927 *uruşup*: P uru(şu)p
1928 *bahâdurlıgını*: T bahâdurlıḳnı
1929 *aḥkāmıdın*: P aḥkāmđın
1930 *çün*: P'de yok.
1931 *muḥâlifler bilen*: P'de yok.
1932 *kün*: P kü(n)
1933 *be-ğâyet*: P'de yok.
1934 *çıkarını*: P çığğanlar
1935 *bilen*: T bile
1936 *ve 'Alî Dervîş*: P ve 'Al(î) Dervîş <ve Dervîşek(?)>
1937 *çıktılar*: T çığdılar
1938 *ki*: T'de yok.
1939 *ki*: P'de yok.
1940 *êrdi*: P êrkendür
1941 **El-kışsa**: P'de yok.
1942 *kışınıñ*: P kışi
1943 *rûyını*: P rûy
1944 *tøküp*: P tøkülüp
1945 *P+<bilen>*
1946 *Emîr*: T Mîr
1947 *bolup*: T boldılar
1948 *suğurmay*: P suğarmay

taşladılar¹⁹⁴⁹ ve Têmür Bêg ol çerikni kavup¹⁹⁵⁰ Cakü Barulas ve¹⁹⁵¹ Emîr Seyfe'd-
dîn (14) Çekçekkeçe¹⁹⁵² alar¹⁹⁵³ këyinçe barıp köp olca alıp Calayır êlini yandurdılar.
Fî'l-vâki' muhâl-ı 'aqlın körünür ki êki (15) yüz kırk üç¹⁹⁵⁴ kişi bilen¹⁹⁵⁵ ol¹⁹⁵⁶ on
êki miñ¹⁹⁵⁷ kişi anıñ¹⁹⁵⁸ üstige kélip¹⁹⁵⁹ kal'anı alıp alarnı hezîmet kılğay. Cenâb-ı
(16) fażîlet-şî'âr Mevlânâ Şeref-i Yezdî *Zafer-nâmede* keltürüptür kim¹⁹⁶⁰ 'inâyet-i
ilâhî ve lutf-ı nâ-mütenâhîdür ki (17) birevge ol mâye-yi kuvvet ü şecâ'at
berîpdür¹⁹⁶¹ ki êki yüz kırk üç¹⁹⁶² kişi bilen on êki miñ kişi anıñ¹⁹⁶³ üstige (18) kélip
ihtiyâr bilen muķâtele vü muķâbele kılıp êki keçe kündüzde¹⁹⁶⁴ şehr ü kal'a ve¹⁹⁶⁵ ehl
ü 'iyâllarını¹⁹⁶⁶ alıp¹⁹⁶⁷ alarnı (19) müteferriķ kılğay ve bu hikâyetidür vâki' ki
şihhati¹⁹⁶⁸ tevâtür bilen istimâ' boluptur. Ol türlü ki taḥrîr maḥallıda¹⁹⁶⁹ (20) ve¹⁹⁷⁰
ba'zı el ki re'ye'l-'ayn bilen müşâhede kılıp öz közleri bilen körüp müdâhenesiz
taḥrîr (21) kıladurlar¹⁹⁷¹ ve¹⁹⁷² lâf u güzâfdın êrmes ki¹⁹⁷³ Firdevsî *Şâh-nâmede*
süḥan-verlik u faşâḥat- 78^{18a} (1) -güsterlik¹⁹⁷⁴ üçün ba'zı¹⁹⁷⁵ elge bağlaptur. Kışsa-yi
Yûsuf 'aleyhi's-selâm nazmı ve özi muḥarrer bolup inşâf berip elge bağlap- (2) -tur
anda ki aytur:

- 1949 taşladılar: T taşladı
1950 kavup: T kavlap
1951 ve: P'de yok.
1952 Çekçekkeçe: P Çekçek(ke)çe
1953 alar: P ala(r)
1954 üç: P'de yok.
1955 bilen: P'de yok.
1956 ol: T'de yok.
1957 on êki miñ: P on miñ
1958 anıñ: P (a)nıñ
1959 kélip: P tevekkül kılıp
1960 bk. Şerâfe'd-dîn 'Alî-yi Yezdî'nin, *Zafer-nâme* adlı eserinin Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Bağdat Köşkü Bölümü 281 numarada *Tercüme-yi Zafer-nâme* adıyla kayıtlı *Zafer-nâme-yi Emîr Timur* adlı eserinin Çağatayca tercümesi: 78a-14. (Oral, 1991, 35)
1961 berîpdür: T bergey
1962 iki yüz kırk üç: P êki yüz kırk
1963 anıñ: P (a)nıñ
1964 kündüzde: P kündüz
1965 ve: P'de yok.
1966 'iyâllarını: P 'iyâllarını
1967 alıp: P êltip, T+ kalıp
1968 ki şihhati: P'de yok.
1969 maḥallıda: P maḥallıd(a)
1970 ve: T'de yok.
1971 kıladurlar: T kıladur
1972 ve: P'de yok.
1973 ki: P'de yok.
1974 güsterlik: T güsterini
1975 ba'zı: P قون اوصی

zi her gūne-yi nazm {ārāstem}

begufterm der ān her çi hōd h̄vānde em

eger çi dilem būd ez ān bā-meze

hamī kāstem tohm u beḡ-i beze

(3) ez ān tohm kāstem peṣīmān ṣodem

zebān u dil-rā girih berzedem

ki ān dāstān hā durūḡ {e}st yā ne

dū ṣad zān neyerzed (4) be-yek mošt h̄āk

bedīn mi sezed ger be-ḡanded h̄ired

ki yek {nime-yi} ‘ōmr-i hōd kem konem

cehāni pur ez nām-i Rüstem konem

çi bāṣed suḡen-hāyi bersāḡte

(5) ṣeb-u rūz endīṣe perdāḡte¹⁹⁷⁶

ve’l-inṣāf ve’l-ḡaḡḡ

Bu ma‘zeret ol bedī‘ maḡālınıḡ hem delāyil u nūr faẓl-ı kemālindindür

(6) ki cāvid Firdevsī āsūde-bād

¹⁹⁷⁶ Nazmın Tercümesi: "Nazmın her türlüşünden yaptım. Orada kendim ne okuduysam söyledim. Gerçi ondan gönlüm çok razı idi. Hep günah ve hata tohumlarını ekiyordum. O tohumu ekmekten pişman oldum. Dil ve kalbi bağladım ki o hikayeler yalan mıdır, değil midir? İki yüzü bir avuç toprağa değmez. Eğer akıl ona gülüyorsa hak eder. Hayatımın yarısını azaltsam, bir dünyayı Rüstem adıyla doldururum. Uydurulan sözler nedir ki gece gündüz düzeltilirse."

becāyi ki nāmeş be ān müjde dād¹⁹⁷⁷

Çün muhālifler perīşān boldı¹⁹⁷⁸ ol¹⁹⁷⁹ kış Qarşıda iḳāmet (7) kıldı ve Maḥmūd¹⁹⁸⁰ Şāhnı Buḥārā hükümetiḡa yiberdi.

Emīr Hüseynniḡ¹⁹⁸¹ Tēmūr Bēḡ üstige yörüḡeni¹⁹⁸² zıkrıde

Çün Emīr Mūsā ve Melik Bahādur buzulup (8) Emīr¹⁹⁸³ Hüseyn ḡaşıḡa bardılar. Ol fi'l-hāl çerik yıḡıp müteveccih boldı ve Emīr Ölceytü ve Cihān-şāh ve Pülād Buḡanı ki¹⁹⁸⁴ on (9) miḡ kişi bilen yiberip der-benddin ötüp Çekçekde tüştiler ve¹⁹⁸⁵ Tēmūr Bēḡ vāḡıf bolup eki yüz kişi¹⁹⁸⁶ bilen barıp kördi ki alar (10) çerik¹⁹⁸⁷ tartıp turupturlar¹⁹⁸⁸ uruş maşlaḡat körmey yandılar¹⁹⁸⁹ ve alar bā-vücūdī¹⁹⁹⁰ ol kim bildiler ki endek kişidürler (11) aşlā müzāḡim bolmadılar ve Tēmūr Bēḡ¹⁹⁹¹ yanıp Buḥārāḡa barıp¹⁹⁹² Maḥmūd Şāh ve Yasavurilerḡa¹⁹⁹³ dēdi ki¹⁹⁹⁴ ittifāḡ kılıp Emīr¹⁹⁹⁵ Hüseyn

¹⁹⁷⁷ *Kıışsa-i Yūsuf 'aleyhi's-selām nazmı ve özi muḡarrer bolup inşāf bērip ēlge bağlaptur anda ki aytur:*
zi her ḡüne-yi nazm {ārāstem}/beguſtem der ān her çı ḡod ḡ'ānde em
eger çı dilem būd ez ān bā-meze/hamī kāstem toḡm u beḡ-i beze
ez ān toḡm kāstem peşimān şodem/zebān u dil-rā girih berzedem
ki ān dāstān hā durūḡ {e}st yā ne/dū şad zān neyerzed be-yek moşt ḡāk
bedīn mi sezed ger be-ḡanded ḡired
ki yek {nime-yi} 'ömr-i ḡod kem konem/cehāni pur ez nām-i Rüstem konem
çı bāşed suḡen hāyi bersāḡte/şeb-u rüz endīşe perdāḡte
ve 'l-inşāf ve 'l-ḡaḡḡ
Bu ma 'zeret ol bedī' maḡālınıḡ hem delāyil u nūr fazl-ı kemālidindür
ki cāvid Firdevsī āsūde-bād
becāyi ki nāmeş be ān müjde dād: T'de yoktur.

ki cāvid Firdevsī āsūde-bād /becāyi ki nāmeş be ān müjde dād beyitinin tercümesi: " Firdevsī, adının onu müjdelediḡi yerde, ebediyen rahat olsun."

¹⁹⁷⁸ boldı: T boldılar

¹⁹⁷⁹ Ol: P'de yok.

¹⁹⁸⁰ Maḥmūd: P Muḡammed

¹⁹⁸¹ **Hüseynniḡ**: P **Hüseyn**

¹⁹⁸² **yörüḡeni**: P **yör(ü)ḡeni**

¹⁹⁸³ Emīr: T Mīr

¹⁹⁸⁴ ki: T'de yok.

¹⁹⁸⁵ ve: T'de yok.

¹⁹⁸⁶ kişi: P'de yok.

¹⁹⁸⁷ çerik: T cerge

¹⁹⁸⁸ turupturlar: P tururlar

¹⁹⁸⁹ yandılar: T yandı

¹⁹⁹⁰ bā-vücūdī: T bā-vücūd

¹⁹⁹¹ Bēḡ: P'de yok.

¹⁹⁹² Buḥārāḡa barıp: T'de yok.

¹⁹⁹³ Yasavurilerḡa: P (Ya)savurilerḡa

¹⁹⁹⁴ ki: P'de yok.

bilen¹⁹⁹⁶ uruşalı (12) alar ihmāl kılıp Têmür Bêg alarnıñ havf u hirâslarını ma‘lûm¹⁹⁹⁷ kılıp Horâsânga ‘âzim boldı ve sudın ötüp çöldin¹⁹⁹⁸ (13) çığıp¹⁹⁹⁹ Mâhânda ikâmet kıldı ve Mîr Hüseyn Buḥārâğa kêlip ḳal‘âğa uruş salıp çün ḳal‘adın köp yadaḳ çığıp êrdi (14) münhezim bolup Şeyḥü‘l-‘âlem²⁰⁰⁰ mezârığa bardılar²⁰⁰¹ ve Buḥārâlıḳlar dilîr²⁰⁰² bolup ol tezvîr²⁰⁰³ bilen ki²⁰⁰⁴ kaçıp baradurlar²⁰⁰⁵. Alarnı ḳavup (15) çün tüzge çıgdılar çêrik²⁰⁰⁶ yanıp ol êlni dervâzeḡaça²⁰⁰⁷ sürüp köp kişini²⁰⁰⁸ öldürdiler²⁰⁰⁹. Baḳıyyetü’s-seyf ki ḳaldılar köşelerde sığınıp (16) Yasavurîler²⁰¹⁰ her neçe cehd²⁰¹¹ kıldılar ki²⁰¹² şehrnî muḥâfazat kılḡaylar kişi iltifât kılmağı. Lâ-cerem dervâzedin²⁰¹³ kêçe bilen Maḥmûd Şâh ve ‘Alî (17) Mâhânga yüz²⁰¹⁴ ḥacâlet bilen bardılar. Çün Mîr Hüseyn Buḥārânı feth kıldı Emîr²⁰¹⁵ Ḥalîlni ba‘zı bêgler bilen anda koyup Sali Sarâyğa (18) bardı.

Têmür Bêgniñ²⁰¹⁶ yana nevbet Mâverâü’n-nehr sarı ‘âzim bolḡanı zikride

Bu eşnâda ḡaber keldi kim Nikbî Şâh kim²⁰¹⁷ Têmür Bêg devletidin Amûye ve²⁰¹⁸ Tevâbi‘de (19) ḡâkim bolup êrdi ‘işyân kılıp her kim ki Têmür Bêgni dêp keledür tutup, talap, maḡbûs kılatur. Têmür Bêg altı (20) yüz kişi bilen Tört Kôl²⁰¹⁹ yolıdın²⁰²⁰ Ceyḡûn yaḡasığa²⁰²¹ kêlip êrdi²⁰²². Su taşḡan maḡallı êrdi. Têmür Bêg êki

-
- 1995 *Emîr*: T *Mîr*
1996 *bilen*: P’de yok.
1997 *ma‘lûm*: T *mevsûm*
1998 *çöldin*: P *yoldın*
1999 *çığıp*: T *çıķıp*
2000 *Şeyḡü‘l-‘âlem*: P *Şeyḡ-i ‘âlem*
2001 *bardılar*: T *bardı*
2002 *dilîr*: P *delîl*
2003 *tezvîr*: T *taşavvur*
2004 *ki*: P’de yok.
2005 *baradurlar*: T *baradur*
2006 *çêrik*: P’de yok.
2007 *dervâzeḡaça*: P *derv(â)zeḡeḡa* (P’de +ḡe ve +ḡa ekinin yeri yanlıḡ yazılmıştır.)
2008 *kışini*: P’de yok.
2009 *öldürdiler*: P *alḡurdılar*
2010 *Yasavurîler*: P *Ya(sa)vurîler*
2011 *cehd*: P *ceht*
2012 *kıldılar ki*: P *kıldı ki<ler>*
2013 *dervâzedin*: P *derv(â)zedin*
2014 *yüz*: P’de yok.
2015 *Emîr*: P’de yok.
2016 ***Bêgniñ***: P ***Bêg***
2017 *kim*: T *ki*
2018 *ve*: P’de yok
2019 *Kôl*: P *Kûn*
2020 *yolıdın*: P *yoldın*
2021 *yaḡasığa*: P *yaḡasıda*

(21) yüz kiři bilen ıařt mařallıda²⁰²³ kirip üzdürüp namāz-ı pīřin sudın ötüp Burdalıķnı²⁰²⁴ kabap Nikbī Šāhnı 79^{18b1} (1) dest-gır kıldılar ve²⁰²⁵ keme yiberip ol tört yüz kiři hem ötüp²⁰²⁶ kořıldı ve ģaber boldı²⁰²⁷ kim²⁰²⁸ Ĥalīl Bēg Ķaraunas ēli²⁰²⁹ bilen²⁰³⁰ Buĥārā²⁰³¹ nevāĥīside²⁰³² oturuptur. İlġap üstige řebīĥūn ēltip ol cemā‘at-ı maĥĥūr (2) maġlūb²⁰³³ boldılar ve andın yanıp sudın kēçip²⁰³⁴ bir ay Ķara Tepede turup Māĥānġa barıp Nikbī Šāhnı (3) öldürdi²⁰³⁵ ve Cakū Barulasnı ki²⁰³⁶ Melik Ĥüseyn-i Kurt ki Herātta ĥākim ērdi, yiberip ol envā‘ bile²⁰³⁷ (4) maĥabbetlık sözler yiberdi ve andın soġ Cihāngīr Mīrzānı, Mübārek Šāh Sencerī bilen²⁰³⁸ Herātķa yiberip²⁰³⁹ müte‘allıķleri²⁰⁴⁰ ki Māĥānda (5) ērdiler, sıfāriř kılıp yana nevbet Māverāū’n-nehrġa oturup²⁰⁴¹ Ķarřını²⁰⁴² Emīr Mūsā kiřileridin aldı ve Ķozı Mundaķta²⁰⁴³ (6) bēř miņ kiři²⁰⁴⁴ Ķaraunasdın²⁰⁴⁵ oturup ērdiler. Süleymān-ı Yasavurī²⁰⁴⁶, Berāt Ĥvāce ve²⁰⁴⁷ Hindū Šāh alarġa kořulup (7) Ķarřıdın kaçķanlar hem alarġa barıp Tēmūr Bēg ģaberini dēdiler ve Tēmūr Bēg Ķarřıdın²⁰⁴⁸ Nevķatķa barıp ol çerikke²⁰⁴⁹ (8) utru kēlip Tēmūr Bēg üç top bolup alarġa tēġip ol ģamlede oķ hezīmet boldı²⁰⁵⁰ ve alarnı Çekçekkeçe ķavup köp (9) māl olca alıp ekserī²⁰⁵¹ uluġları

-
- 2022 ērdi: T'de yok.
2023 maşallıda: T *vaķtıda*
2024 Burdalıķnı: P *Burdalıķda*
2025 ve: P'de yok.
2026 P+*Burdalıķ*
2027 boldı: T *taptı*
2028 kim: P'de yok.
2029 ēli: T *ēl*
2030 bilen: P'de yok.
2031 Buĥārā: P *Buĥār(ā)*
2032 nevāĥīside: P *nevāĥī(si)de*
2033 maġlūb: T'de yok..
2034 kēçip: T *ötüp*
2035 öldürdi: T *öldürüp*
2036 ki: T'de yok.
2037 bile: P'de yok.
2038 bilen: P'de yok.
2039 yiberip: P *(yi)berip*
2040 müte‘allıķleri: T *müte‘allıķlerni*
2041 oturup: T *‘azīmet kılıp*
2042 Ķarřını: P *Ķarřı*
2043 Ķozı Mundaķta: P *Ķorı Andaķda*
2044 kişi: T'de yok.
2045 Ķaraunasdın: T *Ķaravnas*
2046 Yasavurī: P *Yasurī*
2047 ve: P'de yoktur.
2048 Ķarřıdın: P *Ķarřıda*
2049 çerikke: T *çerik*
2050 boldı: T *boldılar*
2051 ekserī: T *ekser*

kolğa²⁰⁵² tüşüp Ölceytü ve²⁰⁵³ Pülād maqtül boldılar ve Têmür Bêg Semerķand üstige barıp (10) Üç Kara Bahādur Āb-ı Raḥmet yakasında uruşup hezīmet boldı²⁰⁵⁴ ve Aḳ Têmür, Üç Karağa yêtip kılıç salıp tamām oḳ- (11) -larını alıp²⁰⁵⁵ kalem kıldı ve ol özini Semerķandğa barıp²⁰⁵⁶ saldı ve yana kün²⁰⁵⁷ Üç Karanı min bês yüz²⁰⁵⁸ kişi bilen çıǵıp alar (12) sarı çün Têmür Bêg²⁰⁵⁹ yörüdi²⁰⁶⁰ ğāyet ḥavfdın uruşmay kaçıp şehrğa bardılar.

lü' lü' beyt

tevaffuḳ kılalmadı (13) bardı ol çerik

özin körsetip kaçtı serdār bēg

Çün şehr kūçeleriğa²⁰⁶¹ yıǵaç salıp êrdiler ol (14) bahādurlar²⁰⁶² atlarını ḳorḳunçdın eğer bilen tartıp tamām eğerleri sındı ve²⁰⁶³ andın soḳ²⁰⁶⁴ Têmür Bêg²⁰⁶⁵ Ferinkent ve Sāğarcda (15) bolup bu esnāda ḥaber taptı²⁰⁶⁶ kim Ölceytü ve²⁰⁶⁷ Pülād Buğa, Karaunas²⁰⁶⁸ bilen müteveccih bolupturlar ve Tağay Şāh ki²⁰⁶⁹ Kişde (16) māl üçün turup êrdi²⁰⁷⁰ özi²⁰⁷¹ kēlip dēdi ki cem'i kēlip Tarmaçuḳnı katl kıldılar. Têmür Bêg andın Yāmğa barıp Arğun (17) Şāh-ı Burdalıḳ{ī}din²⁰⁷² birevni tutup kēltürüp²⁰⁷³ kim ve ol dēdi ki Emīr²⁰⁷⁴ Hüseyn Karşığa yētiptür. Pes her (18) tarafdın ḳoşulup

²⁰⁵² *uluğları kolğa: P uluğlar(ı kol)ğa*

²⁰⁵³ *ve: P'de yok.*

²⁰⁵⁴ *boldı: P boldılar*

²⁰⁵⁵ *oḳlarını alıp: P oḳları*

²⁰⁵⁶ *barıp: T'de yoktur.*

²⁰⁵⁷ *kün: P'de yok.*

²⁰⁵⁸ *yüz: P'de yok.*

²⁰⁵⁹ *alar sarı çün Têmür Bêg: T çün Têmür Bêg alar sarı*

²⁰⁶⁰ *yörüdi: P yöridi*

²⁰⁶¹ *kūçeleriğa: P kūçelerğa*

²⁰⁶² *bahādurlar: P bahā(durla)r*

²⁰⁶³ *ve: P'de yok.*

²⁰⁶⁴ *soḳ: T'de yok.*

²⁰⁶⁵ *Têmür Bêg: P'de yok.*

²⁰⁶⁶ *taptı: T yētti*

²⁰⁶⁷ *ve: P'de yok.*

²⁰⁶⁸ *Karaunas: T Karavnas*

²⁰⁶⁹ *ki: P'de yok.*

²⁰⁷⁰ *êrdi: P'de yok.*

²⁰⁷¹ *özi: T'de yok.*

²⁰⁷² *Burdalıḳ{ī}din: T'de yok.*

²⁰⁷³ *kēltürüp: T kēltürdi*

²⁰⁷⁴ *Emīr: P Mīr*

barğan²⁰⁷⁵ elge icāzet bērip özi Buḥārā sarı yörüdi²⁰⁷⁶ ve Kōkeldürde²⁰⁷⁷ Emīr Mūsā ve²⁰⁷⁸ Üç (19) Kāra yolnı tutup²⁰⁷⁹ ērdiler. Tēmūr Bēg²⁰⁸⁰ alarnı basıp kaçurup özi tēve boynı bilen Hocend Suyıdın²⁰⁸¹ ‘ubūr (20) kılıp ve çün Keyḥusrev ve²⁰⁸² Behrām-ı Calayır, Cetadın Şıravulnı yēti miñ kişi bilen başlap kēlip ērdi- (21) -ler. Taşkendde Tēmūr Bēg²⁰⁸³ alarğa koşuldı²⁰⁸⁴ ve Behrām-ı Calayır aña bī-iltifātlıq kılıp Tēmūr Bēg **80^{l9a1}** (1) ser-zeniş yüzindin²⁰⁸⁵ aña²⁰⁸⁶ dēdi ki saña köp yahşılıq kılıp-men ve ḥālā ki²⁰⁸⁷ saña bir ḥāleti bardur. Pervā kılmađıñ, ümīdim oldur kim yana sēni²⁰⁸⁸ (2) öz eşikimde körgey-men ve Keyḥusrev-i²⁰⁸⁹ Ḥuttalānī, Tēmūr Bēgni ēvge²⁰⁹⁰ ēltip envā‘ ḥizmetkārılıqnı²⁰⁹¹ kıldı. Kızını Cihāngīr Mīrzā (3) üçün ‘aқd kıldı ve bu ḥālde ḥān ve Mīr Ḥüseyn Salar Bulakқа yetip Emīr Mūsā ve²⁰⁹² Şeyḥ Muḥammed Bayan Süldüz²⁰⁹³, Ölceytü A- (4) -pardını²⁰⁹⁴ yēgirmi miñ kişi bilen Tēmūr Bēg üstige yiberip alar üç bölünüp Melik Bahādur üç miñ kişi bilen Sozengerānda (5) ve Cihān-şāh miñ beş yüz kişi bilen Ribāt-ı Melikde, Ḥirmen Bahādur Dizzaқda²⁰⁹⁵, Tēmūr Bēg ve²⁰⁹⁶ Keyḥusrev ēki miñ kişi²⁰⁹⁷ bilen müteveccih (6) bolup Tēmūr Bēg²⁰⁹⁸ Ḥāşşdın beş yüz kişi bilen ötüp Cihān-şāhnı kaçurup andın Dizzaққа barıp²⁰⁹⁹ Ḥirmen Bahādurnı yanıp andın (7) ēki yüz kişi bilen Melik Bahādur üstige barıp ve alar Ceta çeriki yētti dēp hezīmet boldılar ve Moğollar (8) çölde köp kişini öldürüp cihātlarını²¹⁰⁰ aldılar ve²¹⁰¹ çün basturğanlar

2075 *koşulup barğan*: P *koşul(up bar)ğan*

2076 *yörüdi*: P *yöridi*

2077 *Kökeldürde*: P *Kökküldürde*, T *Köküldürde*

2078 *ve*: P'de yok.

2079 *tutup*: T *tosup*

2080 *Bēg*: P'de yok.

2081 *Suyıdın*: P *Suy(ı)dın*

2082 *ve*: P'de yok.

2083 *Bēg*: P'de yok.

2084 *koşuldı*: T *koşulup*

2085 *yüzindin*: T *yüzidin*

2086 *aña*: P'de yok.

2087 *ki*: P'de yok.

2088 *yana sēni*: T *sēni yana*

2089 *T+ve*

2090 *ēvge*: P *öyüye*

2091 *ḥizmetkārılıqnı*: P *ḥizmetkārılıq*

2092 *ve*: P'de yok.

2093 *Şeyḥ Muḥammed Bayan Süldüz*: T *Şeyḥ Muḥammed Bahādur Bayan Süldüz ve*

2094 *Apardını*: P *Apardnı*

2095 *Dizzaқda*: P *Dizaқda*

2096 *P+Maḥmūd*

2097 *kişi*: P'de yok.

2098 *Bēg*: P'de yok.

2099 *Dizzaққа barıp*: P *Dizaқdın ötüp*

2100 *cihātlarını*: T *cihātların*

2101 *ve*: P'de yok.

Şeyh Muhammed, Mūsā, Ölceytüğa²¹⁰² yéttiler. (9) Ol yègirmi miñ kişi kaçıp Kışkeçe turmadılar, tā Mîr Hüseynğa yéttiler. Bu hâlde Keyhusrev, Têmür Bègge haber yiberdi kim Ceta çeriki²¹⁰³ Müsülmân- (10) -larnı talap esîr kılıp yandılar. Têmür Bèg altmış kişi yiberdi kim²¹⁰⁴ ırakdın alarğa kara körsetip Moğol kaçıp Müsülmân- (11) -lar esîrlıkdın hâlâş boldılar ve Mîr Hüseyn ol²¹⁰⁵ cemā'atka ki rüsvâlık bilen kaçıp êrdiler. Ğazab kılıp özi Taşkend sarı²¹⁰⁶ (12) yörüdi²¹⁰⁷ ve çün Aq Kötelğa²¹⁰⁸ yetti on miñ kişi ilgeri yiberdi ve çün Têmür Bèg²¹⁰⁹ haber taptı Keyhusrev bilen²¹¹⁰ bês yüz kişi alıp yarım kèçe²¹¹¹ (13) Barsingğa²¹¹² yetip nefîr çalıp şebîhün urup ol on miñ kişini²¹¹³ alıp yarım kèçede²¹¹⁴ perîşân bolup Mîr Hüseyn kaşığa bardılar.

(14) beyt-i lü'lü'

sipeh-bud kaçıda çeriki hacel

öz{i} hem bolup bahtıdın münfa'ıl

Bu hâlde Behrām-ı Calayır, Ceta çeriki bilen (15) Sayrāmğa bardı ve²¹¹⁵ çün Têmür Bègniñ avruğı alar bilen²¹¹⁶ êrdi ve²¹¹⁷ Çimikentde²¹¹⁸ yetip koşığa koşıldı ve yanıp (16) ol kış Taşkendde ikâmet kıldı ve Têmür Bèg, Sar Buğa ve Aq Buğanı²¹¹⁹ Cetağa yiberip alardın meded tiledi.

(17) Mîr Hüseyn bilen Têmür Bègniñ şulh zikride

- 2102 Şeyh Muhammed, Mūsā, Ölceytüğa: T Mîr Mūsā ve Şeyh Muhammed ve Ölceytüğa
2103 çeriki: T'de yok.
2104 kim: T ki
2105 ol: P o(l)
2106 sarı: P'de yok.
2107 yörüdi: P yöridi
2108 Aq Kötelğa: P Aq Kö(te)lğa
2109 Bèg: P'de yok.
2110 bilen: P'de yok.
2111 yarım kèçe: P'de yok.
2112 Barsingğa: P Parsingğa
2113 kişini: P kişi
2114 alıp yarım kèçede: P'de yok.
2115 ve: P'de yok.
2116 T+bile
2117 ve: P'de yok.
2118 Çimikentde: P cem'i kèyininidin
2119 Sar Buğa ve Aq Buğanı: P Aq Buğa ve Sar Buğa

Çün Mîr²¹²⁰ Hüseyn, Têmür Bêgdin dèdi ki türlük²¹²¹ işler²¹²² mülâhaza kıldı ve eşitti ki²¹²³ Cetağa (18) kişi yiberip meded tileptür. Hân bilen kênşep dèdi ki ol bu endek kişi bilen mundağ işler kıladur. Eger Ceta (19) aña koşulsa iş müşkil bolur. Pes Hocend ve Taşkend meşâyih u²¹²⁴ ‘ulemâsığa kişi yiberip istid‘â kıldılar ki Têmür Bêgge (20) barıp naşâyih yüzindin²¹²⁵ andağ kılsunlar kim²¹²⁶ cānibeyndin²¹²⁷ muşālahat bolğay. Pes aşhāb-ı ders u fetvā vü²¹²⁸ (21) erbāb-ı zühd ü taqvā ittifākı²¹²⁹ bilen Têmür Bêg mülāzemetğa barıp du‘ā merāsimidin soñ naşâyih-ı dil-pezîr edā kılıp dèdiler muhālefet sizniñ **81**^[9b] (1) Mîr Hüseyn arasında bolmağay²¹³⁰, memleket buzulmağığa²¹³¹ ve ra‘iyyet perîşānlığığa²¹³² mūcib bolur. Her kaçan sitîzdin²¹³³ yatnı bu diyārda yol bérseñiz küffārniñ (2) qolı Müsülmānlarnıñ qanı bilen mālīga uzatıp²¹³⁴ her kaçan istilā tapsalar sizge hem vefā kılmalar.

beyt

sitîze (3) fehmi aña tégürür

kadīm hānumānlarnı yel buzdurur

Çün naşâyihni Têmür Bêgge dèdiler *ve’s-şulhu hayr*²¹³⁵ (4) maзмünü bilen fî’l-hāl kabûl kılıp dèdi: men özüm anıñ qaşığa barayın tā barçağa ma‘lûm bolğay ki muhālefet mendin (5) érmes, andındur. Pes hemîşe²¹³⁶ Pencşenbe atlık nökerin Mîr Hüseynğa yiberip²¹³⁷ öz kélüridin²¹³⁸ haber yiberdi ve özi müteveccih bolup çün Şādmān (6) Kārmānğa yètti. Ba‘zı Mîr Hüseyn çeriki ki anda ılğar üçün kélip érdiler

2120 Mîr: T Emîr
2121 dèdi ki türlük: P'de yok.
2122 işler: P iş
2123 ki: T kim
2124 meşâyih u: P'de yok.
2125 yüzindin: T yüzidin
2126 kim: T ki
2127 cānibeyndin: P'de yok.
2128 vü: P+<erbāb>
2129 ittifākı: T ittifāk
2130 bolmağay: P'de yok.
2131 buzulmağığa: T buzulmağay
2132 perîşānlığığa: T perîşānlığığa
2133 sitîzdin: T sitîzedin
2134 mālīga uzatıp: P mālğa azalıp
2135 P+<ve’s-şulhu hayr>
2136 Pes hemîşe: P'de yok.
2137 yiberip: P'de yok.
2138 öz kélüridin: P özi kélürdin

Têmür Bêg²¹³⁹ yolın tosup alarnı bir hamlede perîşân (7) kıldı²¹⁴⁰ ve Yâmdın atlanıp Niyâzî²¹⁴¹ mevzî'îgâ²¹⁴² yetti. Emîr Mûsâ kalın kişi bilen uruş üçün müheyyâ turup êrdi. (8) Bâ-vücûd ol kim aña dâdiler ki Mîr Hüseyn mülâkâtı üçün baradur êrdi²¹⁴³. Ol mesmû' tutmadı ve²¹⁴⁴ Têmür Bêg, Seyfe'd-dîn (9) ve Hıttây Bahâdurnı ellig kişi bilen yiberdi kim siz anıñ kâyındin kiriñ ve ôzi yêtmiş kişi²¹⁴⁵ bilen utru yörüp bir zamânda ol (10) cemâ'atnı²¹⁴⁶ münhezim kılıp köp kişini²¹⁴⁷ katl²¹⁴⁸ kıldılar. Bu hâlde haber keldi kim Mîr Hüseyn çerik bilen yetti. Têmür Bêg mürâca'at kılıp o- (11) -şal altı yüz kişi bilen békik üstide turup otuz koşun çerik yétip turup aşlâ ilgeri yörimediler. Têmür (12) Bêg bir zamân tevaşkuf kılıp yanıp Kûhek Suyıdın ötüp Kınar Şankarda²¹⁴⁹ nüzûl kıldı ve çün Pencşenbe, Emîr Hüseyn kaşığa (13) yétip Têmür Bêg dâ'ıyesini dâdi Mîr Hüseyn hoş hâl bolup fî'l-hâl²¹⁵⁰ 'ahd ü şart kılıp²¹⁵¹ Tûrân-şahnı katıp yiberdi ve Têmür Bêg, (14) 'Abbâs Bahâdurnı yiberip Mîr Hüseyn bilen 'ahd ü peymân kılıp Mîr Hüseyn²¹⁵², Emîr Mûsâ ve Ölceytünü on miñ kişi bilen yiberip²¹⁵³ şulh üçün köp mubâlağa (15) étip dâdi: andağ kılıñ ki Têmür Bêgniñ hâtırı²¹⁵⁴ bizdin şâf bolsun. Alar²¹⁵⁵ eger²¹⁵⁶ Kümüş Kentde²¹⁵⁷ Têmür Bêg bilen mülâkât kılıp şulh (16) sözün dep tarîkin²¹⁵⁸ 'ahd ü peymân mü'ekked²¹⁵⁹ bolup barça hoş hâl öz vilâyetleriğa barıp Têmür Bêg Kışke barıp (17) sâkin²¹⁶⁰ boldı.

lû'lû' beyt

çün olturdi mesnedte Şâhib-kırân

-
- 2139 Bêg: P'de yok.
2140 kıldı: P boldı
2141 Niyâzî: P, T Benâdî
2142 P'de ayının üstüne yanlışlıkla nokta konmuş olmalı?
2143 êrdi: T'de yok.
2144 ve: P'de yok.
2145 kişi: P'de yok.
2146 cemâ'atnı: P cemâ'at
2147 kişini: P kişi
2148 katl: P'de yok.
2149 Şankarda: P Şa(n)karda
2150 bolup fî'l-hâl: P fî'l-hâl bolup
2151 kılıp: P'de yok.
2152 T+Emîr Hüseyn
2153 yiberip: P'de yok.
2154 hâtırı: P hâtır
2155 Alar: P'de yok.
2156 eger: T'de yok.
2157 Kentde: P Kentte
2158 tarîkin: T tarîk
2159 mü'ekked: T mezkûr
2160 sâkin: P sâkin

anın şulhdın memleket şādmān

Bu esnāda (18) Bedaḥşān şāhları Mīr Ḥüseyn bilen yağı bolup ol miqdār²¹⁶¹ muḳābeleğa Melik Ḥüseyn Herātdın²¹⁶² yortavul yiberip Şuburgān ve Belḥ ve Ḥulmğa- (19) -ça²¹⁶³ çapıp yandılar²¹⁶⁴. Tēmür Bēg ḥaber tapıp Tirmiddin²¹⁶⁵ ötüp²¹⁶⁶ alar def'i üçün ötüp çün Ḥorāsāniler²¹⁶⁷ barıp ērdiler (20) barıp ḥān bilen Emīr Ḥüseynni kördi ve münāza'at ortadın²¹⁶⁸ def' bolup bunça kün²¹⁶⁹ toylar bolup ṭarīki²¹⁷⁰ (21) 'izzet ü ḥürmetni Mīr Ḥüseyn mer'ī²¹⁷¹ tutup andın Tēmür Bēg Kışke yanıp Māḥānga kişi²¹⁷² yiberdi ki Cihāngīr Mīrzā bilen köç kēldiler.

82^[10a] (1) Emīr Ḥüseyn bilen Tēmür Bēg Kābül üstige yörigeni zikride

Ol fursatda²¹⁷³ Pūlād ve²¹⁷⁴ Aḳ Buğa²¹⁷⁵ Kābülde yağı bolup Emīr Ḥüseyn ve Tēmür Bēg alar def'i (2) üçün barıp alar ḳal'ağa kirip endek fursatda²¹⁷⁶ Kābülni²¹⁷⁷ feth ḳılıp alar dest-gīr bolup ērdiler²¹⁷⁸ ve Mīr Ḥüseyn andın (3) yanıp Belḥni pāy-i taht ḳılıp²¹⁷⁹ Hindūlarnı²¹⁸⁰ ḳal'asını meremmet ḳıldı. Her nēçe māni' boldılar²¹⁸¹, ḳabül ētmedi²¹⁸² ve bu (4) ḥāl sene *tis'a ve sittīn ve seb'amiede*²¹⁸³ vāki' boldı. Bu esnāda ḥaber taptı²¹⁸⁴ kim²¹⁸⁵ Ceta çeriki kēldi. Mīr Ḥüseyn, Tēmür²¹⁸⁶ Bēg bilen (5) Emīr

²¹⁶¹ *miqdār*: P'de yok.
²¹⁶² *Herātdın*: P *Herātta*
²¹⁶³ *Belḥ ve Ḥulmğaça*: T *Belḥni Ḥulmnı*
²¹⁶⁴ *yandılar*: T *yandı*
²¹⁶⁵ *Tirmiddin*: T *Tirmizdin*
²¹⁶⁶ *ötüp*: T'de yok.
²¹⁶⁷ *Ḥorāsāniler*: P *Ḥorāsānniler*
²¹⁶⁸ *P+münāza'at*
²¹⁶⁹ *kün*: P *künler*
²¹⁷⁰ *ṭarīki*: T *ṭarīk ü*
²¹⁷¹ *mer'ī*: P'de yok.
²¹⁷² *kişi*: P'de yok.
²¹⁷³ *Ol fursatda*: P *O(l)fursat*
²¹⁷⁴ *ve*: P'de yok.
²¹⁷⁵ *P+ Bisūd*
²¹⁷⁶ *fursatda*: P *fursat*
²¹⁷⁷ *Kābülni*: P *Kābülğa*
²¹⁷⁸ *bolup ērdiler*: T *boldılar*
²¹⁷⁹ *ḳılıp*: T *ētip*
²¹⁸⁰ *Hindūlarnı*: P *Hind(ū)larnı*
²¹⁸¹ *boldılar*: P *bolmadılar*
²¹⁸² *ētmedi*: P *bolmadılar*
²¹⁸³ 769'da.
²¹⁸⁴ *taptı*: T *yētti*
²¹⁸⁵ *kim*: T *ki*
²¹⁸⁶ *Tēmür*: P *Tēmü(r)*

Mūsānı utru yiberip Ceta, Taşkendde tevaqquf kılıp Têmür Bêg, Emîr Mūsā, Qara²¹⁸⁷ Kışlakda turup Emîr Hüseyn hem Kışke keldi (6) ve bu hâlda²¹⁸⁸ Ceta bégleri arasında²¹⁸⁹ hilâf bolup buzulup yandılar ve Hâcî Bêg Şiravulnı²¹⁹⁰ öldürdi.

(7) beyt

çün düşmen arasında tüşti hilâf

çıgalma kılıcını sên²¹⁹¹ ez gılâf²¹⁹²

Mîr Hüseyn bilen Têmür Bêg²¹⁹³ Bedaḥşân üstige barganı zikride

(8) Çün Ceta buzulup yandı²¹⁹⁴ Mîr Hüseyn bilen Têmür²¹⁹⁵ Bêg Bedaḥşân üstige yörüp çün Tallihândın ötüp²¹⁹⁶ (9) Têmür Bêg bilen oğlu Cihân-melikni ilgeri yiberdi ve Bedaḥşâniler derelerni bérkitip bular zür keltürüp (10) her dereni²¹⁹⁷ ki şāhlar bérkittiler, aldılar ve²¹⁹⁸ Şāh, Şeyḥ ‘Alîni tutup atlarını sürdiler²¹⁹⁹ bir cemā‘at (11) bir dereni muḥkem kılıp êrdiler Têmür²²⁰⁰ Bêg²²⁰¹, Cihân-melikni qalın çerik²²⁰² bilen yiberip ol (12) barıp köp olca²²⁰³ alıp yandı. Kūhiler yolın tosup uruşup²²⁰⁴ Cihân-melik kaçıp mālını²²⁰⁵ alıp ba‘zını qatl kılıp altı (13) yüz otuz atlıkni tüşürüp at yaraqlarını²²⁰⁶ aldılar çün²²⁰⁷ bu haber Têmür Bêgge yetti özi ol (14) cemā‘at üstige yörüp kaçğanlar²²⁰⁸ muvāfaqat kılmadılar. On üç²²⁰⁹ kişi bilen alarga yetip köp

²¹⁸⁷ Qara: P Kar(a)

²¹⁸⁸ hâlda: P hāl

²¹⁸⁹ arasında: T arasında

²¹⁹⁰ Şiravulnı: T Şeravulnı

²¹⁹¹ sên: P seyf

²¹⁹² gılâf: P hilâf

²¹⁹³ Têmür Bêg: P'de yok.

²¹⁹⁴ Çün Ceta buzulup yandı: P Mîr Hüseyn çün Ceta çeriki yandı buzulup

²¹⁹⁵ Têmür: P Têmir

²¹⁹⁶ Tallihândın ötüp: T Tayhândın ötti

²¹⁹⁷ dereni: P derelerni

²¹⁹⁸ ve: P'de yok.

²¹⁹⁹ atlarını sürdiler: P atlarını sürüp

²²⁰⁰ êrdiler Têmür: P'de yok.

²²⁰¹ P+qalın çerik Têmür Bêg bilen

²²⁰² çerik: T kişi

²²⁰³ olca: T olça

²²⁰⁴ uruşup: P'de yok.

²²⁰⁵ mālını: T mālını

²²⁰⁶ yaraqlarını: P yaraqlarını

²²⁰⁷ çün: P'de yok.

²²⁰⁸ kaçğanlar: T kaçğanlar

²²⁰⁹ üç: P'de yok.

kişi ki²²¹⁰ (15) haṭarda êrdiler çün bu Têmür Bêgge yêtti²²¹¹, ḥalāṣ kıldılar²²¹². Ayturlar ki²²¹³ Têmür Bêg dêptür²²¹⁴ ki men munça ki uruṣtım²²¹⁵, (16) ol türlük uruṣ²²¹⁶ körmeydür êrdim ve ol cānibdin êki yüz êlilig kişi uruṣka müteveccih bolup Êlçi Buğa (17) alarnıñ arasığa²²¹⁷ kirip çerb-zebānlık bilen dēdi ki bu²²¹⁸ Têmür Bêgdür. Esīrleriñizni ayırıp bērür, siz (18) uruṣmañ ki²²¹⁹ eger esīr bolup ôlseñiz günāḥ boynıñızda²²²⁰ bolur. Alar tazarru‘ kılıp amān tilediler (19) ve Têmür Bêg dēdi: tañla alğan at ve²²²¹ cebeni kēltürün ve esīrleriñizni²²²² alıp yanğız²²²³. Alar kabūl kılıp (20) her nē alıp êrdiler kēltürüp esīrleriñi²²²⁴ alıp yandılar ve andın yanıp²²²⁵ Bedaḥşānda tüşüp uruṣda (21) ihmāl kılganlarını yasaḥ tayaḳı urdılar ve²²²⁶ bu ḥālda Emīr Hüseyn ḥaber taptı²²²⁷ ki Şeyḥ Muḥammed Süldüz ve Keyḥusre-**83**^[10b] (1) -v yağı bolupturlar. Têmür Bêg Bedaḥşāndın yanıp Mīr Hüseyn sarı yüzlendi ve Şeyḥ²²²⁸ Muḥammed ve²²²⁹ Keyḥusrev ve²²³⁰ Têmür Bêgge ḥaṭṭ bitidi²²³¹ aña (2) yiberdiler²²³² ve meded tileptürler ol ḥaṭṭ²²³³ Mīr Hüseyn ḳolığa tüşüp Têmür Bêg dēdi: eger ol bizdin²²³⁴ şāf- (3) -tur kerek ki ol ḥaṭṭnı körgüzse çün Mīr Hüseyn ḳaşığa yêtti ol ḥaṭṭdın aṣlā²²³⁵ ḥēç dēmedi.

beyt

(4) dost sudur şāf bolsa zāhir êyler rāznı

-
- 2210 *kişi ki: T kişini*
 2211 *çün bu Têmür Bêgge yêtti: T'de yok.*
 2212 *kıldılar: T kıldı*
 2213 *ki: P kim ayturlar kim*
 2214 *dêptür: P dēydür*
 2215 *uruṣtım: P uruṣtum*
 2216 *uruṣ: P'de yok.*
 2217 *alarnıñ arasığa: P alar arasında*
 2218 *bu: P'de yok.*
 2219 *P+ki*
 2220 *boynıñızda: P boy(nı)ñızda*
 2221 *at ve: P'de yok.*
 2222 *esīrleriñizni: P esīrleriñizni*
 2223 *yanğız: P yangiz*
 2224 *esīrleriñi: P esīrleriñi*
 2225 *yanıp: P'de yok.*
 2226 *ve: P'de yok.*
 2227 *taptı: P yiberdi*
 2228 *Şeyḥ: P'de yok.*
 2229 *ve: P'de yok.*
 2230 *ve: T'de yok.*
 2231 *bitidi: T bitip êrkendürler*
 2232 *aña yiberdiler: T'de yok.*
 2233 *ḥaṭṭ: P'de yok.*
 2234 *bizdin: P bizniñ bilen*
 2235 *aṣlā: T'de yok.*

körgüzür ger şāf bolsa tīre bolsa yaşurur

Mīr Hüseyn andın zāhir kılmadı²²³⁶, Tēmür Bēg (5) hātırda²²³⁷ ğubārī boldı. Bu esnāda üç kişi kēlip dēdiler ki Mīr Hüseyn hātırda ‘ōzrdür²²³⁸ kerek kim sizni (6) tutsa. Her nēçe bu sözi²²³⁹ öziğe kēltürmedi²²⁴⁰ ammā ol dağı dağdağa boldı ve bu hālda²²⁴¹ ‘Ādil Sultān ki hān ērdi (7) bu hikāyetni mektūb bilen Tēmür Bēg sarı²²⁴² yiberdi²²⁴³ ve bā-vücūd bu dağdağa Ceyhūn yaqasında²²⁴⁴ Mīr Hüseyn bilen mülākāt (8) kılıp muķārini bu hāl kişi kēldi kim yağı yakın yētiptür. Emīr Hüseyn²²⁴⁵, Tēmür Bēgge dēdi ki utru yörümek²²⁴⁶ kerek kim²²⁴⁷ alar kim²²⁴⁸ ilgeri barıpturlar, bu yağı ‘uhdesidin çığa almaslar. Tēmür Bēg (9) Ceyhūndın ötüp ılğap ılğarğa koşulup²²⁴⁹ çün Keyhüsrev ve²²⁵⁰ Şeyh Muḥammed haber taptılar kim²²⁵¹ Tēmür Bēg alarğa koşuldı, hezīmet (10) boldılar ve²²⁵² Keyhüsrev, Haşem²²⁵³, Qartēgindin Alay²²⁵⁴ tarafiga bardı ve Zinde Haşem anı²²⁵⁵ kēyinçe bardı²²⁵⁶. Şeyh Muḥammed bilen²²⁵⁷ Bayan Sūldüz (11) Hocend sarı kaçıp Tēmür Bēg anı kavdurdı²²⁵⁸. Ol Seyhūndın²²⁵⁹ ötüp Taşkend sarı Otrar²²⁶⁰ (12) barıp Tēmür Bēg, Kiş vilāyetiga yandı ve²²⁶¹ Mīr Hüseyn fāriğ bolup Belhde Hindüyān Hışārıda²²⁶² sākin²²⁶³ boldı.

-
- 2236 *kılmadı: T kılmay*
2237 *hātırda: P hātırda*
2238 *‘ōzrdür: P ‘ōzri durur*
2239 *sözi: T sözni*
2240 *kēltürmedi: P kēltürmey*
2241 *hālda: P hālda ki*
2242 *Bēg sarı: T Bēgge*
2243 *yiberdi: P'de yok.*
2244 *Ceyhūn yaqasında: P Ceyhūndın arasında*
2245 *muķārini bu hāl kişi kēldi kim yağı yakın yētiptür. Emīr Hüseyn: P'de yok.*
2246 *yörümek: P yör(ü)mek*
2247 *kim: T ki*
2248 *kim: T'de yok.*
2249 *ılğarğa koşulup: T'de üzeri çizilmiştir.*
2250 *ve: P'de yok.*
2251 *kim: T ki*
2252 *ve: T'de yok.*
2253 *Haşem: T'de yok.*
2254 *Alay: P alar*
2255 *anı: P alar*
2256 *bardı: T barıp*
2257 *bilen: T'de yok.*
2258 *kavdurdı: T kavdı*
2259 *Seyhūndın: P Taşkenddin ötüp ol şebihūn*
2260 *Otrar: T'de yok.*
2261 *ve: P'de yok.*
2262 *Hışārıda: P Hışārda*
2263 *sākin: P sākīn*

(13) Emîr Hüseyn bilen Têmür Bêg nizâ' ı zikride

Çün ol yağı ber-țaraf boldı²²⁶⁴ Mîr Hüseyn hâtır cem' kıldı, 'Âdil Sultânı²²⁶⁵ ki hân köterip (14) êrdi, kaçıp Têmür Bêg anı yolda²²⁶⁶ tutup Mîr Hüseyn kaşığa yiberdi ve ol Pülâd Buğa ve Emîr Halîl sözi bilen (15) 'ahd ü şartnı sindurup kişi yiberdi ki Têmür Bêg el ulusını köçürüp Belh nevâhîsiğa eltgeyler (16) ve çün Emîr Mü'eyyed Arulat çağırda Cavarçınıñ²²⁶⁷ oğlını öldürüp kaçıp êrdi kişi yiberdi²²⁶⁸ kim²²⁶⁹ Şîrîn Bêg Ağanı ki (17) Têmür Bêgniñ²²⁷⁰ sinili êrdi ve Emîr Mü'eyyedniñ haremîni²²⁷¹ Belhka²²⁷² eltkeyler ve Cihângîr Mîrzânı yiberdi²²⁷³ ve dèdi ki²²⁷⁴ (18) Emîr Mûsânı köç bilen yibersün ve çün Têmür Bêgniñ köñlide²²⁷⁵ andın ğubârı bar êrdi. Bu 'alâmât (19) aña cem' bolup muhaqqak boldı kim²²⁷⁶ Mîr Hüseyn başıda²²⁷⁷ 'öwr ü hilâfdur, özge müdârâ kılmaqnı maşlaħat körmedi. (20) Pes Emîr Mûsâ ve havâşşları bilen kèneşip²²⁷⁸ dèdi: Emîr Hüseyn mekr ü hîle bilen 'aceb hayâller kılâdur, andın (21) ğâfil bolmağ haremîdin ırâk körünür²²⁷⁹. Bêgler çün Emîr Mûsâ, Emîr Dâvud, Emîr Sar Buğa, Emîr Cakü, **84^[11a]** (1) Emîr Mü'eyyed, Hüseyn Bahâdur, Emîr²²⁸⁰ Seyfe'd-dîn-i Nöküz²²⁸¹, 'Abbâs Bahâdur, Emîr Ak Buğa, Şeyh 'Alî Bahâdur, Devletşâh Bahşî ittifâk bilen (2) aydılar²²⁸² ki Mîr Hüseyn 'ahdığa aşlâ i'timâd yoktur müdârâ ki fırsat fevt bolup nedâmet fâyide kılmağay. (3) Yek-cihet bolup anıñ²²⁸³ tedbîriğa müteveccih bolmağ kerek. Pes barça ittifâk kılıp 'ahd kıldılar kim mecmû' aña (4) muhâlif bolğaylar ve 'Alî-yi Yasavurîni²²⁸⁴ öldürüp anıñ def'i üçün 'âzim²²⁸⁵ boldılar²²⁸⁶ ve çerik yığıp olar²²⁸⁷ Şeyh Muhammed²²⁸⁸ Bayan (5) Söldüzğa

2264 T+ve
2265 Sultânı: P Sultân
2266 yolda: P yol
2267 Cavarçınıñ: P Cavarçi
2268 kişi yiberdi: P'de yok.
2269 kim: T ki
2270 Bêgniñ: P Bêg
2271 haremîni: P haremi
2272 Belhka: P Belhde
2273 P+kim
2274 T+Emîr Hüseyn
2275 köñlide: P köñlinde
2276 kim: T ki
2277 başıda: P başıd(a)
2278 kèneşip: T kèneş kılıp
2279 körünür: P körür Têmür
2280 Emîr: P'de yok.
2281 Nöküz: T'de yok.
2282 aydılar: T dèdiler
2283 anıñ: P andın
2284 Yasavurîni: P'de yok.
2285 'âzim: T câzim
2286 boldılar: P boldı

kişi yiberip ol fî'l-hāl Otrardın kēlip koşuldı ve Emîr Mūsānı kolda turguzup özi (6) manglay bolup yörüdi²²⁸⁹ ve Huzārdın Emîr Mūsā kaçıp Semerķand bardı ve andın pervā kılmay²²⁹⁰ yörیدی- (7) -ler²²⁹¹. Çün Tirmidķa²²⁹² yēttiler Emîr Hüseýndin²²⁹³ Emîr Halîl ve²²⁹⁴ Hindū Şāh kēlip ērdiler. Çün kara kördiler kaçıp (8) Belhķa bardılar²²⁹⁵. Çün²²⁹⁶ Tēmür Bēg bu yērga yētti 'ālī-cenāb²²⁹⁷ murtaẓā-yı a'zam Seyyid Bereke ki²²⁹⁸ sādāt-ı Mekkedin ērdi, anda yētip (9) tabl u 'alem ki salṭanat²²⁹⁹ 'alāmātıdur²³⁰⁰, Tēmür Bēgge bērdi ve dēdi:

beyt²³⁰¹

bu kün kös-ı devletni urğıl ki meydān saña

ki Tēnri (10) cihānnı²³⁰² bēriptür saña

Tēmür Bēg ol ittifāk-ı ġarībni ki fātiḥa-yı devletķa²³⁰³ vāķi' boldı. Şu kün tutup (11) *el-fātiḥa ümmü'l-kitāb* maẓmūnı bilen vāsıķ boldı ve çün İvāç güzeriġa yētti, Süldüz ēli ve Şeyḥ Muḥammed Bayan ve Hindū-yi Karkara (12) koşulup çün Ceyḥūndın ötüp Hulmġa yētti. Kunduzdın Emîr Ölceytü ve Bedaḥşāndın Şeyḥ Muḥammed (13) Şāh koşuldılar. Bu nizā'dın 'aceb ḥurrem ü şādmān ērdiler ve bu ḥālde Emîr Keyḥusrev ve Emîr Cakü (14) Huttalān²³⁰⁴ çeriki bilen kēldiler²³⁰⁵.

lü' lü' beyt

-
- 2287 *olar*: P'de yok.
2288 *Muḥammed*: P'de yok.
2289 *yörüdi*: P *buyurdi*
2290 *kılmay*: P *kılmadı*
2291 *yörیدiler*: T *yörüdiler*
2292 *Tirmidķa*: T *Tirmizķa*
2293 *Hüseýndin*: P *Hüseyn*
2294 *ve*: P'de yok.
2295 *kaçıp Belhķa bardılar*: T'de yok.
2296 *çün*: P'de yok.
2297 *'ālī-cenāb*: T *'āliyāt(?)*
2298 *ki*: P'de yok.
2299 *ki salṭanat*: P'de yok.
2300 *'alāmātıdur*: P *'alāmātıdur*
2301 Bu beyit T nüshasında da vardır. T: 368b-10.
2302 *cihānnı*: P *cihān*
2303 *devletķa*: T *devlette*
2304 *Huttalān*: P *Huttalānnı*
2305 *kēldiler*: P *kēldi*

‘adūñdın barı memleket boldı sīr

‘adū yıkkalı koy ayağı dilīr

(15) Pes Tēmūr Bēg²³⁰⁶, Soyurgatmıŝ Oğlanı hān köterip²³⁰⁷ Belh üstige keldi ve Zinde Hašem Şuburgāndın kēlip koşıldı (16) ve qal‘anı qabap²³⁰⁸ kövrük²³⁰⁹ çaldılar ve qal‘adın yadaq ve atlıq çığıp uruş boldı. ‘Ömer Şeyh Mīrzā (17) at yügürtüp ayağığa oq bilen urdılar ki oq²³¹⁰ tabanıdın baş çıkardı²³¹¹ ve cerrāh ol oqnı (18) sugurup sīhni kızıtıp²³¹² ol zaḥmğa yiberdi ki²³¹³ ol şāhzāde bā-vücūd ol-kim on altı yaşıda²³¹⁴ (19) ērdi, ašlā ıztırāb kılmadı²³¹⁵. **el-kıŝsa**²³¹⁶ Üç kün uruş bolup köp kiŝi telef boldı (20) ve Tēmūr Bēg, Mīr Hüseynğa kiŝi yiberip dēdi ki eger cānnıñ kerek bolsa²³¹⁷ çığıp muṭī‘ bol, Mīr Hüseyn (21) uluğ oğlu bilen ki²³¹⁸ hānnı ki²³¹⁹ köterip ērdi, yiberip²³²⁰, barıp²³²¹ yol tiledi²³²² kim²³²³ eger²³²⁴ qanımdın kēçseñ²³²⁵ **85**^[11b] (1) yol bēr ki²³²⁶ Ka‘beğa barayın. Şāhib-kırān iltimāsını qabūl kılıp ḥukm kıldı ki²³²⁷ hēç kiŝi aña mute‘arrıḏ bolmasunlar. Mīr Hüseyn ol (2) sözge i‘timād kılmay kēçe bilen çığıp²³²⁸ yol azıtıp Ėski Şehrğa tüŝti ve çün şabāh boldı mescid-i cum‘a- (3) -nıñ menārığa çığıp yaşundı ve çün eceli²³²⁹ yētip ērdi, ittifaқан birevniñ atı yētip menāreğa çığıdı (4) ve Mīr Hüseynni körüp tanıdı. Bir avuç mürvārīd aña bērip aña²³³⁰ ant bērip²³³¹ kiŝige ḥālın dēmegey. (5) Mīr Hüseynni ol kiŝini²³³² imīn kılıp

2306 Bēg: P'de yok.

2307 köterip: T kötertip

2308 qabap: P çalıp

2309 kövrük: T kövürge

2310 ki oq: P'de yok.

2311 çıkardı: T çıkarıp

2312 kızıtıp: P kaynatıp

2313 ki: P'de yok.

2314 yaşıda: T yaşar

2315 kılmadı: P kılmay

2316 **el-kışsa**: P **Mīr Hüseyn**

2317 bolsa: T'de yok.

2318 ki: T'de yok.

2319 hānnı ki: P hān

2320 yiberip: P köterip

2321 barıp: T'de yok.

2322 tiledi: P tiled(i)

2323 kim: T ki

2324 eger: P'de yok.

2325 kēçseñ: P kēçip <yol>

2326 yol bēr ki: T'de yok.

2327 ki: P'de yok.

2328 çığıp: T kaçıp

2329 eceli: P ecel

2330 aña: T'de yok.

Têmür Bêgge barıp dèdi, yadağ ve atlık ol menâre sarı yüzlendiler ve çün Mîr Hüseyn kördi ki halk anıñ üçün kèledürler, tüşüp bir töşükde yaşandı ammâ tâli‘-i şūmdın eteki taşkarı kalıp érdi, tutup kèltürdiler. Têmür Bêg dèdi:²³³³ men kanıdın²³³⁴ ötüp-men. Keyhüsrev-i Huttalānī²³³⁵ dèdi: Ağamnı (6) öldürüptür. Tapşur ki kışaş kılay. Têmür Bêg aña teskîn bèrip Têmür Bègñiñ közidin²³³⁶ yaş töküldi²³³⁷ ve Mîr Hüseynğa (7) icāzet bèrdi ammâ Ölceytü Bêg işāreti bilen Emîr Mü‘eyyed ve²³³⁸ Keyhüsrev kèyiniçe barıp işin āhir kıldılar ve H‘āce-yi²³³⁹ ‘Ökkāşe (8) Günbeđide medfūn boldı ve eki oğlu Hān Sa‘īd ve Nevruz Sultānnı öldürüp hān ki Mîr Hüseyn köterip érdi²³⁴⁰, (9) kanını yerge töktiler.

mıṣrā‘

çü ot tutaşsa kuruk evvel tutaşur

Ve Mîr Hüseynniñ müte‘allikleri bilen hāzāyin (10) ü defāyinni ki²³⁴¹ hırş u imsāk bilen yığıp érdi, Têmür Bègñiñ²³⁴² huzūrğa kèltürdiler ve Mîr²³⁴³ Hüseyn h‘ātūnını (11) Sarāy Mülk Hānım²³⁴⁴ bin Qazān Sultān Hān²³⁴⁵ ve Ulus Ağa bin²³⁴⁶ Bayan Süldüz ve İslām (12) Ağa-yi bin Hızır-i Yasavurī²³⁴⁷ ve Tağay Terken Hātūnnı²³⁴⁸ özige raqam-ı ihtışāş tartıp Süyünç²³⁴⁹ Kutluk Ağa bin²³⁵⁰ (13) Tarmaşırīn²³⁵¹ Hānnı Behrām-ı Calayırğa bèrdi ve Dilşād Ağanı Zinde Haşemğa ve ‘Ādil Melik bin

²³³¹ *bèrip*: T *bèrdi ki*

²³³² *kişini*: P *kişi*

²³³³ *yadağ ve atlık ol menâre sarı yüzlendiler ve çün Mîr Hüseyn kördi ki halk anıñ üçün kèledürler, tüşüp bir töşükde yaşandı ammâ tâli‘-i şūmdın eteki taşkarı kalıp érdi, tutup kèltürdiler. Têmür Bêg dèdi*: P’de yok.

²³³⁴ *kanıdın*: P *qandın*

²³³⁵ *Huttalānī*: P *Huttalānni*

²³³⁶ *közidin*: P *közindin*

²³³⁷ *töküldi*: P *(tökü)ldi*

²³³⁸ *Emîr Mü‘eyyed ve*: P’de yok.

²³³⁹ *H‘āce-yi*: P *Hāce-yi*

²³⁴⁰ *érdi*: P *érdiler*

²³⁴¹ *ki*: P’de yok.

²³⁴² *Bègñiñ*: P *Bêg*

²³⁴³ *Mîr*: T *Emîr*

²³⁴⁴ *Hānım*: P *Hān*

²³⁴⁵ *P+lü‘lü‘*

²³⁴⁶ *P+Tarmaşiri Hān*

²³⁴⁷ *Yasavurī*: P *(Ya)s(a)urī*

²³⁴⁸ *Hātūnnı*: P *Hātūn*

²³⁴⁹ *P+H‘āce bin*

²³⁵⁰ *Kutluk Ağa bin*: P’de yok.

²³⁵¹ *Tarmaşırīn*: P *Tarmaşırī bin Kutluk*

Keykubādın (14) Cakü Barulasğa ve özge ğumalarını²³⁵² her kişige bërdi ve kızını
Êlçi Buğağa ‘ağd bağladı ve hüküm kıldı ki el (15) Êski Şehrğa barıp mütevaṭṭın
bolsunlar ve Hindûlar qal‘asını buzup Mîr Hüseynniñ evlerini²³⁵³ yêr bilen hem-vâr
(16) kıldılar.

lû’lû’ beyt

māruh {u} nārdın nişānnı qalmadı

ol belāğa hēc amānnı qalmadı

bu sipencî ...²³⁵⁴ işi (17) mundaq bolur

birisi h̄vār ve birisi hoş²³⁵⁵ dil êrür

biri yokqarı birisi quyı

birisi bed-hāl birisi qavīlik ki

(18) kël ki bu dünyā-yı dūndın kēçeliñ

dāniş ilen özge ‘ālem ala {l}ıñ

ol cihān sévinmegi²³⁵⁶ cāvīd êrür

(19) nè bu ğam-ābād dēk fānī êrür

qıl du ‘ā-yı şāh-ı ey fulān

kim ḥalāyık tayy-ı edā êrür amān

²³⁵² ğumalarını: P ğumalarını

²³⁵³ evlerini: P öyülerni

²³⁵⁴ ...: P

²³⁵⁵ kelime *ha* ile yazılmıştır.

²³⁵⁶ metinde vav'dan sonra yanlış olarak elif fazladan yazılmıştır.

luṭf-ı hoş Sultān Muḥammed Şāh- (20) -dın bendesi Keyḥusrev Hān u Hüseyn

tut penāhında Hudāvend penāh

rūzī eylegil aḡa dāru's-selām

*ve şallā'llāhu (21) 'alā Muḥammedin ve alihi ecma'in ve selleme teslīmen keşiren keşiren*²³⁵⁷

Tēmür Bēg²³⁵⁸ saltanatı zikride

Çün Belḡ fethi müyesser²³⁵⁹ bolup Mīr Hüseyn işi kifāyet boldı²³⁶⁰ sādāt-ı 'izām-
86^[12a] (1) -dın Seyyid Bereke ve Tirmid²³⁶¹ ḡān-zādelerdin²³⁶² Hān-zāde²³⁶³ Ebū'l-
me'ālī ve Hān-zāde 'Alī Ekber²³⁶⁴ ve Çağatay ulusının²³⁶⁵ e'āzım²³⁶⁶ bēgleri (2) bilen
noyınlar²³⁶⁷ ki ḡāzır ērdiler, meşel Şeyḡ Muḥammed Bayan Süldüz ve Keyḥusrev-i
Ḥuttalānī²³⁶⁸ ve Ölceytü Apardı ve Dāvud (3) Duğlat ve Sar²³⁶⁹ Buğa Calayır ve
Cakü Barulas ve Zinde Ḥaşem²³⁷⁰ Apardı ve Mü'eyyed Arulat ve Şeyḡ Muḥammed
Şāh-ı Bedaḡşān{ī} (4) ve Hüseyn Bahādur ve özge bēgler ve serdārlar²³⁷¹, sādāt u
erbāb u a'yān ittifākı bilen barça bir²³⁷² köñüllik bolup (5) Tēmür Bēg Şāḡib-
kırān²³⁷³ ki dīn taḡviyetide ve²³⁷⁴ Müsülmānlık temşiyetide selāṭīn-i 'aşrdın mümtāz

²³⁵⁷ *lū 'lū' beyt*ten keşiren'e kadar: T'de yoktur.

²³⁵⁸ **Bēg:** T *Bēgniḡ*

²³⁵⁹ *müyesser:* T'de yok.

²³⁶⁰ *işı kifāyet boldı:* P'de yok.

²³⁶¹ *Tirmid:* T *Tirmiz*

²³⁶² *ḡān-zādelerdin:* T *ḡān-zādeleridin*

²³⁶³ *Hān-zāde:* P *Hān(-zāde)*

²³⁶⁴ *'Alī Ekber:* P *'ulemā-yı ebker*

²³⁶⁵ *ulusının:* P *ulusnıḡ*

²³⁶⁶ *e'āzım:* P *e'āzīm*

²³⁶⁷ *noyınlar:* T *noyanlar*

²³⁶⁸ *Ḥuttalānī:* P *Ḥuttalānnī*

²³⁶⁹ *Sar:* P *Sarığ*

²³⁷⁰ *Ḥaşem:* T'de yok.

²³⁷¹ *ve serdārlar:* P'de yok.

²³⁷² *bir:* P'de yok.

²³⁷³ *Şāḡib-kırān:* T *Şāḡib-kırānnı*

²³⁷⁴ *ve:* P'de yok.

erdi. Pādişāhlık ve cihān- (6) -bānlıkka²³⁷⁵ lāyık körüp barça inkıyād için baş fermān²³⁷⁶ hattığa koydılar ve ittifāk bilen bey‘at kılıp²³⁷⁷ bellerini til²³⁷⁸ bilen (7) bağlap açtılar²³⁷⁹.

lū‘lū‘ meşnevī

ey fer-i ferhunde-gīri zīb-i cāh

saña lāyık erür bu taht u külāh

(8) barı köñlümüz hūkmüne yek-cihet

barı cānımızdur saña yek-cihet

bu kün şāhlık sezā-vār, sēn

selāṭīn-i (9) devrānga sezā-vār-sēn

ķılıç {birle} yuduñ bu kün yeryüzin

sēn-oķ bu kün yeryü{z}inde emīn

Noyınlar (10) ve bēgler ol rūsūmı ki²³⁸⁰ cülūs-ı selāṭinde bolur ve alar arasında müte‘ārifdür taķdīmğa yētkürüp yūkünüp (11) ayağ tutup saçıķ saçtılar ve ol maḥallda Tēmür Bēg otuz dört yaşıda²³⁸¹ erkendür ve bu vāķı‘a²³⁸² ramazān (12) ayınıñ on ēkiside çehār-şenbih kūni ittifāk tūşūptür *ellezī unzile fīhi‘l-ķur‘ānu*²³⁸³ sene iḥdā (13) ve seb‘īn ve seb‘amiede²³⁸⁴ it yılğa²³⁸⁵ muvāfiķ ol tūrlük kim²³⁸⁶ *Cūş u*

²³⁷⁵ *cihān-bānlıkka*: T *cihān-bānlıkğa*

²³⁷⁶ *fermān*: P *fermānnı*

²³⁷⁷ *ķılıp*: P'de yok.

²³⁷⁸ *til*: P'de yok.

²³⁷⁹ P+*ki*

²³⁸⁰ *ki*: P'de yok.

²³⁸¹ *yaşıda*: P *yaşında*

²³⁸² *vāķı‘a*: P (v) *āķı‘a*

²³⁸³ *Kur‘ān-ı Kerim*, 2. Bakara Sûresi, 185. ayette geçmektedir: "...ki onda (içinde) Kur‘ān indirildi."

²³⁸⁴ *iḥdā ve seb‘īn ve seb‘amiede*: P *iḥdā ve tis‘īn ve seb‘amiede* T: 771'de, P: 791'de.

²³⁸⁵ *yılğa*: P *ılğa*

Huroş ve²³⁸⁷ nâzımı bu bâbda dêptürler²³⁸⁸ (14) ve andın bunça beytniñ tercemesi bu-turur²³⁸⁹.

meşnevî

füzûn yêti yüzdin çü münkâd dëk

ķazâdın şehķa ki (15) el-mülkü li-llâh²³⁹⁰

cihānga ki pest u ħarâb oldı fâş

tulû' etti maşrıķ sarıdın kuyaş

oşal ay ki Kişdin êdi pertevi

(16) felek bêrdi rif'at ki ħūrşîd êdi

atı êrdi Têmür ki ya'nî ħadîd

ve men şâ'e²³⁹¹ fihi be'sun şedîd²³⁹²

têmür tarağı oşal (17) şîr-merd

ki boldı cihân-gîri gîti-neverd

civāndın kedin şâh-ı şarkî(?) ħarâd(?)

yigit êyledi 'âlem öz 'adl

²³⁸⁶

T: ki

²³⁸⁷

ve: T'de yok.

²³⁸⁸

dêptürler: T *dêptür*

²³⁸⁹

ve andın bunça beytniñ tercemesi bu-turur: T'de yok.

²³⁹⁰

Mülkiyet Allah'ındır.

²³⁹¹

P+fi

²³⁹²

Kur'ân-ı Kerim, 57. Hadîd Sûresi, 25. ayet: ve enzelnâ'l-hadîde fihi be'sun şedîdun: "ve onun içinde çetin bir sertlik bulunan demiri indirdik. " ayetine işaret ediyor.

(18)  az   em -i i b lini yandurup
 ut rid kemer-bend   cevz nı  o  k yd r p

 adr-ı ta t    n bolup m  ter 
    grendi (19) ...²³⁹³   n ger 

dem    n mes    a n d r
a a  em -i   r  d perv ned r

 ı ıp  em -i ra  ende k yer m  
(20) alıp t c-ı   rd n zi mer   t  

sa  det a a m  l be-ra  lar olup
mek n a rif at    idr s olup

(21) barı y ry zind n bel    a n   k
yud  z lmni t  ının  suyu p k

 ılıcı em n üzüp b  -i  fet cih n b  ıd n
87^[12b] (1)  az met suyu burun tel   yledi

 ad n n ba ı her c  v  va an
kümüş altun birlen ferzend   zen

taladı vü bağladı köydi yerin

(2) çü kuydı sākī vü aldı ...²³⁹⁴

Çün Tëmür Bëg saltanat tahtıga olturdı EmİR Hüseynniñ barça²³⁹⁵ hazāyin (3) ü defāyini²³⁹⁶ Çağatay²³⁹⁷ ulusınıñ kelānterleriğa²³⁹⁸ ve serdārları²³⁹⁹ bilen ümerā vü erkān-ı devletğa²⁴⁰⁰ üleşip (4) barça icāzet bērdi²⁴⁰¹ ki öz yurtlarığa bardılar ve Murād bin Çuğam Barulasnı Belhde hākim (5) kıldı²⁴⁰², özi Kiş vilāyetiğa yanıp toy kılıp havāşşlarığa ki²⁴⁰³ aña²⁴⁰⁴ hizmetkārılık kılıp ērdiler. Māl- (6) -dın müstağnī kılıp müvecceh manşıblar²⁴⁰⁵ ta'yīn kıldı. Ol cümledin EmİR Dāvudқа dīvān-ı emāret ve mühr bērip Semerkandda (7) daruğa koydı ve EmİR Seyfe'd-dīn ve EmİR 'Abbās ve İskender, 'Ālim Şeyh ve 'Alka Koçin ve Erdşir Koçin (8) ve Kumārī Inaķnı çerik bēgi kılıp Tovaçı Dīvānıda mühr bērdi ve Sar Buğa ve Hüseyn-i Barulas ve Aķ Buğa ve Hācī Maḥmūd²⁴⁰⁶ Şāh ve Ēlçi (9) Bahādurğa²⁴⁰⁷ ve Devletşāh Bahşığa Sārt Dīvānıda²⁴⁰⁸ bēglik bērip mühr bērdi ve Hıttay Bahādur ve Şeyh 'Alī Bahādur (10) ve Aķ Tëmür Bahādur ve Tābān Bahādur ve Dekne ve Baḥtī-şāh ve Kāra Hindū ve Tegnek²⁴⁰⁹ ve Apaçı Kelte ve Kırān²⁴¹⁰ Buğa Arslan (11) ve Duva Bahādurnı çerik başlar üçün ta'yīn kıldı²⁴¹¹. Şeyh 'Alī Bahādurnı²⁴¹² ve Aķ Tëmürni²⁴¹³ özlerğa²⁴¹⁴ uluķ kıldı. Oşbu tertīb bilen (12) her kıysığa münāsib menāşıb²⁴¹⁵ bērdi ve andın

- 2394: P . T'de, P 12a-14'ten (ve andın ile başlayıp) ve P 12b-2'de buraya kadar olan kısmı yoktur.
- 2395 barça: P'de yok.
- 2396 hazāyin ü defāyini: T zāhāyir ü nefāyisini
- 2397 Çağatay: P Çağatay
- 2398 kelānterleriğa: P kelānterlerğa
- 2399 serdārları: P serdārı
- 2400 devletğa: T devletқа
- 2401 P+<bērdi>
- 2402 kıldı: T kılıp
- 2403 ki: P'de yok.
- 2404 aña: T'de yok.
- 2405 manşıblar: P manşib
- 2406 Maḥmūd: P Muḥammed
- 2407 Bahādurğa: T Bahādur
- 2408 dīvānıda: P dīvānıd(a)
- 2409 Tegnek: P Töküt
- 2410 Kırān: T Kazān
- 2411 ta'yīn kıldı: P'de yok.
- 2412 Bahādurnı: T Bahādur
- 2413 Aķ Tëmürni: P Aķ Tëmürilerni
- 2414 özlerğa: P'de yok.
- 2415 menāşıb: T yēr

Semerķandğa barıp pāy-i taht kılıp ‘ālī ‘imāretler yasap ƙal‘a yasadı ki (13) hālā mevcūddur²⁴¹⁶ ve çün Emīr Mūsā Belh yörüſide²⁴¹⁷ taħallūf kılıp érdi bu ħaberni eşitip²⁴¹⁸ Türkistānga bardı ve Tēmūr Bēg, Ƙara Cengīni²⁴¹⁹ anıñ üçün yiberip (14) uruſup basturup ƙaçtı²⁴²⁰ ve yaylaƙta ser-gerdān yörüp²⁴²¹ yana Tēmūr Bēg anıñ²⁴²² üçün kiſi yiberip ol ƙaçıp eki (15) ħaremi bilen Zinde Ĥaſem ƙaſığa barıp ança vesvese ƙıldı kim anja tēgürdi kim²⁴²³ Zinde Ĥaſem yağı boldı.

(16) Zinde Ĥaſemniñ²⁴²⁴ yağı bolğanı zikride

Hem oſal küzide²⁴²⁵ Šāhib-ƙırān ƙuriltay kılıp tümenāt u (17) hezārcāt bēglerige kiſi yiberdiler²⁴²⁶ ve²⁴²⁷ barça cem‘ boldılar ve Zinde Ĥaſem kélmedi. Elçi (18) yiberip anı tiledi érse elçini i‘zāz ü ikrām bilen²⁴²⁸ yandurup dēdi ki men hem kélür-men ve bu hāldın (19) burun Emīr Pīrim²⁴²⁹ Šāh Arulatnı²⁴³⁰ oğlu Teprekçi bilen öldürüp érdi. Ol nev‘ bilen ki alar (20) Mīr Ĥüseyndin tevehhüm kılıp yağı bolup érdiler çün eşittiler ki Tēmūr Bēgge ol feth (21) bérdi ol nev‘ bilen ki²⁴³¹ müyesser boluptur. Ĥorāsāndın müteveccih bolup Tēmūr Bēg ħizmetiğa **88**^[13a] (1) bardurğanda Zinde Ĥaſem miħmāndārlıƙ bahānesi bilen alarnı tutup bend kılıp ƙardaſığa el köziçe²⁴³² déptür ki (2) bularnı Šāhib-ƙırān ƙaſığa éltip bargıl ve ħafıyyede²⁴³³ dēdi ki alarnı žāyi‘ ƙılsunlar. Ol nā-murādlarnı²⁴³⁴ öldürdiler (3) ve²⁴³⁵ çün müſaħħaſ boldı kim Zinde Ĥaſem muħālefetƙa müte‘ayyin boluptur²⁴³⁶ Emīr Ölceytüğa dēdi ki barıp anı (4) keltürgil²⁴³⁷ ol barmay²⁴³⁸ Ĥvāce Yūsuf bilen²⁴³⁹ Tābān Bahādurnı yiberdi çün

²⁴¹⁶ mevcūddur: T mevcūdtur

²⁴¹⁷ yörüſide: P yörüſide

²⁴¹⁸ taħallūf kılıp érdi bu ħaberni eşitip: P'de yok.

²⁴¹⁹ Cengīni: P Cengni

²⁴²⁰ ƙaçtı: P'de yok.

²⁴²¹ yörüp: P bolup

²⁴²² anıñ: P (a)nıñ

²⁴²³ kim: T ki

²⁴²⁴ **Ĥaſemniñ**: P **Ĥaſem**

²⁴²⁵ küzide: T küzde

²⁴²⁶ yiberdiler: T yiberdi

²⁴²⁷ ve: P'de yok.

²⁴²⁸ bilen: P'de yok.

²⁴²⁹ Pīrim: T Behrām

²⁴³⁰ Arulatnı: P A(ru)latnı

²⁴³¹ bérdi ol nev‘ bilen ki: T'de yok.

²⁴³² köziçe: P közinçe

²⁴³³ ħafıyyede: P ħafā(?)

²⁴³⁴ nā-murādlarnı: P (nā-)murādlarnı

²⁴³⁵ ve: T'de yok.

²⁴³⁶ boluptur: P bolup

²⁴³⁷ keltürgil: P keltürgil<er>

Şuburgānga yéttiler²⁴⁴⁰ alarnı tutup bend²⁴⁴¹ (5) kıldı ve Têmür Bêg haber-dâr bolup Ceyhündin ötüp²⁴⁴² Zinde Hâşem kal'ağa²⁴⁴³ kirdi ki²⁴⁴⁴ Şāh-nāmede²⁴⁴⁵ Kal'a-yi Sefîd dēp- (6) -türler ve çün çerik kövürge²⁴⁴⁶ urup kal'anı kabadılar tevehhümdin²⁴⁴⁷ Zinde Hâşemniñ²⁴⁴⁸ başığa yügürüp (7) Ölceytü Bêgni şefî' kıldı kim²⁴⁴⁹ günâhın Têmür Bêgdin tiledi ki çün Şāhib-kırān dāru's-salţanağa²⁴⁵⁰ nüzûl kılsa mülâzemetğa (8) bargay, der-h'âstını²⁴⁵¹ kabûl kıldı ve ol Emîr Mûsânı Têmür Bêg mülâzemetğa êltip²⁴⁵² tapşurup çün müstakarr-ı (9) salţanatğa nüzûl kıldı. Mûsâ Bêgniñ²⁴⁵³ günâhın bağışlap hil'atlar kēydürüp el ve²⁴⁵⁴ ulusını aña (10) tefvîz kıldı ve Zinde Hâşem yana nevbet yağı bolup Hân-zāde Ebû'l-me'ālî²⁴⁵⁵ ittifākı bilen Belh ve Tirmid²⁴⁵⁶ ulusını (11) taladılar. Çün Têmür Bêg vâkıf bolup²⁴⁵⁷ Hıţây Bahādur ve Argun Şāh-ı²⁴⁵⁸ Burdalıgını alar def'i (12) üçün yiberdi ve alar²⁴⁵⁹ çün çerik karasın kördiler, yüzleri sargarıp kaçtılar ve çün köfrükke (13) yéttiler, ba'zı el andın ötüp köfrükniñ ol başın buzğandurlar. Bular mundın²⁴⁶⁰ (14) gâfil köfrük üstige yörüp çün²⁴⁶¹ ol başığa yéttiler buzuğnı²⁴⁶² kördiler ve²⁴⁶³ Têmür Bêg eli²⁴⁶⁴ (15) alarğa şîba tōküp ekserî alar²⁴⁶⁵ ok ucıda²⁴⁶⁶ ve²⁴⁶⁷ ekserî deryāda ğarķ boldılar ve²⁴⁶⁸ (16) Zinde Hâşem köp meşakķat bilen Şuburgānga yétip kal'ada mûteħaşşın boldı ve Têmür

-
- 2438 *barmay*: T *barmadı*
2439 *bilen*: P'de yok.
2440 *yéttiler*: P *yétti*
2441 *bend*: T *mukayyed*
2442 *ötüp*: T *'ubûr kılıp*
2443 *kal'ağa*: P *kal'a*
2444 *ki*: P'de yok.
2445 *Şāh-nāmede*: P *Şāh-nāmed(e)*
2446 *kövürge*: P *kövrüg*
2447 *T+tütün*
2448 *Hâşemniñ*: T *Hâşem*
2449 *kim*: P'de yok.
2450 *dāru's-salţanağa*: T *dāru's-salţanatğa*
2451 *der-h'âstını*: P *der-hâstını*
2452 *mülâzemetğa êltip*: T *mülâzımlarığa*
2453 *Bêgniñ*: T *Bêg*
2454 *ve*: P'de yok.
2455 *Ebû'l-me'ālî*: T *Ebû'l-me'ānî*
2456 *Tirmid*: T *Tirmiz*
2457 *bolup*: T *boldı*
2458 *P+Bahādur*
2459 *alar*: P'de yok.
2460 *mundın*: P *m(un)dın*
2461 *çün*: P'de yok.
2462 *buzuğnı*: P *buzuğ*
2463 *ve*: T'de yok.
2464 *eli*: T'de yok.
2465 *alar*: P *ba'zı alardın*
2466 *ucıda*: T *ucunda*
2467 *ve*: P'de yok.
2468 *ve*: P'de yok.

Bêg, Cakü Barulasnı (17) yiberdi ki ol kışka bardılar ve Zinde Hâşem özidin²⁴⁶⁹ nâ-
ümîd bolup Cakü Bêgni²⁴⁷⁰ (18) vesîle kılip ƙal'adın ƙıgıp Cakü Bêg anı²⁴⁷¹
mülâzemetƙa tégürüp bégler ittifâkı (19) bilen cerîmesini²⁴⁷² tilediler ve Şâhib-ƙırân
'afv kılip altun kemer ve tève ve at ve haçır (20) ve ƙoy sansız aña bérdi ve ol hîzmet
bêlin²⁴⁷³ bağlap mülâzımlar silkide²⁴⁷⁴ muntazam²⁴⁷⁵ boldı.

(21) Têmur Bêgniñ evvel nevbet Cetağa barganı zıkrıde

Sene *isneyn ve seb'in ve seb'amiede*²⁴⁷⁶ Têmur Bêg²⁴⁷⁷ Ceta yörüşi üçün 'âzim
89^[13b] (1) boldı ve çün Seyhündın ötti²⁴⁷⁸ Gümruh ve Özbek êli Têmur êli²⁴⁷⁹
boldılar ve Şâhib-ƙırân Kebek Têmurı alar zabtı üçün ƙoyup özi (2) Semerƙandğa
yandı. Bu hâlda haber keldi ki Kebek Têmur yağı boluptur. Behrâm-ı Calayır ve
Emîr 'Abbâs ve Hıŧây Bahâdur²⁴⁸⁰ {ve} Şeyh²⁴⁸¹ (3) 'Alî Bahâdurı anıñ def'i üçün
yiberdi. Bu eñnâda Calayır êli ƙaşd ƙıldılar ki Behrâm-ı Calayırnı tutğaylar. Ol vâkıf
(4) bolup béglerğa dèdi²⁴⁸² ve alarğa²⁴⁸³ ihtiyât mer'î tutup alarnıñ ƙaşdı²⁴⁸⁴ vücûd
tutmadı ve çün êki şaff muƙâbele boldılar (5) Şeyh 'Alî Bahâdur ve Hıŧây Bahâdur
arasıda bahâdurlıƙdın²⁴⁸⁵ söz kèçip Hıŧây Bahâdur ol taşavvur bilen ki meger²⁴⁸⁶
bahâdur (6) sözini tevehhümğa hayâl ƙıldı dèp yalguz 'Âyşe Hâtûn²⁴⁸⁷ Suyıdın²⁴⁸⁸
ötüp düşmen çerikige kirip nêçe ƙışını²⁴⁸⁹ (7) ayağdın tüşürdi ve çün yağı köp érdi
Şeyh 'Alî Bahâdur hem sudın²⁴⁹⁰ kèçip anı muhâlifler arasındın²⁴⁹¹ ƙıgarıp (8) selâmet

2469 özidin: P özindin

2470 Bêgni: P Barulas

2471 Bêg anı: P Bêgniñ

2472 cerîmesini: P cer(î)mesini

2473 bêlin: T bilen bêl

2474 mülâzımlar silkide: P mülâzım senginde

2475 muntazam: P mun(ta)zam

2476 *isneyn ve seb'in ve seb'amiede*: P *isneyn ve tis'in ve seb'amiede* T 772'de, P 792'de.

2477 Têmur Bêg: P'de yok.

2478 Seyhündın ötti: P şebhün

2479 Gümruh ve Özbek êli Têmur êli: T Gümruh ve Özbek Têmur el

2480 Hıŧây Bahâdur: P'de yok.

2481 Şeyh: P+<'Abbâs>

2482 béglerğa dèdi: P béglerge dèdiler

2483 alarğa: P alar

2484 ƙaşdı: P'de yok.

2485 bahâdurlıƙdın: T bahâdurlıƙtın

2486 meger: T tekebbür(?)

2487 Hâtûn: T H'âtûn

2488 Suyıdın: P Suyındın

2489 ƙışını: P ƙışi

2490 sudın: P suydın

2491 arasındın: P'de yok.

öz elige²⁴⁹² koşuldılar ve bēgler muhālif bilen şulh kılıp yandılar ve Calayırlarnı²⁴⁹³, ki Behrām kaşdı kılıp érđi- (9) -ler, yasakka yetkürdiler.

Tēmür Bēgniñ ékinçi nevbet Cetağa barğanı zikride

Çün bēgler şulh kılıp yandılar Tēmür Bēgge hoş kélmedi²⁴⁹⁴. Çèrik yığıp²⁴⁹⁵ (10) Sayrām ve Yeñidin ötüp ‘adū çèriki buzulup Tēmür Bēg sèkiz yığaçğaça²⁴⁹⁶ kavup köp esīr ve ğanīmet kolğa²⁴⁹⁷ tüşti (11) ve çün yanıp Adun²⁴⁹⁸ Közige²⁴⁹⁹ yètti Emīr Mūsā ve Zinde Hāšem ve Hān-zāde Ebū’l-me‘ālī²⁵⁰⁰ ve Ebū’l-leys-i Semerķandī, Hızır-i (12) Yasavurī oğlı bilen ittifāk kılıp muşhaf²⁵⁰¹ bilen ant içtiler ki çün Kara Semānga²⁵⁰² yèttiler²⁵⁰³ Tēmür Bēgni (13) av üstide tutğaylar²⁵⁰⁴. Ve Tēmür Bēgge birev haber bèrip²⁵⁰⁵ alarnı yükündürüp sordı çün²⁵⁰⁶ günāhları rüşen (14) boldı Emīr Mūsānı Sarāy Mülk Hānım hātırı üçün bağışlap Hān-zāde Ebū’l-me‘ālīni²⁵⁰⁷ ihrāc kıldı ve Ebū’l-leysni (15) Ka‘beğa yiberdi ve Hızır-i Yasavurī²⁵⁰⁸ oğlı Seyfe’d-dīn Bēg der-h’vāstı bilen hālāş boldı ve Zinde Hāšemni (16) bend kılıp Semerķand yiberip bir²⁵⁰⁹ zindānda saldılar ki hergiz çıkmadı²⁵¹⁰ ve çün Tēmür Bēg Semerķandğa yandı (17) Şuburgānnı Bayan Tēmürge bèrdi.

Tēmür Bēg H’ārezmğa elçi yiberip özi²⁵¹¹ hem ‘azīmet kılğanı zikride

Çün Tēmür Bēg Hāzret-i Rabbānī (18) te’yīdātı bilen memleketni muhāliflerdin istihlāş kıldı H’ārezmğa Hüseyn-i Şofī üçün ‘Ulka Tovaçını yiberdi ki²⁵¹² dedı ki²⁵¹³

2492 *élige*: P *élge*
2493 *Calayırlarnı*: P *Calayırnı*
2494 *kélmedi*: T *kélmey*
2495 *Çèrik yığıp*: P’de yok.
2496 *yığaçğaça*: P *yığaçğa*
2497 *kolğa*: P *kolığa*
2498 *Adun*: T *Uzun*
2499 *Közige*: T *Köziga*
2500 *Ebū’l-me‘ālī*: T *Ebū’l-me‘ānī*
2501 *muşhaf*: P *maşlahat*
2502 *Kara Semānga*: P *Hara Semānga*
2503 *yèttiler*: T *yètseler*
2504 *tutğaylar*: T *tutqaylar*
2505 *bèrip*: P *kılıp*
2506 *çün*: P’de yok.
2507 *Ebū’l-me‘ālīni*: T *Ebū’l-me‘ānīni*
2508 *Yasavurī*: P *(Ya)savurī*
2509 *bir*: P’de yok.
2510 *çıkmadı*: T *çıgmadı*
2511 *özi*: P *öz(i)*

Kāt ve Hıvāk qadīmdin Çağatay ulusıǵa ta'alluqtur. Bizniñ mülāzım- (19) -largā²⁵¹⁴ tapşursun tā²⁵¹⁵ dostlıq qarār bilen bolǵay. Ol cevāb bērdi kim bu vilāyetni kılıç (20) bilen alıp-men kılıç bilen²⁵¹⁶ mendin alsa bolur. Çün bu haber kēldi Tēmūr Bēg 'āzim boldı ki H'ārezm²⁵¹⁷ (21) üstige bargay²⁵¹⁸. Mevlānā Celāle'd-dīn-i Kīšī ki kemāl ü²⁵¹⁹ 'ilm ve²⁵²⁰ taqvā vü faẓiletka²⁵²¹ meşhūr ērdi Mūsūlmānlar refāhiyyeti **90**^[14a] (1) üçün ruḥṣat tilep H'ārezmğa bardı ki Hüseyn-i Şofıǵa naşīhat kılǵay²⁵²². Çün H'ārezmğa²⁵²³ yētip envā' naşāyih dēp sa'y-i (2) belīg kıldı. Ol fitne sākin²⁵²⁴ bolmadı²⁵²⁵ müfīd bolmadı²⁵²⁶ ve ol büzürgni erkke²⁵²⁷ maḥbūs kıldı. Lā-cerem (3) sene *selāse ve seb'in ve seb'amiede*²⁵²⁸ çerik yığıp Qarşıǵa barıp bu ḥālda Melik Ğıyāse'd-dīn Pīr²⁵²⁹ 'Alī ki (4) atası Melik Hüseynin soñ Herātta ḥākim bolup ērdi. Hācī Vezīrni köp tuḥfe vü pīş-keşler²⁵³⁰ bilen yiberdi (5) tāzī atların²⁵³¹ ve kıtār-ı ḥaçirlerdin²⁵³² ve kıtār-ı²⁵³³ mehār²⁵³⁴ tēveler ve aqmişeler²⁵³⁵ ve ruḥūddın²⁵³⁶ ve ol cümledin (6) bir at ērdi altun ēger bilen ki²⁵³⁷ Hing Oǵlanga mevsūm ērdi ve çün Hācī Vezīr yētip²⁵³⁸ ol pīş-keşlerni (7) 'arz kıldı. Tēmūr Bēg anı²⁵³⁹ yaḥşı körüp in'ām ü²⁵⁴⁰ ikrām bilen ser-firāz ḥil'at bilen²⁵⁴¹ öz kişisini²⁵⁴² bilen²⁵⁴³ qoyup (8)

-
- 2512 muḥālīflerdin istiḥlāş kıldı H'ārezmğa Hüseyn-i Şofī üçün 'Ulka Tovaçını yiberdi ki: P'de yok.
2513 dēdi ki: T'de yok.
2514 mülāzımlarǵa: P mülāzımlarǵa
2515 tapşursun tā: P tapşursunlar
2516 alıp-men kılıç bilen: T'de yok.
2517 P+evvel
2518 bargay: T yörügey
2519 ü: T'de yok.
2520 ve: P'de yok.
2521 faẓiletka: P faẓilet(ka)
2522 kılǵay: P'de yok.
2523 Çün H'ārezmğa: P üçün H'ārezm
2524 sākin: P sākin
2525 bolmadı: P bolǵay
2526 müfīd bolmadı: T'de yok.
2527 erkke: P erkde
2528 773'te.
2529 Pīr: T: Mīr
2530 pīş-keşler: P pīş-keş
2531 atların: P atlarıdın
2532 ḥaçirlerdin: P ḥaçirleridin
2533 kıtār-ı: P+ve
2534 mehār: T'de yok.
2535 aqmişeler: T aqmişe
2536 ruḥūddın: P ruḥūddın
2537 ki: P'de yok.
2538 yētip: P'de yok.
2539 anı: P (a)nı
2540 ü: P'de yok.
2541 ser-firāz ḥil'at bilen: T'de yok.
2542 kişisini: P kişisi
2543 bilen: T'de yok.

yiberdi ve Cakü Barulasnı Künduz ve ²⁵⁴⁴ Baġlān²⁵⁴⁵ hükümetiġa²⁵⁴⁶ yiberip Seyfe'd-
dīn Bēgni Semerķandda²⁵⁴⁷ koyup özi Buġārādın Ceyhūn (9) yaķası bilen H'ārezmġa
müteveccih bolup çün Kātġa yētti Pīrim Yasavul ve Şeyġ Mü'eyyed ki²⁵⁴⁸ Hüseyn-i
Şofī cānibidin kādī ve daruġa (10) ērdiler ġal'anı bērkītip muġāfazatķa meşġūl
boldılar. Şāġib-kırān dēdi ki mūnāsib ērmes ki²⁵⁴⁹ Hüseyn-i Şofīniġ ġolın ġoyġay
bizge bu künni²⁵⁵⁰ (11) kēçege yētkūrgey²⁵⁵¹. Pes ġandaķ yaķasıġa²⁵⁵² kēlip Kūçe
Melikke dēdi ki ġandaķķa kirgil, ol vehmdin kirmey ġumārī Yasavul ġandaķķa kirdi.

beyt

(12) dil-āver kılur işini iş vaktıda

kōñülsiz, hūner kılmas iş vaktıda

Mübeşşir ve Tā H'āce hem ġandaķķa kirdiler çerik çün²⁵⁵³ alar- (13) -dın bu
cūr'et²⁵⁵⁴ kördiler barça ġandaķķa kirip burun Şeyġ 'Alī Bahādur faşīlġa yapuşup
Mübeşşir ayaġın tutup yıġıldılar (14) yana nevbet Şeyġ 'Alī Bahādur faşīlġa²⁵⁵⁵ çıġıp
birev nīze bilen ġolıġa urup bahādur nīzeni²⁵⁵⁶ uşatıp kılıç bilen anı ayaġdın²⁵⁵⁷
tüşürüp (15) nuşret āyīn²⁵⁵⁸ çeriki her tarafdın kirip ġal'aġa²⁵⁵⁹ uluġlarını öldürüp
demār²⁵⁶⁰ ol ġal'adın çıġardılar²⁵⁶¹ ve Şāġib-kırān esīrlerini²⁵⁶² āzād kılıp (16) köçüp
H'ārezm sarı teveccüh kıldı ve Kūçe Melikni yasaķ tayaķı urup eşek ġuyruġıġa
baġlap Semerķandķa²⁵⁶³ yiberdi ve Ġiyāse'd-dīn Tarġān ve²⁵⁶⁴ (17) H'āce Yūsuf

²⁵⁴⁴ ve: P'de yok.

²⁵⁴⁵ Baġlān: P bilen

²⁵⁴⁶ hükümetiġa: P hükümetini

²⁵⁴⁷ Semerķandda: P Semerķandġa

²⁵⁴⁸ Mü'eyyed ki: T'de yok.

²⁵⁴⁹ ki: P'de yok.

²⁵⁵⁰ künni: P kü(n) ki

²⁵⁵¹ yētkūrgey: P yētkūr(gey)

²⁵⁵² yaķasıġa: T yaķasıķa

²⁵⁵³ çün: P çü

²⁵⁵⁴ cūr'et: P cūr'ed

²⁵⁵⁵ faşīlġa yapuşup Mübeşşir ayaġın tutup yıġıldılar yana nevbet Şeyġ 'Alī Bahādur: T'de yok.

²⁵⁵⁶ nīzeni: P'de yok.

²⁵⁵⁷ anı ayaġdın: P anıġ ayaġındın

²⁵⁵⁸ āyīn: P āyn

²⁵⁵⁹ ġal'aġa: T ġal'a

²⁵⁶⁰ demār: P'de yok.

²⁵⁶¹ çıġardılar: T çıġarıp

²⁵⁶² esīrlerini: P esīrlerni

²⁵⁶³ Semerķandķa: P Semerķand

Apardını²⁵⁶⁵ ilgeri yiberdi ve çün alar Gürlengä yèttiler yağdın cem'î anda êrdiler alarnı hezîmet kılıp köp kişini (18) tutup öldürdiler ve Têmür Bêg çapğun²⁵⁶⁶ yiberip vilâyetni talap²⁵⁶⁷ buzup çün Hüseyn-i Şofîğa tâb-ı muķâvemet yok êrdi. (19) Qal'anı bérkitip tiledi ki muşâlahat yüzidin²⁵⁶⁸ kirgey Keyhusrev-i²⁵⁶⁹ Huttalānī²⁵⁷⁰ aña²⁵⁷¹ kişi yiberip dèdi şulh kılmay çerik bilen dervâzedin (20) uruş üçün çıkķıl ki men²⁵⁷² öz tümenim²⁵⁷³ bilen saña koşulur-men ol bu söz bilen²⁵⁷⁴ şulhdın yanıp çerik bilen H'ârezmdin (21) êki yıgaç yol çığıp Têmür Bêg²⁵⁷⁵ utrusıda yasal tüzdi ve ol maħallda çerik çapğun²⁵⁷⁶ üçün²⁵⁷⁷ barıp êrdiler²⁵⁷⁸ 91^[14b] (1) Şāhib-kırān hāzır çerik bilen nefir urup²⁵⁷⁹ ve kövürge çalıp Qavun Suyı yaķasıda muķābele boldı. Apaçı Kelte ve Pāşāyī ve Şunķar Cirgu- (2) -tu²⁵⁸⁰ at suğa salıp sudın ötüp uruşğa kirdiler ve Şeyh 'Alī Bahādur beş kişi bilen²⁵⁸¹ ötüp hamle kılıp H'āce (3) Şeyh-zādeni kaçurdi ve²⁵⁸² Emīr Mü'eyyed ve Hıtāy Bahādur ve Aķ Têmür sudın ötüp Elçi Bahādur hem at²⁵⁸³ suğa salıp (4) ğarķ boldı ve Têmür Bêg²⁵⁸⁴ tiledi ki suğa kirip ötkey Şeyh Muħammed Bayan Söldüz māni' bolup özi ötüp yağını basıp (5) dervāzeğa yetkürdiler ve muħālifler qal'āğa kirip Şāhib-kırān qal'anı qabap bu hālda Hüseyn-i Şofī vefāt boldı²⁵⁸⁵ (6) kardaşı Yūsuf-ı Şofī ornığa pādīşāh²⁵⁸⁶ mütemekkin boldı.

2564 ve: P'de yok.

2565 *Apardını*: P *Apardı anı*

2566 *çapğun*: T *çapķun*

2567 *talap*: P *talandın*

2568 *yüzidin*: P *yüzindin*

2569 T+ve

2570 *Huttalānī*: P *Huttalānnī*

2571 *aña*: P *öyge*

2572 *men*: P'de yok.

2573 *tümenim*: P *amānım*

2574 *söz bilen*: P *sözdin*

2575 *Bêg*: P'de yok.

2576 *çapğun*: T *çapķun*

2577 *üçün*: P *üçü(n)*

2578 P+<şāhib>

2579 *urup*: T'de yok.

2580 *Cirgutı*: T *Cirģatu*

2581 *bilen*: T *bile*

2582 *ve*: P'de yok.

2583 *at*: P *atdın*

2584 *Bêg*: P'de yok.

2585 *boldı*: T *bolup*

2586 *pādīşāh*: T'de yok.

beyt

birev barsa kélür yana bir{ev} be-cāy

ki qalmas cihān (7) bil ki bī-gedā Hūdāy

Tēmür Bēg, Yūsuf-ı Şofî bilen şulh kılıp mürāca‘at kılğanı zikride

Çün Yūsuf-ı Şofî²⁵⁸⁷ H^vārezmde vālī (8) boldı şulh iltimās kılıp Şāhib-kırān qabūl kılıp qardaşınıñ kızını ki hān kızının bolup érdi (9) Süyünbek atlıq Hānzādeğa meşhūr Cihāngīr Mīrzā üçün²⁵⁸⁸ tilep Yūsuf-ı Şofî qabūl kılıp ol lü‘lü’-i²⁵⁸⁹ şadef (10) gevher kân pādīşāh saltanatlık{nı}²⁵⁹⁰ Cihāngīr Mīrzā üçün yibergey ve Şāhib-kırān yanıp²⁵⁹¹ Yurt-ı Hāşşka nüzül kılıp (11) bēglerge buyurdı ki²⁵⁹² Keyhusrevniñ²⁵⁹³ yazuğın sordılar²⁵⁹⁴ çün günāh sābit boldı Mīr Hüseynni nökerleriğa²⁵⁹⁵ tapşurdı (12) ki²⁵⁹⁶ kışās üçün öldürdiler ve Huttalānnı²⁵⁹⁷ Muḥammed Mīrek²⁵⁹⁸ bin Şīr Behrāmğa bérdi.

Tēmür Bēgniñ²⁵⁹⁹ ékinçi nevbet H^vārezmğa barganı zikride

(13) Çün Keyhusrevni öldürdiler oğlı sulṭān ve Ebū İshāk²⁶⁰⁰ bin Hıẓr-ı Yasavurī ve Maḥmūd Şāh-ı Buḥārī kaçıp H^vārezmğa (14) barıp ança vesvese kıldılar ki Yūsuf-ı Şofî muḥālefet kılıp Kātnı ki Tēmür Bēgge ta‘alluq bolup érdi buzup sākin- (15) -lerini²⁶⁰¹ perīşān kıldılar²⁶⁰² ve yaz faşlı²⁶⁰³ bolgaç Tēmür Bēg²⁶⁰⁴ qoşı²⁶⁰⁵ bilen ötüp

2587

P+çün

2588

Mīrzā üçün: T Mīrzāğa

2589

lü‘lü’: T mevlevī(?)

2590

gevher kân pādīşāh saltanatlık{nı}: T saltanatnı gevher kân pādīşāhlık

2591

yanıp: P’de yok.

2592

buyurdı ki: P bu<ki>yurdı (ki)

2593

Keyhusrevniñ: P Keyhusrev

2594

T+ <ve Şāhib-kırān yanıp Yurt-ı Hāşşka nüzül kılıp bēglerge buyurdı ki ve>

2595

Hüseynni nökerleriğa: P Hüseyn nö(ker)lerige

2596

ki: T kim

2597

Huttalānnı: P Huttalān

2598

Mīrek: T Mīrge

2599

Bēgniñ: P Bēg

2600

İshāk: T İshāk

2601

sākinlerini: P, T sākinlerni

2602

kıldılar: P boldı

2603

faşlı: P faşlı(ı)

2604

Tēmür Bēg: P’de yok.

2605

qoşı: T qoş

sene *arba'a ve seb'in ve seb'amiede*²⁶⁰⁶ H'vārezmni qabadı ve Yūsuf-ı Şofî (16) peşimān bolup 'özü yüzidin²⁶⁰⁷ kirip qabul kıldı ki²⁶⁰⁸ Hānzādeni 'an-qarīb yibergey Tēmür Bēg 'özrin (17) qabul kılıp Semerqandğa²⁶⁰⁹ kēlip esbāb-ı toy tehiyyesiğa ve muqaddimāt-i zifāf terbiyetiğa meşğul boldı ve sene *hamsa*²⁶¹⁰ (18) *ve seb'in ve*²⁶¹¹ *seb'amiede*²⁶¹² Yādigār Barulas, Emīr Dāvud ve Uzun Ölceytüni²⁶¹³ H'vārezmğa yiberdi kim Hānzādeni²⁶¹⁴ (19) kēltürgey. Alar²⁶¹⁵ H'vārezmğa²⁶¹⁶ barıp hedāyā²⁶¹⁷ vü teberrukāt ki ēltip ērdiler Yūsuf-ı Şofīğa²⁶¹⁸ 'arz kıldılar²⁶¹⁹. Ol bēg- (20) -lerni i'zāz kılıp uluğ toy kılıp²⁶²⁰ Hānzādeni irsāl kıldı ve köp nēmerse ki²⁶²¹ pādīşāhlarga lāyık²⁶²² bolğay (21) bērdi.

lü' lü' meşnevī

melik kılıp tāt u hem taht zer

barıp yāre vü tavk-ı zerrīn kemer

bar ērdi besī gevher-i şāh-vār

92^[15a] (1) yana hātem ü yār u gūş-vār

urup şandūkka kufl-ı zīb ü zer

tola dürr ü yāķūt dürr ü güher

2606 774'te.
2607 yüzidin: P yüzindin
2608 ki: T kim
2609 Semerqandğa: T Semerqandka
2610 hamsa: P hamsin
2611 ve: P'de yok.
2612 775'te.
2613 Ölceytüni: P Ölceytünni
2614 Hānzādeni: T H'ānzādeni
2615 kēltürgey. Alar: P kēltürgeyler
2616 H'vārezmğa: P H'vārezm
2617 hedāyā: P'de yok.
2618 Yūsuf-ı Şofīğa: P Yūsufğa
2619 kıldılar: T kılıp
2620 kılıp: T ētip
2621 ki: P'de yok.
2622 lāyık: P'de yok.

kibârdın çü zer-beft hazz u harîr
mu‘aṭṭar bār-ı şerer müşk {ü} ‘abîr

(2) bes bār-gāh-ı har-geh kündelân
barıp ança kim boldı yüz kârvân

Ve bēgler Tēmür Bēgge haber yiberip²⁶²³ ol Qariqa H̄vātūnnı özge²⁶²⁴ (3) havātîn-i
mu‘azzam²⁶²⁵ bilen ve²⁶²⁶ bēgler ve noyınlarını sādāt u²⁶²⁷ kuṣāt u²⁶²⁸ ‘ulemā vü
meşâyih ve sâ‘ir ekābir-i a‘yānnı Kātke değinç (4) utru yiberip bu i‘zāz²⁶²⁹ ü ikrām
bilen Hānzādeni Semerqandğa²⁶³⁰ keltürüp uluğ toy kılıp şehrni²⁶³¹ envā‘ tekellüfāt-ı
ğarîb (5) ü ‘acîb tecemmülât-ı laṭîf²⁶³² bilen āyîn bağlap andın soñ ki müneccimler
vaqt ihtiyār kıldılar meclis-i hāşşda kim ekābir ü havāşş ü a‘yān-ı (6) memleket
erkān-ı devletdin meşhûn êrdi. Ol muḥaddere-yi nîk ‘işmet ü ‘iffetni şer‘-i muṭahhar
ḥazret-i nebevî ‘aleyhi efḍalu’s-²⁶³³ (7) -şalavāt mûcibi bilen Emîrzāde Cihāngîrğa
nikāh bağladılar.

Tēmür Bēgniñ üçünçi nevbet²⁶³⁴ Cetağa barganı zikride

Sene sitte ve seb‘în ve seb‘amie- (8) -de²⁶³⁵ Tēmür Bēg²⁶³⁶ Ceta üstige müteveccih
boldı ve çün Qatağan Ribāṭığa yetti²⁶³⁷ ‘azîm qar yağıp katık savuk boldı. Ol türlük
kim muṭlaq (9) hareket müyesser²⁶³⁸ bolmadı, yanıp Semerqandda²⁶³⁹ eki ay turup
andın soñ ‘azîmet kılıp Cihāngîr Mîrzānı, Şeyḥ Muḥammed Bayan Süldüz ve ‘Ādil-

²⁶²³ yiberip: P *bérip*

²⁶²⁴ özge: P *ö(z)<i>ge*

²⁶²⁵ mu‘azzam: T *mu‘azzama*

²⁶²⁶ ve: P’de yok.

²⁶²⁷ u: T’de yok.

²⁶²⁸ u: T’de yok.

²⁶²⁹ yiberip bu i‘zāz: P *yiberiptür (i) ‘zāz*

²⁶³⁰ Hānzādeni Semerqandğa: P *Hānzāde Semerqand*

²⁶³¹ şehrni: P’de yok.

²⁶³² ğarîb ü ‘acîb tecemmülât-ı laṭîf: T’de yok.

²⁶³³ efḍāl: T’de yok.

²⁶³⁴ *nevbet*: P’de yok.

²⁶³⁵ 776’da.

²⁶³⁶ Tēmür Bēg: P’de yok.

²⁶³⁷ yetti: P’de yok.

²⁶³⁸ müyesser: P’de yok.

²⁶³⁹ yanıp Semerqandda: P *Semerqandğa*

şāh-ı (10) Calayırnı ilgeri yiberdi ve Cetadın birevni tutup keltürdiler²⁶⁴⁰. Haberî ol-
kim Kamere'd-dîn Duğlat çerik yıgıp Köl (11) Têpeda²⁶⁴¹ olturuptur²⁶⁴² ve sizdın
haberî yoktur. Pes Cihāngîr Mîrzâ²⁶⁴³ anıy üstige yörüp ol haber tapıp Bereke
Kurganga ki (12) berk yêrdür dêrler kim ol üç deredür muhkem ve uluğ sular andın
açar kirip Cihāngîr Mîrzâ üstige (13) yörüp uruş bolup Kamere'd-dîn kêçe bilen
kaçıp alardın köp kişi fenâ boldı²⁶⁴⁴ ve Hüseyn Bêg, Üç Kara²⁶⁴⁵ (14) alar kêninidin
yêtip sudın öter maħallda Hüseyn Bêg ğarķ boldı ve çerik²⁶⁴⁶ êlge yêtip êl künini
talap ba'zı küreni²⁶⁴⁷ köçürüp (15) Semerķand yiberdi ve Kamere'd-dînni qavup êl
ulusını andın²⁶⁴⁸ çığardılar²⁶⁴⁹ ve²⁶⁵⁰ tamām êlni alıp²⁶⁵¹ Emîr Şemse'd-dînniñ
hâtûnı²⁶⁵² (16) Buyan Ağa ve²⁶⁵³ kızı Dilşād²⁶⁵⁴ Ağa esîr tüştiler ve Kara²⁶⁵⁵
Kısmakda Cihāngîr Mîrzâ Şāhib-kırānga qoşulup Arpa (17) Yazında Mübārek Şāh-ı
Mekrit²⁶⁵⁶, Têmur Bêgge toy bêrip anda Mübārek Şāh²⁶⁵⁷, Salar Oğlan ve Hüseyn
Bêg êlini²⁶⁵⁸ Hudādād²⁶⁵⁹ Hüseynîga bêrdi²⁶⁶⁰ ve Dilşād (18) Ağa bint-i Emîr
Şemse'd-dînni özige 'aķd bağladı. Yassı Dabandın²⁶⁶¹ Semerķand sarı 'azîmet
kıldı²⁶⁶² Özkendte Qutluķ (19) Terken dēk²⁶⁶³ ağalar²⁶⁶⁴ ve bēgler Semerķanddın
utru²⁶⁶⁵ kêldiler ve çün Hocendķa yetti 'Ādil-şāh-ı Calayır toy kılıp²⁶⁶⁶ hâtırıda ol
(20) êrdi kim Têmur Bêgge 'özr²⁶⁶⁷ kılğay nê andın burun Şeyh Muhammed

2640 *keltürdiler*: T *keltürüptürler*

2641 T. O. Köl Bûte 145b-12.

2642 *olturuptur*: P *olturup*

2643 *Mîrzâ*: P'de yok.

2644 *boldı*: T *boldılar*

2645 *Üç Kara*: P *Üç Karalar*

2646 *ve çerik*: P'de yok.

2647 *êl künini talap ba'zı küreni*: P *kürenni talap ba'zı kürenni*

2648 *ulusını andın*: P *ulusıdın*

2649 *çığardılar*: T *çıķardılar*

2650 *ve*: P'de yok.

2651 P+*êrmiş*

2652 *Şemse'd-dînniñ hâtûnı*: P *Şemse'd-dîn*

2653 *ve*: P'de yok.

2654 *Dilşād*: P *(Dil)şād*

2655 *Kara*: P *Kar(a)*

2656 *Mekrit*: P *Mekrid*

2657 *Mübārek Şāh*: P'de yok.

2658 *êlini*: P *êlni*

2659 *Hudādād*: P *Hudād(ād)*

2660 *bêrdi*: P'de yok.

2661 *Yassı Dabandın*: P *(Yassı Daban)dın*

2662 *kıldı*: T *kılıp*

2663 *dēk*: T'de yok.

2664 *ağalar*: T *ağa*

2665 *utru*: P'de yok.

2666 *kılıp*: P'de yok.

2667 *'özr*: T *'özri*

Bayan²⁶⁶⁸ Süldüz²⁶⁶⁹ ve²⁶⁷⁰ ‘Ādil-şāh-ı Calayır (21) ve Terken Arulat ittifāk kılıpturlar²⁶⁷¹ ki her kaçan fırsat tapsalar Têmür Bègni²⁶⁷² tutkaylar. Çün Şāhib-kırān meclisni özge türlük fehm kıldı **93**^[15b] (1) fī’l-hāl atlanıp Semerķandğa bardı ve ol kış Zincīr Sarāyda kışladı ve ‘Ādil-şāh anda²⁶⁷³ kélip öz günāhığa²⁶⁷⁴ mu‘terif boldı ve Têmür Bèg (2) özige²⁶⁷⁵ keltürmey hüküm kıldı ki²⁶⁷⁶ yana²⁶⁷⁷ barça bægler çerik yığıldılar ve²⁶⁷⁸ Şeyh Muḥammed Bayan Süldüzni tutup kanlığığa (3) bérđi²⁶⁷⁹ ki kışās üçün öldürdiler²⁶⁸⁰. Bā-yezīd-i Calayır²⁶⁸¹ oğlanları ‘Alī Dervīş ve Muḥammed Dervīşni hem²⁶⁸² öldürdi (4) ve Süldüz elini Aķ Têmür Bahādurgā bérđi.

Têmür Bègniñ üçünçi nevbet H̱vārezmğa ‘azīmet kılğanı zıkrıde²⁶⁸³ ve Sar Buğa bilen²⁶⁸⁴ ‘Ādil-şāh-ı Calayır yağı²⁶⁸⁵ bolğan cihetidin²⁶⁸⁶ yoldın yanganı zıkrıde

Sene *seb ‘a ve seb ‘ın ve seb ‘amiede*²⁶⁸⁷ (5) H̱vārezm sarı ‘azīmet kılıp Aķ Buğa Bègni Semerķandda koyup Sar Buğa²⁶⁸⁸ Bèg, ‘Ādil-şāh-ı Calayır, Hıṭāy Bahādur, Ėlçi Bahādurnı (6) otuz min kişi bilen Kāmere’d-dīn üstige yiberip²⁶⁸⁹ ve çün Sepāyeğa yètti²⁶⁹⁰ Terken Arulat kaçıp öz vilāyetige yandı (7) ve Têmür Bèg, Pülād Bahādurnı kèyiniçe yiberip Andhūd ve Faryābda aña yètip uruş bolup Terken hezīmet bolup (8) Pülād yalguz²⁶⁹¹ aña yètip ègesi atdın²⁶⁹² yıķılıp toğıştılar²⁶⁹³. Āḥir Pülād, Terkenni

²⁶⁶⁸ Bayan: P’de yok.

²⁶⁶⁹ Süldüz: P Süldüzi

²⁶⁷⁰ ve: P’de yok.

²⁶⁷¹ kılıpturlar: T kılıp érdiler

²⁶⁷² ki her kaçan fırsat tapsalar Têmür Bègni: P’de yok.

²⁶⁷³ anda: P’de yok.

²⁶⁷⁴ günāhığa: P günāhı

²⁶⁷⁵ özige: P özge

²⁶⁷⁶ ki: P’de yok.

²⁶⁷⁷ yana: P yaz

²⁶⁷⁸ ve: P’de yok.

²⁶⁷⁹ kanlığığa bérđi: P kanlığı(ğa) bérđiler

²⁶⁸⁰ öldürdiler: P öldürdi

²⁶⁸¹ Calayır: P’de yok.

²⁶⁸² hem: P’de yok.

²⁶⁸³ zıkrıde: T’de yok.

²⁶⁸⁴ ve Sar Buğa bilen: P’de yok.

²⁶⁸⁵ yağı: P yağını

²⁶⁸⁶ bolğan cihetidin: P’de yok.

²⁶⁸⁷ seb ‘a ve seb ‘ın ve seb ‘amiede: P seb ‘a ve seb ‘ın (ve seb ‘amie)de (777’de.)

²⁶⁸⁸ P+Bahādur

²⁶⁸⁹ yiberip: T yiberdi

²⁶⁹⁰ yètti: T yètkende

²⁶⁹¹ yalguz: P y(a)lgu(z)

²⁶⁹² atdın: T attın

²⁶⁹³ toğıştılar: T tutaglaşdılar

yıkıp başını kēsti, ardaşı Turmıŝnı, (9) Emān Serbedāynı amān bērmey²⁶⁹⁴ iŝini āhir kıldı²⁶⁹⁵ baŝlarını²⁶⁹⁶ ordua ēlttiler ve Emīr Sar Bua ve ‘Ādil-ŝāh ki Ceta (10) ūstige barıp ērdiler Hıtāy²⁶⁹⁷ endiŝe kılıp Hıtāy Bahādur ve²⁶⁹⁸ Ėli Buanı²⁶⁹⁹ tutup ve Hamdī ki Andigānda darua ērdiler²⁷⁰⁰ alara²⁷⁰¹ (11) yār bolup Calayır ve Kıpak ēlini yııp Semerandnı muāŝara kıldılar. Tēmūr Bēg²⁷⁰² Kātdın ūtūp²⁷⁰³ Hāŝŝa yētip ērdi ki bu haber yētti (12) andın yanıp Emīr-zāde Cihāngīrni manglay yiberip Kermīnede muāliflera yētip Cihāngīr Mīrzā ālib bolup ol ēki bī-sa ‘ādet açıp²⁷⁰⁴ (13) Deŝ-i Kıpak barıp Urus²⁷⁰⁵ Hāna nōker boldılar ve Tēmūr Bēg Calayır ēlini²⁷⁰⁶ bēglerige²⁷⁰⁷ kısmet kıldı ve Andigānnı (14) ‘Ömer Ŝeyh²⁷⁰⁸ Mīrzāa bērdi²⁷⁰⁹ Semeranda yandı ve Sar Bua ve ‘Ādil-ŝāh²⁷¹⁰, Urus²⁷¹¹ Hāndın yaı bolup ūi beyni ūldürüp (15) Cetaa barıp amere’d-dīna oŝuldılar.

Tēmūr Bēgni tōrtūni nevbet Cetaa baranı zikride²⁷¹²

ūn Sar Bua ve ‘Ādil-ŝāh, amere’d-dīna (16) bardılar ivā kılıp anı Andigān ūstige ēltip azak ēli ‘Ömer Ŝeyh Mīrzādın²⁷¹³ yūz ūyürüp alara²⁷¹⁴ oŝıldı (17) ve ‘Ömer Ŝeyh Mīrzānı²⁷¹⁵ bāa²⁷¹⁶ bērkıp Tēmūr Bēgge kıŝi yiberdi ki yaı Andigān kēlip buzulu²⁷¹⁷ kıldı. Tēmūr Bēg fı’l-āl (18) ol sarı mūteveccih bolup²⁷¹⁸

-
- 2694 *Emān Serbedāynı amān bērmey: P amān bērmey baral amān bērmey*
2695 *kıldı: T kılıp*
2696 *başlarını: P başlarını*
2697 *Hıtāy: P Hıtā(y)*
2698 *Bahādur ve: P Bahādurnı*
2699 *Buanı: P Bua*
2700 *ērdiler: P ērd(i)ler*
2701 *alara: P (alar)a*
2702 *P+utru*
2703 *ūtūp: P’de yok.*
2704 *açıp: P’de yok.*
2705 *Urus: P Uruş*
2706 *Calayır ēlini: P Calayırnı*
2707 *bēglerige: T bēglerge*
2708 *‘Ömer Şeyh: P Şeyh ‘Ömer*
2709 *bērdi: T bērip*
2710 *‘Ādil-ŝāh: P (‘Ā)dil-ŝāh*
2711 *Urus: P Uruş*
2712 *baranı zikride: P’de yok.*
2713 *Mīrzādın: P Mīrzānı*
2714 *alara: P (a)lara*
2715 *Mīrzānı: T Mīrzā*
2716 *bāa: T baa*
2717 *buzulu: T buzulu*
2718 *bolup: T kılıp*

Ḳamere'd-dīn yanıp at başıdın el ve boyını ötkerip²⁷¹⁹ özi tört miñ kişi bilen (19) buḳup turdı ve bēgler ve²⁷²⁰ çerik yağını ḳavup bardılar²⁷²¹. Tēmür Bēg eki yüz kişi bilen²⁷²² ol mevzi'ğa yētip (20) Ḳamere'd-dīn kemīndin çıǵıp Tēmür Bēg yaman ēltmey uruşḳa özi kirip²⁷²³ Tēñri Te'ālā tevfiḳ-i meded²⁷²⁴ bilen (21) alarnı hezīmet ḳıldı ve yana sēkiz yıǵaçda aña yētip uruş bolup yana hezīmet boldı ve Üç Ḳara Bēg 94^[16a] (1) ve Pūlād Bahādur aña yētip ol yanıp Üç Ḳaranı köp zaḥm urup atdın yıḳıp²⁷²⁵ Pūlād Bahādurğa yana²⁷²⁶ oḳ tēgip (2) nēçe kündin soñ öldi.

Cihāngīr Mīrzā vefātı zikride

Ol fursatdaki Ceta sarı Tēmür Bēg bardı Cihāngīr Mīrzā (3) bī-ḥuzūr ērdi vefāt boldı çün²⁷²⁷ yanıp Semerḳandğa yētti barça elge utru kēldiler ḳara kēyip ērdiler²⁷²⁸ Şāhib-ḳırānğa ḥāletı²⁷²⁹ 'aceb dest bērdi ve elniñ nāle vü ḥuroşı gerdūnğa yētti.

beyt

(4) dirīg ol cihān-gīr bā-dīn u dād

ki boldı yigitlikide gül dēk be-bād

Pes kırık kün ta'ziyet-i 'azīm²⁷³⁰ tuttılar²⁷³¹ anı Kışde (5) medfūn ḳıldılar ve andın eki oğul ḳaldı Muḥammed Sultān Mīrzā²⁷³² Ḥānzādedin ve Pīr Muḥammed Mīrzā²⁷³³

2719 ötkerip: P'de yok.
2720 ve: T'de yok.
2721 bardılar: T barıp ērdiler
2722 bilen: P'de yok.
2723 kirip: P (kir)ip
2724 meded: T mededi
2725 atdın yıḳıp: T attın yıǵıp
2726 yana: T'de yok.
2727 çün: P'de yok.
2728 ērdiler: P ērdi
2729 ḥāletı: P ḥālet
2730 ta'ziyet-i 'azīm: T 'azīm ta'ziyet
2731 tuttılar: T tutup
2732 Mīrzā: P'de yok.
2733 P+ve

Baht Melik Ağa bint-i İlyās-ı (6) Yasavurīdin ve Emīr Seyfe'd-dīn²⁷³⁴ ki Cihāngīr Mīrzānıñ²⁷³⁵ atalığı ěrdi icāzet alıp Mekkege bardı.

Tēmūr Bēgniñ Ƙamere'd-dīn üstige ılǵar yibergenı zıkrıde

(7) Bu eśnāda ĥaber taptı kim²⁷³⁶ 'Ādil-şāh-ı Calayır, Ƙaraçık Bāǵlarıda²⁷³⁷ ser-gerdān²⁷³⁸ yörüydür²⁷³⁹. Şāhib-kırān Ėlçi Buǵanı on bēş kişi bilen (8) yiberip anı Aқsunmāda²⁷⁴⁰ tutup yasaққа yētkürdiler ve Sar Buǵa kılıç boynıǵa asıp Şāhib-kırān mülāzemetiǵa kēlip (9) Tēmūr Bēg²⁷⁴¹ günāhını baǵısladı ve 'Ömer Şeyḥ Mīrzā bilen²⁷⁴² Aқ Buǵa Bēg, Hıṭāy Bahādurnı²⁷⁴³ Ƙamere'd-dīn def'i üçün yiberdi ve Ƙavrā- (10) -tuda²⁷⁴⁴ aña yētip ol kaçıp ěl ulusını talap eśir kılıp yandılar.

Tēmūr Bēgniñ bēşinçi nevbet Cetaǵa²⁷⁴⁵ barǵanı zıkrıde²⁷⁴⁶

(11) Çün 'Ömer Şeyḥ Mīrzā Cetadın²⁷⁴⁷ sālīm u²⁷⁴⁸ ġānim yandı Tēmūr Bēg, Muḥammed Bēg bin Emīr Mūsānı küyev²⁷⁴⁹ kılıp Cetaǵa barıp (12) Buǵam Issı Kölde Ƙamere'd-dīnǵa yētip uruş bolup hezīmet muḥālifǵa²⁷⁵⁰ bolup ěl ulusını barça²⁷⁵¹ taladılar²⁷⁵². (13) Şāhib-kırān Ƙoçǵarǵaça²⁷⁵³ anı qavup bu eśnāda ĥaber²⁷⁵⁴ yētti ki Toқtamış Hān, Urus Hāndın kaçıp (14) kēledür. Özi Semerқandǵa²⁷⁵⁵ yanıp Tümen²⁷⁵⁶ Tēmūr Özibekni²⁷⁵⁷ utru yiberdi kim²⁷⁵⁸ Toқtamış Hānnı Semerқandǵa

²⁷³⁴ ve Emīr Seyfe'd-dīn: P'de yok.

²⁷³⁵ Cihāngīr Mīrzānıñ: P Cihān(gīr) Mīrzā Bēg

²⁷³⁶ taptı kim: T yētti ki

²⁷³⁷ Bāǵlarıda: P Bāǵlarda

²⁷³⁸ ser-gerdān: P'de yok.

²⁷³⁹ yörüydür: P yörیدür

²⁷⁴⁰ Aқsunmāda: T Aқsumāda

²⁷⁴¹ Bēg: P'de yok.

²⁷⁴² bilen: P ve

²⁷⁴³ Bahādurnı: P Bahādur ve

²⁷⁴⁴ Ƙavrātuda: P Ƙavr(ā)tuda

²⁷⁴⁵ Cetaǵa: P Ceta

²⁷⁴⁶ zıkrıde: P'de yok.

²⁷⁴⁷ Cetadın: P+<ve>

²⁷⁴⁸ u: T'de yok.

²⁷⁴⁹ küyev: P küye(v)

²⁷⁵⁰ muḥālifǵa: T muḥālifқа

²⁷⁵¹ barça: P'de yok.

²⁷⁵² taladılar: T talandılar

²⁷⁵³ Ƙoçǵarǵaça: P çün (Ƙo)çǵarǵaça

²⁷⁵⁴ ĥaber: T'de yok.

²⁷⁵⁵ Semerқandǵa: P Semerқand

²⁷⁵⁶ Tümen: P'de yok.

²⁷⁵⁷ Özibekni: T Özbekni

keltürüp (15) Şāhib-kırān aña pādişāhlık²⁷⁵⁹ esbābını²⁷⁶⁰ in‘ām kılıp i‘zāz ü ikrām bilen Şabrān ve Sıgnaqnı aña²⁷⁶¹ bērdi.

Toqtamış Hān- (16) -nıñ Urus Hān oğlu bilen uruşup hezīmet bolğanı zikride

Çün Toqtamış Hān Şabrān ve²⁷⁶² Sıgnaqda²⁷⁶³ karar taptı Kutluğ Buğa kim²⁷⁶⁴ (17) Urus Hān oğlu turur Toqtamış Hānnıñ²⁷⁶⁵ üstige kēlip uruşup bā-vücūd ol kim Kutluğ Buğa uruşda öldi. Toqtamış Hān (18) hezīmet boldı ve²⁷⁶⁶ çün Semerqandқа²⁷⁶⁷ kēldi Şāhib-kırān yana anı terbiyet kılıp ol vilāyetқа yiberdi ve çün²⁷⁶⁸ Şabrānga yētti kim²⁷⁶⁹ (19) Tohta Kıya Urus Hānnıñ oğlu turur sultānlar bēgler²⁷⁷⁰ bilen Toqtamış Hānnıñ²⁷⁷¹ üstige kēlip uruş bolup Toqtamış basılıp²⁷⁷² (20) yalguz özi Seyhün suyığa salıp Kazānçı Bahādur oq bilen kolını mecrūh kılıp yalangāç sudın (21) çığıp cengelde yıkıldı. İttifāk-ı ġarībdin Ėdgü Bēg ki Tēmür Bēg²⁷⁷³ anı Toqtamış üçün yiberip 95^{116b1}(1) ērdi. Aña yolūqup anı alıp Şāhib-kırān qaşığa ēltti. Köke Mangūt dēgen kēlip haber kēltürdi kim (2) Urus Hān çerik yığıp kēledür ve²⁷⁷⁴ bu hālde Kebek ve Tolucān²⁷⁷⁵ Urus Hāndın ēlçi kēlip dēdiler kim hān (3) dēydür kim²⁷⁷⁶ Toqtamışnı maña bērsün yā uruş yerin aytsun²⁷⁷⁷. Şāhib-kırān dēdi ki ol maña penāhğa²⁷⁷⁸ kēlip- (4) -tür²⁷⁷⁹, bērmes-men ve uruş üçün çerikim müheyyādur.

2758 kim: T ki
2759 pādişāhlık: P pādişā(h)lık
2760 esbābını: T esbābı
2761 Şabrān ve Sıgnaqnı aña: P Şabrānda Sıgnaqda aña yēr
2762 Şabrān ve: P'de yok.
2763 Sıgnaqda: P Sıgnaqda
2764 kim: P'de yok.
2765 turur Toqtamış Hānnıñ: P'de yok.
2766 ve: P'de yok.
2767 Semerqandқа: P Semerqand
2768 çün: P'de yok.
2769 yētti kim: P'de yok.
2770 Hānnıñ oğlu turur sultānlar bēgler: P Hān oğlınıñ sultān bēgleri
2771 Toqtamış Hānnıñ: P'de yok.
2772 üstige kēlip uruş bolup Toqtamış basılıp: T basıp
2773 P+üçün
2774 ve: P'de yok.
2775 T+ve
2776 kim: T'de yok.
2777 aytsun: T dēsün
2778 penāhğa: P penāh
2779 kēliptür: P kēltürüptür

Tëmür Bègniñ Urus Hân utrusıǵa barganı zikride²⁷⁸⁰

Çün elçiler bardılar Şāhib- (5) -kırān çerik yığıp Otrarǵa bardı ve Urus Hân Sıǵnaǵda yetti ki Otrargeçe aña {yègirmi} tört yığaç bolur (6) ammā anıñ dèk qar ve yamǵur boldı kim ol èki çerikke mecāl-i hareket²⁷⁸¹ bolmadı ve²⁷⁸² Şāhib-kırān Yaruk Tëmürni, Hıṭāy (7) Bahādurnı ve Muḥammed Sulṭān Şāhnı²⁷⁸³ şebīḥūn²⁷⁸⁴ üçün bès yüz kişi²⁷⁸⁵ yiberip Tëmür Melik Oǵlan, Urus Hân oǵlı²⁷⁸⁶ (8) üç miñ kişi bilen alarǵa yolukup Tëmür Melikni Elçi Buǵa oq bilen mecruh kılıp çeriki münhezim boldı (9) ammā Yaruk Tëmür²⁷⁸⁷ ve Hıṭāy Bahādur anda şehid boldılar ve Muḥammed Sulṭān Şāh birevni tutup keltürdi²⁷⁸⁸ haberi ol kim²⁷⁸⁹ Uluǵ (10) Satkın²⁷⁹⁰ ve²⁷⁹¹ Kiçik Satkın²⁷⁹² yüz kişi bilen bu sarı kèlip tururlar²⁷⁹³. Aq Tëmür²⁷⁹⁴ Bahādur ve Allāh-dād Bahādur²⁷⁹⁵ Otrardın çıǵıp (11) alarǵa yolukup Kebekçi Yurtçı, Kiçik Satkınını²⁷⁹⁶ öldürüp ve Uluǵ Satkınını²⁷⁹⁷ Hindū Şāh tirik tutup (12) alar sözidin²⁷⁹⁸ ma'lūm boldı kim Urus Hân yanıp²⁷⁹⁹ Tëmür Bèg, Sıǵnaq barıp alardın āsar körmey yanıp²⁸⁰⁰ Kişde²⁸⁰¹ (13) çerik yaraǵı kılıp Toktamış 'aczcı bolup Urus Hân üstige yörüp²⁸⁰² on bès kündin soñ elge habersiz yetip (14) köp olca²⁸⁰³ alıp²⁸⁰⁴ ma'lūm boldı kim Urus ölüptür Toktamış Hānǵa pādīşāhlıq esbābı bèrdi²⁸⁰⁵.

2780 **zikride:** P'de yok.

2781 *Urus Hân Sıǵnaǵda yetti ki Otrargeçe aña {yègirmi} dört yığaç bolur ammā anıñ dèk qar ve yamǵur boldı kim ol èki çerikke mecāl-i hareket:* T Urus Hānǵe aqlā hareket mecālī

2782 ve: P'de yok.

2783 *Yaruk Tëmürni, Hıṭāy Bahādurnı ve Muḥammed Sulṭān Şāhnı:* P Yaruk Tëmür, Muḥammed Bahādur, Hıṭāy Bahādur Sulṭān Şāhnı

2784 *şebīḥūn:* P şeb-ḥū(n)

2785 *kişi:* P'de yok.

2786 P+hān

2787 *Tëmür:* P Bahādur

2788 *keltürdi:* T keltürüp

2789 *haberi ol kim:* P'de yok.

2790 *Satkın:* P Sabkın

2791 ve: T'de yok.

2792 *Satkın:* P Sabkın

2793 *kèlip tururlar:* T kèliptürler

2794 *Aq Tëmür:* P (Aq) Tëmür

2795 *Bahādur:* T'de yok.

2796 *Satkınını:* P Sabkınını

2797 *Satkınını:* P Sabkınını

2798 *sözidin:* P söz(i)din

2799 *yanıp:* T yamptur

2800 *yanıp:* P'de yok.

2801 *Kişde:* T Kiş kèlip

2802 *yörüp:* P barıp

2803 *olca:* T olça

2804 *alıp:* T aldılar ve

2805 *bèrdi:* T bèrip

Hıng (15) Oğlan atını bērip²⁸⁰⁶ ve anı ēl arasında hān kılıp özi Semerķandğa yandı ve ol tarafda²⁸⁰⁷ Tēmür Melik Deştte²⁸⁰⁸ pādīshāh (16) bolup Toķtamış Hān²⁸⁰⁹ bilen katık uruşup²⁸¹⁰ Toķtamış hezīmet bolup Hıng Oğlan atı²⁸¹¹ bilen kaçıp cānını²⁸¹² (17) kutğardı ve yana Tēmür Bēg anı terbiyet kılıp uluğ bēglerni Tümen Tēmür Özibek, Uruñ Tēmür²⁸¹³, (18) Ğıyāse'd-dīn Tarhān, Bēgi Ğoçinni aña қоşup Toķtamışnı Sıgnaķda hān köterip²⁸¹⁴.

Şāh-ruḥ Sultān- (19) -nıñ tevellüdi zıkrıde²⁸¹⁵

Sene *semān ve seb'in ve seb'amiede*²⁸¹⁶ Teñri Te'ālā Şāhib-kırānğa huçeste fercām uluğ²⁸¹⁷ oğul kerāmet (20) kılıp Şāh-ruḥ Sultānğa mevsüm boldı ve kıyaş çehresidin nūr-ı devlet şa'sa'anı²⁸¹⁸ dirahşān (21) ērdi²⁸¹⁹.

- 2806 *bērip*: T *bērdi*
2807 *tarafda*: T *etrāfda*
2808 *Deştte*: T *Deştka*
2809 *Hān*: P'de yok.
2810 *uruşup*: P *urup*
2811 *atı*: P *at*
2812 *cānını*: T *cānın*
2813 *Uruñ Tēmür*: P *Özün Tēmür*
2814 *köterip*: P *kördiler*
2815 *tevellüdi zıkrıde*: P *tevellüdide*
2816 778'de.
2817 *uluğ*: T'de yok.
2818 *şa'sa'anı*: T *şa'sa'ası*
2819 P nüshası ile T nüshası burada farklılaşmıştır (T: 374b-16'da eşleşme kesildiği için.) Nüshaların tekrar örtüştükleri yer P 17a-1: T 375a-7'dir. Bu kısımda (T: 374b-16-T: 375a-7) T nüshasında şu bölüm yer almaktadır:

[374b] (16) Şāhib-kırānnıñ Toķtamış Hān, Tēmür Melik Hān üstige zafer tapğanı zıkrıde

Ol maḥallda ki To- (17) -ktamış Hān, Urus Hāndın münhezim bolup ērdi Uruñ Tēmür atlıķ nōkeri anda kalıp ērdi (18) haber kēltürdi kim Tēmür Melik Hān dāyimü'l-evķāt şurb-ı müdāmğa meşğul bolup memleket meşālihi- (19) -dīn ġāfildur ve ēl Toķtamış Hānnı tileydürler. Tēmür Bēg Sıķnaķka kişi yiberip dēdi (20) ki Tēmür Melik üstige yörüsün. Toķtamış Hān Ğaratalda anıñ üstide tōkülüp 'azīm uruş (21) bolup Tēmür Melik mağlūb bolup Toķtamış Hān Deşt-i Kıpçaķda taht-ı saltanatda oturup [375a] (1) Şāhib-kırān imdādı bilen Coçi Hānnıñ ulusı taşarrufıģa kirdi ve hem oşbu yıl Yūsuf-ı Şofı (2) Buḥārāģa çapķun yiberip ol vilāyetni çaptı ve Tēmür Bēg elçi yiberdi ki çün kudalıķ (3) boluptur bu hareket nē üçün vāķi' boldı. Yūsuf-ı Şofı elçini bend kıldı ve hem oşbu yıl Hācī (4) Seyfe'd-dīn haccdın kēlip İrān melikiniñ perişānlıģını 'arż kıldı ve hem oşbu yıl Emīr Mūsā kızı (5) Tümen Aģanı Şāhib-kırānğa 'aķd bağladı ve aldı ve Bāģ-ı Behiştne Semerķandda anıñ üçün ihdās (6) kıldı ve ol kış Zincir Sarāyda kışladı.

Tēmür Bēgnıñ H'ārezmģa barganı bēşinçi nevbet

Çün (7) Yūsuf-ı Şofidin ol hareket

Buradan sonrası [17a] (1)'dan itibaren devam etmektedir.

şî' r

körüp yüzün dëdiler devlet-i baht

çe{vrü}lür mundın müzeyyen efser ü taht

oşal sâ' at ki kıysa başğa tãc

(22) bërürler yëti kişverdin aña tãc

96^[17a] (1) vâkı' boldı. Sene *semânın* ve *seb'amiede*²⁸²⁰ çërik tartıp H^vârezm üstige barıp kabadı ve eṭrâf ü eknâfnı çapıp māl u emvāl- (2) -ların alıp lāle 'izār kızlarnı esır kıldılar ve Yūsuf-ı Şofî haber yiberdi kim neçe ehl-i 'ālem biz ëki kişi cihetidin 'azābda (3) bolğaylar ve münāsib oldur kim biz êkev merdānelık meydānıda kadem koyup köreli²⁸²¹.

şî' r

Tënr{i} lutfığa tevekkül kılalın

bahtımıznı (4) [ārā]yiş ëylelin

körelin kim bu aşū kuşluk sipihr

bu arada kimge körgüzgey mihr

kim bolur fîrüz u (5) kim ber-geşte-rüz

kimni siler oşbu çarḥ dil-i fîrüz

kim bolur bu rezm-gehde ser-bülend

dostlarnı kıysı bolğusı (6) nejend

²⁸²⁰ 780'de.

²⁸²¹ köreli: P'de yok.

Çün bu haber Şāhib-kırānga yetti fi'l-hāl silāh kēyip ḥandaḳ sarı yüzlendi. Her neçe bēgler māni' boldılar (7) ḳabūl ḳılmadı ve Seyfe'd-dīn Bēg atnıḡ cılavın tuttu ērse sōküp aḡa ḳılıç suḡurdı ve yalḡuz²⁸²² ḥandaḳ yaḳasıḡa²⁸²³ barıp (8) dēdi: biz ol söz bilen kēldük Yūsuf-ı Şofī hem öz va'desiḡa vefā ḳılıp kēlsün ki köreliḡ kim Tēḡri Te'ālā kimge nuşret (9) baḡışlar. Yūsuf-ı Şofī çıḡmadı ve Şāhib-kırān müddetī turup bēyik ün bilen dēdi: kişi kim öz ḳulıḡa vefā ḳılmasa tirik- (10) -likdin aḡa ölüm yaḡşıraḡtur. Her neçe turdı cevāb tapmadı yanıp orduḡa kēldi. Cihānīler kemāl-i şecā'atıdın müte'accib ḳaldı- (11) -lar. Bu eṣnāda Tirmiddin²⁸²⁴ nev-bāve ḳavun kēltürdiler. Bu ḳavunni²⁸²⁵ altun ṭabaḳda ḳoyup Yūsuf-ı Şofī üçün yiberdi ve ol (12) ḳavunni ḥandaḳda taşlap ṭabaḳnı dervāze-bānga baḡışladı ve muḡāşara imtidādı sēkiz ay bolup her künde uruş (13) ērdi tā ol kim Yūsuf-ı Şofīḡa maraḡ-ı hāyil ṭārī bolup çün fenā²⁸²⁶ bōrisi Yūsuf-ı Şofīniḡ ḡayāt köḡlekini pāre ḳılıp ḡayātıḡa (14) fenānı tercīḡ bērdi. Şāhib-kırānnıḡ arslan yūreklik bahādurları şehir sarı yüzlenip bu²⁸²⁷ zamānda ḳal'anı²⁸²⁸ (15) meftūḡ ḳılıp.

şi'r

tutup özlerige revān rezmnı

yıḳıp der-zamān sūr-ı Ḥvārezmnı

cihānī velī atı Ūrgenç ēdi

(16) dürr u dāne birlen tola genc ēdi

ḳılıp sa'y feth ēylediler revān

mübārizleri şāḡ Şāhib-kırān

²⁸²² yalḡuz: P [ya]lḡuz

²⁸²³ yaḳasıḡa: P ya(ḳa)sıḡa

²⁸²⁴ Tirmiddin: T Tirmizdin

²⁸²⁵ Bu ḳavunı: P Bir ḳavun

²⁸²⁶ fenā: T'de yok.

²⁸²⁷ bu: P bir

²⁸²⁸ ḳal'anı: P ḳal'a[nı]

Ve ol (17) şehri talap her ne kim māl atı anı bar  rdi t r c kılıp  im r t n  ol türlük
buzdılar kim ma zm n ²⁸²⁹   liyh  (18) s  fileh ²⁸³⁰   ret-i h l boldı ve e r f u
mev l  v  h ff z u hüner-mendlerini Ki  vil yet g  k  men yiberdi²⁸³¹ ve m st k rr
(19) salt nat g  yanıp ol k   Zinc r Sar yda k  sladı ve hem o al yıl Ki   al as n  yasadı
anda  im ret-i   l  t r  (20) salıp A -ser g ²⁸³² mevs m boldı.

beyt

y ry zidin   k rd  t  be-sem 

boldı ol k    at  A -ser 

Ve hem (21) o al yıl H c  Seyfe d-d nn  Melik   y se d-d n    n yiberdi ki bu yaz
 ur ltay bolup barça böler bilen noy n-²⁸³³ 97^{17b1} (1) -lar h z r bolurlar melik hem

²⁸²⁹ ma zm n : T ma zm n

²⁸³⁰ Kur  n-  Kerim, 11. H d S resi, 82. ayet ve 15. Hicr S resi, 74. ayet içinde geçmektedir: " st n  altına"

²⁸³¹ yiberdi: T yiberip

²⁸³² Ser g : T Sar y g 

²⁸³³ P: 17a da sayfanın üstünde, solunda ve sol alt köşesinde de yazılar bulunmaktadır.

Sayfanın  st kenarı:

 ar za-d  t bende-yi kem ne-yi b -mi d r du  -g y-i c n-sip r u mu ak ar-i b -med r zerre-yi
b -i tib r der-m r t dil ez-ğayr vi  l-   um  l-eb   ... vel kin d rem ez- izmet be-dil
 ermende i-d rem    kamer tavı ber gerden ni  ne-yi bende i d rem delnud? eb  d ve alehi
emc d u m rasile-yi i tiy   ez temenn -yi vi  l -yi  um  der  alav t-  hamse be-du  
y d rev ra/y d- ver Bu  r  ale d-dev m ber m s  ade der- ay test b   -yi   mr m d mike
düşte-em va ll h  a lem

(Tercümesi: "Bu düşük, derecesiz, dua edici, can veren ve yoksul hakim, itibarsız bir zerre
kulun kalbinin ... sizi ... ziyaret etme isteği vardı ama huzurunuzdan uzaktayım ve
utaniyorum, boynumda ay gibi kölelik ni  n  olan zincirim var Sizin visaliniz i in
hamse salavatında hayat s r nceye kadar devam eder Allah bilir.")

Sayfanın sol kenarında sayfa düzenine ters olarak şu yazılmıştır:

bu pes(?) tef v t put  ne-yi Mir    h

(Tercümesi: "Bu  yleyse(?) Mir  -  h puthanesinin farkı")

Sayfanın sol alt köşesinde  u yazılmıştır:

vel kin bu rev  ge dürler k heng

ki yok rav an  nehri  rkenge  ek

  ke  t v n  bolup n -t v n 

kızın  yleben   mr yan l  rev n

   (?) K heng r d -kim nehr-i N l

kürek an  kimni n l kim selseb l

... .. bile tut   m 

ki ol n l    n be-m  r tüşti bir bir(?)

sikender ata der-Semer and an 

hâzır bolsun. Çün Herâtka yetti melik anı ta'zīm kılıp müddetī bahāne bilen saqladı kim²⁸³⁴ pīş-keş yarağı (2) kıladur-men dēp²⁸³⁵ ve mundın burun Herāt tēgreside bir kal'a yasadı ki eni eki yığaç érđi ve kazğan bilen etrāfdın zaḥīre kal'ağa²⁸³⁶ (3) kivüre başladı. Anıñ hayālını Seyfe'd-dīn Bēg ma'lūm kılıp koyup Semerḳandka yanıp her nē melikdin ma'lūm kılıp érđi 'arz kıldı (4) ve bu eṣnāda 'Alī Bēg Cōnī Ḳurbānī bā-vücūd ol tūrlük ḥareket ki andın vāḳi' bolup érđi der-gāh-ı 'ālī penāhka²⁸³⁷ kēlip envā' eltāf (5) bilen maḥṣūṣ boldı ve ol Şāḥib-ḳırānnı Herāt üstige yörür üçün terḡīb kılıp 'ahd u şart bilen mü'ekked²⁸³⁸ boldı ki ittifāk bilen²⁸³⁹ (6) Herātga yorigeyler ve icāzet alıp mūrāca'at kıldı.

Tēmür Bēgñiñ Mīrānşāh Mīrzānı Ḥorāsānga yibergenı zıkrıde

(7) Sene *isneyn ve semānīn ve seb'amiede*²⁸⁴⁰ Mīrānşāh Mīrzānı ki on dört yaşıda érđi Ḥorāsānga ḥükümet üçün atap yiberdi (8) ve bēglerdin Cihāngīr Barulas, Ḥācī Seyfe'd-dīn, Aḳ Buğa, 'Osmān 'Abbās, Muḥammed Sultān Şāh, Ḳumārī Yasavul, Tābān Bahādur, (9) Urus Buğa, Pīr Ḥüseyn-i Barulas, Ḥamza bin Emīr Mūsā, Muḥammed Ḳazğan, Sarıḳ Eteke, Muẓaffer {bin} Üç Ḳaranı ellig ḳoşun (10) çerik bilen aña ḳoşup ḥükm kıldı ki köç bilen bargaylar. Kilifde²⁸⁴¹ köfrük bağlap ötüp ol ḳış Şuburgānda (11) ötkerip Bādḡīs vilāyetini çapıp köp māl aldılar ve 'Alī Bēgñin elçi kēldi kim va'de yosunı bilen Herāt üstige (12) yörümek kerek.

Şāḥib-ḳırānnıñ Īrān vilāyetīga 'azīmet ḳılğanı zıkrıde

Semerḳand firdevs mānend anı
müstaḳarr ... cemāl tūşdım anı nāzenīn-mēn
bu şikest
biñ pāresin
ḳılḡay nēçe çü ki
bērür mühr ü zer ü bērür ...

2834 *saqladı kim*: T *saqlap*

2835 *dēp*: P'de yok.

2836 *kal'ağa*: P *kal'a*

2837 *'ālī-penāhka*: P *'āl(ī) -penāhka*

2838 *mü'ekked*: T *mezḳūr*

2839 *bilen*: P'de yok.

2840 782'de.

2841 T'de *Kilifde* kelimesi üzerine ok çıkartılarak satırın sol kenarına silik olarak şu yazılmıştır: *Kilīf kūy tēgennīn(?)*.

Hem oşal yıl Têmür Bêg çerik yığıp (13) Dizzağda köfrük bağlap ötüp çün Andhūdka yetti Bābā Sengü mülāzemetiğa ki²⁸⁴² zümre-yi evliyādındur barıp bir tōş (14) gūştını Bābā Sengü²⁸⁴³ Têmür Bêgniñ kögsige urdı ve Têmür Bêg fāl tuttı kim Hōrāsān sīne-yi rūy-ı zemīndür. Bu işāret aña- (15) -dur ki Hōrāsānnı saña bērdük ve andın Īrānga müteveccih bolup Melik Muḥammed ki Seraḥsda ērdi mülāzemetka kēlip envā' terbiyetka (16) ihtisāş taptı ve çün Merverūd ki Murğābka²⁸⁴⁴ meşhūrdur yēttiler ve andın ötüp Çigdelikde menzil kıldı. 'Alī Bêg üçün (17) kişi yiberdi ki қоşula kēlsün, özi kēlmey elçini hem yibermedi ve çün Melik Ğıyāse'd-dīnniñ çeriki Nışābūr sarı (18) ērdi. Şāhib-kırān Cām sarı bardı ve²⁸⁴⁵ andın Mevlānā-yi A'lem Uru' Zeyne'd-dīn Ebūbekr-i Tayabādī mülāzemetiğa barıp envā' (19) naşāyih ol yegāne-yi rūzgārdın istimā' kıldı.

Fūşih Qal'ası fethide

Çün andın mūrāca'at kıldı Herāt sarı müteveccih (20) bolup çün Fūşihğa yetti üç künden soñ uruş salıp bā-vücūd ol-kim ol qal'a istihkāmğa meşhūr ērdi Emīrzāde (21) 'Alī ve Eygü Têmür Bilgüt ve 'Ömer 'Abbās ve Mübeşşir faşilğa²⁸⁴⁶ çığıp ve Şeyḥ 'Alī Bahādur ve qardaşı Sultān Husrev ve Mīrek dervāzeğa yörüp 98^[18a] (1) dervāzeni alıp **el-kışsa** Her tarafdın qal'ağa kirip²⁸⁴⁷ qal'anı²⁸⁴⁸ yēr bilen tēñ kılıp ēr ataglık kişi tirik qalmadı ve İlyās (2) ve ba'zı bahādurlar ḥandağda ğarq boldılar.

Herāt şehriniñ fethi zikride²⁸⁴⁹

Çün Fūşih feth boldı Şāhib-kırān Herāt üstige (3) yörüp taş qal'anı muḥāşara kıldı ve Ğoriler her künde uruşup köp kişi eki sarıdın helāk boldılar tā ol-kim (4) bir cum'a küni çāşt-gāh sultān uruşı bolup Eygü Têmür Bêg ve Mübeşşir ve Süyünçek qalkān yapıp qal'ağa yapıştı- (5) -lar. Dērler ol kün Têmür Bêg andağ yakın kēlip ērdi ki eki ok qalkānığa tēgdi²⁸⁵⁰. **el-kışsa** Cūy-ı Encīrdin kirip (6) qal'ağa çıgdılar ve bu²⁸⁵¹

2842 ki: P'de yok.

2843 Sengü: P'de yok.

2844 Murğābka: T Murğābğa

2845 ve: T'de yok.

2846 faşilğa: P, T sefil

2847 qal'ağa kirip: T qal'anı alıp

2848 qal'anı: T'de yok.

2849 fethi zikride: P fethide

2850 tēgdi: P tēgildi

zamānda ḥalāyıkını bārū²⁸⁵² yüzidin kuyı taşlap dervāzeni buzup ḳal‘ağa kirdiler ve melik (7) Bel-i Encīr dervāzeside ērdi her nēçe merdānelık kıldı sūd tutmadı ve burun kişi ki faşılğa çığıdı Ḥalīl Yasavul (8) ērdi melik zarūret bilen içkeri şehrga kirip ēki miñ kişini Şāhib-kırān ḥuzūrıga tutup keltürdiler (9) ve ol cenāb alarnı āzād kılıp dēdi: barıp şehir ēlige dēñiz²⁸⁵³ kim her kişi ēvdin çığmasa amāndur ve eger fužüllık kılsa (10) ḳanı heder bolğusıdur. Ēl çün bu²⁸⁵⁴ ḥaberni bildiler her kim bir köşe tutup her nēçe melik menādī kıldı ki ēl burc-ı bāre muḥāfazatı²⁸⁵⁵ (11) üçün çıksunlar²⁸⁵⁶ kişi inḳıyād kılmadı. Bī-çāre bolup anası Sulṭān Ḥātūn²⁸⁵⁷ ki Ṭağay Tēmür Ḥānnıñ²⁸⁵⁸ kıızı ērdi oğlu Pīr Muḥammed (12) ve İskender Şeyḥī ki Bījen neslidin ērkendür der-ḥ^vāst üçün yiberip Tēmür Bēg cerīmesidin kēçip²⁸⁵⁹ anasın oğlın (13) yandurdı ve yana kūn melik yüz ḥacālet bilen çığıp²⁸⁶⁰ iltifātka ser-efrāz boldı.

beyt

bed-endiṣka çün yaman boldı baḥt

(14) başı kuyı kēldi revān nezd-i taḥt

Ve melikniñ İşkelce atlık ḳal‘ası bar ērdi ve Emīr Ğorī atlık oğlu anda ērdi dēdi: barıp (15) oğlını keltür, eger kēlme se n hem kēlme nē taḳdīr bolsa andaḳ bolğay. Melik oğlını ḥüsn-i tedbīr bilen ḳal‘adın keltürüp (16) ‘avātıf-ı pādīşāhāneḡa ser-efrāz boldı.

Şāhib-kırān Ṭūs {ve} Kelātğa barganı zikride

Çün Tēmür Bēg Herātdın köñül cem‘ kıldı (17) Cakü Barulasnı ilgeri yiberip Ṭūs ve Kelātğa müteveccih boldı ve çün Nīşābürga yētti Şāhibü’d-da‘va Ebū Müslim-i

2851 bu: P bir
2852 bārū: T bāzū
2853 dēñiz: P dēgiz
2854 bu: P’de yok.
2855 muḥāfazatı: P muḥāfızı
2856 çıksunlar: P çıksun
2857 Ḥātūn: T Ḥ’ātūn
2858 Ḥānnıñ: P Ḥān
2859 kēçip: T ötüp
2860 çığıp: T barıp

Mervezîniñ (18) mezârını tavâf kılıp ‘Alî Bêg ol cenâb teveccühidin haber tapıp²⁸⁶¹ yüz bîm bilen mülâzemetka keldi ve H’âce ‘Alî Mü’eyyed Serbedâr hem (19) dergâh-ı felek-iştibâhğa kélip ‘âtîfet-i husrev-âne bilen müftehîr boldı²⁸⁶² ve andın Esferâyînga yêtîp kal’ada Emîr Veliyyiñiñ nöker- (20) -leri êrdi. Bu²⁸⁶³ zamânda kal’anı feth kılıp köp kişi maqtûl bolup kal’ada ve év ve meskendin âsar kalmadı ve êlçi (21) Emîr Veliyyğa yiberdi ki mülâzemetka kêlsün. Êlçini i’zâz bilen yandurup kêlürğa va’desi boldı ve H’âraşa²⁸⁶⁴ 99^[18b] (1) êlini ki Hâcî ve Êzgü Barulasnı öldürüp êrdiler. Evlâdıga soyurğal bêrdi ve çün memâlik-i Hôrâsân feth boldı melik (2) bilen özge hükâmıñı öz yêrleride²⁸⁶⁵ muqarrer kılıp Şeyh-i Sebzvârîni²⁸⁶⁶ Sebzvârğa²⁸⁶⁷ re’îs kılıp Tâbân Bahâdurnı daruğa ta’yîn kılıp Mevlânâ (3) Kûtbê’d-dîn ki muqaddem ‘ulemâ êrdi ve êki yüz mu’teber ked-hudâyıñı Herâtdın Kîşke yiberdi ve dervâzeler ki têmür bilen muğarrağ (4) ve nuqûş bilen ve kitâbe bilen müzeyyen êrdi Kîşke êlttiler ve hâlâ hem mevcûddur ve bu feth sene *selâse ve semânîn ve seb’amie-* (5) -de²⁸⁶⁸ müyesser boldı ve Şâhib-kırân Semerqandğa yanıp Mîrzâ Mîrânşâhnı²⁸⁶⁹ Serahsda kışlağ koydı²⁸⁷⁰, Melik Pîr Muhammedni tutup Semerqandğa yiberdi (6) ve hem oşbu yıl Têmür Bêg kıızı ki²⁸⁷¹ Eke Bêgi ki Muhammed Mîrgeke bêrip êrdi vefât boldı ve andın bir oğul Sultân Hüseyn kaldı.

(7) beyt

qaysı nûşîdür ki nîşî bolmağay

qaysı köñüldür ki rîşî bolmağay

²⁸⁶¹ tapıp: T tapı

²⁸⁶² boldı: P boldılar

²⁸⁶³ Bu: P Bir

²⁸⁶⁴ H’âraşa: P H’oraşa

²⁸⁶⁵ yêrleride: T yêrleridin

²⁸⁶⁶ Sebzvârîni: P Sebzârîni

²⁸⁶⁷ Sebzvârğa: P Sebzârğa

²⁸⁶⁸ 783’te.

²⁸⁶⁹ Mîrânşâhnı: P Mîrânşâh

²⁸⁷⁰ koydı: P’de yok.

²⁸⁷¹ kıızı ki: P kıznı

Tëmür Bègniñ Īrānga (8) êkinçi nevbet ‘azîmet kılğanı zikride

Bu esnâda haber yetti kim²⁸⁷² ‘Alî Bèg ve Mîr Veliyy ittifâk kılıp Sebzvârni muhâsara kılıpturlar. (9) Şâhib-kırân kış arasında çerik yığıp Buḥārādın²⁸⁷³ Īrānga teveccüh kıldı ve çün Kelâtga yetti Mîrzâ Mîrânşâh kélip hoşuldı ve ‘Alî (10) Bèg Kelâtga müteḥaşşın bolup tamām at ve koy tavarını²⁸⁷⁴ taladılar ve nêçe maḥall Kelâtıñ qabap sene *arba ‘a ve semânın ve seb ‘amiede*²⁸⁷⁵ Mekrit (11) ve Bedaḥşâniler tağ üstige çığıp nefir çaldılar²⁸⁷⁶. Bu ḥâldın ‘Alî Bèg mütevehhim bolup Muḥammed Şeyḥ Hâcî ki çün Qurbân(?)²⁸⁷⁷ bégleridin êrdi (12) Tëmür Bèg qaşığa şefâ‘at üçün yiberip kızını ki Muḥammed Sultānga atap êrdi taşğarı²⁸⁷⁸ yiberdi ve Şâhib-kırân cerîme- (13) -sidin kêçip ‘Alî Bèg zarûret bilen çığıp mülâzemetka müşerref boldı ve ol kün turup ruḥsat bilen qal‘ağa (14) kirip yana ‘ahd uşatıp yağı boldı ve Şâhib-kırân, Soyurğatmış Hân ve Mîrzâde ‘Alî ve Şeyḥ ‘Alî Bahādurnı Kelât tégreside (15) koyup özi mu‘âvedet kıldı.

Turşız qal‘asının fethi zikride²⁸⁷⁹

Çün Şâhib-kırân Kelâtın ḥâtır cem‘ kıldı Turşız sarı (16) barıp qal‘asını qabadı ve ol qal‘adur ki Quhistān vilâyetide andın müstahkem qal‘a yoqtur ve Melik Ğıyāse‘d-dîn anı ‘Alî-yi (17) Sedidîga tapşurdı. Cem‘i Ğorîlerni anda kömek koyup êrdi melikga ḥükm boldı kim alarğa naşîhat kılğay her nêçe alarnı (18) el bolurğa sa‘y kıldı müfid bolmadı ve uruşga meşğül boldılar ve çün mancınık taşı bilen qal‘anın bārūsını²⁸⁸⁰ (19) buzdılar Ğorîlerniñ köñli qorqup ‘acz yüzidin el bolup²⁸⁸¹ qal‘adın çığıdılar ve çün Tëmür Bèg alarğa bahādurlıq (20) müşāhede kılıp êrdi qanlarını bağışlap²⁸⁸² alarnı Türkistān qal‘asıga yiberip qal‘alarnıñ dervāze-bānlıgını (21) alarğa bérđi ve ḥālā hem dërler alar neslidin Türkistānda bardurlar ve Mîrânşâh Mîrzâ cānibidin Turşız daruğalıgını 100^{19al} (1) Sarıx Etekege bérđi. Bu esnâda Fârsdın Şāh Şücā‘

2872

kim: T ki

2873

Buḥārādın: P Buḥār(ā)dın

2874

tavarını: T tovarını

2875

seb ‘amiede: P seb ‘amie 784'te.

2876

çaldılar: P çaldı

2877

Qurbân(?): P قوربان, T قربان

2878

taşğarı: T taşğarı

2879

fethi zikride: P fethide

2880

bārūsını: T bāzūsını

2881

el bolup: T'de yok.

2882

bağışlap: T bağışladı

elçisi kèlip köp pîş-keşler kèltürdi²⁸⁸³ ve Şāhib-kırān aña i'zāz (2) kılıp öz kişisini hedāyā bilen қоşup yiberip kızını Emīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīr üçün tiledi.

Şāhib-kırānnıñ (3) Māzenderānga 'azīmet kılğanı

Çün Turşız feth boldı Māzenderān üstige yörüdi. Çün Şāh Şücā'ğa haber²⁸⁸⁴ yètti Emīr Veliyy, (4) Emīr Hācīni ki muḥarreberidin érdi tuḥfe vü hedāyā bilen yiberip 'arz kıldı ki: Şāhib-kırān bu diyārdın 'azīmet 'inānını (5) évürsünler tā bende-yi mülāzemetқа teveccüh kılıp hizmette bël bağlay²⁸⁸⁵. Şāhib-kırān iltimāsını qabūl kılıp bu esnāda haber yètti (6) kim Şeyḥ 'Alī Bahādur Kelātğa kirip 'Alī Bèg bilen muşālaḥa kılıptur. Pes Şamılğan, Cermiğan bilen yanıp Rādkānda menzil kıldı (7) ve Şeyḥ 'Alī Bahādur, 'Alī Bègni mülāzemetқа kèltürüp günāhını der-h'āst kıldı ve ḥükm boldı ki Melik Ğıyāse'd-dīn ve 'Alī Bèg (8) köçleri bilen Semerқandğa barsunlar ve çün Ğurbān²⁸⁸⁶ elini bægler kısmet kılıp köçlerini Māverāü'n-nehrğa yiberdiler (9) çün Ḥorāsān muḥālifleridin²⁸⁸⁷ şāfi boldı Semerқandğa yanıp 'Alī Bèg ve Emīr Ğorī ve Melik Muḥammedni bend kılıp Andigānga yiberdi (10) ve Melik Ğıyāse'd-dīnni²⁸⁸⁸ ve Pīr Muḥammed atlık oğlını Semerқandda saqladı. Bu esnāda Herātta vāqı'a yüz körgüzdi keyfiyyet ol-kim Melik (11) Fahre'd-dīn oğlu Muḥammed ve²⁸⁸⁹ qardaşı ki Melik Ğıyāse'd-dīn zamānıda felāket bilen yörür érdiler. Şāhib-kırān Ğor ḥükümetini alarğa (12) bèrip érdi ve Ebū Sa'īd İsbahbad²⁸⁹⁰ ki müde{bb}er bendde érdi benddin ḥalāş bolup érdi. Ol maḥallıda ki Mīrānşāh Mīrzā Pencdehde (13) kışlaқ kılıp érdi hücum kılıp Herātқа kirip daruğalar ve bægler mülāzımları²⁸⁹¹ köp zāyi' boldı. Çün bu haber Mīrānşāh (14) Mīrzāğa yètti Hācī Seyfe'd-dīn ve Aқ Buğa Bègni ilgeri yiberip özi hem müteveccih boldı ve Ğorīler müdāfa'a üçün Hıyābān (15) başıda çığıp uruş bolup Ğorīler münhezim boldılar ve ekserī katl bolup kem kişi alardın қutuldı ve başıdın (16) menāreler қopardılar ve çün bu haber Şāhib-kırānga yètti Melik Muḥammed ve 'Alī Bèg ve Emīr Ğorī ve Melik

2883 kèltürdi: T kèltürüp

2884 haber: P'de yok.

2885 bël bağlay: T bolup

2886 Ğurbān: T Қurbān

2887 muḥālifleridin: P muḥāliflerdin

2888 Ğıyāse'd-dīnni: P Ğıyāse'd-dīn

2889 Muḥammed ve: T'de yok.

2890 İsbahbad: P ; T

2891 mülāzımları: P mülāzım

Ğıyāse'd-dīn tōrtelesi²⁸⁹² (17) āhīret 'ālemīga bardılar²⁸⁹³ ve sene *hamsa ve semānīn ve seb'amiede*²⁸⁹⁴ Şāhib-kırānnıñ sıñıl Ƙutluk Terken ve harem-i muhteremi²⁸⁹⁵ Dilşāt (18) Ağa vefāt boldılar ve hem oşbu yıl Emīrzāde 'Alīni Ƙamere'd-dīn üstige yiberip ve yolda Behrīn ēli anıñ uruğını talap (19) ol buzulup yandı ve Şāhib-kırān, Şeyh 'Alī Bahādur ve Seyfū'l-mülūk²⁸⁹⁶ ve Atalmış²⁸⁹⁷ ve Argun Şāhnı alar üstige yiberip (20) çün haber kēç qaldı Cihān-şāh Cakū Barulas ve Ėlçi Buğa ve Şemse'd-dīn ve Şayin Tēmūrni on miñ kişi bilen²⁸⁹⁸ yiberdi ve burun (21) bargan ılğar Behrīn ēlini talap esīr kılıp ērdiler ve Cihān-şāh Cakū, Ƙamere'd-dīn kēyiniçe Issıq Köldin²⁸⁹⁹ **101**^[19b] (1) ötüp Kōk-tōpeğaça bardı²⁹⁰⁰ tapmay yandılar.

Şāhib-kırānnıñ Sīstān sarı barganı zikride²⁹⁰¹

Çün Tēmūr Bēgge (2) dā'īye boldı kim Māzenderān def'i üçün müteveccih bolğay. Tirmiddin²⁹⁰² ötüp Murğābğa yetkende haber kēldi kim Tümen-i Germsīri (3) yağı bolup Şeyh Dāvūd ki Tēmūr Bēg Sebzvārda koyup ērdi ve²⁹⁰³ Tābān Bahādurnı öldürüptür ve Mīrānşāh Mīrzā, Hācī (4) Seyfe'd-dīn ve Aq Buğa Bēgni alar def'i üçün yiberiptür²⁹⁰⁴ ve hālā Sebzvār muhāşaradur ve Sīstān ēli dağı muhālīfdür- (5) - ler. Pes Şeyh 'Alī Bahādurnı Emīr Veliyy²⁹⁰⁵ sarı yiberip özi Sīstān sarı müteveccih boldı ve Sebzvār Ƙal'asını naqb bilen (6) feth ētip ēki miñ kişini tirik ve dīvār arasında koyup ve lāy²⁹⁰⁶ urdılar ve hālā hem ol dīvār bardur ve andın (7) Sīstānga yörüp²⁹⁰⁷ Şāh Celāle'd-dīn-i Ferāhī Ƙal'adın çığıp lāyık pīş-keşler tartıp 'ināyetka müftehīr boldı ve Aq Tēmūr (8) Bahādurnı yiberdi kim Sīstān tēgresini çapqay. Alar köp māl alıp çün Şāhib-kırān Zirihğa yetti uruş bilen feth kılıp (9) bēş miñ kişi qatl

2892 *tōrtelesi*: T *törtelerini*
2893 *bardılar*: T *yiberdiler*
2894 785'te.
2895 *muhteremi*: T *muhterem*
2896 *Seyfū'l-mülūk*: T *Seyfe'd-dīn*
2897 *Atalmış*: P, T *Altmış(?)*
2898 *bilen*: P'de yok.
2899 P+*ötüp*
2900 *bardı*: T *barıp*
2901 *barganı zikride*: P *barganıda*
2902 *Tirmiddin*: T *Tirmizdin*
2903 *ve*: P'de yok.
2904 *yiberiptür*: T *yiberdi*
2905 *Emīr Veliyy*: T *Tümen-i Germsīri*
2906 *lāy*: P *(l)āy*
2907 *yörüp*: P *turup*

boldılar ve başdın menâreler kıopardılar ve çün Sîstân zâhiriğa²⁹⁰⁸ yetti bir bēyik üstide turdı (10) kim Sîstân şehri nümūdār erdi ve Şāh Kūṭbe'd-dīn, Şāh-ı Şāhān ve Tāce'd-dīnni cem'î bilen utru yiberip hîzmetkārlık (11) yüzidin kirip bâc u hārâcdın söz dēydürler ki nā-gāh on miñ kişi yadağ dervāzedin çığıp²⁹⁰⁹ Tēmür Bēgge müteveccih (12) boldılar ve ol cenāb ēki miñ kişi kemīnde turğuzup Muḥammed Sulṭān Şāhnı alarğa utru yiberdi ol alar bilen (13) uruşup oñ kōl sarı kaça bērdi. Sîstānīler çire bolup dilir 'akabdın yörüdiler çün kemīn-gāhğa yettiler. (14) Ol ēki miñ kişi çığıp 'azīm uruş bolup²⁹¹⁰ yadağlar kōp atnı hancer bilen mecrūh kılıp alardın kōp kişi dervāzeğa yetkünçe (15) helāk tofrağığa²⁹¹¹ yıkıldılar.

beyt

besī kan ki tōküldi tofrağ ara
körüldi zafer közige lāle-zār

Yana ol²⁹¹² kün oñ (16) sol müretteb kılıp kal'a tēgreside çerik muhīt bolup çerik allıda hādağ kazdılar ve yağı şebīhūn kēltürüp çadırlar (17) arasığa kirip bir nēçe at ve tēveni hancer bilen karnın yarıp eṭrāfdın şība tōküp kōpi helāk boldılar ve yana kün (18) uruş bolup²⁹¹³ Emīrzāde 'Alī bēş yüz kişi bilen dervāzeğa at yügürtüp Aḳ Tēmür Bahādur meded bolup muḥāliflerni (19) dervāzeğa sürdiler. Şāh Kūṭbe'd-dīn 'āciz bolup ıztırār yüzidin çığıp Şāhib-kırān kaşıda tazarru' yüzini (20) yerge sürtüp dēdi²⁹¹⁴.

beyt

saṇa çarḥ-ı berīn be-kām erür
kimge ḥod tāb-ı intikām erür

²⁹⁰⁸ *zāhiriğa*: T *zāhiriğa*
²⁹⁰⁹ *çığıp*: T *çıķıp*
²⁹¹⁰ *bolup*: P'de yok.
²⁹¹¹ *tofrağığa*: T *tofrağığa*
²⁹¹² *ol*: P'de yok.
²⁹¹³ *uruş bolup*: T *uruşup*
²⁹¹⁴ *dēdi*: T'de yok.

Şāhib-kırān kanıdın kēçip²⁹¹⁵ (21) on bēş kişi bilen cōvēngar sarı yörüdi érse otuz miñ Sīstānī bā-vücūd ol-kim hākimleri mülāzemetka **102**^{120a} (1) çığıp érdi. Silāh bilen özlerini bārūdın²⁹¹⁶ taşlap ordu sarı yüzlendiler. Şāhib-kırān kol sarı yörüp (2) muhālifler şība tōküp ol cenāb atıga oğ tēgip. Çün orduğa yētti Şāh Kūṭbe'd-dīnni bend kılıp özi uruş sarı (3) yörüp çerik bir yolu ol hāk-sār def'i üçün yörüp ekseri katl boldılar ve qal'anı alıp yer bilen tēñ kılıp emākin (4) ü mesākinleri buzıldı ve şāhlarnıñ emvāl u hazāyinini çığardılar ve Şāh Kūṭbe'd-dīnni Semerkand yiberip 'ulemā (5) u ešrāfın Ferāh²⁹¹⁷ Qal'asığa yiberdi ve andın Bust sarı yörüp Tāq Qal'asını feth kılıp buzdı ve Bend-i Rüstemni ki (6) Sīstānnıñ ābādānlığı andındur buzdurup Kōke Qal'adın yörüp haber kēldi kim Tūmen-i Nikūderi, Kīc²⁹¹⁸, Mēkrān sarı (7) barıptur. Şāhib-kırān, Muḥammed Mīrge²⁹¹⁹, Hācī Seyfe'd-dīn, Şeyḥ 'Alī Arğuy Barulasnı kēyindin yiberip anıñ ēlige yētip uruş (8) bolup Tūmen katl bolup başını orduğa yiberdiler ve²⁹²⁰ Tēmür Bēg Hīrmen Suynı yaqalap muhāliflerni müste'sal kılıp (9) bu maḥallda Qamaqtuv ki Tēmür Bēg ēligini oğ bilen ma'yūb kılıp érdi pīş-keş bilen kēlip turdı²⁹²¹. Çün Şāhib-kırān anı (10) kōrdi, tanıp hem ol zamān maqtūl boldı Qal'a-yi Surḥ musaḥḥar bolup ve üç miñ kişi derelerni bērkitip érdiler. Uruş (11) bilen barça katl bolup Tağaçı ēlini²⁹²² hem feth kıldılar ve ba'zı Avğāniler Süleymān Tağını bērkitip érdiler. Anda katık (12) uruş bolup Mīrzāde 'Alī ve Eygü Tēmür yaralık bolup Nikbī Şāh şehīd boldı. **el-kıssa** ol cemā'atnı tüşürüp (13) barçanı yasaqka yētkürdiler ve andın Qandahār sarı yörüp Cihān-şāh ve Mübeşşir ve İskender²⁹²³ Şeyḥini burun yiberip (14) şehri feth kıldılar ve çün Şāhib-kırān Cihān-şāh Caküni²⁹²⁴ terbiyet kılıp Qelātğa yiberdi ve ol qal'anı naqb salıp (15) feth kılıp gānim sālīm mu'asker-i hümāyūnga kēlip Mīrānşāh Mīrzā hem kēlip²⁹²⁵ koşıldı.

beyt

²⁹¹⁵ *kēçip*: T *ötüp*

²⁹¹⁶ *bārūdın*: T *bāzūdın*

²⁹¹⁷ *Ferāh*: T *Ferāde(?)*

²⁹¹⁸ *Kīc*: P *Kenc (?)*

²⁹¹⁹ *Mīrge*: T *Mīrek*

²⁹²⁰ *ve*: T'de yok.

²⁹²¹ *turdı*: P'de yok.

²⁹²² *ēlini*: T *ēli*

²⁹²³ *İskender*: P *İskende(r)*

²⁹²⁴ *Caküni*: T *Cakü Barulasnı*

²⁹²⁵ *kēlip*: T'de yok.

muḥālif bolup tīg-ı kahr tu‘mesi

(16) memālik-i musahḥar çi şehir kal‘ası

Ve çün Sīstān ve Zābulistānnı²⁹²⁶ tevābi‘ vü levāḥıḳ bilen feth kılıp Şāḥib-kırān yanıp (17) Kandahārı Seyfil Barulasğa bērip Nikuderīni Seyfil Nikuderīga bērdi ve Cakū Barulas vefāt bolup yerini oğlu (18) Cihān-şāḥğa bērip özi on dört künde ılgap Semerkand bardı.

Tēmür Bēgniḡ Māzenderān fethi üçün (19) ‘azīmet kılğanı

Çün üç ay Semerkandda turdı Māzenderān fethi üçün ‘azīmet kılıp çün Belḥka yēttiler Sultān (20) Veys bin Şāḥ Şücā‘ kızını bargan elçiler bilen²⁹²⁷ yētkürdiler ve oğullarını²⁹²⁸ toyı²⁹²⁹ bolup bir nēçe kün anda tevakkuf boldı (21) ve bargan elçilerdin Hācī H‘āce ki ol yolda edeb bilen ma‘āş kılmağandur yasaḳka yētkürdiler. Pes Şāḥib-kırān **103**²⁹³⁰ (1) Belḥdin yörüp çün Murğābğa yētti Hānzāde ki Mīrānşāḥ Mīrzā ḥaremi ērdi Herātdın kēlip Sultān Halīl oğlını ki ēki yaşıda (2) ērdi kēltürüp Sarāy Mülk Hānım ol oğulnı özi bilen Semerkand ēltip Hānzāde Herātka yandı çün Şāḥib-kırān (3) Nesāğa yētti ḥaber kēldi kim Emīr Veliyy nōkeri Durunnı muḥkem kılıptur. Şeyḥ ‘Alī Bahādur ve Süyünçek ve Mübeşşir ilgeri yörüp (4) Gāvkūşde Emīr Veliyy qaravulı²⁹³⁰ yolukup Mübeşşir²⁹³¹ alarğa at yügürtüp ağızğa oḳ tēgdi kim ēki tişi boğzığa (5) bardı ve bā-vücūd ol-kim ol cerāḥat ḡanīmetin tüşürüp baş alıp Şāḥib-kırānğa tēgürüp ol mevzi‘de (6) aḡa der-best boldı ve andın yörüp Durun kal‘asını bir künde feth ētip kötvalnı öldürdiler ve Dehistān (7) bilen yörüp Cürçān Suyıdın ötüp ḥükm boldı kim hēç kişi қоşıdın ayrılmāsın ve her künde yarım yıḡaç (8) yol köçer ērdi ki cengelni kēsip baradur ērdiler ve on toḳuz kün ol yolda qaravullar bilen uruş (9) ērdi anda Hācī Maḥmūd Şāḥ, Aḳ Tēmür Bahādur, Şeyḥ Tēmür yaḡşı uruş kılıp cüldü aldılar ve yēgirmi kün bolḡaç Emīr²⁹³² Veliyy (10)

²⁹²⁶ Zābulistānnı: P Zābulistān

²⁹²⁷ bilen: P‘de yok.

²⁹²⁸ oğullarını: P oğullarını

²⁹²⁹ toyı: P toy

²⁹³⁰ qaravulı: P qaravul

²⁹³¹ Mübeşşir: T‘de yok.

²⁹³² Emīr: P Mīr

Esterābād çeriki bilen kēlip²⁹³³ katık uruşup mağlūb bolup yandı ve köp kişisini öldürdiler ve çün ol (11) karar kıldı Şāhib-kırān buyurdi kim barça çerik handak kazğaylar ve çeper bilen muhkem kılğaylar ve otuz koşunni (12) keminde turğuzdı ve kēçe bolğaç Mīr Veliyy Māzenderānni²⁹³⁴ bilen şebḥūn keltürüp Mīrānšāh Mīrzā Murçiliğa yetip çeperlerni (13) buzup köp kişi handakda²⁹³⁵ tüştiler ve Mīrānšāh Mīrzā alar²⁹³⁶ def'i üçün uruşup buyurdi ki şība kıldılar (14) ve kemindin ol otuz koşun çığıp²⁹³⁷ bir lahzada alarnı perīšan kıldılar ve Mīr Veliyy ol yolda kuduklar kazdurup (15) erdi. Çün çeriki hezimet boldı ekseri ol çukurlarğa yığılıp²⁹³⁸ 'adem boldılar ve oşal kēçe Emīr Veliyy ehl {ü} 'iyālını (16) alıp Lenger yolıdın Damğān sarı kaçıp köçni Gerdekūh Kal'asıda koyup özi Reyğa bardı ve Hudādād²⁹³⁹ Hüseyinī (17) ve Şeyḥ 'Alī anı kava bardılar ve ol özini Rüstemdārğa salıp özini halāş kıldı ve Şāhib-kırān Esterābādnı (18) Tağay Tēmūr Hān oğlu Loqmān Pādişāhğa bērdi. Emīr Veliyy, Tağay Tēmūr Hān nökeriniñ oğlu erkendür.

Tēmūr Bēgniñ (19) Rey ve Sultāniyyeğa barıp Semerkandğa yanganı zikride²⁹⁴⁰

Şāhib-kırān Esterābāddın ağıruknı tutup ılğar her on kişidin (20) üç kişi bile eltip çün Reyğa yetti Sultān Aḥmed [Bağdād]dın Sultān Üveys Sultāniyyede erdi haber tapıp oğlu (21) Aq Buğanı anda koyup özi Tebriz bardı ve 'Ömer 'Abbās altmış kişi bilen bā-vücūd ol-kim qar ve yamğur erdi Sultāniyyeğa barıp **104**^[21a] (1) muḥālifler haber bilip Aq Buğanı alıp Tebrizğa bardılar ve 'Ömer 'Abbās kal'ağa kirip zabt kıldı ve Tēmūr Bēgge haber yiberip (2) Sultāniyyeğa barıp ve 'Adil Ağanı ki Sultān Üveys bēgleridin erdi Şirāzdın tilep terbiyet kılıp Sultāniyyeni aña müfevvez (3) kıldı ve Muḥammed Sultān Şāhnı cem'i bilen aña kömek koydı. İttifāk bilen yağı vilāyetidin taşarrufğa²⁹⁴¹ kivürgeyler ve andın (4) Rüstemdār vilāyetige kirip ḥākimleri muṭ' bolmay kal'alarga kirip 'asākir-i manşūr vilāyetni talap köp gānīmet aldılar (5) ve andın Māzenderān fethi üçün Āmul ve Sarığa yörüp Seyyid Kemāle'd-dīn ve Seyyid Rızā'e'd-dīn ki ol memleketde ḥākim ērdiler (6) nüvvābların pīş-keş bilen yiberip

²⁹³³ *kēlip*: T'de yok.

²⁹³⁴ *Veliyy Māzenderānnı*: T *Veliyyi Māzenderān*

²⁹³⁵ *handakda*: T *handakta*

²⁹³⁶ *alar*: T'de yok.

²⁹³⁷ *çığıp*: T *çıkip*

²⁹³⁸ *yığılıp*: T *yıkılıp*

²⁹³⁹ *Hudādād*: P *Hudād(ād)*

²⁹⁴⁰ *zikride*: P'de yok.

²⁹⁴¹ *taşarrufğa*: T *taşarrufka*

h      v   sikke T  m  r B  g atığa o  udılar ve andın Semerk  nd  a yanıp ol kış Zinc  r Sar  yda (7) kışladı ve ol kış Toktamış H  n on   ki sult  n B  g P  l  d başlı   ve   s   B  g ve Ya  lı Bey ve   z  n  nı yüz mi   (8) kişi bilen Tebr  z  a yiberdi. Ol vil  yet  a y  tip talan es  r kılma   ve   ld  rmekdin ol   i m  mk  n   rdi ta  d  m  a y  tk  rdi- (9) -ler.

T  m  r B  g  ni   yana   r  n sarı   az  met kılganı ki anı m  verri  ler Y  r  ş-i Se-s  le dürler

Sene *sem  n* ve *sem  n  n* ve *seb   amiede*²⁹⁴² (10) T  m  r B  g     yill  k²⁹⁴³ yara  k bilen   r  n sarı teveccüh kılıp    n F  r  zk  h  a y  tti Seyyid   iy  se   d-d  n sarı   eriki²⁹⁴⁴ bilen koşuldu (11) ve mundın burun haber bolup   rdi ki Melik   zze   d-d  n ki Lurist  n-ı K   ek h  kimid  r Hic  z k  filesini talaptur. Pes her on (12) kişidin   ki kişi bilen²⁹⁴⁵   ltip ol vil  yet  a kirip talap es  r kılıp ekser kutt  a   t-t  r  k  n   tuttilar ve H  rrem  b  d   al   a- (13) -sını alıp ehl-i serik u fes  dn   öldürüp ol   al   anı buzdu ve ol y  r  şde A   T  m  r Bah  dur,    mer   Abb  s, Mu  ammed bin (14) Mu  ammed Sult  n ş  h mar  z bolup fevt boldı ve H  v  ce Bah  dur M   eyyed  a o   t  gip öldi ve bu esn  da haber y  tti kim Sult  n (15) A  med-i Calayır Tebr  z  a k  lipt  r. T  m  r B  g, M  r  nş  h M  rzan  ²⁹⁴⁶ ilgeri yiberip   zi hem²⁹⁴⁷ y  r  p Sult  n A  med kaçıp ş  hib- (16) -kır  n H  c   Seyfe   d-d  nni so  n  a yiberip    n a  a y  ttiler a  m  l eş    ln   koyup ol var  adın c  nn   k  tkardı (17) ve   ly  s H  v  ce, ş  yh   Al   Bah  dur Nemekz  rda a  a y  tip uruş bolup   ly  s H  v  ce yaralık bolup Sult  n (18) A  med mehlekedin h  l  ş boldı ve ol y  r  şde Na  civ  nda   az  m h  n-r  z  lık bolup k  p kişi telef boldılar. Ayturlar (19)   um  r   Ina  k b  ş yüz kişini g  h-ı d  d bilen öldürdi.    n   zerb  yinc  n musa  h  ar boldı mebla  t   Tebr  z   li m  l-ı am  n (20) b  rip ol yaz anda ma    m kıldı ve    n    dil A  adın bğgler ş  k  yet kıldılar ve andın bu müddetde i  l  ş   z  ahir (21) bolmaydur   rdi. Anı tutup Eygü T  m  r Sult  n  y  ye  a barıp h  z  y  n    def  y  nni ki yıllarda cem    kılıp   rdi alıp özini **105**^[21b] (1) bir d  v  r astıda koyup öldürdiler ve Ma  m  d-i H  al    l{  }²⁹⁴⁸ Em  r Veliyy  nı tutup   um  r   Ina  k  a tapşurdu ki başını (2) k  s  p orduğa y  tk  rdi.

²⁹⁴² 788'de.

²⁹⁴³ *yill  k*: P *yıl*

²⁹⁴⁴ *  eriki*: T *  erik*

²⁹⁴⁵ *bilen*: P *bile*

²⁹⁴⁶ T+*hem*

²⁹⁴⁷ *hem*: T'de yok.

²⁹⁴⁸ *H  al    l{  }*: P, T *H  al    l  *

Tëmür Bègniñ Gürcistān sarı barıp kılā' ü şehr-i Tiflīsni feth kılğanıda

Tëmür Bèg (3) küz faşlıda Tebrīzdin Gürcistān sarı yörüp çün Naḥcivāndın ötüp Gerni kıl'asını alıp Şeyḥ Ḥasan ki ḥākim êrdi (4) tuttılar ve Sermālūk kıl'asını ki Aras Suyı yaqasıdadur feth kılıp ḥākimini öldürdiler ve Qarş Kıl'asığa (5) yètip çün ol kıl'a gāyet istihkāmdadur Fīrūz-baht bërkitip uruşdın soñ 'āciz bolup amān bilen çığıdı (6) ve kıl'anı talap buzdılar ve kış maḥallıda Tiflīs şehrige yètip Gürciler üstivār kılıp çerik ḥūkm yosunı tura ve çeper (7) alıp uruş bilen²⁹⁴⁹ ol kıl'anı feth kılıp küffār-ı Gürcini dārū'l-bevārga yiberdiler ve Melik Buqrātnı bend kılıp andın yörüp (8) köp kıl'a ve şehr meftūḥ bolup ança altun ve kümiş ve la'l ve²⁹⁵⁰ dürr kılğa kirdi ki müstağnī boldılar ve çün Şeki vilāyetige yètti bæg- (9) -lerni her tarafka yiberdi ki eṭrāf ü cevānibni buzup Gürc keferesini katl kılıp talan u tārācdın daḳīka nā-mer'ī (10) kalmadı ve kıblede Tëmür Bègge koşulup Kıl'a-yi Surḥnı feth kılıp Kīv(?) Suyığa köfrük bağlap Berda' eli münkād bolup (11) çün Qarabāğğa yètti Melik Buqrātnı Müsülmān kılıp öz vilāyetini aña bërdi. Bu esnāda Emīr Şeyḥ İbrāhīm-i Şīrvānī mülāzemetka (12) kèlip pīş-keşler tokuz tokuz ötkerip sèkiz kıl arasında turup özini 'arz kıldı ve Tëmür Bèg Şīrvānātnı (13) muzāfātın aña müsellem tutup Gīlānāt mülūki ki hergiz kişige bāc-güzār êrmes êrdiler bu maḥallıda muṭī' bolup tuḥfe vü hedāyā (14) yiberip bāc {u} ḥarāc kabūl kıldılar. Şeyḥ 'Alī Bahādur uruğ bilen Qarabāğda koşulup ol kış anda kışlak boldı.

(15) Tëmür Bègniñ Berda' sarı barıp Toktamış Ḥānnıñ ılgarı Āzerbāyincānga kèlgeni zikride²⁹⁵¹

Çün yaz boldı Tëmür Bèg (16) Berda'ğa barıp ḥaber yètti kim Toktamış Ḥān çapḳun yiberiptür. Tëmür Bèg, Şeyḥ 'Alī Bahādur, Eygü Tëmür ve 'Osmān 'Abbāsnı yiberdi (17) ki taḥḳīk kılsunlar ammā uruşdın mülāḥaza kılsunlar ki Toktamış bizge êldür çün alar sudın²⁹⁵² ötüp yağığa (18) yèttiler sorup bildiler kim Toktamış Ḥān çerikidür. Bègler qavl saḳlap yandılar. Yağı ḥayāl kıldı kim (19) kaçadurlar alarğa şība tøküp bègler yanıp uruşğa meşğul bolup kırk kişi bègler çerikidin zāyi' (20)

²⁹⁴⁹ *bilen*: P'de yok.

²⁹⁵⁰ *ve*: P'de yok.

²⁹⁵¹ *kèlgeni zikride*: P *kèlgenide*

²⁹⁵² *alar sudın*: T *alardın*

boldı. Bu maħallda Mīrānşāh Mīrzā yētip demār yağıdın ıçıgarıp alar mūnhezim²⁹⁵³ bolup alarnı Derbenddin ötkerip cem‘i (21) keşirini²⁹⁵⁴ tutup kēltürdiler ve Tēmūr Bēg, Toqtamış Hānnı sorup alarğa yaħşsı söz dēp at ve ton bērip deştka **106**^[22a] (1) yiberdi ve çün Kōkçe Tēnizğa yētti haber kēldi kim Sarāy Mülk Hānım, Şāh-ruh Mīrzā ve Hālīl Sulţān bilen Semerqandın kēldiler. Tēmūr Bēg (2) utru barıp Merendde ittifāq-ı mülākāt boldı ve andın Alançık Qal‘asığa barıp feth bolmay Muħammed Mīrekni²⁹⁵⁵ ve Üç Qara Bahādurnı qal‘a tēgre- (3) -side koyup soñ Şeyh ‘Alī Bahādur ve Hācī Seyfe‘d-dīn ve Eygü Tēmūr, Bā-yezīd Qal‘asığa barıp feth kılıp hākimini mülāzemetka (4) yētkürdiler ve haber yētti kim Türkmenler qat‘-ı tarık kılıp Hicāz kāfilesini ötkeli qoymaydurlar²⁹⁵⁶. Tēmūr Bēg Naħcivāndın Muħammed Türkmen (5) üstige yörüp el ulusnı talap andın Qal‘a-yi Bā-yezīd nevāhīsini ğāret kılıp Avnik Qal‘asığa yētip aħşām Terākimeni (6) tārāc kıldılar ve Erzurūmnı feth kılıp Tahurtengā elçi yiberdi ve ol elçini i‘zāz ü ikrām bilen yandurup el (7) münkād boldı²⁹⁵⁷ ve Mīrzā Mīrānşāh, Qara Muħammedni qavup köp ğanīmet ve şāhib-i cemāl kızlar qollarığa tüştı Şeyh ‘Alī Barulas (8) ve Aqyānşāh Bērguçı ve Tilek Qoçend, Qara Muħammedka yētip çün muħkem tağlarda bērkıtip ērdi qolğa kivüre almay yandılar (9) ve anda Lālā H‘āce maqtūl boldı ve Cihān-şāh Barulas cem‘i Türkmenlerğa yētip köp nēmerse ğanīmet aldılar ve Şāh Melik bin (10) Ğıyāse‘d-dīn Barulasnı bir yazıda ölük taptılar ve Erzurūmdın Şahrā-yı Muşğa²⁹⁵⁸ barıp her kim yoluktı talan u tārācdın (11) qutulmadı. Çün Aħlātka yētti serdārları utru kēlip el boldılar ve çün ‘Ādil Cevzğa nüzūl kıldı hākimini itā‘at (12) yüzidin mülāzemetka kēldi ve andın köl yaqası bilen ötüp Bend-i Māhīdin Ala Tağda uruqka qoşuldı Van ve Vestān- (13) -ğa barıp Melik ‘İzze‘d-dīn mülāzemetka kēlip Van eli Naşre‘d-dīnni özlerige serdār kılıp qal‘anı bērkittiler ve ol qal‘a erbāb-ı (14) tevārīh arasında andağ meşhūrdur kim Şeddād-ı ‘Ād yasaptur ve gec ve taş bilen pes ol qal‘ağa uruş salıp yēgirmi künde (15) feth kılıp ol cāhillerni tağdın uçurdılar. Ayturlar kim Tēmūr Bēg, Yādigār-i Andhūdīni hūkm kıldı ki tümeni bilen (16) qal‘anı buzgey her nēçe sa‘y ü ğuşış kıldı bir taşnı andın ayıra almadı. Birev fużalādın ol qal‘a fethide rübā‘ī dēptür.

²⁹⁵³ *mūnhezim*: P *mūnhez(im)*

²⁹⁵⁴ *keşirini*: P *keşirni*

²⁹⁵⁵ *Mīrekni*: P *Mīrgeni*

²⁹⁵⁶ *qoymaydurlar*: P *qoyma(y)durlar*

²⁹⁵⁷ *boldı*: T *boldılar*

²⁹⁵⁸ *Muşğa*: P *Muş*

(17) **rübā'ī**

şāhī ki be-tīg mülk-i Īrān be-girift

māh-ı 'alemeş ser-ḥadd-ı keyvān be-girift

tārīḫ-i giriften-i Ḥişār-ı Van ra

ger porsendet (18) be-gū be²⁹⁵⁹ Keyvān be-girift²⁹⁶⁰

Ve Naşre'd-dīnni ki ḡal'a ēli serdār kılıp ērdiler saç saḡalın kırkıp ordunı ēvürüp²⁹⁶¹ öldürüp (19) yol başıda saldılar. Bu eşnāda Ṭahurtennin ēlçisi envā' pīş-keşler bilen inḡıyād u mutāba'at²⁹⁶² 'arz kıldı ve Tēmür Bēg (20) vilāyetini aḡa müsellem tuttı ve çün Selmasḡa yētti Melik 'İzze'd-dīḡa Kürdistānnı bērip²⁹⁶³ terbiyet kıldı ve Urmī ḡākimi Tīzek (21) yaḡşı pīş-keşler bilen meşmūl-ı merḡamet ü iḡsān bolup Şāḡib-kırān aḡa şāḡib-i cemāl kenīzek baḡışladı.

Tēmür Bēḡnin 107^[22b] (1) Işfahān fethi kılıp andın Şīrāzḡa barıp musaḡḡar bolḡanı zikride²⁹⁶⁴

Çün mundın burun Şāḡ Şūcā' fevt maḡallıda Şāḡib- (2) -kırāḡa mektūbı yētip oḡlı Zeyne'l-'ābidīnni sıfāriş kılıp ērdi. Çün Tēmür Bēg munda yētti ēlçi yiberdi ataḡ (3) sēni sıfāriş kılıp ērdi mülāzemetḡa mūteveccih bolḡıl ki ḡāṭırda oldur kim andaḡ terbiyet tapḡay-sēn ki maḡsūd-ı mülūk (4) ü ḡūkkām refi' mīḡdār bolḡay-sēn. Çün anıḡ āfitāb-ı devleti ḡurūb ḡaddıḡa yētip ērdi ēlçini tutup fāsīd ḡayāl dimāḡı- (5) -da yol bērdi çün bu ḡāldın Şāḡib-kırān şāḡib-i vuḡūf boldı 'Irāḡ ve Fārs teshīri üçün

²⁹⁵⁹ *be: P ki*

²⁹⁶⁰ Şiirin tercümesi: "Öyle bir padişah ki İran'ı kılıcı ile feth etti. Bayraḡının ayı (bayraḡı) Keyvān'ın (Saturn'ün) sınırını feth etti. Eḡer Van Hisarı'nın feth ediliş tarihini sorarlarsa söyle ki Keyvān'da feth etti.

Burada son mısradaki *be* yerine *ki* yazmaktadır. Eḡer *ki*'li biçimiyle okursak "ger porsendet be-gū ki Keyvān be-girift" yani "Söyle ki Keyvān feth etti" şeklinde tercüme edebilir.

Son mısradaki *Keyvān* ebced hesabıyla Kamari 789'dur (Miladi 1378).

²⁹⁶¹ *ēvürüp: T öyürüp*

²⁹⁶² *mutāba'at: P, T mutāba'at*

²⁹⁶³ *T+ērdi*

²⁹⁶⁴ *bolḡanı zikride: P bolḡanıda*

cāzim bolup sene *tis'a* ve *semānīn* (6) ve *seb'amiede*²⁹⁶⁵ İsfahānga barıp Muẓaffer-i Kāṣī ki Zeyne'l-*ābidīnga*²⁹⁶⁶ ʔaḡayısı²⁹⁶⁷ bolur ʔrdi ekābir ü eṣrāf bilen mülāzetmetka (7) kēlip Eygü Tēmür Bēg šehr ʔabtı üçün muḡarrer boldı ve šehr ʔeli māl-ı amān ʔabūl kılıp Muḡammed Sultān Šāh ve Melik Tēmür māl üçün (8) šehrğa bardılar ve bēgler nōkerleri ba'zı mūhim üçün šehrğa kirip çün muḡaṣṣıllar māl²⁹⁶⁸ üçün teṣeddūd kılatur ʔrdi- (9) -ler. İsfahānīler 'Alī Künçepā bilen mu'āraza maḡāmıga kirip ḡavḡā-yi 'ām bolup üç miñ²⁹⁶⁹ kişi çeriki ʔelidīn maḡtūl boldılar (10) çün bu ḡāl vāḡi' boldı çerik šehrğa yüzlenip šehr ʔeli uruṣup Bayan Tēmür Aḡ Buḡa ʔatl boldı ve šehr meftūḡ bolup (11) ʔatl-i 'ām boldı kim yētmīṣ miñ kişi ʔatl boldılar ve andın Šīrāz üstige yōrüp Zeyne'l-*ābidīn* ʔaçıp Šāh Maṣṣūrğa (12) barıp ol anı tutup Selāsil ʔal'asıda muḡayyed kıldı.

beyt

zi ebnā-yı dehrdin tileme ay köñül vefā

kim bu refīḡlerde (13) tapılmas mūrūvveti

Ve Šāḡīb-ḡırān mevāni' vū mūnāzi'siz Šīrāzğa nūzūl kılıp uṣūl u a'yān u rū'esā vū külūylar mülāzetmet- (14) -ḡa ser-efrāz boldılar ve miñ tümen kebekī māl ḡā'ibdin ʔabūl kılıp 'Oṣmān Bahādur muḡaṣṣılı bilen vuṣūlğa²⁹⁷⁰ yētti ve āl-i muẓaffer (15) Sultān Aḡmed Kirmāndın ve Sultān Yahyā Yezddin ve Šāh Ebū İṣḡāḡ Sīrcāndın²⁹⁷¹ ve Lurdın atabekler ki Gergīn Milād (16) neslidindürler mecmū' bu ṡavāyif der-ḡāh-ı 'ālem-penāḡga kēlip 'avāṡıf-ı pādišāḡhāneḡa müfteḡir boldılar.

Toḡmaḡ çeriki- (17) -niñ hūcūmı Māverāü'n-nehrğa ve Tēmür Bēḡniñ mūrāca'atı bu cihetdin Fā{r}s {ve} 'Irāḡdın

²⁹⁶⁵ 789'da.

²⁹⁶⁶ *Zeyne'l-ābidīnga*: T *Zeyne'l-ābidīnniñ*

²⁹⁶⁷ *ʔaḡayısı*: P *ʔaḡası*

²⁹⁶⁸ *māl*: T'de yok.

²⁹⁶⁹ *miñ*: T *biñ*

²⁹⁷⁰ *vuṣūlğa*: P *vuṣūl*

²⁹⁷¹ *Sīrcāndın*: T *Sīrcāndın*

Çün Kamere'd-dîn Ceta Moğolistân- (18) -da müste'sal boldı Toqtamış Hân mülâzemetiğa barıp ança ifsâd igvâ kıldı ki Toqtamış muhâlefet tarhı salıp neçe sultân (19) ve bēglerni²⁹⁷² Kamere'd-dīnga koşulup Türkistân üstige yiberdi ve Tēmür H̄vāce Aķ Buğa Şabrānnı bērkıtip her neçe sa'y kıldılar (20) feth bolmadı. Lā-cerem memālikde çapķunları barıp talap esır katl kıldılar. 'Ömer Şeyh Mīrzā Andigāndın ve Süleymān (21) Bēg ve 'Abbās Bēg, Emīr La'1 ve Şeyh Tēmür Semerķanddın 'Ömer Şeyh Mīrzāğa koşulup Seyhūn suydın ötüp Çökelekde **108**^[23a] (1) muhāliflerğa yetip eki tarafđın çerģe tüzeliپ uruş bāzārı revnaķ körüp şabāhđın şāmģaça imtidād-ı peydā kıldı (2) ve 'Ömer Şeyh Mīrzā cem'i bahādurlar bilen özini muhālif kılığa urup narı yüzge çığdı ve bēgler ba'zı sözler üçün (3) bir avnı kılığa yiberdiler ki 'Ömer Şeyh Mīrzāğa 'arz kılığarı ol kiři anda yetip mīrzānı körmey yanıp dēdi ki 'Ömer Şeyh (4) Mīrzā kaçiptur. Bu söz bilen bēgler ve bahādurlar münhezim boldılar ve çün 'Ömer Şeyh Mīrzā ol yasalığa yandı hēç kim qalmaydur (5) ērdi te'essūf yüzidin ança uruştı ki atı yaralılık boldı. Āhır mülāzımlarıđın birev atını aña mindürüp yalguz Andigān- (6) -ğa bardı ve çerik şāhzādeni körüp yığıldılar. Bu esnāda Aña Töre Moğolistāndın Taşkend ve Sayrām kēlip çapķun saldı. (7) 'Ömer Şeyh ol çerikke anıñ bilen ērdi Hocend kēlip eşitti kim muhālifler Andigān yörüdiler. Seyhūn yakası bilen yanıp (8) alar bilen muķābele bolup bir kēçe Aña Töre habersiz sudın kēçip 'Ömer Şeyh Mīrzā aña utru yörüp katıķ uruş boldı. (9) Ammā çün yağı köp ērdi Andigān Qal'asığa kirip Aña Töre qapap şāhzāde ğāyet ğayretđin çığıp özini²⁹⁷³ yağı çerikiğe (10) salıp bahādurlıķ dādını bērdi. Tūkel Bahādur, 'Ömer Şeyh Mīrzā cılavđın tutup atı²⁹⁷⁴ düşmen arasığın çıkardı ve Aña Töre (11) yanıp mīrzā bir cemā'atnı qava yiberip köp kiři Cetadın maķtūl boldılar ve Emīr Süleymān-şāh ve Emīr 'Abbās Semerķand şehrini (12) mażbūt kılıp deşt çeriki Māverāū'n-nehr memleketiğa kirip Kūytengāça çapıp nihāyetsiz māl u esır alıp Zincīr Sarāynı (13) köydürdiler ve Emīr 'Abbās ki Çökelek uruşığa oķ yēyip ērdi vefāt boldı ve çün bu haber üçün Tēmür Bēgge (14) elçi yiberip ērdiler. On yeti künde Şīrāzğa yetip şūret-i vaķāyi'ni 'arz kıldı. Tēmür Bēg, 'Osmān 'Abbāsnı ta'cīl bilen (15) Semerķandğa yiberip özi hem müteveccih boldı ve²⁹⁷⁵ Fārs {ve} 'Irāķ vilāyetini āl-i muẓafferğa taķsīm kılıp 'ālī-cenāb ifādet-me'āb Seyyid Şerīf-i (16) Cürċānī ve Emīr 'Alāe'd-dīn Inaķnı ba'zı müte'ayyinler ve muķterife bilen ki

²⁹⁷² *bēglerni: P bēgler*

²⁹⁷³ *özini: P özi*

²⁹⁷⁴ *atı: P anı*

²⁹⁷⁵ *hem müteveccih boldı ve: T'de yok.*

Buḥārāda ‘Ömer Şeyḥ Mīrzāğa yètkürüp ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā taḥkīk kılıp ḥaber yètti kim Muḥammed Mīrek Ḥişār-ı Şādmānda Tēmür (11) Bèg ḥazīne ve cebe-ḥānesin alıp²⁹⁸³ cem‘i evbāşka üleşip yağı boluptur. ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā üstige yörüp Muḥammed Mīrek²⁹⁸⁴ turuş (12) bərmey çeriki perīşān bolup Ḥuttalānga barıp ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā Ḥuttalān[ğa yètip] ol kaçıp Bedaḥşān barıp Şāh Bahāe’d-dīn (13) aña yol bərmey Muḥammed Mīrek²⁹⁸⁵ yanıp nökerleri yüz évürüp özi dört kişi bilen ‘Osmān uruğka yolukup anı tutup (14) yolda ‘Ömer Şeyḥ Mīrzādın ḥaber kèlip Muḥammed Mīrekni²⁹⁸⁶ öldürdiler ve Ebū’l-fetḥka Semerḳandda oşal şerbetni içürdiler. Aytur- (15) -lar kim Muḥammed Mīrek²⁹⁸⁷ şi‘rni ḥüb dèp ḥaṭṭnı yaḥşı bitür èrkendür²⁹⁸⁸ ve bu beyt anıḡ ebyātındındur²⁹⁸⁹.

beyt

mīrge der ‘aşk-ı (16) cānān go reved şāhı çı ğam

mülk-i ma‘nā ra emr Melik-i Ḥuttalān go mebaş²⁹⁹⁰

Ve Muḥammed Mīrek²⁹⁹¹ yağı bolğanda Cihān-şāh (17) Cakü, Borulday²⁹⁹² ve Apardı ve Tayḥān éli bilen Ḥ‘ārezm yörüşiğa baradur érđi. Bu eşnāda Borulday²⁹⁹³ éli yağı (18) boldılar Cihān-şāh Cakü ve Ḥ‘āce Yūsuf ve Cüneyd ve Pīr ‘Alī Tāz alarğa yètip talap perīşān kıldılar. Cihān-şāh (19) Cakü eşitti kim Mīrek²⁹⁹⁴ yağı boluptur Ceyḥūndın sal bilen kèçip Cüneyd Borulday²⁹⁹⁵ ve ‘Alī Ekber üç miñ kişi bilen üstige (20) tøküldiler ve Cihān-şāh Cakü bilen altmış kişi bar érđi. Sunı arkağa alıp ol aḥşāmdın şubḡağa uruştı (21) ve Ḥ‘āce Yūsuf ve Pīr ‘Alī Tāz yüz kişi bilen

²⁹⁸² *Muḥammed Mīrgeñiñ qardaşı ordudın kaçıp Lālām Bahādur vāḳıf bolup anı yolda tutup sordı ki: qayan barasun dèdi: T’de yok.*

²⁹⁸³ *alıp: T’de yok.*

²⁹⁸⁴ *Mīrek: P Mīrge*

²⁹⁸⁵ *Mīrek: P Mīrge*

²⁹⁸⁶ *Mīrekni: P Mīrgeñi*

²⁹⁸⁷ *Mīrek: P Mīrge*

²⁹⁸⁸ *èrkendür: T érđi*

²⁹⁸⁹ *ve bu beyt anıḡ ebyātındındur: T’de yok.*

²⁹⁹⁰ "Mīrge eğer sevgilinin aşkı için padişahlık da gitse bir gam yoktur/Mânâ âlemi için eğer Ḥuttalān hâkiminin emri de olsa düşünme"

²⁹⁹¹ *Mīrek: P Mīrge*

²⁹⁹² *Borulday: T Boralday*

²⁹⁹³ *Borulday: T Boralday*

²⁹⁹⁴ *Mīrek: P Mīrge*

²⁹⁹⁵ *Borulday: T Boralday*

sudın ötüp Cihān-şāh Bēgge koşulup şubhda muhālifka zafer taptılar **110**^{24a} (1) ve Cihān-şāh Cakū Kunduzda turup Borulday²⁹⁹⁶ eli Kābūlga barıp Ebū Sa‘īd Bisudga koşuldılar ve Tēmür Bēg, Aq Buğa-yı Bīsūdın (2) terbiyet kılıp Kābūlni aña atadı ve anı Cihān-şāh Bēg kaşığa yiberip çün H‘ārezmdin yandı. Ramazān H‘ācenı neçe koşun (3) bilen yiberip Cihān-şāh ve Aq Buğağa koşıldı Kābūl üstige bardılar ve Lağmanda Ebū Sa‘īd ve Cüneydga yètip tevābi‘ (4) levāhıqlar talan boldı²⁹⁹⁷ ve ol-kim alardın kutuldu Sind sarı kaçtılar ve Aq Buğa Bēg ve Seyfel-i Kāndahārīga yolukup (5) köp kişi alardın maqtūl boldılar ve Cüneyd ve Bā-yezīd ve Ebū Sa‘īd yüz meşakkat bilen kaçıp Dehlīga bardılar ve ol maħallda ki Tēmür (6) Bēg H‘ārezmga bardı. Soyurgatmış Hān Buħārāda marīz bolup vefāt boldı ve çün Tēmür Bēg Semerkāndga keldi uluğ toy bērip (7) Sultān Maħmūd Hānnı hān köterdi ve Muħammed Sultān Mīrzā ve Pīr Muħammed Sultān²⁹⁹⁸ Mīrzā ve Şāh-ruħ Mīrzānı Bāğ-ı Behiştde ked-ħudā kıldı ve barça (8) çerik yanıp yurtlarığa bardılar ve bu hālāt sene *tis ‘īn ve seb ‘amiede*²⁹⁹⁹ ittifāk tüşti

Toqtamış Hānnıñ Māverāū (9) ’n-nehr üstige yörüp Tēmür Bēgniñ utru barganı

Toqtamış Hān bā-vücūd ol-kim Şāhib-kırān aña envā‘ terbiyet kılıp érđi (10) küfrān-ı ni‘metka ikdām kılıp Çerkes ve Bulğar ve Kıpçaq ve Alan ve Azaqdın qalın çerik yığıp ol kışda Māverāū’n-nehrğa ‘azīmet (11) kıldı ve Tēmür Bēg haber bilip etrāf [u cevānib]ğa tovaçılar yiberdi ki çerik yığılgay. Bu uçurda haber yètti kim Toqtamış Hān (12) Ilğamış Oğlannı manglay bile qaravul³⁰⁰⁰ yiberiptür ve ol³⁰⁰¹ Hocend Suyıdın ötüp Zarnuğda ikāmet kılıptur. Şāhib-kırān (13) bā-vücūd ol-kim qar atnıñ kögsi bağrında³⁰⁰² érđi hāzır çerik bilen ılğap yolda ‘Ömer Şeyh Mīrzā Andigāndın kēlip koşıldı ve Şāhib- (14) -kırān Künçe Oğlan, Tēmür Kutluq, Şeyh ‘Alī Bahādurnı yiberdi kim muhālifler yolın tosqaylar ve özi Ilğamış Oğlan bilen (15) uruşup bir ħamlede muhālif hezīmet bolup ekserī ölüp ba‘zı Hocend Suyıdın ġarīk-i fenā bolup her nē kutuldu yol (16) tosqan bēgler alarnı ‘ademga yiberdiler ve Ėdi

²⁹⁹⁶ *Borulday*: T *Boralday*

²⁹⁹⁷ *boldı*: T *boldılar*

²⁹⁹⁸ *Sultān*: T’de yok.

²⁹⁹⁹ 790’da.

³⁰⁰⁰ *bile qaravul*: T’de yok.

³⁰⁰¹ *yiberiptür ve ol*: P’de yok

³⁰⁰² *kögsi bağrında*: T *kögsidin*

Bêrdi Bahşı ki Toqtamış Hân³⁰⁰³ bégleridin êrdi qolğa tüşüp (17) Şāhib-kırān andın hālātnı sorup özini ‘ināyet bilen ser-efrāz kıldı ve ol kış³⁰⁰⁴ Akarda ötkerip yazda (18) Mīrānşāh Mīrzā Hōrāsāndın ve çerik etrāf u cevānibdin yığılıp Hōcend Suyıda köfrük bağlap ötüp Tēmür Qutluq Oğlan, (19) Süyünçek Bahādur, ‘Osmān Bahādurnı³⁰⁰⁵ burun yiberip ve alar muhālifler şebīhūn éltip ekserini maqtūl kıldılar ve Toqtamış Hân (20) Arc Suyıdın ötüp Şabrān fethi kıla almay Yessini taladı ve çün haber taptı ki Şāhib-kırān yetti Deşt-i Kıpçakқа mūrāca‘at (21) kıldı ve Şāhib-kırān ılgap deşt sarı barıp H‘āce Şeyh Qoçin başlıqlarını ilgeri yiberip Sarıq Özende **111**^[24b] (1) çağdavulğa yétip ba‘zı ölüp ba‘zı alardın kaçtılar ve Kıpta³⁰⁰⁶ Tarhānga yolukup yüz evlük kişi bilen köçürüp orduğa (2) yétkürdiler ve çün Şāhib-kırān Āl Qoşunğa yetti haber keldi ki Hācī Bég çün fermānı ve ser-be-dārlar yağı bolupturlar.

(3) Mīrānşāh Mīrzānı Şāhib-kırān Hācī Bég çün Qurbānī ve Mülūk-i Serbedāl def‘i üçün Hōrāsānğa yibergenı zikride

Hācī Bég (4) çün Qurbānīni Şāhib-kırān terbiyet kılıp êrdi ve ol maḥallda ki ‘Irāqnı feth kıldı anı Işfahānda koyup êrdi. Ol vilāyet- (5) -din köp nēmerse anıñ qolığa tüşüp ol mertebēğa yetti kim kızını ‘Ömer Şeyh Mīrzā üçün³⁰⁰⁷ ‘aqd bağladılar ve çün Şāhib-kırān To- (6) -qtamış Hân def‘i üçün ‘Irāqdın yandı anı Tūsda koyup özi Semerqandğa bardı. Bu esnāda Hōrāsānda haber tüşti kim Toqtamış Hân (7) Şāhib-kırānnı basıp Semerqandnı muhāşara kılıptur. Bu yalğan haber bilen Hācī Bég Kamere‘d-dīn oğlını ki Tūsda bend êrdi (8) çıgarıp sikke vū huṭbe ve Toqtamış Hân atığa okudı ve Serbedārlarını hem özi bilen yār kıldı ve Aq Buğa Bég Hōrāsān (9) çerikin yığıp Tūsқа barıp Hācī Bég utru kēlip ‘azīm uruş bolup Hācī Bég münhezim bolup qal‘ağa kirip müteḥaşşın (10) boldı. Aq Buğa Bég üç ay qapap Hācī Bégge haber yiberdi kim üç ay oñ qol bilen yattım üç ay sol qol bilen (11) yatıp üç ay arқан yatur-men yana üç ay körey ki sēn yüz tēpen yatur-sen yā men ammā ol tarafdın Şāhib-kırān (12) çün Hōrāsāndın haberini taptı burun Hūmārī Inaq, Hācī ‘Abdu‘llāh Dulday ve Sarıq Etekeni yiberdi ve alar Ceyhūndın ötüp (13) Hūmārī Kābül barıp özgelər Aq Buğa Bégge qoşuldılar ve Hācī ‘Abdu‘llāh ve Sarıq Etekeni Sebzvārğa

³⁰⁰³ *Hân: T Hānnıñ*

³⁰⁰⁴ *kış: T kışnı*

³⁰⁰⁵ *Süyünçek Bahādur, ‘Osmān Bahādurnı: T Süyünçek Bahādurnı*

³⁰⁰⁶ *Qıpta: P, T Qıtna*

³⁰⁰⁷ *Mīrzā üçün: T Mīrzāğa*

yiberdi. Mīrānşāh Mīrzā (14) hüküm bilen yanıp çün Semerķandğa yetti Melik Pīr Muhammed bin Melik Ğıyāse'd-dīnni eki oğlu bilen yasaķķa yetkürdi. Bu Kurtlardan (15) özge kişi qalmadı. Andın Ğorāsān kēlip çün Cāmğa yetti Aķ Buğa Bēgge³⁰⁰⁸ haber yetti kim Serbedārlar üstümüzge yörüdiler, eger (16) bat kēlmeseler iş müşkildür. Mīrānşāh Mīrzā miñ kişi³⁰⁰⁹ bilen yolda muḡālifler qaravulnı³⁰¹⁰ tutup alardın haber tapıp yolda (17) uluğ su arada vāķi' boldı. Bēgler dēdiler ki: su yaķasın bērkitip turalı³⁰¹¹. Mīrānşāh Mīrzā dēdi: eger qal'a kılur bolsaķ (18) aydı Herātdın muḡkem qal'a bolmas. Pes sudın ötüp Serbedārlar fedāyivār Baḡr-ābād Tüzide utru kēlip katıķ uruş bolup (19) Serbedārların perīşān kıldılar. Nā-gāḡ üç yüz kişi oların kolğa urup bahādurlar perīşān bolup Mīrānşāh (20) Mīrzāğa kılıç yetkürdiler. Şāhzāde tevehhüm kılmay buyurđ ki şība töktiler muḡālifler münhezim bolup Mülük-i Serbedār 'Irāķ (21) sarı bardılar ve şāhzāde başlarıdın menāre qoparıp andın Tūsğa 'azīmet kılıp Ḥalāmad(?) eli qal'anı muḡkem kılıp Mīr Ḥācīni **112**^[25a] (1) Mīrānşāh Mīrzā yiberdi ki alarğa melāmet kılğay. Alar ok bilen ol Mūsūlmānnı öldürdiler ve çün vaķt-i intikām ěrmes (2) ěrdi Tūsķa yüzlenip çün Aķ Buğa Bēg Rātkānda utru kēlip şāhzāde köp 'ināyet sözi³⁰¹² Aķ Buğa Bēgge dēdi ve (3) çün Tūsķa yetip qabadı Yūnus Cōni Qurbānī qal'adın çığıp ve yaḡşı at tartıp 'ināyetķa maḡşūş boldı ve Ḥācī (4) Bēg, Yūnusnıñ üç yüz kişisini qal'ada tutķun³⁰¹³ kılıp Yūnus dēdi ki Ḥācī Bēg qaķar şāhzāde yolların mażbūt (5) kılıp Ḥācī Bēg qal'adın qaķıp Tūs Qal'ası feth boldı ve Tūs şehri ki Keykāvus bezminiñ reşki ěrdi bu³⁰¹⁴ zamānda (6) Beyābān-ı Lūt dek kıldılar ve şāhzāde buyurđ ki baş kēltürsünler ve andın menāreler yasadı. Ayturlar ba'zığa (7) kim baş hüküm bolup ěrdi ěr kişi tapmay ḡvātūnlarnıñ başın kırkıp kēsip kēltürdiler ve çün on miñ kişi 'arşa-yi telef (8) boldı. Hüküm kıldı ki el katldın bes kıldılar ve Ḥvāce Mes'ūd-ı Sebzvārī ki Şāḡib-kırānğa devlet-ḡvāḡlık kılıp ěrdi 'ināyetķa (9) maḡşūş kılıp andın tavāf üçün Meşhed barıp Ḥānzāde utru kēlip tavāfdın son Herātķa barıp Bāğ-ı Zāğānda nüzül-i (10) iclāl vāķi' boldı ve eṡrāfdın eļçiler kēlip yaḡşı aḡbār³⁰¹⁵ yetkürdiler ve Tēmür Bēg³⁰¹⁶, Ḥvāce Aķ

³⁰⁰⁸ *Bēgge*: P *Bēg*

³⁰⁰⁹ *mīrzā miñ kişi*: T *mīrzānıñ kişisi*

³⁰¹⁰ *qaravulnı*: T: *qaravulın*

³⁰¹¹ *bērkitip turalı*: T *bērkitiptür*

³⁰¹² *Aķ Buğa Bēg Rātkānda utru kēlip şāhzāde köp 'ināyet sözi*: T'de yok.

³⁰¹³ *tutķun*: P, T *tutķuy(?)*

³⁰¹⁴ *bu*: P *bir*

³⁰¹⁵ *aḡbār*: T *aḡbārlar*

³⁰¹⁶ *Bēg*: T *Bēgdin*

Buğa üç miñ tümen³⁰¹⁷ yarmağ (11) Şāhib-kırāndın şāhzādeğa cüldü keltürdi ve şāhzāde andın küreng kaşka at ki ulus arasında nazīri yok ėrdi Muhammed (12) Sultān Mīrzā üçün yiberdi ve Mīrānşāh Mīrzānı Şāhib-kırān tilep Semerqandda mülāzemetka yetti ve altı aydın soñ (13) Hācī Bēgni Seyyid ‘İmāde’-d-dīn Hezār Cerīni tutup Şāhib-kırānga yiberip³⁰¹⁸ Luḥūḳ kaşida anı yasaḳka yetkürdiler³⁰¹⁹.

(14) Şāhib-kırānnıñ Hızır H’āce Oğlan, Aña Töre def’i üçün bēşinçi nevbet Moğolistānga barganı zikride

Andın soñ (15) ki Mīrānşāh Mīrzānı Ḥorāsānga yiberdi dā’iye kıldı ki Deşt-i Kıpçaḳka Toqtamış Ḥān üstige bargay. Bēgler ki münāsib oldur kim (16) burun Cetağa barıp Hızır H’āce Oğlan bilen Aña Töre anıñ³⁰²⁰ def’ini kılğay-biz, andın soñ Toqtamış def’i üçün (17) müteveccih bolalıñ. Tēmür Bēg bu rāynı qabūl kılıp tāriḥ yēti yüz toḳsan birde Moğolistānga Āl Qoşun mevzi’idin ḥadem (18) ü ḥavāşī bilen Bōribaşıdın tayy-ı mesāfet kılıp Ortaḳ³⁰²¹ ‘Akabesiğa çığıdı ve ol yolda Ayḳan Sūriğa yetkende su tapmay (19) köp at tavar³⁰²² telef boldı. Bā-vücūd ol-kim temmüz ėrdi nā-gāḥ feyzi fazl-ı ilāhdın bir mevzi’de ot arasında ança qar taptılar (20) kim ėlge ve tavarlarğa³⁰²³ vefā kıldı. Mīrek Ėlçi³⁰²⁴ ve³⁰²⁵ Pīr ‘Alī Tāz ki qaravul ėrdiler. Aña Töre anıñ miñ kişisiğa yoluktılar (21) ki Behrīn ėli üçün kēlip ėrdiler ve alardın bir kişini³⁰²⁶ tutup orduğa keltürüp sözidin ma’lūm boldı kim Aña Töre 113^[25b] (1) Özün Yārda olturuptur. Şāhib-kırān, Şeyḥ ‘Alī Bahādur, Eygü Tēmür Bēgni ilgeri yiberip özi hem teveccūh kıldı ve yolını (2) ġacarçı ġalaṭ kılıp üç kündin soñ yolını taptılar. Pes çerikni ėki tarafdın yiberdi bir cemā’at ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā bilen ve ġacarçı (3) Celāl Ḥamīd ėrdi ve özi bir yoldın ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā, Aña Töreğa yetip uruşup basıp Aña Töre cānını ol varṭadın kaçurup (4) şāhzāde köp ġanāyım ve ay menizlik kızlar bilen muṣaffer ü manşūr yanıp Aḥta Diktuda Şāhib-kırānga³⁰²⁷ qoşuldı. Ammā Şeyḥ (5) ‘Alī Bahādur ve Eygü Tēmürdin ḥaberi yok ėrdi. Şāhib-kırān ḥūkmi bilen

³⁰¹⁷ üç miñ tümen: P üç tümen

³⁰¹⁸ yiberip: T yiberdi

³⁰¹⁹ yetkürdiler: P yetkürdiler<ler>

³⁰²⁰ Aña Töre anıñ: P Aña Töreniñ

³⁰²¹ Ortaḳ: P, T Oznak(?)

³⁰²² tavar: T tovar

³⁰²³ tavarlarğa: T tovarlarğa

³⁰²⁴ Ėlçi: T Ėlçidin

³⁰²⁵ ve: T’de yok

³⁰²⁶ kişini: P kişi

³⁰²⁷ Şāhib-kırānga: P Şāhib-kırān

‘Ömer Şeyh Mīrzā bēglerni tiledi bardı ve³⁰²⁸ bēgler kēlip (6) orduğa koşıldılar ammā ‘Ömer Şeyh Mīrzā ellig kişi bilen Ala Kölğa yetip Bayan Kara Tēmür sēkiz yüz kişi bilen yolukup (7) ‘azīm uruş bolup şāhzāde anda bahādurlığı zuhūrğa kēltürdi kim Behrām-ı hūn-āşām hayret barmağını tişledi (8) ve Pīr Hācī Arulat yahşi merdānelık kılıp şehādet taptı. Āhīrū’l-emrdin mūcāhidleri ol melā’īngā gālīb bolup³⁰²⁹ cem’i (9) keşir ol maḥāzīl-i şekāvet-karīndin mezellet tofrağığa yıkıldılar ve yanıp orduğa koşulup Cihān-şāh Bēgni (10) otuz miñ kişi bilen yiberdi ki her kayda muḥālifler mūteḥaşşın bolup ērdiler esir kılıp katl u nehībdin daķīķa (11) nāmer’ī koymadılar, el ulus ki Moğolistāndın alıp ērdiler. La’l Bēg ve Tēmür Buğa bilen Semerķandğa yiberip (12) özi İmel Ğuçurğa yetip kēneşip ğaçarçılar ta’yīn kılıp bēglerni her taraf yiberdi kim muḥāliflerdin eser koymağaylar. (13) Ol cümledin ‘Ömer Şeyh Mīrzā, Kara H’āceğāça bardı ki Semerķanddın añaça üç aylık yoldur ve Ğacarçı Burhān Oğlu ve Tēmür Bēğiçek³⁰³⁰ ērdi (14) köp ğanīmet bilen yanıp Yulduzda koşıldı ve Cihān-şāh Bēg ve Şeyh ‘Alī Bahādur otuz miñ kişi bilen Şuruğlukķa değinç (15) barıp ğanīmet bilen yandılar ve ‘Osmān ‘Abbās yēgirmi miñ kişi bilen Suğulğan³⁰³¹ bilen Kökyārgā bardı ve Ğacarçı Celāl (16) Ḥamīd ērdi ve Ḥudādād Ḥüseynī ve Mübeşşir ēki tümen bilen Ercigerde Bolğaçı ēlige³⁰³² yolukup kavī ḥarb boldı ki bir kēçe³⁰³³ kündüz (17) köterdi. ‘Āķibet gālīb bolup yağı perākende boldı ve Şāhib-kırān Sıçkan Dabağā yanıp Bolğaçı ēli yolukup (18) demār alardın çıĝdı ve ol maḥallda ki Şāhib-kırān, Toktamış Ḥān kēyinçe barıp ērdi Yādigār Barulas, Süleymān-şāh Bēg (19) Şemse’-d-dīn ‘Abbās, Ğıyāse’-d-dīn Tarḥānnı Türkistānda koyup ērdi. Çün eşittiler kim³⁰³⁴ Şāhib-kırān Cetağa bardı (20) alar hem Cetağa kirip yolda Hızır H’āce Oĝlan yolukup ‘azīm uruş boldı ki³⁰³⁵ bēgler yadaķ bolup üç kēçe kündüz (21) uruşup āhīr yaraş bilen ayrılıp Yulduzda orduğa koşıldılar ve Ḥazret-i Şāhib-kırān uruĝnı koyup ılĝar **114**^[26a] (1) kıldı. Koşun Tayğa yetkende қаравулар қара көрүп Төмүр Бег анда кече туруп муḥālifler ḥaber tapıp perīşān boldılar. (2) Hızır H’āce Oĝlan Moğolistān saltanatıdın köñül köterip yazılarga yüzlendi ve çerик Құлān Көтелĝаça қавуп (3) el ve³⁰³⁶ ulusnı talap aldılar

3028 *bardı ve*: T’de yok

3029 *gālīb bolup*: T *gālīb yolukup*

3030 *Tēmür Bēğiçek*: T *Tēmür Bēg Bēğiçek*

3031 *Suğulğan*: T *Suğulĝay*

3032 *Bolğaçı ēlige*: T *Bolğaçıĝa*

3033 *kēçe*: T *nēçe*

3034 *kim*: T *ki*

3035 *ki*: T *kim*

3036 *ve*: P’de yok.

ve Celîsde olcanı³⁰³⁷ üleşip Yulduzğa bardı ve ‘Ömer Şeyh Mîrzâğa haber yiberdi kim her yêrde (4) ki yêtiptür yanıp Andigân barsun ol yanıp Köplekke yolukup kavî muhârebe bolup Köplek pervâne dëk gâzab (5) otığa köydi ve Kâşğar bilen yanıp ‘Ömer Şeyh Mîrzâ Andigānda sâkin boldı ve Şâhib-kırân Kîçik Yulduzdın Uluğ (6) Yulduzğa yanıp bahādurlarğa cüldü üleşip Semerқandğa yanıp ol kış Buḥārāda bolup Süleymān-şāh Bēgni (7) öziğe küyev kıldı ve Kışke barıp quriltay kılıp çerik sanın arturdı ve Süleymān-şāh Bēg ve Ḥudādād Ḥüseynī (8) ve Şemse’-d-dīn ‘Abbās ve Şiddīk Tābān ve Sultān Sencer, Ḥācī Seyfe’-d-dīn ve Ḥasan Cāndārın yēgirmi miñ kişi bilen Qamere’-d-dīn (9) def’i üçün Cetağa yiberip Issı Kölde Meleş ve Bēgeş, Şadr Pider-i Türkmenī³⁰³⁸ bēş miñ³⁰³⁹ kişi bilen qoşulup çün Almalığdın³⁰⁴⁰ (10) ötüp Qaratalğa yêtiler haber taptılar kim Olca Buğa Qoçın, Qamere’-d-dīnğa yolukup ‘azīm uruş boluptur. Bēgler (11) Meleş ve Bēgeş ve Ḥasan Cāndārın haber üçün yiberip alar uruş yêrige yêtip köp ölük kördiler ve birevni (12) ki endek ramaķı bar êrdi tapıp haber sorup dēdi³⁰⁴¹: munda Qamere’-d-dīn bilen uruşup āḥir ol gālīb bolup (13) Ençni Buçanay sarı bardı. Bēgler kēyinçe barıp çün İrtiş Suyığa yêtiler ol burun ötüp Tölesğa barganı- (14) -dur ki kiş ve as andın kēltürürler bēgler şanevber yığaqlarığa öz tamğalarını tartıp yanıp altı aydın soñ Semerқandda (15) Şâhib-kırānğa qoşuldılar.

Tēmür Bēgniñ Deşt-i Qıpçaққа Toqtamış Ḥān üstige barganı zikride

Şâhib-kırân (16) Toqtamış Ḥān rezmi üçün ‘azm {ü} cezm kılıp çerikke bir yıllık ‘ulufe bērip Ḥocend Suyığa köfrük bağlap Taşkendde (17) kışladı³⁰⁴² ve anda zāt-ı şerīfiğa ‘arıza dest bērip kırk kün maraž imtidād taptı ve çün maraž şıḥhatқа mübeddel boldı (18) tārīḥ yêti yüz toqsan üçde Deşt-i Qıpçaққа teveccüh kılıp Mîrzāde Pîr Muḥammed Cihāngîr ve Şāh-ruḥ Mîrzānı ba’zı bēgler ve ḥavāṭîn (19) bilen Semerқandğa yandurdı³⁰⁴³ ve çün Qara Semānğa yêtti qar ve yamğur bolup Toqtamış Ḥān elçileri kēlip bir şunqar, (20) toquz at pîş-keş kēltürüp ‘özl-ḥvāḥlıq sözlerini ‘arż kıldılar. Şâhib-kırân dēdi: men aña köp yahşılıq (21) kılıp anı

³⁰³⁷ *olcanı*: T *olçanı*

³⁰³⁸ *Şadr Pider-i Türkmenī*: T ve *Şadr ve Pider ve Türkmenī*

³⁰³⁹ *bēş miñ*: T *bēş yüz miñ*

³⁰⁴⁰ *Almalığdın*: T *Almağdın*

³⁰⁴¹ *dēdi*: T’de yok.

³⁰⁴² *kışladı*: T *kışlaқ saldı*

³⁰⁴³ *yandurdı*: T *yandura yiberdi*

salṭanatğa³⁰⁴⁴ yètkürdüm ve Urus Hān bilen uruşup māl ve çèrikim zāyi‘ boldı, ol hūḳūknı nısyān ṭāḳıda **115**^[26b] (1) koyup men ‘Irāḳḳa barganda çèrik yiberdi kim³⁰⁴⁵ memleketim havālīsini buzdı ve bā-vücūd ol mütenebbih bolmay özi kèlip İlğamış Oğlannı (2) qaravul kılıp vilāyetde envā‘ harāblıḳ kıldılar ve çün biz aña yüzlendük kara körmey turuş bérmedi³⁰⁴⁶ émdi (3) biz bu yörüşdin mütē‘āḳıd bolmas-biz. Pes elçilerni mevḳūf kılıp deştḳa yüzlenip çün Qaraçuk ve Şayrāndın (4) ötüp on beş kün cedelde kirip su tapmay köp at tavar³⁰⁴⁷ zāyi‘ boldı. Sarıḳ Özenğa³⁰⁴⁸ yètip atlarını suğarıp (5) seyl kirgey³⁰⁴⁹ cihetidin üzdürüp kèçtiler ve anda Eygü Tèmrür Özbekniñ eki nökeri kaçıp Toktamış Hānga bardılar (6) ve Uluḡ Ṭaḳḳa yètip üstige çıḡıp buyurdı ki anda menāre dèk māl yasap barganı tārīḥni taşda qazdılar³⁰⁵⁰. Dèrler (7) ol taḳ³⁰⁵¹ bèyikligi èllic qarıdur ve tēgreside deştür, envā‘ çeşme-sār ve reyāḥīn ve eştār bilen müzeyyen ve ol deşt- (8) -niñ tūl ü ‘arzını Tènrī Te‘ālā bilür ve pes.

lū’lū’ şī’r

èşittim ki Cemşīd-i ferruḥ sirişt
ki bir çeşmede taşḳa kıldı ser nibişt

(9) ki bu çeşm üzre bizniñ dèk besī
dem urdılar ve bardılar barçası

Ve müddet yörüp çün yörüş müddeti (10) mütēmādī bolup altı aylıḳ yol ābādānlıḳdın ırāḳ tūştılar. Çèrikde qaḥt boldı ol türlük ki bir qoy yüz altun (11) kebekī³⁰⁵² ve bir batman buḡday yüz altun boldı. Ol cihet bilen uluḡ av saldurdı. Ança şayd ol çèrikde tūştı kim bā-vücūd (12) kıllet-i ṭa‘ām el semiz şaydnı alıp aruḡnı qoydılar. Ayturlar anda bir kèyik bolur ki cūssesi gāvmişt çağlıḳ bolur Moḡol (13) anı qandaḡay dèr ve

³⁰⁴⁴ *salṭanatğa*: T *salṭanatḳa*

³⁰⁴⁵ *kim*: T *ki*

³⁰⁴⁶ *bérmedi*: T *bérmey*

³⁰⁴⁷ *tavar*: T *tovar*

³⁰⁴⁸ *Özen*: T *Özön*

³⁰⁴⁹ *kirgey*: T *kirgen*

³⁰⁵⁰ *qazdılar*: T *qazıp*

³⁰⁵¹ *taḳ*: T *taḡ*

³⁰⁵² *kebekī*: T’de yok.

deşt eli bēlin nēçe maḥall çerik şayd bilen ötkerdiler. Bu ġarīb ḥāk-sār bu³⁰⁵³ tārīḥde ki Mīrānšāh Mīrzā (14) mülāzımların birev yētiptür körüp-men ki ol yazıda kēçeler sıçkanlar tēşükleridin çıġıp³⁰⁵⁴ bülbul nevāsı dēk (15) sayraydur ērdiler el-‘uhdetü ‘ale-r-rāwī³⁰⁵⁵. Ol yazıda Şāhib-kırān çerik sanın körüp her çerikke yēti mīrzālar (16) bēgler at pīş-keş kıldılar ve Muḥammed Sultān Mīrzā hirevül³⁰⁵⁶ bolup Tobol Suyıdın ötüp yētmış yērde ot körüp (17) manglayğa barça қоşulup Şeyḥ Dāvūd-i Türkmenī³⁰⁵⁷ ḥaber üçün yiberip ol bir nēçe Alaçukқа yētip kişi tutup Şāhib-kırān (18) қаşığa kēltürdi. Andın Toqtamış Ḥān ḥaberin sorup dēdi: biz bir ay boldı ki ulusdın ayrılıp-biz, ḥaberimiz yoqtur ammā (19) nēçe kün³⁰⁵⁸ boldı ki on kişi kīnet bilen bu cengelledürler ve Şāhib-kırān ‘İyd Ḥ‘ācenı otuz kişi bilen alar üstige yiberdi (20) ve Kumārī Yasavul alarğa қоşulup alardın ba‘zını³⁰⁵⁹ öldürüp ba‘zını tirik kēltürdiler. Toqtamış Ḥān ḥaberin alardın (21) sorup yörüdi çün Yayık Suyığa yētti ġacarçı dēdi: munda üç kēçit bardur biri Ayġır Yalı yana Bör{i}³⁰⁶⁰ Kēçit ve Çeşme Kēçit. **116**^[27a] (1) Şāhib-kırān dēdi: mundın maşlahat ērme kēçmek nē bola alur ki muḥālifler kemīnde bolġaylar ve oşandaġ ērkendür (2) pes su yoġķarı³⁰⁶¹ yörüp sudın ‘ubūr kıldılar ve Tēmür suyığa yētkende Muḥammed Sultān Mīrzā kişi tutup kēldi ḥaber dēdi ki: (3) köp küren munda ērdiler, ḥaber tapıp köçtiler ve İyk Suyığa yētip manglay köfrükdin ötüp oñ sol sunı (4) üzdürüp kēçtiler. Karavullar üç kişi tutup kēltürdiler ḥaberleri ol-kim Toqtamış Ḥānnıñ ḥaberi yoġ (5) ērdi. Eygüniñ ēki nökeri kēlip ḥaber kēltürdi ve ol eṭrāf u cevānibġa çerikin yıġıp-turur. Pes Şāhib-kırān (6) ḥaberim bilen yörüp qalın lāy yolūqup el zaḥmet bilen öttiler. Bu ḥālde qaravuldın ḥaber kēldi kim üç қоşun (7) yaġıdın köründi. Şāhib-kırān atlanıp yasal bilen yörüp birevni tutup kēltürdiler. Ol dēdi ki Toqtamış (8) Ḥān eşitiptür kim ordu kiyizde қаһтдур, sizni tartadur Süyünçek Bahādur ve Argun Şāhnı yiberdi ki ḥaber kēltürgey. Nēçe (9) yıġaç yol barıp muḥāliflerdin eşeri körmediler ve Mübeşşir Bahādur ilgeri barıp bir cengelde bir cemā‘at bilen uruşup (10) kırk kişi alardın tuttılar ve Şāhib-kırān, Müzemmil Tarḥān ve Celāl Ḥamīd ve Şayin Tēmürni yiberip alar düşmen bilen söz- (11) -leşip yandılar.

3053

bu: P bir

3054

çıġıp: T çıķıp

3055

el-‘uhdetü ‘ale-r-rāwī: P el-‘uhdetü ‘alī-yi rāwī

3056

hirevül: T zāhir

3057

Türkmenī: P, T Türkmenni

3058

kün: T’de yok.

3059

ba‘zını: P ba‘zı

3060

Bör{i}: T Bö{ri}

3061

yoġķarı: T yoġķarı siz

Êdgü Têmür Bègniñ qaravullıqqa barıp maqtûl bolğanı zikride

Şāhib-kırān Êdgü Têmür Bègni (12) cem'î bilen qaravullıqqa yiberdi kim muhāliflerniñ az ve köpini ma'lûm kılğay. Ol qalın lāy ve sudın ötüp Toqtamış (13) Hān qaravulığa yolukup çün muhālif köp êrdi yanmağını maşlahat körüp elge dèdi: sudın ötünj ve özi yağı- (14) -nıñ yolın tosüp ança müdārā kıldı ki el sudın öttiler ve özi hem suğa kirip atığa³⁰⁶² oq tégip ol (15) yadaq bolup oq atadur êrdi tā maqtûl boldı ve yağı ...³⁰⁶³ Herī-Melik bin Yādīgār Barulas ve Ramazān Karaça³⁰⁶⁴ ve Muhammed (16) Arulat katl boldılar. Bu hālda Şāhib-kırān az kişi bilen anda yetip buyurdi ki bahādurlar sudın ötsünler. Hācī (17) Seyfe'd-dīn ve Cihān-şāh ve Celāl Hamīd merdānelık kılıp üç kişini sürdiler ve Şāhib-kırān yanıp orduğa tüşüp (18) bahādurlar ki anda yağı bendelikke kıyām kılıp êrdiler, terbiyet kılıp tarhān kıldı ve hüküm boldı ki alarnı yasavul- (19) -lar yetmesün ve uluğ mühr ve pervāne{çi} mührini ki Êdgü Têmür Bègde êrdi Şāh Melik Bègge bėrip kişi qarasn terbiyet (20) kıldı. Ba'zı tevārīhde mezkûrdur ki çün Eygü Têmür Bèg maqtûl boldı ol kège çerikke vehm ü hirās gālib bolup (21) havf bilen ötkerdiler. **el-kışsa** Çün altı ay yöridiler ve Toqtamış Hān toqtamaydur³⁰⁶⁵ êrdi tā ol yerge yettiler kim **117**^{127b1} (1) tün kıskalığdın namāz haqqı<n>nı okusa bolmas³⁰⁶⁶. Pes 'Ömer Şeyh Mīrzānı bėgler bilen yėgirmi miñ kişi koşulup yiberdi (2) kim Toqtamış Hānga yetkeyler tā ol zārüretdin³⁰⁶⁷ turuş bergey, şāhzāde anja yetip qaravullar körüştiler.

Şāhib-kırān- (3) -nıñ muhārebesi Toqtamış Hān bilen zikride³⁰⁶⁸

Ol eyyāmda ki ortada mesāfet êrdi, havā bulut bolup ba'zı maħallda (4) qar ve yamğur yağar êrdi kazādın ol kün ki körüştiler havā şāf bolup Têmür Bèg yeti qol tertīb bėrip³⁰⁶⁹ (5) biride Sultān Maħmūd Hān ve Süleymān-şāh Bèg³⁰⁷⁰ êrdi ve ekinçi qolda özi ve Muhammed Sultān Mīrzā ve üçünçi Mīrānşāh Mīrzā (6) ve Muhammed Sultān Şāh muqarrer boldı ve tørtinçi qolda Hācī Seyfe'd-dīn mevsüm

³⁰⁶² P+öziğa

³⁰⁶³: P, T basım lap(?)

³⁰⁶⁴ Karaça: P H'āce

³⁰⁶⁵ toqtamaydur: T toqtamay

³⁰⁶⁶ okusa bolmas: T okup bolmas êrdi

³⁰⁶⁷ zārüretdin: P zārüret

³⁰⁶⁸ **bilen zikride**: P **bilen**

³⁰⁶⁹ T+ol

³⁰⁷⁰ bėg: T'de yok.

boldı ve beşinçide ‘Ömer Şeyh Mîrzâ yaşurun kalmasun (7) kim barça târîhde yêti kol dëp beş kolnı mufaşsal kılıpturlar ve Şâhib-kırân yêgirmi miñ³⁰⁷¹ koşun bahādurlardın ta’yîn (8) kıldı kim ki eger bir cemā‘atka meded hâcet bolsa alar meded bolğaylar tümenler ve koşunlar öz maḥallıda turdılar ve (9) Toḳtamış Hân peydâ bolup kol ve barāṅgar ve cöwēṅarnı şāhzādelar ve beyler bilen tüzdi. Meşel Taş Têmür Oğlan, Bêg (10) Yaruḳ Oğlan, Ilğamış Oğlan, Bêg Pülād Oğlan, ‘Alî Oğlan ve bēglerdin ‘Alî, Süleymān, Şofî Kōṅrat, Nevruz (11) Kōṅrat, Aḳta{d}, Aḳbuta, Uruscuḳ Kıyat, ‘İsā Bêg, Ḥasan Bêg, Sarāy, Kōke Buğa, Yağlı Bey, Behrîn Kōṅkur Bey (12) ve³⁰⁷² özge bēgler ve bahādurlar bilen utruda keldi ki çerikiniñ³⁰⁷³ ḡalebeliğidin közler hıyre boldı. Bu ḥālda Şâhib-kırân (13) buyurdı ki ba‘zı tüşüp çadır tikip otaklarda ot yandurdılar. Toḳtamış Hân ol ḥāldın ta‘accüb kılıp dëdi: (14) bu ‘aceb êldür kim munıñ dëk künde çadır tikip aş pişüredürler ve Şâhib-kırân tüşüp êki rek‘at namāz kılıp iḥlāş (15) yüzini yerge qoyup ḥazret-i şamediyetdin nuşret mes‘elet kılıp aylandı. Bu eşnāda murtażā-yı memālik-i İslām Seyyid Bereke ve Ḥ‘āce Ziyā‘e (16) ‘d-dīn, Yūsuf ve Şeyh İsmā‘il ki nesebları kıdve-yi erbāb-ı şafā ve ‘irfān şeyḫü’l-İslām Aḥmed-i Cām *ḳuddise sirru-huğa* yeter (17) başların yalanğaç kılıp du‘ā bilen Şâhib-kırân üçün nuşret tilediler ve Seyyid Bereke dëdi ki *tevecceḥ ḥaysu şı‘te* (18) *feinneke menşūrun*³⁰⁷⁴ bahādurlar ve mübārizler êki tarafdın celādet meydānıda ḳadem qoyup muḥārebe vü muḳātele ol tülük boldı (19) kim ma‘reke maḳtūllarıḡa felekniñ bī-raḥm cellādınıñ yüreki köydi. Burun Ḥācī Seyfe‘d-dīn at salıp ve Şeyh (20) Dervīş Bêg Allāhī öz ḡanīmını perīşān kıldı ve nêce koşun anıñ soṅındın kirip ḳaşd kıldılar kim dest (21) bërdi körsetgeyler Cihān-şāh Bêg yolın tosüp alarnı yandurdı ve Mîrānşāh Mîrzā cöwēṅargā toḳunup demār **118**^[28a] (1) alardın çıḡarıp münhezim kıldı ve ‘Osmān ‘Abbās az kişi bilen özini üç koşunḡa urup kerr ü ferr maḥallıda atdın ayrılıp yana at yêtkürdiler³⁰⁷⁵ (2) bat atlanıp düşmen hirevülni perīşān kıldı ve Şeyh ‘Alî Bahādur tefriḳa taşı düşmen arasında saldı ve ‘Ömer Şeyh Mîrzā (3) kılınç bilen barāṅgarı sarı yörüp her kim utrusıḡa keldi cevşenni aṅa kefen kıldı ve Bërdi Bêg ve Ḥudādād (4) Ḥüseynī ve³⁰⁷⁶ bahādurlar her kişi öz muḳābelesini köterdiler ve Ḳolıncaḳ Bahādur ve Şeyh Dervīş Bêg³⁰⁷⁷ Allāhī

³⁰⁷¹ yêgirmi miñ: P yêgirmi

³⁰⁷² ve: T’de yok.

³⁰⁷³ çerikiniñ: T çerikniñ

³⁰⁷⁴ *tevecceḥ ḥaysu şı‘te feinneke menşūrun*: "Nereye yönelsen Allah'ın yardımıyla galipsin."

³⁰⁷⁵ *atdın ayrılıp yana at yêtkürdiler*: P at yetti ayrılıp yêtküzdi

³⁰⁷⁶ ve: T’de yok.

³⁰⁷⁷ Bêg: T Bahādur

ékev yalguz bir (5) koşunğa urunup barça münhezim boldılar ve Toqtamış Hân Şāhib-kırān utrusıdın yüz évürüp ‘Ömer Şeyh (6) Mīrzā sarı yörüp ve andın ötüp Süldüz élige toqunup köp kişi alardın ölüp Toqtamış Hân öte (7) çıgıp Şāhib-kırān arkasıda şaff urup turdı ve ‘Ömer Şeyh Mīrzā aña utru bolup uruşup Çeke Tovaçı (8) Şāhib-kırānğa dèdi ki: Toqtamış Hân çeriki kèyinde yasap turuptur. Şāhib-kırān anıñ sarı yörüp çün (9) Toqtamış Hân çetr-i felek-fersāyını³⁰⁷⁸ kördi tākāt kèltürmey celādet éligi hareketdin qalıp sebāt ayağı bèridin bardı küfrān-ı (10) ni ‘metde münkir bolup yüz hasret ü efsūs bilen köñül mülk ü³⁰⁷⁹ maldın köterip firār yolın tutup tamām Coçı Hân (11) ulusı buzulup bir anda³⁰⁸⁰ ulusdın ayrılıp perīşān boldılar.

meşnevī

havāşşı birle öldüm Toqtamış Hân
(12) yügürtüp atını èyledi cevalān

yasalğa toqunup arkağa çıgdı
Tèmür Bèg evrülüp élini yıgdı

(13) nèçe koşun bilen aña toqunup
kılıç u nīze oq birle avunup

anıñ dèk kan tøküldi ol zamānda
(14) dègey-sèn lāle-zār oldı yābānda

nèçe cehd èttiler Toqmaq ulusı
çi Kıpçaq u Alan ve çi Urusı

³⁰⁷⁸ *felek-fersāyını*: T *felek-fersāsını*

³⁰⁷⁹ *ü*: P’de yok.

³⁰⁸⁰ *bir anda*: P *birev*

(15) bèridin tapmadı muṭlaḳ Tèmr Bèg

uruşdın yanmadı muṭlaḳ Tèmr Bèg

uruş birlen işi tapmadı sāmān

(16) yüz évürdi uruşdın Toktamış Hān

hezīmet boluban taşladı taḥtın

çü kördi özgeçe ol demde baḥtın

(17) başın kütḳardı ol dem belādın

koyup ḥasret bilen el ulusın

kılur devrān birevni hān u sulṭān

(18) çü tüzdi mülkni eyler perīşān

‘aceb ḥālı ki bir dem pādīşāhdur

yana bir dem ḥavādişdin gedādur

(19) köñül ḳoyma bu dünyā-yı denīga

ki bolmas bākī dervīş u ḡanīga

vefā andın tileme bī-vefādur

(20) anıḡ yaḥşılıḡı barça cefādur

çü devlet kelse èylegil saḥāvet

èki ‘ālemde oşbudur sa‘ādet

(21) Çün ol feth-i nām-dār Şāhib-kırānğa hāzret-i vāhibü'l-‘aṭiyyātdın rüzī boldı mecmū‘ şāhzādelar ve eṣrāf ¹¹⁹^{28b1} (1) ve bēgler tehniyet dēp Şāhib-kırān alar bilen muṣāfaḥa kılıp körüşti³⁰⁸¹ ve muḥālifler³⁰⁸² kēçe ılğar yiberdi ve bahādurlar (2) intikām kılıcın suğurup muḥābāt³⁰⁸³ ve müvāsānı ber-ṭaraf kılıp ol ber-geṣte-rūzlarğa kēyindin tīg-ı kātıl ērdi ve ilgeridin (3) deryā ve Etil kıyās kılsa bolur ki bu ēki seylāb arasındın nē miqdār sāhil-i necātğa yēttiler bolğan³⁰⁸⁴ māl ü menāl ve ‘ıyāl ü (4) etfāl ve tecemmül-i esbāb ança ‘asākır-i gerdün-me’āsır koluğa tüşti ki nātıka tili anıñ ta‘dādındın güng {ü} lāldur. Künçe Oğlan ve Tēmür (5) Kutluğ Oğlan ve Ėdgü Bēg öz ellerini tilep Şāhib-kırān alarğa yarlıg bērdi ki kişi alarñıñ ēlige müte‘arız bolmasun. Alar³⁰⁸⁵ (6) ēlin yığıp Ėdgü ve Tēmür Kutluğ her kıysı bir sarı bardılar ve Künçe Oğlan ba‘zı ēlin koluğa alıp Şāhib-kırān mülāzemetiğa (7) kēlip envā‘ ‘ināyetka ser-efrāz boldı ve barça bēgler ve çerikke çapğun üçün barıp ērdiler köp ganāyım ve emvāl çün (8) ay yüzlük kızlar ve kıyaş menizlik oğlanlar ve at ve tēve bilen mu‘askerde müctemi‘ boldılar. Ayturlar Şāhib-kırān üçün bēş yüz miñ³⁰⁸⁶ (9) kız ve oğul terbiyet aldılar ve birev zurefādın ol yolda ümīd tili bilen bitı dēptür ki tercemesi bu bolur.³⁰⁸⁷

beyt

‘ömrimizdin (10) eger kalur bākī

alğa-biz koluğa terk-i nifākı

Ve Etil Suynıñ³⁰⁸⁸ yaqasında Şāhib-kırān Ur Tōpe dēgen yērde ki gāyet (11) nezāhetlik ērdi yēgirmi bēş kün turup ‘ayş u kām-rānlık dādını bērdi. Çün ol feth-i nām-dār Şāhib-kırān gerdün- (12) -iktidārğa müyesser boldı Semerķand sarı mu‘āvedet kılıp Seyfe’d-dīn Bēgni uruğda kıyup ol ḥaṭarlık deṣtni (13) ṭayy kılıp Şabrāndın ötüp Otrar bilen sudın kēçip ḥıṭṭa-yi Semerķandnı öz vücūdındın cennet

³⁰⁸¹ *körüşti*: T *körüşüp*

³⁰⁸² *muḥālifler*: T *muḥāliflerniñ*

³⁰⁸³ *muḥābāt*: P, T *muḥābād*

³⁰⁸⁴ *bolğan*: P, T *bolğay*

³⁰⁸⁵ *bolmasun. Alar*: T *bolmasunlar*

³⁰⁸⁶ *miñ*: T’de yok.

³⁰⁸⁷ *tercemesi bu bolur*: T’de yok.

³⁰⁸⁸ *Suynıñ*: T *Suyı*

misāl ēyledi ve ‘azīm toylar (14) kılıp Mīrānšāh Mīrzā Ḥorāsān barıp Şāhib-kırān kışlak Barsinde kıldı ki Taşkend nevāḥīsidindür ve şāhzāde- (15) -ler ve ağalar ve bēgler³⁰⁸⁹ ve a‘yān ü eşrāfka savğatlar bērdi ve ol kış Barsinde ötkerip yaz bolgaç Semerkandda (16) barıp uluğ toylar kılıp Pīr Muḥammed Cihāngīrga Kābül ve Ġaznī ve tevābi‘ni müsellemtutub bēglerdin Ḥüseyn-i Şofī Tarḥān ve Kuṭbe (17) ‘d-dīn ve Ḥubbi Ḥ‘āce ve Şemse‘d-dīn Üç Karanı³⁰⁹⁰ bahādurlar bilen köçmen koşup yiberdi ve Kān-ı gilga çığıp toy kılıp Ġıyāse‘d-dīn (18) Tarḥānnıñ eki kızını ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā oğlanlarıga Pīr Muḥammed Mīrzā ve Rüstem Mīrzāga bērdi ve Ḥācī Seyfe‘d-dīn kızını Mīrzā Ābābekr bin Mīrānšāh (19) Mīrzāga ‘ağd bağladı. Çün bu każāyādın köñül cem‘ kıldı bēş yıllık Ġrān yörüşiğa ‘azīmet kıldı.

Tēmür Bēgniñ Ġrān (20) vilāyetīga bēş yıllık ‘azīmet kılğanı zikride

Şāhib-kırānnıñ sem‘-i şerīfiğa yetip ērdi ki Deşt-i Kıpçaqqa barganda (21) Ġrān memālikiniñ ḥukkāmı öz ḥaddıdın tecāvüz kılıp³⁰⁹¹ ḥilāf-ı destūr ‘amel kılıpturlar. Ḥātırıga ḥuṭūr kıldı³⁰⁹² ki yana nevbet ol diyārga **120^[29a]** (1) barıp alarga sezā bergey. Bu endīşe bilen tāriḥ yēti yüz toḡsan tōrtte Ġrān sarı müteveccih bolup Buḥārāda Cūy-ı Zerga (2) yētkende kavī maraḫī³⁰⁹³ vücdūiğa tāri bolup Semerkanddın Sarāy Mülk Ḥānım başlığ ḥavātinni tilep Muḥammed Sultān Mīrzā ki sudın (3) kēçip ilgeri barıp ērdi yandurup maraḫ ol mertebede iştidād taptı kim³⁰⁹⁴ köp kişi şifādın ēlig yudılar (4) ve şāhzādelar ve ḥavātīn ve bēgler ḥazret-i risālet *şallā’llāhu ‘aleyhi ve sellem* ḥadīsi mażmūnı bilen ki *dāvū marḫākum bi’s-şadaqa*³⁰⁹⁵ (5) ança şadaqa fuḫarā ve mesākīnga bērdiler ki köp faḫīr ḡanī boldı ve Tēḡri³⁰⁹⁶ ‘ināyeti bilen ol şa‘b maraḫ şifāga mübeddel bolup çün (6) mizāc-ı şerīfi ḥadd-ı i‘tidālga yētti ḥükm kıldı ki Muḥammed Sultān Mīrzā ilgeri bargay ve ol Ceyḥūndın ötüp Şāhib-kırān ḥavātinni yandurup (7) özi Ġrānga ‘azīmet kılıp Ābiverddin ötüp Ḥabūşānda Muḥammed Sultān Mīrzāga koşulup Cürcān Suyı yaḫasıga bardı (8) ve Seyyid Bereke risālet üçün Māzenderānga barıp ērdi anda Seyyid Ġıyāse‘d-dīn bin Seyyid Kemāle‘d-dīn bilen kēlip köp pīş-keş (9) ‘arz kılıp dēdi ki: Seyyid Kemāle‘d-dīn iṭā‘at üstidedür ve çün

³⁰⁸⁹ ve bēgler: T’de yok.

³⁰⁹⁰ Karanı: T Kara

³⁰⁹¹ kılıp: T kılıptur

³⁰⁹² ‘amel kılıpturlar. Ḥātırıga ḥuṭūr kıldı: T ‘amel ḥātırıga ḥuṭūr kıldı

³⁰⁹³ maraḫī: P maraḫ

³⁰⁹⁴ kim: T ki

³⁰⁹⁵ Hadis: *dāvū marḫākum bi’s-şadaqa* "Hastalarınızı sadakayla (sadaka vererek) iyileştiriniz."

³⁰⁹⁶ Tēḡri: P Tēḡr(i)

Esterābādğa yètti Pîr Pādişāh bin Loqmān Pādişāh bin Tağa (10) Têmür Hân yahşı hizmetkārлық kılıp ve andın Sarığa teveccüh kılıp hükm boldı kim³⁰⁹⁷ cengelni kèsip üç yol açsunlar. Çèrik cengel (11) kèsip her künde yarım yığaç yol köçer èrdi³⁰⁹⁸ ve Seyyid Kemāle'd-dîn kaçıp Māhāne-yi Ser Qal'asığa bardı ve Seyyid Rızā'e'd-dīnga (12) koşulup qal'anı müstahkem kıldılar ve ol qal'adur yarımı su içinde ğāyet istihkāmda ve tamām Māzenderān èli emvāl u (13) cihātlarını ol qal'aga èltip èrdiler. Ança kümiş ve altun anda cem' bolup èrdi ki muhāsib ve hem anıñ hisābıda (14) 'āciz èrdi ve Seyyid Ğıyāse'd-dīnni³⁰⁹⁹ qal'aga yiberdi ki³¹⁰⁰ atasığa naşīhat kılıp orduğa kèltürgey ve özi cengel kèsip çün qal'aga (15) yètti qaravullar yolup bolup Hıbbî H'āce bin Şeyh 'Alī Bahādur ol ma'rekede maqtūl boldı ve Māhāne-yi Ser sükkānı muhālefet (16) tarīkin sülük tutup Şāhib-kırān Pîr Pādişāh ve Argun Şāh-ı Burdalıġı ve Nādir Şāh-ı Qarakūlīni kème bilen sudın qal'a uruşığa (17) yiberip alar muhālifler kêmelerini alıp³¹⁰¹ 'asākır-i nuşret-şi'ār her tarafdın kövürge çalıp uruşğa cāzim boldılar ve taşqarı (18) qal'anı alıp èl erkke kirdiler sèkiz kündin soñ èl hayrān bolup bölük bölük qal'adın çıġıp Seyyid Kemāle'd-dîn ve Seyyid Rızā'e- (19) -'d-dîn evlād u ahfād bilen çıġıp Şāhib-kırān ol vāsıta bilen ki ol cemā'at rafzğa māyil bolup sünnet ve cemā'atқа (20) māyil èrmesdürler. Huşūnet yüzidin sözler dèp dèdi ki: mezāhib-i bātıladın ictināb kılıñ ve alarnı Sarığa (21) yiberip buyurdı kim çün Māzenderān èli bed mezhebdetürler³¹⁰² alar katlığa iqdām kılsunlar. Şeyh 'Alī Bahādur oġlınıñ intikāmı üçün **121**^[29b] (1) ve İskender Şeyhī atasınıñ qanı üçün Āmulda ifrāt bilen katl kıldılar ve Seyyid Kemāle'd-dīnni ehl {ü} 'ıyāl bilen H'ārezm yiberip (2) oġlanları Seyyid Murtażā ve Seyyid 'Abdu'llāhnı Taşkentğa yiberdi. Èlni İskender Şeyhīğa bèrip Sarını Cemşīd Qarunğa bèrdi (3) ve Şāsmānda qaşr-ı refī' yasap oġlanlar ve haremlerni çün Şāh-ruḥ Mīrzā ve Sultān Halīl ve Mīrzā Rüstem ve Sultān Hüseyin (4) Mīrzānı tilep Sarāy Mülk Hānım başlap kèlip koşulup ol kış anda boldılar ve yaz bolğaç her on kişidin üç kişi (5) bilen èltip özge çèrikni havātın bilen koyup Yādigār Barulas ve Cihān-şāh Bèg ve Şemse'd-dîn 'Abbās ve Hācī Maḥmūd Şāh (6) ve Üç Qara Bahādurnı çèrik zabtı üçün koyup özi Semnān ve Reyğa barıp Muḥammed Sultān Mīrzā ki manglay èrdi Qazvīnga (7) H'āce Şeyh

3097

kim: T ki

3098

èrdi: T èrdiler

3099

Ğıyāse'd-dīnni: P Ğıyāse'd-dīn

3100

yiberdi ki: T yiberip

3101

alıp: T'de yok.

3102

mezhebdetürler: P mezhebtürler

Şeh-vârni ki anda hâkim êrdi yiberdiler ve Sultāniyye hâkimi Aqçekî vefât bolup³¹⁰³ nökeri Argun Şāh³¹⁰⁴ hâkim êrdi vilāyetni (8) koyup kaçıp Muḥammed Sultān Mīrzā bir hafta anda turup Bağdādka müteveccih bolup Kürdistānga yêtip hükm boldı ki Cimcimāl (9) yolu bilen barsunlar. Muḥammed Sultān Mīrzā ve Pīr Muḥammed Mīrzā Kürdistāndın Sunḡur Qal‘asıga yêtip³¹⁰⁵ Kürdlerni talap Süyünçek (10) Bahādur ve Tēmür H‘āce ve Mübeşşir başlıqlarnı çapḡunga yiberip Derbend-i Taşı Hātūn³¹⁰⁶ sarı ‘azîmet kılıp Kürdistān serdār- (11) -larındın birev ‘arz kıldı ki men yollarnı yahşı bilür-men. Muḥammed Sultān Mīrzā aḡa hil‘at ve kemer ve³¹⁰⁷ şemşîr bērip Şeyḡ ‘Alī Bahādur (12) bilen manglay yiberdi. Bu esnāda Kürdistān hâkimi oḡlı Sultān Şāhnı mülāzemetka tuḡfe vü hedāyā bilen yiberip Muḥammed Sultān (13) Mīrzā, Şeyḡ ‘Alī Bahādurnı tilep mūrāca‘at kılḡanda³¹⁰⁸ aş yēr maḡallda³¹⁰⁹ ol ḡacarçı öz maḡlūbıdın me‘yūs bolup Şeyḡ ‘Alī Bahādurnı (14) buçaḡ bilen andaḡ urdı ki özge dem urmadı ve ḡacarçını hem öldürüp köydürdiler ve Şāhib-kırān Luristān (15) ve Hūzistānga ‘azîmet kılıp ‘Ömer Şeyḡ Mīrzā sol sarı yörüp Kiv Qal‘asını alıp kötvalnı orduḡa yiberdi ve Gevherrūdga (16) yêtip hâkimi ḡacarçı yüzidin ḡal‘adın³¹¹⁰ çıḡdı ve Şāhib-kırān Derūcerdni Seyfe‘d-dīn Qoldaşga ve Nihāvendni Şeyḡ Mīkā‘ılga (17) bērip Hurremābādga yêtkende Melik ‘İzze‘d-dīnga kaçıp ‘Ömer Şeyḡ Mīrzā kēyiniçe barıp çerik çapḡunga barıp andın Şāhib-kırān (18) Tūster vilāyetiḡa müteveccih bolup daruḡaları kaçıp Şīrāzga bardılar ve³¹¹¹ ‘Ömer Şeyḡ Mīrzā koşulup Şāhib-kırān andın (19) Zal Suyı yaḡasıda menzil kıldı ve Mīrānşāh Mīrzā Kāşānga yêtip mülūk-i Serbedār ki Hōrāsāndın kaçıp êrdi ‘acz (20) yüzidin kirip şāhzāde günāhın baḡışlap orduḡa yandı ve ‘Ömer Şeyḡ Mīrzānı Tēmür Bēḡ Huveyzeḡa yiberip daruḡa (21) kaçıp çün ḡazret-i Şāhib-kırān Dizfūlda nüzūl kıldı Şemse‘d-dīn Dehdār utru kēlip yēgirmi ḡar-vār kūmiş pīş-keş kıldı **122**^[30a] (1) ve Muḥammed Sultān Mīrzā ve Pīr Muḥammed Mīrzā Şüşderni feth kıldılar ve Şāhib-kırān Qal‘a-yi Sefīdni ki ḡāyet istiḡkāmdadur ve herḡiz hēç (2) pādīşāh uruş bile feth kıлмаḡaydur ēki künde musaḡḡar kılıp Şīrāzga müteveccih boldı.

³¹⁰³ bolup: T boldı

³¹⁰⁴ Argun Şāh: P Arnūḡ Şāh

³¹⁰⁵ hükm boldı ki Cimcimāl yolu bilen barsunlar. Muḥammed Sultān Mīrzā ve Pīr Muḥammed Mīrzā Kürdistāndın Sunḡur Qal‘asıga yêtip: T‘de yok.

³¹⁰⁶ Hātūn: T H‘ātūn

³¹⁰⁷ ve: P‘de yok.

³¹⁰⁸ kılḡanda: T kılıp

³¹⁰⁹ maḡallda: T maḡallıda

³¹¹⁰ ḡal‘adın: T‘de yok.

³¹¹¹ ve: T‘de yok.

Şāh Manşūr uruşı Şāhib-kırān (3) bilen

Çün Şāhib-kırān Şāh Manşūrdın ança hisābı almaydur êrdi ol mîqdār çerik ki bile êrdiler ve mîrzâdelerdin (4) Muḥammed Sulṭān Mîrzā ve Pîr Muḥammed Cihāngîr ve Şāh-ruḥ Mîrzā bilen oṇ ve sol ve kolnı müretteb kılıp turdı ve Şāh Manşūr tōrt (5) mîñ kişi bilen utru kēlip Şehr-i Bāğistānîniñ қаşıda Kürd-i Pātīlede cum'a küni ol қалın çerikke urunup қоşun- (6) -larnı buzup yasaldın öte çığıp kötellerğa yētti ve Şāhib-kırān öz havāşşı bilen turup ol pehlevānnıñ celādeti- (7) -ni müşāhede қıladur êrdi ve Şāh Manşūr ol ḥazretқа ḥamle kılıp bā-vücūd ol-kim Şāhib-kırān қаşıda on bēş kişidin (8) artuқ қалmaydur êrdi aślā yēridin teprenmedi ve Şāh Manşūr yētip ēki nevbet Tēmūr Bēg duluғasıға қılıç (9) yētkürdi. Şāhib-kırān *Sa'deyn Tārīḥide* mezkūrdur ki Şāh Manşūr ēki nevbet Şāhib-kırān duluғasın چاپıp Tēmūr (10) Bēg duluғanı saқlap ēlge körsetūr êrdi.

meşnevī

nē sarı ki yüzlendi ol pehlevān
turuş bērmediler (11) pîr ü cevān

veliyy şāh Şāhib-kırān yēridin
қadem қoymadı ilgeri kēyindin

ēki nevbet ol pehlevān şāhğa
yētkürdi (12) қılıç şāh-ı āgāhğa

duluғanı چاپtı anıñ dēk ḥamāyil
ki bēg boldı at üstidin yerge māyil

Ve³¹¹² ‘ākıbet šāhzāde- (13) -ler ve bēgler eṭrāf {ü} cevānibdin ol pehlevān sarı yüzlenip Šāh-ruḥ Mīrzā bā-vücūd ol-kim henüz on yēti yaşıda ērdi (14) ol kün merdānelıḳ kılıp Šāh Manşūr kerr ü ferr arasında attın ayrılıp Šāh-ruḥ Mīrzā nōkerleri başını kēsip ol pehlevānnı (15) ayağdın tüşürdiler ve anıḡ ol pehlevānlıḡını³¹¹³ *Zafer-nāme* ve tārīḥlerde meşṭūrdur.

beyt

kēltürdi nēçe ḥamle pey-ā-pey çü ḡazanfer

(16) devlet yok ēdi bolmadı Manşūr muṣaffer

Çün Šāh Manşūr maḳtūl bolup Šīrāz feth boldı barça āl-i muṣaffer Šāḥib-kırān mülāzemetiḡa (17) kēlip burun nevāziş tapıp āḥirü’l-emr ḡazab otıdın güdāziş kördiler ve bu ḡazāyā *Zafer-nāme* ve tevārīḥde mezkūr- (18) -dur.

Šāḥib-kırānnıḡ Fārsdın ‘Irāḳ Işfahān sarı barganı zikride³¹¹⁴

Çün bu feth boldı Šīrāznı ‘Ömer Şeyḥ Mīrzāḡa, (19) Kirmānnı Êdgü Barulasḡa ve Yezdni Temük Qoçingā ve Ebūkūhnı³¹¹⁵ Lālam Qoçingā bērip özi Işfahān barıp andın (20) Angüvān barıp ve ol ēl çün İsmā‘iliyyedürler(?)³¹¹⁶ ḥükm boldı barçanı ḳatlı ḳılsunlar ve alar naḳblarḡa kirip (21) naḳblarḡa³¹¹⁷ su ḳuydılar tā barça su yolıdın dozaḥḳa bardılar ve anda ḥaremleri³¹¹⁸ yētip andın Hemedānḡa barıp **123**^[30b] (1) anda Šīrvānāt ve³¹¹⁹ Gīlān ve³¹²⁰ Derbend, Bakū ve Āzerbāyincānnı Mīrānşāh Mīrzāḡa müsellemler tuttı ve ḥaber kēldi kim Muḥammed Türkmen taḡ arasında (2) olurturur Şafāsun Ḳal‘asıdın yörüp Türkmenlerni taladılar ve Şeyḥ Hācī anda zaḥm yēyip vefāt boldı ve gebr- (3) -lerdin anda bu ḳal‘a bar ērdi anı alıp buzup Sarıḳ Ḳurḡannı ve Kurtunı Mīrānşāh Mīrzā ve Üç Ḳara Bahādur feth (4) ḳıldılar ve

³¹¹² Ve: T Çün

³¹¹³ pehlevānlıḡını: T pehlevānlıḡı

³¹¹⁴ barganı zikride: P barganıda

³¹¹⁵ Ebūkūhnı: P Eberkūhnı

³¹¹⁶ İsmā‘iliyyedürler(?): P

³¹¹⁷ naḳblarḡa: P naḳblarda

³¹¹⁸ ḥaremleri: P ḥaremler

³¹¹⁹ ve: P’de yok.

³¹²⁰ ve: P’de yok.

Mîrânşâh Mîrzâ bilen Muḥammed Sultân Mîrzânî Kürdistānga yiberdi ve özi Aḳ Bulaḡda nüzûl kılıp cenâb-ı (5) şeyḫü'l-İslâm Şeyḫ 'Abdü'r-raḥmân-ı Isfarâyinî³¹²¹ Sultân Aḫmeddin elçilikke kélip ol çi Sultân Aḫmed dēp érdi qabûl tüşmedi (6) ve şeyḫni Şāḫib-kırân i'zâz ü³¹²² ikrâm kılıp yandurdi.

Şāḫib-kırānnıñ Baḡdādka barganı burun nevbet

Çün şeyḫni (7) yandurdi özi Baḡdādka 'āzim bolup menāzil tayy kılıp çün Qubbe-yi İbrāhīm Lik mezārıga yetti mücāvirlerdin sordı (8) kim kebüter yiberdiñiz³¹²³. Dēdiler: yiberdük. Buyurdi, yana kebüterga ḥaṭṭ bitip yiberdiler ki ol Kürd, aḫşām-ı Kürdî érdi ki (9) Tēmür Bēḡ çerikidin kaçıp érdiler çün kebüter Sultân Aḫmedga yetti burunkı ḥaber bilen mütevehhim bolup icmāl-i eşkālın (10) sudın kēçürdi ve Şāḫib-kırân ılḡap Baḡdādga yetip Sultân Aḫmed sudın ötüp érdi. Çün kövürge üni qulaḡıga (11) yetti Dicle sarı bardı ve Şāḫib-kırân çeriki yetip Baḡdādnnıñ yoḡqarı kuyısın üzdürüp kēçe başladılar (12) ve Tēmür Bēḡ kēme bilen ötüp çerik üzdürüp kēçtiler. Mevlānā Nizāme'd-dīn-i Şenb-i Ġāzānī ki Tēmür Bēḡ ḥālātıga (13) 'alā-ḥide tārīḥ bitiptür. Aytur burun kişi ki Baḡdāddın Şāḫib-kırân mülāzemetiḡa kēldi, men érdim. Ol zamān ki Baḡdād- (14) -dın çıḡdım Dicle sarı yüzini kördüm ki el sudın üzdürüp kēçedür érdiler³¹²⁴ ki bilmedim ki ol yazıdur yā deryā müte'accib (15) boldum ki āyā bular³¹²⁵ nē tāyifedürler ki su ve tofraḡ bular qaşıda birdür ve ehl-i Baḡdād hem ta'accübka qalıp érdiler H'āce Nüre'd-dīn (16) Luṭfu'llāh ki Ḥāfız-ı Ebrūga meşhūrdur ve 'ālem aḫvālıga tārīḥi bitiptür. Aytur ki men çün Şāḫib-kırân mülāzemetiḡa yettim andın istimā' (17) kıldım ki³¹²⁶ dēdi taḡşiri mendin vāḳi' boldı ki eger kēme üçün muḡayyed bolmay sudın üzdürüp kēçsem érdi Sultân Aḫmedni³¹²⁷ tutar (18) érdim. **el-kıssa** Şāḫib-kırân Sultân Aḫmedni qava barıp Kanbatudın yanıp Baḡdādka kirip Sultân Aḫmed qaşıda nüzûl kıldı ve bēḡ- (19) -ler anıñ kēyinçe barıp ma'lūm kıldılar ki ol sudın ötüp kēmelerni ḡarḡ kılıptur. **el-kıssa** Tört kēme tapıp (20) Dicledin ötüp köp emvāl qollarıga tüşti ve kırk bēş³¹²⁸ kişi bēḡlerdin Kerbelāda Sultân Aḫmedka yetip ol eki (21) miñ kişi bilen yanıp uruşup 'āḳıbet rüy-gerdān

³¹²¹ *Isfarāyinî: T Isfarāyānî*

³¹²² *ii: P'de yok.*

³¹²³ *yiberdiñiz: P yiberdigiz*

³¹²⁴ *kēçedür érdiler: T kēçedürler*

³¹²⁵ *bular: T bu*

³¹²⁶ *ki: T'de yok.*

³¹²⁷ *Aḫmedni: P Aḫmed*

³¹²⁸ *bēş: T'de yok.*

bolup bēgler kavup katık uruş bolup ‘Osmān Bēgniñ **124**³¹²⁹ (1) kolu zahmlık bolup Sultān Aḥmed ol varṭadın cān iltti ve bēgler ḥazret-i İmām Hüseyn mezarın tavāf kılıp Sultān Aḥmedniñ (2) ‘Alāü’d-devle atlık oğlını ḥātūnları bilen esir kılıp yandılar ve orduğa koşuldılar ve Şāhib-kırān buyurdi ki (3) mezar-ı pür-envār İmām Hanbelni ‘imāret kıldılar ve şāhzādelar ve bēglerni etrāf ü cevānibğa yiberdi ve Muhammed Sultān Mīrzā (4) Kürdistāndın kēlip ol memleketni mütemerridlerin³¹²⁹ kuttā‘u’t-tarīkdin arıtıp yana ḥükm boldı ki Vāsıṭ sarı barsun ve Mīrānşāh (5) Mīrzānı Dicle bilen Başrağa³¹³⁰ yiberdi ve Sultān Aḥmedniñ oğlını müte‘allıklar³¹³¹ bilen ve H‘āce ‘Abdü’l-kādirni ki müsīkī fennide edvār ser- (6) -āmedi ve ‘allāme-yi rūzgār erdi Semerkandğa yiberip Bağdād eli māl ü amān qabul kılıp ḥizāneğa vāsıl boldı ve Şeyḥ Sādeni³¹³² ve ba‘zı (7) mülāzımlarını savgat bilen Melik Berkuḫ ki Mısr ve Şām ḥākimi erdi risālet üçün yiberdi.

Şāhib-kırānnıñ Tekrīt (8) Qal‘asığa barıp fetḥ kılğanı zikride

Çün Bağdād meliki sā‘ir emşār ve bilād bilen ḥavza-yi taşarrufğa kirdi ba‘zı tüccār ‘arz kıldılar ki (9) bu nevāḥide qal‘adur Tekrīt atlık ve anda cem‘i kuttā‘u’t-tarīk vaṭan tutup Müsülmānların emvālīga ta‘arruz kılıp dāyim Mısr ve Şām (10) kāfilesini urarlar. Şāhib-kırān Tekrītka müteveccih bolup ve yolda bir cengelde arslan körüp av salıp beş arslannı (11) öldürdiler ve Tekrīt Qal‘asığa yetip qabap tüşti. Mīr Hüseyn ki kāfileniñ serdārı erdi neçe nevbet qardaşını (12) anası bilen oğlını şefā‘at üçün yiberip Şāhib-kırān andın tā kēlmes müyesser bolmas ol kēlmey muḳābele vü muḳāteleğa (13) iḳdām kılıp yegirmi üç yerde naḫb salıp bēgler ihtimāmı bilen tamlarını yığıp ‘aḳıbet qal‘anı fetḥ etip Emīr Hüseynni boynın (14) bağlap der-gāh-ı ‘ālem-penāhka kēltürdiler barça sipāhīlerni öldürüp başlarıdın menāre qoparıp qal‘anı (15) yer bilen hem-vār kılıp ve andın şāhzādelar bilen bēglerni³¹³³ her tarafka³¹³⁴ yiberdi ki her kim el bolsa amān bolğay her kim temerrüd kılsa (16) sezāsını bergeyler ve H‘āce Mes‘ūd-ı Sebzvārini Bağdādda ḥākim koyup özi Dicle yokkarı³¹³⁵ yörüdi çün Kököke (17) Qal‘asığa yetti eli tābi‘ bolup ol qal‘anı

³¹²⁹ mütemerridlerin: P mütemerridler

³¹³⁰ Başrağa: P Baş(a)ğa

³¹³¹ müte‘allıklar: T müte‘allıkları

³¹³² Sādeni: P Sāveni

³¹³³ bēglerni: P bēgler

³¹³⁴ tarafka: P taraf

³¹³⁵ yokkarı: T yokkarısığa

Yār ‘Alī-yi Mūşılğa soyurğal bërdi. Ol nevāhîniñ hūkkāmı çün Yār ‘Alī-yi (18) Oyirat ve Pîr ‘Alī ve Cihāngîr ve sâ’ir serdârlar mülâzemetka kèlip mülâzım boldılar. Erdevilde hâkim yahşî toy bërdi (19) ve andın Mūşılğa yètîp Yûnus ve Cercîs peygâmbere ‘*alâ nebiyyinâ* ve ³¹³⁶ ‘*aleyhimâ’s-selâm* ziyâretîga müşerref bolup yégirmi miñ altun (20) kebekî ‘imâret üçün bërdi ve çün Roğağa yètti Közel atlık hâkimi tağda birikip el bolmağan ³¹³⁷ üçün bir cemâ’at barıp (21) anı ortadın köterdiler ve Şāhib-kırān evlādı bilen Roğağa teferrüc üçün kirdi nè ol şehri Nemrūd binā kılğanı- **125**^[31b] (1) -dur³¹³⁸ ve tamām ‘imâreti yufğan taşdın durur³¹³⁹ ve hâzret-i İbrāhîm ‘*aleyhi’s-selāmı*³¹⁴⁰ ol bux’ada otka salgandur ve ol (2) çeşme ki Melik-i Mennān ot arasında cereyān kılğandur andadur ve henüz ot qarasınıñ āsarı anda bar, mecmū’ ol çeşmede (3) gusl kılıp sudın içtiler ve Cüneyd Türkmen anda kèlip amān tilep iltimāsı mebzûl boldı ve Hasan Keyf hâkimi anda kèlip (4) ‘inâyetka müftehîr boldı ve Sultān ‘İsā kèlürde ihmāl kılıp êrdi andın sarı yüzlendi ve Sultān ‘Alī vālî-yi (5) Zerrîn ve Bâtman hâkimi mülâzemetka kældiler Melik ‘İzze’d-dîn Cezîre hâkimi hem el bolup keldi. Sultān ‘İsā çün Şāhib-kırān (6) teveccühidin şāhib-i vukûf boldı pîş-keşler bilen utru çığıp ‘itāb kılıp ol i’tizār ü³¹⁴¹ istiğfār kılıp ‘afvğa ser-efrāz (7) boldı ve Mārdîn³¹⁴² tégreside nüzûl kıldı.

‘Ömer Şeyh Mîrzā şehâdeti zikride

Çün ‘Ömer Şeyh Mîrzānı Şāhib-kırān Fârsda koyup (8) özi Bağdādka müteveccih bolup êrdi. Şāhzāde bir yılda memleketni ābādān kılıp el ulusnı yığıp êrdi ve ‘Ömer Şeyh (9) Mîrzā Sircān Qal’asını muhāşara kılğanda haber keldi ki Êdgü Barulas Şāh-ı Şāhān Pîr ‘Alī-yi Süldüzni qal’a muhāşarası üçün (10) koyup özi kèlup yolu bilen qoşula kèlsün. Mîrzāde Fârs çeriki bilen³¹⁴³ Pîr Muhammed Mîrzānı özi bilen èltip Rüstem (11) Mîrzānı Süyünçek Bèg bilen Şîrāzda koyup özi müteveccih boldı. Kürdistāndın ötüp Hürmārūd Qal’asığa yètîp alardın (12) qal’a tiledi. Alar bərmey şāhzāde bir bəyik yerde çığıp qal’a sarı teveccüh kılğanda birev³¹⁴⁴ ok atıp

³¹³⁶ ‘*alâ nebiyyinâ* ve: T’de yok.

³¹³⁷ *bolmağan*: P *bolmağun*

³¹³⁸ *kılğandur*: P *kılğandur*

³¹³⁹ *taşdın durur*: T *taşdındur*

³¹⁴⁰ ‘*aleyhi’s-selāmı*: T ‘*aleyhimni*

³¹⁴¹ *ü*: P’de yok.

³¹⁴² *Mārdîn*: P, T *Bārdîn*

³¹⁴³ *qoşula kèlsün. Mîrzāde Fârs çeriki bilen*: T’de yok

³¹⁴⁴ *birev*: T *bir*

şāhzādeniñ şāh-regige (13) tēgip fī'l-hāl rūhınıñ kuşu beden kafesidin³¹⁴⁵ pervāz kıldı ve ol qal'anı alıp her kim ەر ve hātūn, qarı ve tıflıdın anda (14) bar ərđi barqanı fenā kıldılar. Tūkel Bahādur bu haberni orduğa yetkürüp bēgler tahayyür ve ıztırābdın soñ ol hālını (15) halvetde 'arz kıldılar ve Şāhib-kırān aślā ceza' kılmay taḥammül kılıp tilini kelime-yi kerīme-yi *innā li-llāhi ve innā ileyhi rāci'un*³¹⁴⁶ ևւրđi (16) ve Şīrāznı Pīr Muḥammed Mīrzāğa bērip Fārsğa yandurdı ve 'Ömer Şeyḥ Mīrzānıñ süyekini ḥaremleri Kışke ևltip Cihāngīr Mīrzā ḥazīre- (17) -side defn kıldılar. Ammā ol cānibdin çün Sultān 'İsā Şāhib-kırān mülāzemetiğa kēlip bāc u ḥarāc qabūl kıldı. Çerik (18) ևli ba'zı iş üçün şehrgā kirip runūd ve evbāş ḡavḡā kılıp Şāhib-kırān şāhib-i³¹⁴⁷ vuḳūf bolup Sultān 'İsādn sorup (19) ma'lūm boluptur ki ol çıḡar maḥallda dēgendür ki aślā qal'anı bērmen her nēçe men ḥatt yibersem buyurdı ki anı bend kıldı- (20) -lar ve çün kış ərđi ve tavarğa yēm ḥasret bilen tapıladur ərđi. Mārdīndin köçüp yolda yamḡur bolup lāy boldı. (21) Andaq tēve ve ḥaçir kıtār kıtār lāyda qaldılar ve çerik çādırlarını koyup yadaḡ³¹⁴⁸ yüz zaḥmet bilen ol vaḥaldın ötüp **126**^[32a] (1) şāhzādeler bēgler kilīm ve zīlūçe yolda lāyda salıp köp tereddūd bilen öttiler ve bu vāḡı'adın burun ḥazret-i Şāhib-kırān (2) savḡatlar ḥaremler üçün Sultāniyye sarı yiberip ərđi. Şeyḥ atlıḡ Melik 'İzze'd-dīnniñ nökeri ol tuḥfe ḥedāyānı alıp Cezīreğa (3) kivürüp Melik 'İzze'd-dīn hem aña yār boldı. Şāhib-kırān ḥaber tapıp ilḡap sudın üzdürüp kēçe bilen üstige tōkülüp (4) Melik 'İzze'd-dīn birevniñ ḡolıḡa tüşüp anı tanımay kıyın ve 'uḡūbetḡa tutup ḡalın māl andın alıp anı koyup turur (5) ve Cezīrelerini alıp buzdılar ve emvāl u eṣḡālını sudın ötkerip Mūşılđa ve³¹⁴⁹ orduğa yetkürdiler.

Şāhib-kırānnıñ (6) Mārdīn sarı barganı ve Ulūḡ Bēḡ Mīrzānıñ tevellüdi zikride

Çün kış ötüp encüm ḡusrevi öz beytū's-şerefiğa ...³¹⁵⁰ (7) kıldı Şāhib-kırān Mārdīnğa yörüp ol vilāyet aḡşāmı ḡavādis pāy-mālı boldılar ve Mārdīn Qal'asınıñ tēgreside (8) tüşüp etrāf u cevānibdin uruş ilgeri ևltip şehrnı muṣaḡḡar kılıp muḡālifler erkke kirdiler ve köp kışı (9) alardın ḡatl boldılar ve ol bir qal'adur nihāyet istiḡkām u

³¹⁴⁵ *kafesidin*: T *kafesdin*

³¹⁴⁶ *Kur'ân-ı Kerim*, 2. Bakara Sûresi, 156. ayet: "Biz Allah'ınız ve sonunda ona döneceğiz."

³¹⁴⁷ *şāhib-i*: T'de yok.

³¹⁴⁸ *yadaḡ*: T'de yok.

³¹⁴⁹ *ve*: P'de yok.

³¹⁵⁰ ... : P , T

üstüvârlıkda bir bēyik tağ üstide vāki' boluptur ve bir tēgirmen (10) su ol qal'adın kuyı tōkülür ve şu'arā vü bülleğā öz manzūmāt u menşūrātlarında ol qal'anıñ metānet ü haşānetiğā işāret (11) kılıpturlar ve ol qal'anı Şuhebā Qal'asığā ta'bīr kılıp³¹⁵¹. **el-kışsa** Bahādurlar ve dil-āverler ol kün uruşup yana kün yokqarı (12) yörüp her kim qal'ağa kirmey kemerlerde sığınıp érdi, tüşürdi, qal'a éli çün nuşret-şi'ār çerikniñ ol celādetini müşāhede (13) kıldılar havf u haşyet alarnıñ zamāyiriğā istilā tapıp tazarru' vü zārī bilen zinhār tilediler ve Şāhib-kırān çün yanıp (14) orduğa tüşti Mārdīn ehālisi tokuzlar ve pīş-keşler yiberip bāc u harācğa müteqabbil boldılar ve ittifaqāt-ı hasenedin ki (15) ol élge meded boldı ol érdi ki Sultāniyyedin Sarāy Mülk Hānım élçi yiberdi ki sene *sitte ve tis'in ve seb'amiede*³¹⁵² Şāh-ruh (16) Mīrzāğa hażret-i vāhib-i bī-minnet ferzend-i ercmend kerāmet kılıptur. Bu söz istimā'idın³¹⁵³ Şāhib-kırānnıñ ğāzabı teskīn tapıp (17) bu 'aṭiyye-yi kübrā şükrānesi üçün ol él günāhın bağışlap ol vilāyetni Sultān Şālihqa ki Sultān 'İsāniñ qardaşı- (18) -dur bērip mūrāca'at kıldı ve şāhzādelar ve bēgler her qaysı bir yol bilen yandılar.

Hāmid Qal'asının fethi zikride

(19) Çün Şāhib-kırān Şattdın ötüp bir merg-zārda tüşti ol 'azīmet bilen ki Ala Taqqa bargay ki Mīrānşāh Mīrzā ve Muḥammed (20) Sultān Mīrzādın kişi keldi kim Hāmid éli qal'anıñ bērligige işenip ser-keşlik kıladurlar. Hażret-i Şāhib-kırān (21) ol sarı yörüp qal'a tēgreside tüşti ve ol qal'adur ki rif'atda eyvān-ı keyvān bilen³¹⁵⁴ lāf urar ve muhkemlikde Sedd-i 127^{32b1} (1) Sikender bilen berāberlik da'vā kılar tamını yongā³¹⁵⁵ taşdın qoparıpturlar ve qal'a³¹⁵⁶ içinde éki hoş-güvār suluk bulağ bardur (2) ve nēce mu'teber bāğ ol qal'ada bardur ve ol qal'a bināsıdın tā ol zamān ki Şāhib-kırān muḥāşara kıldı dört min üç yüz (3) yıl erkendür ki bu evqātta hēç kişi anı feth kıлмаğandır. Meger Hālid-i Velīd *raḍiya'llāhu 'anh* ki tūl-i müddetdin soñ ki muḥāşaradın (4) ötüptür su çığar yoldın kirip algandır. **el-kışsa** Çün Şāhib-kırān anda yētti élni uruşğa taḥrīş kılıp üç (5) kündin soñ qal'anı feth kıldı ve burun kişi ki qal'ağa çığıp-turur Argun Şāh erkendür ve sipāhīleri naqblarğa (6) kirip nā-peydā boldılar ki kişi alardın nişān tapmadı ve qal'anı talap küngürelerini buzup köç kıldı

³¹⁵¹ kılıp: T kılıpturlar

³¹⁵² 796 yılı.

³¹⁵³ istimā'idın: T istimā'dın

³¹⁵⁴ keyvān bilen: T keyvāndın

³¹⁵⁵ yongā: T yongān

³¹⁵⁶ qal'a: T qal'anıñ

ve ol maḥallda (7) bir Özbek Şāhib-kırānga dēdi ki Yatıķ-ı Şofiniḡ kaçār ḡayālī bardur anı tutup bend kılıp her kim aḡa müttefiķ ērdi (8) yasakķa yetkürdiler.

Şāhib-kırānnıḡ Ala Taķ sarı barganda

Şāhib-kırān çün Hāmid Qal'asını feth (9) kıldı Ala Taķ sarı müteveccih boldı Mihrvān Cölgeside barça aḡkāmları pīş-keşler bilen kēlip bāc u³¹⁵⁷ ḡarāc (10) kabūl kıldılar ve Muḡammed Sultān Mīrzā Çiyaçu yolu bilen ve Şāhib-kırān Sivāsır yolu bilen yörüp bā-vücūd ol-kim (11) yaz ērdi qar ve savuķ cihetidin³¹⁵⁸ ol 'aķabelerde köp at ve tēve zāyi' boldı ve 'aķabedin ötüp ve Şāḡrā-yı (12) Muşda barça çerik yıḡılıp Bitlis ḡākimi Ḥācī Şeref ki ḡüsn-i aḡlāķ bilen münferid ü tāk ērdi mülāzemetķa kēlip (13) ābādān bār-gīr tā bu çaķ atlar pīş-keş kıldı ve ol cümledin bir yigīt at ērdi ki ordunıḡ barça yügürük (14) atlaridin³¹⁵⁹ ozdı³¹⁶⁰ Şāhib-kırān anı manzūr-ı naḡar kılıp vilāyetini aḡa bērip Yatıķ-ı Şofini³¹⁶¹ aḡa tapşurdı ki Bitlis³¹⁶² Qal'a- (15) -sıda anı maḡfūz u mażbūṡ saķlaḡay ve Qara Yūsuf kēyinçe Burḡān Oḡlan ve İnanç Oḡlan ve Cihān-şāḡ Bahādurnı yiberdi ve (16) Mīrānşāḡ Mīrzānı özge taraḡa yiberdi ki her kim ēl bolsa īmin bolḡay ve ol-kim temerrüd kılsa ēl ulusını tārāc yēlige bērgey- (17) -ler ve 'Abdul Cevzniḡ ḡākimi der-gāḡ-ı ḡītī-penāḡa kēldi ve çün Üç Kilīsyāḡa³¹⁶³ yētti³¹⁶⁴ Sarāy Mülk ḡānım ve şāḡzādeler ve ḡavātīn (18) ki Sultāniyyede ērdiler on bir aydın soḡ Şāhib-kırānga koşulup 'Ömer Şeyḡ Mīrzānıḡ ta'zietini tuttılar ve andın soḡ³¹⁶⁵ (19) Aydın Qal'asıḡa yetip ēli māl kabūl kılıp amān kıldılar³¹⁶⁶ ve Taḡurten Erzincān ḡākimi ki Şāhib-kırān devlet-ḡāḡlaridin (20) ērdi kēlip körünüş kıldı.

Avnik Qal'asının fethi zikride³¹⁶⁷

³¹⁵⁷ u: P'de yok.

³¹⁵⁸ cihetidin: P cihetdin

³¹⁵⁹ atlaridin: P atlardın

³¹⁶⁰ ozdı: T'de yok.

³¹⁶¹ aḡa bērip Yatıķ-ı Şofini: T'de yok.

³¹⁶² Bitlis: T Tiflīs

³¹⁶³ Kilīsyāḡa: T Kilīsyāḡa

³¹⁶⁴ yētti: T yettiler

³¹⁶⁵ soḡ: P'de yok.

³¹⁶⁶ kıldılar: P qaldılar

³¹⁶⁷ fethi zikride: P fethide

Çün barça hūkkām u serdārlar der-gāh-ı ‘ālīga (21) kēldi³¹⁶⁸ Kara Muhammed Türkmen oğlu Mısr³¹⁶⁹ ki Avnikde³¹⁷⁰ hākim ērdi kēlmedi. Şāhib-kırān Avnikke barıp çerik fī’l-hāl uruş **128**^[33a] (1) salıp taş qal‘anı musahhār kılıp tofrağ bilen tēğ kıldılar ve Mısr³¹⁷¹ ve etbā‘ı Tağ Qal‘asığa çığıp bahādurlar çeper ve tura (2) bilen kemerlerğa çığıp dervāzeğa yakın yēttiler. Ol türlük ki şāhib *Cūş u Huroş* nazm kılıptur ve bu maħallda (3) meşūr kılmak münāsib köründi³¹⁷².

meşnevī

piyāde revān şod be-kirdār-ı pīl

sūy-ı Mısr mānend-i deryā-yı Nīl

(4) sipeh çün be qal‘a residend teng

ber-āmed zi her cānibi kōs-i ceng

kapuçı zi her gūşe bi-gomāştend

‘arrāde (5) zi her su ber-efrāştend

ki her-kes ki cūnbed ferāz-i faşīl

be-nāvek zanendeş ki gerded qatīl

ferāz-ı kemer hā be-sān-ı peleng

(6) sipāh encümen şod be-āyin-i ceng

³¹⁶⁸ kēldi: T kēldiler

³¹⁶⁹ Mısr adı P’de ve T’de şeklinde yazılmıştır. *Zafernâme* metninin Urunbayev neşrinde bu özel adın مصر şeklinde yazılmıştır (Sharaf ud-din ‘Ali Yazdi, haz. A. Urunbayev, 1972, 1163); Tanju Oral’ın doktora tezi olarak hazırladığı *Zafer-nâme*’nin Çağatayca tercümesinde de *Kara Muhammed Türkmen’in oğlu Mısır* olarak verilmiştir (Oral, 1991, 310). Ancak bu metnin iki nüshasında da bu adın yazımında ilk harf *mim* veya *kaf* harfi şeklindedir.

³¹⁷⁰ avnikde: T avnik

³¹⁷¹ Mısr: P , T

³¹⁷² ve bu maħallda meşūr kılmak münāsib köründi: T’de yok.

çü müjgân-ı hûbân der şaff rezmsâz

yeki der nişîb digêr der firâz³¹⁷³

Yana (7) kün Mısır³¹⁷⁴ oğlu bilen nâyibini pîş-keş bilen yiberip amân tiledi ammâ dedî: fî'l-hâl kêle almas-men, Şâhib- (8) -kırân dedî: cerîmesidin öttük, bat mülâzemetka kelsün Mısır³¹⁷⁵ kabûl kılmay kal'a eli yana uruşka (9) meşgûl boldılar ve Tahurten kal'ağa yakın barıp naşîhat kıldı. Mısırnıñ³¹⁷⁶ havf u hirâsı artıp oğlu bilen (10) Satılmışnı³¹⁷⁷ yiberdi. Şâhib-kırân dedî: tâ Mısır³¹⁷⁸ kal'adın çıkmas fâyidei yoktur. Pes Satılmışnı tutturup Mısırnıñ³¹⁷⁹ (11) oğlını ki altı yaşda êrdi ve hûsn-i takrîr u mevzûn harekât ve dil-firîb kelimât bilen ebnâ-yı zamândın mümtâz (12) êrdi tiledi³¹⁸⁰ çün Şâhib-kırân mülâzemetiğa yetti yükünüp dil-pezîr 'ibâret bilen atasınñ kanın der-h'âst (13) kıldı. Şâhib-kırân dedî: kanın bağışladuk, ol şart bilen ki mülâzemetka këlgey ve terahhûm yüzidin şâhzâdeler (14) hil'atıdın şâh-âne hil'at Mısır³¹⁸¹ oğlığa kâydürüp altun hamâyıl boynığa salıp mülâzımları bilen istimâlet-nâme bitip (15) anı kal'ağa yiberdi. Çün kal'a eli anı ol hâl bilen kördiler el bularğa mâyıl boldılar ve Şâhib-kırân mülâzım- (16) -larığa ki anıñ bilen këlîp êrdi cevâhir ve hil'at bêrip yandurdı³¹⁸² ammâ gâyet dehşetdin kal'adın çıkmadı ve yana (17) uruş

³¹⁷³ Mesnevinin tercümesi: "Yaya (asker) Nil denizi gibi Mısır tarafına, fil gibi hareket etti. Ordu kaleye yakın gelince her taraftan savaş davulları çalmaya başladı. Her köşeye kapıcı (bekçi) tayin ettiler. Mancınıkları, kale duvarının üstünde birisi kımıldadığında ok ile vursunlar ki ölsün diye her tarafa kurdular. Bellerin üstünde aslan gibi olan ordu savaş için bir araya geldi. Güzellerin kirpikleri gibi birisi aşağıda birisi yukarıda sıraya durdular."

³¹⁷⁴ Mısır: P , T

³¹⁷⁵ Mısır: P , T

³¹⁷⁶ Mısırnıñ: P , T

³¹⁷⁷ Satılmışnı: P Satılmış

³¹⁷⁸ Mısır: P , T

³¹⁷⁹ Mısırnıñ: P , T

³¹⁸⁰ tiledi: T nüshasında bu kelimenin üzeri çizilmiştir.

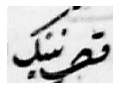
³¹⁸¹ Mısır: P , T

³¹⁸² yandurdı: T yandurdılar

bolup ‘arrāde ve mancınık bilen evlerni buzdılar. Bu esnāda Mıṣırnı³¹⁸³ anası kēlip zārī vü³¹⁸⁴ tazarru‘ kılıp oğlını (18) günāhın tiledi ve Şāhib-kırān³¹⁸⁵ dēdi: eger oğluṅka māl u cān kerek bat mülāzemetka kēlsün ve ehl-i ḥarem Sarāy Mülk Ḥānım (19) başlıḡ aṅa fāḥir kisvetler bērdiler. Qal‘ağa barıp aḥvālını dēp Mıṣır³¹⁸⁶ ḡāyet şekāvetdin inḳıyād kılmadı ve ‘ākıbet (20) susuzlıḡdın bī-tāb bolup ra‘ıyyetlerni qal‘adın çıkardı. Çün qal‘a tamlarını naḡb bilen buzdılar (21) Mıṣır³¹⁸⁷ bī-çāre bolup yana kūn kılıç ve kefen bilen çıḡıp³¹⁸⁸ Muḥammed Sulṭān Mīrzāğa penāh ēltip şāhzāde Mıṣırnı³¹⁸⁹ ümīd-vār³¹⁹⁰ kılıp der-gāh-ı **129**^{33b1} (1) ‘ālem-penāhğa kēltürüp şefti‘-yi cerāyım boldı. Şāhib-kırān ḵanın baḡışladı ḥükm kıldı ki Sulṭān ‘İsānı Sulṭāniyyeğa ve Mıṣırnı³¹⁹¹ (2) Semerḵandğa yibersünler.

Şāhib-kırānnıḡ Gürcistānğa barganı ve İbrāhīm Sulṭān Mīrzā tevellüdi zikride

Çün anıḡ (3) qal‘ası feth boldı Şāhib-kırān Gürcistān³¹⁹² sarı ‘azīmet kıldı ve Māverāü’n-nehrdin Ḥācī Seyfe’d-dīn kēlip mülkiniḡ mühimmātını³¹⁹³ (4) ‘arz kıldı ve toy kılıp Tahurtenni envā‘ ‘ināyet bilen müfteḥir kılıp öz vilāyetiga yandurdı ve Emīr Zīrek Cakü ki (5) Aydın³¹⁹⁴ Qal‘asığa barıp ērdi ve Emīr Bā-yezīd ki itā‘at kılıp dēdi: qal‘adın ırakraḡ oltursalar men çıḡıp (6) mülāzemet kılay. Emīr Zīrek kēyindin oturup ol³¹⁹⁵ qal‘adın çıḡıp Şāhib-kırān mülāzemetiga barıp ‘ināyetka ser-efrāz (7) bolup Aydınnı aṅa bērip Emīr Zīrekni tiledi ve Burhān Oḡlan ve Ḥācī Seyfe’d-dīnni Gürcistānğa yiberdi ve özi (8) Ala Taḡ cengelidin ‘āzim bolup çün Qarşğa yētti sene *sitte ve tis tın ve seb amiede*³¹⁹⁶ Teṅri Te‘ālā Şāh-ruḡ Mīrzāğa sa‘ādet-mend (9) oḡul

3183 Mıṣırnı: P , T
3184 vü: P'de yok.
3185 Şāhib-kırān: P şāhib(-kırān)

3186 Mıṣır: P , T

3187 Mıṣır: P , T
3188 çıḡıp: T çıḡıp

3189 Mıṣırnı: P , T

3190 ümīd-vār: P ümīd-<ā>vār

3191 Mıṣırnı: P , T

3192 Gürcistān: P Gürcistā(n)

3193 mülkiniḡ mühimmātını: P mülki mühimmātını

3194 Aydın: P andın

3195 ol: P o(l)

3196 796'da.

kerāmet kılıp İbrāhīm Sultānğa mevsüm boldı ve bēgler ki Gürcistānğa barıp ērdiler anda koşulup (10) Şāh-ruḥ Mīrzānı Semerḳandḳa yiberip ḥānımlar bilen³¹⁹⁷ ḥavātīnni Sultāniyyeḡa yiberip özi Gürcistānğa ‘āzim boldı ve (11) Qara Qalgannı³¹⁹⁸ ėlini talap Tiflīsḡa yētip Seyyid³¹⁹⁹ ‘Alī-yi Şekī ki ol mevzi‘de ḥākim ērdi kaçıp. Bu eşnāda ḥaber yētti ki (12) Toktamış Ḥān çeriki ‘Alī Oḡlan ve³²⁰⁰ İlyās Oḡlan başlıḡ Derbenddin ötüp Şirvānnı tārāc kıldılar. Şāhib-kırān (13) fī‘l-ḥāl ol sarı yüzlenip muḥālifler ḥaber tapıp yandılar ve Maḥmūdābādın kışlak kılıp ḥaremlerni tiledi (14) çü ...ḡa³²⁰¹ yēttiler Tēḡri Te‘ālā Mīrānşāh Mīrzāḡa bir oḡul bērip Şāhib-kırān aḡa İcel at koydı ve Pīr Muḥammed ve³²⁰² ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā Fārs (15) çeriki bilen kēlip koşuldı.

Sultān Aḥmed-i Calayırnıḡ Baḡdādḳa kēlip taḥtḳa olturḡanı zikride³²⁰³

Sultān Aḥmed-i Calayır çün (16) Şāhib-kırāndın hezīmet bolup Ḥalebḡa bardı ve Mısır³²⁰⁴ pādişāhı anı i‘zāz bilen tilep çün Qāhireḡa yētti Mısır³²⁰⁵ pādişāhı (17) utru kēlip anı Rūd-ı Nīl yaḳasıda tüşürüp köp nēmerse in‘ām kıldı. Ol cümledin yüz otuz bün-dār³²⁰⁶ at (18) ve ėki altun bilen yētkēn ton bērdi ve ḳalın çerik aḡa koşulup. Çün Ḥalebḡa yētti ḥaber taptı kim³²⁰⁷ Şāhib-kırān Deşt-i (19) Qıpçaḳ sarı barıptur. Mısır³²⁰⁸ çerikin yandurup özi dārū’s-selāmḡa kēlip Ḥ‘āce Mes‘ūd-ı Sebzvārī Tüsterḡa bardı (20) ve Sultān Aḥmed sene *seb‘a ve tis‘īn ve seb‘amiede*³²⁰⁹ ‘Irāḳ-ı ‘Arab taḥtıda mütemekkin boldı.

3197 *bilen*: T ve

3198 *Qara Qalgannı*: P, T *Qara* <A>qalgannı ki

3199 *Seyyid*: P *Seyyidī*

3200 *ve*: P'de yok.

3201 *çü ...ḡa*: P

3202 *ve*: P'de yok.

3203 *zikride*: P'de yok.

3204 *Mısır*: P

3205 *Mısır*: P

3206 *bün-dār*: T *bün-dārın*

3207 *kim*: T'de yok.

3208 *Mısır*: P

3209 797'de.

Şāhib-kırānıñ Toqtamış Hān uruşı- (21) -ge barganı 'Irāq mülkidin Derbend yolu birlen zıkrıde³²¹⁰

Tēmür Bēg Maḥmūdābāddın ḥaremlerini³²¹¹ yandurup sene *seb'a ve tis'in ve seb'amiede*³²¹² **130**³²¹³ (1) Deşt-i Kıpçaq sarı 'azīmet kıldı ve mundın burun Şemse'd-dīn-i Almalığını ki çüçük sözlük ve çerib-zebān ėrkendür (2) ve daḳāyık-ı umūrğa vākıf mektüb bilen Toqtamış Hānga yiberip ėrdi³²¹³ şulḥ u uruş ve va'd³²¹⁴ ü va'idḳa meşḥūn. Ol Deşt-i Kıpçaqda (3) Toqtamış Hānga yētip Şāhib-kırān sözlerini nūkte-dānlık u süḥan-dānlık bilen edā kılıp Toqtamış Hān şulḥ u şafāğa (4) meyl kılıp 'özl-ḥ'āhlık maḳāmıda boldı. Ammā ba'zı bēgler ki biligidin behreleri yok ėrdi ve sarf-ı kelimāt bilen anı (5) cādde-yi şavābdın münḥarif kıldılar ve ol vaḥşetlik kelimāt edā kılıp Şemse'd-dīn-i Almalığını yandurdı ve Samur Suyı yaḳasıda (6) Şāhib-kırānga yētip Toqtamış Hān sözini 'arz kıldı. Ol sözdin Şāhib-kırānıñ ġazabı iştigāl tapıp çerik (7) 'arzğa³²¹⁵ meşğūl boldı. Bu Samur Suyı Elburz Tağının ėtekide vāki'dür ve andın Ḳulzumğaça bēş yığaç yoldur. Ayturlar (8) yasalnıñ bir başı Elburz Tağıda ve bir başı Ḳulzum yaḳasıda ėrkendür. Şāhib-kırān başdın ayağğaça³²¹⁶ şabāḥdın şāmğa (9) dēginç yörüp mülāḥaza kılıp serdārlar ve bahādurlarğa köñül bērdi ve Derbenddin ötüp Ḳaytağ ėlige yētip andaḳ (10) ortağa aldılar ki bir kişi ḳutulmadı. Bu esnāda Ortaḳ ki Toqtamış Hān ėlçilik üçün yiberip ėrdi ol yerge (11) yētip Şāhib-kırān çerikini körüp ta'cıl bilen yanıp ḥānga dēdi ki: Emīr Tēmür Küregen nihāyetsiz çerik bilen (12) yētti. Toqtamış Hān Ḳazānçı Bahādurnı manglay yiberip Şāhib-kırān Tarḳī dēgen yerde ḥaber taptı ki Ḳazānçı ḳalın kişi (13) bilen Ḳoy Suyı yaḳasıda kēliptür. Şāhib-kırān bahādurlarını tērip şeb-gīr bilen sudın kēçip şubḥ bolğanda alar (14) üstige tōkülüp demār alardın çığardılar³²¹⁷ ve andın ötüp Sunc Suyıda tüşüp Toqtamış Hān Terek Suyıda tüşüp- (15) -tür. Alar³²¹⁸ 'arābalarını ilgeri tutup ėlini muḥkem kılıp ėrdi. Çün Ḳazānçı buzulup yētti andın köçüp Ḳurā Suyıga bardı (16) ve Şāhib-kırān Terek Suyıdın ötüp Toqtamış Hān çerikin yığıp ḳarār taptı ve çün Şāhib-kırān çerikide azuḳ kim ėrdi (17) Çulat vilāyeti sarı bardı kim çerik ėli ol diyār ġallātıdın temettu' alğaylar. Bu esnāda ḳaravullar 'arz kıldılar

³²¹⁰ **zıkrıde:** P'de yok.

³²¹¹ **ḥaremlerini:** P *ḥaremlerini*

³²¹² **seb'a ve tis'in ve seb'amiede:** P *seb'a ve tis'in ve tis'amiede* T 797'de: P 997'de.

³²¹³ **yiberip ėrdi:** T *yiberdi*

³²¹⁴ **va'd:** T *va'de*

³²¹⁵ **'arzğa:** T *farzğa*

³²¹⁶ **ayağğaça:** T *ayağğaça*

³²¹⁷ **çığardılar:** T *çığardı*

³²¹⁸ **alar:** T *alarnı*

(18) kim hân Coçi nijād şāhzādeleri bilen su³²¹⁹ yaqası bilen kēyindin kēledür. Şāhib-kırān *al'avdu aḥmedu*³²²⁰ tilge (19) ötkerip oñ sol ve kolnı yasap yandı. Çün mesāfet êki çerik arasında az kaldı ol êki pādīşāh-ı kīne- (20) -h'vāh birbirisinin utrusıda tüşüp Tēmür Bēg ihtiyāt üçün tēgrede ḥandaḵ qazdurdı ve ḥükm kıldı ki ol (21) kēçe kişi öz yēridin teprenmesün³²²¹ ve şebīḥündin vāqıf bolsunlar ve ol kēçe İbac Oğlanı vefālīk kılıp qaçtı. Yana **131**^{34b1} (1) kün ki Sultān Behrām³²²² irtifā'-yi ufuk kemīn-gāhıdın yeke-süvāre āsmān meydānıda felek yüzide at yügürtüp kīn kılıcın niyām-ı intikām- (2) -dın çıkarıp kēçenin başını mürekkeb bedendin ayırdı. Êki çerik bahādurları Baḥr-i Aḥḍar emvācī³²²³ dēk ḥareketgā kēlip Şāhib-kırān (3) yēti kol tertīb bērip uluḡ kolnı Muḥammed Sultān Mīrzāgā pā-müzde kıldı ve özi yēgirmi yēti koşun bilen çerik arqasında (4) qarār taptı ki eger³²²⁴ ḥaleli bir tarafdın yüz körgüzse tedārük kılgay. Muḥālīfler utrudın kılıçlar çıkarıp 'alemler köterip (5) peydā boldılar ve pīl-efgen mübārizler ḥuroşdın felek arslanının zehresi su boldı ve atlar gerdidin ay ve kıyaş (6) ruḥsārı tābsız boldı. Bu eṣnāda cövēngardın kişi kēlip 'arz kıldı kim Toktamış Hân oñ qolıdın Künçe Oğlan, (7) Bēg Yaruḵ Oğlan ve Aḳtaḍ ve Dāvūd-ı Şofī ki Toktamış Hân küyevidür ve Etergü bizniñ³²²⁵ sol bilen uruşgā meşḡul- (8) -durlar. Şāhib-kırān öz koşunları bilen alar sarı yörüp bahādurlar ḥamle kılıp muḥālīf arqa bērip³²²⁶ (9) ol yēgirmi yēti koşundın alarnı qavup çün ḡolḡa³²²⁷ yētiler yanıp köp kişi bulardın maqtül boldı ve koşun- (10) -lar müteferriḵ bolup alar Şāhib-kırān üstige at yügürtüp Şeyḥ Nūre'd-dīn Bēg ēllig kişi bilen yadaḵ bolup (11) muḥālīflerni oḵ şībası bilen turḡuzdılar ve Muḥammed Āzād ve 'Alī Şāh ve Tūkel Bavurçı 'arābalar kēltürüp şāhib- (12) -kırān allıda çeper yosunluk bağladılar ve Allāh-dād Vefādār koşunnı bilen yētip yadaḵ bolup Şeyḥ Nūre'd-dīn (13) Bēgge meded boldılar ve Hüseyn Melik Qoçın tuḡmalar bilen ve Emīr Zīrek Cakü koşunı bilen yētip tüşüp Astuyin(?) (14) hem kēlip tüşüp muḥālīflerni şība oḵı bilen turḡuzdılar. Her nēçe³²²⁸ Deşt-i Kıpçaḵ bahādurları bölük bölük yētip (15) müte'ākıb

3219 su: T *suy*

3220 *al'avdu aḥmedu*: Arapça bir atasözü olup bir şeyden veya birinden vazgeçtikten sonra tekrar ona geri dönmek anlamında söylenir. "Geri dönüş güzeldir." anlamında kullanılır.

3221 *teprenmesün*: T *teprenmegey*

3222 *Behrām*: P *Behr(ām)*

3223 *emvācī*: T *mevvācī*

3224 *eger*: T'de yok.

3225 *bizniñ*: P *biziñ*

3226 P+ol

3227 *ḡolḡa*: T *kolḡa*

3228 *Her nēçe*: T'de yok.

hamle kıldılar merdâne gūşış bilen ok atkuçılarnı³²²⁹ yèridin teprete almadılar. Arıglık kan ol ma'rekede (16) melik bī-çün kazāsıdın cereyān tapıp bahādurlar başı gūy dēk gāltān boldı ve Muḥammed Sultān Mīrzā koşunları (17) bilen mededka yētip cemī' bahādurlar ittifāk bilen muḥālifniñ barāngarını uşatıp köp kişi fenā yēlige bardı ve Hācī (18) Seyfe'd-dīn ki barāngarda qatıl érdi mundın şa'braḡ iş yüz körgüzüp 'İsānı ve Baḡşı H'āce³²³⁰ aña gālib bolup (19) éli perīşān bolup özini ortağa aldılar. Ol dağı attın tūşup şība okı bilen düşmenni özidin ayırdı³²³¹. (20) Muḥālifler her nēçe kılıç ve nīze başlarığa yağdurdılar alar ayağ bērkıtip ok bilen özlerini (21) muḥāfazat kıldılar. Bu eṣnāda Cihān-şāh Cakū mededka yētip ittifāk bilen solnıñ kanbelini anıñ dēk sürdiler ki **132**^[35a] (1) özge mūrāca'atnı heves kılmadılar ve Tēmür H'āce Aḡ Buğa şecā'at bilen vezāyifī öz gānīmını kaçurdı ve Emīrzāde Rüstēm (2) 'Ömer Şeyḡ bā-vücūd şīgar-ı sinn muḥālifler şevketiniñ ḡirmenini köydürüp atasınıñ atını tırgüzdi ve Yağlı Bey-i Behrīn (3) ki Toktamış Hānnıñ muḡarrebleridin érdi lāf u güzāf yüzidin 'Osmān Bahādurnı tilep ol dağı öz koşunı (4) bile utru yörüp aralarında 'azīm uruş bolup 'ākıbet 'Osmān Bahādur gālib bolup Yağlı Bey-i Behrīn mağlūb boldı. (5) **el-kışsa** Şāhib-kırānnıñ serdārları bilen bahādurları düşmenlerini Şāhib-kırān 'adīmü'l-miṣāl meyāmin-i ikbālidin (6) belki 'ayn-ı 'ināyet-i melik-i mūte'āldin ehl-i 'udvānnı mūteferriḡ ü perīşān kıldılar ve Toktamış Hān bildi kim iş özge (7) türlükdür. Mülk ü³²³² mālıdın te'essūf ü taḡsīr yüzidin köñül köterip Coḡi nījād şāhzādeler ve³²³³ beyler bilen münhezim (8) bolup 'asākir-i manşūr alarnı te'āḡub kılıp intikām kılıç bilen köp kişini qatlığa yētkürdiler ve şāhzādeler ve noyın- (9) -lar tehniyet dēp Şāhib-kırān barça bilen muşāfaha kıldı ya'nī körüşti ve Şeyḡ Nūre'd-dīn Bēg ki ol uruşda (10) merdānelıḡ zuhūrğa yētkürüp érdi altun ēgerlik bidev at ve çehār ḡap ve muraşsa' kemer ve yüz miñ altun kebekī yarmaḡ in'ām kıldı (11) ve orduda Mīrānşāh Mīrzā, Yādigār Barulas, Hācī Seyfe'd-dīnni ḡoyup özi Toktamış Hānnı ḡava bardı ve çün Etil Suyığa yētti (12) Urus Hān oḡlı Kuyrıçaḡ Oḡlannı terbiyet kılıp her nē Özbek yigitleri bēgleri bar érdi aña ḡoşup Deşt-i (13) Kıpçaḡ ḡükümetini aña müsellemtuttı ve Toktamış Hān Bular Cengelığa barıp ḡavāşş u³²³⁴ muḡarrebleri perīşān boldılar ve 'asākir-i manşūr (14) Deşt-i Kıpçaḡnı talap esīr kılıp Zulümātka yaḡn yēttiler ve Şāhib-kırān Mīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīrni altı miñ

3229 atkuçılarnı: P (a)tkuçılarnı

3230 'İsānı ve Baḡşı H'āce: T 'İsā H'āce

3231 ayırdı: P ḡorıydur érdi

3232 ü: P'de yok.

3233 ve: P'de yok.

3234 u: P'de yok.

kişi bilen 'Irāk (15) ve Fārsğa yiberdi ve Ğıyāse'd-dīn Tarhān ve Şemse'd-dīn 'Abbāsni üç miñ kişi bilen Semerķand yiberdi ve Pīr Muḥammed 'Ömer Şeyḥ (16) Mīrzā, Kara Yūsuf def'i üçün barıp anı Avnikke deġinç qavup el ulusun buzup taladı ve yanıp Şīrāzğa (17) bardı.

Şāhib-kırān Deşt-i Kıpçakğa çapķun yiberip talap buzğanıda

Toķtamış Hān inhizāmıdın soñ (18) Şāhib-kırān her tarafğa çapķun yiberip 'Osmān 'Abbās Bēg, Yaruķ Oġlanğa yolukup talan otı alarğa salıp (19) bir neçe ma'dūdı alardın koydılar ve Baş Tēmür Oġlan ve Aķtad, Seriday elige bardılar ki alarğa düşmen ērdiler. (20) Anda talanıp Aķtad tümeni Rūmğa bardılar ve Bēg Yaruķ Oġlan yana çerikke yolukup özi bir oġul bilen (21) çıġıp ḥ'ātūn oġul uşaġı kolğa tüşüp Şāhib-kırān alarğa at ulaġ çādır baş ayaġ bērip Bēk Yaruķ Oġlan- 133^{35b1} (1) -ğa yiberdi. Andın soñ³²³⁵ yörüp mecmū 'Urus ve Uruscuķnı talap yahşı oġullar mergūb kıızlar esīr kıldılar (2) ve Muḥammed Sultān Mīrzā kapuġçı³²³⁶ karavul elini özge el bilen ġāret ü tārāc kılıp meskūn şehriġa barıp Mūsūlmānlarnı (3) ayırıp kāfīrlerni dārū'l-bevārğa yiberdi ve Çerkesni talap köp esīr ve katl anda vāķi' boldı. Çün Urus ve Çerkes- (4) -din fāriġ boldılar Elburz Kūh sarı yörüp esnā-yı tarīķde töhmet sözi bilen 'Osmān Bahādur baħr-ı fenā ġarīķidin fāriġ³²³⁷ (5) boldı Elburz Kūh sarı bardı³²³⁸. *lā maradda li-ķaẓā'ihī ve lā mü 'aķķibe li-ḥükmihi*³²³⁹ ve Şāhib-kırān ġazā üçün Elburz Kūh yokķarısıġa³²⁴⁰ barıp köp kişidin (6) sizlerdin ki ķal'alar bilen taġlarda müteḥaşşın bolup ērdiler dozaḥğa yiberdi ve andın yanıp bir neçe kūn atlar (7) dem alur üçün tevaķķuf kılıp uruġdın ayrılıp Kula ve Tāvus Kāl'asıġa barıp ve ol ķal'a taġ üstide ērkendür (8) 'acāyib refī' vü zīneler birbirige baġlap yokķarı çıġdılar ve ba'zı tınāblar baġlap köp kişi Mūsūlmānlardın (9) şehīd boldılar. Āḥirü'l-emr ķal'anı feth kılıp Kula ve Tāvusnı baġlap keltürüp ayaġdın tüşürdiler. Bu esnāda (10) ḥaber boldı ki Etergü ki Toķtamış Hānnıñ uluġ bēgleridin ērdi Pūlādğa penāh eltiptür. Şāhib-kırān Etergüniñ (11) ķardaşını ki mülāzım ērdi Pūlād üçün yiberdi kim Etergü bizdin kaçıp saña kēliptür. Anı bizge yibergil. Pūlād yahşı (12) cevāb

³²³⁵ soñ: P'de yok.

³²³⁶ kapuġçı: P, T kapuġçı(?)

³²³⁷ ġarīķidin fāriġ: P ġarīķi

³²³⁸ Elburz Kūh sarı bardı: P'de yok.

³²³⁹ *lā maradda li-ķaẓā'ihī ve lā mü 'aķķibe li-ḥükmihi*: "Allah'ın yazısını kimse bozamaz ve onun hükmünden sonra herkesin hükmü geçersizdir."

³²⁴⁰ yokķarısıġa: P yokķarı

bêrmey Şāhib-kırān anıñ ƙal'asıǵa yörüp cengel kêsip yol ƙılıp yolda ança māl taptılar ki her neçe tilediler (13) köterdiler. Çün ƙal'aǵa yéttiler³²⁴¹ ƙal'a éli uruşup āhır ƙal'anı alıp talap esīr ƙılıp 'imāretdin āsār qoymadılar (14) ve Etergü qaçıp Mīrānšāh Mīrzā ƙavup tutup Abasada³²⁴² Şāhib-kırān ƙasıǵa keltürüp hūkm boldı ki anı bend³²⁴³ (15) ƙıldılar ve andın Simsim Ƙal'asıǵa barıp ba'zı élini maqtūl ƙılıp ba'zını taǵdın uçurdılar ve kelīsyā ve but-hāne- (16) -lerni buzup andın yanıp Avhar Taǵıǵa yétip él ulusını taladı ve Çurƙumraƙ³²⁴⁴ élini müste'shal ƙılıp Boǵazƙumda (17) ƙışlaƙ ƙıldı. Bu esnāda haber boldı ki balıƙçılar yaǵı bolup cezīrelerǵa ƙırıptūrler. Alar üstige ƙapƙun yiberip (18) muzdın kēçip mecmū' cezāyirni ƙapıp köp ğanīmet bilen mu'asker-i hūmayūnǵa ƙoşuldılar ve 'Ömer Tābān ki Hācī (19) Tarhānda daruǵa érđi haber yiberdi kim³²⁴⁵ Muḥammedī-yi kelānterniñ muḥālefet-engīzi bardur. Eger tedārük bolmasa iş müşkil (20) bolur. Şāhib-kırān Muḥammed Sulṭān Mīrzā ve Mīrānšāh Mīrzānı yiberdi. Bā-vücūd ol-kim savuƙ şiddeti ve ƙar ğāyet (21) keşretde érđi. Alar ılıǵap Hācī Tarhānǵa yaƙın yétip Muḥammedī³²⁴⁶ tav'an ev kerhen³²⁴⁷ utru çıǵıp Şāhib-kırān anı Mīrzāde **134**^{36a1} (1) Pīr Muḥammed ve Cihāngīr ve Cihān-şāh Bēg bilen Sarāynı buzǵalı yiberdi ve özi şehirde nüzul ƙılıp burun māl-ı amān alıp soñ (2) talan ƙıldurdı ve Pīr Muḥammed Mīrzā ve bēgler Etil Suyını yaḥ yüzidin ötüp Muḥammedīni³²⁴⁸ yaḥ tüpiǵa yiberdiler ve Sarāynı (3) Zincīr Sarāy mūkāfātı üçün köydürdiler ve él ulus andaƙ talandı ki özge emn ü ferāǵatdın haber tapmadı- (4) -lar Hācī Tarhānnıñ mecmū' sükkānını köçürüp şehri ot qoydılar ve savuƙ cihetidin köp tavar³²⁴⁹ zāyi' (5) bolup çerikde ƙaḥt ol mertebede boldı kim bir ƙoy eki yüz éllig altun kebekī ve bir batman tarıƙ yétmiş altun kebekī bir uy (6) kellesi yüz altun kebekī bahā taptı. Ol cihet bilen mecmū' ğanāyim³²⁵⁰ ki ol yörüşde cem' bolup érđi çerikke üleştı- (7) -ler ve ƙaḥtdın ḥalāş bolup yadaƙlar atlandılar.

3241 ƙal'aǵa yéttiler: T'de yok.

3242 Abasada: T Abasimmede

3243 boldı ki anı bend: T boldı ki anı qoymadılar anı bend

3244 Çurƙumraƙ: T Çurƙuyumraƙ

3245 kim: T ki

3246 Muḥammedī: T Muḥammed

3247 tav'an ev kerhen: "ister istemez."

3248 Muḥammedīni: T Muḥammedni

3249 tavar: T tovar

3250 ğanāyim: P, T1 ğanāyim

ḥāzret-i Şāḥib-kırānının ‘Irāq sarı mürāca‘at kılğanı (8) bilād-ı şimāldın
zikride³²⁵¹

Çün barça Deşt-i Hazar ve Kıpçak Şāhib-kırānıñ taht-ı taşarrufıǵa kirdi ve düşmenler maqtūl ve āvāre (9) boldılar Boǵazkumdın ol yazda Derbend sarı yörüp Terek Suyıdın yah bilen kēcip aǵruǵdın ayrılıp Üşkūce (10) Qal‘asıǵa barıp qabap. Bu hālda haber yetti kim Şavqal, Qazı Kumuǵdın üç miñ kişi bilen Üşkūce mededi üçün (11) kēledür. Bā-vücūd ol-kim bu tārihdin burun Üşkūce kāfirleri bilen ǵazā kılır ērkendürler³²⁵². Şāhib-kırān bēş yüz (12) kişi bilen ıǵap alarnı³²⁵³ tutup atlarını otqa qoyup olturǵanda³²⁵⁴ üstige tōküldiler ve Şavqal qaçıp yadaǵ (13) taǵqa çıǵıp Mübeşşir anı bir oq bilen yumalattı ve cem‘ini tirik kēltürdiler ve Şāhib-kırān sordı kim: siz (14) burun kāfirler bilen cihād kılır ērdiñiz³²⁵⁵, hālā hilāf ol nēçük alarǵa meded üçün kēldiñiz³²⁵⁶. Alar hacāletdin cevāb (15) bēre almadılar. Şāhib-kırān cerīmeleridin ötüp hil‘at bērip dēdi: barıp uluǵlarıñıznı yiberiñ. Ol qavm (16) vilāyetleriǵa barıp Şāhib-kırān Üşkūce Qal‘asıǵa barıp feth ētip mecmū‘ elin öldürüp emvāllarını (17) taşarruf kıldı. Bu hālda Qazı Kumuǵnıñ a‘yānı kēlip Şāhib-kırān alarǵa in‘āmlar kılıp hoş hāl yandurdı (18) ve andın Nergis Qal‘asıǵa barıp uruş bilen musahhar kıldı ve ba‘zı ki taǵlarda barıp ērdiler bahādurlar (19) barçanı maqtūl kıldılar ve çün Şāhib-kırān sālim u³²⁵⁷ ǵānim çerik bilen mūrāca‘at kıldı. Zirihgerlerǵa yetip alar (20) utru çıǵıp köp zirih ve cevşen pīş-keş kıldılar ve Derbenddin ötüp buyurdı ki qal‘alarını ‘imāret (21) kılgaylar ve Şeyh İbrāhīm ki Şirvān hākimi ērdi yahşı hizmetkārlıq kılıp andın Kür³²⁵⁸ Suyınıñ yaqasıǵa kēlip nüzul **135**^[36b] (1) kıldılar ve Şeyh İbrāhīm Şāhib-kırānǵa toy bērip hil‘at-i hāşş ve muraşsa‘ kemerǵa ihtişāş taptı ve anı yandurup (2) özi sudın ötüp hükm kıldı ki Mīrānşāh Mīrzā öz vilāyetiǵa bargay ki ‘ibāret-i Derbenddin Bağdādǵa dēginç ve Hemedān- (3) -dın Rūm ser-haddıǵaça³²⁵⁹ ve Mīrzāde³²⁶⁰ Mīrānşāh vilāyetiǵa kirip barıp özi bilen beglerniñ çerikniñ köçleriǵa (4) ki Hōrāsānda ērdiler kişi yiberdi.

3251 *zikride*: P'de yok.

3252 *erkendürler: T erkendür*

3253 *alarnı: P alar*

3254 *koyup olturganda: P koyganda yétip*

3255 *ërdiniz: P ërdigiz*

3256 *keldiniz: P keldigiz*

3257 *u*: P'de yok.

3258 *Kür:* T'de yok.

3259 *ser-haddığaça*: T *ser-haddıkaça*

3260 *Mīrzāde*: T'de yok.

Sultān Muḥammed-i Ṭabesīniḡ ḡurūcī Yezdde ve Behlūlniḡ Nihāvend ve muḡālefet (5) kılḡanı ve Muḥammed Sultān Mīrzāniḡ Hürmüz sarı barıp vuḡū - yı fütūḡāt ki dest bērdi zikride

Sultān Muḥammed bin (6) Ebū Sa‘īd-i Ṭabesī ol müddetde ki Şāḡib-kırān Deşt-i Kıpçaḡda ērdi ba‘zı ḡorāsān ēli bilen yek-cihet bolup ḡurūc kıldı (7) ve Temūke Ḳoçinniḡ nökerini öldürüp ekābir-i Yezddin hem ba‘zını ḡatlı kılıp ēki yıllık māl ki ḡābız ēvide cem‘ bolup (8) ērdi ve nēce ḡar-vār ḡumāş ki Sarāy Mülk Ḥānım üçün alıp ērdiler taşarruf kılıp tonlar tikdürüp³²⁶¹ her bī-ser ü pā ki (9) alarḡa yek-cihet boldı, ton ve yarmaḡ bērip cem‘i keşīr evbāş u runūddın anda müctemi‘ boldılar. Emīrzāde Pīr Muḥammed ‘Ömer Şeyḡ (10) bu ḡāldın ḡaber tapıp bu ḡāziyye üçün bolḡan çerikini yıḡıp ol fitne def‘i üçün müteveccih boldılar ve Yezdni muḡāşara (11) kılıp her künde uruş ērdi ve yana ḡavādiş ki Şāḡib-kırān barḡanda vāḡi‘ boldı. Ol ērdi ki Mezīd Barulas ki (12) Şāḡib-kırān anı Nihāvendde ḡākim ḡoyup ērdi Behlūl atlıḡ nökeri ḡile ve telbīs bilen Mezīd Barulasnı öldürüp (13) Nihāvendḡa müstevlī bolup ḡaḡā yüzidin ḡurūrı öziḡe yol bērip ērdi. Çün Şāḡib-kırān Sultāniyyeḡa yētti Sultān (14) ‘İsā Mārdīn ḡākimini benddin çıḡarıp terbiyet kılıp ol nevāḡīni aḡa bērip mu‘azzez ü muḡterem ol şavbḡa yiberdi (15) ve ḡükm kıldı kim Emīrzāde Sultān Ḥüseyn ve Ḥudādād Ḥüseynī Nihāvendḡa barıp Behlūlniḡ cezāsını bērgeyler ve özi (16) Sultāniyyedin Hemedāḡa bardı ve Emīrzāde-yi müşārūn-ileyḡ Nihāvendḡa barıp sa‘y ü ³²⁶² ḡūşışdin soḡ Behlūl maḡzūlnı (17) tutup otḡa köydürdiler ve çün bu feth ḡaberi Şāḡib-kırāḡa³²⁶³ yētti buyurdi ki Emīrzāde Sultān Ḥüseyn ve bēḡ- (18) -ler Tūster sarı barıp Luristān ḡuttā‘u’t-tarīḡni ol yērge yibergeyler ki özḡe mu‘āvedet kıлмаḡaylar (19) ve sāḡil yaḡası bilen Hürmüzḡaça barsunlar. Alar ḡükm yosunı bilen ol şavbḡa yüzlendiler ve ramazān (20) u ‘iydnı Hemedānda ötkerip ḡükm kıldı ki Muḥammed Sultān Mīrzā, Celāl Ḥamīd ve Şāḡ Melik Bēḡ³²⁶⁴ ve Arḡun Şāḡ Aḡtaçı bilen (21) Hürmüz sarı barıp sevāḡil ü Germsīrniḡ bilādını müstaḡlaş kılganı alar müteveccih bolup bu esnāda ḡaber yētti ki Yezd feth boldı **136**^[37a] (1) keyfiyyet ol-kim ḡal‘ada ol türlük ḡaḡḡ boldı ki pişük etini yēdiler ve otuz miḡ kişi açdn öldiler. Ol maḡzūllar (2) ḡandaḡdn naḡb ḡazıp andın çıḡıp ḡaçtılar ve ‘asākir-i manşūr ḡaber tapıp ol cemā‘atnı ḡavup köp kişini

³²⁶¹ *tikdürüp: T tikdürüp*

³²⁶² *ü: P’de yok.*

³²⁶³ *çün bu feth ḡaberi Şāḡib-kırāḡa: T çün Şāḡib-kırāḡa feth ḡaberi*

³²⁶⁴ *Bēḡ: T’de yok.*

maḳtūl kıldılar (3) ve Ebū Sa'īd oḡlını ki serdārları ērdi Mihricirdde tutup maḳtūl boldı ve Temūke şehrgā kirip ēlni talan u tārācdın (4) muḥāfazat kıldı ve çün Mīrzāde Pīr Muḥammed Şīrāzgā bardı Emīr Süyünçek ki mülāzım ērdi şāhzādeniḡ bēgleridin āgrıp 'arza- (5) -dāşt yiberdi ve isrāf³²⁶⁵ u itlāf ki şāhzāde kıllur ērdi mezkūr kıldı ve Emīr Tūkel ve Qara Şāhzādedin āgrıp Şeyḡū (6) 'l-islām Cüneyd-i Kāzerūnīgā mürīd boldılar ve Şāhib-kırān şāhzāde ve Emīr Süyünçek ve Devlet Ḥ'ācenī Semerḡandgā tilep Muḥammed Sulṡān (7) Mīrzāgā ḡūkm boldı ki Şīrāznı muḥāfazat kılgay. Çün alar yēttiler Şāhib-kırān Pīr Muḥammed Mīrzānı 'itāb kıllıp bir nēçe kūn közdin (8) saldı ve āḡir 'ināyet kıllıp Şīrāznı aḡa bērdi ve Süyünçekni ḡünāh-kār kıllıp ḡūkm kıldı ki öz tümeni bilen üç yıl Hindūstān- (9) -gā barıp vilāyet açsun ve Devlet Ḥ'ācenīḡ kulaḡ birini³²⁶⁶ kēsdürdi ve ölūmdin İskender Mīrzā der-ḡ'āst kıllıp ḡutḡardı (10) ve çün Pīr Muḥammed Mīrzā Şīrāzgā yētti Muḥammed Sulṡān Mīrzā yollarını kısmet kıllıp Hürmüz sarı müteveccih bolup Kīc, Mekkānı talap her kim (11) ḡūkkāmdın ēl boldı amān taptı ve her kim muḡālefet kıldı ḡavādis pāy-mālī boldı ve çün Ėski Hürmüzgā yēttiler yēti ḡal'anı buzup vīrān³²⁶⁷ (12) kıldılar. Meşel Teng Zindān³²⁶⁸ ve Köşkek ve Şāmīl ve Ḳal'a-yi Mīnā, Tūzek, Menūcān, Tāziyān ēlini esīr ü talan ḡatl kıllıp (13) 'imārātıdın āşār ḡoymadılar ve Muḥammed Şāḡ ki Hürmüz ḡākimi ērdi ol çerik vehmidin cezīreḡa kirip 'Ummān Suyını (14) penāḡ ētip köp tuḡfe vū³²⁶⁹ hedāyā yiberip ḡabūl kıldı ki tōrt yıllıḡ mālını ki miḡ ḡatla miḡ altun ve ēki yüz miḡ (15) altun bolur edā kılgay ve ol maḡall maḡdūrīgā yaraşa cins ve naḡddın bērip bāḡīgā mülzem boldı ki ser-encām kılgay (16) ve Emīrzāde Muḥammed Sulṡān andın maḡzīyū'l-merām yanıp 'inān-ı 'azīmetni Māverāū'n-nehr sarı ma'ṡūf kıldı.

Şāhib-kırānnıḡ (17) dāru's-salṡanat Semerḡandḡa mūrāca'at kılganı zikride³²⁷⁰

Şāhib-kırān-ı memālik-sitān sene *semān ve tis'in ve seb'amiede*³²⁷¹ Hemedān- (18) -dın Semerḡand sarı 'azīmet 'inānını mün'aṡıf kıldı ve Sulṡān Sencer, Ḥācī Seyfe'd-dīnni Alanḡuḡ Ḳal'asınıḡ muḡāşarası üçün (19) ḡoyup Cihān-şāḡ Bēḡni tiledi ve

³²⁶⁵ *isrāf*: T *işrāb*

³²⁶⁶ *birini*: T *burunını*

³²⁶⁷ *buzup vīrān*: P'de yok.

³²⁶⁸ *Teng Zindān*: T *Teng*

³²⁶⁹ *vū*: P'de yok.

³²⁷⁰ *kılganı zikride*: P *kılganıda*

³²⁷¹ 798'de.

Emîrzâde Rüstemni tilep Râmînde Şâhib-kırānga yêtîp hûkm boldı ki Şîrâzga barıp (20) Muḥammed Sulṭān Mîrzāga mülḥaḳ bolğay³²⁷² ve Deşt-i Kıpçaḳdın Şâh-ruḥ Mîrzāga ḥaber yiberip êrdi. Ābā Bekr Mîrzā bilen Rüstem Tağay (21) Buğa ve Pîr ‘Alî-yi Yasavurîni bês miñ kişi bilen orduğa yiberdi. Ol hînde ki Şâhib-kırān Bistāmga yêtti alar kêlip **137**³²⁷³ (1) Ābā Bekr Mîrzāga yüz miñ altun kebekî ve Tahurtennîñ kümeyt atını bêrip atası Mîrānşâh Mîrzā³²⁷³ mülâzemetiğa³²⁷⁴ Tebrîzga yiberdi ve yolda (2) mazlûmlar dādını zālîmlerdin alıp sür‘at bilen müteveccih êrdi. Çün Ḥorāsānga yêtti Aḳ Buğa Bêg utru kêlip pîş-keşler (3) ‘arz kıldı ve andın ötüp Amū Suyıdın kême bilen ‘ubûr kılıp çün Ḥuzārğa menzil kıldı Şâh-ruḥ Mîrzā bilen Sarāy Mülk (4) Hānım ve Sulṭān Baḥt Bêgim başlıg ağalar ve şâhzâdeler utru kêlip nişār u pîş-keş taḳdîmğa yêtkürdiler ve andın Kişke (5) barıp Aḳ-serâda nüzûl kılıp ve meşâyih mezârı bilen atasınıñ tavâfın kılıp Mâverâü’n-nehrniñ a‘yân u³²⁷⁵ eşrâfi der-gâh-ı (6) ‘âlem-penâhğa kêlip in‘âm u³²⁷⁶ ikrâmdın maḥzûz boldılar ve andın Semerḳand kêlip üç yıllık ḥarâc ra‘iyyetka bağışladı (7) ve bu eşnâda Têñri Te‘âlâ Muḥammed Sulṭān Mîrzāga oğul kerâmet kıldı³²⁷⁷. Muḥammed Cihāngîrga mevsûm boldı ve toydın soñ Semerḳand şimâlîde (8) uluğ bâğ³²⁷⁸ ḳaşr-ı refî‘ bilen iḥdâs kıldı³²⁷⁹ ve çün ‘Irâḳ ve Ḥorāsân ve³²⁸⁰ Azerbayincân, Bağdâd ve sāyir bilâddın mi‘mârlar Semerḳandda (9) êrdiler ol bâğ ve ḳaşr kırk bês künde itmâmga yêtti.

Şâhib-kırānnîñ Ḥorāsānnı Şâh-ruḥ Mîrzāga bergeñi (10) zikride

Bu eşnâda Şâhib-kırān Ḥorāsân mülkini Sîstân ve Mâzenderānnı Rey ḥudûdiğa değînç Şâh-ruḥ Mîrzāga (11) bêrip béglerdin Süleymân-şâh, Mıẓrâb Cakü, Seyyid Ḥ‘âce Şeyḥ ‘Alî Bahâdur, ‘Abdu’s-şamed Ḥâcî Seyfe’d-dîn, Meleket ve oğlı (12) Cihân-melik, Pîr Muḥammed Fülâd³²⁸¹ ve ‘Alî Tarḥân ve Ḥasan-ı Şofî Tarḥân ve ḳoçınlerdin Topalaḳ, Kepekçi Yurtçı, Tağay Mergen (13) her tûmendin bir cemâ‘atnı ḳoşup hûkm kıldı béglerdin şâgird-i pîşeğaça köç bilen Ḥorāsānga bargaylar. (14) Şâhzâde Andḥûd yolı bilen barıp Aḳ Buğa Bêg bilen Herât eşrâfi utru kêldiler ve

³²⁷² *bolğay*: P *bo(l)ğay*

³²⁷³ *mîrzā*: T’de yok.

³²⁷⁴ *mülâzemetiğa*: P *mülâzemeti*

³²⁷⁵ *u*: P’de yok.

³²⁷⁶ *u*: P’de yok.

³²⁷⁷ *kıldı*: P’de yok.

³²⁷⁸ *şimâlîde uluğ bâğ*: T *şimâlîde ve bu eşnâda Têñri Te‘âlâ Muḥammed Sulṭān Mîrzāga uluğ bâğ*

³²⁷⁹ *kıldı*: P *kı(l)dı*

³²⁸⁰ *ve*: P’de yok.

³²⁸¹ *Fülâd*: T *Pülâd*

ramazānnı ötkerip ol (15) kış Māzenderānda ötkerdiler³²⁸² ve Tēnri Te‘ālā ol
hāzretka ferzend şāyeste bērip Baysangūr³²⁸³ Mīrzāğa mevsūm boldı ve hāzret-i (16)
Şāhib-kırān Kışke barıp yaylak üçün Sultān Artūh Yaylağığa bardı ve ol mevzi‘de
Muhammed Sultān Mīrzā Fārsdın (17) kēlip koşuldı ve ol cihetdin ki Muhammed
Sultān Mīrzādın hatar-ı ‘azīm ötüp ērdi şadağa erbāb-ı hācātka (18) bērdi. Keyfiyyet
ol-kim Cemāle‘d-dīn-i Fīrūzkūhī ki Emīr Şāhī-yi şā‘irniñ ecdādıdır yadağ
Muhammed Sultān Mīrzā kaşıda (19) turup ērdi eceli yētip bā‘is boldı ki ol hūn-
girifte habersiz bıçağ³²⁸⁴ bilen şāhzādeğa zahmı urdı ki (20) endām-ı mübāreki
mecrūh boldı ve özi tağ sarı kaçıp. Çün aña yēttiler bir derede ölüp yatıp ērdi başın
(21) kēsip mīrzāniñ atı ayağı astıda³²⁸⁵ saldılar.

**Hızır H‘āce Oğlan kızı Tükel H‘ānımnı Şāhib-kırān ‘ağd bağlap İskender
138^[38a] (1) Mīrzāniñ izdivācı bēgisi Sultān bilen ve Bāğ-ı Dilgüşāy ‘imāreti
zikride**

Şāhib-kırān Şem‘-i Cihān Oğlan bilen (2) Ğıyāşe‘d-dīn Tarhānnı envā‘ tansuqlar ve
bēlekāt³²⁸⁶ bilen yiberdi kim Hızır H‘āce Oğlan kızı Tükel H‘ānımnı Şāhib-kırān (3)
üçün ‘ağd bağladılar ve uluğ toy kılıp bēgisi Sultānnı³²⁸⁷ İskender Mīrzāğa nikāh
bağladı ve sene *tis‘a ve tis‘ın* (4) *ve seb‘amiede*³²⁸⁸ hüküm kıldı ki Kān-ı gilde bir bāğ
ihdās kıldılar ki her dīvārı miñ bēş yüz qarı ērdi ve her tarafda (5) bir dervāze-yi refi‘
koyup kaşr-ı ‘ālī binā kıldı ki anıñ zibi dēk zamāne közi körmeydür ērdi ve anı
yongan (6) taş ve kāşī bilen müzeyyen kıldılar ve Bāğ-ı Şimālğa mevsūm bolup
Tükel H‘ānım bint-i Hızır H‘āce Oğlanğa bērdi yurt³²⁸⁹ (7) üçün ve bu evkātta
Semerkānddın Taşkend sarı barıp Seyhūndın ötüp Çınas mevzi‘ide kışlak kıldı (8) ve
andın Yessiğa barıp H‘āce Aḥmed-i Yessevī ‘*aleyhi‘r-rahme* tavāfığa müşerref bolup
buyurdı ki mezār-ı pūr-envārıda vesī‘ ve refi‘ (9) ‘imāret tarh salğaylar. Ol hüküm
bilen eyvānı yasadılar ēki menār bilen ve murabba‘ günbedi otuz qarıdur (10) ve otuz
qarı günbedniñ ēki tarafıda dört şuffe on ēki qarı ve yana günbedi çār şuffe merkad
üçün ve yana ēki (11) çār şuffe hücreler bilen esās saldılar ve maqbere üçün aq taşdın

³²⁸² ötkerdiler: P ötkerdi
³²⁸³ Baysangūr: P Ba(y)sungūr
³²⁸⁴ bıçağ: T pıçağ
³²⁸⁵ ayağı astıda: T ayağımnıñ altıda
³²⁸⁶ bēlekāt: T bölükāt(?)
³²⁸⁷ Sultānnı: T Sultān
³²⁸⁸ 799‘da.
³²⁸⁹ yurt: T yörış

ğāyet tekellüfde yonup nuķūş-ı ġarīb (12) bilen müzeyyen kıldılar ve Mevlānā ‘Abdu’llāh Şabrını³²⁹⁰ ol ‘imāret itmāmı üçün anda koyup eki yılda ihtitām taptı ve bu (13) hālde haber yètti ki Tükel Hānımnı kèltüredürler Sarāy Mülk Hānımdın özge barça havātīn ve ağalar on künlük yol (14) utru barıp sene *semānimiede*³²⁹¹ ol gül-deste-yi çimen hānını orduğa yètkürdiler ve ‘azīm toy bolup kuzāt-ı İslām (15) ve ‘ulemā-yı enām ve eşrāf-ı eyyāmı ki Māverāü’n-nehrde müctemi‘ érdiler, hāzır kılıp ol zühre-yi sipihr-i salţanatı³²⁹² hūrşīd-i müşterī (16) māhiyyetka qarīn kıldılar ve bu esnāda Hıtāy pādişāhının elçisi kèlip Hıtāyī tuhfē tansuqlar³²⁹³ pīş-keş (17) kèltürdiler ve alarğa ‘ināyetler kılıp şādmān yandurdı ve Bèrdi Bèg, Sar Buğa ve Hācī Seyfe’d-dīn (18) ve Hudādād Hüseynī ve Şemse’d-dīn ‘Abbāsı kırk min kişi bilen Muḥammed Sultān Mīrzāğa koşup dèdi ki Aşparada (19) kal’a yasap ol ser-haddın vākıf bolsunlar ve alar Kulan ‘Akābesidin ötüp Aşparada yurt (20) kıldılar ve Şāhib-kırān kışlakdın yanıp Semerķand barıp andın Kişğa teveccüh kılıp bir dehenede ki Semerķand- (21) -dın añaça yèti yığaç yoldur kaşrī binā kılıp Taht-ı Karaçağa iştiḥār taptı ve Yām yolu bilen Kişdin ötüp Elçi Balıgka **139**³²⁹⁴ (1) bardı ki kadīm yurttıdır.

Şāhib-kırānnı³²⁹⁴ Hindüstān yörüşiniñ zikride ve Ketver kāfirleriniñ yèrige barıp ġazā kılğanıda

(2) Burun mezkūr boluptur ki Şāhib-kırān Kūnduz ve Baġlān³²⁹⁵ ve Kābül ve³²⁹⁶ Ġaznī ve Kāndahārı Hindüstānga deġinç Pīr Muḥammed Cihāngīrga (3) bèrip érđi ve ol Hind sarı çerik tartıp Seyfel-i Kāndahārī, Kuṭbe’d-dīn Bèg, Behlül Barulas, Kumārī Inaķ, (4) Tèmur H’āce Aķ Buğa ve Bedaḥşān şāhları bilen Süleymān Kūh Avġānīlerini talap Sind Suyıdın ötüp Uçça (5) şehrini feth kılıp Multānga bardı ve anda Sareng, Mallu Hān kardaşı ḥākim érđi ve bu Mallu Hān ve Sareng Sultān (6) Fīrüz-şāh nebīresi Sultān Maḥmūdın pādişāh köterip memālik-i Hindğa müstevlī bolup érdiler. **el-kışsa** Multānnı (7) kabap her künde eki nevbet uruş érđi. Bu haber

³²⁹⁰ Şabrını: T *Hācenī*

³²⁹¹ 800’de.

³²⁹² salţanatı: T *salţanat*

³²⁹³ tuhfē tansuqlar: T *tansuķ tuhfeleri*

³²⁹⁴ **Şāhib-kırānnı**: P’de yok.

³²⁹⁵ Baġlān: P *Baġlān*

³²⁹⁶ ve: P’de yok.

Şāhib-kırānğa yètip receb sene *semānimiede*³²⁹⁷ Emīrzāde ‘Ömer bin (8) Mīrānşāh Mīrzānı Semerķandda қoyup Hindūstānğa müteveccih boldı ve çün Enderābğa yètti erbābları ‘arz қıldı- (9) -lar kim bir cem‘i Mūsūlmānlardur-biz, Ketver kāfırları her yılda bizdin meblağı harāc u māl alurlar, eger ihmāl kılsaq èren- (10) -lerni öldürüp ‘ıyāl u etfālımıznı³²⁹⁸ esīr қılurlar. Şāhib-kırān çerikdin her on kişidin üç kişi èltip (11) Burhān Oğlan bilen Rüstem Mīrzā ba‘zı bēglerni on miñ kişi bilen dere yolıdın yiberdi ve Şāhib-kırān andın yörüp (12) çün Hāvekge yètti bēgler ve sipāhiler atların anda қoyup bā-vücūd ol-kim āfitāb sereṭānda èrdi ança қar yoluqtı ki (13) atlar қarnığaça batadur èrdi tā bir mūrtefi‘ ya‘nī bēyik tağ üstige çığıp³²⁹⁹ bolğan atlarını yandurup çün kāfırlar (14) derelerğa sığınıp èrdiler қar kesretidin ol tağdın bēgler tınāb bağlap түşüp көп kişi қar üstide (15) yumalanıp қуы түşer èrdiler ve Şāhib-kırān üçүн hevdec yığaçdın yasap ҳalkalar olтурғузup tınāblar (16) bağlap ol cenābnı ol bēyik tağdın түşürdiler ve Şāhib-kırān bir yığaç yol yadaқ bardı ve neçe atnı tınāb (17) bilen түşürgende көпи сақақ болup еки at selāmet yerge yètti. Şāhib-kırān atlanıp ol diyār-ı küffārı ki bēyik boy- (18) -lüg ve ‘azīmü’l-cūsse bolurlar ve ekseri yalanğaçdurlar ve uluğlarını ‘adāşū dērler ve ol maḥzūllarınñ bir tili (19) bardur ki kişi bilmes ve refi‘ қал‘aları бар èrdi қал‘anı қoyup sudın ötүp bir ‘ālī tağқа³³⁰⁰ çığıp èrdi- (20) -ler ki tēz-rev fehm {қılıp} ol kemerğa çıkardıң tama‘ üzүp èrdi ve çerik қал‘ada қойларnı³³⁰¹ tapıp öylerini көydүрди- (21) -ler ve ҳүкм boldı ki bahādurlar ol tağ üstige yörüsünler tekbir gūlgulesin salıp tağқа yarmaştılar. Şeyḥ Arslan **140**^{39a} (1) burun alarnı қавup bēyik yerge қıғdı ve ‘Alī Sultān Tovaçı yana bir yandın ve Şāh Melik Bēg ve Mübeşşir Bahādur ve Menli (2) H‘āce ve Şeyḥ Alī Salber ve Mūsā ve Kemāl ve Hüseyn Melik Қоçın ve Mīr Hüseyn Қорçı bahādurlıқlar қılıp çerikdin on sēkiz (3) kişi kemerdin uçup şehādet taptılar ve көп kişi ol bendilerdin ölүp üç кече күндүздin соң ki muttaşıl (4) uruş èrdi ol kāfırlar amān tilep Şāhib-kırān alarğa ḥil‘at³³⁰² кēydүрүp yandurdı ki barça кēlip kelime-yi tevḥīd (5) edā қılıp өз yērінizde ferāğat bilen olтуруң ol kāfırlar кēçesi Seyfe’d-dīn Bēg üstige şebīḥün kēltүрүp yüz (6) èllig kişi alardın maқtūl болup bahādurlar ol tağқа çığıp³³⁰³ èrenleri қatl болup

3297

800'de.

3298

etfālımıznı: T etfālımıznı

3299

çığıp: T çıkıp

3300

tağқа: P, T bāğқа

3301

қойларnı: P қойлар

3302

ḥil‘at: T ḥil‘atler

3303

çığıp: T çıkıp

h^vātūnları³³⁰⁴ oğul uşağları³³⁰⁵ (7) esir boldılar ve ol tağ üstide ol kâfirler başıdın³³⁰⁶
menâreler kıparıp ol fethni oşal târîhde taşda (8) kazdurdı.

Şāhib-kırān, Muḥammed Āzādın Burhān Oğlan ve Mīrzāde Rüstem haberi üçün yibergeni

Çün Burhān Oğlan ve Mīrzāde (9) Rüstemdin hēç türlük haberi yok Muḥammed
Āzādın dört yüz kişi bilen yadağ yiberdi ki haber ma'lūm kılğaylar ve alar tağdın (10)
kar yüzi bilen yumalanıp tüşüp. Çün siyāh pūşlar kal'asığa yètiler köp iz kördiler ki
dere sarı barıp- (11) -tur. Anıñ bilen barıp ol kâfirler izi êrkendür ki derelerde kèyin
kalğandurlar ve çün Burhān Oğlan ve Rüstem Mīrzā (12) ba'zı koşun bēgleri bilen
ve³³⁰⁷ İsmā'ıl ve Allāh-dād ve Süyünç Tēmür ve Yahyā ol derelerğa yètip ba'zı sudın
ötüp³³⁰⁸ ba'zı tüşüp (13) atlarını otka koyğandurlar ki siyāh pūşlar üstilerige tōkülüp
Burhān Oğlan yaman köñülligidin³³⁰⁹ (14) oq ornığa yaynı taşlap kaçıptur³³¹⁰ ve ol
kâfirler köp kişini derece-yi şehādetka yètkürüp köp at yarağ alıp- (15) -turlar. Çün
Muḥammed Āzād anda yètiptür siyāh pūşlarğa yolukup uruşup demār alardın çığarıp
her nê at ve yarağ (16) ki alğandurlar alıp sālīm ġānim Burhān Oğlanga koşuluptur
ve her kim öz nēmersesini ta[nıp] aldılar ve Muḥammed Āzād, (17) Burhān Oğlanga
dèdi ki: maşlahat oldur kim munda tüşüp kündüz köç kılalı. Ol eşitmey 'ākabe üstige
çıgıp³³¹¹ çerik (18) anıñ bilen bardılar.

beyt

birev ki uruşdın çevürdi yüzin

sên öldür 'adū kıl eger kılmadı

3304 *h^vātūnları*: P *h^vātūn*

3305 *uşağları*: P *uşağı*

3306 *başıdın*: P *başdın*

3307 *ve*: P'de yok.

3308 *ötüp*: P'de yok.

3309 *köñülligidin*: P *köñüllikdin*

3310 *kaçıptur*: T *kaçıpturlar*

3311 *çıgıp*: T *çıkip*

(19) **el-kıssa** Ol Şāhib-kırān³³¹² buyurdi ki kâfirlerinî bağāt u meZRū‘atlarını³³¹³ köydürüp eser koymadılar ve andın yanıp (20) karnı teşip yol kılıp ‘akabāt {u} cibāldın ötüp Hāvekğa yétip bégler ve çerik andın soñ ki on sêkiz (21) kün yadağ yörüp gāzā kılıp érdiler³³¹⁴. Atlarğa yétip atlandılar ve ağrukkaça barıp atlandı ve³³¹⁵ Burhān Oğlannı günāh-kār kılıp Muhammed Āzādını **141**^[39b] (1) terbiyet bilen mahşūş kılıp koşun bérđi ve andın Şāh-ruh Mīrzānı Horāsānga yandurup özi Kābül sarı yörüdi. (2) Çün Bārānga yétti ki andın Kābülğaça bês yıgaçdur bir arıg cārī kıldurdi ki uzunı bês yıgaç yol érđi ve hālā (3) ol Cūy-ı Māhī-gīrğa mevsūmdur ve çün Kābülğa nüzūl kıldı Têmür Kutluk Oğlan elçisi bilen Êdgü Özbek nökeri (4) kélip Hızır H‘āce Hāndın dağı elçi keldi sözleri ol-kim: barça hizmetkār ve tābi‘dür-biz ve hem oşal yerde Tayzi³³¹⁶ (5) Oğlan, Uluğ Yurtdın ka’an bilen muhālefet kılıp Kalmakdın kaçıp kélip i‘zāzğa müşerref bolup pādīşāhāne (6) in‘āmğa bār-gāh ve aq öy ve şāmyāne at ve tēve ve haçir özge esbāb haşmetka ser-efrāz boldı ve Şeyh Nüre’d-dīn Fārs- (7) -dın kélip hizāne keltürdi. Cevāhir ve yarmağ ve altun ve muraşsa‘ kemerler ve tılā-düz hil‘atlar ve nefāyis aqmişe ve esliha (8) ve uruş ālātı ve tapuçaq atlar ve tēveler ve haçirler barça zer-beft ruhūt bilen ve saqirlātdın aq öy, ala (9) bār-gāh ve özge zarāyif ol miqdār ki körgennin közi hīre boldı ve dīvāniler üç keçe kündüz anı tafşıl kıldılar (10) ve Şeyh Nüre’d-dīn şabāhdın namāz-ı pīşingāça yükünüp bégler keltürgen³³¹⁷ nēmerselerni ‘arz kıldılar. Tayzi³³¹⁸ Oğlan (11) ve Deşt-i Kıpçak elçileri hayrān qaldılar ki munça nēmerse bir nevbette ‘arz bolur ve Şāhib-kırān hāzırlarğa köp (12) nēmerse bağısladı ve Şeyh Nüre’d-dīn Bég, Burhān Oğlannı Rüstem Mīrzānı günāhın ‘arz³³¹⁹ bilen aldı ve Sultān Maḥmūd Hān (13) ve Emīrzāde Muhammed Sultān³³²⁰ ve Rüstem Mīrzā barāngar bilen Hindūstān yörüdiler ve Melik Muhammed Avғанiler bilen kélip Mūsā ve (14) Avғанidin şikāyet kıldı ki: kaṭ‘-ı tarīk kıladur ve qardaşımını³³²¹ öldürdi ve men cān havfıdın kaçıp keldim. (15) Şāhib-kırān dedı: sēn yaşurun yörügil tā men bu bābda fikrī kılay. Pes elçi Mūsā-yı Avғанığa yiberdi kim: sen (16) Êrtāb Qal‘asını buzup-sēn, münāsib

³³¹² Şāhib-kırān: P şāhib(-kırān)

³³¹³ meZRū‘atlarını: P meZRū‘atını

³³¹⁴ érdiler: P érđi

³³¹⁵ ağrukkaça barıp atlandı ve: P ağrukkaça yétip

³³¹⁶ Tayzi: T Ata Bérđi

³³¹⁷ bégler keltürgen: T béglerge keltürüp

³³¹⁸ Tayzi: T Ata Bérđi

³³¹⁹ ‘arz: P’de yok.

³³²⁰ ve Emīrzāde Muhammed Sultān: T nüshasında silinmiştir.

³³²¹ qardaşımını: P qar<a>daşımını

ermes ki buzuk bolğay kerek kim bat mülâzemetka yêtip kêlseñ³³²². Ol (17) êlçi bilen kèlip Şāhib-kırān aña hîl'at bèrip dèdi: biz ol qal'anı yasar üçün kişi yiberür-biz, sèn hem êliñ (18) bilen anda kèl ki ittifāk bilen qal'a 'imāret bolğay. Mūsā ve Kemālñi üç miñ kişi bilen Mūsā-yı Avğanī aña qoşulup (19) êlin keltürüp 'imāretka meşğul boldılar ve Kābüldin haremlemleri yandurup özi Qal'a-yi Êrtābğa yètti. Hüküm (20) kıldı: çerik meded kılsunlar ki qal'a bat 'imāret bolğay ve anda mescid-i cāmī' özge mesācid tertīb bèrip on (21) tørt künde ol uluğ qal'a 'imāret taptı ve hüküm bolup êrdi ki Mūsā-yı Avğanīniñ êlini qoymağaylar ve alar şemmeī **142**^[40a] (1) mundın eşitip êrdiler çün ol iş tükendi Şāhib-kırān atlanıp qal'anı köredür êrdi. Yèti kişi Mūsā-yı (2) Avğanī êlidin dervāze üstide bālā-hānede turup êrdiler. Çün Şāhib-kırān dervāzeğa yètti birev alardıñ³³²³ (3) ol hāzret qaşdı üçün oq atıp at hürküp zararı bolmadı ve özge dervāzedin qal'ağa kirip hüküm (4) boldı ki Avğanīlerni barça tutup 'ıyāl u eṭfāllerini esir kıldılar ve ol qal'anı Melik Muhammedka bèrdi.

hāzret-i³³²⁴ (5) Şāhib-kırānnıñ Purniyānī kabilesiğa barıp Sind deryāsıdın 'ubūr kılganı zikride

Çün Êrtāb Qal'asıdın (6) fāriğ boldı andın 'azīmet kılıp. Çün Şanuzānga yètti Hālī Sultān Mīrzānı cemī' bēğler bilen Bānū sarı yiberdi ve özi (7) neçe miñ kişi bilen Qal'a-yi Neferğa ılğar kıldı ve burun Süleymān-şāh Bēğ Hōrāsān çeriki bilen barıp ol qal'anı (8) ābādān kılıp êrdi. Çün anda yètti münhīler 'arz kıldılar ki Avğan aḥşām_{1}dın Purniyānī hīlāf kılıp mütāba'at kılmay- (9) -durlar ve³³²⁵ Mīrzāde Pīr Muhammed Cihāngīrniñ ba'zı emvālını ki Kābülgā yiberedür êrkendür talapdurlar. Şāhib-kırān alar (10) üstige yörüp çerik yadağ bolup cengel bile tağlarğa çığıp ḥalk-ı nā-ma'dūd alardıñ öldürüp 'ıyāl u eṭfāl- (11) -larını esir kılıp evlerige ot saldılar ve uluğı kèlip amān tilep qalğanları sālīm qaldılar ve Süleymān-(12)-şāh Bēğ Qal'a-yi Neferdin Kelātīler üstige barıp érenlerin öldürüp emvāl u ḥātūnlarnı eṭfāl bilen esir kıldı- (13) -lar ve Şāhib-kırān Qal'a-yi Neferğa yètip Şāh 'Alī-yi Ferāhīni bēş yüz sipāhī bilen anda qoyup özi ol yerge yètti ki Sultān (14) Celāle'd-dīn Çingiz Hān bilen uruşup özini deryāğa salıp necāt tapıptur ve buyurdı ki Sind Suyığa köfrük (15) bağladılar ve sudın 'ubūr kılıp Seyyid Muhammed-i Medenīni ki 'Irāk-ı 'Arabdın

³³²² *kêlseñ*: P *yêtsen*

³³²³ P+<*biz*>

³³²⁴ *hāzret-i*: T'de yok.

³³²⁵ *ve*: T'de yok.

kêlip êrdi yandurup Keşmîr pâdişâhının (16) elçisiğa icâzet bêrdi ve dèdi ki: İskender-şâh Keşmîr çeriki bilen Deybâlpûrga koşula kelsün ve andın su köterip (17) Çöl-i Celâlîğa kirip Kûh-ı Cûd râyları bilen uluğları mülâzemetka keldiler ve çün alardın nâ-lâyık iş (18) vâki³³²⁶ bolup êrdi öz menâzilleriğa yandılar. Bu eşnâda Şehâbe'd-dîn-i Temimî ki haşem ü mâl bilen özge (19) râylardın³³²⁷ mümtâz êrdi ve burun Mîrzâde Pîr Muhammed Cihângîrga inkıyâd kılıp âhir yağı bolup êrdi. Çün Hamîd Suyıda (20) Şâhib-kırân yetti ve anıñ ol işidin haber taptı Şeyh Nûre'd-dîn Bègni ol cezîreğa yiberip ol sudın ötüp (21) muhâlifler muhârebeğa meşgûl bolup andağ uruş yüz körgüzdi ki ta'rif-i tili andın kâşırdur ve kêçe bolgaç ol **143**^[40b] (1) cezîre elidin Şehâbe'd-dîn on miñ kişi yıgıp şebîhün keltürdi³³²⁸ ve 'azîm uruş bolup Hindûlar hezîmet bolup (2) ol-kim ölümdin kütuldı özini suğa salıp yüz meşakkat bilen sâhil-i hayâtka yettiler ve Şehâbe'd-dîn elini (3) êki yüz kemege kivürüp Cemd Suyı bilen Uçça sarı yörüdi ve çerik su yakası bilen yörüp köp kişi alar- (4) -dın maqtûl boldı ve çün kêmeler Multânğa yetti Emîrzâde Pîr Muhammed Cihângîr ve Süleymân-şâh Bèg yol tosüp alarnı ortağa (5) aldılar ve Şehâbe'd-dîn 'iyâl u etfâlımı suğa salıp özi kaçıp cengelde nâ-peydâ boldı ve çerik kêmelerini a- (6) -lıp yandılar ve Şâhib-kırân Cenâve³³²⁹ Suyığa köfrük bağlap Telbehî³³³⁰ Şehriniñ utrusıda nüzûl kılıp ol (7) beldeniñ sâdât u hükâm u 'ulemâ vü eşrâf u uluğları barça Şâhib-kırân kaşığa kèlip mâl u³³³¹ amân kabûl kıldı- (8) -lar ve çün çerikniñ aşılkça ihtiyâcı bar êrdi hükûm boldı ki her yerde aşılk tapsalar alsunlar. Bu sebeb bilen ol (9) beldeğa el kirip evlerge ot salıp her nê taptılar taladılar ve bir cemâ'at ki Pîr Muhammed Mîrzâ bilen yağı êrdiler (10) Şâh Melik Bèg ve Şeyh Muhammed Eygü Têmür barıp alardın êki miñ kişi katl bolup köp ganâyim bilen yandılar ve çün (11) Biyâh Suyığa yetti haber taptı kim Nuşret Kökerî êki miñ kişi bilen Calduvda bérkiptür ve sunı penâh kılıptur. (12) Şâhib-kırân yasal bilen üstige barıp ol köl yakasığa kèlip uruşka meşgûl boldı. Emîr Şeyh Nûre'd-dîn (13) ve Allâh-dâd alarnıñ keyinidin kirip ekserî katl boldılar³³³² ve Nuşret ma'lûm bolmadı ki selâmet çığıdı veyâ özgeler dek³³³³ (14) öldi

³³²⁶ bolup: P boldı deydür
³³²⁷ özge râylardın: T özgelerdin
³³²⁸ keltürdi: T keltürüp
³³²⁹ Cenâve: T Cenâvî
³³³⁰ Telbehî: T Telyehi
³³³¹ u: P'de yok.
³³³² boldılar: P boldı
³³³³ dek: P'de yok.

ve köp ganāyim alıp lāy³³³⁴ ve balçıkdan çerik zahmet bilen ötüp Şāhnavāzğa yetip köp aklık alıp Biyāh (15) Suyığa nüzül kıldı.

Multān fethide ve Mīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīrniñ Multāndın Şāhib-kırān mülāzemetiğa kēlgeni (16) ve özge ḥālāt zikride

Mundın burun mestūr bolup ērdi ki Pīr Muḥammed Cihāngīr Multānnı muḥāşara kılıptur. Çün (17) müddetī ötti ve ḳal'ada ḳaḥt bolup ḥākimi ḳaçıp Multān feth boldı ve bu eṣnāda peşekāl bolup şāhzāde çerikiniñ (18) atları žāyi' boldı ve Multānga kirip Hindūlar³³³⁵ her ṭarafdın hücūm kılıp cemā'ati kim tābi' bolup ērdiler (19) daruğalarını³³³⁶ öldürüp yağı boldılar ve şāhzāde 'āciz bolğan maḥallda ḥaber yētti kim Şāhib-kırān kēldi ve (20) Emīrzāde Pīr Muḥammed tevābi' vü³³³⁷ levāḥık bilen orduğa ḳoşulup Şāhib-kırānnıñ 'ināyetiğa ser-efrāz boldı ve çün Biyāh (21) Suyıdın ötüp Cencān Ḳal'asında nüzül kıldı Emīrzāde Pīr Muḥammed ṭoy kılıp köp nēmerse çün muraşsa' tāclar ve altun 144^{41a} (1) kemerler ve yaḥşı atlar altun ēger bilen ve aḳmışeler³³³⁸ pīş-keş kıldı ve Şāhib-kırān alarnı şāhzāde ve bēglerğa ve bahādurlarğa (2) bērip oşal kūn otuz miñ at Emīrzāde Pīr Muḥammedḳa bērdi ve mundın burun Deybālpūr ēli Emīrzādeğa tābi' bolup ērdiler çün (3) şāhzādeğa peşekāl cihetidin za'fı bolup ērdi alar Mūsāfir-i Kābūlīni ki miñ kişi bilen daruğalık üçün yiberip ērdi (4) barçanı öldürüp ērdiler. Çün Şāhib-kırān ḥaberini taptılar barça ḳaçıp Baṭız Ḳal'asığa barıp ērdiler. Şāhib- (5) -kırān aḡruḳnı Emīr-şāh Melik bilen Deybālpūr sarı yiberip özi on miñ kişi bilen Acūdengā barıp ēli celā bolup³³³⁹ (6) ba'zı Dehlī sarı ve ba'zı Baṭız Ḳal'asığa barıp ērdiler. Ammā sādāt u 'ulemā turup ērdiler. Şāhib-kırān mülāzemetiğa (7) kēlip amān ḳaldılar ve Şāhib-kırān Mevlānā 'Ömer ve Muḥammed Ḥ'āce Şihābnı alarğa daruğa ḳoydı ki çerikidin zarar tapmaḡaylar.

(8) Baṭız Ḳal'asının fethi zikride

Baṭız Ḳal'ası çöl arasında vāḳi' boluptur ḡāyet istiḥkāmda ve hergiz ḥēç yat çerik anda barmay- (9) -dur. Bu sebebdin Deybālpūr ēli ve Acūdende özge diyār ēli ol ḳal'ağa

³³³⁴ lāy: T'de yok.

³³³⁵ Hindūlar: T Hindūstānīler

³³³⁶ daruğalarını: P daruğalarını

³³³⁷ vü: P'de yok.

³³³⁸ aḳmışeler: P aḳmışe

³³³⁹ T+barıp

penāh èltip cem‘iyyet u keşret-i ‘azīm ol mevzi‘de (10) bolup çün şehrde sıgmadılar lā-cerem köp tavar³³⁴⁰ ve ‘arāba ki ruhūt bilen meşhūn érđi qal‘a tēgreside turğuzup érđi- (11) -ler. Çün Şāhib-kırān Acūdenka yétip Şeyh Ferīd Şukr Genc *quddise sirru-huğa*³³⁴¹ müşerref bolup ol büzürg-vār rūhı bu³³⁴² fütūhıdın istimdād (12) u himmet tilep Rūd-ı Denedin ki andın³³⁴³ Baṭızğa değinç èllig küroh yoldur³³⁴⁴, her üç küroh bir yıgaç yol bolur, namāz-ı pīşin atlanıp ol kēçe (13) sürüp yana kün çāşt maḥallıda zāhir-i Baṭızğa yétip kövürge ve kōs fiğānıdın velvele yer ve kökde tutuşup mücāhideler tekbīri- (14) -niñ gūlgulesi evc-i eşirdin ötüp olça dervāzedin taşqarı érđi. Ft’l-hāl talanğa bardı ve Ravu Dolçin ki ol (15) vilāyetde vālī érđi qal‘a istihkāmıdın³³⁴⁵ ve keşret-i a‘vānğa mağrūr bolup inkıyādğa boyun sunmadı. Hind luğatı bilen Ravu (16) Bahādurnı dēr ermişler ve çerik eṭrāfdın uruş ilgeri èltip bir lahzada şehr bend{i}ni aldılar ve köp kişi Hindū- (17) -lardın maqtūl boldı ve bēgler ve bahādurlar³³⁴⁶ çeperler salıp³³⁴⁷ qal‘ağa uruş èltip Ravu Dolçin Hind kişveriniñ (18) dilırleri bilen cidāl u kıtālğa iştiğāl kılıp dervāzede turup érdiler. Şāh-ruh Mīrzā tümenidin Süleymān-(19)-şāh, Seyyid H‘āce, Cihān-melik kılıç yetkürüp qarīb anı boldı ki qal‘a feth bolğay. Ravu Dolçinniñ ru‘b {u} hirāsı tā³³⁴⁸ zamīriğa (20) gālīb bolup bir seyyidni şefā‘at üçün yiberip amān tiledi ki namāz³³⁴⁹ dek mülāzemetka kélgey. Şāhib-kırān iltimāsını (21) qabūl kılıp bahādurlarını yandurdı çün Ravu Dolçin va‘değa vefā kılmadı yana her sarıdın uruş ètip naqb salıp her nēçe **145**^[41b] (1) qal‘adın ot ve taş ve³³⁵⁰ oq gāziler başığa töktiler alar ḥavāle-yi taqdīrğa kılıp mülk-i qadīrğa penāh èltip dēydür érdiler ki:

(2) mışrā‘

her nē sēndin kēlse ḥoştur çi şifā ve çi elem

3340 tavar: T tovar

3341 sirru-huğa: P sirru-hu

3342 bu: P bir

3343 ki andın: T’de yok.

3344 küroh yoldur: P kürohdur

3345 istihkāmıdın: P istihkāmı

3346 ve bahādurlar: T’de yok.

3347 salıp: P alıp

3348 tā: T’de yok.

3349 namāz: T namāzı

3350 ve: P’de yok.

Ravu Dolçin mużtar bolup ƙal‘a üstide³³⁵¹ tazarru‘ ƙılıp Şāhib-ƙırān (3) mültemesini mebzūl ƙılıp Ravu Dolçin oşal zamān oğlı bilen nāyibini nāmī tuhfeler ve ƙirāmī pīş-keşler bilen yiberip (4) alar ‘ināyetƙa ser-efrāz bolup yanıp yana kün Ravu Dolçin ve Şeyh Sa‘d-ı Acudenī³³⁵² der-gāh-ı ‘ālem-penāhƙa kēlip ihlāş yüzini niyāz (5) tofraƙıƣa ƙoydılar ve yahşı ƙuşlar ve toƣuz atlar altun eğer bilen tartıp iltifāt nazargā melhūz bolup tılā-düz (6) ton ve altun kemer ve muraşsa‘ iklīl bilen tefāhūr başını semavāt uçıƣaça³³⁵³ yetkürdiler. Çün Deybālpūr ve Acūdendin ol ƙal‘ağa (7) barıp érđi beş yüz ƙişi ve Deybālpürdın ki Mūsāfir-i Kābülī ƙatıda şerīk érdiler yasaƣƣa yettiler. Bu eṣnāda Kemāle‘d-dīn, (8) Ravu Dolçin ƙardaşı ve oğlı hem özlerige yol bērip bā-vücūd ol-kim Ravu Dolçin orduda érdiler yağı bolup dervāzeni (9) bērkıtip Şāhib-ƙırān Ravu Dolçinni tutturup³³⁵⁴ çerik ƙal‘a uruşıƣa yörüp ol bī-sa‘ādetler mużtarib bolup ƣıƣıp (10) ƙilīdlerni tapşurđı. Ammā ƙal‘a éli uruşke³³⁵⁵ meşgūl bolup ‘azīm ģarbī yüz körgüzdi³³⁵⁶ ve köp ƙişi şehādetƣa yettiler (11) ve on miñ ƙişi Hindūlardın ölüp özleri ‘ıyāl u etfāllarını köydürdiler ve Mīr Şeyh Nūre‘d-dīnni gebrler ortaƣa (12) alıp yaƣın érđi ki dest-gīr bolğay ki Uzun Merīd ve Fīrūz-ı Sīstānī³³⁵⁷ ilgeri yörüp Şeyh Nūre‘d-dīnni ģalāş ƙıldılar.

(13) **el-ƣışsa** ‘Asākir-i manşūr ģālib bolup érenlerin öldürüp ‘ıyāl u³³⁵⁸ etfāllarını eṣir ƙılıp şehri köydürüp āyīne-yi (14) ‘imārātdın³³⁵⁹ eṣer ƣoymadılar ve Uzun Merīd ve Fīrūznı terbiyet ƙıldı. Çün Baṭız ģarāb boldı ol türlük ki anıñ (15) dēk ma‘mūredin³³⁶⁰ bir nēçe tūde-yi küldin³³⁶¹ özge nēmerse ƣalmadı. Şāhib-ƙırān özge biƣā‘ sarı yörüp Serri-yi Sekāṭıƣa yetip (16) élini ki İslāmdın behreleri yok érđi ve ƣaçıp érđi ƣavup ekserini ƣatl ƙılıp sālim ģānim yandılar ve ‘Ādil Ferrāş (17) anda şehādet taptı ve³³⁶² andın Feth-ābādƣa yetip éli mūteferriƣ bolup çerik éli ƣavup³³⁶³ köp ƙişini öldürdiler ve andın (18) Ehrūnıƣa yetip ba‘zı éli ölüp ba‘zı eṣir boldılar ve

³³⁵¹ üstide: P üstidin

³³⁵² Acudenī: P (A)cūdenī

³³⁵³ uçıƣaça: P uçıƣa

³³⁵⁴ tutturup: T tutup

³³⁵⁵ T+yana

³³⁵⁶ körgüzdi: P kördi

³³⁵⁷ Sīstānī: P Sīstān

³³⁵⁸ u: P‘de yok.

³³⁵⁹ āyīne-yi ‘imārātdın: P āyīne vü ‘imārātdın

³³⁶⁰ ma‘mūredin: T ma‘mūre küldin

³³⁶¹ bir nēçe tūde-yi küldin: T‘de yok.

³³⁶² ve: T‘de yok.

³³⁶³ éli ƣavup: T‘de yok.

ol vilāyetde <alar> lūliler bar érdi ki kārīvān yolın urar (19) érmişler ve cengellerde meskenleri {bar} érdi. Şāhib-kırān, Emīr Tūkel Hindūy Karkara, Mevlānā Nāşire'd-dīn 'Ömerni yiberdi tā ol (20) cengelde kirip éki yüz kişi öldürüp sālīm gānim yandılar ve Süleymān-şāh Bēg Sāmāne bilen yiberip özi Töhebenegā³³⁶⁴ (21) yörüp Cetlerdin éki miñ kişi baħr-ı fenāda ġarīķ bolup ħ^vātūn u ferzendleri esīr boldılar ve ol ħavālīde cem'ī sādāt **146**^[42a] (1) bar érdiler mülāzemetķa kēlip daruġa aldılar ki alarġa zarar tēgmedi ve dū-şenbih kūni rebī'ū'l-evvel ayının on bēşide³³⁶⁵ (2) köçüp Pul-i Köpilede³³⁶⁶ tüşüp şāhzāde ve bēgler ki ılġar barıp érdiler қоşulup ħūkm boldı ki oñ ve sol yasal bilen yörüsün- (3) -ler ve yasal uzunlġı altı yıġaç éki mīl erkendür ve Esendīni³³⁶⁷ buzup öttiler. Dērler anıñ eli seneviyyedürler ki (4) tevĥīd nūrıdın behreleri yoķtur³³⁶⁸ ve ol güm-rāħlar éki ilāħ sābit kıılurlar: birini Yezdān ve birini Ehremen dērler ve nūr (5) ve zulmetķa ta'bīr kıılurlar ve olķa yaĥşılıķtur alar zu'mıda Yezdāndın bilürler ve her nē yamanlıķtur Ehremengā nisbet kıılurlar (6) ve alarnı Salun dērler ekşerin öldürüp 'imāretlerin buzdılar ve Pānipat³³⁶⁹ şehriġa yētip yüz altmış miñ batman (7) buġday taptılar ve ħūkm kııldı ki sol eli Sulţān Fīrūz-şāh 'imāretiġaķa ki bir taġ üstide vāķi' boluptur ve çün suyu (8) tüpidin öter ve Cihān-nümāyġa mevsūmdur Dehlīniñ³³⁷⁰ éki yıġacıda alar Aĥşām ve Aymaqlarnı talap yandılar ve şāhib- (9) -kırān suydın rebī'ū'l-evvel ayının yēgirmi tokuzıda ötüp Luni Kāl'asının otlaġıda tüşüp ve kāl'a bēġi Meymūn uruşķa (10) meşġūl bolup 'asākīr-i nuşret-penāħ éki sā'at-i nücūmıda kāl'anı³³⁷¹ musaĥĥar kııldılar ve yana kūn Şāhib-kırān³³⁷² Cihān-nümāy teferrūci üçün yēti (11) yüz kişi bilen barıp ol yazını körüp uruş yerin ta'yīn kııldı ve 'Alī Sulţān ve Cüneyd éki kişi tutup kēltürüp (12) Muĥammed Selef dēgen telef boldı. Bu esnāda Mallu Ĥān tört miñ atlıķ ve bēş miñ yadaķ bilen Şehr-i Diraĥtistānıdın³³⁷³ zāħir boldı (13) yēgirmi yēti fil anıñ bilen érdi ve yaķın yētip érdi Şāhib-kırān sudın ötüp қаравулар Seyyid Ĥ^vāce ve Mübeşşir (14) üç yüz kişi bilen su yaķasıda muĥārebe-yi 'azīm yüz körgüzdi ve Süyünçek ve Allāħ-dād kömekke yētip muĥālīfler menkūb bolup (15) yandılar ve қаңар маһалла bir

³³⁶⁴ Töhebenegā: P Töhebene bilen

³³⁶⁵ bēşide: T bēşde

³³⁶⁶ Pul-i Köpilede: P Pul-i Köpile

³³⁶⁷ Esendīni: P Esendī

³³⁶⁸ behreleri yoķtur: T bī-behre érmişdürler

³³⁶⁹ Pānipat: T yanıp

³³⁷⁰ Dehlīniñ: T Dihlīniñ

³³⁷¹ kāl'anı: T'de yok.

³³⁷² Şāhib-kırān: P şāhib(-kırān)

³³⁷³ Diraĥtistānıdın: P Diraĥstānıdın

filleri yıkılıp saķat boldı ve anı řu kün tuttılar ve rebī'ü'l-sānī ayının üçide Cihān-nümāydın (16) köçüp yakınraķ tüşti. Anda 'arz kıldı³³⁷⁴ ki yüz miņ kiři esīrlerdin çerik arasıdadur yümkin ki maşāff küni alardın (17) zararı 'āyid bolğay nē ol kün ki Mallu Hān kēlip ērdi alarnıñ beşereside beşāšet fehm boladur ērdi. Hüküm boldı (18) ki her kimde esīr bolsa öz kolu bilen katl kılsun, eger ihmāl kılsa anı öldürgeyler. Siyāset kılcı kındın çığıp³³⁷⁵ aķall (19) rivāyet bilen yüz miņ kiři katl boldı. Mevlānā Nāşire'd-dīn 'Ömer ki erbāb-ı 'amāyimdin ērdi bu müddetü'l-hayātda³³⁷⁶ bir koynı renc (20) kıлмаğandır on bēş kişini bu zamānda³³⁷⁷ öldürdi ve Mallu Hān üçün muşhaf fālī açdurdı bu āyet çığıdı ki **daraba'llāhu** (21) **meselen 'abden memlūken lā yaķdiru 'alā şey'in ve men razaķnāhu**³³⁷⁸ **minnā rızķan ḥasanen fe huve yunfiķu minhu sırren ve cehren**³³⁷⁹ **hel yestevūn**³³⁸⁰ Şāhib-kırān³³⁸¹ tā ebed **147**^{142b} (1) i'timād-ı furķān-ı ḥamīd beşāretiğā kılıp köçüp ilgeri tüşüp buyurdı ki tēgrede ḥandaķ kızıdılar ve gerdūn bilen gāvmiř- (2) -lerni bağlap turguzdılar.

Şāhib-kırān muḥārebesi kiřver-i Hind vālisi Sultān Maḥmūd bilen ki Sultān Fīrūz-şāh (3) nebīresidūr

Şāhib-kırān se-şenbih küni rebī'ü'l-sānī ayının yētiside yasal yasap barāngarda ki oñ 'ibāret-i (4) andındur. Mīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīr ve Yādigār Barulas ve Emīr Süleymān-şāh ve Kūmārī ve Tēmūr H'āce Aķ Buğanı özge bahādurlar bilen (5) ta'yīn kıldı ve cōvēngarda ki sol dērler Sultān Hüseyn Mīrzā, Sultān Ḥalīl Mīrzā, Emīr Cihān-şāh, Şeyḥ Arslan özge serdār- (6) -lar bilen koydı ve hirevülde Rüstem Mīrzā, Mīr Şeyḥ Nūre'd-dīn, Şāh Melik Bēg ve³³⁸² Allāh-dādnı mevsūm kıldı ve özi kolda karār taptı. (7) Bu türlüķ rezm-gāh sarı yörüdi ve narıdın Sultān Maḥmūd ve Mallu Hān kolda turup solda Tağay Hān ve Mīr 'Alī Uçça a'yānı (8) Diyār-ı Hind bilen turdı ve oñda Melik Mu'īne'd-dīn ve Melik Hātī³³⁸³ özge sipeh-sālār bilen

³³⁷⁴ *kıldı: kıldılar*

³³⁷⁵ *çığıp: T çıkıp*

³³⁷⁶ *bu müddetü'l-hayātda: P bir müddetü'l-hayāt*

³³⁷⁷ *bu zamānda: P'de yok.*

³³⁷⁸ *ve men razaķnāhu: P, T avmen razaķnāhum*

³³⁷⁹ *sırren ve cehren: P ve T'de yok.*

³³⁸⁰ *Kur'ān-ı Kerim, 16. Nahl Sûresi, 75. ayet: "Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle ile, kendisine verdiğimiz güzel rızıktan gizli ve açık olarak Allah yolunda harcayan kimseyi misal verir. Bunlar hiç eşit olur mu?"*

³³⁸¹ *P+<şāhib>*

³³⁸² *ve: P'de yok.*

³³⁸³ *Hātī: T Hümānī*

toktap. **el-kıışa** Hind pādişāhı on (9) miñ atlık kırk miñ yadağ bilen meydān-ı kār-zārga yüzlendiler ve alarnıñ i'timādı ve 'umde-yi istizhārları kūh-peykeri (10) 'ifrīt-manzar fīllerga³³⁸⁴ érdi ve 'adedi yüz yegirmi erkendür barçanı kiçim ve silāh bilen yasap tahtalar ve şandūklar (11) üstide muhkem kılıp nāvek-endāz taş-endāz ve ra'd-endāz olturguzdılar. Ammā egerçi 'asākir zafer qarın mundın burun köp ma'reke körüp (12) érdiler ammā fil körmeydür érdiler ve eşitür érdiler ki heykelleri³³⁸⁵ ol meşābededür ki hēç silāh alarge kār kılmas (13) ve kuvvetleri ol mertebede ki kavī dirahıtlarnı ki mażmūn *aşluhā sābitun ve fer'uhā fī's-semāi*³³⁸⁶ aña şadık bolğay (14) hortūm tili bilen tüpidin çıgarurlar ve tamlarnı pānı bilen yıkar. Bu aḥbār istimā'idın³³⁸⁷ çerik arasında dağdağa-yı 'azīm bolup- (15) -tur. Ol türlük ki a'yān u eşrafını her mevzi'de ta'yin kılur maḥallda Şāhib-kırān erbāb-ı fażl u dāniş ki ol yörüşde (16) bile érdiler. Çün H'vāce Efḍal-ı Kişī ve Mevlānā 'Abdü'l-cebbār-ı³³⁸⁸ H'vārezmī ve ğayr-hümādın sordı ki: siz³³⁸⁹ nē yerde turar-siz. Alar ğāyet (17) dehşetdin dēdiler ki: anda ki ḥavātīn³³⁹⁰ turarlar. Şāhib-kırān bildi kim el dağdağadadurlar. Buyurdı ki şaff allıda (18) ḥandağ kazıp cīr tutsunlar ve ğāvmīşlerini birbirige müstaḥkem bağladılar ve ḥār ḥasek tēmürdin yasap (19) érdiler³³⁹¹ ki çün pīller ḥamle kēltürseler yollarıda salgaylar. Mevlānā 'Abdu'llāh-ı Cāmī nēçe beyt Hindūstān uruşıda (20) silk-i nazmğa tartıp-turur. Bu maḥallda sebt boldı.

meşnevī

bes ānki besī ğāvmīşān-i ner

be-zincīr bestend ber yek diger

ki der pīş-i ḥandağ faşīli būd

(21) vez vahr yeki men'-i fili būd

³³⁸⁴ 'ifrīt-manzar fīllerga: T 'ifrīt-manzarlarğa

³³⁸⁵ heykelleri: P heykeller

³³⁸⁶ Kur'ân-ı Kerim, 14. İbrahim Sûresi, 24. ayetin içinde geçiyor: " Kökü sabit ve dalı gökyüzünde".

³³⁸⁷ istimā'idın: T istimā'idın

³³⁸⁸ 'Abdü'l-cebbār: T 'Abdu'llāh

³³⁸⁹ siz: T sizler

³³⁹⁰ ḥavātīn: T ḥavātīnler

³³⁹¹ érdiler: P érđi

çerā bāyed ez fīl kerden ḥazar

ki o çār pāyist çūn gāv u ḥar

çi tersi zi ḥortūm-ı pīlān-ı mest

148^[43a] (1) ki ān āstīnest ḥālī zi dest³³⁹²

Çün ēki çerik muḳābele boldılar Şāhib-kırān attın tüşüp ēki rek‘at namāz (2) kılıp tazarru‘ vü ibtihāl tili bilen muḥāliflerniñ kam‘ u istīşālını der-gāh-ı bī-niyāzdın mes‘elet kıldı ve hirevül begleri³³⁹³ (3) çün Emīr Şeyḥ Nüre‘d-dīn ve Şāh Melik Bēg ve Allāh-dād hirevülde ērdiler alarğa cem‘ini meded yiberip barāngar üçün (4) hem kömek yiberdi. Şecā‘at kılıçnı köterip dehşetsiz düşmen üstige at³³⁹⁴ yügürtüp bahādurlıq ve merdānelıknı (5) şafaḥāt-ı rüzgārda yādigār koydılar. Bu icmāl-i tafşīli ol-kim ki qaravullar çün Süyünçek Bahādur ve³³⁹⁵ Seyyid Ḥvāce ve³³⁹⁶ Allāh-dād ve³³⁹⁷ Nuşret (6) Qumārī ve Şayin Tēmür Bahādur ve Muḥammed Dervīş ve özge bahādurlar kördiler ki muḥālifler barāngardın müteveccih boldılar. Kemīnde (7) turup çün qaravulları alardın³³⁹⁸ öttiler kēyindin kirip bir ḥamlede bēş yüz kişini helāk tofrağığa saldılar ve barāngar (8) katlıdın Emīrzāde Pīr Muḥammed at yügürtüp pīlğa kılıç tēgürdi³³⁹⁹ ve barāngar bahādurları muḥālifler cövēngarığa yörüp Tağay (9) Hānnı ki sol serdārı ērdi ‘azīm uruşdın soñ yēridin taydurup Havz-ı Hāşşğa değinç kav<u>dılar ve Havz-ı (10) Hāşş kölidür uluğ ve çukur ki Sultān Fīrūz-şāh müstaḥdisānındındur ve vūs‘ati ol miqdārdur kim tēz-per kuş pervāz (11) bilen bu cānibdin ol tarafқа öte almas ve peşkāl mevsimide ança zülāl su anda cem‘ bolur ki Dehlī sākinleriğa bir yıl kāfī- (12) -dür ve Sultān Fīrūz-şāh qabri ol köl yaqasıdadur.

³³⁹² Mesnevinin tercümesi: "Birçok erkek yaban öküzünü birbirlerine zincire bağladılar ki hendek yanında küçük bir duvar vardı ve karşılarında bir fil engeli vardı. Niçin filden korkulsun çünkü o da inek ve eşek gibi dört ayaklı bir hayvandır. Mest fillerinin hortumundan niye korkuyorsun çünkü o sadece elden boş olan bir giysinin koludur."

³³⁹³ *begleri*: T *beglerini ki*

³³⁹⁴ *at*: T'de yok.

³³⁹⁵ *ve*: P'de yok.

³³⁹⁶ *ve*: P'de yok.

³³⁹⁷ *ve*: P'de yok.

³³⁹⁸ *qaravulları alardın*: T *qaravullarından*

³³⁹⁹ *tēgürdi*: T *tēgürdiler*

el-kıssa Cövēngar katlidin Mīrzāde Sultān Hüseyn, Emīr Cihān-şāh, Ğıyāse (13) 'd-
dīn Tarhān devlet kuvveti bilen muhālifniñ barāngarını ki Melik Mu'īne'd-dīn ve
Melik Hātī serdār irdiler. Bir hamle bilen (14) uşatıp kavup Cihān-şāh Bēg Dehlī
dervāzesiğa cılav yandurmadı. Bu eşnāda Hind kişveriniñ bahādurları kol- (15) -
dın ārāste pīller bilen 'azīm hamle keltürdiler. Mīrzāde Rüstem ve Şeyh Nüre'd-dīn
Bēg ve Şāh Melik Bēg alar utrusığa yörüp (16) yaruğ kündüzni alarğa karāngu kēce
kıldılar. Devlet Tēmür Tovaçı ve Menli H'āce tümenleri bilen özlerini filler şaffığa
(17) yētkürüp fıl-bānlarnı ol bād-reftār külel cibālidin baş tēpen tüşürdiler ve kılıç
bilen ejdehā³⁴⁰⁰ sıfatlık (18) hortūmlarını düşmenler başı dēk yerge saldılar ve
Hindüstān serdārları qadr u kuvvet bilen ayağ bērkıtip celādet (19) köterip köp gūşış
kıldılar. Ammā 'ākıbet çün nekbet ü idbār-ı 'alāmātın öz şahāyif-i rūzgārlarığa
mu'āyene kördiler (20) firārğa yüzlenip ölüklernin çukur ve yazı mütesāvī boldı ve
Emīrzāde Halīl Sultān bā-vücūd hadāset-i sinn ya'nī kiçik (21) yaşlıg arslan kēbi
hamle kılıp bir kavī heykel-i fılını tutup hazret-i Şāhib-kırān kaşığa yētkürdi ve Sultān
Maḥmūd ve Mallu Hān 149^[43b] (1) kaçıp şehrga kirdiler ve Şāhib-kırān Dehlī
dervāzesiğa barıp burc u bāreni ihtiyāt nazarığa kivürdi ve andın yanıp (2) Havz-ı
Hāşş yakasında tüşürüp şahzāde ve bēgler ve muḥarrebler hāzır bolup tehniyet dēdiler
ve Şāhib-kırān celāyil-i (3) ni'am-ı İlāhīdın şükr secdesi becā keltürdi ki Tēñri Te'ālā
saña anı efrād-ı beşerdin güzide kılıp kām-kār ferzendler ve keşret-i (4) a'vān u enşār
ve mevfūr-ı hazāyin ve ma'mūr memālik bilen mahşüş kılıptur ve bu hālde rikḫat
kılıp yıgladı.

Sultān (5) Maḥmūd ve Mallu Hānnıñ firār üçün şehrdin çığıp ve Şāhib-kırān cem'ini alarnıñ kēyininin yibergeñi zikride

Çün (6) Sultān Maḥmūd ve Mallu Hān Şāhib-kırān çerikidin buzug hātır bilen ve
ğamlık köñül bile kaçıp şehrga kirdiler ve çün (7) āvārelıgıdın özge çāre tapmadılar
oşal kēce ki zamāne fire-re'yler zengī dēk boldı. Her kaysı bir dervāze- (8) -din çığıp
hātırlarını kürbetka³⁴⁰¹ karar bērdiler. Çün Şāhib-kırān ve Sultān Maḥmūd ve Mallu
Hān firārıdın haber taptı bēgler bahādur- (9) -lardın bir cemā'atnı kavgun yiberip alar
ba'zı alardın tüşürüp Mallu Hānnıñ eki oğlını köp ganīmet bilen (10) alıp yandılar ve
ümerā-yı 'izāmın cem'i dervāzeler zabtı üçün kıyām kıldılar ki kişi dervāzedin

³⁴⁰⁰ ejdehā: T ejdehār

³⁴⁰¹ kürbetka: P gurbetka

çığmağay ve (11) çār-şenbih küni aynın sêkizide ki kuyaşnıñ hākān şerefi intisābı sipihr-i firūze-fāmğa firūzī ‘alemni köterdi (12) ‘iyd-gāh ki meydān dervāzesidedür Cihān-penāh şehridin Şāhib-kırānnıñ maħall-i cülūsı bolup sādāt u ‘ulemā vü qūzāt (13) u rü’ūsıdur fetvā erbābı vü zühd u taqvā aşhābı ‘atebe-yi³⁴⁰² ‘ulyāğa yüzlenip dest-būs şerefiğa fāyız boldı- (14) -lar ve Mallu Hān nāyibi Fazlu’l-lāh-ı Belhī erbāb-ı dīvān bilen bār-gāh-ı felek-iştibāhğa kēlip yüzlerini āsitān-ı ferhunde- (15) -nişān tofrağığa qoyup iftiḥār u mübāhāt başını āsmān ucığa yètkürdiler ve Dehlīniñ ėlini cān u māl bilen (16) amān tapıp ekābir ü eşrāf şādmān ve müfteḥir şehrga yanıp tūḡ u naḡḡāreni dervāze üstige ėltip fetḡ u nuşret taṇtanasını (17) çarḡ-ı aḡḡar sākinlerinin mesāmi‘iğa yètkürdiler ve bu fetḡ-i mübīn sene *iḡdā ve semānimiede*³⁴⁰³ yüz körgüzdi ve bir fāzlı (18) tārīḡ üçün üç beyt dēptür ki her beytdin bir tārīḡ mefhūm bolur³⁴⁰⁴.

beyt

zi-fetḡ şāh ki mecmū‘ bişmuri tārīḡ

şōd mu‘īn u ḡūrşīd būd cedī-ārā

to bājgūnegi u (19) kār hinduvān binger

be-şiddeti ki be-eşān resīd sāl-i rehā

zi-āb-yārı nuşret be-bāğ-i devlet şāh

be-sāl-i ḡār (20) ḡül-i fetḡ Hind şīd buyā³⁴⁰⁵

Ve ol-kim pīl u gergedanlar³⁴⁰⁶ ki şehirde bar ėrdi Şāhib-kırān mülāzemetiğa kēltürdiler ve ol yüz yēgirmi (21) kūh-peyker ‘ifrīt-manzar pīl ėrdi ki taḡt-ı³⁴⁰⁷

³⁴⁰² ‘atebe-yi: P ‘atebe vü

³⁴⁰³ 801'de.

³⁴⁰⁴ üçün üç beyt dēptür ki her beytdin bir tārīḡ mefhūm bolur: T dēptür

³⁴⁰⁵ Beyitin tercümesi: "Padişahın fethinden itibaren tarihi saymada güneş yardımcı oldu, oğlak burcu düzenliydi. Ters işe ve Hinduların işine bak, zorluklarla onlara gelen bolluk yılı devlet şahının bağıni sulamada yardım ettiğinden diken yılında Hindistan fethinin çiçeği kokulu oldu."

taşarrufka kirdi ve ba'zını³⁴⁰⁸ alardın şāhzādeler ve hūkkām u³⁴⁰⁹ serdārlar üçün etrāf-ı **150**^{44a} (1) memālikke yiberdi ve ādīne küni Mevlānā Nāşire'd-dīn³⁴¹⁰ 'Ömer erbāb-ı 'amāyim bilen şehrgā barıp minber yüzini Sultān Maḥmūd Hān ve Şāhib-kırān (2) ve Muḥammed Sultān Mīrzā ki velī-'ahd ērdi elķābları bilen zīb ü zīnet bērdiler ve belāgat-şī'ār münşiler ol feth-i nām-dārnı (3) qālemī kılıp tovaçılar bilen etrāf-ı memālikke irsāl kıldılar ve māl-ı amān ḥavāle bolup muḥaşşılar teşeddüd bilen tilep. Çün (4) irāde-yi ezelī, Dehlīniñ³⁴¹¹ buzuğluğığa mütē'allık bolup ērdi esbābı her cihetdin yüz körgüzdi. Bu esnāda Çolpan Melik Ağa (5) özge ḥavātīn bilen Hezār Sütūn neẓāresi üçün ki Melik Cuna³⁴¹² Cihān-penāhda 'imāret kılıptur şehrgā kirdiler ve nökerler- (6) -din cem'ī keşir bilen ērdi ve köp kişi çerikdin şehrgā kirip elge ta'aruz kıla başladılar ve Hindūlar gerden-keşlik (7) kılıp muķātele vü muḥārebeğa iştiğāl kılıp köp ḥalāyık gebrlerdin emvāl u esķāllerin köydürüp özleri dağı ehl {ü} 'ıyāl (8) bilen köydiler ve yana kūn tamām çerik şehrgā kirip tūfān u fitne otı tutaşp Cihān-penāh ve siperi tārāc yēlige bardılar (9) ve köp kişi ēllig, altmış³⁴¹³ ve belki yüz³⁴¹⁴ ēr ve ḥātūndın esir kıldılar ve envā' le'ālī vü cevāhir vü³⁴¹⁵ yāķūt u³⁴¹⁶ elmāsdın alıp leṭāyif³⁴¹⁷ aķmişe (10) vü nefāyis emti'a vü ḥudūsız filorīdin ança ērmes ērdi ki miñdin birini kil-k-i beyān bilen raķam kılsa bolğay ve ba'zı kim (11) Ėski Dehlīde³⁴¹⁸ yaşunup ērdiler. Şāh Melik Bēg bilen 'Alī Sultān Tovaçı kılıç bilen mecmū' ol bī-dīnlerni cānsız (12) kıldılar ve ehl-i ḥiref ü erbāb-ı şanāyi'ni³⁴¹⁹ şāhzādeler ve bēglerge kısmet kıldılar ki Semerķand ēlttiler ḥuşūşan³⁴²⁰ seng- (13) -tırāşlarnı

Şāhib-kırānnıñ özge Hind mevāzı'ı sarı fütūḥāt ğazevāt³⁴²¹ üçün barganı zikride

3406 *gergedanlar*: P *gergedan*
3407 P+u
3408 *ba'zını*: P *ba'zı*
3409 *u*: P'de yok.
3410 *Nāşire'd-dīn*: P *Nāşır(e'd-)dīn*
3411 *Dehlīniñ*: T *Dühlīniñ*
3412 *Cuna*: T *Cun*
3413 *altmış*: T *altmış miñ*
3414 *yüz*: T *yüz miñ*
3415 *vü*: P'de yok.
3416 *u*: P'de yok.
3417 T+ü
3418 *Dehlīde*: T *Dühlīde*
3419 *şanāyi'ni*: P *şanā(yi)'ni*
3420 *ḥuşūşan*: P *ḥuşūşā*
3421 *ġazevāt*: P, T *ġazāvāt*

Şāhib- (14) -kırān on beş kün Dehlīde³⁴²² turup Cihān-penāhdın köçüp Fīrūzābādda nüzūl kıldı ve çün andın atlanıp dervāze- (15) -din çığıdı Seyyid Şemse'd-dīn-i Tirmidī³⁴²³, 'Alāe'd-dīn ki Kuşla şehriğa barıp êrdiler kēlip dēdiler Bahādur Nehār ki anda hākimdür (16) ādīne küni mülāzemetka yētküsidür ve ēki aķ tūṭī ki mülūk-i Hind mecāliside şīrīn güftārlik ve şeker-hāylikka kıyām kılgan- (17) -durlar yiberiptür be-gāyet maķbūl ṭab' tūṣṭi ve Bahādur Nehār oğlu Qatlāş bilen yahşı tuhfeler ve lāyık tansuqlar bilen (18) kēlip 'ināyet ki ser-efrāz boldı ve andın Mīret Qal'asığa ki İlyās-ı Avғанī ve Mevlānā Aḥmed oğlu Vaşfī Gebr anda êrdiler (19) Şāh Melik Bēg başlıqlarını yiberip alar tābi' bolmay dēdiler ki Tarmaşīrīn Hān bu qal'anı fetḥ kıla almadı. Alar bu (20) ḥaberni Şāhib-kırānğa yētkürüp hem ol zamān ol qal'ağa barıp Allāh-dād Bēg nōkerleridin Sarāy atlık qal'ağa (21) kemend bilen çığıp özge bahādurlar muvāfaķat kılıp qal'ağa çığıp Rüstem Barulas, İlyās bilen Tehāneserini bağlap kēltürdi- **151**^[44b] (1) -ler. Vaşfī Gebr uruşda öldi ve özge gebrlerini dozaḥka yiberdiler. Çün Mīret Qal'ası fetḥ boldı çerikni her ṭarafka (2) çapķun yiberip özi Gang³⁴²⁴ Deryāsı bilen yörüdi ve sudın üzdürüp kēçip Tuğluķpūrğa bardı ve ol (3) tovaçıda her kim tābi' êrmes êrdiler talan u tārāc u qatl bilen def' boldılar. Bu eṣnāda ḥaber kēldi ki kırık sēkiz kēme (4) bilen gebrler deryā yüzide baradurlar. Özi alar sarı barıp bahādurlar yoķķarı kıuyıdın alarğa şība tōküp (5) ba'zısı özi deryāğa saldılar. **el-kıṣṣa** Kēmelerni alıp ol bed-kīşlerni bālīgler ṭu'mesi kılıp Tuğluķpūrğa yandı (6) ve ḥaber kēldi ki Mübārek Hān qalın çerik bilen cidāl u kıṭālğa 'āzimdür. Şāhib-kırān miñ kişi bilen üstige yörüp (7) Mübārek Hān on miñ kişi bilen utru yörüp Şāhib-kırān uruşdın özge çāre kōrmey ğarāyib ittifāķdın (8) Şāh-ruḥ Mīrzā koşunıdın beş miñ kişi ki çapķun barıp êrdiler yētip bahādurlar at yügürtüp Mübārek Hān cengel (9) sarı kaçıp ekser ol bī-dīnler qatl bolup 'ıyāl u³⁴²⁵ eṭfālları eṣir boldılar ve hem ol zamān Kōpleğa barıp kōp kişi anda (10) cem' êrdiler. Alarnı perīşān kılıp ğanīmet üçün çerik perīşān boldı ve³⁴²⁶ Şāhib-kırān bilen yüz kişi qaldı. Melik (11) Şeyḥa atlık bir gebr yüz kişi bilen Tēmür Bēg sarı yörüp çün yakın yētti birev bilmey dēdi ki Şeyḥ-i Kōkerīdür ki (12) çerikde bolur. Şāhib-kırān ol söz bilen tağ sarı yörüp Şeyḥa ba'zı mülāzımlarğa kılıç yētkürdi. Çün (13) Şāhib-kırān vāķıf boldı yanıp ol gebr qarnığa oķ bilen urup yığıp barça tābi'leri qatl boldı ve

³⁴²² Dehlīde: T Dūhlīde

³⁴²³ Tirmidī: T Tirmizī

³⁴²⁴ T+<bolup>

³⁴²⁵ u: P'de yok.

³⁴²⁶ ve: T'de yok.

andın (14) Köpleğa barıp katık cengellerdin ötüp bā-vücūd ol-kim eki nevbet uruşup
 erdi ve kâfirler köp uruşda (15) tā haber bolup namāz-ı dīgerde Pīr Muḥammed
 Mīrzā ve Süleymān-şāh Bēg yetip ol şekāvet-i encām kâfirlerni cehennemğa yiberip
 köp esīr (16) ü ḡanīmet aldılar ve Şāhib-kırān sem'īga yetti kim³⁴²⁷ Köpledin yokqarı
 bir taşdur öy başı dēk ki Gang Deryāsı andın (17) çıġar ve Hindūstān güm-rāhları ol
 taşnı perestiş kılurlar. Ol türlük ki bir yıllık yoldın kēlip eşikligidin ol (18) öy
 misāllık taşқа 'ibādet kılurlar ve ölükleriniñ külini ol suğa töküp tirikleri başlarığa
 (19) ol sudın kuyup³⁴²⁸ saç ve saķallarnı kırkıp bu şüretni cümle 'ibādetdin dērler.
 Çün ol taş nevāhī- (20) -side köp cemā'at Hindūlardın yığılıp cidāl üçün ḡayāl³⁴²⁹
 kılıp ol yerde turup ērdiler. Āfitāb (21) tūlū' kılġanda 'asākir-i manşūr yetip
 Muḥammed Sultān Mīrzā ve Süleymān-şāh Bēg ve Şāh Melik Bēg alarğa yetip ol
 bed-kīşdin **152**^[45a] (1) sizlerni cihād kılıcı bilen bi'se'l-mihādğa yiberdiler ve
 nihāyetsiz emvāl çerik ēligge kirdi. Çün Dehlī³⁴³⁰ nevāhīside ki³⁴³¹ gebrler (2) ḡub̄s-ı
 vücūdın arıdı Şāhib-kırān Süvālek Taġı sarı yörüdi ki anı dāngi³⁴³²
 Hindūstāndın tutarlar (3) ve anda köp Hindū cem' bolup ērdiler. Ol cümledin Rāy
 Behrüz ērdi ki neçe miñ cūhhāl evbaş bilen berk yerlerge (4) penāh ēltip ērdi. Şāhib-
 kırān anda yetip Pīr Muḥammed Cihāngīr Mīrzā³⁴³³ Süleymān-şāh, Sultān Hüseyn
 Mīrzā, Mīr Cihān-şāh, Şeyḡ Nūre'd-dīn, (5) Mīr Şāh-melik celādet qolını bahādurlık
 yēnidin çıġarıp muḡālifler def'ini veche-yi himmet kılıp dereġa kirip fāhiş (6) kıtāl
 bolup āhirū'l-emr feth u bih-rūzlık yēli Şāhib-kırān rāyet-i devletiġa ēsip³⁴³⁴ feth u
 nuşret yüz körgüzüp ol maḡāzīldin³⁴³⁵ (7) ba'zı maqtūl bolup ba'zı kaçtılar ve
 emvālları nuḡūd u ruḡūt u³⁴³⁶ esliḡadın çerik qolıġa kirdi. Çün Kenderdin ötüp (8)
 çün suyıdın³⁴³⁷ 'ubūr kıldı ḡaber kēldi kim Rāy Reten atlık qalın ḡaşem bilen
 muḡkem taġda ve cengelde bēriptür. Şāhib-kırān buyurdi (9) kim cengelni kēsip
 kēçe bilen meş'al yandurup ol mesāfetni qaṭ' kılıp şabāḡ Süvālek Taġıġa kirip

3427

kim: T ki

3428

başlarıġa ol sudın kuyup: T başlarıġaça ol suġa kirip

3429

P+< >

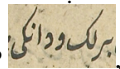
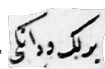
3430

Dehlī: T Dūhlī

3431

nevāhīside ki: P nevāhīsi

3432

... .. dāngi : P , T

3433

Mīrzā: P Mīr

3434

ēsip: P alıp

3435

maḡāzīldin: P maḡāzīl

3436

u: P'de yok.

3437

suyıdın: T suyın

kövrük³⁴³⁸ çalıp ol (10) yerge yéttiler ki Rāy Reten oñ ve solnı³⁴³⁹ tüzüp turup érdi. Çün kövürge üni ve gāziler tekbirini eşittiler Hindūlar (11) tāb keltürmey yüz évürdiler ve ehl-i İslām ekser ehl-i zallāmnı intikām kılıcı bilen ötkerip emvāllarını şāmit {u} (12) nāṭıkdın aldılar ki her bir³⁴⁴⁰ kişi eki yüz, üç yüz uy, yegirmi, otuz berde, olca³⁴⁴¹ kıldılar³⁴⁴² ve Şāhib-kırān oñ ve sol bēg- (13) -lerini her tarafça çapğun üçün yiberdi ve alar köp kişi Hindūlardın öldürüp nihāyetsiz ganīmet aldılar. Bu (14) esnāda Şeyḥ Nūre'd-dīn Bēgdin kişi keldi kim bir derede gebrlerdin ṭāyife müctemi' bolupturlar. Çerik ol sarı yüzlenip (15) tağga çıgıp bir zamānda ekser ol gebrlerni öldürüp köp ganāyim bilen mūrāca'at kıldılar. **el-kıışsa** Ol nevāhīde her ne (16) kal'a bar érdi feth kılıp aḥşām ve el ulus talandı. Çün Şāhib-kırān ol tarafdın köñül cem' kıldı Cemmu vilāyeti (17) sarı barıp burun Bapleni taladılar ve alar cengellerni muḥkem kılıp érdiler. Çerik yörüp süren salıp Hindū- (18) -lar cengelga kaçıp ol kentde köp aşılkı taptılar ve andın ötüp Cemmu Suydın³⁴⁴³ neçe nevbet ötüp Cemmu ve Menū ki eki (19) kaşabadur ve³⁴⁴⁴ anda 'ādī gebrler bar érdiler ve yerleri berk édi. Şāhib-kırān Menū kaşabasını çapıp Cemmuğa ta'arruz kılmay (20) ötti ve eki miñ kişi bir muḥkem yerde bukup turdılar. Çün çerik tamām ötti ol bī-bāklar cengeldin tüzga enip keyin³⁴⁴⁵ (21) kalğanlarğa ta'arruz kılar maḥallda ol eki miñ kişi kemīndin çıgıp ol gebrlerni dārū'l-bevārga yiberdiler. Cemmuniñ pādīşāhını **153**^{45b} (1) tutup ol Müsülmān boldı ve Şeyḥa Köker ki burun el bukup érdi Lahāvurda³⁴⁴⁶ yağı bolup érdi tutup keltürdiler (2) ve andın Şāhib-kırān ordudın ayrılıp dārū's-salṭanat Semerḳandğa 'azīmet kıldı ve üç künde Sind Deryāsıga yétip köfrük- (3) -din ötüp Nefer Kal'asıga yétip ol kal'anı üç künde 'imāret kıldı ki bēgler öz eligi bilen ḥışt taşıdılar (4) ve dört yüz Özbekni küç bilen anda muḳarrer kıldı³⁴⁴⁷ ve andın Kābülga yétip ḥavātinni koyup özi ılğap müteveccih boldı (5) çün Nāḥoşekke yetti anda 'arīza dest bērip üç kün anda turdı ve miḥaffeğa kirip Serābdın ötüp Baḳlānga yetti (6) andın ötüp Ceyḥūnga yétip 'ubūr kıldı ve anda Uluğ Bēg Mīrzā ve İbrāhīm Sulṭān Mīrzā ve ağalar³⁴⁴⁸ utru kēlip andın ötüp- (7) -dür. Bilçingā

3438 kövrük: T kövürge

3439 solnı: P soynı

3440 bir: T'de yok.

3441 olca: T olça

3442 olça kıldılar: P olca kıldı

3443 Suydın: T Suydın

3444 ve: T'de yok.

3445 keyin: P kedin

3446 T+yene

3447 kıldı: T boldı

3448 ağalar: T ağaları

yètkende Şāh-ruḥ Mīrzā Ḥorāsāndın kēlip mülāzemetka ser-efrāz boldı ve Şāhib-kırān Kişke kēlip mezārātnı (8) tavāf kıldı ve Semerḳandka nüzül-ı iclāl boldı ve çün uruḡ yètti Hindüstān teberrükātıdın şāhzādelerḡa ve ḥavātın (9) ve bēgler ve a‘yān u eşrāf u Semerḳand ekābirıḡa savḡat in‘ām kıldı ve bu evḳātta Semerḳandda Ādīne Mescidi binā kıldurdı. Yek-şenbih (10) küni ramazān sene *iḥdā ve semānimiede*³⁴⁴⁹ ki kamer esedde ērdi āfītāb tesdīsıdın munşarif ve tesdīs zühreḡa³⁴⁵⁰ mınḳal mühendisler (11) ol bināḡa şürü‘ kıldılar ve ‘amele vü pīşe-verler öz fennleridin ‘adıl ü nazırleri yok ērdi ol mühimmḡa iştiḡāl (12) kıldılar ve seng-tıraşlar ki ḥudūd-ı memālikdin cem‘ bolup ērdiler. Ėki yüz kişi mescid içide işke kirip bēş yüz (13) kişi taḡda taş kēsedür ērdiler ve toḡsan bēş pīl bilen ol taşlarını taşıdılar ve Tēmür Bēḡ özi (14) şāhzādeler bēgler bilen ihtimām kılatur ērdiler. Teşerrüfāt-ı ‘ālisi eyvān-ı keyvāndın ötüp endek zamānda tōrt (15) yüz seksen sütün yonḡan taşdın mescidde koyup mecmū‘ saḡf-ı refi‘i ve ferş-i bedi‘ yonḡan taḡta senglerdin perdāhte (16) boldı. Çün ḡaraż-ı bu evrāk-ı tesvīdin tārīḥdür nē inşā vü tavşīf ol buḡ‘a-yi şerīf ta‘rīfini bu ḡadargā iktifā kıldı.

(17) Şāhib-kırānnıḡ Īrānḡa yèti yıllık çerik tartḡanı ve Mīrānşāh Mīrzānnıḡ ba‘zı ḡālātı zikride

Dērler (18) sene *semān ve tis‘ın ve seb‘amiede*³⁴⁵¹ Mīrānşāh Mīrzā Merend Yazısıda av salıp Pīr ‘Ömer Naḡçirbān mezārıda av ḡavdurup³⁴⁵² tek ü tāz (19) maḡallıda Mīrānşāh Mīrzā bir³⁴⁵³ ḡoḡḡa yètip at üstide³⁴⁵⁴ tiledi kim ḡoḡnı ēlig bilen tutḡay nāḡāh Tēḡri ḡükmi ve ḡazā-yı āsmānī- (20) -din baş tēpen yēre tüşüp ba‘zı dēptürler kim ḡoḡnı tutup ēḡer allıda yètkürgende ḡoḡ tal yètip at ḡürküp (21) mīrzā yıḡıldı. Her taḡdīr bilen ol ḡāl şiddetidin bī-ḡuş bolup bēgler bilen a‘yān şāhzāde³⁴⁵⁵ başının üstide **154**^{46a1} (1) kēlip ḡalaḡ ve ıztırāb kıldılar. Müddetīdin soḡ özige teprenip eser-i ḡayāt müşāhede boldı ve üç kēçe kündüz nēçe nevbet (2) ḡaş kılıp ol ḡabīb ki mu‘āleceḡa mutaşaddī ērdi sehvdin yāḡūd ba‘zının iḡvāsı bilen müdāvāda taḡşīri cāyiz tuttı (3) ve fāḡiḡ ḡalel şāhzāde dimāḡıḡa ḡārī boldı. Bu cihetdin ekserī ef‘āl u

³⁴⁴⁹ 801'de.

³⁴⁵⁰ *zühreḡa*: P *zühr(e)ḡa*

³⁴⁵¹ 798'de.

³⁴⁵² *av ḡavdurup*: P *av ḡavrulup*, T *urulup*

³⁴⁵³ *bir*: T'de yok.

³⁴⁵⁴ *üstide*: P *üstidin*

³⁴⁵⁵ *şāhzāde*: T u *şāhzādeler*

aķvāl³⁴⁵⁶ ol nehc bilen şadır bolur êrdi (4) ki marazı ‘aķlen êrmes êrdi gāhī mūcerred hayāl bilen bir bī-günāhnı katl kılıp gāhī isrāf³⁴⁵⁷ yüzidin gencni bir gedāğa bérur êrdi ve umūrı- (5) -ğa ki saltanatğa lāyık êrmes êrdi mūrtekib bolur êrdi. Ol cümledin temmūz vaktıda Bağdādğa çerik tartıp ol taşavvur bilen (6) ki Sultān Aħmed-i Calayır Bağdādnı koyup firār kılr³⁴⁵⁸. Çün İbrāhīmlik Kūbesiğa yètti haber kèldi kim Tebrīz a‘yānıñ dā‘iesi oldur kim (7) ‘ōzr kılgaylar. Bu sözge iltifāt kılmay ta‘cīl bilen barıp Bağdādğa yètti ve çün taşkın maħallıda êrdi ve Bağdād muħāşara- (8) -sı müşkil êrdi Sultān Aħmed öz mīrini maħfūz tutup Tebrīzdin mūte‘ākıb ol èl tuğyānıñ haberi yètti érse èki kün Bağdādta (9) turup yanıp çün maķşadğa yètti cem‘i ki hīlāf endīşe kılrp êrdiler ortadın köterdi ve ol cümledin Tebrīzñiñ kādīsı êrdi (10) ve hem oşal yıl ol tevehhüm bilen ki Seyyid ‘Alī-yi Şekī Arulat muħālif boluptur taħkīk kılmay vilāyetiğa çapķun èltip bulģanın³⁴⁵⁹ (11) talanğa bèrdi ve çün şāhzādeniñ bu hāl³⁴⁶⁰ iştihār taptı. Gürciler ol haber bilen ki Şāhib-kırān Hindūstān barıptur (12) memālik-i maħrūseğa mūzāhim boldılar ve ol maħallıda ki Sultān Sencer Hācī Seyfe‘d-dīn ki Alançık Qal‘asını muħāşara kılrp êrdi ve yakın (13) bolup êrdi ki fetħ bolģay. Gürcistān hākimi Melik Gergīn, Sultān Tāhir³⁴⁶¹ mededi üçün qal‘ağa yiberip alar Āzerbāyincānğa (14) kirip Mūsūlmānlar buzugluğığa mutaşaddī boldılar ve Sultān Sencer alarğa harīf bola almay zarūret yüzidin qal‘a (15) tēgresidin koyup Tebrīzğa barıp Mīrānşāh Mīrzāğa dēp ol Ābā Bekr Mīrzānı bēgler bilen alar³⁴⁶² def‘i üçün yiberip (16) Tebrīz çeriki yètmesdin burun Seyyid ‘Alī-yi Şekī Gürcilerğa koşulup Alançık Qal‘asığa yèttiler ve³⁴⁶³ Sultān Tāhir³⁴⁶⁴ qal‘adın (17) çıǵıp alarğa koşuldı ve Gürciler Hācī Şālih ve Seydī Aħmed Oğulşāhī bilen üç aznavurnı qal‘ada koydılar. Ābā Bekr Mīrzā (18) alarğa yètip uruş bolup Gürciler mīrzānıñ barānģar ve³⁴⁶⁵ cōvēnģarını hezīmet kılrp Seyyid ‘Alī-yi Şekī, Ābā Bekr Mīrzāğa at yūğürtüp (19) mīrzā bā-vücūd ol-kim on sēkiz yaşıda êrdi oķ bilen Seyyid ‘Alīni urup yıkdı. Ammā çün çerik mūnhezim bolup êrdi (20) Ābā Bekr Mīrzā tevaķķufnı maşlahāt kōrmey lā-cerem ma‘rekecin yüz evürüp özini ol ģarķ-āb-

³⁴⁵⁶ *aķvāl*: T *aķvāl*

³⁴⁵⁷ *isrāf*: T *aşraf*

³⁴⁵⁸ *kılır*: T *kıldı*

³⁴⁵⁹ *bulģanın*: T *bulģanda*

³⁴⁶⁰ *hāl*: T *hāl*

³⁴⁶¹ *Tāhir*: T *Žāhir*

³⁴⁶² *alar*: T’de yok.

³⁴⁶³ *ve*: T’de yok.

³⁴⁶⁴ *Tāhir*: T *Žāhir*

³⁴⁶⁵ *ve*: P’de yok.

ı belâdın sâhil-i necâtka yetkürdi (21) ve Mîrânşâh Mîrzâ ‘ayş u ‘işret ve şurb-ı hamr {ve} lu‘b-ı nerdğa mâyil bolup êrdi. Lâ-cerem tansuķ umûr-ı memleketdin ġâfil ġalıp ihtilâl-i 155^[46b] (1) mülk aġvâlîġa yol taptı. Çün Şâġib-kırân Hindüstândın yandı Âzerbâyincân mülkiniñ nâ-mazbûtlıġını³⁴⁶⁶ ‘arz kıldılar ve bu (2) eşnâda Mîrânşâh Mîrzânıñ³⁴⁶⁷ ġarem-i muġteremi ya‘nî Ĥânzâde andın rencide bolup Tebrîzdin Semerķand kelim Bâġ-ı Çenârda Şâġib-kırânı körüp (3) Mîrânşâh Mîrzânıñ za‘f-ı dimâġın ‘arz kılıp dedit ki eger ol bâbda fikri bolmasa muġalefet andın zâhir bolġusıdur. (4) Bu ma‘ânî müceb boldı ki bâ-vücûd ol-kim Hindüstân yörüşidin henüz dört ay ötmeydür êrdi, Ġrân sarı ‘âzim (5) bolġay ve tovaçılar etrâf-ı memleketka car yetkürdiler ki çerik yeti yıllık yaraķ bilen ġâzır bolsunlar. Şâġ-ruġ Mîrzânı Ĥorâsân³⁴⁶⁸ (6) çeriki bilen ġükm kıldı kim Şâsmân yolu bilen Âzerbâyincânġa müteveccih bolġay ve Süleymân-şâġ Begni Tebrîzġa yiberdi ve ôzi Muġammed (7) Sultân Mîrzânı Semerķandta koyup Mîrzâ Ġskender ibn Mîrzâ³⁴⁶⁹ ‘Ömer Şeyġni Andigânda ta‘yîn kılıp muġarrem sene *isneyn ve semânimiede*³⁴⁷⁰ atlanıp menâzil (8) ġat‘ kılıp meşâyih ü ekâbir *ġuddise sirru-hunıñ*³⁴⁷¹ hem şeref-i ziyâretleriġa müşerref bolup Belġtin ötüp Câmde mezâr-ı fâyizü’l-envâr Şeyġü’l-İslâm (9) Aġmed-i Câmı tavâf kılıp istimdâd-ı himmet tiledi ve Rüstem Mîrzânı Fârska yiberdi ki aġası bilen Bağdâdka teveccüh kılgay ve çün Reyġa (10) yetiştî Şâġ-ruġ Mîrzâ ġoşulup mülâzemetka ser-efrâz boldı.

Emîrzâde Mîrânşâġıñ Şâġib-kırân mülâzemetiġa kelim ve ġavâşş (11) u nûdemâsıñ giriftârlıġı miġnet ü belâġa ve özge vaķâyî‘ zikride

Çün Süleymân-şâġ Begni ġükm bilen Tebrîz sarı ‘âzim boldı (12) yolda Mîrânşâh Mîrzânıñ teşvîş-i dimâġını ma‘lûm kılıp mülâķâtını şavâb körmey Hemedân sarı bardı ve Âbâ Bekr Mîrzâ ve begler Süleymân-şâġ (13) Begni tilep ol Tebrîzġa barıp Mîrânşâh Mîrzânı Şâġib-kırân ġaşıġa yiberdi ve Reyde yetip körünüş kılıp pîş-keşler (14) ‘arz kıldı. Ammâ iltifât nazarıġa melġûz bolmadı ve Têmür Ĥvâce³⁴⁷² Aķ Buġa ve Celâlü’l-islâm Tebrîzġa barıp dū dāng mālını ki (15) Şâġzâde ‘Ömer vezîrka berip

³⁴⁶⁶ nâ-mazbûtlıġını: P nâ-mazbûtlıġı

³⁴⁶⁷ Mîrzânıñ: P Mîrzâ

³⁴⁶⁸ Ĥorâsân: P Ĥorâsânı

³⁴⁶⁹ Ġskender ibn Mîrzâ: P’de yok.

³⁴⁷⁰ 802’de.

³⁴⁷¹ sirru-hunıñ: P sirru(-hunıñ)

³⁴⁷² T+ve

êrdi defterdin têrip havâle kılıp aldılar ve çün şâhzâde dâyim lehv u tarab u şurb-ı müdâmğa (16) ve ehl-i sâz u nedîm-i bîşeler bilen meclis tutar êrdi Şâhib-kırânı hûkm-i rabbânî ve kaçâ-yı âsmânî bilen hûkm kıldı ki alarnı tutup (17) dârğa tartkaylar. Meşel Mevlânâ Muhammed-i Kâhkî³⁴⁷³ ki mesâyil-i ‘aqlî vü naqlîde³⁴⁷⁴ ve nazm u nesrde³⁴⁷⁵ ve cidd ü hezl fennide ebnâ-yı zamânıdın mümtâz (18) êrkendür ve Ustâd Kûṭbe’-d-dîn-i Nâyî ve Habîb-i ‘Üdî ve ‘Abdü’l-mü’min-i Gûyende³⁴⁷⁶ ki her biri mûsîkî ve edvâr fennide bu günbed-i devvârda (19) ebnâ-yı rûzgârğa serâmed êrdiler, tutup dâr tüpige keltürdiler ve Mevlânâ Muhammed-i Kâhkî³⁴⁷⁷ muṭâyebe vü zarâfet bilen Ustâd Kûṭbe’-d-dîn-i (20) Nâyîğa dèdi ki: çün ustâd barça hâlâtta bizge muḳaddem êrdi³⁴⁷⁸ hâlâ hem oşal tarîkanı mer’î tutmek kerek. Ustâd Kûṭbe’-d-dîn dèdi: (21) nè muḳallâ hezldür ve cellâd burun Ustâd Kûṭbe’-d-dînni dârğa asıp çün nevbet Mevlânâ Muhammedka yétip bu êki beytni ve bedîhe inşâ kıldı ki **156**^[47a] (1) ‘aql ol hâlde şi’r demegidin müteḥayyir ḳaldı.

şi’r

pâyân kâr u âhir-i ‘ömrest mulḥida
ger bâyedet ve ger nè be-dest ihtiyâr nîst

(2) manşûr-vâr ger bi-berendet be-pây-i dâr

merdâne pâydar cihân pâydar nîst³⁴⁷⁹

Ve özge refîkleri sâkî-yi ecel êligidin (3) oşal şerbetni nûş kıldılar ve nedîmlerini öldürüp havâşş u muḳarreblerini ayırdılar. Ammâ maḳâm-ı salṭanatta³⁴⁸⁰ (4) mecmû‘ şâhzâdelerdin muḳaddem oturup ulus i’zâz u ihtirâm nazarı bilen anı körer

³⁴⁷³ *Kâhkî T Kâçkî*

³⁴⁷⁴ ‘aqlî u naqlîde: T ‘aqlîde

³⁴⁷⁵ nesrde: P nesr

³⁴⁷⁶ Gûyende: P Gûyend(e)

³⁴⁷⁷ *Kâhkî T Kâçkî*

³⁴⁷⁸ êrdi: T êrdiler

³⁴⁷⁹ Şiirin tercümesi: "Ey imansız kimse, ister istemez işin ve ömrün sonudur, elinde yetki yoktur. Eğer Mansur gibi seni darağacına götürürlerse erkek gibi dur, dünya kalıcı değildir."

³⁴⁸⁰ oşal şerbetni nûş kıldılar ve nedîmlerini öldürüp havâşş u muḳarreblerini ayırdılar. Ammâ maḳâm-ı salṭanatta: T'de yoktur.

ërdiler³⁴⁸¹ Şāhib-kırān Erdebīl- (5) -din Qarabāgka barıp Aras Suyıgā köfrük bağlap ötüp Koşur Kentte kışlak kıldı ve Emīrzāde Ābā Bekr ve Süleymān-şāh (6) bēgler bilen anda körünüş kıldılar ve Şīrvān Şāh, Seyyid Aḥmed-i Şekīni özi bilen kēltürüp günāhın tilep Şāhib-kırāngā (7) uluḵ toy bērdi ve ay yüzlük kenīzekler ve ‘anber būy³⁴⁸² koylar³⁴⁸³ ve kuşlar ve nefāyis aḵmişe ve leṭāyif emti‘adın ança pīş-keş (8) kıldı ki kıyās u taḥmīndin taşqarı érdi ol cümledin altı miñ at érdi. Bu eşnāda bir künde eṭrāfdın ḥaberler yētti (9) ki qut u³⁴⁸⁴ devletka delālet kıılır érdi. Ol cümledin Tēmür Qutluḵ Oğlan vefāt bolup el ve ulusu müteferriḵ boluptur- (10) -lar ve Mısr ve Şām pādīşāhı ‘ālem-i bākīgā barıptur ve Hıṭāy pādīşāhı Tonguz³⁴⁸⁵ Hān ölüptür ve Hızır Hı‘āce Oğlan vedī‘at-ı (11) ḥayāt kıılıp evlādı arasında Şem‘-i Cihān Oğlan ve Muḥammed Oğlan ve Şīr ‘Alī Oğlan ve Şāh-cihān Oğlan muḥālefet bolup- (12) -tur. Yana ol kün İskender ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā Moğolistāngā barıp muḥāliflergā ḡālib kēlip alarnı menkūb ve zebūn kıılıptur. (13) Burun Yarkentni talap Üç Qal‘asın alıp andın soñ Aḵsu Qal‘alarıgā barıp müddetī uruşup alarḡa (14) istilā tapıp érenlerni öldürüp ve ḥ‘ātūnlar bile ferzendlerni esīr kıldı ve andın Küsen barıp talap (15) andın Tarımḡa³⁴⁸⁶ barıp³⁴⁸⁷ çapḡun saldı. Andın Hotenḡa barıp eli pīş-keşler tartıp münḡād boldılar. Çün ol tovaçı- (16) -nıñ kıılā‘ vü biḡā‘ı³⁴⁸⁸ ḥilāf u nizā‘ küdüretidin şāfī boldı ve Emīrzāde İskender Kāşḡarḡa yanıp kışlap Hoten ḡūb-rūlarıdın³⁴⁸⁹ (17) eki tokuz Şāhib-kırāngā ve bir tokuz³⁴⁹⁰ Muḥammed Sultān Mīrzāḡa yiberdi ve çün İskender Mīrzā cihān-ḡırlıḡ āsarını zuḡūrḡa (18) yētkürüp érdi. Bu ma‘nā Muḥammed Sultān Mīrzāḡa yaman kēlip bēleklerini redd kıldı ve çün İskender Mīrzā, Muḥammed Sultān Mīrzānı (19) köre Semerḡand sarı ‘āzim boldı. Yolda aña dēdiler ki: şāhzāde ḡatırı müteḡayyirdür ve sēni tutar. Bu ḡaberden yanıp Andigāngā (20) kirdi. Bēglerdin³⁴⁹¹ meşel Pīr Muḥammed Hıṭāy ve Pīr Hācī Meleş bu şūretni muḥālefetka kıılıp bēglerin tutup özini bend kıldılar (21) ve Qādī Celāle‘d-dīn bilen Muḥammed Sultān Mīrzā qaşıḡa yiberip İskender Mīrzānı bend kıılıp Bayan Tēmür Atalıḡnı yēgirmi altı kişi bilen öldürdi.

3481 T+ammā maḡām-ı salḡanatta mecmū‘ şāhzādelerdin muḡaddem érdi ve

3482 būy: P, T mūy

3483 koylar: P kıullar

3484 u: P‘de yok.

3485 Tonguz: P, T Toḡuz

3486 Tarımḡa: P Tarım

3487 barıp: T‘de yok.

3488 biḡā‘ı: T biḡā‘

3489 ḡūb-rūlarıdın: T ḡūb-rūylarıdın

3490 tokuz: T‘de yok.

3491 Bēglerdin: P Bēgler

157^[47b] (1) Şāhib-kırānıñ Gürcistān sarı barganı ve ba‘zı hālāt zikride

Çün ötken yıl Gürciler cür’et kılıp vilāyet- (2) -ka kirip Sultān Tāhirni muḥāşaradın ḥalāş kılıp èltip èrdiler. Şāhib-kırān Gürcistān sarı yörüp yolda Şīrvān Şāh (3) ve Seyyid Aḥmed koşulup Ḥamşa üstige ki Gürciler serdārı èrdi cengelni kèsip bā-vücūd ol ki yègirmi kèçe kündüz qar yağdı. (4) Şāhib-kırān turmay Gürciler vaṭanığa yètip intikām kılıcı bilen yèryüzini ol bī-dīnler kanıdın la‘l-fām kıldılar (5) ve Ḥamşa ırak cengellerğa kaçıp şağāl dèk yaşundı ve çèrik Aḳsuğaça barıp köp gānīmet aldılar ve Şāhib-kırān (6) buyurdı ki ol diyārıñ ‘imāretler ü bağların buzdılar ve çün orduğa yandı Mīrānşāh Mīrzā bæglerini (7) yazgurup her qaysıdın èllic, altmış at alıp yadaqlarğa üleşti ve Ābā Bekr Mīrzānı ki Seyyid ‘Alīni bir ok bile yıkıp èrdi (8) cüldü bèrip terbiyet kıldı ve Burhān Oğlan ki ‘azīm günāh kılıp èrdi yasaḳқа yètkürdi.

Pīr Muḥammed Mīrzā ve Rüstem Mīrzānıñ (9) Bağdād sarı barganı ve sultānıñ kaçqanı zikride

Çün Rüstem Mīrzānı Şāhib-kırān Cāmdın Şīrāzğa yiberip (10) èrdi ki Pīr Muḥammed Mīrzānıñ³⁴⁹² Bağdād üstige barganı³⁴⁹³ anda yètip Ḥasan Cāndār ve Ḥasan Çağdavul Behbehān ve Tüster yolu bilen Bağdād (11) sarı yüzlenip Pīr Muḥammed Mīrzānı³⁴⁹⁴ Çölistāndın temāruş bahānesi bilen yanıp bægler Rüstem Mīrzā bile Lur èlini talap (12) Dizföldın ötüp Sākī ve Fīlī aḥşāmını talap çün Mendelīğa yèttiler Emīr ‘Alī Qalender utru kèlip uruşup münhezim boldı ve çün (13) Pīr Muḥammed Mīrzā Şīrāzğa yètti³⁴⁹⁵ yaman ḥayāller³⁴⁹⁶ kılıp ba‘zı mülāzımları Emīr Sa‘īd Barulaska dèdiler ve ol tefahḥuş kılıp Pīr Muḥammed Mīrzānı mażbūt (14) kılıp Şāhib-kırān qaşığa èltip yaman ḥayālını ‘arz kılıp ḥükm boldı ki Allāh-dād Bæg Şīrāz barıp müfsidlerni siyāset kılğay (15) ve ol barıp Mevlānā Muḥammed Ḥalīfe ve Seyyid Cerrāḥ ve Rüstem-i Ḥorāsānī ve Müstevī Kuşçını öldürdi³⁴⁹⁷ ve ba‘zını bend kıldı ve Şāhib-kırān (16) Pīr Muḥammed Mīrzānı bend kılıp vilāyetini

³⁴⁹² *Mīrzānıñ: P Mīrzānı*

³⁴⁹³ *barganı: P barganlar*

³⁴⁹⁴ *Mīrzānı: P Mīrzā*

³⁴⁹⁵ *yètti: T'de yok.*

³⁴⁹⁶ *ḥayāller: T ḥayāl*

³⁴⁹⁷ *öldürdi: P öldü(r)di*

Rüstem Mîrzāğa bërdi ve çün nişān Rüstem Mîrzāğa yètti Şîrāzğa yanıp kèldi ve çün Emîr ‘Alî Kālander (17) ki Mendlüydın kaçıp Bağdādқа барıp hādîseni Sultān Aḥmedқа dèdi. Kalaḡ u ıztırāb aḡa yol tapıp buyurdı dervāze- (18) -lerni bağladılar ve Emîr Şîrvān ki Şāhib-kırān anı Hūzistānda koyup èrdi yaḡı bolup köp māl èldin alıp (19) miḡ kişi bilen Sultān Aḥmed қаşıḡa bardı ve Sultān Aḥmed, Şîrvānnı bægler bilen Oyirat èlini çapḡalı yiberip (20) èrdi. Çün Şîrvāndın ba‘zı hālāt vāḡi‘ boldı bæglerge kişi yiberdi ki anı qatl kıldılar. Çün Sultān (21) Aḥmed özini varḡa-yı belāda kördi hīle bilen bægler bile erkān-ı devletini öldürdi. Ol türlük ki bir haftada èki miḡ **158^[48a]** (1) kişi qatl boldılar. Menḡöldür kim bir kün Sultān Aḥmed nedīmlerini öz èligi bilen öldürüp köşkdin quyı (2) tüşedür èrdi. Ferrāşı anda turup èrdi. Sultān dèdi: fulānnı öldürdüm. Ferrāş dèdi: yaḡşı kıldıḡ. Men (3) ve sèn tirik bolalıḡ, özge³⁴⁹⁸ iş sehldür. Sultān külüp kılıcını taşlap ferrāş ölümün kutuldu. (4) Müverriḡlerdin rivāyetdür ki Vefā H‘ātūnnı ki anası ornıda èrdi öldürüp ve özge h‘ātūnlar ki ḡarīm-i devletide (5) èrdiler öz èligi bilen öldürüp Dicleḡa saldı. **el-kıṣṣa** Ol sultān bī-raḡm bægler bile ḡavāşş u muḡarreblerini (6) öldürüp eşikni yüzge bağlap olturdu. Āḡirü‘l-emr yaşurun Kara Yūsuf Türkmen қаşıḡa барıp anı Bağdādқа kèltürüp³⁴⁹⁹ (7) köp nèmerse at, silāḡ ve ruḡūt, aḡmişe Kara Yūsufқа bërdi ve çün eşitti ki Şāhib-kırān Sivāşқа ‘azīmet kılıptur³⁵⁰⁰ ‘ıyāl u eḡfāl (8) ve nefāyis emvālını ki Bağdādta èrdi alıp Kara Yūsuf bilen Rūm sarı yüzlendi ve çün Halebқа yètiler Témür-taş alar bilen³⁵⁰¹ (9) uruşup münhezim boldı ve alar Rūm sarı барıp Sultān Aḥmed, Ildırum Bā-yezīd қаşıḡa барıp i‘zāz u tekrīmḡa muvaffaq (10) bolup Qayşer-i Kütāhiyye mālını aḡa bërdi.

Şāhib-kırānnıḡ Gürcistān sarı ‘azīmet kılganı zikride

Şāhib-kırān Kara- (11) -bāḡ kışlaḡdın Melik Gürgīn vilāyetiḡa ‘azīmet kıldı ve yolda Tahurten kèlip körünüş kılıp pīş-keşler tartıp şāhib- (12) -kırān aḡa külāḡ u muraşşā‘ kemer ve zer-beft ḡil‘at ve tūḡ u naḡḡāre vū ‘alem bèrip Āzerbāyincānnı aḡa müsellem tuttı ve Melik Gürgīnge (13) èlçi yiberdi ki Sultān Tāḡirni yibergil, ol yaḡşı cevāb bèrmey vilāyeti talanḡa барıp ‘ālī ‘imāretleri buzulup eşcār (14) u bāḡlarını yèr bile hem-vār kıldılar ve endek furşatta on bēş ḡal‘anı ki anıḡ fethi

³⁴⁹⁸ *özge: P özgeler*

³⁴⁹⁹ *kèltürüp: T kèltürdi*

³⁵⁰⁰ *kılıptur: T kıldı*

³⁵⁰¹ *bilen: P'de yok.*

muḥālātıdın³⁵⁰² körünür érdi musaḥḥar (15) kıldı ve Tiflīs şehrini alıp kèlip alarnı buzup mesācid yasadı. Çün ol vilāyet feth boldı Cānı Bèg Gürci üstige (16) yörüp ol mülāzemetka kèlip³⁵⁰³ Şāhib-kırān bēglerni Gürcistān vilāyetiga çapkun yiberdi ve ḳal'alarnı musaḥḥar kılip³⁵⁰⁴ Zerīt (17) Ḳal'asını³⁵⁰⁵ ki hergiz uruş bilen feth bolmağandır. Yèti³⁵⁰⁶ künde feth kılip müşrikleri cehennemga yiberdi ve ḥaber kèldi kim Melik (18) Gürgin Svanit Ḳal'asıdadur. İlğar kılip Gürgin kaçıp bir laḫzada ol ḳal'anı musaḥḥar³⁵⁰⁷ kıldılar ve Melik Gürginni³⁵⁰⁸ etbā' (19) vü işbā'ını ḳatl kıldılar ve ol kaçıp 'āciz bolup Sultān Tāhirni³⁵⁰⁹ ḳavdı ve İsmā'ıl dēgenni Şāhib-kırān ḳaşıga (20) yiberdi. Bāc u cizye ḳabūl kılip Şāhib-kırān 'özrini ḳabūl kılip andın İrānī üstige barıp vilāyetini talap bēş künde (21) yèti ḳal'anı alıp sālisu selāse-gūy müşrikleri öldürdi ve orduğa yanıp Frenk elçileri Emīr Murād oğlını kèltürüp 159^{l48b} (1) iḥlāşlarını zāhir kıldılar.

Şāhib-kırānnıñ Ḳayşer-i Rūmga nāme yibergenı ve Sivās üstige çerik tartıp istilā (2) tapğamı zikride

Ildırım Bā-yezīd ki ol evānda Rūmda pādīşāh érdi ve evvelce aḡa dest bèrip érdi Ḳayāşırağa (3) müyesser bolmağandır. Ğurūr dimāğda peydā bolup Tāhurtenga ki Şāhib-kırān mülāzımı érdi elçi yiberip dèdi: bizge tābi' (4) vü münḳād bolmaḳ kerek, sèn Erzincān³⁵¹⁰ ve Erzurūm ḥarācını ḥizāne-yi 'āmirega yibergil. Ba'zı sözler dèp érdi ki andın (5) be-ğāyet ba'īd köründi. Tāhurten bu ḥālnı Şāhib-kırānga 'arza-dāşt kıldı ki ve çün bu ḥaber yètti Şāhib-kırān dèdi: Ḳayşer māl (6) u vilāyet ü çerikige mağrūr boluptur. Egerçi bu ḥāl Şāhib-kırānga şāḳḳ kèldi ammā çün ol ehālī-yi Rūm dāyim Frenk (7) müşrikleri bilen ğazā kılip tervīc-i aḥḳām-ı şer'-i seyyidü'l-mürselin ṣalavātu'llāhi 'aleyhi gūşış kılır érdi tilemedi ki (8) anıñ sipāh-ı manşurıdın zeng-i melāl ol memleket ehliğa olturğay. Lā-cerem Şāhib-kırān³⁵¹¹ bir rüşen-zamīrni tilep buyurdı ki şadr-ı (9) mektūbnı bu kelime bilen ārāyiş bèrdi ki *raḥima'llāhu imri'en*

³⁵⁰² muḥālātıdın: T muḥālātđın

³⁵⁰³ T+alarnı buzup mesācid yasadı çün ol vilāyet feth boldı Cānı Bègni aldı

³⁵⁰⁴ T+ Zerīt yörüp ol mülāzemetka kèlip

³⁵⁰⁵ Ḳal'asını: T Ḳal'asıga

³⁵⁰⁶ yèti: T bir

³⁵⁰⁷ ol ḳal'anı musaḥḥar: T ol feth kılip müşrikleri musaḥḥar

³⁵⁰⁸ Gürginni: T Gürgin bēg

³⁵⁰⁹ Tāhirni: T Tāhir anı

³⁵¹⁰ Erzincān: T Āzerbāyincān

³⁵¹¹ Şāhib-kırān: P ve

*‘arife kadrāhu velem yete ‘adda tavrahu*³⁵¹² ya‘nī Tēnri Te‘ālā ol kişige raḥmet (10) kılğay ki³⁵¹³ öz mertebesin bilip ḥaddıdın tecāvüz kılmağay ve envā‘ naşīḥatlık sözler bitip yiberdi ve çün mektüb İldırım (11) Bā-yezīdka yètti. Mażmūnın ma‘lūm³⁵¹⁴ kıldı. Ammā mādde-yi şafrā ve sevdā Kayşergā nè ol türlük cüşka kèlip èrdi ki naşīḥat sikencübini (12) ve mev‘izet āftīmūnı bilen teskīn tapkay utruda vaḥşetlık sözler dèp dèdi: ḥayālim oldur kim Sultāniyye ve Tebrīzgā- (13) -ça barıp anıñ bilen muḳātele vü muḥārebe kılğay-mèn.

beyt

körelin ki budur gerdān sipihr

ḳayunı çıkarur (14) kuyıdın be-mihr

ve yāḥūd ki bu çarḥ nā-pāy-dār

ḳayunı kılur oşbu iş içre ḥvār

Çün elçiler yanıp Kayşer (15) kelimātını Şāḥib-kırāngā³⁵¹⁵ ‘arz kıldılar. Ol nā-şavāb sözdin ğazablık bolup kıyāmet ye’s çèrik bilen Sivās sarı ‘azīmet (16) kıldı ve çün Avnikke yètti Allāh-dād³⁵¹⁶ Bèg, Emīrzāde Pīr Muḥammedni bend kılıp Şīrāzdın kèltürdi³⁵¹⁷ ve dīvānda yargu sorup (17) yasaḳ tayağı urup benddin köterip koydılar ve Şeyḫzāde Ferīd ve Mübārek Ḥvācenı ki şāḫzādeğā ma‘lūm èrdiler (18) yasaḳka yetkürüp ve Sarāy Mülk Ḥānım ve Ḥānzāde ve ḥavātinni Uluğ Bèg Mīrzā ve şāḫzādelar bile Sultāniyyeğā yandurdı (19) ve özi Sivāska müteveccih bolup çün³⁵¹⁸ Erzurūmğā yètti Emīr Tahurten koşuldı ve Kayşerniñ oğlu Küreşçi ve Témür-taş Sivāsda (20) èrdiler. Çün Şāḥib-kırān ḥaberi alarğā yètti Rūm sarı yandılar³⁵¹⁹ ve

³⁵¹² Hz. Ali'nin bir sözüdür. Anlamı: "Kadrini bilen, haddini aşmayan kimseye Allah rahmet eylesin."

³⁵¹³ ki: T'de yok.

³⁵¹⁴ Mażmūnın ma‘lūm: T Mażmūn

³⁵¹⁵ Şāḥib-kırāngā: P'de yok.

³⁵¹⁶ Allāh-dād: T Allāh(-dād)

³⁵¹⁷ kèltürdi: T kèltürdiler

³⁵¹⁸ çün: P çü

³⁵¹⁹ Çün Şāḥib-kırān ḥaberi alarğā yètti Rūm sarı yandılar: T'de yok.

Süleymān-şāh Bēg ve Cihān-şāh³⁵²⁰ ve Şeyh Nüre'd-dīn ve (21) Süyünçek ve Seyyid H'āce ve bēgler ve bahādurlar bilen Rūm çerikin kavup Kayşeriyedin ötüp alarga yetip alarnı perīşān kılıp **160**^{49a1} (1) ol hūdūd³⁵²¹ nevāhīğa talan otı saldılar. Köp ganāyim bilen Sivāsda orduğa koşuldılar ve Sivās şehriniñ (2) muhkem qal'ası bar erdi ki küngüresini³⁵²² yongān taşlardın yasap ērdiler ve Muştafā Daruğa dört miñ kişi bilen (3) şehrde rezm esbābın müretteb kılıp celādet maqāmıda turup ērdi. Ehl-i aḥbār ve tevārīḥ dērler ki ol şehr Sultān (4) 'Alāe'd-dīn Keykubād-ı Selçūkī bināsıdur tört yandın uruş salıp naqbçılar burūcını³⁵²³ yığaç üstide tutup sütün- (5) - larga ot urdılar ve burclar yıkılıp ve Muştafā 'acz u ıztırār yüzidin sādāt u 'ulemā vü eyimme vü erbāb bilen çıkıp hüküm boldı (6) ki Müsülmānlardın māl-ı amān alıp bī-dīnlerni talap esir kılğaylar ve sipāhīlerni çāhlarga salıp kömdiler ve Sivāsı (7) buzup 'imārātıdın eseri koymadılar. Bu esnāda haber yetti ki Sultān Aḥmed ve Kara Yūsuf Rūm sarı baradurlar cem'ini yiberdi (8) ki Sultān Aḥmedğa yetip siñili Sultān Dilşādın kızı bile haremelerini esir kıldılar ve özi ol varṭadın kaçıp Kayşerga (9) koşuldı ve ol maḥallda ki Şāhib-kırān Sivāsda erdi Ābulistān eli yaşurun orduğa kēlip atlar oğurlap (10) eltür ērdiler. Çün Sivās işi ol nehc bilen ki miskīn-i şemmāme-yi ḥāme-yi raqam kırtāşka urdı qarār tuttı Tahurtenni (11) yandurup Ābulistān sarı 'azīmet kılıp Şāh-ruḥ Mīrzānı manglay yiberdi ki ol cemā'atğa yetip uruş bolup (12) bahādurlar āb-dār kılıç darbı bilen muḥālifler rüzgārıdın demār çıkarıp mālların alıp yandılar ve andın Malaṭıyyeğa (13) müteveccih bolup burun elçi yiberdi ki el boluñ. Muştafā oğlu ki anda ḥākim erdi elçini tutup. Çün Şāhib-kırān müteveccih (14) boldı mücerred istimā' bilen kaçıp Malaṭıyye feth bolup Cihān-şāh Bēg Qal'a-yi Kāhtkaça³⁵²⁴ tāht kılıp köp qal'anı musaḥḥar kıldı (15) ve Şāhib-kırān Malaṭıyyeni Kara 'Osmān Türkmengā erzānī tuttu.

Şāhib-kırān zafer-fercāmın Şām vilāyetiğa teveccüh kılğanı (16) ve ba'zı kazāyā şerḥi ki münāsibdür bu maqāmda

³⁵²⁰ *Bēg ve Cihān-şāh*: T'de yok.

³⁵²¹ T+ve

³⁵²² *küngüresini*: P *küngüre ve esāsını*

³⁵²³ *burūcını*: P *burūcını*

³⁵²⁴ Bu özel ad Urunbayev 367b, 369a'da "Kāhta Qal'a" olarak geçmektedir.

Tārīḥ yēti yüz toksan bēšte ki Şāhib-kırān ‘Irāk-ı ‘Arabnı feth (17) kılıp érdi. H^vāce³⁵²⁵ Şeyḥ Sāv{e}ni ki kemāl ḥaseb ve cemāl neseb bilen āreste êrkendür Melik Berķukķa ki Mışr ve Şām pādişāhı (18) êrkendür êlçilikke yiberip yahşı sözler peygām kılıp érdi. Çün Şeyḥ Şāmğa yētiptür Melik Berķuk, Sultān Aḥmed iğvāsı bilen (19) ol büzürgni refīķleri bilen³⁵²⁶ katl kılduruptur ve Şāhib-kırān Toktamiş Hān uruşı üçün Deşt-i Kıpçakķa barganda (20) Atılmış³⁵²⁷ Koçinni Avnik³⁵²⁸ Kāl‘asıda koyup³⁵²⁹ ol Kāra Yūsuf bilen muḥārebe kılıp êligge tüşüp anı Mışrğa yiberdi (21) ve Melik Berķuk anı bend kılıp sakladı ve çün Melik Berķuk ölüp oğlu Farac pādişāh boldı Şāhib-kırān êlçi yiberip Atılmışnı **161**^[49b] (1) tiledi. Çün êlçiler Halebķa yētiler ol dağı êlçilerni bend kıldurup³⁵³⁰ bu ḥaberdin Şāhib-kırān Şāmğa müteveccih boldı. (2) Her nēçe begler rāzī êrmes êrdiler ve ol bābda delāyil-i ma‘kūl ikāmet kıldılar kabūl kılmay fermān bērdi ki çerik (3) efvācı Baḥr-i Aḥḍar emvācı dēk ḥareket kılıp müte‘ākıb yörüdiler. Çün Behisni Kāl‘asığa yētti³⁵³¹ Muķbil atlıķ ḥākimi muḥāfazatķa kıyām (4) kılıp mancınıķ yasap érdi ki her taraf tilese taş atar érdi bir taş mancınıķtın güşād tapıp Şāhib-kırān çādırınıñ³⁵³² (5) kaşıda tüşüp yumalanıp ḥaymeğa kirdi. Çün bu ḥāl müşāhede boldı ḥüküm boldı ki yēgirmi mancınıķ yasadılar ve burun (6) taş mancınıķtın attılar. Kāl‘ada yasağan mancınıķķa tēgip pāre pāre boldı. Bu ḥālda Emīrzāde Rüstēm Fārstin kēlip (7) koşuldı ve naķbçılar burclarnı mücevvef kılıp yıgaç başığa tutup ot saldılar. Çün burclar yıķıla başladı (8) Muķbil ve kāl‘a eli leṭāyif aķmişe ve reh-vār atlar ve kıṭār-ı ḥaçirler sādāt u ‘ulemā bilen yiberip Şāh-ruḥ Mīrzānı şefi‘ kıldı (9) tā ol ḥazret tilekini³⁵³³ kabūl kılıp ‘Antāb Kāl‘asığa yörüdi ve ol kāl‘aıdur gāyet istiḥkāmda dērler ḥandaķınıñ³⁵³⁴ (10) eni yētmış³⁵³⁵ karıdur ve ‘umķı otuz karı çün çerik anda yēti şehrni³⁵³⁶ kördiler.

3525 H^vāce: T’de yok.

3526 bilen: P’de yok.

3527 Atılmış: P Altmış

3528 Avnik: P , T Avinek gibi yazılmıştır.

3529 T+ érđi

3530 kıldurup: T kılıp

3531 yētti: T yētiler

3532 çādırınıñ: P çādırı

3533 tilekini: P belekini

3534 ḥandaķınıñ: T ḥandaķını

3535 yētmış: T altmış

3536 şehrni: P şehr

Ni‘met ü mīve bilen meşhūn ammā ekābir ü eşrāfı (11) kaçıp êrdiler şannā³⁵³⁷ vü muhterife dervāzelerini³⁵³⁸ açıp şehri tapşurdılar.

hazret-i Şāhib-kırānıñ Haleb sarı yörüp feth (12) bolğanı nè ol-kim artuqsı irtikāb ta‘ab bolğay

Ol evānda ki Şāhib-kırān Behisni ve ‘Antāb hudūdıda êrdi (13) Têmür-taş Haleb hākimi Sultān Faracka kişi yiberip Têmür-taşka meded bolğaylar Şudun ki emirü‘l-ümerā³⁵³⁹ êrdi ve Dimaşkdın Halebka (14) keldi ve Humuş ve Hamā ve Antākiyye ve Tarāblıs ve Ken‘ān ve Ğazze ve Ramla ve Kudüs ve ğayr-i zālikdin bēgler ve serdārlar efvāc-ı mütecennide bilen (15) müteveccih bolup endek furşatta ança çerik Halebte mütecemmi‘ boldılar³⁵⁴⁰ ki ve hem muhāsibi kıyāsıdın ‘āciz êrdi. İctimā‘ (16) bolup Haleb hākimi Têmür-taş ki ‘aql u kiyāsettin behre-ver êrdi bēglerğa ve serdārlarğa dēdi ki: Şāhib-kırān pādīşāhı- (17) -dur *mu‘eyyed min ‘indi‘l-llāh*³⁵⁴¹ ‘azīm çeriklerni uşatıp haşīn kılā‘nı feth kılıp ekser ma‘müre-yi ‘ālemni kılıç darbı bilen (18) alıptur. Maşlahat oldur kim inkıyād u itā‘at kılıp sādāt u ‘ulemānı vesīle kılıp lāyık pīş-keşler bilen³⁵⁴² yibereli şāyed teveccüh (19) ‘inānı bu şavbdın yandurgay ve ‘arz u cānımız selāmet qalğay ba‘zı ehl-i hıred bu tedbīrni müstahsen dēdiler. (20) Ammā Şudun ki melikü‘l-ümerā êrdi ve ba‘zı cūhhāl bu sözni qabūl kılmaı dēdiler ki: *men hābe hābe*³⁵⁴³ ya‘nī ba‘zı havf (21) u raġbnı her kim hātırda yol bērip êrse idrākke maqşūdtın mahrūm qalur. Bu mülk özge memālikke oqşamas. Bu diyārda **162**^[50a] (1) altmış miñ qaşaba vü qaryedür. Her mevzi‘de eki kişidin çıkıp³⁵⁴⁴ cihānı el³⁵⁴⁵ bolur ba‘zı ‘Acem eli ki alar arasında êrdi (2) dēdiler: uruşda ta‘cīl kılmaı ki biz bu cemā‘atni yaḥşı bilür-biz. ‘Arablar ta‘ne urup dēdiler ki: (3) bu memleket Moġollar eligide tüşkey. **el-kıssa** Uruşka qarār bērdiler ki şehir kūçe bendide vāḳi‘ bolğay. Şāhib- (4) -kırānga³⁵⁴⁶ bu hālını ma‘lūm kılıp her künde yarım

³⁵³⁷ *şannā*: T: *şanādīd*

³⁵³⁸ *dervāzelerini*: P *dervāze*

³⁵³⁹ *emirü‘l-ümerā*: T *emir*

³⁵⁴⁰ *boldılar*: T *boldı*

³⁵⁴¹ *mu‘eyyed min ‘indi‘l-llāh*: "Allah tarafından teyit edilen ve yardım görmüş olan."

³⁵⁴² *bilen*: P'de yok.

³⁵⁴³ *men hābe hābe*: *من هَابَ هَابَ* şeklinde yazılan bu ifade aslında şu şekilde yazılmalıydı: *من هَابَ هَابَ* *men hābe hābe*. "korkan kimse başarısız olur" anlamına gelmektedir.

³⁵⁴⁴ *çıkıp*: T *çıġıp*

³⁵⁴⁵ *el*: T *eli*

³⁵⁴⁶ *Şāhib-kırānga*: P *Şāhib-kırān*

yığaç yol köçüp tēgreside³⁵⁴⁷ handaḳ kazdurur ērdi. Çün ‘Arabnıñ³⁵⁴⁸ Şāhib-kırānnıñ³⁵⁴⁹ (5) leṭāyif tedbīridin ḡāfil ērdiler ḡayāl kıldılar ki bu sekīn kēlmek ḳorḳunçtıdır. Dilīr bolup ol rāydın (6) ki şavābḳa aḳreb ērdi yanıp şehrdin çıḳıp tüzde olturdılar. Çün Şāhib-kırān Halebḳa yētti Emīrzāde Sultān (7) Hüseyn bir nēçe kişi bilen ilgeri yörüp düşmen ḳaravulıḡa yētti. Bā-vücūd ol-kim muḡālifler ḳalın ērdiler Emīrzāde at yügürtüp (8) birevni nīze bile yıḳıp tutup yandı ve nōkerleri merdānelıḳ ḳılıp ēki kişini tuttılar. ‘Arab bu şūret müşāhedesidin kelime-yi (9) *inne hazā leşey’un ‘ucāb*³⁵⁵⁰ dēp hezīmet boldılar ve oşal kūn Ābā Bekr Mīrzā altmış kişi bilen ēki miñ kişi bilen (10) muḳābele bolup ḳavī ḡarb bolup ḳāyim ayrıldılar ve ēkinçi kūn çerik muḳābele bolup uruş bolmadı, üçünçi kūn ki ḡāḳān-ı (11) şarkī intisābdur yeke-süvāre Şām çerikigeçe ḳaçıp alarnı şā‘iḳa-yı kirdār ḡancer ḡarḑı bilen perīşān kıldı. Keyḡusrev ve Efrāsiyāb (12) heybet ya‘nī Şāhib-kırān ḡūkm kıldı ki çerik uruş ve³⁵⁵¹ cidāl ve³⁵⁵² ḡarb ve ḳıtāl üçün atlansunlar ve³⁵⁵³ barāḡarda Mīrānşāh (13) Mīrzā, Şāh-ruḡ Mīrzā, Süleymān-şāh Bēḡ bēḡler ve bahādurlar bile turdılar ve alarnıñ ḳanbeli Ābā Bekr Mīrzā boldı. Cövēḡarda (14) Sultān Maḡmūd ḡān, Cihān-şāh Bēḡ turup Sultān Hüseyn Mīrzā ḳanbel boldı ve ḡolda Şāhib-kırān turup pīllerni³⁵⁵⁴ (15) yasal allıda turḡuzdı ve ol cānibtin Dımaşḳ ve Şām mübārizleri barāḡar ve³⁵⁵⁵ cövēḡarnı tüzüp utru kēldiler. Çün (16) ṭabl u kōs ünidin zelzele ḡünbed-i devvārga³⁵⁵⁶ tüşti barāḡardın Ābā Bekr Mīrzā ḡamle ḳılıp Şāmīlerniñ cövēḡarnı buzdı ve cövēḡar- (17) -dın Sultān Hüseyn Mīrzā ve Cihān-şāh Bēḡ muḡālifler barāḡarıḡa çapıp müteferriḳ kıldılar ve ḡoldın bahādurlar fīllerni³⁵⁵⁷ (18) ilgeri yörütüp muḡālifler ser-āsīme boldılar. Şudun ve Tēmūr-taş cılav yandurup Menḳūşa dervāzesidin şehrḡa (19) yüzlendiler ve özgeler Dımaşḳ sarı ḳaçıp çerik alarnı ḳavup barḳanı maḳtūl kıldılar ve³⁵⁵⁸ ol-türlük ki bir kişi (20) ḳutulup Dımaşḳḳa ḡaber ēltti. Çün Halebḳa kirgenler tilediler ki şehrni penāḡ ḳılḡaylar ḡalebelıḳtın ki kūçelerde (21) ērdi ḡāyet ḡavfdın ança ḡalḳ ḡandaḳta tōkülüp birbiriniñ üstide cān

³⁵⁴⁷ *tēgreside*: P *tēgresid(e)*

³⁵⁴⁸ *‘Arabnıñ*: T *‘Arab* T nüshasında -nıñ ekinin üzeri çizilmiştir.

³⁵⁴⁹ *Şāhib-kırānnıñ*: P *Şāhib-kırān*

³⁵⁵⁰ *Kur’ân-ı Kerim*, 38. Sâd Sûresi, 5. ayetin içinde geçiyor: "Gerçekten bu çok tuhaf bir şey!"

³⁵⁵¹ *ve*: P’de yok.

³⁵⁵² *ve*: P’de yok.

³⁵⁵³ *ve*: P’de yok.

³⁵⁵⁴ *pīllerni*: T *fīllerni*

³⁵⁵⁵ *ve*: P’de yok.

³⁵⁵⁶ *ḡünbed-i devvārga*: P *ḡünbed-i ābnūsta*

³⁵⁵⁷ *fīllerni*: P *fīllerni*

³⁵⁵⁸ *ve*: T’de yok.

bêrdiler ki hundağ yêr bile tēn boldi ve çün Haleb 163^[50b] (1) şehri musahhar boldi Şudun ve Têmür-taş kal'ağa kirdiler ve ol kal'a bir tağ êrdi maşnû' seng-i hârâdın ve Şâhib-kırân (2) kal'a utrusıda bâr-gâh tikip nağbçılar bir kêçedin hundağnı ğırbâl dēk tēşük kıldılar. Mevlânâ Nizâme'd-dîn-i Şâmî (3) ki Şâhib-kırân hâlâtıda defteri bitiptür³⁵⁵⁹ aytur ki: mên³⁵⁶⁰ Haleb kal'asında êrdim, bu bureda turup ihtiyât³⁵⁶¹ nazarı bile ol çerik (4) cür'et ü cesâretiga bahadur êrdim, nâ-gâh kördüm ki kal'a eşiki açılıp bēş cebe boş çıkıp tınâblar pîllerige (5) bağlap tınâb ucını kal'a eli saklap êrdi ki alar hâk-rîzde dağdağasız bara alğaylar pes, kılıç tartıp nağbçi- (6) -lar sarı yörüdiler ve bahâdurlar³⁵⁶² ok zahmı bile alarnı yıkıp kal'a eli alarnı tınâb bile yokkarı tarttılar, mevt (7) ve hayâtları ma'lûm bolmadı. Ayturlar kal'a feth bolğandın soñ Celâlî'l-islâm Bēg, Mevlânâ Nizâme'd-dîn-i Şâmîni şâhib- (8) -kırân kaşıda keltürüp ve³⁵⁶³ ol Şâhib-kırân işlerige târîh³⁵⁶⁴ bitip uluk terbiyet taptı. **el-kışsa** Şâhib-kırân kal'ağa (9) hatt yiberdi ki biz mundağ kal'alarnı köp alıptur-biz. Kal'a eli 'acz u inkisâr yüzidin Şudun ve Têmür-taş sâdât u 'ulemâ (10) vü ekâbir ü eşrâf kal'adın çıkıp hazâyin kilîdlerin tapşurdılar ve Şudun ve Têmür-taşnı miñ kişi bile serdârlar- (11) -dın bend kılıp çerik êligge tapşurdi ve Şâhib-kırân İsen Buğay Devât-dârını Mısr pâdişâhıga yiberdi ki biz Halebni (12) feth kıldük ve Şudun ve Têmür-taş esîrdürler, Atlamışnı yibergil tâ esîrlerni âzâd kılay ve Seyyid Bedre'd-dîn ve Şâh Şâhân (13) ve Mûsâ Toy³⁵⁶⁵ Buğanı avuruğ bilen Halebte koyup özi Hamâ şehri sarı teveccüh kılıp kal'a eli pîş-keşler bilen çığıp el (14) boldılar ve andın Humuşka barıp eli muṭî' vü münkâd boldılar ve andın Be'albekke barıp ve ol şehridür Süleymân peygâmbere binâsı- (15) -dın ve bir taş kal'a taşlarıdın ki bir bureta muhkem kılipturlar³⁵⁶⁶. Uzunlığı yêgirmi sêkiz³⁵⁶⁷ karı ve êni on altı³⁵⁶⁸ karıdur. (16) **el-kışsa** Be'albek eshel vücûh bile feth bolup çerik köp mîve ve aşlık taptilar.

Şâhib-kırânın Dımaşk üstige yörüp (17) Mısr ve Şâm pâdişâhı bile uruşup ğâlib bolğanı zikride

³⁵⁵⁹ *bitiptür*: P *bititiptür*

³⁵⁶⁰ *mên*: T *men*

³⁵⁶¹ *ihtiyât*: P *i'tibâr*

³⁵⁶² *ve bahâdurlar*: T'de yok.

³⁵⁶³ *ve*: T nüshasında yok.

³⁵⁶⁴ *târîh*: P *târîhi*

³⁵⁶⁵ *Toy*: P, T *Koy*

³⁵⁶⁶ *kılıpturlar*: T *kılıp tururlar*

³⁵⁶⁷ *sêkiz*: T'de yok.

³⁵⁶⁸ *altı*: T'de yok.

Şāhib-kırān Dımaşk sarı teveccüh kılıp yol esnāsıda (18) bir şofî êki fedâyî bile ki her kıysı bir zehr-âblık hancer bilen êrdiler ki eger fırsat tapsalar hancer bilen Şāhib-kırānga āsīb yêtkür- (19) -geyler. Êlçilik yosunı bile kélip bā-vücūd ol ki nêçe nevbet Şāhib-kırānga yakın boldılar. Ol emrga cür'et kıla almadılar (20) āhirü'l-emr H^vāce Mes'ūd-ı Simnānī dīvān ol hālını ma'lūm kılıp alarnı tutup hancerler zāhir boldı ve alar hem keyfiyyetni ikrār (21) kıldılar ve hüküm boldı ki oşal zehrlik hancer bilen alarnı öldürüp cüsselerini köydürdiler³⁵⁶⁹ ve Şāhib-kırān menāzil **164**^[51a] (1) kaṭ' kılıp Dımaşka yêtip ihtiyāt üçün ordu tēgreside yasaķılar handaķ kazdılar ve karavullar ilgeri barıp uruşup (2) Rüstem Mīrzā ve Seyyid H^vāce Bahādur cem'ini tutup keltürdiler ve hüküm boldı ki öldürsünler ve Şudun ve Tēmür-taşnı bendīleri³⁵⁷⁰ (3) bilen siyāset kıldılar ve çün kēçe boldı ğaybdın emri 'acīb yüz körgüzdi. Bu mücmel-i mufaşşalı ol ki Sultān Hüseyn Mīrzā (4) ki bahādurlik bilen dil-āverlığı³⁵⁷¹ barça memālikde meşhūr êrdi mestlik maḥallıda ba'zı bed-mestler iġvāsı bile ordudın çıġıp (5) Dımaşk şehriġa kirdi ve Şāmīler anı muḳaddime-yi zafer saġındılar ve özini āyīn ü 'āzamet bilen şehrga kivürüp uluķ (6) ta'zīm kıldılar ve Şāh Melik Bēg³⁵⁷² bu hāldın haber bolup Şāhib-kırānga 'arz kıldı. Yana kün köçüp Ken'an Mısr sarı (7) vāķi' bolġandur yazıda nüzül kıldı ve êki kündin soñ kitābet bitip Şāh Boran bilen Mısr ve Şām pādīşāhıġa (8) yiberdi ki biz nêçe nevbet Atlamışnı tiledük, yibermediñ tā çerik tartıp keldük ve Şām vilāyeti buzuldu. Bā-vücūd (9) ol eger Atlamışnı yiberip sikke vü huṭbe atımız bilen okusañ³⁵⁷³ yaraşıp kaytur-biz ki³⁵⁷⁴ diyār-ı İslāmga tefriķa bolmay Müsülmān- (10) -lar selāmet kıla alġaylar³⁵⁷⁵. Êlçi şehrga kirip Mısr ve Şām hākimi anı i'zāz kılıp çün ol diyārda ra'd-endāzlık ve āteş-bāz- (11) -lık köp bolur alarnı³⁵⁷⁶ yığıp êlçi şehrga öz hūnerlerin körsettiler ve êlçini yaḥşı uzatıp Dımaşknıñ eşref ü a'yān- (12) -nı yiberip köp pīş-keşler yiberdiler³⁵⁷⁷ ve dēdi³⁵⁷⁸: bēş kündin soñ Atlamışnı yibereli ve müddetü'l- 'ömr muṭi' vü münķād bolur- (13) -biz. Şāhib-kırān êlçilerġa ḥil'at bērip yandurdu ve çün ol menzilde ot ḳalmaydur êrdi³⁵⁷⁹

³⁵⁶⁹ köydürdiler: T köydürüp

³⁵⁷⁰ bendīleri: P bendīler

³⁵⁷¹ dil-āverlığı: T'de yok.

³⁵⁷² Bēg: T Bēgge

³⁵⁷³ okusañ: T okusañ êrdi

³⁵⁷⁴ kaytur-biz ki: T kaytur êrdük

³⁵⁷⁵ kıla alġaylar: T ḳalġaylar êrdi

³⁵⁷⁶ alarnı: P alar anı

³⁵⁷⁷ yiberdiler: P yiberdi

³⁵⁷⁸ ve dēdi: T'de yok.

³⁵⁷⁹ ḳalmaydur êrdi: T ḳalmadı

yurtçılar Ğuṭa Dimaşḳka³⁵⁸⁰ (14) otlak körüp ve ordu üçün münāsib yēr peydā kıldılar ve ḥükm boldı ki çerik Ğuṭa sarı köçsünler ve çün (15) Ğuṭa Ḥorāsān sarıdur Şāmīler ḥayāl kıldı ki meger Şāhib-kırān çerikige za‘fı vāḳi‘ bolup maşrıḳ sarı müteveccih boldılar. (16) Dédiler ki: ḥālā ki çeriki köçüp perīşāndurlar fırsatnı ḡanīmet tutup alarnıñ kēyininin kirip ḥamle kılıp ki müteferriḳ (17) bolurlar ve şecā‘at u celālet atımızğa rūzgārda ḳalır. Bu fāsīd endīşe bilen Mışr ve Şām sipāhīleri cebe vü cevşen kēyip (18) ‘Arabī nīzeler tutup Mışrī kılıçlar bağlap atlanıp çıḡdılar³⁵⁸¹ ve yadaḳlar ki eṭrāfdın cem‘ bolup ērdiler oḳ ve (19) yay ve kılıç ve nīze sāyiri esliḥa bilen ḳalın kişi çıḡıp³⁵⁸² atlıklar kēyiniçe bardılar. Ança ḥalḳ şehrđin çıḡdılar Dimaşḳ (20) yazısı alardın māl-ā-māl boldı. Keşret-i ḥalāyıḳdın ictimā‘³⁵⁸³ boldı ki ol türlük ki ḥēç kişi nişān bērmeydür. (21) Ḳaravullar Şāhib-kırānga ḥaber dēp³⁵⁸⁴ ol ḥazret dēdi³⁵⁸⁵ Şāmīler āfitāb-ı iḳbālī zevālga yētiptür. Pes ēlig

Ğazve vüṣḳā tevekkülüga

165^[51b] (1) urup yanıp ḥükm kıldı ki çerik tüşüp çādır ve bār-gāh tiktiler ve özi ēllig kişi bile bir bēyikke çıḡıp³⁵⁸⁶ du‘ā ve namāz kılıp bu- (2) -yurđı ki kövürge ve kösni çaldılar ve bu ḥālda Mīrānşāh Mīrzā, Şāh-ruḥ Mīrzā, Ābā Bekr Mīrzā ve Süleymān-şāh Bēg ḥaşm utrusıga (3) yörüp muḳātele meydānıda ḳadem kıydılar ve cövēngardın Sultān Maḥmūd Ḥān, Sultān Ḥalīl Mīrzā, Cihān-şāh Bēg³⁵⁸⁷, Ğıyās- (4) -e‘d-dīn Tarḥān, Tükel Bēg, Yādigār Barulas, Şeyḥ Arslan özge bēgler bilen uruşḳa kırdiler ve hirevüldin Süyünçek ve Şāh (5) Melik Bēg ve Seyyid Ḥ‘āce Bahādur özge bahādurlar bilen şecā‘at u mübārezet ēligin işke kıvürüp ēki cānibtin uruş (6) otı tutaşıp rüstā-ḥız küniniñ³⁵⁸⁸ hevli zāhir boldı ve cān tendin ve baş bedendin ayrılıp āḥirü‘l-emr firūzlıḳ ve zafer nesīmi (7) Şāhib-kırān bu cemm rāyetiga ēsip ve tīre-rūz Şāmīler inhizāmga yüzlenip Şāhib-kırān çeriki Şāmīlerni Dimaşḳ küçeleri- (8) -ga sürdiler ve alardın köp kişini intikām kılcı bile mezellet tofraḳıga saldılar. Ança yadaḳ ölüp yērde yatıp ērdi (9) ki vehm muḥāsibi gerdiḡa yēte almas. Bu vāḳi‘a-yı

³⁵⁸⁰ Dimaşḳka: T Dimaşḳnı

³⁵⁸¹ çıḡdılar: T çıḳdılar

³⁵⁸² çıḡıp: T çıḳıp

³⁵⁸³ ictimā‘: P ictimā‘ı

³⁵⁸⁴ T+dēdi

³⁵⁸⁵ dēdi: T‘de yok.

³⁵⁸⁶ çıḡıp: T çıḳıp

³⁵⁸⁷ ḥaşm utrusıga yörüp muḳātele meydānıda ḳadem kıydılar ve cövēngardın Sultān Maḥmūd Ḥān, Sultān Ḥalīl Mīrzā, Cihān-şāh Bēg: T‘de yok.

³⁵⁸⁸ rüstā-ḥız küniniñ: T rüstā-ḥızniñ

‘aẓīm³⁵⁸⁹ cemāziye’l-āḥir³⁵⁹⁰ ayının on toktuzıda se-şenbih künü sene *selāse* ve *semānime*³⁵⁹¹ (10) vāki’ boldı ve Sultān Hüseyn Mīrzā³⁵⁹² ki³⁵⁹³ Şām çerikiniñ cövēngarı aña ta’alluḡ érdi ve³⁵⁹⁴ Şāh-ruḡ Mīrzā nökeri Topalaḡ Ḳoçin³⁵⁹⁵ (11) cılavıdın³⁵⁹⁶ tutup Şāh-ruḡ Mīrzā ıraşıda keltürdi ve ḥükm kıldı³⁵⁹⁷ ki anı ḥabs kılgaylar. Şāh-ruḡ Mīrzā günāḥın tilep (12) yasaḡ³⁵⁹⁸ tayağı urup koydılar ve yana kün Şāḥib-kırān çerikni yasap pıllerni şaff allıda turguzup çerik (13) tamām yasal bile bēyik yerge çıḡdılar ki Dımaşḡ şehriḡa müşerref érdi. Kös ve kövürge çalıp süren saldılar (14) Dımaşḡlıer ol süren istimā’ıdın ki meger yana maḥşer deştide eşitkeyler ḥayrān ve ser-āsıme bolup müteḥayyir boldılar ve şāḥib- (15) -kırān ilgeri yörüp bir uluḡ arıḡ yaḡasıda tüştiler ve bahādurlar arıḡtın ötüp Şāmıler utrusıda barıp (16) muḡālifler egerçi köp érdiler. Ammā alarḡa mecāl ol ki ḥareket kıla alḡaylar yok érdi. Lā-cerem öz yerleride turup (17) ḡadem ilgeri ḡoymadılar ve Mısr ve Şām pādişāḥı ‘ālī maḡām begleri bilen meşel Nevruz Ḥāfızı ve Yeşbek ve Şudun (18) Tāz ve özge ḥavāşş u muḡarrebleri bilen kēneşti. Her kim öz ḥālıḡa yaraşa bir söz dep āḥir aña ḡarār bērdiler ki (19) Şāḥib-kırān ıraşıḡa elçi yiberip uruşnı teskīn bērip kēce bilen Mısr sarı ḡaḡḡaylar. Pes Melik Farac³⁵⁹⁹ ki Mısr (20) ve Şām pādişāḥı érdi Şāḥib-kırān ıraşıḡa elçi yiberip dedı: olça tün ve³⁶⁰⁰ kün vāki’ boldı, bizniñ³⁶⁰¹ rızāmız (21) maḡrūn érmes érdi, cem’i cūḡḡāl u erzāl ol cesāretḡa iḡdām kılıpturlar, biz oşal ‘ahdḡadur-biz ki ma’rūz kılıp **166**^[52a] (1) érdük ki eger rāy-ı ‘ālī şavāb körse³⁶⁰² çerik bu kün uruşnı mevḡūf kılıp alar tā biz taḡla inḡıyād bilen kēlip ol ḡızmet- (2) -ḡa ki va’de kılıp-miz³⁶⁰³ vefā kılalı. Elçi Şāḥib-kırān mülāzemetiḡa yētip pış-keşlerini tartıp sözün ‘arz kıldı érse ḥükm (3) boldı ki çerik Mısr ma’rekedin yanıp öz yerige barıp tüşşünler. Çün şubḡ memleketiniñ sultānı ba’zı ḡuyaş-ı mevākib-i (4) kevākib gerdün-ı ḡıram bīmidin şām hengāmıda inhizām yüzidin

3589 ‘aẓīm: P, T ‘aẓmī

3590 cemāziye’l-āḥir: P , T

3591 803'te.

3592 Mīrzā: P Mīrzānı

3593 ki: T'de yok.

3594 ve: P'de yok.

3595 Ḳoçin: T Ḳoçinni

3596 cılavıdın: T cılavdın

3597 kıldı: P boldı

3598 yasaḡ: P yasaḡḡa

3599 Farac: T Farah

3600 ve: T'de yok.

3601 bizniñ: P biziñ

3602 körse: T körseler

3603 kılıp-miz: P kılıp

mağrib sarı evürdi. Mısr ve Şām sultānı³⁶⁰⁴ bēgler (5) ve havāşş u muqarrebleri bile cum‘a keçesi şalāt tefrika dēp atlanıp Mısr sarı bardı ve Çakmak ki ‘Acem arasında Çakmak-ı Şāmī- (6) -ğa meşhūrdur alardın rū-gerdān bolup Şāh-ruḥ Mīrzāğa kēlip haber kıldı ve şāhzāde anı Şāhib-kırān kaşığa yiberip (7) çün rāy-ı ‘ālisi ol kažiyyeğa matla‘ boldı Ābā Bekr Mīrzā ve Cihān-şāh Bēgni yiberdi ki şehri ortağa aldılar ki (8) kişi çıka almağay ve Süyünçek ve Şeyḥ Nūre‘d-dīn ve Şāh Melik ve Şeyḥ Dervīş Allāhī ve Burunduḡ ve ‘Alī Sultān Mısr pādīşāhı (9) kēyininin barıp köp kişini tofrağığa yıktılar ve özgelerni şāmit u nātıqtın her nēmerseleri ki bar ērdi (10) taşlap cānlarını yüz meşakḡat bile kūtḡardılar. Yana kūn ki şeh-süvār gerdūn-ı hıram aḡşām çerikini münhezim kılip (11) ḡisār-ı firūze-fām teşhīri üçün müteveccih boldı. Şāhib-kırān ḡukm kıldı ki çerik Bāğıstāndın ötüp şehri (12) ortağa alsunlar³⁶⁰⁵ ve özi Kaşr-ı Eblaḡta tüşüp şāhzādeler ve bēgler ‘imāretlerde tüşüp taşḡarı (13) maḡallātın Dimaşḡ ‘ibāret-i andındur taşarrufḡa kivürüp anḡa nefīs aḡmişe ve ḡarīb emti‘a bedī‘ esliḡa ‘asākīr-i (14) gerdūn-me‘āsīr ḡolığa tüşti ki çālāk muḡāsibler anıḡ³⁶⁰⁶ ḡisābıdın ‘āciz boldılar ve Şāhib-kırān Ümmü Seleme ve Ümmü Ḥabībe (15) *raziya’llāhu ‘anhümā* ki seyyid-i kāyināt ve sened-i mevcūdāt *‘aleyhi efḡalü’t-taḡiyyāt ve ekmelü’t-teslīmāt*nı ezvāc-ı tāhirātındurlar (16) ve Bilāl-i Ḥabeşī ki ḡazret-i server ḡuşınıḡ manzūr-ı nazar kīmyā te’sīri ērkendür ziyāretiğa barıp ol bika‘-i müteberrekede (17) merāsīm-i niyāznı taḡdīmğa yētkürüp yandı ērse Dimaşḡnıḡ sādāt u ‘ulemā vü meşāyiḡ şuleḡā vü ekābir ü eşraf (18) rū’ūs u a‘yān şehrdin çıkıp der-gāh-ı felek-iştibāḡğa kēlip du‘ā vü senā dēp teberrükler ve tansuḡlar be-ḡāyetsiz (19) pīş-keş kılip māl-ı amān³⁶⁰⁷ ḡabūl kılip yandılar ve şehir zabtı ve māl u amān üçün bēglerdin Şeyḥ Nūre‘d-dīn (20) nūvīsendelerdin Ḥ‘āce Mes‘ūd-ı Simnānī ve Celālū‘l-islām Dimaşḡḡa kirip Benī Ümeyye Mescidide cum‘a kūni minber (21) üstide Şāhib-kırān atığa ḡuḡbe okudılar. Çün Dimaşḡ feth boldı Yezdār Kōtval erkni muḡkem kıldı ve el-ḡaḡḡ ol 167^{152b1} (1) ḡal‘āidur ḡāyet istiḡkāmde ve esāsını uluḡ taşlardın kūngüreḡaḡa yasapturlar ve ḡazāyin ü zaḡāyirdin tola (2) Şāhib-kırān buyurdı ki şāhzādeler ve bēgler anı³⁶⁰⁸ ihāḡa kılsunlar ve üç molcur yasadılar ki ḡal‘āğa müşerref (3) boldı ve naḡb bilen ḡandaḡtın sunı çıkarıp naḡbḡılar ḡar-geḡ bilen ilgeri yörüp naḡbğa meşḡul boldılar (4) ve burun burc tāremni ki burclardın

³⁶⁰⁴ *sultānı*: T *sultān* ve

³⁶⁰⁵ *alsunlar*: P *alsunları*

³⁶⁰⁶ *muḡāsibler anıḡ*: P *muḡāsiblerniḡ*

³⁶⁰⁷ *māl-ı amān*: T *māl u amān*

³⁶⁰⁸ *bēgler anı*: P *bēglerni*

bèyik èrdi ot urdılar ki yıkıldı ve bahādurlar kalkan yapınıp kal'ağa (5) müteveccih boldılar. Nā-gāh dīvārdın miqdārī yıkılıp 'azīm ğubār bolup sèksen kişi Horāsān ve özge diyār bahādurları- (6) -dın tam astığa kalıp muhālifler rahneni muhkem kıldılar ve özge naķblarğa ot urup burclar yıkılıp Yezdār Kötval (7) kal'adın çığıp hāzāyin kilīdlerini tapşurdi ve hüküm bilen anı yasaķķa yetkürdiler ve kalın māl Şāhib-kırān taşarrufi- (8) -ğa kirdi ve evķāf-ı haremeyn-i şerīfeyndin³⁶⁰⁹ uluķ enbār kal'ada èrdi. Hüküm boldı ki hēç kim andın taşarruf kılmasun³⁶¹⁰ her yemlik (9) tovaçı yüz batman arpa alıp èrdi³⁶¹¹ hüküm boldı ki anı ilgeri kēyin tayağ urup arpa bahāsın aldılar ve çün (10) aşılkıñıñ bahāsı bar³⁶¹² èrdi saķ turup meblağ-ı haķır ol enbārdın hāşıl bolup haremeyn hādimleriğa³⁶¹³ tapşurdılar (11) ve hüküm boldı ki şannā' vü hüner-mendlerini³⁶¹⁴ Semerķandğa köçürgeyler ve Mevlānā Celāle'd-dīn ve Mevlānā Sultān³⁶¹⁵ Süleymān tabībni köç (12) bilen Semerķandķa yiberdi ve buyurdi ki hāzret-i risālet *şallā'llāhu 'aleyhi ve sellem* kabrları³⁶¹⁶ üstide eki 'ālī kubbe müretteb (13) kıldılar ve yegirmi beş künde Ābā Bekr Mīrzā ve Halīl Sultān³⁶¹⁷ Mīrzā ve Şeyh Nüre'd-dīn ve 'Alī Sultān ihtimāmı bile itmām tapdı ve (14) Şāhib-kırān atığa altun ve kümişdin yüz mişkāl ve èllic mişkāl ve on mişkāl teñe urdılar ve çün çerik ara- (15) -sıda kümiş köp èrdi endek fursatta altı yüz miñ altun kēbeki³⁶¹⁸ dārū'd-ďarbdın hāşıl boldı. **el-kıssa** Şāhib-kırānğa (16) marazī-yi şa'b bolup çün şihhatķa mübeddel boldı bir kün mecliste ki sādāt u 'ulemā vü muķarreb u havāşşlar hāzır èrdi- (17) -ler. Dēdi ki: Mervānīler be-taħşış Mu'aviye ve Yezīd ki emīrū'l-mū'minīn 'Alī ve³⁶¹⁹ emīrū'l-mū'minīn Hüseynğa nā-marziyye harekāt kıldılar ve³⁶²⁰ (18) Şām eli alarğa muvaffaķ èrdiler ve ba'zı yaman hālātılarını bir bir şerh kıldı³⁶²¹ çün bu söz Şāhib-kırāndın şādır (19) boldı ğurre-yi şa'bānda şenbih küni sene *selāse* ve *semānimiede*³⁶²² çerik talan u tārāc üçün şehrga kirip müdārā tarīķin (20) koyup ahālī

³⁶⁰⁹ *şerīfeyndin*: P *şer(ī)feyndin*

³⁶¹⁰ *kılmasun*: T *kılmasunlar*

³⁶¹¹ T+*ki*

³⁶¹² *bar*: P *ba(r)*

³⁶¹³ *hādimleriğa*: P *hādimleri*

³⁶¹⁴ *hüner-mendlerini*: T *hüner-mendlerini*

³⁶¹⁵ *sultān*: T'de yok.

³⁶¹⁶ *kabrları*: P *harīrleri(?)*

³⁶¹⁷ *Sultān*: T'de yok.

³⁶¹⁸ P nüshasında "kibekī" okutacak şekilde harekelenmiştir.

³⁶¹⁹ *emīrū'l-mū'minīn 'alī* ve: T'de yok.

³⁶²⁰ *ve*: P'de yok.

³⁶²¹ *kıldı*: T *kıldılar*

³⁶²² 803'te.

Dımaşktın yigit ve qarı ve h^vātūn ve etfālını esīr kılıp olça dürr ü cevher zer u zīver pīllerde yığıp (21) érdiler çerik éligige tüşti ve Dımaşk şehriğa ot tüşüp maḥallāt ve mescid-i cāmi‘ tamām köydi ve menārı kim taşdın **168**^[53a] (1) çıkarıp érdiler köyüp kül boldı ve Menār-ı ‘Arūs ki şāhib-i şerī‘at-ı ğarrā ‘aleyhi mine’ş-şalavāt enmāhā ki lisān-ı feşāhat (2) beyānıdın şadır boluptur ki ‘İsā ‘aleyhi’s-selāmın nüzülü ol menārda bolğusıdur ve mu‘ciz-nişān tilide Menār-ı Beyzāğa mezkūr bolup- (3) -tur³⁶²³. Bā-vücūd ol-kim aşlı yığaçındur ve gec bile suvapturlar sālīm qalıp aşlā ot aña taşarruf kılmadı. Çün Dımaşk köyüp (4) her nē ol şehirde érdi tārācğa³⁶²⁴ bardı Şāhib-kırān mu‘āvedet kılıp maşrık sarı yandı. Çün Ğutağa yetti nişān bitidi (5) ki Muhammed Sultān Mīrzā Moğolistān ser-ḥaddıda Hudādād Hüseynī ve Behrud Bēgni özi koyup orduğa müteveccih bolsun ki Hülegü Hān memleketini (6) aña müsellemler tutup bir yana bir nişān ol ki Tümen Ağa şāhzādeler bile orduğa kēlsünler ve Dāne H^vācedin yiberdi ve andın (7) Hımuş kēlip şāhzādeler ve bēglerni Şām vilāyetiniñ etrāf u cevānibiğa³⁶²⁵ yiberdi ve Emīrzāde Rüstem ve Emīrzāde Ābā Bekr Mīrzā³⁶²⁶ zū’l-kadr (8) ḥaşemiğa barıp Tedmūr³⁶²⁷ şehride alarğa yetip eki yüz miñ koy alardın aldı. **el-kışşa** Her cemā‘at ki her tarafğa barıp érdi- (9) -ler memālikni buzup Haleb sarı yüzlendiler ve köp ğanīmet alıp ol cümledin sēkiz yüz miñ koy érdi ve Şāhib-kırān (10) çün Hamāğa yetti alarnıñ muḥālefetidin vākıf bolup buyurdı ki talan u tārāc bilen şehir élini esīr kılıp ‘imāretleriğa ot (11) saldılar ve andın Haleb kēlip qal‘a vü ‘imāretini köydürüp Furāt yakasında kēlip şāhzādeler ve bēglər anda koşuldı- (12) -lar. Ança mevāşī vü ğanīmet cem‘ bolup érdi ki anıñ dēk ‘azamet³⁶²⁸ orduda bir koy bir altın érdi ve Furāt Suyıdın ötüp (13) vilāyāt ḥākimīleri pīş-keşler³⁶²⁹ bilen mülāzemetğa kēldiler ve Kara ‘Osmān ve Rū ḥākimī ve a‘yān ü eşrāf orduğa kēlip terbiyetğa (14) ser-efrāz boldılar ve anda bir qal‘a bar érdi ki küffār muḥkem kılıp érdiler bir laḥzada qal‘anı alıp küffārını öldürüp ‘imāretin (15) vīrān³⁶³⁰ kıldılar ve Hasan Keyf ve Erzin ve etrāf u eknāfınñ ḥākimīleri mülāzemetğa kēlip ‘ināyetğa maḥşūş boldılar. (16) Ammā Sultān ‘İsā Mārdīn ḥākimī ki neçe vākt Sultāniyyede bendte³⁶³¹ érdi ve Şāhib-kırān anı bağışlap ol şart kılıp érdi (17) ki

³⁶²³ mezkūr boluptur: T mezkūrdur

³⁶²⁴ tārācğa: T tārācқа

³⁶²⁵ cevānibiğa: T cevānibğa

³⁶²⁶ Mīrzā: T’de yok.

³⁶²⁷ Tedmūr: T Tidmir

³⁶²⁸ ‘azamet: T uluğ

³⁶²⁹ pīş-keşler: P pīş-keş

³⁶³⁰ vīrān: P münhezim

³⁶³¹ bendte: T bendde

müddetü'l-‘ömr özge mülâzımlar dek tâbi‘ bolğay. Bu uçurda ki Şāhib-kırān Mārdīnga yakın yetti Sultān ‘Īsānı tilep (18) ol kemāl-i şekāvetin qal‘ada muhkem bolup çıkmadı. Lā-cerem tamām memleketi buzulup ‘imārāt u bāzārlarını köydürüp (19) Qara ‘Osmānga hüküm boldı ki anı kapağay³⁶³² ve andın yanıp Gürcistān sarı yörüdi ve ba‘zı bēglerni yiberdi ki (20) Alıncaq Qal‘asını feth kılğalı bargaylar³⁶³³ alar yétmestin burun Şeyh Muhammed Daruğa ve Fırüz-şāh Bēg qal‘anı (21) açkıturup(?) feth kılıp Seyyid Ahmed Kötvalnı bend kılıp orduğa yiberdiler çün şāhzādelar ve bēglar qal‘a fethdin haber taptı- 169^[53b] (1) -lar Gürcistān sarı yörüp Melik Gürgin itā‘at yüzidin kirip bāc u cizye qabūl kıldı. Çün Şāhib-kırānga ‘arz (2) kıldılar hüküm boldı ki andın yanıp Bağdād üstige bargaylar Sultān Maḥmūd Hān ve³⁶³⁴ Rüstem Mīrzā bēglerdin Süleymān-şāh, (3) Mızrāb Cakū, Rüstem Tağay ta‘cıl bilen Bağdādқа ‘āzim bolup çün ol nevāhīğa yéttiler Sultān Ahmed bēglari ‘Alī Qalender (4) Cān Ahmed, Ferruḥ Şāh, Mīkā‘ıl cem‘ bolup Dicle din ötüp şāhzādelar üstige yörüdiler. Emīrzāde Rüstem utru yörüp (5) alarnı Dicle sarı sürüp Emīr Ahmed kaşırda uruş bolup Cān Ahmed ba‘zı bahādurlar bile maqtūl bolup özgeler (6) özini suğa salıp ekser ğarq bolup ‘Alī Qalender yüz meşakkat bile ol ğarq-āb-ı fenādın kütuldı ve Farac³⁶³⁵ Bağdād qal‘asın (7) bēkitip her neçe aña kişi yiberdiler el bolmadı muḥārebe vü muḳāteleğa meşğul erdi. Bu ḥālnı Şāhib-kırānga yētip yiberdi- (8) -ler. Şāhib-kırān Mūsılda köfrük bağlap ötüp Altun Köfrük bile yörüp Bağdādқа yētip ve Farac³⁶³⁶ bā-vücūd ol-kim (9) ki kişi yiberip bildi ki Şāhib-kırān kēliptür. Münkād bolmay muḥārebe vü muḳāteleğa iştiğāl kıldı. Bu eṣnāda H‘āce (10) Mes‘ūd-ı Simnānī, Menli H‘āceğa oq tēgip maqtūl boldılar.

beyt

merg ḥaqqdur ve-līkin ez taqdīr

geh sebeḥ taş bola- (11) -dur u geh tīr³⁶³⁷

³⁶³² kapağay: T *kapap*

³⁶³³ kılğalı bargaylar: T *kılğaylar*

³⁶³⁴ ve: P’de yok.

³⁶³⁵ Farac: T *Ferruḥ*

³⁶³⁶ Farac: T *Ferruḥ*

³⁶³⁷ Beyitin tercümesi: "Ölüm haktır ama kaderden dolayı bazen taş sebep olur bazen de ok."

el-kışsa Kırk keçe kündüz ‘azīm uruşlar bolup bir kün³⁶³⁸ tüş maḥallıda ki ḳal‘a eli ısıқта (12) tura almay duluğalarını küngürede ta‘biye ḳılıp evlerige barıp erdiler ve burūc ḥālī ḳalıp erdi. Sultān Aḥmed, (13) Ḥalīl Mīrzā ve Şeyḥ Nüre‘d-dīn Bēg ve Rüstem Tağay ḳal‘ağa yörüp dīvārga zīne ḳoyup burun Şeyḥ Nüre‘d-dīn çıkıp özge (14) cānibtin Mīrānşāh Mīrzā, Şāh-ruḥ Mīrzā, Süleymān-şāh Bēg ve³⁶³⁹, Rüstem Mīrzā, Şāh Melik, Burunduk tuş tuştın kövürge ve nefir (15) ḳalıp ḳal‘ağa çıktılar ve çerik raḥneler ḳılıp şehrga kirip şehir eli rüstā-ḥīz künini ‘ayne‘l-yakīn müşāhede ḳıldı- (16) -lar ve Farac³⁶⁴⁰ özini suğa salıp mellāḥlar ölüginini çıkardılar. Çün ol müddette³⁶⁴¹ Çağatay çerikidin cem‘i keşir ḳal‘a (17) uruşıda ḳatl bolup erdi. Hüküm boldı ki kişi bir baş keltürsün, siyāset bāzārı andaḳ kerem boldı ki ecel (18) dellālī yetmiş yaşar birni yeti³⁶⁴² aylık küdek bile bir bahāğa sattı ve başlardın menāreler yasadılar ve ‘imārāt u bāzār (19) u biḳā‘ vü ebniyedin ki zīnet ü tekellūf bile yasap erdiler, eṣer ḳoymadılar. *el-ḥukmu li‘llāh, el-kebīrū‘l-ḳahhār* ve çün Bağdād ḳatl-i (20) ‘ām boldı andın köçüp İmām Ebū Ḥanīfe-yi Kūfī *raḥmetu‘llāh-i Te‘ālā ‘aleyhi mezār-ı fāyizū‘l-envārıga* barıp istimdād u himmet (21) tiledi ve Sultān Maḥmūd Ḥān ve Ḥalīl Sultān Mīrzā Dicledin³⁶⁴³ ötüp Meşhed-i Muḳaddes emīrū‘l-mü‘minīn ve imāmū‘l-müslimīn ‘Alī bin Ebī Ṭalīb kerrema‘llāhu **170**^[54a] (1) vechehuğaça barıp niyāz yüzini ol āsitāneğa sürtüp mücāvirlerga köp tefāḳḳud ḳıldılar ve Şāḥib-ḳırān Ḳalağıdın Tebrīz (2) sarı yörüp çün Çağatu Suyıga yetti Sarāy Mülk Ḥānım ve Ḥānzāde evlādı sa‘ādet-mend bile kēlip şeref-i mülākātḳa (3) müşerref boldılar. Dērler ol mevzi‘de bellūt yıgaçı bolur ki bir yıl mīvesi bellūt ve bir yıl māzū bolur ve sādāt u ḳuzāt (4) u ‘ulemā vü fuḫalā memālik-i ‘Irāk ve Āzerbāyincāndın utru kēlip mülāzemetḳa müşerref boldılar ve Rüstem Mīrzā hüküm bilen Şīrāz bardı (5) ve ol maḥallıda ki Şāḥib-ḳırān Şāmda erdi İldırım Bā-yezīd, Sultān Aḥmed ve Ḳara Yūsuf taḥrīki bilen çerik tartıp Āzerbāyincānga³⁶⁴⁴ (6) barıp Ṭahırtten bile uruşup şehrga müstevlī bolup Sultān Aḥmed der-ḥvāstı bile Āzerbāyincānnı Ṭahırtenga bērdi. Ammā ḥvātūn (7) bile evlādını Bursāga yiberdi. Çün bu ma‘nā Şāḥib-ḳırān sem‘iğa yetti ḥātırıga bes ağır kēlip ḥaber yetti ki İldırım Bā-yezīd (8) yana bu sarı

3638

P+<kün>

3639

ve: P'de yok.

3640

Farac: T Ferruḥ

3641

müddette: T müddetḳa

3642

yeti: T yetti

3643

Dicledin: T Dicle

3644

Āzerbāyincānga: T Āzerbāyincān

müteveccihdür. Şāh-ruḥ Mīrzānı utru yiberdi³⁶⁴⁵ çün Avnikke yetti Ṭahırtın ƙardaşı kēlip dēdi ki: Ƙayşer öz (9) işidin peşimān bolup Ṭahırtınnı vāsıta kılıptur ki Şāhib-kırān ‘afv kılıp iş muşālahāğa ƙarār tapƙay. Bu haber bile (10) Şāhib-kırān teskīn tapıp Tūmen Ağa ve şāhzādeler Semerƙandın kēlip mülāzemetƙa müşerref boldılar. Nūvīsēndeler (11) arasında söz peydā bolup Celālū’l-islāmğa taƙrīr ƙıldılar ve Hūāce İsmā’ılın ordu bāzār başıda daruğa³⁶⁴⁶ tartıp (12) Celālū’l-islāmğa hūkm boldı ki dīvānda daḥl ƙılmasun ve Şāhib-kırān Alıncaƙ Ƙal’asını teferrūc kılıp Ṭahırtın Erzincāndın³⁶⁴⁷ (13) kēlip İldırım Bā-yezīdnin ve niyāz u i’tizārını ‘arz ƙıldı. Naḥcivāndın Melik Gürgīnge elçi yiberip bāc u ḥarāc tiledi ve (14) Kōkçe Tēnizde barça şāhzādeler ƙoşuldılar. Melik Gürgīndin elçi kēlip kōp emvāl kēltürüp cizye vū ḥarāc u bācğa (15) mültezim boldı ve çün ƙaravulğa yetti haber kēldi kim Muḥammed Sultān Mīrzā Semerƙandın müteveccih bolup Nīşābūrğa yētkende Hācī Seyf- (16) -e’-d-dīn Bēg vefāt boluptur. Bu haberdin Şāhib-kırān be-ğāyet müte’ellim ü müte’essir boldı ve Muḥammed Sultān Mīrzā Aƙtamğa yētip (17) mecmū’ şāhzādeler meşel Mīrānşāh Mīrzā ve Şāh-ruḥ Mīrzā ve özge evlād-ı saltanat bēglerdin Süleymān-şāh ve Cihān- (18) -şāh³⁶⁴⁸ ve Şeyḥ Nūre’-d-dīn ve sāyir eşrāf u bēgler istiḳbāl kılıp mülākāt ƙıldılar ve Muḥammed Sultān Mīrzā Şāhib-kırān (19) mülāzemetiğa kēlip lāyık pīş-keşler tartıp nēçe kün uluƙ toylar boldı ve Şāhib-kırān aḡa uluƙ in’āmlar kılıp.

(20) beyt

başın ƙıldı mütevec tāc birlen

bēlige baḡladı zerrīn kemerni

Ve İskender Mīrzānı bend kılıp kēltürüp (21) ērdi yargu sorup yasaƙ tayaḡı urup benddin kōterip ƙoydılar. Mevlānā Kemāle’-d-dīn ‘Abdū’r-rezzāƙ öz tārīḡinin³⁶⁴⁹

³⁶⁴⁵ *yiberdi*: T *yiberip*

³⁶⁴⁶ *daruğa*: P *dar(u)ğa*

³⁶⁴⁷ *Erzincāndın*: T *Āzerbāyincāndın*

³⁶⁴⁸ *şāh*: T *Şāhzāde*

³⁶⁴⁹ P nüshasında sayfanın sol alt köşesine şu şiir yazılmıştır:

zi ḥāk-i āsitānet roşānem tā merā cānest
[...] peşter ez tū cūdā küned ƙirā mekānet

171^[54b] (1) hāşiy {e}side hāşşa hattı bile bitiptür ki *Zafer-nāmede* aytur ki İskender Mīrzānı uluk dīvānda yargu sorup yasak tayağı (2) urdı ve bu ġarīb sözdür ki anıñ Moğolistānga barganı hāzret-i Şāhib-kırān mizācığa muvāfiķ ērkendür ve anıñ (3) muhālefeti muhaqqak ērme ve Şāhib-kırān ferzendlerini bā-vücūd cerāyim yasak tayağı buyurmadı ve bu Mevlānā ‘Abdü’r-rezzāk sözi- (4) -dür. Ammā Mīr H’ānd-ı müverrih *Ravzatü ’ş-şafāda* i ‘tirāz kılıp aytur ki barçadın ġarīb oldur ki bā-vücūd bu söz ki Mevlānā (5) ‘Abdü’r-rezzāk bitiptür. Öz tārīhide özge müverrihler dēk şebt kılıptur ki Sultān Hüseyn nebīreni ki [Sultān Baht] (6) Bēgimdindür Şāmda taħallūf kılığanı üçün yasak tayağı urdılar ve Pīr Muħammed ‘Ömer Şeyh Mīrzānı ol cerīme ki andın şadır (7) bolup ērdi yasak tayağı urdılar.

Şāhib-kırānıñ sene *arba ‘a ve semānimiede*³⁶⁵⁰ eṭrāf u cevānibka ılgar yibergeni (8) zikride

Mundın burun meştūr bolup ērdi ki Sultān Aħmed Bağdādtın kaçıp Ildırım Bā-yezīdka penāh ēltip ērdi ve çün (9) haber boldı³⁶⁵¹ kim Şāhib-kırān Rūm sarı müteveccihdür. Sultān Aħmed Kayseriyye havālīsīdın³⁶⁵² Kayşerdin yüz ēvürüp ‘Irāķ-ı ‘Arabka (10) müteveccih boldı. Bā-vücūd ol ki Bağdād harāb ērdi ‘imāretka meşğūl boldı ve ba‘zı el küni ki perīşān bolup ērdi- (11) -ler kaşıda müctemi‘ boldılar. Çün bu hādise Şāhib-kırānga ma‘rūz boldı alar def‘i üçün kēneş kılıp aña (12) karar taptı ki çeriktin tört cemā‘at her kaysı bir yol bile bargaylar. Pīr Muħammed ‘Ömer Şeyh Mīrzā bēglerdin Süleymān-şāh, (13) Cihān-melik, Pīr ‘Alī Tāz, Luristān Hūzistān ve vāsıta yörüşiğa me‘mūr boldılar ve Ābā Bekr Mīrzā ve Cihān-şāh Bēg (14) Bağdād bargaylar³⁶⁵³ ve Sultān Hālil Mīrzā ‘Irāķ-ı ‘Arabğa yörügeyler ve Burunduk Bēg Cezīreğa Kürdler def‘i üçün (15) bargay. Her cemā‘at ta‘yīn bolğan yol bile³⁶⁵⁴ yörüp Derbend-i Taşı H’ātūnda Kürdlerğa yetip barça ‘arşay-ı fenā boldı- (16) -lar ve Ābā Bekr Mīrzā Bağdādka yetip Sultān Aħmed ol mertebede ġāfil ērdi ki köñlekçe kēmege kirip sudın ötüp oğlu (17) Sultān Tāhir bile Hille sarı kaçıp Cihān-şāh Bēg kēyiniçe barıp çün ol köfrükni buzup Hālīd ve Mālīd

Şiirin tercümesi: "Kapının toprağından dolayı ömrümün sonuna kadar aydınım, senden önce niye senin mekanın beni senden ayırsın."

3650

804'te.

3651

haber boldı: T bildi

3652

Kayseriyye havālīsīdin: T'de yok.

3653

bargaylar: T bargay

3654

yol bile: T yolda

(18) Cezîresîğa barıp êrdi. Cihân-şâh Bêg oşanda tevaqqûf kılıp Şâhib-kırânğa haber yiberdi ve Sultân Hüseyn Mîrzâ (19) ve Halîl Sultân Mîrzâ Cîcemâldin ötüp Mendelî vilâyetini târâc u talan kıldılar ve ‘Alî Kalendar êl ve ulusını yığıp (20) Şatt Suyını penâh kılıp uruşka turdı ve çerik sunı üzdürüp kēçip³⁶⁵⁵ otluq kılıç bile ol cemâ‘atnıñ (21) ħirmen-i cem‘ini köydürdiler ve Pîr Muhammed Mîrzâ ve Süleymân-şâh Bêg Sâkî ve Fîl êlini talap Rüstem Mîrzâ Şîrâzdın kēlip alarğa 172^{155a1} (1) koşuldı ve ittifâk bile ‘İbâde-yi Vāsıtkâ barıp Sultân Seyyid Ahmed-i Kebîr *quddise sirru-humı* ziyâret kılıp A‘râb-ı ‘İbâdeni çapıp köp (2) olca aldılar ve yaz bolğaç barça orduğa koşuldılar.

Qayşer-i Rûmdın êlçiler kēlip ve Şâhib-kırânıñ ol kişverğa (3) çerik tartqanı zikride

Ol evânda ki Şâhib-kırân Qarabâğda êrdi Ildırım Bâ-yezîd êlçileri kēlip yahşsı sözler (4) ‘arz kılıp êrdiler. Çün Kara Yûsuf Türkmen Şâhib-kırândın kaçıp Rûmğa barıp Qayşer anı terbiyet kılıp êrdi. (5) Bu ma‘nâ Şâhib-kırânğa yaman kēlip dâ‘iye kıldı kim Rûmğa ‘azîmet kılğay. Çün bu haber eţrâfta³⁶⁵⁶ iştiĥâr taptı Qayşerğa (6) ‘azîm tevehhüm bolup ol diyâr êli qalak u ıztırâbta tüşüp Rûmnıñ sâdât u ‘ulemâ vü şuleĥâsı³⁶⁵⁷ Ildırım Bâ-yezîd kaşığa (7) barıp sümme Şâhib-kırânıñ cihân-gırlıgıdın dediler ki: munça devlet ü ‘azamet ki³⁶⁵⁸ aña müyesser boluptur, ĥâlik-i ĥayr u şerr (8) te‘yîd-i nuşretidin özge müyesser bolmas, munıñ dēk³⁶⁵⁹ sa‘âdet-mend bilen muĥâlefet kılmak tarîk-i şavâbtın ırâq körünür (9) êmdi şalâĥ şulĥdadur. Ildırım Bâ-yezîdka bu sözler maqbûl u maţbû‘ tüşüp kuzât-ı memâlikdin birevni söz bilgüçi (10) bēgi bilen itâ‘at u inkıyâd üçün nâme bitip yiberdi ve alar Qarabâğda yetip mektûbnı ‘arz kıldılar. Şâhib- (11) -kırân êlçiler cevâbıda dedi ki: çün Qayşer dâyim ġazâ üçün iştiĥâr kıılır, bi‘t-tab‘ mâyil êrmes-biz ki ol diyârğa ‘azîmet (12) kılğay-biz ki bu ma‘nâ Müsülmânlar buzukluğı bolur³⁶⁶⁰, ammâ Kara Yûsuf ki anıñ vaţanı ortada vâkı‘ boluptur ve ol müfsidniñ (13) zararı hemîşe ehl-i İslâmğa yeter êmdi ki bizdin kaçıp ol tarafka barıptur, Qayşer anı ĥimâyet kılıp ri‘âyet kıladur. (14) Bu ma‘nâ be-

³⁶⁵⁵ *kēçip*: T *ötüp*

³⁶⁵⁶ *eţrâfta*: T *eţrâfka*

³⁶⁵⁷ *şuleĥâsı*: P *şuleĥâ*

³⁶⁵⁸ *ü ‘azamet ki*: T’de yok.

³⁶⁵⁹ *munıñ dēk*: P *munıñdın*

³⁶⁶⁰ *bolur*: T *bolğay*

ğāyet müsteb‘ad köründi hālā tevakkū‘ oldur kim ki Qayşer üç işdin birni³⁶⁶¹ kılğay: bir ol-kim Qara Yūsufnı fenā kılıcı (15) bile qaziyyesini Qayşer bergey, yā³⁶⁶² ol-kim bend kılıp bizge yibergey ve eger munı kılmasa anı öz memleketidin qavsun tā nizā‘ (16) vü muhālefet silsilesi inkıṭā‘ tapqay. Rūm elçileri dēdiler: çün Qayşer mütāba‘at maqāmıdadur olça ḥazret-i Şāhib-kırān (17) ḥatırı tilese ihlās yüzidin becā keltürgusıdur ve Şāhib-kırān ol mevzi‘de uluḡ av salıp çün orduğa (18) yandı uluḡ toy kılıp Rūm elçilerini nefis ḥil‘at u külāh u kemer bile ser-efrāz kılıp dēdi: biz bu kış munda bolup (19) yaz Rūm ḥudūdığa barur ve biz eger Qayşerdin mergüb cevāb kēldi ve hüve‘l-maṭlūb ve illā³⁶⁶³.

beyt

körelin ki tā ḥod (20) uruş vaḳtıda

kim olğay çü mūm ve kim olur çü seng

Ve Bā-yezīd ve³⁶⁶⁴ Elçigedeni alarğa qoşup Qayşerga mektūbı (21) bitidi. Maẓmūnı ol-kim eger elçiler sözi ki bizge dēdiler ṭābiḳ vāḳi‘dür, her nē Qara Yūsuf bāreside dēp biz taḳdīmğa³⁶⁶⁵ 173^[55b] (1) yētkürüp uluḡ bēgleridin birevni yibersün tā bu cānibde esās ‘ahd u peymān bolğay ve çün elçiler bardı- (2) -lar Şāhib-kırān ‘azīm nehrī cārī kıldı ve Nehr-i Barulaska mevsūm boldı, dērler ol arḳnı uzun<ı>lıḡı on (3) yığaç yoldur ve köp kent ve besātīn anıḡ suyu bilen ma‘mūr boluptur ve çün Qarabāḡdın Şemkūr sarı (4) müteveccih boldı bēgleri Rūm yörüşini şavāb körmediler. Anıḡ üçün kim Rūm vesī‘ memlekettür ve İldırım Bā-yezīdniḡ (5) çeriki köp ve elsine vü efvāhdın mesmū‘ bolur ērdi ki Qayşerniḡ şevket ü ‘azameti ol mertebededür ki on ēki miḡ sekbānı (6) ve Şāhib-kırānnıḡ nuşret-şi‘ār çeriki üç yıl boldı ki şeb-gīr ü īvār kılıp ılğar ve çapḳunğa bargan üçün atları (7) aruḡtur ve Şemse‘d-dīn-i Almalıḡını ki Şāhib-kırān qaşıda feşāḡat lisān bilen tekellūm ü beyān mecālī bar ērdi. Aḡa dēdi- (8) -ler ki fırsat bile ‘arż kıl ki bēgler dēdiler³⁶⁶⁶ ki Rūmğa teveccūh kılur üçün yaḡşı fīkr kılmaḡ kerek ki maḡall-i te‘emmūldür (9) ve

³⁶⁶¹ birni: T bizni ḡursend

³⁶⁶² yā: T ve yā

³⁶⁶³ ve illā: T‘de yok, ve hüve‘l-maṭlūb ve illā: "İstenilen budur, aksi takdirde."

³⁶⁶⁴ ve: P‘de yok.

³⁶⁶⁵ taḳdīmğa: P taḳdīm

³⁶⁶⁶ dēdiler: P dēydürler

müneccimler dëydürler ki bu yıl Çağatay çërikige Rûmîlerdin³⁶⁶⁷ âsîb yêter. Çün Şemse'd-dîn sözlerini³⁶⁶⁸ 'arz kıldı (10) Şāhib-kırān dëdi: olça bëglerdin müsellemler tuttık ammā evzā'-ı felekî kažiyyesini kaydın bilip kimdin (11) eşittin. Şemse'd-dîn cevābda 'āciz bolup Celālū'l-islām yükünüp dëdi: biz bu yörüşni bëgler ve müneccimler (12) hılāf rāyı bilen ihtiyār kıılır-biz ümîd-i 'ināyet-i ilāhîdin oldur kim İldırım Bā-yezîd esîr bolup Rûm vilāyeti feth (13) bolğay ki anıñ tekebbür ü naḥvetidin andaḳ mefhûm boladur kim zevāl-i ḥükûmet ve saltanatıdur. Pes Şāhib-kırān bëgler (14) ref'-i dağdağası üçün Mevlānā 'Abdu'llāh Lisānnı tilep evzā'-ı felekîdin sorup mübālağa kıldı ki her nē delāyıldın (15) saña ma'lûm boluptur müdāhenesiz 'arz kıldı. Mevlānā 'Abdu'llāh dëdi: bu yıl taqvîmde andaḳ kēliptür ki Şāhib-kırān (16) ṭālî'i gāyet kıuttadur ve muḥālifler nihāyet za'fda ve ol evkātda zū-zūābe ḥamel burcıda zāhir bolup êrdi (17) Mevlānā-yi müşārün-ileyh Muḥyî'd-dîn Mağribî mü'ellefâtıdın nüṣṣa zāhir kıldı ki anda müsebbet êrdi ki çün zū-zūābe ḥamel burcıda (18) zāhir bolsa maşrıqtın pâdişāhı Rûmğa müstevlî bolup Rûm pâdişāhıga alardın nekbet yêtker. **El-kıṣṣa** Şāhib-kırān (19) Rûm 'azmî üçün cezm bolup receb sene *arba'a ve semānimiede*³⁶⁶⁹ Rûm sarı teveccüh kıldı. Şāhzādelar bile ḥaremlerni (20) Tebrîzğa yandurup Muḥammed Sultān Mîrzānı ḥükm kıldı ki Elburz êlini talap yangay ve ol alarnıñ işini yasap (21) köp ḡanāyim bile orduğa қоşıldı. Çün Menkûl maḥall nüzûl boldı Qayşerga yana êlçi yiberip dëdi: ol sözler ki **174**^[56a] (1) saña i'lām kılıp-miz 'amel kılıp Kemāḥ Qal'asını ki bu memālikke dāḥıldür, қоysañ Rûm saña müsellemler қалур. Bu ḥālda ḥaber (2) kēldi ki Qara Yūsuf Qayşerdin yüz evürüp cerîde Rûmdın barıptur. Şāhib-kırān êlçige dëdi: İldırım Bā-yezîdқа dëgil ki (3) Qara Yūsufnıñ müte'alliklerini bizge yibersün.

Şāhib-kırānnıñ Tortum ve Kemāḥ Qal'asını feth kılıp Qayşer êlçileri (4) kēlgeni zikride

Ol evānda ki ḥazret-i Şāhib-kırān Menkûlde êrdi. 'Arz kıldılar kim bu nevāḥîde qal'aıdur Tortum (5) atlıq ki bî-dîn Gürciler anda penāḥ êltip ehl-i İslāmğa zarar tēgürürler. Şāhib-kırān Şeyḥ Nûre'd-dîn, Şāḥ Melik Bëg (6) ve Mūsā Toy Buğanı yiberdi ki qal'anı feth kılgaylar. Gürciler bēş kün ḥareketü'l-mezbūḥı kılıp altınçı

³⁶⁶⁷ Rûmîlerdin: T Rûmlardın

³⁶⁶⁸ sözlerini: P sözlerni

³⁶⁶⁹ 804'te.

kün ƙal‘a meftūh bolup (7) Gürcüleri dozaħƙa yiberip³⁶⁷⁰ ƙal‘anı yêr bile hem-vâr ƙıldılar³⁶⁷¹ ve êlçiler bolcarıdın êki ay ötti ve şāhzādelar (8) ve bēgler ki her ƙarāfƙa barıp êrdiler mevkib-i humāyūnga ƙoşıldılar ve³⁶⁷² Şāhib-ƙırān Kemāh³⁶⁷³ Ƙal‘ası teşhīri üçün (9) müteveccih boldı ve ol ƙal‘ādur istiħkāmga ma‘rūf ve bir taş üstide bāgāt u besātīn, envā‘ gül ü reyāhīn bile ārāste- (10) -dür ve ƙal‘a tüpidin Rūd-ı Furāt ki ğayret-i āb-ı hayāttur evtār u bedāyi‘ u şānāyi‘ āferīde-ġārdın³⁶⁷⁴ ol-kim her yıl yaz maħallıda (11) ƙuşlar ‘uşfūr ƙaġlık ol diyārda üç kün tüşüp êl alarnı tutup tuzlap zāhīre ƙılurlar. Muħammed Sultān (12) Mīrzā iltimās ƙıldı ki ƙal‘a uruşı aña müfevvez bolġay. Mültemes mebzūl bolup ƙal‘a sarı ılġar ƙıldı ve ba‘zı (13) şāhzādelar ve bēgler³⁶⁷⁵ aña ƙömek boldılar ve ƙal‘anı ƙabap iptin nerdübānlar tertīb ƙılıp Mekrit êliġa bardı³⁶⁷⁶ (14) ki ƙeçe bile kemerlerġa ƙıġıp³⁶⁷⁷ tınāblar bērkitip ƙıġƙaylar³⁶⁷⁸ ve Muħammed Sultān Mīrzā buyurdı ki bahādurlar³⁶⁷⁹ tınāb ucın tutup (15) yokƙarı ƙıġƙaylar ve ‘Alī-şīr ve Mīr ‘Abbās nēçe ƙişi bile ħaƙā bolup ġevher-i hayātını ƙazā vü ƙaderġa teslim ƙıldılar (16) ve yana kün sultān uruş salıp Ābā Bekr Mīrzā köp sa‘y ƙılıp nökerleri burun yokƙarı ƙıġıp³⁶⁸⁰ ‘asākir-i manşūr (17) etrāf ü cevānibtin ħamle ƙılıp ƙal‘anı feth ƙıldılar ve Şāhib-ƙırān anda barıp burc u bāreni ihtiyāt ƙılıp ƙal‘anı³⁶⁸¹ (18) etrāf{ı}nı³⁶⁸² Tahurtengā bērdi ve çün Sivāsƙa yētti Bā-yezīd, Êlçigedey Ƙayşer êlçileri bile ƙēlip İldırım Bā-yezīdniñ (19) vahşetlik sözlerini ki yiberip êrdi ‘arz ƙıldılar ve Rūm êlçileri nēçe ƙuş pīş-keş ƙılıp Şāhib-ƙırān (20) ƙabūl ƙılmadı³⁶⁸³ ve ħuşūnet tili bilen dēdi³⁶⁸⁴.

naẓm

eger şāhlar resm bolġay êdi

³⁶⁷⁰ yiberip: T yiberdiler

³⁶⁷¹ ƙıldılar: T ƙılıp

³⁶⁷² ve: T’de yok.

³⁶⁷³ Kemāh: P Kemāh

³⁶⁷⁴ āferīde-ġārdın: T āferīd-ġārdın

³⁶⁷⁵ ve bēgler: T’de yok.

³⁶⁷⁶ bardı: P bērdi

³⁶⁷⁷ ƙıġıp: T ƙıƙıp

³⁶⁷⁸ ƙıġƙaylar: P (ƙıƙ)ƙaylar

³⁶⁷⁹ T+ki

³⁶⁸⁰ ƙıġıp: T ƙıƙıp

³⁶⁸¹ ƙal‘anı: P ƙal‘a

³⁶⁸² etrāf{ı}nı: P ƙal‘anı

³⁶⁸³ ƙılmadı: T ƙılmay

³⁶⁸⁴ T’de dēdi kelimenin üzeri karalanmıştır ve bu nazım da T’de yoktur.

yaman gevher elçini öldür- (21) -geli

buyurgay edim tā başıñnı zi ten

bed-endiş ayırgay edi bī-sühun

Ğazabdın soñ dēdi ki kişige ki **175**^[56b] (1) sa‘adet müsā‘adet kılmasa nīk-endiş naşḥati bilen ‘amel kılmas. Her neçe tiledük ki İldırım Bā-yezīd ğaflet uykusıdın oyğanıp (2) bilād-ı İslām selāmet ƣalgay. Çün Tēñri tilemes fāyideī aña mürettib bolmadı eger Ƙara Yūsuf Gürcīni yiberip Kemāḥ³⁶⁸⁵ Ƙal‘asını (3) teslim kılıp érdi memleketi ḥavādiştin sālīm ƣalur érdi. Li-İllāhi‘l-ḥamd Kemāḥ³⁶⁸⁶ Ƙal‘ası bī-minnet feth boldı. Ėmdi aña dēñ ki çün (4) söz eşitmediñ üstüvār bol.

beyt

ayaƣ berk tut merd-i cengī eşeñ

ki mēn ḥod yētiştim yēriñ saƣlasañ

(5) ve Sivās tüzide ḥükm kıldı ki çerik cebe körsetsünler ve özi bir bēyikke çıƣıp³⁶⁸⁷ olturdı. Çün ‘asākir-i manşūr fevc-i (6) deryā dēk ki mevcġa kēlgey ve gürūh gürūh tağ dēk ki yēruzidın ḥareket kılğay teprenip her fevc ki Şāhib-ƣırān ƣaşığa (7) yētiler serdārı at tartıp du‘ā vü senā kıldı³⁶⁸⁸. Bu yosun bilen tümen tümen hezāre hezāre ƣoşun ƣoşun³⁶⁸⁹ ötiler. (8) Çün nevbet Muḥammed Sultān Mīrzāğa yētti sipāhīler³⁶⁹⁰ ‘arz kıldı kim ki gerdünniñ³⁶⁹¹ bir közi ol türlük yigitler körmeydür érdi (9) her fevci bir reng bilen yasanıp érdi. Cem‘iniñ mecmū‘ esliḥa yay ve oƣ ve şadaƣ³⁶⁹² ve nīze ve ƣomaƣ ‘alem ve sancaƣları ƣızıl (10) bir gürūhniñ yaşıll ve³⁶⁹³ bir cemā‘atniñ aƣ ve ba‘zınıñ benefş barƣa zirih ve cevşen pūş Baḥr-i Aḥḍar dēk cūş u ḥuroşƣa (11) kēlip şabāḥtın āḥir pīşīngāƣa bu türlük çerik ötti ve ḥükm boldı ki elçilerni āḥir-şaffġaƣa

³⁶⁸⁵ *Kemāḥ*: P *Kemāh*

³⁶⁸⁶ *Kemāḥ*: P *Kemāh*

³⁶⁸⁷ *çıƣıp*: T *çıƣıp*

³⁶⁸⁸ *kıldı*: T *kıldılar*

³⁶⁸⁹ *tümen tümen hezāre hezāre ƣoşun ƣoşun*: T *tümen hezāre hezāre ƣoşun*

³⁶⁹⁰ *sipāhīler*: P *sipāhī*

³⁶⁹¹ *gerdünniñ*: P *gerdün*

³⁶⁹² *ve şadaƣ*: T'de yok.

³⁶⁹³ *ve*: P'de yok.

êltkeyler. Êlçiler ol (12) haşmet ü tecemmül ü âyîn ki ol çerikde kördiler vahşet tütünü başlarığa çıktı ve Şāhib-kırān êlçilerğa icāzet (13) bērip dēdi: Ildırımğa³⁶⁹⁴ dēñiz bā-vücūd bu hāl mūdārā vū mūvāsā tarīķin sülūk tutar-biz, eger Tahurten kişilerini yiberip oğlan- (14) -larıñdın birini yibersen ve vahşet ğubārını³⁶⁹⁵ ortadın koyup Rūm memleketini³⁶⁹⁶ saña müsellemler tutar-miz³⁶⁹⁷ ve çün êlçiler bardı- (15) -lar ba'zı Şāhib-kırānğa dēdiler ki: munda bir qal'adur Behārūge atlıķ ki cem'i³⁶⁹⁸ mūtehaşşın bolupturlar. Şeyh Nūre'd-dīn ve (16) Burundıķ Bēgni yiberdi. Ol qal'anı uruş bile alıp yēr bile hem-vār kıldılar ve ba'zı êl ki ol memleketniñ yol- (17) -larığa vāķıf êrdiler 'arż kıldılar ki Toķat yolu cengeldür ve Qayşer-i Toķat kēlip su başın alıp qaravullar (18) ki ol cengelni körüp êrdiler muvāfiķ³⁶⁹⁹ dēdiler. Lā-cerem Qayşeriyye³⁷⁰⁰ sarı yörüp Sivāstın altı menzil (19) bilen Qayşeriyyeğa³⁷⁰¹ bardı ve Ābā Bekr Mīrzā ve Şeyh Nūre'd-dīn Bēg ilgeri barıp Şāhib-kırān Qayşeriyyedin yasavul bile tör- (20) -tünçi kün Qara Şehrğa yētti. Haber kēldi ki qaravullar Ildırım Bā-yezīd qarasın körüptürler ve Şāhib-kırān tüşüp (21) ğandaķ qazdurup³⁷⁰² Şād Melik Bēgni til tuta miñ kişi bile³⁷⁰³ yiberdi ve ol on yıģaķ yol barıp şubh maħallıda **176**^[57a] (1) Qayşer ordusıģa yētip kemīnde turdı. Çün qaravullar kītüldin çıķtılar ğamle êltip şa'b³⁷⁰⁴ ğarb boldı çün Qayşer maṭla' (2) boldı ki az kişi ordusıģa kēlip mundaķ cūr'et kıldılar, ğatırıģa ağır kēlip ğayretķa qalıp bēgler ve serdār- (3) -larıģa 'itāb kıldı ve kövürge qalıp Qara Şehrğa mūteveccih boldı ve Şāh Melik Bēg kişi yiberip³⁷⁰⁵ uruşını ve Qayşerniñ (4) teveccühini ma'rūz kıldı. Şāhib-kırān altmış kişi bahādurlardın çün İlyās H'āce, Şayin Tēmür, Murād Dāne H'āce, (5) Hüseyn Koçın ve Melik Bahādurnı til tuta yiberdi ve Şāh Melik Bēg kēlip Şāhib-kırān şāhzādeler ve bēgler bile (6) kēñeşip ba'zı dēdiler ki: oşbu maħallda tevaķķuf kılalı tā êl ve tavarlar³⁷⁰⁶ āsūde bolğaylar. Ba'zı dēdiler: yağı vilāyeti- (7) -ģa kirip talay barur-biz, eṭrāf u cevānibķa ılğar yibereliñ, tā Qayşer 'aķabdın ta'cıl bile kēlgey. Şāhib-kırān bu

³⁶⁹⁴ Ildırımğa: T Ildırım Bā-yezīdğa

³⁶⁹⁵ ğubārını: P ğubārı

³⁶⁹⁶ memleketini: P memleketi

³⁶⁹⁷ tutar-miz: P qalır

³⁶⁹⁸ Behārūge atlıķ ki cem'i: T Behārūge dērler cem'i atlıķ

³⁶⁹⁹ P+dēdi

³⁷⁰⁰ Qayşeriyye: T Qayşer

³⁷⁰¹ Qayşeriyyeğa: T Qayşerğa

³⁷⁰² qazdurup: T qazıp

³⁷⁰³ bile: T bilen

³⁷⁰⁴ şa'b: P, T sa'b

³⁷⁰⁵ bēgler ve serdārlarıģa 'itāb kıldı ve kövürge qalıp Qara Şehrğa mūteveccih boldı ve Şāh Melik Bēg kişi yiberip: T'de yok.

³⁷⁰⁶ tavarlar: T tovarlar

rāynı (8) yahşı körüp atlandı. Sultān Hüseyn Mīrzānı eki miñ kişi bilen yurtda³⁷⁰⁷ koyup özi müteveccih boldı ve ol altmış kişiğe (9) barıp êrdiler eki kişi tutup yangan maħallda Kayşerniñ oğlu miñ kişi bilen alarğa yolukup ‘azīm uruş boldı. (10) Çün kītūlgā yakın yetti Rūmīler çün Sultān Hüseyn Mīrzānıñ karasını kördiler turup ol³⁷⁰⁸ altmış kişi selāmet (11) çerikke koşıldı. Şāhib-kırān Engūriyyeğa yétip ol hudūd elini talap köp ğanīmet aldılar ve Ildırım Bā-yezīd bēg- (12) -leridin³⁷⁰⁹ Ya‘kūbnı kal‘ada koyup êrdi kal‘ağa uruş salıp naķbçılar sunı³⁷¹⁰ ħandaķtın çıĝardılar ve Tūkel (13) Bavurçı, ‘Alī-şīr ve Şāh Sūvār bir burcqa çıĝıp³⁷¹¹ kal‘a meftūħ bolur maħallda karavullardın ħaber yetti ki Kayşer ‘aded-i aķterdin artuķ çerik (14) bile tōrt yıĝaķça yétiptūr. Şāhib-kırān orduĝa yanıp bahādurlar uruşa uruşa yandılar ve köçüp³⁷¹² sunı arķa- (15) -ĝa alıp tūşup ħandaķ kazdurdı ve Şāhib-kırān kēçe bile niyāz yüzidin ħużū‘ vū ħuşū‘ bilen müheymin-i kār-sazdın feth ü (16) nuşret mes’elet kıldı.

beyt

bu hestlık barça sendin boldı peydā

za‘īf tofraĝ bolup sendin tūvānā

barı (17) bī-çāredūr-biz çāremiz kıl

devāi bu dil-i efkārımız kıl

‘ināyet kıl ki tā şādān bolalı

eger sēn kavlasan (18) kimge baralı

ħazret-i Şāhib-kırān-ı sa‘ādet-ittişāf Kayşer uruşı üçün çerikni ārāyiş bērgeni ve eki pādīşāhnıñ (19) rūkūbı ‘azm-i maşāff üçün

³⁷⁰⁷ yurtda: P yurttā

³⁷⁰⁸ ol: T’de yok.

³⁷⁰⁹ T+ki

³⁷¹⁰ naķbçılar sunı: T naķbçılarnı

³⁷¹¹ çıĝıp: T çıkıp

³⁷¹² köçüp: T kö(çü)p

‘Ale’ş-şabāh ki bahādurlar hışm heybetidin Türk-i Rūmī rūznıñ ya‘nī kuyaşnıñ yüreki (20) titrey başladı. Şāhib-kırān sūtūde me‘āsır-i rükūb cemī‘ ‘asākırğa fermān bérıp qolda özi turup cövēngarda (21) Şāh-ruḥ Mīrzā, Ḥalīl Sultān³⁷¹³ Mīrzā, bēglerdin Süleymān-şāh, Yādīgār-ı Andḥūdī, Rüstem Tağay, Süyünçek, bahādurlar bile muḳarrer 177^{157b1} (1) boldılar ve alarnıñ qanbeli Sultān Ḥüseyn Mīrzā, ‘Alī Sultān, Mūsā-yı Tüsterī boldı. Barāngarda Mīrānşāh Mīrzā ve bēglerdin Şeyḥ (2) Nüre’d-dīn, Burundıq, ‘Alī Koçın, Tahurten, Mübeşşir, Ḥacī ‘Abdu’llāh, Sultān Sencer, ‘Ömer Tābān, Şeyḥ İbrāhīm-i Şīrvānī turup alarnıñ qanbeli (3) Ābā Bekr Mīrzā, Cihān-şāh, Kara ‘Osmān, Tükel, Pīr ‘Alī boldı ve qolnıñ oñıda³⁷¹⁴ Taş Témür Oğlan, Aḥmed Mīrzā, bēglerdin Şeh-süvār, Sarāy (4) Celāl, Taptuq, Yūsuf, Ḥacī Bābā³⁷¹⁵, İskender, Hindu Buğa, Ḥvāce ‘Alī, Devlet Témür, Ḥasan Berāt Ḥvāce, Muḥammed Ḥvāce, Kara Aḥmed, Sarāy (5) Ḥvāce, İdrīs, Şemse’d-dīn-i Almalıgī, Herv Melik, Pīr Muḥammed, Bahāe’d-dīn, Bēg Velī, Çakmak, Devlet Ḥvāce, ‘Abdu’llāh, Şofī Ḥalīl, (6) Muḥammed Tovaçı, Ğsen Témür, Şeyḥ Muḥammed, Şeyḥ Dervīş, Bēg Allāhī, Qaramān, Sencer, Ḥüseyn, ‘Ömer Bēg, Nikūrüz, Cöni Qurbānī, Cihā- (7) -n-şāh, Bérđi Bēg, Aḥmedī, ‘Aceb Şīr, Maḥmūd Behlül, Emīr Zīrek, Cakü Barulas turdılar ve qolnıñ solıda Celāl-i (8) İslām, Tükel Qarqara, ‘Alī, Maḥmūd, Şāh Velī, Cānı Bēg, Tēñri Bérmiş, Muḥammed Ḥalīl, Şeyḥ Ḥüseyn, Mīrek Ğlçi, Pāyende Loqmān (9) Tovaçı, Sultān Barulas, ‘Abdu’l-kerīm, ‘Ādil, Qutbe’d-dīn, Cüneyd, Cihān, Melik Mülket, Qoplaq Koçın, ‘Abdu’s-şamed, Pīr Muḥammed (10) Şengüm, Şeyḥ Arslan, Devlet Ḥvāce, İlyās Kēbek Ḥān, Yūsuf Barulas, ‘Alī ‘Abbās, Seyyid Ḥvāce, ‘Osmān Tovaçı, İskender (11) Şeyḥī, Şāh Şāhān, İbrāhīm-i Qummī, Şāh Boran Şīr³⁷¹⁶ ol yaşılgı qarār taptılar ve hirevülde³⁷¹⁷ Muḥammed Sultān Mīrzā, Pīr Muḥammed Mīrzā, (12) İskender Mīrzā, bēglerdin Şemse’d-dīn ‘Abbās, Şāh Melik, İlyās Ḥvāce, Amān Bahādur turup érdiler, kırk (13) qoşun bahādurlarnı tūqnıñ

³⁷¹³ *sultān*: T’de yok.

³⁷¹⁴ *oñıda*: T *oñı*

³⁷¹⁵ *Bābā*: T’de yok.

³⁷¹⁶ *Cöni Qurbānī, Cihān-şāh, Bérđi Bēg, Aḥmedī, ‘Aceb Şīr, Maḥmūd Behlül, Emīr Zīrek, Cakü Barulas turdılar ve qolnıñ solıda Celāl-i İslām, Tükel Qarqara, ‘Alī, Maḥmūd, Şāh Velī, Cānı Bēg, Tēñri Bérmiş, Muḥammed Ḥalīl, Şeyḥ Ḥüseyn, Mīrek Ğlçi, Pāyende Loqmān Tovaçı, Sultān Barulas, ‘Abdu’l-kerīm, ‘Ādil, Qutbe’d-dīn, Cüneyd, Cihān, Melik Mülket, Qoplaq Koçın, ‘Abdu’s-şamed, Pīr Muḥammed Şengüm, Şeyḥ Arslan, Devlet Ḥvāce, İlyās Kēbek Ḥān, Yūsuf Barulas, ‘Alī ‘Abbās, Seyyid Ḥvāce, ‘Osmān Tovaçı, İskender Şeyḥī, Şāh Şāhān, İbrāhīm-i Qummī, Şāh Boran Şīr*: T’de yok.

³⁷¹⁷ *hirevülde*: T *hirevül*

kéyinide turğuzdı ve ol³⁷¹⁸ cānibtin İldırım Bā-yezīd çerikini Çıtağiler ve tavāyif-i (14) Efrenç bilen turup³⁷¹⁹ evlād u³⁷²⁰ akrabāsını münāsib maḥalllarda turğuzdı³⁷²¹ ol cümledin Lās Efrençiniñ oğlu ki Kayşerniñ (15) kayın inisi bolur érdi yégirmi miñ kişi bile qolnıñ hirevülide turğuzdı ve alar barça qara kéyip érdiler ve cöwēngarda (16) uluq oğlu Müsülmān Çelebi turdı ve Mūsā ve ‘İsā ve Muşafā üç oğlını tūq kéyinide turğuzdı ve sol qolda Muḥammed Çelebi (17) atlık ki gūşçığa meşhūrdur ve bēglerdin Bal-Fevc Pāşā, ‘Alī Pāşā, ‘İyd Bēg, Tēmür-taş, H’āce Fīrūz, ‘İsā Bēg, (18) Ḥasan Pāşā, Ḥalīl, Murād Pāşā, Sarūca, Ebernus³⁷²², Ya‘kūb, Yūsuf, ‘El-Tārāmān, Tēnri Bērmiş, Yalman, Dāvūd, Tāyī, (19) Şāhīn, ‘Eldigiz, Aḥmedī, Tāhir, Muḥammedī, Muḳbil, Pāşācuq, her biri bir cemā‘at çerik bilen yérleride qarār taptı³⁷²³ ve Kayşer tamām (20) mütteḥiden <bilen> rezm meydānığa yüzlenip barça mükemmel ü müsellaḥ³⁷²⁴ hareketqa kēlip çāşt sultānī eki ceng-cūy çerik (21) birbirige yētip turup cānibeyndin kōs ü kövürge çalıp³⁷²⁵ süren saldılar.

beyt

çü çığıdı bāng kōs ü nāle-yi nāy

178^[58a] (1) eki tağ gūyiyā teprendi ez cāy

hezārān āhenīn ten boldı peydā

yaşunup ot kēbi gūyā tēmürde

eki şaff (2) oñ ve sol birle tüzüldi

fiğān-ı kōsdin ‘ālem buzıldı

³⁷¹⁸ *Muḥammed Sultān Mīrzā, Pīr Muḥammed Mīrzā, İskender Mīrzā, bēglerdin Şemse’-d-dīn ‘Abbās, Şāh Melik, İlyās H’āce, Amān Bahādur turup érdiler, kırk qoşun bahādurlarını tūqnıñ kéyinide turğuzdı ve ol:* T’de yok.

³⁷¹⁹ *Çıtağiler ve tavāyif-i Efrenç bilen turup:* T’de yok.

³⁷²⁰ *u:* P’de yok.

³⁷²¹ *maḥalllarda turğuzdı:* T *maḥallda turğuzup*

³⁷²² *Ebernus:* P *Ebertus*

³⁷²³ *taptı:* T *taptılar*

³⁷²⁴ *müsellaḥ:* P, T1 *muşliḥ*

³⁷²⁵ *çalıp:* P *salıp*

Şāhib-kırānıñ Kayşer bilen muḥārebe kılıp nesīm-i feth (3) u zafer rāyet-i
nuşret-peykeriğa éstim Ildırım Bā-yezīdñiñ giriftārıǵı çarḥ-ı miḥnet eser
gerdişidin

éki yandın tutaştı (4) āteş-gīn

éki şaffda ‘alemler boldı rengīn³⁷²⁶

Şāhib-kırān-ı pākđın burunķı āyīn bilen yadaķ bolup iftikār (5) yüzini kādir muḥtār
‘izem-ı sulṭān der-gāhıñıñ tofraǵıǵa sūrtūp mālikū’l-mülk bār-gāhıdın muḥāliflerǵa
istīlā mes’elet kıldı (6) ve rikāb-ı nuşret intisābnı mübārek ayaǵı bilen müşerref kılıp
atlanıp tevekkül-i küll cüz’ ü küllī³⁷²⁷ yaratķuçıǵa kılıp maşāff-gāhǵa müteveccih (7)
boldı ki fīrūzī-simāt çerik ehl-i ḥilāf vücūdını ḳahr u ‘inād meşıyyeti bilen ḥayāt
çimenidin munkāti‘ kılǵaylar ve otluk (8) kılıç bilen ğurūr u³⁷²⁸ pindār ḥirmenlerini
köydürsünler ve nuşret-şi‘ār bahādurlar ḳollarıǵa kılıçlar alıp ilgeri yörüdi- (9) -ler ve
Rūm mübārizleri daǵı celādet ayaǵın muḳāvemet u müdāfa‘at meydānıda ḳoydılar.

beyt

éki deryā töküldi birbirige

(10) urup tīg u teber a‘zā’larıǵe

bolup ḳalkān terāzū-yı belā-senc

bahādurlarǵa tartıp miḥnet ü renc

kēsildi (11) tār-ı ‘ömr-i nerre-şīrān

töküldi tīǵdın ḥūn-ı dilīrān

³⁷²⁶ Bu beyit T’de de vardır.

³⁷²⁷ küllī: T küll

³⁷²⁸ u: P’de yok.

yürekni yardı çāk-ā-çāk hancer

yetişti cān (12) tevehhümdin bī-haber

Ve ol ma‘reke-yi hūn-h^vārda³⁷²⁹ burun Ābā Bekr Mīrzā barāngardın hamle kılıp Rūm mübārizleri bilen (13) kuşış u gūşış kılıp muhālifniñ cövēngarını ki Qayşerniñ uluğ oğlu Müsülmān Çelebi ěrdi yerindin köterdi (14) ve Cihān-şāh Bēg ve Qara ‘Osmān meded bolup cövēngarnı sınıuq köñül dēk tamām uşattılar ve küreşçi ki Qayşerniñ oğlu (15) ěrdi ve özge oğlanlarıdın şecā‘at u kiyāsetka mümtāz ěrdi ol ma‘rekede celālet u dil-āverlıktın³⁷³⁰ nūkteī nā-mer‘ī (16) koymadı ammā çün kördi ki Şāhib-kırān bahādurları bilen muqāvemmet kılmak hīn-i kudrettin taşkarıdur (17) ělig uruştın tartıp ayağ hezīmet meydānıda koydı³⁷³¹ ve barāngardın Sultān Hüseyn Mīrzā arslan kēbi düşmen- (18) -niñ cövēngarığa kılıç berkıdın ot hirmen sebātlarığa saldı ve Muhammed Sultān Mīrzā cövēngar medediğa barıp (19) uruş deryāsığa çomup muhāliflerniñ hayāt kēmesini ġarq-āb-ı fenāğa saldı ve Lās Efrecī oğlu ki Rūmīler (20) barāngarı andın Sedd-i İskender dēk utru kēlip celādet āsārını zuhūrğa yetkürüp neçe nevbet tarafeyndin ġalebe kılıp bir- (21) -birini sürdiler. ‘Ākıbet nuşret-şi‘ār çerik ġālib bolup Rūmīlerdin demār çıkardılar³⁷³².

beyt

bolup seyyārıdın 179^[58b] (1) hancer ‘aceb tēz

çü hūblar ġamzesi dēk barça hūn-rīz

Ve ol ma‘rekede ança yadağ maqtūl boldı ki taqrīr-i til beyāndın (2) ‘āciz kēldi ve Pīr Muhammed Mīrzā ve İskender Mīrzā ve Şāh Melik Bēg qoldın ilgeri yörüp şecā‘at ěligi bile ehl-i Rūmdın köp (3) kişini kılıç-ı nehengī isti‘māli bilen baħr-ı fenāğa çomurdılar çün za‘f u fütūr āsārı muhālifler şafaħāt-ı rūzgārığa (4) zāhir boldı Şāhib-kırān işāret kıldı ki barça şāhzādelar ve bēgler bir yolu şecā‘at yüzini Qayşer çerikige koysun- (5) -lar. Barāngardın Mīrānşāh Mīrzā, Cihān-şāh Bēg, Şeyh İbrāhīm, Hācī

³⁷²⁹ hūn-h^vārda: P, T h^vān-h^vārda

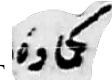
³⁷³⁰ dil-āverlıktın: T dil-āverlıkda

³⁷³¹ koydı: T koydılar

³⁷³² çıkardılar: T çıġardılar

‘Abdu’llāh, Sultān Sencer, cövēngardın Şāh-ruḥ Mīrzā, Ḥalīl Sultān (6) Mīrzā, Süleymān-şāh Bēg, Rüstem Tağay ittifāk bile ḥamle kılip kıtāl otı nev’i işti’āl taptı ki ...³⁷³³ aḳ firūze-fāmda Behrām-ı (7) ḥūn-rīz yüreki ma‘reke maḳtüllerige köydi ve uruş otı anıḡ dek tutaştı³⁷³⁴ ki küre-yi eṣīr³⁷³⁵ nisbet aḡa küre-yi zemherīr ḥūkmi (8) tuttu. Söz-i mūlahḥaş ol-kim ol zamān Muḥammed Sultān Mīrzā Ḳayşerniḡ barāḡarını yeridin köterdi. Altı ḳoşun çerikidin (9) bir tēpege çıḳtılar ve³⁷³⁶ Ildırım Bā-yezīd ḳol çeriki bile ol mevzi‘de müteveccih bolup şāhzāde çerikin sürüp özi ol (10) bēyikke çıḳtı ve öz elini ihtiyāt kılip barāḡar ve³⁷³⁷ cövēngarını perīşān körüp ḥayret ü dehşet zamīriḡa istilā tapıp (11) barāḡarı³⁷³⁸ ba‘z aḡa ḳoşuldılar. Şāhib-kırān anıḡ sarı yörüdi ve barça şāhzādeler ve bēgler ol (12) bēyikke müteveccih bolup Ildırım Bā-yezīdni Rūmīler bilen ortaḡa aldılar ve ol kūn Ḳayşer-i Rūm ve Frenk bahādurları bilen (13) tecellüd ü mübārezet kıldı. Çün āfītāb-ı maḡrib deryāsıḡa çomdı ıztırār yüzidin firār bādiyesiḡa ḳadem ḳoyup ḥūkm- (14) -endāzlar şība oḳı bile cem‘-i keṣīrni alardın mezellet tofraḳıḡa³⁷³⁹ saldılar ve köp ḳişi susızlıḳtın naḳd-i ḥayātḡa (15) tapşurdı nē ol maḥallda āfītāb esed burcının altı dereceside ērdi ve havā ısıḳ ērdi ve ol merḥalede su kem-yāb (16) çün Şāhib-kırāḡa bu türlüḳ fethi yüz körgüzdi orduḡa nüzül kılip vāhib-i bī-minnet cellet {ü} ‘azamette şūkr ü sipāsıḡa (17) kıyām kıldı ve bu feth sene *arba‘a ve semānimiede*³⁷⁴⁰ vāḳi‘ boldı ve çün Rūmīler münhezim bolup Ḳayşer ma‘rekeḡin çıḳtı bahādurlar (18) alar kēyiniçe barıp Sultān Maḥmūd Ḥān, Ildırım Bā-yezīdḳa yetip eligin bağlap Şāhib-kırān ḳaşıḡa yiberdi. Tevārīḡde (19) mestūrdur <kim> ki Şāhib-kırān buyurdı ki eligin açıp ḥürmet bilen kivürsünler ammā feżāyil-me‘āb Mīr Ḥvānd-ı müverriḡ (20) Ravzatü’s-şafāda kēltürüptür³⁷⁴¹ ki eşittim ki dēdi³⁷⁴²: Seyyid Aḥmed Tarḥān şerḥ kıldı ki mēn bār-gāḡda ḥāzır ērdim ki (21) birev ḥavāşşdın ‘arz kıldı ki Ḳayşerni eligin bağlap kiryās-ı gerdūn esāsḳa kēltürdiler, ḥūkm boldı ki oşal **180**^[59a] (1) türlüḳ meclisḳa kivürsünler çün Ḳayşerni kēltürdiler³⁷⁴³ burun Şāhib-kırān ḳatıḳ sözler dēp

3733

...: P , T

3734

tutaştı: P (tu)taştı

3735

eṣīr: P eṣīr, T eṣīr

3736

ve: T’de yok.

3737

ve: P’de yok.

3738

barāḡarı: P barāḡar cövēngarı

3739

tofraḳıḡa: T tofraḳıḡa

3740

804’da.

3741

kēltürüptür: P kēltürür bitür

3742

eşittim ki dēdi: T dēdi eşittim ki

3743

kēltürdiler: P kivürdiler

andın soñ buyurdı (2) ki èlgin açtılar ve İldırım Bā-yezīdni öziğe yakın olturguzup ‘itāb tili bilen hīṭāb kıldı ki her nēçe ḥayr u şerr (3) zuḥūrī kādīr-i muḥtār irādesiğe menūt u merbūttur ve hēç kimniñ anda ihtiyār u iktidārı yoktur ammā inşāf yüzidin (4) ‘ālem-i esbābda bu miḥnet ki saña yētti sebeb-i özüñ bolduñ, nēçe nevbet öz ḥaddıñdın ayak taşkarı koyduñ ki (5) aña bā‘is boldı ki çerik tartḳay-mēn³⁷⁴⁴ ammā taḥammül kılor ērdim³⁷⁴⁵ sendin iltimās kıldım, müzāyağa kıldıñ eger (6) qabūl kılsañ ērdi māl u çerik ü genc ü gevher bilen saña meded kılıp hēç nēmerse sēndin dirīğ tutmas ērdim ve (7) bā-vücūd bu hem-gināñğa ma‘lūmdur ki eger qaziyye ‘aks bilen bolup Tēñri Te‘ālā ol fetḥ ki bizge bērdi saña naşīb bolsa ērdi (8) bu kūn seniñ ğazabıñdın maña ve çerikimge nē ḥāl bolğay ērdi ammā ol şükrāneğe ki Tēñri Te‘ālā nuşret u zafer maña bērdi (9) saña ve evlādıña yaḥşılıqtın özge kıлмаğumdur ve ḥātırıñnı cem‘ tutup hēç dağdağa kıla alma³⁷⁴⁶ ve Qayşer öz taqşīrātığa (10) i‘tirāf kılıp du‘ādın soñ dēdi: fī‘l-vāqī‘ ḥaṭā kıldım ve Şāḥib-kırān aña pādīşāhāne ḥil‘at kēyürüp ḥātırını cemīl (11) va‘deler bilen muṭma‘inn³⁷⁴⁷ kıldı. Qayşer çün ol luṭf u mürüvvetni müşāhede kıldı³⁷⁴⁸ dēdi: oğlanlarım Mūsā ve Muştafā mēniñ (12) bilen ērdiler, alar üçün ḥātırım perīşāndur, eger tirik bolsalar maña yētkürsünler. Şāḥib-kırān buyurdı ki tovaçı- (13) -lar taḥḳıḳ kılıp peydā kılsunlar Mūsānı³⁷⁴⁹ tapıp kēldiler. Aña hem pādīşāhāne ḥil‘at kēydürüp Qayşer qaşığa yiberdi ve (14) öz yanında tekellüflük ḥar-gāḥ Qayşer üçün tikip Ḥasan Barulas ve³⁷⁵⁰ Bā-yezīd-i Çimbayī muḥāfazatı üçün muḳarrer boldı.

Şāḥib-kırān- (15) -nıñ eṭrāf-ı memleketқа چاپқun yiberip memālik-i maḥrūseğa fetḥ-nāmeler yibergenı zikride

Çün Şāḥib-kırān rezm (16) meydānıdın manşūr u muẓaffer yanıp Engūriyyede nüzūl kıldı. Ya‘qūb Kōtval şehrni tapşurup ehālī-yi şehr māl-ı amān³⁷⁵¹ qabūl (17) kıldılar ve fetḥ-nāmeler erbāb-ı qalem ve belāğat-dişār münşīler inşā kılıp elçiler bile İrān ve Tūrān ve³⁷⁵² Türkistān ve Ḥotengāça (18) yiberdi³⁷⁵³ ve ḥūkm boldı ki Muḥammed

³⁷⁴⁴ tartḳay-mēn: T tartḳay-men

³⁷⁴⁵ P+ḥaber taptı ki

³⁷⁴⁶ kıla alma: T kıлма

³⁷⁴⁷ cemīl va‘deler bilen muṭma‘inn: T cem‘

³⁷⁴⁸ kıldı: T kıldılar

³⁷⁴⁹ Mūsānı: P Mūsā

³⁷⁵⁰ Barulas ve: T Barulasnı

³⁷⁵¹ māl-ı amān: T māl u amān

³⁷⁵² ve: P'de yok.

Sultān Mīrzā Bersā şehriğa bargay ve Ābā Bekr Mīrzā ve bēglerni koştı ve dēdi ki Şeyh Nūre'd-dīn (19) Bēg şehir zabtın kılıp şahzāde özge bēgler bile İsenkıyyağaça³⁷⁵⁴ ki Ġār-ı İskenderğa meşhūrdur çapkun eltsün (20) ve Sultān Hüseyn Mīrzā ve İskender Mīrzā ve³⁷⁵⁵ Süleymān-şāh Bēg başlıg bēgler bilen Koniyya ve Akşehir ve 'Alāniyye ve 'Adāliyağaça (21) barsunlar ve Şāh-ruḥ Mīrzānı on tümen çerik bilen Kölhişār ve Āstānūs ve Keşīrğa yiberdi ve özi Kütāhiyyeğa bardı 181^{59b1} (1) ve Şāh Melik Bēg ve 'Abdu'l-kerīm Hācī Seyfe'd-dīnni özge bahādurlar bile Gürede ve H'āceeli ve Menteşega yiberdi ve çün Sultān (2) Muḥammed Mīrzā Bersāğa teveccüh kıldı beş kēçe kündüz anıḡ dēk ta' cīl bilen bardı ki otuz miḡ kişidin tört miḡ kişi³⁷⁵⁶ (3) anıḡ bile Bersāğa yēttiler ve şahzādedin burun Müsülmān Çelebi anda barıp atası hizānesidin elte alur nēmerseni (4) alıp barıp ērdi ve a'yān-ı memleket ü erbāb-ı ḥaşmet deryā ve taḡ sarı kaçıp ērdiler ve ol cümledin Şeyh Şemse (5) 'd-dīn Muḥammed-i Cezerī, Seyyid Muḥammed-i Buḥārī ve Mevlānā Şemse'd-dīn-i Fenārī ekābir ü erbāb bilen ki şehrdin barıp ērdiler. 'Asākīr-i (6) manşūr alarğa yētip egerçi 'izzet ü ḥürmet tuttılar ammā talan u tārācdın taḡşīr kılmadılar ve Şeyh-i Cezerīni oḡlı (7) bilen Şeyh Nūre'd-dīn қаşığa kēltürdiler ve ol³⁷⁵⁷ Қayserniḡ ēki kızısı ve Sultān Aḥmed-i Calayır kızısı ḥaberniḡ қолıḡa түşti (8) ve Şeyh Nūre'd-dīn Bēg қал'аға kirip Қайсер ḥazīnesini ki meşhūn ērdi naḡd yarmaq bile gevhēr ü cevāḥir ü dürr ü ecnāsni³⁷⁵⁸ taḡt-ı (9) taşarrufқа kivürüp nüvīsēndeler tefāşīl kıldılar ve çerik ol vilāyetni talap Bersānıḡ ēvlerini ki yıḡaç (10) bile қамışdın tertīb kılıp ērdiler köydürdiler ve Muḥammed Sultān Mīrzā sāḥil-i baḥr sarı barıp Ābā Bekr Mīrzānı (11) anıḡ şehriğa yiberdi ve Müsülmān Çelebi bā-vücūd ol ki³⁷⁵⁹ köp çerik bile anda ērdi şehrini қoyup İsenkıyyağa kaçtı (12) ve Muḥammed Sultān Mīrzā feth ḥaberi üçün yüz kişi şunқar bile yiberip Ābā Bekr Mīrzā, Aқ Sultānnı şunқar bile yiberdi ve Şeyh (13) Nūre'd-dīn Bēg Қайсер ḥazāyinedin altun ve cevāḥirdin ayırıp Şemse'd-dīn-i Almalıḡi bilen yiberdi ve alar Kütāhiyyede şāḥib- (14) -қırānға yētip 'arż kıldılar ve Muḥammed Sultān Mīrzā Bersādın Yenişehrgā bardı ve Ābā Bekr Mīrzā aḡa қоşıldı ve Süyünçek (15) Bahādur sāḥilni talap şahzādeğa қоşıldı ve Ābā Bekr Mīrzā ḥükm bile Қайserniḡ uluқ kızını nikāḥ kıldı ve

³⁷⁵³ yiberdi: T yiberdiler

³⁷⁵⁴ İsenkıyyağaça: T Serrinekıyyağaça

³⁷⁵⁵ ve: P'de yok.

³⁷⁵⁶ kişi: P'de yok.

³⁷⁵⁷ ol: T'de yok.

³⁷⁵⁸ ecnāsni: P ecnāşқа

³⁷⁵⁹ ki: T kim

Mîrzâ Sultân (16) Hüseyn ve³⁷⁶⁰ Mîrzâ³⁷⁶¹ İskender ve bégler ki Akşehrğa barıp
 êrdiler Kêbek Türkmenni talap Akşehrğa ve Qarahışârğa (17) māl-ı amān tahmîl
 kıldılar ve Bâkıyya ve Akşarây ve Koniyya māl-ı amān qabûl kıldılar ve Seyyid
 H'âce Şeyh 'Alî Bahâdur Aydınga (18) barıp ol vilâyetni talap cem'-i keşîrni qatl
 kıldı ve Şeyh Nûre'd-dîn Bêg Kayşerniñ hazâyin ü defâyinni³⁷⁶² h'vâtûn oğul (19)
 uşağın müte'allikleri³⁷⁶³ bilen ve çengî kenîzeklerni keltürüp 'arz kıldı ve Şâhib-
 kırân Kayşer h'vâtûnı³⁷⁶⁴ ki Lās Efrencî (20) kızı êrdi kızları ve müte'allikleri bilen
 Kayşer qaşığa yiberdi ve ol h'vâtûn küfr ü dälâlette êrdi Şâhib-kırân (21) delâleti bilen
 Müsülmân boldı ve Şeyh Şemse'd-dîn Muhammed-i Cezerî Şâhib-kırân
 mülâzemetiğa kélip mülākātka müşerref boldı ve Emîr Muhammed **182**^[60a] (1)
 Qaramānnı ki on êki yıl³⁷⁶⁵ bendte êrdi çıkarıp 'inâyet kılıp Koniyya ve Lârende ve
 Akşarây ve Anțariyye ki anıñ vilâyeti êrdi (2) aña in'am kıldı ve Muhammed Sultân
 Mîrzâ, Şemse'd-dîn 'Abbāsnı Bersāda koyup özi Ābā Bekr Mîrzâ ve bégler bilen
 körünüşka (3) barıp lâyıq pîş-keşler tarttı. Bu esnāda Şayin Témür ve Murādın
 oğlanları ve qardaşları³⁷⁶⁶ bilen buyurdı ki qatl kıldı- (4) -lar ve Kayşer bégleridin
 H'âce Fîrûznı siyâset kıldı ve Şâhib-kırân Mevlānā Bedre'd-dîn Ahmed ki Şeyh
 Şemse'd-dîn Muhammed-i (5) Cezerîniñ oğlı êrdi Mısr pâdişâhığa yiberip dēdi: Rûm
 bizge feth boldı, kerek kim Mısr ve Şāmda sikke vü huṭbe (6) atımızğa okup³⁷⁶⁷
 Atalmışnı yibergil, eger bu bâbda teğâfûl kılsañ Rûmdın Mısrğa müteveccih bolur-
 biz ve Müsülmân Çelebi- (7) -ğa kişi yiberdi ki atañ bizniñ³⁷⁶⁸ qolumızdadur
 kerek³⁷⁶⁹ kim mülâzemetka kelseñ ve ol Şeyh Ramazānnı ki Kayşer (8) zamānıda
 hem qādî êrdi ve hem vezîr tansuk bēlekler³⁷⁷⁰ bilen yiberip izhār-ı mütāba'at kıldı
 ve Tekül ki Qostantiniyye (9) pâdişāhı êrdi köp filorî ve tuḥfe ve tebrîkāt yiberip bāc
 ü cizye qabûl kıldı ve Sultân Maḥmūd Hān ki Şāh Melik (10) Bêg³⁷⁷¹ bilen çapqunğa
 barıp êrdi. Kiçik Burlağda uluğ Tēñri rahmetiğa bardı ve Şâhib-kırân bu haberdin

³⁷⁶⁰ ve: T'de yok.

³⁷⁶¹ T+ve

³⁷⁶² defâyinni: P defāyin

³⁷⁶³ müte'allikleri: P müte'allikler

³⁷⁶⁴ h'vâtûnı: P h'vâtûnnı

³⁷⁶⁵ yıl: T yılı

³⁷⁶⁶ qardaşları: P qardaş

³⁷⁶⁷ okup: P oğup

³⁷⁶⁸ bizniñ: P bizin

³⁷⁶⁹ kerek: T nüshasında yok.

³⁷⁷⁰ bēlekler: T tuḥfe

³⁷⁷¹ filori ve tuḥfe ve tebrîkāt yiberip bāc ü cizye qabûl kıldı ve Sultân Maḥmūd Hān ki Şāh Melik
 Bêg: T'de yok.

‘acāyib (11) maḥzūn bolup *innā li-llāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn*³⁷⁷² okudı. el-kıṣṣa tamām memālikni çerik talap ança olca aldılar ki (12) ḥadd u kıyāstın taṣṣarı ėrdi ve ġarāyib ḥālāttın Ölük(?) ol nevāḥīde bir bulağ bar ėrdi ki suyu her yerde (13) tursa taṣ bolur ėrdi. Çerik ėlidin ṭāyife bilmey ol sudın içip hem ol dem öldiler *el-ḥukmu li’llāhi* (14) ‘l-‘aliyyü ‘l-kebīr.

Şāḥib-kırānıñ Rūm memālikide kışlak ta‘yīn kılıp İzmir Qal‘asının fethi zikride³⁷⁷³

Şāḥib-kırān buyurdı (15) ki Muḥammed Sulṭān Mīrzā Bersādın Mağnisiyāḥka kışlak kılğay ve şāhzāde ol sarı teveccūh kılıp vilāyetlerni (16) muḥāliflerdin arıtıp māl ü müte‘alliklerin talan³⁷⁷⁴ u esīr kıldı ve Balkeşride yètkende cem‘i Çıtağiler şebīḥūn kèltürüp (17) orduğa töküldiler ve çün çerik çapğunğa barıp ėrdi şāhzāde ordudın çığıp³⁷⁷⁵ bu ḥālda Cihān-şāḥ (18) Bēg yètip mecmū‘ muḥāliflerni öldürüp menkūb ü maḥhūr kıldılar ve şāhzāde Mağnisiyāḥka kışlak saldı ki (19) suyu mīsl-i çeşme-yi ḥayātdur ve ‘abīr-efşān havāsı rūḥ-baḥş-ı remīm ü rüfātdur ve³⁷⁷⁶ Şāḥ-ruḥ Mīrzā cövēngar çeriki bilen (20) Uluğ Barlağ ve Kīçik Barlağta ikāmet kıldı ve Mülākıyye(?)³⁷⁷⁷ şehride Şāḥib-kırān nüzūl kılıp ol menzilde Menteşe (21) oğlanları kèlip miñ at pīş-keş kılıp māl-ı amān qabūl kılıp maḥāşılları èltip bardılar ve ba‘zı şehirlerğa māl-ı amān 183^[60b] (1) ḥavāle kılıp aldı ve Emīr Muḥammed Menteşe maḥāşılları bilen köp nuḫūd u ecnās orduğa yiberdi ve bu ḥālātta ‘arżğa (2) yètti kim deryā yaqasında qal‘aīdur ki yongān taşlardin yasapturlar, ‘acāyib müstaḥkem ve üç tarafı deryādadur ve bir (3) tarafı ki sāḥil sarıdur ‘amīk ḥandaq qazıpturlar. Qalın kişi Efrenc mütevehhimleridin anda cem‘dürler, anı (4) İzmir dīvleri ve alardin dāyım Müsülmānlarğa zarar yèter ve ol qal‘a sākinleri cizye vü ḥarāc sāv³⁷⁷⁸ ve bāc ḥēç şāḥib-i (5) taḥt u tācğa bèrmeydürler ve Murād Bēg İldırım Bā-yezīdniñ atası nēçe nevbet ol qal‘ağa çerik èltip tā Murād yanıp- (6) -tur ve İldırım Bā-yezīd yèti yıl³⁷⁷⁹

³⁷⁷² Kur’ân-ı Kerim, 2. Bakara Sûresi, 156. ayet: "Biz Allah'ınız ve sonunda ona döneceğiz."

³⁷⁷³ **fethi zikride: P fethide**

³⁷⁷⁴ talan: T talap

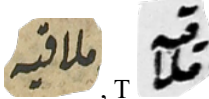
³⁷⁷⁵ çığıp: T çıkıp

³⁷⁷⁶ havāsı rūḥ-ı baḥş remīm ü rüfātdur ve: T'de yok.

³⁷⁷⁷ Mülākıyye(?): P

³⁷⁷⁸ sāv: T sāvıdın

³⁷⁷⁹ yèti yıl: T'de yok.

nazm

ber küngüre eş kemend-i teshīr

3787 *ve bu ebyāt hātirğa vetti: T'de yok.*

der-ceng (19) be-heft sāl kayşer

nenişānd ber ān ğubār-i taġir

be-giriften ü kendeniş zi-bünyād

zin şeh be dū hefte-yāft teysir

(20) ĩnest kemāl kām-kārı

bāzū-yı kavī u ħüsn-i tedbīr³⁷⁸⁸

Ve bu hālde Müsülmān Çelebinin elçisi kēlip Şāhib-kırān (21) Efrenkıyyanı aña müsellemler tuttı ve 'İsā Çelebidin elçi kēlip ol daġı 'ināyetka ser-efrāz boldı ve ol nevāhīnin qal'aları 184^{l61a} (1) ve mesākinleri bāc u ħarāc qabūl kılıp Şāhib-kırān andın orduġa barıp Kütāhiyye Tonguzluknı³⁷⁸⁹ Ya'kūb Çelebiġa³⁷⁹⁰ (2) bērdi ki Şāhib-kırānġa mülāzım ērdi ve şāhzādelēġa ħükm boldı ki kışlakka bargaylar ve Uluġ Qal'asını uruş (3) bile alıp Celāl-i islāmġa oġ tēgip ölgen üçün ērenlerin öldürüp ħātūnlar bile tıflarını (4) esir kıldılar ve Celāl-i islām vefātıda tārīh dēptürler.

beyt

kāne te' rīḥuhu bi-nısf-i receb

ṭayyib-i rūḥ ü (5) ṭāb meşvāḥ³⁷⁹¹

Egridiz ve Nasibin fethi Şāhib-kırān şecā'at āyın ihtimāmı bilen

³⁷⁸⁸ Nazmın tercümesi: "İzmir güç sahibi, dünya fethedicisi Mir Temür'den dolayı bozuldu ve o hisar ki hiçbir padişah, hisarının kenarlarına zafer kemendini atamadı. Kayser, yedi yılda savaş ile deġişim tozunu bile ona oturtmadı. (O kaleyi) bu padişaktan dolayı (yani Temür'dan dolayı) iki hafta içinde fethettiler, kökünden sökerek aldılar. Başarının ustalığı, kol gücü ve iyi tedbir almaktır."

³⁷⁸⁹ Tonguzluknı: P Tonguzluk

³⁷⁹⁰ Çelebiġa: P Çelebiġa<ġa>

³⁷⁹¹ Beyitin tercümesi: "Ölümü Recep ayının ortasındadır. Ruhu güzel ve toprağı güzel kokulu olsun."

Hamîd mülkide deryâçadur, uzun- (6) -lığı yegirmi beş yığaç ve eni dört yığaç etrâf ü cevānibide³⁷⁹² bâğāt u besātīn köpdür, yaqasında taşdın (7) şehir bendi yasapturlar. Egridizğa meşhûrdur³⁷⁹³ üç taraf sudadur ve bir tarafı³⁷⁹⁴ taqqa kütüb-i³⁷⁹⁵ tevārīhde ol qal'anı (8) Felekābād dērler ve ol deryāda eki cezīredür şehrga yakında birini Gülistān ve birini Nasībīn³⁷⁹⁶ dērler. Ol qal'aga³⁷⁹⁷ (9) qalın halk bēyik yer üçün anda cem' bolup ērdiler Şāhib-kırān ol mülk fethi üçün müteveccih boldı. Ol (10) evānda Ildırım Bā-yezīdka şa'b maraž-ı müstevlī bolup Şāhib-kırān Mevlānā Mes'ūd-ı Şīrāzī ve Mevlānā Celāle (11) 'd-dīn ṭabībni Qayşer devāsı üçün mülāzım kıldı ve özi ılğap se-şenbih küni Egridizğa nüzül kılıp³⁷⁹⁸ Şāh-ruh (12) ve Ābā Bekr ve İskender ve Sultān Hüseyn Mīrzā beglerdin Şeyh Nūre'd-dīn, Şāh Melik qal'aga müteveccih bolup ba'zı tağ (13) üstidin yörüp qal'anı musahhar kıldılar. Köp kişi katl bolup ba'zını³⁷⁹⁹ suğa salıp ol cezīreğa bardı- (14) -lar. Mecnū' şāhzādelar ve begler at ve uy tērisidin 'amedler yasap kövürge çalıp cezīreğa yörüdi- (15) -ler. Şeyh Bābā ki ol mevzi'de serdārı ērdi çığıp³⁸⁰⁰ Nasībīn feth boldı. Bu esnāda haber yetti ki qurretü'l-'ayn-ı salṭanat³⁸⁰¹ (16) Muḥammed Sultān Mīrzā bī-ḥuzūrdur. Andın yanıp çün Koniyyağa yetti şāhzādelar ve Muḥammed Karamān ḥizmetler kılıp (17) Şāhib-kırān ol menzildin köç kıldı ērse³⁸⁰².

Qayşer-i Rūm ve Muḥammed Sultān Mīrzānıñ vefātı zikride

Şa'bān (18) sene ḥamsa ve semānimiede³⁸⁰³ penc-şenbih küni haber keldi ki Ildırım Bā-yezīd sāķī-yi ecel ēligidin şerbet-i mevt içip ḥunāk-ı (19) dīku'n-nefes bile vefāt boldı. Bu haberdin Şāhib-kırān 'aceb müte'ellim boldı, anıñ üçün ki ḥayālī bar ērdi ki Qayşer- (20) -nıñ esbāb-ı salṭanatını āmāde kılıp mecnū' ol merz ü būmnı ya'nī Rūmnı aña bergey ammā taqdīr qalemi muḥālīf (21) ol ḥāl ērdi. Çün Akşehrğa yetti Qayşerniñ³⁸⁰⁴ müte'alliklerini köñül bērip ḥil'atlar kēyürdi ve oğlı 'İsā Çelebiğa

³⁷⁹² cevānibide: T cevānibde

³⁷⁹³ meşhûrdur: P meşhūr

³⁷⁹⁴ tarafı: T taraf

³⁷⁹⁵ kütüb-i: T'de yok.

³⁷⁹⁶ Nasībīn: T Naşībīn

³⁷⁹⁷ qal'aga: P'de yok.

³⁷⁹⁸ kılıp: T kıldı

³⁷⁹⁹ ba'zını: P ba'zı

³⁸⁰⁰ çığıp: T çıkıp

³⁸⁰¹ qurretü'l-'ayn-ı salṭanat: T qurretü'l-'aynda

³⁸⁰² ērse: T'de yok.

³⁸⁰³ ḥamsa ve semānimiede (805'te): T ḥamsīn ve semānimiede (850'de)

³⁸⁰⁴ Qayşerniñ: P Qayşer

185^[61b] (1) ağır bahâlik hil'at kâydürüp muraşsa' kemer şemşir ve altun bend ve barlık şadağ ve yüz bār-gir at ve Rûm hükûmeti için (2) yarlık al-tamga bilen béríp dèdi ki: atasının süyekini miḥaffe bilen selâtin kēbi Bersāga éltip öz (3) 'imāretide defn kılsunlar³⁸⁰⁵ ve Qayşerzāde Bersā sarı barıp bu esnāda Dāne H'āce kēlip dèdi ki: Mevlānā Ferruḥ-ı (4) Tabīb şāhzādega müşil béríp müfid tüşmey buḥār-ı aḥlāttın maraz-ı şar'ga ögrüldi. Şāhib-kırān hem ol (5) zamān atlanıp ta'cıl bilen barıp çün rencür başıga yètti ol-türlük nā-tüvān érdi ki tekellüm³⁸⁰⁶ mecāli yok érdi, (6) şāhzādelerni miḥaffede yatqurup hem ol zamān köç kıldı. Çün evc-i merḥale tayy boldı şāhzādeniñ (7) rūḥı kālbüd kafaşıdın pervāz kılıp aşlı merkez sarı yüzlendi. Bu vāqı'a şa'bān sene *ḥamsa ve semānimiede*³⁸⁰⁷ (8) vāqı' boldı müddet-i 'ömri yegirmi tokuz yıl érdi.

naẓm

ḳayda-sēn kim boldı cān tūni firāḳıñ birle çāk

(9) cānga yèttük çün ki érür mātemiñ pes derd-nāk

bāğ-ı cennet-i serv érdiñ nē tiler-sēn gül ara

āb-ı ḥayvān-ı (10) 'ayndur-sēn nē barur-sēn zīr-i ḥāk

Qarār u taḥammül bir yolu şehriyār-ı felek-temkīn zamīridin raḥt bağladı (11) ve şabr 'inānı ...³⁸⁰⁸ éligidin çığıp vāzī' ü şerīf ér ve ḥ'ātūn ol mātemde ḳara kēyip boyınlarıga kiz astı- (12) -lar. Ir ve zīr nefir fiğānıdın şubḥ-ı rüz-ı maḥşer şayḥası zāhir boldı. Şāhib-kırān ol vāqı'aī cān keseldin Teñri Te'ālā (13) ḳazāsıga rızā béríp tilini kerīme-yi *innā li-llāhi ve innā ileyhi rāci' ūnğa*³⁸⁰⁹ évürüp buyurdı ki ğusl ü techiz (14) ü tekfīdin soñ cesedini tābūtta qoyup miḥaffe bilen ḥaçirlerga yüklediler ve İlyās H'āce ve İbān Bēg (15) ve Dāne H'āce ve Devlet H'āce ve Ümmet ve Veysāl ve Şirāvul Kōkülteşni eki yüz kişi ḳoş at bilen ḳoşup (16) dèdi: çün évinçe

³⁸⁰⁵ *kılsunlar*: P *kılsun*

³⁸⁰⁶ *tekellüm*: T'de yok.

³⁸⁰⁷ 805'te.

³⁸⁰⁸

...: P , T

³⁸⁰⁹ *Kur'ân-ı Kerim*, 2. Bakara Sûresi, 156. ayet: "Biz Allah'ımız ve sonunda ona döneceğiz."

yetseniz özge tábüt yasap cesedini anda koyup Veysāl ve Ordu Şāh Sultāniyyeğa (17) éltip Qaydār peygāmbere ‘*aleyhi’s-selām*³⁸¹⁰ mezārıda emānet koyup ve özgeler boş miħaffe ve tábütı başın üstüvār kılıp (18) Avnikte tevaqquf kılsunlar ve alar hem ol zamān müteveccih bolup Şāhib-kırān Aqşehrdin ‘azīmet kılıp bēgler (19) sevāb {körünmey} dēdi. {Ol sebeb} bilen hükm boldı ki ħalāyık mātem tonını taşlasunlar. Bu esnāda Mısr pādīşāhığa <yiberge> yētişip (20) Atlamışnı Mısr pādīşāhı ta‘zīm ü tevfir bilen yiberip sikke vü ħuṭbe Şāhib-kırān atığa okup elçileri bilen (21) nuḳūd u cevāhir ü İskenderānı ve Mısrı nefis ruḥūtlar yiberip bāc u ħarāc qabūl kıldı ve Şāhib-kırān elçilerğa ħıl‘at ü kemer **186**^{162a} (1) ü sīm ü zer bērip ve Mısr pādīşāhı üçün muraşsa‘ efser ü pādīşāhāne ħıl‘at yiberdi.

Qara Tatar qavminiñ zikri ve şāhib- (2) -kırān alarnı Rūmdın Semerqand sarı köçürgeñi zikride

Tatar eliniñ Etrāk arasıda şöretleri bar ērdi (3) ve burun zamānda ‘adedleri yētmış miñ evlūkke yētişkendür ve Hıṭāyda ekser-i aqvāmğa ġālib ērkendür ve Moğol (4) bilen köp ħuṣūmet kılgandurlar ki tafşılı Türk tevārīḥ{i}de mestūrdur ve çün Tēñri Te‘ālā Çingiz Hānğa devlet (5) bērdi hükm kıldı ki barçasını öldürsünler, çerik hükm bilen ‘amel kıldılar. Çün Moğol birlen quda ērdiler (6) küdeklerini yaşurdılar ve ol etfāl ulğayıp ba‘zı alardın emāret mertebesige yētiler. **el-qıssa** Ol maħallda ki (7) Meñü Qa‘an, Hülegü Hānnı Īrānğa yiberdi Qara Tatar elin aña qoşup ērdi ve Hülegü Hān Tebrizde pādīşāh (8) bolup alarğa Rūmda yurt bērdi ve alar Rūmğa dāħil bolup endek fursatta barça bay boldılar. Çün Şāhib-kırān (9) Qayserğa ġālib boldı Qara Tatar uluğlarını tilep ħıl‘atlar bērip hükm kıldı ki Māverāū’n-nehr sarı köçsünler ve çerik alarnı (10) ki otuz miñ kişi bar ērdiler, köçürüp ordu bilen Semerqandğa müteveccih boldılar.

Şāhib-kırānnıñ Rūm vilāyeti- (11) -dın mūrāca‘at qılğanı ve Muħammed Sultān Mīrzā anası ħaremleri³⁸¹¹ bile utru kēlip şāhzāde vefātını bilgeni

Çün tamām (12) memāliki Rūm taht-ı taşarrufqa kirip ol merz ü büm küdürēt-i ağıyardın şāfi boldı. Şāhib-kırān Āzerbāyincān ve ‘Irāk ve Semerqand (13) sarı

³⁸¹⁰ ‘*aleyhi’s-selām*: T ‘*aleyhim*

³⁸¹¹ **ħaremleri: P ħaremler**

müteveccih boldı ve nişān yiberdi ki Muḥammed Sultān Mīrzā anası özge ağalar ve şāhzādeler bilen Avnikkeçe (14) kēlsünler. Çün Kayseriyyeğa yetti ēli naḳblarğa kirip ērdiler ‘Alī Sultān Tovaçığa ḥūkm boldı ki alarnı naḳbdın çıġargay³⁸¹². (15) Alar uruşup ‘Alī Sultānğa oḳ tēgip öldi ve çerik alarnı çıkarıp ‘Alī Sultān qardaşı barçanı qatlı kıldı (16) ve Şāhib-kırān Qara ‘Osmān Türkmenni vilāyetige yandurup çün Āzerbāyincānğa³⁸¹³ yetti Tahurten pīş-keşler tartıp Şāhib-kırān (17) aḡa ḥil‘at bērip vilāyetige yandurdu ve ḡaber yetti ki şāhzādeler yaḡın yettiler ve burun Uluġ Bēg Mīrzā, İbrāhīm Sultān³⁸¹⁴ (18) Mīrzā, Muḥammed Cihāngīr, İcel, Sa‘d Vaḳḳāş Mīrzā orduğa yettiler. Şāhib-kırān alarnı kuçup Muḥammed Sultān Mīrzānıñ ta‘ziyeti tāze (19) boldı ve Avnikde ḡālī tābūtı Hānzāde qaşığa kēltürüp çün ol ḡaldın vāḳıf boldı anıñ dēk bī-hūş (20) boldı ki ḡayāl kıldılar ki meger ölüptür. **el-kıssa** Barça kara kēyip sādāt u ‘ulemā vü meşāyih ü şuleḡā ki eṡrāftın kēlip ērdi- (21) -ler. Şāhzāde tervīḡ-i rūḡı üçün ḡatemāt-ı kelāmu’llāḡ kılıp ta‘ām ü aş bērdiler. Çün ta‘ziyet ber-taraf boldı barçağa **187**^[62b] (1) i‘zāz ü ikrām bilen ruḡşat³⁸¹⁵ bērdi.

Şāhib-kırānıñ Gürcistān sarı teveccüh kılġanı ve şāhzādelerğa vilāyet (2) bērgeni zikride

Çün Melik Gürgīn pādīşāḡ-ı felek-temkīn bilen ‘ahd ü peymān kılıp ērdi. Bu uçurda mülāzemetқа (3) kēlmey Şāhib-kırānğa bā‘is ol boldı kim Gürcistān sarı bargay ve barānġar ve cōvēnġar bilen Menkūl sarı (4) yörüp. Bu eṡnāda Sultān ‘İsā bā-vücūd muḡālefet işidin peşimān bolup kılıç ve kefen boynıġa asıp Şāḡ-ruḡ Mīrzānı (5) şefi‘ kılıp günāḡ-kārlar dēk Şāhib-kırān mülāzemetige kēldi ve Şāhib-kırān ‘itāb ü serzeniş kılıp günāḡnı baġısladı (6) ve ol nēçe yıllık Mārdīn ḡarācını pīş-keşler bile ‘arz kılıp tāc ü ḡil‘at ü muraşsa‘ kemer bilen müfteḡir bolup kızını (7) Ābā Bekr Mīrzāğa ‘aḡd baġladılar. Bu eṡnāda Aḡ Buġa-yı Gürcī oġlı köp emvāl ve at ve kuş pīş-keş kēltürüp ‘arz (8) kıldı ve Köstendil Melik Gürgīn qardaşı pīş-keşler bilen kēlip körünüş kıldı ve Şāhib-kırān Pīr Muḥammed ‘Ömer (9) Şeyḡ Mīrzāğa dārü’l-mülk Şīrāznı bērdi³⁸¹⁶ qardaşı Rüstem Mīrzā ki Şīrāzda ērdi orduğa yüzlenip yolda Şāhib-

³⁸¹² çıġargay: T çıġargaylar

³⁸¹³ Āzerbāyincānğa: P Erzincānğa

³⁸¹⁴ Sultān: T’de yok.

³⁸¹⁵ ruḡşat: P ruḡşat

³⁸¹⁶ bērdi: P’de yok.

kırân (10) kişisi yoluktu ki Ispahânî³⁸¹⁷ saña bêrdiler³⁸¹⁸ oğruknı anda koyup özün Urmıyan Qal'asığa 'imâret kılor (11) üçün ve Rûcardka bargın ve Âbâ Bekr bin Mîrzâ Mîrânşâhnı 'Irâk-ı 'Arabğa yiberip ol mülknı aña müsellemler tutup (12) ba'zı béglerni alarğa koştı ki Qara Yûsuf ki ol memleketde istilâ tapıp êrdi def' kılıp Bağdâdnı âbâdân (13) kılsun.

Qara Yûsufnıñ ahvâlı ve Sultân Aḥmedniñ Şâmğa barganı yüz te'essüf bilen

Çün Qara Yûsuf (14) Şâhib-kırândın kaçıp Rûmğa barıp êrdi çün Şâhib-kırân Rûmğa teveccüh kıldı ol ba'zı kabâyilni talap (15) Sâhil-i Furâttın ötüp Hitka barıp Terākime ve kabâyil aña yığıldılar ve Sultân Aḥmed ki Bağdâd ve 'Irâk-ı 'Arab ḥākimi (16) êrdi ba'zı vilâyetni Sultân Tâhirğa bérıp ol Hillede iḳâmet kıldı. Sultân Aḥmed Hilleğa oğlu qaşıda kélip (17) Ağa Fîrûznı ki vezîr ve şâhib-iḥtiyâr êrdi tutturdı. Sultân Tâhir bu ma'nâdnı mütevehhim bolup anası bégleri (18) bilen Muḥammed Bég, 'Alî Qalender, Mîkâ'il, Ferruḥ Şâh ittifâk kılıp yağı bolup kêçe bilen köfrüktin öttiler. Çün Sultân (19) Aḥmed vâkıf boldı su yaqasıda kélip oğlınıñ utrusıda olturdu³⁸¹⁹ ve Qara Yûsufka köp mâl qabûl kılıp iltimâs (20) kıldı ki aña meded bolğay. Ol kélip sudın ötüp Sultân Tâhir bile uruşup anı hezîmet kıldı ve Sultân (21) Tâhir bir arıqka yolukup atı yıkılıp şu'le-yi ḥayâtı muntafi³⁸²⁰ boldı ve Terākime Sultân Aḥmed mālğa tama' kılıp ol bilip kêçe bile **188**^[63a] (1) kaçıp Bağdâdka bardı ve Qara Yûsuf kényiniçe barıp Bağdâdka yétip fî'l-ḥâl musahḥar kıldı ve Sultân Aḥmedni Qara Ḥasan dēgen (2) Bağdâdtın çıkarıp égnige köterip bēş yıgaç yol éltti ve yolda bir uy yolukup sultân aña minip Tekrîtka bardı (3) ve Sarıq 'Ömer-i Oyirat sultânğa kırk at yarmaq ve silâḥ ve ruḥûttın pîş-keş kıldı ve ba'zı bégler Şeyḥ Maqşûd, (4) Devletyâr ve 'Âdil Tekrîtte aña qoşulup Sultân Aḥmed memleketni vedâ' kılıp Şâmğa bardı ve Qara Yûsuf 'Irâk-ı 'Arabğa (5) istilâ taptı ve çün Şâhib-kırân sarıdnı Âbâ Bekr Mîrzâ Bağdâdka müteveccih boldı Rûstem Mîrzânı Âbâ Bekr Mîrzâğa kömek (6) yiberip Hillede qoşulup Furâttın ötüp Nehrü'l-ğanemde Qara Yûsufka yéttiler ve alar bile üç miñ kişi êrdi ve Qara Yûsuf (7) köp çerik bile uruş üçün müheyyâ turup êrdi. Şâhzâdelar eki top bolup sudın ötüp muḥâlifler bilen (8) muḥârebe kıldılar ve Yâr 'Alî, Qara Yûsuf qardaşı uruş dâr ü giride attın yıkılıp

³⁸¹⁷ *Ispahânî: T Isfahânî*

³⁸¹⁸ *bêrdiler: P bêrdük*

³⁸¹⁹ *olturdu: T oturup*

³⁸²⁰ *muntafi: T munḳaṭi'*

Şāhib-kırān çeriki fī'l-hāl başın (9) késtiler. Muḥālifler mütezil bolup Qara Yūsuf ma'rekedin çığıp Şām sarı bardı ve mecmū' eli ki on bēş miñ evlik (10) édi³⁸²¹ māl u tavarları³⁸²² bilen şāhzādelər qolıǵa tüşti ve Rüstem Mīrzā nökerleri Qara Yūsuf ḥvātūnını ki İskende- (11) -r {ve} İś{f}end anasıdur tevābi' bile esīr kıldılar ve Naķīr 'Arab ve özge serdārlarını maķhūr kılıp Rüstem Mīrzā, Yār 'Alīniñ (12) başın orduǵa keltürdi ve Ābā Bekr Mīrzā çün Qara Yūsufın ḥatır cem' kıldı Bağdād 'imāretıǵa meşǵul boldı.

Şāhib-kırān- (13) -nıñ Gürcistān vilāyetıǵa barǵanı zikride

Çün Şāhib-kırān Gürcistān vilāyetıǵa kirdi Melik Gürgīn ki anda (14) ḥākim érdi ol ḥāldın mużtarib bolup köp māl yiberip 'arz kıldı ki mēn³⁸²³ bende-yi ḥizmetkār-mēn ki³⁸²⁴ eger (15) maķşūd bāc u ḥarācdur cevāb bēreyim³⁸²⁵ Şāhib-kırān qabul kılmay vilāyetıǵa kirip memleketini buzup yer bile hem-vār (16) kıldılar ve ol nevāḥide eki dere arasında bir qal'a érdi bēyikligi yüz ellig qarı ve yolı inçe ve pīç-ā-pīç Gürciler (17) anda penāh kılıp Müsülmānlarǵa zararları³⁸²⁶ tēger érdi zāhir-bīn el ol³⁸²⁷ qal'a fethini muḥālattın bilür érdi- (18) -ler. Şāhib-kırān ol qal'a tüpige barıp muḥāşara kılıp Gürciler fāriǵū'l-bāl oturup daǵdaǵa ḥatırlarına (19) yol bērmey. **el-kıssa** Nēçe maḥall anı qapap Mekrit elidin Bēgiçek üç kişi bilen tınāb bilen çığıp köp kişini (20) yokqarı tarttılar. Çün şubḥ boldı Gürciler vāqıf bolup bir Ḥorāsānī tekbīr dēp ḥātem-i enbiyāǵa 'aleyhim³⁸²⁸ mine't-taḥiyyāti (21) enmāhā Maḥmūd³⁸²⁹ nefirçi nefir çaldı ve kuyıdın qal'a sarı yörüdiler ammā üç kişidin artuq ol yol bile bara **189**^[63b] (1) almas érdiler. Çün uruş etrāftın boldı ol ellig kişi Bēgiçek alarını yokqarı tartıp <ermey> érdi dervāzeǵa (2) yetip katıq uruş boldı ve çerik dervāzeni uşatıp anıñ dēk qal'anı feth kıldılar ve Gürcileriñ taǵdın (3) taşlap Nazāl ki qal'ada ḥākim érdi tutup keltürüp érenleriñ siyāset kılıcı bilen ötkerip ḥvātūn- (4) -lar bile ferzendlerini esīr kıldılar ve Nazālınıñ ḥvātūnını ki 'acāyib cemil³⁸³⁰ erkendür Şīrvān Şāḡa baǵışladı ve (5)

3821 édi: T ézi

3822 tavarları: T tovarları

3823 mēn: T men

3824 ki: P'de yok.

3825 bēreyim: T bēreyin

3826 zararları: T zararlar

3827 ol: P o(l)

3828 'aleyhim: T 'aleyhimǵa

3829 mine't-taḥiyyāt innemā' -hā Maḥmūd: T'de yok.

3830 cemil: T cemile

Bègiçekke ki yokkarı barıp³⁸³¹ érdi yarmağ ve hil‘at ve kemer ve³⁸³² şemşir ve at ve tève ve hayme ve har-gāh ve tecemmüldin bérıp bī-niyāz (6) kıldı. Bu esnāda Mevlānā Qutbe‘d-dīn-i Qummī Şirāzdın ve Hācī Mūsāfır Rüstem Mīrzā kaşıdın kélip pış-keşler bile kördiler (7) ve İsfahāndın H‘āce Muzaffer Nazīrī³⁸³³ kélip nuḳūd u cevāhir ü ecnās ve at ve tève ve haçir ança³⁸³⁴ ötkerdi ki ‘aql, közi³⁸³⁵ hīre kıldı (8) ve Kirmāndın Edgü Barulas kældiler ve Mevlānā Ziyā‘e‘d-dīn-i Sirāc³⁸³⁶ ve Şeyh Şadre‘d-dīn ki ḳāḏī érdiler ve Seyyid Hamza mülāzemetḳa (9) kældiler. Şeyh Maḥmūd Zengī-yi ‘Acem ki nüṣṣa-yı *Cūş u Huroşını* ki Şāhib-ḳırān atıḡa nazm ḳılıpturlar alar bilen³⁸³⁷ érdi (10) ammā yolda Tiflīste köfrüktin uçup Kür Suyıda ġarīḳ-i baḥr raḥmet boldı ve oġlı ol kitābnı tüketip Şāhib-ḳırān (11) kaşıḡa keltürüp envā‘ ‘āṭıfet ü iḥsān bile meşmül-ı nazar boldı ve Şāhib-ḳırān çün Kertīn Ḳal‘asın feth kıldı (12) Abḡaz sarı yörüp Gürcistānnı talan³⁸³⁸ u tārāc kıldılar ve cengellerni kėsip ol memālikke kirip yėti yüz ḳaṣiyye (13) vü mezra‘a vü deyr-i ma‘mūreni talap buzup tofrağ bile yeksān kıldılar ve bağların buzup tüptin ḳutḳardı- (14) -lar. Bu uçurda Melik Gürgīn elçileri yetip ‘arz kıldılar ki Melik Gürgīn muṭī‘ vü münḳāddur ve bāc u ḡarāc (15) yıldın yılḡa ḡizāneḡa yetkürür bēgler yükünüp sözün dēp der-ḡvāst kıldılar ki

mıṣrā‘

baġıṣla luṭfdın (16) Gürgīnni bizge

Şāhib-ḳırān günāhın³⁸³⁹ Şeyh İbrāhīmḡa baġıṣlap elçiler yanıp miñ kızıl teñe Şāhib-ḳırān atı bile (17) meskūk ve miñ at ve³⁸⁴⁰ özge nefāyis aḡmişe ve ġarāyib emti‘adın ve altun ve kümiş tabaḳlar ve on sēkiz mişḳāl (18) bir la‘l-i Bedaḡşān³⁸⁴¹ éder keltürdiler. Şāhib-ḳırān andın yanıp Baylakān şehrini ki buzuk érdi ābādān ḳılıp (19)

³⁸³¹ *barıp*: T *tartıp*

³⁸³² *ve*: P'de yok.

³⁸³³ Urunbayev neşrinde *H‘āce Muzaffer Nazīrī* yerine *H‘āce Muzaffer نطنزی* yazmaktadır. (Urunbayev s. 352a, 439a, 1087).

³⁸³⁴ *ve at ve tève ve haçir ança*: T'de yok.

³⁸³⁵ *közi*: T *közini*

³⁸³⁶ *Sirāc*: T *Serrāc*

³⁸³⁷ *P+bile*

³⁸³⁸ *talān*: T *talap*

³⁸³⁹ *günāhın*: T *günāhnı*

³⁸⁴⁰ *ve*: T'de yok.

³⁸⁴¹ *Bedaḡşān*: T *Bedaḡşānī*

şehr tamlarını bışuq kerpiçtin yasap êrdi³⁸⁴² bāzār ve hāmmāmlar ve évler tarh salıp bir ayda itmāmğa yètti.

(20) Şāhib-kırānñ vilāyetleri hālını sorup zīr-destler dādığa yètkeni ve Emīrzāde ‘Ömerniñ Māverāū’n-nehr- (21) -din kēlgeni zikride

Ol maħallda ki Şāhib-kırān Baylaķānda êrdi Muħammed Sultān Mīrzā ta‘ziyeti üçün memālik-i Īrān³⁸⁴³ 190^{64a} (1) ve Tūrān eşrāf ü a‘yānnı³⁸⁴⁴ mülāzemetķa kēlip êrdiler ve her künde Şāhib-kırān mecliside ‘ulemā-yı nām-dār ü fużalā-yı (2) rūzgārdın mecma‘ı-yı ‘azīm mün‘aķid bolur êrdi. Bir kün ‘ulemā vü fużalāğa dēdi ki: her biriñiz nāhiyedın kēlip-siz daruğa- (3) -lar ve gümāşteler aħvālını ‘arz kılıñ ki eger zīr-desttın zīr-destķa hayfı bargān bolsa tedārük kılay. (4) ‘Ulemā vü fużalā du‘ā kılıp her kişi öz memleketiniñ yaħşı yamanın ‘arz kıldılar³⁸⁴⁵ ve Emīrzāde ‘Ömer Semerķandtın mülāzemet- (5) -ķa yētip mülāķātğa ser-efrāz boldı ve ‘arzğa yētti kim Mevlānā Qūṭbe‘d-dīn-i Qummī üç yüz miñ altun kebekī Şīrāzdın (6) sāverī ve pīş-keş dēp alğaydur³⁸⁴⁶ ve Mevlānā Şā‘id-i Şīrāzī Şāhib-kırānğa dēp hūkm boldı ki Mevlānā-yı mezkūrñı (7) bend kılıp Şīrāzğa eltkeyler ve ol sāverī yarmağını ra‘iyyetķa yandura bergeyler ve Mevlānā-yı mezkūrñı bend bile (8) Şīrāzğa³⁸⁴⁷ yētkürüp Argun atlık nōkerini boğzıdın asıp cum‘a küni ki el şehr ü rüstādın Mescid-i ‘Atīķda (9) cem‘ bolup êrdi. Mevlānānı minber қаşıda zār u lāne vü dü-şāh bile turğuzup Mevlānā Şā‘id minber üstige (10) çığıp³⁸⁴⁸ Şāhib-kırān sözlerini ki muvaķķıf-ı ittifāķdın şudūr tapıp êrdi hālāyık sem‘iğa yētkürüp H‘āce (11) ‘İmād-i Faķīh beytini tağayyür bērip bu türlük oķudı ki:

³⁸⁴² yasap êrdi: P yasaptur<t>

³⁸⁴³ Īrān: T Īrānda

³⁸⁴⁴ a ‘yānnı: T a ‘yānı

³⁸⁴⁵ T 431a sayfasının sağ üst köşesinde şu yazı bulunmaktadır:

ber tārih-i Emīr Tēmūr Cūş u Huroş

bāz der hāli buden nazm est

mü‘ellif Şeyh Maħmūd Zengī-yi ‘Acemī

Tercümesi: " Cūş u Huroş Emir Temūr tarihinde Şeyh Mahmud Zengī'dir."

 nazım edilmiştir, müellifi Acemli

³⁸⁴⁶ alğaydur: T alğamdur

³⁸⁴⁷ Şīrāzğa: P Şīrāz

³⁸⁴⁸ çığıp: T çıkıp

beyt

eger harāb şud in memleket ze şāh medān

ki nezd-i (12) merdüm-i dānā günāh-i mevlānāst³⁸⁴⁹

El du'ā kılıp ol yarmağnı eki ayda egelerige yetkürdiler³⁸⁵⁰ ve ol (13) kış Qarabāğda kışlap ve Hülegü Hān el ve ulus vilāyetini 'Ömer Mīrzāğa bērdi. Haber yetti ki İskender Şeyhī (14) yağı boluptur. Rüstem Mīrzā bile Süleymān-şāh Bēgge hüküm boldı ki Qum ve Kāşān yadaqlarını anıñ kēyiniçe barsun- (15) -lar³⁸⁵¹ ve Şīrvān Şāh Şīrvāndın kēlip envā' pīş-keşler tartıp uluğ toy bērdi. Bu esnāda 'Irāk-ı 'Arabdın Nūre (16) 'd-dīnni³⁸⁵² Sultān Aḥmed tutup kēltürüp yasakka yetkürdiler ve Seyyid Bereke ta'ziyet üçün kēlip Şāhib-kırān³⁸⁵³ (17) har-gāhtın utru çıgıp ve Seyyid Bereke³⁸⁵⁴ destārın köterip Şāhib-kırān bile kuçuşup köp yıgladılar ve Māverāü (18) 'n-nehrdin Tirmid³⁸⁵⁵ hān-zādeleri ve H'āce 'Abdü'l-evvel ve Hüsāme'd-dīn ve H'āce Efḍal-ı Kişī ve 'Abdü'l-ḥamīd ve 'Abdü'r-raḥmān, (19) Muḥammed Sultān Mīrzā ta'ziyeti üçün kēlip gāzā yetküzdiler³⁸⁵⁶ ve Şāh-ruḥ Mīrzānı bēgler bilen Gīlān sarı yiberip (20) Gīlān ḥākimleri bāc u harāc yiberip itā'at ü inḳıyād kıldılar ve Qarabāğ kışlağında Emīr Seyyid Bereke marīz bolup (21) her neçe eṭibbā mu'ālecede yed-i beyzā körgüzdiler fāyideī müterettib bolmadı ve ol Seyyid-i büzürg-vārın şāḥīfe-yi ḥayātı matvī³⁸⁵⁷ bolup 191^[64b] (1) rūḥınıñ kuşı kālḃūd ḳafaşdın pervāz kıldı ve süyekini Andḥūdḳa eltıp emānet koydılar ve Hemedān ve Nihāvend ve (2) Rūcard

³⁸⁴⁹ Beyitin tercümesi: "Eğer bu memleket bozulduysa bunu padişaktan bilme. Çünkü bilgin insanların yanında bu Mevlana'nın suçudur."

Bu beyit T'de de vardır, sayfanın sol kenarına yazılmıştır.

³⁸⁵⁰ yetkürdiler: T bērdiler

³⁸⁵¹ barsunlar: T yibersünler

³⁸⁵² Nūre 'd-dīnni: P Nūrü 'l-verdin

³⁸⁵³ Şāhib-kırān: P şāhib(-kırān)

³⁸⁵⁴ Seyyid Bereke: P Seyyid (Bereke)

³⁸⁵⁵ Tirmid: T Tirmiz

³⁸⁵⁶ yetküzdiler: T yetkürdiler

³⁸⁵⁷ T 431b-19'da buraya bir ok çıkarılarak sayfanın sol kenarına şunlar yazılmıştır:

meṭviyyāt be <be> fetḥ-i mīm ve sükün-ı tā ve kesr-i vāv ve teşdīd-i taḥtānī çizhā-yı peçide şuda ve meṭviyyāt zamīr-i kināye ez irādehā meṭ'umāt ḥordenhā ṭā'āmḥā

Tercümesi: "meṭviyyāt mim üstünlü, tā sükünlu ve esreli vav ve noktası altta olan şeddeli harf 'örtölmüş şeyler' meṭviyyāt kinaye zamiri iradeler, meṭ'umāt 'yedirilmiş yiyecekler.' "

ve Lor-ı Kūçek³⁸⁵⁸ tevābi‘ bile İskender Mīrzāğa bērdi ve Sultān ‘İsānı³⁸⁵⁹ kızını zīnet ü tecemmül bile kēltürüp Ābā Bekr (3) Mīrzāğa ‘ağd kıldılar ve Qarabāğ kışlağıdın Şāhib-kırān Semerqand sarı müteveccih boldı ve Şāh-ruḥ Mīrzā qoşulup (4) ve Āzerbāyincānnı Rūm ve Şām ḥudūdığaça ‘Ömer Mīrzā³⁸⁶⁰ bin Mīrānşāh Mīrzāğa bērdi ve şāhzādeğa teşrīfāt-ı (5) fāḥire bērip ḥükkām-ı memālikni meşel Şīrvān Şāh ve Sultān ‘İsā ve Melik ‘İzze’-d-dīn ve Köstendil-i Gürci ve Tizek ve Çalık (6) ve Bestāmnı aḡa mülāzım kıldı ve burun meştūr bolup ērdi ki Rüstem Mīrzā ve Süleymān-şāh Bēg, İskender Şeyḥi (7) def‘i üçün barıp ērdiler. Ol Qal‘a-yi Fīrūzkūhnı muḥkem kılıp oğlını qoyup özi Rüstemdār cengeliğa kirip (8) ērdi. Rüstem Mīrzā anıḡ kēyiniğa barıp Rüstem kēbi Rüstemdārğa kırıptūr qal‘asını musaḡḡar kıldılar ve ol cengellerde bērkıp (9) Süleymān-şāh Bēg vākı‘anı Şāhib-kırānğa ‘arż³⁸⁶¹ kılıp ve Şāhib-kırān ta‘cıl bilen yörüp Ābā Bekr Mīrzā anda kēlip kōrünüş (10) kılıp der-ḡvāst kıldı ki atası Mīrānşāh Mīrzā Bağdādta bolḡay Şāhib-kırān nazarı bile Mīrānşāh Mīrzāğa baqıp tört (11) yüz miḡ altun kebeki ve yüz at özge nefāyis ü zarāyif bile bağışlap Sultāniyyeğa yiberdi ve çün Savuḡ Bulaḡğa (12) yētti ēki yüz at, yüz cebe, yüz miḡ altun kebeki yarmaḡ aḡa bērip ḥükm kıldı ki Süleymān-şāh Bēg³⁸⁶² bēgge qoşulup (13) İskender Şeyḥi def‘i üçün sa‘y kılsun ve ol mīrzā alarğa qoşulup cengellerni kēsip katık yollar bilen (14) İskender Şeyḥi kēyiniçe bardılar ve³⁸⁶³ Şāhib-kırān Savuḡ Bulaḡdın müteveccih bolup ḥükm kıldı ki Pīr Muḡammed Cihāngir Ġaznī (15) sarı barsun Şāhib-kırān³⁸⁶⁴ ve Şemse’-d-dīn ‘Abbās ve özge bēglerge buyurdı ki Qara Tatar ēlini Ḥuvār ve Simnān bilen yörügey- (16) -ler çün³⁸⁶⁵ andın ötüp Fīrūzkūhke yētti

Fīrūzkūh Qal‘anın fethi ve Qara Tatarınḡ yaḡı bolḡanı zikride

Fīrūzkūh (17) İrān vilāyetide ümmehāt kılā‘dındur ve kütüb-i tevārīḡde istiḡkāmı³⁸⁶⁶ meştūr çün Şāhib-kırān anda yētti fī‘l-ḡāl uruş (18) salıp kēçe bilen İbrāḡīm Sultān Mīrzā nōkerleridin Muḡammed Āzād ve Şeyḡ Behlül ve Bayan Tēmür cem‘i bilen

³⁸⁵⁸ *Kūçek*: T *Kūçekni*

³⁸⁵⁹ *‘İsānı*: P *‘İsā*

³⁸⁶⁰ *mīrzā*: P *mīrzāy*

³⁸⁶¹ *‘arż*: P *ma‘rūz*

³⁸⁶² *Süleymān-şāh Bēg*: P, T *Süleymān-bēg Şāh*

³⁸⁶³ *ve*: T’de yok.

³⁸⁶⁴ *barsun Şāhib-kırān*: P *barḡay*

³⁸⁶⁵ *ve Şemse’-d-dīn ‘Abbās ve özge bēglerge buyurdı ki Qara Tatar ēlini Ḥuvār ve Simnān bilen yörügeyler çün*: T’de yok.

³⁸⁶⁶ *istiḡkāmı*: T *istiḡkām*

tağ üstige çığıp bārū³⁸⁶⁷ (19) tüpige bardılar ve³⁸⁶⁸ muqātele vü müdāfa‘a bolup neçe kişi zahmlıq boldılar ve çün kündüz boldı çerikni³⁸⁶⁹ bir yolu yörüp (20) kövürge çaldılar İskender Şeyhîniñ oğlu ser-āsime bolup amān tiledi ve Şāhib-kırān amān bērip barça müte‘allıq- (21) -leri bilen çığıp anıñ dēk qal‘a ēki künde feth boldı ve bu eṣnāda ḥaber yētti ki Qara Tatar yağı bolup H‘āce Tēñri Bērmişni ki **192**^[65a] (1) alarnı köçürüp ılgadur ērdi. Zahmlar urup ba‘zı yētip anı tanıp Dāmḡāngā kivürüp mu‘ālece (2) kıldılar ve özge kürenler ki bu ḥāldın³⁸⁷⁰ ḥaber-dār boldılar firārğa ‘azīmet kıldılar. Şemse‘d-dīn ‘Abbās ve Şāh Velī ve³⁸⁷¹ (3) Atlamış ve özge bēgler ki kürenlerge³⁸⁷² müvekkel ērdiler. Bu ḥāldın³⁸⁷³ ḥaber tapıp Damḡān nevāhī- (4) -side üç miñ kişi alardın öldürüp biz cemā‘at Esterābād cengeliḡa kirdiler ve ba‘zını (5) Şemse‘d-dīn ‘Abbās özi bilen ēltti ve³⁸⁷⁴ Şāhib-kırān ve Bayan³⁸⁷⁵ Qoçin ve³⁸⁷⁶ Qumārī³⁸⁷⁷ Bahādur başlıqlarnı³⁸⁷⁸ Qara Tatar kēyinige yiberdi ve Aḥmed³⁸⁷⁹ (6) ‘Ömer Şeyh Mīrzā, Emīr Burundıq alarğa³⁸⁸⁰ qoşulup Qara Tatarğa Qulzum yaqasında yētip uruş bolup miñ kişi³⁸⁸¹ alardın (7) öldürüp ēki miñ öylük kişi³⁸⁸² alardın yandurdılar ve Şāhib-kırān İskender def‘i üçün müteveccih bolup (8) Şāh-ruḡ Mīrzānı Herātḡa³⁸⁸³ yiberdi ve özi taḡlardın ötüp deryāçalardın kēcip İskender, Cehennem Dereḡa³⁸⁸⁴ (9) bardı ve ol yēr dere-yi dūr ‘amīk cengel³⁸⁸⁵ ve dāyim anda yağmur bolar³⁸⁸⁶ ve ‘acāyib balçıktur³⁸⁸⁷ yaman yolları bar³⁸⁸⁸, ol cihetdin³⁸⁸⁹ anı Cehennem Dere dēr- (10) -ler. Yüz meşakkat bile³⁸⁹⁰ yol yasap köfrükler salıp³⁸⁹¹

3867 *bārū*: T *bāzū*
3868 *ve*: T'de yok.
3869 *çerikni*: P *çerik*
3870 *bu ḥāldın*: P'de yok.
3871 *ve*: P'de yok.
3872 *kürenlerge*: T *kürenlerḡa*
3873 *ḥāldın*: T *ḥālda*
3874 *ve*: P'de yok.
3875 *Bayan*: P'de yok.
3876 *Qoçin*: T *Qoçini*
3877 *Qumārī*: P *Qumār*
3878 *başlıqlarnı*: P'de yok.
3879 *P+ve*
3880 *alarğa*: P (a)larḡa
3881 *kişi*: P'de yok.
3882 *öylük*: P *öyülük*; *öylük kişi*: T *kişi evlik*
3883 *Herātḡa*: T *Herātka*
3884 *Dereḡa*: P *Der(e)ḡa*
3885 *cengel*: T *cengeli muhkem*
3886 *yağmur bolar*: T *yamğur yağar*
3887 *‘acāyib balçıktur*: P *‘acāyibtür*
3888 *yolları bar*: P'de yok.
3889 *cihetdin*: T *cihettin*
3890 *bile*: P'de yok.
3891 *salıp*: P'de yok.

öttiler ve³⁸⁹² Sultān Hüseyn Mīrzā ve³⁸⁹³ Şeyh Nūre'd-dīn Bēg özge³⁸⁹⁴ bēgler bilen (11) İskender Şeyh(ī)ğa yētip İskender ēki yüz yadağ bilen uruşğa³⁸⁹⁵ meşgūl boldı ve Şeyh Dervīş Bēg Allāhī (12) yörüp dēdi ki: Yūsuf Barulasnı meded üçün kēltürey³⁸⁹⁶ ve қаравулар ki İskenderğa yētip ērdiler (13) yēgirmi kişi ērdi ve³⁸⁹⁷ İskenderniñ bahādurlıǵını bilür ērdiler³⁸⁹⁸ ve fī'l-vāqı' İskender Şeyhīğa dil-āverlık³⁸⁹⁹ mīrās ērdi (14) fī ehl-i³⁹⁰⁰ tevārīh қаşıда муқarrer boluptur ki ol Bījen neslidindür ki atası Gīv ve ceddī Gūderz ve a- (15) -nası Bānū Gūşesb³⁹⁰¹ bin Rūstem dāstāndur³⁹⁰² Firdevsī Eskenaha'llāhu ferādīsü'l-cinānda³⁹⁰³ Bījen tilidin aytur ki

(16) beyt

niyā şīr-i ceng{ī} pider Gīv gurd

hem eknūn bi-bīnī zi men destburd³⁹⁰⁴

el-kışsa Ol³⁹⁰⁵ yēgirmi bahādur köñül (17) ölümğa қойup turdılar ve İskender nēçe nevbet öz kişileri bilen nīzeler bilen hāmle kēltürüp (18) ol yēgirmi kişi teprenmey şība oqı bilen anı yandurdılar. 'Āqıbet İskender ki³⁹⁰⁶ çerikidin yüz (19) ēvürmes ērdi ol endek³⁹⁰⁷ nefer allıda³⁹⁰⁸ hezīmet boldı.

³⁸⁹² ve: P'de yok.

³⁸⁹³ ve: P'de yok.

³⁸⁹⁴ özge: P öz

³⁸⁹⁵ Şeyh(ī)ğa yētip İskender ēki yüz yadağ bilen uruşğa: T Şeyhī kēyiniçe barıp Құлzum deryāsıда

uruşқа

³⁸⁹⁶ kēltürey: P kēltürdi

³⁸⁹⁷ ve: P'de yok.

³⁸⁹⁸ İskenderniñ bahādurlıǵını bilür ērdiler: P İskender Bēg bahādurlıǵını

³⁸⁹⁹ dil-āverlık: P dārūlık

³⁹⁰⁰ fī ehl-i: P zi ehl-i

³⁹⁰¹ Gūşesb: T Gişesb

³⁹⁰² dāstāndur: T destāndur ve

³⁹⁰³ ferādīsü'l-cinānda: P ferādīsü'l-cinān

³⁹⁰⁴ Beyitin tercümesi: "Dedem savaşçı aslan, babam kahraman Giv, şimdi benim kudretimi göreceksin."

Bu beyit Şehnâme'de geçmektedir.

³⁹⁰⁵ Ol: P'de yok.

³⁹⁰⁶ ki: P'de yok.

³⁹⁰⁷ T 432b'nin aşağı sol kenarına şunlar yazılmıştır:

atı Sikender Şeyhī

Sikender bolǵusı gūyā

atası Gīv bijendin

atası Rūstem evlādı

1355

beyt

Sikender édi Rüstem-i rûzgār

(20) ol endek kişi éligide boldı h^vār

çū küfrān-ı ni‘metini kıldı zuhūr

Sikender bindi raḥş-i ‘ömr żarūr

(21) ve қаравулар³⁹⁰⁹ bilmediler ki İskender қaysı sarı³⁹¹⁰ bardı ve bu hālda Yūsuf Barulas ve Seyfū’l-mülūk **193**^[65b] (1) ve Hācī ‘Abdu’llāh ‘Abbās yétip İskender yurtıǵa tókülüp köp ğanīmet aldılar ve Emīrzāde Rüstem ve Ābā Bekr Mīrzā³⁹¹¹ ve Süleymān-şāh ve Süyünçek Bēg³⁹¹² (2) özge yandın³⁹¹³ қardaşı Luhrāsp ve oǵlı Emīr³⁹¹⁴ ‘Alī ve h^vātūnlarını³⁹¹⁵ esīr kıldılar ve Sultān Hüseyn Mīrzā ve Seyyid H^vāce ve³⁹¹⁶ (3) Şeyh ‘Alī Bahādur cengelǵa kirip İskender Şeyhīǵa³⁹¹⁷ yéttiler ve ol éllig atlık ve³⁹¹⁸ éki yüz yadaқ bilen³⁹¹⁹ uruşқа turup (4) Sultān Hüseyn Mīrzā bilen³⁹²⁰ cılav öyürüp tüz³⁹²¹ sarı yandı. Muḥālifler cengeldin³⁹²² çıkıp³⁹²³ Emīrzāde yanıp (5) intikām kılıcı bilen ve ekserī yadaқlarını helāk³⁹²⁴ tofraǵıǵa³⁹²⁵ saldı ve ol uruşda³⁹²⁶ Vefādār bā-vücūd³⁹²⁷ (6) ol kim³⁹²⁸ tişleri İskender nīzesi ḍarbıdın uşalıp

raқam 4112477

raқam ?131427

3908 allıda: T allıdın

3909 қаравулар: T қаравул

3910 қaysı sarı: T қay sarı

3911 Mīrzā: P Mīrzānı

3912 ve Süyünçek Bēg: P’de yok.

3913 yandın: T ıarafdın

3914 Emīr: P Mīr

3915 h^vātūnlarını: T h^vātūnların

3916 ve: P’de yok.

3917 Şeyhīǵa: P Şeyhǵa

3918 atlık ve: P atalık

3919 bilen: T bile

3920 bilen: T’de yok.

3921 tüz: P tür

3922 cengeldin: P cengellerdin

3923 çıkıp: T ıǵıp

3924 ekserī yadaқlarını helāk: T ekser yadaқlarını helāket

3925 tofraǵıǵa: P to(fra)ǵıǵa

3926 uruşda: T uruşta

3927 ba-vücūd: P (ba-)vücūdı

3928 kim: T ki

erdi İskenderni menküb u maḵhūr kıldı ve İskender (7) Gılān sarı bardı³⁹²⁹ me'āl-i ḥālida iḥtilāf kılıp-tururlar³⁹³⁰ ba'zı dērler ol yolda³⁹³¹ yüz meşakḵat bilen³⁹³² cān-ı şīrīnni³⁹³³ ḵābız-ı ervāḥḵa³⁹³⁴ teslīm (8) kıldı ve ba'zı dērler dervīşler libāsı³⁹³⁵ bilen terk-i dünyā kıldı³⁹³⁶ āvāre boldı. Sultān Hüseyn Mīrzā anı³⁹³⁷ kēyiniçe barıp andın (9) ḥaberī tapmadılar ve andın yanıp çün Sārī Şehriḡa³⁹³⁸ yetti ol vilāyetni Ğıyāse'd-dīn 'Alīḡa bērdi.

Şāhib- (10) -ḵırānnı³⁹³⁹ Semerḵand sarı teveccūh ḵılḡanı zikride

Çün İskender Şeyḥīdin³⁹⁴⁰ nām u³⁹⁴¹ nişān ḵalmadı Māverāū'n-nehr sarı (11) 'azīmet kılıp Rüstem Mīrzānı³⁹⁴² Sa'īd Barulas bile İsfahān³⁹⁴³ sarı³⁹⁴⁴ ve Ābā Bekr Mīrzānı Süyünçek Bēḡ bilen³⁹⁴⁵ Bağdādḵa yandurdı (12) ve İskender Mīrzāḡa Hemedānnı bērdi ve Süleymān-şāh Bēḡge³⁹⁴⁶ Re'y ve Fīrūzkūhnı³⁹⁴⁷ müsellemtutti ve özi ta'cīl bilen (13) Bestāmḡa yetip Sultānū'l-'ārifīn ziyāretīḡa fāyīz boldı ve Pīr³⁹⁴⁸ Pādīşāh³⁹⁴⁹ Esterābāddın³⁹⁵⁰ kēlip körünüş kılıp³⁹⁵¹ (14) ve Caḵcīrān Suyıda Şāh-ruḡ Mīrzāḡa³⁹⁵² körünüş kıldı ve andın Şāh-ruḡ Mīrzānı yandurup çün³⁹⁵³ Çiçektuḡa yetti (15) Ābāḵ Tilbedin re'āyā tazallūm kılıp ḥükm boldı ki ayaḡıdın³⁹⁵⁴ tēşip baş tēpen asıp andın ötüp³⁹⁵⁵ ilḡar kılıp³⁹⁵⁶ (16) Belḡdīn³⁹⁵⁷ ötüp Ceyḡdındın 'ubūr kılıp Hān-

3929 *bardı*: P'de yok.
3930 *kılıp tururlar*: T *kılıpturlar*
3931 *yolda*: P'de yok.
3932 *bilen*: P'de yok.
3933 *şīrīnni*: P *meserreti*
3934 *ervāḥḵa*: T *ervāḥḡa*
3935 *libāsı*: P *libās*
3936 *terk-i dünyā kıldı*: P'de yok.
3937 *anı*: P (a)nı
3938 *şehriḡa*: P *şehriḡa*
3939 **Şāhib-ḵırānnı**: P **Şāhib-ḵırān**
3940 *Şeyḥīdin*: P *Şeyḡdīn*
3941 *u*: P'de yok.
3942 *Mīrzānı*: P *Mīrzā*
3943 *İsfahān*: P *İsfahār*
3944 *sarı*: T *yiberdi*
3945 *Bēḡ bilen*: P *Bahādurnı*
3946 *Bēḡge*: P *Bēḡ*
3947 *Fīrūzkūhnı*: P *Fīrūzekūhnı*
3948 *Pīr*: T *Bebūr*
3949 *Pādīşāh*: P *Pādīşāḡı*
3950 *Esterābāddın*: T *Esterābāddın*
3951 *kılıp*: T *kıldı*
3952 *Mīrzāḡa*: T *Mīrzā kēlip*
3953 *çün*: P *çü*
3954 *ayaḡıdın*: P *ayaḡdın*
3955 *ötüp*: T'de yok.

zāde ‘Alāu’l-mülk évige nüzül kıldı ve andın Kişke barıp (17) Şeyh Şerefe’d-dîn Küllâl ve atasının mezarını tavfi {üçün} Semerkandğa müteveccih boldı ekābir ü eşrāf utru kēlip (18) Şāhib-kırān<nı> şehrga kirip Muḥammed³⁹⁵⁸ Sulṭān Mīrzā³⁹⁵⁹ medresesinde ki ḥālā Gūr-ı Mīrga meşhūrdur tüşüp (19) kalın aş bērdiler ve bu esnāda Frenkdin elçi kēlip tansuk nēmerseler kēltürdi³⁹⁶⁰ ki ol cümledin muşavver (20) bürdeler³⁹⁶¹ ērdi ki hergiz anıñ nazarı Mānī-i³⁹⁶² şüret-ger ḥayālīde³⁹⁶³ ötmeydür ērdi ve Şāhib-kırān³⁹⁶⁴ quriltay kılip (21) uluğ toy kılip ol toyda on ēki sütünlük bār-gāhnı ki saķirlāt u maḥmal Frengīdin tikip ērdiler, ferrāşlar bir haftada yüz meşakķat bilen ol bār-gāhnı turğuzdılar. Ayturlar ki vūs‘ati ol mertebede ērdi ki³⁹⁶⁵ on ēki miñ kişi kölegeside³⁹⁶⁶ turar ērdiler³⁹⁶⁷. Bu esnāda Mısrđın elçiler kēldi ve şāhzādelar **194**^[66a] (1) yığılıp ol a‘zam³⁹⁶⁸ toyda Uluğ Bēg Mīrzā ve İbrāhīm³⁹⁶⁹ Sulṭān Mīrzā ve İcel Mīrzā³⁹⁷⁰ ve Aḥmed Mīrzā ve Seyyid Aḥmed, Bayķara³⁹⁷¹ Mīrzānı ked-ḥudāy³⁹⁷² kıldılar ve³⁹⁷³ (2) Şeyh Şemse’d-dīn³⁹⁷⁴ Muḥammed-i Cezerī ‘aķd bağılap ḥutbe okudı ve³⁹⁷⁵ nēçe kēçe³⁹⁷⁶ kündüz ol toy köterdi ve Şāhib-kırān Mısr ve³⁹⁷⁷ Şām Efrenç (3) ve Hindüstān ve Deşt-i Kıpçaķ ve sāyir ekābir ü eşrāf ve bēgler ve muķarrebler ü mülāzımlarıǵa³⁹⁷⁸ fāḥir ḥil‘atlar bērip in‘āmāt (4) bilen³⁹⁷⁹ mestūr ḥāṭır³⁹⁸⁰ kıldı.

³⁹⁵⁶ kılip: T kıldı

³⁹⁵⁷ Belḥdin: T Belḥtin

³⁹⁵⁸ ve atasının mezarını tavfi {üçün} Semerkandğa müteveccih boldı ekābir ü eşrāf utru kēlip Şāhib-kırān<nı> şehrga kirip Muḥammed: T’de yok.

³⁹⁵⁹ P+<ki>

³⁹⁶⁰ kēltürdi: T kēltürdiler

³⁹⁶¹ bürdeler: T bürdeleri

³⁹⁶² Mānī-i: P’de yok.

³⁹⁶³ ḥayālīde: P ḥayālde

³⁹⁶⁴ Şāhib-kırān: P şāhib(-kırān)

³⁹⁶⁵ toy kılip ol toyda on ēki sütünlük bār-gāhnı ki saķirlāt u maḥmal Frengīdin tikip ērdiler, ferrāşlar bir haftada yüz meşakķat bilen ol bār-gāhnı turğuzdılar. Ayturlar ki vūs‘ati ol mertebede ērdi ki: P’de yok.

³⁹⁶⁶ kölegeside: P köle(ge)sıde

³⁹⁶⁷ turar ērdiler: P turardılar

³⁹⁶⁸ a‘zam: T ‘aẓīm

³⁹⁶⁹ T+mīrzā

³⁹⁷⁰ ve İcel Mīrzā: P’de yok.

³⁹⁷¹ Bayķara: P Bayğar(a)

³⁹⁷² ked-ḥudāy: T ked-ḥudā

³⁹⁷³ ve: P’de yok.

³⁹⁷⁴ Şemse’d-dīn: P’de yok.

³⁹⁷⁵ ve: P’de yok.

³⁹⁷⁶ kēçe: T’de yok.

³⁹⁷⁷ ve: P’de yok.

³⁹⁷⁸ mülāzımlarıǵa: T mülāzımlarǵa

³⁹⁷⁹ bilen: T bile

³⁹⁸⁰ ḥāṭır: T’de yok.

Şāhib-kırānıñ Hıṭāy yörüşiǵe ‘azīmet kılǵanı zikride

Çün ‘ayş ü ‘işret eyyāmı müntehī (5) boldı Şāhib-kırān buyurdı ki tovaçılar tunqal kılsunlar³⁹⁸¹, çerik né túrlük yaraq bilen³⁹⁸² hāzır bolsunlar ve bu hālda (6) Taşkend ve Sayrām ve Yeñi ve Aşparda ve Cedteni Hıṭāyǵaça Uluǵ Bēg Mīrzāǵa bērdi ve Andigān ve Aḥsiked³⁹⁸³ ve Tarā- (7) -z ve Kāşǵarnı³⁹⁸⁴ Hoṭengāça İbrāhīm Sulṭān Mīrzāǵa bērdi³⁹⁸⁵ ve Burunduq Bēgge buyurdı³⁹⁸⁶ ki çerik sanın alǵay ki³⁹⁸⁷ bu yörüşde (8) né miqdār sipāhī³⁹⁸⁸ bolǵusıdur ol mufaşşal kılıp ‘arz kıldı ki³⁹⁸⁹ Māverāü’n-nehr ve Türkistān ve Hıvārezm ve Belh³⁹⁹⁰ ve Bedaḥşān ve Hoṛāsān³⁹⁹¹ ve Māzenderān (9) ve Kara Tatardın ēki yüz miñ kişi³⁹⁹² atlıq³⁹⁹³ ve yadaqdın³⁹⁹⁴ cem‘ bolurlar. Ol túrlük ki³⁹⁹⁵ *Zafer-nāmede*³⁹⁹⁶ mestürdur ki³⁹⁹⁷ fezāyil-me‘āb (10) müteveccih³⁹⁹⁸ Mīr Hıvānd-ı müverriḥ³⁹⁹⁹ *Ravzatü’ş-şafāda* keltürüp-turur kim⁴⁰⁰⁰ Sulṭān Aḥmed Mīrzādın⁴⁰⁰¹ ki Sulṭān Hüseyn Mīrzāǵa küyev bolur ērdi (11) barlar eşitip-mēn ki Şāhib-kırānıñ⁴⁰⁰² beyān-ı⁴⁰⁰³ vācib defteri bardur ki Hıṭāy teveccühide Şāhib-kırānıñ⁴⁰⁰⁴ hāşşa ‘ulūfe-ḥ^v{ā}rı üç yüz seksen (12) ēki miñ altı yüz on ēki kişi ērkendür ve hem⁴⁰⁰⁵ Sulṭān Aḥmed Mīrzādın rivāyet kılur ki Şāhib-kırānıñ⁴⁰⁰⁶ mecmū‘ çeriki sēkiz yüz⁴⁰⁰⁷ miñ atlıq⁴⁰⁰⁸ (13) ve yadaq ērkendür ḥükm

- 3981 *kılunlar*: T *kıl<ur>sunlar ki*
3982 *yaraq bilen*: P *bilen ıraḳ bilen*
3983 *Aḥsiked*: P *Aḥsik(ed)*
3984 T+ve
3985 *bērdi*: P'de yok.
3986 *buyurdı*: T *ḥükm boldı*
3987 *ki*: P'de yok.
3988 *sipāhī*: T *sipāh bile*.
3989 *ki*: P'de yok.
3990 *ve Belh*: P'de yok.
3991 *ve Hoṛāsān*: P'de yok.
3992 *kişi*: P'de yok.
3993 *atlıq*: P *atalıq*
3994 *yadaqdın*: T *yadaqtın*
3995 *ki*: P'de yok.
3996 *Zafer-nāmede*: P *Zafer-nāme*
3997 *ki*: T'de yok.
3998 *müteveccih*: T'de yok.
3999 *müverriḥ*: P'de yok.
4000 *keltürüp-turur kim*: T *keltürüptür ki mēn*
4001 *Mīrzādın*: P *Mīrzā*
4002 *Şāhib-kırānıñ*: P'de yok.
4003 *beyān-ı*: P *bilen*
4004 *Şāhib-kırānıñ*: P'de yok.
4005 *ve hem*: P'de yok.
4006 *Şāhib-kırānıñ*: P'de yok.
4007 *yüz*: P'de yok.
4008 *atlıq*: P'de yok.

boldı ki Hālil Sultān⁴⁰⁰⁹ Emīrzāde⁴⁰¹⁰ ve Emīrzāde Aḥmed, ‘Ömer Şeyḥ ve Hudāydād⁴⁰¹¹ Hüseyin, Şemse’-d-dīn ‘Abbās çerik (14) bile Taşkend ve⁴⁰¹² Şāhruḥiyye ve⁴⁰¹³ Sayrāmda kışlaḳ kılunlar⁴⁰¹⁴ ve Sultān⁴⁰¹⁵ Hüseyin Mīrzā cövēngar⁴⁰¹⁶ çeriki⁴⁰¹⁷ bilen Yessi ve Sayrāmda⁴⁰¹⁸ kışlasunlar ve Şāhruḥiyyeni⁴⁰¹⁹ ki⁴⁰²⁰ (15) burun Fenāket dēr erkendürler ve Çingiz Hān zamānıdın bēri buzūḳ erkendür⁴⁰²¹ buyurdılar ki ābādān kıldılar. Çün (16) Şāh-ruḥ Mīrzā anda muḥaṣṣıl ērdi Şāhruḥiyyeḡa mevsūm boldı. *Sene arba ‘a ve tis ‘tn ve seb ‘amiede*⁴⁰²² ve çün⁴⁰²³ çerik yığıldı (17) sene *seb ‘a ve semānimiede*⁴⁰²⁴ ki āfitāb kavsa ērdi Argun Şāhnı Semerḳandḡa yiberdi⁴⁰²⁵ özi müteveccih boldı (18) ve Aḳsulatta nüzūl kıldı. Şāhzādelar ve bēgler ḳuryalarda ḳarār tapıp Sultān Hüseyin Mīrzā (19) Sayrān ve Yessiḡa⁴⁰²⁶ bardı ve Hālil Sultān Mīrzā Taşkendḡa nüzūl kıldı ve ol kış vāḳı ‘aī (20) dest bērdi. Bu söz beyānı⁴⁰²⁷ oldur kim Hālil Sultān Mīrzāḡa ki Cihān⁴⁰²⁸ Sultān Bēgimni⁴⁰²⁹ ki Emīrzāde (21) ‘Alīniḡ kızıdur ve Şāhib-ḳırān aḡa ṭaḡay⁴⁰³⁰ bolur ‘aḡd baḡlap ērdiler ve Emīrzāde anıḡ üçün **195**^[66b] (1) kim Şād⁴⁰³¹ Melik atlıḳ⁴⁰³² ḡvātūn bile ki Hācī Seyfe’-d-dīn Bēg⁴⁰³³ ḡumalardın⁴⁰³⁴ ērdi ta‘aṣṣuḳı bar ērdi ḡāyet maḡabbettin anı⁴⁰³⁵ nikāḡ baḡladı ve Hālil Sultān (2) Mīrzā ḡaremi bu ḡālnı Şāhib-ḳırānḡa dēp ḡūkm boldı kim Şād⁴⁰³⁶ Melikni öldürsünler ve Emīrzāde Pīr⁴⁰³⁷

-
- 4009 Sultān: P'de yok.
4010 Emīrzāde: T Mīrzāde
4011 Hudāydād: P Hudāy(dād)
4012 Taşkend ve: P'de yok.
4013 ve: P'de yok.
4014 kılunlar: T salsunlar
4015 T+Aḥmed
4016 cövēngar: P cöv(ē)ngar
4017 çeriki: P çerik
4018 Sayrāmda: T Sayrānda
4019 Şāhruḥiyyeni: P Şāhruḡ(iyye)ni
4020 ki: T'de yok.
4021 erkendür: T ērdi
4022 seb ‘amiede: P *seb ‘amie*. "794'te."
4023 ve çün: P üçün
4024 807'de.
4025 Semerḳandḡa yiberdi: T Semerḳandta ḳoyup
4026 Sayrān ve Yessiḡa: P Yessi ve Sabrān ve Yessiḡa
4027 söz beyānı: P sözi
4028 ki Cihān: P'de yok.
4029 Bēgimni: P Bēgim
4030 ṭaḡay: T ṭaḡayı
4031 kim Şād: T ki Şāh
4032 atlıḳ: P'de yok.
4033 Seyfe’-d-dīn Bēg: P Seyfe’-d-dīniniḡ
4034 ḡumalardın: T ḡumalaridın
4035 maḡabbettin anı: P maḡabbetdin
4036 kim Şād: T ki Şāh
4037 Pīr: P Seyyid

Muhammed Cihāngīr Mīrzā⁴⁰³⁸ der- (3) -h^vāst kıldı. Bu uçurda Aḳsulatta ‘arz kıldılar ki Ḥalīl Sultān Mīrzā⁴⁰³⁹, Şād⁴⁰⁴⁰ Melikni yaşurun keltürüptür. Mīrzā⁴⁰⁴¹ Berāt ol h^vātūnnı (4) keltürüp hükm boldı kim⁴⁰⁴² öldürsünler⁴⁰⁴³ ve Sarāy Mülk Ḥānım, Şeyḥ Nüre’d-dīn ve Şāh Melik Bēgge dēdi ki⁴⁰⁴⁴ ‘arz kılın ki⁴⁰⁴⁵ bu h^vātūn⁴⁰⁴⁶ (5) mīrzādın ḥāmiledür, ölümün kutuldu. **el-kıṣṣa**⁴⁰⁴⁷ çün Şāhib-kırānnı bu⁴⁰⁴⁸ ḥaşmet ü⁴⁰⁴⁹ rif’atı ve⁴⁰⁵⁰ bēgler bile çerikni miknet ü refāhiyyeti⁴⁰⁵¹ ol (6) mertebēga yētip ērdi ki ...⁴⁰⁵² aḡa mutaşavvir ērme ērdi. Erbāb-ı vefā vü⁴⁰⁵³ ferāset be-gāyet zevāl-i devlet bīmidin hirāsān (7) ērdiler ve⁴⁰⁵⁴ Şāhib-kırān Aḳsulattın⁴⁰⁵⁵ köçüp Otrargā bardı ve⁴⁰⁵⁶ ol kıṣ anıḡ dēk savuḡ⁴⁰⁵⁷ boldı ki Seyḥūn suyu⁴⁰⁵⁸ yaḡ (8) bağladı ki kārvanlar ve ‘arābalar⁴⁰⁵⁹ yaḡ üstide⁴⁰⁶⁰ ‘ubūr kılur ērdiler. Ol kıṣ Otrarda bolup (9) ḡayālī ol ērdi ki ol yaz Hıṭāy sarı ‘azīmet kılḡay⁴⁰⁶¹ ammā ḡalem-i taḡdīr bu endīşe vü tedbīrgā muḡālīf ērdi. *el-ḡukmu ve’l mulku’llāhu’l-meliku’l* (10) *ḡadīm*⁴⁰⁶².

Şāhib-kırānnı bu merḡale-yi fānīdin uçḡanda ḡılḡanı⁴⁰⁶³ zikride

Cemī’iḡa⁴⁰⁶⁴ ḡükm-i münēbbih carıdur ki ecel ēligidin⁴⁰⁶⁵ barḡa yürekler efkār (11) bolḡay ḡēç ser ü ḡāmeti cūy-bār-ı ḡayvānda⁴⁰⁶⁶ boy tartmaḡay⁴⁰⁶⁷ ki nekebāt-ı

4038 Mīrzā: T’de yok.

4039 Ḥalīl Sultān Mīrzā: P’de yok.

4040 Şād: T Şāh

4041 Mīrzā: T Mīr

4042 kim: T ki

4043 öldürsünler: P öltürsünler

4044 dēdi ki: T dēdiler

4045 ki: P’de yok.

4046 h^vātūn: T ḡātūn

4047 T nüshasında burada sadece **el-kıṣṣa** renkli yazılmıştır.

4048 bu: P’de yok.

4049 ü: P’de yok.

4050 ve: P’de yok.

4051 refāhiyyeti: P refāhiyyet

4052 ...: P , T

4053 vefā vü: T’de yok.

4054 ve: T’de yok.

4055 Aḳsulattın: P Aḡsulattın

4056 ve: P’de yok.

4057 savuḡ: P savu(k)

4058 suyu: P suy

4059 P+ su

4060 üstide: P üstinde suda

4061 kılḡay: P’de yok.

4062 *el-ḡukmu ve’l mulku’llāhu’l-meliku’l ḡadīm*: "Hüküm ve mülkiyet ezeli ve kadim olan Allah'ındır."

4063 *uçḡanda ḡılḡanı*: T *ol cihān-ı [...]/ḡa intīḡāl ḡılḡanı*

nekbettin⁴⁰⁶⁸ müntehī bolmağay ve hēç gōnçe ruḥsār- (12) -lık tiriklik çimenide açılmadı ki hırş-ı⁴⁰⁶⁹ ḥavādistin⁴⁰⁷⁰ pejmürde bolmadı ve⁴⁰⁷¹ her kim hestlık rahtını bu kâḥ-ı firūze manẓarda kēltürdi (13) bī-vefā rūzgār⁴⁰⁷² fenā gerdini ẓaṣr-ı vüçüdün çıkardı⁴⁰⁷³ ve her kim rifʿat ʿilmni üç Süreyyāğa efrāhte kıldı endek zamānda Ebū Yahyā (14) ḥizmetini⁴⁰⁷⁴ renc ü ğinā varṭasığa saldı.

şîʿr

bu firūze manẓarda kēlmes kişi
ki bolmas perīşān eceldin eşitti

(15) eger kökke rifʿat ilen koydı yay
yēr astıdadur ʿākıbet aḡa cāy

başinge eger ay bālīn bolur
be-āḡire ayağı sifālīn bolur

(16) ğazādur her ʿarūsınıñ soñında
kēltürdi nev-bahārān āḡirinde

gölī ki ḡande su-yı gül-zār
ki kılmay gül-ābdın girye-zār

4064 *cemīʿiğa*: T *cemīʿi boyğa(?)*

4065 *ēligidin*: T *oқıdın*

4066 *ḡayvānda*: P *ḡayvān*

4067 *tartmağay*: P *tartağay*

4068 *nekebāt-i nekbettin*: P

4069 *hırş-ı*: P'de yok.

4070 *ḡavādistin*: P *ḡavādis*

4071 *ve*: T'de yok.

4072 *rūzgār*: P *rūzgā(r)*

4073 *çıkardı*: T *çığardı*

4074 *ḡizmetini*: P *ḡizmetiğa*

نکبب نکتبت

ķayu (17) sebze ıķıptur bostāndın

ki ēsip kōrmedi bād-ı ħazāndın

Ġaraż-ı bu muķaddimāt-ı temhīddin⁴⁰⁷⁵ ol ki ol evān- (18) -da ki Şāĥib-ķırān⁴⁰⁷⁶ Semerķanddın⁴⁰⁷⁷ ıġıp Otrarġa⁴⁰⁷⁸ yētişti⁴⁰⁷⁹ . Ķar ve savuķ⁴⁰⁸⁰ kesretidin ol diyārda⁴⁰⁸¹ iķāmet ķıldı. Nā-gāĥ ehār- (19) -şenbih ķūni şa‘bān sene *seb‘a* ve *semānimiede*⁴⁰⁸² anıġ⁴⁰⁸³ mizāc-ı ĥümāyūnnı⁴⁰⁸⁴ cādde-yi i‘tidālđın⁴⁰⁸⁵ i‘tilāl ser- ĥaddıġa (20) intikāl⁴⁰⁸⁶ ķılıp muĥarriķ ısıtma zāt-ı şerefiġa ‘arız boldı ve Şāĥib-ķırān şıdķ-ı niyyet bilen cemī‘ menāĥī- (21) -din⁴⁰⁸⁷ ve me‘āşđın tevbe ķıldı. Zamān zamān zaĥmet artıp nēe maĥfūz maraż ki muĥtelif ērdiler cem‘ boldılar⁴⁰⁸⁸. Bā- vūcūd ol kim⁴⁰⁸⁹ [Mevlānā Fazlu’l-lāĥ Ṭabībķa ki dem-i ‘İsevī bar ērdi ve ‘ilācda yed-i beyzā-yı Mūsevī kōrsetūr ērdi aşlā mu‘ālece müfid tūşmedi. ün Şāĥib-ķırān bildi ki maraż ‘ilāc-pezīr ērme ve sefer-i āĥirettin ġüriz ērme ĥavātın ve bēġlerni tiledi. Uluġ bēġlerdin Şeyĥ Nūre’d-dīn ve Şāĥ Melik Bēġ bar ērdi vaşıyyet ķılıp dēdi: Pīr Muĥammed] Cihāngīr velī-‘ahd ve ķāyim-maķāmdur ve ĥalīfe ol kim mūtāba‘at ṭarīķin meslūk tutup münāza‘at⁴⁰⁹⁰ u muĥālefettin muĥteriz boluġ, tā munça [yıllıķ sa‘yım zāyi‘] bolmasun, ĥāzır bēġlerge ant bērip dēdi⁴⁰⁹¹: ġāyib bēġler vaşıyyeti özge ķılmasunlar. Bēġler yıġlap dēdiler ki: Ĥalīl Sultān bile kim bēġlerni tilediler tā alar hem⁴⁰⁹² bu vaşıyyetni istimā‘ ķılsunlar. Şāĥib-ķırān dēdi: ecel yaķın yetiptūr [ve ol]

4075 *temhīddin*: T *temhīdīn*
4076 *Şāĥib-ķırān*: P’de yok.
4077 *Semerķanddın*: T *Semerķandtın*
4078 *Otrarġa*: P *Otra(r)ġa*
4079 *yētişti*: T *yētti*
4080 *savuķ*: P *yaġmur*
4081 *diyārda*: P *diyār*
4082 *semānimiede*: P *semānimie* (807’de)
4083 *anıġ*: P (a)nıġ, T+ünide
4084 *ĥümāyūnnı*: P *ĥümāyūn*
4085 *i‘tidālđın*: P *i‘tidālđın*
4086 *intikāl*: P *iştigāl*
4087 *menāĥīdin*: T *menāĥī*
4088 *boldılar*: T *boldı*
4089 *kim*: T *ki*. Buradan sonra 67a’ya kadar olan kısım sayfanın saġ kenarına yatay olarak yazılmıştır. Bu yüzden satır numarası verilememiştir.
4090 *münāza‘at*: P *münāza‘attın*
4091 *dēdi*: P’de yok.
4092 *tā alar hem*: P’de yok.

güncāyış yoktur ki gāyibler hāzır bolğaylar. Pes Şāhib-kırān şāhzādeler bile⁴⁰⁹³
mülāzımlarğa vaşiyet kılıp naşāyih bile muvāfaqatka delālet kıldı. Çün vaşiyet
tamām boldı⁴⁰⁹⁴ marāz istilā tapıp Mevlānā Heybetu'llāhnı mevālī vü huffāz arasıdın
[içkeri tilep] dēdi ki: tilāvet-i furkān-ı⁴⁰⁹⁵ hamīd ve tekrār-ı⁴⁰⁹⁶ kelime-yi tevḥīdka
muvāzabet kılğay. şām u ḥuften arasında nēce nevbet kelime-yi tevḥīdni dēp şa'bān
ayının on yetiside cānnı cānānga tapşurdı. *innā li-llāhi ve innā ileyhi rāci'ūn*⁴⁰⁹⁷
Mevlānā Bahāe'd-dīn-i Cāmī [tārīḥ-i vefātıda aytur. **Tārīḥ**]

[Sultān Tēmür ān] ki çarḥ-rā dil-ḥūn kerd
v'ez ḥūn-i 'adū rūy-ı zemīn gul-gūn kerd

der-hefte-yi şa'bān sūy-ı 'illiyyīn tāḥt
fī'l-ḥāl zi-rıdvān ser u pā bīrūn kerd⁴⁰⁹⁸

ve yana bir tārīḥ birev aytur:
{şehe}n-şāhī ki ma'vāyeş behişt cāvidān āmed
{vedā'i} şehriyārı kerd u tārīḥ-eş hemān āmed⁴⁰⁹⁹

Mevlānā 'Alī Nūre'd-dīn-i Herevī aytur:

[...] Tēmür Ḥān zi-cihān
sūy-ı behişt ü taḥt-ı behişt
[...] şud behişt u tārīḥ-eş
[...]ş nemūde(?) est u behişt⁴¹⁰⁰

⁴⁰⁹³ *şāhzādeler bile*: P *şāhzāde bilen*

⁴⁰⁹⁴ *boldı*: P'de yok.

⁴⁰⁹⁵ *furkān*: P *kur'ān*

⁴⁰⁹⁶ *tekrār-ı*: P'de yok.

⁴⁰⁹⁷ *Kur'ān-ı Kerim*, 2. Bakara Sûresi, 156. ayet: "Biz Allah'ınız ve sonunda ona döneceğiz."

⁴⁰⁹⁸ Şiirin tercümesi: "Temür, o sultan ki feleği üzdü, yeryüzünü düşmanın kanından kıpkırmızı yaptı. Şaban ayının on yedisinde 'illiyyīn (yani gökyüzünün ve cennetin en yüksek kabul edilen yeri) tarafına gitti. Hemen Rıdvān'dan (cennetten) baş çıkardı."

Bu şiir T nüshasında da sayfanın sağ kenarına yazılmıştır.

⁴⁰⁹⁹ Tercümesi: "Yeri ebedî cennet olan şehenşah, padişahlıktan veda etti ve tarihi aynısı çıktı."

196^[67a] (1) bād kā'im-makām ber taht

Şāh-ruḥ ḥusrev firişte sirişt⁴¹⁰¹

Şāhib-kırānnıñ müddet-i ḥayātı yetmiş bir yıl ve saltanatı istiklāl bilen (2) otuz altı yıl erkendür ve⁴¹⁰² otuz altı oğul ve nebire kaldı, dەرler Tēmür Bēgniñ dört oğlı bar erkendür. Bu (3) türlük ki⁴¹⁰³ oğlı uluğı⁴¹⁰⁴ 'Ömer Şeyḥ Mīrzā Şāhib-kırān tirikide Ḥurmatu Qal'asında oq yēyip⁴¹⁰⁵ öldi ve andın toquz oğul ve nebire kaldı⁴¹⁰⁶. (4) Bu türlük⁴¹⁰⁷ Pīr Muḥammed oğlı 'Ömer Şeyḥ Rüstem eki oğlı⁴¹⁰⁸ bile 'Osmān ve Sultān 'Alī ve⁴¹⁰⁹ İskender Aḥmed, Seyyid Muḥammed⁴¹¹⁰ Baykara yana⁴¹¹¹ andın kiçik (5) oğlı Cihāngīr Mīrzā ol Şāhib-kırānnıñ⁴¹¹² ol⁴¹¹³ evāyil-i devletide vefāt boldı ve andın on bir oğul ve nebire kaldı (6) ve Muḥammed Sultān Mīrzādın üç oğul⁴¹¹⁴ Muḥammed Cihāngīr, Sa'd Vaḳḳāş, Yahyā ve Pīr Muḥammed Cihāngīr yeti oğul bilen Qaydu, Hālid, Buzencer, (7) Sa'd Vaḳḳāş, Qayşer, Cihāngīr ve üçünçi oğlı⁴¹¹⁵ Mīrānşāh Mīrzā yeti oğul ve nebire bilen Ābā Bekr Mīrzā⁴¹¹⁶ eki oğlı İlengiz, 'Osmān (8) Çelebi, 'Ömer bin Mīrānşāh, Hālil Sultān, İcel ve⁴¹¹⁷ Soyurgatmış ve dörtünçi oğlı Şāh-ruḥ Mīrzā yeti oğul bilen Uluğ (9) Bēg, İbrāhīm Sultān, Baysunğur, Soyurgatmış, Muḥammed Cuki, Cān Oğlan, Yardı, Tēmür Bēgdin soñ⁴¹¹⁸ ekser bu

⁴¹⁰⁰ ve yana bir tārīḥ birev aytur: {şehe}n-şāhī ki ma`vāyeş behişt cāvidān āmed /{vedā`i} şehriyārı kerd u tārīḥ-eş hemān āmed

Mevlānā 'Alī Nūre'd-dīn-i Herevī aytur: [...] Tēmür Hān zi-cihān/suy-ı behişt ü taht-ı behişt/[...] şud behişt u tārīḥ-eş/[...]ş nemūde est u behişt: P'de yok.

⁴¹⁰¹ Tercümesi: " [...] Temür Han dünyadan cennet ve cennet tahtı tarafına [...] oldu. Cennet ve tarihi [...] oldu ve cennet. Ondan sonra onun yerine geçecek kişi melek huylu padişah Şah-ruh'tur."

bād kā'im-makām ber taht/Şāh-ruḥ ḥusrev firişte sirişt T nüshasında da vardır.

⁴¹⁰² ve: P'de yok.

⁴¹⁰³ ki: P'de yok.

⁴¹⁰⁴ uluğı: P'de yok.

⁴¹⁰⁵ yēyip: P yētip

⁴¹⁰⁶ kaldı: P bolur

⁴¹⁰⁷ Bu türlük: P (Bu tür)lük

⁴¹⁰⁸ oğlı: T oğul

⁴¹⁰⁹ ve: P'de yok.

⁴¹¹⁰ Muḥammed: T Aḥmed

⁴¹¹¹ yana: T'de yok.

⁴¹¹² Şāhib-kırānnıñ: P Şāhib-kırān

⁴¹¹³ ol: T'de yok.

⁴¹¹⁴ T+biri

⁴¹¹⁵ oğlı: P'de yok.

⁴¹¹⁶ Mīrzā: P'de yok.

⁴¹¹⁷ ve: T'de yok.

⁴¹¹⁸ soñ: P'de yok.

şāhzādeler (10) ‘adem boldı⁴¹¹⁹. İstiklāl bilen saltanat ve⁴¹²⁰ Īrān ve Tūrān Şāh-ruh Mīrzāğa karar taptı. **el-kıssa** Ol vaşıyyet ki Şāhib-kırān (11) kılıp ěrdi, hēç kişi anıñ bilen ‘amel kılmay boldı olça boldı ba‘zı aḥvāldın ‘an-ḳarīb şerḥ bolğusıdur. Çün Şāhib-kırān⁴¹²¹ (12) bu günbed-i azrakdın⁴¹²² mağrib-i fenā sarı yüzlendi kıyāmet küni āşikār⁴¹²³ bolup emīr ü zīr ve⁴¹²⁴ şağīr ü kebīrniñ nāle-yi nefīri⁴¹²⁵ ḥazāyir-i (13) ‘ālem-i bālā sākinleriniñ⁴¹²⁶ sem‘iğa yetti. Şāhzādeler ‘izzet efserini mezellet tofrağığa salıp ḥavāşş u bēgleriğa⁴¹²⁷ yır tēp ḥūn-āb⁴¹²⁸ yaşın yüzler- (14) -ige yügürttiler ve ḥavātūn-i ‘izām tırnaḳ zaḥmı bilen yüzlerin⁴¹²⁹ cerāḥat kılıp yürekler cerāḥatığa tuz sēpip bir dem ta‘ziyettin (15) tınmadılar.

naẓm

[memālik(?)] başları yırtıp yaḳanı

kēsip bāl {u} kıyruğı⁴¹³⁰ barça peydā velī

çıgıp her sarıdın yüz nāle vü āḥ

(16) ḥavātūn u ěr dēdiler vāy veyl āḥ

el-kıssa Şāhib-kırānnıñ⁴¹³¹ techīz ü tekfīnga⁴¹³² meşğūl bolup Hindūşāḥ Ḥizāneçi yosunı⁴¹³³ (17) bilen ğasl kılıp Mevlānā Ḳuṭbe‘d-dīn Şadr ol emr-i⁴¹³⁴ meşrū‘sın⁴¹³⁵

⁴¹¹⁹ boldı: T bolup

⁴¹²⁰ ve: T'de yok.

⁴¹²¹ kılıp ěrdi, hēç kişi anıñ bilen ‘amel kılmay boldı olca boldı ba‘zı aḥvāldın ‘an-ḳarīb şerḥ bolğusıdur. Çün Şāhib-kırān: T'de yok.

⁴¹²² günbed-i azrak: T günbed-i azrak-pūşdın

⁴¹²³ āşikār: T āşkāra

⁴¹²⁴ ve: T'de yok.

⁴¹²⁵ nāle-yi nefīri: T nāle vü nefīri

⁴¹²⁶ sākinleriniñ: P sāzları

⁴¹²⁷ bēgleriğa: T bēgleriḳa

⁴¹²⁸ ḥūn-āb: P'de yoktur.

⁴¹²⁹ yüzlerin: P'de yok.

⁴¹³⁰ kıyruğı: P kıyuruğı

⁴¹³¹ Şāhib-kırānnıñ: P Şāhib-kırān

⁴¹³² tekfīnga: P tekfīn

⁴¹³³ yosunı: T vaşıyyet

⁴¹³⁴ emr-i: T'de yok.

⁴¹³⁵ T+ve

vācibātka⁴¹³⁶ şürü⁴¹³⁷ kıldı⁴¹³⁷ ve⁴¹³⁸ çün fāriğ boldılar hāzır bēgler (18) meşel Bērdi Bēg Sar⁴¹³⁹ Buğa ve kardaşı Şeyh Nüre'd-dīn ve Şeyh Derviş Bēg Allāhī ve Şāh Melik Bēg ve H'āce Yūsuf⁴¹⁴⁰ havāşş u muqarrebleri bilen⁴¹⁴¹ ant içtiler ki muhālefet (19) kılmay vaşıyyettin tecāvüz kılmagaylar ve Pīr Muḥammed Cihāngīrni velī- 'ahd kılıp⁴¹⁴² Semerḳandnı aña bağışlağaylar⁴¹⁴³ ve bilmedi- (20) -ler ki umūr-ı⁴¹⁴⁴ 'izzet ü mezellet⁴¹⁴⁵ ırak ve⁴¹⁴⁶ yakın ḳazā vü ḳader ḳaḳiyyesidedür ve⁴¹⁴⁷ bendeler sa'y ol⁴¹⁴⁸ bābda Melik-i Vehhāb irādesidin (21) hebā vü hederdür ve⁴¹⁴⁹ Şāhib-ḳırānıñ süyekini havātīn bilen⁴¹⁵⁰ Semerḳand sarı yiberip şāhzādelerga ve bēglerge⁴¹⁵¹ ki memālik-i 197^{l67b} (1) maḥrūsede ērdiler bu ḳaberni yiberip özleri Semerḳand sarı müteveccih boldılar.

Sultān Hüseyn Mīrzānıñ muhālefeti ve envā' tefriḳa ve düşmen zuhūri

Çün Şāhib-ḳırān (2) fevti Sultān Hüseyn Mīrzāga yētti miñ kişi bilen atlanıp Semerḳand sarı⁴¹⁵² müteveccih boldı. Bu ḳaberni bēgler⁴¹⁵³ eşitip ta'cīl bilen yöridiler ve ḳaber taptılar ki⁴¹⁵⁴ (3) Şāhruḳiyye ve Taşkendteki bēgler Halīl Sultān Mīrzā bile ittifaḳ kılıpturlar. Bēglerga⁴¹⁵⁵ ser-zeniş bilen kitābet bitidiler ki 'acebtür ki bā-vücūdī⁴¹⁵⁶ (4) Şāhib-ḳırān vaşıyyeti siz özgege tābi' bolğay-sız, biz ḳod tābi' bolmas-biz. Ol bēgler kitābetni oḳup ol bey'attın peşimān (5) bolup Burunduḳ⁴¹⁵⁷ Bēgni bēgler ḳaşıda yiberip alar bilen sözleşip yanıp bēglerga meşel Hūdāydād

4136 vācibātka: P vācibāt

4137 kıldı: P'de yok.

4138 ve: T'de yok.

4139 Sar: P Sarı

4140 ve Şeyh Derviş Bēg Allāhī ve Şāh Melik Bēg ve H'āce Yūsuf: P'de yok.

4141 muqarrebleri bilen: T muqarrebler bile

4142 kılıp: P bilip

4143 bağışlağaylar: T tapşurğaylar

4144 T+ve

4145 ü mezellet: P'de yok.

4146 ırak ve: P ırakka

4147 ve: P'de yok.

4148 ol: P o(l)

4149 ve: P'de yok.

4150 bilen: T bile

4151 bēglerge: T bēglerga

4152 sarı: P'de yok.

4153 bēgler: P'de yok.

4154 ki: P'de yok.

4155 Bēglerga: P Bēgler

4156 bā-vücūdī: T bā-vücūd

4157 Burunduḳ: P Burundaḳ

Hüseynî, (6) Yâdigâr Barulas⁴¹⁵⁸ Şâh Arulat Mîrzâ⁴¹⁵⁹ ve Şemse'd-dîn 'Abbâsğa ahvâlinı dèdi ve alar Hâlîl Sultân Mîrzâdın naķz-ı bey'at kılıp anı hem (7) tergîb kıldılar ve ol żarûret yüzindin⁴¹⁶⁰ müttefîķ bolup ammâ ma'nâda andaķ 'arûs-ı mülk cemâlîğa şîfte bolup êrdi ki (8) aslâ köz mütâla'asıdın kötermes êrdi. Ol tarafdın Şeyh Nûre'd-dîn Bêg⁴¹⁶¹ ve Şâh Melik Semerķand eşikige barıp Argun (9) Şâh alarnı Semerķandta⁴¹⁶² yol bërmedi ve alar⁴¹⁶³ żarûr yüzindin⁴¹⁶⁴ tâbût bilen⁴¹⁶⁵ havâtînni Semerķandğa yiberip⁴¹⁶⁶ özleri Uluğ Bêg (10) Mîrzâ⁴¹⁶⁷ İbrâhîm Mîrzâ bile Buķârâğa bardılar⁴¹⁶⁸ ve bu tarafdın Hâlîl Sultân Mîrzâ Semerķandğa müteveccih bolup Şâhruķiyyede⁴¹⁶⁹ köfrük (11) baēladı ve muķarrer boldı ki barâņgar⁴¹⁷⁰ burun ötsün. Pes Burunduķ ve Rüstem⁴¹⁷¹ Taēay Buēa sudın ötüp köfrükni buzdı- (12) -lar ve Hâlîl Sultân Mîrzâ yètip köfrük baēlap sudın ötüp⁴¹⁷² ve Rüstem Taēay Buēa⁴¹⁷³, Hüdâydâd⁴¹⁷⁴ Hüseynî ve Şemse'd-dîn 'Abbâs yaēı bolup (13) Açık ve Ferketķa bardılar ve ol baķmay Semerķandğa yüzlendi ve çün Kûhek Suyıēa yètti ekâbir ü eşrâf utru kèlip Argun (14) Şâh kilîdlerni kèltürüp mîrzâēa tapşurdı ve şehrga kirip salţanatķa⁴¹⁷⁵ şürû' kıldı ve bu mışrâ' târîh-i cülûsıdur⁴¹⁷⁶.

(15) mışrâ'

tâc-ı zer ber ser nihâd Hâlîl⁴¹⁷⁷

4158 Barulas: P'de yok.
4159 Mîrzâ: T'de yok.
4160 yüzindin: T yüzidin
4161 Nûre 'd-dîn Bêg: P Nûre 'd-dînni
4162 Semerķandta: P Semerķandķa
4163 alar: P ala(r)
4164 yüzindin: T yüzidin
4165 bilen: T bile
4166 yiberip: T yiberdi
4167 Mîrzâ: P Mîrzâni
4168 Buķârâğa bardılar: P bardılar Buķârâēa
4169 Şâhruķiyyede: P Şâhruķiyye
4170 barâņgar: P barâņga(r)
4171 ve Rüstem: P'de yok.
4172 sudın ötüp: P'de yok.
4173 ve Rüstem Taēay Buēa: T'de yok.
4174 Hüdâydâd: P Hüdâyd(âd)
4175 salţanatķa: P sulţâ(n)lıkķa
4176 ve bu mışrâ' târîh-i cülûsıdur: T'de yok.
4177 Anlamı: "Altın tacı Halil başına koydu."

Ve eki künden son uluĝ ta'ziyet tutup ŧāhzāde kōp tezevvūd ü⁴¹⁷⁸ ŧadaĝāt erbāb-ı ihtiyāc- (16) -ĝa bērip anĝa aŧ ēlge bērdiler ki aĝlar mi'desidin cū' ĝāfilesi müddetü'l-hāyevāt raĝt baĝladı ve ŧu'arā⁴¹⁷⁹ vū fuᝑalā mersiyeler⁴¹⁸⁰ (17) dēp ol cümledin H^vāce 'İŧmetu'llāh bin⁴¹⁸¹ H^vāce Mes'ūd-i Buĝārī mersīye⁴¹⁸² dēptür ki maᝑla'ı budur⁴¹⁸³:

beyt⁴¹⁸⁴

ey felek ĝar-ĝāh vīrān kun ki sultān (18) ĝāyib est

taĝt⁴¹⁸⁵ go ber ĝāk bi-nīŧin ĝün Süleymān ĝāyib est⁴¹⁸⁶

el-ĝıŧŧa Ḥalīl Sultān Mīrzā ĝazāyin eŧikin aĝıp genc-i 'ālemni ki (19) memālikde ĝāyimdin⁴¹⁸⁷ cem' bolup ērdi yaĝŧı ve yaman erāzil ü evbāŧĝa üleŧti. İtlāf u iĝrāĝ yarmaĝnı⁴¹⁸⁸ terāzū bilen (20) üleŧip nuĝūd-ı maᝑrūbı⁴¹⁸⁹ ĝar-vār bilen belki ĝıᝑār bilen ēlttiler tā endek zamānda ol aĝır gencler telef bolup

(21) beyt

Allāh Allāh kim yıĝıŧturdı ve kim ĝıldı telef

Ḥalīl Sultān Mīrzānıĝ memleket⁴¹⁹⁰ ü ĝükümetiĝa 'arŧa-yi zevāl⁴¹⁹¹ ma'rūz-ı **198**^[68a] (1) intikālĝa ĝeldi. Anıĝ ŧerĝi⁴¹⁹² öz maĝallıda ĝelür.

⁴¹⁷⁸ *tezevvūd ü*: P'de yok.

⁴¹⁷⁹ *ŧu'arā*: P *ŧu'ar(ā)*

⁴¹⁸⁰ *mersiyeler*: T *mersiyyeler*

⁴¹⁸¹ *bin*: P'de yok.

⁴¹⁸² *mersīye*: T *mersiyye*

⁴¹⁸³ *maᝑla'ı budur*: P'de yok.

⁴¹⁸⁴ **beyt**: T'de yok.

Bu beyit T'de vardır.

⁴¹⁸⁵ *taĝt*: T [*taĝt*]

⁴¹⁸⁶ Beyitin tercümesi: "Ey felek, büyük ĝadırı boz, ĝünkü sultan kayıptır. Tahta söyle topraĝa otursun, ĝünkü Süleyman kayıptır."

⁴¹⁸⁷ *memālikde ĝāyimdin*: P *memālik-i 'ālemdin*

⁴¹⁸⁸ *yarmaĝnı*: P *yar(ma)ĝnı*

⁴¹⁸⁹ *maᝑrūbı*: T *maᝑrūbeni*

⁴¹⁹⁰ *memleket*: P'de yok.

şehriyār-ı ‘ālī-şān-ı müte‘ālī mekân-ı Şāh-ruḥ Mīrzā⁴¹⁹³ Sultān cülüsü memleket-i Īrānında bērir

Erbāb-ı faẓl u kemāl ‘arzığa⁴¹⁹⁴ (2) yētkürür ki⁴¹⁹⁵ eger Tēmür Bēg küregen evlādının ḥālātı⁴¹⁹⁶ şerḥ bilen⁴¹⁹⁷ tesvīd kılsa başka mücelled terbiyet kılmak kerek. Lā-cerem icmāl ü imā yüzindin⁴¹⁹⁸ Şāh-ruḥ Mīrzā (3) ḥālātı arasında evlād ḥālını öz maḥallıda⁴¹⁹⁹ meştūr kılgusıdır. *inşā’a’llāhu Te‘ālā* şādıķu’l-kavl müverriḥlerdin menķül- (4) -dur ki çün Şāḥib-kırānnıñ vāķı’a-yi ḥāyileside dāru’s-saltāna Herātķa yetti Şāh-ruḥ Mīrzā ḥusrevlik efserini başıdın ve şehriyārlik (5) ḥil‘atını ēgnidin⁴²⁰⁰ salıp anıñ dēk maḥzūn boldı ki şerḥi beyānga sıgmas. Ḥavāşş-ı devlet⁴²⁰¹ u ‘uẓemā-yı devlet yer öpüp dēdiler⁴²⁰² ki (6) dünyā maḥall-ı ḥavādisdür ve cihānda dāyım bolmaķlık muḥālāttındur⁴²⁰³, bu ötküçi⁴²⁰⁴ cihānnıñ resmi oldur ki eger büzürg- (7) -vār ata dāru’l-ķarārga⁴²⁰⁵ barsa nām-dār oğlı ķā’im-maķām bolğay.

beyt

dıraḥtī ki boldı cihānda bülend
eger kēlse gerdündin (8) aña gezend

çün bī-cāy bolsa ayağı hemīn

nīķī şāḥķa bērgüsidür yerin

⁴¹⁹¹ *zevāl*: T *telef*

⁴¹⁹² *şerḥi*: P *şerḥ*

⁴¹⁹³ **Mīrzā**: P’de yok.

⁴¹⁹⁴ *‘arzığa*: P *‘arzağa*

⁴¹⁹⁵ *yētkürür ki*: P *tēgürdük*

⁴¹⁹⁶ *ḥālātı*: P’de yok.

⁴¹⁹⁷ *bilen*: P’de yok.

⁴¹⁹⁸ *yüzindin*: T *yüzidin*

⁴¹⁹⁹ *ḥālātı arasında evlād ḥālını öz maḥallıda*: P *ḥāletni evlād ḥāletni arasında öz ḥālıda*

⁴²⁰⁰ *ēgnidin*: P *ēgnid(in)*

⁴²⁰¹ *devlet*: T *ḥazret*

⁴²⁰² *dēdiler*: P *dēd(i)ler*

⁴²⁰³ *bolmaķlık muḥālāttındur*: T *bolmaķ ķabıl muḥālāttındur*

⁴²⁰⁴ *ötküçi*: P *ötüküçi*

⁴²⁰⁵ *dāru’l-ķarārga*: P *dār(ü’)l-ķarārga*

A‘yān-ı mülk ü erkān-ı devlet ittifākı bilen tāt başığa (9) koyup hutbe vü sikke elķābı bile⁴²⁰⁶ zīb ü zīnet taptı. Çün serīr-i devletķa olturdı bēglerdin Mızrāb Ḥasan, Şofī Tarḥān ve (10) ‘Alīge Bēgni Ḥorāsān zābtı üçün⁴²⁰⁷ koyup Semerķand sarı müteveccih bolup⁴²⁰⁸ Dere-yi⁴²⁰⁹ Zeng yetkende Seyyid Ḥ‘āce Bēg kēlip dēdi: Ḥalīl Sultān Mīrzā⁴²¹⁰ (11) pādīshāh bolup ḥazāyinini⁴²¹¹ üleşti. Bu esnāda⁴²¹² ḥük m kıldı ki Herāt nı ki Tēmür⁴²¹³ Bēg fetḥidin son ķal‘ası buzuk⁴²¹⁴ (12) dervāzesi yok tiledi ki ‘imāret ü⁴²¹⁵ müretteb kılğay. Pes Fīrüz-şāh Bēgge buyurdı ki Ḳubbetü’l-İslām Herāt nı ki⁴²¹⁶ yaḥşı hav(ā) ve yaḥşı (13) su bilen⁴²¹⁷ barça āfāk u büldānga faẓīleti bardur ve⁴²¹⁸ fī’l-vāķi’ ma‘den-i ‘ulemā vü fuẓalā vü⁴²¹⁹ mecmū‘ erbāb-ı şıdk u şafādur ābādān u ma‘mūr kılğay.

(14) beyt

ger kişi sorsa ki kayı şehir yaḥşı dünyāda
ger cevāb rāst bēsenç dē ērūr şehir Herī

bu cihān deryā Ḥorāsān ortada misl-i şādef

(15) ol şādef içre ērūr şehir-i Herī çü gevherī

Endek fursatta Fīrūze Şāh Bēg andaķ ‘imāret kıldı ki şūrefāt sūrı ya‘nī⁴²²⁰ (16) bārūsı eyvān-ı⁴²²¹ keyvāndın ötti ve ḥandaķ-ı ‘amīķdin öy ve⁴²²² balıg arķasığa yetti⁴²²³.

⁴²⁰⁶ *bile*: T *bilen*

⁴²⁰⁷ *üçün*: P *üçü(n)*

⁴²⁰⁸ *bolup*: T *boldı*

⁴²⁰⁹ *dere*: P *der(e)*

⁴²¹⁰ *Mīrzā*: P’de yok.

⁴²¹¹ *ḥazāyinini*: T *ḥazāyinni*

⁴²¹² *esnāda*: P *esnād(a)*

⁴²¹³ *Tēmür*: P *Tēmü(r)*

⁴²¹⁴ T+*ēdi*

⁴²¹⁵ *ü*: P’de yok.

⁴²¹⁶ *Herāt nı ki*: P’de yok.

⁴²¹⁷ *hav(ā) ve yaḥşı su bilen*: T *su bilen ve yaḥşı havā*

⁴²¹⁸ *ve*: P’de yok.

⁴²¹⁹ *fuẓalā vü*: P’de yok.

⁴²²⁰ *ya ‘nī*: P *bārūsı*

⁴²²¹ T+*ü*

⁴²²² *ve*: P’de yok.

Yaşurun kalmasun ki Herāt qadīm şehrler- (17) -dindür ve zū-şevket⁴²²⁴ pādīşāhlar
anıñ⁴²²⁵ ‘imāret ve⁴²²⁶ revnaqıda ihtimām kılıpturlar. Ol türlük ki bu rübā‘idin
ma‘lūm bolur⁴²²⁷.

(18) beyt

Luhrāsp ki èyledi Herī bünyād

Guştāsb ki binā kılıptur ābād

andın soñr{a} hemīn ‘imāret kıldı

(19) İskender-i Rūmī zībā erdi dād

Ammā bu ‘imāret⁴²²⁸ sābıq ‘imārātqa rāciḥ ü fāyık keldi ve Şāh-ruḥ Mīrzā özi⁴²²⁹
Semerqand sarı⁴²³⁰ (20) teveccüh kıldı⁴²³¹. Çün Uluğ Lengerğa yetti Sultān Hüseyn
Mīrzā kēlip qoşuldu⁴²³². Çün Andḥūddın⁴²³³ ötüp Ceyḥūn yaqasında nüzül kıldı. (21)
Ḥalīl Sultān Mīrzānıñ elçisi kēlip dēdi ki: el ve muṭī‘dur-mēn, Māverāü’n-nehr
memleketi zabtı⁴²³⁴ üçün birevni⁴²³⁵ ...⁴²³⁶ 199^[68b] (1) koyarlar bu qaravaştın kim
şāyeste⁴²³⁷ bolğay. Şāh-ruḥ⁴²³⁸ Mīrzā⁴²³⁹ ol sözni⁴²⁴⁰ kabül kılıp yanıp Andḥūd⁴²⁴¹
yētkende Sultān Hüseyn Mīrzā yağı bolup (2) qarār kıldı ve Uluğ Bēg Mīrzā ve
İbrāhīm Sultān Mīrzā Buḥārādın kēlip qoşuldılar. Bu eṣnāda Pīr ‘Alī Tāz, Ḥalīl

4223 yetti: P yattu
4224 zū-şevket: P şevket
4225 anıñ: P'de yok.
4226 ‘imāret ve: P ‘imārāt
4227 bu rübā‘idin ma‘lūm bolur: T'de yok.
4228 ‘imāret: P ‘imāretde
4229 özi: P rüzī
4230 sarı: P'de yok.
4231 kıldı: T kılip
4232 qoşuldu: T qoşulup
4233 Andḥūddın: T Andḥūdtın
4234 memleketi zabtı: T memleketide zabt
4235 birevni: P'de yok.
4236 ...: P ḥ‘āh, T ḥod
4237 şāyeste: T şāyesterak
4238 Şāh-ruḥ: P Şeh-ruḥ
4239 T+la‘l
4240 sözni: P yüzni
4241 Andḥūd: P Andḥū(d)

Sultān Mīrzādın⁴²⁴² kaçıp Belhka (3) keldi ve Şeyh Nüre'd-dīn Bēgni Halīl Sultān Mīrzā kaşığa yiberdi ki⁴²⁴³ Bēgimni ba'zı hizāne bilen Emīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīrga yiberip (4) Uluğ Bēg Mīrzā ve İbrāhīm Mīrzā hizāne ve nökerlerini ki Semerḳandadur yibersün ve Ceyhūndın narı aña müsellemler bolsun (5) ve Şeyh Nüre'd-dīn barıp Halīl Sultān Mīrzā kabūl kılıp⁴²⁴⁴ ve Şāh-ruḥ Mīrzā Herātka yandı ve ol maḥallda ki Seyyid H'āce Bēg Tūs Ḳal'asığa bardı Sultān 'Alī-yi Sebzvārī yağı bolup⁴²⁴⁵ Seyyid H'āce Bēg- (6) -niñ köp kişisin⁴²⁴⁶ öldürüp Seyyid H'āce Bēg üstige yörüp Cācermda katli-i 'ām kılıp⁴²⁴⁷ andın Sebzvār barıp H'āce (7) Sultān 'Alīni ḳapadı. Bu esnāda Pīr Pādīşāh Esterābāddın Seyyid H'āce⁴²⁴⁸ Bēg üstige kēlip Sultān 'Alī aña ḳoşulup muḥārebe-yi (8) 'azīm bolup⁴²⁴⁹ Pīr Pādīşāh ve⁴²⁵⁰ Sultān 'Alī münhezim boldılar.

Mīrānşāh Mīrzā evlādın aḥvāl Tēmūr Bēgniñ vefātının soñ⁴²⁵¹ Cihān-şāh Bēgniñ katli zıkrıde⁴²⁵²

(9) Sābıḳan⁴²⁵³ mezkūr boldı ki Tēmūr Bēg yēti yıllıḳ⁴²⁵⁴ yörüşdin mūrāca'at ḳılıḳanda Hūlegü Hān memleketini 'Ömer Mīrānşāh Mīrzāğa (10) bērdi ve aḳası Ābā Bekr⁴²⁵⁵ Mīrzānı Bağdādta ḳoyup bā-vücūd ol-kim⁴²⁵⁶ 'Ömer Mīrzānıñ atası Mīrānşāh Mīrzā ve aḳası Ābā Bekr Mīrzā ol⁴²⁵⁷ ḥudūdta (11) ērdiler Tēmūr Bēg ḥūkm kılıp ērdi ki barḳa 'Ömer Mīrzā car ve bolcarıḳa ḥāzır bolsunlar. Çün Tēmūr Bēg fevtiniñ ḥaberi (12) 'Ömer Mīrzāğa yētti atası ve aḳasının endīşe ḳılmay saltanat da'vāsı⁴²⁵⁸ ḳıldı. Cihān-şāh Bēg ki ekser evḳāt (13) şurb-ı mūdāmğa meşḡul ērdi⁴²⁵⁹

4242 Mīrzādın: P'de yok.

4243 T+Hānge

4244 kılıp: T ḳıldı

4245 Seyyid H'āce Bēg Tūs Ḳal'asığa bardı Sultān 'Alī-yi Sebzvārī yağı bolup: P'de yok.

4246 kişisin: P kişisiniñ

4247 kılıp: T bolup

4248 H'āce: P'de yok.

4249 muḥārebe-yi 'azīm bolup: T'de yok.

4250 ve: T'de yok.

4251 soñ: P'de yok.

4252 **katli zıkrıde: P katli**

4253 sābıḳan: P sābıḳ

4254 yıllıḳ: T yıllıḳ

4255 aḳası Ābā Bekr: P Ābā Bekr aḳası

4256 kim: T ki

4257 ol: P o(l)

4258 da'vāsı: P da'v(ā)sı

4259 ērdi: P ēdi

ba‘zı müfsidler sözi bilen ‘Ömer Mîrzâ üstige yörüp neçe uluğ bəgini⁴²⁶⁰ öldürdi ve ‘Ömer Mîrzâ çühre- (14) -leri bilen uruşka turup Cihân-şāh Bəg tura almay⁴²⁶¹ münhezim boldı. Ba‘zı bəgler⁴²⁶² kəyiniçe barıp bəgni tutup öldürdiler (15) ve ‘Ömer Mîrzāğa ol yaman kəlip Cihân-şāh Bəg oğlanlarını terbiyet kıldı. Bu eşnada Ābā Bekr Mîrzā Bağdādtın Hemedānga (16) kəlip ‘Ömer Mîrzāğa kişi yiberdi ki⁴²⁶³ bat⁴²⁶⁴ kəlsün ki⁴²⁶⁵ ba‘zı işlerde meşveret kılalı. Ābā Bekr Mîrzā⁴²⁶⁶ eki yüz kişi bilen (17) ‘Ömer Mîrzā uruşığa yətip dīvān-hānede tüşmek hem ol ərđi ve tutmaq hem⁴²⁶⁷ ol Süyünç⁴²⁶⁸ Bəgge kākülidin tutup⁴²⁶⁹ ayağığa kümüş (18) bend koyup Qahqaha Qal‘asında maħbūs kıldılar ve Mîrānşāh⁴²⁷⁰ Mîrzā çün⁴²⁷¹ Ābā Bekr Mîrzā tutulğanıdın⁴²⁷² haber tapdı Hōrāsān sarı (19) müteveccih boldı. Kālpüşka⁴²⁷³ yətkende Şāh-ruḥ Mîrzā haber tapıp Seyyid H‘āce Bəgni ba‘zı bəgler bilen⁴²⁷⁴ utru yiberdi ki eger yağı (20) bolsa muḳātele vü müdāfa‘a kılğaylar ve eger əl bolsa⁴²⁷⁵ miħmāndārlıq kılıp öz vilāyetığa yandursunlar. Alar Mîrānşāh Mîrzāğa yətip mîrzā yaḥşı sözler dēp bəgler⁴²⁷⁶ (21) hem yaḥşı miħmāndārlıq kıldılar ve Sultān ‘Alī-yi Sebzvārī ki Seyyid H‘āce Bəgdin kaçıp ərđi Mîrānşāh Mîrzāğa **200**^[69a] (1) қоşулup ərđi mîrzādın anı tilep oğlanları bilen⁴²⁷⁷ öldürdiler. Bu ḥālatta Ābā Bekr Mîrzā benddin⁴²⁷⁸ ḥalāş bolup Mîrānşāh Mîrzā oğığa (2) қоşула bardı⁴²⁷⁹.

4260 *bəgini*: P *bəgni*
4261 *tura almay*: P *turalmay*
4262 *T+ya nī*
4263 *ki*: P ‘Ömer Mîrzā *haber yiberdi ki*; ‘Ömer Mîrzā *haber yiberdi ki*: T’de üzeri çizilmiştir.
4264 *bat*: P *bad*
4265 *ki*: P’de yok.
4266 *Mîrzā*: P’de yok.
4267 *hem*: P’de yok.
4268 *Süyünç*: T *Süyünçek*
4269 *tutup*: P’de yok.
4270 *Mîrānşāh*: P *Mîrānşā(h)*
4271 *çün*: P’de yok.
4272 *tutulğanıdın*: P *tutğanıdın*
4273 *Kālpüşka*: T *Kālpüşğa*
4274 *bilen*: P’de yok.
4275 *muḳātele vü müdāfa‘a kılğaylar ve eger əl bolsa*: P’de yok.
4276 *P+<bəgler>*
4277 *bilen*: P’de yok.
4278 *benddin*: T *bendtin*
4279 *қоşула bardı*: T *қоşулdı*

Ābā Bekr Mīrzā'nın habsdın⁴²⁸⁰ hālāş bolğanı zikride⁴²⁸¹

Çün 'Ömer Mīrzā⁴²⁸², Ābā Bekr Mīrzā'nı bend kıldı öz haremelerini ki Hüseyin-i⁴²⁸³ Barulas⁴²⁸⁴ Sultāniyye (3) yiberip⁴²⁸⁵ bu hālda envā' haberlerini bér ol-kim⁴²⁸⁶ Gürciler Naḥcivān ve Genceni⁴²⁸⁷ taladılar. Bistām ve Çākır ve Şīrvān (4) pādīşāhı yağı boldılar ve Sultān Aḥmed Bağdādın Devlet H'āce Inaḥtın aldı ve Sultān Aḥmed ve Kara Yūsuf⁴²⁸⁸ (5) Mısrđın hālāş bolğanları ...⁴²⁸⁹ beyān bolğusıdır 'Ömer Mīrzā bir cemā'atnı⁴²⁹⁰ Gürciler üstige yiberip Süyünçek Bègniñ⁴²⁹¹ özi Merāgağa⁴²⁹² bardı. 'Ömer Mīrzāğa 'arz (6) kıldılar ki munda bir dervīş⁴²⁹³ bardur Bābā Sengi⁴²⁹⁴ atlık ki andın kerāmāt şadır bolup ol-türlük ki⁴²⁹⁵ taş ve tofrağ⁴²⁹⁶ eligide kand u nebāt bolur⁴²⁹⁷. 'Ömer Mīrzā (7) buyurdı ki dervīşni tutup keltürdiler⁴²⁹⁸ ve ol Kādī Muḥammed ḥuzūrda semā' kılıp bir barça kesekni eligide (8) koydılar. Ft'l-hāl kand boldı. Bā-vücūd bu hāl Kādī dedı: bu kişi ehl-i bid'at-turur⁴²⁹⁹ ve öldürmegi mubāḥdur⁴³⁰⁰. 'Ömer Mīrzā⁴³⁰¹ hüküm (9) kıldı ki Bābā'nı öldürsünler. Bābā dedı: bizge naşīb şehādettur⁴³⁰² ammā bu pādīşāhnıñ⁴³⁰³ zevāl-i devleti (10) yakın-turur⁴³⁰⁴, mundın soñ körünj ki⁴³⁰⁵ nè vākı'alar⁴³⁰⁶ bolğusıdır ve ġarāyib ittifāḫattın⁴³⁰⁷ oşal kün ki Bābā'nı öldür- (11) -diler Ābā Bekr⁴³⁰⁸ Mīrzā benddin⁴³⁰⁹

- 4280 *habsdın: P (habs)dın*
4281 *bolğanı zikride: P bolğan*
4282 *'Ömer Mīrzā: P'de yok.*
4283 *Hüseyin-i: P Hasan-ı*
4284 *Barulas: T+bile*
4285 *Sultāniyye yiberip: T Sultānga yiberdi*
4286 *kim: T ki*
4287 *Naḥcivān ve Genceni: P Naḥcivāndın Gencni*
4288 *Yūsuf: T Yūsufnıñ*
4289 *...: T*
4290 *beyān bolğusıdır 'Ömer Mīrzā bir cemā'atnı: P'de yok.*
4291 *Bègniñ: P Bèg*
4292 *Merāgağa: P Merāga*
4293 *dervīş: T dervīşī*
4294 *Sengi: T Bèngi(?)*
4295 *ki andın kerāmāt şadır bolup ol-türlük ki: P ve*
4296 *ve tofrağ: P'de yok.*
4297 *P+ve tofrağ*
4298 *keltürdiler: P keltür(di)ler*
4299 *bid'at-turur: T bid'attur*
4300 *öldürmegi mubāḥdur: P'de yok.*
4301 *'Ömer Mīrzā: T Mīrzā 'Ömer*
4302 *naşīb şehādettur: T şehādet naşibtür*
4303 *pādīşāhnıñ: P pādīşā(h)nıñ*
4304 *yakın-turur: T yakındur*
4305 *ki: P'de yok.*
4306 *nè vākı'alar: T nèler vākı'a*
4307 *ittifāḫattın: P ittifāḫdın*

kutulup Sultāniyye Qal'asını mutaşarrıf boldı. Bu söz beyānı⁴³¹⁰ oldur ki 'Ömer Mīrzā tiledi ki⁴³¹¹ Ābā Bekr Mīrzānı⁴³¹² öldür- (12) -gey⁴³¹³, zehrlik şerbet yiberip ol içmedi ve 'Ādil ve 'İsānı yiberdi ki kēçe bilen öldürgeyler. (13) Oşbu 'Ādilniñ nökeri mīrzāğa haber dēp yaşurun bir kılıç bērdi ve 'Ādil ve 'İsā ol⁴³¹⁴ kün (14) Ābā Bekr Mīrzā qaşıda⁴³¹⁵ çağır içtiler ve namāz-ı⁴³¹⁶ dīger nērdka meşgūl bolup kılıç bilen çıgıp⁴³¹⁷ Ġāfil⁴³¹⁸ Inağ üçün mu'atıl ērdiler. (15) Ābā Bekr Mīrzā bahāne bilen öyge⁴³¹⁹ kirip bendtin⁴³²⁰ uşatıp kılıç bilen çıkıp 'Ādil ve 'İsānı fī'l-hāl qatl (16) kıldı. Ġāfil öyge yörüp⁴³²¹ anı ortadın köterdiler⁴³²². **el-kıssa** On bēgni öldürüp qal'anı mutaşarrıf (17) boldı ve ēki miñ tümen naqd anda tapıp erāzil ü evbāşka üleşip ve⁴³²³ yana kün atası⁴³²⁴ ve Pīr Hüseyn-i (18) Barulas koşulup Re'yğa bardılar ki Mīrānşāh Mīrzāğa koşulğaylar. Gürciler 'Ömer Mīrzā (19) ılğarın basıp 'Ömer Mīrzā Sultāniyyeğa⁴³²⁵ bardı. Ābā Bekr Mīrzādın eseri körmey 'Abdü'r-rezzāk ve Hüseyn⁴³²⁶ Tēmür (20) ve İsmā'ıl Mühr-dārnı tutup⁴³²⁷ kavgun yiberip Savuq Bulağda⁴³²⁸ yētip şāhzāde ol kün kār-zārī (21) kıldı ki Rüstē ve Tūs cemā'atnı⁴³²⁹ maṭmūs boldı. İsmā'ıl Mühr-dārnı tutup özgeler hāyib ü hāsir⁴³³⁰ **201**^[69b] (1) yandılar ve 'Ömer Mīrzā Tebrīz sarı barıp Şeyḫ Hüsrev şāhī dīvān bolup ēlge zulm u ta'addī kıla başladı ve Süyünçek Bēg Bağdādtın (2) buzulup yandı ve özi Ḥasan Tēmür Ceteni Bistām üstige yiberip uruşup hezīmet bolup yandı ve özi Şeyḫ (3) İbrāhīm üstige barıp bu esnāda haber kēldi ki Ābā Bekr Mīrzā Sultāniyye Qal'asını alıp 'Ömer

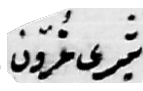
4308 *Ābā Bekr*: P'de yok.
4309 *benddin*: T *bendtin*
4310 *beyānı*: P *beyānnı*
4311 *'Ömer Mīrzā tiledi ki*: P'de yok.
4312 *Mīrzānı*: P *Mīrzā*
4313 *öldürgey*: P *öldürgen*
4314 *ol*: P *o(l)*
4315 *qaşıda*: P'de yok.
4316 *namāz*: P *namā(z)*
4317 *kılıç bilen çıgıp*: T'de yok.
4318 *Ġāfil*: T *Ākil*
4319 *öyge*: T *évge*
4320 *bendtin*: T *benddin*
4321 *Ġāfil öyge yörüp*: T *'Ākil Ġāfil évige kirip*
4322 *köterdiler*: T *köterdi*
4323 *ve*: T'de yok.
4324 *atası*: P'de yok.
4325 *Mīrzā Sultāniyyeğa*: P *Mīrzāğa*
4326 *Hüseyn*: P *Ḥasan*
4327 *tutup*: T'de yok.
4328 *Bulağda*: P *Bulağ*
4329 *cemā'atnı*: T *şecā'ati*
4330 *P+<ü hāsir>*

Mīrzā ve bēgler h^vātūnını⁴³³¹ öz nō- (4) -kerleriğa bağısladı. Çerik bu hālını eşitip ‘Ömer Mīrzānı yanıp Ābā Bekr Mīrzāğa kirdiler. Ābā Bekr Mīrzā, ‘Ömer Tābān- (5) -nı tirik⁴³³² koyup yétmiş éki kişi⁴³³³ ‘Ömer Mīrzā bēgleridin⁴³³⁴ öldürdi. Ol cümledin biri Süyünçek Bēg érdi ki kākūli- (6) -din tutup érdi⁴³³⁵ qatl kıldı ve Ābā Bekr Mīrzā Tebrīzğa barıp élge istimālet bērip ba‘zı bēglerni terbiyet kıldı.

‘Ömer Mīrzā Pīr Muḥammed ve Rüstem (7) ve İskender ve ‘Ömer Şeyḥ⁴³³⁶ bilen Ābā Bekr Mīrzā uruşkanı zikride⁴³³⁷

‘Ömer Mīrzā, ‘Ömer Şeyḥ Mīrzā oğlanlarığa қоşулup Ābā Bekr Mīrzā üstige yörیدiler (8) ve Ābā Bekr Mīrzā Tebrīzdin utru barıp ‘azīm uruş bolup burun Ābā Bekr Mīrzā çeriki buzuldı ve yağı talanğa (9) meşğūl bolğanda Ābā Bekr Mīrzā kemīn-gāhdın⁴³³⁸ şīr-ğarān(?)⁴³³⁹ kēbi pādīşāhlar üstige yörüp barçanı bir ḥamle bilen⁴³⁴⁰ perīşān kıldı (10) ve alar İsfahānğa⁴³⁴¹ barıp alarnı qabadı. Bu ḥālda ḥaber taptı⁴³⁴² ki Şeyḥ-i Cāmī⁴³⁴³ Sultāniyyeni qabap İbrāhīm-i Şīrvānī⁴³⁴⁴ Bistām ve Tebrīzğa (11) kēliptürler. Lā-cerem şulḥ kılıp yandı ve ‘Ömer Mīrzā Ḥorāsānğa barıp Şāh-ruḥ Mīrzāğa қоşулdı ve Şāh-ruḥ Mīrzā (12) Esterābādını aḡa bērip ve ol anda küçlük bolup müddetīdin soḡ çerik tartıp Şāh-ruḥ Mīrzā bilen uruşup hezīmet bolup⁴³⁴⁵ ve⁴³⁴⁶ özini yaralığ⁴³⁴⁷ tutup kēltürdiler ve mīrzānı⁴³⁴⁸ miḥaffe bilen Herīge⁴³⁴⁹ (13) yiberip Toḡuz Ribātğa yētkende vefāt boldı.

4331 h^vātūnını: P h^vātūnı
4332 tirik: P tikrik/tigrig
4333 kişi: P'de yok.
4334 bēgleridin: P bēglerdin
4335 érdi: P'de yok.
4336 T+mededi
4337 uruşkanı zikride: P uruşkan
4338 kemīn-gāhdın: P kemīndin

4339 şīr-ğarān(?): P , T
4340 bilen: T bile
4341 İsfahānğa: P Sıfahānğa
4342 taptı: T yētti
4343 Cāmī: P'de yok.
4344 Şīrvānī: P Şīrvānnı
4345 müddetīdin soḡ çerik tartıp Şāh-ruḥ Mīrzā bilen uruşup hezīmet bolup: P'de yok.
4346 ve: T'de yok.
4347 özini yaralığ: P özni yar(a)lıq
4348 mīrzānı: P mīrzā
4349 Herīge: P Herī

ve Sultān Hüseyn Mīrzā hālātıda

Çün Sultān Hüseyn Mīrzā Andhūdta Şāh-ruḥ (14) Mīrzādın firār kıldı Halīl Sultān Mīrzā kaşığa barıp ol terbiyet kılıp ve çün ol eyyāmda Pīr Muḥammed Cihāngīr Belhte érdi (15) Halīl Sultān Mīrzā, Allāh-dād ve⁴³⁵⁰ Argun Şāh başlıg⁴³⁵¹ bēglerni aña koşup Ceyhūn yaqasığa yiberdi ve ol yaman ḥayāl bilen (16) bēglerni tilep⁴³⁵² Tēmür H'āce bilen H'āce Yūsufnı öldürdi ve Argun Şāh ve Allāh-dād⁴³⁵³ özgeler bilen⁴³⁵⁴ zarürettin aña bey'at kıldı- (17) -lar ve çerik yasap Semerkand üstige yörüp Halīl Sultān Mīrzā Çigdelikde utru barıp uruşup⁴³⁵⁵ bēgler ki aña yār bolup érdi- (18) -ler Halīl Sultān⁴³⁵⁶ Mīrzāğa kirdiler ve ol kaçıp Andhūdta⁴³⁵⁷ Süleymān-şāh Bēgge koşuldı ve Pīr Muḥammed Sultān⁴³⁵⁸ Mīrzānı Süleymān-şāh Bēgdin tilep⁴³⁵⁹ (19) ol bērmey⁴³⁶⁰ Pīr Muḥammed şebīhūn keltürüp alar kaçıp Şāh-ruḥ Mīrzā kaşığa bardılar ve Süleymān-şāh Bēgni terbiyet kılıp Seraḥsnı aña bērdi (20) ve⁴³⁶¹ çün ol bardı ve⁴³⁶² bēgler igvāsı bilen⁴³⁶³ Sultān Hüseyn Mīrzānı Dervāze-yi 'Irāqda öldürdiler. Çün Süleymān-şāh Bēg haber taptı (21) ki Sultān Hüseyn Mīrzānı öldürdiler izhār-ı ḥilāf kılıp Şāh-ruḥ Mīrzāğa kişi yiberdi ki eger⁴³⁶⁴ ol ḥazret tiler ki mēn nöker bolsam Şāh Melik Bēgni **202**^{70a} (1) kavup Nūşīrevān Barulasnı öldürsünler⁴³⁶⁵. Çün haber yetti Şāh-ruḥ Mīrzā⁴³⁶⁶ Tūs⁴³⁶⁷ ve Meşhed sarı 'azīmet kılıp 'Abdu's-şamed Hācī Seyfe'd-dīnni⁴³⁶⁸ yiberip dēdi: seni⁴³⁶⁹ (2) Şāhib-kırān ferzendleri cergeside⁴³⁷⁰ tutar érdi, sendin ḥilāf 'acebtür. Ol muṭī' bolmay Kelāt⁴³⁷¹ Kal'asığa bardı ve çün⁴³⁷²

4350 ve: P'de yok.
4351 başlıg: P başlık
4352 tilep: P'de yok.
4353 Argun Şāh ve Allāh-dād: T Allāh-dād ve Argun Şāh
4354 özgeler bilen: P ö(z)ge bēgler
4355 uruşup: P'de yok.
4356 Sultān: T'de yok.
4357 Andhūdta: P Andhū(d)ta
4358 Sultān: T'de yok.
4359 tilep: P'de yok.
4360 bērmey: P'de yok.
4361 ve: T'de yok.
4362 ve: P'de yok.
4363 bilen: T bile
4364 eger: P'de yok.
4365 öldürsünler: T öldürsün
4366 yetti Şāh-ruḥ Mīrzā: P taptı
4367 Tūs: P Tūmin(?)
4368 Seyfe'd-dīnni: P Seyfe'd-dīn
4369 seni: T sēni
4370 cergeside: P çerikkeside
4371 Kelāt: P Kelāb
4372 çün: T'de yok.

(3) Şāh-ruḥ Mīrzā⁴³⁷³ yakın yètti Süleymān-şāh Bēg Semerḳand sarı kaçıp bardı ve Seyyid Ḥ'āce Bēg ol vilāyetni muḥāliflerdin⁴³⁷⁴ (4) arıtıp Herātta Şāh-ruḥ Mīrzāğa koşuldı ve Ferāh şāhları muḥālif bolup Ḥasan Cāndār (5) barıp alarnı yasaḳқа yètkürdi ve Uluḡ Bēg Mīrzā ve Şāh Melik Bēgni Andḥūd⁴³⁷⁵ ve Şuburgānga⁴³⁷⁶ yiberip Seyyid Ḥ'āce Bēg- (6) -ni ki yaḡşı işler kılıp érdi bēgler bēgi kıldı.

Pīr Muḥammed Cihāngīr ve⁴³⁷⁷ Ḥalīl Sultān Mīrzā⁴³⁷⁸ uruşı zikride

Ve⁴³⁷⁹ çün Uluḡ Bēg Mīrzā ve Şāh (7) Melik Bēg Andḥūdқа⁴³⁸⁰ bardılar Ceyḥūn üstige⁴³⁸¹ köfrük bağlap Ḥalīl Sultān Mīrzā su yaḳasıḡa (8) kēlip burun uruş bolup soḡ muşālaḡa bile Ḥalīl Sultān Mīrzā⁴³⁸² Semerḳand sarı⁴³⁸³ yandı ve Şāh Melik Bēgni Pīr Muḥammed (9) Mīrzā tilep Ḥalīl Sultān Mīrzāğa kişi yiberdi ki Şāḥib-kırān vaşiiyeti bile⁴³⁸⁴ taḡt maḡa tēger, sēn⁴³⁸⁵ nē üçün ḥilāf-ı (10) vaşiiyet kılur-sēn. Ḥalīl Sultān Mīrzā⁴³⁸⁶ cevāb yiberdi ki ol Ḳādir⁴³⁸⁷ ki efser u taḡtnı Şāḥib-kırānga bērip érdi ēmdi (11) maḡa 'ināyet kılıptur. Pīr Muḥammed Mīrzā, Uluḡ Bēg Mīrzā ve Şāh Melik Bēg⁴³⁸⁸ bilen sudın ötüp Ḥalīl Sultān utru kēlip (12) Nesefde ēki çerik şaff tartıp katıḳ uruş bolup āḡir Pīr Muḥammed Mīrzā ma'rekedin yüz évürüp köp (13) icmāl ü işḡāl Semerḳandīler⁴³⁸⁹ ēligige tüştı ve Ḥalīl Sultān Mīrzā, Şāh-ruḥ Mīrzāğa kişi⁴³⁹⁰ yiberip 'özr-ḡ'āhlıḳ⁴³⁹¹ kılıp itā'at zāḡir (14) kıldı.

Seyyid Ḥ'āce ibn Şeyḡ 'Alī Bahādur⁴³⁹² yaḡı bolḡanı⁴³⁹³ zikride

4373

T+çün

4374

ol vilāyetni muḥāliflerdin: P muḥāliflerdin ol vilāyetni muḥāliflerdin

4375

Andḥūd: T Andḥūda

4376

Şuburgānga: T Şuburgānda

4377

Cihāngīr ve: P **Cihān**

4378

Mīrzā: P'de yok.

4379

Ve: T'de yok.

4380

Andḥūdқа: P Andḥū(d)қа

4381

P+<ve çün Uluḡ Bēg Mīrzā>

4382

Mīrzā: P'de yok.

4383

sarı: T'de yok.

4384

P+<bile>

4385

sēn: P'de yok.

4386

Mīrzā: T'de yok.

4387

Ḳādir: T Ḳādirī

4388

Bēg: P'de yok.

4389

Semerḳandīler: P Semerḳandlar

4390

kişi: P yek-kişi

4391

'özr-ḡ'āhlıḳ: P 'özr-ḡ'āhlıḳ

4392

Bahādur: P'de yok.

Çün Seyyid H^vāce emīrū'l-ümerā boldı⁴³⁹⁴ ve dimāğı hālel kılıp Herīdin⁴³⁹⁵ Cām sarı (15) bardı ve Şāh-ruḥ Mīrzā keyiniçe barıp alarğa yetip yalğuz alar⁴³⁹⁶ arasığe kirip dedı: ne üçün yağı bolup-(16)-siz, alar barça yadaḵ bolup günāhḵa i'tirāf kıldılar ve mīrzā⁴³⁹⁷ günāhların 'afv kılıp alıp yandı. Çün Pul-i Salarğa yetti (17) mīrzā ilgeri barıp ba'zı yaman⁴³⁹⁸ müfsidler Seyyid H^vāceğa⁴³⁹⁹ dediler ki eger⁴⁴⁰⁰ fī'l-meşel pādīşāh seni mu'āf kılsa bizge alarnı⁴⁴⁰¹ şu'ūbet bilen⁴⁴⁰² (18) helāk kılur. Seyyid H^vāce yanıp Tūs sarı bardı ve İskender Mīrzāğa kişi yiberdi ki bēri teveccūh kıp, eger tevḥīk-i (19) refīk bolsa Ḥorāsānnı alıp saḡa⁴⁴⁰³ bēreyin. Ol ḡattnı yolda⁴⁴⁰⁴ tutup mīrzā ḵaşıda⁴⁴⁰⁵ keltürdiler ve mīrzā Tūs sarı 'azīmet kılıp (20) her neçe Seyyid H^vāceğa⁴⁴⁰⁶ istimālet bērip⁴⁴⁰⁷ müfīd bolmadı⁴⁴⁰⁸ ve H^vāce 'Alī⁴⁴⁰⁹ Naşru'llāhnı ki⁴⁴¹⁰ bu ḡarīb ḡāk-sārınḡ ḡadd-ı büzürg-vārı erdi⁴⁴¹¹, ol töhmet (21) bilen ki Seyyid H^vāce Bēg bilen yārdur⁴⁴¹² dēp Mīzrāb Bēgnı yiberdi ki⁴⁴¹³ ḡvācenı tutḡay. H^vāce ḵaçıp cihāt ve⁴⁴¹⁴ emvālını aldılar ve Seyyid H^vāce Bēg⁴⁴¹⁵ 203^[70b] (1) Esterābād barıp Pīr Pādīşāhḵa⁴⁴¹⁶ ḵoşuldı ve bu esnāda 'Ömer Mīrzā, Ābā Bekr Mīrzādın ḵaçıp⁴⁴¹⁷ mīrzā mülāzemetiḡa kēlip envā' 'ināyet bilen⁴⁴¹⁸ ser-efrāz boldı ve Esterābād sarı (2) teveccūh kılıp Pīr Pādīşāh ḵalın çerik bilen ki⁴⁴¹⁹ barçanınḡ dir' ü ḡaftānnı⁴⁴²⁰ fīrūze vü la'l dēk erdi bīşedin çıḡıp mīrzā üstige yörüp⁴⁴²¹ (3) mīrzā

-
- 4393 **bolḡanı:** P *bo(l)ḡan*
4394 **boldı:** P *kıldı*
4395 **Herīdin:** P *Her(ī)din*
4396 **alar:** P *alarḡa*
4397 **ve mīrzā:** T'de yok.
4398 **yaman:** P'de yok.
4399 **H^vāceğa:** P *H^vāce*
4400 **ki eger:** P'de yok.
4401 **bizge alarnı:** P *bizlerni*
4402 **bilen:** T *bile*
4403 **alıp saḡa:** T *saḡa alıp*
4404 **yolda:** P'de yok.
4405 **ḵaşıda:** P *ḵaşıd(a)*
4406 **H^vāceğa:** P *H^vāce*
4407 **bērip:** T *bērdi*
4408 **bolmadı:** T *tüşmedi*
4409 **'Alī:** P'de yok.
4410 **Naşru'llāhnı ki:** P *Naşru'llāh*
4411 **büzürg-vārı erdi:** T *büzürg-vārıdur*
4412 **yārdur:** P *birāderdür*
4413 **ki:** P'de yok.
4414 **ve:** P'de yok.
4415 **Seyyid H^vāce Bēg:** P *H^vāce Seyyid Bēg*
4416 **Pādīşāhḵa:** P *Pādīşā(h)ḡa*
4417 **ḵaçıp:** P'de yok.
4418 **bilen:** T *bile*
4419 **ki:** P'de yok.
4420 **ḡaftānnı:** T *ḡaftānı*
4421 **yörüp:** T *bardı*

çeriki hem utru çığıp⁴⁴²² rüstā-hīz nişānesi peydā bolup ēki çerik⁴⁴²³ ēki fūlād tağ dēk yā ēki deryā-yı mevvāc dēk⁴⁴²⁴ birbirige yētip⁴⁴²⁵ tīg ve ok (4) ve gürz ve kılıç bilen mihmāndārlikka meşğūl boldılar. ‘Ākıbet feth ü⁴⁴²⁶ zafer nesīmi Şāh-ruḥ Mīrzāğa⁴⁴²⁷ ēsip Pīr Pādīşāh yüz (5) ḥasret bilen⁴⁴²⁸ ve āh bilen bīşe⁴⁴²⁹ ve cengelğa kaçıp yüz meşakḳat bilen ol rezmdin Ḥvārezmğa⁴⁴³⁰ bardı ve Seyyid Ḥvāce Şīrāz sarı āvāre (6) boldı. Esterābādın ‘Ömer bin Mīrānşāh⁴⁴³¹ Mīrzāğa bērdi⁴⁴³² Ṭaberistān vilāyeti mīrzāğa müyesser boldı.

yana⁴⁴³³ Pīr ‘Alī Tāznıñ yağı bolğanı⁴⁴³⁴ zikride⁴⁴³⁵ ve Pīr Muḥammed Cihāngīrniñ şehādeti zikride

(7) Çün Pīr Muḥammed Mīrzā, Pīr ‘Alī Tāznı⁴⁴³⁶ tutup tarttı⁴⁴³⁷ terbiyet kılıp⁴⁴³⁸ pāye-yi ḳadrini ‘ayn ḳatındın⁴⁴³⁹ ötkerdi. Ol müdebberde⁴⁴⁴⁰ Şāhib-ḳırān⁴⁴⁴¹ ihtiyār-ı müte‘allik (8) bolup hēc kişige i‘tibār ḳılmadı⁴⁴⁴² ve istiḳlāl ḥayālī dimāğıda yol bērip⁴⁴⁴³ şāhzādeniñ nökerlerini özi bilen yār (9) kılıp ramazān ayınıñ⁴⁴⁴⁴ on törtide ol bī-pāk-ı ḡaddār, şāhzāde-yi sāde-dilni ḥavāşş u muḳarrebleri bilen şehādet (10) şerbeti içürdi ve çün bu haber Şāh-ruḥ Mīrzāğa yētti tiledi ki Pīr ‘Alī Tāz def‘i üçün bargay haber yētti ki ‘Ömer bin (11) Mīrānşāh Mīrzā yağı bolup Ḥorāsān üstige yörیدی⁴⁴⁴⁵. Lā-cerem Şāh-ruḥ Mīrzā utru⁴⁴⁴⁶ barıp Cām nevāḥīside (12) uruş bolup

4422 çığıp: P yörüp
4423 iki çerik: T'de yok.
4424 mevvāc dēk: P'de yok.
4425 yētip: P'de yok.
4426 ü: P'de yok.
4427 Mīrzāğa: T Mīrzāda
4428 bilen: T'de yok.
4429 bīşe: P'de yok.
4430 Ḥvārezmğa: P Ḥvārezm
4431 Mīrānşāh: P Mīrān(şāh) P nüshasında eksik yazım vardır.
4432 bērdi: T bērip
4433 yana: T'de yok.
4434 bolğanı: P bolğan
4435 zikride: T'de yok.
4436 Tāznı: P Tāznıñ
4437 tutup tarttı: T'de yok.
4438 kılıp: P'de yok.
4439 ḳatındın: T ḳattın
4440 müdebberde: P müdebber
4441 Şāhib-ḳırān: P şāhib(-ḳırān)
4442 ḳılmadı: T ḳalması
4443 bērip: T kılıp
4444 ayınıñ: P aynıñ
4445 yörیدی: T yörüy
4446 utru: P ut<u>ru

‘Ömer Mîrzâ kaçıp Mîzrâb Bêg nökerleri Murğâbdın ‘Ömer Mîrzânı yarlık kılıp⁴⁴⁴⁷ tutup keltürdiler (13) ve⁴⁴⁴⁸ anı Herât sarı yiberip⁴⁴⁴⁹ yolda vefât boldı.

Şâh-ruh Mîrzânın Belh sarı yörüp Pîr ‘Alî Tâznın cezâğa yetkeni⁴⁴⁵⁰ zikride

Çün Pîr ‘Alî Tâz, (14) Pîr Muḥammed Mîrzânı öldürdi tena‘um u nâz mesnediğa oturup köp memleket taşarrufiğa kirdi ve Şâh-ruh Mîrzâ Bâdgîsdin Belhğa (15) müteveccih bolup ol Pul-ı Hıtabğa kélip çün mîrzânın kélgenin⁴⁴⁵¹ eşitti andın⁴⁴⁵² kaçıp⁴⁴⁵³ ve eşkâli çerik⁴⁴⁵⁴ kolığa tüşüp Şâh-ruh (16) Mîrzâ buyurdi ki Hindvân Belh kal‘asını âbâdân⁴⁴⁵⁵ kılıp Kaydu Mîrzâ⁴⁴⁵⁶ bin Pîr Muḥammed Mîrzâğa⁴⁴⁵⁷ bérdi ve Andhüdni⁴⁴⁵⁸ soyurgal (17) Güher Şâd Bêgim qardaşı Seyyid Aḥmed Tarḥânğa bérdi ve özi Herâtқа⁴⁴⁵⁹ kélip çerik Pîr ‘Alî Tâz kèyiniçe barıp ‘azîm uruş⁴⁴⁶⁰ (18) bolup ol kaçıp Belḥab bardı ve anda ba‘zını özige yâr kılıp Yâdigâr Şâh Arulat aña yetip⁴⁴⁶¹ yana kaçtı. Ba‘zı el ki anıñ bilen êrdiler anı tutup başın kèsip orduğa⁴⁴⁶² yiberdiler.

(19) Tebrîz ve Âzerbâyincân ḥâlâtıda ve Âbâ Bekr ve Mîrânşâh Mîrzâ ḥâlî ve Sulṭân Aḥmed ve Qara Yūsufnıñ Mısr seferidin ḥalâş bolup Âzerbâyincânğa kélgenleri zikride⁴⁴⁶³

Çün Âbâ Bekr Mîrzâ Tebrîzdin (20) ‘Ömer Mîrzâ def‘i üçün bardı⁴⁴⁶⁴. Şeyḥ Kaşşâb ki tamğaçı⁴⁴⁶⁵ êrdi taleb u ‘ilm terbiyet kılıp Âbâ Bekr Mîrzâ kişilerin qavdı. Bistâm,

4447 kılıp: T'de yok.

4448 ve: T'de yok.

4449 yiberip: P'de yok.

4450 **yêtkeni**: P **yêtken**

4451 kélgenin: P kél(l)genin

4452 andın: T anda

4453 T+icmâli

4454 çerik: P çeriki

4455 âbâdân: P âb(â)dân

4456 Mîrzâ: P'de yok.

4457 Mîrzâğa: P Mîrzâ Cihāngîrğa

4458 Andhüdni: P Andhū(d)nı ve Şuburgân

4459 Herâtқа: T Herâtğa

4460 uruş: P+<uruş>

4461 ol kaçıp Belḥab bardı ve anda ba‘zını özige yâr kılıp Yâdigâr Şâh Arulat aña yetip: P'de yok.

4462 P+<yiberdi>

4463 **Tebrîz ve Âzerbâyincân ḥâlâtıda ve Âbâ Bekr ve Mîrânşâh Mîrzâ ḥâlî ve Sulṭân Aḥmed ve Qara Yūsufnıñ Mısr seferidin ḥalâş bolup Âzerbâyincânğa kélgenleri zikride**: P **Tebrîz Âzerbâyincân ḥâletinde Âbâ Bekr bin Mîrzâ Mîrân-şâ(h) ve Sulṭân ve Qara Yūsufnıñ seferindin Âzerbâyincânğa zikride**

4464 bardı: P'de yok.

4465 tamğaçı: P tağmaçı

(21) Cākir, Tebrīzğa kēlip Şeyh İbrāhīm-i Şīrvānī⁴⁴⁶⁶ soñınça⁴⁴⁶⁷ kēlip Bistām kaçıp Şīrvān Şāh Tebrīzni feth kılıp Tebrīz mescid-i cāmi‘de hutbe Deşt-i Kıpçak pādīşāhığa⁴⁴⁶⁸ **204**^[71a] (1) Şādī Baht⁴⁴⁶⁹ Hān atığa okudılar⁴⁴⁷⁰ ve ēlge māl havāle kılıp. Bu esnāda haber yētti ki Sulţān Aḥmed müteveccihdür Şeyh İbrāhīm Tebrīzdin Şīrvān sarı barıp Sulţān Aḥmed⁴⁴⁷¹ Tebrīzğa kirdi. Çün Sulţān Aḥmed Tebrīzde mütemekkin boldı mülük u hükkām hizmetiğe kēldiler ammā ol umūr-ı mülkdin (2) tegāfūl kılıp ‘ayş u ‘işretka meşgūl bolup zībā manzar yigitler bilen şöhet tutar ērdi⁴⁴⁷². Bu cihetdin⁴⁴⁷³ bēgleri⁴⁴⁷⁴ Ābā Bekr Mīrzāğa haṭṭı⁴⁴⁷⁵ bitidi- (3) -ler⁴⁴⁷⁶ ve⁴⁴⁷⁷ ol haṭṭını yolda tutup sulţān kaşığa kēltürdiler ve der-hāl Şeyh ‘Alī-yi Oyirat ve ‘ulemā-yı⁴⁴⁷⁸ ‘Arabnı tutup⁴⁴⁷⁹. Çün Ābā Bekr Mīrzā Tebrīzğa (4) müteveccih boldı⁴⁴⁸⁰ Sulţān Aḥmed vilāyetni koyup Bağdādğa⁴⁴⁸¹ barıp⁴⁴⁸² Sulţān Aḥmed⁴⁴⁸³ ve Qara Yūsufnıñ Mısr bendidin⁴⁴⁸⁴ ḥalāş bolğanı ol-türlük⁴⁴⁸⁵ ki (5) Mısr pādīşāhı Sulţān Aḥmed bile Qara Yūsufnı Tēmür Bēg küregen⁴⁴⁸⁶ ḥālātı ve⁴⁴⁸⁷ hükmi bilen bend kılıp ērdi ve alar bendte⁴⁴⁸⁸ birbiri bile⁴⁴⁸⁹ ‘ahd kıldılar ki (6) çün ḥalāş bolsalar Tebrīz Qara Yūsufnıñ ve⁴⁴⁹⁰ Bağdād Sulţān Aḥmedniñ bolup birbirige yaman sağınmağaylar⁴⁴⁹¹. Çün Tēmür Bēg vefātı- (7) -dın anda haber yētti Mısr pādīşāhı alarnı⁴⁴⁹² bendtin çıkarıp terbiyet kıldı ve Terākimedin Qara Yūsufka köp kişi

4466 Şīrvānī: P Şīrvānnı

4467 soñınça: P so(n)gunça

4468 pādīşāhığa: P pād(işā)hığa

4469 Şādī Baht: P Şād Bēg

4470 okudılar: T okudı

4471 müteveccihdür Şeyh İbrāhīm Tebrīzdin Şīrvān sarı barıp Sulţān Aḥmed: P'de yok.

4472 boldı mülük u hükkām hizmetiğe kēldiler ammā ol umūr-ı mülkdin tegāfūl kılıp ‘ayş u ‘işretka meşgūl bolup zībā manzar yigitler bilen şöhet tutar ērdi: P bolup zībā manzar yigitler bilen şöhet tutar ērdi tegāfūl kılıp ‘ayş u ‘işretka meşgūl bolup

4473 cihetdin: T cihettin

4474 bēgleri: P bēgler

4475 haṭṭı: P haṭṭı

4476 bitidiler: P biti(di)ler

4477 ve: T'de yok.

4478 ‘ulemā-yı: T ‘Alī

4479 tutup: T tutturup

4480 boldı: P ērdi

4481 Bağdādğa: T Bağdādka

4482 barıp: T bardı ve

4483 P+bile

4484 bendidin: P benddin

4485 ol-türlük: T ol-türlüktür

4486 küregen: P küregeni

4487 ḥālātı ve: T'de yok.

4488 ērdi ve alar bendte: P ērdiler

4489 bile: T bilen

4490 ve: T'de yok.

4491 sağınmağaylar: P sağınmağaylar

4492 pādīşāhı alarnı: P pādīşāhlarnı

koşulup çevgān-bāzlık meydānıdın (8) sultān Mısrđın ayrılıp köçlerin alıp Şām sarı bardılar. **el-kıṣṣa** Kara Yūsuf Avnik Qal‘asını alıp köp bahtı hūbūt-ı nekbetidin (9) zirve-yi şerefka yetti⁴⁴⁹³ Kara Yūsuf Mısrđın bardı ve⁴⁴⁹⁴ Mısr eliniñ i‘timādı Sultān Aḥmedka⁴⁴⁹⁵ kalmadı. Lā-cerem kepenek-pūş bolup Mısrđın (10) Hilleğa bardı bir köşede oturup ol erāzil⁴⁴⁹⁶ ü evbāş aña⁴⁴⁹⁷ yığıldılar. Devlet H‘āce Inaḳ⁴⁴⁹⁸ Bağdāda tura almay⁴⁴⁹⁹ ‘Ömer Mīrzā (11) qaşığa bardı⁴⁵⁰⁰ ve Sultān Aḥmed kēçe bile⁴⁵⁰¹ barıp⁴⁵⁰² Bağdādka kirdi.

Ābā Bekr, Mīrānşāh Mīrzāniñ⁴⁵⁰³ Tebrīzğa kēlip Kara Yūsuf bilen (12) anıñ arasında⁴⁵⁰⁴ vāḳı‘a⁴⁵⁰⁵ bolğan ḥāleti zikride

Çün Sultān Aḥmed Tebrīzdin Bağdādka bardı Ābā Bekr Mīrzā Tebrīzğa kirdi⁴⁵⁰⁶ elge istimālet bērip tiledi ki (13) Sultān Aḥmed üstige bargay. Haber yetti ki Kara Yūsuf Avnik Qal‘asın⁴⁵⁰⁷ alıptur. Fī‘l-hāl Kara Yūsuf rezmi üçün müteveccih boldı (14) Kara Yūsuf burun mütevehhim bolup⁴⁵⁰⁸ ‘Irāḳ bēgleri istimāleti bilen qavī bolup Mīrzā Ābā Bekr utrusıda yörیدی ve ol kün Çağatay ve Tūr- (15) -kmendin cem‘i⁴⁵⁰⁹ keşir uruşka meşğul boldılar ve Kara Yūsuf muḥālifler arasıge kirip yadaqlar her tarafdın altı kişi (16) Kara Yūsufka yapuşılar ve ol atın qamçılup özini ol varṭadın ḥalāş kıldı. Üç kün müte‘ākıb uruş bolup (17) tōrtünçi kün Kara Yūsuf meydānga kēlip bēg ün bilen⁴⁵¹⁰ Ābā Bekr Mīrzāğa dēdi⁴⁵¹¹: biz ēkev cihetidin nā-ḥaḳḳ qanlar tōküledür mürüvvet (18) oldur kim⁴⁵¹² biz ēkev maşāff⁴⁵¹³ qılalı tā bī-günāh

4493 yetti: T+çün
4494 ve: T'de yok.
4495 Aḥmedka: P aḥvālīga
4496 erāzil: P er(ā)zil
4497 aña: P elge
4498 P+ve
4499 tura almay: P turalmay
4500 Mīrzā qaşığa bardı: T Mīrzāğa koşuldı
4501 bile: P'de yok.
4502 barıp: T'de yok.
4503 Mīrānşāh Mīrzāniñ: P Mīrzā Mīrānşāhniñ
4504 arasında: P arasid(a)
4505 vāḳı‘a: T vāḳi‘
4506 kirdi: T kirip
4507 Avnik Qal‘asın: P öyün Qal‘asını
4508 bolup: P'de yok.
4509 cem‘i: T cem‘ bolup
4510 bilen: T bile
4511 dēdi: P'de yok.
4512 kim: T ki
4513 biz ēkev maşāff: P bizge

bendeler⁴⁵¹⁴ miñnetdin ħalāş bolup her kimge Têñri Te‘ālā⁴⁵¹⁵ nuşret bërse⁴⁵¹⁶ mülk ü māl (19) anıñ bolğay ve⁴⁵¹⁷ Ābā Bekr Mīrzā bu kelimāt istimā‘ kılıp yérindin teprenmedi ‘ākıbet⁴⁵¹⁸ eki çerik uruşup Ābā Bekr Mīrzā kaçtı⁴⁵¹⁹ münhezim bolup⁴⁵²⁰ (20) köp kişi ölüp⁴⁵²¹ ba‘zı arħ suyığa⁴⁵²² ġarķ bolup⁴⁵²³ Sultāniyyeğa⁴⁵²⁴ bardı ve Ķara Yūsuf şeyhzāde-yi a‘zam Ĥ‘āce⁴⁵²⁵ Muħammed ve⁴⁵²⁶ Tebrīz eli⁴⁵²⁷ istiğāsesi⁴⁵²⁸ bilen (21) oşal tēgrede⁴⁵²⁹ kışlak kılıp emīr-i Bistām ve özge memālik⁴⁵³⁰ ħükkāmı aña mülāzım boldılar. Çün Ābā Bekr Mīrzā Ķazvīnga bardı **205**^[71b] (1) ba‘zı aña dēdiler ki bēglar ittifāk kılıpturlar ki⁴⁵³¹ seni tutup Mīrānşāh Mīrzānı pādīşāh köterip ol bēglarnı öldürüp Mīrānşāh Mīrzānı⁴⁵³² (2) özige⁴⁵³³ koşup Ķara Yūsuf uruşı üçün ‘āzim boldı.

Mīrānşāh Mīrzā, Ābā Bekr Mīrzānıñ⁴⁵³⁴ Ķara Yūsuf⁴⁵³⁵ bilen uruşup (3) Mīrānşāh Mīrzā bin Tēmūr Bēg küregenniñ⁴⁵³⁶ şehādet tapğanı⁴⁵³⁷ zikride

Çün Ābā Bekr Mīrzā, Ķara Yūsufdın⁴⁵³⁸ yüz evürüp Sultāniyyeğa bardı kalın kişi aña yığılıp Tebrīzğa (4) müteveccih boldı. Çün bu haber Ķara Yūsufka yētti ‘Irāķ bēgların tilep dēdi: mēn Türkmendür-men⁴⁵³⁹, yaylakım⁴⁵⁴⁰ ve kışlakım Ala Tağ (5)

⁴⁵¹⁴ *bī-günāh bendeler*: T *bī-günāhlar*

⁴⁵¹⁵ *Têñri Te‘ālā*: T *Ĥudāy*

⁴⁵¹⁶ *nuşret bërse*: T *bërgey*

⁴⁵¹⁷ *mülk ü māl anıñ bolğay ve*: T'de yok.

⁴⁵¹⁸ *bu kelimāt istimā‘ kılıp yérindin teprenmedi ‘ākıbet*: T *teprenmedi*

⁴⁵¹⁹ *kaçtı*: P'de yok.

⁴⁵²⁰ *münhezim bolup*: T'de yok.

⁴⁵²¹ *kişi ölüp*: T *kişisi öldi*

⁴⁵²² *arħ suyığa*: T *suğa*

⁴⁵²³ *bolup*: T *boldı*

⁴⁵²⁴ *Sultāniyyeğa*: P *Sultāniyye*

⁴⁵²⁵ *T+Seyyid*

⁴⁵²⁶ *ve*: P'de yok.

⁴⁵²⁷ *eli*: P *eki*

⁴⁵²⁸ *istiğāsesi*: P *(i)stiğāsesi*

⁴⁵²⁹ *tēgrede*: P *tēgride*

⁴⁵³⁰ *memālik*: T *memāliki*

⁴⁵³¹ *ki*: P'de yok.

⁴⁵³² *pādīşāh köterip ol bēglarnı öldürüp Mīrānşāh Mīrzānı*: T'de yok.

⁴⁵³³ *özige*: P *özi*

⁴⁵³⁴ *Bekr Mīrzānıñ*: P *Bekrniñ*

⁴⁵³⁵ *P+<Ķara Yūsuf>*

⁴⁵³⁶ *küregenniñ*: P'de yok.

⁴⁵³⁷ *şehādet tapğanı*: P *ş(eh)ādet tapğan*

⁴⁵³⁸ *Yūsufdın*: T *Yūsufın*

⁴⁵³⁹ *Türkmendür-men*: T *Türkmendür-mēn*

⁴⁵⁴⁰ *yaylakım*: T *yaylak*

ve Diyārbekrdür⁴⁵⁴¹ ve taht u salṭanatnıñ maña⁴⁵⁴² nisbeti yok⁴⁵⁴³, Ābā Bekr Mīrzā ki bizge teveccüh kılıptur Şāhib-kırān⁴⁵⁴⁴ nebīresidür ve⁴⁵⁴⁵ anıñ hūkūḳ-ı nī‘meti⁴⁵⁴⁶ sizniñ (6) boynuñızda⁴⁵⁴⁷ s̱ābit. Barça yār u birāder-siz eger anıñ sarı meyliñiz bolsa⁴⁵⁴⁸ hātırım sizdin ḳalması, öz şāhzādenizge⁴⁵⁴⁹ mülḥaḳ boluñ, (7) men⁴⁵⁵⁰ öz vaṭanımgā⁴⁵⁵¹ mūrāca‘at ḳılayın⁴⁵⁵². ‘Irāḳīler dēdiler: bu nē ḥikāyetdür⁴⁵⁵³ sendin ayrılmas-biz ve ḥarbḳa iḳdām ḳılur-biz. **el-ḳıṣṣa** (8) Bēgler ant içip Ḳara Yūsuf be-ḡāyet ḥoş-dil bolup uruş üçün Şenb-i Ġāzānda nüzül ḳılıp⁴⁵⁵⁴. **sene ‘aşar** (9) **ve**⁴⁵⁵⁵ **semānimiede**⁴⁵⁵⁶ mülākāt-ı ferīḳayn bolup ēki ṭarafdın ‘aẓīm uruşlar bolup ‘āḳıbet buzulup Ābā Bekr Mīrzā çeriki her ṭarafḡa (10) müteferriḳ boldılar ve bir ḳol Mīrānşāh Mīrzāḡa yētip kār-ı zaḥm urup ol serv-i çimen salṭanatnı yalangāç ḳılıp⁴⁵⁵⁷ başını (11) tenedin cüdā ḳılıp⁴⁵⁵⁸ ve Ḳara Yūsuf ḳaşıḡa ēltip dēdi⁴⁵⁵⁹: nē üçün öldürdüy⁴⁵⁶⁰ ol ḳışını⁴⁵⁶¹ öldürdi ve düşmen ḡorı (12) dēgen süyekini⁴⁵⁶² Māverāü’n-nehrḡa⁴⁵⁶³ ēltip Ḳışde medfūn ḳıldı⁴⁵⁶⁴ ve Ābā Bekr Mīrzā üç yüz ḳişi bilen hezīmet bolup köp (13) māl u ḡanīmet Türkmen ēligiḡe⁴⁵⁶⁵ tüşti. Ol cümledin miñ ḳış ton ērdi ki⁴⁵⁶⁶ Türkmenler⁴⁵⁶⁷ bilmey endek bahāḡa sattı- (14) -lar ve⁴⁵⁶⁸ Ḳara Yūsuf her ṭarafḳa feth-nāmeler⁴⁵⁶⁹ bitip ḥuṭbe vü sikke⁴⁵⁷⁰ oḡlı⁴⁵⁷¹ Pīr Budaḡ atıḡa oḡudılar ve

4541 ve Diyārbekrdür: T'de yok.
4542 maña: P'de yok.
4543 yok: P'de yok.
4544 Şāhib-kırān: P şāhib(-kırān)
4545 ve: P'de yok.
4546 nī‘meti: P nī‘amı
4547 boynuñızda: P boyıñızda
4548 meyliñiz bolsa: T meyl ḳılsañız
4549 şāhzādenizge: P şāhzā(d)enizge
4550 men: T mēn
4551 vaṭanımgā: P vaṭanımgē
4552 mūrāca‘at ḳılayın: T barayın
4553 ḥikāyetdür: T ḥikāyettür
4554 ḳılıp: T ḳıldı
4555 P+<ve>
4556 810'da.
4557 ḳılıp: P'de yok.
4558 ḳılıp: T ḳıldı
4559 dēdi: P'de yok.
4560 T+dēp
4561 ḳışını: P ḳişi
4562 süyekini: P süyekı
4563 Māverāü’n-nehrḡa: T Māverāü’n-nehr
4564 ḳıldı: T boldı
4565 ēligiḡe: P ēlige
4566 ki: T'de yok.
4567 Türkmenler: P Türkmenle(r)
4568 ve: P'de yok.
4569 feth-nāmeler: P feth-nā(meler)
4570 ḥuṭbe vü sikke: T sikke vü ḥuṭbe

nişānnı bu türlük bitir êrdi ki Pîr Budağ (15) Hân Bahādur yarlıgıdın⁴⁵⁷² Ebū'n-naşr Yūsuf Bahādur sözimiz.

Ābā Bekr Mīrzānıñ tetimme-yi aḥvāl ve encām-ı⁴⁵⁷³ rüzgārı zikride

Ābā⁴⁵⁷⁴ Bekr Mīrzā Tebrīz- (16) -din hezīmet bolup Kirmānga⁴⁵⁷⁵ bardı. Sultān Üveys anı Kirmānga kivürüp bir neçe kündin soñ anı Kirmāndın qavdı (17) ve ol Sīstānga barıp Şāh Qutbe'd-dīn aña yār bolup haber keldi ki⁴⁵⁷⁶ Sultān Üveys Germīlīga çerikin yiberip (18) Kirmānda yalğuzdur. Ābā Bekr Mīrzā çerik tartıp Bamğa yetkende Sultān Üveys çeriki qoşulup yana kün⁴⁵⁷⁷ (19) uruş boldı ve Ābā Bekr Mīrzā özi kemīnde turup çeriki utru yörüp uruşılar ve Ābā Bekr Mīrzā münhezim bolup (20) Sultān Üveys qardaşın yiberip basturup yandı ve Sultān Üveys, Ābā Bekr Mīrzā üstige⁴⁵⁷⁸ yörüp 'aẓīm uruş bolup Ābā Bekr Mīrzāğa⁴⁵⁷⁹ 'aẓīm (21) zaḥm tēgip rūhınıñ quşı kafes-i⁴⁵⁸⁰ kālbüdtin 'arş sarı pervāz kıldı.

'Ömer Şeyḥ Mīrzā evlādınıñ muḥālefeti muvāfaqatdın⁴⁵⁸¹ soñ

Müddetler qar- 206^[72a] (1) -daşlar arasında maḥabbet ü mürüvvet müstaḥkem êrdi⁴⁵⁸². Müfsidler ifsādı bilen⁴⁵⁸³ ol maḥabbet vaḥşetqa muncerr bolup Mīrzā Pîr Muḥammed, İskender Mīrzānı (2) bend kılıp Yezdñi özge kişige bērdi ve andın İsfahānga⁴⁵⁸⁴ yörüp çün Rüstem Mīrzā bī-ḥuzūr êrdi ol vilāyetni⁴⁵⁸⁵ talan (3) bilen⁴⁵⁸⁶ buzup Şīrāz yandı. İskender Mīrzānı bend kılıp⁴⁵⁸⁷ Ḥorāsānga yiberip Ṭabesde⁴⁵⁸⁸

4571 oğlı: P Pîr 'Alī

4572 Bahādur yarlıgıdın: T Bahādurlıgıdın

4573 **encām**: P **encā(m)**

4574 Ābā: P Ebū

4575 Kirmānga: T Kirmān sarı

4576 ki: T'de yok.

4577 P+qoşulup

4578 üstige: P'de yok.

4579 Mīrzāğa: P Mīrzā

4580 kafes-i: P'de yok.

4581 **muvāfaqatdın**: T **muvāfaqattın**

4582 maḥabbet ü mürüvvet mustaḥkem êrdi: P mürüvvet muḥabbib muḥkem êrdi ve müstaḥkem

4583 T+ve

4584 İsfahānga: T İsfahānga

4585 vilāyetni: T memālikni

4586 bilen: T bile

4587 kılıp: T bilen

4588 Ṭabesde: T Ṭabeste

bendni⁴⁵⁸⁹ uşatıp kaçıp Isfahānga (4) bardı. Pes⁴⁵⁹⁰ Rüstem Mīrzāğa koşuldu ve ittifāk bilen⁴⁵⁹¹ Şīrāz üstige yöridiler ve Pīr Muḥammed Mīrzā Bend-i ‘Azdu’d-devleğa kēlip su⁴⁵⁹² yaqasın (5) bērkitti ve kēçe Qara Yūsuf kurre bolup⁴⁵⁹³ peydā bolup İskender Mīrzā çerikini⁴⁵⁹⁴ utruda koyup meçhul güzerdin ötüp (6) Pīr Muḥammed Mīrzā çün bildi ki muḥālifler sudın öttiler Şīrāz sarı yanıp yēl⁴⁵⁹⁵ ve yağmur⁴⁵⁹⁶ andağ kavī boldı ki (7) tūfān-ı Nūhdın nişān bēredür ērdi⁴⁵⁹⁷ ēki çerik namāz-ı şām Şīrāzğa yētip ve⁴⁵⁹⁸ Rüstem ve İskenderni⁴⁵⁹⁹ kırk kün kapap feth (8) bolmay vilāyetni⁴⁶⁰⁰ çapıp Isfahānga⁴⁶⁰¹ yandılar. Nēçe maḥalldın soñ Pīr Muḥammed Mīrzā çerik tartıp Isfahān⁴⁶⁰² üstige (9) yöridiler⁴⁶⁰³. Cem‘i aña yār⁴⁶⁰⁴ boldılar ki muşālaḥa bolğay. Rüstem Mīrzā tekebbür yüzidin dēdi: Şīrāz kārvanı⁴⁶⁰⁵ (10) bizge teberrük ü tansukāt kēltüredürler⁴⁶⁰⁶ ve⁴⁶⁰⁷ yana kün mīrzā alarğa⁴⁶⁰⁸ muḳābil bolup cānibeyndin köp gūşış bolup (11) ‘ākıbet Pīr Muḥammed Mīrzā ğālib boldı ve Rüstem Mīrzā bēglerin Kāşānda koyup özi Ḥorāsān bardı ve Pīr Muḥammed Mīrzā İsfahānnı⁴⁶⁰⁹ (12) oğlu ‘Ömer Şeyḫ Mīrzāğa⁴⁶¹⁰ bērip⁴⁶¹¹ memleketni intizām bērdi ve Rüstem Mīrzā⁴⁶¹², Şāh-ruḫ Mīrzā kaşığa barıp terbiyet taptı ve İskender (13) Mīrzā Bellḫ ve Şuburgān sarı barıp⁴⁶¹³ Kaydu Mīrzā bilen uruşup münhezim boldı Andḫūda⁴⁶¹⁴ Seyyid⁴⁶¹⁵ Aḫmed Tarḫān, İskender Mīrzānı (14) saklap Şāh-ruḫ Mīrzāğa ḥaber yiberdi ve mīrzā ḥükm kıldı ki aña yarağ bērip Şīrāzğa yibersünler ve Pīr

4589 *bendni*: T *bendin*
4590 *Pes*: T’de yok.
4591 *bilen*: P’de yok.
4592 *su*: P’de yok.
4593 *Qara Yūsuf kurre bolup*: T *qara bulut*
4594 *çerikini*: T *çerikni*
4595 *yēl*: P’de yok.
4596 *yağmur*: T *yamğur*
4597 *bēredür ērdi*: T *bērdi*
4598 *ve*: T’de yok.
4599 *İskenderni*: P *İskender*
4600 *vilāyetni*: T *vilāyātını*
4601 *İsfahānga*: T *İsfahānga*
4602 *İsfahān*: T *İsfahān*
4603 *yöridiler*: T *yöridi*
4604 *yār*: T’de yok.
4605 *kārvanı*: P *kārvan*
4606 *kēltüredürler*: P *kēltür<dür>geler*
4607 *ve*: T’de yok.
4608 *mīrzā alarğa*: P *mīrzālar*
4609 *İsfahānnı*: P’de yok.
4610 *Şeyḫ Mīrzāğa*: P *Şeyḫğa*
4611 *bērip*: P *bērdi*
4612 *P+* ve
4613 *barıp*: P’de yok.
4614 *Andḫūda*: P *Andḫū(d)ta*
4615 *seyyid*: T’de yok.

Muhammed Mīrzāğa⁴⁶¹⁶ (15) sifāriş bitidiler⁴⁶¹⁷ ki anı terbiyet kılsunlar⁴⁶¹⁸ çün ol Şīrāzğa yetti ⁴⁶¹⁹ Şīrāzda mülāzımlarını (16) koyup özi yadağ şehrga kirip H^vāce Hüseyn⁴⁶²⁰ Şerbet-dār öyge⁴⁶²¹ bardı ve Pīr Muhammed Mīrzā haber tapıp iftār maḥallıda İsfendiyār⁴⁶²² (17) Mīrzānı tilep yahşı yêrde⁴⁶²³ tüşürüp envā^c terbiyet kıldı⁴⁶²⁴.

Pīr Muhammed Mīrzānıñ⁴⁶²⁵ şehādet tapḫanı⁴⁶²⁶ ve İskender Mīrzānıñ salṭanatı zikride

(18) Pīr Muhammed Mīrzā ve İskender Mīrzā ḳalın çerik bilen Kirmān teşhīri⁴⁶²⁷ üçün müteveccih bolup çün Duḳāhe (19) mevzi'ığa⁴⁶²⁸ yéttiler Hüseyn⁴⁶²⁹ Şerbet-dār⁴⁶³⁰ ki şāhzāde anı ṭabīblikdın⁴⁶³¹ emāretḳa⁴⁶³² yétkürip êrdi⁴⁶³³ yarım (20) kēçe şāhzāde üstige kēlip ol⁴⁶³⁴ serv-i cūy-bār salṭanatnı⁴⁶³⁵ ayaktın tüşürüp Mīrzā İskender bu ḥāldın haber (21) tapıp ḳaçıp Şīrāzğa bardı ve⁴⁶³⁶ bu ḥālnı andaki bēglerga dēp bēgler ḥayāl kıldı ki bu ḥareket-i şenī^c andın vāḳi^c boluptur ve⁴⁶³⁷ **207**^[72b] (1) çün bildiler ki andın êrmes êrdi⁴⁶³⁸ anı pādīşāh köterdiler ve Hüseyn Şerbet-dār-ı ḡaddār ol şeqāvet ü ḥasārtın⁴⁶³⁹ soñ (2) ol mel'ün-ı nā-be-kār Şīrāzğa kēlip çetr başıga tutup ol kün 'azīm uruş boldı⁴⁶⁴⁰. Ba'zı bēgler Murdestān (3)

4616 Mīrzāğa: P Mīrzā
4617 bitidiler: T bitidi
4618 kılsunlar: T kılsun
4619: P Allāhu Ekber, T Ekber
4620 Hüseyn: P Ḥasan
4621 öyge: T évige
4622 İsfendiyār: P'de yok.
4623 yêrde: P yêrd(e)
4624 kıldı: P'de yok.
4625 Mīrzānıñ: P Mī(r)zānıñ
4626 tapḫanı: P tapḫa(nı)
4627 teşhīri: P teşhīr
4628 mevzi'ığa: P menzil ü mevzi'ığa
4629 Hüseyn: P Ḥasan
4630 Şerbet-dār: P Şerbet-d(ā)r
4631 ṭabīblikdın: T ṭabībliktn
4632 emāretḳa: P emāret emāret
4633 yétkürip êrdi: T yétkürdi
4634 ol: P o(l)
4635 cūy-bār salṭanatnı: T cūy-bārın
4636 ve: P'de yok.
4637 ve: P'de yok.
4638 êrdi: T'de yok.
4639 ḥasārtın: T ḥasārettin
4640 boldı: T bolup ve

dervāzesindin⁴⁶⁴¹ İskender Mīrzā kaşığa barıp⁴⁶⁴² ol ğaddār-ı nā-pāy-dār⁴⁶⁴³ ya'nī Hüseyn Şerbet-dār nêçe meflūk bilen Kirmān sarı (4) kaçıp ve mīrzā ba'zı⁴⁶⁴⁴ ki Hüseyn bilen muvāfık êrdiler öldürüp eyālet-i Fārska mütemekkin boldı ve⁴⁶⁴⁵ Pīr Muḥammed Mīrzā- (5) -nıñ bēğleri ki⁴⁶⁴⁶ burun Kirmān sarı barıp êrdiler bu ḥaberni bilip buzulup yandılar ve Şiddīk (6) Bēğ, Hüseyn Şerbet-dārga yolukup tutup bir kulağın⁴⁶⁴⁷ kēsip anı keltürdi. Şeyḥ⁴⁶⁴⁸ Sa'īd *kuddise sirru-hu* mezārıda ol (7) mel'ūnnı ḥ'ātūnlar⁴⁶⁴⁹ dēk yasap külāh devlet başığa koyup yarım saḳalın⁴⁶⁵⁰ kırkıp uyğa mindürüp şehrga kivürüp (8) çün mīrzā kaşığa keltürdiler sordı⁴⁶⁵¹ ki: ey bed-baḥt nē üçün qardaşımın kaşd⁴⁶⁵² kıldın, dēdi: eger mēn aña kaşd (9) kıldım saña yaman kēlmedi⁴⁶⁵³, mīrzā bıçağın çıkarıp⁴⁶⁵⁴ bir közin özi kevlep buyurdı ki çomak bilen urup öldürdi- (10) -ler ve bedenini köydürüp başını İsfahānga⁴⁶⁵⁵ yiberdi. Barça İskender Mīrzāğa tābi' bolup Yezd daruğası tābi' bolmay ba'zı bēğlerni anıñ def'i üçün yiberip özi⁴⁶⁵⁶ İsfahānga bardı. Bu eṣnāda (11) vāqı'aī dest bērdi ki Sultān Mu'taşım ki Şāh Şücā'⁴⁶⁵⁷ nebīresidür Qara Yūsuf mededi bilen İsfahānga kēlip 'Ömer Şeyḥ Mīrzā (12) uruşmay Yezd sarı bardı ve İskender Mīrzā⁴⁶⁵⁸, Sultān Mu'taşımğa yētip bā-vücūd⁴⁶⁵⁹ ol-kim⁴⁶⁶⁰ ba'zı bēğler yüz evürüp Sultān Mu'taşımğa⁴⁶⁶¹ koşuldılar (13) İskender Mīrzā uruşup muzafferleri münhezim bolup 'Irāk ve Āzerbāyincānnıñ a'yānı⁴⁶⁶² esīr boldılar ve Sultān Mu'taşım kaçıp bir arıkka (14) yıkılıp bahādurlardın birev başın kēsip⁴⁶⁶³ ḥayātı münkaṭı' boldı ve Qāḍī Aḥmed

4641 dervāzesindin: T dervāzesidin

4642 barıp: P'de yok.

4643 nā-pāy-dār: T nā-be-kār

4644 mīrzā ba'zı: P ba'zı mīrzā

4645 ve: P'de yok.

4646 ki: P'de yok.

4647 kulağın: T kulağın

4648 Şeyḥ: P'de yok.

4649 ḥ'ātūnlar: T ḥātūnlar

4650 saḳalın: T saḳkalın

4651 sordı: T sordılar

4652 qardaşımın kaşd: T qardaşım kaşdı

4653 kēlmedi: T kılmadım

4654 çıkarıp: T çıkarıp

4655 İsfahānga: T İsfahān

4656 T+yene

4657 Şücā': T'de yok.

4658 Mīrzā: P'de yok.

4659 bā-vücūd: P bā-vücūdī

4660 kim: T ki

4661 Sultān Mu'taşımğa: P'de yok.

4662 Āzerbāyincānnıñ a'yānı: P Āzerbāyincān a'yānnı

4663 kēsip: P kētip

Şā'idī İsfahānnı bérkitip bu cihetdin⁴⁶⁶⁴ köp yüz (15) hulūk İsfahānga⁴⁶⁶⁵ yol tapdı. Bu esnāda Rüstem Mīrzā Hōrāsāndın kēlip⁴⁶⁶⁶ Kādī Aḥmed Şā'idīga koşuldı ve İskender Mīrzā Şīrāzga yanıp (16) Yezdga bargan bēgleri⁴⁶⁶⁷ Yezdni feth kıldılar. Çün⁴⁶⁶⁸ İskender Mīrzā Fārs ve ba'zı⁴⁶⁶⁹ 'Irāk ve⁴⁶⁷⁰ 'Acemga istilā tapdı Şāh-ruḥ Mīrzāga ḥaber yiberip mīrzā⁴⁶⁷¹ (17) Baykara⁴⁶⁷² Mīrzānı tabl u 'alem⁴⁶⁷³ bilen İskender Mīrzā kömeki⁴⁶⁷⁴ üçün yiberdi.

İskender Mīrzā bilen Rüstem Mīrzānıñ muḥārebese Rüstem Mīrzā- (18) -nıñ Kara⁴⁶⁷⁵ Yūsuf qaşıga barganı⁴⁶⁷⁶ zikride

Çün İskender Mīrzā Fārska vālī boldı teşhūr-i 'Irāk⁴⁶⁷⁷ üçün 'āzim bolup ba'zı bēglerin burun⁴⁶⁷⁸ yiberip (19) Rüstem Mīrzā Fārsdın alarnı⁴⁶⁷⁹ basıp Baykara Mīrzānı özige yār kıldı⁴⁶⁸⁰ ve İskender Mīrzā⁴⁶⁸¹ müteveccih bolup Rüstem utru kēlip ol eki çeriki⁴⁶⁸² (20) Baḥr-i Aḥḍar emvācı dēk birbirige yētip muḥārebe vü mücādeledin soñ İskender Mīrzā⁴⁶⁸³ zafer tapıp Rüstem İsfahānga kirip Ḥalīl Sulṭān (21) Mīrzādın⁴⁶⁸⁴ ki ol maḥallda Şāh-ruḥ Mīrzā ḥükmi bilen Reyga kēlip ērdi meded tilep ol muşālaḥa üçün kişi yiberip müfid **208**^{173a1} (1) bolmadı⁴⁶⁸⁵ ve Ḥalīl Sulṭān Mīrzā İsfahānga⁴⁶⁸⁶ kēlip köp muḥārebe alar arasında⁴⁶⁸⁷ vāki' boldı⁴⁶⁸⁸. Āḥir qaḥṭ⁴⁶⁸⁹

4664 *cihetdin*: T *cihet* bilen
4665 *İsfahānga*: T'de yok.
4666 *kēlip*: P'de yok.
4667 *bargan bēgleri*: P *barganları*
4668 *Çün*: P'de yok.
4669 *Fārs ve ba'zı*: P *ba'zı Fārs ve*
4670 *ve*: P'de yok.
4671 *mīrzā*: P+< *mīrzā*>
4672 *Baykara*: P *Baykar(a)*
4673 *'alem*: P *'amel*
4674 *kōmeki*: P'de yok.
4675 ***Kara***: P'de yok.
4676 ***barganı***: P *bargā(nı)*
4677 *teshūr-i 'Irāk*: P *teshūr*
4678 *bēglerin burun*: P *bēglerdin*
4679 *Mīrzā Fārsdın alarnı*: P *Mīrzālarını*
4680 *kıldı*: P *kıld(ı)*
4681 *Mīrzā*: P'de yok.
4682 *çeriki*: T *çerik*
4683 *Mīrzā*: P'de yok.
4684 *Mīrzādın*: P *Mīrzā(d)ın*
4685 *bolmadı*: T *bolmay*
4686 *İsfahānga*: T *İsfahānga*
4687 *arasıda*: P *arasıd(a)*
4688 *boldı*: T *bolup*
4689 *qaḥṭ*: T *qaḥṭı*

cihetidin Rüstem Mîrzâ⁴⁶⁹⁰, Kara Yûsuf sarı (2) barıp Halîl Sultân şehri saqlap⁴⁶⁹¹ İskender Mîrzâ Şîrâz sarı yandı ve Halîl Sultân kaht cihetidin Re'y (3) sarı⁴⁶⁹² barıp vâkı'anı Şâh-ruḥ Mîrzâğa⁴⁶⁹³ haber yiberdi. **el-kışsa**⁴⁶⁹⁴ Rüstem Mîrzâ Tebrîzğa barıp Kara Yûsuf on yığaç yolu bilen⁴⁶⁹⁵ (4) utru kâlip i'zâz bilen anı şehrga kivürüp köp nêmerse in'âm kıldı. Dêdi ki: Şâm ve Rûm sarı yörün⁴⁶⁹⁶ ve Rüstem⁴⁶⁹⁷ (5) Mîrzâ kabûl kılmay Isfahân⁴⁶⁹⁸ sarı meyl kıldı. Kara Yûsuf cem'ini aña yâr kılıp ve⁴⁶⁹⁹ koşup çün Isfahânğa⁴⁷⁰⁰ yetti Ahmed Şâ'idni⁴⁷⁰¹ (6) şehri tapşurup êki aydın son Ahmed Şâ'idni öldürdi ve Isfahân⁴⁷⁰² eli bu cihettin⁴⁷⁰³ Rüstem Mîrzânı⁴⁷⁰⁴ vilâyettin kavdı- (7) -lar ve ol Şeh-ruḥ⁴⁷⁰⁵ Mîrzâ kaşığa⁴⁷⁰⁶ barıp İskender Mîrzâ Fârs ve 'Irâk ve⁴⁷⁰⁷ 'Acemğa vâlî 'ale'l-ıtlâk boldı.

Kara Yûsuf bilen⁴⁷⁰⁸ Sultân (8) Ahmedniñ muḥârebesi ve sultânniñ qatl bolğanı⁴⁷⁰⁹ zikride

Kara Yûsuf bilen Sultân Ahmed-i Calayır arasında⁴⁷¹⁰ ittifâk ve 'ahd ü şart êrdi. Bu esnâda Sultân (9) Ahmed haber yiberdi ki Bağdâd ısıktur⁴⁷¹¹, yaylak üçün Hemedânğa barur-biz. Kara Yûsuf dêdi: bizniñ anıñ⁴⁷¹² arasında (10) 'ahd ü peymândur ki birbirimizniñ vilâyetiga kaşd kılmağay⁴⁷¹³ naḳz-ı 'ahd ü şart⁴⁷¹⁴

4690 cihetidin Rüstem Mîrzâ: P ciheti ve
4691 saqlap: T kapap
4692 Re'y sarı: T Re'yğa
4693 Mîrzâğa: P Mîrzâ
4694 **el-kışsa**: P'de yok.
4695 yolu bilen: T yol
4696 yörün: T yörügelün
4697 P+<ve Rüstem>
4698 Isfahân: T Isfahân
4699 yâr kılıp ve: T'de yok.
4700 Isfahânğa: T Isfahânğa
4701 Şâ'idni: T Şâdik
4702 Isfahân: T Isfahân
4703 cihettin: P cihetni
4704 Rüstem Mîrzânı: T Rüstemni
4705 Şâh-ruḥ: P Şeh-ruḥ
4706 kaşığa: T kaşıda
4707 ve: P'de yok.
4708 **bilen**: T bile
4709 **bolğanı**: P bolğan
4710 arasında: P'de yok.
4711 Bağdâd ısıktur: P Bağdâda ısıktur
4712 T+üçün
4713 kılmağay: T kılmağay-biz, mên
4714 ü şart: T'de yok.

kılmas-biz⁴⁷¹⁵, eger ol bu emrga mürtekbib bolsa hâkim- (11) -dür. **el-kıssa** Sultân Aḥmed Hemedānga kélip çün Qara Yūsuf Āzerbāyincān vilāyetiga⁴⁷¹⁶ çerik tartıp erdi Sultân (12) Aḥmed fırsat ganimet bilip Tebrizga müteveccih bolup⁴⁷¹⁷ ve Qara Yūsuf oğlu⁴⁷¹⁸ Şāh Muhammed kaçıp Sultân Aḥmed **sene selāse ‘aşar ve**⁴⁷¹⁹ **semānimiede**⁴⁷²⁰ (13) ol-türlük⁴⁷²¹ tecemmül ü zīnet bilen şehrga kivürdi⁴⁷²² körgüçiler⁴⁷²³ hayrān⁴⁷²⁴ qaldılar. Dêrler yüz kıtār-ı⁴⁷²⁵ tēvege⁴⁷²⁶ bār-gāh u serā-perde- (14) -sin yükler⁴⁷²⁷ êrdiler ki⁴⁷²⁸ at ve tēve ve⁴⁷²⁹ haçirniñ cülleri kemhā-yı Şāmī⁴⁷³⁰ êrdi ve toquz toquz at (15) kötelde êrdi altun eger ve muraşsa‘ yügen bile ve başıga çetr-i muraşsa‘ tutup tılā-yı⁴⁷³¹ aḥmerdin bir kuş ta‘biye kılıp êrdiler (16) ve beyze-yi ‘uşfūr dēk dūrri kuş ağızda êrdi ve bēgler barça yarağ⁴⁷³² cılavıda bu esās bilen devlet-hāne-yi Tebrizde (17) nüzül kıldı. Çün Qara Yūsuf Āzerbāyincānnı feth kılıp Pīr ‘Alīga⁴⁷³³ bērdi eki kündin soñ haber taptı⁴⁷³⁴ ki (18) Sultân Aḥmed Tebrizga kirdi. Pes andın kırk menzil bilen⁴⁷³⁵ Tebrizga kélip Şenb-i Ġāzānda Sultân Aḥmed bilen uruşup (19) ‘azīm muḥārebedin soñ Qara Yūsuf⁴⁷³⁶ ġālib kélip⁴⁷³⁷ Sultân Aḥmed⁴⁷³⁸ yalguz bir bağka kirip bir keş- (20) -düz haber keltürdi ki Sultân Aḥmed⁴⁷³⁹ fulān bağdadur. Cem‘i barıp anı keltürdiler ve Qara Yūsufniñ⁴⁷⁴⁰ hayāli ol êrdi⁴⁷⁴¹ ki (21) anı öldürmegey ammā bēgler hücüm kılıp H‘āce Ca‘fer atasının qanın

4715 kılmas-biz: T kılmas-mēn
4716 vilāyetiga: P vilāyetga
4717 bolup: T boldı
4718 P+o{l}
4719 ve: T'de yok.
4720 813'te.
4721 ol-türlük: P ol-türülük
4722 kivürdi: T kirdi
4723 körgüçiler: P kö(r)güçiler
4724 hayrān: T hayretka
4725 kıtār-ı: P'de yok.
4726 tēvege: T tēvega
4727 yükler: T yüklep
4728 ki: T ve
4729 ve: P'de yok.
4730 kemhā-yı Şāmī: T kemhā vü Şāmī
4731 tılā-yı: P tiledi
4732 barça yarağ: P'de yok.
4733 ‘Alīga: T ‘Ömerga
4734 taptı: T yētti
4735 bilen: P'de yok.
4736 P+<muḥārebedin soñ>
4737 kélip: T bolup
4738 Aḥmed: P'de yok.
4739 Aḥmed: P'de yok.
4740 Yūsufniñ: P Yūsuf
4741 ol êrdi: T oldur

da‘vā kıılıp s̄ābit bolğandın soñ⁴⁷⁴² sultānnı hafe bilen öldürüp⁴⁷⁴³ ve Dımaşkıye ‘imārā- 209^{73bl} (1) -tıda⁴⁷⁴⁴ medfūn boldı ve çün⁴⁷⁴⁵ Sultān Aḥmed⁴⁷⁴⁶ katli Şāh-ruḥ Mīrzāğa yetti Ḥvāce ‘Abdü’l-kādir-i Güyende ki müddetī⁴⁷⁴⁷ Sultān Aḥmedka mülāzım irdi⁴⁷⁴⁸ dēdi: hēç nēmerse (2) dostuñ⁴⁷⁴⁹ üçün dēp-sēn, ol bu tārīḥni dēp ‘amel bağlap ‘arz kııldı.

naẓm⁴⁷⁵⁰

‘Abdü’l-kādir zi-dīde her dem ḥūn-rīz

(3) bā-devr-i sipihr nīstet çün⁴⁷⁵¹ cāy-ı sitīz

ke ān mihr-i sipihr serveri ra nā-gāh

tārīḥ-i vefāt gešt ḳaşd-ı Tebrīz⁴⁷⁵²

özge evlād-ı Şeyḥ Ḥasandın⁴⁷⁵³ elge bey kişi (4) ḳalmadı.

Ḥudāyḍād Ḥüseynīniñ yağı bolğanı ve⁴⁷⁵⁴ Şāh-ruḥ Mīrzāniñ Māverāü’n-nehrğa ‘azīmet ḳılğanı zikride⁴⁷⁵⁵ ve Ḥalīl Sultān Mīrzā ḥālātı⁴⁷⁵⁶ zikride

Başıret egelerige (5) ve şāfī sīret⁴⁷⁵⁷ hūş-mendlerğa maḥfī vü maḥcūb ḳalmasun kim⁴⁷⁵⁸ emr-i⁴⁷⁵⁹ ḥaṭīr saltanatka⁴⁷⁶⁰ ve ḥilāfet-i şehriyārılık⁴⁷⁶¹ manşıbığa ve cihān-

⁴⁷⁴² soñ: P'de yok.

⁴⁷⁴³ öldürüp: T öldürdiler

⁴⁷⁴⁴ ‘imārātuda: T ‘imāretide

⁴⁷⁴⁵ ve çün: P'de yok.

⁴⁷⁴⁶ Sultān Aḥmed: T'de yok.

⁴⁷⁴⁷ müddetī: P müddet

⁴⁷⁴⁸ P+<irdi>

⁴⁷⁴⁹ dostuñ: P dos(t)uñ

⁴⁷⁵⁰ T'de bu nazım kenarda yazılmıştır.

⁴⁷⁵¹ çün: T'de yok.

⁴⁷⁵² Nazımın Tercümesi: "Abdülkadir her an gözden kan dök, çünkü felekle ile senin savaş yapacağın yok ki gökyüzünün güneşi aniden bir büyüğü (aldı), vefatının tarihi 813 oldu." (ḳaşd-ı Tebrīz: Ebcad hesabında hicri 813'tür. Bu tarih metinde adı geçen kişinin vefat tarihidir.)

⁴⁷⁵³ Şeyḥ Ḥasandın: T Şeyḥdin

⁴⁷⁵⁴ bolğanı ve: P bolğan

⁴⁷⁵⁵ ḳılğanı zikride: P ḳılğan

⁴⁷⁵⁶ ḥālātı: P ḥālını

⁴⁷⁵⁷ sīret: P serīret

⁴⁷⁵⁸ kim: P'de yok.

⁴⁷⁵⁹ emr-i: P emīr-i

dārlık (6) me‘āriciğa ‘urūc kılmaknı ol-kim⁴⁷⁶² ‘ināyet-i Rabbānī ve te‘bīd-i sūbhānī⁴⁷⁶³ bolmasa⁴⁷⁶⁴ hayālīdür ve⁴⁷⁶⁵ bātlı⁴⁷⁶⁶ endişedür bī-hāşıl her kim (7) hātırığa⁴⁷⁶⁷ tēgirse⁴⁷⁶⁸ ki kesret-i ricāl ü⁴⁷⁶⁹ emvāl bilen müyesser bolur taşavvur bātıldur. Ğaraż-ı bu muḳaddimedīn ol-kim⁴⁷⁷⁰ olca Ḥalīl Sultān (8) Mīrzāğa esbāb-ı şevket ü miknet⁴⁷⁷¹ ve mülk ü maldın ki⁴⁷⁷² müyesser bolup érđi hēç nīk-bahtқа müyesser⁴⁷⁷³ bolmağandur⁴⁷⁷⁴ ki⁴⁷⁷⁵ çün (9) Tēmür Bēğ vefāt boldı ekser refi‘ miḳdār⁴⁷⁷⁶ bēğler aña tābi‘ bolup Semerḳand şehri aña müyesser bolup gencler ki⁴⁷⁷⁷ Tēmür Bēğ kim⁴⁷⁷⁸ Rūm ve Hind⁴⁷⁷⁹ (10) ve Şām ve Deşt-i Qıpçaq ve ‘Irāk-ı ‘Arab ve⁴⁷⁸⁰ ‘Acem ve Īrān ve Tūrān Urus⁴⁷⁸¹ ve Çerkes ve Bulğar ve Frenkdin ki⁴⁷⁸² Semerḳandda⁴⁷⁸³ cem‘ bolup érđi⁴⁷⁸⁴ ol-tür- (11) -lük kim⁴⁷⁸⁵ esbāb ve ḥadem ü ḥaşem nā-gehān Ḥalīl Sultān Mīrzā ḳolığa tüşüp endek zamānda hēç boldı ve anıñ salṭanatı tōrt⁴⁷⁸⁶ (12) yıl bolup bu ḥazāyindin eṣeri⁴⁷⁸⁷ ḳalmadı ve barça erkān-ı devlet bā-vücūd ol-kim⁴⁷⁸⁸ şāhzāde ol genc ü ḥazāyinni alarğa (13) şarf kıldı andın⁴⁷⁸⁹ müteneffir boldılar ki ol Şād Melik atlık ḥātūn⁴⁷⁹⁰ bilen ta‘aşşuḳ peydā kılıp

-
- 4760 *salṭanatқа: P salṭanat*
4761 *şehriyārlik: T'de yok.*
4762 *kim: T ki*
4763 *sūbhānī: P sūbhānni*
4764 *bolmasa: P'de yok.*
4765 *ve: P'de yok.*
4766 *P+u*
4767 *hātırığa: T hātırğa*
4768 *tēgirse: P ötkerse*
4769 *ü: P'de yok.*
4770 *ol-kim: P'de yok.*
4771 *ve miknet: T'de yok.*
4772 *ki: P'de yok.*
4773 *müyesser: P'de yok.*
4774 *bolmağandur: T bolmağay*
4775 *ki: T'de yok.*
4776 *miḳdār: P'de yok.*
4777 *ki: T kim*
4778 *kim: T'de yok.*
4779 *Hind: T Hindūstān*
4780 *‘Arab ve: T'de yok.*
4781 *Urus: T Rus*
4782 *ki: P'de yok.*
4783 *Semerḳandda: T Semerḳandta*
4784 *T+ ki hergiz ‘Uṣr ‘Aṣīri Cemşīd ve Ferīdūn ve Ḳārūn ḥayālīga kirmeydür érđi*
4785 *kim: T'de yok.*
4786 *tōrt: P buzup*
4787 *eṣeri: P eṣer*
4788 *T+ki*
4789 *T+çün*
4790 *ḥātūn: P'de yok.*

anın sözi bilen envā' nā-mülāyim (14) işler⁴⁷⁹¹ andın şadır boldı. Lā-cerem devlet aña yār⁴⁷⁹² bolmadı⁴⁷⁹³ ki dēptürler ki⁴⁷⁹⁴:

beyt

şükūhı kalmadı ol hānedānda

(15) hurūs özi kélgey mākiyāndın

el-kışşa Şāh-ruh Mīrzā Semerkand üstige yörüp Halīl Sultān Kişke utru kélip haber keldi⁴⁷⁹⁵ ki (16) Hudādād Hüseyin⁴⁷⁹⁶ yağı⁴⁷⁹⁷ boluptur. Halīl Sultān⁴⁷⁹⁸ Mīrzā yanıp Şīrāzğa yanıp⁴⁷⁹⁹ Hudāydād Hüseyin⁴⁸⁰¹ bile uruşup münhezim boldı⁴⁸⁰⁰. Şīrāz (17) kal'asığa kirdi ve Hudāydād Hüseyin⁴⁸⁰¹ fī'l-hāl kal'anı alıp şahzādeni⁴⁸⁰² tutup memālik-i Māverāü'n-nehrni musahhar kıldı. Çün şahzāde⁴⁸⁰³ Şāh-ruh⁴⁸⁰⁴ Mīrzā (18) haber tapdı ki⁴⁸⁰⁵ Māverāü'n-nehrğa müteveccih bolup çün sudın ötti Hudādād⁴⁸⁰⁶ kaçıp Moğolistānga bardı ve⁴⁸⁰⁷ çün mīrzā (19) Semerkandğa nüzül kıldı cem'ini⁴⁸⁰⁸ ilgeri yiberip özi Hocend sarı müteveccih boldı ve⁴⁸⁰⁹ çün Ura Tēpeğa (20) yetti Hudādād⁴⁸¹⁰ Şem'-i Cihān Oğlanga⁴⁸¹¹ koşulup Şem'-i Cihān bēglerige⁴⁸¹² dēdi: bu nemek-harāmın Tēmür Bēg nē türlük (21) terbiyet kılıptur⁴⁸¹³ ve ol oğlanları bilen nē türlük⁴⁸¹⁴ ma'aş kıladur, bizge nē vefā kılgay. **210**^{174a} (1) Pes⁴⁸¹⁵ Hudādādni⁴⁸¹⁶ tutup

4791 işler: P iş
4792 yār: P pāyidār
4793 bolmadı: T bolmay
4794 ki dēptürler ki: T'de yok.
4795 keldi: P kıldı
4796 Hudādād Hüseyin: P Hüseyin Hudāydād
4797 yağı: T yağı(i)
4798 Sultān: T'de yok.
4799 Şīrāzğa yanıp: T'de yok.
4800 boldı: T bolup
4801 Hüseyin: P'de yok.
4802 şahzādeni: P şahzād(e)ni
4803 şahzāde: P'de yok.
4804 Şāh-ruh: P Şeh-ruh
4805 ki: T'de yok.
4806 Hudādād: P Hudāydād
4807 ve: P'de yok.
4808 cem'ini: P cem'i
4809 ve: P'de yok.
4810 Hudādād: P Hudāydād
4811 Oğlanga: P Oğlan
4812 bēglerige: T bēglerige
4813 kılıptur: T kılıp ērdi
4814 P+<nē türlük>

katl kıludur⁴⁸¹⁷ başını Şāh-ruḥ Mīrzāğa yiberdi ve çün Ḥudādādın mūhimmi kifāyet boldı Andigānnı Aḥmed, 'Ömer Şeyḥ (2) Mīrzā⁴⁸¹⁸ kardaşı Baykara Mīrzāğa bērdi ve Ḥalīl Sultān Mīrzā ki⁴⁸¹⁹ Uzkend⁴⁸²⁰ Qal'asında maḥbūs ērdi kēlip Şāh-ruḥ⁴⁸²¹ (3) Mīrzāğa körünüş kılıp 'ināyetka ser-efrāz boldı ve Māverāü'n-nehr ve⁴⁸²² Türkistānnı Uluḡ Bēg küregenğa⁴⁸²³ bērip Hışār-ı Şādmānnı⁴⁸²⁴ Muḥammed Cihāngīrga ve Qandahār ve Kābül ve Ġaznīni (4) Qayduy Pīr Muḥammed Mīrzā⁴⁸²⁵ Cihāngīrga bērdi ve⁴⁸²⁶ Belḥ ve Toḥāristān ve Bedaḥşānnı⁴⁸²⁷ oḡlı Ebū'l-feth⁴⁸²⁸ Sultān Mīrzāğa ki tamām Çaḡatay⁴⁸²⁹ (5) ulusıda belki Īrān ve⁴⁸³⁰ Tūrānda fūnūn-ı fażā'il⁴⁸³¹ ve mekārīm-i aḥlāk ve maḥāsin-i ādābta⁴⁸³² naẓīr ü 'adīli⁴⁸³³ yok ērdi aḡa bērip (6) ve özi Ḥorāsāngā yandı.

Şeyḥ Nūre'd-dīn Bēgniḡ⁴⁸³⁴ yaḡı bolḡanı⁴⁸³⁵ zikride

Şeyḥ Nūre'd-dīn Bēg ki⁴⁸³⁶ Tēmür Bēg anı a'zam-ı ümerā (7) kılıp ērdi yaḡı bolup Semerḡand üstige yörüdi⁴⁸³⁷ ve Şāh Melik Bēg utru çıkıp⁴⁸³⁸ Kızıl Ribāṭta⁴⁸³⁹ uruşup (8) basturup Ala Kısraḡ Taḡıḡa bardı ve Şeyḥ Nūre'd-dīn Bēg⁴⁸⁴⁰ Semerḡand dervāzesiḡa kēlip Ḥ'āce 'İşāme'd-dīn (9) ve Şeyḡzāde Saḡarḡı ve Ḥ'āce 'Abdü'l-evvel, Qāḡī Şalāḡe'd-dīn şehri bērkıtip aḡa yol bērmediler çün⁴⁸⁴¹ (10) bu ḡaber⁴⁸⁴²

-
- 4815 Pes: T'de yok.
4816 Ḥudādādın: P Ḥudāyād
4817 kıludur: T kılıp
4818 Mīrzā: T ve
4819 ki: P'de yok.
4820 Uzkend: P ve Īskend(?)/Uskend(?)
4821 P+<Mīrzā>
4822 'ināyetka ser-efrāz boldı ve Māverāü'n-nehr ve: P'de yok.
4823 küregenğa: T küregenge
4824 Şādmānnı: P Şādmānı
4825 Mīrzā: T Mīrzāy
4826 ve: T'de yok.
4827 Toḥāristān ve Bedaḥşānnı: T Toḥāristānnı
4828 Ebū'l-feth: T+İbrāhīm
4829 Çaḡatay: T Çıḡatay
4830 ve: P'de yok.
4831 fażā'il: T fażāyil
4832 P+ve
4833 'adīli: P 'adīl
4834 Nūre'd-dīn Bēgniḡ: P Nūre'd-dīnniḡ
4835 bolḡanı: P bolḡan
4836 ki: P'de yok.
4837 yörüdi: T yōridi
4838 çıkıp: T çıḡıp
4839 ribāṭta: T ribāṭda
4840 Bēg: P'de yok.
4841 P+<çün>

Şāh-ruḥ Mīrzāğa yètti Semerḳand sarı müteveccih bolup çün sudın ötti Şeyḥ Nūre'd-
dīn Bēg utru barıp⁴⁸⁴³ (11) 'aẓīm uruş vāḳi' boldı ve Şeyḥ Nūre'd-dīn kaçıp
Türkistān sarı bardı ve Şāh Melik Bēgni anıḡ (12) kényiniçe yiberdi ve Şāh-ruḥ Mīrzā
Ḥorāsānga yanıp Uluḡ Bēg Mīrzānı Semerḳandta koydı ve Şeyḥ Nūre'd-dīn, (13)
Muḥammed Ḥānga penāh éltip anıḡ bilen Māverāū'n-nehrğa yörیدی⁴⁸⁴⁴ ve bu
ḡaberni⁴⁸⁴⁵ Uluḡ Bēg Mīrzā, Şāh-ruḥ Mīrzāğa⁴⁸⁴⁶ yiberip (14) mīrzā Semerḳand sarı
müteveccih bolup⁴⁸⁴⁷ çün Murḡābğa⁴⁸⁴⁸ yètti ḡaber kèldi ki Moḡol çeriki
vilāyetleriğa yandılar (15) bu söz beyāni⁴⁸⁴⁹ oldur ki çün Muḥammed Ḥān Ḥuzaḡğa
yètti Şeyḥ Nūre'd-dīn aḡa ḡoşulup ḡān bēgleri dèdiler nè zarūrdur ki⁴⁸⁵⁰ biz Şeyḥ
Nūre'd-dīn üçün Şāh-ruḥ Mīrzāğa düşmen bolḡay-miz. Pes Muḥammed Ḥān Ḥāfız
dēgenni⁴⁸⁵¹ (16) Şāh Melik Bēgge yiberip dèdi⁴⁸⁵²: sèniḡ bizniḡ aramızda⁴⁸⁵³ 'adāveti
yoḡtur⁴⁸⁵⁴ dost bolup yandūk ve Şeyḥ Nūre'd-dīnga⁴⁸⁵⁵ ḡimāyet kılmas- (17) -biz
ve⁴⁸⁵⁶ Şāh Melik Bēg⁴⁸⁵⁷ élçini ḡoş-dil yandurup Nevruz Baḡşını⁴⁸⁵⁸ pādīşāhāne⁴⁸⁵⁹
bèlek bilen Muḥammed Ḥānga⁴⁸⁶⁰ yiberdi. Bu esnāda 'arżğa⁴⁸⁶¹ (18) yètti ki Uluḡ
Bēg Mīrzā bilen⁴⁸⁶² Şāh Melik arasıda küdürètī vāḳi'dur Mīrzā Seyyid, 'Alī Tarḡānnı
taḡḡıḡ üçün (19) yiberip ve ol taḡḡıḡ kılıp⁴⁸⁶³ dèdi: Şāh Melik Bēg⁴⁸⁶⁴ şerāyit-i mülk-
dārılıḡda ve merāsīm-i cān-sipārılıḡda vāḳi'aī (20) nā-mer'ī ḡoymaydur⁴⁸⁶⁵ ammā
pādīşāḡlar mizācı be-ḡāyet nāzik bolur ve Tarḡān-ı müşārün-ileyh dèdi: Şāh Melik,

4842 bu ḡaber: P'de yok.

4843 barıp: T kélip

4844 yörیدی: T yörüdi

4845 ḡaberni: P ḡaber

4846 Mīrzāğa: P Mīrzā

4847 müteveccih bolup: T teveccüh kılıp

4848 Murḡābğa: T Murḡābḡa

4849 beyāni: P beyānnı

4850 ki çün Muḥammed Ḥān Ḥuzaḡğa yètti Şeyḥ Nūre'd-dīn aḡa ḡoşulup ḡān bēgleri dèdiler nè
zarūrdur ki: P kim

4851 Ḥān Ḥāfız dēgenni: P dēgen Ḥāfız

4852 dèdi: P'de yok.

4853 aramızda: T arada

4854 P+sebeb-i

4855 ve Şeyḥ Nūre'd-dīnga: P'de yok.

4856 ve: T'de yok.

4857 Bēg: P'de yok.

4858 Nevruz Baḡşını: P Nevruz

4859 pādīşāhāne: P pādīşāḡ

4860 Ḥānga: P Ḥān

4861 'arżğa: T 'arżḡa

4862 bilen: P'de yok.

4863 T+kélip

4864 Bēg: P'de yok.

4865 ḡoymaydur: P ḡoyma(y)dur

Şeyh Nüre'd-dîn (21) def'i üçün bardı⁴⁸⁶⁶ tā iş qayda yêtkey. Bu haber cihetidin Ceyhūnga köfrük bağlap çün Semerkandğa **211**^{174b1} (1) yetti Şeyh Nüre'd-dîn Bêg⁴⁸⁶⁷ başını keltürdiler. Bu söz beyanı⁴⁸⁶⁸ ol-kim Şeyh Nüre'd-dîn şulh sözi⁴⁸⁶⁹ ortağa salıp her neçe Şāh Melik Bêg dēdi: özün kēl, yā oğluñı yiber. Ol qabūl qılmadı şulh sözi arasında⁴⁸⁷⁰ ...⁴⁸⁷¹ Qazaq⁴⁸⁷² (2) dēgen⁴⁸⁷³ körüşür bahānesi bilen Şeyh Nüre'd-dīnni attın yıqıp başın tenedin ayırdı. Çün Māverāū'n-nehr ve Türkistān muḥālifdin şāfī (3) bolup mecmū' vilāyet maḥfūz u mażbūṭ⁴⁸⁷⁴ bolup⁴⁸⁷⁵ vilāyetni Uluğ Bêg Mīrzāğa bērip Ḥorāsānga yandı. Bu ḥālda haber yetti ki Sultān Ḥalīl Mīrzā⁴⁸⁷⁶ (4) Re'yde vefāt boluptur. Bu eṣnāda haber yetti ki Şāh Bedaḥşān yağı boluptur ḥūkm boldı ki Mīzrāb Bêg, Seyyid 'Alī Tarḥān, (5) Fīrūz-şāhnıñ İbrāhīm⁴⁸⁷⁷ Sultān Mīrzā bilen anıñ def'i üçün bargaylar. Alar barıp Bedaḥşānnı feth kılıp emvāl u⁴⁸⁷⁸ cihāttın alıp (6) Bedaḥşānnı Şāh Maḥmūdğa⁴⁸⁷⁹ bērdiler.

Şāh-ruḥ Mīrzānıñ 'Irāqqa barıp İskender 'Ömer Şeyhniñ müte'aḥḥid bolğanı zikride⁴⁸⁸⁰

Çün Qara Yūsuf Türkmen Āzerbāyincānga istilā⁴⁸⁸¹ taptı Şāh-ruḥ Mīrzā anıñ⁴⁸⁸² def'i üçün (7) 'Irāqqa müteveccih bolup ve yana⁴⁸⁸³ İskender bin⁴⁸⁸⁴ 'Ömer Şeyh Mīrzāğa kişi yiberdi⁴⁸⁸⁵ ki biz Qara Yūsuf def'i üçün 'Irāqqa kēldük, kerek (8) kim ol birāder bizge qoşulsa⁴⁸⁸⁶ İskender⁴⁸⁸⁷ tekebbür ü tecebbür yüzidin yaman cevāblar

⁴⁸⁶⁶ *bardı*: T *bardılar*

⁴⁸⁶⁷ *Nüre'd-dîn Bêg*: T *Nüre'd-dīnniñ*

⁴⁸⁶⁸ *beyanı*: P *beyānnı*

⁴⁸⁶⁹ *sözi*: P *yüzi*

⁴⁸⁷⁰ *özün kēl, yā oğluñı yiber. Ol qabūl qılmadı şulh sözi arasında*: P'de yok.

⁴⁸⁷¹ *...*: P, T *her(?)*

⁴⁸⁷² *Qazaq*: P *Qadaq*

⁴⁸⁷³ *dēgen*: P *dēge(n)*

⁴⁸⁷⁴ *u mażbūṭ*: P *şāfī*

⁴⁸⁷⁵ *bolup*: T *boldı*

⁴⁸⁷⁶ *Mīrzā*: P *Mīrzāğa*

⁴⁸⁷⁷ *İbrāhīm*: P'de yok.

⁴⁸⁷⁸ *u*: P'de yok.

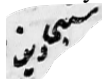
⁴⁸⁷⁹ *Maḥmūdğa*: T *Maḥmūdқа*

⁴⁸⁸⁰ *Şāh-ruḥ Mīrzānıñ 'Irāqqa barıp İskender 'Ömer Şeyhniñ müte'aḥḥid bolğanı zikride*: P'de yok.

⁴⁸⁸¹ *istilā*: P *(i)stilā*

⁴⁸⁸² *Mīrzā anıñ*: P *Mīrzānıñ*

⁴⁸⁸³ *ve yana*: P'de yok.

⁴⁸⁸⁴ *bin*: T

⁴⁸⁸⁵ *yiberdi*: P *yiberd(i)*

⁴⁸⁸⁶ *qoşulsa*: T *qoşulup*

yiberip lā-cerem anıñ def'i üçün Isfahānga müteveccih⁴⁸⁸⁸ boldı ve (9) İskender bēgleridin⁴⁸⁸⁹ 'Abdu'llāh ve Bayan ve Sa'du'llāh ve Ḥasan-ı Şofî kaçıp mülāzemetka kēldiler ve⁴⁸⁹⁰ çün Isfahānga yētti 'azīm uruşlar bolup āhır⁴⁸⁹¹ (10) Isfahān⁴⁸⁹² fetḥ bolup İskender Mīrzānı tutup kēltürdiler ve cenāb-ı Şāh-ruḥ, İskenderni qardaşı Rüstem Mīrzāğa tapşurup⁴⁸⁹³ ki aña (11) zarar tēgmegey⁴⁸⁹⁴ ammā ol nā-mihr-bān qardaşınıñ közige mīl tartıp nūr-ı başarını⁴⁸⁹⁵ bī-nūr kıldı ve Isfahānnı⁴⁸⁹⁶ Rüstem Mīrzāğa (12) ve Hemedānnı ve Nehāvend ve Lūristānnı⁴⁸⁹⁷ Bayqara Mīrzāğa ve Re'yni İcel Mīrzāğa ve Qumnnı Sa'd Vakkāşğa ve Şīrāznı İbrāhīm Sultān (13) Mīrzāğa bērip⁴⁸⁹⁸ özi⁴⁸⁹⁹ Ḥorāsānga yandı⁴⁹⁰⁰.

Qara Yūsufnıñ istilası⁴⁹⁰¹ {ve} Āzerbāyincānga {barıp} ve Şīrvān Şāh bilen uruşup zafer tapqanı zikride

Çün Qara Yūsuf, Sultān Aḥmedni öldürdi istiklāl bilen saltanatka şürü' kılıp Şīrvān Şāh bile anıñ arasıda nizā' bolup Gürcistān eli Şīrvān Şāh bile yār bolup Qara Yūsuf bile uruşup Vālī Şīrvān Melik-i Gürcistān giriftār boldılar. Melik-i Gürcini öldürüp Şīrvān Şāhnı bağışladı ve Şīrvān Şāh miñ eki yüz tü[men] qabūl kılıp Tebriz eli ol mālını Şīrvān Şāhka qarz bērip endek fursatta ol māl edā bolup Şīrvān Şāhnı Qara Yūsuf vilāyetiga yiberdi.

Bayqara Mīrzānıñ muḥālefeti ve İskender Mīrzānıñ qatli zikride⁴⁹⁰²

4887 T+hem bizge

4888 Isfahānga müteveccih: T Isfahānga 'azīm

4889 bēgleridin: P bēglerdin

4890 ve: P'de yok.

4891 Isfahānga yētti 'azīm uruşlar bolup āhır: T'de yok.

4892 Isfahān: T Isfahān

4893 tapşurup: T tapşurdi

4894 tēgmegey: T tēgey

4895 başarını: T başırasını

4896 Isfahānnı: T Isfahānnı

4897 Lūristānnı: P Lūristān

4898 bērip: P'de yok.

4899 özi: T'de yok.

4900 P+Şāh-ruḥ Mīrzānıñ 'Irāqka barıp İskender 'Ömer Şeyḥni müte'ahḥid bolğanı zikride Çün Qara Yūsuf Sultān (14) Aḥmedni öldürdi istiklāl bilen saltanatka şürü' kılıp Şīrvān Şāh bile anıñ bilen nizā' bolup Kūhistān eli (15) Şīrvān Şāh bile yār bolup Qara Yūsuf bile uruşup Vālī Şīrvān Şāh Melik giriftār boldılar Melik-i Gürcini öldürüp (16) Şīrvān Şāhnı bağışlap ve Şīrvān Şāh miñ eki yüz tümen qabūl kılıp Tebriz eli ol mālını Şāh qarz bērip endek fursatda ol (17) māl edā bolup Şīrvān Şāhnı Qara Yūsuf vilāyetiga yiberdi.

4901 istilası: P istihlās

(18) Çün Sa‘d Vaḳḳāş Mīrzā Ḳum ve Kāşāndın Ḳara Yūsuf ḳaşığa bardı İskender Mīrzā Bayḳara⁴⁹⁰³ Mīrzā bile⁴⁹⁰⁴ Şīrāzğa müteveccih bolup⁴⁹⁰⁵ (19) ve Bayḳara Mīrzā, Rüstem Mīrzādın⁴⁹⁰⁶ yüz öyürüp⁴⁹⁰⁷ İskender Mīrzānı Rüstem Mīrzā öldürüp çün Bayḳara Mīrzā Şīrāzğa yetti İbrāhīm Mīrzā⁴⁹⁰⁸ utru çıkıp (20) uruş maḥallıda⁴⁹⁰⁹ ba‘zı bēgler yüz öyürüp⁴⁹¹⁰ Bayḳara Mīrzāğa bardılar. Lā-cerem İbrāhīm Mīrzā anası Tūṭī Ağanı alıp Eber-Ḳūhğa bardı⁴⁹¹¹ ve Bayḳara Mīrzā Şīrāzğa kirip saltanat livāsın (21) köterip⁴⁹¹² çün bu haber Şāh-ruḥ Mīrzāğa yetti Fīrūz-şāh Bēgni İbrāhīm Mīrzāğa meded yiberdi⁴⁹¹³. Şāh-ruḥ Mīrzā ılḡar bilen 212^{175a1} (1) Isfahānga yetti⁴⁹¹⁴ Bayḳara Mīrzā bu haber eşitti şehrni bērkıtip İbrāhīm Sulṭān Mīrzā şehrni ḳabap çün Şāh-ruḥ Mīrzā ılḡar bilen Isfahānga yetti⁴⁹¹⁵. Eşitti ki Şīrāz ḳabaldur⁴⁹¹⁶ Şīrāzğa barıp çün Bayḳara Mīrzā bildi ki Şāh-ruḥ Mīrzā kēliptür Baysunḡur⁴⁹¹⁷ Mīrzāğa (2) penāh eltıp Şīrāzdın çıkıp⁴⁹¹⁸ mülāzemetḳa kēldi. Ba‘zı bēglerni⁴⁹¹⁹ yasaḳḳa yētkürdiler ve Bayḳara Mīrzānı⁴⁹²⁰ Ḳandahārga yiberdi⁴⁹²¹ (3) ve Şīrāznı⁴⁹²² İbrāhīm Sulṭān Mīrzāğa bērdi⁴⁹²³ Ḥorāsānga yandı⁴⁹²⁴ ve Aḥmed ‘Ömer Şeyḥ ve Ėlingiz Ābā Bekr dāyim⁴⁹²⁵ muḥālefet-i şaḳī ḳılur ērdiler⁴⁹²⁶. Bu haber (4) Şāh-ruḥ Mīrzāğa yetti bu

⁴⁹⁰² Çün Ḳara Yūsuf, Sulṭān Aḥmedni öldürdi istiklāl bilen saltanatḳa şūrū‘ ḳılıp Şīrvān Şāh bile anıḡ arasında nizā‘ bolup Gürcistān eli Şīrvān Şāh bile yār bolup Ḳara Yūsuf bile uruşup Vālī Şīrvān Melik-i Gürcistān giriftār boldılar. Melik-i Gürcini öldürüp Şīrvān Şāhnı baḡışladı ve Şīrvān Şāh miḡ eki yüz tü[men] ḳabül ḳılıp Tebrīz eli ol mālını Şīrvān Şāhğa ḳarz bērip endek fūrşatta ol māl edā bolup Şīrvān Şāhnı Ḳara Yūsuf vilāyetige yiberdi. **Bayḳara Mīrzānıḡ muḥālefeti ve İskender Mīrzānıḡ ḳatli zıkrıde:** P’de yok.

⁴⁹⁰³ Bayḳara: P Bayḳar(a)

⁴⁹⁰⁴ bile: T bilen

⁴⁹⁰⁵ müteveccih bolup: T ‘āzim boldı

⁴⁹⁰⁶ Mīrzādın: P Mīrzād(in)

⁴⁹⁰⁷ öyürüp: T évürüp

⁴⁹⁰⁸ Şīrāzğa yetti İbrāhīm Mīrzā: P’de yok.

⁴⁹⁰⁹ maḥallıda: P maḥallda

⁴⁹¹⁰ öyürüp: T évürüp

⁴⁹¹¹ Lā-cerem İbrāhīm Mīrzā anası Tūṭī Ağanı alıp Eber-Ḳūhğa bardı: P’de yok.

⁴⁹¹² köterip: T köterdi

⁴⁹¹³ yiberdi: T yiberip çün

⁴⁹¹⁴ Şāh-ruḥ Mīrzā ılḡar bilen Isfahānga yetti: T’de yok.

⁴⁹¹⁵ bu haber eşitti şehrni bērkıtip İbrāhīm Sulṭān Mīrzā şehrni ḳabap çün Şāh-ruḥ Mīrzā ılḡar bilen Isfahānga yetti: P ḡaberni

⁴⁹¹⁶ P+ve

⁴⁹¹⁷ Baysunḡur: P Baysunḡur

⁴⁹¹⁸ çıkıp: T çıḡıp

⁴⁹¹⁹ bēglerni: P bēgler

⁴⁹²⁰ Mīrzānı: P Mīrzā

⁴⁹²¹ yiberdi: T yiberip

⁴⁹²² Şīrāznı: T Şīrvānnı

⁴⁹²³ bērdi: T bērip

⁴⁹²⁴ yandı: P’de yok.

⁴⁹²⁵ dāyim: P’de yok.

⁴⁹²⁶ ērdiler: T ērdi

esnāda Qaydu Mīrzānın haber keldi ki Baykara maña qaşd kılıp erdi⁴⁹²⁷ anı bend kılıp saqlap-mēn. (5) Lā-cerem hūkm kıldı ki Baykaranı⁴⁹²⁸ Sind Suydın⁴⁹²⁹ ötkergeyler⁴⁹³⁰ ve Aḥmed ve Ėlingiz Mīrzānı iḥrāc kılsunlar. Andın soñ ol şāhzāde- (6) -lerdin haber ve eser peydā bolmadı ve bu yıl Bedaḥşānnı⁴⁹³¹ oğlu⁴⁹³² Soyurğatmış⁴⁹³³ Mīrzāğa bērdi ve hem oşbu yıl ‘Alāü’d-devle (7) Mīrzā mütevellid bolup⁴⁹³⁴ ve Uluğ Bēg Mīrzā Semerqanddın⁴⁹³⁵ Ḥorāsānga kēlip atasın körüp envā‘ in‘āmğa⁴⁹³⁶ müfteḥir bolup yandı.

Şāh-ruḥ (8) Mīrzānıñ⁴⁹³⁷ Qandahār⁴⁹³⁸ sarı⁴⁹³⁹ barganı ve Qaydu Mīrzānı alıp kēlgeni⁴⁹⁴⁰ zikride⁴⁹⁴¹

Haber yetti⁴⁹⁴² ki Melik Maḥmūd ve⁴⁹⁴³ Seyfel-i Qandahārī (9) birbiri⁴⁹⁴⁴ bile nizā‘ kılıp ol eki⁴⁹⁴⁵ muta‘aşşib cihetidin ra‘iyyet⁴⁹⁴⁶ zahmettedürler ve Avғанlar vilāyetni fiğānga kēltürüptürler⁴⁹⁴⁷ (10) Qaydu Mīrzā, Baykara⁴⁹⁴⁸ Mīrzānı Hindüstānga yibermeydür. Lā-cerem Şāh-ruḥ Mīrzā ol şavb⁴⁹⁴⁹ sarı ‘āzim boldı çün Pul-ı (11) Mālānda yetti Baykara Mīrzānı kēltürdiler ve⁴⁹⁵⁰ anı Semerqandğa yiberdiler⁴⁹⁵¹ ve çün Qandahārğa yetti Hezāreniñ kelānterleri (12) kēlip māl u ḥarāc qabūl kıldılar ve Qaydu Mīrzā Kābūlnı koyup Hindüstān sarı qaçtı ve āḥir mülāzemetka (13) kēlip

⁴⁹²⁷ bu haber Şāh-ruḥ Mīrzāğa yetti bu esnāda Qaydu Mīrzānın haber keldi ki Baykara maña qaşd kılıp erdi: T’de yok.
⁴⁹²⁸ Baykaranı: P’de yok.
⁴⁹²⁹ Suydın: P Suydın
⁴⁹³⁰ ötkergeyler: T ötkerip
⁴⁹³¹ Bedaḥşānnı: P Bedaḥşānı
⁴⁹³² oğlu: P’de yok.
⁴⁹³³ Soyurğatmış: P Soyu(r)ğatmış
⁴⁹³⁴ bolup: T boldı
⁴⁹³⁵ Semerqanddın: T Semerqandtın
⁴⁹³⁶ in‘āmğa: T ināyetka
⁴⁹³⁷ Mīrzānıñ: P Mīrzānı
⁴⁹³⁸ T+Germisür(?)
⁴⁹³⁹ sarı: P’de yok.
⁴⁹⁴⁰ Mīrzānı alıp kēlgeni: T Mīrzānıñ ḥālātı
⁴⁹⁴¹ T+sene ‘işrīn ve semānmāyede (820’de)
⁴⁹⁴² yetti: P taptı
⁴⁹⁴³ ve: T’de yok.
⁴⁹⁴⁴ birbiri: P birbir(i)
⁴⁹⁴⁵ ol eki: P’de yok.
⁴⁹⁴⁶ ra‘iyyet: T re‘āyā
⁴⁹⁴⁷ kēltürüptürler: T kēltürüptür ve
⁴⁹⁴⁸ Baykara: P Baykar(a)
⁴⁹⁴⁹ şavb: T şavbğa
⁴⁹⁵⁰ ve: P’de yok.
⁴⁹⁵¹ yiberdiler: T yiberdi

köp 'ināyetkə məşşūs boldı ve hem oşbu yıl Sa'd Vəkkāş Mīrzā vefāt bolup⁴⁹⁵² ve hem oşbu yıl Şeyh Ləkmān-ı Barulas, (14) İbrāhīm, Cihān-şāh Mīrzā⁴⁹⁵³, Fīrūz-şāh başlıq⁴⁹⁵⁴ bəgler⁴⁹⁵⁵ Soyurğatmış Mīrzā bilen Bedaḥşān üstige barıp cənāb-ı vilāyet-me'āb H^vāce (15) Tāce'd-dīn, Ḥasan-ı 'Atṭār *raḥmetu'llāh 'aleyhi*⁴⁹⁵⁶ şefā'ati bilen Bedaḥşān şāhlarının⁴⁹⁵⁷ günāhın bağışlap alar māl u ḥarāc qabūl kıldılar (16) ve hem oşbu yıl Qaydu Mīrzā Herāttın qaçıp⁴⁹⁵⁸ Baysungur Mīrzā Siperz Mevzi'ide anı tutup İhtiyāre'd-dīn Qal'asında anı⁴⁹⁵⁹ bend kıldı (17) ve Kābūlni soyurğal yosunu bilen Soyurğatmış Mīrzāğa bərdi.

Şāh-ruḥ Mīrzānı Āzerbāyincān Qara Yūsuf Türkmen üstige bargan- (18) -nıñ ḥālī zikride⁴⁹⁶⁰

Bā'is bu⁴⁹⁶¹ yörüşkə ol⁴⁹⁶² ěrdi ki mīrzā, Şiddīknı yiberdi ki Qara Yūsufğa barıp itā'at üçün anı da'vet (19) kılğay. Qara Yūsuf ser-keşlikdin yaḥşı cevāb bərmedi ve⁴⁹⁶³ çün Mīrānşāh Mīrzānı şēhādetkə yētkürüp ěrdi⁴⁹⁶⁴ (20) intikām üçün müteveccih boldı. Çün Re'yğa yētti İbrāhīm Sultān Mīrzā⁴⁹⁶⁵ ve Rüstem Mīrzā ve serdārılar qoşulup Qara Yūsuf hem (21) çerik yığıp⁴⁹⁶⁶ Ucān Mevzi'igə yētip⁴⁹⁶⁷ çün Şāh-ruḥ Mīrzā⁴⁹⁶⁸ Sultāniyyegə yaqın yētti ḥaber yētti ki Qara Yūsuf Ucānda cān-ı şīrinni vedā' kılıptur ve⁴⁹⁶⁹ **213**^{175bl} (1) mīrzā Qarabāğ ve⁴⁹⁷⁰ Īrānda nüzūl kılıp⁴⁹⁷¹ çün Qara Yūsuf sene *selāse ve 'işrīn ve semānimiede*⁴⁹⁷² vefāt boldı Terākime gāyet

⁴⁹⁵² *bolup*: T *boldı*

⁴⁹⁵³ *Mīrzā*: T *Emīr*

⁴⁹⁵⁴ *başlıq*: P'de yok.

⁴⁹⁵⁵ *bəgler*: P *bəgle(r)*

⁴⁹⁵⁶ *'aleyhi*: T'de yok.

⁴⁹⁵⁷ *şāhlarının*: P *şāhlarnıñ*

⁴⁹⁵⁸ *qaçıp*: P'de yok.

⁴⁹⁵⁹ *anı*: T'de yok.

⁴⁹⁶⁰ **Şāh-ruḥ Mīrzānı Āzerbāyincān Qara Yūsuf Türkmen üstige bargannıñ ḥālī zikride**: T **Şāh-ruḥ Mīrzānıñ ěkinçi nevbet Āzerbāyincāngə Qara Yūsuf def'i üçün barganıñ zikride**

⁴⁹⁶¹ *bu*: P'de yok.

⁴⁹⁶² *ol*: P'de yok.

⁴⁹⁶³ *ve*: T'de yok.

⁴⁹⁶⁴ *yētkürüp ěrdi*: T *yētkürdi*

⁴⁹⁶⁵ *Mīrzā*: P'de yok.

⁴⁹⁶⁶ *yığıp*: P'de yok.

⁴⁹⁶⁷ *yētip*: T *kēldi*

⁴⁹⁶⁸ *Mīrzā*: P'de yok.

⁴⁹⁶⁹ *ve*: P'de yok.

⁴⁹⁷⁰ *ve*: T'de yok.

⁴⁹⁷¹ *kılıp*: T *kıldı*

⁴⁹⁷² 823'te.

dehşettin (2) müteferriḳ bolup techīz ü tekfīḡa⁴⁹⁷³ meşḡul bolmay ve meyyitni oşal ḡar-gāhda qoyup perīşān boldılar ve evbāş (3) ol ḡar-gāhnı talap Qara Yūsufnıñ tonların çıḡarıp qulaḡını altun ḡalka bile kēstiler ve bu beytni (4) anıḡ tārīḡde⁴⁹⁷⁴ dēptürler:

beyt⁴⁹⁷⁵

vefāt-ı Mīr Yūsuf Şāh-ı Tebrīz

kitābet şod be-tārīḡ-i kitābet⁴⁹⁷⁶

Şāh-ruḡ Mīrzānıñ (5) ékinçi nevbet Āzerbāyincāḡa Qara Yūsuf def'i üçün barḡanı zikride⁴⁹⁷⁷

ve Baysunḡur Mīrzā Tebrīzḡa barıp kirdi⁴⁹⁷⁸ (6) ve ol kış mīrzā Qarabāḡ ve⁴⁹⁷⁹ Īrānda kışlak kılıp etrāf u cevānibdin mülük u ḡükkāmlar⁴⁹⁸⁰ mülāzemetḡa (7) kēlip ictimā'-i 'aẓīm boldı ve Ḥalīlu'llāh Sultān⁴⁹⁸¹ ḡākim-i Şīrvāḡa iltifāt kılıp⁴⁹⁸² Ābā Bekr Mīrzā, Mīrānşāh (8) Mīrzā kızını 'aḡd baḡlap bērdi ve Bā-yezīd Qal'asını ki⁴⁹⁸³ Īsfend bin⁴⁹⁸⁴ Qara Yūsufnıñ köçi anda ērdi bir künde⁴⁹⁸⁵ (9) feth kılıp köp ḡanīmet çerik qolıḡa tüşti ve Qara 'Osmān mülāzemetḡa kēlip Şāh-ruḡ Mīrzā Tebrīz sarı müteveccih boldı. (10) Bu esnāda ḡaber yētti ki Īskender ve⁴⁹⁸⁶ Īsfend bin Qara Yūsuf⁴⁹⁸⁷ ḡalın çerik bilen ve Qara Yūsuf evlādları⁴⁹⁸⁸ yaḡın yēttiler. Lā-cerem barāḡar ve cōvēḡarnı yasap üç kün uruş (11) bolup tōrtünçi kün sultānı⁴⁹⁸⁹ uruş bolup Rüstem Mīrzā ve Ībrāḡim Cihān-şāh ol-türlük merdānelıḡ zāḡir ḡıldılar ki

⁴⁹⁷³ techīz ü tekfīḡa: P tekfīn techīzḡa

⁴⁹⁷⁴ tārīḡde: P tārīḡ

⁴⁹⁷⁵ Bu beyit T'de vardır. T: 449a'da sayfanın saḡ kenarına yazılmıştır.

⁴⁹⁷⁶ Beyitin tercümesi: "Tebriz şāḡı Mīr Yūsuf'un vefat tarihi hicri 823 tarihinde yazıldı."

⁴⁹⁷⁷ **Şāh-ruḡ Mīrzānıñ ékinçi nevbet Āzerbāyincāḡa Qara Yūsuf def'i üçün barḡanı zikride:**
T'de yok.

⁴⁹⁷⁸ kirdi: P'de yok.

⁴⁹⁷⁹ ve: T'de yok.

⁴⁹⁸⁰ ḡükkāmlar: T ḡükkām

⁴⁹⁸¹ Sultān: T'de yok.

⁴⁹⁸² kılıp: P'de yok.

⁴⁹⁸³ ki: P'de yok.

⁴⁹⁸⁴ bin: P'de yok.

⁴⁹⁸⁵ künde: P kün

⁴⁹⁸⁶ Īskender ve: P'de yok.

⁴⁹⁸⁷ Qara Yūsuf: T'de yok.

⁴⁹⁸⁸ bilen ve Qara Yūsuf evlādları: P'de yok.

⁴⁹⁸⁹ sultānı: P sultān

Rüstem ve ⁴⁹⁹⁰ İsfendiyār rūhı ol işdin ⁴⁹⁹¹ hıre boldı. Āhir ⁴⁹⁹² cenāb-ı Şāh-ruḥ Mīrzā ⁴⁹⁹³ (12) muẓaffer ü manşūr boldı ⁴⁹⁹⁴. Kara Yūsuf evlādı zarūrettin firār bādiyesığa yüzlendiler ve bu fetḥ sene *arba‘a ve işrīn* (13) ve *semānimiede* ⁴⁹⁹⁵ Eleşkirdte vāki‘ boldı ve mīrzā selāṭīn ve ḥükkāmını ⁴⁹⁹⁶ mefāḥir ḥil‘atlar bile müfteḥir kıılıp ⁴⁹⁹⁷ vilāyetler- (14) -ığa yiberip ⁴⁹⁹⁸ özi dāru’s-salṭana ⁴⁹⁹⁹ Herātka ⁵⁰⁰⁰ bardı.

Uluğ Bēg Mīrzānıñ Moğolistānga ⁵⁰⁰¹ barganı zikride

Cenāb-ı salṭanat-me‘āb (15) Uluğ Bēg Mīrzā pādişāh ⁵⁰⁰² ěrdi ḥikmet-endüz ve dāniş-āmüz dād-ger ⁵⁰⁰³ ve hūner-perver ěrdi, (16) Eflāṭūn biliglig ve Ferīdūn ḥaşmetlik ⁵⁰⁰⁴ cem‘-i ‘ulūmda ḥuşūşan ‘ilm-i riyāzīde ⁵⁰⁰⁵ ‘adīl ü nazīri ⁵⁰⁰⁶ yok (17) ěrdi, çerik tartıp ve ⁵⁰⁰⁷ Moğolistānga ⁵⁰⁰⁸ barıp Cete ulusını perīşān kıılıp serdārları ⁵⁰⁰⁹ ba‘zı maḳtūl bolup (18) ba‘zı āvāre ⁵⁰¹⁰ boldılar ve Kūnges Qal‘asığaça ⁵⁰¹¹ barıp ⁵⁰¹² tamām ěl ve ⁵⁰¹³ ulusını talap ḳatlı esīr (19) kııldı ve Qarşı dēgen yērdē ki Cīcānḥān dēgen ⁵⁰¹⁴ taḥt-gāhı ěrkendür üç ⁵⁰¹⁵ ḳıṭ‘a yeşim taşı bar ěrdi ki hēç ḳişi ol ṭarīḳ nēmerse körmeydürler ⁵⁰¹⁶ ve Tēmürnıñ nēçe nevbet (20) Hıṭāy pādişāhı anı yüz miñ altun

4990 Rüstem Mīrzā ve İbrāhīm Cihān-şāh ol-türlük merdānelik zāhir kııldılar ki Rüstem ve: P'de yok.

4991 işdin: T iştin

4992 Āhir: T ‘Ākıbet

4993 Mīrzā: P'de yok.

4994 boldı: T bolup

4995 824'te.

4996 ḥükkāmını: P'de yok

4997 kıılıp: P bolup

4998 yiberip: P barıp

4999 dāru’s-salṭana: T dāru’s-salṭanat

5000 Herātka: T Herātğa

5001 Moğolistānga: P Moğolistā(n)ğa

5002 pādişāh: T pādişāhı

5003 dād-ger: T dād-güster

5004 ḥaşmetlik: T ḥaşmetlik

5005 riyāzīde: P riyāzētide

5006 nazīri: P nezīri

5007 ve: T'de yok.

5008 Moğolistānga: P Moğolistān

5009 serdārları: P serdārlarını

5010 āvāre: P āv(ā)re

5011 P'de şeklinde yazılan kelimenin Künges okuyuşu için bk. Aka, 1994, 134.

5012 P+<tā>

5013 ěl ve: P ěli

5014 dēgen: T'de yok.

5015 üç: P or/ur

5016 körmeydürler: T körmeydür

kebeki⁵⁰¹⁷ tilep bėrmegendürler ve Tėmür Bėg ol taşlardın birini⁵⁰¹⁸ Semerķandġa⁵⁰¹⁹ (21) kėltürüp ġkisi anda⁵⁰²⁰ ġalġandur Uluġ Bėg Mırzā ol ġki taşnı Semerķandġa kėltürdi ve ġün Cetedin fāriġ boldı **214**^[76a] (1) Semerķandġa yanıp dāru's-saltanatġa ġarār taptı.

Uluġ Bėg ve Baraġ Hān bilen uruşıp hezīmet bolġanı zikride⁵⁰²¹

Baraġ Hān Deşt-i Kıpçaġtın Semerķand kėlip Uluġ Bėg Mırzā anı terbiyet kılip taġl (2) u 'alem bilen Deşt-i Kıpçaġġa⁵⁰²² yiberip mırzā mededi bilen muġālifleriġa⁵⁰²³ ġālib bolup taġt-ı saltanatı⁵⁰²⁴ ġarār (3) taptı ve ġün saltanatı istimrār taptı Sıġnaġġa⁵⁰²⁵ kėlip Arslan H'āce Tarġān ki Tūrķistānda ġākim ġrdi ġaber yiberdi ki (4) Baraġ Hān Sıġnaġnı alıp köp buzuġluġ kıladur. Uluġ Bėg Mırzā Ĥorāsānġa bu ġaberni yiberip Şāh-ruġ Mırzā (5) Muġammed Cuki Mırzānı kömek yiberip⁵⁰²⁶ dedi ki: uruşġa ta'cıl kılmasun ammā Uluġ Bėg⁵⁰²⁷ Mırzā Baraġtın anġa⁵⁰²⁸ ġisābı almay (6) üstige bardı⁵⁰²⁹. Ol daġı utru kėlip uruştı yüz körgüzdi ki feza'-yı deşt-i maġşer ġlige ma'lūm boldı ve⁵⁰³⁰ ġün (7) Uluġ Bėg Mırzā öziġe maġrūr ġrdi ve düşmendin anġa ġisābı almadı. Muġālifler köñölñi cāndın köterip cövēnġarnı (8) köterdiler ve ġol sarı yörüp ve⁵⁰³¹ ġün bėgler kördiler ki iş ġligdin bardı Uluġ Bėg Mırzānı alıp ma'rekedin (9) yandılar ve Pehlevān Maġmūd-i Dendānī Muġammed Cuki Mırzānı muġālifler arasındın⁵⁰³² köp sa'y bilen ol vartadın ġıġardı⁵⁰³³ ve ol ġerik (10) [Semerķand] sarı ġaçıp anġa emvāl Özbek ġolıġa tüşti ki ġaddı⁵⁰³⁴ ma'lūm⁵⁰³⁵ ġrmes⁵⁰³⁶ ġrdi ve Māverāü'n-nehr andaġ bulġaġ boldı ki Semerķand ġli tilediler ki⁵⁰³⁷

⁵⁰¹⁷ *kebeki*: T *kebekiġe*

⁵⁰¹⁸ *birini*: P'de yok.

⁵⁰¹⁹ *Semerķandġa*: P *Semerķand*

⁵⁰²⁰ *anda*: P *andaġ*

⁵⁰²¹ **Uluġ Bėg ve Baraġ Hān bilen uruşıp hezīmet bolġanı zikride**: P'de yok.

⁵⁰²² *Deşt-i Kıpçaġġa*: T *Deştġa*

⁵⁰²³ *muġālifleriġa*: P *muġāliflerġa*

⁵⁰²⁴ *saltanatı*: P *saltanatġa*

⁵⁰²⁵ *Sıġnaġġa*: P *Sıġnaġ*

⁵⁰²⁶ *kömek yiberip*: P *yiberip kömek*

⁵⁰²⁷ *Bėg*: P'de yok.

⁵⁰²⁸ *anġa*: P'de yok.

⁵⁰²⁹ *bardı*: T *yörüdi*

⁵⁰³⁰ *ve*: T'de yok.

⁵⁰³¹ *ve*: T'de yok.

⁵⁰³² *arasındın*: P *(ar)asındın*

⁵⁰³³ *ġıġardı*: T *ġıġarıp*

⁵⁰³⁴ *ġaddı*: T *ġadd u ġaşrı*

⁵⁰³⁵ *ma'lūm*: P *ma'lū(m)*

⁵⁰³⁶ *ġrmes*: P'de yok.

(11) dervāzelerni bağlaylar⁵⁰³⁸, ekābir ü eşrāf rāzī bolmay šāhzādelerni şehrgā kivürdiler ve Barak Oğlan⁵⁰³⁹ çeriki tamām (12) Māverāü'n-nehr ve Türkistān vilāyetini çapıp köp esīr elttiler ve⁵⁰⁴⁰ çün bu haber cenāb-ı mīrzāğa yetti Semerķand sarı 'āzim bolurda [vāķı'a-yi] (13) 'aceb⁵⁰⁴¹ yüz körgüzdi bu söz beyānı oldur ki ādīne⁵⁰⁴² küni⁵⁰⁴³ Šāh-ruḥ⁵⁰⁴⁴ Mīrzā Herāt⁵⁰⁴⁵ mescid-i cāmi'ğa kirip⁵⁰⁴⁶ çün namāzdın fāriğ boldı Aḥmed-i Lūr (14) değen dād-ḥ'āhlar yosunı⁵⁰⁴⁷ bilen mīrzāğa⁵⁰⁴⁸ yakın kēlip ol pādīšāh ḵarnığa bıçaḵ urdı ve Aḥmedni pāre pāre kılip ḥalāyıḵnıñ fiğānı (15) āsmānga yetti ammā zaḥm-kārı ērme ērdi. Fīrüz-šāh⁵⁰⁴⁹ Bēg at bilen mescidḵa kirip ol vāķı'adın ḥayrān bolup⁵⁰⁵⁰ ve mīrzā tiledi ki miḥaffeğa kirgey, Fīrüz-šāh (16) Bēg dēdi ki⁵⁰⁵¹ atḵa min⁵⁰⁵² yoḵ⁵⁰⁵³ ērse fitne-yi 'āzīm bolur. Mīrzā yüz meşāḵḵat bilen atlanıp heybetlik naḵḵāre çaldılar ve mīrzā bāzār yolu (17) [bilen] Bāğ-ı Zāgānga barıp birev fuḵalādın ol vāķı'ada tāriḥi dēptür ki⁵⁰⁵⁴:

ḵıṭ'a

sāl-ı tāriḥ heşşad u sī būd
rūz-ı cum'a pes {ez} (18) edā-yı şalāt
bu'l-'aceb ḥāleti pedīd āmed
der Ḥorāsān velī şeh-i Herāt
kec rev-i der-bisāt çün ferzīn

5037 ki: P'de yok.
5038 bağlaylar: T bağlaḡaylar
5039 Oğlan: P oḡlanları
5040 ve: T'de yok.
5041 'aceb: T 'acīb
5042 ādīne: T ādīne
5043 küni: P künni
5044 Šāh-ruḥ: P Šāh-ru(h)
5045 Herāt: P'de yok.
5046 kirip: T barıp
5047 yosunı: P yosunı
5048 mīrzāğa: P mīrzā
5049 Šāh: P'de yok.
5050 ol vāķı'adın ḥayrān bolup: P'de yok.
5051 ki: T'de yok.
5052 min: P minip
5053 P+<yok>
5054 vāķı'ada tāriḥi dēptür ki: P vāķı'a tāriḥ dēptür

h^vāst tā şehruḥ-ı (19) zend şud māt⁵⁰⁵⁵

Ve çün tefahhuşka meşğul boldılar Mevlānā Ma‘rūf⁵⁰⁵⁶ Ḥaṭṭāt-ı Bağdādī ki Aḥmed-i Lūr bilen muşāhib êrkendür dēp müttehim kıldılar (20) ve Mevlānā-yı mezkūr efāzıl-i devrāndın êrdi⁵⁰⁵⁷ ve ḥaṭṭnı gāyet leṭāfette⁵⁰⁵⁸ şî‘rni⁵⁰⁵⁹ hūb dēr êrkendür⁵⁰⁶⁰ ve bu maṭla‘ anıñdur kim (21) Ḥ^vāce Selmān cevābda dēptür ki:

zi terke-yi çeşmi tū her tīr gamze āmed rāst

derūn sīne nişest ān-çinān-ki dil miḥ^vāst⁵⁰⁶¹

215^[76b] (1) Ve dērler Mevlānā bir künde Ma‘rūf İskender üçün miñ beyt bēş yüz gāyet leṭāfette beyt-i envā‘ ‘ināyet ...⁵⁰⁶² (2) maḥşūş boluptur ve ḥaṭṭ u şî‘rdin özge feżāyilga muttaşif êrkendür⁵⁰⁶³ **el-kıışsa** Nēce nevbet anı dār tüpigeçe⁵⁰⁶⁴ (3) kēltürüp āḥir⁵⁰⁶⁵ ölumdin kütulup maḥbūs boldı ve cemā‘ati müttehim bolup katl boldılar ve çün Aḥmed-i Lūr gāhī cenāb-ı siyādet {ü} iyāb-ı niḳābet (4) Ḳabbāb Emīr Seyyid⁵⁰⁶⁶ Ḳāsım *ḳuddise sirru-hu* lengeriğa barıp Mīr Maḥdūm bilen şoḥbet tutar êrdi⁵⁰⁶⁷

⁵⁰⁵⁵ Kitanın tercümesi: "830 yılıydı. Cuma günü namazdan sonra ilginç bir durum meydana geldi. Horasan'da ama Herat şehrinde bir terbiyesiz, satranç oyunundaki vezir gibi, sahada, şehruh vurmak (mat etmek) istedi ama kendisi mat oldu."

⁵⁰⁵⁶ Ma‘rūf: P'de yok.

⁵⁰⁵⁷ efāzıl-i devrāndın êrdi: T efāzıldur

⁵⁰⁵⁸ leṭāfette: P leṭāfet

⁵⁰⁵⁹ şî‘rni: P şehr

⁵⁰⁶⁰ êrkendür: T êrdi

⁵⁰⁶¹ Tercümesi: "Senin gözünden bana doğru gelen her ok, kalbin istediği gibi göğüse girdi."

⁵⁰⁶² ...: P

⁵⁰⁶³ ve bu maṭla‘ anıñdur kim Ḥ^vāce Selmān cevābda dēptür ki:

zi terke-yi çeşmi tū her tīr gamze āmed rāst

derūn sīne nişest ān-çinān-ki dil miḥ^vāst

Ve dērler Mevlānā bir künde Ma‘rūf İskender üçün miñ beyt bēş yüz gāyet leṭāfette beyt-i envā‘

‘ināyet maḥşūş boluptur ve ḥaṭṭ u şî‘rdin özge feżāyilga muttaşif êrkendür: T'de yok.

⁵⁰⁶⁴ tüpigeçe: P tüpige

⁵⁰⁶⁵ āḥir: T āḥirü‘l-emr

⁵⁰⁶⁶ Seyyid: P'de yok.

⁵⁰⁶⁷ êrdi: P üçün

Şāh-ruḥ Mīrzā- (9) -nıñ Āzerbāyincāngā barıp İskender⁵⁰⁸³ Qara Yūsuf bilen
uruşup ġālib⁵⁰⁸⁴ bolğanı⁵⁰⁸⁵ zıkrıde

5068 *mürnî: P mürzâ*
5069 *mütttehim: P mukîm*
5070 *yosunı: P bu yosunnu*
5071 *Semerķandġa yiberip ve: T Semerķand yiberdiler*
5072 *cenābka: P cenāb*
5073 *ķılıp: T ķıldı*
5074 *intikāmı: P intikām*
5075 *ērdi: T ērdiler*
5076 *yasak tayakı urup: T yasakķa tēġürdi*
5077 *Mīrzāġa: P Mīrzā*
5078 *maķām-ı: T [maķā]m-ı*
5079 *aŗa: P'de yok.*
5080 *erzānî: T er[zā]nî*
5081 *çıġıp: T kaçıp*
5082 *Mīrzā: P'de yok.*
5083 *barıp İskender: P <bar>barıp*
5084 *uruşup: T+ġālib*
5085 *ġālib bolġanı: P bolġan*
5086 *mürzā: P'de yok.*
5087 *dāru's-salţanaġa: T dāru's-salţanatġa*
5088 *kim: T ki*
5089 *Türkmen-i 'Irāk ġudüdiġa: P ġudüdiġa Türkmen-i 'Irāk*
5090 *anda: P and(a)*
5091 *tutupturlar: T tutuptur*
5092 *sultān ü: T'de yok.*
5093 *manşürda: T manşür[ġa?]*
5094 *ķardaşları: P ķardaşları<nı>*

utru kēlip⁵⁰⁹⁵ ēki çerik Baḥr-i Aḥḍar mevvācı dēk cūşka kēlip birbirige muḳābil boldılar ve İbrāhīm Sultān Mīrzā ilgeri yörüp (14) Cihān-şāh Bēgni yèridin yandurdılar⁵⁰⁹⁶ ve İskender medediġa kēlip anıġ dēk bahādurluġ kılp ilgeri yörüp Cihān-şāh Bēgni yèridin tā merdānelıġ⁵⁰⁹⁷ körgüzdi ki ma‘reke mübārizleri (15) dost u düşmendin anı taḥsīn kıldılar ve ol kün uruş imtidād taptı tā kuyaş niḳāb-ı şāmġa kirgünçe. Yana (16) kün ol ēki çerik birbirige utru kēlip olça imkān kuşış u gūşış bolur ēki ṭarafdın⁵⁰⁹⁸ becā kēltürdi. (17) ‘Ākıbet ‘ināyet nesīmi Şāh-ruḥ Mīrzā perçem-i⁵⁰⁹⁹ rāyetiġa⁵¹⁰⁰ ēsip a‘dā ‘āciz bolup ḳarār kıldılar mü‘ellif-i *Zafer-nāme* ya‘nī fāzıl-ı (18) muḥaḳḳaḳ u kāmīl-i müdeḳḳıḳ Mevlānā Şerefe‘d-dīn ‘Alī-yi Yezdī *teġammadahu‘llāhu bi-ġufrānihi* ki⁵¹⁰¹ ol yörüşde Ebū‘l-fetḥ İbrāhīm Sultān⁵¹⁰² Mīrzā bilen (19) érdi déptür ki: olça⁵¹⁰³ kemāl-i cūr‘et ve⁵¹⁰⁴ dil-āverlık ve şecā‘at ve bahādurluġ ki ol kün Türkmenlerdīn re‘ye‘l-‘ayn bilen⁵¹⁰⁵ müşāhede kıldım, (20) ḥaḳḳā ve sümme ḥaḳḳā ki eger efvāh-ı sīḳāttın istimā‘ bolsa érdi ve⁵¹⁰⁶ ‘aḳl ḥēç türlük taşdıḳ kılmās érdi ve bu ēki beyt ki ol uruş (21) bābıda ol cenābtın zāhir boluptur ki⁵¹⁰⁷:

naẓm

zi-āyīn-i sebāt-i Şāh Ebū‘l-fetḥ be-ceng

ḥūn {şud} zī-ḥased be-rūz-ı heycā dil-i seng

īn ḥāl zi koh-hāyi **216**^[77a] (1) Salmās be-purs

⁵⁰⁹⁵ *utru kēlip*: P’de yok.

⁵⁰⁹⁶ *yandurdılar*: T *yandurup*

⁵⁰⁹⁷ *bahādurluġ kılp ilgeri yörüp Cihān-şāh Bēgni yèridin tā merdānelıġ*: P *bahādurluġ*

⁵⁰⁹⁸ *ṭarafdın*: P *eṭrāfdın*

⁵⁰⁹⁹ *perçem*: P’de yok.

⁵¹⁰⁰ *rāyetiġa*: P *r(ā)yetiġa*

⁵¹⁰¹ *ki*: P’de yok.

⁵¹⁰² *Sultān*: T’de yok.

⁵¹⁰³ *olça*, P’de yok.

⁵¹⁰⁴ *ve*: T’de yok.

⁵¹⁰⁵ *bilen*: T *bile*

⁵¹⁰⁶ *ve*: T’de yok.

⁵¹⁰⁷ *ki*: T’de yok.

kez rāh-ı şedā şerh dihed zi dil-i teng⁵¹⁰⁸

hem ol cenāb ol vākı 'a-yi 'azīm üçün tārīh dēptür ki:

İskender-i Türkmen çün 'ișyān (2) verzid

dārā-yi zamān sezā-yi o vācib did⁵¹⁰⁹

Ve çün ol feth boldı mīrzā Ḥorāsānga yanıp Āzerbāyincānnı Ebū Sa'īd Qara Yūsufqa (3) bērip dāru's-saltānağa nüzūl kıldı. İskender Qara Yūsuf Oğlu Yār 'Alī Mīrzānı Şīrvān Şāh bend kılıp mīrzā mülāzemetiğe yiberdi (4) ve mīrzā anı terbiyet kılıp ve⁵¹¹⁰ şāhzādeler cergesinde orun bērdi⁵¹¹¹. Bir kün Şāh-ruḥ Mīrzā⁵¹¹² kemān-i ra'd teferrüci üçün⁵¹¹³ Ustā Ferruḥ {ki} (5) rīhte-ger yasap ērdi ve tōrt yüz batman taş andın⁵¹¹⁴ atar ērdi atlanıp ḥalāyık cem' bolup mīrzā atlık⁵¹¹⁵ (6) turup ērdi. Nā-gāh Yār 'Alī Mīrzā ki⁵¹¹⁶ ḡāyet şabāḥatte⁵¹¹⁷ ve nihāyet-i melāḥatte ērdi zībā ruḥsārılık⁵¹¹⁸ ve cān-efzā (7) 'arız bilen peydā bolup ḥalāyık {kemān-i} ra'd teferrücidin yüz öyürüp⁵¹¹⁹ aña müteveccih boldılar. Bu ḥāl mīrzāğa yaman kēlip Yār 'Alī Mīrzānı (8) bend kılıp Semerḳand sarı yiberdi.

⁵¹⁰⁸ Nazmın Tercümesi: "Şāh Ebū'l-feth'in savaştaki azim, istikrarlı kararı ve direnişi, savaş günü, taşın kalbini (düşmanın taş gibi kalbini) hasetten kana boğmuştur. Bu durumu Selmas dağlarına sor ki ses aracılığıyla (bu durumu) kendi sırtından anlatır."

⁵¹⁰⁹ **naẓm**
zi-āyīn-i sebāt-i Şāh Ebū'l-feth be-ceng
ḥūn {şud} zī-ḥased be-rüz-ı heycā dil-i seng
in ḥāl zi koh-hāyi Salmās be-purs
kez rāh-ı şedā şerh dihed zi dil-i teng
hem ol cenāb ol vākı 'a-yi 'azīm üçün tārīh dēptür ki:
İskender Türkmen çün 'ișyān verzid
dārā-yi zamān sezā-yi o vācib did: T'de yok.

İskender-i Türkmen çün 'ișyān verzid / dārā-yi zamān sezā-yi o vācib did beyitinin tercümesi:
"İskender-i Türkmen isyan ettiği için dönemin padişahı onun cezalandırılmasını vacip gördü."

⁵¹¹⁰ ve: T'de yok.

⁵¹¹¹ bērdi: T bērip

⁵¹¹² Mīrzā: P'de yok.

⁵¹¹³ T+ki

⁵¹¹⁴ andın: P'de yok.

⁵¹¹⁵ atlık: P atalık

⁵¹¹⁶ ki: P'de yok.

⁵¹¹⁷ şabāḥatte: T şabāḥat

⁵¹¹⁸ ruḥsārılık: T ruḥsār

⁵¹¹⁹ öyürüp: T évürüp

Baysunğur Mîrzâ vefâtı zikride

Baysunğur Mîrzâ şehriyârî êrdi kudret-i âsâr u kâm-kâr gâyet ‘aql u (9) kiyâsette⁵¹²⁰ akrândın mümtâz êrdi.

beyt

husrev u tâc-bağş u taht nişân

tâc u taht üzre êrdi genc-feşân

‘Acâyib ra‘iyyet-perver (10) ve ‘adâlet-güster êrdi, bezm mecliside⁵¹²¹ êri êrdi, gevher-bâr ve rezm meydânında nâsih-ı Rüstem ve İsfendiyâr, ehl-i fazl u hünerğa köp⁵¹²² (11) ri‘âyet kılur êrdi. Hûşûşan⁵¹²³ ehl-i hatt ki anıñ zamânında a‘lâ mertebega yétip⁵¹²⁴ êrdiler. Meşel Mevlânâ Şemse’d-dîn-i Hirevî ki hattı ol mertebega yétip⁵¹²⁵ (12) êrdi ki mubaşşırlar anıñ hattını yâkût hattı tēp⁵¹²⁶ ağır bahāğa aldılar ve Mevlânâ Ca‘fer-i Tebrîzî ve⁵¹²⁷ Mevlânâ ‘Abdu’llâh-ı (13) Āşpez ki altı qalem tekmiñ kılıp yēti kişverde hūsn-i hattığa⁵¹²⁸ ‘alem boldı ve ehl-i hünerdin⁵¹²⁹ meşel müzehhib ü naqqâş mücellid ü zer-ger ü hâtem-bend leţâfet-i⁵¹³⁰ (14) şan‘atta ança sa‘y kıldılar ki beşerniñ hizâne-yi hayâliğa sığmas êrdi. Muḥbir-i şādıku’l-ḳavldın istimā‘ boluptur ki (15) Baysunğur Mîrzâ yigit boldı. Münecimlerğa buyurdı ki ihtiyât nazarı bilen ança ṭālî’in körüp aḥkām bitisünler, (16) ‘amele-yi nücüm buyuruk⁵¹³¹ bilen ‘amel kılıp evzâ‘-ı felekî ve enzâr-ı sa‘d u naḥstın her nè ma‘lûm kıldılar ‘arz kılıp mîrzâ (17) sordı⁵¹³² ki: ‘aṭiyye-yi ‘ömr nèçe bolğusıdur, alar bu beytni okudılar⁵¹³³.

⁵¹²⁰ *kiyâsette*: T *kiyâsetka*

⁵¹²¹ *mecliside*: P *meclisni*

⁵¹²² *köp*: P’de yok.

⁵¹²³ *hûşûşan*: T *hûşûş*

⁵¹²⁴ *yétip*: P’de yok.

⁵¹²⁵ *yétip*: P’de yok.

⁵¹²⁶ *tēp*: T *dēp*

⁵¹²⁷ *ve*: P’de yok.

⁵¹²⁸ *hattığa*: T *hattğa*

⁵¹²⁹ *hünerdin*: P’de yok.

⁵¹³⁰ *leţâfet-i*: P *leţâfette*

⁵¹³¹ *buyuruk*: P *buyurduk*

⁵¹³² *sordı*: P *buyurdı*

⁵¹³³ *bu beytni okudılar*: T *dédiler ki*

beyt

‘ömr-et derāz bād çarḥ-ı ‘aṭiyye-baḥş

ez (18) her ‘aṭiyye ki dehr-i ‘ömr ḥoş-ter est⁵¹³⁴

Biz bu kadar bilür-biz ki mādāme’l-hayāt iḳbāl {ü} şeref⁵¹³⁵ bilen ötküsidür Baysungur Mīrzā (19) ilḥāḥ kılop dēdi⁵¹³⁶ endīşe kılmay, her nè vāḳi’dür dēdiler. Alarğa dēñiz ğam-gīn bolup bu beyt-i maẓmūnğa ‘amel kılor ērdi⁵¹³⁷ (20)

beyt

çün naḳş-ı ğam zi dūr bu-bīnī şarāb-ḥ^{vāh}

teşḥīş kerdeyim müdāvā muḳarrer est⁵¹³⁸

çağır-ḥ^{vārnı} mizāc-ı şerīfiğa (21) peydā bolup her nēçe eṭibbā men’ kıldılar, müfid bolmadı⁵¹³⁹. Neşāt cāmıdın ve inbisāt sāğarındın⁵¹⁴⁰ cūr’aī kim kılmadı⁵¹⁴¹ tā za’f istīlā tapıp 217^{177b1} (1) bu ḥāk-dān dünyādın cennetü’l-me’vāğa yüzlendi⁵¹⁴². Müddet-i ‘ömrü otuz yēti yıl ve⁵¹⁴³ tōrt ay ērkendür. Birev-i efāzıldın tārīḥ-i vefātıda (2) dēptür⁵¹⁴⁴:

naẓm⁵¹⁴⁵

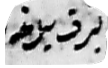
Sulṭān Sa’īd Baysungur ḥoş-dem

⁵¹³⁴ Beyitin tercümesi: "Hediye veren felek, ömrün uzun olsun ki ömrün zamanı her hediyeden daha hoştur."

⁵¹³⁵ iḳbāl {ü} şeref: T şeref {ü} iḳbāl

⁵¹³⁶ dēdi: P'de yok.

⁵¹³⁷ dēdiler. Alarğa dēñiz ğam-gīn bolup bu beyt-i maẓmūnğa ‘amel kılor ērdi: T dēñiz. Alarğa

cāriyye ḳalmay, dēdiler ki pādīşāhnıñ ‘ömrü ḳarīb bolğusıdur. Mīrzā bu sözdin ğamlıḳ bolup

⁵¹³⁸ Beyitin tercümesi: "Eğer gamın belirtisini uzaktan görürsen içki iste. (Çünkü) teşhisini yapmışız, (onun) tedavisi bellidir."

⁵¹³⁹ bolmadı: T bolmay

⁵¹⁴⁰ sāğarındın: P sāğardın

⁵¹⁴¹ kılmadı: T kılmay

⁵¹⁴² yüzlendi: P yüzlend(i)

⁵¹⁴³ ve: P'de yok.

⁵¹⁴⁴ birev-i efāzıldın tārīḥ-i vefātıda dēptür: T'de yok.

⁵¹⁴⁵ T 451a'da bu nazım sayfanın kenarına yazılmıştır.

güftā ki be-gū bā-ehl-i ‘ālem haberem

men reftem ü tārīḥ vefātem īn-est

bādā be cihān ‘ömr-derāz pederem⁵¹⁴⁶

(3) andın üç oğul kaldı: ‘Alāü’ d-devle, Sultān Muḥammed, Ebū’l-kāsım Babür.

Şāh-ruḥ⁵¹⁴⁷ Mīrzānıñ üçünçi nevbet ‘Irāk⁵¹⁴⁸ ve Āzerbāyincānga barganı zikride

(4) Çün İskender yana nevbet Īrān⁵¹⁴⁹ ve Āzerbāyincānga istilā tapıp Şīrvānga ta‘arruz kıldı Şāh-ruḥ Mīrzā çerik tartıp anıñ (5) def‘i üçün ‘azīmet kılıp çün Re’yğa yétti⁵¹⁵⁰ qar ve yağmur⁵¹⁵¹ ol⁵¹⁵² mertebēga yétti ki kēçe⁵¹⁵³ rākib-i⁵¹⁵⁴ merkūbgā⁵¹⁵⁵ mecāl kalmadı. Lā-cerem Re’yde⁵¹⁵⁶ kışlaq kılıp⁵¹⁵⁷ İskender (6) kaçıp Cihān-şāh bin⁵¹⁵⁸ Kara Yūsuf mülāzemetiğa⁵¹⁵⁹ kēlip ‘ināyetka mahşūs boldı. Bu eşnāda Ebū’l-feth İbrāhīm Sultān Mīrzā ki (7) mekārım-i aḥlāk ḥüsni bilen ser-āmed-i mülūk u selāṭın-i āfāk érdi neçe künlük ki ‘arızaga mübtelā bolup rūḥı- (8) -nıñ quşı kafes-i kālbüdtin şāḥ-sār-ı tūbā sarı pervāz kıldı ve bu vākı‘a sene semān ve selāşın ve semānimiede⁵¹⁶⁰ yüz körgüzdi (9) ve ol sa‘ādet-mend tūbā sarı pervāz kıldı ve bu vākı‘asını⁵¹⁶¹ ehl-i fażl u kemāl bāreside köp ‘ināyet mer‘ī tutar érdi ve ol pādīşāh hüner-perver ihtimāmı⁵¹⁶² bilen Mevlānā-yı (10) a‘zam a‘lem ki⁵¹⁶³ kıdve-yi fużalā-

⁵¹⁴⁶ Nazmın tercümesi: "Mesut olan Sultan Said Baysungur dedi ki âleme haberimi söyle, ben gittim ve vefatımın tarihi budur: 835."

⁵¹⁴⁷ **Şāh-ruḥ**: P **Şāh-ru(h)**

⁵¹⁴⁸ **‘Irāk**: P'de yok.

⁵¹⁴⁹ **Īrān**: P'de yok.

⁵¹⁵⁰ **çün Re’yğa yétti**: P'de yok.

⁵¹⁵¹ **yağmur**: T *yamğur*

⁵¹⁵² **ol**: P *o(l)*

⁵¹⁵³ **kēçe**: T'de yok.

⁵¹⁵⁴ **P**, T+<u>

⁵¹⁵⁵ **merkūbgā**: P *merkūb*

⁵¹⁵⁶ **Re’yde**: P *Re’yğa*

⁵¹⁵⁷ **kılıp**: P'de yok.

⁵¹⁵⁸ **Cihān-şāh bin**: P *Cihān-şāhdın*

⁵¹⁵⁹ **mülāzemetiğa**: P *mülāzemetka*

⁵¹⁶⁰ **sene semān ve selāşın ve semānimiede**: P **semānimie ve selāşinde**: (T 838'de.)

⁵¹⁶¹ **tūbā sarı pervāz kıldı ve bu vākı‘asını**: P'de yok.

⁵¹⁶² **ihtimāmı**: P *ihtimām*

⁵¹⁶³ **ki**: T'de yok.

yi ‘Arab u ‘Acem Mevlānā Şerefe’d-dīn ‘Alī-yi Yezdī⁵¹⁶⁴ *Zafer-nāmeni* te’līf
kılıp⁵¹⁶⁵ ol türlü nüşhanı ki ibtidā-yı ‘ālemdin⁵¹⁶⁶ fenn-i tārīh-i inşāda⁵¹⁶⁷ ilā hāzā
(11) bu menāğaça⁵¹⁶⁸ kim⁵¹⁶⁹ hēç kişi ol türlü nişān bērmes ērdi⁵¹⁷⁰ yādigār koydı.
Çün Şāh-ruḥ Mīrzā haber⁵¹⁷¹ tapıp⁵¹⁷² köp kalaḡ u⁵¹⁷³ ıztırāb kılıp⁵¹⁷⁴ ‘ākıbet (12)
każā-yı Rabbānīga rızā bērip Fārs memleketini oğlu⁵¹⁷⁵ ‘Abdu’llāh Mīrzāğa bērdi ve
ol yıl Şāh-ruḥ Mīrzā Kazvīn ve Sultāniyyede bolup (13) çün İskenderdin haberi
bolmadı bu hālda⁵¹⁷⁶ haber kēldi ki Ebū’l-ḡayr Hān H‘ārezmğa⁵¹⁷⁷ kēlip Sultān
İbrāhīm Şāh Melik muḡāvemet (14) kıla almay⁵¹⁷⁸ hezīmet kılıp H‘ārezmni feth
kılıptur ve andın son Şāh-ruḥ Mīrzā⁵¹⁷⁹ Āzerbāyincānnı Cihān-şāh bin⁵¹⁸⁰ Kara
Yūsufğa bērip dā- (15) -rū’s-saltāna Herātğa mūrāca‘at kılıp⁵¹⁸¹ ve çün bu hāldın
müddetī ötti Muḡammed Cuki Mīrzāğa maraḡ-ı hāyil ‘arız bolup bā-vücūd (16) ol
hāl miḡaffede oturup etrāfda seyr kıılır ērdi tā⁵¹⁸² Seraḡs ḡudūdıda⁵¹⁸³ müdbir bedeni
tedbīrdin ‘āciz bolup bu sarāy-ı ḡurūrdın (17) yüz öyürüp⁵¹⁸⁴ ravza-yı server sarı
bardı. Şāh-ruḥ Mīrzā bu haber istimā‘ıdın⁵¹⁸⁵ dünyā vü mā-fī-hādın müteneffir bolup
(18) ‘azīm ıztırāb kılıp. ‘Ākıbet şabrdın özge çāreī körmedi ve Sultān Muḡammed
bin⁵¹⁸⁶ Baysunḡurğa Fīrūz-şāh Bēḡ ihtimāmı⁵¹⁸⁷ (19) bilen Sultāniyye ve Kazvīn ve
Re’yni⁵¹⁸⁸ bērip yiberip ērdi ve çün Sultān Muḡammed Mīrzā ‘Irāḡğa mütemekkin
boldı ba‘zı hālāt andın⁵¹⁸⁹ vākı‘a boldı ki Şāh-ruḥ (20) Mīrzāğa muvāfıḡ⁵¹⁹⁰ mizāc

5164 ‘Alī-yi Yezdī: P’de yok.
5165 *Zafer-nāmeni te’līf* kılıp: P *Zafer-nāme tārīh*
5166 *ki ibtidā-yı ‘ālemdin*: P’de yok.
5167 *tārīh-i inşāda*: P *tārīhde*
5168 *hāzā bu menāğaça*: T *bu menā hāzāğaça*
5169 *kim*: T’de yok.
5170 *nişān bērmes ērdi*: P’de yok.
5171 *haber*: P’de yok.
5172 *tapıp*: T *taptı*
5173 *u*: T’de yok.
5174 *kılıp*: P’de yok.
5175 *oğlu*: P’de yok.
5176 *hālda*: P *esnā*
5177 *H‘ārezmğa*: P *Hārezmğa*
5178 *kıla almay*: P *kılalmadı*
5179 *Şāh-ruḥ Mīrzā*: P’de yok.
5180 *Cihān-şāh bin*: P *Cihān-şāhdın*
5181 *kılıp*: T *kıldı*
5182 *ērdi tā*: P’de yok.
5183 *ḡudūdıda*: P *ḡudūd*
5184 *öyürüp*: T *évürüp*
5185 *istimā‘ıdın*: P *istimā‘dın*
5186 *Muḡammed bin*: P *ibn*
5187 *ihtimāmı*: P *ihtimām*
5188 *ve Kazvīn ve Re’yni*: P’de yok.
5189 *andın*: P *a(nd)ın*
5190 *muvāfıḡ*: P’de yok.

tüşmedi⁵¹⁹¹. Biri ol-kim Hâcî Muhammed⁵¹⁹² Bègni tutup öldürdi. Yana bir ol-kim ba'zı fitne-engizler (21) dediler kim⁵¹⁹³ Şāh-ruḥ Mīrzā uluḡ⁵¹⁹⁴ yaşlık bolup hareket mecālî kalmadı ve⁵¹⁹⁵ fırsatnı ḡanīmet bilmek kerek. Ol söz bilen⁵¹⁹⁶ **218**^[78a] (1) şāhzāde firīb tapıp Isfahānğa barıp musahḡar kıldı ve andın Şīrāzğa barıp⁵¹⁹⁷ 'Abdu'llāh Mīrzānı muḡāşara kıldı ve⁵¹⁹⁸ çün bu ḡaberler⁵¹⁹⁹ Şāh-ruḥ Mīrzāğa yètti (2) bā-vücūd ol-kim şeyḡūḡiyyet⁵²⁰⁰ u za'īf bā'is bolup èrdi 'Irāk sarı müteveccih bolup Sultān Muhammed Mīrzā vākıf bolup Luristān sarı⁵²⁰¹ bardı (3) ve Şāh-ruḥ Mīrzā Isfahānda⁵²⁰² nüzül kılıp ba'zı sādāt u erbābnı ki Sultān Muhammed Mīrzāğa hevā-dār èrdiler katl kıldurdı (4) ve cenāb-ı ḡaḡāyık-me'āb Mevlānā Şerefe'd-dīn 'Alī-yi Yezdīni ki Sultān Muhammed Mīrzā öz ḡaşıda saklap èrdi. Mevlānā dāyım bu beytni (5) okur èrdi⁵²⁰³:

beyt

pīrend çarḡ u aḡter u baḡt tū nev cevān

ān beh ki pīr nevbet ḡod bā cevān dehed⁵²⁰⁴

Ve⁵²⁰⁵ dēr èrdi ki (6) ḡazret-i mīrzā⁵²⁰⁶ 'Irākḡa⁵²⁰⁷ kēlmegüsüdür. Bu söz mīrzāğa yètip èrdi anı tutup kēltürdiler. Mīrzā andın sordı ki: (7) sēn ḡaydın dedīḡ ki men⁵²⁰⁸ bu ḡarafḡa kēlmes-men⁵²⁰⁹. Mevlānā dedi ki: men⁵²¹⁰ ḡıyās-ı 'aḡldın⁵²¹¹ dedim ki⁵²¹²

⁵¹⁹¹ P+*muḡāfık*

⁵¹⁹² *Muḡammed: T Ḥüseyn*

⁵¹⁹³ *kim: T ki*

⁵¹⁹⁴ *uluḡ: P'de yok.*

⁵¹⁹⁵ *ve: T'de yok.*

⁵¹⁹⁶ *bilen: T bile*

⁵¹⁹⁷ *barıp: P bar(ıp)*

⁵¹⁹⁸ *ve: T'de yok.*

⁵¹⁹⁹ *ḡaberler: P ḡaber*

⁵²⁰⁰ *şeyḡūḡiyyet: P şebīḡūn*

⁵²⁰¹ *sarı: P'de yok.*

⁵²⁰² *Isfahānda: P Isfahān sarı*

⁵²⁰³ *Yezdīni ki Sultān Muhammed Mīrzā öz ḡaşıda saklap èrdi. Mevlānā dāyım bu beytni okur èrdi: T'de yok.*

⁵²⁰⁴ *Beytin tercümesi: "Ey delikanlı, felek, ikbal ve bahtın yaşlıdır. En iyisi yaşlı (olan) kendi sırasını gence versin."*

⁵²⁰⁵ *ve: T'de yok.*

⁵²⁰⁶ *mīrzā: P'de yok.*

⁵²⁰⁷ *'Irākḡa: P 'Irāk*

⁵²⁰⁸ *men: T mēn*

⁵²⁰⁹ *men: T mēn*

⁵²¹⁰ *men: T mēn*

delāyil-i⁵²¹³ nücūm⁵²¹⁴ ve evzā‘-ı (8) felekīdin dēmedim. Şāhzāde cūy-bār-ı saltanatıta nihālīdür ve⁵²¹⁵ ḥaseb-i zāhir bilen ol ěrdi⁵²¹⁶ kim pādīşāh-ı cihān (9) ḳahrdın⁵²¹⁷ sālīm ḳalıp kūsūf zevāl ser-ḥaddıḡa yēhmegey eger ḳişi ḥilāf-ı bu söz ‘arz ḳılıptur ‘ayn-ı tōhmet (10) bilmek kerek⁵²¹⁸ ve mecālisde⁵²¹⁹ ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā nā-sezā sözler⁵²²⁰ dēp söz⁵²²¹ Mevlānāḡa ḳatıḡ dēdi ve mīrzā⁵²²², Mevlānānı ‘Abdü’l-laṭīf⁵²²³ (11) Mīrzāḡa tapşurdı⁵²²⁴ şāhzāde ḥüsn-i tedbīr bilen Mevlānānı⁵²²⁵ ḡarḳ-āb-ı helāktın sāḡil-i necātḡa⁵²²⁶ yētkürdi ve mīrzā (12) ol ḳış Re’ yde bolup ba‘zı beḡlerni yiberdi ki Sultān Muḡammed Mīrzānı naşīḡat ḳılıp kēltürgeyler. Nā-gāḡ şūreti yüz (13) körgüzdi ki mütevaḳḳı‘ ḡalāyık ěrmeş ěrdi.

Şāh-ruḡ Mīrzānıḡ irtihālī bu ‘ālem-i fānīdin sarāy-ı bāḳī sarı barganı⁵²²⁷ zikride Ḳaysı (14) cihān-tāb ḳuyaş-ı irtifā‘ḡa⁵²²⁸ ayak ḳoydı ki miḡnet-i kūsūfdın bī-tāb⁵²²⁹ bolmadı. Ḳaysı bedr-i kāmil şeref-i evcḡa yētti ki (15) ḡusūfḡa⁵²³⁰ giriftār bolmadı. ‘Arz-ı bu muḡaddimedīn ol kim⁵²³¹ Şāh-ruḡ Mīrzānıḡ āḡirü’l-eyyām-ı ḡayātıda memleket be-ḡāyet⁵²³² ma‘mūr ve sipāḡī vü ra‘iyyet ḡoş ḡāl bolup (16) ěrdiler. Ayturlar⁵²³³ ki ol ḳış ki Re’ yde⁵²³⁴ ḳışladı ordu bāzārda on ěki miḡ dükkān sanadılar. **el-ḳışsa** Nevruz (17) küni⁵²³⁵ Şāh-ruḡ Mīrzā⁵²³⁶ ḡaçırḡa minip teberruk sarı bardı ki

5211 ‘aḡldın: P ‘aḡlıdın

5212 ki: T’de yok.

5213 delāyil-i: P delāyilni

5214 nücūm: P nücūmıda

5215 ve: P’de yok.

5216 ěrdi: T’de yok.

5217 ḳahrdın: P ḳahrıdın

5218 kerek: T kerek

5219 mecālisde: T meclisde

5220 sözler: P’de yok.

5221 söz: T’de yok.

5222 mīrzā: P mīrzānı

5223 P+<Mīrzā>

5224 tapşurdı: T tapşurup

5225 Mevlānānı: P Mevlānā

5226 necātḡa: T necātge

5227 **irtihālī bu ‘ālem-i fānīdin sarāy-ı bāḳī sarı barganı: P intikāl bolḡanı fānī sarāy-ı bāḳī sarı**

5228 irtifā‘ḡa: T irtifā‘ḡa

5229 bī-tāb: P bī(-tāb)

5230 ḡusūfḡa: P ḡusūf

5231 ‘arz-ı bu muḡaddimedīn ol kim: P’de yok.

5232 be-ḡāyet: T beḡāsi

5233 Ayturlar: P’de yok.

5234 Re’ yde: P Re’ yd(e)

5235 küni: P kü<nü>ni

5236 Mīrzā: P’de yok.

meķābir-i ekābirni ziyāret kılğay, haçir ser-keşlik kılıp ⁵²³⁷ ol (18) cenāb ⁵²³⁸ miħaffegā kirip çün ⁵²³⁹ endek mesāfeti kaṭ' boldı mi'de ağırıǵı ⁵²⁴⁰ istilā tapıp şehādet⁵²⁴¹ edāsıdın (19) özge dem urmaḳḳa⁵²⁴² mecāl ǵalmadı. Eṣnā-yı tarīḳde ol şehriyār-ı şükr maḳāl{ı}nıñ⁵²⁴³ tūṭı-yi rūḫı gül-şen ü ḥadīḳa (20) insḳa pīrüz kıldı. Ol cihān müsāfirleri bile yoldaş bolup bu yēr-i melāl menzildin⁵²⁴⁴ cennet {ü} sarāy-ı⁵²⁴⁵ sürürǵa intikāl (21) kıldı. Bu beliiye-yi 'aẓīm⁵²⁴⁶ zı'l-ḥicce ayınıñ yègirmi beşde yek-şenbih küni⁵²⁴⁷ **sene ḥamsīn ve semānimiede**⁵²⁴⁸ vāḳı⁵²⁴⁹ boldı. Ol ḥazret 'ömri **219**^{178b1} (1) yètmiş èki yıl èrkendür, yèti yıl Tèmür Bèg zamānıda Ḥorāsānda ḥükümet ètip⁵²⁵⁰ kırk üç yıl ekser rub'-ı meskūnda istiklāl bilen salṭanat kıldı.

(2) ḥazret-i Şāh-ruḫ ki èllic yıl salṭanat kıldı rub'-ı meskūnda

çü ḥudā-ters èrdi ol ḥusrev, 'adl (3) kıldı bu dünyā-yı dūnda

Çün ol cenāb⁵²⁵¹ vefātı münteşir boldı kıyāmet küniñ⁵²⁵² 'alāmeti⁵²⁵³ ve dehşet-i⁵²⁵⁴ maḫşer eṣeri⁵²⁵⁵ (4) zāhir boldı ve⁵²⁵⁶ 'Abdū'l-laṭīf Mīrzā tūḳ ḳaşıǵa kèlip Bebür Mīrzā Ḥorāsān barıp 'Abdū'l-laṭīf Mīrzā nèçe kişini⁵²⁵⁷ öldürüp (5) fī'l-ḥāl⁵²⁵⁸ fitneǵa teskīn bèrdi ve üç kündin soñ mīrzā süyekini miḥaffede ḳoyup⁵²⁵⁹ Ḥorāsānga

⁵²³⁷ kılıp: P'de yok.

⁵²³⁸ cenāb: P cenābnı

⁵²³⁹ çün: T'de yok.

⁵²⁴⁰ ağırıǵı: P ağırıǵı

⁵²⁴¹ şehādet: P şehādetin öz

⁵²⁴² urmaḳḳa: T urmaḳḳa

⁵²⁴³ şükr maḳāl{ı}nıñ: T maḳāl-ı şükrniñ

⁵²⁴⁴ ü ḥadīḳa-yi insḳa pīrüz kıldı. Ol cihān müsāfirleri bile yoldaş bolup bu yēr-i melāl menzildin: T'de yok.

⁵²⁴⁵ cennet {ü} sarāy-ı: P cennet-sārǵa

⁵²⁴⁶ 'aẓīm: T 'aẓami

⁵²⁴⁷ küni: P kü(ni)

⁵²⁴⁸ 850'de.

⁵²⁴⁹ P+<vāḳı '>

⁵²⁵⁰ Ḥorāsānda ḥükümet ètip: P ḥükümet Ḥorāsānda kıldı

⁵²⁵¹ cenāb: P cenābnı

⁵²⁵² küniñ: P küni

⁵²⁵³ 'alāmeti: P eṣeri

⁵²⁵⁴ dehşet-i: P deşt-i

⁵²⁵⁵ eṣeri: P'de yok.

⁵²⁵⁶ ve: T'de yok.

⁵²⁵⁷ kişini: P kişi

⁵²⁵⁸ fī'l-ḥāl: P fī'l-cümle

⁵²⁵⁹ miḥaffede ḳoyup: P miḥaffegā salıp

‘āzim boldı (6) ve ba‘zı fitne-engīzler ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzāğa dēdiler kim⁵²⁶⁰ Güher Şād Bēgim Tarḥānīlar⁵²⁶¹ bilen ittifāk kılıp sēni (7) tutarlar. Çün şāhzāde mütelevvin mizāc ērdi Güher Şād Bēgim bilen⁵²⁶² Tarḥānīlerni⁵²⁶³ talap bend kıldurdı ve yolda ḥaber (8) tapdı ki⁵²⁶⁴ ba‘zı bēgler Herātka barıp ‘Alāü’ d-devle Mīrzā pādīşāh boluptur Sebzvārdın⁵²⁶⁵ Nīşābūrğa bardı.

‘Alāü’ d-devle (9) Mīrzānıñ⁵²⁶⁶ cülüsü serīr-i salṭanatka⁵²⁶⁷ ve ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānıñ giriftārıñı kayd-ı āfetga⁵²⁶⁸

Çün Şāh-ruḥ Mīrzānıñ ḥaberi Ḥorāsānga yētti ‘Alāü’ d-devle (10) Mīrzā taḥtta⁵²⁶⁹ oturup⁵²⁷⁰ gencler⁵²⁷¹ eşikin açıp ança yarmağ içki ve taşkığa bērdi ki hēç kişiniñ ḥizāne ḥayālīde yok ērdi ve çün eşitti ki ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā bint-i⁵²⁷² Güher Şād Bēgimge bī-ḥürmet- (11) -lık kılıptur Tarḥān bēgleri⁵²⁷³ bilen⁵²⁷⁴ Şāliḥ Mīrzānı yiberdi ve alar ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzāğa şebīḥün ēltip Güher Şād Bēgim⁵²⁷⁵ (12) bilen⁵²⁷⁶ Tarḥān bēglerini⁵²⁷⁷ ḥalāş kıldılar⁵²⁷⁸ ve ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā bilen⁵²⁷⁹ uruşup anı tutup ba‘zı bēglerni yasağka yētkürdi- (13) -ler ve Şāliḥ Mīrzā ve⁵²⁸⁰ Tarḥānīler⁵²⁸¹ muẓaffer u manşūr yandılar⁵²⁸². Güher Şād Bēgim bilen mīrzā süyekini⁵²⁸³ alıp Herāt sarı müteveccih (14) boldılar ve ‘Alāü’ d-devle Mīrzā Sa‘īdābād Cāmğa⁵²⁸⁴ utru barıp Güher Şād Bēgim⁵²⁸⁵ bile mülākāt kılıp⁵²⁸⁶ ve

⁵²⁶⁰ kim: T ki
⁵²⁶¹ Tarḥānīler: P Tarḥānlar
⁵²⁶² bilen: T bile
⁵²⁶³ Tarḥānīlerni: P Tarḥānlarını
⁵²⁶⁴ ki: P'de yok.
⁵²⁶⁵ Sebzvārdın: P Sebzüvārdın
⁵²⁶⁶ Mīrzānıñ: P Mīrzā
⁵²⁶⁷ salṭanatka: P salṭanatıga
⁵²⁶⁸ āfetga: P'de yok.
⁵²⁶⁹ taḥtta: T taḥtga
⁵²⁷⁰ oturup: P oldurup
⁵²⁷¹ gencler: P genclerni
⁵²⁷² ki hēç kişiniñ ḥizāne ḥayālīde yok ērdi ve çün eşitti ki ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā bint-i: P kim
⁵²⁷³ bēgleri: P bēgler
⁵²⁷⁴ bilen: T bile
⁵²⁷⁵ bēgim: T'de yok.
⁵²⁷⁶ bilen: T bile
⁵²⁷⁷ Tarḥān bēglerini: P Tarḥānīlerni
⁵²⁷⁸ kıldılar: P kıld(ı)lar
⁵²⁷⁹ bilen: T bile
⁵²⁸⁰ ve: P'de yok.
⁵²⁸¹ Tarḥānīler: P Tarḥānı
⁵²⁸² yandılar: T'de yok.
⁵²⁸³ süyekini: P süy(e)kini
⁵²⁸⁴ Cāmğa: P Cāmgaça

‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānı (15) günāh-kārlar⁵²⁸⁷ dēk⁵²⁸⁸ kēltürüp⁵²⁸⁹ ‘Alāü’d-devle Mīrzā sordı⁵²⁹⁰ ki munça yamanlıknı⁵²⁹¹ nē üçün kıldı. Şāhzāde (16) dēdi: mēn nē⁵²⁹² yamanlık kıldım, cefā kördüm sen⁵²⁹³ yaḥşılık kıl⁵²⁹⁴ tā vefā körgey-sēn. ‘Alāü’d-devle Mīrzā günāhıdın kēçip ba‘zı- (17) -nı anıḡ muḥāfazatı üçün ta‘yīn kıldı⁵²⁹⁵. Dāru’s-saltanat Herātka⁵²⁹⁶ bardılar. ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānı (18) ḡal‘ada maḥbūs kılıp merāsım-i ta‘ziyetni⁵²⁹⁷ becā kēltürdiler⁵²⁹⁸.

Uluḡ Bēḡ Mīrzānıḡ Ceyḡūndın ötüp ‘Alāü’d-devle Mīrzā⁵²⁹⁹ (19) bilen şulḡ⁵³⁰⁰ kılḡanı⁵³⁰¹ zıkrıde

Çün Uluḡ Bēḡ Mīrzā ḡaber taptı ki Şāh-ruḡ Mīrzā vefāt boluptur Māverāü’n-nehr ve Türkistān çerikin (20) yıḡıp Ḥorāsān sarı çerik tartıp Ābā Bekr Mīrzā⁵³⁰² bin Muḡammed⁵³⁰³ Cuki Mīrzānı öziḡe ḡoşup Ceyḡūndın ötüp Belḡni (21) mu‘asker-i ḡümāyūn kıldı ve Ābā Bekr Mīrzādın ḡilāf ü ‘özr ma‘lūm kılıp anı bend kılıp Semerḡand yiberdi ve köz tutar **220**^{79a]} (1) érdi ki ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā kēlip aḡa ḡoşulḡay nā-ḡāḡ ḡaber kēldi ki ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānı ‘Alāü’d-devle Mīrzā tutup bend kılıptur. (2) Bu ḡāldın melūl bolup maşlaḡat anda⁵³⁰⁴ kördi ki ‘Alāü’d-devle Mīrzā bilen şulḡ kılḡay ve ‘Alāü’d-devle Mīrzā ḡalın (3) çerik bilen Murḡāb suyıdın⁵³⁰⁵ ötüp érdi ki Uluḡ Bēḡ Mīrzā ḡaşıdın⁵³⁰⁶ Mīrek Maḡmūd Şadr kēlip şulḡ sözün dēp (4) ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānı tiledi. Çün ol ḡālda ‘Alāü’d-devle Mīrzā ḡaber taptı⁵³⁰⁷ ki

5285 *Bēḡim*: P’de yok.
5286 *kılıp*: T *kıldı*
5287 *günāh-kārlar*: P *günāhlar*
5288 *dēk*: P *dēp*
5289 *kēltürüp*: T *kētürüp*
5290 *Mīrzā sordı*: P *Mīrzāḡa buyurdi*
5291 *yamanlıknı*: T *yamanlık*
5292 *nē*: T’de yok.
5293 *sen*: T *sēn*
5294 *kıl*: P’de yok
5295 *kıldı*: T *kılıp*
5296 *Herātka*: T *Herātḡa*
5297 *ta‘ziyetni*: P *ta‘ziyet*
5298 *kēltürdiler*: P *kēltürüp*
5299 *Mīrzā*: P’de yok.
5300 *şulḡ*: T *şālīḡ*
5301 *kılḡanı*: P *kılḡan*
5302 *Mīrzā*: P’de yok.
5303 *Muḡammed*: T’de yok.
5304 *anda*: P *andāḡ*
5305 *suyıdın*: P *sunıdın*
5306 *ḡaşıdın*: P’de yok.
5307 *taptı*: T *tapıp érdi*

Bebür Mīrzā Esterābāddın⁵³⁰⁸ Cāmğa (5) kēlip Muḥammed-i⁵³⁰⁹ Pīrzādnı tutuptur. Lā-cerem şulḥ kılıp ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānı bendtin çıǵarıp ‘ahd ü peymān bağlap (6) Uluǵ Bēg Mīrzā қаşıǵа⁵³¹⁰ Belḥқа yiberdi ve şart kıldı ki bēglerini⁵³¹¹ ki zindānda⁵³¹² ērdiler çıǵarıp tuḥfe vü hedāyā bilen (7) Māverāü’n-nehrğa yibergey ve ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā atasın Belḥde⁵³¹³ körüp Uluǵ Bēg Mīrzā Belḥni⁵³¹⁴ soyurǵal⁵³¹⁵ oǵlğa (8) bērdi⁵³¹⁶ Semerḳandğa yandı ve⁵³¹⁷ ‘Alāü’d-devle Mīrzā çün bu tarafdın ḥātır⁵³¹⁸ cem’ kıldı Bebür Mīrzā def’i⁵³¹⁹ üçün (9) Meşhedқа⁵³²⁰ barıp ‘ākıbet Ḥabūşāndın narı⁵³²¹ Bebür Mīrzāğa müsellemler tutup qardaşlar arasında şulḥ boldı (10) ve Bebür Mīrzā yanıp Esterābād barıp andın Sarı üstige barıp andın soñ ki⁵³²² ba’zı bēgleri basturup (11) zāyi’ boldılar ol Sarı ve⁵³²³ Āmulnı feth kılıp yandı ve Tēñri Te’ālā⁵³²⁴ Bebür Mīrzāğa ḥurşid-i ṭal’at oǵul bērip Şāh (12) Muḥammed⁵³²⁵ Mīrzāğa ittisām taptı. Bu ḥāl sene *ḥamsīn ve semānimiede*⁵³²⁶ ittifaḳ tüşti va’llāhu a’lem.

‘Alāü’d-devle Mīrzā- (13) -nıñ Andḥūd⁵³²⁷ ve Şuburǵān sarı barıp Uluǵ Bēg⁵³²⁸ Mīrzā bilen uruşup hezīmet bolǵanı⁵³²⁹ zıkrıde

Sābıḳan mezkūr boldı ki ‘Alāü’d-devle Mīrzā şart kılıp ērdi ki (14) ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā nōkerlerin bendtin çıǵarıp⁵³³⁰ yibergey alarnı⁵³³¹ yibermey Şāliḥ Mīrzānı «‘ākıbet ‘Abbās (15) dēgenğa buyurdı ki ol⁵³³² ḥān ki қаşıda ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā

5308 Esterābāddın: T Esterābādtın

5309 T+Mīrzā-yı

5310 қаşıǵа: P'de yok.

5311 bēglerini: P bēgler

5312 zindānda: P zindān

5313 Belḥde: P Belḥқа

5314 Belḥni: P Belḥ

5315 soyurǵal: P soyurǵalı

5316 bērdi: T bērip

5317 yandı ve: P yandılar

5318 ḥātır: P ḥātırını

5319 def’i: P'de yok.

5320 Meşhedқа: T'de yok.

5321 Ḥabūşāndın narı: P Ḥabū<d>şānıdın

5322 ki: P'de yok.

5323 ve: P'de yok.

5324 Te’ālā: P'de yok.

5325 Muḥammed: T Maḥmūd

5326 *ḥamsīn ve semānimiede*: T *isneyn ve ḥamsīn ve semānimiede* P: 850'de, T: 852'de.

5327 Andḥūd: P'de yok.

5328 Bēg: P'de yok.

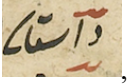
5329 bolǵanı: P bolǵan

5330 çıǵarıp: T çıkarıp

5331 alarnı: P (a)larnı

5332 ol: P on

köterip érdi yükünüp⁵³³³ dedi ki: Uluğ Bèg Mîrzâ (16) atamnı nâ-haqq öldürüptür. Hân buyurdi ki⁵³³⁴ her nè muḳteẓâ-yı şer‘-i şerîf⁵³³⁵ bolsa ‘amel kılsunlar, mecmû‘ eyimme-yi (17) Semerḳand fetvâ bérđiler⁵³³⁶ ki Uluğ Bèg Mîrzânı kışâş kılmak kerek. Meger cenâb-ı ḳâđi miskîn ki bu emrgâ hem⁵³³⁷ (18) ...⁵³³⁸ bolmadı. Fî‘l-cümle yarağ bile⁵³³⁹ Hâcî Muḳammed-i Ḳusrevğa tapşurdılar ki ḥaccğa èltkey. Mü‘ellif-i *Ravzatü* (19) ‘ş-şafâda bitür⁵³⁴⁰ ki mên Hâcî Muḳammedtin sordum ki Uluğ Mîrzânı⁵³⁴¹ nè türlükler⁵³⁴² kıldılar. Dêdi ki çün mîrzânı alıp çıkdım⁵³⁴³ endek (20) mesâfet⁵³⁴⁴ ḳaṭ‘⁵³⁴⁵ kıldım. ‘Abdü‘l-laṭîf Mîrzâdın birev kèlip⁵³⁴⁶ dedi ki⁵³⁴⁷: ḥân ḥükmidür⁵³⁴⁸ ki Uluğ Bèg Mîrzânı⁵³⁴⁹ âbâdânlıkda tüşürsün, (21) tâ aṇa yahşî yarağ kılalıñ. Mîrzâ mênđin⁵³⁵⁰ sordı ki: nè dèydür. Şüret-i ḥâlnı⁵³⁵¹ ‘arż kıldım. ‘Azîm ğamlık boldı **221**^{179b1} (1) ol türlük⁵³⁵² ki tili söz demektin⁵³⁵³ ḳaldı. Bir yêrde tüşürüp çün⁵³⁵⁴ savuḳ érđi ḳaşıda ot yaḳıp buyurdi ki kebâb⁵³⁵⁵ kılıñ. (2) Nâ-gâḥ ot saçrap ridâsı köydi. Mîrzâ otğa ḥiṭâb kılıp dedi ki: sên hem bildiñ. Nâ-gâḥ ‘Abbâs bir kişi bilen (3) yètip kèldi çün mîrzânıñ közi aṇa⁵³⁵⁶ tüşti bî-ḥod yèridin ḳoyup kögsige muşt bilen urdı ve ol kişi ki ‘Abbâs bilen (4) érđi mîrzânıñ alṭayı postîninini⁵³⁵⁷ alıp-mên⁵³⁵⁸ ança mâni‘ boldum ki⁵³⁵⁹ mîrzâ ğusl kıldı⁵³⁶⁰. ‘Abbâs ol cenâbnı tutup bir

- 5333 yükünüp: P'de yok.
5334 ki: T'de yok.
5335 şerîf: T'de yok.
5336 bérđiler: T bitidiler
5337 hem: P'de yok.
5338 ...: P , T
5339 bile: T bilen
5340 bitür: T aytur
5341 Uluğ Mîrzânı: P'de yok.
5342 türlükler: T türlük şehir
5343 çıkdım: T çıgdım
5344 T+ki
5345 ḳaṭ‘: T'de yok.
5346 Mîrzâdın birev kèlip: P Mîrzâ
5347 ki: T'de yok.
5348 ḥükmidür: P ḥükmiğadur
5349 Mîrzânı: P Mîrzâ anı
5350 mênđin: T mendin
5351 ḥâlnı: P ḥâleti
5352 ol türlük: P o(l) türlür
5353 demektin: T demekdin
5354 çün: P'de yok.
5355 kebâb: T kitâbet
5356 aṇa: P anda
5357 postîninini: P postîntin
5358 alıp mên: P'de yok.
5359 boldum ki: P boldı
5360 P+alıp

köşega (5) èltip ol⁵³⁶¹ bī-sa ‘ādet bir kılıç bilen ol pādīshāh-ı fāzıl u ‘ādilni⁵³⁶² şehādet mertebesiga⁵³⁶³ yètkürdi ve biz yanıp Semerḳand kèldük⁵³⁶⁴ ve andın (6) üç kün burun ‘Abdü’l-‘azīz Mīrzānı ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā⁵³⁶⁵ öldürüp èrdi ve⁵³⁶⁶ Uluḡ Bèḡ Mīrzā tārīh-i vefātıda déptürler ki⁵³⁶⁷:

(7) nazm⁵³⁶⁸

çü ‘Abbās küşteş be-tīḡ-i cefā

būd sāl-i tārīh ‘Abbās küşt⁵³⁶⁹

el-kıssa

Ol pādīshāh-zāde-yi bī-‘ākıbet⁵³⁷⁰ anıḡ dèk⁵³⁷¹ fāzıl ü⁵³⁷² ‘ādil atasını (8) öldürüp bu bed-nāmlıḡın⁵³⁷³ hāşıl kıldı. Bā-vücūd⁵³⁷⁴ āḡiret ‘azābı dünyādın⁵³⁷⁵ hem ḡaṭṭnı⁵³⁷⁶ tapmadı.

beyt

kāfiri dervīş dèk (9) aḡa nè dünyā vü nè dīn

5361

ol: P o(l)

5362

fāzıl u ‘ādilni: T ‘ādil (u) fāzılını

5363

şehādet mertebesiga: P şehādetga

5364

kèldük: P kèldi

5365

Mīrzā: P Mīrzānı

5366

ve: P'de yok.

5367

ki: P'de yok.

5368

Bu nazım T: 455a-13'te buraya bir ok çıkarılarak sayfanın saḡına yazılmıştır.

5369

Nazımın tercümesi: "Cefa ok ile Abbas'ı öldürdüḡünde tarih 853'tü."

(‘Abbās küşt ebced hesabında 853'tür.)

P 79b'de sayfanın saḡ kenarında şunlar yazmaktadır:

vefāt-ı mīrzā ez hicret heşt şad-u şeşt-u se būd ki derece-yi şehādet der-yāften tārīh-eş rā ‘Abbās küşt yāften.

Tercümesi: "Mirzanın vefatı hicret 863'tü ki şehadet mertebesini buldu ve ölüm tarihini Abbas küşt (853) buldular."

Burada tarihi önce 863 olarak vermiştir ama ebced hesabıyla verdiği tarih 853'tür.

5370

el-kıssa Ol pādīshāh-zāde-yi bī-‘ākıbet: P beyt ‘Ākıbet ol şāhzādeni

5371

anıḡ dèk: P anıḡ {d}èk

5372

ü: P'de yok.

5373

bu bed-nāmlıḡın: P ebed bed-nāmlıḡnı

5374

bā-vücūd: P ve

5375

‘azābı dünyādın: P ‘azābıdın ö{z}in

5376

ḡaṭṭnı: T ḡaṭṭı

h  sir  'd-d  ny   ve'd-d  n boldı ol bu f  'ldin

ata oldur k   i   hlik  a y  tmes

eger hem   h- (10) -lık  n   aydın   nmes

Ve Ulu   B  g M  rz   p  di  h     rdi '  lim    f  z  l    k  mil-i env  '-i '  l  md  n behre-ver
           '  lm-i (11) hey'etde ki Semer  kandda ra  ad tert  b kılıp andın z  c ba  gladı
ki⁵³⁷⁷ h  l   müneccimler ol z  cdin takv  m isti  hr  c k  lurlar.

(12) beyt

  hen    h   Uluğ B  g fer  unde-f  l

ki cem' ötti   hlik  a f  zl {u} kem  l

k  r  p   rdi ol '  lm-i tenc  m ilen

ki bardur a  a (13) k  p h  t  r o  lıdan

oğul   ligide boldı temevvüt

be-ferm  n h  yy  'l-lez   l  -yem  t

d  megil ki ol 'Abb  s k   t

meger boldı (14) t  r  h-i 'Abb  s k   t

a  a d  di k  l k  tl 'Abdü'l-la  f

yok   rse Uluğ B  gge ol h  r  f

bola al  gay   rdi bu söz- (15) -d  r mu    l

⁵³⁷⁷ ki: P'de yok.

bu hâletka erür hıred güng ü lâl

Çün ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ ol pâdişâh-ı ‘âlî-şānnı şehîd kıldı (16) ba‘zı bēgleridin⁵³⁷⁸ ki ança cān-sipārlik⁵³⁷⁹ kılıp êrdiler çün Maḥmûdiyân-ı Tûk ve Sultân Cüneyd ve Sultân Yûsuf-ı Barulas ve⁵³⁸⁰ İsmâ‘îl-i Şofî (17) Tarḥānnı katl kıldurdu⁵³⁸¹ ve cemî‘ cevānibtin hâṭır cem‘ kılıp serîr-i salṭanat Māverāü’n-nehrğa mütemekkin boldı.

(18) ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzânın muḥālefeti atası Uluğ Bēg Mîrzâ bilen ve ol pâdişâh-ı ‘âlî-şān şehâdet-i taḫdîr-i Melik-i Mennân bilen⁵³⁸² Bebür Mîrzâ bilen Sultân

5378 bēgleridin: P bēglerni

5379 cān-sipārlik: P sipārlik

5380 ve: P ki bā

5381 kıldurdu: T kıldı

5382 Tırnak içindeki kısımda T nüshasında oldukça farklı olarak şu metin yer almaktadır:

T(453a-16) MurĖāb yiberdi ‘Abdü (17) ‘l-laṭîf Mîrzâ haber tapıp üstige ılĖap Şālîḥ MîrzāĖa ança mecāl boldı ki atka minip özini (18) MurĖābĖa yiberdi ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ özini ol mehlekedin kutkarıp ‘Alāü’ d-devle MîrzāĖa koşuldu (19) ve ‘Alāü’ d-devle Mîrzâ bu cihettin ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzânın nökerlerini öldürüp kış arasında (20) çerik tartıp Andḥûd ve ŞuburgānĖa barıp re‘āyā vü bî-çāreler mutezarrir boldılar ve UluĖ Bēg Mîrzâ (21) ‘Alāü’ d-devle MîrzāĖa kişi yiberip dedi ki: aramızda dostlık vü maḥabbet êrdi, emdi şalāḥ (453b-1) oldur ki yanıp çerikni vilāyet buzmağıdın men‘ kılĖay. Ol bu söz bile yanıp HerātĖa barıp (2) çün yaz boldı Sultân İbrāḥîm Mîrzānı sünnet {ü} ḥitān kılur üçün ‘azîm toy kılıp çehār (3) tākḫlar bağlap êrdi ki nā-gāḥ haber yetti ki UluĖ Mîrzâ Andḥûd vilāyetidin ötüp Herāt sarı (4) ‘āzimdür. Toynı ber-taraf kılıp kalın çerik bilen utru barıp ol eki çerik BādĖîs vilāyetide (5) coş u ĖuroşĖa kēlip çün eki şaff muḫābil boldılar Mîrzâ ‘Abdu’llāḥ-ı Şîrāzî, ‘Alāü’ d-devle Mîrzādın (6) yüz êvürüp UluĖ Bēg MîrzāĖa bardı. Egerçi bu ḥāldın Ḥorāsān çeriki müşevveş boldılar bā-vücûd (7) bu ḥāl ol eki çerik birbirige tökülüp ma‘reke tofrağını mübārizler ḫanı bilen gül-gün kıldı- (8) -lar. SemerĖandîler çire bolup ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ ihtimāmı bilen ‘Alāü’ d-devle Mîrzâ ma‘rekecin (9) cılav yandurdu ve andın Bebür MîrzāĖa koşuldu. UluĖ Bēg MîrzāĖa nuşret u fetḫ bolup Ḥorāsān- (10) -Ėa kirdi. Bā-vücûd ol-kim ol ma‘rekece ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ şecā‘at u celādetni ol-türlük zuḥūrĖa (11) kēltürüp êrdi ki dost u düşmen taḫsîn kıldılar. Ammā UluĖ Bēg Mîrzâ cüldini kiçik oğlığa (12) ‘Abdu’l-‘azîz MîrzāĖa bērdi. Bu ma‘nā ‘Abdü’l-laṭîf MîrzāĖa yaman kēlip kudûret könĖliĖa tuttu ve çün (13) UluĖ Bēg Mîrzâ ḤorāsānĖa kirdi Celāle’ d-dîn Muḥammed-i Barulas ol fetḫ üçün bu târiḫni dedi: ferd ez pey-i nuşret-i leşkereş be târiḫ goft inna fetḫen ḫarîb (14) ve UluĖ Bēg Mîrzâ Ḥorāsān futūḫātudın ḥēç nēmerse ‘Abdü’l-laṭîf MîrzāĖa bērmedi ve şāḫzādenin (15) eki yüz tümen mālî Ḳal’a-yi İḫtiyār(e’ d-) dînde êrdi. Ol mālını hem alıp bērmey bu şüret dağı sebeb-i (16) kudûret boldı. Çün Ḥorāsān işi ser-encām boldı Bebür Mîrzâ ve ‘Alāü’ d-devle Mîrzâ def’i üçün Meşhed-i (17) MuḫaddeseĖa barıp bu ḥālda haber yetti ki Yār ‘Alî-yi Türkmen Niretü Ḳal’asıda ki bendte êrdi ḫalāş boldı (18) Herî üstige kēliptür. UluĖ Bēg Mîrzâ Meşhedtin yanıp çün HerātĖa yetti Yār ‘Alî-yi Türkmen hezîmet (19) boldı ve Bebür Mîrzâ çerik tartıp Herāt sarı yörüp UluĖ Bēg Mîrzâ Herîni ‘Abdü’l-laṭîf MîrzāĖa (20) bērip özi SemerĖand bardı ve ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ bir nēce kündin soĖ kēçe bilen kaçıp Belḫ (21) sarı bardı ve UluĖ Bēg Mîrzâ Seraḫs yoludın barıp Hindûke Bēg kēyininin yetip İbrāḥîm [454a] (1) EyĖü Tēmürni tutup UluĖ Bēg Mîrzâ BuḫārāĖa yetip anda kışlağ kıldı ve Bebür Mîrzâ Ḥalîl Hindûke (2) başlığını HerātĖa yiberip alar ilĖeri zulm kılıp bu ḥālda Yār ‘Alî-yi Türkmen Niretü (3) Ḳal’asudın kēlip şehrga kirip Bebür Mîrzâ bēĖleri kaçtılar ve Yār ‘Alî pâdişāḥ bolup (4) el bilen yaḫşı me‘āş kıldı. Ammā dāyım şurb-ı ḫamr u irtikāb menāḫiĖa meşĖûl êrdi ‘Abdu (5) ‘l-‘alî-yi Rikābdār mekr bilen Yār ‘Alî-yi Türkmen kaşığa kēlip nedîmlik ṭarîḫasın sülük tuttu (6) ve Bebür Mîrzâ ılĖap Herî üstige kēlip ol kēçe ki

Muhammed Mîrzânın hâleti ve ‘Alâü’-d-devle Mîrzânın benddin⁵³⁸³ halâş bolğanı zikride

(19) Ol maḥallda ki ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ, Uluġ Bêġ Mîrzâ bilen muḳâbele vü muḳâteleġa meşġûl êrdi Şâh Hüseyn⁵³⁸⁴-i Sîstânî⁵³⁸⁵ Bebür Mîrzâġa yaġı bolup (20) mîrzâ anıġ⁵³⁸⁶ üstige barıp ol tâbî‘ bolup māl u ḥarâc ḳabûl ḳılıp Bebür Mîrzâ saltanatḳa müstakırr⁵³⁸⁷ bolup⁵³⁸⁸ Hindüke Bêġ (21) yaġı bolup mîrzâ⁵³⁸⁹ Sulṭân Ebû

Bebür Mîrzâ yetti ol rikâbdâr ol Türkmen (7) bâde levġa tola ayaġlar bérîp mest kıldılar. ‘Ale’ş-şabâḥ Bebür Mîrzâ dervâze-yi mülkdin (8) kirip Yâr ‘Alî-yi Türkmenni nîm-mest tutup keltürdiler ve hem ol dem maḳtûl boldı ve çün (9) Bebür Mîrzâ taḥt-ı saltanatḳa olturdu ḳardaşı ‘Alâü’-d-devle Mîrzânı maḥbûs kıldı.

‘Abdü’l-laṭîf (10) Mîrzânın muḥalefeti atası Uluġ Bêġ Mîrzâ bilen ve ol Bebür Şâh-ı ‘alî-şân şehâdet-i taḳdîr-i Melik-i Mennân (11) bilen

Müneccimler Uluġ Bêġ Mîrzânın zâyîçe-yi tâlî‘de körüp êrdiler ki ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâdın aḳa zarar-ı (12) tamâm yêtküsidür ve bu ma’nânı Uluġ Bêġ Mîrzâ hem bilür êrdi ve Hindüstân pâdişâhı Hızır Hân (13) bu hâlnı erbâb-ı riyâzattın bilip ḥaber yiberip êrdi ve Mevlânâ Muhammed-i Ercistânî(?) ki nücûm ‘ilmide (14) u‘cûbe-yi zamân êrkendür bu bâbdın mîrzâġa dër êrkendür. Dêrler bir kün Uluġ Bêġ Mîrzâ dèdi: (15) Ḥorâsâġa barıp mecmû‘ Şâh-ruḥ Mîrzâ vilâyetini feth ḳılġumdur. Mevlânâ Muhammed-i Ercistânî(?) dèdi: (16) Eger ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ ḳoysa **el-ḳıṣṣa** Uluġ Bêġ Mîrzâ bu ḥikâyetler cihetidin ki Ḳulmġa kèldi ‘Abdü’l-laṭîf (17) Mîrzâġa iltifât ḳılmas êrdi ve ‘Alâü’-d-devle Mîrzânı hezîmet ḳılġanda çöldünü özge ḳışıġe (18) bèrdi. Yana bir ol-kim ḥizânesin aḳa bërmedi, yana bir ol-kim anı Bîstâm vilâyetide yaġı arasında ḳo- (19) -yup özi Semerḳand bardı, yana bir ol-kim çün ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ Ḥorâsândın Semerḳand sarı (20) bardı Uluġ Bêġ Mîrzâ ḳışi yiberip dèdi: Belḥḳa barsun, yana bir ol-kim Mîrânşâh Mîrzâġa ki Têmür (21) Bêġ Şâḥib-ḳırân nebîresi êrdi nişân yiberdi ki Belḥni saḡa bèrdim, sèn ‘Abdü’l-laṭîfni def’ ḳıl. **[454b]** (1) Mîrânşâh Mîrzâ çeriklerini yığıp ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ üstige kèlip uruş bolup ‘Abdü’l-laṭîfni (2) def’ ḳılalmay özi ḳatlı boldı ve Uluġ Bêġ Mîrzâ nişânı zâḥir bolup ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ atadın nâ-ümîd (3) bolup çerik yığıp su yaḳasıġa barıp ol ṭarafdın Uluġ Bêġ Mîrzâ Ceyḥûn yaḳasıġa (4) kèlip ata ve oġul birbirinin utrusıda olturup Ceyḥûn suyu ortada ḥâyil êrdi. Nêçe nevbet (5) bahâdurlar sudın kèçip muḥârebe kıldılar. ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ çeriki ġâlib êrdi bir nevbet Mîrzâ ‘Abdu’llâh-ı (6) Şîrâzî sudın ötüp ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ êligide giriftâr boldı. Çün nêçe kün bu hâldın ötti nêçe (7) nêmerse yüz körgüzdi ki zarûret boldı Uluġ Bêġ Mîrzâġa ki Semerḳand sarı yandı biri ol-kim (8) ‘Abdu’l-‘azîz Mîrzânı ki Semerḳandta ḳoyup êrdi bēġlerniñ ehl ü ‘ıyâḥġa êlig uzatıp bēġler (9) ıztırâb ḳılıp aḳa yaḳın yetti ki Uluġ Bêġ Mîrzânı tutup ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâġa tapşurgaylar (10) yana bir ol-kim Sulṭân Ebû Sa’îd Mîrzâ muḥâlif bolup Arġun êlini özige müttefik ḳılıp Semerḳand ü- (11) -stige kèldi Uluġ Bêġ Mîrzâ çün bu hâlgâ ıttılâ‘ taptı Semerḳand üstige kèldi. Sulṭân Ebû Sa’îd Mîrzâ (12) Arġun êliniñ yurtı sarı yandı ve ‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ ḳalın çerik bilen sudın ötüp Uluġ Bêġ (13) Mîrzâ utru çıġıp Dımaşḳ karyesinde ol êki ḥûn-rîz çerik fitne-engîz ḳılıp rüstâḥîz küni eserini zâḥir (14) kıldılar. Henüz çerik muḥârebe vü muḳâteleġa meşġûl êrdi bey ol-kim ‘acz ü fûtür Semerḳandilerġa lâylı (15) bolġay Uluġ Bêġ Mîrzâ te’essüf bilen ḳarâr ḳılıp Semerḳand dervâzesiġa yetti ve tiledi ki er- (16) -gge kirgey Mîrânşâh Mîrzânın terbiyet-kerdesi êrdi mâni‘ bolup ḳoymadı. Uluġ Bêġ Mîrzâ yüz derd (17) ü ḥasret bilen Şâḥruḥiyyeġa bardı, tiledi ki bir nêçe kün anda iḳâmet ḳılġay. İbrâḥîm Polâd ki Uluġ (18) Bêġ Mîrzâ ḳulı êrdi Uluġ Bêġ Mîrzâġa ḳaşd kıldı. Mîrzâ oġlı ‘Abdu’l-‘azîz Mîrzâ bilen yanıp Semerḳand (19) kèldi ve anıġ ve oġlı arasında sözler kèçip

5383 *benddin*: T *bendtin*

5384 *Şâh Hüseyn*: P’de yok.

5385 *Sîstânî*: P *Sîstânî*

5386 *mîrzâ anıġ*: T *mîrzânın*

5387 *saltanatḳa müstakırr*: T *müstakırr saltanatḳa*

5388 *bolup*: T *yanıp*

5389 *mîrzâ*: P’de yok.

Sa'îd daruğa ve Şeyh 'Alî Bahādurnı kèyiniçe yiberip 'azîm uruş bolup Sultān Ebū Sa'îd maqtūl bolup Şeyh 'Alî Bahādur, Hindūke Bègni⁵³⁹⁰ 222^[80a] (1) öldürüp başını mīrzāğa⁵³⁹¹ yiberdiler⁵³⁹² ve 'Alāü'd-devle Mīrzā benddin⁵³⁹³ kaçıp 'Irāk sarı bardı ve Sultān Muḥammed Mīrzā ki⁵³⁹⁴ Hurremābād sarı barıp érđi Şāh-ruḥ Mīrzā- (2) - nıñ vefātını eşitip öz vilāyetiga kèlip burun Isfahānnı⁵³⁹⁵ feth kıldı⁵³⁹⁶. Andın Şīrāz üstige barıp 'Abdu'llāh Mīrzā bilen (3) uruşup aña gālib bolup Şīrāz hem aña feth boldı ve 'Abdu'llāh Mīrzānı Ḥorāsān sarı yiberdi ve Cihān-şāh-ı Türkmengā nişān bitip (4) yüzige mühr basıp yiberdi kim Sultāniyye ve Qazvīnni bizniñ⁵³⁹⁷ mülāzımlarğa qoysun ve illā kıtāl u cidāl meydānı ta'yın kılsun. (5) Cihān-şāh Bèg ol maẓmūnga ittilā' tapıp⁵³⁹⁸ şāhzādeniñ kuvvet u celādetidin⁵³⁹⁹ ta'accübler kılıp⁵⁴⁰⁰ Āzerbāyincān çerikin yığıp 'Irāk u⁵⁴⁰¹ Fārs (6) üstige yörüp Sultān Muḥammed Mīrzā utru kèlip çün beyne'l-ferīkayn muşāffat az qaldı iş kıtāl u cidāldın (7) muşālaḥağa yètip ol⁵⁴⁰² èki pādīşāh öz vilāyetleriğa yandılar ve çün Sultān⁵⁴⁰³ Muḥammed Mīrzāğa nizā' kılmadı⁵⁴⁰⁴ ve eşitti ki Uluğ Bèg Mīrzā (8) Māverāü'n-nehrğa barıptur qalın çerik bilen Ḥorāsān üstige yörüp Bebür Mīrzā utru çıkıp⁵⁴⁰⁵ Cām nevāḥīside ol èki (9) ḥūn-aşām çerik birbirige yètip kuşış u gūşış u ḥūn-rīzlıknıñ dādını⁵⁴⁰⁶ bèrdiler. **el-kıssa** Bebür Mīrzā mağlūb (10) bolup ma'rekedin kaçıp Fārs u 'Irāk çeriki leṭāyif akmışe⁵⁴⁰⁷, cevāhir-i zevāhir, at ve tēve, direm⁵⁴⁰⁸ ü dīnār ve⁵⁴⁰⁹ ḥayme vü ḥar-gāh (11) ança aldılar kim⁵⁴¹⁰ ḥizāne ḥayālğa⁵⁴¹¹ sığmas ve Bebür Mīrzā Qal'a-yi 'İmād sarı bardı⁵⁴¹² Sultān Muḥammed Mīrzā Herātğa⁵⁴¹³ barıp taḥt-ı

5390 Bahādur, Hindūke Bègni: P Bahādurnı

5391 mīrzāğa: P'de yok.

5392 yiberdiler: T yiberdi

5393 benddin: T bendtin

5394 ki: P'de yok.

5395 Isfahānnı: T Isfahānnı

5396 kıldı: T kılıp

5397 bizniñ: P bizniñ

5398 ittilā' tapıp: P bolup

5399 celādetidin: P celādetitin

5400 kılıp: P qalıp

5401 u: P'de yok.

5402 ol: P o(l)

5403 sultān: P sul(t)ān

5404 nizā' kılmadı: T menāzi 'i qalmadı

5405 çıkıp: T çığıp

5406 dādını: P dādını

5407 akmışe: P akmış(e)

5408 direm: P'de yok.

5409 ve: T'de yok.

5410 kim: P'de yok.

5411 ḥayālğa: P ḥayālğa

5412 bardı: T barıp

(12) salṭanatḳa olturdı. Bu eṣnāda ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzādın elçi kēlip mektūbı kēltürdi, maẓmūnı⁵⁴¹⁴ ol⁵⁴¹⁵ kim sizge⁵⁴¹⁶ (13) Ḥorāsān fethi ve⁵⁴¹⁷ bizge Māverāū’n-nehr fethi mübārek bolsun ve ol yıl Herātta⁵⁴¹⁸ ‘aẓīm ḳaḥṭ⁵⁴¹⁹ bolup⁵⁴²⁰ ol-türlük kim⁵⁴²¹ Herāt (14) taşı bilen bir ḥar-vār buğday tört yüz altun kēbekī boldı ve çün Sulṭān Muḥammed Mīrzā mesned-i cihān-bānlıḳḳa⁵⁴²² olturdı (15) Ḥācī⁵⁴²³ Muḥammed-i Ġanaşīrīn ki şāḥib-iḥtiyār ērdi Türk ve Sārt⁵⁴²⁴ ve⁵⁴²⁵ sipāhī vü ra‘iyyetḳa⁵⁴²⁶ nihāyetsiz taḥmīl kılıp ḥavālāt⁵⁴²⁷ kıldı. (16) Bu cihetdin el Sulṭān Muḥammed Mīrzādın⁵⁴²⁸ nüfūr bolup fevc fevc ḳaçıp Bebūr Mīrzāğa bardılar ve Bebūr Mīrzāğa cem‘iyyet bolup (17) Esterābādḳa⁵⁴²⁹ bardılar⁵⁴³⁰ ve Sulṭān Muḥammed Mīrzā ‘Alāū’d-devle Mīrzānı Germşilī yiberip Ḥācī Muḥammed Bēgni (18) serdārılar bilen⁵⁴³¹ yiberip⁵⁴³² Bebūr Mīrzā def‘i üçün yiberdi⁵⁴³³. Ol ġāyet ‘aẓīmet ü ġurūr bilen Bebūr Mīrzā (19) Cürċān cengelidin çıḳıp⁵⁴³⁴ Meşhedrāzda eki şaff muḳābele bolup āḥirü’l-emr ‘Irāḳ çeriki hezīmet bolup Ḥācī Muḥammed Bēg (20) özge serdārılar bilen eligge⁵⁴³⁵ tüşüp maḳtūl boldılar ve çün ‘Irāḳ bēgleri burun Sulṭān Muḥammed Mīrzāğa (21) kişi yiberip ērdiler⁵⁴³⁶ ki⁵⁴³⁷ kēlsün dēp mīrzā ta‘cīl bilen Ṭūsḳa⁵⁴³⁸ yētip ordunu anda ḳoyup özi Esterābād sarı **223**^[80b] (1) yōridi ve yolda ki⁵⁴³⁹ nökerleri⁵⁴⁴⁰ ki ma‘reke⁵⁴⁴¹ ḳaçıp ērdiler aña yētip bēglerniñ ölgenin aña⁵⁴⁴²

5413 *Herātğa: T Herātḳa*
5414 *maẓmūnı: P maẓmūn*
5415 *ol: P o(l)*
5416 *T+hem*
5417 *ve: P'de yok.*
5418 *Herātta: T Herātda*
5419 *ḳaḥṭ: P'de yok.*
5420 *bolup: T boldı*
5421 *kim: T ki*
5422 *cihān-bānlıḳḳa: P (cihān-)bānlıḳḳa*
5423 *Ḥācī: P Ḥ‘āce*
5424 *Sārt: P Sārāt*
5425 *ü: P'de yok.*
5426 *ra‘iyyetḳa: P ra‘iyyet*
5427 *ḥavālāt: P ḥav(ā)lāt*
5428 *Muḥammed Mīrzādın: P Muḥammedtin*
5429 *Esterābādḳa: P Ester(ā)bādḳa*
5430 *bardılar: T bardı*
5431 *T+Bebūr Mīrzā def‘i üçün*
5432 *yiberip: T yiberdi*
5433 *Bebūr Mīrzā def‘i üçün yiberdi: T'de yok.*
5434 *çıḳıp: P'de yok.*
5435 *ēligge: P ēlig*
5436 *yiberip ērdiler: T yiberdiler*
5437 *ki: T'de yok.*
5438 *Ṭūsḳa: P Ṭū(s)ğa*
5439 *ki: T'de yok.*
5440 *nökerleri: P nökürleri*
5441 *ki ma‘reke⁵⁴⁴¹ ḳaçıp ērdiler aña yētip bēglerniñ ölgenin aña⁵⁴⁴²*

dédiler ve ol ılgap üç yüz kişi bilen Bebür Mîrzânın ordusığa (2) yetti. Bebür Mîrzâ eli⁵⁴⁴³ perākende bolup Bebür Mîrzâ Qal'a-yi 'İmād⁵⁴⁴⁴ bardı ve⁵⁴⁴⁵ Sultân Muhammed Mîrzâ⁵⁴⁴⁶ hayâl kıldı ki meger muhâlifler mekrî kılıpturlar⁵⁴⁴⁷. Oşal kēçe yanıp (3) ordusığa bardı ve çün ol mevzi'ğa⁵⁴⁴⁸ yetti müteneffisî⁵⁴⁴⁹ körmey mütēhayyir boldılar ve çün⁵⁴⁵⁰ Sultân Muhammed Mîrzâğa hâdişe dest (4) bērdi⁵⁴⁵¹ öz hālīga za'f u fütür kördi ve haber kēldi ki 'Alāü'd-devle Mîrzâ Herātka⁵⁴⁵² kēliptür zarūreten 'Irākka⁵⁴⁵³ bardı ve 'Alāü (5) 'd-devle Mîrzâ Herātta⁵⁴⁵⁴ pādişāh⁵⁴⁵⁵ bolup çün Bebür Mîrzâ haber taptı ki⁵⁴⁵⁶ Sultân Muhammed⁵⁴⁵⁷ Mîrzâ 'Irāk sarı⁵⁴⁵⁸ bardı⁵⁴⁵⁹. Bebür Mîrzâ⁵⁴⁶⁰ Herāt sarı⁵⁴⁶¹ yörüp 'Alāü'd-devle Mîrzâ (6) Belh sarı kaçıp Bebür Mîrzâ dāru's-saltāna Herātka kēlip taht-ı saltanatka⁵⁴⁶² olturdı.

'Abdü'l-laṭîf Mîrzânın qatli ve (7) 'Abdu'llāh Mîrzânın⁵⁴⁶³ saltanatı ve Sultân Ebü Sa'îd Mîrzânın⁵⁴⁶⁴ ba'zı hālâtı zikride⁵⁴⁶⁵

'Abdü'l-laṭîf Mîrzâğa⁵⁴⁶⁶ tab'-ı laṭîfga⁵⁴⁶⁷ ma'rûf u diḳḳat-i zihnğa⁵⁴⁶⁸ mevşûf êrkendür (8) ve dāyim ehlu'llāh hizmetige barıp alar mecliside⁵⁴⁶⁹ edeb bile olturur êrdi. Bā-vücūd bu hāl be-ğāyet tünd-hūy ve siyāsetlik êrkendür, endek günāhka (9) köp 'uḳūbet kıılır êrdi ve havāşş u muḳarreblerige ol maḥāll yok êrdi ki bir söz 'arz

5442 *aḡa*: P'de yok.
5443 *eli*: P'de yok.
5444 *'İmād*: P *'İmādī*
5445 *ve*: P'de yok.
5446 *Mîrzâ*: P'de yok.
5447 *kılıpturlar*: P *(kılıp)turlar*
5448 *mevzi'ğa*: T *mevzi'ka*
5449 *müteneffisî*: P *müteneffis*
5450 *çün*: P *çü*
5451 *bērdi*: T *bērip*
5452 *Herātka*: T *Herātga*
5453 *'Irākka*: T *'Irākga*
5454 *Herātta*: P *Herātka*
5455 *pādişāh*: P *pādişā(h)*
5456 *haber taptı ki*: P'de yok.
5457 *Muhammed*: P'de yok.
5458 *'Irāk sarı*: P'de yok.
5459 *bardı*: P *yiberdi*
5460 *Bebür Mîrzâ*: P'de yok.
5461 *sarı*: T *üstige*
5462 *saltanatka*: P *saltana(t)ka*
5463 *Mîrzânın*: P *Mîrzâ*
5464 *Mîrzânın*: P'de yok.
5465 *hālâtı zikride*: P *hālî*
5466 *Mîrzâğa*: P *Mîrzâ*
5467 *P+* *Mîrzâ*
5468 *zihnğa*: P *zihnka*
5469 *mecliside*: P *meclisde*

kıla algaylar ve⁵⁴⁷⁰ çün atasın öldürdi dāyim Şeyh-i (10) Nizāmī 'aleyhi'r-raḥmenin
bu beytin⁵⁴⁷¹ oğur erdi:

beyt⁵⁴⁷²

pider küş⁵⁴⁷³ pādīšāhi rā ne şāyed⁵⁴⁷⁴

ve ger şāyed be cuz şeş meh ne pāyed⁵⁴⁷⁵

Ba'zı Uluğ Bēg Mīrzā (11) ve 'Abdü'l-'azīz Mīrzā nökerleri⁵⁴⁷⁶ kemīnde ērdiler.
'Abdü'l-lāṭif Mīrzā Bāğ-ı Çenārdın şehir sarı kélür maḥallda kemīndin⁵⁴⁷⁷ anıñ sarı oğ
(12) atıp ol oğ kader oğı dēk kār-ger bolup mīrzā at yalın tutup dēdi⁵⁴⁷⁸ Allāh oğ
tēgdi nökerleri perīşān bolup ol⁵⁴⁷⁹ cemā'at (13) kemīndin çıkıp⁵⁴⁸⁰ başını ki Cemşīd
ü Ferīdūnga ēndürmes ērdi tenesidin Uluğ Bēg Mīrzā Medresesidin astılar⁵⁴⁸¹.

beyt

...⁵⁴⁸² kādīr-i (14) kuvvet-i zū'l-celāl

ki şehirlerga bir demde perver zevāli

birev {a}nıñ başın uçga yetkürür

birev anıñ başın uçdın asturur

⁵⁴⁷⁰ ve: P'de yok.

⁵⁴⁷¹ beytin: P beytdin

⁵⁴⁷² Bu beyit T: 456b-1'de sayfanın sol kenarına yazılmıştır. Ancak beyt başlığı burada verilmemiştir.

⁵⁴⁷³ küş: P küşt

⁵⁴⁷⁴ ne şāyed: T'de yok.

⁵⁴⁷⁵ Beyitin tercümesi: "Babasını öldüren padişahlık yapamaz. Yapsa da altı aydan fazla sürmez."

⁵⁴⁷⁶ nökerleri: P nöker<i>leri

⁵⁴⁷⁷ kemīndin: P'de yok.

⁵⁴⁷⁸ dēdi: P'de yok.

⁵⁴⁷⁹ ol: P o(l)

⁵⁴⁸⁰ çıkıp: T çığıp

⁵⁴⁸¹ astılar: P astıla(r)

⁵⁴⁸² ...: P

(15) Ve dərler ki⁵⁴⁸³ Bābā Hüseyn atlık ki⁵⁴⁸⁴ ‘Abdü’l-‘azīz Mīrzā kökülteş érdi mīrzānı ol oq bilen urdı tārīhide dēptürler:

naẓm⁵⁴⁸⁵

(16) Bābā Hüseyn küşt şeb-i cum‘aş be tīr

tārīh-i qatl-i⁵⁴⁸⁶ ost ki Bābā Hüseyn küşt⁵⁴⁸⁷

Ve Semerqandnı⁵⁴⁸⁸ bēgleri bilen⁵⁴⁸⁹ ekābir ü⁵⁴⁹⁰ a‘yān ‘Abdu’llāh Mīrzānı pādīşāh (17) köterdiler. ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā tirikide Sulṭān⁵⁴⁹¹ Ebū Sa‘īd Mīrzā kaçıp Buḥārāğa⁵⁴⁹² bardı ve qādī ve daruğa anı tutup zindānga saldılar (18) ve āḥir qaşd kıldılar ki anı öldürgeyler. Hem ol zamān ḥaber yetti ki ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzānı öldürdiler. Oşal cemā‘at ki qaşd étip⁵⁴⁹³ (19) érdiler ki Sulṭān Ebū Sa‘īd Mīrzānı öldürgeyler. Fī’l-ḥāl mīrzānı zindāndın çıkarıp⁵⁴⁹⁴ pādīşāh köterip⁵⁴⁹⁵ ve Sulṭān Ebū Sa‘īd Mīrzā⁵⁴⁹⁶ Buḥārāda⁵⁴⁹⁷ çeriki (20) bilen Semerqandğa yürüp ‘Abdu’llāh Mīrzā utru⁵⁴⁹⁸ çıkıp ol éki pādīşāh arasında muḥārebe bolup ‘Abdu’llāh Mīrzā gālīb boldı (21) ve Sulṭān Ebū Sa‘īd Mīrzā müddetī etrāf ü cevānibde ser-gerdān érdi tā maqşūdқа yetti ol-türlük ki merķūm⁵⁴⁹⁹ raqam beyān bolğusıdur.⁵⁵⁰⁰ **224**^[81a] (1) *inşā’ a’llāhu Te’ālā* bu eṣnāda ḥaber yetti ki ‘Alāü’d-devle Mīrzā Hīşār ve

5483 *ki: T kim*

5484 *atlık ki: P atalıq dēgen*

5485 Bu şiir T nüshası 456b-6'da da sayfanın sol kenarına yazılmıştır.

5486 *qatl: P'de yok.*

5487 Nazmın tercümesi: "Baba Hüseyn, cuma gecesi ok ile öldürdü. Onun katledildiği tarih *Bābā Hüseyn küşt* (854)'tür."

5488 *Semerqandnı: P Semerqand*

5489 *bilen: T bile*

5490 *ekābir ü: T ekābirleri bile*

5491 *Sulṭān: P'de yok.*

5492 *Buḥārāğa: T Buḥārā*

5493 *étip: P kılp*

5494 *çıkarıp: T çıkarıp*

5495 *pādīşāh köterip: P'de yok.*

5496 *Mīrzā: P'de yok.*

5497 *Buḥārāda: P Buḥārā*

5498 *utru: P ut<u>ru*

5499 *merķūm: P'de yok.*

5500 P: 80b'de sayfanın sağında şunlar yazmaktadır:

"vefāt-ı ‘Abdü’l-laṭīf Mīrzā ez hicret/ heşt şad-u şest-ü se būd şest mā ba‘d ez ḥayāt/ kerdend tārīh-eş rā Bābā Hüseyn küşt yāften (Abdullatif Mirza'nın vefatı hicretten (sonra)/ 863 idi altmış ay hayattan sonra/ vefat tarihini Bābā Hüseyn küşt (854) buldular.)"

Bābā Hüseyn küşt ebced hesabında 854'tür.

Şādmāndın çerik tartıp Semerķand üstige yörüdi. ‘Abdu’llāh Mīrzā (2) utru çıkıp⁵⁵⁰¹ Şehr-i Sebzde uruşup kāyim ayrılıştılar. ‘Abdu’llāh Mīrzā Semerķandğa⁵⁵⁰² barıp ‘Alāü’-d-devle Mīrzā Ceyhündin ötüp Belh̄te (3) sākin⁵⁵⁰³ boldı. Çün Bebür Mīrzā Belh̄de⁵⁵⁰⁴ ‘Alāü’-d-devle Mīrzādın⁵⁵⁰⁵ haber tapdı Belh̄ üstige yörüp ‘Alāü’-d-devle Mīrzā kaçıp köç ve oğruķı⁵⁵⁰⁶ Bebür Mīrzāğa (4) tüşti ve⁵⁵⁰⁷ Bebür Mīrzā Belh̄ ve Şuburgān ve⁵⁵⁰⁸ Kūnduz ve Baķlān ve⁵⁵⁰⁹ Erheng ve Sarāynı Pīr Dervīş Mīrzāğa⁵⁵¹⁰ soyurğal⁵⁵¹¹ bērdi (5) ve fī’l-vāķi’ ol⁵⁵¹² eki ķardaş şecā’at u saḥāvet u mekārīm-i aḥlāk bilen ümerā-yı zamāndın⁵⁵¹³ mümtāz ērdiler Kūbbetü’l-İslām Belh̄ alarnıñ⁵⁵¹⁴ eyyām-ı (6) ḥükümetide ‘imāret ü⁵⁵¹⁵ zirā’at bilen ol mertebēğa yētti ki ‘izzet-fezā-yı⁵⁵¹⁶ mışr cāmi’ boldı ve Bebür Mīrzā Herātğa barıp taht-ı salṭanatķa olturdı⁵⁵¹⁷. (7) Bu eṣnāda haber kēldi⁵⁵¹⁸ ki ‘Alāü’-d-devle Mīrzā şehir yakasığa kēlip nā-peydā boluptur. Mīrzā buyurdı ki⁵⁵¹⁹ tefahḥuş kılıp anı İskender Mīrzā⁵⁵²⁰ ēvide⁵⁵²¹ tapdılar (8) ve La’l Būgrek ve Tēve Kōzi ve Şāh⁵⁵²² Mañşūr bilen Bebür Mīrzāğa⁵⁵²³ kēltürüp buyurdı ki anı bend ķıldılar⁵⁵²⁴.

Sulṭān Ebū Sa’īd Mīrzānıñ (9) bidāyet oṭağı mertebesi zikride⁵⁵²⁵

Sulṭān Ebū Sa’īd Mīrzā andın soñ⁵⁵²⁶ müddetī yazılarda ķazak yōridi⁵⁵²⁷. Türkistāndın Yessi şehrini⁵⁵²⁸ alıp iķāmet ķıldı ve ‘Abdu’llāh Mīrzā anıñ (10) def’i

-
- 5501 çıkıp: T çıǵıp
5502 Semerķandğa: P Semerķand
5503 sākin: P sākīn
5504 Belh̄de: P'de yok.
5505 Mīrzādın: P Mīrzā
5506 oğruķı: P azuķı
5507 ve: P'de yok.
5508 ve: P'de yok.
5509 ve: P'de yok.
5510 Pīr Dervīş Mīrzāğa: P Pīr Dervīş ve Mīrzā ‘Alī-yi Hezāresbīğa
5511 soyurğal: P soyurğān
5512 ol: P o(l)
5513 zamāndın: P'de yok.
5514 alarnıñ: P alar<nı>nıñ
5515 ‘imāret ü: P'de yok.
5516 ‘izzet-fezā-yı: P ‘izz-i ḥudā-yı
5517 salṭanatķa olturdı: T salṭanatta ķarār tapdı
5518 kēldi: P boldı
5519 ki: T'de yok.
5520 Mīrzā: T Bēg
5521 ēvide: P öyüde
5522 Şāh: P Şāhī
5523 Mīrzāğa: T Mīrzā qaşığa
5524 ķıldılar: P ķıld(ı)lar
5525 mertebesi zikride: P mertebe

üçün ba'zı bēglerni yiberdi ve alar Sultān⁵⁵²⁹ Ebū Sa'īd Mīrzānı qapap ve⁵⁵³⁰ qıtāl u cidāldın soñ⁵⁵³¹ hālķı maqtūl boldı⁵⁵³² ve mecrūh boldılar⁵⁵³³. (11) Bu esnāda Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā tedbīrī kılıp bir⁵⁵³⁴ cemā'atni şehrdin taşqarı yiberdi ki özlerini⁵⁵³⁵ Özbek libāsı bilen bēgler qaravul- (12) -larığa⁵⁵³⁶ körsettiler ve dēdiler ki: biz Özbek hānıdın mīrzāğa⁵⁵³⁷ kömek⁵⁵³⁸ üçün kēlip-biz ve şehirde şādyāne naqqāresi⁵⁵³⁹ çaldılar⁵⁵⁴⁰ ki Özbek hānı yētti dēp (13) Semerqand çeriki bu hāldın buzulup kaçtılar. Māl u⁵⁵⁴¹ cehāzları Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā kılığa⁵⁵⁴² tüşti ve çün bu haber 'Abdu'llāh Mīrzāğa⁵⁵⁴³ (14) yētti çerik yığıp Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā def'i üçün müteveccih boldı ve Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā Ebū'l-hayr Hānıdın meded tilep hān kēlip aña qoşulup (15) Māverāü'n-nehrğa yöridiler⁵⁵⁴⁴.

'Abdu'llāh Mīrzānı Ebū'l-hayr Hān bilen⁵⁵⁴⁵ muhārebe kılıp maqtūl bolup Sultān Ebū Sa'īdni Semerqandda⁵⁵⁴⁶ pādīşāh bolğanı zikride⁵⁵⁴⁷

Ebū'l-hayr Hān ve Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā Taşkend ve⁵⁵⁴⁸ Hocendtin ötüp Semerqandğa⁵⁵⁴⁹ 'azīmet kılıp Şirāzğa yēttiler. 'Abdu'llāh Mīrzā⁵⁵⁵⁰ Kühek Suyıdın⁵⁵⁵¹ (16) ötüp ol mevzi'de muhārebe vü muqāteleğa⁵⁵⁵² iştiğāl kılıp ol miqdār

5526 *andın soñ*: P'de yok.

5527 *yōridi*: T *yörüdi*

5528 *şehrini*: P *şehrni*

5529 *Sultān*: P'de yok.

5530 *ve*: T'de yok.

5531 *soñ*: T'de yok.

5532 *boldı*: T *boldılar*

5533 *ve mecrūh boldılar*: T'de yok.

5534 *bir*: T'de yok.

5535 *özlerini*: P *ö(z)lerini*

5536 *qaravullarığa*: T *qaravulığa*

5537 *hānıdın mīrzāğa*: P *hānedāndın-miz*

5538 *kōmek*: P *kōmeki*

5539 *naqqāresi*: P *naqqār(e)si*

5540 *çaldılar*: P *çal<a>dılar*

5541 *u*: P'de yok.

5542 *kılığa*: P *kolu<sı>ğa*

5543 *bu haber 'Abdu'llāh Mīrzāğa*: T *'Abdu'llāh Mīrzāğa bu haber*

5544 *yōridiler*: T *yörüdiler*

5545 *bilen*: P'de yok.

5546 *Semerqandda*: T *Semerqandta*

5547 *P+bu*

5548 *ve*: P'de yok.

5549 *Semerqandğa*: P'de yok.

5550 *'Abdu'llāh Mīrzā*: P'de yok.

5551 *Suyıdın*: P *Suyındın*

5552 *muhārebe vü muqāteleğa*: T *muqātele vü muhārebeğa*

ki⁵⁵⁵³ tākātı bar érdi muķāvemēt kıldı ammā çün iş⁵⁵⁵⁴ haddtın ötti (17) çerikiniñ⁵⁵⁵⁵ oñ ve⁵⁵⁵⁶ solı⁵⁵⁵⁷ buzulup qalb-i devleti dek münkalib boldı ve ol şāhzāde-yi şāhib-i cemāl hezīmet bolup atı balçıkķa yatıp (18) cem‘i anı tutup Sultān⁵⁵⁵⁸ Ebū Sa‘īd Mīrzā kaşığa keltürdiler ve hem ol zamān anı ‘ālem-i āhīretķa yiberdiler⁵⁵⁵⁹. Bu hāl sēkiz yüz ēllig bēšte⁵⁵⁶⁰ (19) vāķi‘ boldı ve Sultān⁵⁵⁶¹ Ebū Sa‘īd Mīrzāğa Ebū‘l-hayr Hān Semerķandnı bērip Uluğ Bēg Mīrzā kızı⁵⁵⁶² Mehd-i ‘Ulyā Rābi‘a⁵⁵⁶³ Sultān Bēgümni ki hāzret-i hāķān-ı (20) a‘zam vālidesidür nikāh bağlap öz yurtığa mūrāca‘at kıldı.

Sultān Muḥammed Mīrzānıñ Ḥorāsān üstige yörüp Bebür Mīrzā bilen uruşup maķtül bolğanı zikride

(21) Sultān Muḥammed Mīrzā ‘Irāķtın Ḥorāsān üstige yörüp çün Bebür Mīrzā haber taptı ki⁵⁵⁶⁴ Ḥ‘āce Mevlānā-yı Semerķandnı yiberip muşālaḥa kıldılar **225^[81b]** (1) ve⁵⁵⁶⁵ ol yosun bilen ki ḥuṭbe vü sikke⁵⁵⁶⁶ Sultān Muḥammed Mīrzānıñ⁵⁵⁶⁷ atığa bolğay ve Ḥ‘āce Mevlānā yanıp Bebür⁵⁵⁶⁸ Mīrzāğa koşuldı ve mīrzāğa⁵⁵⁶⁹ (2) i‘timād kıldı⁵⁵⁷⁰. Māzenderānğa barıp kışlaķ kılıp⁵⁵⁷¹ salur maḥallda haber yētti ki Sultān⁵⁵⁷² Muḥammed Mīrzā ‘ahd ü peymānnı ber-ṭaraf kılıp⁵⁵⁷³ Bistām ve Damğān- (3) -dın ötüp İsfaraynğa yētti. Bebür Mīrzā cengeldin çıkıp⁵⁵⁷⁴ Çınarān Mevzi‘de⁵⁵⁷⁵

5553 ki: P'de yok.
5554 iş: P için
5555 çerikiniñ: P çerikniñ
5556 ve: P'de yok.
5557 solı: P sol
5558 Sultān: P'de yok.
5559 yiberdiler: T yiberdi
5560 ēllig bēšte: P ēlligde
5561 T+Muḥammed
5562 kızı: P kıznı
5563 Rābi‘a: T Rābi‘anı
5564 ki: T'de yok.
5565 ve: T'de yok.
5566 P+<ve>
5567 Mīrzānıñ: P Mīrzā ki {a}nıñ
5568 yanıp Bebür: T'de yok.
5569 mīrzāğa: P Mīrzā Şāliḥğa
5570 kıldı: T kılıp
5571 kılıp: T'de yok.
5572 Sultān: P'de yok.
5573 ber-ṭaraf kılıp: P'de yok.
5574 çıkıp: T çıkıp
5575 Mevzi‘de: P Mevzi‘ğa

birbirige yètip katık uruş bolup (4) *bā-vücūdī*⁵⁵⁷⁶ ol-kim Sultān Muḥammed Mīrzā ol künde⁵⁵⁷⁷ Rüstem ve⁵⁵⁷⁸ İsfendiyār dēk muḥārebe kıldı. Nā-gāh feth-i zafer Bebür Mīrzāğa bolup ‘Irāk ēli (5) perīšān bolup Sultān Muḥammed Mīrzā yaralık yalguz ma‘reke de qaldı ve hem ma‘reke de⁵⁵⁷⁹ tutup Bebür Mīrzā qaşığa (6) keltürdiler ve mīrzā ba‘zı kūtāh-endīš ēlniñ sa‘y bilen anıñ dēk⁵⁵⁸⁰ qardaşnı ki şecā‘at ü mürüvvet ü⁵⁵⁸¹ saḥāvette dehr (7) anasıdın mütevellid bolmaydur qatl kıldurup dünyā vü āḥiret bed-nāmlıqıdın endīşe kılmay⁵⁵⁸² ve⁵⁵⁸³ ol şāhzādeniñ⁵⁵⁸⁴ (8) ‘ömri otuz tōrt yıl ve ḥükūmeti on yıl ērkendür ve ğarāyib ittifāqātın⁵⁵⁸⁵ ol-kim⁵⁵⁸⁶ şāhzādeniñ ḥarem-i muḥteremi⁵⁵⁸⁷ Ağa⁵⁵⁸⁸ (9) Bēke çün fevt ḥaberin taptı hem ol sā‘at yıkılıp vefāt boldı. Bebür Mīrzā feth-nāmeler eṭrāfka yiberip ‘Alāü’ d-devle (10) Mīrzāniñ köziğa mīl tarttırdı⁵⁵⁸⁹ ammā nūr-ı başarsığa⁵⁵⁹⁰ noqşānı⁵⁵⁹¹ bolmaydur ērdi⁵⁵⁹². Çün Bebür Mīrzā qardaşlarıdın⁵⁵⁹³ köñül (11) cem‘ kıldı ‘Irāk ve Fārs sarı yörüp çün Şīrāzğa yètti bir neçe kün anda⁵⁵⁹⁴ sākīn⁵⁵⁹⁵ boldı ve çün mundın burun Saveni⁵⁵⁹⁶ (12) Şeyḥ ‘Alī Bahādurğa bērip ērdi ve alar ol vilāyetlerde zulm kılıp Türkmenler müteveccih bolup Save bilen Qumnı musahḥar kıldılar⁵⁵⁹⁷ (13) çün bu ḥaber Bebür Mīrzāğa yètti bēglerni İsfahān sarı yiberdi⁵⁵⁹⁸ Şīrāznı⁵⁵⁹⁹ Sencer Mīrzāğa bērdi ve özi ‘Irāk sarı ‘āzim (14) bolğanda ēlçi kēldi kim⁵⁶⁰⁰ ‘Alāü’ d-devle Mīrzā Ḥorāsānda ḥurūc kılıptur. Bu söz beyānı⁵⁶⁰¹ ol-kim çün ‘Alāü’ d-devle Mīrzāniñ⁵⁶⁰² köziğe (15) āsībı tēgmedi

-
- 5576 *bā-vücūdī*: T *bā-vücūd*
5577 *ol künde*: P’de yok.
5578 *ve*: P’de yok.
5579 *ma‘reke de*: P *ma‘reke dīn*
5580 *dēk*: T’de yok.
5581 *mürüvvet ü*: P’de yok.
5582 *kılmay*: T *kılmadı*
5583 *ve*: T’de yok.
5584 *şāhzādeniñ*: P *şāhzād(e)niñ*
5585 *ittifāqātın*: P *ittifāqtın*
5586 *ol-kim*: P’de yok.
5587 *muḥteremi*: P *muḥterem*
5588 P+<Bēgi>
5589 *tarttırdı*: P *tarturdılar*
5590 *başarsığa*: T *bāşırasığa*
5591 *noqşānı*: P *noqşān*
5592 *bolmaydur ērdi*: T *bolmadı*
5593 *qardaşlarıdın*: P *qardaşlardın*
5594 *anda*: P’de yok.
5595 *sākīn*: P *sākīn*
5596 *Saveni*: P *Sav(e)ni*
5597 P+<çün>
5598 *yiberdi*: T *yiberip*
5599 *Şīrāznı*: P *Şīrāzğa*
5600 *kim*: P’de yok.
5601 *beyānı*: P *beyānnı*
5602 *Mīrzāniñ*: P *Mīrzā*

Bebür Mîrzâ 'Irâkka barganda ol Meşheddin⁵⁶⁰³ Arulat êli arasige⁵⁶⁰⁴ barıp Arulat bēgleri anı (16) pādīshāh köterip ol Belh⁵⁶⁰⁵ sarı barıp Hezāresbī bēgler bilen uruşup 'ākıbet münhezim bolup⁵⁶⁰⁶ ve Hezāresbīler muzaffer ü manşūr bolup (17) 'Alāū'd-devle Mîrzā⁵⁶⁰⁷ kaçıp Herīge⁵⁶⁰⁸ bardı ve Pîr Dervîş-i Hezāresbī anı kavup 'Alāū'd-devle Mîrzā 'Irâkka barıp Cihān-şāh Mîrzā bilen (18) [mülā]kāt kıldı ve Bebür Mîrzā Hōrāsānga yanıp Herātta⁵⁶⁰⁹ bezm ü⁵⁶¹⁰ tarab meclisini⁵⁶¹¹ kūrıp gül-endām sākīler êligidin şubhdın (19) şāmgaça dēginç rāyih-i reyhān⁵⁶¹² iher ērdi. Bu cihettin Fārs 'Irākın Cihān-şāh Mîrzā feth kılıp ve bu hāl sene (20) *seb'a ve hamsīn ve semānimiede*⁵⁶¹³ vāki' boldı ve Bebür Mîrzā 'Irāk yörüşü üçün çerik cem' kıldı ve çün Bebür Mîrzā Fārs ve 'Irāk sarı⁵⁶¹⁴ müteveccih bolup (21) çün Cürcānga yetti kışlak kılıp nā-gāh Belh sarıtın muvaḥḥiṣ ḥaber yetti. Bu söz beyānı⁵⁶¹⁵ ol-kim Pîr Dervîş ve Mîrzā 'Alī-yi Hezār- **226**^[82a] (1) -esbī gāhī Ceyhūndın ötüp Sultān Ebū Sa'īd Mîrzā şehriğa⁵⁶¹⁶ ta'arruz kılır ērdiler⁵⁶¹⁷. Lā-cerem mîrzā⁵⁶¹⁸ Belh üstige yörüp⁵⁶¹⁹ Hezāresbīler Andhūdkaça⁵⁶²⁰ (2) utru barıp uruşup Sultān Ebū Sa'īd Mîrzā muzaffer⁵⁶²¹ bolup Pîr Dervîş ve⁵⁶²² Mîrzā 'Alī katlğa yéttiler ve mîrzā Belhte ārām taptı (3) çün bu⁵⁶²³ ḥaber Bebür Mîrzāğa yetti 'Irāk yörüşini ber-ṭaraf kılıp yanıp Hōrāsān keldi.

Bebür Mîrzānı⁵⁶²⁴ Māverāü'n-nehr üstige çerik tartkanı⁵⁶²⁵ zikride

-
- ⁵⁶⁰³ *Meşheddin*: T *Meşhedtin*
⁵⁶⁰⁴ *arasige*: P *arasıda*
⁵⁶⁰⁵ *Belh*: P'de yok.
⁵⁶⁰⁶ *bolup*: T *boldı*
⁵⁶⁰⁷ *Mîrzā*: P'de yok.
⁵⁶⁰⁸ *Herīge*: P *Her(i)ge*
⁵⁶⁰⁹ *Herātta*: T *Herātda*
⁵⁶¹⁰ *ii*: P'de yok.
⁵⁶¹¹ *meclisini*: T *meclis*
⁵⁶¹² *reyhān*: P *reyhānnı*
⁵⁶¹³ 857'de.
⁵⁶¹⁴ *sarı*: P'de yok.
⁵⁶¹⁵ *söz beyānı* P [*söz beyān*]nı
⁵⁶¹⁶ *şehriğa*: T *vilāyetiga*
⁵⁶¹⁷ *kılır ērdiler*: T *kıldılar*
⁵⁶¹⁸ *mîrzā*: P'de yok.
⁵⁶¹⁹ P+<*lā-cerem*>
⁵⁶²⁰ *Andhūdkaça*: P *Andhūy(ka)ça*
⁵⁶²¹ *muzaffer*: P (mu)*zaffer*
⁵⁶²² *ve*: T'de yok.
⁵⁶²³ *bu*: P'de yok.
⁵⁶²⁴ *Mîrzānı*: P *Mîrzā*
⁵⁶²⁵ *tartkanı*: P *tapkan*

(4) Bebür Mîrzâ çerik tartıp Semerķand üstige ‘azîmet kılıp çün Murğābğa⁵⁶²⁶ yetti haber keldi ki Sultān Ebū Sa‘îd Mîrzâ Belhtin (5) yanıp Semerķand bardı ve Bebür Mîrzâ Belhka yetip ‘ālî menzilet hâzretⁱ⁵⁶²⁷ ‘irfân-penâh H‘āce Burhâne‘d-dîn Ebū Naşr Pârsâ (6) *kuddise sirru-hu* şöhetige⁵⁶²⁸ müşerref bolup ol mevâzî ‘vü meşâlih yüzindin muşālaḥa üçün söz dēp müfîd aslâ (7) tüşmedi⁵⁶²⁹. **el-kışşa** Erheng Közidin ötüp Semerķand üstige bardı çün Sultān⁵⁶³⁰ Ebū Sa‘îd Mîrzâ eşitti ki Bebür Mîrzâ Semerķand üstige (8) kēledür ḥayāl kıldı ki Türkistān bargay ammā server-i ehl-i yaḳaḳa vü intibāḥ H‘āce Naşre‘d-dîn ve ‘Abdu‘llāh māni‘ bolup⁵⁶³¹ erbāb ü⁵⁶³² (9) ehālî-yi Semerķand yek-cihet boldılar ve mîrzâ⁵⁶³³ ḳal‘ada müteḥaşşın bolup muḳātele vü mücādeleḡa⁵⁶³⁴ boyun⁵⁶³⁵ koydı. Çün Bebür Mîrzâ Semerķand⁵⁶³⁶ eşikige keldi⁵⁶³⁷ (10) cem‘i bahādurları at yügürtüp Ḥalîl Bēg ve Mevlānā Aḥmed Yasavulnı Semerķandîler tutup Sultān Ebū Sa‘îd Mîrzâ ḳaşıḡa (11) elttiler ve alarnı bend kıldı⁵⁶³⁸. Bebür Mîrzâ ol ḥāldın haber tapıp aslâ müteḡayyir bolmadı ve ‘iyd-gāḥda tüşüp cānibeyndin⁵⁶³⁹ (12) her künde uruş ērdi ve⁵⁶⁴⁰ Bebür Mîrzānıḡ ba‘zı bēgleri ‘Abdü‘l-‘ālî Tarḥān Aḥmed Efḍalni tutup Bebür Mîrzâ- (13) -nıḡ⁵⁶⁴¹ ḳaşıḡa kēltürdiler. **el-kışşa** Çün kırk kün muḥāşara imtidād taptı ve⁵⁶⁴² her künde uruş ērdi āḫirü‘l-emr muşā- (14) -laḥa sözi ortaḡa tüşüp ol ēki pādîşāḥ ‘ahd {ü} mîşāk⁵⁶⁴³ bağlap şulḥ kıldılar ve ēki taraḑdın esîr (15) bolḡan bēglerni ḫil‘atlar bilen yiberip Bebür Mîrzâ yanıp öz vilāyetige bardı çün nēçe⁵⁶⁴⁴ maḥall Ḥorāsānda (16) salṭanat kıldı Meşhedḳa barıp nēçe maḥall⁵⁶⁴⁵ çağırdın⁵⁶⁴⁶ tevbe kılıp ol mübārek buḳ‘ada maḳām kıldı.

⁵⁶²⁶ *Murğābğa*: T *Murğābka*

⁵⁶²⁷ ‘ālî menzilet hâzretⁱ: T ‘ālî hâzret-i vilāyet-i menzilet

⁵⁶²⁸ şöhetige: P *ḫizmetige*

⁵⁶²⁹ müşerref bolup ol mevâzî ‘vü meşâlih yüzindin muşālaḥa üçün söz dēp müfîd aslâ tüşmedi: T’de yok.

⁵⁶³⁰ *Sultān*: P’de yok.

⁵⁶³¹ *bolup*: P’de yok.

⁵⁶³² *ü*: P’de yok.

⁵⁶³³ *mîrzâ*: P *mîr(z)ā*

⁵⁶³⁴ *mücādeleḡa*: T *muḥārebeḡa*

⁵⁶³⁵ *boyun*: T *köñül(?)*

⁵⁶³⁶ *Semerķand*: P’de yok.

⁵⁶³⁷ *keldi*: P’de yok.

⁵⁶³⁸ *kıldı*: T *kılıp*

⁵⁶³⁹ *cānibeyndin*: P *cā(n)ibeyndin*

⁵⁶⁴⁰ *ve*: P’de yok.

⁵⁶⁴¹ *Mîrzānıḡ*: T *Mîrzā*

⁵⁶⁴² *ve*: P’de yok.

⁵⁶⁴³ *mîşāk*: P *mîşākka*

⁵⁶⁴⁴ *nēçe*: T’de yok.

⁵⁶⁴⁵ *maḥall*: P *maḥallda*

Ebü'l-kāsım Bebür Mīrzānıñ⁵⁶⁴⁷ (17) intikālī ve cihān güzārıdın ravza-yı rıdvān sarı

Barça el kaşıda bu ma'nā muhaqqak u muqarrerdür kim pāyende vü⁵⁶⁴⁸ bākī (18) Teñri Te'ālānıñ zāt-ı bākīdür⁵⁶⁴⁹. Pes bu maqāl-ı⁵⁶⁵⁰ mü'eyyedi Bebür Mīrzānıñ intikālīdür bu vāqı'a şerhi ol-kim Bebür Mīrzā⁵⁶⁵¹ (19) Meşhed, Çehār Bāğıdın miħaffeğa oturup bir maqāmda meclis tutup mizācı cādde-yi i'tidāldın münharif bolup (20) ba'zı béglerge⁵⁶⁵² gāzab kıldı. El dediler⁵⁶⁵³ pādişāhnıñ ħumārı kavī boldı. Bilmediler ki sākī-yi ecel eligidin (21) ol-türlük rıtl-ı gi[rān içküsidür ki] hergiz huş-yār bolmağay ve hem ol zamān pādişāhğa ma'lūm boldı ki **227**^[82b] (1) intikāl⁵⁶⁵⁴ zamānıdur cem'i menāhīdin tevbe kılıp edā-yı şehādetğa⁵⁶⁵⁵ tilini⁵⁶⁵⁶ öyürüp⁵⁶⁵⁷ ve vedī'at-i ħayātnı mütekāzī-yi ecelğa teslīm kıldı. Ĥazret-i İmām 'Alī⁵⁶⁵⁸ (2) *radıya'llāhu 'anh*⁵⁶⁵⁹ civārıda medfūn boldı ve Mevlānā 'Abdu'l-kādir vefātıda tārīh⁵⁶⁶⁰ déptür:

naẓm

āf-tāb-ı melik Bebür Ĥān nemānd

key (3) çunan ħūrşīd pinhān derħōr est

der-rubī' -i sālī-yi faşl-ı rebī'

lāle-yi sāğar zi-ħūn-ı dil pur est

⁵⁶⁴⁶ çağırdın: P (ça)ğırdın
⁵⁶⁴⁷ **Bebür Mīrzānıñ: P Mīrzānıñ Bebür**
⁵⁶⁴⁸ vü: P'de yok.
⁵⁶⁴⁹ Te'ālānıñ zāt-ı bākīdür: T Te'ālādür
⁵⁶⁵⁰ bu maqāl-ı: P'de yok.
⁵⁶⁵¹ Mīrzā: T'de yok.
⁵⁶⁵² béglerge: T béglerğa
⁵⁶⁵³ el dediler: P elttiler
⁵⁶⁵⁴ intikāl: T irtihāl
⁵⁶⁵⁵ şehādetğa: T şehādetingā
⁵⁶⁵⁶ tilini: T til
⁵⁶⁵⁷ öyürüp: T évürüp
⁵⁶⁵⁸ T+Mūsā
⁵⁶⁵⁹ 'anh: P'de yok.
⁵⁶⁶⁰ vefātıda tārīh: P tārīh vefātıda

çarḥ rā güftem cigerha çāk şud
dīde rā (4) ez eşk dāmen pur dur est

īn {çi} ḥālest u çi tārīḥ est, guft:
mevt-i sulṭān-ı mü'eyyed Bebür est⁵⁶⁶¹

ve mü'ellif-i *Ravzatü's-şafā* Mīr Ḥ'ānd-ı (5) müverriḥ Bebür Mīrzā tārīḥide ēki beyt
dēptür:

naẓm

şīr ki be-şemşīr situd mülk-i cihān
nā-gāḥ fütād(e) der dileş meyl çunan

her kes ki (6) zi-tārīḥ vefā-teş pursīd
ber gūy ki ser nihād Şeh Bebür cān⁵⁶⁶²

⁵⁶⁶¹ 861 H. Kamari Ebu'l-kasım Bebür ibn Baysungur ibn Şahruh Mirza'nın vefat yılıdır.

Melik Babür Han'ın güneşi böyle kalmayacak
Ne zaman güneş böyle münasıptır
Rebi ayının 3. Çeyreğinde
Kadeh lalesi yürek gamından doludur
Feleke söyledim ki ciğerler yırtıldı
Gözler yaştan yetek de inciden (göz yaşı) doludur
Bu ne haldir ve ne tarihtir, dedi
Sultan Müeyyed Babür'ün ölümüdür

⁵⁶⁶² Dünyayı kılıç ile feth eden aslan
Aniden yüreğinde şöyle bir istek geldi
Vefatının tarihini herkes sorunca
Söyle ki Babür Şah baş koydu

Burada “Ser nihad Babür Şah cān” cümlesinden 884 hicri kamari yılı çıkıyor.

ve Bebür Mîrzâ anıñ salṭanatı on yıl êrkendür üç yıl (7) Esterâbâdta ve yêti yıl tamâ{m} Ḥorâsân ve Sîstânda ve Mâzenderânda⁵⁶⁶³

Şâh Maḥmûd Mîrzâniñ salṭanatı zikride

Çün Bebür Mîrzâ (8) vefât boldı ümerâ vü erkân-ı devlet oğlı⁵⁶⁶⁴ Şâh Maḥmûd Mîrzâni pâdişâh köterip Herât sarı müteveccih boldılar ve Sulṭân (9) İbrâhîm Mîrzâ⁵⁶⁶⁵ bendtin ḥalâş bolup Murğâbğa⁵⁶⁶⁶ bardı ve Şâh Maḥmûd Mîrzâ Herâtқа kirip Bâğ-ı Zâğânda⁵⁶⁶⁷ taḥtқа⁵⁶⁶⁸ olturdı ve Şeyḥ (10) Ebû Sa'îd Bêg êlge ḥavâlât⁵⁶⁶⁹ kılıp faḳîr ü miskînniñ feryâd u nâlesi felek-i nühümğa yetti. Âḥirü'l-emr du'â-yı bî-çâreniñ du'â- (11) -sı icâbet bolup Şîr Ḥâcî Bêg, Şâh Maḥmûd Mîrzâni şehrğa kivürüp ve⁵⁶⁷⁰ bēgler⁵⁶⁷¹ ve tarḥânlar ittifaḳı bile Şeyḥ Ebû Sa'îd (12) Bêg bilen uruşup tutup başını ki felek-i devvârğa⁵⁶⁷² tüşürmes⁵⁶⁷³ êrdi kēlip dervâze-yi mülkde astı- (13) -lar. Bu ḥâlde ḥaber yetti ki İbrâhîm Sulṭân Mîrzâğa ḳalın kişi yığılıp⁵⁶⁷⁴

5663

naẓm

âf-tâb-ı melik Bebür Ḥân nemând
key çunan ḥûrşîd pinhân derḥôr est
der-rubi '-i sâni-i faşl-ı rebî'
lâle-yi sâgar zi-ḥûn-ı dil pur est
çarḥ râ güfem cigerha çâk şud
dîde râ ez eşk dâmen pur dur est
în {çi} ḥâlest u çi târîḥ est, guft:
mevt-i sulṭân-i mü'eyyed Bebür est

ve mü'ellif Ravzatü 'ş-şafâ Mîr Ḥ'ând müverriḥ Bebür Mîrzâ târîḥide êki beyt deṭtûr

naẓm

şîr ki be-şemşîr situd mülk-i cihân
nâ-gâh fütâd(e) der dileş meyl çunan
herkes ki zi-târîḥ vefâ-teş pursîd
ber güy ki "ser nihâd şeh Bebür cân

ve Bebür Mîrzâ anıñ salṭanatı on yıl êrkendür üç yıl Esterâbâdta ve yêti yıl tamâ{m} Ḥorâsân ve Sîstânda ve Mâzenderânda: T'de yok.

5664 oğlı: P'de yok.

5665 Mîrzâ: P'de yok.

5666 Murğâbğa: T Murğâbқа

5667 Zâğânda: T Zâğânğa

5668 taḥtқа: P taḥtta

5669 ḥavâlât: P ḥav(â)lât

5670 ve: T'de yok.

5671 bēgler: P bēgle(r)

5672 devvârğa: P derv(â)ze

5673 tüşürmes: P tüşürmey

5674 yığılıp: P yêtişip

Herāt üstige kéledür. Şîr Hâcî Bêg Tarhânîlerdin⁵⁶⁷⁵ (14) mütevehhim bolup nêçe bêgni öldürüp özi hem⁵⁶⁷⁶ Veys Tarhân bıçağıdın zahmlık boldı ve bu hâlde Şâh Maḥmūd Mîrzâ haber taptı ki İbrâhîm (15) Sulṭân Mîrzâ [k]éledür. Şîr Hâcî Bêg bilen Bâğ-ı Muḥtârğa barıp Kâdî Kuṭbe'd-dîn, Güher Şâd Ağa işâreti bilen şehri (16) mazbûṭ kıldı.

İbrâhîm Sulṭân Mîrzâ⁵⁶⁷⁷ cülûsı mesned-i pâdişâhlığı zikride⁵⁶⁷⁸

Sulṭân İbrâhîm Mîrzâ çün bendtin ḥalâş boldı Murğâbğa⁵⁶⁷⁹ barıp⁵⁶⁸⁰ (17) cem'î kesîr aṇa cem' bolup Herât⁵⁶⁸¹ üstige yöridiler⁵⁶⁸². Şâh Maḥmūd Mîrzâ bilen uruşup ğâlib bolup Şâh Maḥmūd Mîrzâ (18) Meşhed sarı kaçıp Şîr⁵⁶⁸³ Hâcî Bêg, Neretü Qal'asığa bardı ve İbrâhîm Mîrzâ şehrgâ kirip taht-ı salṭanatқа olturdı (19) ve cülûsının târîhide⁵⁶⁸⁴ depṭürler ki⁵⁶⁸⁵:

naẓm

şâ{h}-ı be-'adl dest-gîri mülk est

çün devlet ü baht nâ-güzîri melik est bi-nişest

(20) bir serîri şehen-şâhî

târîḥ serîri melik est⁵⁶⁸⁶

Çün bir nêçe kün Herâtta sâkin⁵⁶⁸⁷ boldı haber boldı kim⁵⁶⁸⁸ Şâh⁵⁶⁸⁹ Maḥmūd Mîrzâ kalın çerik⁵⁶⁹⁰ (21) bilen yetti dep İbrâhîm Mîrzâ⁵⁶⁹¹ Qal'a-yi İḥtiyâre'd-dînni⁵⁶⁹²

⁵⁶⁷⁵ *Tarhânîlerdin*: P *Tarhânlarını*

⁵⁶⁷⁶ *hem*: P'de yok.

⁵⁶⁷⁷ *Mîrzâ*: P'de yok.

⁵⁶⁷⁸ *zikride*: P'de yok.

⁵⁶⁷⁹ *Murğâbğa*: T *Murğâbқа*

⁵⁶⁸⁰ *barıp*: P'de yok.

⁵⁶⁸¹ *Herât*: P'de yok.

⁵⁶⁸² *yöridiler*: T *yörüdi*

⁵⁶⁸³ *Şîr*: P *Şeyḥ*

⁵⁶⁸⁴ *târîhide*: P *târîḥ(i)de*

⁵⁶⁸⁵ *ki*: P'de yok.

⁵⁶⁸⁶ Nazmın tercümesi: "Adil padişah raiyyetin sıkıntısını giderendir. Çünkü devlet ve baht padişahındır; padişahlık tahtına oturduğu tarih 1031'dir."

⁵⁶⁸⁷ *sâkin*: P *sâkîn*

⁵⁶⁸⁸ *kim*: P'de yok.

⁵⁶⁸⁹ *Şâh*: P *Şâ(h)*

Mevlānā Aḥmedka⁵⁶⁹³ tapşurup⁵⁶⁹⁴ Şāh Maḥmūd Mīrzāğa utru barıp Şāh Melik Bēg Ribāṭıda **228**^[83a] (1) uruşup Şāh⁵⁶⁹⁵ Maḥmūd Mīrzā ol ġālib bolup son Aḥmed Tarḥān sa'y bilen Meşhedka barıp⁵⁶⁹⁶ ve çün İbrāhīm Mīrzā muzaffer u manşūr Herātka yētip hem ol laḥza (2) ḥaber yētti kim taṅla⁵⁶⁹⁷ 'ale's-şabāḥ Sultān Ebū Sa'id Mīrzā Herātka⁵⁶⁹⁸ nüzül-i⁵⁶⁹⁹ iclāl kılğusıdur ve⁵⁷⁰⁰ İbrāhīm Mīrzā⁵⁷⁰¹ Meşhed sarı barıp Şāh Maḥmūd Mīrzā (3) Esterābādka bardı⁵⁷⁰².

Sultān Ebū Sa'id Mīrzānıñ Ḥorāsānga kēlgeni ve ba'zı vākı'a⁵⁷⁰³ zikride

Çün Sultān Ebū Sa'id Mīrzā eşitti kim⁵⁷⁰⁴ Ḥorāsānda (4) pādīşāh-i zū-şevket yoqtur⁵⁷⁰⁵. Memālik-i Ḥorāsān teshīri⁵⁷⁰⁶ üçün 'azm kılıp Ceyḥūndın ötüp ta'cīl bilen Herātka yētip (5) ekābir ü eşrāf utru çıkıp⁵⁷⁰⁷ Herāt⁵⁷⁰⁸ fī'l-ḥāl meftūḥ boldı⁵⁷⁰⁹ ve Mevlānā Aḥmedka⁵⁷¹⁰ kişi yiberip dēdi ki: kal'anı tapşur. Ol⁵⁷¹¹ (6) kal'anı bērkıtip ol müdāfa'at u muvāfaqatka ikdām kılıp⁵⁷¹² nēçe kün kıtāl u cidāl bolup hēç türlük feth bolmadı. Her nēçe (7) H'āce Şemse'd-dīn Muḥammed⁵⁷¹³ dīvān-ı feth üçün sa'y kıldı hēç yerge yētmedi. Bu eşnāda ba'zı müfsidler dēdiler ki: İbrāhīm Mīrzādn (8) Güher Şād Ağa kaşıda kişi kēlip ḥaber ēltedür ki⁵⁷¹⁴ Şīr Hācī Bēgni mīrzā Neretü Kal'asıdn⁵⁷¹⁵ tilep. Ol ḥaber yiberdi ki (9) tā Güher Şād Ağa Herātdadur⁵⁷¹⁶, mēn

5690 çerik: P'de yok.
5691 İbrāhīm Mīrzā: P'de yok.
5692 İḥtiyāre'd-dīnni: P İḥtiyāre'd-dīndin
5693 Aḥmedka: T Aḥmedga
5694 tapşurup: P tapşuru(p)
5695 Şāh: P'de yok.
5696 barıp: T bardı
5697 taṅla: P tıṅla
5698 Herātka: T Herātda
5699 T+u
5700 ve: T'de yok.
5701 Mīrzā: P'de yok.
5702 bardı: P barıp
5703 vākı'a: T vaḳāyi'
5704 kim: T ki
5705 pādīşāh-i zū-şevket yoqtur: P pādīşāh-ı devr{de} şevket yoqtur
5706 teshīri: P teshīr
5707 çıkıp: T çığıp
5708 Herāt: T Herātnı
5709 boldı: T kıldı
5710 Aḥmedka: T Aḥmedga
5711 kal'anı tapşur. Ol: T'de yok.
5712 kılıp: P'de yok.
5713 Şemse'd-dīn Muḥammed: P Şemse'd-dīnga
5714 ki: P'de yok.
5715 Kal'asıdn: P Kal'asın
5716 Herātdadur: P Herāt(da)dur

anda bara almas-mèn⁵⁷¹⁷. Fī'l-cümle Sultān Ebū Sa'īd⁵⁷¹⁸ Mīrzā müfsidler ifsādı bilen ol Bilkīs-ı zamān (10) Güher Şād Ağanı ki menba'-i hayrāt erdi⁵⁷¹⁹ katl kıldurdu ve ğarāyib vaqāyi'din ki Herātta⁵⁷²⁰ vāqi' boldı. **sene *ihdū ve sittin ve semānimiede***⁵⁷²¹ ol erdi (11) kim⁵⁷²² bir yılda üç⁵⁷²³ māl ve üç çerik yarmağı naqdı bilen re'āyā-yı bī-çāredin aldılar. Burun Şāh Maḥmūd Mīrzā, êkinçi İbrāhīm Mīrzā, (12) üçünçi Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā. Çün bir neçe vaqt Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā⁵⁷²⁴ Herātta⁵⁷²⁵ turdu Belḥdin⁵⁷²⁶ ve Māverāū'n-nehrdin nā-mülāyim ḥaberler (13) kēlip zarūreten Semerḳand sarı mūrāca'at kıldı ve ba'zı bēglerni Aḥmed, 'Abdū'l-laṭīf Mīrzā def'i üçün yiberip alar⁵⁷²⁷ Belḥde aña yētip uruşup (14) ḥāṭır andın cem' kıldılar ve Muḥammed Cuki Mīrzā kaçıp Taşkend sarı bardı ve Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā Belḥde kışlak kıldı ve İbrāhīm (15) Mīrzā ki Ḥāf ve Bāḥarzda erdi Aḥmed⁵⁷²⁸ Tarḥānnı Herīge yiberdi ve özi Şāh Maḥmūd Mīrzā⁵⁷²⁹ def'i⁵⁷³⁰ üçün Māzenderānga barıp Şāh Maḥmūd Mīrzā, (16) Bābā Ḥüseyn Bēg bilen⁵⁷³¹ utru çıkıp êki pādīşāh muḳābeledē⁵⁷³² olturdılar⁵⁷³³. Bu ḥālde ḳaṣiyye-yi nādīr vāqi' boldı ki ol êki şāhzādeniñ (17) ḥāṭırğa ḥuṭūr kılmas erdi. Bu söz beyānı⁵⁷³⁴ oldur kim Cihān-şāh Mīrzā Esterābād fethi üçün kēlip Şandūḳşiken yolu bilen (18) Cürċān vilāyetiga kēldi. Şāh Maḥmūd Mīrzā ve Bābā Ḥüseyn Bēg bu ḥaberdin ser-āsīme bolup⁵⁷³⁵ perīşān boldılar ve İbrāhīm Mīrzā bu ḥaberni yalgandur⁵⁷³⁶ dēp ılġap⁵⁷³⁷ (19) Esterābādka bardı ve ba'zı bahādurlarnı ḳaravulluḳka⁵⁷³⁸ yiberdi ve ol bir yoldur balçık u lāy yolları tar ol-türlük ki⁵⁷³⁹ bir atlık⁵⁷⁴⁰ (20) andın düşvār⁵⁷⁴¹ öter, ol yolda

5717 *bara almas-mèn*: P *baralmas-mèn*
5718 *Ebū Sa'īd*: T'de yok.
5719 *erdi*: P *erti*
5720 *Herātta*: T *Herātta*
5721 861'de.
5722 P+<*ki*>
5723 *üç*: T *evvel*
5724 *Ebū Sa'īd Mīrzā*: P'de yok.
5725 *Herātta*: P *Herātka*
5726 *Belḥdin*: T *Belḥ*
5727 T+*ve*
5728 *Aḥmed*: P'de yok.
5729 *Mīrzā*: P'de yok.
5730 *def'i*: T'de yok.
5731 *Bēg bilen*: P *Bēgni*
5732 *muḳābeledē*: T *muḳābilde*
5733 *olturdılar*: T *olturup*
5734 *beyānı*: P'de yok.
5735 *bolup*: P'de yok.
5736 *yalgandur*: P *yalġan*
5737 *ılġap*: P'de yok.
5738 *ḳaravulluḳka*: P *ḳaravullu(k)ka*
5739 *ki*: P'de yok.

Türkmenler özlerini⁵⁷⁴² körsetip yandılar ve Hōrāsānīler⁵⁷⁴³ muhālif azdur dēp ilgeri (21) yörüp Türkmenler cengeldin çıkıp Çağatay ulusını münhezim kıldılar. Bu hālda İbrāhīm Mīrzā yētip kōrdi ki iş ēligidin⁵⁷⁴⁴ barıpturlar. 229^[83b] (1) Lā-cerem hezīmet bolup Türkmen-i Hōrāsānīlerdin⁵⁷⁴⁵ köp serdārı tīg-ı bī-dirīg bilen öldürdiler ve Mīrzā İbrāhīm on bēş kişi bilen Herātka⁵⁷⁴⁶ kirip Aḥmed Tarḥān köp⁵⁷⁴⁷ (2) pīş-keş kılıp Mevlānā Aḥmed ḳal‘adın çıkıp⁵⁷⁴⁸ mülāzemet kıldı ve çün Mevlānā Aḥmedniñ⁵⁷⁴⁹ yaḥşı işler kılğan üçün ümīdi ol ērdi kim anı terbiyet (3) kılğay ol mīrzā⁵⁷⁵⁰ müyesser bolmay ba‘zı ihānet hem⁵⁷⁵¹ aḡa yētti ve birev aḡa dēdi ki⁵⁷⁵²: sēni⁵⁷⁵³ tutarlar. Ol ḡa‘if⁵⁷⁵⁴ bolup fī‘l-hāl ḳal‘anı bērkıtip İbrāhīm Mīrzā (4) bu ḡaberdin muḡtarib bolup her nēçe⁵⁷⁵⁵ kişi yiberdi ol kēlmedi ve İbrāhīm Mīrzā bu ḡaberdin⁵⁷⁵⁶ ba‘zı meṣāyih-ı ‘izāmı Belḡka⁵⁷⁵⁷ şulḡ üçün Sultān⁵⁷⁵⁸ (5) Ebū Sa‘īd Mīrzā ḳaşıḡa yiberdi. Fī‘l-cümle ıslāḡ⁵⁷⁵⁹ boldı ve ḡarāyib ittifāḡattın⁵⁷⁶⁰ ol-kim ol yıl⁵⁷⁶¹ nēçe pādīşāḡ ve ḡākim Hōrāsān vilāyātıda rāyet-i (6) istiḡlāl köterdiler. Cihān-şāḡ Mīrzā İsfarayinde ve İbrāhīm Mīrzā Herātta, Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā Belḡde, ‘Alāū‘d-devle Mīrzā (7) Özbekdin kēlip Ābiverdte⁵⁷⁶² ve Sencer Mīrzā Mervde ve Melik Ḳāsım⁵⁷⁶³ İskender, Ḳara Yūsuf Mīrzā Belḡde ve ‘Alāū‘d-devle Mīrzā Özbekdin kēlip⁵⁷⁶⁴ Sīstānda ve Mevlānā Aḥmed Yasavul Ḳal‘a-yi İḡtiyāre‘d-dinde (8) ‘Abdu‘llāḡ Pīrzād Seraḡsda ve Bābā Ḥasan⁵⁷⁶⁵ Bēḡ Ḳal‘a-yi ‘İmādtā⁵⁷⁶⁶ ve

5740 *atlık*: P *atalık*

5741 *düşvār*: P *düşvā(r)lık*

5742 *özlerini*: P *özlerni*

5743 *Hōrāsānīler*: P *Hōrāsān<n>īler*

5744 *iş ēligidin*: P *el iş eldin*

5745 *Hōrāsānīlerdin*: P *Hōrāsān(ī)lerdin*

5746 *Herātka*: T *Herātga*

5747 *köp*: P'de yok.

5748 *çıkıp*: T *çıgıp*

5749 *Aḥmedniñ*: P *Aḥmed*

5750 *mīrzā*: P'de yok.

5751 *hem*: P'de yok.

5752 *ki*: T *kim*

5753 *sēni*: P'de yok.

5754 *ḡa‘if*: T *ḡāyif*

5755 *nēçe*: P *çend*

5756 *bu ḡaberdin*: P'de yok.

5757 *Belḡka*: P *Belḡga yiberdi*

5758 *Sultān*: P'de yok.

5759 *ıslāḡ*: T *ıslāḡı*

5760 *ittifāḡattın*: P *ittifāḡā(t)tın*

5761 *yıl*: P'de yok.

5762 *Ābiverdte*: P *Ābiver(d)te*

5763 *Ḳāsım*: P'de yok.

5764 *Mīrzā Belḡde ve ‘Alāū‘d-devle Mīrzā Özbekdin kēlip*: P'de yok.

5765 *Ḥasan*: P *Ḥüseyn*

5766 *‘İmādtā*: T *‘İmādette*

Üveys-i Hāvendšāh⁵⁷⁶⁷ Ṭabesde⁵⁷⁶⁸ istiqlāldin⁵⁷⁶⁹ dem urar êrdiler. Bu türlük⁵⁷⁷⁰ cem'iyet perīšān- (9) -lık ki êki naķīzdürler bir iķlīmde ğālibā kim vāķi⁵⁷⁷¹ bolġandur⁵⁷⁷².

‘Alāü’ d-devle Mīrzā oġlı İbrāhīm Mīrzā bilen mülākāt (10) kılıp⁵⁷⁷³ Herātķa⁵⁷⁷⁴ barganı ve Türkmen çerikiniġ⁵⁷⁷⁵ hücümi zikride⁵⁷⁷⁶

‘Alāü’ d-devle Mīrzā ki müddet-i⁵⁷⁷⁷ medīd eṭrāf-ı cihānda ser-gerdān êrdi Ḥorāsān cülgesige kirip İbrāhīm Mīrzāġa haber (11) yiberdi ki⁵⁷⁷⁸ İbrāhīm Mīrzā⁵⁷⁷⁹ istiqlāl kılıp Sincāb Suyı⁵⁷⁸⁰ yaķasıda mülākāt kılıp kēneş aña ķarār taptı ki ‘Alāü’ d-devle Mīrzā Herātķa barıp İbrāhīm Mīrzā çerik bilen⁵⁷⁸¹ (12) taḥt-ı mülkde tevaķķuf kılıġay. ‘Alāü’ d-devle Mīrzā⁵⁷⁸² Herīge kirip Mevlānā Aḥmed Mīrzānı ķal‘ aġa tilep ança⁵⁷⁸³ nefāyis teberrükāt pīş-keş kıldı kim (13) ḥadd u ḥaşrı⁵⁷⁸⁴ yok êrdi. Bu eṣnāda⁵⁷⁸⁵ İbrāhīm Mīrzādın haber keldi ki⁵⁷⁸⁶ Türkmen çeriki yaķın yetti⁵⁷⁸⁷, biz Yeke Öleġ sarı bardük, ol⁵⁷⁸⁸ (14) cenāb hem iķāmet kılmasun ve Herātınġ ekseri⁵⁷⁸⁹ eli Türkmendin mütevehhim bolup⁵⁷⁹⁰ her⁵⁷⁹¹ sarı müteferriķ boldılar ve Cihān-şāh⁵⁷⁹² (15) Mīrzā Ḥorāsānġa kirip⁵⁷⁹³ şehir elige⁵⁷⁹⁴ istimālet berip ḥüküm⁵⁷⁹⁵ kıldı ki

5767 *Hāvendšāh*: T *Hāvend*
5768 *Ṭabesde*: T *Ṭabeste*
5769 *istiqlāldin*: P *istiqlāl*
5770 *türlük*: P *tü(r)lük*
5771 *vāķi* ‘: T *vāķi* ‘a
5772 *bolġandur*: T *bolġan bolġay*
5773 P+*ve*
5774 *Herātķa*: P *Herāt*
5775 *Türkmen çerikiniġ*: P *Türkmenniġ*
5776 *zikride*: P'de yok.
5777 *müddet-i*: P'de yok.
5778 *ki*: T'de yok.
5779 *Mīrzā*: P'de yok.
5780 *Suyı*: P *Suy*
5781 *çerik bilen*: P'de yok.
5782 *Mīrzā*: P'de yok.
5783 *ança*: P *nēçe*
5784 *ḥaşrı*: P *ḥaşır*
5785 T+*bu*
5786 *ki*: T *kim*
5787 *yetti*: P'de yok.
5788 P+<o>
5789 *ekseri*: T *ekser*
5790 *bolup*: T'de yok.
5791 *her*: P *Herāt*
5792 *Cihān-şāh*: P *Cihān(-şāh)*
5793 *kirip*: P'de yok.
5794 *elige*: P *elge*
5795 *ḥüküm*: P'de yok.

hēç kişi kişige müzāhim bolmasun⁵⁷⁹⁶, re‘āyāğa ta‘arruz kılmasunlar ve Mevlānā (16) Aḥmed bir nēçe kün qal‘anı bērkıtip āhirü‘l-emr yaraş bilen qal‘anı teslīm kıldı ve ‘Alāü‘d-devle Mīrzā⁵⁷⁹⁷ ve İbrāhīm Mīrzā Ğorda ērdiler. Ata (17) oğul arasında nifāk bolup oğlını bend kıldı⁵⁷⁹⁸ ve kēçe bilen⁵⁷⁹⁹ ‘Abdu‘llāh H̱vāce Bēg⁵⁸⁰⁰ bilen Tarḥānlar⁵⁸⁰¹ İbrāhīm Mīrzānı bendtin çıkarıp (18) Tülek ve Sāḥir bardılar ve ‘Alāü‘d-devle Mīrzā, Cihān-şāh Mīrzā qaşığa barıp ‘izzet u ḥürmet tapdı. Bu eṣnāda⁵⁸⁰² Pīr Budağ⁵⁸⁰³ Mīrzā ki⁵⁸⁰⁴ Cihān-şāh Mīrzānıñ uluğ⁵⁸⁰⁵ oğlı ērdi Şīrāzdın kēlip qoşuldı ve Cihān-şāh (19) Mīrzā, Seyyid ‘Āşūr anı Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā qaşığa şulḥ üçün yiberip ol qabūl kılıp Cihān-şāh Mīrzāğa fī‘l-cümle itmīnān⁵⁸⁰⁶ boldı.

(20) Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānıñ⁵⁸⁰⁷ dāru’s-saltāna Herāt üstige yörüp Cihān-şāh⁵⁸⁰⁸ Mīrzānıñ ‘Irāq sarı mu‘āvedet qılğanı zikride

Çün Seyyid ‘Āşūr, Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā⁵⁸⁰⁹ şulḥ haberin kēltürdi⁵⁸¹⁰ (21) Cihān-şāh Mīrzā Kehdestān öleñide iḳāmet kılıp tiledi ki⁵⁸¹¹ Herātta⁵⁸¹² qışlaq kılğay. Bu eṣnāda haber mütevātir boldı ki⁵⁸¹³ Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā **230**^{184a} (1) yētti. Bu haberdin Türkmenler ḥayretқа qalıp Cihān-şāh Mīrzā ser-āsīme boldı ve Herāt Rūdқа barıp Pīr Budağnı mañğlay yiberdi ve uruş (2) bolup Türkmen bēgleri maqtūl bolup Pīr Budağ⁵⁸¹⁴ basturup atasığa qoşuldı. Cihān-şāh Mīrzā ki⁵⁸¹⁵ bu ḥāldın ol aḥbārdın ki (3) Āzerbāyincānda⁵⁸¹⁶ Ḥüseyn ‘Alī Mīrzā ḥurūc kılıptur Ḥorāsāndın

⁵⁷⁹⁶ *bolmasun*: T *bolmay*

⁵⁷⁹⁷ *Mīrzā*: P’de yok.

⁵⁷⁹⁸ *kıldı*: T *kılıp*

⁵⁷⁹⁹ *bilen*: P’de yok.

⁵⁸⁰⁰ *Bēg*: T’de yok.

⁵⁸⁰¹ *Tarḥānlar*: P *Tarḥānlarnı*

⁵⁸⁰² *‘Alāü‘d-devle Mīrzā, Cihān-şāh Mīrzā qaşığa barıp ‘izzet u ḥürmet tapdı. Bu eṣnāda*: P’de yok.

⁵⁸⁰³ *Budağ*: T *Budağ*

⁵⁸⁰⁴ *ki*: P’de yok.

⁵⁸⁰⁵ *uluğ*: T *uluğ*

⁵⁸⁰⁶ *itmīnān*: P *itmīnān*

⁵⁸⁰⁷ *Mīrzānıñ*: P *Mīrzā*

⁵⁸⁰⁸ *Cihān-şāh*: P *Cihān(-şāh)*

⁵⁸⁰⁹ *Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā*: T’de yok.

⁵⁸¹⁰ *kēltürdi*: P’de yok.

⁵⁸¹¹ *ki*: T *kim*

⁵⁸¹² *Herātta*: T *Herātta*

⁵⁸¹³ *ki*: T *kim*

⁵⁸¹⁴ *Budağ*: T *Budağ*

⁵⁸¹⁵ *ki*: T’de yok.

⁵⁸¹⁶ *P+<ve>*

könül üzüp aña boldı kim özini⁵⁸¹⁷ 'Irākka (4) salğay. Seyyid 'Āşūr Mīrzā⁵⁸¹⁸ anı⁵⁸¹⁹ Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā qaşıda⁵⁸²⁰ şulh üçün yiberip mīrzā dedi ki⁵⁸²¹: bu maqşūd vaqtı (5) hāşıl bolur kim Cihān-şāh Mīrzā özi⁵⁸²² vilāyetiga bargay. **el-kışsa** Cihān-şāh Mīrzā şulh kıldı kim Ĥorāsānnı mīrzāğa (6) bergey⁵⁸²³, özi⁵⁸²⁴ 'Irākka bargay. Seyyid 'Āşūr bu haberni yiberip⁵⁸²⁵ Cihān-şāh Mīrzā 'Irākka yanıp Sultān (7) Ebū Sa'īd Mīrzā dāru's-saltāna Herātğa kirip⁵⁸²⁶ serir-i saltanatğa qarār taptı ve ol kış andağ⁵⁸²⁷ kaht boldı ki⁵⁸²⁸ her künde (8) yetmiş, seksen kişi açtın öledür irdiler⁵⁸²⁹.

Sultān Ebū Sa'īd Mīrzānıñ⁵⁸³⁰ uruşı ve⁵⁸³¹ 'Alāü'd-devle Mīrzā ve İbrāhīm Mīrzā ve Sencer⁵⁸³² (9) Mīrzā bilen⁵⁸³³

Çün Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā⁵⁸³⁴ Türkmen çerikidin ferāğat taptı Semerķand çerikige icāzet bėrip qaşıda eki miñ kişi qaldı. (10) Sencer Mīrzā, 'Alāü'd-devle Mīrzā, Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā üstige yörüp Serahs nevāhīsıde muķābil boldılar. İttifāğ-ı Cetedin (11) Seyyid Mezīd ve Sultān Aħmed-i Tēmūrtaş mīrzāğa qoşulup Merv ve Serahs arasında uruş boldı. Muħālifler mīrzānıñ⁵⁸³⁵ oñ (12) ve solını buzdılar. Ol-türlük ki ba'zı qaçğanlar⁵⁸³⁶ Māverāü'n-nehrğa barıp⁵⁸³⁷ ġayr-ı vāķi' aħbār dep Semerķand vilāyetide⁵⁸³⁸ buzuqluğ (13) boldı. **el-kışsa** Mīrzā bā-vücüdī⁵⁸³⁹ ol-kim mīrzā⁵⁸⁴⁰ oñ ve sol buzulup irdi öz havāşşı bilen muħāliflerğa hamle kılıp alarnı (14) perışān

5817 *özini*: P *özni*
5818 *Mīrzā*: T'de yok.
5819 *anı*: P'de yok.
5820 *qaşıda*: P *qaşıge*
5821 *ki*: T'de yok.
5822 *özi*: P *öz*
5823 *bergey*: T *bėrip*
5824 *özi*: T'de yok.
5825 *yiberip*: T *yėtkürüp*
5826 *Herātğa kirip*: P *Herātmı kılıp*
5827 *andağ*: P'de yok.
5828 *ki*: T *kim*
5829 *öledür irdiler*: P *öledürler*
5830 *Mīrzānıñ*: P *Mīrzā*
5831 *ve*: T'de yok.
5832 *P+<Sencer>*
5833 *bilen*: P'de yok.
5834 *Mīrzā*: P'de yok.
5835 *mīrzānıñ*: P *mīrzā*
5836 *qaçğanlar*: T *qaçқанlar*
5837 *barıp*: P'de yok.
5838 *vilāyetide*: P *vilāyet(ide)*
5839 *bā-vücüdī*: T *bā-vücüd*
5840 *mīrzā*: T'de yok.

kıldılar⁵⁸⁴¹. ‘Alāü’d-devle Mîrzā ve İbrāhîm Mîrzā kaçıp Sencer Mîrzānı tutup keltürüp hem ol zamān katlğa yetti (15) ve mîrzā nuşret bilen Herātka yanıp Herāt⁵⁸⁴² ‘iyd-gāhını⁵⁸⁴³ ‘imāret kıldı ve Neretü Qal’asını ki bîrk mekr bilen alıp êrdi (16) andın aldılar ve⁵⁸⁴⁴ İbrāhîm Mîrzā eger⁵⁸⁴⁵ ol ma‘rekin firār kıldı Damgānga barıp cem‘i aña yār bolup⁵⁸⁴⁶ Meşhedka yörîdi⁵⁸⁴⁷. Yolda (17) mizācî cādde-yi i‘tidāldın münharif boldı⁵⁸⁴⁸ rahmet-i İzedîga vāşıl boldı⁵⁸⁴⁹ ve süyekini⁵⁸⁵⁰ Herātka êltip Güher Şād Ağa (18) Medresesinde defn kıldılar ve Şāh Maḥmūd Mîrzā Sîstānga barıp Ḥalîl Bêg Mîrzā⁵⁸⁵¹ anı pādîşāh köterip Kābül üstige bardı (19) ve Bābā-yı Kābül bilen uruşup Şāh Maḥmūd Mîrzāga ok tégip öldi ve Ḥalîl Bêg kaçıp Sîstānga bardı ve çün Sultān (20) Ḥüseyn Mîrzā Ḥ‘ārezmdin⁵⁸⁵² Esterābād üstige barıp Bābā Ḥasan⁵⁸⁵³ Bêgni öldürüp Esterābādın feth kılğan⁵⁸⁵⁴ üçün Sultān Ebū Sa‘îd Mîrzā (21) anı⁵⁸⁵⁵ def‘i üçün Māzenderānga bardı ve Ḥalîl Bêg Sîstāndın Herāt üstige kélip ramazān ayıda Herātın kabap şabāhtın 231^{184b1} (1) revāḥkaça⁵⁸⁵⁶ kıtāl u cidālga kılğan üçün Herāt eli ıssık cihetidin ‘āciz boldılar. E‘imme-yi İslām fetvā bêrdiler ki⁵⁸⁵⁷ uruş kişileri⁵⁸⁵⁸ (2) rûze yêsünler. **el-kışşa** Kêçe kündüz uruşdın⁵⁸⁵⁹ tınmadılar⁵⁸⁶⁰ ve bir kün ki Ḥalîl Bêg dervāzeğa⁵⁸⁶¹ yakın kélip uruşka (3) meşgûl êrdiler Mevlānā Ḥasan-ı Şā‘ir⁵⁸⁶² bir kıt‘a dep okka bağlap Ḥalîl Bêg sarı taşladı⁵⁸⁶³ ve mülâzımları ḥayr ḥaberdür⁵⁸⁶⁴ dep (4) ol ḥuṭbeni okumadı⁵⁸⁶⁵. Bêg kaşığa

5841 kıldılar: T kıldı
5842 Herātka yanıp Herāt: T Herātga barıp
5843 ‘iyd-gāhını: P ‘iyd-gāhını
5844 ve: P’de yok.
5845 eger: T ki
5846 yār bolup: T yığılıp
5847 yörîdi: T yörüdi
5848 boldı: T bolup
5849 boldı: P bolup
5850 süyekini: P süye(ki)ni
5851 Mîrzā: P’de yok.
5852 Ḥ‘ārezmdin: P’de yok.
5853 Ḥasan: P Ḥüseyn
5854 kılğan: P kılğay
5855 anı: P (a)nı
5856 şabāhtın revāḥkaça: P şabāḥgaça revāḥ
5857 ki: T kim
5858 kişileri: P kişiler
5859 uruşdın: T uruştın
5860 tınmadılar: T tınmay
5861 dervāzeğa: P dervāze
5862 Ḥasan-ı Şā‘ir: P Şāh Ḥüseyn
5863 taşladı: T attı
5864 ḥaberdür: T ḥaber
5865 okumadı: T okumay

kêltürdiler, buyurdi ki okusunlar⁵⁸⁶⁶ dêp çün okudılar Halîl Bêgge ki⁵⁸⁶⁷ başıda tügi⁵⁸⁶⁸ (5) yok êrdi ol kıt‘adın hacâlet boldı ve ol kıt‘a budur:

kıt‘a

yārān peyām-ı mā beresānîd bā Halîl
gūyed eger tu rā sirr-i ser bahten (6) buved
der rûz-ı rûze derd-i ser mā u hōd medi
‘iydî biyā ki vaqt-i kabāk tāhten buved⁵⁸⁶⁹

Bir cum‘a⁵⁸⁷⁰ küni ki⁵⁸⁷¹ el namāzda êrdi⁵⁸⁷² (7) Halîl Bêg rûz kêltürüp burc-ı bâreğa çıkıp anja yakın yetti ki şehrga kirgey. Halk mescidtin çıkıp⁵⁸⁷³ hücüm kılp (8) âvāze saldılar ki Sultān Ebū Sa‘îd Mîrzā yetti dêp Halîl Bêg buzulup⁵⁸⁷⁴ Sîstān sarı yandı ve çün Sultān Ebū Sa‘îd Mîrzā Herātga keldi Sîstānnı (9) Şāh Yahyāğa bêrdi⁵⁸⁷⁵. Nêçe maħalldin soñ Halîl Bêg kelp noker boldı. Müddetî mülāzemet⁵⁸⁷⁶ kılp āhirü’l-emr Esterābādta Sultān Ebū Sa‘îd Mîrzā hükmi bilen (10) anı⁵⁸⁷⁷ evlādı bilen⁵⁸⁷⁸ öldürdiler⁵⁸⁷⁹ ve ‘Alāü’l-devle Mîrzā Kulzum yaķasıda vefāt bolup süyekini Herātka kêltürüp defn kıldılar.

Sultān (11) Ebū Sa‘îd Mîrzānıñ Māverāü’n-nehrğa Muħammed Cuki Mîrzā def‘i üçün barğanı⁵⁸⁸⁰ zıkrıde

5866 okusunlar: P ok(u)sunlar

5867 ki: P’de yok.

5868 başıda tügi: P

5869 Kitanın tercümesi: "Ey dostlar, bizim mesajımızı Halil'e ulaştırın. Söyleyin ki eğer başını vermeye niyeti varsa oruç gününde bizi ve kendini uğraştırma. Bayram yapmaya gel de kabak yetişme zamanıdır."

5870 P+<bir cum‘a>

5871 küni ki: P kün

5872 P+ki

5873 çıkıp: T çıǵıp

5874 buzulup: P buz(u)lup

5875 bêrdi: T bêrip

5876 mülāzemet: T mülāzemetini

5877 anı: P anıñ

5878 bilen: P’de yok.

5879 öldürdiler: P öl(dür)diler

5880 barğanı: P barğan

Çün haber yetti kim⁵⁸⁸¹ Nūr Sa'īd Bēg⁵⁸⁸² ve Sultān Argun, Muḥammed Cuki Mīrzānı pādīshāh köterip Māverāū'n-nehrde buz- (12) -uğluḳ⁵⁸⁸³ kıladurlar. Lā-cerem Tūrān sarı 'azīmet kılip Ceyhūnga köfrük bağlap ötüp çün muḥālifler haber tapıp kaçıp⁵⁸⁸⁴ Şāhruḥiyye (13) Qal'asığa bardılar ve mīrzā Şāhruḥiyyeni qabap neçe maḥall ki qıtāl u cidāl ērdi ve yakın yetti ki feth bolğay. Nā-gāh Ḥorāsāndın (14) haber yetti ki Sultān Ḥüseyn Mīrzā Ḥ'ārezmdin Esterābādқа⁵⁸⁸⁵ barıp Şeyḥ Ḥācī Bēg başlıq bēglerni öldürüp kēlip Herātın qabaptur. Sultān (15) Ebū Sa'īd Mīrzā, Muḥammed Cuki Mīrzā bilen şulḥ kılip sudın ötüp Herātқа 'āzim boldı. Sultān Ḥüseyn Mīrzā Herātın⁵⁸⁸⁶ Māzenderān barıp Sultān (16) Ebū Sa'īd Mīrzā Esterābād üstige yörüp Sultān Ḥüseyn Mīrzā Azak⁵⁸⁸⁷ sarı bardı. Çün Esterābādқа kirdi Ḥalīl Bēgni (17) evlādı bilen öldürüp bu cihettin Ḥorāsān bēglerni mütevehhim boldılar ve Calayır ēlini va'de bilen kēltürdi ki soyurğalāt⁵⁸⁸⁸ bērip (18) terbiyet kıldı⁵⁸⁸⁹. Güleḫşān Bāğıda⁵⁸⁹⁰ alarnı tutup öldürüp Esterābādın oğlu⁵⁸⁹¹ Sultān Maḥmūd Mīrzāğa bērip Herātğa⁵⁸⁹² mu'āvedet⁵⁸⁹³ (19) kıldı. Bu eşnāda Māverāū'n-nehrdin müte'ākıb haber kēldi ki⁵⁸⁹⁴ bilād tahrībige ve 'ibād tārācığa⁵⁸⁹⁵ Muḥammed Cuki Mīrzā iştigāl kıladur. Sultān (20) Ebū Sa'īd Mīrzā⁵⁸⁹⁶ Semerḳand barıp Muḥammed⁵⁸⁹⁷ Cuki Mīrzā Şāhruḥiyyeğa bardı ve mīrzā qal'anı qabap çün müddetī kabaldın ötti ve qal'a ēli cenāb-ı sa'ādet-me'āb⁵⁸⁹⁸ (21) Ḥ'āce 'Abdu'llāhқа ilticā ēltip bu beytni oḳup⁵⁸⁹⁹ ol⁵⁹⁰⁰ ḥazret qaşığa yiberdiler ki

beyt

-
- 5881 *kim*: T *ki*
5882 *Bēg*: P'de yok.
5883 *buzuğluḳ*: P *buz(u)ğluḳ*
5884 *kaçıp*: P'de yok.
5885 *Esterābādқа*: T *Esterābād*
5886 *Mīrzā Herātın*: P'de yok.
5887 *Azak*: T *Adak*
5888 *soyurğalāt*: P *soyurğa{l}lar*
5889 *kıldı*: T *qılur-mēn*
5890 *Bāğıda*: P *Bāğlarıda*
5891 *oğlu*: P'de yok.
5892 *Herātğa*: P *Herāt*
5893 *mu'āvedet*: T *mu'āvede<de>t*
5894 *ki*: T *kim*
5895 *P+<ve>*
5896 *Mīrzā*: P'de yok.
5897 *Muḥammed*: P'de yok.
5898 *sa'ādet-me'āb*: T *hidāyet-me'āb*
5899 *oḳup*: T'de yok.
5900 *ol*: P *o(l)*

cāni zi ğam-ı tu bes ħarābest

guftīm turā diger tu dāni⁵⁹⁰¹

232^[85a] (1) **el-kıṣṣa** Katldın bir yıl ötti, ol ħazret ayağ ortağa koyup mīrzāğa ant bērdi ki ol cemā‘at katlığa kaşd kılmağay hēç kişige (2) buyurmağay. Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā kabūl kılıp ħ^vāce kal‘ağa kirip Cuki Mīrzānı bēgler bilen çıkarıp Sultān Ebū Sa‘īd, Cuki Mīrzā (3) bilen körüşüp anı öz yanında olturğuz^zdı ve feth-nāmeler eṭrāfğa yiberdi. Herātka müteveccih boldı Cuki Mīrzānı İhtiyāre‘d-dīn Kal‘asında (4) muḳayyed boldı oşandaḳ vefāt taptı⁵⁹⁰².

Cihān-şāh Mīrzā oğlu Pīr Budağ bilen Bağdādta uruşup Pīr Budağnı öldürüp ve Uzun Ḥasan Bēg⁵⁹⁰³ (5) üstige barıp Cihān-şāh Mīrzānı maḳtūl bolup Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānı⁵⁹⁰⁴ ‘Irāḳka barganı⁵⁹⁰⁵ zikride

Pīr Budağ Mīrzā⁵⁹⁰⁶, Cihān-şāh Mīrzānı eşca‘ evlādı ērdi (6) ve Fārs vilāyetini ve⁵⁹⁰⁷ Cezāyir ve Bağdādkaça aña bērip ērdi. Çün Ḥorāsāndın yandılar ‘ucb u pindār Pīr Budağka yol tapıp (7) atasığa tābi‘ bolmadı. Her nēçe⁵⁹⁰⁸ atası mevā‘iz u naşāyih⁵⁹⁰⁹ dēdi⁵⁹¹⁰ fāyide-yi müretteb bolmadı⁵⁹¹¹. Cihān-şāh Mīrzā Fārska barıp çün tilemes ērdi ki (8) müste‘şal kılğay. Āḫirü‘l-emr Pīr Budağnı⁵⁹¹² atası⁵⁹¹³ sa‘y bilen aña qarār taptı kim Pīr Budağ Bağdādğa⁵⁹¹⁴ bargay ve ol etbā‘ u⁵⁹¹⁵ işbā‘ı bilen

⁵⁹⁰¹ Beyitin tercümesi: "Senin gâmindan bir cân çok kötü durumdadır. Sana söyledik. Artık sen bilirsin."

⁵⁹⁰² **el-kıṣṣa** Katldın bir yıl ötti, ol ħazret ayağ ortağa koyup mīrzāğa ant bērdi ki ol cemā‘at katlığa kaşd kılmağay hēç kişige buyurmağay. Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā kabūl kılıp ħ^vāce kal‘ağa kirip Cuki Mīrzānı bēgler bilen çıkarıp Sultān Ebū Sa‘īd, Cuki Mīrzā bilen körüşüp anı öz yanında olturğuz^zdı ve feth-nāmeler eṭrāfğa yiberdi. Herātka müteveccih boldı Cuki Mīrzānı İhtiyāre‘d-dīn Kal‘asında muḳayyed boldı oşandaḳ vefāt taptı: T’de yok.

⁵⁹⁰³ **Bēg**: P’de yok.

⁵⁹⁰⁴ **Mīrzānı**: P **Mīrzā**

⁵⁹⁰⁵ **‘Irāḳka barganı**: P **‘Irā(k)ka bargan**

⁵⁹⁰⁶ **Mīrzā**: T **Mīrzānı**

⁵⁹⁰⁷ ve: T’de yok.

⁵⁹⁰⁸ nēçe: P **çend**

⁵⁹⁰⁹ mevā‘iz u naşāyih: T **naşāyih u mevā‘iz**

⁵⁹¹⁰ dēdi: P’de yok.

⁵⁹¹¹ bolmadı: T **bolmay**

⁵⁹¹² Budağnı: P **Budağ**

⁵⁹¹³ atası: P **atasını**

⁵⁹¹⁴ Bağdādğa: T **Bagdādka**

⁵⁹¹⁵ u: P’de yok.

(9) Bağdādķa barıp Şīrāznı⁵⁹¹⁶ Cihān-şāh Mīrzā özge⁵⁹¹⁷ oğlu Yūsuf Mīrzāğa bērdi. Bu cihettin Pīr Budağ atadın ağırip memleketķa⁵⁹¹⁸ ta‘arruż (10) kıılır ērdi. Her nēçe⁵⁹¹⁹ Cihān-şāh Mīrzā tegāfūl kııldı ol fitne-engīzlık u hūn-rīzlıkı arturdı. Cihān-şāh Mīrzā⁵⁹²⁰ çeriki bilen Bağdādķa barıp Pīr Budağ ķal‘anı bērkıtip hārb u kıtālķa meşğūl boldı. Bir yıl muhāşara bolup ķal‘a{da} (11) zebūn u ‘āciz boldılar ve ķaht-ı ‘azīm boldı. Bağdād ēli amān tilep dervāz{e}ni açıp Cihān-şāh Mīrzā çeriki Bağdādķa kirip Pīr Budağ <ö> (12) öz öyide oturup gümān ētmes elbette ki atası aña yaman bolmay sağıngay. Bu esnāda Cihān-şāh Mīrzā Muḥammedni cem‘i bilen yiberdi kim şāhzāde (13) işni kılıç đarbı bilen fayşal bergeyler. Alar yüzlerin bağlap Pīr Budağ üstige tōküldiler. Pīr Budağ anı sōkūp Muḥammedī kılıç (14) salıp dīvārga tēgdı. Bēgler Pīr Budağnı pāre pāre kıldılar ve ol hāreket Cihān-şāh Mīrzāğa yaman kēlip ēl andın mūteneffir bolup (15) devlet-i zevālīga yüzlendi. Bu söz beyānnı oldur kim çūn Cihān-şāh Mīrzā Fārs ve Āzerbāyincān ve ‘Irāk ve ‘Arab ve ‘Acem aña meftūh (16) boldı. Barça serdārlar aña tābi‘ boldılar. Meger Uzun Ḥasan Bēg ki Qara ‘Osmān evlādıdır itā‘at kılmadı. Cihān-şāh (17) Mīrzā yüz mīñ kışı bilen Uzun Ḥasan Bēg üstige barıp ol tağlap bērkıp her çend şulḥdın buzdılar ol ķabūl (18) kılmadı⁵⁹²¹ **el-kıışsa** Cihān-şāh Mīrzā yaz ve kūz anda bolup çūn kış boldı⁵⁹²² çerik anda⁵⁹²³ tura almay⁵⁹²⁴. Cihān-şāh Mīrzā yanarğa ‘azīmet (19) kılıp çerikke icāzet bērip özi evlād u havāşşı⁵⁹²⁵ bilen ol menzilde çağır içmekke meşğūl boldı. Çūn Ḥasan Bēg yakın ērdi (20) hāber tapıp Ḥasan Bēg on⁵⁹²⁶ mīñ kışı bilen üstige tōküldi.

⁵⁹¹⁶ Şīrāznı: P'de yok.

⁵⁹¹⁷ özge: P öz

⁵⁹¹⁸ memleketķa: T memleketķa

⁵⁹¹⁹ nēçe: P çend

⁵⁹²⁰ tegāfūl kııldı ol fitne-engīzlık u hūn-rīzlıkı arturdı. Cihān-şāh Mīrzā: P'de yok.

⁵⁹²¹ Bir yıl muhāşara bolup ķal‘a{da} zebūn u ‘āciz boldılar ve ķaht-ı ‘azīm boldı. Bağdād ēli amān tilep dervāz{e}ni açıp Cihān-şāh Mīrzā çeriki Bağdādķa kirip Pīr Budağ <ö> öz öyide oturup gümān ētmes elbette ki atası aña yaman bolmay sağıngay. Bu esnāda Cihān-şāh Mīrzā Muḥammedni cem‘i bilen yiberdi kim şāhzāde işni kılıç đarbı bilen fayşal bergeyler. Alar yüzlerin bağlap Pīr Budağ üstige tōküldiler. Pīr Budağ anı sōkūp Muḥammedī kılıç salıp dīvārga tēgdı. Bēgler Pīr Budağnı pāre pāre kıldılar ve ol hāreket Cihān-şāh Mīrzāğa yaman kēlip ēl andın mūteneffir bolup devlet-i zevālīga yüzlendi. Bu söz beyānnı oldur kim çūn Cihān-şāh Mīrzā Fārs ve Āzerbāyincān ve ‘Irāk ve ‘Arab ve ‘Acem aña meftūh boldı. Barça serdārlar aña tābi‘ boldılar. Meger Uzun Ḥasan Bēg ki Qara ‘Osmān evlādıdır itā‘at kılmadı. Cihān-şāh Mīrzā yüz mīñ kışı bilen Uzun Ḥasan Bēg üstige barıp ol tağlap bērkıp her çend şulḥdın buzdılar ol ķabūl kılmadı: T'de yok.

⁵⁹²² boldı: P'de yok.

⁵⁹²³ anda: T'de yok.

⁵⁹²⁴ tura almay: P turalmay

⁵⁹²⁵ havāşşı: T havāşş

⁵⁹²⁶ on: P eki

Cihān-şāh oğlanları uruşka barıp⁵⁹²⁷ ilgeri barıp çün belā tūfānın (21) özlerige muhīt kördiler Yūsuf atasığa haber kıldı ki mecāl-i tevaḳḳuf yoktur. Nā-çār atlanıp Muḥammedī ve Yūsuf giriftār bolup özge serdārlar **233**^{185b1} (1) ḳatlı boldılar ve Cihān-şāh yüz derd ü dāğ bilen bir dereğa⁵⁹²⁸ kirip İskender atlık aña yetip başın kəsip ḳancuğadın astı⁵⁹²⁹, ḳıymetī tonların kēydi, (2) yolda baş tüşken üçün İskender bu ḥālnı kişige dēmedi. Ḥasan Bēg çün zafer u nuşret taptı Fārs sarı bardı dēp⁵⁹³⁰ bu eṣnāda (3) birev bir⁵⁹³¹ başnı⁵⁹³² kēltürdi ki Cihān-şāh⁵⁹³³ başıdur dēp başını⁵⁹³⁴ Muḥammedī ve⁵⁹³⁵ Yūsuf ḳaşığa yiberdiler. Alar dēdiler⁵⁹³⁶ ki İskender⁵⁹³⁷ ağır bahā- (4) -lık ḥil‘at kēyiptür⁵⁹³⁸. İskenderni ḥāzır kılıp sordı érse ol ḥālnı ta‘zīr kıldı. Ḥasan Bēg buyurdi⁵⁹³⁹ ki cem‘i barıp (5) Cihān-şāh Mīrzānı⁵⁹⁴⁰ başını⁵⁹⁴¹ kēltürdiler. Çün Ḥasan Bēg düşmendin⁵⁹⁴² ferāğat taptı Muḥammedīni⁵⁹⁴³ öldürüp Yūsufka mīl tarttı⁵⁹⁴⁴.

Sulṭān Ebū Sa‘īd Mīrzānı ‘Irāḳka teveccüh ḳılğan (6) sebebi ve ol pādīşāhnı⁵⁹⁴⁵ ṣehādeti zikride

Çün Ḥasan Bēgge ol⁵⁹⁴⁶ feth-i ‘aẓīm⁵⁹⁴⁷ ki⁵⁹⁴⁸ ğarāyib-i⁵⁹⁴⁹ ‘ālemdindür dest bērdi Cihān-şāh Mīrzā (7) a‘yān-ı devleti oğlığa⁵⁹⁵⁰ Ḥasan⁵⁹⁵¹ ‘Alī Mīrzānı pādīşāh

5927 *barıp*: P'de yok.
5928 *dereğa*: P (de)reğa
5929 *astı*: P'de yok.
5930 *dēp*: P'de yok.
5931 *bir*: P'de yok.
5932 *başnı*: P baş
5933 *P+Bēg*
5934 *başını*: P'de yok.
5935 *ve*: T'de yok.
5936 *dēdiler*: P (dē)diler
5937 *İskender*: P İskenderğa
5938 *kēyiptür*: P kēydürüptür
5939 *buyurdi*: P sordı
5940 *Mīrzānı*: P Bēg
5941 *başını*: P başı
5942 *düşmendin*: P düşmen
5943 *Muḥammedīni*: P Muḥammedni
5944 *Yūsufka mīl tarttı*: P'de yok.
5945 *pādīşāhnı*: T pādīşāh-ı ‘ālī-şānnı
5946 *ol*: P'de yok.
5947 *‘aẓīm*: P ğarīb
5948 *ki*: P'de yok.
5949 *ġarāyib-i*: P ‘aẓīm
5950 *oğlığa*: P'de yok.
5951 *Ḥasan*: T Hüseyin

köterdiler ve ol ebvāb-ı ḥazāyinni⁵⁹⁵² açıp yüz seksen miñ kişige ‘ulūfe⁵⁹⁵³ bërdi. Ġalib oldur kim bu ma‘nā (8) sâbık pādīşāhlarga kim müyesser bolğay⁵⁹⁵⁴ ve Hüseyn ‘Alī Mīrzā Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzāğa haber yiberdi⁵⁹⁵⁵ ki bu bende ol ḥazretka mülāzımdur (9) ve⁵⁹⁵⁶ eger bu diyār sarı këlse⁵⁹⁵⁷ alar⁵⁹⁵⁸ mülk ü māl u ḥazāyin u defāyin ve belki baş u cān ol ḥazrettin⁵⁹⁵⁹ dirīg êrmes. Çün bu aḥbār Sultān⁵⁹⁶⁰ Ebū Sa‘īd Mīrzāğa (10) yètti kēneş aña qarār taptı⁵⁹⁶¹ ki şāh u sipāh-ı⁵⁹⁶² ‘Irākka⁵⁹⁶³ müteveccih bolğaylar. Anı bilmediler ki⁵⁹⁶⁴ öz qatlı-gāhlarığa baradurlar ḥazret-i (11) H‘āce ‘Abdu’llāhtın icāzet tilep vaḳtı⁵⁹⁶⁵ ki kamer ‘akrebtē⁵⁹⁶⁶ êrdi cihān-gīrlık⁵⁹⁶⁷ ‘azīmetiğa⁵⁹⁶⁸ atlandı. Çün⁵⁹⁶⁹ Kālpūşka yèttiler⁵⁹⁷⁰ ‘Irāk ve Fārs (12) serdārları⁵⁹⁷¹ mu‘aḳıb yèttiler ve Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā ‘Irāk ve Fārs⁵⁹⁷² vilāyetiğa⁵⁹⁷³ yètti⁵⁹⁷⁴ daruğalar yiberdiler⁵⁹⁷⁵. Ol cümledin H‘āce Şemse’d-dīn⁵⁹⁷⁶ Muḥammed dīvān- (13) -nı İsfahānga yiberdi ve Aḥmed ‘Alī-yi Fārsini Şīrāzğa ve Maḥmūd-ı Barulasnı Kirmānga ve Seyyid Muḥammed, Seyyid Murādnı⁵⁹⁷⁷ Qazvīnga⁵⁹⁷⁸ ve Sultāniyyeğa bu ḥālda (14) Ḥasan Bēg elçileri kēlip dēdiler ki: men⁵⁹⁷⁹ pādīşāhka⁵⁹⁸⁰ bende-yi mürüvvetidür-men⁵⁹⁸¹, hergiz Qara Yūsuf evlādı sizge muvāfık bolmas. Sultān Ebū

5952 *ḥazāyinni*: P *ḥazāyin*
5953 *‘ulūfe*: P *‘ul(ū)fe*
5954 *bolğay*: T *bolğandur*
5955 P+*kim*
5956 *ve*: T’de yok.
5957 *këlse*: T *kēlip*
5958 *alar*: P (a)lar
5959 *ḥazrettin*: P *ḥazretka*
5960 *Sultān*: P’de yok.
5961 T+*kim*
5962 *u sipāh-ı*: T’de yok.
5963 *‘Irākka*: P *‘Irāk*
5964 *ki*: T *kim*
5965 *vaḳtı*: P *vaḳtnı*
5966 *kamer ‘akrebtē*: P *‘akrette*
5967 *cihān-gīrlık*: T *cihān-gīrlık*
5968 *‘azīmetiğa*: P *‘azmiğa*
5969 *Çün*: P *Çü(n)*
5970 *yèttiler*: T *yètti*
5971 *serdārları*: P *ser(d)ārları*
5972 *Fārs*: T *Fārska*
5973 *vilāyetiğa*: T’de yok.
5974 *yètti*: P’de yok.
5975 *yiberdiler*: T *yiberdi*
5976 *Şemse’d-dīn*: P’de yok.
5977 *Murādnı*: P *Mīrzānı*
5978 *Qazvīnga*: T *Qazvīn*
5979 *men*: T *mēn*
5980 *pādīşāhka*: P *pādīşāh*
5981 *mürüvvetidür-men*: T *mürüvvetidür-mēn*

Sa'îd Mîrzâ⁵⁹⁸² (15) elçiğa toy⁵⁹⁸³ bérîp Hasan Bêg üçün külâh-ı nevrûzî ve altun kemer, şemşîr yiberip dèdi ki: biz 'Irâkka müteveccih bolduk, ol⁵⁹⁸⁴ kèlip (16) bizge koşulsun. Bu hâlde Seyyid Mezîd-i Argunnî⁵⁹⁸⁵ bégler bilen karavul yiberip alar Kâsım Cihân-şâh bilen uruşup anı⁵⁹⁸⁶ basıp ol kaçıp (17) Hüseyin 'Alî Mîrzâğa koşulup oşanda⁵⁹⁸⁷ maqtûl boldı ve Mezîd Bêg Sultâniyyede turup özge bégler Tebrîzğa bardılar ve Hasan 'Alî (18) Mîrzâ Merendte oturup êrdi ba'zı béglerini⁵⁹⁸⁸ Hasan Bêg üstige yiberip alar barça⁵⁹⁸⁹ Hasan Bêgge nöker boldılar. Bu cihetdin⁵⁹⁹⁰ Hüseyin (19) 'Alî Mîrzâ buzulup eli ba'zı Hasan⁵⁹⁹¹ Bêg kaşığa bardılar ve berhi Sultân Ebû⁵⁹⁹² Sa'îd Mîrzâğa koşulup⁵⁹⁹³ bu hâlde Hasan⁵⁹⁹⁴ Bêg ki tâ gâyet (20) her mektûb ki Mezîd⁵⁹⁹⁵ Bêgge yiberür⁵⁹⁹⁶ êrdi arkasığa⁵⁹⁹⁷ mühr basar êrdi mektûb bitip yüzige mühr urup yiberdi ki Çağatay bégleri (21) Tebrîzdin çıksunlar kim⁵⁹⁹⁸ men⁵⁹⁹⁹ ol memleketni oğlum⁶⁰⁰⁰ Uğurlu Muhammedka⁶⁰⁰¹ bérîp-men⁶⁰⁰². Bégler ol⁶⁰⁰³ mektûbnı habs kılıp⁶⁰⁰⁴ yiberip Sultân Ebû Sa'îd Mîrzâ Sultâniyyeğa **234**^[86a] (1) müteveccih bolup Hasan Bêg Karabâğka bardı ve Hüseyin 'Alî Mîrzâ ve oğlu Sultân 'Alî ba'zı Terākime bégleri êllig miñ kişi bilen Sultân Ebû Sa'îd Mîrzâğa (2) koşuldılar ve mîrzâ barçanı⁶⁰⁰⁵ gâyet bilen⁶⁰⁰⁶ ser-firâz kıldılar ve Hasan Bêg müte'ākıb kişiler yiberip izhâr-ı itâ'at kıldılar. Ol (3) cümledin kardaşı Yûsuf Bêgni yiberdi⁶⁰⁰⁷, dèdi ki: yüz yıl bardur⁶⁰⁰⁸ ki atalarım⁶⁰⁰⁹ bu hânedânda⁶⁰¹⁰ bendelîk kılur-

5982 Mîrzâ: P Mîrzâğa ve Sultâniyyeğa
5983 toy: T toy
5984 ol: T ki
5985 Argunnî: P Argun
5986 anı: P'de yok.
5987 oşanda: P oşund(a)
5988 béglerini: P béglerini
5989 barça: P ba(r)ça
5990 cihetdin: T cihettin
5991 Hasan: P Hüseyin
5992 Ebû: P'de yok.
5993 koşulup: T koşuldılar
5994 Hasan: P Hüseyin
5995 Mezîd: P Hasan
5996 yiberür: P yiber<d>ür
5997 arkasığa: P êr kaşığa
5998 kim: T ki
5999 men: T mên
6000 oğlum: P'de yok.
6001 Muhammedka: P Muhammed u 'ulûmğa
6002 bérîp-men: P bermen
6003 ol: P'de yok.
6004 kılıp: P bilen
6005 barçanı: P ba(r)çanı
6006 bilen: T bile
6007 yiberdi: T yiberip
6008 bardur: P bar

biz, Fārs ve ‘Irāk ve⁶⁰¹¹ Āzerbāyincān ki (4) yatlar alıp êrdiler, alardın alıp⁶⁰¹² sizge müsellemler tuttum, her neçe iltimās kıılır-mên ki mênî bu kıış bu neyistānda⁶⁰¹³ koyuñ ki⁶⁰¹⁴ qar⁶⁰¹⁵ köterilsün, (5) münākāşa kıılır-siz⁶⁰¹⁶. Yūsuf Bēgni buyurdılar kim⁶⁰¹⁷ yêti nevbet yükünüp mīrzā bilen körüşti ve ol sözlerni ‘arz kıılıp mīrzā dēdi ki: (6) biz ol⁶⁰¹⁸ tarafka müteveccih-biz, her nê⁶⁰¹⁹ maşlaḥat bolsa taḡdīmga yiber⁶⁰²⁰. Yūsuf Bēgni ri ‘āyet kıılıp icāzet bērip⁶⁰²¹ Mīrzā Maḥmūd Ḥ‘āce lāfnı (7) yiberdi ve anı hem buyurdılar ki neçe yêrde yükünüp ol Yādigār Mīrzā bilen soñ Ḥasan Bēg bilen körüşüp sözün dēp Mīrzā Maḥmūdga⁶⁰²² icāzet (8) bērdiler. Kıışlaḡ için Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā bilen⁶⁰²³ kēñeşip aña qarār taptı ki Qarabāḡka barıp Ḥasan Bēgni kaçurup kıışlaḡ kılgaylar. (9) Çü yêti yıḡaçka bardılar bir yazıda tüştiler ki anıñ otı zehrlik ê{r}di her at ki andın helāk boldı ve ordu bāzārda (10) qaḡtlık boldı bir kēçe ordu bāzārı qaşıḡa kēldi süren saldılar. Bahādurlar icāzet tilediler ki çıkıp uruş kılgaylar⁶⁰²⁴. Mīrzā Maḥmūdka icāzet bērip⁶⁰²⁵ (11) koymadı. **el-kıışsa** Çün Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzā⁶⁰²⁶ çerikiniñ atları yēmsizlikdın⁶⁰²⁷ helāk boldı ve⁶⁰²⁸ za‘īf êrdiler ve Terākimeniñ⁶⁰²⁹ atı⁶⁰³⁰ semiz bu cihettin ki⁶⁰³¹ (12) Terākime ordu yaḡasıḡa kēlip⁶⁰³² her kimni⁶⁰³³ tapadur⁶⁰³⁴ êrdiler öldürür êrdiler⁶⁰³⁵. Bir cemā‘at ordu yaḡasıḡa kēlip

6009 atalarım: P ataları
6010 ḡānedānda: T ḡānedānga
6011 ve: P’de yok.
6012 alıp: P’de yok.
6013 neyistānda: P neyistānge
6014 ki: P’de yok.
6015 qar: P kara
6016 kıılır-siz: T kııla-siz
6017 kim: T ki
6018 ol: P o(l)
6019 nê: T’de yok.
6020 yiber: P yēter
6021 bērip: P’de yok.
6022 Maḥmūdga: T Maḥmūdka
6023 bilen: T’de yok.
6024 Ḥasan Bēgni kaçurup kıışlaḡ kılgaylar. Çü yêti yıḡaçka bardılar bir yazıda tüştiler ki anıñ otı zehrlik ê{r}di her at ki andın helāk boldı ve ordu bāzārda qaḡtlık boldı bir kēçe ordu bāzārı qaşıḡa kēldi süren (?) saldılar. Bahādurlar icāzet tilediler ki çıkıp uruş kılgaylar: T’de yok.
6025 Maḥmūdka icāzet bērip: P’de yok.
6026 Mīrzā: T’de yok.
6027 yēmsizlikdın: T yēmsizliktın
6028 helāk boldı ve: T’de yok.
6029 Terākimeniñ: P’de yok.
6030 atı: P at
6031 ki: P’de yok.
6032 kēlip: P’de yok.
6033 kimni: P kim
6034 tapadur: P tutadur
6035 öldürür êrdiler: P’de yok.

Seyyid Mezîdniñ⁶⁰³⁶ özge bēgleri⁶⁰³⁷ bilen çıǵıp alarnı bir ǵamle bilen⁶⁰³⁸ perīşān kıldılar⁶⁰³⁹ (13) ve alar kēyiniçe barıp endek muşāffat ki ǵat⁶⁰⁴⁰ boldı Ḥasan Bēg⁶⁰⁴⁰ ēki ũç miñ kişi bilen kemīndin çıǵıp miñ⁶⁰⁴¹ bēş yüz kişi mīr ũ mīrzāde vū⁶⁰⁴² bahādur- (14) -lardın öldürdi ve Mezîd Bēg giriftār boldı. Bu eṣnāda Sulṭān Ebū Sa‘īd Mīrzā, Seyyid Ğıyāse‘d-dīn ve Seyyid İbrāhīm ǵavmini öziniñ atası bilen⁶⁰⁴³ (15) muşālaḥa ũçün yiberdi ve Seyyid Erdebīl ki Ḥasan Bēg ǵarafıdın ērdi kēlip dēdi ki⁶⁰⁴⁴: muṭlaǵ şulḥā⁶⁰⁴⁵ rāzī bolma⁶⁰⁴⁶ ki⁶⁰⁴⁷ Ḥorāsān ēli ōzi buzulup⁶⁰⁴⁸. (16) Çün Sulṭān Ebū⁶⁰⁴⁹ Sa‘īd Mīrzāniñ atası ve Seyyid İbrāhīm, Ḥasan Bēgdin icāzet⁶⁰⁵⁰ tilep mīrzā ordusıǵa yēttiler Türkmenler daǵdaǵasız ordu ũstige kēlip Ḥorāsān (17) bēgleri morcallarnı⁶⁰⁵¹ koyup Ḥasan Bēg ordusıǵa bardılar ve çün mīrzā kördi ki iş ēligdin⁶⁰⁵² bardı hezīmet ũçün ‘azīmet⁶⁰⁵³ kılıp Ḥasan Bēg- (18) -niñ ēki oǵlını⁶⁰⁵⁴ ǵavup ol ḥazretni⁶⁰⁵⁵ tutup yarım kēçe Ḥasan Bēg⁶⁰⁵⁶ ordusıǵa kēltürdiler. Çün bār-gāḥka yētti Ḥasan Bēg utru çıǵıp ta‘zīm kılıp (19) şikāyet āǵāz kıldı ve⁶⁰⁵⁷ tiledi ki tecemmül bilen ōz diyārǵa yibergey ammā bēgleri⁶⁰⁵⁸ rāzī⁶⁰⁵⁹ bolmay Yādigār [Muḥammed] Mīrzāǵa basturdılar ki⁶⁰⁶⁰ uluǵ anası⁶⁰⁶¹ (20) Güher Şād Bēgim⁶⁰⁶² kışāş ũçün öldürdi ve Ḥasan Bēg⁶⁰⁶³ tamām çerik ũ ũmerāǵa⁶⁰⁶⁴ icāzet bērip hēç kişini⁶⁰⁶⁵ öldürmedi. Meger Mīrek

6036 *Mezîdniñ*: T *Mezîd Bēg*
6037 *bēgleri*: T *bēgler*
6038 *bilen çıǵıp alarnı bir ǵamle bilen*: P'de yok.
6039 *kıldılar*: T *kıldı*; P+ <*bēglerni bir ǵamle*>
6040 *Bēg*: T *ki*
6041 *miñ*: P'de yok.
6042 *vū*: P'de yok.
6043 *bilen*: P'de yok.
6044 *ki*: P'de yok.
6045 *şulḥā*: T *şulḥka*
6046 *bolma*: P *bolma*<*q*>
6047 *ki*: P'de yok.
6048 *buzulup*: T *buzulur*
6049 *Ebū*: P'de yok.
6050 *icāzet*: P'de yok.
6051 *morcallarnı*: P, T *morcarlarnı*
6052 *ēligdin*: T *ēligtin*
6053 *ũçün ‘azīmet*: P'de yok.
6054 *oǵlını*: T *oǵlı*
6055 *ḥazretni*: P *ḥazret*
6056 *Ḥasan Bēg*: P'de yok.
6057 *ve*: P'de yok.
6058 *bēgleri*: P *bēgler*
6059 *rāzī*: P *rāzī*
6060 *ki*: P'de yok.
6061 *anası*: P'de yok.
6062 *Güher Şād Bēgim*: P *Bēgim Güher Şād*
6063 *Bēg*: P'de yok.
6064 *çerik ũ ũmerāǵa*: T *ũmerā vū çerikke*
6065 *kişini*: P *kişi*

‘Abdu’r-raḥīm Şadr ki (21) bā‘iṣ-i nizā‘ êrdi buyurdı ki tērisin soyup saman toldurdılar ve Sultān Ebū Sa‘īd Mīrzānıñ⁶⁰⁶⁶ pādīşāhlıķı⁶⁰⁶⁷ on sēkiz yıl Ḥorāsān 235^[86b] (1) ve Māverāü’n-nehrde êrdi ve andın on oğul qaldı. Sultān Aḥmed Mīrzā ki⁶⁰⁶⁸ Semerqandda⁶⁰⁶⁹ kırk yıl pādīşāhlıķ kıldı⁶⁰⁷⁰.

Sultān Ḥüseyn saltanatı zıkrıde⁶⁰⁷¹

Sultān Maḥmūd Mīrzā⁶⁰⁷², (2) Sultān Muḥammed⁶⁰⁷³, Şāh-ruḥ, Uluğ Bēg, ‘Ömer Şeyḥ, Ābā Bekr, Sultān Murād, Sultān Ḥalīl, Sultān Veled *va’ llāhu a’ lem*⁶⁰⁷⁴

fallāhu ḥayrun ḥāfızan ve huve (3) *erḥamu’r-rāḥimīn*⁶⁰⁷⁵

beyt

biri köterür bir {i} kélür be-cāy

cihān qalmas ey dost bey {ü} ked-ḥudāy

Bu rūzgār-ı nā-pāy-dārın ḥāşşiyeti (4) oldur ki⁶⁰⁷⁶ birevni taht yüzidin mezellet tofrağığa salur ve birevni tofrağıdın⁶⁰⁷⁷ köterip⁶⁰⁷⁸ başını efser ü tāt (5) bilen mütevvec kılp taht üzre olturğuzur⁶⁰⁷⁹ ve⁶⁰⁸⁰ mü’eyyed maqāl oldur kim Sultān Ḥüseyn Mīrzānıñ aḥvāludur ki ol⁶⁰⁸¹ pādīşāhī (6) êrdi ki⁶⁰⁸² ḡāyet übbehet ü

⁶⁰⁶⁶ Sa‘īd Mīrzānıñ: P Sa‘īdnıñ

⁶⁰⁶⁷ pādīşāhlıķı: T pādīşāhlıḡı

⁶⁰⁶⁸ ki: P’de yok.

⁶⁰⁶⁹ Semerqandda: T Semerqandta

⁶⁰⁷⁰ pādīşāhlıķ kıldı: P’de yok.

⁶⁰⁷¹ P+pādīşāhlıķ kıldı; **Sultān Ḥüseyn saltanatı zıkrıde**: T’de yok.

⁶⁰⁷² Mīrzā: T’de yok.

⁶⁰⁷³ Sultān Muḥammed: T’de yok.

⁶⁰⁷⁴ *va’ llāhu a’ lem*: P’de yok; T+**Sultān Ḥüseyn Mīrzā saltanatı zıkrıde**

⁶⁰⁷⁵ *fallāhu ḥayrun ḥāfızan ve huve erḥamu’r-rāḥimīn*: T’de yoktur.

Kur’ân-ı Kerim, 12. Yûsuf Sûresi, 64. âyet: "Allah, en iyi koruyandır, ve O, merhametlilerin en merhametlisidir."

⁶⁰⁷⁶ ki: T kim

⁶⁰⁷⁷ tofrağıdın: P tofrağdın

⁶⁰⁷⁸ köterip: T köterür

⁶⁰⁷⁹ olturğuzur: P olturğurur

⁶⁰⁸⁰ ve: T’de yok.

⁶⁰⁸¹ ol: P’de yok.

⁶⁰⁸² ki: T’de yok.

celâlde⁶⁰⁸³ şecâ'at u saḥāvet u leṭāfetde⁶⁰⁸⁴ 'adīmü'l-misāl yahşı ahlākılık ve çüçük sözlük pādişāh (7) êrdi anıñ siyāset u 'adāletidin⁶⁰⁸⁵ memālik ma'mūr ve ḥalāyık⁶⁰⁸⁶ mesrūr u müreffehü'l-ḥāl⁶⁰⁸⁷ êrdiler ve⁶⁰⁸⁸ miḳdār-ı ehl-i fazl u kemāl (8) ve erbāb-ı hüner zamānıda êrdi kim hergiz hēç pādişāh devride yok⁶⁰⁸⁹ êrkendür.

beyt

'aceb yahşı zamān êrdi zamānnı

ṭarabdın bolmadı (9) ḥālī zamānı

Bu maḳāl keyfiyyeti ol ki⁶⁰⁹⁰ çün⁶⁰⁹¹ Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā 'Irāḳta⁶⁰⁹² maḳtūl boldı Sultān Hüseyn Mīrzā⁶⁰⁹³ Ḥorāsānda pādişāh boldı. (10) Bu icmāl-i mufaşşalı⁶⁰⁹⁴ ol ki⁶⁰⁹⁵ Sultān Hüseyn Mīrzā⁶⁰⁹⁶ on üç⁶⁰⁹⁷ yaşıda Bebür Mīrzā körünüşiğa bardı⁶⁰⁹⁸ yasavullar aña māni' boldılar ve⁶⁰⁹⁹ (11) ol maḥalldın bī-ṭāḳat bolup oşal zamān bēş, altı nökeri⁶¹⁰⁰ bilen Merv sarı müteveccih boldı. Anıñ barğanıdın Bebür (12) Mīrzāğa haber bērdiler⁶¹⁰¹. Mīrzā dēdi: anda bir devleti bardur aña müzāḥim⁶¹⁰² bolmañ Tēñri Te'ālā murādını⁶¹⁰³ bergey ve⁶¹⁰⁴ Sultān Hüseyn (13) Mīrzā Mervğa barıp Sencer Mīrzā ki⁶¹⁰⁵ anda vālī êrdi anıñ bāreside şefḳat ü iḥsān kılıp kızını aña 'aḳd baḡladı ki Bedī'ü (14) 'z-zamān Mīrzā ol melike-yi 'aşrdın mütevellid boluptur. **el-ḳıṣṣa**

6083 celâlde: P celālīyet

6084 leṭāfetde: T leṭāfette

6085 siyāset u 'adāletidin: T 'adālet u siyāsetidin

6086 P+u

6087 müreffehü'l-ḥāl: P, T müreffehü'l-ḥāl

6088 ve: T ol

6089 êrdi kim hergiz hēç pādişāh devride yok: P bar êrdiler kim pādişāh-ı devr yıraq

6090 ki: T kim

6091 çün: P'de yok.

6092 'Irāḳta: P 'Irāḳda

6093 Mīrzā: P'de yok.

6094 mufaşşalı: P mufaşşal

6095 ki: T kim

6096 Mīrzā: P'de yok.

6097 üç: T altı

6098 bardı: T barıp

6099 ve: P'de yok.

6100 nökeri: P nökerler

6101 bērdiler: P bērdi

6102 müzāḥim: P müzāḥīm

6103 murādını: P murādını

6104 ve: P'de yok.

6105 ki: P'de yok.

Mervde hem tura almay ba‘zı bēgler bilen uruşup on (15) ēki kiři bilen Deřt-i Kıpçak sarı bardılar⁶¹⁰⁶ ve Özbek ēli arasında turup müddetī felāket bilen ötkerip ēgeçi- (16) - si Bike Bēgim ki Mīrzādın yaşka⁶¹⁰⁷ uluḡ⁶¹⁰⁸ ērdi ba‘zı Özbek selāṭini⁶¹⁰⁹ ‘aḡd bağlap āḫir Aḫmed, Sulṭān Bēgimni ‘aḡd⁶¹¹⁰ bağlap (17) andın ēki oḡlı boldı biri Seyyid Maḥmūd Ḥān, biri⁶¹¹¹ Bahādur Sulṭān ki ḫālā oḡlanları Ḥācī Tarḫānda pādīšāhdur- (18) -lar mütevellid boldılar ve andın soḡ ki⁶¹¹² müddet-i medīd riyāzetler tarttı Ḥvārezm üstige kēlip⁶¹¹³ Nūr Sa‘īd⁶¹¹⁴ (19) Bēgdin Ḥvārezm ve Adaknı müstaḥlaş kılıp neçe yıl⁶¹¹⁵ ḡazaḡ yosunluḡ on ēki yıl⁶¹¹⁶ ol nevāḫīde ḡazaḡ yörür⁶¹¹⁷ ērdi (20) ve bu ma‘nānı ‘Alī-şīr Bēg nazm kılıptur:

beyt

anda ki ḡāzī şeh ferḡunde-baḡt
tāc alayın dēp talaşur ērdi taḡt

yüz (21) ēki yüzçe bilen ērdi ḡazaḡ
ki biri Ḥvārezm ēdi ve ki yadaḡ

ēki nevbet Esterābād üstige barıp **236**^[87a] (1) bir ḡatla Bābā Ḥasan Bēg⁶¹¹⁸ bilen uruşup alıp⁶¹¹⁹ öldürüp⁶¹²⁰ ḡalın cihāt ve yaraḡ aldı⁶¹²¹. Ayturlar ki Bābā Ḥasan Bēgniṡ tēveleriniṡ⁶¹²² (2) zincīrleri⁶¹²³ altun⁶¹²⁴ ve kümīş⁶¹²⁵ ērkendür. Yana bir

6106 *bardılar*: T *bardı*
6107 *yaşka*: P *yaşıḡa*
6108 *uluḡ*: T *ulluḡ*
6109 *selāṭini*: P *selāṭīn*
6110 *‘aḡd*: P'de yok.
6111 *biri*: P *bir(i)*
6112 *ki*: P'de yok.
6113 P+yüz *meşakḡat {bilen}*
6114 P+<Bēg>
6115 *yıl*: T *müddetler*
6116 *on ēki yıl*: P'de yok.
6117 *yörür*: P *yörü(r)*
6118 *Bēg*: T *Bēgni*
6119 *bilen uruşup alıp*: T'de yok.
6120 *öldürüp*: P *öldü(rü)p*
6121 *aldı*: P *ērdi*
6122 *tēveleriniṡ*: P *tēveleriniṡ*
6123 *zincīrleri*: T *zincīri*

nevbet Esterābādka barıp Şeyh Hācī Bēgni⁶¹²⁶ ki Sultān Ebū Sa'īd⁶¹²⁷ Mīrzā- (3) -nın a'zam-ı ümerāsıdın⁶¹²⁸ erdi öldürüp Esterābādı feth kıldı. Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā kalın⁶¹²⁹ çerik bilen Sultān Hüseyn Mīrzā üstige barıp ol tāb-ı muķāvemet keltürmey Adaķ sarı bardı ve ol maķallda ki Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā⁶¹³⁰, Cuki Mīrzā üstige barıp erdi. (4) Sultān Hüseyn Mīrzā Herāt üstige yörüp neķe maķall katl kıldı ve çün müddetī mucādele vü muķātele kılıp feth dest bėrmey. Sultān (5) Ebū Sa'īd Mīrzā hem Māverāü'n-nehrdin mūrāca'at kılğan üçün Sultān Hüseyn Mīrzā⁶¹³¹ yanıp Adaķ sarı bardı ve çün Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā 'Irāķka barıp Hasan⁶¹³² Bēg eligide⁶¹³³ maķtül (6) boldı Sultān Hüseyn Mīrzā Horāsān sarıģa⁶¹³⁴ kirip Sultān Maķmūd Mīrzānı qavup taķt-ı salţanatķa ķarār taptı.

Yādigār (7) Muķammed Mīrzā bilen Sultān Hüseyn Mīrzānıń uruşı Çınarānda ve Yādigār Muķammed Mīrzānıń hezīmet bolģan zıkrıde

Çün Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā⁶¹³⁵, Hasan⁶¹³⁶ Bēg eligide giriftār (8) bolup 'ālem-i bāķıģa bardı. Hasan Bēg, Yādigār Muķammed⁶¹³⁷ Mīrzāģa kalın çerik ķoşup Horāsān fethi üçün yiberdi ve Sultān (9) Hüseyn Mīrzā utru barıp Çınarān Mevzi' de ol eki pādışāh muķābil bolup muķārebe vü muķāteleģa iştiģāl kıldılar. (10) Anıń deķ uruş boldı ki bahādurlar ķanıdın⁶¹³⁸ ma'rekeler⁶¹³⁹ tofrağı gül-gün⁶¹⁴⁰ boldı. 'Āķıbet Sultān Hüseyn Mīrzā (11) nuşretķa müşerref bolup Yādigār Muķammed Mīrzā aķbeķ(?)⁶¹⁴¹ vücūh bilen hezīmet bolup 'Irāķ sarı bardı ve çün Sultān Hüseyn Mīrzā

6124 *altun*: T *altun*

6125 *kümüş*: P *kümüş*

6126 *Bēgni*: P *Bēgniń*

6127 *Ebū Sa'īd*: P'de yok.

6128 *ümerāsıdın*: P *ümerāsi*

6129 *kalın*: T *nihāyetsiz*

6130 *Sultān Hüseyn Mīrzā üstige barıp ol tāb-ı muķāvemet keltürmey Adaķ sarı bardı ve ol maķallda ki Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā*: P'de yok.

6131 *hem Māverāü'n-nehrdin mūrāca'at kılğan üçün Sultān Hüseyn Mīrzā*: P'de yok.

6132 *Hasan*: P *Hüseyn*

6133 *eligide*: P *eligid(e)*

6134 *Horāsān sarıģa*: T *Horāsānģa*

6135 *P+Mīrzā*

6136 *Hasan*: P *Hüseyn*

6137 *Muķammed*: P *Maķmūd*

6138 *ķanıdın*: P *ķan(i)dın*

6139 *ma'rekeler*: T *ma'reke*

6140 *gül-gün*: P *gül- (g)ün*

6141 *aķbeķ(?)*: P , T

(12) Ḥorāsānnı taht-ı taşarrufğa⁶¹⁴² kivürdi. Yana nevbet Ḥasan Bēg inisi bilen⁶¹⁴³ oğlını⁶¹⁴⁴ kalın çerik serdārlar bilen⁶¹⁴⁵ Yādigār Muḥammed Mīrzāğa (13) koşup Ḥorāsānga yiberdi. Sultān Ḥüseyn Mīrzā muḳāvemət kıla almay⁶¹⁴⁶ Murğāb Suyıdın ötüp Meymeneğa⁶¹⁴⁷ A[rula]t Bēgleri bilen⁶¹⁴⁸ (14) arasığa bardı ve Yādigār Muḥammed⁶¹⁴⁹ Mīrzā⁶¹⁵⁰ ferāgat bilen⁶¹⁵¹ dāru's-saltāna⁶¹⁵² Herātğa⁶¹⁵³ karar taptı⁶¹⁵⁴ ve 'ayş u⁶¹⁵⁵ 'işretğa⁶¹⁵⁶ özi bilen çeriki⁶¹⁵⁷ andağ (15) meşğul boldılar ki⁶¹⁵⁸ gūyā ki hēç tarafdın muḥālifi alarğa⁶¹⁵⁹ yoktur⁶¹⁶⁰ çün alar⁶¹⁶¹ ğafletidin⁶¹⁶² Sultān Ḥüseyn Mīrzāğa haber (16) boldı ki⁶¹⁶³ Muzaffer-i Barulas ihtimāmı⁶¹⁶⁴ bilen kırk yıgaç yoldın⁶¹⁶⁵ ılğap andağ bardı ki⁶¹⁶⁶ aslā muḥālifler haber-dār bolmadılar ve⁶¹⁶⁷ (17) Sultān Ḥüseyn Mīrzā yeti yüz kişi bilen Herātğa yetip Bāğ-ı Zāğān üstige tökülüp Yādigār Muḥammed Mīrzānı köşk üstide tutup tüşürüp (18) fi'l-hāl başın kèsip Bāğ-ı Zāğān dervāzesidin⁶¹⁶⁸ astılar. Çün bu ḥāldın Türkmenler haber taptılar her cemā'at ki⁶¹⁶⁹ (19) her yerde⁶¹⁷⁰ bar irdiler oşandın 'Irāk sarı barıp Ḥorāsān mülki mīrzāğa musaḥḥar boldı. Bu esnāda haber yetti ki⁶¹⁷¹ Sultān⁶¹⁷² (20) Maḥmūd Mīrzā Ceyḥūndın 'ubūr kılip Belḥ ve Andḥūd ve⁶¹⁷³ Şuburgānnı feth kıldı. Sultān

-
- 6142 *taşarrufğa*: T *taşarrufka*
6143 *bilen*: T *bile*
6144 *oğlını*: P *oğlanı*
6145 *serdārlar bilen*: P'de yok.
6146 *kıla almay*: P *kılalmay*
6147 *Meymeneğa*: P'de yok.
6148 *bilen*: T'de yok.
6149 *Muḥammed*: P'de yok.
6150 *P+Herātka*
6151 *ferāgat bilen*: P'de yok.
6152 *dāru's-saltāna*: P *dāru's-saltānağa*
6153 *Herātğa*: P'de yok.
6154 *taptı*: P *tapıp*
6155 *u*: P'de yok.
6156 *'işretğa*: T *'işretka*
6157 *özi bilen çeriki*: P *çerik bilen özi*
6158 *ki*: P'de yok.
6159 *alarğa*: P'de yok.
6160 *yoktur*: P *yoktu(r)*
6161 *alar*: P *alardın*
6162 *ğafletidin*: P *ğaflettin*
6163 *ki*: T'de yok.
6164 *ihtimāmı*: P *ihtimām*
6165 *yoldın*: P *yolğa*
6166 *ki*: T *kim*
6167 *bolmadılar ve*: P *bolmadı*
6168 *dervāzesidin*: P *dervāzeside*
6169 *ki*: T'de yok.
6170 *T+ki*
6171 *ki*: T *kim*
6172 *Sultān*: P'de yok.
6173 *ve*: P'de yok.

Hüseyn Mîrzâ çerik bilen utrusige barıp (21) Andhūdta Çekmen dēgen mevzi‘de ol eki çerik deryā-yı aḥḍar dēk cūṣṣa kēlip muḳābele yüz körgüzdi ki⁶¹⁷⁴ ol-türlük⁶¹⁷⁵ uruṣ⁶¹⁷⁶ **237**^[87b] (1) Rüstem ve⁶¹⁷⁷ İsfendiyār zamānıda vāḳi‘⁶¹⁷⁸ bolḡandur. ‘Āḳıbet nuṣret nesīmi Sultān Hüseyn Mîrzâ rāyetiga ēsip feth ü⁶¹⁷⁹ zafer tapıp⁶¹⁸⁰ aḡa ṣāmīl bolup Sultān Maḥmūd Mîrzâ⁶¹⁸¹ (2) hezīmet bolup Ceyhūndın ötüp Hıṣār vilāyetiga bardı. Çün Sultān Hüseyn Mîrzâ Ḥorāsān vilāyetini muḥāliflerdin (3) ṣāfi kıldı⁶¹⁸² memālik aḡa müsellemler boldı. Bir neçe⁶¹⁸³ maḥall ötüp Ebū⁶¹⁸⁴ Bekr Mîrzâ⁶¹⁸⁵ bin Sultān Ebū Sa‘īd Mîrzâ⁶¹⁸⁶ Tirmizde Seyyid Mezīd-i Argunnı öldürüp (4) Ḥorāsān vilāyetiga kirip Andhūdta ötüp Merv vilāyetiga kirdi. Sultān Hüseyn Mîrzâ bēglerini Bedī‘ü’z-zamān (5) Mîrzâ bilen anıḡ def‘i üçün yiberip⁶¹⁸⁷ Mervde uruṣ bolup Ābā Bekr Mîrzānıḡ bēgleri maḡtūl bolup özi hezīmet bolup (6) Semerḳand sarı⁶¹⁸⁸ barıp⁶¹⁸⁹ ve andın öz vilāyeti Bedaḥṣāḡa barıp Pîr ‘Alī⁶¹⁹⁰ Bēg ki⁶¹⁹¹ aṣl-ı Türkmen ērdiler aḡa ḳoşulup Kābūl ve Ġaznī (7) bilen Sīstān ve Ferāḥ üstige barıp bī-dādlıḡtın hēç⁶¹⁹² daḳıḳa nā-mer‘ī ḳoymadılar. Sultān Hüseyn Mîrzâ alar def‘i üçün müteveccih (8) bolup alar⁶¹⁹³ ⁶¹⁹⁴ bilen Esterābādḳa barıp Sultān Hüseyn Mîrzâ alar kēyiniçe barıp Gürḡen Suyı yaḳasıda alarḡa (9) yētip Ābā Bekr⁶¹⁹⁵ Mîrzâ, Türkmen⁶¹⁹⁶ bēgleri bilen⁶¹⁹⁷ giriftār boldılar⁶¹⁹⁸ ve⁶¹⁹⁹ ḳatıl boldılar. **el-ḳıṣṣa** Tamām

- 6174 *ki: T kim*
6175 *P+kim*
6176 *uruṣ: P'de yok.*
6177 *ve: P'de yok.*
6178 *vāḳi‘: P'de yok.*
6179 *ü: P'de yok.*
6180 *tapıp: P'de yok.*
6181 *Mîrzâ: P'de yok.*
6182 *kıldı: T kılip*
6183 *P+yıl*
6184 *Ebū: T Ābā*
6185 *Mîrzâ: P'de yok.*
6186 *Mîrzâ: P'de yok.*
6187 *yiberip: T yiberdi*
6188 *sarı: P'de yok.*
6189 *barıp: T bardı*
6190 *T+ Kūr Pîrim*
6191 *ki: P'de yok.*
6192 *hēç: P'de yok.*
6193 *alar: P ala(r)*

- 6194 *... ..: P*
6195 *Ābā Bekr: P'de yok.*
6196 *Türkmen: P Türkme(n)*
6197 *bilen: T bile*
6198 *boldılar: T bolup*
6199 *ve: T'de yok.*

memālik-i Ḥorāsānnı⁶²⁰⁰ muḥāliflerdin şāfı (10) kılıp ferāğat bilen⁶²⁰¹ ‘ayş u
‘işretka⁶²⁰² meşğul⁶²⁰³ boldılar⁶²⁰⁴ ve eki nevbet Hışār vilāyetiga çerik tartıp ol
vilāyetler feth (11) bolmay şulh bilen mürāca‘at kıldı ve Ḥorāsānda fāriğü’l-bāl⁶²⁰⁵
u⁶²⁰⁶ ‘adālet sülūk⁶²⁰⁷ tutup⁶²⁰⁸ (12) ammā ḥasb-i⁶²⁰⁹ taḳdīr bilen āḥir-i⁶²¹⁰ devletide
ol pādīşāh-ı ‘ālīşānga eki yaman⁶²¹¹ ḥālet yüz körgüzdi ki⁶²¹² özge kişiniñ⁶²¹³
devletidin⁶²¹⁴ (13) behre körmedi. Biri ol-kim⁶²¹⁵ niḳrīs⁶²¹⁶ maraží aña ṭārī bolup elig
ayağı tutmas boldı ve yana bir ol-kim Esterābādtın (14) Bedī‘ü’z-zamān Mīrzānı
tilep Belhni aña bērdi⁶²¹⁷ ve Muẓaffer Ḥüseyn Mīrzā⁶²¹⁸ bilen Mīrzā⁶²¹⁹ atlık⁶²²⁰
oğlını Esterābād üstige yiberdi⁶²²¹. Bu cihettin Bedī‘ü (15) ’z-zamān Mīrzāga yağı
bolup⁶²²² Sultān Ḥüseyn Mīrzā⁶²²³ bilen muḳābele bolup uruşup⁶²²⁴ hezīmet bolup
Ḥusrev Şāh Bēgge қоşula bardı (16) ve⁶²²⁵ Muḥammed Mü’min Mīrzāy⁶²²⁶ bin
Bedī‘ü’z-zamān Mīrzā, Muẓaffer Mīrzā bilen uruşup giriftār bolup Herātka
keltürdi⁶²²⁷. İhtiyāre’d-dīn (17) Ḳal‘asıda maḥbūs kıldılar ve ol pādīşāh-zāde ērdi
ğāyet ḥüsn⁶²²⁸ ü melāḥatda ṭab‘ı hoş ērdi⁶²²⁹ (18) ve andın eş‘ār-ı laṭīf zāhir bolur
ērdi ve bu maṭla‘ anıñdur⁶²³⁰:

6200 Ḥorāsānnı: P Ḥor(ā)sānnı

6201 T+ve

6202 ‘işretka: P ‘işret

6203 meşğul: P’de yok.

6204 boldılar: T boldı

6205 fāriğü’l-bāl: P fāriğ-i bāl

6206 u: T’de yok.

6207 sülūk: T ṭarīḳin pīş

6208 P+ ‘ayş u ‘işretka meşğul boldı

6209 T+devlet

6210 āḥir-i: P āḥir<et>

6211 yaman: P’de yok.

6212 ki: T kim

6213 kişiniñ: P kişi

6214 devletidin: P ve

6215 biri ol-kim: P’de yok.

6216 niḳrīs: P niḳr(īs)tin

6217 aña bērdi: P’de yok.

6218 Mīrzā: P’de yok.

6219 Mīrzā: T’de yok.

6220 atlık: P atalık

6221 Esterābād üstige yiberdi: P Esterābādka barıp

6222 Mīrzāga yağı bolup: P’de yok.

6223 Mīrzā: P’de yok.

6224 uruşup: P uruşu(p)

6225 ve: T’de yok.

6226 Mīrzāy: P Mīr(z)ā

6227 keltürdi: T keltürüp

6228 ḥüsn: P luṭf

6229 ṭab‘ı hoş ērdi: P ṭab‘da

6230 ve andın eş‘ār-ı laṭīf zāhir bolur ērdi ve bu maṭla‘ anıñdur: T’de yok.

maṭla‘

ser be zānūyi ġam māndem ġayr ez nefesi

(19) āmed u reft nedāred be men-i ħaste kesī

menem kez ḍarb-ı tīgem bīše ḥālī ez ġazanfer şud

felek yāri nekerd ey dostān düşmen muzaffer şud⁶²³¹

(20) **el-kışşa** Ba‘zı müfsidler iġvāsı bilen ġulvā-yı mestlıkta ḥükim kıldı kim⁶²³² ol şāhzāde-yi Yūsuf-veşni ecel borısı eligide⁶²³³ giriftār kıldı- (21) -lar. Bu cihettin oġlanları ve bēġleri her⁶²³⁴ vilāyetle ki bar ērdiler yaġı bolup özge salṭanatıġa⁶²³⁵ **238**^[88a] (1) sāmānı kalmadı. Nēçe nevbet oġlanları anıġ⁶²³⁶ bilen uruşup⁶²³⁷ ‘ākıbet şulḥ yüzindin vilāyetlerni oġlanlarıġa bērdi ki⁶²³⁸ Herāt ve⁶²³⁹ tevābi‘din özge (2) kolidā kalmadı ve çün salṭanatıdın otuz altı yıl ötti⁶²⁴⁰ Şāh-baḥt Ḥān Belḥ üstige yörیدی⁶²⁴¹ ērse Belḥ ḥākimi bu ġarīb ḥāk-sārın ki (3) bu kitāb⁶²⁴² mü‘ellifidür Sulṭān Ḥüseyn Mīrzā kaşıġa yiberdi kim⁶²⁴³ Şāh-baḥt Ḥān Belḥ üstige⁶²⁴⁴ müteveccih boldı ve Belḥte zaḥīre (4) yoktur. Bu ġarīb tōrt⁶²⁴⁵ künde⁶²⁴⁶ Herātka barıp Şāh-baḥt Ḥān ‘azīmetini⁶²⁴⁷ Belḥ üstige ‘arz kıldım⁶²⁴⁸. Cevābı ki dēdi ki⁶²⁴⁹: āḥir-i ‘ömrümdür

6231 Matlanın tercümesi: "Üzüntümden başımı dizimin üstüne koymuşum, nefesten başka hiç kimse hasta olan bana gidip gelmiyor; kılıcımın vuruşundan ormanda aslan kalmayan birisiyim ben, ey dostlar, felek yardım etmedi (bana) ve düşman muzaffer oldu."

6232 *ḥükim kıldı kim*: P'de yok.

6233 *eligide*: P *eligid(e)*

6234 *her*: P *her<i>*

6235 *salṭanatıġa*: P *salṭanatka*

6236 *anıġ*: P'de yok.

6237 P+*anıġ*

6238 P+*bir*

6239 *ve*: P'de yok.

6240 *ötti*: P'de yok.

6241 *yörیدی*: T *yörüdi*

6242 *kitāb*: P *kitābet*

6243 *kim*: P'de yok.

6244 P+*barıp*

6245 *tōrt*: P'de yok.

6246 *künde*: P *künd(e)*

6247 *‘azīmetini*: P *‘azīmeti*

6248 *kıldım*: P'de yok.

6249 *ki*: T'de yok.

Belhka barıp⁶²⁵⁰ Şāh- (5) -baht Hān bilen körüşür-mên⁶²⁵¹, nè taqdır bolsa körgey-mên⁶²⁵² ve hem ol zamān Belhni yegirmi dört köç bitiptürler⁶²⁵³ Belh sarı köçti ve yêti⁶²⁵⁴ köçde⁶²⁵⁵ (6) barıp Bābāallāhıga⁶²⁵⁶ yêtkende maraž-ı hāyil⁶²⁵⁷ zāt-ı şerīfiga ‘āyid bolup on altı kündin soñ rûhının kuşu kafaş-ı bedendin⁶²⁵⁸ (7) ‘ālem-i ‘ulvī sarı pervāz kıldı.

beyt

{di}rīg ol şeh ‘ālī-nijād

ki ötkerdi ‘ālemni bādın dād

çü yêtti ecel bir zamān (8) koymadı

ecel eligidin koymadı(?)⁶²⁵⁹

Bedī‘ü’z-zamān Mīrzā ve Muẓaffer Mīrzā⁶²⁶⁰ ki orduda êrdiler bēgler ittifākı bilen mīrzā (9) süyekini alıp Herātka barıp şirket bilen saltanatka⁶²⁶¹ iştiğāl kıldılar ve⁶²⁶² her neçe bu ġarīb hāk-sār⁶²⁶³ Belh hālını⁶²⁶⁴ ‘arz kıldım (10) aślā pervā kılmadılar tā ol-kim Şāh-baht Hān⁶²⁶⁵ Belhni feth kıldı ve Sultān Hüseyn Mīrzā Murğāb⁶²⁶⁶ Suyı yaqasında cem‘ bolup Bebür Mīrzā<y> bin (11) ‘Ömer Şeyh Mīrzā alarğa қоşулup cem‘iyyeti boldı⁶²⁶⁷. Têmür Bēgdin soñ hēç maħallda ol-türlük cem‘iyyet bolmaydur êrdi. (12) Bā-vücüd bu hāl Şāh-baht Hān üstige bara almadılar ve Şāh-baht Hān

⁶²⁵⁰ *barıp*: P *ba(rıp)*
⁶²⁵¹ *körüşür-mên*: P *uruşup-men*
⁶²⁵² *körgey-mên*: T *körgey-men*
⁶²⁵³ *bitiptürler*: P'de yok.
⁶²⁵⁴ *ve yêti*: P'de yok.
⁶²⁵⁵ *köçde*: P *köç*
⁶²⁵⁶ *Bābāallāhıga*: P *Bābāa(l)la(h)ıda*
⁶²⁵⁷ *hāyil*: P'de yok.
⁶²⁵⁸ *kafaş-ı bedendin*: P *der-bend kafaş*
⁶²⁵⁹ *koymadı(?)*: P *qavalımadı(?)*
⁶²⁶⁰ *ve Muẓaffer Mīrzā*: P'de yok.
⁶²⁶¹ *saltanatka*: P'de yok.
⁶²⁶² *ve*: T'de yok.
⁶²⁶³ *hāk-sār*: T'de yok.
⁶²⁶⁴ *hālını*: P *hālını*
⁶²⁶⁵ *Şāh-baht Hān*: P'de yok.
⁶²⁶⁶ *Murğāb*: T'de yok.
⁶²⁶⁷ *boldı*: T *bolup*

Belhni⁶²⁶⁸ alıp Semerqandğa yandı⁶²⁶⁹ érse mīrzālar her қа- (13) -ysı öz vilāyetigā bardılar⁶²⁷⁰ ve çün bir yıl Sulṭān Hüseyn Mīrzā vefātıdın soñ Şāh-baht Hān Hōrāsān üstige (14) yörüp sühūlet bilen mīrzālarını müste’sal kılıp Hōrāsān mülkini musahhar kıldı. Sulṭān Hüseyn Mīrzānıñ on dört oğlu (15) bar érdi. Bedī’ü’z-zamān Mīrzā⁶²⁷¹ atadın soñ⁶²⁷² bir yıl saltanat kılıp Şāh-baht Hāndın münhezim bolup envā’ riyāzāt u⁶²⁷³ ser-gerdān- (16) -lıqtın⁶²⁷⁴ soñ Rūmğa barıp vefāt boldı. Ebū Tūrāb Mīrzā ‘Irāқта öldi. Muḥammed Hüseyn Mīrzā nêçe vaqt⁶²⁷⁵ Şāh İsmā’il bilen bendte (17) érdi andın kutulup⁶²⁷⁶ Esterābādқа kélip pādişāh bolup anda vefāt boldı. Ebū’l-muḥsin Mīrzā, Şāh-baht Hān éligide maqtūl boldı⁶²⁷⁷. Ferruḥ Hüseyn Mīrzā⁶²⁷⁸, Muḥammed Ma’sūm Mīrzā⁶²⁷⁹, (18) Şāh Qarīb Mīrzā⁶²⁸⁰, İbrāhīm Mīrzā⁶²⁸¹, Haydar Muḥammed Mīrzā⁶²⁸² ataları zamānıda vefāt boldılar. Ferīdūn Hüseyn, ‘Ubeydu’llāh⁶²⁸³ Hān bilen uruşup (19) maqtūl boldı ve⁶²⁸⁴ Muẓaffer Hüseyn ibn Hüseyn Mīrzā⁶²⁸⁵ ‘Irāқта öldiler. Kebek Mīrzā, Şāh-baht Hān qolıda katlgā yetti. Muḥammed Kāsım Mīrzā⁶²⁸⁶ Meşhedte (20) Şāh-baht Hān ‘asākiri anı öldürdiler⁶²⁸⁷. Tēmür Bēg evlādı Māverāü’n-nehr ve Hōrāsānda⁶²⁸⁸ qalmadı⁶²⁸⁹, vilāyet⁶²⁹⁰ (21) Şeybānī Hānlarğa müsellemler boldı. Tēmür Bēg ḥālın evlādıñ hem⁶²⁹¹

beyt-i meşnevī

mes’ūd eyledim ey yār hem-dem

-
- ⁶²⁶⁸ *Belhni: P Belh*
⁶²⁶⁹ *yandı: P yandılar*
⁶²⁷⁰ *bardılar: P yandılar*
⁶²⁷¹ *Mīrzā: T’de yok.*
⁶²⁷² *soñ: P’de yok.*
⁶²⁷³ *riyāzāt u: P riyāzātıda*
⁶²⁷⁴ *ser-gerdānlıqđın: P (ser-)gerdānlıqđın*
⁶²⁷⁵ *Mīrzā nêçe vaqt: P’de yok.*
⁶²⁷⁶ *kutulup: P ötüp*
⁶²⁷⁷ *Hān éligide maqtūl boldı: P’de yok.*
⁶²⁷⁸ *Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁷⁹ *Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁸⁰ *Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁸¹ *Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁸² *Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁸³ *‘Ubeydu’llāh: P ‘Ubeyd(u’llāh)*
⁶²⁸⁴ *ve: P’de yok.*
⁶²⁸⁵ *ibn Hüseyn Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁸⁶ *Mīrzā: P’de yok.*
⁶²⁸⁷ *öldürdiler: P öldürdi dēdiler*
⁶²⁸⁸ *Māverāü’n-nehr ve Hōrāsānda: T Hōrāsān ve Māverāü’n-nehrde*
⁶²⁸⁹ *qalmadı: T qalmay*
⁶²⁹⁰ *vilāyet: T [v]ilāyāt*
⁶²⁹¹ *Tēmür Bēg ḥālın evlādıñ hem: T’de yok.*

ki nê türlük cihānı feth kıldı

239^[88b] (1) şî' r

memālik sa'y-u cehdidin⁶²⁹² açıldı

çü tēmedi şabāh u şāmdın

hazāyin aldı Rūm u Şāmdın ol

çü saklap H'ārezm u (2) çi Kıpçak ol

çi Rūm u Şām u Īrān u çi Tūrān

taşarrufka kivürdi

ol dil-āver alıp sözün naql-i Sikender

besī genc-i cevāhir (3) Hazar u Aṭlas

Hıṭāy hūbları ve Çerkes

çü Hind u Rūm kılmak Özbek

seyr ēyledi ol hūbları bī-şekk

ķılā' (4) teşhīr üçün çāre kıldı

anıḡ sākinlerin bī-çāre kıldı

besī şehir ü besī kal'a musahḡhar kılıp

ēyledi ḡalkın zār {u} muḡṭar

⁶²⁹² *cehdidin: P cehtidin*

(5) anıñ ıudret {i} din köp kız anadın

cüdā boldı ve hem oğul atadın

besī serdārlar maqtūl boldı

belāğa köp kişi pā- (6) -best boldı

çü bērdi salṭanat aḡa encām

felek kör kim ēyledi ser-encām

ülker(?)⁶²⁹³ müddetī aḡterğa saldı

ölüm (7) taḡttın atı taḡtta saldı

qutulmas çü ölümün şāhlar hem

saḡāvettin yok cihānda yaḡsıraḡ iş

saḡāvet ēyle koy (8) at bu cihānda

**Şeybānī⁶²⁹⁴ Ḥān bin Coçi Ḥān evlādının aḡvālī ve Muḡammed Şāh ve ḡāḡān-ı
a ‘zam Süyünç Ḥ’āce Ḥān ḡurūcī zikride⁶²⁹⁵**

meşnevī

ey gülistān ol cāmdın bir demi

(9) mēn bizge bisyār buldum ḡamı

⁶²⁹³

ülker(?): P

⁶²⁹⁴

Şeybānī: P Şeybān

⁶²⁹⁵

Süyünç Ḥ’āce Ḥān ḡurūcī zikride: P’de yok.

içip cāmdın cür‘a şād olay
meger bērdi ğamdın āzād olay

felek cevrdin nēce medhūş (10) olay
içey bāde ança ki bī-hūş öley

çü ħaddın ötüptür maña zevk-i mey
içiben körey bir demī şevk-i mey

(11) yararığa yüz aķarın(?)⁶²⁹⁶ kim dēdi
ħadīs ki altun bilen bitidi

ki meddāh ēdim kırk yıl mey üçün
nēce ēyledim vaşf aydım (12) füzün

...⁶²⁹⁷ mey ki ēltür zararını müdām
mey kim köñöldin kēterür zalām

mey kim zararını füzün ēylegey
nē ol-kim (13) zararını zebūn ēylegey

demī bir oşal meydın ey gül-‘izār
felek cevridin tartay ħumār

⁶²⁹⁶ yararığa yüz aķarın(?): P

⁶²⁹⁷ ...: P

nêçe dāstānnı kēyin sö{y}leyim

...⁶²⁹⁸ (14) ...⁶²⁹⁹ ҡaşr u devletқа saldı ҡuşūr

ҡayu ҡavm kördi felekdin cefā

nē bī-bergler boldılar bānevā

eyā šāhī ferḥunde-yi nīk rāy

(15) ...⁶³⁰⁰ cihān-gīr-i kişver-güşāy

atıñ birle bu dāstān söyleyim

yañı dāstān ‘aceb başlayım

ki Şeybānīler nēçük kördi [...]

[nuṭḡı(?)] bērdi ve (16) boldılar kām-kār

farż mundın šāh-ı ferḥundeni

ērūr evlā ki medḥıñ dē

dēmegil ⁶³⁰¹ efsānedür

bu baḥr{de} baḥrī köpdür (17) yek-dānedür

6298: P

6299: P

6300: P

6301: P

dür-efşānlık èyledim ey şehriyār

bu aḥbār u dāstān ara bī-şümār

atıñda bitildi faşīḥ til bilen

anı kör ey şāh (18) kim öz bilen

Ḥudāyā mēni kām-yāb èylegil

du‘ā èyelerim müstecāb èylegil

ki Sultān Muḥammed şehī şāh u kām

şāhıñ bolsun maẓmūn ve’s-selām

(19) Selāṭīn-i zevī’l-iḳtidār āsarınıñ vākıfları vü naḳale vü aḥbār muḥbirleri ki söz⁶³⁰² cevāhirini müstemi‘ler⁶³⁰³ sem‘-i şerīfiğa⁶³⁰⁴ yāre ve gūş-vār (20) kılurlar. Andāḳ⁶³⁰⁵ rivāyet⁶³⁰⁶ kılıpturlar⁶³⁰⁷ kim⁶³⁰⁸ Coçi Hān atası Çingiz Hāndın⁶³⁰⁹ altı ay burun vedī‘at-ı ḥayāt kılıp⁶³¹⁰ vefāt boldı ve çün Çingiz Hān, (21) Ögedey Hānnı öz yèrige ḳā‘im-maḳām kılıp bu dünyādın⁶³¹¹ vedā‘ kıldı. Ol pādişāh-ı cem-cāḥ vaşıyyeti bilen iḥvān u evlād⁶³¹² u⁶³¹³ **240**^[89a] (1) a‘vān u enşār ü⁶³¹⁴ erkān-ı devletde a‘yān ḥazret ittifāḳı⁶³¹⁵ bilen Ögedey Hānnı taḥtḳa⁶³¹⁶ olturguzdılar ve saltanat-ı cell u⁶³¹⁷ ‘aḳdı anıñ zimām-ı iḥtiyārığa (2) boldı. Oğlanlar ve bēgler her ḳaysını èl ve ulusı⁶³¹⁸

⁶³⁰² söz: P nūr
⁶³⁰³ müstemi‘ler: P müstemi‘
⁶³⁰⁴ sem‘-i şerīfiğa: P sem‘iler
⁶³⁰⁵ andaḳ: T [a]ndaḳ
⁶³⁰⁶ rivāyet: P rivāyāt
⁶³⁰⁷ kılıpturlar: P kılıpturla(r)
⁶³⁰⁸ kim: P'de yok.
⁶³⁰⁹ atası Çingiz Hāndın: P atasıdın
⁶³¹⁰ vedī‘at-ı ḥayāt kılıp: T'de yok.
⁶³¹¹ dünyādın: P dünyāmı
⁶³¹² evlād: P evlā(d)ı
⁶³¹³ u: P'de yok.
⁶³¹⁴ enşār ü: T'de yok.
⁶³¹⁵ ittifāḳı: T ittifāḳ
⁶³¹⁶ taḥtḳa: P taḥtta
⁶³¹⁷ u: P'de yok.
⁶³¹⁸ ve ulusı: P'de yok.

arasıda mertebesini ta'yın kıldı. Ol cümledin⁶³¹⁹ Batu Hân ki Coçi Hânın erşed evlâdı erdi⁶³²⁰ (3) [ve Sayın] Hânğa meşhûrdur ve Coçi Hân ulusıda pâdişâh kılıp öz evlâdı ve oğlanlarıge⁶³²¹ beylerini hoşup buyurdı ki⁶³²² Urus ve Çerkes ve Bulğar ve⁶³²³ Frenkğa (4) değinç zabt-ı taşarruf<f>ığa kivürgey⁶³²⁴. Ol yürüşde⁶³²⁵ Şeybân Hân⁶³²⁶ ki a'kal⁶³²⁷ u eşca' ihvân erdi merdâne katlanıp anı⁶³²⁸ sa'yı⁶³²⁹ bilen muhâlifler (5) müste'sal bolup ol memâlik Sayın Hânğa musahhar bolup köp fütühât aña⁶³³⁰ dest bérıp⁶³³¹ çün taht-ı saltanatka⁶³³² karar taptı. Kardeşleridin⁶³³³ (6) Şeybânî Hânı mümtâz kılıp el ve⁶³³⁴ ulus⁶³³⁵ ve memleketdin⁶³³⁶ aña özgeçe⁶³³⁷ bérđi ve bégleridin⁶³³⁸ Tört⁶³³⁹ Kara Hüseyin etbâ'ı bilen mülâzım kıldı. (7) Bu türlü Kuşçı, Nayman, Büyrek, Karluğ⁶³⁴⁰ bu cihetdin⁶³⁴¹ Şeybânî⁶³⁴² Hân aña tâbi' bolup her kim Coçi Hân ulusıda⁶³⁴³ pâdişâh boldı (8) evlâdı tâbi' érdiler. Çün⁶³⁴⁴ Şeybân Hân vefât boldı oğlı⁶³⁴⁵ Bahâdur Oğlan⁶³⁴⁶ el arasında⁶³⁴⁷ vâlî boldı ve çün ol 'âlemdin bardı⁶³⁴⁸ oğlı (9) Coçi Buğa⁶³⁴⁹ server boldı. Andın⁶³⁵⁰ son Badavul, andın son

- 6319 cümledin: P cümle
6320 evlâdı erdi: T evlâdıdur
6321 oğlanlarıge: P'de yok.
6322 ki: T kim
6323 Bulğar ve: P'de yok.
6324 zabt-ı taşarruf<f>ığa kivürgey: T zabtğa kivürgeyler
6325 yürüşde: P yürüşd(e)
6326 Hân: P'de yok.
6327 a'kal: P (a) 'kal
6328 anı: T [a]nı
6329 sa'yı: P sa'y
6330 aña: T [a]ña
6331 dest bérıp: T tégip
6332 taht-ı saltanatka: P tahtka
6333 Kardeşleridin: P Kardeşlardın
6334 el ve: P elge
6335 ulus: T u[l]us
6336 memleketdin: P memleke<ne>tdin

- 6337 özgeçe: P , T
6338 bégleridin: P béglerdin
6339 Tört: P'de yok
6340 Büyrek, Karluğ: T Karluğ, Büyrek
6341 cihetdin: T cihet bilen
6342 Şeybânî: P Şeybân(î)
6343 ulusıda: P ulusige
6344 Çün: P ve
6345 P+oğıl
6346 Bahâdur Oğlan: P'de yok.
6347 arasında: P ulusıda
6348 'âlemdin bardı: P öldi
6349 Buğa: P'de yok.
6350 Andın: T [A]ndın

Mengli Têmür⁶³⁵¹ Oğlan çün ol vefât boldı oğlu Fülâd Oğlan⁶³⁵² (10) el arasında ihtiyâr boldı. Andın soñ İbrâhîm Sultân çün ol vedî'at-ı hayât⁶³⁵³ kıldı, oğlu Devlet Şeyh Oğlan şâhib-i (11) serîr boldı. Çün ol bu 'âlemdin rihlet kıldı oğlu Ebû'l-hayr Hân elige sâlâr ve muqaddem boldı ammâ çün özige⁶³⁵⁴ himmet (12) kördi kişige tâbi' bolmadı.

Ebû'l-hayr Hân salţanatı zikride

Çün Ebû'l-hayr Hân ve ibtidâ-yı himmetde⁶³⁵⁵ merkûz êrdi Deşt-i Kıpçak pâdişâhığa tâbi' (13) bolmay tevekkül êtegin tutup istiqlâldın dem urup dâdi ki çün nuşret u feth hazret-i müfettihi' l-ebvâbdındur ki (14) *naşrun min-allâhi ve feth{un karîb}*⁶³⁵⁶ sırr üçün⁶³⁵⁷ özi dâkke tâbi' bolğay.

beyt

yâ murâdımğa yêtip gerdün âvâze koyğa qâdem

(15) [...] başım barurı muhteşem

Lâ-cerem hurûc kılıp az kişi bilen endek fırsatda el ve⁶³⁵⁸ ulusını⁶³⁵⁹ özige yaqturup çerik (16) tartıp H'ârezm üstige barıp İbrâhîm Sultân bin Şâh Melik Bêgdin⁶³⁶⁰ H'ârezmni musahhar⁶³⁶¹ kılıp taşarrufka kivürdi ve Mevlânâ-yı a'zam ekrem⁶³⁶² (17) fazilet-şi'âr Mevlânâ Kemâle'd-dîn⁶³⁶³ bin⁶³⁶⁴ Hüseyin-i H'ârezmî⁶³⁶⁵ Şerh-i Kaşide-

⁶³⁵¹ Mengli Têmür: P Men(g)li Têmür

⁶³⁵² Oğlan: P'de yok; P+ *beyt va'llâhu a'lem*

⁶³⁵³ hayât: P'de yok.

⁶³⁵⁴ özige: T *özide*

⁶³⁵⁵ ibtidâ-yı himetde: P *ibtidâ*

⁶³⁵⁶ Kur'ân-ı Kerim, 61. Saff Sûresi, 13. ayette geçmektedir: "Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih."

⁶³⁵⁷ dâdi ki çün nuşret u feth hazret-i müfettihi' l-ebvâbdındur ki *naşrun min-allâhi ve feth{un karîb}* sırr üçün: T kişi

⁶³⁵⁸ ve: P'de yok.

⁶³⁵⁹ ulusını: T *ulusını*

⁶³⁶⁰ Bêgdin: T *beydin*

⁶³⁶¹ musahhar: T *müstahlaş*

⁶³⁶² a'zam ekrem: P *ekrem-i a'zam*

⁶³⁶³ Kemâle'd-dîn: P *Kemâl(e'd-)dîn*

⁶³⁶⁴ bin: P'de yok.

⁶³⁶⁵ H'ârezmî: P *H'ârezm(î)*

yi *Bürdeni* Türkî tili bilen te'lîf êtip⁶³⁶⁶ ol (18) hân-ı 'ālî-şān ismiğa mevsûm kıldı ve Türkistāndın ekserî kal'alarını⁶³⁶⁷ feth kıldı ve çün rāyet-i devleti⁶³⁶⁸ gerdün- (19) - dın irtifā' taptı Sultān Ebū Sa'īd Mīrzā ki Tēmür Bēg neslidündür 'Abdu'llāh Mīrzā dın münhezim bolup (20) Yessiğa kēlip çün ma'lūm kıldı ki⁶³⁶⁹ 'Abdu'llāh Mīrzānıñ⁶³⁷⁰ def'i üçün müteveccihdür Ebū'l-hayr Hān der-gāhığa penāh êltip (21) ol hān çerik tartıp Māverāü'n-nehr memleketiğa 'āzim boldı ve⁶³⁷¹ çün Şīrāzğa⁶³⁷² yetti ki⁶³⁷³ andın Semerķandğa⁶³⁷⁴ değinç tört yığaç **241**^[89b] (1) yoldur 'Abdu'llāh Mīrzā utru kēlip 'azīm⁶³⁷⁵ uruş bolup 'ākıbet feth nesimi⁶³⁷⁶ Ebū'l-hayr Hān perçem-i rāyetiğa eşip 'Abdu'llāh Mīrzā maqtūl bolup Māverāü'n-nehr memleketi (2) musahhar boldı ve ol hān-ı 'ālî-şān 'ulüvv-i himmettin⁶³⁷⁷ memleketni Sultān Ebū Sa'īd Mīrzāğa müsellemler tutup Mehd-i 'Ulyā 'İşme'd-dīn(?) Rābi'a (3) Sultān Bēgimni ki Ulug Bēg Mīrzānıñ törtinçi⁶³⁷⁸ kıızıdur ve hākān-ı a'zamıñ vālidesi 'ağd bağladı erbāb-ı 'uqūlğa vāzıh (4) bolsun ki⁶³⁷⁹ bu tārīhde⁶³⁸⁰ her yerde Şāh-baht Hān kelse kitābet-i Muḥammed Şeybānī Hāndur ve her qayda hākān-ı a'zam mezkūr bolur 'arz-ı Süyünç H'āce Hāndur. Her kaçan sultān-ı selātin meşūrdur Murād Sultān Muḥammed Sultāndur kim⁶³⁸¹ bu tārīh anıñ (5) ihtimāmı bilen itmāmğa yetiptür⁶³⁸² ism-i şerīfiğa⁶³⁸³ muvaşşah boluptur.

beyt

anıñ ismi bilen boldı muvaşşah

bu aḥsen-i qaşīde ki (6) érür muşahḥah

⁶³⁶⁶ *étip*: T *kılıp*

⁶³⁶⁷ *kal'alarını*: P *kal'alarını*

⁶³⁶⁸ *devleti*: P *devletni*

⁶³⁶⁹ *ki*: T *kim*

⁶³⁷⁰ *Mīrzānıñ*: P *Mīrzā anıñ*

⁶³⁷¹ *ve*: T'de yok.

⁶³⁷² *Şīrāzğa*: P *Şīrā(z)ğa*

⁶³⁷³ *ki*: P'de yok.

⁶³⁷⁴ *Semerķandğa*: T *Semerķandқа*

⁶³⁷⁵ *'azīm*: T'de yok.

⁶³⁷⁶ *nesimi*: T *yeli*

⁶³⁷⁷ *'ulüvv-i himmettin*: T'de yok.

⁶³⁷⁸ *törtinçi*: P *tö(r)tünçi*

⁶³⁷⁹ *ki*: T *kim*

⁶³⁸⁰ *tārīhde*: P *tārīh*

⁶³⁸¹ *her yerde Şāh-baht Hān kelse kitābet-i Muḥammed Şeybānī Hāndur ve her qayda hākān-ı a'zam mezkūr bolur 'arz-ı Süyünç H'āce Hāndur. Her kaçan sultān-ı selātin meşūrdur Murād Sultān Muḥammed Sultāndur kim*: P *H'āce Hāndur sultān-ı selātin meşūr u ser-ver ḥazret-i sultāndın ḥazret-i Sultān Maḥmūd ve*

⁶³⁸² *yetiptür*: T *yētip*

⁶³⁸³ *şerīfiğa*: T *şerīfi*

el-kıssa Çün neçe maḥall öz yurtıda ulus arasında istiklāl bilen⁶³⁸⁴ salṭanat kıldı **küllü nefsin zā'ıqatu'l-mevti**⁶³⁸⁵ maẓmūnı (7) bilen ol ḥān-ı 'ālī-şān sāķī-yi ecel eligidin⁶³⁸⁶ cām-ı ecelni nūş kılıp⁶³⁸⁷ muḥālifler istiklāl⁶³⁸⁸ tapıp evlādı arasında muḥālefet bolup a'dā (8) her tarafdın hücum kılıp ḥānnıy evlādı müteferriḳ boldı. Ol cümledin ki⁶³⁸⁹ Muḥammed Şeybānı⁶³⁹⁰ Ḥān ki Şāh-baḥtka ma'rūfdur ve ḥākān-ı (9) a'zam ba'zı evlād bilen⁶³⁹¹ Māverāü'n-nehrğa barıp Sultān Aḥmed Mīrzā⁶³⁹² bin Ebū Sa'īd Mīrzā⁶³⁹³, Ebū'l-ḥayr Ḥān yaḥşılıḳı⁶³⁹⁴ üçün ki atası (10) bāreside mer'ī tutup erdi fi'l-cümle ri'āyeti⁶³⁹⁵ alarğa mer'ī tutup āḫirü'l-emr ba'zı müfsidler⁶³⁹⁶ iğvāsı bilen ḥayāl kıldı ki (11) 'özri alarğa kılğay ḥānlar⁶³⁹⁷ ferāset⁶³⁹⁸ bilen ma'lūm etip zarūret yüzidin ki cān-ı 'azīz nēmersedür **küllü nefsin zā'ıqatu'l-mevti**⁶³⁹⁹ (12) ne ḥāṭırıda⁶⁴⁰⁰ karar berip Şāh-baḥt Ḥān otuz⁶⁴⁰¹, kırk kişi bilen Türkistān sarı barıp Artuḳ Ḳal'asığa yetkende (13) ol elge sa'adet reh-nümün bolup fi'l-ḥāl ḳal'asını tapşurup özleri muṭī' vü münḳād bolup uluḡ devletka (14) ser-efrāz boldılar. Andın soḡ Otrar vilāyeti meftūḥ bolup andın Yessi üstige barıp Muḥammed Mezīd-i Tarḥān ki (15) Türkistān ḥākimi erdi giriftār bolup kızını⁶⁴⁰² Şāh-baḥt Ḥānga⁶⁴⁰³ 'aḳd baḡladı. **el-kıssa** Barça Türkistān [kılā'ı fethi bolup] (16) el⁶⁴⁰⁴ muṭī' vü münḳād boldılar.

6384 *bilen*: P'de yok.

6385 **küllü nefsin zā'ıqatu'l-mevti**: P'de yok.
Kur'ân-ı Kerim, 29. Ankebût Sûresi, 57. ayet: "Her nefis ölümü tadacaktır."

6386 *eligidin*: P'de yok.

6387 *kılıp*: T etip

6388 *istiklāl*: T istiklāl(l)

6389 *ki*: T'de yok.

6390 *Şeybānı*: P Şeybān

6391 *T+ve*

6392 *Mīrzā*: P'de yok.

6393 *Ebū Sa'īd Mīrzā*: T'de yok.

6394 *yaḥşılıḳı*: T yaḥşılıḡı

6395 *ri'āyeti*: P re'āyāt

6396 *müfsidler*: P müfsidlerğa

6397 *ḥānlar*: P ḥān

6398 *ferāset*: P'de yok.

6399 **küllü nefsin zā'ıqatu'l-mevti**: T
Kur'ân-ı Kerim, 29. Ankebût Sûresi, 57. ayet: "Her nefis ölümü tadacaktır."

6400 *ḥāṭırıda*: T ḥāṭırda

6401 *P+<ve>*

6402 *kızını*: P'de yok.

6403 *Ḥānga*: T Ḥān

6404 *el*: T ḥalkı

Māverāü'n-nehr hānlarını üstige çerik tartıp Tarhān bilen uruşup⁶⁴⁰⁵

Çün Türkistān feth boldı kazak (17) yosunluk hānlar⁶⁴⁰⁶ her tarafğa çapğun yiberip⁶⁴⁰⁷ telāş-ı mülk kıladur ērdiler. Taşkend üstige barıp etrāf (18) u cevānibni⁶⁴⁰⁸ talap ba'zı elini⁶⁴⁰⁹ köçürüp Türkistān yiberdiler. Mürāca'at kılur⁶⁴¹⁰ maħallda ki⁶⁴¹¹ 'asākir-i manşüre her sarı perīşān (19) boldılar⁶⁴¹². Maħmūd Sultān ki Şāh-baht Hān⁶⁴¹³ bilen bir⁶⁴¹⁴ tuğuşkandur Sayrāmdın ötüp qal'adın hākimi ğaflet maħallıda (20) çığıp⁶⁴¹⁵ anı dest-gīr kılıp Moğol hānnı⁶⁴¹⁶ Sultān Maħmūd Hān qaşığa eltıp ol pādīşāh 'ākıbet endīşelik yüzidin anıñ katlığa (21) ikdām kılmay nēçe kündin son i'zāz ü ikrām bilen hānlar qaşığa yiberdi. 'Ākıbet ol yaḥşılık aña fāyide kıldı.

beyt

242^[90a] (1) yaḥşılık ēyle ki Tēñri turur

'aşr u emşāl birge turur

Çün⁶⁴¹⁷ Moğol hānnı⁶⁴¹⁸ Maħmūd Sultānnı⁶⁴¹⁹ yiberdi fī'l-cümle hānlar arasında⁶⁴²⁰ ittiḥādī (2) bolup ḥātır bu tarafdın cem' etip⁶⁴²¹ Māverāü'n-nehr teşḥīri üçün 'āzim boldı⁶⁴²². Nēçe nevbet vilāyetka çapğun⁶⁴²³ eltıp Māverāü'n-nehr (3) selāṭīn ba'zı maħallda mümāna'atka⁶⁴²⁴ iştiğāl kıldılar ve ba'zı vaqt-i⁶⁴²⁵ ğaflet tarīķin mer'ī tuttılar nē alar arasında muḥālefet bolup bēğleri ser-keşlik⁶⁴²⁶ (4) kılıp

⁶⁴⁰⁵ *Māverāü'n-nehr hānlarını üstige çerik tartıp Tarhān bilen uruşup: T Şāh-baht Hānnıñ Taşkend üstige barıp Muḥammed Sultānnıñ giriftār bolğanı zikride*

⁶⁴⁰⁶ *hānlar: P'de yok.*

⁶⁴⁰⁷ *tarafğa çapğun yiberip: T tarafka çapkun eltıp*

⁶⁴⁰⁸ *cevānibni: T cevānibini*

⁶⁴⁰⁹ *elini: P elni*

⁶⁴¹⁰ *kılur: T kılğan*

⁶⁴¹¹ *ki: P'de yok.*

⁶⁴¹² *boldılar: T ērdiler*

⁶⁴¹³ *Hān: P'de yok.*

⁶⁴¹⁴ *bir: P'de yok.*

⁶⁴¹⁵ *çığıp: T çıkıp*

⁶⁴¹⁶ *hānnı: P hān*

⁶⁴¹⁷ *Çün: T'de yok.*

⁶⁴¹⁸ *hān: P hānnı*

⁶⁴¹⁹ *Maħmūd Sultānnı: P Sultān Maħmūd*

⁶⁴²⁰ *arasıda: T [a]rasıda*

⁶⁴²¹ *etip: T bolup*

⁶⁴²² *boldı: T boldılar*

⁶⁴²³ *çapğun: T çapkun*

⁶⁴²⁴ *mümāna'atka: T muḥālefetka*

⁶⁴²⁵ *vaqt-i: T [v]akt-i*

⁶⁴²⁶ *ser-keşlik: T ser-keşlik*

pādişāhlarığa⁶⁴²⁷ köp muṭī‘ ərmes ərđiler belki mülk ü mālda alar⁶⁴²⁸ ihtiyārsız kılıp ərđiler ve çün bu⁶⁴²⁹ hālet⁶⁴³⁰ hān- (5) -largā⁶⁴³¹ vāzih boldı Māverāü’n-nehr teshīri⁶⁴³² üçün ‘azm ü⁶⁴³³ cezm kıldılar.

ve hān-ı a‘zam Süyünç H‘āce Hān ve Şeybān selāṭīniniñ Semerķandğa teveccüh kılıp Semerķandnıñ fethi bolğanı zıkrıde⁶⁴³⁴

(6) Çün Türkistāndın⁶⁴³⁵ Sefid vilāyetiğa yēttiler haber taptılar ki⁶⁴³⁶ Bākī Tarhān utru ve otuz⁶⁴³⁷ miñ kişi bilen çığıp muķātele vü müdāfa‘a üçün (7) ‘āzimdür. Hānlar burun anıñ⁶⁴³⁸ def‘ini⁶⁴³⁹ lāzım bilip⁶⁴⁴⁰ Semerķand sarıdın yanıp aña müteveccih bolup çün Qal‘a-yi Debūsīğa⁶⁴⁴¹ yēttiler ol (8) çerikini yasap oñ ve solnı tüzüp turup⁶⁴⁴² ərđi. Şāh-baht Hān dēdi: kēç boluptur, bu kün mevķūf⁶⁴⁴³ kılıp tañla körüşe{li}ñ⁶⁴⁴⁴. (9) [Bu] söznı hāķān-ı a‘zam yahşılamay dēdi: oşbu kün yörimek⁶⁴⁴⁵ kerek ki ol az ve köpimizni ma‘lūm kılmaydur. Ol söz (10) bilen bahādurlar at yügürtüp bir⁶⁴⁴⁶ lahzada Bākī Tarhān çerikini basıp perīşān kılıp⁶⁴⁴⁷ özi kaçıp Debūsī Qal‘asığa kirdi ve hem (11) ol zamān hāķān-ı a‘zam ve selāṭīn kēneşi bilen Şāh-baht Hān Buḥārāğa barıp ekābir ü eşrāf utru çıkıp⁶⁴⁴⁸ Buḥārānı (12) teslīm kıldı. Qatl u

6427 pādişāhlarığa: T [p]ādişāhlarığa
6428 alar: P alarnı
6429 bu: T [bu]
6430 hālet: P hālāt
6431 hānlargā: P (hān)largā
6432 teshīri: P teshīr
6433 ü: T'de yok.

6434 **ve hān-ı a‘zam Süyünç H‘āce Hān ve Şeybān selāṭīniniñ Semerķandğa teveccüh kılıp Semerķandnıñ fethi bolğanı zıkrıde:** T hānlarnıñ Māverāü’n-nehr üstige çerik tartıp Bākī Tarhān bilen uruşup Buḥārā feth bolğanı zıkrıde

6435 Türkistāndın: P Türkmendin
6436 ki: T kim
6437 ve otuz: P'de yok.
6438 anıñ: P'de yok.
6439 def‘ini: T def‘i üçün
6440 lāzım bilip: T'de yok.
6441 Debūsīğa: P (De)būsīğa
6442 turup: P'de yok.
6443 mevķūf: P mevķū[f]
6444 körüşe{li}ñ: T körüşeli
6445 yörimek: T yörümek
6446 bir: P bā
6447 kılıp: T étip
6448 çıkıp: T çığıp

esirdin⁶⁴⁴⁹ sālīm kaldılar. Bu feth-i ‘azīm tārīh tokuz yüz altıda hicrettin⁶⁴⁵⁰ vāki‘ boldı.

Bebür Mīrzā (13) bilen Çağatay bēglerniñ hücümü her tarafdın⁶⁴⁵¹

Çün Buḥārā feth boldı ḥānlar⁶⁴⁵² Semerḳand fethi üçün yüzlendiler⁶⁴⁵³ ve vilāyetler (14) meftūh bolup Semerḳandḳa⁶⁴⁵⁴ yētip Kān-ı gilde nüzül-ı iclāl boldı ve ol fırsatda vālī Sulṭān ‘Alī Mīrzā bin Sulṭān Maḥmūd Mīrzā (15) [ērdi ammā] bēgler bilen şehir ekābiri andaḳ müstevlī bolup ērdiler ki salṭanatdın aḳa pūr-nām ērdi ve pes şāḥib-i (16) vuḳūf kişilerdın istimā‘ boluptur ki ol şāhzādege⁶⁴⁵⁵ her künde penc ser gūşt ...⁶⁴⁵⁶ bolḡandur⁶⁴⁵⁷ ve ol hem sūhūlet bilen (17) müyesser bolmas ērkendür. Lā-cerem ol nev‘ salṭanatdın köñli tutulup bēgler tasalluṭıdın cāḡa yētip ērdi bir kün (18) istivā maḥallıda bir cemā‘at bilen atlanıp fīrūze dervāzesidin çıḳıp⁶⁴⁵⁸ Bāḡ-ı Meydānda Şāḥ-baḥt Ḥān mülāzemetiḡa barıp (19) hem ol zamān muḳayyed boldı ve ḥānlar ve selāṭīnler⁶⁴⁵⁹ ve beyler atlanıp dervāzeḡa barıp⁶⁴⁶⁰ müfettiḡū‘l-ebvāb⁶⁴⁶¹ taḳdīri bilen (20) dervāzeni⁶⁴⁶² açıp⁶⁴⁶³ şehir feth boldı. <Nē> ol ki⁶⁴⁶⁴ uruşı⁶⁴⁶⁵ vāki‘ bolup çerikke külfeti vāki‘ bolḡay ve andın Kiş (21) ve Naḥşeb ve eṭrāf u cevānibḳa ‘asākir-i⁶⁴⁶⁶ gerdūn-me’āsir çapḡunḡa barıp memālikni ḥīṭa-yi taşarrufiḡa⁶⁴⁶⁷

⁶⁴⁴⁹ *ḳatl u esirdin*: P *ḳ(atl u) esir(d)in*

⁶⁴⁵⁰ *hicrettin*: T *hicretdin*

⁶⁴⁵¹ *Bebür Mīrzā bilen Çağatay bēglerniñ hücümü her tarafdın*: T *Muḥammed Şeybānī Ḥān ve ḥāḳān-ı a‘zam Süyünç Ḥ‘āce [... ..]larnıñ Semerḳandḳa teveccūh ḳılıp Semerḳandnıñ feth bolḡanı zikride*

⁶⁴⁵² *ḥānlar*: P *ḥā(n)lar*

⁶⁴⁵³ *yüzlendiler*: P *yüzlendi*

⁶⁴⁵⁴ *Semerḳandḳa*: P *Semerḳandda*

⁶⁴⁵⁵ *şāhzādege*: T *şāhzādeḡa*

⁶⁴⁵⁶ *penc ser gūşt ...*: P

⁶⁴⁵⁷ *bolḡandur*: T *ḳılḡandurlar*

⁶⁴⁵⁸ *çıḳıp*: P’de yok.

⁶⁴⁵⁹ *selāṭīnler*: T *selāṭīn*

⁶⁴⁶⁰ *barıp*: P’de yok.

⁶⁴⁶¹ *müfettiḡū‘l-ebvāb*: T *müfettiḡ-i ebvāb*

⁶⁴⁶² *dervāzeni*: P *dervāze*

⁶⁴⁶³ *açıp*: P *açılıp*

⁶⁴⁶⁴ *ki*: T *kim*

⁶⁴⁶⁵ *uruşı*: P *uruş*

⁶⁴⁶⁶ *‘asākir-i*: P *‘asā(kir) -i*

⁶⁴⁶⁷ *taşarrufiḡa*: T *taşarrufḳa*

kivürdiler. Münāzi ‘siz **243**^[90b] (1) Māverāü’n-nehr melik {ü} hānlarğa boldı. *Meftūh ez kazā-yı ilāh*. Tēñri her kim{ge} devleti rüzī kıla, şāmil aña bolur nā-gāh⁶⁴⁶⁸.

Hānlarınıñ Bebür Mīrzā bilen (2) Ser-i Pulda uruşup Bebür Mīrzānıñ hezīmetde Çağatay ulusınıñ ba‘zı serdārlarınıñ maqtūl bolğanı zikride⁶⁴⁶⁹

Ve çün bu hāldın fırsatı münkazī boldı (3) Çağatay bēgleri hareketü’l-mezbūhı kılıp etrāfdın hücum kılıp ol cümledin Sultān Kōlınçaq ol cümledin⁶⁴⁷⁰ Hōrāsān bēg- (4) -leridin Ceyhūndın ötüp Qarşı eli ittifākı bilen Qarşı⁶⁴⁷¹ ve Huzārga kēlip qal‘alarını alıp üç ay turup andın soñ⁶⁴⁷² (5) vilāyetni Bākī Tarhānga bērip özi Hōrāsānga mūrāca‘at kıldı ve Muḥammed Mezīd-i Tarhān evlād bilen Kişge kēlip Qāsım Kūh (6) Pīr Kūhistāndın hūrūc kılıp İbrāhīm-i⁶⁴⁷³ Tarhān Şīrāzga kirip⁶⁴⁷⁴ mūteḥaşşın boldı ve Tañyaruk eli Debūsī Qal‘a- (7) -sında yağı bolup qal‘anı mażbūt⁶⁴⁷⁵ kıldı⁶⁴⁷⁶. Bu cihetlerdin Şāh-baht Hān, Maḥmūd Sultānnı⁶⁴⁷⁷ Buḥārā muḥāfazatı üçün⁶⁴⁷⁸ yiberdi⁶⁴⁷⁹, Ḥamza (8) Sultān, Mehdī Sultānnı⁶⁴⁸⁰ Kūfīn ve Kermīne zabtı⁶⁴⁸¹ üçün yiberdi ve hān özi H‘āce Dīdārga öz ḥavāşşı⁶⁴⁸² bilen İbrāhīm-i Tarhān de- (9) -f‘i üçün barıp ikāmet kıldı ve çün Fāzıl-ı Tarhānnı az kişi bilen Semerkāndda hānlar⁶⁴⁸³ koyup ērdiler şehir eli Bebür Mīrzā (10) bin ‘Ömer Şeyḥ Mīrzānı tilep ol ğāfil⁶⁴⁸⁴ yaşurun kēlip şehir eli kēçe bilen anı şehrga kivürüp Fāzıl-ı Tarhān maqtūl boldı (11) ve Şāh-baht Hān maşlahat-ı diğkat iktizāsı bilen Buḥārā barıp selātīn barça

⁶⁴⁶⁸ *Māverāü’n-nehr melik {ü} hānlarğa boldı. Meftūh ez kazā-yı ilāh. Tēñri her kim{ge} devleti rüzī kıla, şāmil aña bolur nā-gāh*: T’de yok.

⁶⁴⁶⁹ ***Hānlarınıñ Bebür Mīrzā bilen Ser-i Pulda uruşup Bebür Mīrzānıñ hezīmetde Çağatay ulusınıñ ba‘zı serdārlarınıñ maqtūl bolğanı zikride***: T *Bebür Mīrzā bilen Çağatay bēgleriniñ hücum her tarafdın*

⁶⁴⁷⁰ *ol cümledin*: T’de yok.

⁶⁴⁷¹ *Qarşı*: P’de yok.

⁶⁴⁷² P+<ve>

⁶⁴⁷³ *mūrāca‘at kıldı ve Muḥammed Mezīd-i Tarhān evlād bilen Kişge kēlip Qāsım Kūh (6) Pīr Kūhistāndın hūrūc kılıp İbrāhīm-i*: T’de yok.

⁶⁴⁷⁴ *kirip*: P *kivürüp*

⁶⁴⁷⁵ *mażbūt*: P *mażbūt*

⁶⁴⁷⁶ *kıldı*: T *kıldılar*

⁶⁴⁷⁷ *Sultānnı*: T *Hānnı*

⁶⁴⁷⁸ *üçün*: P *üçü(n)*

⁶⁴⁷⁹ *yiberdi*: T *yiberip*

⁶⁴⁸⁰ *Mehdī Sultānnı*: P’de yok.

⁶⁴⁸¹ *zabtı*: P *zabtı*

⁶⁴⁸² *ḥavāşşı*: P *ḥavāşş*

⁶⁴⁸³ *hānlar*: P’de yok.

⁶⁴⁸⁴ P+<ve>

koşulup Karşığa barıp⁶⁴⁸⁵ Bākī Tarhānnı ki a‘zam ümerā-yı Semerḳand érđi
 kabap⁶⁴⁸⁶ çün kabal müddeti (12) mütemādī boldı ve Bebür Mīrzā eli her tarafka
 ta‘arruz kıla başladılar ve ba‘zı hālāt yüzlenen cihetidin⁶⁴⁸⁷ Bākī Tarhān bilen şulh
 gūne kılıp (13) mūrāca‘at kılıp yandılar ve Tarhān mülk ü maldın köñül köterip
 Belhka Bedī‘ü’z-zamān Mīrzā mülāzemetiğa bardı⁶⁴⁸⁸ ve hānlar Buḥārā- (14) -[dın]
 Semerḳand sarı ‘azīmet ‘ināyeti ma‘tūf kılıp çün Debūsī⁶⁴⁸⁹ Ḳal‘asığa yéttiler sultān
 uruş sa[lıp bā-vücūd]ī⁶⁴⁹⁰ ol-kim (15) ol ḳal‘adur⁶⁴⁹¹ ḡāyet istiḥkāmda uruş bilen feth
 kılıp ḳatl-i ‘ām vāḳi‘ boldı.

**hānların Bebür Mīrzā bilen Ser-i Pulda uruş bolup Bebür Mīrzānıñ
 hezīmetide ve Çaḡatay ulusınıñ ba‘zı serdārlarınıñ maḳtūl bolğanı zıkrıde⁶⁴⁹²**

(16) Çün Bebür Mīrzā şehir eliniñ⁶⁴⁹³ mededi bilen Semerḳandnı⁶⁴⁹⁴ aldılar⁶⁴⁹⁵
 Çaḡatay bēḡleri yığılıp perīṣān bolğan eli cem‘ bolup nihāyetsiz çerik anıñ ‘asākiride
 yığıldılar⁶⁴⁹⁶ ve Moḡol hānlarıdın cem‘i keşir (17) mededge⁶⁴⁹⁷ kēlip Ḳāsım Kūh Pīr,
 İbrāhīm-i Tarhān koşulup ‘azīm çerik ḥaşrū’n-nāsdın alıp hānlar utrusığa barıp⁶⁴⁹⁸
 (18) Ser-i Pulda mülākī-yi ferīḳayn yüz⁶⁴⁹⁹ körgüzüp⁶⁵⁰⁰ eki tarafdın barānḡar ve
 cövēnḡar ḳol terbiyet bērip bahādurlar cevānıbdın (19) yörüp anıñ dēk muḥārebe dest
 bērdi ki⁶⁵⁰¹ gerdün⁶⁵⁰² közi körmey merīḥ ḳulaḡı⁶⁵⁰³ ol tūrlük uruş eşitmeydür érđi.

⁶⁴⁸⁵ *selāṭīn barça koşulup Karşığa barıp*: P’de yok.

⁶⁴⁸⁶ *P+érđi*

⁶⁴⁸⁷ *P+<boldı>*

⁶⁴⁸⁸ *bardı*: T *bardılar*

⁶⁴⁸⁹ *Debūsī*: P *Debūs(ī)*

⁶⁴⁹⁰ *[bā-vücūd]ī*: T *bā-vücūd*

⁶⁴⁹¹ *ḳal‘adur*: T *ḳal‘aī dur*

⁶⁴⁹² ***hānların Bebür Mīrzā bilen Ser-i Pulda uruş bolup Bebür Mīrzānıñ hezīmetide ve Çaḡatay
 ulusınıñ ba‘zı serdārlarınıñ maḳtūl bolğanı zıkrıde***: P’de yok.

⁶⁴⁹³ *eliniñ*: T *eli*

⁶⁴⁹⁴ *Semerḳandnı*: P *Semerḳand*

⁶⁴⁹⁵ *aldılar*: T *aldı*

⁶⁴⁹⁶ *Çaḡatay bēḡleri yığılıp perīṣān bolğan eli cem‘ bolup nihāyetsiz çerik anıñ ‘asākiride
 yığıldılar*: P’de yok.

⁶⁴⁹⁷ *mededge*: T *aḡa*

⁶⁴⁹⁸ *barıp*: T *yörüp*

⁶⁴⁹⁹ *P+<yüz>*

⁶⁵⁰⁰ *körgüzüp*: P *kör(güz)üp*

⁶⁵⁰¹ *ki*: T *kim*

⁶⁵⁰² *gerdün*: P *(ger)dün*

⁶⁵⁰³ *ḳulaḡı*: P *ḳulaḡı*

(20) ‘Ākıbet nesīm-i feth̄ eşip nuşret yēli hānların rāyet-i devletiġa vāķi’ boldı⁶⁵⁰⁴.
ve mā’n-naşru illā min ‘indi’llāh⁶⁵⁰⁵ mażmūnı⁶⁵⁰⁶ bilen vāķi’ (21) boldı. Anıñ dēk
çerik bā-vücūdī⁶⁵⁰⁷ ol-kim üç, tört çağlık hānlar çerikiçe⁶⁵⁰⁸ bar ērdiler hezīmet bolup
İbrāhīm-i **244**^[91a] (1) Tarhān ve Kāsım Kūhtur⁶⁵⁰⁹ ki Çaġatay⁶⁵¹⁰ ulusı arasında
Rüstem ve İsfendiyār ērdiler maqtūl bolup Bebür Mīrzā yüz miñnet bilen (2) o[l]
deryā vū⁶⁵¹¹ bilādın özini sāhil-i selāmetķa yētkürüp Semerķandġa⁶⁵¹² kirip
müteħaşşın boldılar⁶⁵¹³. Çün hānlarġa bu feth̄-i (3) nām-dār müyesser bolup Tēñri
Te‘ālā ‘ināyetiġa ser-efrāz boldılar. İttifāk bilen Semerķandġa yörüp eṭrāf u
cevānibtin⁶⁵¹⁴ kabap endek fırsatda Semerķand (4) ēli mażīķ-ı hayretķa kalıp
kuvvetsizlikdın⁶⁵¹⁵ alarġa⁶⁵¹⁶ kuvvet-i⁶⁵¹⁷ muħārebe kalmadı. Bebür Mīrzā ıztırār
yüzindin⁶⁵¹⁸ muşālahāġa (5) tālib bolup egeçisini Şāh-baht Hānġa⁶⁵¹⁹ ‘aķd baġlap ol
keçe ki⁶⁵²⁰ ol muħaddere-yi ‘işmetni⁶⁵²¹ ki⁶⁵²² şehrdin çıġarıp hān kaşıġa⁶⁵²³
yētkürdiler⁶⁵²⁴ özi⁶⁵²⁵ (6) özge dervāzedin çıġıp cānını ol⁶⁵²⁶ varṭa-yi⁶⁵²⁷ helākdın⁶⁵²⁸
selāmet vādīsıġa⁶⁵²⁹ yētkürdi ve yana⁶⁵³⁰ kün şehir a‘yānı⁶⁵³¹ yüz hacālet bilen⁶⁵³²
āsitān-ı (7) felek āşiyānġa ‘acz u meskenet yüzin tofraķķa koyup hānlar alarġa

6504 vāķi’ boldı: T’de yok.

6505 Kur’ân-ı Kerim, 8. Enfāl Sûresi, 10. ayet. ve Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmran Sûresi, 126. ayet.
ikisinde de geçer anlamı: "Yardım ancak Allah katındandır."

6506 mażmūnı: P mażmūn

6507 bā-vücūdī: T bā-vücūd

6508 çerikiçe: P çerikigeçe

6509 Kūhtur: T Kūh bu

6510 Çaġatay: T’de yok.

6511 ve: T’de yok.

6512 Semerķandġa: T Semerķandķa

6513 boldılar: T boldı

6514 cevānibtin: T cevānibdin

6515 kuvvetsizlikdın: P kuvvetsizlikd(in)

6516 alarġa: P (a)larġa

6517 kuvvet-i: P’de yok.

6518 yüzindin: T yüzidin

6519 Hānġa: P Hān

6520 ki: T kim

6521 ‘işmetni: P ‘işmet

6522 ki: T’de yok.

6523 kaşıġa: T mülāzemetiġa

6524 yētkürdiler: T yiberdi

6525 özi: P’de yok.

6526 ol: P o(l)

6527 varṭa-yi: P (va)rṭa-yi

6528 helākdın: T helāketdin

6529 vādīsıġa: P vād(i)siġa

6530 yana: P ya(na)

6531 a‘yānı: P (a)‘yān

6532 bilen: P’de yok.

istimālet bērip cānı⁶⁵³³ ve⁶⁵³⁴ kanı başlık⁶⁵³⁵ bēglerni şehir zabtı (8) için yiberdiler
kim⁶⁵³⁶ çerik ta'arruzıdın re'āyānı⁶⁵³⁷ muhāfazat kılğaylar ve ba'zı müfsidler ki⁶⁵³⁸
ser-keşlik kılıp ērdiler siyāset (9) kılıcı bilen 'adem sarığa⁶⁵³⁹ yüzlendiler.

beyt

kişi kim haddıdın kıla tecāvüz

ağa nekbet bolur tentek kılavuz

Çün Semerkand (10) ve Soğd ve Kermine ve Buḥārā müyesser bolup vilāyet
muhālifleridin⁶⁵⁴⁰ şāfī boldı 'asākir-i gerdūn-me'āsır Kiş ve Karşı ve Huzārga barıp
(11) Kahlağağa⁶⁵⁴¹ feth kılıp⁶⁵⁴² ve⁶⁵⁴³ hīṭa-yi taşarrufğa⁶⁵⁴⁴ kivürdiler.

beyt

feth boldı Kiş u Karşı vü Huzār

hem Semerkand u sefer-i şehir Buḥār{ā}

Māverāü'n-nehr mülki (12) hānlarğa bolup

ser-efrāz etti alarnı gird-i kār

ḳādiri ki ḳudretid{e} ēyleyür

bir cemā'atni 'azīz birini ḥvār

⁶⁵³³ *cānı*: P'de yok.

⁶⁵³⁴ *ve*: T'de yok.

⁶⁵³⁵ *başlık*: T *başlığ*

⁶⁵³⁶ *kim*: P'de yok.

⁶⁵³⁷ *re'āyānı*: T *ra'iyetni*

⁶⁵³⁸ *ki*: T'de yok.

⁶⁵³⁹ *sarığa*: T *sarı*

⁶⁵⁴⁰ *muhālifleridin*: P *muhāliflerdin*

⁶⁵⁴¹ *Kahlağağa*: P *Kahlağağa*

⁶⁵⁴² *kılıp*: P'de yok.

⁶⁵⁴³ *ve*: T'de yok.

⁶⁵⁴⁴ *taşarrufğa*: T *taşarrufka*

hānlarnıñ (13) Husrev Şāh Bēg üstige⁶⁵⁴⁵ yörüp ol hezīmet bolğanı zikride

Bu esnāda haber yetti ki⁶⁵⁴⁶ Husrev Şāh Bēg ellig miñ çerik bilen Vaḥş Suyı⁶⁵⁴⁷ yaqasında (14) cem'iyet kılıp Tarḥāniler⁶⁵⁴⁸ on miñ kişi bilen Derbendtin⁶⁵⁴⁹ ötüptür⁶⁵⁵⁰ ılğap henüz Vaḥş Suyığa⁶⁵⁵¹ yétmeydür érdiler⁶⁵⁵² ki Husrev Şāh Bēg, (15) Velī Bēg⁶⁵⁵³ bā-vücūd ol-kim⁶⁵⁵⁴ mu'askerleride ellig miñ kişi bar ərđi turuş bėrmey ḥātırını firārğa qarār⁶⁵⁵⁵ bėrip (16) çerikleri⁶⁵⁵⁶ buzulup özleri Bedī'ü'z-zamān Mīrzāğa penāh ėltip Erhengde aña koşıldılar ve hānlar⁶⁵⁵⁷ Vaḥşқа yėtip kėrėp (17) [yarak] u māl 'asākır-i⁶⁵⁵⁸ gerdün-me'āsır qolığa tüşti ve Şāh-baḥt Hān anda bu beytni oqudı⁶⁵⁵⁹ ki:

beyt

çerikni gerdini kėrmedi qaçıptur

(18) ...dur⁶⁵⁶⁰ kuvveti kara ...⁶⁵⁶¹ içinde

hānlarnıñ Sultān Aḥmed Tenbel⁶⁵⁶² üstige barıp Moğol hānları bilen uruşup fetḥ bolğanı⁶⁵⁶³ zikride

⁶⁵⁴⁵ *üstige*: P'de yok.

⁶⁵⁴⁶ *ki*: T *kim*

⁶⁵⁴⁷ *Suyı*: P *Suy*

⁶⁵⁴⁸ *Tarḥāniler*: P *Tarḥānlar*

⁶⁵⁴⁹ *Derbendtin*: T *Derbenddin*

⁶⁵⁵⁰ *ötüptür*: T *ötüp*

⁶⁵⁵¹ *Suyığa*: P'de yok.

⁶⁵⁵² *érdiler*: P'de yok.

⁶⁵⁵³ *Velī Bēg*: T'de yok.

⁶⁵⁵⁴ *ol-kim*: P *o(l)-ki*

⁶⁵⁵⁵ *qarār*: T'de yok.

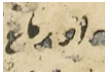
⁶⁵⁵⁶ *çerikleri*: P *çerikler*

⁶⁵⁵⁷ *hānlar*: P *hā(n)lar*

⁶⁵⁵⁸ *'asākır-i*: P'de yok.

⁶⁵⁵⁹ *oqudı*: T *dėdi*

⁶⁵⁶⁰ *...dur*: P *dur*

⁶⁵⁶¹ *...:* P

⁶⁵⁶² *Tenbel*: P *Şedād*

⁶⁵⁶³ *bolğanı*: P *bolğan*

Çün ol fırsatda (19) [Ala]ça Hân, Sultân Maḥmūd Hân ki Moğol pādīşāhları⁶⁵⁶⁴ êrdiler ve Bebür Mīrzā alarga koşulup Taşkend Şāhruḥiyyede⁶⁵⁶⁵ cem'iyet kılıp êrdiler (20) ve Sultân Aḥmed⁶⁵⁶⁶ Tenbel Andigān vilāyetide⁶⁵⁶⁷ istiqlāldin dem⁶⁵⁶⁸ urup⁶⁵⁶⁹ ol maşlahat⁶⁵⁷⁰ üçün hānlar⁶⁵⁷¹ Husrev Şāhnı kavmadılar⁶⁵⁷² vilāyetni (21) چاپی sālīm ü ḡānim⁶⁵⁷³ Semerḳandḳa⁶⁵⁷⁴ mūrāca'at kıldılar ve Moğol hānları Bebür Mīrzā bilen Andigānga barıp Sultân Aḥmed Tenbel⁶⁵⁷⁵ özide⁶⁵⁷⁶ za'f **245**^[91b] (1) kördi. Bēg, Tenbelni Şāh-baht Hân⁶⁵⁷⁷ mülāzemetiḡa yiberip itā'at u inḳiyād zāhir kılıp Şāh-baht Hân selātīn ittifāḳı bilen Andigān sarı 'azīmet kılıp Aḥsiketḳa (2) yētip ol evānda ki⁶⁵⁷⁸ Moğol hānları Bebür Mīrzā bilen Seyḥūn yaḳasıda Kersegān Mevzi'de êrdiler Şāh-baht alar⁶⁵⁷⁹ (3) üstige yörüp Baḥrābādda ki Aḥsiket nevāḥīsidindür mülākī-yi ferīḳayn bolup 'azīm⁶⁵⁸⁰ uruş yüz körgüzüp 'ākıbet⁶⁵⁸¹ (4) feth u nuşret⁶⁵⁸² Şeybānī⁶⁵⁸³ hānlarḡa şāmil bolup Sultân Maḥmūd Hân⁶⁵⁸⁴ dest-gīr boldı ve Bebür Mīrzā ol varṭadın (5) ḡalāş bolup⁶⁵⁸⁵ ve Şāh-baht Hân Moğol hānlarını alıp Taşkendḡa barıp⁶⁵⁸⁶ feth ētip Moğol hānlarını⁶⁵⁸⁷ baḡışlap seylāb ehl ü⁶⁵⁸⁸ 'ıyālları⁶⁵⁸⁹ bilen (6) Isıḳ Kölḡa ki⁶⁵⁹⁰ Moğolnıñ ḳadīm yurtıdır yiberip Cānı⁶⁵⁹¹ Bēg Sultānnı⁶⁵⁹² anda ḡākim kıldı⁶⁵⁹³ Semerḳandḡa⁶⁵⁹⁴ yandılar.

⁶⁵⁶⁴ pādīşāhları: P pādīşāhīleri

⁶⁵⁶⁵ Şāhruḥiyyede: P Şāh<h>ruḥiyye

⁶⁵⁶⁶ Aḥmed: P'de yok.

⁶⁵⁶⁷ vilāyetide: P vilāyetde

⁶⁵⁶⁸ dem: P'de yok.

⁶⁵⁶⁹ urup: P uradur<dur> êrdi

⁶⁵⁷⁰ maşlahat: P maşlahatdın

⁶⁵⁷¹ üçün hānlar: P'de yok.

⁶⁵⁷² kavmadılar: T kavmay

⁶⁵⁷³ ḡānim: P ḡānīm

⁶⁵⁷⁴ Semerḳandḳa: P'de yok.

⁶⁵⁷⁵ P+ni kabap feth müyesser bolmadı yanıp yana nevbet çerik tartıp Tenbel üstige barıp çün Tenbel

⁶⁵⁷⁶ özide: P özige

⁶⁵⁷⁷ P+<bilen>

⁶⁵⁷⁸ ki: P'de yok.

⁶⁵⁷⁹ alar: P alar<ḡa>

⁶⁵⁸⁰ 'azīm: P'de yok.

⁶⁵⁸¹ 'ākıbet: P āḡiret

⁶⁵⁸² feth u nuşret: T nuşret u feth

⁶⁵⁸³ Şeybānī: P Şeybān

⁶⁵⁸⁴ P+Alaça Hân

⁶⁵⁸⁵ bolup: T boldı

⁶⁵⁸⁶ Moğol hānlarını alıp Taşkendḡa barıp: P Taşkend hānlarını alıp

⁶⁵⁸⁷ hānlarını: P hānlarnı

⁶⁵⁸⁸ ü: P'de yok.

⁶⁵⁸⁹ 'ıyālları: P 'ıyāllar

⁶⁵⁹⁰ ki: P'de yok.

⁶⁵⁹¹ Cānı: P Cānnı

⁶⁵⁹² Sultānnı: P'de yok.

Bākī Tarḥānnıñ Şāh-baht Hānga kirip ḥānlarnıñ Belḥ üstige yörügen burun nevbetde⁶⁵⁹⁵

Bu esnāda Bistām⁶⁵⁹⁶ Tarḥān, (7) Bākī Tarḥān qaşıdın kēlip⁶⁵⁹⁷ ‘arz kıldı ki⁶⁵⁹⁸ ol inkiyād u itā‘at kılıp⁶⁵⁹⁹ Andḥūdın bērkıtip Çagatay pādışāhlarığa muḥālefet kıldı dep ḥān- (8) -larnı Belḥ üstige yörür üçün terğib kıldı. Keyfiyyet ol ki⁶⁶⁰⁰ çün⁶⁶⁰¹ Bākī Tarḥāndın⁶⁶⁰² münhezim bolup memleket u⁶⁶⁰³ emvālını (9) aldurup⁶⁶⁰⁴ Bedī‘ü’z-zamān Mīrzāğa eltti mīrzā aña envā‘ri‘āyet u terbiyet kılıp envā‘nevāziş anıñ bāreside mer‘ī tutup (10) öz bēgleridin ḥürmetini arturup Andḥūd bilen H‘āce Ḥayrān tümenini soyurğal aña müsellemler tuttı andın ki anıñ⁶⁶⁰⁵ ḥarām-nemeklığı (11) erdi ol yaḥşılıqnı nısyān tākıda⁶⁶⁰⁶ koyup cem‘i bēglerni⁶⁶⁰⁷ özige yār etip Şāh-baht Hānga⁶⁶⁰⁸ Bistām Tarḥānnı yiberip⁶⁶⁰⁹ bu ḥāldın Bedī‘ü (12) ‘z-zamān Mīrzā⁶⁶¹⁰ vākıf bolup Belḥdeki bēglerni ki aña muvāfiq erdi⁶⁶¹¹ tutup öldürdi ve çün Bākī Tarḥān Andḥūdda⁶⁶¹² erdi (13) cem‘i bēglerni hem⁶⁶¹³ anıñ üstige yiberip aña yaqın yetkende ḥaber taptılar ki Şāh-baht Hān Ceyḥūndın ‘ubūr kıldı ve Bākī Tarḥān barıp su yaqasında (14) ḥānlarğa mülāzemet kıldı. Bēgler yanıp ḥānlar Belḥ üstige yörüp Bedī‘ü’z-zamān Mīrzā Sulṭān-ı Kıpçaqmı Belḥ qal‘asında⁶⁶¹⁴ koyup özi (15) Cerzūvān bardı ve Şāh-baht Hān üç ay Belḥni qabap bu müddetde muqātele vü mücādele erdi

6593 kıldı: T kılıp

6594 Semerqandğa: T Semerqandka

6595 **Bākī Tarḥānnıñ Şāh-baht Hānga kirip ḥānlarnıñ Belḥ üstige yörügen burun nevbetde:** P'de yok.

6596 Bistām: P'de yok.

6597 kēlip: P'de yok.

6598 ki: T kim

6599 kılıp: P'de yok.

6600 ki: T kim

6601 çün: P'de yok.

6602 Tarḥāndın: P Tarḥān Şāh-baht Hāndın

6603 u: P'de yok.

6604 T+penāh

6605 anıñ: P (a)nıñ

6606 tākıda: P tākıd(a)

6607 bēglerni: P bēg

6608 Hānga: P Hān

6609 yiberip: T yiberdi

6610 Mīrzā: P'de yok.

6611 erdi: T erdiler

6612 Andḥūdda: P Andḥū(d)ta

6613 hem: P'de yok.

6614 qal‘asında: P qal‘asığa

ve hānlar çeriki ol miqdār esīr u māl⁶⁶¹⁵ Belh nevhāīsīdin⁶⁶¹⁶ aldılar⁶⁶¹⁷ ki muhāsib⁶⁶¹⁸ ve hem hisābıdın ‘āciz boldı⁶⁶¹⁹ Belh ol maḥallda o- (16) -l-türlük ma‘mūr ērdi ki ta‘rīf bilen rāst kēlmes çün Belhniñ ol fırsatda fetḥ bolmağı⁶⁶²⁰ mümkün⁶⁶²¹ ērme ērdi ve Māverāü’n-nehrdin (17) hem haber kēldi ki⁶⁶²² Sultān Aḥmed Tenbel itā‘atdın baş öyürüp Taşkend vilāyetiga⁶⁶²³ ta‘arruz kılıpdur dēp lā-cerem hānlar Ceyhūn (18) yaqasında⁶⁶²⁴ barıp Qunduz ve Bağlānnı çapıp Erhengdin ötüp Husrev Şāh vilāyetini talap⁶⁶²⁵ köp emvāl u gül-ruḥ esīrlər çerik (19) qolığa tüşti⁶⁶²⁶. Semerqandğa mu‘āvedet⁶⁶²⁷ kıldılar ve Husrev Şāh bā-vücūd⁶⁶²⁸ ol ki⁶⁶²⁹ ēllig miñ çeriki⁶⁶³⁰ bar ērdi muḥālefet üçün cūr’et kıla almadı⁶⁶³¹. Bu hāl (20) tārīhi⁶⁶³² tokuz⁶⁶³³ yüz tokuzda vāki‘ boldı ve Mevlānā-yı şāhib-i dānā⁶⁶³⁴ dīvānı Belh tārīhde⁶⁶³⁵ peydā kılıptur⁶⁶³⁶.

Bāḳī Hānnıñ Şāh-baḥt (21) Hānga kirip hānlarnıñ Belh üstige yörigen burun nevbet⁶⁶³⁷

Çün hānlar ol yörüşdin yandılar ol⁶⁶³⁸ kış Semerqand ve Buḥārāda [kışlaq kıldılar. Yaz] **246^{192a}** (1) bolgaç çerik yığıp Andigān üstige⁶⁶³⁹ yörüp Sultān Aḥmed Tenbel

⁶⁶¹⁵ *Belhni qabap bu müddetde muḳātele vü mücādele ērdi ve hānlar çeriki ol miqdār esīr u māl:* P'de yok.
⁶⁶¹⁶ *nevhāīsīdin:* T *nevhāīsīde*
⁶⁶¹⁷ *aldılar:* P *ald(il)ar*
⁶⁶¹⁸ *muhāsib:* P *muhāsīb*
⁶⁶¹⁹ *T+nē*
⁶⁶²⁰ *bolmağı:* P *bolğay*
⁶⁶²¹ *mümkın:* P *mümkīn*
⁶⁶²² *ki:* T *kim*
⁶⁶²³ *vilāyetiga:* P *vilāyetga*
⁶⁶²⁴ *yaqasında:* P *yaqası bilen*
⁶⁶²⁵ *talap:* P *talán u tārāc*
⁶⁶²⁶ *tüşti:* T *tüşüp*
⁶⁶²⁷ *mu ‘āvedet:* P *mu ‘āveded*
⁶⁶²⁸ *bā-vücūd:* P *(bā-)vücūdī*
⁶⁶²⁹ *ki:* T *kim*
⁶⁶³⁰ *çeriki:* T *çerik*
⁶⁶³¹ *kıla almadı:* T *kılmadı*
⁶⁶³² *tārīhi:* T *tārīh*
⁶⁶³³ *tokuz:* P *to(ku)z*
⁶⁶³⁴ *dānā:* T *dārā*
⁶⁶³⁵ *tārīhde:* P *tārīhi*
⁶⁶³⁶ *kılıptur:* T *kılıp ērdi*
⁶⁶³⁷ *Bāḳī Hānnıñ Şāh-baḥt Hānga kirip hānlarnıñ Belh üstige yörigen burun nevbet:* T *hānlarnıñ Sultān Aḥmed Tenbel üstige barıp Andigān vilāyeti fetḥ bolğanı zikride*
⁶⁶³⁸ *ol:* P'de yok.
⁶⁶³⁹ *Andigān üstige:* T *Andigānda*

nêçe maħall ƙal‘anı ƙabap⁶⁶⁴⁰ çün [ƙa]bal müddeti mütemādī boldı ya‘nī köp (2) boldı ħalāyıkñıñ kuvvetsizlıkdın kuvvetleri ƙalmadı [içker]idin ġarīb Ĥüseyn-i Barulas, Cān Vefā Mīrzāğa kişi yiberdi ki⁶⁶⁴¹ eger ħānlar (3) ġünāhımñı bağışlasalar ƙal‘anıñ bir yanını buzup⁶⁶⁴² mülāzemetƙa⁶⁶⁴³ kélür-mén⁶⁶⁴⁴ . Ĥān ‘ināyet yüzindin⁶⁶⁴⁵ ‘ahd-nāme yiberip ol ƙal‘adın çıǵıp ħānlar (4) aña envā‘ terbiyet ü in‘ām etip ser-efrāz ƙıldılar⁶⁶⁴⁶. Çün bu ħālnı⁶⁶⁴⁷ ƙal‘a eli⁶⁶⁴⁸ müşāhede ƙıldı⁶⁶⁴⁹ özlerini ƙal‘anıñ her tarafıdın⁶⁶⁵⁰ (5) taşlap tuş tuşıdın⁶⁶⁵¹ orduğa müteveccih boldılar. Çün Sultān Aħmed Tenbel bu vāƙı‘anı kördi ihtiyārsız bolup özini (6) ƙal‘adın taşlap henüz ħānlar mülāzemetiğe yétmey érdi⁶⁶⁵² ki anı yasakƙa yétkürdiler ve ƙal‘a feth bolup Tenbelniñ (7) etbā‘ vü⁶⁶⁵³ işbā‘ı esīr ü talan⁶⁶⁵⁴ bolup⁶⁶⁵⁵ ol vilāyet anıñ ħubs-ı vücüdın şāfi boldı ve⁶⁶⁵⁶ Andigān bilen⁶⁶⁵⁷ Cānı Bēg Sultān bile⁶⁶⁵⁸ ihvān evlādığa (8) müfevvez ƙılıp çün ol maħallda Ƙāsım Ĥān Ƙazaƙ ve Mangƙıt⁶⁶⁵⁹ ulusıda pādīşāh-ı zū-şevket érdi ve tamām⁶⁶⁶⁰ Deşt-i Ƙıpçaƙ anıñ (9) fermānıda érdiler ve anıñ def‘i üçün ki⁶⁶⁶¹ hem mühimmātdın érdi lā-cerem Taşkend ve Sayrām ki⁶⁶⁶² Şaş ve Sibicāb ‘ibāret-i andındur ħazret-i ħāƙān-ı (10) a‘zamğa müsellemler tutup⁶⁶⁶³ Türkistānnı⁶⁶⁶⁴ uluğ ƙardaşı Küçüm Ĥānga bérdi ħāƙān-ı⁶⁶⁶⁵ a‘zamğa der-ĥvāst yüzidin dēdi ki: eger sēn (11) bu ser-ħadda bolmasañ hēç türlük Ƙāsım Ĥān tarafıdın

6640 ƙabap: T bérkitip
6641 yiberdi ki: P’de yok.
6642 buzup: P buz(up)
6643 mülāzemetƙa: P’de yok.
6644 kélür-mén: T kélür-men
6645 yüzindin: T yüzidin
6646 ƙıldılar: T éttiler
6647 ħālnı: P ħāl
6648 eli: P’de yok.
6649 ƙıldı: T ƙıldılar
6650 tarafıdın: P tarafdın
6651 tuş tuşıdın: P tuşdın
6652 yétmey érdi: P yétme(y)dür érdi
6653 vü: P’de yok.
6654 ü talan: T’de yok.
6655 bolup: T boldı
6656 ve: T’de yok.
6657 Andigān bilen: T Andigānnı
6658 bile: P’de yok.
6659 Mangƙıt: P Mangƙıt
6660 tamām: T (ta)mām
6661 üçün ki: P’de yok.
6662 ki: P’de yok.
6663 tutup: P tutu(p)
6664 Türkistānnı: T [Türki]stānnı
6665 ħāƙān-ı: P ħān-ı

hâtır cem‘ bolmas. Lā-cerem ol hâzret bu emr-i a‘zamnı⁶⁶⁶ kabûl kılıp Şâh-baht Hân (12) tınç köñül bilen dâru’s-saltâna Semerkandğa müraca‘at kıldı.

Şâh-baht Hânın Husrev Şâh üstige barıp ve Kündüz ve Bedağşân ve Huttalân tevâbi‘ bilen feth bolğanı zikride⁶⁶⁷

Çün Bebür Mîrzâ Moğol hânları⁶⁶⁸ vâkı‘asın soñ kazağ yosunluğ⁶⁶⁹ (13) yörür êrdi Sultân Ahmed Tenbel maqtûl bolup Andigân ve Taşkend⁶⁷⁰ tevâbi‘ vü levâhık bilen hânlarğa⁶⁷¹ şâfi boldı ol tura- (14) -almay⁶⁷² Hişâr vilâyeti sarı bardı. Şâh-baht Hânğa bu haber yetti dâdi: andın burun ki ol Husrev Şâhğa koşulğay (15) [anıñ] def‘ini lâzım bilmek kerek. Lā-cerem Hişâr vilâyetige ‘âzim bolup Bebür Mîrzânı Bâkî Çağāniyānnı⁶⁷³ alıp Kâbül sarı müteveccih (16) boldı ve çün Kündüz {ve} Bâglānga⁶⁷⁴ yetti Husrev Şâhnıñ be-tamām⁶⁷⁵ nökeri⁶⁷⁶ ayrılıp Bebür Mîrzāğa koşuldılar ve be-tamām⁶⁷⁷ hazâyin ve emvâli⁶⁷⁸ ki (17) anıñ⁶⁷⁹ bilen êrdi Bebür Mîrzâ alıp özi yüz miñnet bilen kutulup Sultân Hüseyin Mîrzâ mülâzemetige bardı ve⁶⁸⁰ Hişâr memleketi (18) bā-vücûd ol-k[im her] kal‘ada on yıllıq⁶⁸¹ zahîre bar êrdi nê⁶⁸² ol ki⁶⁸³ uruşı vâkı‘ bolğay ve yâhûd kal‘alar muhâşara bolğay⁶⁸⁴ be-tamām⁶⁸⁵ Toğaristân Kahlağadın Kâbül (19) ser-haddığaça Şâh-baht Hân taşarrufige kirip Kündüz ve⁶⁸⁶ Bâglân Bedağşân tevâbi‘ vü levâhık bilen kardaşı Sultân

⁶⁶⁶ a‘zamnı: T ‘azîmni

⁶⁶⁷ **Şâh-baht Hânın Husrev Şâh üstige barıp ve Kündüz ve Bedağşân ve Huttalân tevâbi‘ bilen feth bolğanı zikride:** P’de yok.

⁶⁶⁸ hânları: P’de yok.

⁶⁶⁹ yosunluğ: P yosunlu(k)

⁶⁷⁰ Taşkend: P Ta(ş)kend

⁶⁷¹ hânlarğa: P hânlardın

⁶⁷² tura almay: P turalmay

⁶⁷³ Çağāniyānnı: T Çağāniyāni

⁶⁷⁴ Bâglānga: T [Bâ]glānga

⁶⁷⁵ be-tamām: T tamām

⁶⁷⁶ nökeri: P nökerler

⁶⁷⁷ be-tamām: T tamām

⁶⁷⁸ emvâli: T emvâl

⁶⁷⁹ anıñ: T [a]nıñ

⁶⁸⁰ ve: P’de yok.

⁶⁸¹ yıllıq: T yıl

⁶⁸² nê: T bey

⁶⁸³ ki: T kim

⁶⁸⁴ ve yâhûd kal‘alar muhâşara bolğay: P’de yok.

⁶⁸⁵ be-tamām: T tamām

⁶⁸⁶ ve: P’de yok.

Maḥmūdka⁶⁶⁸⁷ bərip ve⁶⁶⁸⁸ Hışār (20) ve⁶⁶⁸⁹ Çağāniyānnı Hāmza Sultān bile⁶⁶⁹⁰ Mehdī Sultānga müfevvez kıldı. Çün ol vilāyet muḥāliflerdin şāfī⁶⁶⁹¹ boldı Semerḳandğa müteveccih boldı. (21) Bu ḥālda ki⁶⁶⁹² Maḥmūd Sultān Qunduzda vefāt boldı⁶⁶⁹³, süyekini Semerḳand kəltürüp Şāh-baht Hān iḥdās kılğan medresede⁶⁶⁹⁴ medfūn kıldılar **247**^[92b] (1) ve ol pādīşāhī ěrdi selīmü'n-nefs 'ulemā ve fuḫalāğa ri'āyet kılur ěrdi Şāh-baht Hān Buḫārānı 'Abdu'llāh Sultānga bərdi⁶⁶⁹⁵ Seyyid 'Āşık bilen Nayman Qanber Bəgni (2) Qunduzğa yiberdi.

ḥānlarnıñ Sultān Aḥmed üstige barıp Andigān vilāyeti feth bolğanı⁶⁶⁹⁶

Çün Māverāū'n-nehr memāliki be-tamām⁶⁶⁹⁷ u⁶⁶⁹⁸ kemāl Şāh-baht Hānga (3) müsellemler boldı H'ārezmni⁶⁶⁹⁹ özi⁶⁷⁰⁰ üçün çerik tartıp⁶⁷⁰¹ müteveccih boldı ve ol maḥallda Hüseyn-i Şofī H'ārezmde ḥākim ěrdi⁶⁷⁰² ve ol Çağatay ulusu arasında⁶⁷⁰³ bahādurluḳ (4) ve pehlevānlıḳқа ma'rūf u meşhūr ěrdi çün Şāh-baht Hān H'ārezmni muḥāşara kıldı on bir ay qabal bolup Hüseyn-i Şofī (5) bu⁶⁷⁰⁴ müddette rezm ü muḥārebedin ḥēç daḳıḳa nā-mer'ī tutmadı ol türlük kim⁶⁷⁰⁵ Şāh-baht Hān ve Özbek ulusu anı müsellemler tuttılar (6) 'ākıbet nökerleri uruş ve ḳal'adārılıḳdın tönülüp Şāh Hüseyn⁶⁷⁰⁶ çehresini ḥabersiz⁶⁷⁰⁷ oḳ bilen urup ol pehlevān yigitni (7) ayakdın tüşürdi ve⁶⁷⁰⁸ 'asākir-i gerdūn⁶⁷⁰⁹-me'āsır ḳal'anı her ṭarafdın yētişip ḳal'ağa kirip

⁶⁶⁸⁷ *Sultān Maḥmūdka*: T *Maḥmūd Sultānga*

⁶⁶⁸⁸ *ve*: T'de yok.

⁶⁶⁸⁹ *ve*: T'de yok.

⁶⁶⁹⁰ *Sultān bile*: P'de yok.

⁶⁶⁹¹ *şāfī*: P *şāf*

⁶⁶⁹² *ki*: P'de yok.

⁶⁶⁹³ *boldı*: T *bolup*

⁶⁶⁹⁴ *medresede*: P *medrese*

⁶⁶⁹⁵ *bərdi*: T *bərip*

⁶⁶⁹⁶ *ḥānlarnıñ Sultān Aḥmed üstige barıp Andigān vilāyeti feth bolğanı*: T *Şāh-baht Hānnıñ H'ārezmğa barıp feth kılğanı zıkrıde*

⁶⁶⁹⁷ *be-tamām*: T *tamām*

⁶⁶⁹⁸ *u*: P'de yok.

⁶⁶⁹⁹ *H'ārezmni*: P *H'ārezm*

⁶⁷⁰⁰ *özi*: P'de yok.

⁶⁷⁰¹ *tartıp*: P *ta(r)tıp*

⁶⁷⁰² *ěrdi*: P'de yok.

⁶⁷⁰³ *arasıda*: P'de yok.

⁶⁷⁰⁴ *bu*: P'de yok.

⁶⁷⁰⁵ *kim*: P'de yok.

⁶⁷⁰⁶ *T+atlıḳ*

⁶⁷⁰⁷ *ḥabersiz*: P'de yok.

⁶⁷⁰⁸ *ve*: P'de yok.

⁶⁷⁰⁹ *gerdūn*: P *(ger)dūn*

esîr ü katıldın zükûr u inâs behresiz kalmadı ve bir lahẓada⁶⁷¹⁰ (8) ẓal‘a bilen ehl-i ẓal‘a *hebâen mensûran*⁶⁷¹¹ hükmi⁶⁷¹² tuttı ammâ çün Şâh-baht Hânın⁶⁷¹³ H‘ârezmde tevaḳḳufi⁶⁷¹⁴ imtidâd taptı ba‘zı hâlât memâlikde⁶⁷¹⁵ yüz körgüz- (9) -di. Biri⁶⁷¹⁶ ol ki⁶⁷¹⁷ Husrev Şâh ki⁶⁷¹⁸ Sultân Hüseyn Mîrzâğa⁶⁷¹⁹ penâh êltip êrdi fi‘l-cümle ri‘âyet tapıp ba‘zı perîşân bolğan êli aḡa yığılıp andın (10) soḡ ki⁶⁷²⁰ memleketi üçün muḳâtele vü mücâdele kılmadı. Bu furşatda⁶⁷²¹ üç tört miḡ kişi bilen memleket feth üçün ‘âzim (11) boldı.

beyt

anda kim yüz miḡ kişisi bar-ıdı

yüz kişi birlen teḳâbül bolmadı

êmdi ki öldürdi mülk {ü} mālını

melik alay dēdi ve (12) ḡâşıl bolmadı

çün ecel yētip endî ‘umiye’l-başar

re‘y-i tedbîrga kâmil bolmadı

tınmadı bir lahẓa ol bî-başar

tâ ki ol maḳtûl (13) ḳâtil bolmadı

⁶⁷¹⁰ *lahẓada*: P *lahẓa*

⁶⁷¹¹ *Kur‘ân-ı Kerim*, 25. Furkân Sûresi, 23. ayette geçmektedir: "saçılmış (bir) toz zerresi"

⁶⁷¹² *hükmi*: P *hükemâ*

⁶⁷¹³ *Hânın*: P *Hânı*

⁶⁷¹⁴ *tevaḳḳufi*: P *tevaḳḳuf*

⁶⁷¹⁵ *memâlikde*: P'de yok.

⁶⁷¹⁶ *Biri*: P *Bir*

⁶⁷¹⁷ *ki*: T *kim*

⁶⁷¹⁸ *ki*: T'de yok.

⁶⁷¹⁹ *Hüseyn Mîrzâğa*: P *Hüseynğa*

⁶⁷²⁰ *ki*: P'de yok.

⁶⁷²¹ *furşatda*: T *furşatta*

el-kışşa Cem‘i keşir bilen Künduz üstige kèlip Seyyid ‘Āşık kızını Hamza Sultānğa⁶⁷²² yiberip bu haber⁶⁷²³ sultān oğlu Muṭṭalib Sultānnı (14) kömek⁶⁷²⁴ yiberip Künduz eşikide uruş bolup Husrev Şāh mağlūb bolup dest-gır boldı ve hem ol zamān anı öldürüp başını⁶⁷²⁵ (15) H‘ārezmğa yiberdiler. Yana biri⁶⁷²⁶ ol-kim ba‘zı müfsidler her vilāyetde⁶⁷²⁷ muḥālefet zāhir kıldılar bu sebebdin⁶⁷²⁸ ḥākān-ı a‘zam Taşkenddin (16) öz havāşşı bilen memālik arasıda kirip Künduz ve Bāglān barıp Kābül ser-haddığaça her kayda müfsidi bar érdi def‘ kılıp Belḥ bilen⁶⁷²⁹ yanıp (17) tamām⁶⁷³⁰ vilāyetni muḥāliflerdin şāfī kılıp öz vilāyetigā mürāca‘at kıldı ve çün Şāh-baht Hān H‘ārezmni feth kıldı ol (18) memleketni⁶⁷³¹ Köpek Bey Kuşçıga bérıp özi dāru’s-saltāna Semerḳandğa mürāca‘at⁶⁷³² kıldı ve nêçe maḥall çerikke ruḥşat bérıp Ḥorāsān (19) sarı yortavul barıp talan u tārāc kılor érdiler ve özi nêçe nevbet ḥākān-ı a‘zam ittifākı bilen Deşt-i (20) Kıpçak barıp muḥāliflerni mağlūb u menkūb kıldılar⁶⁷³³.

Şāh-baht Hā{n}nıñ Husrev Şāh üstige barıp ve Künduz ü Hışār ü Bedaḥşān (21) hilāfeti tevābi‘ bilen feth bolğanı zikride⁶⁷³⁴

Çü ḥākān éyledi feth H‘ārezmni, revān étti Belḥ üstige rezmni ve⁶⁷³⁵ çün Māverāü’n-nehr 248^[93a] (1) ü Hışār ü H‘ārezm ü⁶⁷³⁶ Kābül ser-haddıdın⁶⁷³⁷ Kāşğar ḥudūdığaça ḥānlarğa müsellemler boldı Şāh-baht Hān⁶⁷³⁸ Belḥ üstige yörür⁶⁷³⁹ üçün çerikke (2) car⁶⁷⁴⁰ yiberdi ki⁶⁷⁴¹ ḥāzır bolsunlar⁶⁷⁴² çün bu haber Belḥ serdārıga yétti bu ġarīb-i

6722 T+bu haberni

6723 bu haber: T’de yok.

6724 kömek: T kömekke

6725 başını: P [baş]nı

6726 biri: T bir

6727 vilāyetde: T vilāyetde

6728 sebebdin: P se[beb]din

6729 bilen: P’de yok.

6730 tamām: P tamāmı

6731 memleketni: P mülkni

6732 mürāca‘at: T mu‘āvedet

6733 kıldılar: P kıldı

6734 **Şāh-baht Hā{n}nıñ Husrev Şāh üstige barıp ve Künduz ü Hışār ü Bedaḥşān hilāfeti tevābi‘ bilen feth bolğanı zikride:** T Şāh-baht Hānnıñ Belḥ üstige barıp feth bolğanı zikride

6735 Çü ḥākān éyledi feth H‘ārezmni, revān étti Belḥ üstige rezmni ve: T’de yok.

6736 ü: T’de yok.

6737 P+Kābülğaça

6738 Hān: P’de yok.

6739 yörür: P yör(ür)

6740 car: P ca(r)

6741 ki: T kim

6742 bolsunlar: P bolsun

hāk-sār mü'ellif-i kitāb⁶⁷⁴³ 'Abdu'llāhın Sultān Hüseyn Mīrzā⁶⁷⁴⁴ mülāzemetiğe⁶⁷⁴⁵ yiberdi ki⁶⁷⁴⁶ (3) hānlar Belh üstige kēledürler ve qal'ada zaḥīre qalmaydur⁶⁷⁴⁷. Bu ġarīb tōrt künde⁶⁷⁴⁸ Belh̄din Herātқа⁶⁷⁴⁹ barıp aḥbārın 'arż⁶⁷⁵⁰ kıldım Mīrzā⁶⁷⁵¹ (4) cevāb⁶⁷⁵² bērdi ki⁶⁷⁵³ bu ērdi ki⁶⁷⁵⁴: āḥir-i 'ōmrümdür Belh üstide⁶⁷⁵⁵ Şāh-baḥt Hān bilen⁶⁷⁵⁶ körüşür-men⁶⁷⁵⁷, nè taḳdīr bolsa körgey-men⁶⁷⁵⁸. Hem ol zamān çerikke⁶⁷⁵⁹ (5) tovaçılar çapdurup Belhқа⁶⁷⁶⁰ yēgirmi tōrt köç yētip 'azīmet kıldı. Yēti köç barıp Bābāallāhī dēgen yērde marāż⁶⁷⁶¹ aḡa tārī⁶⁷⁶² (6) boldı⁶⁷⁶³. On altı kündin soḡ vefāt boldı. Bedī'ü'z-zamān Mīrzā, Muẓaffer Mīrzā, Sultān Hüseyn Mīrzā süyekini⁶⁷⁶⁴ alıp Herāt (7) yandılar ve⁶⁷⁶⁵ salṭanat emriğa⁶⁷⁶⁶ şirket bilen daḡl kılıp her nēçe bu ġarīb-i hāk-sār [Bel]h̄⁶⁷⁶⁷ ḡālātını⁶⁷⁶⁸ 'arż kıldım⁶⁷⁶⁹ ġaflet ol türlük alarğa (8) müstevlī bolup ērdi ki⁶⁷⁷⁰ aṣlā pervā kılmadılar ve bu⁶⁷⁷¹ ġarībni hem mūrāca'at üçün⁶⁷⁷² ruḡṣat bērmediler tā ol-ki⁶⁷⁷³ Şāh-baḥt Hān (9) kēlip Belh̄ni muḡāṣara kıldı. Tōrt aydın soḡ Belh̄ ēli kuvvetsizlıḡdın bīzār⁶⁷⁷⁴ bolup Belh̄ serdārları⁶⁷⁷⁵ (10) Tēmür Sultānğa penāh ēltip hān qanın bağıslap qal'anı teslīm kıldı ve mīrzālar⁶⁷⁷⁶ Murğābda

-
- 6743 *kitāb*: P *kitā(b)*
6744 *Mīrzā*: P *Mīrzāğa*
6745 *mülāzemetiğe*: P'de yok.
6746 *ki*: T *kim*
6747 *qalmaydur*: P *qalmaydur*
6748 *künde*: P *künd(e)*
6749 *Belh̄din Herātқа*: P *Belhқа*
6750 *'arż*: T *'arżı*
6751 *Mīrzā*: P *Mīrzāge*
6752 *T+ki*
6753 *ki*: T'de yok.
6754 *ki*: T *kim*
6755 *üstide*: T *üstige*
6756 *Hān bilen*: P'de yok.
6757 *körüşür-men*: T *körüşür-mēn*
6758 *körgey-men*: P *körge-mēn*
6759 *çerikke*: P *çerik*
6760 *Belhқа*: T *Belh̄ni*
6761 *marāż*: T *marāżı*
6762 *tārī*: T *[t]ārī*
6763 *boldı*: T *bolup*
6764 *süyekini*: T *[s]üyekini*
6765 *ve*: P'de yok.
6766 *emriğa*: P *emīriğa*
6767 *[Bel]h̄*: P *Belh̄ni*
6768 *ḡālātını*: P'de yok.
6769 *kıldım*: T *kıldı*
6770 *ki*: P'de yok.
6771 *bu*: T'de yok.
6772 *üçün*: P'de yok.
6773 *ki*: T *kim*
6774 *bīzār*: P *kuvvetsiz*
6775 *serdārları*: T *serdārı*
6776 *mīrzālar* : T *mīrzā alar*

cem ‘iyyet kılıp bā-vücūd⁶⁷⁷⁷ ol-ki⁶⁷⁷⁸ (11) Bebür Mīrzā qardaşları bilen kēlip qoşuldı.
Ba‘zı uluğ⁶⁷⁷⁹ çerik körgenler dēdiler ki⁶⁷⁸⁰: altmış miñ kişi⁶⁷⁸¹ ol yığınaқта barıp⁶⁷⁸²
(12) ol türlük çerik bilen ilgeri⁶⁷⁸³ yörüy almadılar⁶⁷⁸⁴ tā Şāh-baht Hān⁶⁷⁸⁵ Belhni⁶⁷⁸⁶
feth kılıp Qanber Mīrzānı anda qoyup özi Semerqandğa mūrāca‘at (13) [kıldı].
Mīrzalar bu hālını ğanīmet bilip⁶⁷⁸⁷ öz vilāyetleriğa⁶⁷⁸⁸ bardılar ve andağ mağrūr
ērdiler ki⁶⁷⁸⁹ gūyā⁶⁷⁹⁰ hergiz alarğa düşmen (14) qaşd kılmağusıdur.

kişiğe tīre bolur⁶⁷⁹¹ rūzgār

barı re‘y ü tedebbürd{e} noqşān bar

Lā-cerem endek fursatda ittifāqsızlıqdın (15) memleketni aldurup özleri fenā
boldılar.⁶⁷⁹²

mülk ü devletqa zevāl bolur

şāhib-i mülk güng ü lāl bolur

Şāh-baht Hānnıñ (16) H‘ārezm feth kılğanı zikride⁶⁷⁹³

birevğa ki Tēñri ‘ināyet kılur

⁶⁷⁷⁷ *bā-vücūd*: P *bā-vücū(d)ī*

⁶⁷⁷⁸ *ki*: T *kīm*

⁶⁷⁷⁹ *uluğ*: T *uluğ*

⁶⁷⁸⁰ *ki*: T *kīm*

⁶⁷⁸¹ *kişi*: P'de yok.

⁶⁷⁸² *ol yığınaқта barıp*: T'de yok.

⁶⁷⁸³ *bilen ilgeri*: P'de yok.

⁶⁷⁸⁴ *yörüy almadılar*: P *yōri(y) almadıla(r)*

⁶⁷⁸⁵ *Hān*: P *Hānnı*

⁶⁷⁸⁶ *Belhni*: P'de yok.

⁶⁷⁸⁷ *bilip*: T *tutup*

⁶⁷⁸⁸ *vilāyetleriğa*: P *vilāyetlerğa*

⁶⁷⁸⁹ *ki*: T *kīm*

⁶⁷⁹⁰ *gūyā*: P'de yok.

⁶⁷⁹¹ *bolur*: P *boldur(?)*

⁶⁷⁹² *Lā-cerem endek fursatda ittifāqsızlıqdın memleketni aldurup özleri fenā boldılar*: T'de yok.

⁶⁷⁹³ **Şāh-baht Hānnıñ H‘ārezm feth kılğanı zikride**: T *Şāh-baht Hānnıñ Horāsānga yörüp bey ol-
kim mücadele vü muqātele bolğanı feth bolğanı Tēñri Te ‘ālā ‘ināyeti bilen*

aṇa devlet ü baḥt āsān bërür

sa‘adet çü yüzlendi nīk-baḥt

(17) bolur bende-yi şāḥib tācı taḥt

Çün Şāḥ-baḥt Hān Belḥni feth kılıp yandı kış anda bolup yaz bolğaç Ḥorāsānga ‘azīmet kıldı (18) ve Sultān Ḥüseyn Mīrzā evlādı her qaysı bir vilāyetde istiklāldin dem urup ašlā birbirige⁶⁷⁹⁴ müttefiḳ bolmadılar (19) ve Şāḥ-baḥt Hān dağdağasız yörüp Andḥūd ve Murgāb qal‘asını alıp Bedī‘ü’z-zamān Mīrzā, Muẓaffer Ḥüseyn Mīrzā Bādġīsde⁶⁷⁹⁵ (20) oturup⁶⁷⁹⁶ êrdiler ve ġaflet ol-türlük alarnı ġāfil kılıp êrdi ki⁶⁷⁹⁷ ba‘zı elge ḥaber üçün barıp êrdiler (21) yaralık bolup kêldiler ki ḥān çeriki⁶⁷⁹⁸ yêtip kêledür ašlā bâver kılmadılar tā ol-ki⁶⁷⁹⁹ Özbek qaravulı ordu yaqasıġa⁶⁸⁰⁰ yêtti ve çün mīrzālar⁶⁸⁰¹ atlandılar muṭlaḳ alarġa kişi **249**^[93b] (1) yıġılmay her kişi her taraḳġa⁶⁸⁰² hezīmet kıldı ve mīrzālar⁶⁸⁰³ hem yanıp Herāt sarı müteveccih boldılar. Zū’n-nūn Bêġ bir nêçe kişi bilen uruşġa (2) turup hem ol zamān maḳtūl boldılar⁶⁸⁰⁴ ve ḥān çeriki yêtip Hevā-yi Deşte(?) yazısıda ekser bēġlerni tüşürüp ança māl olca⁶⁸⁰⁵ tüşti ki (3) ḥisābını⁶⁸⁰⁶ muḥāsib hem fehmi kıla almas⁶⁸⁰⁷ ve mīrzālar yüz miḥnet bilen özlerini⁶⁸⁰⁸ şehrga tēġürüp ve hem alarnı andaḳ müstevlī kıldı⁶⁸⁰⁹ ki⁶⁸¹⁰ (4) şehride tura almay⁶⁸¹¹ kêçe bilen çıġıp Bedī‘ü’z-zamān Mīrzā Qandahārga yanıp⁶⁸¹² ve Muẓaffer Mīrzā Terşiz sarı bardılar. Çün bu ḥaber Şāḥ-baḥt (5) Hānga

⁶⁷⁹⁴ birbirige: P birbirge

⁶⁷⁹⁵ P+<o>

⁶⁷⁹⁶ oturup: P olurup

⁶⁷⁹⁷ ki: T kim

⁶⁷⁹⁸ çeriki: P çerik

⁶⁷⁹⁹ ki: T kim

⁶⁸⁰⁰ yaqasıġa: T yaqasıda

⁶⁸⁰¹ mīrzālar: P mīrzā alarnı

⁶⁸⁰² taraḳġa: T taraḳka

⁶⁸⁰³ mīrzālar: T mīrzā alar

⁶⁸⁰⁴ boldılar: T boldı

⁶⁸⁰⁵ olca: T olça

⁶⁸⁰⁶ ḥisābını: P ḥisābnı

⁶⁸⁰⁷ kıla almas: P kılalmas

⁶⁸⁰⁸ özlerini: P özlerni

⁶⁸⁰⁹ kıldı: P êrdi

⁶⁸¹⁰ ki: T kim

⁶⁸¹¹ tura almay: P turmay

⁶⁸¹² yanıp: T'de yok.

yetti fî'l-hâl şehr üstige yörüp çün şehrde⁶⁸¹³ şāhib-vücūd⁶⁸¹⁴ serdārı⁶⁸¹⁵ yok érdi ekābir ü eşrāf utru çıgıp şehrni (6) teslīm kıldılar ve ol maḥallda Herāt şehr andak ma'mūr érdi ki şerḥ bilen ma'mūrlıqını⁶⁸¹⁶ dēse bolmas. **el-kıışsa** şehr⁶⁸¹⁷ érdi (7) ki şerḥ bilen⁶⁸¹⁸ genc u⁶⁸¹⁹ mālđın memlū nē ol-kim mücādele⁶⁸²⁰ vü muḳātele⁶⁸²¹ bolup kişige āzārı yétkey anıñ dēk⁶⁸²² şehr⁶⁸²³ musaḥḥar boldı ve çün⁶⁸²⁴ ba'zılar erkni müstaḥkem (8) kılıp érdiler ḥān ḥükm kıldı ki naḳbçılar ḳal'āga naḳb⁶⁸²⁵ salsunlar. Naḳb bilen bir burcnı⁶⁸²⁶ uçurdılar érse ḳal'adakilere⁶⁸²⁷ (9) amān tilep ḳal'anıñ kilīdini⁶⁸²⁸ tapşurup Sultān Ḥüseyn Mīrzānıñ kız evlādı ve mīrzālar ḥaremleri ve bēgleri ve ḥātūnları ve Sultān Ḥüseyn Mīrzā ve Bedī'ü'z-zamān Mīrzā ve özge selāṭın ve⁶⁸²⁹ bēglerniñ (10) ḥizānesi Şāh-baḥt Ḥānga müyesser [boldı]. Ança cevāhir ve⁶⁸³⁰ altun ve kümüş⁶⁸³¹ ol ḳal'adın çıgdı ki muḥāsibler ḥisābıdın⁶⁸³² 'āciz (11) boldılar ve ḥān terāzū bilen yarmaḳ 'asākir-i gerdūn⁶⁸³³-me'āsırğa üleşti⁶⁸³⁴ ve barça efrād ki ol çerikde érdi- (12) -ler mālđın ḡanī boldılar.

çü ḥān aldı ol şehr-i ma'mūrını

yiberdi ḥazāyinga destūrını

ki zabṭ éyledi gevher ü dürr

6813 *şehrde*: P'de yok.

6814 *şāhib-vücūd*: P *şāhib-vücūdı*

6815 *serdārı*: T *serdār*

6816 *ma'mūrlıqını*: T *anı*

6817 *şehr*: T *şehrī*

6818 *ki şerḥ bilen*: T'de yok.

6819 *u*: P'de yok.

6820 *mücādele*: P *mücādel(e)*

6821 *vü muḳātele*: P'de yok.

6822 *dēk*: P'de yok.

6823 *şehr*: T *şehrī*

6824 *çün*: P'de yok.

6825 *naḳb*: P *naḳbnı*

6826 *burcnı*: P *burcnı*

6827 *ḳal'adakilere*: P *ḳal'adaki*

6828 *kilīdini*: P *kilīdni*

6829 *bēgleri ve ḥātūnları ve Sultān Ḥüseyn Mīrzā ve Bedī'ü'z-zamān Mīrzā ve özge selāṭın ve*: P'de yok.

6830 *ve*: P'de yok.

6831 *kümüş*: T *kümiş*

6832 *ḥisābıdın*: P *ḥisābdın*

6833 *yarmaḳ asākir-i gerdūn*: P *asākir-i gerdūn yarmaḳ*

6834 *üleşti*: P *üleştiler*

güher hancer ü t̄ac-ı zerr̄in güher

(13) yana bār-gāh u e{y} vānı vü ferş

bedev {ī}ler barı misl-i şeb-dīz ü rahş

barı çehre-yi hātūnları māh-rūy

yā kızları ⁶⁸³⁵

(14) barın aldı bērdi bağışladı

felek gūne bāzīçeler bağışladı

zehī kuvvet kudret zū'l-hāl

alur bērür ba' dehu mülk {ü} māl

(15) Çün Şāh-baht Hānga anıñ dēk⁶⁸³⁶ feth-i 'azīm dest bērdi Hōrāsān vilāyetiniñ teshīri üçün 'āzim boldı.

Şāh-baht Hānnıñ (16) üstige barıp feth kılğanı zikride⁶⁸³⁷

Çün Herāt işidin hān fāriğ boldı Tēmür Sultān, 'Ubeydu'llāh Sultānnı ekseri⁶⁸³⁸ (17) çeriki⁶⁸³⁹ bilen Meşhedğa yiberip Ebū'l-muhsin⁶⁸⁴⁰ Mīrzā, Köpek Mīrzā utru çığıp 'azīm uruş vāki' boldı⁶⁸⁴¹. Bahādurlar kanıdın⁶⁸⁴² (18) meydān tofrağı gül-gün

6835: P

6836 dēk: P'de yok.

6837 *Şāh-baht Hānnıñ üstige barıp feth kılğanı zikride*: T *Tēmür Sultān, 'Ubeydu'llāh Sultānnı çerik bilen Ebū'l-muhsin Mīrzā, Köpek Mīrzā üstige yibergenı zikride*

6838 ekseri: P ekser

6839 çeriki: T çerik

6840 Ebū'l-muhsin: P Ebū'l-hayr

6841 boldı: T bolup

6842 kanıdın: P kandin

boldı⁶⁸⁴³. ‘Ākıbet⁶⁸⁴⁴ feth u nuşret sultānlarğa⁶⁸⁴⁵ yüz körgezip mīrzālar⁶⁸⁴⁶ mağlūb bolup giriftār boldılar ve eki künden (19) soñ mīrzālar⁶⁸⁴⁷ siyāset kılıcı vāsıtası bilen bu ‘ālem-i fānīdın ‘ālem-i bākīğa sefer kıldılar.

budur dünyā-yı bī-vefānıñ işi

(20) ki andın vefā körmedi hēç kişi

könül bağlama ki cihān harāb

ērür ehl-i denī közide çün serāb

el-kıssa Sultānlarğa (21) ol⁶⁸⁴⁸ feth-i ‘azīm dest bērip köp vilāyet Horāsāndın musahhar boldı ve ba‘zı evlādı⁶⁸⁴⁹ Sultān Hüseyn Mīrzā ki etrāf-ı Horāsānda ērdiler ba‘zı⁶⁸⁵⁰ **250**^{194a} (1) giriftār bolup maqtūl boldılar ve ba‘zı her tarafқа барıp dām-ı ecelğa muqayyed boldılar. Endek fursatda⁶⁸⁵¹ be-tamām⁶⁸⁵² Horāsān Şāh-baht Hānga müsellemler bolup⁶⁸⁵³ (2) ol miqdār māl ü zer ü gevher ‘asākır-i manşüre eligge⁶⁸⁵⁴ tüşti ki barça ğanī boldılar ammā andın kim dünyānıñ hāşşiyetidür (3) Şāh-baht Hān⁶⁸⁵⁵ bilen bēgleri mülāzımlarığa⁶⁸⁵⁶ nahvet u tekebbür ü⁶⁸⁵⁷ dimāğlarında yol taptı ki ve⁶⁸⁵⁸ çün Horāsān fethidın eki yıl⁶⁸⁵⁹ altı ay ötti Kazak üstige (4) barıp anda çeşm-zahmı ki⁶⁸⁶⁰ Şāh-baht Hān⁶⁸⁶¹ ‘asākiriğa yüz körgüzdi.

6843 *boldı: T bolup*
6844 *‘Ākıbet: P’de yok.*
6845 *sultānlarğa: P sultān*
6846 *mīrzālar: P mīrzā*
6847 *mīrzālar: P’de yok.*
6848 *ol: P’de yok.*
6849 *evlādı: T evlād*
6850 *ba‘zı: P’de yok.*
6851 *fursatda: T fursatta*
6852 *be-tamām: T tamām*
6853 *bolup: P boldılar*
6854 *manşüre eligge: T manşüreğa*
6855 *Hān: P’de yok.*
6856 *mülāzımlarığa: P (mü)lāzımlar(ı)ğa*
6857 *ü: P’de yok.*
6858 *ki ve: T’de yok.*
6859 *P+ve*
6860 *ki: P’de yok.*
6861 *Hān: P Hānga*

Şāh-baht Hānnıñ Qāsım üstige barıp ġālib bolğandın soñ ba'zı selāfınnıñ mağlūb bolğanı⁶⁸⁶²

Ve çün Şāh-baht Hānga Hōrāsān ve Māverāü'n-nehr ve ⁶⁸⁶³ Türkistān ve ⁶⁸⁶⁴ Toḥāristān ve ⁶⁸⁶⁵ (5) Bedaḥşān ve Qandahār ve Zābil ve H^vārezm ve Esterābād ve ⁶⁸⁶⁶ 'Irākkaça⁶⁸⁶⁷ müsellemler boldı Deşt-i Qıpçaq teshiri⁶⁸⁶⁸ üçün qalın çerik bilen 'āzim (6) boldı ve ⁶⁸⁶⁹ çün Deşt-i Qıpçaqqa⁶⁸⁷⁰ kirdi be-tamām⁶⁸⁷¹ 'asākirni⁶⁸⁷² Tēmür Sultān, 'Ubeydu'llāh Sultān bilen⁶⁸⁷³ manglay yiberip⁶⁸⁷⁴ alar Qāsım Hān üstige habersiz yetip⁶⁸⁷⁵ ol (7) muqāvetdin 'āciz bolup muqābele⁶⁸⁷⁶ bola almay Uluğ Tağda ordusu bile be-tamām⁶⁸⁷⁷ ulusu bilen⁶⁸⁷⁸ sultānlar qolıǵa tüşti⁶⁸⁷⁹. Andın ki teciribesi- (8) -sizlik⁶⁸⁸⁰ erdi yā ol-kim düşmenni h^vār u zebūn kördiler neçe kün Qāsım Hān⁶⁸⁸¹ ordusıda⁶⁸⁸² gül-ruḥ kızlar sīm-endām h^vātūn- (9) -lar⁶⁸⁸³ bilen 'işretka meşğul bolup düşmendin be-tamām⁶⁸⁸⁴ ġāfil kaldılar.

beyt

kördünj Zāl Rüstem dāstānga

düşmenni sağınma (10) 'āciz ü bī-çāre

ki fırsat eger tapsa çü ġāfil bolsañ

- ⁶⁸⁶² *Şāh-baht Hānnıñ Qāsım üstige barıp ġālib bolğandın soñ ba'zı selāfınnıñ mağlūb bolğanı:*
P'de yok.
⁶⁸⁶³ *ve:* T'de yok.
⁶⁸⁶⁴ *ve:* P'de yok.
⁶⁸⁶⁵ *ve:* P'de yok.
⁶⁸⁶⁶ *ve:* T'de yok.
⁶⁸⁶⁷ *'Irākkaça:* P *'Irāk(ka)ça*
⁶⁸⁶⁸ *teshiri:* P *teshür*
⁶⁸⁶⁹ *ve:* P'de yok.
⁶⁸⁷⁰ *Deşt-i Qıpçaqqa:* P *Deşt-i Qıpçaq*
⁶⁸⁷¹ *be-tamām:* T *tamām*
⁶⁸⁷² *'asākirni:* P *'asākir*
⁶⁸⁷³ *bilen:* P'de yok.
⁶⁸⁷⁴ *yiberip:* P'de yok.
⁶⁸⁷⁵ *yétip:* P'de yok.
⁶⁸⁷⁶ *muqābele:* P *muqābel(e)*
⁶⁸⁷⁷ *ordusu bile be-tamām:* T *tamām ordusu bile tamām el*
⁶⁸⁷⁸ *bilen:* T'de yok.
⁶⁸⁷⁹ *tüşti:* T *tüştiler*
⁶⁸⁸⁰ *teciribesizlikı:* T *teciribesizlikları*
⁶⁸⁸¹ *Hān:* P'de yok.
⁶⁸⁸² *ordusıda:* T *ordusıǵa*
⁶⁸⁸³ *h^vātūnlar:* T *hātūnlar*
⁶⁸⁸⁴ *be-tamām:* T *tamām*

bardı. Çün alarnıñ turar⁶⁹⁰⁹ yeri berk (21) yerlerdür⁶⁹¹⁰ alarğa zafer tapa almay⁶⁹¹¹ Herātka⁶⁹¹² müraca‘at kıldı. Bu esnada haber yetti ki Şāh İsmā‘il ‘Irāqđın çerik tartıp Hōrāsān ser-haddıǵa yaqın keldi⁶⁹¹³ Şāh-baht Hān sultānlarǵa tovaçılar **251**^[94b] (1) çapdurup hüküm kıldı ki⁶⁹¹⁴ Türkistān ve Māverāü’n-nehr⁶⁹¹⁵ çeriki bilen⁶⁹¹⁶ Mervǵa yığıla kelsünler dep ve özi Mervǵa barıp ve Tēmür Sultān Semerqanddın (2) kélip⁶⁹¹⁷ koşulup henüz özge⁶⁹¹⁸ sultānlar⁶⁹¹⁹ koşulmaydur erdiler ki Şāh İsmā‘il Merv nevhāsiǵa keldi.

Şā{h}-baht Hānnıñ Hōrāsānǵa barıp (3) Tēñri Te‘ālā ‘ināyeti bilen ol-ki mücādele {vü} muqātele bolǵay feth bolǵanı⁶⁹²⁰

sebz olmadı hēç bos{t}ānı

kim körmedi āfet hazānnı

koymadı çimende serv ü revān

kim ...⁶⁹²¹ (4) zaħm u ...⁶⁹²² teberdin

her ne zamānǵa niyāzı erür

⁶⁹⁰⁷ *bēglerni: P bēgler*

⁶⁹⁰⁸ *Hezāre eliniñ: T Hezāreniñ*

⁶⁹⁰⁹ *turar: P'de yok.*

⁶⁹¹⁰ *yeri berk yerlerdür: T yerleri berkdür*

⁶⁹¹¹ *tapa almay: P tapalmadı*

⁶⁹¹² *Herātka: T Herātǵa*

⁶⁹¹³ *Şāh İsmā‘il ‘Irāqđın çerik tartıp Hōrāsān ser-haddıǵa yaqın keldi: P'de yok.*

⁶⁹¹⁴ *ki: T kim*

⁶⁹¹⁵ *Türkistān ve Māverāü’n-nehr: T Māverāü’n-nehr ve Türkistān*

⁶⁹¹⁶ *bilen: P'de yok.*

⁶⁹¹⁷ *kélip: P çıǵıp*

⁶⁹¹⁸ *henüz özge: P'de yok.*

⁶⁹¹⁹ *sultānlar: P sultān*

⁶⁹²⁰ *Şā{h}-baht Hānnıñ Hōrāsānǵa barıp Tēñri Te‘ālā ‘ināyeti bilen ol-ki mücādele {vü} muqātele bolǵay feth bolǵanı: T Şāh İsmā‘ilniñ Şāh-baht Hān üstige kélip ğālib bolup Şāh-baht Hānnıñ şehādet zikride*

⁶⁹²¹: P

⁶⁹²²: P

çeriki⁶⁹⁴² bilen Mervğa⁶⁹⁴³ koşula kelsünler ve özi (10) Herātdın Mervğa nüzül kıldı. Şāh İsmā‘īl hem Meşhed sarıdın kélip⁶⁹⁴⁴ Merv sarı⁶⁹⁴⁵ kal‘anını kıble sarısıda tüşüp neçe kün Şāh-[baht Hān] (11) eli dīvār-bestdın tüşüp⁶⁹⁴⁶ ekser ma‘reke de Şāh⁶⁹⁴⁷ İsmā‘īl elige gālib bolup köp Kızılbaşnı maqtül kıldılar ve Dāne Muḥammed değen ki Şāh İsmā‘īlnıñ a‘zam⁶⁹⁴⁸ ümerāsıdın erdi tutup keltürdiler ki tamām esliḥa vü kīmāki vü atınıñ egeri altundın erdi⁶⁹⁴⁹ bu ḥālnı Şāh-baht Hān nuşret u zaferğa ḥaml kıldı. Çün Şāh İsmā‘īl kördi ki (12) dīvār-best arasında hēç iş kıla almas⁶⁹⁵⁰ Tēmür Sultān Semerḳanddın kélip⁶⁹⁵¹ Mervğa kirip özge sultānlar hem müte‘ākıb kēledür⁶⁹⁵² Merv nevāḥī- (13) -sıdın⁶⁹⁵³ köçüp elçi yiberip ḥāndın ‘özü-ḥvāḥlık kıldı ki küstāḥlık yüzidin bu vilāyetğa kélip⁶⁹⁵⁴ emdi sizniñ (14) bilen⁶⁹⁵⁵ şafā kılıp mürāca‘at kılduḵ. Bu sözni Şāh-baht Hān anıñ⁶⁹⁵⁶ za‘fıḡa delālet kılıp kēyiniçe ḳava çıḳdı. Her neçe [bēḡleri māni‘] (15) boldılar kim⁶⁹⁵⁷ bu yaḡınıñ soñınça⁶⁹⁵⁸ barmaḵ oḡşamas ança şabr kılıñ ki⁶⁹⁵⁹ sultānlar bilen çerik yetsün anıñ [ḳavmaḡı ḳayan bargu]- (16) -sıdur. Şāh-baht Hānnıñ⁶⁹⁶⁰ çün⁶⁹⁶¹ maḥallı⁶⁹⁶² yetip erdi ol sözlerğa māni‘ bolmay dēdi: mēni⁶⁹⁶³ sultānlar minnetiḡa salur-siz ki⁶⁹⁶⁴ tañla dēgey- (17) -ler ki⁶⁹⁶⁵ biz kélip Kızılbaşnı ḳaçurduḵ ve bu altun kümiş ki⁶⁹⁶⁶ öz ayaḡı⁶⁹⁶⁷ bilen ‘İrāḡdın kēliptür ḳolumdın çıkarur-siz⁶⁹⁶⁸. **el-ḳıṣṣa** (18) Her neçe māni‘ boldılar

⁶⁹⁴² çeriki: T çerikini

⁶⁹⁴³ Mervğa: P'de yok.

⁶⁹⁴⁴ kélip: P'de yok.

⁶⁹⁴⁵ sarı: T'de yok.

⁶⁹⁴⁶ tüşüp: T çıkıp

⁶⁹⁴⁷ Şāh: P Şā(h)

⁶⁹⁴⁸ a‘zam: T ‘azīm

⁶⁹⁴⁹ tutup keltürdiler ki tamām esliḥa vü kīmāki vü atınıñ egeri altundın erdi: P'de yok.

⁶⁹⁵⁰ kıla almas: P kılalmas

⁶⁹⁵¹ kélip: P'de yok.

⁶⁹⁵² kēledür: T kēledürler

⁶⁹⁵³ nevāḥīsidin: P nevāḥīside

⁶⁹⁵⁴ kélip: T kēldük

⁶⁹⁵⁵ bilen: P birlen

⁶⁹⁵⁶ anıñ: P (a)nıñ

⁶⁹⁵⁷ kim: P'de yok.

⁶⁹⁵⁸ soñınça: P'de yok.

⁶⁹⁵⁹ ki: T kim

⁶⁹⁶⁰ Hānnıñ: T Hānga

⁶⁹⁶¹ çün: P'de yok.

⁶⁹⁶² maḥallı: T maḥall

⁶⁹⁶³ mēni: P'de yok.

⁶⁹⁶⁴ ki: T kim

⁶⁹⁶⁵ ki: T kim

⁶⁹⁶⁶ ki: T kim

⁶⁹⁶⁷ ayaḡı: P ayaḡı

⁶⁹⁶⁸ çıkarur-siz: T çıkar

müfid tüşmey⁶⁹⁶⁹ çèrik ol⁶⁹⁷⁰ mazanne bilen ki⁶⁹⁷¹ Şāh İsmā'īl kaçtı dèp obruk subruk⁶⁹⁷² kal'adın çıgıp atları- (19) -nı⁶⁹⁷³ yanında argamçiler bağlap èrdiler kim tapuçak⁶⁹⁷⁴ atlar⁶⁹⁷⁵ olca⁶⁹⁷⁶ tutgaylar ve çün Şāh-baht Hān oñ ve sol (20) tertīb bèrmey Kızılbaş kèyinçe çıgıp Maḥmūdīga⁶⁹⁷⁷ kim⁶⁹⁷⁸ Mervdin⁶⁹⁷⁹ añaça⁶⁹⁸⁰ bès şer'ī yoldur⁶⁹⁸¹ yèti⁶⁹⁸² **252**^[95a] (1) Kızılbaş maşāff üçün müheyyā yasap turup èrdi⁶⁹⁸³ çün kördi ki⁶⁹⁸⁴ çèriki⁶⁹⁸⁵ cılavsız yètti ol yasal bilen cılav koyup çün oñ (2) ve sol muḥarrer yok èrdi. Lā-cerem hezīmet⁶⁹⁸⁶ boldılar ve⁶⁹⁸⁷ Şāh-baht Hān⁶⁹⁸⁸ ḥavāşşıdın⁶⁹⁸⁹ bès, altı yüz kişi⁶⁹⁹⁰ bile èrdiler tā ol (3) zamān ki⁶⁹⁹¹ tende ramaqları bar èrdi gūşış u muḥārebedin taḫşīr kılmadılar. **el-kışşa** Ol cemā'at be-tamām⁶⁹⁹² maḫtūl bolup Şāh-baht Hān (4) hem şehādet taptı.

ecel yètkende öyde tursa bolmas

ölümğa çāreī tedbīr tapılmas

tapar-mèn köp gırre bolma

ki köp maḡrūr bar{1}dı bir zamānda

⁶⁹⁶⁹ *tüşmey*: T *tüşmedi* ve
⁶⁹⁷⁰ *ol*: P'de yok.
⁶⁹⁷¹ *ki*: T *kim*
⁶⁹⁷² *subruk*: T *subru[k]*
⁶⁹⁷³ *atlarınıy*: P *atlarınıy*
⁶⁹⁷⁴ *P+at*
⁶⁹⁷⁵ *atlar*: T *at*
⁶⁹⁷⁶ *olca*: T *olça*
⁶⁹⁷⁷ *Maḥmūdīga*: P *Maḥ[mūdīga]ça*
⁶⁹⁷⁸ *kim*: P'de yok.
⁶⁹⁷⁹ *Mervdin*: T *Merv[din]*
⁶⁹⁸⁰ *añaça*: P *aña*
⁶⁹⁸¹ *şer'ī yoldur*: P *şer'īdür*
⁶⁹⁸² *P+< kızıl (baş?)>*
⁶⁹⁸³ *turup èrdi*: P *èrdi turup*
⁶⁹⁸⁴ *kördi ki*: T *kör[di ki]*
⁶⁹⁸⁵ *çèriki*: T *çèrik*
⁶⁹⁸⁶ *hezīmet*: T *hez[īmet]*
⁶⁹⁸⁷ *ve*: T'de yok.
⁶⁹⁸⁸ *Hān*: P'de yok.
⁶⁹⁸⁹ *ḥavāşşıdın*: P *ḥavāşşdın*
⁶⁹⁹⁰ *T+kim*
⁶⁹⁹¹ *ki*: P'de yok.
⁶⁹⁹² *be-tamām*: T *tamām*

(5) bar êrdi hānga hem köp re'y {ü} tedbîr

kıla bilmedi hîle vaqt-i taqdîr

każâ çün yêtse gerdündin ser-â-ser

(?)yâr-ı 'âkıl ölüktür hem ger

(6) Çün ol hân-ı 'ālî-şānga hasb-i taqdîr bilen ol⁶⁹⁹³ türlük hāl vāki' boldı ki⁶⁹⁹⁴ ma'rekedin Têmür Sultân ba'zı bēgleri⁶⁹⁹⁵ ki⁶⁹⁹⁶ ol deryā-yı belādın⁶⁹⁹⁷ (7) sâhil-i necâtka⁶⁹⁹⁸ yêtip êrdiler çün Mervğa yéttiler 'Ubeydu'llāh Sultân az kişi bilen Hîşârdın kélip koşuldı⁶⁹⁹⁹ (8) ve Merv kal'asında zamānı tevaqquf kıldılar ki şāyed haberi hāndın⁷⁰⁰⁰ tapğaylar⁷⁰⁰¹. Çün āsārı peydā⁷⁰⁰² bolmay⁷⁰⁰³ Kızılbaş⁷⁰⁰⁴ sürenni her taraf- (9) -tın⁷⁰⁰⁵ kulakka⁷⁰⁰⁶ yête başladı zarûreten ol êki sultân cem'i bēgler bilen ol⁷⁰⁰⁷ kal'adın çıgıp çöl yolu⁷⁰⁰⁸ bilen Ceyhûn⁷⁰⁰⁹ (10) yakasığa⁷⁰¹⁰ kélip 'ubûr kılip Buḥārāğa keldiler⁷⁰¹¹ 'Ubeydu'llāh⁷⁰¹² Sultân Buḥārāda⁷⁰¹³ turup Têmür Sultân Semerkandğa bardı.

6993 ol: T [ol]
6994 ki: T'de yok.
6995 bēgleri: T bēgler
6996 ki: P'de yok.
6997 belādın: P (belā)dın
6998 necâtka: T n[ecâtka]
6999 koşuldı: T koşuld[ı]
7000 haberi hāndın: P hān haberi
7001 tapğaylar: T tapğaylar
7002 peydā: T pey[dā]
7003 bolmay: T bolma[y]
7004 baş: P'de yok.
7005 taraftın: T tarafdın
7006 kulakka: P kulak(k)a
7007 bēgler bilen ol: T [bēgler bilen ol]
7008 yolu: P yol
7009 Ceyhûn: P C[eyhûn]
7010 yakasığa: P yakasıda
7011 keldiler: T keldi[ler]
7012 'Ubeydu'llāh: P 'Ube(y)du'llāh
7013 Buḥārāda: P Buḥārā

Tèmür Sultān (11) ‘Ubeydu’llāh Sultān çerik bilen Ebū’l-ḥasan üstige yibergenî zikride⁷⁰¹⁴

Çün kelime-yi kerīme *tenzi ‘u’l-mulke mimmen teşā ‘u*⁷⁰¹⁵ muktezāsı bilen *tuzillu men teşā*⁷⁰¹⁶ kār-ḥānesiniñ⁷⁰¹⁷ (12) ferrāşları Şāh-baht Ḥānnıñ⁷⁰¹⁸ bisāt-ı salṭanatını⁷⁰¹⁹ yığışturdılar. Mālik ü⁷⁰²⁰ memālik icād u⁷⁰²¹ inşā-yı dīvānınıñ⁷⁰²² münşileri ve Allāh *tū ‘ti’l-mulke men teşā ‘u*⁷⁰²³ iktizāsı bilen menşūr (13) *innā ce ‘alnāke ḥalīfeten fī’l-arḍı faḥkum beyne’n-nāsi bi’l-ḥaqqını*⁷⁰²⁴ ḥazret-i ḥākān-ı a‘zam mevlā-yı mülükü’l-Türk⁷⁰²⁵ ve’l-‘Acem Ebū’l-ḥayr Süyünç Ḥvāce Ḥān atığa bitidiler. (14) [Bu söz beyānı] oldur ki⁷⁰²⁶ çün Şāh-baht Ḥāndın ḥaber keldi ki⁷⁰²⁷ Şāh İsmā‘īl ‘Irāqđın Ḥorāsānga kēledür anıñ def‘i (15) üçün teveccüh k[ılmağ] kerek. Ḥazret-i ḥākān-ı a‘zam ‘asākir-i gerdün-me‘āsir bilen müteveccih boldı⁷⁰²⁸ ve çün⁷⁰²⁹ Seyḥūndın ötüp⁷⁰³⁰ Semerḳandğa (16) yaqın yēttiler muvaḥḥiş ḥaber yetti ki⁷⁰³¹ Şāh-baht Ḥān sultānlar üçün mevḳūf bolmay⁷⁰³² cezm tarīḳın mer‘ī tutmadı⁷⁰³³ Şāh İsmā‘īlni (17) kava çığıptur ve⁷⁰³⁴ ol kemīndin⁷⁰³⁵ çığıp ḡalib bolup Şāh-baht Ḥān şehādet tapıptur. Lā-cerem mülk işi müste‘şal bolmasun dep⁷⁰³⁶ ekābir ü eşrāf u⁷⁰³⁷ a‘yān (18) çığıp

⁷⁰¹⁴ *Tèmür Sultān ‘Ubeydu’llāh Sultān çerik bilen Ebū’l-ḥasan üstige yibergenî zikride: T [ḥ]azret-i ḥākān-ı a‘zam cülūsı dāru’s-salṭanat Semerḳandda ve vaḳāyi’i ki ol mābeynde ḥasb-i taḳḍīr bilen zuḥūrğa keldi*

⁷⁰¹⁵ *tenzi ‘u’l-mulke mimmen teşā ‘u*: P’de yok.
Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Dilediğinden de mülkü çeker alırsın."

⁷⁰¹⁶ *tuzillu men teşā ‘u*: P’de yok.
Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Dilediğini zelil edersin."

⁷⁰¹⁷ *kār-ḥānesiniñ*: P *kār-ḥān(e)siniñ*

⁷⁰¹⁸ *Ḥānnıñ*: P *Ḥān*

⁷⁰¹⁹ *salṭanatını*: P *salṭanatı*

⁷⁰²⁰ *Mālik ü*: P’de yok.

⁷⁰²¹ *u*: P’de yok.

⁷⁰²² *dīvānınıñ*: P *dīvānı*

⁷⁰²³ *ve Allāh tū ‘ti’l-mulke men teşā ‘u*: P *şi ‘r*
Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Mülkü dilediğine verirsın."

⁷⁰²⁴ *innā ce ‘alnāke ḥalīfeten fī’l-arḍı faḥkum beyne’n-nāsi bi’l-ḥaqqını*: T *innā ce ‘alnāke fī’l-arḍı ḥalīfeten faḥkum beyne’n-nāsi bi’l-ḥaqqını*, P’de yok.

Kur’ân-ı Kerim, 38. Sâd Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Gerçekten biz seni yeryüzünde halife kıldık. O hâlde insanlar arasında hak ile hükmet."

⁷⁰²⁵ *mülükü’l-Türk*: T *mülük-i ‘Arab*

⁷⁰²⁶ *ki*: T *kim*

⁷⁰²⁷ *ki*: T *kim*

⁷⁰²⁸ *boldı*: T *boldılar*

⁷⁰²⁹ *ve çün*: P’de yok.

⁷⁰³⁰ *ötüp*: P’de yok.

⁷⁰³¹ *ki*: T *kim*

⁷⁰³² *mevḳūf bolmay*: P’de yok.

⁷⁰³³ *tutmadı*: T *tutmay*

⁷⁰³⁴ *ve*: P’de yok.

⁷⁰³⁵ *kemīndin*: P *kemīn*

⁷⁰³⁶ *mülk işi müste‘şal bolmasun dep*: P’de yok.

devlet-i⁷⁰³⁸ hākān-ı a‘zamı istikbāl kılıp cum‘a küni ol cenāb şehrgā kirip Tēmür Bēg mescid-i cāmī‘de hıṭbeni (19) hākān-ı a‘zam ism-i şerīfī bilen⁷⁰³⁹ zīb ü zīnet bērdiler ve⁷⁰⁴⁰ ol ḥazret Ak-serāda⁷⁰⁴¹ [nüzū]l kılıp selāṭin u beyler ü ekābir ü eşrāf tehniyet tarīḳin (20) becā kēltürüp nişārlar kılıp taht⁷⁰⁴² ol hākān-ı a‘zam vücūdın yana zīver taptı ve ol ḥazret [...]ni⁷⁰⁴³ sulṭānlarğa müsellemler tuttı. Hışār memālikini (21) Ḥamza Sulṭān⁷⁰⁴⁴ ve⁷⁰⁴⁵ Mehdī Sulṭān bile⁷⁰⁴⁶ evlādılarına bērdi ve Buḥārānı ‘Ubeydu’llāh⁷⁰⁴⁷ Sulṭānğa müfevvez kıldı ve Kiş ve Naḥşeb ve Huzār ve⁷⁰⁴⁸ Derbend **253**^{195b1} (1) tevābi‘ni Ceyḥūn yaḳasığa dēginç⁷⁰⁴⁹ Tēmür Sulṭānğa⁷⁰⁵⁰ müfevvez⁷⁰⁵¹ etti ḥalāyık barça emn ü amānda⁷⁰⁵² boldılar ve çün⁷⁰⁵³ bir neçe vaḳt bu ḥāldın ötti⁷⁰⁵⁴ Tēmür Sulṭān⁷⁰⁵⁵ (2) Şāh İsmā‘īl bilen barış kēliş kılıp⁷⁰⁵⁶ Şāh İsmā‘īl, Sindī Bēg bin⁷⁰⁵⁷ Kādī ‘İsā ve H‘āce Maḥmūd-ı Surḥnı yiberdi. Yaraş sözini (3) ortağa salıp⁷⁰⁵⁸ bu ma’nā ḥazret-i hākān-ı a‘zamğa muvāfiḳ mizāc⁷⁰⁵⁹ tüşmey dēdi ki⁷⁰⁶⁰: kişi bizniñ bilen ḥānlık bolup hem dīn düşmeni⁷⁰⁶¹ bolğay (4) neçük anıñ bilen yaraşsa bolğay⁷⁰⁶². Bu cihetdin Tēmür Sulṭān ba‘zı maḥallda ḥilāf re’y ḥazret-i hākān-ı a‘zam ḥayāl⁷⁰⁶³ fāsīd öziğe yol bērdi. (5) Lā-cerem etrāfdın a‘dā-yı devlet ḥurūc kıldılar ve Moğol ve Çağatay ki⁷⁰⁶⁴ Özbek sulṭānları bilen bēglerge⁷⁰⁶⁵ mülāzım ērdi-

7037 u: T'de yok.

7038 çığıp devlet-i: P hān

7039 şerīfī bilen: T şerīfīğa

7040 ve: P'de yok.

7041 Ak-serāda: P Ak-ser(ā)da<r>

7042 taht: P'de yok.

7043 [...]ni: P , T

7044 Sulṭān: P Sul(t)ān

7045 ve: T'de yok.

7046 Sulṭān bile: T Sulṭānğa

7047 ‘Ubeydu’llāh: P ‘Ube(y)du’llāh

7048 ve: T'de yok.

7049 dēginç: P'de yok.

7050 Sulṭānğa: P Sulṭān

7051 müfevvez: P müfevviž

7052 amānda: P amān

7053 çün: P'de yok.

7054 P+ve ba‘zı bu ḥāldın

7055 Tēmür Sulṭān: P'de yok.

7056 kılıp: P'de yok.

7057 bin: P -dīn

7058 salıp: T saldı

7059 mizāc: P'de yok.

7060 ki: P'de yok.

7061 düşmeni: P düşmenni

7062 bolğay: P bolup

7063 ḥayāl: T ḥayālāt

7064 ki: P'de yok.

(6) -ler barça yüz⁷⁰⁶⁶ öyürüp⁷⁰⁶⁷ Bebür Mîrzâ sarı bardılar ve⁷⁰⁶⁸ ol Şâh İsmâ'îlgâ noker bolup qalın Kızılbaş⁷⁰⁶⁹ belki ekser çerikini⁷⁰⁷⁰ (7) aña қоşup ol Hîşâr üstige yörüdi.

Hamza Sulţân ve Mehdî Sulţân, Bebür Mîrzâ bilen uruşup hasb-i taqđîr bilen şehâdetka fâyiz bolğanları ve ba'zî hâlât-ı ğarîbe ki vuķû' taptı Melik-i Mennân taqđîri⁷⁰⁷¹

sipîhr qaysı yetti servni ki sebz etti quruttı âhir ve qoymadı bolğay ol âzâd [...] çarh-⁷⁰⁷² (8) -nı kişige tâc-ı salţanat bérđi ki bende-yi hâdişedin qılmadı bî-dâd⁷⁰⁷³

‘Âķıbetü’l-emr beķā kıyaşı ufķ-ı fenāġa⁷⁰⁷⁴ ġurûb kılur ve ġayât mezra‘ı memât (9) rāsı bilen üzülür ve hēç⁷⁰⁷⁵ serv-qaddniġ nihâli ‘ömr cûy-bârıda⁷⁰⁷⁶ qadd tartmadı ki ġarîf⁷⁰⁷⁷ nekbeti bilen anı⁷⁰⁷⁸ münġanî qılmadı. Her kim aķdâġ aķdâġnı şurb-ı meserret⁷⁰⁷⁹ (10) ü amânıdın nûş kılur nâ-çâr bu rûzgâr-ı nâ-sâz-kâr⁷⁰⁸⁰ aña ke’sdin⁷⁰⁸¹ ġumûm u⁷⁰⁸² nâ-kâmlıķ şarâbını içürür. Bu qavl-i⁷⁰⁸³ mü’eyyedi ve bu hâl-ı mü’ekkedî⁷⁰⁸⁴ o- (11) -ldur ki⁷⁰⁸⁵ çün Bebür Mîrzâ Kızılbaş mededi bilen Hîşâr üstige yörüdi⁷⁰⁸⁶ Moġol ve Çaġatay ki⁷⁰⁸⁷ Özbek ulusı arasında bar êrdi⁷⁰⁸⁸ barça

⁷⁰⁶⁵ *bēglerge*: T *bēglerġa*

⁷⁰⁶⁶ *barça yüz*: P *bu söz(?)*

⁷⁰⁶⁷ *öyürüp*: T *évürüp*

⁷⁰⁶⁸ *ve*: P'de yok.

⁷⁰⁶⁹ *baş*: P *başnı*

⁷⁰⁷⁰ *çerikini*: P *çerikni*

⁷⁰⁷¹ **Hamza Sulţân ve Mehdî Sulţân, Bebür Mîrzâ bilen uruşup hasb-i taqđîr bilen şehâdetka fâyiz bolğanları ve ba'zî hâlât-ı ğarîbe ki vuķû' taptı Melik-i Mennân taqđîri**: P'de yok.

⁷⁰⁷² *âzâd [...]* çarġ(?): P

⁷⁰⁷³ *sipîhr qaysı yetti servni ki sebz etti quruttı âhire qoymadı bolğay ol âzâd [...]* çarġnı(?) kişige tâc-ı salţanat bérđi ki bende-yi hâdişedin qılmadı bî-dâd: T'de yok.

⁷⁰⁷⁴ *fenāġa*: P *fenā*

⁷⁰⁷⁵ *ve hēç*: P'de yok.

⁷⁰⁷⁶ *nihâli ‘ömr cûy-bârıda*: P *cûy-bâr ‘ömrî*

⁷⁰⁷⁷ *T+aşl-ı ġarîf*

⁷⁰⁷⁸ *anı*: P'de yok.

⁷⁰⁷⁹ *meserret*: P'de yok.

⁷⁰⁸⁰ *nâ-sâz-kâr*: P *nâ(-sâz-kâr)*

⁷⁰⁸¹ *aña ke’sdin*: P'de yok.

⁷⁰⁸² *u*: P'de yok.

⁷⁰⁸³ *qavl-i*: T *maķâl*

⁷⁰⁸⁴ *mü’ekkedî*: P *mü’ekkedde*

⁷⁰⁸⁵ *ki*: T *kim*

⁷⁰⁸⁶ *çün Bebür Mîrzâ Kızılbaş mededi bilen Hîşâr üstige yörüdi*: P'de yok.

⁷⁰⁸⁷ *ve Çaġatay ki*: P'de yok.

hukûk-ı ni‘metni nisyân tākıda⁷⁰⁸⁹ koyup yağı bolup Bebür Mîrzāğa (12) koşuldılar ve çün ‘avāmü’-n-nâsdın aña nihâyetsiz yığıldı sultānlar ki Hîşārda êrdiler bu haberni yiberip hākān-ı a‘zam, (13) Têmür Sultān bilen hâzret-i sultānü’s-selāṭinni⁷⁰⁹⁰ {bā}-vücūd⁷⁰⁹¹ şigar-ı sinnlerğa meded yiberip ol êki çerik deryā-yı aḥḍar dēk cūşka kēlip birbirige (14) muḳābil bolup andaḳ uruş boldı ki⁷⁰⁹² yēr naṭ‘ı⁷⁰⁹³ mübārizler⁷⁰⁹⁴ kanıdın gül-gün bolup başlar topı kēbi meydānda⁷⁰⁹⁵ yumalanıp at (15) ayağlarını⁷⁰⁹⁶ çevgānı ḍarbıdın üledi⁷⁰⁹⁷ ve felek-i hūn-rîz bā-vücūd bî-raḥmlık ma‘reke ölükleri üçün şafaḳdın [kan yığıldı] (16) ve çün devlet⁷⁰⁹⁸ kuyaşığa⁷⁰⁹⁹ endek küsūfı bar êrdi andın ki felek-i münḳalibniñ inḳılāb ‘âdetidür sultānlar maḡlūb bolup muḥāliflerğa⁷¹⁰⁰ nuşret-i muvāfıḳ boldı (17) ve Têmür Sultān ve hâzret-i sultānü’s-selāṭin⁷¹⁰¹ her ḳaysı yoldın yanıp hākān-ı a‘zamğa koşuldılar ve⁷¹⁰² Hamza Sultān ve Mehdî Sultān sākî-yi ecel (18) eligidin şerbet-i şehādet içip ‘ālem-i beḳāğa sitem ḳılıcı vāsıtası bilen bardılar.

barur dünyā gehî şūriş gehî şerr

ḳuruttı āḥir ...⁷¹⁰³ (19) ...⁷¹⁰⁴ şafā vü bî-vefālıḳdur aña işi

vefā èylemedi bu dünyā-yı dūn

çi sultān-ı cihān çi şāh ⁷¹⁰⁵

-
- 7088 *bar êrdi: P bar (êr)di*
7089 *tākıda: P tākında*
7090 *sultānü’s-selāṭinni: P sultānü’s-selāṭin*
7091 *{bā}-vücūd: P’de yok.*
7092 *ki: T kim*
7093 *yēr naṭ‘ı: P’de yok.*
7094 *P+bilen*
7095 *mejdānda: P mejdānıda*
7096 *ayağlarını: P ayağlarını*
7097 *üledi: T uşaldı*
7098 *devlet: P’de yok.*
7099 *kuyaşığa: P kuyaş*
7100 *muḥāliflerğa: P muḥālifler*
7101 *sultānü’s-selāṭin: T sultān-ı selāṭin*
7102 *ve: P’de yok.*

7103: P

7104: P

el-kıssa Çün sultānlarğa o- (20) -l-türlük hālāt vāki‘ boldı Bebur Mīrzā Kızılbaş mededi⁷¹⁰⁶ bilen ve ol-kim be-tamām⁷¹⁰⁷ el ve⁷¹⁰⁸ ulus Moğol ve Çağataydın tamām⁷¹⁰⁹ aña koşuldılar kuvvet tapıp (21) Māverāü’n-nehrğa yörüdi ve ol maħallda ki⁷¹¹⁰ ‘Ubeydu’llāh Sultān Qarşıda erdi çün ol Derbendtin⁷¹¹¹ ötüp Huzār ve Qarşığa yetti hākān-ı a‘zam **254**^[96a] (1) öz havāşşı⁷¹¹² bilen Semerqanddın Yāmğa⁷¹¹³ yetip her neçe⁷¹¹⁴ sultānlar ve bēglerğa kişi yiberdi ašlā ‘asākir⁷¹¹⁵ kēlmediler nē ol fırsatda Şāh-baht Hān bilen sultānların⁷¹¹⁶ (2) şehādet tapkanıdın vāhime barçağa⁷¹¹⁷ istilā tapıp erdi ve barça yerlig sipāhī ve ra‘iyyet muħālif bolup erdiler Özbek eli firārni özlerige qarār bērip erdiler⁷¹¹⁸ ve çün Bebur Mīrzā Qarşığa yetti (3) ‘Ubeydu’llāh⁷¹¹⁹ Sultān kal‘ağa kirip ol Buħārā sarı yörüdi⁷¹²⁰ erse⁷¹²¹ ‘Ubeydu’llāh Sultān kal‘adın çığıp çöl yolu bilen Türkistān sarı bardı ve özge sultānlar ve beyler Soğddın ve her yerde ki bar erdiler⁷¹²² Türkistān sarı müteveccih boldılar (4) ve ba‘zı el hākān-ı⁷¹²³ a‘zam çerikidin ayrılıp bardılar. Lā-cerem hāzret-i hākān-ı a‘zam zamīr-i münirğa ötti ki⁷¹²⁴ bir neçe vakt uruşnı (5) mevķūf etip⁷¹²⁵ hūkmi bilen ‘amel kılmak kerek⁷¹²⁶ ve ol mevzi‘dın yanıp Semerqanddın müte‘alliklerni eltip Ceyhündin ötüp⁷¹²⁷ Türkistānda (6) sākīn⁷¹²⁸ bolup bir neçe maħall zamāne-sāzlıknı şī‘ār kıldılar ve tamāmı havātīn u selāṭīn⁷¹²⁹ anda yığılıp muntazır⁷¹³⁰ erdiler ki⁷¹³¹

-
- 7105: P
- 7106 mededi: P meded
- 7107 be-tamām: T tamām
- 7108 el ve: P'de yok.
- 7109 tamām: P'de yok.
- 7110 ki: P'de yok.
- 7111 Derbendtin: T Derbenddin
- 7112 havāşşı: P havāşş
- 7113 Semerqanddın Yāmğa: P Semerqandğa
- 7114 her neçe: P'de yok.
- 7115 ‘asākir: P ‘asākirğa
- 7116 Hān bilen sultānların: P hānların
- 7117 barçağa: P'de yok.
- 7118 Özbek eli firārni özlerige qarār bērip erdiler: P'de yok.
- 7119 ‘Ubeydu’llāh: P ‘Ube(y)du’llāh
- 7120 yörüdi: P yöridi
- 7121 erse: P'de yok.
- 7122 Türkistān sarı bardı ve özge sultānlar ve beyler Soğddın ve her yerde ki bar erdiler: P'de yok.
- 7123 hākān-ı: P hān-ı
- 7124 ki: T kim
- 7125 T+[... ..]
- 7126 ‘amel kılmak kerek: P'de yok.
- 7127 müte‘alliklerni eltip Ceyhündin ötüp: T müte‘allik[lerni eltip Ceyhündin ötü]p
- 7128 sākīn: P sākīn
- 7129 kıldılar ve tamāmı havātīn u selāṭīn: T kıldı[lar ve tamāmı havātīn u selāṭī]n

ğaybdın nè (7) zāhir bolğay dēp bu tarafdın Bebür Mīrzā⁷¹³² vilāyetka kirip memālikğa mutaşarrıf boldı⁷¹³³ ammā ğaflet yüzidin özi çeriki andağ⁷¹³⁴ (8) ‘ayş {u} ‘işretğa⁷¹³⁵ meşğūl boldılar ki⁷¹³⁶ ol-türlük ki bā-vücūd ol-ki⁷¹³⁷ özi irtikāb-ı hāmrga mürteki bolmas ěrdi memālik meftūh kıldım⁷¹³⁸ (9) dēp hāmır içmekke⁷¹³⁹ iştiğāl kılıp bēgleri bilen havāşşları bilen⁷¹⁴⁰ belki be-tamām⁷¹⁴¹ nökerleri ‘ayş u temāşāğa köñül bērip⁷¹⁴² kavm-i Lūt (10) şî‘ārını pīşe kıldılar ve andın ğāfil qaldı kim⁷¹⁴³ mülk ēgeleri kulaq yanında sālīm turupturlar. Bā-vücūd ol-kim bir nevbet (11) hānlar⁷¹⁴⁴ Taşkend üstige barıp envā‘ tefrika Bebür Mīrzānıñ vāqî‘ boldı ğāyet ğafletdin pervā kılmadı tekebbürdin ki (12) hemīşe öz düşmend{in} sağındı za‘f özi zebūn çün ...sañ memālikke sēn şehriyār-i tegāfūl-şî‘ār ētmey zevî-yi fūnūn ki kördük (13) besî şāh-ı ğaflet-şî‘ār ki öldürdi devletni boldı dūn.

şāh⁷¹⁴⁵ [... ..]

(14) Çün h[asb-i] taqdīr bilen hānlar ve sulţānlar vaqt üçün bir nēçe maħall zamāne-sāzlık kılıp ol kış ki her nev‘ iktizā felek(?) (15) ēyledi Türkistānda ötkerdiler. Çün şitā faşl{ı} ötüp husrev-i encüm sipāh ya‘nī kuyaş çün kışlağındın hamel merğ-zārıda (16) har-ğāhını tikti. Hānlar sākīn-i⁷¹⁴⁶ Türkistāndın teşhīr-i⁷¹⁴⁷ memālikke ‘āzim boldılar. O{ı} cümledin ‘Abdu’llāh Sulţān özi (17) havāşş bilen Buħārāğa barıp ‘Abdu’llāh Sulţān ol nevāhīde üç, tōrt miñ kişi qazaq yosunluq yörür⁷¹⁴⁸ (18) ěrdi. Bebür Mīrzā kēyindin haber alıp ilğar yosunluq qavup Kōl Mülkde ki Hayrābād Qarakōl ortasında vāqî‘ boldı (19) ve çün qaravullar birbirini körüp çerik serdārları bu ma‘nādın haber-dār boldılar çerik ta‘biyesi bilen za‘ūf tesviyega (20) iştiğāl kıldılar.

7130 muntazır: P'de yok.

7131 ki: T kim

7132 bu tarafdın Bebür Mīrzā: T [bu tarafdın Bebür Mīrzā]

7133 boldı: P bolup

7134 andağ: T andağ

7135 ‘ayş {u} ‘işretğa: T [‘ayş {u} ‘işret]ka

7136 ki: T'de yok.

7137 ki: T kim

7138 kıldım: T kıldı

7139 içmekke: T içmekğa

7140 bilen: T'de yok.

7141 be-tamām: T tamām

7142 bērip: T koyup

7143 qaldı kim: P qaldı qayu(?)

7144 T nüshası burada kesilmiştir.

7145 Başlık silik çıktığı için okunamamıştır.

7146 sākīn: P sākīn

7147 teşhīr: P teşhīr

7148 yörür: P yörüdi

Oñ ve solnı ƙolnı müretteb ƙılıp êki fülâd tağ kēbi şaff tartıp êki deryâ-yı demân dēk ki (21) şarşar yēlidin temevvücğa kirdiler.

şî‘r

êki yand{a} çü yētti êki sipāh

meger yēr boldı gūyā tebāh

ki yağmurı ērdi ƙılıç birle oƙ⁷¹⁴⁹

255^[96b] (1) cihān boldı rengīn elvān-ı tūƙ

Ma‘reke ƙazāsı bahādurlar cevşen u gevherdin tēmür dēk boldı ve rezm-gāh havāsı ƙılıç berƙı birlen hancer-i şā‘iƙasıdın⁷¹⁵⁰ (2) ot rengi tuttı ve çün Bebür Mīrzā çeriki ‘aded bilen ‘Abdu’llāh Sultānğa Bebür Mīrzānıñ vilāyetğa⁷¹⁵¹ ba{r}ğanını ‘arz ƙılıp (3) sultān Buḥārā{ğa} kēltürüp taht-ı salṭanatğa olтурғuzdılar. Çün Semerḳandın Bebür Mīrzā yüz ḥasret ü nedāmet bilen (4) bardı be-tamām ekābir ü eşrāf erbāb-ı kelānter vażī‘ ü şerīf barça cem‘iyyet etip H‘āce Nizām ki ‘Abdu’llāh Sultānnıñ dīvānı (5) ērdi istişvābı bilen ‘arz-dāşt ƙılıp H‘āce, Sultān İbrāhīmni ki ḥālā ḥazret-i sultānū’s-selāṭinnıñ vezīri ērdi utru (6) yiberdiler. Ol yolda Aƙ Muḥammed Sultānğa yolūƙup ol H‘āce-yi müşārün-ileyhni alıp yanıp ‘arz-dāştlarını ‘Abdu’llāh Sultānğa (7) yiberip çün Sultān, Bebür Mīrzānıñ kēlgenidin ḥaber taptı fī’l-ḥāl Buḥārādın ılƙap dāru’s-salṭana Semerḳandğa yētip a‘yān-ı devlet ü erkān-ı (8) sa‘ādet ittifāƙı bilen atığa ḥuṭbe oƙup ḥānlık atığa mevşūf boldı.

ḥazret-i ḥān-ı a‘zam cülūsı dāru’s-salṭanat Semerḳand ...⁷¹⁵² ki (9) ol ba-īn vācibu’t-taƙdīr bilen zuḥūrğa kēldi

7149 P+<cihān>

7150 şā‘iƙasıdın: P sā‘iƙasıdın

7151 P+<barıp -ğa>

7152 ...: P

‘Abdu’llāh Sultān taht-ı saltanatnı muhāliflerdin alıp memleketni feth kıldı érse
hazret-i (10) hākān-ı a‘zamğa haber yiberip ol hazret dedi ki: vilāyeti ki uruşup
alıptur bizge dahl kılmaqlık {üçün} Cānı (11) Bég, Témür Sultān özge selātın bilen
Semerkand barıp Küçüm Hān<nı> bilen ‘Abdu’llāh Hān ittifākı bilen dāru’s-saltanat
Semerkandnı Küçüm Hānğa müsellemler tutup hutbe vü sikkeni anı atığa (12) kıldılar
ammā saltanatdın ve hānlıkdın bernāsdur. Pes ve ‘Abdu’llāh Hān Buḥārāğa barıp
memālikni selātın{ğa} kısmet kıldılar (13) ve hazret-i hān-ı a‘zam öz havāşş bilen
Taşkend barıp ol qal’a müstahkem érdi Muhammed Qāsım Kūh Pīr anda érdi ve
Taşkend eli aña müte‘allık bolup (14) qal’anı istihkām bérp érdiler. Ol hazret neçe
kūn uruşup āḥirü’l-emr qal’a meftūh bolup ba‘zı mütemerridler siyāsetğa yéttiler ve
çün (15) ol hazret-i vilāyetni hīṭa-yi taşarrufığa kivürdi<ler> ve ra‘ıyyetğa istimālet
bérp memleket<ni> yañı bāşed depdür. Beyt (16) érdi.

vücüdın memālik érdi ma‘mūr

yamanlık el arasındın bolupdur

perīşān boldılar erbāb-ı bid‘at

yana ...⁷¹⁵³ (17) dünyā taptı zīnet

Çün barça memālik muhāliflerdin érdi hazret-i hākān-ı a‘zam Moğol pādīşāhı Sultān
Hān Sa‘īd def‘i üçün (18) ‘āzim bolup bā-vücūd ol-ki Moğol çeriki ol hazret çerikige
eki bar érdi müteveccih bolup Andicān ve Aḥsiket ve Özkend ve Oş- (19) -kend {ve}
Bādām ve Margīnān ve Hocend tevābi‘ vü levāhık Moğol Hānğa ta‘alluq érdi ve çün
hākān-ı a‘zam Ahengerānğa yetti sultān ...⁷¹⁵⁴ (20) utru kélip muqābele vü mücādele
üçün şaff tüzdi ve hān-ı a‘zam sol {ve} oñ kolnı müterettib kıldı. Bahādurlar at
yügürtüp⁷¹⁵⁵ (21) ve ol ceng ...⁷¹⁵⁶ sipāh rezm meydānığa yüzlenip peykār okı kılıç u
hancerdin yandurup cānibeyndin kös kövürge çalıp süren **256**^[97a] (1) saldılar.

7153

... : P

7154

... : P

7155

yügürtüp: P yügütler(?)

kövürge ünidin boldı felek ger
mütenemmirdin êki tağ teprendi yek-ser

bolup miñ âhenîn anda peydâ
(2) meger pinhân bolup türâb u têmürde

bolup qalb u sağ êki şaff rāst
nefir kōs efgān kıldılar rāst

(3) ‘alem urdı urdı çü ol dem âteş-gīn
êki şaffda ‘alemler boldı rengīn-şī‘ār

Bahādurlar kılıç qolğa alıp (4) êki yandın muqāvemēt ü müdāfa‘atqa iştiğāl kıldılar. Egerçi Moğol çeriki celādet bahādur becā keltürüp (5) uruş gāvğā koymadılar ammā ḥazret-i ḥākān ...⁷¹⁵⁷ vefādın şī‘ār kılıp öz yerind{in} teprenmedi (6) ve mübārizler merdānelıq dādını bērip ‘ākıbetü’l-emr şerrdin ‘āciz bolup firār vādīsığa hezīmet (7) kıldılar ve Sulṭān Sa‘īd Ḥān varṭa-yı ḥūn-ḥū‘ārdın iftāḥ-ı vücūh bilen ḥān eltıp ekserī begleri (8) bilen çerik miñ ma‘rūfları helāk tofrağığa yıkıldılar ve ḥazret-i ḥākān-ı a‘zam ‘ināyet-i ilāhī bilen (9) fetḥ u nuşretqa ser-efrāz bolup barça selāṭīn ü a‘yān ḥazret{ğa} yükünüp nām-dārğa(?) tehniyet dērler (10) fetḥ u nuşretqa ḥazret-i ḥākān boldı kābız ...⁷¹⁵⁸ şükrler dēp faḳīr u miskīnğa bērdi māl {u} menāl ol ḥākān. (11) el-kıssa Ḥākān gālib bolup çerikke köñül bērip Sulṭān Sa‘īd Ḥān üstige yōridi. Çün ol ḥākān-ı a‘zamğa yētti (12) mevḳūf bolup turalmay Kāşğar sarı qaçıp bardı ve ḥazret-i ḥān-ı a‘zam sulṭānū’s-selāṭīnğa (13) yığıp müselleme tutup pāy-i taht{ğa}

7156 P:

7157 ... P:

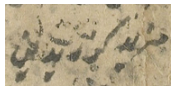
7158 P:

yetti. Taşkendka müraca'at kıldı ammā Küçüm Hân be-tamām sultân-ı selâṭinni (14) yıgıp Hışârğa barıp penc maḥall{da} Bebür Mîrzâni qapap âḥirü'l-emr şulḥ gûne kılıp yandılar.

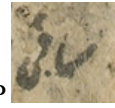
Hamza Sultân, Mehdî Sultân, (15) Bebür Mîrzâ bilen uruşup ḥasbe't-taḡdîr bilen şehâde{t}ka fâyiz bolğanları

(16) Çün Şāḥ İsmā'îl Ḥorāsānnı feth kıldı Necm Bêg ki emîrû'l-ümerāsı êrdi dād bilen kalın çerik bilen (17) ⁷¹⁵⁹ Ceyḥûn suyınd{ın} ötüp Bebür Mîrzâni özige koşup Derbenddin ötüp ...⁷¹⁶⁰ (18) alıp Qarşı üstige yörüp Şeyḥem Mîrzâ ki 'Abdu'llāḥ Hân cānibidin Qarşı qal'asıda êrdi qal'anı (19) penc-şenbih küni muḳātele meşḡûl bolup âḥir o{1} ḥûn-ḥ'âr çerik eṭrāf {ü} cevānibdin naḳb salıp uruşup (20) feth kılıp andaḳ qatl-i 'ām kıldı ki dellāl-ı ecel yétmiş yaşar pîr bilen yéti yaşar oḡlını ...⁷¹⁶¹ bilen (21) sākī(?)⁷¹⁶² êrdi ḥātûn-ı şaḡîr u kebîr ol qatlğa maḳtûl boldı ve andın Buḥārâ üstige yörüp ve çün anıḡ (22) ḥaberi Māverāü'n-nehr mülkige şāyi' boldı kim ol Qarşı qatl-i 'ām kılıp Buḥārāğa bardı. Küçüm Hân Semerḳanddın **257**^[97b] (1) Têmür Sultân, Ebû Sa'îd Sultân 'Abdu'llāḥ Hân mededi üçün yiberdiler. Ğucdevān Qal'asığa kirdiler çün Buḥārâ nevāḥî- (2) -siğa yétip ḥaber taptı ki sultānlar 'Ubeyd Hân mededi üçün kélip Cānı Bêg Sultân Buḥārāğa kirip (3) 'Ubeyd Hānga koşuluptur ve Têmür Sultân ve Ebû Sa'îd Sultân Ğucdevān Qal'asığa kırıptürler Pîrim Bêg (4) on miḡ kişi bilen alar üstige yiberip özi Buḥārāni qabar üçün 'āzim boldı. Çün Pîrim Bêg Ğucdevānga (5) bardı sultân şa'b uruşup egerçi qāyim êrdiler ammā sultānlar ḡālib êrdiler Pîrim Bêg Necmğa (6) kişi yiberdi kim Buḥārâ üstige yörmek maşlahat êrmes burun Ğucdevān Qal'asını feth kılmaḳ kerek. (7) Bu iş Buḥārādın āsānraḳtur ve her qaçan bu feth bolsa Buḥārâ öz özi bilen musaḥḡar bolup (8) Necm bu söz bilen Ğucdevānga barıp eṭrāf {ü} cevānibni qabap

7159 : P

7160 ... : P

7161 ... : P

7162 sākī(?): P

tüştiler ve sultān yüz tevehhüm bilen⁷¹⁶³ (9) ƙal'anı bérkitip mücādele vü muƙātele ki meşğūl boldılar ve ol ƙarafdın Cānı Bēg Sultān ve 'Ubeyd Hān (10) ƙerikleri bilen Necm üstige yüz hirās bilen ƙıƙıp müteveccih boldı. Çün Ğucdevānga yéttiler Bebür (11) Mīrzā Cānı Bēg Sultān bilen utru⁷¹⁶⁴ bolup sultānlar ƙal'adın ƙıƙıp Necmğa muƙābil boldılar. (12) Bebür Mīrzā at yügürüp Cānı Bēg Sultān küçe {vü} bāğlarğa yügürtti ve andın Cānı Bēg Sultān ve Bebür cılav (13) salıp Bebür Mīrzā {a}nı⁷¹⁶⁵ ƙavdı kim ašlā kedin baƙmadı ve öz ħavāşş{ı} bilen hezīmet ƙılıp Ƙarşı (14) sarı bardı ve sultānlar Necmğa muƙābil bolup Cānı Sultān, Necm ƙeriki kēyinidin kirip özge (15) sultānlar öz yörüp nuşret-i ħazret-i ilāhī bolup her laħzada anıƙ dēk 'ažimet-i mülhīb ƙerikni (16) basıp perīšan ƙıldılar ve Necm ve Bāyram(?)⁷¹⁶⁶ Bēg eligge tüşüp fı'l-ħāl siyāset ƙılıcı bilen 'ālem-i 'ademğa (17) bardı. Başıını Semerƙand ve Buħārā eltip ol türlük 'ažim feth Sultān Ekber Ƙızılbaşnı uttı ve ƙılıç bilen (18) maƙtūl boldılar ve ança yaraƙ u māl Şeybānī Hān ƙerikige tüşti kim muħāsib <ve> hem anıƙ ƙıyāsıdın (19) 'ācizdür. Fı'l-cümle bu feth-i nām-dār bilen Şeybānī ħānlar ve sultānlar devleti istikāmet taptı ve Cā[nı] (20) Bēg Sultān ve 'Abdu'llāh Hān Ħorāsān üstige barıp Herātın ƙabadılar. Soƙ Tēmür Sultān [...] (21) arasında ittifaƙ ...⁷¹⁶⁷ bolup ƙal'a feth boldı maħallda duruƙup yandılar. Cānı Bēg Sultān Belħ barıp⁷¹⁶⁸ (22) Tēmür Sultān, 'Ubeyd Hān Merv{ğa} barıp andın Meşhed{ğa} yörüp Tēmür Sultān andın Herāt üstige barıp çün Ƙızılbaş **258**^{198a} (1) şehrdin ƙıƙıp barıp erdiler dāru's-saltāna Herātğa kirip pādīşā{h} bolup ħuṭbeni öz atığa oƙup (2) ħānlıƙ mevsūm {a}tığa boldı ve çün kırƙ kün saltanatıdın ötüp Şāh İsmā'ıl āvāzesi boldı (3) anıƙ dēk memleketni taşlap Semerƙandğa kēldi ve ba'zı ekābir ü a'yānnı öz bilen kēltürdi 'Ubeyd Hān (4) Merv elini köçürüp Buħārāğa kēltürdi ve Cānı Bēg Sultān Belħ ve Şuburgān ve Andħūd{d}a elini Ceyħūndın (5) ötkerip öz vilāyetide kēltürdi ve yana Ħorāsān Şāh İsmā'ılğa bolup oğlını ba'zı bēg- (6) -ler bilen Ħorāsānda ƙoyup özi 'Irāk{ğa} bardı ve çün Bebür Mīrzā Ğucdevān

7163 P+<ƙal'am>

7164 utru: P utur

7165 P+<anı>

7166 Bāyram(?): P

7167 ...: P

7168 P+<Tēmür>

ur{u}şıdın yandı Kābül{ğa} (7) barıp Moğol bēgleri andın ayrılıp⁷¹⁶⁹ tamām Moğol ulusı Hışārga müstevlī boldılar ve hānlar (8) ve sultānlar Moğol üstige barıp alarnı kaçurup köp esir ve māl aldılar. Ol yörüşde (9) Tēmür Sultānga marāz-ı hāyil bolup vedī‘at-i hayāt kıldı ve süyekni Semerķand keltürüp (10) Şāh Muhammed Hān Medresesinde medfūn kıldılar. Çün Hışār vilāyeti meftūh bolup Hamza (11) Sultān, Mehdī Sultān evlādıga bērdiler ve hānlar ve sultānlar öz maķarr-ı saltanatlarğa (12) mu‘āvedet⁷¹⁷⁰ kıldılar.

hazret-i hān-ı a‘zamnıñ Sultān Sa‘īd Hān bilen uruşup feth-i nuşretķa kábız bolğanı zikride

hazret-i hān-ı a‘zam<nıñ>⁷¹⁷¹ (13) dāru’s-saltanatıdın qalın çerik bilen Buḥārā bardı ki andın Ḥorāsān{ğa} yörüp Şāh İsmā‘īl (14) def‘iga ‘āzim bolğay barça hānlar ve selāṭīn ...de⁷¹⁷² yığılıp cemī‘ini dost ol türlük yakın kişi {vü} (15) yav bilmes. ‘Ākıbet köp kēneş bolğandın soñ aña qarār taptı kim Ḥuttalān ve Qunduz ve Bāğlān ve Bedaḥşān- (16) -ğa barıp ol muḥāliflerni zebūn kılıp köp māl ‘a{sākir-i} gerdün-me’āsir koluğa tüşti her nēçe hazret-i hān-ı a‘zam (17) dēdi⁷¹⁷³ ki: iş-bu cem‘iyyet bilen Ḥorāsān üstige yörün. Hānlar sultān müttefık bolmadılar. Lā-cerem (18) ol hazret alardın ḥātır-ı melāl kılıp öz vilāyetiğa mūrāca‘at kıldı ve nēçe nevbet Qazaķ üstige barıp (19) ol fırķa-yı dālleni perīşān kılıp köp māl ‘asākir-i gerdün-me’āsir koluğa tüşti.

şī‘r

devlet ü nefer{ā}t bilen ol hān-ı ‘aşr

7169

ayrılıp: P

7170

mu‘āvedet: P mu‘āveded

7171

P+

7172

...de: P de

7173

P+<ki>

(20) [...] öz talebige(?)⁷¹⁷⁴ der Һadd-ı kemāl

dū lebidin mülk ü milket der-emān

Һalk-ı ‘ālemdin āsūde Һāl

Қасım Һәнниң Ыскендер биле мурәса ‘ат қилғани

(21) be-tamām Қazaқ ve мүкfit өз

Ыскендер келип Һән-ı а ‘зам қилип fetҺ vүcүdı

Қасım Һән⁷¹⁷⁵ Deşt-i Қıpçaқ pādišāhı erti (22) nuşretiğa kivürdi erti Қazaқ ve мүкfit çerikin yığıp Türkistān ve Taşkend üstige mazanne bēgi yetkeç (23) aña memālik musaҺҺar bolup andın ğāfil ki hēc bīşe arslanı bolmas tā ol-kim bilgil, egeleri **259**^{l98bl} (1) rāyge memālikni қoldın bērür heyhāt heyhātını bātılıge.

gümān қилма kim bīşe Һālī erti

ki arslan bile қaplan anda yatur

(2) el-kışsa nihāyetsiz çerik Taşkendğa kēlip ba‘zı faқır {ü} bī-çäre esir қилип çün şehrğa yaқın (3) yetti Һazret-i Һākān öz Һavāşşı биле utr{u} çıkıp bahādurlar eki cānibdin muқātele vü mücādeleğa (4) iştiğāl қилип anı deк қатıқ uruş boldı kim hēc kişi uruş yād(?)⁷¹⁷⁶ bilmes uruşup (5) Қасım Һәнни urup atdın yıқdıлар ammā çün uruş şu‘ubette erti bahādurlarğa ma‘lūm (6) болмаdı kim ol Қасım Һәнни urup erti nōkerleri anı atlandurup çün ol mehlekedin Һālāş (7) болup fi‘l-Һāl atnı ‘inānını öyürüp Deşt-i Қıpçaқ{қа}ça hēc yerde турмаdı ve yana cihān-girlik (8) zamir-i

⁷¹⁷⁴ talebige(?): P

⁷¹⁷⁵ P+ Bēg

⁷¹⁷⁶ yād(?): P

hayālî hutūr kılmadı ve nêçe nevbet hâzret-i hân-ı a'zam Qazaqqa çerik tartıp ol cemā'at- (9) -nıñ evkâtları dalâlet bilen ötüp hîle-yi imân u İslâm suydın 'arîdürler (10) talap èren<ni>lerini öldürüp serv-şadd hâtûnlar bilen ve gül-'izâr kızlarnı esîr kılıp māl (11) u tavarları 'asâkir-i nuşret-me'âsir kılığa tüşti.

hâzret-i hân-ı a'zam Hôrâsân{ğa} bargan{ı}

Çün hâzret-i hâkân-ı (12) a'zam Qazaq ve Moğoldın cem' kıldı 'asâkir-i manşûrga car kılıp Hôrâsânğa 'azîmet kılıp (13) Hôrâsân 'azîmet ètip çü Buğârâğa yètti ba'zı hân ve sultânlar mülâzemetka kemer bağlatıp müteveccih (14) boldılar ve hâzret-i hân-ı a'zam Burdalık Ceyhûndın 'ubûr kılıp ve Andhûd bilen Hôrâsânğa yörیدی- (15) -ler èrse.

üni güzârıdın çün tēz

hod Hôrâsânğa tüşti rüstâ-hîz

ve çün Herâtka (16) yètti Şâh İsmâ'îl ba'zı bēğleri bilen Herât şehrini müstahkem kıldılar⁷¹⁷⁷ (17) ve hâzret-i hâkân-ı a'zam öz havâşşı bilen Bâğ-ı Murâdgâ nüzûl {kıldı} şehrğa qarîb èrdi ve özge (18) selâţin ki her tarafka muqarrer bolup èrdiler şehrğa yadağ kélmediler. Her künde bir tarafda (19) hâkân-ı a'zam 'asâkiri èrdi mücâdele vü muqâtele èrdi. Çün aña yakın yètti ki şehr feth bolğay (20) ba'zı selâţin ittifaqsız kılıp nè ol-kim her taraf ⁷¹⁷⁸ bolğay köçüp Mâverâü'n-nehr (21) sarı yandılar. Her nêçe hân-ı a'zam kişi yiberdi kim cihet-i ...⁷¹⁷⁹ kim feth bolur mahalld{a} mundağ (22) ittifaqsız kıla-sız, aslâ mâni' bolmadılar. Be-tamâm Özbek ulusıdur yandılar èrse (23) hâzret-i a'zam oşandağ Bâğ-ı Murâd{d}ın çıkmay dèdi ki: feth bolmağunça yanmas-mên, bardılar **260**^[99a] (1) ekserî selâţin u 'asâkir Herât tēgresidin yanıp Mâverâü'n-nehr sarı bardılar bēğ{ge} yükünüp dèd{i}ler (2) kim: bu nev' yaramas hareket sultânlardın vâkı' boldı ve ekserî çerik bardılar. (3)

⁷¹⁷⁷ P+<ve hâzret>

⁷¹⁷⁸ : P

⁷¹⁷⁹: P

Maşlaḥat oldur kim ḥālā mūrāca‘at kılıp dāru’s-salṭanadın küllī yarağ bilen kèlip memleket (4) ol zamān Tēḡri ‘ināyeti bilen fetḥ egerçi ol seferd{e} ol ḥazret mizācı tüşmedi ve sulṭānlar (5) muvāfaḳat kılmağı be-tamām ‘asākır yandılar. Żarūreten ol ḥazret yaḥşı söz bilen barsunlar {tēp} (6) her-āyīne bizge çün fermān-berdār bolsa ve ra‘iyyet ü çerik amānda bolup selāmet ḳalğaylar (7) ve eger ḥilāf kılur bolsa uruş yerini mu‘ayyen kılıp mestūr bolup ve çün bu söz ḥalīfeğa (8) yètti vezīrni tilep andın tedbīr bilen vezīr dèdi: ḥaşm kim ḳāhir u ġādirdūr māl ...⁷¹⁸⁰ (9) bilen def‘ ḳılsa bolur, nè defāyin u ḥazā{yin} cem‘ ḳılmaḳ nāmūs-ı ‘izzet {ü} selāmet-i nefis üçün- (10) -dür ve nefāyis ü zaḥāyirdin ve miñ tēve ḳumāş dādın ve miñ tēve ve miñ at ālet-i (11) sāz bilen ḥān üçün yiberip şāhzādeler ve bēğler üçün yaḥşı tuḥfeler lāyık irsāl kılıp ḥuṭbe vü sikke atıḡa kılıp yibermek kerek tā sèn devlet ḳalğay-sèn, (12) ḥalīfeğa ol tedbīr-i muvāfiḳ tüşüp işāret ḳıldı kim ol iş itmāmğa şürü‘ ḳılğay (13) revā tedārük bilen vezīr bilen vaḥşeti bardı bēğler ittifaḳ bilen yandı- (14) -lar ki vezīr bu maşlaḥatnı özi üçün ḳıladur ki Hülegü Ḥān andın meşḳūr bolğay (15) biz nè çerikni miḥnetḳa ḳoyğay-biz ki bu mālın anıḡ üçün yibergey-sèn. Ḥalīfe (16) ola{r} sözi bilen ol tedbīrdin ki fī’l-cümle ki i‘tibārı bar érđi inḥirāf ḳılıp (17) ...⁷¹⁸¹ elçidin yiberip vezīr ol perīşān sözlerdin kim devlet munḳaṭi‘ bolğusıdır, (18) her nēçe tedbīrāt ḳılurı bolmağı. Āḥirü’l-emr Baġdād ümerāları çün Süleymān-şā{h} ve Fetḥe’d-dīn-i Kürd (19) ve anıḡ devāt-dār-ı vezīr{i} ḥazretğa barıp ...⁷¹⁸² dēp. Āḥir Süleymān-şāh dèdi⁷¹⁸³: (20) eger ḥalīfe maşlaḥat-ı⁷¹⁸⁴ ḥaşm-ı ḳavī dāfi‘i üçün müsāra‘at u mübāderet (21) ḳılmaḡ ...⁷¹⁸⁵ Moġol çeriki Baġdād çerikiğa ġālib bolup ḥēç āferīdeğa teraḥḥum ḳılmaslar. Münāsib oldur kim (22) maḡa bērip ‘ulüvvḳa vü in‘ām elige bērsün, tā men Moġol yoluğa tosup alarnı muḡallel (23) ḳılay ve eger özgeçe bolsa civān-merdḳa nāmūs ol-kim nāmūs bilen ölgey. el-ḳışsa Ol

7180

... : P

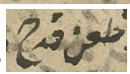
7181

... : P

7182

... ..: P

7183

P+eger ḥalīfe dèdi

7184

P+ḥalīfe

7185

... ..: P

261^{199b} (1) tedbîrler muvâfık tüşmes Hâlıfe Bedre'd-dîn ...⁷¹⁸⁶ ve Kādî bend(?) ...⁷¹⁸⁷ endek tuhfe bilen yiberip (2) katık sözler dep. Çün Hülegü Hānga ol sözler ma'lûm boldı, Bağdādka çerik tartıp (3) feth kılıp sêkiz yüz min kişi katl boldılar hâlıfeni oğlanları *sitte ve hamsîn ve sittemiede*⁷¹⁸⁸ (4) şehîd kıldılar. Andın son 'Abbāsîlerdin kişi hilâfet kılmay alardın Moğol pâdişâh-(?)⁷¹⁸⁹ (5) -larığa müntakıl boldı. Hulefâ-yi 'Abbās yegirmi bês yüz yıl hilâfet kıldılar ve alar otuz yêti (6) kişidürler. Bu türlük Şaffâh, Manşûr, Mehdî, Hādî, Hārûnû'r-reşîd, (7) Muḥammed Emîn, Me'mûn, Mu'taşım, Vāsık, Mütevekkil, Muntaşır, Müsta'în⁷¹⁹⁰, Mu'tez⁷¹⁹¹, (8) Muhtedî, Mu'temid, Mu'tezîd, Müktefî, Muktedir, Kāhir, Rāzî, Müttakî, Müstekfî, (9) Muṭî', Tāî', Kādir, Kāyim, Muktedî, Mustazhir, Müsterşid⁷¹⁹², Rāşid, Muktafî⁷¹⁹³, (10) Müstencid, Müstezî, Nāşır⁷¹⁹⁴, Zāhir, Müstanşır⁷¹⁹⁵, Müsta'sım müraca'at kılıp aḡa qarâr (11) bêrdi ki memleketni qabap yanıp Ḥorāsân fethi üçün küllî yarağ êtip müteveccih bolğay ammâ (12) çün tedbîrğa muvâfık tüşmese köñül tilegen dëk murâdğa kişi kâdir bolmas.

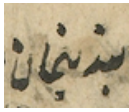
tedbîr (13) kıılır bende vü taqdîrni bilmes

ḡaḡḡ taqdîrni tedbîr bilen özge bolmas

7186: P

7187 bend(?): P

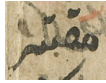
7188 656'da.

7189 pâdişâh-(?): P

7190 Müsta'în: P Müsta'în

7191 Mu'tez: P

7192 Müsterşid: P

7193 Muktafî: P

7194 Nāşır: P'de yok.

7195 Müstanşır: P

hazret-i hân-ı a'zamın (14) ötkeni bu cihân-ı fânî

*küllü nefsin zâ'ikatu'l-mevtî*⁷¹⁹⁶ mazmûnı bilen her kim 'adem vâdisidin 'âlem-i vücûdka (15) kadem koyar sâkî-yi ecel êligidin ölüm şerbetini nûş kılıp memât dü-rûzesiğa külmek (16) kerek mevt zehrini içip köñül bu kâh-ı dil-fürûzdın üzmek kerek ecel yetkende (17) dermân assı⁷¹⁹⁷ kılmas gedâ vü şâh êligidin kütulmas. Bu muḳaddime-yi hazret-i hân-ı a'zam (18) hâ'ilesidür ki çün Ḥorāsāndın serîr-i salṭanatka mürâca'at kıldı érse dāyım bu vefât (19) ol tedbîrde érdi kim öz havâşşı bilen küllî yarağ kılıp Ḥorāsān 'azm üçün müteveccih (20) bolğay ammâ taḳdîr özgeçe érdi. Çün ol hazret yaylaḳka 'asâkir-i manşûre bardı kim (21) at {ve} tavar semiz bolup çerikke yarağay nâ-gâh vücûdı, şerîfe-yi 'unşur-ı laṭîfe, ramazân **sene** (22) [... ...] maraž-ı hâyıl tārî bolup ve her nêçe eṭibbâ-yı hâzîk devâsığa yügürdiler, şıḥhat (23) menziliğa yetmediler. Çün ol hazret bildi rıḥlet maḥallıdur reşîd oğlı hazret-i **262**^[100a] (1) sultānū's-selâṭınni tilep mülk ü 'asâkirini aḡa tapşurup barça menâhîdin [tevbe] vü istiğfâr [kılıp] (2) kelime-yi şehâdetde tûṭî rûhı per-i fütûḥ-ı bedenidin ravza-yı rıdvân pervâz kıldı ve ol hân-ı (3) 'âlîşân vefâtını ol kitâbda meşrûḥ-ı raḳam-zede-yi kilik beyânı boluptur tekrâr (4) mûcib-i ṭavîl bolur *innâ li-llâhi ve innâ ileyhi rāci'ûn*⁷¹⁹⁸

çün kılguçıdur bu haber-i ḡaddâr

ḡalâyık (5) köñli andın dāyım inkâr

civân-merdî ki taptı devlet u baḥt

müzeyyen boldı andın efser ü taḥt

cihân (6) işi ḡaḳḳ andın taptı encâm

zevâl oldı anıñ işi ser-encâm

⁷¹⁹⁶ *Kur'ân-ı Kerim*, 29. Ankebût Sûresi, 57. ayet: "Her nefis ölümü tadacaktır."

⁷¹⁹⁷ *dermân assı*: P Bir önceki *yêtkende* kelimesinin sonundaki *elif* yanlışlıkla *dermân* kelimesinin *dal* harfinden sonra yazılmıştır.

⁷¹⁹⁸ *Kur'ân-ı Kerim*, 2. Bakara Sûresi, 156. ayet: "Biz Allah'ınız ve sonunda O'na döneceğiz."

felekke rif'at ile yête başı
ve ger tokşan (7) yüzge yête yaşı

ecel èligid{in} bolur zār u zebūn
bolur āhır kıara tofraķda medfūn

Süyünç H^vāce (8) oşal hān kavī rāy
siyāset birle 'ālem tuttı bir tāy

'adālet birle kıldı mülk ābād
velī merg (9) èligidin bolmadı āzād

dirīg ol şāh-ı bā-dād-ı diyānet
ki devrānında yok érdi hıyānet

aldı [r... ...] (10) karīn kııl
şefi' aña şefi'ü'l-müznibīn kııl

eger nevrüz-ı 'ālem bardı ...⁷¹⁹⁹
gül-i şad-ber[g] (11) rüzīgā beķā-ber(?)

érür ya'nī ki sulţān-ı cihān-gīr
Muḥammed evvel şeh{ge} bardı tedbīr

atadın ögre- (12) -nür barça hālāt

eger cūd ü eger ‘adl u şecā‘at

ēşiki barça şāhlardın açuḡrak

bu şeh [... ...] (13) bër Hudāvendā ser-encām

bër Īrān u Tūrān, Mısr u tā Şām

kemāl u devletini {her} dem füzūn kıl

(14) kerāmet birle ‘ömrini uzun kıl

du‘ā dēdi çü ‘Abdu’llāh-ı miskīn

(15) ḡalāyık barça dēdiler ki āmīn

sene 1076 (16) temme’l-kitāb⁷²⁰⁰ bi-‘avni’l-meliki (17) ’l-vehhāb⁷²⁰¹ ‘abdu’llāhü (18)
'ż-ža'īfi (19) 'r-rācī (20) ilā raḡmeti'llāhi (21) 'l-bāri⁷²⁰²

(22) destem be-zīr ḡāk çü ḡvāhed şuden tebāh

(23) bāri be-yādigār be-māned ḡaṭṭ-ı siyāh⁷²⁰³

⁷²⁰⁰ *temme’l-kitāb*: P *temmeti’l-kitāb*

⁷²⁰¹ *temme’l-kitāb bi-‘avni’l-meliki’l-vehhāb*: "Melik ve Vehhāb olan Allah'ın yardımıyla kitap tamamlanmıştır."

⁷²⁰² *'abdu'llāhü'ż-ža'īfi'r-rācī ilā raḡmeti'llāhi'l-bāri*: "Yaratan Allah'ın rahmetini dileyen zayıf kulu."

⁷²⁰³ Sayfanın sağ kenarına yazılmış olan bu beyitin tercümesi: "Elim kara toprak altında harap olacaktır. Hiç olmazsa kara hat benden hatıra kalsın."

Sayfanın sonunda, ortada yer alacak şekilde kırmızı kalem ile 1076 (Miladi 1665-66) tarihi yazılmıştır.

263^[100b]

(1) be avc-i kibriyā kez pehlūy-i ‘acַz est rāh-ı āncā

(2) ser-i mūy-i ger incā hem şeviy bişken kulāh-i āncā⁷²⁰⁴

⁷²⁰⁴ Bîdil'e ait olan bu beyitin tercümesi: "Allah'ın huzuruna sadece âcizlik ile erişilebilir. Böyle bir makamda kıl kadar eğilmek insanın izzetini çok çok artırır."

4. AÇIKLAMALAR

ağruķ

Thackston bu terimi şöyle açıklar: "yaşlılar, gençler, kadınlar ve ağır ordu yükleri/teçhizatları için kullanılan konak yeri, ordugahtır. Sefer sırasında asker için *ordu* kurulur ve ayrı olarak kurulan *ağruķ* ordunun gerisinden gelen siviller için yapılır. Savaşı kazanan için ordu bir meşru hedeftir. Fakat rakibin *ağruķ*'una saldırmak ve yağmalamak ise mert bir davranış olarak kabul edilmemesine rağmen yine de bu kesin olarak yapılmıştır." (Thackston, 1999, 765.)

krş. MK "pılı pırtı, ağırlık, yük" (DLT c. I, 99; c. III, 68); Clauson "*ağrı:-/ağru:-* geçişsiz fiilden somut nesneleri gösteren bir isimdir. ağır cisim, ağır yük vb." (EDPT s. 90b); ŞSL "yükletme, ağır şey yükletme, yükletilme" (LÇ s. 15a); Erdal kelimenin etimolojisini şu şekilde verir: *ag(ı)r+u-ķ* (OTWF s. 227).

Metinde ayrıca اړ ile yazılan "oğruķ" kelimesi mevcuttur. Bu kelime "(Tü.) Moğol çadır veya kulübesi" anlamıyla Farsçaya geçmiştir. (Lexicon, 257a). Eserde *oğruķı* (224/03) ve *oğruķnı* (033/05, 187/10) olarak üç yerde geçen bu kelime *ağruķ* kelimesinin gerileyici benzeşme yoluyla *oğruķ* olmuş hâli olabilir. Çünkü kelime DLT'de *ağruķ* "pılı, pırtı, ağırlık yük" olarak mevcuttur. Doerfer de kelimenin Türkçeden Farsçaya geçtiğini belirterek *ağruķ* ~ *oğruķ* kelimelerinin kontaminasyon (bulaşma) yoluyla oluştuğunu belirtir. (TMEN, II, 76)

Ahşām

Reşit Rahmeti *Vekayi -Babur'un Hâtıratı* cilt II'de sayılan halk ve kabile adları arasında geçmektedir: "Kâbil ve Gazne karışıklıkla dolu yerler olduğu için, Türk ve Moğol, Aymak ve Ahşam, Afgan ve hezarelerden muhtelif halk ve kabile (188a) orada toplanmışlardı" (Arat, 1987, 207).

Aķtad

Metnin 117/11. kısmında iki nüshada da *Aķta* (P , T) olarak yazılmış olan bu özel ad 132/19, 132/20'de doğru yazımıyla yazılan *Aķtad* ile aynı kişi olmalıdır.

Bu özel ad Şerefe'd-din Ali Yezdî, *Zafer-nâme*'sinde (bk. Sharaf ud-din 'Ali Yazdi, 1972, haz. A. Urunbayev) yanındaki diğer isimlerle geçtiği 218a-12'de *Aktad* olarak yazılmıştır. Nizamüddin Şâmî *Zafernâme*'sinde ise *Aktav* (Nizamüddin Şâmî, 1987, 196); Şerefe'ddin Ali-yi Yezdi'nin *Zafer-nâme* adlı eserinin Çağatayca tercümesinde *Aktā* olarak verilmiştir (bk. Oral, 1991, 271a-9).

'Alāe'd-dīn 'Aṭṭār Melik bin Bahāe'd-dīn Muḥammed

040/13'de geçen bu ad *Keşfü'z-Zunûn An Esâmi'l-Kütübi ve'l-Fünûn*'de 'Alāe'd-dīn 'Aṭā Melik bin Bahāe'd-dīn Muḥammed el-Cüveynî olarak geçmektedir (Katip Çelebi, 2008, 1683).

Arkanakum

Arkanakumğa 013/17, 014/06, Arkanakumdın 014/10 olarak metinde üç yerde geçen bu özel ad, Rachewiltz'in *The Secret History of the Mongols* adlı çalışmasında *Ergene Kun* olarak geçmektedir. Rachewiltz, *Ergene Kun*'un yerini tayin etme konusunda bazı problemlerin sürdüğü belirtir ve Ergene = Argun. (Rachewiltz, 2004, 232-233). Ergene "sarp kaya"nın Moğolcadan Farsçaya geçtiğini belirten Doerfer, kelime hakkında ayrıntılı bilgi verir. (TMEN, I, 127)

ata-

Bu fiilin "nikahlamak" anlamı şu kaynaklarda mevcuttur:

Tarih-i Enbiya vü Hükema'da "Safura atlıg kızın aḡa atadı (Safura adlı kızını ona nikahladı)" *Dictionnaire Turk-Oriental*'de "ata- ad vermek, adını söylemek, nişanlamak, nişanlanmak; okumak" (DTO, 3), Şeyh Süleym Efendi lugatında "nişanlamak" (LÇ 4a) Senglah "nāmiden (adlandırmak); namzed kerdin (aday kılmak) (Senglah 28r19).

Aucam-boğorul

Moğolların Gizli Tarihi'nde *A'ucan-boro'ul* şeklindedir. P. Pelliot *A'ucam-bo'orul* olarak okunmasını teklif etmiştir (MGT, 3). Rachewiltz de *A'ucam Boro'ul* olarak vermiştir (Rachewiltz, 2004, 237-238)

Bābā-yı Kābūl

Ahsenü't-Tevarih'te o diyarın (Kabil'in) hâkimi olan Emir Baba olarak geçmektedir. *Matla'-ı Sa'deyn*'de Emir Han, *Ravzatü's-Safa*'da Baba Hasan olarak kaydedildiğini yine buradaki dipnotta belirtilmiştir. (Hasan-ı Rumlu, 2006, 393)

baskak

"polis veya belediye işlerine bakan memur, şehir bekçisi".

Lugat-i Çagatay'da bu kelime "nezaret, zorlama, muhafaza, çarşı, pazarı kontrol eden ticarî ve bazı kamu davalarına bakan zabıta memuru..." olarak açıklanmıştır. (LÇ 68a); W. Radloff "emniyet görevlilerinin başı; vergi memuru (Özbek yarlıklarında) (VeWTD, IV 1533; Erbay, 2008, 99); Thackston *baskak*'ı "Fethedilmiş bölgeye atanan, asıl görevi itaatsiz topraklarda asayiş sağlamaya çalışan ve sonrasında ise vergi ve gümrük vergilerini gönderen askerî bir görevli, vali." şeklinde açıklar. (Thackston, 1999, 766) Türkçeden Farsçaya da geçmiş olan kelime için Doerfer ayrıntılı bilgi verir ve kelimenin *bas-* fiilinden *-kak* eki ile türediğini belirtir. (TMEN, II, 241).

Behārūge

175/15'te geçen bu özel adın nüshalarda yazım şekli şu şekildedir: P , T Ayşe Kik, *Zafer-nâme-i Emir Temür-Muhammed Ali bin Derviş Ali-yi Buhari* konulu tez çalışmasında bu adı Bārūk (262a-6) olarak vermiştir. (Kik, 2014, 513)

Benākiti Tārīhi

Keşfü'z-Zunûn An Esâmi'l-Kütübi ve'l-Fünûn'da asıl adı *Ravzatü üli'l-elbâb fî tevârîhi'l-ekâbir ve'l-ensâb*'dır. Farsça yazılan bu kitabın yazarı Fâhru'd-dîn Muhammed b. Ebî Dâvûd Süleymân (Ebû Süleymân Dâvûd) el-Benâkitî'dir. Yazar, "Fahr-i Benâkitî" adıyla da tanınmaktadır. Kendisi Olcaytu Muhammed Han dönemi tarihçilerindirdir ve bu eseri Sultan Ebû Saîd Bahâdır Han'ın ricası üzerine yazmıştır. Önemli zatların tarihleri ve soyları hakkında kısa ve kapsamlı olan bu eser, Hıta krallarının durumları ve özelliklerini anlatan bir tarih kitabıdır (Kâtip Çelebi, *Ar.'dan Tercüme Eden Rüştü Balcı*, 2008: 750).

béyik

Metinde aşağıdaki örneklerde *béyik* kelimesinin önünde olması gereken *tag, yér* gibi bir ad düşmüş ve bu kelime sıfat olarak kullanılması gerekirken ad olarak kullanılmıştır. Bu hâliyle ilginç bir yapı sergilemektedir:

42-10 bir *béyikke* çıgıp bir kège kündüz

52-15 bir *béyikde* turdılar

52-19 bu hâlnı müşâhede kıldı ol *béyikdin* 'Alî Pâdişâh üstige tökülüp

81-11 altı yüz kişi bilen *béyik* üstide turup

101-9 yètti bir *béyik* üstide turdı

165-1 özi éllig kişi bile bir *béyikke* çıgıp

175-5 özi bir *béyikke* çıgıp

179-10 sürüp özi ol *béyikke* çıktı

179-12 barça şâhzâdeler ve bégler ol *béyikke* müteveccih bolup

Boy-ı Murğ-ı Herât

067/10'da geçen bu özel ad Uranbayev 93a-13'te "Pây-ı Murğ" olarak geçmektedir. İki nüshada da "Boy-ı Murğ" okutacak şekilde yazıldığı için bu şekilde okunmuştur. Ayşe Kik'in ve Tanju Oral'ın çalıştıkları *Zafername* çevirisinde ise "Pây-ı Murğân" biçiminde geçmektedir.

Buḥārā-zindān

İki nüshada da *Buḥārā-zindān* okutacak şekilde yazılmıştır. Urunbayev'in hazırladığı *Zafer-nâme*'de 102b-15 ve 102b-23'te *Buḥār-zindān* şeklindedir (Sharaf ud-din 'Ali Yazdi, 1972, haz. A. Urunbayev). Ali-yi Yezdî'nin *Zafer-nâme'nin* doğu Türkçesine yapılan tercümesinin Nuruosmaniye Kütüphanesindeki nüshayı çalışan Ayşe Kik'in doktora tezinde iki yerde geçen bu ad *Buḥār-ı Rindān* olarak r'li okunmuştur (Kik, 2014, 18b-2 ve 18b-9). Tanju Oral'ın doktora çalışması olan Ali-yi Yezdî'nin *Zafer-nâme* adlı eserinin Topkapı Sarayı Kütüphanesi Bağdat Köşkü Bölümü 281 numarada *Tercüme-i Zafer-nâme* adıyla kayıtlı olan Çağatayca tercümesinde de *Buḥār-zendān* şeklinde okunmuştur. (Oral, 1991, 33b-2 ve 33b-12).

Cūş u Huroş

"Coşma ve Patırtı" anlamına gelen kitabın yazarı Şeyh Mahmûd Zengî el-Kirmanî'dir. 806 yılında yılında Tiflis köprüsünden bir nehre düşerek ölmüştür. (Kâtip Çelebi, Ar.'dan Tercüme Eden Rüştü Balcı, 2017, 271)

Ḥālid ve Mālīd Cezîresi

171-17'de geçen bu özel ad Urunbayev'de Ḥālid ve Mālīk Cezîre olarak geçmektedir. (Sharaf ud-din 'Ali Yazdi, haz. A. Urunbayev, 1972, 399a-5)

Ḥ'ace Nûre'd-dîn Luṭfu'llāh

Hafız Ebrû olarak bilinen bu yazar, Fars dili ile yazılan *Zübdetü't-Tevârih* (Tarihlerin Özü) adlı eserin yazarıdır. Tam adı mevlâ Nûru'd-dîn Lutfu'llāh el-Herevî ibn Abdi'llāh'dır. 834 yılında ölmüştür. Eseri Baysunkur Mîrzâ için yazmıştır. (Kâtip Çelebi, Ar.'dan Tercüme Eden Rüştü Balcı, 2017, 766.)

'İbāde-yi Vāsıṭ

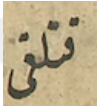
Bu özel ad hem Urunbayev 399a-18'de " 'İbāde ve Vāsıṭ" olarak iki ayrı yerdir hem de Ayşe Kik'in *Zafer-nâme* üzerine hazırladığı doktora tezinde 256a-19'da " 'Ebbāde ve Vāsıṭ" şeklinde iki ayrı yerdir.

İsrenkıyya

Şerefüddin Ali Yezdî'nin *Zafername*'sini çeviren Ahsen Batur, bu kelimenin geçtiği yeri şu şekilde aktarmış: "İskender Boğazı diye bilinen İserika nehrine..." ve "İserika ve İskender Boğazı, İstanbul Boğazı'nın eski adlarındandır" bilgisini dipnotta eklemiştir (Şerefüddin Ali Yezdi, 2013, 394).

Okuduğumuz metin kelimeyi "İsrenkıyya" olarak okuttuğu için bu şekilde verdik.

Ḳanḳlı

Bu ad P'de , T'de şeklindedir. Thackston *Câmi'ü't-Tevârih* metninde de yazımın aynen bu şekilde olduğunu gösterir. Ancak bu yazımın "Ḳanḳlı" okuyuşu için Boyle'un çalıştığı Cüveynî'ye gönderme yapar (Thackston, 1999, 252)

keve-

Kelimeyi W. Radloff *kevlemek* "eşmek, karıştırmak" (VeWTD, II, 1202); Şeyh Süleyman Efendi *kevlemek* "karıştırmak, gömmek ve derin kazmak, taḥarrî itmek (aramak, araştırmak), keviden (araştırmak) (LÇ, 251b) şeklinde verir.

Bu kelime *Kazak Türkçesi Sözlüğü*'nde *keve-* 1. çukur açmak, oymak. 2. dolmak, taşmak. 3. yayılmak, dağılmak. biçiminde yer alır (Koç, Bayniyazov, Başkapan, 2003, 234b)

Kelimenin mastar ekinin LÇ'de *-mak* şeklinde olması ve W. Radloff'ta ise bu ekin *-mek* biçiminde olması ilginçtir.

Ḳobak

Bu yer adı P ve T nüshasında "Ḳuḳak/Ḳoḳak(?)" okutacak şekilde yazılmış olmasına rağmen (belki de "Ḳunak" yazılmak istenmiş olabilir) tarihi metinlerde (bk. Boyle'un *Rashīd al-Dīn* s. 19 ve *Genghis Khan The History of the World Conqueror* çalışması s. 43) İmil/Emil nehri ile birlikte geçen diğer bir nehirdir. *Zübdetü'l-Âsâr*'da bulunan

bu yazım *Câmi'ü't-Tevârih*'te de mevcuttur. Thackston, *Câmi'ü't-Tevârih* nüshalarında *Ķobak* kelimesinin قوبان ve قوناق şeklinde yazıldığını göstermiştir (Thackston, 1999, 312).

ķoş

ķoş (091/15), ķoşdın (103/07), ķoşığa (080/15) olarak üç yerde geçen bu kelimenin asıl mânâsı "çift, çifte, bir şeyin eşi, çifti" dir. Çağataycada "ev, ev halkı, ev eşyası; yurttaki eşyalar; yatak, yorgan" (DTO, 430; Senglah, 288r19) anlamlarını da içerir. Doerfer, kelimenin Türkçeden Moğolcaya geçtiğini ve "ev, yurt, çadır; yolculuk eşyası" anlamlarını Moğolcada kazandığını belirtir. (TMEN, III, 362-364). (Ayrıntılı bilgi için bk. Ölmez, 1996, 310.)

Ķubbe-yi İbrāhīm Lik

Bu özel adın iki nüshadaki yazımı P ve T olarak Urunbayev'in neşri ve Tanju Oral'ın çalıştığı *Zafernâme* metinlerinde de bu şekildedir. Ancak Ahsen Batur, *Zafername* çevirisinde bu adı "Ķubbe-yi İbrāhīm Mālik" şeklinde vermiştir (Şerefüddin Ali Yezdi, 2013, 220).

Kurt

Metinde کرت olarak yazılmış olan bu kelimenin *Kert* mi yoksa *Kurt* mu okunması gerektiği konusunda kaynaklarda farklılar mevcuttur. Zeki Velidi Togan da 1928 yılında *Türkiyat Mecmuası*'nda yayınlanan "Kert mi Kurt mu?" adlı yazısında da bu konuyu incelemiştir. Yazısında *Kert* okuyan ve *Kurt* okuyan alimleri ve terch ettikleri okuyuşun delillerini sıralamış sonra da kendi görüşünü izah etmiştir. Ona göre kelimenin okunuşu kesinlikle *Kert* şeklindedir. Ona göre *Kert* diye kabul etmek ve öyle yazmak lazımdır (Togan, 1928, 392-396). Oysa *Zübdetü'l-Āsâr* metni harekesiz bir metin olmasına rağmen, bu kelimedede olduğu gibi, kimi özel durumlarda metinde hareke kullanılmıştır. Kelimenin iki nüshasında da kimi yerlerdeki yazımında ötre kullanılması sebebiyle bu kelime metinde ötreli okunmuştur:

P 102a-13 (T'de bu bölüm yoktur.)

P 102a-15 (T'de bu bölüm yoktur.)

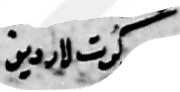
P 102b-9 (T'de bu bölüm yoktur.)

P 122a-20 (harekesizdir): T 344b-2

P 124b-15 (harekesizdir): T 347b-4

P 130b-14 : T 355a-4

P 8b-3 : T 365b-5 (harekesizdir)

P 24b-14 (harekesizdir): T -384a-21

P nüshasında 2 yerdeki Kurt olarak okuduğumuz kelimenin yazımı şu şekildedir:

P 102b-12

P 102b-15

T nüshasında olmadığı için onunla karşılaştırma yapılamayan bu 2 kelime büyük ihtimalle yanlış yazılmıştır veya başka bir kelimedir.

Meşkür

Câmi'ü't-Tevârih'te Toli Han'ın on oğlunun ismi sırayla Möngke Қа'an, Cörike, Қутуқта, Қубилай Қа'an, Hülegü Хан, Арық Бөке, Бөчөк, Möge, Sögetey ve Sübügetey olarak verilir (Thackston, 1999, 381). Ancak *Zübdetü'l-Âsâr* metninde

onun sekiz oğlu kaldığı yazılıdır ve isimler şu şekildedir: Meşkür(?), Kubilay, Arık Böke, Hülegü, Mönge, Böcek, Şükr(?), Kuriltay(?).

Nan-çing

038/08'de geçen bu kelime *Moğolların Gizli Tarihi*'nde "Nan-ging" olarak geçmektedir (MGT, 251, 253, 273). Şehir Cüveynî'de "Namging" ve "Nan-çing" okuyuşu da olduğu verilmiştir. Bugünkü adı K'ai-fêng olan şehrin güney Çin'in merkezi olduğu belirtilmiştir (Boyle, 1997, 195).

opa

Metinde 109/01'de geçen ve nüshalarda P , T şeklinde yazılmış olan bu kelimenin yazımına uygun herhangi bir kelime bulamadığımız için bu kelimeyi cümlelerin anlamına en uygun olan *opa* şeklinde okuduk. *opa* kelimesi şu kaynaklarda da mevcuttur: ET *opo* beyaz bir makyaj malzemesi, pudra (EDTP 6a); *o* (Lessing, 598a), *ou*, *ou-a* (Lessing, 625b) "pudra, yüz pudrası"; MK *opu* "üstübeç" (Dankoff, Kelly, 1985, 41).

Ölük

Metinde 182/12'de geçen bu özel ad metnin nüshalarında P , T şeklindedir. Bu yer adı Urunbayev neşrinde اولك (276b/7) şeklinde bir kere geçmekte ve اولك şeklinde olan yazıma gönderme yapılmaktadır. Kik'in hazırladığı doktora tezinde *Ökek* (187a/07) (Kik, 2014, 400) olarak verilen bu kelime, Oral'ın hazırladığı doktora tezinde ise *Ülög* (336b/2) şeklinde okunmuştur (Oral, 1991, 153). Oral, bunun Nuruosmaniye Kütüphanesindeki nüshada *ükük* veya *evkek*? Taşkent'te basılan eserde *ülög* ~ *ükük* veya *evkek* olarak okunabileceğini de eklemiştir. (Oral, 1991, 333).

Sa'deyn Tārīhi

Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn An Esâmi'l-Kütübi ve'l-Fünûn*'da *Matlau's-Sa'deyn* kitabının adının tercümesi "Venüs ile Jüpiter'in Doğuş Zamanı" olarak verilmiştir. Yazarı 887 yılında ölen şeyh Kemâlû'd-dîn Abdü'r-Rezzâk b. Celâli'd-dîn İshâk es-Semerkandî'dir. Burada belirtildiğine göre eser, dünyanın insanların yaşadığı dörtte birlik bölümünün olaylarını içermekle beraber aslında Sultan Ebû Saîd döneminin olayları hakkındadır., yılında ölmüştür. (Kâtip Çelebi, 2007, 1374.)

Tefsîr-i Beşâyir

Kâtip Çelebi, *Keşfü'z-Zunûn An Esâmi'l-Kütübi ve'l-Fünûn*'da tam adı El-Besâiru fi't-Tefsîr yani Tefsir Hakkındaki El-Besâir "İleri Görüşlülükler" Kitabı olarak verilmiştir. Şeyh Zahîru'd-dîn Ebû Ca'fer Muhammed b. Mahmûd en-Nisaburî tarafından Farsça yazılan eser 577'de tamamlanmıştır. (Kâtip Çelebi, 2007, 238.)

toğa

Metinde 070/19'da geçen bu kelime, sözlüklerde şu anlamlarla yer alır: kuşların başındaki taç (< Mo. *tomuğa*) (Ramstedt, 1935, 399); hanların başlığına takılan kuş tüyü (VeWTD, III, 1235); doğan veya şahin kafasından yapılan kürklü başlık; askerlerin başlarına taktıkları kuş tüyü (DTO, 245).

tuğma

toğma "han çocuğu" (Senglah, 179v11); Eraslan, *Mecalisü'n-Nefayis* II. Cilt, Çeviri-Notlar, s. 488; Pavet de Courteille *toğma han* "kul, köle, oğul", *toğma* "köle, esir" (s. 237); *Nisab-ı Türkî*, *toğma* "çocuk" (Sarica, 2014, 100).

Türk-i Rûmî rûz

176/19'da geçen bu tamlama, kullandığımız sözlüklerde bulunamadı. Ancak bu sözlüklerde "Türk-i nîm-rûz" kelimesinin "güneş" anlamına geldiğini gösterilmektedir (Steingass, 296a; Lexicon, 536a,b). Metinde ise kelimenin

açıklaması da "güneş" olarak verilmiştir: "Türk-i Rûmî rûznıñ ya'nî kuyaşnıñ..." Bu nedenle kelimenin anlamı sözlükte "güneş" olarak verildi.

Ulus İdi

Nüshalarda P *Esen Endini*, T *Esen İdini* (021/19) ve P, T *Esen İdi* (022/19) olarak yanlış yazılan bu özel ad Coçi'nin "Ulus İdi" olarak bilinen unvanıdır (Thackston, 1999, 242-243).

5. DİZİN/SÖZLÜK

A

āb (< Far. *āb*) su.

āb-ı hayāt hayat suyu.

ğayret-i ā.-ı h.+tur 174/10

āb-ı hayvān canlılık suyu.

ā.-ı h. 185/09

āb-ı rūy şeref, yüz aklıḡı.

ā.-ı r.+ını 077/10

Ābā Bekr Özel ad.

Ā. 184/12, 203/19, 204/11, 235/02

Ābā Bekr bin Mīrzā Mīrānşāh Özel ad.

Ā.+nı 187/11

Ābā Bekr Mīrzā Özel ad.

Ā. 136/20, 154/17, 154/20, 155/12, 162/09, 162/13, 162/16, 165/02, 166/07, 167/13, 171/13, 171/16, 174/16, 175/19, 177/03, 178/12, 180/18, 181/12, 181/14, 181/15, 182/02, 188/05, 188/12, 191/09, 193/01, 196/07, 199/10, 199/15, 199/16, 199/18, 200/01, 200/11, 200/14, 200/15, 201/03, 201/04, 201/06, 201/07, 201/08, 201/09, 203/19, 203/20, 204/03, 204/12, 204/19, 204/21, 205/03, 205/05, 205/09, 205/12, 205/15, 205/18, 205/19, 205/20, 213/07, 237/09

Ā.+dın 200/19, 203/01, 219/21

Ā.+ğa 137/01, 154/18, 187/07, 188/05, 191/02, 201/04, 204/02, 204/17, 205/20

Ā.+nı 154/15, 157/07, 181/10, 193/11, 199/10, 200/02, 200/11

Ā.+nıñ 200/02, 205/02, 205/15, 237/05

Ābā Bekr Mīrzā bin Muḥammed Cuki Mīrzā Özel ad.

Ā.+nı 219/20

ābād (< Far. *ābād*) mâmur.

ā. 198/18, 262/08

ābādān (< Far. *ābādān*) mâmur, bayındır; (atlar için) vücudun iyi şart ve durumda olması.

ā. 065/01, 065/09, 071/03, 127/13, 187/12, 198/13

ābādān kıl- bayındır hâle getirmek.

ā. k.-dı 061/16, 109/07

ā. k.-dılar 194/15

ā. k.-ıp 125/08, 189/18, 203/16

ā. k.-ıp  r-di 142/08

ābādānlıĝ (< Far. *ābādān* ve T . +*lıĝ*) m murluk. (krş. *ābādānlıĝ*)

ā.+ı 102/06

ābādānlık (< Far. *ābādān* ve T . +*lık*) m murluk. (krş. *ābādānlıĝ*)

ā.+da 220/20

ā.+dın 115/10

Abaka'an H n  zel ad.

A. 044/18, 045/03

Abaka H n  zel ad.

A. 003/19, 003/21, 004/02, 004/04, 004/07, 004/09, 004/10, 004/13, 045/04, 045/05, 045/06, 045/08, 045/09, 045/11, 045/13, 060/11, 060/19, 061/01, 061/02, 061/04

A.+ĝa 045/02, 046/06, 060/02

A.+nıĝ 061/02

Abaka Ka'an özel ad.

A. 044/16

Abakan  zel ad.

A. 060/09

 b k Tilbe  zel ad.

 .+dın 193/15

Abasa  zel ad.

A.+da 133/14

 Abb s özel ad.

 a. 220/14, 221/02, 221/03, 221/04, 221/07, 221/13, 221/14, 261/05

 a.+dın 010/14

 Abb s  (< Ar. * bb s *) Abbas hanedanlıĝına ait olan.

 a.+lerdin 261/04

 Abb s Bah dur  zel ad.

 a. 074/13, 074/20, 076/01, 084/01

 a.+nı 074/11, 081/14

 Abb s Bah dur-ı Kıpçak  zel ad.

 a. 076/20

‘Abbās Bēg Özel ad.
‘a. 107/21

āb-dār (< Far. *ābdār*) (kılıç için) keskin, parlak.
ā. 028/11, 160/12

‘Abdul Cevz Özel ad.
‘a.+niḡ 127/17

‘Abdu’l-kerīm Özel ad.
‘a. 177/09

‘Abdu’l-kerīm Ḥacī Seyfe’d-dīn Özel ad.
‘a.+ni 181/01

‘Abdu’llāh Özel ad.
‘a. 009/21, 063/18, 075/21, 177/05, 211/09, 226/08, 262/14
‘a.+nı 248/02

‘Abdu’llāh Arıḡı Özel ad.
‘a. 072/02

‘Abdu’llāh bin Muḥammed bin ‘Alī Naşru’llāhī Özel ad.
‘a. 066/14

‘Abdu’llāh Ḥān Özel ad.
‘a. 255/11, 255/12, 256/18, 257/01, 257/20

‘Abdu’llāh Ḥ’āce Bēg Özel ad.
‘a. 229/17

‘Abdu’llāh Mīrzā Özel ad.
‘a. 222/02, 223/20, 224/01, 224/02, 224/09, 224/15, 241/01
‘a.+dın 240/19
‘a.+ḡa 217/12, 224/13
‘a.+nı 218/01, 222/03, 223/16
‘a.+niḡ 223/07, 224/15, 240/20

‘Abdu’llāh Pīrzād Özel ad.
‘a. 229/08

‘Abdu’llāh Sulṭān Özel ad.
‘a. 254/16, 254/17, 255/09
‘a.+ḡa 247/01, 255/02, 255/06
‘a.+niḡ 255/04

‘abdu’llāhū’z-za‘ifi’r-rācī ilā raḥmeti’llāhi’l-bāri Yaratan Allah'ın rahmetini
dileyen zayıf kulu.
‘a. 262/17-21

‘Abdu’ş-şamed Özel ad.
‘a. 177/09

‘Abdu’ş-şamed Hâcî Seyfe’ d-dîn Özel ad.
‘a. 137/11
‘a.+ni 202/01

‘Abdü’l-‘alî Tarhân Özel ad.
‘a. 226/12

‘Abdü’l-‘azîz Mîrzâ Özel ad.
‘a. 223/11, 223/15
‘a.+nı 221/06

‘Abdü’l-ḥamîd Özel ad.
‘a. 190/18

‘Abdü’l-kâdir Özel ad.
‘a. 209/02

‘Abdü’l-laṭîf Özel ad.
‘a. 221/14

‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ Özel ad.
‘a. 218/10, 219/04, 219/12, 220/01, 220/07, 220/14, 220/15, 221/06, 221/15, 221/19, 223/11, 223/17, 228/13
‘a.+dın 220/20, 222/12
‘a.+ğa 218/10, 219/06, 219/11, 223/07
‘a.+nı 219/14, 219/17, 220/01, 220/04, 220/05, 223/18
‘a.+nıḡ 219/09, 221/18, 223/06

‘Abdü’l-laṭîf Mîrzâ bint-i Güher Şâd Bêgim Özel ad.
‘a.+ge 219/10

‘Abdü’l-mü’ min-i Gûyende Özel ad.
‘a. 155/18

‘Abdü’r-raḥmân Özel ad.
‘a. 190/18

‘Abdü’r-rezzâḡ Özel ad.
‘a. 200/19

Abḡaz Özel ad.
A. 189/12

Āb-ı Raḡmet
Ā. 079/10

Ābıverd Özel ad.

Ā.+din 120/07

A.+te 229/07

‘**abīr** (< Ar. ‘*abīr*) güzel koku.

‘a. 092/01

‘**abīr-efṣān** (< Ar. ‘*abīr* ve Far. *afṣān*) abir saçan.

‘a. 182/19

ābnūs (< Far. *ābnūs*) kapkara, parlak siyah renkte olan.

ā. 021/17

Ābulistān Özel ad.

Ā. 160/09, 160/11

abuṣḡa (< *āb+(i)ḡ+ka* < *aba/apa* + *ḡ* + *ka*; *krş.* ET *avıḡga* UWb, II, 54) kadının kocası.

a.+sı 014/15

‘**acāyib** (< Ar. ‘*acā’ib*) tuhaflık, tuhaf.

‘a. 010/15, 013/03, 016/18, 032/12, 038/16, 057/01, 057/17, 061/13, 062/16, 133/08, 182/10, 183/02, 189/04, 192/09, 216/09

‘**aceb** (< Ar. ‘*acab*) hayret, garip, şaşılacak şey.

‘a. 005/16, 012/09, 015/03, 029/08, 069/12, 083/20, 084/13, 094/03, 117/14, 118/18, 179/01, 184/19, 214/13, 235/08, 239/15

‘a.+tür 197/03, 202/02

‘**Aceb Şīr** Özel ad.

‘a. 177/07

‘**Acem** (< Ar. ‘*acam*) Özel ad. İran ülkesi; İranlı.

‘a. 002/10, 066/08, 162/01, 166/05, 209/10, 217/10, 232/15

‘a.+ḡa 207/16, 208/07

‘Irāk-ı ‘A. 047/13

‘**acīb** (< Ar. ‘*acīb*) tuhaf, acayip.

‘a. 015/02, 092/05, 164/03

‘**āciz** (< Ar. ‘*āciz*) güçsüz, kudretsiz (kimse); zavallı, bîçâre, zebun.

‘a. 010/04, 120/14, 161/15, 179/02, 232/11, 249/10, 250/10

‘a.+dür 257/19

‘**āciz bol-** çaresiz kalmak, gücü yetmemek.

‘a. b.-dı 019/08, 245/15

‘a. b.-dılar 075/05, 166/14, 231/01

‘a. b.-ğan 143/19

‘a. b.-up 007/17, 019/05, 074/18, 101/19, 105/05, 158/19, 173/11, 215/17, 217/16, 250/07, 256/06

Acūden Özel ad.

A.+de 144/09

A.+din 145/06

A.+ğa 144/05

A.+ka 144/11

ācūr (< Ar. *ācūr*) kiremit.

ā. 183/12

‘**acz** (< Ar. ‘*acz*) gücü yetmeme durumu, güçsüzlük, âcizlik.

‘a. 099/19, 121/19, 160/05, 163/09, 244/07

‘**aczci** (< Ar. ‘*acz* ve Tü. +*cı*) artçı (birlik). (‘*acz* "herhangi bir şeyin arka tarafı", bk. Steingass, 837a).

‘a. 023/14

‘**aczci bol-** artçı birlik olmak/birliğin arka tarafında olmak.

‘a. b.-dı 068/10

‘a. b.-up 095/13

aç (< ET *aç* < AT **āç*) aç, yemek yememiş olan, 'tok'un zıddı.

a. 026/08

a.+dın 136/01

a.+lar 197/16

a.+tın 230/08

aç- (< ET *aç-*) açmak, çözmek.

a.-ıp 007/11, 023/20, 025/08, 161/11, 179/19, 197/18, 219/10, 232/11, 233/07, 242/20

a.-sun 136/09

a.-sunlar 120/10

a.-tı 049/15, 060/15

a.-tılar 042/02, 086/07, 180/02

açdur- (< *aç-tur-*) açtırmak.

a.-dı 146/20

Açık Özel ad.

A. 197/13

açıktur-(?) açtırmak.

a.-up 168/21

açıl- (< *aç-(ı)l-*) açılmak; çözülmek; (Çiçek için) büyüyüp gonca hâlden çıkıp açılması.

a.-dı 239/01

a.-ıp 163/04

a.-madı 195/12

açukrak (< ET *aç-(o)k* ve Tü. *+rak*) daha açık.

a. 262/12

a‘dā (< Ar. *a‘dā*) düşmanlar.

a. 215/17, 241/07, 253/05

ādāb (< Ar. *ādāb*) edepler

maḥāsini-ī ā.+ta 210/05

a‘dād (< Ar. *a‘dād*) sayılar, adetler.

a.+dın 072/18

Adak Özel ad.

A. 236/03, 236/05

A.+nı 235/19

‘adālet (< Far. < Ar. *‘adāla*) adalet, doğruluk.

‘a. 001/11, 009/15, 009/16, 009/20, 038/03, 237/11, 262/08

‘a.+i 062/01

‘a.+idin 235/07

‘adālet kıl- adaletle hükmetmek, adaletli davranmak.

‘a. k.-ur 009/12

‘adālet-güster (< Ar. *‘adāla* +Far. *gustar*) adalet, doğruluk yayan.

‘a. 216/10

‘Adāliya Özel ad.

‘a.+ğaça 180/20

‘adaşu Metinde Ketver kâfirlerinin reisleri için kullandıkları bir unvandır.

‘a. 139/18

‘adāvet (< Far. < Ar. *‘adāva*) düşmanlık.

‘a.+i 052/05, 210/16

‘aded (< Ar. *‘adad*) sayı.

‘a. 042/05, 176/13, 255/02

‘a.+i 147/10

‘a.+leri 186/03

‘adem (< Ar. *‘adam*) yokluk, bulunmama. **mec.** ölüm

‘a. 030/06, 066/14, 244/09, 261/14

‘a.+ğa 110/16, 257/16

‘adem bol- yok olmak, ölmek.

‘a. b.-dı 196/10

‘a. b.-dılar 010/17, 010/20, 103/15

‘**adem kııl-** yok etmek, yokluk âlemine göndermek.
‘a. kı.-dı 001/16

âdem (<Ar. *âdam*) ilk insan.
â. 031/11, 061/17

âdem-i sâni Nûh aleyhi's-selâm.
â. -i s. 011/01

beni âdem adem oğulları, insanlar.
b. â.+de 026/02

ebnâ-yı âdem insan oğulları, insanlar.
e.-yı â. 035/13

Âdem (< Ar. *âdam*) ilk insan, ilk peygamber.
Â. 029/05

âdemî (< Ar. *âdamî*) insanoğlu.
â. 057/13

‘**âdet** (< Far. < Ar. ‘*âdaʿ*) âdet, görenek, usul.
‘a.+idür 253/16
‘a.+ini 051/03

‘**âdi** (< Ar. ‘*âdî*) kötü, aşağılık.
‘a. 152/19

‘**âdil** (< Ar. ‘*âdil*) adaletli; doğru, hakka uygun.
‘a. 009/10, 009/17, 010/02, 062/16, 177/09, 188/04, 200/12, 200/13, 200/15,
221/07
‘a.+ğa 009/13
‘a.+ni 221/05
‘a.+niş 200/13

‘**âdil-şi ‘âr** adaletli
‘a. -ş. 010/04

‘**adil** (< Ar. ‘*adîl*) eş, benzer, nazir.
‘a. 153/11, 213/16
‘a.+i 210/05

‘**Âdil Ağa Özel** ad.
‘Â.+dın 104/20
‘Â.+nı 104/02

‘**Âdil Cevz Özel** ad.
‘Â.+ğa 106/11

‘**Ādil Ferrāṣ** Özel ad.

‘**Ā.** 145/16

‘**Ādil Melik bin Keyḳubād** Özel ad.

‘**Ā.+nı** 085/13

‘**Ādil Sultān** Özel ad.

‘**Ā.** 083/06

‘**Ā.+nı** 083/13

‘**Ādil-ṣāh** Özel ad.

‘**Ā.** 093/01, 093/09, 093/14, 093/15

‘**Ādil-ṣāh-ı Calayır** Özel ad.

‘**Ā.** 092/19, 092/20, 093/04, 093/05, 094/07

‘**Ā.+nı** 092/09

‘**adīm** (< Ar. ‘*adīm*) bulunmayan, mevcut olmama.

‘**adīmü’l-misāl** (< Ar.) benzersiz, eşsiz.

‘**a.ü’l-m.** 132/05, 235/06, 251/07

ādīne (< Far. *ādīna*) Cuma günü.

ā. 024/01, 040/08, 040/09, 043/02, 058/02, 150/01, 150/16, 214/13

Ādīne Mescid Özel ad.

Ā.+ğa 023/21

Ā.+i 153/09

‘**adl** (< Ar. ‘*adl*) doğruluk, adalet.

‘**a.** 002/12, 006/14, 007/10, 010/02, 010/04, 038/05, 047/20, 049/14, 062/03, 086/17, 262/12

‘**a.+nı** 038/02

‘**a.+niḡ** 061/15

‘**adl kıl-** adaletle hükmetmek, adaletli davranmak.

‘**a. k.-dı** 219/02

‘**adū** (< Ar. ‘*aduvv*) düşman.

‘**a.** 055/04, 084/14, 089/10, 195/21

‘**a.+nıḡ** 087/01

‘**a.+ḡdın** 084/14

‘**adū kıl-** düşmanlık yapmak.

‘**a. k.!** 140/18

Adun Közi Özel ad.

A.+ge 089/11

āfāk (< Ar. *ufk*, *ufuk*’un çoğulu, *āfāk*.) etraf, çevre; bölgeler.

ā. 010/01, 198/13, 217/07

āferīde (< Far. *āfrīda*) yaratılmış, mahlûk.

ā.+ğa 031/02, 260/21

āferīde-gār (< Far. *āfrīdagār*) yaratan, Allah.

ā.+dın 174/10

ā.+im 010/10

āferīn (< Far. *āfirīn*, *āfrīn*) beğenme duygusu için kullanılır: yaşa, var ol.

ā. 033/21

āfet (< Far. < Ar. *āfa'*) bela, musibet.

ā. 086/21, 251/03

ā.+ğa 219/09

āf-tāb (< Far. *āftāb*) güneş. (krş. *āfitāb*)

ā. 227/02

āfitāb (< Far. *āftāb*) güneş. (krş. *āf-tāb*)

ā. 107/04, 139/12, 151/20, 153/10, 164/21, 179/13, 179/15, 194/17

āfitāb-perest (< Far. *āftāb* ve Far. *parast*) güneşe tapan.

ā. 012/04

āftīmūn (< Far. *āftīmūn*) kekik otu.

e.+ı 159/12

‘afv (< Ar. *‘afv*) af, bağışlama, suçunu affetme.

‘a.+ğa 125/06

‘afv kıl- bağışlamak.

‘a. k.-ıp 088/19, 170/09, 202/16

ağa (< Mo. *ākā*) büyük erkek kardeş.

a.+lar 092/19, 119/15, 137/04, 138/13, 153/06, 186/13

a.+larığa 014/19

a.+mnı 085/05

a.+sı 155/09, 199/10

a.+sıdın 199/12

a.+sınığ 051/03, 071/02

Ağa Bêke Özel ad.

A. 225/08

Ağa Fîrûz Özel ad.

A.+nı 187/17

āgāh (< Far. *āgāh*) bilen, bilgi sahibi.

ā.+ğa 122/12

āgāhī (< Far. *āgāhī*) haber, bilgi.
ā. 038/01

ağa ini (< Mo. *āka* ve Tü. *ini*) erkek kardeşler
a. 014/18
a.+si 013/06

āğāz (< Far. *āğāz*) başlama.

āğāz kıl- başlamak.
ā. k.-dı 234/19
ā. k.-ıp 057/05, 075/17

ağır (< ET *agır*) ağır; değerli; çok.
a. 006/14, 044/18, 046/07, 048/06, 048/21, 170/07, 176/02, 185/01, 197/20, 216/12, 233/03

ağırla- (< *ağır+la-*) ağırlamak, izzet ve ikramda bulunmak.
a.-p 069/05

ağız (< ET *agız*) ağız
a.+larını 029/15
a.+ıda (ağzıda) 208/16
a.+ığa (ağzığa) 038/14, 038/16, 103/04
a.+ını (ağzını) 057/16
a.+ıya (ağzıya) 019/09

ağrı- (< ET *agrı-/agru-* < AT **hāğrı-*) dert ve renc çekmek.
a.-dılar 075/08
a.-p 136/04, 136/05, 232/09

ağrığ (< ET *ağrığ* < AT **hāğrığ*) ağrı, sızı, hastalık.
a.+ı 038/13, 039/05, 218/18

ağruḳ (< *ağ(ı)r+u-ḳ*) yaşlılar, gençler, kadınlar ve ağır ordu yükleri/teçhizatları için kullanılan konak yeri, ordugah. (krş. *avruḡ*, *avuruḡ*). (bk. Açıklamalar)
a.+dın 134/09
a.+ka 108/18
a.+kaça 140/21
a.+nı 103/19, 144/05, 183/07

ağyār (< Ar. *ag̃yār*) gayrılar, dost olmayanlar, düşmanlar.
a.+dın 186/12

āh (< Ar., Far. *āh*) ah, feryat, inilti.
ā. 196/15, 196/16, 203/05

ahālī (< Ar. *ahl*'in çoğulu *ahālī*) bir memlekette oturların hepsi, ahali, halk.
a. 025/06, 026/11, 026/19, 027/19, 030/09, 167/20

a.+si 029/14

aḥbār (< Ar. *aḥbār*) haberler.

a. 015/13, 020/07, 028/07, 039/02, 063/07, 112/10, 147/14, 160/03, 230/12, 233/09, 239/17, 239/19

a.+dın 061/16, 230/02

a.+nı 248/03

‘ahd (< Ar. *‘ahd*) söz verme, yemin.

‘a. 006/21, 008/03, 018/17, 035/01, 035/17, 051/03, 053/10, 054/14, 060/01, 075/17, 081/13, 081/14, 081/16, 083/15, 097/05, 099/14, 173/01, 187/02, 208/08, 208/10, 220/05, 225/02, 226/14

‘a.+ığa 084/02

‘a.+kādūr-biz 165/21

‘a.+nı 048/16

‘ahd kıl- yemin etmek, söz vermek.

‘a. k.-dı 048/15, 067/11

‘a. k.-dılar 084/03, 204/05

‘a. k.-ıp 047/14

aḥḍar (< Ar. *aḥḍar*) yeşil, pek yeşil.

Baḥr-i Aḥḍar Hint Okyanusu.

B.-i A. 131/02, 161/03, 175/10, 207/20, 215/13

ḥarḥ-i aḥḍar mavi gök kubbesi.

ḥ.-ı a. 149/17

deryā-yı aḥḍar yeşil deniz.

d.-yı a. 236/21, 253/13

‘ahd-nāme (< Ar. *‘ahd* ve Far. *nāma*) bir anlaşmanın hükümlerin içeren taraflarca imzalanmış resmi kağıt, anlaşma, sözleşme.

‘a. 246/03

‘a.+ge 062/18

Ahengerān Özel ad.

A.+ğa 255/19

āhenīn (< Far. *āhanīn*) demirden yapılmış.

ā. 178/01, 256/01

aḥfād (< Ar. *aḥfād*) torunlar.

a. 017/19, 120/19

āḥir (< Ar. *aḥīr*) sonunda, en son.

ā. 001/11, 005/11, 006/16, 019/05, 020/07, 022/06, 023/08, 033/12, 034/03, 037/21, 046/20, 049/17, 052/10, 065/19, 067/11, 069/13, 071/02, 072/10, 093/08, 108/05, 113/21, 114/12, 133/13, 136/08, 142/19, 156/01, 165/18,

175/11, 202/12, 208/01, 211/09, 212/12, 213/11, 215/03, 215/07, 223/18,
235/16, 237/12, 238/04, 248/04, 253/07, 253/18, 256/19, 260/19, 262/07
ā.+ğa 059/03
ā.+ide 054/18
āhire (*āhir*'in müennesi) son.
ā. 195/15

āhirü'l-emr en sonunda.
ā.ü'l-e. 002/17, 004/17, 014/08, 022/20, 035/13, 040/20, 122/17, 133/09,
152/06, 158/06, 163/20, 165/06, 222/19, 226/13, 227/10, 229/16, 231/09,
232/08, 241/10, 255/14, 256/14, 260/18
ā. ü'l-e.+din 113/08

āhirü'l-eyyām son günler.
ā.ü'l-e. 218/15

āhir kıl- öldürmek
ā. k.-dı 093/09
ā. k.-dılar 085/07
ā. k.-gay 016/01

āhiret (< Far. < Ar. *āhira'*) ahiret.
ā. 002/14, 002/18, 100/17, 221/08, 225/07
ā.+tin 195/21

‘ālem-i āhiret öteki dünya.
‘a.- i ā.+ka 224/18

āhirīn (< Ar. *āhirīn*) sonlar.
ā.+de 195/16

aḥkām (< Ar. *aḥkām*) emirler, hükümler.
a. 044/11, 159/07, 216/15
a.+ıdın 077/05
a.+ları 127/09

aḥlāk (< Ar. *aḥlāk*) ahlak.
a. 210/05, 217/07, 224/05

aḥlākīḥ (< Ar. *aḥlāk* ve Tü. +*lık*) huyly.
a. 235/06

aḥlāt (< Ar. *ḥilṭ*'in çoğulu *aḥlāt*) karışımlar.
a.+tın 185/04

Aḥlāt Özel ad.
A.+ka 106/11

aḥmāl (< Ar. *aḥmāl*) ağır eşya.
a. 104/16

Aḥmed Özel ad.

A. 020/11, 045/16, 210/01, 212/05, 228/13, 235/16

A.+ka 020/18

A.+ni 214/14

Aḥmed ‘Alī-yi Fārsī Özel ad.

A.+ni 233/13

Aḥmed Efdal Özel ad.

A.+ni 226/12

Aḥmed Hān Özel ad.

A. 045/18, 045/20, 045/21, 046/01, 046/02

A.+ni 046/04, 046/05

Aḥmed Hān bin Hülegü Hān Özel ad.

A. 045/13

Aḥmed Hān Inak Özel ad.

A.+ni 045/20

Aḥmedī (< Ar. *Aḥmad* ve nispet eki *ī*) Hz. Muhammed'e ait ve onunla ilgili olan.

A. 019/17

A.+ga 062/08

Aḥmedī Özel ad.

A. 177/07, 177/19

Aḥmed-i Cām Özel ad.

A. 117/16

Aḥmed-i Hocendī Özel ad.

A. 020/11

A.+niḡ 020/12

Aḥmed-i Lūr Özel ad.

A. 214/13, 214/19, 215/03

Aḥmed Mīrzā Özel ad.

A. 177/03, 194/01

Aḥmed ‘Ömer Şeyḡ Özel ad.

A. 212/03

Aḥmed ‘Ömer Şeyḡ Mīrzā Özel ad.

A. 192/05

Aḥmed Şā‘id Özel ad.

A.+ni 208/05, 208/06

Aḥmed Tarḥān Özel ad.
A. 228/01, 229/01
A.+nı 228/15

aḥmer (< Ar. *aḥmar*) kızıl.
a.+dın 208/15

aḥsen (< Ar. *aḥsan*) (daha, pek) çok güzel.
a. 057/02, 241/05

Aḥsīked Özel ad.
A. 194/06

Aḥsiket Özel ad.
A. 245/03, 255/18
A.+ka 245/01

aḥṣām (< Soğd. 'ğš 'm (*aḥṣam*)) akşam.
a. 106/05, 166/10
a.+dın 109/20
a.+ğa 029/16

aḥṣām (< Ar. *aḥṣām*) maiyet.
a. 070/18, 123/08, 152/16
a.+ı 126/07
a.+ıdın 142/08
a.+ını 157/12

Aḥṣām Özel ad. (bk. Açıklamalar)
A. 146/08

aḥtaçı (< Mo. *aḥta+çi(n)*) baytar.
a. 016/11

Aḥta Diktu Özel ad.
A.+da 113/04

aḥtar- (< *āğ-tar-*) araştırmak, aramak.
a.-dı 048/13
a.-ıı 048/13

aḥter (< Far. *aḥtar*) yıldız.
a. 218/05
a.+dın 176/13
a.+ğa 239/06

aḥvāl (< Ar. *aḥvāl*) durumlar
a. 024/17
a.+dın 196/11

a.+ı 018/09, 044/13, 199/08, 205/15
a.+ıda 040/21, 066/21
a.+ığa 003/16, 123/16, 155/01
a.+ını 014/05, 060/13, 190/03, 197/06
a.+ınığ 003/05, 040/07
a.+i 187/13, 239/08
a.+idür 235/05
a.+larını 042/08
a.+nı 128/19

aķ (< ET *aķ* < AT **āk*) ak.
a. 138/11, 150/16, 175/10, 179/06

aķ- (< ET *ak-*) akmak.
a.-ar 092/12
a.-arın 239/11

‘aķab (< Ar. ‘*aķab*) bir şeyin arkası, ardı, gerisi.
‘a.+dın 101/13, 176/07

‘aķabāt (< Ar. ‘*aķaba*'nın çoğulu ‘*aķabāt*) Sarp yollar, yokuşlar, tehlikeli geçitler;
tepeler
‘a. 140/20

‘aķabe (< Ar. ‘*aķaba*‘) sarp, dar, tehlikeli geçit.
‘a. 140/17
‘a.+dın 127/11
‘a.+lerde 127/11

Aķaçeri Özel ad.
A. 013/06

a‘ķal (< Ar. *a‘ķal*) çok (daha, en, pek) akıllı.
a. 044/06, 240/04

aķall (< Ar. *aķall*) çok az.
a. 146/18

Aķar Özel ad.
A.+da 110/17

aķbeķ (< Ar. *aķbaķ*) pek, en yakışsız, çirkin.
a. 236/11, 250/15

Aķ Buğa Özel ad.
A. 075/04, 082/01, 087/08, 097/08
A.+ğa 110/03
A.+nı 080/16, 103/21, 104/01

Aķ Buğa Bēg Özel ad.

A. 094/09, 110/04, 111/08, 111/10, 112/02, 137/02, 137/14
A.+ge 111/13, 111/15, 112/02
A.+ni 093/05, 100/14, 101/04

Ak Buğa-yı Bîsûd Özel ad.
A.+nı 110/01

Ak Buğa-yı Gürcî Özel ad.
A. 187/07

Ak Buğa-yı Nayman Özel ad.
A. 076/20

Ak Bulağ Özel ad.
A.+da 123/04

Akbuta Özel ad.
A. 117/11

Akçekî Özel ad.
A. 121/07

‘ağd (< Ar. ‘ağd) bağ, düğüm; sözleşme, kararlaştırma; nikâh.
‘a.+ı 240/01
‘a.+ıda 053/07
‘a.+ğa (‘ağd-i nikâhğa) 053/04

‘ağd bağla- nikahlamak.
‘a. b.-dı 059/17, 085/14, 092/18, 119/19, 235/13, 241/03, 241/15
‘a. b.-dılar 056/12, 111/05, 138/03, 187/07
‘a. b.-p 001/04, 012/19, 137/21, 194/02, 213/08, 235/16, 244/05
‘a. b.-p ır-diler 194/21

‘ağd kıp- nikahlamak
‘a. k.-dı 080/03
‘a. k.-dılar 191/03

akdâh (< Ar. akdâh) kadehler
a. 253/09
a.+nı 253/09

‘ākıbet (< Far. < Ar. ‘ākıba‘) son, nihayet, sonunda.
‘a. 016/08, 019/03, 024/15, 034/12, 040/19, 113/17, 122/12, 123/21, 124/13,
128/19, 132/04, 148/19, 178/21, 192/18, 195/15, 203/04, 204/19, 205/09,
206/11, 215/17, 217/11, 217/18, 220/09, 220/14, 225/16, 236/10, 237/01,
238/01, 241/01, 241/20, 241/21, 243/20, 245/03, 247/06, 249/18, 258/15

‘ākıbetü’l-emr işin sonu, işin sonunda.
‘a.ü’l-e. 253/08, 256/06

‘**ākıbet-endışlık** (< Ar. ‘*ākiba*’, Far. *andīş* ve Tü. +*lık*) işin sonunu düşünme.
‘a. 054/18

‘**ākıl** (< Ar. ‘*ākil*’) akıllı (kimse).
‘a. 252/05

‘**ākıl-āne** (< Ar. ‘*ākil*’ ve Far. -*āna*) akıllıca, akıllı bir kimseye yakışır şekilde.
‘a. 055/16

Ak Koylu Özel ad.
a. 013/17

Ak Köteli Özel ad.
A.+ğa 080/12

‘**akl** (< Ar. ‘*akl*’) akıl
‘a. 015/17, 065/12, 069/21, 156/01, 161/16, 189/07, 215/20, 216/08
‘a.+dın 038/16, 077/14, 218/07

‘**aklen** (< Ar. ‘*aklan*’) akıl ile.
‘a. 154/04

‘**aklī** (< Ar. ‘*aklī*’) Akılla bilinen.
‘a. 155/17
‘a.+dür 038/17

akmişe (< Ar. *kumāş*’ın çoğulu *akmişa*’) kumaşlar.
a. 141/07, 150/09, 156/07, 158/07, 161/08, 166/13, 189/17, 222/10
a.+ler 090/05, 144/01

Ak Muhammed Sultān Özel ad.
A.+ğa 255/06

ak öy (< ET *ak* < AT **āk* + *ev*) keçeli ev, yurt.
a. 043/15, 141/06, 141/08

akrabā (< Ar. *akribā*) akraba.
a.+sını 177/14

akrān (< Ar. *akrān*) yaşlılar.
a.+dın 216/09

akreb (< Ar. *akrab*) daha yakın
a. 162/06

‘**akreb** (< Ar. ‘*akrab*’) **astr.** semanın kuzey yarımküresinde görülebilen büyük bir burç (güneşin bu burçta olduğu tarih 22 Ekim-22 Kasım).
‘a.+te 233/11

‘**aks** (< Ar. ‘*aks*’) bir şeyin zıddı, karşıtı, tersi.

‘a. 180/07

Aksarāy Özel ad.

A. 181/17, 182/01

Aḳ-serā Özel ad.

A. 096/20

A.+da 137/05

A.+ğa 096/20, 252/19

Aḳsu Özel ad.

A.+ğaça 157/05

Aḳsu Ḳal‘aları Özel ad.

A.+ğa 156/13

Aḳsulat Özel ad.

A.+ta 194/18, 195/03

A.+tın 195/07

Aḳ Sulṭān Özel ad.

A.+nı 181/12

Aḳsunmā Özel ad.

A.+da 094/08

Aḳşehir Özel ad.

A. 180/20

A.+din 185/18

A.+ğa 181/16, 184/21

Aḳtad Özel ad. (bk. Açıklamalar)

A. 117/11, 131/07, 132/19, 132/20

Aḳtam Özel ad.

A.+ğa 170/16

Aḳ Tēmūr Özel ad.

A. 077/07, 079/10, 091/03

A.+ni 087/11

Aḳ Tēmūr Bahādur Özel ad.

A. 087/10, 095/10, 101/18, 103/09, 104/13

A.+ğa 093/04

A.+nı 101/07

aḳvāl (< Ar. *aḳvāl*) sözler.

a.+ı 154/03

a.+ını 065/12

aḳvām (< Ar. *aḳvām*) kavimler.

- a. 011/09, 012/15, 013/15, 016/17, 041/21, 053/09
- a.+dın 017/15, 017/17
- a.+ğa 014/09, 016/09, 016/14, 186/03
- a.+ı 016/14
- a.+ıdın 040/21
- a.+ığa 015/16
- a.+ını 013/09

Aḳyānşāh Bêrguḳı Özel ad.

A. 106/08

Aḳyar Özel ad.

A.+da 069/07

āl (< Ar. *āl*) aile, soy.

- ā.-i Çūpānga 054/16
- ā.-i muḳaffar 014/01, 107/14, 122/16
- ā.-i muḳaffarğa 108/15

al- (I) almak, fethetmek, açmak, evlenmek.

- a.-ay 247/11
- a.-ayın 235/20
- a.-alıḳ 085/18
- a.-dı 049/06, 049/07, 075/06, 079/05, 087/02, 141/12, 168/08, 183/01, 200/04, 236/01, 239/01, 249/12, 249/14, 262/09
- a.-dılar 009/16, 019/17, 022/10, 070/14, 072/03, 080/08, 082/10, 082/13, 097/11, 103/09, 104/04, 106/09, 114/03, 119/09, 130/10, 131/19, 140/16, 143/05, 144/16, 146/01, 151/16, 152/12, 152/13, 155/15, 157/05, 166/07, 167/09, 172/02, 176/11, 179/12, 182/11, 193/01, 202/21, 216/12, 222/11, 228/11, 230/16, 243/16, 245/15, 258/08
- a.-ğan 082/19
- a.-ğandur 127/04
- a.-ğandurlar 061/21, 140/16
- a.-ğay 049/03, 194/07
- a.-ğaydur 190/06
- a.-ğaylar 130/17
- a.-ğa-biz 119/10
- a.-ıp 020/11, 022/18, 023/14, 023/17, 024/11, 024/18, 026/19, 027/05, 027/07, 029/17, 030/11, 034/04, 034/10, 036/18, 037/10, 041/15, 044/09, 045/01, 051/08, 054/21, 058/01, 058/06, 058/21, 061/12, 062/11, 064/13, 069/20, 072/14, 076/09, 077/02, 077/14, 077/15, 077/18, 079/09, 079/11, 080/12, 080/13, 082/12, 082/19, 082/20, 086/20, 092/15, 094/06, 095/01, 095/14, 096/02, 097/06, 098/01, 101/08, 102/03, 103/05, 103/16, 104/01, 104/13, 104/21, 105/03, 105/07, 108/12, 109/11, 109/20, 115/12, 119/06, 120/17, 120/18, 121/15, 123/03, 125/13, 126/02, 126/04, 126/05, 133/13, 134/01, 137/02, 140/16, 143/05, 143/14, 145/12, 149/10, 150/09, 151/05, 156/13, 157/07, 157/18, 158/08, 158/15, 158/21, 160/06, 160/12, 168/09, 168/14, 175/16, 175/17, 176/15, 178/08, 181/04, 184/03, 201/03, 202/16, 202/19, 204/08, 209/17, 211/05, 211/20, 212/08, 214/04, 214/08, 219/13,

220/19, 224/09, 234/04, 236/01, 238/09, 238/12, 239/02, 243/04, 243/17,
245/05, 246/15, 246/17, 248/06, 248/19, 250/18, 250/19, 254/18, 255/06,
255/09, 256/03, 256/18
a.-ıptur 161/18, 204/13, 255/10
a.-ıpturlar 140/14
a.-ıptur-biz 163/09
a.-ıp-men 089/20
a.-ıp-mèn 221/04
a.-ıp èr-di 041/14, 051/03, 167/09, 230/15
a.-ıp èr-diler 034/14, 082/20, 113/11, 135/08, 234/04
a.-madı 012/01, 214/07
a.-mağ 250/12
a.-may 075/07, 214/05
a.-maydur èr-di 122/03
a.-sa bol-ur 089/20
a.-sunlar 143/08, 166/12
a.-ur 133/07, 249/14
a.-urlar 139/09
a.-ur-sèn 064/09
a.-ur èr-diler 006/07

al- (II) - a bilmek, iktidar tasvir fiili.

‘arz kıla a.-ğaylar 223/09
ayıra a.-madı 106/16
bara a.-ğaylar 163/05, 183/09
bara a.-madılar 238/12
bara a.-mas-mèn 228/09
bara a.-mas èrdiler 188/21
bola a.-ğay 221/14, 250/14
bola a.-mas 031/03
bola a.-may 154/14, 250/07
bola a.-ur 116/01
cür’et kıla a.-madı 245/19
cür’et kıla a.-madılar 163/19
dağdağa kıla a.-ma 180/09
çäre kıla a.-madı 034/03
çığa a.-maslar 083/08
çıka a.-mağay 166/08
edā kıla a.-ğay 066/10
feh̄m kıla a.-mas 040/16, 249/03
fet̄h̄ kıla a.-may 110/20
fet̄h̄ kıla a.-madı 150/19
hareket kıla a.-ğaylar 165/16
har̄if bola a.-ğay èrdi 221/14
har̄if bola a.-may 154/14
iş kıla a.-mas 251/12
koya a.-ğay 039/11
muḳābele bola a.-may 250/07
muḳābil bola a.-ğay 250/14
muḳāvem̄et kıla a.-may 217/14, 236/13

nè bola a.-ur 116/01
özge bola a.-mas 031/03
selāmet kıla a.-ğaylar 164/10
tapa a.-may 250/21
tura a.-may 169/12, 199/14, 204/10, 232/18, 235/14, 246/13, 249/04

ala (< ET *ala* < AT **āla*) ala, karışık, benekli.
a. 043/15, 141/08

a' lā (< Ar. *ā lā*) yüksek, en yüksek, pek yüce.
a. 216/11

Alaça Hān Özel ad.
A. 244/19

Alaçuk Özel ad.
A.+ka 115/17

'Alāe'd-dīn Özel ad.
'a. 002/03, 002/05, 150/15
'a.+ğa kıl-ıp ér-di 002/05
'a.+ni 002/03

'Alāe'd-dīn 'Atṭār Melik bin Bahāe'd-dīn Muḥammed Özel ad. (bk. Açıklamalar)
'a. 040/13

'alā-ḥide (< Ar. *'alā-ḥida*) ayrıca, tek başına.
'a. 123/13

'alāka (< Ar. *'alāka*) İki şey arasında bağ, ilgi, rābīta, münasebet.
'a. 025/07

Ala Kısraḳ Taḡı Özel ad.
A.+ğa 210/08

Alaḳ Noyın Özel ad.
A. 021/18, 021/20

Ala Köl Özel ad.
A.+ğa 113/06

a' lām (< Ar. *a lām*) işaretler, nişanlar.

a' lām kıl- işaret vermek.
a. k.! 005/19
a. k.-ğay 042/08
a. k.-sa ér-di 013/04

'alāmāt (< Ar. *'alāmāt*) izler, işaretler.
'a. 083/18

‘a.+ıdur 084/09

‘a.+ın 148/19

‘alâmet (< Far. < Ar. ‘alâma^t) alâmet, iz, işaret.

‘a.+i 219/03

Alan Özel ad.

A. 014/11, 034/05, 034/06, 034/07, 034/08, 041/18, 110/10, 118/14

A.+dın 042/04

Alançık Kal‘ası Özel ad.

A.+ğa 106/02, 154/16

A.+nı 154/12

A.+nıñ 136/18

‘alâ nebiyyinā nebi olan Hz. Peygamberimize.

‘a. 046/10, 124/19

‘Alâniyye Özel ad.

‘a. 180/20

Alan Kova Özel ad.

A. 014/16, 014/17, 014/18, 014/19, 015/02, 015/03

Alan Kova Körklük Özel ad.

A.+nıñ 014/15

Alan Körklük Özel ad.

A.+nıñ 014/16

alar (< ol+lar) onlar.

a. 009/13, 011/02, 012/05, 013/16, 014/10, 015/01, 016/04, 020/10, 020/16, 021/03, 021/07, 022/12, 023/10, 025/02, 025/20, 026/07, 026/09, 026/16, 027/01, 027/04, 028/02, 028/09, 029/10, 029/11, 029/13, 029/21, 030/17, 031/07, 031/08, 032/06, 032/14, 034/07, 034/09, 034/10, 034/12, 035/21, 037/03, 038/20, 039/21, 041/16, 041/21, 042/08, 046/07, 048/03, 050/04, 050/05, 050/13, 053/06, 056/15, 069/01, 070/11, 071/15, 072/04, 072/18, 072/20, 073/20, 075/05, 075/14, 076/07, 076/16, 077/14, 078/09, 078/10, 078/12, 079/11, 080/04, 080/07, 080/15, 081/15, 081/19, 082/01, 082/02, 082/18, 082/19, 083/08, 086/10, 087/19, 088/11, 088/12, 088/15, 089/01, 090/17, 091/19, 092/14, 095/12, 099/21, 100/19, 101/04, 101/08, 101/12, 103/13, 105/17, 105/20, 108/08, 110/19, 111/12, 112/01, 113/20, 114/11, 115/19, 116/10, 117/08, 119/01, 119/05, 120/17, 120/21, 122/20, 125/12, 130/13, 130/15, 131/08, 131/10, 131/20, 133/17, 133/21, 134/14, 134/19, 135/19, 135/21, 136/07, 136/21, 138/19, 140/09, 141/21, 142/09, 144/03, 145/01, 145/04, 145/18, 146/05, 146/08, 147/16, 148/15, 149/09, 150/19, 151/04, 152/13, 152/17, 154/13, 154/15, 158/08, 158/09, 162/01, 163/05, 163/20, 166/01, 168/20, 171/11, 172/10, 177/15, 179/18, 180/12, 181/13, 185/18, 186/08, 186/15, 188/06, 189/09, 195/21, 197/05, 197/06, 197/09, 199/20, 201/10, 201/19, 202/15, 202/16, 204/05, 208/01, 211/05, 212/15,

216/17, 219/11, 223/08, 224/10, 225/12, 228/13, 232/13, 233/03, 233/09, 233/16, 233/18, 234/13, 236/15, 237/07, 237/08, 242/03, 242/04, 245/02, 250/06, 257/04, 261/05

a.+dın 013/16, 013/17, 017/07, 023/17, 026/09, 026/19, 028/06, 029/12, 030/01, 030/06, 032/02, 034/08, 034/11, 037/12, 037/19, 040/09, 067/01, 076/13, 080/16, 090/12, 092/13, 095/12, 100/15, 101/14, 108/21, 110/04, 110/05, 111/01, 111/16, 112/21, 113/18, 115/20, 116/10, 118/01, 118/06, 125/11, 126/09, 127/06, 130/14, 132/19, 140/06, 140/15, 142/02, 142/10, 142/17, 143/03, 143/10, 146/16, 148/07, 149/09, 149/21, 164/20, 165/08, 166/06, 168/08, 173/18, 179/14, 183/04, 186/06, 192/04, 192/06, 192/07, 234/04, 258/18, 261/04

a.+ge 147/12

a.+ğa 012/11, 014/10, 016/12, 018/04, 020/01, 020/18, 023/10, 023/11, 029/10, 029/12, 030/01, 030/03, 030/13, 031/08, 053/10, 062/02, 068/10, 069/07, 070/06, 070/12, 070/20, 071/02, 071/03, 071/15, 072/03, 072/11, 074/03, 074/12, 076/02, 079/06, 079/07, 079/08, 079/21, 080/10, 082/14, 083/09, 088/15, 089/04, 093/10, 093/16, 095/08, 095/11, 099/17, 099/19, 099/21, 100/11, 101/12, 103/04, 105/19, 105/21, 109/06, 109/18, 112/01, 115/20, 119/05, 120/01, 132/18, 132/19, 132/21, 134/14, 134/17, 135/09, 138/17, 140/04, 144/07, 146/01, 148/03, 148/16, 151/04, 151/21, 154/14, 154/17, 154/18, 156/13, 159/20, 159/21, 165/16, 167/18, 168/08, 171/21, 172/20, 176/09, 181/06, 186/08, 187/12, 191/13, 192/06, 202/15, 206/10, 209/12, 216/19, 236/15, 237/08, 238/11, 241/10, 241/11, 244/04, 244/07, 244/19, 248/07, 248/13, 248/21, 250/21

a.+mı 001/07, 006/10, 010/12, 013/16, 013/18, 014/01, 014/04, 014/09, 016/03, 018/14, 020/21, 021/05, 026/16, 026/19, 027/03, 030/13, 031/05, 042/07, 042/15, 048/06, 058/11, 061/21, 062/02, 070/11, 070/19, 071/02, 074/13, 077/15, 077/18, 078/14, 079/08, 079/19, 081/06, 088/01, 088/02, 088/04, 089/13, 090/17, 093/21, 098/09, 099/17, 099/20, 103/14, 105/20, 110/16, 116/18, 117/21, 120/20, 131/09, 132/08, 134/12, 140/01, 143/04, 144/01, 146/06, 151/10, 155/16, 156/12, 158/15, 159/21, 162/11, 162/19, 163/06, 163/20, 163/21, 164/11, 169/05, 174/11, 186/02, 186/09, 186/14, 186/15, 186/18, 189/01, 192/01, 197/09, 201/10, 202/05, 202/17, 204/07, 207/19, 220/14, 226/11, 230/13, 231/18, 234/12, 244/12, 248/20, 249/03, 258/08, 260/22

a.+mı 014/07, 017/21, 020/17, 027/18, 029/14, 029/15, 030/21, 056/20, 069/05, 073/10, 078/12, 082/17, 089/04, 119/05, 126/13, 143/13, 146/17, 147/09, 149/05, 162/13, 164/16, 168/10, 173/20, 177/01, 177/02, 224/05, 250/11, 250/20

ālāt (< Ar. *ālāt*) aletler.

ā.+ı 141/08

Ala Tağ Özel ad.

A. 205/04

Ala Tağ Özel ad.

A.+da 045/17, 106/12

A.+ka 046/13, 126/19

Ala Tık Özel ad.

A. 127/08, 127/09, 129/08

‘**Alāü**’d-devle Özel ad.

‘a. 030/15, 124/02, 217/03

‘**Alāü**’d-devle **Mīrzā** Özel ad.

‘a. 212/06, 219/08, 219/09, 219/14, 219/15, 219/16, 219/18, 220/01, 220/02, 220/04, 220/08, 220/13, 222/01, 223/04, 223/05, 224/01, 224/02, 224/03, 224/07, 225/14, 225/17, 229/06, 229/07, 229/09, 229/10, 229/11, 229/12, 229/16, 229/18, 230/08, 230/10, 230/14, 231/10

‘a.+dın 224/03

‘a.+nı 222/17

‘a.+nı 219/08, 220/12, 221/18, 225/09, 225/14

‘**Alāü**’d-devle-yi **Hemedānī** Özel ad.

‘a. 030/10

al’avdu aḥmedu Arapça bir atasözü olup bir şeyden veya birinden vazgeçtikten sonra tekrar ona geri dönmek anlamında "Geri dönüş güzeldir." şeklindeki bir tabirdir.

a. 130/18

Alay Özel ad.

A. 083/10

aldur- (< ET *al-tur-*) aldirmek.

a.-up 245/09, 248/15

‘**ale**’l-ıtlāk (< Ar. ‘*alā*’ ve Ar. *iṭlāk*) gelişigüzel, rastgele.

‘a. 208/07

a’lem (< Ar. *a’lam*) çok (daha, en, pek) âlim.

a. 217/10

‘**alem** (< Ar. ‘*alam*’) işaret, alâmet, sembol; sancak, bayrak.

‘a. 003/20, 004/11, 004/19, 084/09, 158/12, 175/09, 207/17, 214/02

‘a.+ler 131/04, 178/04, 256/03

‘a.+ni 149/11

‘**alem bol-** işaret olmak, sembol olmak.

‘a. b.-dı 216/13

‘**alem ur-** işaretlemek, işaret koymak.

‘a. u.-dı 256/03

‘**âlem** (< Ar. ‘*âlam*’) dünya, cihan.

‘a. 010/01, 010/21, 024/06, 033/21, 063/16, 065/11, 065/12, 085/18, 086/17, 096/02, 123/16, 178/02, 180/04, 217/02, 257/16, 261/14, 262/08, 262/10

‘a.+de 003/01, 011/05, 049/08, 049/09, 049/11, 061/15, 063/18, 118/20

‘a.+din 002/07, 015/14, 019/17, 024/06, 036/05, 217/10, 240/08, 240/11, 258/20

‘a.+dindür 233/06

‘a.+ğa 004/07, 007/07

‘a.+i 028/16

‘a.+iğa 002/14, 002/18, 002/19, 100/17

‘a.+ni 034/03, 065/18, 161/17, 197/18, 238/07

‘**âlem-i ‘ulvî** yüce âlem, ruhlar âlemi.

‘a. -i ‘u. 238/07

‘â.-i ‘u.+din 065/11

‘**âlem-i âhiret** öteki dünya.

‘a. -i â.+ka 224/18

‘**âlem-i bâkî** ebedî âlem, ahiret.

‘a.-i b.+ğa 156/10, 236/08, 249/19

‘**âlem-i bâlâ** yukarıdaki âlem, cennet.

‘a.-i b. 196/13

‘**âlem-i beḳâ** ebedî âlem, âhiret.

‘a. -i b.+ğa 253/18

‘**âlem-i fânî** geçici âlem

‘a.-i f.+din 218/13, 249/19

‘**âlem-penâh** Herkesin güvenle sığınacağı yer (pâdişahlar için kullanılır.)

‘a.- p.+ğa 107/16, 129/01, 137/06

‘a.-p.+ka 124/14, 145/04

‘**âlem-penâhî** âlemi koruyan.

‘a.-p. 063/11

‘**ale’ş-şabâḥ** (< Ar. ‘alā’ ve Ar. şabāḥ,) sabahleyin.

‘a. 025/08, 055/08, 176/19, 228/02

âlet (< Far. < Ar. āla’) alet.

âlet-i sâz (< Ar. ālat ve Far. sâz) koşum takımı.

‘â.-i s. 260/10

‘**aleyh** (< Ar. ‘alā+hū) onun üzerine.

a. 183/17

‘**aleyhi efḍalu’ş-şalavât** salavatın en iyisi onun (Peygamber efendimizin) üzerine olsun.

a. 092/06

‘**aleyhi efḍalü’t-taḥiyyât ve ekmelü’t-teslīmât** selamların, saygıların en iyisi, en mükemmeli onun (Hz. Muhammed’in) üzerine olsun.

a.+nı 166/15

‘**aleyhimā’s-selām** (< Ar.) her ikisine selam olsun.

‘a. 124/19

‘**aleyhi mine’s-şalavāt enmāhā** Artan ve çoğalan salavat onun üzerine olsun.

‘a. 168/01

‘**aleyhim mine’t-taḥiyyāti enmāhā** selamların en bereketlisi onların üzerine olsun.

‘a. 188/20

‘**aleyhi’r-raḥme** (< Ar.) rahmet onun üzerine olsun.

‘a. 138/08

‘a.+nı 223/10

‘**aleyhi’s-şalavāt** (< Ar.) salavatlar onun (Hz. Muhammed) üzerine olsun.

‘a. 006/18

‘**aleyhi’s-şalavatu ve’s-selām** Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun.

‘a. 046/10

‘**aleyhi’s-selām** (< Ar.) selam onun üzerine olsun.

‘a. 011/02, 011/18, 029/05, 073/18, 078/01, 185/17

‘a.+nı 011/01, 125/01

‘a.+nı 010/21, 168/02

Alğu Özel ad.

A. 059/13, 059/14, 059/15, 059/16

A.+nı 059/19

Alğu bin Baydar bin Çağatay Hân Özel ad.

A. 059/09

Alınak Özel ad.

A. 046/02

Alıncağ Kal‘ası Özel ad.

A.+nı 168/20, 170/12

A.+nı

‘**ālī** (< Ar. ‘ālī) yüksek olan, yüce, ulu.

‘a. 016/12, 063/13, 063/15, 087/12, 096/19, 097/04, 138/05, 139/19, 158/13, 165/17, 166/01, 167/12, 226/05

‘ā. +de 054/11

der-gāh-ı ‘ā.+ğa 127/20

rāy-ı ‘ā.+si 153/14, 166/07

‘**ālī-himmet** himmeti yüksek olan.

‘ā.-h. 056/15

‘**Alī** Özel ad.

‘a. 058/12, 078/16, 117/10, 167/17, 177/08

‘**Alī ‘Abbās** Özel ad.

‘a. 177/10

‘**Alī Bēg** Özel ad.

‘a. 097/16, 098/18, 099/08, 099/09, 099/11, 099/13, 100/06, 100/07, 100/09, 100/16

‘a.+din 097/11

‘a.+ni 100/07

‘**Alī Bēg Cöni Kurbānī** Özel ad.

‘a. 071/01, 097/04

‘**Alī bin Ebī Tālīb** Özel ad.

‘a. 169/21

‘**ālī-cenāb** (< Ar. ‘*ālī* ve Ar. *canāb*) haysiyetli, şerefli, yüksek ruhlu (kimse).

‘a. 084/08, 108/15

‘**Alī Dervīş** Özel ad.

‘a. 075/08, 077/07, 093/03

‘a.+ni 075/09

‘**Alī Ekber** Özel ad.

‘a. 109/19

‘**Alīge Bēg** Özel ad.

‘a. 215/07

‘a.+ni 198/10

‘**Alī Kālander** Özel ad.

‘a. 169/03, 169/06, 171/19, 187/18

‘**Alī Koçin** Özel ad.

‘a. 177/02

‘**Alī Künçepā** Özel ad.

‘a. 107/09

‘**ālīm** (< Ar. ‘*ālīm*) ilim sahibi olan.

‘ā. 221/10

‘**Ālim Şeyh** Özel ad.

‘ā. 087/07

‘**ālī-nijād** (<Ar. ‘*ālī* ve Far. *nijād* yüksek yaratılışlı).

‘a. 238/07

‘**Alī Oğlan** Özel ad.

‘a. 117/10, 129/12

‘**Alī Pādişāh** Özel ad.

‘a. 052/02, 052/17, 052/19

‘a.+nı 053/02

‘**Alī Pāşā** Özel ad.

‘a. 177/17

‘**Alī Sultān** Özel ad.

‘a. 062/17, 146/11, 166/08, 167/13, 177/01, 186/15

‘a.+ğa 186/15

‘**Alī Sultān Tovaçı** Özel ad.

‘a. 140/01, 150/11

‘a.+ğa 186/14

‘**Alī Şāh** Özel ad.

‘a. 131/11

‘**ālī-şān** (< Ar. ‘*ālī-şān*) şān ve şerefi büyük olan.

‘a. 062/09, 198/01, 221/18, 240/18, 241/02, 241/07, 251/07, 262/03

‘a.+dın 250/17

‘a.+ğa 237/12, 252/06

‘a.+nı 221/15

‘**Alī-şīr** Özel ad.

‘a. 174/15, 176/13

‘**Alī-şīr Bēg** Özel ad.

‘a. 235/20

‘**Alī Tarḥān** Özel ad.

‘a. 137/12

‘a.+nı 210/18

‘**Alī-yi Dergīmī** Özel ad.

‘a. 025/21

‘**Alī-yi Sedidī** Özel ad.

‘a.+ğa 099/16

‘**Alī-yi Yasavurī** Özel ad.

‘a.+nı 084/04

‘**Alқа Қоçin** Özel ad.

‘a. 087/07

‘**Āl Қоşun** Özel ad.

Ä. 112/17
Ä.+ğa 111/02

al(l) (< ET *al* < AT **hāl*) karşı, ön, yan; huzur, nezd.
a.+ıda 101/16, 131/12, 147/17, 153/20, 162/15, 165/12, 192/19
a.+ığa 055/11

Allāh (< Ar. *Allāh*) Tanrı.
A. 223/12, 252/12

Allāh Allāh üzüntü, şaşkınlık gibi durumları anlatan ünlem olarak kullanılır.
A. 197/21

Allāh-dād Özel ad.
A. 140/12, 143/13, 146/14, 148/03, 148/05, 201/15, 201/16
A.+nı 147/06

Allāh-dād Bahādur Özel ad.
A. 095/10

Allāh-dād Bēg Özel ad.
A. 150/20, 157/14, 159/16

Allāh-dād Vefādār Özel ad.
A. 131/12

Allāhümme ‘āfinā min külli belā’i’-d-dünyā ve ‘azābi’l-āhire "Allah'ım dünyanın her türlü belalarından ve ahiretin azabından bizi koru."
A. 027/02

‘allām (< Ar. *‘allām*) her şeyi bilen, âlim-i küll (Yalnız Allah için kullanılır.)
‘a. 064/03

‘allāme (< Ar. *‘allāma*) çok bilgili.
‘a. 124/06

Almalığ Özel ad.
A. 017/16, 019/02
A.+da 059/17, 063/05
A.+dın 021/13, 114/09
A.+қа 018/18

al-tamğa (< *āl-tamgā*) kırmızı damga, hükümdar mührü.
a. 030/03, 030/17, 185/02

Altay Hān Özel ad.
A. 017/04

altayı (< Mo. *āl tayı*) Kızıl tilki derisinden olan kürk, çılgava.
a. 221/04

altı (< ET *altı*) altı.

a. 013/05, 016/08, 041/19, 061/09, 112/12, 114/14, 115/10, 116/21, 128/11, 146/03, 175/18, 179/08, 179/15, 204/15, 216/13, 235/11, 239/20, 250/03

altı miğ altı bin.

a. 072/02, 132/14, 156/08

altınçı (< *altı+nçı*) altıncı.

a. 041/09, 042/18, 047/08, 059/18, 174/06

altı yüz altı yüz.

a. 078/19, 081/11

altı yüz miğ altı yüz bin.

a. 040/11, 167/15

altı yüz otuz altı yüz otuz.

a. 082/12

altmış (< ET *altmış*) altmış.

a. 023/17, 070/11, 070/12, 071/01, 077/11, 080/10, 103/21, 109/20, 150/09, 157/07, 162/09, 176/04, 176/08, 176/10

altmış êki altmış iki.

a. 071/01

altmış miğ altmış bin.

a. 162/01, 248/11

altun (<ET *altun*) altın. (krş. *altun*)

a. 013/11, 020/17, 025/16, 032/11, 063/06, 075/06, 087/01, 088/19, 090/06, 096/11, 105/08, 115/10, 115/11, 120/13, 124/19, 128/14, 129/18, 132/10, 134/05, 134/06, 136/14, 136/15, 137/01, 141/07, 143/21, 144/01, 145/06, 167/14, 167/15, 168/12, 185/01, 189/17, 190/05, 191/11, 191/12, 208/15, 213/03, 213/20, 222/14, 233/15, 236/02, 249/10, 251/17

a.+dın 013/10, 251/11

altun (<ET *altun*)altın. (krş. *altun*)

a. 145/05, 181/13, 239/11

Altun Hân Özel ad.

A. 038/08

Altuniyye Özel ad.

A. 001/02

Altun Köfrük Özel ad.

A. 169/08

‘ām (< Ar. *‘āmm*) umumî, herkese ait.

‘a. 026/05, 107/09

‘a. +dur 010/11

āmāde (< Far. *āmāda*) hazır.

āmāde kıl- hazırlamak.

ā. k.-ıp 184/20

a‘māl (< Ar. *a‘māl*) işler, ameller.

a. 065/12

a‘mām (< Ar. *a‘mām*) amcalar.

a.+ıdındur 002/21

amān (< Ar. *amān*) eminlik, korkusuzluk, bağış, af.

a. 010/01, 010/05, 049/14, 085/19, 105/05, 124/06, 143/07, 144/07, 149/16, 166/19, 249/09

a.+da 253/01, 260/06

a.+dur 098/09

a.+ğa 049/12

a.+ıdın 253/10

a.+nı 085/16

amān bër- müsaade etmek.

a. b.-ip 025/16, 034/21, 191/20

a. b.-medi 039/11

a. b.-mey 093/09

amān bol- emniyette olmak.

a. b.-ğay 124/15

amān kıl- emniyeti, güvenliği sağlamak.

a. k.-dılar 127/19

amān tap- güven bulmak.

a. t.-tı 136/11

a. t.-tılar 022/03, 023/12

amān tile- güven istemek.

a. t.-di 128/07, 144/20, 191/20

a. t.-diler 082/18

a. t.-p 021/21, 125/03, 140/04, 142/11, 232/11

māl-ı amān güvenilir mal.

m. 104/19, 107/07, 134/01, 150/03, 160/06, 166/19, 180/16, 181/17, 182/21

Amān Bahādur Özel ad.

A. 177/12

Amān Kūh Özel ad.

A.+ğa 008/08

‘amāyim (< Ar. ‘*amā’im*) başa sarılan şeyler, sarıklar.

erbāb-ı ‘amāyim: Sarıklılar

e.-ı ‘a. 150/01

e.-ı ‘a.+din 146/19

‘amed (< Ar. ‘*amad*) çadır direkleri, sütunlar.

‘a.+ler 184/14

‘amel (< Ar. ‘*amal*) iş, amel, fil

‘a. 209/02

‘amel kıl- (gereğince) hareket etmek, davranmak, iş görmek.

‘a. k.-a al-ğay 066/16

‘a. k.-dılar 186/05

‘a. k.-ğay-siz 058/21

‘a. k.-ıñız 035/08

‘a. k.-ıp 006/11, 007/08, 055/19, 174/01, 216/16

‘a. k.-ıpturlar 119/21

‘a. k.-mağ kerek 254/05

‘a. k.-mas 175/01

‘a. k.-may 196/11

‘a. k.-sunlar 220/16

‘a. k.-ur ır-di 216/19

‘amele I (< Ar. ‘*amala*) ‘āmil’in çoğulu, "*sebepler*"

‘a. (‘amele-yi nücūm) 216/16

‘amele II (< Ar. ‘*amala’*) işçi, ırgat.

‘a. 153/11

‘amīk (< Ar. ‘*amīk*) derin.

‘a. 183/03, 192/09

ḥandağ-ı ‘a.+din 198/16

āmīn (< Ar. *āmīn*) öyle olsun.

ā. 262/15

‘āmire (< Ar. ‘*āmira’*) hükümdara ait.

ḥizāne-yi ‘ā.+ğa 159/04

Amlağ Özel ad.

A. 011/10

ammā (< Ar. *ammā*) ama, fakat.

a. 001/03, 001/11, 001/19, 004/01, 005/09, 008/10, 010/20, 011/03, 011/21,

014/10, 016/07, 017/07, 024/13, 025/05, 026/01, 026/14, 030/16, 031/21, 032/02, 032/19, 038/14, 038/16, 039/07, 040/15, 041/18, 045/14, 051/09, 052/04, 054/08, 055/04, 055/21, 056/04, 056/18, 056/21, 058/09, 058/18, 060/03, 060/08, 060/12, 066/16, 068/01, 073/08, 076/01, 076/04, 083/06, 085/05, 085/07, 095/06, 095/09, 105/17, 108/09, 109/04, 111/11, 113/04, 113/06, 115/18, 125/17, 128/07, 128/16, 130/04, 144/06, 145/10, 147/11, 147/12, 148/19, 154/19, 155/14, 156/03, 159/06, 159/11, 161/10, 161/20, 165/16, 168/16, 170/06, 171/04, 172/12, 173/10, 178/16, 179/19, 180/03, 180/05, 180/08, 181/06, 184/20, 188/21, 189/10, 195/09, 197/07, 198/19, 200/09, 204/01, 208/21, 210/20, 211/11, 214/05, 214/15, 224/16, 225/10, 226/08, 234/19, 237/12, 240/11, 242/15, 247/08, 250/02, 251/07, 254/07, 255/12, 256/05, 256/13, 257/05, 259/05, 261/11, 261/20

‘amme (< Ar. *‘amma*) hala.

‘a.+si 051/10

‘ammek (< Ar. *‘am* ve Far. *+ek*) amca.

‘a. 068/12

‘a.+lerimdin 036/14

‘a.+ni 002/06

Āmul Özel ad.

A. 104/05

Ā.+da 030/07, 121/01

A.+nı 220/11

Amū Suyı Özel ad.

A.+dın 137/03

Amūye Özel ad.

A. 078/18

ana (< ET *ana*) anne.

a.+dın 239/05

a.+m 054/03

a.+sı 012/01, 030/18, 033/13, 039/04, 039/07, 051/09, 075/09, 098/11, 124/12, 128/17, 158/04, 186/11, 186/13, 187/17, 192/14, 211/20, 234/19

a.+sıdın 225/07

a.+sıdur 188/11

a.+sığa 021/02, 026/03

a.+sın 098/12

a.+sını 012/01

ağa (< **an+ga*) ona

a. 001/08, 001/15, 002/06, 003/12, 003/13, 003/17, 003/18, 003/20, 004/01, 005/09, 005/21, 006/13, 008/02, 008/11, 009/16, 009/17, 009/18, 010/02, 010/06, 010/20, 011/15, 011/19, 012/02, 012/16, 012/19, 013/15, 013/20, 016/15, 016/21, 017/02, 017/12, 017/15, 017/16, 017/17, 018/14, 018/15, 018/16, 018/19, 019/03, 019/05, 019/14, 019/16, 023/10, 023/11, 026/03, 027/13, 029/05, 029/09, 030/05, 030/17, 033/21, 035/01, 035/07, 035/13,

036/02, 037/13, 037/19, 038/05, 039/01, 039/10, 040/03, 045/18, 047/02, 048/02, 048/11, 049/02, 049/07, 049/09, 049/12, 049/16, 051/03, 051/17, 053/20, 055/01, 055/03, 056/11, 056/17, 057/06, 057/07, 057/08, 057/19, 057/21, 059/10, 060/01, 060/02, 060/07, 060/12, 060/21, 061/07, 065/04, 065/13, 067/20, 068/13, 069/15, 070/01, 071/10, 074/04, 075/18, 077/12, 079/21, 080/01, 080/19, 081/03, 081/08, 083/01, 083/19, 084/03, 085/01, 085/04, 085/06, 085/20, 086/19, 086/20, 087/05, 087/15, 088/09, 088/20, 090/19, 093/07, 093/08, 093/21, 094/01, 094/10, 094/15, 095/01, 095/05, 095/18, 095/22, 096/07, 096/10, 096/17, 097/10, 100/01, 103/06, 104/02, 104/03, 104/16, 104/17, 105/11, 105/13, 106/20, 106/21, 108/05, 108/08, 108/18, 109/13, 110/02, 110/09, 114/20, 115/02, 117/02, 118/03, 118/07, 118/13, 121/11, 126/03, 127/07, 127/14, 128/19, 129/07, 129/14, 129/18, 131/18, 132/12, 132/13, 135/14, 136/08, 137/20, 141/17, 141/18, 144/19, 147/13, 156/19, 157/17, 158/10, 158/12, 159/02, 165/10, 165/18, 168/03, 168/06, 169/07, 170/19, 171/11, 172/07, 173/07, 174/12, 174/13, 175/02, 175/03, 179/07, 179/11, 180/05, 180/10, 180/13, 181/14, 182/02, 183/21, 184/20, 186/07, 186/17, 187/11, 187/15, 187/20, 188/02, 188/04, 191/06, 191/12, 194/21, 195/06, 195/15, 196/19, 198/08, 199/04, 199/07, 201/12, 201/15, 201/16, 201/17, 201/19, 203/18, 204/10, 204/21, 205/01, 205/03, 205/17, 206/09, 206/14, 207/08, 208/05, 209/09, 209/14, 210/05, 210/09, 210/15, 211/10, 215/08, 216/07, 220/01, 220/21, 221/03, 221/09, 221/12, 221/14, 221/16, 222/03, 223/01, 224/14, 227/17, 228/13, 229/03, 229/11, 230/03, 230/16, 231/07, 232/06, 232/08, 232/12, 232/15, 232/16, 233/01, 233/10, 234/08, 235/10, 235/12, 235/13, 237/01, 237/03, 237/06, 237/13, 237/14, 239/06, 240/05, 240/06, 240/07, 241/21, 242/07, 242/15, 243/01, 244/09, 244/16, 245/09, 245/10, 245/12, 245/13, 246/04, 247/09, 248/05, 248/16, 253/07, 253/10, 253/12, 253/19, 253/20, 255/13, 258/15, 258/23, 259/19, 261/10, 262/01, 262/10

a.+ça 113/13

a.+dur 097/14

a.+durlar 064/09

anğaça (<*an+ğa+ça) ona kadar

a. 138/21, 251/20

Ağa Töre Özel ad.

A. 108/06, 108/08, 108/09, 108/10, 112/14, 112/16, 112/20, 112/21, 113/03

A.+ğa 113/03

anbār (< Far. *anbār*) ambar.

a.+lardin 024/02

anber (< Ar. *anbar*) amber.

a. 156/07

ança (< *an+ça) o kadar, o kadar çok.

a. 007/02, 014/07, 021/16, 022/13, 027/01, 029/08, 034/13, 034/18, 039/11, 043/15, 048/09, 054/09, 057/15, 058/08, 058/20, 062/14, 073/17, 074/18, 076/11, 076/16, 087/15, 091/14, 092/02, 105/08, 107/18, 108/05, 112/19, 115/11, 116/14, 119/04, 120/05, 120/13, 122/03, 133/12, 139/12, 148/11,

150/10, 156/07, 161/15, 162/21, 164/19, 165/08, 166/13, 168/12, 179/01, 182/11, 189/07, 197/16, 214/05, 214/07, 214/10, 216/14, 216/15, 219/10, 221/04, 222/11, 229/12, 239/10, 249/02, 249/10, 251/15, 257/18

anda (< **an+da*) orada, onda

a. 004/03, 012/08, 014/05, 017/04, 020/12, 021/01, 021/02, 021/15, 021/20, 021/21, 022/05, 022/08, 022/20, 024/08, 025/02, 025/13, 025/14, 027/12, 030/06, 030/07, 031/07, 031/12, 031/16, 033/19, 034/09, 035/12, 040/15, 041/03, 043/03, 043/20, 044/03, 046/15, 047/02, 047/07, 047/18, 049/07, 050/16, 051/05, 051/14, 056/12, 057/15, 059/11, 061/20, 062/19, 063/17, 066/13, 067/13, 068/10, 068/21, 069/07, 070/05, 071/18, 072/13, 074/02, 074/11, 077/02, 078/02, 078/17, 081/06, 084/08, 090/17, 092/17, 093/01, 095/09, 096/19, 098/14, 099/17, 102/11, 102/20, 103/09, 103/21, 104/20, 105/14, 106/09, 108/03, 113/07, 114/01, 114/17, 115/05, 115/06, 115/12, 116/16, 116/18, 118/11, 120/08, 120/13, 121/04, 121/07, 121/08, 122/21, 123/01, 123/02, 123/03, 124/09, 125/02, 125/03, 125/13, 127/04, 129/09, 132/20, 133/03, 135/09, 138/12, 139/05, 139/12, 140/15, 141/18, 141/20, 142/08, 142/13, 144/08, 145/17, 146/16, 147/17, 148/11, 150/15, 150/18, 151/09, 152/03, 152/04, 152/19, 153/04, 153/05, 153/06, 156/06, 157/10, 158/02, 160/13, 161/10, 168/11, 168/14, 173/17, 174/05, 174/17, 180/03, 181/03, 181/11, 183/03, 184/09, 185/16, 187/10, 188/13, 188/17, 191/09, 191/17, 192/09, 194/16, 200/17, 201/12, 203/18, 204/07, 213/08, 213/21, 215/10, 220/02, 222/21, 225/11, 228/09, 232/18, 235/12, 235/13, 235/20, 238/17, 244/17, 245/06, 247/11, 248/12, 248/17, 250/04, 250/15, 250/19, 254/06, 255/13, 256/01, 259/01

a.+ki bēglerga 206/21

a.+dur 046/10, 057/20, 125/02

andağ (< ET *anteg* < **an+ı teg*) o kadar, öyle, öylece. (krş. *andak*)

a. 064/07, 070/12, 254/07

andak o kadar, onca, öyle, onun gibi, o şekilde. (krş. *andağ*)

a. 010/09, 010/15, 014/06, 015/14, 015/21, 017/03, 020/06, 020/14, 021/08, 032/03, 038/09, 047/12, 051/18, 053/21, 060/12, 074/05, 074/16, 080/20, 081/15, 098/05, 098/15, 106/14, 107/03, 121/14, 125/21, 130/09, 134/03, 142/21, 169/17, 173/13, 173/15, 197/07, 198/15, 206/06, 214/10, 230/07, 236/14, 236/16, 239/20, 242/15, 248/13, 249/03, 249/06, 253/14, 256/20

Andhūd Özel ad.

A. 007/15, 067/08, 093/07, 137/14, 199/01, 202/05, 220/13, 236/20, 245/10, 248/19, 259/14

A.+da 245/12, 258/04

A.+dın 198/20

A.+ka 097/13, 191/01, 202/07

A.+kaça 226/01

A.+nı 203/16, 245/07

A.+ta 201/13, 201/18, 206/13, 236/21

A.+tın 237/04

ağdı- gözetlemek, pusu kurmak.

a.-dılar  r-se 015/01

andin (< **an+din*) ondan, oradan.

a. 003/18, 004/15, 005/17, 008/08, 011/04, 012/03, 012/17, 013/09, 013/13, 014/09, 015/10, 017/01, 017/10, 018/06, 018/16, 019/06, 021/10, 022/13, 022/19, 023/13, 023/14, 024/07, 024/08, 024/10, 024/18, 026/04, 027/07, 028/15, 029/01, 029/03, 029/09, 030/08, 030/13, 030/16, 030/18, 030/20, 031/08, 031/11, 033/07, 033/08, 033/16, 033/18, 033/20, 034/08, 034/13, 036/18, 037/16, 038/11, 038/14, 038/20, 039/01, 039/02, 040/13, 041/14, 041/21, 042/01, 042/16, 042/19, 044/01, 044/10, 044/15, 045/16, 046/04, 046/07, 046/18, 047/16, 047/17, 048/09, 048/17, 048/19, 049/04, 049/05, 051/01, 054/09, 054/12, 054/13, 055/19, 056/12, 058/14, 060/02, 060/19, 060/21, 061/20, 062/11, 066/10, 071/06, 072/09, 073/07, 074/18, 076/08, 076/09, 076/16, 076/21, 079/02, 079/04, 079/14, 079/16, 080/06, 081/21, 082/02, 082/20, 083/04, 083/18, 083/20, 084/06, 086/14, 087/12, 088/13, 092/05, 092/09, 092/12, 092/15, 092/20, 093/12, 094/05, 097/04, 097/15, 097/16, 097/18, 097/19, 098/19, 099/06, 099/16, 101/06, 102/05, 102/13, 103/06, 104/03, 104/05, 104/06, 104/20, 105/07, 106/02, 106/05, 106/12, 106/16, 107/01, 107/11, 110/17, 111/15, 111/21, 112/06, 112/09, 112/11, 112/14, 112/16, 114/14, 115/18, 118/06, 118/19, 120/10, 121/17, 121/18, 122/19, 122/21, 123/16, 124/12, 124/15, 124/19, 125/04, 126/04, 127/18, 130/07, 130/14, 130/15, 133/01, 133/06, 133/15, 133/16, 134/18, 134/21, 136/02, 136/16, 137/03, 137/04, 137/06, 138/08, 138/20, 139/11, 140/19, 140/20, 141/01, 141/02, 142/06, 142/16, 142/21, 144/12, 145/17, 149/01, 150/14, 150/18, 151/13, 151/16, 152/18, 153/02, 153/04, 153/06, 155/02, 155/03, 156/13, 156/14, 156/15, 158/20, 159/04, 160/12, 163/14, 167/08, 168/06, 168/11, 168/19, 169/02, 169/20, 171/06, 178/20, 180/01, 184/01, 184/16, 189/18, 191/16, 193/08, 193/09, 193/14, 193/15, 193/16, 196/03, 196/04, 196/05, 198/18, 199/06, 200/06, 203/15, 206/02, 206/21, 207/01, 208/18, 209/13, 209/14, 212/05, 216/05, 217/03, 217/14, 217/19, 218/01, 218/06, 220/10, 221/05, 221/11, 222/02, 224/09, 228/14, 228/20, 230/16, 232/14, 234/09, 235/01, 235/17, 235/18, 237/06, 237/18, 238/17, 240/09, 240/10, 240/21, 241/14, 242/20, 243/04, 245/10, 246/14, 247/09, 249/20, 250/02, 250/07, 250/16, 253/16, 254/10, 256/21, 257/12, 257/22, 258/07, 258/13, 258/23, 260/08, 260/14, 261/04, 262/05, 262/06
a.+dur 011/13, 015/15, 040/12, 044/11, 081/05, 102/06, 147/04, 166/13, 246/09

Andic n  zel ad.

A. 255/18

Andig n  zel ad.

A. 093/16, 093/17, 108/07, 114/04, 194/06, 244/20, 245/01, 246/01, 246/07, 246/13, 247/02, 251/09

A.+da 093/10, 114/05, 155/07

A.+dın 107/20, 110/13

A.+ a 100/09, 108/05, 156/19, 244/21

A.+nı 093/13, 210/01

Andig n K l ası  zel ad.

A.+ğa 108/09

Angüvān Özel ad.

A. 122/20

anı (< *an+ı) onu

a. 001/02, 001/03, 001/21, 002/01, 002/02, 002/13, 002/17, 002/21, 003/04, 004/10, 004/11, 004/12, 004/18, 005/01, 005/21, 007/09, 011/13, 012/19, 017/03, 017/13, 018/08, 018/10, 018/11, 018/19, 019/03, 019/04, 019/14, 019/16, 020/15, 021/03, 021/04, 021/19, 022/11, 022/15, 023/07, 023/08, 026/03, 026/04, 027/14, 030/16, 032/21, 035/17, 036/20, 037/01, 038/06, 038/17, 039/18, 040/09, 040/14, 040/18, 041/08, 041/10, 041/14, 042/21, 043/14, 044/04, 044/06, 044/15, 045/04, 045/14, 046/02, 046/18, 047/10, 047/20, 048/13, 048/14, 048/15, 048/16, 049/21, 051/02, 051/09, 051/10, 052/01, 052/02, 053/19, 054/10, 055/05, 055/20, 056/10, 056/11, 057/11, 059/11, 060/12, 061/07, 062/04, 062/14, 063/05, 063/13, 065/12, 067/05, 067/06, 067/13, 067/14, 067/21, 068/13, 069/15, 069/21, 070/10, 070/14, 083/11, 083/14, 087/18, 088/03, 088/18, 089/07, 090/07, 090/14, 093/16, 094/04, 094/08, 094/13, 094/18, 094/21, 095/01, 095/15, 095/17, 097/01, 099/16, 102/09, 103/17, 104/09, 104/21, 107/12, 109/09, 109/10, 109/13, 110/02, 111/04, 111/06, 112/13, 114/21, 115/13, 123/03, 124/21, 125/19, 126/04, 127/03, 127/07, 127/14, 127/15, 128/15, 129/16, 129/17, 130/04, 132/16, 133/11, 133/14, 133/21, 134/13, 135/01, 135/12, 138/05, 141/09, 146/15, 146/18, 149/03, 152/02, 156/04, 157/18, 157/20, 158/06, 160/20, 160/21, 164/05, 164/10, 165/11, 166/06, 167/02, 167/07, 167/09, 168/16, 168/19, 172/04, 172/13, 172/15, 183/03, 183/13, 183/15, 187/20, 188/19, 192/01, 192/09, 192/18, 195/01, 197/06, 200/01, 200/16, 203/13, 203/18, 205/16, 206/15, 206/19, 207/01, 207/06, 208/04, 208/20, 208/21, 210/06, 212/04, 212/11, 212/16, 212/18, 213/20, 214/01, 215/02, 215/15, 216/04, 218/06, 219/12, 219/21, 223/17, 223/18, 224/07, 224/08, 224/18, 225/15, 225/17, 229/02, 229/19, 230/04, 230/18, 231/10, 232/03, 232/13, 233/10, 233/16, 234/07, 238/20, 239/17, 241/20, 243/10, 246/06, 247/05, 247/14, 253/09, 257/13, 259/06

anıη (< *an+ıη) onun.

a. 001/17, 002/12, 002/16, 005/03, 005/21, 006/20, 007/07, 007/16, 008/10, 009/13, 010/03, 011/02, 011/03, 011/04, 011/05, 011/06, 011/07, 011/10, 011/11, 011/12, 011/13, 011/19, 012/20, 012/21, 013/01, 014/12, 014/16, 015/04, 015/05, 015/16, 015/18, 015/21, 016/11, 017/04, 019/08, 019/17, 020/01, 020/13, 021/03, 022/04, 022/11, 022/13, 022/15, 023/10, 026/15, 027/13, 028/08, 028/11, 030/05, 031/20, 032/03, 032/11, 034/01, 034/20, 036/17, 037/02, 037/05, 037/13, 037/20, 038/09, 039/06, 039/17, 039/19, 040/04, 040/10, 040/15, 041/01, 041/09, 043/02, 044/07, 044/14, 045/03, 045/16, 046/11, 047/01, 047/20, 047/21, 048/01, 049/08, 049/14, 049/19, 050/06, 051/02, 051/09, 051/10, 052/08, 053/08, 053/18, 054/07, 054/10, 055/01, 055/04, 055/12, 057/11, 058/09, 059/04, 059/19, 060/07, 060/10, 061/13, 061/14, 062/07, 063/12, 063/14, 063/18, 064/11, 065/11, 067/04, 067/12, 070/13, 073/17, 073/19, 075/18, 077/15, 077/17, 081/04, 081/09, 081/17, 083/10, 084/03, 084/04, 085/05, 087/13, 087/14, 089/03, 092/11, 095/06, 097/03, 100/18, 102/07, 107/04, 108/07, 109/15, 111/05, 112/16,

112/20, 117/20, 118/08, 118/13, 118/20, 119/04, 120/13, 122/12, 122/15, 123/19, 128/16, 129/02, 131/21, 133/12, 138/05, 140/11, 140/18, 142/20, 145/14, 146/03, 146/13, 158/14, 159/08, 159/13, 166/14, 168/12, 171/02, 172/12, 173/03, 173/04, 173/13, 179/07, 179/11, 181/02, 181/03, 181/11, 182/01, 183/13, 184/19, 186/19, 189/02, 190/14, 191/08, 191/21, 193/08, 193/20, 194/21, 195/07, 195/19, 196/11, 198/01, 198/05, 198/17, 203/18, 204/12, 204/19, 205/05, 205/06, 207/10, 208/09, 209/11, 209/13, 210/11, 210/13, 211/05, 211/06, 211/08, 211/13, 213/04, 215/14, 216/11, 216/12, 217/04, 219/17, 221/07, 221/20, 223/11, 223/14, 224/09, 225/06, 227/06, 230/21, 234/09, 235/07, 235/11, 235/13, 236/10, 237/05, 238/01, 239/04, 239/05, 240/01, 240/04, 241/04, 241/05, 241/20, 242/07, 243/16, 243/19, 243/21, 245/09, 245/10, 245/13, 246/07, 246/08, 246/09, 246/15, 246/17, 249/07, 249/15, 251/14, 251/15, 252/14, 253/04, 255/11, 256/21, 257/15, 257/18, 258/03, 259/04, 260/15, 260/19, 262/06
a.+dur 214/20, 237/18

‘an-ḳarīb (< Ar. ‘*an ḳarīb*) çok geçmeden.

‘a. 091/16, 196/11

aḡla- (< ET *aḡ+la-* < AT **āḡ*) anlamak.

a.-p 023/10

ant (< ET *ant*) yemin.

ant bër- söz vermek, yemin etmek.

a. b.-di 232/01

a. b.-diler 023/11

a. b.-ip 085/04, 195/21

ant iḥ- söz vermek, yemin etmek.

a. i.-ip 005/20, 035/01, 205/08

a. i.-ip èr-di 076/03

a. i.-tiler 089/12, 196/18

‘Antāb Özel ad.

‘a. 161/12

‘Antāb Ḳal‘ası Özel ad.

‘a.+ḡa 161/09

Anṯākiyye Özel ad.

A. 161/14

Anṯāriyye Özel ad.

A. 182/01

Apaḥi Kelte Özel ad.

A. 087/10, 091/01

Apardı Özel ad.

A. 067/07, 109/17

‘**ār** (< Ar. ‘*ār*) utanma.

‘a. 042/06

ara (< ET *ara* < AT **hāra*) ara, arasında.

a. 009/17, 010/06, 037/18, 049/10, 063/13, 063/14, 063/15, 101/15, 185/09, 239/17

a.+da 006/05, 042/10, 050/21, 096/04, 111/17

a.+ğa 072/14

a.+larıda 053/06, 132/04

a.+mızda 210/16

a.+sıda 004/20, 011/17, 011/19, 012/05, 012/08, 012/12, 012/17, 017/07, 018/05, 020/08, 020/09, 020/10, 021/03, 022/04, 022/13, 026/09, 026/14, 026/16, 027/04, 028/09, 034/12, 036/17, 038/02, 038/21, 041/21, 045/05, 046/13, 047/06, 047/11, 047/12, 052/13, 054/03, 055/04, 056/16, 057/06, 059/13, 060/01, 068/06, 068/14, 073/15, 081/01, 082/06, 086/10, 089/05, 095/15, 099/09, 101/06, 105/12, 106/14, 112/11, 112/19, 118/02, 122/14, 123/01, 125/02, 130/19, 144/08, 147/14, 156/11, 162/01, 166/05, 167/14, 170/11, 186/02, 188/16, 195/21, 198/03, 204/12, 206/01, 208/01, 208/08, 208/09, 210/18, 211/01, 211/13, 220/09, 223/20, 229/17, 230/11, 235/15, 240/02, 240/08, 240/10, 241/06, 241/07, 242/01, 242/03, 244/01, 247/03, 247/16, 251/12, 253/11, 257/21

a.+sıdadur 146/16

a.+sıdın 041/07, 089/07, 108/10, 119/03, 195/21, 214/09, 255/16

a.+sıge 202/15, 204/15, 225/15

a.+sığa 059/16, 082/17, 101/17, 236/14

a.+sında 082/07

‘**Arab** (< Ar. ‘*Arab*) Özel ad.

‘a. 027/15, 162/08, 217/10, 232/15

‘a.+lar 162/02

‘a.+nı 204/03

‘a.+nın 162/04

‘Irāk-ı ‘a. 047/12, 129/20, 187/15, 209/10

‘Irāk-ı ‘a.+dın 142/15, 190/15

‘Irāk-ı ‘a.+ğa 171/14, 187/11

‘Irāk-ı ‘a.+ka 171/09, 188/04

‘Irāk-ı ‘a.+nı 160/16

‘**arāba** (< ?) tekerlekli kara taşıtı.

‘a. 042/02, 144/10

‘a.+lar 131/11, 195/08

‘a.+larını 130/15

A‘**rāb** (< Ar. *A‘rāb*) Çölde dolaşan Araplar.

A.-ı ‘İbādeni 172/01

‘**Arabī** (< Ar. ‘*arabī*) Araplara, Arap kavmine ait.

‘a. 164/18

ārām (< Far. *ārām*) sükûnet, dinlenme.

ārām tap- dinlenmek.

ā. t.-tı 226/02

Aras Suyı Özel ad.

A. 105/04

A.+ğa 156/05

ārāste (< Far. *ārāsta*) süslenmiş, bezenmiş.

ā. 148/15

ā.+dür 174/09

ārāyiş (< Far. *ārāyiş*) süs, bezek.

ā. 096/04, 159/09, 176/18

Arc Suyı Özel ad.

A.+dın 110/20

Ardavan Bahşî Özel ad.

A. 069/07

Ardu Hâtûn Özel ad.

A. 075/11

āreste (< Far. *ārasta*) süslenmiş, donatılmış.

ā. 053/12, 160/17

argamçi (< Mo. *argamçi*) urgan, halat.

a.+ler 251/19

Argana Hâtûn bint-i Arıĝ Böke Özel ad.

A.+ni 059/17

Argana Hâtûn bint-i Arıĝ Böke ibn Toli Hân Özel ad.

A. 059/07

Argun Özel ad.

A. 046/01, 046/04, 190/08

A.+ğa 045/19, 045/20, 046/11

A.+nı 045/15, 045/21

Argun Ağa Özel ad.

A. 043/20, 044/12, 045/07, 055/17, 055/18, 060/16, 060/17, 060/21

Argun Hân Özel ad.

A. 004/14, 045/16, 045/18, 045/21, 046/03, 046/04, 046/07, 046/09, 046/12, 046/17, 047/10

A.+nı 046/01

A.+nıñ 045/15

Arğun Hân bin Abaqa Hân Özel ad.

A. 046/05

A.+dın 045/14

Arğun Şāh Özel ad.

A. 055/11, 055/20, 121/07, 127/05, 197/08, 197/13, 201/15, 201/16

A.+dın 055/17

A.+nı 055/11, 116/08, 100/19, 194/17

A.+nıñ 055/13

Arğun Şāh Ahtaçı Özel ad.

A. 135/20

Arğun Şāh-ı Burdalığı Özel ad.

A. 120/16

A.+nı 088/11

Arğun Şāh-ı Burdalığı Özel ad.

A.+dın 079/17

arğ kanal. (krş. *arığ*, *arık*, *ark*)

a. 204/20

arı- (< AT **ārı-*) temizlemek.

a.-dı 152/02

a.-p 017/03

arığ (< AT **ārık*) ark, su kanalı. (krş. *arğ*, *arık*, *ark*)

a. 041/06, 141/02

Arığ Böke Özel ad.

A. 059/11, 059/13, 059/15

A.+nıñ 059/15

arığlık (< *ārı-ğ+lık*) saflık.

a. 131/15

arık (< AT **ārık*) ark, su kanalı. (krş. *arğ*, *arığ*, *ark*)

a. 165/15

a.+ka 187/21, 207/13

a.+tın 165/15

Arık Böke Özel ad.

A. 038/11

arıt- (< ET *ārı-t-* < AT **ārı-*) temizlemek.

a.-ıp 124/04, 182/16, 202/04

a.-mek kerek 058/01

a.-tı 010/03

‘**ārız** (< Far. < Ar. ‘*ārīḏ*) sonradan ortaya çıkan.

‘a. 195/20, 216/07, 217/15

‘**ārīza** (< Far. < Ar. ‘*ārīḏa*) hastalık; aksaklık, engel.

‘a. 114/17, 153/05

‘a.+ğa 217/07

‘a.+sı 061/08

‘**ārī** (< Ar. ‘*ārī*) (bir şeyden) yoksun bulunan, (-den) uzak.

‘a. 062/12

‘a.+dürler 259/09

‘**ārīf** (< Ar. ‘*ārīf*) irfân sahibi.

‘a.+ler 064/05

arķ kanal. (krş. *arķ*, *arığ*, *arık*)

a.+nı 173/02

arķa (< ET (Uyg.) *arķa*) sırt, arka; destek yardım.

a. 052/18, 131/08

a.+ğa 109/20, 118/12, 176/14

a.+n 111/11

a.+sıda 118/07, 131/03

a.+sığa 042/11, 198/16, 233/20

Arķanaķum Özel ad. (bk. Açıklamalar)

A.+ğa 013/17, 014/06

A.+dın 014/10

arpa (< ET *arpa*) arpa

a. 167/09

Arpa Hân Özel ad.

A. 051/20, 052/04, 052/07, 052/09, 052/10, 062/21

A.+nıı 052/03

Arpa Hân bin Arık Böke bin Toli Hân Özel ad.

A. 051/19

Arpa Yazı Özel ad.

A.+nda 092/16

‘**arrāde** (< Ar. ‘*arrāda*) küçük bir çeşit mancınık.

‘a. 026/13, 128/17

‘a.+din 026/17

‘**arşā** (< Ar. ‘*arşā*) yer, meydan.

‘a. 032/01, 068/05, 171/15, 197/21, 250/14

‘a. (‘arşa-yi telef) 112/07

Arşaf Özel ad.

A.+da 071/13

A.+ğa 071/12

arslan (< ET *arslan*) arslan.

a. 032/01, 096/14, 124/10, 148/21, 178/17, 259/01

a.+ı 258/23

a.+ını 131/05

a.+nı 124/10

Arslan Özel ad.

A. 048/03

A.+nı 048/03

Arslan Hân Özel ad.

A. 021/12

Arslan H‘āce Tarhān Özel ad.

A. 214/03

‘arş (< Ar. ‘arş) gök, arş.

‘a. 205/21

art- (< ET (Uyg.) *art-*) artmak, çoğalmak.

a.-ıp 015/18, 057/08, 128/09, 195/21

Artık Böke Özel ad.

A. 040/10, 040/17

Artu H‘ātūn Özel ad.

A. 075/08

artuk (< *art-uk*) fazla.

a. 017/20, 024/11, 065/02, 122/08, 176/13, 188/21

artukşı (< *art-uk+şı*) fazla, çok.

a. 007/01, 161/12

Artuk Kal‘ası Özel ad.

A.+ğa 241/12

artur- (< *art-ur-*) arttırmak.

a.-dı 114/07, 232/10

a.-up 245/10

aruğ (< ET *aruğ* < AT **hār-uk*) zayıf, kuru, sıska. (krş. *aruk*)

a. 071/02

a.+nı 115/12

aruḳ (< ET (Uyg.) *aruḳ* < AT **hār-uk*) zayıf, güçsüz. (krş. *aruḡ*)
a.+tur 173/07

Arulat Özel ad.

A. 007/16, 067/07, 225/15, 236/13

A.+lar 040/20

‘arūs (< Ar. ‘*arūs*) 1. gelin. 2. mec. gelin gibi güzel ve değerli olan şey.

‘a.-ı mülk 197/07

‘a.+ının 195/16

‘arż (I) (< Far. < Ar. ‘*arḏ*) sunma, bir büyüğe takdim.

‘a. 012/18, 017/21, 057/11, 141/11, 141/12, 161/19, 169/01, 218/15, 241/04

‘a.+ğa 059/01, 130/07, 183/01, 190/05, 210/17

‘a.+ı 041/03, 060/03

‘a.+ığa 198/01

‘arż kıl- arz etmek, aktarmak, dilemek.

‘a. k.! 173/08

‘a. k.-a al-ğaylar 223/09

‘a. k.-dı 047/07, 090/07, 097/03, 100/04, 105/12, 106/19, 108/14, 121/11, 129/04, 130/06, 131/06, 137/03, 146/16, 155/14, 164/06, 170/13, 173/09, 173/15, 175/08, 179/21, 181/19, 187/07, 188/14, 194/08, 209/02, 245/07

‘a. k.-dılar 027/16, 030/01, 036/13, 043/21, 060/11, 091/19, 114/20, 124/08, 125/15, 130/17, 139/08, 141/10, 142/08, 155/01, 159/15, 172/10, 174/04, 174/19, 175/17, 181/14, 189/14, 190/04, 195/03, 200/05

‘a. k.-dım 220/21, 238/04, 238/09, 248/03, 248/07

‘a. k.-dı ér-se 166/02

‘a. k.-ğanı 108/03

‘a. k.-ğay 005/11

‘a. k.-ı 190/03, 195/04

‘a. k.-ıp 120/09, 155/03, 157/14, 187/06, 191/09, 216/16, 234/05, 255/02

‘a. k.-iptur 218/09

‘a. k.-ıp ér-diler 172/04

‘arż (II) (< Far. < Ar. ‘*arḏ*) enlem.

‘a.+ını 115/08

‘arża-dāşt (< Ar. ‘*arḏa* ve Far. *dāşt*) talep, rica.

‘a. 006/14, 058/20, 059/01, 136/04

‘arża-dāşt kıl- bir büyüğe yazı hâlinde bir şeyi sunmak.

‘a. k.-dı 058/14, 159/05

‘arż-dāşt (< Ar. ‘*arḏ* ve Far. *dāşt*) astın üstüne yazdığı dilekçe veya bildiri.

‘a.+larını 255/06

‘arż-dāşt kıl- bir büyüğe yazı hâlinde bir şeyi sunmak.

‘a. k.-ıp 255/05

as (< ET (MK) *as*) kakım.
a. 114/14

As Özel ad.
A. 041/21

as- (< ET *as-*) asmak, bağlamak.
a.-ıp 050/15, 094/08, 155/21, 187/04, 190/08, 193/15
a.-tı 233/01
a.-tılar 185/11, 223/13, 227/12, 236/18

‘asākīr (< Ar. ‘*askar*’ın çoğulu ‘*asākīr*’) askerler.
‘a. 146/10, 147/11, 254/01, 260/01, 260/05
‘a.+ğa 176/20
‘a.+i 238/20, 259/19
‘a.+ide 243/16
‘a.+ığa 250/04
‘a.+ini 262/01
‘a.+iniñ 250/15
‘a.+ni 250/06
‘a.-i manşūr 104/04, 132/08, 132/13, 136/02, 145/13, 151/21, 174/16, 175/05, 181/05
‘a.-i manşūrda 215/12
‘a.-i manşüre 241/18, 250/02, 250/10, 261/20
‘a.-i manşūrğa 259/12
‘a.-i nuşret 120/17

‘asākīr-i gerdūn-me’ āsir dünyaya izler bırakan askerler.
‘a.-i g.-m. 119/04, 166/13, 242/21, 244/10, 244/17, 247/07, 252/15, 258/16, 258/19
‘a.-i g.-m.+ğa 249/11

‘asākīr-i nuşret-me’ āsir muzaffer olmuş askerler.
‘a.-i n.-m. 259/11

āsān (< Far. *āsān*) kolay.
ā. 248/16

āsānraķ (< Far. *āsān* ve Tü. +*raķ*) daha kolay.
ā.+tur 257/07

āsār (< Far. < Ar. *āsār*) eserler
ā. 020/07, 027/10, 039/03, 066/06, 095/12, 098/20, 133/13, 136/13, 183/14, 216/08
ā.+dın 018/09
ā.+ı 028/03, 028/20, 049/10, 125/02, 179/03, 183/13, 252/08
ā.+ıdın 041/06
ā.+ıdındur 050/01
ā.+ını 063/07, 156/17, 178/20

ā.+ının 239/19
ā.+lardin 063/08

aşhāb (< Ar. *aşhāb*) sahipler, mâlik ve mutasarrıf olanlar.
a. 080/20
a.+ı 149/13

āsīb (< Far. *āsīb*) bela, felaket.
ā. 028/13, 163/18
ā.+i 058/19, 225/15
ā.+idin 008/18, 049/01

āsīb yēt- zarar gelmek.
a. y.-er 173/09

āsītān (< Far. *āsītān*) eşik.
ā. 149/14, 244/06

āsītāne (< Far. *āsītāna*) eşik.
ā.+ğa 170/01

aşl (< Ar. *aşl*) asıl, esas, soy, nesep.
a. 014/10, 023/19, 041/15, 237/06
a.+ı 168/03, 185/07
a.+ıya 055/17

aşlā (< Ar. *aşlā*) asla, hiçbir zaman.
a. 051/18, 057/15, 059/01, 074/16, 075/14, 078/11, 081/11, 083/03, 084/02,
084/19, 122/08, 125/15, 125/19, 168/03, 195/21, 197/08, 226/06, 226/11,
236/16, 238/10, 248/08, 248/18, 248/21, 254/01, 257/13, 259/22

aşlī (< Ar. *aşlī*) asıl.
a.+dur 033/04

āsmān (< Far. *āsmān*) gökyüzü.
ā. 007/20, 131/01, 149/15
ā.+ğa 214/15

āsmānī (< Far. *āsmānī*) göğe mensup.
każā'-yī ā.155/16
każā'-yī ā.+din.153/19

'aşr (< Ar. *'aşr*) zaman, devir, çağ.
'a. (hān-ı 'aşr) 258/19
'a.+dın (selāṭīn-i 'aşrdın) 086/05
'a.+dın (melike-yi 'aşrdın) 235/14

assı (< ET *asığ* < AT **āsıg*) fayda.
a. 261/17

ast (< ET *as+tin*) alt, aşağı.
a.+ıda 105/01, 137/21
a.+ıdadur 195/15
a.+ığa 024/03, 167/06

Āstānūs Özel ad.
Ā. 180/21

astur- (< ET *as-tur-*) astırmak.
a.-ur 223/14

Astuyin(?) Özel ad.
A. 131/13

āsūde (< Far. *āsūda*) huzurlu, rahat.
ā. 078/06, 176/06, 258/20

aş (< ET *aş* < AT **āş*) aş, yemek.
a. 012/16, 031/15, 035/21, 117/14, 121/13, 186/21, 193/19, 197/16

āşikār (< Far. *āškār*) belli, açık.
ā. 196/12

āşinā (< Far. *āşnā*) tanıdık, bildik.
ā.+dur 065/04
ā.+ları 071/19

āşiyān (< Far. *āşyān*) ev, mesken.
ā.+ğa 244/07

‘aşk (< Ar. *işk*) kuvvetli sevgi ve bağlılık.
‘a.-ı cānān 109/15

aşlġ (< *aş+lhġ*) tahıl, zahire. (krş. *aşlhġ*)
a.+ını 019/05

aşlhġ (< *aş+lhġ*) tahıl, zahire. (krş. *aşlhġ*)
a. 024/02, 143/08, 143/14, 152/18, 163/16
a.+ka 143/08
a.+nın 167/10

Aşnas Özel ad.
A.+ğa 022/19

Aşpar Özel ad.
A.+da 194/06

Aşpara Özel ad.
A.+da 138/18, 138/19

‘aşr (< Ar. ‘aşr) Cemâatle kılınan namazlardan sonra veya manevi toplantılarda *Kur'ân-ı Kerim*'den okunan ayetler.
‘a. 242/01

aşû (< Far. aşû) semavi.
a. 096/04

āşūb (< Far. āşūb) karışıklık, kargaşalık.
ā. 055/08, 058/18, 068/06
ā.+dur 026/04

at (I) (< ET at < AT *āt) isim, ad.
a. 009/11, 009/15, 010/20, 011/15, 017/01, 023/14, 041/04, 129/14, 239/08
a.+ı 001/17, 011/06, 014/11, 016/03, 049/09, 050/10, 063/14, 063/18, 086/16, 096/15, 096/20, 189/16, 239/07
a.+ığa 007/11, 011/03, 040/15, 043/03, 053/08, 058/02, 066/12, 104/06, 111/08, 166/21, 167/14, 185/20, 189/09, 204/01, 205/14, 225/01, 252/13, 255/08, 255/11, 258/01, 258/02, 260/11
a.+ımız 164/09
a.+ımızğa 164/17, 182/06
a.+ın 062/19
a.+ını 015/04, 016/11, 031/12, 044/16, 054/18, 132/02
a.+ıñ 063/11, 239/15
a.+ıñda 239/17
a.+ları 063/12

at (II) (< ET at) at, beygir.
a. 006/07, 008/06, 008/07, 008/17, 008/18, 026/09, 027/18, 032/02, 033/18, 060/06, 070/13, 070/14, 070/20, 071/02, 071/06, 074/18, 082/13, 082/19, 084/17, 088/19, 090/06, 091/02, 091/03, 093/18, 099/10, 101/17, 101/18, 103/04, 105/21, 112/03, 112/11, 112/19, 114/20, 115/04, 115/16, 117/19, 118/01, 119/08, 122/12, 127/11, 127/13, 129/17, 131/01, 131/10, 132/10, 132/21, 139/17, 140/14, 140/15, 141/06, 142/03, 144/02, 148/04, 148/08, 151/08, 153/19, 153/20, 154/18, 156/08, 157/07, 158/07, 162/07, 175/07, 182/21, 184/14, 185/01, 185/15, 187/07, 188/03, 189/05, 189/07, 189/17, 191/11, 191/12, 208/14, 214/15, 222/10, 223/12, 226/10, 234/09, 242/10, 253/14, 255/20, 257/12, 260/10, 261/21
a.+dın 093/08, 094/01, 118/01, 259/05
a.+ğa 008/12
a.+ı 070/14, 085/03, 095/16, 096/17, 108/05, 108/10, 137/21, 187/21, 224/17, 234/11
a.+ığa 102/02, 116/14
a.+ın 069/14, 070/15, 204/16
a.+ını 095/15, 108/05, 118/12, 137/01
a.+ınıñ 017/14, 251/11
a.+ka 032/04, 057/19, 070/19, 214/16
a.+lar 024/02, 060/10, 071/03, 073/19, 127/13, 131/05, 133/06, 139/13, 141/08, 144/01, 145/05, 160/09, 161/08, 251/19
a.+lardın 090/05

a.+larga 022/09, 024/03, 140/21
a.+ları 143/18, 173/06, 234/11
a.+larıdın 127/14
a.+larığa 074/17
a.+ların 022/06, 139/12
a.+larını 070/16, 079/14, 082/10, 134/12, 140/13
a.+larının 251/18
a.+larını 075/07, 115/04, 139/13
a.+nı 101/14, 139/16
a.+nın 096/07, 110/13, 259/07
a.+tın 020/03, 061/03, 070/16, 122/14, 131/19, 148/01, 188/08, 211/02

at- (< ET (Uyg.) *at-*) atmak, fırlatmak.

a.-adur èr-di 116/15
a.-ar èr-di 161/04, 216/05
a.-ımı 041/03
a.-ıp 125/12, 142/03, 223/12
a.-tılar 161/06

ata (< ET (Uyg.) *ata*) baba, ata, ced.

a. 002/11, 002/15, 002/17, 004/09, 007/05, 008/20, 018/01, 041/17, 043/05, 044/16, 050/03, 051/03, 198/07, 221/09, 229/16
a.+dın 032/07, 232/09, 238/15, 239/05, 262/11
a.+ları 238/18
a.+larım 234/03
a.+m 005/12, 054/04
a.+mnı 220/16
a.+mnıñ 005/19
a.+ñ 006/10, 107/02, 182/07
a.+sı 004/15, 012/12, 039/08, 045/14, 047/10, 067/18, 090/04, 137/01, 181/03, 183/05, 191/10, 192/14, 199/10, 199/12, 200/17, 221/18, 232/07, 232/08, 232/12, 234/14, 234/16, 239/20, 241/09
a.+sıdur 014/16, 051/07
a.+sığa 033/17, 120/14, 230/02, 232/07, 232/21
a.+sın 212/07, 220/07, 223/09
a.+sını 221/07
a.+sınıñ 004/11, 043/05, 050/02, 121/01, 128/12, 132/02, 137/05, 185/02, 193/17, 208/21

‘aṭā (< Ar. ‘aṭā’) ihsan, bağış.

‘a. 065/06

‘aṭā kıl- ihsan etmek.

‘a. k.-ur-sèn 064/08

ata- (< *at+a-* < AT **āt*) ad vermek, adını söylemek; namzet etmek; nişanlamak, nişanlanmak. (bk. Açıklamalar)

a.-dı 110/02
a.-dılar 014/09, 038/18
a.-p 097/07

a.-p  r-di 099/12

atabek (< *ata beg*) atabek, lala.

a. 049/19

a.+ler 107/15

Atabek ...(?)  zel ad.

A. 062/15

Atabek Efr siy b Fuz lı  zel ad.

A.+nı 046/17

Atabek H m    zel ad.

A. 030/17

Atabek  zbek  zel ad.

A.+din 037/10

ata lı  (< *at+a- +lı * < AT * t) namzet.

a. 032/10, 098/01

a.+nı 024/16

atalığ (< ET *ata+lı *) atalık, lala, mürebbi (krş. *atalığ*)

a.+ı 094/06

atalığ (<  t+a-k+lı ) atalık, lala, mürebbi (krş. *atalığ*).

atalığ kıl- lala tayin etmek.

a.  .-ıp 070/08

Atalmış  zel ad.

A. 100/19

A.+nı 182/06

atan- (< ET *at+a-n-* < AT * t) atanmak.

a.-dı 014/10

atasız (< ET *ata+sız*) yetim, babasız.

a. 015/03

 tebe (< Ar. *ataba'*) E ik.

 tebe-yi  ly  çok yüce e ik, padişah katı.

 a.-yi  u.+ a 149/13

 te -b zlı  (< Far. * ti -b z* ve T . +*lı *) ateşle gösteri yapan kişinin yaptığı gösteri.

 . 164/10

 te -gede  (< Far. * ti -kada* ve Far.  ) bir ateş tapınağı.

 . 027/13

āteş-gīn (< Far. *ātiş* ve Far. -*gīn*) ateşli, ateş dolu.
ā. 178/04, 256/03

āteş-perest (< Far. *ātiş-parast*) ateşe tapan.
ā.+ler 027/14

āteş-perestlık (< Far. *ātiş-parast* ve Tü. +*lık*) ateşe tapıcılık.
ā.+ka 027/13

‘ātifet (< Far. < Ar. ‘*āṭifa*’) karşılık beklemeden verme, ihsan, lütuf.
‘a. 098/19, 189/11
‘a.+iğa 006/13

Atılmış Özel ad.
A.+nı 160/21

Atılmış Koçin Özel ad.
A.+ni 160/20

‘aṭiyye (< Ar. ‘*aṭiyya*’) ihsan, hediye.
‘a.-yi kübrā 126/17
‘a.-yi ‘ömr 216/17

atkuçı (< *at-ku+çı*) atıcı, nişancı.
a.+larnı 131/15

Atlanmış Özel ad.
A. 192/03
A.+nı 163/12, 164/08, 164/09, 164/12, 185/20

atlan- (< ET *at+lan-*) ata binmek.
a.-dı 070/15, 140/21, 176/08, 233/11
a.-dılar 056/07, 134/07, 140/21, 248/21
a.-ıp 008/12, 054/21, 061/16, 071/03, 076/10, 081/07, 093/01, 116/07, 118/02, 139/17, 142/01, 144/12, 150/14, 155/07, 164/18, 166/05, 178/06, 185/05, 197/02, 214/16, 216/05, 232/21, 242/18, 242/19
a.-sunlar 162/12

atlandur- (< *at+lan-dur-*) ata bindirmek, sefere çıkarmak.
a.-up 070/21, 073/05, 259/06

atlık (I) (< ET *atlık* < AT **ātlik*) adlı, adında.
a. 001/20, 002/20, 011/02, 011/05, 011/12, 013/14, 018/04, 039/15, 040/10, 040/13, 043/18, 043/19, 044/18, 050/11, 056/10, 070/18, 071/13, 081/05, 091/09, 098/14, 100/10, 124/02, 124/09, 124/20, 126/02, 135/12, 150/20, 151/11, 152/08, 161/03, 174/05, 175/15, 177/17, 190/08, 195/01, 200/06, 209/13, 223/15, 233/01, 237/14

atlık (II) (< *at+lık*) atlı, binici.

a. 007/19, 023/21, 026/06, 026/07, 067/10, 071/16, 084/16, 085/05, 146/12, 147/09, 193/03, 194/09, 194/12, 216/05, 228/19
a.+lar 164/19
a.+nı 082/13

Aflas Özel ad.

A. 239/03

Aucam-boğorul Özel ad. (bk. Açıklamalar)

A. 014/13

av (< ET (Uyg.) *av* < AT **āb*) av.

a. 017/10, 033/15, 067/16, 089/13, 115/11, 124/10, 153/18, 172/17
a.+da 035/19
a.+nı 108/03

‘avām (< Ar. ‘*avāmm*) herkes, halk, umum.

‘a. 057/06, 057/18, 057/20, 058/13, 066/03
‘a.+ğa 057/21

‘avāmü’n-nās (< Ar. ‘*avāmm* ve Ar. *nās*) halk tabakasından insanlar.

‘a. 022/16
‘a.+dın 253/12

a‘vān (< Ar. ‘*avn* "yardımcı" kelimesinin çoğul şekli *a‘vān*) yardımcıları, arka çıkanlar.

a. 149/04, 240/01
a.+ğa 144/15

āvāre (< Far. *āvāra*) perişan, harap; sersesi, berduş; sürgün.

ā. 134/08, 193/08, 203/05, 213/18

āvārelig (< Far. *āvāra* ve Tü. +*lık*) avarelik, serserilik.

ā.+ıdın 149/07

‘avāṭif (Ar. ‘*āṭifa* 'ın çoğulu ‘*avāṭif*) atıfetler, lutuflar.

‘a.-ı pādīşāhāneğa 098/16, 107/16

āvāze (< Far. *āvāza*) şöhret, ün; söz, söylenti.

ā. 050/14, 231/08, 240/14
ā.+si 018/06, 061/15, 258/02

Avğan Özel ad.

A. 142/08
A.+lar 212/09

Avğanī Özel ad.

A.+dın 141/14
A.+ler 102/11, 141/13
A.+lerini 139/04

A.+lerni 142/04

Avhar Tağı Özel ad.

A.+ğa 133/16

avlan- (< *av+la-n-*) avlanmak

a.+kanda 033/15

Avnik Özel ad.

A.+de 127/21, 186/19

A.+ke 127/21, 132/16, 159/16, 170/08

A.+keçe 186/13

A.+te 185/18

Avnik K'al'ası Özel ad.

A.+da 160/20

A.+ğa 106/05

A.+n 204/13

A.+nı 204/08

A.+nıñ 127/20

avruğ (< *ağ(i)r+u-k*) yaşlılar, gençler, kadınlar ve ağır ordu yükleri/teçhizatları için kullanılan konak yeri, ordugah. (krş. *agruğ*, *avuruğ*).

a.+ı 080/15

avuç (< ET.(Uyg.) *adut*) avuç.

a. 009/09, 085/04

avun- (< AT **ābı-n-*) avunmak

a.-up 118/13

avuruğ (< *ağ(i)r+u-k*) yaşlılar, gençler, kadınlar ve ağır ordu yükleri/teçhizatları için kullanılan konak yeri, ordugah. (krş. *agruğ*, *avruğ*).

a. 163/13

ay (I) (< ET *ay*) (seslenme) ey!

a. 107/12

ay (II) (< ET *ay* < AT **hāy*) ay, yılın on iki bölümünden her biri.

a. 007/06, 023/01, 023/06, 031/07, 041/19, 045/12, 046/05, 047/08, 047/18, 049/06, 049/20, 051/14, 052/10, 061/09, 071/06, 072/09, 076/10, 079/02, 092/09, 096/12, 102/19, 111/10, 111/11, 115/18, 116/21, 155/04, 174/07, 217/01, 239/20, 243/04, 245/15, 247/04, 250/03

a.+da 028/21, 189/19, 190/12

a.+dın 035/01, 112/12, 114/14, 127/18, 208/06, 248/09

a.+dur 055/07

a.+ğa 026/16

a.+ıda 047/14, 230/21

a.+ınıñ 086/12, 146/01, 146/09, 146/15, 147/03, 165/09, 195/21, 203/09, 218/21, 251/06

a.+nın 149/11

ay (III) (< ET *ay* < AT **hāy*) ay, kamer, gök cismi.

a. 012/04, 086/15, 113/04, 119/08, 131/05, 156/07, 195/15
a.+dın 221/10

ay- (< ET *ay-*) söylemek.

a.-dı 022/14, 063/17, 111/18
a.-dılar 084/02
a.-dım 239/11

āyā (< Far. *āyā*) acaba, hey, ey.

ā. 009/19, 123/15

ayağ (< ET *adağ*) ayak. (krş. *ayağ*)

a. 007/10, 039/05, 039/15, 065/03, 086/11, 132/21, 178/17, 232/01
a.+dın 089/07, 090/14, 122/15, 133/09
a.+ı 017/14, 084/14, 118/09, 137/21, 178/06, 195/15, 198/08, 237/13, 251/17
a.+ıdın 069/06, 193/15
a.+ığa 084/17, 199/17
a.+ın 090/13, 178/09
a.+kaça 130/08
a.+larının 253/15

ayağ bërkit- direnmek.

a. b.-ip 131/20, 148/18

ayağ (< ET *adağ*) ayak. (krş. *ayağ*)

a. 024/03, 062/18, 072/06, 072/08, 175/04, 180/04, 218/14
a.+dın 247/07
a.+ları 059/14
a.+tın 206/20

ayağ bërkit- direnmek.

a. b.-ip 008/01, 072/08

ayağ (< ET (Uyg.) *ayağ*) kadeh.

ayağ tut- kadeh tutmak.

a. t.-up 036/21

‘ayān (< Ar. *‘iyān*) açık, âşikâr, belli, gözle görülür.

‘a.+dur 049/10

‘ayān kıl- belli, apaçık etmek.

‘a. k.-ğay 063/14

a‘yān (< Ar. *a‘yān*) bir şehrin ileri gelenleri, eşraf.

a. 001/05, 026/11, 029/08, 062/11, 074/15, 086/04, 092/05, 107/13, 119/15, 137/05, 147/15, 153/09, 153/21, 166/18, 168/13, 181/04, 198/08, 223/16, 233/07, 240/01, 252/17, 255/07, 256/09

a.+ı 001/13, 002/13, 134/17, 147/07, 207/13, 244/06
a.+ını 154/06
a.+nı 092/03, 164/11, 190/01, 258/03

Aydın Özel ad.

A.+ğa 181/17

A.+nı 129/07

Aydın Kal'ası Özel ad.

A.+ğa 127/19, 129/05

āyet (< Far. < Ar. *āya'*) ayet; işaret.

ā. 010/09, 016/08, 028/02, 049/07, 064/07, 065/01, 146/20

Aygır Yalı Özel ad.

A. 115/21

ayır- (< ET *adır-*) ayırmak

a.-a al-madı 106/16

a.-dı 131/02, 131/19, 211/02

a.-dılar 020/03, 156/03

a.-ğay è-di 174/21

a.-ıp 032/15, 082/17, 133/03, 181/13

a.-ıp èr-di 109/02

‘āyid (< Ar. *‘ā'id*) ait, ilgili.

‘a. 043/02, 146/17, 238/06

āyīn (< Far. *āyīn*) usul, merasim; süs, ziynet, süsleme.

ā. 090/15, 092/05, 164/05, 175/12, 178/04, 184/05

āyīne (< Far. *āyina*) kapı paneli, ön yüz cephe.

ā. 145/13

Aykan Sūrı Özed ad.

A.+ğa 112/18

aylan- (< *ay+la-n-*) dönmek, rücu etmek.

a.-dı 117/15

aylık (< *ay+luk*) aylık.

a. 113/13, 115/10, 169/18

Aymak Özel ad.

A.+larnı 146/08

‘ayn (< Ar. *‘ayn*) bir şeyin aslı, kendisi; kaynak, pınar; güneş.

‘a. 203/07

‘a.-ı töhmet 218/09

‘a.+dur-sèn 185/10

farz-ı ‘ayn Bir müslümanın bizzat yerine getirmekle mükellef olduğu ibadet ve işler. (Ötüken Sözlük)
farz-ı ‘a. 066/05

‘ayne’l-yakīn gözle görmüş gibi, kesin olarak.
‘a. 169/15

‘ayn-ı ‘ināyet iyi niyetli bakış.
‘a.-ı ‘ināyet 132/06

ayrıl- (< ET *adrıl-* < **ad-(ı)r-(ı)l-*) ayrılmak.

a.-dılar 162/10

a.-ıp 019/21, 070/10, 113/21, 118/01, 118/11, 122/14, 133/07, 134/09, 153/02, 165/06, 204/08, 246/16, 254/04, 258/07

a.-ıp-biz 115/18

a.-masun 103/07

a.-mas-biz 205/07

ayrılış- (< *ayır-ıl-ış-*) karşılıklı ayrılmak.

a.-tılar 224/02

‘ayş (< Ar. ‘ayş) hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk ü safa.

‘a. 034/02, 062/08, 119/11, 254/09

‘ayş u ‘işret yeme içme, içki içme

‘a. u ‘i. 001/12, 154/21, 194/04

‘a. u ‘i.+de 056/21

‘a. u ‘i.+ğa 236/14, 254/08

‘a. u ‘i.+ka 036/11, 204/02, 237/10

‘Āyşe Ḥātūn Suyı Özel ad.

‘Ā.+dın 089/06

ayt- (< ET *ayt-*) söylemek.

a. 049/07

a.-adur 055/02

a.-sun 095/03

a.-tı 037/05

a.-ur 078/02, 123/13, 123/16, 163/03, 171/01, 171/04, 183/17, 192/15, 195/21

a.-urlar 002/09, 003/04, 003/06, 007/03, 011/18, 012/16, 025/01, 027/05, 029/03, 034/18, 035/15, 037/02, 037/15, 041/02, 042/16, 042/21, 046/18, 082/15, 104/18, 106/15, 109/14, 112/06, 115/12, 119/08, 130/07, 163/07, 183/13, 193/21, 218/16, 236/01

‘ayyūḳ (< Ar. ‘ayyūḳ) göğün en yüksek yeri.

‘a.+ka 023/18

az (< ET *az* < AT **hāz*) az, yetersiz.

a. 076/08, 116/12, 116/16, 118/01, 130/19, 176/02, 222/06, 240/15, 242/09,

243/09, 250/12, 252/07
a.+dur 228/20

‘**azā**’ (< Ar. ‘*azā*’) baş sağlığı dileme, taziye.
‘a. 045/15

a‘zā’ (< Far. < Ar. *a‘dā*’) bir bütünün parçaları.
a.+larıge 178/10

‘**azāb**’ (< Ar. ‘*azāb*’) azap, işkence.
‘a. (‘*azāb*-ı İlāhığa) 010/16
‘a.+da 096/02
‘a.+ı 221/08
‘a.+ıdur-men 024/09
‘a.+nı 024/09

āzād (< Far. *āzād*) serbest olan, azat, kurtulmuş.
ā. 239/09, 253/07, 262/09
ā.+larını 024/16

āzād kıl- serbest bırakmak.
ā. k.-ay 163/12
ā. k.-ıp 090/15, 098/09

āzādlik (< Far. *āzād* ve Tü. +*lık*) hür olma.
ā. 065/03

Azağ Özel ad.
A. 231/16
A.+dın 110/10

a‘zām (< Ar. *a‘zām*) çok (daha) büyük.
a. 066/18, 084/08, 194/01, 204/20, 210/06, 217/10, 224/20, 236/03, 240/16,
241/09, 243/11, 251/11, 259/23
a.+nı 246/11

‘**azamet**’ (< Far. < Ar. ‘*azāma*’) büyüklük, ululuk.
‘a. 164/05, 168/12, 172/07
‘a.+i 007/15, 173/05
‘a.+te 179/16

āzār (< Far. *āzār*) bela, felaket.
ā.+ı 249/07

Āzerbāyincān Özel ad.
Ā. 004/03, 043/03, 047/13, 053/09, 053/11, 104/19, 137/08,
155/01, 186/12, 203/19, 208/11, 212/17, 222/05, 232/15, 234/03
Ā.+da 230/03
Ā.+dın 170/04

Ā.+ğa 004/07, 013/10, 037/10, 059/21, 105/15, 154/13, 155/06, 170/05,
186/16, 203/19, 211/06, 211/13, 213/05, 215/09, 217/03, 217/04
Ā.+nı 040/06, 044/05, 123/01, 158/12, 170/06, 191/04, 208/17, 216/02,
217/14
Ā.+nı 207/13

azıt- (< ET *az-ıt-* < AT **yāz-*) yol şaşırmak.
a.-ip 085/02

‘āzim (< Ar. *‘āzim*) kararlı, niyetli; yola koyulan azimet eden.

‘a. 025/04, 088/21, 155/04, 225/13, 247/10, 250/05

‘a.+dür 151/06, 242/07

‘a.+dür-biz 060/05

‘āzim bol- niyet etmek, kesin karar vermek; yönelmek, bir yere doğru gitmek.

‘a. b.-dı 013/03, 027/11, 078/12, 089/20, 129/10, 155/11, 156/19, 205/02,
212/10, 219/05, 231/15, 240/21, 242/02, 249/15, 257/04

‘a. b.-dılar 084/04, 254/16

‘a. b.-ğanı 078/18

‘a. b.-ğay 258/14

‘a. b.-ğaylar 075/16

‘a. b.-up 007/12, 044/19, 045/05, 048/18, 050/21, 058/15, 060/20, 123/07,
129/08, 169/03, 207/18, 246/15, 255/18

‘a. b.-urda 214/12

‘a. b.-upturlar 069/06

‘azīm (< Ar. *‘azīm*) büyük, ulu, iri.

‘a. 022/15, 024/09, 037/11, 042/14, 045/09, 046/21, 047/11, 048/21, 053/12,
058/10, 073/20, 077/07, 092/08, 094/04, 101/14, 104/18, 109/01, 111/09,
113/07, 113/20, 114/10, 119/13, 132/04, 137/17, 138/14, 143/01, 144/09,
145/10, 146/14, 147/14, 148/09, 148/15, 157/08, 161/17, 165/09, 167/05,
169/11, 172/06, 173/02, 176/09, 190/02, 199/08, 201/08, 203/17, 205/09,
205/20, 207/02, 208/19, 210/11, 211/09, 213/07, 214/16, 216/01, 217/18,
218/21, 220/21, 221/21, 222/13, 232/11, 233/06, 241/01, 242/12, 243/17,
245/03, 249/15, 249/17, 249/21, 250/16, 257/17

‘azīmü’l-cüsse iri bedenli, büyük cüsseli.

‘a. 139/18

‘azīmet (< Far. < Ar. *‘azīma*) 1. gitme, gidiş, yola çıkma.

‘a. 020/06, 033/03, 064/18, 087/01, 100/04, 110/10, 126/19, 136/18, 243/14

‘a.+ığa 233/11

‘a.+ini 238/04

‘a.+ni 136/16

‘azīmet ét- gitmek, bir yere gitmek üzere yönelmek.

‘a. è.-ip 259/13

‘azīmet kıl- gitmek, bir yere gitmek üzere yönelmek.

‘a. k.-dı 021/10, 021/11, 021/20, 028/01, 045/10, 046/01, 050/02, 068/08, 092/18, 119/19, 129/03, 130/01, 153/02, 158/11, 159/15, 248/05, 248/17

‘a. k.-dılar 056/07, 192/02

‘a. k.-ğanı 021/10, 089/17, 093/04, 097/12, 099/08, 100/03, 102/19, 104/09, 119/20, 158/10, 194/04, 209/04

‘a. k.-ğay 172/05, 195/09

‘a. k.-ğay-biz 172/11

‘a. k.-ıp 033/01, 092/09, 093/05, 102/19, 111/21, 120/07, 121/10, 121/15, 142/06, 160/11, 185/18, 193/11, 202/01, 202/19, 217/05, 224/15, 226/04, 231/12, 232/18, 234/17, 245/01, 259/12

‘a. k.-ıptur 158/07

‘azīmet (< Far. < Ar. ‘azīma‘) sıradışı olay; bela.

‘a. 222/18, 257/15

‘azīz (< Ar. ‘azīz) değerli, muhterem, kıymetli.

‘a. 020/10, 027/15, 065/07, 241/11, 244/12

‘azīz kıl- saygıda bulunmak.

‘a. k.-dınız 012/13

‘Azīz Yalavaç Özel ad.

‘a.+nı 038/10

‘azm (< Ar. ‘azm) niyet, kasıt.

‘a. 038/03, 114/16, 176/19, 242/05, 261/19

‘a.+i 060/13, 173/19

‘azm kıl- karar vermek, niyetlenmek.

‘a. k.-dı 046/20, 077/05

‘a. k.-dılar 008/15, 034/12, 074/09

‘a. k.-ıp 228/04

‘a. k.-ıp  r-di 003/21

aznavur (< Erm. aznavor) zalim, sert kimse.

a.+nı 154/17

azuk (< ET azuk) azık, yiyecek.

a. 029/13, 032/18, 130/16

A... H n bin Ma lay H n  zel ad.

A. 041/09

B

b b (< Ar. b b) husus, mesele.

b.+da 026/12, 035/08, 075/14, 086/13, 141/15, 155/03, 161/02, 182/06,
196/20
b.+dın 017/02
b.+ıda 036/12, 215/21

Bābā Özel ad.
B. 200/09
B.+nı 200/09, 200/10

Bābāallāh Özel ad.
B.+ığa 238/06

Bābāallāhī Özel ad.
B. 248/05

Bābā Ḥasan Bēg Özel ad.
B. 229/08, 236/01
B.+nı 230/20
B.+niņ 236/01

Bābā Ḥüseyn Özel ad.
B. 223/15, 223/16

Bābā Ḥüseyn Bēg Özel ad.
B. 228/16, 228/18

Bābā Sengi Özel ad.
B. 200/06

Bābā Sengü Özel ad.
B. 097/13, 097/14

Bābā-yı Kābül Özel ad. (bk. Açıklamalar)
B. 230/19

bāc (< Far. *bāc*) vergi.
b. 101/11, 105/14, 125/17, 126/14, 127/09, 158/20, 169/01, 170/13, 182/09,
183/04, 184/01, 185/21, 188/15, 189/14, 190/20
b.+ğa 170/14

bāc-güzār (< Far. *bāc-guzār*) vergi veren.
b. 105/13

bād (I) (< Far. *bād*) olsun, ola.

mübārek-bād mübārek, kutlu olsun.
m.-b. 036/21

bād (II) (< Far. *bād*) rüzgar.
b.-ı ḥazāndın 195/17

b.+ı 251/05
b.+ın 238/07

bā-dād (< Far. *bā dād*) adil
b. 262/09

Bādām Özel ad.
B. 255/19

Bādām Suyı Özel ad.
B.+nın 073/15

Badavul Özel ad.
B. 240/09

bād-bān (< Far. *bādbān*) yelken.
b.+ı 183/14

bāde (< Far. *bāda*) şarap, içki.
b. 239/10

ba‘dehu (< Ar. *ba‘dahu*) ondan sonra.
b. 249/14

Bādġīs Özel ad.
B. 097/11
B.+de 248/19
B.+din 008/06, 203/14

bā-dīn (< Far. *bā* ve Ar. *dīn*) din ile.
b. 094/04

bādiye (< Ar. *bādiya'*) çöl.
b.+siğa 179/13, 213/12

bād-reftār (< Far. *bād-raftār*) "rüzgar yürüyüşlü."
b. 148/17

bāġ (< Far. *bāġ*) bağ, büyük bahçe.
b. 127/02, 137/08, 137/09, 138/04, 185/09
b.+dadur 208/20
b.+ıdın 086/21
b.+ka 093/17, 208/19
b.+larġa 257/12
b.+ların 157/06, 189/13
b.+larını 158/14

Bāġ-ı İrem Cennete benzetilerek yaptırıldığı söylenen bahçe, cennet bahçesi.
B.-ı İ. 010/18

bāġāt (< Far. *bāġ*'ın Ar. çoġul eki *-āt* ile *bāġāt*) bahçeler, bağlar.

b. 140/19, 174/09, 184/06

Baġdād Özel ad.

B. 044/10, 047/04, 048/14, 051/12, 123/15, 124/06, 124/08, 137/08, 154/07, 157/09, 157/10, 169/02, 169/06, 169/19, 171/10, 171/14, 187/15, 188/12, 204/06, 208/09, 232/11, 260/18, 260/21

B.+da 047/02, 124/16

B.+dın 103/20, 123/13

B.+ġa 056/12, 123/10, 135/02, 154/05, 154/07, 204/04, 232/08

B.+ka 044/05, 045/09, 121/08, 123/06, 123/07, 123/18, 125/08, 129/15, 155/09, 157/17, 158/06, 169/03, 169/08, 171/16, 188/01, 188/05, 193/11, 204/11, 204/12, 232/09, 232/10, 232/11, 261/02

B.+kaça 232/06

B.+nı 044/09, 154/06, 187/12, 200/04

B.+nıġ 123/11

B.+ta 045/09, 051/10, 052/06, 154/08, 158/08, 191/10, 199/10, 204/10, 232/04

B.+tın 171/08, 188/02, 199/15, 201/01

Baġdād Hātūn Özel ad.

B. 051/08

Baġdād Hātūn bint-i Çüpān Özel ad.

B. 007/02

Baġdād Hātūn Özel ad.

B. 051/07, 051/19, 052/01

B.+ġa 051/18

Baġdād Hātūn<nı> bin Emīr Çüpān Özel ad.

B. 051/17

Baġ-ı Behişt Özel ad.

B.+de 110/07

Baġ-ı Çenār Özel ad.

B.+da 155/02

B.+dın 223/11

Baġ-ı Dilgüşāy Özel ad.

B. 138/01

Baġ-ı Hurrem Özel ad.

B.+ġa 026/08

Baġ-ı Meydān Özel ad.

B.+da 242/18

Baġ-ı Muhtār Özel ad.

B.+ğa 227/15

Bağ-ı Murād Özel ad.

B.+dın 259/23

B.+ğa 259/17

bağ(ı)r (< ET *bagır*) bağır, göğüs.

b.+ında 110/13

Bağ-ı Şimāl Özel ad.

B.+ğa 138/06

bağışla- (< ET (MK) *bağışla-*) bağışlamak.

b. 189/15

b.-dı 094/09, 096/12, 106/21, 129/01, 137/06, 141/12, 187/05, 189/04,
201/04, 211/13, 249/14

b.-duḡ 128/13

b.-ğaylar 196/19

b.-p 040/02, 059/01, 065/03, 088/09, 089/14, 099/20, 121/20, 126/17, 168/16,
189/16, 191/11, 212/15, 215/07, 245/05, 248/10

b.-r 096/09

b.-salar 246/03

Bağ-ı Zāgān Özel ad.

B. 236/17, 236/18

B.+da 112/09, 227/09

B.+ğa 214/17

Bāgīstān Özel ad.

B.+dın 166/11

bağla- (< ET. (Uyg.) *ba-ğ+la-* < AT **bā-*) bağlamak.

b.-dı 002/12, 044/11, 051/08, 060/15, 087/01, 138/03, 170/20, 185/10,
195/01, 195/08, 197/11, 197/16, 221/11

b.-dılar 026/18, 060/01, 092/07, 131/12, 142/15, 147/18, 157/18

b.-ğay-biz 054/11

b.-ma 249/20

b.-p 009/06, 014/10, 029/13, 043/21, 058/13, 086/07, 088/20, 090/16, 092/05,
097/10, 097/13, 105/10, 110/18, 114/16, 124/14, 133/08, 133/09, 139/14,
139/16, 143/06, 147/02, 150/21, 156/05, 158/06, 163/05, 164/18, 169/08,
179/18, 179/21, 197/12, 202/07, 209/02, 210/21, 220/05, 224/20, 226/14,
231/03, 231/12, 232/13

b.-ptur 078/01

b.-p ər-diler 251/19

b.-y 100/05

b.-ylar 214/11

Bağlān Özel ad.

B. 090/08, 139/02

B.+da 033/05

Bāḡlān Özel ad.

B. 246/19, 247/16, 258/15

B.+ğa 246/16

B.+nı 245/18

baḡlat- (< ET (MK) *baḡla-t*) bağlatmak.

b.-ıp 259/13

bahā (< Far. *bahā*) kıymet, değer.

b. 134/06

b.+ğa 169/18, 205/13, 216/12

b.+sı 167/10

b.+sın 167/09

bahā kıl- kıymetlendirmek, değerlendirmek.

b. k.-dı 020/13

b. k.-ğay 020/13

b. k.-ıñ 020/16

bahādur (Far. *bahādur* < Tü. *baḡatur* < Mo. *baḡatur* (TMEN II, nr. 817; ED 313b) kahraman, yiğit, bahadır.

b. 089/05, 090/14, 192/16, 256/04

b.+lar 061/01, 079/14, 098/02, 108/02, 108/04, 111/19, 116/16, 116/18, 117/12, 117/18, 118/04, 119/01, 119/17, 126/11, 128/01, 131/08, 131/16, 131/17, 134/18, 139/21, 140/06, 144/17, 147/04, 148/06, 150/21, 151/04, 151/08, 159/21, 160/12, 162/13, 162/17, 163/06, 165/05, 165/15, 167/04, 169/05, 174/14, 176/14, 176/19, 176/21, 178/08, 179/17, 181/01, 183/14, 234/10, 236/10, 242/10, 243/18, 249/17, 255/01, 255/20, 256/03, 259/03

b.+lardin 025/13, 117/07, 149/08, 176/04, 207/14, 234/13

b.+largā 114/06, 130/09, 144/01, 178/10, 259/05

b.+ları 006/09, 096/14, 131/02, 131/14, 132/05, 148/08, 148/14, 178/16, 179/12, 226/10

b.+larıdın 061/05, 167/05

b.+larmı 130/13, 144/21, 177/13, 228/19

B.+nı 049/18

bahādurlıḡ (< Far. *bahādur* ve Tü. *+lıḡ*) cesurluk, yiğitlik. (krş. *bahādurlık*, *bahāduruluk*)

b.+ı 022/13, 059/14, 113/07

b.+ını 022/04, 192/13

b.+nı 077/04

bahādurlık (< Far. *bahādur* ve Tü. *+lık*) cesurluk, yiğitlik. (krş. *bahādurlıḡ*, *bahāduruluk*)

b. 024/15, 046/09, 050/08, 099/19, 108/10, 148/04, 152/05, 164/04

b.+dın 089/05

b.+lar 140/02

bahādurluḡ (< Far. *bahādur* ve Tü. +*luḡ*) cesurluk, yiğitlik. (krş. *bahādurlıḡ*, *bahādurlıḡ*)
b. 022/06, 215/19, 247/03

bahādurluḡ kıl- cesaret etmek.
b. k.-ıp 215/14

Bahādur Nehār Özel ad.
B. 150/15, 150/17

Bahādur Oḡlan Özel ad.
B. 240/08

Bahādur Sultān Özel ad.
B. 235/17

Bahāe'd-dīn Özel ad.
B. 177/05

bahālıḡ (< Far. *bahā* ve Tü. +*lıḡ*) değerli.
b. 185/01, 233/03

bahāne (< Far. *bahāna*) vesile, sebep.
b. 057/11, 097/01, 200/15
b.+si 039/06, 088/01, 157/11, 211/02

bahār (< Far. *bahār*) bahar, ilkyaz.
b. 027/14

Bāharz Özel ad.
B.+da 228/15

baḥr (< Ar. *baḥr*) deniz, derya, büyük göl veya nehir.
b. 064/05, 133/04, 145/21, 179/03, 181/10, 189/10
b.+de 239/16
b.+dın 065/15
b.+ide 064/06
b.+iniḡ 064/04

Baḥrābād Özel ad.
B.+da 245/03

Baḥr-ābād Tūzi Özel ad.
B.+de 111/18

Bāhrez Özel ad.
B. 028/16

Baḥr-i Ahḡar Özel ad. Hint Okyanusu.
B. 131/02, 161/03, 175/10, 207/20, 215/13

baḥrī (< Ar. *baḥr* ve Far. *ī*) bir deniz.
b. 029/01, 239/16

Baḥrin Özel ad.
B. 017/15

baḥs (< Ar. *baḥs*) konuşulan konu.
b. 049/11

baḥş (< Far. *baḥş*) sonuna geldiği kelimelere *ihsan eden, veren* anlamını verir.
rūḥ-b.-ı remīm ü rüfâtdur 182/19

baḥşī (< ET *baḥşī* "usta, öğretmen" < Çin. *bo shi*) Hiç Farsça bilmeyen Türkistan hanlarının kâtipleri.
b.+ları 038/13, 066/07

Baḥşī Ḥ'āce Özel ad.
B. 131/18

baḥşılık (< *baḥşī*+*lık*, bk. *baḥşī*) kâtiplik.
b.+nı 038/21

baḥt (< Far. *baḥt*) baht, talih.
b. 009/20, 016/01, 049/12, 065/13, 095/21, 098/13, 218/05, 227/19, 248/16, 262/05
b.+ı 204/08
b.+ıdın 080/14
b.+ımıznı 096/03
b.+ın 010/05, 118/16

Baḥtī-şāh Özel ad.
B. 087/10

Baḥt Melik Ağa bint-i İlyās-ı Yasavurī Özel ad.
B.+din 094/05

ba'īd (< Ar. *ba'īd*) uzak.
b. 159/05

ba-īn (< Far. *ba-īn*) hâl böyleyken.
b. 255/09

bā'is (< Ar. *bā'is*) sebep olan, gerek.
b. 187/03, 212/18, 218/02, 234/21

bā'is bol- sebep olmak.
b. b.-dı 137/19, 180/05

baḳ- (< ET (Uyg.) *baḳ-*) bakmak.

b.-adur  r-dim 163/04
b.-ip 003/20, 191/10
b.-madı 257/13
b.-may 197/13, 250/13

B kıyya  zel ad.
B. 181/17

b kıyyet 's-seyf (< Ar. *b kıya'* ve Ar. *sayf*) kılıç artı ı.
b. 058/17, 078/15

b k  (< Ar. *b k *) kalıcı, sonsuz, sürekli; geri kalan, artık.
b. 044/13, 075/06, 118/19, 119/10, 226/17
b.+ a 136/15

' lem-i **b k ** ebed   lem, ahiret.
' lem-i b.+ a 156/10, 236/08, 249/19

sar y-ı b k  öteki dünya.
sar y-ı b. 218/13

b k  (< Ar. *b k *) ağlayan, gözü ya lı.
b.+d r 226/18

B k   a  aniy n özel ad.
B.+nı 246/15

B k  H n  zel ad.
B.+nı  245/20

B k  Tarçın  zel ad.
B. 242/06, 242/10, 243/12, 245/07, 245/12, 245/13
B.+dın 245/08
B.+ a 243/05
B.+nı 243/11
B.+nı  245/06

B kl n  zel ad.
B. 033/14, 071/10, 224/04
B.+ a 153/05

b ktur- (< ET *b k-tur-*; krş. ET *b k t-*, *b kur-*) baktırmak.
b.-dı 014/02, 019/02
b.-up 013/09

Bak   zel ad.
B. 123/01

b l (< Far. *b l*) kanat.
b. 196/15

bālā (< Far. *bālā*) yüksek, yüce.

‘**ālem-i bālā** yukarıdaki âlem, cennet.
‘ā.-i b. 196/13

bālā-ḥāne (< Far. *bālā* ve Far. *ḥāna*) evin en üst kısmı.
b.+de 142/02

Balasağun Özel ad.
B.+da 018/21

Balcuna Bulağ Özel ad.
B.+ıda 016/04

balçık (< ET (MK) *balçık*) balçık, çamur.
b. 073/19, 228/19
b.+dın 143/14
b.+ka 224/17
b.+tur 192/09

Bal-Fevc Pāṣā Özel ad.
B. 177/17

balığ (< ET *balık*) şehir.
b. 056/18, 198/16

balıkçı (< ET (Uyg.) *balık* +çı < AT * *bālīk*) balıkçı.
b.+lar 133/17

bālīg (< Ar. *bālīg*) yetişkin.
b. 010/13
b.+ler 151/05

bālīn (< Far. *bālīn*) yastık.
b. 195/15

Balkeṣr Balıkesir. Özel ad.
B.+ide 182/16

Bam Kermān'da bir kalenin adı.
B.+ğa 205/18

Bāmiyān Özel ad.
B. 031/14, 068/01
B.+ğa 031/08

bā-nevā (< Far. *bā-navā*) zengin.
b. 239/14

bāng (< Far. *bāng*) ses, seda.

b. 177/21

Bānū Özel ad.

B. 142/06

Bānū Güşesb bin Rüstem Özel ad.

B. 192/15

Baple Özel ad.

B.+ni 152/17

bar (< ET *bar* < AT **bār*) var.

b. 011/11, 048/10, 055/12, 125/02, 183/14, 192/09, 248/14, 251/04

b.+dur 011/09, 012/18, 022/12, 027/01, 032/12, 052/05, 054/08, 055/12, 075/10, 080/01, 101/06, 115/21, 127/01, 127/02, 127/07, 133/19, 139/19, 194/11, 198/13, 200/06, 221/12, 234/03, 235/12

b.+durlar 036/14, 042/08, 099/21

b. èr-di 007/01, 011/02, 011/06, 011/07, 011/10, 011/12, 011/14, 012/15, 014/12, 014/14, 016/08, 021/03, 021/04, 024/12, 037/13, 041/19, 042/11, 051/02, 051/11, 057/06, 067/19, 070/07, 074/19, 077/05, 077/09, 083/18, 091/21, 096/17, 098/14, 109/20, 114/12, 123/03, 125/14, 132/12, 139/19, 143/08, 145/18, 145/19, 149/20, 152/16, 160/02, 166/09, 167/10, 168/14, 173/07, 182/12, 184/19, 186/02, 195/01, 195/21, 213/19, 224/16, 238/15, 244/15, 245/19, 246/18, 247/16, 252/03, 252/05, 253/11, 253/16, 255/18, 260/16

b. èr-diler 146/01, 152/19, 186/10, 236/19, 237/21, 243/21, 254/03

b. èr-kendür 196/02

b.+ıdı 252/04

b.+ımda 055/13

b.+lar 194/11

b. mudur 055/12

b. ı-dı 247/11

bār (< Far. *bār*) Tanrı, Allah.

bār-i Hudāy Tanrı, Allah

b.-i H. 064/08

bār (< Far. *bār*) saçan, yağdıran (Bu aslında kelimenin sonuna gelen Farsça bir son ektir. Ancak metinde tamlama şeklinde kullanılmıştır.)

bār-ı şerer 092/01

bar- (< ET *bar-*) gitmek.

b.-adurlar 034/12, 151/04, 160/07, 233/10

b.-adur èr-di 081/08, 109/17

b.-adur èr-diler 037/08, 103/08

b.-alı 176/18

b.-asun 109/09

b.-ayın 081/04, 085/01

b.-a al-ğaylar 163/05, 183/09

b.-a al-madılar 238/12

b.-a al-mas-mèn 228/09

b.-a al-mas èr-diler 188/21

b.-dı 002/06, 002/07, 002/18, 002/19, 004/07, 004/08, 004/14, 005/07, 008/08, 008/09, 008/21, 016/07, 018/11, 022/13, 023/17, 024/17, 024/21, 025/02, 029/03, 030/03, 030/10, 030/18, 034/17, 035/02, 036/05, 044/20, 046/01, 046/03, 046/04, 046/15, 047/14, 050/11, 051/15, 053/14, 053/17, 053/18, 056/01, 056/05, 059/21, 060/10, 062/10, 067/13, 068/11, 068/19, 071/10, 071/11, 073/07, 074/10, 075/16, 075/20, 076/03, 076/06, 076/11, 076/12, 076/14, 078/18, 079/13, 080/15, 083/10, 084/06, 087/13, 090/01, 093/01, 094/02, 094/06, 095/05, 097/18, 101/01, 102/18, 103/05, 103/16, 103/21, 108/06, 110/06, 111/06, 113/05, 113/13, 113/15, 113/19, 114/03, 114/13, 118/09, 120/07, 120/11, 123/11, 129/16, 129/19, 130/15, 130/17, 131/17, 132/17, 133/05, 135/16, 136/04, 137/16, 139/01, 139/05, 139/16, 144/14, 151/02, 155/12, 157/19, 166/05, 168/04, 170/04, 174/13, 175/19, 180/21, 181/02, 181/14, 182/10, 183/07, 188/01, 188/02, 188/04, 188/09, 192/09, 192/21, 193/07, 194/19, 195/07, 199/05, 200/05, 200/19, 201/20, 202/02, 202/03, 202/15, 202/18, 203/05, 203/18, 203/20, 204/09, 204/10, 204/11, 204/12, 204/20, 204/21, 205/03, 205/16, 206/04, 206/11, 206/16, 206/21, 207/10, 207/12, 209/18, 210/08, 210/11, 210/21, 211/18, 211/20, 213/14, 214/06, 214/08, 217/17, 218/02, 218/17, 219/08, 222/01, 222/11, 223/02, 223/03, 223/04, 223/05, 223/17, 225/17, 226/05, 226/07, 226/15, 227/09, 227/18, 228/03, 228/14, 228/19, 230/18, 230/19, 230/21, 231/16, 231/20, 233/02, 234/01, 234/17, 235/10, 236/03, 236/05, 236/08, 236/11, 236/14, 236/16, 237/02, 240/08, 243/13, 245/15, 246/14, 246/17, 250/20, 252/10, 254/03, 255/04, 256/12, 256/22, 257/05, 257/14, 257/17, 258/06, 258/13, 260/13, 261/20, 262/10, 262/11

b.-dılar 020/12, 022/20, 024/18, 028/09, 030/21, 034/09, 034/14, 036/06, 044/21, 046/13, 051/01, 052/08, 056/09, 060/18, 063/10, 069/09, 069/11, 070/11, 074/10, 075/12, 075/20, 076/09, 078/08, 078/14, 078/17, 079/12, 080/13, 084/08, 087/04, 088/17, 093/16, 093/19, 095/04, 100/17, 104/01, 107/08, 110/03, 110/05, 110/08, 111/21, 115/05, 115/09, 119/06, 121/18, 122/21, 132/19, 132/20, 140/18, 150/08, 164/19, 173/01, 175/14, 182/21, 184/13, 191/14, 191/19, 197/10, 197/13, 200/18, 201/19, 202/07, 204/08, 211/20, 219/17, 222/16, 222/17, 229/18, 231/13, 233/17, 233/19, 234/09, 234/17, 235/15, 238/13, 248/13, 249/04, 253/06, 253/18, 254/04, 259/23, 260/01, 260/02

b.-dük 229/13

b.-ğan 028/20, 079/18, 100/21, 102/20, 102/21, 173/06, 190/03, 207/16

b.-ğanda 115/01, 119/20, 127/08, 135/11, 160/19, 225/15

b.-ğanı 031/04, 034/20, 082/07, 088/21, 089/09, 091/12, 092/07, 093/15, 094/10, 095/04, 098/16, 101/01, 109/04, 110/09, 112/14, 114/15, 115/06, 122/18, 123/06, 126/06, 129/02, 129/21, 150/13, 157/01, 157/09, 157/10, 171/02, 187/13, 188/13, 207/18, 212/08, 213/05, 213/14, 217/03, 218/13, 229/10, 231/11, 232/05, 259/11

b.-ğanıdın 235/11

b.-ğanıdur 114/13

b.-ğanını 255/02

b.-ğannı 212/17

b.-ğay 005/06, 008/03, 010/11, 033/20, 060/02, 067/21, 068/14, 074/10, 088/08, 089/21, 112/15, 120/06, 126/19, 135/02, 171/15, 180/18, 187/03, 203/10, 204/13, 226/08, 230/05, 230/06, 232/08

b.-ğaylar 021/19, 040/04, 074/09, 075/01, 097/10, 137/13, 168/20, 169/02, 171/12, 171/14, 184/02, 211/05

b.-ğıl 088/02

b.-ğın 187/11

b.-ğusıdur 251/15

b.-ıp 001/04, 001/06, 002/04, 003/16, 003/19, 004/01, 004/06, 004/13, 004/14, 004/18, 004/19, 006/06, 006/07, 006/09, 006/15, 006/16, 006/18, 007/02, 008/08, 008/16, 009/04, 011/03, 012/09, 013/16, 013/19, 015/16, 016/04, 016/19, 017/04, 018/08, 018/14, 018/15, 019/06, 019/21, 020/01, 022/20, 023/12, 023/14, 023/17, 023/19, 023/21, 024/07, 025/07, 027/03, 027/05, 027/08, 028/03, 028/06, 028/08, 029/19, 030/06, 030/07, 030/08, 030/13, 030/14, 030/16, 030/19, 032/16, 033/10, 034/04, 034/14, 037/10, 037/12, 037/20, 039/03, 039/15, 040/21, 041/13, 042/21, 043/05, 043/20, 044/01, 044/02, 045/01, 045/06, 045/19, 047/11, 048/03, 049/17, 050/11, 051/05, 052/07, 053/06, 053/07, 053/12, 053/15, 053/20, 054/01, 055/01, 056/03, 056/06, 056/12, 061/07, 061/09, 062/10, 064/20, 067/09, 067/12, 067/14, 068/01, 068/13, 068/18, 068/21, 069/07, 069/08, 069/15, 069/19, 069/20, 069/21, 070/02, 070/04, 070/10, 070/18, 070/21, 071/04, 071/07, 071/12, 071/14, 072/10, 072/14, 073/06, 073/13, 074/14, 075/01, 075/02, 075/11, 075/17, 076/11, 076/14, 076/21, 077/01, 077/02, 077/14, 078/09, 078/11, 079/02, 079/07, 079/09, 079/11, 079/16, 080/06, 080/07, 080/20, 080/21, 081/16, 081/20, 082/02, 082/12, 083/12, 084/21, 085/05, 085/07, 085/15, 087/12, 087/15, 088/03, 090/03, 091/14, 091/19, 091/21, 092/02, 093/13, 093/15, 094/11, 095/12, 096/01, 096/07, 097/13, 097/18, 098/09, 098/14, 099/16, 103/19, 103/21, 104/02, 104/21, 105/02, 105/15, 105/16, 106/02, 106/03, 106/10, 106/13, 107/01, 107/06, 107/12, 107/18, 107/20, 109/12, 110/01, 110/21, 111/09, 111/13, 112/09, 112/16, 113/15, 114/07, 114/13, 116/09, 116/11, 119/14, 119/16, 120/01, 121/06, 121/17, 122/19, 122/20, 122/21, 123/19, 124/08, 124/20, 127/21, 128/09, 128/19, 129/06, 132/13, 132/16, 133/02, 133/05, 133/07, 133/15, 134/10, 134/15, 134/16, 134/18, 135/03, 135/05, 135/15, 135/16, 135/18, 135/21, 136/09, 136/19, 137/05, 137/14, 137/16, 138/07, 138/08, 138/14, 138/20, 139/01, 140/11, 140/21, 142/05, 142/07, 142/12, 143/10, 143/12, 144/05, 146/11, 149/01, 150/01, 150/20, 151/04, 151/09, 151/14, 152/17, 154/07, 154/15, 155/13, 155/14, 156/05, 156/12, 156/13, 156/14, 156/15, 157/05, 157/14, 157/15, 157/17, 158/06, 158/09, 158/13, 158/20, 159/13, 163/14, 164/01, 165/15, 166/03, 166/09, 166/16, 168/08, 169/20, 170/01, 170/06, 171/17, 172/01, 172/04, 172/07, 174/17, 175/19, 175/21, 178/18, 179/18, 181/03, 181/10, 181/18, 182/03, 184/01, 185/03, 185/05, 187/15, 188/01, 188/18, 191/08, 193/08, 193/16, 197/08, 199/05, 199/06, 199/14, 201/01, 201/03, 201/06, 201/08, 201/10, 201/11, 201/14, 201/17, 202/05, 202/15, 202/17, 203/01, 203/11, 203/17, 204/01, 204/04, 204/11, 205/17, 206/12, 206/13, 207/03, 208/02, 208/03, 208/07, 208/20, 210/10, 211/05, 211/06, 211/13, 212/01, 212/14, 212/18, 213/05, 213/17, 213/18, 214/17, 215/04, 215/06, 215/09, 218/01, 219/04, 219/08, 219/14, 220/09, 220/10, 220/13, 221/20, 222/02, 222/11, 223/08, 224/02, 224/06, 225/02, 225/15, 225/16, 225/17, 226/02, 226/16, 227/15, 227/16, 227/21, 228/01, 228/02, 228/15, 229/11, 229/18,

230/01, 230/12, 230/16, 230/18, 230/20, 231/14, 231/15, 231/20, 232/05, 232/07, 232/09, 232/10, 232/17, 232/20, 233/04, 234/08, 234/13, 235/13, 235/21, 236/02, 236/03, 236/05, 236/09, 236/19, 236/20, 237/06, 237/07, 237/08, 238/04, 238/06, 238/09, 238/16, 240/16, 241/09, 241/12, 241/14, 241/17, 242/11, 242/18, 242/19, 242/21, 243/09, 243/11, 243/17, 244/10, 244/18, 244/21, 245/05, 245/13, 245/18, 246/12, 247/02, 247/16, 247/19, 247/20, 248/03, 248/05, 248/11, 249/16, 250/01, 250/04, 251/01, 251/02, 254/11, 254/17, 255/11, 255/12, 255/13, 256/14, 257/08, 257/20, 257/21, 257/22, 258/07, 258/08, 258/16, 258/18, 260/19
b.-ıptur 029/09, 030/09, 031/16, 057/20, 068/20, 102/07, 129/19, 140/10, 154/11, 156/10, 172/13, 174/02, 222/08
b.-ıpturlar 083/08, 228/21
b.-ıp è-di 034/15
b.-ıp èr-di 022/16, 040/14, 069/16, 071/16, 113/18, 120/03, 120/08, 129/05, 145/07, 171/18, 181/04, 182/10, 182/17, 187/14, 189/05, 222/01, 236/03
b.-ıp èr-diler 029/07, 058/07, 081/19, 090/21, 093/10, 119/07, 129/09, 134/18, 144/04, 144/06, 146/02, 150/15, 151/08, 168/08, 169/12, 174/08, 176/09, 181/05, 181/16, 191/07, 207/05, 248/20, 258/01
b.-madı 004/04
b.-mağ 251/15
b.-mağdın 005/01
b.-mas-men 071/20
b.-may 005/03, 088/04
b.-maydur 144/08
b.-maydur èr-di 060/12
b.-sa 074/10, 091/06, 198/07
b.-sa èr-di 003/13
b.-sun 006/11, 022/19, 114/04, 124/04, 191/15
b.-sunlar 100/08, 121/09, 135/19, 180/21, 190/14, 260/05
b.-ur 015/01, 172/19, 253/18
b.-urı 240/15
b.-ur-biz 176/07, 208/09
b.-ur-sèn 185/10
b.-ur èr-di 042/02
b.-ur èr-diler 020/09, 026/08
b.-ur kèrek 005/12

bāra (< Far. *bāra*) surlar.
b.+dın 183/09

Barağ Özel ad.
B. 060/04
B.+nı 004/02
B.+tın 214/05

Barağ Hān Özel ad.
B. 045/05, 045/07, 059/21, 060/01, 060/02, 060/16, 060/18, 060/19, 061/01, 061/05, 061/06, 214/01, 214/04, 215/06, 215/08
B.+nı 060/13, 061/02

Baraḳ Ḥān bin Yesūn Ḳara bin Kāmḱār bin Çağatay Ḥān Özel ad.

B. 059/20

Baraḳī Özel ad.

B.+ler 004/01

Baraḳ Oğlan Özel ad.

B. 214/11, 215/06

Bārān Özel ad.

B.+ğa 141/02

barāṅgar (< Mo. *bara'un*, *baragun* “sağ taraf”+ *gar* “el”) ordunun sağ kanadı, sağ taraf.

b. 117/09, 141/13, 148/03, 148/07, 148/08, 154/18, 162/15, 179/10, 187/03, 197/11, 213/10, 243/18

b.+da 131/18, 147/03, 162/12, 177/01

b.+dın 148/06, 162/16, 178/12, 178/17, 179/05

b.+ı 118/03, 178/20, 179/11

b.+ığa 162/17

b.+ını 131/17, 148/13, 179/08

barça (< ET *barça* < *bar+ça*) bütün, hep.

b. 001/02, 006/09, 007/02, 010/21, 011/01, 012/03, 012/15, 012/18, 013/15, 015/11, 015/15, 016/09, 016/17, 017/04, 017/15, 017/21, 018/01, 021/17, 022/20, 023/12, 023/15, 023/19, 024/14, 032/20, 033/19, 037/21, 038/15, 041/01, 042/05, 044/04, 045/01, 045/02, 047/20, 055/15, 056/07, 060/08, 062/21, 063/12, 063/14, 065/06, 066/20, 072/06, 073/03, 073/09, 073/13, 073/15, 081/16, 084/03, 086/04, 086/06, 087/02, 087/04, 087/17, 090/13, 093/02, 094/03, 094/12, 096/21, 102/11, 103/11, 109/07, 110/07, 115/17, 117/07, 118/05, 118/20, 119/07, 122/16, 122/21, 124/14, 127/09, 127/12, 127/13, 127/20, 132/09, 134/08, 138/13, 140/04, 141/04, 141/08, 142/04, 143/07, 144/04, 151/13, 155/20, 164/04, 170/14, 171/15, 172/02, 175/10, 176/16, 177/15, 177/20, 179/01, 179/04, 179/11, 186/08, 186/20, 191/20, 195/10, 196/15, 198/13, 199/11, 200/07, 202/16, 205/06, 207/10, 208/16, 209/12, 226/17, 232/16, 233/18, 241/15, 243/11, 249/11, 250/02, 250/13, 253/01, 253/06, 253/11, 254/02, 255/04, 255/17, 256/09, 258/14, 262/01, 262/12, 262/15

b.+da 008/21

b.+dın 029/02, 045/16, 050/06, 171/04

b.+ğa 081/04, 186/21, 254/02

b.+mız 035/06

b.+nı 020/15, 021/06, 023/05, 026/20, 027/20, 028/02, 028/03, 030/08, 031/08, 031/11, 032/20, 050/17, 102/13, 122/20, 125/14, 134/19, 144/04, 147/10, 162/19, 186/15, 201/09, 234/02

b.+nın 016/11, 203/02

b.+sı 115/09

b.+sını 186/05

bardur- (< ET (MK) *bar-tur-*) ulaştırmak, göndermek.

b.-ğanda 088/01

bāre (I) (< Far. *bāra*) surlar.

b. 098/10

b.+ğa 231/07

b.+ni 149/01, 174/17

bāre (II) (< Far. *bāra*) konu, hakk, husus.

b.+side 040/15, 051/02, 051/03, 172/21, 217/09, 235/13, 241/10, 245/09

bār-gāh (< Far. *bār-gāh*) sultan çadırı, yüksek divan.

b. 042/13, 043/15, 058/05, 092/02, 141/06, 141/09, 149/14, 163/02, 165/01, 208/13, 249/13

b.+da 179/20

b.+ı 023/18

b.+ıda 056/03

b.+ıdın 178/05

b.+ka 234/18

b.+nı 193/21

bār-gīr (< Far. *bār-gīr*) beygir.

b. 127/13, 185/01

barı (< *bar* "var" +ı (iyelik eki) < **bār+ı*) cümlesi, hepsi, bütün.

b. 021/07, 034/02, 036/18, 037/15, 037/20, 066/05, 072/06, 084/14, 086/08, 086/21, 176/16, 248/14, 249/13

b.+n 249/14

b.+sıda 006/14, 006/20, 010/10

barış (< *bar-ış*) gidiş.

barış keliş kıl- gidip gelmek.

b. k. k.-ıp 253/02

barlık (< ET *bar+lık*) varlık.

b. 185/01

barmağ (< **barṇaḳ* *krş*. ET *erṇek*) parmak.

b.+ını 007/01, 113/07, 183/16

bars (< ET (Uyg.) *bars* < İran) kaplan.

b. 039/02

Barsin Özed ad.

B.+ğa 080/13

B.+de 119/14, 119/15

Barşhān Özed ad.

B. 011/10

Bartan Hān Özed ad.

B. 015/08

bārū (< Far. *bārū*) kale duvarı, hisar burcu, sur.

b. 098/06, 191/18

b.+dın 102/01

b.+ğa 077/01

b.+sı 198/16

b.+sını 099/18

bas- (< ET *bas-*) basmak, baskın yapmak, galip gelmek; bir şeyin üzerine mühür gibi bir aletle iz yapmak.

b.-ar ér-di 233/20

b.-ıp 007/10, 019/02, 031/05, 069/16, 073/21, 079/19, 091/04, 111/07, 113/03, 200/19, 207/19, 222/04, 233/16, 242/10, 257/16

b.-kanı 076/15

b.-tı 045/17, 049/14

b.-tılar 071/09, 074/02, 074/07

bā-sā'at (< Far. *bā* ve Ar. *sā'a'*) zamanla.

b. 065/13

başar (< Ar. *başar*) görme; göz.

b.+ı 067/04

b.+ığa 066/19

nūr-ı başar göz nuru.

n.-ı b.+ını 211/11

n.-ı b.+sığa 225/10

'umiye'l-başar Basiretin kör olması.

'u.'l-b. 247/12

basıl- (< ET *bas-(i)l-*) yenilmek.

b.-ıp 094/19

başiret (< Far. < Ar. *başīra'*) ileriye görme.

b. 209/04

başkaḳ (< *bas-kaḳ*) polis veya belediye işlerine bakan memur, şehir bekçisi. (TMEN, II, 241) (bk. Açıklamalar)

b. 024/11

Başra Özel ad.

B.+ğa 124/05

bastur- (< ET (MK) *bastur-*) bastırmak, saldırmak.

b.-dılar 234/19

b.-ğandın 074/07

b.-ğanlar 080/08

b.-up 018/21, 067/10, 071/11, 087/14, 205/20, 210/08, 220/10, 230/02

baş (< ET *baş*) baş; baş taraf; bir şeyin ucu.

b. 007/07, 020/17, 020/18, 034/18, 037/13, 068/02, 084/17, 086/06, 103/05, 112/06, 112/07, 132/21, 148/17, 153/20, 165/06, 169/17, 193/15, 233/02, 233/09, 245/17

b.+dın 036/18, 066/01, 101/09, 130/08

b.+ğa 095/21

b.+ı 036/20, 087/01, 098/14, 130/08, 131/16, 148/18, 151/16, 262/06

b.+ıda 067/16, 068/04, 083/19, 100/15, 106/19, 170/11, 231/04

b.+ıdın 038/15, 072/06, 093/18, 100/15, 140/07, 198/04

b.+ıdur 233/03

b.+ığa 001/01, 001/06, 017/02, 038/14, 055/10, 056/04, 065/09, 088/06, 088/14, 145/01, 161/07, 185/05, 198/08, 207/02, 207/07, 208/15

b.+ığaça 009/06

b.+ım 240/15

b.+ın 021/09, 088/13, 112/07, 118/17, 137/20, 170/20, 175/17, 185/17, 188/08, 188/12, 203/18, 207/14, 211/02, 223/14, 233/01, 236/18

b.+ında 014/21

b.+inge 195/15

b.+ını 006/21, 019/16, 048/16, 050/15, 053/13, 093/08, 102/08, 105/01, 122/14, 131/02, 145/06, 149/15, 205/10, 207/10, 210/01, 211/01, 222/01, 223/13, 227/12, 233/03, 233/05, 235/04, 247/14, 257/17

b.+ınıñ 153/21

b.+ındın 057/13

b.+ıñnı 174/21

b.+lar 087/11, 253/14

b.+lardın 169/18

b.+ları 196/15

b.+larıdın 111/21, 124/14

b.+larığa 131/20, 151/18, 175/12

b.+ların 117/17

b.+larını 050/17, 051/04, 093/09

b.+nı 233/03

baş ayağ mec. yönetici ve hizmet gören 132/21

baş töben (< *baş töpü+n*) baş aşağı. 148/17, 193/15

baş tépen baş aşağı. 034/18, 153/20

başaksız (< *baş+ak+sız*) temrensiz, okun ucundaki demirin olmaması.

b. 022/11

bāşed (< Far. *bāşad*) "öyle olsun."

b. 255/15

başka (< *baş+ka*) başka; farklı.

b. 021/21, 022/01, 043/16, 198/02

b.+dur 017/20

Başkırd Özel ad.

B. 042/04
B.+nı 038/20

Başkird Özel ad.
B. 011/11

başla- (< ET *başla-*) başlamak.
b.-dın 075/18
b.-mağka 017/10
b.-p 017/12, 030/14, 072/12, 079/20, 121/04
b.-yım 239/15

başlığ (< *baş+lığ*) başlı, başta olmak üzere. (krş. *başlık*)
b. 013/10, 038/18, 104/07, 120/02, 128/19, 129/12, 137/04, 180/20, 201/15
b.+ı 025/15
b.+larını 110/21, 121/10, 150/19, 192/05

başlık (< *baş+lığ*) başlı, başta olmak üzere. (krş. *başlık*)
b. 050/09, 212/14, 231/14, 244/07

Bāstān Deresi Özel ad.
B.+dın 007/19

Baş Tēmür Oğlan Özel ad.
B. 132/19

bat (< ET *bat*) çabuk, acele.
b. 035/12, 072/01, 075/07, 111/16, 118/02, 128/08, 128/18, 141/16, 141/20, 199/16, 251/09

bat- (< ET *bat-*) batmak.
b.-adur ır-di 139/13
b.-adur ır-diler 073/19
b.-ıp 074/08

bātil (< Ar. *bātil*) boş, yalan.
b. 027/12, 057/13, 209/06
b.+dur 209/07
b.+ıge 259/01

bātila (< Ar. *bātil*) doğruya ve gerçeğe karşıt olan.
b.+dın 120/20

bātin (< Ar. *bātin*) iç, öz, gönül.
b.+da 005/16
b.+larında 039/21

Batız Özel ad.
B. 145/14
B.+ğa 144/12, 144/13

Baṭīz Kal'ası Özel ad.

B. 144/08

B.+ğa 144/04, 144/06

B.+nın 144/08

batman (< ET (Uyg.) *batman* < Soğd. *patmān*"ölçü"(?)) miktarı yer yer 2,5 kg. ile 10 kg. arasında değişen eski bir ağırlık ölçüsü birimi.

b. 115/11, 134/05, 146/06, 167/09, 216/05

Bātman Özel ad.

B. 125/05

Batu Özel ad.

B. 036/08, 038/18, 039/15, 039/17

B.+dın 039/05

B.+ğa 039/17, 041/20

B.+nın 042/06

Batu bin Coçi Özel ad.

B. 039/12

Batu bin Coçi Hān Özel ad.

B.+dın 039/14

Batu Hān Özel ad.

B. 042/07, 042/09, 042/12, 042/15, 042/17, 240/02

B.+nı 042/16

Batu Hān bin Coçi Hān Özel ad.

B. 041/19

Batu oğlu bin Güyük Hān Özel ad.

B. 039/20

bāver (< Far. *bāvar*) tasdik, inanma.

bāver kıl- inanmak.

b.-madılar 248/21

Bāverd Özel ad.

B. 028/15

bā-vücūd (< Far. *bā* ve Ar. *vucūd*) özellikle, bununla birlikte, onunla beraber.

b. 007/06, 016/07, 032/14, 043/01, 050/06, 051/02, 054/09, 055/20, 065/19, 073/19, 075/06, 081/08, 083/07, 084/18, 094/17, 097/04, 097/20, 101/21, 103/05, 103/21, 110/09, 110/13, 112/19, 115/01, 115/11, 122/07, 122/13, 127/10, 132/02, 133/20, 134/11, 139/12, 145/08, 148/20, 151/14, 154/19, 155/04, 157/03, 162/07, 163/19, 164/08, 168/03, 169/08, 171/03, 171/04, 171/10, 175/13, 180/07, 181/11, 183/06, 187/04, 193/05, 195/21, 199/10,

200/08, 207/12, 209/12, 217/15, 218/02, 221/08, 223/08, 238/12, 244/15,
245/19, 246/18, 248/10, 253/13, 253/15, 254/08, 254/10, 255/18

bā-vücūdī (< Far. *bā*, Ar. *vücūd* ve Far. *ī*) böyle iken, bununla birlikte
b. 073/17, 078/10, 197/03, 225/04, 230/13, 243/14, 243/21

bay (< ET *bay*) zengin.
b. 186/08

Bayan Özel ad.
B. 211/09

Bayan Kara Têmür Özel ad.
B. 113/06

Bayan Koçin Özel ad.
B. 192/05

Bayan Kulu Hân Özel ad.
B. 067/09, 067/19
B.+nı 067/06, 067/18

Bayan Kulu Hân bin ... Oğul bin Duva Hân Özel ad.
B. 063/03

Bayan Söldüz Özel ad.
B. 068/01, 068/18, 069/04, 083/10
B.+ni 070/05

Bayan Têmür Özel ad.
B. 191/18
B.+ge 089/17

Bayan Têmür Ak Buğa Özel ad.
B. 107/10

Bayan Têmür Atalık Özel ad.
B.+nı 156/21

Baydu Özel ad.
B. 047/01, 047/11
B.+ğa 047/13
B.+nı 041/20

Baydu Hân Özel ad.
B. 047/03, 047/04, 047/10, 047/15, 047/17, 052/05
B.+nı 047/18
B.+nı 052/09

Baydu Hân bin Tarağay bin Hülegü Özel ad.

B. 046/21, 047/08

Bayduy Özel ad.
B.+nı 038/19

Bā-yezīd Özel ad.
B. 110/05, 172/20, 174/18

Bā-yezīd-i Calayır Özel ad.
B. 068/10, 068/15, 068/16, 068/19, 069/12, 069/16, 069/18, 075/08, 093/03
B.+ğa 069/08
B.+nı 068/17, 069/19

Bā-yezīd-i Çimbayī Özel ad.
B. 180/14

Bā-yezīd Kāl'ası Özel ad.
B.+nı 213/08
B.+ğa 106/03

Bayğur Özel ad.
B. 041/14

Baykara Özel ad.
B. 212/04
B.+nı 212/05

Baykara Mīrzā Özel ad.
B. 211/18, 211/19, 211/20, 212/01
B.+ğa 210/02, 211/12, 211/20
B.+nı 194/01, 207/17, 207/19, 212/02, 212/10, 212/11
B.+nı 211/13

Baylaḡān Özel ad.
B. 189/18
B.+da 189/21

bayraḡ (< *badraḡ* < ET (MK) *batraḡ* < Soğd. < Sanskrit(?)) bayrak (EDPT 370b).
b.+ı 029/14

Bāyram Bēg Özel ad.
B. 257/16

Baysaḡur Mīrzā Özel ad.
B.+ğa 137/15

Baysun Özel ad.
B.+ğa 075/21

Baysunḡur Özel ad.

B. 196/09

Baysunğur Mîrzâ Özel ad.

B. 212/16, 213/05, 216/08, 216/15, 216/18

B.+ğa 212/01

ba'z (< Far. < Ar. *ba'ḏ*) bir miktar, bir kısım.

b. 179/11

bāzār (< Far. *bāzār*) alışveriş yeri.

b. 169/18, 170/11, 189/19, 214/16

b.+da 234/09, 218/16

b.+ı 042/12, 108/01, 169/17, 234/10

b.+ıda 064/06

b.+ıdın 064/05

b.+ığa 008/06, 008/07

b.+ının 064/04

b.+larını 168/18

Bāzārçı Hân Özel ad.

B. 043/07

bāzergān (< Far. *bāzārgān*) tüccar.

b. 020/21

b.+lar 020/09, 020/21, 021/01, 021/03, 062/02

b.+larını 021/04

ba'zı (< Far. < Ar. *ba'ḏ* ve Far. izafet kesresi +ı'nın kalıplaşmasıyla) bazı, kimi.

b. 003/06, 003/11, 005/09, 005/13, 005/15, 008/09, 009/08, 011/15, 012/04, 012/15, 014/09, 015/06, 016/06, 016/07, 018/12, 024/21, 025/06, 027/09, 028/08, 029/11, 029/12, 032/15, 037/16, 038/09, 038/18, 040/20, 044/06, 046/13, 046/14, 047/03, 047/09, 050/16, 056/09, 062/01, 063/04, 064/09, 067/21, 070/18, 071/19, 073/05, 074/14, 075/02, 077/20, 078/01, 078/17, 081/06, 088/13, 092/14, 098/02, 102/11, 107/08, 108/02, 108/16, 109/05, 109/08, 110/15, 111/01, 114/18, 116/20, 117/03, 117/13, 119/06, 124/06, 124/08, 125/18, 130/04, 133/08, 133/15, 134/18, 135/06, 139/11, 140/12, 142/09, 144/06, 145/18, 149/09, 150/10, 151/12, 152/07, 153/17, 153/20, 157/01, 157/13, 157/20, 159/04, 160/16, 161/19, 161/20, 162/01, 164/04, 166/03, 167/18, 168/19, 169/05, 171/10, 174/12, 175/15, 175/16, 176/06, 182/21, 183/17, 184/12, 186/06, 187/12, 187/14, 187/16, 188/03, 192/01, 193/07, 193/08, 196/11, 199/03, 199/13, 199/14, 199/16, 199/19, 201/06, 202/17, 203/18, 204/20, 205/01, 207/02, 207/04, 207/10, 207/12, 207/16, 207/18, 211/20, 212/02, 213/17, 213/18, 215/06, 217/19, 217/20, 218/03, 218/12, 219/06, 219/08, 219/12, 220/10, 221/16, 223/07, 223/10, 224/10, 225/06, 226/12, 226/20, 228/03, 228/07, 228/13, 228/19, 229/03, 229/04, 230/12, 233/18, 233/19, 234/01, 235/14, 235/16, 237/20, 241/09, 241/10, 241/18, 242/03, 243/02, 243/12, 243/15, 244/08, 247/08, 247/09, 247/15, 248/11, 248/20, 249/21, 250/01, 250/04, 250/17, 250/20, 252/06, 253/04, 253/07, 254/04, 255/14, 258/03, 258/05, 259/02, 259/13, 259/16, 259/20

b.+ğa 025/06, 058/03, 112/06

b.+lar 249/07

b.+nı 022/01, 025/18, 033/17, 058/02, 070/06, 070/09, 075/05, 082/12, 115/20, 133/15, 135/07, 149/21, 157/15, 184/13, 192/04, 203/18, 219/16

b.+nın 154/02, 175/10

b.+sı 151/05

bāzīçe (< Far. *bāzīça*) oyuncak; oyun, eğlence.

b.+ler 249/14

B... bin Hülegü Hân Özel ad.

B. 053/02

be-āhire (< Far. *ba* ve Ar. *āhira'*) sonunda.

b. 195/15

Be'albek Özel ad.

B. 163/16

B.+ke 163/14

be-bād (< Far. *ba* ve Far. *bād*) rüzgara.

b. 094/04

Bebür Özel ad.

B. 227/04, 227/06, 257/12

Bebür Hân Özel ad.

B. 227/02

Bebür Mīrzā Özel ad.

B. 219/04, 220/04, 220/08, 220/10, 221/18, 221/20, 222/08, 222/09, 222/11, 222/18, 223/02, 223/05, 223/06, 224/03, 224/04, 224/06, 224/20, 224/21, 225/03, 225/05, 225/09, 225/10, 225/15, 225/18, 225/20, 226/04, 226/05, 226/07, 226/09, 226/11, 226/15, 226/18, 227/05, 227/06, 227/07, 235/10, 242/12, 243/01, 243/12, 243/15, 243/16, 244/01, 244/04, 244/19, 244/21, 245/02, 245/04, 246/12, 246/17, 248/11, 253/06, 253/07, 253/11, 253/20, 254/02, 254/07, 254/18, 255/02, 255/03, 256/15, 257/10, 257/12, 257/13, 258/06

B.+ğa 220/09, 220/11, 221/19, 222/16, 224/03, 224/08, 225/01, 225/04, 225/13, 226/03, 235/11, 246/16, 253/11

B.+nı 246/15, 256/14, 256/17

B.+nın 223/01, 226/03, 226/12, 226/18, 243/02, 243/15, 254/11, 255/02, 255/07

Bebür Mīrzā bin 'Ömer Şeyh Mīrzā Özel ad.

B.+nı 243/09

Bebür Mīrzāy bin 'Ömer Şeyh Mīrzā Özel ad.

B. 238/10

becā (< Far. *ba-cā*) yerinde, uygun

becā kēltūr- yerine getirmek, eda etmek.

b. k.-di 149/03, 215/16

b. k.-diler 077/04, 219/18

b. k.-düm 055/20

b. k.-ğusıdur 172/17

b. k.-üp 252/20, 256/04

be-cāy (< Far. *ba-cāy*) yerine.

b. 091/06, 235/03

be-cidd (< Far. *ba-* ve Ar. *cidd*) ciddi, önemli.

b. 026/17

bed (< Far. *bad*) kötü.

b. 075/18, 120/21

Bedahşān Özel ad.

B. 019/16, 068/19, 072/11, 081/18, 082/07, 082/08, 109/12, 139/04, 194/08, 212/14, 212/15, 246/12, 246/19, 247/20, 250/05

B.+da 019/15, 082/20

B.+dın 083/01, 084/12

B.+ğa 068/21, 237/06, 258/15

B.+nı 210/04, 211/05, 211/06, 212/06

Bedahşānī Özel ad.

B.+ler 082/09, 099/11

bedāyi (< Ar. *badā'i*) eşi ve benzeri olmayan güzel, mükemmel ve yeni şeyler.

b. 057/03, 174/10

bed-baht (< Far. *bad-baht*) bahtsız.

b. 019/09, 207/08

beden (< Ar. *badan*) beden, vücut, ten.

b. 125/13

b.+dın 012/06, 131/02, 165/06, 238/06

b.+i 217/16

b.+idin 262/02

b.+ini 207/10

bed-endīş (< Far. *bad-andēş*) kötülük düşünen.

b. 174/21

b.+ka 098/13

bedevī (< Ar. *badavī*) (at için) hızlı koşan.

b.+ler 249/13

bed-gümān (< Far. *bad-gumān*) şüpheli.

bed-gümān bol- şüphelenmek.

b.-mağay 068/17

bed-gümānlık (< Far. *bad-gumān* ve Tü. +lık) şüphencilik

b. 060/09

bed-ḥāl (< Far. *bad* ve Ar. *ḥāl*) hâli kötü olan, düşkün.

b. 085/17

be-ḥalk (< Far. *ba* ve Ar. *ḥalk*) yaratılmış ile.

b. 038/02

bed-ḥ^vāh (< Far. *bad-ḥ^vāh*) her işin fenalığını isteyen.

b. 009/18

bedī' (< Ar. *badī'*) yeni, eşsiz, benzersiz.

b. 078/05, 153/15, 166/13

bedīd (< Far. *ba-dīd*) belli, aşikâr.

b. 064/21

bedīhe (< Ar. *badīha'*) önceden hazırlanmadan birdenbire söylenen güzel söz.

b. 155/21

Bedī'ü'z-zamān Mīrzā Özel ad.

B. 235/13, 237/04, 238/08, 238/15, 243/13, 245/11, 245/14, 248/06, 248/19,
249/04, 249/09

B.+ğa 237/14, 244/16, 245/09

B.+nı 237/14

bed-kīş (< Far. *bad-kēş*) dinsiz.

b.+din 151/21

b.+lerni 151/05

bed-mest (< Far. *bad-mast*) kendini bilmeyecek derecede sarhoş.

b.+ler 164/04

bed-nāmlıĝ (< Far. *bad-nām* ve Tü. +lıĝ) adı kötüye çıkmışlık. (krş. *bed-nāmlık*)

b.+ın 221/08

bed-nāmlık (< Far. *bad-nām* ve Tü. +lık) adı kötüye çıkmışlık. (krş. *bed-nāmlıĝ*)

b.+ıdın 225/07

bedr (< Ar. *badr*) ayın öndördüncü gecesindeki şekli, dolunay.

bedr-i kāmīl dolunay.

b.-i k. 218/14

be-fermān (< Far. *ba* ve Far. *farmān*) fermana göre.

b. 221/13

bég (< ET *beg* < AT **bēg*) *bey*.

b. 008/16, 008/18, 053/18, 055/04, 079/13, 122/12, 204/17, 231/04, 245/01

b.+ge 060/03, 191/12, 260/01

b.+i 006/08, 018/15, 040/03, 087/08, 146/09, 172/10, 202/06, 250/14, 258/22

b.+ini 199/13

b.+isi 138/01, 138/03

b.+ler 001/13, 004/06, 006/07, 008/09, 008/10, 020/19, 025/15, 031/04, 033/19, 035/05, 035/21, 036/01, 036/05, 036/10, 036/16, 036/21, 039/04, 040/06, 041/04, 045/01, 046/07, 046/13, 046/14, 047/03, 047/05, 047/07, 047/17, 048/05, 050/06, 050/16, 050/20, 050/21, 052/01, 053/07, 056/05, 056/06, 056/09, 057/17, 057/19, 058/02, 058/07, 058/14, 058/21, 067/08, 067/13, 068/10, 068/13, 068/14, 070/06, 073/08, 073/09, 073/11, 073/15, 074/08, 076/01, 076/03, 076/04, 078/17, 083/21, 086/04, 086/10, 088/18, 089/08, 089/09, 092/02, 092/03, 092/19, 093/02, 093/19, 094/19, 096/06, 096/21, 100/08, 100/13, 104/20, 105/18, 105/19, 107/08, 108/02, 108/04, 109/05, 110/16, 111/17, 112/15, 113/05, 113/20, 114/10, 114/13, 114/14, 114/18, 115/16, 117/01, 117/12, 119/01, 119/07, 119/15, 120/04, 122/13, 123/18, 123/21, 124/01, 124/13, 125/14, 126/01, 126/18, 129/09, 130/04, 134/02, 135/17, 139/12, 139/14, 140/20, 141/10, 142/06, 144/17, 146/02, 149/02, 149/08, 153/03, 153/09, 153/14, 153/21, 154/15, 155/12, 156/06, 157/11, 157/19, 157/21, 158/05, 159/21, 161/02, 161/14, 162/13, 165/04, 166/04, 166/12, 167/02, 168/11, 168/21, 170/18, 173/08, 173/11, 173/13, 174/08, 174/13, 176/02, 176/05, 179/04, 179/11, 180/19, 180/20, 181/16, 182/02, 183/08, 184/14, 185/18, 188/03, 189/15, 190/19, 192/03, 192/10, 194/03, 194/18, 195/05, 195/21, 196/17, 197/02, 197/03, 197/04, 197/05, 199/14, 199/19, 199/20, 201/03, 201/17, 201/20, 202/06, 205/01, 205/08, 206/21, 207/02, 207/12, 208/16, 208/21, 209/09, 211/20, 212/14, 214/08, 215/06, 219/08, 224/11, 225/16, 227/11, 232/02, 232/14, 233/16, 233/17, 233/21, 235/14, 238/08, 240/02, 242/15, 242/17, 245/14, 252/09, 258/05, 260/11, 260/13

b.+lerdin 025/21, 037/08, 045/01, 060/08, 068/03, 097/08, 117/10, 119/16, 123/20, 137/11, 137/13, 156/20, 166/19, 169/02, 170/17, 171/12, 173/10, 176/21, 177/01, 177/03, 177/12, 177/17, 184/12, 195/21, 198/09

b.+lerge 050/15, 073/05, 091/11, 150/12, 157/20, 191/15, 195/21, 196/21, 226/20, 253/05

b.+lerga 048/05, 052/12, 089/04, 144/01, 161/16, 197/03, 197/05, 206/21, 254/01

b.+leri 001/03, 003/14, 018/12, 034/01, 040/20, 041/15, 046/21, 047/16, 060/11, 067/07, 082/06, 086/01, 132/12, 140/12, 148/02, 165/17, 169/03, 173/04, 187/17, 204/02, 204/14, 207/05, 207/16, 210/15, 219/11, 220/10, 222/20, 223/16, 225/15, 226/12, 230/02, 231/17, 233/20, 234/01, 234/12, 234/17, 234/19, 236/13, 237/05, 237/09, 237/21, 242/03, 243/03, 243/16, 249/09, 250/03, 251/14, 252/06, 254/09, 256/07, 258/07, 259/16

b.+leridin 033/19, 046/03, 099/11, 104/02, 110/16, 133/10, 136/04, 173/01, 176/11, 182/04, 201/05, 211/09, 221/16, 240/06, 243/03, 245/10

b.+lerige 006/14, 018/05, 087/17, 093/13, 209/20

b.+leriga 035/02, 043/16, 068/13, 196/13

b.+lerin 156/20, 205/04, 206/11, 207/18

b.+lerini 001/08, 009/07, 050/17, 152/12, 157/06, 219/12, 220/06, 233/18, 237/04

b.+lerni 009/05, 019/13, 035/03, 040/02, 046/18, 047/09, 048/21, 062/15, 069/05, 091/19, 095/17, 105/08, 107/19, 113/05, 113/12, 124/03, 124/15, 139/11, 158/16, 168/07, 168/19, 180/18, 187/12, 195/21, 201/06, 201/15, 201/16, 205/01, 207/10, 212/02, 218/12, 219/12, 224/10, 225/13, 226/15, 228/13, 231/14, 244/07, 245/11, 245/12, 245/13, 249/02, 250/20
b.+lerniñ 058/05, 135/03, 223/01, 242/13, 249/09
b.+lerni kıl-dı 035/12
b.+ni 199/14, 200/16, 227/14
b.+niñ 069/12

Bèg Allāhī Özel ad.

B. 177/06

be-ğāyet (< Far. *ba* ve Ar. *ğāya'*) son derece, pek çok.

b. 032/08, 048/08, 051/12, 054/06, 059/08, 077/06, 150/17, 159/05, 170/16, 172/14, 195/06, 205/08, 210/20, 218/15, 223/08

be-ğāyetsiz (< Far. *ba*, Ar. *ğāya'* ve Tü. *+siz*) nihayetsiz, sonsuz.

b. 166/18

Bègeş Özel ad.

B. 114/09, 114/11

Bègiçek Özel ad.

B. 070/07, 070/09, 073/05, 188/19, 189/01

B.+ni 031/04

B.+ke 189/05

Bègiçek Bèg Özel ad.

B. 073/04

Bègiçek-i Kanklı Özel ad.

B.+nı 068/09

Bègi Hân bin Şirāmūn Özel ad.

B. 061/09

Bègi Koçin Özel ad.

B.+ni 095/18

Bègim Özel ad.

B.+ni 199/03

bèglik (< *beg+lik*) beylik.

b. 087/09

Bèg Pülād Özel ad.

B. 104/07

Bèg Pülād Oğlan Özel ad.

B. 117/10

Bêgüm Özel ad.

B.+ni 224/19

Bêg Velî Özel ad.

B. 177/05

Bêg Yaruḡ Oḡlan Özel ad.

B. 117/09, 131/07, 132/20

Behārüğe Özel ad. (bk. Açıklamalar)

B. 175/15

Behbehān Özel ad.

B. 157/10

be-her (< Far. *ba-har*) her bir.

b. 037/19

Behisni Özel ad.

B. 161/12

Behisni Ḳal‘ası Özel ad.

B.+ğa 161/03

Behlül Özel ad.

B. 135/12, 135/16

B.+nıñ 135/04, 135/15

Behlül Barulas Özel ad.

B. 139/03

Behrām Özel ad.

B. 089/08, 113/07, 179/06

Behrām-ı Calayır Özel ad.

B. 071/06, 075/13, 079/20, 079/21, 080/14, 089/02

B.+ğa 085/13

B.+nı 089/03

Behrām Şāh Özel ad.

B. 002/16

B.+nı 001/09, 001/20

B.+nıñ 001/08

behre (< Far. *bahra*) kısmet, nasip.

b. 237/13

b.+leri 130/04, 145/16, 146/04

behesiz (< Far. *bahra* ve Tü. +*siz*) mahrum.

b. 247/07

behre-ver (< Far. *bahra-var*) nasibini almış.

b. 161/16, 221/10

Behrîn Özel ad.

B. 100/18, 100/21, 112/21

Behrîn Konğur Bey Özel ad.

B. 117/11

Behrud Bêg Özel ad.

B.+ni 168/05

be-hükm (< Far. *ba* ve Ar. *hukm*) hükmüyle.

b. 009/14

beğā (< Ar. *bağā* ') ebedilik.

b. 035/13, 038/04, 253/08, 262/11

‘**ālem-i beğā** ebedî âlem, âhiret.

‘a.+ğa 253/18

be-kām (< Far. *ba-* ve Far. *kām*) isteğine ulaşan.

b. 101/20

be-kār (< Far. *ba* ve Far. *kār*) etkisi ile.

b. 021/07

beğāsızlığ (< Ar. *bağā* ' ve Tü. +*sızlığ*) geçicilik.

b.+ın 009/13

Bêktur Özel ad.

B. 021/18

be-küllî (< Far. *ba*, Ar. *kull* ve nispet eki *î*) tamamıyla.

b. 052/18

Bêk Yaruğ Oğlan Özel ad.

B.+ğa 132/21

bêl (I) (< ET Uyg.) *bêl*) bel.

b. 100/05

b.+ige 170/20

b.+ın 088/20

b.+ini 060/15

b.+lerin 036/18

b.+lerini 086/06

bel (II) (< ET (Uyg.) *bēl*) geçit; dağ geçidi (EDPT, 330b; DTS, 93a).

b. 086/21

b.+in 115/13

belā (< Ar. *balā'*) belâ, afet.

b. 026/07, 050/07, 068/06, 232/20

b.+da 157/21

b.+dın 118/17, 154/20, 252/06

b.+ğa 068/07, 085/16, 155/11, 239/05

b.+lardur 026/07

belāġat (< Far. < Ar. *balāġa'*) güzel söz söyleme sanatı.

b. 066/06, 066/10

b.+dın 066/15

belāġat-diṣār (< Ar. *balāġa'* ve Far. *-diṣār* < Ar. *diṣār*) çok güzel ve yerinde söz söyleme.

b. 180/17

belāġat-ṣi'ār (< Ar. *balāġa'* ve Ar. *-ṣi'ār*) etkili ve güzel söz söyleyen.

b. 150/02

belā-senc (< Ar. *balā'* ve Far. *sanc*) bela tartan.

b. 178/10

belde (< Ar. *balda'*) şehir.

b. 006/11

b.+ğa 028/12, 143/09

b.+ni 009/01

b.+niñ 143/07

bēlek (< *bēle-k*) hediye.

b. 210/17

b.+ler 182/08

b.+lerini 156/18

bēlekāt (< *bēle-k* ve Ar. *-āt*) belekler, hediyeler.

b. 138/02

bēlgülük (< ET *belgü+lüg*) işaretli.

b. 076/19

Bēlgütay Özel ad.

B. 014/14

Bēlgütey Noyan Özel ad.

B. 036/09

Belh Özel ad.

B. 027/11, 027/12, 027/14, 027/16, 029/10, 061/15, 071/17, 081/18, 083/15,

084/15, 085/21, 087/13, 088/10, 194/08, 203/13, 203/16, 206/13, 210/04, 223/06, 224/03, 224/04, 225/16, 225/21, 226/01, 236/20, 238/02, 238/03, 238/04, 238/05, 238/09, 245/06, 245/08, 245/14, 245/15, 245/20, 245/21, 247/16, 247/21, 248/01, 248/02, 248/03, 248/04, 248/07, 248/09, 257/21, 258/04

B.+de 083/12, 087/04, 220/07, 224/03, 228/13, 228/14, 229/06, 229/07

B.+deki 245/12

B.+din 103/01, 193/16, 228/12, 248/03

B.+ka 027/15, 027/17, 028/01, 029/10, 072/01, 074/14, 083/17, 084/08, 102/19, 199/02, 203/14, 220/06, 226/05, 229/04, 238/04, 243/13, 248/05

B.+ni 027/19, 028/03, 082/03, 219/20, 220/07, 237/14, 238/05, 238/10, 238/12, 245/15, 248/09, 248/12, 248/17, 250/15

B.+niñ 245/16

B.+te 201/14, 224/02, 226/02, 238/03

B.+tin 155/08, 226/04

Belhab Özel ad.

B. 203/18

Bel-i Encir Özel ad.

B. 098/07

belig (< Ar. *balig*) yeter derecede, yeterli.

sa'y-i **belig** emek harcayıp gereği gibi çalışma.
s.-i b. 062/08, 090/01

beliyye (< Ar. *baliyya*) bela.

b. 218/21

b.+din 028/01

belki (< Ar. *bal* "ancak" ve *Far. ki*) belki.

b. 029/18, 031/01, 071/09, 132/06, 150/09, 197/20, 210/05, 233/09, 242/04, 253/06, 254/09

bellut (< Ar. *ballut*) meşe; meşe ağacının meyvesi, palamut.

b. 170/03

be-mihr (< Far. *ba* ve Far. *mihr*) güneş ile.

b. 159/14

Benakitî Tarihî Eser adı. (bk. Açıklamalar)

B.+de 001/19

bend (< Far. *band*) bağ, yular; bağlama; su mecrâsı için yapılan kemer.

b. 088/04, 111/07, 185/01, 190/07, 199/18, 206/04

b.+de 100/12

b.+din 047/05, 100/12, 135/14, 159/17, 170/21, 200/01, 200/11, 221/18, 222/01

b.+i 184/07

b.+ide 162/03
b.+idin 204/04
b.+ini 144/16
b.+ni 206/03
b.+te 182/01, 204/05, 238/16
b.+te  r-di 168/16
b.+tin 200/15, 204/07, 220/05, 220/14, 227/09, 227/16, 229/17

bend kıl- bağlamak, tutmak.

b.  .-d  157/15, 200/02, 212/16, 226/11, 229/17
b.  .-d lar 073/06, 125/19, 133/14, 156/20, 224/08
b.  .-ip 074/16, 088/01, 089/16, 100/09, 102/02, 105/07, 127/07, 156/21, 157/16, 159/16, 160/21, 163/11, 168/21, 170/20, 172/15, 190/07, 206/02, 206/03, 212/04, 216/03, 216/08, 219/21
b.  .-iptur 220/01
b.  .-ip  r-di 204/05

bend kıldur- bağlatmak.

b.  .-d  219/07
b.  .-up 161/01

bende (< Far. *banda*) kul, köle.

b. 100/05, 233/08, 248/17, 253/08, 261/13
b.-biz 035/06
b.+ a 063/16
b.+ler 010/12, 196/20, 204/18
b.+lerdin 065/08
b.+leri 062/08
b.+leriğa 019/12
b.+ni 009/09
b.+si 085/20
b.-yi hizmetk r-m n 188/14
b.-yi mürüvvetidür-men 233/14

bende kıl- kul, köle yapmak.

b.  .-dılar 024/16

bendelik (< Far. *banda* ve T . +*lık*) kulluk.

bendelik kıl- bağlanmak.

b.  .-ur-biz 234/03

bendelik (< Far. *banda* ve T . +*lik*) kulluk, bağlılık.

b. 027/16, 054/11
b.+in 012/04
b.+ke 116/18

bender (< Far. *bandar*) ticaret limanı.

b.+idür 041/06

bendī (< Far. *bandī*) esir.
b.+lerdin 140/03
b.+leri 164/02

Bend-i 'Aẓdu'd-devle Özel ad.
B.+de 108/17
B.+ğa 206/04

Bend-i Māhī Özel ad.
B.+din 106/12

Bend-i Rüstem Özel ad.
b.+ni 102/05

benefş (< Far. *binafş*) menekşe rengi, mor.
b. 175/10

benī (< Ar. *banī*) oğullar.
b. 010/21, 064/13

benī ādem adem oğulları, insanlar.
b. ā.+de 026/02

Benī Ümeyye Mescidi Özel ad.
B.+de 166/20

-ber (< Far. *burdan* "götürmek"ten *-bar*) sonuna geldiği kelimeye "alan, getiren, götüren" anlamı katar.

beḳā-ber sonsuzluk veren, sonsuzluğu sağlayan
b.-b. 262/11

ber (< Far. *bar*) üzere.
b. 037/14

bēr- (< ET *bēr-* < AT **bēr-*) vermek.

b. 010/06, 085/01, 200/03, 262/13

b.-di 003/11, 006/13, 008/11, 008/14, 009/01, 010/02, 017/17, 021/08, 022/19, 025/02, 030/18, 032/19, 033/03, 033/20, 033/21, 041/04, 043/15, 043/16, 043/19, 061/18, 062/03, 064/13, 069/01, 071/02, 076/02, 076/11, 084/09, 085/07, 085/13, 085/14, 086/16, 087/04, 087/08, 087/09, 087/12, 087/21, 088/20, 089/17, 089/19, 091/12, 091/21, 092/17, 093/03, 093/04, 093/14, 094/15, 095/14, 096/14, 099/01, 099/21, 100/01, 102/17, 103/18, 105/11, 107/05, 108/10, 108/18, 117/21, 119/05, 119/11, 119/15, 119/18, 121/02, 124/17, 124/18, 124/20, 129/18, 130/09, 136/08, 137/18, 138/06, 141/01, 142/04, 142/16, 144/02, 154/11, 156/07, 157/16, 158/07, 158/10, 159/09, 161/02, 170/06, 174/18, 180/07, 180/08, 184/02, 186/05, 186/08, 187/01, 187/09, 190/13, 190/15, 191/02, 191/04, 193/09, 193/12, 194/06, 194/07, 199/10, 200/13, 201/19, 203/06, 203/16, 203/17, 206/02, 206/12, 207/11, 208/17, 210/02, 210/04, 212/03, 212/06, 212/17, 213/08, 216/04,

217/12, 219/05, 219/10, 220/08, 223/04, 224/04, 225/13, 231/09, 232/09, 233/07, 237/14, 238/01, 239/06, 239/09, 239/15, 240/06, 246/10, 247/01, 248/04, 249/14, 250/15, 250/18, 252/21, 253/04, 253/08, 256/10, 261/11
b.-diler 020/17, 024/04, 024/19, 030/03, 052/18, 056/04, 120/05, 128/19, 150/02, 186/21, 187/10, 193/19, 197/16, 211/06, 220/17, 222/09, 231/01, 234/08, 235/12, 252/19, 258/11
b.-dim 012/14, 016/21, 035/07
b.-dük 097/15
b.-edür 023/16
b.-edür ér-di 206/07
b.-ey 027/06
b.-eyim 188/15
b.-eyin 071/09, 202/19
b.-e al-madılar 134/15
b.-e başla-dı 058/06
b.-gendin 035/21
b.-geni 137/09, 176/18, 187/02
b.-gey 117/02, 120/01, 172/15, 184/20, 230/06, 235/12
b.-geyler 057/12, 124/16, 127/16, 135/15, 232/13
b.-gil 049/12, 049/13
b.-güsidür 075/19, 198/08
b.-ip 003/11, 004/18, 008/02, 009/15, 011/19, 012/20, 012/21, 013/04, 013/12, 017/15, 017/17, 018/14, 020/18, 021/15, 023/13, 024/03, 027/13, 029/11, 029/12, 032/17, 043/16, 045/11, 045/17, 045/20, 049/07, 049/16, 049/19, 051/19, 052/02, 052/07, 055/01, 055/03, 058/03, 058/06, 062/06, 064/05, 067/11, 068/13, 070/01, 070/15, 070/20, 071/03, 078/01, 079/18, 085/04, 085/06, 087/06, 087/09, 089/13, 092/17, 095/15, 102/17, 102/18, 104/20, 105/21, 106/20, 108/20, 110/06, 114/16, 114/17, 116/19, 117/04, 121/02, 121/11, 121/17, 122/19, 125/16, 126/18, 127/14, 128/16, 129/07, 129/14, 131/03, 131/08, 132/21, 134/15, 135/01, 135/09, 135/14, 136/15, 137/01, 137/11, 137/15, 141/17, 141/20, 144/02, 145/08, 153/05, 157/08, 158/12, 164/13, 165/19, 175/13, 176/20, 184/21, 185/02, 185/04, 185/13, 186/01, 186/09, 186/17, 187/16, 189/05, 190/11, 191/05, 191/12, 194/03, 197/16, 201/06, 201/12, 202/20, 203/08, 204/12, 206/12, 206/14, 210/03, 210/05, 211/03, 211/13, 216/03, 217/12, 217/14, 217/19, 220/11, 224/19, 229/15, 230/09, 231/17, 231/18, 232/19, 233/15, 234/06, 234/10, 234/20, 243/05, 243/18, 244/07, 246/19, 247/18, 254/09, 255/15, 256/06, 256/11, 260/22
b.-ipdür 077/17
b.-iptür 009/21, 084/10
b.-ip-men 233/21
b.-ip-sèn 046/06
b.-ip ér-di 017/09, 036/12, 056/17, 099/06, 100/12, 135/13, 139/03, 155/15, 202/10, 225/12, 232/06
b.-ip ér-diler 255/14
b.-ip ér-se 161/21
b.-ir 198/01
b.-medi 060/08, 115/02, 197/09, 212/19
b.-mediler 008/01, 122/10, 210/09, 248/08
b.-megendürler 213/20

b.-mek kerek 029/09
b.-meñ 125/19
b.-mes 010/03
b.-mes-men 095/04
b.-mes er-di 217/11
b.-mey 044/03, 109/12, 109/13, 125/12, 133/12, 158/13, 188/19, 201/19, 244/15, 251/20
b.-meydür 164/20
b.-meydürler 183/05
b.-meydür er-di 030/20
b.-se 036/17, 054/10, 055/15, 204/18
b.-señ 198/14
b.-señiz 081/01
b.-sün 095/03, 260/22
b.-ür 009/09, 009/10, 065/12, 082/17, 248/16, 249/14, 259/01
b.-ürge 017/11
b.-ürler 095/22
b.-ür-sen 064/09
b.-ür er-di 059/04, 154/04

beräberlik (< Far. *bar-ā-bar* ve Tü. *+lık*) aynı seviyede ve eşit olma.
b. 127/01

be-rahş (< Far. *ba* ve Far. *rahş*) gösterişli, güzel at ile.
b.+lar 086/20

Berāt H'āce Özel ad.
B. 079/06

Berāt H'āce Kökülteş Özel ad.
B.+ni 109/01

Berda ' Özel ad.
B. 105/10, 105/15
B.+ğa 105/16
B.+nı 034/04

berde (< Far. *barda*) esir, köle.
b. 152/12

berde kıl- esir almak.
b. k.-ıp 026/21

Berdī Özel ad.
B.+ğa 076/21

Bèrdi Bèg Özel ad.
B. 118/03, 138/17, 177/07
B.+ni 043/03

Bèrdi Bèg Hân bin Cānı Bèg Hân Özel ad.

B. 043/04

Bèrdi Bèg Sar Buğa Özel ad.

B. 196/18

Bereke Kırğan Özel ad.

B.+ğa 092/11

bereket (< Far. < Ar. *baraka*^t) bereket; uğurlu olma.

b. 012/14

b.+i 057/10

b.+idin 056/20

ber-geşte-rüz (< Far. *bar*, Far. *gaşta*, Far. *roz*) günü dönmüş, talihsiz.

b. 096/05

b.+largā 119/02

berh (< Far. *barh*) bir kısmı, az bir miktar.

b.+i 233/19

b.+ide 075/05

bèri (< ET *berü* < AT **bēriü*) itibaren; öte taraf.

b. 194/15, 202/18

b.+din 118/09, 118/15

berīn (< Far. *barīn*) pek yüksek.

b. 101/20

berk (< ET (Uyg.) *berk*) sağlam, sıkı (krş. *bèrk*)

b. 024/21, 092/12, 152/03, 152/19, 175/04, 250/20

bèrk (< ET (Uyg.) *berk*) sağlam. (krş. *berk*)

b. 230/15

berķ (< Ar. *barķ*) şimşek, kıvılcım.

b. 032/05, 073/17

b.+ı 255/01

b.+ıdın 178/18

Berke Özel ad.

B. 036/08, 039/15

Berke bin Coçi Hân Özel ad.

B. 039/17

Berkecer Özel ad.

B. 036/08

Berke Hân Özel ad.

B. 044/17
B.+ğa 044/19

Berke Hân bin Coçi Hân Özel ad.
B. 042/17

bêrki- (< ET *berk+ü-*) berk olmak.
b.-p 093/17, 191/08, 232/17
b.-ptür 143/11, 152/08

bêrkit- (< ET *berk+ü-t-*) berkitmek.
b.-ip 010/19, 022/16, 024/13, 031/09, 067/11, 072/09, 082/09, 090/10,
090/19, 105/05, 107/19, 111/17, 145/09, 169/07, 174/14, 207/14, 210/09,
212/01, 228/06, 229/03, 229/16, 232/10, 245/07, 257/09
b.-ip êr-di 106/08
b.-ip êr-diler 102/10, 102/11
b.-ti 206/05
b.-tiler 082/10, 106/13

bêrklîg (< ET *berk+lig*) sağlamlılık.
b.+ige 126/20

bernās (< Far. *barnās*) bilgisiz, yeteneksiz.
b.+dur 255/12

Bersā Özel ad.
B. 180/18, 185/03
B.+da 182/02
B.+dın 181/14, 182/15
B.+ğa 181/02, 181/03, 185/02
B.+nın 181/09

ber-serî (< Far. *bar-sar+î* bir yükün üstündeki küçük paket.
b. 037/20

ber-țaraf (< Far. *bar* ve Ar. *țaraf*) bir yana atılan.
ber-țaraf bol- bir yana bırakılmak, giderilmek, ortadan kaldırılmak.
b.-dı 055/07, 056/14, 083/13, 186/21

ber-țaraf kıl- saf dışı etmek.
b.-ıp 119/02, 225/02, 226/03

ber-üftāde (< Far. *bar* ve Far. *uftāda*) mağlup.
ber-üftāde kıl- mağlup etmek.
b. k.-alı 055/16

bes (< Far. *bas*) 1. yeter, yetişir, kâfi. 2. çok.
b. 092/02, 170/07

bes kıl- yenilgiyi kabul ederek savaşmaktan vazgeçmek.

b. k.-dılar 112/08

beşāret (< Far. < Ar. *bašāra*^f) derin görüş.

b. 064/06

besātīn (< Ar. *bustān*'ın çoğulu *basātīn*) bostanlar

b. 173/03, 174/09, 184/06

b.+iğa 033/04

be-semā (< Far. *ba* ve Ar. *samā*[']) semaya kadar.

b. 096/20

bešī (< Far. *basī*) pek çok.

b. 032/02, 033/05, 035/12, 049/08, 091/21, 101/15, 115/09, 239/02, 239/04, 239/05, 254/13

best (< Far. *bast*) düğüm.

best kıl- bağlamak.

b. k.-dı 009/10

Bestām Özel ad.

B.+ğa 193/13

B.+nı 191/06

bēš (< ET *bēš* < AT **bēš*) beş.

b. 002/05, 016/08, 023/01, 026/15, 062/10, 091/02, 117/07, 119/19, 119/20, 124/10, 130/07, 141/02, 158/20, 163/04, 164/12, 174/06, 181/02, 188/02, 235/11, 251/20

bēš altı yüz beş veya altı yüz.

b. 252/02

beşāret (< Far. < Ar. *bašāra*^f) müjde.

b.+iğa 147/01

beşāšet (< Far. < Ar. *bašāša*^f) güler yüzlülük.

b. 146/17

Bēš Balıġ Özel ad.

B. 018/10, 056/18

B.+da 040/08, 040/09

B.+dın 021/12, 036/09

beşer (< Ar. *başar*) insan.

b.+dın 149/03

b.+niğ 216/14

beşere (< Ar. *başara*^f) sima, görünüş.

b.+side 146/17

bêşinçi beşinci.

b. 041/08, 042/18, 046/12, 059/09, 094/10, 109/04, 112/14
b.+de 117/06

bêş miñ beş bin.

b. 006/08, 021/19, 065/01, 076/15, 077/10, 079/06, 101/09, 114/09, 136/21, 146/12, 151/08

bêş yüz beş yüz.

b. 013/14, 014/07, 072/15, 080/06, 080/12, 095/07, 101/18, 104/19, 134/11, 142/13, 145/07, 148/07, 153/12, 215/01

bêş yüz miñ beş yüz bin.

b. 034/17, 119/08

be-taḥṣīṣ (< Far. *ba* ve Ar. *taḥṣīṣ*) özellikle.

b. 167/17

be-taḥt (< Far. *ba* ve Far. *taḥt*) taht ile.

b. 038/01

be-tamām (< Far. *ba* ve Ar. *tamām*) tamamıyla, bütün.

b. 246/16, 246/18, 247/02, 250/01, 250/06, 250/07, 250/09, 252/03, 253/20, 254/09, 255/04, 256/13, 258/21, 259/22, 260/05

bey (< ET *beg*) bey.

b. 036/01, 036/20, 209/03, 235/03
b.+ler 117/09, 132/07, 242/19, 250/10, 252/19, 254/03
b.+lerni 240/03
b.+ni 093/14

Beyābān-ı Lūṭ Özel ad.

B. 112/06

beyān (< Ar. *bayān*) anlatma, bildirme.

b. 150/10, 173/07, 194/11, 200/05, 223/21
b.+dın 179/01
b.+dur 049/09
b.+ğa 198/05
b.+ı 194/20, 200/11, 210/15, 211/01, 214/13, 225/14, 225/21, 228/17, 252/14, 262/03
b.+ıda 003/06
b.+ıdın 049/14, 168/02
b.+nı 232/15

beyān kıl- anlatmak, bildirmek.

b. k.-ğay 063/14
b. k.-ıpturlar 066/21

bey'at (< Ar. *bay'at*) kabul ve tasdik işlemi.

b. 197/06

b.+tın 197/04

bey'at kıl- kabul etmek, birinin hâkimiyetini tanıyıp ona uymak.

b.-dılar 201/16

b.-ıp 086/06

bey'at-nāmeī (< Ar. *bay'at*, Far. *nāma* ve Far. *ī*) bir kabul mektubu.

b. 054/15

Beyhak Özel ad.

B. 028/15

bëyük (< ET *bedü-k*) büyük, yüksek. (bk. Açıklamalar)

b. 033/13, 061/03, 081/11, 096/09, 101/09, 125/12, 126/09, 139/13, 139/16, 139/17, 140/01, 165/13, 167/04, 184/09

b.+de 052/15

b.+din 052/19

b.+ke 042/10, 165/01, 175/05, 179/10, 179/12

b.+ligi 115/07

bëyiklig (< *bëyük+lig*) yükseklik.

b.+i 188/16

beyne'l-cānibeyn (< Ar. *bayn*, harf-i tarif *el-* Ar. *cānib* ve Ar. *+eyn*) iki tarafın ortası, arası.

b. 007/20

b.+de 021/01

beyne'l-ferīkayn (< Ar. *bayn*, harf-i tarif *el-* Ar. *farīk* ve Ar. *+eyn*) iki askerî fırka arasında.

b. 222/06

beyt (< Ar. *bayt*) beyit (şiirde iki mısradan oluşan nazım parçası.)

b. 003/07, 021/06, 021/17, 032/01, 032/07, 033/04, 033/08, 035/06, 036/06, 057/02, 062/03, 065/06, 065/19, 066/02, 066/15, 073/18, 075/12, 079/12, 080/14, 081/02, 081/17, 082/07, 083/03, 084/09, 084/14, 085/16, 090/11, 091/06, 094/03, 096/20, 098/13, 099/07, 101/15, 101/20, 102/15, 107/12, 109/15, 119/09, 122/15, 140/18, 147/19, 149/18, 159/13, 169/10, 170/20, 172/19, 175/04, 176/16, 177/21, 178/09, 178/21, 184/04, 190/11, 192/16, 192/19, 197/17, 197/21, 198/07, 198/14, 198/18, 209/14, 213/04, 215/01, 215/20, 216/09, 216/17, 216/19, 216/20, 218/05, 221/08, 221/12, 223/10, 223/13, 227/05, 231/21, 235/03, 235/08, 235/20, 238/07, 238/21, 240/14, 241/05, 241/21, 244/09, 244/11, 244/17, 247/11, 250/09, 255/15

b.+din 149/18

b.+in 223/10

b.+ini 190/11

b.+ni 155/21, 213/03, 216/17, 218/04, 231/21, 244/17

b.+niñ 086/14

beytü's-şeref (< Ar. *bayt* "ev,hâne", harf-i tarif *el-* Ar. *şaraf*) bir gezegenin en yüksek köşkü.
b.+ığa 126/06

beyze (< Far. < Ar. *bayda'*) yumurta.
b. 208/16

bezl (< Ar. *bazl*) bol bol verme.
b. 046/18

bezm (< Far. *bazm*) içkili, eğlenceli meclis, sohbet meclisi; topluluk.
b. 216/10, 225/18
b.+iniş 112/05

bezmî (< Far. *bazm* ve Far. *î*) bir meclis.

bezmî kıl- bir meclis düzenlemek, hazırlamak.
b. k.-ıp 036/15

bıçağ (< ET *bıç-ak*) bıçak. (krş. *bıçak*, *buçak*)
b.+ıdın 227/14
b.+ın 207/09

bışuk (< *bış-uk*) pişmiş.
b. 189/19

bıçak (< ET *bıç-ak*) bıçak. (krş. *bıçağ*, *buçak*)
b. 137/19, 214/14

bî- 'ākıbet (< Far. *bî* ve Ar. *ākıba'*) istikbalsiz.
b. 221/07

bî-bāk (< Far. *bî-bāk*) korkusuz.
b.+lar 152/20

bî-başar (< Far. *bî* ve Ar. *başar*) basiretsiz.
b. 247/12

bî-berg (< Far. *bî-barg*) fakir.
b.+ler 239/14

bî-cāy (< Far. *bî* ve Far. *cāy*) yersiz.
b. 198/08

bî-çāre (< Far. *bî-çāra*) çaresiz, zavallı.
b. 068/06, 098/11, 128/21, 250/10, 259/02
b.+dın 228/11
b.+dür-biz 176/17
b.+ler 021/06

b.+niņ 227/10

bī-çāre kıl- çaresiz etmek.

b. k.-dı 239/04

bī-çūn (< Far. *bī-çūn*) sebep sorulmayan, Allah.

b. 131/16

bī-dād (< Far. *bī-dād*) zulüm.

b. 253/08

b.+ı 063/10

bī-dādhlık (< Far. *bī-dād* ve Tü. +*lık*) zalimlik.

b.+tın 237/07

bī-dādhlık kıl- zalimlik etmek.

b. k.-adur 019/01

bīdār (< Far. *bīdār*) uyanık.

b. 016/01

bid'at (< Far. < Ar. *bid'a'*) yenilik, sonradan meydana çıkan şey.

b. 048/07, 255/16

ehl-i b.-turur 200/08

bidāyet (< Far. < Ar. *badāya'*) başlangıç.

b. 224/09

bidev koşucu at, cins at (DTO, 183).

b. 132/10

bī-dīn (< Far. *bī* ve Ar. *dīn*) dinsiz.

b. 174/05

b.+ler 151/09, 157/04

b.+lerdin 058/01

b.+lerni 150/11, 160/06

bī-dirīg (< Far. *bī-dirīg*) acımasız, amansız.

b. 229/01

bī-edebliğ (< Far. *bī* ve Ar. *adab* ve Tü. +*lığ*) edepsizlik.

b.+ı 011/04

bī-endāze (< Far. *bī-andāza*) ölçüsüz.

b. 049/13

bī-gedā (< Far. *bī-gadā*) kimseye muhtaç olmayan.

b. 091/07

bī-günāh (< Far. *bī-gunāh*) günahsız, masum.

b. 204/18
b.+nı 154/04

bīḥ (< Far. *bēḥ*) kök.
b. 086/21

bī-ḥaber (< Far. *bī-* ve Ar. *ḥabar*) habersiz.
b. 178/12

bī-ḥamdi'llāh (< Ar.) Allah'a şükür olsun.
b. 049/10, 055/06

bī-ḥāşıl (< Far. *bī-* ve Ar. *ḥāşıl*) nafîle, boş.
b. 209/06

bī-ḥicāb (< Far. *bī-* ve Ar. *ḥicāb*) açığa çıkmış.
b. 015/04

bī-ḥod (< Far. *bī-ḥod*) kendinden geçmiş.
b. 221/03

bih-rūzluk (< Far. *bihroz* ve Tü. +*lık*) mutluluk.
b. 152/06

bī-hūş (< Far. *bī-ḥoş*) şuursuz, sersem.
b. 186/19, 239/10

bī-hūş bol- sersemlemek.
b. b.-up 153/21

bī-ḥuzūr (< Far. *bī-* ve Ar. *ḥuḍūr*) huzursuz
b. 035/02, 094/03, 206/02
b.+dur 184/16

bī-ḥürmetlik (< Far. *bī*, Ar. *ḥurma'* ve Tü. +*lık*) saygısızlık.
b. 024/11

bī-ḥürmetlik kıl- saygısızlık yapmak.
b. k-ıptur 219/10

bī-ikrāh (< Far. *bī-* ve Ar. *ikrāh*) zorlama olmadan.
b. 063/18

bī-iltifāthlık (< Far. *bī-*, Ar. *iltifāt* ve Tü. +*lık*) ilgi göstermeme.
bī-iltifāthlık kıl- ilgi göstermemek.
b.-ıp 079/21

Bījen (< Far. *bējan*) Özel ad. İran mitolojisinde Rüstem'in kız kardeşinin oğlu.
B. 098/12, 192/14, 192/15

bikā' (< Ar. *buk'* 'a'n çoğulu *bikā'*) yerler, topraklar.

b. 006/16, 145/15, 166/16, 169/19

b.+da 029/08

b.+ı 156/16

Bike Bëgim Özel ad.

B. 235/16

bī-kerān (< Far. *bī-karān*) ucu bucağı olmayan.

b. 037/19

Biknas Özel ad.

B. 041/02

Bikneş Özel ad.

B. 040/17

bil- (< ET *bil-*) bilmek.

b!. 009/21, 037/17, 037/21, 091/07

b.-di 075/06, 132/06, 147/17, 169/09, 195/21, 206/06, 212/01, 261/23

b.-diler 009/14, 022/15, 078/10, 098/10, 105/18, 207/01

b.-dim 063/17

b.-diñ 221/02

b.-eyim 038/03

b.-geni 186/11

b.-gey 026/02

b.-gil 258/23

b.-güçi 172/09

b.-iñ 052/04

b.-ip 042/08, 052/15, 067/13, 104/01, 110/11, 159/10, 173/10, 187/21, 207/05, 208/12, 242/07, 248/13

b.-medi 037/16

b.-mediler 026/07, 192/21, 196/19, 226/20, 233/10

b.-medim 123/14

b.-megen 066/15

b.-mek kerek 217/21, 218/10

b.-mek kèrek 246/15

b.-mes 139/19, 258/15, 259/04, 261/13

b.-mes èr-di 037/06

b.-mes èr-dim 055/21

b.-mey 151/11, 182/13, 205/13

b.-ür 055/04, 115/08

b.-ürler 146/05

b.-ür-biz 162/02, 216/18

b.-ür-men 037/06, 121/11

b.-ür-sèn 037/05, 037/17

b.-ür-siz 061/18

b.-ür èr-di 048/04, 076/04

b.-ür èr-diler 027/14, 188/17, 192/13

bilād (< Ar. *bilād*) beldeler, şehirler.

- b. 013/15, 017/16, 027/09, 028/10, 028/21, 124/08, 134/08, 175/02, 231/19
- b.+dın 027/12, 137/08
- b.+ğa 011/03
- b.+ı 018/09
- b.+ığa 011/02, 018/06, 027/01, 050/10
- b.+ın 244/02
- b.+ını 003/11, 135/21
- b.+nı 037/11

bi'l-āhire (< Ar. harf-i cer *bi-*, harf-i tarif *el-* ve *āhire*) sonradan.

- b. 007/21

Bilāl-i Ḥabeşī Özel ad.

- B. 166/16

Bilçin Özel ad.

- B.+ğa 153/07

bildür- (< ET *biltür-*) bildirmek.

- b.-üp 003/10

bile (< ET *birle*) ile, birlikte.

- b. 012/04, 016/20, 023/17, 036/11, 050/07, 054/07, 071/05, 075/08, 075/10, 079/03, 103/20, 110/12, 122/02, 122/03, 132/04, 142/10, 147/16, 149/06, 156/14, 157/07, 157/11, 157/21, 158/05, 158/14, 159/18, 160/08, 162/08, 162/13, 162/21, 163/03, 163/06, 163/10, 163/16, 163/17, 163/18, 163/19, 164/04, 165/01, 165/08, 165/13, 166/05, 166/10, 167/13, 168/03, 168/06, 169/05, 169/06, 169/08, 169/18, 169/19, 170/02, 170/06, 170/07, 170/09, 171/01, 171/12, 171/15, 171/17, 171/20, 172/01, 172/15, 172/18, 173/08, 173/19, 173/21, 174/07, 174/09, 174/14, 174/15, 174/18, 175/16, 175/19, 175/21, 176/05, 176/07, 176/14, 176/15, 176/21, 177/15, 179/02, 179/06, 179/09, 179/14, 180/17, 180/19, 181/01, 181/03, 181/08, 181/10, 181/11, 181/12, 181/15, 183/13, 183/14, 184/03, 184/19, 186/11, 187/06, 187/20, 187/21, 188/06, 188/07, 188/11, 188/15, 188/21, 189/04, 189/06, 189/11, 189/13, 189/16, 190/07, 190/09, 190/14, 190/17, 191/02, 191/10, 191/11, 192/10, 193/11, 194/14, 195/01, 195/05, 195/21, 196/04, 197/03, 197/10, 198/09, 202/08, 202/09, 204/05, 204/11, 208/15, 209/16, 211/13, 211/18, 212/09, 213/03, 213/13, 218/20, 219/14, 220/18, 223/08, 227/11, 246/07, 246/20, 250/07, 252/02, 252/21, 259/01

bilen (< ET (Uyg.) *bilen*) ile, birlikte

- b. 001/04, 001/05, 001/08, 001/11, 001/13, 001/17, 001/19, 001/21, 002/02, 002/05, 002/09, 002/10, 002/20, 003/01, 003/05, 003/13, 003/20, 004/06, 004/10, 004/11, 004/12, 004/17, 004/19, 004/20, 005/01, 005/02, 005/05, 005/07, 005/09, 005/10, 005/13, 005/15, 005/19, 006/01, 006/05, 006/06, 006/08, 006/09, 006/11, 006/16, 006/17, 006/19, 006/21, 007/01, 007/04, 007/05, 007/08, 007/10, 007/12, 007/14, 007/18, 007/19, 008/03, 008/08, 008/09, 008/10, 008/12, 008/15, 008/16, 008/17, 009/05, 009/07, 009/10, 009/15, 009/16, 010/02, 010/03, 010/05, 010/12, 010/16, 010/19, 010/21,

011/02, 011/06, 011/07, 011/16, 011/17, 012/20, 012/21, 013/01, 013/07,
013/09, 014/06, 014/18, 015/01, 015/03, 015/11, 015/19, 015/21, 016/04,
016/05, 016/07, 016/09, 016/11, 016/13, 016/20, 016/21, 017/05, 017/12,
017/13, 017/18, 017/20, 018/02, 018/05, 018/11, 018/12, 018/17, 019/05,
019/07, 019/08, 019/11, 019/18, 019/20, 020/02, 020/21, 021/02, 021/04,
021/18, 021/19, 022/01, 022/02, 022/05, 022/06, 022/07, 022/09, 022/10,
022/11, 022/19, 022/20, 022/21, 023/02, 023/03, 023/05, 023/06, 023/07,
023/12, 023/14, 023/20, 024/04, 024/05, 024/21, 025/02, 025/03, 025/04,
025/07, 025/08, 025/09, 025/11, 025/15, 025/18, 025/20, 025/21, 026/03,
026/04, 026/10, 026/14, 026/21, 027/09, 027/20, 028/04, 028/07, 028/08,
028/12, 028/13, 029/05, 029/08, 029/10, 029/11, 030/03, 030/05, 030/14,
030/16, 030/18, 030/19, 030/20, 031/05, 031/06, 031/14, 031/20, 032/03,
032/09, 032/11, 032/14, 032/16, 033/03, 033/04, 033/10, 033/11, 033/13,
033/16, 033/17, 033/19, 034/02, 034/03, 034/05, 034/07, 034/11, 034/17,
035/02, 035/03, 035/07, 035/09, 035/10, 035/14, 035/17, 036/06, 036/10,
036/13, 036/17, 036/19, 037/08, 037/10, 037/11, 037/14, 038/08, 038/10,
038/17, 038/19, 039/01, 039/06, 039/07, 039/09, 039/10, 039/15, 039/21,
040/03, 040/04, 040/05, 040/06, 040/10, 040/11, 040/14, 040/19, 040/20,
040/21, 041/05, 041/17, 041/18, 042/01, 042/06, 042/07, 042/11, 042/16,
043/01, 043/03, 043/09, 043/15, 043/17, 043/18, 044/07, 044/08, 044/09,
044/11, 044/16, 044/18, 044/20, 045/01, 045/03, 045/04, 045/05, 045/14,
046/01, 046/02, 046/03, 046/06, 046/07, 046/14, 046/20, 046/21, 047/01,
047/03, 047/04, 047/12, 047/15, 047/21, 048/01, 048/03, 048/06, 048/10,
048/12, 048/14, 048/18, 048/21, 049/17, 049/19, 050/02, 050/04, 050/05,
050/11, 050/14, 050/16, 050/19, 050/20, 050/21, 051/01, 051/02, 051/04,
051/07, 051/08, 051/09, 052/04, 052/07, 052/14, 052/15, 052/17, 052/18,
053/01, 053/07, 053/08, 053/10, 053/12, 053/15, 053/16, 053/19, 053/20,
054/02, 054/03, 054/07, 054/11, 054/12, 054/13, 054/15, 054/16, 054/18,
054/21, 055/09, 055/16, 055/18, 056/01, 056/05, 056/06, 056/07, 056/09,
056/11, 056/18, 056/19, 057/02, 057/07, 057/09, 057/11, 057/12, 057/20,
058/05, 058/08, 058/15, 058/16, 058/21, 059/01, 059/07, 059/08, 059/13,
059/14, 059/19, 060/03, 060/06, 060/11, 060/13, 060/15, 060/17, 060/20,
060/21, 061/03, 061/08, 061/11, 061/16, 061/20, 062/04, 062/06, 062/09,
062/11, 062/15, 062/16, 062/18, 062/19, 063/02, 063/05, 063/07, 063/09,
064/14, 064/16, 065/02, 065/03, 065/05, 065/11, 065/12, 065/13, 066/07,
066/10, 066/12, 066/13, 066/14, 066/17, 066/19, 066/21, 067/01, 067/03,
067/07, 067/08, 067/09, 067/10, 067/11, 067/12, 067/14, 067/19, 068/03,
068/05, 068/14, 068/15, 069/03, 069/06, 069/10, 069/12, 069/13, 069/15,
069/17, 069/21, 070/01, 070/02, 070/03, 070/10, 070/11, 070/12, 070/16,
070/17, 071/01, 071/02, 071/07, 071/11, 071/12, 071/14, 071/15, 071/16,
071/17, 072/02, 072/05, 072/09, 072/10, 072/11, 072/13, 072/14, 072/15,
072/17, 072/19, 072/20, 072/21, 073/02, 073/04, 073/05, 073/08, 073/10,
073/12, 074/03, 074/11, 074/18, 075/03, 075/08, 075/09, 075/11, 075/14,
075/15, 075/17, 075/18, 076/01, 076/03, 076/05, 076/06, 076/09, 076/14,
076/15, 076/16, 076/17, 076/18, 076/19, 076/21, 077/01, 077/02, 077/04,
077/05, 077/06, 077/07, 077/10, 077/11, 077/15, 077/17, 077/18, 077/19,
077/20, 078/09, 078/11, 078/14, 078/16, 078/17, 078/20, 078/21, 079/01,
079/04, 079/11, 079/14, 079/15, 079/19, 079/20, 080/04, 080/05, 080/06,
080/07, 080/11, 080/12, 080/14, 080/15, 080/17, 080/18, 080/21, 081/02,
081/04, 081/07, 081/09, 081/10, 081/11, 081/14, 081/15, 081/18, 081/20,

081/21, 082/01, 082/04, 082/07, 082/08, 082/09, 082/11, 082/14, 082/17,
083/07, 083/10, 083/13, 083/14, 083/18, 083/20, 084/01, 084/11, 084/14,
084/17, 084/21, 085/02, 085/07, 085/09, 085/10, 085/15, 086/02, 086/04,
086/06, 087/03, 087/11, 087/15, 087/18, 087/19, 087/21, 088/01, 088/04,
088/10, 088/16, 088/19, 089/05, 089/08, 089/12, 089/15, 089/18, 089/19,
089/20, 090/04, 090/06, 090/07, 090/09, 090/14, 090/19, 090/20, 091/01,
091/02, 091/07, 091/15, 092/03, 092/04, 092/05, 092/07, 092/13, 093/04,
093/06, 093/18, 093/19, 093/20, 094/07, 094/09, 094/15, 094/16, 094/19,
094/20, 095/08, 095/10, 095/16, 096/08, 096/09, 096/21, 097/01, 097/02,
097/05, 097/10, 097/11, 098/01, 098/08, 098/13, 098/15, 098/18, 098/19,
098/21, 099/02, 099/03, 099/04, 099/13, 099/18, 100/02, 100/04, 100/06,
100/08, 100/11, 100/20, 101/05, 101/08, 101/10, 101/12, 101/14, 101/17,
101/18, 101/21, 102/01, 102/03, 102/09, 102/11, 102/16, 102/20, 102/21,
103/02, 103/07, 103/08, 103/10, 103/11, 103/12, 103/21, 104/03, 104/06,
104/08, 104/10, 104/12, 104/19, 105/05, 105/07, 105/14, 106/01, 106/06,
106/12, 106/14, 106/15, 106/19, 106/21, 107/06, 107/09, 107/14, 108/02,
108/04, 108/07, 108/08, 108/14, 108/16, 108/18, 109/02, 109/05, 109/13,
109/17, 109/19, 109/20, 109/21, 110/03, 110/05, 110/13, 110/14, 110/17,
111/01, 111/07, 111/08, 111/10, 111/14, 111/16, 112/01, 112/16, 112/18,
113/02, 113/04, 113/05, 113/06, 113/10, 113/11, 113/14, 113/15, 113/16,
113/21, 114/05, 114/08, 114/09, 114/12, 114/19, 114/21, 115/07, 115/11,
115/13, 115/19, 116/06, 116/07, 116/09, 116/10, 116/12, 116/16, 116/21,
117/01, 117/03, 117/09, 117/12, 117/17, 118/01, 118/03, 118/10, 118/13,
118/17, 119/01, 119/08, 119/09, 119/13, 119/17, 120/01, 120/04, 120/05,
120/08, 120/16, 120/19, 121/01, 121/05, 121/09, 121/12, 121/14, 122/03,
122/04, 122/05, 122/06, 123/04, 123/09, 123/12, 123/21, 124/02, 124/05,
124/07, 124/08, 124/12, 124/13, 124/15, 124/21, 125/06, 125/10, 125/11,
125/20, 125/21, 126/01, 126/03, 126/13, 126/18, 126/19, 126/21, 127/01,
127/09, 127/10, 127/12, 128/01, 128/02, 128/07, 128/09, 128/11, 128/12,
128/13, 128/14, 128/15, 128/16, 128/17, 128/20, 128/21, 129/04, 129/10,
129/15, 129/16, 129/18, 130/02, 130/03, 130/04, 130/11, 130/13, 130/18,
131/03, 131/07, 131/08, 131/10, 131/11, 131/12, 131/13, 131/14, 131/15,
131/17, 131/19, 131/20, 131/21, 132/01, 132/05, 132/07, 132/08, 132/09,
132/14, 132/15, 132/20, 133/02, 133/04, 133/06, 133/18, 134/01, 134/06,
134/09, 134/10, 134/11, 134/12, 134/13, 134/14, 134/18, 134/19, 135/03,
135/06, 135/12, 135/19, 135/20, 136/08, 136/20, 136/21, 137/02, 137/03,
137/05, 137/08, 137/13, 137/14, 137/19, 138/01, 138/02, 138/06, 138/09,
138/11, 138/12, 138/18, 138/21, 139/04, 139/11, 139/17, 140/05, 140/09,
140/10, 140/11, 140/12, 140/18, 141/01, 141/03, 141/05, 141/08, 141/12,
141/13, 141/17, 141/18, 142/06, 142/07, 142/12, 142/13, 142/14, 142/16,
142/17, 142/18, 143/02, 143/03, 143/08, 143/09, 143/10, 143/11, 143/12,
143/14, 143/20, 144/01, 144/03, 144/05, 144/10, 144/15, 144/18, 145/03,
145/05, 145/06, 145/20, 146/02, 146/11, 146/12, 146/13, 146/14, 146/18,
146/19, 147/01, 147/02, 147/04, 147/06, 147/08, 147/09, 147/10, 147/14,
148/02, 148/11, 148/13, 148/15, 148/16, 148/17, 148/18, 149/04, 149/06,
149/09, 149/14, 149/15, 150/01, 150/02, 150/03, 150/05, 150/06, 150/08,
150/10, 150/11, 150/17, 150/21, 151/02, 151/03, 151/04, 151/06, 151/07,
151/10, 151/11, 151/12, 151/13, 152/01, 152/03, 152/08, 152/09, 152/11,
152/15, 153/03, 153/04, 153/13, 153/14, 153/19, 153/21, 154/02, 154/03,
154/04, 154/05, 154/07, 154/10, 154/11, 154/15, 154/17, 154/19, 155/05,

155/06, 155/09, 155/11, 155/16, 155/19, 156/04, 156/06, 156/21, 157/04,
157/10, 157/11, 157/19, 157/21, 158/01, 158/05, 158/08, 158/17, 159/07,
159/09, 159/12, 159/13, 159/15, 159/21, 160/01, 160/02, 160/05, 160/10,
160/12, 160/14, 160/17, 160/18, 160/19, 160/20, 161/08, 161/10, 161/14,
161/17, 161/18, 162/07, 162/09, 162/11, 163/13, 163/18, 163/21, 164/03,
164/04, 164/05, 164/07, 164/09, 164/17, 164/19, 165/04, 165/05, 165/17,
165/18, 165/19, 166/01, 167/03, 167/07, 167/12, 168/10, 168/13, 169/03,
170/04, 170/05, 172/08, 172/10, 173/03, 173/07, 173/12, 174/20, 175/01,
175/07, 175/09, 175/19, 176/08, 176/09, 176/15, 177/14, 177/19, 177/20,
178/02, 178/04, 178/06, 178/07, 178/08, 178/12, 178/16, 179/03, 179/12,
179/19, 180/02, 180/06, 180/07, 180/11, 180/12, 180/20, 180/21, 181/02,
181/05, 181/07, 181/13, 181/19, 181/20, 181/21, 182/02, 182/03, 182/08,
182/10, 182/19, 183/01, 183/09, 183/11, 183/12, 183/15, 184/05, 185/02,
185/05, 185/14, 185/15, 185/19, 185/20, 186/04, 186/05, 186/10, 186/13,
187/01, 187/02, 187/03, 187/06, 187/08, 187/13, 187/18, 188/07, 188/10,
188/19, 189/03, 189/09, 190/19, 191/09, 191/13, 191/15, 191/18, 191/21,
192/05, 192/10, 192/11, 192/17, 192/18, 193/03, 193/04, 193/05, 193/07,
193/08, 193/11, 193/12, 193/21, 194/04, 194/05, 194/14, 195/20, 196/01,
196/06, 196/07, 196/08, 196/10, 196/11, 196/14, 196/17, 196/18, 196/21,
197/02, 197/03, 197/05, 197/09, 197/19, 197/20, 198/02, 198/08, 198/13,
199/03, 199/13, 199/14, 199/16, 199/19, 200/01, 200/12, 200/14, 200/15,
201/07, 201/09, 201/12, 201/15, 201/16, 201/20, 202/11, 202/17, 202/21,
203/01, 203/02, 203/04, 203/05, 203/08, 203/09, 203/18, 204/02, 204/05,
204/11, 204/14, 204/17, 204/20, 205/02, 205/12, 206/01, 206/03, 206/04,
206/13, 206/18, 207/03, 207/04, 207/09, 207/11, 207/17, 207/21, 208/03,
208/04, 208/07, 208/08, 208/13, 208/16, 208/18, 208/21, 209/07, 209/13,
209/21, 210/13, 210/17, 210/18, 211/02, 211/05, 211/13, 211/21, 212/01,
212/14, 212/15, 212/17, 213/10, 214/01, 214/02, 214/09, 214/14, 214/15,
214/16, 214/17, 214/19, 215/04, 215/07, 215/09, 215/13, 215/18, 215/19,
216/07, 216/15, 216/16, 216/18, 217/07, 217/09, 217/19, 217/21, 218/08,
218/11, 219/01, 219/06, 219/07, 219/11, 219/12, 219/13, 219/19, 220/02,
220/03, 220/06, 220/13, 221/02, 221/03, 221/05, 221/18, 221/19, 222/02,
222/08, 222/14, 222/18, 222/20, 222/21, 223/01, 223/15, 223/16, 223/20,
224/05, 224/06, 224/08, 224/11, 224/15, 224/20, 225/01, 225/06, 225/12,
225/16, 225/17, 226/15, 227/12, 227/15, 227/17, 227/21, 228/01, 228/04,
228/09, 228/11, 228/16, 228/17, 229/01, 229/09, 229/11, 229/16, 229/17,
230/09, 230/13, 230/15, 230/19, 231/09, 231/10, 231/15, 231/17, 232/02,
232/03, 232/04, 232/08, 232/10, 232/12, 232/13, 232/17, 232/19, 232/20,
233/01, 233/16, 234/01, 234/02, 234/05, 234/07, 234/08, 234/12, 234/13,
234/14, 234/19, 235/05, 235/11, 235/14, 235/15, 235/21, 236/01, 236/03,
236/07, 236/11, 236/12, 236/13, 236/14, 236/16, 236/17, 236/20, 237/05,
237/07, 237/08, 237/09, 237/10, 237/11, 237/12, 237/14, 237/15, 237/16,
237/20, 238/01, 238/05, 238/08, 238/09, 238/14, 238/16, 238/18, 239/11,
239/17, 239/18, 239/21, 240/01, 240/04, 240/06, 240/15, 240/17, 241/05,
241/06, 241/07, 241/09, 241/10, 241/11, 241/12, 241/16, 241/19, 241/21,
242/06, 242/10, 242/11, 242/13, 242/15, 242/16, 242/18, 242/19, 243/01,
243/04, 243/05, 243/08, 243/09, 243/10, 243/11, 243/12, 243/15, 243/16,
243/20, 244/01, 244/03, 244/06, 244/09, 244/13, 244/14, 244/18, 244/21,
245/01, 245/02, 245/05, 245/10, 245/16, 246/07, 246/12, 246/13, 246/17,
246/19, 247/01, 247/06, 247/08, 247/10, 247/13, 247/16, 247/19, 247/21,

248/04, 248/07, 248/11, 248/12, 249/01, 249/03, 249/04, 249/06, 249/07, 249/08, 249/11, 249/17, 249/19, 250/03, 250/05, 250/06, 250/07, 250/09, 250/11, 250/12, 250/15, 250/16, 250/18, 251/01, 251/03, 251/09, 251/14, 251/15, 251/17, 251/18, 252/01, 252/06, 252/07, 252/09, 252/11, 252/12, 252/15, 252/19, 253/02, 253/03, 253/04, 253/05, 253/07, 253/09, 253/11, 253/13, 253/18, 253/20, 254/01, 254/03, 254/05, 254/09, 254/14, 254/17, 254/19, 255/02, 255/03, 255/05, 255/08, 255/09, 255/11, 255/13, 256/07, 256/08, 256/15, 256/16, 256/20, 257/04, 257/07, 257/08, 257/10, 257/11, 257/13, 257/16, 257/17, 257/19, 258/03, 258/06, 258/12, 258/13, 258/17, 258/19, 258/20, 259/03, 259/09, 259/10, 259/14, 259/16, 259/17, 260/03, 260/04, 260/05, 260/08, 260/09, 260/11, 260/13, 260/16, 260/23, 261/01, 261/13, 261/14, 261/19

b.+dür 024/07, 064/07, 064/16

bilig (< ET *bil-(i)g*) bilgi.

b.+idin 130/04

biliglig (< ET *bil-(i)g+lig*) bilgili.

b. 213/16

Bilḳān Özel ad.

B. 030/18, 030/19, 034/04

B.+da 051/14

Bilḳīs Özel ad.

B. 228/09

bīm (< Far. *bīm*) korku.

b. 098/18

b.+idin 166/04, 195/06

bī-miḳdār (< Far. *bī* ve Ar. *miḳdār*) önemsiz.

b. 064/15

bī-minnet (< Far. *bī* ve Ar. *minna'*) minnetsiz.

b. 126/16, 175/03, 179/16

bin- (< ET *bin-* < AT **bīn-*) binmek.

b.-di 192/20

binā (< Ar. *binā'*) yapı.

b.+ğa 153/11

b.+sıdın 127/02, 163/14

b.+sıdur 160/04

binā kıl- inşa etmek.

b. ḳ.-dı 038/17, 138/05

b. ḳ.-dılar 062/04

b. ḳ.-ğanıdur 124/21

b. ḳ.-ıp 138/21

b. k.-ıptur 042/17, 050/01, 198/18

binā kıldur- inşa ettirmek.

b. k.-dı 153/09

bī-naẓīr (< Far. *bī* ve Ar. *naẓīr*) benzersiz.

b. 108/16

bī-nihāyet (< Far. *bī* ve Ar. *nihāya^f*) nihayetsiz.

b. 065/21

bī-niyāz (< Far. *bī-niyāz*) ricasız, niyazsız; muhtaç olmayan.

b. 063/13

b.+dın 148/02

bī-niyāz kııl- ihtiyaçsız hâle getirmek.

b. k.-dı 189/05

Binkes Özel ad.

B. 040/11

bī-nūr (< Far. *bī* ve Ar. *nūr*) kör.

bī-nūr kııl- görmez hâle getirmek.

b.-dı 211/11

bī-pāk (< Far. *bī-pāk*) günahkar.

b. 203/09

bir (< ET *bir* < AT **bīr*) bir, tek.

b. 001/12, 002/09, 002/18, 003/16, 004/01, 005/10, 005/14, 007/20, 008/12, 009/02, 009/09, 009/20, 011/06, 011/15, 011/16, 012/05, 012/06, 012/19, 012/20, 013/12, 014/08, 014/18, 016/18, 016/19, 017/02, 017/09, 018/07, 018/11, 019/12, 019/15, 020/17, 020/18, 020/21, 021/08, 021/20, 022/06, 022/11, 022/15, 023/06, 025/05, 026/05, 026/06, 026/19, 027/06, 028/09, 030/08, 030/12, 031/01, 031/03, 031/07, 031/09, 031/15, 032/16, 034/01, 034/12, 034/13, 035/01, 036/15, 037/02, 037/11, 039/12, 039/13, 039/16, 041/03, 042/08, 042/09, 042/10, 045/06, 045/18, 047/04, 050/10, 050/21, 052/14, 052/15, 055/02, 055/06, 055/08, 056/13, 057/07, 057/15, 057/19, 057/20, 058/09, 058/15, 060/05, 060/12, 060/17, 060/19, 061/16, 061/17, 061/18, 061/19, 061/20, 062/13, 063/13, 063/16, 065/08, 065/15, 069/09, 070/17, 070/19, 071/01, 071/02, 071/06, 072/09, 074/04, 076/11, 077/08, 079/02, 080/01, 081/06, 081/09, 081/12, 082/10, 082/11, 085/04, 085/05, 086/04, 089/16, 090/06, 097/02, 097/13, 098/04, 098/10, 099/06, 101/09, 101/17, 102/03, 102/20, 103/06, 103/14, 105/01, 106/10, 106/16, 108/03, 108/08, 108/11, 110/15, 112/19, 112/21, 113/02, 113/03, 113/16, 114/16, 114/19, 115/08, 115/10, 115/11, 115/12, 115/17, 115/18, 116/09, 117/08, 118/04, 118/11, 118/18, 119/06, 121/08, 124/10, 124/20, 125/08, 125/12, 126/09, 126/18, 126/19, 127/07, 127/13, 129/14, 130/08, 130/10, 131/04, 132/19, 132/20, 133/06, 134/05, 134/13, 136/07, 137/13, 137/20, 138/04, 138/05, 138/20, 139/09, 139/13, 139/16, 139/18, 139/19, 140/01, 141/02,

141/11, 143/09, 144/12, 144/16, 144/20, 145/15, 146/07, 146/15, 146/19, 148/07, 148/11, 148/13, 148/21, 149/07, 149/09, 149/17, 149/18, 151/11, 151/16, 151/17, 152/12, 152/14, 152/15, 152/20, 153/19, 154/04, 156/08, 156/17, 157/07, 157/21, 158/01, 158/18, 159/08, 161/04, 162/07, 162/19, 163/01, 163/02, 163/15, 163/18, 165/01, 165/15, 165/18, 167/16, 167/18, 168/06, 168/12, 168/14, 169/11, 169/17, 169/18, 170/03, 171/12, 172/14, 174/09, 175/05, 175/08, 175/09, 175/10, 175/15, 176/13, 177/19, 179/04, 179/09, 182/12, 183/02, 183/16, 183/17, 184/07, 185/10, 187/21, 188/02, 188/16, 188/20, 189/18, 189/19, 190/02, 191/19, 193/21, 195/21, 196/14, 200/05, 200/06, 200/07, 200/13, 201/09, 204/10, 205/10, 205/16, 207/06, 207/09, 207/13, 208/15, 208/19, 213/08, 215/01, 216/04, 217/20, 221/01, 221/02, 221/04, 221/05, 222/14, 223/09, 223/14, 224/11, 225/11, 226/19, 227/20, 228/11, 228/12, 228/19, 229/09, 229/16, 231/02, 231/03, 231/06, 232/01, 232/10, 233/01, 233/03, 234/09, 234/10, 234/12, 235/12, 236/01, 236/02, 237/03, 237/13, 238/07, 238/13, 238/15, 239/08, 239/10, 239/13, 241/19, 242/10, 242/17, 242/18, 244/12, 246/03, 247/07, 247/12, 248/18, 249/01, 249/08, 252/04, 253/01, 254/04, 254/06, 254/10, 254/14, 259/18, 262/08

b.+dür 123/15

b.+ge 020/13, 074/18

b.+ini 136/09, 150/10

b.+iside 041/04

b.+ni 169/18, 172/14

b.+ni yër.ni 003/01

birāder (< Far. *birādar*) **mec.** kardeş gibi yakın erkek arkadaş.

b. 211/08

b.-siz 205/06

bī-raḥm (< Far. *bī* ve Ar. *raḥm*) acımasız.

b. 117/19, 158/05

bī-raḥmlık (< Far. *bī*, Ar. *raḥm* ve Tü. *+lık*) acımasızlık.

b. 253/15

birbiri (< *bir biri*) birbirini.

b. 008/10, 052/14, 204/05, 212/09

b.+ge 008/16, 011/03, 020/04, 033/15, 042/09, 073/08, 133/08, 147/18, 177/21, 178/09, 203/03, 204/06, 207/20, 215/13, 215/16, 222/09, 225/03, 248/18, 250/13, 253/13

b.+mizni 071/04

b.+mizniḡ 208/10

b.+ni 058/10, 178/20, 254/19

b.+niḡ 162/21

b.+siniḡ 130/20

bī-resmlik (Far. *bī*, Ar. *rasm* ve Tü. *+lık*) usulsüzlük.

b.+lar 050/12

birev (< ET *bir+egü*) biri, birisi, bir kimse.

b. 007/13, 021/03, 021/07, 024/17, 037/02, 038/14, 039/21, 040/08, 040/13, 066/11, 070/18, 089/13, 090/14, 091/06, 106/16, 108/05, 115/14, 119/09, 121/11, 125/12, 140/18, 142/02, 151/11, 179/21, 195/21, 207/14, 214/17, 217/01, 220/20, 223/14, 229/03, 233/03
b.+ge 020/15, 077/17
b.+ğa 248/16
b.+ni 004/02, 055/01, 056/10, 079/17, 092/10, 095/09, 114/11, 116/07, 118/17, 162/08, 172/09, 173/01, 198/21, 235/04
b.+niñ 012/05, 085/03, 126/04

birge (< *bir+ge*) birlikte, beraberce.
b. 242/01

biri (< *bir+i*) biri, birisi.
b. 009/10, 009/11, 009/12, 011/16, 011/17, 016/12, 026/15, 029/01, 029/05, 037/14, 037/20, 041/06, 049/19, 076/14, 085/17, 115/21, 155/18, 177/19, 201/05, 217/20, 235/03, 235/17, 235/21, 237/13, 247/09, 247/15, 250/17
b.+de 117/05
b.+ge 013/12, 017/02
b.+ni 009/10, 011/03, 011/06, 013/17, 017/09, 037/14, 146/04, 150/10, 175/14, 184/08, 213/20, 244/12
b.+niñ 011/17, 016/03
b.+ñiz 190/02
b.+si 037/14, 085/17

birik- (< ET (Uyg.) *birik*-< *bir+ik-*) bir araya gelmek.
b.-ip 124/20

birle (< ET *birle*) ile, birlikte.
b. 063/13, 063/14, 063/16, 086/09, 118/11, 118/13, 178/02, 185/08, 239/15, 254/21, 262/08, 262/14

birlen (< ET *birle+n*) ile, birlikte.
b. 009/11, 009/12, 014/21, 034/01, 034/02, 087/01, 096/16, 118/15, 129/21, 170/20, 186/05, 247/11, 255/01

birlik (< *bir+lik*) birlik.
b.+ige 027/04

bī-sa' ādet (< Far. *bī-* ve Ar. *sa' āda'*) talihsiz.
b. 093/12, 221/05
b.+ler 145/09

bisāṭ (< Ar. *bisāṭ*) serilen, yayılan herhangi bir şey; mec. dünya.
b. 001/12, 002/11, 252/12
b.+ını 009/07

bī-ser ü pā (< Far. *bī-sar-u-pā*) sefil ve perişan
b. ü pā 135/08

Bisṭām Özel ad.

B. 200/03, 201/02, 201/10, 203/20, 203/21, 204/21, 225/02
B.+ğa 136/21

Bisṭām Tarḥān Özel ad.

B. 245/06
B.+nı 245/11

bī-sūḥun (< Far. *bī-suḥun*) sessiz.

b. 174/21

bisyār (< Far. *bisyār*) fazla.

b. 239/09

biş- (< ET *bış-*) pişmek

b.-er ır-di 012/16

bīşe (< Far. *bīşa*, *bēşa*) orman, meşelik; bir çeşit nefesli saz, kaval.

b. 203/05, 258/23, 259/01
b.+din 203/02
b.+ler 155/16

bī-şekk (< Far. *bī-* ve Ar. *şakk*) şüphesiz.

b. 065/19, 239/03

bī-şümār (< Far. *bī-şumār*) sayısız.

b. 239/17

bit- (< ET *biti-* < Çin. **piet* (*fırça*)) ve Tü. *+i-*) yazmak yazmak. (krş. *biti-*)

b.-er ır-kendür 051/12

bī-tāb (< Far. *bī-tāb*) bitkin, yorgun

bī-tāb bol- güçsüz düşmek.

b.-madı 218/14
b.-up 128/20

bī-tāḳat (< Far. *bī* ve Ar. *tāḳa'*) güçsüz.

bī-tāḳat bol- güçten düşmek.

b.-up 235/11

biti (< *biti-g*) yazı.

b. 119/09

biti- (< ET *biti-* < Çin. **piet* (*fırça*)) ve Tü. *+i-*) yazmak. (krş. *bit-*)

b.-di 005/12, 020/20, 054/18, 066/13, 075/10, 075/18, 083/01, 168/04,
172/21, 239/11
b.-diler 197/03, 204/02, 206/15, 252/13
b.-gey 054/15
b.-ḡ 035/08
b.-p 004/03, 004/04, 005/17, 015/11, 016/11, 035/08, 048/12, 049/09, 054/18,

066/12, 075/09, 123/08, 128/14, 159/10, 163/08, 164/07, 172/10, 205/14,
222/03, 233/20
b.-ptür 014/05, 014/11, 040/15, 055/04, 123/13, 123/16, 163/03, 171/01,
171/05
b.-ptürler 015/04, 066/07, 238/05
b.-p èr-di 062/19
b.-r èr-di 205/14
b.-sünler 216/15

bitikçi (< ET *biti-g+çi*) yazıcı.
b.+ler 038/21

bitil- (< ET *biti-l-*) yazılmak.
b.-di 001/18, 239/17
b.-ür èr-di 044/12

Bitlis Özel ad.
B. 127/12

Bitlis Kal'ası
B.+da 127/14

bi't-ṭab' (< Ar. harf-i cer olan *bi* ve *ṭab'* ın harf-i tarif almış biçimi ile *bi't-ṭab'*)
tabiatıyla.
b. 172/11

bitü- (< ET *biti-*) yazmak.
b.-r 220/19
b.-r èr-kendür 109/15

bī-vefā (< Far. *bī* ve Ar. *vafā*) vefasız.
b. 195/13
b.+dur 118/19
b.+nın 249/19

bī-vefālīk (< Far. *bī*, Ar. *vafā* ve Tü. *+lık*) vefasızlık.
b.+dur 253/19

Biyāh Suyı
B.+dın 143/20
B.+ğa 143/11, 143/14

biz (< ET *biz*) biz.
b. 020/14, 020/16, 023/11, 034/06, 035/05, 055/04, 055/15, 060/04, 096/02,
096/03, 096/08, 115/02, 115/03, 115/18, 141/17, 162/02, 163/09, 163/11,
164/08, 165/21, 166/01, 172/18, 172/19, 172/21, 173/11, 192/04, 197/04,
204/17, 204/18, 210/15, 211/07, 216/18, 221/05, 224/12, 229/13, 233/15,
234/06, 251/17, 260/15
b.+dın 004/05, 055/02, 081/15, 083/02, 133/11, 139/09, 172/13

b.+ge 020/02, 034/06, 034/07, 050/18, 050/19, 052/05, 053/18, 054/04, 054/05, 054/09, 054/10, 058/03, 090/10, 105/17, 133/11, 155/20, 159/03, 172/15, 172/21, 174/03, 180/07, 182/05, 189/16, 200/09, 202/17, 205/05, 206/10, 209/21, 211/08, 222/13, 233/16, 239/09, 255/10, 260/06

b.+ler 075/15

b.+ni 055/04, 075/18, 076/11, 076/14

b.+niņ 006/08, 042/08, 052/13, 075/15, 089/18, 115/09, 131/07, 165/20, 182/07, 208/09, 210/16, 222/04, 253/03

bizā' at (< Far. < Ar. *biḏā' a'*) semaye, māl.

b. 020/11

bizār (< Far. *bizār*) bıkmiş.

b. 248/09

Bodañçar Özel ad.

B. 015/07

Bodañçar bin Alan Kova Özel ad.

B. 015/07

Bodañçar Muñkağ Özel ad.

B. 015/05

B.+tur 015/07

Boday Özel ad.

B. 016/03

boğaz (< ET *boğuz*) boğaz.

b.+ıdın (boğzıdın) 190/08

b.+ığa (boğzığa) 103/04

Boğazkum Özel ad.

B.+da 133/16

B.+dın 134/09

bol- (< ET *bol-* < AT **bōl-*) olmak. (krş. *ol-*).

b. 009/21, 010/01, 084/20, 175/04

b.-adur 169/10, 173/13

b.-adur ér-di 026/15, 146/17

b.-alı 176/17

b.-alıņ 112/17, 158/03

b.-ar 192/09

b.-a al-ğay 250/14

b.-a al-ğay ér-di 221/14

b.-a al-mas 031/03

b.-a al-may 154/14, 250/07

b.-a al-ur 116/01

b.-dı 001/04, 001/15, 002/01, 002/04, 002/08, 002/09, 002/10, 002/11, 002/15, 003/01, 003/15, 003/19, 004/01, 004/16, 004/20, 005/02, 005/04,

005/16, 006/03, 006/06, 006/19, 007/03, 007/04, 007/18, 007/20, 007/21,
008/06, 008/16, 008/20, 009/04, 009/16, 009/18, 010/10, 010/14, 010/15,
010/18, 011/03, 011/21, 012/01, 012/06, 012/18, 013/03, 013/08, 013/12,
013/19, 014/01, 014/03, 014/07, 014/09, 014/17, 015/03, 015/19, 015/21,
016/09, 016/13, 016/14, 016/18, 017/04, 018/02, 018/03, 018/06, 018/09,
018/19, 018/20, 019/08, 019/11, 019/12, 019/14, 019/17, 019/21, 020/04,
020/10, 020/13, 021/10, 021/12, 022/07, 022/10, 022/12, 022/13, 022/19,
023/10, 023/15, 024/12, 024/21, 025/16, 025/19, 026/14, 027/02, 027/03,
027/10, 027/11, 028/21, 029/04, 029/05, 029/17, 030/03, 030/05, 030/10,
030/11, 030/12, 030/15, 030/16, 031/06, 031/10, 031/11, 031/14, 031/18,
032/05, 032/13, 032/21, 033/02, 033/07, 034/10, 034/13, 034/14, 034/15,
034/16, 034/19, 034/20, 035/02, 036/06, 037/01, 037/09, 037/12, 038/08,
038/09, 038/13, 039/04, 039/13, 039/14, 040/01, 040/13, 040/17, 040/19,
041/01, 041/09, 041/13, 041/15, 041/21, 042/17, 042/19, 043/03, 043/04,
043/05, 043/14, 043/20, 044/14, 044/16, 044/19, 045/06, 045/08, 045/10,
045/12, 045/13, 046/02, 046/05, 046/08, 047/01, 047/02, 047/05, 047/07,
047/09, 047/12, 047/18, 048/02, 048/13, 048/19, 049/04, 049/08, 049/12,
049/16, 049/21, 050/06, 050/08, 051/05, 051/16, 051/20, 052/02, 052/07,
052/11, 052/19, 053/13, 053/14, 053/15, 053/18, 054/01, 055/07, 055/08,
056/13, 056/14, 056/20, 057/06, 057/07, 057/18, 057/20, 058/01, 058/04,
058/10, 059/01, 059/03, 059/05, 059/07, 059/08, 059/13, 059/14, 059/15,
059/16, 059/19, 059/21, 061/05, 061/06, 061/07, 061/09, 061/12, 061/15,
061/21, 062/01, 062/04, 062/09, 062/10, 063/05, 065/19, 066/05, 067/03,
067/05, 067/10, 067/12, 067/17, 067/18, 068/01, 068/03, 068/04, 068/08,
068/10, 068/20, 069/02, 069/05, 069/08, 069/12, 069/13, 069/16, 069/17,
069/18, 069/20, 070/02, 070/09, 070/12, 071/15, 072/03, 072/16, 073/04,
073/07, 073/09, 073/11, 073/14, 073/18, 073/19, 074/07, 074/08, 074/13,
074/18, 075/02, 075/03, 075/10, 075/13, 075/19, 076/03, 076/05, 076/12,
076/15, 077/07, 077/12, 078/06, 078/08, 078/12, 079/01, 079/08, 079/10,
081/17, 082/04, 083/05, 083/06, 083/12, 083/13, 083/19, 084/10, 084/11,
084/14, 084/16, 084/19, 085/02, 085/08, 085/21, 086/17, 087/15, 088/03,
088/16, 088/20, 089/01, 089/14, 089/15, 089/20, 091/01, 091/04, 091/05,
091/06, 091/08, 091/11, 091/17, 092/02, 092/08, 092/13, 092/14, 093/01,
093/21, 094/03, 094/04, 094/18, 095/06, 095/08, 095/12, 095/14, 095/20,
096/01, 096/18, 096/20, 097/05, 098/02, 098/13, 098/16, 098/17, 098/19,
098/21, 099/01, 099/05, 099/06, 099/13, 099/14, 099/17, 100/03, 100/07,
100/09, 100/13, 100/14, 101/02, 101/05, 101/07, 102/10, 102/12, 102/20,
103/06, 103/07, 103/15, 104/14, 104/18, 104/19, 105/14, 105/15, 105/20,
106/02, 106/07, 106/09, 107/05, 107/07, 107/10, 107/11, 107/18, 108/05,
108/08, 108/13, 108/15, 109/08, 110/04, 110/06, 111/10, 111/17, 112/03,
112/05, 112/08, 112/10, 112/19, 112/21, 113/16, 113/17, 113/20, 114/05,
114/17, 114/21, 115/04, 115/10, 115/11, 115/18, 115/19, 116/15, 116/18,
116/20, 117/06, 117/12, 117/18, 118/21, 119/07, 119/12, 120/05, 120/10,
120/15, 121/08, 122/02, 122/12, 122/16, 122/18, 122/20, 123/02, 123/17,
124/04, 124/06, 125/03, 125/04, 125/06, 125/07, 125/11, 125/20, 126/03,
126/15, 127/09, 127/11, 129/01, 129/03, 129/09, 129/10, 129/20, 130/04,
130/07, 131/05, 131/06, 131/09, 131/16, 132/04, 133/03, 133/05, 133/10,
133/14, 133/17, 134/05, 135/09, 135/11, 135/21, 136/01, 136/03, 136/07,
136/11, 136/15, 136/19, 137/07, 137/15, 137/19, 137/20, 139/08, 139/21,
141/06, 141/09, 142/04, 142/06, 143/04, 143/05, 143/08, 143/12, 143/17,

143/18, 143/20, 144/17, 144/19, 145/14, 146/02, 146/12, 146/15, 146/17,
146/19, 147/20, 148/20, 149/07, 150/18, 151/01, 151/10, 151/13, 153/01,
153/04, 153/07, 153/08, 153/16, 154/01, 154/03, 155/04, 155/10, 155/11,
156/16, 156/19, 157/12, 157/14, 157/20, 158/09, 158/15, 160/05, 160/14,
160/21, 161/01, 161/05, 161/06, 162/13, 162/14, 162/21, 163/01, 163/20,
163/21, 164/02, 164/03, 164/14, 164/20, 165/06, 165/10, 165/20, 166/03,
166/07, 166/11, 166/21, 167/03, 167/08, 167/09, 167/11, 167/15, 167/16,
167/19, 168/01, 168/19, 169/02, 169/17, 169/20, 170/12, 170/15, 170/16,
170/19, 171/09, 171/10, 171/11, 173/02, 173/04, 173/06, 173/21, 174/09,
175/03, 175/11, 176/01, 176/02, 176/03, 176/08, 176/09, 176/16, 177/01,
177/03, 178/01, 178/04, 178/06, 178/07, 179/01, 179/04, 179/17, 179/21,
180/05, 180/14, 180/18, 181/21, 182/05, 183/12, 183/21, 184/02, 184/09,
184/15, 184/19, 185/06, 185/08, 185/12, 185/19, 186/09, 186/12, 186/13,
186/14, 186/19, 186/20, 186/21, 187/03, 187/19, 187/21, 188/05, 188/12,
188/20, 189/01, 189/02, 189/10, 189/11, 190/05, 190/06, 190/14, 191/03,
191/19, 191/21, 192/11, 192/19, 192/20, 193/08, 193/13, 193/15, 193/17,
194/05, 194/13, 194/16, 194/17, 195/02, 195/04, 195/07, 195/20, 195/21,
196/05, 196/10, 196/11, 197/02, 197/11, 198/05, 198/07, 199/09, 199/14,
199/19, 200/08, 200/11, 200/17, 200/21, 201/13, 202/14, 203/01, 203/06,
203/13, 204/01, 204/04, 204/13, 205/02, 205/04, 205/19, 206/06, 206/11,
206/13, 207/02, 207/04, 207/14, 207/18, 208/01, 208/07, 209/01, 209/09,
209/11, 209/14, 209/16, 209/19, 210/01, 210/03, 210/11, 211/04, 211/08,
212/10, 212/13, 212/20, 213/01, 213/07, 213/09, 213/11, 213/12, 213/13,
213/21, 214/06, 214/10, 214/13, 215/03, 215/09, 216/02, 216/13, 216/15,
217/06, 217/19, 218/18, 218/21, 219/03, 219/04, 219/05, 220/09, 220/13,
220/21, 221/09, 221/13, 221/17, 222/03, 222/14, 223/20, 224/03, 224/06,
224/10, 224/14, 224/17, 224/19, 225/09, 225/11, 225/20, 226/20, 226/21,
227/02, 227/08, 227/14, 227/16, 227/20, 228/05, 228/10, 228/16, 229/05,
229/19, 229/21, 230/01, 230/03, 230/07, 230/11, 230/13, 230/17, 231/05,
231/09, 231/15, 232/03, 232/04, 232/10, 232/11, 232/16, 232/18, 232/19,
233/17, 234/09, 234/10, 234/11, 234/13, 234/14, 235/09, 235/11, 235/17,
236/06, 236/10, 236/16, 236/19, 237/03, 237/13, 238/03, 238/11, 238/16,
238/17, 238/19, 238/21, 239/05, 239/06, 239/20, 240/02, 240/07, 240/08,
240/09, 240/10, 240/11, 240/21, 241/02, 241/05, 241/08, 241/16, 242/02,
242/05, 242/12, 242/13, 242/14, 242/19, 242/20, 243/01, 243/02, 243/06,
243/10, 243/12, 243/15, 243/20, 243/21, 244/10, 244/11, 245/04, 245/15,
245/20, 246/01, 246/02, 246/07, 246/13, 246/15, 246/16, 246/20, 246/21,
247/03, 247/11, 247/14, 248/01, 248/06, 249/07, 249/10, 249/15, 249/16,
249/17, 249/18, 249/21, 250/05, 250/06, 250/11, 250/14, 251/06, 252/06,
252/15, 253/14, 253/16, 253/20, 254/07, 254/11, 254/13, 254/18, 254/21,
255/01, 255/08, 256/01, 256/03, 256/10, 256/21, 256/22, 257/04, 257/10,
257/21, 258/02, 259/04, 260/02, 261/02, 261/05, 262/05
b.-dılar 003/05, 006/09, 008/02, 009/14, 009/15, 010/17, 010/20, 010/21,
011/16, 012/12, 013/20, 014/09, 016/17, 017/07, 018/13, 018/21, 019/06,
020/20, 022/01, 022/03, 022/20, 023/16, 023/18, 023/19, 024/13, 028/14,
028/17, 028/19, 030/09, 031/09, 031/17, 032/19, 032/20, 036/02, 036/07,
036/10, 036/11, 039/05, 039/21, 040/04, 040/06, 041/05, 042/04, 042/10,
042/15, 044/10, 045/09, 045/18, 046/09, 047/21, 049/01, 049/02, 050/05,
050/16, 050/20, 052/09, 053/09, 053/12, 053/15, 057/08, 057/15, 057/21,
058/17, 059/02, 062/07, 067/04, 068/05, 068/07, 070/03, 070/06, 070/21,

072/09, 072/14, 072/18, 073/09, 074/01, 074/06, 074/17, 075/05, 076/01, 076/08, 077/09, 077/10, 079/02, 079/09, 080/07, 080/11, 082/03, 083/10, 084/04, 087/17, 088/15, 089/01, 089/04, 090/10, 093/13, 095/09, 096/06, 098/02, 098/03, 099/18, 100/15, 100/18, 101/09, 101/11, 101/12, 101/17, 102/03, 103/15, 104/18, 105/08, 106/11, 107/09, 107/11, 107/14, 107/16, 108/04, 108/11, 109/18, 110/05, 114/01, 116/16, 118/05, 118/11, 119/08, 120/17, 121/04, 124/18, 126/07, 126/09, 126/14, 127/06, 128/09, 128/15, 131/05, 131/13, 132/13, 133/04, 133/09, 134/09, 135/09, 135/10, 136/06, 137/06, 140/07, 141/19, 143/13, 143/19, 145/18, 145/21, 148/01, 148/06, 149/13, 151/03, 151/09, 154/12, 154/14, 156/15, 158/01, 161/15, 162/09, 162/18, 163/14, 163/19, 164/15, 165/14, 166/14, 167/03, 167/05, 168/14, 168/15, 169/10, 170/03, 170/04, 170/10, 171/11, 171/13, 171/15, 174/13, 177/01, 183/08, 186/08, 186/10, 191/19, 192/02, 195/21, 196/17, 197/01, 199/08, 200/04, 203/04, 204/15, 204/21, 205/10, 206/09, 207/13, 209/13, 211/13, 213/02, 213/18, 214/19, 215/03, 215/12, 215/13, 216/07, 219/14, 220/11, 222/20, 223/03, 224/10, 226/09, 227/08, 228/18, 229/14, 230/10, 231/01, 231/17, 232/11, 232/16, 233/01, 233/18, 235/10, 235/18, 236/15, 237/09, 237/10, 238/18, 239/14, 239/16, 241/14, 241/16, 241/19, 244/02, 244/03, 246/05, 248/15, 249/01, 249/02, 249/11, 249/12, 249/18, 250/01, 250/02, 250/20, 251/15, 251/18, 252/02, 253/01, 254/03, 254/08, 254/16, 254/19, 255/16, 257/09, 257/11, 257/18, 258/07, 259/13, 259/14, 261/03

b.-dı  r-se 027/16

b.-du  233/15

b.-dum 123/15, 221/04

b.-du  180/04

b.- a  023/03, 044/01, 070/05, 072/15, 091/15, 103/09, 103/12, 119/15, 121/04, 142/21, 172/02, 246/01, 248/17

b.- an 006/04, 014/15, 015/06, 016/17, 025/14, 028/08, 093/04, 119/03, 135/10, 139/13, 143/19, 171/15, 204/12, 226/15, 236/07, 243/16, 247/09

b.- an.ı 221/18, 224/15

b.- anda 016/03, 046/17, 059/05, 109/16, 130/13, 201/09, 225/14

b.- andın 007/09, 163/07, 208/21, 250/04, 258/15

b.- andur 164/07, 229/09, 237/01, 242/16

b.- anı 018/02, 027/12, 078/18, 087/16, 094/16, 107/01, 116/11, 161/12, 163/17, 191/16, 200/02, 202/14, 203/06, 204/04, 208/08, 209/04, 210/06, 211/06, 214/01, 215/09, 220/13, 224/20, 242/05, 243/02, 243/15, 244/13, 244/18, 246/12, 247/02, 247/21, 250/04, 251/03, 258/12

b.- anıda 109/08

b.- anları 200/05, 253/07, 256/15

b.- ay 009/08, 016/05, 018/19, 021/01, 026/16, 030/20, 035/13, 039/16, 047/13, 047/14, 052/05, 052/15, 053/11, 054/01, 054/06, 054/16, 055/05, 055/20, 057/13, 058/01, 059/03, 059/06, 060/04, 061/03, 063/15, 076/08, 080/20, 081/04, 089/19, 091/20, 098/15, 101/02, 124/15, 127/16, 136/20, 141/16, 141/18, 141/20, 144/19, 145/12, 146/17, 147/13, 150/10, 154/13, 155/05, 155/06, 161/12, 162/03, 168/17, 173/01, 173/13, 174/12, 187/20, 191/10, 195/11, 198/07, 199/01, 204/19, 206/09, 225/01, 231/13, 233/08, 240/14, 242/20, 246/18, 251/03, 253/03, 253/04, 253/07, 254/07, 258/14, 259/19, 259/20, 260/14, 261/11, 261/20

b.- ay-biz 023/03, 054/11

b.- ay-miz 210/15

b.-ğay-sèn 107/04
b.-ğay-siz 035/08, 197/04
b.-ğaylar 010/14, 015/21, 065/10, 075/16, 084/04, 096/03, 116/01, 117/08, 161/13, 176/06, 195/21, 233/10
b.-ğay è-di 174/20
b.-ğay èr-di 180/08
b.-ğıl 107/03
b.-ğunça 183/16
b.-ğusı 096/05
b.-ğusıdur 017/06, 026/06, 036/02, 040/07, 055/09, 063/05, 066/18, 067/02, 098/10, 155/03, 168/02, 194/08, 196/11, 200/05, 200/10, 216/17, 223/21, 260/17
b.-ma 234/15, 252/04
b.-madı 012/21, 023/03, 024/21, 028/09, 031/11, 033/01, 043/02, 048/11, 051/18, 057/18, 058/09, 073/06, 090/02, 092/09, 095/06, 099/18, 107/20, 122/16, 142/03, 143/13, 155/14, 162/10, 163/07, 169/07, 175/02, 183/06, 190/21, 195/12, 202/20, 208/01, 209/14, 212/06, 216/21, 217/13, 218/14, 218/15, 220/18, 226/11, 228/06, 232/07, 235/08, 240/12, 247/11, 247/12, 247/13, 250/13, 259/06, 260/18, 262/09
b.-madılar 019/03, 027/05, 029/12, 078/11, 236/16, 248/18, 258/17, 259/22
b.-mağan 039/17, 124/20
b.-mağandur 029/04, 158/17, 159/03, 209/08
b.-mağay 031/02, 068/17, 081/01, 099/07, 195/11, 226/21
b.-mağı 027/19, 245/16
b.-mağıl 063/16
b.-mağunça 259/23
b.-mağusıdur 004/05
b.-mağ 083/21
b.-maklık 198/06
b.-mağ kerek 084/03, 159/04
b.-mağ 030/02, 235/12
b.-mas 017/10, 019/18, 020/06, 024/19, 026/13, 027/01, 038/13, 045/16, 066/11, 111/18, 117/01, 118/19, 124/12, 172/08, 195/14, 233/14, 246/11, 249/06, 252/04, 258/23, 261/12, 261/13
b.-mas-biz 115/03, 197/04
b.-mas-sèn 012/02
b.-masa 133/19, 155/03, 209/06
b.-masağ 246/11
b.-masa èr-di 024/09
b.-masun 031/12, 063/17, 119/05, 195/21, 229/15, 252/17
b.-masunlar 059/02, 085/01
b.-mas èr-di 254/08
b.-mas èr-kendür 242/17
b.-may 020/02, 045/21, 072/08, 076/02, 104/04, 106/02, 115/01, 123/17, 150/19, 164/09, 169/09, 202/02, 206/08, 207/10, 213/02, 214/11, 229/03, 232/12, 234/19, 237/11, 240/13, 251/16, 252/08, 252/16
b.-maydur 029/06, 029/09, 066/10, 225/07
b.-maydur èr-di 104/21, 225/10, 238/11
b.-sa 009/19, 013/20, 014/20, 014/21, 018/18, 053/10, 053/21, 058/21, 065/16, 071/08, 083/04, 084/20, 098/15, 117/08, 124/15, 127/16, 146/18,

173/18, 190/03, 198/08, 199/20, 202/19, 205/06, 208/10, 220/16, 234/06,
 238/05, 248/04, 257/07, 260/06, 260/07, 260/23
 b.-sağ 111/17
 b.-salar 010/13, 072/05, 072/07, 180/12, 204/06
 b.-sam 201/21
 b.-sağ 250/10
 b.-sa èr-di 022/04, 180/07, 215/20
 b.-sek 023/11
 b.-sun 036/14, 059/05, 081/15, 097/01, 168/05, 199/04, 222/13, 239/18,
 241/04
 b.-sunlar 055/10, 058/13, 085/15, 130/21, 138/19, 155/05, 194/05, 199/11,
 248/02
 b.-uban 118/16
 b.-uç 055/06, 060/05, 160/13, 195/21, 205/06
 b.-up 001/03, 001/07, 002/01, 002/04, 002/12, 002/14, 002/18, 002/20,
 003/10, 003/17, 006/04, 006/05, 006/13, 006/17, 007/05, 007/07, 007/12,
 007/13, 007/17, 007/19, 008/01, 008/04, 008/08, 008/09, 008/16, 008/19,
 008/20, 010/16, 010/17, 010/20, 011/20, 012/01, 012/03, 012/06, 012/07,
 013/01, 013/07, 013/15, 014/03, 014/04, 014/07, 015/15, 015/16, 016/06,
 016/15, 017/01, 018/01, 018/06, 018/12, 019/05, 019/08, 019/10, 019/12,
 020/04, 020/13, 021/12, 022/05, 022/20, 023/07, 023/12, 024/01, 024/15,
 024/20, 025/01, 025/05, 025/06, 025/07, 025/13, 026/12, 026/17, 026/18,
 027/04, 027/13, 028/17, 029/04, 029/05, 030/10, 030/13, 030/17, 031/07,
 031/14, 032/06, 032/09, 032/18, 032/21, 033/12, 033/19, 033/20, 034/07,
 034/10, 034/13, 034/18, 037/12, 039/13, 040/09, 040/12, 040/16, 040/19,
 041/09, 041/13, 042/09, 042/14, 042/15, 043/02, 044/13, 044/14, 044/19,
 044/20, 044/21, 045/05, 045/09, 045/18, 045/20, 046/01, 046/10, 046/13,
 046/15, 046/21, 047/06, 047/07, 047/11, 047/17, 048/03, 048/18, 049/01,
 049/03, 049/14, 050/04, 050/05, 050/07, 050/18, 050/19, 050/21, 051/05,
 051/08, 051/13, 052/17, 052/18, 053/03, 053/06, 053/11, 053/12, 053/16,
 053/20, 053/21, 054/01, 054/06, 055/06, 056/12, 057/09, 058/10, 058/15,
 058/19, 059/13, 060/01, 060/05, 060/07, 060/08, 060/15, 060/20, 060/21,
 061/01, 061/03, 061/04, 061/05, 061/08, 061/11, 061/19, 065/10, 067/04,
 067/05, 067/12, 068/02, 068/15, 069/19, 069/20, 070/04, 070/05, 070/10,
 071/08, 071/16, 072/02, 072/11, 073/03, 073/13, 073/17, 073/21, 074/03,
 074/05, 074/06, 074/07, 074/09, 074/12, 074/18, 075/15, 075/18, 076/17,
 077/11, 077/12, 078/01, 078/09, 078/14, 079/08, 079/15, 080/05, 080/06,
 080/13, 080/14, 081/05, 081/13, 081/16, 081/18, 081/20, 082/01, 082/06,
 082/16, 082/18, 083/12, 083/19, 084/02, 084/03, 084/06, 084/19, 085/21,
 086/04, 086/18, 087/21, 088/05, 088/10, 088/11, 088/17, 089/04, 090/09,
 091/04, 091/16, 092/13, 093/07, 093/11, 093/12, 093/14, 093/18, 093/21,
 094/12, 094/19, 095/13, 095/16, 096/12, 096/13, 096/21, 097/15, 097/19,
 097/20, 098/04, 098/11, 098/20, 099/10, 099/11, 099/19, 100/15, 101/03,
 101/13, 101/14, 101/16, 101/18, 101/19, 102/08, 102/10, 102/11, 102/12,
 102/15, 102/17, 102/20, 103/10, 104/14, 104/17, 104/18, 105/05, 105/08,
 105/10, 105/13, 105/19, 105/20, 106/21, 107/05, 107/09, 107/10, 108/08,
 109/09, 109/12, 110/06, 110/15, 111/09, 111/18, 111/19, 111/20, 113/07,
 113/08, 113/17, 113/20, 114/04, 114/06, 114/12, 114/19, 115/10, 115/16,
 116/15, 116/20, 117/03, 117/04, 117/09, 118/07, 118/10, 120/01, 120/02,
 120/05, 120/15, 120/18, 120/19, 121/07, 121/08, 121/13, 121/18, 122/16,

123/07, 123/09, 123/21, 124/01, 124/10, 124/17, 124/19, 125/05, 125/18,
125/20, 128/17, 128/20, 128/21, 129/07, 129/08, 129/16, 131/10, 131/12,
131/18, 131/19, 132/04, 132/08, 133/17, 134/05, 134/07, 135/06, 135/13,
135/21, 136/10, 138/06, 138/08, 138/14, 139/17, 140/06, 141/05, 142/10,
142/21, 143/01, 143/10, 143/17, 144/05, 144/10, 144/11, 144/15, 144/20,
145/02, 145/04, 145/05, 145/08, 145/09, 145/10, 145/13, 145/17, 145/21,
146/10, 146/14, 149/02, 149/12, 150/03, 151/09, 151/15, 152/06, 152/07,
153/21, 154/18, 155/02, 155/08, 156/09, 157/18, 158/10, 158/19, 159/03,
159/15, 159/19, 160/11, 160/13, 160/14, 161/15, 161/16, 162/05, 162/10,
163/16, 164/06, 164/15, 165/14, 166/06, 167/05, 167/10, 167/16, 168/10,
168/18, 169/03, 169/04, 169/05, 169/06, 169/11, 170/06, 170/09, 170/11,
170/15, 172/06, 172/18, 173/11, 173/12, 173/18, 173/19, 174/06, 174/12,
174/15, 176/16, 178/04, 178/10, 178/14, 178/21, 179/09, 179/12, 179/17,
180/07, 182/11, 184/10, 184/12, 184/13, 185/18, 186/08, 187/04, 187/06,
187/17, 187/18, 188/07, 188/09, 188/14, 188/20, 190/20, 190/21, 191/14,
191/19, 191/20, 191/21, 192/06, 192/07, 195/08, 196/12, 196/16, 197/05,
197/07, 197/10, 197/12, 197/20, 198/10, 198/11, 199/01, 199/05, 199/08,
200/01, 200/06, 200/14, 201/01, 201/02, 201/08, 201/12, 202/04, 202/08,
202/12, 202/16, 203/03, 203/08, 203/11, 203/12, 203/15, 203/18, 203/19,
204/02, 204/06, 204/09, 204/14, 204/16, 204/18, 204/19, 204/20, 205/08,
205/09, 205/12, 205/16, 205/17, 205/19, 205/20, 206/01, 206/05, 206/10,
206/18, 207/10, 207/13, 207/18, 207/19, 208/12, 209/09, 209/12, 209/18,
210/07, 210/10, 210/14, 210/16, 211/03, 211/07, 211/09, 211/10, 211/13,
211/18, 212/07, 212/13, 213/02, 213/11, 213/17, 214/02, 214/15, 215/03,
215/05, 215/06, 215/11, 215/17, 216/05, 216/07, 216/19, 216/21, 217/07,
217/12, 217/15, 217/16, 217/17, 217/21, 218/02, 218/12, 218/15, 218/20,
220/02, 221/19, 221/20, 221/21, 222/03, 222/09, 222/10, 222/13, 222/16,
222/19, 223/02, 223/05, 223/12, 223/20, 224/15, 224/17, 225/03, 225/04,
225/05, 225/12, 225/16, 225/20, 226/02, 226/06, 226/08, 226/09, 226/19,
227/09, 227/11, 227/14, 227/17, 228/01, 228/06, 228/18, 229/01, 229/03,
229/04, 229/14, 229/17, 230/02, 230/16, 231/10, 232/05, 232/10, 232/14,
232/18, 232/21, 234/01, 235/11, 236/08, 236/09, 236/11, 237/01, 237/02,
237/05, 237/08, 237/13, 237/15, 237/16, 237/21, 238/06, 238/10, 238/15,
238/17, 240/05, 240/07, 240/19, 241/01, 241/07, 241/13, 241/14, 241/15,
242/02, 242/03, 242/07, 242/14, 242/20, 243/07, 243/15, 243/16, 243/21,
244/01, 244/03, 244/05, 244/10, 244/12, 245/03, 245/04, 245/05, 245/08,
245/12, 246/05, 246/06, 246/07, 246/13, 246/15, 247/04, 247/14, 248/09,
248/17, 248/21, 249/07, 249/18, 250/01, 250/07, 250/09, 250/15, 250/17,
251/11, 252/03, 252/17, 253/03, 253/06, 253/11, 253/14, 253/16, 254/06,
255/13, 255/14, 255/18, 256/01, 256/02, 256/06, 256/09, 256/11, 256/12,
256/19, 257/07, 257/11, 257/14, 257/15, 257/21, 258/01, 258/05, 258/09,
258/10, 258/23, 259/07, 260/06, 260/07, 260/21, 261/21, 261/22

b.-up-siz 202/15

b.-updur 045/07, 255/16

b.-uptur 006/02, 011/06, 011/16, 012/09, 013/02, 015/10, 016/10, 018/17,
024/08, 034/17, 035/05, 035/16, 035/20, 077/19, 087/21, 088/03, 089/02,
109/10, 109/11, 109/19, 114/10, 125/19, 126/09, 139/02, 144/08, 146/07,
147/14, 154/10, 156/11, 159/06, 168/02, 170/16, 172/07, 172/12, 173/03,
173/15, 190/14, 192/14, 206/21, 209/16, 211/04, 215/02, 215/21, 216/14,
219/08, 219/19, 224/07, 235/14, 241/05, 242/08, 242/16, 262/03

b.-upturlar 012/11, 030/12, 036/03, 069/06, 079/15, 083/01, 111/02, 152/14, 156/09, 175/15
b.-up  r-di 004/16, 006/04, 006/21, 007/03, 007/06, 011/04, 014/17, 015/06, 020/06, 020/08, 021/15, 030/15, 031/18, 037/11, 045/13, 054/04, 054/17, 057/02, 059/11, 061/15, 078/19, 090/04, 091/08, 091/14, 097/04, 100/12, 104/11, 109/01, 112/07, 120/13, 125/08, 134/06, 135/07, 141/21, 142/18, 142/19, 143/16, 144/03, 150/04, 153/01, 154/13, 154/19, 154/21, 168/12, 169/17, 171/07, 171/08, 173/16, 190/09, 191/06, 197/07, 197/19, 209/08, 209/10, 218/02, 248/08
b.-up  r-diler 013/05, 017/09, 042/04, 047/01, 082/02, 087/20, 113/10, 133/06, 139/06, 143/18, 144/02, 152/03, 153/12, 164/18, 171/10, 184/09, 201/17, 242/15, 254/02, 259/18
b.-ur 003/08, 009/17, 012/13, 015/12, 021/05, 021/07, 026/11, 027/04, 028/05, 029/19, 030/21, 031/01, 036/17, 037/09, 038/14, 044/13, 063/13, 080/19, 081/01, 082/18, 085/17, 086/10, 089/20, 095/05, 096/04, 096/05, 115/12, 119/03, 119/09, 133/20, 136/15, 141/11, 144/12, 148/11, 149/18, 151/12, 162/01, 164/11, 170/03, 172/12, 176/13, 194/21, 195/15, 198/17, 200/06, 209/07, 210/20, 214/16, 215/16, 230/05, 241/04, 243/01, 244/09, 248/14, 248/15, 248/17, 259/21, 260/09, 262/04, 262/07
b.-ur-biz 034/06, 164/12, 182/06
b.-ur-men 014/21
b.-urda 214/12
b.-ur a 025/06, 044/06, 099/18
b.-urlar 009/18, 097/01, 139/18, 164/17, 194/09
b.-ur  r-di 003/01, 004/10, 016/15, 021/02, 026/03, 028/11, 051/10, 052/02, 056/19, 057/17, 067/16, 069/01, 107/06, 154/03, 154/05, 173/05, 177/15, 182/13, 190/02, 194/10, 237/18
b.-ur  r-diler 041/04
b.-ur  r-kendür 068/12

bolcar (< Mo. *bolcug-a(n)*) müddet, s re; toplanma zamanı (kr . *morcal*, *molcur*)
(Lessing, 119b).
b.+ıdın 174/07
b.+ı a 199/11

Bolğaçı  zel ad.
B. 113/16, 113/17

borı (< ET (MK) *bor  y*) boru.
b.+sı 237/20

Borulday  zel ad.
B. 072/10, 109/17, 110/01

bost n (< Far. *bost n*) bahçe, sebze bahçesi.
b.+dın 195/17
b.+ı 251/03

boş (< ET *boş* < AT **b   *) boş.
b. 023/15, 163/04, 185/17

boy (I) (< ET (Uyg.) *bod*) boy; (nehir ile birlikte) kıyı.
b. 007/18, 067/10, 195/11

boy (II) (< ET *bod*) kavim. (EDPT, 296b; TMEN II, 358)
b.+mı 093/18

Boy-ı Murğ Özel ad. (bk. Açıklamalar)
B. 067/10
B.+dın 007/18

boyın (< ET (Uyg.) *boyın*) boyun.
b.+larığa 185/11

boylüg (< *boy+lük*) boylu
b. 139/17

boyun (< ET *boyın* < AT **bōyin*) boyun.
b. 226/09
b.+ı (boynı) 079/19
b.+ığa (boynığa) 094/08, 128/14, 187/04
b.+ın (boynın) 055/17, 124/13
b.+ıңызda (boynıңызda) 082/18
b.+uңызda (boynuңызda) 205/06

boyun sun- itaat etmek.
b. s.-dı 053/20
b. s.-madı 144/15
b. s.-maydur ér-diler 073/08

Böçek Özel ad.
B. 038/12

böl- (< ET (Uyg.) *böl-* < AT **böl-*) bölmek.
b.-üp 022/09

Bölgen Özel ad.
B. 038/19

bölük (< ET (Uyg.) *bölük*) bölüm, kısım.
b. 120/18, 131/14

bölün- (< ET *böl-ün-*) bölünmek.
b.-üp 080/04
b.-ür 022/04

böri (< ET *böri* < AT **bōri*) kurt.
b.+ler 026/08
b.+si 096/13

Böribaş Özel ad.
B.+ıdın 112/18

Böri Kêçit Özel ad.
B. 115/21

Böri Oğul Özel ad.
B. 061/13

börk (< ET (MK) *börk*) başlık.
b.+lerin 036/18

Börte Çina Özel ad.
B. 014/12

Börte Koçin Bêki Özel ad.
B. 017/09

Böte Oğul Özel ad.
B. 040/05

böz (< ET (MK) *böz* < Ar. *bazz* = Ârâmime *būṣā* = Akkâdca *būṣu*) yoğun pamuk
bezi. (Kaçalın, 2011, 914.)
b. 020/11
b.+ğa 020/18

bu (< ET *bo, boo, po* (Brahmi) < AT **bō*) 1. bu (işaret sıfatı).

b. 001/04, 001/13, 001/19, 002/07, 003/04, 003/06, 003/12, 005/13, 006/01,
006/02, 006/07, 006/19, 007/13, 007/15, 008/03, 008/04, 008/05, 008/07,
008/14, 009/13, 009/21, 010/01, 010/04, 010/09, 011/01, 011/07, 011/10,
011/14, 012/01, 012/07, 012/09, 012/11, 012/14, 012/18, 013/01, 013/02,
013/07, 014/11, 014/19, 014/20, 015/02, 015/04, 015/07, 015/12, 015/15,
016/02, 016/05, 016/06, 016/10, 016/21, 017/02, 017/08, 017/13, 017/21,
018/06, 018/18, 018/19, 019/20, 020/03, 020/13, 021/04, 022/16, 023/03,
024/07, 024/18, 024/19, 025/18, 027/11, 029/05, 029/18, 030/02, 030/21,
031/06, 031/13, 032/12, 034/02, 034/03, 034/07, 034/21, 035/07, 035/08,
035/10, 035/14, 035/16, 035/18, 036/11, 036/16, 037/04, 037/05, 037/17,
037/21, 038/01, 038/03, 038/11, 038/13, 038/14, 038/15, 038/16, 039/17,
040/02, 042/14, 043/12, 043/13, 044/14, 044/19, 045/03, 045/04, 046/02,
047/03, 047/09, 047/14, 048/02, 048/05, 048/10, 048/14, 048/15, 049/02,
049/03, 049/18, 050/04, 051/07, 052/08, 052/12, 052/15, 052/19, 052/20,
053/11, 053/14, 053/15, 054/02, 054/05, 054/08, 054/14, 054/18, 055/03,
055/04, 055/07, 055/09, 055/13, 055/14, 055/16, 055/19, 055/20, 055/21,
056/04, 056/09, 057/06, 057/07, 058/01, 058/03, 058/13, 058/15, 059/12,
060/19, 060/20, 061/03, 061/04, 061/18, 061/21, 062/02, 062/06, 063/09,
063/10, 063/11, 063/15, 064/07, 065/01, 065/03, 065/16, 065/17, 066/14,
066/15, 066/17, 066/18, 067/01, 067/09, 067/12, 067/13, 067/15, 068/03,
068/05, 068/11, 068/14, 068/20, 069/02, 069/06, 069/09, 069/14, 069/19,
070/04, 070/18, 071/08, 071/13, 071/19, 071/21, 072/03, 073/12, 073/19,
073/21, 074/08, 074/13, 074/18, 074/20, 075/07, 075/08, 075/10, 075/11,

075/13, 075/14, 075/18, 075/19, 076/08, 077/06, 077/19, 078/05, 078/18,
079/15, 080/03, 080/09, 080/14, 080/18, 081/01, 081/10, 081/17, 082/03,
082/04, 082/06, 082/13, 082/21, 083/05, 083/06, 083/07, 083/08, 083/18,
084/08, 084/09, 084/13, 085/16, 085/18, 085/19, 086/07, 086/08, 086/09,
086/11, 086/13, 087/13, 087/18, 089/02, 089/03, 089/19, 089/20, 090/03,
090/10, 090/13, 090/20, 091/05, 092/04, 093/11, 094/07, 094/13, 095/02,
095/10, 096/04, 096/05, 096/06, 096/11, 096/14, 096/21, 097/04, 097/14,
098/06, 098/10, 098/20, 099/04, 099/08, 099/11, 100/01, 100/04, 100/05,
100/10, 100/13, 100/16, 102/09, 104/14, 104/20, 105/11, 105/13, 105/20,
106/19, 107/05, 107/10, 107/12, 107/16, 107/17, 108/04, 108/06, 108/13,
109/15, 109/17, 110/08, 110/11, 111/06, 111/07, 111/14, 112/05, 112/17,
115/03, 115/09, 115/13, 115/19, 116/06, 116/16, 117/12, 117/14, 117/15,
118/19, 119/03, 119/19, 120/01, 121/12, 122/17, 122/18, 123/03, 124/09,
125/14, 126/01, 126/16, 126/17, 127/03, 127/13, 128/02, 128/17, 129/11,
130/07, 130/10, 130/17, 131/06, 131/21, 133/09, 133/17, 134/10, 134/11,
134/17, 135/10, 135/17, 135/21, 137/07, 137/10, 138/07, 138/12, 138/16,
139/05, 139/07, 141/15, 142/18, 143/08, 143/17, 144/09, 144/11, 145/07,
146/12, 146/19, 146/20, 147/07, 147/14, 147/20, 148/05, 148/11, 148/14,
149/04, 149/17, 150/04, 150/19, 151/03, 151/19, 152/13, 153/09, 153/16,
154/03, 154/07, 154/11, 155/01, 155/04, 155/18, 155/21, 156/08, 156/18,
156/19, 156/20, 159/05, 159/06, 159/09, 159/14, 160/07, 160/16, 161/01,
161/05, 161/06, 161/19, 161/20, 161/21, 162/02, 162/03, 162/04, 162/05,
162/08, 163/03, 164/03, 164/06, 164/17, 165/02, 165/07, 165/09, 166/01,
167/18, 168/17, 169/07, 169/09, 170/07, 170/08, 170/09, 170/16, 171/02,
171/04, 171/11, 172/05, 172/09, 172/12, 172/14, 172/18, 173/01, 173/09,
173/11, 173/15, 174/01, 174/04, 175/07, 175/11, 175/13, 176/07, 176/16,
176/17, 179/16, 179/17, 180/04, 180/07, 180/08, 182/03, 182/06, 182/10,
182/17, 183/01, 183/17, 183/20, 184/15, 184/19, 185/03, 185/07, 185/19,
187/02, 187/04, 187/07, 187/17, 189/06, 189/14, 190/11, 190/15, 191/21,
192/02, 192/03, 192/21, 193/19, 193/21, 194/05, 194/07, 194/20, 195/02,
195/03, 195/04, 195/05, 195/09, 195/10, 195/12, 195/14, 195/17, 195/21,
196/02, 196/04, 196/09, 196/12, 197/01, 197/02, 197/10, 197/14, 198/06,
198/11, 198/14, 198/17, 198/19, 199/01, 199/02, 199/07, 199/15, 200/01,
200/03, 200/08, 200/09, 200/11, 201/03, 201/04, 201/10, 202/20, 203/01,
203/10, 204/01, 204/02, 204/19, 205/04, 205/07, 205/14, 206/20, 206/21,
207/05, 207/10, 207/14, 207/15, 208/06, 208/08, 208/10, 208/16, 209/02,
209/07, 209/12, 209/20, 210/10, 210/13, 210/15, 210/17, 210/21, 211/01,
211/03, 211/04, 211/21, 212/01, 212/03, 212/04, 212/06, 212/18, 213/03,
213/10, 213/12, 214/04, 214/12, 214/13, 214/20, 215/20, 216/07, 216/17,
216/18, 216/19, 217/01, 217/06, 217/08, 217/09, 217/11, 217/13, 217/15,
217/16, 217/17, 218/01, 218/04, 218/06, 218/07, 218/09, 218/13, 218/15,
218/20, 218/21, 219/03, 220/02, 220/08, 220/12, 220/17, 221/08, 221/09,
221/14, 221/15, 222/12, 222/16, 223/08, 223/10, 224/01, 224/07, 224/11,
224/13, 224/18, 225/13, 225/14, 225/19, 225/21, 226/03, 226/17, 226/18,
227/13, 227/14, 228/07, 228/16, 228/17, 228/18, 228/21, 229/04, 229/08,
229/13, 229/18, 229/21, 230/01, 230/02, 230/04, 230/06, 231/17, 231/19,
231/21, 232/09, 232/12, 232/15, 233/02, 233/07, 233/08, 233/09, 233/13,
233/16, 233/18, 233/19, 234/03, 234/04, 234/11, 234/14, 235/03, 235/09,
235/10, 235/20, 236/18, 236/19, 237/14, 237/18, 237/21, 238/02, 238/03,
238/04, 238/09, 238/12, 239/08, 239/15, 239/16, 239/17, 239/21, 240/07,

240/11, 241/04, 241/05, 242/02, 242/04, 242/08, 242/09, 242/12, 243/02, 243/07, 244/02, 244/13, 244/17, 245/06, 245/11, 245/15, 245/19, 246/04, 246/05, 246/11, 246/14, 246/21, 247/05, 247/10, 247/13, 247/15, 248/02, 248/03, 248/07, 248/08, 248/13, 249/04, 249/19, 250/19, 250/21, 251/04, 251/05, 251/08, 251/11, 251/13, 251/14, 251/15, 251/17, 252/14, 253/01, 253/03, 253/04, 253/10, 253/12, 253/19, 254/07, 254/19, 257/07, 257/08, 257/19, 260/02, 260/07, 260/14, 260/15, 261/06, 261/14, 261/16, 261/17, 261/18, 262/04, 262/12

2. bu (işaret adılı)

b. 024/01, 024/06, 026/06, 032/08, 038/05, 039/20, 049/12, 058/04, 082/15, 082/17, 119/09, 171/03, 248/04

b.+dur 065/01, 159/13, 197/17, 231/05, 249/19

b. turur 086/14

Bucāy Özel ad.

B. 005/18, 006/01, 006/03, 006/04, 006/06, 006/08, 006/11

B.+ğa 006/10

B.+nı 005/18

buçak (< ET *bıç-ak*) bıçak. (krş. *bıçağ*, *bıçak*)

b. 121/14

Buğam Issı Køl Özel ad.

B.+de 094/12

buğday (< ET (Uyg.) *buğday*) buğday.

b. 115/11, 146/07, 222/14

Buğu Katakın Özel ad.

B. 015/04

buhār (< Ar. *buhār*) buğu, buhar.

b. 185/04

b.+ıdın 010/20

Buhārā Özel ad.

B. 017/16, 021/20, 022/21, 023/09, 024/12, 024/20, 025/20, 057/08, 059/01, 059/02, 078/07, 079/01, 079/18, 242/13, 243/07, 243/11, 244/10, 244/11, 254/03, 256/21, 257/01, 257/06, 257/07, 257/17, 258/13

B.+da 109/10, 110/06, 114/06, 120/01, 223/19, 245/21, 252/10

B.+daki 058/14

B.+dın 024/17, 024/19, 090/08, 099/09, 199/02, 243/13, 255/07, 257/07

B.+ğa 023/17, 023/21, 033/10, 058/07, 058/16, 058/19, 061/07, 078/11, 078/13, 197/10, 223/17, 242/11, 252/10, 254/17, 255/03, 255/12, 256/22, 257/02, 258/04, 259/13

B.+nı 078/17, 242/11, 247/01, 250/18, 252/21, 257/04

B.+nın 057/04, 058/02

Buhārālık Buharalı.

B.+lar 078/14

Buḥārā-zindān Özel ad. (bk. Açıklamalar)

B.+da 071/05

Buḥutu-salci Özel ad.

B. 015/05

buḥ- tuzak kurmak, pusu kurmak. (bk. *buḥturmak* Senglah, 136v19).

b.-up 093/19, 152/20

b.-up ér-di 153/01

buḥ'a (< Ar. *buḥ'a*) toprak, yer; büyük yapı.

b. 153/16

b.+da 125/01, 226/16

Buḫa Özel ad.

B. 015/07, 047/05, 047/06

Buḫa Bēg Özel ad.

B. 047/04

Buḫaçaḥān Özel ad.

B. 014/12

Buḫay Özel ad.

B.+nı 021/18

bul- (< ET *bul-*) bulmak.

b.-dum 239/09

b.-ğanın 154/10

bulağ (< ET (Uyg.) *bulak*) yerden kaynayıp çıkan pınar.

b. 127/01, 182/12

bular (< ET *bo+lar*) bunlar.

b. 068/17, 070/15, 082/09, 088/13, 123/15

b.+dın 011/14, 131/09

b.+ğa 128/15

b.+nı 025/10, 088/02

Bular Cengel Özel ad.

B.+iğa 132/13

bulğak (< ET *bulğa-k*) karışıklık.

b. 214/10

Bulğar Özel ad.

B. 011/11, 017/14, 038/20, 041/18, 041/21, 110/10, 209/10, 240/03

bulūkāt (< Far. *bulūkāt*) yöre, havali.

b.+da 029/03, 032/16

bulut (< ET *bulut*) bulut.

b. 117/03

būm (< Far. *būm*) yer, yurt.

merz ü būm memleket, vatan. (Kamus-ı Türkî, 1023)

merz ü b. 186/12

merz ü b.+nı 184/20

bunça (< *bu(n)+ça*) bunca.

b. 067/07, 081/20, 086/14, 183/11

Buzencer Özel ad.

B. 196/06

Būrān Özel ad.

B. 062/12

Būrān bin Duva Têmür Hân bin Duva Hân Özel ad.

B. 062/14

burc (I) (< Ar. *burc*) kale; hisar çıkıntısı.

b. 098/10, 149/01, 167/04, 174/17, 183/09, 231/07

b.+da 163/03

b.+ka 176/13

b.+lar 160/05, 161/07, 167/06

b.+lardin 167/04

b.+larnı 161/07

b.+nı 249/08

b.+ta 163/15

burc (II) (< Ar. *burc*) Zodyak üzerindeki on iki takım yıldızdan her biri.

b.+ıda 173/16, 173/17

b.+ını 179/15

Burdalıĝ Özel ad.

B.+da 076/17

B.+dın 076/21

Burdalıĝ Özel ad.

B. 259/14

B.+nı 078/21

burhān (< Ar. *burhān*) delil.

b. 065/17

Burhān Oĝlan Özel ad.

B. 127/15, 129/07, 139/11, 140/08, 140/11, 140/13, 157/08

B.+ğa 140/16, 140/17

B.+nı 140/21, 141/12

Bursa Özel ad.

B.+ğa 170/07

Burtaş Özel ad.

B. 011/11

burüc (< Ar. *burüc*) kaleler, hisarlar.

b. 169/12

b.+ını 160/04

burun (< ET (Uyg.) *burun*) önce, evvel.

b. 005/11, 007/13, 012/16, 018/18, 018/19, 018/20, 021/13, 022/16, 023/10, 027/14, 029/09, 029/10, 032/21, 041/14, 041/19, 047/16, 049/05, 050/06, 061/21, 066/10, 087/01, 087/19, 090/13, 092/20, 097/02, 098/07, 100/20, 102/13, 104/11, 107/01, 110/19, 111/12, 112/16, 114/13, 117/19, 122/17, 123/06, 123/13, 126/01, 127/05, 130/01, 134/01, 134/11, 134/14, 139/02, 140/01, 142/07, 142/19, 143/16, 144/02, 147/11, 152/17, 153/01, 154/16, 155/21, 156/13, 160/13, 161/05, 167/04, 168/20, 169/13, 171/08, 174/16, 178/12, 180/01, 181/03, 186/03, 186/17, 191/06, 194/15, 197/11, 201/08, 202/08, 204/14, 207/05, 207/18, 221/06, 222/02, 222/20, 225/11, 228/11, 239/20, 242/07, 245/06, 245/21, 246/14, 250/18, 257/06

Burunduğ Özel ad.

B. 166/08, 169/14, 177/02, 197/11

Burunduğ Bêg Özel ad.

B. 171/14

B.+ge 194/07

B.+ni 175/16, 197/05

burunkı (< *burun*+*kı*) önceki, evvelki.

b. 049/06, 123/09, 178/04

b.+dın 006/03

Buruntay Özel ad.

B. 014/14

Bust Özel ad.

B. 102/05

but (< Far. *but*) put.

b.+larını 013/02

b.+nı 009/11

but-hâne (< Far. *but-hāna*) puthane.

b. 049/08

b.+lerni 133/15

but-perest (< Far. *but-parast*) puta tapan.

b. 012/04, 019/07

b.+ler 019/06

but-perestlık (< Far. *but-parast* ve Tü. +lık) putperestlik.

b. 019/07

b.+da 009/12, 013/02

būy (< Far. *boy, būy*) koku.

b. 156/07

Buyan Ağa Özel ad.

B. 092/16

buyruğ (< ET (MK) *buyur-(u)ğ*) emir. (krş. *buyuruğ*)

b.+uğ 005/19

buyur- (< ET (MK) *buyur-*) buyurmak, emretmek.

b.-dı 018/07, 019/10, 020/14, 020/15, 020/17, 024/02, 024/10, 024/14, 024/20, 027/17, 027/19, 028/02, 028/13, 032/12, 032/16, 032/20, 040/01, 042/09, 044/04, 057/13, 058/04, 062/03, 072/16, 091/11, 103/11, 103/13, 111/20, 112/06, 115/06, 116/16, 117/13, 120/21, 123/08, 124/02, 125/19, 134/20, 135/17, 138/08, 140/19, 142/14, 147/01, 147/17, 152/08, 157/06, 157/17, 159/08, 165/01, 167/02, 167/12, 168/10, 174/14, 179/19, 180/01, 180/12, 182/03, 182/14, 185/13, 191/15, 194/05, 194/07, 198/12, 200/07, 203/16, 207/09, 216/15, 220/15, 220/16, 221/01, 224/07, 224/08, 231/04, 233/04, 234/21, 240/03

b.-dılar 194/15, 234/05, 234/07

b.-ğay è-dim 174/21

b.-madı 171/03

b.-mağay 232/02

b.-uptur 054/06

b.-up èr-di 017/11, 032/11

buyuruğ (< ET (MK) *buyur-(u)ğ*) emir. (krş. *buyruğ*)

b. 216/16

buz- (< ET *buz-*) bozmak, mahvetmek, perişan etmek.

b.-dı 002/17, 102/05, 104/13, 115/01, 162/16

b.-dılar 023/13, 024/18, 028/03, 032/15, 096/17, 099/19, 105/06, 126/05, 128/17, 128/20, 146/06, 157/06, 183/13, 197/11, 230/12, 232/17

b.-gey 106/16

b.-ğalı 134/01

b.-ğandurlar 088/13

b.-ğanıda 132/17

b.-mağdın 027/08

b.-up 025/08, 034/19, 049/08, 061/02, 061/15, 085/15, 090/18, 091/14, 098/06, 103/13, 105/09, 122/06, 123/03, 127/06, 132/16, 133/16, 136/11, 146/03, 158/15, 160/07, 168/09, 171/17, 188/15, 189/13, 206/03, 246/03

b.-up-s n 141/16

buzdur- (< ET *buz-tur-*) bozdurmak, perişan ettirmek.

b.-dı 027/21

b.-dılar 109/07

b.-up 102/06

b.-ur 081/03

buzuğ (< ET (MK) *buzuğ*) bozuk, harabe. (krş. *buzuğ*)

b. 149/06

b.+nı 088/14

buzuğluğ (< *buzuğ+luğ*) bozukluk, haraplık. (krş. *buzuğluğ*, *buzuklık*, *buzukluğ*, *buzukluk*)

b.+ığa 150/04, 154/14

buzuğluğ kıl- harap etmek.

b. k.-dı 093/17

buzuğluk (< *buzuğ+luk*) bozukluk, haraplık. (krş. *buzuğluğ*, *buzuklık*, *buzukluğ*, *buzukluk*)

buzuğluk kıl- harap etmek.

b. k.-adur 214/04

b. k.-adurlar 231/11

buzuk (< ET (MK) *buzuğ*) bozuk, harabe. (krş. *buzuğ*)

b. 141/16, 189/18, 194/15, 198/11

buzuklık (< *buzuğ+lık*) bozukluk, haraplık. (krş. *buzuğluğ*, *buzuğluk*, *buzukluğ*, *buzukluk*)

b.+ıdın 025/09

buzukluğ (< *buzuğ+luğ*) bozukluk, haraplık. (krş. *buzuğluğ*, *buzuğluk*, *buzuklık*, *buzukluk*)

b.+ı 172/12

buzukluk (< *buzuğ+luk*) bozukluk, haraplık. (krş. *buzuğluğ*, *buzuğluk*, *buzuklık*, *buzukluk*)

b. 230/12

buzukluk kıl- harap etmek.

b. k.-adur 024/13

buzul- (< ET (Uyg.) *buzul-*) bozulmak.

b.-dı 102/04, 164/08, 178/02, 201/08

b.-ğay 061/02

b.-mağığa 081/01

b.-up 045/09, 049/01, 052/09, 072/18, 074/06, 074/19, 074/21, 078/07, 082/06, 082/08, 089/10, 100/19, 118/11, 130/15, 158/13, 168/18, 201/02, 205/09, 207/05, 224/13, 224/17, 231/08, 233/19, 234/15, 244/16
b.-up ér-di 230/13

bükm (< Ar. *abkam*'in çoğulu *bukm*) dilsizler.
b. 063/16

bülbül (< Far. *bulbul*) bülbül.
b. 115/14

büldān (< Ar. *balad*'ın çoğulu *buldān*) beldeler.
b.+ğa 198/13

büleğā (< Ar. *balīg*'in çoğulu *bulağā*´) beliğ kimseler (güzel ve düzgün konuşanlar).
b. 126/10

bülend (< Far. *baland*, *buland*) yüksek, yüce.
b. 198/07

ser-bülend başı yüksek, yüce.
s.-b. 096/05

bün-dār (< Far. *bun-dār*) soylu.
b. 129/17

bünyād (< Far. *bunyād*) tesis, kuruluş.
b. 041/02

bünyād èyle- tesis etmek, kurmak.
b. è.-di

bünyād kııl- tesis etmek, kurmak.
b. kı.-ıp 041/03

bürde (< Ar. *burda*^t) Arapların gündüzleri elbise üzerine hırka olarak giydikleri, geceleri de örtü olarak kullandıkları yünlü üstlük.
b.+ler 193/20

Büri Özel ad.
B. 038/19, 041/20

bürünçek (< *bürün-çek*) kadınların başlarına örttükleri tülbent, bir çeşit ince örtü, şeffaf kumaş.
b. 109/02

bütker- (< ET *büt-ker-*) sonuna getirmek, tamamlamak.
b.-ip 075/07

Büyrek Özel ad.

B. 240/07

büyüt (< Ar. *bayt*'ın çoğulu *buyūt*) evler.
b. 026/21

büzürg (< Far. *buzurg*) ulu, büyük.
b.+ler 058/19
b.+ni 090/02, 160/19

büzürg-vār (< Far. *buzurgvār*) kudretli, soylu.
b. 144/11, 198/06
b.+ı 202/20
b.+nın 190/21

C

cā (< Far. *cā*) yer, mahal. (krş. *cāy*)
c. 087/01

Cācerm Özel ad.
C. 028/15
C.+de 199/06

cada (< Mo. *cada*) büyüyle yağmur yağdırma.
cada kıl- büyüyle yağmur yağdırmak.
c. kı.-dılar 073/16

cādde (< Ar. *cādda'*) geniş yol.
c. 130/05, 195/19, 226/19, 230/17

Cağatu Suyı Özel ad.
C.+ğa 170/02

cāh (< Ar. *cāh*) makam, mevki.
c. 009/17, 037/18, 086/07

cāhil (< Ar. *cāhil*) medeniyetsiz, kaba.
c.+lerni 106/15

Caķcīrān Suyı Özel ad.
C.+da 193/14

Cākir Özel ad.
C. 203/21

Cakū Barulas Özel ad.
C. 069/11, 071/21, 072/20, 073/06, 075/04, 076/19, 077/13, 086/03, 102/17,
177/07

C.+dın 069/09
C.+ğa 085/14
C.+nı 079/03, 088/16, 090/08, 098/17

Cakü Bèg Özel ad.

C. 088/18
C.+ni 088/17

Calayır Özel ad.

C. 054/21, 077/14, 089/03, 093/11, 093/13, 231/17
C.+larnı 089/08

Calduv Özel ad.

C.+da 143/11

cām (< Far. *cām*) kadeh.

c. 241/07
c.+dın 239/08, 239/09
c.+ı 029/16
c.+ıdın 010/01, 216/21

Cām Özel ad.

C. 007/17, 028/16, 067/08, 097/18, 202/14, 203/11, 222/08
C.+da 155/08
C.+dın 157/09
C.+ğa 111/15, 219/14, 220/04

cāme (< Far. *cāma*) elbise.

c. 066/04

cāmi' (< Ar. *cāmī'*) toplayan, bir araya getiren.

c. 224/06

Cāmi' ü't-tevārīh Eser adı.

C.+de 013/14

Cāmi'-yi Herāt Özel ad.

C. 007/03

cān (< Far. *cān*) can, ruh.

c. 004/02, 022/12, 024/21, 030/02, 061/04, 124/01, 128/18, 141/14, 149/15,
165/06, 178/11, 183/12, 185/08, 185/12, 193/07, 212/21, 227/06, 233/09,
241/11
c.+dın 214/07
c.+ğa 185/09, 242/17
c.+ı 244/07
c.+ımız 161/19
c.+ımızdur 086/08
c.+ımı 095/16, 113/03, 244/06
c.+lar 055/16

c.+larını 166/10
c.+nı 104/16, 195/21
c.+nın 084/20

cān bër- ölmek.
c. b.-di 058/09
c. b.-diler 162/21

Cān Aḥmed Özel ad.
C. 169/04, 169/05

cānān (< Far. *cānān*) gönül verilen. (tas. Allah)
c.+ğa 195/21

cāndārlik (< Far. *cān-dār* ve Tü. +*lık*) muhafızlık.
c. 003/19

cān-efzā (< Far. *can-afzā*) cana can katan.
c. 216/06

cān-gūdāz (< Far. *cān-gudāz*) can yakan.
c. 004/07

Cānı Bēg Özel ad.
C. 158/15, 177/08, 255/10

Cānı Bēg Ḥān Özel ad.
C. 042/18, 042/21, 043/01

Cānı Bēg Sultān Özel ad.
C. 246/07, 257/02, 257/09, 257/11, 257/12, 257/19, 257/21, 258/04
C.+nı 245/06

Cānı Sultān Özel ad.
C. 257/14

cānib (< Ar. *cānib*) taraf, cihet.
c. 060/13
c.+de 173/01
c.+dın 061/05, 069/13, 082/16, 125/17, 148/11, 259/03
c.+i 128/04
c.+idin 029/20, 090/09, 099/21, 256/18
c.+ka 001/04
c.+tin 162/15, 165/05, 169/14, 177/13

cānibeyn (< Ar. *cānib* ve Ar. -*eyn*) iki taraf, iki cihet.
c. 052/16
c.+dın 060/01, 080/20, 177/21, 206/10, 226/11, 255/21

cānlik (< Far. *cān* ve Tü. +*lık*) canlı.

c. 031/11

Cān Oğlan Özel ad.

C. 196/09

cānsız (< Far. *cān* ve Tü. +*sız*) cansız.

cānsız kıl- öldürmek.

c. kı.-dılar 150/11

cān-sipārhlıq (< Far. *cān-sipār* ve Tü. +*lık*) canını feda etme.
merāsīm-i c.+da 210/19

cān-sipārhlıq kıl- canını feda edercesine elinden geleni yapmak.

c. kı.-ıp ır-diler 221/16

Cān Vefā Mīrzā Özel ad.

C.+ğa 246/02

car (< Mo. *car*) haber, ilan.

c. 046/20, 155/05, 199/11, 248/02

c.+ıdur 195/10

car kıl- haber vermek.

c. kı.-ıp 259/12

cārī (< Ar. *cārī*) akan, geçen.

cārī kıl- akar hâle getirmek.

c. kı.-dı 173/02

cārī kıldur- akıtmak.

c. kı.-dı 141/02

cāsūs (< Ar. *cāsūs*) casus.

c.+ları 021/05

cāsūsllıq (< Ar. *cāsūs* ve Tü. +*lık*) casusluk.

c.+ka 045/01

cāvid (< Far. *cāvid*) ebedi. (krş. *cāvīd*)

c. 078/06

cāvīd (< Far. *cāvīd*) ebedi. (krş. *cāvid*)

c. 085/18

cāvidān (< Far. *cāvidān*) ebedi.

c. 002/19, 038/01

cihān-ı c.+ğa 004/14

cāvidānī (< Far. *cāvidānī*) ebedi.

c. 062/06

Cavurçi Özel ad.

C. 074/11, 075/20

C.+niñ 083/16

cāy (< Far. *cāy*) yer. (krş. *cā*)

c. 178/01, 195/15

cāyız (< Ar. *cā'iz*) işlenmesinde cevaz olan; olabilir, olur.

cāyız tut- yapılmasını uygun görmek.

c. t.-tı 154/02

cāzim (< Ar. *cāzim*) karar veren.

c.+dür 075/15

cāzim bol- karar verilmek.

c. b.-dı 015/21

c. b.-dılar 120/17

c. b.-up 107/05

cebe (< Mo. *cebe*) zırh, savaş giysisi; silah.

c. 163/04, 164/17, 175/05, 191/12

c.+ler 075/06

c.+ni 082/19

Cebe Özel ad.

C. 025/04, 028/08, 029/06, 029/10, 029/19, 030/01, 030/03, 030/06, 030/10, 030/12, 030/15, 034/04, 034/05

C.+ğa 030/17

cebe-hāne (< Mo. *cebe* ve Far. *hāna*) silah deposu.

c. 043/15

c.+sin 109/11

Cebe Noyan Özel ad.

C. 034/03

cedd (< Ar. *cadd*) dede, büyük baba.

c.+i 192/14

cedel (< Ar. *cadal*) tartışma.

c. 037/17

c.+de 115/04

Cedte Özel ad.

C.+ni 194/06

cefā (< Ar. *cafā* ') cefa, eziyet.

c. 219/16, 239/14

c.+dur 118/20

c.+sı 010/10

cehāz (< Ar. *cahāz*) cihaz, alet.

c.+ları 224/13

cehd (< Ar. *cahd*) çabalama.

c.+idin 239/01

cehd êt- çabalamak.

c. è.-tiler 118/14

cehd kı- çabalamak.

c. kı.-dılar 078/16

c. kı.-ıñ 031/19

c. kı.-sa 026/15

cehennem (< Ar. *cahannam*) cehennem.

c.+ğa 151/15, 158/17

Cehennem Dere Özel ad.

C. 192/09

C.+ğa 192/08

celā (< Ar. *calā* ') göç, memleketten ayrılma.

celā bol- göç edilmek.

c. b.-up 144/05

celādet (< Far. < Ar. *calāda'*) yiğitlik, kahramanlık.

c. 117/18, 118/09, 148/18, 152/05, 160/03, 178/09, 178/20, 256/04

c.+idin 222/05

c.+ini 122/06, 126/12

celāl (< Ar. *calāl*) ululuk.

c.+de 235/06

Celale'd-dīn Barulas Özel ad.

C. 071/21

Celāle'd-dīn bin Toqtamış Hān Özel ad.

C. 043/11

celālet (< Far. < Ar. *calāla'*) büyüklük, ululuk.

c. 164/17, 178/15

c.+dīn 065/16

Celāl Hamīd Özel ad.

C. 116/10, 116/17, 135/20

Celāl-i islām Özel ad.

C. 177/07, 184/04

C.+ğa 184/03

Celālū'l-islām Özel ad.

C. 155/14, 166/20, 173/11

C.+ğa 170/11, 170/12

Celālū'l-islām Bêg Özel ad.

C. 163/07

celāyil (< Ar. *calā'il*) büyük, fazla (çok) olan (şeyler).

c. 149/02

Celīs Özel ad.

C.+de 114/03

cell (< Ar. *call*) büyük, ulu.

c. 240/01

cellād (< Ar. *callād*) cellat.

c. 155/21

c.+ını 117/19

cellet (< Ar. *callat*) Yüce ve aziz olsun.

c. 179/16

cem ' (< Ar. *cam* ') toplama, bütün, hep; topluluk.

c. 048/14, 058/19, 151/10, 179/14, 180/09, 181/18, 213/16

c.+dürler 183/03

c.+i 001/07, 008/02, 009/05, 015/01, 019/13, 019/16, 025/21, 028/01, 030/14, 030/16, 031/04, 045/18, 046/07, 046/18, 061/16, 062/03, 079/16, 090/17, 099/17, 101/10, 104/03, 105/20, 106/09, 108/02, 109/11, 113/08, 116/12, 124/09, 135/09, 139/09, 145/21, 149/10, 150/06, 154/09, 165/21, 169/16, 175/15, 182/16, 191/18, 204/15, 206/09, 208/20, 224/18, 226/10, 227/01, 227/17, 230/16, 232/12, 233/04, 243/16, 245/11, 245/13, 247/13, 252/09

c.+ini 033/19, 134/13, 148/03, 149/05, 160/07, 164/02, 171/21, 208/05, 209/19

c.+ini 175/09

cem ' **bol**- toplanmak.

c. b.-dılar 012/12, 020/20, 039/05, 040/04, 057/15, 057/21, 087/17, 195/21, 215/12

c. b.-ğay 076/08

c. b.-ğusıdur 066/18

c. b.-mas 246/11

c. b.-up 022/05, 033/19, 042/09, 073/03, 083/19, 169/04, 216/05, 227/17, 238/10, 243/16

c. b.-upturlar 030/12
c. b.-up  r-di 120/13, 134/06, 135/07, 168/12, 190/09, 197/19, 209/10
c. b.-up  r-diler 152/03, 153/12, 164/18, 184/09
c. b.-ur 148/11
c. b.-urlar 194/09

cem'  t- toplamak, bir araya getirmek.
c.  -ip 067/09, 242/02
c.  -ti 221/12

cem' kıl- toplamak, bir araya getirmek.
c. k.! 063/16
c. k.-di 019/01, 024/19, 083/13, 098/16, 099/15, 119/19, 152/16, 188/12, 220/08, 225/11, 225/20, 259/12
c. k.-dılar 228/14
c. k.- ay 075/20
c. k.-ip 052/07, 062/01, 076/14, 221/17
c. k.-ip  r-di 104/21
c. k.-mak 260/09

cem ' at (< Far. < Ar. *camı'a'*) insan toplulu u, cemaat.
c. 005/10, 010/20, 012/05, 013/07, 020/21, 021/20, 029/13, 030/12, 037/11, 039/18, 042/05, 042/13, 043/13, 054/07, 056/03, 061/20, 061/21, 075/11, 075/12, 077/01, 079/01, 082/10, 082/14, 109/05, 113/02, 116/09, 120/19, 124/20, 143/09, 151/20, 168/08, 171/12, 171/15, 177/19, 192/04, 223/12, 223/18, 232/01, 234/12, 236/18, 242/18, 252/03
c.+dın 021/07
c.+i 070/03, 143/18, 215/03
c.+ka 057/21, 080/11, 117/08, 120/19, 160/11
c.+nı 005/14, 008/07, 030/08, 060/12, 062/01, 062/03, 081/10, 102/12, 108/11, 136/02, 137/13, 149/09, 162/02, 200/05, 200/21, 224/11, 244/12
c.+nı 043/12, 171/20, 175/10, 259/08
c.+tın 183/11

cem d (< Ar. *cam d*) cansız varlık.
c. 013/02

cem l (< Ar. *cam l*) y z g zelli i
c. 160/17
c.+ı a 197/07

  hib-i cem l g zel, yakı ıklı (kimse).
 .-i c. 106/07, 106/21, 224/17

Cem le'd-d n özel ad.
C. 030/16

Cem le'd-d n-i Fir zk h   zel ad.
C. 137/18

Cemāle'd-dīn İne Özel ad.

C. 030/14

cemāziye'l-āhīr (< Far. < Ar. *cumādā'l-āhīr*) Arabî ayların altıncısı.

c. 165/09

cem-cāh (< Far. *Cam* (efsanevî İran hükümdarı) ve Ar. *cāh*) haşmeti, şevketi Cem gibi olan.

c. 239/21

Cemd Suyı Özel ad.

C. 143/03

cemī' (< Ar. *camī'*) cümle, bütün.

c. 131/17, 142/06, 176/20, 195/20, 221/17

c.+ini 258/14

c.+iğa 195/10

cemīl (< Ar. *camīl*) güzel.

c. 180/10, 189/04

cem'ıyyet (< Far. < Ar. *cam'ıya'*) topluluk.

c. 144/09, 222/16, 229/08, 238/11, 255/04, 258/17

c.+i 008/14, 018/16, 029/09, 057/08, 059/10, 238/11

cem'ıyyet kıl-topluluk oluşturmak, toplanmak.

c. k.-ıp 244/14, 248/10

c. k.-ıp ér-diler 244/19

cemm (< Ar. *cam*) kalabalık.

c. 165/07

Cemmu Özel ad.

C. 152/16, 152/18

C.+ğa 152/19

C.+nıñ 152/21

C.+dın 152/18

Cemşīd Özel ad.

C. 115/08, 223/13

Cemşīd Kārun Özel ad.

C.+ğa 108/20, 121/02

cenāb (< Ar. *canāb*) şeref, onur, büyüklük terimi olarak kullanılır; hazret, yüce, ulu.

c. 004/18, 009/01, 015/03, 028/13, 028/17, 033/11, 049/11, 066/08, 077/15, 098/09, 098/18, 101/12, 102/02, 123/04, 211/10, 212/14, 213/11, 213/14, 214/12, 215/03, 215/05, 216/01, 218/04, 218/18, 219/03, 220/17, 229/14, 231/20, 252/18

c.+ka 215/05

c.+nı 139/16, 221/04

c.+tın 215/21

Cenāve Suyı Özel ad.

C.+ğa 143/06

Cencān Kāl'ası Özel ad.

C.+da 143/21

Cend Özel ad.

C. 029/05

C.+ğa 021/19

ceng (< Far. *cang*) savaş.

c. 061/15, 255/21

ceng-cūy (< Far. *cang-co*) ceng arayıcı, kavgacı.

c. 177/20

cengel (< Fars. *cangal* < Sans. *cangala*) orman, sık ağaçlık yer.

c. 035/20, 120/10, 120/14, 133/12, 142/10, 151/08, 192/09

c.+de 071/06, 094/21, 116/09, 124/10, 143/05, 145/20, 152/08

c.+dedürler 115/19

c.+dın 152/20, 193/04, 225/03, 228/21

c.+dür 175/17

c.+ğa 152/18, 193/03, 203/05

c.+i 042/01

c.+idin 129/08, 222/19

c.+ığa 191/07, 192/04

c.+lerde 145/19, 191/08

c.+lerğa 157/05

c.+lerdin 151/14

c.+lerni 152/17, 189/12, 191/13

c.+ni 103/08, 120/10, 152/09, 157/03, 175/18

ceng-gāh (< Far. *cang gāh*) savaş alanı

c.+da 052/16

cengī (< Far. *cangī*) savaş hâlinde bulunan.

c. 175/04

cennet (< Far. < Ar. *canna'*) cennet.

c. 119/13, 185/09, 218/20

cennetü'l-me'vā (< Ar. *canna'* ve Ar. *ma 'vā*) sekiz cennetten biri.

c.+ğa 217/01

cenūb (< Ar. *canūb*) güney

c. 011/02

cerāḥat (< Far. < Ar. *carāḥa'*) irin; yara.

c. 103/05

c.+ığa 196/14

cerāḥat kıl-

c. k.-ıp 196/14

cerāyim (< Ar. *carā'im*) suçlar.

c. 129/01, 171/03

Cercīs Özel ad.

C. 124/19

cereyān (< Ar. *carayān*) akma.

c. 131/16

cereyān kıl- geçmek.

c. k.-ğandur 125/02

cerge (< Mo. *cerge*) derecesinde, sınıfında. (Lessing, 1045b)

c.+side 202/02, 216/04

cerīde (< Ar. *carīda'*) yalnız, تنها.

c. 047/06, 174/02

cerīme (< Ar. *carīma'*) suç, kabahat.

c. 171/06

c.+leridin 134/15

c.+sidin 098/12, 099/12, 128/08

c.+sini 088/19

Cermiğan Özel ad.

C. 100/06

cerrāḥ (< Ar. *carrāḥ*) cerrah, ameliyat eden.

c. 084/17

Cerzūvān Özel ad.

C. 245/15

cesāret (< Far. < Ar. *casāra'*) korkusuzluk, cesurluk.

c.+ığa 163/04

c.+ka 165/21

cesed (< Ar. *casad*) ölü vücut.

c.+ini 185/14, 185/16

ceşn (< Far. *caşn*) ziyafet, şölen.

ceşn kıl- eğlence hazırlamak.

c. k.-ıp 036/11

Cet Özel ad.

C.+lerdin 145/21

Ceta Özel ad.

C. 068/12, 069/20, 071/10, 071/18, 072/04, 072/10, 072/12, 072/18, 073/06, 073/14, 073/16, 073/20, 074/06, 074/07, 074/13, 074/14, 074/15, 074/17, 080/07, 080/09, 080/14, 080/18, 082/04, 082/05, 082/06, 082/08, 088/21, 092/08, 093/09, 094/02, 107/17

C.+dın 068/08, 073/01, 073/07, 079/20, 092/10, 094/11, 108/11

C.+ğa 080/16, 080/17, 088/21, 089/09, 092/07, 093/15, 094/10, 094/11, 112/16, 113/19, 113/20, 114/09

C.+nı 070/07

C.+nın 073/21, 074/21

Cete Özel ad.

C. 213/17

C.+din 213/21, 230/10

C.+ni 201/02

cevāb (< Ar. *cavāb*) cevap, karşılık.

c. 054/13, 058/21, 060/08, 061/18, 064/21, 089/19, 133/12, 134/14, 158/13, 172/19, 188/15, 198/14, 202/10, 212/19, 248/04

c.+da 005/20, 019/08, 173/11, 214/21

c.+ı 238/04

c.+ıda 172/11

c.+lar 211/08

cevāb tap- karşılık, cevap almak.

c. t.-madı 096/10

c. t.-madılar 026/12

cevāhir (< Ar. *cavāhir*) cevherler, kıymetli taşlar.

c. 128/16, 141/07, 150/09, 181/08, 185/21, 189/07, 222/10, 239/02, 249/10

c.+din 181/13

c.+ini 239/19

c.+ni 036/20

cevān (< Far. *cavān*) genç. (krş. *civān*)

c. 122/11

cevānib (< Ar. *cānib*'in çoğulu *cavānib*) taraflar, yanlar.

c.+de 223/21

c.+din 057/07, 110/18, 122/13, 126/08, 213/06, 243/18, 256/19

c.+ğa 110/11, 116/05, 124/03

c.+ide 184/06

c.+ığa 168/07

c.+ini 057/18

c.+ka 171/07, 176/07, 242/21

c.+ni 105/09, 241/18, 257/08
c.+tin 174/17, 215/12, 221/17, 244/03

cevelān (< Ar. *cavalān*) dolaşma, gezinme.
c.+ğa 032/01

cevelān ěyle- dolaşmak, gezinmek.
c. ě.-di 118/12

cevher (< Ar. *cavhar* < Far. *gavhar*) cevher, elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyası.
c. 167/20

cevr (< Ar. *cavr*) cefa, eziyet.
c. 019/12
c.+din 239/09
c.+idin 239/13

cevşen (< Ar. *cavşan*, *coşan* "göğsü örten zırh" < (?) Far. *cavş* "zincir baklası, halka") zırh, savaş giysisi.
c. 134/20, 164/17, 175/10, 255/01
c.+ni 118/03

cevezā (< Ar. *cavzā'*) ikizler burcu, semanın kuzey yarım küresinde görünen iki parlak yıldızlı bir burç olup Güneş, mayıs ayında bur burca girer. (21 Mayıs-21 Haziran).
c. 073/17
c.+nı 086/18

Ceyhūn Özel ad.

C. 023/19, 056/16, 078/20, 083/07, 090/08, 198/20, 201/15, 202/07, 245/17, 252/09, 253/01, 256/17
C.+dın 003/21, 027/10, 027/11, 027/15, 033/07, 045/05, 060/14, 069/20, 071/06, 072/04, 072/11, 074/09, 076/17, 083/09, 084/12, 088/05, 109/19, 111/12, 120/06, 193/16, 199/04, 219/18, 219/20, 224/02, 226/01, 228/04, 236/20, 237/02, 243/04, 245/13, 254/05, 258/04, 259/14
C.+ğa 017/16, 043/21, 044/04, 060/10, 153/06, 210/21, 231/12

cezā (< Ar. *cazā'*) ceza.
c.+ğa 203/13
c.+ğmı 075/19
c.+sını 135/15

ceza' kıl- cezalandırmak.
c. k.-may 125/15

cezāyir (< Ar. *cazīra'* 'ın çoğulu *cazā'ir*) adalar.
C. 232/06
c.+ni 133/18

cezire (< Ar. *cazīra'*) ada.

- c. 143/01
- c.+de 072/08
- c.+dür 184/08
- c.+ğa 136/13, 142/20, 184/13, 184/14
- c.+lerğa 133/17

Cezire Özel ad.

- C. 014/02, 125/05
- C.+ğa 126/02, 171/14
- C.+lerini 126/05

cezm (< Ar. *cazm*) niyet, kesin karar.

- c. 060/05, 251/07, 252/16

cezm bol- karar vermek.

- c. b.-up 173/19

cezm kıl- karar vermek.

- c. k.-dılar 242/05
- c. k.-ıp 114/16

cılav (< Mo. *cilu* 'a) at yuları. (*ciluğ-a* maddesi bk. Lessing, 1055b)

- c. 032/04, 148/14, 162/18, 193/04, 252/01, 257/12
- c.+dın 108/10
- c.+ıda 208/16
- c.+ıdın 165/11
- c.+ın 096/07
- c.+larını 024/03

Cılav Hân Özel ad.

- C. 051/04

cılavsız (< Mo. *cilu* 'a ve Tü. +sız) yularsız.

- c. 252/01

cibāl (< Ar. *cabal*'ın çoğulu *cibāl*) dağlar

- c.+dın 140/20
- c.+idin 148/17

Cīcānhān Özel ad.

- C. 213/19

Cīcemāl Özel ad.

- C.+dın 171/19

cidāl (< Ar. *cidāl*) savaş, cenk.

- c. 034/12, 037/17, 144/18, 151/06, 151/20, 162/12, 222/04, 228/06, 231/13
- c.+dın 044/03, 222/06, 224/10
- c.+ğa 028/05, 231/01

cidd (< Ar. *cidd*) ciddiyyet.
c. 155/17

ciger-güşe (< Far. *cigar-goşa*) evlât.
c. 049/16

cihād (< Ar. *cihād*) din uğruna yapılan savaş
c. 001/15, 152/01

cihād kıl- cihat etmek.
c. k.-ıp 001/11
c. k.-ur  r-di iz 134/14

cih n (< Far. *cah n*, *cih n*) dünya.
c. 004/14, 009/10, 009/13, 009/14, 010/02, 010/03, 033/21, 036/07, 049/10, 063/12, 063/14, 065/09, 085/18, 086/21, 091/06, 156/02, 198/14, 217/02, 218/08, 218/20, 226/17, 227/05, 235/03, 249/20, 253/19, 255/01, 261/14, 262/05
c.+da 026/04, 198/06, 198/07, 229/10, 239/07, 239/08
c.+ a 037/18, 049/12, 086/15
c.+ı 162/01, 238/21
c.+nı 084/10
c.+nı  009/13, 198/06
cih n-ı f n   l ml  dünya.
c.-ı f. 261/14
c.-ı f.+din 063/10

Cih n  zel ad.
C. 177/09

cih n-b nl k (< Far. *cah n-b n* ve T . +*l k*) hükümdarlık.
c. 007/10, 056/21
c.+ka 086/05, 222/14

cih n-d r (< Far. *cah n-d r*) hükümdar.
c. 033/21

cih n-d rl k (< Far. *cah n-d r* ve T . +*l k*) hükümdarlık.
c. 001/06, 057/01, 064/10, 209/05
c.+da 050/09

cih n-g r (< Far. *cah n-g r*) dünyayı zapteden.
c. 094/04, 239/15, 262/11
c.+i 086/17

Cih ng r  zel ad.
C. 124/18, 134/01, 196/07

Cihāngīr Barulas Özel ad.

C. 097/08

cihān-gīrlıġ (< Far. *cahān-gīr* ve Tü. +*lıġ*) dünyayı zaptetme.

c.+ıdın 172/07

cihān-gīrlıġ (< Far. *cahān-gīr* ve Tü. +*lık*) dünyayı zaptetme.

c. 003/18, 156/17, 233/11, 259/07

Cihāngīr Mīrzā Özel ad.

C. 080/02, 081/21, 091/09, 091/10, 092/11, 092/12, 092/16, 093/12, 094/02, 125/16, 196/05

C.+nı 079/04, 083/17, 092/09

C.+nıñ 094/06

cihān-güşālıġ (< Far. *cahān-kuşā* ve Tü. +*lık*) fatihlik.

c.+da 251/06

Cihān-güşāy Tārīhi Eser adı.

C.+de 016/21, 017/19

cihānī (< Far. *cahānī*) dünyevî; fânî, insan.

c. 096/15

c.+ler 096/10

Cihān-melik Özel ad.

C. 082/12, 137/12, 144/19, 171/13

C.+ni 082/09, 082/11

Cihān-nümāy Özel ad.

C. 146/10

C.+dın 146/15

C.+ğa 146/08

Cihān-penāh Özel ad.

C. 149/12, 150/08

C.+da 150/05

C.+dın 150/14

Cihān Sultān Bēgim Özel ad.

C.+ni 194/20

Cihān-şāh Özel ad.

C. 078/08, 080/05, 102/13, 110/03, 116/17, 159/20, 170/17, 177/03, 177/06, 232/20, 233/01, 233/03

C.+ğa 102/18

C.+nı 080/06

Cihān-şāh Bahādur Özel ad.

C.+nı 127/15

Cihān-şāh Barulas Özel ad.
C. 106/09

Cihān-şāh Bēg Özel ad.
C. 110/02, 113/14, 117/21, 121/05, 134/01, 148/14, 160/14, 162/14, 162/17,
165/03, 171/13, 171/17, 171/18, 178/14, 179/05, 182/17, 199/12, 199/14,
199/15, 222/05
C.+ge 109/21
C.+ni 113/09, 136/19, 166/07, 215/14
C.+niñ 199/08

Cihān-şāh bin Kara Yūsuf Özel ad.
C. 217/06
C.+ka 217/14

Cihān-şāh Cakü Özel ad.
C. 100/21, 109/16, 109/18, 109/20, 110/01, 131/21
C.+ni 102/14

Cihān-şāh Cakü Barulas Özel ad.
C. 100/20

Cihān-şāh-ı Türkmen Özel ad.
C.+ğa 222/03

Cihān-şāh Mīrzā Özel ad.
C. 212/14, 225/17, 225/19, 228/17, 229/06, 229/14, 229/18, 229/21, 230/01,
230/02, 230/05, 230/06, 232/04, 232/07, 232/09, 232/10, 232/11, 232/12,
232/15, 232/16, 232/18, 233/06
C.+ğa 229/19, 232/14
C.+niñ 229/18, 229/20, 232/05, 233/05

cihān-tāb (< Far. *cahān-tāb*) dünyaya ışık veren.
c. 218/14

cihāt (< Ar. *ciha'* 'in çoğulu *cihāt*) imal edilmiş mallardaki vergiler.
c. 202/21, 236/01
c.+larını 120/13
c.+larını 080/08
c.+tın 211/05

cihet (< Far. < Ar. *ciha'*) yan, yön; sebep, vesile; vakıf hizmeti.
c. 004/11, 005/01, 007/04, 026/03, 065/02, 067/19, 068/03, 068/05, 070/04,
115/11, 134/06, 259/21
c.+din 002/13, 006/15, 011/01, 012/01, 012/20, 018/06, 026/15, 042/14,
048/08, 059/12, 067/05, 067/09, 068/06, 070/09, 075/07, 075/13, 107/17,
137/17, 150/04, 154/03, 192/09, 204/02, 207/14, 222/16, 233/18, 240/07,
253/04

c.+idin 006/04, 013/19, 024/13, 042/01, 072/07, 093/04, 096/02, 115/05, 127/11, 134/04, 144/03, 204/17, 208/01, 208/02, 210/21, 212/09, 231/01, 243/12

c.+lerdin 243/07

c.+tin 208/06, 225/19, 231/17, 232/09, 234/11, 237/14, 237/21

cilge (< Mo. *cilğa*) vadi, havza (Lessing, 1055a) (krş. *cülge*)

c.+sidin 006/10

cilve (< Ar. *cilva*^f) tecelli, görünme.

cilve bër- göstermek.

c. b.-ip 064/05

Cimcimāl Özel ad.

C. 121/08

cinnī (< Ar. *cinn* ve Far. *ī*) cinli, şeytanın etkisi altında.

c.+ler 057/05

cins (< Ar. *cins*) mal mülk, taşınabilir eşya.

c. 136/15

cīr (< Far. *cīr*) tabaklanmış deri.

c. 147/18

cirge (< Mo. *cerge*) tür, çeşit (aynı cinsten olanlardan yola çıkarak metinde topluluk.) (Lessing1045b)

c.+siğa 008/17

civān (< Far. *cavān*) genç. (krş. *cevān*)

c.+dın 086/17

civān-merd (< Far. *cavan-mard*) mert, yiğit (kimse).

c.+ka 260/23

civān-merdī (< Far. *cavan-mard* ve Far. *ī*) bir yiğit, mert (kimse).

c. 262/05

civār (< Ar. *civār*, *cuvār*) yakın yer, komşuluk.

c. 008/20

c.+ı 049/21

c.+ıda 227/02

c.+ığa 049/04, 051/15

cizye (< Ar. *cizya*^f) vergi.

c. 158/20, 169/01, 170/14, 182/09, 183/04

Coçi Cengiz Han'ın büyük oğlu (krş. *Coçi Hān*)

C. 035/04, 130/18, 132/07

Coçi Buğa Özel ad.
C. 240/09

Coçi Hân Cengiz Han'ın büyük oğlu. (krş. *Coçi*)
C. 017/08, 019/21, 025/20, 026/10, 026/14, 033/15, 033/17, 036/08, 038/18,
039/05, 041/19, 118/10, 239/20, 240/03, 240/07
C.+ğa 017/13, 033/09, 033/20
C.+nı 017/09
C.+nı 240/02

Coçi Hân bin Çingiz Hân Cengiz Han'ın büyük oğlu.
C. 041/17

Cöni Kurbānī Özel ad.
C. 177/06

cövenğar (< Mo. *cegün-gar* (sol kanat "askerî terim")) ordunun sol kolu. (Lessing, 1044a)
c. 101/21, 148/12, 178/18, 182/19, 187/03, 194/14, 243/18
c.+da 147/05, 162/13, 176/20, 177/15
c.+dın 131/06, 162/16, 165/03, 179/05
c.+ğa 117/21
c.+ı 165/10
c.+ığa 148/08, 178/18
c.+ını 154/18, 162/16, 178/13, 179/10
c.+nı 117/09, 162/15, 178/14, 213/10, 214/07

cūʿ (< Ar. *cūʿ*) açlık, iştah.
c. 197/16

cūd (< Ar. *cūd*) cömertlik, elâçıklığı.
c. 046/19, 262/12

Cūdī Tağı Özel ad.
C.+da 010/17

Cuki Mīrzā Özel ad.
C. 232/02, 236/03
C.+nı 232/02, 232/03

cumʿa (< Ar. *cumʿa*) Cuma günü.
c. 098/04, 122/05, 166/05, 166/20, 190/08, 231/06, 251/06, 252/18

cumhūr (< Ar. *cumhūr*) halk topluluğu.
c.+da 026/02

cūş (< Far. *coş*, (*cūş*)) coşma, köpürerek taşma.
c.+ka 159/11, 215/13, 236/21, 253/13

cūş u ħuroş (< Far. *coş u ħaroş*) galeyan, coşup taşma.
c. u ħ.+ka 175/10

Cūş u Ħuroş Eser adı. (bk. Açıklamalar)
C. 066/07, 086/13, 128/02
C.+ım 189/09

cūy-bār (< Far. *cūy-bār*) ırmak.
c. 206/20, 218/08
c.+ıda 253/09

cūy-bār-ı ħayvān hayat ırmağı.
c.-ı ħ.+da 195/11

Cūy-ı Encīr Özel ad.
C.+din 098/05

Cūy-ı Māhī-gīr Özel ad.
C.+ğa 141/03

Cūy-ı Nev Köfrüki Özel ad.
C.+din 009/06

Cūy-ı Zer Özel ad.
C.+ğa 120/01

cüdā (< Far. *cudā*) ayrı, ayrı düşmüş.

cüdā bol- ayrılmak, uzaklaşmak.
c. b.-dı 239/05

cüdā kı- ayırmak, uzaklaştırmak.
c. k.-ıp 205/11

cūhhāl (< Ar. *cāhil*'in çoğulu *cuhhāl*) bilgisizler.
c. 152/03, 161/20, 165/21

cül (< Ar. *cull*) çul, at elbisesi.
c.+leri 208/14

cüldü (< Mo. *cildü*) hediye. ("kesilmiş evcil hayvanların başı ve yüreği" Lessing, 1055a.)
c. 103/09, 112/11, 114/06, 157/08

cülge (< Mo. *cilga*) vadi, havza (Lessing, 1055a) (krş. *cilge*)
c.+side 060/21
c.+sige 229/10

cülūs (< Ar. *culūs*) tahta çıkma.
c. 086/10

c.+ı 035/15, 036/21, 039/17, 149/12, 198/01, 219/09, 227/16, 255/08
c.+ıdur 197/14
c.+ını 007/06, 227/19

cümle (< Ar. *cumla'*) bütün, hep.

c. 062/09, 072/06, 151/19

c.+dın 033/18, 043/17, 051/05, 066/07, 075/03, 087/06, 090/05, 109/01,
113/13, 127/13, 129/17, 152/03, 154/05, 154/09, 156/08, 156/09, 168/09,
177/14, 181/04, 193/19, 197/17, 201/05, 205/13, 233/12, 234/03, 240/02,
241/08, 243/03, 254/16

Cüneyd Özel ad.

C. 109/18, 110/05, 146/11, 177/09

C.+ğa 110/03

Cüneyd Borulday Özel ad.

C. 109/19

Cüneyd Türkmen Özel ad.

C. 125/03

cür'a (< Ar. *cur'a'*) yudum.

c. 239/09

cür'aī (< Ar. *cur'a'* ve Far. *ī*) bir yudum.

c. 216/21

Cürcân Özel ad.

C. 222/19, 228/18

C.+ğa 225/21

Cürcân Suyı Özel ad.

C. 120/07

C.+dın 103/07

Cürce Özel ad.

C. 034/20

cür'et (< Far. < Ar. *cur'a'*) cesaret, atılganlık.

c. 025/05, 090/13, 163/04, 215/19, 250/13

c.+idin 005/17

cür'et kıl- meydan okumak.

c. k.-a al-madı 245/19

c. k.-a al-madılar 163/19

c. k.-dılar 176/02

c. k.-ıp 066/16, 157/01

cüsse (< Ar. *cussa'*) cüsse, beden; ceset.

c.+lerini 163/21

c.+si 115/12

‘aẓīmü’l-cüsse iri bedenli, büyük cüsseli.
‘a.ü’l-c. 139/18

Cüveyn Özel ad.

C. 028/15, 030/03, 030/07

cüz’ (< Ar. *cuz’*) kısım, parça.
c. 178/06

Ç

çādır (< Far. *çādar*) çadır.

ç. 117/13, 117/14, 132/21, 165/01
ç.+ının 161/04
ç.+lar 101/16
ç.+larını 058/05
ç.+larının 042/14
ç.+larını 125/21

Çağāniyān Özel ad.

Ç.+nı 246/20

Çağatay Özel ad.

Ç. 031/19, 033/09, 033/14, 035/08, 035/10, 036/14, 036/20, 044/21, 045/02,
045/05, 049/17, 050/18, 059/11, 061/12, 062/07, 062/15, 063/01, 063/02,
068/06, 073/19, 086/01, 087/03, 089/18, 169/16, 173/09, 204/14, 210/04,
228/21, 233/20, 242/13, 243/02, 243/03, 243/15, 243/16, 244/01, 245/07,
247/03, 253/05, 253/11
Ç.+dın 253/20
Ç.+nı 032/21

Çağatay Hān Özel ad.

Ç. 017/08, 021/18, 022/21, 025/03, 026/11, 026/14, 035/05, 036/09, 036/18,
038/08, 038/19, 040/21, 041/18, 041/20, 056/21, 063/01
Ç.+ğa 017/15, 035/09, 056/17, 063/03
Ç.+nı 017/10, 025/20, 032/17
Ç.+nın 031/09, 056/17, 059/02

Çağatay Hān bin Çingiz Hān Özel ad.

Ç. 056/15

çağdavul (< Mo. *çağdağul*) nöbetçi, muhafız. (Lessing, 159b)
ç.+ğa 111/01

çağır (< ET (MK) *çağır*) şarap, içki.

ç. 039/02, 074/11, 200/14, 232/19
ç.+da 083/16

ç.+dın 068/02, 226/16

çağır-ḥ^vār (< çağır ve Far. -ḥ^vār) içki içen.
ç.+nı 216/20

çağla- (< çağ+la- < ET çak+la-(?)) düşünmek, hayal etmek, dikkat etmek.
(Senglah, 206r17)
ç.-p 042/07

çağlık (< çağ+lık) gibi, kadar.
ç. 026/09, 115/12, 174/11, 243/21

çāh (< Far. çāh) kuyu, çukur.
ç.+largā 160/06

çāk (< Far. çāk) yırtık, yarık.
çāk bol- yırtılmak.
ç. b.-dı 185/08

çaķ sağlam, semiz (Senglah, 207v15).
ç. 127/13

çāk-ā-çāk (< Far. çākāçāk) sert şeylerin birbirine çarpmasından çıkan ses.
ç. 178/11

Çākir Özel ad.
Ç. 200/03

Çaķmak Özel ad.
Ç. 166/05, 177/05

Çaķmak-ı Şāmī Özel ad.
Ç.+ğa 166/05

çal- (< CC çal-) çalmak (çalgı aleti için) (CC, 2015: 455)
ç.-dı 188/21
ç.-dılar 084/16, 099/11, 165/02, 191/20, 214/16, 224/12
ç.-ıp 001/09, 029/15, 052/16, 061/01, 069/13, 077/01, 080/13, 091/01, 120/17, 152/09, 165/13, 169/15, 176/03, 177/21, 184/14, 255/21

çālāk (< Far. çālāk) maharetli, mahir.
ç. 166/14

Çalık Özel ad.
Ç. 191/05

Çanak Bulağı Özel ad.
Ç.+ğa 068/08

çap- (< ET (Uyg.) çap-) yağmalamak; vurmak; dört nala koşmak, (at) koşturmak.

ç.-ıp 067/08, 070/14, 081/19, 096/01, 097/11, 108/12, 122/09, 133/18,
152/19, 162/17, 172/01, 206/08, 214/12, 244/21, 245/18
ç.-kahl 157/19
ç.-kay 101/08
ç.-tı 122/12
ç.-tılar 070/04

çapdur- (< ET *çap-tur-*) akın yaptırmak.
ç.-up 248/05, 251/01

çapğun (< ET *çap-ğun*) akın, hücum. (krş. *çapğun*)
ç. 049/18, 090/18, 090/21, 241/17, 242/02
ç.+ğa 242/21

çapğun (< ET *çap-ğun*) akın, hücum. (krş. *çapğun*)
ç. 007/16, 018/16, 032/21, 105/16, 108/06, 119/07, 132/17, 132/18, 133/17,
151/02, 151/08, 152/13, 154/10, 156/15, 158/16, 180/15, 180/19
ç.+ğa 121/10, 121/17, 173/06, 182/10, 182/17
ç.+ları 107/20

çār (< Far. *çār*) dört. (krş. *çehār*)
ç. 138/10, 138/11

çāre (< Far. *çāra*) çare, deva.
ç. 060/20, 149/07, 151/07
ç.+miz 176/17

çāre kıl- çare olmak; kurtulmak.
ç. k.-a al-madı 034/03
ç. k.-dı 239/04
ç. k.-ıp 074/17

çāreī (< Far. *çāra* ve Far. *ī*) bir çare.
ç. 217/18, 252/04

çarḥ (< Far. *çarḥ*) gök, felek.
ç. 034/01, 096/05, 101/20, 159/14, 178/03
ç.+nı 253/07

çarḥ-ı aḥḍar mavi gök kubbesi.
ç.-ı a. 149/17

Çarmağun Özel ad.
Ç. 037/08, 037/11
Ç.+nı 037/07, 038/07

çār-şenbih (< Far. *çār-şanbih*) çarşamba.
ç. 149/11

çāşt (< Far. *çāşt*) kuşluk vakti.

ç. 077/06, 078/21, 144/13, 177/20

çāšt-gāh (< Far. *çāšt-gāh*) kuşluk vakti.

ç. 098/04

Çeçeken Bēgi Özel ad.

Ç. 040/05

çehār (< Far. *çahār*) dört. (krş. *çār*)

ç. 009/06, 132/10

Çehār Bāgi Özel ad.

Ç.+dın 226/19

çehār-mīh (< Far. *çahār* "dört" ve Far. *mēh* "çivi") suçluların çivilerek asılması için iki tahtadan kurulan dar ağacı.

çehār-mīh kıl- çarmiha germek.

ç. k.-ıp 019/10

çehār-şenbih (< Far. *çahār-şanbih*) çarşamba.

ç. 055/08, 086/12, 195/18

çehre (< Far. *çihra*, *çahra*) çehre, yüz.

ç. 249/13

ç.+leri 041/05

ç.+sidin 095/20

ç.+sini 062/06, 247/06

çehrelik (< Far. *çihra*, *çahra* ve Tü. +*lik*) çehreli, yüzlü.

ç. 038/04

Çekçek Özel ad.

Ç. 076/06

Ç.+de 078/09

Ç.+keçe 077/14, 079/08

Çeke Tovaçı Özel ad.

Ç. 118/07

Çekîn Kırçı Özel ad.

Ç. 058/15

Çekmen Özel ad.

Ç. 236/21

çend (< Far. *çand*) ne kadar, ne zamandır.

her çend her ne kadar. 232/17

çengī (< Far. *çangī*) çalgı eşliğinde oynayan, dans eden kadın.

ç. 181/19

çeper (< Fars. *çapar*) ek yapılan bir yeri güçlendirmek için altına yerleştirilmiş sırim, kamıştan örülmüş çit.

ç. 103/11, 105/06, 128/01, 131/12

ç.+ler 144/17

ç.+lerni 103/12

çerāg (< Far. *çirāg*) yağ kandili, mum veya meşale gibi ışık veren şey.

ç.+ıdın 012/08

çerb-zebān (< Far. *çarb-zabān*) tatlı dilli.

ç. 130/01

çerb-zebānlık (< Far. *çarb-zabān* ve Tü. *+lık*) tatlı dillilik.

ç. 082/17

çerge (< Mo. *cerge*) bölük, alay (Lessing, 1045b)

ç. 108/01

çerik (< ET *çerig* < AT **çērig*) asker, ordu.

ç. 001/03, 002/01, 002/16, 006/01, 008/15, 008/16, 008/21, 013/09, 013/16, 014/03, 016/05, 017/20, 018/20, 018/21, 019/02, 020/04, 021/16, 021/17, 022/17, 022/20, 022/21, 023/15, 023/18, 028/04, 030/20, 031/18, 031/21, 032/21, 033/15, 033/17, 034/15, 034/17, 037/08, 038/06, 038/19, 039/09, 039/10, 040/11, 041/01, 041/04, 042/06, 042/09, 043/01, 043/03, 043/17, 044/18, 045/06, 045/18, 046/07, 047/06, 047/10, 047/15, 047/18, 048/06, 048/20, 048/21, 049/01, 050/05, 050/11, 050/20, 052/07, 053/12, 053/14, 053/15, 053/16, 053/19, 054/01, 055/07, 058/06, 058/07, 058/08, 058/15, 058/16, 058/20, 059/01, 059/10, 059/13, 059/20, 060/13, 060/20, 062/09, 062/12, 067/09, 068/08, 068/16, 069/17, 072/03, 072/17, 072/21, 073/05, 074/18, 075/20, 075/21, 076/03, 076/08, 078/08, 078/10, 078/15, 079/13, 081/10, 081/11, 082/11, 084/04, 087/08, 087/11, 088/06, 088/12, 089/09, 090/03, 090/12, 090/19, 090/20, 090/21, 091/01, 092/10, 092/14, 093/02, 093/19, 095/02, 095/05, 095/13, 096/01, 097/10, 097/12, 099/09, 101/16, 102/03, 103/11, 105/06, 107/10, 108/06, 110/08, 110/10, 110/11, 110/13, 110/18, 114/02, 114/07, 115/01, 115/13, 115/15, 120/10, 121/06, 121/17, 122/03, 123/12, 125/17, 125/21, 127/12, 127/21, 129/18, 130/06, 130/11, 130/17, 130/19, 131/02, 131/03, 134/19, 136/13, 139/03, 139/20, 140/17, 140/20, 141/20, 142/10, 143/03, 143/05, 143/14, 144/08, 144/16, 145/09, 145/17, 146/16, 147/14, 148/01, 150/08, 151/06, 151/10, 152/01, 152/07, 152/14, 152/17, 152/20, 153/17, 154/05, 154/19, 155/05, 157/05, 159/01, 159/15, 161/02, 161/10, 161/15, 162/10, 162/12, 162/19, 163/03, 163/11, 163/16, 164/08, 164/14, 165/01, 165/12, 166/01, 166/03, 166/11, 167/14, 167/19, 167/21, 169/15, 170/05, 171/20, 172/03, 175/05, 175/11, 176/13, 177/19, 177/20, 178/07, 178/21, 180/05, 180/06, 180/21, 181/09, 181/11, 182/11, 182/13, 182/17, 183/05, 186/05, 186/09, 186/15, 188/07, 189/02, 194/05, 194/07, 194/13, 194/16, 201/04, 201/12, 201/17, 202/12, 203/02, 203/03, 203/15, 203/17, 204/19, 205/18, 206/07, 206/08, 206/18, 208/11,

212/21, 213/09, 213/10, 213/17, 214/09, 215/13, 215/16, 217/04, 219/20, 220/03, 222/08, 222/09, 224/01, 224/14, 225/20, 226/03, 226/04, 227/20, 228/11, 229/11, 232/18, 234/20, 236/03, 236/08, 236/12, 236/20, 236/21, 237/10, 240/15, 240/21, 241/16, 243/16, 243/17, 243/21, 244/08, 244/13, 245/18, 246/01, 247/03, 248/11, 248/12, 250/05, 250/21, 251/15, 251/18, 252/11, 253/13, 254/19, 256/08, 256/16, 256/19, 258/13, 259/02, 259/08, 260/02, 260/06, 261/02
ç.+çe 042/08
ç.+de 115/10, 115/11, 134/05, 151/12, 175/12, 249/11
ç.+din 031/01, 139/10, 140/02, 150/06
ç.+i 003/03, 007/14, 016/08, 017/04, 018/11, 018/21, 020/02, 022/05, 022/16, 026/08, 033/03, 037/18, 040/05, 042/15, 044/20, 045/07, 046/09, 049/01, 050/05, 050/16, 050/21, 052/09, 052/16, 052/17, 055/15, 058/10, 058/18, 061/02, 069/09, 069/10, 069/15, 069/20, 070/04, 071/10, 072/04, 072/10, 072/18, 073/14, 073/16, 073/19, 074/07, 074/14, 074/15, 077/11, 080/07, 080/09, 080/14, 081/06, 082/04, 084/14, 089/10, 090/15, 095/08, 097/17, 103/10, 103/15, 104/10, 107/09, 108/12, 109/04, 109/12, 118/08, 123/11, 125/10, 129/12, 129/15, 142/07, 142/16, 154/16, 155/06, 164/16, 165/07, 173/05, 173/06, 179/09, 182/19, 188/08, 194/12, 194/14, 201/08, 203/03, 205/09, 205/18, 205/19, 207/19, 210/14, 214/11, 222/10, 222/19, 223/19, 224/13, 229/13, 232/10, 232/11, 236/14, 245/15, 245/19, 248/21, 249/02, 249/17, 251/01, 251/09, 252/01, 254/07, 255/02, 255/18, 256/04, 257/14, 260/21
ç.+içe 016/08, 243/21
ç.+ide 130/16
ç.+idin 020/06, 030/12, 042/06, 105/19, 123/09, 144/07, 149/06, 169/16, 179/08, 192/18, 230/09, 254/04
ç.+idür 105/18
ç.+ige 025/12, 055/03, 074/13, 089/06, 108/09, 159/06, 164/15, 173/09, 179/04, 230/09, 255/18, 257/18
ç.+igeçe 162/11
ç.+iğa 260/21
ç.+im 095/04, 114/21
ç.+imge 180/08
ç.+in 052/12, 072/12, 075/16, 111/09, 116/05, 129/19, 130/16, 159/21, 179/09, 205/17, 219/19, 222/05, 258/22
ç.+ini 026/10, 033/01, 033/03, 073/06, 130/11, 135/10, 166/10, 177/13, 206/05, 215/11, 242/08, 242/10, 253/06
ç.+iniğ 074/17, 107/16, 117/12, 143/17, 165/10, 224/17, 229/10, 234/11
ç.+ke 017/12, 027/01, 027/20, 032/19, 036/12, 037/13, 039/03, 046/20, 055/10, 058/06, 061/04, 079/07, 095/06, 108/07, 114/16, 115/15, 116/20, 119/07, 122/05, 132/20, 134/06, 176/11, 232/19, 242/20, 247/18, 248/01, 248/04, 256/11, 261/21
ç.+leri 068/13, 068/14, 244/16, 257/10
ç.+lerni 161/17
ç.+ni 076/04, 077/13, 113/02, 121/05, 151/01, 165/12, 176/18, 191/19, 244/17, 257/15, 260/15
ç.+niğ 126/12, 135/03, 143/08, 195/05
ç.+tin 171/12

Çerkes Özel ad.

Ç. 038/20, 041/21, 110/10, 209/10, 239/03, 240/03

Ç.+din 133/03

Ç.+ni 133/03

Çerkes Hân Özel ad.

Ç. 043/06

çeşm (< Far. *çaşm*) göz.

ç. 115/09

çeşme (< Far. *çaşma*) çeşme, pınar.

ç. 125/02

ç.+de 115/08, 125/02

çeşme-yi hayât hayat çeşmesi.

ç.-yi h.+dur 182/19

Çeşme Kêçit Özel ad.

Ç. 115/21

çeşme-sâr (< Far. *çaşm-sâr*) kaynak.

ç. 115/07

çeşm-zahm (< Far. *çaşm-zahm*) nazar değme.

ç.+1 250/04

çetr (< Far. *çatr*) şemsiye (özellikle saltanatın işareti olarak), gölgelik.

ç. 118/09, 207/02, 208/15

çevgân (< Far. *çavgân*) cirit oyununda atlıların birbirine attıkları değnek.

ç.+1 253/15

çevgân-bâzlık (< Far. *çavgân-bâz* ve Tü.+*lık*) çevgan ile oyun oynayanların yaptığı iş, meslek.

ç. 204/07

çevrül- (< ET (MK) *çevir-(ü)l-*) çevrilmek, dönmek.

ç.-ür 095/21

çevür- (< ET (MK) *çevür-*) çevirmek, döndermek.

ç.-di 140/18

çığ- (< ET *taşık-*) çıkmak. (krş. *çık-*)

ç.-alma 082/07

ç.-ar 125/19, 127/04, 151/17

ç.-ar bol-sa 014/21

ç.-a al-maslar 083/08

ç.-dı 035/17, 085/03, 098/07, 105/05, 108/02, 112/18, 113/18, 118/12, 121/16, 140/01, 143/13, 146/20, 150/15, 177/21, 249/10

ç.-dılar 021/21, 078/15, 098/06, 099/19, 133/08, 164/18, 164/19, 165/13

ç.-dım 123/14

ç.-ıp 014/09, 014/10, 015/01, 021/09, 021/16, 022/09, 023/04, 023/14, 023/15, 024/02, 024/08, 025/12, 026/08, 027/18, 042/10, 057/15, 057/16, 057/19, 058/08, 058/16, 060/09, 067/10, 069/14, 071/17, 072/16, 077/01, 077/04, 077/05, 077/07, 077/09, 078/13, 079/11, 084/16, 084/20, 085/02, 085/03, 086/19, 088/18, 090/14, 090/21, 093/20, 094/21, 095/10, 097/21, 098/13, 099/11, 099/13, 100/15, 101/07, 101/11, 101/14, 101/19, 103/14, 108/09, 112/03, 115/06, 115/14, 118/07, 119/17, 120/18, 120/19, 122/06, 125/06, 125/12, 128/01, 128/02, 128/21, 129/05, 129/06, 132/21, 133/21, 134/13, 134/20, 136/02, 139/13, 140/06, 140/17, 142/10, 145/09, 146/18, 149/05, 149/08, 150/21, 152/15, 152/21, 154/17, 163/13, 164/04, 164/19, 165/01, 167/07, 174/14, 174/16, 175/05, 176/13, 182/17, 184/15, 185/11, 188/09, 188/19, 190/10, 190/17, 191/18, 191/21, 195/18, 196/15, 200/14, 203/02, 203/03, 215/08, 234/12, 241/20, 242/06, 244/06, 246/03, 249/04, 249/05, 249/17, 250/14, 251/08, 251/18, 251/20, 252/09, 252/17, 252/18, 254/03, 257/10

ç.-ıp-tur-ur 127/05

ç.-ıp èr-di 078/13, 102/01

ç.-ıp èr-diler 139/19

ç.-madı 096/09

ç.-mağay 149/10

ç.-masa 098/09

çıgar- (< ET (MK) *çık-ar-*) çıkarmak. (krş. *çıkar-*)

ç.-dı 070/14, 214/09

ç.-dılar 025/10, 090/15, 092/15, 102/04, 130/14, 176/12

ç.-ğay 186/14

ç.-ğaylar 057/13

ç.-ğıl 057/13

ç.-ıp 002/21, 023/13, 046/02, 052/18, 055/06, 057/11, 058/05, 058/13, 060/18, 066/01, 089/07, 105/20, 111/08, 118/01, 131/04, 135/14, 140/15, 152/05, 182/01, 204/07, 213/03, 220/05, 220/06, 220/14, 244/05

ç.-ur 065/15

ç.-urlar 147/14

ç.-ur èr-di 016/16

Çığatay Hân Özel ad.

Ç. 056/18

çık- (< ET *taşık-*) çıkmak. (krş. *çığ-*)

ç.-a al-mağay 166/08

ç.-ardın 139/20

ç.-arını 077/06

ç.-dım 220/19

ç.-ıp 160/05, 162/01, 162/06, 163/04, 163/10, 166/18, 169/13, 193/04, 200/15, 210/07, 211/19, 212/02, 222/08, 222/19, 223/13, 223/20, 224/02, 225/03, 228/05, 228/16, 228/21, 229/02, 231/07, 234/10, 234/13, 234/18, 242/11, 242/18, 257/11, 258/01, 259/03

ç.-ıptur 195/17

ç.-kaylar 174/14, 174/15
ç.-kıl 090/20
ç.-madı 089/16, 128/16, 168/18
ç.-mas 128/10
ç.-may 259/23
ç.-sa 035/11
ç.-sunlar 027/17, 098/11, 233/21
ç.-tı 175/12, 179/10, 179/17
ç.-tılar 077/08, 169/15, 176/01, 179/09

çık- (< ET (MK) çık-ar-) çıkarmak. (krş. çık-ar-)
ç.-dı 084/17, 096/20, 108/10, 128/20, 195/13
ç.-dılar 023/14, 032/12, 169/16, 178/21
ç.-ıp 131/02, 160/12, 167/03, 186/15, 188/02, 207/09, 223/19, 229/17, 232/02
ç.-ıp èr-diler 168/01
ç.-ur 064/12, 159/13
ç.-ur-siz 251/17

çın (< Çin. *chên*) doğru, gerçek.
ç.+dur 015/01

Çınarân Özel ad.
Ç.+da 236/07

Çınarân Mevzi' Özel ad.
Ç.+de 225/03, 236/09

Çınas Özel ad.
Ç. 073/15, 138/07

Çıtağî Özel ad.
Ç.+ler 177/13, 182/16

çi (< Far. *çi*) ne?
ç. 001/18, 037/09, 066/02, 102/16, 104/08, 118/14, 123/05, 145/02, 239/02, 253/19

Çiçektü Özel ad.
Ç.+ğa 193/14

Çigdelik Özel ad.
Ç.+de 076/07, 097/16, 201/17
Ç.+ke 073/02

Çigil Özel ad.
Ç. 011/10

çimen (< Far. *çaman*) çimen.
ç. 138/14
ç.+de 251/03

ç.+ide 195/12
ç.+idin 178/07
ç.+ini 010/08

Çimikent Özel ad.
Ç.+de 080/15

Çimtay Özel ad.
Ç. 036/08

Çin Özel ad.
Ç. 011/08
Ç.+ni 011/12

Çingiz Özel ad. (krş. *Çingiz Hān*)
Ç. 034/15

Çingiz Hān Özel ad. Moğol İmparatorluğunun kurucusu.
Ç. 002/19, 003/11, 003/12, 003/14, 014/05, 014/10, 015/07, 015/08, 015/09,
015/14, 016/03, 016/13, 016/17, 016/21, 017/02, 017/06, 017/09, 018/06,
018/08, 018/09, 018/10, 019/13, 020/09, 020/11, 020/13, 020/20, 021/05,
021/11, 021/15, 021/18, 022/21, 023/09, 023/20, 024/20, 025/02, 025/07,
025/12, 025/19, 026/16, 027/05, 027/15, 028/01, 029/03, 029/07, 029/09,
030/18, 030/21, 031/04, 031/10, 031/14, 031/18, 032/06, 032/09, 032/14,
033/04, 033/11, 033/12, 033/16, 033/20, 034/02, 034/13, 034/17, 034/18,
035/01, 035/02, 035/07, 035/14, 036/01, 036/05, 036/07, 036/08, 036/12,
036/13, 036/16, 037/04, 037/06, 037/07, 039/14, 041/16, 042/20, 043/13,
056/13, 056/14, 056/16, 061/15, 062/19, 063/07, 063/10, 142/14, 194/15,
239/20
Ç.+dın 041/19, 239/20
Ç.+ğa 016/08, 018/13, 019/21, 021/07, 022/16, 031/06, 033/18, 034/16,
186/04
Ç.+nı 023/08, 035/19, 037/03
Ç.+nın 010/07, 017/06, 017/19, 020/06, 021/10, 023/09, 023/18, 027/11,
031/03, 032/13, 033/02, 034/16, 034/19, 035/02, 035/15, 036/03

çiraylık (< Mo. *çiray* (Lessing, 191a) ve Tü. *+lik*) yüzlü, çehreli.
ç.+dürler 011/03

çire (< Far. *çīra*) cesur.
ç. 101/13

Çiyaçu Özel ad.
Ç. 127/10

Çolpan Melik Ağa Özel ad.
Ç. 150/04

çom- (< ET (Uyg) *çom-*) batmak, dalmak.
ç.-dı 179/13

ç.-up 178/19

çomak (< ET (MK) *çomak*) çomak, değnek.
ç. 175/09, 207/09

çomur- (< *çom-ur-*) batırmak.
ç.-dılar 179/03

çopānsız (< Far. *çopān* ve Tü. +sız) çobansız.
ç. 026/08

Çökelek Özel ad.
Ç. 108/13, 108/21
Ç.+de 107/21

çöl (< Mo. *çöl*) çöl (Lessing, 201b).
ç. 069/15, 144/08, 252/09, 254/03
ç.+de 080/08
ç.+din 078/12
ç.+ge 070/16
ç.+ğa 070/17, 070/21

Çöl-i Celālī Özel ad.
Ç.+ğa 142/17

Çölistān Özel ad.
Ç.+dın 157/11

çū (< Far. *çū*, *çu*) için.
ç. 192/20

Çuğam Barulas Özel ad.
Ç. 069/20

çuğur (< CC *çugur*) çukur.
ç. 148/10, 148/20
ç.+da 061/17
ç.+largā 103/15

Çulat Özel ad.
Ç. 130/17

Çungdu Özel ad.
Ç. 040/16, 041/02

Çüpān Özel ad.
Ç.+nıj 006/21

Çüpān Bēg Özel ad.
Ç.+ni 007/01

Çüpānī Özel ad.

Ç.+ler 054/15, 056/05
Ç.+lerdin 053/18
Ç.+lerğa 054/05
Ç.+lerni 055/16
Ç.+lerniñ 055/15

Çurķumraķ Özel ad.

Ç. 133/16

çü (< Far. *çū*, *çu*) -diği zaman; gibi; madem ki, için.

ç. 009/16, 009/17, 009/18, 010/04, 021/17, 027/14, 033/05, 033/08,
034/02, 036/19, 037/17, 037/18, 037/19, 037/21, 063/15, 065/15, 085/09,
086/14, 086/18, 086/20, 087/02, 092/01, 118/16, 118/18, 118/20, 122/15,
128/06, 129/14, 172/20, 177/21, 179/01, 198/15, 219/02, 221/07, 234/09,
238/07, 239/01, 239/03, 239/06, 239/07, 239/10, 247/21, 248/16, 249/12,
250/10, 254/21, 256/03, 259/13, 262/14

çüçük (<< ET *süçig* < AT **süçig*) tatlı.

ç. 130/01, 235/06

çühre (< Far. *çuhra*) delikanlı, genç kişi.

ç.+leri 199/13

çün (< Far. *çün*, *çon*) ne zamanki, -diği zaman, madem ki, çünkü.

ç. 001/05, 001/06, 001/15, 002/01, 002/03, 002/04, 002/08, 002/11, 002/19,
003/01, 003/04, 003/12, 003/14, 003/16, 003/18, 003/21, 004/02, 004/12,
005/02, 005/12, 005/14, 005/16, 005/18, 006/01, 006/02, 007/02, 007/03,
007/11, 008/05, 008/07, 008/09, 008/16, 008/17, 009/01, 009/14, 010/09,
010/13, 010/14, 010/16, 010/17, 011/20, 011/21, 012/06, 012/07, 012/13,
013/02, 013/03, 013/08, 013/12, 013/14, 013/18, 014/02, 014/06, 014/17,
015/14, 015/16, 015/17, 016/01, 016/09, 016/13, 017/03, 018/06, 018/09,
018/12, 018/19, 019/01, 019/04, 019/08, 020/04, 020/09, 020/12, 021/01,
021/03, 021/09, 021/11, 021/12, 021/14, 021/15, 021/17, 021/20, 022/02,
022/03, 022/09, 022/14, 022/16, 022/21, 023/01, 023/03, 023/08, 023/09,
023/17, 024/15, 024/18, 024/19, 025/02, 025/03, 025/05, 025/19, 026/02,
026/05, 026/08, 026/12, 026/13, 026/14, 027/02, 027/03, 027/06, 027/10,
027/17, 027/18, 028/01, 028/03, 028/04, 028/07, 028/09, 028/10, 028/12,
029/04, 029/07, 029/12, 029/13, 029/14, 029/15, 030/05, 030/06, 030/09,
030/10, 030/15, 031/04, 031/06, 031/10, 031/11, 031/14, 031/15, 031/20,
031/21, 032/02, 032/05, 032/11, 032/18, 033/01, 033/02, 033/05, 033/07,
033/12, 033/14, 033/15, 034/04, 034/10, 034/11, 034/15, 034/16, 034/20,
035/02, 035/11, 035/16, 035/18, 036/01, 036/05, 036/11, 037/11, 038/07,
038/17, 038/21, 039/01, 039/03, 039/04, 039/07, 039/10, 039/13, 039/14,
039/16, 039/20, 039/21, 040/01, 040/03, 040/14, 040/16, 041/08, 041/10,
041/13, 041/14, 041/15, 042/04, 042/05, 042/08, 042/12, 042/18, 042/21,
043/03, 043/04, 043/05, 043/18, 043/20, 044/03, 044/05, 044/10, 044/19,
044/20, 045/01, 045/10, 045/15, 045/19, 046/01, 046/02, 046/12, 046/17,
046/20, 047/01, 047/08, 048/01, 048/04, 048/05, 048/11, 048/13, 048/16,

048/18, 048/19, 048/20, 049/02, 049/13, 049/20, 050/01, 050/08, 050/21,
051/09, 051/16, 051/20, 052/01, 052/17, 052/19, 053/02, 053/09, 053/10,
053/11, 053/16, 053/21, 054/01, 054/06, 054/10, 054/11, 054/16, 054/17,
055/09, 055/11, 055/16, 055/21, 056/01, 056/03, 056/04, 056/06, 056/07,
056/08, 056/13, 057/06, 057/11, 057/12, 057/14, 057/15, 057/18, 057/20,
057/21, 058/11, 058/13, 059/01, 059/02, 059/03, 059/04, 059/06, 059/08,
059/10, 059/11, 059/14, 059/16, 059/17, 060/06, 060/07, 060/08, 060/09,
060/10, 060/12, 060/19, 060/21, 061/06, 061/07, 061/11, 062/02, 062/04,
062/10, 063/03, 063/05, 063/17, 065/08, 065/11, 065/14, 065/16, 066/16,
066/19, 067/03, 067/06, 067/12, 067/17, 068/01, 068/07, 068/10, 068/12,
068/19, 069/04, 069/05, 069/06, 069/18, 070/03, 070/05, 070/08, 070/18,
071/08, 071/09, 071/11, 072/01, 072/03, 072/07, 072/16, 072/17, 073/10,
073/12, 073/14, 073/16, 073/20, 074/02, 074/08, 074/13, 074/15, 074/17,
074/19, 075/02, 075/03, 075/10, 075/19, 076/08, 076/10, 076/11, 076/12,
076/13, 076/16, 077/05, 077/11, 077/12, 078/06, 078/07, 078/13, 078/15,
078/17, 079/12, 079/13, 079/20, 080/08, 080/12, 080/15, 080/17, 081/03,
081/05, 081/12, 081/17, 081/19, 082/07, 082/08, 082/13, 082/15, 083/03,
083/09, 083/13, 083/16, 083/18, 083/21, 084/07, 084/08, 084/11, 084/12,
085/02, 085/03, 085/05, 085/21, 086/19, 087/02, 087/13, 087/20, 088/03,
088/04, 088/06, 088/07, 088/08, 088/11, 088/12, 088/14, 089/01, 089/04,
089/07, 089/09, 089/11, 089/12, 089/13, 089/16, 089/17, 089/20, 090/01,
090/06, 090/09, 090/12, 090/17, 090/18, 091/07, 091/11, 091/13, 092/08,
092/19, 092/21, 093/06, 093/15, 094/03, 094/11, 094/16, 094/18, 095/04,
096/06, 096/13, 097/01, 097/13, 097/16, 097/17, 097/19, 097/20, 098/02,
098/10, 098/13, 098/16, 098/17, 099/01, 099/09, 099/11, 099/15, 099/18,
099/19, 100/03, 100/08, 100/09, 100/13, 100/16, 100/20, 101/01, 101/08,
101/09, 101/13, 102/02, 102/09, 102/14, 102/16, 102/19, 103/01, 103/02,
103/10, 103/15, 103/20, 104/10, 104/16, 104/19, 104/20, 105/03, 105/05,
105/08, 105/11, 105/15, 105/17, 106/01, 106/08, 106/11, 106/20, 107/01,
107/02, 107/04, 107/05, 107/08, 107/10, 107/17, 108/04, 108/09, 108/13,
108/17, 108/20, 109/04, 109/05, 110/02, 110/06, 110/20, 111/02, 111/03,
111/04, 111/05, 111/12, 111/14, 111/15, 112/01, 112/02, 112/03, 112/07,
113/19, 114/09, 114/13, 114/17, 114/19, 115/02, 115/03, 115/09, 115/21,
116/13, 116/20, 116/21, 118/08, 118/21, 119/07, 119/11, 119/19, 120/05,
120/09, 120/14, 120/21, 121/03, 121/21, 122/03, 122/16, 122/18, 122/20,
123/06, 123/07, 123/09, 123/10, 123/16, 124/08, 124/16, 124/17, 124/20,
125/05, 125/07, 125/17, 125/20, 126/06, 126/12, 126/13, 126/19, 127/04,
127/08, 127/17, 127/20, 128/04, 128/12, 128/15, 128/20, 129/02, 129/08,
129/15, 129/16, 129/18, 130/15, 130/16, 130/19, 131/09, 132/11, 133/03,
133/13, 134/08, 134/19, 135/13, 135/17, 136/04, 136/07, 136/10, 136/11,
137/02, 137/03, 137/08, 137/20, 139/08, 139/12, 139/13, 140/08, 140/10,
140/11, 140/15, 141/02, 141/03, 142/01, 142/02, 142/05, 142/06, 142/08,
142/17, 142/19, 143/04, 143/08, 143/10, 143/16, 143/20, 143/21, 144/02,
144/04, 144/10, 144/11, 144/21, 145/06, 145/14, 146/07, 147/16, 147/19,
148/01, 148/03, 148/05, 148/07, 148/19, 149/05, 149/06, 149/08, 150/03,
150/14, 151/01, 151/11, 151/12, 151/19, 152/01, 152/07, 152/08, 152/10,
152/16, 152/20, 153/05, 153/08, 153/16, 154/06, 154/07, 154/09, 154/11,
154/19, 155/01, 155/09, 155/11, 155/15, 155/20, 155/21, 156/15, 156/17,
156/18, 157/01, 157/06, 157/09, 157/12, 157/16, 157/20, 158/07, 158/08,
158/15, 159/05, 159/06, 159/10, 159/14, 159/16, 159/19, 159/20, 160/10,

160/13, 160/18, 160/21, 161/01, 161/03, 161/05, 161/07, 161/10, 162/04,
162/06, 162/15, 162/20, 162/21, 164/03, 164/10, 164/13, 164/14, 166/03,
166/07, 166/21, 167/09, 167/14, 167/16, 167/18, 168/03, 168/04, 168/10,
168/21, 169/01, 169/03, 169/16, 169/19, 170/02, 170/07, 170/08, 170/15,
171/08, 171/11, 171/17, 172/04, 172/05, 172/11, 172/16, 172/17, 173/01,
173/03, 173/09, 173/17, 173/21, 174/18, 175/02, 175/03, 175/05, 175/08,
175/14, 176/01, 176/04, 176/10, 178/16, 179/03, 179/13, 179/16, 179/17,
180/01, 180/11, 180/15, 181/01, 182/17, 183/06, 183/14, 184/16, 184/21,
185/05, 185/06, 185/09, 185/16, 186/04, 186/05, 186/08, 186/11, 186/14,
186/16, 186/19, 186/21, 187/02, 187/13, 187/14, 187/18, 188/05, 188/12,
188/13, 188/20, 189/01, 189/11, 191/11, 191/16, 191/17, 191/19, 193/09,
193/10, 193/14, 194/04, 194/15, 194/16, 195/05, 195/21, 196/11, 196/17,
197/01, 197/13, 197/18, 198/04, 198/08, 198/09, 198/20, 199/11, 199/18,
200/02, 201/13, 201/14, 201/20, 202/01, 202/02, 202/06, 202/14, 202/16,
203/07, 203/10, 203/13, 203/15, 203/19, 204/01, 204/03, 204/06, 204/12,
204/21, 205/03, 205/04, 206/02, 206/06, 206/15, 206/18, 207/01, 207/08,
207/16, 207/18, 208/05, 208/11, 208/17, 209/01, 209/03, 209/08, 209/17,
209/18, 209/19, 210/01, 210/09, 210/10, 210/14, 210/15, 210/21, 211/02,
211/06, 211/09, 211/13, 211/18, 211/19, 211/21, 212/01, 212/10, 212/11,
212/19, 212/20, 212/21, 213/01, 213/21, 214/03, 214/06, 214/08, 214/12,
214/13, 214/18, 214/19, 215/03, 215/05, 215/09, 215/12, 216/01, 216/02,
216/20, 217/04, 217/05, 217/11, 217/13, 217/15, 217/19, 218/01, 218/18,
219/03, 219/07, 219/09, 219/10, 219/19, 220/04, 220/08, 220/19, 221/01,
221/03, 221/15, 221/16, 222/06, 222/07, 222/14, 222/20, 223/03, 223/05,
223/09, 224/03, 224/13, 224/16, 224/21, 225/09, 225/10, 225/11, 225/13,
225/14, 225/20, 225/21, 226/03, 226/04, 226/07, 226/09, 226/13, 226/15,
227/07, 227/16, 227/19, 227/20, 228/01, 228/03, 228/12, 229/02, 229/20,
230/09, 230/19, 231/04, 231/08, 231/11, 231/12, 231/16, 231/20, 232/06,
232/07, 232/15, 232/18, 232/19, 232/20, 233/02, 233/05, 233/06, 233/09,
233/11, 234/11, 234/16, 234/17, 234/18, 235/09, 236/04, 236/05, 236/07,
236/11, 236/15, 236/18, 237/02, 238/02, 238/13, 239/20, 240/05, 240/08,
240/09, 240/10, 240/11, 240/12, 240/13, 240/18, 240/20, 240/21, 241/06,
241/16, 242/01, 242/04, 242/06, 242/07, 242/13, 243/02, 243/09, 243/11,
243/14, 243/16, 244/02, 244/09, 244/18, 245/08, 245/12, 245/16, 245/21,
246/01, 246/04, 246/05, 246/08, 246/12, 246/16, 246/20, 247/02, 247/04,
247/08, 247/12, 247/17, 247/21, 248/02, 248/17, 248/21, 249/04, 249/05,
249/07, 249/15, 249/16, 249/20, 250/03, 250/04, 250/06, 250/11, 250/12,
250/17, 250/18, 250/20, 251/07, 251/08, 251/11, 251/16, 251/19, 252/01,
252/05, 252/06, 252/07, 252/08, 252/11, 252/14, 252/15, 253/01, 253/11,
253/12, 253/16, 253/19, 253/21, 254/02, 254/12, 254/14, 254/15, 254/19,
255/02, 255/03, 255/07, 255/14, 255/17, 255/19, 256/11, 256/16, 256/21,
257/01, 257/04, 257/10, 257/22, 258/02, 258/06, 258/10, 259/02, 259/05,
259/06, 259/11, 259/15, 259/19, 260/06, 260/07, 260/18, 261/02, 261/12,
261/18, 261/20, 261/23, 262/04

çüst (< Far. *çust*) çabuk hareket eden, çevik.
c. 038/02

D/D/D

dād (< Far. *dād*) adalet, doğruluk; ihsan.
d. 061/18, 062/03, 094/04, 198/19, 238/07, 256/16
d.+ıga 189/20
d.+ımı 108/10, 119/11, 137/02, 222/09, 256/06
d.+nı 260/10

dād-ger (< Far. *dādgār*) âdil.
d. 213/15

dād-güsterlik (< Far. *dād-gustar* ve Tü. +lık) âdillik.
d.+nı 050/03

dād-ḥ'āh (< Far. *dād-ḥ'āh*) adalet isteyen (kimse).
d.+lar 214/14

dāfi' (< Ar. *dāfi'*) defeden.
d.+i 260/20

dāğ (< Far. *dāğ*) yara **mec.** iç sıkıntısı.
d. 233/01

dağdağa (< Ar. *dağdağa'*) gürültü, patırtı; beyhude telaş ve ızdırap.
d. 083/06, 083/07, 147/14, 188/18
d.+dadurlar 147/17
d.+sı 173/14

dağdağa kıl- beyhude telaş ve ızdırap yapmak.
d. k.-a al-ma 180/09

dağdağasız (< Ar. *dağdağa'* ve Tü. +sız) gürültü, patırtı olmaksızın.
d. 005/08, 006/08, 008/13, 163/05, 234/16, 248/19

dağı (< ET (Uyg.) *tağı*) dahi, de.
d. 002/02, 002/07, 002/19, 010/14, 011/05, 012/14, 012/20, 017/17, 018/04,
018/08, 020/18, 023/06, 028/19, 029/04, 030/19, 031/08, 034/17, 035/07,
041/14, 046/08, 052/13, 058/04, 059/02, 059/13, 065/01, 070/17, 083/06,
101/04, 131/19, 132/03, 141/04, 150/07, 161/01, 178/09, 183/21, 214/06

dāhil (< Ar. *dāhil*) dahil, içinde.
d.+dür 174/01

dāhil bol- içine girmek.
d. b.-dı 049/04, 186/08

dāhil kıl- içine almak.
d. k.-dı 061/12

dahl (< Ar. *dahl*) girme.
dahl kıl- girmek.

d. k.-ıp 008/02, 248/07
d. k.-maklık 255/10
d. k.-masun 170/12

dāimü'l-evkāt (< Ar. *dā'im*, harf-i tarîf *el-* ve Ar. *avkāt*) her vakit.
d. 068/02

dā'ıye (< Ar. *dā'ıya'*) arzu, hırs; niyet.
d. 101/02
d.+si 154/06
d.+sini 081/13

dā'ıye kıl- niyet etmek.
d. k.-dı 112/15, 172/05

daḳāyık (< Ar. *daḳīka'*'ın çoğulu *daḳā'ik*) anlaşılması güç olan ve dikkat gerektiren ince şeyler.
d. 130/02

daḳīka (< Ar. *daḳīka'*) çok kısa bir zaman parçası, ân.
d. 025/09, 027/08, 030/13, 034/09, 105/09, 113/10, 237/07, 247/05
+dın **hēç daḳīka nā-mer'ī kıyma-** : bir an bile vazgeçmemek.

ḍalālet (< Far. < Ar. *ḍalāla'*) sapkınlık, yoldan çıkma.
d. 049/07, 066/14, 259/09
d.+te 181/20

ḍalālet kıl- yoldan çıkmak.
d. k.-ur 009/12

ḍālle (< Ar. *ḍālla'*) âvare, şaşkın, amaçsız kalmış.
d.+ni 258/19

dām (< Far. *dām*) tuzak.
d. 250/01

Damgān Özel ad. (krş. *Dāmḡān*)
D. 103/16, 192/03
D.+dın 225/02
D.+ğa 230/16
D.+nı 108/19

Dāmḡān Özel ad. (krş. *Dāmḡān*)
D.+ğa 030/08, 192/01
D.+nı 045/19

dānā (< Far. *dānā*) bilen, bilici.
d. 066/05, 245/20

dāne (< Far. *dāna*) tane.

d. 096/16

Dāne H'āce Özel ad.

D. 185/03, 185/15

D.+din 168/06

Dāne Muḥammed Özel ad.

D. 251/11

dāng (< Far. *dānug*, *dāng*) bir dirhemın altıda biri.

d.+i 152/02

dū dāng bir dirhemın üçte biri.

d. d. 155/14

dāniş (< Far. *dāniş*) ilim, irfan.

d. 085/18, 147/15

dāniş-āmūz (< Far. *dāniş-āmoz*) hikmet öğretēn.

d. 213/15

dāniş-mend (< Far. *dānişmand*) âlim.

d.+ni 019/07

Dānişmend Özel ad.

D. 005/10, 005/12, 005/13, 005/14, 005/15, 005/16, 005/18

Dānişmend Bahādur Özel ad.

D. 005/07

Dānişmendçe Hān Özel ad.

D. 063/02

Dānişmendçe Oĝlan Özel ad.

D.+nı 067/06

Dānişmend Hācib Özel ad.

D.+ni 023/10

dār (I) (< Ar. *dār*) önüne geldiğini kelimeler "yer, mahal" anlamı katarak çeşitli birleşik kelimeler yapar.

dār-ı dünyā dünya, yeryüzü.

d.-ı d.+nı 036/06

dār (II) (< Far. *dār*) dar ağacı.

d. 155/19, 215/02

d.+ğa 155/17, 155/21

dār (III) (< Far. *dār*) kavga, savaş.

dār ü gīr savaş, kavga.

d. ü g.+ide 188/08

ḍarb (< Ar. *ḍarb*) vurma, darbe.

ḍ.+ı 160/12, 161/17, 162/11, 232/13

ḍ.+ıdın 193/06, 253/15

daruğa (< Mo. *daruğa*) bekçibaşı, sübaşı (Lessing, 234a).

d. 018/04, 030/11, 031/17, 087/07, 090/09, 093/10, 099/02, 121/20, 133/19, 144/07, 146/01, 170/11, 221/21, 223/17

d.+lar 033/06, 057/08, 057/14, 100/13, 190/02, 233/12

d.+largā 057/12

d.+ları 072/20, 121/18

d.+larını 143/19

d.+nı 030/14

d.+sı 207/10

daruğalıĝ (< Mo. *daruğa* ve Tü. +*lıĝ*) sübaşılık.

d.+ını 099/21

daruğalık (< Mo. *daruğa* ve Tü. +*lık*) sübaşılık.

d. 144/03

dāru's-salṭana (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *salṭana'*) saltanat yeri.

d. 003/10, 198/04, 213/14, 217/14, 223/06, 229/20, 230/07, 236/14, 246/12, 247/18, 255/07, 258/01

d.+dın 260/03

d.+ğa 088/07, 215/09, 216/03

dāru's-salṭanat (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *salṭana'*) saltanat yeri.

d. 005/07, 005/18, 006/11, 006/13, 007/12, 067/18, 136/17, 153/02, 215/08, 219/17, 255/08, 255/11

d.+ıdın 258/13

d.+ka 214/01

dāru's-selām (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *salām*) Cennet; Bağdat'ın eski adı.

d. 085/20

d.+ğa 129/19

dārü'd-ḍarb (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *ḍarb*) madenî para basma yeri.

d.+dın 167/15

dārü'l-bevār (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *bavār* "yok olma, ölme, mahvolma") cehennem.

d.+ğa 105/07, 133/03, 152/21

dārü'l-ḥilāfe (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *ḥilāfa'*) hilafet merkezi.

d.+ğa 044/09

dārü'l-ķarār (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *ķarār*) kıyametten sonra kalınacak yer.
d.+ġa 198/07

dārü'l-mülk (< Ar. *dār*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *mulk*) başşehir, başkent.
d. 187/09

dāsītān (< Far. *dāstān*) destan. (krş. *dāstān*)
d. 037/17

dāstān (< Far. *dāstān*) destan, hikaye. (krş. *dāsītān*)
d. 037/13, 239/15, 239/17
d.+dur 192/15
d.+ġa 250/09
d.+ı 034/04
d.+nı 239/13

da'vā (< Ar. *da'vā*) dava, iddia.
d. 065/16
d.+sı 199/12
d.+sını 027/12

da'vā kıl- iddiada bulunmak; şikayet etmek.
d. ķ.-dı 057/05
d. ķ.-ıp 208/21
d. ķ.-ur 127/01

da'vet (< Far. < Ar. *da'va'*) davet.

da'vet kıl- çağırmaq.
d. ķ.-ġay 212/18
d. ķ.-ıp 012/12, 012/19, 056/03

Dāvūd Özel ad.
D. 177/18

Dāvud Bêg Özel ad.
D. 073/10

Dāvud Duġlat Özel ad.
D. 076/19, 086/02

Dāvūd-ı Şofî Özel ad.
D. 131/07

Dāvud Şāh H'āce Özel ad.
D. 074/12

dāvū marđākum bi's-şadaķa Hadis: "Hastalarınızı sadakayla (sadaka vererek) iyileştiriniz."

d. 120/04

dāye (< Far. *dāya*) dadı, süt annesi.

d.+ler 012/11

dāyim (< Ar. *dā'im*) devamlı, sürekli.

d. 041/18, 048/09, 051/08, 056/19, 124/09, 155/15, 159/06, 172/11, 183/04,
192/09, 198/06, 212/03, 218/04, 223/08, 223/09, 261/18, 262/05

dāyimü'l-evkāt (<(< Ar. *dā'im* harf-i tarif *el-* ve Ar. *avkāt*)

d. 015/20

dāyire (< Ar. *dā'ira*) çember.

d. 026/12

dē- (< ET *tē-*) demek, söylemek.

d. 198/14, 239/16

d.-di 005/20, 006/10, 008/07, 009/02, 010/10, 012/09, 012/13, 014/19,
016/20, 019/09, 020/13, 020/16, 021/04, 022/12, 024/07, 024/08, 024/18,
027/06, 029/09, 031/12, 032/07, 033/13, 035/03, 035/10, 035/11, 036/14,
037/03, 037/04, 037/05, 037/09, 039/17, 042/08, 045/16, 048/13, 050/17,
052/04, 054/03, 054/06, 054/08, 054/12, 055/01, 055/06, 055/09, 055/10,
055/12, 055/14, 055/17, 055/21, 057/12, 057/21, 058/03, 060/07, 061/03,
061/18, 064/21, 071/08, 071/20, 074/12, 075/07, 076/10, 077/06, 078/11,
079/16, 079/17, 080/01, 080/17, 080/18, 081/04, 081/13, 081/15, 082/17,
082/19, 083/02, 083/08, 083/17, 083/20, 084/09, 084/20, 085/05, 087/18,
088/02, 088/03, 089/04, 089/18, 090/10, 090/11, 090/19, 095/03, 096/08,
096/09, 098/09, 098/14, 101/20, 108/03, 109/09, 111/17, 112/02, 112/04,
114/12, 114/20, 115/18, 115/21, 116/01, 116/02, 116/07, 116/13, 117/13,
117/17, 118/08, 120/09, 120/20, 123/17, 127/07, 128/07, 128/08, 128/10,
128/13, 128/18, 129/05, 130/11, 134/15, 138/18, 140/17, 141/15, 141/17,
142/16, 151/11, 155/03, 155/20, 157/17, 158/02, 159/03, 159/05, 159/12,
161/16, 164/12, 164/21, 165/20, 167/17, 170/08, 172/11, 172/18, 173/10,
173/11, 173/15, 173/21, 174/02, 174/20, 174/21, 175/13, 179/20, 180/10,
180/11, 180/18, 182/05, 185/02, 185/03, 185/16, 185/19, 190/02, 192/12,
195/04, 195/21, 197/06, 198/10, 198/21, 200/08, 200/09, 202/01, 202/15,
204/17, 205/04, 205/11, 206/09, 207/08, 208/04, 208/09, 209/01, 209/20,
210/16, 210/19, 210/20, 211/01, 214/05, 214/16, 216/19, 218/07, 218/10,
219/16, 220/15, 220/19, 220/20, 221/02, 221/14, 223/12, 228/05, 229/03,
230/04, 232/07, 233/15, 234/03, 234/05, 234/15, 235/12, 238/04, 239/11,
240/13, 242/08, 242/09, 246/10, 246/14, 247/11, 251/16, 253/03, 255/10,
258/17, 259/23, 260/08, 260/19, 262/14

d.-diler 011/17, 012/11, 013/02, 014/18, 016/21, 020/02, 020/16, 023/02,
024/01, 025/10, 034/06, 035/05, 036/13, 036/16, 036/20, 036/21, 038/13,
038/18, 041/06, 042/03, 045/02, 045/15, 047/02, 048/13, 055/07, 056/08,
058/12, 061/07, 071/19, 075/14, 076/02, 076/04, 076/13, 079/07, 080/21,
081/03, 081/08, 083/05, 095/02, 095/21, 111/17, 123/08, 147/17, 149/02,
150/15, 150/19, 156/19, 157/13, 161/19, 161/20, 162/02, 164/16, 172/07,
172/16, 172/21, 173/07, 173/08, 175/15, 175/18, 176/06, 195/21, 196/16,

198/05, 202/17, 205/01, 205/07, 210/15, 216/19, 217/21, 219/06, 223/01, 224/12, 226/20, 228/07, 233/03, 233/14, 248/11, 260/01, 262/15
d.-dim 218/07
d.-diş 218/07
d.-gen 014/12, 018/07, 042/16, 095/01, 119/10, 130/12, 146/12, 188/01, 205/12, 211/02, 213/19, 214/14, 236/21, 248/05, 251/11
d.-gen.ni 158/19
d.-gendür 035/19, 125/19
d.-genge 032/20
d.-genğa 220/15
d.-genni 022/14, 210/15, 250/11
d.-gen èr-miş-siz 014/20
d.-gey 005/09, 060/04
d.-geyler 036/01, 251/16
d.-gey-sèn 118/14
d.-gil 037/03, 054/08, 055/01, 055/20, 174/02
d.-medi 083/03, 233/02
d.-medim 218/08
d.-megey 085/04
d.-megidin 156/01
d.-megil 221/13, 239/16
d.-mekke 024/07
d.-mektin 221/01
d.-mes-men 032/07
d.-ş 175/03
d.-şiz 024/10, 098/09, 175/13, 216/19
d.-p 005/08, 008/11, 009/02, 012/10, 017/03, 019/09, 024/04, 024/11, 032/07, 036/12, 039/16, 039/17, 046/06, 051/09, 052/02, 054/08, 058/13, 068/17, 075/10, 076/01, 076/08, 078/19, 080/07, 081/16, 089/06, 090/01, 097/02, 105/21, 109/15, 117/07, 119/01, 120/20, 128/19, 132/09, 154/15, 159/12, 162/09, 164/21, 165/18, 166/05, 166/18, 172/21, 180/01, 188/20, 189/15, 190/06, 195/02, 195/21, 197/17, 199/20, 200/13, 202/21, 206/21, 209/02, 214/19, 218/10, 220/03, 222/21, 224/12, 226/06, 227/21, 228/18, 228/20, 230/12, 231/03, 231/04, 231/08, 233/02, 233/03, 234/07, 235/20, 245/07, 245/17, 251/01, 251/18, 252/17, 254/07, 254/09, 256/10, 260/19, 261/02
d.-pdür 255/15
d.-ptür 003/07, 004/08, 082/15, 088/01, 106/16, 119/09, 149/18, 197/17, 214/17, 214/21, 215/19, 216/01, 217/02, 227/02, 227/05
d.-ptürler 016/06, 017/06, 064/07, 064/12, 064/15, 072/07, 086/13, 088/05, 153/20, 184/04, 209/14, 213/04, 221/06, 223/15, 227/19
d.-p-sèn 209/02
d.-p è-di 034/15
d.-p èr-di 015/02, 054/18, 123/05, 159/04
d.-p èr-diler 055/21
d.-r 073/19, 115/13
d.-rler 011/01, 011/13, 013/05, 014/01, 015/04, 016/02, 017/13, 018/03, 024/17, 025/10, 027/12, 035/20, 037/16, 038/09, 041/09, 041/11, 042/20, 068/11, 092/12, 098/05, 099/21, 104/09, 115/06, 139/18, 146/03, 146/04,

146/06, 147/05, 151/19, 153/17, 160/03, 161/09, 170/03, 173/02, 183/13, 184/08, 192/09, 193/07, 193/08, 196/02, 208/13, 215/01, 223/15, 256/09

d.-rler  r-diler 013/18

d.-r-men 024/09

d.-r  r-di 009/03, 025/21, 036/15, 218/05

d.-r  r-diler 013/18, 018/10

d.-r  r-kend r 214/20

d.-r  r-kend rler 194/15

d.-r  r-mişler 063/06, 144/16

d.-se 024/19, 249/06

d.-se  038/03

d.-se  r-di 017/01

d.-yd r 012/02, 013/02, 095/03, 220/21

d.-yd rler 061/18, 101/11, 173/09

d.-yd r-sen 009/21

d.-yd r  r-diler 145/01

Deb s  K l ası  zel ad.

D.+ a 242/10, 243/14

D.+nda 243/06

def  (< Ar. *daf *) savma, giderme, ortadan kaldırma.

d. 049/08

d.+i 005/03, 013/03, 015/21, 018/01, 018/17, 020/01, 031/05, 031/14, 034/10, 037/08, 043/14, 045/04, 046/07, 046/15, 054/10, 058/15, 059/13, 060/20, 067/04, 075/16, 081/19, 082/01, 084/04, 088/11, 089/03, 094/09, 101/02, 101/04, 102/03, 103/13, 111/03, 111/06, 112/14, 112/16, 114/09, 132/16, 135/10, 154/15, 171/11, 171/14, 191/07, 191/13, 192/07, 203/10, 203/20, 207/10, 210/21, 211/05, 211/06, 211/07, 211/08, 213/05, 217/05, 220/08, 222/18, 224/10, 224/14, 228/13, 228/15, 230/21, 231/11, 237/05, 237/07, 240/20, 243/08, 246/09, 252/14, 255/17

d.+idin 007/16

d.+i a 001/11, 258/14

d.+ini 112/16, 152/05, 242/07, 246/15

d.+ini k l- p 075/02

d.+i k l-d  022/08

d.+i k l- p 020/01

def  bol- son bulmak, ortadan kaldırmak.

d. b.-d lar 151/03

d. b.-sa 071/08

d. b.-up 081/20

d. b.-ur 038/14

def  k l- uzaklaştırmak, kovmak.

d. k - p 187/12, 247/16

d. k -sa bolur 260/09

def yin (< Ar. *daf na'* 'ın  o ulu *daf 'in*) defineler.

d. 233/09, 260/09

d.+i 087/03
d.+ni 085/10, 104/21, 181/18

defn (< Ar. *dafn*) gömme.

defn kıl- gömmek, defnetmek.
d. k.-dılar 035/20, 044/15, 049/05, 050/01, 062/14, 063/05, 125/17, 230/18, 231/10
d. k.-ıp 046/11, 062/04
d. k.-sunlar 185/03

defter (< Ar. *daftar*) defter.

d.+din 155/15
d.+i 163/03, 194/11

dëginç (< ET *teg-(i)n-ç*, krş. Uyg. *erinç* "erme, ulaşma") değin, kadar.

d. 013/10, 017/16, 018/18, 018/19, 092/03, 113/14, 130/09, 132/16, 135/02, 137/10, 139/02, 144/12, 148/09, 225/19, 240/04, 240/21, 253/01

dehene (< Far. *dahana*) dağ geçidi.

d.+de 138/20

Dehistān Özel ad.

D. 103/06

Dehlī Özel ad.

D. 001/04, 002/04, 144/06, 148/11, 148/14, 149/01, 152/01
D.+de 002/06, 150/14
D.+ğa 001/14, 002/01, 002/06, 110/05
D.+ni 001/10
D.+niñ 001/05, 001/13, 146/08, 149/15, 150/04

dehr (< Ar. *dahr*) zaman, devir.

d. 061/20, 225/06
d.+de 251/04
d.+din 107/12

dehşet (< Far. < Ar. *dahşa'*) dehşet, korku.

d. 179/10, 219/03
d.+din 128/16, 147/17
d.+tin 213/01

dehşetsiz (< Ar. *dahşa'* ve Tü. +*siz*) korkusuz.

d. 148/04

dëk (< ET *teg*) gibi.

d. 001/01, 001/12, 010/03, 014/20, 014/21, 019/15, 021/16, 024/09, 026/08, 026/12, 027/14, 029/01, 032/01, 032/05, 033/12, 034/13, 039/08, 048/08, 050/03, 055/10, 056/08, 058/09, 060/10, 060/13, 060/14, 065/02, 073/17, 073/19, 085/19, 086/14, 092/19, 094/04, 095/06, 112/06, 114/04, 115/06,

115/09, 115/14, 117/14, 118/13, 122/12, 131/02, 131/16, 131/21, 138/05, 143/13, 144/20, 145/15, 148/18, 149/07, 151/16, 157/05, 161/03, 163/02, 168/12, 168/17, 171/05, 172/08, 175/06, 175/10, 178/14, 178/20, 179/01, 179/07, 181/02, 183/13, 186/19, 187/05, 189/02, 191/21, 195/07, 198/05, 203/02, 203/03, 207/07, 207/20, 208/16, 215/13, 215/14, 219/15, 221/07, 221/08, 223/12, 224/17, 225/04, 225/06, 236/10, 236/21, 243/19, 243/21, 249/07, 249/15, 253/13, 254/20, 255/01, 257/15, 258/03, 259/04, 261/12
d.+ke 240/14

Dekne Özel ad.
D. 087/10

delâlet (< Far. < Ar. *dalâla'*) yol gösterme, kılavuzluk.
d.+i 181/21

delâlet kıl- işaret etmek; yönlendirmek.
d. k.-dı 195/21
d. k.-ıp 251/14
d. k.-ur  r-di 156/09

delâyl (< Ar. *dal l*'in  o ulu *dal 'il*) deliller.
d. 078/05, 161/02, 218/07
d.+din 173/14

dell l (< Ar. *dall l*) tellal.
d. 256/20
d.+ı 169/18

dem (I) (< Far. *dam*) soluk, nefes

dem al- nefes almak.
d. a.-ur 133/07

dem-i ' sev  Hz. İsa'nın nefesi.
d.-i ' . 195/21

dem (II) (< Far. *dam*) an, vakit.
d. 010/05, 073/18, 118/17, 118/18, 182/13, 196/14, 256/03, 262/13
d.+de 118/16, 223/14
d.+i 239/08

dem (III) (< Far. *dam*) s z, bahis

dem ur- s z etmek, bahsetmek, söylemek.
d. u.-dılar 115/09
d. u.-ar  r-di 001/03
d. u.-ar  r-diler 229/08
d. u.-up 065/20, 068/04, 240/13, 244/20, 248/18
d. u.-madı 121/14
d. u.-ma  a 218/19

demān (< Far. *damān*) hiddetli.
d. 254/20

demār (< Far. *damār* < Ar. *damār*) helak, mahv, ölüm.
d. 016/16, 090/15, 105/20, 113/18, 117/21, 130/14, 140/15, 160/12, 178/21

Demāvend Özel ad.
D. 047/14

demī (I) (< Far. *dam* ve Far. *ī*) bir nefes.
d. 086/19

demī (II) (< Far. *dam* ve Far. *ī*) bir an.
d. 239/10, 239/13

denī (< Ar. *danā* 'a' "soysuz, alçak olmak"tan *danī*) alçak, bayağı.
d. 249/20
d.+ğa 118/19

der (< Far. *dar*) başına geldiği kelimelere *-de, içinde* anlamı katan çekim unsuru.
d. 258/20

der-bend (< Far. *dar-band*) dar geçit.
d.+din 078/09

Derbend Özel ad.
D. 042/19, 123/01, 129/21, 134/09, 252/21
D.+din 034/04, 044/19, 051/13, 105/20, 129/12, 130/09, 134/20, 135/02, 256/17
D.+ğa 030/19
D.+tin 244/14, 253/21

der-bendān (< Far. *dar-band* ve Far. *-ān*) engeller, setler.

der-bendān kıl- mâni olmak, engellemek.
d. k.-ıp 003/04

Derbend-i Āhenīn Özel ad.
D.+ğa 069/05

Derbend-i Taşı Hātūn Özel ad.
D. 121/10
D.+da 052/02

Derbend-i Taşı H'ātūn Özel ad.
D.+da 171/15

der-best (< Far. *dar-bast*) tüm, bütün.
d. 022/19, 051/03, 103/06

derc (< Ar. *darċ*) arasına sıkıştırma, sokma.
derc kıl- arasına sıkıştırmak.
d.  .-d  004/03

derd (< Far. *dard*) dert, gam.
d. 233/01

der-diy r (< Far. *dar-* ve Ar. *diy r*) memlekette.
d. 010/05

der-em n (< Far. *dar-* ve Ar. *am n*) emniyette.
d. 258/20

derd-n k (< Far. *dardn k*) dertli.
d. 185/09

dere (< Far. *dara, darra*) vadi.
d. 139/11, 140/10, 188/16, 192/09
d.+de 014/08, 137/20, 152/14
d.+dır 092/12
d.+ a 152/05, 233/01
d.+lerde 140/11
d.+ler a 139/14, 140/12
d.+lerni 082/09, 102/10
d.+ni 082/10, 082/11

derece (< Ar. *daraca'*) seviye, mevki; bir çemberin 360'ta biri  l s ndeki a ı birimi.
d. 140/14
d.+side 179/15
d.+siğa 001/07, 062/13

Dere-yi Gez  zel ad.
D.+din 071/17

Dere-yi  ufi özel ad.
D.+de 071/16

Dere-yi Zeng  zel ad.
D. 198/10
D.+de 067/04

der-g h (< Far. *dar-g h*) bir büyük kimsenin, herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzur , eşiği.
d. 097/04, 098/19, 107/16, 124/14, 127/17, 128/21, 137/05, 145/04, 166/18
d.+ı a 062/02, 240/20
d.+ını  178/05

der-g h-ı ' l  padişah kapısı.

d.-ı 'ā.+ğa 127/20

der-gāh-ı bī-niyāz Allah'ın makamı.

d.-ı b.+dın 148/02

der-ḥāl (< Far. *dar-* ve Ar. *ḥāl*) hemen, o anda.

d. 204/03

der-ḥ^vāst (< Far. *darḥ^vāst*) istek, dilek.

d. 098/12, 128/12, 246/10

d.+ı 089/15, 170/06, 215/07

d.+ını 088/08

der-ḥ^vāst kıl- istemek, talep etmek.

d. k.-dı 064/21, 100/07, 191/10, 195/02

d. k.-dılar 058/20, 189/15

d. k.-ıp 073/10, 136/09

dermān (< Far. *darmān*) dermān, ilaç.

d. 261/17

ders (< Ar. *dars*) ders.

d. 080/20

der-Somenāt (< Far. *dar-* ve Far. *Somanāt*, *Somnāt* "Gazneli Mahmut tarafından yıkılan bir put tapınağının adı") Somenat'ta.

d. 009/11

Derücerd Özel ad.

D.+ni 121/16

dervāze (< Far. *darvāza*) kapı, kale kapısı.

d. 026/06, 138/05, 142/02, 149/16, 227/12

d.+de 144/18

d.+dın 023/04, 026/07, 078/16, 090/19, 101/11, 142/03, 144/14, 149/07, 149/10, 150/14, 244/06

d.+ğa 019/04, 026/09, 077/01, 091/05, 097/21, 101/14, 101/18, 101/19, 128/02, 142/02, 189/01, 231/02, 242/19

d.+ğaça 078/15

d.+ler 099/03, 149/10

d.+lerni 157/17, 161/11, 214/11

d.+ni 023/20, 098/01, 098/06, 145/08, 189/02, 232/11, 242/20

d.+si 198/12

d.+side 050/15, 077/11, 098/07

d.+sidedür 149/12

d.+sidin 023/04, 162/18, 236/18, 242/18

d.+siğa 149/01, 210/08

d.+siğaça 148/14

d.+sindin 207/03

d.+sini 025/08

dervāze-bān (< Far. *darvāza-bān*) kapı görevlisi, bekçi, muhafız.
d.+ğa 096/12

dervāze-bānlġ (< Far. *darvāza-bān* ve Tü. +*lġ*) kapı tutma görevi, bekçilik.
d.+mı 099/20

Dervāze-yi ‘Irāk Özel ad.
D.+da 201/20

dervīş (< Far. *darvēş*) derviş; dilenci, fakir.
d. 038/05, 118/19, 200/06, 221/08
d.+ler 193/08
d.+ni 200/07

Dervīšek Özel ad.
D. 077/08

dervīşlik (< Far. *darvēş* ve Tü. +*lık*) dervişlik.
d.+ğa 037/16

Dervīş Oġlan Özel ad.
D. 043/12

deryā (< Far. *daryā*) deniz.
d. 021/16, 021/17, 022/07, 027/04, 032/05, 119/03, 123/14, 128/03, 151/04, 175/06, 178/09, 181/04, 183/02, 183/08, 183/14, 198/14, 203/03, 244/02, 252/06, 254/20
d.+da 088/15, 184/08
d.+dadur 183/02
d.+ğa 026/18, 142/14, 151/05
d.+sığa 178/19, 179/13

deryā-yı aḥḍar yeşil deniz.
d.-y1 a. 236/21, 253/13

deryāça (< Far. *darya* ve Tü. +*ça*) deniz gibi.
d.+dur 184/05
d.+lardın 192/08

der-zamān (< Far. *dar* ve Ar. *zamān*) zaman içinde.
d. 096/15

dest (< Far. *dast*) el.

keff-i dest el ayası.
k.-i d. 029/01

dest bër- ortaya çıkmak, meydana gelmek.

d. b.-di 005/14, 035/17, 046/09, 094/03, 135/05, 117/20, 194/20, 207/11,
223/03, 233/06, 243/19, 249/15
d. b.-ip 114/17, 153/05, 240/05, 249/21
d. b.-ip  r-di 159/02
d. b.-mey 236/04

dest r (< Far. *dast r*) sarık.
d.+ın 190/17

dest-b s (< Far. *dast-bos*) el öpme.
d. 149/13

dest-g r (< Far. *dast-g r*) elinden tutan; yardımcı.

dest-g r bol- yardımcı olmak, desteklemek.
d. b.-dı 245/04, 247/14
d. b.- ay 145/12
d. b.-up  r-diler 082/02

dest-g r kıl- ele geçirmek, tutsak etmek.
d.  .-dılar 079/01
d.  .-ip 241/20

dest r (< Far. *dast r*) izin, ruhsat.
d. 119/21
d.+ı 046/20
d.+nı 249/12

de t (< Far. *da t*) bozkır,   l, ova.
d. 012/17, 043/04, 044/21, 046/09, 108/12, 110/21, 115/13, 214/06
d.+din 033/15
d.+ide 165/14
d.+ a 043/05, 105/21, 115/03
d.+ni 119/12
d.+ni  115/07
d.+te 095/15
d.+t r 115/07

De t-i H zar  zel ad.
D. 011/08, 041/18, 134/08

De t-i K p ak  zel ad.
D. 017/14, 030/21, 044/19, 093/13, 129/18, 130/01, 131/14, 132/12, 141/11,
194/03, 203/21, 209/10, 235/15, 240/12, 246/08, 247/19, 250/05, 258/21
D.+da 011/09, 035/04, 041/16, 041/17, 041/18, 043/09, 044/17, 130/02,
135/06
D.+dın 033/09, 036/07, 039/05, 039/10, 046/07, 051/13, 136/20
D.+ a 033/20, 039/15, 110/20, 112/15, 114/15, 114/18, 119/20, 132/17,
160/19, 214/02, 250/06
D.+ a a 259/07

D.+nı 132/14

D.+tın 214/01

devā (< Ar. *davā* ') deva, ilaç.

d.+sı 184/11

d.+sığa 261/22

devāī (< Ar. *davā* ' ve Far. *ī*) bir deva.

d. 176/17

devāt-dār (< Ar. *davāt* ve Far. *-dār*) kâtip, yazıcı.

d. 260/19

devlet (< Far. < Ar. *davla'*) devlet, hükümet; talih, zenginlik.

d. 009/20, 010/05, 016/01, 018/03, 054/07, 056/17, 056/20, 059/09,

062/07, 065/13, 095/20, 095/21, 118/20, 122/16, 148/13, 149/19, 172/07,

186/04, 195/06, 198/05, 207/07, 209/14, 227/19, 232/15, 248/16, 250/17,

252/18, 253/05, 253/16, 255/07, 258/19, 260/11, 260/17, 262/05

d.+i 002/08, 016/14, 107/04, 200/09, 224/17, 233/07, 235/12, 240/18, 243/01,
257/19

d.+ide 001/11, 007/03, 008/20, 020/08, 062/08, 158/04, 196/05, 237/12

d.+idin 063/18, 078/18, 237/12

d.+ığa 009/19, 060/15, 066/17, 152/06, 243/20

d.+ığaça 052/10

d.+ini 262/13

d.+iniñ 050/19

d.+ka 009/19, 084/10, 156/09, 198/09, 239/14, 241/13, 248/15

d.+ler 016/12

d.+leri 018/02, 063/01

d.+ni 084/09, 254/13

d.+niñ 031/03

d.+te 050/08

erkān-ı devlet devletin ileri gelenleri.

e.-ı d. 004/06, 047/07, 049/19, 067/03, 075/08, 198/08, 209/12, 227/08

e.-ı d.+de 240/01

e.-ı d.+din 060/09, 092/06

e.-ı d.+ğa 087/03

e.-ı d.+i 033/16, 046/21

e.-ı d.+ini 157/21

devlet-ḥāne (< Ar. *davla'* ve Far. *ḥāna*) ev, konak. mec. saray.

d. 208/16

Devlet Ḥ'āce Özel ad.

D. 177/05, 177/10, 185/15

D.+ni 136/06

D.+niñ 136/09

Devlet Ḥ'āce Inaḳ Özel ad.

D. 204/10
D.+tın 200/04

devlet-ḥ^vāh (< Ar. *davla^t* ve Far. *-ḥ^vāh*) duacı, iyi dilekte bulunan.
d.+larıdın 127/19

devlet-ḥ^vāhlık (< Ar. *davla^t*, Far. *-ḥ^vāh* ve Tü. *+lık*) iyi niyetlilik.
d.+ı 025/06

devlet-ḥ^vāhlık kıl- iyi niyetle bulunmak.
d. k.-ıp ér-di 112/08

Devletşāh Bahşı Özel ad.
D. 084/01
D.+ğa 075/04, 087/09

Devlet Şeyḥ Oğlan Özel ad.
D. 240/10

Devlet Têmür Özel ad.
D. 177/04

Devlet Têmür Tovaçı Özel ad.
D. 148/16

Devletyār Özel ad.
D. 188/04

devr (< Ar. *davr*) zaman, çağ.
d.+ide 235/08

devrān (< Ar. *davarān* "dönmek"ten) zaman, çağ.
d. 008/18, 010/01, 013/19, 015/09, 066/06, 118/17
d.+dın 214/20
d.+ğa 086/09
d.+ında 262/09

devvār (< Ar. *davvār*) devreden, çok dönen.
d.+ğa 227/12

günbed-i devvār gökyüzü
g.-i d.+da 155/18
g.-i d.+ğa 162/16

Deybālpūr Özel ad.
D. 144/02, 144/05, 144/09, 145/06
D.+dın 145/07
D.+ğa 142/16

deyr (< Ar. *dayr*) manastır, kilise; bu dünya.

d. 049/08, 189/13

Dımaşk Özel ad.

D. 162/15, 162/19, 163/16, 163/17, 164/05, 164/19, 165/07, 165/13, 166/13, 166/21, 167/21, 168/03

D.+dın 161/13

D.+ka 048/18, 162/20, 164/01, 164/13, 166/20

D.+nı 048/19, 048/20

D.+nıñ 164/11, 166/17

D.+tın 167/20

Dımaşk H^vāce Özel ad.

D. 050/11

D.+nıñ 050/14

Dımaşk H^vāce Emīr Çüpān Özel ad.

D.+nı 051/17

Dımaşkıye Özel ad.

D. 208/21

Dımaşkī Özel ad.

D.+ler 165/14

dıraht (< Far. *diraht*) ağaç.

d. 012/09, 012/10, 012/12, 012/13, 012/14, 012/15, 035/19

d.+da 012/09

d.+dın 012/11

d.+ka 012/05

d.+larnı 147/13

dırahtī (< Far. *diraht* ve Far. *ī*) bir ağaç.

d. 198/07

Dicle Özel ad.

D. 123/11, 123/14, 124/05, 124/16, 169/05

D.+din 123/20, 169/04, 169/21

D.+ğa 158/05

dikḳat (< Far. < Ar. *dikḳa'*) dikkat.

d. 223/07, 243/11

ḏīḳu'n-nefes (< Ar. *ḏīḳ*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *nafas*) nefes darlığı.

ḏ. 184/19

dil (< Far. *dil*) gönül.

d. 085/17, 096/05, 176/17

dil-āver (< Far. *dil-āvar*) cesur, yürekli.

d. 090/12, 239/02

d.+ler 126/11

dil-āverlġ (< Far. *dil-āvar* ve Tü. +*lġ*) cesaret, yüreklilik.
d.+ı 164/04

dil-āverlġ (< Far. *dil-āvar* ve Tü. +*lġ*) cesaret, yüreklilik.
d. 192/13, 215/19
d.+tın 178/15

dil-bend (< Far. *dil-band*) sevilen, aziz evlat.
d. 049/16

dil-firīb (< Far. *dil-firīb*) gönül çeken, cezbedici.
d. 128/11

dil-fürüz (< Far. *dil-furoz*) gönlü şenlendiren.
d.+dın 261/16

dil-güşāy (< Far. *dil-guşāy*) gönül açan.
d. 033/07

dil-ġ^vāh (< Far. *dil-ġ^vāh*) gönül isteġi.
d. 054/13

dilīr (< Far. *dilīr*) cesur, yürekli.
d. 032/08, 034/01, 063/11, 072/06, 078/14, 084/14, 101/13, 162/05
d.+leri 144/18

dilīrān (< Far. *dilīr* ve Far. -*ān*) yiġitler.
d. 178/11

Dillī (< Far. *dillī*) Delhi şehri.
D.+nı 062/10

dil-pezīr (< Far. *dil-pazīr*) gönüle hoş gelen.
d. 080/21, 128/12

Dilşād Özel ad.
D. 054/11

Dilşād Aġa Özel ad.
D. 092/16
D.+nı 085/13

Dilşād Aġa bint-i Emīr Şemse'd-dīn Özel ad.
D.+nı 092/17

Dilşād Hātūn bint-i Dimaşk H^vāce bin Çüpān Özel ad.
D.+nı 053/03

Dilşād Hvatūn Özel ad.

D. 054/17

D.+nı 054/13

D.+nıñ 051/18

Dilşāt Ağa Özel ad.

D. 100/17

dimāğ (< Ar. *dimāğ*) akıl.

d.+dın 057/13

d.+ı 017/02, 202/14

d.+ıda 054/17, 107/04, 159/03, 203/08

d.+ığa 154/03

d.+larıda 250/03

teşvīş-i d.+ını 155/12

za‘f-ı d.+ın 155/03

dīn (< Ar. *dīn*) din.

d. 019/07, 038/04, 054/06, 086/05, 221/09, 253/03

d.+i 038/03

d.+ide 041/10

d.+ini 037/02

d.+large 037/02

dīnār (< Ar. *dīnār*) altın sikke.

d. 222/10

Dip Baḡuy Özel ad.

D. 011/13

dir’ (< Ar. *dir’*) deri veya telden savaş zırhı.

d. 203/02

diraḡşān (< Far. *duruḡşān*) parlak, parlayan.

d. 095/20

direm (< Far. *diram*) gümüş para.

d. 222/10

dirīḡ (< Far. *dirēḡ*) eyvah, yazık; esirgeme.

d. 094/04, 180/06, 233/09, 238/07, 262/09

dīv (< Far. *dēv*, *dīv*) şeytan, dev.

d.+leri 183/04

dīvān (< Far. *dīvān*) büyük meclis, şiir mecmuası, divan.

d. 001/01, 087/06, 149/14, 163/20, 201/01, 228/07

d.+da 159/16, 170/12, 171/01

d.+ı 245/20, 255/04

d.+ığa 018/09

d.+ının 252/12
d.+ları 048/01
d.+larının 025/17
d.+nı 233/12

dīvān-hāne (< Far. *dīvān-hāna*) divan toplantısının yapıldığı daire, salon.
d.+de 199/17

dīvānī (< Far. *dīvānī*) saray şairi.
d.+ler 141/09

Dīvān-i Cüveynī Eser adı.
D. 040/13

dīvār (< Far. *dīvār*) duvar.
d. 007/18, 101/06, 105/01
d.+dın 167/05
d.+ğa 169/13, 232/14
d.+ı 138/04, 183/10
d.+ının 041/03

dīvār-best (< Far. *dīvār-bast*) surlarla çevrili bir yer.
d. 251/12
d.+dın 251/11
d.+ni 007/21

diyānet (< Far. < Ar. *diyāna*^f) din.
d. 262/09

diyār (< Ar. *dār*'ın çoğulu *diyār*) ülke, memleket.
d. 019/11, 130/17, 139/17, 144/09, 164/09, 167/05, 172/06, 183/15, 233/09
d.+da 073/18, 081/01, 161/21, 164/10, 174/11, 195/18
d.+dın 100/04
d.+ğa 119/21, 172/11, 234/19
d.+nın 157/06

Diyārbekr Özel ad.
D. 037/12, 047/13
D.+dür 205/05

Diyār-ı Hind Özel ad.
D. 147/08

diyār-ı 'Arabī(?) Özel ad.
d. 063/05

Dizfūl Özel ad.
D.+da 121/21
D.+dın 157/12

Dizzaḳ Özel ad.

D.+da 080/05, 097/13

D.+ḳa 080/06

Dobom Min Özel ad.

D. 015/08

Dobun Bayan Özel ad.

D. 014/14, 014/17

D.+dın 014/17, 015/06

dost (< Far. *dost*) dost.

d. 038/05, 083/04, 210/16, 215/15, 235/03, 258/14

d.+lardın 096/05

d.+uḡ 209/02

dostlık (< Far. *dost* ve Tü. *+lık*) dostluk.

d. 052/13, 054/03, 060/03, 065/05, 089/19

dozaḥ (< Far. *dozaḥ*) cehennem

d.+ḳa 122/21, 133/06, 151/01, 174/07

Dörmen Özel ad.

D. 016/16, 017/15

dū (< Far. *dū, du, do*) iki.

d. 155/14, 258/20

du‘ā (< Ar. *du‘ā*) dua.

d. 010/01, 010/15, 019/13, 060/15, 073/18, 080/21, 085/19, 117/17, 165/01, 166/18, 175/07, 227/10, 239/18, 262/14

d.+dın 180/10

d.+ḡa 019/12, 042/09

d.+sı 010/16, 227/10

d.+sıḡa 009/21

du‘ā ḳıl- dua etmek.

d. ḳ.-dı 010/14, 010/15

d. ḳ.-ıp 190/04, 190/12

Duḡāhe Özel ad.

D. 206/18

dūd (< Far. *dūd*) duman.

d. 104/19

duluḡa (< Mo. *duḡulḡ-a*) tolga. (Lessing, 271b)

d.+larnı 169/12

d.+nı 122/10, 122/12

d.+sıḡa 122/08

d.+sın 122/09

dūn (< Ar. *dūn*) aşağı; alçak, sefil.
d. 254/13

dūnyā-yı dūn sefil dünya.
d.-y1 d. 253/19
d.-y1 d.+da 219/03
d.-y1 d.+dın 085/18

dūr (< Far. *dūr*) uzak
d. 192/09

dur- (< ET *tur-*) durmak, sürmek.
d.-ur 075/13

duruk- (< ET (MK) *turuk-*) durmak.
d.-up 257/21

Durun Özel ad.
D. 103/06
D.+nı 103/03

dū-rūze (< Far. *dū, du, do* ve Far. *roza*) iki günlük, kısa (zaman).
d.+siğa 261/15

dū-şenbih (< Far. *du-şanbah*) pazartesi günü.
d. 146/01

Duva Bahādur Özel ad.
D.+nı 087/11

Duva bin Barak Hān Özel ad.
D. 061/10

Duva Tēmür Hān bin Kara Hān Özel ad.
D. 062/05

dühül (< Far. *duhul*) davul.
d. 029/14

dükkān (< Ar. *dukkān*) dükkan.
d. 218/16

dūnyā (< Ar. *dunyā*) dünya.
d. 025/14, 038/04, 038/06, 118/19, 198/06, 217/17, 221/09, 225/07, 249/19,
253/18, 255/17
d.+da 009/11, 198/14
d.+dın 036/01, 041/07, 063/10, 217/01, 221/08, 239/21
d.+nın 250/02

dār-ı dünyā dünya.
d.-ı d.+nı 036/06

dünyā-yı dūn sefil dünya.
d.-yı d. 253/19
d.-yı d.+da 219/03
d.-yı d.+dın 085/18

Dürçī bin Elçigidey Hān Özel ad.
D. 062/15

dür-efşānlık (< Ar. *durr* , Far. *afşān* ve Tü. +*lık*) inci gibi değerli şeyler söyleme.
d. 239/17

Dürkey Özel ad.
D. 036/09

dürr (< Ar. *durr*) inci.
d. 064/04, 065/15, 092/01, 096/16, 105/08, 167/20, 181/08, 249/12
d.+i 208/16

dürüst (< Far. *durust*) dürüst, doğru.
d. 038/03, 047/21

dürüstlik (< Far. *durust* ve Tü. +*lık*) bütün, eksiksiz.
d. 010/12

dü-şāh (< Fars. *du-şāh*) suçlunun boynuna takılan çatal ağaç (Devellioğlu s. 221b)
d. 190/09

düşmen (< Far. *duşman*) düşman
d. 009/17, 010/03, 082/07, 089/06, 108/10, 116/10, 118/02, 132/19, 148/04, 162/07, 197/01, 205/11, 210/15, 237/19, 248/13, 250/14
d.+dın 214/07, 215/15, 233/05, 250/09, 254/12
d.+ğa 250/13
d.+i 253/03
d.+ler 134/08, 148/18
d.+lerini 132/05
d.+ni 131/19, 250/08, 250/09
d.+niñ 178/17

düşvār (< Far. *duşvār*) zor.
d. 228/20

düşvārlik (< Far. *duşvār* ve Tü. +*lik*) zorluk.
d. 042/01

E/Ė

ê- (< ET *er-*) imek, olmak.

ê.-di 024/21, 025/14, 037/13, 037/18, 086/15, 086/16, 096/15, 096/16,
152/19, 188/10, 192/19, 235/21

ê.-dim 239/11

ê.-mestür 037/17

ê.-mestürler 005/21

ê.-señ 175/04

e'āzım (< Ar. *a'zam*'ın çoğulu *a'āzim*) önde gelen.

e. 086/01

ebed (< Ar. *abad*) sonsuz.

e. 146/21

Eber-Ḳūh Özel ad.

E.+ğa 211/20

Ebernus Özel ad.

E. 177/18

ebnā (< Ar. *ibn*'in çoğulu *abnā* ') oğullar

e. 002/21, 155/19

ebnā-yı ādem insan oğulları, insanlar.

e.-y1 ā. 035/13

ebnā-yı dehr zamane adamları

e.-y1 d.+dın 107/12

ebnā-yı zamān içinde bulunulan çağın insanları.

e.-y1 z.+dın 128/11

e.-y1 z.+ıdın 155/17

ebniye (< Ar. *binā* ' 'nın çoğulu *abniya'*) binalar.

e.+dın 169/19

ebr (< Far. *abr*) bulut.

e. 073/18

Ebū Bekr Kelevī-yi Naddāf Özel ad.

E. 074/16

Ebū Bekr Mīrzā bin Sulṭān Ebū Sa'īd Mīrzā Özel ad.

E. 237/03

Ebū Ḥafş Özel ad.

E. 057/19, 057/20

Ebū İṣḥāq bin Hıẓr-ı Yasavurī Özel ad.
E. 091/13

Ebūḳūh Özel ad.
E.+ğa 108/17
E.+nı 108/18, 122/19

Ebū'l-faẓl bin Ṭāhir Özel ad.
E. 002/11

Ebū'l-feth Özel ad.
E. 109/08
E.+ka 109/14

Ebū'l-feth İbrāhīm Sulṭān Mīrzā Özel ad.
E. 215/18, 217/06

Ebū'l-feth Sulṭān Mīrzā Özel ad.
E.+ğa 210/04

Ebū'l-ġāzī Özel ad.
E. 066/04

Ebū'l-ḥasan Özel ad.
E. 252/11

Ebū'l-ḥayr Özel ad.
E. 252/13

Ebū'l-ḥayr Ḥān Özel ad.
E. 217/13, 224/15, 224/19, 240/11, 240/12, 240/20, 241/01, 241/09
E.+dın 224/14

Ebū'l-kāsım Babür Özel ad.
E. 217/03

Ebū'l-kāsım Bebür Mīrzā Özel ad.
E.+nı 226/16

Ebū'l-leys Özel ad.
E.+ni 089/14

Ebū'l-leys-i Semerkandī Özel ad.
E. 089/11

Ebū'l-muḥsin Mīrzā Özel ad.
E. 238/17, 249/17

Ebū Naşr-ı Ferāhī Özel ad.

E. 002/15

Ebū'n-naşr Yūsuf Bahādur Özel ad.

E. 205/15

Ebū Sa'īd Özel ad.

E. 110/03, 110/05, 136/03

Ebū Sa'īd Bisud Özel ad.

E.+ğa 110/01

Ebū Sa'īd Hān bin Ölceytü Hān Özel ad.

E. 050/01

Ebū Sa'īd İsbahbad Özel ad.

E. 100/12

Ebū Sa'īd Kāra Yūsuf Özel ad.

E.+ka 216/02

Ebū Sa'īd Sulṭān Özel ad.

E. 257/01, 257/03

Ebū Sa'īd Tayġu Özel ad.

E. 072/01

Ebū Tūrāb Mīrzā Özel ad.

E. 238/16

Ebū Yahyā (< Ar.) Azrail.

E. 195/13

Ebülce Hān Özel ad.

E. 011/13

ebvāb (< Ar. *bāb*'ın çoğulu *abvāb*) kapılar.

e. 004/14, 007/10, 233/07

Ebvābü'l-birr Özel ad.

E. 049/21

ebyāt (< Ar. *bayt*'ın çoğulu *abyāt*) beyitler.

e. 183/17

e.+ıdındur 109/15

ecdād (< Ar. *cadd*'ın çoğulu *acdād*) atalar.

e.+ıdındur 137/18

ecel (< Ar. *acal*) ecel.

e. 004/07, 026/12, 034/03, 039/11, 156/02, 169/17, 184/18, 195/10, 195/21,

226/20, 237/20, 238/07, 238/08, 241/07, 247/12, 252/04, 253/17, 256/20,
261/15, 261/16, 262/07
e.+dın 195/14
e.+ğa 250/01
e.+i 085/03, 137/19
e.+ni 241/07

müteķāzī-yi eccl Azrail.
m.-yi e.+ğa 227/01

ecnās (< Ar. *cins*'in çoğulu *acnās*) menkul eşyalar, değerli eşyalar.
e. 183/01, 189/07
e.+nı 181/08

eczā (< Ar. *cuz* 'un çoğulu *aczā* ') ciltlenmemiş kitap.
e.+da 015/12, 044/14, 063/09, 066/18, 067/01

êder (< *êt*- "değerinde olmak" ve *-er+*) satılan bir malın para olarak değeri, bedeli.
è. 189/18

edā (< Ar. *adā* ') borç veya borç gibi olan bir şeyi ödeme, yerine getirme.
e. 085/19, 227/01
e.+sıdın 218/18

edā bol- yerine getirilmek.
e. b.-up 211/13

edā kıl- yapmak, yerine getirmek.
e. k.-a al-ğay 066/10
e. k.-ğay 136/15
e. k.-ıp 075/05, 080/21, 130/03, 130/05, 140/05

edeb (< Ar. *adab*) terbiye, nezaket.
e. 003/14, 004/16, 102/21, 223/08

Êdgü Özel ad.
È. 119/06, 141/03

Edgü Barulas Özel ad.
E. 189/08

Êdgü Barulas Özel ad.
È. 125/09
È.+ğa 122/19

Êdgü Bêg Özel ad.
È. 094/21, 119/05

Êdgü Têmür Bêg Özel ad.
È.+de 116/19

Ė.+ni 116/11

Ė.+niņ 116/11

Ėdi Bėrđi Baņşı Özel ad.

Ė. 110/16

edvār (< Ar. *dār* 'ın çoğulu *advār*) devirler.

e. 124/05, 155/18

ef'āl (< Ar. *fi 'l* 'in çoğulu *af'āl*) işler, ameller.

e. 065/12, 154/03

efāzıl (< Far. < Ar. *afāđil* (Ar. *afđal* 'ın çoğulu *afāđil*)) çok bilgililer, pek mümtaz olanlar.

e. 024/06, 049/11, 066/06, 066/11, 214/20

e.+din 026/01, 217/01

efđalu'l-mütefazılın fazilet ve meziyet yolunda yarış edenlerin en üstünü, en faziletlisi.

e. 066/09

efğān (< Far. *afğān*) acıyla haykırma.

e. 256/02

efkār (< Ar. *fıkr* 'ın çoğulu *afkār*) düşünceler

e. 195/10

dil-i e.+ımız 176/17

Eflātūn Özel ad.

E. 213/16

eflec (< Ar. *aflac*) felçli.

e. 061/07

efrād (< Ar. *fard* 'ın çoğulu *afrād*) fertler, kişiler.

e. 249/11

e.-ı beşerdin 149/03

efrāhte (< Far. *afrāhta*) yukarı kaldırılmış, yükseltilmiş.

efrāhte kıl- yükseltmek.

e. k.-dı 195/13

Efrāsiyāb Özel ad.

E. 162/11

Efrenc Özel ad.

E. 177/14, 183/03, 194/02

E.+din 183/13

Efrenkîyya Özel ad.

E.+nı 183/21

efsâne (< Far. *afsāna*) efsane, asılsız hikâye.

e.+dür 239/16

efser (< Far. *afsar*) taç

e. 095/21, 186/01, 202/10, 235/04, 262/05

e.+ini 064/10, 065/09, 196/13, 198/04

efsūs (< Far. *afsos*) keder, üzüntü.

e. 118/10

efvāc (< Ar. *fāvc* 'in çoğulu *afvāc*) bölükler.

e. 161/14

e.+ı 161/03

efvāh (< Ar. *fūh* 'un çoğulu *afvāh*) ağızlar.

e.+dın 173/05

e.-ı şikāttın 215/20

efzūn (< Far. *afzūn*) engin, geniş.

e. 037/18

ège (<< ET *ēdi* < AT **ēdi*) sahip.

è.+leri 254/10, 258/23

è.+lerige 190/12, 209/04

è.+si 018/03, 064/08, 093/08

ègeçi (< Mo. *egeçi*) büyük kız kardeş (Lessing, 297a).

è.+si 235/15

è.+sini 244/05

eger (< Far. *agar*) eğer; tekrar edilerek kullanıldığında "ister... ister...; gerek...gerek...).

e. 001/17, 005/19, 009/19, 010/12, 015/11, 018/18, 018/19, 022/03, 022/12, 023/11, 024/09, 026/15, 034/21, 039/18, 050/03, 055/15, 074/10, 078/02, 080/18, 081/15, 082/18, 083/02, 084/20, 084/21, 098/09, 098/15, 111/15, 111/17, 117/08, 119/10, 123/17, 128/18, 131/04, 133/19, 139/09, 140/18, 146/18, 155/03, 163/18, 164/09, 166/01, 172/15, 172/19, 172/21, 174/20, 175/02, 175/13, 176/17, 180/05, 180/07, 180/12, 182/06, 188/14, 190/03, 190/11, 195/15, 198/02, 198/06, 198/07, 199/19, 199/20, 201/21, 202/17, 202/18, 205/06, 207/08, 208/10, 215/20, 218/09, 221/09, 230/16, 233/09, 246/02, 246/10, 250/10, 260/07, 260/20, 260/23, 262/10, 262/12

éger (< MK *eder* < AT **ēder*) eyer.

è. 079/14, 090/06, 144/01, 145/05, 153/20, 208/15

è.+ı 251/11

è.+leri 079/14

egerçi (< Far. *agar* ve Tü. +*çi*) her ne kadar.

e. 054/09, 055/04, 062/14, 147/11, 159/06, 165/16, 181/06, 256/04, 257/05, 260/04

égerlik (< *éger+lik*) eyerli.

è. 132/10

égin (< ET *égin*) omuz.

è.+ide (égnide) 037/16

è.+idin (égnidin) 198/05

è.+ige (égnige) 188/02

Egrenec Bég Özel ad.

E. 054/12

E.+i 054/02

E.+ige 054/08

E.+ini 054/07

Egrenec Uyğur Özel ad.

E. 053/06

Egridiz Özel ad.

E. 184/05

E.+ğa 184/07, 184/11

ehālī (< Ar. *ahl* 'ın çoğulu *ahālī*) ahali, halk.

e. 159/06, 180/16, 226/09

e.+si 126/14

ehl (< Ar. *ahl*) sahip; bir yerde oturan; topluluk, halk; usta.

e. 009/19, 015/10, 025/07, 026/06, 027/15, 077/18, 104/13, 123/15, 128/18, 132/06, 150/07, 150/12, 155/16, 160/03, 161/19, 178/07, 179/02, 216/10, 216/11, 217/09, 226/08, 235/07, 245/05, 247/08, 249/20

e.+ığa 159/08

e.+in 063/11

ehl-i ‘ālem insanlar

e.-i ‘ā. 010/21, 096/02

ehl-i bid‘at İslamlığın genel kurallarına uymayan kimse veya topluluk.

e.-i b.-turur 200/08

ehl-i hüner hünerli, sanattan anlayan kimseler.

e.-i h.+din 216/13

ehl-i İslām İslam topluluğu

e.-i İ. 047/21, 152/11

e.-i İ.+ğa 172/13, 174/05

ehl-i tevārīh tarihçiler

e.-i t. 192/14

ehl ü 'ıyāl aile, çoluk çocuk.

e. ü '1. 121/01, 150/07

e. ü '1.+ını 103/15

e. ü '1.+ınız 030/02

e. ü '1.+ları 245/05

e. ü '1.+larını 077/18

ehlu'llāh (< Ar. *ehl* ve *Allah* adıyla) velî, evliya.

e. 223/08

Ehremen (Far. *āhraman*, *āharman*, *ahraman*, *ahriman*) Zerdüştlere inandıkları iki tanrıdan kötülük ve karanlığı temsil eden.

E. 146/04

E.+ğa 146/05

Ehrünî Özel ad.

E.+ğa 145/18

e'imme (< Ar. *imām* 'ın çoğulu *a'imma'*) imamlar.

e. 024/03, 058/02, 231/01

e'izze (< Ar. *'azīz*'in çoğulu *a'izze'*) azizler.

e. 066/16, 066/21, 067/01

ejdehā (< Far. *ajdahā*) ejderha, büyük yılan.

e. 148/17

ekābir (< Ar. *aḳābir*) rütbece büyük olanlar, devlet ricali.

e. 002/13, 022/01, 023/20, 025/06, 062/11, 092/03, 092/05, 107/06, 135/07, 149/16, 155/08, 161/10, 163/10, 166/17, 181/05, 193/17, 194/03, 197/13, 214/11, 223/16, 228/05, 242/11, 249/05, 252/17, 252/19, 255/04, 258/03

e.+i 001/05, 242/15

e.+iğa 153/09

e.+ini 026/11, 058/02

e.+ni 218/17

Eke Bēgi Özel ad.

E. 099/06

ēkev (< ET *ēki*+*egü*) ikisi, her ikisi.

ē. 005/06, 022/12, 096/03, 118/04, 204/17, 204/18

ēki (< ET *ēki* < AT * *ēki*) iki.

ē. 001/09, 001/19, 003/04, 007/06, 007/13, 008/16, 008/18, 013/17, 014/12, 015/06, 016/01, 016/02, 016/11, 016/13, 018/19, 020/04, 020/13, 020/15, 020/17, 022/04, 022/09, 022/12, 023/07, 031/15, 036/06, 037/13, 038/06, 040/04, 042/08, 042/09, 046/04, 046/05, 047/11, 047/12, 053/16, 055/07, 055/21, 056/08, 057/07, 058/08, 061/01, 061/05, 069/13, 070/03, 070/14,

070/19, 072/14, 076/10, 076/21, 077/18, 085/08, 087/14, 089/04, 090/21, 092/09, 093/12, 094/05, 095/06, 096/02, 097/02, 098/03, 098/05, 103/01, 103/04, 104/12, 108/01, 111/14, 113/02, 113/16, 115/05, 116/05, 117/14, 117/18, 118/20, 119/03, 119/18, 122/02, 122/08, 122/09, 122/11, 127/01, 129/18, 130/19, 131/02, 135/07, 138/09, 138/10, 138/12, 139/07, 139/17, 146/03, 146/04, 146/08, 146/10, 146/11, 148/01, 149/09, 150/16, 151/14, 152/18, 154/08, 155/21, 162/01, 162/08, 163/18, 164/07, 165/05, 167/12, 174/07, 176/09, 176/18, 177/20, 178/01, 178/03, 178/04, 178/09, 181/07, 183/13, 184/08, 188/07, 188/16, 190/12, 191/21, 196/04, 196/07, 197/15, 202/12, 203/03, 204/19, 205/09, 206/07, 207/19, 208/06, 208/17, 212/09, 213/21, 215/13, 215/16, 215/20, 222/07, 222/08, 222/19, 223/20, 224/05, 226/14, 227/05, 228/16, 229/09, 234/18, 235/17, 235/21, 236/09, 236/21, 237/10, 237/12, 243/18, 249/18, 250/03, 252/09, 253/13, 254/20, 254/21, 255/18, 256/01, 256/02, 256/03, 256/04, 259/03
è.+ni 027/17
è.+si 213/21

èki miñ iki bin.

è. 005/21, 052/15, 072/03, 072/14, 072/19, 080/05, 098/08, 101/06, 101/12, 101/14, 123/20, 143/10, 143/11, 145/21, 152/20, 152/21, 156/17, 157/21, 162/09, 176/08, 192/07, 200/17, 230/09

èkinçi (< ET èki+nçi) ikinci.

è. 039/03, 041/19, 044/16, 059/04, 069/16, 089/09, 091/12, 099/08, 117/05, 162/10, 213/05, 228/11
è.+de 041/04

èki üç miñ iki, üç bin.

è. 234/13

èki yüz iki yüz.

è. 006/05, 006/17, 071/17, 076/16, 078/09, 078/20, 080/07, 093/19, 099/03, 143/03, 145/20, 152/12, 153/12, 185/15, 191/12, 192/11, 193/03, 199/16

èki yüz èllic iki yüz elli.

è. 005/07, 082/16, 134/05

èki yüz kırk üç iki yüz kırk üç.

è. 077/14, 077/17

èki yüz miñ iki yüz bin.

è. 025/16, 136/14, 168/08, 194/09

èki yüz on iki yüz on.

è. 043/12

èki yüz seksen iki yüz seksen.

è. 071/16
è.+қа 011/20

êki yüz yétmiş miñ iki yüz yetmiş bin.

è. 042/03

eknāf (< Ar. *kanāf*'ın çoğulu *aknāf*) yanlar, taraflar.

e.+mı 029/01, 096/01

e.+nın 168/15

ekrem (< Ar. *akram*) lütuf ve kerem sahibi.

e. 240/16

ekser (< Ar. *aksar*) çok fazla, en çok, birçok; genellikle.

e. 007/05, 011/05, 018/21, 020/20, 026/17, 028/17, 028/21, 029/08, 032/19, 041/09, 044/01, 074/19, 104/12, 151/09, 152/11, 152/15, 161/17, 169/06, 186/03, 196/09, 199/12, 209/09, 219/01, 249/02, 251/11, 253/06

e.+i 229/14, 249/16

e.+in 146/06

e.+ini 050/07, 110/19, 145/16

e.+ni 027/09

ekserî (< Ar. *aksarîya*'nın kısaltılmış şekli *aksarî*) çok defa, çoğu.

e. 065/18, 079/09, 088/15, 100/15, 102/03, 103/15, 110/15, 139/18, 143/13, 154/03, 193/05, 240/18, 256/07, 260/01, 260/02

êl (< ET *êl* < AT **ēl*) memleket, ülke; halk.

è. 005/21, 011/09, 011/14, 012/08, 012/09, 012/13, 012/14, 014/09, 015/21, 016/15, 017/07, 017/15, 017/17, 021/12, 022/03, 023/02, 023/11, 023/15, 024/20, 025/06, 026/06, 026/11, 027/04, 027/05, 027/17, 027/19, 028/04, 028/09, 028/14, 028/19, 029/19, 030/03, 030/09, 030/10, 030/15, 030/16, 030/17, 032/14, 032/20, 032/21, 044/06, 058/04, 058/10, 072/09, 073/13, 074/04, 074/14, 074/17, 077/20, 083/15, 085/14, 088/01, 088/09, 088/13, 092/15, 093/18, 094/10, 094/12, 095/15, 098/10, 099/18, 099/19, 106/05, 106/06, 106/11, 112/08, 113/11, 114/03, 115/12, 116/06, 116/14, 118/17, 120/18, 122/20, 123/14, 124/15, 124/20, 125/05, 125/08, 126/17, 127/16, 128/15, 132/16, 133/02, 133/16, 134/03, 136/11, 143/09, 147/17, 152/16, 153/01, 154/08, 156/09, 160/13, 162/01, 163/13, 169/07, 171/19, 174/11, 175/16, 176/06, 188/17, 190/08, 190/12, 190/13, 198/21, 199/20, 203/18, 213/18, 222/16, 226/17, 226/20, 231/06, 232/14, 240/02, 240/06, 240/08, 240/10, 240/15, 241/16, 253/20, 254/04, 255/16

è.+din 157/18

è.+dür 105/17, 117/14

è.+ge 010/19, 017/11, 023/13, 024/11, 025/16, 057/20, 058/06, 072/07, 078/01, 079/18, 092/14, 094/03, 095/13, 112/20, 116/13, 122/10, 126/15, 150/06, 197/16, 201/01, 201/06, 204/01, 204/12, 209/03, 227/10, 241/13, 248/20

è.+i 006/03, 011/11, 011/12, 012/17, 018/04, 019/03, 019/16, 022/03, 022/15, 023/14, 023/16, 028/10, 029/10, 034/05, 034/06, 035/17, 041/04, 045/09, 052/17, 053/10, 057/21, 059/02, 069/21, 070/18, 071/18, 072/11, 072/19, 074/06, 074/07, 076/13, 079/01, 084/11, 088/14, 089/01, 089/03, 093/16, 100/18, 101/04, 104/19, 105/10, 106/13, 106/18, 107/07, 107/10, 109/05, 109/17, 110/01, 111/21, 112/21, 113/17, 115/13, 120/12, 120/21, 124/06,

124/17, 125/18, 126/12, 126/20, 127/19, 128/08, 128/15, 130/17, 131/19, 133/13, 135/06, 144/02, 144/05, 144/09, 145/10, 145/17, 145/18, 146/03, 146/07, 156/15, 160/09, 161/08, 162/01, 163/05, 163/06, 163/09, 163/13, 163/14, 167/18, 169/11, 169/15, 172/06, 183/15, 186/14, 188/09, 204/20, 208/06, 211/13, 214/10, 223/02, 225/04, 225/15, 229/14, 231/01, 231/20, 232/11, 233/19, 234/15, 235/15, 243/04, 243/06, 243/09, 243/10, 243/12, 243/16, 244/04, 246/04, 247/09, 248/09, 251/11, 254/02, 255/13
è.+idin 025/17, 026/12, 034/07, 038/12, 044/10, 107/09, 142/02, 143/01, 182/13, 188/19
è.+ige 005/19, 028/04, 029/19, 030/05, 034/05, 044/19, 073/20, 089/08, 098/09, 102/07, 119/05, 113/16, 118/06, 130/09, 132/19, 214/06, 229/15, 240/11, 251/11, 260/22
è.+iğa 174/13
è.+im 018/13
è.+in 109/07, 119/06, 134/16, 141/19, 186/07
è.+ini 023/05, 024/12, 024/20, 025/09, 034/08, 059/01, 074/02, 074/16, 077/14, 092/17, 093/04, 093/11, 093/13, 099/01, 100/08, 100/21, 102/11, 118/12, 129/11, 130/15, 133/02, 133/15, 133/16, 136/12, 141/21, 143/02, 145/16, 149/15, 157/11, 157/19, 168/10, 171/21, 173/20, 176/11, 179/10, 191/15, 231/17, 241/18, 258/04
è.+iniğ 018/02, 018/03, 023/01, 186/02, 204/09, 243/16, 250/20
è.+iğ 071/19, 141/17
è.+lerini 119/05
è.+ni 023/13, 024/07, 025/17, 078/15, 092/15, 121/02, 127/04, 136/03
è.+niğ 052/08, 094/03, 225/06

èl kün halk, insan, insanlar

è. 014/18

è.+i 015/15, 171/10

è.+ini 092/14

èl kıl- tebaası yapmak.

è. k.-dı 075/17

è. k.-ıp 016/17

elbāb (< Ar. *hubb* "akl"ın çoğulu *albāb*) akıllar.

erbāb-ı elbāb akıl sahipleri.

e.-ı e.+ğa 001/18

e.-ı e.+ğa 015/09, 065/07, 066/03

elbette (< Ar. *al-battan/al-battatan*) mutlaka, şüphesiz.

e. 058/21, 232/12

Elburz Özel ad.

E. 173/20

Elburz Kūh Özel ad.

E. 133/04, 133/05

Elburz Tağı

E.+da 130/08

E.+nın 130/07

el-cümle (< Ar. harf-i tarif *el-* ve Ar. *cumla*^t) bütünüyle.

e. 071/11

ëlçi (< ET (Uyg.) *ëlçi* < AT **ēl*+*çi*) elçi.

è. 005/18, 009/02, 018/17, 026/11, 030/02, 032/21, 033/09, 034/21, 035/02, 044/06, 054/16, 060/03, 087/17, 089/17, 095/02, 097/11, 098/20, 106/06, 107/02, 108/14, 126/15, 141/04, 141/15, 141/17, 158/13, 159/03, 160/13, 160/21, 164/10, 164/11, 165/19, 165/20, 166/02, 170/13, 170/14, 173/21, 183/21, 193/19, 222/12, 225/14, 251/13

è.+din 260/17

è.+ge 174/02

è.+ğa 233/15

è.+ler 016/14, 017/04, 018/08, 027/03, 028/04, 095/04, 102/20, 112/10, 159/14, 161/01, 172/02, 172/11, 172/21, 173/01, 174/07, 175/11, 175/14, 180/17, 189/16, 193/21

è.+lerdin 102/21

è.+lerğa 164/13, 175/12, 185/21

è.+leri 076/10, 114/19, 141/11, 158/21, 172/03, 172/16, 174/03, 174/18, 174/19, 185/20, 189/14, 233/14

è.+lerini 172/18

è.+lerni 115/03, 161/01, 175/11

è.+ni 022/15, 087/18, 097/17, 098/21, 106/06, 107/04, 160/13, 164/11, 174/20, 210/17

è.+si 100/01, 106/19, 138/16, 141/03, 183/20, 198/21

è.+siğa 142/16

Èlçi Bahādur Özel ad.

È. 075/04, 091/03

È.+ğa 087/08

È.+nı 093/05

Èlçi Balğ Özel ad.

È.+ğa 138/21

Èlçi Buğa Özel ad.

È. 077/07, 082/16, 095/08, 100/20

È.+ğa 085/14

È.+nı 093/10, 094/07

Èlçidey Noyan Özel ad.

È. 036/09

Èlçigede Özel ad.

È.+ni 172/20

Ëlçigedey Özel ad.

Ë. 174/18

Ëlçigedey Hân bin Duva Hân Özel ad.

Ë. 062/04

ëlçilik (< *ëlçi+lik*) elçilik.

ë. 130/10, 163/19

ë.+ke 022/14, 123/05, 160/18

Ëlçi Têmür Ka'an Özel ad.

Ë. 041/12

Ëldigiz Özel ad.

Ë. 177/19

elem (< Ar. *alam*) elem, üzüntü.

e. 145/02

e.+din 049/03

el-emru ve'l-kaḏā'u li'llāhi lā mu'aḳḳibe li ḥukmihi hüküm ve emir Allah'ındır.
Allah'ın hükmü üstüne hüküm yoktur.

e. 073/12

Eleşkird Özel ad.

E.+te 213/13

el-fātiḥa (< Ar. harf-i tarif *el-* ve Ar. *fātiḥa'*) hazır olan cemaati Fātiha sûresini okumaya davet eden söz.

e. 084/11

elfāz (< Ar. *lafz*'ın çoḡulu *alfāz*) sözler.

e. 011/16

el-ḥaḳḳ (<Ar. harf-i tarif *el-* ve Ar. *ḥaḳḳ*) gerçekten.

e. 166/21

el-ḥukmu li'llāh (< Ar.) hüküm ancak Allah'ındır.

e. 169/19

el-ḥukmu li'llāhi'l-'aliyyü'l-kebîr (< Ar.) hüküm, yüce ve büyük olan Allah'a aittir.

e. 182/13

el-ḥukmu ve'l mulku'llāhu'l-meliku'l ḳadîm (< Ar.) hüküm ve mülkiyet ezelî ve kadîm olan Allah'ındır.

e. 195/09

ëlig (< ET *elig*) el.

ë. 019/12, 027/19, 058/13, 120/03, 153/19, 164/21, 178/17, 237/13

è.+din 214/08, 234/17
è.+ge 152/01, 160/20, 163/11, 222/20, 250/02, 257/16
è.+i 002/11, 057/13, 118/09, 153/03, 158/01, 158/05, 179/02
è.+ide 029/02, 162/03, 192/20, 200/06, 200/07, 221/13, 236/05, 236/07, 237/20, 238/17
è.+idin 004/07, 026/05, 054/18, 074/19, 156/02, 184/18, 185/11, 195/10, 225/18, 226/20, 228/21, 238/08, 241/07, 253/18, 261/15, 261/17, 262/07, 262/09
è.+ige 024/04, 167/21, 202/13, 205/13, 250/15
è.+in 032/07, 036/20, 056/06, 060/18, 165/05, 179/18, 179/19, 179/21, 180/02
è.+ini 102/09

Èligiz Noyan bin İcel Noyan Özel ad.
È. 061/10

Èlik Ka'an Özel ad.
È. 041/12

el- 'ilm-ü 'inda'llāh (< Ar.) gerçek bilgi Allah katındadır.
e. 011/01, 038/17

Èlingiz Ābā Bekr Özel ad.
È. 212/03

Èlingiz Mīrzā Özel ad.
È.+nı 212/05

elḳāb (< Ar. alḳāb) lâkablar
e.+ı 198/09
e.+ları 150/02

el-kebīrū'l-ḳahhār (< Ar.) Büyük, kahredici ve üstülük kendisindedir.
e. 169/19

el-ḳışṣa (< Ar. harf-i tarif el- ve Ar. ḳışṣa') sözün kıtası, hülâsa.
e. 005/14, 008/01, 008/14, 016/04, 019/04, 020/19, 021/07, 022/10, 028/21, 068/06, 074/10, 075/20, 077/09, 084/19, 098/01, 098/05, 102/12, 116/21, 123/18, 123/19, 126/11, 127/04, 132/05, 139/06, 140/19, 145/13, 147/08, 148/12, 151/05, 152/15, 158/05, 162/03, 163/08, 163/16, 167/15, 168/08, 169/11, 173/18, 182/11, 186/06, 186/20, 188/19, 192/16, 195/05, 196/10, 196/16, 197/18, 200/16, 204/08, 205/07, 208/03, 208/11, 209/15, 215/02, 218/16, 221/07, 222/09, 226/07, 226/13, 230/05, 230/13, 231/02, 232/01, 232/18, 234/11, 235/14, 237/09, 237/20, 241/06, 241/15, 247/13, 249/06, 249/20, 250/10, 250/16, 251/17, 252/03, 253/19, 256/11, 259/02, 260/23

èllig (< ET ellig) elli sayısı.
è. 033/11, 070/13, 077/07, 081/09, 097/09, 113/06, 115/07, 131/10, 144/12, 150/09, 157/07, 165/01, 167/14, 189/01, 193/03, 219/02

èllig miñ elli bin.

è. 021/14, 022/05, 234/01, 244/13, 244/15, 245/19

elmās (< Far. *almās*) elmas.

e.+dın 150/09

el-me' mūru ma'zūrun Emir kulu olanın özrü vardır.

e. 066/17

el-mülkü li-llāh Mülkiyet Allah'ındır.

e. 086/15

elsine (< Ar. *lisān*'ın çoğulu *alsina'*) diller.

e. 173/05

èlt- (< ET *èlt-*) iletmek, ulaştırmak.

è.-edür 228/08

è.-e al-ur 181/03

è.-geyler 073/01, 083/15

è.-iñ 044/04

è.-ip 018/16, 024/14, 025/18, 040/12, 046/02, 046/04, 049/04, 051/02, 051/15, 055/20, 058/06, 070/19, 077/03, 079/01, 080/02, 088/02, 088/08, 093/16, 103/02, 103/20, 104/12, 110/19, 121/05, 125/10, 125/16, 126/08, 139/10, 144/16, 144/17, 149/16, 154/10, 157/14, 176/01, 182/21, 183/05, 185/02, 185/17, 191/01, 205/11, 205/12, 219/11, 221/05, 230/17, 231/21, 241/20, 242/02, 254/05, 256/07, 257/17

è.-ip èr-di 008/12, 043/01

è.-ip èr-diler 091/19, 120/13, 157/02

è.-key 220/18

è.-keyler 083/17, 175/11, 190/07

è.-mey 093/20

è.-sün 180/19

è.-ti 043/18, 095/01, 124/01, 162/20, 188/02, 192/05, 245/09

è.-tiler 018/11, 070/17, 093/09, 099/04, 150/12, 183/12, 197/20, 214/12, 226/11

è.-ür 239/12

è.-ür-biz 027/17

è.-ür èr-di 003/13

è.-ür èr-diler 160/10

elṭāf (< Ar. *luṭf*'un çoğulu *alṭāf*) lutuflar.

e. 097/04

Èl-Ṭārāmān Özel ad.

È. 177/18

el-'uhdetü 'ale-r-rāwī Doğru olup olmaması mes'uliyeti, rivayet edene aittir.

e. 115/15

elvān (< Ar. *lavn*'in çoğulu *alvān*) renkler.

e. 255/01

em- (< ET (MK) *em-*) emmek.
è.-di 012/03

ème dur- emmeye devam etmek.
è.-e d.-ğança 032/10

emākin (< Ar. *makān*'ın çoğulu *amākin*) yerler.
e. 102/03

emānet (< Far. < Ar. *amāna*^t) emanet, güvenilen kimseye bırakılan şey.
e. 185/17, 191/01

Emān Serbedāy Özel ad.
E.+nı 093/09

emāret (< Far. < Ar. *amāra*^t) emirlik, beylik.
e. 006/20, 087/06, 186/06
e.+i 006/14, 054/16
e.+ka 206/19

emāsil (< Ar. *amsal*'ın çoğul şekli *amāsil*) seçkin, yüksek mevkilli kimseler.
e. 026/01, 066/06

emçek (< **emigçek* < *em-(i)g+çek*) meme, göğüs.
è.+ini 012/01

emdi (< ET *amtı*) şimdi.
è. 009/08, 035/04, 055/19, 055/21, 075/18, 115/02, 172/09, 172/13, 175/03,
202/10, 247/11, 251/13

emīn (< Ar. *amīn*) emin.
e. 086/09, 086/21

emīr (< Ar. *amīr*) emir, bey; bir kavmin, bir şehrin başı, beyi.
e. 007/16, 052/13, 052/14, 055/15, 063/10, 196/12, 204/21

Emīr ‘Abbās Özel ad.
E. 087/07, 089/02, 108/11, 108/13

Emīr ‘Abdu’llāh Özel ad.
E. 067/18, 067/20

Emīr Aḥmed Özel ad.
E. 169/05

Emīr Aḳ Buḡa Özel ad.
E. 084/01

Emīr ‘Alāe’d-dīn Inaḳ Özel ad.

E.+nı 108/16

Emîr ‘Alî Özel ad.
E. 193/02

Emîr ‘Alî Kalendar Özel ad.
E. 157/12, 157/16

Emîr ‘Alî Sebükten Özel ad.
E. 054/21

Emîr ‘Amîd Özel ad.
E. 025/17

Emîr Argun Özel ad.
E. 040/14
E.+nı 038/21

Emîr Bayan Süldüz Özel ad.
E. 067/20, 068/01, 068/16, 069/18

Emîr Bâ-yezîd Özel ad.
E. 069/06, 069/14, 129/05

Emîr Börketey Özel ad.
E. 046/06

Emîr Buğa Cinksānek Özel ad.
E. 046/01

Emîr Buğay Özel ad.
E. 046/06

Emîr Burunduğ Özel ad.
E. 192/06

Emîr Cakü Özel ad.
E. 076/01, 083/21, 084/13

Emîr Cihān-şāh Özel ad.
E. 147/05, 148/12

Emîr Çüpān Özel ad.
E. 006/19, 046/09, 047/17, 049/01, 050/04, 050/10, 050/19, 050/21, 051/01,
054/03, 054/04
E.+ğa 050/16
E.+ı 050/14
E.+nı 050/16, 051/04
E.+nı 051/07

Emîr Çûpân Süldüz Özel ad.

E.+ğa 050/09

E.+ni 046/08

Emîr Dānişmend Özel ad.

E. 005/06, 005/09

E.+ni 005/03, 005/10, 005/20

Emîr Dāvud Özel ad.

E. 083/21, 091/18

E.+ka 087/06

Emîr Ğorî Özel ad.

E. 098/14, 100/09, 100/16

Emîr Hācî Özel ad.

E.+ni 100/04

Emîr Hācî Barulas Özel ad.

E. 069/21

Emîr Halîl Özel ad.

E. 083/14, 084/07

E.+ni 078/17

Emîr Hamîd Özel ad.

E. 073/01, 073/04

E.+ni 073/09, 073/10, 073/11, 073/12

Emîr Hamîd-i Kerelgüt Özel ad.

E. 069/21

Emîr Hasan Özel ad.

E. 020/11

Emîr Hızır Özel ad.

E. 069/06, 069/13

E.+ğa 069/07

Emîr Hüseyin Özel ad.

E. 068/15, 068/20, 068/21, 069/03, 069/05, 071/07, 071/16, 073/03, 073/12, 075/03, 075/10, 076/12, 076/14, 076/15, 078/08, 078/11, 079/17, 081/12, 082/01, 082/05, 082/21, 083/08, 083/13, 083/20

E.+din 084/07

E.+ğa 068/18, 069/04

E.+ni 081/20, 124/13

E.+ni 078/07, 087/02

Emîr Hüseyin bin ... Kazgan Özel ad.

E. 068/15

Emîr Kazğan Özel ad.

E. 007/17, 007/19, 008/02, 008/03, 008/04, 008/11, 067/17

E.+ğa 007/17

Emîr Kerih Özel ad.

E. 053/05

Emîr Keyhusrev Özel ad.

E. 084/13

Emîr Kutluk Süldüz Özel ad.

E. 069/02

Emîr Kutluk-şah Özel ad.

E.+nı 048/06

Emîr La'ı Özel ad.

E. 107/21

Emîr Muḥammed Özel ad.

E. 183/01

Emîr Muḥammed Karamân Özel ad.

E.+nı 181/21

Emîr Murād Özel ad.

E. 158/21

Emîr Mūsā Özel ad.

E. 071/21, 072/15, 075/08, 076/14, 077/03, 078/07, 079/05, 079/18, 080/03, 081/07, 081/14, 082/05, 083/20, 083/21, 084/06, 087/13, 089/11

E.+ğa 077/09

E.+nı 076/15, 082/05, 083/18, 084/05, 088/08, 089/14

E.+nı 077/02, 077/11

Emîr Mü'eyyed Özel ad.

E. 084/01, 085/07, 091/03

E.+nı 083/17

Emîr Mü'eyyed Arulat Özel ad.

E. 083/16

Emîr Nevruz Özel ad.

E. 004/18, 004/20, 047/15, 048/12, 048/13, 048/15

E.+nı 047/15, 048/02, 048/14, 048/16

E.+nı 048/08, 048/11

Emîr Nevruz Ğazı Özel ad.

E. 004/17

Emîr Ölceytü Özel ad.

E. 078/08, 084/12

E.+ğa 088/03

Emîr Pîrim Şâh Arulat Özel ad.

E.+nı 087/19

Emîr Sa'îd Barulas Özel ad.

E.+ka 157/13

Emîr Sar Buğa Özel ad.

E. 083/21, 093/09

Emîr Sar Buğa-yı Calayır Özel ad.

E. 076/20

Emîr Sengü Têmür bin Êlgen Noyan Özel ad.

E.+nı 046/14

Emîr Seyfe'd-dîn Özel ad.

E. 077/13, 087/07, 094/06

E.+niğ 077/05

Emîr Seyfe'd-dîn-i Nöküz Özel ad.

E. 084/01

Emîr Seyyid Bereke Özel ad.

E. 190/20

Emîr Süleymân-şâh Özel ad.

E. 108/11, 147/04

E.+ğa 109/01

Emîr Süyünç Özel ad.

E. 050/02

E.+ni 049/19

Emîr Süyünçek Özel ad.

E. 136/04, 136/06

Emîr Şâhî-yi şâ'ir Özel ad.

E.+niğ 137/18

Emîr-şâh Melik Özel ad.

E. 144/05

Emîr Şemse'd-dîn Özel ad.

E. 074/03

E.+niğ 074/06, 092/15

Emîr Şeyh Hasan Özel ad.

E. 052/15, 052/19, 052/20, 055/12

Emîr Şeyh Hasan-ı Calayır Özel ad.

E.+ğa 055/01

Emîr Şeyh Hasan Kūçek Özel ad.

E. 054/06

Emîr Şeyh İbrāhīm-i Şīrvānī Özel ad.

E. 105/11

Emîr Şeyh Nūre'd-dīn Özel ad.

E. 143/12, 148/03

Emîr Şīrvān Özel ad.

E. 157/18

Emîr Tahurten Özel ad.

E. 159/19

Emîr Tēmūr Özel ad.

E. 069/04

Emîr Tēmūr Kūregen Özel ad.

E. 130/11

Emîr Tolay Tēmūr Özel ad.

E.+ni 046/03

Emîr Tūkel Özel ad.

E. 136/05

Emîr Tūkel Hindūy Karkara Özel ad.

E. 145/19

Emîr Uyğur Özel ad.

E. 053/01

emîrū'l-mū'minīn (< Ar. *amīr*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *mu'minīn*) müminlerin emiri,
Hz. Muhammed'in halifesi.

e. 167/17, 169/21

emîrū'l-ümerā (< Ar. *amīr*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *umarā'*) emirler emiri.

e. 001/20, 161/13, 202/14

e.+sı 006/07, 256/16

emîrū'l-ümerāh (< Ar. *amīr*, harf-i tarif *el-*, Ar. *umarā'* ve Tü. *+lık*) emirler
emirinin görev yaptığı askerî rütbe.

e. 049/19
e.+ka 051/07

Emîr Vecîh Özel ad.
E. 007/14

Emîr Vecîhe'd-dîn Mes'ûd Özel ad.
E. 007/12

Emîr Veliyy Özel ad.
E. 100/03, 101/05, 103/03, 103/04, 103/09, 103/15, 103/18
E.+ga 098/21
E.+ni 105/01
E.+niñ 098/19

Emîr Yasavul Özel ad.
E. 006/07, 006/09, 006/11

Emîr Yûsuf H'âce Özel ad.
E. 073/05

Emîrzâde Özel ad.
E. 135/16, 162/07, 193/04, 194/21
E.+ga 144/02

Emîrzâde Âbâ Bekr Özel ad.
E. 156/05

Emîrzâde Âbâ Bekr Mîrzâ Özel ad.
E. 168/07

Emîrzâde Aḥmed Özel ad.
E. 194/13

Emîrzâde 'Alî Özel ad.
E. 097/20, 101/18
E.+ni 100/18
E.+niñ 194/20

Emîrzâde Cihāngîr Özel ad.
E.+ga 092/07
E.+ni 093/12

Emîrzâde Ḥalîl Sultân Özel ad.
E. 148/20

Emîrzâde İskender Özel ad.
E. 156/16

Emîrzâde Mîrânşâh Özel ad.

E.+nı 155/10

Emīrzāde Muḥammed Sulṭān Özel ad.

E. 136/16, 141/13

Emīrzāde ‘Ömer Özel ad.

E. 190/04

E.+nı 189/20

Emīrzāde ‘Ömer bin Mīrānşāh Mīrzā Özel ad.

E.+nı 139/07

Emīrzāde Pīr Muḥammed Özel ad.

E. 143/20, 143/21, 148/08

E.+ka 144/02

E.+ni 159/16

Emīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīr Özel ad.

E. 100/02, 143/04

E.+ga 199/03

Emīrzāde Pīr Muḥammed Cihāngīr Mīrzā Özel ad.

E. 195/02

Emīrzāde Pīr Muḥammed ‘Ömer Şeyḥ Özel ad.

E. 135/09

Emīrzāde Rüstem Özel ad.

E. 161/06, 168/07, 169/04, 193/01

E.+ni 136/19

Emīrzāde Rüstem ‘Ömer Şeyḥ Özel ad.

E. 132/01

Emīrzāde Sulṭān Ḥüseyn Özel ad.

E. 135/15, 135/17, 162/06

Emīr Zīrek Özel ad.

E. 129/06, 177/07

E.+ni 129/07

Emīr Zīrek Cakü Özel ad.

E. 129/04, 131/13

emn (< Ar. *amn*) güven, eminlik.

e. 020/08, 049/12, 049/14, 134/03, 253/01

emr (< Ar. *amr*) buyruk, iş.

e. 109/16, 209/05, 246/11

e.+ga 066/17, 163/19, 208/10, 220/17

e.+i 164/03
e.+ide 036/01
e.+ığa 039/04, 059/08, 248/07

emr-i meşrû 'şeriata, kanuna uygun iş.
e.-i m.+sın 196/17

emrâz (< Far. < Ar. *marad*'ın çoğulu *amrâd*) hastalıklar.
e.+ğa 010/20

emşâl (< Ar. *maşal*'ın çoğulu *amşâl*) kıssalar; akran.
e. 242/01
e.+idin 070/01

emşâr (< Ar. *mişr*'ın çoğulu *amşâr*) şehirler.
e. 124/08

emti'a (< Ar. *matâ* 'nın çoğulu *amti'a*) metalar, satılacak eşyalar.
e. 150/10, 166/13
e.+dın 156/07, 189/17

emvâc (< Ar. *mavc*'ın çoğulu *amvâc*) dalgalar.
e.+ı 131/02, 161/03, 207/20

emvâl (< Ar. *mâl*'ın çoğulu *amvâl*) mallar, mülkler.
e. 022/10, 026/18, 102/04, 119/07, 120/12, 123/20, 126/05, 142/12, 150/07,
152/01, 170/14, 187/07, 209/07, 211/05, 214/10, 245/18
e.+ığa 124/09
e.+ını 142/09, 202/21, 245/08
e.+i 246/16
e.+iñizge 012/14
e.+ları 152/07
e.+ların 096/01
e.+larını 134/16, 152/11
e.+nı 062/01, 158/08

emvât (< Ar. *mavt*'ın çoğulu *amvât*) ölümler.
e. 028/17

ên (< ET (MK) *ên* < AT **ên*) en, yan tarafa olan genişlik.
e.+i 097/02, 161/10, 163/15, 184/06

ên- (< ET *ên-* < AT **ên-*) inmek.
e.-ip 010/19, 152/20

enâm (< Ar. *anâm*) yaratılmış olan bütün mahlukat.
e. 138/15

enbâr (< Ar. *nibr*'ın çoğulu *anbâr*) ambar.
e. 167/08

e.+dın 167/10

enbiyā (< Ar. *nabī* 'nin çoğulu *anbiyā* ') peygamberler

e. 011/05

e.+ğa 188/20

encām (< Far. *ancām*) son, nihayet.

e. 151/15, 205/15, 239/06, 262/06

encüm (< Ar. *nacm* 'in çoğulu *ancum*) yıldızlar.

encüm ħusrevi yıldızlar pâdişahı (*meteoroloji*. Güneş).

e. ħusrevi 126/06

ħusrev-i e. 254/15

Ençni Buçanay Özel ad.

E. 114/13

endām (< Far. *andām*) vücut, beden.

e. 137/20

endek (< Far. *andak*) az, pek az.

e. 008/13, 016/16, 020/09, 026/14, 029/05, 031/20, 037/06, 041/14, 043/04, 056/14, 065/18, 068/02, 078/10, 080/18, 082/02, 114/12, 153/14, 158/14, 161/15, 167/15, 186/08, 192/19, 192/20, 195/13, 197/20, 198/15, 205/13, 209/11, 211/13, 218/18, 220/19, 223/08, 234/13, 240/15, 244/03, 248/14, 250/01, 253/16, 261/01

Enderāb Özel ad.

E.+ğa 139/08

endī (< Far. *andī*) özellikle, ayrıca.

e. 247/12

endişe (< Far. *andēša*) merak, kaygı.

e. 065/21, 120/01, 164/17, 195/09

e.+dür 209/06

e.+ni 057/13

endişe kıl- merak etmek, kaygılanmak.

e. k.-ıp 039/21, 093/10

e. k.-ıp èr-diler 154/09

e. k.-may 199/12, 216/19, 225/07

e. k.-ur-sèn 055/20

endişelik (< Far. *andēša* ve Tü. *+lik*) endişeli.

e. 047/07, 241/20

ëndür- (< *èn-dür-*) indirmek.

è.-mes èr-di 223/13

Engüriyye Özel ad.
E.+de 180/16
E.+ğa 176/11

ênlik (< ET *en+lik*) allık.
è. 109/02

enşār (< Ar. *nāşir*'in çoğulu *anşār*) yardımcılar, koruyucular.
e. 149/04, 240/01

envā (< Ar. *nav* 'in çoğulu *anvā* ' çeşitler, türler.
e. 004/21, 006/20, 010/18, 019/06, 019/10, 020/18, 027/12, 027/16, 048/19,
051/02, 058/19, 067/11, 079/03, 080/02, 090/01, 092/04, 097/04, 097/15,
097/18, 106/19, 110/09, 115/02, 115/07, 119/07, 129/04, 138/02, 150/09,
159/10, 174/09, 189/11, 190/15, 197/01, 200/03, 203/01, 206/17, 209/13,
212/07, 215/01, 221/10, 238/15, 245/09, 246/04, 254/11

envār (< Ar. *nūr* 'un çoğulu *anvār*) ışıklar, nurlar.
e.+ı 012/08

pür-envār ışıklar, nurlarla dolu.
p.-e. 124/03
p.+e.ıda 138/08

enver (< Ar. *anvar*) nurlu, pek parlak.
e.+ğa 066/05

enzār (< Ar. *nazar*'ın çoğulu *anzār*) bakışlar, nazarlar.
e. 216/16

êr (< ET *er* < AT **hēr*) adam, erkek.
è. 013/16, 014/21, 023/05, 024/16, 027/05, 027/19, 029/17, 032/10, 098/01,
112/07, 125/13, 150/09, 185/11, 196/16
è.+ı 216/10
è.+lerini 074/09

êr- (I) (< ET *er-*) imek, olmak.
è.-di 001/08, 001/20, 002/01, 002/16, 004/15, 005/19, 006/07, 007/02,
008/01, 008/21, 010/19, 011/15, 011/21, 012/08, 013/03, 013/06, 013/17,
014/02, 015/02, 015/10, 015/16, 016/01, 016/03, 016/11, 017/05, 017/07,
017/12, 017/17, 017/20, 018/15, 018/20, 019/02, 019/08, 019/21, 020/11,
020/12, 020/20, 021/02, 022/03, 022/15, 023/03, 023/19, 024/05, 024/06,
025/05, 025/15, 025/17, 026/02, 027/04, 028/11, 028/18, 029/01, 029/17,
030/07, 031/07, 031/20, 032/01, 032/11, 032/12, 032/19, 032/20, 033/13,
033/18, 034/12, 035/12, 036/02, 037/01, 037/16, 037/18, 038/21, 039/07,
040/03, 040/19, 041/03, 041/18, 042/13, 042/21, 043/15, 044/02, 044/07,
044/12, 044/17, 045/08, 045/10, 045/11, 045/12, 045/13, 045/14, 045/20,
046/03, 046/12, 046/20, 047/02, 047/17, 047/18, 048/02, 048/08, 049/07,
050/09, 050/11, 051/05, 051/07, 051/12, 051/20, 052/03, 052/06, 052/08,

052/10, 052/11, 052/16, 053/04, 053/05, 053/07, 053/14, 054/03, 055/11,
 055/18, 056/17, 057/03, 057/09, 058/02, 058/19, 059/03, 059/15, 060/03,
 060/04, 060/16, 061/05, 061/20, 062/05, 062/09, 062/12, 062/17, 062/19,
 062/21, 063/02, 063/07, 065/21, 067/03, 068/03, 068/04, 068/11, 068/12,
 068/21, 070/01, 070/11, 071/01, 072/10, 073/17, 074/03, 075/09, 075/19,
 076/06, 077/02, 078/20, 079/03, 080/15, 083/06, 083/17, 084/08, 084/19,
 086/05, 086/16, 089/07, 089/21, 090/06, 092/06, 092/20, 094/03, 094/06,
 095/01, 095/21, 096/13, 097/02, 097/07, 097/15, 097/18, 097/20, 098/07,
 098/08, 098/11, 098/14, 098/20, 099/03, 099/04, 099/11, 100/04, 100/12,
 101/10, 103/01, 103/02, 103/09, 103/15, 103/20, 103/21, 104/02, 104/08,
 105/03, 108/05, 108/07, 108/09, 109/03, 110/13, 110/16, 111/07, 112/05,
 112/19, 113/03, 113/13, 113/16, 116/05, 116/13, 116/19, 116/21, 117/03,
 117/05, 119/02, 119/11, 120/14, 121/06, 121/07, 122/13, 123/08, 124/06,
 124/07, 124/11, 125/20, 126/15, 127/07, 127/11, 127/12, 127/13, 127/20,
 127/21, 128/11, 128/12, 129/11, 130/04, 130/16, 131/18, 132/03, 133/10,
 133/11, 133/19, 133/21, 134/21, 135/06, 135/08, 135/11, 136/03, 136/04,
 136/13, 137/02, 138/04, 139/05, 139/07, 139/12, 140/04, 141/02, 142/19,
 144/10, 144/14, 144/15, 145/12, 146/13, 146/19, 147/10, 148/09, 149/21,
 150/02, 150/06, 150/18, 152/03, 153/10, 154/02, 154/07, 154/08, 154/09,
 154/19, 155/20, 156/08, 157/03, 157/10, 157/20, 158/04, 158/08, 159/02,
 159/03, 160/09, 160/13, 161/12, 161/13, 161/15, 161/16, 161/20, 162/01,
 162/06, 162/21, 163/01, 164/04, 165/10, 165/13, 165/20, 167/04, 167/08,
 167/15, 168/04, 168/09, 168/12, 169/07, 170/05, 170/21, 171/10, 171/16,
 172/03, 173/17, 174/04, 178/13, 178/15, 179/15, 181/08, 181/11, 181/20,
 182/01, 182/05, 182/08, 182/09, 182/12, 183/16, 184/02, 184/15, 184/21,
 185/05, 185/08, 187/09, 187/16, 187/17, 188/06, 188/14, 188/16, 189/03,
 189/09, 189/18, 189/21, 191/08, 192/13, 193/20, 193/21, 194/16, 194/17,
 195/01, 195/09, 198/19, 199/13, 199/17, 201/05, 201/14, 202/20, 203/02,
 203/20, 205/13, 206/01, 206/02, 208/08, 208/14, 208/15, 208/16, 208/20,
 209/01, 210/02, 212/18, 213/08, 213/15, 213/17, 214/03, 214/07, 214/20,
 215/10, 215/19, 216/06, 216/08, 216/09, 216/10, 216/12, 217/07, 218/08,
 219/02, 219/07, 220/01, 221/01, 221/04, 221/10, 221/19, 222/15, 223/15,
 223/21, 226/12, 226/13, 228/10, 228/15, 229/02, 229/10, 229/18, 231/06,
 231/13, 232/05, 232/19, 233/11, 234/09, 234/15, 234/21, 235/01, 235/06,
 235/07, 235/08, 235/13, 235/16, 235/21, 236/03, 237/17, 238/17, 240/02,
 240/04, 240/12, 241/15, 242/15, 243/11, 245/11, 245/12, 245/15, 245/16,
 246/08, 246/09, 246/17, 247/01, 247/03, 247/04, 248/04, 249/06, 250/08,
 250/14, 250/17, 251/06, 251/07, 251/11, 253/21, 254/18, 254/21, 255/05,
 255/13, 255/16, 255/17, 255/19, 256/16, 256/18, 256/21, 258/21, 258/22,
 259/05, 259/17, 259/19, 261/19, 261/20
 è.-diler 008/09, 012/18, 013/20, 016/15, 018/13, 019/15, 021/21, 026/01,
 029/14, 029/20, 032/14, 036/11, 037/09, 037/14, 040/20, 042/06, 044/01,
 044/08, 047/03, 047/05, 047/07, 047/21, 048/09, 050/04, 050/21, 053/09,
 057/08, 058/09, 058/17, 059/20, 063/01, 065/20, 073/14, 075/04, 075/20,
 076/19, 079/05, 082/15, 084/13, 086/02, 090/10, 090/17, 093/10, 104/05,
 108/16, 112/20, 116/03, 122/03, 127/18, 132/19, 135/04, 137/09, 138/15,
 143/09, 145/07, 145/08, 147/12, 147/16, 147/19, 148/03, 148/13, 151/10,
 155/19, 158/05, 159/17, 159/20, 162/05, 162/07, 163/18, 165/16, 167/16,
 167/18, 167/21, 175/17, 180/12, 183/13, 186/05, 189/08, 192/03, 195/07,
 195/21, 197/01, 199/11, 200/14, 203/18, 207/04, 218/03, 218/15, 218/16,

220/06, 223/11, 223/19, 224/05, 229/16, 231/03, 234/11, 235/07, 237/06, 238/08, 240/08, 244/01, 244/19, 245/02, 246/09, 248/13, 249/11, 249/21, 252/02, 253/05, 253/12, 254/06, 257/05
 è.-dim 123/13, 123/18, 163/03, 179/20
 è.-diğ 185/09
 è.-dük 166/01
 è.-ip 014/08
 è.-kendür 001/09, 002/10, 013/13, 014/15, 027/11, 035/15, 037/02, 039/09, 039/12, 040/13, 041/08, 041/10, 043/01, 043/12, 044/17, 046/05, 046/12, 047/08, 049/06, 051/16, 056/15, 056/18, 057/01, 059/08, 061/09, 062/17, 063/02, 064/19, 086/11, 098/12, 103/18, 116/01, 127/03, 127/05, 130/01, 130/08, 133/07, 140/11, 146/03, 147/10, 155/18, 160/17, 160/18, 166/16, 171/02, 186/03, 189/04, 194/12, 194/13, 194/15, 196/02, 213/19, 214/19, 215/02, 217/01, 219/01, 223/07, 223/08, 225/08, 227/06, 236/02
 è.-kendürler 017/21, 061/14
 è.-mes 015/02, 015/09, 029/06, 055/15, 056/01, 063/17, 065/07, 066/20, 075/15, 077/21, 081/05, 090/10, 116/01, 141/16, 171/03, 195/21, 233/09, 257/06
 è.-mesdürler 120/20
 è.-mes-biz 172/11
 è.-mes-men 054/09
 è.-mes èr-di 001/12, 011/17, 039/06, 039/20, 112/01, 150/10, 154/04, 154/05, 165/21, 195/06, 207/01, 214/10, 214/15, 218/13, 245/16
 è.-mes èr-diler 039/16, 105/13, 151/03, 161/02, 242/04
 è.-miş 015/05, 035/16
 è.-mişler 145/19
 è.-se 259/15
 è.-ür 010/01, 010/04, 032/08, 038/03, 038/04, 038/05, 049/10, 063/12, 063/15, 085/17, 085/18, 085/19, 086/07, 101/20, 185/09, 198/14, 198/15, 221/15, 239/16, 241/06, 249/20, 251/04, 259/01, 262/11

èr- (II) (< ET *er-* < AT **ēr-*) ermek, erişmek, ulaşmak.
 è.-ür 251/04

erāzil (< Ar. *arzal*'in çoğulu *arāzil*) rezil, bayağı, âdî kimseler.
 e. 197/19, 200/17, 204/10

erbāb (< Ar. *rabb*'ın çoğulu *arbāb*) sahipler; ehli, usta.
 e. 025/06, 051/11, 066/20, 080/21, 086/04, 106/13, 117/16, 146/19, 147/15, 149/14, 150/01, 150/12, 160/05, 180/17, 181/04, 181/05, 195/06, 197/15, 198/01, 198/13, 226/08, 235/08, 241/03, 255/04, 255/16
 e.+ı 022/02, 149/13
 e.+ları 139/08
 e.+nı 218/03

erbāb-ı elbāb akıl sahipleri.
 e.-ı e.+ğa 001/18
 e.-ı e.+ka 015/09, 065/07, 066/03

erbāb-ı hācāt halkın ihtiyaçlarını karşılayan kimseler.

e.-ı h.+ka 137/17

Er(?) Buğa Özel ad.

E. 025/21

Erciger Özel ad.

E.+de 113/16

ercmend (< Far. *arcmand*) şerefli, seçkin.

e. 009/19, 049/16, 064/14, 126/16

Erdebıl Özel ad.

E. 030/13

E.+din 156/04

Erdevil Özel ad.

E.+de 124/18

Erdşır Koçın Özel ad.

E. 087/07

ëren (< ET *er+en*) eren, yiğit, erkek.

ë.+ler 001/01

ë.+leri 140/06

ë.+lerin 142/12, 145/13, 184/03

ë.+lerni 077/02, 139/09, 156/14, 189/03

ë.+nilerini 259/10

Erheng Özel ad.

E. 224/04

E.+de 244/16

E.+din 245/18

Erheng Közi Özel ad.

E.+din 226/07

Eriğaya Özel ad.

E.+da 034/21

Eriğaya Kal'ası Özel ad.

E.+da 034/19

erk (< Far. *arg*) şehir içinde padişaha mahsus olan kaleye benzer saray, hisarlardaki sarp yapı.

e. 024/15

e.+de 024/14

e.+dedürler 024/12

e.+ide 004/17

e.+ke 023/05, 023/20, 025/12, 090/02, 120/18, 126/08

e.+ni 003/03, 024/13, 166/21, 249/07

erkān (< Ar. *rukn* "direk, esas" 'un çoğulu *arkān*) bir topluluğun başlıca ileri gelenleri.
e. 255/07

erkān-ı devlet devletin ileri gelenleri.
e.-1 d. 004/06, 047/07, 049/19, 067/03, 075/08, 198/08, 209/12, 227/08
e.-1 d.+de 240/01
e.-1 d.+din 060/09, 092/06
e.-1 d.+ğa 087/03
e.-1 d.+i 033/16, 046/21
e.-1 d.+ini 157/21

êrkek (< ET *erkek*) erkek.
è. 037/20

Ermen Özel ad.
E. 047/13

erşed (< Ar. *arşad*) daha reşit olan.
e. 008/19, 045/12, 240/02

Êrtāb Kāl'ası Özel ad.
Ê.+dın 142/05
Ê.+nı 141/16

ervāḥ (< Ar. *rūḥ*'un çoğulu *arvāḥ*) ruhlar.

ķābız-ı ervāḥ ruhları kabzedenden Azrail.
ķ.-1 e.+ğa 059/18
ķ.-1 e.+ķa 193/07

erzāl (< Ar. *razl*'in çoğulu *arzāl*) alçaklar, reziller.
e. 165/21

erzānī (< Far. *arzānī*) değer, layık görülme.
e. 057/10, 160/15, 215/08

Erzin Özel ad.
E. 168/15

Erzincān Özel ad.
E. 127/19, 159/04
E.+dın 170/12

Erzurūm Özel ad.
E. 159/04
E.+dın 106/10
E.+ğa 159/19
E.+nı 106/06

ēs- (< ET (MK) *es-*) esmek.

ē.-ip 152/06, 165/07, 195/17, 203/04, 215/17, 237/01, 241/01, 243/20

ē.-tim 178/03

eṣaḥḥ (< Ar. *aṣaḥḥ*) çok doğru, pek sahih.

e. 010/19, 016/07

esās (< Ar. *asās*) asıl, temel.

e. 138/11, 173/01, 208/16

e.+ını 167/01

e.+ka 179/21

esbāb (I) (< Ar. *sabab*'ın çoğulu *asbāb*) sebepler; vasıtalar.

e. 091/17

e.+da 180/04

e.+ı 150/04

e.+ın 160/03

esbāb (II) (< Ar. *asbāb*) elbiseler.

e. 119/04, 141/06, 184/20, 209/08, 209/11

e.+ı 095/14

e.+ını 094/15

esbāt (< Ar. *sibt* 'in çoğulu *asbāt*) torunlar.

e.+ı 063/01

esed (< Ar. *asad*) arslan burcu. (Güneş'in 23 Temmuz'da içine girdiği ve semanın kuzey yarımküresinde yer alan birçok parlak yıldızdan müteşekkil beşincisi.)

e. 179/15

e.+de 153/10

Esendi Özel ad.

E.+ni 146/03

Ėsen Tēmür Özel ad.

Ė. 177/06

eṣer (< Far. < Ar. *aṣar*) iz, alamet, nişan.

e. 113/12, 140/19, 145/14, 154/01, 169/19, 178/03, 212/06

e.+i 033/01, 116/09, 160/07, 200/19, 209/12, 219/03

Esferāyin Özel ad.

E.+ga 098/19

eshel (< Ar. *as-hal*) çok (daha) kolay.

e. 163/16

esīr (< Ar. *asīr*) esir, tutsak.

e. 018/21, 031/11, 032/20, 082/18, 089/10, 092/16, 104/08, 107/20, 108/12,

133/03, 136/12, 140/07, 145/18, 145/21, 146/18, 151/09, 151/15, 173/12, 182/16, 207/13, 213/18, 214/12, 226/14, 245/15, 246/07, 247/07, 258/08
e.+din 242/12
e.+dürler 163/12
e.+ler 245/18
e.+lerdin 146/16
e.+leri 109/02
e.+lerini 082/20, 090/15
e.+leriñizni 082/17, 082/19
e.+lerni 163/12

esîr kıl- esir etmek.

e. kı.-adur êr-di 061/17
e. kı.-dı 156/14
e. kı.-dılar 026/21, 096/02, 133/01, 142/04, 142/12, 150/09, 160/08, 184/04, 188/11, 189/04, 193/02
e. kı.-ğaylar 160/06
e. kı.-ıp 022/02, 024/16, 028/16, 080/10, 094/10, 104/12, 113/10, 124/02, 132/14, 133/13, 142/11, 145/13, 167/20, 168/10, 259/02, 259/10
e. kı.-ıp êr-diler 100/21
e. kı.-urlar 139/10

esîr (< Ar. *asîr* < Yun.) gökyüzü.
e.+din 144/14

küre-yi esîr gökyüzü.
k.-yi e. 179/07

esîrlîk (< Ar. *asîr* ve Tü.+*lık*) esir olma, tutsaklık.
e.+dın 023/16, 080/11

esîkâl (< Ar. *sikl*'in çoğulu *asîkâl*) ağır şeyler, ağırlık.
e.+i 022/10, 203/15
e.+in 123/09
e.+lerin 150/07
e.+nı 104/16, 126/05

Eşkelce Kal'ası Özel ad.
E.+da 006/02
E.+ğa 005/05, 005/07

Eskenaha'llāhu ferādīsü'l-cinān Allah onun mekanını cennet etsin.
e.+da 192/15

eski (< ET (Uyg.) *eski*) eski.
e. 065/03

Êski Dehlî Özel ad.
Ê.+de 150/11

Ėski Hürmüz Özel ad.
Ė.+ğa 136/11

Ėski Şehr Özel ad.
è.+ğa 085/02, 085/15

Ėski Tirmid Özel ad.
Ė.+de 069/16

esliha (< Ar. *silāh*'ın çoğulu *asliha*') silahlar.
e. 141/07, 164/19, 166/13, 175/09, 251/11
e.+dın 152/07

esnā (< Ar. *siny* 'in çoğulu *asnā*') bir işin olduğu zaman, sıra, an.

e. 133/04, 218/19
e.+da 006/02, 006/19, 007/13, 020/03, 034/21, 036/11, 045/11, 048/02, 049/18, 051/07, 053/14, 054/02, 056/09, 058/03, 068/14, 069/02, 069/09, 069/14, 071/08, 075/08, 075/19, 078/18, 079/15, 081/17, 082/04, 083/05, 089/03, 094/07, 094/13, 096/11, 097/04, 099/08, 100/01, 100/05, 100/10, 104/14, 105/11, 106/19, 108/06, 109/17, 111/06, 117/15, 121/12, 128/17, 129/11, 130/10, 130/17, 131/06, 131/21, 133/09, 133/17, 135/21, 137/07, 137/10, 138/16, 142/18, 143/17, 145/07, 146/12, 148/14, 150/04, 151/03, 152/14, 155/02, 156/08, 160/07, 169/09, 182/03, 184/15, 185/03, 185/19, 187/04, 187/07, 189/06, 190/15, 191/21, 193/19, 193/21, 198/11, 199/02, 199/07, 199/15, 201/03, 203/01, 204/01, 207/10, 207/15, 208/08, 210/17, 211/04, 212/04, 213/10, 217/06, 222/12, 224/01, 224/07, 224/11, 228/07, 229/13, 229/18, 229/21, 231/19, 232/12, 233/02, 234/14, 236/19, 244/13, 245/06, 250/21
e.+sıda 001/03, 163/17

es-sultān bin el-hākān bin el-hākān muẓafferu'd-dīn ve'd-dünyā hakan oğlu
hakan sultan dīn ve dünya muzafferi.
e. 066/04

Esterābād Özel ad.
E. 103/10, 192/04, 203/01, 220/10, 222/21, 228/17, 230/20, 231/16, 235/21, 237/14, 250/05
E.+dın 103/19, 193/13, 199/07, 220/04
E.+ğa 120/09
E.+ka 056/02, 222/17, 228/03, 228/19, 231/14, 231/16, 236/02, 237/08, 238/17
E.+nı 103/17, 108/20, 201/12, 203/06, 230/20, 231/18, 236/03
E.+ta 227/07, 231/09
E.+tın 237/13

eş'ār (< Ar. *şī'r* 'in çoğulu *aş'ar*) şiirler.
e. 237/18

eşca' (< Ar. *aşca*) çok (daha) cesur.

e. 232/05, 240/04

eşcār (< Ar. *şacar*'ın çoğulu *aşcār*) ağaçlar.

e. 115/07, 158/13

êşek (< ET (Uyg) *eşgek* < *eşge*+*k* < **eşige*= *Mo. elcige(n)* (Lessing, 311a).

è. 032/17, 090/16

êşik (< ET (MK) *êşik* < AT **ēşik*) eşik, kapı.

è.+dîn 057/19

è.+i 163/04, 262/12

è.+ide 247/14

è.+ige 026/06, 197/08, 226/09

è.+igeçe 062/10

è.+imde 080/02

è.+in 002/12, 029/13, 197/18, 219/10

è.+ni 158/06

êşiklig (< *êşik*+*lig*) kapısı olan, kapılı.

è.+idin 151/17

êşit- (< ET *êşid-*) işitmek.

è.-ip 014/19, 016/02, 026/16, 038/15, 087/13, 197/02, 201/04, 222/02

è.-iptür 116/08

è.-ip-mèn 194/11

è.-ip èr-di 073/18

è.-ip èr-diler 142/01

è.-keyler 165/14

è.-mediñ 175/04

è.-mey 140/17

è.-meydür èr-di 243/19

è.-meydür èr-diler 029/18

è.-ti 018/16, 019/01, 025/03, 030/09, 030/12, 030/18, 043/05, 052/03, 054/06, 073/12, 080/17, 108/07, 109/19, 158/07, 195/14, 203/15, 212/01, 219/10, 222/07, 226/07, 228/03

è.-tiler 087/20, 113/19, 152/10

è.-tim 115/08, 179/20

è.-tiñ 173/11

è.-ür èr-diler 147/12

eşrāf (< Ar. *şarīf*'in çoğulu *aşrāf*) ileri gelenler, âyan.

e. 023/20, 096/18, 107/06, 118/21, 138/15, 143/07, 149/16, 153/09, 163/10, 166/17, 168/13, 170/18, 190/01, 193/17, 194/03, 197/13, 214/11, 228/05, 242/11, 249/05, 252/17, 252/19, 255/04

e.+ı 137/05, 137/14, 161/10

e.+ka 119/15

e.+nı 022/01, 102/05, 147/15

eşrār (< Ar. *şarīr*'in çoğulu *aşrār*) çok kötü kimseler.

e. 001/11

eşref (< Ar. *aşraf*) çok şerefli.
e. 164/11

Eşref Özel ad.
E. 042/21

Eşref bin Témür-taş bin Emîr Çopân Süldüz Özel ad.
E. 042/20

ét (< ET (Uyg) *et*) et.
è.+ini 136/01

ét- (< ET *ét-* < AT **ēt-*) etmek, eylemek.
è.-er 064/07
è.-ip 005/01, 011/06, 013/01, 015/20, 017/18, 044/10, 066/12, 067/09,
081/15, 101/06, 103/06, 124/13, 134/16, 136/14, 144/21, 215/10, 219/01,
240/17, 241/11, 242/02, 245/05, 245/11, 246/04, 254/05, 255/04, 259/13,
261/11
è.-iptür 066/13
è.-ip èr-diler 223/18
è.-key 063/14
è.-medi 082/03
è.-mek kerek 044/08
è.-mes 232/12
è.-mey 005/11, 254/12
è.-ti 086/15, 221/12, 244/12, 247/21, 253/01, 253/07
è.-tiler 118/14
è.-tim 063/17

etbā (< Ar. *taba* 'nın çoğulu *atbā*) tabi olanlar, uyanlar.
e. 058/16, 158/18, 232/08, 246/07
e.+ı 023/03, 023/06, 051/05, 058/08, 058/11, 128/01, 240/06
e.+ığa 003/12, 056/16

etek (< ET (MK) *etek*) etek.
è.+i 085/05
è.+ide 130/07
è.+in (ètegin) 065/18, 240/13

Etergü Özel ad.
E. 131/07, 133/10, 133/11, 133/14
E.+niğ 133/10

eṭfāl (< Ar. *ṭifl* 'ın çoğulu *aṭfāl*) çocuklar.
e. 119/04, 142/12, 158/07, 186/06
e.+ımıznı 139/10
e.+ını 143/05
e.+ları 151/09
e.+larını 142/10, 145/11, 145/13

e.+lerini 142/04
e.+nı 167/20

eṭibbā (< Ar. *ṭabīb* 'in çoğulu *iṭibbā* ') doktorlar.
e. 190/21, 216/21, 261/22

Etil Özel ad.
E. 119/03

Etil Suy Özel ad.
E.+nın 119/10

Etil Suyı Özel ad.
E.+ğa 132/11
E.+nı 134/02

eṭrāf (< Ar. *ṭaraḥ* 'in çoğulu *aṭrāḥ*) etraf, çevre.
e. 003/01, 029/01, 037/07, 057/07, 057/18, 096/01, 105/09, 110/11, 110/18,
116/05, 122/13, 124/03, 126/08, 149/21, 150/03, 155/05, 168/07, 168/15,
171/07, 174/17, 176/07, 180/15, 184/06, 213/06, 215/11, 223/21, 229/10,
241/17, 242/21, 244/03, 249/21, 256/19, 257/08
e.+da 217/16
e.+dın 097/02, 101/17, 112/10, 144/16, 156/08, 164/18, 243/03, 253/05
e.+ğa 232/03
e.+ını 031/20, 174/18
e.+ka 225/09
e.+ta 172/05
e.+tın 186/20, 189/01

Etrāk Özel ad.
E. 003/04, 186/02
E.+ni 008/01

eṭvār (< Ar. *ṭavr* 'in çoğulu *aṭvār*) tavırlar.
e. 049/07
e.+dın 049/08
e.+ı 004/01

év (< ET *ev*) ev.
è. 098/20
è.+de 018/07
è.+dın 014/21, 098/09
è.+ge 080/02
è.+ide 019/15, 135/07, 224/07
è.+idin 071/20
è.+idür 024/01
è.+ige 019/06, 033/03, 065/02, 193/16
è.+ini 050/14
è.+ınge 185/16
è.+ler 189/19

è.+lerde 016/06
è.+lerge 143/09
è.+leride 012/15
è.+lerige 142/11, 169/12
è.+lerini 016/04, 085/15, 181/09
è.+lerni 128/17
è.+ni 018/07
è.+niņ 014/20

evāḥir (< Ar. *āḥira'* 'ın çoğulu *avāḥir*) sonlar, son zamanlar.
e. 001/08

evān (< Ar. *ān* 'ın çoğulu *āvān*) zaman, çağ.
e.+da 159/02, 161/12, 172/03, 174/04, 184/10, 195/17, 245/02

evāyil (< Ar. *avval* 'ın çoğulu *avā'il*) başlangıç dönemleri, ilk zamanlar.
e. 031/13, 050/08, 196/05

evbāş (< Ar. *vabaş* 'ın çoğulu *avbāş*) serseriler, ayak takımı.
e. 022/20, 058/05, 058/13, 125/18, 135/09, 152/03, 204/10, 213/02
e.+ğa 058/03
e.+ka 109/11, 197/19, 200/17

evc (< Ar. *avc* < Far. *avg*) bir şeyin en yüksek noktası, zirve.
e. 007/11, 144/14, 185/06
e.+ğa 218/14

evḳāf (< Ar. *vaḳf* 'ın çoğulu *avḳāf*) vakıflar.
e. 167/08

evḳāt (< Ar. *vaḳt* 'ın çoğulu *avḳāt*) zamanlar, çağlar.
e. 199/12
e.+da 006/17, 072/21, 127/03, 138/07, 153/09, 173/16
e.+ları 259/09
e.+mı 007/05

evlā (< Ar. *avlā*) daha iyi, daha üstün.
e. 057/02, 239/16

evlād (< Ar. *valad* 'ın çoğulu *avlād*) çocuklar, nesil.
e. 003/11, 012/14, 017/07, 017/19, 033/19, 035/21, 051/05, 056/16, 120/19, 170/17, 177/14, 198/03, 209/03, 232/19, 239/21, 241/09, 243/05
e.+ı 003/05, 008/19, 010/07, 011/03, 011/16, 011/19, 011/20, 012/03, 012/18, 013/13, 013/15, 013/21, 014/04, 017/06, 045/12, 063/01, 063/10, 066/13, 124/21, 156/11, 170/02, 213/12, 231/10, 231/17, 232/05, 233/14, 238/20, 240/02, 240/03, 240/08, 241/07, 241/08, 248/18, 249/09, 249/21
e.+ıdın 013/21, 015/10, 027/01, 039/14, 041/17, 041/20, 042/20
e.+ıdındur 002/09, 014/11, 052/04, 052/06, 232/16
e.+ıdur 011/09, 011/11, 015/04
e.+ıdurlar 011/12

e.+ığa 016/20, 052/04, 052/08, 099/01, 246/07, 258/11
e.+ını 170/07
e.+ının 010/07, 063/07, 064/01, 066/12, 198/02, 205/21, 239/08
e.+ın 238/21
e.+ına 180/09
e.+ları 011/17, 014/07, 213/10
e.+larığa 252/21
e.+nın 199/08

êvlik (< *êv+lik*) evli, hâneli. (krş. *êvlük*)
ê. 188/09

evliyā (< Ar. *valīy*'in çoğulu *avliyā* ') Kerâmet sahibi olanlar, erenler.
e. 064/19
e.+dındur 097/13

êvlük (< *êv+lik*) evli, hâneli. (krş. *êvlik*)
ê. 043/17, 111/01
ê.+ke 186/03

evrāk (< Ar. *varāk* 'ın çoğulu *avrāk*) yapraklar, kitap sayfaları.
e. 153/16

êvrül- (< *evir-(i)l-*) dönmek, çevrilmek.
ê.-gey 038/14
ê.-üp 038/15, 118/12

evşāf (< Ar. *vaşf*'ın çoğulu *avşāf*) nitelikler.
e. 001/19
e.+nı 063/14

evşāflık (< Ar. *avşāf* ve Tü. *+lık*) özellikli, niteliğinde olan.
e. 038/03

evsaṭ (< Ar. *avsat*) birşeyin ortası.
e. 011/05

evsaṭü'n-nās (< Ar. *avsat*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *nās*) halkın ortası.
e.+dın 029/21

evtār (< Ar. *vatar*'ın çoğulu *avtār*) teller, kirisler.
e. 174/10

êvür- (< ET *evir-*) çevirmek, döndürmek.
ê.-di 033/05, 125/15, 166/04
ê.-diler 029/15
ê.-mes êr-di 192/19
ê.-sünler 100/05
ê.-üp 032/04, 106/18, 185/13

evvel (< Ar. *avval*) önce, ilk önce; ilk, birinci.

e. 036/04, 041/17, 043/14, 052/05, 056/15, 065/15, 085/09, 088/21, 262/11
e.+i 067/02

evvelce (< Ar. *avval* ve Tü. *+ce*) daha önce, eskiden.

e. 001/19, 159/02

evzā' (< Far. < Ar. *avdā'* (Ar. *vaḍ'* 'ın çoğulu *avdā'*)) hâller, tavırlar.

e.-ı felekī. 173/10, 216/16
e.-ı felekīdin 173/14, 218/07
e.+ığa 060/04

Evzār Özel ad.

E.+ğa 019/02

ey hitap ünlemi.

e. 009/14, 009/16, 009/19, 009/20, 010/10, 012/13, 019/09, 024/08, 027/15,
037/17, 049/07, 049/09, 057/21, 064/08, 065/07, 085/19, 086/07, 197/17,
207/08, 235/03, 237/19, 238/21, 239/08, 239/13, 239/17

eyā (< Far. *ayā*) ey, hey.

e. 239/14

eyālet (< Far. < Ar. *iyāla'*) bir valinin yönetimi altında bulunan memleket; yöneten.

e. 207/04
e.+idür 064/13

Eygü Özel ad.

E.+niğ 116/05

Eygü Têmür Özel ad.

E. 102/12, 104/21, 105/16, 106/03
E.+din 113/05

Eygü Têmür Bêg Özel ad.

E. 098/04, 107/07, 109/06, 116/20
E.+ni 113/01

Eygü Têmür Bilgüt Özel ad.

E. 097/21

Eygü Têmür Özbek Özel ad.

E.+niğ 115/05

eyimme (< Ar. *imām*'ın çoğulu *a'imma'*) imamlar.

e. 030/09, 160/05, 220/16

ëyle- (ET (Uyg) *edle-*) eylemek.

è. 009/20, 010/05, 239/07, 242/01

è.-ban 037/14
è.-di 010/05, 033/08, 034/03, 063/15, 063/16, 063/17, 086/17, 087/01,
118/12, 119/13, 198/18, 239/03, 239/04, 239/06, 247/21, 249/12, 254/15
è.-diler 009/14, 096/16
è.-dim 238/21, 239/11, 239/17
e.-diñ 065/07
è.-gey 239/12, 239/13
è.-gil 085/20, 118/20, 239/18
è.-liñ 096/04
è.-medi 253/19
e.-mes 009/18
è.-r 009/12, 049/09, 063/13, 063/18, 065/14, 072/05, 083/04, 118/18, 250/10
è.-rim 239/18
è.-se 063/15, 063/17
è.-señ 063/11
è.-yür 244/12

èylen- (< *èyle-n-*) durmak, oyalanmak.
è.-ür 075/13

eyvān (< Far. *ayvān*) köşk, yüksek bina.
e. 126/21, 153/14, 198/16
e.+ı 138/09, 249/13

eyyām (< Ar. *yavm*'in çoğulu *ayyām*) günler; zaman.
e. 001/01, 007/03, 008/20, 014/06, 035/16, 040/07, 043/12, 049/07, 062/07,
063/01, 224/05
e.+da 117/03, 201/14
e.+dın 032/12
e.+ı 194/04
e.+ıdın 003/04
e.+mı 138/15

āhirü'l-eyyām son günler.
ā.ü'l-e.-ı hayâtıda 218/15

ez (< Far. *az*) Türkçedeki +*dAn* ekinin karşılığıdır.
e. 065/04, 082/07, 178/01

ezān (< Ar. *azān*) ezan.
e. 019/11

ezelī (< Ar. *azal* ve nispet eki -ī ile *azalī*) ezeli, başlangıcı olmayan.
e. 150/04

Êzgü Barulas Özel ad.
Ê.+mı 099/01

ezvāc (< Ar. *zavc*'in çoğulu *azvāc*) karı kocalar, eşler.

ezvâc-ı t̤ahirât Hz. Muhammed'in hanımları.
e.-1 t.+ıdındurlar 166/15

F

fācir (< Ar. *fācir*) fena huylu, günahkâr.
f. 010/14

fāhir (< Ar. *fāhir*) kıymetli, ihtişamlı.
f. 054/07, 128/19, 194/03

fāhire (< Ar. *fāhira'*) kıymetli, ihtişamlı.
f. 191/05

fāhiş (< Ar. *fāhiş*) insafsız derecede fazla.
f. 152/05, 154/03

faķir (< Ar. *faķir*) yoksul; zavallı, bî-çâre, âciz.
f. 120/05, 227/10, 256/10, 259/02
f.+lerni 064/16

fāl (< Ar. *fa' l*) çeşitli şeylere bakarak onlardan gelecekle ilgili yorum yaparak anlam çıkarma.
f. 097/14
f.+1 146/20

fānī (< Ar. *fānī*) ölümlü, geçici.
f. 085/19
f.+din 195/10

‘**ālem-i fānī** geçici âlem
‘a.+din 218/13, 249/19

cihān-ı fānī ölümlü dünya.
c.-1 f. 261/14
c.-1 f.+din 063/10

Farac Özel ad.
F. 160/21, 169/06, 169/08, 169/16

fāriğ (< Ar. *fāriğ*) vazgeçmiş, çekilmiş. rahat, âsûde.

fāriğ bol- vazgeçmek, çekilmek; müsterih olmak.
f. b.-dı 025/19, 133/04, 142/06, 213/21, 214/13, 249/16
f. b.-dılar 042/04, 133/04, 196/17
f. b.-up 083/12

fāriḡü'l-bāl (< Ar. *fāriḡ*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *bāl* "gönül, kalp, yürek") başı dinç, rahat.

f. 188/18, 237/11

farḡ (< Ar. *farḡ*) fark, ayrılık.

f. 065/15

farḡ kıl- ayırmak.

f. k.-mas ér-di 046/16

Fārs Özel ad.

F. 014/01, 047/13, 107/05, 107/17, 108/15, 125/10, 129/14, 207/16, 208/07, 217/12, 222/05, 222/10, 225/11, 225/19, 225/20, 232/06, 232/15, 233/02, 233/11, 233/12, 234/03

F.+da 125/07

F.+dın 100/01, 122/18, 137/16, 141/06, 207/19

F.+ğa 125/16, 132/15

F.+ka 155/09, 207/04, 207/18, 232/07

F.+tın 161/06

Faryāb Özel ad.

F.+da 093/07

farz (< Far. < Ar. *farḡ*) farz, kesin emir.

f. 239/16

farz-ı 'ayn Allah'ın, teker teker her Müslümanın yerine getirmesi lâzım gelen emri.

f.-ı 'a. 066/05

faṣāḡat-güsterlik (< Ar. *faṣāḡa'*, Far. *gustar* ve Tü.+lık) dilin doğru, düzgün, etkili, güzel ve açık konuşmasını yayma, dağıtma.

f. 077/21

fāsīd (< Ar. *fāsīd*) kötü, fena.

f. 067/19, 107/04, 164/17, 253/04

faṣīḡ (< Ar. *faṣīḡ*) güzel, ahenkli ve açık şekilde düzgün söylenen (söz).

f. 013/04, 239/17

faṣīl (< Ar. *faṣīl*) duvar, kale duvar, sur.

f.+ğa 090/13, 090/14, 097/21, 098/07

f.+ni 025/08

faṣl (< Ar. *faṣl*) bölüm; mevsim, zaman.

f. 010/06, 064/01

f.+ı 033/07, 034/16, 073/14, 073/17, 091/15, 254/15

f.+ıda 036/06, 039/19, 105/03

f.+nı 033/10

fāş (< Far. *fāş*) meydana çıkmış, duyulmuş.
f. 063/12

fāş bol- meydana çıkmak.
f. b.-dı 057/06
f. b.-gay 063/15

fāş ol- meydana çıkmak.
f. o.-dı 086/15

fātiḥa (< Ar. *fātiḥa'*) başlangıç, giriş.
f. 064/20, 084/10

fāyide (< Ar. *fā'ida'*) yarar, kazanç.
f. 232/07

fāyide kıl- faydası olmak.
f. k.-dı 241/21
f. k.-mağay 084/02
f. k.-may 030/16

fāyideī (< Ar. *fā'ida'* ve Far. *ī*) bir fayda, bir kazanç.
f. 128/10, 175/02, 190/21

fāyık (< Ar. *fā'ik*) daha üstün.
f. 198/19

fāyız (< Ar. *fā'iz*) başarılı olan, üstün gelen.
f. 006/19, 253/07, 256/15

fāyız (< Far. < Ar. *fā'id*) artan, taşan.
f. 041/09, 149/13, 193/13

fāyizü'l-envār ışıklı, aydınlık.
f.'l-e. 155/08
f.'l-e+ığa 169/20

fayşal (< Ar. *fayşal*) kesin hüküm, karar.
f. 029/09, 057/12, 232/13
f.+ıda 007/08

fazā'il (< Far. < Ar. *faḍā'il* (Ar. *faḍāla'*'ın çoğulu *faḍā'il*)) faziletler, erdemler.
f. 210/05

fāzıl (< Far. < Ar. *fāḍil*) faziletli, erdemli.
f. 215/17, 221/05, 221/07, 221/10

Fāzıl-ı Tarḥān Özel ad.
F. 243/10
F.+nı 243/09

fazilet (< Far. < Ar. *faḍīla*^t) erdem, fazilet.

f. 066/14

f.+i 198/13

f.+ka 089/21

fazilet-şi'ār faziletli.

f.-ş. 077/16, 240/17

fazl (< Far. < Ar. *faḍl*) fazilet, erdem.

f. 003/14, 015/11, 051/11, 063/11, 066/20, 078/05, 112/19, 147/15, 198/01,
216/10, 217/09, 221/12, 235/07

fāzlı (< Far. < Ar. *fāḍl* ve nispet eki *ī*) faziletli.

f. 149/17

fāzlu'llāh Allah'ın faziletleri.

f. 183/17

Fazlu'l-lāh-ı Belhī Özel ad.

F. 149/14

fedā (< Ar. *fīdā*[']) feda etme, gözden çıkarma

fedā kıl- feda etmek, gözden çıkarmak.

f. k.-ıp 055/16

fedāyī (< Ar. *fīdā*['] ve nispet eki *-ī* ile *fīdā*[']) bir amaç için canını feda etmeye hazır kimse.

f. 163/18

f.+ler 002/17

fedāyīvār (< Ar. *fīdā*['] ve Far. *-vār*) korkusuzca, çekinmeden yaşamını feda eden kimse gibi, fedaîler gibi.

f. 111/18

feh̄m (< Ar. *fahm*, *faham*) anlama, anlayış.

f. 146/17

f.+ler 026/02

f.+ni 081/03

feh̄m kıl- anlamak.

f. k.-a al-mas 040/16, 249/03

f. k.-dı 092/21

f. k.-ıp 057/12, 139/20

feh̄vā (< Ar. *fahvā*[']) mânâ, anlam.

f.+sı 183/11

f.+sığa 063/08

felâket (< Far. < Ar. *falâka'*) felaket.

f. 021/03, 100/11, 235/15

felek (< Ar. *falak*) gökyüzü, sema.

f. 029/16, 086/16, 098/19, 131/01, 131/05, 166/18, 185/10, 197/17, 227/10, 227/12, 239/06, 239/09, 239/13, 244/07, 249/14, 253/15, 253/16, 254/14,

256/01

f.+din 239/14

f.+ke 262/06

f.+niş 117/19

Felekābād Özel ad.

F. 184/08

felek-fersāy (< Ar. *falak* ve Far. *farsāy*) feleği geçen, aşan.

çetr-i f.+ını 118/09

felekī (< Ar. *falak* ve nispet eki - ī) feleğe ait gökbilimle ilgili.

evzā'-ı f. 173/10, 216/16

evzā'-ı f.+din 173/14, 218/07

felek-iştibāh (< Ar. *falak* ve Ar. *iştibāh*) göğe benzeyen, gökkubbesi kadar yüksek.

f.-i.+ğa 098/19, 149/14, 166/18

felek-temkīn (< Ar. *falak* ve Ar. *tamkīn*) itibarı, şerefi veya gücü semada (olan), semaya eşit (olan)

f. -t. 185/10, 187/02

fenā (< Ar. *fanā*) yok olma, yokluk.

f. 023/05, 023/08, 024/21, 035/12, 050/07, 092/13, 096/13, 110/15, 131/17, 133/04, 171/15, 172/14, 195/13, 196/12, 248/15

f.+da 145/21

f.+dın 169/06

f.+durlar 026/05

f.+ğa 178/19, 179/03, 253/08

f.+nı 096/14

fenā kııl- yok etmek.

f. kı.-dılar 125/14

Fenāket Özel ad.

F. 021/20, 194/15

F.+ğa 021/19

F.+ka 022/08

Fenāket Suyı Özel ad.

F.+ğa 018/19

fenn (< Ar. *fann*) ilim, sanat, hüner.

f. 217/10

f.+ide 124/05, 155/17, 155/18
f.+leridin 153/11

fer (< Ar. *far, farr*) iktidar, hükümet.
f. 086/07

ferāġ (< Ar. *farāġ*) rahat etme, huzur içinde olma.

ferāġ-ı hāṭır gönül rahatlığı
f.-ı h. 052/18

ferāġat (< Far. < Ar. *farāġa'*) vazgeçme, el çekme; istirahat, dinlenme.
f. 004/12, 009/07, 020/08, 028/10, 140/05, 230/09, 233/05, 236/14, 237/10
f.+dın 134/03
f.+ka 001/12

Ferāh Özel ad.
F. 003/17, 006/13, 202/04, 237/07
F.+nı 028/16

Ferāh Kāl'ası Özel ad.
F.+ğa 102/05

Ferāh Kaşabası Özel ad.
F.+da 003/05

ferāset (< Far. < Ar. *fīrāsa'*) çabuk anlama, sezış.
f. 015/17, 057/12, 069/14, 195/06, 241/11

fercām (< Far. *farcām*) son, akıbet.
f. 095/19
f.+da 062/07

Ferġana Özel ad.
F. 017/16

ferhunde (< Far. *farhunda*) mübarek, kutlu, uğurlu.
f. 036/20, 038/04, 239/14
f.+ni 239/16

ferhunde-baht (< Far. *farhunda* ve Far. *baht*) talihi uğurlu.
f. 235/20

ferhunde-fāl (< Far. *farhunda* ve Ar. *fā'l*) bahtı iyi, falı uğurlu.
f. 221/12

ferhunde-gīr (< Far. *farhunda* ve Far. *-gīr*) mutlu, uğurlu olan.
f.+i 086/07

ferhunde-nişān (< Far. *farhunda* ve Far. *-nişān*) uğurlu olan.

f. 149/14

Ferīdūn Özel ad.

F. 013/14, 213/16

F.+ğa 223/13

Ferīdūn Hüseyn Özel ad.

F. 238/18

Ferīdū'd-dīn Özel ad.

F. 029/20

ferīkayn (<Ar. *farīkayn*) iki askerî fırka, iki taraf.

f. 007/13, 053/12, 205/09, 243/18, 245/03

beyne'l-ferīkayn iki askerî fırka arasında.

b.-f. 222/06

Ferinkent Özel ad.

F. 079/14

ferkadeyn (< Ar. *farḳadayn*) küçükayı takımyıldızındaki iki parlak yıldız.

f.+din 109/03

Ferket Özel ad.

F.+ka 197/13

fermān (< Far. *farmān*) buyruk, emir.

f. 010/04, 035/06, 037/19, 058/21, 062/01, 086/06, 161/02, 176/20

f.+ı 050/14, 111/02

f.+ıda 060/19, 246/09

f.+ıdın 035/08

f.+ımdın 057/05

muṭī'-yi f.-biz 035/06

fermān-berdār (< Far. *farmān*, Far. *bar* ve Far. *dār*) fermana uyan.

f. 260/06

ferr (< Ar. *farr*) firâr, kaçma.

kerr ü ferr saldırma ve çekilme (savaşta).

k. ü f. 118/01, 122/14

k. ü f.+i 025/05

ferrāş (< Ar. *farrāş*) hizmetçi, döşeyen; çadır ve tenteler için dokunmuş kumaşlarının (çadır için) kurulmasını yöneten görevli.

f. 016/10, 158/02, 158/03

f.+ı 158/02

f.+lar 193/21

f.+ları 252/12

ferruḥ (< Far. *farruḥ*) uğurlu, kutlu.
f. 115/08

Ferruḥ Hüseyn Mīrzā Özel ad.
F. 238/17

Ferruḥ Şāh Özel ad.
F. 169/04, 187/18

ferş (< Ar. *farş*) döşeme, yaygı.
f. 153/15, 249/13

feryād (< Far. *faryād*, *firyād*) haykırış, figan.
f. 227/10

feryād-res (< Far. *firyād-ras*) feryat edenin imdadına yetişen.
f. 037/21

ferzend (< Far. *farzand*) oğul, çocuk.
f. 049/16, 087/01, 126/16, 137/15
f.+ler 149/03
f.+leri 011/16, 035/02, 145/21, 202/02
f.+leridindür 003/09
f.+lerimni 012/13
f.+lerini 032/10, 171/03, 189/04
f.+leriñni 071/19
f.+lerni 156/14

ferzī-bend (< Far. *farzī-band*) Satrançta kullanılan bir terim.
f.+idür 055/14

ferzīn (< Far. *farzīn*) Satrançta şahın müşaviri, veziri suretinde kullanılan bir taş.
f. 214/18

fesād (< Ar. *fasād*) bozukluk; insanların aralarını bozmaya çalışan.
f.+ıdın 059/02
f.+ka 058/15, 074/20
f.+nı 104/13

fesād kıl- karışıklık çıkarmak.
f. k.-dılar 019/06

feşāḥat (< Far. < Ar. *faṣāḥa'*) dilin doğru, düzgün, açık ve duru olarak kullanılması.
f. 066/10, 066/15, 168/01, 173/07

feterāt (< Ar. *fatra'* = *fatar* ve Ar. *-āt*) bir hükümetin gücünü kaybedip yeni bir hükümetin kurulması sırasında ortaya çıkan karışıklık, kargaşalık dönemleri.
f. 013/19

feth (< Ar. *fath*) fetih, açma, açılma.

f. 002/04, 016/08, 024/15, 028/06, 029/04, 029/05, 031/11, 072/03, 073/03, 087/20, 096/16, 098/02, 099/01, 099/04, 100/03, 106/02, 107/20, 112/05, 118/21, 119/11, 122/16, 122/18, 129/03, 135/17, 135/21, 143/17, 144/19, 149/16, 149/17, 149/20, 150/02, 151/01, 152/06, 154/13, 158/15, 158/17, 160/14, 161/11, 163/07, 163/16, 166/21, 173/12, 175/03, 176/15, 178/02, 179/17, 180/07, 181/12, 182/05, 183/06, 184/15, 191/21, 203/04, 206/07, 211/10, 213/12, 216/02, 222/03, 225/04, 228/06, 228/07, 231/13, 233/06, 236/04, 237/01, 237/10, 240/13, 241/01, 241/16, 242/12, 242/13, 242/20, 243/20, 244/02, 244/11, 244/18, 245/04, 245/16, 246/06, 246/12, 247/02, 247/10, 247/21, 249/15, 249/18, 249/21, 251/03, 256/09, 256/10, 257/07, 257/17, 257/19, 257/21, 258/12, 258/21, 259/19, 259/21, 259/23, 260/04

f.+din 007/15, 168/21

f.+i 021/20, 022/14, 022/21, 023/01, 023/09, 025/01, 025/04, 027/02, 027/11, 031/14, 068/07, 085/21, 098/02, 099/15, 102/18, 102/19, 104/05, 107/01, 110/20, 126/18, 127/20, 144/08, 158/14, 179/16, 182/14, 184/05, 184/09, 191/16, 222/13, 228/17, 236/08, 241/15, 242/05, 242/13, 261/11

f.+ide 097/19, 106/16, 143/15

f.+idin 031/06, 198/11, 250/03

f.+ini 183/17, 188/17

f.+ni 140/07

feth bol- ele geçirilmek.

f. b.-dı 075/03

feth èt- zapt etmek, ele geçirmek.

f. è.-ip 101/06, 103/06, 124/13, 134/16, 215/10, 245/05

feth kıl- zapt etmek, ele geçirmek.

f. k.-a al-madı 150/19

f. k.-dı 006/17, 030/08, 048/19, 078/17, 111/04, 127/05, 127/08, 189/11, 222/02, 236/03, 236/20, 238/10, 238/21, 240/18, 247/17, 256/16

f. k.-dılar 038/21, 042/01, 102/11, 102/14, 122/01, 123/03, 174/17, 189/02, 207/16

f. k.-dı èr-se 255/09

f. k.-dük 163/12

f. k.-ğalı 168/20

f. k.-ğan 230/20

f. k.-ğanı 038/07, 124/08, 248/16, 249/16

f. k.-ğanıda 105/02

f. k.-ğaylar 022/17, 174/06

f. k.-ip 021/19, 022/19, 026/20, 028/01, 028/06, 030/13, 031/07, 082/02, 098/20, 101/08, 102/05, 102/15, 102/16, 105/04, 105/07, 105/10, 106/03, 106/06, 106/15, 133/09, 139/05, 152/16, 158/17, 161/17, 168/21, 174/03, 203/21, 208/17, 211/05, 213/09, 220/11, 225/19, 243/15, 244/11, 248/12, 248/17, 256/20, 261/03

f. k.-iptur 217/14

f. k.-ıp èr-di 160/16

f. k.-mağandur 127/03

f. k.-mağaydur 122/02

f. k.-mağ kerek 257/06

Feth-ābād Özel ad.
F.+ğa 145/17

Fethe'd-dīn-i Kürd Özel ad.
F. 260/18

feth-nāme (< Ar. *fath* ve Far. *nāma*) zaferi ilan eden gönderi, yazı, fetihname.
f.+ler 180/15, 180/17, 205/14, 225/09, 232/03

fetvā (< Ar. *fatvā*) fetva, şer'î karar.
f. 080/20, 149/13, 220/17, 231/01

fevc (< Ar. *favc*) bölük, topluluk.
f. 175/05, 175/06
f.+i 031/01, 175/09

fevc fevc bölük bölük.
f. f. 023/18, 072/19, 222/16

fevk (< Ar. *favk*) üst, yukarı.
f. 109/03

fevt (< Ar. *favt*) ölme, ölüm.
f. 031/10, 045/13, 084/02, 104/14, 107/01, 225/09
f.+i 197/02
f.+idin 002/11, 004/09, 008/20, 044/16, 052/01
f.+ini 043/05
f.+iniñ 049/13, 199/11

fevtlık (< Ar. *favt* ve Tü. *+lık*) yok olma, kayıp.

fevtlık bol- yok olmak, kaybolmak; ölmek.
f. b.-dı f. 047/01

fevzī (Ar. *favz* ve nispet eki *-ī*) zaferle ilgili.
f. 022/15

feyzān (< Far. < Ar. *fayaḍān*) bolluk, fazlalık.
f. 065/10

feyz (< Far. < Ar. *fayḍ*) bereket, bolluk.
f. 065/04
f.+i 112/19

feza ' (< Ar. *faza* ') korku.
f. 214/06

fezāyil (< Far. < Ar. *faḍā'il* (Ar. *faḍīla'* 'ın çoğulu *faḍā'il*)) güzel vasıflar, faziletler.

f. 049/10
f.+ğa 215/02

fezāyil-me'āb faziletin sığındığı kimse.
f.-m. 066/08, 066/12, 179/19, 194/09

fırka (< Ar. *fırka'*) insan topluluğu, taife.
f. 016/15

fırka-yı dālle İslam'da ehl-i sünnet yolundan ayrılan fırka, mezhep
f.-y1 d.+ni 258/19

fiṭrat (< Far. < Ar. *fiṭra'*) yaratılış, tabiat.
f. 065/10

fī (< Ar. *fī*) içinde, -da, -de.
f. 004/15, 192/14

fiğān (< Far. *fiğān*, *fugān*) ızdırap ile bağırıp çağırma, feryat.
f. 178/02
f.+ğa 212/09
f.+1 214/14
f.+ıdın 144/13, 185/12

fikr (< Ar. *fikr*, *fakr*) bir konu hakkındaki kanaat.
f.+i 155/03

fikr kı1- düşünmek.
f. k.-mağ kerek 173/08

fikrī (< Ar. *fikr*, *fakr*) bir konu hakkındaki kanaat.
f. 141/15

fīl (< Ar. *fīl*) fil.
f. 065/01, 146/13, 147/12
f.+ler 148/16
f.+lerğa 147/10
f.+leri 146/15
f.+lerini 162/17
f.+lerni 025/10
f.+ni 148/21

Fīl Özel ad.
F. 171/21

fī'1 (< Ar. *fī'1*) iş, amel.
f.+dın 221/09

fīl-bān (< Ar. *fīl* ve Far. *bān*) file bakan kimse, fil çobanı.
f.+larnı 148/17

fî'l-cümle (< Ar. harf-i cer *fî*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *cumla*^t) sonunda, velhasıl.

f. 017/03, 030/03, 074/19, 220/18, 228/09, 229/05, 229/19, 241/10, 242/01, 247/09, 257/19, 260/16

fî'l-hâl (< Ar. harf-i cer *fî*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *hâl*) hemen, şimdi.

f. 008/07, 013/04, 016/02, 027/06, 031/10, 038/15, 046/04, 056/04, 057/19, 060/12, 078/08, 081/04, 081/13, 084/05, 093/01, 093/17, 096/06, 125/13, 127/21, 128/07, 129/13, 144/14, 188/01, 188/08, 191/17, 195/21, 200/08, 200/15, 204/13, 209/17, 219/05, 223/19, 228/05, 229/03, 236/18, 241/13, 249/05, 255/07, 257/16, 259/07

Fîlî Özel ad.

F. 157/12

fî'l-meşel (<Ar. harf-i cer *fî*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *maşal*) misaldeki gibi, mesela.

f. 202/17

filorî (< Far. *filūrî*) altın para, filori.

f. 182/09

f.+din 150/10

fî'l-vāķi (< Ar. harf-i cer *fî*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *vāķi* ') gerçekte, gerçekten.

f. 077/14, 180/10, 192/13, 198/13, 224/05

firāk (< Ar. *firāk*) ayrılık.

f.+ıñ 185/08

firār (< Ar. *firār*) kaçış.

f. 118/10, 149/05, 179/13, 213/12, 256/06

f.+ğa 007/15, 148/20, 192/02, 244/15, 250/13

f.+ıdın 149/08

f.+nı 254/02

firār kıl- kaçmak, uzaklaşmak.

f. k.-dı 201/14, 230/16

f. k.-ur 154/06

Firdevsî Özel ad.

F. 077/21, 192/15

firīb (< Far. *firīb*) hile, aldatma.

f. 218/01

firūz (< Far. *fīroz*, *fēroz*) mutlu, sevinçli.

f. 019/18, 096/04, 096/05

Firūz Özel ad.

F.+nı 145/14

Fîrûzâbâd Özel ad.
F.+da 150/14

Fîrûz-baht Özel ad.
F. 105/05

fîrûze (< Far. *fîroza*) maviden yeşilimsi mavi renge kadar değişik renklerde olabilen değerli bir taş; gök mavisi.
f. 195/12, 195/14, 203/02, 242/18

fîrûze-fâm (< Far. *fîroza* ve Far. *fām*) mavi renkli.
f. 166/11
f.+da 179/06
f.+ğa 149/11

Fîrûze Şâh Bêg Özel ad.
F. 198/15

Fîrûz-ı Sîstânî Özel ad.
F. 145/12

fîrûzî (< Far. *fîrozî*) zafer.
f. 149/11

fîrûzî-simât (< Far. *fîrozî* ve Ar. *simât*) zafer belirtileri olan.
f. 178/07

Fîrûzkûh Özel ad.
F. 108/19, 191/16
F.+da 037/14
F.+ğa 104/10
F.+ke 191/16
F.+nı 193/12

Fîrûzkûh Kāl'a Özel ad.
F.+nı 191/16

fîrûzlık (< Far. *fîroz*, *fēroz* ve Tü. +lık) zafer.
f. 165/06

Fîrûz-şâh Özel ad.
F. 139/06, 212/14
F.+nı 211/05

Fîrûz-şâh Bêg Özel ad.
F. 168/20, 214/15, 217/18
F.+ge 198/12
F.+ni 211/21

füsûs (< Far. *füsûs*) zorbalık.

f. 060/07

fitne (< Ar. *fitna'*) fitne, bela; karışıklık.

f. 026/04, 030/14, 039/14, 046/21, 055/08, 058/15, 068/06, 090/02, 135/10, 150/08, 214/16

f.+ğa 219/05

f.+ler 020/08

f.+niñ 023/03

f.+si 055/07

fitne-engiz (< Ar. *fitna'* ve Far. *angēz*) fesat çıkaran.

f.+ler 217/20, 219/06

fitne-engizlik (< Ar. *fitna'*, Far. *angēz* ve Tü. *+lık*) fesatlık çıkarma.

f. 232/10

Frengi (< Far. *firing* < Fr. *franc* ve nispet *-ī ile firingī*) Frenk tarzıda.

F.+din 193/21

Frenk (< Far. *firing* < Fr. *franc*) Batılı.

F. 011/11, 042/05, 158/21, 159/06, 179/12

F.+din 193/19, 209/10

F.+ğa 240/03

fuḥṣ (< Ar. *fuḥṣ*) hadini aşma, kötülük.

f.+ğa 029/15

fukarā (< Ar. *faḳīr*'in çoğulu *fukarā* ') yoksullar.

f. 120/05

fūlād (< Far. *fūlād*) çelik.

f. 203/03, 254/20

Fūlād Hān bin Şādī Bēg Hān Özel ad.

F. 043/10

Fūlād Oğlan Özel ad.

F. 240/09

fulān (< Ar. *fulān*) herhangi biri, belirsiz bir şey.

f. 012/09, 085/19, 208/20

f.+mı 158/02

Furāt Özel ad.

F. 168/11

F.+tın 188/06

Furāt Suyı Özel ad.

F.+dın 168/12

furkân (< Ar. *furkân*) Kur'ân-ı Kerîm.

f. 147/01, 195/21

furşat (< Far. < Ar. *furşat*) fırsat, uygun zaman.

f. 008/08, 008/11, 022/09, 057/17, 084/02, 092/21, 163/18, 173/08, 208/12, 250/10

f.+da 008/13, 011/18, 018/03, 029/05, 053/05, 056/14, 056/15, 060/15, 065/18, 082/01, 082/02, 240/15, 242/14, 244/03, 244/18, 245/16, 247/10, 248/14, 250/01, 254/01

f.+daki 094/02

f.+ı 243/02

f.+larda 030/20

f.+nı 164/16, 217/21

f.+ta 158/14, 161/15, 167/15, 186/08, 198/15, 211/13

Füşenc Özel ad.

F. 003/07

Füşih Özel ad.

F. 098/02

F.+ğa 097/20

Füşih Kal'ası Özel ad.

F. 097/19

fuzalâ (< Far. < Ar. *fuḍalâ*) erdemli kimseler.

f. 170/04, 190/01, 190/04, 197/16, 198/13, 217/10

f.+dın 106/16, 214/17

f.+ğa 190/02, 247/01

fuzüllük (< Ar. *fuḍûl* ve Tü. +*lık*) lüzumsuzluk, çok fazla, gereksiz.

fuzüllük kıl- aşırıya kaçmak.

f. k.-sa 098/09

fuccâr (< Ar. *fācir*'in çoğulu *fuccār*) günahkârlar.

f. 001/11

fünûn (< Ar. *fann* 'in çoğulu *funûn*) fenler, ilim kolları.

f. 210/05, 254/12

fütüh (< Ar. *fath*'in çoğulu *futūh*) açılma, ferahlanma, gönül ferahlığı.

f. 262/02

f.+ıdın 144/11

fütühât (< Ar. *fath*'in çoğulu *futūh* ve Ar. -*ât* ile *futūhât*) fetihler, zaferler.

f. 135/05, 150/13, 240/05

fütür (< Ar. *futūr*) zayıflık, bezginlik.

f. 066/15, 179/03, 223/04

füzûn (< Far. *fuzûn*) fazla, çok.
f. 086/14, 239/12

füzûn kıl- fazlalaştırmak, arttırmak.
f. k.! 262/13
f. k.-ıp 010/05

G/Ġ

ġacarçı (< Mo. *ġacarçi*) kılavuz. (Lessing, 356a)
ġ. 034/04, 113/02, 115/21, 121/13, 121/16
ġ.+lar 113/12
ġ.+nı 121/14

Ġacarçı Celâl Hamîd Özel ad.
Ġ. 113/02, 113/15

Ġacarçı Burhân Oğlu Özel ad.
Ġ. 113/13

ġaddâr (< Ar. *ġaddâr*) zulm eden, hain, merhametsiz.
ġ. 055/13, 055/20, 203/09, 207/01, 207/03, 262/04

ġâdir (< Ar. *ġâdir*) gadreden, fenalık eden.
ġ. 010/14
ġ.+dür 260/08

ġadr (< Ar. *ġadr*) zulüm, merhametsizlik.
ġ. 062/15

ġâfil (< Ar. *ġâfil*) gaflette bulunan, dikkatsiz, ihtiyatsız.
ġ. 026/04, 045/04, 072/07, 083/21, 088/14, 154/21, 162/05, 171/16, 243/10,
250/09, 250/10, 254/10, 258/23

ġâfil kıl- gafil hâle getirmek.
ġ. k.-ıp ér-di 248/20

Ġâfil Özel ad.
Ġ. 200/16

Ġâfil Inağ Özel ad.
Ġ. 200/14

ġaflet (< Far. < Ar. *ġaflet*) gafillik, dalgınlık.
ġ. 175/01, 241/19, 242/03, 248/07, 248/20, 250/11, 254/07
ġ.+din 254/11
ġ.+idin 236/15, 250/11

ġaflet-şi'ār (< Ar. *ġafḻa'* ve Ar. *şi'ār*) ġafletle sıfatlanmış, ġafıl.

ġ. 254/13

ġāh (< Far. *ġāh*) ara sıra, bazı; yer bildiren edat.

g. 026/07, 026/08

g.-ı dūd 104/19

ġāhī (< Far. *ġāhē*) bazen.

g. 154/04, 215/03, 226/01, 251/04

ġā'ib (< Ar. *ġā'ib*) kayıp, ġörünmeyen.

ġ.+dın 107/14

ġalā (< Ar. *ġalā'*) pahalılık.

ġ.+dın 006/04

ġalaṭ (< Ar. *ġalaṭ*) yanlış, yanılma.

ġalaṭ kıl- yanılmak, yanlış yapmak.

ġ. k.-dın 049/10

ġ. k.-ıp 113/02

ġalebe (< Ar. *ġalaba'*) ġalip gelme, yenme.

ġalebe kıl- ġalip gelmek.

ġ. k.-ıp 178/20

ġalebelik (< Ar. *ġalaba'* ve Tü. *+lık*) ġalip olma.

ġ.+ıdın (ġalebeliġıdın) 117/12

ġ.+tın 162/20

ġālib (< Ar. *ġālib*) ġalip, yenen, üstün gelen.

ġ. 014/09, 016/13, 018/03, 018/18, 026/17, 034/13, 034/18, 040/08, 093/12, 113/08, 113/17, 114/12, 116/20, 131/18, 132/04, 144/20, 145/13, 156/12, 163/17, 178/21, 186/03, 186/09, 206/11, 208/19, 214/02, 215/09, 222/03, 223/20, 227/17, 228/01, 233/07, 250/04, 251/11, 252/17, 256/11, 257/05, 260/21

ġālibā (< Ar. *ġālib-an*) ġörünüŝe ġöre.

ġ. 229/09

ġallāt (< Ar. *ġalla'* 'ın çoġulu *ġallāt*) zahireler, mahsuller.

ġ. 027/12

ġ.+ıdın 130/17

ġalṭān (< Far. *ġalṭān*) yuvarlanan.

ġ. 131/16

ġam (< Ar. *ġamm*) ġam, keder, üzüntü.

ġ. 109/16, 216/20, 231/21, 237/18

ğ.+dın 239/09

ğ.+ı 239/09

ğam-ābād (< Ar. *ğamm* ve Far. *ābād*) gam çokluğu.

ğ. 085/19

ğam-gīn (< Ar. *ğamm* ve Far. *-gīn*) gamlı, tasalı.

ğ. 216/19

ğamlık (< Ar. *ğamm* ve Tü. *+lık*) gamlı, kederli.

ğ. 149/06, 220/21

ğamz (< Ar. *ğamz*) münafıklık, söz taşıma.

ğ. 004/13

ğamze (< Ar. *ğamza'*) süzgün bakış.

ğ.+si 179/01

ğanāyim (< Ar. *ğanīma'*in çoğulu *ğanā'im*) ganimetler.

ğ. 113/04, 119/07, 134/06, 143/10, 143/14, 152/15, 160/01, 173/21

Gang Deryāsi Özel ad.

G. 151/02, 151/16

ğanī (< Ar. *ğanī*) zengin, varlıklı.

ğ.+ğa 118/19

ğanī bol- zengin olmak.

ğ. b.-dı 120/05

ğ. b.-dılar 249/12, 250/02

ğanīm (< Ar. *ğanīm*) düşman.

ğ.+ini 117/20, 132/01

ğānīm (< Ar. *ğānīm*) ganimet alan.

ğ. 062/11, 094/11, 102/15, 134/19, 140/16, 145/16, 145/20, 244/21

ğanīmet (< Far. < Ar. *ğanīma'*) düşmandan alınan mal; tesadüfî ve faydalı durum, kazanç.

ğ. 016/09, 019/16, 089/10, 104/04, 106/07, 106/09, 113/14, 113/15, 133/18, 149/09, 151/10, 151/16, 152/13, 157/05, 164/16, 168/09, 168/12, 176/11, 193/01, 205/13, 208/12, 213/09, 217/21, 248/13

ğ.+in 103/05

ğarāyib (< Ar. *ğarība'* 'ın çoğulu *ğarā'ib*) tuhaf, şaşılacak şeyler.

ğ. 010/15, 057/03, 151/07, 182/12, 189/17, 200/10, 225/08, 228/10, 229/05, 233/06

ğaraż (< Far. < Ar. *ğarađ*) gaye, amaç.

ğ. 153/16, 195/17, 209/07

Ġarcistān Özel ad.

Ġ. 003/17

Ġ.+nı 006/13

ġāret (< Far. < Ar. *ġāra'*) talan, yağma.

ġ. 050/11, 058/18, 133/02

ġāret kıl- yağmalamak.

ġ. k.-ıp 106/05

Ġār-ı İskender Özel ad.

Ġ.+ğa 180/19

ġarīb (< Ar. *ġarīb*) kimsesiz, zavallı; tuhaf, şaşılacak, bambaşka.

ġ. 015/02, 066/14, 092/04, 115/13, 138/11, 166/13, 171/02, 171/04, 202/20, 238/02, 238/04, 238/09, 246/02, 248/02, 248/03, 248/07

ġ.+din 094/21

ġ.+i 066/15

ġ.+ni 063/15, 084/10, 248/08

ġarībe (< Ar. *ġarība'*) evvelce görülmemiş, tuhaf.

ġ. 253/07

ġarīk (< Ar. *ġarīk*) suya batmış; su içine dalmış.

ġ. 110/15, 145/21, 189/10

ġ.+idin 133/04

ġark (< Ar. *ġark*) gark olma, suya batma.

ġ. 032/08, 088/15, 091/04, 092/14, 098/02, 169/06, 204/20

ġark kıl- suya batırmak.

ġ. k.-ıptur 123/19

ġark-āb (< Ar. *ġark* ve Far. *āb*) girdap.

ġ. 154/20, 169/06, 178/19, 218/11

ġasl (< Ar. *ġasl*) ölünün yıkanması.

ġasl kıl- Ölüyü yıkamak.

ġ. k.-ıp 196/17

ġaş (< Ar. *ġaşy*) kendisinden geçme, bayılma.

ġaş kıl- bayılmak.

ġ. k.-ıp 154/02

ġavġā (< Far. *ġavġā*) kavga, dövüş.

ġ. 042/14, 057/20, 107/09

ġavġā kıl- kavga etmek.

ġ. k.-ıp 125/18

ġavġā koy- kavga etmek.

ġ. k.-madılar 256/05

Gāvkūş Özel ad.

G.+de 103/04

gāvmīş (< Far. *gāv-mēş*) manda, sığır.

g. 115/12

g.+lerini 147/18

g.+lerni 147/01

ġavvāş (< Ar. *ġavvāş*) dalgıç.

ġ.+largā 032/12

ġayb (< Ar. *ġayb*) gizli.

ġ.+dın 016/05, 058/03, 164/03, 254/06

ġāyet (< Far. < Ar. *ġāya'*) aşırı derecede, çok fazla, son derece.

ġ. 002/05, 032/06, 062/03, 062/04, 079/12, 105/05, 108/09, 119/10, 120/12, 122/01, 128/16, 128/19, 133/20, 138/11, 144/08, 147/16, 161/09, 162/21, 167/01, 173/16, 195/01, 213/01, 214/20, 215/01, 216/06, 216/08, 222/18, 233/19, 234/02, 235/06, 237/17, 243/15, 251/06, 254/11
ġ.+ġaça 055/21

Ġāyır Hān Özel ad.

Ġ. 021/02, 021/15, 023/04, 023/06, 023/07, 023/08

Ġ.+ġa 023/02

ġāyib (< Ar. *ġā'ib*) görünmeyen, hazır olmayan, yok olan, kayıp.

ġ. 195/21

ġ.+ler 195/21

ġayr (< Ar. *ġayr*) gayrı, +*dAn* başka.

ġ. 057/02, 161/14, 230/12

ġayret (< Far. < Ar. *ġayra'*) kendini sıkıp tahammül etme, dayanma gücü; yağmur, bereket, rahmet.

ġ.-i āb-ı ħayāttur 174/10

ġ.+dın 108/09

ġayr-hümā (< Ar. *ġayr* ve Ar. *humā*) onların ikisinden başka.

ġ. 062/15

ġ.+dın 147/16

ġazā (< Ar. *ġazā'*) din uğruna savaş.

ġ. 133/05, 134/11, 172/11, 190/19

ġ.+dur 195/16

ġazā kıł- din uğruna savaşmak.

ġ. kı.-ıp 159/07

ġ. kı.-ıp  r-diler 140/21

ġ. kı.-ġamıda 139/01

ġazab (< Far. < Ar. *ġaḍab*) hiddet, öfke.

ġ. 114/04, 122/17

ġ.+da 019/10, 020/13

ġ.+dın 174/21

ġ.+ı 126/16, 130/06

ġ.+ııdın 180/08

ġazab kıł- öfkelenmek.

ġ. kı.-dı 109/01, 226/20

ġ. kı.-ıp 080/11

ġazablık (< Ar. *ġaḍab* ve T . +*lık*)  fkeli, kızgın.

ġ. 032/01, 159/15

Ġaz n  zel ad.

 . 047/17

ġazanfer (< Far. < Ar. *ġaḍanfar*) cesur, yiġit (adam).

ġ. 122/15

Ġaz n H n  zel ad.

 . 004/20, 005/01, 047/10, 047/14, 047/16, 048/03, 048/04, 048/06, 048/09,

048/12, 048/17, 048/21, 049/02, 049/07

 .+ġa 047/14

Ġaz n Ma m d H n bin Ar un H n  zel ad.

 . 047/19

ġazev t (< Ar. *ġaz t* 'ın çoġulu *ġazav t*) akınlar, özellikle kafirlere karşı yapılan sakınlar.

ġ. 150/13

ġ z  (< Ar. *ġ z *) fatih, bahadır, yiġit asker.

ġ. 235/20

ġ.+ler 145/01, 152/10, 183/10

 aznev  özel ad.

 .+ler 002/08

 azn  özel ad.

 . 031/14, 050/11, 119/16, 139/02, 191/14, 237/06

 .+ġa 031/15, 032/14

 .+ni 210/03

Ġažūr Özel ad.
Ġ. 008/20

Ġazve Özel ad.
Ġ. 164/21

Ġazze Özel ad.
Ġ. 161/14

gebr (< Far. *gabr*) ateşperest.
g. 151/11, 151/13
g.+ler 145/11, 151/04, 152/01, 152/19
g.+lerdin 123/02, 150/07, 152/14
g.+lerni 151/01, 152/15, 152/21

gec (< Far. *gac*) harç, kireç.
g. 106/14, 168/03, 183/12

gedā (< Far. *gadā*) dilenci, yoksul.
g. 261/17
g.+dur 118/18
g.+ğa 009/10, 154/04
g.+nın 065/02

geh (< Far. *gah*) arasıra, bazı.
g. 169/10, 169/11

gehī (< Far. *gahē*) bazen.
g. 253/18

genc (< Far. *ganc*) hazine.
g. 037/20, 096/16, 180/06, 197/18, 209/12, 239/02, 249/07
g.+ler 197/20, 209/09, 219/10
g.+ni 154/04

Gence Özel ad.
G.+ni 200/03

genc-feşān (< Far. *ganc* ve Far. *faşān*) hazine saçan.
g. 216/09

ger (I) (< Far. *gar*) eğer.
g. 083/04, 198/14, 252/05, 262/06

ger (II) (< Mo. *ger*) çadır. (Lessing, 377b)
g. 256/01

gerçi (< Far. *garçi*) gerçi, her ne kadar.
g. 063/11, 063/12

gerd (< Far. *gard*) toz, toprak.
g.+idin 131/05
g.+ığa 045/03, 165/09
g.+ini 195/13, 244/17

gerdān (< Far. *gardān*) dönen.
g. 159/13

Gerdekūh Qal'ası Özel ad.
G.+da 103/16

gerden-keşlik (< Far. *gardan-kaş* ve Tü. *+lık*) âsîlik.

gerden-keşlik kıl- baş kaldırmak.
g. k.-ıp 150/06

gerdiş (< Far. *gardış*) dönme, dönüş
g.+idin 178/03

gerdūn (< Far. *gardūn*) dönen, devreden; çark, tekerlek; felek, dünya.
g. 037/18, 147/01, 166/04, 166/10, 179/21, 240/14, 243/19
g.+dın 198/07, 240/18, 252/05
g.+ğa 094/03
g.+nın 175/08
'a.-i gerdūn 119/04, 166/13, 242/21, 244/10, 244/17, 247/07, 249/11, 252/15,
258/16, 258/19

gerdūn-iqtidār felek gibi kudretli.
g.-i.+ğa 119/11

gergedan (< Far. *kargadan* < Sanskritçe *khadgadhanu*) gergedan.
g.+lar 149/20

Gergīn Milād Özel ad.
G. 107/15

Germşilī Özel ad.
G. 222/17
G.+ğa 205/17

Germşir Özel ad.
G. 032/16
G.+nın 135/21

Germşir-i Hirmen Özel ad.
G. 071/03
G.+ğa 071/07

Gernī Qal'ası Özel ad.
G.+nı 105/03

gevher (< Far. *gohar*, *gavhar*) inci; elmas, cevher; değerli taş; asıl, öz.
g. 037/20, 091/10, 091/21, 174/15, 174/20, 180/06, 181/08, 249/12, 250/02
g.+din 255/01

gevher-bār (< Far. *gavhar-bār*) cevher yağıdıran.
g. 216/10

gevherī (< Far. *gavhar* ve Far. *ī*) bir inci.
g. 198/15

Gevherrūd Özel ad.
G.+ğa 121/15

Geyhātū Özel ad.
G. 046/18
G.+nın 046/21

Geyhātū Sulṭān Özel ad.
G. 046/13, 046/15, 046/18, 047/07
G.+nı 047/08
G.+nın 046/21

Geyhātūy bin Abaḳa Ḥān Özel ad.
G. 046/12

gezend (< Far. *gazand*) âfet, musibet.
g. 198/08

ġilāf (< Ar. *ġilāf*) kılıf, kın.
ğ. 082/07

ġinā (< Ar. *ġanā* ') usanç, bıkkınlık.
ğ. 195/14

ġirbāl (< Ar. *ġirbāl*) kalbur, iri delikli elek.
ğ. 163/02

ġirre (< Ar. *ġirra*) kibirli, mağrur.
ğ. 030/02, 252/04

Ġıyās Özel ad.
Ġ. 037/14

Ġıyāse'd-dīn 'Alī Özel ad.
Ġ.+ğa 193/09

Ġıyāse'd-dīn Muḥammed Vezīr Özel ad.
Ġ. 052/09

Ġıyāse'd-dīn Tarḥān Özel ad.

Ġ. 090/16, 095/18, 132/15, 148/12, 165/03

Ġ.+nı 113/19, 138/02

Ġ.+nıñ 119/17

ġıybet (< Far. < Ar. *ġība'*) arkasından çekistirme, dedikodu yapma.

ġ.+i 058/12

ġıybet kıl- arkasından konuşmak.

ġ. k.-ur  r-di 048/09

Gıl n  zel ad.

G. 190/19, 190/20, 193/07, 123/01

Gıl n t  zel ad.

G. 105/13

g r (< Far. *g r*) savaş, harp.

d r   g r savaş, kavga.

d.   g.+ide 188/08

gir n (< Far. *gir n*) aġır.

rıtl-ı gir n aġzına kadar dolu büyük kadeh.

rıtl-ı g. 226/21

gird (< Far. *gird*) yuvarlak.

gird-i k r bir işle uġrařma, meşgul olma, herhangi bir şeyi yapma.

g.-i k. 244/12

gird r (< Far. *kird r*) amel, iş.

g.+ıġa 021/16

girift r (< Far. *girift r*) tutulmuş, yakalanmış

g. 236/07

girift r bol- tutulmak, yakalanmak.

g. b.-dı 234/14

g. b.-dılar 006/09, 068/07, 211/13, 237/09, 249/18

g. b.-madı 218/15

g. b.-up 008/19, 010/20, 232/21, 237/16, 241/15, 250/01

girift r kıl- yakalamak, duġar etmek.

g. k.-dılar 237/20

girift rlıġ (< Far. *girift r* ve T . +*lıġ*) yakalanma, d ġ r olma.

g.+ı 155/11, 178/03, 219/09

Girit  al'ası özel ad.

K.+da 030/15

girye-zār (< Far. *girye* ve Far. *zār*) ağlanılan yer.
g. 195/16

gītī (< Far. *gītī*) dünya.

gītī-penāh Herkesin güvenle sığınacağı yer (pâdişah için kullanılır.)
g.-p. 127/17

gītī-neverd (< Far. *gītī-navard*) seyyah.
g. 086/17

Gīv Özel ad.
G. 192/14

ġol (< Mo. *ġoul*) askerde saf ve alay (krş. *kol*) (Lessing, 362a)
ġ.+da 031/21, 162/14
ġ.+dın 162/17
ġ.+ġa 131/09

ġonçe (< Far. *ġunça*) gül goncası, gonca.
ġ. 195/11

ġor (< Far. *ġor*) mezar, kabir.
ġ.+ı 205/11

Ġor Özel ad.
Ġ. 003/11, 003/12, 003/17, 006/09, 006/13, 100/11
Ġ.+da 229/16

Ġorī Özel ad.
Ġ.+ler 005/15, 006/06, 007/07, 007/09, 007/21, 008/04, 008/07, 067/12,
098/03, 100/14, 100/15
Ġ.+lerġa 007/13, 008/07
Ġ.+lerni 099/17
Ġ.+lerniġ 099/19

Ġor Şāh Özel ad.
Ġ.+nı 067/21

gūş (< Far. *goş*) kulak.
g. 072/06

gūşçī (< Far. *goşçī*) casus, muhbir.
g.+ġa 177/17

gūşt (< Far. *goşt*) et.
g. 242/16
g.+ını 097/14

gūṣ-vār (< Far. *goṣvār*) küpe.

g. 092/01, 239/19

gūṣ-vāre (< Far. *goṣ-vāra*) küpe.

g.+sini 075/05

ġubār (< Ar. *ġubār*) toz; endişe, gönül darlığı.

ġ. 007/20, 058/10, 167/05, 183/19

ġ.+ı 083/18

ġ.+ını 175/14

ġubārī (< Ar. *ġubār* ve nispet eki *-ī*) keder, can sıkıntısı.

ġ. 083/05

Ġucdevān Özel ad.

Ġ. 258/06

Ġ.+ğa 257/04, 257/08, 257/10

Ġucdevān Kāl'ası Özel ad.

Ġ.+ğa 257/01, 257/03

Ġ.+nı 257/06

Gūderz Özel ad.

G. 192/14

ġulġule (< Far. *ġulġula*) bağrışıp çağrışma, velvele.

ġ.+si 144/14

ġ.+sin 139/21

ġulvā (< Ar. *ġulvā*, *ġulavā*) rezillik.

ġ. 237/20

ġuma (< Mo. *ḵuma*) carıye (TMEN, I, 414)

ġ.+lardin 195/01

ġ.+larını 085/14

ġ.+sı 017/06

ġumūm (< Ar. *ġamm*'ın çoġulu *ġumūm*) kederler, tasalar.

ġ. 253/10

gūne (< Far. *gūna*) çeşit; tarz, usul.

g. 249/14

gūne kıl- usulüne, tarzına uygun davranmak.

g. k.-ıp 243/12, 256 14

Ġurbān Özel ad.

Ġ. 100/08

Gūr-ı Mīr Özel ad.

G.+ğa 193/18

ğurre (< Ar. *ğurra'*) Arabî ayların birinci gecesi ve günü; köle tutsak.
ğ. 167/19

ğurre bol- köle, tutsak olmak.
ğ. b.-up 027/04

ğurūb (< Ar. *ğurūb*) bir gök cisminin batıda görünmez olması, batması.
ğ. 107/04

ğurūb kıl- gök cismi için batmak.
ğ. k.-ur 253/08

ğurūr (< Ar. *ğurūr*) gurur.
ğ. 159/03, 178/08, 222/18
ğ.+dın 217/16
ğ.+ı 135/13

Gurzuṽān Özel ad.
G. 031/06

ğusl (< Ar. *ğusl*) boy abdesti.
ğ. 185/13

ğusl kıl- boy abdesti almak.
ğ. k.-dı 221/04
ğ. k.-ıp 125/03

ğuşşa (< Ar. *ğuşşa'*) tasa, keder.
ğ.+dın 049/03

gūşiş (< Far. *koşiş*) uğraşma, çabalama; savaş hâlinde olma, muharebe.
g. 131/15, 206/10, 215/16, 222/09, 252/03
g.+dın 135/16

gūşiş kıl- uğraşmak, çabalamak.
g. k.-dı 106/16
g. k.-dılar 148/19
g. k.-ıp 178/13
g. k.-ur ér-di 159/07

Guştāsb Luhrasp'ın oğlu.
G. 198/18

Ġuṭa Özel ad.
Ġ. 164/13, 164/14, 164/15
Ġ.+ğa 168/04

gūy (< Far. *goy*) top, küre, Acemlere mahsus bir çeşit oyun topu.

g. 131/16

gūyā (< Far. *goyā*, *gūyā*) gūya.

g. 019/13, 178/01, 236/15, 248/13, 254/21

gūyiyā (< Far. *gūyiyā*) gūya, sanki.

g. 034/15, 178/01

Gücerāt Özel ad.

G.+nı 062/11

gūdāz (< Far. *gudāz*) eriten, yakan.

g.+ı 251/04

gūdāziş (< Far. *gudāziş*) yakılma.

g. 122/17

güftārlik (< Far. *guftār* ve Tü. +lık) sözlü.

g. 150/16

güher (< Far. *guhar*) *gevher*in hafifletilmiş.

g. 092/01, 249/12

Güher Şād Ağa Özel ad.

G. 227/15, 228/08, 228/09

G.+nı 228/10

Güher Şād Ağa Medresesi Özel ad.

G.+de 230/17

Güher Şād Bègim Özel ad.

G. 203/17, 219/06, 219/07, 219/11, 219/13, 219/14, 234/20

gül (< Far. *gul*) gül.

g. 024/16, 033/03, 094/04, 174/09, 185/09, 262/10

gül-āb (< Far. *gulāb*) gül suyu

g.+dın 195/16

gül-deste (< Far. *gul-dasta*) gül demeti.

g. 138/14

Gülefşān Bağı Özel ad.

G.+da 231/18

gül-endām (< Far. *gul-andām*) gül boylu, güzel endamlı.

g. 225/18

gül-gūn (< Far. *gul-gūn*) gül renkli.

g. 236/10, 249/18, 253/14

g l-g ne (< Far. *gul-g na*) g l renkli.
g.+si 062/06

g l  (< Far. *gul* ve Far. * *) bir g l.
g. 195/16

g list n (< Far. *gulist n*, *gul-sit n*) g l bahçesi.
g. 239/08

G list n  zel ad.
G. 184/08

g l- z r (< Far. *gul* ve Ar. * z r*) g l yanaklı.
g. 239/13, 259/10

g l-ruh (< Far. *gul-ruh*) g l yanaklı.
g. 245/18, 250/08
g.+lar 007/05

g l- en (< Far. *gul an*) g l bahçesi.
g. 218/19

g l-z r (< Far. *gulz r*) g l bahçesi.
g. 195/16

g m n (< Far. *gum n*)   phe.
g m n  t-   phelenmek.
g.  .-mes 232/12

g m n k l- zannetmek.
g. k.-ma! 259/01

g m  te (< Far. *gum  ta*) vek l, vez r.
g.+ler 190/03
g.+leri 002/08

g m-r h (< Far. *gum-r h*) yolunu  a ırmı , do ru yoldan ayrılmı .
g.+ı 066/14
g.+lar 058/15, 146/04
g.+ları 151/17

g m-r h k l- yoldan çıkarmak.
g. k.-urlar 010/12

Gümruh  zel ad.
G. 089/01

g n h (< Far. *gun h*) günah, su , kabahat; ceza, dayak.
g. 082/18, 091/11, 190/12

g.+ı 048/11
g.+ıdın 219/16
g.+ığa 093/01
g.+ımnı 246/03
g.+ın 070/01, 088/07, 088/09, 121/20, 126/17, 128/18, 141/12, 156/06,
165/11, 187/05, 189/16, 212/15
g.+ını 094/09, 100/07, 215/07
g.+ka 202/16, 223/08
g.+lar 024/08, 024/09
g.+ları 089/13
g.+ların 202/16

günāh kıl- günah, suç işlemek.
g. k.-ğuçı 010/13
g. k.-ıp ır-di 157/08

günāh-kār (< Far. *gunāhgār*) günah işleyen.
g.+lar 187/05, 219/15

günāh-kār kıl- suçlu duruma getirmek.
g. k.-ıp 136/08, 140/21

günbed (< Far. *gunbaz*) kümbet, kubbe.
g. 162/16
g.+de 049/04
g.+i 138/09, 138/10
g.+ide 049/21
g.+niş 138/10

günbed-i azrak gökyüzü.
g.+dın 196/12

günbed-i devvār (dönen kubbe) gökyüzü.
g.+da 155/18

güncāyış (< Far. *guncāyış*) kapasite, bünyesinde bulundurma.
g. 195/21

güng (< Far. *gung*) dilsiz.
g. 119/04, 221/15, 248/15

Gürc Özel ad.
G. 052/16, 105/09

Gürci Özel ad.
G. 158/15
G.+ler 105/06, 154/11, 154/17, 154/18, 157/01, 157/03, 157/04, 174/05,
174/06, 188/16, 188/18, 188/20, 200/03, 200/05, 200/18
G.+lerğa 154/16
G.+lerni 174/07, 189/02

G.+ni 105/07, 175/02, 211/13

Gürcistān Özel ad.

G. 047/13, 050/10, 052/12, 105/02, 105/03, 129/03, 154/13, 157/01, 157/02, 158/10, 158/16, 168/19, 169/01, 187/01, 187/03, 188/13, 211/13

G.+dadur 045/02

G.+ğa 045/04, 129/02, 129/07, 129/09, 129/10

G.+nı 189/12

Gürede Özel ad.

G. 181/01

Gürgen Suyı Özel ad.

G. 237/08

Gürgīn Özel ad.

G. 158/18

G.+ni 189/16

Gür Hān Özel ad.

G. 018/11, 018/12, 018/17, 018/20, 018/21, 019/01, 019/04, 023/19, 024/13, 024/14

G.+dın 018/13

G.+ğa 018/18, 018/20

G.+nı 019/02

gürīz (< Far. *gurēz*) kaçan.

g. 195/21

Gürlen Özel ad.

G.+ğa 090/17

gürūh (< Far. *guroh*) bölük.

g. 175/06

g.+nı 175/10

gürz (< Far. *gurz*) gürz, uzun saplı, büyük demir topuz.

g. 073/11, 203/04

g.+i 077/09

güşād (< Far. *guşād*) açma, açılma.

güşād tap- açılmak

g. t.-ıp 161/04

Güşāsp Özel ad.

G. 027/13

Güyük Özel ad.

G. 039/04

G.+ni 039/08

Güyük Hân Özel ad.

G. 038/18, 039/03, 039/06, 039/07, 039/13, 059/05

G.+nı 041/20

G.+nı 040/02

güzāf (< Far. *gizāf*, *guzāf*) boş (söz) (krş. *güzāf*)

lāf u güzāf boş lâkırdı. (aslı *lāf-ı güzāf*)

l. u g. 132/03

güzāf (< Far. *guzāf*) beyhude (söz, lakırdı) (krş. *güzāf*)

lāf ü güzāf: boş lâkırdı.

l. ü g.+dın 077/21

l. ü g.+ıdın 020/13

güzār (< Far. *guzār*) geçme, geçiş.

g.+ıda 043/21

g.+ıdın 226/17, 259/15

güzārlık (< Far. *guzār* ve Tü. *+lık*) geçiricilik.

g.+ka 061/06

güzər (< Far. *guzar*) geçme, geçiş.

g.+dın 206/05

g.+ığa 084/11

güzīde (< Far. *guzīda*) seçkin, seçilmiş.

g. 049/09

güzīde kıl- seçmek

g. k.-ıp 149/03

H/H/H

haber (< Ar. *habar*) haber.

h. 005/08, 006/02, 021/05, 021/08, 022/16, 028/09, 031/06, 034/16, 037/16, 044/19, 045/02, 052/13, 054/14, 055/14, 057/09, 057/20, 058/13, 069/06, 071/18, 071/21, 072/11, 073/05, 073/14, 074/20, 074/21, 076/08, 077/03, 078/18, 079/01, 080/09, 081/05, 081/10, 082/13, 089/02, 089/13, 089/20, 092/02, 093/11, 094/13, 095/01, 096/02, 096/06, 099/08, 100/03, 100/05, 100/13, 100/16, 100/20, 101/02, 102/06, 103/03, 104/01, 104/11, 104/14, 105/16, 106/01, 106/04, 108/13, 109/10, 109/14, 110/11, 111/02, 111/06, 111/07, 111/10, 111/15, 114/03, 114/11, 114/12, 115/17, 116/02, 116/05, 116/06, 116/08, 123/01, 123/09, 125/09, 129/11, 133/10, 133/17, 133/19, 134/10, 135/21, 136/20, 138/13, 139/07, 140/09, 143/19, 151/03, 151/06, 151/15, 152/08, 154/06, 154/11, 158/17, 159/05, 160/07, 162/20, 164/06,

164/21, 170/07, 170/09, 170/15, 171/09, 171/18, 172/05, 174/01, 175/20, 176/13, 184/15, 184/18, 186/17, 190/13, 191/21, 200/13, 201/03, 202/01, 203/10, 204/01, 204/07, 204/13, 205/04, 205/17, 206/14, 206/20, 207/16, 208/03, 208/09, 208/20, 209/15, 210/10, 210/14, 210/21, 211/03, 211/04, 211/21, 212/01, 212/03, 212/04, 212/06, 212/08, 212/21, 213/10, 214/03, 214/12, 215/10, 217/13, 217/17, 219/07, 220/01, 223/04, 223/18, 224/01, 224/07, 224/13, 225/02, 225/13, 225/21, 226/03, 226/04, 227/13, 227/20, 228/02, 228/08, 229/10, 229/13, 229/21, 231/11, 231/14, 231/19, 233/08, 235/12, 236/15, 236/19, 244/13, 245/17, 246/14, 247/13, 248/02, 248/20, 249/04, 250/12, 250/21, 251/09, 252/14, 252/16, 254/18, 255/10, 262/04
h.+din 156/19, 161/01, 170/16, 182/10, 184/19, 228/18, 229/04, 230/01
h.+dür 231/03
h.+i 005/16, 045/16, 052/20, 055/13, 060/06, 092/10, 092/11, 095/09, 113/05, 116/04, 135/17, 140/08, 140/09, 154/08, 159/20, 181/12, 199/11, 217/13, 219/09, 252/08, 256/22
h.+im 116/06
h.+imiz 115/18
h.+in 034/16, 049/13, 050/02, 069/05, 071/12, 072/01, 076/13, 115/18, 115/20, 225/09, 229/20
h.+ini 032/10, 038/09, 079/07, 111/12, 144/04, 251/08
h.+ler 156/08, 218/01, 228/12
h.+leri 116/04
h.+lerini 200/03
h.+ni 016/02, 069/06, 073/02, 087/13, 098/10, 125/14, 150/20, 197/01, 197/02, 207/05, 210/13, 214/04, 228/18, 230/06, 253/12
h.+niñ 181/07

haber kıl- haber vermek.

h. k.-dı 166/06, 232/21

haber tap- haber almak.

h. t.-ıp 001/04, 042/06, 048/15, 081/19, 092/11, 098/18, 103/20, 111/16, 114/01, 116/03, 126/03, 129/13, 135/10, 136/02, 192/03, 199/19, 206/16, 217/11, 226/11, 231/12, 232/20

h. t.-madı 032/18

h. t.-madılar 134/03

h. t.-tı 001/06, 005/18, 029/07, 034/11, 051/13, 060/19, 068/19, 079/15, 080/12, 082/04, 082/21, 094/07, 110/20, 129/18, 130/12, 142/20, 143/11, 149/08, 199/18, 201/10, 201/20, 208/17, 209/18, 219/19, 220/04, 223/05, 224/03, 224/21, 227/14, 250/11, 255/07, 257/02

h. t.-tılar 083/09, 114/10, 168/21, 197/02, 236/18, 242/06, 245/13

haber-dār (< Ar. *habar* ve Far. *dār*) haberli.

h. 053/11, 055/05, 055/06, 055/10, 060/05, 088/05, 192/02, 236/16, 254/19

haber-dār kıl- haberdar etmek.

h. k.-dı 055/20

h. k.-ıp 040/01, 040/09

haberī (< Ar. *habar* ve Far. *ī*) bir haber.

h. 193/09

habersiz (< Ar. *habar* ve Tü. +*siz*) habersiz.

h. 005/20, 076/07, 095/13, 108/08, 137/19, 247/06, 250/06

Habīb-i ‘Ūdī Özel ad.

H. 155/18

habs (< Ar. *habs*) hapis.

h.+dın 004/16, 046/02, 200/02

habs kıl- hapsetmek.

h. k.-ğaylar 165/11

h. k.-ıp 233/21

Habūşān Şimdiki Kuşan yöresi (Hasan-ı Rumlu, 2006, 266).

H. 030/06

H.+da 120/07

H.+dın 220/09

hacālet (< Far. < Ar. *hacāla'*) utanma, utanç.

h. 078/17, 098/13, 231/05, 244/06

h.+dın 134/14

hācāt (< Ar. *hāca'* 'ın çoğulu *hācāt*) istekler, dilekler.

erbāb-ı hācāt halkın ihtiyaçlarını karşılayan kimseler.

e.-ı h.+ka 137/17

hacc (< Ar. *hacc*) hac, Kâbe'yi ziyaret etme farîzası.

h. 006/18

h.+ğa 220/18

hacel (< Ar. *hacal*) utanma, utanç.

h. 080/14

hacet (< Far. < Ar. *hāca'*) ihtiyaç, gereklilik.

h. 049/09, 117/08

Hācī Özel ad.

H. 099/01

Hācī ‘Abdu’llāh Özel ad.

H. 111/13, 177/02, 179/05

Hācī ‘Abdu’llāh ‘Abbās Özel ad.

H. 193/01

Hācī ‘Abdu’llāh Dulday Özel ad.

H. 111/12

Hâcî Bâbâ Özel ad.
H. 177/04

Hâcî Barulas Özel ad.
H. 067/20, 068/01, 068/10, 068/11, 069/06, 069/07, 069/08, 069/18, 069/19
H.+ka 069/09, 069/11, 069/12

Hâcî Bêg Özel ad.
H. 074/02, 082/06, 111/02, 111/03, 111/07, 111/09, 112/03, 112/04, 112/05
H.+ge 111/10
H.+ni 112/13

Hâcîbêk-i Erginüt Özel ad.
H. 068/09

Hâcî H'âce Özel ad.
H. 102/21

Hâcî Maḥmūd Şāh Özel ad.
H. 087/08, 103/09, 121/05

Hâcî Muḥammed Özel ad.
H. 070/18, 070/20
H.+tin 220/19

Hâcî Muḥammed Bêg Özel ad.
H. 222/19
H.+ni 217/20, 222/17

Hâcî Muḥammed-i Ğanaşîrîn Özel ad.
H. 222/15

Hâcî Muḥammed-i Husrev Özel ad.
H.+ğa 220/18

Hâcî Müsâfir Özel ad.
H. 189/06

Hâcî Şālih Özel ad.
H. 154/17

Hâcî Seyfe'd-dîn Özel ad.
H. 097/08, 100/14, 101/03, 102/07, 106/03, 114/08, 116/16, 117/06, 117/19,
119/18, 129/03, 131/17, 138/17, 154/12
H.+ni 096/21, 104/16, 108/18, 129/07, 132/11, 136/18

Hâcî Seyfe'd-dîn Bêg Özel ad.
H. 170/15, 195/01

Hâcî Şeref Özel ad.

H. 127/12

Hâcî Tarhân Özel ad.

H.+da 133/18, 235/17

H.+ğa 133/21

H.+nın 134/04

Hâcî Vezîr Özel ad.

H. 090/06

H.+ni 090/04

haçırçı (< Mo. *haçir* ve Tü. +çtı) kılavuz, rehber, bildirici.

h. 070/20

haçir (< Mo. *haçir*) katır. (TMEN, III, 391).

h. 088/19, 125/21, 141/06, 189/07, 218/17

h.+ğa 218/17

h.+ler 141/08, 161/08

h.+lerdin 090/05

h.+lerğa 185/14

h.+nın 208/14

hadâset (< Far. < Ar. *hadâsa'*) tazelik, yenilik.

hadâset-i sinn yaş küçüklüğü.

h.-i s. 148/20

hadd (< Ar. *hadd*) sınır; derece, mertebe.

h. 043/15, 182/12, 202/20, 229/13, 258/20

h.+dın 010/10, 035/03, 057/16, 239/10

h.+ı 214/10

h.+ıdın 119/21, 159/10, 244/09

h.+ığa 107/04

h.+ııdın 180/04

h.+ııını 009/21

h.+tın 224/16

hadd-ı i'tidāl makul, ılımlı derecede.

h.-ı i'tidālğa 120/06

hadem (< Ar. *hādīm*'in çoğulu *hadām*) hizmetçiler, odacılar.

h. 061/16, 065/21, 112/17, 209/11

Hâfız-ı Ebrû Özel ad.

H.+ğa 123/16

Hādî Özel ad.

H. 261/06

hadīd (< Ar. *hadīd*) demir.

h. 086/16

ḥadīka (< Ar. *ḥadīka'*) ağaçları ve suyu bol bahçe.

h. 218/19

ḥādim (< Ar. *ḥādim*) hizmet eden.

h.+leriğa 167/10

ḥadīs (< Ar. *ḥadīs*) Hz. Muhammed'in sözleri ve davranışları ile ilgili olan sünnet; söz, kıssa.

h. 239/11

h.+i 120/04

ḥādīsāt (< Ar. *ḥādīsāt* ve Ar. *-āt*) olaylar.

h. 013/19

ḥādise (< Ar. *ḥādise'*) olay, ortaya çıkan.

h. 016/05, 060/20, 067/17, 171/11, 223/03

h.+din 253/08

h.+ğa 054/04

h.+ni 157/17

Hāf Özel ad.

H. 228/15

ḥafe (< Far. *ḥafa*) boğma.

h. 208/21

ḥafiyye (< Ar. *ḥafiyya'*) gizli.

h.+de 088/02

hafta (< Far. *hafta*) hafta.

h. 034/12, 121/08

h.+da 033/11, 157/21, 193/21

h.+dın 042/08

ḥaftān (< Far. *ḥaftān*) kaftan (zırhın altına giyilen giysi).

h.+nı 203/02

ḥā'if (< Ar. *ḥā'if*) korkak, korkan.

h. 229/03

ḥā'ile (< Ar. *ḥā'ile*) hile, düzen.

h.+sidür 261/18

ḥāk (< Far. *ḥāk*) toprak.

h. 086/21, 185/10

h.+ğa 009/09

ḥākān (< Far. *ḥākān* < ET *kağan*) hakan

h. 149/11, 162/10, 247/21, 256/05, 256/10, 256/11, 259/03

hākān-ı a'zam (metinde *Sü'yünç H'āce Hān* için kullanılan unvandır)

h. 224/19, 239/08, 241/04, 241/08, 242/09, 242/11, 247/15, 247/19, 252/13, 252/15, 252/19, 252/20, 253/04, 253/12, 253/21, 254/04, 255/17, 255/19, 256/08, 259/11, 259/17, 259/19

h.+ğa 246/09, 246/10, 253/03, 253/17, 255/10, 256/11

h.+nı 252/18

h.+nın 241/03

hakāyık (< Ar. *ḥakāka'* 'in çoğulu *ḥakā'ik*) hakikatler.

hakāyık-me'āb hakikatlere sığınak olan.

h. 218/04

hāk-dān (< Far. *ḥākdān*) çöplük.

h. 217/01

hākīm (< Ar. *ḥākīm*) hükümdar, vali, âmir.

h. 021/02, 042/21, 044/17, 047/02, 051/05, 055/18, 056/13, 065/20, 068/03, 068/11, 070/11, 079/03, 090/04, 104/05, 105/03, 121/07, 124/16, 124/18, 127/21, 129/11, 135/12, 139/05, 160/13, 188/14, 189/03, 213/07, 214/03, 215/10, 229/05, 247/03

h.+dür 150/15, 208/10

h.+i 019/02, 022/03, 022/15, 034/20, 040/08, 106/11, 106/20, 121/07, 121/12, 121/16, 124/07, 124/20, 125/03, 125/05, 127/12, 127/17, 127/19, 134/21, 136/13, 143/17, 154/13, 161/03, 161/13, 161/16, 164/10, 168/13, 168/16, 187/15, 238/02, 241/15, 241/19

h.+idür 104/11

h.+iğa 062/01, 071/08

h.+ini 105/04, 106/03, 135/14

h.+leri 101/21, 104/04, 168/15, 190/20

h.-durur 034/17

hākīm bol- hakim olmak.

h. b.-up ér-di 078/19

hākīm kıl- hakim yapmak.

h. k.-dı 087/04, 245/06, 250/19

h. k.-ıp 004/02

hākīmī (< Ar. *ḥākīm* ve nispet eki - ī) yetkili kişi, iktidar.

h.+leri 168/13

hakḳ (< Ar. *ḥākḳ*) Allah; doğruluk, insaf; bir insana ait olan şey; gerçeğe uygunluk; hisse, pay.

h. 013/03, 051/14, 057/21, 261/13, 262/06

h.+dur 169/10

h.+ı 055/02

h.+ıda 055/04, 055/12

h.+ı<n>nı 117/01

hakkā (< Ar. *ḥaqqān*) doğrusu.

h. 215/20

hakk-perest (< Ar. *ḥaqq* ve Far. *parast*) doğruluktan ayrılmayan.

h. 009/10

hakk sübhānehu ve te‘ālā her türlü arıza, kusur ve noksanlardan yüce Allah'ı tenzih ederim.

h. 047/20, 064/10

hak-riz (< Far. *ḥāk-rēz*) topraktan yapılan kale siperi.

h.+de 163/05

hak-sār (< Far. *ḥāksār*) toz toprak içinde kalmış; perişan durumda.

h. 028/11, 066/14, 102/03, 115/13, 238/09, 248/02, 248/07

h.+nı 238/02

h.+nın 202/20

hāl (< Ar. *ḥāl*) hâl, durum, oluş.

h. 012/18, 015/02, 016/10, 027/11, 031/13, 035/14, 037/21, 049/02, 073/12, 073/19, 074/13, 081/13, 081/16, 082/04, 096/18, 107/10, 128/15, 134/17, 153/21, 159/06, 161/05, 175/13, 180/08, 184/21, 200/08, 216/07, 217/16, 218/15, 220/12, 223/08, 224/18, 225/19, 238/12, 245/19, 250/15, 250/18, 251/05, 252/06, 253/10, 258/20

h.+da 006/07, 008/14, 052/12, 053/18, 069/19, 070/18, 071/13, 080/03, 080/09, 080/14, 081/10, 082/06, 082/21, 083/06, 084/13, 089/02, 090/03, 091/05, 095/02, 116/06, 116/16, 117/12, 134/10, 134/17, 135/10, 138/13, 149/04, 156/01, 161/06, 165/02, 174/01, 182/17, 183/20, 192/21, 194/05, 200/03, 201/10, 211/03, 217/13, 220/04, 227/13, 227/14, 228/16, 228/21, 233/13, 233/16, 233/19, 246/21

h.+dın 012/07, 013/01, 015/15, 016/06, 040/01, 040/09, 042/14, 047/09, 048/05, 048/15, 053/11, 055/13, 055/20, 060/19, 062/02, 065/21, 073/21, 075/18, 087/18, 099/11, 107/05, 117/13, 164/06, 186/19, 188/14, 192/02, 192/03, 206/20, 217/15, 220/02, 224/13, 226/11, 230/02, 236/18, 243/02, 245/11, 253/01

h.+dur 024/06

h.+ı 032/12, 118/18, 154/11, 203/19, 212/18

h.+ıda 193/07

h.+ıdın 037/13, 044/14, 046/02, 059/03

h.+ıdur 251/05

h.+ığa 015/15, 016/12, 165/18, 223/04

h.+ın 085/04

h.+ını 189/20, 198/03, 238/09

h.+ın 238/21

h.+nı 032/04, 039/17, 052/19, 058/10, 058/14, 058/20, 073/12, 074/20, 125/14, 159/05, 162/04, 163/20, 169/07, 195/02, 201/04, 206/21, 220/21, 233/02, 233/04, 246/04, 248/13, 251/11

ḥālā (< Far. *ḥālā* < Ar. *ḥāl-an* (zarf)) şimdi bile, henüz.

ḥ. 005/21, 011/17, 011/19, 012/17, 027/01, 041/16, 046/11, 075/01, 080/01, 087/13, 099/04, 099/21, 101/04, 101/06, 134/14, 141/02, 155/20, 164/16, 172/14, 193/18, 221/11, 235/17, 255/05, 260/03

Ḥalaç Özel ad.

Ḥ. 002/01, 013/06

Ḥalāmad Özel ad.

Ḥ. 111/21

ḥalāş (< Ar. *ḥalāş*) kurtulma, kurtuluş.

ḥ.+ını 005/11

ḥalāş bol- kurtulmak, kurtuluşa ermek.

ḥ. b.-dı 089/15, 104/18, 134/07, 200/01, 203/19, 227/16

ḥ. b.-dılar 023/16, 059/02, 080/11

ḥ. b.-ğanı 200/02, 204/04, 221/18

ḥ. b.-ğanları 200/05

ḥ. b.-salar 204/06

ḥ. b.-up 049/01, 100/12, 204/18, 227/09, 245/05, 259/06

ḥalāş kıl- kurtarmak.

ḥ. k.-dı 075/02, 103/17, 204/16

ḥ. k.-dılar 082/15, 145/12, 219/12

ḥ. k.-ıp 019/04, 157/02

ḥālāt (< Ar. *ḥāl* ve *ḥālā'* 'in çoğulu *ḥālāt*) hâller, vaziyetler.

ḥ. 015/10, 031/03, 063/16, 110/08, 143/16, 157/01, 157/20, 217/19, 243/12, 247/08, 253/07, 253/20, 262/12

ḥ.+ı 001/16, 009/08, 015/09, 063/04, 064/01, 153/17, 198/02, 198/03, 204/05, 209/04, 223/07

ḥ.+ıda 063/05, 163/03, 201/13, 203/19

ḥ.+ıdur 065/17

ḥ.+ığa 066/06, 123/12

ḥ.+ını 015/12, 015/20, 061/19, 063/14, 066/12, 066/18, 066/21, 248/07

ḥ.+ınıñ 066/20

ḥ.+ka 015/10

ḥ.+larını 167/18

ḥ.+nı 015/11, 066/16, 110/17

ḥ.+ta 155/20, 183/01, 200/01

ḥ.+tın 182/12

ḥalāvet (< Far. < Ar. *ḥalāva'*) zevk, memnuniyet.

ḥ. 007/06

ḥalāyık (< Ar. *ḥalīka'* 'in çoğulu *ḥalā'ik*) mahluklar, yaratıklar.

ḥ. 009/18, 011/11, 012/12, 020/08, 026/05, 027/17, 029/01, 057/07, 057/15, 057/21, 061/13, 063/13, 063/15, 085/19, 150/07, 185/19, 190/10, 216/05, 216/07, 218/13, 235/07, 253/01, 262/04, 262/15

h.+dın 164/20
h.+nı 013/08, 026/20, 027/13, 030/07, 030/08, 032/15, 098/06
h.+nın 026/01, 214/14, 246/02

Haleb Özel ad.

H. 161/11, 161/13, 161/16, 162/21, 163/03, 168/09, 168/11
H.+ğa 129/16, 129/18
H.+ka 158/08, 161/01, 161/13, 162/06, 162/20
H.+ni 163/11
H.+te 161/15, 163/13

Halef bin Ahmed Özel ad.

H. 002/08, 002/09

halel (< Ar. *halal*) bozma, bozukluk.

h. 154/03
h.+i 023/11, 037/07, 131/04

halel kıl- bozulmak.

h. k.-ıp 017/02, 202/14

hâlet (< Far. < Ar. *hāla'*) hâl, vaziyet.

h. 001/05, 029/18, 237/12, 242/04
h.+i 080/01, 094/03, 204/12, 221/18
h.+ka 221/15

hālî (< Ar. *hālî*) boş; تنها, ıssız.

h. 169/12, 186/19, 235/09, 259/01

Hâlid Özel ad.

H. 196/06

Hâlid-i Velîd Özel ad.

H. 127/03

Hâlid ve Mâlid Cezîresi Özel ad. (bk. Açıklamalar)

H.+ğa 171/17

halîfe (< Ar. *halîfa'*) halife, vekil.

h. 044/06, 195/21, 260/15, 260/20
h.+ğa 260/07, 260/12
h.+ni 044/08, 044/09, 261/03

Halîfe Bedre'd-dîn Özel ad.

H. 261/01

hâlik (< Ar. *hâlik*) Allah.

h. 172/07

Halîl Özel ad.

Ḥ. 177/18, 197/15, 231/05

Ḥalīl Bēg Özel ad.

Ḥ. 079/01, 226/10, 230/19, 230/21, 231/02, 231/03, 231/07, 231/08, 231/09

Ḥ.+ge 231/04

Ḥ.+ni 231/16

Ḥalīl Bēg Mīrzā Özel ad.

Ḥ. 230/18

Ḥalīl Mīrzā Özel ad.

Ḥ. 169/13

Ḥalīl Sultān Özel ad.

Ḥ. 106/01, 195/21, 196/08, 202/11, 208/02, 209/15

Ḥalīl Sultān Emīrzāde Özel ad.

Ḥ. 194/13

Ḥalīl Sultān Mīrzā Özel ad.

Ḥ. 167/13, 169/21, 171/19, 176/21, 179/05, 194/19, 195/01, 195/03, 197/03, 197/10, 197/12, 197/18, 198/10, 199/03, 199/05, 201/14, 201/15, 201/17, 202/06, 202/07, 202/08, 202/10, 202/13, 208/01, 209/04, 209/11, 209/16, 210/02

Ḥ.+dın 197/06, 199/02, 207/20

Ḥ.+ğa 194/20, 201/18, 202/09, 209/07

Ḥ.+nı 142/06

Ḥ.+nıñ 197/21, 198/21

Ḥalīlu'llāh Sultān Özel ad.

Ḥ. 213/07

Ḥalīl Yasavul Özel ad.

Ḥ. 098/07

ḥalk (< Ar. *ḥalk*) halk, insanlar.

ḥ. 009/17, 009/18, 010/01, 037/21, 038/02, 049/15, 085/05, 142/10, 162/21, 164/19, 184/09, 231/07, 258/20

ḥ.+da 065/10

ḥ.+dın 063/13

ḥ.+ı 011/10, 224/10

ḥ.+ın 239/04

ḥ.+nı 010/05

ḥalka (< Ar. *ḥalka'*) halka, daire.

ḥ. 031/18, 213/03

ḥ.+lar 139/15

ḥalku'l-ervāḥ kable ecsādi'n-nās Ruhların yaratılışı, insanların cesetlerinden öncedir.

h. 065/10

halleda'llāhu mülkehü Allah onun mülkünü daim ve baki etsin.

h. 066/05

halvet (< Far. < Ar. *halva'*) ıssız, تنها yer.

h. 023/14

h.+de 045/20, 054/08, 054/12, 125/15

Hām Özel ad.

H. 011/02

Hamā Özel ad.

H. 161/14, 163/13

H.+ğa 168/10

hamākat (< Far. < Ar. *hamāka'*) ahmaklık.

h. 026/06

hamāyil (< Ar. *himāla'* 'ın çoğulu *hamā'il*) kılıç bağı, kılıç kayışı.

h. 122/12, 128/14

Hamdī Özel ad.

H. 093/10

hāme (< Far. *hāma*) kalem.

h. 160/10

hamel (< Ar. *hamal*) Koç burcu (21 Mart-20 Nisan).

h. 173/16, 173/17, 254/15

hamīd (< Ar. *hamīd*) övülmeye değer.

h. 147/01, 195/21

Hamīd Özel ad.

H. 184/05

Hāmīd Özel ad.

H. 126/20

hamīde (< Ar. *hamīda'*) övülmeye değer.

h. 049/07, 049/08, 049/11

Hamīd Nūr Özel ad.

H. 023/18

Hāmīd Kal'ası Özel ad.

H.+nı 127/08

H.+nıη 126/18

Ḥamīd Suyı Özel ad.

H.+da 142/19

ḥāmīle (< Ar. *ḥāmīl*'den *ḥāmīla*) hamile, yüklü.

ḥ. 012/06

ḥ.+dür 195/05

ḥaml (< Ar. *ḥaml*) gebelik; yük, yükleme.

ḥ. 012/06

ḥaml kıl- yüklemek.

ḥ. k.-dı 251/11

ḥ. k.-ıp 058/10

ḥamle (< Ar. *ḥamla'*) ileri atılma; düşmana karşı yapılan saldırma, hücum.

ḥ. 122/15, 147/19, 148/13, 148/15, 176/01, 192/17, 201/09, 234/12

ḥ.+de 079/08, 081/06, 110/15, 148/07

ḥ.+ler 031/21

ḥ.+lerdin 077/09

ḥ.+ler kıl-ıp 042/12

ḥamle kıl- ileri atılmak, saldırmak, hücum etmek.

ḥ. k.-dı 020/03

ḥ. k.-dılar 131/15

ḥ.-ıp 007/14, 020/04, 032/04, 050/07, 059/14, 061/04, 074/03, 077/09, 091/02, 122/07, 131/08, 148/21, 162/16, 164/16, 174/17, 178/12, 179/06, 230/13

ḥamlelik (< Ar. *ḥamla'* ve Tü. *+lık*) saldırı.

ḥ. 072/06

ḥammām (< Ar. *ḥammām*) hamam.

ḥ.+lar 189/19

ḥamr (< Ar. *ḥamr*) şarap.

ḥ. 154/21, 254/09

ḥ.+ğa 254/08

Ḥamşa Özel ad.

H. 157/03, 157/05

Ḥamza bin Emīr Mūsā Özel ad.

H. 097/09

Ḥamza Sultān Özel ad.

H. 243/07, 246/20, 250/19, 252/21, 253/07, 253/17, 256/14, 258/10

H.+ğa 247/13

ḥān (< Far. *ḥān* << ET *kan*) han, kükümdar

ḥ. 003/13, 005/02, 005/03, 013/08, 018/08, 018/11, 018/14, 019/13, 020/01,

020/05, 020/12, 020/16, 021/12, 022/15, 022/19, 023/12, 023/21, 024/13, 025/10, 032/02, 032/10, 032/11, 034/21, 036/03, 036/20, 039/15, 039/16, 039/18, 041/13, 048/03, 048/10, 049/06, 049/10, 059/11, 059/19, 062/09, 062/11, 067/06, 067/21, 069/18, 069/19, 070/01, 070/02, 070/04, 070/05, 073/11, 075/10, 080/03, 080/18, 081/20, 083/06, 083/13, 084/15, 085/08, 091/08, 095/02, 095/18, 110/07, 118/17, 130/18, 210/15, 220/15, 220/16, 220/20, 224/14, 240/18, 240/21, 241/02, 241/07, 243/08, 244/05, 246/03, 248/10, 248/21, 249/02, 249/08, 249/11, 249/12, 249/16, 250/17, 251/07, 252/06, 256/07, 258/19, 259/13, 260/11, 262/02, 262/08

h.+dın 061/16, 070/01, 251/13, 252/08

h.+ğa 020/12, 021/08, 025/05, 045/11, 069/18, 070/03, 075/10, 130/11, 252/05, 255/19

h.+ı 224/12

h.+ıdın 224/12

h.+ını 138/14

h.+ının 019/03

h.+lar 041/16, 043/13, 062/18, 241/11, 241/17, 241/21, 242/01, 242/07, 242/13, 242/19, 243/09, 243/13, 243/17, 243/21, 244/07, 244/16, 244/20, 245/14, 245/15, 245/17, 245/21, 246/02, 246/03, 246/06, 248/03, 254/11, 254/14, 254/16, 257/19, 258/07, 258/11, 258/14, 258/17

h.+largâ 238/21, 242/04, 243/01, 244/02, 244/12, 245/04, 245/14, 246/13, 248/01

h.+ları 244/18, 244/21, 245/02, 246/12

h.+larıdın 243/16

h.+larını 245/05

h.+larını 245/07

h.+larının 241/16, 243/01, 243/15, 243/20, 244/12, 244/18, 245/06, 245/21, 247/02

h.+nı 043/17, 048/12, 073/05, 084/21, 241/20, 242/01

h.+nın 062/01, 241/08

hân-ı a'zam (metinde *Süyyünç H'āce Hân* için kullanılmıştır.)

h. 242/05, 255/08, 255/13, 255/20, 256/12, 258/16, 258/21, 259/08, 259/11, 259/14, 259/21, 261/17

h.+nın 258/12, 261/13

hân kıl- han yapmak.

h. k.-ıp 073/09, 095/15

Hân Balığ Özel ad.

H. 038/18, 041/06

hancer (< Ar. *hancar*) hançer.

h. 101/14, 101/17, 162/11, 163/18, 163/21, 178/11, 179/01, 249/12, 255/01

h.+dın 255/21

h.+ler 163/20

handak (< Ar. *handak* < Far. *kanda*) hendek.

h. 077/11, 090/11, 096/06, 096/07, 101/16, 103/11, 130/20, 147/01, 147/18, 147/20, 162/04, 162/21, 164/01, 175/21, 176/15, 183/03, 198/16

h.+da 096/12, 098/02, 103/13
h.+dın 136/02
h.+ınıñ 161/09
h.+ka 090/11, 090/12, 090/13
h.+nı 163/02
h.+ta 162/21
h.+tın 167/03, 176/12
h.-ı 'amīkdin 198/16

hānde (< Far. *hānda*) gülüş.
h. 195/16

hānedān (< Far. *hānadān*) hanedan, köklü, asıl ve büyük aile.
h.+da 209/14, 234/03
h.+dın 002/09
h.+ım 055/13
h.+ınıñ 055/02

hānefi (< Ar. *hānafi* < *Ebū Ḥanīfe* adından nispet eki *-ī* ile) İmâm-ı Âzam Ebû Hanīfe mezhebine ait olan.
h.+ğa 019/07

hānım (< *hān*+(i)m) hanım.
h.+lar 129/10

hānlıg (< Far. *hān* ve Tü. *+lıg*) hanlık, hükümdarlık.
h.+ıga 053/20

hānlık (< Far. *hān* ve Tü. *+lık*) hanlık, hükümdarlık.
h. 045/15, 047/19, 056/21, 062/05, 062/20, 253/03, 255/08, 258/02
h.+dın 255/12
h.+ka 035/07, 054/02, 067/18

Hān Sa'īd Özel ad.
H. 085/08

hānumān (< Far. *hān u mān*) ev bark.
h.+larnı 081/03

hān-zāde (< Far. *hān-zāda*) emir, bey; prenses, sultan.
h.+lerdin 086/01
h.+leri 190/18

Hānzāde Özel ad.
H. 103/01, 103/02, 112/09, 155/02, 159/18, 170/02, 186/19
H.+din 094/05
H.+ğa 091/09
H.+ni 091/16, 091/18, 091/20, 092/04

Hān-zāde 'Alāu'l-mülk Özel ad.

Ḥ. 193/16

Ḥān-zāde ‘Alī Ekber Özel ad.

Ḥ. 086/01

Ḥān-zāde Ebū’l-me‘ālī Özel ad.

Ḥ. 086/01, 088/10, 089/11

Ḥ.+ni 089/14

ḥār (< Far. *ḥār*) diken.

ḥ. 147/18

ḥārā (< Far. *ḥārā*) sert taş, mermer.

ḥ.+dın 163/01

ḥarāb (< Ar. *ḥarāb*) yıkık, viran.

ḥ. 049/01, 086/15, 171/10, 249/20

ḥarāb bol- yıkılmak, viran olmak.

ḥ. b.-dı 145/14

ḥ. b.-up 026/17, 028/17

ḥ. b.-up èr-di 007/03

ḥarāb kıl- yıkmak, viran etmek

ḥ. k.-dı 007/16

ḥarāblık (< Ar. *ḥarāb* ve Tü. +*lık*) yıkıklık, viranlık.

ḥarāblık kıl- yıkmak.

ḥ. k.-dılar 115/02

ḥarāc (< Ar. *ḥarāc*) haraç, müslüman olmayanlardan alınan vergi.

ḥ. 018/04, 105/14, 125/17, 127/09, 137/06, 139/09, 170/13, 170/14, 183/04, 184/01, 185/21, 189/14, 190/20, 212/12, 212/15, 221/20

ḥ.+dın 101/11

ḥ.+dur 188/15

ḥ.+ğa 126/14

ḥ.+ını 159/04, 187/06

ḥarāc-güzār (< Ar. *ḥarāc* ve Far. *guzār*) haraç veren (kimse).

ḥ. 013/20

ḥarād(?) (< Far. *ḥarād*) bilgelikle kutlanmış kral adı; İran şampiyonunun adı.

ḥ. 086/17

ḥarām-nemekliğ (< Ar. *ḥarām*, Far. *namak* ve Tü. +*lık*) nankörlük.

ḥ.+ı 245/10

ḥarb (< Ar. *ḥarb*) savaş, harp.

ḥ. 007/19, 008/01, 020/04, 113/16, 162/10, 162/12, 176/01, 232/10

h.+ka 205/07

ḥarbī (< Ar. *ḥarb* ve Far. *ī*) bir savaş.

h. 145/10

ḥarc (< Ar. *ḥarc*) vergi; bir iş için kullanılan madde.

h.+ını 048/07

ḥarc kıl- karıştırmak.

h. k.-ıptur 040/15, 055/03

ḥarekāt (< Ar. *ḥarakāt*) hareketler.

h. 128/11

h.+ıdın 047/01

ḥarekāt kıl- hareketler yapmak.

h. .k-dılar 167/17

hareket (< Far. < Ar. *ḥaraka'*) hareket.

h. 067/20, 092/09, 095/06, 097/04, 206/21, 217/21, 232/14, 260/02

h.+dın 118/09

h.+ğa 131/02

h.+ka 177/20

hareket kıl- hareket etmek, davranmak.

h. k.-a al-ğaylar yok ér-di 165/16

h. .k-ğay 175/06

h. k.-ıp 161/03

hareketü'l-mezbūḥ (< Ar. *ḥaraka'* , harf-i tarif *el-* ve Ar. *mazbūḥ*) katliam, katletme davranışı.

hareketü'l-mezbūḥı kıl- katliam davranışı göstermek.

h.+ı k.-ıp 174/06, 243/03

ḥarem (< Ar. *ḥaram*) zevce, eş.

h. 032/10, 100/17, 128/18, 155/02, 225/08

h.+dın 083/21

h.+i 053/04, 075/19, 077/02, 087/15, 103/01, 195/02

h.+ini 083/17

h.+iniḡ 075/05

h.+ler 126/02

h.+leri 030/07, 122/21, 125/16, 186/11, 249/09

h.+leriḡa 033/13

h.+lerini 030/18, 129/21, 160/08, 200/02

h.+lerni 121/03, 129/13, 141/19, 173/19

ḥaremeyn (< Ar. *ḥaram* ve tesniye eki *-ayn*) Mekke ve Medine.

h. 167/10

ḥaremeyn-i şerīfeyn Mekke'deki Kâbe ile Medine'deki Ravza-i Mutahhara.
ḥ.+din 167/08

ḥar-gāh (< Far. *ḥar-gāh*) büyük çadır, otağ.
ḥ. 180/14, 189/05, 222/10
ḥ.+da 213/02
ḥ.+ını 254/16
ḥ.+nı 213/03
ḥ.+tın 190/17

ḥar-geh (< Far. *ḥar-gah*) büyük çadır, otağ.
ḥ. 092/02, 167/03

ḥarīf (< Ar. *ḥarīf*) teklifsiz dost, eğlence arkadaşı.
ḥ. 154/14, 221/14, 253/09

ḥarīm (< Ar. *ḥarīm*) harem dairesi.
ḥ. 158/04

ḥarīr (< Ar. *ḥarīr*) ipek.
ḥ. 092/01

Ḥarmancī Özel ad.
Ḥ.+ni 048/04

Hārūnū'r-reşīd Özel ad.
H. 261/06

ḥar-vār (< Far. *ḥarvār*) eşek yükü.
ḥ. 033/11, 058/04, 121/21, 135/08, 197/20, 222/14

Ḥasan Özel ad.
Ḥ. 014/01, 050/12, 050/16

Ḥasan 'Alī Mīrzā Özel ad.
Ḥ. 233/17
Ḥ.+nı 233/07

Ḥasan Barulas Özel ad.
Ḥ. 180/14

Ḥasan Bēg Özel ad.
Ḥ. 117/11, 232/19, 232/20, 233/02, 233/04, 233/05, 233/14, 233/15, 233/18,
233/19, 234/01, 234/02, 234/07, 234/13, 234/15, 234/17, 234/18, 234/20,
236/05, 236/07, 236/08, 236/12
Ḥ.+din 234/16
Ḥ.+ge 233/06, 233/18
Ḥ.+ni 234/08
Ḥ.+niḡ 234/17

Ḥasan Berāt Ḥ'āce Özel ad.

Ḥ. 177/04

Ḥasan Cāndār Özel ad.

Ḥ. 157/10, 202/04

Ḥ.+nı 114/08, 114/11

Ḥasan Çağdavul Özel ad.

Ḥ. 157/10

ḥaṣānet (< Far. < Ar. *ḥaṣāna'*) (bir yerin) son derece güçlü ve zaptedilmez olması.

ḥ.+iğa 126/10

Ḥasan Ḥācī Özel ad.

Ḥ. 022/14, 022/18

Ḥasan-ı 'Atṭār Özel ad.

Ḥ. 212/15

Ḥasan-ı Şofī Özel ad.

Ḥ. 211/09

Ḥasan-ı Şofī Tarḥān Özel ad.

Ḥ. 137/12

Ḥasan Keyf Özel ad.

Ḥ. 125/03, 168/15

Ḥasan Pāṣā Özel ad.

Ḥ. 177/18

Ḥasan Tēmür Özel ad.

Ḥ. 201/02

ḥasār (< Ar. *ḥasār*) zarar, ziyan.

ḥ.+tın 207/01

ḥasb (< Ar. *ḥasb*; aslı *haseb*) göre, gereğince, dolayı; miktar.

ḥ. 008/17, 060/03, 237/12, 252/06, 253/07, 254/14

ḥasb-i ittifāk tesadüfen.

ḥ.-i i. 057/06

ḥasbe't-taḳdīr (< Ar. *ḥasebü't-taḳdīr*) takdir gereğince.

ḥ.'t-t. 256/15

ḥaseb (< Ar. *ḥasab*) asillik, asalet.

ḥ. 160/17, 218/08

ḥased (< Ar. *ḥasad*) kıskançlık.

h. 051/19

hased èt- kıskanmak.
h. è.-ip 013/01, 015/20

hasek (< Ar. *hasak*) üç köşeli diken.
h. 147/18

hasene (< Ar. *hasana*^t) iyi ve güzel iş.
h.+din 126/14

hâşıl (< Ar. *hâşil*) husule gelen, ortaya çıkan.
h. 167/10, 167/15, 230/05, 247/12
h.+ı 046/19

hâşıl kıl- ortaya çıkarmak.
h. k.-dı 062/07, 221/08
h. k.-ğaylar 025/17
h. k.-ip 004/19, 064/05
h. k.-ip èr-di 003/14

hâsid (< Ar. *hâsid*) kıskanç.
h. 055/04

haşîn (< Ar. *haşîn*) sağlam.
h. 161/17

hâsir (< Ar. *hâsir*) zarar ve ziyana uğrayan (kimse).

hâyib ü hâsir mahrum, bir şey elde edememiş.
h. ü h. 183/15, 200/21

hâsirü'd-dünyâ ve'd-dîn hem dünya hem de dini kaybeden kimse.
h. 221/09

haşlet (< Far. < Ar. *haşla*^t) mizaç.
h.+ı 049/11

haşm (< Ar. *haşm*) düşman.
h. 042/12, 165/02, 260/08, 260/20
h.+ıdur 055/03

haşr (< Ar. *haşr*) sınır, had.
h.+dın 043/15
h.+ı 229/13

hasret (< Far. < Ar. *hasra*^t) kederden iç çekme; keder; pişmanlık, hasret, özlem.
h. 118/10, 118/17, 125/20, 203/05, 255/03

hâşş (< Ar. *hâşş*) has, seçkin, özel; hükümdara özgü.

h. 135/01
h.+da 092/05
h.+ları 052/14

hāşş u ‘ām seçkin kimseler ve halk.
h. u ‘ā. 026/05

Hāşş Özel ad.
H.+dın 080/06
H.+ğa 093/11

hāşşa (< Ar. *hāşşaʿ*) özel, hususi.
h. 041/05, 171/01, 194/11

hāşşiyet (< Far. < Ar. *hāşşīyyaʿ*) nitelik, özellik.
h.+i 235/03
h.+idür 250/02

haste (< Far. *hasta*) hasta.
h. 032/19, 040/12

haşem (< Ar. *haşam*) bir kimsenin yanında bulunanları, maiyet.
h. 015/18, 017/02, 019/01, 035/21, 142/18, 152/08, 209/11
h.+i 046/02
h.+iğa 168/08
h.+leri 065/21
h.+ni 029/08

Haşem Özel ad.
H. 083/10

hāşīye (< Ar. *hāşīyaʿ*) bir kitabın sayfaları kenarına veya altına yazılan yazı.
h.+side 171/01

haşmet (<< Ar. *haşam*) büyüklük, heybet.
h. 009/05, 175/12, 181/04, 195/05
h.+i 058/05
h.+ka 141/06

haşmetlik (< Ar. *haşmat* ve Tü. +*lik*) büyüklük, heybetlik.
h. 213/16

haşr (< Ar. *haşr*) toplama, bir araya getirme.
h. 022/02, 024/20, 025/17, 027/17
h.+ıdın 058/07
h.+ı 022/05

haşrū'n-nās insanların haşredilmesi, toplatılması.
h. 'n-n.+dın 243/17

ḥaṣyet (< Far. < Ar. *ḥaṣya'*) korku.

ḥ. 126/13

ḥaṭā (< Ar. *ḥaṭā'*) hata, yanlış.

ḥ. 046/20, 135/13, 174/15

ḥaṭā kıl- hata yapmak.

ḥ. k.-dım 180/10

ḥaṭar (< Ar. *ḥaṭar*) tehlike.

ḥ. 137/17

ḥ.+da 082/15

ḥaṭarlık (< Ar. *ḥaṭar* ve Tü. +*lık*) tehlikeli.

ḥ. 119/12

ḥātem (< Ar. *ḥātam*) üzerinde mühür bulunan yüzük; son, sonuncu.

ḥ. 092/01, 188/20

ḥatemāt (< Ar. *ḥatam* 'ın çoğulu *ḥatamāt*) Kur'ân-ı Kerîm'i hatmetmeler, hatimler.

ḥ. 186/21

ḥātem-bend (< Ar. *ḥātam* ve Far. *band*) mühür yapan, mühürcü.

ḥ. 216/13

ḥāṭır (< Ar. *ḥāṭir*) zihin, fikir; gönül; keyif, hâl.

ḥ. 024/19, 052/18, 066/05, 076/14, 083/13, 099/15, 149/06, 188/12, 220/08, 221/17, 228/14, 242/02, 246/11, 250/20, 258/18

ḥ.+da 083/05, 107/03, 161/21

ḥ.+ğa 183/17

ḥ.+ı 051/10, 052/08, 070/09, 081/15, 089/14, 156/19, 172/17

ḥ.+ıda 048/10, 050/13, 083/05, 092/19, 241/12

ḥ.+ığa 006/01, 119/21, 170/07, 176/02, 209/07, 228/17

ḥ.+ım 180/12, 205/06

ḥ.+ımı 051/09, 180/10

ḥ.+ıymı 180/09

ḥ.+ları 058/13

ḥ.+larığa 188/18

ḥ.+larımı 149/08

ḥ.+nı 244/15, 250/13

ḥāṭır kıl- gönül yapmak.

ḥ. k.-dı 194/04

ḥāṭır-ḥ'āh (< Ar. *ḥāṭir* ve Far. *h'āh*) isteğe, gönle uygun.

ḥ. 020/21

ḥaṭır (< Ar. *ḥaṭır*) büyük, yüce, ulu.

ḥ. 167/10, 209/05, 221/13

ḥaṭṭ (< Ar. *ḥaṭṭ*) yazı; ferman.

ḥ. 035/08, 048/13, 055/04, 055/09, 075/18, 083/01, 083/02, 123/08, 125/19, 163/09, 204/02, 215/02, 216/11

ḥ.+dın 075/10, 083/03

ḥ.+ı 030/03, 048/12, 054/18, 055/12, 066/07, 075/09, 171/01, 216/11, 216/12

ḥ.+ığa 086/06

ḥ.+ını 216/12

ḥ.+ka 051/11

ḥ.+lar 036/12

ḥ.+nı 051/12, 054/18, 055/11, 083/03, 109/15, 202/19, 204/03, 214/20, 221/08

ḥaṭṭ-ı şerif padişahın el yazısı bulunan ferman.

ḥ.-ı ş.+i 054/15

ḥātūn (< Far. *ḥātūn* < ET *ḥatun*/*katun* < Soğd. *ḥ^vatēn*) kadın. (krş. *ḥ^vātūn*)

ḥ. 012/02, 027/06, 027/19, 029/17, 125/13, 209/13, 256/21

ḥ.+da 052/03

ḥ.+dın 023/05, 150/09

ḥ.+ı 012/05, 019/07, 038/10, 070/15, 070/17, 075/09, 092/15

ḥ.+ığa 067/19

ḥ.+lar 026/21, 034/01, 259/10

ḥ.+lardın 022/18

ḥ.+ları 124/02, 249/09, 249/13

ḥ.+larmı 022/02, 142/12

ḥ.+larnı 027/07

ḥ.+nı 027/05

havā (< Ar. *havā*) hava.

h. 021/17, 117/03, 117/04, 179/15, 198/12

h.+nı 032/19, 040/12

h.+sı 030/05, 182/19, 255/01

ḥavādis (< Ar. *ḥādīsa* 'nın çoğulu *ḥavādis*) olaylar, hadiseler.

ḥ. 026/02, 029/02, 126/07, 135/11, 136/11

ḥ.+dın 118/18

ḥ.+dür 198/06

ḥ.+tin 175/03, 195/12

ḥavālāt (< Ar. *ḥavāla* ' ve çoğul eki *-āt* ile *ḥavālāt*) havaleler.

ḥavālāt kıl- göndermek.

ḥ. k.-dı 222/15

ḥ. k.-ıp 227/10

ḥavāle (< Ar. *ḥavāla*) havale; bir şeyi başkasına devretme, bırakma.

ḥ. 145/01, 150/03

ḥavāle kıl- göndermek.

ḥ. k.-dı 075/03, 075/04

h. k. -ip 023/16, 025/16, 155/15, 183/01, 204/01

havālī (< Ar. *havālī*) etraf, çevre.

h.+de 145/21
h.+ni 046/11
h.+side 062/13
h.+sidin 171/09
h.+sini 115/01
h.+siniḡ 064/13

havāşş (< Ar. *hāşşā'* 'ın çoğulu *havāşş*) saygın olanlar; seçkin kimseler.

h. 005/10, 015/19, 061/16, 092/05, 132/13, 155/10, 156/03, 158/05, 165/18, 166/05, 196/13, 196/18, 198/05, 203/09, 223/09, 254/17, 255/13
h.+dın 179/21
h.+ı 016/04, 056/01, 118/11, 122/06, 230/13, 232/19, 243/08, 247/16, 254/01, 257/13, 259/03, 259/17, 261/19
h.+ıdın 252/02
h.+ka 066/03
h.+lar 167/16
h.+ları 055/07, 064/04, 083/20, 254/09
h.+larıdın 055/01
h.+larığa 087/05

havāşşlık (< Ar. *havāşş* ve Tü. +lık)

havāşşlık kıl- saygın olmak.
h. k.-ip 064/06

havāşī (< Ar. *hāşīya'* 'ın çoğulu *havāşī*) bir kimsenin maiyetinde bulunanlar.

h. 112/18

havātīn (< Far. *hātūn* 'un Ar. çoğul şekli *havātīn*) hatunlar, kadınlar.

h. 035/21, 036/16, 046/13, 046/14, 092/03, 114/18, 120/04, 121/05, 127/17, 138/13, 147/17, 150/05, 153/08, 195/21, 196/14, 196/21, 254/06
h.+dın 007/02
h.+ni 120/02, 120/06, 129/10, 153/04, 159/18, 197/09

Hāvek Özel ad.

H.+ge 139/12
H.+ğa 140/20

havf (< Ar. *havf*) korku.

h. 026/17, 074/12, 078/12, 116/21, 126/13, 128/09, 161/20
h.+dın 079/12, 162/21
h.+ıdın 004/02, 141/14

havza (Ar. olan bu kelime bazı eserlerde olduğu gibi bu metinde de *havd* "havuz"dan türetildiği zannedilerek *havza* yerine *havda* şeklinde yazılmış olmalıdır.) bir şeyin sınırının içi. (krş. *havza*)

h. 060/18

havza (< Ar. *ḥavza'*) bir şeyin sınırının içi. (krş. *ḥavza*)
h.-yi taşarrufğa 124/08

Havz-ı Hâşş Özel ad.
H. 148/09, 149/02
H.+ğa 148/09

hayâl (< Ar. *ḥayāl*) hayal, boş düşünce.
h. 008/16, 107/04, 154/04, 201/15, 253/04
h.+din 057/14
h.+ğa 222/11
h.+ıda
h.+i 005/02, 005/13, 020/13, 075/10, 127/07, 184/19, 195/09, 203/08, 208/20, 259/08
h.+ide 193/20, 219/10
h.+idür 209/06
h.+ığa 216/14
h.+im 159/12
h.+ini 097/03, 157/14
h.+ları 058/18
h.+ler 083/20, 157/13
h.+lerini 008/11

hayâl kıl- hayal etmek.
h. k.-dı 069/10, 069/14, 089/06, 105/18, 164/15, 206/21, 223/02, 226/08, 241/10
h. k.-dılar 012/14, 034/11, 073/11, 162/05, 186/20
h. k.-ıp 039/13, 044/08, 151/20
h. k.-ıp ér-di 040/01

hayât (< Ar. *ḥayāt*) hayat; ömür.
h. 009/11, 035/12, 049/13, 096/13, 154/01, 156/10, 156/11, 178/07, 178/19, 239/20, 240/10, 253/08, 258/09
h.+ğa 179/14
h.+ı 059/02, 062/04, 187/21, 190/21, 196/01, 207/14
h.+ıda 001/08, 218/15
h.+ığa 096/13
h.+ımı 002/11, 059/18
h.+ka 143/02
h.+ları 163/07
h.+nı 174/15, 227/01

çeşme-yi hayât hayat çeşmesi.
ç.-yi h.+dur 182/19

Haydar-i Andhüdî Özel ad.
H. 072/02

Haydar Muhammed Mîrzâ Özel ad.

H. 238/18

ḥayf (< Ar. *ḥayf*) haksızlık, zulüm.
h.+ı 190/03

ḥāyib (< Ar. *ḥā'ib*) zarara uğrayan, mahrum.

ḥāyib ü ḥāsir mahrum, bir şey elde edememiş.
h. ü h. 183/15, 200/21

ḥāyif (< Ar. *ḥā'if*) korkak.
h. 025/06, 029/08

hāyil (< Ar. *hā'il*) korkunç.
h. 025/06, 096/13, 217/15, 238/06, 258/09, 261/22

hāyile (< Ar. *hā'ila'*) korkunç.
h.+side 198/04

ḥayl (< Ar. *ḥayl*) güruh, tâife.
h. 015/18, 019/01, 046/02

ḥayme (< Ar. *ḥayma'*) çadır.
h. 189/05, 222/10
h.+ğa 161/05

ḥayr (< Ar. *ḥayr*) yararlı, iyi.
h. 006/16, 049/08, 065/05, 172/07, 180/02, 231/03

ḥayru'l-enām varlıkların, yaratılmışların en hayırlısı, Hz. Muhammed.
h.'l-e.+ğa 006/18

Ḥayrābād Özel ad.
H. 254/18

ḥayrān (< Ar. *ḥayrān*) şaşkın, şaşırmış, şaşırp kalmış.
h. 015/16, 120/18, 141/11, 165/14, 208/13, 214/15

ḥayrāt (< Ar. *ḥayrāt* < *ḥayr*'dan *ḥayra'* (iyilik) ve çoğul eki *-āt*) iyilikler, hayırlı işler; hayır amacıyla kurulan çeşitli müesseseler.
h. 048/19, 228/10

ḥayret (< Far. < Ar. *ḥayra'*) şaşkınlık.
h. 016/06, 046/09, 113/07, 179/10
h.+ka 038/15, 176/02, 183/16, 230/01, 244/04

ḥayvān (< Ar. *ḥayvān*) dirilik, canlılık.
āb-ı h. 185/09
cūy-bār-ı ḥayvānda 195/11

ḥayyü'l-lezī lā-yemūt Hiç ölmeyecek olan gerçek hayat sahibi.

ḥ. 221/13

ḥāzā (< Ar. *ḥāzā*) bu, şu.

h. 217/10

ḥazān (< Far. *ḥazān*) sonbahar, güz.

ḥ.+dın 195/17

ḥ.+nı 251/03

Ḥazar Özel ad.

Ḥ. 011/08, 011/09, 239/03

ḥazāyin (< Ar. *ḥizāna'* 'ın çoğulu *ḥazā'in*) hazineler.

ḥ. 085/09, 087/02, 104/21, 149/04, 163/10, 167/01, 167/07, 181/18, 197/18, 233/09, 239/01, 246/16, 260/09

ḥ.+dın 209/12

ḥ.+ğa 249/12

ḥ.+idin 181/13

ḥ.+ini 102/04, 198/11

ḥ.+ni 209/12, 233/07

ḥazāyir (< Ar. *ḥazīra'* 'nin çoğulu *ḥazā'ir*) çevresi çit veya duvarla çevrili mezarlıklar, hazireler.

ḥ. 196/12

ḥāzır (< Far. < Ar. *ḥādir*) hazır, âmâde.

ḥ. 035/08, 036/10, 039/17, 043/02, 047/03, 086/02, 091/01, 097/01, 110/13, 149/02, 155/05, 167/16, 179/20, 194/05, 195/21, 196/17, 199/11, 248/02

ḥ.+largā 141/11

ḥāzır kıl- hazırlamak.

ḥ. k.-dılar 024/08

ḥ. k.-ıp 020/16, 032/10, 040/01, 048/11, 058/02, 138/15, 233/04

ḥāzık (< Ar. *ḥāzık*) maharetli.

ḥ. 261/22

ḥazīne (< Ar. *ḥazīna'*) hazine.

ḥ. 059/12, 109/11

ḥ.+sini 181/08

ḥazīre (< Ar. *ḥazīra'*) Câmi, türbe ve tekke bahçelerinde etrâfı parmaklık veya duvarla çevrili mezarlık.

ḥ.+side 125/16

ḥazret (< Far. < Ar. *ḥaḍra'*) saygı için büyüklere verilen unvan.

ḥ. 010/10, 010/17, 011/01, 011/04, 015/02, 019/09, 041/13, 063/15, 064/01, 066/04, 066/16, 066/17, 089/17, 092/06, 113/21, 117/15, 118/21, 120/04, 121/21, 124/01, 125/01, 126/01, 126/16, 126/20, 134/07, 137/15, 142/03,

142/04, 148/21, 161/09, 161/11, 164/21, 166/16, 167/12, 171/02, 172/16, 174/04, 176/18, 201/21, 215/04, 218/06, 218/21, 219/02, 224/19, 226/05, 227/01, 231/21, 232/01, 233/10, 240/01, 240/13, 246/09, 246/11, 252/13, 252/15, 252/19, 252/20, 253/03, 253/04, 253/13, 253/17, 254/04, 255/05, 255/08, 255/09, 255/10, 255/13, 255/14, 255/15, 255/17, 255/18, 256/05, 256/08, 256/10, 256/12, 257/15, 258/12, 258/16, 258/18, 259/03, 259/08, 259/11, 259/14, 259/17, 259/23, 260/04, 260/05, 261/13, 261/17, 261/20, 261/23

h.+ğa 256/09, 260/19

h.+ka 122/07, 137/15, 233/08

h.+ni 234/18

h.+tin 233/09

hazz (< Ar. *hazz*) ipekli kumaş.

h. 092/01

hebā (< Ar. *habā'*) ziyan olma.

h. 196/21

hēç (< Far. *hēç*) hiç, hiçbir.

h. 010/12, 011/17, 012/07, 016/06, 020/10, 024/10, 026/02, 027/08, 027/19, 028/09, 029/06, 030/13, 031/02, 038/01, 038/09, 043/02, 048/11, 055/19, 066/10, 066/11, 083/03, 085/01, 085/16, 103/07, 108/04, 122/01, 127/03, 140/09, 144/08, 147/12, 164/20, 167/08, 180/03, 180/06, 180/09, 183/04, 183/09, 183/18, 195/11, 196/11, 203/08, 209/01, 209/08, 209/11, 213/19, 215/20, 217/11, 219/10, 228/06, 228/07, 229/15, 232/01, 234/20, 235/08, 236/15, 237/07, 238/11, 246/11, 247/05, 249/20, 250/13, 251/03, 251/07, 251/12, 253/09, 258/23, 259/04, 259/07, 260/21

hedāyā (< Ar. *hadīya'* 'ın çoğulu *hadāyā*) armağanlar, hediyeler.

h. 043/21, 091/19, 100/02, 100/04, 105/13, 121/12, 136/14, 220/06

h.+nı 126/02

hedef (< Ar. *hadaḥ*) maksat.

h. 019/13

heder (< Ar. *hadar*) boşa gitme, ziyan olma.

h. 098/10

h.+dür 196/21

hediye (< Ar. *hadīya'*) hediye, armağan.

h.+ler 043/16

helāk (< Ar. *halāk*) mahvolma, ölme.

h. 005/15, 010/11, 098/03, 101/15, 101/17, 148/07, 193/05, 234/09, 234/11, 250/14, 256/08

h.+dın 244/06

h.+tın 218/11

helāk kıl- mahvetmek, yok etmek.

h. k.-dılar 003/04
h. k.-ğaylar 057/17
h. k.-ur 202/18

hem (< Far. *ham*) hem, aynı zamanda, üstelik.

h. 001/21, 005/03, 006/04, 007/17, 008/15, 010/15, 012/06, 012/17, 012/21, 013/04, 014/09, 015/03, 017/03, 018/09, 020/21, 021/08, 027/01, 029/06, 030/06, 032/06, 034/08, 035/10, 035/11, 035/13, 035/15, 035/16, 035/17, 035/18, 038/16, 040/12, 040/21, 041/15, 045/07, 047/05, 048/06, 049/06, 050/14, 053/21, 061/18, 062/19, 063/18, 066/11, 067/01, 067/06, 067/16, 069/04, 069/18, 070/08, 071/15, 071/16, 071/20, 073/15, 074/14, 075/19, 076/18, 078/05, 079/01, 079/07, 080/14, 081/02, 082/05, 087/16, 087/18, 089/07, 089/17, 090/12, 091/03, 091/21, 093/03, 096/08, 096/19, 096/20, 097/01, 097/12, 097/17, 098/15, 098/18, 099/04, 099/06, 099/21, 100/14, 100/18, 101/06, 102/10, 102/11, 102/15, 104/15, 108/15, 108/17, 108/21, 111/08, 113/01, 113/20, 116/14, 120/13, 121/14, 123/15, 125/05, 126/03, 131/14, 135/07, 141/04, 141/17, 145/08, 148/04, 150/20, 151/09, 154/10, 155/08, 155/20, 161/15, 163/20, 180/13, 182/08, 182/13, 185/04, 185/06, 185/18, 192/16, 194/12, 195/21, 197/06, 199/17, 199/21, 203/03, 212/06, 212/13, 212/16, 212/20, 216/01, 220/17, 221/02, 221/08, 221/09, 222/03, 223/18, 224/18, 225/05, 225/09, 226/21, 227/14, 228/01, 229/03, 229/14, 230/14, 234/07, 235/14, 236/05, 238/05, 238/21, 239/05, 239/07, 242/10, 242/16, 242/19, 244/11, 245/13, 245/15, 245/17, 246/09, 247/14, 248/04, 248/08, 249/01, 249/02, 249/03, 251/10, 251/12, 252/04, 252/05, 253/03, 257/18

hemānā (< Far. *hamānā*) aynen, tıpkı.

h. 055/14, 057/12

hem-dem (< Far. *ham-dam*) canciğer arkadaş.

h. 238/21

Hemedān Özel ad.

H. 030/09, 045/10, 155/12, 191/01

H.+da 030/14, 135/20

H.+dın 030/11, 135/02, 136/17

H.+ğa 030/10, 030/16, 122/21, 135/16, 199/15, 208/09, 208/11

H.+ı 030/10

H.+mı 193/12, 211/12

hem-ginān (< Far. *hamginān*) bütün insanlar.

h.+ğa 180/07

hemīn (< Far. *hamīn*) bu biçimde.

h. 198/08, 198/18

hemīşe (< Far. *hamīşa*) sürekli, her zaman.

h. 063/18, 081/05, 172/13, 254/12

hem-vār (< Far. *hamvār*) eşit, denk.

h. 188/15

hem-vār kıl- eşit duruma getirmek.

h. -dılar 027/01, 085/15, 158/14, 174/07, 175/16

h. -ıp 124/15

hengām (< Far. *hangām*) vakit.

h.+ıda 166/04

henüz (< Far. *hanüz*, *hanoz*) henüz, şimdiye kadar; daha.

h. 019/14, 029/03, 039/03, 055/15, 122/13, 125/02, 155/04, 244/14, 246/06, 251/02

her (< Far. *har*) her, hep, bütün.

h. 002/10, 003/13, 008/01, 010/05, 011/03, 011/06, 011/08, 011/09, 011/10, 011/16, 013/12, 013/20, 016/11, 016/12, 016/15, 017/01, 017/09, 017/20, 018/11, 018/15, 018/16, 019/14, 019/17, 019/18, 020/01, 020/16, 020/17, 022/08, 022/21, 023/01, 023/16, 023/18, 024/10, 024/12, 024/13, 024/20, 025/14, 026/08, 027/18, 028/03, 028/11, 029/01, 030/01, 030/03, 030/04, 032/09, 032/13, 032/20, 033/11, 036/01, 036/02, 036/05, 036/10, 036/15, 039/13, 039/16, 040/04, 042/01, 042/12, 044/06, 047/12, 049/12, 049/19, 052/04, 053/21, 054/06, 055/02, 056/13, 057/06, 057/16, 057/17, 058/01, 058/06, 058/13, 058/17, 058/21, 059/10, 059/12, 060/05, 061/03, 063/13, 063/17, 064/09, 064/10, 064/11, 064/14, 064/15, 065/19, 068/03, 068/04, 074/05, 074/10, 074/18, 074/19, 075/16, 076/04, 076/10, 077/02, 078/02, 078/16, 078/19, 079/17, 081/01, 081/02, 082/03, 082/10, 082/20, 083/06, 085/14, 087/01, 087/12, 090/15, 092/21, 096/06, 096/10, 096/12, 096/17, 097/03, 098/01, 098/03, 098/07, 098/09, 098/10, 099/17, 103/07, 103/19, 104/11, 105/09, 106/10, 106/16, 107/19, 110/15, 113/10, 113/12, 114/03, 115/15, 118/03, 118/04, 119/06, 120/11, 120/17, 121/04, 124/15, 125/13, 125/19, 126/12, 126/18, 127/07, 127/16, 128/04, 128/05, 131/14, 131/20, 132/12, 132/18, 133/12, 135/08, 135/11, 136/10, 136/11, 137/13, 138/04, 139/07, 139/09, 139/10, 140/15, 140/16, 143/08, 143/09, 143/18, 144/12, 144/21, 145/02, 146/05, 146/18, 147/15, 149/07, 149/18, 150/04, 151/01, 151/03, 152/12, 152/13, 152/15, 153/21, 155/18, 157/07, 161/02, 161/04, 161/21, 162/01, 162/04, 163/18, 165/18, 166/09, 167/08, 168/04, 168/08, 169/07, 171/12, 171/15, 172/21, 173/14, 174/08, 174/10, 175/01, 175/06, 175/09, 177/19, 180/02, 182/12, 183/11, 190/01, 190/02, 190/04, 190/21, 195/12, 195/13, 195/16, 196/15, 202/20, 204/15, 204/18, 205/09, 205/14, 209/02, 209/06, 211/01, 214/21, 216/16, 216/18, 216/19, 216/21, 220/16, 226/12, 226/13, 228/06, 229/04, 229/14, 230/07, 232/07, 232/10, 232/17, 233/20, 234/04, 234/06, 234/09, 234/12, 236/18, 236/19, 237/21, 238/09, 238/12, 240/02, 240/07, 241/04, 241/08, 241/17, 241/18, 242/13, 242/16, 243/01, 243/12, 246/04, 246/18, 247/07, 247/15, 247/16, 248/07, 248/18, 249/01, 250/01, 251/04, 251/14, 251/18, 252/08, 253/09, 253/17, 254/01, 254/03, 254/14, 257/07, 257/15, 258/16, 259/18, 259/20, 259/21, 260/18, 261/14, 261/22

her end her ne kadar.

h. . 232/17

Herāt Özel ad.

H. 003/17, 004/06, 004/11, 004/18, 005/19, 006/01, 006/10, 006/13, 007/12, 008/12, 028/16, 028/19, 029/02, 060/21, 067/09, 076/09, 076/11, 076/14, 097/02, 097/05, 097/11, 097/19, 098/02, 137/14, 198/16, 203/13, 214/13, 214/18, 219/13, 222/13, 223/05, 227/08, 227/13, 227/17, 228/05, 229/20, 230/15, 230/21, 231/01, 236/04, 238/01, 248/06, 249/01, 249/06, 249/16, 257/22, 259/16, 260/01

H.+da 004/02, 006/08, 006/11, 048/16, 067/10, 090/04, 100/10, 228/12

H.+dadur 228/09

H.+dın 043/20, 081/18, 098/16, 099/03, 103/01, 111/18, 251/10

H.+ğa 005/18, 008/13, 097/06, 192/08, 222/11, 224/06, 230/07, 231/08, 231/18, 236/14, 236/17

H.+ka 003/20, 004/06, 004/19, 005/08, 006/14, 006/16, 007/03, 007/18, 009/01, 009/05, 009/06, 032/16, 046/04, 048/16, 060/21, 067/14, 079/04, 097/01, 100/13, 103/02, 112/09, 198/04, 199/05, 203/17, 213/14, 215/08, 217/15, 219/08, 219/17, 223/04, 223/06, 227/09, 228/01, 228/02, 228/04, 229/01, 229/10, 229/11, 230/15, 230/17, 231/10, 231/15, 232/03, 237/16, 238/04, 238/09, 248/03, 250/21, 258/01, 259/15

H.+nı 003/10, 051/02, 198/11, 198/12, 230/21, 231/14, 257/20

H.+nıñ 004/04, 229/14

H.+ta 067/07, 079/03, 202/04, 222/13, 223/05, 225/18, 227/20, 228/10, 229/06, 229/21

H.+tın 212/16, 231/15

Herāt Rūd Özel ad.

H.+ka 230/01

her-āyīne (< Far. *har-ā'īna*) mutlaka.

h. 260/06

hergiz (< Far. *hargiz*) asla, hiçbir zaman.

h. 004/05, 019/17, 020/14, 029/18, 035/12, 038/01, 089/16, 105/13, 122/01, 144/08, 158/17, 193/20, 226/21, 233/14, 235/08, 248/13

Herī Özel ad.

H. 198/14, 198/15, 198/18

H.+dın 202/14

H.+ge 201/12, 225/17, 228/15, 229/12

Herī-Melik bin Yādigār Barulas Özel ad.

H. 116/15

Herv Melik Özel ad.

H. 177/05

hestlık (< Far. *hast* ve Tü. *+lık*) varlık.

h. 176/16, 195/12

hevā (< Ar. *havā* ') heves, istek.

h.+sını 066/01

h.+sı 068/04

hevā-dār (< Ar. *havā* ve Far. *dār*) yâr, dost.

h. 218/03

h.+ları 046/01

Hevā-yi Deştak Özel ad.

H. 249/02

hevdec (< Ar. *havdac*) kadınlar için deve üzerine yapılan mahfe.

h. 139/15

heves (< Ar. *havas*) arzu, istek

h.+i 045/14

heves kıl- istemek.

h. k.-madılar 132/01

hevl (< Ar. *havl*) korku.

h.+i 165/06

heybet (< Far. < Ar. *hayba'*) heybet.

h. 162/12

h.+idin 176/19

heybetlik (< Ar. *hayba'* ve Tü. +*lık*) heybetlik.

h. 214/16

hey'et (< Ar. *hī'at*) astronomi.

'ilm-i hey'et astronomi ilmi.

'i.-i h.+de 221/10

heyhāt (< Ar. *hayhāt*) *vah* gibi üzüntü ve esefi bildiren ünlem.

h. 259/01

h.+nı 259/01

heykel (< Ar. *haykal* < İbranice < Akad.) heykel; cismâni beden, ceset.

h. 148/21

h.+leri 147/12

hezār (< Far. *hazār*) bin.

h. 001/16

hezārān (< Far. *hazārān*) binlerce.

h. 178/01

hezārcāt (< Far. *hazāra* ve Ar. çoğul eki -*āt*) binler.

h. 087/17

hezāre (< Far. *hazāra*) Afganlılara ait bir kabile adı; bin kişilik birlik, tabur; Afganistan'ın bazı bölgelerinde yerleşmiş olan Moğol kabilesi.
h. 175/07, 250/20
h.+lerni 052/06
h.+ni 212/11
h.+sin 061/19

Hezāresbī Özel ad.
H. 225/16
H.+ler 225/16, 226/01

Hezāre-yi Hūlm Özel ad.
H.+dın 071/16

Hezār Sütūn Özel ad.
H. 150/05

hezīmet (< Far. < Ar. *hazīma'*) bozgun, yenilgi.
h. 007/13, 044/19, 053/16,
074/13, 094/12, 178/17, 234/17,
h.+de 243/02
h.+ide 243/15
h.+ka 052/20
h.+ni 042/06

hezīmet bol- bozguna uğramak.

h. b.-dı 019/14, 059/15, 069/08, 069/13, 079/08, 079/10, 093/21, 094/18,
103/15, 192/19
h. b.-dılar 042/15, 049/01, 077/10, 080/07, 083/09, 162/09, 252/02
h. b.-ğan 236/07
h. b.-ğanı 094/16, 214/01, 220/13, 244/13
h. b.-uban 118/16
h. b.-up 047/17, 052/17, 052/18, 070/04, 074/03, 074/09, 077/12, 093/07,
095/16, 110/15, 129/16, 143/01, 201/02, 201/12, 205/12, 205/16, 222/19,
224/17, 229/01, 236/11, 237/02, 237/05, 237/15, 243/21

hezīmet kıl- bozguna uğratmak.

h. k.-dı 093/21, 187/20, 249/01
h. k.-dılar 256/06
h. k.-ğay 077/15
h. k.-ıp 050/07, 056/01, 090/17, 154/18, 217/14, 257/13

hezl (< Ar. *hazl*) latife.
h. 155/17
h.+dür 155/21

hıfz (< Ar. *hifz*) muhafaza.
h.+ı 025/02

Hıng Oğlan Özel ad.

Ḥ. 095/14, 095/16

Ḥ.+ğa 090/06

ḥirām (< Far. *ḥirām*) salına salına, edalı yürüme.

ḥ. 166/04, 166/10

ḥirāmān (< Far. *ḥirāmān*) salınarak yürüyen.

ḥ. 034/02

ḥired (< Far. *ḥirad*) akıl.

ḥ. 161/19, 221/15

ḥırş (< Ar. *ḥırş*) hırs, sonu gelmeyen arzu, istek.

ḥ. 064/16, 064/17, 085/10, 195/12

ḥiṣāl (< Ar. *ḥaṣla'* 'ın çoğulu *ḥiṣāl*) huylar, mizaçlar.

ḥ. 061/16

ḥ.+ını 067/19

ḥiṣāllık (< Ar. *ḥiṣāl* ve Tü. +lık) huylu.

ḥ. 059/09

ḥıṣm (< Far. *ḥiṣm*) öfke, gazap.

ḥ. 176/19

ḥıṣt (< Far. *ḥiṣt*) kerpiç, tuğla.

ḥ. 153/03

Ḥıtāy Özel ad.

Ḥ. 138/16

Ḥıṭāy Özel ad.

Ḥ. 018/06, 027/01, 038/08, 039/10, 041/14, 046/20, 093/10, 156/10, 194/04, 194/11, 195/09, 213/20, 239/03

Ḥ.+da 011/09, 186/03

Ḥ.+dın 043/17

Ḥ.+ğa 017/04, 038/06, 038/08, 041/02

Ḥ.+ğaça 194/06

Ḥıṭāy Bahādur Özel ad.

Ḥ. 087/09, 088/11, 089/02, 089/05, 091/03, 093/05, 093/10, 095/09

Ḥ.+nı 081/09, 094/09, 095/06

Ḥıtāyī Ḥıtay'a ait olan.

Ḥ. 138/16

ḥıṭṭa (< Ar. *ḥıṭṭa'*) memleket, diyar.

ḥ. 119/13

Ḥıyābān Özel ad.

Ḥ. 100/14

ḥıyānet (< Far. < Ar. *ḥiyāna'*) hainlik.
ḥ. 262/09

Ḥızır Ḥān Özel ad.
Ḥ. 043/06

Ḥızır Ḥāce Ḥān Özel ad.
Ḥ.+dın 141/04

Ḥızır Ḥāce Oğlan Özel ad.
Ḥ. 112/14, 112/16, 113/20, 114/02, 137/21, 138/02, 156/10

Ḥızır Ḥizāneçi Özel ad.
Ḥ.+ni 076/03

Ḥızır-i Yasavur Özel ad.
Ḥ.+ğa 069/03

Ḥızır-i Yasavurī Özel ad.
Ḥ. 068/16, 068/18, 068/20, 069/04, 069/08, 069/10, 069/13, 089/11, 089/15
Ḥ.+ğa 068/14, 068/15, 069/01
Ḥ.+ni 069/02

Ḥicāz Özel ad.
Ḥ. 104/11, 106/04

hicret (< Far. < Ar. *hicra'*) Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü. (İslam takviminin başlangıcı kabul edilmiştir.)
h.+tin 242/12

hidāyet (< Far. < Ar. *hidāya'*) hak yolu, doğru yol.
h. 049/07

ḥidmāt (< Ar. *ḥidma'* 'ın çoğulu *ḥidmāt*) hizmetler.
ḥ.+ı 055/04

ḥidmet (< Far. < Ar. *ḥidma'*) hizmet. (krş. *ḥizmet*)
ḥ. 003/12

ḥikāyāt (< Ar. *ḥikāya'* 'ın çoğulu *ḥikāyāt*) hikayeler.
ḥ. 010/15, 015/13, 016/18
ḥ.+ını 040/16

ḥikāyet (< Far. < Ar. *ḥikāya'*) hikāye.
ḥ. 030/21
ḥ.+dür 205/07
ḥ.+idür 077/19
ḥ.+ni 083/07

hikmet (< Far. < Ar. *hikma'*) Allah'ın her şeyi layık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılmayan gizli amacı.
h. 065/16

hikmet-endüz (<Ar. *hikma'* ve Far. *andoz*) hikmet kazanan.
h. 213/15

hilâf (< Ar. *hilâf*) ters, aykırı.
h. 002/20, 017/21, 044/08, 082/06, 082/07, 119/21, 134/14, 154/09, 156/16, 173/12, 178/07, 201/21, 202/02, 202/09, 218/09, 219/21, 253/04
h.+dur 083/19
h.+nı 075/14, 075/18

hilâf kıl- zıtlaşmak.
h. k.-ıp 142/08
h. k.-ur bolsa 260/07

hilâfet (< Far. < Ar. *hilâfa'*) halifelik.
h. 034/16, 209/05
h.+i 247/21

hilâfet kıl- halifelik yapmak.
h. k.-dılar 261/05
h. k.-may 261/04

hil'at (< Far. < Ar. *hil'a'*) özellikle birine iltifat veya mükâfât olarak hediye edilen kıymetli, işlemeli kaftan.
h. 006/07, 090/07, 121/11, 128/14, 128/16, 134/15, 135/01, 140/04, 141/17, 158/12, 164/13, 172/18, 180/10, 180/13, 185/01, 185/21, 186/01, 186/17, 187/06, 189/05, 233/04
h.+ıdın 128/14
h.+ını 198/05
h.+lar 088/09, 141/07, 184/21, 186/09, 194/03, 213/13, 226/15
h.+ler 054/07

hile (< Ar. *hila'*) çâre; hile, aldatma. (krş. *hilet*)
h. 048/10, 083/20, 135/12, 157/21, 252/05, 259/09
h.+sidin 048/04

hilet (< Far. < Ar. *hila'*) hile, aldatma. (krş. *hile*)
h. 030/20, 045/14

Hille Özel ad.
H. 171/17
H.+de 187/16, 188/06
H.+ğa 187/16, 204/10

hilye (< Ar. *hilya'*) süs, ziynet.
h. 062/12

ḥimāyet (< Far. < Ar. *ḥimāyaʿ*) korunma.
ḥ. 059/20

ḥimāyet kıl- korumak.
ḥ. k.-ıp 172/13
ḥ. k.-mas-biz 210/16

himmet (< Far. < Ar. *himmaʿ*) iyilik, yardım, lütuf.
h. 065/18, 065/19, 144/12, 152/05, 155/09, 169/20, 240/11
h.+de 240/12
h.+tin 241/02

ʿālī-himmet (< Ar.) himmeti yüksek olan.
ʿa.-h. 056/15

ḥīn (< Ar. *ḥīn*) an, vakit.
ḥ. 178/16
ḥ.+de 136/21

ḥīnāgerī (< Far. *ḥīnāgar* ve nispet eki -ī) müzisyenlikle ilgili.
ḥ. 086/19

Hind Özel ad.
H. 139/03, 144/15, 144/17, 147/02, 147/08, 148/14, 149/20, 150/13, 150/16,
209/09, 239/03
H.+ğa 139/06

Hindū Özel ad.
H. 152/03
H.+lar 085/15, 143/01, 143/18, 150/06, 152/10, 152/17
H.+lardin 032/19, 144/16, 145/11, 151/20, 152/13
H.+larnı 082/03

Hindu Buğa Özel ad.
H. 177/04

Hinduke Barulas Özel ad.
H.+lar 071/21

Hindūke Bêg Özel ad.
H. 221/20
H.+ni 221/21

Hindūkuş Özel ad.
H.+keçe 070/04

Hindūstān Özel ad.
H. 041/06, 074/10, 139/01, 141/13, 147/19, 148/18, 151/17, 153/08, 154/11,
155/04, 194/03, 212/12

H.+dın 001/16, 037/10, 152/02, 155/01
H.+ğa 062/10, 071/07, 071/16, 136/08, 139/02, 139/08, 212/10

Hindū Şāh Özel ad.

H. 084/07, 095/11, 076/12, 079/06
H.+ğa 074/12

Hindūşāh Hizāneçi Özel ad.

H. 196/16

Hindūyān Hişārı Özel ad.

H.+da 083/12

Hindū-yi Karkara Özel ad.

H. 084/11

Hindvān Özel ad.

H. 203/16

hirās (< Far. *hirās*) korku.

h. 116/20, 257/10
h.+ı 128/09, 144/19
h.+larını 078/12

hirāsān (< Far. *hirāsān*) korkan, korkak.

h. 195/06

hīre (< Far. *hīra*) donuk, fersiz; şaşkın, hayran.

h. 117/12, 141/09, 213/11

hīre kıl- hayran yaptı.

h. k.-dı 189/07

hīref (< Ar. *hīrfa'*'ın çoğulu *hīraf*) zanaatlar, sanatlar.

h. 150/12

hirevül (< Mo. *iregül*) cenk mahallinde karavulun ardından yardım yoluyla gönderilen bir miktar adam, ılgarcı ve akıncılar. (Lessing, 414a)

h. 115/16, 148/02
h.+de 147/06, 148/03, 177/11
h.+dın 165/04
h.+ide 177/15
h.+ni 118/02

hirmen (< Far. *hirmān*, *harmān*) harman.

h. 171/21, 178/18
h.+ini 132/02
h.+lerini 178/08

Hirmen Özel ad.

H. 071/04
H.+de 071/10

Hirmen Bahādur Özel ad.
H. 080/05
H.+nı 080/06

Hirmen Suy Özel ad.
H.+nı 102/08

hısāb (< Ar. *hisāb*) hesap.
h. 048/01
h.+ı 122/03, 214/05, 214/07
h.+ıda 120/13
h.+ıdın 166/14, 245/15, 249/10
h.+ını 249/03

hişār (< Ar. *hişār*) kale.
h. 166/11

Hişār Özel ad.
H. 106/17, 224/01, 237/02, 237/10, 246/14, 246/15, 246/17, 246/19, 247/20,
248/01, 250/19, 251/09, 252/20, 253/07, 253/11, 258/10
H.+da 069/04, 253/12
H.+dın 252/07
H.+ğa 256/14, 258/07

Hişār-ı Şādmān Özel ad.
H.+nı 210/03
H.+da 109/10

Hişār Kāl'ası Özel ad.
H.+da 004/15
H.+ğa 004/01, 004/14
H.+nı 004/17

Hit Özel ad.
H.+ka 187/15

hiṭāb (< Ar. *hiṭāb*) hitap.
h.+da 215/07

hiṭāb kıl- hitap etmek.
h. k.-dı 180/02
h. k.-ıp 221/02

hīṭa (< Ar. *hīṭa'*) kuşatma, etrafını çevirme.

hīṭa-yi taşarruf (el koyma, kendine mal etme anlamından) tasarrufunun altına alma.

h.-yi t.+ğa 244/11
h.-yi t.+ığa 242/21, 255/15
h.-yi t.+ka 066/02

Hıvaq Özel ad.

H. 089/18
H.+da 070/10, 070/11

hizāne (< Ar. *hizāna'*) hazine.

h. 141/07, 159/04, 199/03, 199/04, 216/14, 219/10, 222/11
h.+din 020/14, 043/15
h.+ğa 124/06, 189/15
h.+si 249/10
h.+sidin 181/03
h.+sini 018/20, 062/18
h.-yi 'āmireğa 159/04

hizmet (< Far. *hizmat* < Ar. *hidma'*) hizmet. (krş. *hidmet*)

h. 058/19, 088/20
h.+i 066/05
h.+ide 034/02
h.+ığa 059/15, 087/21, 204/01, 223/08
h.+ini 195/14
h.+ka 166/01
h.+ler 184/16
h.+ler kıl-ğan 018/08
h.+te 054/11, 100/05

hizmet kıl- hizmet etmek.

h. k.-ıp 108/18

hizmetāne (< Far. *hizmat* ve Far. *-āna*) hizmet olarak.

h. 058/21

hizmetkār (< Far. *hizmat* ve Far. *-kār*) hizmetçi.

h. 141/04

hizmetkārlik (< Far. *hizmat-kār* ve Tü. *+lık*) hizmetkâr olan kimsenin işi.

h. 003/19, 050/18, 055/20, 087/05, 101/10
h.+da 005/12
h.+ka 060/15
h.+nı 080/02
bende-yi h.-mên 188/14

hizmetkārlik kıl- hizmet işini yapmak.

h. k.-ıp 120/10, 134/21

Hocend Özel ad.

H. 022/02, 022/03, 080/19, 083/11, 108/07, 109/02, 209/19, 255/19
H.+de 057/09

Ḥ.+din 076/01
Ḥ.+ğa 022/02, 068/19, 069/16, 069/18
Ḥ.+ka 021/19, 058/14, 075/12, 092/19
Ḥ.+tin 224/15

Ḥocend Suyı Özel ad.

Ḥ.+dın 079/19
Ḥ.+da 110/18
Ḥ.+dın 110/12, 110/15
Ḥ.+ğa 114/16

ḥod (< Far. *ḥod*) kendi, bizzat.

ḥ. 028/20, 035/04, 037/13, 075/14, 101/20, 172/19, 175/04, 197/04, 259/15

Ḥorāsān Özel ad.

Ḥ. 003/16, 003/21, 006/14, 013/09, 025/01, 028/04, 028/06, 028/11, 029/11, 034/06, 039/01, 047/13, 049/18, 050/11, 050/16, 050/19, 053/10, 055/15, 060/19, 061/21, 062/01, 068/11, 069/21, 097/14, 099/01, 100/09, 111/08, 111/15, 119/14, 135/06, 137/08, 137/10, 142/07, 155/05, 164/15, 167/05, 194/08, 198/10, 198/14, 199/18, 203/11, 206/11, 214/18, 219/04, 219/20, 222/03, 222/08, 222/13, 224/20, 224/21, 226/03, 227/07, 228/04, 229/05, 229/10, 231/17, 234/15, 234/16, 234/21, 236/06, 236/08, 236/19, 237/02, 237/04, 238/13, 238/14, 243/03, 247/18, 249/15, 250/01, 250/03, 250/04, 250/21, 257/20, 258/05, 258/17, 259/13, 261/11, 261/19
Ḥ.+da 029/17, 029/18, 045/14, 047/10, 050/14, 051/20, 053/08, 053/09, 060/15, 111/06, 135/04, 219/01, 225/14, 226/15, 228/03, 235/09, 237/11, 238/20, 249/21, 258/06
Ḥ.+daki 050/15
Ḥ.+dın 002/19, 028/07, 049/13, 050/11, 066/11, 069/06, 087/21, 110/18, 111/12, 121/19, 153/07, 207/15, 230/03, 231/13, 232/06, 249/21, 261/18
Ḥ.+ğa 005/18, 024/17, 025/18, 045/19, 048/02, 048/14, 048/17, 049/18, 053/07, 053/14, 056/01, 056/05, 060/20, 068/12, 078/12, 097/06, 097/07, 108/18, 111/03, 112/15, 137/02, 137/13, 141/01, 201/11, 206/03, 210/06, 210/12, 211/03, 211/13, 212/03, 212/07, 214/04, 216/02, 219/05, 219/09, 225/18, 228/03, 229/15, 236/13, 243/05, 248/17, 250/20, 251/02, 252/14, 258/13, 259/11, 259/12, 259/14, 259/15
Ḥ.+nı 028/05, 060/18, 097/15, 137/09, 202/19, 230/05, 236/12, 237/09, 256/16
Ḥ.+nıḡ 006/07

Ḥorāsānī Özel ad.

Ḥ. 188/20
Ḥ.+ler 081/19, 228/20
Ḥ.+lerdin 229/01

ḥorṭūm (< Ar. *ḥurṭūm*) hortum, fil hortumu.

ḥ. 147/14
ḥ.+larını 148/18

ḥoş (< Far. *ḥoş*) hoş, iyi, güzel.

h. 033/08, 073/12, 081/13, 081/16, 085/17, 085/19, 086/18, 089/09, 134/17,
218/15, 237/17
h.+tur 145/02

hoş-âb (< Far. *hoş-âb*, *hoş-âb*) (inci, yakut vs için) parlak, iyi (cins).
h. 027/06

hoş-dil (< Far. *hoş-dil*) gönlü hoş, memnun.
h. 205/08, 210/17

hoş-elhân (< Far. *hoş* ve Ar. *alhân*) güzel sesli.
h.+ları 010/08

hoş-güvâr (< Far. *hoş-guvâr*) lezzetli, tatlı.
h. 127/01

Hoten Özel ad.
H. 017/16, 019/03, 019/05, 019/20, 156/16
H.+ğa 019/06, 156/15
H.+ğaça 180/17

Hoţen Özel ad.
H.+ğaça 194/07

Hoy Suyı Özel ad.
H. 130/13

hûb (< Far. *hûb*) güzel, iyi, hoş.
h. 051/12, 109/15, 214/20
h.+lar 034/02, 179/01
h.+ları 239/03

Hubbi H'âce Özel ad.
H. 119/17

Hubbî H'âce bin Şeyh 'Alî Bahâdur Özel ad.
H. 120/15

hûb-rû (< Far. *hûb-rû*) güzel yüzlü.
h.+larının 156/16

hubs (< Ar. *hubs*) pislik, habislik.
h. 152/02, 246/07

huceste (< Far. *hucasta*) uğurlu, hayırlı.
h. 062/07, 095/19

Hudâ (< Far. *hudâ*) Allah. (krş. *Hudây*)
h. 009/18, 038/02

Hudādād Özel ad.

Ḥ. 209/18, 209/20

Ḥ.+nı 210/01

Ḥ.+nıḡ 210/01

Hudādād Hüseynī Özel ad.

Ḥ. 103/16, 108/20, 113/16, 114/07, 118/03, 135/15, 138/18, 168/05, 209/16

Ḥ.+ğa 092/17

ḥudā-ters (< Far. *ḥudā-tars*) dini bütün.

ḥ. 219/02

Hudāvend (< Far. *ḥudāvand*) mâlik, hükümdar.

ḥ. 085/20

Hudāvendā (< Far. *ḥudāvand* ve Far. *ā*) Ey, Allah'ım

Ḥ. 262/13

Hudāy (< Far. *ḥud-āy*) Allah. (krş. *Hudā*)

Ḥ. 010/02, 064/08, 073/18, 091/07

Hudāyā (< Far. *ḥudā* ve Far. *yā* (Far. *ā* "ey" ünlemi sesli ile biten kelimelerin sonunda *yā* şeklini alır.)) Ey Allah.

Ḥ. 010/04, 239/18

Hudāydād Hüseynī Özel ad.

Ḥ. 194/13, 197/05, 197/12, 209/16, 209/17

Ḥ.+nıḡ 209/04

ḥuddām (< Ar. *ḥādim*'in çoğulu *ḥuddām*) hizmetçiler.

ḥ. 005/13

ḥudūd (< Ar. *ḥadd*'in çoğulu *ḥudūd*) sınır.

ḥ. 017/03, 153/12, 160/01, 176/11

ḥ.+da 027/10

ḥ.+ğa 048/18

ḥ.+ıda 045/08, 049/03, 161/12, 217/16

ḥ.+ıdın 017/14

ḥ.+ığa 018/15, 037/12, 039/10, 053/09, 137/10, 172/19, 215/10

ḥ.+ığaça 191/04, 248/01

ḥ.+nı 027/09

ḥ.+ta 032/18, 199/10

ḥudūdsız (< Ar. *ḥudūd* ve Tü. +sız) sınırsız.

ḥ. 150/10

ḥudūs (< Ar. *ḥudūs*) vukû bulma.

ḥ. 068/07

ḥuffāz (< Ar. *ḥāfız*'in çoğulu *ḥuffāz*) hafızlar.

h. 096/18, 195/21

hufiten (< Far. *hufitan*) uyumak.

h. 195/21

hukūk (< Ar. *ḥaḳḳ*'ın çoğulu *ḥuḳūḳ*) haklar; hakikatler.

h. 002/04, 004/21, 054/04, 205/05, 253/11

h.+nı 114/21

hulāṣa (< Ar. *ḥulāṣa'*) bir sözün veya yazının özü, özet.

h. 063/08

Hulāṣatü'l-Aḥbār Eser adı.

H. 066/13

huld (< Ar. *ḥuld*) bâkîlik, ebedîlik.

h. 007/06

hulefâ (< Ar. *ḥalīfa'*'ın çoğulu *ḥulafâ'*) halifeler.

h. 261/05

Hulm Özel ad.

H.+ğa 084/12

H.+ğaça 081/18

hulūk (< Ar. *ḥulūk*) insan.

h. 207/15

humār (< Ar. *ḥumār*) içkiden sonra gelen baş ağrısı, sersemlik.

h. 239/13

h.+ı 226/20

Humārī Özel ad.

H. 111/13

Humārī Inaḳ Özel ad.

H. 111/12

Humār Tekin Özel ad.

H. 025/21, 026/03

Humuş Özel ad.

H. 045/08, 161/14, 168/07

H.+ka 163/14

hūn (< Far. *hūn*) kan.

h. 178/11

hūn-āb (< Far. *hūn-āb*) kanlı gözyaşı.

h. 196/13

ḥunāk (< Ar. *ḥunāk*) boğulma.
ḥ. 184/18

ḥūn-āṣām (< Far. *ḥūn-āṣām*) kan içen, zalim.
ḥ. 113/07, 222/09
ḥ.+ğa 046/08

ḥūn-girifte (< Far. *ḥūn-girifta*) cinayet ile suçlanan.
g. 137/19

ḥūn-ḥ^vār (< Far. *ḥūn-ḥ^vār*) kan dökücü, kana susamış, zalim.
ḥ. 256/19
ḥ.+da 178/12
ḥ.+dın 256/07

ḥūn-rīz (< Far. *ḥūn-rēz*) kan dökücü.
ḥ. 179/01, 179/07, 253/15

ḥūn-rīzlık (< Far. *ḥūn-rēz* ve Tü. +lık) kan dökme.
ḥ. 074/20, 104/18
ḥ.+nı 232/10
ḥ.+nın 222/09

ḥūr (< Far. *ḥ^vur*) güneş.
ḥ.+dın 086/20

Ḥuraşa Özel ad.
Ḥ. 069/21

Ḥurmārūd Qal‘ası Özel ad.
Ḥ.+ğa 125/11

Ḥurmatu Qal‘ası Özel ad.
Ḥ.+da 196/03

ḥuroş (< Far. *ḥuroş*) coşma, gürültü, şamata.
ḥ.+ı 094/03
ḥ.+ıdın 131/05

cūş u ḥuroş (< Far. *coş u ḥuroş*) galeyan, coşup taşma.
c. u ḥ.+ka 175/10

ḥurrem (< Far. *ḥurram*) şen, sevinçli.
ḥ. 054/06, 055/05, 084/13

Ḥurremābād Özel ad.
Ḥ. 104/12, 222/01
Ḥ.+ğa 121/17

hürşid (< Far. *h^vur-şēd*) güneş.

h. 086/16, 086/19, 138/15, 220/11

hurūc (< Ar. *hurūc*) çıkış, çıkma; ayaklanma, isyan.

h.+ı 010/07, 057/03, 068/11, 135/04, 239/08

hurūc kıl- ayaklanmak.

h. k.-dı 046/21, 135/06

h. k.-dılar 253/05

h. k.-ıp 014/01, 027/18, 041/14, 046/17, 062/17, 065/17, 240/15, 243/06

h. k.-ıptur 225/14, 230/03

h. k.-ıp ér-diler 056/02

hurūs (< Far. *huros*) horoz.

h. 034/13, 209/15

husrev (< Far. *husrav*) padişah, hükümdar.

h. 196/01, 216/09, 219/02, 254/15

h.+i 026/10, 033/02, 126/06

husrev-āne (< Far. *husravāna*) padişahlara yakışır şekilde.

h. 098/19

husrevlik (< Far. *husrav* ve Tü. +lık) hükümdarlık.

h. 198/04

Husrev Şāh Özel ad.

H. 245/18, 245/19, 246/12, 247/09, 247/14, 247/20

H.+ğa 246/14

H.+nı 244/20

H.+nıñ 246/16

Husrev Şāh Bēg Özel ad.

H. 244/13, 244/14

H.+ge 237/15

Hustār Özel ad.

H.+nı 076/18

husūf (Ar. *husūf*) ay tutulması.

h.+ka 218/15

huşūl (< Ar. *huşūl*) hasıl olma.

h.+ıga 021/09

huşūmet (< Far. < Ar. *huşūma'*) düşmanlık yapma.

huşūmet kıl- düşmanlık yapmak.

h. k.-ğandurlar 186/04

hüşüşan (< Ar. *hüşüşan*) hususi olarak.

h. 030/07, 066/03, 150/12, 213/16, 216/11, 221/10

hüş-mend (< Far. *hoşmand*) akıl sahibi, akıllı.

h. 009/20

h.+lerğa 209/05

hüşüˆ (< Ar. *hüşü*ˆ) tevâzu, alçak gönüllülük.

h. 176/15

hüşünet (< Far. < Ar. *hüşüna*ˆ) kabalık, kırıcılık.

h. 120/20, 174/20

huş-yār (< Far. *huşyār*) akıllı.

h. 226/21

huṭbe (< Ar. *huṭba*ˆ) hutbe.

h. 007/11, 053/08, 058/02, 104/06, 111/08, 164/09, 166/21, 182/05, 185/20, 194/02, 198/09, 203/21, 205/14, 225/01, 255/08, 255/11, 260/11

h.+ni 043/02, 231/04, 252/18, 258/01

Huttalān Özel ad.

H. 084/14, 109/16, 246/12, 258/15

H.+ğa 072/11, 075/17, 109/12

H.+nı 091/12

huṭūr (< Ar. *huṭūr*) (hatıra, akla) gelme, (zihne) doğma.

huṭūr kıl- (akla) gelmek, getirmek.

h. k.-dı 119/21

h. k.-madı 259/08

h. k.-mas êrdi 228/17

Huvār Özel ad.

H. 191/15

Huveyze Özel ad.

H.+ğa 121/20

Huzak Özel ad.

H.+ğa 210/15

Huzār Özel ad.

H. 072/19, 077/10, 244/11, 252/21, 253/21

H.+da 076/05

H.+dın 071/05, 084/06

H.+ğa 076/08, 137/03, 243/04, 244/10

Hüzistān Özel ad.

H. 047/13, 171/13

Ḥ.+da 157/18

Ḥ.+ğa 121/15

ḥuẓū (< Far. < Ar. *ḥuḏū*) alçak gönüllülük, tevazu.

ḥ. 176/15

ḥuẓūr (< Far. < Ar. *ḥuḏūr*) önemli bir makam veya kişinin bulunduğu yer, o makam veya kişinin önü, katı, yanı.

ḥ.+ıda 200/07

ḥ.+ığa 085/10, 098/08

ḥübūt (< Ar. *hubūt*) yukarıdan aşağıya inme, düşme.

h. 204/08

ḥücre (< Ar. *ḥucra*) küçük oda, odacık.

ḥ.+ler 138/11

ḥücūm (< Ar. *hucūm*) hücum, saldırı.

h.+ı 003/11, 107/17, 229/10, 242/13

h.+ıda 002/18, 002/19

ḥücūm kıl- saldırmak.

h. k.-ıp 100/13, 143/18, 208/21, 231/07, 241/08, 243/03

ḥükkām (< Ar. *ḥākim*'in çoğulu *ḥukkām*) hakimler.

ḥ. 107/04, 127/20, 143/07, 149/21, 191/05, 204/01, 215/12

ḥ.+dın 136/11

ḥ.+ı 119/21, 124/17, 204/21

ḥ.+lar 213/06

ḥ.+nı 099/02, 213/13

ḥükūm (< Ar. *ḥukm*) hüküm, emir, buyruk.

ḥ. 006/11, 020/02, 020/13, 021/05, 023/15, 024/11, 063/16, 063/17, 099/17, 100/07, 103/07, 105/06, 111/14, 112/07, 116/18, 120/10, 121/08, 122/20, 124/04, 133/14, 135/19, 136/07, 136/19, 138/09, 139/21, 141/19, 141/21, 142/03, 143/08, 146/02, 146/17, 155/11, 155/16, 157/14, 160/05, 161/05, 163/21, 164/02, 164/14, 166/02, 167/07, 167/08, 167/09, 167/11, 168/19, 169/02, 169/17, 170/04, 170/12, 175/11, 179/21, 180/18, 181/15, 183/12, 184/02, 185/19, 186/05, 186/14, 190/06, 190/14, 193/15, 194/13, 195/02, 195/04, 195/10, 200/08, 211/04

ḥ.+i 022/19, 041/17, 042/16, 044/11, 044/16, 055/17, 056/11, 066/17, 113/05, 153/19, 179/07, 204/05, 207/21, 231/09, 247/08, 254/05

ḥ.+idür 006/10, 220/20

ḥ.+ini 010/06

ḥ.+iğ 035/06

ḥ.+ni 008/07

ḥ.+üje 086/08

ḥükūm kıl- hükmetmek, emir vermek.

h.-dı 004/11, 008/13, 020/19, 024/08, 025/11, 025/17, 031/11, 031/18, 059/05, 069/19, 085/01, 085/14, 093/02, 097/10, 106/15, 112/08, 120/06, 129/01, 130/20, 135/02, 135/15, 135/20, 136/08, 137/13, 138/04, 146/07, 155/06, 155/16, 162/12, 165/01, 165/11, 166/11, 173/20, 175/05, 186/05, 186/09, 191/12, 191/14, 198/11, 206/14, 212/05, 229/15, 237/20, 249/08, 251/01

h. k.-dılar 042/03

h. k.-ıp 021/06

h. k.-ıp   r-di 017/11, 032/02, 199/11

h  km-end  z (< Ar. *hukm* ve Far. *andız*) kabiliyetli okçu.

h.+lar 179/13

hükümet (< Far. < Ar. *huk  ma'*) h  k  met, y  netim, egemenlik.

h. 001/15, 008/13, 039/04, 048/17, 067/14, 097/07, 173/13

h.+  a 002/10

h.+i 001/09, 004/05, 004/19, 006/20, 044/15, 047/18, 049/19, 050/19, 067/17, 185/01, 225/08

h.+ide 224/06

h.+i  a 004/11, 048/02, 078/07, 090/08, 197/21

h.+ini 003/10, 003/12, 003/17, 009/01, 039/01, 100/11, 132/13

h.+  a 002/08

h  k  met   t- h  k  m sürmek.

h.   -ip 219/01

h  k  met k  l- h  k  m sürmek, padi  ahl  k yapmak.

h. k.-dılar 043/13

h. k.-  anları 002/07

h. k.-ıp 007/06

h. k.-ıp   r-di 045/07

H  leg     zel ad.

H. 038/12, 040/06, 055/18

H.+ni   043/19

H  leg   H  n   zel ad.

H. 003/18, 013/20, 043/16, 044/05, 044/07, 044/09, 044/11, 052/08, 053/18, 055/02, 055/18, 168/05, 186/07, 190/13, 199/09, 260/14

H.+  a 261/02

H.+n   040/03, 186/07

H  leg   H  n bin Toli H  n   zel ad.

H. 043/14

h  m  y  n (< Far. *hum  y  n*) kutlu, saadetli; padi  sha, padi  shl   a ait.

h. 219/21

h.+  a 102/15, 133/18

h.+n   195/19

hüner (< Far. *hunar*) hüner, maharet.

h. 051/11, 090/12, 235/08

h.+de 108/16

h.+din 216/13

h.+ğa 216/10

h.+lerin 164/11

hüner-mend (< Far. *hunarmand*) hünerli, usta.

h.+lerini 167/11

h.+lerni 096/18

hüner-perver (< Far. *hunar-parvar*) hünere değer veren, sanatsever.

h. 213/15, 217/09

hürk- (< ET *ürk-*) ürkmek, korkmak.

h.-üp 142/03, 153/20

hürmet (< Far. < Ar. *hurma'*) saygı.

h. 018/05, 179/19, 181/06, 229/18

h.+ini 245/10

h.+ni 081/21

Hürmüz Özel ad.

H. 135/05, 135/21, 136/10, 136/13

H.+ğa 135/19

Hüsâme'd-dîn Özel ad.

H. 190/18

Hüseyn Özel ad.

H. 085/20, 177/06, 207/04

H.+ğa 167/17

Hüseyn 'Alî Mîrzâ Özel ad.

H. 230/03, 233/08, 233/18, 234/01

H.+ğa 233/17

Hüseyn Bahâdur Özel ad.

H. 076/20, 084/01, 086/04

Hüseyn Bêg Özel ad.

H. 092/13, 092/14, 092/17

Hüseyn-i Barulas Özel ad.

H. 087/08, 200/02, 246/02

Hüseyn-i Şofî Özel ad.

H. 089/18, 090/09, 091/05, 247/03, 247/04

H.+ğa 090/01, 090/18

H.+ni 090/10

Hüseyn-i Şofî Tarhân Özel ad.
H. 119/16

Hüseyn Koçin Özel ad.
H. 176/05

Hüseyn Melik Koçin Özel ad.
H. 131/13, 140/02

Hüseyn Şerbet-dâr Özel ad.
H. 206/19, 207/01, 207/03
H.+ğa 207/06

Hüseyn Têmür Özel ad.
H. 200/19

hüsn (< Ar. *husn*) güzellik, iyilik; güzel, iyi.
h. 128/11, 183/20, 237/17
h.+i 217/07

hüsn-i ahlâk güzel ahlak.
h.-i a. 127/12

hüsn-i hatt güzel yazı yazma sanatı.
h.-i h.+ığa 216/13

hüsn-i tedbîr yerinde ve hesaplıca alınmış tedbir.
h.-i t. 098/15, 218/11

hüve'l-maflûb ve illâ İstenilen budur, aksi takdirde.
h. 172/19

hüveydâ (< Far. *huvaydâ*) açık, âşikâr.
h.+dur 066/06

h'âce (< Far. *h'āca*) hoca.
h. 016/10, 202/21, 232/02, 255/05, 255/06
h.+ni 202/21

H'âce 'Abdu'llāh Özel ad.
H.+ka 231/21
H.+tın 233/11

H'âce 'Abdu'llāh Şayrafî Özel ad.
H. 051/12

H'âce 'Abdü'l-evvel Özel ad.
H. 190/18, 210/09

H'vāce 'Abdü'l-kādir Özel ad.
H.+ni 124/05

H'vāce 'Abdü'l-kādir-i Güyende Özel ad.
H. 209/01

H'vāce Aḥmed Ḥālidī Özel ad.
H. 047/15
H.+ğa 048/07

H'vāce Aḥmed-i Yessevī Özel ad.
H. 138/08

H'vāce Aḳ Buğa Özel ad.
H. 112/10

H'vāce 'Alī Özel ad.
H. 177/04

H'vāce 'Alī Mü'eyyed Özel ad.
H. 008/21

H'vāce 'Alī Mü'eyyed Serbedār Özel ad.
H. 098/18

H'vāce 'Alī Naşıru'llāh Özel ad.
H.+nı 202/20

H'vāce 'Alīşāh Mescidi Özel ad.
H.+de 043/02

H'vāce Bahādur Mü'eyyed Özel ad.
H.+ğa 104/14

H'vāce Burhāne'd-dīn Ebū Naşr Pārsā Özel ad.
H. 226/05

H'vāce Ca'fer Özel ad.
H. 208/21

H'vāce Celāle'd-dīn Özel ad.
H. 048/06

H'vāce Dīdār Özel ad.
H.+ğa 243/08

H'vāce Efḍal-ı Kişī Özel ad.
H. 147/16, 190/18

H'vāce'eli Özel ad.

Ḥ. 181/01

Ḥvāce Fīrūz Özel ad.

Ḥ. 177/17

Ḥ.+nı 182/04

Ḥvāce Ḥayrān Özel ad.

Ḥ. 245/10

Ḥvāce Ḥüseyn Şerbet-dār Özel ad.

Ḥ. 206/16

Ḥvāce 'İşāme'd-dīn Özel ad.

Ḥ. 210/08

Ḥvāce 'İmād-i Faḫīh Özel ad.

Ḥ. 190/10

Ḥvāce İmām Özel ad.

Ḥ. 064/21

Ḥvāce İsmā'īl Özel ad.

Ḥ.+nı 170/11

Ḥvāce 'İşmetu'llāh bin Ḥvāce Mes'ūd-i Buḥārī Özel ad.

Ḥ. 197/17

Ḥvāce Kūṭbe'd-dīn Özel ad.

Ḥ.+nı 005/09

Ḥvāce Maḥmūd-ı Surḥ Özel ad.

Ḥ.+nı 253/02

Ḥvāce Mes'ūd-ı Sebzvārī Özel ad.

Ḥ. 112/08, 129/19

Ḥvāce Mes'ūd-ı Sebzvārī Özel ad.

Ḥ.+nı 124/16

Ḥvāce Mes'ūd-ı Simnānī Özel ad.

Ḥ. 163/20, 166/20, 169/09

Ḥvāce Mevlānā Özel ad.

Ḥ. 225/01

Ḥvāce Mevlānā-yı Semerḳandī Özel ad.

Ḥ.+nı 224/21

Ḥvāce Muḥammed Özel ad.

Ḥ. 204/20

H'āce Muẓaffer Naẓīrī Özel ad.
H. 189/07

H'āce Mühezzib-i Vezīr Özel ad.
H. 001/08

H'āce Naşīre'd-dīn-i Tūsī Özel ad.
H. 044/11

H'āce Naşre'd-dīn Özel ad.
H. 226/08

H'āce Nizām Özel ad.
H. 255/04

H'āce Nūre'd-dīn Luţfu'llāh Özel ad. (bk. Açıklamalar)
H. 123/15

H'āce Selmān Özel ad.
H. 214/21

H'āce Sultān Özel ad.
H. 051/12

H'āce Sultān 'Alī Özel ad.
H.+ni 199/06

H'āce Şemse'd-dīn Muḥammed Özel ad.
H. 004/03, 045/11, 046/05, 060/06, 228/07, 233/12
H.+ka 045/17

H'āce Şeyḥ Koçin Özel ad.
H. 110/21

H'āce Şeyḥ Sāve Özel ad.
H.+ni 160/17

H'āce Şeyḥ Şeh-vār Özel ad.
H.+nı 121/07

H'āce Şeyḥ-zāde Özel ad.
H.+ni 091/02

H'āce Tāce'd-dīn Özel ad.
H. 212/14

H'āce Tēḡri Bêrmiş Özel ad.
H.+ni 191/21

H̱v̱ace-yi 'Ökkāše Günbed Özel ad.

H̱.+ide 085/07

H̱v̱ace Yūsuf Özel ad.

H̱. 088/04, 109/18, 109/21, 196/18

H̱.+nı 201/16

H̱v̱ace Yūsuf Apardı Özel ad.

H̱.+nı 090/17

H̱v̱ace Ẕahīre'd-dīn Özel ad.

H̱. 048/11

H̱v̱ace Ẕahīre'd-dīn Tayyib Özel ad.

H̱. 048/08

H̱v̱ace Ẕiyā'e'd-dīn Özel ad.

H̱. 117/15

H̱v̱āf Özel ad.

H̱. 028/16

H̱v̱ānd-Mīr Özel ad.

H̱. 066/13

ẖv̱ār (< Far. *ẖv̱ār*) değersiz, hakim.

ẖ. 064/14, 065/07, 085/17, 159/14, 192/20, 244/12, 250/08

H̱v̱āraşa Özel ad.

H̱. 098/21

H̱v̱ārezm Özel ad.

H̱. 017/14, 022/10, 022/16, 025/19, 026/12, 027/01, 029/04, 041/17, 089/20, 090/16, 093/05, 096/01, 109/04, 109/05, 109/06, 109/17, 121/01, 194/08, 235/18, 235/19, 235/21, 239/01, 240/16, 248/01, 248/16, 250/05

H̱.+de 025/21, 026/01, 026/13, 091/07, 109/04, 247/03, 247/08

H̱.+din 031/19, 090/20, 110/02, 230/20, 231/14

H̱.+ğa 022/13, 025/18, 025/20, 026/05, 089/17, 089/18, 090/01, 090/09, 091/12, 091/13, 091/18, 091/19, 093/04, 109/05, 109/08, 110/06, 203/05, 217/13, 247/15

H̱.+ni 091/15, 096/15, 109/07, 217/14, 240/16, 247/03, 247/04, 247/17, 247/21

H̱v̱ārezmşāh Özel ad.

H̱. 019/01, 018/12, 019/21, 020/02, 020/06, 020/19, 024/17, 025/01, 025/03, 025/06, 029/20, 033/13, 037/15, 037/17

H̱.+ğa 020/20, 021/04

H̱.+nıñ 020/07

H̱v̱ār-rey Özel ad.

Ḥ.+ni 108/19

ḥ^vātūn (< Far. *ḥātūn* < ET *ḥatun/ḳatun* < Soğd. *ḥ^vatēn*) kadın. (krş. *ḥātūn*)

ḥ. 013/16, 017/06, 051/08, 132/21, 145/21, 167/20, 170/06, 181/18, 181/20, 185/11, 195/01, 195/04, 196/16

ḥ.+dın 014/12

ḥ.+ı 017/09, 181/19

ḥ.+ını 085/10, 188/10, 201/03

ḥ.+lar 156/14, 158/04, 184/03, 189/03, 207/07, 250/08

ḥ.+ları 010/21, 013/01, 043/15, 140/06

ḥ.+larını 193/02

ḥ.+larnıñ 112/07

ḥ.+nı 059/08, 189/04, 195/03

I

İldırım Özel ad.

I.+ğa 175/13

İldırım Bā-yezīd Özel ad.

I. 159/02, 170/05, 170/07, 172/03, 172/06, 173/12, 175/01, 175/20, 176/11, 177/13, 179/09, 183/06, 184/18

I.+ka 159/10, 171/08, 172/09, 174/02, 179/18, 184/10

I.+ni 179/12, 180/02

I.+niñ 170/13, 173/04, 174/18, 178/03, 183/05

İldırım Bā-yezīd Özel ad.

I. 158/09

ılğa- (< Mo. *ilga-*) ılgar eylemek, akın etmek (Lessing, 406a).

ı.-p 019/02, 031/17, 034/12, 079/01, 083/09, 102/18, 110/13, 110/21, 123/10, 126/03, 133/21, 134/12, 153/04, 184/11, 223/01, 228/18, 236/16, 244/14, 255/07

İlgamış Oğlan Özel ad.

I. 110/14, 117/10

I.+mı 110/12, 115/01

ılğar (< Mo. *ilgal*) müfreze, ihtiyat askeri. (Lessing, 407a)

ı. 076/07, 081/06, 094/06, 100/21, 103/19, 113/21, 119/01, 146/02, 158/18, 171/07, 173/06, 174/12, 176/07, 193/15, 211/21, 212/01, 254/18

ı.+ğa 083/09

ı.+ı 105/15

ı.+ın 200/19

ılğar kıl- müfreze göndermek.

ı. k.-dı 142/07

ılğat- (< *ılğa-t-*) çabuk hareket ettirmek, harekete geçirmek.

1.-ur êrdi (ılğadur êrdi) 192/01

ılķı (< ET *yılķı*) yılķı, at sürüsü.

1.+dın 016/01

ınak (< **ına-k*) naip, danışman (EDPT 182b)

1.+ķa 045/21

Inalçuk Özel ad.

I. 021/02, 021/04, 021/06

I.+ķa 021/14

ıman- (< ET *ıman-*) inanmak.

1.-masaıız 015/01

ır (< ET (Uyg.) *ır* < AT **ır*) şarkı, ezgi.

1. 185/12

ırak (< ET *ırak*) uzak.

1. 038/16, 083/21, 115/10, 157/05, 172/08, 196/20

1.+dın 080/10

1.+dur 071/20

ırak kıl- uzaklaştırmak.

1. ķ.-ğuçı 010/11

İrāk Özel ad.

I. 013/19, 014/04, 028/09, 032/21, 034/05, 044/05, 053/11, 060/18, 107/05, 108/15, 111/20, 122/18, 129/21, 132/14, 134/07, 137/08, 170/04, 186/12, 204/14, 205/04, 207/13, 207/16, 207/18, 208/07, 215/10, 217/03, 218/02, 222/01, 222/05, 222/10, 222/19, 222/20, 223/05, 225/04, 225/11, 225/13, 225/20, 226/03, 229/20, 232/15, 233/11, 233/12, 234/03, 236/11, 236/19

I.+da 013/20, 013/21, 014/01

I.+dın 107/17, 111/06, 250/21, 251/17, 252/14

I.+ķa 014/03, 044/01, 050/02, 050/20, 115/01, 211/06, 211/07, 215/11, 217/19, 218/06, 223/04, 225/15, 225/17, 230/03, 230/06, 232/05, 233/05, 233/10, 233/15, 236/05, 258/06

I.+ķaça 250/05

I.+nı 013/09, 111/04, 225/19

I.+ta 235/09, 238/16, 238/19

I.+tın 224/21

İrāk-ı Acem

I.-ı A. 047/13

İrāk-ı Arab

I.-ı A. 047/12, 129/20, 187/15, 209/10

I.-ı A.+dın 142/15, 190/15

I.-ı A.+ğa 171/14, 187/11

‘I.-ı ‘A.+ka 171/09, 188/04

‘I.-ı ‘A.+nı 160/16

‘Irākī Iraklı.

‘I.+ler 205/07

ırakrak (< *irak*+*rak*) daha uzak.

1. 129/05

İsfahān Özel ad.

I. 206/08, 208/05, 208/06, 211/10, 225/13

I.+da 218/03

I.+ğa 206/02, 206/03, 206/08, 207/10, 207/15, 208/01, 208/05, 211/08, 211/09, 212/01, 218/01

I.+nı 211/11, 222/02

İşfahān Özel ad.

I. 107/01, 122/18, 122/19, 193/11

I.+da 111/04

I.+dın 189/07

I.+ğa 037/11, 107/06, 201/10, 207/10, 207/11, 207/20, 212/01, 233/13

I.+nı 046/17, 206/11, 207/14

İşfahānī Özel ad.

I.+ler 107/09

ısıķ (< ET (Uyg.) *isig*) sıcak. (krş. *ısıķ*)

1. 179/15

1.+ta 169/11

Isıķ Kōl Özel ad.

I.+ğa 245/06

ısıtma (< ET (Uyg.) *isit-ma*) sıtma, ateşli hastalık.

1. 195/20

ıslāh (< Ar. *ıslāh*) iyileştirme; iyi, hoş.

1. 021/01, 229/05

Ispahān Özel ad.

I.+nı 187/10

ıssıķ (< ET (Uyg.) *isig*) sıcak. (krş. *ısıķ*)

1. 231/01

1.+tur 208/09

Issıķ Kōl Özel ad.

I.+dın 100/21

Issı Kōl Özel ad.

A 'rāb-ı 'İ.+ni 172/01

'ibādet (< Far. < Ar. *'ibāda'*) ibadet.

'i. 057/05

'i.+din 151/19

'ibādet kıl- ibadet etmek.

'i. k.-urlar 024/01, 151/18

'i. k.-ur  r-diler 012/16

'İbāde-yi Vāsıf  zel ad. (bk. Açıklamalar)

'İ.+a 172/01

 b n B g  zel ad.

 . 185/14

'ib ret (< Far. < Ar. *'ib ra'*) tefsir; s z, konuşma; -den meydana gelmiş.

'i. 011/13, 015/14, 036/03, 040/11, 044/11, 063/09, 128/12, 135/02, 147/03, 166/13, 246/09

ibl g (< Ar. *ibl g*) ulaştırma.

ibl g kıl- ulaştırmak.

i. k.-dı 054/17

ibn (< Ar. *ibn*) oğul, erkek evlat.

i. 010/14

 br h m  zel ad.

 . 125/01, 212/14

 br h m Cih n-ş h özel ad.

 . 213/11

 br h m-i  umm  özel ad.

 . 177/11

 br h m-i ş rv n  özel ad.

 . 201/10

 br h m-i Tarh n  zel ad.

 . 243/06, 243/08, 243/17, 243/21

 br h mlik  ubbesi özel ad.

 .+ga 154/06

 br h m M rz   zel ad.

 . 197/10, 199/04, 211/19, 211/20, 227/18, 227/21, 228/01, 228/02, 228/11, 228/14, 228/18, 228/21, 229/03, 229/04, 229/06, 229/09, 229/11, 229/16, 230/08, 230/14, 230/16, 238/18

İ.+dın 228/07, 229/13
İ.+ğa 211/21, 229/10
İ.+nı 229/17

İbrāhīm Sultān Özel ad.

İ. 196/09, 240/10
İ.+ğa 129/09

İbrāhīm Sultān bin Şāh Melik Bēg Özel ad.

İ.+dın 240/16

İbrāhīm Sultān Mīrzā Özel ad.

İ. 129/02, 153/06, 186/17, 191/18, 194/01, 199/02, 211/05, 212/01, 212/20,
215/11, 215/13, 227/14, 227/16
İ.+ğa 194/07, 211/12, 212/03, 227/13

ibtidā (< Ar. *ibtidā'*) başlangıç.

i. 036/21, 066/21, 183/16, 217/10, 240/12
i.+sıda 066/20
i.+sıdın 031/03

ibtihāl (< Ar. *ibtihāl*) tazarru, niyaz.

i. 148/02

icābet (< Far. < Ar. *icāba'*) kabul etme.

i. 227/11
i.+ka 019/13

icād (< Ar. *icād*) yaratma, var etme.

ī. 252/12

icāzet (< Far. < Ar. *icāza'*) izin.

i. 006/16, 018/13, 023/13, 025/07, 033/20, 043/16, 045/01, 046/20, 060/09,
069/01, 076/11, 079/18, 085/07, 087/04, 094/06, 097/06, 142/16, 175/12,
230/09, 232/19, 233/11, 234/06, 234/07, 234/10, 234/16, 234/20

icāzet bër- izin vermek.

i. b.-di 076/16
i. b.-ip 076/14

İcel Özel ad.

İ. 129/14, 186/18, 196/08

İcel Mīrzā Özel ad.

İ. 194/01
İ.+ğa 211/12

İcel Noyan Özel ad.

İ. 059/18, 059/21
İ.+ğa 060/04

iclāl (< Ar. *iclāl*) teşrif, şereflendirme.

- i. 112/10, 153/08, 228/02, 242/14

icmāl (< Ar. *icmāl*) toplama, cem'; öz, özet.

- i. 028/07, 057/03, 123/09, 148/05, 198/02, 202/13, 235/10, 251/08

icmālen (< Ar. *icmāl*'in tenvinli şekli *icmālan*) kısaca.

- i. 067/01

ictimā' (< Ar. *ictimā'*) toplanma, bir araya gelme; toplantı.

- i. 036/11, 161/15, 213/07

ictimā' bol- toplanmak.

- i. b.-dı 164/20

ictināb (< Ar. *ictināb*) sakınma, çekinme.

ictināb kıl- uzaklaşmak.

- i. k.-ı 030/01, 120/20

iç (< ET *iç*) iç, içeri.

- i.+ide 012/10, 153/12

- i.+idin 012/13

- i.+inde 120/12, 127/01, 244/18

iç- (< ET (Uyg.) *iç-*) içmek.

- i.-er èr-di 225/19

- i.-ey 239/10

- i.-iben 239/10

- i.-ip 004/07, 074/11, 182/13, 184/18, 239/09, 253/18, 261/16

- i.-medi 200/12

- i.-mekke 232/19, 254/09

- i.-mes-men 012/02

- i.-tiler 125/03, 200/14

ant iç- söz vermek.

- a. i.-ip 005/20, 035/01, 205/08

- a. i.-ip èr-di 076/03

- a. i.-tiler 089/12, 196/18

içkeri (< ET (Uyg.) *içgerü* < *iç*+*gerü*) içeri.

- i. 098/08, 195/21

- i.+din 246/02

içki (< ET *iç+ki*) iç, içeriki.

- i. 219/10

içkü (< ET (Uyg.) *iç-kü*) şarap sohbeti.

- i.+sidür 226/21

içre (< ET *iç+re*) içinde.

i. 009/14, 038/06, 049/10, 063/16, 159/14, 198/15
i.+dür 010/01

içür- (< ET *iç-ür-*) içirmek.

i.-di 031/08, 203/10
i.-diler 109/14
i.-üp ér-di 031/07
i.-ür 253/10

idbār (< Ar. *idbār*) bahtsızlık.

i. 148/19

İdgü Özel ad.

İ. 069/21

İdikut Özel ad.

İ. 018/03, 018/04, 018/05, 018/07, 021/13, 040/07
İ.+nın 018/02

idrāk (< Ar. *idrāk*) anlayış, anlama yeteneği.

i.+ke 161/21

idrīs (idrīs ağacı) On metre kadar boylanabilen, beyaz çiçekli, dalları ve meyvesi hoş kokulu, kerestesi güzel bir tür kiraz.

i. 086/20

İdrīs Özel ad.

İ. 177/05

ifādet (< Far. < Ar. *ifāda'*) anlatış tarzı.

ifādet-me'āb ifadeye sığınak olan.

i.-m. 108/15

'iffet (< Far. < Ar. *'iffa'*) namus.

'i.+ni 092/06

ifrāt (< Ar. *ifrāt*) aşırı gitme, ölçüyü aşma.

i. 030/05, 121/01

i.+ıdın 039/02

ifrāt kıl- aşırıya kaçmak.

i. k.-ur ér-di 046/16

'ifrīt (< Ar. *'ifrīt*) zararlı ve korkunç mitolojik mahluk.

'ifrīt-manzar korkunç görünüşlü.

'i.-m. 147/10, 149/21

ifsād (< Ar. *ifsād*) kargaşalık yaratma, fitne çıkarma.

i. 107/18

i.+1 206/01, 228/09

iftāḥ (< Ar. *iftāḥ*) fethetme, açma.

i. 256/07

iftār (< Ar. *iftār*) güneşin batma zamanı olan orucun sona erme vakti.

i. 206/16

iftihār (< Ar. *iftihār*) övünme.

i. 149/15

iftikār (< Ar. *iftikār*) muhtaç olma.

i. 178/04

iğvā (< Ar. *iğvā*) baştan çıkarma, yolunu şaşırtma.

i.+s1 154/02, 160/18, 164/04, 201/20, 237/20, 241/10

iğvā kıl- baştan çıkarmak, azdırmak.

i. k.-ıp 093/16, 107/18

ihānet (< Far. < Ar. *ihāna*) arkadan vurma.

i. 058/03, 229/03

ihāṭa (< Ar. *ihāṭa*) bir şeyin etrafını çevirme, kuşatma.

ihāṭa kıl- kuşatmak.

i. k.-sunlar 167/02

iḥdās (< Ar. *iḥdās*) meydana getirme, yeni bir şey ortaya koymak.

iḥdās kıl- meydana getirmek.

i. k.-dı 137/08

i. k.-dılar 138/04

i. k.-ğan 049/04, 246/21

i. k.-iptur 049/21

i. k.-ıp èr-di 019/10

iḥlās (< Ar. *iḥlās*) yalansız, riyasız sevgi ve bağlılık; saf ve temiz sevgi, gönülden gelen dostluk.

i. 057/09, 117/14, 145/04, 172/17

i.+dın 076/17

i.+1 104/20

i.+larını 159/01

iḥmāl (< Ar. *iḥmāl*) zor ve anlaşılması güç bir şeyin izahı.

i. 066/18

iḥmāl (< Ar. *iḥmāl*) boş verme, kendi hâline bırakma.

i. 026/15, 139/09
i.+i 108/21

ihmāl kıl- boş vermek, kendi hâline bırakmak.
i. k.-ğanlarını 082/21
i. k.-ıp 078/12
i. k.-ıp ér-di 125/04
i. k.-sa 146/18

ihrāc (< Ar. *ihrāc*) dışarı çıkarma.
i. 215/04

ihrāc kıl- çıkartmak.
i. k.-dı 089/14
i. k.-dılar 046/18
i. k.-sunlar 212/05

ihrāk (< Ar. *ihrāk*) ateşe verme.
i. 197/19

ihsān (< Ar. *ihsān*) bağış, lütuf, iyilik.
i. 049/14, 106/21, 189/11, 235/13

ihtilāf (< Ar. *ihtilāf*) uyuşmazlık, ihtilaf.
i. 046/13, 047/06

ihtilāf kıl- kargaşa çıkartmak.
i. k.-ıp-tur-ururlar 193/07

ihtilāl (< Ar. *ihtilāl*) bozukluk, karışıklık.
i. 003/16, 154/21

ihtimām (< Ar. *ihtimām*) dikkatle, gayretle çalışma, özen gösterme.
i. 026/17, 063/08
i.+i 067/07, 124/13, 167/13, 184/05, 217/09, 217/18, 236/16, 241/05

ihtimām kıl- özen göstermek.
i. k.-adur ér-diler 153/14
i. k.-ıpturlar 198/17
i. k.-ur ér-di 001/01

ihtirām (< Ar. *ihtirām*) hürmet.
i. 156/04

ihtişāş (< Ar. *ihtişāş*) uzmanlık; bir kimseye kuvvetle bağlanma.
i. 085/12, 097/16, 135/01

ihtitām (< Ar. *ihtitām*) sona erme, bitme.
i. 138/12

iẖtiyāc (< Ar. *iẖtiyāc*) ihtiyaç.

i.+1 143/08

i.+ka 197/15

iẖtiyār (< Ar. *iẖtiyār*) seçme, tercih; otorite, hakimiyet.

i. 048/09, 054/08, 070/09, 077/18, 180/03, 203/07, 240/10

i.+1 036/19, 048/09, 074/19

i.+ıga 240/01

i.+ın 064/12

iẖtiyār kıl- seçmek, tercih etmek.

i. k.-dılar 092/05

i. k.-ıp 007/15

i. k.-ur-biz 173/12

İẖtiyāre'd-dīn Kal'ası Herat Kalesi.

İ.+da 212/16, 232/03, 237/16

İ.+ga 005/15, 006/05

İ.+nı 005/06

iẖtiyārsız (< Ar. *iẖtiyār* ve Tü. +sız) güçsüz.

i. 246/05

iẖtiyārsız kıl- güçsüz etmek, otoritesini bozmak.

i. k.-ıp 003/02

i. k.-ıp ér-diler 242/04

iẖtiyāt (< Ar. *iẖtiyāt*) sakınma, tedbirli olma.

i. 063/08, 089/04, 130/20, 149/01, 163/03, 164/01, 216/15

iẖtiyāt kıl- sakınmak, tedbir almak.

i. k.-ıı 015/01

i. k.-ıp 174/17, 179/10

iẖvān (< Ar. *aẖ*'ın çoğulu *iẖvān*) samimi arkadaşlar.

i. 239/21, 240/04, 246/07

iẖyā (< Ar. *iẖyā'*) diriltme.

i. 028/17

iḵāmet (< Far. < Ar. *iḵāma'*) oturma, konaklama.

iḵāmet kıl- yerleşmek, konaklamak.

i. k.-dı 006/11, 033/08, 040/21, 056/12, 078/06, 078/13, 080/16, 182/20, 187/16, 195/18, 224/09, 243/09

i. k.-dılar 076/13, 161/02

i. k.-ıp 051/14, 229/21

i. k.-ıptur 110/12

i. k.-mağ 056/01

i. k.-masun 229/14

iḳbāl (< Ar. *iḳbāl*) saadet, mutluluk.

- i. 036/19, 065/16, 216/18
- i.+i 007/11, 164/21
- i.+idin 132/05
- i.+ini 086/18

iḳdām (< Ar. *iḳdām*) gayret ve sebatla çalışma.

- i. 120/21, 165/21, 205/07, 241/21

iḳdām kıl- gayret etmek, çabalamak.

- i. k.-ıp 110/10, 124/13, 228/06

iklīl (< Ar. *iklīl*) taç.

- i. 145/06

iḳlīm (< Ar. *iḳlīm*) ülke.

- i.+de 229/09

ikrām (< Ar. *ikrām*) ağırlama, saygı gösterme; ihsan.

- i. 087/18, 090/07, 092/04, 094/15, 106/06, 187/01, 241/21
- i.+dın 137/06
- i.+ığa 015/17

ikrām kıl- ağırlamak.

- i. k.-dı 020/18
- i. k.-ıp 123/06, 215/05

iḳrār (< Ar. *iḳrār*) itiraf etme.

iḳrār kıl- itiraf etmek.

- i. k.-dılar 163/20

iḳtidār (< Ar. *iḳtidār*) güç, kuvvet.

- i.+ı 180/03
- i.+ığa 064/11

gerdün-iḳtidār felek gibi kudretli.

- g.-i.+ğa 119/11

iktifā (< Ar. *iktifā'*) kâfi görme, yeterli bulma.

iktifā kıl- kâfi görmek.

- i. k.-dı 153/16

iḳtiḳā (< Far. < Ar. *iḳtiḳā'*) gerek; ihtiyaç.

- i. 254/14
- i.+sı 243/11, 252/12

il- (< ET *il-* < AT **il-*) iliştiirmek, bağlamak.

i.-gey 035/18, 035/19

i.-geyler 054/15

ilā (< Ar. *ilā*) +A dek, +A değin.

i. 217/10

‘ilāc (< Ar. *‘ilāc*) tedavi.

‘i.+da 195/21

‘ilāc-pezīr (< Ar. *‘ilāc* ve Far. *pazīr*) tedavi edilebilir.

‘i. ér-mes 195/21

İlāh (< Ar. *ilāh*) Tanrı.

i. 009/14, 146/04

‘azāb-ı İ.+ığa 010/16

fażl-ı İ.+dın 112/19

İlāhī (< Ar. *ilāh* ve nispet eki *-ī*) Allah’a ait, Allah’tan gelen.

i. 077/16, 256/08, 257/15

İ. 025/05, 038/05, 049/12

i.+dın 173/12

İ.+dın 149/03

i’lām (< Ar. *i’lām*) bildirme, ilan etme.

i’lām kıl- bildirmek, haber vermek.

i. k.-dı 074/21

i. k.-ıp-miz 174/01

ilā-yevminā hazā Günümüze kadar, hâlâ.

i.+ğaça 029/05

İldiz Noyan Özel ad.

İ. 058/14

ile (< ET *birle*) ile.

i. 262/06

ilen (< ET *birle*) ile, birlikte.

i. 035/06, 036/19, 085/18, 195/15, 221/12

İlengiz Özel ad.

İ. 196/07

ilgeri (< ET *ilgerü*) ileri.

i. 033/13, 036/16, 037/11, 039/11, 042/07, 047/15, 048/20, 056/08, 057/05, 068/09, 070/18, 072/12, 072/19, 073/20, 074/04, 074/05, 076/05, 076/07, 076/08, 080/12, 081/11, 082/09, 083/08, 090/17, 092/10, 098/17, 100/14, 103/03, 104/15, 110/21, 113/01, 116/09, 120/03, 120/06, 122/11, 126/08, 130/15, 144/16, 145/12, 147/01, 162/07, 162/18, 164/01, 165/15, 165/17,

167/03, 167/09, 175/19, 178/08, 179/02, 202/17, 209/19, 215/13, 215/14,
228/20, 232/20, 248/12
i.+din 119/02

ilhāḥ (< Ar. *ilhāḥ*) ısrar etme, üzerine düşme.

ilhāḥ kıl- ısrar etmek.
i. .k-ıp 216/19

ilhām (< Ar. *ilhām*) ilham.
i. 050/13

illā (< Ar. *illā*) aksi takdirde.
i. 222/04

‘illet (< Far. < Ar. *‘illa’*) bozukluk.
‘i.+ka 007/17

‘ilm (< Ar. *‘ilm*) bilim, bilgi.
‘i. 089/21, 203/20, 213/16, 221/12
‘i.+ini 011/19
‘i.+ni 195/13

‘ilm-i hey’et astronomi ilmi.
‘i.-i h.+de 221/10

ilticā (< Ar. *ilticā*) sığınma.
i. 231/21

iltifāt (< Ar. *iltifāt*) ilgilenme, gönül alma; saygı gösterme, hürmet.
i. 003/20, 006/06, 030/06, 145/05, 155/14
i.+ı 003/17, 007/02
i.+ka 098/13

iltifāt kıl- aldırış etmek, önemsemek; hürmet etmek.
i. k.-ıp 213/07
i. k.-madı 078/16
i. k.-madılar 029/13
i. k.-may 050/19, 154/07

iltimās (< Ar. *iltimās*) rica, yalvarma.
i.+ı 004/17, 125/03
i.+ını 085/01, 100/05, 144/20

iltimās kıl- rica etmek, yalvarmak.
i. k.-dı 174/12, 187/19
i. .k-dılar 057/10
i. k.-dım 180/05
i. k.-ıp 009/03, 091/08
i. k.-ur-mèn 234/04

İlyās Özel ad.

İ. 098/01, 150/21

İlyās H'āce Özel ad.

İ. 104/17, 176/04, 177/12, 185/14

İlyās H'āce Bēg Özel ad.

İ. 215/10

İlyās H'āce Hān Özel ad.

İ. 072/21, 073/03, 073/04, 073/21

İ.+nı 070/07, 073/01

İlyās H'āce Hān bin Tuğluk Tēmür Hān Özel ad.

İ. 063/06

İlyās-ı Avғанī Özel ad.

İ. 150/18

İlyās Kēbek Hān Özel ad.

İ. 177/10

İlyās Oğlan Özel ad.

İ. 129/12

īmā (< Ar. *īmā'*) bir şeyi üstü kapalı olarak anlatma.

İ. 198/02

īmām (< Ar. *imām*) imam.

İ. 019/07, 019/10, 024/06, 024/21

İ.+nı 019/10

īmāmü'l-müslimīn Müslümanların imamı, hâlife.

İ.ü'l-m. 169/21

İmām 'Alāe'd-dīn Özel ad.

İ. 019/09

İmām 'Alāe'd-dīn Muḥammed-i Ḥotenī Özel ad.

İ. 019/08

İmām 'Alī Özel ad.

İ. 227/01

İmām Celāle'd-dīn 'Alī bin Ḥasan-ı Rindī Özel ad.

İ. 024/05

İmām Ebū Ḥanīfe-yi Kūfī Özel ad.

İ. 169/20

İmām Hanbel Özel ad.
İ.+ni 124/03

İmām Hüseyin Özel ad.
İ. 124/01

İmām Muḳrī-yi Ğaznevī Özel ad.
İ. 064/19

İmāmzāde Özel ad.
İ. 024/06

īmān (< Ar. *īmān*) inanma, doğru olarak kabul etme; iman.
İ. 010/11, 064/14, 259/09

‘imārāt (< Ar. *‘imāra*’ ın çoğulu *‘imārāt*) imaretler.
‘i. 168/18, 169/18
‘i.+dın 145/14
‘i.+ı 183/12
‘i.+ıda 208/21
‘i.+ıdın 136/13, 160/07
‘i.+ını 096/17, 109/07
‘i.+ka 198/19

‘imāret (< Far. < Ar. *‘imāra*’) bayındırlık.
‘i. 096/19, 124/20, 138/09, 138/12, 141/18, 141/20, 141/21, 198/12, 198/17, 198/19, 224/06
‘i.+dın 028/03, 028/16, 133/13
‘i.+i 046/10, 125/01, 138/01
‘i.+ide 185/03
‘i.+iğa 188/12
‘i.+iğaça 146/07
‘i.+in 168/14
‘i.+inde 063/05
‘i.+ini 168/11
‘i.+ka 032/17, 141/19, 171/10
‘i.+ler 087/12, 157/06
‘i.+lerde 166/12
‘i.+leri 158/13
‘i.+leriğa 168/10
‘i.+lerin 146/06
‘i.+te 049/05, 051/15

‘imāret kıl- bayındır hâle getirmek, onarmak, bina etmek.
‘i. k.-dı 007/04, 153/03, 198/15, 198/18, 230/15
‘i. k.-dılar 124/03
‘i. k.-ğaylar 134/20
‘i. k.-ıp 061/15
‘i. k.-iptur 150/05

‘i. k.-masunlar 031/12

‘i. k.-ur 187/10

imdād (< Ar. *imdād*) yardım.

i.+1 043/09, 059/18

İmel Guçur Özel ad.

İ.+ğa 113/12

İmil Özel ad.

İ. 017/17, 018/15

īmīn (< Far. *ēman* < Ar. *āmin*) emin, emniyette, korkusuz (krş. *īmīn*).

ī. ěrmes-men 054/09

īmīn bol- emin, emniyette olmak.

ī. b.-ğay 127/16

īmīn (< Far. *ēman* < Ar. *āmin*) emin, emniyette, korkusuz (krş. *īmīn*).

īmīn kıl- emniyette tutmak.

ī. k.-ıp 004/17, 085/05

imkān (< Ar. *imkān*) olanak.

i. 038/14, 215/16

imsāk (< Ar. *imsāk*) cimrilik.

i. 085/10

imtidād (< Ar. *imtidād*) uzama, uzun sürme.

i. 108/01

i.+1 026/15, 096/12

imtidād tap- uzamak.

i. t.-tı 013/14, 114/17, 215/15, 226/13, 247/08

imzā (< Far. < Ar. *imzā*) imza.

i.+ğa 033/04

‘inād (< Ar. *‘inād*) ayak direme.

‘i. 178/07

in‘ām (< Ar. *in ‘ām*) lütuf ve ihsan.

i. 090/07, 137/06, 246/04, 260/22

i.+ğa 141/06, 212/07

i.+lar 134/17, 170/19

in‘ām kıl- ihsan etmek.

i. k.-dı 020/18, 129/17, 132/10, 153/09, 182/02, 208/04

i. k.-ıp 094/15

in ‘āmāt (<Ar. *in ‘ām*'ın çoğulu *in ‘āmāt*) lütuflar.
i. 194/03

‘inān (< Ar. *‘inān*) dizgin; idare etme, kontrol.
‘i. 136/16
‘i.+ı 185/11
‘i.+ın 161/19
‘i.+ını 033/03, 033/05, 051/13, 100/04, 136/18, 259/07
‘i.+ınığ 064/11

İnanç Oğlan Özel ad.
İ. 127/15

inās (< Ar. *unsā*'nın çoğulu *inās*) kadınlar.
i. 037/14, 247/07
i.+nı 046/16

‘ināyet (< Far. < Ar. *‘ināya*’ lütuf, bağış, iyilik.
‘i. 004/01, 004/10, 004/18, 004/21, 006/13, 008/09, 016/15, 040/14, 059/16,
077/16, 110/17, 112/02, 129/04, 132/06, 150/18, 173/12, 203/01, 209/06,
215/01, 215/17, 217/09, 246/03, 256/08
‘i.+i 120/05, 243/14, 251/03, 260/04
‘i.+ığa 143/20, 244/03
‘i.+ka 006/06, 025/07, 101/07, 112/03, 112/08, 119/07, 125/04, 129/06,
145/04, 168/15, 183/21, 210/03, 212/13, 217/06
‘i.+ler 138/17

‘ināyet kıl- lütufta bulunmak.
‘i. k.! 176/17
‘i. k.-ıp 136/08, 182/01
‘i. k.-ıptur 202/11
‘i. k.-ur 248/16

‘ināyet-nāme (< Ar. *‘ināya*’ ve Far. *nāma*) muafiyet belgesi.
‘i. 005/17

inbisāt (< Ar. *inbisāt*) sevinç, neşe.
i. 216/21

inçke (< ET (Uyg) *yinçge*) ince.
i. 188/16

ineke (< *ana+ke*) mürebbiye, süt anne. (LÇ, 62b)
i.+si èr-di 054/03

inḥirāf (< Ar. *inḥirāf*) doğru yoldan çıkma.
inḥirāf kıl- doğru yoldan çıkmak.
i. k.-ıp 260/16

inhizām (< Ar. *inhizām*) hezimete uğrama, bozulma.

i. 007/21, 166/04

i.+ğa 165/07

i.+ıdın 132/17

ini (< ET *ini*) küçük kardeş.

i.+si 177/15, 236/12

in‘itāf (< Ar. *in‘itāf*) bir tarafa dönme.

i. 033/03

inkār (< Ar. *inkār*) reddetme.

i. 262/05

inkār kıl- inkâr etmek.

i. k.-ıp 005/16

inķilāb (< Ar. *inķilāb*) değişme, bir hâlden başka bir hâle geçme.

i. 253/16

inķirāz (< Far. < Ar. *inķirād*) son bulma, sonu gelme.

i. 002/08

inķitā‘ (< Ar. *inķitā‘*) son bulma.

i. 172/16

inķiyād (< Ar. *inķiyād*) itaat etme, boyun eğme.

i. 056/02, 086/06, 106/19, 161/18, 166/01, 172/10, 245/01, 245/07

i.+ğa 144/15

inķiyād kıl- boyun eğmek, itaat etmek.

i. k.-dılar 190/20

i. k.-ıp 005/13, 034/20, 142/19

i. k.-madı 098/11, 128/19

inkisār (< Ar. *inkisār*) ümitsizlik.

i. 163/09

ins (< Ar. *ins*) insan.

i. 022/14

i.+ka 218/20

inşāf (< Ar. *inşāf*) merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.

i. 002/12, 006/14, 024/19, 065/09, 078/01, 180/03

i.+dın 062/03

i.+nı 007/10

inşā (< Ar. *inşā‘*) yapma, kurma; kaleme alma, yazma.

i. 066/16, 153/16, 252/12

i.+da 217/10

inşā kıl- yapmak, meydana getirmek.

i. k.-dı 155/21

i. k.-ıp 180/17

i. k.-ıptur 066/09

inşā' a'llāh (< Ar. *in+şā'a+allāh*) Allah nasip ederse.

i. 066/20

inşā' a'llāhu Te'ālā (< Ar.) Yüce Allah isterse.

i. 198/03, 224/01

inşirāḥ (< Ar. *inşirāḥ*) gönülde duyulan ferahlık.

i.+da 065/06

intibāḥ (< Ar. *intibāḥ*) uyanıklık.

i. 226/08

intihā (< Ar. *intihā'*) sona erme.

i.+sı 031/03

intikāl (< Ar. *intikāl*) (bir durumdan başka bir duruma) geçme; (öbür dünyaya) göçme, ölme.

i. 218/20, 227/01

i.+ğa 198/01

i.+i 226/17

i.+idür 226/18

intikāl kıl- bir yerden bir yere geçmek.

i. k.-dı 007/07

i. k.-ıp 195/20

intikām (< Ar. *intikām*) intikam, öç alma.

i. 030/15, 045/10, 049/03, 101/20, 112/01, 119/02, 132/08, 152/11, 157/04, 165/08, 193/05, 212/20

i.+dın 131/01

i.+ı 120/21, 215/06

intisāb (< Ar. *intisāb*) bir kimseye veya bir yere bağlı olma, mensup olma.

i.+dur 162/11

i.+ı 149/11

i.+nı 178/06

intizā' (< Ar. *intizā'*) koparıp alma.

intizā' kıl- koparıp almak.

i. k.-ıp 066/02

intizām (< Ar. *intizām*) düzen, tertip.

i. 008/14, 056/21, 206/12

intizār (< Ar. *intizār*) bekleme, bekleyiş.

i. 058/01

ip (< ET (Uyg.) *yıp*) ip.

i.+tin 174/13

irāde (< Ar. *irāda'*) isteme, dileme.

i. 150/04

i.+sidin 196/20

i.+siğa 180/03

Īrān Özel ad.

Ī. 021/10, 021/11, 033/05, 033/06, 033/21, 038/07, 039/09, 040/03, 040/06, 043/13, 043/14, 043/17, 043/18, 044/19, 047/07, 047/13, 048/01, 051/14, 056/16, 059/12, 060/01, 060/04, 060/05, 060/11, 066/02, 097/12, 104/09, 104/10, 106/17, 119/19, 119/21, 120/01, 155/04, 180/17, 189/21, 191/17, 196/10, 209/10, 210/05, 215/11, 217/04, 239/02, 262/13

Ī.+da 003/19, 042/20, 043/13, 044/13, 044/16, 045/07, 046/20, 047/04, 047/20, 051/11, 056/13, 060/03, 062/21, 213/01, 213/06

Ī.+ğa 037/08, 044/18, 046/07, 046/14, 097/15, 099/07, 099/09, 120/07, 153/17, 186/07

Ī.+ında 198/01

Ī.+nı 047/05

Īrānī Özel ad.

Ī. 158/20

irdāf (< Ar. *irdāf*) arka arkaya gönderme.

i.+nı 041/21

‘irfān (< Ar. *‘irfān*) bilme.

‘i. 117/16

‘irfān-penāh (< Ar. *‘irfān* ve Far. *panāh*) irfan sığınağı.

‘i. 226/05

irsāl (< Ar. *irsāl*) gönderme, yollama.

irsāl kıl- göndermek, yollamak.

i. k.-dı 048/02, 048/17, 091/20

i. k.-dılar 150/03

i. k.-ıp 260/11

irtifā (< Ar. *irtifā*) yükselme, yükseklik.

i. 131/01, 240/19

i.+dın 027/12

i.+ğa 218/14

irtihāl (< Ar. *irtihāl*) dünyadan ahirete göçme, ölme.
İ.+i 218/13

irtikāb (< Ar. *irtikāb*) kötü bir iş yapma.
İ. 161/12, 254/08

İrtiş Suyı Özel ad.
İ.+ğa 114/13

İsā Özel ad.
İ. 015/02, 168/02, 177/16, 200/13
İ.+mı 131/18, 200/12, 200/15

İsā Bég Özel ad.
İ. 104/07, 117/11, 177/17

İsā Çelebi Özel ad.
İ.+din 183/21
İ.+ğa 184/21

İsen Buğay Devāt-dār Özel ad.
İ.+mı 163/11

İsen Buğa Hân bin Duva Hân Özel ad.
İ. 061/14

İsevī Hz. İsa'nın dininden olan.

dem-i İsevī nefesi şifa veren.
d.-i İ. 195/21

İsfend Özel ad.
İ. 188/11

İsfend bin Kāra Yūsuf Özel ad.
İ. 213/10
İ.+nı 213/08

İsfendiyār Özel ad.
İ. 213/11, 216/10, 225/04, 237/01, 244/01

İsfendiyār Mīrzā Özel ad.
İ.+mı 206/16

İsferayin Özel ad.
İ. 030/06
İ.+de 229/06
İ.+ğa 225/03

İsfizār Özel ad.

İ. 003/02, 003/17, 006/13

İskender Özel ad.

İ. 087/07, 177/04, 178/20, 184/12, 188/10, 192/07, 192/08, 192/11, 192/17, 192/18, 192/21, 193/01, 193/06, 201/07, 211/08, 211/09, 213/10, 215/10, 215/12, 215/14, 217/04, 217/05, 233/01, 233/02, 233/03, 258/20, 258/21

İ.+din 217/13

İ.+ğa 192/12

İ.+ni 193/06, 206/07, 211/10, 233/04

İ.+niş 192/13

İskender Ahmed Özel ad.

İ. 196/04

İskenderānī (< Ar. *İskandarānī*) Bir çeşit kumaş.

İ. 185/21

İskender bin ‘Ömer Şeyh Mīrzā Özel ad.

İ.+ğa 211/07

İskender-i Rūmī Özel ad.

İ. 198/19

İskender-i Türkmen Özel ad.

İ. 215/10, 215/12, 216/01

İskender Kara Yūsuf Özel ad.

İ. 215/09, 216/03

İskender Mīrzā Özel ad.

İ. 136/09, 156/17, 156/18, 177/12, 179/02, 180/20, 206/05, 206/12, 206/18, 207/03, 207/12, 207/13, 207/15, 207/16, 207/17, 207/18, 207/19, 207/20, 208/02, 208/07, 211/18, 224/07

İ.+ğa 138/03, 191/02, 193/12, 202/18, 207/10

İ.+nı 156/21, 170/20, 171/01, 206/01, 206/03, 206/13, 211/10, 211/19

İ.+nış 137/21, 206/17, 211/13

İskender Oğlan Özel ad.

İ. 073/04

İ.+nı 073/13

İskender ‘Ömer Şeyh Özel ad.

İ.+niş 211/06

İskender ‘Ömer Şeyh Mīrzā Özel ad.

İ. 156/12

İskender-şāh Özel ad.

İ. 142/16

İskender Şeyhî Özel ad.

İ. 098/12, 121/01, 177/10, 190/13, 191/06, 191/13, 191/14
İ.+din 193/10
İ.+ğa 009/01, 108/19, 121/02, 192/11, 192/13, 193/03
İ.+ni 102/13
İ.+niş 191/20

İslām (< Ar. *islām*) İslam.

İ. 006/18, 012/20, 012/21, 013/03, 040/08, 040/10, 047/21, 049/06, 050/13, 061/07, 117/15, 138/14, 152/11, 175/02, 231/01, 259/09
İ.+da 019/11
İ.+dın 013/04, 062/12, 145/16
İ.+ğa 012/19, 041/09, 041/13, 045/13, 047/20, 062/07, 164/09, 172/13, 174/05

İslām Ağa-yi bin Hızır-i Yasavurî Özel ad.

İ. 085/11

ism (< Ar. *ism*) isim, ad.

i. 014/05, 241/05, 252/19
i.+i 015/11, 044/12, 063/14, 063/16, 066/19, 241/05
i.+ide 049/08
i.+ğa 050/08, 240/18
i.+imiz 063/16

İsmā‘īl Özel ad.

İ. 140/12, 158/19
İ.+ğa 064/13
İ.+niş 251/08

İsmā‘īl-i Şofî Tarḥān Özel ad.

İ.+nı 221/16

İsma‘iliyye(?) Bazı Şîîlerin son imam olarak saydıkları İmam-ı Cafer'in büyük oğlu İsmail'in kurduğu bir fırka ve bu firkadan olan kimse.

İ.+dürler 122/20

İsmā‘īl Mühr-dār Özel ad.

İ.+nı 200/20, 200/21

‘İşme’-d-dīn Özel ad.

‘İ. 241/02

‘işmet (< Far. < Ar. *‘işma’*) namuslu olma, iffet.

‘i. 092/06
‘i.+ni 244/05

isrāf (< Ar. *isrāf*) savurganlık.

i. 136/05, 154/04

İsrā'il Özel ad.

İ.+din 064/13

İsrenkıyya Özel ad. (bk. Açıklamalar)

İ.+ğa 181/11

İ.+ğaça 180/19

isti'cāl (< Ar. *isti'cāl*) acele etme

isti'cāl kıl- acele etmek.

i. k.-ıp 031/10

istid'ā (< Ar. *istid'ā*) isteme, rica, dua okuma.

İ.+sı 004/06

istid'ā kıl- istemek, dua okumak.

i. k.-dı 064/20

i. k.-dılar 080/19

isti'dād (< Ar. *isti'dād*) kabiliyet.

i. 002/03

istifsār (< Ar. *istifsār*) açıklama isteme.

istifsār kıl- açıklama istemek, sormak.

i. k.-ur-men 035/04

istiğāse (< Ar. *istiğāsa*) yardım isteme.

İ.+si 204/20

istiğfār (< Ar. *istiğfār*) bağışlanma dileme.

istiğfār kıl- tövbe etmek.

i. k.-ıp 125/06, 262/01

istiğnā (< Ar. *istiğnā*) aza kanaat etme, tok gözlülük.

i. 064/16

istihfāf (< Ar. *istihfāf*) küçümseme, hor görme.

İ.+ını 029/15

istihkām (< Ar. *istihkām*) sağlamlılık, kuvvet.

i. 025/02, 056/21, 126/09, 255/14

İ.+da 120/12, 144/08, 161/09, 167/01, 243/15

İ.+dadur 105/05, 122/01

İ.+ğa 097/20, 174/09

İ.+ı 021/15, 191/17

İ.+ıda 028/10

İ.+ıdın 144/15

İ.+ığa 030/02

istiḥlāṣ (< Ar. *istiḥlāṣ*) kurtarma, kurtarılma.

i.+ı 018/02

i.+ıda 031/10

i.+ıdın 025/19

istiḥlāṣ kıl- kurtarmak.

i. k.-dı 089/18

i. k.-ıp 040/06

istiḥrāc (< Ar. *istiḥrāc*) yıldızlardan anlam çıkarma.

istiḥrāc kıl- (anlam) çıkarmak.

i. k.-urlar 221/11

istikāmet (< Far. < Ar. *istikāma*^t) dürüst bir şekilde hareket etme, doğruluk.

i. 049/15, 059/03, 257/19

istikbāl (< Ar. *istikbāl*) gelen birini karşılamaya çıkma.

i.+din 068/03

istikbāl kıl- karşılamak, karşılamaya çıkmak.

i. k.-ıı 030/02

i. k.-ıp 007/12, 060/06, 060/14, 170/18, 252/18

istiklāl (< Ar. *istiklāl*) istiklal, bağımsızlık.

i. 001/21, 002/02, 002/18, 005/02, 196/01, 196/10, 203/08, 211/13, 219/01, 229/06, 241/06, 241/07

i.+dın 240/13

i.+din 065/20, 229/08, 244/20, 248/18

istiklāl kıl- itaati reddetmek, bağımsız olmak.

i. k.-ıp 229/11

istikṣāf (< Ar. *istikṣāf*) düşmanın bulunduğu mevzii, araziyi ve alınan tertibatı öğrenme.

i.+ıga 061/19

istilā (< Ar. *istilā*^r) bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme; yayılma, kaplama.

i. 056/11, 060/18, 156/14, 159/01, 178/05

i.+sı 035/03, 211/13

istilā tap- ele geçirmeye niyetlenmek.

i. t.-ıp 008/05, 067/07, 126/13, 179/10, 195/21, 216/21, 217/04, 218/18

i. t.-ıp ér-di 187/12, 254/02

i. t.-ıp ér-diler 007/08

i. t.-madılar 074/17

i. t.-salar 081/02

i. t.-tı 188/05, 207/16, 211/06

istimā^c (< Ar. *istimā*^c) dinleme, işitme.

i. 077/19, 123/16, 160/14, 215/20, 216/14, 242/16
i.+ıdın 029/18, 126/16, 147/14, 165/14, 217/17

istimā' kıl- işitmek, dinlemek.
i. k.-dı 006/01, 050/02, 055/17, 097/19
i. k.-dılar 008/07, 024/19, 029/15
i. k.-ıp 204/19
i. k.-ıp-men 027/01
i. k.-sunlar 195/21

isti' māl (< Ar. *isti' māl*) kullanma.
i.+i 179/03

istimālet (< Far. < Ar. *istimāla'*) şefkatli, tatlı; birinin lütfunu kazanma; teselli.
i. 003/12, 004/05, 061/04
i.+i 204/14
i.+ıdın 004/12

istimālet bër- tatlı sözle ikna etmek.
i. b.-ıp 032/17, 045/20, 058/03, 201/06, 202/20, 204/12, 229/15, 244/07, 255/15

istimālet-nāme (< Ar. *istimāla'* ve Far. *nāma*) bir suçun bağışlandığını bildiren kağıt.
i. 004/03, 128/14

istimdād (< Ar. *istimdād*) yardım isteme.
i. 144/11, 155/09, 169/20

istimrār (< Ar. *istimrār*) sürüp gitme; kalıcılık.
i. 014/07, 056/21, 062/14, 214/03

istişāl (< Ar. *isti' şāl*) kökünü kazıma.
i.+ını 148/02

istişvāb (< Ar. *istişvāb*) uygun görme.
i.+ı 255/05

istivā (< Ar. *istivā'*) öğle (*vakt-i istivā'*: öğle vakti).
i. 242/18

istizhār (< Ar. *istizhār*) yardım, destek.
i.+ları 147/09

'ișyān (< Ar. *'ișyān*) isyan.
'i. 006/15, 050/04

'ișyān kıl- isyan etmek.
'i. k.-ıp 078/19

iş (< ET *iş* < AT **iš*) iş; cenk.

i. 017/10, 024/07, 054/09, 074/19, 080/19, 090/12, 111/16, 125/18, 131/18, 132/06, 133/19, 142/01, 142/17, 158/03, 159/14, 170/09, 210/21, 214/08, 222/06, 224/16, 228/21, 234/17, 239/07, 257/07, 260/12
i.+de 072/06
i.+din 172/14, 213/11
i.+ge 017/09
i.+i 017/01, 019/11, 023/01, 037/09, 039/13, 055/06, 056/20, 061/14, 085/16, 085/21, 118/15, 160/10, 249/19, 252/17, 253/19, 262/06
i.+idin 055/05, 071/10, 142/20, 170/09, 187/04, 249/16
i.+ige 005/16, 059/04
i.+in 085/07
i.+ini 016/01, 026/16, 029/09, 054/10, 057/11, 090/12, 093/09, 173/20
i.+ke 055/19, 153/12, 165/05
i.+ler 007/08, 080/17, 080/18, 202/06, 209/14, 229/02, 250/17
i.+lerde 199/16
i.+leri 024/15, 048/20
i.+lerige 163/08
i.+ni 232/13

iş kıl- hareket etmek.

i. k.-a al-mas 251/12

işâret (< Far. < Ar. *işâra'*) işaret, iz, belirti.

i. 007/14, 097/14

i.+i 085/07, 227/15

işâret kıl- işaret etmek.

i. k.-dı 037/06, 179/04, 260/12

i. k.-ıpturlar 126/10

işbâ' (< Ar. *işbâ'*) karnını doyurma.

i.+ı 058/08, 058/16, 232/08, 246/07

i.+ını 158/19

iş-bu (< *iş+bu*) işte bu.

i. 258/17

işen- (< ET (MK) *işen-*) güvenmek.

i.-ip 035/17, 126/20

işgâl (< Ar. *şuğl'*un çoğulu *aşgâl*) kuvvetine dayanarak ele geçirme.

i. 202/13

İşkelce Özel ad.

İ. 098/14

‘işret (< Far. < Ar. *‘işra'*) içki içme, içki; zevk, safa, keyif.

‘i. 001/12, 154/21, 194/04

‘i.+de 056/21

‘i.+ğa 236/14, 254/08

‘i.+ka 036/11, 036/15, 068/02, 204/02, 237/10, 250/09, 250/11

iṣṭi‘āl (< Ar. *iṣṭi‘āl*) alev alma.

i. 179/06

iṣṭibāh (< Ar. *iṣṭibāh*) benzer, benzeyen.

felek-iṣṭibāh (<Ar. *falak* ve Ar. *iṣṭibāh*) göğe benzeyen, gökkubbesi kadar yüksek.

f.-i.+ga 098/19, 149/14, 166/18

iṣṭidād (< Ar. *iṣṭidād*) hastalığın artması, şiddetlenmesi.

i. 120/03

iṣṭigāl (< Ar. *iṣṭigāl*) meşgul olma, bir şeyle uğraşma.

i. 130/06

iṣṭigāl kıl- meşgul olmak.

i. k.-adur 231/19

i. k.-dı 169/09

i. k.-dılar 026/14, 028/05, 052/16, 061/02, 153/11, 236/09, 238/09, 242/03, 254/20, 256/04

i. k.-gay 050/13

i. k.-ıp 001/12, 029/16, 036/15, 144/18, 150/07, 224/16, 254/09, 259/04

i. k.-sunlar 042/09

i. k.-ur ər-diler 018/01

iṣṭihār (< Ar. *iṣṭihār*) şöhretlenme, şöhret bulma.

iṣṭihār kıl- şöhretlenmek.

i. k.-ur 172/11

iṣṭihār tap- şöhret bulmak.

i. t.-tı 138/21, 154/11, 172/05

it (< ET *it* < AT **īt* (*ityt?*)) it, köpek.

i. 086/13

iṭā‘at (< Far. < Ar. *iṭā‘a*) boyun eğme.

i. 027/16, 029/12, 029/21, 056/03, 106/11, 120/09, 169/01, 172/10, 190/20, 202/13, 212/18, 234/02, 245/01

i.+de 005/11

i.+dın 245/17

iṭā‘at kıl- itaat etmek, boyun eğmek.

i. k.-ıp 018/04, 032/18, 129/05, 161/18, 245/07

i. k.-madı 232/16

‘itāb (< Ar. *‘itāb*) azarlama.

‘i. 180/02, 187/05, 215/07

‘itāb u ḥiṭāb tekdir, azarlama sözleri.
‘i. u ḥ.+da 215/07

‘itāb kıl- azarlamak.
‘i. k.-dı 176/03
‘i. k.-ıp 109/01, 125/06, 136/07

it ağrığı bir hastalık adı.
i. 038/13

i‘tibār (< Ar. *i‘tibār*) saygınlık.
i.+ı 260/16

i‘tibār kıl- saygı göstermek.
i. k.-madı 203/08

i‘tibār tap- saygı görmek.
i. t.-tı 003/15

i‘tibārılık (< Ar. *i‘tibār* ve Tü. +lık) saygıdeğer, saygın.
i. 025/15

i‘tidāl (< Ar. *i‘tidāl*) aşırı olmama, orta olma.
i.+dın 226/19, 230/17
i.+ğa 120/06
i.+ıdın 195/19

i‘tikād (< Ar. *i‘tikād*) inanma, bir şeye, bir düşünceye bağlanma.
i. 047/21, 057/09
i.+ığa 058/04

i‘tilāl (< Ar. *i‘tilāl*) zayıf olma, hastalıklı.
i. 195/19

i‘timād (< Ar. *i‘timād*) güven.
i. 004/20, 084/02, 147/01
i.+ı 070/06, 147/09, 204/09

i‘timād kıl- güvenmek.
i. k.-dı 225/02
i. k.-dın 015/03
i. k.-may 085/02

i‘timādī (< Ar. *i‘timād* ve nispet eki -ī) güvenilir.
i. 052/15

i‘tirāf (< Ar. *i‘tirāf*) itiraf, suçunu kabul edip söyleme.

i‘tirāf kıl- itiraf etmek.

i. k.-dılar 202/16

i. k.-ıp 180/10

i'tirāz (< Far. < Ar. *i'tirāḏ*) karşı çıkma.

i'tirāz kıl- karşı çıkmak.

i. k.-ıp 171/04

itit- (< *yiti-t-*) keskinleştirmek.

i.-ıp 058/18

i'tizār (< Ar. *i'tizār*) af dileme.

i. 125/06

i.+ı 066/17

i.+ımı 170/13

itlāf (< Ar. *itlāf*) lüzumsuz yere harcama.

i. 136/05, 197/19

itmām (< Ar. *itmām*) bitirme, tamamlama.

i. 167/13

i.+ğa 137/09, 189/19, 241/05, 260/12

i.+ı 138/12

iṭmīnān (< Ar. *iṭmīnān*) birine inanma, güvenme.

i. 229/19

ittifāk (< Ar. *ittifāk*) birleşme, uyuşma; olay.

i. 004/20, 017/19, 026/03, 045/06, 050/05, 053/19, 068/14, 069/13, 070/10, 075/15, 076/01, 084/01, 084/10, 086/06, 086/12, 094/21, 097/05, 104/03, 106/02, 110/08, 131/17, 131/21, 141/18, 172/01, 179/06, 206/04, 208/08, 220/12, 230/10, 244/03, 257/21, 260/13

i.+dın 151/07, 190/10

i.+ı 007/09, 007/12, 040/11, 050/20, 053/08, 054/21, 056/20, 069/10, 080/21, 086/04, 088/10, 088/18, 109/05, 198/08, 227/11, 238/08, 240/01, 243/04, 245/01, 247/19, 255/08, 255/11

ḥasb-i ittifāk tesadüfen.

ḥ.-i i. 057/06

ittifāk kıl- anlaşılmak, sözleşmek.

i. k.-ıp 008/15, 039/08, 045/02, 047/03, 052/01, 067/03, 067/20, 073/08, 075/18, 078/11, 084/03, 089/12, 099/08, 187/18, 219/06

i. k.-ıpturlar 092/21, 197/03, 205/01

ittifākan (< Ar. *ittifākan*) tesadüfen.

i. 085/03

ittifākāt (< Ar. *ittifāk*'ın çoğulu ve *ittifākāt*) tesadüfler.

i.+tın 200/10, 225/08, 229/05

ittifākāt-ı ḥasene beklenmedik iyi talihler.
i.-ı ḥ.+dın 126/14

ittifāksız (< Ar. *ittifāk* ve Tü. +sız) ittifaksız.
ittifāksız kıl-
i. k.-a-sız 259/22
i. k.-ıp 259/20

ittifāksızlık (< Ar. *ittifāk*, Tü. +sız+lık) ittifaksızlık.
i.+dın 248/14

ittihād (< Ar. *ittihād*) birlik.
i.+ka 056/20

ittihādī (< Ar. *ittihād* ve Far. *ī*) bir birlik.
i. 242/01

ittisām (< Ar. *ittisām*) damgılanma.
i. 220/12

İvāç Özel ad.
İ. 084/11

īvā (< Ar. *īvā*) misafirperver bir şekilde karşılama.
ī.+nı 049/15

īvār (< Far. *ēvār*) akşam.

īvār kıl- akşam geç vakitte yolculuk yapmak.
ī. k.-ıp 173/06

‘ivaż (< Far. < Ar. *‘ivaḍ*) karşılık olarak verilen şey.
‘i.+ı 075/05

iyāb (< Ar. *iyāb*) geri dönme.
i. 215/03

‘iyd (< Far *‘īd* < Ar. *‘aid*) bayram.
‘i.+dın 001/07
‘i.+nı 135/20

‘iyd-gāh (< Far *‘īd* < Ar. *‘aid* ve Far. *gāh*) bayram yeri.
‘i. 149/12
‘i.+da 226/11
‘i.+ını 230/15

‘İyd Bēg Özel ad.
‘İ. 177/17

‘İyd H^vāce Özel ad.
‘İ.+ni 115/19

İyk Suyı Özel ad.
İ.+ğa 116/03

iz (< ET (Uyg.) iz < AT *īz) iz.
i. 072/17, 140/10
i.+i 140/11

īzā (< Ar. īzā’) kedere ve mihnete uğratma.
ī. 010/10

izāfe (< Far. < Ar. idāfa’) katma.

izāfe bol- karışmak.
i. b.-dı 050/08

‘izām (< Ar. ‘aẓīm’in çoğulu ‘izām) büyük, ulu.
‘i. 196/14
‘i.+dın 085/21, 149/10
‘i.+nı 229/04

‘izār (< Ar. ‘izār) yanak.
‘i. 033/12, 096/02

gül-‘izār gül yanaklı.
g.-‘i. 239/13, 259/10

i‘zāz (< Ar. i‘zāz) saygı ile ağırlama.
i. 015/17, 020/18, 065/06, 087/18, 092/04, 094/15, 098/21, 106/06, 123/06,
129/16, 156/04, 158/09, 187/01, 208/04, 215/05, 241/21
i.+ğa 141/05

i‘zāz kıl- saygı ile ağırlamak.
i. k.-ıp 091/20, 100/01, 164/10

izdiḥām (< Ar. izdiḥām) kalabalık, yığılma.
i. 057/16

izdivāc (< Ar. izdivāc) evlenme.
i.+ı 138/01

İzed (< Far. īzid, ēzid) Allah.
İ.+ığa 230/17

‘izem (< Ar. ‘izām) büyüklük, ululuk.
‘i. 178/05

izhār (< Ar. izhār) gösterme, ortaya çıkarma.

i. 182/08, 201/21, 234/02
i.+ıġa 061/07
i.+ı kıl-dılar 001/14, 029/12
i.+ı kıl-ıp 027/16

izlāl (< Ar. *izlāl*) hakir görme.
i.+ġa 065/06

İzmir Özel ad.
İ. 183/04, 183/07, 183/18
İ.+ġa 183/14

İzmir Kāl'ası Özel ad.
İ.+nıġ 182/14

'izz (< Ar. *'izz*) yücelik.
'i. 007/15

'İzze'd-dīn 'Ömer Merġnī Özel ad.
'İ. 003/08, 003/09

'izzet (< Far. < Ar. *'izza'*) hürmet, saygı.
'i. 018/05, 064/15, 065/16, 081/21, 181/06, 196/13, 196/20, 229/18, 260/09

'izzet-fezāy (< Ar. *'izza'* ve Far. *fizāy*) izzet arttıran.
'i. 224/06

K/Ķ

Ka'an (< Mo. *haġan* < Tü. *ka+ġan*, Çin. *ġan*) hakan, han (Lessing, 906b).
ķ. 037/01, 037/04, 037/05, 038/14, 038/15, 038/16, 039/19, 040/17, 041/15,
044/03, 044/12, 141/05
ķ.+lardın 041/14, 041/15
ķ.+nıġ 041/05

ķaba- (< Mo. *haba-*) kuşatmak. (Lessing, 895a)
ķ.-dı 091/15, 096/01, 099/16, 112/03, 201/10
ķ.-dılar 077/04, 088/06, 257/20
ķ.-p 057/18, 067/11, 076/18, 078/21, 084/16, 091/05, 099/10, 124/11, 134/10,
139/07, 174/13, 201/10, 212/01, 230/21, 231/13, 231/20, 243/11, 244/03,
245/15, 246/01, 257/08, 261/11
ķ.-ptur 231/14
ķ.-r 257/04

Ķabādiyān Özel ad.
Ķ. 027/07

ķabal (< *ķaba-l* < Mo. *haba-*) muhasara, abluka.
ķ. 006/04, 008/01, 243/11, 246/01, 247/04

ķ.+dın 231/20

ķ.+dur 212/01

ķabāyil (< Ar. *ķabīla'* 'ın çoğulu *ķabā'il*) kabileler.

ķ. 017/04, 187/15

ķ.+ni 187/14

Ķabbāb Emīr Seyyid Ķāsım Özel ad.

Ķ. 215/04

Ka'be Özel ad.

K.+ęa 085/01, 089/15

ķābız (< Far. < Ar. *ķābiđ*) alan, tutan.

ķ. 135/07, 193/07, 256/10

ķābız-ı ervāh Ruhları kabzeden, Azrâil.

ķ.-ı e.+ęa 059/18

ķ.-ı e.+ķa 193/07

ķābız bol- kabzedilmek.

ķ. b.-dı 061/07

ķ. b.-dılar 062/07

ķ. b.-ęanı 258/12

ķābil (< Ar. *ķābil*) mümkün.

ķ. 065/14

ķabīle (< Ar. *ķabīla'*) kabile.

ķ.+siğa 142/05

ķabr (< Ar. *ķabr*) mezar.

ķ.+i 148/12

ķ.+ları 167/12

ķabūl (< Ar. *ķabūl*) kabul etme, alma.

ķ. 123/05

ķ.+ęa 020/17

ķ.+ı 029/21

ķabūl ét- kabul etmek.

ķ. è.-medi 082/03

ķ. è.-mey 005/11

ķabūl kıl- kabul etmek, razı olmak.

ķ. ķ.-dı 018/04, 088/08, 091/16, 125/17, 136/14, 169/01, 182/09, 185/21

ķ. ķ.-dılar 105/14, 127/10, 143/07, 180/16, 181/17, 212/12, 212/15

ķ. ķ.-ıp 009/03, 012/21, 023/11, 081/04, 082/19, 085/01, 091/08, 091/09, 091/17, 100/05, 107/07, 107/14, 112/17, 124/06, 127/19, 144/21, 158/20,

161/09, 166/19, 182/21, 184/01, 187/19, 199/01, 199/05, 211/13, 221/20, 229/19, 232/02, 246/11

ķ. ķ.-madı 012/19, 076/01, 096/07, 174/20, 211/01, 232/17

ķ. ķ.-may 008/10, 012/20, 028/05, 071/20, 128/08, 161/02, 161/20, 188/15, 208/05

ķ. ķ.-sağ  r-di 180/06

ķ. ķ.-ur  r-diler 013/04

ķabul H n  zel ad.

ķ. 015/08, 062/18

ķ b l  zel ad.

ķ. 082/01, 110/03, 111/13, 119/16, 139/02, 141/01, 210/03, 230/18, 237/06, 246/15, 246/18, 247/16, 248/01

ķ.+de 082/01

ķ.+din 068/16, 141/19

ķ.+ğa 110/01, 141/03, 142/09, 153/04, 258/06

ķ.+ğaça 141/02

ķ.+ni 082/02, 110/02, 212/12, 212/17

ķabza (< Far. < Ar. *ķabda'*) pençe.

ķ. 064/11

ķaç- (< ET (Uyg.) *ķaç-*) kaçmak.

ķ.-adurlar 105/19

ķ.-ar 112/04, 127/07, 146/15

ķ.-a b r-di 101/13

ķ.-ğanlar 082/14, 230/12

ķ.-ip 004/16, 014/02, 018/10, 021/07, 034/09, 034/19, 038/09, 041/13, 042/21, 046/03, 047/05, 051/01, 051/05, 053/14, 053/17, 056/05, 058/02, 058/18, 060/18, 067/14, 068/11, 068/21, 069/12, 069/19, 070/16, 071/11, 072/19, 074/13, 075/20, 079/12, 080/09, 080/10, 082/12, 083/11, 083/14, 084/06, 084/07, 087/14, 091/13, 092/13, 093/06, 093/12, 094/10, 094/13, 095/16, 103/16, 104/15, 107/11, 109/05, 109/09, 109/12, 110/05, 112/05, 115/05, 120/11, 121/08, 121/17, 121/18, 121/21, 129/11, 133/11, 133/14, 134/12, 137/20, 141/05, 141/14, 143/05, 143/17, 144/04, 149/01, 149/06, 151/09, 152/18, 157/05, 157/17, 158/18, 158/19, 160/08, 160/14, 162/11, 162/19, 171/08, 171/17, 172/04, 172/13, 187/14, 188/01, 199/02, 201/18, 201/19, 202/03, 202/21, 203/01, 203/05, 203/12, 203/15, 203/18, 203/21, 206/03, 206/21, 207/04, 207/13, 208/12, 209/18, 210/11, 211/09, 212/16, 214/10, 217/06, 222/01, 222/10, 222/16, 223/06, 223/17, 224/03, 225/17, 227/18, 228/14, 230/14, 230/19, 231/12, 233/16, 242/10, 256/12

ķ.-iptur 108/04, 140/14, 244/17

ķ.-ip bar-adurlar 078/14

ķ.-ip  r-di 052/20, 083/16, 121/19, 145/16, 199/21

ķ.-ip  r-diler 080/11, 108/20, 123/09, 161/11, 181/04, 223/01

ķ.-ķanı 157/09

ķ.-ķanlar 079/07

ķ.-ķaylar 165/19

ķ.-tı 072/20, 079/13, 087/14, 130/21, 181/11, 203/18, 204/19, 212/12, 251/18

ķ.-tılar 001/07, 088/12, 110/04, 111/01, 136/02, 152/07, 224/13

ķaçan (< ET (Uyg.) *ķaçan*) nasıl, ne zaman.

ķ. 003/13, 030/01, 063/13, 081/01, 081/02, 092/21, 241/04, 257/07
ķ.+ġaça 058/01

Ķaçunī Hān Özel ad.

Ķ. 062/18

ķaçur-(< *ķaç-ur-*) kaçırnak.

ķ.-dı 091/03, 132/01
ķ.-dılar 073/05
ķ.-dük 251/17
ķ.-up 079/19, 080/06, 113/03, 234/08, 258/08

Ķadaķ Özel ad.

Ķ. 040/02

ķadar (< Ar. *ķadar*) miktarında.

ķ. 216/18
ķ.+ġa 153/16

ķadd (< Ar. *ķadd*) boy, endam.

ķ. 253/09

ķadeķ (< Ar. *ķadaķ*) içki bardaġı.

ķ. 001/12

ķadem (< Ar. *ķadam*) ayak.

ķ. 096/03, 117/18, 122/11, 165/03, 165/17, 179/13, 240/14,
261/15
ķ.+ni 039/11

sābit-ķadem mizacı deġişmeyip, yerinde direnen.

s.-ķ. 013/03

s.-ķ.+dür-biz 054/14

ķadem bas- ayak basmak, yerleşmek.

ķ. b.-tı 045/17, 049/14

ķader (< Ar. *ķadar*) kader, alın yazısı.

ķ. 196/20, 223/12
ķ.+ġa 174/15

Ķadır Alp Arslan (kişi adı)

Ķ. 025/11

ķādī (< Ar. *ķādī*) kadı.

ķ. 025/07, 030/09, 090/09, 182/08, 189/08, 200/08, 220/17, 223/17
ķ.+si 154/09

ķ.+siniğ 003/07

Ķāđi Aĥmed řā'idī Özel ad.

Ķ. 207/14

Ķ.+ęa 207/15

Ķāđi bend(?) Özel ad.

Ķ. 261/01

Ķāđi Celāle'd-dīn Özel ad.

Ķ. 156/21

Ķāđi Ķuĥbe'd-dīn Özel ad.

Ķ. 227/15

ķadīm (< Ar. *ķadīm*) eski.

ķ. 081/03, 139/01, 198/16, 245/06

ķ.+dīn 089/18

Ķāđi Muĥammed Özel ad.

Ķ. 200/07

ķādir (< Ar. *ķādir*) yapabilme gücüne mâlik olan; Allah.

ķ. 005/21, 178/05, 202/10, 223/13, 261/12

ķ.+i 244/12

ķādir-i muĥtār dilediği gibi hareket edebilen.

ķ.-i m. 180/03

Ķādir Özel ad.

Ķ. 261/09

ķadīr (< Ar. *ķadīr*) tükenmez kudret sahibi olan Allah.

ķ.+ęa 145/01

Ķāđi řalāĥe'd-dīn Özel ad.

Ķ. 210/09

ķadr (< Ar. *ķadr*) 1. değer, itibar; rütbe, pāye; 2. astronomide yıldızların parlaklık derecelerine göre birbirinden ayırdetmek için yapılan tasnifte her dereceden biri.

ķ. 086/18, 148/18

ķ.+ini 109/03, 203/07

ķafař (< Ar. *ķafař*) kafes. (krş. *ķafes*)

ķ. 238/06

ķ.+dīn 191/01

ķ.+ıdın 185/07

ķafes (< Far. *ķafas* < Ar. *ķafař*) kafes. (krş. *ķafař*)

ķ. 012/06, 205/21, 217/08
ķ.+idin 125/13

kāfi (< Ar. *kāfi*) yeterli.
k.+dūr 148/11

ķāfile (< Ar. *ķāfila'*) kafile.
ķ.+niņ 124/11
ķ.+si 197/16
ķ.+sini 104/11, 106/04, 124/10

kāfir (< Ar. *kāfir*) kâfir.
k. 019/09, 019/16
k.+din 109/02
k.+i 072/07, 221/08
k.+ler 134/14, 139/13, 140/04, 140/05, 140/07, 140/11, 140/14, 151/14
k.+lerdin 010/10
k.+lerğa 010/14
k.+leri 134/11, 139/09
k.+leriniņ 139/01
k.+lerni 133/03, 151/15
k.+lerniņ 140/19
k.+ni 001/16, 010/12

kāh (< Far. *kāh*) köşk, kasr.
k. 195/12, 261/16

ķāhir (< Ar. *ķāhir*) zorlayan, kahredici.
ķ. 260/08

ķāhir Özel ad.
ķ. 261/08

ķāhire Özel ad.
ķ.+ğa 129/16

ķahķaha ķal'ası Özel ad.
ķ.+da 199/18

ķahlağa Özel ad.
ķ.+dın 246/18
ķ.+ğa 069/04, 071/18, 072/04, 074/20
ķ.+ğaça 244/11

ķahr (< Ar. *ķahr*) zulüm, mahvetme; zorlama.
ķ. 028/12, 102/15, 178/07
ķ.+dın 218/09
ķ.+ı 030/21

ķahramān (< Far. *ķahramān*) kahraman.

ķ. 066/04

ķahren (< Ar. *ķahr-an*) zorla.

ķ. 026/20

ķahķ (< Ar. *ķahķ*) yağmurun yağmamasından çıkan kıtlık; kıtlık sonucu beliren açlık; mec. yetersizlik, yokluk.

ķ. 115/10, 134/05, 136/01, 143/17, 208/01, 208/02, 222/13, 230/07, 232/11

ķ.+dın 019/05, 134/07

ķ.+dur 116/08

ķahķ u ģalā kıtlık ve pahalılık.

ķ. u ģ.+dın 006/04

ķahķlıķ (< Ar. *ķahķ* ve Tü. *+lık*) kıtlık.

ķ. 234/10

ķā'im-maķām (< Ar. *ķā'im* ve *maķām*) birinin yerini tutan.

ķ. 007/07, 058/12, 198/07

ķā'im-maķām kıl- vekil yapmak.

ķ. ķ.-ıp 001/21, 239/21

ķaklık Özel ad.

ķ. 017/13

ķākül (< Far. *ķākul* < Mo. *kekül, kökel, kökül*) kâhkül, perçem. (Lessing, 446a, 482b, 483b).

ķ.+idin 199/17, 201/05

ķal- (< ET *kal-* < AT **ķāl-*) kalmak.

ķ.-dı 014/17, 022/10, 023/07, 030/11, 032/09, 038/11, 040/13, 050/21, 060/19, 061/08, 063/18, 070/13, 071/10, 074/18, 094/05, 099/06, 100/20, 130/19, 151/10, 156/01, 196/02, 196/03, 196/05, 217/03, 221/01, 222/06, 225/05, 230/09, 235/01, 254/10

ķ.-dılar 008/18, 026/04, 028/09, 078/15, 096/10, 125/21, 141/11, 142/11, 144/07, 183/16, 208/13, 242/12, 250/09

ķ.-duķ 056/01

ķ.-ğandur 029/03, 044/16, 213/21

ķ.-ğandurlar 140/11

ķ.-ğanlargā 152/21

ķ.-ğanları 034/09, 142/11

ķ.-ğay 030/02, 063/12, 161/19, 175/02

ķ.-ğaylar 260/06

ķ.-ğay-sèn 006/09, 260/11

ķ.-ıp 010/21, 015/15, 016/20, 038/15, 049/09, 055/03, 071/10, 072/04, 075/06, 118/09, 154/21, 167/06, 168/03, 176/02, 218/09, 230/01, 244/04

ķ.-ıp èr-di 022/11, 028/03, 041/15, 085/05, 169/12

ķ.-ıp èr-diler 032/17, 123/15

 .-madı 022/18, 025/21, 027/10, 028/06, 028/20, 029/08, 032/01, 035/13,
 037/13, 037/19, 037/20, 041/16, 042/20, 051/20, 056/13, 058/17, 069/10,
 085/16, 098/01, 098/20, 105/10, 111/15, 145/15, 183/09, 183/13, 193/10,
 204/09, 209/04, 209/12, 209/14, 217/05, 217/21, 218/19, 238/01, 238/02,
 238/20, 244/04, 246/02, 247/07
  .-madılar 037/20
  .-mas 091/06, 205/06, 235/03
  .-masun 001/18, 117/06, 198/16, 209/05
  .-mas-tur-ur 038/01
  .-may 013/21, 057/21
  .-maydur 053/19, 248/03
  .-maydur  r-di 050/10, 108/04, 122/08, 164/13
  .-ur 037/21, 063/10, 063/11, 119/10, 161/21, 164/17, 174/01
  .-ur  r-di 175/03

 al'a (< Ar. * al'a*) kale, hisar.

 . 003/10, 005/17, 006/03, 021/15, 026/10, 028/04, 029/16, 029/19, 030/02,
 031/10, 041/04, 074/15, 077/18, 087/12, 097/02, 097/20, 099/16, 101/16,
 105/05, 105/08, 106/02, 106/13, 106/16, 106/18, 111/18, 120/16, 123/03,
 125/09, 125/12, 126/12, 126/21, 127/01, 127/02, 128/04, 128/08, 128/15,
 128/20, 133/07, 133/13, 138/19, 141/18, 141/20, 141/21, 144/10, 144/15,
 144/19, 145/02, 145/09, 145/10, 146/09, 152/16, 154/14, 161/08, 163/01,
 163/02, 163/04, 163/05, 163/06, 163/07, 163/09, 163/13, 163/15, 168/11,
 168/14, 168/21, 169/11, 169/16, 174/06, 174/10, 174/12, 176/13, 183/04,
 183/10, 183/17, 183/18, 188/17, 188/18, 188/21, 191/21, 231/20, 239/04,
 246/04, 246/06, 247/08, 255/13, 255/14, 257/21
  .+da 047/04, 088/16, 098/19, 098/20, 112/04, 127/02, 136/01, 139/20,
 143/17, 154/17, 161/06, 167/08, 168/18, 176/12, 189/03, 219/18, 226/09,
 232/10, 246/18, 248/03
  .+dakiler 249/08
  .+dın 004/02, 004/06, 023/13, 023/15, 031/09, 035/11, 077/06, 078/13,
 084/16, 088/18, 090/15, 098/15, 099/19, 101/07, 112/03, 112/05, 120/18,
 121/16, 126/10, 128/10, 128/16, 128/20, 129/05, 129/06, 145/01, 154/16,
 163/10, 167/07, 183/14, 229/02, 241/19, 246/03, 246/06, 249/10, 251/18,
 252/09, 254/03, 257/11
  .+dur 099/16, 120/12, 124/09, 126/09, 126/21, 175/15, 243/15
  .+ a 005/10, 005/13, 021/14, 022/03, 023/07, 025/13, 076/13, 077/01,
 078/13, 082/02, 088/05, 090/15, 091/05, 097/02, 098/01, 098/04, 098/06,
 099/13, 104/01, 106/14, 111/09, 120/13, 120/14, 126/12, 127/05, 128/09,
 128/15, 128/19, 133/13, 142/03, 144/09, 144/17, 145/06, 150/20, 150/21,
 154/13, 163/01, 163/08, 167/02, 167/04, 169/13, 169/15, 176/12, 181/08,
 183/05, 183/09, 184/08, 184/12, 229/12, 232/02, 247/07, 249/08, 254/03
  .+lar 024/21, 028/10, 030/07, 133/06, 246/18
  .+larg a 028/10, 104/04
  .+ları 139/19, 183/21
  .+larını 044/04, 134/20, 240/18
  .+larını 158/16, 163/09, 243/04
  .+larının 099/20
  .+nı 005/08, 022/05, 022/06, 022/16, 022/17, 023/13, 023/15, 023/16,
 025/02, 028/06, 029/17, 031/09, 067/10, 077/15, 084/16, 088/06, 090/10,

090/19, 091/05, 096/14, 098/01, 098/03, 098/20, 102/03, 102/14, 104/13, 105/06, 105/07, 106/13, 106/16, 111/21, 120/12, 120/18, 124/13, 124/14, 124/17, 125/13, 125/19, 126/11, 127/05, 127/06, 128/01, 133/09, 133/13, 136/11, 139/19, 141/17, 142/01, 142/04, 142/07, 146/10, 150/19, 153/03, 158/14, 158/18, 158/21, 160/14, 168/14, 168/20, 174/06, 174/07, 174/13, 174/17, 175/16, 183/06, 183/15, 184/07, 184/13, 189/02, 200/16, 209/17, 228/05, 228/06, 229/03, 229/16, 231/20, 232/10, 243/07, 246/01, 247/07, 248/10, 255/14, 256/18, 257/09
k.+nın 027/04, 099/18, 126/10, 126/20, 246/03, 246/04, 249/09, 251/10
k.+sı 050/01, 098/14, 102/16, 129/03, 160/02, 198/11
k.+sıda 163/03, 245/14, 252/08, 256/18
k.+sığa 005/12, 099/20, 133/12, 134/10, 140/10, 209/17, 231/13
k.+sın 169/06
k.+sını 075/01, 082/03, 085/15, 096/19, 099/16, 103/06, 104/12, 158/17, 191/08, 203/16, 241/13, 248/19
k.+sını 099/15

kal'a kıl- kale yapmak.

k. k.-ur 111/17

kal'adārlik (< Ar. *kal'a'*, Far. *dār* ve Tü. *+lık*) dizdarlık, kale muhafızlığı.

k.+dm 247/06

Kalağı Özel ad.

K.+dm 170/01

kal'āi (< Ar. *kal'a'* ve Far. *ī*) bir kale.

k. 022/04, 188/16

k.+dur 161/09, 167/01, 174/04, 174/09, 183/02

kalak (< Ar. *kalak*) iç sıkıntısı, gönül darlığı.

k. 154/01, 157/17, 172/06, 217/11

kāla'llāhu te'ālā ve tebāreke yüce Allah şöyle buyurdu.

k. 010/07

kāla'llāhu tebāreke ve te'ālā yüce Allah şöyle buyurdu.

k. 064/01

Kal'a-yi Bā-yezīd Özel ad.

K. 106/05

Kal'a-yi Debūsī Özel ad.

K.+ğa 242/07

Kal'a-yi Ėrtāb Özel ad.

K.+ğa 141/19

Kal'a-yi Fīrūzkūh Özel ad.

K.+nı 191/07

Ḳal‘a-yi İhtiyāre’d-dīn Özel ad.

Ḳ.+de 229/07

Ḳ.+ğa 004/21

Ḳ.+ni 227/21

Ḳal‘a-yi ‘İmād Özel ad.

Ḳ. 222/11, 223/02

Ḳ.+ta 229/08

Ḳal‘a-yi Kāht Özel ad.

Ḳ.+қаça 160/14

Ḳal‘a-yi Mīnā Özel ad.

Ḳ. 136/12

Ḳal‘a-yi Nefer Özel ad.

Ḳ.+dīn 142/12

Ḳ.+ğa 142/07, 142/13

Ḳal‘a-yi Sefīd Özel ad.

Ḳ. 088/05

Ḳ.+ni 122/01

Ḳal‘a-yi Surḥ Özel ad.

Ḳ. 102/10

Ḳ.+nı 105/10

ḳalb (< Ar. *kalb*) yürek; bir şeyin tam ortası, merkezi.

ḳ. 224/17, 256/02

kālbūd (< Far. *kālbud*) beden.

k. 185/07, 191/01

k.+tin 205/21, 217/08

ḳalem (< Ar. *qalam*) kalem.

ḳ. 034/15, 180/17, 195/09, 216/13

ḳ.+i 184/20

ḳalem ḳıl- tek bir vuruşta ikiye kesmek.

ḳ. ḳ.-dı 079/11

ḳalemī (< Ar. *qalam* ve nispet eki *-ī*) yazı yazma.

ḳalemī ḳıl- yazıya dökmek.

ḳ. ḳ.-ıp 020/15, 150/03

ḳalğan (< ET (MK) *kalğan*) kalkan.

ḳ.+nı 077/13

kalın (< ET *kalın*) çok.

ķ. 008/06, 016/05, 020/05, 023/19, 025/20, 028/04, 038/19, 039/09, 041/01, 043/17, 047/04, 050/05, 050/20, 052/07, 053/15, 057/21, 058/07, 060/13, 069/17, 071/05, 072/16, 072/17, 072/21, 081/07, 082/11, 110/10, 116/06, 116/12, 122/05, 126/04, 129/18, 130/12, 151/06, 152/08, 162/07, 164/19, 167/07, 183/03, 184/09, 193/19, 203/02, 205/03, 206/18, 213/10, 220/02, 222/08, 227/13, 227/20, 236/01, 236/03, 236/08, 236/12, 250/05, 253/06, 256/16, 258/13

kalil (< Ar. *kalil*) az.

ķ. 027/19

kalkān (< ET (MK) *kalkān*) kalkan

ķ. 098/04, 167/04, 178/10

ķ.+ıġa 098/05

Qalmaķ Özel ad.

Q. 041/15

Q.+dın 141/05

Q.+ķa 041/13

Kālpūş Özel ad.

K.+ķa 199/19, 233/11

kām (< Far. *kām*) emel, arzu.

k. 033/05, 239/18

Qam Özel ad.

Q. 019/21

ķam' (< Ar. *ķam*) kahretme, ezme.

ķ. 148/02

Qamaķtuv Özel ad.

Q. 102/09

ķamķıla- (< *ķamķı+la-*) kamķılamak.

ķ.-p 204/16

ķamer (< Ar. *ķamar*) ay.

ķ. 153/10, 233/11

Qamere'd-dīn Özel ad.

Q. 092/13, 093/06, 093/18, 093/20, 094/06, 094/09, 100/18, 100/21, 107/17, 111/07, 114/08, 114/12

Q.+ġa 093/15, 094/12, 107/19, 114/10

Q.+ni 092/15

Qamere'd-dīn Duġlat Özel ad.

Q. 092/10

Ḳamer Kāṣānī Özel ad.
Ḳ. 108/19

ḳāmet (I) (< Far. < Ar. *ḳāma'*) cemaatle kılınan farz namazlara başlamadan önce "namaz başladı" anlamına gelen "kad kâmeti's-salât" cümlesi ilave edilerek okunan ezan.
ḳ. 019/11

ḳāmet (II) (< Far. < Ar. *ḳāma'*) boy, endam.
ḳ.+i 195/11

ḳamış (< ET (Uyg.) *kamış*) kamış.
ḳ.+dın 181/10

kāmīl (< Ar. *kāmīl*) âlim; tam, eksiksiz; yetkin hâle gelmiş.
k. 037/01, 062/05, 215/18, 221/10, 247/12

bedr-i kāmīl dolunay
b.-i k. 218/14

kām-kār (< Far. *kām-kār*) isteğine ulaşmış, devlet ve ikbal sahibi.
k. 149/03, 216/08, 239/16
k.+ğa 051/19

kām-nā-kām (< Far. *kām-nā-kām*) ister istemez, zorunlu olarak.
k. 070/06

kām-rānlık (< Far. *kām-rān* ve Tü. +lık) mutluluk.
k. 062/06, 119/11

kām-yāb (< Far. *kām-yāb*) isteğine ulaşmış.
k. 239/18

kān (< Far. *kān*) kaynak, memba.
k. 023/16, 091/10

ḳan (< ET *ḳan* < AT **ḳān*) kan.
ḳ. 032/02, 035/18, 101/15, 118/13, 131/15, 253/15
ḳ.+ı 032/09, 081/02, 098/10, 121/01, 244/07
ḳ.+ıdın 007/21, 029/16, 051/10, 085/05, 101/20, 157/04, 236/10, 249/17, 253/14
ḳ.+ımdın 084/21
ḳ.+ın 128/12, 128/13, 129/01, 208/21, 248/10
ḳ.+ını 052/19, 085/09
ḳ.+lar 204/17
ḳ.+larını 099/20

ḳanā'at (< Far. < Ar. *ḳanā'a'*) kanaat.
ḳ. 064/16, 065/03

ķ.+ķa 065/04

ķanāt (< Ar. *ķanāt*) ķadırın duvarları.
ķ. 013/10

Kanbatu Özel ad.
K.+dın 123/18

ķanbel (< Ar. *ķanbal*) atlı birliķinin sahibi veya lideri olma.
ķ. 162/14
ķ.+i 162/13, 177/01, 177/02
ķ.+ini 131/21

ķanber Mīrzā Özel ad.
ķ. 250/14
ķ.+nı 248/12

ķancuķa (< Mo. *ķancuķ-a(n)*) kanca. (Lessing, 350a).
ķ.+dın 233/01

ķand (< Ar. *ķand* < Far. *kānd*) ŗeker.
ķ. 200/06, 200/08

ķandaķay (< Moķ. *handaķay*) bir tūr iri geyik, mus. (Lessing, 927b).
ķ. 115/13

ķandahār Özel ad.
ķ. 102/13, 210/03, 212/08, 250/05
ķ.+nı 102/17, 139/02
ķ.+ķa 004/13, 212/02, 212/11, 249/04

ķanı (< ET *ķanı* < **ķanyu*) hani, nerede.
ķ. 063/10

ķān-ı ģil Özel ad.
K.+de 043/18, 138/04, 242/14
K.+ķa 119/17

ķanķlı Özel ad. (bk. Açıklamalar)
ķ. 013/06
ķ.+lardın 021/21, 024/16, 025/16, 025/21
ķ.+larnı 025/14

ķanlıķ (< *ķan+lıķ*) kanlı. (krş. *ķanlıķ*)
ķ.+ıķa 093/02

ķanlıķ (< *ķan+lıķ*) kanlı. (krş. *ķanlıķ*)
ķ.+larnı 005/20

ķap (< ET (MK) *ķap* < AT **ķāp*) kap.

ķ. 132/10

ķapa- (< *ķap-* *a-* (pekiştirici ek)) bir yere hapsetmek (TMEN, IV, 295).

ķ.-dı 071/02, 199/07

ķ.-ğay 168/19

ķ.-p 018/07, 108/09, 111/10, 188/19, 206/07, 224/10, 256/14

ķaplan (< ET (Uyg.) *kaplan*) kaplan (EDPT 584b).

ķ. 259/01

ķapuğçı (< *ķapuğ+çı*) kapıcı.

ķ. 133/02

ķār (< Far. *kār*) iş, etki; fayda.

k. 021/07, 147/12, 205/10

ķird-i ķār

ķ.-i k. 244/12 bir işle uğraşma, meşgul olma.

ķar (< ET *ķar* < AT **ķār*) kar.

ķ. 092/08, 095/06, 103/21, 110/13, 112/19, 114/19, 117/04, 127/11, 133/20, 139/12, 139/14, 140/10, 157/03, 183/06, 195/18, 217/05, 234/04

ķara (< ET *ķara*) kara, siyah; sıradan halk, halk.

ķ. 008/12, 011/03, 019/14, 071/14, 080/10, 084/07, 094/03, 114/01, 115/02, 177/15, 185/11, 186/20, 244/18, 262/07

ķ.+sı 073/11

ķ.+sın 022/10, 088/12, 116/19, 175/20, 250/13

ķ.+sını 022/06, 176/10

ķ.+sınıñ 125/02

ķara ķışlak Özel ad.

ķ.+da 082/05

ķara Aħmed Özel ad.

ķ. 177/04

ķarabāğ Özel ad.

ķ. 051/11, 051/13, 158/10, 190/20, 191/03, 213/01, 213/06

ķ.+da 046/10, 053/21, 105/14, 172/03, 172/10, 190/13

ķ.+dın 173/03

ķ.+ğa 105/11

ķ.+ķa 046/07, 156/05, 234/01, 234/08

ķaraca Ĥācib Özel ad.

ķ. 023/02, 023/03

ķ.+ni 023/06

ķaraca Ĥāřř Ĥācib Özel ad.

Ვ.+ni 021/14

Ვara Cengī Özel ad.
Ვ.+ni 087/13

Ვaraçar Özel ad.
Ვ. 059/01

Ვaraçar Noyan Özel ad.
Ვ. 036/10, 057/01
Ვ.+ğa 056/18
Ვ.+ni 035/09, 056/17

Ვaraçar Noyin Özel ad.
Ვ. 059/03

Ვaraçık Bāğ Özel ad.
Ვ.+larıda 094/07

Ვaraçin Özel ad.
Ვ. 053/05
Ვ.+ni 053/01

ᲕaraçuᲕ Özel ad.
Ვ. 115/03

Ვara Ვhān Özel ad.
Ვ. 011/14, 011/21, 012/01, 012/18, 012/20, 012/21, 013/02, 013/06, 013/07
Ვ.+ğa 011/15, 013/02

Ვara Ვasan Özel ad.
Ვ. 188/01

Ვara ᲕuᲕāy Özel ad.
Ვ. 018/03, 018/14
Ვ.+ni 019/02

Ვara Hindū Özel ad.
Ვ. 087/10

ᲕaraᲕiᲕār Özel ad.
Ვ.+ğa 181/16

Ვara Hūlegū Özel ad.
Ვ. 059/03, 059/04, 059/07, 059/08
Ვ.+ni 059/06

Ვara Ვvāce Özel ad.
Ვ. 018/07
Ვ.+ğaça 113/13

Ƙara Ƙalğan Özel ad.
Ƙ.+nı 129/11

Ƙara Ƙısmak Özel ad.
Ƙ.+da 092/16

ƙaraƙla- (< *ƙar-a-k+la-*) yağmalamak (Räsänen, 1969, 235b). (bk. Çağ. *ƙaraƙ* "yağma, talan" (Kaçalın, 2011, 953; Senglah 271r24).
ƙ.-p 055/02

Ƙaraköl Özel ad.
Ƙ. 254/18

Ƙaraƙum Özel ad.
Ƙ.+da 038/17

Ƙaraƙurum Özel ad.
Ƙ. 041/15
Ƙ.+da 039/19, 040/18
Ƙ.+dındur 036/04

Ƙara Ƙoylu Özel ad.
ƙ. 013/17

Ƙaramān Özel ad.
Ƙ. 177/06

Ƙara Muḥammed Özel ad.
Ƙ.+ƙa 106/08
Ƙ.+nı 106/07

Ƙara Muḥammed Türkmen Özel ad.
Ƙ. 127/21

Ƙarañçi Özel ad.
Ƙ. 071/14

ƙarañgu (< ET (Uyg.) *ƙarañgu*) karanlık.
ƙ. 148/16

Ƙara ‘Osmān Özel ad.
Ƙ. 168/13, 177/03, 178/14, 213/09, 232/16
Ƙ.+ğa 168/19

Ƙara ‘Osmān Türkmen Özel ad.
Ƙ.+ğa 160/15
Ƙ.+nı 186/16

ƙarār (< Ar. *ƙarār*) karar, durma, yerleşme.

ķ. 055/07, 089/19, 160/10, 185/10, 261/10
ķ.+nı 007/15

ķarār bēr- karar vermek.

ķ. b.-diler 008/10, 149/08, 162/03, 165/18

ķ. b.-e al-ğay-biz 053/18

ķ. b.-ip 006/01, 241/12, 244/15, 250/13

ķ. b.-ip èr-diler 254/02

ķarār ķıl- kararlaştırmak.

ķ. ķ.-dı 103/11, 199/02

ķ. ķ.-dılar 215/17

ķarār tap- yerleşmek, karar vermek, durmak.

ķ. t.-ğay 050/19

ķ. t.-ip 008/03, 074/05, 194/18

ķ. t.-ķay 035/11, 170/09

ķ. t.-tı 002/03, 005/05, 006/12, 010/17, 040/03, 047/12, 067/15, 094/16,
130/16, 131/04, 147/06, 171/12, 177/19, 196/10, 214/01, 214/02, 229/11,
230/07, 232/08, 233/10, 234/08, 236/06, 236/14, 240/05, 258/15

ķ. t.-tılar 177/11

Ķara Semān Özel ad.

Ķ.+ğa 089/12, 114/19

Ķarasu Özel ad.

Ķ. 061/01

Ķara Şāhzāde Özel ad.

Ķ.+din 136/05

Ķara Şehr Özel ad.

Ķ.+ğa 175/20, 176/03

Ķaratal Özel ad.

Ķ.+ğa 114/10

Ķara Tatar Özel ad.

Ķ. 186/01, 186/07, 186/09, 191/15, 191/21, 192/05

Ķ.+dın 194/09

Ķ.+ğa 192/06

Ķ.+nıŋ 191/16

Ķara Tepe Özel ad.

Ķ.+de 079/02

Ķaraunas Özel ad.

Ķ. 079/01, 079/15

Ķ.+dın 079/06

ķaravař (< ET (MK) *ķarabař*) hizmetçi, carıye.
ķ.+tın 199/01

ķaravul (< Mo. *ķaraġul*) keşif kolu, koruyucu. (Lessing, 933b).
ķ. 072/04, 072/05, 072/07, 110/12, 112/20, 133/02, 233/16, 250/12
ķ.+dın 116/06
ķ.+ġa 170/15
ķ.+ı 103/04, 248/21
ķ.+ıġa 116/13, 162/07
ķ.+lar 072/17, 103/08, 114/01, 116/04, 117/02, 120/15, 130/17, 146/13, 148/05, 164/01, 164/21, 175/17, 175/20, 176/01, 192/12, 192/21, 254/19
ķ.+lardın 176/13
ķ.+ları 148/07
ķ.+larıġa 224/11
ķ.+nı 072/05, 111/16

ķaravul kıl- karavul yapmak.
ķ. ķ.-ıp 115/02

ķaravullık (< Mo. *ķaraġul* ve Tü. +lık) gözcülük yeri.
ķ.+ķa 116/11, 116/12

ķaravulluk (< Mo. *ķaraġul* ve Tü. +luk) gözcülük yeri.
ķ.+ķa 071/14, 228/19

ķara Yūsuf Özel ad.

ķ. 014/01, 014/03, 127/15, 132/16, 158/08, 160/07, 160/20, 170/05, 172/12, 172/21, 174/02, 175/02, 187/12, 187/13, 188/01, 188/04, 188/06, 188/08, 188/09, 188/10, 200/04, 204/08, 204/09, 204/11, 204/13, 204/14, 204/15, 204/17, 204/20, 205/02, 205/08, 205/11, 205/14, 206/05, 207/11, 207/18, 208/01, 208/03, 208/05, 208/07, 208/08, 208/09, 208/11, 208/12, 208/17, 208/19, 211/07, 211/13, 211/18, 212/19, 212/20, 212/21, 213/01, 213/05, 213/10, 213/12, 233/14
ķ.+dın 205/03
ķ.+ķa 158/07, 187/19, 188/06, 204/07, 204/16, 205/04, 212/18
ķ.+nı 172/14, 204/05
ķ.+nıġ 174/03, 187/13, 203/19, 204/04, 204/06, 208/20, 211/13, 213/03
ķ.+tın 188/12

ķara Yūsuf Türkmen Özel ad.

ķ. 158/06, 172/04, 211/06, 212/17

ķara Yūsuf Mırzā Özel ad.

ķ. 229/07

kār-dān (< Far. *kār-dān*) kabiliyetli.
k. 037/01, 057/02

ķardař (< ET (Uyg., MK) *ķarın+daş*) kardeş.
ķ. 018/01, 037/13, 069/01, 224/05

ķ.+ı 001/13, 001/20, 002/02, 002/03, 003/10, 007/09, 042/07, 043/19, 045/08, 048/08, 048/17, 049/13, 060/04, 069/21, 091/06, 093/08, 097/21, 100/11, 109/09, 139/05, 145/08, 170/08, 186/15, 187/08, 187/09, 188/08, 193/02, 196/18, 203/17, 210/02, 211/10, 234/03, 246/10, 246/19

ķ.+ıdur 126/17

ķ.+ıġa 007/07, 088/01

ķ.+ımnı 141/14, 207/08

ķ.+ın 205/20

ķ.+ını 039/15, 040/10, 048/11, 049/20, 067/14, 124/11, 133/11

ķ.+ınıġ 002/13, 012/19, 012/20, 012/21, 048/13, 053/06, 062/12, 091/08, 211/11

ķ.+lar 017/18, 036/17, 205/21, 220/09

ķ.+ları 015/19, 017/20, 033/17, 036/09, 036/10, 039/14, 058/12, 058/16, 067/21, 182/03, 215/12, 248/11

ķ.+larıdın 001/18, 225/10, 240/05

ķ.+larını 039/05

ķ.+nı 018/01, 044/18, 225/06

ķār-ger (< Far. *ķārgar*) iş yapan, iş işleyen.

ķ. 223/12

ķār-ġāne (< Far. *ķār-ġāna*) iş işlenen yer.

ķ.+siniġ 252/11

ķarı (I) (< ET (MK) *ķarı* < **kar-i*) karış, mimar arşını (EDPT 644b)

ķ. 013/11, 020/17, 138/04, 138/10, 161/10, 163/15, 188/16

ķ.+dur 115/07, 138/09, 161/10, 163/15

ķarı (II) (< ET *ķarı* < AT **ķāri*) yaşlı, ihtiyar (TDBUÜ s. 173)

ķ. 027/19, 125/13, 167/20

ķarın (< ET *ķarın*) karın.

ķ. 014/18

ķ.+ı (ķarnı) 140/20

ķ.+ıdın (ķarnıdın) 027/07

ķ.+ıġa (ķarnıġa) 151/13, 214/14

ķ.+ıġaça (ķarnıġaça) 073/19, 139/13

ķ.+ın (ķarnın) 101/17

ķ.+ını (ķarnını) 027/07

ķarīb (< Ar. *ķarīb*) yakın.

ķ. 144/19, 259/17

Ķariķa H'vātūn Özel ad.

Ķ.+nı 092/02

ķarīn (< Ar. *ķarīn*) yakın, ķarīb; bir şeye nâil olan; akraba, komşu yakın; bir durumla nitelenen bir şeye sahip olan.

ķ. 025/05, 147/11, 262/10

ķ.+i 062/10

şekāvet-ķarīn bahtı kara olan, bahtsız.
ş.-ķ.+dīn 113/09

ķarīn kıl- yaklaşmak.
ķ. ķ.-dılar 138/16

Ķarluk Özel ad.
Ķ. 013/06, 240/07

Ķarmān Özel ad.
Ķ.+ġa 081/06

Ķarş Özel ad.
Ķ.+ġa 129/08

kār-saz (< Far. *kār-sāz*) iş işleyen.
k.+dīn 176/15

Ķarş Ķal‘ası Özel ad.
Ķ.+ġa 105/04

Ķarşı Özel ad.
Ķ. 038/18, 041/03, 076/15, 213/19, 243/04, 244/10, 244/11, 256/18, 256/22, 257/13
Ķ.+da 062/04, 067/05, 078/06, 253/21
Ķ.+dīn 076/12, 079/07
Ķ.+ġa 075/01, 076/02, 076/09, 076/12, 076/13, 076/16, 076/17, 077/01, 079/17, 090/03, 243/11, 253/21, 254/02
Ķ.+nı 077/04, 079/05
Ķ.+nıŋ 077/01

Ķartēgin Özel ad.
Ķ.+dīn 083/10

kārvān (< Far. *kārvān*) kervan.
k. 072/06, 076/10, 076/11, 076/12, 076/13, 092/02, 145/18
k.+ġa 076/11, 076/16
k.+ı 206/09
k.+lar 195/08

kārvānī (< Far. *kārvān* ve Far. *ī*) bir kervan.
k. 058/04, 061/21

ķarye (< Ar. *ķarya'*) köy.
ķ.+de 062/13
ķ.+dür 162/01

ķarż (< Far. < Ar. *ķarđ*) borç.
ķ. 211/13

kār-zār (< Far. *kārzār*) savaş, cenk.
k. 061/06
k.+ğa 147/09

kār-zārī (< Far. *kārzār* ve Far. *ī*) bir savaş.
k. 200/20

kaşaba (< Ar. *kaşaba'*) kasaba.
k. 028/21, 034/19, 162/01
k.+dur 152/19
k.+larnı 029/01
k.+sığa 021/13
k.+sını 152/19

Kasar Özel ad.
K. 014/11

kaşd (< Ar. *kaşd*) niyet; kötü davranma; öldürme, yaralama veya zarar vermeye teşebbüs etme.
k. 044/11, 048/10, 055/13, 209/03
k.+ı 040/08, 054/15, 089/04, 089/08, 142/03
k.+ımız 075/15
k.+ını 055/20
k.+nı 057/14

kaşd êt- niyetlenmek.
k. è.-ip èr-diler 223/18

kaşd kıl- kastetmek, niyetlenmek; kötülük veya zarar vermek amacıyla harekete geçmek.
k. k.-dı 013/07, 051/09, 069/11, 070/11
k. k.-dılar 008/05, 032/06, 057/17, 067/12, 067/13, 074/15, 089/03, 117/20, 223/18
k. k.-dım 207/08
k. k.-dın 207/08
k. k.-ğay-biz 054/05
k. k.-ıp 019/13, 023/10, 044/09
k. k.-ipturlar 057/19
k. k.-ip èr-di 212/04
k. k.-mağay 208/10, 232/01
k. k.-mağusıdur 248/14

kāse (< Far. *kāsa*) çanak.
k. 023/08

Kāsım Özel ad.
K. 250/04

Kāsım Cihān-şāh Özel ad.

Ვ. 233/16

Ვāsım Ვān Özel ad.

Ვ. 246/08, 246/11, 250/06, 250/08, 250/11, 258/21

Ვ.+mı 259/05, 259/06

Ვ.+nıᲓ 258/20

Ვāsım Ვūh Özel ad.

Ვ.+tur 244/01

Ვāsım Ვūh Pır Özel ad.

Ვ. 243/05, 243/17

Ვāşır (< Ar. *Ვāşir*) âciz.

Ვ.+dur 142/21

Ვāşide (< Ar. *Ვāşida'*) kaside.

Ვ. 241/05

Ვaşır (< Ar. *Ვaşır*) kâşâne, köşk, saray.

Ვ. 038/17, 121/03, 137/08, 137/09, 138/05, 239/14

Ვ.+ı 041/03

Ვ.+ıda 123/18, 169/05

Ვ.+mı 041/03

Ვaşır-ı vüçüd varlık sarayı, dünya.

Ვ.-ı v.+ıdın 195/13

Ვasır (< Ar. *Ვasır*) zorlama, baskı.

Ვ. 028/12

Ვaşrī (< Ar. *Ვaşır* ve Far. *ī*) bir köşk.

Ვ. 138/21

Ვasren (< Ar. *Ვasran*) zorla, zorlayarak.

Ვ. 026/20

Ვaşır-ı EblaᲕ Özel ad.

Ვ.+ta 166/12

Ვaş (< ET *Ვaş* < AT **Ვāş*) karşı, ön, huzur.

Ვ.+ıda 003/14, 012/09, 012/16, 018/11, 020/10, 020/12, 032/10, 048/09, 051/09, 051/17, 053/18, 057/21, 080/14, 101/19, 112/13, 122/05, 122/07, 123/15, 137/18, 161/05, 163/08, 165/11, 171/11, 173/07, 187/16, 190/09, 192/14, 197/05, 200/14, 202/19, 218/04, 220/15, 221/01, 226/17, 228/08, 230/04, 230/09

Ვ.+ıdın 060/11, 076/15, 189/06, 220/03, 245/07

Ვ.+ıᲓa 006/07, 025/10, 046/04, 055/20, 058/06, 059/21, 070/10, 074/12, 075/11, 076/14, 078/08, 080/13, 081/04, 081/12, 083/03, 083/14, 087/15, 088/02, 095/01, 099/12, 110/02, 115/18, 133/14, 143/07, 148/21, 155/13,

156/21, 157/14, 157/19, 158/06, 158/09, 158/19, 165/19, 165/20, 166/06, 172/06, 175/06, 179/18, 180/13, 181/07, 181/20, 186/19, 189/11, 199/03, 201/14, 201/19, 204/03, 204/11, 205/11, 206/12, 207/03, 207/08, 207/18, 208/07, 211/18, 219/04, 220/06, 224/18, 225/05, 226/10, 226/13, 229/05, 229/18, 229/19, 231/04, 231/21, 233/03, 233/19, 234/10, 238/03, 241/20, 241/21, 244/05
k.+ımgā 057/05

Kāṣān Özel ad.

K. 190/14
K.+da 206/11
K.+dın 211/18
K.+ğa 121/19

Kāṣḡar Özel ad.

K. 017/16, 018/18, 019/03, 019/05, 019/20, 114/05, 248/01, 256/12
K.+da 019/14
K.+ğa 019/04, 156/16
K.+nı 194/07

kāṣī (< Far. *kāṣē*) boyalı ve sırlı çini.
k. 138/06

Kāṣīn Özel ad.

Ḳ. 034/19
Ḳ.+de 034/16

kaṣka (< ET (MK) *kaṣga*) alnında beyaz nişan olan at.
k. 112/11

Kaşlı Ka'an bin Borlar Özel ad.

Ḳ. 041/10

Kāt Özel ad.

K. 089/18
K.+dın 093/11
K.+ğa 090/09
K.+ke 092/03
K.+nı 091/14

kat (< ET (Uyg.) *kat*) yan, huzur.
k.+ıda 145/07
k.+ındın 203/07

kaṭ (< Ar. *kaṭ*) kesme, kesilme; geçme, yol alma.

kaṭ-i menāzil konak yerlerini geçme, yol alma.
k.-i m.+dın 005/04,

kaṭ-ı tarık yol kesicilik.

kaṭ' -ı ṭarīk kıl- yol kesicilik etmek.

k. k.-adur 141/14

k. k.-ıp 106/04

kaṭ' bol- yol alınmak, geçilmek.

k. b.-dı 218/18, 234/13

kaṭ' kıl- kat etmek, yol almak.

k. k.-dım 220/20

k. k.-ıp 152/09, 155/08, 164/01

kat- (< ET (Uyg.) *kat-*) katmak.

k.-ıp 081/13

Ḳatağan Özel ad.

Ḳ.+lar 015/04

Ḳatağan Ribāṭı Özel ad.

Ḳ.+ğa 092/08

ḳaṭarāt (< Ar. *ḳaṭra'* 'ın çoğulu *ḳaṭarāt*) damlalar.

k.+ı 060/13

ḳatıḳ (< ET *ḳat-ıḡ*) katı, sıkı, çetin, acımasız.

k. 005/08, 013/07, 016/18, 016/19, 025/13, 058/09, 073/03, 092/08, 095/16, 102/11, 103/10, 108/08, 111/18, 123/21, 151/14, 180/01, 189/02, 191/13, 202/12, 218/10, 225/03, 259/04, 261/02

kātīb (< Ar. *kātīb*) yazan.

k. 017/01

ḳātīl (< Ar. *ḳātīl*) öldüren.

k. 119/02, 247/13

k.+lerini 006/10

ḳatīl (< Ar. *ḳatīl*) öldürülmüş kimse.

k. 131/18

ḳatīl (< Ar. *ḳatīl*) öldürme, öldürülme.

k. 002/01, 008/16, 023/16, 025/16, 028/16, 030/05, 037/14, 042/04, 045/21, 052/09, 058/11, 058/20, 059/02, 061/05, 069/20, 100/15, 101/09, 102/03, 102/08, 102/11, 107/10, 107/11, 109/06, 113/10, 116/16, 126/09, 133/03, 140/06, 143/10, 143/13, 146/19, 151/03, 151/09, 151/13, 158/01, 169/17, 184/13, 208/08, 213/18, 215/03, 221/14, 237/09, 242/12, 261/03

k.+dın 022/03, 030/13, 112/08, 232/01, 247/07

k.+ğa 024/17, 132/08, 226/02, 230/14, 238/19, 256/21

k.+ıdın 021/07, 148/08

k.+ıga 008/10, 021/06, 232/01, 241/20

k.+i 005/19, 045/21, 199/08, 209/01, 211/13, 223/06

k.+idin 002/14, 052/10, 148/12

ķ.+iġa 120/21
ķ.+indin 051/06
ķ.+iniġ 005/16

ķatl bol- öldürölmek.
ķ. b.-dılar 077/09, 233/01

ķatl ķıl- katletmek, öldürmek.
ķ. ķ.-adur 210/01
ķ. ķ.-dı 002/21, 030/08, 047/09, 181/18, 186/15, 200/15, 201/06, 236/04
ķ. ķ.-dılar 027/05, 035/17, 046/02, 079/16, 081/10, 107/20, 121/01, 157/20, 158/19, 182/03, 183/11
ķ. ķ.-ıp 021/06, 029/11, 030/06, 032/15, 082/12, 105/09, 135/07, 136/12, 145/16, 154/04
ķ. ķ.-ıptur 005/21
ķ. ķ.-sun 037/03, 146/18
ķ. ķ.-sunlar 122/20

ķatl ķıldur- katlettirmek, öldürtmek.
ķ. ķ.-dı 218/03, 221/17, 228/10
ķ. ķ.-up 225/07
ķ. ķ.-uptur 160/19

ķatla (< *ķat+la*) defa, kere.
ķ. 136/14, 236/01

ķatlan- (< ET (MK) *ķatıġlan-*) tahammöl etmek.
ķ.-ıp 240/04

ķatlāş Özel ad.
ķ. 150/17

ķatl-gāh (< Ar. *ķatl* ve Far. *gāh*) öldürme yeri.
ķ.+larıġa 233/10

ķatl-i ‘ām (< Ar. *ķatl* ve Ar. ‘*āmm*) kimseyi saġ bırakmadan öldürme.
ķ. 028/21, 029/17, 034/19, 063/10, 107/11, 169/19, 243/15

ķatl-i ‘ām ķıl- katliam yapmak.
ķ. ķ.-dı 013/16, 028/03, 029/02, 030/06, 030/17, 045/19, 256/20
ķ. ķ.-dılar 022/18, 028/13
ķ. ķ.-ġay 040/08
ķ. ķ.-ıp 034/04, 044/01, 050/12, 199/06, 256/22
ķ. ķ.-sunlar 042/03

ķatrei (< Ar. *ķatra’* ve Far. *ī*) bir damla.
ķ. 057/16

ķav- (< ET (MK) *ķov-*) kovmak, sürmek.
ķ.-ar 251/08

ķ.-a bar-dı 132/11
ķ.-a bar-dılar 053/05, 103/17
ķ.-a bar-ıp 123/18
ķ.-a ıġ-ıptur 252/17
ķ.-a ık-dı 251/14
ķ.-a yiber-ıp 108/11
ķ.-dı 158/19, 203/20, 205/16, 257/13
ķ.-dılar 052/17, 208/06
ķ.-madılar 244/20
ķ.-maġı 251/15
ķ.-sun 172/15
ķ.-up 019/15, 058/11, 067/17, 073/07, 077/13, 078/14, 079/08, 089/10, 092/15, 093/19, 094/13, 106/07, 108/21, 109/06, 114/02, 123/21, 131/09, 132/16, 133/14, 136/02, 140/01, 145/16, 145/17, 148/14, 159/21, 162/19, 202/01, 225/17, 234/18, 236/06, 254/18

ķavā'id (< Ar. *ķā'idā'* 'ın çoġulu *ķavā'id*) kaideler, kurallar.

ķ. 006/21, 077/05
ķ.+din 062/07
ķ.+i 056/21

ķāvāk (< Far. *ķāvāk*) ağaç kovuġu.

ķ.+ide 012/08

ķavdur- (< *ķav-dur-*) kovdurmak.

ķ.-dı 083/11
ķ.-dılar 032/03
ķ.-up 153/18

ķavġun (< *ķav-ġun*) ılgar eden asker.

ķ. 149/09, 200/20

ķavī (< Ar. *ķavī*) kuvvetli, güçlü; zorlu; saġlam.

ķ. 010/04, 017/01, 041/15, 042/12, 050/07, 113/16, 114/04, 120/02, 147/13, 148/21, 162/10, 204/14, 206/06, 226/20, 260/20, 262/08

ķavīlik (< Ar. *ķavī* ve T. +*lik*) saġlamlık.

ķ. 085/17

ķavl (< Ar. *ķavl*) sz.

ķ. 002/10, 105/18, 253/10

ķavla- (< *ķav-la-*) kovmak.

ķ.-saġ 176/17

ķavluh Te'alā Bu ibare herhangi bir yazıda veya konuda Kur'andan bir delil göstermek için ayetten önce söylenir "Allah'ın sylediġi gibi."

ķ. 019/18, 027/21, 039/11

ķavm (< Ar. *ķavm*) kavim, topluluk.

ķ. 012/13, 013/05, 014/09, 024/06, 024/08, 024/20, 031/20, 034/11, 042/05,
054/16, 134/15, 239/14, 254/09
ķ.+i 044/08
ķ.+idin 019/14, 050/03
ķ.+ini 052/03, 234/14
ķ.+iniñ 034/16, 186/01

Ķavrātu Özel ad.

Ķ.+da 094/09

ķavs (< Ar. *ķavs*) astrolojide yay burcu (22 Kasım-21 Aralık).

ķ.+da 194/17

ķav<u>- (?) kovmak.

ķ.-dılar 022/11, 148/09

ķavun (< ET (MK) *ķağun*) kavun.

ķ. 096/11

ķ.+nı 096/11, 096/12

Ķavun Suyı Özel ad.

Ķ. 091/01

ķavurçak (< *ķavur+çak*) kukla (Senglah, 279r26: *ķavur* kelimesinin küçültölmüş
şekli, krş. ET (MK) *ķabırçak*, EDPT 586b, 587a)

ķ. 012/16

ķavuş- (< ET *ķabış-*) kavuşmak.

ķ.-tı 017/15

Ķayalık Özel ad.

Ķ.+ķa 021/12

ķayan (< **ķa(n)+yan*) nereye (Tekin, 2003, 126; Erdal, 2004, 210).

ķ. 109/09, 251/15

Ķayāşıra Özel ad.

Ķ.+ğa 159/02

ķayaş (< ET *ķadaş* < *ķā+daş*) hısım, akraba (EDPT 607a).

ķ. 034/06

ķayd (< Ar. *ķayd*) yazıya geçirme, yazma.

ķ. 219/09

ķayda (<< ET *ķany(u)+da*) nerede, nereden.

ķ. 113/10, 210/21, 241/04, 247/16

ķ.+sın 185/08

Ķaydār peygāmbēr Özel ad.

Ꞥ. 046/10, 185/17

Ꞥaydın (<< *Ꞥany(u)+dın*) nereden.
Ꞥ. 173/10, 218/07

Ꞥaydu Özel ad.
Ꞥ. 040/20, 040/21, 196/06
Ꞥ.+ğa 041/01

Ꞥaydu Hân Özel ad.
Ꞥ. 015/08, 060/02, 061/09, 061/12

Ꞥaydu Hân bin Ğazî oğul bin Öğüdey Ꞥa'an Özel ad.
Ꞥ. 059/21

Ꞥaydu Mîrzâ Özel ad.
Ꞥ. 206/13, 212/10, 212/12, 212/16
Ꞥ.+dın 212/04
Ꞥ.+nı 212/08

Ꞥaydu Mîrzâ bin Pîr Muḥammed Mîrzâ Özel ad.
Ꞥ.+ğa 203/16

Ꞥayduy Pîr Muḥammed Mîrzâ Cihāngîr Özel ad.
Ꞥ.+ğa 210/04

Ꞥaydük Özel ad.
Ꞥ. 040/19

Ꞥayı (< ET *Ꞥanyu*) hangi.
Ꞥ. 198/14

Ꞥayın (< ET (MK) *Ꞥadıñ*) kayın ağacı
Ꞥ. 014/19, 177/15

Ꞥāyim (< Ar. *Ꞥā'im*) (başka birinin veya başka bir şeyin) Yerine geçen, (onun) yerini tutan; devam eden; dik açı yapacak şekilde.
Ꞥ. 020/04, 162/10, 224/02, 257/05
Ꞥ.+dın 197/19

Ꞥāyim Özel ad.
Ꞥ. 261/09

Ꞥāyim-maḳām (< Ar. *Ꞥā'im* ve Ar. *maḳām*) birinin yerine geçen.
Ꞥ. 002/01, 002/12, 002/15
Ꞥ.+dur 195/21

Ꞥayna- (< ET (MK) *Ꞥayın-a-*) coşmak, taşmak.
Ꞥ.-dı 021/17

Ḳayşer (< Ar. *ḳayşar*) kayser, sezar.

Ḳ. 158/10, 159/01, 159/05, 159/14, 170/08, 172/02, 172/04, 172/11, 172/13, 172/14, 172/15, 172/16, 174/03, 174/18, 175/17, 176/01, 176/07, 176/13, 176/18, 177/19, 178/02, 179/04, 179/12, 179/17, 180/09, 180/11, 180/13, 180/14, 181/08, 181/13, 181/19, 181/20, 182/04, 182/07, 183/15, 184/11, 184/17, 196/07

Ḳ.+din 171/09, 172/19, 174/02

Ḳ.+ğa 159/11, 160/08, 172/05, 172/20, 173/21, 186/09

Ḳ.+ni 179/21, 180/01

Ḳ.+niḡ 159/19, 173/05, 176/03, 176/09, 177/14, 178/13, 178/14, 179/08, 181/07, 181/15, 181/18, 184/19, 184/21

Ḳayşeriyye Özel ad.

Ḳ. 171/09, 175/18

Ḳ.+din 159/21, 175/19

Ḳ.+ğa 175/19, 186/14

Ḳayşerzāde Özel ad.

Ḳ. 185/03

ḳaysı (< *ḳayu+sı*) hangi, hangisi.

ḳ. 036/02, 039/13, 039/16, 047/12, 074/10, 075/16, 096/05, 099/07, 119/06, 126/18, 149/07, 163/18, 171/12, 192/21, 218/13, 218/14, 238/12, 248/18, 253/07, 253/17

ḳ.+dın 157/07

ḳ.+ğa 017/20, 087/12

ḳ.+nı 240/02

ḳayt- (< ET (MK) *ḳadıt-*) dönmek (EDPT 597a).

ḳ.-ur-biz 164/09

Ḳaytaḡ Özel ad.

Ḳ. 130/09

ḳayu (< ET *ḳanyu*) hangi.

ḳ. 032/02, 075/12, 195/16, 239/14

ḳ.+nı 159/13, 159/14

ḳaz- (< ET (Uy.) *ḳaz-*) kazmak.

ḳ.-dılar 101/16, 115/06, 147/01, 164/01

ḳ.-ḡaylar 103/11

ḳ.-ıp 136/02, 147/18

ḳ.-ıpturlar 183/03

ḳazā (< Far. < Ar. *ḳadā'*) hüküm; olacağı önceden Allah tarafından takdir edilen şeylerin, gerçekleşmesi.

ḳ. 002/11, 086/18, 153/19, 155/16, 174/15, 196/20, 217/12, 252/05

ḳ.+dın 031/09, 086/14, 117/04

ḳ.+sı 009/08, 255/0

ḳ.+sıdın 131/161

ķ.+sıĝa 185/13

ķazak başı boş, avare, evsiz, barksız.

ķ. 224/09, 235/19, 235/21, 241/16, 246/12, 254/17

ķazak Özel ad.

ķ. 093/16, 211/01, 246/08, 250/03, 250/15, 250/18, 258/18, 258/21, 258/22, 259/12

ķ.+ķa 259/08

ķazānķi Özel ad.

ķ. 130/12, 130/15

ķ.+nı 104/07

ķazānķi Bahādur Özel ad.

ķ. 094/20

ķ.+nı 130/12

ķazān Sultān Hān Özel ad.

ķ. 067/01, 067/02, 067/05

ķ.+ĝa 063/01

ķazān Sultān Hān bin ...

ķ. 062/20

ķazā-rā (< Far. < Ar. *ķadā* ' ve Fa. -*rā*) tesadüfen.

ķ. 058/09

ķazāyā (< Far. < Ar. *ķadīya* ' ın çoĝulu *ķadāyā*) meseleler, hususlar.

ķ. 122/17, 160/16

ķ.+dın 119/19

ķazdur- (< *ķaz-dur-*) kazdırmak; açtırmak; oydurmak.

ķ.-dı 130/20, 140/08, 176/15

ķ.-up 175/21

ķ.-up ér-di 103/14

ķ.-ur ér-di 162/04

ķāzergāh Yazısı Özel ad.

ķ.+da 007/20

ķazĝan- (< ET *ķazĝan-*) kazanmak.

ķ.-ıp 009/11

ķazĝan (< AT **ķāzĝan*) kazan.

ķ. 097/02

ķazĝan Özel ad.

ķ. 251/09

ķ.+nı 008/10

Ḳazğan Bēg Özel ad.

Ḳ. 008/08, 008/10, 067/01, 067/03, 067/04, 067/06, 067/09, 067/11, 067/13, 067/14

Ḳ.+ge 067/16, 067/17

Ḳ.+ni 067/12, 067/16

Ḳazı Ḳumuḳ Özel ad.

Ḳ.+dın 134/10

Ḳ.+nıḡ 134/17

ḳāziyye (< Far. < Ar. *ḳadīya'*) iş, husus.

ḳ. 135/10, 180/07, 189/12, 228/16

ḳ.+ḡa 166/07

ḳ.+sidedür 196/20

ḳ.+sini 172/15, 173/10

Ḳazvīn Özel ad.

Ḳ. 046/03, 049/03, 217/12, 217/19

Ḳ.+ḡa 030/10, 050/21, 121/06, 204/21, 233/13

Ḳ.+ni 108/19, 222/04

kebāb (< Ar. *ḳabāb*) kebab.

kebāb ḳıl- kebab yapmak.

k. ḳ.-ıḡ 221/01

Kebek Özel ad.

K. 095/02

Kebekçi Yurtçı Özel ad.

K. 095/11

Kèbek Ḥān bin Celāle'd-dīn Ḥān Özel ad.

K. 043/11

Kebek Ḥān bin Duva Ḥān Özel ad.

K. 061/14

kebekī Çağatay parası (krş. *kèbekī*)

k. 107/14, 115/11, 124/20, 132/10, 134/05, 134/06, 137/01, 190/05, 191/11, 191/12, 213/20

kèbekī Çağatay parası (krş. *kebekī*)

k. 167/15, 222/14

Kebek Mīrzā Özel ad.

K. 238/19

Kebek Tēmūr Özel ad.

K. 089/02

K.+ni 089/01

Kèbek Türkmen Özel ad.

K.+ni 181/16

kèbi (< ET (MK) *kèbi* < AT **kēp+i*) gibi.

k. 002/07, 007/21, 026/07, 026/12, 029/04, 032/05, 060/14, 148/21, 178/01, 178/17, 185/02, 191/08, 201/09, 253/14, 254/20

kebîr (< Ar. *kabîr*) büyük, çocukluktan çıkıp bülûğa ermiş kimse.

k. 027/19, 256/21

k.+ni 007/10, 029/17

k.+ni 196/12

kebüter (< Far. *kabūtar*) güvercin.

k. 123/08, 123/09

k.+ğa 123/08

kêç (< ET (MK) *kêç* < AT **kēç*) geç.

k. 100/20, 242/08

kêç- (< ET *keç-*) geçmek.

k.-edür èr-diler 123/14

k.-eli 085/18

k.-e başla-dılar 123/11

k.-ip 042/11, 051/10, 074/10, 076/18, 079/02, 089/05, 089/07, 098/12, 099/13, 101/20, 108/08, 109/19, 119/13, 120/03, 130/13, 133/18, 134/09, 151/02, 171/20, 192/08, 219/16

k.-mek 116/01

k.-sem èr-di 123/17

k.-se 084/21

k.-tiler 115/05, 116/04, 123/12

kêçe (< ET *kêçe* < AT **kēçe*) gece.

k. 008/12, 012/09, 014/20, 020/04, 021/09, 022/17, 023/03, 024/13, 025/11, 031/14, 042/10, 042/11, 046/01, 050/14, 055/09, 056/05, 061/06, 065/21, 067/14, 072/15, 072/17, 074/05, 077/03, 077/18, 078/16, 080/12, 085/02, 092/13, 103/12, 103/15, 108/08, 113/16, 113/20, 114/01, 116/20, 119/01, 126/03, 130/21, 140/03, 141/09, 142/21, 144/12, 148/16, 149/07, 152/09, 154/01, 157/03, 164/03, 165/19, 169/11, 174/14, 176/15, 181/02, 183/09, 187/18, 187/21, 191/18, 194/02, 200/12, 204/11, 206/05, 206/20, 217/05, 223/02, 229/17, 231/02, 234/10, 234/18, 243/10, 244/05, 249/04

k.+de 015/01, 022/07, 077/01, 080/13

k.+din 163/02

k.+ge 090/11

k.+ler 115/14

k.+ni 026/10, 131/02

k.+si 140/05, 166/05

kêçit (< ET (MK) *keçik, keçiş*) geçit.

k. 115/21
k.+ke 019/21

kêçür- (< *kêç-ür-*) geçirmek.
k.-di 123/10
k.-üp 074/09

ked-ḥudāy (< Far. *kad-ḥudā*) kethuda, kahya.
k. 235/03
k.+nı 099/03

ked-ḥudāy kıl- kethuda yapmak.
k. k.-dılar 194/01

ked-ḥudā kıl- kethuda yapmak.
k. k.-dı 110/07

kêdin (< ET (Uyg.) *keḍin* < AT **kē+ḍin*) art, arka.
k. 086/17, 257/13

kefen (< Ar. *kāfan*) kefen.
k. 128/21, 187/04

kefen kıl- kefenlemek.
k. k.-dı 118/03

kefere (< Ar. *kāfir*'in çoğulu *kāfara'*) kâfirler.
k.+sini 105/09

keff (< Ar. *kaff*) el içi, avuç.

keff-i dest el ayası.
k.-i d. 029/01

kefş-düz (< Far. *kafş-doz*) ayakkabı diken (kimse).
k. 208/19

Kehdestān Özel ad.
K. 229/21

Kehdistān Kuruğı Özel ad.
K.+ğaça 007/18

kêl- (< ET *kel-*) gelmek.
k.! 006/08, 085/18, 141/18, 211/01
k.-di 006/21, 039/04, 045/09, 046/15, 059/10, 059/16, 069/06, 071/16,
071/21, 074/19, 076/10, 078/18, 081/10, 082/04, 082/05, 083/08, 084/15,
089/02, 089/20, 094/18, 096/10, 097/11, 098/14, 098/18, 101/02, 102/06,
103/03, 106/01, 106/12, 109/04, 110/06, 111/02, 116/02, 116/06, 117/12,
118/03, 123/01, 123/13, 125/05, 125/09, 126/20, 127/17, 127/21, 141/04,

143/19, 151/03, 151/06, 152/08, 152/14, 154/06, 157/16, 158/17, 159/06,
161/14, 170/15, 172/19, 174/02, 175/20, 179/02, 184/18, 187/05, 193/21,
198/01, 198/19, 199/03, 201/03, 205/17, 209/15, 210/14, 212/02, 212/04,
215/07, 217/13, 220/01, 221/03, 223/04, 224/07, 225/14, 226/03, 226/04,
226/09, 228/18, 229/13, 231/08, 231/19, 234/10, 245/17, 250/12, 250/21,
251/02, 252/14, 255/09, 258/03
k.-diler 020/21, 024/18, 034/15, 047/17, 049/02, 081/21, 084/14, 092/19,
094/03, 106/01, 125/05, 137/14, 142/17, 162/15, 168/13, 180/13, 189/08,
189/09, 204/01, 211/09, 248/21, 252/10
k.-dim 141/14
k.-diñiz 134/14
k.-dük 096/08, 164/08, 211/07, 221/05
k.-edür 078/19, 094/14, 095/02, 130/18, 134/11, 226/08, 227/13, 227/15,
251/12, 252/14
k.-edürler 073/11, 085/05, 248/03
k.-edür èr-diler 183/14
k.-e al-mas-men 128/07
k.-geni 069/16, 105/15, 143/15, 155/10, 174/04, 189/21, 212/08, 228/03
k.-genidin 069/12, 255/07
k.-genin 203/15
k.-genleri 034/14, 203/19
k.-gey 010/11, 033/09, 128/13, 144/20, 175/06, 176/07, 209/15
k.-geyler 045/03
k.-günçe 058/12
k.-güsidür 058/21
k.-ip 001/14, 003/03, 005/08, 006/14, 006/19, 009/02, 012/09, 016/20,
025/03, 026/16, 027/16, 030/09, 030/17, 031/01, 031/19, 032/09, 033/15,
034/17, 037/03, 038/15, 040/08, 041/13, 042/08, 043/20, 045/09, 046/07,
046/14, 047/09, 051/20, 052/12, 052/18, 055/01, 057/05, 058/04, 059/15,
067/05, 069/06, 070/02, 071/16, 072/18, 072/19, 073/07, 075/01, 075/21,
076/09, 076/12, 076/15, 077/04, 077/15, 077/18, 078/13, 079/08, 079/16,
083/05, 084/05, 084/15, 090/11, 091/17, 093/01, 093/17, 094/08, 094/17,
094/19, 095/01, 095/02, 097/04, 097/15, 098/19, 099/09, 100/01, 102/09,
102/15, 103/01, 103/10, 105/12, 106/11, 106/13, 107/07, 107/16, 108/06,
108/07, 108/17, 109/14, 110/13, 111/09, 111/15, 111/18, 112/02, 112/09,
112/10, 113/05, 114/19, 115/01, 116/05, 119/07, 120/08, 121/04, 121/21,
122/05, 122/17, 123/05, 124/04, 124/18, 125/03, 125/17, 127/09, 127/12,
127/20, 128/17, 129/03, 129/15, 129/17, 129/19, 131/02, 131/06, 131/14,
134/17, 134/21, 136/21, 137/02, 137/04, 137/06, 137/17, 138/16, 140/04,
141/04, 141/05, 141/07, 141/13, 141/17, 142/11, 143/07, 143/12, 144/07,
145/04, 146/01, 149/14, 150/15, 150/18, 151/17, 153/06, 153/07, 154/01,
155/02, 156/12, 156/18, 157/12, 158/11, 158/15, 158/16, 160/09, 161/06,
163/19, 166/01, 166/06, 166/18, 168/07, 168/11, 168/13, 168/15, 170/02,
170/04, 170/07, 170/08, 170/10, 170/13, 170/14, 170/19, 171/21, 172/02,
172/03, 172/05, 174/18, 175/11, 175/17, 176/02, 176/05, 177/20, 178/20,
181/21, 182/21, 183/20, 183/21, 185/03, 186/11, 187/08, 187/16, 187/19,
187/20, 189/06, 189/07, 190/15, 190/16, 190/19, 191/09, 193/13, 193/17,
193/19, 197/13, 198/10, 198/20, 198/21, 199/02, 199/07, 199/15, 199/16,
202/08, 202/11, 203/01, 203/15, 203/17, 203/21, 204/11, 204/17, 206/04,
206/20, 207/02, 207/11, 207/15, 207/19, 208/01, 208/04, 208/11, 208/18,

208/19, 209/15, 210/02, 210/08, 212/07, 212/12, 212/13, 213/07, 213/09, 214/01, 214/03, 214/06, 214/14, 215/09, 215/10, 215/13, 215/14, 215/16, 216/07, 217/06, 217/13, 219/04, 220/01, 220/03, 220/05, 220/20, 222/02, 222/06, 222/12, 223/06, 224/07, 224/14, 227/12, 228/08, 228/13, 228/17, 229/07, 229/18, 230/21, 231/02, 231/09, 231/14, 232/14, 233/14, 233/15, 234/12, 234/15, 234/16, 235/18, 236/21, 238/17, 240/20, 241/01, 243/04, 243/05, 243/10, 243/17, 245/07, 247/13, 248/09, 248/11, 250/16, 251/02, 251/10, 251/12, 251/13, 251/17, 252/07, 252/10, 253/13, 255/20, 257/02, 258/21, 259/02, 260/03
k.-iptür 069/06, 095/03, 104/15, 130/13, 133/11, 169/09, 173/15, 212/01, 223/04, 251/17
k.-iptürler 021/05, 071/15, 072/01, 072/12, 201/11
k.-ip-biz 224/12
k.-ip-siz 190/02
k.-ip èr-di 033/04, 060/11, 074/20, 078/20, 098/05, 128/16, 142/15, 146/17, 159/11, 207/21
k.-ip èr-diler 054/07, 073/01, 079/20, 081/06, 084/07, 112/21, 186/20, 190/01
k.-ip tur-urlar 095/10
k.-me 098/15
k.-medi 039/06, 087/17, 089/09, 127/21, 207/09, 229/04
k.-mediler 076/08, 254/01, 259/18
k.-megüsidür 218/06
k.-mek 162/05
k.-mes 054/09, 124/12, 195/14, 245/16
k.-mese 098/15
k.-meseler 039/18, 111/16
k.-mes-men 218/07
k.-mey 067/20, 097/17, 124/12, 187/03
k.-meydür èr-di 039/03
k.-se 022/08, 030/02, 065/12, 118/20, 145/02, 198/07, 233/09, 241/04
k.-seler 039/18
k.-señ 141/16, 182/07
k.-sün 096/08, 098/21, 128/08, 128/18, 142/16, 199/16, 222/21
k.-sünler 168/06, 186/14
k.-ür 055/19, 091/06, 198/01, 223/11, 235/03
k.-ürde 125/04
k.-ürğa 098/21
k.-üridin 081/05
k.-ür-men 035/01, 087/18
k.-ür-mèn 246/03

kelām (< Ar. *kalām*) Allah'dan ve Allah'ın birliğinden bahseden ilim.

k. 064/05, 064/06

kelāmu'llāh (< Ar. *kalāmu'llāh*) (Allah'ın sözü) Kur'an.

k. 064/03, 186/21

kelānter (< Far. *kalāntar*) bir şehrin önde gelen kişisi.

k. 255/04

k.+ini 061/20

k.+leri 212/11
k.+leriğa 087/03
k.+niñ 133/19

Kelāt Özel ad.

K. 099/14
K.+dın 099/15
K.+ğa 098/16, 098/17, 099/09, 099/10, 100/06
K.+nı 099/10

Ḳelāt Özel ad.

Ḳ.+ğa 102/14

Kelātī Özel ad.

k.+ler 142/12

Kelāt Ḳal'ası Özel ad.

K.+ da 045/19
K.+ğa 202/02

Keldi Bēg Ḥān Özel ad.

K. 043/06

Keler Özel ad.

K. 042/04

kelimāt (< Ar. *kalima'*'ın çoğulu *kalimāt*) sözler.

k. 004/04, 005/08, 128/11, 130/04, 130/05, 204/19, 252/11
k.+ını 159/15
k.+nı 006/01

kelime (< Ar. *kalima'*) kelime.

k. 125/15, 159/09, 162/08

kelime-yi şehādet Müslümanlığın şartlarından biri olan: "eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlühü" cümlesi.

k.-yi ş.+de 262/02

kelime-yi tevḥīd "lâ-ilâhe illallah; Muhammedün resûlullah" sözü.

k.-yi t. 140/04
k.-yi t.+қа 195/21
k.-yi t.+ni 195/21

kelisyā (< Far. *kalīsā* - Ar. *kanīsa'* < Yun. *ekklēsia*) kilise.

k. 133/15

kēliš (< *kel-iş*) gelme, geliş.

barış kēliš kıl- gidip gelmek.

b. k. қ.-ıp 253/02

kelle (< Far. *kalla*) baş.
k.+si 134/06

kêltür- (< *kel-tür-*) getirmek.

k. 098/15

k.-di 001/09, 006/20, 045/20, 095/01, 095/09, 100/01, 112/11, 113/07, 115/18, 116/05, 122/15, 141/07, 143/01, 149/03, 159/16, 165/11, 188/12, 193/19, 195/12, 195/16, 207/06, 208/20, 213/21, 215/16, 222/12, 229/20, 231/17, 233/03, 237/16, 258/03, 258/04, 258/05

k.-diler 020/14, 058/04, 075/21, 077/04, 085/05, 085/10, 092/10, 096/11, 098/08, 105/21, 112/07, 115/20, 116/04, 116/07, 124/14, 134/13, 138/17, 148/15, 149/20, 150/21, 153/01, 155/19, 164/02, 179/21, 180/01, 181/07, 189/18, 200/07, 201/12, 202/19, 203/12, 204/03, 207/08, 208/20, 211/01, 211/10, 212/11, 218/06, 219/18, 224/18, 225/06, 226/13, 231/04, 233/05, 234/18, 251/11

k.-düm 055/20

k.-edürler 138/13, 206/10

k.-ey 018/14, 192/12

k.-e al-may 067/03

k.-gen 141/10

k.-gey 071/18, 091/19, 116/08, 120/14

k.-geyler 073/10, 218/12

k.-gil 088/04

k.-ğusıdur 172/17

k.-medi 083/06

k.-mey 068/19, 093/02, 118/09, 152/11, 236/03

k.-meydürler 010/11

k.-seler 147/19

k.-sün 169/17

k.-sünler 024/02, 042/03, 112/06

k.-üş 082/19

k.-üp 024/02, 024/03, 025/10, 031/21, 041/07, 047/18, 049/18, 065/02, 074/13, 079/17, 082/09, 082/20, 092/04, 094/14, 098/15, 100/07, 101/16, 103/02, 103/12, 112/21, 114/20, 125/10, 129/01, 131/11, 133/09, 133/14, 140/05, 141/19, 146/11, 156/06, 158/06, 158/21, 163/08, 170/14, 181/19, 182/16, 186/19, 187/07, 189/03, 189/11, 190/16, 191/02, 192/17, 195/04, 197/14, 201/19, 213/21, 215/03, 219/15, 224/08, 230/14, 231/07, 231/10, 246/21, 252/20, 255/03, 256/04, 258/09

k.-üptür 013/14, 016/21, 038/12, 064/18, 077/16, 179/20, 195/03

k.-üptürler 033/11, 212/09

k.-üp-biz 020/17

k.-üp-tur-ur 194/10

k.-üp ér-di 045/02, 170/20

k.-üp ér-diler 008/06

k.-ürler 114/14

k.-ür ér-diler 016/02

Kelüren Özel ad.

K. 036/04

kem (< Far. *kam*) az.
k. 008/04, 100/15

kemā-bīṣ (< Far. *kam-ā-bēṣ*) aşağı yukarı.
k. 058/17

Kemāh Kāl'ası Özel ad.
K. 174/08, 175/03
K.+ğa 051/10
K.+nı 174/01, 174/03, 175/02

kemāl (< Ar. *kamāl*) olgunluk, yetkinlik, tamlık.
k. 009/19, 076/17, 089/21, 096/10, 160/17, 168/18, 198/01, 215/19,
217/09, 221/12, 235/07, 247/02, 251/06, 258/20, 262/13
k.+ğa 066/20, 250/17
k.+idindür 078/05

Kemāl Özel ad.
K. 140/02
K.+ni 141/18

Kemāle'd-dīn Özel ad.
K. 145/07

kemān (< Far. *kamān*) yay (ok atan).

kemān-i ra'd büyük taşları atmak için kullanılan mancınık.
k.-i r. 216/04, 216/07

kême (< ET (Uyg.) *kēmi* < AT **kēmi*) gemi.
k. 079/01, 120/16, 123/12, 123/17, 123/19, 137/03, 151/03, 183/13
k.+deki 010/19
k.+ge 022/06, 072/08, 143/03, 171/16, 183/12
k.+ler 143/04
k.+lerdin 022/09
k.+lerini 120/17
k.+lerni 022/09, 072/10, 076/18, 123/19, 143/05, 151/05
k.+sini 178/19

kemend (< Far. *kamand*) kement.
k. 150/21

kemer (< Far. *kamar*) kemer, kuşak; kapı, pencere köprü gibi şeylerin aşağı bakan kavisli kubbesi; dağ.
k. 088/19, 091/21, 121/11, 132/10, 145/06, 158/12, 172/18, 185/01,
185/21, 187/06, 189/05, 233/15, 259/13
k.+dın 140/03
k.+ğa 135/01, 139/20
k.+in 054/11, 058/13

k.+ler 141/07, 144/01
k.+lerde 126/12
k.+lerğa 128/02, 174/14
k.+ni 170/20

kemer-bend (< Far. *kamar-band*) kuşak.

k. 086/18

kemhā (< Far. *kamhā*) tek renkteki Şam işi ipek kumaş.

k. 208/14

kemīn (< Ar. *kamīn*) pusu.

k. 026/08

k.+de 042/11, 101/12, 103/12, 116/01, 148/06, 176/01, 205/19, 223/11

k.+dın 093/20, 103/14, 152/21, 223/11, 223/13, 234/13, 250/14, 252/17

kemīn-gāh (< Far. *kamīn-gāh*) pusu kurulan yer.

k.+dın 201/09

k.+ğa 101/13

k.+ıdın 131/01

kem-yāb (< Far. *kam-yāb*) az bulunan.

k. 179/15

Ken‘ān Özel ad.

K. 161/14, 164/06

Kender Horasan'da bir şehrin adı.

K.+dın 152/07

kēneş (ET (Uyg.) *keñeş* < AT **kēñ*+*e-ş*) danışma.

k. 017/11, 229/11, 233/10, 258/15

k.+i 242/11

kēneş kıl- danışmak.

k. k.-dılar 053/18

k. k.-ıp 171/11

kēneş- (ET (MK) *kēneş-* < AT **kēñ*+*e-ş-*) danışmak.

k.-ip 052/04, 080/18, 083/20, 113/12, 176/06, 234/08

k.-mey 054/02

k.-ti 165/18

kēneşsiz (< *kēneş*+*siz*) danışsız.

k. 045/16

kenīzek (< Far. *kanīzak*) küçük cariyeye.

k. 106/21

k.+ler 156/07

k.+lerni 181/19

kent (< ET *kend* < Soğd. *kndh*) köy, şehir. (krş. *kənt*)
k. 173/03
k.+de 152/18

kənt (< ET *kend* < Soğd. *kndh*) köy, şehir. (krş. *kent*)
k.+de 018/07

Kepekçi Yurtçı Özel ad.
K. 137/12

kepenek-püş (< *kepenek* ve Far. *poş* (örtü, örten)) kepenek giyen.
k. 204/09

kerāmāt (< Ar. *karāma'* 'in çoğulu *karāmāt*) mucizeler.
k. 200/06
k.+ı 058/08
k.+ka 058/10

kerāmet (< Far. < Ar. *karāma'*) kerem, bağış, cömertlik.
k. 057/07, 262/14

kerāmet kıl- bağışlamak.
k. k.-dı 011/15, 137/07
k. k.-ıp 095/19, 129/09
k. k.-ıptur 126/16

Kerbelā Özel ad.
K.+da 123/20

kèrek (< ET *kergek*) gerek.
k. 022/12, 032/07, 050/18, 053/18, 054/15, 072/05, 072/07, 083/03, 083/05,
084/20, 128/18, 141/16, 182/05, 182/07, 211/07, 242/09, 261/16

kèrek- (< ET *kerge-k-*) gerekmek.
k.-mes 250/17

kerem (< Ar. *karam*) lütuf, cömertlik.
k. 047/20, 169/17

maḥz-ı kerem tam kerem.
m.-ı k.+idin 049/16

Kereyit Özel ad.
K. 050/03

kerīm (< Ar. *karīm*) cömert, ulu.
k. 039/09

Kerīm Bêrdi Hân bin Celāle'd-dīn Özel ad.

K. 043/11

kerīme (< Ar. *karīma*) âyet.
k. 125/15, 185/13, 252/11
k.+ni 010/09

kerküz (< Far. *karkuz*) yol işaretleri.
k. 038/21

Kermīne Özel ad.
K. 243/08, 244/10
K.+de 093/12

kerpiç (< ET (MK) *kerpiç*) kerpiç, pişmemiş tuğla.
k.+tin 189/19

kerr (< Ar. *karr*) saldırıyı yenileme.

kerr ü ferr savaşta geriledikten veya geriler gibi göründükten sonra tekrar saldırma veya saldırıyı yenileme.
k. ü f. 118/01, 122/14
k. ü f.+i 025/05

kerrāt (< Ar. *karra'* 'ın çoğul eki *-āt* almış hâli *karrāt*) kereler.

kerrāt u merrāt durmadan, defalarca.
k. u. m. 068/05

kerrema'llāhu vechehu Hz. Ali için söylenen "Allah yüzünü şerefli kılsın."
anlamında bir ifade.
k.+ğaça 169/21

Kersegān Mevzi' Özel ad.
K.+de 245/02

Kertīn Qal'ası Özel ad.
K.+n 189/11

kes (< Far. *kas*) kimse, kişi.
k. 038/01
k.+ke 065/19

ke's (< Ar. *kā's*) kadeh.
k.+din 253/10

kēs- (< ET *kes-*) kesmek.
k.-edür ér-diler 153/13
k.-ip 006/21, 019/16, 042/03, 042/14, 103/08, 105/02, 112/07, 120/10,
120/11, 120/14, 122/14, 133/12, 137/21, 152/09, 157/03, 189/12, 191/13,
196/15, 203/18, 207/06, 207/14, 233/01, 236/18

k.-ti 093/08
k.-tiler 188/09, 213/03

kesb (< Ar. *kasb*) edinme.

kesb-i feżāyil erdem sahibi olma.
k.-i f. 049/10

kêsdür- (< ET (Uyg., MK) *kes-tür-*) kestirmek (krş. *kêstür-*)
k.-di 136/09

kesek (< ET (MK) *kes-ek*) kesek, kalıp hâlinde yapışmış toprak parçası.
k.+ni 200/07

kesel (< Ar. *kasal*) hastalık.
k.+din 185/12

kêsil- (< *kês-il-*) kesilmek.
k.-di 178/10

keşir (< Ar. *kaşir*) çok, bol.
k. 113/09, 135/09, 150/06, 169/16, 204/15, 227/17, 243/16, 247/13
k.+din 027/19
K.+ğa 180/21
k.+ini 105/21
k.+ni 179/14, 181/18

kesr (< Ar. *kaşr*) fazla.
k.+i 028/14, 028/19, 052/10

kesret (< Far. < Ar. *kaşra'*) çokluk, bolluk.
k. 027/12, 144/09, 144/15, 149/03, 164/20, 209/07
k.+de 133/21
k.+idin 057/18, 139/14, 195/18
k.+iğa 042/05

kêstür- (< ET (Uyg., MK) *kes-tür-*) kestirmek (krş. *kêsdür-*)
k.-diler 026/14
k.-üp 041/06

Keşmîr Özel ad.
K. 142/15, 142/16

kêter- (< ET (MK) *kêt-er-* < AT **kêt-er-*) gidermek.
k.-ür 239/12

Ketver Özel ad.
K. 139/01, 139/09

kevākib (< Ar. *kavkab*'in çoğulu *kavākib*) yıldızlar.

k. 016/14, 166/04

kevkeb (< Ar. *kavkab*) yıldız.

k. 007/15

kevre- oymak (KTS, 234b) (bk. Açıklamalar)

k.-p 207/09

kèy- (< ET (Uyg.) *ked-*) giymek.

k.-di 233/01

k.-ip 001/01, 055/10, 096/06, 164/17, 185/11, 186/20

k.-iptür 233/04

k.-ip èr-diler 094/03, 177/15

k.-mek 020/10

keyd (< Ar. *kayd*) hile.

k. 015/21

k.+ige 055/15

kèydür- (< *key-dür-*) giydirmek.

k.-di 109/02

k.-üp 054/08, 088/09, 128/14, 140/04, 180/13, 185/01

keyfiyyet (< Far. < Ar. *kayfiya'*) mesele, vaziyet.

k. 060/04, 100/10, 136/01, 137/18, 245/08

k.+i 235/09

k.+ni 163/20

Keyhusrev Özel ad.

K. 079/20, 080/05, 080/09, 080/12, 082/21, 083/01, 083/09, 083/10, 085/07, 162/11

K.+ğa 069/01

K.+ni 091/13

K.+niñ 091/11

Keyhusrev Hân Özel ad.

K. 085/20

Keyhusrevî (< Far. *Kayhusravî*) Keyhurev'e ait, onun niteliğinde olan.

K. 010/04

Keyhusrev-i Huttalānī Özel ad.

K. 070/03, 072/12, 080/02, 085/05, 086/02, 090/19

kèyik (< ET *keyik*) geyik.

k. 115/12

kèyin (< ET (Uyg.) *kèdin* < AT **kē+ḏin*) art, geri.

k. 056/08, 140/11, 152/20, 167/09, 239/13

k.+de 118/08

k.+din 031/21, 034/12, 039/11, 039/17, 045/03, 053/01, 081/09, 102/07,
119/02, 122/11, 129/06, 130/18, 148/07, 254/18
k.+ide 026/07, 177/13, 177/16
k.+idin 028/08, 072/18, 092/14, 143/13, 149/05, 164/16, 166/09, 250/16,
257/14
k.+ige 192/05
k.+iğa 191/08
k.+leridin 052/17

kèyinçe (< *kèdin+çe*) arkasından.

k. 032/06, 077/14, 083/10, 113/18, 114/13, 123/19, 127/15, 251/20

kèyiniçe (< *kèdin+i+çe*) arkasından.

k. 025/04, 085/07, 093/07, 100/21, 121/17, 164/19, 171/17, 179/18, 188/01,
190/14, 191/14, 193/08, 199/14, 202/15, 203/17, 210/12, 221/21, 234/13,
237/08, 251/14

Keykāvus Özel ad.

K. 112/05

Keykubād-i Kuttalānī Özel ad.

K.+ni 068/21

kèyür-(< *kèy-ür-*) giydirmek.

k.-di 184/21

k.-üp 180/10

keyvān (< Far. *kayvān*) Zühal gezegeni, Satürn.

k. 126/21

k.+dın 153/14, 198/16

kıble (< Ar. *kibla'*) kible.

k. 038/02, 251/10

k.+de 105/10

kıdve (< Ar. *kidva'*) kendisine uyulup arkasından gidilecek örnek kimse.

k. 117/16, 217/10

kıl- (< ET *kıl-*) kılmak, yapmak, etmek.

k.! 005/19, 009/16, 010/06, 063/16, 085/19, 140/18, 173/08, 176/17, 202/18,
219/16, 221/14, 262/10, 262/13, 262/14

k.-a 243/01, 244/09

k.-a-siz 259/22

k.-adur 019/01, 020/13, 024/13, 078/19, 080/18, 083/20, 141/14, 172/13,
209/21, 210/01, 214/04, 231/19, 260/14

k.-adur-men 097/02

k.-adurlar 055/07, 077/20, 077/21, 126/20, 231/12

k.-adurlar èr-diler 029/02

k.-adur èr-di 061/17, 122/07

k.-adur èr-diler 024/04, 107/08, 153/14, 241/17

ķ.-alı 055/16, 140/17, 166/02, 176/06, 199/16, 204/18
ķ.-alıń 058/21, 074/04, 096/03, 220/21
ķ.-almadı 079/12
ķ.-ay 085/06, 129/06, 141/15, 163/12, 190/03, 260/22, 260/23
ķ.-ayın 205/07
ķ.-a al-ğay 066/10, 066/16
ķ.-a al-ğaylar 164/10, 223/09
ķ.-a al-ğaylar yok  r-di 165/16
ķ.-a al-ma 180/09
ķ.-a al-madı 034/03, 150/19, 245/19
ķ.-a al-madılar 163/19
ķ.-a al-mas 040/16, 249/03, 251/12
ķ.-a al-may 110/20, 217/14, 236/13
ķ.-a başla-dı 201/01
ķ.-a başla-dılar 150/06, 243/12
ķ.-a bil-medi 252/05
ķ.-dı 001/11, 001/15, 001/16, 002/02, 002/14, 002/20, 002/21, 003/12, 003/18, 004/02, 004/03, 004/11, 004/13, 004/14, 005/17, 006/01, 006/02, 006/11, 006/17, 007/04, 007/07, 007/10, 007/16, 008/13, 009/01, 009/04, 009/08, 009/10, 009/13, 010/03, 010/14, 010/15, 011/02, 011/15, 011/19, 012/07, 012/08, 013/07, 013/10, 013/12, 013/16, 014/04, 015/14, 015/18, 016/03, 016/11, 016/12, 016/13, 017/05, 017/18, 017/19, 018/04, 018/10, 018/12, 018/17, 019/01, 019/07, 019/08, 020/03, 020/13, 020/18, 020/19, 021/06, 021/08, 021/09, 021/10, 021/11, 021/19, 021/20, 022/05, 022/06, 022/08, 022/15, 023/01, 023/09, 023/20, 024/08, 024/15, 024/19, 025/11, 025/17, 026/10, 027/04, 027/09, 028/01, 028/03, 028/05, 029/02, 029/07, 030/04, 030/06, 030/08, 030/09, 030/17, 031/05, 031/06, 031/11, 031/15, 031/16, 031/18, 031/19, 032/17, 033/04, 033/08, 033/19, 033/21, 034/21, 035/01, 035/03, 035/07, 035/09, 035/12, 036/01, 037/06, 037/07, 038/11, 038/17, 039/01, 039/02, 040/07, 040/08, 040/12, 040/21, 041/05, 041/07, 042/12, 042/19, 043/17, 044/01, 044/06, 044/07, 044/10, 044/17, 045/01, 045/10, 045/14, 045/18, 045/19, 045/21, 046/01, 046/18, 046/20, 046/21, 047/04, 047/07, 047/09, 047/17, 048/02, 048/06, 048/07, 048/15, 048/17, 048/19, 048/20, 049/08, 049/15, 049/17, 050/02, 050/03, 050/11, 051/07, 051/09, 051/12, 051/13, 051/17, 052/19, 053/01, 054/02, 054/17, 055/12, 055/17, 055/20, 056/08, 056/12, 056/16, 057/05, 057/07, 057/16, 058/14, 059/03, 059/05, 059/12, 059/17, 060/08, 060/09, 060/13, 060/16, 061/09, 061/11, 061/13, 061/16, 061/20, 062/02, 062/07, 062/11, 062/12, 062/19, 063/08, 063/09, 064/20, 064/21, 067/11, 067/19, 068/08, 068/12, 069/10, 069/11, 069/14, 069/19, 070/02, 070/07, 070/08, 070/11, 073/16, 074/21, 075/01, 075/02, 075/03, 075/04, 075/17, 076/11, 076/16, 077/05, 078/06, 078/07, 078/13, 078/17, 079/11, 080/02, 080/03, 080/16, 080/17, 081/06, 081/07, 081/12, 082/03, 083/13, 085/01, 085/14, 087/04, 087/05, 087/06, 087/11, 087/15, 088/05, 088/07, 088/08, 088/09, 088/10, 089/06, 089/14, 089/18, 090/02, 090/07, 090/16, 091/16, 091/20, 092/18, 092/21, 093/02, 093/09, 093/13, 093/17, 093/21, 097/03, 097/06, 097/10, 097/16, 097/19, 098/03, 098/07, 098/10, 098/16, 099/09, 099/15, 099/18, 100/04, 100/06, 100/07, 103/11, 103/17, 104/01, 104/02, 104/03, 104/20, 105/12, 105/18, 106/11, 106/15, 106/16, 106/19, 106/20, 107/12, 107/18, 108/01, 108/14, 108/17, 109/01, 109/03, 109/07, 110/07, 110/11, 110/17, 110/20, 110/21,

111/04, 111/08, 112/08, 112/15, 112/20, 113/01, 114/01, 114/07, 115/08,
116/14, 116/18, 116/19, 116/20, 117/07, 117/08, 117/20, 118/01, 118/02,
118/03, 119/14, 119/19, 119/21, 120/06, 121/11, 121/19, 121/21, 123/18,
125/07, 125/13, 125/17, 126/07, 126/18, 127/02, 127/05, 127/06, 127/08,
127/09, 127/13, 127/20, 128/09, 128/13, 129/01, 129/03, 129/04, 129/17,
130/01, 130/06, 130/20, 131/03, 131/06, 132/09, 132/10, 133/17, 134/17,
134/18, 134/19, 135/02, 135/06, 135/15, 135/20, 136/04, 136/05, 136/08,
136/11, 136/14, 136/16, 136/18, 137/03, 137/07, 137/08, 137/13, 138/04,
138/05, 138/07, 141/03, 141/14, 141/20, 142/07, 143/15, 143/21, 144/01,
145/14, 146/07, 146/11, 146/16, 147/05, 147/06, 148/02, 150/14, 152/08,
152/16, 153/02, 153/03, 153/04, 153/06, 153/08, 153/09, 153/16, 155/06,
155/14, 155/16, 155/21, 156/05, 156/07, 156/08, 156/14, 156/18, 157/08,
157/15, 158/11, 158/14, 158/15, 159/05, 159/11, 159/15, 159/16, 160/14,
161/08, 162/11, 162/12, 164/06, 164/07, 164/15, 165/01, 165/11, 166/06,
166/11, 166/21, 167/18, 169/01, 169/09, 170/13, 170/20, 172/05, 173/02,
173/09, 173/14, 173/15, 173/17, 173/19, 173/20, 174/12, 175/05, 175/07,
175/08, 176/03, 176/04, 176/16, 178/05, 179/04, 179/13, 179/17, 179/20,
179/21, 180/02, 180/11, 180/16, 181/02, 181/15, 181/18, 181/19, 182/02,
182/04, 182/08, 182/09, 182/16, 182/20, 183/17, 184/11, 185/06, 185/21,
186/05, 186/09, 186/15, 187/07, 187/08, 187/14, 187/16, 187/19, 187/20,
188/01, 188/03, 188/12, 188/14, 189/05, 189/06, 189/07, 189/11, 191/01,
191/06, 191/10, 191/12, 191/14, 192/20, 193/06, 193/07, 193/08, 193/14,
193/16, 194/04, 194/08, 194/18, 194/19, 195/02, 195/03, 195/13, 195/18,
195/21, 196/17, 197/14, 197/21, 198/11, 198/15, 198/18, 198/20, 199/02,
199/12, 199/15, 200/02, 200/09, 200/15, 200/16, 200/21, 201/06, 201/09,
201/14, 202/06, 202/13, 202/14, 204/07, 204/16, 205/12, 205/21, 206/14,
206/17, 206/21, 207/19, 208/04, 208/05, 208/17, 209/02, 209/13, 209/17,
209/19, 211/11, 212/05, 212/16, 213/19, 215/08, 216/03, 217/04, 217/08,
217/09, 218/01, 218/20, 218/21, 219/01, 219/02, 219/03, 219/17, 219/21,
220/06, 220/08, 221/04, 221/08, 221/15, 222/02, 222/15, 223/02, 224/09,
224/16, 224/20, 225/02, 225/04, 225/11, 225/18, 225/20, 226/08, 226/11,
226/16, 226/20, 227/01, 227/16, 228/07, 228/13, 228/14, 229/02, 229/12,
229/15, 229/16, 229/17, 230/05, 230/15, 230/16, 231/18, 231/19, 232/10,
232/21, 233/04, 234/19, 235/01, 236/03, 236/04, 236/20, 237/03, 237/11,
237/20, 238/07, 238/10, 238/14, 238/21, 239/04, 239/21, 240/02, 240/06,
240/10, 240/11, 240/18, 240/20, 241/06, 241/10, 241/21, 242/12, 243/05,
243/07, 243/09, 245/06, 245/07, 245/08, 245/13, 245/14, 246/04, 246/12,
246/20, 247/04, 247/17, 247/18, 248/05, 248/09, 248/10, 248/12, 248/13,
248/17, 249/01, 249/03, 249/08, 250/19, 250/21, 251/01, 251/10, 251/11,
251/13, 252/21, 255/20, 256/13, 256/16, 256/20, 258/09, 258/18, 259/12,
259/17, 260/12, 262/02, 262/08

ķ.-dılar 001/03, 001/09, 001/14, 002/13, 002/17, 003/04, 008/05, 008/07,
008/10, 008/14, 008/15, 012/14, 012/15, 014/04, 015/21, 018/20, 019/04,
019/06, 019/15, 022/18, 024/08, 024/16, 024/19, 025/20, 026/11, 026/12,
026/13, 026/14, 026/21, 027/01, 027/05, 027/06, 027/16, 028/05, 028/10,
028/13, 029/12, 029/15, 029/16, 030/01, 030/04, 030/15, 031/07, 032/06,
033/14, 034/08, 034/10, 034/11, 034/12, 034/14, 035/17, 035/20, 036/13,
038/20, 038/21, 042/01, 042/03, 043/13, 043/21, 044/15, 046/02, 046/04,
046/11, 046/18, 047/01, 047/05, 047/16, 048/01, 048/20, 049/05, 049/20,
050/01, 050/07, 050/15, 052/16, 053/10, 053/18, 053/20, 053/21, 056/07,

057/10, 057/17, 058/07, 058/20, 059/01, 060/11, 061/02, 062/04, 062/14, 063/01, 063/05, 067/09, 067/12, 067/13, 071/04, 071/19, 073/06, 073/11, 073/16, 074/09, 074/15, 074/16, 074/20, 076/13, 078/16, 079/01, 079/16, 080/19, 081/10, 082/15, 084/03, 085/07, 085/15, 085/16, 089/03, 091/14, 091/15, 091/19, 092/05, 093/11, 094/05, 096/02, 102/11, 102/14, 103/13, 103/14, 104/20, 105/14, 106/06, 107/19, 107/20, 109/06, 109/18, 110/19, 111/19, 112/06, 112/08, 114/20, 115/02, 115/16, 116/02, 117/20, 120/12, 121/01, 122/01, 123/03, 123/04, 123/19, 124/03, 124/08, 125/14, 125/15, 125/17, 125/19, 126/12, 126/13, 127/10, 127/19, 128/01, 129/12, 130/05, 130/17, 131/15, 131/21, 132/06, 133/01, 133/14, 133/15, 134/19, 134/20, 134/21, 135/01, 136/02, 136/11, 136/12, 138/04, 138/06, 138/12, 138/16, 138/19, 138/20, 139/08, 141/09, 141/10, 142/04, 142/08, 142/12, 143/07, 145/12, 146/10, 148/16, 148/19, 149/10, 150/03, 150/09, 150/11, 150/12, 152/12, 152/15, 153/11, 153/12, 154/01, 155/01, 156/03, 156/06, 156/20, 157/04, 157/20, 158/14, 158/18, 158/19, 159/01, 159/15, 160/08, 161/02, 162/05, 162/17, 162/19, 163/02, 163/20, 163/21, 164/03, 164/06, 164/14, 167/06, 167/12, 167/13, 167/17, 168/15, 169/02, 169/15, 170/01, 170/11, 170/18, 171/19, 172/10, 174/04, 174/07, 174/15, 174/17, 174/19, 175/16, 175/17, 176/02, 180/16, 180/17, 181/09, 181/14, 181/17, 182/03, 182/18, 183/11, 184/04, 184/13, 186/05, 186/20, 188/08, 188/11, 188/16, 189/02, 189/04, 189/12, 189/13, 189/14, 189/15, 190/04, 190/20, 191/03, 191/08, 192/01, 192/02, 193/02, 194/01, 194/15, 195/03, 197/07, 199/18, 199/21, 200/05, 200/06, 201/16, 202/16, 204/05, 207/16, 212/12, 212/15, 213/11, 214/19, 215/15, 215/17, 216/14, 216/16, 216/21, 219/12, 220/19, 223/18, 224/08, 224/21, 225/12, 226/14, 228/14, 228/21, 230/14, 230/18, 231/10, 232/14, 234/02, 234/12, 236/09, 237/17, 237/20, 238/09, 242/03, 242/05, 244/21, 245/19, 245/21, 246/04, 246/21, 247/15, 247/20, 249/06, 249/19, 250/16, 251/11, 252/08, 253/05, 254/06, 254/10, 254/20, 255/12, 256/02, 256/04, 256/06, 256/07, 257/16, 258/10, 258/12, 259/16, 261/04, 261/05

ķ.-dılar  r-se 012/10

ķ.-dım 035/07, 049/10, 055/21, 123/17, 180/05, 180/10, 207/08, 207/09, 215/19, 219/16, 220/20, 220/21, 238/04, 238/09, 248/03, 248/07, 254/08

ķ.-dın 015/03, 158/02, 180/05, 207/08, 219/15

ķ.-dınız 012/13

ķ.-dı  r-se 166/02, 184/17, 255/09, 261/18

ķ.-duk 055/05, 251/14

ķ.-d k 163/12

ķ.-galı 168/20

ķ.-gan 018/08, 041/16, 043/13, 049/04, 229/02, 230/20, 231/01, 233/05, 236/05, 246/21

ķ.-ganda 121/13, 125/09, 125/12, 151/21, 199/09

ķ.-gandın 042/02

ķ.-gandur 125/02

ķ.-gandurlar 150/16, 186/04

ķ.-ganı 021/10, 028/07, 033/02, 035/02, 038/07, 089/17, 091/07, 093/04, 097/12, 099/08, 100/03, 102/19, 104/09, 108/03, 119/20, 124/08, 134/07, 135/05, 135/21, 136/17, 142/05, 158/10, 160/15, 171/06, 186/11, 187/01, 193/10, 194/04, 195/10, 209/04, 219/19, 229/20, 248/16, 249/16, 258/20

ķ.-ganıda 105/02, 139/01

ķ.-ganıdur 124/21

ķ.-ġaniniġ 020/07, 074/14

ķ.-ġanları 002/07

ķ.-ġanlarını 082/21

ķ.-ġay 005/09, 005/11, 008/03, 008/12, 009/20, 016/01, 020/13, 040/08, 042/08, 046/20, 048/12, 050/13, 060/02, 063/14, 065/16, 067/12, 075/20, 077/06, 077/15, 077/19, 090/01, 092/20, 099/17, 112/01, 116/12, 131/04, 136/07, 136/15, 155/09, 157/14, 159/09, 159/10, 172/05, 172/14, 175/06, 182/15, 195/09, 195/21, 198/12, 198/13, 209/21, 212/18, 212/19, 218/17, 220/02, 229/02, 229/03, 229/12, 229/21, 232/08, 241/11, 260/12

ķ.-ġay-biz 020/02, 054/05, 112/16, 172/11, 172/12

ķ.-ġay-mèn 159/13

ķ.-ġay-sèn 035/10

ķ.-ġay-siz 058/21

ķ.-ġaylar 022/17, 025/17, 026/03, 031/02, 033/14, 036/13, 038/20, 039/07, 055/08, 057/17, 074/15, 078/16, 103/11, 134/20, 134/21, 140/09, 154/07, 160/06, 162/20, 165/11, 174/06, 178/07, 199/20, 234/08, 234/10, 244/08

ķ.-ġuċi 010/11, 010/13

ķ.-ġuċidur 262/04

ķ.-ġusidur 015/12, 074/12, 198/03, 228/02

ķ.-ġusidurlar 047/03

ķ.-iġ 015/01, 020/16, 030/01, 030/02, 031/19, 035/20, 058/20, 081/15, 120/20, 190/03, 195/04, 221/01, 251/15

ķ.-iġiz 035/08

ķ.-ip 001/11, 001/12, 001/21, 002/02, 002/03, 002/04, 003/02, 003/04, 003/21, 004/02, 004/10, 004/17, 004/18, 004/19, 005/01, 005/04, 005/13, 005/16, 006/02, 006/03, 006/08, 006/11, 006/20, 007/06, 007/08, 007/11, 007/12, 007/13, 007/14, 007/15, 007/17, 007/21, 008/02, 008/15, 008/19, 008/20, 009/01, 009/03, 009/07, 010/05, 012/11, 012/12, 012/19, 012/21, 013/09, 013/11, 013/12, 013/13, 014/01, 014/05, 015/17, 016/17, 017/02, 017/09, 017/11, 017/17, 017/19, 018/04, 018/05, 018/08, 019/04, 019/10, 019/13, 019/14, 020/01, 020/03, 020/04, 020/05, 020/15, 020/16, 021/01, 021/06, 021/09, 021/19, 022/02, 022/19, 023/01, 023/06, 023/09, 023/10, 023/11, 023/16, 024/13, 024/15, 024/16, 025/16, 026/04, 026/11, 026/20, 026/21, 027/01, 027/08, 027/13, 027/14, 027/15, 027/16, 027/18, 027/20, 028/01, 028/06, 028/12, 028/16, 028/21, 029/01, 029/08, 029/11, 029/12, 029/15, 029/16, 030/06, 030/13, 031/02, 031/07, 031/08, 031/10, 031/11, 032/04, 032/10, 032/13, 032/15, 032/18, 033/01, 033/03, 033/06, 033/07, 033/16, 033/17, 034/04, 034/20, 035/20, 036/11, 036/15, 037/04, 037/11, 038/08, 038/11, 039/08, 039/13, 039/21, 040/01, 040/06, 040/09, 040/20, 041/02, 041/03, 041/14, 042/02, 042/10, 042/12, 043/04, 043/17, 043/19, 044/01, 044/02, 044/08, 044/09, 045/02, 045/06, 045/21, 046/05, 046/09, 046/11, 046/15, 046/17, 047/03, 047/12, 047/14, 047/20, 048/06, 048/11, 049/01, 049/02, 049/10, 049/17, 049/19, 050/04, 050/06, 050/07, 050/11, 050/12, 050/18, 051/02, 051/03, 051/14, 051/17, 052/01, 052/03, 052/07, 053/19, 053/21, 054/01, 054/02, 054/07, 054/13, 054/15, 055/16, 055/19, 056/01, 056/03, 056/06, 056/07, 056/09, 056/10, 057/01, 057/05, 057/08, 057/12, 058/02, 058/10, 058/20, 059/06, 059/14, 060/03, 060/06, 060/12, 060/14, 060/17, 061/04, 061/15, 061/17, 062/01, 062/02, 062/04, 062/17, 063/07, 063/08, 064/05, 064/06, 065/08, 065/12, 065/13, 065/17, 065/18, 066/02, 066/16, 067/03, 067/04, 067/08, 067/14, 067/16, 067/20, 067/21,

068/05, 068/10, 068/13, 069/02, 069/03, 069/04, 069/06, 069/11, 069/14,
070/08, 070/19, 072/09, 073/08, 073/09, 073/10, 074/02, 074/03, 074/14,
074/16, 074/17, 074/20, 075/02, 075/05, 075/11, 075/12, 075/17, 075/18,
076/01, 076/14, 076/17, 077/07, 077/09, 077/18, 077/20, 078/11, 078/12,
078/19, 079/05, 079/19, 079/20, 079/21, 080/10, 080/11, 080/21, 081/04,
081/10, 081/12, 081/13, 081/14, 081/15, 082/02, 082/03, 082/05, 082/12,
082/18, 082/19, 083/07, 083/08, 084/03, 085/01, 085/05, 086/06, 087/05,
087/06, 087/08, 087/12, 087/16, 087/20, 088/01, 088/18, 088/19, 089/08,
089/09, 089/12, 089/16, 090/15, 090/17, 091/02, 091/07, 091/08, 091/09,
091/10, 091/14, 091/17, 091/20, 091/21, 092/04, 092/09, 092/19, 093/05,
093/10, 093/16, 094/10, 094/11, 094/15, 094/18, 094/20, 095/08, 095/13,
095/15, 095/17, 095/19, 095/20, 096/08, 096/13, 096/15, 096/16, 096/17,
097/01, 097/03, 097/05, 098/01, 098/09, 098/18, 098/20, 099/02, 099/08,
100/01, 100/02, 100/05, 100/08, 100/09, 100/13, 101/08, 101/14, 101/16,
102/02, 102/03, 102/05, 102/08, 102/14, 102/15, 102/16, 102/19, 103/09,
104/02, 104/10, 104/12, 105/04, 105/06, 105/07, 105/09, 105/10, 105/11,
106/03, 106/04, 106/05, 106/06, 106/13, 106/15, 107/01, 107/07, 107/13,
107/14, 108/12, 108/15, 108/18, 109/01, 109/03, 109/10, 110/02, 110/10,
111/21, 112/04, 112/05, 112/09, 112/17, 112/18, 113/02, 113/08, 113/10,
113/12, 114/07, 114/16, 114/18, 114/20, 114/21, 115/02, 115/03, 116/17,
116/18, 117/13, 117/14, 117/15, 117/17, 119/01, 119/02, 119/12, 119/13,
119/14, 119/16, 119/17, 119/21, 120/07, 120/09, 120/10, 120/14, 121/10,
121/15, 122/02, 122/04, 122/07, 122/14, 123/04, 123/06, 123/07, 124/01,
124/02, 124/06, 124/09, 124/13, 124/15, 125/03, 125/06, 125/08, 125/15,
125/18, 126/08, 126/11, 127/04, 127/07, 127/14, 127/19, 128/01, 128/17,
128/21, 129/04, 129/05, 129/09, 129/13, 130/03, 130/04, 130/05, 130/09,
130/21, 131/08, 132/08, 132/12, 132/14, 133/02, 133/07, 133/09, 133/12,
133/13, 133/15, 133/16, 134/01, 134/17, 134/21, 135/07, 135/08, 135/10,
135/11, 135/14, 136/07, 136/08, 136/09, 136/10, 136/12, 137/03, 137/05,
138/03, 138/15, 138/17, 138/20, 138/21, 139/05, 139/20, 140/02, 140/05,
140/20, 140/21, 141/01, 141/05, 142/06, 142/08, 142/11, 142/15, 142/19,
143/06, 143/18, 143/21, 144/18, 144/21, 145/01, 145/02, 145/03, 145/13,
145/16, 147/01, 147/11, 148/01, 148/02, 148/21, 149/03, 149/04, 150/03,
150/06, 150/07, 150/21, 151/05, 151/10, 151/20, 152/05, 152/09, 152/16,
154/02, 154/04, 154/18, 155/03, 155/07, 155/08, 155/09, 155/12, 155/13,
155/15, 156/11, 156/20, 156/21, 157/01, 157/02, 157/13, 157/14, 157/16,
158/11, 158/16, 158/17, 158/18, 158/20, 159/07, 159/16, 159/21, 160/03,
160/11, 160/14, 160/20, 160/21, 161/03, 161/04, 161/07, 161/09, 161/17,
161/18, 162/04, 162/08, 162/16, 163/11, 163/13, 163/17, 163/20, 164/01,
164/10, 164/16, 165/01, 166/01, 166/10, 166/19, 167/20, 168/04, 168/10,
168/21, 169/12, 169/15, 170/09, 170/12, 170/18, 170/19, 170/20, 171/04,
171/11, 171/18, 171/20, 172/01, 172/13, 172/15, 172/18, 173/06, 174/01,
174/03, 174/06, 174/13, 174/16, 174/17, 174/19, 178/02, 178/06, 178/12,
178/13, 178/20, 179/06, 179/10, 179/16, 180/06, 180/10, 180/13, 180/17,
180/19, 182/01, 182/14, 182/15, 182/20, 182/21, 183/01, 183/06, 184/01,
184/11, 184/16, 184/20, 185/07, 185/17, 185/18, 186/21, 187/05, 187/06,
187/12, 187/18, 187/19, 187/21, 188/04, 188/11, 188/17, 188/18, 189/18,
190/04, 190/07, 190/12, 191/07, 191/09, 191/10, 193/11, 193/13, 193/15,
193/16, 193/20, 193/21, 194/08, 195/20, 195/21, 196/14, 196/17, 196/19,
197/06, 199/01, 199/05, 199/06, 199/20, 200/07, 201/11, 201/14, 201/19,

201/21, 202/01, 202/13, 202/14, 202/16, 202/19, 203/02, 203/07, 203/08,
 203/09, 203/12, 203/16, 203/18, 203/20, 203/21, 204/01, 204/02, 204/19,
 204/21, 205/08, 205/10, 205/11, 206/02, 206/03, 208/05, 208/17, 208/21,
 209/13, 210/03, 210/19, 211/05, 211/13, 212/04, 212/09, 213/01, 213/06,
 213/07, 213/09, 213/13, 213/17, 214/01, 214/14, 215/04, 215/05, 215/14,
 216/03, 216/04, 216/08, 216/13, 216/16, 216/19, 217/05, 217/10, 217/11,
 217/14, 217/15, 217/18, 218/03, 218/12, 218/17, 219/06, 219/14, 219/18,
 219/21, 220/05, 220/11, 221/02, 221/11, 221/17, 221/20, 222/05, 222/15,
 224/07, 224/11, 224/15, 224/16, 225/02, 225/12, 225/19, 225/21, 226/03,
 226/04, 226/16, 227/01, 227/10, 228/04, 228/06, 229/02, 229/09, 229/10,
 229/11, 229/19, 229/21, 230/13, 231/07, 231/09, 231/12, 231/15, 232/02,
 232/18, 232/19, 233/04, 233/21, 234/05, 234/06, 234/17, 234/18, 235/05,
 235/13, 235/19, 236/04, 236/20, 237/09, 237/10, 238/14, 238/15, 239/04,
 239/20, 239/21, 240/03, 240/06, 240/15, 240/16, 241/07, 241/08, 241/20,
 242/03, 242/04, 242/05, 242/08, 242/10, 243/03, 243/06, 243/12, 243/13,
 243/14, 243/15, 244/11, 244/14, 245/01, 245/07, 245/09, 246/08, 246/11,
 247/16, 247/17, 248/07, 248/10, 248/12, 248/17, 251/14, 252/10, 252/18,
 252/19, 252/20, 253/02, 254/09, 254/14, 254/20, 255/02, 255/05, 256/05,
 256/14, 256/20, 256/22, 257/13, 258/16, 258/18, 258/19, 258/21, 259/02,
 259/04, 259/10, 259/12, 259/14, 259/20, 260/03, 260/07, 260/11, 260/16,
 261/03, 261/10, 261/15, 261/19, 262/01
 k.-ip-men 021/05, 055/13, 080/01
 k.-ip-miz 166/02, 174/01
 k.-ip-tur-urular 193/07
 k.-ipdur 245/17
 k.-iptur 001/17, 001/19, 005/21, 014/06, 015/11, 036/17, 040/15, 041/19,
 042/17, 049/21, 050/01, 051/15, 055/03, 058/12, 066/08, 066/09, 066/12,
 100/06, 103/03, 110/12, 111/07, 123/19, 126/16, 128/02, 143/11, 143/16,
 149/04, 150/05, 156/12, 158/07, 170/09, 171/05, 198/18, 202/11, 205/05,
 209/21, 212/21, 217/14, 218/09, 219/10, 219/11, 220/01, 225/14, 230/03,
 235/20, 245/20
 k.-ipturlar 010/09, 010/16, 015/14, 036/04, 041/17, 056/15, 057/19, 066/07,
 066/21, 067/01, 092/21, 099/08, 117/07, 119/21, 126/10, 126/11, 163/15,
 165/21, 189/09, 197/03, 198/17, 205/01, 223/02, 239/20
 k.-ip buyur-dı 040/03
 k.-ip  r-di 002/05, 003/14, 003/21, 008/08, 013/04, 017/10, 017/11, 017/13,
 019/04, 019/10, 032/02, 039/06, 040/01, 045/07, 045/14, 047/10, 074/02,
 087/13, 097/03, 099/20, 100/13, 102/09, 104/21, 107/02, 107/03, 110/09,
 111/04, 112/08, 125/04, 130/15, 142/08, 154/12, 157/08, 160/16, 160/17,
 160/18, 168/16, 172/04, 175/03, 187/02, 196/11, 199/11, 202/06, 204/05,
 210/07, 212/04, 215/06, 220/13, 248/20
 k.-ip  r-diler 046/11, 056/02, 082/11, 087/05, 089/08, 100/21, 106/18, 116/18,
 140/21, 152/17, 154/09, 168/14, 172/04, 181/10, 208/15, 221/16, 242/04,
 244/08, 244/19, 249/07, 249/08
 k.-ip  r-d k 165/21
 k.-ma 259/01
 k.-madı 012/19, 027/02, 071/09, 076/01, 078/16, 083/04, 084/19, 096/07,
 098/11, 128/19, 140/18, 144/21, 168/03, 174/20, 203/08, 211/01, 216/21,
 222/07, 232/16, 232/17, 232/18, 247/10, 253/08, 253/09, 254/11, 259/08,
 260/05

ķ.-madılar 013/15, 029/13, 082/14, 132/01, 181/06, 238/10, 248/08, 248/21, 252/03
ķ.-madıñ 080/01
ķ.-mağandur 102/21, 127/03, 146/19, 146/20
ķ.-mağay 005/06, 005/12, 035/01, 084/02, 159/10, 208/10, 232/01
ķ.-mağaydur 122/02
ķ.-mağaylar 135/18, 196/19
ķ.-mağumdur 180/09
ķ.-mağunça 008/17
ķ.-mağusıdur 248/14
ķ.-maķ 011/19, 033/10, 054/10, 056/01, 104/08, 128/03, 172/08, 178/16, 239/03, 260/09
ķ.-maķķa 017/10, 017/11, 052/18
ķ.-maķlık 255/10
ķ.-maķnı 058/21, 083/19, 209/06
ķ.-maķ kerek 220/17
ķ.-maķ kerek 044/07, 077/06, 173/08, 198/02, 252/15, 254/05, 257/06
ķ.-mañ 162/02
ķ.-mas 009/17, 090/12, 147/12, 175/01, 261/17
ķ.-mas-biz 208/10, 210/16
ķ.-masa 096/09, 172/15, 175/01
ķ.-maslar 057/06, 081/02, 260/21
ķ.-masun 055/19, 167/08, 170/12, 214/05, 229/14
ķ.-masunlar 024/11, 031/12, 195/21, 229/15
ķ.-mas er-di 046/16, 046/19, 215/20, 228/17
ķ.-mas er-diler 017/01
ķ.-may 008/10, 012/20, 018/05, 028/05, 029/11, 029/14, 030/16, 047/10, 050/19, 054/18, 065/21, 071/20, 084/06, 085/02, 090/19, 111/20, 125/15, 128/08, 152/19, 154/07, 154/10, 161/02, 161/20, 188/15, 195/16, 196/11, 196/18, 196/19, 199/12, 208/05, 216/19, 225/07, 241/21, 260/21, 261/04
ķ.-maydur 242/09
ķ.-maydurlar 142/08
ķ.-maydur er-di 057/14, 061/06
ķ.-maydur er-diler 029/18, 058/08
ķ.-sa 001/17, 005/14, 015/11, 016/15, 016/16, 018/19, 019/17, 019/18, 020/06, 026/15, 027/01, 035/01, 088/07, 098/09, 119/03, 124/15, 127/16, 146/18, 150/10, 198/02, 202/17, 260/09
ķ.-saķ 139/09
ķ.-sañ 035/06, 182/06
ķ.-sañ er-di 180/06
ķ.-sa er-di 013/04
ķ.-sun 037/03, 146/18, 187/13, 191/13, 222/04
ķ.-sunlar 004/11, 042/03, 042/09, 050/16, 080/20, 088/02, 105/17, 120/21, 122/20, 141/20, 167/02, 180/13, 185/03, 185/18, 194/05, 194/14, 195/21, 206/15, 212/05, 220/16
ķ.-ur 001/18, 009/09, 009/10, 009/12, 021/07, 027/10, 028/18, 038/02, 055/13, 064/19, 065/11, 065/14, 076/01, 090/12, 111/17, 118/17, 127/01, 147/15, 152/21, 154/06, 159/14, 172/11, 173/08, 187/10, 194/12, 202/18, 241/18, 248/16, 253/08, 253/10, 260/07, 261/13
ķ.-ur-biz 173/12, 205/07, 234/03

ķ.-ur-men 035/04
ķ.-ur-mèn 234/04
ķ.-ur-sèn 055/20, 064/08, 064/14, 064/15, 075/19
ķ.-ur-siz 035/04, 234/05
ķ.-urı 260/18
ķ.-urlar 010/12, 011/18, 017/21, 018/01, 024/01, 028/14, 048/01, 139/10, 146/04, 146/05, 151/17, 151/18, 174/11, 221/11, 239/20
ķ.-ursın 202/10
ķ.-ur èr-di 001/01, 002/08, 015/17, 026/15, 037/02, 039/02, 044/13, 046/16, 046/19, 048/09, 051/11, 059/12, 062/08, 136/05, 156/09, 159/07, 216/11, 216/19, 217/16, 223/09, 232/09, 232/10, 247/01
ķ.-ur èr-diler 012/04, 012/05, 012/15, 012/16, 012/17, 013/04, 013/05, 018/01, 058/13, 195/08, 212/03, 226/01, 247/19
ķ.-ur èr-dim 180/05
ķ.-ur èr-diğ 035/09
ķ.-ur èr-diğiz 134/14
ķ.-ur èr-kendür 057/02, 059/09
ķ.-ur èr-kendürler 134/11

ķilā (< Ar. *ķal* 'a' 'ın çoğulu *ķilā* ') kaleler.

ķ. 028/10, 029/08, 105/02, 156/16, 239/03
ķ.+dındur 191/17
ķ.+ı 241/15
ķ.+nı 161/17

ķılavuz (< ET (İbn Faḍlān, MK, KB < ?) *ķılavuz*) kılavuz.

ķ. 244/09

ķıldur- (< ET (Uyg.) *ķiltur-*) yaptırmak, ettirmek.

ķ.-dı 134/02, 141/02, 153/09, 218/03, 219/07, 221/17, 228/10
ķ.-dılar 074/13
ķ.-up 161/01, 225/07
ķ.-uptur 160/19

ķılıç (< ET *ķılıç*) kılıç.

ķ. 022/01, 027/20, 028/11, 032/09, 058/04, 073/12, 077/12, 079/10, 086/09, 089/19, 089/20, 090/14, 094/08, 096/07, 111/20, 118/13, 122/08, 122/12, 128/21, 131/20, 132/08, 144/19, 148/08, 148/17, 150/11, 151/12, 160/12, 161/17, 163/05, 164/19, 171/20, 178/08, 178/18, 179/03, 187/04, 200/13, 200/14, 200/15, 203/04, 221/05, 232/13, 254/21, 255/01, 255/21, 256/03, 257/17
ķ.+ı (ķılıcı) 005/15, 086/21, 146/18, 152/01, 152/11, 157/04, 165/08, 172/14, 189/03, 193/05, 244/09, 249/19, 253/18, 257/16
ķ.+ın (ķılıcın) 131/01, 119/02
ķ.+ını (ķılıcını) 002/21
ķ.+ıñnı (ķılıcını) 082/07
ķ.+lar 008/17, 131/04, 164/18, 178/08
ķ.+nı 148/04, 158/03

ķılıķlıķ (< ET (Uyg.) *ķılıķ+lıķ*) davranışlı.

ķ. 043/01

ķılınç (< ET *ķılıç*) kılıç.
ķ. 118/03

ķillet (< Far. < Ar. *ķillaʿ*) azlık.
ķ. 115/12

ķın (< ET (Uyg.) *ķın*) kın, kılıf.
ķ.+dın 002/21, 146/18

ķınar Şanķar Özel ad.
ķ.+da 081/12

ķıpçak Özel ad.
ķ. 013/06, 034/05, 034/07, 034/08, 034/10, 034/11, 034/13, 042/04, 093/11,
110/10, 118/14, 134/08, 239/02
ķ. +mı 245/14

ķıpta Tarķān Özel ad.
ķ.+ġa 111/01

ķır- (< ET (MK) *ķır-*) yok etmek.
ķ.-ıp 058/11

ķirāʾat (< Far. < Ar. *ķirāʾaʿ*) okuma.
ķ. 010/09

ķirān (< Ar. *ķirān*) yakınlaşma.
ķ. 063/15

ķirān Buġa Arslan Özel ad.
ķ. 087/10

ķırķ (< ET *ķırķ*) kırk.
ķ. 008/01, 036/15, 041/07, 043/19, 067/11, 076/18, 094/04, 105/19, 114/17,
116/10, 169/11, 177/12, 188/03, 206/07, 208/18, 226/13, 235/01, 236/16,
239/11, 241/12, 258/02

ķırķ- (< ET (MK) *ķırķ-*) kırpmak, kesmek (EDPT 651a).
ķ.-ıp 106/18, 109/01, 112/07, 151/19, 207/07

ķırķ bēş kırk beş.
ķ. 001/09, 123/20, 137/09

ķırķ miņ kırk bin.
ķ. 138/18, 147/09

ķırķ sēķiz kırk sekiz.
ķ. 044/15, 151/03

kırk üç kırk üç.
k. 076/16, 219/01

kırtās (< Ar. *kirtās* < Yun. *khartēs*) kağıt.
k.+ka 160/10

kışās (< Ar. *kışās*) öldürmeye karşılık olarak ölüm cezası verme.
k. 091/12, 093/03, 234/20

kışās kıl- öldürmeye karşılık olarak ölüm cezası vermek.
k. k.-ay 085/06
k. k.-mak kerek 220/17

kışkalığ (< *kıska+lığ* (*kıska* < ET (MK) *kısğa*)) kısalık.
k.+ıdın 117/01

kısmet (< Far. < Ar. *kisma'*) pay, taksim.

kısmet kıl- taksim etmek.
k. k.-dı 056/16, 093/13
k. k.-dılar 150/12, 255/12
k. k.-ıp 027/01, 027/20, 100/08, 136/10

Kışsa-yi Yūsuf Yusuf Kışsası.
K. 078/01

kış (< ET *kış*) kış.
k. 027/10, 030/14, 033/03, 033/09, 033/12, 034/09, 034/16, 043/21, 044/13, 046/15, 051/10, 053/21, 073/13, 078/06, 080/16, 093/01, 096/19, 097/10, 099/09, 104/06, 104/07, 105/06, 105/14, 110/17, 114/06, 119/15, 121/04, 125/20, 126/06, 137/15, 172/18, 190/13, 194/19, 195/07, 195/08, 213/06, 218/12, 218/16, 230/07, 232/18, 234/04, 245/21, 248/17, 254/14
k.+da 033/08, 110/10
k.+ka 088/17
k.+nı 039/09

kışla- (< ET (MK) *kışla*-< *kış+la-*) kışlamak, kışı geçirmek.
k.-dı 027/10, 030/14, 093/01, 096/19, 104/07, 114/17, 218/16
k.-ğay 053/21
k.-p 156/16, 190/13
k.-sunlar 194/14

kışlağ (< *kış+la-ğ*) kışlak.
k.+ıda 190/20
k.+ıdın 158/11, 191/03
k.+ındın 254/15

kışlak (< *kış+la-k*) kışlak.
k. 099/05, 105/14, 119/14, 182/14, 182/18, 234/08

ķ.+dın 138/20
ķ.+ım 205/04
ķ.+ķa 184/02

ķışlak ķıl- ķışın barınmak için yer yapmak.
ķ. ķ.-dı 044/01, 133/17, 138/07, 156/05, 228/14
ķ. ķ.-dılar 245/21
ķ. ķ.-ğay 182/15, 229/21
ķ. ķ.-ğaylar 234/08
ķ. ķ.-ıp 129/13, 204/21, 213/06, 217/05, 225/02, 225/21
ķ. ķ.-ıp ér-di 100/13
ķ. ķ.-sunlar 194/14
ķ. ķ.-ur ér-di 044/13, 051/11

ķışlık Özel ad.
ķ. 016/03

ķıķ'a (< Ar. *ķiķ'a'*) kıta.
ķ. 065/04, 213/19, 214/17, 231/03, 231/05
ķ.+dın 231/05

ķıķ'aī (< Ar. *ķiķ'a'* ve ī) bir kıta.
ķ. 004/03

ķitāl (< Ar. *ķitāl*) savaķ.
ķ. 007/20, 008/01, 028/05, 152/06, 162/12, 179/06, 222/04, 222/06,
224/10, 228/06, 231/01, 231/13
ķ.+ğa 144/18, 151/06, 232/10

ķıķār (< Ar. *ķiķār*) birbiri ardınca sıralanmıķ hayvan sürüsü, sürü, dizi.
ķ. 090/05, 125/21, 161/08, 197/20, 208/13

ķıyām (< Ar. *ķiyām*) bir işe kalkıķma, baķlama.

ķıyām ķıl- kalkıķmak, baķlamak.
ķ. ķ.-dı 001/11, 009/08, 179/17
ķ. ķ.-dılar 149/10
ķ. ķ.-ğandurlar 150/16
ķ. ķ.-ıp 057/01, 161/03
ķ. ķ.-ıp ér-diler 116/18
ķ. ķ.-ur ér-di 002/08

ķıyāmet (< Far. < Ar. *ķiyāma'*) kıyamet.
ķ. 159/15, 196/12, 219/03

ķıyās (< Ar. *ķiyās*) karķılaķtırma.
ķ. 119/03, 156/08, 218/07
ķ.+ıdın 161/15, 257/18
ķ.+tın 182/12

Ḳıyat Özel ad.

Ḳ. 015/05, 016/16, 017/15

ḳıyn (< ET *ḳıny*, *ḳıyn* < AT **ḳīn*) ceza, eziyet.

ḳ. 126/04

ḳıymetī (< Ar. *ḳīma'* ve nispet eki. *ī*) kıymetli.

ḳ. 233/01

ḳız (< ET *ḳız* < AT **ḳīz*) kız, kız çocuğu.

ḳ. 003/08, 119/09, 239/05, 249/09

ḳ.+ı 051/07, 053/07, 054/12, 092/16, 098/11, 099/06, 137/21, 138/02, 160/08, 181/07, 181/20, 224/19

ḳ.+ıdın 091/08

ḳ.+ıdur 194/21, 241/03

ḳ.+ını 009/03, 012/19, 012/20, 012/21, 080/02, 085/14, 091/08, 099/12, 100/02, 102/20, 111/05, 119/18, 181/15, 187/06, 191/02, 213/08, 235/13, 241/15

ḳ.+lar 106/07, 113/04, 119/08, 133/01, 250/08

ḳ.+ları 181/20, 249/13

ḳ.+larını 096/02, 259/10

ḳ.+nı 247/13

ḳızıl (< ET *ḳızıl*) kızıl, kırmızı.

ḳ. 034/13, 175/09, 189/16

Ḳızılbaş Özel ad.

Ḳ. 251/20, 252/01, 252/08, 253/06, 253/11, 253/20, 257/22

Ḳ.+nı 251/11, 251/17, 257/17

Ḳızıl Ribāṭ Özel ad.

Ḳ.+ta 210/07

ḳızıt- (< *ḳız-ıt-*) kızdırmak, ateşte ısıtmak.

ḳ.-ıp 084/18

ki (< Far. *ki*) ki (bağlaç).

k. 001/02, 001/03, 001/08, 001/17, 001/19, 001/20, 002/01, 002/05, 002/09, 003/06, 003/09, 003/20, 004/01, 004/11, 004/15, 004/20, 005/05, 005/09, 005/14, 005/17, 005/20, 005/21, 006/07, 007/01, 007/03, 008/05, 008/08, 008/09, 008/12, 008/13, 008/16, 008/21, 009/03, 009/04, 009/09, 009/17, 009/19, 009/20, 010/01, 010/02, 010/03, 010/10, 010/11, 010/12, 010/13, 010/18, 010/21, 011/04, 011/07, 011/08, 011/10, 011/13, 011/16, 011/17, 011/18, 011/21, 012/02, 012/08, 012/14, 012/15, 012/16, 013/02, 013/05, 013/06, 013/16, 013/17, 013/20, 014/01, 014/05, 014/10, 014/11, 014/15, 014/16, 015/01, 015/02, 015/14, 015/18, 015/21, 016/01, 016/05, 016/12, 017/03, 017/04, 017/05, 017/06, 017/08, 017/10, 017/13, 017/14, 017/20, 017/21, 018/01, 018/03, 018/07, 018/10, 018/12, 018/13, 018/15, 018/17, 018/20, 019/02, 019/03, 019/07, 019/10, 019/12, 019/14, 020/02, 020/08, 020/12, 020/13, 020/14, 020/16, 020/20, 021/01, 021/02, 021/03, 021/05,

021/06, 021/17, 021/19, 021/21, 022/03, 022/04, 022/15, 022/17, 022/18,
023/02, 023/07, 023/11, 023/15, 023/19, 024/01, 024/02, 024/05, 024/06,
024/07, 024/08, 024/09, 024/10, 024/11, 024/12, 024/14, 024/19, 024/20,
024/21, 025/01, 025/15, 025/17, 026/08, 026/15, 026/16, 026/18, 026/19,
027/01, 027/04, 027/09, 027/14, 027/15, 027/17, 028/02, 028/05, 028/11,
028/14, 028/16, 028/18, 029/01, 029/02, 029/03, 029/06, 029/09, 029/14,
029/16, 029/17, 029/18, 030/01, 030/07, 030/15, 030/18, 030/20, 031/01,
031/02, 031/07, 031/11, 031/12, 031/15, 031/16, 031/17, 031/18, 031/19,
031/20, 032/02, 032/05, 032/06, 032/08, 032/11, 032/12, 032/16, 032/19,
032/20, 032/21, 033/02, 033/04, 033/11, 033/13, 033/15, 033/18, 033/20,
034/11, 034/13, 034/14, 034/15, 034/16, 034/18, 034/21, 035/01, 035/03,
035/04, 035/05, 035/06, 035/08, 035/09, 035/13, 035/15, 035/18, 035/19,
035/21, 036/02, 036/03, 036/06, 036/12, 036/13, 036/14, 036/16, 037/01,
037/02, 037/03, 037/04, 037/05, 037/06, 037/07, 037/08, 037/09, 037/12,
037/13, 037/14, 037/15, 037/16, 037/17, 037/18, 037/21, 038/01, 038/05,
038/09, 038/13, 038/17, 038/20, 038/21, 039/01, 039/02, 039/06, 039/07,
039/16, 039/19, 040/01, 040/02, 040/07, 040/08, 040/11, 040/14, 040/15,
040/18, 040/19, 040/20, 041/06, 041/12, 041/15, 041/17, 041/19, 041/21,
042/01, 042/02, 042/03, 042/06, 042/08, 042/09, 042/10, 042/11, 042/13,
042/16, 042/18, 042/19, 043/09, 043/13, 043/14, 044/01, 044/02, 044/04,
044/06, 044/07, 044/08, 044/11, 044/15, 044/17, 044/20, 045/02, 045/07,
045/08, 045/11, 045/12, 045/13, 045/14, 045/20, 046/03, 046/06, 046/10,
046/12, 046/16, 046/18, 046/19, 046/21, 047/02, 047/03, 047/05, 047/06,
047/07, 047/10, 047/16, 047/20, 048/01, 048/02, 048/07, 048/08, 048/09,
048/15, 049/02, 049/04, 049/06, 049/09, 049/10, 049/12, 049/15, 049/21,
050/01, 050/03, 050/08, 050/09, 050/11, 050/13, 050/14, 050/17, 050/21,
051/05, 051/06, 051/07, 051/09, 051/13, 051/15, 051/18, 051/20, 052/01,
052/02, 052/05, 052/06, 052/11, 052/15, 052/20, 053/04, 053/05, 053/06,
053/09, 053/14, 053/15, 054/02, 054/03, 054/04, 054/07, 054/08, 054/09,
054/11, 054/15, 054/18, 055/01, 055/02, 055/06, 055/07, 055/10, 055/11,
055/12, 055/13, 055/14, 055/17, 055/20, 056/02, 056/14, 056/15, 056/16,
057/03, 057/04, 057/06, 057/07, 057/08, 057/09, 057/18, 058/02, 058/07,
058/09, 058/10, 058/13, 058/15, 058/17, 058/20, 058/21, 059/08, 059/11,
059/12, 059/14, 060/02, 060/03, 060/04, 060/10, 060/12, 060/20, 061/02,
061/03, 061/15, 061/17, 061/18, 061/20, 062/03, 062/05, 062/09, 062/12,
062/17, 063/01, 063/02, 063/07, 063/12, 063/13, 063/14, 063/15, 063/16,
064/04, 064/06, 064/09, 064/10, 064/12, 064/16, 064/18, 064/19, 064/21,
065/05, 065/08, 065/10, 065/17, 065/19, 066/01, 066/07, 066/08, 066/09,
066/10, 066/11, 066/12, 066/13, 066/14, 066/17, 067/11, 067/15, 067/16,
067/19, 067/21, 068/08, 068/10, 068/14, 068/17, 068/19, 068/21, 069/01,
069/14, 069/19, 069/21, 070/09, 070/10, 071/01, 071/04, 071/15, 071/20,
072/05, 072/07, 072/17, 072/21, 073/01, 073/14, 073/16, 073/17, 073/18,
073/19, 074/03, 074/05, 074/10, 074/15, 074/16, 074/20, 075/01, 075/04,
075/07, 075/10, 075/13, 075/18, 075/19, 075/20, 076/02, 076/03, 076/04,
076/06, 076/10, 076/19, 077/08, 077/14, 077/16, 077/17, 077/19, 077/20,
077/21, 078/02, 078/03, 078/04, 078/06, 078/08, 078/09, 078/10, 078/11,
078/14, 078/15, 078/16, 078/19, 079/03, 079/04, 079/15, 079/16, 079/17,
080/01, 080/11, 080/17, 080/18, 080/19, 081/04, 081/06, 081/08, 081/15,
081/21, 082/10, 082/14, 082/15, 082/17, 082/18, 082/21, 083/03, 083/05,
083/06, 083/08, 083/13, 083/15, 083/16, 083/17, 084/02, 084/08, 084/09,

084/10, 084/17, 084/18, 084/20, 084/21, 085/01, 085/05, 085/06, 085/08,
085/10, 085/14, 085/17, 085/18, 086/02, 086/05, 086/10, 086/14, 086/15,
086/16, 086/17, 087/04, 087/05, 087/12, 087/18, 087/19, 087/20, 087/21,
088/01, 088/02, 088/03, 088/05, 088/07, 088/17, 089/02, 089/03, 089/05,
089/08, 089/12, 089/16, 089/18, 089/20, 089/21, 090/01, 090/03, 090/06,
090/09, 090/10, 090/11, 090/19, 090/20, 091/04, 091/06, 091/07, 091/08,
091/11, 091/12, 091/14, 091/16, 091/19, 091/20, 092/05, 092/11, 092/21,
093/02, 093/03, 093/09, 093/10, 093/11, 093/17, 094/04, 094/06, 094/13,
094/21, 095/03, 095/05, 095/21, 096/08, 096/21, 097/02, 097/04, 097/05,
097/07, 097/10, 097/13, 097/15, 097/16, 097/17, 098/05, 098/07, 098/10,
098/11, 098/12, 098/21, 099/01, 099/03, 099/06, 099/07, 099/11, 099/12,
099/16, 100/04, 100/07, 100/11, 100/12, 101/03, 101/11, 101/15, 102/05,
102/09, 102/21, 103/01, 103/08, 103/13, 104/02, 104/05, 104/09, 104/11,
104/21, 105/01, 105/03, 105/04, 105/08, 105/09, 105/13, 105/17, 106/15,
106/17, 106/18, 107/03, 107/06, 107/15, 107/18, 108/03, 108/05, 108/13,
108/16, 109/02, 109/09, 110/05, 110/11, 110/16, 110/20, 111/02, 111/04,
111/07, 111/11, 111/17, 111/20, 112/01, 112/04, 112/05, 112/06, 112/08,
112/11, 112/15, 112/20, 112/21, 113/10, 113/11, 113/13, 113/16, 113/18,
113/20, 114/04, 114/12, 114/14, 115/06, 115/08, 115/09, 115/10, 115/12,
115/13, 115/14, 115/18, 115/19, 116/01, 116/02, 116/07, 116/08, 116/14,
116/16, 116/18, 116/19, 116/20, 117/03, 117/04, 117/08, 117/12, 117/13,
117/16, 117/17, 118/08, 118/18, 118/19, 119/03, 119/04, 119/05, 119/09,
119/10, 119/14, 119/20, 119/21, 120/02, 120/04, 120/05, 120/06, 120/09,
120/13, 120/14, 120/19, 120/20, 121/06, 121/07, 121/08, 121/11, 121/14,
121/19, 122/01, 122/03, 122/09, 122/10, 122/12, 123/08, 123/12, 123/13,
123/14, 123/15, 123/16, 123/17, 123/19, 124/02, 124/04, 124/05, 124/07,
124/08, 124/11, 124/15, 125/02, 125/09, 125/19, 126/14, 126/15, 126/17,
126/19, 126/21, 127/02, 127/03, 127/05, 127/06, 127/07, 127/12, 127/13,
127/14, 127/16, 127/18, 127/19, 127/21, 128/02, 128/05, 128/11, 128/13,
128/16, 129/01, 129/04, 129/05, 129/09, 129/11, 130/01, 130/04, 130/10,
130/11, 130/12, 130/20, 131/01, 131/04, 131/07, 131/18, 131/21, 132/03,
132/09, 132/19, 133/06, 133/10, 133/11, 133/12, 133/14, 133/17, 133/18,
134/03, 134/06, 134/18, 134/20, 134/21, 135/02, 135/04, 135/05, 135/06,
135/07, 135/08, 135/11, 135/17, 135/18, 135/20, 135/21, 136/01, 136/03,
136/04, 136/05, 136/07, 136/08, 136/13, 136/14, 136/15, 136/19, 136/21,
137/17, 137/18, 137/19, 138/04, 138/05, 138/08, 138/13, 138/15, 138/18,
138/20, 139/01, 139/02, 139/12, 139/17, 139/19, 139/20, 139/21, 140/03,
140/04, 140/09, 140/10, 140/11, 140/13, 140/16, 140/17, 140/18, 140/19,
140/20, 141/02, 141/09, 141/11, 141/14, 141/16, 141/18, 141/20, 141/21,
142/04, 142/08, 142/09, 142/13, 142/14, 142/15, 142/16, 142/18, 142/21,
143/08, 143/09, 143/13, 143/16, 144/03, 144/07, 144/10, 144/12, 144/14,
144/19, 144/20, 145/01, 145/07, 145/12, 145/14, 145/16, 145/18, 146/01,
146/02, 146/03, 146/07, 146/16, 146/17, 146/18, 146/19, 146/20, 147/01,
147/02, 147/03, 147/05, 147/12, 147/13, 147/15, 147/16, 147/17, 147/19,
147/20, 147/21, 148/01, 148/05, 148/06, 148/09, 148/10, 148/11, 148/13,
149/03, 149/07, 149/10, 149/11, 149/12, 149/18, 149/19, 149/20, 149/21,
150/02, 150/05, 150/10, 150/12, 150/15, 150/16, 150/18, 150/19, 151/03,
151/06, 151/08, 151/11, 151/16, 151/17, 152/01, 152/02, 152/03, 152/10,
152/12, 152/18, 153/01, 153/03, 153/10, 153/12, 154/02, 154/04, 154/05,
154/06, 154/09, 154/10, 154/11, 154/12, 154/13, 155/03, 155/04, 155/05,

155/09, 155/14, 155/16, 155/17, 155/18, 155/20, 155/21, 156/08, 156/09,
156/19, 157/03, 157/06, 157/07, 157/08, 157/10, 157/14, 157/17, 157/18,
157/20, 157/21, 158/04, 158/07, 158/08, 158/13, 158/14, 158/17, 159/02,
159/03, 159/04, 159/05, 159/07, 159/08, 159/09, 159/10, 159/11, 159/13,
159/14, 159/17, 160/02, 160/03, 160/06, 160/07, 160/08, 160/09, 160/10,
160/11, 160/13, 160/16, 160/17, 161/02, 161/04, 161/05, 161/12, 161/13,
161/15, 161/16, 161/20, 162/01, 162/02, 162/03, 162/05, 162/06, 162/10,
162/12, 162/19, 162/20, 162/21, 163/03, 163/04, 163/05, 163/09, 163/11,
163/15, 163/18, 163/19, 163/21, 164/02, 164/03, 164/04, 164/08, 164/09,
164/14, 164/15, 164/16, 164/18, 164/20, 165/01, 165/02, 165/09, 165/10,
165/11, 165/13, 165/14, 165/16, 165/18, 165/19, 165/21, 166/01, 166/02,
166/03, 166/05, 166/07, 166/09, 166/10, 166/11, 166/14, 166/15, 166/16,
167/02, 167/04, 167/08, 167/09, 167/11, 167/12, 167/16, 167/17, 168/01,
168/02, 168/05, 168/06, 168/08, 168/10, 168/12, 168/14, 168/16, 168/17,
168/19, 169/02, 169/09, 169/11, 169/17, 169/19, 170/03, 170/05, 170/07,
170/08, 170/09, 170/12, 171/01, 171/02, 171/04, 171/05, 171/06, 171/08,
171/10, 171/12, 171/16, 172/03, 172/07, 172/11, 172/12, 172/13, 172/14,
172/19, 172/21, 173/05, 173/06, 173/07, 173/08, 173/09, 173/13, 173/14,
173/15, 173/17, 173/20, 173/21, 174/01, 174/02, 174/04, 174/05, 174/06,
174/08, 174/10, 174/12, 174/14, 174/19, 174/21, 175/01, 175/03, 175/04,
175/05, 175/06, 175/08, 175/11, 175/12, 175/15, 175/16, 175/17, 175/18,
175/20, 176/02, 176/06, 176/13, 176/17, 176/19, 177/14, 177/17, 178/07,
178/13, 178/14, 178/16, 178/19, 179/01, 179/04, 179/06, 179/07, 179/19,
179/20, 179/21, 180/02, 180/04, 180/05, 180/07, 180/08, 180/12, 180/18,
180/19, 181/02, 181/05, 181/08, 181/09, 181/11, 181/16, 181/19, 182/01,
182/03, 182/04, 182/07, 182/08, 182/09, 182/11, 182/12, 182/15, 182/18,
183/02, 183/03, 183/06, 183/09, 183/10, 183/12, 183/13, 183/15, 183/16,
183/17, 183/18, 184/02, 184/15, 184/18, 184/19, 185/02, 185/03, 185/05,
185/09, 185/13, 185/19, 186/04, 186/05, 186/06, 186/09, 186/10, 186/13,
186/14, 186/17, 186/20, 187/09, 187/10, 187/12, 187/15, 187/17, 187/20,
188/09, 188/10, 188/13, 188/14, 189/03, 189/04, 189/05, 189/07, 189/08,
189/09, 189/14, 189/15, 189/18, 189/21, 190/02, 190/03, 190/06, 190/08,
190/10, 190/11, 190/13, 190/14, 191/06, 191/10, 191/12, 191/14, 191/15,
191/21, 192/02, 192/03, 192/12, 192/14, 192/15, 192/18, 192/21, 193/15,
193/18, 193/19, 193/20, 193/21, 194/05, 194/07, 194/08, 194/09, 194/10,
194/11, 194/12, 194/13, 194/14, 194/15, 194/17, 194/20, 195/01, 195/03,
195/04, 195/06, 195/07, 195/08, 195/09, 195/10, 195/11, 195/12, 195/14,
195/16, 195/17, 195/18, 195/21, 196/03, 196/10, 196/18, 196/20, 196/21,
197/02, 197/03, 197/07, 197/11, 197/16, 197/17, 197/18, 198/02, 198/04,
198/05, 198/06, 198/07, 198/11, 198/12, 198/14, 198/15, 198/16, 198/17,
198/18, 198/21, 199/03, 199/04, 199/05, 199/09, 199/11, 199/12, 199/16,
199/19, 199/21, 200/02, 200/06, 200/07, 200/09, 200/10, 200/11, 200/12,
200/18, 200/21, 201/03, 201/05, 201/10, 201/17, 201/21, 202/06, 202/09,
202/10, 202/17, 202/18, 202/20, 202/21, 203/02, 203/10, 203/16, 203/18,
203/20, 204/01, 204/04, 204/05, 204/12, 204/13, 205/01, 205/05, 205/13,
205/14, 205/17, 206/06, 206/09, 206/14, 206/15, 206/19, 206/21, 207/01,
207/04, 207/05, 207/08, 207/09, 207/11, 207/21, 208/04, 208/09, 208/10,
208/14, 208/17, 208/20, 209/01, 209/07, 209/08, 209/09, 209/10, 209/13,
209/14, 209/15, 209/18, 210/02, 210/04, 210/06, 210/14, 210/15, 210/18,
211/03, 211/04, 211/07, 211/10, 212/01, 212/04, 212/05, 212/08, 212/18,

212/21, 213/08, 213/10, 213/11, 213/19, 214/03, 214/05, 214/06, 214/08, 214/10, 214/13, 214/15, 214/16, 214/17, 214/19, 214/21, 215/06, 215/10, 215/14, 215/18, 215/19, 215/20, 215/21, 216/01, 216/04, 216/06, 216/11, 216/12, 216/13, 216/14, 216/15, 216/17, 216/18, 217/02, 217/05, 217/06, 217/07, 217/10, 217/13, 217/19, 218/03, 218/04, 218/05, 218/06, 218/07, 218/12, 218/13, 218/14, 218/16, 218/17, 219/02, 219/08, 219/10, 219/15, 219/19, 220/01, 220/02, 220/03, 220/04, 220/06, 220/10, 220/13, 220/15, 220/16, 220/17, 220/18, 220/19, 220/20, 220/21, 221/01, 221/02, 221/03, 221/04, 221/06, 221/11, 221/12, 221/13, 221/16, 221/19, 222/01, 222/07, 222/15, 222/21, 223/01, 223/02, 223/04, 223/05, 223/09, 223/13, 223/14, 223/15, 223/16, 223/18, 223/19, 223/21, 224/01, 224/06, 224/07, 224/08, 224/11, 224/12, 224/16, 224/19, 224/21, 225/01, 225/02, 225/06, 226/04, 226/07, 226/08, 226/20, 226/21, 227/05, 227/06, 227/12, 227/13, 227/14, 227/19, 228/05, 228/07, 228/08, 228/10, 228/15, 228/16, 228/19, 228/21, 229/03, 229/09, 229/10, 229/11, 229/13, 229/15, 229/18, 229/21, 230/02, 230/04, 230/07, 230/12, 230/15, 231/01, 231/02, 231/04, 231/06, 231/07, 231/08, 231/13, 231/14, 231/17, 231/19, 231/21, 232/01, 232/07, 232/12, 232/16, 232/21, 233/03, 233/04, 233/06, 233/08, 233/10, 233/11, 233/14, 233/15, 233/19, 233/20, 234/03, 234/04, 234/05, 234/07, 234/08, 234/09, 234/10, 234/11, 234/13, 234/15, 234/17, 234/19, 234/20, 234/21, 235/01, 235/04, 235/05, 235/06, 235/09, 235/10, 235/13, 235/16, 235/17, 235/18, 235/20, 235/21, 236/01, 236/02, 236/03, 236/10, 236/15, 236/16, 236/18, 236/19, 236/21, 237/06, 237/12, 237/21, 238/01, 238/02, 238/04, 238/07, 238/08, 238/21, 239/10, 239/11, 239/12, 239/15, 239/16, 239/18, 239/19, 240/02, 240/03, 240/04, 240/13, 240/19, 240/20, 240/21, 241/03, 241/04, 241/05, 241/08, 241/09, 241/10, 241/11, 241/14, 241/18, 241/19, 242/01, 242/06, 242/09, 242/15, 242/16, 242/20, 243/11, 243/19, 244/01, 244/05, 244/08, 244/12, 244/13, 244/14, 244/17, 244/19, 245/02, 245/03, 245/06, 245/07, 245/08, 245/10, 245/12, 245/13, 245/15, 245/16, 245/17, 245/19, 246/02, 246/06, 246/09, 246/10, 246/14, 246/16, 246/18, 246/21, 247/09, 247/10, 247/11, 247/12, 248/02, 248/04, 248/08, 248/10, 248/11, 248/13, 248/16, 248/20, 248/21, 249/02, 249/03, 249/06, 249/07, 249/08, 249/10, 249/11, 249/12, 249/20, 249/21, 250/02, 250/03, 250/04, 250/07, 250/10, 250/13, 250/14, 250/21, 251/01, 251/02, 251/03, 254/08, 251/05, 251/09, 251/11, 251/13, 251/15, 251/16, 251/17, 251/18, 252/01, 252/03, 252/04, 252/06, 252/08, 252/14, 252/16, 253/03, 253/05, 253/07, 253/08, 253/09, 253/11, 253/12, 253/14, 253/16, 253/21, 254/03, 254/04, 254/06, 254/08, 254/11, 254/12, 254/13, 254/14, 254/18, 254/20, 254/21, 255/04, 255/05, 255/08, 255/10, 255/18, 256/16, 256/18, 256/20, 257/02, 257/09, 258/13, 258/17, 258/23, 259/01, 259/18, 259/19, 259/23, 260/14, 260/15, 260/16, 261/11, 261/18, 262/05, 262/09, 262/11, 262/15

kibār (< Ar. *kabīr*'in çoğulu *kibār*) büyükler.
k.+dın 092/01

Kīc Özel ad.
K. 102/06, 136/10

kiçik (< ET *kiçig*) küçük.
k. 012/21, 015/15, 036/10, 039/07, 050/09, 059/03, 148/20, 196/04

Kiçik Barlağ Özel ad.
K.+ta 182/20

Kiçik Burlağ Özel ad.
K.+da 182/10

Kiçik Hân bin Duva Hân Özel ad.
K. 061/11

Kiçik Hân bin Duva Hân bin ... Hân bin Böri Hân Özel ad.
K. 061/13

Kiçik Satkın Özel ad.
K. 095/10
K.+nı 095/11

Kiçik Yılduz Özel ad.
K.+dın 114/05

kiçim (< Mo. *kecim*) at zırhı (Lessing, 462b).
k. 147/10

kifâyet (< Far. < Ar. *kifāya'*) yetişme, yeterlik; iktidar.
k. 026/03

kifâyet bol- yeterli olmak; bir işi yapabilecek yeterlilikte olma.
k. b.-dı 085/21, 210/01
k. b.-ur 037/09

kifâyet kıl- yetiştirmek, kâfi etmek.
k. k.-ıp 046/15
k. k.-ur erkendür 057/02

kilîd (< Far. *kilîd* < Yun. *kleid*) anahtar.
k.+ini 249/09
k.+lerin 163/10
k.+lerini 167/07
k.+lerni 145/10, 197/14

Kilif Özel ad.
K. 043/21
K.+de 097/10

kilîm (< Far. *gilîm*) kilim.
g. 020/10, 065/03, 126/01

kilk (< Far. *kilk*) kamyş kalem.
k. 066/21, 150/10, 262/03

kim (< ET *kim*) kim (soru adlı); kimse, biri.

k. 009/21, 013/20, 016/11, 016/15, 018/15, 019/18, 025/14, 030/03, 030/04, 032/09, 038/09, 061/03, 063/10, 065/19, 068/03, 074/19, 075/12, 077/02, 078/19, 096/04, 096/05, 098/10, 106/10, 108/04, 118/03, 124/15, 125/13, 126/12, 127/07, 127/16, 136/10, 136/11, 140/16, 151/03, 161/21, 165/18, 167/08, 172/20, 195/12, 195/13, 197/21, 209/06, 240/07, 253/09, 261/14

k.+de 057/06, 146/18

k.+din 014/19, 019/17, 030/04, 064/09, 064/11, 108/21, 173/10

k.+ge 013/04, 028/11, 052/15, 057/16, 064/09, 096/04, 096/08, 101/20, 176/18, 183/09, 204/18, 243/01

k.+ni 035/04, 064/10, 064/14, 064/15, 096/05, 183/11, 234/12

k.+niñ 068/04, 180/03

kim ki (bağlaç)

k. 001/09, 001/18, 001/20, 002/07, 003/07, 003/08, 004/05, 004/14, 005/08, 005/09, 005/10, 005/12, 005/19, 005/21, 006/02, 006/08, 006/10, 006/11, 006/15, 006/20, 006/21, 007/06, 007/20, 008/01, 008/02, 008/05, 008/06, 008/10, 008/11, 009/13, 010/09, 010/14, 010/16, 011/15, 012/05, 012/18, 013/04, 013/14, 013/17, 014/06, 014/07, 015/03, 015/04, 015/06, 015/09, 015/14, 016/06, 016/07, 016/18, 016/20, 017/01, 017/19, 017/21, 018/09, 018/11, 018/16, 019/01, 019/10, 019/20, 020/04, 020/06, 020/07, 020/14, 020/19, 020/20, 021/07, 021/08, 022/13, 022/19, 023/02, 023/21, 024/10, 024/12, 024/21, 025/03, 025/11, 026/02, 026/03, 026/04, 026/06, 026/07, 026/10, 027/17, 027/19, 028/01, 028/07, 028/13, 028/14, 028/18, 029/07, 029/12, 030/09, 030/12, 031/04, 031/16, 032/02, 032/03, 032/08, 032/12, 032/14, 033/09, 034/16, 034/18, 035/07, 035/09, 035/10, 035/18, 036/01, 036/03, 037/05, 038/01, 038/07, 038/12, 038/13, 038/19, 039/11, 040/04, 041/02, 041/06, 041/20, 043/01, 043/15, 045/10, 046/08, 046/20, 047/12, 048/05, 049/12, 050/15, 051/02, 051/16, 052/04, 052/05, 052/08, 052/13, 052/17, 053/10, 053/18, 053/21, 054/05, 054/09, 057/13, 054/14, 054/15, 055/05, 055/06, 055/08, 055/18, 056/19, 057/04, 057/05, 057/10, 057/11, 057/13, 057/15, 057/17, 057/18, 057/20, 058/04, 058/12, 058/19, 058/20, 059/01, 059/03, 059/05, 060/01, 060/03, 060/10, 060/11, 060/12, 061/02, 061/05, 061/08, 061/16, 061/18, 061/21, 062/03, 062/09, 062/10, 063/12, 064/07, 064/09, 064/12, 064/15, 065/01, 065/04, 065/19, 066/05, 066/06, 066/18, 066/20, 066/21, 067/02, 067/13, 068/11, 069/06, 069/09, 069/10, 069/11, 070/06, 070/11, 070/12, 071/13, 071/18, 071/19, 071/21, 072/01, 072/07, 072/12, 073/10, 073/11, 073/17, 074/04, 074/09, 074/18, 075/01, 075/06, 075/08, 075/09, 075/10, 075/16, 075/20, 076/12, 076/16, 076/18, 077/05, 077/16, 078/10, 078/18, 079/01, 079/15, 079/17, 080/01, 080/09, 080/10, 080/20, 081/08, 081/09, 081/10, 082/04, 083/05, 083/08, 083/09, 083/16, 083/19, 084/03, 084/18, 084/21, 085/19, 086/13, 087/15, 088/03, 088/07, 089/19, 091/18, 092/02, 092/05, 092/08, 092/10, 092/12, 092/20, 094/07, 094/14, 094/16, 094/17, 094/18, 095/01, 095/02, 095/03, 095/06, 095/09, 095/12, 095/14, 096/02, 096/03, 096/04, 096/08, 096/09, 096/13, 096/17, 097/01, 097/11, 097/14, 097/20, 098/03, 098/09, 099/08, 099/17, 100/06, 100/10, 101/02, 101/08, 101/10, 101/21, 102/06, 103/03, 103/04, 103/05, 103/07, 103/11, 103/21, 104/14, 105/16, 105/18, 106/01, 106/04, 106/14, 106/15, 107/03, 107/11, 107/12, 108/07, 109/07, 109/08, 109/10, 109/15, 109/19, 110/04, 110/09, 110/11, 110/13, 110/14, 111/05, 111/06,

111/10, 111/15, 112/07, 112/15, 112/19, 112/20, 112/21, 113/07, 113/12, 113/19, 114/03, 114/10, 115/01, 115/11, 116/04, 116/06, 116/08, 116/12, 116/21, 117/02, 117/07, 117/08, 117/14, 117/19, 117/20, 120/03, 120/10, 120/21, 122/07, 122/13, 123/01, 123/08, 126/20, 127/10, 127/16, 129/18, 130/16, 130/17, 130/18, 131/06, 132/06, 133/11, 133/19, 133/20, 134/05, 134/10, 134/11, 134/13, 135/15, 136/01, 137/18, 138/02, 139/09, 139/12, 140/17, 141/04, 141/15, 141/16, 143/02, 143/11, 143/18, 143/19, 145/08, 147/17, 148/05, 148/10, 149/20, 150/10, 151/14, 151/16, 152/08, 152/09, 152/14, 153/19, 153/20, 154/06, 154/19, 155/04, 155/06, 158/01, 158/17, 159/12, 161/12, 161/18, 162/07, 167/21, 168/03, 169/08, 170/15, 171/09, 172/05, 172/14, 172/15, 172/21, 173/04, 173/12, 173/13, 174/04, 174/10, 175/08, 179/08, 179/19, 182/05, 182/07, 183/02, 185/08, 187/03, 190/05, 193/06, 194/10, 194/20, 195/01, 195/02, 195/04, 195/21, 199/01, 199/10, 200/03, 204/18, 207/12, 209/05, 209/06, 209/07, 209/09, 209/11, 209/12, 211/01, 211/08, 214/20, 215/10, 216/21, 217/11, 217/20, 217/21, 218/02, 218/08, 218/15, 219/06, 222/04, 222/11, 222/12, 222/13, 225/04, 225/08, 225/14, 225/21, 226/17, 226/18, 227/20, 228/02, 228/03, 228/11, 228/17, 229/02, 229/05, 229/09, 229/12, 230/03, 230/05, 230/13, 231/11, 232/08, 232/12, 232/15, 233/07, 233/08, 233/21, 234/05, 235/05, 235/08, 237/13, 237/20, 238/03, 238/10, 239/06, 239/11, 239/12, 239/18, 239/20, 241/04, 243/14, 243/21, 244/08, 244/09, 244/15, 246/18, 247/05, 247/11, 247/15, 249/07, 250/02, 250/08, 250/17, 251/03, 251/04, 251/08, 251/15, 251/19, 251/20, 253/20, 254/10, 256/22, 257/06, 257/13, 257/18, 258/15, 258/23, 259/01, 259/04, 259/06, 259/20, 259/21, 260/02, 260/03, 260/08, 260/12, 260/17, 260/21, 260/23, 261/19, 261/20

kīmāk eşeklerin ve develerin güvenli şekilde yüklerini taşımaları için kullanılan bir çeşit palan kolanı.

k.+i 251/11

kimerse (< *kim er-se*) kimse.

k. 010/03

Kimmerī Özel ad.

K. 011/08, 011/11

kīmyā (< Ar. *kīmiyā* ' < Yun. *khēmia*) kimya.

k. 166/16

kīn (< Far. *kīn*) kin, düşmanlık.

k. 131/01

kīne-ḥ^vāh (< Far. *kīna* ve Far. *ḥ^vāh*) öç almak isteyen.

k. 130/19

kīnet iki sert şeyi, özellikle taşları birbirine bağlamaya yarayan iki ucu dik açı yapacak şekilde kıvrılmış mâdenî parça.

k. 115/19

Kinüdgen Özel ad.

K. 014/14

kir- (< ET *kir-* < AT **kīr-*) girmek.

k.-di 003/21, 005/13, 050/06, 056/06, 060/10, 070/06, 088/05, 090/11, 105/08, 124/08, 124/21, 134/08, 149/21, 152/01, 152/07, 156/20, 161/05, 164/05, 167/08, 188/13, 203/14, 204/01, 204/11, 204/12, 208/18, 209/17, 213/05, 231/16, 237/04, 242/10, 250/06

k.-diler 013/17, 014/06, 023/04, 025/08, 025/13, 056/03, 070/16, 077/01, 090/12, 091/02, 098/06, 120/18, 126/08, 149/01, 149/06, 150/05, 163/01, 165/04, 192/04, 201/04, 201/18, 254/21, 257/01

k.-er 077/01

k.-genler 162/20

k.-gey 090/19, 115/05, 214/15, 231/07

k.-geyler 032/06

k.-gil 090/11

k.-günçe 215/15

k.-iğ 081/09

k.-ip 004/17, 005/06, 005/08, 005/15, 006/05, 007/20, 008/13, 012/13, 014/21, 023/05, 023/07, 023/20, 023/21, 025/13, 029/11, 030/21, 033/16, 037/16, 044/06, 044/08, 058/06, 061/04, 068/21, 070/17, 070/21, 072/08, 072/18, 076/13, 078/21, 082/02, 082/17, 089/06, 090/13, 090/15, 091/04, 091/05, 091/16, 092/12, 093/20, 098/01, 098/05, 098/08, 099/14, 100/06, 100/13, 101/11, 101/17, 104/01, 104/04, 104/12, 107/08, 107/09, 108/09, 108/12, 111/09, 113/20, 115/04, 116/14, 117/20, 121/20, 122/20, 123/18, 125/18, 127/04, 127/06, 135/03, 136/03, 136/13, 142/03, 142/17, 143/09, 143/13, 143/18, 145/20, 148/07, 150/06, 150/08, 152/05, 152/09, 153/05, 153/12, 154/14, 157/02, 164/10, 164/16, 166/20, 167/19, 169/01, 169/15, 171/16, 176/07, 181/08, 183/10, 183/12, 186/12, 188/15, 189/12, 193/03, 193/18, 197/14, 200/15, 202/15, 204/15, 206/16, 207/20, 208/19, 211/20, 214/13, 214/15, 218/18, 227/09, 227/18, 229/01, 229/10, 229/12, 229/15, 230/07, 232/02, 232/11, 233/01, 236/06, 237/04, 243/06, 244/02, 245/06, 245/21, 246/19, 247/07, 247/16, 251/12, 252/18, 254/03, 254/07, 257/02, 257/14, 258/01

k.-iptür 191/08

k.-iptürler 133/17, 257/03

k.-ip ér-di 034/21, 191/07

k.-ip ér-diler 186/14

k.-mekke 057/15

k.-mey 090/11, 126/12

kirāmī (< Ar. *kirām* ve nispet eki -ī) kıymetli.

k. 145/03

kirdār (< Far. *kirdār*) hareket.

k. 162/11

kiriş (< ET (Uyg.) *kiriş*)). (yay) giriş.

k. 031/18

Kirmān Özel ad.

K. 037/10, 206/18, 207/03, 207/05
K.+da 205/18
K.+dā 037/14
K.+dın 107/15, 189/08, 205/16
K.+ğa 205/16, 233/13
K.+nı 122/19

kiryās (< Far. *kiryās* < Ar. *kiryās*) ev avlusu.
k. 054/11, 179/21
k.+ıdın 060/09

kīse (< Far. *kīsa*) kese.
k.+side 048/13

kisvet (< Far. < Ar. *kisva'*) elbise.
k.+ler 128/19

kiş (< ET *kiş* < AT **kīş*) samur (kürk).
k. 114/14, 205/13

Kiş Özel ad.

K. 027/08, 062/13, 068/10, 068/13, 069/02, 069/06, 069/09, 069/10, 070/01,
071/04, 072/19, 083/12, 087/05, 096/18, 096/19, 242/20, 244/10, 244/11,
252/21
K.+de 074/11, 079/15, 094/04, 095/12, 205/12
K.+din 069/03, 072/21, 086/15, 138/21
K.+ge 243/05
K.+ğa 138/20
K.+ke 043/20, 069/06, 069/20, 072/20, 074/09, 081/16, 081/21, 082/05,
099/03, 099/04, 114/07, 125/16, 137/04, 137/16, 153/07, 193/16, 209/15
K.+keçe 080/09

kişi (< ET *kişi*) kişi, insan.

k. 001/02, 001/13, 002/05, 005/07, 005/21, 006/05, 006/06, 006/08, 006/17,
007/18, 010/11, 010/19, 012/07, 013/05, 013/16, 013/17, 014/06, 016/06,
017/01, 019/14, 019/17, 020/11, 020/13, 020/14, 020/20, 021/14, 021/19,
022/05, 022/06, 022/10, 022/18, 023/05, 023/07, 023/17, 023/20, 024/10,
024/15, 024/17, 024/21, 025/02, 025/04, 025/11, 025/13, 025/16, 025/20,
025/21, 026/09, 026/19, 029/03, 029/08, 029/10, 029/20, 029/21, 030/19,
031/05, 031/11, 031/12, 031/15, 034/17, 034/18, 035/13, 035/18, 036/01,
036/04, 036/05, 037/16, 037/19, 040/04, 040/09, 040/16, 041/16, 041/17,
042/04, 042/07, 042/11, 044/10, 045/03, 047/04, 047/12, 047/16, 051/01,
052/15, 053/19, 055/10, 056/13, 058/09, 058/11, 058/17, 060/12, 062/01,
062/10, 063/17, 065/04, 065/08, 068/05, 069/03, 069/10, 070/11, 070/12,
070/13, 070/16, 071/01, 071/05, 071/11, 071/12, 071/14, 071/15, 071/16,
071/17, 072/02, 072/03, 072/05, 072/09, 072/13, 072/14, 072/15, 072/19,
072/20, 074/03, 074/04, 074/05, 074/07, 075/17, 076/05, 076/06, 076/09,
076/14, 076/15, 076/16, 076/18, 076/21, 077/03, 077/04, 077/07, 077/10,
077/11, 077/15, 077/17, 078/09, 078/16, 078/20, 078/21, 079/01, 079/06,
079/11, 079/20, 080/04, 080/05, 080/06, 080/07, 080/09, 080/10, 080/12,

080/18, 080/19, 081/07, 081/09, 081/11, 081/14, 081/21, 082/14, 082/16,
 083/05, 083/08, 083/15, 083/16, 084/05, 084/19, 084/20, 085/01, 087/14,
 087/17, 090/19, 091/02, 092/13, 093/06, 093/17, 093/18, 093/19, 094/07,
 095/07, 095/08, 095/10, 096/02, 096/09, 097/17, 098/01, 098/03, 098/07,
 098/09, 098/11, 098/20, 100/15, 100/20, 101/09, 101/11, 101/12, 101/14,
 101/18, 101/21, 102/10, 103/07, 103/13, 103/20, 103/21, 104/08, 104/12,
 104/18, 105/19, 107/09, 107/11, 108/03, 108/11, 108/21, 109/02, 109/13,
 109/19, 109/20, 109/21, 110/05, 111/01, 111/15, 111/16, 111/19, 112/07,
 113/06, 113/10, 113/14, 113/15, 114/08, 114/09, 115/17, 115/19, 116/02,
 116/04, 116/10, 116/16, 116/19, 117/01, 118/01, 118/04, 118/06, 119/05,
 120/03, 121/04, 122/05, 123/13, 123/20, 123/21, 126/08, 126/20, 127/03,
 127/05, 127/06, 130/10, 130/12, 130/21, 131/06, 131/09, 131/10, 131/17,
 132/14, 132/15, 133/08, 134/10, 134/12, 135/04, 136/01, 136/21, 138/18,
 139/10, 139/11, 139/14, 139/19, 140/03, 140/06, 140/09, 141/17, 141/18,
 142/01, 142/07, 143/01, 143/03, 143/10, 143/11, 144/03, 144/05, 144/16,
 145/07, 145/10, 145/11, 145/20, 145/21, 146/11, 146/14, 146/16, 146/19,
 149/10, 150/06, 150/09, 151/06, 151/07, 151/08, 151/09, 151/10, 151/11,
 152/12, 152/13, 152/14, 152/20, 152/21, 153/12, 153/13, 156/21, 157/19,
 157/20, 158/01, 160/02, 161/13, 162/07, 162/09, 162/19, 163/10, 164/19,
 164/20, 165/01, 166/08, 167/05, 169/07, 169/09, 169/17, 174/15, 175/21,
 176/02, 176/03, 176/04, 176/08, 176/09, 176/10, 177/15, 179/14, 181/02,
 181/12, 182/07, 183/03, 184/13, 185/15, 186/10, 188/06, 188/19, 189/01,
 190/04, 191/19, 192/04, 192/06, 192/07, 192/13, 192/18, 192/20, 193/21,
 194/09, 194/12, 195/14, 196/11, 197/02, 198/14, 199/16, 200/08, 201/05,
 201/21, 202/09, 202/13, 202/18, 204/07, 204/15, 204/20, 205/03, 205/12,
 207/21, 209/03, 211/07, 213/19, 217/11, 218/09, 221/02, 221/03, 222/21,
 223/01, 227/13, 228/05, 228/08, 229/01, 229/04, 229/15, 230/08, 230/09,
 232/17, 232/20, 234/01, 234/13, 235/15, 236/17, 239/05, 240/15, 241/12,
 242/06, 243/09, 244/09, 244/14, 244/15, 246/02, 247/10, 247/11, 248/11,
 248/21, 249/01, 249/20, 250/12, 250/14, 252/02, 252/07, 253/03, 254/01,
 254/17, 257/04, 257/06, 258/14, 259/04, 259/21, 261/03, 261/04, 261/12
 k.+din 027/17, 040/04, 070/12, 070/16, 074/18, 103/19, 104/12, 121/04,
 122/07, 133/05, 139/10, 162/01, 181/02, 188/21
 k.+dür 041/17, 055/15
 k.+dürler 043/14, 056/15, 078/10, 261/06
 k.+ge 021/06, 043/02, 053/21, 057/07, 057/14, 058/01, 066/10, 066/11,
 085/04, 085/14, 105/13, 159/09, 174/21, 176/08, 203/08, 206/02, 229/15,
 232/01, 233/02, 233/07, 240/12, 248/14, 249/07, 250/13, 253/08
 k.+ler 020/19, 073/11, 234/02
 k.+lerdin 076/19, 242/16
 k.+leri 192/17, 231/01
 k.+leridin 079/05
 k.+leriğa 055/06
 k.+lerin 203/20
 k.+lerini 024/12, 067/08, 175/13
 k.+lerni 058/05
 k.+ni 028/20, 034/08, 037/06, 072/18, 078/15, 080/08, 080/13, 081/10,
 085/05, 089/06, 090/17, 098/08, 101/06, 104/19, 112/21, 116/17, 132/08,
 136/02, 140/14, 145/17, 146/20, 148/07, 162/08, 165/08, 166/09, 179/03,
 188/19, 205/11, 219/04, 234/20, 250/16

k.+niñ 016/12, 077/10, 219/10, 237/12, 250/13
k.+si 012/07, 067/10, 187/10, 247/11
k.+sidiñ 070/13
k.+siğa 112/20
k.+sin 199/06
k.+sini 090/07, 100/02, 103/10, 112/04

kişver (< Far. *kişvar*) ülke.

k. 147/02
k.+de 216/13
k.+din 095/22
k.+ğa 172/02
k.+i 037/19
k.+iniñ 144/17, 148/14

kişver-güşäy (< Far. *kişvar-kuşā*) fatih.

k. 239/15

kişver-setänlik (< Far. *kişvar-satān* ve Tü. +lık) cihangirlik.

k. 003/18

kitāb (< Ar. *kitāb*) kitap.

k. 238/03, 248/02
k.+da 001/19, 029/06, 262/03
k.+ıda 001/17
k.+ıdur 066/08
k.+ınıñ 002/15
k.+nı 014/05, 189/10

kitābe (< Ar. *kitābaʿ*) kazılmış yazı.

k. 099/04

kitābet (< Far. < Ar. *kitābaʿ*) yazı.

k. 005/13, 020/20, 164/07, 197/03, 241/04
k.+i 054/18
k.+ni 197/04

kitūl (< Far. *kitūl*) karargah.

ķ.+dın 176/01
ķ.+ğa 176/10

Kiv Ƙal'ası Özel ad.

K.+nı 121/15

Kiv(?) Suyı Özel ad.

K.+ğa 105/10

kivür- (< ET (Uyg.) *kigür-*) içeri sokmak, koymak.

k.-di 003/03, 017/05, 044/05, 046/17, 053/04, 060/19, 065/18, 066/02,
149/01, 208/13, 236/12, 239/02, 240/16, 258/22

k.-diler 042/15, 058/01, 068/01, 214/11, 242/21, 244/11, 255/15
k.-e al-may 106/08
k.-e başla-dı 097/03
k.-gey 240/04
k.-geyler 104/03
k.-sünler 179/19, 180/01
k.-üp 001/14, 005/10, 020/12, 022/07, 028/10, 038/21, 061/12, 126/03,
143/03, 164/05, 165/05, 166/13, 181/09, 192/01, 205/16, 207/07, 208/04,
227/11, 243/10

kiyāset (< Far. < Ar. *kiyāsa'*) zeka.

k. 065/12, 070/01
k.+ka 178/15
k.+te 216/09
k.+tin 161/16

kiyiz (< ET *kidiz*) keçe. (krş. *kiz*)

k.+de 116/08

kiyizi (< ET *kidiz* ve Far. *ī*) bir keçe.

k. 062/04

kiz (< ET *kidiz*) keçe, çul. (krş. *kiyiz*)

k. 185/11
k.+lerini 073/20

kizb (< Ar. *kizb*) yalan.

k. 063/17

Kobak Özel ad. (bk. Açıklamalar)

K. 017/17, 018/15

koç (< ET (MK) *koç*) koç.

ķ. 153/20
ķ.+ga 153/19
ķ.+nı 153/19, 153/20

koçin (< Mo. *haçuçin* (?)) muhafız kıtası. (Lessing, 980b)

ķ.+lerdin 137/12

Koçkar Özel ad.

ķ.+gaça 094/13

kol (I) (< ET (Uyg.) *kol* < AT **kōl*) el.

ķ. 002/12, 058/16, 070/09
ķ.+dın 259/01
ķ.+ga 001/14, 053/13, 079/09, 089/10, 105/08, 106/08, 110/16, 119/06,
119/10, 132/21, 256/03
ķ.+ı 081/02, 124/01, 146/18
ķ.+ıda 238/02, 238/19

ķ.+ıdın 066/02
ķ.+ıġa 016/09, 071/10, 073/05, 083/02, 090/14, 111/05, 119/04, 126/04,
152/07, 166/14, 181/07, 188/10, 203/15, 209/11, 213/09, 214/10, 224/13,
244/17, 245/19, 250/07, 258/16, 258/19, 259/11
ķ.+ın 090/10
ķ.+ındın 064/12
ķ.+ını 071/11, 094/20, 152/05
ķ.+larıda 062/01
ķ.+larıġa 106/07, 123/20, 178/08
ķ.+umdın 251/17
ķ.+umızdadur 182/07
ķ.+uġda 037/09
ķ.+uġdadur 065/05

ķol (II) (< Mo. *ġoul*) askerde saf ve alay (krş. *ġol*) (Lessing, 362a).

ķ. 074/01, 101/13, 102/01, 111/10, 117/04, 117/07, 117/09, 131/03, 179/09,
205/10, 214/08, 243/18
ķ.+da 084/05, 117/05, 117/06, 147/06, 147/07, 176/20, 177/16
ķ.+dın 148/14, 179/02
ķ.+ġa 108/03, 111/19
ķ.+ı 061/02, 074/01
ķ.+ıdın 131/06
ķ.+ıġa 108/02
ķ.+ın 036/18
ķ.+ını 036/19, 061/02, 073/21, 074/01
ķ.+nı 117/07, 122/04, 130/19, 131/03, 254/20, 255/20
ķ.+nıġ 177/03, 177/07, 177/15

ķolıncaķ Bahādur Özel ad.

ķ. 118/04

ķongrat Özel ad.

ķ. 016/16, 017/15

ķoniyya Özel ad.

ķ. 180/20, 181/17, 182/01

ķ.+ġa 184/16

ķonķurat Özel ad.

ķ.+larıdın 017/09

ķopar- (< ET *ķop-ar-*) bir nesneyi kaldırıp yükseltmek, kaldırmak.

ķ.-dılar 100/16, 101/09

ķ.-ıp 111/21, 124/14, 140/07

ķ.-ıpturlar 127/01

ķoplaķ ķoķin Özel ad.

ķ. 177/09

ķor (< AT **ķōr*) ateş közü.

ķ. 050/03

Ķorķaŗun Tēpe Ŗzel ad.

Ķ.+de 076/15

ķorkķ- (< ET *ķorkķ-*) korkmak.

ķ.-up 034/11, 057/14, 099/19, 250/13

ķorkķunķ (< ET (Uyg.) *ķorkķ-inķ*) korku.

ķ.+dın 079/14

ķ.+ıdın 058/08, 075/12

ķ.+tındur 162/05

Ķorolas Ŗzel ad.

Ķ. 014/13

Ķ.+dın 014/15

ķoruķ (< ET (MK) *ķorıķ*) beylerin veya baŗkalarının korusu, korunan veya gōzetilen yer.

ķ. 046/11

ķ.+larıda 033/06

ķoruķ ķıl- koru yapmak.

ķ.-dılar 046/11

ķ.-ıp 035/20

Ķoŗtaņtīniyye Ŗzel ad.

Ķ. 182/08

ķoŗ (I) (< AT **ķōŗ*) ķift; ķift kadeh.

ķ. 185/15

ķ.+ķa 057/01

ķoŗ (II) (= Mo. < Tū. ķoŗ) sefer ya da yolculuk sırasında dinlenilen yer, kamp, karargah. (bk. Aķıklamalar)

ķ.+ı 091/15

ķ.+ıdın 103/07

ķ.+ıķa 080/15

ķoŗ- (< ET (Uyg.) *ķoŗ-* < AT **ķōŗ-*) ķoŗmak, katmak, birleŗtirmek.

ķ.-dı 070/08

ķ.-tı 070/20, 180/18, 187/12

ķ.-up 009/05, 039/15, 056/17, 095/18, 097/10, 100/02, 119/17, 132/12, 137/13, 138/18, 172/20, 185/15, 201/15, 205/02, 208/05, 219/20, 236/08, 236/13, 240/03, 253/07, 256/17

ķ.-up ēr-di 186/07

ķoŗul- (< ET (Uyg.) *ķoŗul-*) katılmak.

ķ.-a 142/16

ķ.-a bar-dı 200/02, 237/15

ķ.-a ķel-sün 071/13, 097/17, 125/10

ķ.-a ķel-sünler 072/01, 251/09

ķ.-dı 025/12, 052/20, 053/06, 068/14, 068/15, 069/07, 069/08, 070/03, 079/01, 079/21, 080/15, 083/09, 084/05, 084/15, 093/16, 099/09, 102/15, 104/10, 106/12, 110/03, 110/13, 113/04, 113/14, 129/15, 137/17, 154/17, 159/19, 160/09, 161/07, 172/01, 173/21, 176/11, 181/14, 181/15, 198/20, 201/11, 201/18, 202/04, 203/01, 206/04, 207/15, 225/01, 229/18, 230/02, 248/11, 252/07

ķ.-dılar 025/03, 031/19, 039/10, 060/21, 069/04, 069/12, 071/14, 071/16, 072/19, 084/13, 089/08, 093/15, 110/01, 111/13, 113/06, 113/21, 114/15, 124/02, 133/18, 160/01, 168/11, 170/14, 172/02, 174/08, 179/11, 199/02, 207/12, 234/02, 244/16, 246/16, 253/12, 253/17, 253/20

ķ.-ğay 220/01, 246/14

ķ.-ğaylar 200/18

ķ.-maydur er-diler 251/02

ķ.-sa 080/19, 211/08

ķ.-sun 233/16

ķ.-up 018/15, 018/16, 021/13, 030/19, 033/06, 033/14, 040/21, 041/21, 053/10, 068/10, 069/04, 069/18, 071/05, 071/07, 071/16, 071/17, 072/11, 072/19, 074/13, 079/06, 079/18, 083/09, 084/12, 092/16, 105/10, 105/14, 107/19, 107/21, 108/18, 109/21, 113/09, 114/09, 115/17, 115/20, 117/01, 120/07, 120/12, 121/04, 121/18, 127/18, 129/09, 129/18, 141/18, 143/20, 146/02, 154/16, 155/10, 157/03, 183/08, 188/04, 188/06, 191/03, 191/12, 191/13, 192/06, 199/07, 200/18, 201/07, 204/07, 205/18, 209/20, 210/15, 212/20, 215/11, 224/14, 230/11, 233/17, 233/19, 237/06, 238/11, 243/11, 243/17, 244/19, 250/16, 251/02

ķ.-uptur 140/16, 257/03

ķ.-up er-di 200/01

ķ.-ur-men 090/20

ķoşun (< Mo. *ķosiġu(n)*) askeri birlik (Lessing, 970b).

ķ. 073/02, 074/03, 074/11, 081/11, 097/09, 103/14, 110/02, 116/06, 117/07, 117/20, 118/13, 131/03, 140/12, 141/01, 175/07, 177/13, 179/08

ķ.+dın 131/09

ķ.+ğa 118/01, 118/05

ķ.+ı 131/13, 132/03

ķ.+ıdın 151/08

ķ.+lar 117/08, 131/09

ķ.+ları 131/08, 131/16

ķ.+larını 122/05

ķ.+nı 103/11, 131/12

Ķoşun Tay Özel ad.

Ķ.+ğa 114/01

Ķoşur Kent Özel ad.

Ķ.+te 156/05

Ķova Maral Özel ad.

Ķ. 014/12

koy (< ET *kony* < AT **kōn*) koyun.

ķ. 026/09, 045/17, 088/20, 099/10, 115/10, 134/05, 168/08, 168/09, 168/12
ķ.+lar 156/07
ķ.+larnı 139/20
ķ.+nı 146/19

koy- (< ET *ko-d-*) koymak.

ķ.! 084/14, 239/07
ķ.-ar 065/15, 261/15
ķ.-arlar 199/01
ķ.-a al-ğay 039/11
ķ.-a bër-di 077/03
ķ.-a bër-iñ 025/11
ķ.-dı 001/06, 011/15, 023/14, 024/11, 031/13, 041/04, 048/08, 049/07, 062/18, 087/07, 099/05, 104/03, 129/14, 144/07, 147/06, 178/17, 195/15, 210/12, 217/11, 218/14, 226/09
ķ.-dılar 009/15, 010/20, 033/17, 041/03, 042/14, 086/06, 115/12, 132/19, 134/04, 145/05, 148/05, 154/17, 159/17, 165/03, 165/12, 170/21, 178/09, 191/01, 200/08
ķ.-dum 016/21
ķ.-duñ 180/04
ķ.-ğa 240/14
ķ.-ğan 030/14
ķ.-ğandurlar 140/13
ķ.-ğay 065/09, 090/10
ķ.-ğay-biz 260/15
ķ.-ma 118/19
ķ.-madı 017/03, 027/08, 030/13, 032/06, 034/09, 035/13, 076/10, 122/11, 178/16, 234/11, 238/08, 251/03, 253/07
ķ.-madılar 024/16, 025/09, 034/05, 044/08, 113/11, 133/13, 136/13, 140/19, 145/14, 160/07, 165/17, 169/19, 237/07, 256/05
ķ.-mağaylar 113/12, 141/21
ķ.-mağıl 010/10, 010/12
ķ.-mamaķ kerek èr-diler 060/11
ķ.-mas èr-kendürler 049/05
ķ.-maydur 210/20
ķ.-maydurlar 106/04
ķ.-maydur èr-diler 250/12
ķ.-sa 095/21
ķ.-salar 052/14
ķ.-sañ 010/12, 174/01
ķ.-sun 222/04
ķ.-sunlar 023/15, 179/04
ķ.-uñ 234/04
ķ.-up 001/01, 001/13, 007/01, 011/03, 011/05, 012/04, 012/08, 012/17, 013/11, 016/04, 017/01, 021/18, 023/17, 025/01, 025/09, 025/17, 031/17, 038/10, 040/11, 043/03, 043/18, 050/11, 060/06, 061/03, 070/07, 070/09, 071/02, 072/08, 072/15, 076/05, 078/17, 089/01, 090/07, 090/08, 093/05, 096/03, 096/11, 097/03, 099/15, 101/06, 103/16, 103/21, 104/16, 105/01,

106/03, 111/06, 113/21, 115/01, 117/15, 117/18, 118/17, 119/12, 121/05, 121/06, 121/08, 124/16, 125/07, 125/10, 125/11, 125/21, 132/11, 134/12, 136/19, 138/05, 138/12, 139/08, 139/12, 139/19, 142/13, 149/15, 153/04, 153/15, 154/06, 154/15, 155/07, 160/20, 163/13, 167/20, 168/05, 169/13, 175/14, 176/08, 179/13, 181/11, 182/02, 183/07, 185/14, 185/16, 185/17, 187/10, 191/07, 198/09, 198/10, 199/10, 199/18, 201/05, 204/04, 206/05, 206/11, 206/16, 207/07, 212/12, 213/02, 219/05, 221/03, 222/21, 232/01, 234/17, 244/07, 245/11, 245/14, 248/12, 252/01, 253/11, 258/06

ķ.-up  r-di 033/05

ķ.-up  r-di 025/02, 040/18, 048/13, 060/10, 099/17, 101/03, 111/04, 113/19, 135/12, 157/18, 176/12

ķ.-up  r-diler 243/09

ķ.-up tur-dılar 192/17

ķ.-up tur-ur 126/04

Ėozı Mundaķ  zel ad.

Ė.+da 062/13

Ė.+ta 079/05

k   1. (< *k  *) aile, kadın. ("eŗ, kadın" anlamıyla ilk defa Doğu Türkçesinde görülür. Ayrıntılı bilgi için bk.  lmez, 1996, 276; R s nen, 1969, 285b)

k. 081/21, 083/18, 097/10, 137/13, 167/11, 224/03

k.+i 213/08

k.+ini 069/20, 074/09

k.+leri 100/08

k.+leriğa 135/03

k.+lerin 204/08

k.+lerini 100/08

k.+lerni 076/09

k.+ni 031/15, 103/16

2. (< ET (MK) *k  *) g   (Kafilenin içinde kadın bulunduğu takdirde buna g   denilir. (K , 50))

k. 022/08, 034/11, 238/05, 248/05

k.+de 238/05

k   kıl- göç etmek.

k. ķ.-dı 127/06, 185/06

k. ķ.-dı  r-se 184/17

k. ķ.-alı 140/17

k  - (< ET (MK) *k  -*) göçmek.

k.-er  r-di 103/08, 120/11

k.-sünler 164/14, 186/09

k.-ti 238/05

k.-tiler 116/03

k.- p 034/11, 090/16, 125/20, 130/15, 146/02, 146/16, 147/01, 150/14, 162/04, 164/06, 164/16, 169/20, 176/14, 195/07, 251/13, 259/20

k  men (< *k  -men*) her zaman g  er olan Bedev .

k. 096/18, 119/17

köçür- (< *köç-ür-*) göçtürmek, göçmesini sağlamak.

k.-geni 186/02

k.-geyler 167/11

k.-üp 083/15, 092/14, 108/16, 109/07, 111/01, 134/04, 186/10, 192/01, 241/18, 258/04

köfrük (ET (Uyg.) *köprüg*) köprü.

k. 026/18, 043/21, 088/14, 097/10, 097/13, 105/10, 110/18, 114/16, 142/14, 143/06, 156/05, 169/08, 183/08, 197/10, 197/12, 202/07, 210/21, 231/12

k.+din 044/20, 116/03, 153/02

k.+ke 026/19, 057/11, 057/12, 088/12

k.+ler 192/10

k.+ni 171/17, 197/11

k.+niñ 088/13

k.+tin 187/18, 189/10

köger- (< ET (MK) *kök+er-*) yeşermek.

k.-di 033/12

k.-ip 010/18

kögüs (< ET (Uyg.) *kögüz*) göğüs.

k.+i (kögsi) 110/13

k.+ige (kögsige) 097/14, 221/03

kök (< ET *kök* < AT **kōk*) gök.

k.+de 144/13

k.+ke 195/15

Kökçe Têñiz Özel ad.

K.+de 170/14

K.+ğa 106/01

Köke Buğa Özel ad.

K. 117/11

Köke Ƙal'a Özel ad.

K.+dın 102/06

Köke Manğut Özel ad.

K. 095/01

Kököke Ƙal'ası Özel ad.

K.+ğa 124/16

Kök Serā Özel ad.

K.+da 023/08

Kök-töpe Özel ad.

K.+ğaça 101/01

Kökeldür Özel ad.

K.+de 079/18

kökülteş (< *kökü-gül+teş* < Mo. *kökü-gül*) süt kardeş. (*kökügül* için bk. Lessing, 483b).

k. 223/15

Kökyār Özel ad.

K.+ğa 113/15

köl (< ET *köl* < AT **kōl*) göl (TDBUÜ s. 184).

k. 106/12, 143/12, 148/12

k.+idür 148/10

kölege (< ET (Uyg.) *kölige*) (koyu) gölge.

k.+side 059/20, 193/21

Kölhişār Özel ad.

K. 180/21

Köl Mülk Özel ad.

K.+de 254/18

Köl Têpe Özel ad.

K.+da 092/10

köm- (< ET (Uyg.) *köm-*) gömmek.

k.-diler 032/16, 160/06

kömek yardım.

k. 077/08, 099/17, 104/03, 148/04, 174/13, 188/05, 214/05, 224/12, 247/14

k.+i 207/17

k.+ke 146/14

könlek (< ET (MK) *könlek*) gömlek.

k.+ini 096/13

könlekçe (< ET (MK) *könlek+çe* < *könle-*) bir gömlek (?) (Senglah, 310r21; EDPT, 732a).

k. 171/16

könül (< ET *könül*) gönül.

k. 001/13, 013/04, 098/16, 107/12, 114/02, 118/10, 118/19, 119/19, 130/09, 132/07, 149/06, 152/16, 178/14, 184/21, 192/16, 225/10, 230/03, 243/13, 246/12, 249/20, 254/09, 256/11, 261/12, 261/16

k.+din 239/12

k.+dür 099/07

k.+ide 051/18

k.+lerde 008/04
k.+leri 058/06
k.+ni 214/07
k.+i (köñli) 034/01, 099/19, 242/17, 262/05
k.+ide (köñlide) 054/13, 083/18
k.+ini (köñlini) 065/11
k.+ümüz (köñlümüz) 086/08

köñüllig (< *köñül+lig*) gönüllü.
k.+idin 140/13

köñüllik (< *köñül+lik*) gönüllü.
k. 086/04

köñüllük (< *köñül+lük*) gönüllü.
k. 050/07

köñülsiz (< *köñül+siz*) gönülsüz.
k. 090/12

köp (< ET (Uyg.) *köp*) çok.

k. 001/16, 002/16, 006/01, 006/03, 006/04, 009/05, 011/21, 013/19, 014/07,
016/09, 017/01, 017/07, 019/16, 020/11, 022/20, 023/07, 024/15, 025/13,
026/08, 030/06, 030/07, 030/08, 030/11, 031/05, 031/10, 032/20, 033/16,
033/18, 034/05, 034/08, 034/19, 034/21, 038/20, 039/10, 041/21, 042/11,
043/03, 043/21, 044/03, 049/01, 049/07, 057/07, 059/09, 059/13, 060/01,
062/11, 063/17, 067/08, 067/10, 068/04, 068/05, 072/18, 077/14, 078/13,
078/15, 079/08, 080/01, 080/08, 081/10, 081/14, 082/12, 082/14, 084/19,
088/16, 089/07, 089/10, 090/04, 090/17, 091/20, 092/13, 094/01, 095/14,
097/11, 098/03, 098/20, 100/01, 100/13, 101/08, 101/14, 103/10, 103/13,
104/04, 104/18, 105/08, 106/07, 106/09, 108/09, 108/11, 108/21, 110/05,
111/05, 112/02, 112/19, 113/04, 113/14, 114/11, 114/20, 115/04, 116/03,
116/13, 118/06, 119/07, 120/03, 120/05, 120/08, 123/20, 126/01, 126/08,
127/11, 129/17, 131/09, 131/17, 132/08, 133/03, 133/05, 133/08, 133/18,
134/04, 134/20, 136/02, 136/14, 139/14, 140/03, 140/10, 140/14, 141/11,
143/03, 143/10, 143/14, 143/21, 144/10, 144/16, 145/10, 145/17, 147/11,
148/19, 149/09, 150/06, 150/07, 150/09, 151/09, 151/14, 151/15, 151/20,
152/03, 152/13, 152/15, 152/18, 157/05, 157/18, 158/07, 160/01, 160/14,
163/09, 163/16, 164/11, 164/12, 165/08, 165/16, 166/09, 167/15, 168/09,
170/01, 170/14, 172/01, 173/03, 173/05, 173/21, 174/16, 176/11, 179/02,
179/14, 181/11, 182/09, 183/01, 184/13, 186/04, 187/07, 187/19, 188/07,
188/14, 188/19, 190/17, 193/01, 197/15, 199/06, 202/12, 203/14, 204/07,
204/08, 204/20, 205/12, 206/10, 207/14, 208/01, 208/04, 212/13, 213/09,
214/04, 214/09, 214/12, 216/10, 217/09, 217/11, 221/13, 223/09, 229/01,
239/05, 240/05, 242/04, 245/18, 246/01, 249/21, 250/14, 250/16, 251/11,
252/04, 252/05, 258/08, 258/15, 258/16, 258/19

k.+dür 184/06, 239/16
k.+i 028/17, 101/17, 139/17
k.+ileriga 074/08
k.+imizni 242/09

k.+ini 116/12

Köpek Bey Özel ad.

K. 247/18

Köpek Mîrzâ Özel ad.

K. 249/17

Köple Özel ad.

K.+din 151/16

K.+ğa 151/09, 151/14

Köplek Özel ad.

K. 114/04

K.+ke 114/04

köprek (< *köp+rek*) daha çok.

k. 006/03

kör (< Far. *kūr*) kör.

k. 022/12

kör- (< ET *kör-*) görmek.

k.! 062/03, 239/06, 239/17

k.-di 012/02, 021/16, 030/04, 030/06, 031/20, 033/08, 051/17, 052/17, 061/17, 063/10, 071/18, 078/09, 081/20, 085/05, 102/10, 118/09, 118/16, 157/21, 178/16, 220/02, 223/04, 228/21, 234/17, 239/14, 239/15, 240/12, 245/01, 246/05, 251/11, 252/01

k.-diler 029/14, 030/04, 032/05, 072/17, 084/07, 088/12, 088/14, 090/13, 114/11, 122/17, 128/15, 140/10, 148/06, 148/19, 161/10, 175/12, 176/10, 189/06, 214/08, 232/21, 250/08

k.-dük 254/12

k.-düm 037/03, 123/14, 163/04, 219/16

k.-dün 250/09

k.-e 156/19

k.-edür èr-di 142/01

k.-eli 096/03

k.-eliñ 096/04, 096/08, 159/13, 172/19

k.-erler 012/10

k.-er èr-diler 001/02, 156/04

k.-ey 111/11, 239/10

k.-eyim 038/03

k.-e bar-dılar 021/03

k.-e bar-ıp 057/09

k.-genler 248/11

k.-geniñ 141/09

k.-gey-men 080/02, 248/04

k.-gey-mèn 238/05

k.-gey-sèn 219/16

k.-gil 035/19, 071/20

k.-medi 060/20, 083/19, 195/17, 217/18, 237/13, 244/17, 249/20, 251/03
k.-mediler 016/06, 045/10, 116/09, 173/04, 183/14
k.-megey 063/17
k.-mey 007/06, 019/14, 078/10, 095/12, 108/03, 115/02, 151/07, 154/20, 155/12, 200/19, 223/03, 243/19
k.-meydürler 213/19
k.-meydür-biz 020/14
k.-meydür èr-di 020/14, 138/05, 175/08
k.-meydür èr-diler 058/10, 147/12
k.-meydür èr-dim 082/16
k.-se 166/01
k.-ün 200/10
k.-üp 023/08, 040/14, 068/13, 077/01, 077/20, 085/04, 086/06, 090/07, 095/21, 108/01, 108/06, 114/01, 115/15, 115/16, 116/13, 124/10, 130/11, 146/11, 147/11, 155/02, 164/14, 176/08, 179/10, 212/07, 216/15, 220/07, 244/16, 250/13, 254/19
k.-üptürler 175/20
k.-üp-men 115/14
k.-üp èr-di 221/12
k.-üp èr-diler 175/18, 183/15

körgüçi (< *kör-güçi*) gören.
k.+ler 208/13

körgüz- (< ET *kör-güz-*) göstermek.
k.-di 059/14, 215/14, 218/13
k.-diler 025/05, 190/21
k.-gey 096/04
k.-se 083/03
k.-üp 024/13
k.-ür 083/04

Körklük Özel ad.
K.+ke 014/16

körset- (< ET *körse-t-* < *kör-(ü)g+se-*) göstermek.
k.-geyler 117/21
k.-ip 015/20, 025/05, 079/13, 080/10, 228/20
k.-keyler 005/14, 010/13
k.-sünler 175/05
k.-tiler 164/11, 224/12
k.-ür èr-di 122/10, 195/21

körün- (< *kör-ün-*) görünmek.
k.-di 021/16, 101/15, 116/07, 128/03, 159/05, 172/14
k.-gey 066/20
k.-mes bol-dı 007/20
k.-mey 185/19
k.-üp 071/14
k.-ür 038/16, 077/14, 083/21, 172/08

kötel (< Mo. *kötel*) yedek at (Lessing, 493b).

k.+de 208/15

k.+lerğa 122/06

köter- (< ET *kötür-*) kaldırmak, yükseltmek (OTWF, 718)

k.-di 003/02, 003/18, 005/02, 021/11, 067/06, 110/07, 113/17, 149/11, 154/09, 178/13, 179/08, 194/02

k.-diler 019/12, 052/01, 053/13, 053/19, 056/10, 057/20, 067/06, 118/04, 124/21, 133/13, 200/16, 207/01, 214/08, 223/17, 229/06, 233/07

k.-geyler 057/17

k.-ip 001/16, 002/02, 002/06, 007/07, 007/08, 013/08, 013/21, 030/13, 039/15, 039/18, 040/17, 048/08, 052/06, 053/08, 054/10, 056/11, 059/19, 067/05, 067/18, 084/15, 095/18, 114/02, 118/10, 131/04, 132/07, 139/06, 142/16, 148/04, 148/19, 159/17, 170/21, 188/02, 190/17, 205/01, 211/21, 214/07, 223/19, 225/16, 227/08, 230/18, 231/11, 235/04, 243/13

k.-ip ér-di 067/21, 083/13, 084/21, 085/08, 220/15

k.-mes ér-di 068/02, 197/08

k.-sünler 054/16

k.-ür 235/03

köteril- (< *köter-il-*) kaldırılmak.

k.-sün 234/04

kötval (~ kotval? < Far. *kotval* < Hindçe *koṭvālā* "gece muhafızı" < Hindçe *kōt+vālā* "kale") muhafız, kale bekçisi. (TMEN, III, 618)

k.+nı 121/15, 103/06

kövrük (< Mo. *kögerge*) davul. (krş. *kövrüge*)

k. 052/16, 061/01, 069/13, 084/16, 152/09

kövrüge (< Mo. *kögerge*) davul (krş. *kövrük*). (Lessing, 480a)

k. 088/06, 091/01, 120/17, 123/10, 144/13, 152/10, 165/02, 165/13, 169/14, 176/03, 177/21, 184/14, 191/20, 255/21, 256/01

köy- (< ET (Uyg.) *köy-/köñ-*) yanmak, tutuşmak.

k.-di 024/14, 087/01, 114/05, 117/19, 167/21, 179/07, 221/02

k.-diler 150/08

k.-er 086/19

k.-üp 025/14, 168/01, 168/03

köydür- (< *köy-dür-*) yakmak.

k.-di 038/10

k.-diler 024/18, 108/13, 121/14, 134/03, 135/17, 139/20, 145/11, 163/21, 171/21, 181/10

k.-mek 027/08

k.-sünler 178/08

k.-üp 027/20, 072/10, 086/18, 132/02, 140/19, 145/13, 150/07, 168/11, 168/18, 207/10

köz (< ET *köz* < AT **kōz*) göz.

k. 035/12, 197/08, 219/21
k.+din 136/07
k.+i 008/06, 022/12, 034/13, 138/05, 141/09, 175/08, 189/07, 221/03, 243/19
k.+içe 076/10, 088/01
k.+ide 249/20
k.+idin 085/06
k.+ige 021/16, 022/11, 067/04, 101/15, 211/11, 225/14
k.+iğa 225/10
k.+in 207/09
k.+ler 117/12
k.+leri 077/20
k.+leridin 021/08
k.+leriñni 057/13

Közel Özel ad.

K. 124/20

ķubbe (< Ar. *ķubba'*) kubbe.

ķ. 167/12

ķubbetü'l-İslām (< Ar. *ķubba'*, harf-i tarif *el-*, Ar. *islām*) Belh şehriniñ bir başka adı.

ķ. 198/12, 224/05

ķubbe-yi İbrāhīm Lik Özel ad. (bk. Açıklamalar)

ķ. 123/07

ķubcūr (< Mo. *ķubķiķur*) vergi, haraç (Lessing, 363b).

ķ. 048/07

ķubilay Özel ad.

ķ. 038/11, 040/11

ķ.+nı 040/17

ķubilay ķa'an Özel ad.

ķ. 040/18, 040/19, 040/21, 041/01, 044/16

ķubilay ķa'an bin Toli Ĥān Özel ad.

ķ. 040/16

ķuķ- (< ET (Uyg.) *ķuķ-* < AT **ķūķ-*) kucaklamak.

ķ.-up 055/17, 186/18

ķūķe (< Far. *ķūķa*) ķūķük sokak.

k. 074/16, 162/03, 257/12

k.+lerde 162/20

k.+leriğa 079/13, 165/07

ķūķe Melik Özel ad.

K.+ke 090/11

K.+ni 090/16, 109/02

kuçuş- (< *kuç-uş-*) kucaklaşmak.
k.-up 190/17

kuda (< Mo. *ḡuda*) dünür (gelinin ya da damadın babası) (Lessing, 979b; Li, 1999, 69).
k. 186/05

ḡuddise sirru-hu (< Ar.) Sırrı mukaddes olsun.
k. 064/21, 207/06, 215/04, 226/06
k.+ḡa 117/16, 144/11
k.+ni 172/01
k.+nıḡ 155/08

kūdek (< Far. *kūdak*) çocuk.
k. 016/01, 169/18
k.+lerini 186/06
k.+lerni 026/21
k.+ni 016/11, 027/19

ḡudret (< Far. < Ar. *ḡudra'*) kuvvet, güç, tasarruf.
k. 009/09, 015/03, 031/01, 065/16, 216/08, 249/14
k.+ide 244/12
k.+idin 015/02, 239/05
k.+tin 178/16

ḡuduk (< ET (Uyg.) *ḡudug*) kuyu.
k.+lar 103/14

ḡudūm (< Ar. *ḡudūm*) ayak basma.
k. 057/10
k.+nıḡ 057/10

Ḡudūs Özel ad.
Ḡ. 161/14

Kūfīn Özel ad.
K. 243/08

ḡufl (< Ar. *ḡufl*) kilit.
k. 092/01

Kūhek Suyı Özel ad.
K.+ḡa 197/13

Kūh-ı Cūd Özel ad.
K. 142/17

Kūhī Özel ad.

K.+ler 082/12

Kūhistān Özel ad.

K.+dın 243/06

Ḳuhistān Özel ad.

Ḳ. 002/16, 099/16

Ḳuhīstān Özel ad.

Ḳ.+ğa 044/01

kūh-peyker (< Far. *koh*, *kūh* ve Far. *paykar*) dağ yüzlü.

k. 149/21

k..+i 147/09

Ḳuḳaḳ Özel ad.

Ḳ. 017/17

ḳul (< ET *ḳul*) kul.

ḳ. 016/10, 035/06, 105/12

ḳ.+ı 071/16

ḳ.+ığa 096/09

Kula Özel ad.

K. 133/07, 133/09

ḳulağ (< ET *ḳulḳaḳ*) kulak. (krş. *ḳulağ*).

ḳ.+ı 243/19

ḳ.+ığa 123/10

ḳ.+ını 213/03

ḳ.+ların 042/03

ḳulaḳ (< ET *ḳulḳaḳ*) kulak (krş. *ḳulağ*).

ḳ. 136/09, 254/10

ḳ.+ın 207/06

ḳ.+ḳa 252/09

Ḳulan ‘**Aḳabesi** Özel ad.

Ḳ.+din 138/19

Ḳulān Kōtel Özel ad.

Ḳ.+ğaça 114/02

ḳulel (< Ar. *ḳulal*) dağ tepeleri.

ḳ. 148/17

ḳulluḳ (< *ḳul+luḳ*) kulluk.

ḳ. 054/08, 055/01

ķūlunc (< Ar. *ķūlanc*, *ķūlinc* << Eski Yun.) kolik, bağırsak ağrısı, bağırsaklarda peyda olup omuz başlarına ve vücuda gelen bir ağrı.
ķ. 044/20

ķūlūy (< Far. *ķuloy* = *ķulo*) bir eyaletteki yönetici.
ķ.+lar 107/13

ķulzum Özel ad.
ķ. 130/08, 192/06, 231/10
ķ.+ğaça 130/07

ķum Özel ad.
ķ. 190/14, 211/18
ķ.+nı 211/12, 225/12

ķumārī Özel ad.
ķ. 147/04

ķumārī Bahādur Özel ad.
ķ. 192/05

ķumārī Inaķ Özel ad.
ķ. 104/19, 139/03
ķ.+ķa 105/01
ķ.+nı 087/08

ķumārī Yasavul Özel ad.
ķ. 090/11, 097/08, 115/20

ķumāş (< Ar. *ķumāş*) kumaş.
ķ. 020/14, 135/08, 260/10
ķ.+dın 020/11
ķ.+lar 020/14

ķumrī (< Far. < Ar. *ķumrī*) kumru.
ķ. 010/08

ķunduz Özel ad.
ķ. 090/08, 139/02, 224/04, 245/18, 246/12, 246/16, 246/19, 247/13, 247/14, 247/16, 247/20, 258/15
ķ.+da 067/17, 110/01, 246/21
ķ.+dın 084/12
ķ.+ğa 072/10, 247/02
ķ.+ğaça 070/04

ķur- (< ET (Uyg.) *ķur-*) kurmak.
ķ.-up 225/18

ķur'ān (< Ar. *ķur'ān*) Kur'an.
ķ. 010/08, 064/04, 064/05, 064/06

ķurb (< Ar. *ķurb*) yakınlık, yakın olma.
ķ. 001/06, 015/20

ķurbān Özel ad.
ķ. 099/11

ķurbānī Özel ad.
ķ. 111/03
ķ.+nī 111/04

ķurdtu Özel ad.
ķ.+nı 123/03

ķuriltay (< Mo. *ķuriltay*) kurultay, meclis. (TMEN, I, 435) (krş. *ķurultay*)
ķ. 036/07, 039/05, 096/21
ķ.+ġa 039/16, 039/21
ķ.+ıġa 035/08

ķuriltay ķıl- kurultay kurmak, toplanmak.
ķ. ķ.-dı 033/19
ķ. ķ.-ıp 053/21, 073/09, 087/16, 114/07, 193/20

ķuriltay(?) Özel ad.
ķ. 038/12

ķurī Suyı Özel ad.
ķ.+ġa 130/15

ķurre (< Ar. *ķurra*⁶) dilşad, gönlü sevinçle dolu.
ķ. 206/05

ķurretü'l-‘ayn göz nuru.
ķ.tü'l-‘a. 184/15

ķurt Özel ad. (bk. Açıklamalar)
ķ. 003/05, 003/06
ķ.+lardın 111/14

ķuru- (< ET (Uyg) *ķurı-* < AT **ķūrı-*) kurumak.
ķ.-p 010/18

ķuruķ (< ET (Uyg.) *ķuruġ*) kuru.
ķ. 085/09

ķurultay (< Mo. *ķuralta*) kurultay, meclis. (Lessing, 988a) (krş. *ķuriltay*)

ķurultay ķıl- kurultay kurmak.
ķ. ķ.-ıp 013/11

ķurun (< *ķur*+(*u*)*n*) vakit.
ķ.+ıdın 033/12

ķurut- (< *ķuru*-*t*-) kurutmak.
ķ.-tı 253/07, 253/18

ķurya kötü yıpranmış yapı (DTO, 429).
ķ.+larda 194/18

ķuřla Özel ad.
K. 150/15

ķuřūr (< Ar. *ķařr*'ın çoęulu *ķuřūr*) köřkler.
ķ. 239/14
ķ.+nı 027/20

ķuř (< ET (Uyg.) *ķuř*) kuş.
ķ. 033/10, 033/11, 148/10, 174/19, 187/07, 208/15, 208/16
ķ.+ı 125/13, 191/01, 205/21, 217/08, 238/06
ķ.+ınığ 166/16
ķ.+lar 145/05, 156/07, 174/11

ķuřçı Özel ad.
K. 240/07
K.+ęa 247/18

ķuřiř (< Far. *ķuřiř*) öldürme, katletme.
k. 178/13, 215/16, 222/09

ķuřluk (< ET (MK) *ķuřluk*) kuşluk vakti.
ķ. 096/04

ķut (< ET *ķut*) baht, talih, saadet.
ķ. 156/09
ķ.+tadur 173/16

ķūtāh-endiř (< Far. *ķotāh-andēř*) basiretsiz.
k. 225/06
k.+ler 044/06

ķuřb (< Ar. *ķuřb*) bir grubun başı, büyüğü.

ķuřb-ı evliyā velilerin ulusu.
ķ.-ı e. 064/19

ķuřbe'd-dīn Özel ad.
K. 119/16, 177/09

ķuřbe'd-dīn Bēę Özel ad.
K. 139/03

ķutķar- (< ET (Uyg.) *ķurtķar-*) kurtarmak (krş. *ķutķar-*)
ķ.-dı 020/04, 095/17

ķutķar- (< ET (Uyg.) *ķurtķar-*) kurtarmak (krş. *ķutķar-*)
ķ.-dı 104/16, 118/17, 136/09
ķ.-dılar 166/10, 189/13
ķ.-ıp 051/02

ķutluķ-balıķ Özel ad.
ķ. 023/13

ķutluķ Buķa Özel ad.
ķ. 094/16, 094/17

ķutluķ Hān Özel ad.
ķ. 022/15

ķutluķ H'āce Hān Özel ad.
ķ. 043/08

ķutluķ Noyın Özel ad.
ķ.+ķa 005/01

ķutluķ-şāh Özel ad.
ķ. 048/16
ķ.+nı 048/14

ķutluķ Tēmūr Özel ad.
ķ.+ni 067/16

ķutluķ Tēmūr bin Boralday Oyirat Özel ad.
ķ. 067/16

ķutluķ Terken Özel ad.
ķ. 092/18, 100/17

ķutķā (< Ar. *ķutķā* ') katlediciler, kesiciler.

ķutķā' u't-ķarīķ yol kesenler, haydutlar.
ķ. t. 124/09
ķ. t.+din 124/04
ķ. t.+ni 104/12, 135/18

ķutukū Özel ad.
ķ. 038/10

ķutul- (< ET (Uyg.) *ķurtul-*) kurtulmak.
ķ.-dı 009/13, 100/15, 110/04, 110/15, 143/02, 158/03, 169/06, 195/05
ķ.-dılar 013/17

ķ.-madı 026/19, 106/11, 130/10
ķ.-mas 239/07, 261/17
ķ.-up 162/20, 200/11, 215/03, 238/17, 246/17
ķ.-up  r-diler 028/02

ķuvan- (< ET (Uyg.) *ķuvan-*) gururlanmak.
ķ.-mas 038/01

ķuvvet (< Far. < Ar. *ķuvva'*) g  , kudret, takat.
ķ. 016/13, 035/03, 077/17, 148/18, 222/05, 223/14, 244/04, 249/14, 253/20
ķ.+i 040/08, 045/19, 049/02, 068/04, 148/13, 244/18
ķ.+iġa 050/19
ķ.+leri 147/13, 246/02

ķuvvetsizlik (< Ar. *ķuvva'*, T . +*siz+lık*) zayıflık, güçsüzlük.
ķ.+dın 244/04, 246/02, 248/09

ķuy- (< ET (Uyg.) *ķud-*) dökmek.
ķ.-dı 087/02
ķ.-dılar 122/21
ķ.-up 151/19

ķuyaş (< ET (Uyg.) *ķuy  ş*) güneş.
ķ. 026/10, 038/04, 086/15, 095/20, 119/08, 131/05, 166/03, 215/15, 218/14, 254/15
ķ.+ı 253/08
ķ.+ıġa 253/16
ķ.+nıġ 149/11, 176/19

ķuyı (< ET *ķudi*) alt, aşıġı.
ķ. 057/16, 085/17, 098/06, 098/14, 126/10, 139/15, 158/01
ķ.+dın 151/04, 159/14, 188/21
ķ.+sıdın 123/11

ķuyrı ak Oġlan  zel ad.
ķ.+nı 132/12

ķuyruġ (< ET (Uyg.) *ķudruk*) kuyruk.
ķ.+ı 196/15
ķ.+ıġa 090/16

K yten  zel ad.
K.+ġa a 108/12

ķuz t (< Far. < Ar. *ķud t*) kadılar.
ķ. 092/03, 138/14, 149/12, 170/03, 172/09

k br  (< Ar. *kubr '*) daha ( ok, pek) büyük olan.
k. 126/17

küç (< ET *küç* < AT **kūç*) güç.

k. 153/04

k.+i 221/09

küçlük (< ET *küçlüg*) güçlü.

k. 060/05, 201/12

küçlük (< *küç+lük*) güçlük, zorluk.

k. 037/11

Küç Têmür Özel ad.

K. 072/13

Küçüm Hân Özel ad.

K. 256/13, 256/22

K.+dın 250/18

K.+ğa 246/10, 255/11

K.+nı 255/11

küdüret (< Far. < Ar. *kudūra'*) endişe, huzursuzluk.

k. 186/12

k.+idin 156/16

küdüretî (< Ar. *kudūra'* ve Far. *î*) bir huzursuzluk.

k. 210/18

küffâr (< Ar. *kāfir*'in çoğulu *kuffār*) kâfirler.

k. 001/07, 001/11, 002/18, 010/10, 105/07, 168/14

k.+ı 139/17

k.+nı 168/14

k.+nı 081/01

küfr (< Ar. *kufır*) dinsizlik.

k. 009/12, 064/15, 181/20

küfrân (< Ar. *kufrân*) gördüğü lütuf ve insaniyeti unutma.

küfrân-ı ni‘met nankörlük.

k.-ı n.+de 118/09

k.-ı n.+ka 110/10

k.-ı n.+ini k. 192/20

Kühek Suyı Özel ad.

K.+dın 081/12, 224/15

Küke (< Tü. *Küke*) bir cins eski gemi.

K. 183/13

kükre- (< ET (Uyg.) *kökre-* < AT **kürkire-*) kükremek.

k.-di 021/17

kül (< ET (Uyg.) *kül*) kül.

k. 168/01

k.+din 145/15

k.+ini 151/18

kül- (< ET (MK) *kül-*) gülmek.

k.-mek kerek 261/15

k.-üp 055/05, 158/03

külāh (< Far. *kulāh*) külah.

k. 086/07, 158/12, 172/18, 207/07, 233/15

külfet (< Far. < Ar. *kulfa'*) zahmet.

k.+i 242/20

küll (< Ar. *kull*) bir şeyin tamamı.

k. 178/06

küllî (< Ar. *kull* ve nispet eki *-î*) bütün.

k. 054/08, 065/14, 178/06, 260/03, 261/11, 261/19

kümeýt (< Ar. *kumayt*) siyah kuyruklu ve yeleli doru at.

k. 137/01

kümüş (< ET *kümüş*) gümüş (krş. *kümiş*).

k. 020/18, 032/11, 105/08, 120/13, 121/21, 167/15, 189/17, 236/02, 251/17

k.+din 167/14

kümüş (< ET *kümüş*) gümüş (krş. *kümiş*).

k. 087/01, 199/17, 249/10

Kümüş Kent Özel ad.

K.+de 081/15

kün (< ET *kün* < AT **kūn*) gün.

k. 001/09, 002/18, 005/07, 005/15, 008/01, 009/06, 010/01, 012/01, 012/12, 014/21, 016/07, 016/10, 016/19, 017/02, 021/21, 023/20, 024/14, 024/16, 025/05, 025/07, 025/08, 025/12, 025/16, 026/10, 028/09, 029/16, 036/15, 036/16, 037/02, 042/10, 043/16, 043/19, 050/02, 052/02, 054/05, 055/03, 055/07, 056/05, 058/02, 058/09, 060/09, 061/03, 061/04, 061/16, 067/11, 071/01, 072/14, 074/05, 077/04, 077/05, 077/09, 077/06, 079/11, 081/20, 084/09, 084/10, 084/19, 086/08, 086/09, 094/04, 098/05, 098/13, 099/13, 101/15, 101/17, 102/20, 103/08, 103/09, 114/17, 115/04, 115/19, 117/04, 119/11, 122/14, 126/11, 128/07, 128/21, 131/01, 133/06, 136/07, 140/21, 144/02, 144/13, 145/04, 146/10, 146/15, 146/17, 150/08, 150/14, 153/05, 154/08, 156/12, 158/01, 162/09, 162/10, 164/06, 165/12, 165/20, 166/01, 166/10, 167/16, 169/11, 170/19, 174/06, 174/11, 174/16, 175/20, 179/12, 180/08, 183/16, 190/02, 200/10, 200/13, 200/17, 200/20, 204/14, 204/16, 204/17, 205/18, 206/07, 206/10, 207/02, 213/10, 213/11, 215/15, 215/16,

215/19, 216/04, 221/06, 225/11, 226/13, 227/20, 228/06, 229/16, 231/02, 242/09, 242/17, 244/06, 250/08, 251/10, 255/14, 258/02
k.+de 008/01, 023/01, 027/05, 036/15, 041/07, 042/02, 060/10, 096/12, 098/03, 102/18, 103/06, 103/07, 106/14, 108/14, 117/14, 120/11, 122/02, 135/11, 137/09, 139/07, 141/21, 153/02, 153/03, 156/08, 158/17, 158/20, 162/04, 167/13, 190/01, 191/21, 213/08, 215/01, 225/04, 226/12, 226/13, 230/07, 238/04, 242/08, 242/16, 248/03, 259/18
k.+din 001/21, 002/02, 004/01, 005/04, 012/01, 015/18, 016/06, 033/15, 057/08, 061/07, 065/13, 070/21, 094/02, 095/13, 097/20, 113/02, 120/18, 127/05, 164/07, 164/12, 197/15, 205/16, 208/17, 219/05, 238/06, 241/21, 248/06, 249/18
k.+dür 031/16
k.+geçe 006/06
k.+ğa 015/18, 057/08, 065/13
k.+i 001/01, 040/10, 043/02, 086/12, 098/04, 122/05, 146/01, 146/16, 147/03, 149/11, 150/01, 150/16, 153/10, 165/09, 166/20, 167/19, 184/11, 184/18, 190/08, 195/19, 196/12, 214/13, 218/17, 218/21, 231/06, 251/06, 252/18, 256/19
k.+ini 169/15
k.+iniñ 165/06, 219/03
k.+leri 024/01
k.+ni 090/10

Künçe Oğlan Özel ad.

K. 110/14, 119/04, 119/06, 131/06

kündelān (< Far. *kundalān*, *kandulān* < Mo. *köndelen* "çapraz, yatay") bir çeşit çadır (Steingass, 1054a, Lessing, 488, TMEN, I, 483).

k. 092/02

kündüz (< ET *küntüz*) gündüz.

k. 021/09, 031/15, 042/10, 065/21, 072/16, 113/16, 113/20, 140/17, 141/09, 154/01, 157/03, 169/11, 181/02, 191/19, 194/02, 231/02

k.+de 077/18

k.+din 022/17, 140/03

k.+ni 148/16

Künges Kal'ası Özel ad.

K.+ğaça 213/18

küngüre (< Far. *kungura*) kale burcundaki mazgalı siper hücresi.

k.+de 169/12

k.+ğaça 167/01

k.+lerini 127/06

k.+sini 160/02

künlük (< ET (Uyg.) *künlük*) günlük.

k. 050/21, 138/13, 217/07

kürbet (< Far. < Ar. *kurba'*) sıkıntı, dert.

k.+ka 149/08

Kürd Özel ad.

K. 123/08

K.+ler 037/15, 171/14

K.+lerğa 171/15

K.+lerni 121/09

Kürdi Özel ad.

K. 123/08

Kürd-i Pātīle Özel ad.

K.+de 122/05

Kürdistān Özel ad.

K. 047/13, 121/10, 121/12

K.+da 037/12

K.+dın 121/09, 124/04, 125/11

K.+ğa 121/08, 123/04

K.+nı 106/20

küre (< Far. *kura*) küre.

küre-yi eşīr gökyüzü.

k.-yi e. 179/07

küre-yi zemherīr cehennemın soğukluğuyla yakan kısmı.

k.-yi z. 179/07

küregen (< Mo. *kürgen*) güveyi, damat (Lessing, 505b).

k. 063/04, 064/01, 198/02, 204/05

k.+ğa 210/03

k.+niñ 205/03

küren (< Mo. *kürīy-e(n)*) müfreze, ordu yığını, ordunun halka gibi iç içe girmesi. (Lessing, 506a).

k. 116/03

k.+i 092/14

k.+ler 192/02

k.+lerge 192/03

küreng (< Mo. *küreng*) (koyu) kahverengi, kestane rengi (Lessing, 505a)

k. 112/11

Küreşçi Özel ad.

k. 178/14

K. 159/19

Kür Hān Özel ad.

K. 011/14

küroh (< Far. *kuroh*) yaklaşık 2 mil olan bir yol ölçüsü, küruh.
k. 144/12

Kür Suyı Özel ad.
K.+ğa 044/20
K.+da 189/10
K.+nın 134/21

Küsen Özel ad.
K. 156/14

küstāhlık (< Far. *gustāh* ve Tü. +*lık*) saygısızlık.
k. 251/13

küsūf (< Ar. *kusūf*) Güneş tutulması.
k. 218/09
k.+dın 218/14
k.+ı 253/16

Küşli Hân Özel ad.
K. 023/19

Küşlük Özel ad.
K. 018/09, 018/10, 018/13, 018/16, 018/20, 018/21, 019/05, 019/08, 019/10,
019/13, 019/14, 021/11
K.+dın 019/21
K.+ni 019/15

Küşlük Hân Özel ad.
K. 018/19

küş (< Far. *kuşt*) öldürdü.
k. 221/13, 221/14

Kütahiyye Özel ad.
K. 158/10, 184/01
K.+de 181/13
K.+ğa 180/21

kütüb (< Ar. *kitāb*'ın çoğulu *kutub*) kitaplar.
k. 184/07, 191/17

küeyv (< ET (Uyg.) *küdegü* < **küde-gü*) güveyi (EDPT, 703a).
k. 067/16, 194/10
k.+dür 054/09
k.+i 045/20
k.+idür 131/07

küeyv kıl- damatlık yapmak.

k. k.-dı 114/07
k. k.-ıp 018/08, 094/11

küz (< ET *küz* < AT **kūz*) güz mevsimi.
k. 033/07, 070/05, 105/03, 232/18
k.+ide 087/16

Küz Hân Özel ad.
K. 011/14

L

lā-‘an (< Ar. *lā* "olumsuzluk edatı" ve Ar. *‘an*) dayanmaksızın.
l. 063/15

lā-cerem (< Ar. *lā-caram*) şüphesiz; böylece.
l. 005/03, 007/06, 015/12, 018/01, 019/17, 044/09, 050/12, 068/02, 076/04,
078/16, 090/02, 107/20, 144/10, 154/20, 154/21, 159/08, 165/16, 168/18,
175/18, 198/02, 201/11, 203/11, 204/09, 209/14, 211/08, 211/20, 212/05,
212/10, 213/10, 215/11, 217/05, 220/05, 226/01, 229/01, 231/12, 240/15,
242/17, 245/17, 246/09, 246/11, 246/15, 248/14, 250/14, 252/02, 252/17,
253/05, 254/04, 258/17

lāf (< Far. *lāf*) konuşma, söz.
l. 063/17
l.+nı 234/06

lāf u güzāf boş lâkırdı.
l. u g.+dın 077/21,
l. 132/03

lāf ur- laflamak, konuşmak.
l. u.-ar 126/21

lafz (< Ar. *lafz*) söz.
l.+ıdın 014/05

Lağman Özel ad.
L.+da 110/03

Lāğrī Özel ad.
L. 005/15
L.+ni 005/11

Lahāvur Özel ad.
L.+da 153/01

lahza (< Ar. *lahza'*) an (göz açıp kapayacak kadar kısa süre).

1. 001/12, 049/12, 228/01, 247/12
1.+da 060/17, 103/14, 144/16, 158/18, 168/14, 242/10, 247/07, 257/15

laḳab (< Ar. *laḳab*) lakap.

1. 010/06, 016/21, 021/03
1.+ı 004/11, 016/17, 050/08

laḳab koy- lakap takmak.

1. ı.-dı 002/01

lāl (< Far. *lāl*) dilsiz.

1. 221/15, 248/15
1.+dur 119/04

la' l (< Ar. *la' l* < Far. *lāl*) parlak kırmızı renkli değerli bir taş.

1. 070/19, 105/08, 203/02

la' l-i Bedahşân Bedahşân yakutu.

- 1.-i B. 007/21, 189/18

Lālā H'āce Özel ad.

- L. 106/09

Lālām Bahādur Özel ad.

- L. 109/09

Lālam Koçin Özel ad.

- L.+ğa 122/19

La' l Bēg Özel ad.

- L. 113/11

La' l Bügrek Özel ad.

- L. 224/08

lāle (< Far. *lāla*) lâle.

1. 001/12, 033/12, 096/02, 227/03

lāle-zār (< Far. *lālazār*) lâle bahçesi.

1. 101/15, 118/14

la' l-fām (< Ar. *la' l* < Far. *lāl* ve Far. *fām*) parlak kırmızı renkli.

la' l-fām kıl- kırmızı renkli yapmak.

- 1.-f. ı.-dılar 157/04

lā maradda li-ḳazā'ihī ve lā mü'aḳḳibe li-hükmihi Allah'ın yazısını kimse bozamaz ve onun hükmünden sonra herkesin hükmü geçersizdir.

1. 133/05

lāne (< Far. *lāna*) yuva.

1. 190/09

Lārende Özel ad.

L. 182/01

Lās Efrencī Özel ad.

L. 178/19, 181/19

L.+niņ 177/14

laṭīf (< Ar. *laṭīf*) latif, hoş.

1. 063/16, 092/05, 237/18

1.+ğa 223/07

laṭīfe (< Ar. *laṭīfa'*) zarif.

1. 261/21

lāy (< Far. *lāy*) çamur.

1. 073/14, 101/06, 116/06, 116/12, 125/20, 143/14, 228/19

1.+da 125/21, 126/01

lāyık (< Ar. *lā'ik*) layık, yakışan.

1. 003/12, 008/03, 020/12, 086/06, 086/07, 091/20, 101/07, 150/17, 154/05,
161/18, 170/19, 182/03, 260/11

lāyiḥ (< Ar. *lā'ih*) açıkça görünen.

1.+dur 066/03

lā-yu'add (< Ar. *lā-yu'add*) sayılamaz, pek çok.

1. 026/01

lā-yuḥṣā (< Ar. *lā-yuḥṣā*) sayılmaz, hesaba gelmez.

1. 026/01

lāzım (< Ar. *lāzim*) gerekli, lüzumlu.

1. 242/07, 246/15

le'ālī (< Ar. *lu'lu'* 'nin çoğulu *la'ālī*) inciler.

1. 064/07, 150/09

leb (< Far. *lab*) dudak

1.+idin 258/20

lehv (< Ar. *lahv*) eğlence, oyun.

1. 155/15

leked-kūb (< Far. *lakad-kob*) tekme yiyen.

1. 026/05

lem'a (< Ar. *lam'a'*) parıltı.

1. 033/08, 033/21

lenger (< Far. *langar*) kalenderlerin veya Müslüman dervişlerin tekke veya dergahı.
1.+ığa 215/04

Lenger Özel ad.
L. 103/16

leşker (< Far. *laşkar*) ordu.
1.+i 009/18, 037/19, 057/02
1.+ığa 075/03
1.+iniñ 057/01

leṭāfet (< Far. < Ar. *laṭāfa'*) latiflik, hoşluk.
1. 216/13
1.+de 235/06
1.+te 214/20, 215/01

leṭāyif (< Ar. *laṭīfa'* 'ın çoğulu *laṭā'if*) zarif, şık, hoş.
1. 150/09, 156/07, 161/08, 162/05, 222/10

levāḥik (< Ar. *lāḥik* veya *lāḥika'* 'ın çoğulu *lavāḥik*) taraftar, destekçi.
1. 102/16, 143/20, 246/13, 246/19, 255/19
1.+lar 110/04

levḥ (< Ar. *lavḥ*) doğan, parlayan (güneş veya yıldız gibi).
1. 054/18

libās (< Ar. *libās*) elbise.
1.+ı 193/08, 224/11

Li-llāhi'l-ḥamd (< Ar.) Hamd ancak Allah'adır.
L. 175/03

lisān (< Ar. *lisān*) dil.
1. 168/01, 173/07

livā (< Ar. *livā'*) bayrak.
1. 001/15
1.+sı 013/21
1.+sın 003/18, 211/20
1.+sını 002/06, 003/02, 005/02

Loḡmān Pādişāh Özel ad.
L.+ğa 103/18

Lor-ı Kūçek Özel ad.
L. 191/02

lu (ET *lü* < Çin. *lung*) ejderha.

1. 033/21

lu'ḅ (< Ar. *la'ḅ*) oyun.

1. 154/21

luḡat (< Far. < Ar. *luḡa'*) kelime; lisan.

1. 040/15

1.+1 144/15

Luhrāsp Özel ad.

L. 193/02, 198/18

Luḥūk Özel ad.

L. 112/13

lūlī (< Far. *lolī*) utanmaz, hayasız (kadın).

1.+ler 145/18

Luni Ḳal'ası Özel ad.

L.+nı 146/09

Lur Özel ad.

L. 157/11

L.+dın 107/15

Luristān Özel ad.

L. 013/19, 121/14, 135/18, 171/13, 218/02

L.+dın 046/17

Lūristān Özel ad.

L.+nı 211/12

Luristān-ı Kūçek Özel ad.

L. 104/11

Lūṭ Özel ad.

L. 254/09

luṭf (< Ar. *luṭf*) iyi muamele; ihsan, cömertlik.

1. 013/08, 027/09, 077/16, 085/19, 180/11

1.+dın 189/15

1.+1 058/19, 074/17

1.+ıḡa 096/03

lü'lü' (< Ar. *lu'lu'*) inci.

1. 049/06, 057/02, 062/03, 063/09, 065/06, 065/14, 065/19, 066/02, 066/15, 072/05, 073/18, 075/12, 079/12, 080/14, 081/17, 084/14, 085/16, 086/07, 091/09, 091/21, 115/08

M

mā' (< Ar. *mā'*) su.
m. 066/04

ma'ānī (< Ar. *ma'nā'* 'nın çoğulu *ma'ānī*) anlamlar.
m. 064/06, 155/04

ma'ārif (< Ar. *ma'rifā'* 'ın çoğulu *ma'ārif*) marifetler.
m. 023/20

ma'āş (< Ar. *ma'āş*) yaşayış.
m. 009/14

ma'āş kıl- yaşamak, geçinmek.
m. k.-adur 209/21
m. k.-ğay-sen 035/10
m. k.-mağandur 102/21

Maçin Özel ad.
M. 011/12, 040/11

mādām (< Ar. *mā+dāma*) müddetçe, sürüp gittikçe.

mādāme'l-hayāt hayat devam ettikçe.
m.'l-h. 216/18

mādde (< Ar. *mādda'*) madde, cevher; mesele.
m. 054/05, 159/11

ma'delet (< Far. < Ar. *ma'dala'*) adalet.
m.+idin 065/09

ma'delet-penāh hak gözeten.
m. 062/02

ma'den (< Ar. *ma'din*, *ma'dan*) maden.
m. 049/12, 198/13

maḍrūb (< Ar. *maḍrūb*) damgalanmış (sikke veya para).
m.+1 197/20

ma'dūd (< Ar. *ma'dūd*) sayısı belli olan.
m. 026/07, 183/11
m.+1 026/06, 032/16, 132/19

ma'dūm (< Ar. *ma'dūm*) yok olan, kayıp.
m. 037/21

mā-fī-hā (< Ar. *mā-fī-hā*) öteki dünya, ahiret.
m.+dın 217/17

mağfîret (< Far. < Ar. *mağfîra'*) Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması.
m.+ığa 008/20

mağlûb (< Ar. *mağlûb*) yenik, yenilmiş.
m. 247/20

mağlûb bol- yenilmek.
m. b.-up 018/01, 103/10, 222/09, 247/14, 249/18, 253/16
m. b.-dı 016/14, 132/04
m. b.-dılar 079/02
m. b.-ğanı 250/04

Mağnisiyâh Özel ad.
M.+ka 182/15, 182/18

mağrib (< Ar. *mağrib*) batı; güneşin battığı zaman, akşam.
m. 011/02, 166/04, 179/13, 196/12
m.+dın 020/09

mağrûr (< Ar. *mağrûr*) gururlu, kibirli; bir şeye güvenen.
m. 042/05, 050/19, 144/15, 159/06, 214/07, 248/13, 252/04

māh (< Far. *māh*) ay (kamer)
m. 038/04, 049/11

maḥabbet (< Far. < Ar. *maḥabba'*) aşk, sevdâ; dostluk, ihsan, yardımseverlik.
m. 052/13, 206/01
m.+i 051/18
m.+tin 195/01

maḥabbet-engîz sevgi veren.
m.-e. 075/21

maḥabbetlîk (< Ar. *maḥabba'* ve Tü. +*lîk*) sevgi dolu; sevgi, hürmet içeren.
m. 009/02, 079/04

maḥall (< Ar. *maḥall*) yer, mahal; zaman, uygun zaman, fırsat.
m. 020/17, 048/12, 058/15, 076/12, 099/10, 115/13, 136/15, 149/12, 173/08, 173/21, 188/19, 198/06, 223/09, 226/15, 226/16, 231/13, 236/04, 237/03, 241/06, 246/01, 247/18, 250/17, 254/06, 254/14
m.+da 001/20, 004/15, 008/21, 012/03, 012/13, 013/06, 015/16, 016/14, 021/08, 025/01, 025/20, 028/18, 037/09, 039/14, 042/20, 044/17, 045/09, 049/17, 050/03, 051/20, 054/04, 062/21, 064/19, 068/12, 074/15, 086/11, 090/21, 092/14, 100/12, 102/09, 105/13, 105/20, 109/08, 110/05, 111/04, 113/18, 117/03, 121/13, 125/19, 127/06, 128/02, 143/19, 146/15, 147/15, 147/20, 152/21, 154/12, 160/09, 170/05, 176/06, 176/09, 176/13, 179/15, 186/06, 189/21, 199/05, 207/21, 221/19, 223/11, 225/02, 236/03, 238/11,

241/18, 242/03, 245/15, 246/08, 247/03, 249/06, 253/04, 253/21, 256/14, 257/21, 259/21
m.+dın 014/18, 045/18, 056/02, 206/08, 231/09, 235/11
m.+ı 027/03, 065/16, 078/20, 251/16
m.+ıda 021/03, 033/02, 040/07, 046/16, 048/12, 052/14, 056/03, 057/21, 074/05, 077/19, 078/21, 105/06, 107/01, 117/08, 118/01, 144/13, 153/19, 154/07, 164/04, 169/11, 174/10, 175/21, 198/01, 198/03, 206/16, 211/20, 241/19, 242/18
m.+ıdur 261/23
m.+larda 177/14

maḥallāt (< Ar. *maḥalla'* 'ın çoğulu *maḥallāt*) mahalleler.

m. 167/21
m.+nı 026/21, 166/13

Māhān Özel ad.

M. 076/09, 076/12
M.+da 071/01, 078/13, 079/04
M.+ğa 078/17, 079/02, 081/21

Māhāne-yi Ser Özel ad.

M. 120/15

Māhāne-yi Ser Kāl'ası Özel ad.

M.+ğa 120/11

maḥāşıl (< Ar. *maḥşūl*'un çoğulu *maḥāşıl*) kazançlar, kârlar.

m.+ları 182/21, 183/01

maḥāsin (< Ar. *ḥusn*'un çoğulu *maḥāsin*) iyi ve güzel davranışlar.

m. 210/05

maḥāzıl (< Ar. *maḥzūl*'un çoğulu *maḥāzıl*) rezil, rüsva olmuş kimseler.

m. 113/09
m.+din 152/06

maḥbūbraḳ (< Ar. *maḥbūb* ve Tü. +*raḳ*) daha sevilen, daha sevgili.

m. 007/02

maḥbūs (< Ar. *maḥbūs*) hapsolunmuş.

m. 004/16, 047/05, 210/02, 215/03

maḥbūs kıl- hapsetmek.

m. k.-adur 078/19
m. k.-dı 001/15, 047/04, 090/02
m. k.-dılar 008/14, 030/15, 199/18, 237/17
m. k.-ıp 045/21, 219/18
m. k.-ıp ér-di 019/04

maḥcūb (< Ar. *maḥcūb*) kapalı.

m. 209/05

maḥfī (< Ar. *maḥfī*) gizli, saklı.

m. 001/18, 015/09, 065/07, 066/20, 209/05

maḥfūz (< Far. < Ar. *maḥfūḍ*) azalmış (?)

m. 195/21

maḥfūz (< Ar. *maḥfūz*) saklanmış; korunmuş.

m. 127/15, 154/08, 211/03

Māhī Balıġ Özel ad.

M. 031/12

māhiyyet (< Far. < Ar. *māhīya'*) konum, mevki.

m.+ka 138/16

maḥmal (< Far. *maḥmal*) kadife.

m. 193/21

Maḥmūd Özel ad.

M. 177/08, 188/21

Maḥmūdābād Özel ad.

M.+dın 129/21

M.+nı 129/13

Maḥmūd Behlūl Özel ad.

M. 177/07

Maḥmūd Gulī Özel ad.

M. 071/16

Maḥmūd-ı Barulas Özel ad.

M.+nı 233/13

Maḥmūd-ı Ġırbāl-bāz(?) Özel ad.

M. 057/04

Maḥmūdī Özel ad.

M.+ğa 070/21, 251/20

Maḥmūd-i Ḥalḥālī Özel ad.

M. 105/01

Maḥmūdiyān-ı Tūḳ Özel ad.

M. 221/16

Maḥmūd Sulṭān Özel ad.

M. 241/19, 246/21

M.+nı 242/01, 243/07

Maḥmūd Şāh Özel ad.

M. 078/11, 078/16

M.+nı 078/07

Maḥmūd Şāh-ı Buḥārī Özel ad.

M. 076/21, 091/13

Maḥmūd Tārābī Özel ad.

M.+niṅ 057/03

maḥrūm (< Ar. *maḥrūm*) mahrum, nasipsiz.

m. 161/21

maḥrūse (< Ar. *maḥrūsa*^f) muhafaza edilen, gözetilen.

memālik-i maḥrūse muhafaza edilmiş memleketler.

m.-i m.+de 196/21

m.-i m.+ğa 154/12, 180/15

māh-rūy (< Far. *māh-rūy*) ay yüzü.

m. 249/13

maḥsūd (< Ar. *maḥsūd*) hased edilen.

m. 107/03

maḥşūş (< Ar. *maḥşūş*) layık.

maḥşūş bol- layık olmak.

m. b.-dı 004/01, 006/06, 097/05, 112/03, 212/13, 217/06

m. b.-dılar 168/15

m. b.-uptur 215/02

maḥşūş kıl- layık etmek.

m. k.-ıp 112/09, 141/01

m. k.-iptur 149/04

maḥşer (< Ar. *maḥşar*) maḥşer, kıyamet.

m. 165/14, 214/06, 219/03

rūz-ı maḥşer kıyametten sonra insanların hesaba çekileceği gün.

r.-ı m. 185/12

maḥūf (< Ar. *maḥūf*) korkunç.

m. 054/12

maḥv (< Ar. *maḥv*) yok etme.

maḥv bol- yok olmak.

m. b.-dı 019/12

m. b.-ğay 054/06

maḥẓ (< Far. < Ar. *maḥḍ*) sırf, saf; ta kendisi, aslı.

m. 063/11

m.+dur 037/05

maḥẓ-ı kerem tam kerem.

m.+idin 049/16

maḥzūl (< Ar. *maḥzūl*) hâkir, perişan.

m.+lar 136/01

m.+larnı 139/18

m.+nı 135/16

maḥzūn (< Ar. *maḥzūn*) üzgün, kederli.

m. 182/11

maḥzūn (< Ar. *maḥzūn*) birikmiş.

m. 198/05

maḥzūz (< Ar. *maḥzūz*) memnun, hoşnut.

m. 137/06

mā'ide (< Ar. *mā'ida'*) üzerinde yemek bulunan sofr.

m. 064/12

ma'ın (< Ar. *mā'ın*) saf, akar su.

m. 066/04

maḳāl (< Ar. *maḳāl*) söz, laf.

m. 003/06, 226/18, 235/05, 235/09, 251/05

m.+ını 218/19

m.+nı 078/05

maḳām (< Ar. *maḳām*) makam, yer.

m. 156/03, 165/17, 215/07

m.+da 007/18, 160/16, 226/19

m.+dın 055/05

m.+ı 011/21

m.+ıda 130/04, 160/03

m.+ıdadur 172/16

m.+ığa 107/09

maḳām kıl- durmak.

m. k.-dı 104/20, 226/16

maḳarr (< Ar. *maḳarr*) durulan yer, oturulan yer.

maḳarr-ı salṭanat saltanat merkezi.

m.-ı s. 040/07
m.-ı s.+ka 070/08
m.-ı s.+larğa 258/11

maqbere (< Ar. *maqbara'*) mezar.

m. 138/11
m.+sini 063/06

maqbül (< Ar. *maqbul*) beğenilen, hoş karşılanan.

m. 150/17, 172/09

maqdūr (< Ar. *maqdūr*) güç, kuvvet.

m.+ığa 136/15

maqhūr (< Ar. *maqhūr*) yenilmiş, bozguna uğratılmış.

m. 001/16, 018/01, 079/01
m.+dın 019/16

maqhūr qıl- bozguna uğratmak.

m. k.-dı 193/06
m. k.-dılar 182/18
m. k.-ıp 031/02, 188/11

maqhūr ez-tuzillu men taşā' dur makhur olan zelil edilendir.

m. 065/05

mākiyān (< Far. *mākiyān*) tavuk.

m.+dın 209/15

maqrūn (< Ar. *maqrūn*) ulaşmış, kavuşmuş.

m. 165/21

maqşad (< Ar. *maqşad*) gaye.

m.+ğa 154/09

maqşūd (< Ar. *maqşūd*) amaç, gaye.

m. 037/17, 188/15, 230/04
m.+ka 223/21
m.+tın 161/21

maqşūdsız (< Ar. *maqşūd* ve Tü. +sız) amaçsız.

m. 008/21

maqşūre (< Ar. *maqşūra'*) camilerde etrafı parmaklıklı yüksek yer.

m.+de 023/21

maqtel (< Ar. *maqtal*) katledilen, öldürülen yer.

m.+ığa 008/18, 058/09

maqtūl (< Ar. *maqtūl*) katledilmiş, öldürülmüş.

m. 134/08, 236/05, 247/12
m.+larığa 117/19
m.+larını 027/01
m.+ların 042/03
m.+lerige 179/07

maḳtūl bol- öldürölmek.

m. b.-dı 003/01, 013/08, 047/18, 051/05, 069/08, 102/10, 106/09, 116/15, 116/20, 120/15, 131/09, 136/03, 143/04, 144/17, 179/01, 224/10, 233/17, 235/09, 238/17, 238/19, 239/05, 243/10, 256/21
m. b.-dılar 022/01, 023/19, 028/14, 028/19, 044/10, 058/17, 072/18, 079/09, 107/09, 108/11, 110/05, 169/10, 222/20, 249/02, 250/01, 257/18
m. b.-ğandın 007/09
m. b.-ğanı 116/11, 224/20, 243/02, 243/15
m. b.-up 053/16, 098/20, 122/16, 140/06, 152/07, 169/05, 213/17, 221/21, 224/15, 230/02, 232/05, 237/05, 241/01, 244/01, 246/13, 250/15, 252/03

maḳtūl kıl- öldürmek.

m. k.-dı 031/05
m. k.-dılar 019/04, 046/04, 110/19, 134/19, 136/02, 162/19, 251/11
m. k.-ıp 046/05, 133/15
m. k.-sunlar 050/16

maḳūl (< Ar. *maḳūl*) söylenilmiş.
m. 024/13

ma'ḳūl (< Ar. *ma'ḳūl*) akla uygun.
m. 161/02

maḳzīyü'l-merām (< Far. < Ar. *maḳḏīyu 'l-marām*) amaca ulaşmış, maksat hâsıl olmuş.
m. 136/16

māl (< Ar. *māl*) mal, varlık, servet.

m. 009/10, 009/17, 018/04, 023/17, 024/10, 024/11, 079/09, 079/16, 096/01, 096/17, 097/11, 101/08, 107/07, 107/08, 107/14, 108/12, 114/21, 124/06, 126/04, 127/19, 128/18, 133/12, 135/07, 139/09, 142/18, 143/07, 149/15, 157/18, 159/05, 166/19, 167/07, 180/06, 182/16, 187/19, 188/10, 188/14, 204/01, 204/18, 205/13, 211/13, 212/12, 212/15, 221/20, 224/13, 228/11, 233/09, 244/17, 245/15, 249/02, 249/14, 250/02, 257/18, 258/08, 258/16, 258/19, 259/10, 260/08
m.+da 242/04
m.+dın 087/05, 118/10, 209/08, 243/13, 249/07, 249/12, 250/10
m.+ğa 007/08
m.+ıdın 132/07
m.+ığa 081/02, 187/21
m.+ını 024/11, 082/12, 155/14, 158/10, 247/11
m.+ıñızdın 024/10
m.+ların 160/12
m.+larını 021/06, 062/02

m.+larını 061/21
m.+nı 023/16, 062/01, 136/14, 211/13, 260/15

māl-ı amān güvenilir mal.

m. 104/19, 107/07, 134/01, 150/03, 160/06, 166/19, 180/16, 181/17, 182/21

māl u menāl varı yoğu, bütün varlığı.

m. u m. 119/03, 256/10

māl-ā-māl (< Ar. *māl* ve Far. pekiştirme elifi -ā- ile *māl-ā-māl*) dopdolu.

m. 029/16, 164/20

Malaṭiyye Özel ad.

M. 160/14

M.+ğa 160/12

M.+nı 160/15

mālīk (< Ar. *mālīk*) sahip.

m. 252/12

mālīkū'l-mülk Allah.

m. 178/05

mālīyyāt (< Ar. *mālīyya*'ın çoğulu *mālīyyāt*) maliye işleriyle ilgili.

m.+da 044/12

mālīk (< Ar. *māl* ve Tü. +lık) malı olan.

m. 058/05

Mallu Hān Özel ad.

M. 139/05, 146/12, 146/17, 146/20, 147/07, 148/21, 149/06, 149/08, 149/14

M.+nın 149/05, 149/09

ma'lūm (< Ar. *ma'lūm*) bilinen.

m. 159/17, 214/10

m.+dur 180/07

ma'lūm bol- belli olmak, anlaşılmak.

m. b.-dı 071/15, 095/12, 095/14, 112/21, 214/06, 226/21, 261/02

m. b.-ğay 081/04

m. b.-madı 143/13, 163/07, 259/05

m. b.-uptur 125/19, 173/15

m. b.-ur 030/21, 198/17

ma'lūm ét- anlatmak.

m. è-ip 241/11

ma'lūm kıl- anlamak; fark etmek; öğrenmek; anlatmak.

m. kı.-dı 031/16, 159/11, 240/20

m. kı.-dılar 123/19, 216/16

m. k.-ğay 116/12
m. k.-ğaylar 140/09
m. k.-ıp 052/03, 069/11, 069/14, 074/20, 078/12, 097/03, 155/12, 162/04,
163/20, 219/21
m. k.-ıp ér-di 097/03
m. k.-maydur 242/09

ma'lûm ol- anlaşılmak, belli olmak.
m. o.-ur 037/21

ma'mûr (< Ar. *ma'mûr*) bayındır.
m. 061/15, 149/04, 173/03, 218/15, 235/07, 245/16, 249/06, 255/16
m.+nı 249/12

ma'mûr kıl- bayındır hâle getirmek.
m. k.-ğay 198/13

ma'mûre (< Ar. *ma'mûr*'dan *ma'mûra*) mamur olan yer, şehir.
m. 065/09, 065/18, 161/17
m.+din 145/15
m.+ni 189/13

ma'mûrlık (<Ar. *ma'mûr* ve Tü. +*lık*) bayındırlık.
m.+ını 249/06

ma'nâ (< Ar. *ma'nâ*) mana, anlam.
m. 003/12, 008/05, 024/19, 055/09, 057/07, 156/18, 170/07, 172/05, 172/12,
172/14, 226/17, 233/07, 253/03
m.+da 034/21, 197/07
m.+dın 001/04, 006/02, 053/15, 057/12, 187/17, 254/19
m.+nı 048/10, 064/04, 067/13, 235/20
m.+sıda 065/01
m.+sığa 065/17
m.+sını 064/07

maña (< ET *maña* ~ *baña* < *ben*+*ğa*) bana.
m. 005/20, 034/21, 037/03, 045/16, 054/08, 055/14, 055/21, 061/18, 065/03,
066/15, 095/03, 180/08, 180/12, 202/09, 202/11, 205/05, 212/04, 239/10,
260/22

mancınık (< Ar. *mancanîk* < Far. *mancanîk* < Yun. *manganikos*) mancınık.
m. 026/13, 026/17, 099/18, 128/17, 161/04, 161/05, 183/07
m.+ı 043/17
m.+ka 161/06
m.+tın 161/04, 161/06

Mangkit Özel ad.
M. 246/08

manglay (< Mo. *manglay*) öncü kolu; şef, lider (Lessing, 527a).

m. 042/07, 084/06, 093/12, 110/12, 116/03, 121/06, 121/12, 130/12, 160/11,
230/01, 250/06
m.+ğa 115/17

mānī (< Ar. *mānī*) engel, engel olan.

m. 020/02, 032/06, 054/04, 082/03, 091/04, 096/06, 221/04, 226/08, 235/10,
251/14, 251/16, 251/18, 259/22

Mānī Meşhur Çinli nakkaşın adıdır.

M. 193/20

manşib (< Ar. *manşib*) makam, yüksek mevki.

m. 040/14

m.+ığa 067/18, 209/05

m.+lar 087/06

manşibī (< Ar. *manşib* ve Far. *ī*) bir makam.

m. 016/12

manşūbe (< Ar. *manşūba*) satrançta rakibi içinden çıkılmaz duruma getiren oyun,
açmaz.

m.+sidin 055/14

manşūr (< Ar. *manşūr*) Allah'ın yardımıyla galip gelmiş.

m. 053/18, 059/16, 113/04, 180/16, 213/12, 219/13, 225/16, 228/01

m.+ıdın 159/08

‘asākīr-i manşūr Allah'ın yardımıyla galip gelmiş askerler.

‘a.-i m. 104/04, 132/08, 132/13, 136/02, 145/13, 151/21, 174/16, 175/05,
181/05

‘a.-i m.+da 215/12

‘a.-i m.+ğa 259/12

manşūre (< Ar. *manşūra* "manşūr kelimesinin tamlamalarda ortaya çıkan
müennesi") Allah'ın yardımıyla galip gelmiş.

‘asākīr-i manşūre Allah'ın yardımıyla galip gelmiş askerler.

‘a.-i m. 241/18, 250/02, 250/10, 261/20

Manşūr Özel ad.

M. 122/16, 261/06

manzar (< Ar. *manzar*) görünen yer; görünüş.

m. 147/10, 149/21, 204/02

m.+da 195/12, 195/14

manżūmāt (< Ar. *manżūma* 'ın çoğul eki - *āt* almış şekli *manżūmāt*) manzumeler.

m. 126/10

manżūr (< Ar. *manżūr*) beğenilerek nazar olunan, bakılan şey, seçilmiş, gözde.

m. 004/10, 006/13, 009/04, 016/15, 127/14, 166/16

maraz (< Far. < Ar. *marad*) hastalık.

m. 003/15, 035/03, 038/13, 038/14, 096/13, 114/17, 120/03, 120/05, 184/10, 185/04, 195/21, 217/15, 238/06, 248/05, 258/09, 261/22

m.+dın 038/16

m.+ğa 008/19

m.+ı 154/04, 237/13

marazî (< Ar. *marad* ve Far. *î*) bir hastalık.

m. 057/06, 120/02, 167/16

Mārdīn Özel ad.

M. 125/07, 126/06, 126/14, 135/14, 168/16, 187/06

M.+dın 125/20

M.+ğa 168/17, 126/07

Mārdīn Kāl'ası Özel ad.

M.+nın 126/07

ma'reke (< Ar. *ma'raka*) savaş meydanı.

m. 117/19, 147/11, 178/12, 179/07, 215/14, 253/15, 255/01

m.+de 003/16, 008/17, 120/15, 131/15, 178/15, 179/01, 225/05, 251/11

m.+dın 007/20, 052/14, 154/20, 166/03, 179/17, 188/09, 202/12, 214/08, 222/10, 223/01, 230/16, 252/06

m.+ge 061/04

m.+ler 236/10

Margīnān Özel ad.

M. 255/19

ma'rifet (< Far. < Ar. *ma'rifa*) hüner; irfan.

m. 064/14

m.+i 021/04

mariz (< Far. < Ar. *marid*) marazlı, hasta.

m. 104/14, 110/06, 190/20

ma'rūf (< Ar. *ma'rūf*) bilinen; ünlü, meşhur, tanınmış.

m. 011/19, 017/07, 174/09, 223/07, 247/04

m.+dur 241/08

m.+lاردın 250/16

m.+ları 256/08

Ma'rūf İskender Özel ad.

M. 215/01

māruḥ nara benzeyen bir tür meyve.

m. 085/16

ma' rûz (< Far. < Ar. *ma' rûd*) arz edilmiş, sunulmuş.
m. 171/11, 197/21

ma' rûz kıl- arz etmek.
m. k.-dı 176/04
m. k.-ıp ér-dük 165/21

maşâff (< Ar. *maşâff*) saf, taburun toplandığı yer; savaş, harp.
m. 146/16, 176/19, 204/18, 252/01

maşâff-gâh (< Ar. *maşâff* ve Far. *-gâh*) savaş alanı.
m.+ğa 178/06

maşâhif (< Ar. *muşhaf*ın çoğulu *maşâhif*) mushaflar.
m. 024/02

māsike (< Ar. *māsika'*) tutan, alı koyan.
m. 057/21

maşlahat (< Far. < Ar. *maşlahat'*) iş, husus, mesele; dirlik, düzenlik.
m. 052/05, 052/13, 054/05, 054/09, 056/01, 074/04, 076/04, 116/01, 140/17,
161/18, 220/02, 234/06, 243/11, 244/20, 257/06, 260/03, 260/20
m.+ı 045/15
m.+nı 036/16, 260/14
m.+ta 054/14

maşlahat kör- iyi, faydalı, münasip olduğunu kabul etmek, uygun bulmak.
m. k.-medi 083/19
m. k.-mediler 045/10
m. k.-mey 078/10, 154/20
m. k.-üp 116/13

maşnū (< Ar. *maşnū*) sanatla yapılmış.
m. 163/01

maşriķ (< Ar. *maşriķ*) doğu.
m. 011/07, 011/18, 011/20, 013/09, 013/13, 013/15, 018/13, 086/15, 164/15,
168/04
m.+dın 036/08
m.+ķa 020/09
m.+tın 173/18

maṭbū (< Ar. *maṭbū*) uygun, kabul edilebilir.
m. 172/09

mātem (< *mātam* < Ar. *ma' tam*) yas, keder.
m. 185/19
m.+de 185/11
m.+iņ 185/09

maṭla' (< Ar. *maṭla'*) doğacak yer, doğuş yeri; kaside veya gazelin birbiriyle kafiyeli olan ilk beyti.
m. 065/16, 166/07, 176/01, 214/20, 237/18
m.+ı 197/17

maṭlūb (< Ar. *maṭlūb*) istenilen.
m.+ıdın 121/13

maṭmūs (< Ar. *maṭmūs*) yok edilmiş.
m. 200/21

ma'ṭūf (< Ar. *ma'ṭūf*) bir tarafa doğru çevrilmiş.

ma'ṭūf kıl- bir tarafa doğru çevirmek.
m. k.-dı 136/16
m. k.-ıp 051/14, 243/14

maṭvī (< Ar. *maṭvī*) dürülmüş, kıvrılarak toplanmış.
m. 190/21

Māverāü'n-nehr Özel ad. (Araplar tarafından Ceyhun nehrinin kuzeyinde bulunan bölgeye verilen coğrafi addır.)

M. 008/02, 008/04, 018/03, 023/09, 024/05, 029/04, 061/06, 068/07, 070/07, 073/07, 073/14, 078/18, 108/12, 110/08, 136/16, 186/09, 193/10, 194/08, 198/21, 210/03, 211/02, 214/10, 214/12, 215/08, 219/19, 222/13, 226/03, 238/20, 240/21, 241/01, 241/16, 242/02, 242/05, 243/01, 244/11, 247/02, 247/21, 250/04, 251/01, 251/09, 256/22, 259/20, 260/01

M.+de 062/20, 067/02, 138/15, 231/11, 235/01

M.+din 020/11, 129/03, 189/20, 190/17, 228/12, 231/19, 236/05, 245/16

M.+ğa 008/08, 068/08, 069/16, 069/17, 079/05, 100/08, 107/17, 108/16, 109/04, 110/10, 205/12, 209/04, 209/18, 210/13, 220/07, 221/17, 222/08, 224/15, 230/12, 231/11, 241/09, 253/21

M.+ni 209/17

M.+niñ 137/05

mā-yaḥṭāc (< Ar. *mā-yaḥṭāc*) gerekli, lazım olan.
m. 070/20

māye (< Far. *māya*) cevher, öz.
m. 077/17

māyil (< Ar. *mā'il*) meyletmiş, istekli.
m. 025/06, 120/19, 120/20, 128/15, 154/21, 172/11

māyil bol- meyletmek.
m. b.-dı 122/12

Māyin Yaylağı Özel ad.
M.+da 049/15

Maymurğ Özel ad.

M. 076/14

ma'yūb (< Ar. *ma'yūb*) sakat, bir eksiği kusuru olan.

ma'yūb kıl- sakatlamak.

m. k-ıp 102/09

maẓanne (< Ar. *maẓanna'*) şüphe; ermiş, evliya sanılan, haklarında iyi zan beslenen kimseler.

m. 251/18, 258/22

maẓarrat (< Far. < Ar. *maḍarra'*) zarar.

m.+ı 004/05

maẓbūṭ (< Far. < Ar. *maḍbūṭ*) ele geçirilmiş, zaptedilmiş.

m. 015/19, 127/15, 157/13, 211/03

maẓbūṭ kıl- ele geçirmek, zaptetmek.

m. k.-dı 227/16, 243/07

m. k.-dılar 047/05

m. k.-ıp 007/21, 074/14, 108/12, 112/04

Māzenderān Özel ad.

M. 100/03, 101/02, 102/18, 102/19, 104/05, 120/12, 120/21, 194/08, 231/15

M.+da 053/05, 137/15, 227/07

M.+ğa 030/07, 100/03, 120/08, 225/02, 228/15, 230/21

M.+nı 103/12, 137/10

ma'zeret (< Far. < Ar. *ma'zira'*) mazeret, özür.

m. 078/05

maẓıḳ (< Far. < Ar. *maḍıḳ*) darlık, müşkül hadise.

m. 244/04

m.+dın 020/04

maẓlūm (< Ar. *maẓlūm*) zulüm görmüş.

m.+durlar 061/18

m.+lar 137/02

maẓmūn (< Far. < Ar. *maḍmūn*) mânâ, meal.

m. 147/13, 239/18

m.+ğa 216/19, 222/05

m.+ı 016/09, 081/04, 084/11, 096/17, 120/04, 172/21, 222/12, 241/06,

243/20, 261/14

m.+ın 159/11

m.+ını 036/12

māzū (< Far. *māzū* < Sanskritçe) mazi.

m. 170/03

ma'zūl (< Ar. *ma'zūl*) azledilmiş.

ma'zūl kıl- azletmek.
m. k.-ıp 056/10, 059/06

me'āb (< Ar. *ma'āb*) sığınılacak yer.

fezāyil-me'āb faziletin sığındığı kimse.
f.-m. 066/08, 066/12, 179/19, 194/09

ḥaḳāyık-me'āb hakikatlere sığınak olan.
ḥ.-m. 218/04

ifādet-me'āb ifadeye sığınmak olan.
i.-m. 108/15

sa'ādet-me'āb saadete sığınak olan.
s.-m. 231/20

salṭanat-me'āb saltanata sığınak olan.
s.-m. 213/14

vilāyet-me'āb vilayete sığınak olan.
v.-m. 212/14

me'āl (< Ar. *ma'āl*) meydana gelen şey, netice.

me'āl-i ḥāl vaziyetin sonu, olayların neticesi.
m.-i ḥ.+ıda 193/07

me'āric (< Ar. *mi'rāc*'ın çoğulu *ma'āric*) merdivenler.
m.+ığa 209/06

me'āṣī (< Ar. *ma'ṣiya*'ın çoğulu *ma'āṣī*) günahlar.
m.+din 195/21

me'āsīr (< Ar. *ma'sara*'ın çoğulu *ma'āsīr*) güzel eserler; güzel izler.
m. 176/20

'asākīr-i gerdūn-me'āsīr dünyaya izler bırakan askerler.
'a.-i g.-m. 119/04, 166/14, 242/21, 244/10, 244/17, 247/07, 252/15, 258/16,
258/19
'a.-i g.-m.+ğa 249/11

'asākīr-i nuṣret-me'āsīr muzaffer olmuş askerler.
'a.-i n.-m. 259/11

meblağ (< Ar. *mablağ*) çok; miktar, meblağ.
m. 018/04, 071/08, 167/10

meblağī (< Ar. *mablağ* ve Far. *ī*) bir miktar.
m. 075/04, 104/19, 139/09

mebsūt (< Ar. *mabsūt*) yayılmış.
m. 019/12

mebzül (< Ar. *mabzül*) esirgemenen harcanmış, çok.
m. 125/03, 174/12

mebzül kıl- esirgemenen harcamak.
m. k.-ıp 145/03

mecāl (< Ar. *macāl*) güç, kuvvet; fırsat, imkân; savaş alanı.
m. 008/11, 032/01, 057/15, 072/08, 095/06, 165/16, 183/09, 217/05, 218/19, 232/21
m.+i 031/02, 173/07, 185/05, 217/21

mecālis (< Ar. *maclis*'in çoğulu *macālis*) meclisler.
m.+de 218/10
m.+ide 150/16

mechül (< Ar. *machül*) meçhul, bilinmeyen.
m. 206/05

mecīd (< Ar. *macīd*) aziz, mübarek.
m. 064/04

meclis (< Ar. *maclis*) meclis, topluluk.
m. 092/05, 155/16, 226/19
m.+de 017/02, 017/03
m.+din 069/14
m.+ide 190/01, 216/10, 223/08
m.+ini 225/18
m.+ka 180/01
m.+ni 092/21
m.+te 167/16

mecma'ī (< Ar. *macma'* ve Far. *ī*) bir toplanma yeri.
m. 190/02

mecmū' (< Ar. *macmū'*) bütün, toplam; hepsi.
m. 026/02, 036/07, 036/16, 060/20, 084/03, 107/16, 118/21, 125/02, 133/01, 133/18, 134/04, 134/06, 134/16, 150/11, 153/15, 156/04, 170/17, 175/09, 182/18, 184/14, 184/20, 188/09, 194/12, 198/13, 211/03, 220/16
m.+nı 037/07

mecrūh (< Ar. *macrūh*) yaralanmış, yaralı.
m. 137/20, 224/10

mecrūh kıl- yaralamak.

m. k.-ıp 094/20, 095/08, 101/14

medār (< Ar. *madār*) bir şeyin döneceği, devredeceği yer, etrafında dönülen nokta.

m. 048/02, 056/17

m.+ı 044/17, 050/09

meddāh (< Ar. *maddāh*) çok öven, medheden.

m. 009/21, 239/11

m.+ı 002/16

meded (< Ar. *madad*) yardım, destek.

m. 007/17, 034/10, 068/16, 071/08, 080/16, 080/18, 083/02, 093/20, 101/18, 117/08, 126/15, 131/13, 134/14, 148/03, 161/13, 178/14, 187/20, 192/12, 207/21, 211/21, 224/14, 253/13

m.+ge 243/17

m.+ğa 183/14

m.+i 002/20, 018/14, 021/14, 061/11, 134/10, 154/13, 207/11, 214/02, 243/16, 253/11, 253/20, 257/01, 257/02

m.+iğa 178/18, 215/14

m.+ka 131/17, 131/21

meded kıl- yardım etmek.

m. k.-ğay 060/02

m. k.-ıp 180/06

m. k.-sunlar 141/20

meded-kār (< Ar. *madad* ve Far. *-kār*) yardımcı.

m. 050/18

medfūn (< Ar. *madfūn*) defnolunmuş, gömülmüş

medfūn bol- gömülmek, defnedilmek.

m. b.-dı 007/04, 051/15, 085/08, 209/01, 227/02

m. b.-ur 262/07

medfūn kıl- gömmek, defnetmek.

m. k.-dı 205/12

m. k.-dılar 094/05, 246/21, 258/10

m. k.-ıı 035/20

medh (< Ar. *madh*) övme, övgü.

m.+ide 003/07

m.+in 063/18

m.+iı 239/16

medhūş (< Ar. *madhūş*) baygın, kendinden geçmiş.

m. 239/09

medīd (< Ar. *madīd*) uzun, çok uzun süren.

müddet-i medīd uzun zaman.
m.-m. 229/10, 235/18

Medīne Özel ad.
M. 006/18

medrese (< Ar. *madrasa'*) medrese.
m.+de 019/10, 246/21
m.+side 193/18

mefāhīr (< Ar. *mafhara'* 'ın çoğulu *mafāhīr*) övünülecek şeyler.
m. 213/13

mefhūm (< Ar. *mafhum*) anlaşılmış.

mefhūm bol- anlaşılmak.
m. b.-adur 173/13
m. b.-dı 008/06
m. b.-ur 149/18

meflūk (< Ar. *maflūk*) talihsiz.
m. 207/03

mefrūş (< Ar. *mafrūş*) kilim.
m. 020/10

mefṭūḥ (< Ar. *maftūḥ*) fethedilmiş.
m. 105/08, 107/10, 174/06, 176/13, 228/05, 232/15, 241/14, 242/14, 255/14, 258/10

mefṭūḥ kıl- fethetmek.
m. k.-dı 013/10
m. k.-dım 254/08
m. k.-ıp 009/01, 096/15

mefṭūḥ ez ḳazā-yı ilāh Allah'ın takdiri ile fethedilmiş.
m. 243/01

meger (< Far. *magar*) meğer.
m. 010/13, 034/11, 035/12, 073/17, 073/18, 089/05, 127/03, 164/15, 165/14, 186/20, 220/17, 221/13, 223/02, 232/16, 234/20, 239/09, 254/21, 256/02

mehābet (< Far. < Ar. *mahāba'*) heybet, ululuk.
m. 047/20

mehār (< Far. *mahār* < Ar. *mihār*) yular.
m. 090/05

Mehdī Özel ad.

M. 261/06

Mehdī Sultān Özel ad.

M. 252/21, 253/07, 253/17, 256/14, 258/11

M.+dın 250/19

M.+ğa 246/20

M.+nı 243/08

mehd (< Ar. *mahd*) beşik.

mehd-i ulyā yüce beşik, saltanatın beşiği.

m.-‘u 224/19, 241/02

Mehene Özel ad.

M. 028/15

mehleke (< Ar. *mahlaka'*) tehlikeli durum.

m.+dın 104/18, 259/06

meḳābir (< Ar. *maḳbara'* 'ın çoğulu *maḳābir*) mezarlar.

m. 218/17

mekān (< Ar. *makān*) yer, mahal; oturulan yer, mesken.

m. 198/01

m.+ğa 086/20

mekārim (< Ar. *makrūma'* 'ın çoğulu *makārim*) cömertlik, kerem, şeref gibi güzel huylar.

mekārim-i ahlāk övülmüş, beğenilmiş, güzel huylar.

m.-i ā. 210/05, 217/07, 224/05

Mekke Özel ad.

M. 006/17, 027/14

M.+dın 084/08

M.+ge 094/06

M.+ni 027/15

M.+niḡ 064/13

mekr (< Ar. *makr*) hile, düzen.

m. 015/21, 039/21, 055/15, 055/21, 060/11, 083/20, 230/15

m.+idin 061/09

Mekrān Özel ad.

M. 102/06

M.+ğa 032/18

M.+nı 136/10

mekrī (< Ar. *makr* ve Far. *ī*) bir hile.

m. 223/02

Mekrit Özel ad.

M. 018/15, 099/10, 174/13, 188/19

mekrūh (< Ar. *makrūh*) iğrenç, tiksinti veren.

m. 038/05

meks (< Ar. *maks*) bir yerde bekleme, tevakkuf.

m.+din 006/04

mektüb (< Ar. *maktüb*) mektup.

m. 083/07, 130/02, 159/10, 233/20

m.+ı 107/02, 172/20, 222/12

m.+nı 054/21, 055/01, 055/20, 159/09, 172/10, 233/21

Mekut Özel ad.

M. 036/09

melāḥat (< Far. < Ar. *malāḥaʿ*) güzellik, yüz güzelliği.

m.+da 237/17

m.+te 216/06

melāʿin (< Ar. *malʿūn*'un çoğulu *malāʿin*) lanetlenmiş kimseler.

m.+ğa 113/08

melāl (< Ar. *malāl*) acı, elem, üzüntü.

m. 159/08, 218/20, 258/18

melāmet (< Far. < Ar. *malāmaʿ*) azarlama, kınama.

melāmet kıl- azarlamak, kınamak.

m. k.-ğay 112/01

melāz (< Ar. *malāz*) muhafaza edici, koruyucu.

m. 037/17

melbūs (< Ar. *malbūs*) giyilmiş; giyilmiş şey, elbise.

m. 020/10, 030/11

Meleket Özel ad.

M. 137/11

Meleş Özel ad.

M. 114/09, 114/11

melḥūz (< Ar. *malḥūz*) olabileceği düşünülen, ihtimal dahilinde, hatıra gelen.

m. 011/16, 059/16, 145/05, 155/14

melīḥ (< Ar. *malīḥ*) makbul, münasip.

m. 010/15

melik (< Ar. *malik*) padişah, hükümdar.

m. 003/13, 003/14, 003/19, 003/21, 004/02, 004/05, 004/21, 005/05, 005/06, 005/11, 005/20, 006/21, 007/14, 008/02, 008/03, 008/09, 008/15, 008/19, 008/20, 048/15, 048/16, 051/02, 051/03, 064/03, 067/09, 067/11, 075/21, 076/09, 076/11, 076/14, 091/21, 097/01, 098/06, 098/08, 098/10, 098/13, 098/15, 099/01, 109/16, 131/16, 132/06, 211/13, 221/18, 227/02, 227/19, 227/20, 243/01, 247/11

m.+din 006/15, 007/17, 067/08, 097/03

m.+ğa 099/17

m.+i 124/08

m.+ke 004/03, 005/09, 008/06, 008/08, 008/11, 067/12

m.+ni 006/15, 008/11, 008/16, 067/13

m.+niğ 005/11, 006/14, 007/11, 007/15, 008/04, 008/15, 098/14

Melik-i Mennān (*Mennan* "ihsanı bol" Allah adlarındandır) Allah.

M. 125/02, 253/07

melikü'l-ümerā beylerbeyi

m. 161/20

Melik Altuniyye Özel ad.

M. 001/04, 001/06, 001/07

Melik Bahādur Özel ad.

M. 076/15, 077/10, 077/12, 078/07, 080/04, 080/07

M.+ğa 077/03

M.+nı 176/05

Melik Baķu Özel ad.

M.+nı 008/05, 008/13

Melik Berķuķ Özel ad.

M. 124/07, 160/18, 160/21

M.+ķa 160/17

Melik Buķrāķ Özel ad.

M.+nı 105/07, 105/11

Melik Cuna Özel ad.

M. 150/05

melike (< Ar. *malika*^t) kadın hükümdar.

m. 235/14

m.+ni 001/04

Melik Faķre'd-dīn Özel ad.

M. 003/07, 004/18, 005/02, 005/06, 006/02, 100/10

M.+ğa 004/20, 005/18

Melik Faḥre'd-dīn bin Şemse'd-dīn-i Kurt Özel ad.

M. 004/15

Melik Faḥre'd-dīn-i Kurt Özel ad.

M.+ğa 048/15

Melik Farac Özel ad.

M. 165/19

Melik Fīrūz Özel ad.

M. 002/01, 002/04

Melik Gergīn Özel ad.

M. 154/13

Melik Ğıyāse'd-dīn Özel ad.

M. 006/20, 007/01, 009/02, 096/21, 099/16, 100/07, 100/11, 100/16

M.+ğa 006/12, 051/01

M.+ni 100/10

M.+niğ 097/17

Melik Ğıyāse'd-dīn bin Melik Şemse'd-dīn Özel ad.

M. 006/12

Melik Ğıyāse'd-dīn Pīr 'Alī Özel ad.

M. 008/20, 090/03

M.+ni 008/19

Melik Gürgīn Özel ad.

M. 158/11, 158/17, 169/01, 187/02, 188/13, 189/14

M.+dīn 170/14

M.+ge 158/12, 170/13

M.+niğ 158/18

Melik Ḥāfız bin Melik Ğıyāse'd-dīn Özel ad.

M. 007/07

Melik Hātī Özel ad.

M. 147/08, 148/13

Melik Ḥüseyn Özel ad.

M. 007/12, 007/18, 008/03, 008/12, 067/07, 081/18

M.+dīn 090/04

M.+ni 008/05

M.+niğ 008/14

Melik Ḥüseyn-i Kurt Özel ad.

M. 079/03

Melik-i Vehhāb Özel ad.

M. 196/20

Melik ‘İzze’ d-dīn Özel ad.

M. 104/11, 106/13, 125/05, 126/03, 126/04, 191/05

M.+ğa 106/20, 121/17

M.+ni 126/02

Melik Kāsım İskender Özel ad.

M. 229/07

Melik Maḥmūd Özel ad.

M. 212/08

Melik Muḥammed Özel ad.

M. 097/15, 100/16, 141/13

M.+ka 142/04

M.+ni 100/09

Melik Mu‘īne’ d-dīn Özel ad.

M. 147/08, 148/13

Melik Mu‘izze’ d-dīn Hüseyn bin Melik Ğıyāse’ d-dīn Özel ad.

M. 007/09

Melik Mülket Özel ad.

M. 177/09

Melik Nāşire’ d-dīn Maḥmūd Özel ad.

M.+ka 001/13

Melik Pīr ‘Alī Özel ad.

M.+ni 009/08

Melik Pīr Muḥammed Özel ad.

M.+ni 099/05

Melik Pīr Muḥammed bin Melik Ğıyāse’ d-dīn Özel ad.

M.+ni 111/14

Melik Rūkne’ d-dīn Özel ad.

M. 003/11

M.+ğa 003/08, 003/11

Melik Rūkne’ d-dīn bin Şemse’ d-dīn Özel ad.

M. 004/09

Melik Şemse’ d-dīn Özel ad.

M. 002/14, 004/04, 004/12, 004/17

Melik Şemse’ d-dīn bin Melik Ğıyāse’ d-dīn Özel ad.

M. 007/05

Melik Şemse'd-dîn-i Ebû Bekr-i Kurt Özel ad.

M. 003/08

Melik Şemse'd-dîn-i Kurt Özel ad.

M. 043/20, 060/14, 004/12

Melik Şemse'd-dîn Muhammed Özel ad.

M. 002/11

Melik Şemse'd-dîn Muhammed bin Ebû Bekr-i Kurt Özel ad.

M. 003/15

Melik Şeyha Özel ad.

M. 151/10

Melik Têmür Özel ad.

M. 107/07

melik-zāde (< Ar. *malik* ve Far. *zāda*) hükümdar çocuğu, şehzade.

m. 009/05, 009/06

m.+ğa 009/03

Melik-zāde Pîr Muhammed Özel ad.

M. 009/04

mellāḥ (< Ar. *mallāḥ*) denizci, gemici.

m.+lar 169/16

melûl (< Ar. *malûl*) üzgün, mahzun; bıkmış, bezmiş.

m. 012/01, 220/02

melûl bol- üzölmek.

m. b.-up ér-di 006/04

mel'ûn (< Ar. *mal'ûn*) lanet olası, melun.

m. 207/02

m.+nı 207/07

memālik (< Ar. *mamlaka'* 'in çoğulu *mamālik*) memleketler, ölkeler.

m. 001/16, 010/06, 050/18, 056/14, 065/20, 070/06, 099/01, 102/16, 117/15, 139/06, 149/04, 154/12, 170/04, 180/15, 189/21, 196/15, 204/21, 209/17, 228/04, 235/07, 237/03, 237/09, 239/01, 240/05, 247/16, 252/12, 254/08, 255/16, 255/17, 258/23

m.+de 062/11, 068/03, 107/20, 164/04, 197/19, 247/08

m.+din 039/10, 153/12, 172/09

m.+ğa 254/07

m.+i 011/12, 186/12, 247/02

m.+ide 182/14

m.+idin 059/12
m.+iğa 003/21, 019/13, 020/06
m.+ini 252/20
m.+iniñ 119/21
m.+ke 150/01, 150/03, 161/21, 174/01, 189/12, 254/12, 254/16
m.+ni 017/05, 028/01, 028/06, 035/18, 038/21, 056/16, 066/01, 168/09,
182/11, 191/05, 242/21, 255/12, 259/01
m.+niñ 060/04

memālik-i mahrūse "korunan memleketler" Osmanlı ülkesi.
m.+de 196/21

memālik-sitān ülkeler fetheden.
m. 136/17

memāt (< Ar. *mamāt*) ölüm.
m. 253/08, 261/15

memleket (< Far. < Ar. *mamlaka*^f) ülke, memleket.
m. 004/12, 017/09, 035/11, 048/02, 050/09, 053/02, 056/20, 059/04, 065/01,
067/07, 068/21, 081/01, 081/17, 084/14, 092/06, 159/08, 162/03, 181/04,
190/11, 197/21, 198/01, 203/14, 218/15, 245/08, 247/10, 260/03
m.+de 036/02, 048/01, 054/08, 104/05, 187/12
m.+din 154/21, 240/06
m.+i 043/03, 056/17, 168/18, 175/03, 198/21, 241/01, 246/17, 247/10
m.+idin 172/15
m.+iğa 108/12, 240/21
m.+im 115/01
m.+ini 056/16, 168/05, 175/14, 188/15, 199/09, 217/12, 250/19
m.+iniñ 166/03, 190/04
m.+ka 037/07, 155/05, 180/15, 232/09
m.+ler 017/13
m.+leriğa 039/12
m.+ni 004/19, 056/18, 068/01, 089/18, 124/04, 125/08, 188/04, 206/12,
233/21, 241/02, 247/18, 248/15, 255/09, 255/15, 258/03, 261/11
m.+niñ 175/16
m.+te 055/02
m.+tür 173/04

memlū (< Ar. *mamlū*) dolu, doldurulmuş.
m. 249/07

Me'mūn Özel ad.
M. 261/07

me'mūr (< Ar. *ma'mūr*) bir işi yapmakla görevlendirilen kimse.
m. 171/13
m.+dur 066/17

men (< ET *ben*) ben. (krş. *mèn*)

m. 012/02, 012/14, 018/18, 035/07, 036/15, 055/12, 055/20, 071/20, 078/04, 081/04, 082/15, 085/05, 087/18, 090/20, 111/11, 114/20, 115/01, 121/11, 123/13, 123/16, 125/19, 129/05, 141/14, 141/15, 158/02, 192/16, 205/07, 217/02, 218/07, 233/14, 233/21, 237/19, 260/22
m.+din 005/20, 035/04, 036/14, 054/08, 081/04, 089/20, 123/17
m.+i 027/06, 035/19

men (< Ar. zamir *man*) o kimse ki, kim ki.
m. 086/16

mèn (< ET *ben*) ben. (krş. *men*)
m. 163/03, 175/04, 179/20, 188/14, 201/21, 205/04, 207/08, 219/16, 220/19, 228/09, 239/09
m.+din 063/17, 220/21
m.+i 234/04, 239/18, 251/16
m.+im 057/05
m.+iñ 016/20, 018/13, 024/09, 035/09, 035/10, 054/03, 055/13, 057/05, 065/02, 180/11

men' (< Ar. *man'*) durdurma.

men' kıł- durdurmak, önlemek.
m. k.-dılar 216/21
m. k.-ıp 070/19, 077/06

menā (< Ar. *manā*) kader, yazgı.
m.+ğaça 217/11

menādī (< Ar. *manādī*) ilanlar, duyurular.

menādī kıł- kamuya ilan etmek, kamuya duyurmak.
m. k.-dı 098/10

menāhī (< Ar. *manāhī*) haram olmuş, yapılması şer'an yasaklanmış şeyler
m.+din 195/20, 227/01, 262/01

menāl (< Ar. *manāl*) sahip olunan, ele geçirilen şey.

māl u menāl varı yoğu, bütün varlığı.
m. u m. 119/03, 256/10

menār (< Ar. *manār*) minare.

m. 138/09
m.+da 168/02
m.+ı 167/21
m.+ığa 085/03

menāre (< Ar. *manāra*) minare.

m. 085/05, 111/21, 115/06, 124/14
m.+ğa 085/03

m.+ler 100/16, 101/09, 112/06, 140/07, 169/18

Menār-ı ‘Arūs Özel ad.

M. 168/01

Menār-ı Beyzā Özel ad.

M.+ğa 168/02

menāşib (< Ar. *manşib*'ın çoğulu *manāşib*) makamlar.

m. 087/12

menāzil (< Ar. *manzil*'in çoğulu *manāzil*) menziller, konak yerleri.

m. 123/07, 155/07, 163/21

m.+din 005/04

m.+leriga 142/18

menba‘ (< Ar. *manba* ‘) kaynak, pınar.

m. 228/10

Mendeli Özel ad.

M. 171/19

M.+ğa 157/12

Mendlüy Özel ad.

M.+dın 157/17

Mengli Têmür Oğlan Özel ad.

M. 240/09

Mengü Özel ad.

M. 039/16

M.+ni 039/15, 039/19

Mengü bin Çağatay Özel ad.

M. 039/20

Mengü Ka’an Özel ad.

M. 003/16, 039/12, 039/21, 040/02, 040/07, 040/09, 040/14, 040/16, 040/18,
043/14, 044/03, 044/12, 055/17

M.+nı 039/21, 040/09

Mengü Ka’an bin Toli Hân Özel ad.

M. 041/20

Mengü Têmür Özel ad.

M. 045/12

M.+ni 045/08

M.+niñ 045/15

men hābe hābe korkan kimse başarısız olur.

m. 161/20

meñizlik (< ET *beñiz* ~ *meñiz*+*lik*) benizli, suretli.

m. 024/16, 113/04, 119/08

menkūb (< Ar. *mankūb*) perişan, berbat.

m. 018/02, 146/14, 156/12, 182/18, 193/06

menkūb kıl- perişan etmek, felakete uğratmak.

m. k.-dılar 247/20

m. k.-ğaylar 031/02

menķūl (< Ar. *manķūl*) nakledilmiş, anlatılmış.

m. 001/18

m.+dur 002/07, 012/05, 018/09, 028/01, 028/07, 031/04, 061/16, 158/01, 198/03

Menkūl Özel ad.

M. 173/21, 187/03

M.+de 174/04

Menķūşa Özel ad.

M. 162/18

Meñli Buğa Süldüz Özel ad.

M. 072/01

Meñli H'āce Özel ad.

M. 140/01, 148/16

M.+ğa 169/10

Mennān (< Ar. *mannān*) (Allah adlarından) çok ihsan eden.

Melik-i Mennān Allah.

M.-i M. 125/02, 253/07

mensūb (< Ar. *mansūb*) -e bağlı,-den olan.

m. 036/02

menşūr (< Ar. *manşūr*) nesir şekilde yazılmış olan.

m. 252/12

menşe' (< Ar. *manşa'*) kökeni, aslı.

m. 023/03, 033/04

menşūrāt (< Ar. *manşūr*'un çoğul eki -āt almış şekli *manşūrāt*) neşredilmiş.

m.+larında 126/10

Menteşe Özel ad.

M. 182/20, 183/01

M.+ğa 181/01

Menū Özel ad.

M. 152/18, 152/19

Menūcān Özel ad.

M. 136/12

menūṭ (< Ar. *manūṭ*) bağlı.

m. 180/03

Meṇü Ka'an Özel ad.

M. 186/07

menzil (< Ar. *manzil*) konak yeri, yerleşecek yer; bir konaklık mesafe.

m. 175/18, 208/18

m.+de 031/19, 060/05, 164/13, 182/20, 232/19

m.+din 184/17, 218/20

m.+iğa 261/23

menzil kıl- konaklatmak.

m. k.-dı 097/16, 100/06, 121/19, 137/03

menzilet (< Far. < Ar. *manzila'*) derece, rütbe, makam.

m. 226/05

m.+idin 015/20

m.+iniṅ 015/18

Merāğa Özel ad.

M. 030/17

M.+da 044/11

M.+dın 056/05

M.+ğa 200/05

merāsım (< Ar. *marāsım*) merasim.

m. 219/18

m.+idin 080/21

merāsīm (< Ar. *marāsīm*'un çoğulu *marāsīm*) buyruklar, fermanlar.

m. 166/17, 210/19

merbūṭ (< Ar. *marbūṭ*) bağlanmış, bağlı.

m.+tur 180/03

merd (< Far. *mard*) cesur, yiğit; adam, insan.

m. 075/18, 175/04

merdāne (< Far. *mardāna*) mertliğe yakışan.

m. 055/16, 131/15, 240/04

merdānelik (< Far. *merdāna* ve Tü. *+lık*) yiğitlik, bahadırılık.
m. 003/16, 096/03, 132/10, 213/11, 215/14, 256/06
m.+lar 024/14
m.+nı 148/04

merdānelik kıl- yiğitlik, kahramanlık göstermek.
m. k.-dı 098/07
m. k.-ıp 049/01, 074/02, 113/08, 116/17, 122/14, 162/08

meremmet (< Far. < Ar. *maramma'*) tamir etme, onarma.

meremmet kıl- onarmak.
m. k.-dı 082/03

Merend Özel ad.
M.+de 106/02
M.+te 233/18

Merend Yazısı Özel ad.
M.+da 153/18

merg (< Far. *marg*) ölüm.
m. 169/10, 262/08

merğüb (< Ar. *marğūb*) güzel.
m. 066/19, 133/01, 172/19

merğ-zār (< Far. *marğzār*) çayırılık, çimenlik.
m.+da 126/19
m.+ıda 254/15

merğ-zār-ı 'uqbā cennet.
m.-ı 'u.+dın 036/07

merhale (< Ar. *marhala'*) konak, menzil, yer.
m. 185/06, 195/10
m.+de 179/15

merhamet (< Far. < Ar. *marhamat'*) şefkat gösterme, lütuf.
m. 106/21
m.+idin 065/10
m.+ka 023/12

mer'ī (< Ar. *mar'ī*) yürürlükte bulunan, hükmü geçerli olan (şey).
m. 026/17, 040/15, 050/18, 051/03, 081/21, 089/04, 155/20, 217/09, 241/10,
242/03, 245/09, 251/07, 252/16

mer'ī tut- yürütmek.
m. t.-gay 005/10
m. t.-tı 006/14

m. t.-up 003/19
m. t.-up  r-di 004/21

mer h (< *merr h* < Ar. *mirr h*) Mars gezegeni.
m. 046/08, 061/05, 086/20, 243/19

mer ad (< Ar. *mark d* "yatacak, uyuyacak yer") mezar, kabir.
m. 006/18, 138/10

merkeb (< Ar. *markab*) binek, binilecek şey.
m.+din 056/01

merkez (< Ar. *markaz*) merkez.
m. 185/07
m.+ a 026/12

merk b (< Ar. *mark b*)  zerine binilen binek.
m. 030/11
m.+ a 217/05

mer  m (< Ar. *mark m*) yazılmış.
m. 223/21

mer  m k l- yazmak.
m. k.-d  063/09
m. k.-ğusıdur 015/12
m. k.-ıpturlar 066/07

merk z (< Ar. *mark z*) sabit, değişmez.
m. 240/12

merr t (< Ar. *marra'* 'ın çoğul eki - t almış şekli. *marr t*) defalar, kereler.

kerr t u merr t tekrar tekrar, defalarca.
k. u m. 068/05

mers ye (< Ar. *mar iyya'*) a ıt, mersiye.
m. 197/17
m.+ler 197/16

mertebe (< Ar. *martaba'*) mertebe, derece, rütbe.
m.+de 120/03, 134/05, 147/13, 171/16, 193/21
m.+dedür 173/05
m.+ a 111/05, 195/06, 216/11, 217/05, 224/06
m.+ler a 016/12
m.+si 056/20, 224/09
m.+siğa 186/06, 221/05
m.+sin 159/10
m.+sini 240/02

Merv Özel ad.

M. 028/12, 230/11, 235/11, 237/04, 251/02, 251/10, 251/12, 252/08, 258/04
M.+de 028/14, 229/07, 235/14, 237/05
M.+din 251/20
M.+ğa 235/13, 251/01, 251/09, 251/10, 251/12, 252/07, 257/22

Mervānī Özel ad.

M.+ler 167/17

Merverūd Özel ad.

M. 097/16

mervī (< Ar. *marvī*) nakledilmiş (birinden işiterek söylenen).

m.+dür 010/14, 015/06, 016/18, 020/07, 038/07, 038/12

Meryem Özel ad.

M.+ğa 015/02

merz (< Far. *marz*) yer, toprak.

merz ü büm memleket, vatan (Kamus-ı Türki s. 1023).

m. ü b. 186/12

m. ü b.+nı 184/20

meşābe (< Ar. *maşāba'*) uzunluk, yükseklik.

m.+dedür 147/12

mesācid (< Ar. *mascid*'in çoğulu *masācid*) mescitler.

m. 141/20, 158/15

mesāfet (< Far. < Ar. *masāfa'*) mesafe, uzaklık.

m. 112/18, 117/03, 130/19, 220/20

m.+i 218/18

m.+ni 152/09

mesā'il (< Ar. *mas'ala'*'in çoğulu *masā'il*) meseleler. (krş. *mesāyil*)

m. 049/11

mesākin (< Ar. *maskan*'in çoğulu *masākin*) oturulacak yerler, meskenler.

m.+leri 102/04, 184/01

mesākīn (< Ar. *miskīn*'in çoğulu *masākīn*) fakirler, yoksullar.

m.+ğa 120/05

meşāliḥ (< Ar. *maşlahā'*'ın çoğulu *maşāliḥ*) işler.

m. 015/18, 226/06

m.+i 026/02, 026/13

mesāmi' (< Ar. *misma'*'nın çoğulu *masāmi'*) kulaklar.

m.+iğa 149/17

mesāyil (< Ar. *mas'ala'* 'in çoğulu *masā'il*) meseleler. (krş. *mesā'il*)
m. 155/17

mescid (< Ar. *mascid*) küçük cāmi
m. 024/02, 153/12, 167/21
m.+de 153/15
m.+ini 007/03
m.+ka 214/15
m.+tin 231/07

mescid-i cāmi'
m.-i c. 141/20, 167/21
m.-i c.+de 203/21, 252/18
m.-i c.+din 024/14
m.-i c.+ga 025/13, 214/13

mescid-i cum'a
m.-i c.+nın 085/02

Mescid-i 'Atîk Özel ad.
M.+da 190/08

mesdūd (< Ar. *masdūd*) kapanmış, kapalı.

mesdūd kıl- kapatmak.
m. k.-dı 004/14

meşel (< Ar. *maşal*) örnek, benzer.
m. 017/15, 022/13, 039/10, 040/02, 062/15, 086/02, 117/09, 136/12, 155/17,
156/20, 165/17, 170/17, 191/05, 196/18, 197/05, 216/11, 216/13

mes'elet (< Far. < Ar. *mas'ala'*) niyaz, yalvarma.

mes'elet kıl- yalvarmak, dilemek, niyaz etmek.
m. k.-dı 148/02, 176/16, 178/05
m. k.-ıp 117/15

meserret (< Far. < Ar. *masarra'*) sevinç, mutluluk.
m. 253/09

mesīhā (< Ar. *masīhā*) Hz. İsa'nın adlarından biri.
m.+ga 086/19

mesken (< Ar. *maskan*) oturulacak yer, oturulan ev.
m.+din 098/20
m.+leri 145/19

meskenet (< Far. < Ar. *maskana'*) yoksulluk, sefalet.
m. 244/07

meskūk (< Ar. *maskūk*) damgası vurulmuş, sikkeli.
m. 189/17

meskūn (< Ar. *maskūn*) ikamete elverişli yer.
m. 133/02

rub´-ı meskūn Dünya'nın kara olan dörtte bir kısmı.
r.-ı m. 065/10
r.-ı m.+da 010/07, 219/01, 219/02

meslūk (< Ar. *maslūk*) rehber edinilen şey.
m. 195/21

mesmū´ (< Ar. *masmū´*) işitilmiş, duyulmuş.
m. 081/08, 173/05

mesned (< Ar. *masnad*) rütbe, derece, makam.
m. 038/04, 049/11, 222/14, 227/16
m.+ığa 008/13, 067/14, 203/14
m.+te 081/17

meşnevī (< Ar. *maşnavī*) mesnevi.
m. 009/08, 035/11, 036/19, 037/12, 037/17, 049/06, 063/09, 065/14, 086/07,
086/14, 091/21, 118/11, 122/10, 128/03, 147/20, 238/21, 239/08

mesrūr (< Ar. *masrūr*) sevinçli, memnun.
m. 009/07, 049/11, 057/17, 235/07

mesrūr kı́l- memnun etmek.
m. kı́-ıp 065/08

mestlık (< Far. *mast* ve Tü. +*lık*) sarhoşluk.
m. 048/12, 164/04
m.+ta 237/20

mestūr (< Ar. *masūr*) gizli, setrolunmuş.
m. 015/09, 065/07, 194/04

mestūr bol- gizlenmek.
m. b.-up 260/07

meştūr (< Ar. *maştūr*) satırılanmış, yazılmış.
m. 009/08, 029/06, 040/07, 049/09, 055/18, 063/07, 063/12, 063/15, 143/16,
171/08, 191/06, 191/17
m.+dur 001/17, 001/19, 003/08, 028/15, 044/13, 122/15, 179/19, 186/04,
194/09, 241/04

meştūr kı́l- yazılmak, yazmak.
m. kı́-ğusıdur 198/03

m. k.-madı 027/02

m. k.-mak 128/03

mes'ūd (< Ar. *mas'ūd*) saadetli, bahtlı.

m. 238/21

m.+dur 077/06

Mes'ūd Özel ad.

M. 007/14

Mes'ūd Bèg Özel ad.

M. 060/03, 060/05, 060/07, 060/08, 060/11, 060/12

M.+niñ 045/03, 060/06

Mes'ūd Bèg bin Maḥmūd Yalavaç-ı Buḥārī Özel ad.

M. 044/21

Mes'ūd Bèg bin Şāhib Yalavaç Özel ad.

M. 059/15

Mes'ūd Bèg Yalavaç Özel ad.

M. 043/19

M.+nı 060/02

meşakkat (< Far. < Ar. *maşakka'*) zahmet, sıkıntı.

m. 088/16, 110/05, 143/02, 166/10, 169/06, 183/12, 192/10, 193/07, 193/21, 203/05, 214/16

meş'al (< Ar. *maş'al*) meşale.

m. 152/09

meşāyih (< Ar. *şayh*'ın çoğulu *maşā'ih*) şeyhler.

m. 024/03, 080/19, 092/03, 137/05, 155/08, 166/17, 186/20, 229/04

meşgūf (< Ar. *maşgūf*) âşık, tutkun.

m. 057/01

meşgūl (< Ar. *maşgūl*) meşgul.

m. 061/19, 099/18, 169/07, 183/07, 199/13, 221/19, 231/03

m.+durlar 131/07

meşgūl bol- meşgul olmak, bir işle uğraşmak, kendini ona vermek, adamak.

m. b.-dı 002/10, 005/04, 039/04, 052/19, 091/17, 130/07, 143/12, 171/10, 188/12, 192/11, 232/10, 232/19, 250/11

m. b.-dılar 031/09, 036/11, 042/10, 072/09, 090/10, 128/09, 141/19, 167/03, 203/04, 204/15, 214/19, 236/15, 237/10, 254/08, 257/09

m. b.-ğanda 201/09

m. b.-may 213/02

m. b.-up 006/17, 053/03, 068/02, 105/19, 142/21, 145/10, 146/10, 196/16, 200/14, 204/02, 250/09, 256/19

meşgüllük (< Ar. *maşğul* ve Tü. +*lık*) meşgullük, kendini tamamen bir şeye adama.

meşgüllük kıl- meşgul olmak, kendini ona vermek, adamak.

m. k.-ıp 020/03

m. k.-ur  r-di 039/02

Meşhed  zel ad.

M. 112/09, 202/01, 226/19, 227/18, 228/02, 251/10

M.+din 225/15

M.+ga 249/17, 257/22

M.+ka 220/09, 226/16, 228/01, 230/16

M.+te 238/19

Meşhed-i Mukaddes  zel ad.

M. 169/21

Meşhedr z  zel ad.

M.+da 222/19

meşh n (< Ar. *maşh n*) dolu.

m. 092/06, 130/02, 144/10, 161/10, 181/08

meşh r (< Ar. *maşh r*) şöhretli,  n almış,  n salmış.

m. 011/06, 017/07, 049/09, 049/11, 061/15, 063/12, 063/14, 089/21, 091/09, 097/20, 164/04, 247/04

m.+dur 011/04, 011/20, 036/04, 046/11, 049/04, 051/15, 051/16, 061/06, 066/15, 097/16, 106/14, 123/16, 166/06, 177/17, 180/19, 184/07, 193/18, 240/03

meşiiyet (< Far. < Ar. *maş 'a'*) irade, istek.

m.+i 178/07

meşk r (< Ar. *maşk r*) minnettar.

m. 065/10, 260/14

Meşk r  zel ad. (bk. Aıklamalar)

M. 038/11

meşm l (< Ar. *maşm l*) etrafı  evrilmiş.

m. 008/09, 106/21, 189/11

meşr ' (< Ar. *maşr '*) şeriata, kanuna uygun.

emr-i meşr ' şeriata, kanuna uygun iş.

e.+sın 196/17

meşr h (< Ar. *maşr h*) şerh olunmuş, aıklanmış.

m. 066/13, 262/03

meşrûṭ (< Ar. *maşrûṭ*) şartlı, şarta bağlı.
m. 008/02

meşveret (< Far. < Ar. *maşvara'*) danışma.

meşveret kıl- danışmak.
m. k.-alı 199/16

metā' (< Ar. *matā'*) mal, sermaye.
m.+ını 020/12, 020/15

metānet (< Far. < Ar. *matāna'*) sağlamlık, muhkemlik.
m. 126/10

mevā'id (< Ar. *mav'ida'* 'ın çoğulu *mavā'id*) sözler, vaatler.
m. 054/13

mevā'iz (< Ar. *mav'iza'* 'ın çoğulu *mavā'iz*) tembihler, nasihatler.

mevā'iz u neşāyiḥ tembihler ve nasihatler.
m. u. n. 232/07

mevākib (< Ar. *mavkib* 'in çoğulu *mavākib*) alaylar, birlikler.

mevākib-i kevākib yıldız birlikleri.
m.-i k. 166/03

mevālī (< Ar. *mavlā'* 'nın çoğulu *mavālī*) mevleviyyet payesine ulaşmış olan sarıklı âlimler.
m. 096/18, 195/21

mevānī' (< Ar. *māni'* 'nin çoğulu *mavānī'*) engeller.
m. 107/13

mevāşī (< Ar. *māşiya'* 'ın çoğulu *mavāşī*) davar (koyun, keçi) ve mal (öküz, inek) gibi hayvanlar.
m. 168/12

mevāzī' (< Far. < Ar. *mavḍi'* 'nin çoğulu *mavāzī'*) mevziler, yerler.
m. 226/06
m.+i 150/13

mevc (< Ar. *mavc*) dalga.
m.+ğa 175/06
m.+idin 029/01

mevc ur- dalgalanmak.
m. u.-adur ér-di 028/17

mevcūd (< Ar. *mavcūd*) mevcut; türeme, meydana gelme.

m. 012/11
m.+dur 075/01, 087/13, 099/04

mevcūdāt (<Ar. *mavcūd* ve çoğul eki *-āt* ile *mavcūdāt*) var olan şeyler, mahlûklar.
m. 166/15

mevfūr (< Ar. *mavfūr*) çok, bol.
m. 149/04

mev'izet (< Far. < Ar. *mav'iza'*) öğüt, nasihat.
m. 159/12

mevkib (< Ar. *mavkib*) atlı veya yaya olarak maiyetle yürüyen alay, kabile.

mevkib-i humāyūn Padişah alayı.
m.-i h.+ğa 174/08

mevkūf (< Ar. *mavkūf*) durma, durdurma.
m. 252/16, 256/12

mevkūf ét- durdurmak.
m. è.-ip 254/05

mevkūf kıl- durmak, durdurmak.
m. k.-dılar 059/01
m. k.-ıñ 058/20
m. k.-ıp 077/07, 115/03, 166/01, 242/08

mevlā (< Ar. *Mavlā*) Allah; sahip, efendi.
m. 063/17, 252/13

Mevlānā Özel ad.
M. 173/17, 190/06, 190/07, 214/20, 215/01, 217/09, 218/04, 218/07, 240/16,
245/20
M.+ğa 218/10
M.+nı 190/09, 218/10, 218/11

Mevlānā 'Abdu'l-kādir Özel ad.
M. 227/02

Mevlānā 'Abdu'llāh Özel ad.
M. 173/15

Mevlānā 'Abdu'llāh-ı Āşpez Özel ad.
M. 216/12

Mevlānā 'Abdu'llāh-ı Cāmī Özel ad.
M. 147/19

Mevlānā 'Abdu'llāh Lisān Özel ad.

M.+nı 173/14

Mevlānā ‘Abdu’llāh Şabr Özel ad.

M.+nı 138/12

Mevlānā ‘Abdü’l-cebbār-ı H̱ārezmī Özel ad.

M. 147/16

Mevlānā ‘Abdü’r-rezzāk Özel ad.

M. 171/03, 171/04

Mevlānā Aḥmed Özel ad.

M. 150/18, 229/02, 229/15

M.+ka 227/21, 228/05

M.+niḡ 229/02

Mevlānā Aḥmed Mīrzā Özel ad.

M.+nı 229/12

Mevlānā Aḥmed Yasavul Özel ad.

M. 229/07

M.+nı 226/10

Mevlānā ‘Alī Nūre’d-dīn-i Herevī Özel ad.

M. 195/21

Mevlānā Bahāe’d-dīn-i Cāmī Özel ad.

M. 195/21

Mevlānā Bedre’d-dīn Aḥmed Özel ad.

M. 182/04

Mevlānā Ca‘fer-i Tebrīzī Özel ad.

M. 216/12

Mevlānā Celāle’d-dīn Özel ad.

M. 167/11, 184/10

Mevlānā Celāle’d-dīn-i Kişī Özel ad.

M. 089/21

Mevlānā Faḫlu’l-lāh Ṭabīb Özel ad.

M.+ka 195/21

Mevlānā Ferruḡ-ı Ṭabīb Özel ad.

M. 185/03

Mevlānā Ḥasan-ı Şā‘ir Özel ad.

M. 231/03

Mevlānā Heybetu'llāh Özel ad.

M.+ni 195/21

Mevlānā Hordək-i Buḥārī Özel ad.

M. 074/16

Mevlānā Kemāle'd-dīn 'Abdü'r-rezzāk Özel ad.

M. 170/21

Mevlānā Kemāle'd-dīn bin Hüseyn-i Hvārezmī Özel ad.

M. 240/17

Mevlānā Kuṭbe'd-dīn Özel ad.

M. 099/02

Mevlānā Kuṭbe'd-dīn-i Kummī Özel ad.

M. 189/06, 190/05

Mevlānā Kuṭbe'd-dīn Şadr Özel ad.

M. 196/17

Mevlānā Ma'rūf Haṭṭāṭ-ı Bağdādī Özel ad.

M. 214/19

Mevlānā Mes'ūd-ı Şīrāzī Özel ad.

M. 184/10

Mevlānā Muḥammed Özel ad.

M.+ka 155/21

Mevlānā Muḥammed Ḥalīfe Özel ad.

M. 157/15

Mevlānā Muḥammed-i Kāḥkī Özel ad.

M. 155/17, 155/19

Mevlānā Nāşire'd-dīn 'Ömer Özel ad.

M. 146/19, 150/01

M.+ni 145/19

Mevlānā Necme'd-dīn Özel ad.

M. 004/08

Mevlānā Nizāme'd-dīn-i Şāmī Özel ad.

M. 163/02

M.+ni 163/07

Mevlānā Nizāme'd-dīn-i Şenb-i Ġāzānī Özel ad.

M. 123/12

Mevlānā ‘Ömer Özel ad.

M. 144/07

Mevlānā Şā‘id Özel ad.

M. 190/09

Mevlānā Şā‘id-i Şīrāzī Özel ad.

M. 190/06

Mevlānā Sulţān Süleymān Özel ad.

M. 167/11

Mevlānā Şemse’d-dīn-i Fenārī Özel ad.

M. 181/05

Mevlānā Şemse’d-dīn-i Hirevī Özel ad.

M. 216/11

Mevlānā Şerefe’d-dīn ‘Alī-yi Yezdī Özel ad.

M. 066/09, 215/18, 217/10

M.+ni 218/04

Mevlānā Şerefe’d-dīn-i Yezdī Özel ad.

M. 028/13

Mevlānā Şeref-i Yezdī Özel ad.

M. 028/18, 033/11, 077/16

Mevlānā-yi A‘lem Uru‘ Zeyne’d-dīn Ebūbekr-i Tayabādī Özel ad.

M. 097/18

Mevlānāzāde Özel ad.

M.+ni 075/02

Mevlānāzāde-yi Semerķandī Özel ad.

M. 074/15

Mevlānā Ziyā’e’d-dīn-i Sirāc Özel ad.

M. 189/08

mevlā-yı mülükü’l-Türk ve’l-‘Acem Türk ve İranlı padişahlarının efendisi.

m. 252/13

mevsim (< Ar. *mavsim*) mevsim.

m.+ide 148/11

mevşūf (< Ar. *mavşūf*) nitelenmiş, vasfolunmuş.

m. 223/07, 255/08

mevsūm (< Ar. *mavsūm*) damgalanmış, işaretlenmiş; ad verilmiş, isimlendirilmiş.

m. 049/16, 090/06, 095/20, 096/20, 117/06, 129/09, 137/07, 137/15, 138/06,
173/02, 194/16, 258/02
m.+dur 141/03, 146/08

mevsüm kıl- damgalamak, işaretlemek.
m. k.-dı 054/02, 147/06, 240/18
m. k.-ıp 026/04
m. k.-iptur 066/12

mevt (< Ar. *mavt*) ölüm.
m. 163/06, 184/18, 261/16
m.+ğa 003/15

mevvâc (< Ar. *mavvâc*) çok dalgalı.
m. 203/03
m.+ı 215/13

mevzi' (< Far. < Ar. *mavdi'*) yer, mekân, mahal.
m. 031/12, 035/20, 046/11
m.+de 007/04, 050/05, 068/03, 073/03, 103/05, 112/19, 129/11, 137/16,
144/09, 147/15, 162/01, 170/03, 172/17, 179/09, 184/15, 224/16, 236/21
m.+din 254/05
m.+ğa 061/21, 093/19, 223/03
m.+ğaça 019/20
m.+ide 044/14, 047/06, 057/04, 138/07
m.+idin 112/17
m.+ığa 081/07, 206/19
m.+ka 183/17
m.+ni 022/18, 023/13, 033/07
m.+niğ 061/19

mevzûn (< Ar. *mavzûn*) biçimli, güzel.
m. 066/19

mevzûn harekât hareketlerinde ağırbaşlı
m. h 128/11

mey (< Far. *may*) şarap.
m. 239/10, 239/11, 239/12
m.+din 239/13

meyâmin (< Ar. *maymana'* 'ın çoğulu *mayâmin*) uğurlar, bereketler.
m. 132/05

meydân (< Ar. *maydân*) meydan, alan.
m. 061/03, 065/10, 084/09, 147/09, 149/12, 249/18
m.+da 253/14
m.+ğa 032/01, 204/17
m.+ıda 027/18, 096/03, 117/18, 131/01, 165/03, 178/09, 178/17, 216/10
m.+ıdın 180/16, 204/07

m.+ıga 050/06, 177/20, 255/21
m.+ın 222/04
m.+ının 007/21, 015/09, 015/13

meyl (< Ar. *mayl*) meyil, eğilim.

m. 051/17
m.+i 051/11, 052/08
m.+in 205/06

meyl kıl- eğilmek, yönelmek.

m. k.-dı 208/05
m. k.-dılar 047/01, 047/16
m. k.-ıp 130/04

Meymene Özel ad.

M.+ga 236/13

Meymün Özel ad.

M. 146/09

Meymündiz Kal'ası Özel ad.

M.+da 044/02

me'yūs (< Ar. *ma'yūs*) ümitsiz.

m. 121/13

meyyit (< Ar. *mayyit*) ölmüş.

m.+ni 213/02

mezāhib (< Ar. *mazhab*'ın çoğulu *mazāhib*) mezhepler, tutulan yollar.

m. 120/20

mezār (< Ar. *mazār*) mezar, ziyaret yeri.

m. 046/10, 124/03, 138/08, 155/08, 169/20
m.+ga 251/04
m.+ı 137/05
m.+ıda 050/12, 153/18, 185/17, 207/06
m.+ıga 078/14, 123/07
m.+ın 124/01
m.+ını 098/18, 193/17

mezārāt (< Ar. *mazār*'ın çoğulu *mazārāt*) mezarlar, kabirler.

m.+nı 153/07

mezellet (< Far. < Ar. *mazalla'*) zelillik, hakirlik.

m. 113/09, 165/08, 179/14, 196/13, 196/20, 235/04

mezheb (< Ar. *mazhab*) gidilen, tutulan yol.

m.+detürler 120/21

Mezîd Barulas Özel ad.

M. 135/11

M.+nı 135/12

Mezîd Bêg Özel ad.

M. 233/17, 234/14

M.+ge 233/20

mezkûr (< Ar. *mazkûr*) zikredilmiş, adı geçmiş.

m. 029/06, 044/13, 108/17, 139/02, 168/02, 199/09, 214/20, 220/13, 241/04

m.+dur 014/06, 017/07, 017/19, 039/03, 066/14, 116/20, 122/09, 122/17

m.+nı 190/06, 190/07

mezkûr kıl- zikretmek, anmak.

m. k.-dı 136/05

m. k.-ıpturlar 067/01

mezra ' (< Ar. *mazra* ') mezra, ekilecek yer.

m.+ı 253/08

mezra ' a (< Ar. *mazra* 'a') mezra, ekilecek yer.

m. 189/13

mezrû ' ât (< Ar. *mazrû* ' ve çoğul eki -ât ile *mazrû* 'ât) ekinler.

m.+larını 140/19

mınkal (< Ar. *mınkal*) hızlı, hünerli.

m. 153/10

mışdāk (< Ar. *mişdāk*) bir şeyin doğru olduğunu ispat eden şey, ölçüt.

m.+ı 251/05

m.+ığa 065/16

Mışır Kara Muhammed Türkmen'in oğlu.

M. 127/21, 128/01, 128/07, 128/08, 128/10, 128/14, 128/19, 128/21, 129/16, 129/19

M.+nı 128/21, 129/01

M.+nı 128/09, 128/10, 128/17

mışr (< Ar. *mişr*) şehir.

m. 224/06

Mışır Yer adı. (Mısır)

M. 014/02, 048/10, 124/07, 124/09, 128/03, 156/10, 160/17, 163/11, 163/17, 164/06, 164/07, 164/10, 164/17, 165/17, 165/19, 166/03, 166/04, 166/05, 166/08, 182/05, 185/19, 185/20, 186/01, 194/02, 203/19, 204/04, 204/05, 204/07, 204/09, 262/13

M.+dın 193/21, 200/05, 204/08, 204/09

M.+ğa 051/05, 160/20, 182/06

mısrā' (< Ar. *mısrā'*) mısra, dize.

m. 085/09, 145/02, 189/15, 197/14, 197/15

Mısrī Özel ad.

M. 164/18, 185/21

Mızrāb Bēg Özel ad.

M. 211/04

Mızrāb Cakū Özel ad.

M. 137/11, 169/03

Mızrāb Ḥasan Özel ad.

M. 198/09

mi'de (< Ar. *mi'da'*) mide.

m. 218/18

m.+sidin 197/16

mīg (< Far. *mēg*) sis, duman.

m. 086/19

miḥaffe (< Ar. *miḥaffa'*) mahfe, deve veya katırın sırtına konulan ve iki kişi oturabilecek büyüklükte olan sepet, bir çeşit tahtirevan.

m. 061/08, 185/02, 185/14, 185/17, 201/12

m.+de 185/06, 217/16, 219/05

m.+ğa 153/05, 214/15, 218/18, 226/19

mihmāndārlik (< Far. *mihmān-dār* ve Tü. *+lık*) misafir ağırlama.

m. 088/01

m.+ka 203/04

mihmāndārlik kıl- misafir ağırlamak.

m. k.-dılar 199/21

m. k.-ıp 069/02, 199/20

miḥnet (< Far. < Ar. *miḥna'*) zahmet, eziyet; bela, musibet.

m. 060/17, 061/03, 155/11, 178/03, 178/10, 180/04, 218/14, 244/01, 246/17, 249/03

m.+din 204/18

m.+ka 260/15

mihr (< Far. *mihr*) güneş.

m. 096/04, 159/14

Mihricird Özel ad.

M.+de 136/03

Mihrvān Cölgesi Özel ad.

M.+de 127/09

Mikā'il Özel ad.

M. 169/04, 187/18

miḳdār (< Ar. *miḳdār*) kıymet, değer; kadar, derece.

m. 032/12, 032/19, 040/15, 042/02, 049/02, 081/18, 107/04, 119/03, 122/03,
141/09, 194/08, 209/09, 224/16, 235/07, 245/15, 250/02
m.+dur 148/10

miḳdārī (< Ar. *miḳdār* ve Far. *ī*) bir parça.

m. 167/05

Mikes Özel ad.

M. 038/20

miknet (< Far. < Ar. *mikna'*) kuvvet, kudret.

m. 195/05, 209/08
m.+de 251/06

mīl (I) (< Ar. *mīl*) bir kilometreye yakın bir uzaklık.

m. 115/06, 146/03

mīl (II) (< Ar. *mīl*) oyma için kullanılan ucu sivri çelik kalem.

mīl tart- bir kişiyi cezalandırmak için onun gözlerini kızgın mīle kör etmek.

m. t.-ip 211/11
m. t.-turdı 225/10
m. t.-tı 233/05

milket (< Far. < Ar. *milka'*) mülk.

m. 258/20

millet (< Far. < Ar. *milla'*) din; millet, topluluk.

m. 009/18, 062/08
m.+ka 008/14

mi'mār (< Ar. *mi'mār*) mimar.

m.+lar 137/08

miḡ (< ET *biḡ ~ biḡ*) bin (EDPT 346b).

m. 003/01, 009/19, 022/05, 025/11, 025/13, 026/09, 043/17, 067/10, 070/12,
070/13, 107/14, 111/16, 112/20, 136/14, 142/07, 144/03, 151/06, 152/03,
157/19, 163/10, 175/21, 176/09, 182/21, 189/16, 189/17, 192/06, 197/02,
205/13, 215/01, 256/01, 256/08, 260/10
m.+din 150/10

min- (< MK *mūn-* < ET *bin-*) binmek.

m.! 214/16
m.-ip 022/09, 032/04, 057/19, 060/10, 069/15, 188/02, 218/17

minber (< Ar. *minbar*) minber, camilerde hutbe okunan yer.

m. 150/01, 166/20, 190/09

m.+ğa 024/02, 024/08

miñ bēş yüz bin beş yüz.

m. 072/15, 079/11, 080/05, 138/04, 234/13

mindür- (< *min-dür-*) bindirmek, çıkarmak

m.-üp 070/19, 108/05, 207/07

miñ éki yüz bin iki yüz.

m. 211/13

Minhāc-ı Sirāc-ı Cūzcānī Özel ad.

M. 001/17

minnet (< Far. < Ar. *minna^f*) minnet.

m.+ığa 251/16

minvāl (< Ar. *minvāl*) yol, tarz.

m. 029/05

miñ yēti yüz bin yedi yüz.

m. 065/01

mīr (< Far. *mīr*) emir, baş, komutan.

m. 234/13

m.+ini 154/08

m.+ni 215/04

Mīr ‘Abbās Özel ad.

M. 174/15

Mīr ‘Ādil Özel ad.

M. 061/04

Mīr ‘Alī Özel ad.

M. 147/07

Mīrānšāh Mīrzā Özel ad.

M. 099/21, 100/12, 101/03, 102/15, 103/01, 103/12, 103/13, 105/20, 108/18, 110/18, 111/13, 111/16, 111/17, 112/01, 115/13, 117/05, 117/21, 119/14, 121/19, 123/03, 123/04, 126/19, 132/11, 133/14, 135/02, 137/01, 153/18, 153/19, 154/21, 157/06, 162/12, 165/02, 169/14, 170/17, 177/01, 179/05, 191/10, 196/07, 199/08, 199/10, 199/18, 200/01, 203/19, 205/02, 213/07

M.+ğa 100/13, 111/19, 123/01, 129/14, 154/15, 191/10, 199/20, 199/21, 200/18, 205/10

M.+nı 097/06, 097/07, 104/15, 111/03, 112/12, 112/15, 124/04, 127/16, 133/20, 155/13, 205/01, 212/19

M.+nıñ 153/17, 155/02, 155/03, 155/12, 204/11

Mīrānşāh Mīrzā bin Tēmūr Bēg Özel ad.
M. 205/03

mīrās (< Ar. *mīrās*) miras.
m. 192/13

Mīr Cihān-şāh Özel ad.
M. 152/04

Mīrek Özel ad.
M. 097/21, 109/19

Mīrek ‘Abdu’r-raḥīm Şadr Özel ad.
M. 234/20

Mīrek Elçi Özel ad.
M. 112/20, 177/08

Mīrek Maḥmūd Şadr Özel ad.
M. 220/03

Mīret Kal‘ası Özel ad.
M. 151/01
M.+ğa 150/18

Mīr Hācī Özel ad.
M.+ni 111/21

Mīr Hüseyin Özel ad.
M. 070/02, 070/04, 070/13, 070/15, 070/17, 071/01, 071/03, 071/08, 071/10, 072/02, 072/10, 072/13, 072/18, 073/03, 073/08, 073/15, 074/03, 074/04, 074/05, 074/06, 074/07, 074/09, 074/12, 075/02, 075/06, 075/07, 075/14, 075/16, 075/17, 075/19, 076/03, 076/06, 078/13, 078/17, 080/03, 080/11, 080/13, 080/17, 081/01, 081/06, 081/08, 081/10, 081/13, 081/14, 081/18, 081/21, 082/02, 082/04, 082/07, 082/08, 083/01, 083/02, 083/03, 083/04, 083/05, 083/07, 083/12, 083/13, 083/14, 083/19, 084/02, 084/20, 085/01, 085/05, 085/08, 085/10, 085/21, 124/11
M.+din 070/03, 075/08, 075/13, 075/21, 087/20
M.+ğa 074/01, 074/21, 075/09, 075/20, 080/09, 081/05, 084/20, 085/06
M.+ni 070/10, 070/14, 070/21, 085/04, 085/05, 091/11
M.+niḡ 071/12, 074/01, 075/03, 075/19, 085/09, 085/15

Mīr Hüseyin Korçı Özel ad.
M. 140/02

Mīr H‘and Özel ad.
M. 066/12, 171/04, 179/19, 194/10, 227/04

Mīr Maḥdūm Özel ad.

M. 215/04

Mîr Şâh-melik Özel ad.

M. 152/05

Mîr Şeyh Nûre'd-dîn Özel ad.

M. 147/06

M.+ni 145/11

Mîr Veliyy Özel ad.

M. 099/08, 103/12, 103/14

Mîr Yûsuf Özel ad.

M. 213/04

mîrzâ (< Far. *mîr-zâ* < Ar. *amîr* ve Far. *zâda*) beyzade, bey oğlu anlamına gelen bir asalet unvanı.

m. 108/11, 153/21, 154/19, 191/13, 199/20, 202/16, 202/17, 202/19, 203/01, 203/02, 203/03, 206/10, 206/14, 207/04, 207/08, 207/09, 207/16, 209/18, 210/14, 212/18, 213/01, 213/06, 213/13, 214/02, 214/15, 214/16, 215/09, 216/02, 216/03, 216/04, 216/05, 216/16, 218/06, 218/10, 218/11, 219/05, 219/13, 220/21, 221/02, 221/04, 221/20, 221/21, 222/21, 223/12, 224/07, 225/06, 226/01, 226/02, 226/09, 228/08, 229/03, 230/04, 230/13, 230/15, 231/13, 231/20, 234/02, 234/05, 234/16, 234/17, 235/12, 237/14, 238/08, 245/09, 248/03

m.+dın 195/05, 200/01, 235/16

m.+ğa 197/14, 200/13, 203/06, 214/12, 214/14, 216/07, 218/06, 222/01, 224/12, 225/01, 230/05, 230/11, 232/01, 236/19

m.+lar 115/15, 238/12, 248/10, 248/13, 248/21, 249/01, 249/03, 249/09, 249/18, 249/19

m.+larnı 238/14

m.+nı 108/03, 201/12, 220/19, 223/15, 223/19

m.+nıñ 137/21, 154/18, 203/15, 221/03, 221/04, 230/11

Mîrzâ Ābâ Bekr Özel ad.

M. 204/14

Mîrzâ Ābâbekr bin Mîrânşâh Mîrzâ Özel ad.

M.+ğa 119/18

Mîrzâ ‘Alî Özel ad.

M. 226/02

Mîrzâ ‘Alî-yi Hezâresbî Özel ad.

M. 225/21

Mîrzâ Berât Özel ad.

M. 195/03

mîrzâde (< Ar. *amîr* ve Far. *zâda*) emir çocuğu, şehzade.

m. 125/10, 234/13
m.+lerdin 122/03

Mîrzâde ‘Alî Özel ad.
M. 099/14, 102/12

Mîrzâde Mîrânşâh Özel ad.
M. 135/03

Mîrzâde Pîr Muḥammed Özel ad.
M. 133/21, 136/04

Mîrzâde Pîr Muḥammed Cihāngîr Özel ad.
M. 114/18, 147/04
M.+ğa 142/19
M.+ni 132/14
M.+niğ 142/09, 143/15

Mîrzâde Rüstem Özel ad.
M. 140/08, 148/15
M.+din 140/08

Mîrzâde Sultân Hüseyn Özel ad.
M. 148/12

Mîrzâ İbrâhîm Özel ad.
M. 229/01

Mîrzâ İskender Özel ad.
M. 181/16, 206/20

Mîrzâ İskender ibn Mîrzâ ‘Ömer Şeyḥ Özel ad.
M.+ni 155/07

Mîrzâ Maḥmûd Özel ad.
M.+ğa 234/07
M.+ka 234/10

Mîrzâ Maḥmûd H^vâce Özel ad.
M. 234/06

Mîrzâ Mîrânşâh Özel ad.
M. 099/09, 106/07
M.+nı 099/05

Mîrzâ Pîr Muḥammed Özel ad.
M. 206/01

Mîrzâ Rüstem Özel ad.
M. 121/03

Mīrzā Seyyid Özel ad.
M. 210/18

Mīrzā Sultān Hüseyn Özel ad.
M. 181/15

mīṣāk (< Ar. *mīṣāk*) sözleşme, antlaşma.
m. 226/14

mīṣāl (< Ar. *mīṣāl*) gibi, benzer.
m. 119/13

mīṣāllık (< Ar. *mīṣāl* ve Tü. +*lık*) benzer.
m. 151/18, 183/08

mīṣkāl (< Ar. *mīṣkāl*) yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü.
m. 167/14, 189/17

miskīn (I) (< Ar. *miskīn*) aciz, zavallı; yoksul, muhtaç.
m. 066/15, 220/17, 262/14
m.+ğa 256/10
m.+niç 227/10

miskīn (II) (< Ar. *misk* < Far. *muşk* ve Far. -*īn*) misk rengine olan siyah, kara.
m. 160/10

mīsl (< Ar. *mīsl*) benzer, eş.
m. 037/18, 086/20, 182/19, 198/14, 249/13

Mişeng Özel ad.
M. 011/08, 011/12

mīve (< Far. *mīva*) meyve.
m. 161/10, 163/16
m.+si 170/03

mizāc (< Ar. *mizāc*) huy, tabiat, yaratılış; sıhhat, sağlık.
m. 195/19, 217/20, 219/07, 253/03
m.+ı 059/03, 210/20, 226/19, 230/17, 260/04
m.+ığa 171/02

mizāc-ı şerīf şerefli yaratılış.
m.-ı ş.+i 120/06
m.-ı ş.+ığa 216/20,

Mizrāb Bēg Özel ad.
M. 203/12
M.+ni 202/21

Moğol Moğol kavmi.

M. 003/03, 003/14, 014/09, 014/10, 015/16, 016/14, 017/13, 020/09, 022/11, 022/13, 023/04, 023/05, 023/07, 025/13, 031/21, 034/08, 034/11, 034/12, 034/13, 037/05, 037/06, 038/17, 040/21, 041/04, 041/05, 041/09, 047/20, 049/05, 052/06, 055/15, 056/18, 058/08, 058/10, 058/18, 080/10, 115/12, 186/03, 186/05, 210/14, 241/20, 242/01, 243/16, 244/18, 244/19, 244/21, 245/02, 245/05, 246/12, 253/05, 253/11, 253/20, 255/17, 255/18, 255/19, 256/04, 258/07, 258/08, 260/21, 260/22, 261/04

M.+dın 016/18, 023/06, 023/19, 024/15, 028/09, 031/05, 058/07, 259/12

M.+lar 002/19, 019/14, 019/15, 019/16, 020/03, 020/05, 022/07, 022/10, 024/04, 025/08, 026/18, 029/15, 032/03, 032/05, 080/07, 162/03

M.+largâ 024/12

M.+nı 053/09

M.+nıñ 245/06

Moğolistân Orta Asya'nın doğusundaki yer alan ülkenin adı.

M. 114/02, 168/05

M.+da 107/17

M.+dın 108/06, 113/11

M.+ğa 112/14, 112/17, 156/12, 171/02, 209/18, 213/14, 213/17

molcur (< Far. < Mo. *bolcug-a(n)*) siper, göğüs siperi, kaleyi kuşatma sırasında kale etrafına kazılan siper (krş. *morcal*, *bolcar*) (Lessing, 119b; TMEN, I, 231)
m. 167/02

morcal (< Mo. *bolcug-a(n)*) ordunun toplanma yeri (krş. *molcur*, *bolcar*) (Lessing, 119b)
m.+larını 234/17

Moyunsız Hasan Özel ad.

M. 250/11

Möngge Özel ad.

M. 038/12, 039/14

M.+ni 038/19

Mötesecen Özel ad.

M. 014/15

mu (< ET *bo*, *boo*, *po* (Brahmi) < **bō*) işaret zamiri bu.

m.+nı 172/15

m.+nıñ 117/14, 172/08

m.+nuñ 014/14

mu'āf (< Ar. *mu'āf*) bağışlanmış; ayrı tutulmuş.

mu'āf kıl- bağışlamak.

m. k.-sa 202/17

mu'āf tut- hariç tutmak.

m. t.-tı 005/02

mu‘aķıb (< Ar. *mu‘āķib*) takipçi, birini takip eden kimse.
m. 233/12

mu‘ālece (< Ar. *mu‘ālaca‘*) tedavi uygulama, ilaç kullanma; ilaç.
m. 195/21
m.+de 190/21
m.+ğa 154/02

mu‘ālece kıl- ilaç yapmak.
m. k.-dılar 192/01

mu‘āmele (< Ar. *mu‘āmala‘*) ticaret, alışveriş.

mu‘āmele kıl- ticaret yapmak.
m. k.-ıp 021/01

mu‘ānid (< Ar. *mu‘ānid*) düşman.
m.+ler 004/13

mu‘āraza (< Far. < Ar. *mu‘āraḏa‘*) kavga, çekişme.
m. 107/09

mu‘āşır (< Ar. *mu‘āşır*) çağdaş.
m. 063/01

mu‘asker (< Ar. *mu‘askar*) ordugâh, ordunun toplandığı yer.
m. 062/10, 102/15, 133/18, 219/21
m.+de 119/08
m.+leride 244/15

mu‘asker kıl- ordugâh kurmak.
m. k.-ıp 006/02

mu‘āşeret (< Far. < Ar. *mu‘āşara‘*) yakınlık.
m. 046/16

mu‘aṭṭal (< Ar. *mu‘aṭṭal*) beklemede tutulma.
m. 200/14

mu‘aṭṭar (< Ar. *mu‘aṭṭar*) ıtırılı, güzel kokulu.
m. 092/01

mu‘āvedet (< Far. < Ar. *mu‘āvada‘*) geri dönme, dönüş.
m. 135/18

mu‘āvedet kıl- dönmek.
m. k.-dı 099/15, 108/17, 231/18
m. k.-dılar 245/19, 258/12

m. k.-ğanı 229/20
m. k.-ğay 008/12
m. k.-ıp 119/12, 168/04

Mu‘āviye Özel ad.
M. 167/17

mu‘āyene (< Ar. *mu‘āyana*^f) dikkatle bakma, seyretme.
m. 021/16, 148/19

mu‘ayyen (< Ar. *mu‘ayyan*) kararlaştırılmış.

mu‘ayyen kıl- kararlaştırmak.
m. k.-ıp 260/07

mu‘azzam (< Ar. *mu‘azzam*) muhterem, saygıdeğer.
m. 092/03

mu‘azzeb (< Ar. *mu‘azzab*) azap çeken, acı içinde kıvranan.
m. 010/17

mu‘azzez (< Ar. *mu‘azzaz*) izzet ve şeref sahibi, hürmete layık.
m. 135/14

mubāḥ (< Ar. *mubāḥ*) işlenmesinde sevap ve günah olmayan iş.
m.+dur 200/08

mubālağa (< Ar. *mubālağa*^f) abartma.
m. 081/14

mubaşşır (< Ar. *mubaşşir*) alışverişte uyanık olup her şeyin değerini bilene tüccar arasında verilen ad, simsar.
m.+lar 216/12

mūceb (< Ar. *mūcab*) bir söz veya emrin gerektirdiği şey, netice.
m. 155/04

mūcib (< Ar. *mūcib*) sebep, vesile.
m. 044/13, 057/07, 081/01, 262/04
m.+i 092/07

Mucīrū’l-mülk-i Ḥānī Özel ad.
M. 029/20

mu‘ciz (< Ar. *mu‘ciz*) acze düşüren, kimsenin yapamayacağı şekilde olan.

mu‘ciz-nişān mucize gösteren.
m.-n. 168/02

muḍallel (< Ar. *muḍallal*) yanlış yola sevk etme, yolunu şaşırtma.

muḍallel kıl- yanlış yola sevk etmek.

m. k.-ay 260/22

mu'dim (< Ar. *mu'dim*) yok olmuş.

m. 063/11

mu'eyyed min 'indi'l-llāh Allah tarafından teyit edilen ve yardım görmüş olan.

m. 161/17

mufaşşal (< Ar. *mufaşşal*) tafsilli, uzun uzadıya anlatılan.

m.+ı 164/03, 235/10, 251/08

mufaşşal kıl- uzun uzadıya anlatmak.

m. k.-ıp 194/08

m. k.-ıpturlar 117/07

mufaşşalan (< Ar. *mufaşşal*'ın tenvinli şekli) etraflıca.

m. 044/13, 066/12

muğannī (< Ar. *muğannī*) şarkıcı.

m.+leri 024/04

muğarraḳ (< Ar. *muğarraḳ*) gümüşle süslü.

m. 099/03

muğlak (< Ar. *muğlak*) anlaşılmaz.

m. 040/16

muḥābāt (< Ar. *muḥābāt*) saygı.

m. 119/02

muḥadderāt (< Ar. *muḥaddarāt*) namuslu kadınlar.

m.+ıdın 009/02

muḥaddere (< Ar. *muḥaddara*^t) namuslu kadın.

m. 009/02, 092/06, 244/05

muḥāfazat (< Far. < Ar. *muḥāfaza*^t) muhafızlık.

m.+ı 098/10, 180/14, 219/17, 243/07

m.+ığa 005/17

m.+ka 090/10, 161/03

muḥāfazat kıl- korumak.

m. k.-dı 022/06, 136/04

m. k.-dılar 074/16, 131/21

m. k.-ğay 136/07

m. k.-ğaylar 078/16, 244/08

muḥaḳḳaḳ (< Ar. *muḥaḳḳaḳ*) hakikati belli olmuş, doğru.

m. 031/01, 083/19, 171/03, 215/18, 226/17

muḥāl (< Ar. *muḥāl*) mümkün olmayan, gerçekleşmesi imkansız.
m. 038/17, 077/14, 221/15

muḥālāt (< Ar. *muḥāl*'ın çoğulu *muḥālāt*) mümkün olmayacak şeyler.
m.+ıdın 158/14
m.+tın 188/17
m.+tındur 198/06

muḥālefet (< Far. < Ar. *muḥālafa'*) muhaliflik, aykırılık; düşmanlık.
m. 001/09, 004/20, 030/04, 031/02, 031/09, 045/05, 053/06, 054/05, 068/15, 075/10, 075/17, 080/21, 081/04, 107/18, 120/15, 135/04, 155/03, 156/11, 172/16, 187/04, 212/03, 241/07, 242/03, 245/19, 247/15
m.+din 001/03, 030/01
m.+i 171/03, 197/01, 205/21, 211/13, 221/18
m.+idin 168/10
m.+iğa 001/13
m.+ini 047/06, 048/04
m.+ka 075/15, 075/20, 088/03, 156/20
m.+lerni 050/07
m.+tin 195/21

muḥālefet-engīz muhalefete sebep olan.
m.+i 133/19

muḥālefet kıl- muhalefet etmek.
m. k.-dı 030/04, 136/11, 245/07
m. .k.-dılar 031/07
m. k.-ıp 048/06, 056/09, 069/03, 091/14, 141/05
m. k.-mağ 172/08
m. k.-may 196/18

muḥālif (< Ar. *muḥālif*) muhalefet eden, aykırılık gösteren, karşı çıkan.
m. 040/19, 050/04, 052/17, 076/01, 084/04, 089/08, 102/15, 108/02, 110/15, 116/13, 131/08, 154/10, 184/20, 195/09, 202/04, 228/20, 254/02
m.+din 211/02
m.+dür 001/19
m.+dürler 101/04
m.+ğa 094/12
m.+i 236/15
m.+ka 109/21
m.+ler 032/04, 074/17, 076/08, 077/05, 078/06, 089/07, 091/05, 102/02, 104/01, 108/07, 108/20, 110/14, 110/19, 111/16, 111/20, 113/10, 114/01, 116/01, 119/01, 120/17, 126/08, 129/13, 131/04, 131/20, 132/02, 142/21, 146/14, 148/06, 148/08, 152/05, 160/12, 162/07, 162/17, 162/18, 165/16, 167/06, 173/16, 179/03, 188/07, 188/09, 193/04, 204/15, 206/06, 214/07, 214/09, 223/02, 230/11, 231/12, 236/16, 240/04, 241/07
m.+lerğa 108/01
m.+lerniğ 059/14

m.+lerdin 017/03, 027/10, 077/08, 089/18, 113/12, 116/09, 182/16, 202/03,
237/02, 237/09, 246/20, 247/17, 255/09, 255/17
m.+lerğa 093/12, 156/12, 178/05, 230/13, 253/16
m.+leridin 100/09, 244/10
m.+lerigä 214/02
m.+lerni 031/02, 101/18, 102/08, 131/11, 131/14, 182/18, 247/20, 258/16
m.+lerniğ 116/12, 148/02, 178/19
m.+ni 074/04
m.+niğ 131/17, 148/13, 178/13

muḥallā (< Ar. *muḥallā*) süslenmiş, tezyin edilmiş.
m. 155/21

Muḥammed Özel ad.
M. 038/05, 058/12, 100/11, 262/11
M.+ni 232/12

Muḥammed Arulat Özel ad.
M. 116/15

Muḥammed Āzād Özel ad.
M. 131/11, 140/15, 140/16, 191/18
M.+nı 140/08, 140/09, 140/21

Muḥammed Bèg Özel ad.
M. 187/18

Muḥammed Bèg bin Emīr Mūsā Özel ad.
M.+nı 077/02, 094/11

Muḥammed-Bèg Cöni-Ḳurbānī Özel ad.
M.+ğa 076/09

Muḥammed bin Muḥammed Sultān Şāh Özel ad.
M. 104/13

Muḥammed Cihāngīr Özel ad.
M. 186/18, 196/06
M.+ğa 137/07, 210/03

Muḥammed Cuki Özel ad.
M. 196/09

Muḥammed Cuki Mīrzā Özel ad.
M. 228/14, 231/11, 231/15, 231/19, 231/20
M.+ğa 217/15
M.+nı 214/05, 214/09, 231/11

Muḥammed Çelebī Özel ad.
M. 177/16

Muḥammed Dervīṣ Özel ad.
M. 148/06
M.+ni 093/03

Muḥammed Emīn Özel ad.
M. 261/07

Muḥammed Ḥalīl Özel ad.
M. 177/08

Muḥammed Ḥān Özel ad.
M. 043/12, 052/14, 052/20, 053/11, 053/13, 053/15, 053/16, 210/15
M.+ğa 210/13, 210/17
M.+ni 053/02

Muḥammed Ḥān bin Özel ad.
M. 053/01

Muḥammed Ḥān bin ... bin Hülegü Özel ad.
M. 052/11

Muḥammed Ḥān bin Pülād Oğul bin Kūçek Ḥān bin Duva Ḥān Özel ad.
M. 062/20

Muḥammed Ḥān Ḥāfız Özel ad.
M. 210/15

Muḥammed Ḥüseyn Mīrzā Özel ad.
M. 238/16

Muḥammed Ḥvāce Özel ad.
M. 177/04

Muḥammed Ḥvāce Ebrūy Özel ad.
M. 008/15

Muḥammed Ḥvāce Şihāb Özel ad.
M.+ni 144/07

Muḥammedī Özel ad.
M. 062/08, 133/19, 133/21, 177/19, 232/13, 232/21, 233/03
M.+ğa 019/17
M.+ni 134/02, 233/05

Muḥammed-i Pīrzād Özel ad.
M.+ni 220/05

Muḥammed Karamān Özel ad.
M. 184/16

Muḥammed Kāsım Kūh Pīr Özel ad.
M. 255/13

Muḥammed Kāsım Mīrzā Özel ad.
M. 238/19

Muḥammed Kazğan Özel ad.
M. 097/09

Muḥammed Kurt Özel ad.
M. 004/09

Muḥammed Ma‘şūm Mīrzā Özel ad.
M. 238/17

Muḥammed Mezīd-i Tarḥān Özel ad.
M. 241/14, 243/05

Muḥammed Mīr Özel ad.
M.+ge 102/07

Muḥammed Mīrek Özel ad.
M. 109/09, 109/10, 109/11, 109/13, 109/15, 109/16
M.+ni 106/02, 109/14

Muḥammed Mīrek bin Şīr Behrām Özel ad.
M.+ğa 091/12

Muḥammed Mīrge Özel ad.
M.+ke 099/06
M.+ni 109/08

Muḥammed Mü’min Mīrzāy bin Bedī’ü’z-zamān Mīrzā Özel ad.
M. 237/16

Muḥammed Oğlan Özel ad.
M. 156/11

Muḥammed Sām Özel ad.
M. 005/08, 005/10, 005/13, 005/16, 005/17, 005/20, 006/05, 006/09
M.+ğa 005/07, 005/08, 005/12, 005/13, 005/16, 006/08
M.+nı 005/13

Muḥammed Selef Özel ad.
M. 146/12

Muḥammed Sultān Özel ad.
M.+ğa 099/12

Muḥammed Sultān Mīrzā Özel ad.

M. 094/05, 110/07, 112/11, 115/16, 116/02, 117/05, 120/02, 120/06, 121/06, 121/08, 121/09, 121/11, 121/12, 122/01, 122/04, 124/03, 127/10, 131/16, 133/02, 133/20, 135/20, 136/10, 137/16, 137/18, 150/02, 151/21, 156/21, 168/05, 170/15, 170/16, 170/18, 174/11, 174/14, 177/11, 178/18, 179/08, 180/18, 181/10, 181/12, 181/14, 182/02, 182/15, 184/16, 186/11, 186/13, 189/21, 190/19, 193/18
M.+dın 126/19, 137/17, 196/06
M.+ğa 120/07, 128/21, 131/03, 136/06, 136/20, 137/07, 138/18, 156/17, 156/18, 175/08
M.+nı 123/04, 155/06, 156/18, 173/20
M.+nın 135/05, 184/17, 186/18

Muḥammed Sultān Şāh Özel ad.

M. 095/09, 097/08, 107/07, 109/05, 117/06
M.+nı 095/07, 101/12, 104/03

Muḥammed Şāh Özel ad.

M. 136/13, 239/08

Muḥammed Şeh Özel ad.

M. 010/02

Muḥammed Şeybānī Hān Özel ad.

M. 241/08
M.+dur 241/04

Muḥammed Şeyḥ Hācī Özel ad.

M. 099/11

Muḥammed Şükürçi Özel ad.

M.+ni 047/02

Muḥammed Tovaçı Özel ad.

M. 177/06

Muḥammed Türkmen Özel ad.

M. 106/04, 123/01

muḥammer (< Ar. *muḥammar*) yoğrulmuş.

muḥammer kıl- yoğurmak.

m. k.-ıp 054/13

muḥārebāt (< Ar. *muḥāraba'* ve çoğul eki *-āt* ile *muḥārabāt*) savaşlar.

muḥārebāt kıl- savaşlar yapmak.

m. k.-dılar 038/20

m. k.-ıp 040/20

muḥārebe (< Ar. *muḥāraba'*) savaş. (krş. *muḥārebet*)

m. 001/06, 021/15, 022/17, 022/20, 041/21, 044/03, 044/09, 047/11, 048/21, 050/06, 055/08, 072/09, 077/05, 114/04, 117/18, 146/14, 169/07, 169/09, 199/07, 207/20, 208/01, 223/20, 224/16, 236/09, 243/19, 244/04

m.+de 013/07

m.+din 006/03, 060/01, 208/19, 247/05, 252/03

m.+ğa 142/21, 150/07

m.+si 117/03, 147/02, 207/17, 208/08

muḥārebe kıl- savaşmak.

m. k.-dı 225/04

m. k.-dılar 188/08

m. k.-ğay-biz 020/02

m. k.-ğay-mên 159/13

m. k.-ıp 023/01, 068/05, 160/20, 178/02, 224/15

muḥārebeī (< Ar. *muḥāraba'* ve Far. *ī*) bir savaş.

m. 007/20, 046/08

muḥārebet (< Far. < Ar. *muḥāraba'*) savaş. (krş. *muḥārebe*)

m.+ka 031/09, 031/20

muḥarrem (< Ar. *muḥarram*) kamer takviminin birinci ayı.

m. 045/12, 051/03, 155/07

muḥarriḳ (< Ar. *muḥarriḳ*) tahrik eden, yakan, yakıcı.

m. 195/20

muḥāşara (< Ar. *muḥāşara'*) kuşatma, etrafını çevirme.

m. 003/04, 024/21, 026/15, 050/14, 096/12, 226/13, 232/10, 246/18

m.+da 006/03

m.+dın 127/03, 157/02, 183/16

m.+dur 101/04

m.+ğa 005/04

m.+sı 125/09, 136/18, 154/07

muḥāşara kıl- kuşatmak, etrafını çevirmek.

m. k.-dı 029/07, 098/03, 127/02, 218/01, 247/04, 248/09

m. k.-dılar 093/11

m. k.-ğanda 125/09

m. k.-ğanınıḡ 074/14

m. k.-ğay 005/09

m. k.-ıp 042/02, 049/17, 135/10, 183/06, 188/18

m. k.-iptur 111/07, 143/16

m. k.-ipturlar 099/08

m. k.-ıp èr-di 154/12

muḥāsebe (< Ar. *muḥāsaba'*) hesap işi.

m. 049/11

muḥāsib (< Ar. *muḥāsib*) muhasebeci.

m. 120/13, 245/15, 249/03, 257/18
m.+i 161/15, 165/09
m.+ler 166/14, 249/10

muḥaṣṣıl (< Ar. *muḥaṣṣıl*) vergi tahsildarı.

m. 023/17, 025/17, 194/16
m.+ı 107/14
m.+lar 107/08, 150/03

muḥāṭab (< Ar. *muḥāṭab*) unvanlı adlandırılan.

muḥāṭab kıl- adlandırılmak.
m. k.-sunlar 004/11

muḥavvef (< Ar. *muḥavvaf*) korkutulmuş.

m. 025/01

muḥayyem (< Ar. *muḥayyam*) çadırları kurulmuş ordugah.

m. 033/08

muḥbir (< Ar. *muḥbir*) haber veren, haber ulaştırıcı.

m. 216/14
m.+leri 010/15, 015/13, 239/19

muḥīṭ (< Ar. *muḥīṭ*) etrafını kuşatan, ihata eden.

m. 023/18, 026/12, 031/17, 101/16, 232/21

muḥkem (< Ar. *muḥkam*) sağlam, güçlü.

m. 092/12, 106/08, 111/18, 152/08, 152/20, 160/02, 168/18

muḥkem kıl- sağlamlaştırmak, güçlendirmek.

m. k.-dı 166/21
m. k.-dılar 167/06
m. k.-ğaylar 103/11
m. k.-ıp 111/21, 147/11, 191/07
m. k.-iptur 103/03
m. k.-ipturlar 163/15
m. k.-ıp ér-di 130/15
m. k.-ıp ér-diler 082/11, 152/17, 168/14

muḥkemlik (< Ar. *muḥkam* ve Tü. +*lik*) sağlamlık.

m.+de 126/21

muḥtār (< Ar. *muḥtār*) seçkin, mümtaz.

m. 178/05, 180/03

muḥtaşar (< Ar. *muḥtaşar*) öz, kısa.

m. 024/19

Muhtedī Özel ad.

M. 261/08

muhtelif (< Ar. *muhtalif*) farklı, çeşitli

m. 195/21

muhterem (< Ar. *muhtaram*) saygı değer, sayın.

m. 135/14

m.+i 100/17, 155/02, 225/08

muhterife (< Ar. *muhtarif*) sanatçı, sanatkâr.

m. 108/16, 161/11

m.+ni 027/01, 032/15

muhteriz (< Ar. *muhtariz*) sakınan, çekinen.

m. 195/21

muhteşem (< Ar. *muhtaşam*) ihtişamlı.

m. 240/15

Muhyî'd-dîn Mağribî Özel ad.

M. 173/17

muḳābele (< Ar. *muḳābala'*) birbirine karşı koyma, çatışma; yüz yüze gelme.

m. 008/16, 050/05, 053/16, 061/01, 070/03, 072/10, 072/14, 089/04, 091/01, 108/08, 124/12, 148/01, 162/10, 221/19, 222/19, 236/21, 237/15, 250/07, 255/20

m.+de 228/16

m.+ğa 081/18

m.+sini 118/04

muḳābele kıl- karşılık vermek, çatışmak.

m. k.-ıp 077/18

muḳābil (< Ar. *muḳābil*) karşı karşıya gelen.

m. 206/10, 215/13, 230/10, 236/09, 250/14, 253/14, 257/11, 257/14

muḳaddem (< Ar. *muḳaddam*) önder, önde gelen.

m. 024/05, 099/03, 155/20, 156/04, 240/11

m.+leri 023/11, 027/16

muḳaddimāt (< Ar. *muḳaddamāt*) başlagıçlar; ön sözler, girişler.

m. 091/17, 195/17

m.+ta 054/14

muḳaddime (< Ar. *muḳaddima'*) giriş, ön söz.

m. 164/05, 261/17

m.+dın 209/07, 218/15

Muḳān Özel ad.

M.+ğa 030/14

muḳārini bu ḥāl o anda.

m. 083/08

muḳarreb (< Ar. *muḳarrab*) hükümdara yakın kişi, saray mensubu.

m. 167/16

m.+ler 149/02, 194/03

m.+leri 015/19, 132/13, 165/18, 166/05, 196/18, 203/09

m.+leridin 100/04, 132/03

m.+leriğa 223/09

m.+lerini 156/03, 158/05

muḳarrer (< Ar. *muḳarrar*) kararlaştırılmış; şüphesiz, sağlam; anlatılmış, bildirilmiş.

m. 031/01, 078/01, 107/07, 117/06, 176/21, 180/14, 192/14, 197/11, 252/02, 259/18

m.+dür 226/17

m.+leri 010/15

muḳarrer kıl- kararlaştırmak, tayin etmek.

m. k.-dı 045/18, 051/07, 075/01, 153/04

m. k.-dılar 053/21

m. k.-dım 035/07

m. k.-ğaylar 036/13

m. k.-ıp 013/12, 099/02

m. k.-ıp buyur-dı 040/03

m. k.-ıp ér-di 017/10

muḳātele (< Ar. *muḳātala*^t) birbirini öldürme, vuruşma; savaş, kavga.

m. 023/06, 077/18, 117/18, 150/07, 159/13, 165/03, 191/19, 199/20, 226/09, 242/06, 245/15, 247/10, 249/07, 251/03, 256/19, 257/09, 259/03, 259/19

m.+din 044/09

m.+ğa 072/09, 124/12, 169/07, 169/09, 221/19, 224/16, 236/09

muḳātele kıl- vuruşmak, çarpışmak.

m. k.-ğaylar 055/08

m. k.-ıp 236/04

muḳāvemmet (< Far. < Ar. *muḳāwama*^t) karşı koyma, direnme.

m. 031/02, 045/19, 090/18, 178/09, 217/13, 236/03, 256/04

m.+din 250/07

muḳāvemmet kıl- dayanmak, karşı durmak.

m. k.-a al-may 236/13

m. k.-dı 224/16

m. k.-ıp 049/02

m. k.-mak 178/16

muḳayyed (< Ar. *muḳayyad*) ayağından zincirle bağlanmış, prangaya vurulmuş.

muḳayyed bol- bağlanılmak.

m. b.-dı 232/04, 242/19

m. b.-dılar 250/01

m. b.-may 123/17

m. b.-up ər-di 004/16

muḳayyed kıl- bağlamak.

m. k.-dı 107/12

m. k.-dılar 001/03

m. k.-ıp 005/01, 062/01

m. k.-ıp-men 021/05

Muḳbil Özel ad.

M. 161/03, 161/08, 177/19

Muḳtafı Özel ad.

M. 261/09

Muḳtedī Özel ad.

M. 261/09

Muḳtedir Özel ad.

M. 261/08

muḳteżā (< Far. < Ar. *muḳtaḏā*) bir şeyin gereği olan, gereken.

m. 220/16

m.+sı 252/11

Multān Özel ad.

M. 143/15, 143/17

M.+dın 143/15

M.+ğa 139/05, 143/04, 143/18

M.+nı 139/06, 143/16

mūm (< Far. *mom*, *mūm*) mum.

m. 172/20

munāza‘at (< Far. < Ar. *munāza‘a*) ihtilaf, münakaşa.

m. 018/12

munça (< ET *bunça* < **bu(n)+ça*) bunca, bu kadar.

m. 031/01, 035/18, 082/15, 141/11, 172/07, 195/21, 219/15

munda (< ET *bunta* < **bu(n)+da*) bunda, burada.

m. 020/21, 035/20, 061/04, 107/02, 114/12, 115/21, 116/03, 140/17, 172/18,

175/15, 200/06

m.+durlar 050/17

mundaḳ (< *muni teg* < **buni teg*) böyle, bunun gibi.

m. 014/19, 031/03, 032/07, 034/15, 055/20, 080/18, 085/17, 163/09, 176/02, 259/21

mundın (< ET (Uyg.) *mundin* < **bu(n)+dın*) bundan.

m. 024/19, 031/01, 031/12, 055/14, 061/18, 088/13, 095/21, 097/02, 104/11, 107/01, 116/01, 130/01, 131/18, 142/01, 143/16, 144/02, 147/11, 171/08, 200/10, 225/11, 239/16

munḳaṭiʿ (< Ar. *munḳaṭiʿ*) kesilmiş, kesik.

m. 019/11, 260/17

munḳaṭiʿ kıl- kesmek.

m. ḳ.-ğaylar 178/07

munṣarīf (< Ar. *munṣarīf*) geri dönen.

m. 153/10

munṭafī (< Ar. *munṭafīʿ*) söndürülmüş.

m. 187/21

Muntaşır Özel ad.

M. 261/07

muntaẓam (< Ar. *muntaẓim*) sıralanmış.

m. 088/20

muntaẓır (< Ar. *muntaẓir*) bekleyen, gözleyen.

m. 016/04, 254/06

munẓamm (< Far. < Ar. *munẓamm*) katılmış, eklenmiş.

m. 018/09

murāʿāt (< Ar. *murāʿāt*) hürmet, saygı, ilgi.

murāʿāt kıl- hürmet göstermek.

m. ḳ.-dı 044/06

murabbaʿ (< Ar. *murabbaʿ*) kare.

m. 138/09

murād (< Ar. *murād*) istek, dilek, maksat.

m. 010/11, 064/09

m.+ğa 261/12

m.+ımğa 240/14

m.+ını 065/19, 235/12

m.+ınıḡ 021/09

Murād Özel ad.

M. 183/05

M.+nı 182/03

Murād Bēg Özel ad.
M. 183/05

Murād bin Çuğam Barulas Özel ad.
M.+nı 087/04

Murād Dāne H'āce Özel ad.
M. 176/04

Murād Hān Özel ad.
M. 043/06

Murād H'āce Hān Özel ad.
M. 043/07

Murād Pāşā Özel ad.
M. 177/18

Murād Sultān Muḥammed Sultān Özel ad.
M.+dur 241/04

muraşşa' (< Ar. *muraşşa'*) kıymetli taşlarla bezenmiş, süslemiş.
m. 070/19, 132/10, 135/01, 141/07, 143/21, 145/06, 158/12, 185/01, 186/01,
187/06, 208/15

Murçil Özel ad.
M.+ığa 103/12

Murdestān Özel ad.
M. 207/02

Murğāb Özel ad.
M. 220/03, 248/19
M.+da 248/10
M.+dın 203/12
M.+ğa 101/02, 103/01, 210/14, 226/04, 227/09, 227/16
M.+ka 097/16

Murğāb Suyı Özel ad.
M. 238/10
M.+dın 236/13

murtaẓā (< Far. < Ar. *murtaḏā'*) beğenilmiş, seçilmiş.
m. 084/08, 117/15

Mūsā Özel ad.
M. 080/08, 140/02, 141/13, 141/18, 177/16, 180/11
M.+nı 180/13

Mūsā Bēg Özel ad.
M. 076/12
M.+ge 077/03
M.+niḡ 088/09

Mūsā Çürkar Özel ad.
M.+ğa 108/19

muşāfaha (< Ar. *muşāfahaʿ*) selamlaşma, tebrikleşme gibi bir amaçla el sıkışma.

muşāfaha kıl- el sıkışmak, tokalaşmak.
m. k.-dı 132/09
m. k.-ıp 119/01

muşāffat (< Far. < Ar. *muşāffaʿ*) savaş nizamı, tanzimi.
m. 222/06, 234/13

Mūsā Hān Özel ad.
M. 052/12, 052/17, 053/10, 053/13, 062/21
M.+ğa 052/07, 052/20, 053/11
M.+nı 052/14, 053/05
M.+niḡ 053/01

Mūsā Hān bin Baydu Hān Özel ad.
M. 052/10

muşahḡah (< Ar. *muşahḡah*) tashih olunmuş, yanlışsız.
m. 241/06

musahḡar (< Ar. *musahḡar*) ele geçirilmiş.
m. 102/10, 102/16, 104/19, 107/01, 163/01, 183/16, 236/19, 240/05, 241/02, 249/07, 249/21, 257/07, 258/23

musahḡar kıl- ele geçirmek, zaptetmek.
m. k.-dı 001/16, 004/13, 040/12, 134/18, 158/14, 160/14, 188/01, 209/17, 218/01, 238/14
m. k.-dılar 146/10, 158/18, 184/13, 191/08, 225/12
m. k.-ğandın 042/02
m. k.-ğaylar 038/20, 074/15
m. k.-ıp 027/08, 037/11, 041/02, 122/02, 126/08, 128/01, 158/16, 239/04, 240/16

muşāhib (< Ar. *muşāhib*) sohbetle bulunan, arkadaş.
m. 214/19

muşālahā (< Ar. *muşālahāʿ*) barışma, uzlaşma. (krş. *muşālahat*)
m. 006/05, 018/19, 026/16, 044/07, 202/08, 206/09, 207/21, 226/06, 226/13, 234/15
m.+ğa 005/05, 008/02, 170/09, 222/07, 244/04

muşālaḥa kıl- barış yapmak.

m. k.-dılar 224/21

m. k.-ıptur 100/06

muşālaḥat (< Far. < Ar. *muşālaḥa'*) barışma, uzlaşma. (krş. *muşālaḥa*)

m. 060/01, 080/20, 090/19

m.+ını 057/02

Mūsā Toy Buğa Özel ad.

M.+nı 163/13, 174/06

muşavver (< Ar. *muşavvar*) resimlerle süslenmiş, resimli.

m. 193/19

Mūsā-yı Avġanī Özel ad.

M. 141/18, 142/01

M.+ğa 141/15

M.+niñ 141/21

Mūsā-yı Tüsterī Özel ad.

M. 177/01

Müsevī (< Ar. *Mūsā* adının nispet eki *ī* almış biçimi ile *Mūsavī*) Mûsâ'ya ait, Mûsâ ile ilgili.

M. 195/21

muşḥaf (< Ar. *muşḥaf*) Kur'ân-ı Kerim.

m. 076/03, 089/12, 146/20

m.+larını 024/03

Müşıl Özel ad.

M.+da 126/05, 169/08

M.+ğa 124/19

M.+nı 014/02

Mūsige Koçin Özel ad.

M.+ni 109/07

mūsīkī (< Ar. *mūsīkī* < Yunanca) müzik.

m. 124/05, 155/18

Muştafā Özel ad.

M. 160/05, 160/13, 177/16, 180/11

Muştafā Daruğa Özel ad.

M. 160/02

Mustaşım Ḥalīfe Özel ad.

M. 044/05

Mustazhir Özel ad.

M. 261/09

muşt (< Far. *muşt*) yumruk.

m. 221/03

muta‘aşşib (< Ar. *muta‘aşşib*) kendi dininden ve milliyetinden başkasına kin ve düşmanlık besleyen .

m. 212/09

mutāba‘at (< Far. < Ar. *mutāba‘a*) bağlılık, sadakat.

m. 106/19

muṭahhar (< Ar. *muṭahhar*) temiz, mübarek.

m. 092/06

muṭālebet (< Far. < Ar. *muṭālaba*) isteme.

muṭālebet kıl- istemek.

m. k.-dılar 027/06

mutaşaddī (< Ar. *mutaşaddī*) bir işe girişen, teşebbüs eden.

m. 154/02

mutaşaddī bol- teşebbüs etmek.

m. b.-dı 059/08, 067/18,

m. b.-dılar 154/14

mutaşarrıf (< Ar. *mutaşarrıf*) kendinde bir şeyi kullanma hakkı bulunduran; işgal eden, işgalci.

m. 200/11, 200/16, 254/07

m.+1 064/08

mutaşarrıf kıl- kullanmak.

m. k.-dı 021/06

mutaşavvir (< Ar. *mutaşavvir*) tasarlayan, tasavvur eden.

m. 195/06

Mu‘taşım Özel ad.

M. 261/07

muṭāyebe (< Ar. *muṭāyaba*) latife.

m. 155/19

mute‘arrız (< Far. < Ar. *muta‘arriḏ*) engelleyen.

m. 085/01

mu‘teber (< Ar. *mu‘tabar*) güvenilir; özgün.

m. 099/03, 127/02

mu‘tekid (< Ar. *mu‘takid*) mürit, takipçi.
m. 215/05

mu‘temed (< Ar. *mu‘tamad*) inanılan, güvenilen.
m. 054/18

mu‘temedün-‘aleyh (< Ar.) kendisine güvenilen, itimad olunan.
m. 063/07

Mu‘temid Özel ad.
M. 261/08

mu‘terif (< Ar. *mu‘tarif*) itiraf eden.
m. 093/01

Mu‘tez Özel ad.
M. 261/07

Mu‘tezîd Özel ad.
M. 261/08

muṭī‘ (< Ar. *muṭī‘*) itaat eden, tabi olan, boyun eğen.
m. 007/10, 035/06, 048/06, 163/14, 164/12, 189/14, 241/13, 241/16, 242/04
m.+dur-mèn 198/21

muṭī‘ bol- teslim olmak.
m. b.! 084/20
m. b.-may 104/04, 202/02
m. b.-up 105/13

Muṭī‘ Özel ad.
M. 261/09

muṭlaḳ (< Ar. *muṭlaḳ*) kesin, kat’i; mutlaka, kesinlikle; ulu, en üstün.
m. 043/02, 065/21, 092/08, 118/15, 234/15, 248/21

muṭma‘inn (< Ar. *muṭma‘inn*) huzur ve feraha sahip olma.

muṭma‘inn kıl- huzur ve feraha ulaştırmak.
m. ḳ.-dı 180/11

Muṭṭalib Sultān Özel ad.
M.+nı 247/13

muttaşif (< Ar. *muttaşif*) vasıflanan.
m. 215/02

muttaşıl (< Ar. *muttaşil*) aralıksız, hiç durmadan.
m. 140/03

muṡāfaḳat (< Far. < Ar. *muṡāfaḳa'*) uygunluk, uyma; razı olma, uzlaşma.

m.+dın 205/21

m.+ıdur 017/21

m.+ḳa 195/21, 228/06

muṡāfaḳat ḳıl- razı olmak, uzlaşmak.

m. ḳ.-ıp 150/21

m. ḳ.-madı 260/05

m. ḳ.-madılar 082/14

muṡaffaḳ (< Ar. *muṡaffaḳ*) başarmış, başarılı.

m. 158/09, 167/18

muṡāfıḳ (< Ar. *muṡāfıḳ*) uygun, münasip; benzer, eş.

m. 011/17, 012/21, 013/01, 017/21, 030/05, 086/13, 171/02, 175/18, 207/04, 217/20, 233/14, 245/12, 251/07, 253/03, 253/16, 260/12, 261/01, 261/12

muṡaḥḥiṡ (< Ar. *muṡaḥḥiṡ*) dehşete düşüren, ürkütücü.

m. 225/21, 252/16

muṡaḳḳıf (< Ar. *muṡaḳḳıf*) durduran, alıkoyan.

m. 190/10

muṡāneset (< Far. < Ar. *muṡānasa'* < *mu'ānasa'*) ünsiyet peyda etme.

m. 013/01

muṡāneset ḳıl- bir insana sevgi göstermek, ünsiyet oluşturmak.

m. ḳ.-may 012/20

muṡaṡṡaḥ (< Ar. *muṡaṡṡaḥ*) süslenmiş, tezyin edilmiş.

m. 015/11, 062/19, 241/05

muṡāḳabet (< Far. < Ar. *muṡāḳaba'*) bir işle daima uğraşma.

muṡāḳabet ḳıl- bir işle daima uğraşmak.

m. ḳ.-ğay 195/21

muṡaḳḳaḥ (< Far. < Ar. *muṡaḳḳaḥ*) açıklanmış, izah olunmuş.

m. 251/04

muṡ (< ET (MK) *buz* < AT **būz*) buz.

m.+dın 133/18

muṡāfāt (< Far. < Ar. *muṡāfāt*) bir merkeze bağı olan yan kuruluşlar.

m.+nı 105/13

muṡaffer (< Ar. *muṡaffar*) zafer kazanmış, üstünlük elde etmiş.

m. 014/01, 045/09, 048/18, 053/18, 059/16, 074/17, 107/14, 113/04, 122/16, 180/16, 213/12, 219/13, 225/16, 226/02, 228/01, 237/19

m.+ğa 108/15
m.+leri 207/13

Muẓaffer bin Üç Kara Özel ad.
M.+nı 097/09

Muẓaffer Hüseyin ibn Hüseyin Mirzâ Özel ad.
M. 238/19

Muẓaffer Hüseyin Mirzâ Özel ad.
M. 237/14, 248/19

Muẓaffer-i Barulas Özel ad.
M. 236/16

Muẓaffer-i Kāşî Özel ad.
M. 107/06

Muẓaffer Mirzâ Özel ad.
M. 237/16, 238/08, 248/06, 249/04

muẓtar (< Far. < Ar. *muḍṭarr*) çaresiz kalmış.
m. 145/02, 239/04

muẓtarib (< Far. < Ar. *muḍṭarib*) acı çeken, ızdırap içinde kıvranan.
m. 145/09, 188/14, 229/04

mübāderet (< Far. < Ar. *mubādara'*) bir işe süratle süratle girişme.
m. 260/20

mübāḥase (< Ar. *mubāḥasa'*) bir bahis üzerine tartışma.

mübāḥase kıl- bahse girişmek, tartışmak.
m. k.-dı 019/08

mübāḥāt (< Ar. *mubāḥāt*) övünme.
m. 149/15

mübālağa (< Ar. *mubālağa'*) abartma. (krş. *mübālağat*)

mübālağa kıl- abartmak.
m. k.-dı 015/18, 045/21, 173/14
m. k.-dılar 071/19
m. k.-ıp 006/03

mübālağāi (< Ar. *mubālağa'* ve Far. *ī*) bir abartma.
m. 063/17

mübālağat (< Far. < Ar. *mubālağa'*) abartma. (krş. *mübālağa*)

mübālağat kıl- abartmak.

m. kı.-ur 046/19

mübārek (< Ar. *mubārak*) kutsal; uğurlu.

m. 067/20, 178/06, 222/13, 226/16

m.+i 137/20

mübārek-bādmübārek, kutlu olsun.

m.-b. 036/21

Mübārek Hān Özel ad.

M. 151/06, 151/07, 151/08

Mübārek Hān bin Kāra Hülegü Özel ad.

M. 059/18

Mübārek H'āce Özel ad.

M.+ni 159/17

Mübārek Şāh Özel ad.

M. 092/17

Mübārek Şāh-ı Mekrit Özel ad.

M. 092/17

Mübārek Şāh Sencerī Özel ad.

M. 071/02, 079/04

Mübārek Şāh Kūçek Özel ad.

M. 059/07, 059/08

mübārezet (< Far. < Ar. *mubāraza'*) cenk, kavga.

m. 027/18, 050/06, 165/05

mübārezet kıl- savaşmak.

m. kı.-dı 179/13

m. kı.-ıp 046/09

mübārız (< Ar. *mubārız*) savaşçı, cesur asker, bahadır.

m.+i 015/10

m.+ler 117/18, 131/05, 253/14, 256/06

m.+leri 015/13, 096/16, 162/15, 178/09, 178/12, 215/14

mübāşeret (< Far. < Ar. *mubāşara'*) münasebet.

m.+te 046/16

mübāşir (< Ar. *mubāşir*) yönetici, amir.

m. 036/02

mübeddel (< Ar. *mubaddal*) dönüşmek, dönmek.

m. 114/17, 120/05, 167/16

müberhen (< Ar. *mubarhan*) delille ispatlanmış olan.

m. 066/06

Mübeşşir Özel ad.

M. 090/12, 090/13, 097/21, 098/04, 102/13, 103/03, 103/04, 113/16, 121/10, 134/13, 146/13, 177/02

Mübeşşir Bahādur Özel ad.

M. 116/09, 140/01

mübīn (< Ar. *mubīn*) apaçık, besbelli.

m. 149/17

mübtelā (< Ar. *mubtalā*) (bir hastalığa) tutulmuş, yakalanmış.

mübtelā bol- (bir hastalığa) tutulmak, yakalanmış olmak.

m. b.-dı 003/15

m. b.-up 217/07

mücādele (< Ar. *mucādala'*) çatışma, savaş.

m. 021/15, 068/05, 236/04, 245/15, 249/07, 251/03, 255/20, 257/09, 259/19

m.+dın 207/20

m.+ğa 226/09, 259/03

mücādele kıl- çatışmak, savaşmak.

m. k.-ıp 023/06

m. k.-madı 247/10

mücāhid (< Ar. *mucāhid*) cihad eden (krş. *mücāhide*).

m.+leri 113/08

mücāhide (< Ar. *mucāhid*'in müennesi) cihad eden. (krş. *mücāhid*).

m.+ler 144/13

mücāmele (< Ar. *mucāmala'*) karşılıklı iyi muamelede bulunma, güzel geçinme.

m. 056/19

mücāvir (< Ar. *mucāvir*) yörede bulunan, komşu; mabet veya bir tekke yakınlarına çekilip oturan.

m.+lerdin 123/07

m.+lerğa 170/01

mücellā (< Ar. *mucallā*) cilalı, parlatılmış.

m.+dur 066/19

mücelled (< Ar. *mucallad*) cilt yapılmış, ciltlenmiş.

m. 198/02

mücellid (< Ar. *mucallid*) kitap ciltleyen.
m. 216/13

mücerred (< Ar. *mucarrad*) soyut.
m. 154/04, 160/14

mücevvef (< Ar. *mucavvaf*) oyuk, içi boş (şey).

mücevvef kıl- oyuk hâle getirmek.
m. k.-ıp 161/07

mücmel (< Ar. *mucmal*) kısa ve az sözle anlatılmış, öz.
m. 003/05, 164/03
m.+i 001/20, 044/14

mücmelen (< Ar. *mucmal-an*) kısaca, özet olarak.
m. 015/12, 017/06, 066/13

müctemi (< Ar. *muctami*) toplanan, toplanmış.
m. 119/08, 135/09, 138/15, 152/14, 171/11

müdāfa‘a (< Ar. *mudāfa‘a*) düşman hücumuna karşı durma, direnme, direniş (krş. *müdāfa‘at*)
m. 100/14, 191/19, 242/06

müdāfa‘a kıl- bir saldırıya karşı durmak, direnmek.
m. k.-ğaylar 199/20

müdāfa‘at (< Far. < Ar. *mudāfa‘a*) düşman hücumuna karşı durma, direnme, direniş (krş. *müdāfa‘a*)
m. 178/09, 228/06
m.+ka 256/04

müdāhenesiz (< Ar. *mudāhanda* ve Tü. +siz) yağcılık veya dalkavukluk yapmadan.
m. 077/20, 173/15

müdām (< Ar. *mudām*) sürekli.
m. 038/06, 039/02, 063/18, 068/02, 239/12

müdārā (< Far. *mudārā* < Ar. *mudārāt*) nezaket, incelik; güvenliği sağlama; dostluğunu kazanma.
m. 083/19, 084/02, 167/19, 175/13

müdārā kıl- güvenliği sağlamak; dostluğunu kazanmak.
m. k.-dı 116/14
m. k.-mak kerek 044/07

müdāvā (< Ar. *mudāvā*) hastaya bakıp ilaç verme.
m.+da 154/02

müdbir (< Ar. *mudbir*) düşkün, talihsiz.

m. 217/16

müddet (< Far. < Ar. *mudda*^t) zaman, vakit.

m. 035/16, 039/12, 041/07, 044/15, 045/12, 046/12, 047/08, 047/18, 049/05, 049/06, 051/16, 062/04, 074/17, 115/09, 185/08, 196/01, 217/01

m.+de 104/20, 135/06, 245/15

m.+din 127/03

m.+i 003/01, 006/04, 010/17, 012/06, 115/09, 243/11, 246/01

m.+ler 205/21

m.+te 169/16, 247/05

müddet-i medîd uzun zaman.

m.-i m. 229/10, 235/18

müddetü'l-ḥayāt yaşam süresi.

m. h.+da 146/19

müddetü'l-ḥayevāt ömürlerin süresi (*ḥayevāt* < Ar. *ḥayāt*'ın çoğulu)

m. h. 197/16

müddetü'l-ʿömr ömür boyunca.

m. ö. 164/12, 168/17

müddetî (< Ar. *mudda*^t ve Far. *î*) bir müddet, bir zaman.

m. 040/20, 048/05, 096/09, 097/01, 143/17, 156/13, 209/01, 217/15, 223/21, 224/09, 231/09, 231/20, 235/15, 236/04, 239/06

m.+din 154/01, 201/12

müdebber (< Ar. *mudabbar*) gerekli önlemi alınmış olan; azat olunması efendisinin ölümüne bağlı bulunan köle.

m. 100/12

m.+de 203/07

müdekkik (< Ar. *mudaḳḳik*) dikkatle inceleyen, tetkik eden.

m. 215/18

mü'eddā (< Ar. *mu'addā*) mânâ, mefhum.

m. 064/07

mü'ekked (< Ar. *mu'akkad*) sağlamlaştırılmış, güçlendirilmiş.

m. 021/01, 081/16, 097/05

m.+dür 052/13

m.+i 253/10

mü'ellefāt (< Ar. *mu'allaf* ve çoğul eki *-āt* ile *mu'allafāt*) telif edilmiş eserler, kitaplar.

m.+ıdın 173/17

mü'ellif (< Ar. *mu'allif*) telif eden, kitap yazan.

m. 183/16, 215/17, 220/18, 227/04, 248/02
m.+i 002/16
m.+idür 238/03

mü'eyyed (< Ar. *mu'ayyad*) teyit edilmiş, doğrulanmış.
m. 235/05
m.+i 003/06, 226/18, 251/05, 253/10

Mü'eyyed Arulat Özel ad.
M. 072/15, 076/20, 086/03

müfessir (< Ar. *mufassir*) Kur'ân'ı yorumlayan din âlimi.
m.+ler 064/06, 064/09

müfettiḥ (< Ar. *mufattiḥ*) açan, açıcı.

müfettiḥü'l-ebvāb Kapıları açan, zorlukları giderip başarıya ulaştıracak güce sâhip olan Allah.
m. 242/19
m.+dındur 240/13

müfevvez (< Far. < Ar. *mufavvaḍ*) ihale ve sipariş olunmuş.

müfevvez bol- verilmek, bırakılmak.
m. b.-ğay 174/12

müfevvez ét- vermek.
m. è.-ti 253/01

müfevvez kıl- vermek, bırakmak.
m. k.-dı 104/02, 246/20, 252/21
m. k.-ıp 246/08

müfid (< Ar. *muḥfid*) faydalı.

müfid bol- faydalı olmak.
m. b.-madı 090/02, 099/18, 202/20, 207/21, 216/21

müfid tüş- faydası görülmek.
m. t.-mey 185/04, 251/18
m. t.-medi 195/21, 226/06

müfsid (< Ar. *muḥsid*) ara bozan, fitne fesat çıkaran.
m.+i 247/16
m.+ler 199/13, 202/17, 206/01, 228/07, 228/09, 237/20, 241/10, 244/08, 247/15
m.+lerni 157/14
m.+niş 172/12

müfteḥir (< Ar. *muḥtaḥir*) övünen, iftihar eden.

m. 149/16

müftehîr bol- övünmek, iftihar etmek.

m. b.-dı 098/19, 101/07, 125/04,

m. b.-dılar 107/16,

m. b.-up 187/06, 212/07

müftehîr kıl- övmek.

m. k.-ıp 129/04, 213/13

mühendis (< Ar. *muhandis*) mühendis.

m.+ler 153/10

müheymin (< Ar. *muhaymin*) korku ve tehlikeden koruyan anlamında Allah'ın adlarından biridir.

m. 176/15

müheyyâ (< Ar. *muhayyâ*) hazır, âmâde.

m. 081/07, 188/07, 252/01

m.+dur 095/04

mühîb (< Ar. *muhîb*) korkunç.

m. 257/15

mühimm (< Ar. *muhimm*) önemli, ehemmiyetli; acil, ivedi; lüzumlu, gerekli.

m. 005/05, 061/19, 107/08

m.+ğa 153/11

m.+i 210/01

m.+lerini 046/15

mühimmât (< Ar. *muhimma'*'ın çoğul *-ât* eki almış hâli *muhimmât*) lüzumlu şeyler, ihtiyaç maddeleri.

m.+da 035/09

m.+dın 246/09

m.+ı 015/18

m.+ığa 057/01

m.+ını 129/03

m.+ının 038/21

mühr (< Far. *muhr*) mühür.

m. 087/06, 087/08, 087/09, 116/19, 222/04, 233/20

m.+ini 116/19

mükâfât (< Far. < Ar. *mukâfâ'*) karşılık verme.

m. 021/16

m.+ı 134/03

mükemmel (< Ar. *mukammal*) mükemmel, kusursuz.

m. 065/02, 177/20

mükerreme (< Ar. *mukarrama'*) yüce, aziz.

m.+ğa 006/18

mükerreren (< Ar. *mukarrar*'ın tenvinli şekli *mukarraran*) tekrar olarak, bir daha.

m. 015/10, 015/12

mükfit (< Ar. *mukfīt*) iki zırh arasında bir elbise daha giyinmiş olan kimse.

m. 258/21, 258/22

Müktefī Özel ad.

M. 261/08

mülāḥaza (< Ar. *mulāḥaza'*) iyice düşünme; düşünce.

mülāḥaza kıl- iyice düşünmek.

m. k.-dı 080/17

m. k.-dılar ér-se 012/10

m. k.-dım 055/21

m. k.-ıp 130/09

m. k.-sunlar 105/17

m. k.-ur ér-di 015/17

mülāḥḥaş (< Ar. *mulāḥḥaş*) özeti çıkarılmış.

m. 179/08

mülāḥide (< Ar. *mulāḥida'*) kafirler.

m. 043/14, 044/02

m.+ni 002/16

m.+niḡ 044/04

mülākāt (< Far. < Ar. *mulākā'*) buluşma, karşılaşma, görüşme.

m. 002/04, 033/09, 106/02, 205/09

m.+ğa 190/05

m.+ı 081/08

m.+ımı 155/12

m.+ka 170/02, 181/21

mülākāt kıl- buluşmak, görüşmek.

m. k.-dı 225/18

m. k.-dılar 170/18

m. k.-ıp 047/12, 054/01, 056/06, 069/06, 081/15, 083/07, 219/14, 229/09, 229/11

Mülākıyye Özel ad.

M. 182/20

mülākī (< Ar. *mulākī*) buluşan, kavuşan, görüşen.

m. 007/13, 053/12, 243/18, 245/03

mülāṭafe (< Ar. *mulāṭafa'*) lütuf, nezaket.

m.+ni 056/19

mülâzemet (< Far. < Ar. *mulâzama'*) bir yere ya da bir kimseye sıkı sıkıya bağlanma, tabiiyet.

m.+ğa 080/21, 088/08

m.+ğa 003/19, 003/21, 004/18, 005/11, 006/06, 006/09, 007/02, 008/03, 015/16, 018/08, 021/13, 023/12, 023/21, 025/07, 029/03, 029/21, 030/21, 034/13, 037/02, 041/13, 044/03, 045/20, 049/02, 051/01, 051/04, 056/03, 061/09, 067/13, 068/14, 068/17, 069/19, 094/08, 097/13, 097/18, 107/18, 119/06, 122/16, 123/13, 123/16, 125/17, 128/12, 129/06, 137/01, 143/15, 144/06, 149/20, 155/10, 166/02, 170/19, 181/21, 187/05, 203/01, 216/03, 217/06, 242/18, 243/13, 245/01, 246/06, 246/17, 248/02

m.+ıka 039/15

m.+ka 004/04, 005/08, 008/09, 035/01, 088/07, 088/18, 097/15, 098/18, 098/21, 099/13, 100/05, 100/07, 101/21, 105/11, 106/03, 106/12, 106/13, 107/03, 107/06, 107/13, 112/12, 121/12, 124/18, 125/05, 127/12, 128/08, 128/13, 128/18, 141/16, 142/17, 144/20, 146/01, 150/16, 153/07, 155/10, 158/16, 168/13, 168/15, 170/04, 170/10, 182/07, 187/02, 189/08, 190/01, 190/04, 211/09, 212/02, 212/12, 213/06, 213/09, 246/03, 259/13

mülâzemet kıl- sımsıkı bağlamak, tâbi etmek.

m. k.-ay 129/06

m. k.-dı 047/17, 229/02, 245/14

m. k.-ğay 067/12

m. k.-ıp 068/13, 231/09

mülâzım (< Ar. *mulâzim*) bir kimseye bağlılık gösteren; hazır bulunan, bir hizmette bulunan görevli, memur.

m. 051/20, 054/11, 057/08, 069/18, 124/18, 133/11, 136/04, 184/02, 204/21, 209/01, 253/05

m.+dur 233/08

m.+ı 075/04, 159/03

m.+lar 005/15, 088/20, 168/17

m.+larga 089/18, 151/12, 195/21, 222/04

m.+ları 032/08, 046/04, 077/04, 100/13, 128/14, 157/13, 231/03

m.+larıdın 108/05, 115/14

m.+larığa 061/17, 128/15, 194/03, 250/03

m.+larını 032/03

m.+larını 124/07, 206/15

mülâzım kıl- bağlamak.

m. k.-dı 184/11, 191/06, 240/06

m. k.-dılar 049/20

mülhâk (< Ar. *mulhâk*) eklenmiş, katılmış.

mülhâk bol- katılmak.

m. b.-dı 021/12

m. b.-up 071/15

m. b.-ğay 136/20

m. b.-uŋ 205/06

mülhem (< Ar. *mulham*) ilham edilmiş, içine doğmuş

mülhem kıl- içine doğurmak, ilham vermek.
m. k.-ıp 065/12

mülhid (< Ar. *mulhid*) Allah'ı tanımayan, dinsiz.
m.+ler 044/01

mülk (< Ar. *mulk*) ev, dükkân, arazi gibi taşınmaz mal; memleket, ülke.
m. 003/07, 007/06, 007/08, 008/14, 009/10, 009/16, 009/18, 017/02, 017/11, 036/11, 037/13, 039/13, 040/03, 053/19, 065/03, 106/17, 109/16, 118/10, 132/07, 145/01, 155/01, 161/21, 184/09, 197/07, 198/08, 204/18, 209/08, 227/05, 227/19, 233/09, 241/17, 242/04, 243/13, 247/11, 248/15, 249/14, 250/10, 252/17, 254/10, 258/20, 262/01, 262/08
m.+de 008/05, 017/18, 227/12, 229/12
m.+din 204/01
m.+i 236/19, 244/11
m.+ide 002/08, 002/11, 027/01, 070/07, 184/05
m.+idin 129/21
m.+ige 256/22
m.+ini 040/06, 041/02, 041/14, 137/10, 238/14
m.+iniŋ 044/17, 129/03, 155/01
m.+ni 053/18, 064/09, 118/18, 187/11

mülk-dârlık (< Ar. *mulk*, Far. *dâr* ve Tü. *+lık*) padişahlık.
m.+da 210/19

mültefit (< Ar. *multafit*) iltifat eden, yüzünü çevirip bakan.
m. 051/18

mültemes (< Ar. *multamas*) rica, talep, istek.
m. 174/12
m.+ini 009/03, 145/03

mültezim (< Ar. *multazim*) iltizamcı, devlete ait bir geliri götürü olarak üstüne alıp toplayan.
m. 170/15

mülük (< Ar. *malik*'in çoŋulu *mulūk*) hükümdarlar.
m. 003/05, 031/01, 107/03, 111/03, 111/20, 121/19, 150/16, 204/01, 213/06, 217/07
m.+dın 017/21
m.+ı 002/10
m.+i 105/13

mülzem (< Ar. *mulzam*) cevap veremez duruma getirilmiş, susturulmuş; lüzumlu görülmüş, gerektirilmiş.
m. 019/08, 136/15

mümāna‘at (< Far. < Ar. *mumāna‘a*) engel olma, muhalefet.
m.+ka 242/03

mü‘min (< Ar. *mu‘min*) iman etmiş, Müslüman.
m.+lerğa 010/13, 010/14

mümkın (< Ar. *mumkin*) mümkün.
m. 032/12, 032/19, 104/08, 245/16

mümtāz (< Ar. *mumtāz*) seçkin, seçilmiş.
m. 070/01, 086/05, 128/11, 142/19, 155/17, 178/15, 216/09, 224/05

mümtāz kıl- seçmek, imtiyazlı hâle getirmek.
m. k.-ıp 240/06

münākaşa (< Ar. *munākaşa*) atışma, çekişme.

münākaşa kıl- çekişmek.
m. k.-ur-siz 234/05

mün‘akıd (< Ar. *mun‘akıd*) (bir mecliste, toplantıda) oturma.
m. 190/02

münāsib (< Ar. *munāsib*) uygun, yerinde.
m. 004/04, 005/09, 023/02, 054/01, 063/08, 087/12, 090/10, 096/03, 112/15,
128/03, 141/16, 164/14, 177/14, 260/21
m.+dür 160/16

mün‘atıf (< Ar. *mun‘atıf*) sapan, bir tarafa doğru yönelen.

mün‘atıf kıl- bir tarafa yöneltmek.
m. k.-dı 136/18

münāza‘at (< Far. < Ar. *munāza‘a*) niza, ihtilaf, anlaşmazlık.
m. 081/20, 195/21
m.+ı 075/03

münāzi‘siz (< Ar. *munāzi‘* ve Tü. +*siz*) ihtilaf olmadan.
m. 107/13, 242/21

müncerr (< Ar. *muncarr*) bir tarafa çekilip sürüklenen.
m. 056/20, 206/01

münebbih (< Ar. *munabbih*) dalgınlığı, gafleti yok eden, uyaran.
m. 195/10

müneccim (< Ar. *munaccim*) yıldızların durum ve vaziyetlerinden yıldız falına bakan kimse, astrolog.
m.+ler 036/19, 092/05, 173/09, 173/11, 221/11

m.+lerğa 216/15

münevver (< Ar. *munavvar*) aydınlatılmış, nurlandırılmış.

m. 065/11

m.+ğa 066/05

münfa'il (< Ar. *munfa'il*) gücenmiş, kırılmış.

m. 080/14

münferid (< Ar. *munfarid*) tek, yegane.

m. 127/12

münḥanī (< Ar. *munḥanī*) eğilen, eğrilen.

münḥanī kıl- eğmek, eğiltmek.

m. k.-madı 253/09

münḥarif (< Ar. *munḥarif*) bir yöne, bir tarafa sapmış.

m. 226/19, 230/17

münḥarif kıl- doğru yoldan ayrılmak.

m. k.-dılar 130/05

münhezim (< Ar. *munhazim*) bozguna, hezimete uğramış, yenilmiş.

m. 132/07

münhezim bol- bozguna uğramak.

m. b.-dı 016/09, 030/11, 069/05, 095/08, 157/12, 158/09, 199/14, 206/13, 209/16

m. b.-dılar 046/09, 100/15, 108/04, 118/05, 199/08

m.-up 001/07, 037/12, 067/05, 074/06, 074/07, 078/14, 105/20, 111/09, 111/20, 179/17, 204/19, 205/19, 207/13, 225/16, 238/15, 240/19, 245/08

m. b.-updur 045/07

m. b.-up ér-di 154/19

münhezim kıl- bozguna uğratmak.

m. k.-dı 004/02, 022/15, 026/10, 118/01

m. k.-dılar 228/21

m. k.-ıp 033/03, 067/21, 081/10, 166/10

m. k.-sa 018/19

münhī (< Ar. *munhī*) haberci.

m.+ler 142/08

münīr (< Ar. *munīr*) aydınlatan, ışık veren.

zamīr-i münīr zihni aydınlanmış.

z.-i m.+ğa 254/04

münḳād (< Ar. *munḳād*) boyun eğen, itaatkar.

m. 040/19, 053/20, 163/14, 086/14, 105/10, 106/07, 156/15, 159/04, 164/12,
169/09, 241/13, 241/16
m.+dur 189/14

münkād kıl- boyun eğdirmek, itaat ettirmek.
m. k.-dı 007/10, 048/06

münkalib (< Ar. *munkalib*) dönmüş, değişmiş.
m. 224/17
m.+niş 253/16

münkaṭı (< Ar. *munkaṭı*) son bulan.
m. 207/14

münkaẓī (< Far. < Ar. *munkaẓī*) sona ermiş, bitmiş.
m. 010/17, 012/06, 049/21, 062/04, 243/02

münkir (< Ar. *munkir*) inkar eden.
m. 118/10

münşī (< Ar. *munşī*) nesir yazan, inşada usta nâsir.
m.+ler 150/02, 180/17
m.+leri 252/12

müntakıl (< Ar. *muntakıl*) intikal eden, geçen.

müntakıl bol-intikal etmek, geçmek.
m. b.-dı 002/09, 008/20, 261/05

müntehī (< Ar. *muntahī*) sona eren.

müntehī bol- sona ermek, bitmek.
m. b.-dı 194/04
m. b.-mağay 195/11

münteşir (< Ar. *muntaşir*) duyulmuş, etrafa yayılmış

münteşir bol- duyulmak, etrafa yayılmak.
m. b.-dı 219/03

mürācaʿat (< Far. < Ar. *murācaʿa*) geri dönme.
m. 006/16, 020/01, 248/08
m.+ı 107/17
m.+ka 033/01
m.+nı 132/01

mürācaʿat kıl- geri dönmek.
m. k.-ayın 205/07

m. k.-dı 002/20, 003/18, 009/01, 033/04, 038/11, 044/10, 045/01, 046/18,
048/20, 049/17, 050/11, 062/11, 070/08, 097/06, 097/19, 110/20, 126/18,

134/19, 215/08, 224/20, 228/13, 237/11, 243/05, 246/12, 247/17, 247/18,
248/12, 250/21, 256/13, 258/18
m. k.-dılar 152/15, 244/21
m. k.-dı ér-se 261/18
m. k.-duķ 251/14
m. k.-ġan 236/05
m. k.-ġanda 121/13, 199/09
m. k.-ġanı 033/02, 091/07, 134/07, 136/17, 186/11, 258/20
m. k.-ġay 008/03
m. k.-ıp 020/05, 032/13, 043/04, 060/12, 081/10, 217/15, 243/13, 260/03,
261/10
m. k.-ur 241/18

müreffeh (< Ar. *muraḥḥah*) mutlu, rahat.
m. 059/20

müreffehü'l-ḥāl refah içinde.
m. 061/13, 235/07

mürekkeb (< Ar. *murakkab*) yerleştirilmiş, tutturulmuş.
m. 131/02

müretteb (< Ar. *murattab*) dizilmiş, düzenlenmiş.
m. 175/02, 232/07

müretteb kıl- düzenlemek, tertip etmek, kurmak.
m. k.-dılar 167/12
m. k.-ġay 198/12
m. k.-ıp 101/16, 122/04, 160/03, 254/20

mürettib (< Ar. *murattib*) düzenleyen, tertipleyen (kimse).
m. 175/02

mürīd (< Ar. *murīd*) bir şeyhe bağı olan kimse.
m. 136/06, 215/05

mürtefi (< Ar. *murtafi*) yükselmiş, yüksek.
m. 019/11, 019/17, 139/13
m.+dür 027/12

mürtekib (< Ar. *murtakib*) kötü, yakışıksız iş yapan; ile uğraşan, ile meşgul olan.
m. 154/05, 208/10, 254/08

mürūr (< Ar. *murūr*) geçip gitme.

mürūr-ı eyyām günlerin geçip gitmesi.
m.-ı e. 014/06

mürüvvet (< Far. < Ar. *muruvva'*) yiğitlik, mertlik; insanlık; iyilik, lutufkârlık.
m. 055/19, 204/17, 206/01, 225/06

m.+i 107/13
m.+ni 180/11
bende-yi m.+idür-men 233/14

mürüvvetsiz (< Ar. *muruvva'* ve Tü. +*siz*) nâmert.
m. 004/21

mürüvvetsizlik (< Ar. *muruvva'* ve Tü. +*siz+lık*) insanlığa yakışmayan şekilde davranma, insanca davranmama.
m.+dın 002/05

mürvārīd (< Far. *marvārīd*) inci.
m. 027/06, 085/04
m.+ni 027/07

müsā'adet (< Far. < Ar. *musā'ada'*) yardım.
m. 175/01

müsāfir (< Ar. *musāfir*) misafir, yolcu.
m.+leri 218/20

Müsāfir-i Kābūlī Özel ad.
M. 145/07
M.+ni 144/03

müsāra'at (< Far. < Ar. *musāra'a'*) sürat ve acele etme.
m. 260/20

müşebbet (< Ar. *muşabbat*) tesbit edilmiş, sabit kılınmış.
m. 173/17

müsellah (< Ar. *musallah*) silahlanmış.
m. 177/20

müsellem (< Ar. *musallam*) teslim edilmiş, verilmiş.
m. 003/13, 017/16, 022/04, 068/13, 105/13, 106/20, 119/16, 123/01, 132/13, 158/12, 168/06, 173/10, 174/01, 175/14, 183/21, 187/11, 193/12, 220/09, 234/04, 241/02, 245/10, 246/10, 247/05, 252/20, 255/11, 256/13

müsellem bol- teslim edilmek.
m. b.-dı 001/15, 019/21, 029/05, 237/03, 238/21, 247/03, 248/01, 250/05
m. b.-sun 199/04
m. b.-up 250/01

müsellem kıl- teslim etmek.
m. k.-ıp 028/06, 029/01, 031/08

müşhil (< Ar. *mushil*) ishal veren, bağırsakları temizleyen, dışkıyı kolaylıkla dışarı attıran ilaç.
m. 185/04

müsta‘cil (< Ar. *musta‘cil*) acele eden, bir işin çabuk olmasını isteyen.
m. 029/13

müstağnī (< Ar. *mustağnī*) zengin, varlıklı, ihtiyaç ve eksiklik duymayan.

müstağnī bol- varlıklı olmak.
m. b.-dılar 105/08

müstağnī kııl- varlıklı duruma getirmek.
m. k.-ıp 087/06

müstaḥdisān (< Ar. *mustaḥdis* ve Far. çoğul eki *-ān*) yeni bir şey bulanlar, bulucular.
m.+ıdındur 148/10

müstaḥkem (< Ar. *mustaḥkam*) sağlam, muhkem.
m. 099/16, 147/18, 183/02, 206/01, 255/13

müstaḥkem kııl- sağlamlaştırmak.
m. k.-dı 022/05, 023/20
m. k.-dılar 120/12, 259/16
m. k.-ıp ır-diler 249/07

müstaḥlaş (< Ar. *mustaḥlaş*) kurtarılmış.
m. 027/02, 029/04, 043/03, 073/07

müstaḥlaş kııl- kurtarmak.
m. k.-dı 017/05, 027/09
m. k.-ğanı 135/21
m. k.-ıp 038/08, 235/19

müstaḥsen (< Ar. *mustaḥsan*) makbul, beğenilmiş.
m. 161/19

müsta‘idd (< Ar. *musta‘idd*) hazır, âmâde.
m. 007/19, 021/15

Müsta‘ın Özel ad.
M. 261/07

müstaḳarr (< Ar. *mustaḳarr*) yerleşilen, durulan yer.
m. 006/19, 056/18, 088/08, 096/18

müstaḳırr (< Ar. *mustaḳırr*) yerleşmiş, sabit.
m. 221/20

müsta‘lī (< Ar. *musta‘lī*) yükselmiş.
m. 016/14

Müstanşır Özel ad.

M. 261/10

Müstaşım Özel ad.

M. 261/10

müstazher (< Ar. *mustazhar*) yardım edilmiş, desteklenmiş.

müstazher kıl- desteklemek.

m. k.-ıp 054/13

müstebad (< Ar. *mustab'ad*) uzak görülen, olacağı sanılmayan.

m. 172/14

müstecāb (< Ar. *mustacāb*) (dileği) kabul olunmuş.

m. 239/18

müstecāb bol- (dileği) kabul olunmak.

m. b.-dı 010/14, 010/15

Müstekfî Özel ad.

M. 261/08

müstemi' (< Ar. *mustami'*) dinleyen, işiten.

m. 064/05

m.+ler 239/19

Müstencid Özel ad.

M. 261/10

Müstersid Özel ad.

M. 261/09

müsteşal (< Ar. *musta'sal*) yok edilmiş, kökünden koparılmış.

m. 074/04, 107/18, 240/05, 252/17

müsteşal kıl- yok etmek, ortadan kaldırmak.

m. k.-dı 014/04, 018/10

m. k.-dılar 030/04

m. k.-ğay 232/08

m. k.-ıp 102/08, 133/16, 238/14

müstevfā (< Ar. *mustavfā*) mükemmel, tam.

m. 049/09

Müstevî Kuşçı Özel ad.

M.+nı 157/15

müstevlî (< Ar. *mustavlî*) yayılan her tarafı kaplayan; (hastalık için) salgın.

müstevlî bol- yayılmak.

m. b.-dı 014/01

m. b.-dılar 258/07

m. b.-up 014/03, 016/06, 018/06, 135/13, 170/06, 173/18, 184/10

m. b.-up  r-di 248/08

m. b.-up  r-diler 139/06, 242/15

müstevlî kıl- istila etmek.

m. k.-dı 249/03

Müstezî Özel ad.

M. 261/10

Müs lm n (< Ar. *muslim* + Far. +* n* ( okluk eki)) İslam dininden olan kimse.

M. 012/02, 012/03, 013/02, 013/05, 020/20, 040/09, 041/09, 043/01, 047/14, 047/21, 153/01, 181/21

M.+lar 019/06, 019/15, 040/08, 080/10, 089/21, 154/14, 164/09, 172/12

M.+lardın 133/08, 160/06

M.+lardur-biz 139/09

M.+lar a 042/09, 058/19, 059/09, 183/04, 188/17

M.+larnı 037/03, 080/09, 133/02

M.+larnı  081/02, 124/09

M.+nı 112/01

Müs lm n kıl- M sl manlaştırmak, İslam dinine sokmak.

M. k.-ıp 013/09, 105/11

Müs lm n Çelebi Özel ad.

M. 177/16, 178/13, 181/03, 181/11

M.+ a 182/06

M.+nı  183/20

Müs lm nlık (< Ar. *musulm n* ve T . +*lık*) Müslümanlık.

M. 019/11, 037/02, 062/06, 086/05

m   hede (< Ar. *mu  hada'*) gözle görme.

m. 049/02, 055/21, 154/01, 161/05

m.+sidin 162/08

m   hede kıl- görmek, şahit olmak; gözlemlemek.

m. k.-adur  r-di 122/07

m. k.-dı 052/19, 180/11, 246/04

m. k.-dılar 126/12, 169/15

m. k.-dım 215/19

m. k.-ıp 029/15, 032/04, 077/20

m. k.-ıp  r-di 099/20

m. k.-maydur  r-di 061/06

m. k.-maydur  r-diler 029/18

m         (< Ar. *mu        *) açık, belli.

m. 088/03

müşārūn-ileyh (< Ar. *muşārun ilayh*) kendisine işaret olunan, adı geçen, sözü edilen.

m. 005/04, 135/16, 173/17, 210/20

m.+ni 255/06

müşerref (< Ar. *muşarraḥ*) şerefli.

m. 052/16, 165/13

müşerref bol- şereflenmek.

m. b.-dı 041/13, 099/13, 167/02, 181/21

m. b.-dılar 170/03, 170/04, 170/10

m. b.-up 023/12, 060/15, 124/19, 138/08, 141/05, 144/11, 155/08, 226/06, 236/11

m. b.-up ér-di 045/13

müşerref kıl- şereflendirmek.

m. k.-ıp 047/20, 178/06

müşk (< Far. *muşk*) misk.

m. 092/01

müşkil (< Ar. *muşkil*) güç, zor.

m. 080/19, 133/19, 154/08

m.+dür 111/16

müşrik (< Ar. *muşrik*) Allah'a ortak koşan kimse.

m. 012/18

m.+ler 010/16

m.+leri 159/07

m.+lerni 158/17, 158/21

müşterek (< Ar. *muştarak*) iştirak eden, ortak (olan).

müşterek kıl- ortak etmek.

m. k.-dı 017/18

müşterī (< Ar. *muştari*) Jüpiter gezegeni.

m. 086/18, 138/15

mütāba‘at (< Far. < Ar. *mutāba‘at*) birine tabi olma, arkasından gitme; itaat, sadakat.

m. 058/13, 172/16, 182/08, 195/21

m.+ı 066/21, 067/01

mütāba‘at kıl- arkasından gitmek, itaat etmek.

m. k.-ıp 068/10

m. k.-madılar 013/15

m. k.-may 047/10

m. k.-maydurlar 142/08

müṭāla‘a (< Ar. *muṭāla‘a*) okuma, inceleme, tetkik etme; göz atma, kısa bakış.
m.+sıdın 197/08

müṭāla‘a kıl- okumak, tetkik etmek.
m. k.-dı 055/12
m. k.-ıp 063/07

müṭāla‘a (< Ar. *muṭāla‘a* ve Far. *ī*) bir okuma, bir tetkik etme.
m. 063/17

müte‘accib (< Ar. *muta‘accib*) şaşırmış, şaşan.
m. 096/10, 123/14

müte‘aḥḥid (< Ar. *muta‘aḥḥid*) birleşmiş.
m. 211/06

müte‘ākīb (< Ar. *muta‘ākīb*) birbiri ardından gelen; peş peşe.
m. 006/21, 131/15, 154/08, 161/03, 204/16, 231/19, 234/02, 251/12

müte‘ākīd (< Ar. *muta‘ākīd*) anlaşma yapan, anlaşılan.
m. 115/03

müte‘āl (< Ar. *muta‘āl*) yüksek, yüce.
m.+din 132/06

müte‘ālī (< Ar. *muta‘ālī*) yücelerin yücresi, pek ulu.
m. 198/01

müte‘allik (< Ar. *muta‘allik*) mensup, bağlı, bağlı olan.
m. 150/04, 203/07, 255/13
m.+ler 124/05
m.+leri 048/14, 079/04, 085/09, 181/19, 181/20, 191/20
m.+lerin 182/16
m.+lerini 174/03, 184/21
m.+lerni 254/05

müte‘ārīf (< Ar. *muta‘ārīf*) herkesçe bilinen, meşhur.
m.+dür 086/10

müte‘arrız (< Far. < Ar. *muta‘arriḍ*) taarruz eden, saldıran.
m. 119/05

müte‘ayyin (< Ar. *muta‘ayyin*) belli, meydanda olan; eşraftan belli, ileri gelen kimse.
m. 088/03
m.+ler 108/16

müteberrek (< Ar. *mutabarrak*) mübarek sayılan, kutsal.

m.+i 046/10

müteberreke (< Ar. *mutabarraka*) mübarek sayılan, kutsal.

m. 007/04

m.+de 166/16

mütecâviz (< Ar. *mutacâviz*) geçen, aşan.

m. 010/10

mütecemmi (< Ar. *mutacammi*) toplanan.

mütecemmi **bol-** toplanmak.

m. b.-dılar. 161/15

mütecennide (< Ar. *mutecennid* kelimesinin müennesi) askerî güç olarak toplanan.

m. 161/14

müte'ellim (< Ar. *muta'allim*) içi sızlayan, acı duyan.

m. 170/16, 184/19

müte'essir (< Ar. *muta'assir*) kederli, hüznü.

m. 170/16

müteferriḳ (< Ar. *mutafarriḳ*) ayrılan, dağılan, dağınık.

m. 051/05, 074/01, 131/10, 132/06, 145/17, 156/09, 164/16, 205/10, 213/02, 229/14, 241/08

müteferriḳ kıl- ayırmak, dağıtmak.

m. k.-dılar 162/17

m. k.-ğay 077/19

müteğayyir (< Ar. *mutağayyir*) kafası karışmış, şaşırılmış; değişken, kararsız.

m. 060/08, 226/11

m.+dür 156/19

müteḥaşşin (< Ar. *mutaḥaşşin*) kaleye veya istihkamlı bir yere kapanmış.

m. 034/19, 045/19, 088/16, 099/10, 111/09, 113/10, 133/06, 175/15, 226/09, 243/06, 244/02

müteḥaşşin kıl- kaleye kapatmak.

m. k.-ıp 044/02

müteḥayyir (< Ar. *mutaḥayyir*) hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış.

m. 012/07, 156/01, 165/14, 223/03

müteḳabbil (< Ar. *müteḳabbil*) kabul eden, üstüne alan (Devellioğlu).

m. 126/14

müteḳāzī (< Far. < Ar. *mutaḳāḏī*) borçluyu -ödemesi için- sıkıştıran.

müteķāzī-yi eccl Azrail.

m.-yi e.+ğa 227/01

mütekellim (< Ar. *mutakallim*) söyleyen, konuşan.

m. 011/16

mütelevvīn (< Ar. *mutalavvin*) değışken, istikrarsız.

m. 219/07

mütemādī (< Ar. *mutamādī*) uzayan, süren.

m. 115/10, 243/12, 246/01

mütemekkin (< Ar. *mutamakkin*) yerleşen, yerleşmiş, (bir yere) oturan.

m. 013/08, 037/01, 048/02, 054/17, 056/12, 061/12, 091/06, 129/20, 204/01, 207/04, 217/19, 221/17

mütemerrid (< Ar. *mutamarrid*) itaatsız, asi, isyankâr.

m.+ler 255/14

m.+lerdin 124/04

mütenebbīh (< Ar. *mutanabbih*) ihtiyatlı, tedbirli.

m. 115/01

müteneffīr (< Ar. *mutanaffir*) nefret eden, iğrenen.

m. 018/06, 209/13, 217/17, 232/14

müteneffis (< Ar. *mutanaffis*) nefes alan, soluyan.

m. 028/06

müteneffisī (< Ar. *mutanaffis* ve Far. *ī*) bir nefes alan.

m. 223/03

mütenemmir (< Ar. *mutanammir*) sert bir dille korkutan.

m.+din 256/01

mütercim (< Ar. *mutarcim*) tercüme eden.

m. 037/04

mütereddid (< Ar. *mutaraddid*) karar veremeyen, karasız.

m. 025/06

müterettib (< Ar. *mutarattib*) sıralanmış; icab eden, gereken.

m. 190/21

müterettib kıl- sıralamak, düzenlemek.

m. k.-dı 255/20

mütesāvī (< Ar. *mutasāvī*) eşit, denk.

m. 148/20

mütevakkı (< Ar. *mutavakkı*) bekleyen, uman.
m. 218/13

mütevâtir (< Ar. *mutavâtir*) ağızdan ağıza dolaşan.
m. 229/21

mütevattın (< Ar. *mutavattın*) bir yeri vatan edinmiş, yurt tutmuş.
m. 085/15

müteveccih (< Ar. *mutavaccih*) yönelen, teveccüh eden; bir tarafa gitmeye kalkan, yolcu.
m. 023/09, 044/09, 137/02, 160/13, 194/10, 219/13, 237/07, 261/19
m.+dür 170/08, 171/09, 204/01, 240/20
m.-biz 234/06

müteveccih bol- yola çıkmak; yönelmek.

m. b.-alıñ 112/17

m. b.-dı 001/04, 002/04, 007/18, 018/20, 022/10, 030/10, 031/06, 033/02, 038/08, 042/19, 045/06, 045/10, 047/02, 047/05, 047/07, 052/07, 053/14, 054/01, 059/13, 069/17, 076/03, 076/05, 077/12, 078/08, 092/08, 098/17, 100/14, 101/05, 108/15, 109/08, 122/02, 125/11, 127/09, 139/08, 153/04, 161/01, 166/11, 171/10, 173/04, 174/09, 176/03, 176/08, 178/06, 184/09, 186/13, 188/05, 191/03, 193/17, 194/17, 197/02, 199/19, 204/04, 204/13, 205/04, 209/19, 211/08, 212/20, 213/09, 224/14, 232/03, 235/11, 238/03, 246/15, 246/20, 247/03, 252/15, 257/10

m. b.-dılar 036/07, 039/21, 040/06, 042/04, 050/05, 050/20, 053/09, 067/04, 101/11, 135/10, 148/06, 164/15, 167/05, 186/10, 197/01, 216/07, 227/08, 246/05, 249/01, 254/03, 259/13

m. b.-dı ér-se 027/16

m. b.-duñ 233/15

m. b.-ğay 101/02, 155/06, 261/11

m. b.-ğaylar 233/10

m. b.-ğıl 107/03

m. b.-mañ kèrek 084/03

m. b.-sun 168/05

m. b.-up 024/20, 030/13, 031/14, 033/20, 049/13, 051/13, 056/12, 060/05, 060/21, 072/11, 076/17, 080/05, 081/05, 082/16, 087/21, 090/09, 093/18, 097/15, 097/19, 120/01, 121/08, 121/18, 124/10, 135/21, 136/10, 159/19, 160/13, 161/15, 170/15, 179/09, 179/12, 184/12, 185/18, 191/14, 192/07, 197/10, 198/10, 203/15, 206/18, 207/19, 208/12, 209/18, 210/10, 210/14, 211/07, 211/18, 215/11, 218/02, 225/12, 225/20, 234/01, 242/07, 255/18

m. b.-uptur 018/17

m. b.-upturlar 079/15

m. b.-up ér-di 125/08

m. b.-ur-biz 182/06

mütevehhim (< Ar. *mutavahhim*) vehimlenen, şüphelenen, korkan.
m. 001/08, 045/14
m.+leridin 183/03

mütevehhim bol- vehimlenmek, endişeye kapılmak, şüphelenmek.

m. b.-dı 075/13

m. b.-dılar 231/17

m. b.-up 057/08, 069/19, 070/10, 099/11, 123/09, 187/17, 204/14, 227/14, 229/14

m. b.-up ér-di 020/06

Mütevekkil Özel ad.

M. 261/07

mütevellid (< Ar. *mutavallid*) doğan, dünyaya gelen.

m. 011/21, 017/07, 212/07, 225/07, 235/14, 235/18

mütevvec (< Ar. *mutavvac*) taç giymiş.

mütevvec kıl- taç giydirmek, taçlandırmak.

m. k.-dı 170/20

m. k.-ıp 235/05

müteyakkın (< Ar. *mutayakkın*) tam olarak bilen.

m. 021/10

mütezelzil (< Ar. *mutazalzil*) sarsılan titreyen.

m. 039/13, 188/09

Müttakî Özel ad.

M. 261/08

müttefik (< Ar. *muttafik*) ittifak yapan, birleşmiş, anlaşmış.

m. 039/16, 045/18, 046/01, 050/16, 073/09, 075/15, 075/20, 127/07, 197/07, 248/18, 258/17

m.+tur 048/10

müttehiden (< Ar. *muttahid*'in tenvinli şekli) birlik olarak, birlikte, beraberce.

m. 177/20

müttehim (< Ar. *muttahim*) suçlu görülen, suçlanan.

müttehim bol- suçlanmak.

m. b.-dı 052/02

m. b.-up 215/03

müttehim kıl- suçlamak.

m. k.-dılar 214/19

m. k.-ıp 215/04

müvāsā (< Far. *muvāsā* < Ar. *muvāsā'*) yardım, iyilik, dostluk.

m. 175/13

m.+nı 119/02

müvecceḥ (< Ar. *muvaccaḥ*) münasip, uygun.

m. 016/12, 017/11, 087/06

müvekkel (< Ar. *muvakkal*) vekil tayin edilen.

m. 192/03

m.+ler 044/04

müverriḥ (< Ar. *muvarriḥ*) tarih yazan, tarihçi.

m. 066/12, 063/13, 171/04, 179/19, 194/10, 227/05

m.+ler 003/06, 017/06, 038/09, 063/12, 066/21, 104/09, 171/05

m.+lerdin 015/06, 158/04, 198/03

müyesser (< Ar. *muyassar*) kolaylıkla olan; kazanılmış, ulaşılmış, erişilmiş.

m. 009/16, 016/13, 027/11, 029/06, 057/18, 058/01, 066/10, 066/11, 085/21, 087/21, 092/09, 099/05, 119/12, 124/12, 159/03, 172/07, 172/08, 183/06, 203/06, 209/07, 209/08, 209/09, 229/03, 233/08, 242/17, 244/03, 244/10, 249/10

müzāḥim (< Ar. *muzāḥim*) engel, mani.

m. 029/12, 059/02, 078/11, 154/12, 229/15, 235/12

müzāyaka (< Far. < Ar. *muḍāyaka'*) zorluk, meşakkat.

müzāyaka kıl- zorluk çıkarmak.

m. k.-dın 180/05

müzehhib (< Ar. *muzahhib*) tezhip yapan sanatkâr.

m. 216/13

Müzemmil Tarḥān Özel ad.

M. 116/10

müzeyyen (< Ar. *muzayyan*) süslenmiş, süslü, zînetli.

m. 066/19, 095/21, 099/04, 115/07, 262/05

müzeyyen kıl- süslemek, tezyin etmek.

m. k.-dı 001/11

m. k.-dılar 138/06, 138/12

m. k.-ıptur 014/06, 015/11

m. k.-ur 065/11

N

nā-be-kār (< Far. *nā-ba-kār*) hayırsız.

n. 207/02

nā-būd (< Far. *nā-būd*) yok olan, yok.

nā-būd êt- yok etmek.

n. è.-ip 005/01

nā-çār (< Far. *nā-çār*) çaresiz.

n. 020/03, 045/16, 232/21, 253/10

nā-çīz (< Far. *nā-çīz*) değersiz, hiç hükmünde.

nā-çīz kıl- değersiz yapmak.

n. k.-dılar 019/15

nādir (< Ar. *nādir*) nadir, ender.

n. 228/16

Nādir Şāh-ı Kārakūlī Özel ad.

N.+ni 120/16

nā-gāh (< Far. *nā-gāh*) ansızın, birdenbire.

n. 019/02, 026/05, 071/14, 074/06, 101/11, 111/19, 112/19, 153/19, 163/04, 167/05, 195/18, 216/06, 218/12, 220/01, 221/02, 225/04, 225/21, 231/13, 243/01, 261/21

nā-gehān (< Far. *nā-gahān*) ansızın, birdenbire.

n. 209/11

nā-ḥaḳḳ (< Far. *nā-* ve Ar. *ḥaḳḳ*) hakka ve adalete uygun olmayan; haksız yere.

n. 062/17, 204/17, 220/16

Naḥcivān Özel ad.

N. 042/21, 053/15, 200/03

N.+da 030/17, 104/18

N.+dın 050/04, 105/03, 106/04, 170/13

nāḥiye (< Ar. *nāḥiya*^f) civar, çevre.

n.+dın 190/02

Nāḥşek Özel ad.

N.+ke 153/05

naḥs (< Ar. *naḥs*) uğursuz.

n.+tın 216/16

Naḥşeb Özel ad.

N. 027/02, 242/21, 252/21

N.+ğa 027/03, 027/08

naḥvet (< Ar. *naḥvat*) tekebbür, kibir.

n. 005/02, 250/03

n.+idin 173/13

nā-inşāf (< Far. *nā-* ve Ar. *inşāf*) insafsız.

n. 055/13

naḳale (< Ar. *nāḳil*'in çoğulu *naḳala'*) nakledenler.

n. 018/09, 239/19

nā-kāmlik (< Far. *nā-kām* ve Tü. *+lık*) nasipsizlik.

n. 253/10

naḳb (< Ar. *naḳb*) çukur, delik; lağım, tünel, dehliz.

n. 101/05, 102/14, 124/13, 128/20, 136/02, 144/21, 167/03, 249/08, 256/19

n.+dın 186/14

n.+ğa 167/03

n.+largā 122/20, 122/21, 127/05, 167/06, 186/14

naḳbçı (< Ar. *naḳb* ve Tü. *+çı*) lağım, tünel açma işiyle uğraşan.

n.+lar 160/04, 161/07, 163/02, 163/05, 167/03, 176/12, 183/07, 183/09, 249/08

naḳd (< Ar. *naḳd*) akçe, para, sermaye.

n. 181/08, 200/17

n.+dın 136/15

naḳd-i ḥayāt hayatın sermayesi, ruh.

n.-i ḥ.+ğa 179/14

naḳdī (< Ar. *naḳd* ve nispet eki *-ī*) nakit, para ile ilgili.

n. 228/11

Naḳīr 'Arab Özel ad.

N. 188/11

naḳīz (< Far. < Ar. *naḳīd*) zıt, karşı.

n.+dürler 229/09

naḳḳāre (< Ar. *naḳḳāra'*) çiftenâra, dümbelek.

n. 158/12, 214/16

n.+ni 149/16

n.+si 224/12

naḳḳāş (< Ar. *naḳḳāş*) nakış yapan, süsleme sanatkarı.

n. 216/13

naḳl (< Ar. *naḳl*) taşıma; anlatma, söyleme.

n. 015/13, 239/02

naḳlī (< Ar. *naḳl* ve nispet eki *-ī*) akla değil nakle yani rivayet edilen şeylere dayanan.

n.+de 155/17

naķż (< Far. < Ar. *naķđ*) bozma, kırma.

n. 197/06, 208/10

naķż-ı 'ahd yemini bozma.

naķż-ı 'ahd kıl- yemini bozmak

n.-ı 'a. ķ-ıp 051/03

nā-lāyık (< Far. *nā-* ve Ar. *lā'ik*) uygun olmayan.

n. 142/17

nāle (< Far. *nāla*) inleme, inilti.

n. 094/03, 177/21, 196/12, 196/15

n.+si 227/10

nām (< Far. *nām*) isim, ad.

n. 193/10

nā-ma 'dūd (< Far. *nā-* ve Ar. *ma* 'dūd) sayısız.

n. 142/10

nā-marziyye (< Far. *nā-* ve Ar. *marđīya*) hoş gitmemiş, beğenilmemiş.

n. 167/17

namāz (< Far. *namāz*) namaz.

n. 040/10, 117/01, 144/20

n.+da 231/06

n.+dın 214/13

n.+ı 040/08

namāz-ı diğer ikindi namazı.

n.-ı d. 200/14

n.-ı d.+de 151/15

namāz-ı pīşin öğle namazı.

n.-ı p. 078/21, 144/12

n.-ı p.+ğaça 141/10

namāz-ı şām akşam namazı.

n.-ı ş. 206/07

namāz kıl- namaz kılmak.

n. ķ.-ıp 117/14, 148/01, 165/01

nā-mazbūtlıĝ (< Far. *nā-*, Ar. *mađbūt* ve Tü. +*lıĝ*) zapt edilemezlik.

n.+ını 155/01

namāz-gāh (< Far. *namāz-gāh*) namaz için yapılan yer.

n. 025/08

n.+ka 024/07

nām-dār (< Far. *nām-dār*) meşhur, ünlü.

n. 118/21, 119/11, 190/01, 198/07, 244/03, 257/19

n.+ğa 256/09

n.+nı 150/02

nāme (< Far. *nāma*) mektup.

n. 159/01, 172/10

nā-mer'ī (< Far. *nā-* ve Ar. *mar'ī*) gözden kaçmış, ihmal edilmiş.

n. 105/09, 247/05

nā-mer'ī koy- gözden kaçırmak, ihmal etmek.

n. k.-madı 027/08, 030/13, 034/09, 178/15

n. k.-madılar 025/09, 113/11, 237/07

n. k.-maydur 210/20

nāmī (< Far. *nām* ve nispet eki *-ī*) meşhur.

n. 145/03

nā-mihr-bān (< Far. *nā-mihrbān*) sevgisiz, vefasız.

n. 211/11

nā-murād (< Far. *nā-* ve Ar. *murād*) isteğine erişememiş.

n.+larmı 088/02

nāmūs (< Ar. *nāmūs* < Yunanca *vóμος* "töre, yasa") edep, haya.

n. 077/10, 260/09, 260/23

nā-mülāyim (< Far. *nā-* ve Ar. *mulā'im*) uygunsuz; çetin, sert.

n. 209/13, 228/12

nā-münāsib (< Far. *nā-* ve Ar. *munāsib*) yakışıksız.

n. 019/09, 047/01

nā-mütenāhī (< Far. *nā* ve Ar. *mutanāhī*) sonsuz.

n.+dür 077/16

nām-zed (< Far. *nām-zad*) nişanlı.

nām-zed kıl- nişanlamak.

n. k.-dı 009/04

Nan-çing Özel ad. (bk. Açıklamalar)

N. 038/08

Nankiyas Özel ad.

N. 034/20

nā-pāk (< Far. *nā-pāk*) murdar.

n.+lardın 058/17

nā-pāy-dār (< Far. *nā-pāy-dār*) sebatsız, kararsız.
n. 159/14, 207/03
n.+nı 235/03

nā-peydā (< Far. *nā-paydā*) kaybolmuş.
n. 037/12, 038/09, 127/06, 143/05, 224/07

nār (< Far. *nār* < Far. *anār*) nar.
n.+dın 085/16

narı (<< ET *aṇaru* ~ *iṇaru* ~ *inaru*) öte.
n. 076/18, 108/02, 199/04, 220/09
n.+dın 147/07

naşafet (< Far. < Ar. *naşafa'*) adalet, insaf, doğruluk.
n.+ni 001/11

Naşārā (< Ar. *naşrānī* 'nin çoğulu *naşārā*) Hristiyanlar, Nasraniler.
N. 041/10
N.+durlar 042/05

nā-şavāb (< Far. *nā-* ve Ar. *şavāb*) doğru olmayan, yanlış.
n. 159/15

naşāyih (< Ar. *naşīḥa'* 'in çoğulu *naşā'ih*) nasihatler, öğütler.
n. 080/20, 080/21, 090/01, 097/19, 195/21, 232/07
n.+nı 081/03

nā-sāz-kār (< Far. *nā-sāz-kār*) talihsiz, bahtsız.
n. 253/10

naşb (< Ar. *naşb*) tayin etme.

naşb kıl- tayin etmek, atamak.
n. k.-ur-siz 035/04

nā-sezā (< Far. *nā-sazā*) uygun düşmeyen.
n. 218/10

Nāşır Özel ad.
N. 261/10

Nāşire'd-dīn Özel ad.
N.+ni 002/02

naşīb (< Ar. *naşīb*) pay, hisse; Allah'ın kısmet ettiği şey.
n. 180/07, 200/09
n.+i 066/15

Nasībīn Özel ad.

N. 184/05, 184/08, 184/15

nāsiḥ (< Ar. *nāsiḥ*) hükmünü ortadan kaldıran.

n. 216/10

naṣīḥat (< Far. < Ar. *naṣīḥa'*) öğüt.

n. 075/12, 159/11

n.+i 175/01

n.+ini 023/10

n.+lar kıl-dılar 030/01

naṣīḥat kıl- öğüt vermek.

n. k.-dı 044/07, 128/09

n. k.-gay 090/01, 099/17

n. k.-ıp 120/14, 218/12

naṣīḥatlık (< Ar. *naṣīḥa'* ve Tü. +lık) öğüt ile ilgili.

n. 159/10

nā-sipās (< Far. *nā-sipās*) şükretmeyen, nankör.

n. 010/13

Naṣre'd-dīn Özel ad.

N.+ni 106/13, 106/18

Naṣre'd-dīn bin Behrām Şāh Özel ad.

N. 002/17

naṭ' (< Ar. *naṭ'*) meşinden yapılmış döşek (metinde yeryüzünün zemini için kullanılmıştır.)

n.+ı 253/14

nāṭıḳ (< Ar. *nāṭıḳ*) köle ve çiftlik hayvanları.

n.+dın 152/12

n.+tın 166/09

nāṭıḳa (< Ar. *nāṭıḳa'*) düşünebilme ve söz söyleyebilme yetisi.

n. 119/04

nā-tüvān (< Far. *nā-tuvān*) kuvvetsiz, güçsüz.

n. 185/05

nā-ümīd (< Far. *nā-umēd* (*ummēd*)) ümitsiz.

n. 088/17

nāvek (< Far. *nāvak*) hızlı ve doğrudan nişana giden bir ok, uzunluğu bir karış, temreni dört parmağıdır.

n. 031/09

nāvek-endāz (< Far. *nāvak-andāz*) ok atan, ok atıcı.
n. 147/11

Navut Oğlan Özel ad.
N. 014/16

nāy (< Far. *nāy*) kamıştan yapılan nefesli saz, ney.
n. 177/21

Nāy Özel ad.
N. 032/20

nāyib (< Ar. *nā'ib*) vekil.
n.+i 055/11, 149/14
n.+ini 128/07, 145/03
n.+leri 041/05

Nayman Özel ad.
N. 016/16, 017/15, 240/07

Nayman Kānber Bēg Özel ad.
N.+ni 247/01

nāz (< Far. *nāz*) ihsan, lütuf.
n. 203/14

Nazāl Özel ad.
N. 189/03
N.+nıj 189/04

naẓar (< Ar. *naẓar*) bakma, göz atma; iltifat.
n. 127/14, 166/16, 189/11
n.+ğa 145/05
n.+ı 003/20, 009/04, 065/11, 067/19, 156/04, 163/03, 191/10, 193/20, 216/15
n.+ığa 008/09, 016/15, 059/16, 064/05, 149/01, 155/14
n.+lar 066/19

nāẓım (< Ar. *nāẓım*) manzume yazan.
n.+ı 086/13

nāẓik (< Far. *nāẓuk*) zarif.
n. 210/20

naẓīr (< Ar. *naẓīr*) eş, benzer.
n. 210/05
n.+i 112/11, 213/16
n.+leri 153/11

naẓm (< Ar. *naẓm*) nazım, vezinli ve kafiyeli şiir.
n. 066/06, 128/02, 155/17, 174/20, 183/17, 185/08, 196/15, 209/02,

215/21, 217/02, 221/07, 223/15, 227/02, 227/05, 227/19
n.+ğa 147/20
n.+ı 078/01

naẓm kıl- vezinli ve kafiyele şiir dizmek.
n. k.-ıptur 066/08, 235/20
n. k.-ıpturlar 189/09

nē (< ET *ne* < AT **nē*) *ne* (EDPT 774a; TDBUÜ s. 181).

n. 009/13, 009/21, 011/08, 011/09, 011/10, 012/03, 015/03, 015/10, 016/05, 016/14, 017/01, 019/12, 021/05, 024/06, 024/12, 026/05, 031/11, 034/07, 035/06, 035/19, 037/20, 049/09, 054/06, 055/08, 055/12, 055/14, 057/13, 058/06, 058/13, 058/21, 061/18, 063/10, 063/11, 066/16, 082/20, 085/19, 092/20, 096/17, 097/03, 098/15, 110/15, 116/01, 119/03, 122/10, 123/15, 124/21, 132/12, 140/15, 143/09, 145/02, 146/05, 146/17, 147/16, 152/15, 153/16, 155/21, 156/01, 159/11, 161/12, 168/04, 172/21, 173/14, 179/15, 180/08, 185/09, 185/10, 194/05, 194/08, 200/10, 202/09, 202/15, 205/07, 205/11, 207/08, 209/20, 209/21, 210/15, 216/16, 216/19, 219/15, 219/16, 220/16, 220/19, 220/21, 221/09, 234/06, 238/05, 238/21, 239/12, 239/14, 241/12, 242/03, 242/20, 246/18, 248/04, 249/07, 251/04, 254/01, 254/06, 259/20, 260/09, 260/15
n.+dür 086/19

nebāt (< Ar. *nabāt*) şeker kamışı, nebat şekerı.
n. 200/06

nebevī (< Ar. *nabī* ve nispet eki -ī ile *nabavī*) peygambere ait, onunla ilgili.
n. 092/06

nebī (< Far. *nabī* < Ar. *nabīy*) peygamber.
n. 010/10, 010/16
n.+niç 011/07

nebīre (< Far. *nabīra*) (erkek) torun.
n. 059/05, 196/02, 196/03, 196/05, 196/07
n.+ni 171/05
n.+si 003/13, 039/07, 040/19, 139/06
n.+sidür 147/03, 205/05, 207/11
n.+si-sèn 055/17

necāt (< Ar. *nacāt*) kurtuluş.
n. 030/04, 142/14
n.+ğa 218/11
n.+ka 119/03, 154/20, 252/07

Necm Özel ad.
N. 257/08, 257/10, 257/14, 257/16
N.+ğa 257/05, 257/11, 257/14

Necm Bēg Özel ad.

nêçe (< ET (Uyg.) *neçe* < *nē+çe*) nice, nasıl, ne kadar.

n. 001/16, 001/21, 002/02, 002/16, 002/18, 004/01, 004/06, 005/04, 006/16, 007/15, 009/04, 009/06, 009/19, 009/20, 014/02, 014/04, 014/18, 016/06, 016/18, 016/19, 018/12, 019/02, 020/01, 020/16, 022/06, 024/14, 025/05, 026/06, 028/09, 031/17, 032/16, 033/15, 034/02, 034/11, 040/18, 041/01, 042/12, 043/16, 044/06, 045/18, 052/04, 055/02, 056/02, 057/17, 058/15, 061/07, 061/17, 061/18, 072/09, 076/04, 078/16, 082/03, 083/06, 089/06, 094/02, 096/02, 096/06, 096/10, 098/07, 098/10, 099/10, 099/17, 101/17, 102/20, 106/16, 107/18, 107/19, 110/02, 115/13, 115/17, 115/19, 116/08, 117/20, 118/13, 118/14, 122/15, 124/11, 125/19, 127/02, 131/14, 131/20, 132/19, 133/06, 133/12, 135/08, 136/07, 139/16, 142/07, 144/21, 145/15, 147/19, 152/03, 152/18, 154/01, 161/02, 162/07, 163/19, 164/08, 168/16, 169/07, 170/19, 174/15, 174/19, 175/01, 178/20, 180/02, 180/04, 183/05, 187/06, 188/19, 190/21, 191/19, 192/17, 194/02, 195/21, 199/13, 202/20, 205/16, 206/08, 207/03, 211/01, 213/19, 215/02, 216/17, 216/21, 217/07, 219/04, 225/11, 226/15, 226/16, 227/14, 227/20, 228/06, 228/12, 229/04, 229/05, 229/16, 231/09, 231/13, 232/07, 232/10, 234/04, 234/07, 235/19, 236/04, 237/03, 238/01, 238/09, 238/16, 239/09, 239/11, 239/13, 241/06, 241/21, 242/02, 246/01, 247/18, 247/19, 248/07, 249/01, 250/08, 251/10, 251/14, 251/18, 253/01, 254/01, 254/04, 254/06, 254/14, 255/14, 258/16, 258/18, 259/08, 259/21, 260/18, 261/22

nêçük (< ET (Uyg.) *neçük* < *nē+çe ök*) nasıl.

n. 035/09, 036/17, 059/05, 134/14, 239/15, 253/04

nedāmet (< Far. < Ar. *nadāma'*) pişmanlık.

n. 084/02, 255/03

nedīm (< Ar. *nadīm*) meclis arkadaşı, sohbet arkadaşı.

n. 155/16

n.+lerini 156/03, 158/01

nef' (< Ar. *naḥ'*) yarar, fayda.

n. 020/09

nefāyis (< Ar. *naḥisa'*'ın çoğulu *naḥā'is*) nefis, makbul, kıymetli şeyler.

n. 141/07, 150/10, 156/07, 158/08, 189/17, 191/11, 229/12, 260/10

nefer (< Ar. *naḥar*) rütbesiz asker.

n. 192/19

neferāt (< Ar. *naḥar* ve çoğul eki *-āt* ile *naḥarāt*) neferler.

n. 258/19

Nefer Kal'ası Özel ad.

N.+ğa 153/03

nefir (< Far. *naḡfīr* "toplanma borusu" < Ar. *naḡfīr* "topluluk") boynuzdan yapılan boru şeklindeki nefesli müzik aleti.
n. 077/01, 080/13, 091/01, 099/11, 169/14, 185/12, 188/21, 256/02
n.+i 196/12

nefirçi (< Far. *naḡfīr* ve Tü. +ç*i*) nefir çalan.
n. 188/21

nefis (< Ar. *naḡfīs*) nefis, pek hoş.
n. 166/13, 172/18, 185/21

nefs (< Ar. *naḡfs*) ruh, can.
n. 260/09

neft-endāz (< Ar. *naḡt* ve Far. -*andāz*) neft yağı atan.
n. 043/17

Negü Noyan Özel ad.
N.+nıḡ 052/04

Nehāvend Özel ad.
N. 211/12

nehc (< Ar. *naḡc*) yol, usûl.
n. 154/03, 160/10

neheng (< Far. *naḡang* ve Far. *ī*) bir timsah.
n.+i 179/03

nehīb (< Far. *naḡīb* < Ar. *naḡīb* "yağmacı, çapulcu" < Ar. *naḡb*) yağmalama.
n. 026/21
n.+din 113/10

nehrī (< Ar. *naḡr* ve Far. *ī*) bir nehir.
n. 173/02

Nehr-i Barulas Özel ad.
N.+ka 173/02

Nehrü'l-ğanem Özel ad.
N.+de 188/06

nejend (< Far. *naḡand*) eliptik yörüngedeki bir cismin yere en yakın noktası.
n. 096/06

nekbet (< Far. < Ar. *naḡbaʿ*) talihsizlik, bahtsızlık; felaket.
n. 148/19, 173/18, 244/09
n.+din 064/15
n.+i 253/09
n.+idin 204/08

n.+tin 195/11

nekebat (< Ar. *nakbat*'in çoğulu) felaketler, belalar.

n. 195/11

nemek (< Far. *namak*) tuz.

nemek-ḥarām nankör, iyilik bilmez.

n.+nı 209/20

Nemekzār Özel ad.

N.+da 104/17

nêmerse (< *neme erse* < **ne yeme erser*) nesne, şey, eşya.

n. 025/10, 030/11, 034/21, 071/08, 091/20, 106/09, 111/05, 129/17, 141/11, 141/12, 143/21, 145/15, 158/07, 180/06, 208/04, 209/01, 213/19

n.+dür 241/11

n.+ge 065/06

n.+ler 034/05, 075/06, 193/19

n.+leri 166/09

n.+lerni 141/10

n.+ni 181/03

n.+sini 140/16

Nemrūd Özel ad.

N. 124/21

nerd (< Far. *nard*) tavla oyunu.

n.+ğa 154/21

n.+ka 200/14

nerdübān (< Far. *nardubān*) merdiven.

n.+lar 174/13

Neretü Qal'ası Özel ad.

N.+dın 228/08

N.+ğa 227/18

N.+nı 230/15

nergis (< Far. *nargis*) nergis çiçeği.

n. 001/12

Nergis Qal'ası Özel ad.

N.+ğa 134/18

nerre (< Far. *narra*) erkek.

nerre-şirān erkek arslanlar.

n.-ş. 178/11

Nesā Özel ad.

N. 028/15

N.+ğa 103/03

nesak (< Ar. *nasak*) tertip, nizam.

n.+mı 042/19

n.+ğa 053/02

neseb (< Ar. *nasab*) nesil, soy.

n. 160/17

n.+i 003/06

n.+leri 117/16

Nesef Özel ad.

N.+de 202/12

nesīm (< Ar. *nasīm*) hafif rüzgâr.

n. 178/02, 243/20

n.+i 165/06, 203/04, 215/17, 237/01, 241/01

nesl (< Ar. *nasl*) soy, sülale.

n. 037/15

n.+idin 002/10, 037/20, 043/13, 051/20, 053/19, 056/13, 056/14, 062/17, 098/12, 099/21

n.+idindür 011/09, 015/05, 015/07, 192/14

n.+idindürler 011/01, 011/05, 014/10, 016/04, 107/16

n.+idündür 240/19

n.+idürler 011/12

n.+indin 063/02

neṣr (< Ar. *naṣr*) nesir, düz yazı.

n.+de 155/17

n.+din 066/06

neṣāṭ (< Ar. *naṣāṭ*) neşe, şenlik.

n. 009/07, 216/21

n.+ı 033/16

netīce (< Ar. *natīca'*) sonuç.

n.+sidin 047/20

nev' (< Ar. *nav'*) çeşit, türlü.

n. 011/16, 061/06, 087/19, 087/21, 242/17, 254/14, 260/02

nevā (< Far. *navā*) nağme, ses.

n.+sı 115/14

nevādir (< Ar. *nādira'*ın çoğulu *navādir*) nadir olan.

n. 061/16

nevāhī (< Ar. *nāhiya'* 'ın çoğulu *navāhī*) nahiyeler, etraflar, civardaki yerler.

n. 033/06, 069/15

n.+de 010/19, 027/10, 033/01, 052/06, 124/09, 152/15, 174/04, 182/12, 188/16, 235/19, 254/17

n.+ğa 160/01, 169/03

n.+ni 027/08, 135/14

n.+niñ 124/17, 183/21

n.+side 006/01, 030/04, 041/02, 062/13, 079/01, 151/19, 152/01, 192/03, 203/11, 222/08, 230/10

n.+sidedür 068/09

n.+sidin 245/15, 251/12

n.+sidindür 047/06, 119/14, 245/03

n.+siğa 083/15, 251/02, 257/01

n.+sini 106/05

nevāziş (< Far. *navāziş*) gönül alma, iltifat.

n. 122/17, 245/09

nevāziş kıl- iltifat etmek.

n. k-ıp 054/07

nev-bahārān (< Far. *nav-bahār* ve Far. çoğul eki *-ān*) ilkbaharlar.

n. 195/16

nev-bāve (< Far. *nav-bāva*) turfanda yemiş.

n. 096/11

nevbet (< Far. < Ar. *navba'*) sıra, devir; defa, kez.

n. 002/16, 003/05, 007/14, 007/15, 008/14, 008/21, 016/13, 016/19, 019/02, 036/21, 040/18, 041/01, 048/21, 061/04, 067/07, 069/16, 069/17, 076/03, 078/18, 079/05, 088/10, 088/21, 089/09, 090/14, 091/12, 092/07, 093/04, 093/15, 094/10, 099/08, 109/04, 112/14, 119/21, 122/08, 122/09, 122/11, 123/06, 124/11, 139/07, 151/14, 152/18, 154/01, 155/21, 163/19, 164/08, 175/08, 178/20, 180/04, 183/05, 192/17, 195/21, 213/05, 213/19, 215/02, 217/03, 217/04, 218/05, 234/05, 235/21, 236/02, 236/12, 237/10, 238/01, 242/02, 245/21, 247/19, 254/10, 258/18, 259/08

n.+de 009/01, 141/11, 245/06

nev'ī (< Ar. *nav'* ve Far. *ī*) bir çeşit.

n. 179/06

Nevkāt Özel ad.

N.+ka 079/07

nevrüz (< Far. *nav-roz*) yeni gün, bahar başlangıcı.

n. 262/10

Nevrüz Özel ad.

N. 218/16

N.+ı 026/04

Nevrüz Bahşı Özel ad.
N.+nı 210/17

Nevrüz Ğazî Özel ad.
N. 004/20

Nevrüz Hâfızî Özel ad.
N. 165/17

Nevrüz Hân Özel ad.
N. 043/06

nevrüzî (< Far. *nav-rozî*) yeni yıl gününde giyilen bir giysi.
n. 233/15

Nevrüz Kongrat Özel ad.
N. 117/10

Nevrüz Sultân Özel ad.
N.+nı 085/08

neyistân (< Far. *neyistân*) kamışlık, sazlık.
n.+da 234/04

nezâhethîk (< Ar. *nazâha'* ve Tü. *+lık*) (bir yerin) hoşluğu.
n. 119/11

nezâre (< Ar. *nazâra'*) teftiş, kontrol etme.
n. 021/16
n.+si 150/05

nezd (< Far. *nazd*) kat, yan.
n. 098/14

ni'am (< Ar. *ni'ma'*'in çoğulu *ni'am*) nimetler.
n. 149/03

nibişt (< Far. *nibişt*) yazdı.
n. 115/08

nifâk (< Ar. *nifāk*) anlaşmazlıktan gelen ayrılık, ara bozukluğu.
n. 229/17
n.+ı 119/10

nihâlçe (< Far. *nihālça*) yorgan, örtü
n. 055/10

nihâli (< Far. *nihāl*) taze, düzgün fidan.
n.+i 253/09

nihālī (< Far. *nihāl* ve Far. *ī*) bir taze fidan.
n.+dür 218/08

Nihāvend Özel ad.
N. 135/04, 191/01
N.+de 135/12
N.+ğa 135/13, 135/15, 135/16
N.+ni 121/16

nihāyet (< Far. < Ar. *nihāya^t*) son; son derece.
n. 126/09, 173/16, 216/06
n.+ka 020/08

nihāyetsiz (< Ar. *nihāya^t* ve Tü. +*siz*) nihayetsiz, sonsuz, sonu olmayan.
n. 031/21, 043/01, 108/12, 130/11, 152/01, 152/13, 222/15, 243/16, 253/12, 259/02

nihūft (< Far. *nihuft*) gizleme, saklama.
nihūft kıl- gizlemek.
n. k.-ıp 033/07

nijād (< Far. *nijād*) soy, neseb, nesil.
n. 008/12, 130/18, 132/07
‘**ālī-nijād** yüksek yaratılışlı.
‘a.-n. 238/07

nīk (< Far. *nēk*) iyi, güzel.
n. 009/20, 010/02, 239/14
n.+ni 010/12

nīk (< Ar. *nīk*) gönül rahatlığı.
n. 092/06

nīkī (< Far. *nēk* ve Far. *ī*) bir talihli, bir kutlu.
n. 198/08

niḳāb (< Ar. *niḳāb*) örtü, perde
n. 215/15

niḳābet (< Far. < Ar. *niḳāba^t*) bir tekkede şeyhin yardımcısı olan en eski derviş veya dede.
n. 215/03

nikāḥ (< Ar. *nikāḥ*) nikah.
n. 051/08, 092/07, 138/03, 195/01, 224/20

‘**aḳd-i nikāḥ** evlenme, eşi, zevcesi yapma.

‘a.-i n.+ğa 053/04

nikāh kıl- nikahlamak.

n. k.-dı 051/17, 181/15

niḳārī (< Ar. *niḳār* ve Far. *ī*) bir anlaşmazlık, bir münakaşa.

n. 026/14

nīk-baht (< Far. *nēk-baht*) bahtı iyi, talihli.

n. 009/16, 248/16

n.+ğa 209/08

Nikbī Şāh Özel ad.

N. 078/18, 102/12

N.+nı 078/21, 079/02

nīk-endīş (< Far. *nēk-andēş*) iyilik düşünen, herkesin iyiliğini isteyen.

n. 175/01

nīk-h‘āh (< Far. *nēk-h‘āh*) iyilik isteyen, hayır dileyen.

n.+lar 015/20

nīk-nām (< Far. *nēk-nām*) iyi nam kazanmış.

n. 066/03

niḳrīs (< Ar. *niḳris*, *niḳrīs*) nikris, ayak parmaklarında, topuklarda ve eklemlerde ortaya çıkan ağrılı hastalık.

n. 237/13

nīkū (< Far. *nēko*, *nēkū*) iyi, hoş.

n. 067/19

Nikuderī Özel ad.

N.+nı 102/17

Nikūrūz Özel ad.

N. 177/06

Nīl Özel ad.

N. 128/03

nīl-gūn (< Far. *nīl-gūn*) çivit rengi, lacivert.

n. 021/17

ni‘met (< Far. < Ar. *ni‘ma‘*) lütuf, iyilik, bağış; azık, yiyecek, içeceğe dair şeyler.

n. 161/10

n.+i 205/05

n.+nı 253/11

küfrān-ı ni‘met nankörlük.

k.-ı n.+de 118/09
k.-ı n.+ka 110/10
k.-ı n.+ini 192/20

Nımrūz Özel ad.
N. 002/08

Niṣāb Özel ad.
N. 002/15

niṣār (< Ar. *niṣār*) saç, düğün, alay gibi merasimlerde saçılan para.
n. 137/04
n.+lar 252/20

nisbet (< Far. < Ar. *nisbaʿ*) (birisinin) nesebini, soyunu zikretme, soydan bahsetme;
birisine atfetme.
n. 011/04, 019/09, 179/07
n.+i 063/03, 205/05

nisbet kıl- atfetmek.
n. k.-urlar 146/05

nisyān (< Ar. *nisyān*) unutmama.
n. 114/21, 245/11, 253/11

nīṣ (< Far. *nēṣ*) zehir.
n.+i 099/07

Niṣābūr Özel ad.
N. 028/15, 097/17
N.+da 028/18
N.+ga 008/21, 029/19, 060/16, 098/17, 170/15, 219/08

niṣān (< Far. *niṣān*) nişan, iz, belirti; ferman.
n. 004/05, 004/19, 005/19, 010/03, 030/20, 037/13, 127/06, 157/16, 164/20,
168/04, 168/06, 186/13, 193/10, 206/07, 216/09, 217/11, 222/03
n.+dın 060/07
n.+ı 003/12, 006/21
n.+nı 085/16, 205/14

niṣāne (< Far. *niṣāna*) işaret, iz.
n.+si 203/03

niyābet (< Far. < Ar. *niyābaʿ*) naiplik, vekillik.
n.+i 054/16

niyām (< Far. *niyām*) kılıç kını, kın.
n. 131/01

niyāz (< Far. *niyāz*) yalvarma, yakarma, niyaz; dua, tazarru.

n. 145/04, 170/01, 170/13, 176/15
n.+ı 251/04
n.+nı 166/17

Niyāzī Özel ad.
N. 081/07

niyyet (< Far. < Ar. *niyya'*) niyet, meram.
n. 038/03, 195/20

nizā' (< Ar. *nizā'*) çekişme, kavga, anlaşmazlık.
n. 034/12, 059/13, 060/01, 156/16, 172/15, 211/13, 234/21
n.+dın 084/13
n.+ı 041/19, 083/13

nizā' kıl- çekişmek, kavga etmek.
n. k.-ıp 212/09
n. k.-madı 222/07

nizām (< Ar. *nizām*) düzen, tertip.
n. 008/14, 019/18

nīze (< Far. *nēza*) kargı, mızrak, süngü.
n. 090/14, 118/13, 131/20, 162/08, 164/19, 175/09
n.+ler 164/18, 192/17
n.+ni 090/14
n.+si 193/06

Noan Hān Özel ad.
N. 014/15

Noğan Özel ad.
N.+ı 044/18

noğşān (< Ar. *nuğşān*) eksiklik, azalma.
n. 248/14
n.+ı 225/10

noyanlġ (< Mo. *noyan* ve Tü. +*lġ*) noyanların oluşturduğu sivil ve askerî makam.
n.+ı 059/01

noyın (< Mo. *noyan*) başkomutan, baş asker (Lessing, 589b).
n.+lar 036/05, 036/16, 036/21, 040/05, 073/08, 086/02, 086/09, 096/21,
132/08
n.+larını 092/03

noyınī (< Mo. *noyan* ve nispet eki -ī) baş komutana mensup kişiler.
n.+ler 036/10

nökür (< Mo. *nökür*) yardımcı, hizmetkâr, birinin hizmetinde veya maiyetinde olan kimse. (Lessing, 593b). (krş. *nökür*)

n. 070/17, 093/13, 201/21, 231/09, 233/18, 253/06

n.+i 060/06, 103/03, 115/05, 116/05, 121/07, 126/02, 135/12, 141/03, 165/10, 200/13, 235/11, 246/16

n.+in 081/05

n.+ini 071/13, 074/05, 135/07, 190/08

n.+iniñ 071/17, 103/18

n.+lerdin 150/05

n.+leri 098/19, 107/08, 109/13, 122/14, 162/08, 174/16, 188/10, 203/12, 223/01, 223/11, 223/12, 247/06, 254/09, 259/06

n.+leridin 150/20, 191/18

n.+leriğa 091/11, 201/03

n.+lerin 032/03, 220/14

n.+lerini 199/04, 203/08

nökür (< Mo. *nökür*) yardımcı, hizmetkâr, birinin hizmetinde veya maiyetinde olan kimse. (Lessing, 593b). (krş. *nöker*)

n.+dürler 071/15

Nūḥ Özel ad.

N. 010/10, 010/16, 010/17, 010/21, 011/01, 011/07, 011/18, 073/18

N.+dın 206/07

N.+ğa 011/04

nuḳūd (< Ar. *naḳd*'in çoğulu *nuḳūd*) nakitler, paralar.

n. 152/07, 183/01, 185/21, 189/07, 197/20

nuḳūṣ (< Ar. *naḳṣ*'in çoğulu *nuḳūṣ*) nakışlar, resimler.

n. 099/04, 138/11

numūne (< Far. *numūna*) örnek.

n. 036/06

nūr (< Ar. *nūr*) aydınlık, parlaklık, parıltı.

n. 012/10, 013/03, 014/20, 078/05, 095/20, 146/04

n.+dın 015/06

n.+ıdın 146/04

nūr-ı başar göz nuru.

n.-ı b.+ını 211/11

n.-ı b.+sığa 225/10

Nūr Özel ad.

N. 023/14, 023/16

N.+ğa 023/14

Nūre'd-dīn Özel ad.

N.+ni 190/15

nūrī (< Ar. *nūr* ve Far. *ī*) bir ışık, bir parıltı.
n. 012/09

Nūr Sa'īd Bēg Özel ad.
N. 231/11
N.+din 235/18

nuşret (< Far. < Ar. *nuşra'*) yardım; Allah'ın yardımı; zafer, üstünlük.
n. 002/17, 016/08, 025/05, 042/10, 073/03, 090/15, 096/08, 117/15, 117/17,
149/16, 152/06, 176/16, 178/06, 180/08, 204/18, 230/15, 233/02, 237/01,
240/13, 243/20, 245/04, 249/18, 251/11, 253/16, 257/15
n.+i 030/21
n.+idin 172/08
n.+ığa 258/22
n.+ka 236/11, 256/09, 256/10, 258/12

nuşret-me'āsir muzaffer olmuş.
n.-m. 259/11

nuşret-penāh zaferin sığındığı yer.
n.-p. 146/10

nuşret-peyker zafer suretli.
n.-p.+ığa 178/03

nuşret-şī'ār zaferle sıfatlanmış, daima zafer kazanan.
n.-ş. 120/17, 126/12, 173/06, 178/08, 178/21

Nuşret Özel ad.
N. 143/13

Nuşret Kökerī Özel ad.
N. 143/11

Nuşret Kumārī Özel ad.
N. 148/05

nūş (< Far. *noş*, *nūş*) içki.

nūş kııl- içmek.
n. kı.-dı 023/09
n. kı.-dılar 156/03
n. kı.-ıp 241/07, 261/15
n. kı.-ur 253/10

nūşī (< Far. *noş* ve Far. *ī*) bir içki.
n.+dür 099/07

Nūşīrevān Barulas Özel ad.
N.+nı 202/01

Nüşîrevân Hân Özel ad.
N. 041/11, 056/14, 062/21

Nüşîrevân Ka'an Özel ad.
N. 041/11

nuṭḡ (< Ar. *nuṭḡ*) söz, lakırdı.
n.+ı 239/15

nuvvire marḡaduhu Mezarı nurla dolsun.
n. 066/09

nübüvvet (< Far. < Ar. *nubuvva'*) peygamberlik.
n. 064/12

nücüm (< Ar. *naḡm*'in çoğulu *nucūm*) yıldızlar.
n. 077/05, 216/16, 218/07
n.+ıda 146/10

nüdemā (< Ar. *naḡīm*'in çoğulu *nudamā'*) nedimler.
n.+sınıḡ 155/11

nüfūr (< Ar. *nufūr*) ürküp kaçma, dağılma.
n. 222/16

nühüm (< Far. *nuhum*) dokuzuncu.

felek-i nühüm dokuzuncu kat gök.
f.-i n.+ğa 227/10

nükte-dānlıḡ (< Ar. *nutka'*, Far. *dān* ve Tü. +*lık*) nükte bilirlilik.
n. 130/03

nükteī (< Ar. *nukta'* ve Far. *ī*) bir ad, unvan.
n. 064/21, 178/15

nümūdār (< Far. *namūdār*) görünen.
n. 101/10

nüşa (< Ar. *nusha'*) bir yazıdan çıkarılan suret.
n. 063/16, 173/17, 189/09
n.+nı 217/10

nüvīsende (< Far. *nuvīsanda*) kâtip, yazıcı.
n.+ler 170/10, 181/09
n.+lerdin 166/20

nüvvāb (< Ar. *nā'ib*'in çoğulu *nuvvāb*) vekiller.
n.+ların 104/06

nüzül (< Ar. *nuzûl*) inme, konaklama.

n. 026/02, 112/09, 153/08, 173/21, 228/02, 242/14

n.+ı 168/02

nüzül kıl- indirmek, konaklatmak.

n. k.-dı 033/21, 056/08, 073/16, 081/12, 088/09, 106/11, 121/21, 123/18, 125/07, 141/03, 143/15, 143/21, 150/14, 164/07, 180/16, 193/16, 194/18, 194/19, 198/20, 208/17, 209/19, 216/03, 251/10, 259/17

n. k.-dılar 026/13, 134/21

n. k.-ıp 005/04, 006/08, 043/19, 091/10, 107/13, 123/04, 134/01, 137/05, 143/06, 179/16, 182/20, 184/11, 205/08, 213/01, 218/03, 252/19

n. k.-sa 088/07

O

obruk aceleyle, olabildiğince çabuk.

obruk subruk hızlı bir şekilde (VeWTD, I, 1164b; Budagov, I, 108)

o. s. 251/18

oğlan (< ET *oğul*+*an* "oğullar") oğlan, erkek evlat.

o. 015/03

o.+lar 012/12, 014/20, 034/01, 119/08, 121/03, 240/02

o.+larğa 017/18

o.+ları 015/19, 025/18, 033/16, 035/03, 036/02, 036/08, 036/17, 043/15, 046/03, 093/03, 121/02, 182/03, 182/21, 200/01, 209/21, 232/20, 235/17, 237/21, 238/01, 261/03

o.+larıdın 017/02, 038/18, 038/19, 061/12, 178/15

o.+larıge 240/03

o.+larığa 013/11, 017/12, 032/07, 036/12, 119/18, 201/07, 238/01

o.+larım 180/11

o.+larımı 032/13, 077/02, 199/15

o.+larıñdın 175/13

o.+larnı 012/07

Oğlan bin Duva Hân Özel ad.

O. 062/16

Oğlan H'âtûn Özel ad.

O. 053/07

oğruk Moğol çadırı veya kulübesi.

o.+ı 224/03

o.+nı 033/05, 187/10

oğul (< ET *oğıl*) oğul, erkek evlat.

o. 011/01, 011/03, 011/15, 012/06, 012/10, 014/17, 014/18, 015/06, 016/03, 016/18, 017/08, 018/01, 032/07, 038/09, 038/11, 040/13, 044/16, 055/18, 059/05, 059/21, 094/05, 095/19, 099/06, 119/09, 129/09, 129/14, 132/20, 132/21, 137/07, 140/06, 181/18, 196/02, 196/03, 196/05, 196/06, 196/07, 196/08, 217/03, 220/11, 221/13, 229/17, 235/01, 239/05

o.+dur 017/08

o.+ı (oğlu) 002/01, 002/03, 003/07, 003/08, 004/10, 005/10, 005/15, 005/18, 009/02, 010/21, 011/02, 011/06, 011/07, 011/10, 011/12, 011/14, 014/11, 014/12, 014/13, 014/14, 014/15, 014/16, 018/10, 038/18, 038/19, 041/20, 043/03, 044/09, 050/11, 050/16, 051/04, 062/12, 070/07, 071/17, 082/09, 084/21, 085/08, 087/19, 089/12, 089/15, 091/13, 094/16, 095/07, 098/11, 098/14, 100/11, 102/17, 103/18, 103/20, 107/02, 111/14, 121/12, 127/21, 128/07, 128/09, 132/12, 137/11, 145/03, 145/08, 150/17, 150/18, 159/19, 160/13, 160/21, 171/16, 176/09, 177/14, 177/16, 178/13, 178/14, 178/19, 181/06, 182/05, 184/21, 187/07, 187/16, 189/10, 191/20, 193/02, 196/02, 196/03, 196/04, 196/05, 196/07, 196/08, 198/07, 205/14, 206/12, 208/12, 210/04, 212/06, 216/03, 217/12, 227/08, 229/09, 229/18, 231/18, 232/04, 232/09, 234/01, 235/17, 238/14, 240/08, 240/09, 240/10, 240/11, 247/13, 261/23

o.+ıdan (oğlıdan) 221/13

o.+ıdur (oğlıdur) 011/07, 011/13

o.+ığa (oğlığa) 022/18, 031/10, 070/08, 128/14, 200/01, 220/07, 233/07

o.+ın (oğlın) 098/12

o.+ını (oğlını) 002/13, 004/17, 011/02, 011/05, 013/14, 019/03, 043/18, 049/20, 050/11, 083/16, 098/15, 100/10, 103/01, 111/07, 124/02, 124/05, 124/12, 128/11, 136/03, 149/09, 158/21, 177/16, 191/07, 215/10, 229/17, 234/18, 236/12, 237/14, 256/20, 258/05

o.+ının (oğlının) 013/03, 120/21, 128/17, 187/19

o.+ınnı (oğlunı) 098/15

o.+ı tur-ur (oğlı turur) 094/17, 094/19

o.+lar 012/11, 133/01

o.+larının 102/20

o.+nı 014/19, 031/10, 103/02

o.+nın 015/04

o.+um (oğlum) 233/21

o.+umğa (oğlumğa) 037/03

o.+uñka (oğluñka) 128/18

o.+uñnı (oğluñnı) 211/01

oğurla- (< ET *oğrı+la-*) çalmak, hırsızlık yapmak.

o.-p 160/09

Oğuz Özel ad.

O. 013/18

O.+lardın 014/01

Oğuz Hân Özel ad.

O. 011/15, 011/21, 012/02, 012/03, 012/18, 012/19, 013/01, 013/02, 013/07, 013/15, 014/11

O.+ğa 012/21, 013/03, 013/06

O.+nı 013/08

oğşa- (< ET (Uyg.) *oğşa-* ~ *okşa-*) benzemek. (krş. *okşa-*)
o.-mas 251/15

ok (< ET *ok*) ok.

o. 008/18, 022/01, 022/11, 041/03, 058/09, 067/04, 070/14, 070/16, 071/10,
079/08, 084/17, 088/15, 094/01, 094/20, 095/08, 098/05, 102/02, 102/09,
103/04, 104/14, 108/13, 112/01, 116/14, 116/15, 118/13, 125/12, 131/11,
131/15, 131/20, 134/13, 140/14, 142/03, 145/01, 151/13, 154/19, 157/07,
163/06, 164/18, 169/10, 175/09, 184/03, 186/15, 196/03, 203/03, 223/11,
223/12, 223/15, 230/19, 247/06, 254/21

o.+ı 019/13, 022/11, 031/09, 131/14, 131/19, 179/14, 192/18, 223/12, 255/21

o.+ka 231/03

o.+larını 079/10

o.+nı 084/17

o.+um 022/12

okşa- (< ET (Uyg.) *oğşa-* ~ *okşa-*) benzemek (krş. *oğşa-*).
o.-mas 161/21

oku- (< ET (Uyg.) *okı-*) okumak.

o.-dı 007/11, 111/08, 182/11, 190/11, 194/02, 244/17

o.-dılar 004/12, 037/01, 039/19, 041/10, 043/03, 053/08, 104/06, 166/21,
204/01, 205/14, 216/17, 231/04

o.-madı 231/04

o.-p 058/02, 182/06, 185/20, 197/04, 231/21, 255/08, 258/01

o.-r ér-di 218/05, 223/10

o.-sağ 164/09

o.-sa bol-mas 117/01

o.-sunlar 231/04

ol (I) o (zamir)

o. 001/18, 002/07, 002/19, 003/07, 003/08, 007/06, 008/01, 011/15, 012/05,
012/18, 012/19, 012/20, 012/21, 013/17, 015/05, 016/07, 016/13, 017/01,
017/21, 018/05, 018/11, 018/14, 018/16, 019/03, 019/04, 020/04, 021/07,
023/03, 023/11, 024/21, 026/16, 029/17, 030/19, 032/08, 032/14, 034/17,
035/18, 036/01, 039/01, 039/07, 039/08, 039/15, 041/09, 041/10, 043/01,
044/08, 045/02, 045/16, 048/09, 051/02, 054/09, 054/14, 056/17, 057/13,
058/12, 058/18, 059/03, 059/08, 059/12, 059/13, 060/12, 062/05, 062/09,
065/05, 065/19, 066/10, 066/15, 066/18, 067/01, 067/03, 067/13, 068/12,
068/13, 068/17, 068/18, 069/14, 070/02, 070/11, 071/20, 073/17, 074/21,
075/06, 075/19, 076/04, 077/03, 077/12, 078/08, 078/10, 079/11, 079/17,
080/18, 081/08, 082/11, 083/02, 083/06, 083/11, 083/14, 084/05, 084/18,
087/14, 088/04, 088/08, 089/03, 089/05, 090/11, 090/21, 091/19, 092/10,
092/19, 094/01, 094/10, 094/17, 095/03, 095/09, 096/13, 097/05, 097/20,
098/03, 100/10, 100/19, 101/12, 101/21, 103/05, 103/10, 103/17, 103/21,
104/08, 106/06, 107/12, 109/12, 109/20, 110/04, 110/09, 110/12, 110/13,
112/19, 114/04, 114/12, 114/13, 115/01, 115/17, 116/04, 116/07, 116/12,
116/14, 117/02, 120/06, 122/07, 122/13, 123/05, 124/12, 125/06, 125/19,

126/15, 126/17, 127/10, 127/16, 130/02, 130/05, 131/09, 131/19, 132/03, 133/20, 134/11, 134/14, 135/11, 136/01, 137/18, 139/03, 139/12, 140/17, 141/03, 141/04, 141/16, 142/20, 143/02, 145/08, 148/05, 149/20, 151/14, 153/11, 154/15, 154/19, 155/04, 155/13, 157/03, 157/13, 157/15, 158/13, 158/16, 158/19, 160/20, 161/01, 161/12, 162/07, 163/19, 164/03, 164/09, 165/16, 168/03, 168/06, 169/08, 171/10, 172/14, 172/15, 172/21, 173/20, 174/10, 175/21, 179/08, 180/11, 181/11, 183/06, 183/21, 187/03, 187/14, 187/16, 187/20, 187/21, 192/14, 193/06, 194/02, 194/08, 195/09, 195/17, 195/21, 197/07, 197/13, 199/10, 199/15, 199/17, 200/03, 200/07, 200/12, 201/14, 201/15, 201/18, 201/19, 201/20, 202/02, 203/15, 203/18, 204/01, 204/16, 205/11, 205/17, 206/15, 207/12, 208/07, 208/10, 208/20, 209/02, 209/06, 209/07, 209/12, 209/13, 209/21, 210/19, 211/01, 211/11, 212/18, 214/06, 217/20, 218/02, 218/08, 218/15, 220/11, 221/09, 221/12, 221/13, 221/20, 222/12, 222/18, 223/01, 225/04, 225/08, 225/14, 225/15, 225/16, 225/21, 226/18, 228/01, 228/06, 228/08, 228/10, 228/19, 229/02, 229/03, 229/04, 229/05, 229/19, 230/13, 232/08, 232/10, 232/17, 233/07, 233/15, 233/16, 234/07, 235/09, 235/10, 236/03, 237/13, 238/10, 239/01, 239/12, 239/02, 240/09, 240/10, 240/11, 242/07, 242/09, 242/16, 242/20, 243/14, 243/21, 244/13, 244/15, 245/07, 245/08, 245/19, 246/03, 246/13, 246/14, 246/18, 247/03, 247/09, 247/15, 248/08, 248/10, 248/21, 249/07, 250/06, 250/08, 250/12, 250/17, 251/03, 251/06, 252/01, 252/17, 253/06, 253/07, 253/20, 253/21, 254/03, 254/08, 254/10, 255/18, 256/22, 258/23, 259/06, 259/20, 260/23
o.+dur 001/20, 005/10, 023/02, 041/06, 052/13, 054/05, 054/09, 055/08, 057/04, 057/10, 057/11, 060/03, 067/02, 074/04, 080/01, 096/03, 107/03, 112/15, 140/17, 154/06, 159/12, 161/18, 171/04, 172/14, 173/12, 194/20, 198/06, 200/11, 204/18, 210/15, 214/13, 221/09, 228/17, 232/15, 233/07, 235/04, 235/05, 251/08, 252/14, 253/10, 260/03, 260/21

ol (II) o (işaret sıfatı)

o. 001/02, 001/04, 001/05, 001/11, 001/14, 001/16, 001/19, 001/20, 002/03, 002/09, 002/10, 002/12, 004/02, 004/11, 004/13, 004/14, 004/15, 004/18, 004/20, 004/21, 005/01, 005/15, 006/11, 006/13, 006/15, 007/04, 007/16, 007/18, 008/08, 008/10, 008/16, 008/18, 008/21, 009/01, 009/09, 010/15, 010/20, 010/21, 011/01, 011/03, 011/04, 011/06, 011/18, 012/02, 012/03, 012/06, 012/07, 012/09, 012/10, 012/12, 012/15, 012/19, 013/05, 013/06, 013/07, 013/16, 013/20, 014/05, 014/06, 014/07, 014/08, 014/09, 015/03, 015/04, 015/06, 015/10, 015/11, 015/12, 015/16, 015/18, 016/02, 016/10, 016/11, 016/14, 017/01, 017/03, 017/05, 017/14, 018/03, 018/18, 019/05, 019/10, 019/16, 019/20, 020/02, 020/04, 020/08, 020/15, 020/21, 021/02, 021/04, 021/06, 021/07, 021/08, 022/05, 022/06, 022/14, 022/18, 022/19, 023/07, 023/13, 024/10, 024/16, 025/01, 025/08, 025/16, 025/20, 026/02, 026/03, 026/07, 026/12, 026/15, 026/19, 027/01, 027/03, 027/07, 027/08, 027/09, 027/10, 027/13, 027/14, 027/18, 028/01, 028/05, 028/12, 028/14, 028/18, 029/13, 030/20, 031/07, 031/10, 031/12, 031/15, 031/18, 031/20, 032/04, 032/12, 032/19, 033/01, 033/04, 033/06, 033/07, 033/08, 033/09, 033/10, 033/18, 034/01, 034/09, 034/11, 034/15, 034/18, 035/11, 035/17, 035/20, 035/21, 036/02, 037/02, 037/06, 037/09, 037/17, 038/10, 038/11, 038/13, 038/14, 038/16, 038/20, 039/09, 039/14, 039/18, 039/19, 040/01, 040/07, 040/09, 040/12, 040/15, 040/21, 041/02, 041/03, 041/05, 041/07,

041/13, 041/16, 042/02, 042/05, 042/13, 042/15, 042/19, 043/02, 043/17,
043/21, 044/17, 045/04, 045/09, 045/10, 045/12, 046/06, 046/09, 046/11,
046/15, 046/16, 046/19, 047/05, 047/11, 047/21, 048/07, 048/08, 048/13,
048/18, 048/19, 049/01, 049/02, 049/03, 049/09, 049/17, 050/01, 050/02,
050/03, 050/09, 050/12, 050/19, 051/05, 051/15, 051/19, 051/20, 052/02,
052/05, 052/06, 052/19, 053/05, 053/18, 053/21, 054/04, 054/07, 054/12,
054/18, 054/21, 055/01, 055/03, 055/05, 055/09, 055/11, 055/13, 055/20,
056/03, 056/04, 056/15, 056/19, 057/03, 057/12, 057/14, 057/16, 057/18,
057/21, 058/06, 058/09, 058/10, 058/15, 058/16, 058/17, 058/18, 058/21,
059/06, 060/04, 060/10, 060/11, 060/13, 060/15, 061/05, 061/06, 061/08,
061/16, 061/19, 061/20, 061/21, 062/01, 062/03, 062/09, 062/21, 063/05,
063/07, 063/10, 063/12, 063/14, 063/16, 065/21, 066/01, 066/03, 066/07,
066/09, 066/12, 066/17, 067/05, 067/08, 067/17, 067/19, 067/20, 068/12,
068/19, 069/09, 069/15, 070/04, 070/09, 070/12, 070/16, 071/06, 071/09,
071/18, 072/14, 072/17, 072/20, 073/02, 073/03, 073/13, 073/16, 073/18,
074/10, 074/15, 074/19, 075/03, 075/06, 075/11, 075/12, 077/01, 077/04,
077/06, 077/09, 077/13, 077/15, 077/17, 077/19, 078/05, 078/06, 078/14,
078/15, 079/01, 079/03, 079/07, 079/08, 079/13, 080/09, 080/11, 080/13,
080/16, 081/08, 081/09, 081/18, 082/01, 082/13, 082/16, 083/02, 083/03,
083/13, 084/10, 084/17, 084/18, 085/01, 085/05, 085/16, 085/18, 086/10,
086/11, 086/13, 087/06, 087/19, 087/20, 087/21, 088/02, 088/13, 088/14,
088/17, 088/20, 089/19, 090/02, 090/05, 090/06, 090/15, 090/20, 091/09,
092/02, 092/06, 092/08, 092/11, 092/12, 093/01, 093/12, 093/18, 093/19,
094/02, 094/04, 094/18, 095/06, 095/15, 096/08, 096/11, 096/16, 096/17,
096/19, 096/20, 097/04,
097/10, 097/19, 097/20, 098/05, 098/09, 098/18, 099/13, 099/16, 100/12,
101/06, 101/12, 101/14, 101/15, 102/02, 102/03, 102/10, 102/12, 102/14,
102/21, 103/02, 103/05, 103/08, 103/14, 103/15, 104/05, 104/06, 104/07,
104/08, 104/12, 104/13, 104/16, 104/18, 104/20, 105/05, 105/07, 105/14,
106/13, 106/14, 106/15, 106/16, 108/03, 108/04, 108/07, 109/01, 109/05,
109/08, 110/05, 110/10, 110/17, 111/04, 111/05, 111/11, 112/01, 112/18,
113/03, 113/08, 113/09, 113/13, 113/18, 114/06, 114/21, 115/07, 115/10,
115/11, 115/14, 115/15, 116/05, 116/20, 116/21, 117/03, 117/04, 117/13,
117/18, 118/13, 118/16, 118/17, 118/21, 119/02, 119/09, 119/11, 119/12,
119/15, 119/21, 120/03, 120/05, 120/12, 120/13, 120/15, 120/19, 121/04,
121/13, 122/03, 122/05, 122/06, 122/07, 122/10, 122/11, 122/13, 122/14,
122/15, 122/20, 123/08, 123/13, 123/14, 123/19, 123/20, 124/01, 124/04,
124/17, 124/21, 125/01, 125/02, 125/13, 125/14, 125/17, 125/21, 126/02,
126/07, 126/09, 126/10, 126/11, 126/12, 126/15, 126/17, 126/19, 126/21,
127/02, 127/06, 127/11, 127/13, 128/02, 128/13, 128/15, 129/06, 129/11,
129/13, 129/17, 130/06, 130/10, 130/17, 130/19, 130/20, 130/21, 131/15,
132/09, 133/07, 134/05, 134/06, 134/09, 134/15, 135/06, 135/10, 135/14,
135/18, 135/19, 136/01, 136/02, 136/13, 136/15, 136/21, 137/09, 137/14,
137/15, 137/16, 137/17, 137/19, 138/09, 138/12, 138/14, 138/15, 138/19,
139/14, 139/16, 139/17, 139/18, 139/20, 139/21, 140/03, 140/04, 140/05,
140/06, 140/07, 140/11, 140/12, 140/14, 140/19, 141/09, 141/17, 141/21,
142/01, 142/03, 142/04, 142/07, 142/13, 142/20, 142/21, 143/06, 143/08,
143/12, 144/09, 144/11, 144/12, 144/14, 145/06, 145/09, 145/14, 145/18,
145/19, 145/21, 146/04, 146/11, 146/17, 147/12, 147/13, 147/15, 148/10,
148/11, 148/12, 148/17, 149/20, 150/02, 150/11, 150/20, 151/02, 151/05,

151/09, 151/12, 151/13, 151/15, 151/17, 151/18, 151/19, 151/20, 151/21,
152/03, 152/06, 152/09, 152/14, 152/15, 152/16, 152/18, 152/20, 152/21,
153/01, 153/03, 153/13, 153/16, 153/21, 154/02, 154/03, 154/05, 154/08,
154/09, 154/10, 154/11, 154/12, 154/20, 155/03, 156/01, 156/08, 156/09,
156/12, 156/15, 157/04, 157/06, 157/21, 158/05, 158/15, 158/18, 159/02,
159/06, 159/08, 159/09, 159/11, 159/15, 160/01, 160/03, 160/08, 160/09,
160/10, 160/11, 160/19, 161/02, 161/09, 161/12, 162/05, 162/15, 162/19,
163/01, 163/03, 163/08, 163/14, 163/19, 163/20, 164/10, 164/13, 164/20,
164/21, 165/14, 165/21, 166/01, 166/07, 166/16, 166/21, 167/10, 168/02,
168/04, 168/09, 168/16, 168/18, 169/03, 169/06, 169/16, 170/01, 170/03,
170/05, 171/06, 171/16, 171/17, 171/20, 172/02, 172/03, 172/06, 172/11,
172/12, 172/13, 172/17, 173/02, 173/05, 173/16, 173/21, 174/04, 174/09,
174/11, 175/08, 175/11, 175/12, 175/16, 175/18, 176/08, 176/10, 176/11,
177/11, 177/13, 177/14, 178/12, 178/15, 179/01, 179/08, 179/09, 179/11,
179/12, 179/15, 180/07, 180/08, 181/04, 181/07, 181/09, 181/18, 181/20,
182/07, 182/12, 182/13, 182/15, 182/20, 183/04, 183/05, 183/06, 183/09,
183/10, 183/11, 183/12, 183/15, 183/17, 183/21, 184/07, 184/08, 184/09,
184/13, 184/15, 184/17, 184/20, 184/21, 185/04, 185/05, 185/06, 185/11,
185/12, 185/18, 185/19, 186/06, 186/12, 186/19, 187/06, 187/11, 187/12,
188/14, 188/16, 188/17, 188/18, 188/21, 189/01, 189/10, 189/12, 189/21,
190/07, 190/12, 190/21, 191/07, 191/08, 191/13, 192/09, 192/16, 192/18,
192/19, 192/20, 193/03, 193/05, 193/07, 193/09, 193/19, 193/21, 194/01,
194/09, 194/19, 195/03, 195/05, 195/07, 195/08, 195/09, 195/17, 195/18,
196/05, 196/10, 196/17, 196/20, 197/04, 197/08, 197/17, 197/20, 198/15,
198/17, 199/01, 199/05, 199/10, 200/06, 200/13, 200/20, 201/05, 201/12,
201/14, 201/21, 202/03, 202/10, 202/19, 202/20, 203/05, 203/07, 203/09,
204/03, 204/04, 204/10, 204/14, 204/16, 205/01, 205/10, 205/13, 206/01,
206/02, 206/20, 207/01, 207/02, 207/03, 207/06, 207/19, 207/21, 208/13,
209/10, 209/12, 209/14, 211/08, 211/13, 212/05, 212/09, 212/10, 213/03,
213/06, 213/11, 213/19, 213/20, 213/21, 214/09, 214/14, 214/15, 214/17,
215/05, 215/15, 215/16, 215/18, 215/19, 215/20, 215/21, 216/01, 216/02,
216/11, 217/05, 217/09, 217/10, 217/11, 217/12, 217/16, 217/21, 218/12,
218/16, 218/17, 218/19, 218/20, 218/21, 219/02, 219/03, 220/04, 220/15,
221/01, 221/03, 221/04, 221/05, 221/07, 221/11, 221/15, 221/18, 221/19,
222/05, 222/07, 222/08, 222/13, 223/03, 223/09, 223/12, 223/15, 223/18,
223/20, 223/21, 224/05, 224/06, 224/16, 224/17, 224/18, 225/01, 225/04,
225/07, 225/09, 225/12, 226/06, 226/11, 226/14, 226/16, 226/21, 228/01,
228/05, 228/09, 228/16, 228/19, 228/20, 229/03, 229/05, 229/13, 230/02,
230/07, 230/12, 230/14, 230/16, 231/04, 231/05, 231/21, 232/01, 232/14,
232/19, 233/04, 233/06, 233/08, 233/09, 233/12, 233/21, 234/02, 234/05,
234/06, 234/18, 235/05, 235/11, 235/14, 235/19, 236/03, 236/09, 236/21,
237/10, 237/12, 237/17, 237/20, 238/05, 238/07, 238/11, 239/03, 239/08,
239/21, 240/02, 240/04, 240/05, 240/08, 240/17, 240/21, 241/02, 241/07,
241/08, 241/13, 241/20, 241/21, 242/09, 242/11, 242/14, 242/16, 242/17,
242/19, 243/03, 243/10, 243/15, 243/19, 244/02, 244/05, 244/06, 244/18,
244/20, 245/02, 245/04, 245/11, 245/15, 245/16, 245/21, 246/07, 246/08,
246/11, 246/20, 247/01, 247/03, 247/05, 247/06, 247/12, 247/14, 247/17,
248/04, 248/07, 248/11, 248/12, 248/20, 249/02, 249/06, 249/10, 249/11,
249/12, 249/21, 250/02, 250/13, 250/17, 251/07, 251/16, 251/18, 252/02,
252/03, 252/06, 252/09, 252/18, 252/19, 252/20, 253/07, 253/13, 253/19,

253/21, 254/01, 254/05, 254/08, 254/14, 254/16, 254/17, 255/06, 255/09, 255/10, 255/13, 255/14, 255/15, 255/18, 255/21, 256/03, 256/10, 256/11, 256/19, 256/21, 257/09, 257/17, 258/08, 258/14, 258/16, 258/18, 258/19, 259/06, 259/08, 260/04, 260/05, 260/12, 260/16, 260/17, 260/23, 261/02, 261/19, 261/20, 261/23, 262/02, 262/03, 262/09

ol- (< ET *bol-* < AT **bōl-*) olmak. (krş. *bol-*).

o-! 221/14

o.-ay 239/09, 239/10

o.-dı 021/17, 063/18, 086/15, 118/14, 262/06

o.-ğay 035/18, 172/20

o.-madı 251/03

o.-up 086/20

o.-ur 009/17, 037/21, 063/11, 172/20

olar (< ET *olar*) onlar.

o. 084/04, 260/16

o.+nı 111/19

olca (< Mo. *olca*) ganimet (Lessing, 610a).

o. 017/07, 034/14, 077/14, 079/09, 082/12, 095/14, 152/12, 172/02, 182/11, 209/07, 215/19, 249/02

o.+nı 114/03

Olca Buğa Koçin Özel ad.

O. 114/10

Olcaytu Özel ad.

O. 041/09

olça (< *ol+ça*) onca, o kadar, olabileceğinden fazlası, çok.

o. 058/01, 144/14, 146/05, 165/20, 167/20, 172/16, 173/10, 196/11, 215/16, 251/19

oltur- (< ET *olor-*) oturmak.

o.-dı 008/13, 039/21, 040/17, 040/18, 041/08, 041/10, 042/19, 043/09, 045/01, 047/10, 047/19, 052/01, 058/05, 060/08, 081/17, 087/02, 158/06, 175/05, 187/19, 198/09, 222/12, 222/14, 223/06, 224/06, 227/09, 227/18

o.-dılar 162/06, 228/16

o.-ğanda 134/12

o.-ğanı 129/15

o.-ğay 159/08

o.-guzdı 053/02, 232/03

o.-guzdılar 031/21, 036/19, 039/08, 059/04, 059/06, 147/11

o.-guzup 022/01, 042/16, 048/10, 056/11

o.-mek kerek 036/14

o.-salar 129/05

o.-uñ 140/05

o.-up 001/10, 022/08, 036/19, 046/14, 050/03, 059/17, 061/03, 062/20, 079/05, 129/06, 156/04, 188/18, 203/14, 204/10, 217/16, 219/10, 226/19, 232/12
o.-uptur 079/01, 092/11, 113/01, 123/02
o.-upturlar 072/13
o.-up  r-di 001/02, 072/08, 072/21, 233/18
o.-up  r-diler 079/06, 248/20
o.-ur  r-di 223/08

oltur uz- (< *oltur- uz-*) oturtmak.

o.! 039/18
o.-dılar 240/01, 255/03
o.- aylar 008/05
o.-up 039/19, 139/15, 180/02
o.-ur 065/03, 235/05

on (< ET *on* < AT ** n*) on.

o. 006/06, 027/17, 040/04, 047/12, 103/19, 104/11, 115/19, 121/04, 138/13, 139/10, 167/14, 173/02, 175/21, 180/21, 200/16, 208/03, 225/08, 227/06, 235/01, 246/18

on  (< ET *on *) sağ, sağ taraf.

o. 008/16, 013/11, 020/02, 028/12, 028/20, 036/18, 061/02, 073/21, 074/01, 101/13, 101/15, 111/10, 116/03, 122/04, 130/19, 131/06, 146/02, 147/03, 152/10, 152/12, 178/02, 224/17, 230/11, 230/13, 242/08, 251/19, 252/01, 254/20, 255/20
o.+da 147/08
o.+dın 031/21
o.+ıda 177/03

on altı on altı.

o. 043/13, 053/18, 084/18, 163/15, 238/06, 248/06

on altınçı (< *on altı+n ı*) on altıncı.

o. 043/07, 056/13, 062/04

on b ş on beş.

o. 029/03, 031/16, 036/04, 071/05, 071/13, 094/07, 095/13, 101/21, 115/04, 122/07, 146/20, 150/14, 158/14, 229/01
o.+ide 146/01

on b şin ı (< *on b ş+in ı*) on beşinci.

o. 041/12, 043/06, 056/10, 061/14

on b ş mi  on beş bin.

o. 007/19, 067/09, 188/09

on bir on bir.

o. 027/05, 044/15, 127/18, 196/05, 247/04

on birinçi (< *on bir+inçi*) on birinci.

o. 041/11, 043/06, 052/10, 061/10

on êki on iki.

o. 011/02, 011/05, 049/20, 070/21, 071/11, 104/07, 138/10, 182/01, 193/21, 235/14, 235/19

o.+side 086/12

on êki miñ on iki bin.

o. 077/03, 077/15, 077/17, 173/05, 193/21, 218/16

on êkinçi (< *on êki+nçi*) on ikinci.

o. 041/11, 043/06, 053/01, 061/11

on êki yüz miñ on iki yüz bin.

o. 028/19

Oñ Hân Özel ad.

O. 015/16, 015/21, 016/05, 016/07, 016/09, 016/13

O.+ğa 016/06, 018/15

O.+nı 018/10

O.+nıñ 015/19

on miñ on bin.

o. 042/07, 055/03, 058/11, 074/07, 078/08, 080/12, 080/13, 081/14, 100/20, 101/11, 112/07, 139/11, 143/01, 144/05, 145/11, 147/08, 151/07, 232/20, 244/14, 257/04

o.+din 017/20

on sèkiz on sekiz.

o. 140/02, 140/20, 154/19, 189/17, 234/21

on sèkizinçi (< *on sèkiz+inçi*) on sekizinci.

o. 043/07, 062/05

on toköz on dokuz.

o. 051/16, 103/08

o.+ıda 165/09

on toközünçi (< *on toköz+ınçı*) on dokuzuncu.

o. 043/07, 062/14

on tört on dört.

o. 042/02, 097/07, 102/18, 141/20, 238/14

o.+ide 203/09

on törtünçi (< *on tört+inçi*) on dördüncü.

o. 041/12, 043/06, 053/17, 061/14

on tört yüz miñ altmış bès miñ on dört yüz bin altmış beş bin.

o. 028/19

onunçı (< *on+unçı*) onuncu.

o. 010/06, 041/11, 043/05, 051/19, 061/10

on üç on üç.

o. 006/06, 050/02, 082/14, 109/02, 235/10

on üçünçi (< *on üç+ünçi*) on üçüncü.

o. 041/12, 043/06, 053/04, 061/13

on üç yüz min on üç yüz bin.

o. 028/14

on yêti on yedi.

o. 051/01, 074/03, 108/14, 122/13

o.+side 195/21

on yêtinçi (< *on yêti+nçi*) on yedinci.

o. 043/07, 062/05

opa (< ET *opo*) beyaz bir makyaj malzemesi, pudra (EDTP 6a; MK *opu* üstübeç).
(bk. Açıklamalar)

o. 109/01

ordu (< ET *ordu*) hakanların otağ kurduğu yer.

o. 005/01, 017/12, 102/01, 116/08, 164/01, 164/14, 170/11, 186/10, 218/16,
234/09, 234/10, 234/12, 234/16, 248/21, 250/12

o.+da 036/11, 042/14, 132/11, 145/08, 168/12, 238/08

o.+dın 109/09, 153/02, 164/04, 182/17

o.+ğa 006/15, 007/01, 016/02, 039/04, 045/15, 059/12, 093/09, 096/10,
102/02, 102/08, 105/02, 111/01, 112/21, 113/06, 113/09, 113/21, 116/17,
120/14, 121/15, 121/20, 124/02, 125/14, 126/05, 126/14, 136/21, 138/14,
143/20, 157/06, 158/21, 160/01, 160/09, 168/05, 168/06, 168/13, 168/21,
172/02, 172/17, 173/21, 176/14, 179/16, 182/17, 183/01, 184/01, 186/18,
187/09, 188/12, 203/18, 246/05

o.+larığa 020/05

o.+nı 106/18, 222/21

o.+nın 127/13

o.+sı 250/07

o.+sıda 004/10, 033/21, 250/08

o.+sığa 003/13, 004/07, 005/03, 016/05, 020/12, 021/12, 034/01, 036/07,
038/17, 042/13, 045/21, 047/16, 055/05, 055/18, 056/05, 056/09, 076/07,
176/01, 176/02, 223/01, 223/03, 234/16, 234/17, 234/18

o.+sın 056/09

o.+sını 056/04

o.+sını 054/21

Ordu Balığ Özel ad.

O.+ka 036/04

Ordu Şāh Özel ad.
O. 185/16

orta (< ET *orto*) orta.

o.+da 008/02, 057/13, 117/03, 172/12, 198/14
o.+dın 054/06, 081/20, 175/14
o.+ğa 026/19, 033/16, 047/11, 070/14, 130/10, 131/19, 143/04, 145/11,
166/07, 166/12, 179/12, 211/01, 226/14, 232/01, 253/03
o.+sıda 061/03, 254/18
o.+sığa 024/03

ortadın köter- ortadan kaldırmak.

o.+dın k.-di 021/11, 154/09
o.+dın k.-diler 124/21, 200/16
o.+dın k.-ip 030/13, 054/10, 059/19, 067/05
o.+dın k.-geyer 057/17
o.+dın k.-sünler 054/16

Ortağ Özel ad.
O. 130/10

Ortağ ‘Akābesi Özel ad.
O.+ğa 112/18

orun (< ET (Uyg.) *orun*) yer.

o. 216/04
o.+ıda (ornıda) 002/12, 002/15, 002/17, 007/05, 040/11, 040/18, 050/11,
158/04
o.+ıge (ornıge) 002/03
o.+ığa (ornığa) 043/05, 091/06, 140/14

‘Osmān Özel ad.
‘O. 109/13, 196/04

‘Osmān ‘Abbās Özel ad.
‘O. 097/08, 113/15, 118/01
‘O.+nı 105/16, 108/14

‘Osmān ‘Abbās Bēg Özel ad.
‘O. 132/18

‘Osmān Bahādur Özel ad.
‘O. 107/14, 132/04, 133/04
‘O.+nı 110/19, 132/03

‘Osmān Bēg Özel ad.
‘O.+niğ 123/21

‘Osmān Çelebi Özel ad.

‘O. 196/07

‘Osmān Tovaçı Özel ad.

‘O. 177/10

oşal (< oş ol) işte o.

o. 006/17, 008/11, 010/19, 011/03, 011/18, 015/01, 016/07, 017/03, 020/18, 021/08, 023/04, 027/10, 027/15, 031/19, 032/18, 035/10, 045/11, 047/14, 067/18, 073/18, 075/13, 077/03, 077/05, 081/11, 086/15, 086/16, 087/16, 095/21, 096/19, 096/21, 097/12, 103/15, 109/14, 140/07, 141/04, 144/02, 145/03, 149/07, 154/10, 155/20, 156/03, 162/09, 163/21, 165/21, 179/21, 200/10, 204/21, 213/02, 223/02, 223/18, 235/11, 239/13, 262/08

oşanda (< oş+anda) orada, o yerde.

o. 068/20, 171/18, 233/17

oşandaķ (< oş+andaķ) o şekilde.

o. 037/09, 075/19, 116/01, 232/04, 259/23

oşandın (< oş+andın) ondan.

o. 236/19

oşbu (< oş bu) işte bu.

o. 028/21, 035/11, 045/07, 048/06, 055/09, 063/10, 064/10, 087/11, 096/05, 099/06, 100/18, 159/14, 176/06, 200/13, 212/06, 212/13, 212/16, 242/09
o.+dur 037/21, 118/20

Oşkend Özel ad.

O. 255/18

ot (I) (< ET (Uyg.) ot) ot, bitki.

o. 042/14, 055/10, 112/19, 164/13
o.+ı 234/09
o.+ķa 134/12, 140/13

ot (II) (< ET (Uyg) ot < AT *hōt) ateş.

o. 014/08, 020/05, 024/14, 025/14, 038/09, 072/16, 072/17, 085/09, 115/16, 117/13, 125/02, 134/04, 142/11, 143/09, 145/01, 161/07, 167/21, 168/03, 168/10, 178/01, 178/18, 183/10, 221/01, 221/02, 255/02
o.+ġa 221/02
o.+ı 068/06, 132/18, 150/08, 160/01, 165/06, 179/06, 179/07
o.+ıdın 122/17
o.+ıġa 025/14, 114/05
o.+ķa 010/16, 125/01, 135/17

ot ur- ateş yakmak.

o. u.-dılar 160/05, 167/04
o. u.-up 167/06

otaġ (< ET (MK) otaġ) büyük çadır. (krş. otaķ)

o.+1 224/09

otağ (<ET (MK) *otağ*) büyük çadır. (krş. *otağ*)
o.+larda 117/13

Otçigin Özel ad.
O. 036/20

Otçigin Noyan Özel ad.
O. 036/09, 036/18

otla- (< ET (MK) *otla-*) otlamak.
o.-sunlar 025/11

otlağ (< *ot+la-ğ*) otlak. (krş. *otlak*)
o.+ıda 146/09

otlak (< *ot+la-ğ*) otlak. (krş. *otlağ*)
o. 164/14

otluğ (< *ot+luğ*) ateşli.
o. 171/20, 178/07

Otrar Özel ad.
O. 021/13, 022/21, 023/01, 023/05, 083/11, 119/13, 241/14
O.+da 021/18, 195/08
O.+dın 025/03, 084/05, 095/10
O.+geçe 095/05
O.+ğa 021/02, 095/05, 195/07, 195/18

otun (< ET (Uyg.) *otuñ* < AT **hōtuñ*) odun.
o. 014/08

otuz (< ET *otuz*) otuz.
o. 045/07, 049/06, 061/11, 081/11, 103/11, 103/14, 115/19, 138/09, 138/10,
152/12, 161/10, 241/12

otuz altı otuz altı.
o. 196/02, 238/02

otuz beş otuz beş.
o. 041/08

otuz bir otuz bir.
o. 056/15

otuz birinçi (< *otuz bir+inçi*) otuz birinci.
o. 043/12, 063/06

otuz êki otuz iki.

o. 041/17, 051/16

otuz êkinçi (< *otuz êki+nçi*) otuz ikinci.

o. 043/12

otuzınçı (< *otuz+ınçı*) otuzuncu (krş. *otuzunçı*)

o. 063/06

otuz miñ otuz bin.

o. 007/18, 024/17, 025/04, 025/16, 029/10, 033/18, 093/06, 101/21, 113/10, 113/14, 136/01, 144/02, 181/02, 186/10, 242/06

otuz tört otuz dört.

o. 086/11, 225/08

otuzunçı (< *otuz+unçı*) otuzuncu. (krş. *otuzınçı*).

o. 043/11

otuz yêti otuz yedi.

o. 217/01, 261/05

oyğan- (< **oğ-(u)ğ+a-n-*) uyanmak. (EDPT 47a; Kaçalın, 2011, 984)

o.-ip 175/01

Oyirat Özel ad.

O. 016/16, 040/05, 041/15, 052/03, 052/04, 052/17, 053/10, 157/19
O.+dın 038/21

oyna- (< ET (MK) *oyna-* < *oyun+a-*) oynamak.

o.-r-biz 061/04

oyun (< ET (Uyg.) *oyun* < AT **ōyun*) oyun.

o. 055/14

oz- (< ET *oz-* < AT **ōz-*) geçmek, başkasını ileri geçmek.

o.-dı 127/14

Ö

öbege (< Mo. *ebüge*) büyükbaba, dede (Lessing, 290a).

ö.+si 015/05

Öbege Ka'an Özel ad.

Ö. 041/11

Ögedey Cengiz Han'ın üçüncü oğlu.

Ö. 031/19, 032/15, 033/10, 035/08

Ö.+ğa 035/08, 036/13

Ö.+ni 017/11, 035/07

Ögedey Hân Cengiz Han'ın üçüncü oğlu.

Ö. 017/08, 025/03, 035/05, 036/14, 037/01, 041/18, 062/17

Ö.+ğa 017/18, 033/14

Ö.+nı 017/17, 022/21, 026/16, 032/14, 239/21, 240/01

Ö.+nıñ 038/06, 040/19

Ögedey Ka'an Cengiz Han'ın üçüncü oğlu.

Ö. 041/19, 042/16, 056/19, 063/02

Ö.+nı 021/18

Ö.+nıñ 040/20

Ögetey Cengiz Han'ın üçüncü oğlu.

Ö. 036/15, 037/05

Ögetey Hân Cengiz Han'ın üçüncü oğlu.

Ö. 038/07

Ögetey Ka'an Cengiz Han'ın üçüncü oğlu.

Ö. 036/04, 038/10, 038/17, 039/06

Ö.+ğa 038/12

öğren- (< ET *öğren-* < ET *ög(ü)r+e-n-*) öğrenmek.

ö.-di 086/18

ö.-ür 262/11

öğret- (< ET *öğret-* < ET *ög(ü)r+e-t-*) öğretmek.

ö.-ti 038/21

ögrül- (< *eg(i)r-(i)l-* < ET *egir-*) çevrilmek, dönmek.

ö.-di 185/04

öl- (< ET *öl-*) ölmek.

ö.-di 037/14, 094/02, 094/17, 104/14, 143/14, 151/01, 186/15, 196/03, 230/19, 238/16

ö.-diler 028/17, 034/18, 058/11, 074/08, 136/01, 182/13, 238/19

ö.-düm 118/11

ö.-edür èr-diler 230/08

ö.-ey 239/10

ö.-gen 184/03

ö.-gendin 035/19

ö.-genimni 035/10

ö.-genin 223/01

ö.-gey 035/18, 260/23

ö.-señiz 082/18

ö.-üp 035/18, 038/14, 038/16, 056/04, 067/21, 110/15, 111/01, 118/06, 137/20, 140/03, 145/11, 145/18, 160/21, 165/08, 204/20

ö.-üptür 095/14, 156/10, 186/20

ö.-üp èr-di 073/01

Ölceytü Özel ad.

Ö. 079/09, 079/15

Ö.+ğa 080/08

Ö.+ni 081/14

Ölceytü Apardı Özel ad.

Ö. 086/02

Ö.+nı 080/03

Ölceytü Bêg Özel ad.

Ö. 085/07

Ö.+ni 088/07

Ölceytü Hân Özel ad.

Ö. 054/12

Ölceytü Sultân Özel ad.

Ö. 005/03, 005/11, 006/10, 006/15

Ö.+nıñ 006/12, 049/20

Ölceytü Sultân Muḥammed Özel ad.

Ö. 049/13

öldür- (< ET (MK) *öldür-*) öldürmek.

ö. 140/18

ö.-di 001/20, 007/14, 019/03, 030/07, 030/16, 031/08, 040/10, 046/06, 048/04, 051/19, 052/02, 053/02, 067/19, 069/01, 070/05, 070/09, 074/14, 075/19, 079/03, 082/06, 093/03, 104/19, 141/14, 146/20, 156/21, 157/15, 157/21, 158/21, 199/13, 201/05, 201/16, 203/14, 205/11, 208/06, 211/13, 217/20, 223/09, 234/14, 234/20, 245/12, 247/11, 254/13

ö.-diler 007/09, 018/07, 024/18, 025/15, 026/09, 026/19, 026/20, 028/02, 028/20, 029/17, 031/11, 032/10, 032/20, 032/21, 034/13, 037/06, 037/16, 041/14, 042/21, 047/08, 050/15, 062/03, 067/17, 069/21, 073/12, 077/02, 078/15, 088/02, 090/18, 091/12, 091/13, 093/03, 103/06, 103/10, 105/01, 105/04, 109/14, 112/01, 124/11, 145/17, 199/14, 200/01, 200/10, 201/20, 201/21, 207/09, 223/18, 229/01, 231/10, 238/20

ö.-düm 158/02

ö.-dün 205/11

ö.-geli 174/20

ö.-geni 073/11

ö.-gey 051/09, 200/11

ö.-geyler 008/11, 054/04, 067/14, 146/18, 200/12, 223/18, 223/19

ö.-medi 234/20

ö.-megey 208/21

ö.-megi 200/08

ö.-mek 027/08

ö.-mekdin 104/08

ö.-meñ 027/06

ö.-sünler 069/19, 164/02, 186/05, 195/02, 195/04, 200/09, 202/01

ö.-ün 035/11

ö.-üp 001/21, 002/02, 002/06, 002/13, 002/16, 006/10, 007/01, 014/03, 017/05, 022/15, 023/06, 030/08, 030/15, 033/19, 034/08, 042/15, 046/03, 047/02, 048/07, 048/16, 050/17, 051/04, 058/02, 061/21, 067/06, 070/06, 073/13, 074/08, 076/06, 080/08, 083/16, 084/04, 085/08, 090/15, 093/14, 095/11, 104/13, 106/18, 108/21, 115/20, 121/14, 124/14, 134/16, 135/07, 135/12, 139/10, 142/10, 142/12, 143/19, 145/13, 145/20, 146/06, 152/13, 152/15, 156/03, 156/14, 158/01, 158/04, 158/05, 158/06, 163/21, 168/14, 182/18, 184/03, 192/04, 192/07, 199/06, 200/16, 205/01, 207/04, 208/21, 211/13, 211/19, 219/04, 221/08, 222/01, 227/14, 230/20, 231/14, 231/17, 231/18, 232/04, 233/05, 236/01, 236/03, 237/03, 247/14, 259/10

ö.-üptür 085/06, 101/03, 220/16

ö.-üp ér-di 087/19, 221/06

ö.-üp ér-diler 099/01, 144/04

ö.-ür ér-diler 234/12

öleñ (< ET (Uyg.) *öleñ*) otlaki, çayırılık.

ö.+ide 229/21

ölük (< ET *ölüg*) ölü.

ö. 034/18, 062/03, 106/10, 114/11

ö.+i (ölügi) 050/07

ö.+ini (ölüğini) 169/16

ö.+lerdin 148/20

ö.+leri 007/21, 253/15

ö.+lerinin 151/18

ö.+lerni 032/16

ö.+tür 252/05

Ölök(?) Özel ad. (bk. Açıklamalar)

Ö. 182/12

ölüm (< ET (Uyg.) *öl-üm*) ölüm.

ö. 074/18, 096/10, 239/06, 261/15

ö.+din 051/02, 136/09, 143/02, 158/03, 195/05, 215/03, 239/07

ö.+ğa 192/17, 252/04

‘Ömer ‘Abbās Özel ad.

‘Ö. 097/21, 103/21, 104/01, 104/13

‘Ömer Bèg Özel ad.

‘Ö. 177/06

‘Ömer bin Mīrānşāh Özel ad.

‘Ö. 196/08

‘Ömer bin Mīrānşāh Mīrzā Özel ad.

‘Ö. 203/10

‘Ö.+ğa 203/06

‘Ömer Mīrānşāh Mīrzā Özel ad.

‘Ö.+ğa 199/09

‘Ömer Mīrzā Özel ad.

‘Ö. 199/11, 199/13, 199/17, 200/02, 200/05, 200/06, 200/08, 200/11, 200/18, 200/19, 201/01, 201/03, 201/05, 201/07, 201/11, 203/01, 203/12, 203/20, 204/10

‘Ö.+dın 201/04

‘Ö.+ğa 190/13, 199/12, 199/15, 199/16, 200/05

‘Ö.+nı 203/12

‘Ö.+nı 199/10

‘Ömer Mīrzā bin Mīrānşāh Mīrzā Özel ad.

‘Ö.+ğa 191/04

‘Ömer Mīrzā Pīr Muḥammed Özel ad.

‘Ö. 201/06

‘Ömer Şeyḥ Özel ad.

‘Ö. 108/07, 194/13, 201/07, 235/02

‘Ömer Şeyḥ Mīrzā Özel ad.

‘Ö. 084/16, 094/09, 094/11, 107/20, 108/02, 108/03, 108/04, 108/08, 108/10, 109/10, 109/11, 109/12, 110/13, 111/05, 113/02, 113/03, 113/05, 113/06, 113/13, 114/05, 117/06, 118/02, 118/05, 118/07, 119/18, 121/15, 121/17, 121/18, 125/07, 125/08, 129/14, 196/03, 201/07, 205/21, 207/11, 210/01

‘Ö.+dın 093/16, 109/14

‘Ö.+ğa 093/14, 107/21, 108/03, 109/10, 114/03, 122/18, 206/12

‘Ö.+nı 093/17, 109/03, 117/01, 121/20, 125/07

‘Ö.+nı 125/16, 127/18

‘Ömer Şeyḥ Rüstem Özel ad.

‘Ö. 196/04

‘Ömer Tābān Özel ad.

‘Ö. 108/21, 133/18, 177/02

‘Ö.+nı 201/04

‘ömr (< Ar. *umr*) ömür, hayat.

‘ö. 007/06, 049/13, 178/11, 192/20, 216/17, 253/09

‘ö.+i 011/20, 035/16, 041/08, 044/15, 049/06, 051/16, 185/08, 217/01, 218/21, 225/08

‘ö.+imizdin 119/09

‘ö.+in 010/05

‘ö.+ini 262/14

‘ö.+ümdür 238/04, 248/04

öp- (< ET (MK) *öp-*) öpmek.

ö.-üp 056/06, 198/05

öt- (< ET (Uyg.) *öt-*) geçmek.

ö.-er 019/18, 092/14, 146/08, 228/20

ö.-er *er-di* 042/01, 060/06

ö.-e al-mas 148/11

ö.-e al-may 044/20

ö.-keli 034/05, 076/10, 106/04

ö.-ken 030/20, 157/01

ö.-keni 261/14

ö.-key 044/20, 091/04

ö.-küçi 030/02, 198/06

ö.-küsidür 216/18

ö.-meydür *er-di* 155/04, 193/20

ö.-sün 197/11

ö.-sünler 116/16

ö.-ti 025/01, 025/11, 028/08, 029/14, 036/16, 048/05, 060/10, 089/01, 143/17, 152/20, 174/07, 175/11, 198/16, 209/18, 210/10, 217/15, 224/16, 231/20, 232/01, 238/02, 250/03, 253/01, 254/04

ö.-tiler 029/11, 034/04, 068/10, 072/08, 076/19, 116/06, 116/14, 126/01, 146/03, 148/07, 175/07, 187/18, 192/10, 206/06

ö.-tük 128/08

ö.-üş 116/13

ö.-üp 002/05, 027/11, 028/15, 029/08, 029/14, 030/21, 031/08, 032/09, 033/07, 042/11, 043/21, 044/19, 069/07, 071/06, 072/04, 072/09, 072/11, 072/16, 072/17, 074/14, 074/17, 078/09, 078/12, 078/21, 079/01, 080/06, 081/12, 081/19, 082/08, 083/09, 083/11, 084/12, 088/05, 088/13, 089/06, 089/10, 091/02, 091/03, 091/04, 091/15, 093/11, 097/10, 097/13, 097/16, 101/01, 101/02, 103/07, 105/03, 105/17, 106/12, 107/21, 109/21, 110/12, 110/18, 110/20, 111/12, 111/18, 114/10, 114/13, 115/04, 115/16, 116/03, 116/12, 118/06, 119/13, 120/06, 120/07, 123/12, 123/19, 123/20, 125/11, 125/21, 126/06, 126/19, 127/11, 129/12, 130/09, 130/14, 130/16, 134/02, 134/15, 134/20, 135/02, 137/03, 138/07, 138/19, 138/21, 139/04, 139/19, 140/12, 140/20, 142/20, 143/14, 143/21, 144/14, 146/09, 146/13, 151/14, 152/07, 152/18, 153/03, 153/05, 153/06, 153/14, 155/08, 156/05, 157/12, 159/21, 165/15, 166/11, 168/12, 169/04, 169/08, 169/21, 171/16, 171/19, 187/15, 187/20, 188/06, 188/07, 191/16, 192/08, 193/15, 193/16, 197/11, 197/12, 198/20, 202/11, 206/05, 219/18, 219/20, 224/02, 224/15, 224/16, 225/03, 226/01, 226/07, 228/04, 231/12, 231/15, 236/13, 237/02, 237/03, 237/04, 241/19, 243/04, 245/18, 252/15, 253/21, 254/05, 254/15, 256/17, 258/02, 259/09

ö.-üpdür 153/06

ö.-üptür 025/04, 127/04, 239/10, 244/14

ö.-üptürler 051/13

ö.-üp-men 085/05

ö.-üp *er-di* 123/10, 137/17, 220/03

ö.-üp *er-diler* 042/13

öte (< ET *öt-e*) ileri.

ö. 118/06, 122/06

ötker- (< *ötger-*, krş. ET *ötgür-*) geçirmek.

ö.-di 022/09, 033/06, 033/07, 034/02, 039/01, 041/07, 062/16, 109/03, 189/07, 203/07, 238/07
ö.-diler 027/20, 033/10, 115/13, 116/21, 137/15, 254/15
ö.-geyler 026/18, 212/05
ö.-ip 007/05, 009/11, 027/03, 039/09, 057/14, 069/02, 069/20, 074/09, 093/18, 097/11, 105/12, 105/20, 110/17, 119/15, 126/05, 130/19, 135/20, 137/14, 152/11, 189/03, 235/15, 258/05
ö.-ür  r-diler 062/09

 y (< ET *ev*) ev.

 . 013/10, 057/18, 071/19, 151/16, 151/18, 198/16
 .+de 057/15, 252/04
 .+ge 071/01, 200/15, 200/16, 206/16
 .+ide 232/12
 .+lerige 058/06
 .+lerini 139/20
 .+ ge 070/19
 .+ mge 071/20

 yl k (<  y+l k) evli.

 . 192/07

 y r- (< ET *evir-*)  evirmek, döndürmek.

 .- p 193/04, 227/01, 245/17, 259/07

yüz  y r- yüz çevirmek.

y.  .-diler 058/11

y.  .-gey 061/03

y.  .- p 051/01, 070/03, 093/16, 211/19, 211/20, 216/07, 217/17, 253/06

 y r l- (< *evir- l*)  evrilmek, dönmek.

 .- p  r-di 050/09

 z (< ET  z < AT * z) kendi.

 . 001/10, 002/03, 004/18, 007/08, 007/11, 007/14, 015/15, 016/04, 021/09, 021/16, 023/03, 024/04, 024/11, 036/01, 036/06, 038/18, 039/12, 040/07, 040/11, 040/18, 042/05, 043/18, 044/16, 050/11, 050/19, 052/14, 054/15, 054/18, 055/05, 056/01, 062/11, 063/05, 064/19, 065/08, 073/13, 074/02, 074/05, 075/16, 077/20, 080/02, 081/05, 081/16, 086/17, 087/04, 089/08, 090/07, 090/20, 093/01, 093/06, 096/08, 096/09, 099/02, 100/02, 105/11, 114/14, 117/08, 117/20, 118/04, 119/05, 119/13, 119/21, 121/13, 122/06, 126/06, 126/10, 129/04, 130/21, 131/08, 132/01, 132/03, 135/02, 136/08, 140/05, 140/16, 142/18, 146/18, 148/19, 153/03, 153/11, 154/08, 158/01, 158/05, 159/10, 164/11, 165/16, 165/18, 166/03, 170/08, 170/21, 171/05, 172/15, 179/10, 180/04, 180/09, 180/14, 185/02, 190/04, 192/17, 198/01, 198/03, 199/20, 200/02, 201/03, 205/06, 205/07, 218/04, 222/02, 222/07, 223/04, 224/20, 226/15, 230/13, 232/03, 232/12, 233/10, 234/19, 237/06, 238/13, 239/18, 239/21, 240/03, 241/06, 243/08, 245/10, 247/16, 247/17, 248/13, 251/17, 254/01, 254/12, 255/13, 256/05, 257/07, 257/13, 257/15,

258/01, 258/03, 258/05, 258/11, 258/18, 258/20, 258/21, 259/03, 259/17, 261/19

ö.+i 001/04, 003/13, 004/03, 008/12, 013/12, 017/04, 018/08, 018/11, 019/07, 019/10, 021/20, 022/10, 022/21, 024/08, 025/04, 025/18, 028/03, 028/12, 029/08, 031/17, 035/13, 035/19, 036/17, 037/04, 037/18, 038/08, 038/10, 039/05, 040/11, 042/09, 042/12, 043/01, 043/03, 043/18, 044/19, 046/14, 047/05, 048/18, 049/04, 050/11, 051/15, 053/01, 056/19, 059/14, 060/20, 061/04, 061/18, 067/21, 069/02, 070/08, 072/09, 076/02, 076/05, 076/14, 078/01, 079/16, 079/18, 079/19, 080/11, 080/14, 081/05, 081/09, 082/13, 084/05, 087/05, 089/01, 089/17, 090/08, 091/04, 093/18, 093/20, 094/14, 095/15, 097/17, 099/15, 100/14, 101/05, 102/02, 102/18, 103/02, 103/16, 103/21, 104/15, 108/15, 108/16, 108/20, 109/13, 110/14, 111/06, 111/08, 113/01, 113/03, 113/12, 115/01, 116/13, 116/14, 117/05, 120/07, 120/14, 121/06, 122/19, 123/04, 123/07, 124/16, 125/08, 125/10, 125/11, 129/07, 129/10, 129/19, 131/03, 132/11, 132/20, 134/01, 135/02, 135/03, 135/15, 137/20, 141/01, 141/19, 142/06, 142/13, 143/05, 144/05, 145/20, 147/06, 151/02, 151/04, 153/04, 153/13, 155/06, 156/06, 159/19, 160/08, 163/13, 165/01, 166/12, 168/05, 175/05, 176/08, 176/20, 179/09, 180/21, 182/02, 184/11, 191/07, 192/05, 192/08, 193/12, 194/17, 198/19, 200/05, 201/02, 203/08, 203/17, 205/19, 206/11, 206/16, 207/09, 207/10, 209/15, 209/19, 210/06, 211/13, 213/14, 222/21, 225/13, 227/14, 228/15, 230/05, 230/06, 232/19, 234/15, 236/14, 237/05, 240/14, 242/10, 243/05, 243/08, 244/05, 245/14, 246/17, 247/03, 247/18, 247/19, 248/12, 250/20, 251/01, 251/09, 254/07, 254/08, 254/12, 254/16, 257/04, 257/07, 258/06, 260/14

ö.+ide 244/21

ö.+idin 004/17, 047/15, 068/09, 088/17, 131/19

ö.+ige 001/21, 003/10, 007/10, 013/09, 014/02, 016/17, 019/02, 041/05, 055/04, 075/17, 083/06, 085/12, 092/18, 093/02, 114/07, 135/13, 154/01, 180/02, 203/18, 205/02, 207/19, 214/07, 219/20, 240/11, 240/15, 245/11, 253/04, 256/17

ö.+in 079/13

ö.+ini 008/13, 025/12, 032/05, 032/08, 038/09, 040/02, 057/14, 079/11, 094/20, 103/17, 104/21, 105/12, 108/02, 108/09, 110/17, 118/01, 131/19, 142/14, 143/02, 151/05, 154/20, 156/20, 157/21, 164/05, 169/06, 169/16, 201/12, 204/16, 230/03, 244/02, 246/05

ö.+iniñ 234/14

ö.+lerga 087/11

ö.+leri 012/17, 025/11, 057/09, 145/11, 150/07, 197/01, 197/09, 241/13, 244/16, 248/15

ö.+leridin 073/20

ö.+lerige 096/15, 106/13, 145/08, 232/21, 254/02

ö.+lerini 014/09, 026/19, 102/01, 131/20, 148/16, 224/11, 228/20, 246/04, 249/03

ö.+üm 055/21, 081/04

ö.+üñ 180/04, 187/10, 211/01

Özbek Özel ad.

Ö. 077/08, 089/01, 127/07, 132/12, 141/03, 214/10, 224/11, 224/12, 235/15, 235/16, 239/03, 247/05, 248/21, 253/05, 253/11, 254/02, 259/22

Ö.+din 229/07

Ö.+ni 153/04

Özbek Hân Özel ad.

Ö. 042/18, 050/10, 051/13

özge (< ET (Uyg.) öz+ge) özge, başka.

ö. 004/07, 007/07, 010/21, 011/17, 013/01, 014/07, 016/14, 017/03, 017/05, 017/18, 017/21, 022/18, 024/14, 025/16, 025/17, 027/12, 028/09, 028/20, 031/03, 032/03, 037/02, 037/06, 037/10, 037/16, 039/12, 040/05, 041/06, 047/17, 059/03, 060/20, 063/16, 065/14, 069/10, 083/19, 085/14, 085/18, 086/04, 092/02, 092/21, 099/02, 111/15, 117/12, 121/05, 121/14, 127/16, 132/01, 132/06, 133/02, 134/03, 135/18, 138/13, 141/06, 141/09, 141/20, 142/03, 142/18, 143/16, 144/09, 145/15, 147/04, 147/05, 147/08, 148/06, 149/07, 150/05, 150/13, 150/21, 151/01, 151/07, 155/11, 156/02, 158/03, 158/04, 161/21, 165/04, 165/05, 165/18, 167/05, 167/06, 168/17, 169/13, 170/17, 171/05, 172/08, 178/15, 180/09, 180/19, 181/01, 185/16, 186/13, 188/11, 189/17, 191/11, 191/15, 192/02, 192/03, 192/10, 193/02, 195/21, 204/21, 206/02, 209/03, 215/02, 217/18, 218/19, 222/20, 232/09, 232/21, 233/17, 234/12, 237/12, 237/21, 238/01, 244/06, 249/09, 251/02, 251/12, 254/03, 255/11, 257/14, 259/17, 261/13

ö.+ge 197/04

ö.+ler 002/07, 008/18, 040/03, 111/13, 143/13, 162/19, 169/05, 185/17, 200/21, 201/16

ö.+lerge 031/07

ö.+lerni 022/02, 025/09, 032/15, 073/06, 076/18, 166/09

özgeçe (< öz+ge+çe) bambaşka, farklı olarak.

ö. 001/19, 014/20, 118/16, 240/06, 260/23, 261/20

Özkend Özel ad.

Ö. 255/18

Ö.+de 018/20

Ö.+ni 022/19

Ö.+te 092/18

‘özr (< Ar. ‘uzr) özür, bahane, mazeret, gerekçe; kusur, hata.

‘ö. 036/14, 036/15, 039/21, 055/04, 083/19, 091/16, 219/21

‘ö.+dür 083/05

‘ö.+i 039/16, 048/10, 048/12, 241/11

‘ö.+idin 047/07

‘ö.+in 091/16

‘ö.+ini 158/20

‘ö.+ni 008/10

‘özr kıl- özür dilemek.

‘ö. k.-ğay 092/20

‘ö. k.-ğaylar 154/07

‘ö. k.-ğusıdurlar 047/03

‘özr-ḥ’ahlık (< Ar. ‘uzr, Far. ḥ’āh ve Tü. +lık) özür dileme, bağışlanmayı isteme.

‘ö. 056/06, 114/20, 130/04

‘ö^r-h^vāhlık kıl- bağışlanmayı istemek.

‘ö. k.-dı 251/13

‘ö. k.-ıp 202/13

‘ö^rrī (< Ar. ‘uzr ve Far. ī) bir özür.

‘ö. 040/01,

Özüñ Yār Özel ad.

Ö.+da 113/01

P

pā (< Far. *pā*) ayak.

p.+mı 147/14

bī-ser ü pā sefil ve perişan.

b. ü p. 135/08

pā-best (< Far. *pā-bast*) ayağı bağlı.

p. 239/05

pā-būs (< Far. *pā-bos*) ayak öpme.

p. 060/14

pādişāh (< Far. *pād-şāh*) padişah, hükümdar.

p. 002/14, 002/18, 002/20, 003/05, 003/17, 007/05, 008/20, 009/14, 011/15, 011/21, 013/20, 013/21, 015/12, 015/16, 016/03, 017/04, 020/09, 026/04, 036/14, 037/01, 039/09, 041/18, 042/20, 043/01, 043/05, 043/14, 044/16, 046/05, 047/11, 050/13, 052/01, 052/05, 052/06, 052/11, 053/08, 053/19, 054/06, 054/11, 054/12, 054/18, 055/12, 056/04, 056/10, 056/11, 056/15, 059/05, 059/06, 059/07, 059/21, 060/03, 061/11, 062/17, 066/12, 067/02, 067/03, 067/06, 091/06, 091/10, 095/15, 122/02, 130/19, 139/06, 159/02, 160/21, 186/07, 187/02, 198/11, 202/17, 205/01, 207/01, 213/15, 214/14, 217/09, 218/08, 219/08, 221/05, 221/15, 221/18, 222/07, 223/05, 223/16, 223/19, 223/20, 224/15, 225/16, 226/14, 227/08, 228/04, 228/16, 229/05, 230/18, 231/11, 233/07, 235/06, 235/08, 235/09, 236/09, 237/12, 238/17, 239/21, 240/07, 241/20, 246/08, 251/06, 258/01

p.+dm 047/21, 048/19

p.+dur 118/18

p.+durlar 235/17

p.+ğa 226/21

p.+ı 002/01, 038/08, 044/02, 067/19, 129/16, 147/08, 156/10, 160/17, 163/17, 165/17, 165/20, 166/08, 173/18, 182/09, 185/20, 186/01, 200/04, 204/05, 204/07, 213/20, 221/10, 255/17, 258/21

p.+ıdur 161/16

p.+ığa 163/11, 164/07, 173/18, 182/05, 185/19, 203/21, 240/12

p.+ını 018/03, 152/21
p.+ının 014/11, 015/11, 138/16, 142/15
p.+ka 029/06, 054/08, 233/14
p.+lar 011/05, 036/03, 198/17, 201/09, 210/20
p.+larga 091/20, 233/08
p.+ları 244/19
p.+larıga 050/18, 242/04, 245/07, 261/04
p.+larını 049/05
p.+nın 001/16, 050/01, 176/18, 200/09, 226/20, 233/06
p.-sen 035/05

pādiṣāh kıl- padişah yapmak.

p.-dılar 002/13

p.-ıp 002/02, 240/03

pādiṣāhāne (< Far. *pādṣāhāna*) padişaha yakışır şekilde.

p. 037/15, 141/05, 180/10, 180/13, 186/01, 210/17

p.+ga 098/16, 107/16

pādiṣāhī (< Far. *pād-ṣāh* ve Far. *ī*) bir padişah.

p. 035/18, 053/18, 062/05, 235/05, 247/01

pādiṣāhlıg (< Far. *pād-ṣāh* ve Tü. *+lıg*) padişahlık.

p.+ı 063/03, 227/16

p.+ıga 039/06, 039/19

p.+ını 052/03

p.+ının 035/15

pādiṣāhlıq (< Far. *pād-ṣāh* ve Tü. *+lıq*) padişahlık.

p. 045/17, 064/08, 065/08, 086/05, 094/15, 095/14

p.+da 062/14

p.+dın 056/10

p.+ı 064/08, 234/21

p.+ka 035/04

p.+tur 064/10

pādiṣāhlıq kıl- padişahlık yapmak.

p. k.-dı 002/14, 061/11, 235/01

p. k.-ıp 013/13

p. k.-ıpturlar 036/04

pādiṣāh-zāde (< Far. *pādṣāh-zāda*) padişah oğlu.

p. 221/07, 237/17

pāk (< Far. *pāk*) temiz, pak; kutsal, mübarek.

p. 037/21, 038/04, 086/21

p.+dın 178/04

p.+ga 009/09

pā-māl (< Far. *pā-māl*) ayak altında kalmış, çiğnenmiş.

pā-māl kıl- ayak altına almak, çiğnemek.
p. k.-dı 029/02

pā-müzd (< Far. *pā-muzd*) ödül, bahşış.

pā-müzd kıl- bahşış olarak uygun görmek.
p. k.-dı 131/03

Pānipat Özel ad.
P. 146/06

pāre (< Far. *pāra*) parça
p. 075/05, 076/11, 161/06, 214/14, 232/14

pāre kıl- parçalamak, parçalara ayırmak.
p. k.-ıp 096/13

pās-bān (< Far. *pāsbān*) bekçi, gözcü.
p.+ları 041/05

Pāṣācuḡ Özel ad.
P. 177/19

Pāṣāyī Özel ad.
P. 091/01

Pāyāb Özel ad.
P. 070/11
P.+ka 070/18

pāye (< Far. *pāya*) rütbe, derece.
p. 203/07

pāyende (< Far. *pāyanda*) devamlı, sürekli.
p. 226/17

Pāyende Loḡmān Tovaḡı Özel ad.
P. 177/08

pāy-i taḡt (< Far. *pāy* ve *taḡt* ile *pāy-i taḡt*) baş şehir, başkent.
p. 028/18
p.+ğa 256/13
p.+ı 017/17
p.+ka 060/08
p.+ta 050/11

pāy-i taḡt kıl- başkent yapmak.
p. k.-dı 044/10
p. k.-ıp 082/03, 087/12

pāyız (< Far. *pāyız*) sonbahar, güz.
p. 027/03

pāy-māl (< Far. *pāy-māl*) ayak altında kalmış, çiğnenmiş.
p.+ı 126/07, 136/11

pehlevān (< Far. *pahlavān*) pehlivan, güreşçi.
p. 108/17, 122/10, 122/11, 122/13, 247/06
p.+lardin 025/21
p.+nı 122/14
p.+nın 122/06

pehlevānlıĝ (< Far. *pahlavān* ve Tü. *+lĝ*) pehlivanlık, yiğitlik.
p.+ını 122/15

pehlevānlık (< Far. *pahlavān* ve Tü. *+lık*) pehlivanlık, yiğitlik.
p. 022/13
p.+ka 247/04

Pehlevān Maḥmūd-i Dendānī Özel ad.
P. 214/09

Pehlevān Mühezzeb-i Ḥorāsānī Özel ad.
P.+ni 108/17

pejmürde (< Far. *pijmurda*) solmuş, kuru.
p. 195/12

penāh (< Far. *panāh*) sığınma, sığınacak yer.
p. 006/20, 037/18, 085/20, 136/14
p.+ĝa 095/03, 127/17
p.+ıda 004/18
p.+ında 038/06, 085/20
p.+ka 097/04

-penāh (< Far. *panāh*) (bir şeyin) sığınağı, koruyucusu anlamlarıyla birleşik kelimeler yapar.
‘**ālem-penāh** herkesin güvenle sığınacağı yer (pâdişahlar için kullanılır.)
‘a.+ĝa 107/16, 129/01, 137/06
‘a.+ka 124/14, 145/04

cihān-penāh dünyanın koruyucusu olan.
c. 149/12, 150/08
c.+da 150/05
c.+dın 150/14

ġitī-penāh herkesin güvenle sığınacağı yer (pâdişah için kullanılır.)
g.-p. 127/17

‘irfān-penāh bilginin hāmisi.

‘i. 226/05

ma‘delet-penāh adil olan, hak gözeten.

m. 062/02

nuşret-penāh zaferin sığındığı yer.

n. 146/10

penāhī (< Far. *panāh* ve nispet eki -ī ile) koruma.

p. 066/17

‘ālem-penāhī âlemi koruyan.

‘a. 063/11

penāh elt- sığınmak.

p. è.-ip 004/21, 022/03, 048/15, 051/01, 128/21, 144/09, 145/01, 174/05, 210/13, 212/02, 240/20, 244/16, 248/10

p. è.-iptür 133/10

p. è.-ip èr-di 152/04, 171/08, 247/09

penāh kıl- sığınacak yer yapmak.

p. k.-ğaylar 162/20

p. k.-ip 171/20, 188/17

p. k.-iptur 143/11

penc (< Far. *panc*) beş.

p. 242/16, 256/14

Pencdeh Özel ad.

P.+de 100/12

Pencşenbe Özel ad.

P. 081/05, 081/12

penc-şenbih (< Far. *panc-şanbih*) perşembe.

p. 184/18, 256/19

per (< Far. *parr*) kanat.

p. 262/02

perākende (< Far. *parāganda*) dağınık, darmadağın.

p. 113/17, 223/02

perçem (< Far. *parçam*) mızrak, bayrak gibi şeylerin başlarına konulan püskülümsü şeyler.

p. 215/17, 241/01

perdāhte (< Far. *pardāhta*) bitmiş, tamamlanmış.

p. 153/15

perestiş (< Far. *parastiş*) tapma, tapınma.

perestiş kıl- tapmak.

p. k.-urlar 151/17

perîşân (< Far. *parēšān*) perişan, dağınık.

p. 015/12, 015/15, 029/09, 044/14, 044/21, 063/09, 066/18, 067/01, 078/06, 080/13, 109/12, 111/19, 114/01, 118/11, 118/18, 131/19, 132/13, 151/10, 171/10, 179/10, 195/14, 213/02, 223/12, 225/05, 228/18, 241/18, 243/16, 247/09, 255/16, 260/17

p.+dur 180/12

p.+durlar 018/13, 164/16

perîşân bol- dağılmak, perişan olmak.

p. b.-dılar 074/06, 076/08

p. b.-up 077/11

perîşân kıl- dağıtmak, yok etmek.

p. k.-dı 081/06, 117/20, 118/02, 162/11, 201/09

p. k.-dılar 091/15, 103/14, 109/18, 111/19, 132/06, 230/14, 234/12, 257/16

p. k.-ıp 029/08, 151/10, 159/21, 213/17, 242/10, 258/19

p. k.-ıp ér-di 074/02

perîşânlık (< Far. *parēšān* ve Tü. +*lık*) perişanlık, dağınıklık.

p. 229/08

p.+ığa 081/01

pertev (< Far. *partav*) ışık, parlaklık.

p.+i 086/15

pervā (< Far. *parvā*) ilgi.

pervā kıl- ilgilenmek, umrunda olmak, önemsemek.

p. k.-madı 254/11

p. k.-madılar 238/10, 248/08

p. k.-madıñ 080/01

p. k.-may 084/06

pervāne (< Far. *parvāna*) geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.

p. 114/04

p.+dür 086/19

pervāneçi (< Far. *parvāna* ve Tü. +*çi*) sarayda bir memuriyet unvanı.

p. 116/19

pervāz (< Far. *parvāz*) uçma, uçuş.

p. 057/20, 148/10

pervāz kıl- uçmak.

p. k.-dı 012/07, 125/13, 191/01, 205/21, 217/08, 217/09, 238/07, 262/02
p. k.-ıp 185/07

perver (< Far. *parvar*) besleyen, büyüten.

p. 223/14
p.+ni 047/21

hüner-perver hünere değer veren, sanatsever.

h.-p. 213/15, 217/09

ra'ıyyet-perver reayasına iyi bakan (hükümdar)

r.-p. 216/09

perverde (< Far. *parvarda*) beslenmiş, yetiştirilmiş.

p. 065/14

perveriş (< Far. *parvarış*) ilim, irfan.

p. 065/12

pes (< Far. *pas*) öyle ise, şu hâlde; sonuç olarak.

p. 005/06, 006/05, 012/08, 014/09, 017/04, 020/15, 020/19, 021/18, 021/21, 024/01, 026/19, 027/15, 029/09, 031/18, 034/05, 034/08, 035/01, 035/07, 035/19, 036/13, 037/06, 038/10, 039/18, 042/13, 043/21, 044/04, 052/05, 053/19, 056/01, 059/06, 075/15, 079/17, 080/19, 080/20, 081/05, 083/20, 084/03, 084/15, 090/11, 092/11, 094/04, 100/06, 101/05, 102/21, 104/11, 106/14, 111/18, 113/02, 115/03, 115/08, 116/02, 116/05, 117/01, 128/10, 141/15, 163/05, 164/21, 165/19, 173/13, 185/09, 195/21, 197/11, 198/12, 206/04, 208/18, 210/01, 210/15, 214/17, 226/18, 242/15, 255/12

pesendīde (< Far. *pasandīda*) beğenilmiş.

p. 055/03

pest (< Far. *past*) harap olmuş.

p. 086/15

peşīmān (< Far. *paşīmān*) pişman.

p. 091/16, 170/09, 187/04, 197/04

peşkāl (< Hintçe *paşkāl*) yağmur mevsimi. (krş. *peşekāl*)

p. 148/11

peşekāl (< Hintçe *paşkāl*) yağmur mevsimi. (krş. *peşekāl*)

p. 143/17, 144/03

peyām-ber (< Far. *payām-bar*) peygamber.

p. 038/05

pey-ā-pey (< Far. *pay-ā-pay*) birbiri ardınca.

p. 077/09, 122/15

peydā (< Far. *paydā*) meydanda, açıkta.

p. 014/04, 014/09, 015/03, 016/18, 038/13, 039/14, 046/21, 051/08, 064/07, 065/14, 068/03, 068/04, 071/08, 073/11, 074/06, 108/01, 117/09, 131/05, 159/03, 170/11, 176/16, 178/01, 196/15, 203/03, 206/05, 212/06, 216/07, 216/21, 252/08, 256/01

peydā kıl- ortaya çıkarmak, meydana getirmek, yapmak.

p. k.-dı 016/13, 018/12, 059/12

p. k.-dılar 164/14

p. k.-ıp 002/03, 051/17, 062/02, 209/13

p. k.-iptur 245/20

p. k.-sunlar 180/13

p. k.-ur 001/18

pey-der-pey (< Far. *pay-dar-pay*) birbirinin ardı sıra.

p. 031/21, 042/12

peygām (< Far. *paygām*) haber, ileti; söylenti, söz.

p. 055/09

p.+nı 054/06

peygām kıl- iletmek.

p. k.-ıp ér-di 160/18

peygāmbēr (< Far. *paygām-bar*) peygamber.

p. 046/10, 124/19, 163/14, 185/17

peykār (< Far. *paygār*) savaş, cenk.

p. 007/19, 255/21

peyker (< Far. *paykar*) yüz, surat.

kūh-peyker dağ yüzlü.

k. p.+i 147/09

nuşret-peyker zafer suretli.

n.-p.+ığa 178/03

peymān (< Far. *paymān*) yemin.

p. 008/03, 049/08, 054/14, 060/01, 081/16, 173/01, 220/05

p.+dur 208/10

p.+ı 051/02

p.+nı 006/21, 225/02

peymān kıl- yemin etmek, söz vermek.

p. k.-ıp 081/14

p. k.-ıp ér-di 187/02

peyveste (< Far. *payvasta*) daima.

p. 049/11

pīç-ā-pīç (< Far. *pēç-ā-pēç*) eciş bücüş, çarpık.
p. 188/16

pīl (< Far. *pīl*) fil.
p. 149/20, 149/21, 153/13
p.+ğa 148/08
p.+ler 147/19, 148/15
p.+lerde 167/20
p.+lerige 163/04
p.+lerni 162/14, 165/12

pīl-bān (< Far. *pīl-bān*) fil bakıcısı.
p.+lar 025/10

pīl-efgen (< Far. *pīl-afgan*) fil yıkan.
p. 131/05

pīlī (< Far. *pīl* ve nispet eki -ī) fil niteliğinde olan.
p. 032/08

pindār (< Far. *pindār*) böbürlenme, gururlanma.
p. 178/08, 232/06

pinhān (< Far. *pinhān*) gizli.
p. 256/02

pīr (< Far. *pīr*) yaşlı, ihtiyar.
p. 122/11, 256/20

Pīr Aḥmed-i Sāveyī Özel ad.
P.+ğa 108/19

Pīr ‘Alī Özel ad.
P. 009/06, 124/18, 177/03
P.+ğa 208/17

Pīr ‘Alī Bēg Özel ad.
P. 237/06

Pīr ‘Alī Tāz Özel ad.
P. 109/18, 109/21, 112/20, 171/13, 199/02, 203/10, 203/13, 203/17
P.+nı 203/07
P.+nı 203/06, 203/13

Pīr ‘Alī-yi Sūldūz Özel ad.
P.+ni 125/09

Pīr ‘Alī-yi Yasavurī Özel ad.

P.+ni 136/21

Pîr Budağ Özel ad.

P. 205/14, 230/02, 232/04, 232/08, 232/09, 232/10, 232/11, 232/13

P.+ka 232/06

P.+ni 230/01, 232/04, 232/14

P.+niņ 232/08

Pîr Budağ Hân Bahâdur Özel ad.

P. 205/14

Pîr Budağ Mîrzâ Özel ad.

P. 229/18, 232/05

Pîr Dervîş Özel ad.

P. 225/21, 226/02

Pîr Dervîş-i Hezâresbî Özel ad.

P. 225/17

Pîr Dervîş Mîrzâ Özel ad.

P.+ga 224/04

Pîr Hâcî Arulat Özel ad.

P. 113/08

Pîr Hâcî Meleş Özel ad.

P. 156/20

Pîr Hüseyn Özel ad.

P. 053/07

P.+niņ 053/07

Pîr Hüseyn-i Barulas Özel ad.

P. 097/09, 200/17

Pîr Hüseyn bin Hasan bin Çüpân Söldüz Özel ad.

P.+ni 053/03

Pîr Hüseyn Çüpân Özel ad.

P.+ı 054/21

P.+ıga 053/06

Pîrim Bêg Özel ad.

P. 257/03, 257/04, 257/05

Pîrim Yasavul Özel ad.

P. 090/09

Pîr Muhammed Özel ad.

P. 098/11, 100/10, 129/14, 177/05, 196/04, 201/19

Pîr Muḥammed Cihāngîr Özel ad.

P. 122/04, 143/16, 191/14, 195/21, 196/06, 201/14, 202/06

P.+ğa 119/16, 139/02

P.+ni 196/19

P.+niş 203/06

Pîr Muḥammed Cihāngîr Mîrzâ Özel ad.

P. 152/04

Pîr Muḥammed Fûlâd Özel ad.

P. 137/12

Pîr Muḥammed Hıṭây Özel ad.

P. 156/20

Pîr Muḥammed Mîrzâ Özel ad.

P. 094/05, 119/18, 121/09, 122/01, 134/02, 136/10, 143/09, 151/15, 157/08, 157/13, 171/21, 177/11, 179/02, 202/08, 202/11, 202/12, 203/07, 206/04, 206/06, 206/08, 206/11, 206/16, 206/18

P.+ğa 125/16, 206/14

P.+ni 125/10, 136/07, 157/11, 157/13, 157/16, 203/14

P.+niş 157/10, 206/17, 207/04

Pîr Muḥammed ‘Ömer Şeyḥ Mîrzâ Özel ad.

P. 132/15, 171/12

P.+ğa 187/08

P.+ni 171/06

Pîr Muḥammed Sultân Mîrzâ Özel ad.

P. 110/07

P.+ni 201/18

Pîr Muḥammed Şengüm Özel ad.

P. 177/09

Pîr ‘Ömer Naḥçirbân Özel ad.

P. 153/18

Pîr Pâdişâh Özel ad.

P. 120/16, 193/13, 199/07, 199/08, 203/02, 203/04

P.+ğa 108/20

P.+ka 203/01

Pîr Pâdişâh bin Loḳmân Pâdişâh bin Taḡa Têmür Ḥân Özel ad.

P. 120/09

pîrûz (< Far. *pîroz*) kutlu, uğurlu, mübarek.

pīrūz kıl- mübarek etmek, kutlamak.

p. k.-dı 218/20

pīş (< Far. *pēš*) ileri.

p. 050/10

pīşe (< Far. *pēša*) meslek, sanat; huy, âdet.

p.+ğaça 137/13

pīşe kıl- huy edinmek, bir tarzda davranmak.

p. k.-dılar 254/10

p. k.-ur 038/02

pīşe-ver (< Far. *pēša-var*) sanat ehli, sanatkar.

p.+ler 153/11

pīşin (< Far. *pēšin*) öğlen namazı.

p.+ğaça 175/11

namāz-ı pīşin öğle namazı.

n.-ı p. 078/21, 144/12

n.-ı p.+ğaça 141/10

pīşin(?) Özel ad.

p. 004/10

pīş-keş (< Far. *pēş-kaş*) hediye, armağan.

p. 005/03, 008/02, 020/16, 023/11, 027/16, 029/11, 029/21, 030/11, 033/18, 043/21, 067/11, 097/01, 102/09, 104/06, 114/20, 120/08, 128/07, 137/04, 138/16, 187/07, 190/06

p.+dür 030/12

p.+ler 044/07, 090/04, 100/01, 101/07, 105/12, 106/19, 106/21, 125/06, 126/14, 127/09, 137/02, 145/03, 155/13, 156/15, 158/11, 161/18, 163/13, 164/12, 168/13, 170/19, 182/03, 186/16, 187/06, 187/08, 189/06, 190/15

p.+lerini 166/02

p.+lerni 090/06

pīş-keş kıl- hediye etmek.

p. k.-dı 034/21, 121/21, 127/13, 144/01, 156/07, 188/03, 229/12

p. k.-dılar 034/14, 115/16, 134/20

p. k.-ıp 166/19, 174/19, 182/21, 229/02

pişük kedi (krş. *müşük* VeWTD, IV, 2227; DTO, 502; *pişik* VeWTD, IV, 1354, DTO, 187).

p. 136/01

pişür- (< ET (Uyg.) *bış-ur-*) pişirmek.

p.-edürler 117/14

p.-e al-madı 031/15

pīšvā (< Far. *pēšvā*) öncü.
p.+sı 024/05

piyālesiz (< Far. *piyāla* ve Tü. +*siz*) kadehsiz.
p. 001/12

postīn (< Far. *postīn*) kürk.
p.+ini 221/04

Pūlād Özel ad.
P. 079/09, 082/01, 093/08, 133/11
P.+ğa 133/10

Pūlād Bahādur Özel ad.
P. 094/01
P.+ğa 094/01
P.+nı 093/07

Pūlād Buğa Özel ad.
P. 079/15, 083/14
P.+nı 078/08

Pul-ı Huṭab Özel ad.
P.+ğa 203/15

Pul-ı Mālān Özel ad.
P.+da 212/10

Pul-i Köpile Özel ad.
P.+de 146/02

Pul-i Salar Özel ad.
P.+ğa 202/16

Pulisengīn Özel ad.
P.+de 072/13, 072/14

Purniyānī Özel ad.
P. 142/05, 142/08

pūş (< Far. *poş*) örtü, giyim eşyası.
p. 175/10
p.+lar 140/10, 140/13
p.+largā 140/15

pūr (< Far. *pur*) dolu.

pūr-envār ışıklar, nurlarla dolu.
p.-e. 124/03
p.+e.ıda 138/08

pür-nām ünlü.
p. 242/15

R

rabbānī (< Ar. *rabbān* ve nispet eki *-ī*) Rab'la ilgili, ilahi.
r. 062/06, 089/17, 155/16, 209/06
r.+ğa 217/12

Rābi‘a Sultān Özel ad.
R. 224/19

Rābi‘a Sultān Bēgim Özel ad.
R.+ni 241/02

rāciḥ (< Ar. *rāciḥ*) tercih edilen.
r. 198/19

ra‘d (< Ar. *ra‘d*) gök gürlemesi.
r. 060/14, 073/17

kemān-i ra‘d büyük taşları atmak için kullanılan mancınık.
k.-i r. 216/04, 216/07

ra‘d-endāz (< Ar. *ra‘d* ve Far. *-andāz*) Gök gürültüsü gibi ses çıkaran.
r. 147/11

ra‘d-endāzlık (< Ar. *ra‘d*, Far. *-andāz* ve Tü. *+lık*) Gök gürültüsü gibi ses çıkaran kişinin yaptığı gösteri.
r. 164/10

raḍiya’llāhu ‘anh (< Ar.) Allah ondan razı olsun.
r. 127/03, 227/02

Rādkān Özel ad.
R.+da 100/06

rafz (< Far. < Ar. *rafḍ*) bırakma, terk etme.
r.+ğa 120/19

rağb (< Ar. *rağb*) istek, arzu.
r.+nı 161/21

rāḥ (< Ar. *rāḥ*) şarap.
r. 010/01

Raḥbe Özel ad.

R. 049/17

rahîl (< Ar. *rahîl*) göç, göçme.
r. 035/03

rahîma'llāhu imri'en 'arife қадrahu velem yete'adda ғavrahu Hz. Ali'nin bir sözüdür. Anlamı: "Kadrini bilen, haddini aşmayan kimseye Allah rahmet eylesin."
r. 159/09

rahmet (< Far. < Ar. *rahma'*) rahmet, lütuf, esirgeme.
r. 055/17, 189/10, 230/17
r.+ığa 049/21, 182/10
r.+iniñ 049/03, 051/15

rahmet kıl- lütfetmek.
r. k.-ğay 159/09

rahmetu'llāh (< Ar.) Allah'ın rahmeti.
r. 019/08, 064/19

rahmetu'llāh 'aleyhi (< Ar.) Allah'ın rahmeti üstüne olsun.
r. 212/15

rahmetu'llāh-i Te'ālā 'aleyhi (< Ar.) Yüce Allah'ın rahmeti üstüne olsun.
r. 169/20

rahne (< Far. *rahna*) duvardaki gedik, oyuk.
r.+ler 169/15
r.+lerdin 183/10
r.+ni 167/06

rahş (< Far. *rahş*) gösterişli, güzel at.
r. 192/20, 249/13

rahşende (< Far. *rahşanda*) parıldayan, parlayan.
r. 086/19

raht (< Far. *raht*) at takımı.
r. 185/10, 197/16

hestlık rahtı sebep, idrak, anlayış.
h. r.+ını 195/12

ra'ıyyet (< Far. < Ar. *ra'ıyya'*) bir hükümdarın yönetimindeki halk.
r. 004/12, 009/17, 018/06, 019/01, 022/01, 054/07, 057/02, 059/20, 074/19, 081/01, 212/09, 218/15, 254/02, 260/06
r.+ğa 255/15
r.+қа 026/17, 046/20, 137/06, 190/07, 222/15
r.+lerni 128/20

ra'yyet-perver (< Ar. *ra'yya'* ve Far. *parvar*) reayasına iyi bakan (hükümdar).
r.-p. 216/09

ra'yyet-perverlik (< Ar. *ra'yya'* , Far. *parvar* ve Tü. *+lık*) reayasına iyi bakma,
onu koruma.
r. 050/03

raḳam (< Ar. *raḳam*) yazı yazma; izah, tarif.
r. 085/12, 150/10, 160/10, 223/21

raḳam-zede (< Ar. *raḳam* ve Far. *-zada*) yazılmış, yazma.
r. 066/21, 262/03

rākib (< Ar. *rakīb*) binme.
r. 217/05

raḳṣ (< Ar. *raḳṣ*) oynama, dans etme.

raḳṣ kıl- oynamak, dans etmek.
r. ḳ.-adur êrdiler 024/04

ramak (< Ar. *ramak*) son nefes, ancak nefes alacak kadar vücutta kalan hayat.
r.+ı 114/12
r.+ları 252/03

ramazān (< Far. < Ar. *ramadān*) ramazan ayı.
r. 035/14, 086/11, 135/19, 153/10, 203/09, 230/21, 261/21
r.+nı 137/14

Ramazān H̱vāce Özel ad.
R.+nı 110/02

Ramazān Karaça Özel ad.
R. 116/15

Rāmīn Özel ad.
R.+de 136/19

Ramla Özel ad.
R. 161/14

rās (< Far. *rās*) yol.
r.+ı 253/09

raṣad (< Ar. *raṣad*) gök cismini veya gökyüzündeki bir olayı alet yardımıyla takip ederek inceleme, gözlem.
r. 221/11

rāst (< Far. *rāst*) doğru.

r. 198/14, 245/16

rāst kıl- hazırlamak.

r. kı.-dılar 256/02

rāstlık (< Far. *rāst* ve Tü. *+lık*) doğruluk.

r. 075/12

Rāşid Özel ad.

R. 261/09

Rātkān Özel ad.

R.+da 112/02

R.+ğa 030/05

rāvī (< Ar. *rāvī*) rivayet eden, anlatan.

r. 063/12

r.+lerdin 002/07, 031/04, 038/07

r.+leri 020/07

r.+leridin 016/18, 028/07

Ravu Bahādur Özel ad.

R.+nı 144/15

Ravu Dolçin Özel ad.

R. 144/14, 144/17, 144/21, 145/02, 145/03, 145/04, 145/08

R.+ni 145/09

R.+niñ 144/19

ravza (< Far. < Ar. *ravḍa'*) çiçek bahçesi, cennet bahçesi.

r. 217/17

ravza-yı rıdvān cennet bahçesi.

r.-yı r. 226/17, 262/02

Ravzatü'ş-şafā Eser adı.

R. 227/04

R.+da 003/08, 171/04, 179/20, 194/10, 220/18

R.+dadur 001/18, 066/12

rāy (I) (< Far. *rāy*) Hint hükümdarı, raca.

r.+ge 259/01

r.+lardın 142/19

r.+ları 007/08, 142/17

rāy (II) (< Far. *rāy* < Ar. *ra'y*) görüş, fikir, oy. (krş. *re'y*)

r. 009/20, 010/02, 025/06, 166/01, 166/07, 239/14, 262/08

r.+dın 162/05

r.+ı 173/12

r.+nı 112/17, 176/07

Rāy Behrūz Özel ad.
R. 152/03

rāyet (< Far. < Ar. *rāya'*) sancak, bayrak.
r. 007/11, 152/06, 178/03, 229/05, 240/18, 243/20
r.+ğa 165/07, 215/17, 237/01, 241/01
r.+ini 002/02

rāyih (< Ar. *rā'ih*, Ar. *rūh'*dan) bitki ve cisimlerden elde edilen uçucu madde.
r. 225/19

Rāy Reten Özel ad.
R. 152/08, 152/10

rāz (< Far. *rāz*) sır.
r.+nı 083/04

rāzī (< Far. < Ar. *rādī*) kabul eden, rıza gösteren.
r. 023/03, 039/06, 039/20, 045/21, 076/02, 161/02, 234/15, 234/19
R. 261/08

rāzī bol- kabul etmek.
r. b.-dılar 008/02
r. b.-may 214/11

raziya'llāhu 'anhümā (< Ar.) Allah onlardan razı olsun.
r. 166/15

Raziyye Özel ad.
R. 001/07
R.+ğa 001/05

Raziyye'd-dīn Özel ad.
R. 001/06

re'āyā (< Ar. *ra'īyya'* 'ın çoğulu *ra'āyā*) halk.
r. 006/14, 007/10, 057/01, 068/06, 075/03, 193/15, 228/11
r.+ğa 229/15
r.+nı 244/08

rebī' (< Ar. *rabī'*) bahar mevsimi.

rebī'ü'l-āhīr sonbahar.
r. 029/19

rebī'ü'l-evvel ilkbahar.
r. 045/17, 046/08, 047/14, 051/14, 146/01, 146/09

rebī'ü'l-sānī sonbahar.

r. 146/15, 147/03

receb (< Ar. *racab*) Arabî ayların yedincisi.

r. 032/12, 050/08, 139/07, 173/19

redd (< Ar. *radd*) red, geri çevirme.

redd kıl- kabul etmemek, reddetmek.

r. k.-dı 156/18

ref' (< Ar. *raf'*) ortadan kaldırma.

r. 020/08, 173/14

refâhiyyet (< Far. < Ar. *rafâhiyya'*) bolluk, rahatlık, refah.

r. 062/08

r.+i 089/21, 195/05

refi' (< Ar. *raft'*) yüksek, yüce.

r. 107/04, 121/03, 133/08, 137/08, 138/05, 138/08, 139/19, 209/09

r.+i 153/15

refîk (< Ar. *rafîk*) arkadaş, yol arkadaşı.

r. 202/19

r.+lerde 107/12

r.+leri 156/02, 160/19

reh-nümûn (< Far. *rah-namûn*) yol gösteren, kılavuz.

r. 241/13

reh-vār (< Far. *rahvār*) rahvan at, sarsmadan yürüyen atlar.

r. 161/08

re'îs (< Ar. *ra'îs*) baş, başkan.

re'îs kıl- reis, başkan yapmak.

r. k.-ıp 099/02

rek'at (< Far. < Ar. *rak'a'*) namazda bir kıyam, bir rükû, iki sücûddan ibaret hareket.

r. 117/14, 148/01

remîm (< Ar. *ramîm*) çürümüş.

r. 182/19

reml (< Ar. *raml*) nokta ve çizgilere dayanarak gelecekte haber verme (özellikle kum üzerinde yapıldı.)

r. 077/05

renc (< Far. *ranc*) sıkıntı, eziyet.

r. 178/10, 195/14

renc kıl- incitmek.
r. k.-mağandır 146/19

rencīde (< Far. *rancīda*) incilmiş, kırılmış.
r. 155/02, 250/20

rencūr (< Far. *rancūr*) hasta.
r. 049/03, 185/05

reng (< Far. *rang*) renk.
r. 033/18, 175/09
r.+i 255/02

rengīn (< Far. *rangīn*) renkli.
r. 178/04, 255/01

rengīn-şī ār renklerle nişanlanmış, renklerle ayırt edilmiş.
r. ş. 256/03

resm (< Ar. *rasm*) iz, nişan; usul, âdet, tavır, davranış.
r. 174/20
r.+i 045/01, 198/06
r.+idür 035/21
r.+ini 048/08

reşīd (< Ar. *raşīd*) ergin.
r. 261/23

reşk (< Far. *raşk*) kıskanma; kıskanmaya sebep olacak nitelikte olan.
r. 010/18
r.+i 112/05

revā (< Far. *ravā*) layık, uygun.
r. 054/05, 055/04, 055/13, 055/20, 260/13

revāc (< Ar. *ravāc*) revaç; değer, kıymet.
r. 009/15, 027/13, 042/12
r.+ığa 006/16

revāḥ (< Ar. *ravāḥ*) akşam vakti.
r.+kaça 231/01

revān (< Far. *ravān*) yürüyen, giden, akan.
r. 022/07, 032/02, 032/05, 072/05, 096/15, 096/16, 098/14, 251/03

revān kıl- yürütmek.
r. k.! 010/06

revān èt- göndermek, sev etmek.
r. è.-ti 247/21

revnaḳ (< Ar. *ravnaḳ*) parlaklık, güzellik.

r. 040/10, 059/04, 108/01

r.+ı 061/14

r.+ıda 198/17

revnaḳsız (< Ar. *ravnaḳ* ve Tü. +sız) süssüz.

r. 019/12

re'y (< Ar. *ra'y*) görüş, fikir, oy. (krş. *rāy*)

r. 015/17, 247/12, 248/14, 252/05, 253/04

r.+ni 052/15

re'ye'l-'ayn kendi gözüyle görerek.

r. 077/20, 215/19

Re'y Özel ad. (krş. *Rey*)

R. 193/12, 208/02

R.+de 211/04, 215/11, 217/05, 218/12, 218/16

R.+ğa 200/18, 212/20, 217/05

R.+ni 211/12, 217/19

Rey Özel ad. (krş. *Re'y*)

R. 103/19, 137/10

R.+de 108/18, 155/13

R.+ğa 030/09, 060/21, 103/16, 103/20, 121/06, 155/09, 207/21

R.+ni 108/19

reyāḥīn (< Ar. *rayḥān*'ın çoğulu *riyāḥīn*) fesleḡenler, reyhanlar.

r. 010/18, 033/03, 115/07, 174/09

reyḥān (< Ar. *rayḥān*) fesleḡen, reyhan.

r. 225/19

rezm (< Far. *razm*) savaş, cenk.

r. 038/02, 160/03, 177/20, 180/15, 216/10, 247/05, 255/21

r.+din 203/05

r.+i 003/21, 045/05, 114/16, 204/13

r.+iğa 008/15

r.+ni 096/15, 247/21

rezm-gāh (< Far. *razm-gāh*) savaş meydanı.

r. 147/07, 255/01

rezm-geh (< Far. *razm-gah*) savaş meydanı.

r.+de 096/05

riḥlet (< Far. < Ar. *riḥla'*) ahirete göçme, ölme.

r. 261/23

rıhlet kıl- ölmek.

r. k.-dı 015/14, 036/01, 041/07, 240/11

rıķ'āī (< Ar. *ruk'at* ve Far. *ī*) bir kısa mektup.

r. 005/12

rıtl (< Ar. *ritl*) bir bardak şarap.

rıtl-ı girān ağzına kadar dolu büyük kadeh.

r.-ı g. 226/21

rızā (< Far. < Ar. *riḏā*) razı olma; istek, kendi isteği.

r.+mız 165/20

r.+sı 001/05

rızā bër- müsaade etmek.

r. b.-ip 045/17, 076/04, 185/13, 217/12

ri'āyet (< Far. < Ar. *ri'āya'*) saygı, itibar; ağırlama, ikram.

r. 004/21, 245/09, 247/01, 247/09

r.+i 241/10

ri'āyet kıl- itibar etmek; ağırlamak, izzet ve ikramda bulunmak.

r. k.-adur 172/13

r. k.-dı 063/08

r. k.-ip 006/20, 234/06

r. k.-ur ér-di 216/11

r. k.-ur ér-kendür 059/09

ri'āyet èyle- saygı göstermek.

r. è.-rlér 063/11

Ribāt-ı Melik Özel ad.

R.+de 080/05

ricāl (< Ar. *racul*'un çoğulu *ricāl*) belli mevki sahibi kimseler.

r. 209/07

ridā (< Ar. *ridā*) elbise üzerine giyilen hırka, cüppe gibi giyecek.

r.+sı 221/02

rif'at (< Far. < Ar. *rif'at*) yükseklik, yücelik.

r. 019/18, 086/16, 086/20, 195/13, 195/15, 262/06

r.+da 126/21

r.+ı 015/18, 195/05

rıhte-ger (< Far. *rēhtagar*) dökmeci.

r. 216/05

rikāb (< Ar. *rikāb*) üzengi.

r. 178/06

rikḳat (< Far. < Ar. *rikḳa'*) acıma, merhamet.

rikḳat kıl- merhamet etmek, acımak.
r. ḳ.-ıp 149/04

risālet (< Far. < Ar. *risāla'*) elçilik; peygamberlik.
r. 045/01, 120/04, 120/08, 124/07, 167/12
r.+dür 064/12
r.+ḳa 019/09, 054/17

rīṣ (< Far. *rēṣ*) yara.
r.+i 099/07

rivāyāt (< Ar. *rivāya'* 'ın çoğulu *rivāyāt*) rivayetler.
r. 010/15, 010/19, 015/13, 016/07

rivāyet (< Far. < Ar. *rivāya'*) rivayet, söylenti.
r. 002/09, 010/15, 018/11, 146/19
r.+dür 158/04

rivāyet kıl- anlatmak.
r. ḳ.-ıpturlar 015/14, 239/20
r. ḳ.-ur 028/18, 194/12
r. ḳ.-urlar 017/21, 028/14

riyāzāt (< Far. < Ar. *riyāda'* 'ın çoğulu *riyādāt*) zorluklar, sıkıntılar.
r. 238/15

riyāzet (< Far. < Ar. *riyāda'*) sıkıntı, zorluk.
r.+ler 235/18

riyāzī (< Far. < Ar. *riyādiyye* < *riyādiyyāt*) hesap ve matematik ile ilgili.
r.+de 213/16

Roḥa Özel ad.
R.+ḡa 124/20, 124/21

Rū Özel ad.
R. 168/13

ruʿb (< Ar. *ruʿb*) korku, dehşet.
r. 144/19

rubʿ (< Ar. *rubʿ*) çeyrek, bir şeyin dört kısmından bir kısmı.
r.+ı 003/07

rubʿ-ı meskūn Dünya'nın kara olan dörtte bir kısmı.
r.-ı m. 065/10

r.-ı m.+da 010/07, 064/01, 219/01, 219/02

Rūcard Özel ad.

R. 191/02

R.+ka 187/11

Rūd-ı Dene Özel ad.

R.+din 144/12

Rūd-ı Furāt Özel ad.

R. 174/10

Rūd-ı Nıl Özel ad.

R. 129/17

rū-gerdān (< Far. *rū-gardān*) yüz çeviren. (krş. *rūy-gerdān*)

r. 166/06

rūḥ (< Ar. *rūḥ*) can, nefes, ruh.

r. 182/19

r.+ı 012/06, 144/11, 185/07, 186/21, 213/11, 218/19, 262/02

r.+ının 125/13, 191/01, 205/21, 217/07, 238/06

ruḥsār (< Far. *ruḥsār*) yüz, çehre.

r.+ı 131/06

ruḥsārlik (< Far. *ruḥsār* ve Tü. *+lık*) yanaklı.

r. 195/11, 216/06

ruḥṣat (< Far. < Ar. *ruḥṣa'*) izin.

r. 006/16, 008/11, 018/14, 054/10, 055/15, 076/02, 090/01, 099/13, 187/01, 247/18, 248/08

ruḥṣat tap- izin almak.

r. t.-ıp 009/04

ruḥūt (< Far. *raḥt*'ın Ar. çoğulu *ruḥūt*) at takımları, eyer takımları; yol gereçleri; her türlü ev eşyaları, elbiseler vb.

r. 141/08, 144/10, 152/07, 158/07

r.+dın 090/05

r.+lar 185/21

r.+larını 020/16

r.+tın 188/03

Rūm Özel ad.

R. 047/13, 048/02, 052/11, 052/16, 066/02, 135/03, 158/08, 158/09, 159/06, 159/20, 159/21, 160/07, 171/09, 172/16, 172/18, 172/19, 173/04, 173/12, 173/18, 173/19, 174/01, 174/19, 175/14, 178/09, 178/12, 179/12, 182/05, 182/14, 183/15, 184/17, 185/01, 186/10, 186/12, 191/04, 208/04, 209/09, 239/01, 239/02, 239/03

R.+da 014/02, 046/12, 051/05, 052/11, 053/14, 159/02, 186/08
R.+daki 048/05
R.+dın 046/13, 046/18, 172/02, 174/02, 179/02, 182/06, 186/02
R.+ğa 046/15, 048/04, 132/20, 159/01, 172/04, 172/05, 173/08, 173/18,
186/08, 187/14, 238/16
R.+nı 184/20
R.+nın 172/06

Rūmī (< *Rūm* ve nispet eki -ī) Rum ülkesinden. Özel ad.
R. 026/10
R.+ler 176/10, 178/19, 179/12, 179/17
R.+lerdin 173/09, 178/21

runūd (< Far. *rind*'in Ar. çoğulu *runūd*) külhanbeyleri.
r. 022/20, 058/03, 125/18
r.+dın 135/09

Rus Özel ad.
R. 041/21
R.+dındurlar 011/10

rūstā (< Far. *rostā*, *rūstā*) köy.
r.+dın 190/08

rūşen (< Far. *roşan*) aydınlık; aşikar, açık, anlaşılır.
r. 055/09, 063/09, 065/11, 089/13

rūşen-zamīr gönlü aydın olan, gerçekleri bilen.
r.-z.ni 159/08

rūşenrak (< Far. *roşan* ve Tü. +*rak*) daha açık, daha anlaşılır.
r. 064/21

rūy (< Far. *rūy*) yüz, çehre.

rūy-ı zemīn yeryüzü, dünya.
r.-ı z.+dür 097/14

rūy-gerdān (< Far. *rūy-gardān*) yüz çeviren. (krş. *rū-gerdān*).
r. 123/21

rūz (< Far. *roz*) gün; güneş.
r. 065/19, 231/07
r.+nın 176/19

rūz-ı mahşer kıyametten sonra insanların hesaba çekileceği gün.
r.-ı m. 185/12

rūze (< Far. *roza*) oruç.
r. 231/02

rūzgār (< Far. *rozgār*) zaman, devir; dünya.

r. 021/07, 027/15, 124/06, 192/19, 195/13, 235/03, 248/14, 253/10

r.+da 016/16, 148/05, 164/17

r.+dın 097/19, 190/02

r.+ğa 155/19

r.+ı 019/18, 205/15

r.+ıdın 160/12

r.+ığa 179/03

r.+larıdın 016/16

r.+larığa 148/19

r.+nı 037/03

rūzī (< Far. *rozī*) nasip, kısmet.

r. 085/20, 118/21, 243/01

r.+ğa 262/11

rūzī kıl- kısmet etmek.

r. k.-ıp 013/04

rūbā'ī (< Ar. *rubā'ī*) dört mısralık nazım şekli.

r. 106/16, 106/17

r.+dın 198/17

rūcū' (< Ar. *rucū'*) dönme.

rūcū' kıl- dönmek.

r. k.-dılar 074/20

r. k.-ğaylar 026/03

r. k.-masun 055/19

rū'esā (< Ar. *ra'īs*'in çoğulu *ru'asā'*) reisler, başkanlar.

r. 107/13

rūfāt (< Ar. *rufāt*) çürümüş, parçalanmış şey.

r.+dur 182/19

Rūkne'd-dīn Özel ad.

R. 037/14

Rūkne'd-dīn bin Behrām Şāh Özel ad.

R. 002/18

Rūkne'd-dīn Hūr Şāh Özel ad.

R.+nı 044/02

Rūkne'd-dīn İmāmzāde Özel ad.

R.+dın 024/06

rūkūb (< Ar. *rukūb*) binme.

r. 176/20
r.+1 176/19

rüstā-ḥīz (< Far. *rastā-ḥēz*) kıyamet, mahşer .
r. 165/06, 169/15, 203/03, 259/15

Rüstem Özel ad.
R. 022/04, 050/03, 078/04, 191/08, 192/19, 200/21, 201/06, 206/07, 207/19,
207/20, 213/11, 216/10, 225/04, 237/01, 244/01

Rüstem Barulas Özel ad.
R. 150/21

Rüstemdār Özel ad.
R. 104/04, 191/07
R.+ğa 103/17, 191/08

Rüstem-i Ḥorāsānī Özel ad.
R. 157/15

Rüstem Mīrzā Özel ad.
R. 139/11, 140/11, 141/13, 147/06, 157/11, 164/02, 169/02, 169/14, 170/04,
171/21, 187/09, 188/10, 188/11, 189/06, 190/14, 191/06, 191/08, 206/02,
206/09, 206/11, 206/12, 207/15, 207/19, 208/01, 208/03, 208/04, 211/19,
212/20, 213/11
R.+dın 211/19
R.+ğa 119/18, 157/16, 206/04, 211/10, 211/11
R.+nı 125/10, 155/09, 157/09, 188/05, 193/11, 208/06
R.+nıñ 141/12, 157/08, 207/17

Rüstem Tağay Özel ad.
R. 169/03, 169/13, 176/21, 179/06

Rüstem Tağay Buğa Özel ad.
R. 136/20, 197/11, 197/12

rüsūm (< Ar. *rasm*'in çoğulu *rusūm*) usûl, merasim.
r.+1 056/21, 086/10

rüsvālık (< Far. *rusvā* ve Tü. *+lık*) rezil bir şekilde.
r. 040/10, 080/11

rü'ūs (< Ar. *ra's* 'in çoğulu *ru'ūs*) başlar, önderler.
r. 166/18
r.+ıdur 149/13

S/S/Ş

sa'ādet (< Far. < Ar. *sa'āda'*) saadet, mutluluk.

s. 006/19, 010/05, 041/13, 045/13, 049/11, 062/06, 065/11, 065/13, 065/14, 086/20, 118/20, 175/01, 241/13, 248/16, 255/08

sa'ādet-ittiṣāf kutlu, şanlı, yüce.

s.-i. 176/18

sa'ādet-me'āb saadet sığınağı olan, yanında saadet duyulan.

s. 231/20

sa'ādet-mend mutlu, mesut.

s. 021/04, 062/05, 129/08, 170/02, 172/08, 217/09

sā'at (< Far. < Ar. *sā'a'*) saat, vakit, zaman.

s. 077/06, 095/21, 146/10, 225/09

şa'b (< Ar. *şa'b*) güç, zor, çetin.

ş. 008/19, 120/05, 167/16, 176/01, 184/10, 257/05

şabā (< Ar. *şabā*) doğudan esen hafif rüzgar.

ş. 036/06

şabāḥ (< Ar. *şabāḥ*) sabah.

ş. 085/02, 152/09, 239/01

ş.+dın 108/01, 130/08, 141/10

ş.+ıda 050/15

ş.+tın 175/11, 230/21

şabāḥat (< Far. < Ar. *şabāḥa'*) yakışıklı olma, yakışıklılık, hoşluk.

ş.+te 216/06

sābık (< Ar. *sābık*) geçmiş, önceki.

s. 002/05, 198/19, 233/08

sābıkan (< Ar. *sābık*'in tenvinli şekli *sābıkan*) evvelce, bundan önce.

s. 199/09, 220/13

sābit (< Ar. *sābit*) yerinde duran, hareketsiz; ispat edilmiş, anlaşılmış.

s. 048/11, 054/14, 059/14, 091/11, 205/06, 208/21

sābit kıl- değiştirmemek, sabit tutmak.

s. k.-urlar 146/04

sābit-kaḍem mizacı değişmeyip, yerinde direnen; sözünde duran.

s.-k. 013/03

s.-k.+dür-biz 054/14

şabr (< Ar. *şabr*) sabır.

ş. 185/11, 251/15

ş.+dın 217/18

şa‘brak (< Ar. *şa‘b* ve Tü. *+rak*) daha çetin.
ş. 131/18

Şabrân Özel ad.
Ş. 094/15, 094/16, 110/20
Ş.+dın 119/13
Ş.+ğa 094/18
Ş.+nı 107/19

saç (< ET *saç*) saç.
s. 106/18, 151/19

saç- (< ET *saç-*) saçmak.
s.-tılar 036/20, 086/11

saçık (< ET *saç-(ı)ğ*) düğüne götürülen saçı.
s. 086/11

saçra- (< ET (MK) *saçra-*) sıçramak.
s.-p 055/10, 060/13, 221/02

Saçu-mergen Özel ad.
S. 014/13
S.+niñ 014/13

sa‘d (< Ar. *sa‘d*) uğur, yıldızların şanslı getiren vaziyeti.
s. 216/16

şada (< Far. *şada*) yüz kişilik askerî birlik veya bölük.
ş. 061/20

şadağ (< Mo. *sağadağ*) ok kabı, okluk (Lessing, 656b).
ş. 175/09, 185/01

şadağa (< Ar. *şadağa'*) sadaka.
ş. 120/05, 137/17

şadağāt (< Ar. *şadağa'* 'nın çoğul eki-āt almış şekli *şadağāt*) Sadakalar.
ş. 197/15

sādāt (< Ar. *sayyid*'in çoğulu *sādāt*) seyyitler, ulular.
s. 024/04, 084/08, 085/21, 086/04, 092/03, 143/07, 144/06, 145/21, 149/12,
160/05, 161/08, 161/18, 163/09, 166/17, 167/16, 170/03, 172/06, 186/20,
218/03
s.+ınıñ 024/05

şad-berg (< Far. *şad-barg*) yüz yapraklı, katmerli.

gül-i şad-berg yüz yapraklı sayılan makbul bir gül çeşidi.

g.-i ş.-b 262/10

Sāde Özel ad.

S.+de 054/01

sāde-dil (< Far. *sāda-dil*) temiz yürekli.

s.+ni 203/09

şadef (< Ar. *şadaf*) sedef, inci kabuğu

ş. 091/09, 198/14, 198/15

Sa'deyn Tārīhi Eser adı. (bk. Açıklamalar)

S.+de 122/09

şādık (< Ar. *şādik*) gerçek, doğru.

ş. 147/13

şādıku'l-kavl doğru sözlü, sözüne inanılır.

ş. 031/04, 198/03

ş.u'l-k+dın 216/14

şādir (< Ar. *şādir*) ortaya çıkma, meydana gelme.

ş. 024/08, 154/03, 167/18, 168/02, 171/06, 200/06, 209/14

şadr (< Ar. *şadr*) bir şeyin başı, baş tarafı, en yüksek yeri.

ş. 064/17, 159/08

ş.+ıda 065/03

Şadr Pider-i Türkmenī Özel ad.

Ş. 114/09

Sa'du'llāh Özel ad.

S. 211/09

Sa'd Vakḫāş Özel ad.

S. 196/06, 196/07

S.+ğa 211/12

Sa'd Vakḫāş Mīrzā Özel ad.

S. 186/18, 211/18, 212/13

şāf (< Ar. *şāf*) temiz, hâlis.

ş. 081/15, 083/04, 117/04

ş.+tur 083/02

şafā (< Ar. *şafā'*) safa, gönül şenliği, memnuniyet.

ş. 117/16, 253/19

ş.+dur 198/13

ş.+ğa 130/03

şafā kıl- şenlenmek.

ş. k.-ıp 251/14

şafahāt (< Ar. *şafha'* 'ın çoğul eki *-āt* almış şekli *şafahāt*) safhalar, evreler.

ş. 148/05, 179/03

Şafāsun Kāl'ası Özel ad.

Ş.+dın 123/02

şaff (< Ar. *şaff*) askerlerin bir sırada durması, dizilmesi, savaş düzeninde yer alma; sıra, dizi.

ş. 047/12, 058/08, 070/03, 089/04, 118/07, 147/17, 165/12, 178/01,

202/12, 222/19, 254/20, 255/20, 256/02

ş.+da 178/04, 256/03

ş.+ığa 148/16

ş.+lar 061/01

ş.+larını 031/21

ş.+ğaça 175/11

şaff-ı ni'āl bir toplulukta oturulacak yerlerin en aşağısı, en önemsiz yeri.

ş.-i n.+de 064/17, 064/20, 065/02

Şaffah Özel ad.

Ş. 261/06

şāfi (< Ar. *şāfi*) duru, temiz.

ş. 100/09, 156/16, 186/12, 209/05, 211/02, 244/10, 246/07, 246/13, 246/20

şāfi kıl- temizlemek, arıtmak.

ş. k.-dı 237/03

ş. k.-ıp 237/09, 247/17

şafra (< Ar. *şafra'*) "ahlât-ı erbaa (kan, balgam, sevda ve safra'dan ibaret dört unsur)'dan biri olup esası öddeki yeşilimsi sarı sıvıdır.

ş. 159/11

sağ (< ET (MK) *sağ*) sağlık, esenlik.

s. 256/02

sāgar (< Far. *sāgar*) kadeh, içki bardağı.

s. 227/03

s.+ıdın 216/21

Sāgar Özel ad.

S.+da 079/14

sağın- (< ET *sağın-* < **sā-k-in-*) düşünmek, zannetmek.

s.-dı 254/12

s.-dılar 026/06, 164/05

s.-ğay 232/12

s.-ma! 250/09
s.-mağaylar 204/06
s.-ur-siz 034/07

şagîr (< Ar. *şagîr*) küçük, ergenlik çağına gelmemiş çocuk.
ş. 007/10, 027/19, 029/17, 196/12, 256/21

şagîr-i sinn yaşı küçük olan.
ş.-i s. 050/06

saḥāvet (< Far. < Ar. *saḥāva'*) cömertlik, el açıklığı.
s. 009/15, 009/16, 010/02, 118/20, 224/05, 235/06, 239/07
s.+de 046/19
s.+te 225/06
s.+tin 239/07

saḥāvetlîk (< Ar. *saḥāva'* ve Tü. +*lık*) cömert.
s. 039/08

şahāyif (< Ar. *şahī'fa'* 'ın çoğulu *şahā'if*) sayfalar.
ş. 148/19

şāhib (< Ar. *şāhib*) sahip; hâiz.
ş. 009/15, 028/13, 032/08, 040/13, 056/15, 057/09, 059/09, 066/19, 107/05,
125/06, 125/18, 128/02, 168/01, 183/04, 240/10, 242/15, 245/20, 248/15,
248/17
Ş. 033/10

şāhib-i cemāl güzellik sahibi, güzel, yakışıklı (kimse).
ş. 106/07, 106/21, 224/17

şāhib-dīvān (< Ar. *şāhib* ve Far. *dīvān*) divan başkanı, vezir.
ş. 004/03, 045/11, 060/06, 060/07, 060/08
ş.+nı 046/05

şāhib-iḥtiyār (< Ar. *şāhib* ve Ar. *iḥtiyār*) irade sahibi.
ş. 044/12, 070/08, 187/17, 222/15

şāhib-iḥtiyār bol- irade sahibi olmak.
ş. b.-up 003/10

şāhib-kemāl (< Ar. *şāhib-kamāl*) kemal sahibi, olgun kimse.
ş. 009/09

Şāhib-kırān (< Ar. *şāhib-kırān* < *şāhib-i kırān* (Ar. *şāhib* ve Ar. *kırān*) iki uğurlu gezegen olan Jüpiter ve Venüs yıldızlarının birleşmesi zamanında doğan, böyle bir zamanda tahta çıkan ve her zaman başarı, üstünlük gösteren hükümdar.
Ş. 009/07, 010/06, 015/09, 064/01, 081/17, 085/01, 086/05, 087/16, 088/02, 088/07, 088/19, 089/01, 090/10, 090/15, 091/01, 091/05, 091/08, 091/10,

092/21, 094/07, 094/08, 094/13, 094/15, 094/18, 095/01, 095/03, 095/04,
095/06, 096/09, 096/16, 097/18, 098/02, 098/08, 098/16, 099/05, 099/09,
099/12, 099/14, 099/15, 100/01, 100/04, 100/05, 100/11, 100/19, 101/08,
101/19, 101/20, 102/01, 102/07, 102/09, 102/14, 102/16, 102/21, 103/02,
103/11, 103/17, 103/19, 104/15, 106/21, 107/05, 107/13, 109/04, 110/09,
110/12, 110/13, 110/17, 110/20, 110/21, 111/02, 111/03, 111/04, 111/05,
111/11, 112/12, 113/01, 113/05, 113/17, 113/18, 113/19, 113/21, 114/05,
114/15, 114/20, 115/15, 115/17, 115/19, 116/01, 116/05, 116/07, 116/10,
116/11, 116/16, 116/17, 117/07, 117/12, 117/14, 117/17, 118/05, 118/07,
118/08, 119/01, 119/05, 119/06, 119/08, 119/10, 119/11, 119/14, 120/06,
120/16, 120/19, 121/14, 121/16, 121/17, 121/18, 121/21, 122/01, 122/02,
122/03, 122/06, 122/07, 122/09, 122/11, 122/16, 123/06, 123/10, 123/11,
123/13, 123/16, 123/18, 124/02, 124/10, 124/12, 124/21, 125/05, 125/07,
125/15, 125/17, 125/18, 126/01, 126/03, 126/07, 126/13, 126/19, 126/20,
127/02, 127/04, 127/08, 127/10, 127/14, 127/19, 127/21, 128/07, 128/10,
128/12, 128/13, 128/15, 128/18, 129/01, 129/03, 129/06, 129/12, 129/14,
129/18, 130/03, 130/08, 130/11, 130/12, 130/13, 130/16, 130/18, 131/02,
131/08, 131/10, 131/11, 132/05, 132/09, 132/14, 132/17, 132/18, 132/21,
133/05, 133/10, 133/12, 133/14, 133/20, 133/21, 134/11, 134/13, 134/15,
134/16, 134/17, 134/19, 135/06, 135/11, 135/12, 135/13, 136/06, 136/07,
136/17, 136/21, 137/10, 137/16, 137/21, 138/01, 138/02, 138/20, 139/02,
139/10, 139/11, 139/15, 139/16, 139/17, 140/04, 140/08, 140/19, 141/11,
141/15, 141/17, 142/01, 142/02, 142/09, 142/13, 142/20, 143/06, 143/07,
143/12, 143/15, 143/19, 144/01, 144/04, 144/06, 144/07, 144/11, 144/20,
145/02, 145/09, 145/15, 145/19, 146/08, 146/10, 146/13, 146/21, 147/02,
147/03, 147/15, 147/17, 148/01, 148/21, 149/01, 149/02, 149/05, 149/06,
149/08, 149/20, 150/01, 150/13, 151/06, 151/07, 151/10, 151/12, 151/13,
151/16, 152/02, 152/04, 152/06, 152/08, 152/12, 152/16, 152/19, 153/02,
153/07, 154/11, 155/01, 155/10, 155/13, 156/04, 157/02, 157/04, 157/05,
157/09, 157/14, 157/15, 157/18, 158/07, 158/10, 158/11, 158/16, 158/19,
158/20, 159/03, 159/05, 159/08, 159/20, 160/09, 160/13, 160/15, 160/16,
160/19, 160/21, 161/01, 161/04, 161/12, 161/16, 162/06, 162/12, 162/14,
163/01, 163/03, 163/07, 163/08, 163/11, 163/17, 163/21, 164/13, 164/15,
165/07, 165/12, 165/14, 165/19, 165/20, 166/02, 166/06, 166/11, 166/14,
166/21, 167/02, 167/07, 167/14, 168/04, 168/09, 168/16, 168/17, 169/08,
169/09, 170/01, 170/05, 170/07, 170/09, 170/10, 170/12, 170/16, 170/18,
170/19, 171/02, 171/03, 171/09, 172/03, 172/10, 172/16, 172/17, 173/02,
173/07, 173/10, 173/13, 173/15, 173/18, 174/02, 174/04, 174/05, 174/08,
174/17, 174/19, 175/06, 175/12, 175/19, 175/20, 176/04, 176/05, 176/07,
176/11, 176/14, 176/15, 176/18, 176/20, 178/04, 178/16, 179/04, 179/11,
179/18, 179/19, 180/01, 180/10, 180/12, 180/15, 181/19, 181/20, 181/21,
182/04, 182/10, 182/14, 182/20, 183/06, 183/20, 184/01, 184/05, 184/09,
184/10, 184/17, 184/19, 185/04, 185/12, 185/18, 185/20, 185/21, 186/01,
186/08, 186/12, 186/16, 186/18, 187/05, 187/08, 187/09, 187/14, 188/05,
188/08, 188/13, 188/15, 188/18, 189/09, 189/10, 189/11, 189/16, 189/18,
189/21, 190/01, 190/10, 190/16, 190/17, 191/03, 191/09, 191/10, 191/14,
191/15, 191/17, 191/20, 192/05, 192/07, 193/20, 194/02, 194/05, 194/21,
195/07, 195/18, 195/20, 195/21, 196/03, 196/10, 196/11, 197/01, 197/04,
202/02, 202/09, 203/07, 205/05

Ş.+dn 112/11, 129/16, 167/18, 172/04, 187/14

Ş.+ğa 092/16, 094/03, 095/19, 096/06, 100/16, 103/05, 107/01, 112/08, 112/13, 113/04, 114/15, 118/08, 118/21, 127/07, 127/18, 130/06, 135/01, 135/17, 136/19, 139/07, 150/20, 156/06, 156/17, 159/05, 159/06, 159/15, 162/03, 163/18, 163/19, 164/06, 164/21, 167/15, 169/01, 169/07, 171/11, 171/18, 172/05, 175/15, 179/16, 181/13, 183/08, 184/02, 187/03, 190/06, 191/09, 195/02, 202/10

Ş.+ı 155/16

Ş.+ları 015/13

Ş.+nı 097/05, 111/07, 155/02, 193/18

ş.+nın 126/16

Ş.+nın 065/17, 066/18, 096/14, 097/12, 100/02, 100/17, 101/01, 112/14, 117/02, 119/20, 122/18, 123/06, 124/07, 126/05, 127/08, 129/02, 129/20, 130/06, 132/05, 134/07, 134/08, 136/16, 137/09, 139/01, 142/05, 143/20, 149/12, 150/13, 153/17, 157/01, 158/10, 159/01, 161/11, 162/04, 163/16, 171/07, 172/02, 172/07, 173/06, 174/03, 178/02, 180/14, 182/14, 186/10, 187/01, 188/12, 189/20, 193/09, 194/04, 194/11, 194/12, 195/05, 195/10, 196/01, 196/05, 196/16, 196/21, 198/04

Şāhibü'd-da'va Ebū Müslim-i Mervezī Özel ad.

Ş.+nın 098/17

şāhib-vücūd (< Ar. *şāhib* ve Ar. *vücūd*) mevki sahibi, varlığı sayılır, sözü geçer (kimse).

ş. 048/09, 249/05

şahīfe (< Ar. *şahīfa'*) sayfa.

ş. 190/21

şahīḥ (< Ar. *şahīḥ*) gerçek, doğru.

ş. 010/15, 063/16

sāhil (< Ar. *sāhil*) deniz, nehir, göl kenarı, kıyı.

s. 119/03, 135/19, 143/02, 154/20, 181/10, 183/03, 218/11, 244/02, 252/07

s.+ni 181/15

Sāhil-i Furāt Özel ad.

S.+tın 187/15

Sāhir Özel ad.

S. 229/18

şahn (< Ar. *şahn*) meydan.

ş. 086/21

Şahrā-yı Muş Özel ad.

Ş.+da 127/11

Ş.+ğa 106/10

Sa'īdābād Özel ad.

S. 219/14

Sa'îd Barulas Özel ad.
S. 193/11

Sa'îd Mirzâ Özel ad.
S. 066/11

şâ'ika (< Ar. *şā'ika'*) yıldırım.
ş. 162/11
ş.+sıdın 255/01

sā'ir (< Ar. *sā'ir*) diğer, başka. (krş. *sāyir*)
s. 092/03, 124/08, 124/18

sak (< ET (Uyg.) *sak*) işte uyanık ve zeki olan.
s. 167/10

sakal (< ET (Uyg.) *sakal*) sakal.
s.+ın 106/18, 109/01, 207/07
s.+larını 151/19

sakaṭ (< Ar. *sakaṭ*) sakat.
s. 139/17, 146/15

sakf (< Ar. *sakf*) tavan, çatı.
s. 153/15

sākī (< Ar. *sākī*) su veren, içki sunan.
s. 061/09, 087/02, 156/02, 184/18, 226/20, 241/07, 253/17, 256/21, 261/15
s.+ler 225/18
s.+siniṭ 004/07

Sākī Özel ad.
S. 157/12, 171/21

sākin (< Ar. *sākin*) (bir yerde) oturan; teskin olmuş, yatışmış.
s. 013/20, 031/12, 032/18, 041/05, 068/20, 069/02, 069/16, 070/21, 076/15,
081/17, 083/12, 090/02, 114/05, 215/09, 224/03, 225/11, 227/20, 254/06,
254/16
s.+leri 183/04
s.+leriḡa 148/11
s.+lerin 239/04
s.+lerini 091/14
s.+leriniṭ 149/17, 196/13

sakirlāt (< Ar. *sakirlāt*) sıcak pamuklu kumaş.
s. 193/21
s.+dın 141/08

sakla- (< ET (MK) *sak+la-*) saklamak, muhafaza etmek.

s.-dı 097/01, 100/10, 160/21
s.-ğay 127/15
s.-p 105/18, 122/10, 206/14, 208/02, 239/01
s.-p-mèn 212/04
s.-p èr-di 163/05, 218/04
s.-r 012/07, 065/14
s.-sağ 175/04
s.-ydu 073/11

Saksın Özel ad.
S. 017/14

sal (< ET (MK) *sal* < AT **sāl*) sal.
s. 109/19

sal- (< ET (Uyg.) *sal-*) salmak, bırakmak, göndermek; koymak; bina tesis etmek.
s.-dı 017/03, 032/06, 032/08, 033/15, 041/02, 050/13, 055/11, 077/02, 079/11, 108/06, 118/02, 136/08, 156/15, 158/05, 178/18, 178/19, 182/18, 193/05, 195/14, 239/06, 239/07, 239/14
s.-dılar 024/14, 050/14, 089/16, 106/19, 137/21, 138/11, 142/11, 148/07, 148/18, 151/05, 160/01, 161/07, 165/08, 165/13, 168/11, 177/21, 179/14, 183/10, 223/17, 231/08, 234/10, 256/01
s.-ğandur 125/01
s.-ğay 230/04
s.-ğaylar 138/09, 147/19
s.-ıp 024/03, 025/12, 025/14, 026/20, 027/05, 042/07, 070/14, 073/20, 078/13, 079/10, 091/02, 091/03, 094/20, 096/20, 097/20, 102/14, 103/17, 106/14, 107/18, 108/10, 117/19, 124/10, 124/13, 126/01, 128/01, 128/14, 132/18, 139/21, 142/14, 143/02, 143/05, 143/09, 144/17, 144/21, 152/17, 153/18, 160/04, 160/06, 169/06, 169/16, 172/17, 174/16, 176/12, 184/13, 189/19, 191/18, 192/10, 196/13, 198/05, 211/01, 232/14, 243/14, 253/03, 256/19, 257/13
s.-ıp èr-diler 032/11, 079/13
s.-mağ 033/10
s.-sunlar 249/08
s.-ur 225/02, 235/04
s.-ur-siz 251/16
s.-ur èr-di 057/16

şalāḥ (< Ar. *şalāḥ*) rahatlık, barış.
ş. 172/09
ş.+ıdu 054/07

sālār (< Far. *sālār*) başbuğ, en büyük amir.
s. 049/07, 240/11

Salar Bulak Özel ad.
S.+ka 080/03

Salar Oğlan Özel ad.

S. 092/17

Salar-Sauçi Özel ad.

S. 014/14

şalāt (< Ar. *şalāt*) namaz.

ş. 019/11, 166/05

şalavātu'llāhi 'aleyhi (< Ar.) Ona ve onun soyuna selam olsun.

ş. 159/07

Salci'ut Moğol kabilelerindendir. (Özel ad.)

S.+lar 015/05

saldur- (< *sal-tur-*) yaptırmak.

s.-dı 115/11

Salğ Hân Özel ad.

S. 025/15

Sali Özel ad.

S. 074/06

Şaliḥ Mīrzā Özel ad.

Ş. 219/13

Ş.+nı 219/11, 220/14

sālīm (< Ar. *sālīm*) sağ, sağlam.

s. 006/09, 008/18, 028/09, 030/02, 062/11, 094/11, 102/15, 134/19, 140/16, 142/11, 145/16, 145/20, 168/03, 175/03, 218/09, 242/12, 244/21, 254/10

Sali Sarāy Özel ad.

S.+ğa 073/13, 074/21, 078/17

sālīsu selāse-gūy kutsal üçlü öğretisini söyleyen, anlatan.

s. 158/21

şallā'llāhu 'aleyhi ve sellem (< Ar.) Allah'ın selamı onun üzerine olsun.

ş. 019/09, 062/08, 066/04, 120/04, 167/12

salṭanat (< Far. < Ar. *salṭana'*) sultanlık, hükümdarlık.

s. 001/10, 002/02, 002/03, 002/06, 002/08, 003/02, 009/02, 013/21, 036/01, 036/02, 039/01, 042/18, 043/09, 045/14, 054/16, 056/14, 057/01, 059/04, 059/08, 061/14, 062/18, 065/21, 066/01, 068/04, 084/09, 087/02, 170/17, 184/15, 196/10, 199/12, 211/20, 221/17, 239/06, 240/01, 248/07, 253/08

s.+da 001/01

s.+dın 242/15, 242/17, 255/12

s.+ğa 096/19, 114/21

s.+ı 003/16, 010/07, 013/13, 035/16, 036/05, 039/03, 039/12, 039/13, 040/13,

041/08, 043/12, 045/12, 046/04, 046/12, 047/08, 049/05, 051/16, 056/14, 056/18, 061/09, 064/01, 085/21, 196/01, 206/17, 209/11, 214/03, 223/07, 227/06, 227/07, 235/01, 240/12

s.+ıda 040/07, 046/06

s.+ıdın 049/20, 114/02, 238/02, 258/02

s.+ıdur 173/13

s.+ığa 237/21

s.+ını 184/20, 252/12

s.+ka 001/21, 006/19, 009/08, 013/08, 026/04, 037/01, 049/14, 070/08, 088/09, 154/05, 197/14, 209/05, 211/13, 219/09, 221/20, 222/12, 223/06, 224/06, 227/18, 230/07, 236/06, 238/09, 240/05, 255/03, 261/18

s.+largâ 258/11

s.+ları 013/13

s.+nı 036/13, 138/15, 205/10, 206/20, 255/09

s.+nı 205/05

s.+ta 061/11, 156/03, 214/02, 218/08

salṭanat-me'āb saltanatın sığınağı olan.

s. 213/14

salṭanat kıl- hükümdarlık etmek.

s. k.-dı 040/07, 059/17, 219/01, 219/02, 226/16, 241/06

s. k.-dılar 014/04, 063/01

s. k.-ğan 041/16, 043/13

s. k.-ıp 238/15

s. k.-ıpturlar 041/17

salṭanatlık (< Ar. *salṭana*^t ve Tü. +lık) padişahlık.

s.+nı 091/10

Salun Özel ad.

S. 146/06

Sām Özel ad.

S. 011/05

saman (< ET (MK) *saman*) saman.

s. 234/21

sāmān (< Far. *sāmān*) takat, güç.

s. 024/07, 118/15

s.+ı 238/01

Sāmāne Özel ad.

S. 145/20

şamediyet (< Ar. *şamad*'den yapma (câli) mastar eki -iyyat ile *şameddiyyet*) Allah'ın samed vasfına sahip olması durumu.

ş.+din 117/15

şāmit (< Ar. *şāmit*) cansız mal (altın, gümüş).

ş. 152/11, 166/09

şamşām (< Ar. *şamşām*) keskin kılıç.

ş. 050/07

Samur Suyı Özel ad.

S. 130/05, 130/07

san (< ET *sa-n* < AT **sān*) sayı.

s.+ın 072/03, 114/07, 115/15, 194/07

saṇa (<< *sen+ḡa*) sana.

s. 004/05, 009/20, 009/21, 010/11, 036/17, 037/04, 047/03, 055/20, 080/01, 084/09, 084/10, 086/07, 086/08, 090/20, 097/15, 101/20, 133/11, 149/03, 173/15, 174/01, 175/14, 180/04, 180/06, 180/07, 180/09, 187/10, 202/19, 207/09

sana- (< (ET (Uyg.) *san+a-* < AT **sā-n+a-*) saymak, hesap etmek.

s.-dılar 218/16

s.-p 027/17

şan‘at (< Far. < Ar. *şan‘a‘*) sanat.

ş.+ta 216/14

şanāyi‘ (< Ar. *şinā‘a‘* 'in çoḡulu *şanā‘i‘*) sanatlar.

ş. 174/10

ş.+ni 150/12

sancaḡ (< *sanḡ-ak* < *sanḡ-ḡak*) bayrak.

s.+ları 175/09

şandel (< Ar. *şandal*) sandal ağacından yapılmış sandalye, iskemle.

ş. 061/03

şandūk (< Ar. *şandūk*) sandık.

ş.+ka 092/01

ş.+lar 147/10

ş.+larda 024/03

ş.+larını 024/02

Şandūkşiken Özel ad.

Ş. 228/17

şanevber (< Far. *şanavbar*) çam fıstığı ağacı.

ş. 114/14

şāni‘ (< Ar. *şāni‘*) Allah, yaratıcı.

ş. 009/09

sānī (< Ar. *sānī*) ikinci.

ādem-i sānī Nûh aleyhi's-selâm.
ā.-i s. 011/01

şannā' (< Ar. *şannā'*) sanatkâr.
ş. 161/11, 167/11

sansız (< *san+sız*) sayısız.
s. 088/20

şar' (< Ar. *şar'*) sara hastalığı.
ş.+ğa 185/04

Sar Ahmed Özel ad.
S. 032/18

sarāy (< Far. *sarāy*) saray.
s. 217/16

sarāy-ı bâkī ahiret.
s. 218/13

sarāy-i fânī bu dünya.
s.+de 062/06

sarāy-ı sürûr şenlik evi, cennet
s.-i s.+ğa 218/20

Sarāy Özel ad.
S. 042/16, 117/11, 150/20
S.+nı 134/01, 134/02, 224/04

Sarāy Celāl Özel ad.
S. 177/03

Sarāy H'âce Özel ad.
S. 177/04

Sarāy Mülk Hânım Özel ad.
S. 089/14, 103/02, 106/01, 120/02, 121/04, 126/15, 127/17, 128/18, 135/08,
137/03, 159/18, 170/02, 195/04
S.+dın 138/13

Sarāy Mülk Hânım bin Kazân Sultân Hân Özel ad.
S. 085/11

sār-bān (< Far. *sārbān*) deve sürücüsü.
s. 016/10

Sar Buğa Özel ad.

S. 080/16, 087/08, 093/04, 093/14, 093/15, 094/08, 138/17

Sar Buğa Bêg Özel ad.

S. 093/05

Sar Buğa-yı Calayır Özel ad.

S. 086/03

Sareng Özel ad.

S. 139/05

Sareng Sultân Özel ad.

S. 139/05

şarf (< Ar. *şarf*) harcama.

ş. 130/04

şarf kıl- harcamak.

ş. k.-dı 209/13

sargâr- (< ET (Uyg.) *sargâr-* < *sarığ*+*ar-* < AT **sāriğ*) sararmak.

s.-ip 088/12

sarı (<< *sınaru* (büzülme yoluyla olabilir)) -e doğru, tarafına.

s. 001/04, 004/03, 006/08, 008/02, 008/04, 008/12, 011/07, 014/21, 018/13, 018/14, 021/10, 021/11, 021/20, 022/02, 022/10, 022/16, 022/21, 023/09, 023/19, 024/20, 025/01, 026/07, 027/07, 028/01, 028/09, 028/20, 030/03, 030/09, 031/06, 031/14, 031/16, 032/02, 032/04, 032/21, 033/02, 033/05, 033/09, 034/09, 034/10, 034/20, 040/06, 040/21, 042/21, 043/04, 043/17, 043/18, 044/19, 044/20, 044/21, 045/10, 046/03, 047/01, 047/04, 047/07, 047/16, 051/12, 052/07, 055/06, 056/07, 057/11, 058/17, 060/05, 060/18, 061/07, 068/10, 068/11, 068/19, 069/15, 070/12, 071/04, 071/10, 072/04, 073/15, 074/10, 076/09, 076/12, 077/12, 078/18, 079/12, 079/18, 080/11, 083/01, 083/07, 083/11, 085/05, 090/16, 092/18, 093/05, 093/18, 094/02, 095/10, 096/06, 096/14, 097/17, 097/18, 097/19, 099/15, 101/01, 101/05, 101/13, 101/21, 102/01, 102/02, 102/05, 102/06, 102/13, 103/16, 104/09, 104/10, 105/02, 105/03, 105/15, 110/04, 110/21, 111/21, 114/13, 118/03, 118/06, 118/08, 119/06, 119/12, 120/01, 121/10, 121/15, 122/10, 122/13, 122/18, 123/11, 123/14, 124/04, 125/04, 125/12, 126/02, 126/06, 126/21, 127/08, 127/09, 129/03, 129/13, 129/19, 130/01, 130/17, 131/08, 133/04, 133/05, 134/07, 134/09, 135/05, 135/18, 135/21, 136/10, 136/16, 136/18, 137/20, 138/07, 139/03, 140/10, 141/01, 142/06, 143/03, 144/05, 144/06, 145/15, 147/07, 150/13, 151/04, 151/09, 151/11, 151/12, 152/02, 152/14, 152/17, 155/04, 155/11, 155/12, 156/19, 157/01, 157/02, 157/09, 157/11, 158/08, 158/09, 158/10, 159/15, 159/20, 160/07, 160/11, 161/11, 162/19, 163/06, 163/13, 163/17, 164/06, 164/14, 164/15, 165/19, 166/04, 166/05, 168/04, 168/09, 168/19, 169/01, 169/05, 170/02, 170/08, 171/09, 171/17, 173/03, 173/19, 174/12, 175/18, 179/11, 181/04, 181/10, 182/15, 185/03, 185/07, 186/02, 186/09, 186/13, 187/01, 187/03, 188/09, 188/21, 189/12,

190/19, 191/03, 191/15, 192/21, 193/04, 193/07, 193/10, 193/11, 195/09, 196/12, 196/21, 197/01, 197/02, 198/10, 198/19, 199/18, 201/01, 202/01, 202/03, 202/08, 202/14, 202/18, 202/19, 203/01, 203/05, 203/13, 204/01, 204/08, 205/06, 205/21, 206/06, 206/13, 207/03, 207/05, 207/12, 208/01, 208/02, 208/03, 208/04, 208/05, 209/19, 210/10, 210/11, 210/14, 212/08, 212/10, 212/12, 213/09, 214/08, 214/10, 214/12, 216/08, 217/08, 217/09, 217/17, 218/02, 218/13, 218/17, 219/13, 219/20, 220/13, 222/01, 222/03, 222/11, 222/21, 223/05, 223/06, 223/11, 225/11, 225/13, 225/16, 225/20, 226/17, 227/08, 227/18, 228/02, 228/13, 228/14, 229/13, 229/14, 229/20, 231/03, 231/08, 231/12, 231/16, 233/02, 233/09, 235/11, 235/15, 236/03, 236/05, 236/11, 236/19, 237/06, 238/05, 238/07, 241/12, 241/18, 243/14, 245/01, 246/14, 246/15, 247/19, 249/01, 249/04, 251/10, 253/06, 254/03, 256/12, 257/14, 259/21, 260/01

S. 220/10, 220/11

s.+dın 056/04, 086/15, 098/03, 144/21, 188/05, 196/15, 242/07, 251/10

s.+dur 164/15, 183/03

s.+ğa 039/09, 236/06, 244/09

S.+ğa 104/05, 120/10, 120/20

S.+nı 121/02

s.+sıda 251/10

s.+tın 225/21

Sarık Özel ad.

S. 072/12

Sarık Eteke Özel ad.

S. 097/09

S.+ge 100/01

S.+ni 111/12, 111/13

Sarık Kurgan Özel ad.

S.+nı 123/03

Sarık ‘Ömer-i Oyirat Özel ad.

S. 188/03

Sarık Özen Özel ad.

S.+de 110/21

S.+ğa 115/04

şarîh (< Ar. *şarîh*) açık, belli.

ş. 063/17

ş.+ni 055/04

Sārī Şehri Özel ad.

S.+ğa 193/09

şarrāf (< Ar. *şarrāf*) sarraf, bir şeyin değerini anlayan, bilen.

ş.+ları 064/04

şarşar (< Ar. *şarşar*) şiddetli, gürültülü rüzgâr.
ş. 254/21

Sārt Özel ad.
S. 222/15
S.+dın 016/11

Sārt Dīvānı Özel ad.
S.+da 087/09

Sarūca Özel ad.
S. 177/18

Sası Noğa Hān Özel ad.
S. 043/07

sat- (< ET (Uyg.) *sat-*) satmak.
s.-ar 008/06
s.-tı 169/18
s.-tılar 205/13

Satıbek Özel ad.
S. 053/19, 053/21, 054/10, 054/17, 056/07, 056/08, 056/09
S.+ni 056/11

Satıbek bint-i Ölceytü Hān Özel ad.
S. 062/21

Satıbek bint-i Ölceytü Sultān Özel ad.
S.+nın 056/06

Satıbek bint-i Sultān Muhammed Ölceytü Hān Özel ad.
S. 053/19

Satıbek Sultān Muhammed Ölceytü Özel ad.
S.+ka 053/17

Satılmış Özel ad.
S.+nı 128/10

Satılmış Bēg bin ‘Abdu’llāh Özel ad.
S. 008/15

sāv (< Far. *sāv*) haraç, vergi.
s. 183/04

şavāb (< Ar. *şavāb*) doğruluk, dürüstlük; doğru davranış.
ş. 052/15, 155/12, 166/01, 173/04
ş.+dın 130/05
ş.+ka 162/06

ş.+tın 172/08

şavb (< Ar. *şavb*) yön, taraf.

ş. 212/10

ş.+dın 161/19

ş.+ğa 135/14, 135/19

ş.+ığa 051/14

Save Özel ad.

S. 225/12

S.+ni 225/11

sāverī (< Tü. *sāvarī*) egemenliğini kabul etme veya selamlaşmada sunulan hediye.

s. 008/02, 023/12, 023/14, 027/16, 029/11, 029/12, 029/21, 190/06, 190/07

s.+dın 030/11

savğat (< Mo. *saugad*) armağan, hediye (Lessing, 677a)

s. 034/06, 124/07, 153/09

s.+lar 119/15, 126/02

şavt (< Ar. *şavt*) ses, seda.

ş. 024/04

savuk (< ET (Uyg.) *soğık* < *soğı-k*) soğuk.

s. 092/08, 127/11, 133/20, 134/04, 195/07, 195/18, 221/01

s.+da 016/19

s.+larda 016/18

Savuk Bulağ Özel ad.

S.+da 200/20

S.+dın 191/14

Savuk Bulağ Özel ad.

S.+ğa 191/11

savut zırh, zırhlı örten çelik (DTO, 344; Ölmez, 2003: 165)

s. 055/10

sa'y (< Ar. *sa'y*) çalışma, çabalama, gayret

s. 001/01, 004/10, 006/21, 049/01, 059/07, 106/16, 135/16, 191/13, 196/20, 214/09, 225/06, 228/01, 232/08, 239/01

s.+ı 047/15, 059/08, 240/04

s.+ım 195/21

sa'y-i belîğ emek harcayıp gereği gibi çalışma.

sa'y-i belîğ 062/08, 090/01

sa'y kıl- uğraşmak, gayret etmek.

s. k.-dı 042/12, 099/18, 228/07

s. k.-dılar 028/10, 107/19, 216/14

s. k.-ıp 096/16, 174/16

şayd (< Ar. *şayd*) av; avlama, avlanma.
ş. 026/07, 033/16, 115/11, 115/13
ş.+nı 115/12

şayd kıl- avlamak, ele geçirmek.
ş. k.-ıp 033/16, 033/17
ş. k.-mak 033/10

şayd-gāh (< Ar. *şayd* ve Far. *gāh*) av yeri.
ş.+da 019/03

şayha (< Ar. *şayha*) bağırma, nara atma.
ş.+sı 185/12

sāyika (< Ar. *sāyika*) sebep.
s. 052/13, 055/20

Şayin Hān Özel ad.
Ş. 042/17
S.+ğa 240/03, 240/05

Şayin Tēmür Özel ad.
Ş. 176/04, 182/03
Ş.+ni 100/20, 116/10

Şayin Tēmür Bahādur Özel ad.
Ş. 148/06

sāyir (< Ar. *sā'ir*) diğer, başka, gayrı. (krş. *sā'ir*)
s. 026/01, 033/16, 035/21, 137/08, 170/18, 194/03
s.+i 164/19

sāyis (< Ar. *sā'is*) seyis.
s. 016/11

sayra- (< ET (MK) *sayra-*) (kuş) ötmek, şakımak.
s.-yduur èr-diler 115/15

Sayrām Özel ad.
S. 089/10, 108/06, 194/06, 246/09
S.+da 194/14
S.+dın 241/19
S.+ğa 080/15

Şayrān Özel ad.
S. 194/19
Ş.+dın 115/03

şayyād (< Ar. *şayyād*) avcı.
ş.+lar 019/16

sāz (I) (< Far. *sāz*) saz, çalgı.
s. 155/16

sāz (II) (< Far. *sāz*) teçhizat, koşum takımı.
ālet-i sāz koşum takımı.
ā.-i s. 260/11

sebāt (< Ar. *ṣabāt*) direnme, kararından vazgeçmeme.
s. 009/12, 118/09
s.+larığa 178/18

sebeb (< Ar. *sabab*) sebep; bahane.
s. 012/05, 016/21, 019/20, 021/02, 045/03, 050/04, 058/04, 143/08, 169/10,
180/04, 185/19
s.+dın 001/13, 021/04, 027/01, 027/18, 052/08, 063/12, 074/18, 144/09,
247/15, 250/19
s.+i 020/07, 233/06

sebkat (< Far. < Ar. *sabka'*) geçme, ilerleme.

sebkat kıl- geçmek, ilerlemek.
s. k.-ıp 050/06

sebt (< Ar. *sabt*) yazma, kaydetme.
s. 147/20, 171/05

sebt kıl- yazmak, kaydetmek.
s. k.-dı 044/17

Sebük-Tegin Özel ad.
S. 050/12

sebz (< Far. *sabz*) yeşil, yeşil renkli.
s. 251/03, 253/07
s.+dın 010/18

sebze (< Far. *sabza*) yeşillik, çimen.
s. 033/12, 036/06, 195/17

Sebzvār Özel ad.
S. 101/04, 199/06
S.+da 056/02, 101/03
S.+dın 219/08
S.+ğa 099/02, 111/13
S.+nı 099/08

Sebzvār Kal'ası Özel ad.

S.+nı 101/05

secde (< Ar. *sacda'*) secde.
s.+si 149/03

secde kıl- secde etmek.
s. k.-dılar 012/15
s. k.-ur  r-diler 012/04, 012/05, 012/15

sedd (< Ar. *sadd*) duvar, sur.

Sedd-i  skender  skender seddi.
S.-i  . 126/21, 178/20

sefer (< Ar. *sa ar*) yolculuk, sefer; savaşa gitme.
s. 195/21, 244/11
s.+de 183/17, 260/04
s.+idin 203/19

sefer kıl- yolculuğa çıkmak.
s. k.-dılar 249/19

Sefid  zel ad.
S. 242/06

se ine (< Ar. *sa  na'*) gemi.
s.+si 010/17

se  b (< Ar. *saıb*) bulut.
s. 060/13

seçer (< Ar. *sa ar*) seher, tanyeri ağarmadan biraz önceki vakit.
s. 015/21, 016/05

sehl (< Ar. *sahl*) kolay.
s.+d r 158/03

sehv (< Ar. *sahv*) hata, yanılma.
s.+din 154/02

sekb n (< Far. *sagb n*) av kopeklerine bakan görevli.
s.+ı 173/05

sek n sükun, sakinlik.
s. 162/05

s kiz (< ET *sekiz*) sekiz.
s. 011/07, 038/11, 047/18, 049/06, 089/10, 093/21, 096/12, 105/12, 120/18
s.+ide 149/11

s kizinci (< *s kiz+inçi*) sekizinci.

s. 041/10, 042/18, 049/13, 060/16

s kiz yüz sekiz yüz.

s. 113/06

s kiz yüz  llig b ş sekiz yüz elli beş.

s.+te 224/18

s kiz yüz mi  sekiz yüz bin.

s. 044/10, 168/09, 194/12, 261/03

s kiz yüz otuz mi  sekiz yüz otuz bin.

s. 041/01

s ksen (< *s kiz on*) seksen. (krş. *seksen*)

s. 167/05

seksen (< *s kiz on*) seksen. (krş. *s ksen*)

s. 010/19, 013/10, 041/08, 230/08

seksen b ş seksen beş.

s. 013/13

sel met (< Far. < Ar. *sal ma*^t) s limlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma; selamete çıkma, kurtulma.

s. 025/12, 038/06, 089/08, 139/17, 143/13, 161/19, 175/02, 176/10, 244/06, 260/06, 260/09

s.+ a 244/02

sel met k l- selamete çıkmak.

s. k.-a al- aylar 164/10

Sel sil K l'ası özel ad.

S.+da 107/12

sel t n (< Ar. *sul  n* 'ın  o ulu *sal t n*) sultanlar.

s. 020/19, 049/10, 063/05, 065/20, 066/01, 086/05, 086/08, 185/02, 213/13, 215/12, 217/07, 239/19, 241/04, 242/03, 242/11, 243/11, 245/01, 249/09, 252/19, 254/06, 255/11, 256/09, 258/14, 259/18, 259/20, 260/01

s.+de 086/10

s.+din 025/20

s.+ a 255/12

s.+i 235/16

s.+ini  003/06, 242/05

s.+ler 242/19

s.+ni 031/01, 256/13

s.+ni  250/04

Sel  k  (< *Selçuk* ve nispet eki - ) Selçuklu.

S.+lerğa 002/09

selīmü'n-nefs (< Ar. *salīm*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *nafs*.) nefsin sağlamlığı.
s. 247/01

Selmas Özel ad.

S.+ğa 106/20

S.+ka 215/12

sem´ (< Ar. *sam*´) kulak.

s. 119/20, 239/19

s.+iğa 003/12, 064/05, 151/16, 170/07, 190/10, 196/13

semā´ (< Ar. *samā*´) vecd hâlinde dervişlerin dairesel şekilde dönmesi.

semā´ **ķıl-** sema etmek.

s. ķ.-ıp 200/07

semavāt (< Ar. *samavāt*) gökler.

s. 145/06

semer-ber (< Far. *saman-bar*) yasemin göğüslü

s.+ler 033/12

Semer Hātūn Özel ad.

S. 047/06

Semerķand Özel ad.

S. 009/04, 017/16, 024/20, 025/01, 025/02, 025/04, 025/05, 025/17, 025/19, 027/02, 027/03, 033/08, 039/10, 062/13, 069/09, 075/01, 075/03, 075/20, 079/09, 084/06, 089/16, 092/15, 092/18, 102/04, 102/18, 103/02, 108/11, 119/12, 132/15, 136/18, 137/06, 137/07, 138/20, 150/12, 153/09, 155/02, 156/19, 186/02, 186/12, 191/03, 193/10, 196/21, 197/01, 197/02, 197/08, 198/10, 198/19, 201/17, 202/03, 202/08, 209/09, 209/15, 210/07, 210/08, 210/10, 210/14, 214/01, 214/10, 214/12, 215/06, 216/08, 219/21, 220/17, 221/05, 224/01, 224/13, 226/04, 226/05, 226/07, 226/09, 228/13, 230/09, 230/12, 231/20, 237/06, 242/07, 242/13, 243/11, 243/14, 244/03, 244/09, 244/11, 245/21, 246/21, 255/08, 255/11, 257/17, 258/09

S.+da 023/08, 069/18, 074/15, 087/06, 090/08, 092/09, 093/05, 100/10, 102/19, 109/14, 112/12, 114/14, 119/15, 137/08, 139/08, 153/09, 209/10, 221/11, 224/15, 235/01, 243/09

S.+dın 025/03, 033/12, 043/20, 092/19, 106/01, 107/21, 113/13, 120/02, 138/07, 138/20, 195/18, 212/07, 251/01, 251/12, 254/01, 254/05, 255/03, 256/22

S.+ğa 033/07, 043/18, 069/08, 070/05, 073/06, 073/07, 074/11, 074/15, 075/02, 075/11, 079/11, 087/12, 089/02, 089/16, 091/17, 092/04, 093/01, 093/14, 094/03, 094/14, 095/15, 099/05, 100/08, 100/09, 103/19, 104/06, 108/15, 108/20, 110/06, 111/06, 111/14, 113/11, 114/06, 114/19, 124/06, 129/02, 136/06, 153/02, 167/11, 186/10, 193/17, 194/17, 197/09, 197/10, 197/13, 209/19, 210/21, 212/11, 213/20, 213/21, 214/01, 215/05, 220/08,

223/20, 224/02, 224/15, 238/12, 240/21, 242/05, 244/02, 244/03, 245/06,
245/19, 246/12, 246/20, 247/18, 248/12, 252/10, 252/15, 255/07, 258/03
S.+ka 024/20, 090/16, 094/18, 097/03, 129/10, 136/17, 153/08, 167/12,
242/14, 244/21
S.+mı 029/07, 067/18, 074/14, 093/11, 111/07, 119/13, 196/19, 224/19,
243/16, 255/11
S.+nı 223/16, 242/05
S.+ta 155/07, 197/09, 210/12
S.+tadur 199/04
S.+tın 170/10, 170/15, 190/04, 215/09

Semerķandī (< *Samarķand* ve nispet eki -ī) Semerkanlı. Özel ad.

S.+ler 202/13, 226/10

semiz (< ET *semiz*) besili, semiz.

s. 115/12, 234/11, 261/21

Semnān Özel ad.

S. 121/06

Semsauci Özel ad.

S. 014/13

sen (< ET *sen*) sen (krş. *sên*).

s. 141/15, 219/16

s.+dın 055/19, 176/16, 180/05, 202/02, 205/07

s.+i 202/01

s.+i 037/09, 065/05, 075/10, 180/08

sên (< ET *sen*) sen (krş. *sen*).

s. 009/19, 010/12, 012/02, 035/05, 035/06, 037/05, 039/18, 055/17, 055/20,
065/01, 065/05, 075/18, 082/07, 086/08, 098/15, 111/11, 140/18, 141/15,
141/17, 158/03, 159/04, 176/17, 202/09, 218/07, 221/02, 246/10, 254/12,
260/11

s.+dın 145/02, 176/16, 180/06

s.+dür-sên 060/07

s.+i 080/01, 107/03, 156/19, 202/17, 205/01, 219/06, 229/03, 250/10

s.+i 005/19, 035/06, 045/03, 055/16, 210/16

s.-ok 086/09

senā (< Ar. *sanā'*) övme, övüş.

s. 166/18

senā kıl- övmek.

s. k.-dı 175/07

Sencer Özel ad.

S. 003/08, 048/07, 177/06

Sencer Mīrzā Özel ad.

S. 229/07, 230/08, 230/10, 235/13
S.+ğa 225/13
S.+nı 230/14

sene (< Ar. *sana*^f) yıl.

s. 001/02, 001/10, 001/14, 002/06, 002/14, 003/02, 003/03, 003/15, 003/20, 004/04, 004/10, 004/12, 004/15, 004/16, 004/19, 006/12, 007/03, 007/08, 008/19, 016/10, 021/11, 025/19, 027/11, 029/19, 031/13, 032/13, 033/20, 035/14, 036/21, 039/02, 039/08, 039/18, 040/12, 040/17, 041/07, 042/17, 043/16, 043/18, 044/02, 044/14, 044/18, 044/21, 045/06, 045/08, 045/11, 045/12, 045/17, 046/08, 046/09, 046/19, 047/02, 047/09, 047/19, 048/01, 048/18, 049/03, 049/14, 049/15, 049/16, 050/02, 050/08, 050/10, 050/13, 051/04, 051/14, 052/11, 053/02, 057/04, 059/06, 059/16, 059/19, 059/21, 060/02, 060/14, 061/08, 062/12, 062/20, 063/18, 067/02, 067/15, 069/17, 074/08, 082/04, 086/12, 088/21, 090/03, 091/15, 091/17, 092/07, 093/04, 095/19, 096/01, 097/07, 099/04, 099/10, 100/17, 104/09, 107/05, 110/08, 126/15, 129/08, 129/20, 129/21, 136/17, 138/03, 138/14, 139/07, 149/17, 153/10, 153/18, 155/07, 165/09, 167/19, 171/07, 173/19, 179/17, 184/18, 185/07, 194/16, 194/17, 195/19, 205/08, 208/12, 213/01, 213/12, 217/08, 218/21, 220/12, 225/19, 228/10, 261/21, 262/15

sened (< Ar. *sanad*) destek, güvence.

s. 166/15

seneviyye (< Ar. *sanaviyya*^f) mecûsî taifesi.

s.+dürler 146/03

seng (< Far. *sang*) taş

s. 172/20

s.+lerdin 153/15

seng-i ħārā mermer taşı, pek sert taş.

s.-i ħ.+dın 163/01

seng-tirāş (< Far. *sang-tirāş*) taş yontucu (sanatkâr).

s.+lar 153/12

s.+larını 150/12

sêp- (< ET (Uyg.) *sep-*) serpmek, saçmak.

s.-ip 196/14

se-pāye (< Far. *sih-pāya*) üç ayaklı, sehpa.

s.+lerdin 183/08

Sepāye Özel ad.

S.+ğa 093/06

ser (< Far. *sar*) baş; tepe.

s. 115/08, 195/11, 195/21, 197/15, 242/16

serāb (< Ar. *sarāb*) serap.
s. 249/20

Serāb Özel ad.
S.+dın 153/05

Seraḥs Özel ad.
S. 028/16, 217/16, 230/10, 230/11
S.+da 097/15, 099/05, 229/08
S.+nı 201/19

ser-āmed (< Far. *sar-āmad*) başta bulunan, ileri gelen.
s. 024/05, 155/19, 217/07
s.+i 124/05

serā-perde (< Far. *sarā-parda*) saray perdesi.
s. 009/02, 023/18
s.+sin 208/13

ser-ā-ser (< Far. *sar-ā-sar*) baştan başa, büsbütün.
s. 037/18, 252/05

ser-āsime (< Far. *sarāsīma*) sersem, şaşkın. (krş. *ser-āsīme*).
s. 191/20

ser-āsīme (< Far. *sarāsīma*) sersem, şaşkın. (krş. *ser-āsime*).
s. 042/14, 162/18, 165/14, 228/18, 230/01

Serbedāl Özel ad.
S. 111/03

ser-be-dār (< Far. *sar ba-dār*) idamlık, idam edilmeye hazır.
s.+lar 111/02
s.+lardin 007/13
s.+larnı 056/02
s.+nın 075/02

Serbedār Ebu Said'in ölümünden sonra Hülegü Han Hanedanlığının son kısa süreli padişahına verilmiş soyadı.
S. 007/14, 111/20, 121/19
S.+lar 111/15, 111/18
S.+larnı 111/08, 111/19

Serbedār Şeyḥ Ḥasan-ı Cūrī Özel ad.
S. 007/12

ser-bülend (< Far. *sar-baland*) başı yüksek, yüce.
s. 096/05

serdār (< Far. *sar-dār*) asker başı, kumandan.

s. 074/03, 079/13, 148/13
s.+ı 026/02, 124/11, 148/09, 157/03, 175/07, 184/15, 249/05
s.+ığa 248/02
s.+lar 028/12, 066/01, 086/04, 124/18, 127/20, 130/09, 147/05, 149/21, 161/14, 212/20, 222/18, 222/20, 232/16, 232/21, 236/12, 239/05
s.+lardın 029/09, 163/10
s.+larğa 161/16
s.+ları 030/12, 087/03, 106/11, 132/05, 136/03, 148/18, 213/17, 233/12, 248/09, 254/19
s.+larıdın 121/10
s.+larığa 176/02
s.+larıñ 243/15
s.+larnı 029/01, 188/11
s.+larnıñ 243/02
s.+nı 229/01

serdār kıl- başkumandan yapmak.

s. k.-ıp 106/13

s. k.-ıp èr-diler 106/18

Serdār Ka'an Özel ad.

S. 041/11

ser-efgende (< Far. *sar-afganda*) başını eğen.

s.-biz 035/06

ser-efrāz (< Far. *sar-afrāz*) başını yukarı kaldıran, benzerlerinden üstün olan.

s. 063/13, 063/15, 098/16, 129/06

s.+dın 009/14

ser-efrāz bol- üstün olmak, yücelmek.

s. b.-dı 006/19, 098/13, 119/07, 125/06, 141/06, 143/20, 150/18, 153/07, 155/10, 183/21, 190/05, 203/01, 210/03

s. b.-dılar 107/14, 168/14, 241/14, 244/03

s. b.-up 025/07, 145/04, 256/09

ser-efrāz èt- yüceltmek.

s. è.-ti 244/12

ser-efrāz kıl- yüceltmek.

s. k.-dı 110/17

s. k.-dılar 246/04

s. k.-ıp 172/18

ser-efrāzlıq (< Far. *sar-afrāz* ve Tü. +*lıq*) üstünlük.

s. 029/02

ser-encām (< Far. *sar* ve Ar. *ancām*) bir işin sonu, akıbeti; olay.

s. 037/19, 239/06, 262/06, 262/13

ser-encām kıl- anlatmak, hikaye etmek.

s. k.-ğay 136/15

s. k.-mak 054/10

seretān (< Ar. *saraṭān*) yengeç burcu (22 Haziran-23 Temmuz).

s.+da 139/12

ser-firāz (< Far. *sar-farāz*) seçkin, mümtaz.

s. 090/07

ser-firāz kıl- yüceltmek.

s. k.-dılar 234/02

ser-gerdān (< Far. *sar-gardān*) perişan.

s. 014/02, 018/10, 087/14, 094/07, 223/21, 229/10

ser-gerdānlık (< Far. *sar-gardān* ve Tü. +lık) perişanlık.

s.+tın 238/15

ser-ḥadd (< Far. *sar* ve Ar. *ḥadd*) sınır boyu, hudut.

s.+da 246/11

s.+dın 138/19

s.+ıda 168/05

s.+ıdın 248/01

s.+ığa 195/19, 250/21

s.+ığa 218/09

s.+ığaça 135/03, 246/19, 247/16

Seriday Özel ad.

S. 132/19

serik (< Ar. *sarik*) hırsızlık.

s. 104/13

Ser-i Pul Özel ad.

S.+da 243/02, 243/15, 243/18

serir (< Ar. *sarir*) taht.

s. 032/08, 037/01, 048/01, 056/18, 061/11, 198/09, 219/09, 221/17, 230/07,

240/11, 261/18

s.+ide 001/10

s.+ığa 007/10

ser-keşlik (< Far. *sar-kaş* ve Tü. +lık) dik başlılık, itaatsizlik.

s.+dın 212/19

ser-keşlik kıl- itaatsizlik etmek.

s. k.-ıp 218/17

s. k.-ıp er-diler 244/08

s.-sa 016/15

ser-keşlik (< Far. *sar-kaş* ve Tü. *+lik*) itaatsizlik.
s. 126/20

ser-keşlik kıl- itaatsizlik etmek.
s. k.-ıp 242/03

Sermālūk Kāl'ası Özel ad.
S.+nı 105/04

Serri-yi Seḳatī Özel ad.
S.+ğa 145/15

serv (< Far. *sarv*) servi, selvi; mecazen: sevgilinin boyu posu.
s. 024/16, 185/09, 206/20, 251/03
s.+ni 253/07

serv-i çimen naz ve eda ile salınarak yürüyen sevgili.
s.-i ç. 205/10

server (< Far. *sarvar*) bir topluluğun en ileri geleni, başkanı; Hz. Muhammed'in adı.
s. 166/16, 217/17, 226/08, 240/09

serv-ḳadd (< Far. *sarv* ve Ar. *ḳadd*) servi gibi boyu olan.
s. 259/10
s.+niḡ 253/09

ser-zeniş (< Far. *sarzaniş*) sitem, azarlama.
s. 080/01, 197/03

ser-zeniş kıl- azarlamak.
s. k.-ıp 187/05

se-şenbih (< Far. *sih-şanbih*) üçüncü gün, salı.
s. 147/03, 165/09, 184/11

sêv- (< ET (Uyg.) *sev-*) sevmek.
s.-er êr-di 031/10

sevāb (< Ar. *savāb*) hayırlı hareket.
s. 185/19

sevābıḳ (< Ar. *sābiḳa'* 'ın çoğulu *savābıḳ*) geçmişte kalmış olaylar.
s. 052/05

sevād (< Ar. *savād*) civar, havali.
s. 006/08

sevād-ı a'ḳam ulu şehir (Mekke-yi Mükerrerme).
s.-ı a.+da 026/02

sevāhīl (< Ar. *sāhīl*'in çoğulu *savāhīl*) sahiller.
s. 135/21

sevdā (I) (< Ar. *savdā* ') Eski biyolojiye göre insanı oluşturan dört maddeden (ahlat-ı erbaadan) biri.
s. 159/11

sevdā (II) (< Ar. *savdā* ') aşırı istek, tutku.
s.+sı 017/02, 054/17

sevdā (III) (< Far. *savdā* < Ar.) ticaret.
s. 020/19
s. 021/01

sêvin- (< ET *sev-in-*) sevinmek.
s.-megi 085/18

Sūku's-semānīn Özel ad. (Seksen Çarşısı)
s. 010/20

Seydī Aḥmed Oğulşāhī Özel ad.
S. 154/17

Seyfe'd-dīn Özel ad.
S. 071/15, 081/08
S.+ni 073/10

Seyfe'd-dīn Bēg Özel ad.
S. 073/06, 075/04, 089/15, 096/07, 097/03, 140/05
S.+ni 072/20, 090/08, 119/12

Seyfe'd-dīn-i Nüküz Özel ad.
S. 076/20

Seyfe'd-dīn Koldaş Özel ad.
S.+ğa 121/16

Seyfel-i Kandahārī Özel ad.
S. 139/03, 212/08
S.+ğa 110/04

Seyfil Barulas Özel ad.
S.+ğa 102/17

Seyfil Nikuderī Özel ad.
S.+ğa 102/17

Seyfü'l-mülūk Özel ad.
S. 100/19, 192/21

Seyhūn Özel ad.

S. 022/04, 033/14, 094/20, 107/21, 108/07, 195/07, 245/02
S.+dın 068/10, 083/11, 089/01, 138/07, 252/15

seyl (< Ar. *sayl*) sel.

s. 060/14, 115/05

seylāb (< Ar. *sayl* ve Far. *āb*) sel suyu.

s. 119/03, 245/05

seyr (< Ar. *sayr*) seyir, bakma.

seyr ēyle- seyretmek.

s. ē.-di 239/03

seyr kıl- bakmak, seyretmek.

s. k.-ur ēr.-di 217/16

seyyār (< Ar. *sayyār*) gezen, dolaşan.

s.+ıdın 178/21

seyyāre (< Ar. *sayyāra'*) gezegen.

s. 037/18

s.+ler 033/02

seyyid (< Ar. *sayyid*) efendi, ileri gelen.

s.+ni 144/20

seyyid-i kāyināt Hz. Muhammed.

s.-i k. 166/15

seyyidü'l-mürselin peygamberlerin efendisi, başı: Hz. Muhammed.

s.ü'l-m. 066/04, 159/07

Seyyid Özel ad. (Emīr Seyyid Bereke)

s. 190/21

Seyyid 'Abdu'llāh Özel ad.

S.+nı 121/02

Seyyid Aḥmed Özel ad.

S. 157/03, 194/01

Seyyid Aḥmed-i Şekī Özel ad.

S.+ni 156/06

Seyyid Aḥmed Kōtval Özel ad.

S.+nı 168/21

Seyyid Aḥmed Tarḥān Özel ad.

S. 179/20, 206/13

S.+ğa 203/17

Seyyid ‘Alī Özel ad.

S.+ni 154/19, 157/07

Seyyid ‘Alī Tarḥān Özel ad.

S. 211/04

Seyyid ‘Alī-yi Şekī Özel ad.

S. 129/11, 154/16, 154/18

Seyyid ‘Alī-yi Şekī Arulat Özel ad.

S. 154/10

Seyyid ‘Āşık Özel ad.

S. 247/01, 247/13

S.+ka 250/18

Seyyid ‘Āşūr Özel ad.

S. 229/19, 229/20, 230/06

Seyyid ‘Āşūr Mīrzā Özel ad.

S. 230/04

Seyyid Bedre’d-dīn Özel ad.

S. 163/12

Seyyid Bereke Özel ad.

S. 084/08, 086/01, 117/15, 117/17, 120/08, 190/16, 190/17

Seyyid Cerrāḥ Özel ad.

S. 157/15

Seyyid Erdebīl Özel ad.

S. 234/15

Seyyid Ġıyāse’d-dīn Özel ad.

S. 104/10, 234/14

S.+ni 120/14

Seyyid Ġıyāse’d-dīn bin Seyyid Kemāle’d-dīn Özel ad.

S. 120/08

Seyyid Ḥamza Özel ad.

S. 189/08

Seyyid Ḥ’āce Özel ad.

S. 144/19, 146/13, 148/05, 159/21, 177/10, 193/02, 202/14, 202/18, 203/05

S.+ğa 202/17, 202/20

Seyyid H'āce Bahādur Özel ad.

S. 164/02, 165/05

Seyyid H'āce Bēg Özel ad.

S. 198/10, 199/05, 199/06, 199/07, 202/03, 202/21

S.+din 199/21

S.+ni 199/19, 202/05

S.+niņ 199/05

Seyyid H'āce ibn Şeyh 'Alī Bahādur Özel ad.

S. 202/14

Seyyid H'āce Şeyh 'Alī Bahādur Özel ad.

S. 137/11, 181/17

Seyyid İbrāhīm Özel ad.

S. 234/14, 234/16

Seyyid 'İmāde'd-dīn Hezār Cerī Özel ad.

S.+ni 112/13

Seyyid 'İzze'd-dīn Sebbābe Özel ad.

S.+din 028/13, 028/18

Seyyid Kemāle'd-dīn Özel ad.

S. 104/05, 120/09, 120/11, 120/18

S.+ni 121/01

Seyyid Maḥmūd Hān Özel ad.

S. 235/17

Seyyid Mezīd Özel ad.

S. 230/11

S.+niņ 234/12

Seyyid Mezīd-i Arğun Özel ad.

S.+ni 233/16, 237/03

Seyyid Muḥammed Özel ad.

S. 233/13

Seyyid Muḥammed Baykara Özel ad.

S. 196/04

Seyyid Muḥammed-i Buḥārī Özel ad.

S. 181/05

Seyyid Muḥammed-i Medenī Özel ad.

S.+ni 142/15

Seyyid Murād Özel ad.
S.+nı 233/13

Seyyid Murtaẓā Özel ad.
S. 121/02

Seyyid Rızā' e'd-dīn Özel ad.
S. 104/05, 120/18
S.+ğa 120/11

Seyyid Şemse'd-dīn-i Tirmidī Özel ad.
S. 150/15

Seyyid Şerīf-i Cürcānī Özel ad.
S. 108/15

sezā (< Far. *sazā*) uygun, münasip.
s. 120/01
s.+sını 124/16

sezā-vār (< Far. *sazāvār*) layık olan, layık.
s. 086/08
s.-sên 086/09

sıçkan (< ET (Uyg.) *sıçgan*) sıçan, fare.
s. 051/14
s.+lar 115/14

Sıçkan Daban Özel ad.
S.+ğa 113/17

Şiddīk Özel ad.
Ş.+ni 212/18

Şiddīk Barulas Özel ad.
Ş. 071/13

Şiddīk Bēg Özel ad.
Ş. 207/05

Şiddīk Tābān Özel ad.
Ş. 114/08

şidk (< Ar. *şidk*) her türlü kötülükten arınmış, saflık, yürek temizliği.
ş. 195/20, 198/13

şıfatlık (< Ar. *şifa'* ve Tü. *+lık*) sıfatlı, şekilde.
ş. 148/17

sıĝ- (< ET (Uyg.) *sıĝ-*) sıĝmak.
s.-madılar 014/08, 144/10
s.-mas 198/05, 222/11
s.-mas  r-di 216/14

sıĝın- (< ET (Uyg.) *sıĝ-ın-*) sıĝınmak.
s.-ıp 066/17, 078/15
s.-ıp  r-di 126/12
s.-ıp  r-diler 139/14

Sıĝnaĝ  zel ad.
S. 095/12
S.+da 094/16, 095/05, 095/18
S.+ka 214/03
S.+nı 094/15, 214/04

       (< Far. < Ar. *      *) saĝlık, esenlik; doĝruluk, ger eklik.
 . 057/07, 059/03, 261/22
 .+i 077/19
 .+ka 114/17, 167/16

       tap- iyile mek.
 . t.-t  033/01, 038/16, 071/12

Sı       zel ad.
S. 022/14, 022/15
S.+ka 022/14
S.+nı 022/17

sın- (< ET (Uyg.) *s -n-* < AT **s -n-*) kırılmak.
s.-d  079/14

sındur- (< *s n-dur-*) kırd rmak.
s.-up 083/15

sınu  (< *s n-u *) kır k.
s. 178/14

sırr (< Ar. *sırr*) sır.
s. 240/14
s.+d n 038/01

si' yet (< Far. < Ar. *si' ya'*) laf ta ıma, dedikodu.
s.+idin 004/13

Sibic b  zel ad.
S. 028/16, 246/09

sif l n (< Far. *sif l n*)  anak,   mlek gibi  eyler.

s. 195/15

sifāriş (< Far. *sipāriş*) yapılmasını veya gönderilmesini isteme, ısmarlama.

s. 206/15

sifāriş kıl- yapılmasını istemek, ısmarlamak.

s. k.-dı 035/09

s. k.-ıp 079/05

s. k.-ıp  r-di 107/02, 107/03

sifle (< Ar. *sifla'*) alçak,  adi.

s. 251/05

 igar (< Ar. * igar*) k   kl  k.

 igar-ı sinn ya  küçüklüğü, çocukluk.

 .-ı s. 132/02

 .-ı s.+ler a 253/13

s  h (< Far. *s  h* < Ar. *s  h*) demir  i .

s.+ni 084/18

 ik at (< Ar. * ika'*'ın çoğul eki *- at* almış şekli * ik at*) inanılır, güvenilir kişiler.

 .+tın 215/20

 ik at 'l-mülk özel ad.

 . 025/16

sikenc  b n (< Ar. *sakancab n*) balla sirkenin karıştırılmasıyla yapılan şerbet.

s.+i 159/11

Sikender  zel ad.

S. 003/07, 038/04, 127/01, 192/19, 192/20, 239/02

sikke (< Ar. *sikka'*) para üzerine vurulan damga.

s. 007/11, 043/02, 053/08, 104/06, 111/08, 164/09, 182/05, 185/20, 198/09, 205/14, 225/01, 260/11

s.+ni 255/11

sil- (< ET (Uyg.) *sil-* < AT **s l-*) silmek.

s.-er 096/05

sil  h (< Ar. *sil  h*) silah.

s. 052/18, 058/03, 096/06, 102/01, 147/10, 147/12, 158/07, 188/03

s.+d n 058/01

s.+ n  055/06

silk (< Ar. *silk*) dizi, sıra.

s. 147/20

s.+ide 088/20

silsile (< Ar. *silsila'*) zincirleme olan şey, silsile.
s.+si 172/16

sīm (< Far. *sīm*) gümüş.
s. 186/01

sīmāb (< Far. *sīmāb*) civa.
s. 019/15

sīm-endām (< Far. *sīm-andām*) gümüş endamlı, gümüş vücutlu.
s. 007/05, 250/08

Simnān Özel ad.
S. 030/08, 191/15

Simsim Kal'ası Özel ad.
S.+ğa 133/15

Sincāb Suyı Özel ad.
S. 229/11

Sincās Özel ad.
S.+da 030/12

Sind Özel ad.
S. 031/16, 110/04

Sind Deryası Özel ad.
S. 031/18
S.+dın 142/05
S.+ğa 153/02

Sindī Bēg bin Kādī 'Īsā Özel ad.
S. 253/02

Sind Suyı Özel ad.
S. 031/17, 032/14
S.+dın 139/04, 212/05
S.+ğa 142/14

sīne (< Far. *sīna*) göğüs, yürek
s. 097/14, 214/21

siñil (< ET *siñil*) küçük kız kardeş
s. 100/17
s.+i 001/06, 009/03, 075/19, 083/17, 160/08
s.+imizni 054/11
s.+iniñdür 075/06

sinn (< Ar. *sinn*) yaş.

ḥadāset-i sinn yaş küçüklüğü, gençlik.
ḥ-i s. 148/20

şağīr-i sinn yaşı küçük olan.
ş.-i s. 050/06

şığar-ı sinn yaş küçüklüğü, çocukluk.
ş.-ı s. 132/02
ş.-ı s.+lerğa 253/13

Sintay Noyan Uyğur Özel ad.
S. 061/02

sipāh (< Far. *sipāh*) asker; ordu.
s. 009/17, 037/15, 054/07, 128/06, 159/08, 233/10, 254/15, 254/21, 255/21

sipāhī (< Far. *sipāhī*) bir orduya ait askerler; atlı askerler.
s. 026/17, 063/11, 065/02, 142/13, 194/08, 218/15, 222/15, 254/02
s.+ler 139/12, 175/08
s.+leri 025/05, 127/05, 164/17
s.+lerni 021/21, 124/14, 160/06

sipās (< Far. *sipās*) şüküretme, dua etme.
s.+iğa 179/16

sipeh (< Far. *sipah-sālār*) başkomutan, serasker.
s. 147/08

sipenci (< Far. *sipanci*) fânî.
s. 085/16

siper (< Far. *sipar*) siper, korunak.
s.+i 150/08

Siperz Mevzi' i Özel ad.
S.+de 212/16

sipih (< Far. *sipih*) gök, gökyüzü, sema.
s. 096/04, 138/15, 149/11, 159/13, 253/07
s.+i 251/05

sīr (< Far. *sēr*) bîzâr, bıkmış.
s. 084/14

Sīrcān Özel ad.
S.+dın 107/15

Sircān Kal'ası Özel ad.

S.+nı 125/09

sîret (< Far. < Ar. *sîra'*) bir kimsenin içi, ahlakı, hâli, tavrı.
s. 209/05

sirişt (< Far. *sirişt*) yaratılış, tabiat.
s. 115/08

Sîstân Özel ad.

S. 002/11, 002/13, 003/17, 028/16, 071/08, 101/01, 101/04, 101/05, 101/08,
101/09, 101/10, 102/16,
137/10, 231/08, 237/07
S.+da 002/07, 002/18, 002/20, 003/02, 227/07, 229/07
S.+dın 230/21
S.+ğa 003/03, 101/07, 205/17, 230/18, 230/19
S.+nı 231/08
S.+nın 102/06

Sîstânî (< *Sîstân* ve nispet eki -î) Sistanlı.
S. 101/21
S.+ler 101/13

sitem (< Far. *sitam*) zulüm.
s. 253/18

sitîz (< Far. *sitēz*) kavga, çekişme.
s.+dın 081/01

sitîze (< Far. *sitēza*) çekişme, kavga.
s. 081/02

Sivās Özel ad.

S. 159/01, 159/15, 160/01, 160/10, 175/05
S.+da 159/19, 160/01, 160/09
S.+ka 158/07, 159/19, 174/18
S.+nı 160/06
S.+tın 175/18

Sivāsür Özel ad.

S. 127/10

siyâdet (< Far. < Ar. *siyāda'*) seyitlik, efendilik.
s. 215/03

siyâh (< Far. *siyâh*) siyah, kara
s. 140/10, 140/13, 140/15

siyâset (< Far. < Ar. *siyāsa'*) memleket idaresi, politika; ceza, idam cezası.
s. 146/18, 169/17, 189/03, 235/07, 244/08, 249/19, 257/16, 262/08
s.+ğa 255/14

s.+i 008/04, 016/09
s.+idin 015/19
s.+te 028/11

siyāset kıl- cezalandırmak.

s. k.-dı 182/04
s. k.-dılar 164/03
s. k.-ğay 157/14
s. k.-makka 017/10

siyāsetlik (< Ar. *siyāsa'* ve Tü. +*lık*) zalim.

s. 067/03, 223/08

siz (< ET *siz*) siz.

s. 012/13, 014/19, 022/12, 034/06, 035/07, 060/05, 081/09, 082/17, 134/13,
147/16, 197/04
s.+din 024/08, 024/09, 035/04, 092/11, 205/06
s.+ge 024/09, 027/06, 034/06, 035/11, 055/09, 081/02, 222/12, 233/14,
234/04
s.+lerdin 133/06
s.+lerni 074/12, 152/01
s.+ni 083/05, 116/08
s.+niñ 012/14, 080/21, 205/05, 251/13

Şklāb Özel ad.

S. 011/08, 011/09

şofi (< Ar. *şūfī* < Yunanca) tasavvuf ehli.

ş. 163/18

Şofi Halil Özel ad.

Ş. 177/05

şofi-hāne (<Ar. *şūfī* ve Far. *hāna*) dergah.

ş. 023/04

Şofi Kongrat Özel ad.

Ş. 117/10

Şofi Tarhān Özel ad.

Ş. 198/09

Soğd Özel ad.

S. 244/10
S.+din 254/03

şohbet (< Far. < Ar. *şuhba'*) sohbet.

ş. 204/02, 215/04
ş.+ığa 226/06

sol (< ET (Uyg.) *sol* < AT **sōl*) sol.

- s. 008/16, 028/20, 036/18, 061/02, 074/01, 101/16, 111/10, 116/03, 121/15, 122/04, 130/19, 131/07, 146/02, 146/07, 147/05, 148/09, 152/12, 177/16, 178/02, 230/13, 251/19, 252/02, 255/20
- s.+da 013/11, 028/12, 147/07
- s.+ğa 020/02, 031/21
- s.+ı 224/17
- s.+ıda 177/07
- s.+ını 230/12
- s.+nı 152/10, 242/08, 254/20
- s.+nıñ 131/21

Somenāt Özel ad. (Guzerat'da Mahmūd Gaznevī tarafından yıkılmış bir put-tapınak adı.)

S. 009/11

S.+ğa 064/18

soñ (< ET (Uyg.) *soñ*) sonra.

- s. 001/07, 001/21, 002/02, 002/11, 002/14, 003/05, 004/01, 004/06, 004/09, 004/13, 004/16, 005/04, 005/17, 006/03, 007/09, 007/15, 008/04, 008/20, 009/04, 009/07, 012/01, 012/03, 012/17, 013/13, 014/18, 016/06, 017/04, 022/17, 023/10, 023/13, 024/10, 029/02, 030/18, 031/06, 031/12, 032/21, 033/15, 033/16, 034/08, 035/01, 035/04, 035/10, 035/20, 035/21, 036/05, 036/06, 036/18, 037/07, 038/20, 039/01, 041/21, 042/02, 042/08, 042/16, 042/19, 044/03, 044/09, 044/16, 045/06, 045/13, 045/18, 046/08, 047/17, 048/17, 051/06, 052/01, 052/10, 054/13, 056/02, 059/02, 060/01, 060/02, 061/07, 066/11, 070/21, 071/06, 072/09, 074/07, 079/04, 079/14, 080/21, 090/04, 092/05, 092/09, 094/02, 095/13, 097/20, 105/05, 106/03, 109/07, 112/09, 112/12, 112/14, 112/16, 113/02, 114/14, 120/18, 125/14, 127/03, 127/05, 127/18, 132/17, 133/01, 134/01, 135/16, 137/07, 140/03, 140/20, 148/09, 154/01, 156/13, 163/07, 164/07, 164/12, 174/21, 180/01, 180/10, 185/14, 196/09, 197/15, 198/11, 199/08, 200/10, 201/12, 202/08, 205/16, 205/21, 206/08, 207/01, 207/20, 208/06, 208/17, 208/19, 208/21, 212/05, 217/14, 219/05, 220/10, 224/09, 224/10, 228/01, 231/09, 234/07, 235/18, 238/06, 238/11, 238/13, 238/15, 238/16, 240/09, 240/10, 241/14, 241/21, 243/04, 246/12, 247/10, 248/06, 248/09, 249/19, 250/04, 257/20, 258/15, 261/04
- s.+dın 047/05
- s.+ıda 029/07
- s.+ıdın 009/05, 047/18, 075/07
- s.+ında 195/16
- s.+ındın 117/20

soñıça (< *soñ+ı+ça*) ardınca.

- s. 104/16

soñınça (< *soñ+ı(n)+ça*) ardınca

- s. 029/10, 030/10, 031/04, 203/21, 251/15

soñra (< *soñ+ra*) sonra.

s. 198/18

sor- (< ET (Uyg.) *sor-* < AT **sōr(a)-*) sormak.

s.-dı 023/21, 024/06, 025/10, 037/04, 037/05, 055/12, 089/13, 109/09, 123/07, 134/13, 147/16, 207/08, 216/17, 218/06, 219/15, 220/21

s.-dılar 040/01, 091/11

s.-dılar  r-se 024/17, 048/11, 076/13

s.-dı  r-se 233/04

s.-dum 220/19

s.-sa 198/14

s.-up 017/10, 061/20, 105/18, 105/21, 110/17, 114/12, 115/18, 115/21, 125/18, 159/16, 170/21, 171/01, 173/14, 189/20

soy- (< ET (Uyg.) *soy-*) soymak.

s.-up 234/21

soyur al (Mo. *soyur al*) ihsan, ba ı  (Lessing, 724b).

s. 099/01, 124/17, 203/16, 212/17, 220/07, 224/04, 245/10, 250/15

soyur al t (< Mo. *soyur al* ve Ar.  o ul eki *- t*) ihsanlar, l tuflar.

s.+lar 231/17

Soyur atmı   zel ad.

S. 196/08, 196/09

Soyur atmı  H n  zel ad.

S. 063/06, 099/14, 110/06

Soyur atmı  M rz   zel ad.

S. 212/14

S.+ a 212/06, 212/17

Soyur atmı  O lan  zel ad.

S. 076/19

S.+nı 084/15

Sozenger n  zel ad.

S.+da 080/04

s g n  (< ET *s k-* < AT **s k n- *) s vme.

s.+lerini 029/15

s k- (< ET *s k-*) s kmek.

s.- p 096/07, 232/13

s yle- (< *s z+le-*) söylemek.

s.-yim 239/13, 239/15

s z (< ET (Uyg.) *s z*) s z.

s. 001/19, 011/04, 011/17, 012/14, 014/20, 015/12, 017/03, 017/21, 021/08,

024/07, 024/10, 034/07, 036/01, 037/05, 045/15, 047/03, 055/16, 057/06, 075/11, 075/13, 077/06, 089/05, 090/20, 096/08, 101/11, 105/21, 108/04, 126/16, 151/12, 165/18, 167/18, 170/11, 171/04, 172/09, 175/04, 179/08, 194/20, 200/11, 210/15, 211/01, 214/13, 217/21, 218/06, 218/09, 218/10, 221/01, 223/09, 225/14, 225/21, 226/06, 228/17, 232/15, 239/19, 242/09, 252/14, 257/08, 260/05, 260/07
s.+din 038/15, 057/14, 061/04, 130/06, 159/15
s.+dür 171/02, 221/14
s.+ge 020/02, 050/19, 085/02, 154/07
s.+i 020/17, 038/02, 047/11, 071/02, 083/06, 083/14, 112/02, 133/04, 172/21, 199/13, 209/13, 211/01, 226/14, 260/16
s.+idin 095/12, 112/21
s.+idür 012/14, 171/03
s.+ige 044/06
s.+imiz 205/15
s.+in 081/16, 166/02, 189/15, 220/03, 234/07, 239/02
s.+ini 089/06, 130/06, 253/02
s.+ler 009/02, 019/09, 030/01, 036/12, 075/21, 079/04, 108/02, 120/20, 159/04, 159/10, 159/12, 160/18, 172/03, 172/09, 173/21, 180/01, 199/20, 218/10, 261/02
s.+lerdin 035/10, 260/17
s.+lerge 009/21
s.+lerğa 251/16
s.+leri 004/05, 141/04
s.+lerige 029/13
s.+lerini 114/20, 130/03, 173/09, 174/19, 190/10
s.+lerni 234/05
s.+ni 014/19, 016/02, 024/18, 035/12, 037/04, 038/15, 038/16, 054/12, 161/20, 199/01, 242/09, 251/14
s.+üm 015/01

Söztüz Deryası Özel ad.

S.+dın 041/06

sözle- (< ET (Uyg.) *söz+le-*) söylemek.

s.-di 016/20

sözleş- (< ET (Uyg.) *söz+le-ş-*) sözleşmek, konuşmak.

s.-ip 075/14, 116/10, 197/05

s.-tiler 047/12

sözlük (< *söz+lük*) sözlü.

s. 130/01, 235/06

su (< ET *suv* < AT **sūb*) su.

s. 010/16, 010/18, 022/04, 022/07, 022/08, 042/11, 052/18, 072/04, 072/10, 074/14, 078/20, 111/17, 112/18, 115/04, 116/02, 120/12, 122/21, 123/15, 126/10, 127/04, 128/05, 130/18, 131/05, 142/16, 143/03, 146/14, 148/11, 175/17, 179/15, 187/19, 195/16, 198/13, 202/07, 206/04, 245/13

s.+dadur 184/07

s.+dın 002/05, 026/18, 033/14, 042/11, 042/13, 057/16, 060/10, 072/08, 072/09, 072/16, 072/17, 074/10, 074/14, 076/18, 078/12, 078/21, 079/02, 089/07, 091/02, 091/03, 092/14, 094/20, 105/17, 108/08, 109/21, 111/18, 116/02, 116/12, 116/13, 116/14, 116/16, 119/13, 120/02, 120/16, 123/10, 123/14, 123/17, 123/19, 125/03, 126/03, 126/05, 130/13, 135/02, 139/19, 140/12, 142/15, 142/20, 146/13, 151/02, 151/19, 171/16, 182/13, 187/20, 188/07, 197/11, 197/12, 202/11, 206/06, 209/18, 210/10, 231/15
s.+dur 083/04
s.+ğa 032/05, 032/06, 032/08, 032/11, 044/05, 076/07, 091/02, 091/03, 091/04, 116/14, 143/02, 143/05, 151/18, 169/06, 169/16, 184/13
s.+lar 092/12
s.+nı 109/20, 116/03, 143/11, 167/03, 171/20, 176/12, 176/14
s.+yı 002/04, 032/09, 086/21, 087/01, 146/07, 173/03, 182/12, 182/19, 195/07
s.+yıldın 107/21, 146/09, 152/08, 220/03, 259/09
s.+yığa 025/14, 094/20, 116/02, 204/20
s.+yındın 256/17
s.+yını 057/16
s.+ynı 072/14

şubh (< Ar. *şubh*) sabah, şafak vakti.

ş. 130/13, 166/03, 175/21, 185/12, 188/20
ş.+da 109/21
ş.+dın 225/18
ş.+ğaça 109/20

subruk çabuk.

obruk subruk hızlı bir şekilde (VeWTD I: 1164b; Budagov I: 108)
o. s. 251/18

sūd (< Far. *sūd*) fayda, kazanç.
s. 024/15, 098/07

Sudukün Özel ad.
s.+ni 054/04

şudūr (< Ar. *şudūr*) sâdır olma, meydana çıkma.
ş. 190/10

şuffe (< Ar. *şuffa'*) yükseltilmiş zemin.
ş. 138/10, 138/11

suğar- (ET (MK) *suvğar-* < AT **sūv*+*ğar-*) sulamak.
s.-ıp 115/04

Suğulğan Özel ad.
S. 113/15

suğur- (< ET (MK) *soğur-*) çıkarmak, sıyırmak.

s.-dı 096/07
s.-may 077/13
s.-up 084/18, 119/02

sūk (< Ar. *sūk*) çarşı, pazar.
s. 009/06

Suqnāk-tegin Hān Özel ad.
S. 021/13

şulehā (< Ar. *şālih*'in çoğulu *şulahā*') salihler, iyi amel sahibi kimseler.
ş. 166/17, 186/20
ş.+sı 172/06

şulh (< Ar. *şulh*) sulh, barış.
ş. 008/01, 044/08, 044/11, 047/11, 047/12, 049/17, 067/11, 076/01, 080/17,
081/14, 081/15, 090/19, 091/08, 130/02, 130/03, 211/01, 220/03, 220/09,
229/04, 229/19, 229/20, 230/04, 237/11, 238/01, 243/12, 256/14
ş.+dadur 076/04, 172/09
ş.+dın 081/17, 090/20, 232/17
ş.+ğa 076/04, 234/15

şulh kıl- barışmak.
ş. k.-dı 230/05
ş. k.-dılar 053/20, 226/14
ş. k.-ğanı 219/19
ş. k.-ğay 220/02
ş. k.-ıp 089/08, 089/09, 091/07, 201/11, 220/05, 231/15

sultān (< Ar. *sultān*) padişah, hükümdar.
s. 006/21, 010/01, 018/17, 018/18, 020/02, 020/05, 021/02, 021/14, 024/01,
024/12, 025/04, 026/20, 030/07, 030/09, 030/11, 030/12, 031/05, 031/06,
031/14, 031/20, 032/01, 032/03, 032/04, 032/05, 032/09, 032/11, 033/13,
048/10, 049/10, 049/12, 050/05, 050/08, 050/14, 050/17, 051/01, 051/04,
051/07, 051/08, 051/10, 051/18, 051/19, 051/20, 052/01, 052/03, 063/15,
091/13, 098/04, 104/07, 107/18, 118/17, 158/02, 158/03, 158/05, 174/16,
178/05, 188/02, 197/17, 204/03, 204/08, 215/12, 227/04, 241/04, 243/14,
245/14, 247/13, 252/09, 253/19, 255/03, 255/07, 255/19, 256/13, 257/05,
257/08, 258/17, 262/11
s.+dın 001/08, 032/18, 037/12, 051/03
s.+ğa 007/02, 018/18, 023/16, 025/12, 031/17, 049/20, 050/09, 050/17,
052/01, 052/02, 188/03
s.+ı 033/03, 166/03, 166/04
s.+lar 063/11, 094/19, 109/05, 250/07, 250/10, 250/12, 250/15, 250/19,
251/02, 251/12, 251/15, 251/16, 252/16, 253/12, 253/16, 254/01, 254/03,
254/14, 257/02, 257/05, 257/11, 257/14, 257/15, 257/19, 258/08, 258/11,
259/13, 260/04
s.+lardın 260/02
s.+largā 249/18, 249/20, 250/21, 251/08, 252/20, 253/19
s.+ları 253/05

s.+ların 254/01
s.+nı 020/03, 020/04, 025/12, 031/19, 032/03, 208/21
s.+nın 026/03, 030/18, 037/09, 051/09, 051/10, 051/11, 157/09, 208/08

Sulṭān Özel ad.
S. 138/01,
S.+nı 138/03

Sulṭān Aḥmed Özel ad.
S. 103/20, 104/15, 104/17, 107/15, 123/05, 123/10, 123/18, 124/01, 129/20,
154/08, 157/19, 157/20, 158/01, 158/09, 160/07, 160/18, 169/03, 169/12,
170/05, 170/06, 171/08, 171/09, 171/16, 187/15, 187/16, 187/18, 187/21,
188/04, 190/16, 200/04, 203/19, 204/01, 204/04, 204/05, 204/11, 204/12,
204/13, 208/08, 208/11, 208/12, 208/18, 208/19, 208/20, 209/01, 247/02
S.+dın 123/05
S.+ğa 123/09, 160/08
S.+ka 123/20, 157/17, 204/09, 209/01
S.+ni 123/17, 123/18, 188/01, 211/13
S.+nın 124/01, 124/05, 187/13, 204/06, 208/07

Sulṭān Aḥmed-i Calayır Özel ad.
S. 104/14, 129/15, 154/06, 181/07, 208/08
S.+nı 014/03
S.+nın 129/15

Sulṭān Aḥmed-i Têmürtaş Özel ad.
S. 230/11

Sulṭān Aḥmed Mîrzâ Özel ad.
S. 235/01
S.+dın 194/10, 194/12

Sulṭān Aḥmed Mîrzâ bin Ebū Sa'îd Mîrzâ Özel ad.
S. 241/09

Sulṭān Aḥmed Tenbel Özel ad.
S. 244/18, 244/20, 244/21, 245/17, 246/01, 246/05, 246/13

Sulṭān 'Alāe'd-dîn Özel ad.
S.+ni 001/14

Sulṭān 'Alāe'd-dîn Keykubād-ı Selçûkî Özel ad.
S. 160/03

Sulṭān 'Alāe'd-dîn Mes'ûd Şâh bin Fîrûz-şâh Özel ad.
S. 001/10

Sulṭān 'Alî Özel ad.
S. 125/04, 196/04, 199/07, 199/08, 234/01

Sultān ‘Alī Mīrzā bin Sultān Maḥmūd Mīrzā Özel ad.
S. 242/14

Sultān ‘Alī-yi Sebzvārī Özel ad.
S. 199/05, 199/21

Sultān Argun Özel ad.
S. 231/11

Sultān Artūḥ Yaylağ Özel ad.
S.+ıḡa 137/16

Sultān Baḥt Bègim Özel ad.
S. 137/04
S.+dindür 171/05

Sultān Barulas Özel ad.
S. 177/09

Sultān Bègim Özel ad.
S.+ni 235/16

Sultān Behrām Özel ad.
S. 131/01

Sultān Celāle’-d-dīn Özel ad.
S. 020/03, 027/18, 031/03, 031/05, 031/13, 031/16, 037/09, 037/12,
142/13
S.+dīn 033/01
S.+ni 037/15

Sultān Celāle’-d-dīn Ḥ’ārezmşāh Özel ad.
S. 037/08

Sultān Celāle’-d-dīn Mengübèrti Özel ad.
S. 003/01

Sultān Cüneyd Özel ad.
S. 221/16

Sultān Dilşād Özel ad.
S.+nı 160/08

Sultān Dilşād Ḥātūn Özel ad.
S. 051/16

Sultān Ebū Özel ad.
S. 066/11

Sultān Ebū Sa’īd Özel ad.

S. 007/02, 049/18, 050/06, 051/20, 056/02, 062/21, 221/21, 232/02
S.+ka 049/16
S.+ni 052/09, 053/04, 054/03, 224/15

Sultān Ebū Saʿīd Bahādur Ḥān Özel ad.

S. 007/11, 050/20
S.+dın 006/19

Sultān Ebū Saʿīd Mīrzā Özel ad.

S. 223/17, 223/19, 223/21, 224/09, 224/11, 224/13, 224/14, 224/15, 224/18,
226/01, 226/02, 226/04, 226/07, 226/10, 228/02, 228/03, 228/09, 228/12,
228/14, 229/04, 229/06, 229/19, 229/20, 229/21, 230/04, 230/06, 230/09,
230/10, 230/20, 231/08, 231/09, 231/14, 231/15, 231/19, 232/02, 233/12,
233/14, 233/21, 234/08, 234/11, 234/14, 235/09, 236/03, 236/04, 236/05,
236/07, 240/19
S.+ga 224/19, 233/08, 233/09, 233/19, 234/01, 241/02
S.+nı 223/19, 224/10
S.+ni 223/07, 224/08, 228/03, 229/20, 230/08, 231/10, 232/05, 233/05,
234/16, 234/21, 236/02

Sultān Ekber Özel ad.

S. 257/17

Sultān Emīr Čūpān Özel ad.

S. 050/04, 051/06

Sultān Farac Özel ad.

S.+ka 161/13

Sultān Fīrūz-şāh Özel ad.

S. 146/07, 147/02, 148/10, 148/12

Sultān Ġāzī Maḥmūd Özel ad.

S. 050/12

Sultān Ġıyāse'd-dīn Özel ad.

S. 001/21, 061/07

Sultān Ġıyāse'd-dīn bin Muḥammed Sām Özel ad.

S. 007/04

Sultān Ġıyāse'd-dīn Muḥammed bin Sām Özel ad.

S. 003/09
S.+ga 003/10

Sultān Ḥalīl Özel ad.

S. 103/01, 121/03, 235/02

Sultān Ḥalīl Mīrzā Özel ad.

S. 147/05, 165/03, 171/14, 211/03

Sultān Hān Sa'īd Özel ad.
S. 255/17

Sultān Hātūn Özel ad.
S. 098/11

Sultān Husrev Özel ad.
S. 097/21

Sultān Hüseyin Özel ad.
S. 099/06, 171/05, 235/01

Sultān Hüseyin Mīrzā Özel ad.
S. 066/12, 147/05, 152/04, 162/14, 162/17, 164/03, 165/10, 171/18, 177/01,
178/17, 180/20, 184/12, 192/10, 193/02, 193/04, 193/08, 194/14, 194/18,
198/20, 199/01, 201/13, 230/19, 231/14, 231/15, 231/16, 235/09, 235/10,
235/12, 236/03, 236/04, 236/05, 236/06, 236/08, 236/10, 236/11, 236/13,
236/17, 236/20, 237/01, 237/02, 237/04, 237/07, 237/08, 237/15, 238/03,
238/10, 238/13, 246/17, 248/02, 248/06, 248/18, 249/09, 249/21
S.+ğa 194/10, 197/02, 236/15, 247/09
S.+nı 121/03, 176/08, 201/20, 201/21
S.+nı 176/10, 197/01, 235/05, 236/07, 238/14, 249/09

sultānī (< Ar. *sultān* ve nispet eki -ī) sultana yakışır, sultanlara layık.
s. 177/20, 213/11

Sultān İbrāhīm Özel ad.
S.+ni 255/05

Sultān İbrāhīm Mīrzā Özel ad.
S. 227/08, 227/16

Sultān İbrāhīm Şāh Melik Özel ad.
S. 217/13

Sultān 'İsā Özel ad.
S. 125/04, 125/05, 125/17, 135/13, 168/16, 187/04, 191/05
S.+dın 125/18
S.+nı 129/01, 168/17
S.+nı 126/17, 191/02

Sultāniyye Özel ad.
S. 050/15, 121/07, 126/02, 159/12, 200/02, 217/19, 222/04
S.+de 051/10, 053/21, 103/20, 127/18, 168/16, 217/12, 233/17
S.+dın 050/20, 052/12, 126/15, 135/16
S.+ğa 050/05, 051/15, 053/03, 053/06, 053/17, 053/19, 103/19, 103/21,
104/02, 104/21, 129/01, 129/10, 135/13, 159/18, 185/16, 191/11, 200/19,
204/20, 205/03, 212/21, 233/13, 233/21
S.+ğa 215/10

S.+ni 104/02, 201/10

S.+niņ 050/01

Sultāniyye Kal'ası Özel ad.

S.+da 049/21, 050/02

S.+n 201/03

S.+nı 200/11

Sultān Kolinçaq Özel ad.

S. 243/03

sultānlık (< Ar. *sultān* ve Tü. +lık) sultanlık.

s. 050/08

Sultān Maḥmūd Özel ad.

S. 147/02, 147/07, 148/21, 149/04, 149/06, 149/08

S.+ka 246/19

S.+nı 139/06

Sultān Maḥmūd Hān Özel ad.

S. 063/07, 117/05, 141/12, 150/01, 162/14, 165/03, 169/02, 169/21, 179/18,
182/09, 241/20, 244/19, 245/04

S.+nı 110/07

Sultān Maḥmūd-ı Gaznevī Özel ad.

S. 064/18

Sultān Maḥmūd Mīrzā Özel ad.

S. 235/01, 236/19, 237/01

S.+ga 231/18

S.+nı 236/06

Sultān Muḥammed Özel ad.

S. 021/05, 049/12, 066/05, 217/03, 235/02, 239/18

S.+ni 048/17

Sultān Muḥammed bin Baysunğur Özel ad.

S.+ga 217/18

Sultān Muḥammed bin Ebū Sa'īd-i Ṭabesī Özel ad.

S. 135/05

Sultān Muḥammed Hudābende Özel ad.

S. 005/02, 005/17

Sultān Muḥammed H'ārezmšāh Özel ad.

S. 002/21, 018/17, 020/01, 028/07, 029/07

Sultān Muḥammed-i Ṭabesī Özel ad.

S.+niņ 135/04

Sultān Muḥammed Mīrzā Özel ad.

S. 181/01, 217/19, 218/02, 218/04, 222/01, 222/06, 222/11, 222/14, 222/17,
223/02, 223/05, 224/21, 225/02, 225/04, 225/05

S.+dın 222/16

S.+ğa 218/03, 222/07, 222/20, 223/03

S.+nı 218/12

S.+nın 221/18, 224/20, 225/01

Sultān Muḥammed Şāh Özel ad.

S.+dın 085/19

Sultān Mu‘izze’-d-dīn Behrām Şāh bin Êltutmuş Özel ad.

S. 001/05

Sultān Murād Özel ad.

S. 235/02

Sultān Mu‘taşım Özel ad.

S. 207/11, 207/13

S.+ğa 207/12

Sultān Nāşire’-d-dīn Maḥmūd bin Fīrūz-şāh Êltutmuş Özel ad.

S. 001/15

Sultān Raziye Özel ad.

S. 001/18

S.+ni 001/20

Sultān Raziyye’-d-dīn Özel ad.

S. 001/02

Sultān Sa‘īd Baysungur Özel ad.

S. 217/02

Sultān Sa‘īd Hān Özel ad.

S. 256/07, 256/11, 258/12

Sultān Şālih Özel ad.

S.+ka 126/17

Sultān Sencer Özel ad.

S. 002/10, 114/08, 136/18, 154/12, 154/14, 177/02, 179/05

Sultān Sencer bin Melik Şāhka Özel ad.

S. 003/06

Sultān Seyyid Aḥmed-i Kebīr Özel ad.

S. 172/01

Sultān Şāh Özel ad.

S.+nı 121/12

Sultān Tāhir Özel ad.

S. 154/13, 154/16, 171/17, 187/17, 187/20

S.+ğa 187/16

S.+ni 157/02, 158/13, 158/19

Sultān Tēmür Özel ad.

S. 195/21

Sultānū'l-‘ārifin Özel ad. (Sultan Bayezid-i Bestamî'nin lakabıdır.)

S. 193/13

sultānū's-selāṭin (< Ar. *sulṭān* harf-i tarif *el-* ve Ar. *salāṭīn*) sultanların sultanı.

s. 066/04, 066/16, 066/19, 253/17

s.+ğa 256/12

s.+ni 253/13, 262/01

s.+niñ 255/05

Sultān Üveys Özel ad.

S. 103/20, 104/02, 205/16, 205/17, 205/18, 205/20

Sultān Veled Özel ad.

S. 235/02

Sultān Veys Özel ad.

S.+niñ 051/06

Sultān Veys bin Şāh Şücā' Özel ad.

S. 102/19

Sultān Yahyā Özel ad.

S. 107/15

Sultān Yūsuf-ı Barulas Özel ad.

S. 221/16

suluk (< *su+luk*) sulu.

s. 127/01

şumm (< Ar. *aşamm*'in çoğulu *şumm*) sağırlar.

ş. 063/16

sun- (< ET (Uyg.) *sun-*) sunmak, uzatmak.

s.-up ér-diler 058/16

Suncağ Noyan Özel ad.

S. 044/17

Sunc Suyı Özel ad.
S.+da 130/14

Sunğur Kal'ası Özel ad.
S.+ğa 121/09

sūr (< Ar. *sūr*) kale, duvar.
s. 027/20, 096/15
s.+ı 198/15

Surāb Kuduğı
S.+da 076/09

şūret (< Far. < Ar. *şūra'*) görünüş; tarz, yol.
ş. 096/18, 108/14, 162/08
ş.+ı 057/09, 218/12
ş.+ide 015/20
ş.+ni 151/19, 156/20

şūret-i hāl hālın nasıl olduğu.
ş.-i h. 096/18
ş.-i h.+nı 058/14, 058/20, 220/21

şūret-ger (< Ar. *şūra'* ve Far. *-gar*) ressam.
ş. 193/20

susızlık (< *su+sız+lık*) susuzluk.
s.+tın 179/14

susuzlîğ (< *su+sız+lîğ*) susuzluk.
s.+ıdın 128/20

şu'ūbet (< Far. < Ar. *şu'ūba'*) güçlük, zorluk.
ş. 202/17
ş.+te 259/05

şu'ūd (< Ar. *şu'ūd*) yukarı çıkma, yükselme.

şu'ūd kıl- yukarı çıkmak.
ş. k.-sa 005/14

suva- (< ET (MK) *suva-*) sıvamak, sürmek.
s.-pturlar 168/03

Sübedey Özel ad.
S. 029/06, 029/19, 030/01, 030/03, 030/05, 030/08, 030/10, 030/18, 034/04,
034/05
S.+ni 025/04, 029/10
S.+niğ 034/03

Sübedey Bahādur Özel ad.

S. 028/08

sübḥānī (< Ar. *subḥān* ve nispet eki *-ī*) Allah'a ait.

s. 209/06

süflī (< Ar. *sufī* ve nispet eki *-ī*) âdî, bayağı.

s.+ğa 065/12

süḥan-dān (< Far. *suhun-dān*) güzel söz söyleyen.

s.+ları 010/09

süḥan-dānlık (< Far. *suhun-dān* ve Tü. *+lık*) güzel söz söyleme.

s. 130/03

süḥan-verlik (< Far. *suhun-var* ve Tü. *+lık*) düzgün ve güzel konuşma.

s. 077/21

sühulet (< Far. < Ar. *suhūla'*) kolaylık.

s. 238/14, 242/16

Sükey Özel ad.

S. 048/03

sükkān (< Ar. *sākin* 'in çoğulu *sukkān*) oturanlar, ikamet edenler.

s.+1 065/10, 120/15

s.+ın1 134/04

Süldüz Özel ad.

S. 084/11, 093/04, 118/06

Süleymān Özel ad.

S. 056/10, 075/20, 117/10, 163/14, 197/18

Süleymān Barulas Özel ad.

S. 071/21, 072/20

Süleymān Bēg Özel ad.

S. 107/20

Süleymān Ḥān Özel ad.

S. 056/13

Süleymān Ḥān bin Muḥammed bin Sekte bin Hülegü Ḥān Özel ad.

S. 056/10

Süleymān-ı Yasavurī Özel ad.

S. 079/06

Süleymān Kūh Özel ad.

S. 139/04

Süleymān-şāh Özel ad.

S. 137/11, 144/18, 152/04, 156/05, 169/02, 170/17, 171/12, 176/21, 193/01, 260/18, 260/19

Süleymān-şāh Bēg Özel ad.

S. 113/18, 114/07, 117/05, 142/07, 142/11, 143/04, 145/20, 151/15, 151/21, 155/11, 159/20, 162/13, 165/02, 169/14, 171/21, 179/06, 180/20, 191/06, 191/09, 191/12, 201/20, 202/03

S.+din 201/18

S.+ge 190/14, 193/12, 201/18

S.+ni 114/06, 155/06, 155/12, 201/19

Süleymān Tağı Özel ad.

S.+nı 102/11

sülūk (< Ar. *sulūk*) bir yola girme, bir yol tutma.

s. 001/11, 013/01, 056/19, 120/16, 175/13, 237/11

sülūk kıl- bir yola girmek.

s. k.-ur  r-di  035/09

sümme (< Ar. *summa*) sonra; tekrar ve tekrar.

s. 172/07, 215/20

sünnet (< Far. < Ar. *sunna*^f) Hz. Muhammed'in sözleri, işleri, tasvipleri.

s. 120/19

s r- (< ET *s r-* < AT **s r-*) sürmek, sevk etmek; kovmak; çekmek, çıkarmak.

s.-diler 026/06, 071/06, 082/10, 101/19, 116/17, 131/21, 165/08, 178/21

s.- p 023/05, 024/20, 025/09, 025/18, 026/21, 027/20, 032/15, 074/01, 078/15, 144/13, 169/05, 179/09

s r at (< Far. < Ar. *sur a*^f)  abukluk, hız.

s. 137/02

süren (< Mo. *süre-n*) savaş meydanında askerlerin bağırışları, savaş narası. (bk *süre-* Lessing, 745a)

s. 165/14

s.+ni 252/08

s ren sal- ba ırmak,  a ırmak.

s. s.-dılar 165/13, 177/21, 234/10, 255/21

s. s.-ip 152/17

S reyy  (< Ar. *surayy *)  lker yıldızı (ayın    nc  menzili).

S.+ a 195/13

s rt- (< ET (MK) *s rt-* < *s r-t* < AT **s r-*) sürmek, dokundurmak.

s.-üp 021/09, 101/20, 109/02, 170/01, 178/05

sürür (< Ar. *surūr*) sevinç.

s.+ğa 218/20

s.+ı 009/17

sürük (< ET (Uyg.) *sürüg* < AT **sūr-üg*) sürü, hayvan sürüsü.

s. 026/08

süt (< ET (Uyg) *süt* < AT **sūt*) süt.

s. 012/03, 016/02, 032/10

s.+ünni 012/02

sütüde (< Far. *sitūda*) övülmüş.

s. 061/16, 176/20

sütün (< Far. *sutūn*) sütun, direk.

s. 153/15

s.+larğa 160/04

s.+larını 041/03

sütünlük (< Far. *sutūn* ve Tü. +*luḳ*) sütunlu.

s. 193/21

Süvālek Tağı Özel ad.

S. 152/02

S.+ğa 152/09

süyek (<< ET *sūyūk*) kemik.

s.+ı 061/17

s.+ige 062/03

s.+ini 049/04, 051/15, 125/16, 185/02, 191/01, 196/21, 205/12, 219/05, 219/13, 230/17, 231/10, 238/09, 246/21, 248/06

s.+ler 061/18, 061/19

s.+ni 258/09

Süyünbek Özel ad.

S. 091/09

Süyünç Özel ad.

S. 071/13

Süyünç Bēg Özel ad.

S.+ge 199/17

Süyünçek Özel ad.

S. 098/04, 103/03, 146/14, 159/21, 165/04, 166/08, 176/21

S.+ni 136/08

Süyünçek Bahādur Özel ad.

S. 109/06, 110/19, 116/08, 121/09, 148/05, 181/14

Süyünçek Bêg Özel ad.

S. 125/11, 193/01, 193/11, 201/01, 201/05

S.+niş 200/05

Süyünç Hân Özel ad.

S. 023/18

Süyünç H'âce Özel ad.

S. 262/07

Süyünç H'âce Hân Özel ad.

S. 239/08, 242/05, 252/13

S.+dur 241/04

Süyünç Kutluk Ağa Özel ad.

S. 009/03

S.+nı 009/05

Süyünç Kutluk Ağa bin Tarmaşîrîn Hân Özel ad.

S.+nı 085/12

Süyünç Têmür Özel ad.

S. 140/12

Svanit Kal'ası Özel ad.

S.+dadur 158/18

Ş

şa' bân (< Ar. *şa' bân*) Arabî ayların sekizincisi.

ş. 184/17, 185/07, 195/19, 251/06

ş.+da 167/19

şād (< Far. *şād*) sevinçli.

ş. 239/09

şādān (< Far. *şādān*) sevinçli, keyifli.

ş. 176/17

Şādī Baht Hân Özel ad.

Ş. 204/01

Şādī Bêg Hân Özel ad.

Ş. 043/10

şādmān (< Far. *şādmān*) sevinçli.

ş. 005/16, 059/20, 069/12, 081/17, 084/13, 138/17, 149/16
Ş. 081/05

Şādmān Özel ad.
Ş.+dın 224/01

Şād Melik Özel ad.
Ş. 195/01, 209/13
Ş.+ni 195/02, 195/03

Şād Melik Bēg Özel ad.
Ş.+ni 175/21

şādyāne (< Far. *šādyāna*) bando.
ş. 224/12

şā'e (< Ar.) istedi.
ş. 086/16

şafaḵ (< Ar. *şafaḵ*) güneş battıktan sonra ufukta kalan kızılılık.
ş. 029/16
ş.+dın 253/15

şaḡāl (< Far. *şaḡāl* < Sanskritçe *śṛigāla*) çakal.
ş. 157/05

şāgird (< Far. *şāgird*) öğrenci, çırak.
ş. 137/13

şāh (< Far. *şāh*) padişah, hükümdar.
ş. 009/09, 010/04, 010/06, 033/08, 035/12, 037/14, 038/04, 038/05, 063/10, 063/18, 082/10, 085/19, 086/17, 096/16, 122/11, 122/12, 149/18, 149/19, 183/18, 190/11, 213/04, 227/19, 233/10, 239/16, 239/17, 239/18, 253/19, 254/13, 261/17, 262/09
ş.+ḡa 122/11
ş.+ı 037/17, 065/15, 109/16
ş.+ıḡ 239/18
ş.+ḡa 198/08
ş.+lar 082/10, 174/20, 239/07
ş.+lardin 262/12
ş.+ları 072/11, 081/18, 139/04, 202/04
ş.+larınıḡ 212/15
ş.+larınıḡ 102/04
ş.-sēn 035/06

Şāh 'Alī-yi Ferāhī Özel ad.
Ş.+ni 142/13

şāh-āne (< Far. *şāhāna*) hükümdara yakışacak şekilde olan, çok mükemmel.
ş. 128/14

Şāh Bahāe'd-dīn Özel ad.
Ş. 068/21, 109/12

Şāh-baht Özel ad.
Ş. 245/02
Ş.+ka 241/08

Şāh-baht Hān Özel ad.
Ş. 238/02, 238/03, 238/04, 238/10, 238/12, 238/13, 238/17, 238/19, 238/20, 241/04, 241/12, 241/19, 242/08, 242/11, 242/18, 243/07, 243/11, 244/17, 245/01, 245/05, 245/13, 245/15, 246/11, 246/19, 246/21, 247/01, 247/04, 247/05, 247/17, 248/01, 248/04, 248/08, 248/12, 248/17, 248/19, 250/03, 250/04, 250/21, 251/08, 251/10, 251/11, 251/14, 251/19, 252/02, 252/03, 252/16, 252/17, 254/01
Ş.+dın 238/15, 252/14
Ş.+ğa 241/15, 244/05, 245/06, 245/11, 245/20, 246/14, 247/02, 249/04, 249/10, 249/15, 250/01, 250/04, 250/16
Ş.+nın 246/12, 247/08, 247/20, 248/15, 249/15, 250/04, 250/14, 251/02, 251/05, 251/16, 252/12

Şāh Bedaḥşān Özel ad.
Ş. 211/04

Şāh Boran Özel ad.
Ş. 164/07

Şāh Boran Şīr Özel ad.
Ş. 177/11

Şāh Celāle'd-dīn-i Ferāhī Özel ad.
Ş. 101/07

Şāh-cihān Oġlan Özel ad.
Ş. 156/11

Şāh Ebū İshāḳ Özel ad.
Ş. 107/15

Şāh Ebū'l-feth Özel ad.
Ş. 215/21

şāhen-şāhlıḳ (< Far. *şāhanşāh* ve Tü. *+lık*) en büyük padişahlık, şahlık.
Ş. 065/09

Şāh Hüseyn Özel ad.
Ş. 247/06

Şāh Hüseyn-i Sīstānī Özel ad.
Ş. 221/19

Şāh-ı Şāhān Özel ad.
ş. 101/10, 125/09

şāhī (I) (< Far. *şāh* ve Far. *ī*) bir padişah.
ş. 239/14

şāhī (II) (< Far. *şāh* ve nispet eki *ī*) hükümdara yakışır, hükümdara ait.
ş. 201/01

Şāhīn Özel ad.
Ş. 177/19

Şāh İsmā'īl Özel ad.
Ş. 014/04, 238/16, 250/21, 251/02, 251/10, 251/11, 251/18, 252/14, 253/02,
256/16, 258/02, 258/13, 259/16
Ş.+ğa 253/06, 258/05
Ş.+ni 251/07, 252/16
Ş.+niş 251/11

Şāh Karīb Mīrzā Özel ad.
Ş. 238/18

Şāh Kuṭbe'd-dīn Özel ad.
Ş. 101/10, 101/19, 205/17
Ş.+ni 102/02, 102/04

şāhlık (< Far. *şāh* ve Tü. *+lık*) şahlık, padişahlık.
ş. 086/08
ş.+da 035/13

Şāh Maḥmūd Özel ad.
Ş.+ğa 211/06

Şāh Maḥmūd Mīrzā Özel ad.
Ş. 227/09, 227/14, 227/17, 227/20, 228/01, 228/02, 228/11, 228/15, 228/18,
230/18
Ş.+ğa 227/21, 230/19
Ş.+nı 227/08, 227/11
Ş.+nış 227/07

Şāh Manşūr Özel ad.
Ş. 122/02, 122/04, 122/07, 122/08, 122/09, 122/14, 122/16, 224/08
Ş.+dın 122/03
Ş.+ğa 107/11

Şāh Melik Özel ad.
Ş. 166/08, 169/14, 177/12, 184/12, 197/08, 210/18, 210/20

Şāh Melik Bēg Özel ad.

Ş. 135/20, 140/01, 143/10, 147/06, 148/03, 148/15, 150/11, 150/19, 151/21,
164/06, 165/04, 174/05, 176/03, 176/05, 179/02, 181/01, 182/09,
195/21, 196/18, 202/06, 202/11, 210/07, 210/17, 210/19, 211/01
Ş.+ge 116/19, 195/04, 210/16
Ş.+ni 201/21, 202/05, 202/08, 210/11

Şāh Melik Bēg Ribāṭı Özel ad.
Ş.+da 227/21

Şāh Melik bin Ġıyāse'd-dīn Barulas Özel ad.
Ş.+nı 106/09

Şāh Muḥammed Özel ad.
Ş. 208/12

Şāh Muḥammed Hān Medresesi Özel ad.
Ş.+de 258/10

Şāh Muḥammed Mīrzā Özel ad.
Ş.+ğa 220/11

Şāh-nāme Eser adı.
Ş.+de 077/21, 088/05

Şāhnavāz Özel ad.
Ş.+ğa 143/14

Şāh 'Osmān Özel ad.
Ş. 002/20
Ş.+nı 003/01

şāh-reg (< Far. *şāh-rag*) şahdamarı, büyük damar.
ş.+ige 125/12

Şāh-ruḥ Özel ad.
Ş. 184/11, 196/01, 211/10, 219/02, 235/02

Şāhruḥiyye Özel ad.
Ş. 194/14, 197/03
Ş.+de 197/10, 244/19
Ş.+ğa 194/16, 231/20
Ş.+ni 194/14, 231/13

Şāhruḥiyye Kāl'ası Özel ad.
Ş.+ğa 231/12

Şāh-ruḥ Mīrzā Özel ad.
Ş. 106/01, 121/03, 122/04, 122/13, 122/14, 137/03, 144/18, 151/08, 153/07,
155/10, 162/13, 165/02, 165/10, 165/11, 169/14, 170/17, 176/21, 179/05,
182/19, 191/03, 194/16, 196/08, 198/02, 198/04, 198/19, 199/01, 199/05,

199/19, 201/11, 201/12, 201/19, 202/01, 202/03, 202/15, 203/11, 203/14, 203/15, 206/12, 207/21, 209/15, 209/17, 210/12, 211/06, 211/21, 212/01, 212/10, 212/21, 213/09, 213/11, 214/04, 214/13, 215/05, 215/08, 215/17, 216/04, 217/04, 217/11, 217/12, 217/14, 217/17, 217/21, 218/03, 218/17, 219/19

Ş.+dın 201/13

Ş.+ğa 126/15, 129/08, 136/20, 137/09, 137/10, 166/06, 193/14, 196/10, 201/11, 201/21, 202/04, 202/13, 203/04, 203/10, 206/14, 207/16, 208/03, 209/01, 210/01, 210/02, 210/10, 210/13, 210/15, 211/21, 212/04, 217/19, 218/01

Ş.+nı 110/07, 114/18, 129/10, 141/01, 155/05, 160/11, 161/08, 170/08, 180/21, 187/04, 190/19, 192/08, 193/14, 212/17

Ş.+nı 203/13, 209/04, 211/06, 212/07, 213/04, 215/08, 217/03, 218/13, 218/15, 219/09, 222/01

Şāh-ruḥ Mīrzā Sultān Özel ad.

Ş. 198/01

Şāh-ruḥ Sultān Özel ad.

Ş.+ğa 095/20

Ş.+nı 095/18

şāh-sār (< Far. *šāhsār*) dallı budaklı ağaçların sık bulunduğu yer, ağaçlık.

ş. 217/08

Şāh Sultān Muḥammed Özel ad.

Ş. (Şāh Sultān Muḥammed-i ‘ālī) 063/15

Şāh Sūvār Özel ad.

Ş. 176/13

Şāh Şāhān Özel ad.

Ş. 163/12, 177/11

Şāh Şücā’ Özel ad.

Ş. 100/01, 107/01, 207/11

Ş.+ğa 100/03

şāh-vār (< Far. *šāh-vār*) şahlara layık olan iri taneli inci.

ş. 091/21

Şāh Velī Özel ad.

Ş. 177/08, 192/02

Şāh Yaḥyā Özel ad.

Ş.+ğa 231/09

şāhzāde (< Far. *šāh-zāda*) hükümdar oğlu, şehzade.

ş. 044/17, 045/04, 055/18, 060/16, 084/18, 108/09, 111/20, 111/21, 112/02, 112/04, 112/06, 112/11, 113/04, 113/07, 117/02, 121/20, 125/08, 125/12,

128/21, 136/05, 136/06, 137/14, 143/17, 143/19, 144/01, 146/02, 149/02, 153/21, 154/03, 155/15, 156/19, 166/06, 179/09, 180/19, 182/15, 182/17, 182/18, 186/11, 186/21, 197/15, 200/20, 203/09, 206/19, 206/20, 209/12, 209/17, 218/01, 218/08, 218/11, 219/07, 219/15, 224/17, 232/12, 237/20
ş.+din 181/03
ş.+ge 242/16
ş.+ğa 112/11, 137/19, 144/03, 159/17, 181/15, 185/04, 191/04
ş.+ler 023/01, 023/08, 026/05, 026/20, 036/05, 036/16, 036/21, 039/04, 039/07, 039/10, 039/12, 039/13, 039/16, 039/19, 042/01, 045/18, 048/03, 048/04, 117/09, 118/21, 119/14, 120/04, 122/12, 124/03, 124/15, 126/01, 126/18, 127/17, 128/13, 132/07, 132/08, 137/04, 149/21, 150/12, 153/14, 159/18, 166/12, 167/02, 168/06, 168/07, 168/11, 168/21, 169/04, 170/10, 170/14, 170/17, 173/19, 174/07, 174/13, 176/05, 179/04, 179/11, 183/08, 184/14, 184/16, 186/13, 186/17, 188/07, 188/10, 193/21, 194/18, 195/21, 196/09, 196/13, 216/04, 260/11
ş.+lerdin 156/04, 212/05
ş.+lerğa 153/08, 184/02, 187/01, 196/21
ş.+leri 045/05, 049/17, 062/15, 130/18
ş.+lerni 040/02, 185/06, 214/11
ş.+ni 108/06, 209/17
ş.+niñ 125/12, 136/04, 154/11, 185/06, 203/08, 222/05, 225/07, 225/08, 228/16
ş.+ñizge 205/06

Şāhzāde Baraḳ Özel ad.
Ş. 003/20

Şāhzāde Mengü Tēmür Özel ad.
Ş. 045/09

Şāhzāde ‘Ömer Özel ad.
Ş. 155/15

şakī (< Ar. *şakī*) yol kesici, haydut.
ş. 212/03

şākir (< Ar. *şākir*) şükreden kimse.
ş. 009/07

şākḳ (< Ar. *şākḳ*) zahmetli, eziyetli.
ş. 159/06

şām (< Far. *şām*) akşam.
ş. 057/21, 166/04, 195/21, 206/07
ş.+dın 239/01
ş.+ğa 130/08, 215/15
ş.+ğaça 108/01, 225/19

Şām Özel ad.
Ş. 045/08, 045/09, 045/10, 066/02, 124/07, 124/09, 156/10, 160/15, 160/17,

162/11, 162/15, 163/17, 164/07, 164/08, 164/10, 164/17, 165/10, 165/17,
165/20, 166/04, 167/18, 168/07, 188/09, 191/04, 194/02, 204/08, 208/04,
209/10, 239/02, 262/13
Ş.+da 170/05, 171/06, 182/05
Ş.+dın 239/01
Ş.+ğa 048/21, 049/17, 160/18, 161/01, 187/13, 188/04

Şamılğan Özel ad.
Ş. 100/06

Şāmī (< Şām (Özel ad) ve nispet eki -ī) Şamlı.
Ş. 208/14
Ş.+ler 045/08, 048/18, 048/20, 164/05, 164/15, 164/21, 165/07, 165/15
Ş.+lerni 165/07
Ş.+lerniñ 162/16

şāmil (< Ar. *şāmil*) içine alan, kapsayan.
ş. 237/01, 243/01, 245/04

Şāmīl Özel ad.
Ş. 136/12

şāmyāne (< Far. *şāmyāna*) çadır.
ş. 141/06

şān (< Ar. *şān*) şan.
ş. 035/19
ş.+ıda 028/02

Şanuzān Özel ad.
Ş.+ğa 142/06

şarāb (< Ar. *şarāb*) şarap.
ş.+ını 253/10

şārib (< Ar. *şārib*) içen, içici.
ş. 010/01

şark (< Ar. *şark*) doğu.
ş. 027/01

şarkī (< Ar. *şark* ve nispet eki -ī) doğuyla ilgili.
ş. 086/17, 162/11

şarṭ (< Ar. *şarṭ*) şart.
ş. 075/17, 097/05, 128/13, 208/08, 208/10
ş.+ını 005/10
ş.+ka 035/17
ş.+nı 083/15

şart kıl- şart koşmak.

ş. k.-dı 018/17, 035/01, 220/06

ş. k.-dılar 053/10

ş. k.-ıp 081/13

ş. k.-ıp ır-di 168/16, 220/13

ş. k.-sa 035/01

Şāsmān Özel ad.

Ş. 155/06

Ş.+da 121/03

Şāş Özel ad.

Ş. 246/09

şa 'şa 'a (< Ar. *şa 'şa 'a'*) parıltı, parlaklık.

ş.+nı 095/20

Şāştın Özel ad.

Ş. 017/16

Şatt Özel ad.

Ş.+dın 126/19

Şatt Suyı Özel ad.

Ş.+nı 171/20

Şavkal Özel ad.

Ş. 134/10, 134/12

Şāvkem Özel ad.

Ş. 018/04

Ş.+ni 018/07

şāyed (< Far. *şāyad*) eğer, ola ki.

ş. 161/18, 252/08

şāyeste (< Far. *şāyista*) yaraşır, uygun.

ş. 137/15, 199/01

şāyi' (< Ar. *şāyi*) yayılmış, duyulmuş.

ş. 018/06, 256/22

şeb-dīz (< Far. *şab-dēz*) karayağız at(Hüsrev-i Pervîz'in meşhur atının adı).

ş. 249/13

şeb-gīr (< Far. *şab-gīr*) geceyarısından sonra güneşin doğmasından önce yolculuk etme.

ş. 130/13, 173/06

şebihūn (< Far. *şabī-hūn*) gece baskını.

ş. 046/02, 079/01, 080/13, 095/07, 101/16, 103/12, 110/19, 140/05, 143/01,
182/16, 201/19, 219/11
ş.+dın 130/21

şebihün kıl- gece baskını yapmak.
ş. k.-ıp 024/13

şecā'at (< Far. < Ar. *şacā'at*) yiğitlik, yüreklilik.
ş. 003/16, 010/03, 015/09, 015/17, 077/17, 132/01, 148/04, 164/17, 165/05,
178/15, 179/02, 179/04, 184/05, 215/19, 224/05, 225/06, 235/06, 251/06,
262/12
ş.+ıdın 096/10
ş.+idin 050/06

Şeddād-ı 'Ād Özel ad.
Ş. 106/14

şefā'at (< Far. < Ar. *şifā'at*) af, bağışlanma.
ş. 099/12, 124/12, 144/20
ş.+i 212/15

şefi' (< Ar. *şafī'*) bağışlayan.
ş. 129/01, 262/10

şefi' kıl- şefaet etmek, bağışlamak.
ş. k.-dı 088/07, 161/08
ş. k.-ıp 187/05

şefi' ü'l-müznibîn günahların bağışlatıcısı, Hz. Muhammed.
ş.ü'l-m. 262/10

şefkat (< Far. < Ar. *şafka'*) şefkat, acıyarak, koruyarak sevmek.
ş. 008/09, 023/12, 235/13

şefkat kıl- şefkat etmek.
ş. k.-ıp 004/10

şeh (< Far. *şah*) şah, padişah.
ş. 009/18, 009/20, 038/03, 063/13, 183/19, 235/20, 238/07, 262/12
Ş. 227/06
ş.+ka 086/14
ş.+lerğa 223/14
ş.+ge 262/11

Şehābe'd-dīn Özel ad.
Ş. 143/01, 143/02, 143/05

Şehābe'd-dīn-i Temimī Özel ad.
Ş. 142/18

şehādet (< Far. < Ar. *şahāda*) şehit olma, şehitlik.

ş. 001/07, 062/13, 203/09, 218/18, 221/05, 221/18, 253/18
ş.+ğa 227/01
ş.+i 125/07, 203/06, 233/06
ş.+ka 140/14, 145/10, 212/19, 253/07, 256/15
ş.+tur 200/09

şehādet tap- şehit olmak.

ş. t.-ğanı 205/03
ş. t.-iptur 252/17
ş. t.-kanı 206/17
ş. t.-kanıdın 254/02
ş. t.-tı 019/11, 113/08, 145/17, 251/08, 252/04
ş. t.-tılar 140/03

Şeh Behrām-ı Calayır Özel ad.

Ş. 071/07

şehenşāhī (< Far. *şahanşāh* ve Far. *ī*) bir yüce padişah.

ş. 221/12

şehenşeh (< Far. *şahanşah*) şahlar şahı.

ş. 009/21

şehī (I) (< Far. *şah* ve Far. *ī*) bir padişah.

ş. 038/01, 049/11, 239/18

şehī (II) (< Ar. *şahī*) isteklendiren.

ş. 066/05

şehīd (< Ar. *şahīd*) şehit.

ş. 022/20, 095/09, 102/12, 133/09

şehīd ét- şehit etmek.

ş. è.-ip 044/10

şehīd kıl- şehit etmek.

ş. k.-dı 221/15
ş. k.-dılar 001/09, 002/17, 261/04
ş. k.-ıp 067/16

şehlīk (< Far. *şah* ve Tü. *+lık*) şahlık, padişahlık.

ş. 009/09
ş.+ını 221/09
ş.+ka 221/09, 221/12

şehr (< Far. *şahr*) şehir, kent, belde.

ş. 003/10, 005/17, 006/03, 011/06, 020/10, 022/02, 023/21, 024/04, 025/08,
026/11, 026/17, 026/19, 032/16, 034/19, 041/02, 041/07, 050/01, 056/18,
057/11, 057/21, 074/16, 077/18, 079/13, 096/14, 098/09, 102/16, 105/02,

105/08, 107/07, 107/10, 144/16, 160/03, 162/03, 166/19, 168/10, 169/15, 180/16, 180/19, 184/07, 189/19, 190/08, 198/14, 214/18, 223/11, 224/07, 229/15, 239/04, 242/15, 242/20, 243/09, 243/10, 243/16, 244/06, 244/07, 244/11, 249/05, 249/06, 249/07, 249/12, 259/19
ş.+de 023/17, 024/12, 029/03, 029/20, 056/13, 058/05, 134/01, 144/10, 149/20, 160/03, 168/04, 224/12, 249/04, 249/05
ş.+din 025/10, 032/15, 074/15, 149/05, 162/06, 164/19, 166/18, 181/05, 224/11, 244/05, 258/01
ş.+ğa 005/04, 005/06, 008/01, 008/13, 023/04, 024/14, 025/08, 057/10, 057/15, 058/01, 079/12, 098/08, 107/08, 107/10, 125/18, 136/03, 149/01, 149/06, 149/16, 150/01, 150/05, 150/06, 150/08, 162/18, 164/05, 164/10, 164/11, 167/19, 169/15, 170/06, 184/08, 193/18, 197/14, 206/16, 207/07, 208/04, 208/13, 214/11, 227/11, 227/18, 231/07, 243/10, 249/03, 252/18, 259/02, 259/17, 259/18
ş.+i 101/10, 112/05, 163/01, 163/13, 198/14, 198/15, 209/09, 249/06
ş.+ide 028/19, 040/16, 045/07, 168/08, 182/20
ş.+idin 149/12
ş.+idür 163/14
ş.+iğa 105/06, 133/02, 146/06, 150/15, 164/05, 165/13, 167/21, 180/18, 181/11, 226/01
ş.+ini 029/02, 038/08, 049/17, 061/15, 108/11, 139/05, 158/15, 189/18, 224/09, 259/16
ş.+iniñ 025/01, 041/02, 098/02, 160/01
ş.+ler 028/21
ş.+lerde 065/20
ş.+lerdindür 198/16
ş.+lerğa 066/05, 182/21
ş.+leriğa 033/06
ş.+ni 005/05, 006/05, 023/02, 026/20, 027/20, 032/15, 033/08, 041/05, 042/02, 042/16, 078/16, 092/04, 096/17, 102/14, 124/21, 126/08, 134/04, 145/13, 161/10, 161/11, 162/20, 166/07, 166/11, 180/16, 181/11, 208/02, 208/06, 210/09, 212/01, 227/15, 249/05
ş.+niñ 026/11, 041/02

Şehr-i Bāgīstānī Özel ad.

Ş.+niñ 122/05

Şehr-i Dirahtistān Özel ad.

Ş.+ıdın 146/12

Şehr-i Mekes Özel ad.

ş.+ni 042/01

Şehr-i Nāzik Özel ad.

ş.+ke 051/15

Şehr-i Sebz Özel ad.

ş.+de 224/02

şehriyār (< Far. *šahr-yār*) padişah, hükümdar.

ş. 185/10, 198/01, 218/19, 239/17, 254/12

şehriyārī (< Far. *şahr-yār* ve Far. *ī*) bir padişah.
ş. 216/08

şehriyārlik (< Far. *şahr-yār* ve Tü. +*lık*) hükümdarlık.
ş. 064/11, 198/04, 209/05

Şeh-ruḥ Mīrzā Özel ad.
Ş. 208/07

şeh-süvār (< Far. *şah-suvār*) çok usta binici.
ş. 166/10

Şeh-süvār Özel ad.
Ş. 177/03

şehvet (< Far. < Ar. *şahva'*) şehvet, arzu.
ş. 046/16

şehzāde (< Far. *şah-zāda*) şehzade.
ş.+ler 035/21

şekāvet (< Far. < Ar. *şakāva'*) bahtı karalık, kutsuzluk.
ş. 151/15, 207/01
ş.+dın 128/19
ş.+tin 168/18

şekāvet-ķarīn bahtı kara olan, bahtsız.
ş.-ķ.+dın 113/09

şeker-ḥāylik (< Far. *şakar-ḥāy* ve Tü. +*lık*) tatlı sözlü.
ş.+ķa 150/16

şeker-istān (< Far. *şakaristān*) şeker kamışı tarlası.
ş.+ının 010/09

Şeki Özel ad.
Ş. 105/08

şekve (< Ar. *şakva'*) şikâyet.
ş.+si 007/17

şem' (< Ar. *şam*) mum.
ş. 086/18, 086/19, 251/04

Şem'-i Cihān Özel ad.
Ş. 209/20

Şem'-i Cihān Oğlan Özel ad.

Ş. 138/01, 156/11

Ş.+ğa 209/20

Şemkür Özel ad.

Ş. 173/03

şemmāme (< Ar. *şamāma*) yenmeyen, güzel kokulu bir cins kavun.

ş. 160/10

şemmeī (< Ar. *şamma'* ve Far. *ī*) pek az bir şey.

ş. 141/21

Şemse'd-dīn Özel ad.

Ş. 100/20, 173/09, 173/11

Şemse'd-dīn 'Abbās Özel ad.

Ş. 109/06, 113/19, 114/08, 121/05, 177/12, 191/15, 192/02, 192/05, 194/13, 197/12

Ş.+ğa 197/06

Ş.+nı 132/15, 138/18, 182/02

Şemse'd-dīn Dehdār Özel ad.

Ş. 121/21

Şemse'd-dīn-i Almalğī Özel ad.

Ş. 177/05, 181/13

Ş.+nı 130/01, 130/05, 173/07

Şemse'd-dīn Muhammed-i Kurt Özel ad.

Ş.+nı 003/13

Şemse'd-dīn Üç Kara Özel ad.

Ş.+nı 119/17

şemşīr (< Far. *şimşīr*) kılıç.

ş. 121/11, 185/01, 189/05, 233/15

Şenb-i Ġāzān Özel ad.

Ş.+da 205/08, 208/18

Ş.+ğa 049/04

şenbih (< Far. *şanbih*) cumartesi.

ş. 167/19

Şengüm Özel ad.

Ş. 072/13

şenī (< Ar. *şani*) fena, kötü.

ş. 206/21

şer' (< Ar. *şar'*) şeriat, dini kurallar.

ş. 019/18, 066/04, 092/06, 159/07, 220/16
ş.+ğa 009/15

şerāyit (< Ar. *şarīta'*'ın çoğulu *şarā'it*) şartlar.

ş. 063/08, 210/19

şerbet (< Far. < Ar. *şarba'*) şerbet.

ş. 184/18, 253/18, 200/12
ş.+din 031/07
ş.+i 061/09, 203/10
ş.+ini 261/15
ş.+ni 109/14, 156/03

şeref (< Ar. *şaraf*) büyüklük, yücelik.

ş. 033/03, 047/20, 064/15, 155/08, 170/02, 216/18, 218/14
ş.+i 149/11
ş.+iğa 033/11, 149/13, 195/20
ş.+ka 007/15, 204/09

şerer (< Ar. *şarar*) kıvılcımlar.

ş. 092/01

şerh (< Ar. *şarh*) izah, açıklama.

ş. 017/06, 049/09, 063/05, 063/14, 066/13, 067/02, 196/11, 198/02, 249/06,
249/07
ş.+i 028/15, 160/16, 198/01, 198/05, 226/18
ş.+ide 009/08

şerh kıl- anlatmak.

ş. k.-dı 167/18, 179/20, 183/17
ş. k.-ıptur 001/19
ş. k.-sa 020/06, 027/01

Şerh-i Kaşide-yi Bürde Eser adı.

Ş.+ni 240/17

şer'ī (< Ar. *şar'* ve nispet eki *-ī*) şeriata uygun, şeriatla ilgili.

ş. 019/17, 251/20

şerī'at (< Far. < Ar. *şarī'a'*) âyet, hadis ve icmâ-yi ümmet esaslarına dayanan din kaideleri.

şerī'at-ı ğarrā İslam dini.

ş.-i ğ. 006/16, 168/01

şerīf (< Ar. *şarīf*) şerefli, kutsal, mübarek; soylu, asilzade.

ş. 016/10, 153/16, 185/11, 220/16, 255/04
ş.+i 066/19, 120/06, 252/19
ş.+idin 014/05

ş.+iğa 006/18, 114/17, 119/20, 216/20, 238/06, 239/19, 241/05
ş.+ini 057/10

şerife (< Ar. *şarīf*'in müennesidir.)
ş. 261/21

şerik (< Ar. *şarīk*) ortak.
ş. 145/07

şerr (< Ar. *şarr*) kötülük, fenalık.
ş. 059/02, 068/03, 172/07, 180/02, 253/18
ş.+din 256/06
ş.+i 019/17
ş.+ini 020/01
ş.+ni 055/13

şevk (< Ar. *şavk*) şevk, coşkunluk.
ş. 239/10

şevket (< Far. < Ar. *şavka'*) büyüklük, heybet.
ş. 016/13, 042/05, 056/15, 059/11, 173/05, 209/08, 251/06
ş.+i 047/20
ş.+ini 132/02

Şeybān Özel ad.
Ş. 036/08, 242/05

Şeybān Hān Özel ad.
Ş. 240/04, 240/08

Şeybānī Özel ad.
Ş. 238/21, 245/04, 257/19
Ş.+ler 239/15

Şeybānī Hān Özel ad.
Ş. 042/08, 240/07, 257/18
Ş.+nı 042/07, 042/11, 240/06

Şeybānī Hān bin Coçi Hān Özel ad.
Ş. 239/08

şeyd (< Far. *şayd*) aldatma, hilekârlık.
ş. 057/04

şeyh (< Ar. *şayḥ*) ihtiyar, şeyh, pir.
ş. 057/10, 066/08
ş.+leri 067/08
ş.+lerinin 007/17
ş.+ni 057/09, 123/06

Şeyh Özel ad.

Ş. 057/20, 058/02, 058/08, 058/12, 126/02, 160/18
Ş.+ni 058/01

Şeyha Özel ad.

Ş. 151/12

Şeyh ‘**Abdü’r-raḥmān-ı Isfarāyini** Özel ad.

Ş. 123/05

Şeyha Köker Özel ad.

Ş. 153/01

Şeyh ‘**Alī** Özel ad.

Ş. 103/17
Ş.+ni 082/10

Şeyh ‘**Alī Arğuy Barulas** Özel ad.

Ş.+nı 102/07

Şeyh ‘**Alī Bahādur** Özel ad.

Ş. 084/01, 087/09, 089/05, 089/07, 090/13, 090/14, 091/02, 097/21, 100/06,
100/07, 100/19, 103/03, 104/17, 105/14, 105/16, 106/03, 108/21, 113/01,
113/04, 113/14, 118/02, 120/21, 121/11, 193/03, 221/21
Ş.+ğa 225/12
Ş.+nı 087/11, 089/02, 099/14, 101/05, 110/14, 121/13, 221/21

Şeyh ‘**Alī Barulas** Özel ad.

Ş. 106/07

Şeyh Alī Salber Özel ad.

Ş. 140/02

Şeyh ‘**Alī Carcī** Özel ad.

Ş. 069/15

Şeyh ‘**Alī-yi Oyirat** Özel ad.

Ş. 204/03

Şeyh Arslan Özel ad.

Ş. 139/21, 147/05, 165/04, 177/10

Şeyh Bābā Özel ad.

Ş. 184/15

Şeyh Behlül Özel ad.

Ş. 191/18

Şeyh Dāvūd Özel ad.

Ş. 101/03

Şeyh Dāvūd-i Türkmenī Özel ad.
Ş. 115/17

Şeyh Derviş Özel ad.
Ş. 177/06

Şeyh Derviş Allāhī Özel ad.
Ş. 166/08

Şeyh Derviş Bēg Allāhī Özel ad.
Ş. 117/19, 118/04, 192/11, 196/18

Şeyh Ebū Sa‘īd Bēg Özel ad.
Ş. 227/09, 227/11

Şeyhem Mīrzā Özel ad.
Ş. 256/18

Şeyh Ferīd Şükr Genc Özel ad.
Ş. 144/11

Şeyh Hācī Özel ad.
Ş. 123/02

Şeyh Hācī Bēg Özel ad.
Ş. 231/14
Ş.+ni 236/02

Şeyh Hasan Özel ad.
Ş. 054/21, 055/12, 055/14, 105/03
Ş.+dın 051/08, 209/03
Ş.+nı 007/14

Şeyh Hasan Ağa Özel ad.
Ş. 055/02

Şeyh Hasan bin Sengü Têmür bin Elgen Noyan bin Aķ Buķa-yı Calayır Özel ad.
Ş.+nı 051/06

Şeyh Hasan bin Têmür-Taş bin Çüpān Özel ad.
Ş. 053/14

Şeyh Hasan Büzürg Özel ad.
Ş. 053/15, 053/17, 053/19, 053/20, 053/21, 054/01, 054/02, 054/21, 055/16,
056/05, 056/07, 056/08
Ş.+dın 054/09
Ş.+ge 053/16, 055/09
Ş.+ni 054/15

Şeyh Hasan Büzürg-i Calayır Özel ad.
Ş. 056/12

Şeyh Hasan Elgen Özel ad.
Ş.+i 051/08, 052/12

Şeyh Hasan-ı Calayır Özel ad.
Ş. 013/21

Şeyh Hasan-ı Calayır Noyan Özel ad.
Ş.+ 053/02

Şeyh Hasan Küçek Özel ad.
Ş. 053/20, 054/14, 054/18, 055/05, 055/08, 055/21, 056/07, 056/09,
056/11
Ş.+ke 053/17, 054/03, 054/20
Ş.+ni 054/13

Şeyh Hasan Noyan Özel ad.
Ş. 053/11
Ş.+ğa 052/20
Ş.+nı 053/02

Şeyh Hasan Témür-Taş Özel ad.
Ş. 055/01

Şeyh Husrev Özel ad.
Ş. 201/01

Şeyh Hüseyin Özel ad.
Ş. 177/08

Şeyh İbrāhīm Özel ad.
Ş. 134/21, 135/01, 179/05, 201/02, 204/01
Ş.+ğa 189/16

Şeyh İbrāhīm-i Şīrvānī Özel ad.
Ş. 177/02, 203/21

Şeyh-i Cāmī Özel ad.
Ş. 201/10

Şeyh-i Cezerī Özel ad.
Ş.+ni 181/06

Şeyh-i Kökerī Özel ad.
Ş.+dür 151/11

Şeyh-i Nizāmī Özel ad.
Ş. 223/09

Şeyh-i Sebzvārī Özel ad.
Ş.+ni 099/02

Şeyh İsmā‘īl Özel ad.
Ş. 117/16

Şeyh Kaşşāb Özel ad.
Ş. 203/20

Şeyh Loḳmān-ı Barulas Özel ad.
Ş. 212/13

Şeyh Maḥmūd-ı Zengī Özel ad.
Ş. 066/08

Şeyh Maḥmūd Zengī-yi ‘Acem Özel ad.
Ş. 189/09

Şeyh Maḳşūd Özel ad.
Ş. 188/03

Şeyh Mikā‘īl Özel ad.
Ş.+ḡa 121/16

Şeyh Muḥammed Özel ad.
Ş. 080/08, 083/01, 083/09, 083/10, 177/06

Şeyh Muḥammed Bayan Özel ad.
Ş. 084/11

Şeyh Muḥammed Bayan Süldüz Özel ad.
Ş. 080/03, 086/02, 091/04, 092/09, 092/20
Ş.+ḡa 084/04
Ş.+ni 093/02

Şeyh Muḥammed bin Bayan Süldüz Özel ad.
Ş. 073/02

Şeyh Muḥammed Daruḡa Özel ad.
Ş. 168/20

Şeyh Muḥammed Eygü Têmür Özel ad.
Ş. 143/10

Şeyh Muḥammed Süldüz Özel ad.
Ş. 082/21

Şeyh Muḥammed Şāh Özel ad.
Ş. 084/12

Şeyh Muḥammed Şāh-ı Bedaḥşānī Özel ad.
Ş. 086/03

Şeyh Mü'eyyed Özel ad.
Ş. 090/09

Şeyh Nūre'd-dīn Özel ad.
Ş. 141/06, 141/10, 152/04, 159/20, 166/08, 166/19, 167/13, 169/13, 170/18,
174/05, 175/15, 177/01, 181/07, 184/12, 195/04, 195/21, 196/18, 199/05,
210/11, 210/12, 210/15, 210/20, 211/01
Ş.+ğa 210/16
Ş.+ni 145/12, 211/02

Şeyh Nūre'd-dīn Bēg Özel ad.
Ş. 131/10, 132/09, 141/12, 148/15, 169/13, 175/19, 180/18, 181/08, 181/12,
181/18, 192/10, 197/08, 210/06, 210/08, 210/10, 211/01
Ş.+din 152/14
Ş.+ge 131/12
Ş.+ni 142/20, 199/03
Ş.+niş 210/06

Şeyh Ramazān Özel ad.
Ş.+nı 182/07

Şeyh Sāde Özel ad.
Ş.+ni 124/06

Şeyh Sa'd-ı Acudenī Özel ad.
Ş. 145/04

Şeyh Şadre'd-dīn Özel ad.
Ş. 189/08

Şeyh Sa'īd Özel ad.
Ş. 207/06

Şeyh Şemse'd-dīn Muḥammed-i Cezerī Özel ad.
Ş. 181/04, 181/21, 194/02
Ş.+niş 182/04

Şeyh Şerefe'd-dīn Külāl Özel ad.
Ş. 193/17

Şeyh Témür Özel ad.
Ş. 103/09, 107/21

şeyḫūhiyyet (< Far. < Ar. *şayḫūḫīya'*) yaşlılık.
ş. 218/02

Şeyhü'l-âlem Özel ad.

Ş. 078/14

şeyhü'l-islām (< Ar. *şayḥ*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *islām*) şeyhülislam.

Ş. 025/07, 117/16, 123/05

Ş.+nı 025/09

Şeyhü'l-İslām Aḥmed-i Cām Özel ad.

Ş.+nı 155/08

Şeyhü'l-islām Cüneyd-i Kāzerünī Özel ad.

Ş.+ğa 136/05

Şeyhü'l-islām H'âce Kuṭbe'd-dīn Özel ad.

Ş. 005/05

şeyhzāde (< Ar. *şayḥ* ve Far. *zāda*) şeyh çocuğu.

Ş. 204/20

Şeyhzāde Ferīd Özel ad.

Ş. 159/17

Şeyhzāde Sağarçı Özel ad.

Ş. 210/09

şeyṭanet (< Far. < Ar. *şayṭana*^l) şeytanlık.

Ş. 001/08

şi'ār (I) (< Ar. *şi'ār*) âlâmet, işaret, iz; âdet, yol.

Ş. 009/20, 061/07, 120/17

Ş.+ını 254/10

şi'ār kııl- âdet edinmek, düstur edinmek.

Ş. k.-dılar 254/06

Ş. k.-ıp 028/21, 256/05

şi'ār (II) (< Ar. *şi'ār*) sonuna eklendiği kelimeye haiz olan, sahip olan anlamı katar.

âdil-şi'ār adaletli.

'a.-ş. 010/04

belāğat-şi'ār etkili ve güzel söz söyleyen.

b.-ş. 150/02

fazīlet-şi'ār faziletli.

f.-ş. 077/16, 240/17

ğaflet-şi'ār gafletle sıfatlanmış, gafil.

ğ.-ş. 254/13

nuşret-şî'âr zaferle sıfatlanmış, daima zafer kazanan.

n.-ş. 120/17, 126/12, 173/06, 178/08, 178/21

taqvā-şî'âr takva sahibi.

t.-ş. 066/08

teğāfūl-şî'âr ihmalkâr.

t.-ş. 254/12

rengīn-şî'âr renklerle nişanlanmış, renklerle ayırt edilmiş.

r. ş. 256/03

şība (< Far. *şība*) ok atışı; bir tür özel ok.

ş. 131/14, 131/19, 179/14, 192/18

ş.+sı 131/11

şība tōk- ok yağmuruna tutmak.

ş. t.-üp 088/15, 101/17, 102/02, 105/19, 151/04,

ş. t.-tiler 111/20,

şība kıl- ok atmak.

ş. k.-dılar 103/13

Şibān Hān oğlu Balağay Özel ad.

Ş. 040/05

Şiburtu Özel ad.

Ş.+ğa 074/10

şiddet (< Far. < Ar. *şidda'*) bir kuvvetin derecesi; aşırılık, fazlalık.

ş.+i 133/20

ş.+idin 153/21

Şidurķu Özel ad.

Ş. 034/16, 034/21, 035/11, 035/17

şifā (< Ar. *şifā'*) hastalıktan kurtulma, iyileşme; derman.

ş. 145/02

ş.+dın 120/03

ş.+ğa 120/05

şifte (< Far. *şēfta*) tutkun, müptela.

ş. 197/07

Şihābe'd-dīn Maḥmūd Özel ad.

Ş. 003/01

Şihābe'd-dīn Maḥmūd bin Ḥarb Özel ad.

Ş. 002/19

şikâyet (< Far. < Ar. *şikāya'*) şikâyet.

ş. 234/19

şikâyet kıl- şikayet etmek, yakınmak.

ş. k.-dı 141/14

ş. k.-dılar 067/09, 104/20

ş. k.-ıp 007/17

şikest (< Far. *şikast*) yenilgi, yenilme.

ş. 067/12, 250/16

şilen (< Mo. *silen*) ziyafet sofrası (bk. *silen* Lessing, 706a ve bk. *silü(n)* Lessing, 708a).

ş. 056/03

Şimāhī Özel ad.

Ş.+din 034/04

şimāl (< Ar. *şimāl*) kuzey.

ş. 011/07, 013/09

ş.+da 011/20, 013/13

ş.+dın 134/08

ş.+ğa 011/18, 013/15

ş.+ıda 044/15

ş.+ide 137/07

şî'r (< Ar. *şî'r*) şiir.

ş. 004/08, 015/02, 027/14, 033/21, 034/14, 035/17, 051/11, 095/21, 096/03, 096/15, 115/08, 156/01, 195/14, 239/01, 254/21, 258/19

ş.+din 215/02

ş.+ni 109/15, 214/20

Şîr 'Alî Oğlan Özel ad.

Ş. 156/11

Şiramun Özel ad.

Ş.+nı 040/01, 045/03

Şiramun bin Küçüy bin Ögetey Ka'an Özel ad.

Ş. 039/20

Şiramun bin Küçüy Özel ad.

Ş.+ni 039/07

şîrân (< Far. *şēr* ve Far. çoğul eki *-ān*) arslanlar.

nerre-şîrân erkek arslanlar.

n.-ş. 178/11

Şiravul Özel ad.

Ş.+nı 079/20, 082/06

Şīrāvul Kōkülteş Özel ad.

Ş.+ni 185/15

Şīrāz Özel ad.

Ş. 037/10, 107/11, 122/16, 157/14, 170/04, 203/05, 206/03, 206/04, 206/06, 206/09, 208/02, 209/16, 212/01, 222/02, 222/03

Ş.+da 125/11, 187/09, 206/15

Ş.+dın 058/04, 104/02, 159/16, 171/21, 189/06, 190/05, 212/02, 229/18

Ş.+ğa 107/01, 107/13, 108/14, 121/18, 122/02, 132/16, 136/04, 136/10, 136/19, 157/09, 157/13, 157/16, 190/07, 190/08, 206/07, 206/14, 206/15, 206/21, 207/02, 207/15, 209/16, 211/18, 211/19, 211/20, 212/01, 218/01, 224/15, 225/11, 233/13, 240/21, 243/06

Ş.+nı 122/18, 125/16, 136/07, 136/08, 187/09, 211/12, 212/03, 225/13, 232/09

Şīr Behrām Özel ad.

Ş. 071/16, 073/02, 075/13, 075/16

Ş.+nı 075/19, 076/06

Şīrek Özel ad.

Ş. 040/13

şīr-ġarān (< Far. *şēr-ġarān*) öfkeli, hiddetli arslan.

ş. 201/09

Şīr Hācī Bēg Özel ad.

Ş. 227/11, 227/13, 227/15, 227/18

Ş.+nı 228/08

Şīrh^vān Özel ad.

Ş.+nı 067/08

şīrīn (< Far. *şīrīn*) tatlı.

ş. 150/16

Ş.+nı 193/07, 212/21

Şīrīn Bēg Aġa Özel ad.

Ş. 009/03

Ş.+nı 083/16

Şīr-kent Özel ad.

Ş.+ke 076/21

şirket (< Far. < Ar. *şirka^t*) ortaklık.

ş. 238/09, 248/07

şīrlıġ (< Far. *şēr* ve Tü. +*lik*) arslanlık, yiğitlik.

ş. 049/10

şir-merd (< Far. *şēr-mard*) arslan yürekli, cesur.
ş. 086/17

Şirtu Özel ad.
Ş.+ğa 071/11

Şirvān Özel ad. (krş. *Şīrvān*)
Ş. 134/21
Ş.+nı 129/12

Şīrvān Özel ad. (krş. *Şīrvān*)
Ş. 030/19, 200/03, 204/01
Ş.+dın 157/20, 190/15
Ş.+ğa 034/04, 213/07, 217/04
Ş.+nı 157/19

Şīrvānāt Özel ad.
Ş. 123/01
Ş.+nı 105/12

Şīrvān Şāh Özel ad.
Ş. 156/06, 157/02, 190/15, 191/05, 203/21, 211/13, 216/03
Ş.+ğa 189/04
Ş.+ka 211/13
Ş.+nı 211/13

şitā (< Ar. *şitā'*) kış.
ş. 254/15

şīve (< Far. *şēva*) iş.
ş.+ni 028/21

şor (< Far. *şor*) bela, afet.
ş. 068/03

şöhret (< Far. < Ar. *şuhra'*) şöhret, ün.
ş. 057/07
ş.+leri 186/02

şu (< *oş+ol*) şu (işaret sıfatı).
ş. 084/10, 146/15

şu 'arā (< Ar. *şā 'ir*'in çoğulu *şu 'arā*) şairler, ozanlar.
ş. 126/10, 197/16

Şuburgān Özel ad.
Ş. 081/18, 206/13, 220/13, 224/04, 258/04
Ş.+da 043/21, 097/10
Ş.+dın 084/15

Ş.+ğa 007/16, 088/04, 088/16 202/05

Ş.+nı 089/17, 236/20

Şudun Özel ad.

Ş. 161/13, 161/20, 162/18, 163/01, 163/09, 163/10, 163/12, 164/02

Şudun Tâz Özel ad.

Ş. 165/17

Şuhebâ Kal'ası Özel ad.

Ş.+ğa 126/11

şu'le (< Ar. *şu'la'*) alev.

ş. 187/21

şüm (< Ar. *şūm*) şom, uğursuz.

ş.+dın 085/05

şunķar (< Tü. *şunķar* ~*şunķar* < Mo. < ET (Uyg) *şunķur*) sungur, akdoğan (*singhur* Lessing, 712b; *şonghur* Lessing, 756a)

ş. 114/19, 181/12

Şunķar Cırġutu Özel ad.

Ş. 091/01

şurb (< Ar. *şurb*) içme.

ş. 253/09

şurb-ı ħamr şarap içme

ş.-i ħ. 154/21

şurb-ı müdām devamlı içme, sarhoşluk.

ş. 007/05

ş.+ğa 155/15, 199/13

şūriş (< Far. *şoriş*) karışıklık, kargaşalık.

ş. 253/18

Şuruġluk Özel ad.

Ş.+ka 113/14

şücā' (< Ar. *şucā'*) cesur, yiġit.

ş.+ı 063/11

şükr (< Ar. *şukr*) şükür.

ş. 149/03, 179/16, 218/19

ş.+ler 256/10

Şükr Özel ad.

Ş. 038/12

şükṛāne (< Ar. *şukrāna*) minnettarlık; şükran alâmeti.

ş.+ğa 180/08

ş.+si 126/17

şükūh (< Far. *şukoh*) ululuk, azamet.

ş.+ı 209/14

şürefāt (< Ar. *şurafāt*) şerefeler.

ş. 198/15

şürū (< Ar. *şurū*) başlama.

ş. 063/17

şürū **kıl**- başlamak.

ş. k.-dı 196/17, 197/14

ş. k.-dılar 153/11

ş. k.-ğay 260/12

ş. k.-ıp 001/21, 211/13

ş. k.-maydur êr-diler 058/08

ş. k.-sa 001/17

Şüşder Özel ad.

Ş.+ni 122/01

T/Ṭ

tā (< Far. *tā*) tâ, kadar, -incaya kadar, dek; çünkü, sebebiyle.

t. 004/14, 005/10, 006/08, 006/11, 008/01, 008/16, 009/20, 011/15, 012/02, 012/15, 012/18, 013/20, 016/16, 017/01, 017/14, 018/01, 018/11, 018/16, 019/20, 020/15, 022/08, 023/07, 028/05, 030/02, 032/12, 035/11, 036/13, 036/15, 038/13, 042/07, 045/20, 048/06, 049/01, 050/18, 052/14, 053/18, 054/10, 055/21, 057/10, 058/12, 061/05, 062/01, 063/12, 063/14, 065/16, 066/01, 072/09, 072/16, 074/04, 080/09, 081/04, 089/19, 096/13, 096/20, 098/03, 100/05, 116/15, 116/21, 117/02, 122/21, 124/12, 127/02, 127/13, 128/10, 139/13, 141/15, 144/19, 145/19, 146/21, 151/15, 161/09, 163/12, 164/08, 166/01, 172/15, 172/19, 173/01, 174/21, 176/06, 176/07, 176/17, 183/05, 195/21, 197/20, 204/18, 210/21, 214/18, 215/14, 215/15, 216/21, 217/16, 219/16, 220/21, 223/21, 228/09, 233/19, 238/10, 247/12, 248/08, 248/12, 248/21, 252/02, 258/23, 260/11, 260/22, 262/13

ta'ab (< Ar. *ta'ab*) sıkıntı, meşakkat.

t. 161/12

ta'accüb (< Ar. *ta'accub*) şaşma, şaşırma.

t. 012/09, 183/15

t.+din 032/06

t.+ka 123/15

t.+ler 222/05

ta‘accüb kıl- şaşırmak, hayret etmek.
t. k.-ıp 015/17, 117/13

ta‘addī (< Ar. *ta‘addī*) zulmetme, hak ve insaf sınırını aşma.
t. 201/01
t.+ğa 002/12, 070/09

ta‘addī kıl- zulmetmek.
t. k.-ıp 018/05

ta‘alluk (< Ar. *ta‘alluk*) ilişik, ilgi, bağ, ait olma.
t. 018/15, 091/14, 165/10, 255/19
t.+ı 051/08
t.+tur 089/18

ta‘alluk tut- ilgilenmek.
t. t.-up 002/06

ta‘allül (< Ar. *ta‘allül*) yalandan bahanelerle bir işten kaçınma.

ta‘allül kıl- yalandan bahanelerle bir işten kaçınmak.
t. k.-ur 026/15

ta‘ām (< Ar. *ta‘ām*) yemek, aş.
t. 115/12, 186/21

ta‘arruż (< Far. < Ar. *ta‘arruż*) düşmana saldırma.
t. 150/06, 226/01
t.+ıdın 244/08

ta‘arruż kıl- düşmana saldırmak.
t. k.-a başla-dılar 243/12
t. k.-dı 217/04
t. k.-ıp 124/09
t. k.-ıpdur 245/17
t. k.-masunlar 229/15
t. k.-may 029/11, 152/19
t. k.-sa 019/17
t. k.-ur 152/21
t. k.-ur 026/15

ta‘aşşuk (< Ar. *ta‘aşşuk*) âşık olma.
t. 209/13
t.+ı 195/01

tāb (< Far. *tāb*) güç, kuvvet.
t. 090/18, 101/20, 152/11, 236/03

ṭab‘ (< Ar. *ṭab‘*) tabiat, huy, yaradılış.

ţ. 150/17, 223/07

ţ.+1 237/17

tabaķ (< Ar. *ţabaķ*) tabak, kap.

t.+lar 189/17

ţabaķ (< Ar. *ţabaķ*) tabak, kap.

ţ.+da 096/11

ţ.+nı 096/12

Ṭabaķāt-ı Nāşırī Eser adı.

Ṭ. 001/16

taban (< ET (MK) *taban* < AT **tāpan*) taban, ayak altı.

t.+ıdın 084/17

Tābān Bahādur Özel ad.

T. 087/10, 097/08

T.+nı 088/04, 099/02, 101/03

Ṭaberistān Özel ad.

Ṭ. 203/06

Ṭabes Özel ad.

Ṭ.+de 206/03, 229/08

tābi (< Ar. *ţābi*) birinin arkasından giden, ona uyan; birinin emri veya hakimiyeti altında olan, bağılı.

t. 013/15, 016/15, 016/17, 017/18, 018/02, 018/13, 019/03, 019/05, 024/21, 027/13, 028/08, 070/06, 124/17, 143/18, 144/02, 150/19, 151/03, 159/03, 168/17, 197/04, 207/10, 209/09, 221/20, 232/07, 232/16, 240/07, 240/08, 240/12, 240/14

t.+dürler 006/01

t.+dür-biz 141/04

t.+dür-men 036/15

t.+i 068/04

t.+idin 024/17

t.+leri 054/16, 151/13

ţabīb (< Ar. *ţabīb*) hekim, doktor.

ţ. 154/02

ţ.+ni 167/11, 184/11

ţabīblik (< Ar. *ţabīb* ve Tü. +*lık*) hekimlik, doktorluk.

ţ.+dın 206/19

ţābik (< Ar. *ţābik*) örtüşen, uyan.

ţ. 172/21

ta' bīr (< Ar. *ta' bīr*) ifade, anlatım.

ta' bīr kıl- diye ifade etmek, açıklamak.
t. k.-ıp 126/11
t. k.-urlar 146/05

ta' biye (< Ar. *ta' biya'*) yerli yerine koyup hazırlama; askeri savaş düzenine koyma.
t. 008/16
t.+si 254/19

ta' biye kıl- askeri savaş düzenine koymak, yerleştirmek, sıralamak.
t. k.-dı 012/08
t. k.-ıp 169/12
t. k.-ıp èr-diler 208/15

ṭabl (< Ar. *ṭabl*) davul.
ṭ. 003/20, 004/11, 004/19, 029/14, 084/09, 162/16, 207/17, 214/01

tābsız (< Far. *tāb* ve Tü. +sız) ışıksız, parıltısız.
t. 131/06

tābūt (< Ar. *tābūt*) tabut.
t. 185/16, 197/09
t.+nı 185/17, 186/19
t.+ta 185/14

tāc (< Far. *tāc*) taç.
t. 001/01, 009/15, 009/16, 065/16, 086/20, 091/21, 095/21, 095/22, 170/20, 187/06, 197/15, 198/08, 216/09, 235/04, 235/20, 249/12, 253/08
t.+ğa 183/05
t.+ı 248/17
t.+ını 001/06, 065/08
t.+lar 143/21

tāc-baḥş (< Far. *tāc-baḥş*) taç veren, hükümdar yapan.
t. 216/09

Tāce'd-dīn Özel ad.
T.+ni 101/10

Tāce'd-dīn Harb Özel ad.
T. 002/13

Tāce'd-dīn 'Osmān Özel ad.
T.+ğa 003/11

Tāce'd-dīn Yınaltegin Özel ad.
T. 002/21, 003/03, 003/05

ta' cīl (< Ar. *ta' cīl*) acele ettirme, çabuklaştırma.
t. 028/08, 029/11, 034/11, 050/11, 108/14, 130/11, 154/07, 162/02, 169/03,

176/07, 181/02, 185/05, 191/09, 193/12, 197/02, 222/21, 228/04

ta'cıl kıl- acele ettirmek, çabuklaştırmak.
t. k.-masun 214/05

ta'dād (< Ar. *ta'dād*) sayma, sayım.
t.+ıdın 119/04
t.+ını 026/01, 027/01

tafşıl (< Ar. *tafşıl*) uzun uzadıya anlatma, açıklama.
t.+i 040/07, 148/05, 186/04
t.+ığa 001/17

tafşıl kıl- uzun uzadıya anlatmak.
t. k.-dılar 141/09

tağ (< ET *tağ* < AT **tāğ*) dağ. (krş. *tağ*)
t. 072/16, 072/17, 099/11, 123/01, 126/09, 133/07, 137/20, 139/13, 139/21,
140/07, 146/07, 151/12, 163/01, 175/06, 178/01, 181/04, 184/12, 191/18,
256/01
t.+da 014/07, 124/20, 152/08, 153/13
t.+dın 010/19, 106/15, 133/15, 139/14, 139/16, 140/09, 189/02
t.+ğa 152/15
t.+ını 044/15
t.+ka 134/13, 139/19, 139/21, 140/06
t.+larda 016/19, 106/08, 133/06, 134/18
t.+lardın 192/08
t.+largā 016/19, 142/10
t.+larıda 013/20, 018/10

tağ (< ET *tağ* < AT **tāğ*) dağ. (krş. *tağ*)
t. 203/03, 254/20

Tağacar Özel ad.
T. 047/05, 047/17, 048/04
T.+nı 046/07, 047/04, 048/02, 048/05

Tağacı Özel ad.
T. 102/11

tağallüb (< Ar. *tağallub*) zorbalık etme, zorla hüküm sürme.
t. 062/17

tağay (< ET (Uyg.) *tağay*) dayı. (krş. *tağayı*)
t. 052/02, 194/21

Tağay Buğa Bahādur Özel ad.
T. 077/08

Tağay Hān Özel ad.

Ṭ. 025/15, 147/07

Ṭ.+nı 148/08

ṭağay (< ET (Uyg.) *tağay*) dayı (krş. *tağay*).

ṭ.+sı 107/06

Ṭağay Mergen Özel ad.

Ṭ. 137/12

Ṭağay Şāh Özel ad.

Ṭ. 079/15

Ṭağay Têmür Özel ad.

Ṭ. 040/05, 054/01, 055/14, 055/20, 056/05

Ṭ.+ğa 054/17

Ṭ.+ni 054/02

Ṭ.+niñ 053/10, 055/07

Ṭağay Têmür bin Südigen Özel ad.

Ṭ. 054/18

Ṭağay Têmür Hân Özel ad.

Ṭ. 053/13, 054/02, 054/10, 055/11, 062/21, 103/18

Ṭ.+ğa 054/12

Ṭ.+nı 053/08

Ṭ.+nıñ 098/11

Ṭağay Têmür Hân Özel ad.

Ṭ. 053/05

Ṭağay Terken Hâtün Özel ad.

Ṭ.+nı 085/12

tağayyür (< Ar. *tağayyur*) değişme.

t. 036/17

tağayyür bër- değiştirmek, bozmak.

t. b.-ip 190/11

Ṭağ Kal'ası Özel ad.

Ṭ.+ğa 128/01

ṭağla- (< *ṭağ+la-*) dağa çıkmak.

ṭ.-p 232/17

taḥallüf (< Ar. *taḥalluf*) geride kalma, arkada bırakılma.

taḥallüf kıl- arkada bırakmak.

t. k.-ğanı 171/06

t. k.-ip èr-di 087/13

taḥammül (< Ar. *taḥammul*) dayanma, katlanma.
t. 185/10

taḥammül kıl- sabretmek, dayanmak.
t. k.-dı 076/11
t. k.-ıp 125/15
t. k.-maḳ kerek 077/06
t. k.-ur er-dim 180/05

taḥayyür (< Ar. *taḥayyur*) hayrete düşme, şaşma.
t. 125/14, 183/15

Ṭahirten Özel ad.
Ṭ. 170/06, 170/08, 170/12
Ṭ.+ğa 170/06
Ṭ.+ni 170/09

Ṭahir Özel ad.
Ṭ. 177/19

Ṭahirābād Özel ad.
Ṭ. 046/06

ṭāhirāt (< Ar. *ṭāhira'* 'ın çoğul eki *-āt* almış şekli *ṭāhirāt*) temiz (kadınlar).
ezvāc-ı ṭāhirāt Hz. Muhammed'in hanımları.
e.-ı t.+ıdındurlar 166/15

Ṭahir bin Muḥammed Özel ad.
Ṭ. 002/09

taḥkīḳ (< Ar. *taḥkīḳ*) gerçeği araştırma.
t. 063/08, 210/18
t.+i 039/01

taḥkīḳ kıl- araştırmak, incelemek.
t. k.-dı 061/20
t. k.-ıp 109/10, 180/13, 210/19
t. k.-may 154/10
t. k.-sunlar 105/17

taḥmīl (< Ar. *taḥmīl*) eşya vb. şeyleri yükleme, yükletme.

taḥmīl kıl- yüklemek.
t. k.-dılar 181/17
t. k.-ıp 222/15

taḥmīn (< Ar. *taḥmīn*) tahmin.
t.+din 156/08

taḥrīb (< Ar. *taḥrīb*) harap etme.
t.+ığa 231/19

taḥrīk (< Ar. *taḥrīk*) kışkırtma.
t.+i 170/05

taḥrīk kıl- kışkırtmak.
t. k.-ıp 074/16

taḥrīr (< Ar. *taḥrīr*) yazılma.
t. 077/19

taḥrīş (< Ar. *taḥrīş*) hırslandırma.

taḥrīş kıl- hırslandırmak.
t. k.-ıp 127/04

taḥsīn (< Ar. *taḥsīn*) beğenme, takdir etme.

taḥsīn kıl- beğenmek, takdir etmek.
t. k.-dılar 215/15
t. k.-ıp 109/03

taḥsīr (< Ar. *taḥsīr*) acı, ızdırap veren.
t. 132/07

taḥş-endāz (< Far. *taḥş* ve *-andāz*) ok atan, okçu.
t. 147/11

taḥt (< Far. *taḥt*) taht.

t. 001/01, 009/15, 009/16, 013/11, 036/19, 038/01, 044/05, 049/14, 053/19, 060/19, 086/07, 086/18, 091/21, 095/21, 098/14, 183/05, 195/21, 196/01, 197/18, 202/09, 205/05, 214/02, 216/09, 222/11, 223/06, 224/06, 227/18, 229/12, 235/04, 235/05, 235/20, 236/06, 240/05, 248/17, 252/20, 255/03, 255/09, 262/05

t.+da 040/18

t.+ğa 056/11, 059/06

t.+ı 001/15

t.+ıda 129/20

t.+ığa 002/03, 042/19, 045/17, 047/19, 059/04, 062/18, 062/20, 087/02

t.+ıka 043/09

t.+ımnı 035/07

t.+ın 118/16

t.+ka 008/05, 036/13, 036/19, 039/08, 039/18, 039/19, 039/21, 040/17, 041/08, 041/10, 042/16, 046/14, 047/09, 050/02, 052/01, 053/02, 059/17, 129/15, 227/09, 240/01

t.+nı 017/17, 202/10

t.+ta 219/10, 239/07

t.+tın 239/07

taht-ı taşarruf idaresi altında olma.

t.-ı t.+ığa 061/12, 134/08

t.- t.+ğa 003/03, 042/15, 236/12

t.-ı t.+ka 149/21, 181/08, 186/12

tāht (< Far. *tāht*) yağma, talan.

tāht kıl- yağmalamak, talan etmek.

t. k.-ıp 160/14

tahta (< Far. *tahta*) tahta; levha (taştan).

t. 153/15

t.+lar 147/10

taht-gāh (< Far. *taht-gāh*) taht yeri, başkent.

t. 033/08

t.+da 039/04

t.+ı 213/19

Taht-ı Karaça Özel ad.

T.+ğa 138/21

Ṭahurten Özel ad.

Ṭ. 127/19, 128/09, 158/11, 159/05, 175/13, 177/02, 186/16

Ṭ.+ğa 106/06, 159/03, 174/18

Ṭ.+ni 129/04, 160/10

Ṭ.+niñ 106/19, 137/01

Tā H'āce Özel ad.

T. 090/12

Ṭār' Özel ad.

Ṭ. 261/09

taḵ (< ET *tag* < AT **tāg*) dağ. (krş. *tag*, *tağ*).

t. 115/07

t.+ka 184/07

ṭāk (< Ar. *ṭāk*) bina kemeri, kubbe; eşi yok, sıradışı, bambaşka.

ṭ. 009/06, 127/12

ṭ.+ıda 114/21, 245/11, 253/11

taḵaddüm (< Ar. *taḵaddum*) ileri geçme.

t. 015/17

ṭākat (< Far. < Ar. *ṭāka'*) güç, mecal.

ṭ. 067/03, 068/18, 118/09

ṭ.+ı 224/16

taḳdīm (< Ar. *taḳdīm*) sunma.

t.+ḡa 028/02, 050/12, 086/10, 104/08, 137/04, 166/17, 172/21, 234/06

taḳdīr (< Ar. *taḳdīr*) ezelde Allah'ın olmasını istediḡi şeyler, kader.

t. 002/10, 008/17, 018/11, 098/15, 153/21, 184/20, 195/09, 221/18,
237/12, 238/05, 248/04, 252/05, 252/06, 253/07, 254/14, 261/20

t.+ḡa 145/01, 251/07

t.+i 242/19, 253/07

t.+ni 261/13

Ṭaḳ Ḳal'ası Özel ad.

Ṭ.+nı 102/05

taḳrīr (< Ar. *taḳrīr*) sözle anlatma, ifade ve beyan etme, anlatış.

t. 179/01

t.+din 030/21

t.+idin 017/21

t.+iniḡ 015/13

ḥüsn-i taḳrīr maksadı, açık ve güzel bir ifade ile bildirme.

ḥ.-i t. 128/11

taḳrīr kıl- anlatmak.

t. ḡ.-adurlar 077/20

t. ḡ.-dı 060/13

t. ḡ.-dılar 170/11

taḳsīm (< Ar. *taḳsīm*) bölüştürme, pay etme.

taḳsīm kıl- paylaşmak.

t. ḡ.-ıp 108/15

taḳṣīr (< Ar. *taḳṣīr*) bir işi eksik yapma, kusur etme.

t.+i 123/17, 154/02

taḳṣīr kıl- eksik yapmak, kusur etmek.

t. ḡ.-ıp ır-dı 215/06

t. ḡ.-madılar 181/06, 252/03

t.-maḡay 005/12

taḳṣīrāt (< Ar. *taḳṣīr* ve çoḡul eki *-āt* ile *taḳṣīrāt*) kusurlar, kabahatler.

t.+ıḡa 180/09

taḳvā (< Ar. *taḳvā*) dünyadan elini eteḡini çekip kendini ibadete verme, zühd.

t. 080/21, 089/21, 149/13

taḳvā-ṣi'ār dinin yasak ettiḡi şeylerden kaçınıp kendini ibadete veren, takva sahibi.

t. 066/08

taḳvīm (< Ar. *taḳvīm*) takvīm.

t. 221/11

t.+de 173/15

taḳviyet (< Far. < Ar. *taḳviya'*) kuvvetlendirme, kuvvetlendirilme.

t. 019/18

t.+ide 086/05

tal (< ET (MK) *tāl* < AT **tāl*) dal, söğüt.

t. 153/20

tala- (< ET *tala-*) talan etmek, yağmalamak.

t.-dı 087/01, 110/20, 132/16, 133/16

t.-dılar 020/15, 067/08, 088/11, 094/12, 099/10, 123/02, 143/09, 152/17, 200/03

t.-mak 008/07

t.-ḡ 008/07

t.-p 023/16, 034/19, 045/19, 049/18, 056/10, 062/11, 062/18, 071/18, 078/19, 080/10, 090/18, 092/14, 094/10, 096/17, 100/18, 100/21, 104/04, 104/12, 105/06, 106/05, 107/20, 109/18, 114/03, 121/09, 127/06, 129/11, 132/14, 132/17, 133/01, 133/03, 133/13, 136/10, 139/04, 146/08, 156/13, 156/14, 157/11, 157/12, 158/20, 160/06, 171/21, 173/20, 176/11, 181/09, 181/15, 181/16, 181/18, 182/11, 187/14, 189/13, 213/03, 213/18, 219/07, 241/18, 245/18, 259/10

t.-pdurlar 142/09

t.-ptur 104/11

t.-y 176/07

talan (< *tala-n*) talan, yağma.

t. 007/16, 034/09, 056/04, 059/01, 104/08, 105/09, 106/10, 110/04, 132/18, 134/02, 136/03, 136/12, 151/03, 160/01, 167/19, 168/10, 181/06, 182/16, 189/12, 206/02, 246/07, 247/19

t.+dın 059/02

t.+ḡa 144/14, 154/11, 158/13, 201/08

t.+nı 058/20

talan kıl- talan etmek.

t. k.-dılar 171/19

t. k.-ıp 050/11

t. k.-maḡnı 058/21

talan- (< *tala-n*) talanmak, yağmalanmak.

t.-dı 134/03, 152/16

t.-ıp 132/20

talaş- (< *tala-ş-*) dalaşmak, kavga etmek.

t.-ur èr-di 235/20

ṭal'at (< Far. < Ar. *ṭal'a'*) yüz.

ṭ. 220/11

ṭaleb (< Ar. *ṭalab*) talep, istek.
ṭ. 203/20
ṭ.+ige 258/20

Talhān Özel ad.
T. 029/04

ṭālīʿ (< Ar. *ṭālīʿ*) talih, kısmet.
ṭ. 085/05
ṭ.+i 173/16
ṭ.+in 216/15

ṭālib (< Ar. *ṭālib*) isteyen, istekli.
ṭ. 244/05
ṭ.+leri 057/21

Ṭalıkan Özel ad.
T. 029/04, 031/06
T.+ğa 028/03, 028/04

taʿlīm (< Ar. *taʿlīm*) öğretme.

taʿlīm kıl- öğretmek.
t. k.-dı 011/19

Ṭalliḥān Özel ad.
T.+dın 082/08

tam (< ET *tam* < AT **tām*) dam, çatı.
t. 167/06
t.+ğa 057/16
t.+ını 127/01
t.+larını 128/20, 189/19
t.+larını 124/13, 147/14

tam- (< ET (MK) *tam-*) damlamak.
t.-sa ér-di 057/16

ṭamaʿ (< Ar. *ṭamaʿ*) doymazlık, aç gözlülük; çok isteme.
ṭ. 058/18, 139/20
ṭ.+ı 037/16
ṭ.+ını 054/13

ṭamaʿ kıl- tamah etmek, çok istemek.
ṭ. k.-ıp 187/21

Tamaça Hān Özel ad.
T. 014/12

tamām (< Ar. *tamām*) tam, bütün, eksiksiz; bitmiş, tamamlanmış.

t. 011/05, 013/08, 013/09, 014/09, 015/18, 016/20, 022/02, 023/05, 024/20, 026/20, 027/07, 027/08, 027/09, 029/03, 032/11, 032/15, 035/17, 036/12, 042/15, 043/03, 044/05, 047/21, 051/17, 055/16, 055/18, 057/21, 058/05, 060/18, 061/14, 063/18, 070/06, 075/08, 079/10, 079/14, 092/15, 099/10, 118/10, 120/12, 125/01, 150/08, 152/20, 165/13, 167/21, 168/18, 177/19, 178/14, 182/11, 186/11, 195/21, 210/04, 213/18, 214/11, 227/07, 234/20, 237/09, 246/08, 247/17, 250/15, 251/11, 253/20, 258/07
t.+1 254/06

tamğa (< ET *tamğa*) damga.

t. 013/12, 048/08
t.+larını 114/14

tamğa kıl- damgalamak.

t. k.-ip 033/17

Tamğa Özel ad.

T. 043/18

tamğaçı (< *tamğa+çı*) resim ve vergi tahsildarı.

t. 203/20

ta‘mīr (< Ar. *ta‘mīr*) onarma, düzeltme.

t.+ığa 006/16

tañ (< ET *tañ*) tan, seher.

t. 014/21

ta‘ne (< Ar. *ta‘na*) sövme.

ṭ. 162/02

tanı- (< ET (MK) *tanu-*) tanımak, bilmek.

t.-dı 085/04

t.-may 126/04

t.-p 070/19, 073/05, 102/10, 140/16, 192/01

Tanğut Özel ad.

T. 036/08

tañla (< *tañ+la*) sabahleyin, erte.

t. 077/06, 082/19, 166/01, 228/02, 242/08, 251/16

tansuğ (< ET *tañsuğ*) acayip, nadide; hediye.

t. 154/21, 182/08, 193/19

t.+lar 138/02, 138/16, 150/17, 166/18

t.+larıdın 034/06

tansuğāt (< *tansuğ* ve Arapça çoğul eki *-āt*) hediyeler.

t. 206/10

tañtana (< Ar. *tañtana'*) ses, şamata, gürültü.
t.+sını 149/16

Tañut Özel ad.
T. 034/16
T.+dın 034/20

Tañyaruk Özel ad.
T. 243/06

tap- (I) (< ET (Uyg.) *tap-*) bulmak.

t.-adur èr-diler 234/12
t.-ar 038/01, 065/19
t.-ar-biz 071/04
t.-ar-mèn 252/04
t.-ğandur 035/15
t.-ğanı 159/02
t.-ğaylar 252/08
t.-ip 002/17, 002/19, 007/11, 007/21, 015/12, 056/21, 057/17, 058/15, 059/15, 061/15, 069/05, 070/10, 071/13, 072/01, 073/02, 114/12, 122/17, 123/19, 130/06, 131/16, 139/20, 149/16, 156/14, 157/17, 161/04, 180/13, 200/17, 206/21, 218/01, 222/05, 232/06, 241/07, 247/09, 251/08, 253/20
t.-iptur 142/14
t.-ip èr-di 021/03, 190/10
t.-kanı 034/16
t.-kay 172/16
t.-kay-sèn 107/03
t.-madı 006/16, 007/03, 038/09, 062/14, 118/15, 127/06, 221/08
t.-madılar 149/07, 193/09
t.-mağaylar 144/07
t.-may 058/12, 101/01, 112/07, 112/18, 115/04
t.-sa 048/12, 250/10
t.-salar 092/21, 143/08, 163/18
t.-tı 004/12, 013/14, 014/07, 022/09, 024/21, 033/05, 040/10, 042/12, 049/13, 051/18, 056/21, 069/06, 097/16, 111/12, 114/17, 120/03, 134/06, 135/01, 138/12, 138/21, 141/21, 154/11, 155/01, 163/08, 167/13, 172/05, 179/06, 198/09, 206/12, 207/15, 214/03, 215/15, 219/08, 220/12, 225/09, 226/02, 226/13, 229/18, 230/09, 232/04, 233/02, 233/05, 240/19, 247/08, 250/03, 252/20, 255/17, 257/19, 262/05, 262/06
t.-tılar 106/10, 112/19, 113/02, 133/12, 143/09, 144/04, 146/07, 152/18, 163/16, 183/11, 224/07

tapıl- (< *tap-ıl-*) bulunmak.
t.-adur èr-di 125/20
t.-mas 107/13, 252/04

tapşur- (< ET (Uyg.) *tapşur-*) itimat etmek, vermek, teslim etmek.
t.! 085/06, 228/05
t.-dı 005/01, 005/05, 006/05, 006/10, 035/09, 048/16, 059/18, 091/11, 099/17,

105/01, 127/14, 145/10, 163/11, 167/07, 179/15, 195/21, 197/14, 218/11
t.-dılar 035/08, 161/11, 163/10, 167/10, 220/18
t.-ğaylar 005/21
t.-mağay 048/15
t.-sun 005/08, 044/04, 089/19
t.-sunlar 005/20, 024/12
t.-up 005/07, 020/15, 023/02, 045/21, 056/18, 062/03, 088/08, 180/16,
208/06, 211/10, 227/21, 241/13, 249/09, 262/01
t.-ur 064/11

Taptuḫ Özel ad.
T. 177/04

tapuçaḫ semiz(?)
t. 141/08, 251/19

tar (< ET (Uyg.) *tar* < AT **tār*) dar.
t. 228/19

tār (< Far. *tār*) karanlık.
t. 178/11

ṭarab (< Ar. *ṭarab*) sevinçlilik, ayş, sefa.
ṭ. 155/15, 225/18
ṭ.+dın 235/08

Tārāb Özel ad.
T. 057/04
T.+dın 057/11

Tārābī Özel ad.
T. 057/12, 057/15, 057/16, 057/18, 058/05, 058/06, 058/07
T.+ler 059/02
T.+ni 057/17, 058/12
T.+niṭ 058/09, 058/11, 058/16

Ṭarāblīs Özel ad.
Ṭ. 161/14

tārāc (< Far. *tārāc*) yağma, çapul.
t. 026/21, 028/16, 058/18, 059/02, 127/16, 150/08, 151/03, 167/19, 168/10,
171/19
t.+dın 007/16, 034/09, 058/11, 105/09, 106/10, 136/03, 181/06
t.+ğa 056/04, 168/04
t.+ığa 231/19

tārāc kıl- talan etmek, yağmalamak.
t. ḳ.-dılar 106/06, 109/06, 129/12, 189/12
t. ḳ.-ıp 096/17, 133/02
t. ḳ.-ur ır-diler 247/19

ṭaraf (< Ar. *ṭaraf*) cihet, yan, yön; yöre, bölge, memleket.

ṭ. 113/12, 161/04, 184/07, 259/20

ṭ.+da 027/18, 095/15, 138/04, 259/18

ṭ.+dın 016/05, 018/18, 018/19, 022/08, 031/02, 036/10, 042/01, 055/09, 059/10, 061/01, 068/19, 068/20, 072/14, 079/18, 090/15, 098/01, 108/01, 111/11, 113/02, 117/18, 120/17, 131/04, 143/18, 152/16, 197/08, 197/10, 204/15, 205/09, 215/16, 220/08, 226/14, 236/15, 241/08, 242/02, 242/13, 243/18, 247/07, 254/07, 257/09

ṭ.+ğa 018/16, 127/16, 205/09, 241/17, 249/01

ṭ.+ı 183/02, 183/03, 184/07

ṭ.+ıda 138/10

ṭ.+ıdın 031/17, 040/05, 044/12, 061/21, 234/15, 246/04, 246/11

ṭ.+ığa 083/10

ṭ.+ını 050/04

ṭ.+ka 022/21, 023/18, 032/13, 074/10, 105/09, 124/15, 132/18, 148/11, 151/01, 152/13, 168/08, 172/13, 174/08, 205/14, 218/07, 234/06, 243/12, 250/01, 259/18

ṭ.+nı 013/12

ṭ.+tın 252/08

ṭarafeyn (< Ar. *ṭarafayn*) iki taraf.

ṭ.+din 178/20

tarāğ (< ET (MK) *tarğak* < AT **tār-*) tarak.

t.+ı 086/16

Ṭarāz Özel ad.

Ṭ. 017/16, 194/06

Tāreḥ Özel ad.

T. 011/08, 011/11

ṭārem (< Far. *ṭāram*) kubbe, kümbet.

ṭ.+ni 167/04

Ṭārem Özel ad.

Ṭ.+niḡ 049/15

ṭarḥ (< Ar. *ṭarḥ*) kurma, tertipleme, düzenleme.

ṭarḥ sal- kurmak, inşa etmek.

ṭ. s.-ıp 096/19, 189/19

ṭ. s.-ğaylar 138/09,

ṭ.+ı s.-ıp 107/18

tarḥān (< ET *tarḥān*) Türk ve Moğol devletlerinde kendilerine çeşitli ayrıcalıklar tanınmış olan Eski Türk unvanlarından biridir.

t.+lar 227/11

tarḥān kıl- tarhan yapmak.

t. k.-dı 016/03, 016/11, 109/03, 116/18

Tarḥān Özel ad.

T. 210/20, 219/11, 219/12, 241/16, 243/13

T.+lar 016/03, 229/17

Tarḥānī (< *Tarḥān* ve nispet eki -ī) Tarhanlılar, Tarhan unvanına sahip olanlar.

T.+lar 219/06, 219/13

T.+ler 244/14

T.+lerdin 227/13

T.+lerni 219/07

tarıḳ (ET (Uyg.) *tarıḡ* < *tar+ı-ḡ*) darı (EDPT 537b; Kaçalin, 2011, 1008)

t. 134/05

Tarım Özel ad.

T.+ğa 156/15

ṭārī (< Ar. *ṭārī*) birden bire ortaya çıkan.

ṭārī bol- hastalık, dert hasıl olmak, musallat olmak.

ṭ. b.-up 061/08, 096/13, 120/02, 237/13, 261/22

ṭ. b.-dı 154/03, 248/05,

ta' rīf (< Ar. *ta' rīf*) tanımlama, ayrıntıları ile anlatma.

t. 142/21, 245/16

t.+ini 153/16

tārīḥ (< Ar. *tārīḥ*) tarih.

t. 004/08, 063/12, 066/09, 106/17, 112/17, 114/18, 120/01, 123/13, 149/18, 160/16, 163/08, 184/04, 195/21, 197/14, 209/03, 214/17, 216/01, 217/01, 217/02, 217/10, 221/06, 221/07, 221/14, 227/02, 227/04, 227/20, 241/04, 242/12, 251/05

t.+de 029/06, 049/09, 115/13, 117/07, 140/07, 213/04, 241/04, 245/20

t.+din 061/21, 134/11

t.+dür 067/15, 153/16

t.+i 001/19, 007/06, 245/20

t.+ide 044/13, 171/05, 223/15, 227/05, 227/19

t.+iniḡ 170/21

t.+lerde 028/15, 122/15

t.+leride 039/03, 063/07

t.+ni 115/06, 209/02

tārīḥī (< Ar. *tārīḥ* ve Far. *ī*) bir tarih.

t. 123/16, 214/17

Tārīḥ-i Cihān-güşāy Eser adı.

T. 028/13, 033/10

T.+nı 040/15

Tārīḥ-i Güzīde Eser adı.

T. 049/08

Tārīḥ-i Ḥānī Eser adı.

T. 048/01

T.+de 014/04, 038/12

T.+dür 066/07

Tārīḥ-i Kırān-ı Sa‘deyn Eser adı.

T.+dür 066/11

ṭarīḳ (< Ar. *ṭarīḳ*) yol; takip edilen yol, usul.

ṭ. 056/19, 172/08, 213/19

ṭ.+de 133/04, 218/19

ṭ.+i 027/09, 081/20

ṭ.+in 003/19, 013/01, 038/03, 044/08, 050/18, 057/05, 081/16, 120/16, 167/19, 175/13, 195/21, 242/03, 251/07, 252/16, 252/19

kuṭṭā‘u’t-ṭarīḳ yol kesenler, haydutlar.

ḳ. t. 124/09

ḳ. t.+din 124/04

ḳ. t.+ni 104/12, 135/18

ṭarīḳa (< Ar. *ṭarīḳa*) yol.

ṭ.+nı 155/20

Tarḳī Özel ad.

T. 130/12

Tarmaçuk Özel ad.

T.+nı 079/16

Tarmaşırın Ḥān Özel ad.

T. 062/05, 150/19

T.+nı 062/13

T.+nı 075/09

tart- (< ET (Uyg.) *tart-*) çekmek

t.-adur 116/08

t.-ay 239/13

t.-ğanı 153/17

t.-ip 002/01, 002/16, 007/18, 008/17, 008/21, 013/09, 013/16, 014/03, 034/17, 038/07, 047/10, 058/08, 062/12, 068/08, 068/16, 079/14, 085/12, 096/01, 101/07, 112/03, 114/14, 139/03, 145/05, 154/05, 156/15, 158/11, 159/01, 163/05, 164/08, 166/02, 170/05, 170/11, 170/19, 175/07, 178/10, 178/17, 186/16, 190/15, 201/12, 202/12, 205/18, 206/08, 211/11, 213/17, 217/04, 219/20, 224/01, 226/04, 237/10, 240/16, 240/21, 241/16, 247/03, 250/21, 254/20, 259/08, 261/02

t.-ip ər-di 208/11

t.-ıp  r-diler 022/08
t.-ıp  r-mey  r-di 189/01
t.-ıp tur-upturlar 078/10
t.-ıp tur-ur 147/20
t.-k n  226/03, 172/03
t.-kaylar 155/17
t.-kay-m n 180/05
t.-mad  253/09
t.-mağay 195/11
t.-t  001/03, 033/18, 062/09, 182/03, 203/07, 233/05, 235/18
t.-tılar 163/06, 188/20

tarttur- (< *tart-tur-*)  ektirmek.
t.-d  225/10

tasallu  (< Ar. *tasallu *) musallat olma, sataşma.
t. 058/15
t.+ıdın 242/17

taşarruf (< Ar. *taşarruf*) elde etme; kullanma, idare etme, hükmetme; idare ile kullanma, tutum.
t.+ğa 017/05, 065/18, 068/01, 104/03, 236/12
t.+ıda 008/21, 019/21, 041/15
t.+ıdadur 041/16
t.+ıga 061/12, 068/21, 070/06, 134/08, 167/07, 203/14, 240/04, 246/19
t.+ka 044/05, 046/17, 166/13, 239/02, 240/16

taht-ı taşarruf idaresi altında olma.
t.-ı t.+ıga 061/12, 134/08
t.- t.+ga 003/03, 042/15, 236/12
t.-ı t.+ka 149/21, 181/08, 186/12

h ta-yi taşarruf (el koyma, kendine mal etme anlamından) tasarrufunun altına alma.
h.-yi t.+ga 244/11
h.-yi t.+ıga 242/21, 255/15
h.-yi t.+ka 066/02

taşarruf k l- elde etmek.
t. k.-d  134/17
t. k.-dılar 018/20, 048/20
t. k.-ıp 135/08
t. k.-madı 168/03
t. k.-masun 167/08
t. k.-ur  r-di 059/12

taşavvur (< Ar. *taşavvur*) zihinde şekillendirme, düşünce.
t. 089/05, 154/05, 209/07

taşdik (< Ar. *taşdik*) doğrulama, onaylama.

taşdık kıl- onaylamak.
t. k.-mas 215/20

taşnîf (< Ar. *taşnîf*) kitap tertip etme, kitap yazma.
t. 063/13

taşnîf kıl- kitap yazmak.
t. k.-ıptur 001/17

taş (< ET *taş* < AT **tāš*) taş.
t. 026/13, 098/03, 106/14, 128/01, 138/06, 145/01, 151/19, 153/13, 161/04,
161/06, 163/15, 169/10, 174/09, 182/13, 200/06, 216/05
t.+da 115/06, 140/07
t.+dın 012/08, 127/01, 138/11, 153/15, 167/21, 184/06
t.+dın durur 125/01
t.+dur 151/16
t.+ı 099/18, 118/02, 213/19, 222/14
t.+ıdın 041/03
t.+ını 011/19
t.+ka 115/08, 151/18
t.+lar 014/08
t.+lardın 160/02, 167/01, 183/02, 213/20
t.+larıdın 163/15
t.+larını 153/13
t.+nı 106/16, 151/17, 213/21

taş (II) (< ET *taş*) dış.
t. 043/15

taş- (< ET (MK) *taş-* < AT **tāš-*) taşmak.
t.-kan 078/20

Taş Arığı
T.+da 072/21

taşgarı (< ET (Uyg.) *taş+garu*) dışarı. (krş. *taşkarı*).
t. 099/12

taşı- (< ET (MK) *taşu-*) taşımak.
t.-dılar 153/03, 153/13

taşkarı (< ET (Uyg.) *taşgaru*) dışarı. (krş. *taşgarı*).
t. 023/05, 023/15, 027/04, 085/05, 120/17, 144/14, 156/08, 166/12, 180/04,
182/12, 224/11
t.+dur 178/16

Taşkend Özel ad.
T. 068/08, 073/15, 080/11, 080/19, 083/11, 108/06, 119/14, 138/07, 194/06,

194/14, 224/15, 228/14, 241/17, 244/19, 245/17, 246/09, 246/13, 251/09,
254/11, 255/13, 258/22
T.+de 079/21, 080/16, 082/05, 114/16
T.+din 247/15
T.+ğa 194/19, 245/05, 259/02
T.+ğaça 073/07
T.+ka 256/13
T.+teki 197/03

Taşkent Özel ad.

T.+ğa 121/02

taşkı (< taş+kı) dıştaki, dışarıdaki.

t.+ğa 219/10

taşkın taşkın.

t. 154/07

taşla- (< taş+la-) atmak, fırlatmak; geride bırakmak.

t.-dı 118/16, 231/03

t.-dılar 077/13

t.-p 096/12, 098/06, 102/01, 140/14, 158/03, 166/10, 189/03, 246/05, 246/06,
258/03

t.-sunlar 185/19

Taş Tëmür Özel ad.

T. 050/13

Taş Tëmür Oğlan Özel ad.

T. 117/09, 177/03

Tatar Özel ad.

T. 002/18, 017/14, 022/05, 026/08, 186/02

taṭvīl (< Ar. taṭvīl) uzatma.

t. 044/13

ṭavāf (< Ar. ṭavāf) tavaf, bir yerin etrafında dolaşma.

ṭ. 006/18, 112/09

ṭ.+dın 112/09

ṭ.+ığa 027/14, 138/08

ṭ.+ın 137/05

ṭavāf kıl- tavaf etmek, etrafında dolaşmak.

ṭ. k.-dı 153/08

ṭ. k.-ıp 098/18, 124/01, 155/09

tavar (< ET (Uyg.) tavar) inek, özellikle koyun ve keçi gibi hayvanların ortak adı, davar.

t. 112/19, 115/04, 134/04, 144/10, 261/21

t.+dın 031/11
t.+ğa 125/20
t.+ını 099/10
t.+lar 176/06
t.+largā 112/20
t.+ları 188/10, 259/11
t.+larını 026/06

ṭavāyif (< Ar. *ṭā'ifa'* 'ın çoğulu *ṭavā'if*) güruhlar, bölükler.
ṭ. 068/05, 107/16, 177/13
ṭ.+leri 004/11

ṭav'an ev kerhen ister istemez.
ṭ. 133/21

ṭavf (< Ar. *ṭavf*) tavaf, dönme, dolaşma.
ṭ.+ı 193/17

ṭavf kıl- tavaf etmek, dolaşmak.
ṭ. k.-ip 026/11

ṭavīl (< Ar. *ṭavīl*) uzun.
ṭ. 015/12, 262/04

ṭavk (< Ar. *ṭavk*) gerdanlık.
ṭ. 091/21

ṭavşīf (< Ar. *ṭavşīf*) betimleme.
t. 153/16

Ṭāvus Özel ad.
Ṭ.+nı 133/09

Ṭāvus Kal'ası Özel ad.
Ṭ.+ğa 133/07

tāy (< Far. *tāy*) biricik, yegane.
t. 262/08

tayağ (< ET (Uyg.) *tayağ*) dayak, değnek, sopa. (krş. *tayağ*).
t. 167/09
t.+ı 159/17, 165/12, 170/21, 171/01, 171/03, 171/06, 171/07

tayağ (< ET (Uyg.) *tayağ*) dayak, değnek, sopa. (krş. *tayağ*).
t.+ı 082/21, 090/16, 215/07

taydur- (< ET (MK) *tay-dur-*) kaydırmak.
t.-up 148/09

Ṭayhān Özel ad.

T. 109/17

Tāyī Özel ad.

T. 177/18

ṭāyife (< Ar. *ṭā'ifa'*) bölük, topluluk, cemaat.

ṭ. 152/14, 182/13

ṭ.+dürler 123/15

ta'yīn (< Ar. *ta'yīn*) ayırma, belli etme; atama.

t. 011/06, 017/12, 054/01, 171/15

ta'yīn kıl- ayırmak, belli etmek; tayin etmek, atamak.

t. k.-dı 011/02, 013/12, 016/12, 018/04, 021/19, 023/01, 087/06, 087/11, 117/07, 146/11, 147/05, 219/17, 240/02

t. k.-ıp 012/11, 017/09, 017/19, 028/12, 033/06, 099/02, 113/12, 155/07, 182/14

t. k.-ıp ér-di 017/13

t. k.-sun 222/04

t. k.-ur 147/15

Tay Şaḫr Özel ad.

T. 015/08

ṭayy (< Ar. *ṭayy*) atlama, üzerinden geçme, katetme.

ṭ. 085/19, 185/06

ṭayy kıl- atlamak, üzerinden geçmek, katetmek.

ṭ. k.-ıp 119/13, 123/07

ṭayy-ı mesāfet mesafeyi atlarcasına geçme.

ṭayy-ı mesāfet kıl- mesafeyi atlarcasına geçmek, mesafe katetmek.

ṭ.-ı m. k.-ıp 112/18

Tayzī bin Tülek Özel ad.

T. 041/10

Tayzi Ḥān Özel ad.

T. 041/12

Tayzi Oĝlan Özel ad.

T. 141/04, 141/10

tāz (< Far. *tāz*) koşma, koşuş. (*tek* kelimesiyle birlikte *tek ü tāz* olarak kullanılır.)

t. 153/18

taẓallüm (< Ar. *taẓallum*) sızlanma, yanıp yakılma.

taẓallüm kıl- sızlanmak, şikayet etmek.

t. k.-ıp 193/15

taẓarru' (< Ar. *taẓarru'*) yalvarma.
t. 101/19, 126/13, 148/02

taẓarru' kıl- yalvarmak, yakarmak.
t. k.-dı 021/09
t. k.-ıp 042/10, 082/18, 128/17, 145/02

tāze (< Far. *tāza*) taze, yeni.
t. 049/12, 186/18

tāze kıl- yenilemek.
t. k.-dı 050/03

tāzī (< Far. *tāzī*) Arap.
t. 008/12, 090/05

ta'zīm (< Ar. *ta'zīm*) ululama, saygı gösterme.
t. 185/20

ta'zīm kıl- saygı göstermek, hürmet etmek.
t. k.-dılar 164/06
t. k.-ıp 097/01, 234/18
t. k.-may 018/05

ta'zīr (< Ar. *ta'zīr*) azarlama.

ta'zīr kıl- azarlamak.
t. k.-dı 233/04

Tāziyān Özel ad.
T. 136/12

ta'ziyet (< Far. < Ar. *ta'ziya'*) başsağlığı dileme.
t. 035/21, 094/04, 186/21, 190/16, 197/15
t.+din 036/05
t.+i 186/18, 189/21, 190/19
t.+ini 127/18
t.+ni 219/18
t.+tin 196/14

tê- (< ET *tê-* < AT **tē-*) demek.
t.-medi 239/01
t.-mey 065/21
t.-p 196/13, 216/12, 260/05

te'ākub (< Ar. *ta'ākub*) birbirini takip etme.

te'ākub kıl- birbirini takip etmek.
t. k.-ıp 019/14, 132/08

Te'ālā (< Ar. *ta'ālā*) “yüksek olsun” anlamına gelip Allah'ın adıyla beraber kullanılır.

T. 011/15, 012/03, 013/03, 015/02, 016/20, 024/07, 026/01, 049/16, 049/21, 051/14, 057/07, 058/19, 062/08, 065/08, 093/20, 095/19, 096/08, 115/08, 129/08, 129/14, 137/07, 137/15, 149/03, 159/09, 169/20, 180/07, 180/08, 185/12, 186/04, 204/18, 220/11, 235/12, 244/03, 251/03

T.+dın 075/14

T.+ğa 076/17

T.+nın 226/18

tebāh (< Far. *tabāh*) berbat, harab.

t. 254/21

teber (< Far. *tabar*) balta.

t. 178/10

t.+dın 251/04

Teberhind Kāl'ası Özel ad.

T.+da 001/03

teberrük (< Ar. *tabarruk*) mübarek sayma, uğur sayma; hediye.

t. 206/10, 218/17

t.+ler 008/03, 166/18

teberrükāt (< Ar. *tabarruk*'un çoğulu *tabarrukāt*) hediyeler.

t. 091/19, 229/12

t.+ıdın 153/08

teber-zīn (< Far. *tabar-zīn*) eyere asılan küçük savaş baltası.

t. 022/09

t.+ni 056/04

te'bīd (< Ar. *ta'bīd*) ebedileştirme.

t. 209/06

teblīğ (< Ar. *tablīğ*) erişirme, ulaştırma.

t. 054/17

tebrīkāt (< Ar. *tebrīk* ve çoğul eki *-āt* ile *tebrīkāt*) tebrikler, kutlamalar.

t. 182/09

Tebrīz Özel ad.

T. 030/16, 047/06, 103/21, 104/19, 154/06, 154/16, 155/11, 170/01, 201/01, 203/19, 203/21, 204/06, 204/20, 209/03, 211/13, 213/04, 213/09

T.+de 004/07, 013/21, 042/20, 044/11, 044/13, 046/06, 186/07, 204/01, 208/16

T.+dın 043/05, 105/03, 154/08, 155/02, 201/08, 203/19, 204/01, 204/12, 205/15, 233/21

T.+ge 014/03

T.+ğa 042/19, 042/21, 043/01, 046/15, 047/02, 047/09, 047/18, 048/17, 049/04, 049/13, 053/01, 053/09, 053/14, 053/18, 054/01, 056/09, 056/12, 060/06, 104/01, 104/08, 104/15, 137/01, 154/15, 155/06, 155/13, 155/14, 173/20, 201/06, 201/10, 203/21, 204/01, 204/03, 204/11, 204/12, 205/03, 208/03, 208/12, 208/18, 213/05, 233/17

T.+ğaça 159/12

T.+ni 037/10, 044/10, 203/21

T.+niņ 044/15, 154/09

tecāvüz (< Ar. *tacāvuz*) sınırı aşma.

tecāvüz kıl- sınırı aşmak.

t. k.-a 244/09

t. k.-dı 035/03, 057/16

t. k.-ıp 119/21

t. k.-mağay 159/10

t. k.-mağaylar 196/19

t. k.-maslar 057/06

tecebbür (< Ar. *tacabbur*) büyüklenme, kibirlenme.

t. 211/08

tecellüd (< Ar. *tacallud*) çarpışma, savaşma.

t. 179/13

tecemmül (< Ar. *tacammul*) gösteriş, görkem; süs, süslenme.

t. 009/05, 119/04, 175/12, 191/02, 208/13, 234/19

t.+din 189/05

tecemmülât (< Ar. *tacammul* ve çoğul eki -ât ile *tacammulât*) süsler, süslenmek için kullanılan eşya.

t. 092/05

tecerru' (< Ar. *tacarru'*) yudum yudum içme.

tecerru' kıl- yudumlamak, azar azar içmek.

t. k.-dı 061/09

techiz (< Ar. *tachiz*) lüzumlu şeyleri tamamlama.

techiz ü tekfîn ölünün gömülmek üzere yıkanıp kefenlenmesi işi.

t. ü t.+din 185/13

t. ü t.+ğa 196/16

t. ü t.+ğa 213/02

tecnīs (< Ar. *tacnīs*) iki mânâlı söz söyleme, cinas yapma.

t. 040/15

tecribesizlik (< Ar. *tacriba'* ve Tü. +siz+lık) tecrübesizlik.

t.+ı 250/07

tedārūk (< Ar. *tadāruk*) tedarik, hazırlama, araştırıp elde etme; hazırlık.
t. 133/19, 260/13
t.+ığa 050/13

tedārūk kıl- sağlamak, hazırlamak.
t. k.-ay 190/03
t. k.-dı 037/07
t. k.-ğay 131/04

tedbīr (< Ar. *tadbīr*) tedbir, önlem, çare; üzerinde tasarruf etme, idare etme, yönetme.
t. 007/10, 017/11, 050/17, 251/07, 252/05, 260/08, 260/12, 261/12, 261/13, 262/11
t.+de 261/19
t.+din 217/16, 260/16
t.+ğa 195/09, 247/12, 261/12
t.+i 046/20, 050/13, 055/18
t.+idin 162/05
t.+ığa 084/03
t.+ini 015/17
t.+ler 261/01
t.+ni 161/19

tedbīr tapıl- önlem alınmak.
t. t.-mas 252/04

tedbīrāt (< Ar. *tadbīr* ve çoğul eki *-āt* ile *tadbīrāt*) tedbirler.
t. 260/18

tedbīrī (< Ar. *tadbīr* ve Far. *ī*) bir tedbir.
t. 224/11

tedebbūr (< Ar. *tadabbur*) düşünme, işlerin sonunu veya sonucunu düşünme.
t.+de 248/14
t.+i 005/09

Tedmūr Özel ad.
T. 168/08

tedrīc (< Ar. *tadrīc*) derece derece, basamak basamak ilerleme.
t. 017/05, 050/19, 065/13

te'emmül (< Ar. *ta'ammul*) iyice, etraflıca düşünme.
t.+dür 173/08

te'emmül kıl- iyice düşünmek.
t.-ıp 037/04, 061/17

te'essūf (< Ar. *ta'assuf*) eseflenme, kederlenme.

t. 108/05, 132/07, 187/13

tefaḥḥuṣ (< Ar. *tafaḥḥuṣ*) inceden inceye araştırma.
t.+ka 214/19

tefaḥḥuṣ kıl- detaylı bir şekilde araştırmak.
t. k.-ıp 157/13, 224/07

tefaḥḥūr (< Ar. *tafāḥur*) övünme.
t. 145/06

tefaḥḥud (< Ar. *tafaḥḥud*) arayıp sorma, sorup soruşturma.

tefaḥḥud kıl- sorup soruşturmak.
t. k.-dılar 170/01

tefaṣīl (< Ar. *tafṣīl*'in çoğulu *tafāṣīl*) ayrıntılar.

tefaṣīl kıl- ayrıntılı açıklamak.
t. k.-dılar 181/09

teferrüc (< Ar. *tafarruc*) açılma, ferahlama, dinlenme; gezinti.
t. 026/11, 124/21
t.+i 005/12, 023/21, 146/10, 216/04
t.+idin 216/07

teferrüc kıl- gezmek.
t. k.-ıp 170/12

teferrüs (< Ar. *tafarrus*) sezme.

teferrüs kıl- sezmek.
t. k.-dı 060/09

tefriḳa (< Ar. *tafriḳa'*) ayrılık, ayrılma; nifak, ihtilaf.
t. 012/13, 118/02, 164/09, 166/05, 197/01, 254/11

tefsīr (< Ar. *tafsīr*) yorum, yorumlama; Kur'ân-ı Kerîm'in mânâ bakımından izahı.
t. 064/06, 064/21
t.+i 010/08
t.+ini 064/07

tefsīr kıl- yorumlamak.
t. k.-ipturlar 010/09

Tefsīr-i Beṣāyir Eser adı. (bk. Açıklamalar)
T.+de 064/18

teftiṣ (< Ar. *taftiṣ*) araştırma, soruşturma.
t.+de 063/08

tefvîz (< Far. < Ar. *tafvîd*) bir işi veya şeyi bir kimsenin üzerine bırakma, ihale, sipariş etme.

tefvîz kıl- ihale etmek.

t. k.-dı 003/18, 039/01, 048/07, 088/10

t. k.-ıptur 036/17

têg- (< ET *teg-*) değmek; yetişmek; ulaşmak.

t.-di 098/05, 103/04, 223/12, 232/14

t.-er 202/09

t.-er êr-di 188/17

t.-ip 008/18, 031/10, 058/09, 071/10, 079/08, 094/01, 102/02, 104/14, 116/14, 125/13, 161/06, 169/10, 184/03, 186/15, 205/21, 230/19

t.-iptür 067/04

t.-iptürdi 032/10

t.-medi 146/01, 225/15

t.-megey 211/11

t.-mes êr-di 063/03

teğâfûl (< Ar. *tagâful*) ihmal, ihmalkârlık, gaflet, dikkatsizlik.

teğâfûl kıl- ihmal etmek, dikkatsiz davranmak.

t. k.-dı 232/10

t. k.-ıp 204/02

t. k.-sağ 182/06

teğâfûl-şi'âr ihmalkâr.

t. 254/12

teğammadahu'llāhu bi-ğufrānihi (<Ar.) Allah onu mağfiretiyle korusun.

t. 215/18

têgir- (< ET (Uyg.) *tegür-*) ulaştırmak. (krş. *têgür-*)

t.! 251/05

t.-se 209/07

têgirmen (< ET (MK) *tegirmen*) değirmen.

t. 126/09

Tegnek Özel ad.

T. 087/10

têgre (< ET *tegre*) çevre, etraf.

t.+de 130/20, 147/01, 204/21

t.+ni 035/20

t.+side 026/10, 026/11, 026/12, 027/03, 041/04, 097/02, 099/14, 101/16, 106/02, 115/07, 125/07, 126/07, 126/21, 144/10, 162/04, 164/01

t.+sidin 154/15, 260/01

t.+sini 101/08

têgür- (< ET (Uyg.) *tegiir-*) değirmek, ulaştırmak. (krş. *têgir-*)

t.-di 087/15, 148/08

t.-diler 064/05

t.-edür 055/02

t.-medi 030/05

t.-üp 028/08, 074/01, 088/18, 103/05, 249/03

t.-ür 064/17, 081/03

t.-ürler 174/05

Tehāneserī Özel ad.

T.+ni 150/21

tehiyye (< Ar. *tahīya'*) hazırlık, düzenleme. (krş. *tehiyyet*)

t.+sığa 091/17

tehniyet (< Far. < Ar. *tahni`a'*) kutlama, tebrik etme; "hoş geldin" deme.

t. 005/03, 119/01, 132/09, 149/02, 252/19, 256/09

tek (< Far. *tak*) koşma, koşuşma (*tek ü t̄az* söyleyişinde *t̄az* ile birlikte kullanılır.)

t. 153/18

teḳābül (< Ar. *taḳābul*) yüz yüze gelme, karşılaşma.

t. 247/11

tekāpū (< Far. *takāpū*) telaş ile koşarak araştırma.

t.+sı 064/17

tekbīr (< Ar. *takbīr*) tekbir, "Allāhu ekber" sözü.

t. 019/11, 139/21, 188/20

t.+ini 152/10

t.+iniḡ 144/13

tekebbūr (< Ar. *takabbur*) kibir gösterme, büyüklük taslama.

t. 005/02, 173/13, 206/09, 211/08, 250/03

t.+din 254/11

tekellūf (< Ar. *takalluf*) özenme, bir işi gösterişli duruma koymak için uğraşma.

t. 062/04, 169/19

t.+de 138/11

tekellūfāt (< Ar. *takalluf* ve çoğul eki *-āt* ile *takallufāt*) tekellüfler, özenmeler.

t. 092/04

tekellūflık (< Ar. *takalluf* ve Tü. *+lık*) özenli, gösterişli.

t. 180/14

tekellūm (< Ar. *takallum*) söyleme, konuşma.

t. 173/07, 185/05

tekellüm kıl- konuşmak.

t. kı.-urlar 011/18

tekfîn (< Ar. *takfîn*) kefene sarma, kefenleme.

techîz ü tekfîn ölünün gömülmek üzere yıkanıp kefenlenmesi işi.

t. ü t.+din 185/13

t. ü t.+ğa 196/16

t. ü t.+ğa 213/02

te'kîd (< Ar. *ta'kîd*) kuvvetlendirme, pekiştirme.

t.+i 054/15

teklîf (< Ar. *ta'klîf*) teklif.

teklîf kıl- teklif etmek.

t. kı.-ip 027/14

t. kı.-masunlar 024/11

tekmîl (< Ar. *ta'kmîl*) bitirme, tamamlama.

tekmîl kıl- bitirmek, tamamlamak.

t. kı.-ip 216/13

tekrâr (< Ar. *ta'krâr*) tekrar, yenileme.

t. 015/12, 044/13, 195/21, 262/03

tekrîm (< Ar. *ta'krîm*) saygı gösterme, ululama.

t.+ğa 158/09

Tekrît Özel ad.

T. 124/09

T.+ka 124/10, 188/02

T.+te 188/04

Tekrît Kal'ası Özel ad.

T.+ğa 124/07, 124/11

Tekül Özel ad.

T. 182/08

tela'ffuz (< Ar. *ta'la'ffuz*) söyleyiş, söyleniş.

t.+ı 066/07

telâş (< Far. *talâş*) telaş, acelelikten doğan hızlı hareket.

t. 241/17

t.+ı 040/14

Telbehî Şehri

T.+niş 143/06

telbīs (< Ar. *talbīs*) hile, oyun.
t. 135/12

telef (< Ar. *talaf*) yok etme, mahvetme, öldürme.
t. 025/13, 068/05, 074/18, 084/19, 104/18, 112/19, 146/12, 197/20

telef kıl- yok etmek, öldürmek.
t. k.-dı 024/15, 062/19, 197/21
t. k.-ğay 048/12
t. k.-ğusıdur 074/12

telh (< Far. *talh*) acı.
t. 087/01

te' lif (< Ar. *ta' lif*) kitap, eser yazma; yazılmış eser.
t. 063/12, 066/12, 066/19
t.+leri 066/16

te' lif èt- kitap, eser yazmak.
t. è.-ip 240/17

te' lif kıl- kitap, eser yazmak.
t. k.-ıp 217/10

tell (< Ar. *tall*) tepe.
t.+i 057/19, 057/20

temāruẓ (< Far. < Ar. *tamāruḍ*) yalandan hastalanma.
t. 157/11

temāṣā (< Far. *tamāṣā* < Ar. *maṣy'* dan *tamāṣī*) eğlence, zevk.
t.+ğa 254/09

temekkün (< Ar. *tamakkun*) yerleşme, mekan tutma.
t.+ğa 064/17

temerrüd (< Ar. *tamarrud*) direnme, dikbaşlılık.
t. 127/16

temerrüd kıl- direnmek, karşı durmak.
t. k.-sa 124/15

temettu' (< Ar. *tamattu'*) kâr etme, kazanma.
t. 130/17

temevvüc (< Ar. *tamavvuc*) dalgalanma.
t.+ğa 254/21

temevvüt (< Ar. *mavt*'dan *temevvüt* (Türkçe'de türetilmiştir.)) bir organın çürüyüp ölü hâline geçmesi.
t. 221/13

temhîd (< Ar. *tamhîd*) düzenleme.
t. 062/07
t.+din 195/17

Temir Bêg Özel ad.
T. 066/20, 075/01

Temir H'âce Oğlan Özel ad.
T. 074/13

temkîn (< Ar. *tamkîn*) itibar yücelik, güç.

felek-temkîn itibarı, şerefi veya gücü semada (olan), semaya eşit (olan)
f. -t. 185/10, 187/02

temme'l-kitâb bi-'avni'l-meliki'l-vehhâb Melik ve Vehhâb olan Allah'ın yardımıyla kitap tamamlanmıştır.
t. 262/16

temmûz (< Ar. *tammûz* < Süryani. *Tamuza*) yaz mevsimi.
t. 112/19, 154/05
t.+da 027/03
t.+nı 033/06

temşiyet (< Far. < Ar. *temşiya'*) yürütme, ilerletme.
t.+ide 086/05

Temüçin Özel ad.
T. 015/14, 015/15, 015/20, 016/01, 016/04, 016/05, 016/07, 016/08, 016/09, 016/13, 016/20
T.+ğa 016/01, 016/02, 016/17
T.+ni 016/21
T.+niğ 015/17, 016/14

Temüke Özel ad.
T. 136/03

Temüke Koçin Özel ad.
T. 071/05
T.+ni 071/17
T.+niğ 135/07

Temük Koçin Özel ad.
T.+ğa 122/19

têmür (< ET (Uyg.) *temir*) demir.

t. 086/16, 099/03, 255/01
t.+de 178/01, 256/02
t.+din 147/18

Tëmür Özel ad.

T. 086/16, 089/01, 116/02, 183/18
T.+niñ 213/19

Tëmür Bëg Özel ad.

T. 009/03, 009/05, 009/08, 014/02, 041/12, 041/13, 043/09, 063/04, 064/01, 065/17, 066/06, 066/12, 066/13, 066/21, 068/11, 068/12, 068/15, 068/18, 068/20, 069/01, 069/02, 069/03, 069/06, 069/08, 069/10, 070/09, 070/14, 070/15, 070/17, 070/19, 070/20, 071/03, 071/04, 071/05, 071/10, 071/12, 071/14, 071/17, 071/20, 071/21, 072/02, 072/03, 072/07, 072/08, 072/14, 072/15, 072/18, 072/19, 073/02, 073/06, 073/08, 073/09, 073/15, 073/21, 074/02, 074/04, 074/10, 074/12, 074/14, 075/01, 075/02, 075/03, 075/05, 075/06, 075/07, 075/11, 075/13, 075/18, 075/19, 075/20, 075/21, 076/02, 076/04, 076/06, 076/07, 076/08, 076/09, 076/12, 076/13, 076/15, 076/16, 076/19, 076/21, 077/04, 077/05, 077/09, 077/11, 077/13, 078/07, 078/09, 078/11, 078/12, 078/18, 078/19, 078/20, 079/07, 079/08, 079/09, 079/12, 079/14, 079/16, 079/19, 079/21, 080/04, 080/05, 080/06, 080/10, 080/12, 080/16, 080/21, 081/06, 081/08, 081/10, 081/11, 081/13, 081/15, 081/16, 081/19, 081/21, 082/01, 082/04, 082/05, 082/07, 082/08, 082/09, 082/11, 082/15, 082/19, 083/01, 083/02, 083/04, 083/07, 083/08, 083/09, 083/11, 083/12, 083/13, 083/14, 083/15, 084/08, 084/10, 084/15, 084/20, 085/05, 085/06, 085/21, 086/05, 086/11, 087/02, 087/13, 087/14, 087/21, 088/05, 088/08, 088/11, 088/14, 088/16, 088/21, 089/10, 089/16, 089/17, 089/20, 090/07, 090/18, 090/21, 091/04, 091/07, 091/15, 091/16, 092/08, 093/01, 093/07, 093/11, 093/13, 093/17, 093/19, 093/20, 094/02, 094/09, 094/11, 094/21, 095/12, 095/17, 097/12, 097/14, 098/05, 098/12, 098/16, 099/06, 099/12, 099/19, 101/03, 102/08, 102/09, 104/06, 104/10, 104/15, 105/02, 105/12, 105/15, 105/16, 105/21, 106/01, 106/04, 106/15, 106/19, 107/02, 108/14, 109/05, 109/08, 109/10, 110/01, 110/05, 110/06, 110/11, 112/10, 112/17, 114/01, 117/04, 118/12, 118/15, 121/20, 122/08, 122/09, 123/09, 123/12, 129/21, 130/20, 151/11, 153/13, 198/02, 198/11, 199/09, 199/11, 204/05, 204/06, 209/09, 209/20, 210/06, 213/20, 219/01, 238/20, 238/21, 240/19, 252/18

T.+din 014/02, 068/16, 069/09, 071/08, 080/17, 088/07, 196/09, 238/11

T.+dür 082/17

T.+ge 068/12, 069/11, 070/20, 071/02, 071/14, 073/04, 074/20, 080/09, 080/19, 081/03, 082/13, 082/15, 083/01, 083/08, 084/09, 085/05, 087/20, 089/09, 089/13, 091/14, 092/02, 092/17, 092/20, 093/17, 101/01, 101/11, 104/01, 105/10, 108/13

T.+ni 069/11, 069/14, 070/01, 070/08, 070/18, 071/01, 071/15, 078/19, 080/02, 089/12, 092/21

T.+niñ 009/04, 070/01, 071/09, 071/11, 072/05, 074/05, 075/04, 075/09, 075/19, 078/18, 080/15, 080/17, 081/15, 083/17, 083/18, 085/06, 085/10, 088/21, 089/09, 091/12, 092/07, 093/04, 093/15, 094/06, 094/10, 095/04, 097/06, 097/14, 099/07, 102/18, 103/18, 104/09, 105/02, 105/15, 106/21, 107/17, 109/03, 110/09, 114/15, 119/19, 196/02, 199/08

Tèmür Bègiçek Özel ad.
T. 113/13

Tèmür Bèg Küregen Özel ad.
T. 009/01

Tèmür Buğa Özel ad.
T. 113/11

Tèmür Büygey Özel ad.
T. 072/12

Tèmür Hân Özel ad.
T. 195/21

Tèmür H'āce Özel ad.
T. 121/10, 201/16

Tèmür H'āce Aķ Buğa Özel ad.
T. 107/19, 132/01, 139/04, 155/14
T.+nı 147/04

Tèmür H'āce Oğlan Özel ad.
T. 071/06, 071/12, 074/11
T.+nı 074/14

Tèmür Ka'an Özel ad.
T. 041/11

Tèmür Ka'an bin Cim-Gim bin Kubilay Hân Özel ad.
T. 041/08

Tèmür Kutluķ Özel ad.
T. 110/14, 119/06

Tèmür Kutluķ Hân Özel ad.
T. 043/10

Tèmür Kutluķ Oğlan Özel ad.
T. 110/18, 119/04, 141/03, 156/09

Tèmür Melik Özel ad.
T. 022/03, 022/05, 022/07, 022/12, 095/15
T.+ni 095/08

Tèmür Melik bin Urus Hân Özel ad.
T. 043/08

Tèmür Melik Oğlan Özel ad.

T. 095/07

Tèmür Sultān Özel ad.

T. 249/16, 250/06, 251/01, 251/12, 252/06, 252/10, 253/01, 253/04, 253/13,
253/17, 255/11, 257/01, 257/03, 257/20, 257/22
T.+ğa 248/10, 253/01, 258/09

Tèmür Şāh Hān bin Yêtsün Tèmür Hān bin Duva Hān Özel ad.

T. 063/04

Tèmür Şāh Oğlan Özel ad.

T.+nı 073/09

Tèmür-taş Özel ad.

T. 051/05, 158/08, 159/19, 161/13, 161/16, 162/18, 163/01, 163/09, 163/12,
177/17
T.+ka 161/13
T.+nı 163/10, 164/02

ten (< Far. *tan* < Sanskritçe *tanu*) insan vücudunun dış yüzü; vücut, beden.

t. 174/21, 178/01
t.+de 252/03
t.+din 165/06

tèṅ (< ET (Uyg.) *teṅ* < Çin. *téng*) denk, eşit.

tèṅ bol- eşitlenmek.
t. b.-dı 162/21

tèṅ kıl- denk etmek, eşitlemek.

t. k.-dılar 128/01
t. k.-ıp 098/01, 102/03

tenāsül (< Ar. *tanāsul*) birbirinden doğarak üreme.

t.+leri 013/18, 014/06

tena‘um (< Ar. *tana‘um*) ikbal, saadet.

t. 203/14

tenāvül (< Ar. *tanāvul*) alıp yeme.

tenāvül kıl- alıp yemek.

t. k.-ur er-diler 012/17

Tenbel Özel ad.

T.+ni 245/01
T.+niṅ 246/06

tencīm (< Ar. *tancīm*) yıldız ilmi ile uğraşma.

t. 221/12

tene (< Far. *tana*) vücut, beden.
t.+din 205/11, 211/02
t.+sidin 223/13

teqe (< Far. *tanga*) para.
t. 167/14, 189/16

Teng Zindān Özel ad.
T. 136/12

tenķiř (< Ar. *tanķiř*) azaltma, kısma.
t.+de 006/04

Tēņri (< ET *teņri*) Tanrı, Allah.
T. 011/15, 012/03, 015/02, 016/20, 017/01, 019/12, 024/07, 024/09, 026/01,
049/03, 049/07, 049/16, 049/21, 057/07, 058/19, 062/08, 065/08, 074/17,
075/14, 076/17, 084/09, 093/20, 095/19, 096/03, 096/08, 115/08, 120/05,
129/08, 129/14, 137/07, 137/15, 149/03, 153/19, 159/09, 175/02, 180/07,
180/08, 182/10, 185/12, 186/04, 204/18, 220/11, 226/18, 235/12, 242/01,
243/01, 244/03, 248/16, 251/03, 260/04
T.+ge 024/01

Tēņri Bērmiř Özel ad.
T. 177/08, 177/18

Tēņri sūbhānehu vū Te‘ālā noksan sıfatlardan uzak ve yüce olan Allah.
T. 050/12

tentek (<< Mo. *tentür*; *teneg*?) deli, budala, sersem. (Lessing, 801a, 804a; krş.
Tuvaca *tenek* "aptal, şımarık" Ölmez, 2007, 272a).
t. 244/09

tēpe (< ET *töpö*) tepe.
t. 021/08
t.+ge 179/09
t.+n 034/18, 111/11, 148/17, 153/20, 193/15

Teprekçi Özel ad.
T. 087/19

tepren- (< ET (MK) *tepre-n-* < AT **tēp-*) teprenmek, hareket etmek.
t.-di 178/01, 256/01
t.-ip 033/13, 154/01, 175/06
t.-medi 122/08, 204/19, 256/05
t.-mediler 042/13
t.-mey 192/18
t.-mesün 130/21

tepret- (< ET (Uyg.) *tepre-t-* < AT **tēp-*) hareket ettirmek.

t.-e al-madılar 131/15

têr- (< ET *ter-* < AT **tēr-*) dermek, toplamak.
t.-ip 130/13, 155/15

terahḥum (< Ar. *tarahḥum*) merhamet etme, acıma.
t. 128/13

terahḥum kıl- merhamet etmek, acımak.
t. k.-maslar 260/21

Terākime (< *türkman*'ın Ar. çoğulu *tarākima'*) Türkmenler. Özel ad.
T. 187/15, 187/21, 213/01, 234/01, 234/12
T.+din 204/07
T.+ni 106/05
T.+niḡ 234/11

terakḳī (< Ar. *tarakḳī*) yükselme, ilerleme

terakḳī kıl- ilerlemek.
t. k.-ip 065/13

terāzū (< Far. *tarāzū*) terazi.
t. 178/10, 197/19, 249/11

terbiyet (< Far. < Ar. *tarbiya'*) terbiye, eğitim; terfi, teşvik.
t. 004/18, 016/15, 107/03, 119/09, 141/01, 163/08, 206/12, 243/18, 246/04
t.+iḡa 091/17
t.+ini 005/01
t.+ka 004/01, 097/15, 168/13
t.+ni 067/01

terbiyet kıl- terbiye etmek, eğitmek; öğretmek; terfi etmek, yükseltmek, teşvik etmek.
t. k.-dı 070/02, 070/07, 106/20, 116/19, 145/14, 157/08, 199/15, 201/06, 204/07, 206/17, 231/18
t. k.-ḡay 229/02
t. k.-ip 094/18, 095/17, 102/14, 104/02, 109/03, 110/02, 116/18, 132/12, 135/14, 201/14, 201/19, 203/07, 203/20, 214/01, 216/04, 245/09
t. k.-iptur 209/21
t. k.-ip êr-di 110/09, 111/04, 172/04
t. k.-maḳ kerek 198/02
t. k.-sunlar 206/15

terceme (< Ar. *tarcoma'*) tercüme, çeviri.
t.+si 086/14, 119/09

terceme kıl- tercüme etmek.
t. k.-ip 014/05

tercīḥ (< Ar. *tarciḥ*) tercih, uygun görüp seçme.
t. 096/14

tercīḥ kıl- tercih etmek, uygun görüp seçmek.
t. k.-dı 019/07
t. k.-ur  r-di 037/02

tereddüd (< Ar. *taraddud*) endişe.
t. 126/01
t.+ni 004/14

Terek Suyı
T.+da 130/14
T.+dın 130/16, 134/09

terevv d (< Ar. *terevvud*, aslı *tere'ud* 'dur) esnek bir şekilde dolaşma.
t.+dın 061/08

terġ b (< Ar. *tarġ b*) isteklendirme, teşvik etme.
terġ b kıl- isteklendirmek, teşvik etmek.
t. k.-dı 027/04, 028/05, 032/17, 245/08
t. k.-dılar 008/10, 026/11, 197/07
t. k.-ıp 097/05

t ri (< ET (Uyg.) *teri* < AT **t ri*) deri, cilt.
t.+sin 234/21
t.+sidin 184/14

terk (< Ar. *tark*) terk etme, bırakma.
t. 004/16, 119/10

terk-i d ny  kıl- dünyadan vazgeçip bir köşeye çekilmek.
t.-i d. k.-dı 193/08

Terken  zel ad.
T. 093/07
T.+ni 093/08

Terken Arulat  zel ad.
T. 092/21, 093/06

Terken H t n  zel ad.
T. 033/13

ters  (< Far. *tars *) Hristiyan.
t. 019/08

ters lık (< Far. *tars * ve T . *+lık*) Hristiyanlık.
t.+nı 019/07

Terşiz Özel ad.
T. 249/04

tertīb (< Ar. *tartīb*) tertip, düzene koyma; sıra, düzen.
t. 027/13, 041/04, 052/07, 058/06, 063/09, 063/13, 087/11, 117/04, 131/03,
141/20, 251/20

tertīb kıl- düzene koymak, tertiplemek, düzenlemek.
t. k.-ıp 174/13, 221/11
t. k.-ıp ér-diler 046/11, 181/10

tertībsiz (< Ar. *tartīb* ve Tü. +*siz*) düzensiz.
t. 063/13

tervīc (< Ar. *tarvīc*) (bir fikri) tutma, destekleme.
t. 159/07

tervīh (< Ar. *tarvīh*) rahat ettirme.
t. 186/21

tesdīs (< Ar. *tasdīs*) iki gezegenin arasında 60 derecelik açısal uzaklığın bulunması durumu.
t. 153/10
t.+idin 153/10

teshīr (< Ar. *tashīr*) zapt ve istila etme, ele geçirme.
t. 207/18, 239/04, 254/16
t.+i 007/12, 042/04, 107/05, 166/11, 174/08, 206/18, 228/04, 242/02, 242/05,
249/15, 250/05
t.+ığa 060/18

te'sīr (< Ar. *ta'sīr*) tesir, etki.
t.+i 166/16

te'sīr kıl- tesir etmek.
t. k.-dı 021/08

teskīn (< Ar. *taskīn*) sakin kılma, yatıştırma.
t. 085/06, 165/19, 219/05

teskīn tap- sakinleşmek, yatışmak.
t. t.-ıp 034/07, 126/16, 170/10
t. t.-kay 159/12
t. t.-tı 055/08, 058/18

teslīm (< Ar. *taslīm*) teslim, emaneti yerine verme; bir şeyi yeni sahibine verme; hükmü altında bulunan bir şeyi mecburen devretme.

teslīm kıl- teslim etmek, yerine vermek.

t. k.-dı 193/07, 227/01, 229/16, 242/12, 248/10
t. k.-dılar 174/15, 249/06
t. k.-ıp  r-di 175/03

tesv d (< Ar. *tasv d*) müsvedde, müsvedde yazma.

t. 044/14
t.+in 153/16

tesv d k l- müsvedde yazmak.

t. k.-sa 015/11, 198/02

tesviye (< Ar. *tasviya'*) neticeye bağlama.

t.+ėa 254/19

t  - (I) (< ET (KB) *te -*) delmek, de mek.

t.-ip 140/20

t  - (II) (< ET (MK) *se -* < *s  -*)   zmek, salıvermek.

t.-ip 193/15

te edd d (< Ar. *ta addud*)  iddetlenme.

t. 150/03

te edd d k l-  iddetlenmek.

t. k.-adur  r-diler 107/08

te err f t (< Ar. *taşarruf* ve çoğul eki *- t* ile *ta arruf t*)  eref kıtası.

t. 153/14

teşevvüş (< Ar. *ta avvu *) karışıklık.

t. 068/06

te r f t (< Ar. *ta r f* 'in çoğul eki *- t* almış şekli *ta r f t*) onursal elbiseye veya hediyeler.

t. 191/04

t   k (< ET (MK) *te - k*) deşik, delik, oyuk. (krş. *t   k*)

t.+leridin 115/14

t   k k l- delmek.

t. k.-dılar 163/02

te v   (< Ar. *ta v  *) karışıklık, karmaşa.

t. 155/12

tetimme (< Ar. *tatimma'*) ilave, ek, ek bölüm.

t. 205/15

tev bi' (< Ar. *tav bi'*) bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları, maiyyet.

t. 004/19, 025/09, 102/16, 110/03, 143/20, 188/11, 191/02, 246/12, 246/13,
246/19, 247/21, 250/15, 255/19
t.+din 238/01
t.+ğa 044/01
t.+ide 057/08
t.+idindür 049/15
t.+ığa 005/06
t.+ni 119/16, 253/01

Tevābi' Özel ad.
T.+de 078/18

tevaffuk (< Ar. *tavaffuk*) başarı elde etme.

tevaffuk kıl- başarmak.
t. k.-almadı 079/12

tevaḳḳu' (< Ar. *tavaḳḳu'*) ümit etme, umma
t. 172/14

tevaḳḳuf (< Ar. *tavaḳḳuf*) durma, bekleme.
t. 057/21, 102/20, 176/06, 232/21
t.+ı 247/08
t.+nı 154/20

tevaḳḳuf kıl- durmak, beklemek.
t. k.-dı 076/16
t. k.-dılar 252/08
t. k.-ğay 229/12
t. k.-ip 033/06, 081/12, 082/05, 133/07, 171/18
t. k.-may 029/14
t. k.-sunlar 185/18

tevaḳḳufsız (< Ar. *tavaḳḳuf* ve Tü. +sız) durmadan, beklemeden.
t. 021/05, 060/09, 077/12

tevālūd (< Ar. *tavālud*) doğma (nesil, soy).
t. 013/18, 014/06

tevārīḥ (< Ar. *tārīḥ*'in çoğulu *tavārīḥ*) tarihler.
t. 015/11, 063/14, 066/06, 106/14, 160/03, 192/14
t.+de 017/07, 116/20, 122/17, 179/18, 184/07, 191/17
t.+ide 186/04
t.+lerde 011/15
t.+ni 063/14

tevātūr (< Ar. *tavātūr*) bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması.
t. 077/19

tevbe (< Ar. *tavba'*) tövbe.

t. 262/01

tevbe kıl- tövbe etmek.

t. k.-dı 195/21

t.-ıp 226/16, 227/01

tëve (< ET *teve*) deve.

t. 071/02, 079/19, 088/19, 119/08, 125/21, 127/11, 141/06, 189/05, 189/07, 208/14, 222/10, 260/10

t.+ge 208/13

t.+ler 090/05, 141/08

t.+lerinin 236/01

t.+ni 101/17

tevecceh haysu şî'te feinneke menşûrun Nereye yönelsen Allah'ın yardımıyla galipsin.

t. 117/17

teveccüh (< Ar. *tavaccuh*) çevrilme, yönelme, -e doğru gidiş; güler yüz gösterme, sevgi.

t. 033/03, 051/13, 068/07, 161/18

t.+ide 194/11

t.+idin 098/18, 125/06

t.+ini 176/04

teveccüh kıl- yönelmek, -e doğru gitmek.

t. k.! 202/18

t. k.-dı 043/17, 051/12, 053/01, 060/16, 068/12, 090/16, 099/09, 113/01, 173/19, 181/02, 187/14, 198/20

t. k.-dılar 025/20, 034/08, 034/10, 058/07

t. k.-ğan 233/05

t. k.-ğanda 125/12

t. k.-ğanı 160/15, 187/01, 193/10

t. k.-ğay 155/09

t. k.-ğaylar 033/14

t. k.-ıp 023/09, 053/19, 057/08, 069/04, 075/11, 100/05, 104/10, 114/18, 120/10, 138/20, 163/13, 163/17, 182/15, 203/02, 242/05

t. k.-ıptur 205/05

t. k.-mağ kèrek 252/15

t. k.-ur 173/08

tevehhüm (< Ar. *tavahhum*) kuruntuya düşme, vehimlenme.

t. 111/20, 154/10, 172/06, 257/08

t.+din 088/06, 178/12

t.+ğa 089/06

tevehhüm kıl- kuruntuya düşmek.

t. k.-ıp 087/20

tevekkül (< Ar. *tavakkul*) işi Allah'a bırakıp kadere razı olma.

t. 178/06, 240/13

t.+iğa 164/21

tevekkül kıl- işi Allah'a bırakıp kadere razı olmak.

t. k.-alığ 096/03

t. k.-ıp 076/17

Tëve Közi Özel ad.

T. 224/08

tevellüd (< Ar. *tavallud*) doğum.

t.+i 035/15, 095/19, 126/06, 129/02

tevfiķ (< Ar. *tavfiķ*) Allah'ın yardımına kavuşma; güç, vasıta, imkanlar.

t. 010/02, 062/06, 093/20, 202/18

t.+ı 062/19

tevfir (< Ar. *tavfir*) çoğaltma, arttırma.

t. 185/20

tevḥīd (< Ar. *tavḥīd*) Allah'ın birliğine inanma.

t. 146/04

kelime-yi tevḥīd "lâ-ilâhe illallah; Muhammedün resûlullah" sözü.

k.-yi t. 140/04

k.-yi t.+ka 195/21

k.-yi t.+ni 195/21

te'yīd (< Ar. *ta'yīd*) kuvvetlendirme, doğrulama.

t. 172/08

te'yīdāt (< Ar. *ta'yīd*'in çoğul eki -āt almış şekli *ta'yīdāt*) destekler, yardımlar.

t.+ı 089/18

tezevvüd (< Ar. *tazavvud*) yol için yanına azık, yiyecek alma.

t. 197/15

tezvīr (< Ar. *tazvīr*) hile, sahtekârlık, aldatma.

t. 048/10, 048/11, 075/09, 078/14

t.+dür 076/04

t.+ni 055/21

ṭıbķ (< Ar. *ṭibķ*) tıpkı, aynı.

ṭ.+ı 076/17

ṭıfl (< Ar. *ṭıfl*) küçük çocuk

ṭ.+dın 125/13

ṭ.+larnı 184/03

ṭılā (< Ar. *ṭilā*) saf altın.

ṭ. 208/15

ṭilā-dūz (< Ar. *ṭilā* ve Far. *-doz*) altın yaldız ile süsleme yapan sanatkar, sırmacı.
ṭ. 141/07, 145/05

tın- (< ET (Uyg.) *tın-* < AT **tīn-*) dinmek, durmak.
t.-madı 247/12
t.-madılar 196/15, 231/02

ṭināb (< Ar. *ṭināb*) çadır halatı; tırmanma merdiveni; tuzak.
ṭ. 139/14, 139/16, 163/05, 163/06, 174/14, 188/19
ṭ.+lar 133/08, 139/15, 163/04, 174/14
ṭ.+larını 042/14

tınç (< ET (Uyg.) *tınç* < AT **tīnç*) rahat, huzurlu, dinç, dinlenmiş.
t. 032/04, 060/10, 246/12

tırnağ (< ET (Uyg.) *tırnağ*) tırnak. (krş. *tırnak*).
t.+ı 007/01

tırnak (< ET (Uyg.) *tırnak*) tırnak. (krş. *tırnağ*).
t. 196/14

Tiflīs Özel ad.
T. 044/20, 105/06, 158/15
T.+ğa 129/11
T.+ni 105/02
T.+te 189/10

ṭiğ (< Far. *tēg*) kılıç.
ṭ. 061/05, 086/20, 102/15, 119/02, 178/10, 203/03, 229/01
ṭ.+dın 178/11
ṭ.+ı 062/15
ṭ.+ının 086/21

tik (< ET (MK) *dik*) düzgün, doğru, dik.

tik tur- dik durmak
t. t.! 024/07

tik- (< ET *tik-*) (iğne ile) dikmek; dikmek, kurmak, çivilemek.
t.-ip 058/05, 117/13, 117/14, 163/02, 180/14
t.-ip ır-diler 193/21
t.-ti 254/16
t.-tiler 165/01

tikdür- (< *tik-tür-*) (elbise) diktirmek.
t.-üp 135/08

til (< ET *til*) dil (organ); lisan; haber.

t. 009/21, 011/17, 013/04, 037/06, 086/06, 175/21, 176/05, 179/01, 239/17
t.+dür 011/18
t.+ge 130/18
t.+i 038/17, 056/18, 060/15, 119/04, 119/09, 139/18, 142/21, 147/14, 148/02,
174/20, 180/02, 221/01, 240/17
t.+ide 168/02
t.+idin 048/12, 192/15
t.+ige 011/17
t.+indin 037/06
t.+ini 037/05, 125/15, 185/13, 227/01

tilāvet (< Far. < Ar. *tilāvaʿ*) (Kur'an) okuma.

t. 195/21

tile- (< ET (Uyg.) *tile-*) dilemek, istemek.

t.-di 005/09, 018/13, 042/10, 045/10, 080/16, 084/21, 088/07, 090/19, 091/04,
100/02, 113/05, 125/12, 128/12, 128/18, 129/07, 129/13, 136/19, 153/19,
155/09, 161/01, 169/21, 170/13, 195/21, 198/12, 200/11, 203/10, 204/12,
214/15, 220/04, 229/21, 234/19
t.-diler 068/17, 088/19, 117/17, 126/13, 133/12, 162/20, 195/21, 214/10,
234/10
t.-di èr-se 087/18
t.-dük 164/08, 175/01
t.-gen 261/12
t.-me 107/12, 118/19
t.-medi 070/09, 159/07
t.-megi 070/10
t.-mes 175/02
t.-mes èr-di 232/07
t.-p 006/15, 020/16, 029/13, 035/03, 045/15, 054/14, 055/01, 055/11, 060/01,
060/09, 061/19, 070/01, 071/08, 090/01, 091/09, 104/02, 112/12, 119/05,
120/02, 121/04, 121/13, 129/16, 132/03, 136/06, 136/19, 144/12, 150/03,
155/13, 156/06, 159/08, 165/11, 168/17, 173/14, 186/09, 195/21, 200/01,
201/16, 201/18, 202/09, 205/04, 206/17, 207/21, 213/20, 224/14, 228/08,
229/12, 233/11, 234/16, 237/14, 243/10, 249/09, 260/08, 262/01
t.-ptür 076/11, 080/18
t.-ptürler 083/02
t.-r 065/02, 201/21
t.-rler 010/13
t.-r-sèn 185/09
t.-se 058/06, 058/13, 064/10, 064/11, 065/08, 161/04, 172/17
t.-señ 064/09, 064/14, 064/15
t.-y 071/15
t.-ydürler 061/19
t.-ydür èr-diler 075/14

tilek (< ET (Uyg.) *tilek*) dilek.

t.+ini 161/09

Tilek Koçend Özel ad.

T. 106/08

Tilençi Özel ad.

T. 074/01

tīr (< Far. *tīr*) ok.

t. 169/11

tīre (< Far. *tīra*) kara, karanlık; bulanık.

t. 021/06, 083/04, 248/14

tīre-re'y (< Far. *tīra* ve Ar. *ra'y*) tedbirsiz.

t.+ler 149/07

tīre-rūz (< Far. *tīra* ve Far. *roz*) talihsiz.

t. 165/07

tirgüz- (< *tir-güz-* < AT **tīr-*) diriltmek, ihya etmek.

t.-di 132/02

tirik (< ET *tirig* < *tir-ig* < AT **tīr-*) diri, canlı.

t. 010/12, 024/16, 028/06, 029/03, 031/19, 032/03, 095/11, 098/01, 101/06,
115/20, 134/13, 158/03, 180/12, 201/05

t.+ide 196/03, 223/17

t.+leri 151/18

t.+lerni 028/17

tiriklik (< *tir-ig+lik*) dirilik, canlılık, hayat.

t. 195/12

t.+de 035/19

t.+din 007/06, 096/09

tiril- (< ET (Uyg.) *tiril-*) dirilmek, canlanmak.

t.-mek 038/15

Tirmid Özel ad. (krş. *Tirmiz*, *Tirmiz*)

T. 027/02, 086/01, 088/10, 190/18

T.+din 081/19, 096/11, 101/02

T.+ğa 027/03, 027/05, 072/01

T.+ka 069/15, 084/07

T.+ni 027/05

Tirmiz Özel ad. (krş. *Tirmid*, *Tirmiz*)

T.+de 237/03

Tirmiz Özel ad. (krş. *Tirmid*, *Tirmiz*)

T.+din 029/08

tiş (< ET (Uyg.) *tiş* < AT **tīş*) dış.

t.+i 103/04

t.+ini 058/18

t.+leri 193/06

tişi (< ET (Uyg.) *tişi*) dişi.

t. 037/20

tişle- (< ET (Uyg.) *tişle-* < *tīř+le-*) dişlemek, ısırmaq.

t.-di 113/07

t.-p 032/07, 183/16

titre- (ET (Uyg.) *titre-*) titremek.

t.-y başla-dı 176/20

tēz (< Far. *tēz*) keskin; (ses için) ince ve keskin.

t. 072/06, 179/01, 259/15

Tizek Özel ad.

T. 106/20, 191/05

tēz-per (< Far. *tēz-par*) süratle uçan, hızlı uçan.

t. 148/10

tēz-rev (< Far. *tēz-rav*) hızlı, çabuk.

t. 139/20

Tobol Suyı Özel ad.

T.+dın 115/16

tofrağ (< ET (Uyg.) *toprak*) toprak. (krş. *tofrağ*).

t. 176/16, 189/13, 200/06

t.+ı 236/10, 249/18

t.+ıdın 235/04

t.+ığa 005/15, 113/09, 148/07, 166/09, 178/05, 193/05, 196/13, 235/04, 256/08

tofrağ (< ET (Uyg.) *toprak*) toprak. (krş. *tofrağ*).

t. 019/09, 101/15, 123/15, 128/01

t.+da 262/07

t.+ığa 101/15, 145/05, 149/15, 165/08, 179/14

t.+ğa 032/09, 060/17, 077/10, 244/07

Toğan Özel ad.

T. 050/13

toğış- (< ET (MK) *toğı-ş-*) vuruşmak, savaşmak.

t.-tılar 093/08

Tohāristān Özel ad. (krş. *Tohāristān*)

T. 250/04

Tohāristān Özel ad. (krş. *Tohāristān*)

T. 210/04, 246/18

tohm (< Far. *tuḥm*) sülale.

t.+nı 045/12

Tohta Kıya Özel ad.

T. 094/19

Tokat Özel ad.

T. 175/17

Toķmak Bir kabile adı (LÇ, 122).

T. 107/16, 118/14

toķsan (< ET (MK) *toķson* < *toķuz on*) doksan.

t. 262/06

toķsan beş doksan beş.

t. 153/13

toķsan miņ doksan bin.

t. 028/20

toķta- (< Mo. *toġta-*) durmak; istihkam bulmak, yerleşmek (Lessing, 815a).

t.-maydur ér-di 116/21

t.-p 074/03, 147/08

Toķtaķiyā bin Urus Hān Özel ad.

T. 043/08

Toķtamış Özel ad.

T. 094/19, 094/21, 095/13, 095/16, 105/17, 107/18, 112/16

T.+nı 095/03, 095/18

Toķtamış Hān Özel ad.

T. 043/09, 094/13, 094/16, 094/17, 095/16, 104/07, 105/16, 105/18, 107/18, 109/04, 110/09, 110/11, 110/16, 110/19, 111/06, 111/08, 112/15, 113/18, 114/15, 114/16, 114/19, 115/18, 115/20, 116/07, 116/12, 116/21, 117/03, 117/09, 117/13, 118/05, 118/06, 118/08, 118/09, 118/11, 118/16, 129/12, 129/20, 130/03, 130/06, 130/10, 130/12, 130/14, 130/16, 131/06, 131/07, 132/06, 132/13, 132/17, 160/19

T.+ğa 095/14, 115/05, 117/02, 130/02, 130/03

T.+nı 094/14, 105/21, 132/11

T.+nı 094/15, 094/17, 094/19, 105/15, 110/08, 116/04, 132/03, 133/10

Toķtan Hān Özel ad.

T. 042/18

Toķtēmür Hān bin Kaday bin Bangan bin Çıġatay Hān Özel ad.

T. 061/10

Toĸtoĸan Özel ad.

T. 018/15, 019/21

T.+nı 021/11

Toĸtoĸan Özel ad.

T. 018/09

toĸun- (< ET (MK) *toĸın-*) ŗiddetle çarpışmak.

t.-up 117/21, 118/06, 118/12, 118/13

toĸuz (< ET *toĸuz*) dokuz.

t. 013/16, 036/21, 044/15, 049/06, 049/20, 105/12, 114/20, 145/05, 156/17,
196/03, 208/14

t.+lar 126/14

toĸuzını (< *toĸuz+ını*) dokuzuncu. (krş. *toĸuzunı*)

t. 043/04, 050/01, 061/09

Toĸuz Ribāť Özel ad.

T.+ĸa 201/13

toĸuzunı (< *toĸuz+ını*) dokuzuncu (krş. *toĸuzını*)

t. 041/11

toĸuz yüz altı dokuz yüz altı.

t.+da 242/12

toĸuz yüz on altı dokuz yüz on altı.

t.+da 251/05

toĸuz yüz toĸuz dokuz yüz dokuz.

t.+da 245/20

tola (< ET (Uyg) *tolu* < AT **tōl-*) dolu.

t. 092/01, 096/16, 167/01

Tolan Buĸa Özel ad.

T.+nı 072/01

toldur- (< ET (MK) *toltur-*) doldurmak.

t.-dılar 234/21

Toli Özel ad.

T.+ni 017/12, 017/18

Toli Hān Özel ad.

T. 017/08, 028/05, 028/11, 028/21, 029/04, 035/05, 036/10, 036/20, 038/08,
038/11, 038/15, 038/16, 038/18, 052/04, 052/05

T.+nı 028/04

T.+nı 028/06

Tolucān Özel ad.

T. 095/02

Tolun Saķal Özel ad.

T. 014/16

ťomaĝa (< Mo. *tomuĝa*) taç. (bk. Açıklamalar)

ť. 070/19

ton (< ET *ton* < AT **tōn*) elbise.

t. 001/01, 020/11, 105/21, 129/18, 135/09, 145/06, 205/13

t.+ĝa 020/17

t.+ını 185/19

t.+lar 037/16, 135/08

t.+ların 213/03, 233/01

Tonguz Hān Özel ad.

T. 156/10

Tonguzluk Özel ad.

T.+nı 184/01

toņuz (< ET (Uyg.) *toņuz*) domuz.

t. 035/14, 035/15, 035/16

top yığın, küme.

t. 079/08, 188/07

t.+ı 253/14

Topalak Özel ad.

T. 137/12

Topalak Koçin Özel ad.

T. 165/10

Tortum Özel ad.

T. 174/03, 174/04

ťoruķ (< ET *toruĝ* < AT **tōruĝ*) doru, kızıl, kahverengi at.

ť. 033/18

tos- yolunu kesmek, engellemek.

t.-ķan 110/16

t.-ķaylar 110/14

t.-up 034/05, 071/09, 072/02, 081/06, 082/12, 116/14, 117/21, 143/04, 260/22

tovaçı (< Mo. *toğaçi* (= *toğuçi*)) askeri birliklerin idare ve intizamını denetlenmesinden ganimetin üleştirilmesine kadar pek çok görevde bulunan yetkili kimse. (Lessing, 813b)

t. 167/09

t.+da 151/03

t.+lar 110/11, 150/03, 155/05, 180/12, 194/05, 248/05, 250/21

t.+nın 156/15

Tovaçı Dīvānı askerin toplanması, ordunun intizamı, ganimetin üleştirilmesi, resmi geçitlerin tertip edilmesi gibi işlere bakan meclise verilen ad.

T.+da 087/08

toy (< ET (Uyg.) *toy*) toy, düğün, ziyafet.

t. 190/15, 233/15

toy (< ET (Uyg.) *toy*) toy, düğün, ziyafet.

t. 043/16, 043/19, 045/11, 073/09, 091/17, 092/17, 110/06, 124/18, 135/01, 138/14, 156/07, 194/02

t.+da 013/11, 193/21, 194/01

t.+dın 009/07, 137/07

t.+ı 102/20

t.+lar 009/06, 081/20, 119/13, 119/16, 170/19

toy kıl- şölen vermek, ziyafet vermek; düğün yapmak.

t. k.-ıp 087/05, 091/20, 092/04, 092/19, 119/17, 129/04, 138/03, 143/21, 172/18, 193/21

Tögüder Özel ad.

T. 045/04, 059/21, 060/04

Tögüder bin Çağatay Özel ad.

T.+ğa 045/02

Töhebene Özel ad.

T.+ğa 145/20

töhmet (< Far. < Ar. *tuhma*^f) suçlama, suç atma.

t. 046/06, 133/04, 202/20, 218/09

tök- (< ET (Uyg.) *tök-*) dökmek.

t.-ti 032/02

t.-tiler 052/19, 085/09, 111/20, 145/01

t.-üp 077/10, 088/15, 101/17, 102/02, 105/19, 151/04, 151/18

tökül- (< ET (Uyg.) *tök-ül-*) dökülmek, saçılmak.

t.-di 021/08, 032/09, 085/06, 101/15, 118/13, 178/09, 178/11, 232/20

t.-diler 072/05, 109/20, 134/12, 182/17, 232/13

t.-edür 204/17

t.-üp 016/01, 016/05, 042/13, 045/04, 052/19, 061/17, 126/03, 130/14, 140/13, 162/21, 193/01, 236/17

t.-ür 126/10

Töles Özel ad.

T.+ğa 114/13

töñül- (< ET (MK) *töñül-*) dönülmek, ümdini kesmek, vazgeçmek.

t.-üp 247/06

töre (< Mo. *töre* < AT **törö*; < krş. ET *törö*) kanun, yasa (TMEN, I, 264)

t. 003/14, 058/21

t.+de 017/10

Töregine Hātūn Özel ad.

T. 039/04

tört (< ET *tört* < AT **tört*) dört.

t. 011/13, 017/08, 019/05, 025/14, 031/02, 039/01, 039/17, 041/04, 042/02, 044/09, 055/07, 058/04, 059/17, 060/10, 072/21, 074/18, 109/13, 123/19, 136/14, 138/10, 155/04, 160/04, 171/12, 176/14, 184/06, 196/02, 209/11, 217/01, 238/04, 240/21, 243/21, 248/03, 248/09

t.+inçi 008/21, 021/21

t.+inçide 041/05

t.+ünçi 040/16

törtele (< *tört+ele* < AT **tört+egü+le*) dördü birden.

t.+si 100/16

törtinçi (< ET *törtünçi*) dördüncü. (krş. *törtünçi*)

t. 042/17, 046/05, 117/06, 241/03

Tört Kāra Hüseyin Özel ad.

T. 240/06

Tört Köl Özel ad.

T. 078/20

tört miñ dört bin.

t. 007/19, 093/18, 122/04, 146/12, 160/02, 181/02

tört miñ üç yüz dört bin üç yüz.

t. 127/02

törtünçi (< ET *törtünçi*) dördüncü. (krş. *törtinçi*)

t. 059/07, 093/15, 175/19, 196/08, 204/17, 213/11

tört yüz dört yüz.

t. 013/05, 079/01, 140/09, 153/04, 216/05, 222/14

tört yüz elli dört yüz elli.

t. 020/20

tört yüz miñ dört yüz bin.
t. 042/06, 191/10

tört yüz seksen dört yüz seksen.
t. 153/14

töş (< ET (Uyg.) *töş* < AT **tōš*) döş, göğüs.
t. 097/13

töşük (< ET (MK) *teşük*) deşik, oyuk. (krş. *tēšük*).
t.+de 085/05

ṭūbā (< Ar. *ṭūbā*) cennette bulunduğuna ve dallarının bütün cenneti gölgelediğine inanılan kökü dışarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.
ṭ. 217/08, 217/09

tūde (< Far. *toda*) yığın, küme.
t. 145/15

ṭūfān (< Ar. *ṭūfān*) tufan; Nuh tufanı.
ṭ. 010/16, 010/17, 010/20, 073/17, 073/18, 150/08, 206/07
ṭ.+ın 232/20

ṭūğ (< ET (Uyg.) *tuğ* < AT **tūğ*) tuğ, sancak. (krş. *tūğ*, *ṭūk*, *tūk*).
ṭ.+ını 070/14

tūğ (< ET (Uyg.) *tuğ* < AT **tūğ*) tuğ, sancak. (krş. *ṭūğ*, *ṭūk*, *tūk*).
t.+ı 074/06

tuğ- (< ET (Uyg.) *tuğ-*) doğmak. (krş. *tuğ-*)
t.-mağaylar 010/13
t.-upturlar 014/20

Tuğlı-ḥ'āce Özel ad.
T. 072/13

Tuğluk Ḥ'āce Barulas Özel ad.
T. 071/15

Tuğlukpūr Özel ad.
T.+ğa 151/02, 151/05

Tuğluk Tēmür Ḥān Özel ad.
T. 068/07, 068/08, 068/17, 068/19, 073/01

Tuğluk Tēmür Ḥān bin Oğul Ḥ'āce Özel ad.
T. 063/04

tuğma köle. (DTO, 237) (bk. Açıklamalar)

t.+lar 131/13

tuğur- (< ET (Uyg.) *tuğ-ur-*) doğurmak.

t.-dı 014/18, 014/19

t.-up 012/06

tuğuş- (< *tuğ-uş-*) birlikte doğmak.

t.-kandır 241/19

tuğyān (< Ar. *tuğyān*) taşma, taşkınlık.

ṭ.+ının 154/08

tuhfe (< Ar. *tuhfa*¹) hediye, armağan.

t. 062/11, 090/04, 100/04, 105/13, 121/12, 126/02, 136/14, 138/16, 182/09,
220/06, 261/01

t.+ler 067/11, 145/03, 150/17, 260/11

tūk (< ET (Uyg.) *tuğ* < AT **tūğ*) tuğ, sancak. (krş. *tūğ*, *tūğ*, *tūk*).

ṭ. 029/14, 149/16, 255/01

tūk (< ET (Uyg.) *tuğ* < AT **tūğ*) tuğ, sancak. (krş. *tūğ*, *tūğ*, *tūk*).

t. 158/12, 177/16, 219/04

t.+nın 177/13

tuğ- (< ET (Uyg.) *tuğ-*) doğmak. (krş. *tuğ-*)

t.-ğan 014/12, 038/14

t.-ğanlarıdın 038/13

t.-ğay 015/03

Tuğluk Süldüz Özel ad.

T. 072/12

Tuğluk Témür Hān Özel ad.

T. 043/07, 069/17

T.+nın 069/16

tul (< ET (Uyg.) *tul*) dul.

t. 014/17

t.+dur 014/18

tūl (< Ar. *tūl*) uzunluk, boy, uzun olma, kapsamlı; boylam.

ṭ. 006/04, 115/08

ṭ.+ı 001/17

tūl-i müddet zamanın uzunluğu, uzun süre

ṭ.-i m.+dın 127/03

TüleK Kal'ası Özel ad.

T.+nı 003/02, 006/17

ṭulū (< Ar. *ṭulū*) doğma, doğuş.

ṭulū **ét-** doğmak.

ṭ. è.-ti 086/15

ṭulū **kıl-** doğmak

ṭ. k.-ğanda 151/21

ṭu **me** (< Ar. *ṭu* *ma'*) yiyecek, av gibi ele geçirilmiş bir şey.

ṭ.+si 050/07, 102/15, 151/05

Tumina Ḥān Özel ad.

T. 015/08

T.+nın 062/19

tunḡal (<< Mo. *tunḡal*) askere toplanması için haber verme. (TMEN, I, 259).

tunḡal kıl- askere toplanması için haber vermek.

t. k.-sunlar 194/05

Tūr Özel ad.

T. 013/14, 013/16

tur- (I) (< ET (Uyg.) *tur-*) 1. başlangıç belirtmeksizin var olma, yardımcı fiil.

t.-dı 016/04

t.-up 167/10

t.-up èr-di 081/07, 158/02, 188/07

t.-up èr-diler 144/18

t.-upturlar 254/10

2. yaşamak, bulunmak, var olmak.

t.-ar 250/20

t.-ar èr-diler 193/21

t.-arlar 147/17

t.-ar-siz 147/16

t.-dı 102/19, 153/05, 228/12

t.-sa 182/13, 252/04

t.-up 026/07, 034/02, 052/14, 064/20, 071/06, 076/10, 079/02, 081/11,

082/05, 092/09, 096/09, 105/12, 110/01, 119/11, 121/08, 147/07, 150/14,

154/09, 162/14, 176/20, 177/02, 233/17, 235/15

t.-up èr-di 160/03,

t.-up èr-diler 034/18, 142/02, 177/12

t.-ur 242/01

3. durmak (tasvir fiili)

bukup t.-dılar 152/20

çıgıp t.-ur 127/05

ḡabap t.-up èrdiler 057/18

kèlip t.-dı 102/09

kèlip t.-urlar 095/10

kéltürüp t.-ur 194/10
ihtilâf kılop t.-urlar 193/07
koyup t.-dılar 192/17
koyup t.-ur 126/04
müretteb kılop t.-dı 122/04
şaff urup t.-dı 118/07
tartıp t.-ur 147/20
tartıp t.-upturlar 078/10
tüzüp t.-up érđi 152/10, 242/08
yasap t.-up érđi 252/01
yasap t.-uptur 118/08
yètip t.-up 081/11, 177/21
yığıp-turur 116/05

4. ayakta durmak.
t.! 024/07

5. durmak, hareket etmez olmak.
t.-dı 023/21,
t.-up ér-dı 137/19, 216/06,

6. durmak, beklemek.
t.-a al-may 169/12, 199/14, 204/10, 232/18, 235/14, 246/13, 249/04
t.-alı 111/17
t.-almay 256/12
t.-arı 014/07
t.-dı 057/19, 093/19, 096/10, 101/09, 147/08, 171/20, 176/01, 177/16
t.-dılar 042/12, 052/15, 117/08, 162/13, 177/07
t.-madı 259/07
t.-madılar 080/09
t.-may 157/04
t.-up 072/09, 072/13, 074/11, 099/13, 114/01, 122/06, 148/07, 163/03,
165/16, 176/10, 177/14, 193/03, 199/14, 205/19, 243/04, 249/02, 252/10
t.-up ér-dı 077/11, 079/16,
t.-up ér-diler 109/05, 144/06, 151/20
t.-upturlar 254/10

tur- (II) (< ET (Uyg.) *tur-*) +Dİr, bildirme eki.
birge t.-ur 242/01
bu t.-ur 086/14
ehl-i bid'at t.-ur 200/08
oğlı t.-ur 094/17, 094/ 19
yakın t.-ur 200/10

tura (< *tur-a*) çalıdan yapılan duvar.
t. 105/06, 128/01

Tūrān Özel ad.
T. 028/01, 033/01, 033/02, 033/05, 033/21, 037/15, 056/14, 056/16, 066/02,
180/17, 190/01, 196/10, 209/10, 215/11, 231/12, 239/02, 262/13

T.+da 210/05
T.+dın 051/20
T.+ğa 033/07

Tūrān-şāh Özel ad.
T.+nı 081/13

turguz- (< *tur-ğuz-*) durdurmak.
t.-dı 103/12, 162/15, 177/13, 177/14, 177/15, 177/16
t.-dılar 131/11, 131/14, 147/02, 193/21
t.-up 084/05, 101/12, 165/12, 190/09
t.-up èr-di 005/14
t.-up èr-diler 144/10
t.-ur 064/17, 065/02

Turmiş Özel ad.
T.+nı 093/08

Turşız Özel ad.
T. 099/15, 099/21, 100/03

туруş (< *tur-uş*) sabır ve takat, dayanma.

туруş бёр- sabır ve takat göstermek, dayanmak, direnmek.
t. b.-medi 115/02
t. b.-mediler 122/10
t. b.-gey 117/02
t. b.-mey 109/11, 244/15

Ṭūs Özel ad.
Ṭ. 028/15, 030/03, 030/04, 045/07, 098/16, 098/17, 112/05, 200/21, 202/01,
202/18, 202/19
Ṭ.+da 111/06, 111/07
Ṭ.+dın 043/20
Ṭ.+ğa 111/21
Ṭ.+ka 111/09, 112/02, 112/03, 222/21

Ṭūs Kal'ası Özel ad.
Ṭ. 112/05
Ṭ.+ğa 199/05

tuş- (< ET (Uyg.) *tuş-*) rastlamak, karşılaşmak.
t.-up 056/09

tuş (< ET (MK) *tuş* < AT * *tūş*) karşı, civar, yakın.

tuş tuştın her taraftan, çevreden
t. 169/14

tuş tuşdın her taraftan, çevreden.

t. 246/05

tūt (< Ar. *tūt*) dut (dut ağacı).

t. 026/13

tut- (< ET (Uyg.) *tut-*) tutmak; kabul etmek.

t. 085/20, 175/04

t.-a 175/21, 176/05

t.-ar 065/11, 156/19

t.-argā 044/08

t.-arlar 152/02, 219/07, 229/03

t.-ar-biz 175/13

t.-ar-miz 175/14

t.-ar è-diler 027/15

t.-ar èr-di 022/04, 155/16, 202/02, 204/02, 215/04, 217/09, 219/21

t.-ar èr-diler 042/06, 047/21

t.-ar èr-dim 123/17

t.-a başla-dılar 032/04

t.-ğandur 040/15

t.-ğay 069/11, 069/14, 070/11, 153/19, 202/21

t.-ğaylar 089/03, 089/13, 251/19

t.-kalı 048/15

t.-kaylar 067/13, 092/21

t.-kay-siz 031/19

t.-kıl 038/06

t.-madı 027/19, 081/08, 089/04, 098/07, 247/05, 252/16

t.-madük 055/05

t.-mağ 005/13, 199/17

t.-mas 054/05, 237/13

t.-mas èr-di 018/05

t.-mas èr-dim 180/06

t.-may 024/15, 251/07

t.-mek kerek 050/18, 076/02, 155/20

t.-sa 083/06

t.-salar 057/10

t.-sunlar 032/03, 147/18

t.-tı 003/13, 013/01, 035/03, 039/15, 056/19, 097/14, 106/20, 123/01, 132/13, 154/02, 158/12, 160/10, 179/08, 183/21, 193/12, 215/08, 245/10, 247/08, 252/20, 255/02, 262/08

t.-tılar 023/07, 026/17, 031/20, 035/21, 041/04, 050/04, 068/13, 094/04, 104/12, 105/04, 116/10, 127/18, 146/15, 162/08, 181/06, 242/03, 247/05

t.-tı èr-se 096/07

t.-tu 160/15

t.-tum 234/04

t.-tük 173/10

t.-up 001/07, 001/11, 002/07, 003/04, 005/21, 008/05, 008/13, 017/16, 018/11, 019/03, 019/16, 021/04, 023/08, 026/17, 032/21, 033/17, 036/18, 036/19, 036/20, 036/21, 040/09, 042/21, 044/03, 045/04, 046/04, 047/03, 047/08, 047/18, 048/03, 050/15, 051/03, 055/13, 057/05, 065/18, 067/14, 069/21, 070/18, 071/01, 074/12, 078/19, 079/17, 081/21, 082/10, 083/14,

084/10, 085/05, 086/11, 088/01, 088/04, 089/04, 090/13, 090/18, 092/10, 093/02, 093/10, 094/08, 095/09, 095/11, 096/15, 098/08, 098/10, 099/05, 103/19, 104/21, 105/01, 105/13, 105/21, 107/04, 107/12, 108/10, 109/09, 109/13, 111/16, 112/13, 112/21, 115/17, 116/02, 116/04, 116/07, 118/10, 119/16, 120/16, 124/09, 126/04, 127/07, 130/15, 133/14, 134/12, 135/17, 136/03, 142/04, 146/11, 148/21, 153/01, 153/20, 154/08, 155/16, 155/19, 156/20, 160/04, 160/13, 161/07, 162/08, 163/20, 164/02, 164/16, 164/18, 165/11, 168/06, 174/11, 174/14, 176/09, 180/09, 183/10, 187/11, 189/03, 190/16, 195/21, 197/15, 199/14, 199/17, 200/07, 200/20, 200/21, 201/12, 202/19, 203/07, 203/12, 203/18, 204/03, 205/01, 207/02, 207/06, 208/15, 209/17, 210/01, 211/10, 212/16, 217/20, 218/06, 219/12, 220/01, 220/09, 221/04, 223/12, 223/17, 224/18, 225/05, 226/10, 226/12, 226/19, 227/12, 230/14, 231/18, 234/18, 236/17, 237/11, 240/13, 241/02, 241/10, 245/09, 245/12, 246/10, 251/11, 255/11, 256/13

t.-uptur 220/05

t.-upturlar 215/10

t.-up  r-di 040/02, 201/06, 241/10

t.-up  r-diler 079/19

tutaş- (< *tut-a-ş-* krş. ET *tutuş-*) tutuşmak, ateş almak.

t.-ıp 055/10, 068/06, 150/08, 165/06

t.-sa 085/09

t.-tı 178/03, 179/07

t.-ur 085/09

t    (< Far. *t   *) dudu, papağan türünden bir kuş t r .

 . 010/09, 150/16, 218/19, 262/02

T    A a  zel ad.

T.+nı 211/20

tut  un (< ET (MK) *tut-  un*) tutsak.

tut  un k l- tutsak etmek.

t. k.-ıp 112/04

tuttur- (< ET (MK) *tut-tur-*) tutturmak, yakalatmak.

t.-dı 187/17

t.-up 128/10, 145/09

tutul- (< ET (Uyg.) *tut-ul-*) tutulmak, yakalanmak.

t.- an d n 199/18

t.-up 242/17

tutuş- (< ET (Uyg.) *tut-uş-*) tutuşmak.

t.-up 144/13

tuz (< ET (MK) *tuz* < AT **t  z*) tuz.

t. 196/14

tuzla- (< ET (MK) *tuz+la-*) tuzlamak.
t.-p 174/11

tüccār (< Ar. *tācir* 'in çoğulu *tuccār*) tacirler, satıcılar.
t. 124/08

tüg (< ET (Uyg.) *tü* < AT **tū*) tüy, kıl, saç.
t.+i 231/04

Tükel Özel ad.
T. 070/10, 070/12, 070/15, 177/03
T.+ni 070/15
T.+niş 070/13

Tükel Bahādur Özel ad.
T. 108/10, 125/14

Tükel Bavurçı Özel ad.
T. 131/11, 176/12

Tükel Bēg Özel ad.
T. 165/04

Tükel Hānım Özel ad.
T.+nı 137/21, 138/02, 138/13

Tükel Hānım bint-i Hızır H'āce Oğlan Özel ad.
T.+ğa 138/06

Tükel Karķara Özel ad.
T. 177/08

tüken- (< *tüke-n-*) tükenmek, son bulmak.
t.-di 037/15, 142/01

tüket- (< ET (MK) *tüke-t-*) bitirmek, sona erdirmek.
t.-ip 189/10

tükür- (<< AT **tüwkir-*) tükürmek.(Tekin, 1982, 505)
t.-gey 038/14
t.-üp 038/16

Tülek Özel ad.
T. 229/18

Tülektü Özel ad.
T. 041/10

tümen (< ET *tümen* < Toharca) on bin.

t. 009/10, 009/19, 037/07, 055/03, 107/14, 112/10, 113/16, 175/07, 180/21,
200/17, 211/13
t.+din 137/13
t.+i 106/15, 132/20, 136/08
t.+idin 144/18
t.+im 090/20
t.+ini 245/10
t.+ler 117/08
t.+leri 148/16

Tümen Özel ad.

T. 071/17, 102/08

Tümen Ağa Özel ad.

T. 168/06, 170/10

tümenāt (< ET *tümen* ve Ar. çoğul eki *-āt* ile) on binler.

t. 087/16

Tümen-i Germsîri Özel ad.

T. 101/02

Tümen-i Niküderî Özel ad.

T. 102/06

Tümen Têmür Özibek Özel ad.

T. 095/17

T.+ni 094/14

tün (< ET *tün* < AT **tün*) gece.

t. 117/01, 165/20

t.+i 185/08

Tündek Özel ad.

T.+de 075/19

tünd-hüy (< Far. *tund* ve Far. *hüy*) sert tabiatlı

t. 223/08

tüñlik (< ET (MK) *tüñlük*) çadırın tepesinde bulunan pencere, baca.

t.+idin 014/20

tüp (< ET (Uyg.) *tüp* < AT **tūp*) dip, ağaç ve başka nesnelerin dibi.

t.+ide 012/12, 019/15, 035/19

t.+idin 146/08, 147/14, 174/10

t.+ığa 134/02

t.+ige 155/19, 188/18, 191/19

t.+igeçe 215/02

t.+tin 189/13

türāb (< Ar. *turāb*) toprak.
t. 256/02

Türk Özel ad.

T. 001/03, 001/08, 011/08, 011/10, 011/11, 016/11, 186/04, 222/15
T.+ler 008/06

Türkī (< *Türk* ve nispet eki *-ī* ile *Türkī*) Türkçe.
T. 240/17

Türk-i Rūmī rūz güneş. (bk. Açıklamalar)
T.+nın 176/19

Türkistān Özel ad.

T. 003/16, 073/07, 099/20, 107/19, 180/17, 194/08, 210/11, 211/02, 214/12,
219/19, 226/08, 241/12, 241/15, 241/16, 241/18, 250/04, 251/01, 251/09,
254/03, 258/22
T.+da 099/21, 113/19, 214/03, 254/05, 254/15
T.+dın 013/19, 224/09, 240/18, 242/06, 254/16
T.+ğa 013/18, 018/03, 087/13
T.+nı 210/03, 215/08, 246/10, 250/18

Türkmen Özel ad.

T. 014/01, 205/13, 229/01, 229/10, 229/13, 230/02, 230/09, 237/06, 237/09
T.+dın 204/14, 229/14
T.+dür-men 205/04
T.+ler 106/04, 205/13, 225/12, 228/20, 228/21, 230/01, 234/16, 236/18
T.+lerdin 215/19
T.+lerğa 106/09
T.+lerni 123/02

türlük (< ET (Uyg.) *törlüg*) türlü, çeşit.

t. 001/02, 010/21, 011/07, 011/14, 013/16, 014/11, 015/02, 015/04, 015/07,
015/10, 015/18, 017/05, 017/08, 020/08, 020/18, 026/05, 027/09, 028/09,
031/15, 031/18, 034/02, 034/15, 035/06, 035/10, 035/18, 035/21, 036/02,
036/15, 037/02, 038/11, 039/13, 040/07, 046/16, 046/19, 047/14, 050/09,
054/18, 055/04, 055/08, 055/13, 055/19, 056/19, 058/10, 061/05, 061/08,
063/07, 066/09, 066/16, 067/18, 069/09, 073/16, 074/19, 077/19, 080/17,
082/16, 086/13, 092/08, 092/21, 096/17, 097/04, 115/10, 117/18, 128/02,
136/01, 140/09, 145/14, 147/07, 147/15, 151/17, 157/21, 159/11, 162/19,
164/20, 175/08, 175/11, 179/16, 180/01, 183/10, 185/05, 190/11, 194/05,
194/09, 196/03, 196/04, 198/17, 200/06, 204/04, 205/14, 208/13, 209/10,
209/20, 209/21, 213/11, 215/20, 217/10, 217/11, 221/01, 222/13, 223/21,
226/21, 228/06, 228/19, 229/08, 230/12, 236/21, 238/11, 238/21, 240/07,
243/19, 245/16, 246/11, 247/05, 248/07, 248/12, 248/20, 252/06, 253/20,
254/08, 257/17, 258/14, 261/06
t.+dür 132/07
t.+ler 220/19
t.+tür 014/11

Tüster Özel ad.

T. 121/18, 135/18, 157/10

T.+ğa 129/19

tüş (I) (< ET (Uyg.) *tüş* < AT **tüş*) düş, rüya.

t.+de 037/03

t.+ümde 014/21

tüş (II) (< ET (MK) *tüş* < AT **tüş*) gün ortası, öğlen.

t. 169/11

tüş- (< ET *tüş-*) düşmek, inmek, ulaşmak.

t.-edür ér-di 158/02

t.-er ér-diler 139/15

t.-ken 233/02

t.-key 026/09, 162/03

t.-medi 004/02, 123/05, 195/21, 217/20, 226/07, 260/04

t.-mek 199/17

t.-mes 261/01

t.-mese 261/12

t.-mey 185/04, 251/18, 253/03

t.-meydür ér-di 251/07

t.-sünler 166/03

t.-ti 008/06, 017/02, 029/19, 034/01, 039/17, 076/11, 082/07, 085/02, 089/10, 106/07, 110/08, 111/06, 115/11, 119/04, 123/20, 124/11, 126/14, 126/19, 126/21, 146/16, 150/17, 162/16, 166/14, 167/21, 181/07, 188/10, 202/13, 205/13, 213/09, 214/10, 220/12, 221/03, 224/04, 224/13, 244/17, 245/19, 249/02, 250/02, 250/07, 257/18, 258/16, 258/19, 259/11, 259/15

t.-tiler 005/16, 008/18, 078/09, 092/16, 103/13, 115/10, 165/15, 234/09, 257/08

t.-üp 013/18, 016/09, 019/06, 020/05, 020/17, 021/10, 026/10, 030/05, 045/07, 047/11, 047/12, 052/18, 053/13, 057/15, 063/08, 072/04, 073/05, 074/18, 079/09, 082/20, 083/02, 085/05, 110/16, 111/05, 116/17, 117/13, 117/14, 126/04, 126/08, 130/14, 130/20, 131/13, 131/14, 131/19, 132/21, 139/14, 140/10, 140/12, 140/17, 146/02, 146/09, 147/01, 148/01, 153/20, 160/20, 161/05, 165/01, 166/12, 167/21, 172/06, 172/09, 174/11, 175/20, 176/15, 193/18, 203/15, 209/11, 222/20, 226/11, 226/14, 250/15, 251/10, 251/11, 257/16, 260/12

t.-üptür 086/12, 130/14

t.-üptürler 071/19

t.-üp ér-di 032/20

tüşür- (< ET (Uyg.) *tüş-ür-*) düşürmek, indirmek.

t.-di 089/07, 126/12, 247/07

t.-diler 122/15, 133/09, 139/16, 148/17

t.-gende 139/17

t.-mes ér-di 227/12

t.-sün 220/20

t.-üp 082/13, 090/14, 102/12, 103/05, 129/17, 149/02, 149/09, 206/17, 206/20, 221/01, 236/17, 249/02

tütün (< ET (Uyg.) *tütün* < *tüte-n*) duman.
t.+i 055/09, 175/12

tüvānā (< Far. *tuvānā*) güçlü, kuvvetli.
t. 176/16
t.+sén 065/06

tüvān-ger (< Far. *tuvān-gar*) zengin, kudretli (kimse).
t.+lerni 064/17

tüz (I) (< ET *tüz*) doğru, düzgün kişi. (EDPT s. 571b)
t. 072/07

tüz (II) (< ET *tüz*) düzlük ova. (Kaçalın, 2011, 1028; EDPT s. 571b)
t. 193/04
t.+de 162/06
t.+ge 078/15
t.+ğa 152/20
t.+ide 175/05

tüz- (< ET (Uyg.) *tüz-*) düzmek, düzenlemek, tertip etmek. (EDPT 572b)
t.-di 010/02, 036/06, 090/21, 117/09, 118/18, 255/20
t.-üp 061/01, 152/10, 162/15, 242/08

Tüzek Özel ad.
T. 136/12

tüzel- (< *tüz+e-l-*) düzelmek.
t.-di 067/07
t.-ip 108/01

tüzül- (< *tüz-(ü)l-*) tertip ve tanzim edilmek.
t.-di 178/02

U

u (< Far. *u*) ve.

u. 001/05, 001/11, 001/12, 002/12, 003/14, 003/16, 003/18, 003/20, 004/06,
004/08, 004/11, 004/13, 004/16, 004/19, 005/02, 005/17, 006/04, 006/14,
007/10, 007/16, 007/19, 008/01, 008/03, 008/11, 008/14, 009/15, 009/16,
009/17, 009/20, 010/02, 010/04, 011/02, 011/18, 011/20, 012/14, 013/08,
013/09, 013/13, 013/15, 013/19, 015/02, 015/09, 015/11, 015/13, 015/17,
015/18, 015/19, 015/20, 015/21, 016/01, 016/08, 016/10, 016/11, 016/13,
017/07, 017/19, 018/04, 018/05, 019/01, 019/18, 020/10, 020/18, 021/01,
022/20, 023/20, 024/04, 026/02, 026/05, 026/18, 026/21, 027/09, 027/12,
027/16, 027/20, 028/05, 028/12, 028/16, 028/21, 029/01, 029/08, 029/14,
029/17, 030/11, 031/01, 032/10, 033/21, 034/09, 035/01, 035/12, 035/17,

036/11, 037/01, 037/14, 037/17, 037/20, 038/01, 038/02, 038/03, 038/05,
040/15, 042/05, 042/14, 042/19, 043/15, 043/17, 044/05, 044/11, 044/13,
046/02, 046/16, 046/19, 047/20, 048/09, 048/10, 049/09, 049/14, 050/01,
050/03, 050/11, 051/05, 051/11, 052/16, 053/02, 053/10, 053/18, 053/19,
054/07, 054/16, 056/04, 056/16, 056/17, 057/18, 058/01, 058/03, 058/05,
058/13, 058/18, 058/20, 059/01, 059/02, 059/03, 059/16, 061/15, 061/16,
062/05, 062/08, 062/11, 063/07, 063/08, 063/09, 063/10, 063/16, 064/05,
064/14, 065/09, 065/11, 065/12, 065/13, 066/01, 066/02, 066/03, 066/06,
066/10, 066/14, 066/19, 066/20, 067/08, 068/05, 070/01, 070/09, 073/03,
073/17, 074/20, 077/10, 077/21, 078/02, 078/03, 078/05, 078/12, 080/19,
080/20, 084/09, 085/10, 085/16, 085/20, 086/04, 086/07, 086/15, 087/16,
091/21, 092/01, 092/03, 094/04, 094/11, 096/01, 096/04, 096/16, 096/18,
097/05, 101/11, 102/04, 102/05, 104/13, 105/09, 106/10, 106/19, 107/13,
108/12, 109/06, 110/11, 110/18, 113/10, 116/05, 118/13, 118/14, 118/17,
118/19, 119/11, 120/12, 120/19, 125/17, 126/05, 126/08, 126/09, 126/10,
126/13, 126/14, 127/09, 127/15, 127/20, 128/09, 128/11, 128/18, 130/02,
130/03, 132/03, 132/13, 134/19, 135/09, 135/20, 136/03, 136/05, 137/04,
137/05, 137/06, 139/09, 139/10, 140/19, 140/20, 142/04, 142/10, 142/12,
143/05, 143/07, 144/06, 144/09, 144/12, 144/18, 144/19, 145/11, 145/13,
145/21, 147/15, 147/21, 148/02, 148/18, 149/01, 149/04, 149/12, 149/13,
149/15, 149/16, 149/18, 149/20, 149/21, 150/07, 150/08, 150/09, 151/03,
151/06, 151/09, 152/06, 152/07, 152/11, 153/09, 154/03, 154/21, 155/11,
155/15, 155/16, 155/17, 156/01, 156/03, 156/04, 156/08, 156/09, 156/16,
157/17, 158/05, 158/07, 158/09, 158/12, 158/14, 158/20, 159/06, 160/05,
161/08, 161/16, 161/18, 161/19, 161/21, 162/16, 163/09, 164/17, 165/05,
165/18, 165/21, 166/05, 166/09, 166/17, 166/18, 166/19, 167/16, 167/19,
167/20, 168/07, 168/10, 168/15, 168/18, 169/01, 169/11, 169/18, 169/19,
169/20, 170/03, 170/04, 170/13, 170/14, 170/18, 171/07, 171/19, 172/06,
172/07, 172/09, 172/10, 172/18, 173/01, 174/09, 174/10, 174/17, 175/10,
176/07, 177/14, 178/03, 178/07, 178/08, 178/09, 178/10, 178/13, 178/15,
179/03, 180/02, 180/03, 180/06, 180/08, 180/11, 180/16, 181/06, 182/12,
182/16, 183/01, 183/05, 183/09, 183/20, 184/01, 184/06, 185/10, 185/21,
186/20, 188/10, 188/15, 189/07, 189/12, 189/14, 190/09, 190/20, 193/06,
193/10, 193/21, 195/21, 196/13, 196/15, 196/16, 196/18, 197/19, 198/01,
198/05, 198/13, 200/06, 201/01, 202/10, 203/09, 203/14, 203/20, 204/01,
204/02, 205/05, 205/06, 205/13, 207/17, 208/13, 211/03, 211/05, 212/12,
212/15, 213/06, 213/18, 214/02, 214/17, 215/02, 215/07, 215/15, 215/16,
215/18, 216/08, 216/09, 216/10, 216/16, 217/05, 217/07, 217/09, 217/10,
217/11, 218/02, 218/03, 218/05, 219/13, 221/05, 221/12, 221/20, 222/04,
222/05, 222/06, 222/09, 222/10, 223/04, 223/07, 223/09, 224/05, 224/10,
224/13, 226/17, 227/04, 227/10, 228/01, 228/06, 228/19, 229/13, 229/18,
231/01, 231/13, 232/06, 232/07, 232/08, 232/10, 232/11, 232/19, 233/02,
233/09, 233/10, 235/06, 235/07, 236/14, 237/10, 237/11, 237/19, 238/15,
239/01, 239/02, 239/03, 239/04, 239/14, 239/17, 239/18, 239/21, 240/01,
240/04, 240/13, 241/18, 242/01, 242/12, 242/21, 244/03, 244/07, 244/11,
244/17, 245/01, 245/04, 245/07, 245/08, 245/09, 245/15, 245/18, 247/02,
247/04, 247/07, 247/19, 247/20, 249/07, 249/13, 249/18, 250/03, 250/08,
251/04, 251/06, 251/11, 252/03, 252/12, 252/17, 252/19, 253/10, 254/06,
254/08, 254/09, 255/01, 255/21, 256/02, 256/09, 256/10, 256/21, 257/18,

259/09, 259/11, 260/01, 260/08, 260/09, 260/20, 261/14, 262/05, 262/07,
262/12, 262/13

‘Ubeyd Hân Özel ad.

‘U. 257/02, 257/09, 257/22, 258/03

‘U.+ğa 257/03

‘Ubeydu’llâh Hân Özel ad.

‘U. 238/18

‘Ubeydu’llâh Sultân Özel ad.

‘U. 250/06, 252/07, 252/10, 252/11, 253/21, 254/03

‘U.+dın 250/18

‘U.+ğa 252/21

‘U.+mı 249/16, 250/19

‘ubūdiyyet (< Far. < Ar. ‘ubūdiyya’) kulluk.

‘u. 001/14

‘ubūr (< Ar. ‘ubūr) karşı yakaya geçme.

‘ubūr kıl- karşı yakaya geçmek.

‘u. k.-dı 152/08, 153/06, 245/13

‘u. k.-dılar 033/14, 116/02

‘u. k.-ğanı 142/05

‘u. k.-ıp 003/21, 027/15, 045/06, 060/14, 072/09, 079/19, 137/03, 142/15,
193/16, 236/20, 252/10, 259/14

‘u. k.-ur 027/10

‘u. k.-ur èr-diler 195/08

Ucân Özel ad.

U. 056/07

U.+da 047/09, 052/11, 053/02, 056/08, 212/21

Ucân Mevzi’i Özel ad.

U.+ğa 212/21

‘ucb (< Ar. ‘ucb) kendini beğenmişlik.

‘u. 232/06

uç (< ET uç < AT *hūç) uç, kenar.

u.+dın 223/14

u.+ğa 223/14

u.+ığaça 145/06

u.+ıda (ucıda) 088/15

u.+ığa (ucığa) 149/15

u.+ın (ucın) 174/14

u.+ını (ucını) 163/05

uç- (< ET *uç-*) yüksek bir yerden düşmek; yok olmak.
u.-ğanda 195/10
u.-up 057/20, 140/03, 189/10

Uçça Özel ad.
U. 139/04, 143/03, 147/07

uçur (< Mo. *ucur*) zaman, vakit, an (Lessing, 893b)
u.+da 071/21, 110/11, 168/17, 187/02, 189/14, 195/03

uçur- (< *uç-(u)r-*) uçurmak, atmak, havaya savurmak.
u.-dılar 106/15, 133/15
u.-dılar ér-se 249/08

‘udül (< Ar. *‘udül*) vazgeçme.

‘udül kıl- vazgeçmek.
‘u. k.-mas ér-diler 017/01

‘udvān (< Ar. *‘udvān*) düşmanlık, zulüm.

ehl-i ‘udvān düşman, hasım.
e.-i ‘u.+nı 132/06

ufuk (< Ar. *ufk*) ufuk.
u. 131/01

ufk-ı fenā yok olma ufku
u.-ı f.+ğa 253/08

‘ufūnet (< Far. < Ar. *‘ufūna’*) pis koku.
‘u.+idin 032/19, 040/12

Uğurlu Muhammed Özel ad.
U.+ka 233/21

‘uhde (< Ar. *‘uhda’*) bir işi üzerine alma, sorumluluk.
‘u.+si 045/16

‘uhdesidin çığ- üstesinden gelmek.
‘u.+sidin ç.-a almaslar 083/08

uhuvvet (< Far. < Ar. *uhuvva’*) dostluk, bağlılık.
u. 056/20

‘uḳalā (< Ar. *‘āḳil*’in çoğulu *‘uḳalā*’) akıllı kimseler.
‘u. 005/09

‘uḳbā (< Ar. *‘uḳbā*) öbür dünya, ahiret.
‘u. 025/14

merğ-zār-ı ‘uqbā cennet.
m.-ı ‘u.+dın 036/07

‘uqūbet (< Far. < Ar. ‘uqūba’) eziyet, işkence.
‘u. 019/11
‘u.+ka 126/04

‘uqūbet kıl- eziyet etmek.
‘u. k.-ur  r-di 223/09

‘uq l (< Ar. ‘akl’ın  o ulu ‘uq l) akıllar.
‘u.+ a 241/03

ula  (< ET (Uyg.) *ula *) y k beygiri.
u. 132/21

‘ulem  (< Ar. ‘ lim’in  o ulu ‘ulam ’)  limler, bilginler.
‘u. 024/04, 024/06, 092/03, 099/03, 102/04, 138/15, 143/07, 144/06, 149/12,
160/05, 161/08, 163/09, 247/01
166/17, 167/16, 170/04, 172/06, 186/20, 190/01, 190/02, 190/04, 198/13,
204/03
‘u.+nı 161/18
‘u.+sığa 080/19

ul ay- (< ET (Uyg.) *ul ad-*) büyümek.
u.-d  059/04
u.- p 186/06

‘Ul a Tovaçı  zel ad.
‘U.+n  089/18

‘ul fe (< Ar. ‘ul fa’) hayvan yemi; maaş, er maaşı.
‘u. 017/11, 017/12, 114/16, 233/07
‘u.+d n 032/19

‘ul fe-h  r (< Ar. ‘ul fa’ ve Far. *h  r*) ulufesi olan, kendisine ulufe ba lanmış olan.
‘u.+  194/11

uluğ (< ET *uluğ*) büyük, ulu. (krş. *uluğ*)
u. 009/06, 011/07, 011/21, 012/05, 012/12, 012/18, 013/10, 013/11, 016/12,
017/08, 017/10, 024/08, 033/19, 034/10, 036/03, 037/20, 039/09, 040/02,
040/10, 040/14, 040/18, 040/20, 041/02, 041/06, 041/12, 042/10, 043/14,
047/09, 048/21, 050/11, 059/11, 059/12, 062/15, 073/09, 075/09, 077/08,
084/21, 091/20, 092/04, 092/12, 095/17, 095/19, 110/06, 111/17, 115/11,
116/19, 119/16, 131/03, 133/10, 137/08, 138/03, 141/21, 148/10, 178/13,
182/10, 183/13, 190/15, 193/21, 195/21, 197/15, 199/13, 217/21, 229/18,
241/13, 246/10, 248/11, 250/14
u.+dur 045/16
u.+  061/20, 142/11, 196/03

u.+ları 079/09, 142/17, 143/07
u.+larıdın 058/20
u.+larını 090/15, 139/18, 186/09
u.+larıңызın 134/15

Uluğ Barlağ Özel ad.
U. 182/20

Uluğ Bèg Özel ad.
U. 196/08, 210/03, 214/01, 221/12, 235/02
U.+ge 221/14

Uluğ Bèg Mîrzâ Özel ad.
U. 014/05, 153/06, 159/18, 186/17, 194/01, 197/09, 199/02, 199/04, 202/05,
202/06, 202/11, 210/13, 210/18, 212/07, 213/15, 213/21, 214/01, 214/04,
214/05, 214/07, 215/05, 219/19, 220/03, 220/06, 220/07, 220/13, 220/15,
221/06, 221/10, 221/18, 221/19, 222/07, 223/10, 224/19
U.+ğa 194/06, 211/03, 215/07
U.+nı 210/12, 214/08, 220/17, 220/20
U.+nıñ 126/06, 213/14, 219/18, 241/03

Uluğ Bèg Mîrzâ Medresesi Özel ad.
U.+din 223/13

Uluğ Hân Özel ad.
U. 001/20

Uluğ Kâl'ası Özel ad.
U.+nı 184/02

Uluğ Lenger Özel ad.
U.+ğa 198/20

Uluğ Mîrzâ Özel ad.
U.+nı 220/19

uluğrağ (< *uluğ+rağ*) daha büyük.
u. 036/14, 039/14

Uluğ Satkın Özel ad.
U. 095/09
U.+nı 095/11

Uluğ Tağ Özel ad.
U.+da 250/07

Uluğ Tağ Özel ad.
U.+ka 115/06

Uluğ Têmür Özel ad.

U. 073/01

Uluğ Tuğtémür-i Kereyit Özel ad.

U. 068/09

Uluğ Yulduz Özel ad.

U.+ğa 114/05

Uluğ Yurt Özel ad.

U.+dın 141/05

ulu 'iyd Ramazan Bayramı.

'u.+dın 001/07

uluğ (< ET *uluğ*) büyük, ulu (krş. *uluğ*)

u. 156/07, 163/08, 164/05, 165/15, 167/01, 167/08, 170/19, 171/01, 172/17, 172/18, 173/01, 177/16, 181/15, 234/19, 235/16

uluğ kıl- ulu etmek.

u. k.-dı 087/11

'ulūm (< Ar. *'ilm* 'in çoğulu *'ulūm*) ilimler.

'u.+da 213/16

'u.+dın 221/10

Ulum Özel ad.

U. 071/16

ulus (< Mo. *ulus* < Tü. *ulus*) ulus, millet, halk (Mo. *ulus* için bk. Lessing, 873b).

u. 013/08, 033/03, 054/16, 059/16, 112/11, 113/11, 134/03, 152/16, 156/04, 190/13, 240/06, 241/06, 253/20

u.+da 055/03

u.+dın 115/18, 118/11

u.+ı 040/21, 062/07, 068/06, 118/11, 118/14, 156/09, 240/02, 244/01, 247/03, 247/05, 250/07, 253/11, 258/07

u.+ıda 063/01, 210/05, 240/03, 240/07, 246/08

u.+ıdın 044/21, 045/02

u.+ıdır 259/22

u.+ığa 059/10, 059/11, 061/12, 062/11, 089/18

u.+ın 118/17, 132/16

u.+ını 083/15, 088/09, 088/10, 092/15, 094/10, 094/12, 127/16, 133/16, 171/19, 213/17, 213/18, 228/21, 240/15

u.+ınığ 063/02, 086/01, 087/03, 243/02, 243/15

u.+ka 011/14

u.+nı 074/14, 106/05, 114/03, 125/08

Ulus Ağa bin Bayan Süldüz Özel ad.

U. 085/11

Ulus İdi Özel ad. (bk. Açıklamalar)

U. 022/19
U.+ni 021/19

‘**ulüvv** (< Ar. ‘*uluvv*) ululuk, yücelik.
‘u. 241/02
‘u.+ka 260/22

‘**ulvī** (< Ar. ‘*uluvv* ve nispet eki - *ī* ile ‘*ulvī*) yüksek, yüce.

‘**ālem-i ‘ulvī** yüce âlem, ruhlar âlemi.
‘a.-i ‘u. 238/07
‘ā.-i ‘u.+din 065/11

‘**ulyā** (< Ar. *a ‘lā*’nın müennesi ‘*ulyā*’) çok yüce.

‘**atebe-yi ‘ulyā** çok yüce eşik, padişah katı.
‘a.-yi ‘u.+ğa 149/13

mehd-i ‘ulyā yüce beşik, saltanatın beşiği.
m.-‘u 224/19, 241/02

‘**umde** (< Ar. ‘*umda*’) destek, dayanak.
‘u. 147/09

‘**umiye’l-başar** Basiretin kör olması.
‘u. 247/12

‘**umķ** (< Ar. ‘*umķ*) derinlik.
‘u.+ı 161/10

‘**Ummān Suyı** Özel ad.
‘U.+nı 136/13

‘**umūmen** (< Ar. ‘*umūm*’un tenvinli şekli ‘*umūm-an*) umumî olarak, bütünüyle.
‘u. 066/03

umūr (< Ar. *amr* "iş" 'in çoğulu *umūr*) işler.
u. 004/19, 008/14, 015/18, 026/02, 036/02, 044/12, 057/03, 154/21, 196/20,
204/01
u.+ğa 130/02
u.+ı 056/21
u.+ığa 154/04

una- (< ET (Uyg.) *una-*) razı olmak, kabul etmek.
u.-r 049/11

‘**unf** (< Ar. ‘*unf*) şiddet, cebir.
‘u. 013/08, 027/09

‘**unşur** (< Ar. ‘*unşur*) unsur, öge.

‘u. 261/21

unutul- (< *unut-ul-*) unutulmak.

u.-maydur 054/05

‘unvān (< Ar. *‘unvān*) kitap, bölüm mektup gibi yazıların başına yazılan yazı veya kelime, başlık.

‘u.+da 044/12

‘u.+ıda 044/17

ur- (< ET *ur-* < AT **hūr-*) vurmak, çarpmak.

u.-ar 126/21

u.-arlar 124/10

u.-ar ér-mişler 145/18

u.-dı 074/05, 097/14, 121/14, 137/19, 160/10, 171/02, 214/14, 221/03, 223/15, 256/03

u.-dılar 082/21, 084/17, 101/06, 115/09, 160/05, 167/14, 171/06, 171/07

u.-ğıl 084/09

u.-madı 121/14

u.-up 022/11, 025/12, 032/05, 056/04, 065/20, 068/04, 070/16, 080/13, 088/06, 090/14, 090/16, 091/01, 092/01, 108/02, 111/19, 118/01, 118/07, 151/13, 154/19, 159/17, 162/02, 165/01, 165/12, 167/09, 170/21, 178/10, 192/01, 205/10, 207/09, 215/07, 233/20, 247/06, 259/05

u.-up ér-miş 259/06

Urağ Hān Özel ad.

O. 025/15

Ura Tēpe Özel ad.

U.+ğa 209/19

Urmī Özel ad.

U. 106/20

Urmiyan Kāl‘ası Özel ad.

U.+ğa 187/10

Ur Tōpe Özel ad.

U. 119/10

‘urūc (< Ar. *‘urūc*) yukarı çıkma, yükselme.

‘urūc kıl- yukarı çıkmak, yükselmek.

‘u. k.-ıp 007/15

‘u. k.-maknı 209/06

uruğ (< ET *uruğ*) nesil, soy.

u. 021/02, 026/03, 034/06, 105/14, 153/08

u.+da 119/12

u.+dın 133/07

u.+ını 100/18
u.+ka 109/13
u.+ları 017/20
u.+larıdın 002/20
u.+larıdındur 003/09
u.+nı 113/21

uruğ (< ET *urug*) nesil, soy.
u.+ka 106/12

urun- (< *ur-un-*) vurulmak.
u.-up 118/05, 122/05

Uruğ Têmür Özel ad.
U. 095/17

Urus Özel ad.
U. 011/08, 011/10, 017/14, 034/09, 034/11, 038/19, 042/04, 095/14, 133/01,
133/03, 209/10, 240/03
U.+dın 034/10, 034/13
U.+ı 118/14

Urus Buğa Özel ad.
U. 097/09

Uruscuğ Özel ad.
U.+nı 133/01

Uruscuğ Kıyat Özel ad.
U. 117/11

Urus Hân Özel ad.
U. 043/08, 094/16, 094/17, 095/02, 095/04, 095/05, 095/07, 095/12, 095/13,
114/21, 132/12
U.+dın 093/14, 094/13, 095/02
U.+ğa 093/13
U.+nı 094/19

uruş (< *ur-(u)ş*) savaş, vuruşma.
u. 013/07, 024/14, 025/12, 025/13, 026/13, 026/14, 026/20, 027/05, 042/12,
045/06, 045/09, 047/11, 052/14, 053/12, 055/06, 055/07, 059/14, 061/05,
067/04, 069/20, 070/12, 072/02, 073/03, 073/20, 074/05, 078/10, 078/13,
081/07, 082/16, 084/16, 084/19, 090/20, 092/13, 093/07, 093/21, 094/12,
094/19, 095/03, 095/04, 096/12, 097/20, 100/15, 101/08, 101/14, 101/18,
102/02, 102/07, 102/10, 102/12, 103/08, 104/17, 105/07, 106/14, 108/01,
108/08, 111/09, 111/18, 113/07, 113/20, 114/10, 114/11, 118/15, 120/15,
122/02, 123/21, 126/08, 127/21, 128/17, 130/02, 132/04, 134/18, 135/11,
139/07, 140/04, 141/08, 142/21, 143/01, 144/16, 144/17, 146/11, 154/18,
158/17, 160/04, 160/11, 162/10, 162/12, 165/05, 169/05, 172/20, 174/16,
175/16, 176/09, 176/12, 178/19, 179/07, 184/02, 188/07, 188/08, 189/01,

189/02, 191/17, 192/06, 201/08, 202/08, 202/12, 203/12, 203/17, 204/16, 205/08, 205/19, 205/20, 207/02, 210/11, 211/20, 213/10, 213/11, 215/15, 215/20, 221/21, 225/03, 226/12, 226/13, 230/01, 230/11, 231/01, 236/10, 236/21, 237/05, 241/01, 243/14, 243/15, 243/19, 245/03, 247/06, 247/14, 249/17, 253/14, 256/05, 259/04, 259/05, 260/07

u.+da 026/14, 026/17, 034/18, 046/09, 082/20, 094/17, 132/09, 151/01, 151/14, 162/02, 193/05

u.+dın 058/11, 105/05, 105/17, 118/15, 118/16, 140/18, 148/09, 151/07, 231/02

u.+ğa 034/12, 042/10, 052/16, 058/08, 091/02, 099/18, 105/19, 120/17, 127/04, 131/07, 192/11

u.+ı 031/14, 047/04, 073/14, 098/04, 122/02, 160/19, 174/12, 176/18, 202/06, 205/02, 230/08, 236/07, 242/20, 246/18

u.+ıda 108/13, 108/21, 147/19, 169/17, 215/06

u.+ıdın 019/01, 258/06

u.+ıge 129/20

u.+ıga 029/16, 034/08, 048/03, 120/16, 145/09, 199/17

u.+ını 176/03

u.+ke 145/10

u.+ka 020/03, 061/01, 072/08, 082/16, 093/20, 128/08, 143/12, 146/09, 162/03, 165/04, 171/20, 183/07, 193/03, 199/14, 204/15, 214/05, 231/02, 232/20, 249/01

u.+lar 169/11, 205/09, 211/09

u.+nı 006/01, 165/19, 166/01, 254/04

u.+tın 178/17

uruş èt- savaşmak.

u. è.-ip 144/21

uruş kıl- savaşmak.

u. k.-ğaylar 234/10

u. k.-ip 103/09

uruş- (< ur-(u)ş-) savaşmak, vuruşmak.

u.-a 076/07, 176/14

u.-adur èr-di 032/01

u.-alı 078/11

u.-kanı 201/07

u.-mağ 082/18

u.-may 079/12, 207/12

u.-tı 077/07, 108/05, 109/20, 214/06

u.-tılar 053/16, 069/07, 205/19

u.-tım 082/15

u.-up 016/07, 016/13, 018/21, 021/21, 023/08, 034/17, 040/19, 044/18, 048/18, 060/17, 067/05, 067/07, 067/10, 069/13, 069/15, 071/09, 072/14, 077/04, 079/10, 082/12, 087/14, 094/16, 094/17, 095/16, 098/03, 101/13, 103/10, 103/13, 107/10, 110/15, 113/03, 113/21, 114/12, 114/21, 116/09, 118/07, 123/21, 126/11, 133/13, 140/15, 142/14, 156/13, 157/12, 158/09, 163/17, 164/01, 170/06, 186/15, 187/20, 201/02, 201/12, 201/17, 204/19, 205/02, 206/13, 207/13, 208/18, 209/16, 210/07, 211/13, 214/01, 215/09,

219/12, 220/13, 222/03, 224/02, 224/20, 225/16, 226/02, 227/12, 227/17,
228/01, 228/13, 230/19, 232/04, 233/16, 235/14, 236/01, 237/15, 237/16,
238/01, 238/18, 241/16, 243/02, 244/18, 253/07, 255/10, 255/14, 256/15,
256/19, 257/05, 258/12, 259/04

u.-up  r-di 151/14

u.-up  r-diler 058/16

‘u   r (< Ar. ‘*u   r*) ser e ku u.

‘u. 174/11, 208/16

ust d (< Far. *ust d*) hoca,   retmen.

u. 155/20

u.+1 051/12

Ust d K   be’d-d n  zel ad.

U. 155/20

U.+ni 155/21

Ust d K   be’d-d n-i N y   zel ad.

U. 155/18

U.+ a 155/19

Ust  Ferru   zel ad.

U. 216/04

u   l (< Ar. *a  l*’ın  o ulu *u   l*) yol, y ntem.

u. 107/13

u.+ları 024/04

u     (< ET (Uyg.) *uv    *) ufak, k   k, k   k  ocuk.

u.+1 038/09, 132/21

u.+m 181/19

u.+ları 140/06

u   l- (< ET (MK) *u   l-*) ufalanmak.

u.- p  r-di 193/06

u   t- (< ET (KB) *u   t-*; (MK) *uv   t-* < **uv   t-*) kırmak, par alamak.

u.- p 009/11, 048/16, 090/14, 099/14, 131/17, 148/14, 161/17, 189/02,

200/15, 206/03

u.-t lar 178/14

ut- (< ET *ut-*) kazanmak.

u.-t  257/17

‘u   rid (< Ar. ‘*u   rid*) Merk r.

‘u. 086/18

utru (< ET (Uyg.) *utru*) kar ı, yan.

u. 001/06, 002/04, 008/16, 013/07, 020/05, 023/14, 027/16, 030/09, 034/17,

042/06, 043/20, 044/18, 045/06, 045/08, 047/11, 052/07, 053/12, 053/15, 053/19, 054/01, 058/08, 058/16, 059/14, 062/11, 067/10, 068/13, 069/07, 070/02, 072/14, 075/01, 079/08, 081/09, 082/05, 083/08, 092/04, 092/19, 094/03, 094/14, 101/10, 101/12, 106/02, 106/11, 108/08, 110/09, 111/09, 111/18, 112/02, 112/09, 118/07, 121/21, 122/05, 125/06, 129/17, 132/04, 133/21, 134/20, 137/02, 137/04, 137/14, 138/14, 151/07, 153/06, 157/12, 162/15, 169/04, 170/04, 170/08, 178/20, 186/11, 190/17, 193/17, 197/13, 199/19, 201/08, 201/17, 202/11, 203/03, 203/11, 205/19, 207/19, 208/04, 209/15, 210/07, 210/10, 211/19, 214/06, 215/13, 215/16, 219/14, 222/06, 222/08, 223/20, 224/02, 226/02, 227/21, 228/05, 228/16, 234/18, 236/09, 241/01, 242/06, 242/11, 249/05, 249/17, 255/05, 255/20, 257/11, 259/03

u.+da 072/15, 117/12, 159/12, 206/05

u.+dın 131/04

u.+sıda 032/09, 066/16, 090/21, 130/20, 143/06, 163/02, 165/15, 187/19, 204/14

u.+sıdaki 074/02

u.+sıdın 118/05

u.+sığa 095/04, 118/03, 148/15, 165/02, 243/17

u.+sige 236/20

uy (< ET (Uyg.) *uğ*) sığır.

u. 032/17, 134/05, 152/12, 184/14, 188/02

u.+ğa 207/07

Uygur Özel ad.

U. 013/06, 014/05, 018/02, 018/04, 018/05, 018/09, 030/02, 033/19, 038/12, 038/13, 040/08, 066/07

U.+dın 017/15, 017/16

U.+nı 016/17

uyku (< ET (Uyg.) *uğı-ğu*) uyku.

u.+da 012/01, 015/21, 072/04

u.+sıdın 175/01

uzat- (< ET (Uyg.) *uzat-*) göndermek, yollamak; uzatmak.

u.-ıp 002/12, 081/02, 164/11

u.-tı 071/03

‘uzemā (< Ar. ‘*azīm*’ın çoğulu ‘*uzamā*’) mevki bakımından büyük kimseler.

‘u. 198/05

Uz Hān Özel ad.

U. 011/14

Uzkend Kal‘ası Özel ad.

U.+da 210/02

uzun (< ET *uzun*) uzun.

u. 010/05

u.+ı 141/02

uzun kıl- uzatmak.
u. k.! 262/14

Uzun Hasan Bêg Özel ad.
U. 232/04, 232/16, 232/17

uzunlîğ (< *uzun*+*lîğ*) uzunluk.
u.+ı 146/03, 163/15, 173/02, 184/05

Uzun Merîd Özel ad.
U. 145/12, 145/14

Uzun Ölceytü Özel ad.
U.+ni 091/18

Ü

ü (< Far. *u*) ve. (krş. *u*)

ü. 001/11, 001/12, 002/13, 003/12, 004/01, 004/06, 004/08, 004/10, 004/18, 004/21, 006/03, 006/06, 006/13, 006/19, 006/20, 006/21, 007/06, 007/08, 007/10, 007/15, 008/02, 008/09, 008/14, 009/05, 009/07, 009/10, 009/16, 009/18, 010/05, 010/14, 010/18, 011/06, 013/18, 014/06, 016/10, 016/11, 016/15, 017/11, 018/17, 019/01, 019/11, 019/12, 020/08, 022/01, 023/12, 023/16, 023/20, 024/03, 025/05, 025/06, 026/01, 026/21, 027/19, 029/09, 029/11, 029/20, 030/11, 031/02, 031/09, 032/01, 032/17, 037/13, 037/14, 037/15, 038/03, 043/21, 044/09, 046/14, 046/16, 047/20, 049/01, 049/12, 049/14, 051/11, 054/06, 054/14, 055/04, 055/15, 055/21, 056/20, 056/21, 057/01, 057/04, 057/05, 057/07, 057/09, 058/10, 058/11, 059/02, 059/09, 059/20, 060/01, 062/11, 062/17, 063/10, 063/11, 063/16, 064/12, 064/15, 064/16, 065/06, 065/07, 065/12, 065/13, 065/16, 065/20, 065/21, 066/01, 066/19, 067/03, 067/11, 068/03, 068/07, 072/06, 072/07, 073/11, 075/17, 077/17, 077/18, 080/21, 081/13, 081/14, 081/16, 081/21, 083/15, 083/19, 083/20, 084/13, 085/10, 086/18, 086/21, 087/01, 087/03, 087/18, 089/21, 090/07, 092/01, 092/04, 092/05, 092/06, 094/15, 095/21, 096/01, 102/04, 104/21, 105/02, 105/09, 106/06, 106/16, 106/21, 107/04, 107/06, 112/18, 113/04, 114/16, 115/08, 116/20, 118/01, 118/10, 119/03, 119/04, 119/15, 122/11, 122/13, 122/14, 123/06, 124/03, 124/06, 125/06, 126/10, 127/12, 130/02, 132/06, 132/07, 133/02, 134/03, 135/08, 135/14, 135/16, 135/21, 136/12, 142/18, 148/19, 149/16, 150/02, 150/07, 150/12, 151/16, 153/11, 153/18, 155/08, 155/11, 155/17, 157/06, 159/06, 161/10, 163/04, 163/10, 164/05, 164/11, 166/17, 167/01, 167/20, 168/13, 169/19, 170/16, 172/07, 173/05, 173/06, 173/07, 173/13, 174/09, 174/17, 175/12, 176/15, 177/20, 177/21, 178/06, 178/10, 179/10, 179/13, 179/16, 180/06, 181/04, 181/05, 181/06, 181/08, 181/18, 181/20, 182/09, 182/16, 182/18, 182/19, 183/12, 183/15, 183/19, 184/04, 184/06, 184/20, 185/11, 185/13, 185/14, 185/20, 185/21, 186/01, 186/12, 186/20, 186/21, 187/01, 187/02, 187/05, 187/06, 188/08, 189/07, 189/11, 190/01, 190/08, 190/20, 191/02, 191/11, 193/17,

194/03, 194/04, 195/05, 195/11, 195/14, 195/21, 196/12, 196/16, 196/20, 197/13, 197/15, 197/19, 197/21, 198/02, 198/08, 198/09, 198/12, 198/19, 200/17, 200/21, 202/13, 203/02, 203/04, 204/10, 204/18, 206/01, 206/10, 207/01, 208/08, 208/10, 208/13, 209/07, 209/08, 209/11, 209/12, 210/05, 211/08, 213/02, 213/12, 213/16, 214/11, 215/03, 215/05, 215/12, 216/13, 216/18, 217/02, 218/19, 218/20, 219/21, 220/05, 221/07, 221/10, 221/15, 222/10, 222/18, 223/13, 223/16, 223/21, 224/06, 225/02, 225/06, 225/16, 225/18, 226/08, 227/10, 227/19, 228/05, 233/01, 233/09, 234/13, 234/20, 235/03, 235/04, 235/06, 235/13, 237/01, 237/17, 239/04, 240/01, 241/21, 242/04, 242/05, 242/11, 243/01, 243/13, 244/21, 245/05, 246/04, 246/07, 247/05, 247/07, 247/11, 247/20, 248/01, 248/14, 248/15, 248/16, 249/05, 249/12, 249/13, 249/14, 250/02, 250/03, 250/10, 251/03, 251/06, 252/05, 252/12, 252/17, 252/19, 253/01, 253/10, 255/03, 255/04, 255/07, 256/04, 256/09, 256/19, 257/08, 258/03, 258/19, 258/20, 259/02, 260/06, 260/09, 260/10, 262/01, 262/05

übbehet (< Far. < Ar. *ubbaha'*) büyüklük, ululuk.

ü. 235/06, 251/06

üç (< ET *üç*) üç.

ü. 008/21, 010/21, 011/01, 011/10, 012/01, 012/06, 012/10, 014/14, 014/17, 014/18, 014/19, 015/04, 020/11, 021/09, 021/21, 022/10, 022/11, 028/21, 029/21, 031/17, 034/14, 034/18, 037/07, 045/12, 047/08, 051/14, 057/04, 061/21, 070/16, 070/20, 079/08, 080/04, 083/05, 084/19, 092/12, 097/20, 102/19, 103/20, 104/10, 109/07, 111/10, 111/11, 113/02, 113/13, 113/20, 115/21, 116/04, 116/06, 116/17, 118/01, 120/10, 121/04, 127/04, 136/08, 137/06, 139/10, 140/03, 141/09, 144/12, 149/18, 153/02, 153/03, 153/05, 154/01, 154/17, 167/02, 172/14, 173/06, 174/11, 177/16, 183/02, 184/07, 188/19, 188/21, 195/13, 196/06, 196/16, 204/16, 213/10, 213/19, 217/03, 219/05, 221/06, 227/06, 228/11, 243/04, 243/21, 245/15

ü.+i 093/14

ü.+ide 146/15

ü.+ünçi 029/16, 039/12

ü.+ünçide 041/04

Üç Kal'ası Özel ad.

Ü.+n 156/13

Üç Kara Özel ad.

Ü. 079/18, 092/13

Ü.+ğa 079/10

Ü.+nı 079/11, 094/01

Üç Kara Bahādur Özel ad.

Ü. 079/10, 109/06, 123/03

Ü.+nı 072/15, 106/02, 121/06

Üç Kara Bēg Özel ad.

Ü. 093/21

Üç Kılısyā Özel ad.
Ü.+ğa 127/17

üç miñ üç bin.

ü. 019/06, 026/18, 075/06, 076/06, 080/04, 095/08, 102/10, 107/09, 109/19,
112/10, 132/15, 134/10, 141/18, 188/06, 192/04

üç tört miñ üç dört bin.

ü. 247/10, 254/17

üçün (< ET üçün) için.

ü. 001/15, 002/04, 003/21, 004/05, 004/19, 005/03, 005/12, 005/13, 005/21,
006/16, 007/12, 007/19, 008/01, 008/06, 008/07, 008/08, 009/02, 011/04,
012/07, 013/03, 015/21, 018/01, 018/08, 018/14, 018/17, 020/01, 020/09,
020/16, 020/19, 021/14, 021/15, 021/16, 022/12, 023/01, 023/17, 023/21,
024/02, 024/20, 024/21, 025/02, 025/04, 025/14, 025/18, 026/03, 026/11,
026/13, 026/15, 027/04, 027/11, 028/05, 028/08, 029/20, 029/21, 030/16,
030/19, 031/05, 031/14, 033/09, 033/11, 033/14, 033/15, 033/16, 034/07,
034/10, 036/07, 037/05, 037/08, 037/16, 038/10, 039/01, 039/05, 039/06,
039/17, 040/03, 040/14, 042/04, 043/14, 044/05, 044/14, 045/04, 045/05,
045/10, 045/15, 045/21, 046/07, 046/11, 046/15, 047/04, 047/12, 048/12,
048/17, 049/19, 050/11, 051/10, 052/08, 054/10, 054/15, 055/16, 056/03,
058/15, 058/18, 059/02, 059/13, 060/05, 060/20, 062/10, 065/02, 067/04,
068/07, 070/04, 070/10, 071/07, 074/20, 075/05, 075/15, 075/16, 076/02,
077/08, 078/01, 079/16, 080/03, 081/06, 081/07, 081/08, 081/14, 081/19,
082/02, 084/04, 085/05, 086/06, 086/18, 087/11, 087/13, 087/14, 088/12,
088/21, 089/01, 089/03, 089/14, 089/18, 090/01, 090/20, 090/21, 091/09,
091/10, 091/12, 093/03, 094/09, 094/21, 095/04, 095/07, 096/11, 096/21,
097/05, 097/07, 097/16, 098/11, 098/12, 099/12, 100/02, 100/14, 101/02,
101/04, 102/03, 102/18, 102/19, 103/13, 104/05, 107/05, 107/07, 107/08,
108/02, 108/13, 111/03, 111/05, 111/06, 112/09, 112/12, 112/14, 112/16,
112/21, 114/09, 114/11, 114/16, 115/17, 117/17, 119/07, 119/08, 120/08,
120/21, 121/01, 121/06, 123/17, 124/07, 124/12, 124/20, 124/21, 125/09,
125/18, 126/02, 126/17, 130/10, 130/20, 132/16, 133/05, 133/07, 133/11,
134/03, 134/10, 134/14, 135/08, 135/10, 136/18, 137/16, 138/03, 138/07,
138/10, 138/11, 138/12, 139/15, 140/08, 141/17, 142/03, 144/03, 144/20,
146/10, 146/20, 148/03, 149/05, 149/10, 149/18, 149/21, 150/05, 150/13,
151/10, 151/20, 152/13, 154/13, 154/15, 160/19, 162/12, 164/01, 164/14,
166/11, 166/19, 167/19, 171/06, 171/11, 171/14, 172/10, 172/11, 173/04,
173/06, 173/08, 173/14, 173/19, 174/08, 176/18, 176/19, 180/12, 180/14,
181/12, 184/03, 184/09, 184/11, 184/19, 185/01, 186/01, 186/21, 187/11,
188/07, 189/21, 190/16, 190/19, 191/07, 191/13, 192/07, 192/12, 193/17,
194/21, 198/10, 198/21, 200/14, 202/09, 202/15, 203/10, 203/20, 204/13,
205/02, 205/08, 205/11, 206/18, 207/08, 207/10, 207/17, 207/18, 207/21,
208/09, 209/02, 210/15, 210/18, 210/21, 211/05, 211/06, 211/07, 211/08,
212/18, 212/20, 213/05, 215/01, 215/06, 216/01, 216/04, 217/05, 219/15,
219/17, 220/08, 222/18, 224/10, 224/12, 224/14, 225/20, 226/06, 228/04,
228/07, 228/13, 228/15, 228/17, 229/02, 229/04, 229/19, 230/04, 230/20,
230/21, 231/01, 231/11, 233/02, 233/15, 234/08, 234/15, 234/17, 234/20,
236/05, 236/08, 237/05, 237/07, 239/04, 239/11, 240/14, 240/20, 241/09,

242/02, 242/05, 242/06, 242/13, 243/07, 243/08, 243/09, 244/08, 244/20, 245/08, 245/19, 246/09, 247/03, 247/10, 248/01, 248/08, 248/20, 249/15, 250/05, 250/12, 251/08, 252/01, 252/15, 252/16, 253/15, 254/14, 255/10, 255/17, 255/20, 257/01, 257/02, 257/04, 260/11, 260/14, 260/15, 260/20, 261/11, 261/19
ü.+dür 260/09

üçünçi (< *üç+ünç+i* < ET *üçünç*) üçüncü.

ü. 042/17, 045/13, 059/05, 060/09, 092/07, 093/04, 117/05, 162/10, 196/07, 217/03, 228/12

üç yüz üç yüz.

ü. 071/16, 072/20, 076/05, 109/02, 111/19, 112/04, 146/14, 152/12, 205/12, 223/01

üç yüz miñ üç yüz bin.

ü. 190/05

üç yüz seksen êki miñ altı yüz on êki üç yüz seksen iki bin altı yüz on iki.

ü. 194/11

üle- (< ET (Uyg.) *üle-*) bölmek.

ü.-di 253/15

üleş- (< ET (Uyg.) *üleş-* < AT **üle-ş-*) üleşmek, paylaşmak.

ü.-ip 087/03, 109/11, 114/03, 114/06, 197/20, 200/17

ü.-ti 157/07, 197/19, 198/11, 249/11

ü.-tiler 134/06

Ülgen Özel ad.

Ü. 041/20

ülker (< ET (MK) *ülker*) Ülker, Süreyya yıldızı.

ü. 239/06

ümerā (< Ar. *amīr*'in çoğulu *umarā* ') emirler, beyler.

ü. 018/06, 065/20, 087/03, 149/10, 210/06, 224/05, 227/08, 243/11

ü.+ğa 234/20

ü.+ları 260/18

ü.+sıdın 236/03, 251/11

ümīd (< Far. *umēd*) umut, umma.

ü. 002/05, 057/10, 058/21, 119/09, 173/12

ü.+i 229/02

ü.+im 080/01

ümīd-vār (< Far. *umēd-vār*) ümitli.

ü.+dur 066/18

ümīd-vār kııl- ümitli hâle getirmek.

ü. kı-ıp 128/21

ümmü'l-kitāb (< Ar. *umm*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *kitāb*) Kur'an'da Fâtiha sûresi.
ü. 084/11

ümmehāt (< Ar. *umm*'un çoğulu *ummahāt*) asıl ve esas olan şeyler.
ü. 191/17

Ümmet Özel ad.
ü. 185/15

Ümmü Ḥabībe Özel ad.
Ü. 166/14

Ümmü Seleme Özel ad.
Ü. 166/14

ün (< ET *ün* < AT **ün*) ses.
ü. 033/13, 061/03, 096/09, 204/17
ü.+i 123/10, 152/10, 259/15
ü.+idin 162/16, 256/01

ün- (< ET *ün-* < AT **hün-*) iki kat (boyu) olmak.
ü.-mes 221/10

Ürgenç Özel ad.
Ü. 096/15

üst (< **üz*, krş. Uyg. *üstün*, *üztün*) üst.
ü.+ide 021/15, 044/15, 062/04, 072/16, 072/17, 081/11, 089/13, 101/09, 126/09, 133/07, 139/14, 140/07, 142/02, 145/02, 146/07, 147/11, 153/19, 153/21, 160/04, 162/21, 166/21, 167/12, 174/09, 183/09, 195/08, 236/17, 248/04
ü.+idedür 120/09
ü.+idin 008/18, 122/12, 184/13
ü.+ige 001/02, 013/16, 016/01, 016/07, 018/07, 018/20, 021/08, 026/09, 027/14, 028/04, 028/11, 034/17, 041/01, 045/04, 046/02, 047/11, 052/12, 052/19, 057/19, 057/20, 060/01, 067/05, 067/09, 067/20, 068/16, 068/18, 069/06, 069/09, 069/13, 070/02, 070/15, 071/17, 072/05, 073/03, 074/13, 075/01, 075/19, 076/07, 076/15, 077/15, 077/17, 078/07, 079/01, 079/09, 080/04, 080/07, 082/01, 082/07, 082/08, 082/14, 084/15, 088/14, 089/21, 092/08, 092/11, 092/12, 093/06, 093/10, 093/16, 094/06, 094/17, 094/19, 095/13, 096/01, 097/05, 097/11, 098/02, 099/11, 100/03, 100/18, 100/19, 106/05, 107/11, 107/19, 109/11, 109/19, 110/03, 110/09, 112/15, 114/15, 115/06, 115/19, 126/03, 130/14, 131/10, 133/17, 134/12, 139/13, 139/21, 140/05, 140/17, 142/10, 142/12, 143/12, 148/04, 149/16, 151/06, 157/03, 157/10, 158/15, 158/20, 159/01, 163/16, 169/02, 169/04, 183/07, 190/09, 191/18, 199/06, 199/07, 199/13, 200/05, 201/02, 201/03, 201/07, 201/09, 201/17, 202/07, 203/02, 203/11, 204/13, 205/20, 206/04, 206/08, 206/20, 209/15, 210/07, 212/14, 212/17, 214/06, 220/10, 221/20, 222/02, 222/06,

222/08, 224/01, 224/03, 224/20, 224/21, 226/01, 226/03, 226/04, 226/07,
227/13, 227/17, 229/20, 230/10, 230/18, 230/20, 230/21, 231/16, 232/05,
232/13, 232/17, 232/20, 233/18, 234/16, 235/18, 235/21, 236/03, 236/04,
236/17, 237/07, 237/14, 238/02, 238/03, 238/04, 238/12, 238/13, 240/16,
241/14, 241/16, 241/17, 244/13, 244/18, 245/03, 245/06, 245/08, 245/13,
245/14, 245/21, 246/01, 246/12, 247/02, 247/13, 247/20, 247/21, 248/01,
248/03, 249/05, 249/16, 250/03, 250/04, 250/06, 250/20, 252/11, 253/07,
253/11, 254/11, 256/11, 256/18, 256/21, 257/04, 257/06, 257/10, 257/20,
257/22, 258/08, 258/17, 258/18, 258/22
ü.+ilerige 140/13
ü.+ümüzge 111/15
ü.+ünge 045/03

üstüvār (< Far. *ustuvār*) sağlam, dayanıklı.
ü. 175/04

üstüvār kıl- sağlamlaştırmak.
ü. k.-ıp 105/06, 185/17

üstüvārlik (< Far. *ustuvār* ve Tü. *+lık*) sağlamlık, dayanıklılık.
ü.+da 126/09

Üşküce Özel ad.
Ü. 134/10, 134/11

Üşküce Kal'ası Özel ad.
Ü.+ğa 134/09, 134/16

Üveys-i Hāvendşāh Özel ad.
Ü. 229/08

üz- (I) (< ET *üz-*) kesmek, koparmak.
ü.-üp 086/21, 230/03
ü.-üp ér-di 139/20
ü.-mek kerek 261/16

üz- (II) (< ET *yüz-*) (suda) yüzmek.
ü.-üp 076/18

üzdür- (< *üz-tür-*) yüzdürmek.
ü.-üp 078/21, 115/05, 116/04, 123/11, 123/12, 123/14, 123/17, 126/03,
151/02, 171/20

üze (< ET *üze*) üzerine.
ü. 036/20

üzre (< **üz+re*) üzerine, üstüne.
ü. 001/01, 032/02, 036/19, 115/09, 216/09, 235/05

üzül- (< *üz-(ü)l-*) kırılmak, kesilmek.

V

vācib (< Ar. *vācib*) ulufe, mevacib (ulufelerin kaydı için kullanılan resmî deftere verilen isim.)
v. 194/11

vācibāt (< Ar. *vācib* 'ın çoğul eki *-āt* almış şekli *vācibāt*) yapılması gerekli şeyler.
v.+ğa 196/17

vācibu't-taḳdīr (< Ar. *vācib*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *taḳdīr*) alın yazısı.
v. 255/09

va'd (< Ar. *va'd*) söz verme, vaat.
v. 130/02

va'de (< Ar. *va'da'*) bir işin yapılması için tanınan zaman, mühlet; söz verme, ahit; ecel.
v. 008/08, 076/06, 097/11, 231/17
v.+ge 071/09
v.+ğa 144/21
v.+ler 180/11
v.+si 035/03, 098/21
v.+siğa 096/08

va'de kıl- söz vermek.
v. k.-dılar 071/04
v. k.-ıp-miz 166/02

vādī (< Ar. *vādī*) vadi.
v.+sidin 261/14
v.+siğa 244/06, 256/06
v.+siniḡ 066/14

vaḥal (< Ar. *vaḥal*) bataklık, bataklık çamur.
v.+dın 125/21

vāhib (< Ar. *vāhib*) hibe eden.
v. 126/16, 179/16

vāhibü'l-ʿaṭīyyāt ihsanlar bağışlayan.
v.-ʿa.+dın 118/21

vāhime (< Ar. *vāhima'*) kuruntu.
v. 254/02

Vahş Özel ad.

V.+ka 244/16

vaḥṣet (< Far. < Ar. *vaḥṣa'*) şiddet, vahşet.

v. 064/16, 175/12, 175/14

v.+i 260/13

v.+ka 206/01

vaḥṣetlik (< Ar. *vaḥṣa'* ve Tü. +lık) korkunç.

v. 130/05, 159/12, 174/19

Vahş Suyı Ceyhun nehri.

V. 070/02, 244/13

V.+ga 244/14

va'īd (< Ar. *va'īd*) tehdit, gözdağı.

v.+ka 130/02

vaḳāyi' (< Ar. *vāḳi'a'* 'nın çoğulu *vāḳā'i'*) vakalar, olaylar, olmuş şeyler.

v. 057/03, 067/15, 109/08, 155/11

v.+din 062/09, 068/07, 228/10

v.+ni 108/14

vāḳi'a (< Ar. *vāḳi'a'*) olay, olmuş bir iş, gerçek.

v. 025/18, 035/17, 052/20, 074/08, 086/11, 100/10, 165/09, 185/07, 198/04, 204/12, 214/12, 216/01, 217/08, 217/19, 226/18, 228/03

v.+da 214/17

v.+din 003/04, 008/04, 126/01, 214/15

v.+lar 200/10

v.+nı 191/09, 208/03, 246/05

v.+nın 028/14

v.+sıdın 246/12

v.+sını 217/09

vāḳi' ai (< Ar. *vāḳi'a'* ve Far. *ī*) bir olay, bir vuku bulmuş iş.

v. 185/12, 194/19, 207/11, 210/19

vāḳi' āt (< Ar. *vāḳi'a'* 'ın çoğul eki -āt almış şekli *vāḳi' āt*) baştan geçen olaylar.

v.+ı 025/19

vāḳıf (< Ar. *vāḳıf*) bilen, haberdâr; bir işten haberli olan.

v. 006/03, 026/18, 046/02, 047/09, 053/15, 054/01, 055/15, 057/18, 058/09, 060/04, 075/10, 075/18, 078/09, 088/11, 089/03, 109/09, 130/02, 130/21, 138/19, 151/13, 168/10, 175/17, 186/19, 187/19, 188/20, 218/02, 245/12

v.+ları 239/19

v.+larıdın 020/07

vāḳıf kıl- haberdâr etmek.

v. k.-dı 062/02

v. k.-ıp 067/14

vāḳi' (< Ar. *vāḳi'*) vuku bulan, olan.

v. 077/19, 108/21, 230/12, 243/20

v.+dur 210/18

v.+dür 044/15, 130/07, 172/21, 216/19

vāḳi' bol- ortaya çıkmak; meydana gelmek, vuku bulmak.

v. b.-dı 004/16, 029/17, 030/05, 032/13, 041/21, 044/19, 046/08, 050/06, 053/13, 062/09, 067/17, 074/08, 077/07, 082/04, 084/10, 096/01, 107/10, 111/17, 112/10, 123/17, 133/03, 135/11, 157/20, 165/10, 165/20, 179/17, 185/08, 208/01, 210/11, 213/13, 218/21, 224/19, 225/20, 228/10, 228/16, 242/12, 243/15, 243/20, 245/20, 249/17, 251/06, 252/06, 253/20, 254/11, 254/18, 260/02

v. b.-ğan 016/17

v. b.-ğandur 164/07, 229/09, 237/01

v. b.-ğay 162/03, 242/20, 246/18

v. b.-masa ér-di 024/09

v. b.-up 047/06, 053/16, 164/15, 242/20, 250/17

v. b.-uptur 015/10, 016/10, 126/09, 144/08, 146/07, 172/12, 206/21

v. b.-up ér-di 011/04, 097/04, 142/18

vakt (< Ar. *vakt*) çağ, zaman.

v. 014/02, 014/04, 018/12, 022/06, 034/02, 065/15, 092/05, 112/01, 168/16, 228/12, 238/16, 242/03, 252/05, 253/01, 254/04, 254/14

v.+dın 004/06, 009/04

v.+ı 230/04, 233/11

v.+ıda 008/11, 015/21, 016/05, 020/01, 040/08, 040/10, 077/06, 090/12, 154/05, 172/20

vālā (< Far. *vālā*) ulu, yüce.

v. 049/11

vālī (< Ar. *vālī*) vali, bir ili idare eden en büyük memur.

v. 002/11, 060/15, 063/13, 063/15, 068/21, 070/07, 091/07, 125/04, 144/15, 207/18, 208/07, 235/13, 240/08, 242/14

v.+si 062/10, 147/02

vālī kıl- vali yapmak.

v. k.-ıp ér-di 045/14, 047/10

vālide (< Ar. *vālide*) anne.

v.+si 241/03

v.+sidür 224/20

Vālī Šīrvān Özel ad.

V. 211/13

va'llāhu a'lem Tanrı bilicidir.

v. 003/05, 025/19, 037/16, 220/12, 235/02

va'llāhu Te'ālā a'lem yüce Tanrı bilicidir.

v. 015/07

Van Özel ad.

V. 106/12, 106/13, 106/17

vāris (< Ar. *vāris*) mirasçı.

v.+idür 053/19

v.+ler 062/02

v.+lerini 062/02

varṭa (< Ar. *varṭa'*) uçurum, kuyu gibi derin yer; tehlike, zor durum.

v. 157/21, 244/06, 256/07

v.+dın 104/16, 113/03, 124/01, 160/08, 183/12, 204/16, 214/09, 245/04

v.+sığa 195/14

vaşf (< Ar. *vaşf*) nitelik, sıfat; övme.

v. 063/16, 239/11

Vaşfı Gebr Özel ad.

V. 150/18, 151/01

vāsiḳ (< Ar. *vāsiḳ*) güvenen, inanan.

v. 084/11

Vāsiḳ Özel ad.

V. 261/07

vāşıl (< Ar. *vāşil*) erişen, ulaşan.

v. 049/21, 124/06, 230/17

Vāsiṭ Özel ad.

V. 124/04

‘İbāde-yi Vāsiṭ (yer adı)

‘İ.-yi V.+ka 172/01

vāsiṭa (< Ar. *vāsiṭa'*) vasıta, araç, aracı.

v. 045/04, 048/14, 049/12, 120/19, 171/13

v.+dur 056/16

v.+sı 249/19, 253/18

vāsiṭa kıl- aracı yapmak.

v. k.-iptur 170/09

vaşiiyet (< Far. < Ar. *vaşiiyya'*) bir kimsenin ölümünün arkasından yapılmasını istediği istek, arzu; nasihat, öğüt.

v. 195/21, 196/10, 202/10

v.+i 007/01, 035/14, 036/13, 195/21, 197/04, 202/09, 239/21

v.+ide 036/12

v.+iğa 036/17

v.+ni 195/21

v.+tin 196/19

vaşiiyet kıl- öldükten sonra ne yapılmasını istediğini bildirmek; öğüt vermek, nasihat etmek.

v. k.-dı 005/17, 017/19, 035/07, 059/03

v. k.-ğanı 035/02

v. k.-ıp 195/21

v. k.-ıp  r-di 039/06

va an (< Ar. *va an*) yurt, vatan.

v. 033/08, 033/09, 087/01, 124/09

v.+ı 172/12

v.+ı a 157/04

v.+ım a 205/07

va an-g ah (< Ar. *va an* ve Far. *-g ah*) vatan yeri, ülke.

va an-g ah kıl- ülke yapmak.

v. k.-dı 041/05

v ay (< Far. *v ay*) vay, yazık.

v. 196/16

vaz  (< Far. < Ar. *va  *) ortaya koyma.

v. 049/08

vaz  kıl- düzenlemek; tayin ve tespit etmek, ortaya koymak.

v. k.-dılar 048/01

v. k.- ay 046/20

v z   (< Far. < Ar. *v    *) açık, a ik r.

v. 066/03, 241/03, 242/05

vaz   (< Far. < Ar. *va   *) halk tabakasından, avam.

v. 016/10, 185/11, 255/04

vaz  fe (< Ar. *vaz  fa *) vazife, görev.

v. 054/14

ve (< Ar. *va*) ve.

v. 001/04, 001/06, 001/07, 001/08, 001/14, 001/16, 001/18, 001/19, 001/20, 002/01, 002/02, 002/04, 002/06, 002/08, 002/09, 002/11, 003/02, 003/03, 003/08, 003/10, 003/13, 003/14, 003/15, 003/17, 003/18, 003/20, 004/02, 004/03, 004/04, 004/07, 004/08, 004/11, 004/12, 004/13, 004/15, 005/01, 005/02, 005/04, 005/06, 005/13, 005/15, 005/16, 005/18, 005/21, 006/06, 006/07, 006/09, 006/13, 006/14, 006/16, 006/17, 006/18, 006/19, 006/21, 007/01, 007/03, 007/05, 007/08, 007/10, 007/12, 007/14, 007/16, 007/20, 008/03, 008/08, 008/09, 008/13, 008/15, 008/16, 008/18, 008/19, 008/21, 009/01, 009/02, 009/04, 009/06, 009/07, 010/07, 010/09, 010/11, 010/13,

010/14, 010/15, 010/17, 010/18, 010/19, 011/01, 011/02, 011/04, 011/05,
011/06, 011/07, 011/09, 011/10, 011/13, 011/14, 011/19, 011/20, 012/07,
012/12, 012/15, 013/02, 013/03, 013/06, 013/10, 013/11, 013/16, 013/17,
013/18, 013/20, 014/02, 014/05, 014/07, 015/06, 015/07, 015/10, 015/13,
016/03, 016/09, 016/10, 016/12, 016/13, 016/14, 016/15, 016/16, 016/20,
016/21, 017/05, 017/06, 017/07, 017/08, 017/10, 017/11, 017/12, 017/14,
017/15, 017/16, 017/17, 017/18, 017/19, 017/20, 018/01, 018/03, 018/04,
018/05, 018/08, 018/09, 018/11, 018/12, 018/15, 018/16, 018/19, 018/21,
019/01, 019/02, 019/03, 019/04, 019/06, 019/09, 019/11, 019/12, 019/14,
019/15, 019/16, 019/17, 019/18, 019/20, 019/21, 020/02, 020/03, 020/04,
020/05, 020/07, 020/09, 020/10, 020/11, 020/15, 020/17, 020/20, 021/01,
021/02, 021/08, 021/09, 021/11, 021/12, 021/13, 021/14, 021/16, 021/17,
021/18, 021/19, 021/20, 022/01, 022/02, 022/03, 022/04, 022/05, 022/07,
022/08, 022/09, 022/11, 022/15, 022/18, 022/19, 023/01, 023/04, 023/05,
023/06, 023/07, 023/10, 023/12, 023/14, 023/15, 023/16, 023/17, 023/18,
023/19, 023/20, 023/21, 024/04, 024/05, 024/07, 024/08, 024/10, 024/11,
024/12, 024/14, 024/16, 024/19, 024/21, 025/02, 025/03, 025/06, 025/08,
025/10, 025/12, 025/13, 025/14, 025/15, 025/16, 025/17, 025/20, 025/21,
026/01, 026/02, 026/04, 026/05, 026/07, 026/09, 026/12, 026/13, 026/14,
026/17, 026/20, 026/21, 027/01, 027/02, 027/04, 027/05, 027/07, 027/08,
027/09, 027/10, 027/11, 027/17, 027/19, 027/20, 028/02, 028/03, 028/04,
028/08, 028/09, 028/10, 028/12, 028/14, 028/15, 028/16, 028/19, 028/20,
029/01, 029/03, 029/04, 029/05, 029/06, 029/10, 029/11, 029/13, 029/17,
029/18, 029/19, 029/20, 030/01, 030/02, 030/03, 030/04, 030/05, 030/06,
030/07, 030/08, 030/09, 030/10, 030/11, 030/12, 030/14, 030/15, 030/16,
030/17, 030/18, 030/19, 031/03, 031/05, 031/06, 031/07, 031/08, 031/10,
031/11, 031/12, 031/14, 031/17, 031/18, 031/19, 031/20, 032/01, 032/06,
032/08, 032/09, 032/10, 032/11, 032/12, 032/14, 032/15, 032/16, 032/17,
032/19, 032/20, 032/21, 033/01, 033/03, 033/05, 033/06, 033/07, 033/08,
033/09, 033/10, 033/12, 033/13, 033/14, 033/16, 033/17, 033/18, 033/19,
033/20, 034/01, 034/04, 034/05, 034/06, 034/08, 034/09, 034/11, 034/13,
034/14, 034/17, 034/18, 034/19, 034/20, 035/05, 035/07, 035/08, 035/09,
035/11, 035/12, 035/14, 035/15, 035/16, 035/20, 035/21, 036/01, 036/03,
036/04, 036/06, 036/08, 036/09, 036/10, 036/11, 036/12, 036/16, 036/20,
036/21, 037/01, 037/02, 037/06, 037/07, 037/08, 037/09, 037/10, 037/16,
038/08, 038/11, 038/14, 038/17, 038/18, 038/19, 038/20, 038/21, 039/03,
039/04, 039/05, 039/08, 039/12, 039/14, 039/15, 039/16, 039/19, 039/20,
040/01, 040/03, 040/04, 040/05, 040/06, 040/07, 040/10, 040/12, 040/13,
040/17, 040/18, 040/19, 040/20, 040/21, 041/01, 041/03, 041/04, 041/06,
041/07, 041/09, 041/13, 041/14, 041/15, 041/16, 041/18, 041/20, 041/21,
042/01, 042/02, 042/03, 042/04, 042/05, 042/07, 042/09, 042/12, 042/15,
042/16, 042/19, 042/20, 043/02, 043/15, 043/16, 043/18, 043/19, 044/01,
044/03, 044/05, 044/07, 044/11, 044/12, 044/15, 044/16, 044/18, 044/19,
044/21, 045/01, 045/04, 045/07, 045/08, 045/09, 045/10, 045/12, 045/17,
045/19, 045/20, 046/03, 046/05, 046/06, 046/09, 046/12, 046/13, 046/15,
046/17, 046/19, 046/20, 046/21, 047/01, 047/04, 047/05, 047/09, 047/10,
047/11, 047/12, 047/13, 047/14, 047/15, 047/16, 047/17, 047/20, 047/21,
048/01, 048/02, 048/03, 048/04, 048/05, 048/06, 048/07, 048/08, 048/10,
048/11, 048/12, 048/14, 048/15, 048/16, 048/17, 048/19, 048/20, 049/01,
049/02, 049/04, 049/05, 049/06, 049/07, 049/14, 049/15, 049/16, 049/19,

049/20, 049/21, 050/01, 050/03, 050/05, 050/06, 050/08, 050/10, 050/11,
050/13, 050/14, 050/15, 050/16, 050/18, 050/20, 050/21, 051/02, 051/03,
051/05, 051/06, 051/08, 051/10, 051/11, 051/12, 051/15, 051/16, 051/17,
051/18, 051/20, 052/02, 052/07, 052/09, 052/10, 052/12, 052/13, 052/16,
052/20, 053/02, 053/03, 053/05, 053/07, 053/08, 053/11, 053/13, 053/15,
053/17, 053/18, 053/20, 053/21, 054/01, 054/11, 054/13, 054/16, 054/17,
054/21, 055/01, 055/02, 055/03, 055/05, 055/07, 055/10, 055/15, 055/16,
055/18, 056/01, 056/07, 056/12, 056/15, 056/16, 056/17, 056/18, 056/19,
056/20, 057/01, 057/03, 057/07, 057/08, 057/09, 057/21, 058/02, 058/03,
058/04, 058/05, 058/07, 058/10, 058/11, 058/12, 058/14, 058/15, 059/01,
059/03, 059/06, 059/08, 059/10, 059/11, 059/12, 059/15, 059/16, 059/18,
059/21, 060/02, 060/03, 060/04, 060/09, 060/10, 060/14, 060/15, 060/16,
060/18, 060/19, 060/21, 061/01, 061/02, 061/06, 061/07, 061/15, 061/18,
062/07, 062/08, 062/09, 062/10, 062/11, 062/12, 062/15, 062/18, 062/19,
062/21, 063/02, 063/08, 063/10, 064/01, 064/04, 064/08, 064/09, 064/11,
064/13, 064/14, 064/15, 064/16, 064/17, 064/20, 065/01, 065/03, 065/07,
065/08, 065/09, 065/11, 065/12, 065/16, 065/17, 065/20, 065/21, 066/03,
066/04, 066/07, 066/08, 066/10, 066/11, 066/13, 067/02, 067/03, 067/06,
067/07, 067/10, 067/11, 067/12, 067/13, 067/15, 067/18, 067/19, 067/20,
067/21, 068/01, 068/04, 068/09, 068/10, 068/12, 068/13, 068/15, 068/16,
068/18, 068/20, 069/01, 069/03, 069/04, 069/05, 069/06, 069/07, 069/08,
069/11, 069/12, 069/13, 069/16, 069/18, 069/21, 070/02, 070/04, 070/05,
070/07, 070/08, 070/11, 070/13, 070/14, 070/16, 070/17, 070/19, 070/20,
071/02, 071/03, 071/04, 071/05, 071/06, 071/08, 071/10, 071/11, 071/14,
071/16, 071/19, 072/08, 072/12, 072/13, 072/15, 072/16, 072/17, 072/18,
072/19, 072/20, 073/01, 073/02, 073/03, 073/05, 073/06, 073/07, 073/08,
073/09, 073/15, 073/16, 073/21, 074/01, 074/02, 074/05, 074/06, 074/10,
074/11, 074/12, 074/13, 074/15, 074/16, 074/17, 074/20, 074/21, 075/01,
075/02, 075/03, 075/05, 075/06, 075/08, 075/09, 075/11, 075/13, 075/15,
075/17, 075/18, 075/19, 075/20, 075/21, 076/01, 076/02, 076/03, 076/04,
076/05, 076/06, 076/07, 076/08, 076/09, 076/10, 076/11, 076/12, 076/13,
076/16, 076/19, 076/21, 077/02, 077/03, 077/04, 077/05, 077/07, 077/08,
077/10, 077/13, 077/16, 077/18, 077/19, 077/20, 077/21, 078/01, 078/07,
078/08, 078/09, 078/10, 078/11, 078/12, 078/13, 078/14, 078/16, 078/18,
079/01, 079/02, 079/03, 079/04, 079/05, 079/06, 079/07, 079/08, 079/09,
079/10, 079/11, 079/14, 079/15, 079/17, 079/18, 079/20, 079/21, 080/01,
080/02, 080/03, 080/05, 080/07, 080/08, 080/11, 080/12, 080/15, 080/16,
080/17, 080/19, 081/01, 081/05, 081/07, 081/08, 081/09, 081/12, 081/13,
081/14, 081/18, 081/20, 082/01, 082/02, 082/03, 082/06, 082/09, 082/10,
082/16, 082/19, 082/20, 082/21, 083/01, 083/02, 083/06, 083/07, 083/09,
083/10, 083/12, 083/14, 083/16, 083/17, 083/18, 083/20, 084/04, 084/05,
084/06, 084/07, 084/09, 084/11, 084/12, 084/13, 084/15, 084/16, 084/17,
084/20, 085/02, 085/03, 085/04, 085/05, 085/06, 085/07, 085/08, 085/09,
085/10, 085/11, 085/12, 085/13, 085/14, 085/15, 085/17, 086/01, 086/02,
086/03, 086/04, 086/05, 086/06, 086/10, 086/11, 086/13, 086/14, 086/16,
087/03, 087/04, 087/06, 087/07, 087/08, 087/09, 087/10, 087/11, 087/12,
087/13, 087/14, 087/17, 087/18, 088/02, 088/03, 088/05, 088/06, 088/08,
088/09, 088/10, 088/11, 088/12, 088/14, 088/15, 088/16, 088/17, 088/19,
088/20, 089/01, 089/02, 089/04, 089/05, 089/07, 089/08, 089/10, 089/11,
089/13, 089/14, 089/15, 089/16, 089/18, 089/21, 090/02, 090/05, 090/06,

090/08, 090/09, 090/12, 090/15, 090/16, 090/17, 090/18, 090/21, 091/01,
091/02, 091/03, 091/04, 091/05, 091/10, 091/12, 091/13, 091/15, 091/17,
091/18, 091/20, 092/02, 092/03, 092/08, 092/09, 092/10, 092/11, 092/12,
092/13, 092/14, 092/15, 092/16, 092/17, 092/19, 092/20, 092/21, 093/01,
093/02, 093/03, 093/04, 093/06, 093/07, 093/09, 093/10, 093/11, 093/13,
093/14, 093/15, 093/17, 093/18, 093/19, 093/21, 094/01, 094/03, 094/05,
094/06, 094/08, 094/09, 094/15, 094/16, 094/18, 095/02, 095/04, 095/05,
095/06, 095/07, 095/09, 095/10, 095/11, 095/15, 095/17, 095/20, 096/01,
096/02, 096/03, 096/07, 096/09, 096/11, 096/12, 096/16, 096/18, 096/19,
096/20, 097/02, 097/04, 097/05, 097/06, 097/08, 097/11, 097/14, 097/15,
097/16, 097/17, 097/18, 097/21, 098/01, 098/02, 098/03, 098/04, 098/06,
098/07, 098/09, 098/12, 098/13, 098/14, 098/16, 098/17, 098/18, 098/19,
098/20, 098/21, 099/01, 099/03, 099/04, 099/05, 099/06, 099/08, 099/09,
099/10, 099/11, 099/12, 099/13, 099/14, 099/16, 099/18, 099/19, 099/21,
100/01, 100/07, 100/08, 100/09, 100/10, 100/11, 100/12, 100/13, 100/14,
100/15, 100/16, 100/17, 100/18, 100/19, 100/20, 100/21, 101/03, 101/04,
101/05, 101/06, 101/07, 101/09, 101/10, 101/12, 101/16, 101/17, 102/03,
102/04, 102/05, 102/08, 102/10, 102/11, 102/12, 102/13, 102/14, 102/16,
102/17, 102/20, 102/21, 103/03, 103/05, 103/06, 103/07, 103/08, 103/09,
103/10, 103/11, 103/12, 103/13, 103/14, 103/15, 103/16, 103/17, 103/19,
103/21, 104/01, 104/02, 104/03, 104/05, 104/06, 104/07, 104/08, 104/11,
104/12, 104/13, 104/14, 104/17, 104/18, 104/20, 105/01, 105/04, 105/06,
105/07, 105/08, 105/10, 105/12, 105/16, 105/21, 106/01, 106/02, 106/03,
106/04, 106/06, 106/07, 106/08, 106/09, 106/10, 106/11, 106/12, 106/13,
106/14, 106/18, 106/19, 106/20, 107/05, 107/07, 107/08, 107/10, 107/11,
107/13, 107/14, 107/15, 107/17, 107/19, 107/20, 107/21, 108/02, 108/04,
108/06, 108/10, 108/11, 108/13, 108/15, 108/16, 108/17, 108/18, 108/19,
108/20, 108/21, 109/02, 109/03, 109/05, 109/06, 109/07, 109/08, 109/10,
109/11, 109/14, 109/15, 109/16, 109/17, 109/18, 109/19, 109/20, 109/21,
110/01, 110/02, 110/03, 110/04, 110/05, 110/06, 110/07, 110/08, 110/10,
110/11, 110/12, 110/13, 110/14, 110/16, 110/17, 110/18, 110/19, 110/20,
110/21, 111/01, 111/02, 111/03, 111/04, 111/05, 111/08, 111/12, 111/13,
111/21, 112/01, 112/02, 112/03, 112/05, 112/06, 112/07, 112/08, 112/10,
112/11, 112/12, 112/18, 112/20, 112/21, 113/01, 113/02, 113/03, 113/04,
113/05, 113/08, 113/09, 113/11, 113/13, 113/14, 113/15, 113/16, 113/17,
113/18, 113/21, 114/02, 114/03, 114/05, 114/07, 114/08, 114/09, 114/11,
114/14, 114/17, 114/18, 114/19, 114/21, 115/01, 115/02, 115/03, 115/05,
115/06, 115/07, 115/08, 115/09, 115/11, 115/13, 115/16, 115/19, 115/20,
115/21, 116/01, 116/02, 116/03, 116/05, 116/08, 116/09, 116/10, 116/12,
116/13, 116/14, 116/15, 116/17, 116/18, 116/19, 116/21, 117/04, 117/05,
117/06, 117/07, 117/08, 117/09, 117/10, 117/12, 117/14, 117/15, 117/16,
117/17, 117/18, 117/19, 117/20, 117/21, 118/01, 118/02, 118/03, 118/04,
118/05, 118/06, 118/07, 118/14, 118/21, 119/01, 119/02, 119/03, 119/04,
119/05, 119/06, 119/07, 119/08, 119/09, 119/10, 119/13, 119/14, 119/15,
119/16, 119/17, 119/18, 120/04, 120/05, 120/06, 120/08, 120/09, 120/10,
120/11, 120/12, 120/13, 120/14, 120/15, 120/16, 120/17, 120/18, 120/19,
120/20, 121/01, 121/02, 121/03, 121/04, 121/05, 121/06, 121/07, 121/09,
121/10, 121/11, 121/14, 121/15, 121/16, 121/18, 121/19, 121/20, 122/01,
122/03, 122/04, 122/06, 122/07, 122/08, 122/12, 122/13, 122/15, 122/17,
122/19, 122/20, 122/21, 123/01, 123/02, 123/03, 123/04, 123/06, 123/10,

123/11, 123/12, 123/15, 123/16, 123/18, 123/20, 124/01, 124/02, 124/03,
124/04, 124/05, 124/06, 124/07, 124/08, 124/09, 124/10, 124/11, 124/15,
124/16, 124/18, 124/19, 124/20, 124/21, 125/01, 125/02, 125/03, 125/04,
125/05, 125/07, 125/08, 125/13, 125/14, 125/15, 125/16, 125/18, 125/20,
125/21, 126/01, 126/04, 126/05, 126/06, 126/07, 126/08, 126/09, 126/10,
126/11, 126/13, 126/14, 126/18, 126/19, 126/21, 127/01, 127/02, 127/05,
127/06, 127/10, 127/11, 127/13, 127/15, 127/16, 127/17, 127/18, 127/19,
128/01, 128/02, 128/09, 128/11, 128/13, 128/15, 128/16, 128/17, 128/18,
128/19, 128/21, 129/01, 129/02, 129/03, 129/04, 129/05, 129/07, 129/09,
129/10, 129/12, 129/13, 129/14, 129/16, 129/18, 129/20, 130/01, 130/02,
130/04, 130/05, 130/07, 130/08, 130/09, 130/14, 130/16, 130/19, 130/20,
130/21, 131/03, 131/05, 131/07, 131/09, 131/11, 131/12, 131/13, 131/16,
131/17, 131/18, 131/20, 132/01, 132/02, 132/06, 132/07, 132/08, 132/09,
132/10, 132/11, 132/13, 132/14, 132/15, 132/16, 132/19, 132/20, 133/01,
133/02,
133/03, 133/05, 133/06, 133/07, 133/08, 133/09, 133/14, 133/15, 133/16,
133/18, 133/20, 134/01, 134/02, 134/03, 134/04, 134/05, 134/07, 134/08,
134/12, 134/13, 134/18, 134/19, 134/20, 134/21, 135/01, 135/02, 135/03,
135/04, 135/05, 135/07, 135/08, 135/09, 135/10, 135/11, 135/12, 135/15,
135/16, 135/17, 135/19, 135/20, 136/01, 136/02, 136/03, 136/04, 136/05,
136/06, 136/08, 136/09, 136/10, 136/11, 136/12, 136/13, 136/14, 136/15,
136/16, 136/18, 136/19, 136/20, 136/21, 137/01, 137/03, 137/04, 137/05,
137/06, 137/07, 137/08, 137/09, 137/10, 137/11, 137/12, 137/14, 137/15,
137/16, 137/17, 137/20, 138/01, 138/02, 138/03, 138/04, 138/05, 138/06,
138/07, 138/08, 138/09, 138/10, 138/11, 138/12, 138/13, 138/14, 138/15,
138/16, 138/17, 138/18, 138/19, 138/20, 138/21, 139/01, 139/02, 139/03,
139/04, 139/05, 139/08, 139/11, 139/12, 139/15, 139/16, 139/18, 139/19,
139/20, 139/21, 140/01, 140/02, 140/03, 140/07, 140/08, 140/09, 140/11,
140/12, 140/14, 140/15, 140/16, 140/19, 140/20, 140/21, 141/01, 141/02,
141/03, 141/04, 141/06, 141/07, 141/08, 141/09, 141/10, 141/11, 141/12,
141/13, 141/14, 141/18, 141/19, 141/20, 141/21, 142/03, 142/04, 142/06,
142/07, 142/09, 142/11, 142/13, 142/14, 142/15, 142/16, 142/17, 142/19,
142/20, 142/21, 143/01, 143/02, 143/03, 143/04, 143/05, 143/06, 143/08,
143/09, 143/10, 143/11, 143/13, 143/14, 143/15, 143/16, 143/17, 143/18,
143/19, 143/20, 143/21, 144/01, 144/02, 144/06, 144/07, 144/08, 144/09,
144/10, 144/13, 144/14, 144/15, 144/16, 144/17, 145/01, 145/02, 145/03,
145/04, 145/05, 145/06, 145/07, 145/08, 145/10, 145/11, 145/12, 145/14,
145/16, 145/17, 145/18, 145/19, 145/20, 145/21, 146/01, 146/02, 146/03,
146/04, 146/05, 146/06, 146/07, 146/08, 146/09, 146/10, 146/11, 146/12,
146/13, 146/14, 146/15, 146/20, 147/01, 147/04, 147/05, 147/06, 147/07,
147/08, 147/09, 147/10, 147/11, 147/12, 147/13, 147/14, 147/16, 147/18,
148/02, 148/03, 148/04, 148/05, 148/06, 148/07, 148/08, 148/09, 148/10,
148/11, 148/12, 148/13, 148/15, 148/16, 148/17, 148/18, 148/20, 148/21,
149/01, 149/02, 149/03, 149/04, 149/05, 149/06, 149/08, 149/10, 149/14,
149/15, 149/16, 149/17, 149/20, 149/21, 150/01, 150/02, 150/03, 150/05,
150/06, 150/08, 150/09, 150/10, 150/12, 150/14, 150/16, 150/17, 150/18,
151/01, 151/02, 151/06, 151/09, 151/10, 151/13, 151/14, 151/15, 151/16,
151/17, 151/18, 151/19, 151/21, 152/01, 152/02, 152/03, 152/07, 152/08,
152/10, 152/11, 152/12, 152/13, 152/16, 152/17, 152/18, 152/19, 152/20,
153/01, 153/02, 153/04, 153/05, 153/06, 153/07, 153/08, 153/09, 153/10,

153/11, 153/12, 153/13, 153/15, 153/17, 153/19, 154/01, 154/03, 154/04,
154/07, 154/09, 154/10, 154/11, 154/12, 154/14, 154/16, 154/17, 154/18,
154/21, 155/01, 155/05, 155/06, 155/09, 155/10, 155/11, 155/12, 155/13,
155/14, 155/15, 155/16, 155/17, 155/18, 155/19, 155/21, 156/01, 156/02,
156/03, 156/05, 156/06, 156/07, 156/09, 156/10, 156/11, 156/12, 156/14,
156/16, 156/17, 156/18, 156/19, 156/20, 156/21, 157/01, 157/03, 157/05,
157/06, 157/07, 157/08, 157/09, 157/10, 157/12, 157/13, 157/15, 157/16,
157/18, 157/19, 158/03, 158/04, 158/07, 158/08, 158/09, 158/11, 158/12,
158/14, 158/15, 158/16, 158/17, 158/18, 158/19, 158/21, 159/01, 159/02,
159/04, 159/05, 159/10, 159/11, 159/12, 159/14, 159/16, 159/17, 159/18,
159/19, 159/20, 159/21, 160/01, 160/02, 160/03, 160/05, 160/06, 160/07,
160/08, 160/09, 160/12, 160/15, 160/16, 160/17, 160/19, 160/21, 161/02,
161/05, 161/07, 161/08, 161/09, 161/10, 161/12, 161/13, 161/14, 161/15,
161/16, 161/19, 161/20, 162/08, 162/09, 162/10, 162/11, 162/12, 162/13,
162/14, 162/15, 162/16, 162/17, 162/18, 162/19, 162/21, 163/01, 163/06,
163/07, 163/08, 163/09, 163/10, 163/11, 163/12, 163/13, 163/14, 163/15,
163/16, 163/17, 163/20, 163/21, 164/01, 164/02, 164/03, 164/05, 164/06,
164/07, 164/08, 164/10, 164/11, 164/12, 164/13, 164/14, 164/17, 164/18,
164/19, 165/01, 165/02, 165/03, 165/04, 165/05, 165/06, 165/07, 165/08,
165/10, 165/11, 165/12, 165/13, 165/14, 165/15, 165/17, 165/18, 165/20,
166/04, 166/05, 166/06, 166/07, 166/08, 166/09, 166/12, 166/13, 166/14,
166/15, 166/16, 166/18, 166/19, 166/20, 166/21, 167/01, 167/02, 167/03,
167/04, 167/05, 167/06, 167/07, 167/08, 167/09, 167/11, 167/12, 167/13,
167/14, 167/17, 167/18, 167/20, 167/21, 168/01, 168/02, 168/03, 168/05,
168/06, 168/07, 168/09, 168/11, 168/12, 168/13, 168/14, 168/15, 168/16,
168/19, 168/20, 168/21, 169/02, 169/06, 169/08, 169/12, 169/13, 169/14,
169/15, 169/16, 169/18, 169/19, 169/21, 170/01, 170/02, 170/03, 170/04,
170/05, 170/10, 170/11, 170/12, 170/13, 170/15, 170/16, 170/17, 170/18,
170/19, 170/20, 171/02, 171/03, 171/06, 171/08, 171/10, 171/13, 171/14,
171/16, 171/18, 171/19, 171/20, 171/21, 172/01, 172/02, 172/10, 172/12,
172/15, 172/17, 172/19, 172/20, 173/01, 173/02, 173/03, 173/04, 173/05,
173/06, 173/07, 173/09, 173/11, 173/13, 173/16, 173/20, 174/03, 174/06,
174/07, 174/08, 174/09, 174/10, 174/12, 174/13, 174/14, 174/15, 174/16,
174/17, 174/18, 174/19, 174/20, 175/05, 175/06, 175/09, 175/10, 175/11,
175/12, 175/14, 175/15, 175/16, 175/17, 175/19, 175/20, 175/21, 176/02,
176/03, 176/05, 176/06, 176/08, 176/11, 176/12, 176/13, 176/14, 176/15,
176/18, 177/01, 177/03, 177/07, 177/11, 177/13, 177/15, 177/16, 177/17,
177/19, 178/02, 178/06, 178/07, 178/08, 178/09, 178/12, 178/14, 178/15,
178/17, 178/18, 178/19, 179/01, 179/02, 179/04, 179/07, 179/09, 179/10,
179/11, 179/12, 179/14, 179/15, 179/17, 180/02, 180/03, 180/06, 180/08,
180/09, 180/10, 180/11, 180/13, 180/14, 180/17, 180/18, 180/20, 180/21,
181/01, 181/03, 181/04, 181/05, 181/06, 181/07, 181/08, 181/09, 181/10,
181/11, 181/12, 181/13, 181/14, 181/15, 181/16, 181/17, 181/18, 181/19,
181/20, 181/21, 182/01, 182/02, 182/03, 182/04, 182/05, 182/06, 182/07,
182/08, 182/09, 182/10, 182/12, 182/15, 182/16, 182/17, 182/18, 182/19,
182/20, 182/21, 183/01, 183/02, 183/04, 183/05, 183/06, 183/07, 183/08,
183/10, 183/11, 183/12, 183/13, 183/17, 183/18, 183/20, 183/21, 184/01,
184/02, 184/04, 184/05, 184/06, 184/07, 184/08, 184/10, 184/11, 184/12,
184/14, 184/16, 184/17, 184/21, 185/01, 185/03, 185/11, 185/12, 185/14,
185/15, 185/16, 185/17, 185/18, 185/21, 186/01, 186/03, 186/04, 186/06,

186/07, 186/08, 186/09, 186/11, 186/12, 186/13, 186/15, 186/16, 186/17,
186/19, 187/01, 187/03, 187/04, 187/05, 187/06, 187/07, 187/08, 187/11,
187/13, 187/15, 187/17, 187/19, 187/20, 187/21, 188/01, 188/02, 188/03,
188/04, 188/05, 188/06, 188/08, 188/09, 188/10, 188/11, 188/12, 188/16,
188/21, 189/02, 189/04, 189/05, 189/06, 189/07, 189/08, 189/10, 189/11,
189/12, 189/13, 189/14, 189/17, 189/19, 189/20, 190/01, 190/03, 190/04,
190/05, 190/06, 190/07, 190/12, 190/13, 190/14, 190/15, 190/16, 190/17,
190/18, 190/19, 190/20, 190/21, 191/01, 191/02, 191/03, 191/04, 191/05,
191/06, 191/08, 191/09, 191/11, 191/13, 191/14, 191/15, 191/16, 191/17,
191/18, 191/19, 191/20, 191/21, 192/02, 192/03, 192/04, 192/05, 192/07,
192/08, 192/09, 192/10, 192/11, 192/12, 192/13, 192/14, 192/17, 192/21,
193/01, 193/02, 193/03, 193/05, 193/06, 193/08, 193/09, 193/11, 193/12,
193/13, 193/14, 193/16, 193/17, 193/19, 193/20, 193/21, 194/01, 194/02,
194/03, 194/05, 194/06, 194/07, 194/08, 194/09, 194/12, 194/13, 194/14,
194/15, 194/16, 194/18, 194/19, 194/21, 195/01, 195/02, 195/04, 195/05,
195/07, 195/08, 195/11, 195/12, 195/13, 195/18, 195/20, 195/21, 196/01,
196/02, 196/03, 196/04, 196/05, 196/06, 196/07, 196/08, 196/10, 196/12,
196/14, 196/17, 196/18, 196/19, 196/20, 196/21, 197/01, 197/02, 197/03,
197/06, 197/07, 197/08, 197/09, 197/10, 197/11, 197/12, 197/13, 197/14,
197/15, 197/16, 197/19, 197/21, 198/04, 198/06, 198/09, 198/12, 198/13,
198/16, 198/17, 198/19, 198/21, 199/02, 199/03, 199/04, 199/05, 199/08,
199/10, 199/11, 199/12, 199/13, 199/15, 199/17, 199/18, 199/20, 199/21,
200/03, 200/04, 200/06, 200/07, 200/08, 200/10, 200/12, 200/13, 200/14,
200/15, 200/17, 200/19, 200/20, 200/21, 201/01, 201/02, 201/03, 201/06,
201/07, 201/08, 201/10, 201/11, 201/12, 201/13, 201/14, 201/15, 201/16,
201/17, 201/18, 201/19, 201/20, 202/01, 202/02, 202/03, 202/04, 202/05,
202/06, 202/08, 202/11, 202/13, 202/14, 202/15, 202/16, 202/18, 202/19,
202/20, 202/21, 203/01, 203/03, 203/04, 203/05, 203/06, 203/08, 203/10,
203/13, 203/14, 203/15, 203/16, 203/17, 203/18, 203/19, 204/01, 204/03,
204/04, 204/05, 204/06, 204/07, 204/09, 204/11, 204/14, 204/15, 204/16,
204/19, 204/20, 204/21, 205/04, 205/05, 205/07, 205/10, 205/11, 205/12,
205/14, 205/15, 205/17, 205/19, 205/20, 206/02, 206/04, 206/05, 206/06,
206/07, 206/10, 206/11, 206/12, 206/13, 206/14, 206/16, 206/17, 206/18,
206/21, 207/01, 207/04, 207/05, 207/10, 207/12, 207/13, 207/14, 207/15,
207/16, 207/19, 208/01, 208/02, 208/04, 208/05, 208/06, 208/07, 208/08,
208/12, 208/14, 208/15, 208/16, 208/20, 208/21, 209/01, 209/04, 209/05,
209/06, 209/08, 209/09, 209/10, 209/11, 209/12, 209/17, 209/18, 209/19,
209/21, 210/01, 210/02, 210/03, 210/04, 210/05, 210/06, 210/07, 210/08,
210/09, 210/11, 210/12, 210/13, 210/16, 210/17, 210/19, 210/20, 211/02,
211/07, 211/08, 211/09, 211/10, 211/11, 211/12, 211/13, 211/18, 211/19,
211/20, 212/02, 212/03, 212/05, 212/06, 212/07, 212/08, 212/09, 212/11,
212/12, 212/13, 212/16, 212/17, 212/19, 212/20, 212/21, 213/01, 213/02,
213/03, 213/05, 213/06, 213/07, 213/08, 213/09, 213/10, 213/11, 213/12,
213/13, 213/15, 213/16, 213/17, 213/18, 213/19, 213/20, 213/21, 214/01,
214/03, 214/06, 214/07, 214/08, 214/09, 214/10, 214/11, 214/12, 214/14,
214/15, 214/16, 214/19, 214/20, 215/01, 215/02, 215/03, 215/05, 215/08,
215/11, 215/12, 215/13, 215/14, 215/15, 215/19, 215/20, 216/02, 216/04,
216/05, 216/06, 216/10, 216/12, 216/13, 216/16, 216/21, 217/01, 217/03,
217/04, 217/05, 217/08, 217/09, 217/12, 217/14, 217/15, 217/18, 217/19,
217/21, 218/01, 218/03, 218/04, 218/05, 218/07, 218/08, 218/10, 218/11,

218/15, 219/03, 219/04, 219/05, 219/06, 219/07, 219/09, 219/10, 219/11,
219/12, 219/13, 219/14, 219/19, 219/21, 220/02, 220/06, 220/07, 220/08,
220/10, 220/11, 220/13, 221/03, 221/05, 221/06, 221/10, 221/16, 221/17,
221/18, 221/21, 222/01, 222/03, 222/04, 222/07, 222/10, 222/11, 222/13,
222/14, 222/15, 222/16, 222/17, 222/20, 223/01, 223/02, 223/03, 223/04,
223/06, 223/07, 223/08, 223/09, 223/11, 223/15, 223/16, 223/17, 223/18,
223/19, 223/21, 224/01, 224/03, 224/04, 224/05, 224/06, 224/08, 224/09,
224/10, 224/12, 224/13, 224/14, 224/15, 224/17, 224/18, 224/19, 225/01,
225/02, 225/04, 225/05, 225/06, 225/07, 225/08, 225/11, 225/12, 225/13,
225/16, 225/17, 225/18, 225/19, 225/20, 225/21, 226/02, 226/05, 226/08,
226/09, 226/10, 226/11, 226/12, 226/13, 226/14, 226/17, 226/21, 227/01,
227/02, 227/04, 227/06, 227/07, 227/08, 227/09, 227/11, 227/14, 227/18,
227/19, 228/01, 228/02, 228/03, 228/05, 228/10, 228/11, 228/12, 228/13,
228/14, 228/15, 228/18, 228/19, 228/20, 229/01, 229/02, 229/03, 229/04,
229/05, 229/06, 229/07, 229/08, 229/10, 229/14, 229/15, 229/16, 229/17,
229/18, 230/01, 230/07, 230/08, 230/11, 230/12, 230/13, 230/14, 230/15,
230/16, 230/17, 230/18, 230/19, 230/21, 231/02, 231/03, 231/05, 231/08,
231/10, 231/11, 231/13, 231/17, 231/19, 231/20, 232/03, 232/04, 232/06,
232/08, 232/11, 232/14, 232/15, 232/18, 232/21, 233/01, 233/03, 233/06,
233/07, 233/08, 233/09, 233/11, 233/12, 233/13, 233/15, 233/17, 233/19,
234/01, 234/02, 234/03, 234/05, 234/07, 234/09, 234/11, 234/13, 234/14,
234/15, 234/16, 234/17, 234/19, 234/20, 234/21, 235/01, 235/04, 235/05,
235/06, 235/07, 235/08, 235/10, 235/12, 235/15, 235/18, 235/19, 235/20,
235/21, 236/01, 236/02, 236/03, 236/04, 236/05, 236/07, 236/08, 236/11,
236/14, 236/16, 236/20, 237/01, 237/06, 237/07, 237/08, 237/09, 237/10,
237/11, 237/13, 237/14, 237/16, 237/17, 237/18, 237/21, 238/01, 238/02,
238/03, 238/05, 238/08, 238/09, 238/10, 238/12, 238/13, 238/19, 238/20,
239/03, 239/05, 239/08, 239/15, 239/19, 239/20, 240/01, 240/02, 240/03,
240/06, 240/08, 240/11, 240/12, 240/15, 240/16, 240/18, 240/21, 241/02,
241/03, 241/04, 241/08, 242/03, 242/04, 242/05, 242/06, 242/08, 242/09,
242/10, 242/11, 242/13, 242/14, 242/15, 242/16, 242/19, 242/20, 242/21,
243/02, 243/04, 243/05, 243/06, 243/08, 243/09, 243/11, 243/12, 243/13,
243/15, 243/16, 243/18, 244/01, 244/06, 244/07, 244/08, 244/10, 244/11,
244/16, 244/17, 244/19, 244/20, 244/21, 245/04, 245/05, 245/12, 245/13,
245/15, 245/16, 245/18, 245/19, 245/20, 245/21, 246/06, 246/07, 246/08,
246/09, 246/12, 246/13, 246/16, 246/17, 246/18, 246/19, 246/20, 247/01,
247/03, 247/04, 247/05, 247/06, 247/07, 247/11, 247/14, 247/16, 247/17,
247/18, 247/19, 247/20, 247/21, 248/03, 248/07, 248/08, 248/10, 248/13,
248/18, 248/19, 248/20, 248/21, 249/01, 249/02, 249/03, 249/04, 249/06,
249/07, 249/09, 249/10, 249/11, 249/18, 249/21, 250/01, 250/03, 250/04,
250/05, 250/06, 250/10, 250/12, 250/15, 250/18, 250/19, 251/01, 251/05,
251/06, 251/09, 251/11, 251/17, 251/19, 252/02, 252/08, 252/12, 252/15,
252/17, 252/19, 252/20, 252/21, 253/01, 253/02, 253/05, 253/06, 253/07,
253/08, 253/09, 253/10, 253/11, 253/12, 253/15, 253/16, 253/17, 253/20,
253/21, 254/01, 254/02, 254/03, 254/04, 254/05, 254/06, 254/10, 254/14,
254/19, 254/20, 255/01, 255/02, 255/12, 255/13, 255/14, 255/15, 255/18,
255/19, 255/20, 255/21, 256/06, 256/07, 256/08, 256/12, 256/21, 257/03,
257/07, 257/08, 257/09, 257/12, 257/13, 257/14, 257/16, 257/17, 257/18,
257/19, 257/20, 258/02, 258/03, 258/04, 258/05, 258/06, 258/07, 258/08,
258/09, 258/11, 258/14, 258/15, 258/18, 258/21, 258/22, 259/07, 259/08,

259/10, 259/12, 259/13, 259/14, 259/15, 259/17, 260/02, 260/04, 260/06,
260/07, 260/10, 260/11, 260/18, 260/19, 260/23, 261/01, 261/05, 261/21,
261/22, 262/02, 262/06

ve bi'llāhi't-tevfīk başarı sadece Allah'tandır.
v. 009/08

vech (< Ar. *vach*) tarz, yol.
v. 065/01

vech-i aḥsen en güzel tarz.
v.-i a. 057/02

veche (< Ar. *vacha*^f) yön, istikamet.
v. 152/05

vedā' (< Ar. *vadā'*) veda, ayrılma, ayrılış.
v. 034/03

vedā' kıl- veda etmek, ayrılmak.
v. k.-dı 239/21
v. k.-ıp 043/17, 188/04
v. k.-iptur 212/21

vedād (< Ar. *vadād*) dostluk.
v. 056/20

vedī' at (< Far. < Ar. *vadī'a*^f) emanet.

vedī' at-i ḥayāt hayat emaneti, can.
v.-i ḥ.+nı 227/01
v.-i ḥ.+ını 059/18

vedī' at-i ḥayāt kıl- vefat etmek, ölmek
v.-i ḥ. k.-dı 240/10, 258/09
v.-i ḥ. k.-ıp 156/10, 239/20

vefā (< Ar. *vafā'*) vefa, sözünde durma; sevgide bağlılık ve sadakat.
v. 009/18, 055/19, 063/10, 107/12, 118/19, 166/02, 195/06, 219/16, 249/20,
253/19
v.+dın 256/05

vefā kıl- sözünde durmak, bağlılık göstermek; sevgi ve dostluk göstermek.
v. k.-dı 009/13, 112/20
v. k.-ğay 009/20, 209/21
v. k.-ıp 096/08
v. k.-madı 071/09, 144/21
v. k.-mas 009/17
v. k.-masa 096/09
v. k.-maslar 081/02

v. k.-mas  r-di 046/19

vef d r (< Ar. *va  * ' ve Far. *-d r*) vef lı.

v. 072/07

Vef d r  zel ad.

V. 193/05

Vefa H  t n  zel ad.

V.+nı 158/04

vef lık (< Ar. *va  * ' ve T . *+lık*) vefalı.

vef lık kıl- vefalı etmek.

v. k.-ıp 130/21

vef t (< Ar. *va  t*)  l m.

v. 040/12, 045/07, 209/03, 213/04, 232/04, 261/18

v.+ı 035/16, 094/02, 184/17, 216/08, 219/03

v.+ıda 184/04, 195/21, 217/01, 221/06, 227/02

v.+ıdın 004/13, 037/07, 045/13, 045/15, 052/09, 056/02, 199/08, 204/06, 238/13

v.+ını 030/18, 035/14, 052/03, 186/11, 222/02, 262/03

vef t bol- vefat etmek, ölmek.

v. b.-dı 002/01, 003/19, 007/03, 013/12, 014/03, 014/17, 039/13, 040/17, 041/13, 042/17, 043/04, 043/20, 045/12, 056/13, 059/07, 059/08, 061/09, 063/05, 068/01, 075/19, 091/05, 094/03, 099/06, 108/13, 110/06, 123/02, 184/19, 196/05, 201/13, 203/13, 209/09, 213/01, 225/09, 227/08, 238/16, 238/17, 239/20, 240/08, 240/09, 246/21, 248/06

v. b.-dılar 010/21, 100/18, 238/18

v.- anda 046/17

v.-up 011/20, 044/14, 044/20, 046/10, 046/13, 102/17, 121/07, 156/09, 212/13, 231/10

v.-uptur 006/02, 035/05, 170/16, 211/04, 219/19

vef t kıl- vefat etmek, ölmek.

v. k.-dı 039/02

v. k.-ıp 007/11, 038/11

v. k.-iptur 041/19

ve- ayru-hu (< Ar. *va- ayru-hu*) ve benzeri.

v. 020/10

vehm (< Ar. *vahm*) korku, şüphe.

v. 116/20, 165/09

v.+d n 090/11

v.+idin 136/13

ve ila'll hi tev  k 'l-um r İşlerin rast gütmesi Allah'ın yardımıyla.

v. 015/13

ve-illā (< Ar. *va-illā*) yoksa, aksi hâlde.

v. 005/19

ve kâne zālike işte bu oldu.

v. 004/14

velī (< Far. *valē*) amma, fakat, lâkin.

v. 062/10, 096/15, 196/15, 262/08

velī-‘ahd (*valī-‘ahd* < *valiyy-i ‘ahd* < Ar. *valiyyu’l-‘ahd* < Ar. *valī* ve Ar. *‘ahd*)

veliaht, hükümdardan sonra tahta çıkacak kişi.

v. 059/03, 150/02, 195/21

velī-‘ahd kıl- veliaht tayin etmek.

v. k.-ğaylar 039/07

v. k.-ıp 008/19, 017/11, 017/17, 196/19

Velī Bēg Özel ad.

V. 244/15

ve-līkin (< Ar. *va*, Far. *lēkin*) ama, lâkin.

v. 169/10

ve’l-inşāf ve’l-ḥaḳḳ (< Ar.) hakka ve insafa andolsun.

v. 078/05

veliyy (< Ar. *valiyy*) Allah’ın dostu ve sevgili kulu; sahip.

v. 122/11

veliyy-i ni‘met (< Ar.) nimet, sahibi.

v.-i n.+imdür 071/20

velvele (< Ar. *valvala’*) gürültü, yaygara.

v. 029/18, 144/13

ve mine’llāhi’t-tavfiḳ Muvaffakiyet sadece Allah'tandır.

v. 063/09

ve’r (< Fars. *va agar* karşılığında) ve eğer.

v. 063/18

vera’ (< Ar. *vara’*) haramdan kaçınma, kötülüklerden sakınma, takva.

v. 024/05

ve şallā’llāhu ‘alā Muḥammedin ve alihi ecma’in ve selleme teslīmen keşīren

keşīren Allah’ın salat ve bol bol selamı Muhammed ve bütün ehl-i beyt üzerine olsun.

v. 085/20, 21

vesī' (< Ar. *vasī'*) geniş.
v. 138/08, 173/04

vesīle (< Ar. *vasīla'*) bahane, sebep; yol, vasıta.
v.+si 010/16

vesīle kıl- vasıta yapmak.
v. k.-ip 088/18, 161/18

ve's-selām (< Ar. *va*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *salām* ile *va's-salām*) işte o kadar, son söz budur.
v. 038/06, 239/18

ve'ş-şulḥu ḥayr barışta hayır vardır.
v. 081/03

Vestān Özel ad.
V.+ğa 106/12

vesvese (< Ar. *vasvasa'*) şüphe, kuruntu.
v.+si 001/08

vesvese kıl- vesvese etmek.
v. k.-dı 087/15
v. k.-dılar 091/14

ve't-tevfīk Allah'ın yardımı.
v. 066/20

ve't-ṭīn balçık.
v. 066/04

veyā (< Ar. *va*, ve Far. *yā*) veya.
v. 143/13

veyl (< Ar. *vayl*) yazık, vah vah.
v. 196/16

Veysāl Özel ad.
V. 185/15, 185/16

Veys Tarḥān Özel ad.
V. 227/14

vezāret (< Far. < Ar. *vizāra'*) vezirlik.
v.+ni 045/17, 048/07

vezāyif (< Ar. *vazā'if*) vazifeler.

v.+i 132/01

vezir (< Ar. *vazir*) vezir.

v. 044/08, 047/15, 063/10, 182/08, 187/17, 260/08, 260/13, 260/14, 260/17

v.+i 044/06, 045/11, 059/15, 255/05, 260/19

v.+ka 155/15

v.+ni 260/08

vifak (< Ar. *vifak*) barış.

v. 021/01

vilayāt (< Ar. *vilāya'* 'ın çoğul eki *-āt* almış şekli *vilāyāt*) vilayetler, iller.

v. 168/13

v.+ıda 229/05

vilāyet (< Far. < Ar. *vilāya'*) vilayet, il.

v. 011/03, 011/06, 017/19, 032/20, 038/10, 058/07, 058/10, 126/07, 136/09,

158/15, 159/06, 187/01, 211/03, 238/20, 244/10, 246/07, 246/20, 249/21

v.+de 002/03, 002/10, 011/11, 040/12, 045/10, 048/19, 050/12, 115/02, 144/15, 145/18, 248/18

v.+din 020/21, 048/08, 111/04

v.+ğa 255/02

v.+i 130/17, 152/16, 158/13, 164/08, 173/12, 182/01, 203/06, 237/06, 241/14, 246/14, 247/02, 255/10, 258/10

v.+ide 014/04, 043/13, 069/02, 099/16, 191/17, 230/12, 244/20, 258/05

v.+idin 104/03, 186/10

v.+ığa 002/16, 013/19, 014/01, 020/19, 029/11, 038/07, 040/11, 042/05, 043/14, 045/08, 050/11, 060/05, 071/04, 083/12, 087/05, 093/06, 096/18, 097/12, 104/04, 105/08, 119/20, 121/18, 129/04, 135/02, 135/03, 154/10, 158/11, 158/16, 160/15, 176/06, 186/16, 186/17, 188/13, 188/15, 199/20, 208/10, 208/11, 211/13, 222/02, 226/15, 228/18, 230/05, 233/12, 237/02, 237/04, 237/10, 238/13, 242/06, 245/17, 246/15, 247/17, 258/18

v.+ini 034/19, 068/13, 070/01, 071/18, 097/11, 105/11, 106/20, 108/15, 127/14, 157/16, 158/20, 171/19, 190/13, 214/12, 232/06, 237/02, 245/18

v.+iniñ 046/19, 168/07, 249/15

v.+ka 019/01, 022/19, 043/02, 094/18, 104/08, 104/12, 157/01, 242/02, 251/13, 254/07

v.+ler 237/10, 242/13

v.+lerde 028/20, 225/12

v.+leri 189/20

v.+lerige 075/16

v.+leriğa 081/16, 134/16, 210/14, 213/13, 222/07, 248/13

v.+lerini 002/17, 061/12

v.+lerni 031/08, 042/15, 182/15, 238/01

v.+ni 004/13, 007/16, 029/11, 089/19, 090/18, 104/04, 121/07, 126/17, 181/09, 181/18, 187/16, 193/09, 202/03, 204/04, 206/02, 206/08, 211/03, 212/09, 243/05, 244/20, 247/17, 255/15

v.+niñ 042/19

v.+te 237/21, 247/15

v.+tin 208/06

vilāyet-me'āb vilayete sığınak olan, vilayeti koruyan (kimse),
v. 212/14

vīrān (< Far. *vīrān*) yıkık, harap.

vīrān kıl- harap etmek, yıkmak.
v. k.-dılar 136/11, 168/15

vuḳū' (< Ar. *vuḳū'*) olma, meydana gelme.
v. 067/16, 135/05

vuḳū' tap- olmak, meydana gelmek.
v. t.-ğandur 035/14
v. t.-ıp-turur 031/13
v. t.-tı 022/13, 022/17, 025/19, 067/15, 250/17, 253/07

vuḳūf (< Ar. *vuḳūf*) haberli olma, bilgi.
v. 107/05, 125/06, 125/18, 242/16
v.+1 077/05

vuḳūfsız (< Ar. *vuḳūf* ve Tü. +*sız*) habersiz.
v. 055/19

vuṣūl (< Ar. *vuṣūl*) ulaşma, erişme.
v.+ğa 107/14
v.+ıdın 001/06

vuḏū (< Far. < Ar. *vuḏū'*) abdest alma.

vuḏū kıl- abdest almak.
v. k.-maḳḳa 052/18

vü (< Far. *vu*) ve.

v. 006/16, 007/11, 010/10, 011/05, 015/09, 015/13, 016/10, 016/11, 018/06,
019/11, 021/01, 021/15, 023/06, 024/03, 026/11, 026/17, 026/20, 027/16,
028/10, 028/17, 029/03, 029/08, 029/18, 029/19, 029/21, 030/09, 030/21,
034/12, 038/04, 042/10, 043/02, 044/03, 044/09, 046/10, 048/06, 048/10,
052/13, 053/08, 055/08, 055/19, 055/21, 056/19, 056/20, 057/01, 057/03,
058/02, 058/08, 058/16, 063/01, 065/06, 065/14, 066/05, 066/07, 066/16,
068/04, 068/05, 068/06, 072/09, 075/03, 075/10, 077/18, 080/20, 087/01,
087/02, 087/03, 089/21, 090/04, 091/19, 091/21, 092/03, 094/03, 096/18,
100/04, 102/16, 104/06, 105/13, 107/13, 111/08, 117/18, 121/12, 124/12,
126/10, 126/13, 128/17, 133/08, 136/14, 143/07, 143/20, 148/02, 149/12,
149/13, 150/07, 150/09, 150/10, 153/11, 153/16, 155/17, 155/19, 156/16,
158/12, 158/19, 159/04, 159/13, 160/05, 161/11, 162/01, 163/10, 163/14,
164/09, 164/12, 164/17, 166/17, 166/18, 167/11, 167/16, 168/11, 168/12,
169/07, 169/09, 169/19, 170/04, 170/14, 172/06, 172/16, 173/05, 174/15,
175/07, 175/13, 176/15, 182/05, 183/04, 185/20, 186/20, 189/13, 189/14,
190/02, 190/04, 190/09, 191/19, 195/06, 195/09, 195/21, 196/15, 196/20,

196/21, 197/16, 198/09, 198/13, 199/20, 203/02, 205/14, 207/20, 209/05, 217/17, 218/15, 220/06, 221/09, 221/19, 222/10, 222/15, 224/16, 225/01, 225/07, 226/06, 226/08, 226/09, 226/17, 227/08, 234/13, 236/04, 236/09, 239/19, 241/13, 241/16, 242/06, 244/02, 244/11, 245/15, 246/07, 246/13, 246/19, 247/10, 249/07, 249/13, 251/03, 251/11, 253/19, 255/11, 255/19, 255/20, 257/09, 257/12, 258/14, 259/03, 259/19, 260/11, 260/22, 261/13, 261/17, 262/01

vücūd (< Ar. *vucūd*) vücut, beden; varlık.

v. 046/19, 089/04

v.+ı 258/21, 261/21

v.+ıdın 001/10, 119/13, 152/02, 195/13, 246/07, 252/20

v.+ığa 120/02

v.+ın 255/16

v.+ını 065/11, 178/07

v.+ka 261/14

vücūh (< Ar. *vach*'in çoğulu *vucūh*) görünüşler; aşamalar; memleketin ileri gelenleri.

v. 163/16, 236/11, 256/07

vüs'at (< Far. < Ar. *vus'a'*) genişlik.

v.+i 148/10, 193/21

vüşkâ (< Ar. *vuskâ*) sağlam, kuvvetli.

v. 164/21

Y

yā (I) (< Far. *yā*) ya, ya da, yahut.

y. 007/14, 015/01, 030/02, 036/14, 037/04, 051/11, 064/13, 095/03, 111/11, 123/14, 172/15, 203/03, 211/01, 240/14, 249/13, 250/08

yā (II) (< Ar. *yā*) ey!

y. 024/06

yābān (< Far. *yābān*) çöl, sahra.

y.+da 118/14

yād (< Far. *yād*) anma, hatırlama.

y. 259/04

yada yada taşı, yağmur yağdırdığına inanılan taş.

y. 011/19

yada kıl- yada taşı ile yağmur yağdırmak.

y. k.-mak 011/19

yadaçılık (< *yada* ve Tü. +*çılık*) yada taşı ile yağmur yağdırma.

y. 011/19

yadağ (< ET *yadağ*) *yaya*.

y. 007/19, 024/01, 026/07, 056/01, 060/07, 061/03, 067/10, 070/17, 071/16, 074/19, 078/13, 084/16, 085/05, 101/11, 113/20, 116/15, 125/21, 131/10, 131/12, 134/12, 137/18, 139/16, 140/09, 140/21, 142/10, 146/12, 147/09, 165/08, 178/04, 179/01, 192/11, 193/03, 194/13, 202/16, 206/16, 235/21, 259/18

y.+dın 194/09

y.+lar 101/14, 134/07, 164/18, 204/15

y.+largā 157/07

y.+larım 190/14, 193/05

yādigār (< Far. *yād-gār*) *yadigar*, *hatıra*.

y. 148/05, 217/11

Yādigār Barulas Özel ad.

Y. 091/18, 113/18, 121/05, 132/11, 147/04, 165/04

Yādigār Barulas Şāh Arulat Mīrzā Özel ad.

Y. 197/06

Yādigār-ı Andhūdī Özel ad.

Y. 176/21

Yādigār-i Andhūdī Özel ad.

Y.+ni 106/15

Yādigār Mīrzā Özel ad.

Y. 234/07

Yādigār Muḥammed Mīrzā Özel ad.

Y. 236/06, 236/11, 236/14

Y.+ğa 234/19, 236/08, 236/12

Y.+nı 236/17

Y.+nıñ 236/07

Yādigār Şāh Arulat Özel ad.

Y. 203/18

Yāfeş Özel ad.

Y. 011/06, 011/16, 012/03, 012/18

Y.+ni 011/18

Y.+nıñ 011/20, 011/21

Yāfeş bin Nūḥ Özel ad.

Y. 010/06, 011/13

yağ- (< ET *yağ-*) *yağmak*.

y.-adur ır-di 183/07

y.-ar  r-di 117/04
y.-dı 073/17, 157/03
y.- p 092/08

yağdur- (< *yağ-tur-*) yağdırmak.
y.-dılar 131/20

yağı (< ET *yağı*) düşman.

y. 001/03, 008/17, 032/21, 034/17, 042/14, 045/18, 048/03, 049/01, 071/08,
073/15, 074/10, 081/18, 082/01, 083/01, 083/08, 083/13, 087/15, 087/16,
087/20, 088/10, 089/02, 089/07, 093/04, 093/14, 093/17, 099/14, 101/03,
101/16, 104/03, 105/18, 108/09, 109/08, 109/10, 109/11, 109/16, 109/17,
109/19, 111/02, 113/17, 116/15, 133/17, 142/19, 143/09, 143/19, 145/08,
153/01, 157/18, 176/06, 187/18, 190/14, 191/16, 191/21, 197/12, 199/01,
199/05, 199/19, 200/04, 201/08, 202/14, 202/15, 203/06, 203/11, 209/04,
209/16, 210/06, 210/07, 211/04, 221/19, 221/21, 237/15, 237/21, 243/07,
250/16, 253/11
y.+dın 090/17, 105/20, 116/07
y.+durlar 034/06
y.+ğa 105/17
y.+lar 046/14
y.+mı 071/09, 074/02, 091/04, 093/19, 108/21
y.+nı  042/11, 042/13, 116/13, 251/15

Yağlı Bey  zel ad.
Y. 104/07, 117/11

Yağlı Bey-i Behr n  zel ad.
Y. 132/02, 132/04

yağmur (< ET (Uyg.) *yağmur*) yağmur. (krş. *yamğur*).
y. 060/13, 073/17, 192/09, 206/06, 217/05
y.+ı 254/21

yağ (< Far. *yağ*) buz.
y. 050/03, 134/02, 134/09, 195/07, 195/08

yağşı (< ET (Uyg.) *yakşı*) iyi, güzel.

y. 009/11, 009/15, 012/10, 018/08, 022/06, 026/12, 029/21, 038/13, 039/02,
040/14, 043/01, 049/09, 059/09, 063/14, 063/18, 068/13, 075/15, 090/07,
103/09, 105/21, 106/21, 108/17, 109/15, 112/03, 112/10, 113/08, 116/18,
120/10, 121/11, 124/18, 133/01, 133/11, 134/21, 144/01, 145/05, 150/17,
158/13, 160/18, 162/02, 164/11, 172/03, 173/08, 176/08, 190/04, 197/19,
198/12, 198/14, 199/20, 199/21, 202/06, 206/17, 212/19, 215/06, 220/21,
229/02, 235/06, 235/08, 260/05, 260/11

yağşı kıl- iyi yapmak.
y. k.-dın 158/02

yağşıla- (< *yağşı+la-*) onaylamak, uygun bulmak.

y.-may 242/09

yaḥşılığ (< *yaḥşı*+*lğ*) iyilik, güzellik.
y.+ı 118/20

yaḥşılık (< *yaḥşı*+*lık*) iyilik, güzellik.
y. 051/02, 063/11, 241/21, 242/01
y.+ı 241/09
y.+nı 038/02, 245/11
y.+tın 180/09
y.+tur 146/05

yaḥşılık kıl- iyilikte bulunmak.
y. k..! 219/16
y. k.-ıp 114/20
y. k.-ıp-men 080/01

yaḥşırağ (< *yaḥşı*+*rağ*) daha iyi, daha güzel.
y. 024/19, 060/07, 239/07
y.+tur 096/10

yāḥūd (< Far. *yāḥūd*) yahut, veya.
y. 154/02, 159/14, 246/18

Yahyā Özel ad.
Y. 140/12, 196/06

yağ- (I) uygun gelmek, beğenmek.
y.-madı 004/01

yağ- (II) (< **ya-k-*) yakmak.
y.-ıp 221/01

yağa (< ET (Uyg.) *yağa*) yaka; kenar, kıyı.
y.+nı 196/15
y.+sı 032/14, 090/09, 106/12, 108/07, 130/18, 135/19, 143/03
y.+sıda 002/04, 007/13, 031/17, 033/14, 061/01, 070/02, 071/04, 072/02,
072/04, 072/10, 073/16, 074/14, 079/10, 083/07, 091/01, 119/10, 121/19,
129/17, 130/05, 130/08, 130/13, 146/14, 149/02, 165/15, 168/11, 183/02,
184/06, 187/19, 192/06, 198/20, 229/11, 231/10, 237/08, 238/10, 244/13,
245/02, 245/13, 245/18, 250/12
y.+sıdadur 105/04, 148/12
y.+sıdın 022/07, 077/12
y.+sığa 052/18, 078/20, 090/11, 096/07, 120/07, 134/21, 143/12, 201/15,
202/07, 224/07, 234/12, 248/21, 252/10, 253/01
y.+sığaça 056/16
y.+sın 111/17, 206/04

yağala- (< *yağa*+*la-*) sahil boyu yürümek, kıyısı boyunca gitmek.
y.-p 102/08

yaķaza (< Ar. *yaķaza'*) uyanıklık (tasavvufta *manevî uyanıklık*.)
y. 226/08

yaķın (< ET (Uyg.) *yakın*) yakın.

y. 005/18, 008/17, 009/14, 026/05, 029/16, 032/20, 035/04, 057/12, 061/01,
061/20, 083/08, 098/05, 128/02, 128/09, 132/14, 133/21, 145/12, 146/13,
151/11, 154/12, 163/19, 168/17, 176/10, 180/02, 183/14, 186/17, 195/21,
196/20, 202/03, 212/21, 213/10, 214/14, 229/13, 231/02, 231/07, 231/13,
232/19, 245/13, 250/21, 252/16, 258/14, 259/02, 259/19
y.+da 025/03, 071/19, 184/08
y.+dur 042/05
y.+ıda 054/21
y. turur 200/10

yaķınraķ (< *yaķın+raķ*) daha yakın.
y. 146/16

yaķtur- tasdik etmek.
y.-up 240/15

Ya'ķūb Özel ad.
Y. 177/18
Y.+nı 176/12

Ya'ķūb Çelebi Özel ad.
Y.+ğa 184/01

Ya'ķūb Kōtval Özel ad.
Y. 180/16

yāķūt (< Ar. *yāķūt* < Yunanca.) yākut.
y. 092/01, 150/09, 216/12

yalanġaç (<< ET *yalıġ+ġaç*) çıplak, açık.
y. 016/19, 094/20
y.+durlar 139/18

yalanġaç kıl- çıplak hâle getirmek, açmak.
y. k.-ıp 021/09, 117/17, 205/10

yalavaç (< İrani dil(?)) elçi.
y. 057/09
y.+ķa 058/14
y.+nı 031/16

yalġan (< ET (Uyg.) *yalġan*) yalan.
y. 015/01, 037/05, 111/07
y.+dur 228/18

yalğuz (< ET (Uyg.) *yalañuz*) yalnız.

y. 015/06, 022/10, 065/17, 069/15, 089/06, 093/08, 094/20, 096/07, 108/05,
118/04, 202/15, 208/19, 225/05
y.+dur 205/18

yalın (< ET *yalıñ*) çıplak, yalın.

y. 223/12

yalıñ (< ET *yalıñ*) çıplak.

y. 065/03

Yalman Özel ad.

Y. 177/18

Yām Özel ad.

Y. 138/21

Y.+dın 081/07

Y.+ğa 079/16, 254/01

yaman (< ET (Uyg.) *yaman*) kötü, fena.

y. 008/09, 008/11, 010/13, 015/20, 034/07, 044/08, 047/01, 051/09, 067/12,
093/20, 098/13, 140/13, 156/18, 157/13, 157/14, 167/18, 172/05, 174/20,
192/09, 197/19, 199/15, 201/15, 202/17, 204/06, 207/09, 211/08, 216/07,
232/12, 232/14, 237/12, 250/18

y.+ın 190/04

y.+larıdurlar 037/04

yaman kıl- kötülemek.

y. k.-dı 051/09

Yaman Hân Özel ad.

Y. 025/15

Yaman Kend Özel ad.

Y. 031/13

yamanlık (< *yaman*+*lık*) kötülük, fenalık.

y. 035/01, 055/12, 255/16

y.+nı 219/15

y.+tur 146/05

yamanlık kıl- kötülük yapmak.

y. k.-dım 219/16

y. k.-mağay 005/06

yamğur (< ET (Uyg.) *yağmur*) yağmur. (krş. *yağmur*).

y. 095/06, 103/21, 114/19, 117/04, 125/20, 183/07

yan (< ET *yan* < AT **yān*) yan, taraf.

y.+da 052/14, 254/21

y.+dın 025/14, 140/01, 160/04, 178/03, 193/02, 256/04
y.+ıda 180/14, 232/03, 251/19, 254/10
y.+ını 246/03

yan- (< ET *yan-*) dönmek, geri dönmek.

y.-ar 076/02

y.-arğa 232/18

y.-dı 004/03, 007/03, 028/06, 038/17, 039/12, 060/11, 071/04, 073/02,
082/08, 082/12, 083/12, 089/02, 089/16, 093/06, 093/14, 094/11, 095/15,
100/19, 103/02, 103/10, 108/04, 110/02, 111/06, 121/20, 130/19, 151/05,
155/01, 157/06, 162/08, 168/04, 172/18, 193/04, 199/05, 201/02, 201/11,
202/08, 202/16, 205/20, 206/03, 208/02, 210/06, 211/03, 211/13, 212/03,
212/07, 220/08, 220/11, 231/08, 248/17, 250/18, 258/06

y.-dılar 019/16, 020/05, 034/15, 036/01, 042/16, 048/21, 049/18, 058/12,
067/11, 068/15, 072/18, 074/19, 078/10, 080/10, 081/19, 082/06, 082/20,
089/08, 089/09, 094/10, 101/01, 105/18, 106/08, 108/21, 109/04, 113/15,
116/11, 124/02, 126/18, 129/13, 142/18, 143/06, 143/10, 145/16, 145/20,
146/08, 146/15, 149/10, 159/20, 160/12, 166/19, 176/14, 183/15, 201/01,
206/08, 207/05, 210/14, 214/09, 219/13, 222/07, 228/20, 232/06, 243/13,
245/06, 245/21, 248/07, 256/14, 257/21, 259/21, 260/05, 260/13

y.-dılar èr-se 259/22

y.-dı èr-se 166/17, 238/12

y.-dük 210/16

y.-ğan 176/09

y.-ğanı 093/04, 103/19

y.-ğanını 074/21

y.-ğay 173/20

y.-ğaylar 021/01

y.-ıñız 022/12

y.-ıp 008/04, 008/21, 009/05, 010/16, 013/10, 018/21, 019/01, 022/12,
025/08, 026/09, 029/16, 032/14, 034/12, 046/15, 047/06, 047/14, 047/15,
052/20, 054/12, 055/06, 059/01, 062/11, 068/12, 068/20, 069/01, 070/05,
070/20, 073/07, 074/07, 076/11, 077/01, 078/11, 078/15, 079/02, 080/15,
081/12, 081/21, 082/03, 082/20, 083/01, 087/05, 089/11, 090/20, 091/10,
092/09, 093/12, 093/18, 094/01, 094/03, 094/14, 095/12, 096/10, 096/19,
097/03, 099/05, 100/06, 100/09, 102/16, 104/06, 105/19, 108/03, 108/07,
108/11, 109/13, 110/08, 111/14, 113/04, 113/09, 113/14, 113/17, 114/04,
114/05, 114/06, 114/14, 116/17, 123/18, 123/21, 126/13, 130/11, 131/09,
132/16, 133/06, 133/16, 136/16, 138/20, 140/19, 145/04, 149/01, 149/16,
151/13, 154/09, 156/16, 156/19, 157/11, 157/16, 158/21, 159/14, 162/06,
165/01, 166/03, 168/19, 169/02, 176/14, 180/16, 184/16, 189/16, 189/18,
193/04, 193/09, 197/05, 199/01, 201/04, 202/18, 206/06, 207/15, 209/16,
210/12, 214/01, 216/02, 220/10, 221/05, 223/02, 225/01, 225/18, 226/03,
226/05, 226/15, 230/06, 230/15, 236/05, 242/07, 245/14, 247/16, 249/01,
249/04, 250/16, 253/17, 254/05, 255/06, 260/01, 261/11

y.-iptur 183/05

y.-madı 118/15

y.-mağaylar 008/17

y.-mağını 116/13

y.-mas-mèn 259/23

y.-nız 082/19

yana (I) (< ET *yana*) yine, yeniden, bir kere daha.

y. 006/05, 012/20, 016/13, 018/21, 022/12, 026/15, 028/01, 037/13, 041/02, 046/15, 048/07, 048/20, 059/07, 066/13, 067/14, 070/15, 072/19, 073/14, 080/01, 087/14, 091/06, 092/01, 093/02, 093/21, 094/01, 094/18, 095/17, 099/14, 101/15, 104/09, 111/11, 115/21, 118/01, 118/18, 123/08, 124/04, 128/08, 128/16, 132/20, 138/10, 140/01, 144/21, 156/12, 165/14, 168/06, 170/08, 173/21, 195/21, 196/04, 203/06, 203/18, 211/07, 217/20, 237/13, 247/15, 249/13, 252/20, 255/16, 258/05, 259/07

yana (II) (< *yan-a*) başka, öteki, sonraki, ertesi.

y. 005/07, 007/14, 008/03, 008/14, 012/11, 023/20, 025/07, 025/12, 026/10, 042/10, 048/20, 048/21, 056/05, 058/02, 061/04, , 067/05, 067/12, 069/17, 074/05, 076/03, 077/09, 078/18, 079/05, 079/11, 088/10, 090/14, 098/13, 101/17, 119/21, 126/11, 128/06, 128/21, 130/21, 135/11, 144/13, 145/04, 146/10, 150/08, 164/06, 165/12, 166/10, 174/16, 200/17, 205/18, 206/10, 215/15, 217/04, 236/02, 236/12, 244/06

yanç- (< ET (Uyg.) *yanç-*) ezmek.

y.-ıp 080/06

yandaş- (< *yandaş-*) birbiriyle omuz omuza durmak.

y.-a 042/02, 056/07

yandur- (I) (< ET *yan-tur-*) döndürmek.

y.-a bër-geyler 190/07

y.-dı 069/05, 098/13, 114/19, 117/21, 123/06, 123/07, 125/16, 128/16, 129/04, 130/05, 134/17, 138/17, 140/04, 144/21, 159/18, 164/13, 186/17, 193/11

y.-dılar 077/14, 192/07, 192/18, 215/14

y.-ğay 161/19

y.-ğaylar 060/12

y.-madı 148/14

y.-sunlar 199/20

y.-up 009/07, 044/04, 086/18, 087/18, 098/21, 106/06, 120/03, 120/06, 129/19, 129/21, 135/01, 139/13, 141/01, 141/19, 142/15, 160/11, 162/18, 173/20, 186/16, 193/14, 210/17, 255/21

y.-up-biz 020/21

yandur- (II) (< *yan-tur-*) yandırmak, yakmak.

y.-dılar 014/08, 072/16, 117/13

y.-up 020/05, 038/09, 086/18, 152/09

yañı (< ET (Uyg.) *yañı*) yeni.

y. 239/15, 255/15

ya'nī (< Ar. *ya'nī*) yani, sözün kıtası.

y. 006/04, 006/07, 010/11, 010/12, 010/13, 011/09, 011/16, 018/03, 020/10,

026/10, 028/17, 031/08, 031/13, 048/12, 056/14, 056/18, 064/06, 086/16,
132/09, 139/13, 148/20, 155/02, 159/09, 161/20, 162/12, 176/19, 184/20,
198/15, 207/03, 215/17, 246/01, 254/15, 262/11

Yanmas Özel ad.

Y.+ğa 037/09

Y.+nı 037/11

yap- (< ET (Uyg.) *yap-*) kapamak, örtmek.

y.-ıp 098/04

yapın- (< *yap-in-*) örtünmek, kapanmak.

y.-ıp 167/04

yapış- (< *yap-(ı)ş-*) gizlenmek, saklanmak.

y.-tılar 098/04

yapuş- (< *yap-ış-*) yapışmak.

y.-tılar 204/16

y.-up 090/13

yār (< Far. *yār*) dost.

y. 016/01, 034/07, 049/09, 065/19, 092/01, 093/11, 126/03, 201/17, 205/06,
205/17, 206/09, 209/14, 211/13, 230/16, 238/21, 252/05

y.+dur 202/21

yār èt- dost etmek.

y. è.-ıp 245/11

yār kıl- dost etmek.

y. k.-dı 111/08, 207/19

y. k.-ıp 203/08, 203/18, 208/05

yar- (< ET (Uyg.) *yar-* < AT **yār-*) yarmak, yarıp açmak.

y.-dı 178/11

y.-dılar 027/07

y.-ıp 027/07, 101/17

yārā (< Far. *yārā*) güç, kuvvet.

y.+mda 055/20, 055/21

yara- (< ET *yara-*) yaramak, iş görmek.

y.-mas 021/07, 260/02

y.-ğay 261/21

yarağ (< ET (Uyg.) *yarağ*) hazırlık; araç, gereç. (krş. *yarak*)

y. 071/03, 206/14, 220/18, 260/03

y.+ı 055/07, 095/13, 097/01, 250/15

yarağ èt- hazırlık yapmak.

y. è.-ip 261/11

yarağ kıl- hazırlık yapmak.

y. k.-alıñ 220/21

y. k.-ıp 261/19

yarağ (< ET (Uyg.) *yarağ*) hazırlık; araç gereç; silah. (krş. *yarağ*).

y. 043/15, 076/06, 104/10, 140/14, 140/15, 155/05, 194/05, 208/16, 236/01, 244/17, 257/18

y.+ların 072/08

y.+larını 082/13

yaralıq (< *yara+lıq*) yaralı.

y. 102/12, 104/17, 108/05, 201/12, 225/05, 248/21

Yār ‘Alī Özel ad.

Y. 188/08

Y.+niñ 188/11

Yār ‘Alī Mīrzā Özel ad.

Y. 216/06

Y.+mı 216/03, 216/07

Yār ‘Alī-yi Mūşılı Özel ad.

Y.+ğa 124/17

Yār ‘Alī-yi Oyirat Özel ad.

Y. 124/17

yarar (< *yara-r*) yarar, fayda.

y.+ığa 239/11

yaraş (< *yar+a-ş* < Far. *yār*) barış, dostluk.

y. 113/21, 229/16, 253/02

yaraş- (< *yara-ş-*) uzlaşmak, barışmak.

y.-ıp 072/11, 164/09

y.-sa 253/04

yaraşa (< *yara-ş-a*) uygun, layık.

y. 016/12, 053/21, 136/15, 165/18

yaraştur- (< *yara-ş-tur-*) barıştırmak, uzlaştırmak.

y.-up 026/16

yaratquçı (< ET *yarat-ğu+çı*) yaratıcı, Allah.

y.+ğa 178/06

Yardı Özel ad.

Y. 196/09

yāre (< Far. *yāra*) bilezik.
y. 091/21, 239/19

yargū (< ET (Uyg.) *yargū*) yargı, karar, dava.

yargū sor- hukuki yargı istemek.
y. s.-up 017/10, 159/16, 170/21, 171/01
y. s.-dılar 048/11

yarım (< ET (Uyg.) *yarım*) yarım.
y. 076/10, 080/12, 080/13, 103/07, 120/11, 162/04, 206/19, 207/07, 234/18
y.+1 027/04, 120/12

yārīlġ (< Far. *yārī* ve Tü. +*lġ*) istek.
y.+1 024/07

Yarkent Özel ad.
Y.+ni 156/13

yarlıġ (< ET (Uyg.) *yarlıġ*) ferman, buyruk. (krş. *yarlık*)
y. 044/11, 044/16, 048/05, 050/15, 054/04, 059/01, 075/10, 119/05
y.+ıda 055/18
y.+ıdın 205/15

yarlık (< ET (Uyg.) *yarlık*) ferman, buyruk. (krş. *yarlıġ*)
y. 185/02

yarlık kıl- emretmek.
y. k.-ıp 203/12

yarmaġ (< ET (Uyg.) *yarmak*) akçe, para. (krş. *yarmaġ*).
y. 075/03, 112/10, 132/10, 135/09, 141/07, 189/05, 191/12
y.+1 228/11
y.+ını 190/07
y.+larını 075/07
y.+nı 190/12, 197/19

yarmak (< ET (Uyg.) *yarmak*) akçe, para. (krş. *yarmaġ*)
y. 075/05, 181/08, 188/03, 219/10, 249/11

yarmaş- (< ET *yarma-ş-*) tırmanmak (krş. MK *yarman-* "bir yüksek yere tırmanmak")
y.-tılar 139/21

yaruġ (< ET *yaruk*) aydınlık, parlak.
y. 013/04, 148/16

yaruġlġ (< *yaruġ+lġ*) aydınlık, parlaklık.
y.+1 012/08

yaruğluğ (< *yaruğ*+*luğ*) aydınlık, parlaklık.
y.+nı 012/10

yaruğluk (< *yaruğ*+*luk*) aydınlık, parlaklık.
y. 014/21

Yaruğ Oğlan Özel ad.
Y.+ka 132/18

Yaruğ Têmür Özel ad.
Y. 095/09
Y.+ni 095/06

yasa- (< Mo. *casa-*) yapmak, düzmek; süslemek (Lessing, 1039a)
y.-dı 075/01, 087/12, 097/02, 112/06, 158/15
y.-dılar 026/04, 138/09, 161/05, 167/02, 169/18
y.-ğan 161/06
y.-p 010/19, 012/16, 013/10, 022/04, 026/13, 073/16, 087/12, 096/19, 115/06, 118/08, 121/03, 130/19, 138/19, 139/15, 147/03, 147/10, 165/12, 173/20, 183/07, 183/09, 184/14, 185/16, 192/10, 201/17, 207/07, 213/10, 242/08, 252/01
y.-ptur 106/14
y.-pturlar 167/01, 183/02, 184/07
y.-p èr-di 161/04, 189/19, 216/05
y.-p èr-diler 147/18, 160/02, 169/19, 183/12
y.-r 141/17

yasak (< Mo. *casağ*) kanun, intizam, usul; ceza (Lessing, 1039b).
y. 082/21, 090/16, 159/17, 165/12, 170/21, 171/01, 171/03, 171/06, 171/07, 215/07
y.+ığa 003/14
y.+ka 040/03, 048/05, 048/14, 050/14, 089/09, 094/08, 102/13, 102/21, 111/14, 112/13, 127/08, 145/07, 157/08, 159/18, 167/07, 190/16, 202/05, 212/02, 219/12, 246/06

yasakı (< *yasa-ki* < Mo. *casa-*) asker.
y.+lar 164/01

yasal (< *yasa-l* < Mo. *casa-*) saf, leşler alayı, asker düzeni.
y. 031/18, 073/16, 090/21, 116/07, 143/12, 146/02, 146/03, 147/03, 162/15, 165/13, 252/01
y.+dın 122/06
y.+ğa 118/12
y.+ığa 108/04
y.+nın 130/08

yasana- (< *yasa-n-* < Mo. *casa-*) süslenmek, hazırlanmak.
y.-ıp èr-di 175/09

Yasa Oğ(u)l Özel ad.

Y.+1 043/19

Yasa Oğul bin Toli Özel ad.

Y. 040/04

yasavul (< *yasa-ğul* < Mo. *casa-ğul*) zabıta memuru, çavuş (Lessing, 1040b)

y. 175/19

y.+lar 056/08, 116/18, 235/10

Yasavurī Özel ad.

Y.+ler 076/01, 078/16

Y.+lerğa 078/11

Y.+lerni 076/02

Yassı Daban Özel ad.

Y.+dın 092/18

yaş (< ET *yaş* < AT **yāš*) yaş, göz yaşı.

y. 021/08, 085/06

y.+ın 196/13

yaş (II) (< ET *yaş* < AT **yāš*) yaş, insanın yaşı.

y.+1 262/07

y.+ıda 047/19, 049/14, 050/02, 068/12, 084/18, 086/11, 097/07, 103/01, 122/13, 128/11, 154/19, 235/10

y.+ğa 235/16

yaşa- (< *yaş+a-*) yaşamak.

y.-dı 013/12

yaşar (< *yaş+a-r*) yaşında, yaşına ulaşmış.

y. 169/18, 256/20

yaşıl (< ET *yaşıl*) yeşil.

y. 175/10

yaşlıg (< *yaş+lıg*) yaşı olan.

y. 148/21, 177/11

yaşlık (< *yaş+lıg*) yaşı olan.

y. 015/15, 217/21

Yaşmut Özel ad.

Y. 044/18

yaşun- (< ET (Uyg.) *yaş-un-*) saklanmak, gizlenmek (*yaş-* "gizlemek, saklamak").

y.-dı 085/03, 085/05, 157/05

y.-up 178/01

y.-up ér-diler 150/11

yaşur- (< ET (Uyg.) *yaşur-*) gizlemek.

y.-dılar 035/14, 186/06

y.-uñ 035/10

y.-ur 083/04

yaşurun (< *yaş-ur-un*) gizli, gizlice.

y. 012/02, 012/13, 057/19, 071/05, 117/06, 141/15, 158/06, 160/09, 195/03,
198/16, 200/13, 243/10

y.+dur 024/10

yat (< ET (Uyg.) *yat* < AT **yāt*) yabancı.

y. 009/16, 040/16, 144/08

y.+lar 234/04

y.+nı 055/02, 081/01

yat- (< ET *yat-*) yatmak.

y.-ıp 111/11, 224/17

y.-iptur 061/17

y.-ipturlar 012/10

y.-ıp èr-di 137/20, 165/08

y.-kan 014/21

y.-tım 111/10

y.-ur 259/01

y.-ur-men 111/11

y.-ur-sen 111/11

Yatık-ı Şofî Özel ad.

Y.+nı 127/14

Y.+niñ 127/07

yatkur- (< *yat-gur-*) yatırmak.

y.-up 185/06

yav (< ET *yağt* (krş. Özb. *yāv*) düşman.

y. 258/15

yavuk (< ET *yağt-k*) yakın.

y. 022/14, 042/09, 061/02

yay (< ET (Uyg.) *ya* < AT **yā*) yay.

y. 031/18, 164/19, 175/09, 195/15

y.+nı 140/14

yay- (< ET (Uyg.) *yağ-* < AT **yāy-*) yaymak, sermek, açmak.

y.-dı 009/07

Yayığ Suyı Özel ad.

Y.+ğa 115/21

yaylak (< ET *yay+la-k*) yaylak, yazın geçirildiği yer.

y. 137/16, 208/09

y.+ım 205/04

y.+ta 087/14

y.+ka 261/20

yaz (< ET *yāz* < AT **yāz*) ilkbahar.

y. 027/03, 027/10, 030/15, 033/02, 033/12, 033/19, 034/10, 034/20, 036/06, 039/09, 039/19, 044/01, 044/12, 051/10, 053/21, 054/01, 070/05, 073/14, 075/01, 075/02, 091/15, 093/02, 096/21, 104/20, 105/15, 119/15, 121/04, 127/11, 172/02, 172/19, 174/10, 195/09, 232/18, 245/21, 248/17

y.+da 110/17, 134/09

yazğur- (< *yaz-ğur-* < AT **yāz-*) suçlamak, kabahatli görmek.

y.-up 157/07, 250/20

yazı (< ET *yaz-ı*) ova (EDPT s. 984b).

y. 025/11, 148/20

y.+da 021/16, 061/17, 106/10, 115/14, 115/15, 164/07, 234/09

y.+dur 123/14

y.+ğa 025/09, 026/20, 027/17, 027/20, 032/15, 033/15

y.+lar 010/18

y.+larda 016/19, 224/09

y.+largā 114/02

y.+nı 146/11

y.+sı 164/20

y.+sıda 053/12, 249/02

yazuğ (< ET *yazuk* < AT **yāzūk*) suç, günah.

y.+ın 091/11

yê- (< ET *yê-* < AT **yē*) yemek.

y.-diler 136/01

y.-sünler 231/02

y.-yip 070/14, 123/02, 196/03

y.-yip êr-di 108/13

yed (< Ar. *yad*) el.

yed-i beyzā "beyaz el", Hz. Musa'nın mucizelerinden biri olup Firavun'a karşı mucize olarak ışıklı görünen parlak eli.

y. 190/21, 195/21

yêdür- (< ET *yê-dür-*) yedirmek.

y.-üp 019/05

yegāne (< Far. *yagāna*) eşsiz, müstesna.

y. 097/19

yegānelik (< Far. *yagāna* ve Tü. +*lik*) teklik.

y. 056/20

yègirmi (< ET *yègirmi*) yirmi.

y. 002/14, 103/09, 106/14, 121/21, 152/12, 157/03, 161/05, 183/16, 192/13, 192/16, 192/18

yègirmi altı yirmi altı.

y. 156/21

yègirmi altınçı (< *yègirmi altı+nçı*) yirmi altıncı.

y. 043/10, 063/03

yègirmi bësh yirmi bësh.

y. 025/15, 035/16, 047/19, 068/12, 119/11, 167/13, 184/06, 261/05
y.+de 218/21

yègirmi bëshinçı (< *yègirmi bësh+inçı*) yirmi bëshinci.

y. 043/10, 063/02

yègirmi bësh miñ yirmi bësh bin.

y. 058/17

yègirmi birinçı (< *yègirmi bir+inçı*) yirmi birinci.

y. 043/08, 062/16

yègirmi èkinçı (< *yègirmi èki+nçı*) yirmi ikinci.

y. 043/08, 062/17

yègirmi miñ yirmi bin.

y. 022/05, 023/04, 072/13, 080/04, 080/09, 113/15, 114/08, 117/01, 117/07, 124/19, 177/15

yègirminçı (< *yègirmi+nçı*) yirminci.

y. 043/08, 062/16

yègirmi sèkiz yirmi sekiz.

y. 163/15

yègirmi sèkizinçı (< *yègirmi sekiz+inçı*) yirmi sekizinci.

y. 063/04

yègirmi toğuz yirmi dokuz.

y. 185/08
y.+ıda 146/09

yègirmi toğuzınçı (< *yègirmi toğuz+ınçı*) yirmi dokuzuncu. (krş. *yègirmi toğuzunçı*).

y. 063/06

yègirmi toğuzunçı (< *yègirmi toğuz+unçı*) yirmi dokuzuncu. (krş. *yègirmi toğuzınçı*).

y. 043/11

yègirmi tørt yirmi dört.

y. 071/12, 095/05, 238/05, 248/05

yègirmi tørtünçi (< *yègirmi tørt+ünçi*) yirmi dördüncü.

y. 043/10, 062/20

yègirmi üç yirmi üç.

y. 049/14, 124/13

yègirmi üçünçi (< *yègirmi üç+ünçi*) yirmi üçüncü.

y. 043/09, 062/19

yègirmi yèti yirmi yedi.

y. 131/03, 131/09, 146/13

y.+side 251/06

yègirmi yètinçi (< *yègirmi yèti+nçi*) yirmi yedinci.

y. 043/10, 063/04

yek (< Far. *yak*) tek.

y. 033/18

yek-cihet (< Far. *yak* ve Ar. *ciha'*) aynı yönde olan, hemfikir; kararlı.

y. 084/03, 086/08, 135/06, 135/09, 226/09

yek-dāne (< Far. *yak-dāna*) eşi benzeri olmayan.

y.+dür 239/17

Yeke Nitun Özel ad.

Y. 014/13

Yeke Öleñ Özel ad.

Y. 229/13

yeke-süvāre (< Far. *yaka* ve *suvāra*) binicilikte usta kimse.

y. 131/01, 162/11

yeksān (< Far. *yaksān*) bir, eşit, birlikte.

yeksān kıl- eşit yapmak, bir yapmak.

y. k.-dılar 189/13

y. k.-ıp 060/17

yek-ser (< Far. *yak-sar*) bir baştan bir başa.

y. 256/01

yek-şenbih (< Far. *yak-şanbih*) birinci gün, pazar günü.

y. 153/09, 218/21

yəl (< ET (Uyg.) *yəl* < AT **yēl*) yel, rüzgâr.

y. 032/05, 042/01, 058/09, 081/03, 206/06

y.+i 028/11, 152/06, 243/20

y.+idin 254/21

y.+ige 023/05, 024/21, 127/16, 131/17, 150/08

yəm (< ET (Uyg.) *yəm*) hayvan yemi, yiyeceği.

y. 024/02, 024/03, 125/20

Yemīne'd-dīn Behrām Şāh bin Tāce'd-dīn Hārīb Özel ad.

Y. 002/15

yəmlīk (< *yəm*+*lik*) ahırlarda hayvanlara yem verilen, tekne biçimindeki yem kabı.

y. 167/08

yəmsizlik (< *yəm*+*siz*+*lık*) yemsizlik.

y.+dın 234/11

yəŋ (< ET (MK) *yəŋ* < AT **yēŋ*) yen, elbise kolu.

y.+idin 152/05

Yeŋi Özel ad.

Y. 194/06

Y.+dın 089/10

Yeŋişehr Özel ad.

Y.+ğa 181/14

yər (< ET *yər*) yer.

y. 019/15, 021/17, 026/21, 032/02, 085/15, 098/01, 102/03, 121/13, 124/15, 144/13, 158/14, 162/21, 164/14, 174/07, 175/16, 184/09, 188/15, 192/09, 195/15, 198/05, 218/20, 253/14, 254/21

y.+de 011/06, 014/08, 027/13, 028/03, 042/09, 075/12, 114/03, 115/16, 119/10, 124/13, 125/12, 130/12, 141/04, 143/08, 147/16, 151/20, 152/20, 165/08, 182/12, 206/17, 213/19, 221/01, 234/07, 236/19, 241/04, 248/05, 254/03, 259/07

y.+dür 092/12

y.+ge 008/18, 017/03, 021/09, 028/08, 052/19, 085/09, 101/20, 116/21, 117/15, 122/12, 130/10, 135/18, 139/17, 140/01, 142/13, 148/18, 152/10, 153/20, 165/13, 228/07

y.+geçe 017/14

y.+ğa 084/08

y.+i 076/06, 250/20

y.+idin 059/15, 122/08, 122/11, 130/21, 131/15, 148/09, 179/08, 215/14, 221/03

y.+ige 114/11, 139/01, 166/03, 239/21

y.+in 077/01, 087/01, 095/03, 146/11, 198/08

y.+indin 178/13, 204/19, 256/05

y.+ini 102/17, 260/07

y.+ıñ 175/04
y.+ıñizde 140/05
y.+lerdür 250/21
y.+lerge 152/03
y.+leri 152/19
y.+leride 099/02, 165/16, 177/19
y.+leridin 042/13
y.+ni 027/15, 065/07

yêrlig (< *yêr+lig*) sefil.
y. 254/02

yêrüzi yeryüzü (krş. *yêryüzi*)
y.+din 175/06

yêryüzi (< *yêr yüiz+i*) yeryüzü (krş. *yêrüzi*)
y.+dedür 024/10
y.+din 096/20
y.+n 086/09
y.+nde 010/10, 086/09
y.+ndin 086/21
y.+ni 016/20, 058/01, 157/04

ye's (< Ar. *ya's*) ümitsizlik.
y. 159/15

Yessi Özel ad.
Y. 194/14, 224/09, 241/14
Y.+ğa 138/08, 194/19, 240/20
Y.+ni 110/20

Yêsun Cemüge Hân Özel ad.
Y. 042/18

Yesügey Bahâdur Özel ad.
Y. 015/08, 015/14
Y.+nıñ 015/15

Yesün Mengü Özel ad.
Y.+ni 059/06

Yesün Mengü bin Çağatay Hân Özel ad.
Y. 059/05

yêş- (< ET (Uyg.) *seş-*) çözmek.
y.-ip 036/18

Yeşbek Özel ad.
Y. 165/17

yeşim (< Ar. *yaşım*) yağmur taşı da denilen yeşil taş.

y. 041/03, 213/19

yêt- (< ET (Uyg.) *yêt-*) yetmek, yetişmek, ulaşmak.

y.-e 262/06, 262/07

y.-er 003/06, 009/19, 076/12, 117/16, 172/13, 173/09, 183/04

y.-e başla-dı 252/09

y.-ip 016/12, 019/13, 019/14, 019/16, 020/01, 020/08, 021/12, 021/13, 023/10, 026/06, 028/01, 029/10, 030/06, 031/06, 034/01, 043/21, 044/04, 047/06, 047/16, 058/14, 058/16, 060/08, 060/10, 061/21, 069/20, 070/06, 070/12, 071/18, 072/04, 074/15, 076/01, 076/07, 079/10, 080/03, 080/13, 080/15, 081/11, 081/13, 082/14, 084/08, 085/03, 088/16, 090/01, 090/06, 092/14, 093/07, 093/08, 093/12, 093/19, 093/21, 094/01, 094/10, 094/12, 095/13, 098/19, 102/07, 103/12, 104/08, 104/17, 105/05, 105/06, 105/20, 106/05, 106/08, 106/09, 107/02, 108/01, 108/03, 108/14, 109/06, 109/12, 109/18, 110/03, 111/01, 112/03, 113/03, 113/06, 113/12, 114/11, 115/04, 115/06, 115/17, 116/03, 116/16, 117/02, 121/08, 121/09, 121/16, 121/19, 122/08, 122/21, 123/10, 123/11, 123/20, 124/11, 124/19, 125/11, 127/19, 129/11, 130/03, 130/06, 130/09, 130/11, 131/12, 131/13, 131/14, 131/17, 131/21, 133/16, 133/21, 134/19, 136/19, 137/19, 139/07, 140/12, 140/20, 140/21, 141/16, 142/13, 143/14, 144/11, 144/13, 145/15, 145/17, 145/18, 146/06, 146/14, 151/08, 151/15, 151/21, 152/04, 153/02, 153/03, 153/04, 153/06, 153/19, 153/20, 154/18, 155/13, 155/21, 157/04, 157/10, 159/21, 160/08, 160/11, 164/01, 166/02, 168/08, 169/07, 169/08, 170/16, 171/15, 171/16, 172/10, 176/01, 176/11, 177/21, 179/18, 181/06, 181/14, 182/18, 188/01, 189/02, 189/14, 190/05, 192/01, 192/06, 192/11, 193/01, 193/13, 197/12, 199/17, 199/20, 200/20, 202/15, 203/03, 203/18, 205/10, 206/07, 207/12, 207/20, 212/21, 221/03, 222/07, 222/09, 222/21, 223/01, 225/03, 226/05, 228/01, 228/04, 228/13, 228/21, 233/01, 236/17, 237/09, 240/14, 242/14, 244/16, 245/02, 247/12, 248/05, 249/02, 250/06, 250/17, 254/01, 255/07, 257/02

y.-iptür 035/04, 079/17, 083/08, 114/04, 115/14, 140/15, 160/18, 164/21, 176/14, 195/21, 241/05

y.-ip èr-di 017/14, 085/03, 093/11, 107/04, 119/20, 146/13, 195/06, 216/11, 218/06, 242/17, 251/16

y.-ip èr-diler 062/18, 192/12, 216/11, 252/07

y.-ip kèl-edür 248/21

y.-keç 072/20, 258/22

y.-ken 129/18

y.-kende 057/11, 075/21, 101/02, 112/18, 114/01, 116/02, 120/02, 121/17, 153/07, 170/15, 182/16, 198/10, 199/01, 199/19, 201/13, 205/18, 238/06, 241/12, 245/13, 252/04, 261/16

y.-keni 189/20, 203/13

y.-key 057/11, 060/12, 173/18, 210/21, 249/07

y.-keyler 117/02

y.-künçe 026/09, 101/14

y.-küsidür 058/03, 150/16

y.-medi 228/07

y.-mediler 045/03, 261/23

y.-megey 023/11, 218/09

y.-mes 221/09
y.-mesdin 022/16, 154/16
y.-mestin 168/20
y.-mesün 116/19
y.-mes èr-di 063/03
y.-meydür èr-diler 244/14
y.-mey èr-di 246/06
y.-se 028/11, 252/05
y.-señiz 185/16
y.-sün 251/15
y.-ti 003/12, 005/13, 005/16, 005/18, 006/02, 008/09, 011/20, 016/09, 019/04,
021/15, 021/20, 022/08, 022/14, 022/17, 023/02, 023/18, 024/15, 024/17,
025/03, 026/16, 027/17, 028/02, 028/04, 028/12, 029/04, 030/05, 030/09,
030/10, 030/19, 031/08, 031/16, 031/17, 033/15, 034/03, 034/16, 037/11,
039/10, 042/21, 043/04, 043/18, 043/20, 044/03, 044/19, 044/20, 045/15,
048/16, 048/18, 050/21, 052/20, 055/09, 056/02, 057/12, 057/15, 059/01,
059/03, 060/06, 060/07, 060/21, 061/02, 061/07, 068/08, 068/19, 069/04,
070/18, 072/06, 072/12, 073/14, 076/08, 076/10, 076/13, 080/07, 080/12,
081/06, 081/07, 081/10, 082/13, 082/15, 083/03, 084/08, 084/11, 084/12,
089/11, 090/09, 092/08, 092/19, 093/06, 093/11, 094/03, 094/13, 094/18,
095/05, 096/06, 097/01, 097/13, 097/20, 098/17, 099/08, 099/09, 100/03,
100/05, 100/14, 100/16, 101/08, 101/09, 102/02, 103/01, 103/03, 103/20,
104/10, 104/14, 105/08, 105/11, 105/16, 106/01, 106/04, 106/11, 106/20,
107/02, 107/14, 108/17, 108/20, 109/05, 109/10, 110/11, 110/20, 111/02,
111/05, 111/14, 111/15, 112/12, 114/19, 115/21, 120/06, 120/09, 120/15,
122/06, 123/07, 123/09, 123/11, 124/17, 124/20, 127/04, 127/17, 128/12,
129/08, 129/11, 129/16, 129/18, 130/12, 130/15, 132/11, 134/10, 135/13,
135/17, 135/21, 136/10, 136/21, 137/02, 137/09, 138/13, 139/08, 139/12,
139/17, 141/02, 141/19, 142/02, 142/06, 142/08, 142/13, 142/20, 143/04,
143/11, 143/19, 151/11, 151/16, 153/05, 153/08, 154/06, 154/07, 154/09,
156/08, 157/13, 157/16, 159/05, 159/11, 159/16, 159/19, 159/20, 160/07,
161/03, 162/06, 162/07, 168/04, 168/10, 168/17, 170/02, 170/07, 170/08,
170/15, 174/18, 175/08, 175/20, 176/10, 176/13, 180/04, 183/02, 183/17,
184/15, 184/16, 184/21, 185/05, 186/14, 186/16, 186/17, 189/19, 190/05,
190/13, 191/12, 191/16, 191/17, 191/21, 193/09, 193/14, 196/13, 197/02,
197/13, 198/04, 198/16, 198/20, 199/12, 202/01, 202/03, 202/16, 203/10,
204/01, 204/07, 204/09, 204/13, 205/04, 206/15, 208/05, 209/01, 209/20,
210/10, 210/14, 210/15, 210/18, 211/01, 211/03, 211/04, 211/09, 211/19,
211/21, 212/01, 212/04, 212/08, 212/11, 212/20, 212/21, 213/10, 214/12,
214/15, 215/10, 215/12, 217/05, 218/01, 218/14, 219/09, 223/02, 223/03,
223/18, 223/21, 224/01, 224/06, 224/12, 224/14, 225/02, 225/03, 225/11,
225/13, 225/21, 226/03, 226/04, 227/10, 227/13, 227/21, 228/02, 229/03,
229/13, 230/01, 230/14, 231/07, 231/08, 231/11, 231/13, 231/14, 233/10,
233/12, 234/18, 236/19, 238/07, 238/19, 240/21, 244/13, 246/14, 246/16,
248/02, 248/21, 249/05, 250/21, 252/01, 252/16, 253/07, 253/21, 254/02,
254/21, 255/19, 256/11, 256/13, 259/03, 259/13, 259/16, 259/19, 260/08
y.-tiler 008/17, 020/12, 021/02, 021/13, 022/02, 026/05, 026/08, 029/12,
033/15, 042/09, 053/09, 062/02, 069/06, 069/18, 072/01, 073/20, 074/09,
076/16, 080/08, 080/09, 084/07, 088/04, 088/13, 088/14, 089/12, 090/17,
097/16, 101/13, 102/19, 104/16, 105/18, 114/10, 114/13, 116/21, 119/03,

128/02, 129/14, 131/09, 132/14, 133/13, 136/07, 136/11, 137/20, 140/10, 143/02, 145/07, 145/10, 152/10, 154/16, 157/12, 158/08, 161/01, 169/03, 175/07, 181/03, 183/14, 186/06, 186/17, 186/18, 188/06, 193/03, 206/19, 213/10, 224/15, 226/02, 233/11, 233/12, 234/16, 242/06, 242/07, 243/14, 252/07, 252/16, 255/14, 257/10

y.-tim 123/16, 183/17

y.-ti  r-se 154/08

y.-t k 185/09

y.-e al-mas 165/09

y ti (< ET *yeti*, *y ti* < AT **y ti*) yedi sayısı.

y. 004/16, 013/11, 013/17, 014/06, 022/17, 038/20, 040/13, 042/01, 045/12, 046/12, 047/08, 052/10, 070/13, 070/16, 073/02, 074/11, 095/22, 115/15, 117/04, 117/07, 131/03, 136/11, 138/21, 142/01, 153/17, 155/05, 158/17, 158/21, 161/10, 169/18, 183/06, 196/06, 196/07, 196/08, 199/09, 216/13, 219/01, 227/07, 234/05, 234/09, 238/05, 248/05, 251/20, 256/20

y.+side 147/03

y ti min yedi bin.

y. 076/14, 077/09, 079/20

y tin i (< *y ti*+*n i*) yedinci.

y. 041/09, 042/18, 047/19, 059/20

y ti - (< *yüt-i -*) yetişmek, erişmek.

y.-ip 185/19, 247/07

y.-kendür 186/03

y.-ti 155/10, 178/11, 195/18

y.-tim 175/04

y ti yüz yedi yüz.

y. 146/10, 189/12, 236/17

y.+din 086/14

y ti yüz to san b   yedi yüz doks n b  .

y.+te 160/16

y ti yüz to san bir yedi yüz doks n bir.

y.+de 112/17

y ti yüz to san tört yedi yüz doks n dört.

y.+te 120/01

y ti yüz to san    yedi yüz doks n   .

y.+de 114/18

y tk r- (< *yüt-g r-* krş. ET (Uyg.) *y t r-*) yetiştirmek, ulaştırmak.

y.-di 033/04, 040/03, 048/14, 050/12, 058/03, 105/02, 111/14, 122/09, 148/21, 151/12, 154/20, 157/08, 202/05, 218/11, 221/05, 244/06

y.-diler 001/07, 016/02, 050/14, 089/09, 091/05, 094/08, 102/13, 102/20, 102/21, 104/08, 106/04, 111/02, 111/20, 112/10, 112/13, 118/01, 126/05, 127/08, 132/08, 137/04, 138/14, 145/06, 149/15, 149/17, 155/05, 167/07, 190/12, 190/16, 212/02, 219/12, 244/05, 246/06

y.-düm 114/21

y.-gende 153/20

y.-gey 090/11

y.-geyler 048/05, 058/19, 163/18

y.-mek 017/12

y.-mesünler 024/11

y.-sünler 180/12

y.-üp 003/17, 008/13, 026/19, 062/13, 086/10, 109/10, 125/14, 140/14, 144/19, 148/17, 150/20, 159/18, 166/17, 173/01, 178/20, 190/08, 190/10, 244/02

y.-üp èr-di 132/10, 156/18, 206/19, 212/19

y.-ür 189/15, 198/02, 223/14

yètküz- (< *yèt-güz-*) ulaştırmak.

y.-diler 190/19

yètmiş (< ET *yètmiş* < AT **yētmīš*) yetmiş sayısı.

y. 071/15, 081/09, 115/16, 134/05, 161/10, 169/18, 230/08, 256/20

yètmiş bir yetmiş bir.

y. 196/01

yètmiş èki yetmiş iki.

y. 201/05, 219/01

yètmiş miñ yetmiş bin.

y. 107/11, 186/03

yètmiş üç yetmiş üç.

y. 035/16

Yètsin Özel ad.

Y. 060/17

Yètsin Oğul Özel ad.

Y. 060/17, 060/21

Y.+nı 060/16, 060/17

Yètsün Özel ad.

Y. 060/16

Yètsün Tèmür Han Özel ad.

Y. 062/16

Yètsün Tèmür Hān Özel ad.

Y.+ğa 062/17

yêtür- (<ET (Uyg.) *yêtür-*) yetiştirmek, ulaştırmak.
y.-di 122/11

Yezd Özel ad.

Y. 135/21, 207/10, 207/12
Y.+de 135/04
Y.+din 107/15, 135/07
Y.+ğa 207/16
Y.+ni 122/19, 135/10, 206/02, 207/16

Yezdān (< Far. *yazdān*) Zerdüştlerde hayır Tanrısı; Allah.

Y. 024/01, 037/21, 146/04
Y.+dın 146/05

Yezdār Kötval Özel ad.

Y. 166/21, 167/06

Yezīd Özel ad.

Y. 167/17

yığ- (< ET *yığ-*) yığmak, toplamak.

y.-dı 118/12
y.-ıp 014/08, 018/14, 018/21, 019/07, 045/06, 045/18, 050/20, 052/03,
052/12, 053/09, 053/14, 053/19, 054/01, 058/07, 061/20, 068/14, 074/14,
075/16, 075/21, 076/03, 078/08, 084/04, 089/09, 090/03, 092/10, 093/11,
095/02, 095/05, 097/12, 099/09, 110/10, 111/09, 119/06, 124/13, 130/16,
135/10, 143/01, 151/13, 164/11, 167/20, 171/19, 212/21, 215/11, 219/20,
222/05, 224/14, 246/01, 256/13, 256/14, 258/22
y.-ıp-tur-ur 116/05
y.-ıp èr-di 085/10, 125/08

yığaç (I) (< ET *ı+ğaç*) ağaç.

y. 160/04, 161/07, 181/09, 183/09
y.+dın 139/15
y.+dındur 168/03
y.+ı 170/03
y.+larığa 114/14
y.+larını 026/13
y.+nın 012/08

yığaç (II) (< *ı+ğaç*) fersah, ortada duran kişi seslendiğinde uçtakilerin sesini işittiği mesafenin üç katı kadar olan malum uzaklık.

y. 065/01, 072/21, 079/13, 090/21, 095/05, 097/02, 103/07, 116/09, 120/11,
130/07, 138/21, 139/16, 141/02, 144/12, 146/03, 162/04, 173/03, 175/21,
184/06, 188/02, 208/03, 236/16, 240/21
y.+da 056/08, 093/21
y.+dur 141/02
y.+ğaça 089/10
y.+ıda (yığacıda) 146/08

y.+ıdadur (yığacıdadur) 057/04
y.+ka 176/14, 234/09

yıgıl- (< *yığ-ıl-*) yığılmak, toplanmak.

y.-a kël-sünler 251/01

y.-dı 021/17, 037/19, 194/16, 253/12

y.-dılar 074/04, 090/13, 093/02, 108/06, 187/15, 204/10, 243/16

y.-ğay 110/11

y.-ıp 017/02, 053/18, 053/21, 069/15, 073/15, 074/07, 103/15, 110/18,
127/12, 151/20, 194/01, 205/03, 227/13, 243/16, 247/09, 254/06, 258/14

y.-ıp ér-di 072/03

y.-may 249/01

yıgınak (< *yığ-ın-ak*) topluluk.

y.+ta 248/11

yığıştur- (< *yığ-ış-tur-*) yığıştırmak, toplamak. (krş. *yığıştur-*)

y.-dı 197/21

y.-dılar 252/12

yıgla- (< ET (Uyg.) *ıgla-* < AT **ıgla-*) ağlamak.

y.-dı 149/04, 253/15

y.-dılar 190/17

y.-p 195/21

yığıştur- (< *yığ-uş-tur-*) toplamak. (krş. *yığıştur-*)

y.-dı 002/11

yık- (< ET (Uyg.) *yık-*) yıkmak, devirmek.

y.-ar 147/14

y.-dı 154/19

y.-dılar 259/05

y.-ıp 018/07, 070/16, 093/08, 094/01, 096/15, 162/08, 163/06, 211/02

y.-ıp ér-di 157/07

y.-kalı 084/14

y.-tılar 166/09

yıkıl- (< *yık-ıl-*) yıkılmak.

y.-a başla-dı 161/07

y.-dı 074/05, 094/21, 153/21, 167/04, 183/10

y.-dılar 101/15, 113/09, 256/08

y.-ıp 058/09, 070/15, 093/08, 146/15, 160/05, 167/05, 167/06, 187/21,
188/08, 207/14, 225/09

yıl (< ET *yıl*) yıl, sene.

y. 001/09, 002/14, 003/04, 006/16, 008/03, 013/13, 014/07, 019/05, 034/14,
035/15, 035/16, 037/17, 039/01, 039/02, 039/12, 039/17, 040/13, 041/08,
043/12, 044/15, 045/07, 045/12, 045/17, 046/04, 046/12, 047/08, 047/14,
048/06, 048/20, 049/06, 049/20, 051/16, 059/17, 060/19, 061/11, 061/21,
063/02, 067/05, 067/12, 096/19, 096/21, 097/12, 099/06, 100/18, 127/03,

136/08, 148/11, 154/10, 157/01, 170/03, 173/06, 173/09, 173/15, 174/10, 182/01, 183/06, 185/08, 196/01, 196/02, 209/12, 212/06, 212/13, 212/16, 217/01, 217/12, 219/01, 219/02, 222/13, 225/08, 227/06, 227/07, 229/05, 232/01, 232/10, 234/03, 234/21, 235/01, 235/19, 238/02, 238/13, 238/15, 239/11, 250/03, 261/05
y.+da 023/16, 033/21, 035/14, 035/15, 035/16, 038/20, 042/01, 125/08, 138/12, 139/09, 228/11
y.+dın 004/16, 036/06, 045/06, 109/07, 189/15
y.+ğa 086/13, 189/15
y.+ğaça 013/14
y.+ı 051/14
y.+larda 104/21

yıllık (< *yıl+lık*) yıllık.

y. 104/10, 114/16, 119/19, 119/20, 135/07, 136/14, 137/06, 151/17, 155/05, 187/06, 195/21, 199/09, 246/18

yıllık (< *yıl+lik*) yıllık.

y. 153/17

Yınaltegin Özel ad.

Y. 002/20

yır (< ET (Uyg.) *ır* < AT **ır*) şarkı, türkü.

y. 196/13

yırt- (< ET (MK) *yirt-*) yırtmak.

y.-ıp 196/15

yiber- (<< *ı-d-u bër-*) göndermek.

y. 211/01, 234/06

y.-di 003/20, 004/05, 004/11, 005/04, 005/08, 005/09, 005/18, 005/19, 006/08, 007/01, 007/16, 009/06, 011/07, 011/18, 013/15, 016/14, 019/04, 021/05, 021/19, 022/17, 022/21, 023/10, 025/18, 025/20, 026/16, 028/04, 029/10, 030/19, 031/05, 032/14, 032/18, 032/21, 033/01, 033/07, 033/09, 034/21, 037/08, 037/19, 038/07, 038/19, 039/16, 039/17, 041/02, 041/20, 042/11, 043/15, 044/03, 044/18, 045/04, 045/20, 046/08, 046/18, 047/15, 048/02, 048/05, 048/06, 048/15, 048/17, 049/19, 050/15, 051/04, 051/10, 054/13, 054/14, 054/21, 060/03, 068/17, 069/03, 071/13, 071/18, 072/01, 072/04, 073/10, 074/04, 074/11, 075/06, 075/07, 076/07, 076/18, 078/07, 079/04, 080/09, 080/10, 080/12, 081/05, 081/09, 081/13, 081/21, 082/09, 083/07, 083/14, 083/15, 083/16, 083/17, 084/18, 088/04, 088/12, 088/17, 089/03, 089/15, 089/18, 090/04, 090/08, 090/16, 090/17, 091/18, 092/10, 092/15, 093/17, 094/09, 094/14, 094/18, 096/02, 096/11, 096/18, 096/21, 097/07, 097/17, 098/21, 099/03, 099/05, 099/12, 100/09, 100/20, 101/08, 101/12, 102/05, 102/14, 104/08, 105/09, 105/16, 106/01, 106/06, 107/02, 107/19, 108/18, 109/07, 110/11, 110/14, 111/10, 111/12, 111/13, 112/01, 112/12, 112/15, 113/02, 113/10, 113/12, 114/03, 115/01, 115/19, 116/08, 116/12, 117/01, 119/01, 119/17, 120/14, 121/02, 121/12, 121/15, 123/04, 124/03, 124/05, 124/07, 124/15, 126/15, 127/15, 127/16, 128/10, 128/15,

129/07, 132/15, 133/01, 133/03, 133/06, 133/11, 133/19, 133/20, 134/01, 135/04, 135/14, 136/05, 136/21, 137/01, 138/02, 139/11, 140/09, 141/15, 142/06, 145/19, 148/04, 150/01, 152/13, 155/06, 155/09, 155/13, 156/17, 157/20, 158/13, 158/16, 158/17, 158/20, 159/10, 160/07, 160/11, 160/13, 160/20, 163/09, 163/11, 164/08, 166/07, 167/12, 168/06, 168/07, 168/19, 170/07, 170/08, 171/18, 172/10, 174/06, 175/16, 175/21, 176/05, 179/18, 180/13, 180/18, 180/21, 181/01, 181/11, 181/12, 181/13, 181/20, 182/07, 183/01, 186/01, 186/07, 186/13, 191/11, 192/05, 192/08, 194/17, 199/03, 199/16, 199/19, 200/12, 201/15, 201/21, 202/09, 202/10, 202/18, 202/21, 206/14, 207/10, 207/17, 208/03, 208/09, 210/01, 210/12, 210/17, 211/07, 211/13, 211/21, 212/02, 212/18, 214/03, 216/03, 216/08, 218/12, 219/11, 219/21, 220/06, 222/03, 222/04, 222/18, 224/10, 224/11, 225/13, 228/08, 228/15, 228/19, 229/04, 229/05, 229/11, 230/01, 232/03, 232/12, 233/08, 233/13, 233/20, 234/03, 234/07, 234/15, 236/08, 236/13, 237/14, 238/03, 241/21, 242/01, 243/07, 243/08, 246/02, 247/02, 248/02, 249/12, 250/12, 251/09, 253/02, 254/01, 257/06, 259/21
y.-diler 006/15, 023/06, 027/01, 029/20, 044/05, 052/13, 057/09, 060/12, 068/09, 075/09, 083/02, 087/17, 100/08, 102/08, 105/07, 108/03, 110/16, 121/07, 123/08, 134/02, 151/01, 152/01, 152/21, 164/12, 168/21, 169/07, 203/18, 212/11, 222/01, 224/18, 231/21, 233/03, 233/12, 241/18, 244/08, 247/15, 255/06, 257/01
y.-diñiz 123/08
y.-dük 021/01, 123/08
y.-edür ér-kendür 142/09
y.-eli 161/18, 164/12
y.-eliñ 176/07
y.-gen 072/07, 185/19
y.-geni 032/13, 094/06, 097/06, 111/03, 140/08, 149/05, 159/01, 171/07, 180/15, 252/11
y.-gey 091/10, 091/16, 172/15, 220/07, 220/14, 234/19
y.-geyler 135/18
y.-gey-sèn 260/15
y.-gil 005/19, 133/11, 158/13, 159/04, 163/12, 182/06
y.-iñ 075/07, 134/15
y.-ip 001/13, 002/03, 003/12, 004/04, 004/05, 005/11, 007/16, 008/04, 017/04, 018/08, 018/17, 019/02, 019/13, 022/14, 025/04, 026/11, 027/03, 027/09, 028/04, 029/21, 030/11, 032/21, 034/06, 037/11, 039/01, 039/05, 040/09, 041/01, 044/06, 044/07, 044/18, 045/03, 045/08, 046/07, 046/14, 047/04, 047/18, 048/04, 048/20, 048/21, 049/19, 050/12, 053/01, 053/03, 054/03, 055/11, 062/01, 062/11, 071/01, 072/20, 074/12, 074/21, 075/17, 076/03, 076/09, 077/03, 078/09, 079/01, 079/03, 079/04, 080/04, 080/16, 080/18, 080/19, 081/05, 081/14, 081/18, 082/05, 082/11, 084/05, 084/20, 084/21, 087/13, 087/14, 087/18, 089/16, 089/17, 090/08, 090/18, 090/19, 092/02, 092/04, 093/06, 093/07, 093/12, 094/08, 094/21, 095/07, 098/12, 098/17, 099/12, 099/20, 100/02, 100/04, 100/14, 100/18, 100/19, 101/05, 101/10, 102/04, 102/07, 102/13, 104/01, 104/06, 104/15, 104/16, 105/14, 108/15, 110/02, 110/03, 110/19, 110/21, 112/13, 113/01, 113/11, 114/09, 114/11, 115/17, 116/10, 120/17, 120/21, 121/01, 121/10, 121/12, 121/20, 124/06, 124/12, 126/14, 128/07, 129/10, 130/12, 132/17, 132/18, 133/17, 136/14, 142/20, 144/05, 144/20, 145/03, 145/20, 148/03, 149/09, 150/19,

151/02, 151/15, 154/13, 154/15, 156/21, 159/03, 160/18, 160/21, 161/08, 161/13, 164/09, 164/12, 165/19, 165/20, 166/06, 169/09, 170/13, 173/21, 174/07, 175/02, 175/13, 176/03, 180/15, 181/12, 182/05, 182/08, 182/09, 185/20, 185/21, 187/11, 188/06, 188/14, 190/19, 190/20, 196/21, 197/01, 197/05, 197/09, 199/03, 200/03, 200/05, 200/12, 200/20, 201/02, 201/13, 202/01, 202/05, 202/13, 203/13, 205/17, 205/20, 206/03, 207/10, 207/16, 207/18, 207/21, 209/19, 210/13, 210/16, 210/19, 211/08, 213/14, 214/02, 214/04, 214/05, 215/05, 221/21, 222/17, 222/18, 224/21, 225/09, 226/15, 228/05, 228/13, 229/19, 230/04, 230/06, 233/15, 233/16, 233/18, 233/21, 234/02, 237/05, 241/17, 245/01, 245/06, 245/11, 245/13, 246/03, 247/13, 247/14, 249/17, 250/06, 251/13, 253/12, 253/13, 255/07, 255/10, 257/04, 260/11, 260/17, 261/01
y.-iptür 101/04, 105/16, 110/12, 150/17
y.-ip èr-di 021/14, 059/11, 126/02, 130/02, 130/10, 136/20, 144/03, 157/09, 157/19, 174/19, 217/19
y.-ip èr-diler 058/14, 108/14, 222/21
y.-medi 005/03, 097/17
y.-mediñ 164/08
y.-mek kerek 050/17, 260/11
y.-mes èr-di 024/09
y.-mey 220/14
y.-meydür 212/10
y.-sem 125/19
y.-señ 175/14
y.-sün 006/21, 083/18, 173/01, 174/03, 199/04
y.-sünler 020/19, 129/02, 206/14
y.-ür-biz 141/17
y.-ür èr-di 233/20
y.-ür èr-diler 033/11, 059/12

yigit (< ET (Uyg.) *yigit*) yiğit, genç, delikanlı.

y. 022/18, 072/06, 077/08, 086/17, 127/13, 167/20, 216/15
y.+ler 175/08, 204/02
y.+leri 132/12
y.+leridin 013/05
y.+ni 247/06

yigitlik (< *yigit+lik*) gençlik.

y.+ide 094/04

yok (< ET *yok* < AT **yōk*) yok.

y. 026/02, 035/12, 037/05, 130/04, 140/09, 198/12, 205/05, 239/07
y.+tur 020/02, 024/07, 024/10, 038/15, 052/05, 055/14, 084/02, 092/11, 099/16, 115/18, 128/10, 146/04, 180/03, 195/21, 210/16, 228/04, 232/21, 236/15, 238/04
y. è-di 122/16
y. èr-di 012/07, 020/10, 039/14, 045/16, 045/19, 048/09, 049/02, 055/13, 057/15, 090/18, 112/11, 113/05, 116/04, 145/16, 153/11, 185/05, 210/05, 213/16, 219/10, 223/09, 229/13, 231/05, 249/05, 252/02, 262/09
y. èr-kendür 074/15, 235/08

y. èr-se 038/14, 057/13, 214/16, 221/14
y.-tur-ur 055/02

yokkari (< ET *yoḡaru* < **yoḡ*+*garu*) yukarı.

y. 005/14, 045/01, 060/08, 085/17, 116/02, 123/11, 124/16, 126/11, 133/08,
151/04, 151/16, 163/06, 174/15, 174/16, 188/20, 189/01, 189/05
y.+sığa 133/05

yol (< ET *yoḡ* < AT **yōl*) yol; tarz, yöntem.

y. 001/03, 004/18, 008/01, 023/14, 030/02, 030/20, 031/15, 033/04, 036/17,
042/02, 050/21, 051/18, 055/03, 065/01, 076/11, 081/01, 084/21, 085/01,
085/02, 090/21, 103/08, 106/19, 107/05, 109/13, 110/15, 115/10, 116/09,
120/10, 120/11, 126/18, 135/13, 138/13, 139/16, 141/02, 143/04, 144/12,
145/08, 155/01, 157/17, 161/21, 162/04, 163/17, 171/12, 171/15, 175/21,
188/02, 188/19, 188/21, 192/10, 197/09, 203/08, 207/15, 210/09, 232/06,
250/03, 253/04

y.+da 001/07, 014/08, 024/20, 031/15, 038/11, 042/21, 044/20, 049/01,
051/13, 060/10, 070/05, 083/14, 100/18, 102/21, 103/08, 103/14, 109/09,
109/14, 110/13, 111/16, 112/18, 113/20, 119/09, 124/10, 125/20, 126/01,
133/12, 137/01, 155/12, 156/19, 157/02, 158/11, 187/09, 188/02, 189/10,
193/07, 202/19, 203/13, 204/03, 219/07, 223/01, 228/20, 230/16, 233/02,
255/06

y.+dın 041/07, 093/04, 113/03, 127/04, 151/17, 236/16, 253/17

y.+dur 072/21, 113/13, 130/07, 138/21, 144/12, 173/03, 228/19, 241/01,
251/20

y.+ğa 040/02, 060/10

y.+ı 025/20, 028/12, 030/19, 031/06, 032/16, 037/10, 121/09, 125/10, 127/10,
129/21, 137/14, 138/21, 155/06, 157/10, 175/17, 188/16, 208/03, 214/16,
228/17, 252/09, 254/03

y.+ıda 005/14, 048/14

y.+ıdın 030/07, 042/19, 050/10, 053/15, 078/20, 103/16, 122/21, 139/11

y.+ığa 260/22

y.+ın 070/18, 081/06, 082/12, 110/14, 116/14, 117/21, 118/10, 145/18

y.+ını 113/01

y.+lar 020/08, 191/13

y.+ları 192/09, 228/19

y.+larıda 147/19

y.+larığa 175/16

y.+ların 071/09

y.+larını 034/05, 072/02

y.+larını 006/02, 112/04, 121/11, 136/10

y.+nı 079/19, 113/02

yol kıl- yol yapmak.

y. k.-ıp 133/12, 140/20

yol tap- rehberlik yapmak, yol bulmak.

y. t.-ıp èr-di 037/07

y. t.-tı 003/16

yoldaş (< *yol+daş*) yol arkadaşı.

y. 218/20

y.+ını 020/15

yolı (< *yol+ı*) defa, kere, kez.

y. 012/06, 019/12, 055/08, 074/04, 102/03, 179/04, 185/10, 191/19

yoluğ- (< *yol+(u)ğ-*) karşılaşmak, karşı karşıya gelmek, rastlamak.

y.-tı 106/10, 139/12, 187/10

y.-tılar 112/20

y.-up 071/11, 071/19, 095/01, 095/08, 095/11, 103/04, 109/13, 110/04, 111/01, 113/06, 113/16, 113/17, 113/20, 114/04, 114/10, 116/06, 116/13, 120/15, 132/18, 132/20, 140/15, 176/09, 187/21, 188/02, 207/06, 255/06

yon- (< ET (MK) *yon-* < AT **yō-n-*) yontmak.

y.-up 138/11

y.-ğan 138/05, 153/15, 160/02, 183/02

yonga (< *yon-ğa*) yonga, talaş, rende talaşları.

y. 127/01

yortavul (< Mo. *yort-avul*) akıncı.

y. 027/09, 081/18, 247/19

y.+lar 028/21

yosun (< Mo. *yosu(n)*) üslup, âdet, kanun.

y. 008/03, 035/07, 175/07, 225/01

y.+ı 006/11, 022/02, 028/07, 042/07, 058/21, 097/11, 105/06, 135/19, 163/19, 196/16, 212/17, 214/14, 215/04

yosunluğ (< Mo. *yosun* ve Tü. *+luğ*) gibi, biçimde, tarzda.

y. 017/13, 131/12, 235/19, 241/17, 246/12, 254/17, 254/18

yör- (< ET *yori-* < AT **yōri-*) yürümek. (krş. *yöri-*, *yörü-*).

y.-mek 257/06

yöri- (< ET *yori-* < AT **yōri-*) yürümek. (krş. *yör-*, *yörü-*).

y.-di 061/08, 203/11, 204/14, 210/13, 223/01, 224/09, 230/16, 256/11

y.-diler 071/17, 084/06, 116/21, 197/02, 201/07, 206/04, 206/09, 224/15, 227/17

y.-diler ér-se 259/14

y.-di ér-se 238/02

y.-gen 245/21

y.-geni 082/01

y.-geyler 097/06

y.-mediler 081/11

y.-mek 242/09

yörü- (< ET *yori-* < AT **yōri-*) yürümek. (krş. *yör-*, *yöri-*).

y.-di 027/14, 028/11, 047/11, 075/19, 079/12, 079/18, 080/12, 084/06, 100/03, 115/21, 124/16, 141/01, 143/03, 147/07, 151/02, 152/02, 161/09, 168/19, 179/11, 210/07, 224/01, 253/07, 253/11, 253/21
y.-diler 022/07, 042/07, 068/18, 069/09, 073/03, 073/16, 101/13, 108/07, 111/15, 141/13, 161/03, 163/06, 169/04, 178/08, 184/14, 188/21
y.-di  r-se 101/21, 254/03
y.-gen 245/06
y.-geni 078/07
y.-gey 074/04
y.-geyler 069/06, 171/14, 191/15
y.-gil 141/15
y.-medi 048/20, 074/05
y.-mek k rek 083/08, 097/12
y.-  208/04, 258/17
y.-p 013/07, 022/02, 028/12, 030/03, 031/15, 033/13, 034/01, 036/16, 056/07, 056/08, 059/14, 068/16, 069/13, 070/15, 071/05, 072/19, 073/20, 076/05, 081/09, 082/08, 082/14, 087/14, 088/14, 092/11, 092/13, 095/13, 097/21, 098/03, 101/07, 102/01, 102/03, 102/05, 102/06, 102/13, 103/01, 103/03, 103/06, 103/07, 104/05, 104/15, 105/03, 105/07, 106/05, 107/11, 108/08, 109/11, 110/09, 115/09, 116/02, 116/06, 116/07, 118/03, 118/06, 118/08, 121/15, 123/02, 126/07, 126/12, 126/21, 127/10, 130/09, 131/08, 132/04, 133/01, 133/04, 133/12, 134/09, 139/11, 140/21, 142/10, 143/03, 145/09, 145/12, 145/15, 145/21, 148/08, 148/15, 151/06, 151/07, 151/11, 151/12, 152/17, 157/02, 158/16, 161/11, 162/07, 163/16, 165/03, 165/15, 167/03, 169/01, 169/04, 169/08, 169/13, 170/02, 171/15, 175/18, 179/02, 184/13, 187/04, 189/12, 191/09, 191/19, 192/12, 199/06, 199/13, 200/16, 201/09, 201/17, 203/02, 203/13, 205/19, 205/20, 206/02, 209/15, 214/08, 215/13, 215/14, 222/06, 222/08, 223/05, 223/20, 224/03, 224/20, 224/21, 225/11, 226/01, 228/21, 229/20, 230/10, 231/16, 236/04, 238/14, 243/19, 244/03, 244/13, 245/03, 245/14, 246/01, 248/19, 249/05, 256/18, 256/21, 257/15, 257/22, 258/13
y.-r 097/05, 245/08, 248/01
y.-r  r-di 016/19, 018/11, 018/16, 235/19, 246/13, 254/17
y.-r  r-diler 100/11
y.-s n 018/18
y.-sünler 139/21, 146/02
y.-yd r 094/07
y.-yd rl r 071/18
y.-y al-madılar 248/12

y r    (< *yori- *) y r y   , sefer.

y. 115/09
y.+de 104/13, 104/18, 134/06, 147/15, 194/07, 215/18, 240/04, 258/08
y.+din 034/15, 115/03, 199/09, 245/21
y.+i 088/21, 225/20
y.+ide 040/17, 087/13
y.+idin 155/04, 250/18
y.+ige 194/04
y.+i a 109/17, 119/19, 171/13
y.+ini 173/04, 226/03

y.+iniḡ 139/01
y.+ka 212/18
y.+ni 173/11

Yörüş-i Se-sāle Üç yıllık Yürüyüş.
Y.-i S. 104/09

yörüt- (< *yori-t-*) yürütmek.
y.-üp 162/18

yu- (< ET (Uyg.) *yu-* < AT **yū-*) yıkamak.
y.-dı 086/21
y.-dılar 120/03
y.-duḡ 086/09

yufḡan ince. (krş. ET *yuvka*, *yuka*, Çağ. *yupğa* EDPT, 874a).
y. 125/01

yulduz (< ET *yultuz*) yıldız.
y.+ğa 012/04

Yulduz Özel ad.
Y.+da 113/14, 113/21
Y.+ğa 114/03

yum- (< ET (Uyg.) *yum-*) yummak, kapamak.
y.-dı 035/12

yumalan- (< *yum-ala-n-*) yuvarlanmak.
y.-ıp 139/15, 140/10, 161/05, 253/14

yumalat- (< *yum-ala-t-*) yuvarlatmak.
y.-tı 134/13

yumşaq (< ET *yımşak*) yumuşak.
y. 038/02

Yūnus Özel ad.
Y. 112/04, 124/19
Y.+nıḡ 112/04

Yūnus Cöni Kurbānī Özel ad.
Y. 112/03

yurt (< ET *yurt* < AT **yūrt*) yurt, ülke.
y. 013/11, 017/12, 017/13, 017/18, 017/20, 034/10, 041/16, 138/06, 186/08
y.+da 011/21, 040/18, 043/14, 059/11, 067/12, 176/08
y.+dın 041/12
y.+ıda 036/03, 043/18, 241/06
y.+ıdur 139/01, 245/06

y.+ığa 068/20, 193/01, 224/20
y.+ige 036/01, 036/06
y.+ka 013/10, 040/14, 043/04
y.+lardin 036/07
y.+ları 052/06, 061/20
y.+larıda 073/13
y.+larığa 087/04, 110/08
y.+nı 041/15
y.+ta 039/09, 040/11
y.+tur 041/15

yurt kıl- yurt yapmak.
y. k.-dılar 138/19

yurtçı (< *yurt+çı*) ordu veya kervanın konacağı yeri belirlemek için önceden gönderilen kimse, konakçı.
y.+lar 164/13

Yurt-ı Hâşş Özel ad.
Y.+ka 091/10

Yūsuf Özel ad.
Y. 117/16, 177/04, 177/18, 232/21, 233/03
Y.+ka 233/05

Yūsuf Barulas Özel ad.
Y. 177/10, 192/21
Y.+nı 192/12

Yūsuf Bēg Özel ad.
Y.+ni 234/03, 234/05, 234/06

Yūsuf Mīrzā Özel ad.
Y.+ğa 232/09

Yūsuf-ı Şofī Özel ad.
Y. 091/06, 091/07, 091/09, 091/14, 091/15, 096/02, 096/08, 096/09, 096/11
Y.+ğa 091/19, 096/13
Y.+niğ 096/13

Yūsuf-veş (< *Yusuf* ve Far. -vaş "gibi") Hz. Yusuf gibi.
Y.+ni 237/20

yut- (< ET (MK) *yut-* < AT **yūt-*) yutmak.
y.-up-men 027/06

yuyıl- (< *yu-y-(i)l-*) yıkanmak.
y.-dılar 025/14

yügen (< ET (Uyg.) *yügün/ yügön* (?)) yular.

y. 208/15

yügür- (< ET *yügür-*) koşmak, seğirtmek, hızlı gitmek.

y.-üp 055/10, 088/06, 257/12

y.-diler 261/22

yügürt- (< *yügür-t-*) koşturmak.

y.-edür ér-di 027/18

y.-ti 032/02, 257/12

y.-tiler 196/14

y.-üp 008/17, 026/09, 070/13, 084/17, 101/18, 103/04, 118/12, 131/01, 131/10, 148/04, 148/08, 151/08, 154/18, 162/07, 226/10, 242/10, 255/20

yügürük (< *yügür-ük*) seri, ayağına çabuk.

y. 127/13

yükle- (< ET (Uyg.) *yük+le*) yüklemek.

y.-diler 185/14

y.-r ér-diler 208/14

yükün- (< ET *yükün-*) boyun eğmek, secde etmek.

y.-üp 035/05, 036/21, 039/15, 055/14, 086/10, 128/12, 141/10, 173/11, 189/15, 220/15, 234/05, 234/07, 256/09, 260/01

yükündür- (< *yükün-dür-*) saygı ve selamlama için diz çöktürmek.

y.-üp 089/13

yümkin (< Ar. *yumkinu*) mümkün olur, olabilir; belki.

y. 009/08, 146/16

yürek (< ET (Uyg.) *yürek*) yürek, gönül.

y.+i 117/19, 176/19, 179/07

y.+ler 195/10, 196/14

y.+ni 178/11

yüreklik (< *yürek+lig*) yürekli.

y. 096/14

yüz (I) (< ET *yüz* < AT **yüz*) yüz sayısı.

y. 009/10, 009/12, 009/15, 060/17, 071/14, 076/05, 078/17, 092/02, 095/10, 098/13, 098/18, 109/21, 110/05, 111/01, 111/11, 115/10, 115/11, 118/10, 125/21, 134/06, 143/02, 150/09, 151/10, 151/11, 166/10, 167/09, 167/14, 169/06, 181/12, 183/12, 185/01, 187/13, 191/11, 191/12, 192/10, 193/07, 193/21, 196/15, 203/04, 203/05, 207/14, 208/13, 214/16, 233/01, 234/03, 244/01, 244/06, 246/17, 247/11, 249/03, 255/03, 257/08, 257/10, 261/05
y.+ge 262/07

yüz (II) (< ET *yüz* < AT **yüz*) yüz, çehre.

y. 239/11

y.+ige 007/11, 049/15, 233/20

y.+in 021/09, 095/21, 140/18, 244/07
y.+ini 033/03, 101/19, 117/15, 123/14, 145/04, 170/01, 178/05, 179/04
y.+leri 088/12
y.+lerige 196/13
y.+lerin 196/14, 232/13
y.+lerini 149/14

yüz körgez- yüzünü göstermek, görünmek, ortaya çıkmak.
y. k.-ip 048/21, 249/18

yüz körgüz- yüzünü göstermek, görünmek, ortaya çıkmak.
y. k.-di 001/05, 007/20, 018/16, 036/11, 057/03, 059/10, 100/10, 142/21, 145/10, 146/14, 149/17, 150/04, 164/03, 179/16, 214/06, 214/13, 217/08, 218/12, 236/21, 237/12, 247/08, 250/04
y. k.-se 131/04
y. k.-üp 131/18, 152/06, 243/18, 245/03

yüz körset- yüzünü göstermek, görünmek.
y. k.-ip 016/08, 028/10
y. k.-ür 065/13

yüz évür- yüz çevirmek.
y. è.-di 073/21, 118/16
y. è.-diler 034/07, 152/11
y. è.-mes èr-di 192/18
y. è.-üp 006/20, 047/16, 069/09, 109/13, 118/05, 154/20, 171/09, 174/02, 202/12, 205/03, 207/12

yüz öyür- yüz çevirmek.
y. ö.-diler 058/11
y. ö.-gey 061/03
y. ö.-üp 051/01, 070/03, 093/16, 211/19, 211/20, 216/07, 217/17, 253/06

yüz (III) (< ET yüz) yüzey, bir nesnenin dış tarafı.
y.+ge 158/06
y.+i 022/07, 183/14
y.+ide 022/08, 131/01, 151/04, 183/08
y.+idin 134/02
y.+ige 032/05, 222/04
y.+ini 150/01

yüz (IV) (< ET yüz) -den, dolayı, sebep.
y.+i 140/10
y.+idin 012/09, 026/06, 044/07, 055/10, 066/18, 090/19, 091/16, 099/19, 101/11, 101/19, 106/12, 108/05, 120/20, 121/16, 121/20, 128/13, 132/03, 132/07, 135/13, 154/04, 154/14, 160/05, 163/09, 166/04, 169/01, 172/17, 176/15, 179/13, 180/03, 206/09, 211/08, 235/04, 241/11, 241/20, 246/10, 250/11, 251/13, 254/07
y.+indin 050/17, 051/19, 056/03, 057/03, 060/07, 063/08, 069/14, 080/01, 080/20, 197/07, 197/09, 198/02, 226/06, 238/01, 244/04, 246/03

yüz (V) (< ET *yüz*) taraf.
y.+ge 076/18, 108/02
y.+idin 098/06

yüz altmış miň yüz altmış bin.
y. 146/06

yüzçe (< *yüz+çe*) yüz kadar.
y. 235/21

yüz êki yüz iki.
y. 235/20

yüz êlîg yüz elli.
y. 140/05, 188/16

yüzlen- (< *yüz+len-*) yönelmek, istikametini almak, yüz tutmak.
y.-di 002/15, 060/20, 077/12, 083/01, 096/06, 114/02, 122/10, 125/04, 158/08, 185/07, 196/12, 197/13, 217/01, 232/15, 248/16
y.-diler 057/06, 057/21, 068/10, 085/05, 102/01, 135/19, 147/09, 162/19, 168/09, 213/12, 242/13, 244/09
y.-dük 115/02
y.-gen 243/12
y.-ip 008/14, 022/21, 026/07, 031/20, 033/07, 033/09, 034/10, 034/20, 039/09, 043/18, 052/20, 059/10, 070/12, 096/14, 107/10, 112/02, 115/03, 122/13, 129/13, 148/20, 149/13, 152/14, 157/11, 165/07, 177/20, 187/09, 255/21
y.-iptürler 073/15
y.-ir 075/12
y.-se 057/11

yüzleş- (< *yüz+leş-*) yüzleşmek, yüz yüze gelmek.
y.-sünler 075/11

yüzlük (< *yüz+lüg*) yüzlü.
y. 119/08, 156/07

yüz miň yüz bin.
y. 033/18, 065/01, 104/07, 132/10, 137/01, 146/16, 146/19, 191/12, 213/20, 232/17, 247/11

yüz on yüz on.
y. 013/12

yüz on miň yüz on bin.
y. 025/02

yüz otuz yüz otuz.
y. 129/17

yüz seksen miş yüz seksen bin.
y. 233/07

yüz tokuz yüz dokuz.
y. 063/02

yüz yègirmi yüz yirmi.
y. 147/10, 149/20

yüz yègirmi miş yüz yirmi bin.
y. 040/04

Z/Z/Z/Z

Zābil Özel ad.
Z. 250/05

zabt (< Far. < Ar. *ḍabt*) zaptetme, ele geçme.
z. 015/19, 042/19, 053/02, 240/04, 249/12
z.+ı 004/12, 038/10, 040/03, 050/11, 089/01, 107/07, 121/06, 149/10, 166/19,
198/10, 198/21, 243/08, 244/07
z.+ın 180/19
z.+ını 050/18

zabt kıl- ele geçirmek.
z. k.-dı 006/02, 104/01
z. k.-ıp 004/19

Zābulistān Özel ad.
Z.+nı 102/16

zādehuma'llāhu ta'zīmen ve tekrīmen Allah onların makamını ve şerefini arttırsın.
z. 006/18

za'f (< Far. < Ar. *ḍa'f*) zayıflık, kuvvetsizlik; fenalık, baygınlık.
z. 155/03, 179/03, 216/21, 223/04, 244/21, 254/12
z.+da 173/16
z.+ı 035/03, 144/03, 164/15
z.+ığa 251/14

zafer (< Ar. *zafar*) zafer, üstün gelme.
z. 041/01, 052/14, 053/10, 062/10, 101/15, 147/11, 164/05, 165/06, 178/03,
180/08, 203/04, 225/04, 233/02
z.+ğa 251/11

zafer tap- üstün gelmek, zafer kazanmak.
z. t.-a al-may 250/21
z. t.-ıp 018/20, 053/13, 207/20, 237/01
z. t.-kanı 211/13

z. t.-tılar 072/03, 109/21

zafer-fercām (< Ar. *zāfar* ve Far. *farcām*) sonu zafer olan.
z.+nı 160/15

Zafer-nāme Eser adı.

Z. 122/15, 122/17, 183/16, 215/17

Z.+de 077/16, 171/01, 194/09

Z.+dür 066/08

Z.+ni 217/10

zāḥāyir (< Ar. *zāḥīra'* 'ın çoğulu *zāḥā'ir*) erzaklar, zahireler.
z.+din 167/01, 260/10

zāḥir (< Ar. *zāḥir*) görünen, belli, meydanda; -den uzak, dışı.

z. 005/04, 012/08, 012/09, 016/09, 023/17, 033/01, 040/01, 048/13, 048/16,
048/19, 050/16, 058/05, 060/03, 061/20, 062/01, 062/10, 063/12, 064/10,
083/04, 104/20, 144/13, 146/12, 155/03, 163/20, 165/06, 173/16, 173/18,
179/04, 185/12, 215/21, 218/08, 219/04, 237/18, 254/07

z.+dür 006/15

z.+iğa 101/09

zāḥir kıl- göstermek, izhar etmek, ortaya koymak.

z. k.-dı 173/17, 202/13

z. k.-dılar 159/01, 213/11, 247/15

z. k.-ıp 027/13, 050/04, 060/03, 245/01

z. k.-maydur ér-di 057/14

Zāḥir Özel ad.

Z. 261/10

zāḥir-bīn (<Ar. *zāḥir* ve Far. *-bīn*) bir şeyin yalnız dışına bakan, görünüşe bakan.
z. 188/17

zāḥīre (< Ar. *zāḥīra'*) gerektiği zaman harcanmak üzere anbarda saklanan hububat, yiyecek.

z. 028/10, 097/02, 174/11, 238/03, 246/18, 248/03

zāḥiren (< Ar. *zāḥir+an*) görünüşe göre, görünüşte.

z. 005/16, 012/17, 056/03

zaḥm (< Far. *zaḥm*) yara.

z. 205/10, 205/21, 251/04

z.+dın 215/06

z.+ğa 084/18

z.+ı 137/19, 163/06, 196/14

z.+lar 192/01

zaḥm ur- yaralamak.

z. u.-up 007/14, 094/01

zaḥm yè- yaralanmak.
z. y.-yip 123/02

zaḥmet (< Far. < Ar. *zaḥma'*) sıkıntı, eziyet.
z. 116/06, 125/21, 143/14, 195/21
z.+i 044/20
z.+tedürler 212/09

zaḥm-kār (< Far. *zaḥm-kār*) yara açan, yaralayan.
z.+ı 214/15

zaḥmlık (< Far. *zaḥm* ve Tü. *+lık*) yaralı.
z. 124/01, 191/19, 227/14

za'ıf (< Far. < Ar. *ḍa'if*) zayıf, güçsüz.
z. 176/16, 218/02, 234/11
z.+ler 010/04

zālām (< Ar. *zālām*) karanlık.
z. 239/12

zālik (< Ar. *zālik*) şu, o.
z.+dın 161/14

zālīm (< Ar. *zālīm*) zulüm eden, acımasız, merhametsiz (kimse).
z. 009/13, 067/03
z.+ğa 009/17
z.+lerdin 137/02

zallām (< Ar. *zallām*) çok zulmeden, çok merhametsiz.
z.+mı 152/11

Zāl Rüstem Özel ad.
Z. 250/09

Zal Suyı Özel ad.
Z. 121/19

zamān (< Ar. *zamān*) zaman.
z. 004/14, 006/11, 012/06, 012/15, 013/19, 013/20, 015/11, 023/07, 028/05,
035/11, 035/17, 038/13, 038/16, 044/06, 062/08, 063/16, 066/01, 081/12,
096/15, 102/10, 123/13, 127/02, 145/03, 150/20, 151/09, 179/08, 185/05,
185/06, 185/18, 195/21, 223/18, 224/18, 226/21, 228/09, 230/14, 235/08,
235/11, 238/05, 238/07, 242/11, 242/19, 247/14, 248/04, 249/02, 252/03,
260/04
z.+da 019/15, 041/14, 043/04, 057/03, 068/02, 081/09, 096/14, 098/06,
098/20, 112/05, 118/13, 146/20, 152/15, 153/14, 186/03, 195/13, 197/20,
209/11, 252/04
z.+dın 128/11, 224/05

z.+ğa 251/04
z.+ı 235/09, 252/08
z.+ıda 002/10, 003/11, 003/16, 007/04, 007/07, 040/10, 041/09, 041/12, 046/12, 047/21, 059/19, 061/13, 061/14, 062/09, 064/19, 066/12, 100/11, 182/08, 216/11, 219/01, 235/08, 237/01, 238/18
z.+ıdın 029/05, 155/17, 194/15
z.+ıdur 227/01
z.+nı 061/17, 235/08

zamāne (< Ar. *zamāna*) devir, zaman.
z. 026/05, 138/05, 149/07

zamāne-sāzlık (< Ar. *zamāna*, Far. *-sāz* ve Tü. *+lık*) (kendi çıkarları için) zamana uyan kimse, zamane adamı.
z.+nı 254/06

zamāne-sāzlık kıl- zamane adamı olmak.
z. k.-ıp 254/14

zamāyir (< Far. < Ar. *ḍamīr*'in çoğulu *ḍamā'ir*) iç yüzler, içler.
z.+ığa 126/13

zamīr (< Far. < Ar. *ḍamīr*) iç, iç yüz; kalp, gönül.
z. 029/09, 066/05, 259/08
z.+idin 185/10
z.+ığa 144/19, 179/10

rūṣen-zamīr gönlü aydın olan, gerçekleri bilen.
r.-z.+ni 159/08

zamīr-i münīr zihni aydınlanmış.
z.-i m.+ğa 254/04

zār (< Far. *zār*) ağlayan, inleyen.
z. 190/09, 239/04, 262/07

zarāfet (< Far. < Ar. *zarāfa*¹) ince espi, nükte.
z. 155/19

zarar (< Far. < Ar. *ḍarar*) zarar, ziyan.
z. 028/08, 030/05, 144/07, 146/01, 174/05, 183/04, 211/11
z.+ı 043/02, 142/03, 146/17, 172/13
z.+ıdın 006/09
z.+ları 188/17
z.+nı 239/12, 239/13

zarāyif (< Ar. *zarā'if*) zarif, ince, güzel şeyler.
z. 141/09, 191/11

zārī (< Far. *zārī*) ağlayıp sızlama.

z. 037/14, 042/10, 126/13, 128/17

Zarnuḳ Özel ad.

Z.+da 110/12

zarūr (< Far. < Ar. *ḍarūr*) zarurî, kaçınılmaz.

ż. 192/20, 197/09

ż.+dur 210/15

zarūret (< Far. < Ar. *ḍarūraʿ*) zorunluluk, çaresizlik.

ż. 074/18, 098/08, 099/13, 154/14, 197/07, 241/11

ż.+din 117/02

ż.+tin 201/16, 213/12

zarūreten (< Far. < Ar. *ḍarūraʿ* 'in tenvinli şekli *ḍarūrat-an*) zarurî olarak, mecburen.

ż. 019/05, 223/04, 228/13, 252/09, 260/05

zāt (< Ar. *zāt*) şahıs, kişi, kimse; saygıdeğer kişi.

z. 114/17, 195/20, 226/18, 238/06

z.+ıñ 063/11

zaʿūf (< Far. < Ar. *ḍaʿūf*) çok güçsüz.

ż. 254/19

Zāve Özel ad.

Z.+din 029/19

Z.+ğa 029/12

Z.+niñ 007/13, 029/13, 029/14

zāyiʿ (< Far. < Ar. *ḍāʿiʿ*) kayıp, yok olmuş; zarar, ziyan.

ż. 023/07, 067/10, 068/08, 100/13, 105/19, 114/21, 115/04, 127/11, 134/04, 143/18, 195/21, 220/11

zāyiʿ kıl- yitirmek, kaybetmek.

ż. k.-dılar 250/16

ż. k.-ıp 067/08

ż. k.-sunlar 088/02

zāyil (< Ar. *zāʿil*) sakat, kusurlu.

z. 067/04

zebūn (< Far. *zabūn*) güçsüz, zayıf, aciz.

z. 232/11, 239/13, 250/08, 254/12, 262/07

zebūn kıl- aciz bırakmak.

z. k.-dı 010/03

z. k.-ıp 258/16

z. k.-ıptur 156/12

zehī (< Far. *zahē, zihē*) ne güzel, ne hoş, ne iyi.

z. 009/09, 010/04, 035/18, 249/14

zehr (< Far. *zahr*) zehir.

z. 004/07, 046/06, 051/19, 052/02

z.+ini 261/16

zehr-āblık (< Far. *zahr-āb* ve Tü. +*lık*) acı sulu.

z. 163/18

zehre (< Far. *zahra*) öd, safra.

z.+si 131/05

zehrlık (< Far. *zahr* ve Tü. +*lık*) zehirli.

z. 163/21, 200/12, 234/09

zelzele (< Ar. *zalzala'*) zelzele, yer sarsıntısı.

z. 029/18, 162/16

zemherīr (< Ar. *zamharīr*) 22 Aralık-31 Ocak arasındaki çok soğuk günler, karakış.

küre-yi zemherīr cehennemın soğukluğuyla yakan kısmı.

k.-yi z. 179/07

zemīn (< Far. *zamīn*) yer, yeryüzü; toprak.

z. 033/21

z.+de 056/14

rūy-ı zemīn yeryüzü, dünya.

r.-ı z.+dür 097/14

zen (< Far. *zan*) kadın.

z. 087/01

zenb (< Ar. *zanb*) hata.

z. 067/15

zeng (< Far. *zang*) pas.

zeng-i melāl mec. sıkıntı.

z.-i m. 159/08

Zengānrūd Özel ad.

Z. 050/05

zengī (< Far. *zangī*) zenci.

z. 149/07

Zengibār Özel ad.

Z. 026/10

zer (< Far. *zar*) altın.

z. 091/21, 092/01, 167/20, 186/01, 197/15, 250/02

zer-beft (< Far. *zar-baft*) sırmalı kumaş.

z. 092/01, 141/08, 158/12

zerdüşt (< Far. *zardušt*) ateşe tapan.

z. 027/12

zer-ger (< Far. *zar-gar*) kuyumcu.

z. 216/13

Zerîr Kâ'ası Özel ad.

Z.+nı 158/16

Zernûk Özel ad.

Z.+ka 023/10

Z.+nı 023/11

zerrâklık (< Ar. *zarrâk* ve Tü. +lık) ikiyüzlülük.

z. 057/04

zerrîn (< Far. *zarrîn*) altından yapılmış, altın.

z. 091/21, 170/20, 249/12

Zerrîn Özel ad.

Z. 125/05

zevâhir (< Ar. *zavâhir*) dış görünüş, dış yüz.

z. 222/10

zevâl (< Ar. *zavâl*) zail olma, sona erme, ortadan kalkma.

z. 009/19, 173/13, 195/06, 197/21, 200/09, 218/09, 248/15, 250/17, 262/06

z.+ga 164/21

z.+i 223/14

z.+iğa 232/15

zevî (< Ar. *zû* 'nun çoğulu *zavî*) sahipler.

z. 254/12

zevî'l-iktidâr güçlü, kuvvetli, iktidar sahibi.

z. 015/12, 020/09, 239/19

zevk (< Ar. *zavk*) tad, tatma.

z. 239/10

zevrağ (< Ar. *zavrağ*) kayık, sandal.

z.+da 022/07

Zeyne'l-‘ābidīn Özel ad.

Z. 107/11

Z.+ğa 107/06

Z.+ni 107/02

zi (< Far. *zi*) +dAn.

z. 009/19, 035/13, 049/11, 086/20, 107/12, 174/21

zīb (< Far. *zīb*, *zēb*) süs, bezek.

z. 062/06, 063/16, 086/07, 092/01, 150/02, 198/09, 252/19

z.+i 138/05

zībā (< Far. *zībā*) yakışıklı, güzel.

z. 198/19, 204/02, 216/06

zīc (< Ar. *zīc*) yıldızların yerlerini ve dolaşmalarını göstermek için hazırlanmış cetvel.

z. 221/11

z.+din 221/11

Zīc-i Ēlḥānī Eser adı.

Z. 044/11

zifāf (< Far. *zifāf*) gelin alayı.

z. 091/17

zīhn (< Ar. *zīhn*) zihin, anlama, bilme.

z.+ğa 223/07

zīkr (< Ar. *zīkr*) anma, bahsetme.

z. 036/02

z.+i 186/01

z.+ide 002/07, 010/07, 015/09, 016/18, 017/06, 018/02, 018/09, 020/07, 021/11, 021/20, 022/14, 022/21, 023/09, 025/01, 025/19, 027/02, 027/12, 028/07, 029/06, 031/04, 032/14, 033/02, 034/04, 034/16, 034/20, 036/05, 038/07, 039/03, 039/13, 040/16, 041/08, 041/09, 041/16, 041/17, 043/13, 056/15, 067/17, 068/11, 068/15, 069/16, 073/14, 074/14, 075/03, 076/15, 078/07, 078/18, 080/17, 082/01, 082/07, 083/13, 085/21, 087/16, 088/21, 089/09, 089/17, 091/07, 091/12, 092/07, 093/04, 093/15, 094/02, 094/06, 094/10, 094/16, 095/04, 095/19, 097/06, 097/12, 098/02, 098/16, 099/08, 099/15, 101/01, 103/19, 105/15, 107/01, 109/04, 109/08, 111/03, 112/14, 114/15, 116/11, 117/03, 119/20, 122/18, 124/08, 125/07, 126/06, 126/18, 127/20, 129/02, 129/15, 129/21, 134/08, 135/05, 136/17, 137/10, 138/01, 139/01, 142/05, 143/16, 144/08, 149/05, 150/13, 153/17, 155/11, 157/01, 157/09, 158/10, 159/02, 163/17, 171/08, 172/03, 174/04, 180/15, 182/14, 184/17, 186/02, 187/02, 188/13, 189/21, 191/16, 193/10, 194/04, 195/10, 199/08, 200/02, 201/07, 202/06, 202/14, 203/06, 203/13, 203/19, 204/12, 205/03, 205/15, 206/17, 207/18, 208/08, 209/04, 210/06, 211/06, 211/13, 212/08, 212/18, 213/05, 213/14, 214/01, 215/09, 216/08, 217/03, 218/13, 219/19, 220/13, 221/18, 223/07, 224/09, 224/15, 224/20, 226/03, 227/07,

227/16, 228/03, 229/10, 229/20, 231/11, 232/05, 233/06, 235/01, 236/07,
239/08, 240/12, 242/05, 243/02, 243/15, 244/13, 244/18, 246/12, 247/21,
248/16, 249/16, 252/11, 258/12

zi'l-ħicce (< Ar. *zī'l-ħicca*) Arabî ayların on ikincisi.
z. 045/06, 045/11, 047/19, 218/21

zillet (< Far. < Ar. *zilla'*) hakirlik, horluk.
z. 064/16

zîlûçe (< Far. *zēlūça*) küçük yünlü halı, kilim.
z. 126/01

zimām (< Ar. *zimām*) yular.

zimām-ı ihtiyār özdenetim dizginleri.
z.-ı i.+ığa 240/01

zincîr (< Far. *zincîr*) zincir.
z. 022/08
z.+leri 236/02
z.+ni 022/09

Zincîr Sarāy Özel ad.
Z. 134/03
Z.+da 093/01, 096/19, 104/06
Z.+nı 108/12

zindān (< Far. *zindān*) zindan.
z.+da 089/16, 220/06
z.+dın 223/19
z.+ğa 077/02, 223/17

zinde (< Far. *zinda*) dinç, sağlam.
z. 032/08

Zinde Hāşem Özel ad.
Z. 074/01, 083/10, 084/15, 087/15, 087/17, 088/01, 088/03, 088/05, 088/10,
088/16, 088/17, 089/11
Z.+ğa 085/13
Z.+ni 089/15
Z.+niğ 087/16, 088/06

Zinde Hāşem Apardı Özel ad.
Z. 086/03

zīne (< Far. *zīna*) merdiven.
z. 005/14, 169/13
z.+ler 133/08

zīnet (< Far. < Ar. *zīna'*) süs, bezek.

z. 063/16, 150/02, 169/19, 191/02, 198/09, 208/13, 252/19, 255/17

zinhār (< Far. *zinhār*) selamet, emniyet.

z. 126/13

zīnhār (< Far. *zīnhār*) asla.

z. 055/14

zīr (I) (< Far. *zīr*, *zēr*) alt, aşağı.

z. 185/10, 196/12

zīr (II) (< Ar. *zīr*) tambur gibi sazların en ince ses veren teli.

z. 185/12

zīrā'at (< Far. < Ar. *zīrā'a'*) ziraat, ekincilik, çiftçilik.

z. 032/17, 224/06

zīr-dest (< Far. *zīr-dast*) el altındaki ahali, yönetilenler.

z.+ka 190/03

z.+ler 189/20

z.+tin 190/03

Zīrek Özel ad.

Z.+ler 024/18

zīrih (< Far. *zīrih*) zırh.

z. 134/20, 175/10

Zīrih Özel ad.

Z.+ğa 101/08

zīrihger (< Far. *zīrihgar*) zırh yapan.

z.+lerğa 134/19

zīrve (< Ar. *zīrva'*) doruk, bir şeyin en üst noktası.

z. 007/15, 204/09

zīver (< Far. *zīvar*, *zēvar*) süs, bezek.

z. 167/20, 252/20

zīyāfet (< Far. < Ar. *ḍiyāfa'*) ziyafet, şölen.

z. 005/10

zīyāret (< Far. < Ar. *zīyāra'*) ziyaret, görmeye gitme.

z.+iğa 064/19, 124/19, 166/16, 193/13

z.+leriğa 155/08

zīyāret kıl- ziyaret etmek, görmek.

z. k.-ğay 218/17

z. k.-ıp 172/01

Ẓiyā' ü'l-mülk Zūzanī Özel ad.

Ẓ. 029/20

ẓuhūr (< Ar. *ẓuhūr*) görünme, meydana çıkma, baş gösterme.

z. 065/16, 192/20

z.+ğa 003/17, 113/07, 132/10, 156/17, 178/20, 255/09

z.+ı 180/03, 197/01

ẓuhūr kıl- ortaya çıkmak, görünmek.

z. k.-ğay 065/16

ẓulm (< Ar. *ẓulm*) zulüm, eziyet.

z. 002/12, 009/10, 009/11, 018/05, 019/01, 019/12, 038/05, 070/09, 201/01

z.+dın 009/12, 010/03

z.+ıdan 009/13

z.+ni 086/21

ẓulm kıl- zulmetmek, eziyet etmek.

z. k.-ıp 225/12

ẓulmet (< Far. < Ar. *ẓulma'*) karanlık.

z.+ka 146/05

Zulümāt Özel ad.

Z.+ka 132/14

zu'm (< Ar. *zu'm*) batıl zan, boş inanç.

z.+ıda 146/05

Zū'n-nūn Bēg Özel ad.

Z. 249/01

zūr (< Far. *zūr*, *zor* < Sanskritçe *śūra*) zor, güç.

z. 082/09

ẓurefā (< Ar. *ẓarīf*'in çoğulu *ẓurafā'*) zarif, nazik kimseler.

z.+dın 119/09

zū-şevket (< Ar. *zū* ve Ar. *şavka'*) azametli, haşmetli, yüce.

z. 013/21, 198/17, 228/04, 246/08

zū-züābe (< Ar. *zū* ve Ar. *zu'āba'*) kuyruklu yıldız.

z. 173/16, 173/17

Zübeyr Tağı Özel ad.

Z.+da 046/10

zühd (< Ar. *zuhd*) her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme, takva.

z. 024/05, 057/05, 080/21, 149/13

zühre (< Ar. *zuhra*^f) Venüs gezegeni.

z. 138/15

z.+ğa 153/10

zükür (< Ar. *zakar*'ın çoğulu *zūkūr*) erkekler.

z. 037/14, 046/16, 247/07

zülāl (< Ar. *zulāl*) saf, güzel, tatlı su.

z. 148/11

zū'l-celāl (< Ar. *zū*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *calāl* ile *zū'l-calāl*) celal, ululuk sahibi olan Allah.

z. 065/07, 223/14

zūlf (< Far. *zulf*) yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

z.+i 033/12

zū'l-ḥāl (< Ar. *zū*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *ḥāl*) güç, kuvvet sahibi.

z. 249/14

zū'l-ḳadr (< Ar. *zū*, harf-i tarif *el-* ve Ar. *ḳadr*) itibar, şeref sahibi.

z. 168/07

zümre (< Ar. *zumra*^f) cemaat, topluluk.

z. 097/13

Ayetler Dizini

‘āliyahā sāfilehā

عَالِيَهَا سَافِلَهَا

Kur’ân-ı Kerim, 11. Hûd Sûresi, 82. ayet ve 15. Hicr Sûresi, 74. ayet içinde geçmektedir: " üstünü altına".

‘a. 096/17

aşluhā sābitun ve fer’uhā fı’s-semāi

أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

Kur’ân-ı Kerim, 14. İbrahim Sûresi, 24. ayetin içinde geçiyor: "Kökü sabit ve dalı gökyüzünde".

a. 147/13

bi’s-e’l-mihād

بِئْسَ الْمِهَادُ

Kalınacak çok kötü yer. Bu ifade *Kur’ân-ı Kerim*, 3. Âl-i İmrân sûresi, 12. ayetin içinde geçer "ve bi’s-e’l-mihād: O, ne kötü döşektir."

b.+ğa 152/01

daraba’llāhu meselen ‘abden memlūken lā yaqdiru ‘alā şey’in ve men razaknāhu minnā rızkan ḥasanen fe huve yunfiķu minhu sırren ve cehren hel yestevūn

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّْا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَؤْنُّ

Kur’ân-ı Kerim, 16. Nahl Sûresi, 75. ayet: "Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen ve başkasının malı olan bir köle ile, kendisine verdiğimiz güzel rızıktan gizli ve açık olarak Allah yolunda harcayan kimseyi misal verir. Bunlar hiç eşit olur mu?"

d. 146/21

ellezī unzile fıhi’l-ķur’ānu

الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

Kur'ân-ı Kerim, 2. Bakara Sûresi, 185. ayette geçmektedir: "... ki onda (içinde) Kur'ân indirildi."

e. 086/12

fāḫtulū'l muşrikîne ḥayṣu vecedtumūhum

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ

Kur'ân-ı Kerim, 9. Tevbe Sûresi, 5. ayetin içinde geçmektedir: "Allah'a ortak koşanları artık bulduğunuz yerde öldürün."

f. 183/10

fallāhu ḥayrun ḥāfızan ve huve erḥamu'r-rāḥimîn

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Kur'ân-ı Kerim, 12. Yûsuf Sûresi, 64. ayet: "Allah, en iyi koruyandır, ve O, merhametlilerin en merhametlisidir."

f. 235/02

fe idā 'ezemte fe tevekkel 'alā'llāh

فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ

Kur'ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 159. ayetin içinde geçiyor: "Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah'a tevekkül et."

f. 076/17

fe izā cā'e eceluhum lā yeste'ḥirūne sā'aten ve lā yestaḫdimūn

فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

Kur'ân-ı Kerim, 7. A'râf Sûresi, 34. ayet: " Ecelleri geldiği zaman ne bir an geri kalabilirler, ne de öne geçebilirler."

f. 039/11

fihi be'sun şedîd

فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ

Kur'ân-ı Kerim, 57. Hadîd Sûresi, 25. ayette geçmektedir: "kendisinde büyük bir kuvvet bulunan"

f. 086/16

hebâen mensûran

هَبَاءٌ مَنْثُورًا

Kur'ân-ı Kerim, 25. Furkân Sûresi, 23. ayette geçmektedir: "saçılmış (bir) toz zerresi"

h. 247/08

innâ ce'alnâke halîfeten fı'l-ardı faḥkum beyne'n-nâsi bi'l-ḥaqqı

إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ

Kur'ân-ı Kerim, 38. Sâd Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Gerçekten biz seni yeryüzünde halife kıldık. O hâlde insanlar arasında hak ile hükmet."

i.+nı 252/13

innâ li-llâhi ve innâ ileyhi râci'un

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Kur'ân-Kerim, 2. Bakara Sûresi, 156. ayet: "Biz Allah'ımız ve sonunda O'na döneceğiz."

i. 182/11, 195/21, 262/04

i.+ğa 125/15, 185/13

inne hazā leşey'un 'ucāb

إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ

Kur'ân-Kerim, 38. Sâd Sûresi, 5. ayetin içinde geçer: "Gerçekten bu çok tuhaf bir şey!"

i. 162/09

kem min fietin ḳaliletin

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ

Kur'ân-ı Kerim, 2. Bakara Sûresi, 249. ayetin içinde geçiyor: "nice az bir topluluk".

**ḫuli'llāhumme mālika'l-mulki tū'ti'l-mulke men teşā'u ve tenzi'ū'l-mulke
mimmen teşā'u ve tu'izzu men teşā'u ve tüzillu men teşā'u bi yedike'l-ḥayr
inneke 'alā kulli şey'in ḳadīr**

Kur'ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayet: "De ki: Ey Mülkün mâliki olan Allah'ım. Mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini azîz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin."

küllü nefsin zā' iḳatu'l-mevti

Kur'ân-ı Kerim, 29. Ankebût Sûresi, 57. ayet: "Her nefis ölümü tadacaktır."

lā yenālu

Kur'ân-ı Kerim, 2. Bakara Sûresi, 124. ayetin içinde geçiyor: "ulaşamaz".

naşrun min-allāhi ve fethun qarīb

Kur'ân-ı Kerim, 61. Saff Sûresi, 13. ayette geçmektedir: "Allah'tan bir yardım ve yakın bir fetih."

se nu‘azzibuhum merrateyni

سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ

Kur’ân-ı Kerim, 9. Tevbe Sûresi, 101. ayet: ": "Onları iki kez azaplandıracağız."

s. 028/02

tenzi‘u‘l-mulke mimmen teşā‘u

تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ

Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Dilediğinden de mülkü çeker alırsın."

t. 252/11

tu‘izzu men teşā‘u

تُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ

Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçer: "dilediğini azîz edersin."

t. 065/04

tū‘ti‘l-mulke men teşā‘u

تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ

Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçmektedir: "Mülkü dilediğine verirsın."

t. 252/12

tuzillu men teşā‘

تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ

Kur’ân-ı Kerim, 3. Âl-i İmrân Sûresi, 26. ayette geçer: "dilediğini zelil edersin."

t. 252/11

t.+dur 065/05

**e lem yerev kem ehleknā min ẓablihim min ẓarnin mekkennāhum fī‘l-arḏı mā
lem numekkin lekum ve erselnā’s-semāe ‘aleyhim midrāren ve ce‘alnā‘l-enhāra**

**tecrī min taḥtihim fe' ehleknāhum bi zunūbihim ve enşe'nā min ba'dihim
ḳarnen āḫarīne**

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمْكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِزْرَارًا وَجَعَلْنَا
الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ

Kur'ân-ı Kerim, 6. En'âm Sûresi, 6. ayet: "Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi görmediler mi? Yeryüzünde size vermediğimiz imkân ve iktidarı onlara vermiştik. Onlara gökten bol bol yağmur yağdırmıştık. Onların altından ırmaklar akıttık. Sonra da günahlarından dolayı onları helâk ettik ve arkalarından başka bir nesil var ettik."

v. 019/18

ve huve'l- ḳāhiru favḳa 'ibādihi

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ

Kur'ân-ı Kerim, 6. En'âm Sûresi, 61. ayet: " Ve O, kullarının üstünde kuvvet ve güç sahibidir."

v. 031/01

**ve in min ḳaryetin illā naḫnu muhlikūhā ḳable yavmi'l-ḳiyāmeti av
mu'azzibūhā 'azāben şedīden kāne zālike fı'l-kitābi maştūran**

وَأِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَمَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا

Kur'ân-ı Kerim, 17. İsrâ Sûresi, 58. ayet: "Ne kadar memleket varsa hepsini kıyamet gününden önce ya helâk edeceğiz ya da şiddetli bir azapla cezalandıracağız. İşte bu, Kitap'ta (Levh-i Mahfuz'da) yazılmış bulunuyor."

v. 027/21

ve ḳāle nūḫun rabbi lâ tezer 'ale'l-arḏi mine'l-kāfirīne deyyāren

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا

Kur'ân-ı Kerim, 71. Nûh Sûresi, 26. ayet içinde geçmektedir: "ve Nuh şöyle dedi: 'Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden dolaşan hiç kimseyi bırakma.'"

v. 010/08

ve kâne emru'llāhi қадaran maқdūran

وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْذُورًا

Kur'ân-ı Kerim, 33. Ahzâb Sûresi, 38. ayet: "Allah'ın emri kesinleşmiş bir hükümdür."

v. 074/08

ve mā'n-naşru illā min 'indi'llāh

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

Kur'ân-ı Kerim, 8. Enfâl Sûresi, 10. ayet ve *Kur'ân-ı Kerim*, 3. Âl-i İmran Sûresi, 126. ayetin ikisinde de geçer anlamı: "Yardım ancak Allah katındandır."

v. 073/04, 243/20

ve'stevet 'alā'l-cūdiyyi

وَأَسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ

Kur'ân-ı Kerim, 11. Hûd Sûresi, 44. ayette geçmektedir: "Cudi üzerinde durdu.

v. 010/18

6. SONUÇ

Doktora tezi olarak çalıştığımız eser, *Zübdetü'l-Âsâr* adlı 16. yy.a ait bir Çağatay Hanlığı vakayinamesidir. Bu vakayiname Abdullah b. Muhammed b. Ali Nasrullahî tarafından yazılmış olup aslı kayıptır ve mevcut üç nüshası bulunmaktadır. Eserin dördüncü nüshası olarak kabul edilen Londra nüshası hakkında bir bilgi ise Devin DeWeese'in bu eserle ilgili ayrıntılı olarak hazırladığı notta bilim dünyasına duyurulmuştur. Kendisine de bir mektupla haber verilen bu nüsha 977/1569 tarihlidir ve bu durumda en eski nüshadır. Fakat maalesef 1 Kasım 1990 tarihli bu mektup dışında elimizde başka bir bilgi bulunmamaktadır. Elimizde bulunan bu üç nüsha ise hem daha geç tarihli olup hem de eksiktir. Buna rağmen zengin bir içerik sunmaktadır. Müellifin tarihi olayları anlatırken pek çok kaynak kullanması hatta Cengiz hanedanlarının Uygur kayıtlarını da kullandığını (*Tarih-i Hani*) belirtmesi, bu eserin mevcut kaynaklarda bulunmayan değerli bilgileri de içerebileceği ihtimalini bulundurur.

Çalışmada esas nüshası olarak St Petersburg'da the Library of the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the U.S.S.R. (LOIV)'de D 104'te kayıtlı olan nüsha (P nüshası) kullanılmıştır. Çünkü bu nüsha düşük bir kalitede olmasına ve pek çok yazım yanlışı içermesine rağmen, Taşkent el-Biruni Şarkşinaslık Ensititüsünde 5368 numarada kayıtlı nüshasında (T nüshası) eksik olan son kısmı içerdiğinden oldukça değerlidir. Ayrıca T nüshası ile karşılaştırılarak iki nüshanın birbiriyle olan tüm farkları da dipnotta verilmiştir. Böylelikle metnin yanlış veya eksikleri de giderilmeye çalışılmıştır. T nüshanın baş kısmı P nüshasında bulunmadığından bu kısım bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Metin bölümünde Arapça ayet, hadis veya ibarelerin ve P'de geçen Farsça nazım parçalarının yazı çevrimleri ve tercümesi dipnotta verilmiştir.

Dizin/Sözlük bölümünde analitik dizin hazırlanarak Türkçe kelimelerin Eski Türkçedeki biçimleri verilmiş, alıntı kelimelerin ise kaynak dildeki biçimleri verilmiştir. Kelime eğer Moğolca kökenli ise kelimenin Moğolcadaki biçimi Lessing'in sözlüğüne dayanarak gösterilmiştir, Arapça ve Farsça kelimeler için esas

olarak Steingass'ın Arapça ve Farsça için hazırladığı sözlükler ile Redhouse'un sözlüğü kullanılmıştır. Ayrıca kimi kelimeler için de notlar hazırlanmış ve bu notlar açıklamalar maddesinde verilmiştir. Böylece metnin ayrıntılı sözlüğü ortaya konmuş ve dil incelemesi yapılmıştır.

Bu inceleme sonunda *Zübdetü'l-Âsâr*'ın klasik dönem Çağatay Türkçesinin özelliklerini yansıttığı görülmektedir. Bunlardan başlıcaları şunlardır:

İkinci hecede yuvarlak ünlünün etkisiyle ilk hecedeki düz ünlünün yuvarlaklaşması (töşük "deşik, oyuk" < MK *teşük*); iki heceli kelimelerde ilerleyici benzeşme sonucunda ikinci hecedeki düz ünlülerin yuvarlaklaşması (bulut "bulut" < ET *bulıt*, korkunç "korku" < ET (Uyg.) *korķınç*, kuru- < ET (Uyg) *kurı-*, çüçük "tatlı" << ET *süçig*); büyük ünlü uyumu kuralının sıkça bozulması (yörüşka "sefere", yemsizlikdın "yemsizlikten", bardük "gittik" kaçurdük "kaçırdık"); Arapça ve Farsça kelimelerde Çağatayca metinlerin çoğunda olduğu gibi genellikle art ünlülü eklerin yer alması (ziyâretiğa, vilâyetiğa, 'işretka vb.); yuvarlak ünlülerin düzleşmesi (bêri (< ET *berü*, bēyik < ET *beđü-k*); Eski Türkçe kelime başı /b-/ seslerinin korunması (*bēr*, *bar-*, *bar*) (nazım parçalarında bol- yerine kimi zaman ol- biçiminin kullanılması); kelime başındaki /t/ seslerinin birkaç örnek dışında (dē- < ET *tē-*, dağı < ET (Uyg.) *taķı*, dēk < ET *teg*) korunması: tağ < ET *tağ*, tēr- < ET *ter-*, tē- < ET *tē-*, til < ET *tl* dil, tüş- < ET *tüş-*, tōk- < ET (Uyg.) *tōk-*; Eski Türkçedeki /d/ sesinin /y/ olması ayak < ET *adaķ*, kelime sonundaki k ve ğ'nın arasında sıkça geçişler olması *arığ* "ark, su kanalı", *arık* "ark, su kanalı", *buzuķluğ* "bozukluk, haraplık", *buzuķluk* "bozukluk, haraplık", *otağ* "büyük çadır", *otaķ* "büyük çadır", *tağ* "dağ", *taķ* "dağ", *tayağ* "dayak, değnek, sopa", *tayaķ* "dayak, değnek, sopa"; dudak ünsüzü /p/ sesinin birkaç yerde /f/ sesine dönmesi *tofraķ* "toprak" < ET (Uyg.) *topraķ*, *kōfrūk* "köprü" (ET (Uyg.) *kōprüg*).

Çağatay Türkçesine ait bu karakteristik özellikler dışında metinde karşılaşılan değişik yapılar da mevcuttur:

+ğa *dēginç* "+a/e değin, +a/e kadar" edatı J. Eckmann'ın *Chagatai Manual* adlı çalışmasında yönelme durumu ile kullanılan çekim edatları arasında (dēgin, dēginçe, dēgünçe, tēgi) verilmemiştir (Eckmann, 1966, 69b) .

Metinde aşağıdaki örneklerde *bēyik* kelimesinin önünde olması gereken *tağ*, *yēr* gibi bir ad düşmüş ve bu kelime sıfat olarak kullanılması beklenirken ad olarak

kullanılmıştır. Bu hâliyle ilginç bir yapı sergilemektedir: bir *bëyikke* çığıp bir kège kündüz; bir *bëyikde* turdılar; bu hâlnı müşāhede kıldı ol *bëyikdin* ‘Alī Pādişāh üstige tōkülüp; altı yüz kişi bilen *bëyik* üstide turup; yètti bir *bëyik* üstide turdı; özi èllig kişi bile bir *bëyikke* çığıp; özi bir *bëyikke* çığıp; sürüp özi ol *bëyikke* çıktı; barça şāhzādelar ve bēgler ol *bëyikke* müteveccih bolup.

Metinde *yana* kelimesi "yine, tekrar" anlamındaki belirteç biçiminin yanında sıfat olarak "ertesi, gelecek, bir sonraki" anlamlarıyla da kullanılmıştır. Orta dönem metinlerinde yaygın kullanımı olmayan *yana*'nın bu sıfat türündeki kazandığı anlamı *Zübdetü'l-Asar*'da *yana kün*, *yana yıl*, *yana nevbet* yapılarında sıkça kullanılması dikkat çekici bir özelliktir.

Bu çalışma ile P nüshasının tamamının yazı çevrimi T nüshası ile karşılaştırılarak yapılmıştır. Zengin bir söz varlığı sunan eser üzerinde yaptığımız bu çalışma neticesinde Çağataycanın metin neşri çalışmalarına çalışmalarına katkı sağlanması ve eserin tarihi bir metin olması sebebiyle Orta Asya tarihi için istifade edilebilecek birinci el kaynağın da ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

Aka, İsmail. 1994. **Mirza Şahruh ve Zamanı (1405-1447)**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

_____. 2010. **Timurlular Devleti Tarihi**. Ankara: Berikan Yayınevi.

_____. 2014. **Timur ve Devleti**. 3. bs. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. [İlk Basım 1991].

‘Ala-ad-Din ‘Ata-Malik Juvaini. 1997. **Genghis Khan: the History of the World Conqueror**. translated from the text of Mirza Muhammad Qazvini by John Andrew Boyle. Manchester: Manchester University Press.

Alaaddin Ata Melik Cüveynî. 2013. **Tarih-i Cihan Güşa**. çev. Mürsel Öztürk. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Argunşah, Mustafa, Galip Güner. 2015. **Codex Cumanicus**. İstanbul: Kesit Yayınları.

Ayverdi, İlhan. 2011. **Kubbealtı Lugatı: Misalli Büyük Türkçe Sözlük (3 cilt)**. 4. bs. İstanbul. [İlk Baskı: 2005]

Bangi, İsmail. 1971. **Farsça Dil Bilgisi (Grameri)**. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.

Barthold, Wilhelm. 2015. **Uluğ Beg ve Zamanı**. çev. İsmail Aka. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. [İlk Baskı: 1997].

Bartol’d, V. V. 1973. **Otçet O Komandirovke v Turkestan**. Soçineniya. c. VIII. Moskova.

Beveridge, A. S. 1922. **The Bābur-nāma in English (Memoirs of Bābur). Translated from the original Turki Text of Zahiru’d-din Muhammad Bābur Pādshāh Ghāzī**. 2 cilt. (reprinted 1969). Londra: Luzac.

Bretschneider, E. 1888. **Mediaeval Researches from Eastern Asiatic Sources: Fragments towards the Knowledge of the Geography and History of Central and Western Asia from the 13th to the 17th Century**. 2 vols. London.

Budagov, Lazar’. 1869. **Sravnitel’nyy Slovar’ Turetsko-Tatarskih’ Nareçiy. Tom’ I A-F**. Sankpeter’burg’.

_____. 1871. **Sravnitel’nyy Slovar’ Turetsko-Tatarskih’ Nareçiy. Tom’ II K-Y**. Sankpeter’burg’.

- Caferoğlu, Ahmet. 1931. **Abû Hayyân, Kitâb al-İdrâk li-lisân al-Atrâk**. İstanbul: Evkaf Matbaası.
- Clauson, Sir Gerard. 1972. **An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth-Century Turkish**. Oxford.
- Çağbayır, Yaşar. 2007. **Ötüken Türkçe Sözlük (5 cilt)**. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Çelik, M. Bilal. 2012. Şibanîler ve Astrahanîler Devri Yerli Vakayinameleri. **History Studies: International Journal of History**. Volume 4, Issue 2: 95-119.
- _____. 2014. İşgallerinden Önce Türkistan Hanlıklarında Tarih Yazıcılığı. **Türk Tarih Eğitimi Dergisi**. Vol. 3/2: 144-165.
- Çetin, Altan. 2011. Memlûk Devletinde Okçuluk. **Gazi Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**. s. 9: 67-86.
- Dankoff, Robert, James Kelly. 1982, 1984, 1985. **Maḥmūd al-Kāşgarī. Compendium of the Turkic Dialects (Dīwān luyāt at-Turk)**. I-III. Duxbury, Massachusetts: Harvard University. (Sources of Oriental Languages and Literatures. 7. Turkish Sources. VII.)
- Devellioğlu, Ferit. 2013. **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**. 30. bs. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları. (yeniden düzenlenmiş ve genişletilmiş baskı 1993). [İlk Baskı: 1962].
- DeWeese, Devin. 1994. A note on manuscripts of the Zubdat al-āthār, a Chaghatay Turkic History from sixteenth-century Mawarannahr. **Manuscripts of the Middle East** 6: 96-100.
- Dmitrieva, L. V., A. M. Muginov, S. N. Muratov. 1965. **Opisanie tyurkskih rukopisey Instituta narodov Azii, I, Istoriya [Asya Halkları Enstitüsü'nün Türk El Yazmalarının Tasviri, C. 1, Tarih]**. Moskova. No 6: 25-26.
- Doerfer, Gerhard. 1963-1975. **Türkische und mongolische Elemente im neupersischen. Unter besonderer Berücksichtigung älterer neupersischer Geschichtsquellen, vor allem der Mongolen- und Timuridenzeit**. 1. **Mongolische Elemente im Neupersischen [1963]**. 2. **Türkische Elemente im Neupersischen: alif bis tā [1965]**. 3. **Türkische Elemente im Neupersischen: ġīm bis kāf [1967]**. 4. **Türkische Elemente im Neupersischen (Schluss) und Register zur Gesamtarbeit [1975]**. Wiesbaden. (Akademie der Wissenschaften und der Literatur [Mainz]. Veröffentlichungen der Orientalischen Kommission. 16, 19, 20, 21.)
- Donuk, Abdülkadir. 1988. **Eski Türk Devletlerinde İdarî-Askerî Ünvan ve Terimler**. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Duman, Şeyda. 2015. Zübdetü'l-Âsâr [vr. 461b-474b] (Transkripsiyon ve Değerlendirme). Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Eckmann, János. 1966. **Chagatay Manual**. Bloomington: Indiana University Publications Uralic and Altaic Series.
- Erbay, Fatih. 2008. W. Radloff'un "Opit Slovarya Tyurkskih Nareçiy" Adlı Eseri ve Eserde Geçen Çağatay Türkçesine Ait Kelimelerin İncelenmesi. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ercilasun, Ahmet B., Ziyat Akkoyunlu. 2018. **Kâşgarlı Mahmud Dîvânü Lugâtî't-Türk Giriş -Metin - Çeviri - Notlar - Dizin**. Ankara: Türk Dil Kurumu. [İlk Baskı: 2014]
- Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation. A Functional Approach to the Lexicon**. Vol. I-II. Wiesbaden: Harrassowitz. (Turcologica 7.)
- _____. 2004. **A Grammar of Old Turkic**. Leiden/Boston: Brill. (Handbook of Oriental Studies/Handbuch der Orientalistik, Section 8. Central Asia. 3.)
- Erdem Çiçek, Sevim. 2016. Çağatayca Bir Vakâyinâme: Zübdetü'l Âsâr. **Uluslararası Yıldız Türk Dili Çalıştayı Sempozyumu**. Yıldız Teknik Üniversitesi. Ankara: 173-191.
- Gazi Zahirüddin Muhammed Babur. 1987. **Vekayi. Babur'ün Hatıratı**. çev. Reşit Rahmeti Arat. c. I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. [İlk baskı: 1943].
- _____. 1987. **Vekayi. Babur'ün Hatıratı**. çev. Reşit Rahmeti Arat. c. II. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. [İlk baskı: 1946].
- Haenisch, Erich. 1939. **Manghol un Niuca Tobca'an (Yüan-ch'ao pi-shi), Die Geheime Geschichte der Mongolen**. Teil II: Wörterbuch. Leipzig.
- Hasan-ı Rumlu. 2006. **Ahsenü't-Tevârîh**. çev. Mürsel Öztürk. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Hofmann, H. F. 1969. **Turkish Literature A Bio-Bibliographical Survey Section III**, part I, Volume 4-6. Utrecht: The Library of the University of Utrecht: 256-257.
- İbni Arabşah. 2012. **Acâibu'l-Makdûr fî Nevâib-i Timûr**. çev. Ahsen Batur. İstanbul: Selenge Yayınları.
- İbni Tagrıberdi. 2013. **En-Nücûmu'z-Zâhire (Parlayan Yıldızlar)**. Arapçadan çev. Ahsen Batur. İstanbul: Selenge Yayınları.
- İbragimov, S. K., N. N. Mingulov, K. A. Pişçulina, V.P. Yudin. 1969. **Materialı po istorii Kazahskih hanstv XV-XVIII vekov**. Alma-Ata: Nauka.
- Kaçalın, Mustafa S. 2011. **Niyâzi, Nevâyî'nin Sözleri ve Çağatayca Tanıklar, el-Luğātu'n-Nevâ'iyye ve'l-İstîşhādātu'l-Cağātā'iyye**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Kâşgarlı Mahmud. 1998. **Dîvânü Lûgati't-Türk Tercümesi**. çev. Besim Atalay. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. c. I. [İlk Baskı: 1941]
- _____. 1998. **Dîvânü Lûgati't-Türk Tercümesi**. çev. Besim Atalay. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. c. II. [İlk Baskı: 1941]
- _____. 1998. **Dîvânü Lûgati't-Türk Tercümesi**. çev. Besim Atalay. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. c. III. [İlk Baskı: 1941]
- _____. 1999. **Dîvânü Lûgati't-Türk Dizini**. çev. Besim Atalay. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. c. IV. [İlk Baskı: 1943]
- Kafalı, Mustafa. 2005. **Çağatay Hanlığı (1227-1345)**. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kâtip Çelebi. 2017. **Keşfü'z-Zunûn An Esâmi'l-Kütübi ve'l-Fünûn**. Arapçadan Tercüme eden Rüştü Balcı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları. [İlk Baskı: 2007].
- Kaya, İbrahim. 2008. Şerh-i Dîvân-ı Hâfız (Sûdî): Kelimeler-remizler-kavramlar. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kik, Ayşe. 2014. Zafer-nâme-i Emir Temür, Muhammed Ali bin Derviş Ali-yi Buharî (İnceleme-Metin-Dizin) Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Koç, Kenan, Ayabek Bayniyazov, Vehbi Başkapan. 2003. **Kazak Türkçesi-Türkiye Türkçesi Sözlüğü**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kortel, S. Haluk. 2006. **Delhi Türk Sultanlığı'nda Teşkilat (1206-1414)**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Lessing, Ferdinand D. 1960. **Mongolian-English Dictionary**. University of California Press Berkeley and Los Angeles.
- Li, Yong-Söng. 1999. **Türk Dillerinde Akrabalık Adları**. Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 15. İstanbul: Simurg.
- _____. 2004. **Türk Dillerinde Sontakılar**. Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 40. İstanbul: Kebikeç.
- Minhâc-ı Sirâc el-Cûzcânî. 2016. **Tabakât-ı Nâsirî (Moğol İstilasına Dair Kayıtlar)**. çeviri ve notlar Mustafa Uyar. İstanbul: Ötüken.
- Mirza Haydar Duğlat. 2006. **Tarih-i Reşidî**. çev. Osman Karatay. İstanbul: Selenge Yayınları.
- Manghol-un Niuça Tobça'an (Yüan-Ch'ao Pi-Shi) **Moğolların Gizli Tarihi: I Tercüme**. 2010. çev. Ahmet Temir. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları [İlk Basım 1948]. [yazılışı 1240].
- Muhammad Mahdî Xân. 1960. **Sanglax A Persian Guide to the Turkish Language. Faksimile Text** with an Introduction and Indices by Sir Gerard

Clauson. London.

Mutçalı, Serdar. 2012. **Arapça-Türkçe Sözlük**. İstanbul: Dağarcık Yayınları.

Nadalyaev, Vladimir M., D. M. Nasilov, E. R. Tenişev, A. M. Şçerbak. 1969. **Drevnetyurkskiy Slovar'**. Leningrad: Izdat. Nauka, Leningradskoe Otd. (Akademiya Nauk SSSR. Institut Yazıkoznaniya).

Nizamüddin Şâmî. 1987. **Zafernâme**. Farsçadan çev. Necati Lugal. 2. bs. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. [İlk Baskı: 1949]

Oral, Tanju. 1991. **Zafer-nâme-i Emîr Timur (Tercüme-i Zafer-Nâme)**. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ölmez, Mehmet. 2003. Çağataycadaki Eskicil Ögeler Üzerine. Dil ve Edebiyat Araştırmaları Sempozyumu. **Mustafa Canpolat Armağanı**. yay. Aysu Ata, Mehmet Ölmez. Ankara: Sanat Kitabevi: 135-142.

_____. 2007. **Tuwinischer Wortschatz mit alttürkischen und mongolischen Parallelen/Tuvacanın Sözcükleri Eski Türkçe ve Moğolca Denkleriyle**. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

_____. 2010. **Dil Verileri Işığında soyurgal ve Kökeni**. Trans-Turkic Studies Festschrift in Honour of Marcel Erdal. **İstanbul: 167-175**.

Ölmez, Zühal Kargı. 1993. **Mahbûbü'l-Kulûb (İnceleme-Metin-Sözlük)**. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____. 1996. **Ebulgazi Bahadır Han Şecere-i Terâkime (Türkmenlerin Soykütüğü)**. Ankara: Simurg.

Ölmez, Zühal. 2003. **Şecere-i Türk'e Göre Moğol Boyları**. İstanbul: Kebikeç.

_____. 2007a. Çağatay Edebiyatı ve Çağatay Edebiyatı Üzerine Araştırmalar. **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**. c. 5. s. 9: 173-219.

_____. 2007b. Mongolian Loanwords in the Classical Chagatay Period. **Türk Dilleri Araştırmaları 17. Festschrift in Honor of András J. E. Bodrogligeti**. Edited by Kurtuluş Öztöpe. İstanbul: 229-236.

_____. 2015. Ali Şir Nevâyî'nin Eserlerindeki Moğolca Sözcükler -II-. **Türk Dilleri Araştırmaları. Festschrift für Uwe Bläsing** Vol. 25. No.2: 183-206.

Özbayraktar, Aykut. 2017. Mahmud Târâbî İsyanı (1238). **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi**. Kış s. 84: 211-227.

Özgüdenli, Osman G. 2009. **Moğol İranında Gelenek ve Değişim Gâzân Han ve Reformları (1295-1304)**. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Özönder, F. Sema Barutçu. 1996. **‘Alî Şîr Nevâyî, Muḥākemetü’l-Luġateyn İki Dilin Muhakemesi**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Pakalın, Mehmet Zeki. 1971. **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**. Cilt I-II-III. (2. bs.) İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Pavet de Courteille, Abel. 1870. **El-Luġātu’n-Nevā’iyye ve’l-İstiḥādātu’l-Çaġata’iyye**. **Dictionnaire turk-oriental, destiné principalement à faciliter la lecture des ouvrages de Bâber, d’Aboul-Gâzi et de Mir-Ali-Chir-Nevâi**. Paris.
- Radloff, Wilhelm. 1960. **Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte, I-IV**. Mit einem Vorwort von Omeljan Pritsak. ’s-Gravenhage: Mouton & Co.
- Rahimi, Farhad. 2018. **Fethali Kaçar’ın Çaġatay Türkçesi Sözlüğü. Sözlük (Metin)- İnceleme- Dizin I-II**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ramstedt, G. J. 1935. **Kalmückisches Wörterbuch**. Helsinki: Lexica Societatis Fenno Ugricae.
- Rashīd al-Dīn Ṭabīb. 1971. **The Successors of Genghis Khan**. translated by John Andrew Boyle. New york, London: Columbia University Press.
- Reşîdüddin Fazlullah. 2013. **Câmiu’t-tevârih (İlhanlılar Kısım)**. Farsçadan çev. İsmail Aka, Mehmet Ersan, Ahmad Hesamipour Khelejani. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Reşîdü’d-dîn Fazlullah. 2013. **Câmiu’t-tevârih (Selçuklu Devleti)**. Farsçadan çev. Erkan Göksu, H. Hüseyin Güneş. İstanbul: Selenge Yayınları. 2. bs.
- Reşîdü’d-dîn Fazlullâh-i Hemedanî (Reşîd et-Tabīb, öl. 718/1318). 1998-1999. **Jami’u’t-tawarikh. Compendium of Chronicles. A History of the Mongols**. İng. terc. W. M. Thackston, I-III. Harvard University.
- Räsänen, Martti. 1969. **Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türkssprachen**. Helsinki: Lexica Societatis Fenno-Ugricae XVII.
- Redhouse, Sir James W.. 2011. **A Turkish and English Lexicon/Kitâb-ı Ma’ânî-i Lehce**. Constantinople. [İlk Baskı: 1890]
- Röhrborn, Klaus. 2015. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. II. Nomina-Pronomina-Partikel**. Band 1: a-asvık. [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı. I. İsimler-Zamirler-Edatlar. 1. Cilt: a-asvık]. Stuttgart: Steiner.
- Rybatzki, Volker. 2006. **Die Personennamen und Titel der mittelmongolischen Dokumente, eine lexikalische Untersuchung**. Helsinki: Publications of the Institute for Asian and African Studies 8.
- Sarıca, Bedri. 2014. **Çaġatayca-Farsça Manzûm Bir Lüġat-Nisâb-ı Türkî**. Ankara: Grafiker Yayınları.

Sela, Ron. 2010. Zubdat al-athar: The Beginnings of the Shībanid State. **Islamic Central Asia, An Anthology of Historical Sources**. ed. Scott C. Levi, Ron Sela. Bloomington&Indianapolis: Indiana University Press: 203-208.

Sharaf ud-din ‘Ali Yazdi. 1972. **Zafar-nama**. nşr. A. Urunbayev. Taşkent.

Spuler, Bertold. 2011. **İran Moğolları Siyaset, İdare ve Kültür İlhanlılar Devri, 1220-1350**. çev. Cemal Köprülü. 3. bs. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Steingass, F. 2005. **A Comprehensive Persian-English Dictionary**. London. [İlk Baskı: 1892]

_____. 1884. **Arabic-English Dictionary**. London.

Şakirov, Kutlukhan, Adnan Aslan. 2014. **Timur’un Günlüğü. Alihan Töre Sağuni’nin Timur Tüzükleri çevirisinden**. İstanbul: İnsan Yayınları. [İlk baskı: 2010].

Şerefüddin Ali Yezdî. 2013. **Emîr Timur (Zafernâme)**. çev. Ahsen Batur. İstanbul: Selenge Yayınları.

Şeşen, Ramazan. 2017. **İslâm Coğrafyacılarına Göre Türkler ve Türk Ülkeleri**. İstanbul: Bilge Kültür Sanat. [İlk Baskı: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, 1985]

Şeyh Süleymân Efendi-i Özbekî el-Buhârî. 2003. **Luğat-i Çağatayî ve Türkî-i ‘Osmânî**. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları. c. 13. [İlk Baskı: rûmî 1298]

Tacü’s-Selmânî. 1999. **Tarihnâme**. çev. İsmail Aka. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. [İlk Baskı: 1988]

Tekin, Talat. 1982. On the Structure of Altaic Echoic Verbs in {-KIrA}. **Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hung.** c. 36. s. 1-3: 503-513.

_____. 1995. **Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler**. Ankara: Simurg Yayıncılık. [İlk baskı: Ana Türkçede Aslı Uzun Ünlüler. 1975]

_____. 2003. **Orhon Türkçesi Grameri**. İstanbul: Kitap Matbaası. (Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 9.) [İlk Baskı: 2000]

_____. 2013. **İrk Bitig Eski Uygurca Fal Kitabı**. yayıma hazırlayanlar Emine Yılmaz, Nurettin Demir. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Thackston, W. M. 1993. **Zahiruddin Muhammed Babur Mirza, Baburnama, Part One: Fergana and Transoxiana, Part Two: Kabul, Part Three: Hindustan, Chagatay Turkish Text with Abdul-Rahim Khankhanan’s Persian Translation**. Harvard University.

The Secret History of the Mongols. 2004. trans. Igor de Rachewiltz. I-II. Leiden: Brill.

[Togan], Ahmed Zeki Velidi. 1928. Kert mi Kurt mu? **Türkiyat Mecmuası**. C II: 392-396.

_____. 1981. **Umumî Türk Tarihine Giriş**. Cild I. En Eski Devirden 16. Asra Kadar. (3. bs.). İstanbul: Enderun Kitabevi.

Toparlı, Recep. 1992. **İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtin**. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Toparlı, Recep, M. Sadi Çögenli, Nevzat H. Yanık. 1999. **el-Kavânînü'l-Küllîye li Zabti'l-Lügati't-Türkiyye**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tuna, Osman Nedim. 1972. Osmanlıcada Moğolca Ödünç Kelimeler. **Türkiyat Mecmuası**. c. 17: 209-250.

Yağlı, Ali Rıza. 2014. Timurlu Devleti'nde Vezîrlar ve Vezîrlık Kurumu. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, Fikret. 2007. Kaşgar ve Yarkend Ağzı Sözlüğü. Yüksek Lisans Tezi. YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zübdetü'l-Âsâr. the al-Biruni Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the Uzbek S.S.R. Tashkent. No: 608, No: 5368.

_____. the Library of the Leningrad Branch of the Institute of Oriental Studies of the Academy of Sciences of the U.S.S.R. (LOIV). St Petersburg. No: D 104.

Web Kaynakları

www.archive.org.tr

www.islamansiklopedisi.org.tr

www.kamus.yek.gov.tr

www.kuran.diyaret.gov.tr

www.lugatim.com

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Sevim Erdem
Doğum Yeri-Tarihi: Tunceli - 12.07.1987
Adres: Yıldız Teknik Üniversitesi, Davutpaşa Kampüsü, Fen-
Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
Esenler/İstanbul
E-posta Adresi: sevimerdem@hotmail.com

Öğrenim Durumu

Doktora	2013-2019	Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Doktora Programı
Yüksek Lisans (Tezli)	2009-2012	Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı Tez: Derleme ve Tarama Sözlüklerindeki Ortak Maddelerin Karşılaştırılması- Fiil
Yüksek Lisans (Tezsiz)	2008-2009	Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
Lisans	2004-2008	Trakya Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yabancı Dil:

İngilizce (İyi), Almanca (Başlangıç), Rusça (Başlangıç)

İş Tecrübesi:

2013-devam ediyor Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Araştırma Görevlisi.

2012-2013 Munzur Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Araştırma Görevlisi.

Yayınlar:

Erdem Çiçek, Sevim, Kıpçak Sözlüklerindeki Moğolca Unsurlar, *TDAY-Belleten*, 2015-I: 49-98.

Erdem Çiçek, Sevim, Çağatayca Bir Vakâyinâme: Zübdetü'l Âsâr *Uluslararası Yılduz Türk Dili Çalıştayı Sempozyumu*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Ankara 2016: 173-191.

Kitap Tanıtımı:

Erdem Çiçek, Sevim, *Studia Turcologica Cracoviensia* 13. Materials for a Historical Dictionary of New Persian Loanwords in Old Anatolian and Ottoman Turkish from the 13th to the 16th Century. Marzanna Pomorska. Kraków 2013. 271 s. *TDAY-Belleten*, 2013-II: 271-273.

Erdem Çiçek, Sevim Life And Afterlife & Apocalyptic Concepts In The Altaic World Proceedings Of The 43Rd Annual Meeting Of The Permanent International Altaistic Conference (Piac) Château Pietersheim, Belgium, September, 3-8, 2000 Edited By Michael Knüppel and Aloïs Van Tongerloo Harrassowitz Verlag 2011, 163 s. *TDAY-Belleten*, 2011-II: 97-99.

Bildiriler:

Erdem Çiçek, Sevim, “Çağatayca Bir Vakâyinâme: Zübdetü'l-Âsâr” *Uluslararası Yılduz Türk Dili Sempozyumu*, Yıldız Teknik Üniversitesi, 25 April 2016.

Ölmez, Zühal; Erdem, Sevim, "Zübdetü'l-Âsâr Vakayinamesindeki Devlet Teşkilatı Terimleri" *Uluslararası Dil, Tarih ve Kültür Bağlamında Türklerde Devlet Yönetimi ve Algısı Sempozyumu*, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Oğuz-Türkmen Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Türk Dil Kurumu, 23-24 Ekim 2017.